ଉପନିଷଦ

ସଂପାଦନା

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ୍ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଉପନିଷଦ

(ଉପନିଷତ୍)

Upanishad / उपनिषत्

୧୦୮ ଉପନିଷଦ

108 Upanishad

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

ପୂର୍ବାଭାଷ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ମାତାପିତୃଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।

ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଗୁରୁଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ମହାଗଣପତୟେ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ସରସ୍ୱତ୍ୟୈ ନମଃ ।

ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଦେବେଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ବେଦାୟ୍ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ବେଦପୁରୁଷାୟ୍ ନମଃ ।

୧୪ ଅପ୍ରେଲ୍, ୨୦୨୧, ଏବେ ମଧ୍ୟ କୋଭିଡ ମହାମାରୀର ପ୍ରକୋପ ଜାରି ରହିଛି, ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ କଟକଣା ବଳବତ୍ତର ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ସ୍କୁଲ, କଲେଜ ଓ ଅନ୍ୟ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନମାନ ବନ୍ଦ ରହିଛି । ଏ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ମୋ ପାଖରେ ବିଶେଷ କିଛି କାମ ନାହିଁ । "ଋକ୍ ବେଦ"ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର ଓ ପ୍ରକାଶିତ କରିବାପରେ, ପାଠକମାନେ ଅନ୍ୟ “ପ୍ରାଚୀନ ସାଂସ୍କୃତିକ ସାହିତ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ” ମାନଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ; ବିଶେଷଭାବରେ "ଉପନିଷଦ" ମାନଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବାକୁ ଅନେକ ଅନୁରୋଧ ଆସିଥିଲା । ତେଣୁ ମୋର ଆଗାମୀ ପ୍ରକଳ୍ପ **"ଉପନିଷଦ ଓଡିଆରେ"** ପ୍ରାଥମିକତା ହୋଇଗଲା, ଓ ଏହା ଉପରେ କାମ କରିବାକୁ ଲାଗିପଡିଲି । ଏଥର ଚିନ୍ତାକଲି ଯେ, ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପରେ ଓଡିଶାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତର ଲୋକେ ସମ୍ମିଳିତହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟକଲେ ଏହା ସୁନ୍ଦର ଓ ସହଜ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ଓଡିଶାର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଯୋଗ କଲି, ଏହାକୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ୱାଗତ କରିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଓ ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଶେଷରେ ୧୫ ଜଣିଆ ଏକ ଦଳଗଠନ ହୋଇପାରିଲା । କର୍ମମୟ ଜୀବନରେ ସମୟର ଅଭାବରୁ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାଥାଇ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଇପାରିନଥିଲେ ।

"ଉପନିଷଦ"କୁ "ଜ୍ଞାନକାଣ୍ଡ" କୁହାଯାଏ, ଏହା ବିଶେଷକରି ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ବିଷୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲେଖାଯାଇଛି, ତଥା ଏହା "ବେଦ"ର ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର ବା ଅଂଶ ଅଟେ ।"ଉପନିଷଦ" ରଚନା କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏହାଥିଲା ଯେ, - ଯେଉଁମାନେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବେଦ ପଠନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ, କିମ୍ବା ଏକ ବିଶେଷତ୍ୱ ବିଷୟମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛାଅଛି, ସେମାନେ ଏହାକୁ ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଅଧ୍ୟାପନା କରିପାରିବେ । ସେଥିପାଇଁ ମହାପୁରୁଷମାନେ ବେଦରୁ ଏହାର ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ମାନଙ୍କୁ "ଉପନିଷଦ"ରେ ରଚନା କରିଥିଲେ । ଏହାକୁହାଯାଏ ଯେ, ଖୀ.ପୂ ୭୦୦ରୁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କର ରଚନା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଅନେକ ମହାପୁରୁଷମାନେ ଅନେକ "ଉପନିଷଦ" ରଚନା କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ବୈଦିକ ସମାଜ କେବଳ ୧୦୮ଟି ଉପନିଷଦ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଉତ୍ପତି କେବଳ ବେଦରୁ, ସେଇମାନଙ୍କୁ ମାନ୍ୟତା ଦେଇଛନ୍ତି । ସେହି ୧୦୮ଟି ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି ।

୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ **"ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦ"** ଏକ ପୁରୁଣା ପୁସ୍ତକକୁ ଆଧାରକରି ଏହି "ଉପନିଷଦ ଓଡିଆରେ" ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ।
ଏହି "ଉପନିଷଦ ଓଡିଆରେ" ସମୁଦାୟ **୧୦୮ଟି "ଉପନିଷଦ"** ରହିଅଛି । ଏଥିରେ ସମୁଦାୟ **୨୦୪୨ 'ପୃଷ୍ଠା'**, **୭୭୭୯ 'ମନ୍ତ୍ର'**, ୩୩୪୭୭ '**ଧାଡି**', ୧୫୮୩୬୭ '**ଶବ୍ଦ**' ଓ ୧୦୯୫୬୦୩ '**ଅକ୍ଷର**' ରହିଅଛି । ଏହାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ୱେବ ସାଇଟ୍ ରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

"ଉପନିଷଦ ଓଡିଆରେ" ରୂପାନ୍ତରିତ ସରିବା ପରେ, ଏହା ଠିକ ରେ ରୂପାନ୍ତର ହେଲା କି ନାହିଁ, ତାହାର ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (ପ୍ରୁଫ୍-ରିଡିଙ୍ଗ୍) ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମୂଳ ଦସ୍ତାବେଜ ସଙ୍ଗରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ଦସ୍ତାବେଜର ଯାଞ୍ଚ କରିବାପାଇଁ, ୧୫ ଜଣ ଅଲଗା ଅଲଗା ଶୁଦ୍ଧିକରଣ କାମରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସେମାନେ ହେଲେ, ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର (ଭୁବନେଶ୍ୱର), ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା (ସମ୍ବଲପୁର), ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ଦାଶ (କେନ୍ଦ୍ରାପଡା), ଶ୍ରୀ ଶିଶିର କୁମାର ବିଷୋୟୀ (ଗଞ୍ଜାମ), ଶ୍ରୀ ଚିନ୍ମୟ ମିଶ୍ର (ମୟୁରଭଞ୍ଜ), ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର (ବଲାଙ୍ଗୀର), ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ଶତପଥୀ (ଗଞ୍ଜାମ), ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ଷଡଙ୍ଗୀ (କେନ୍ଦ୍ରାପଡା), ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ (ଗଞ୍ଜାମ), ଶ୍ରୀ କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଶତପଥୀ (ଦେବଗଡ), ଓ ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା (କେନ୍ଦ୍ରାପଡା) ।

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର (ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡିଶା ଶାଖା) ଏହାର ଉପଦେଷ୍ଟା ଓ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରାଇଥିଲେ । ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ସଦସ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି । ତାଙ୍କର ଉପଦେଷ, ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଓ ସୁଧାରୀକରଣ ସର୍ବଦା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ରହିବ ।

ଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ଏହି ପୁସ୍ତକ "**ଉପନିଷଦ ଓଡିଆରେ**" ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିଛି । ଆଶାକରୁଛି ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ସୁ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧

ସଂପାଦକ,

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା, ଭାରତ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତି - ଚେନ୍ନାଇ, ତାମିଲନାଡୁ, ଭାରତ ।

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଏହି ପୁସ୍ତକ "**ଉପନିଷଦ ଓଡିଆରେ**" ଓଡିଆ ଭାଷୀ ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବାରେ ଓ ସାର୍ବଜନୀନ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି ।

ବଶମ୍ବଦ

ସଂପାଦକ

ନିବେଦନ

ଏହି ପୁସ୍ତକ "**ଉପନିଷଦ ଓଡିଆରେ**"ଟି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତିଆରି କରାଯାଇଛି ଓ ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡିଜିଟାଲ ରୂପରେ ମୁକ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ଏହାର କୌଣସି **ବ୍ୟାପାରୀକରଣ ନ କରିବାକୁ** ଅନୁରୋଧ । ଯଦି କେହି ଏହାର ପ୍ରକାଶନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସଂପାଦକଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ସଂପାଦକ,

ଯଦକ୍ଷରପଦଭ୍ରଷ୍ଟଂ ମାତ୍ରାହିନଂ ତୁ ଯଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତତ୍-ସର୍ବ କ୍ଷମତାଂ ଦେବ ନରାୟଣ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ।।
ବିସର୍ଗବିନ୍ଦୁମାତ୍ରାଣି ପଦପାଦାକ୍ଷରାଣି ଚ ।
ନ୍ୟୁନାନି ଚାତିରିକ୍ତାନି କ୍ଷମସ୍ୱ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ।।

ଓମ୍ ତତ୍ ସତ୍ । ସର୍ବମ୍ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାର୍ପଣାମସ୍ତୁ ।
ଓମ୍ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।

Sources ସୂତ୍ର	"ଉପନିଷଦ ଓଡିଆରେ" ରୂପାନ୍ତର କରିବାପାଇଁ ଏକ ଅତି ପୁରୁଣା ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । • **ପୁସ୍ତକ ନାମ** - ଈଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ • **କର୍ତ୍ତା** - ଶ୍ରୀମଦ୍ଧ ନାରାୟଣ ରାମ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ - "କାବ୍ୟତୀର୍ଥ" • **ପ୍ରକାଶିତ ବର୍ଷ** - ୧୯୪୮, ଶକାବ୍ଦ - ୧୮୭୦ । • **ପ୍ରକାଶକ** - ନିର୍ଣ୍ଣୟସାଗର ମୁଦ୍ରଣାଳୟମ୍, ବମ୍ବେ (ମୁମ୍ବାଇ) । • www.sanskritdocuments.org • www.archive.org
Send Corrections to ଭୁଲ ସୁଧାର ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ	prakash@scholarshoppe.com
Site access ୱେବ ସାଇଟ୍	www.scholarshoppe.com/veda-odia/

ଏହି 'ଦସ୍ତାବିଜ ବା ପୁସ୍ତକ'ଟି ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଓଡିଆ ଡିଜିଟାଲ୍ ରୂପାନ୍ତର ଅଟେ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା,

ଓଡିଶା ଶାଖା

astrosant@gmail.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର
ସମ୍ପାଦିକା - "ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି"
ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଓଡିଶା
mohapatrasasmita89@yahoo.in

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା
ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,
ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା
klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର
ବଲାଙ୍ଗୀର, ଓଡ଼ିଶା
mehertaranisen1@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ଦାଶ
ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ,
କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା
dasharun609@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଚିନ୍ମୟ ମିଶ୍ର
ରୁଗୁଡିବେଡା, ଠାକୁରମୁଣ୍ଡା,
ମୟୁରଭଞ୍ଜ, ଓଡିଶା
chinmaymishra55@gmail.com

ଶ୍ରୀ କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଶତପଥୀ
ଦେବଗଡ, ଓଡିଶା
kumuda.youngindia@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଶିଶିର କୁମାର ବିଷୋୟୀ
ଛଣମେରୀ, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,
ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡିଶା
sisir370@gmail.com

ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ଶତପଥୀ
ଭଞ୍ଜନଗର, ଗଞ୍ଜାମ,
ଓଡ଼ିଶା
niladrihere@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ
ମଧ୍ୟଖଣ୍ଡୀ, ଶ୍ରୀବଳଦେବଜୀଉ,
କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା
opsarangi@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ
ପୋଡାମାରି ଗଡ, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,
ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡିଶା
sesanirbhaya@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା
ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ,
କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା
arunhkd12@gmail.com

ବେଦ ଉପନିଷଦ

ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକ 'ବେଦ ଯୁଗ'ର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ 'ଷଦ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଅଛି, ଷଦ ଅର୍ଥାତ 'ବସିବା', ଏଥିରେ ପୂର୍ବରେ 'ଉପ' ଓ 'ନି' କୁ ଯୋଡା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ 'ଉପ' ର ଅର୍ଥ ପାଖରେ , 'ନି' ର ଅର୍ଥ ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ତେଣୁ ଉପ-ନି-ଷଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବା, ଅର୍ଥାତ ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ବେଦର ଶେଷ ଭାଗ ଅଧୟନ କରିବା । **ଉପନିଷଦକୁ** ବେଦର **ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର** ବା ଅଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକ ବେଦର ଅନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ '**ବେଦାନ୍ତ**' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ '**ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା**' ଓ '**ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା**' ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହାକୁ ଅନେକ ଗବେଷକ ବା ପଣ୍ଡିତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଅନେକ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥା – 'ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହାକୁ 'ଆତ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' କହିଛନ୍ତି, 'ମାକ୍ସ ମୁଲ୍ଲେର୍' ଓ 'ପାଉଲ୍ ଦେଉସାନ୍' ଏହାକୁ 'ଗୁପ୍ତ ଶିକ୍ଷା', ଓ 'ପାଟ୍ରିକ୍ ଓଲିଭେଲ୍ଲେ' 'ଲୁକ୍କାୟିତ ଅର୍ଥ', ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଠିକ ରହୁଥିଲା, ସେଇମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପନିଷଦ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ "**ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା**" କୁହାଯାଏ ।

ଇତିହାସକାର ଓ ଗବେଷକ ମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦରେ ସମୁଦାୟ **୧୦୮**ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଏହିସବୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦ ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନୁସାରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭକ୍ତିକରଣର ପଦ୍ଧତି ଗୁଡିକ ହେଲେ - **ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ**, ଓ **ଯୋଗ** । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦର ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକ ଅଛି । (ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲରେ ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ ପାଇ ପାରିବେ)

ଏସବୁ ଉପନିଷଦ ଭିତରୁ **ଦଶୋପନିଷଦ,** ଅର୍ଥାତ ୧୦ଟି ଉପନିଷଦକୁ 'ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ' ଭାବରେ ମାନନ୍ତି, ଏଥିରେ, ପରେ ଆଉ ୩ଟି ଉପନିଷଦ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ୧୩ଟି କରିଦିଆଗଲା । ତେଣୁ **୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ**, ସେଗୁଡିକ ହେଲେ - (ଦଶୋପନିଷଦ) - ଇଶ, କେନ, କଠ, ପ୍ରଶ୍ନ, ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଐତରେୟ, ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଓ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, (ଅତିରିକ୍ତ) - କୌଷୀତକି, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଓ ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ।

ବେଦ - ଉପନିଷଦ ସଂଗଠନ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଋଗ୍ବେଦ	୧୦	ଐତରେୟ, କୌଷୀତକି	ଆତ୍ମବୋଧ, ମୁଦ୍ଗଲ	ନିର୍ବାଣ	ତ୍ରିପୁରା, ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବହ୍ୱୃଚ,	-	ଅକ୍ଷମାଳିକା	ନାଦବିନ୍ଦୁ
ସାମବେଦ	୧୬	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ, କେନ	ବଜ୍ରସୂଚୀ, ମହା, ସାବିତ୍ରୀ,	ଆରୁଣେୟ, ମୈତ୍ରେୟ, ସଂନ୍ୟାସ, କୁଣ୍ଡିକା	-	ବାସୁଦେବ, ଅବ୍ୟକ୍ତ	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲ, ଜବାଲି	ଯୋଗଚୂଡାମଣି, ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣଯଜୁର୍ବେଦ	୩୨	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ,	ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍କନ୍ଦ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି	ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି	ସରସ୍ୱତୀ ରହସ୍ୟ	ନାରାୟଣ, କଳି ସନ୍ତରଣ	କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ
ଶୁକ୍ଲଯଜୁର୍ବେଦ	୧୮	ଈଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ, ମୁକ୍ତିକା	ଜାବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାଟ୍-ୟାୟନୀୟ,	-	ତାରସାର	-	ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	୩୨	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ,	ଆତ୍ମା, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର	ଆଶ୍ରମ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରଂବ୍ରହ୍ମ,	ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ	ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ-ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼	ଅଥର୍ବସିରସ୍, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଲ, ଶରଭ, ଭସ୍ମଜାବାଲ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବ ଶୀର୍ଷ	ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ
ପ୍ରତ୍ୟୁପନିଷତ୍	୧୦୮	୧୩	୨୧	୧୯	୮	୧୪	୧୩	୨୦

ପ୍ରୀୟ ପାଠକ,

ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ତୃଟିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ ଅଟେ । ଏହି ଉପନିଷଦ ସଂସ୍କରଣରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ" ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ସମସ୍ତ ସାବଧାନ, ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ଓଡିଆରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ତୃଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ସୁ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ, ତଥା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା

ସୂଚୀପତ୍ର

କ୍ରମ	ଉପନିଷଦ	ପୃଷ୍ଠା		କ୍ରମ	ଉପନିଷଦ	ପୃଷ୍ଠା
ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ				15	ଅକ୍ଷି ଉପନିଷଦ	482
1	ଈଶା ଉପନିଷଦ	19		16	ଆତ୍ମବୋଧ ଉପନିଷଦ	366
2	କେନ ଉପନିଷଦ	23		17	ଆତ୍ମ ଉପନିଷଦ	558
3	କଠ ଉପନିଷଦ	29		18	ବଜ୍ରସୂଚିକା ଉପନିଷଦ	377
4	ପ୍ରଶ୍ନ ଉପନିଷଦ	45		19	ଏକାକ୍ଷର ଉପନିଷଦ	478
5	ମୁଣ୍ଡକ ଉପନିଷଦ	57		20	ଗର୍ଭ ଉପନିଷଦ	469
6	ମାଣ୍ଡୂକ୍ୟ ଉପନିଷଦ	67		21	ମହା ଉପନିଷଦ	381
7	ତୈତ୍ତିରୀୟ ଉପନିଷଦ	70		22	ମନ୍ତ୍ରିକ ଉପନିଷଦ	507
8	ଐତରେୟ ଉପନିଷଦ	92		23	ମୁଦ୍ଗଲ ଉପନିଷଦ	372
9	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଉପନିଷଦ	99		24	ମୁକ୍ତିକା ଉପନିଷଦ	539
10	ବୃହଦାରଣ୍ୟକ ଉପନିଷଦ	206		25	ନିରାଲମ୍ବ ଉପନିଷଦ	511
11	ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଉପନିଷଦ	295		26	ପୈଙ୍ଗଲ ଉପନିଷଦ	516
12	ମୈତ୍ରାୟଣୀ ଉପନିଷଦ	310		27	ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର ଉପନିଷଦ	568
13	କୌଷୀତକି ଉପନିଷଦ	343		28	ଶାରୀରକ ଉପନିଷଦ	474
ସାମାନ୍ୟ ଉପନିଷଦ				29	ସର୍ବସାର ଉପନିଷଦ	450
14	ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଉପନିଷଦ	529		30	ସାବିତ୍ରୀ ଉପନିଷଦ	446

କ୍ରମ	ଉପନିଷଦ	ପୃଷ୍ଠା		କ୍ରମ	ଉପନିଷଦ	ପୃଷ୍ଠା
31	ଶୁକରହସ୍ୟ ଉପନିଷଦ	455		48	ପରମହଂସ ଉପନିଷଦ	713
32	ସ୍କନ୍ଦ ଉପନିଷଦ	465		49	ସନ୍ନ୍ୟାସ ଉପନିଷଦ	593
33	ସୁବାଲ୍ ଉପନିଷଦ	490		50	ଶାଟ୍ୟାୟନୀୟ ଉପନିଷଦ	655
34	ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପନିଷଦ	564		51	ତୁରୀୟାତୀତ ଉପନିଷଦ	646
ସନ୍ନ୍ୟାସ ଉପନିଷଦ				52	ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଉପନିଷଦ	649
35	ଅବଧୂତ ଉପନିଷଦ	623		**ଶାକ୍ତ ଉପନିଷଦ**		
36	ଆରୁଣିକ ଉପନିଷଦ	578		53	ବହ୍ୱୃଚ ଉପନିଷଦ	744
37	ଆଶ୍ରମ ଉପନିଷଦ	662		54	ଭାବନ ଉପନିଷଦ	789
38	ଭିକ୍ଷୁକ ଉପନିଷଦ	643		55	ଦେବୀ ଉପନିଷଦ	764
39	ବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ	617		56	ସରସ୍ୱତୀରହସ୍ୟ ଉପନିଷଦ	748
40	ଜାବାଲ୍ ଉପନିଷଦ	637		57	ସୀତା ଉପନିଷଦ	758
41	କଠରୁଦ୍ର ଉପନିଷଦ	629		58	ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମି ଉପନିଷଦ	736
42	କୁଣ୍ଡିକା ଉପନିଷଦ	611		59	ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ ଉପନିଷଦ	770
43	ମୈତ୍ରେୟ ଉପନିଷଦ	582		60	ତ୍ରିପୁରା ଉପନିଷଦ	732
44	ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ ଉପନିଷଦ	666		**ବୈଷ୍ଣବ ଉପନିଷଦ**		
45	ନିର୍ବାଣ ଉପନିଷଦ	574		61	ଅବ୍ୟକ୍ତ ଉପନିଷଦ	800
46	ପରବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ	724		62	ବାସୁଦେବ ଉପନିଷଦ	795
47	ପରମହଂସପରିବ୍ରାଜକ	717		63	ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ ଉପନିଷଦ	964

କ୍ରମ	ଉପନିଷଦ	ପୃଷ୍ଠା
64	ଗରୁଡ଼ ଉପନିଷଦ	970
65	ଗୋପାଲତାପିନୀ ଉପନିଷଦ	935
66	ହୟଗ୍ରୀବ ଉପନିଷଦ	959
67	କଲିସଂତରଣ ଉପନିଷଦ	813
68	କୃଷ୍ଣ ଉପନିଷଦ	954
69	ମହାନାରୟଣ ଉପନିଷଦ	854
70	ନାରାୟଣ ଉପନିଷଦ	809
71	ନୃସିଂହତାପନୀୟ ଉପନିଷଦ	822
72	ଶ୍ରୀରାମରହସ୍ୟ ଉପନିଷଦ	887
73	ଶ୍ରୀରାମତାପିନୀ ଉପନିଷଦ	910
74	ତାରସାର ଉପନିଷଦ	816
ଶୈବ ଉପନିଷଦ		
75	ଅକ୍ଷମାଲିକା ଉପନିଷଦ	979
76	ଅଥର୍ବଶିଖା ଉପନିଷଦ	1035
77	ଅଥର୍ବଶିର ଉପନିଷଦ	1026
78	ଭସ୍ମଜାବାଲ ଉପନିଷଦ	1071
79	ବୃହଜ୍ଜାବାଲ ଉପନିଷଦ	1039
80	ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତି ଉପନିଷଦ	1006

କ୍ରମ	ଉପନିଷଦ	ପୃଷ୍ଠା
81	ଗଣପତି ଉପନିଷଦ	1082
82	ଜାବାଲି ଉପନିଷଦ	994
83	କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ର ଉପନିଷଦ	1003
84	କୈବଲ୍ୟ ଉପନିଷଦ	998
85	ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ	1020
86	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲ ଉପନିଷଦ	985
87	ରୁଦ୍ରହୃଦୟ ଉପନିଷଦ	1012
88	ଶରଭ ଉପନିଷଦ	1064
ଯୋଗ ଉପନିଷଦ		
89	ଅଦ୍ୱୟତାରକ ଉପନିଷଦ	1345
90	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ	1140
91	ଅମୃତନାଦ ଉପନିଷଦ	1196
92	ବରାହ ଉପନିଷଦ	1314
93	ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଉପନିଷଦ	1222
94	ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ	1207
95	ହଂସ ଉପନିଷଦ	1354
96	ଜାବାଲଦର୍ଶନ ଉପନିଷଦ	1112
97	କ୍ଷୁରିକା ଉପନିଷଦ	1202

କ୍ରମ	ଉପନିଷଦ	ପୃଷ୍ଠା
98	ମହାବାକ୍ୟ ଉପନିଷଦ	1351
99	ମଣ୍ଡଲବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପନିଷଦ	1378
100	ନାଦବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ	1088
101	ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ	1409
102	ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ଉପନିଷଦ	1388
103	ତେଜୋବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ	1144
104	ତ୍ରିଶିଖିବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପନିଷଦ	1358
105	ଯୋଗଚୂଡାମଣି ଉପନିଷଦ	1101
106	ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ ଉପନିଷଦ	1294
107	ଯୋଗଶିଖା ଉପନିଷଦ	1251
108	ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ ଉପନିଷଦ	1235

ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Principal Upanishad)

ଈଶୋପନିଷଦ

(Ishopanishat / Ishopanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ଦାଶ

ଈଶାବାସ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ଈଶୋପନିଷତ୍ / ଈଶା ଉପନିଷଦ୍

।। ଅଥଃ ଈଶୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଈଶା ବାସ୍ୟମିଦꣳ ସର୍ବଂ ଯତ୍କିଂଚ ଜଗତ୍ୟାଂ ଜଗତ୍ ।
ତେନ ତ୍ୟକ୍ତେନ ଭୁଞ୍ଜୀଥା ମା ଗୃଧଃ କସ୍ୟ ସ୍ୱିଦ୍ଧନମ୍ ।। ୧।।

କୁର୍ବନ୍ନେବେହ କର୍ମାଣି ଜିଜୀବିଷେଚ୍ଛତꣳ ସମାଃ ।
ଏବଂ ତ୍ୱୟି ନାନ୍ୟଥେତୋଽସ୍ତି ନ କର୍ମ ଲିପ୍ୟତେ ନରେ ।। ୨।।

ଅସୁର୍ଯ୍ୟା ନାମ ତେ ଲୋକା ଅନ୍ଧେନ ତମସାବୃତାଃ ।
ତାꣳସ୍ତେ ପ୍ରେତ୍ୟାଭିଗଚ୍ଛନ୍ତି ଯେ କେ ଚାତ୍ମହନୋ ଜନାଃ ।। ୩।।

ଅନେଜଦେକଂ ମନସୋ ଜବୀୟୋ ନୈନଦ୍ଦେବା ଆପ୍ନୁବନ୍ପୂର୍ବମର୍ଷତ୍ ।
ତଦ୍ଧାବତୋଽନ୍ୟାନତ୍ୟେତି ତିଷ୍ଠତ୍ତସ୍ମିନ୍ନପୋ ମାତରିଶ୍ୱା ଦଧାତି ।। ୪।।

ତଦେଜତି ତନ୍ନୈଜତି ତଦ୍ଦୂରେ ତଦ୍ୱନ୍ତିକେ ।
ତଦନ୍ତରସ୍ୟ ସର୍ବସ୍ୟ ତଦୁ ସର୍ବସ୍ୟାସ୍ୟ ବାହ୍ୟତଃ ।। ୫।।

ଯସ୍ତୁ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟାତ୍ମନ୍ୟେବାନୁପଶ୍ୟତି ।
ସର୍ବଭୂତେଷୁ ଚାତ୍ମାନଂ ତତୋ ନ ବିଜୁଗୁପ୍ସତେ ।। ୬।।

Not For Commercial Use

ୟସ୍ମିନ୍‌ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟାତ୍ମୈବାଭୂଦ୍ୱିଜାନତଃ |
ତତ୍ର କୋ ମୋହଃ କଃ ଶୋକ ଏକତ୍ୱମନୁପଶ୍ୟତଃ || ୭||

ସ ପର୍ୟ୍ୟଗାଚ୍ଛୁକ୍ରମକାୟମବ୍ରଣମସ୍ନାବିରꣳ ଶୁଦ୍ଧମପାପବିଦ୍ଧମ୍ |
କବିର୍ମନୀଷୀ ପରିଭୂଃ ସ୍ୱୟଂଭୂର୍ୟାଥାତଥ୍ୟତୋଽର୍ଥାନ୍-ବ୍ୟଦଧାଚ୍ଛାଶ୍ୱତୀଭ୍ୟଃ ସମାଭ୍ୟଃ || ୮||

ଅନ୍ଧନ୍ତମଃ ପ୍ରବିଶନ୍ତି ୟେଽବିଦ୍ୟାମୁପାସତେ |
ତତୋ ଭୂୟ ଇବ ତେ ତମୋ ୟ ଉ ବିଦ୍ୟାୟାꣳ ରତାଃ || ୯||

ଅନ୍ୟଦେବାହୁର୍ବିଦ୍ୟୟାଽନ୍ୟଦାହୁରବିଦ୍ୟୟା |
ଇତି ଶୁଶ୍ରୁମ ଧୀରାଣାଂ ୟେ ନସ୍ତଦ୍ୱିଚଚକ୍ଷିରେ || ୧୦||

ବିଦ୍ୟାଂ ଚାବିଦ୍ୟାଂ ଚ ୟସ୍ତଦ୍ୱେଦୋଭୟꣳ ସ ହ |
ଅବିଦ୍ୟୟା ମୃତ୍ୟୁଂ ତୀର୍ତ୍ୱା ବିଦ୍ୟୟାମୃତମଶ୍ନୁତେ || ୧୧||

ଅନ୍ଧନ୍ତମଃ ପ୍ରବିଶନ୍ତି ୟେଽସଂଭୂତିମୁପାସତେ |
ତତୋ ଭୂୟ ଇବ ତେ ତମୋ ୟ ଉ ସଂଭୂତ୍ୟାꣳରତାଃ || ୧୨||

ଅନ୍ୟଦେବାହୁଃ ସଂଭବାଦନ୍ୟଦାହୁରସଂଭବାତ୍ |
ଇତି ଶୁଶ୍ରୁମ ଧୀରାଣାଂ ୟେ ନସ୍ତଦ୍ୱିଚଚକ୍ଷିରେ || ୧୩||

ସଂଭୂତିଂ ଚ ବିନାଶଂ ଚ ୟସ୍ତଦ୍ୱେଦୋଭୟꣳ ସହ |
ବିନାଶେନ ମୃତ୍ୟୁଂ ତୀର୍ତ୍ୱା ସଂଭୂତ୍ୟାଽମୃତମଶ୍ନୁତେ || ୧୪||

ହିରଣ୍ମୟେନ ପାତ୍ରେଣ ସତ୍ୟସ୍ୟାପିହିତଂ ମୁଖମ୍ |
ତତ୍ତ୍ୱଂ ପୂଷନ୍ନପାବୃଣୁ ସତ୍ୟଧର୍ମାୟ ଦୃଷ୍ଟୟେ || ୧୫||

Not For Commercial Use

ପୂଷନ୍ନେକର୍ଷେ ୟମ ସୂର୍ୟ୍ୟ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟ ବ୍ୟୂହ ରଶ୍ମୀନ୍‌ସମୂହ ।
ତେଜୋ ୟତ୍ତେ ରୂପଂ କଲ୍ୟାଣତମଂ ତତ୍ତେ ପଶ୍ୟାମି ୟୋଽସାବସୌ ପୁରୁଷଃ ସୋଽହମସ୍ମି ॥ ୧୬॥

ବାୟୁରନିଲମମୃତମଥେଦଂ ଭସ୍ମାନ୍ତଂ ଶରୀରମ୍ ।
ଓଁ କ୍ରମୋ ସ୍ମର କୃତଂ ସ୍ମର କ୍ରତୋ ସ୍ମର କୃତଂ ସ୍ମର ॥ ୧୭॥

ଅଗ୍ନେ ନୟ ସୁପଥା ରାୟେ ଅସ୍ମାନ୍-ବିଶ୍ୱାନି ଦେବ ବୟୁନାନି ବିଦ୍ୱାନ୍ ।
ୟୁୟୋଧ୍ୟସ୍ମଜ୍ଜୁହୁରାଣମେନୋ ଭୂୟିଷ୍ଠାଂ ତେ ନମ-ଉକ୍ତିଂ ବିଧେମ ॥ ୧୮॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ବାଜସନେୟସଂହିତାୟାମ୍-ଈଶାବାସ୍ୟୋପନିଷତ୍-ସଂପୂର୍ଣ୍ଣା ॥

Not For Commercial Use

କେନୋପନିଷଦ

(Kenopanishat / Kenopanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ଶ୍ରୀ ଶିଶିର କୁମାର ବିଷୋୟୀ

କେନୋପନିଷତ୍ / କେନ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥଃ କେନୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାଽହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ବନିରାକରଣଂ ମେଽସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ କେନେଷିତଂ ପତତି ପ୍ରେଷିତଂ ମନଃ କେନ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରୈତି ୟୁକ୍ତଃ ।
କେନେଷିତାଂ ବାଚମିମାଂ ବଦନ୍ତି ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ କ ଉ ଦେବୋ ୟୁନକ୍ତି ।। ୧ ।।

ଶ୍ରୋତ୍ରସ୍ୟ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ମନସୋ ମନୋ ୟଦ୍ବାଚୋ ହ ବାଚଂ ସ ଉ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ପ୍ରାଣଃ ।
ଚକ୍ଷୁଷଶ୍ଚକ୍ଷୁରତିମୁଚ୍ୟ ଧୀରାଃ ପ୍ରେତ୍ୟାସ୍ମାଲ୍ଲୋକାଦମୃତା ଭବନ୍ତି ।। ୨ ।।

ନ ତତ୍ର ଚକ୍ଷୁର୍ଗଚ୍ଛତି ନ ବାଗ୍ଗଚ୍ଛତି ନୋ ମନୋ ନ ବିଦ୍ମୋ ନ ବିଜାନୀମୋ
ୟଥୈତଦନୁଶିଷ୍ୟାଦନ୍ୟଦେବ ତଦ୍ବିଦିତାଦଥୋ ଅବିଦିତାଦଧି ।
ଇତି ଶୁଶ୍ରୁମ ପୂର୍ବେଷାଂ ୟେ ନସ୍ତଦ୍ବ୍ୟାଚଚକ୍ଷିରେ ।। ୩ ।।

ୟଦ୍ବାଚାଽନଭ୍ୟୁଦିତଂ ୟେନ ବାଗଭ୍ୟୁଦ୍ୟତେ ।
ତଦେବ ବ୍ରହ୍ମ ତ୍ୱଂ ବିଦ୍ଧି ନେଦଂ ୟଦିଦମୁପାସତେ ।। ୪ ।।

ୟନ୍ମନସା ନ ମନୁତେ ୟେନାହୁର୍ମନୋ ମତମ୍ ।
ତଦେବ ବ୍ରହ୍ମ ତ୍ୱଂ ବିଦ୍ଧି ନେଦଂ ୟଦିଦମୁପାସତେ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ୟଚ୍ଚକ୍ଷୁଷା ନ ପଶ୍ୟତି ୟେନ ଚକ୍ଷୂଂଷି ପଶ୍ୟତି ।
ତଦେବ ବ୍ରହ୍ମ ତ୍ୱଂ ବିଦ୍ଧି ନେଦଂ ୟଦିଦମୁପାସତେ ॥ ୬ ॥

ୟଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରେଣ ନ ଶୃଣୋତି ୟେନ ଶ୍ରୋତ୍ରମିଦଂ ଶ୍ରୁତମ୍ ।
ତଦେବ ବ୍ରହ୍ମ ତ୍ୱଂ ବିଦ୍ଧି ନେଦଂ ୟଦିଦମୁପାସତେ ॥ ୭ ॥

ୟତ୍-ପ୍ରାଣେନ ନ ପ୍ରାଣିତି ୟେନ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରଣୀୟତେ ।
ତଦେବ ବ୍ରହ୍ମ ତ୍ୱଂ ବିଦ୍ଧି ନେଦଂ ୟଦିଦମୁପାସତେ ॥ ୮ ॥

॥ ଇତି କେନୋପନିଷସ୍ୱୁ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥

ୟଦି ମନ୍ୟସେ ସୁବେଦେତି ଦଭ୍ରମେବାପି ନୂନଂ ତ୍ୱଂ ବେତ୍ଥ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ରୂପମ୍ ।
ୟଦସ୍ୟ ତ୍ୱଂ ୟଦସ୍ୟ ଚ ଦେବେଷ୍ୱଥ ନୁ ମୀମାଂସ୍ୟମେବ ତେ ମନ୍ୟେ ବିଦିତମ୍ ॥ ୧ ॥

ନାହଂ ମନ୍ୟେ ସୁବେଦେତି ନୋ ନ ବେଦେତି ବେଦ ଚ ।
ୟୋ ନସ୍ତଦ୍ୱେଦ ତଦ୍ୱେଦ ନୋ ନ ବେଦେତି ବେଦ ଚ ॥ ୨ ॥

ୟସ୍ୟାମତଂ ତସ୍ୟ ମତଂ ମତଂ ୟସ୍ୟ ନ ବେଦ ସଃ ।
ଅବିଜ୍ଞାତଂ ବିଜାନତାଂ ବିଜ୍ଞାତମବିଜାନତାମ୍ ॥ ୩ ॥

ପ୍ରତିବୋଧବିଦିତଂ ମତମମୃତତ୍ୱଂ ହି ବିନ୍ଦତେ ।
ଆତ୍ମନା ବିନ୍ଦତେ ବୀର୍ୟଂ ବିଦ୍ୟୟା ବିନ୍ଦତେଽମୃତମ୍ ॥ ୪ ॥

ଇହ ଚେଦବେଦୀଦଥ ସତ୍ୟମସ୍ତି ନ ଚେଦିହାବେଦୀନ୍ମହତୀ ବିନଷ୍ଟିଃ ।
ଭୂତେଷୁ ଭୂତେଷୁ ବିଚିତ୍ୟ ଧୀରାଃ ପ୍ରେତ୍ୟାସ୍ମାଲ୍ଲୋକାଦମୃତା ଭବନ୍ତି ॥ ୫ ॥

॥ ଇତି କେନୋପନିଷସ୍ୱୁ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମ ହ ଦେବେଭ୍ୟୋ ବିଜିଗ୍ୟେ ତସ୍ୟ ହ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବିଜୟେ ଦେବା ଅମହୀୟନ୍ତ ।
ତ ଐକ୍ଷନ୍ତାସ୍ମାକମେବାୟଂ ବିଜୟୋଽସ୍ମାକମେବାୟଂ ମହିମେତି ॥ ୧ ॥

ତଦ୍ଧୈଷାଂ ବିଜଜ୍ଞୌ ତେଭ୍ୟୋ ହ ପ୍ରାଦୁର୍ବଭୂବ ତନ୍ନ ବ୍ୟଜାନତ କିମିଦଂ ୟକ୍ଷମିତି ॥ ୨ ॥

ତେଽଗ୍ନିମବ୍ରୁବଞ୍ଜାତବେଦ ଏତଦ୍ବିଜାନୀହି କିମେତଦ୍ୟକ୍ଷମିତି ତଥେତି ॥ ୩ ॥

ତଦଭ୍ୟଦ୍ରବତ୍ତମଭ୍ୟବଦତ୍ତୋଽସୀତ୍ୟଗ୍ନିର୍ବା ଅହମସ୍ମୀତ୍ୟବ୍ରବୀଜ୍ଜାତବେଦା ବା ଅହମସ୍ମୀତି ॥ ୪ ॥

ତସ୍ମିଁସ୍ତ୍ୱୟି କିଂ ବୀର୍ୟ୍ୟମିତ୍ୟପୀଦଂ ସର୍ବଂ ଦହେୟଂ ୟଦିଦଂ ପୃଥିବ୍ୟାମିତି ॥ ୫ ॥

ତସ୍ମୈ ତୃଣଂ ନିଦଧାବେତଦ୍ଦହେତି ।
ତଦୁପପ୍ରେୟାୟ ସର୍ବଜବେନ ତନ୍ନ ଶଶାକ ଦଗ୍ଧୁଂ ସ ତତ ଏବ ନିବବୃତେ ନୈତଦଶକଂ ବିଜ୍ଞାତୁଂ ୟଦେତଦ୍ୟକ୍ଷମିତି ॥ ୬ ॥

ଅଥ ବାୟୁମବ୍ରୁବନ୍ବାୟ୍ୱେତଦ୍ବିଜାନୀହି କିମେତଦ୍ୟକ୍ଷମିତି ତଥେତି ॥ ୭ ॥

ତଦଭ୍ୟଦ୍ରବତ୍ତମଭ୍ୟବଦତ୍ତୋଽସୀତି ବାୟୁର୍ବା ଅହମସ୍ମୀତ୍ୟବ୍ରବୀନ୍ମାତରିଶ୍ୱା ବା ଅହମସ୍ମୀତି ॥ ୮ ॥

ତସ୍ମିଁସ୍ତ୍ୱୟି କିଂ ବୀର୍ୟ୍ୟମିତ୍ୟପୀଦଂ ସର୍ବମାଦଦୀୟ ୟଦିଦଂ ପୃଥିବ୍ୟାମିତି ॥ ୯ ॥

ତସ୍ମୈ ତୃଣଂ ନିଦଧାବେତଦାଦତ୍ସ୍ୱେତି ତଦୁପ ପ୍ରେୟାୟ ସର୍ବଜବେନ ତନ୍ନ ଶଶାକାଦାତୁଂ ସ ତତ ଏବ ନିବବୃତେ ନୈତଦଶକଂ ବିଜ୍ଞାତୁଂ ୟଦେତଦ୍ୟକ୍ଷମିତି ॥ ୧୦ ॥

ଅଥେନ୍ଦ୍ରମବ୍ରୁବନ୍ମଘବନ୍ନେତଦ୍ବିଜାନୀହି କିମେତଦ୍ୟକ୍ଷମିତି ।
ତଥେତି ତଦଭ୍ୟଦ୍ରବତ୍ତସ୍ମାତ୍ତିରୋଦଧେ ॥ ୧୧ ॥

Not For Commercial Use

ସ ତସ୍ମିନ୍ନେବାକାଶେ ସ୍ତ୍ରିୟମାଜଗାମ ବହୁଶୋଭମାନାମୁମାꣳ ହୈମବତୀଂ ତାꣳ ହୋବାଚ କିମେତଦ୍ୟକ୍ଷମିତି ॥ ୧୨ ॥

॥ ଇତି କେନୋପନିଷସ୍ତୁ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥

ସା ବ୍ରହ୍ମେତି ହୋବାଚ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବା ଏତଦ୍ବିଜୟେ ମହୀୟଧ୍ୱମିତି ତତୋ ହୈବ ବିଦାଂଚକାର ବ୍ରହ୍ମେତି ॥ ୧ ॥

ତସ୍ମାଦ୍ବା ଏତେ ଦେବା ଅତିତରାମିବାନ୍ୟାନ୍ଦେବାନ୍ୟଦଗ୍ନିର୍ବାୟୁରିନ୍ଦ୍ରସ୍ତେନ ହ୍ୟେନନ୍ନେଦିଷ୍ଠଂ ପସ୍ପୃଶୁସ୍ତେ ହ୍ୟେନତ୍-ପ୍ରଥମୋ ବିଦାଂଚକାର ବ୍ରହ୍ମେତି ॥ ୨ ॥

ତସ୍ମାଦ୍ବା ଇନ୍ଦ୍ରୋꣳତିତରାମିବାନ୍ୟାନ୍ଦେବାନ୍ସ ହ୍ୟେନନ୍ନେଦିଷ୍ଠଂ ପସ୍ପର୍ଶ ସ ହ୍ୟେନତ୍-ପ୍ରଥମୋ ବିଦାଂଚକାର ବ୍ରହ୍ମେତି ॥ ୩ ॥

ତସୈ୍ୟଷ ଆଦେଶୋ ୟଦେତଦ୍ବିଦ୍ୟୁତୋ ବ୍ୟଦ୍ୟୁତଦାଗା ଇତୀନ୍ୟମୀମିଷଦାଗା ଇତ୍ୟଧିଦୈବତମ୍ ॥୪॥

ଅଥାଧ୍ୟାତ୍ମଂ ୟଦେତଦ୍-ଗଚ୍ଛତୀବ ଚ ମନୋꣳନେନ ଚୈତଦୁପସ୍ମରତ୍ୟଭୀକ୍ଷ୍ଣଂ ସଙ୍କଲ୍ପଃ ॥ ୫॥

ତଦ୍ଧ ତଦ୍ୱନଂ ନାମ ତଦ୍ୱନମିତ୍ୟୁପାସିତବ୍ୟଂ ସ ୟ ଏତଦେବଂ ବେଦାꣳଭି ହୈନଂ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସଂବାଞ୍ଛନ୍ତି ॥ ୬ ॥

ଉପନିଷଦଂ ଭୋ ବ୍ରୂହୀତ୍ୟୁକ୍ତା ୟ ଉପନିଷଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମୀଂ ବାବ ତ ଉପନିଷଦମବ୍ରୂମେତି ॥ ୭ ॥

ତସୈ ତପୋ ଦମଃ କର୍ମେତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବେଦାଃ ସର୍ବାଙ୍ଗାନି ସତ୍ୟମାୟତନମ୍ ॥ ୮ ॥

ୟୋ ବା ଏତାମେବଂ ବେଦାପହତ୍ୟ ପାପ୍ମାନମ(ନ)ନ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ଜ୍ୟେୟେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି ॥ ୯ ॥

॥ ଇତି କେନୋପନିଷସ୍ତୁ ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାଽହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ବନିରାକରଣଂ ମେଽସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ସାମବେଦୀୟା କେନୋପନିଷତ୍-ସମାପ୍ତା ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

କଠୋପନିଷଦ

(Kathopanishat / Kathopanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶିଶିର କୁମାର ବିଷୋୟୀ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

କଠୋପନିଷତ୍ / କଠୋପନିଷଦ

।। ଅଥଃ କଠୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହବୀର୍ଯଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଅଥଃ ପ୍ରଥମଃଧ୍ୟାୟ ।।

।। ଅଥଃ ପ୍ରଥମ ବଲ୍ଲୀ ।।

ଓଁ ଉଶନ୍ ହ ବୈ ବାଜଶ୍ରବସଃ ସର୍ବବେଦସଂ ଦଦୌ ।
ତସ୍ୟ ହ ନଚିକେତା ନାମ ପୁତ୍ର ଆସ ।। ୧।।

ତଂହ କୁମାରଂ ସନ୍ତଂ ଦକ୍ଷିଣାସୁ ନୀୟମାନାସୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାବିବେଶ ସୋଂମନ୍ୟତ ।। ୨।।

ପୀତୋଦକା ଜଗ୍ଧତୃଣା ଦୁଗ୍ଧଦୋହା ନିରିନ୍ଦ୍ରିୟାଃ ।
ଅନନ୍ଦା ନାମ ତେ ଲୋକାସ୍ତାନ୍ ସ ଗଚ୍ଛତି ତା ଦଦତ୍ ।। ୩।।

ସ ହୋବାଚ ପିତରଂ ତତ କସ୍ମୈ ମାଂ ଦାସ୍ୟସୀତି ।
ଦ୍ୱିତୀୟଂ ତୃତୀୟଂ ତଂହୋବାଚ ମୃତ୍ୟବେ ତ୍ୱା ଦଦାମୀତି ।। ୪।।

ବହୂନାମେମି ପ୍ରଥମୋ ବହୂନାମେମି ମଧ୍ୟମଃ ।
କିଂସ୍ୱିଦ୍ୟମସ୍ୟ କର୍ତବ୍ୟଂ ୟନ୍ମୟାଦ୍ୟ କରିଷ୍ୟତି ।। ୫।।

ଅନୁପଶ୍ୟ ୟଥା ପୂର୍ବେ ପ୍ରତିପଶ୍ୟ ତଥାଂପରେ ।
ସସ୍ୟମିବ ମର୍ତ୍ୟଃ ପଚ୍ୟତେ ସସ୍ୟମିବାଜାୟତେ ପୁନଃ ।। ୬।।

Not For Commercial Use

ବୈଶ୍ୱାନରଃ ପ୍ରବିଶତ୍ୟତିଥିର୍ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଗୃହାନ୍ ।
ତସ୍ୈତାଃ ଶାନ୍ତିଂ କୁର୍ବନ୍ତି ହର ବୈବସ୍ୱତୋଦକମ୍ ॥ ୭॥

ଆଶାପ୍ରତୀକ୍ଷେ ସଙ୍ଗତଂ ସୂନୃତାଂ ଚେଷ୍ଟାପୂର୍ତେ ପୁତ୍ରପଶୂଂଶ୍ଚ ସର୍ବାନ୍ ।
ଏତଦ୍-ବୃଙ୍କ୍ତେ ପୁରୁଷସ୍ୟାଲ୍ପମେଧସୋ ଯସ୍ୟାନଶ୍ନନ୍ୱସତି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଗୃହେ ॥ ୮॥

ତିସ୍ରୋ ରାତ୍ରୀର୍ଯଦବାତ୍ସୀର୍ଗୃହେ ମେଽନଶ୍ନନ୍-ବ୍ରହ୍ମନ୍ନତିଥିର୍ନମସ୍ୟଃ ।
ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମନ୍ସ୍ୱସ୍ତି ମେଽସ୍ତୁ ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରତି ତ୍ରୀନ୍ୱରାନ୍ବୃଣୀଷ୍ୱ ॥ ୯॥

ଶାନ୍ତସଂକଲ୍ପଃ ସୁମନା ଯଥା ସ୍ୟାଦ୍ୱୀତମନ୍ୟୁର୍ଗୌତମୋ ମାଽଭି ମୃତ୍ୟୋ ।
ତ୍ୱତ୍-ପ୍ରସୃଷ୍ଟଂ ମାଭିବଦେତ୍-ପ୍ରତୀତ ଏତତ୍-ତ୍ରୟାଣାଂ ପ୍ରଥମଂ ବରଂ ବୃଣେ ॥ ୧୦॥

ଯଥା ପୁରସ୍ତାଦ୍-ଭବିତା ପ୍ରତୀତ ଔଦ୍ଦାଲକିରାରୁଣିର୍ମତ୍-ପ୍ରସୃଷ୍ଟଃ ।
ସୁଖଂରାତ୍ରୀଃ ଶୟିତା ବୀତମନ୍ୟୁସ୍ତ୍ୱାଂ ଦଦୃଶିବାନ୍ମୃତ୍ୟୁମୁଖାତ୍-ପ୍ରମୁକ୍ତମ୍ ॥ ୧୧॥

ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ନ ଭୟଂ କିଂଚନାସ୍ତି ନ ତତ୍ର ତ୍ୱଂ ନ ଜରୟା ବିଭେତି ।
ଉଭେ ତୀର୍ତ୍ୱାଶନାୟାପିପାସେ ଶୋକାତିଗୋ ମୋଦତେ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକେ ॥ ୧୨॥

ସ ତ୍ୱମଗ୍ନିଂ ସ୍ୱର୍ଗ୍ୟମଧ୍ୟେଷି ମୃତ୍ୟୋ ପ୍ରବ୍ରୂହି ତ୍ୱଂ ଶ୍ରଦ୍ଦଧାନାୟ ମହ୍ୟମ୍ ।
ସ୍ୱର୍ଗଲୋକା ଅମୃତତ୍ୱଂ ଭଜନ୍ତ ଏତଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟେନ ବୃଣେ ବରେଣ ॥ ୧୩॥

ପ୍ର ତେ ବ୍ରବୀମି ତଦୁ ମେ ନିବୋଧ ସ୍ୱର୍ଗ୍ୟମଗ୍ନିଂ ନଚିକେତଃ ପ୍ରଜାନନ୍ ।
ଅନନ୍ତଲୋକାପ୍ତିମଥୋ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ବିଦ୍ଧି ତ୍ୱମେତଂ ନିହିତଂ ଗୁହାୟାମ୍ ॥ ୧୪॥

ଲୋକାଦିମଗ୍ନିଂ ତମୁବାଚ ତସ୍ମୈ ଯା ଇଷ୍ଟକା ଯାବତୀର୍ବା ଯଥା ବା ।
ସ ଚାପି ତତ୍-ପ୍ରତ୍ୟବଦଦ୍ୟଥୋକ୍ତମଥାସ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁଃ ପୁନରେବାହ ତୁଷ୍ଟଃ ॥ ୧୫॥

Not For Commercial Use

ତମବ୍ରବୀତ୍-ପ୍ରୀୟମାଣୋ ମହାତ୍ମା ବରଂ ତବେହାଦ୍ୟ ଦଦାମି ଭୂୟଃ ।
ତବୈବ ନାମ୍ନା ଭବିତାୟମଗ୍ନିଃ ସୃଙ୍କାଂ ଚେମାମନେକରୂପାଂ ଗୃହାଣ ।। ୧୬।।

ତ୍ରିଣାଚିକେତସ୍ତ୍ରିଭିରେତ୍ୟ ସନ୍ଧିଂ ତ୍ରିକର୍ମକୃତ୍ତରତି ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୂ ।
ବ୍ରହ୍ମଜଜ୍ଞଂ ଦେବମୀଡ୍ୟଂ ବିଦିତ୍ୱା ନିଚାୟ୍ୟେମାଂ ଶାନ୍ତିମତ୍ୟନ୍ତମେତି ।। ୧୭।।

ତ୍ରିଣାଚିକେତସ୍ତ୍ରୟମେତଦ୍ବିଦିତ୍ୱା ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାଂଶ୍ଚିନୁତେ ନାଚିକେତମ୍ ।
ସ ମୃତ୍ୟୁପାଶାନ୍ପୁରତଃ ପ୍ରଣୋଦ୍ୟ ଶୋକାତିଗୋ ମୋଦତେ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକେ ।। ୧୮।।

ଏଷ ତେଽଗ୍ନିର୍ନଚିକେତଃ ସ୍ୱର୍ଗ୍ୟୋ ୟମବୃଣୀଥା ଦ୍ୱିତୀୟେନ ବରେଣ ।
ଏତମଗ୍ନିଂ ତବୈବ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟନ୍ତି ଜନାସସ୍ତୃତୀୟଂ ବରଂ ନଚିକେତୋ ବୃଣୀଷ୍ୱ ।। ୧୯।।

ୟେୟଂ ପ୍ରେତେ ବିଚିକିତ୍ସା ମନୁଷ୍ୟେଽସ୍ତୀତ୍ୟେକେ ନାୟମସ୍ତୀତି ଚୈକେ ।
ଏତଦ୍ବିଦ୍ୟାମନୁଶିଷ୍ଟସ୍ତ୍ୱୟାହଂ ବରାଣାମେଷ ବରସ୍ତୃତୀୟଃ ।। ୨୦।।

ଦେବୈରତ୍ରାପି ବିଚିକିତ୍ସିତଂ ପୁରା ନ ହି ସୁବିଜ୍ଞେୟମଣୁରେଷ ଧର୍ମଃ ।
ଅନ୍ୟଂ ବରଂ ନଚିକେତୋ ବୃଣୀଷ୍ୱ ମା ମୋପରୋତ୍ସୀରତି ମା ସୃଜୈନମ୍ ।। ୨୧।।

ଦେବୈରତ୍ରାପି ବିଚିକିତ୍ସିତଂ କିଲ ତ୍ୱଂ ଚ ମୃତ୍ୟୋ ୟନ୍ନ ସୁବିଜ୍ଞେୟମାତ୍ଥ ।
ବକ୍ତା ଚାସ୍ୟ ତ୍ୱାଦୃଗନ୍ୟୋ ନ ଲଭ୍ୟୋ ନାନ୍ୟୋ ବରସ୍ତୁଲ୍ୟ ଏତସ୍ୟ କଶ୍ଚିତ୍ ।। ୨୨।।

ଶତାୟୁଷଃ ପୁତ୍ରପୌତ୍ରାନ୍ବୃଣୀଷ୍ୱ ବହୂନ୍ପଶୂନ୍ହସ୍ତିହିରଣ୍ୟମଶ୍ୱାନ୍ ।
ଭୂମେର୍ମହଦାୟତନଂ ବୃଣୀଷ୍ୱ ସ୍ୱୟଂ ଚ ଜୀବ ଶରଦୋ ୟାବଦିଚ୍ଛସି ।। ୨୩।।

ଏତତ୍ତୁଲ୍ୟଂ ୟଦି ମନ୍ୟସେ ବରଂ ବୃଣୀଷ୍ୱ ବିତ୍ତଂ ଚିରଜୀବିକାଂ ଚ ।
ମହାଭୂମୌ ନଚିକେତସ୍ତ୍ୱମେଧି କାମାନାଂ ତ୍ୱା କାମଭାଜଂ କରୋମି ।। ୨୪।।

Not For Commercial Use

ଯେ ଯେ କାମା ଦୁର୍ଲଭା ମର୍ତ୍ୟଲୋକେ ସର୍ବାନ୍-କାମାଂଶ୍ଛନ୍ଦତଃ ପ୍ରାର୍ଥୟସ୍ୱ |
ଇମା ରାମାଃ ସରଥାଃ ସତୂର୍ୟ୍ୟା ନ ହୀଦୃଶା ଲମ୍ଭନୀୟା ମନୁଷ୍ୟୈଃ |
ଆଭିର୍ମତ୍-ପ୍ରତ୍ତାଭିଃ ପରିଚାରୟସ୍ୱ ନଚିକେତୋ ମରଣଂ ମାନୁପ୍ରାକ୍ଷୀଃ || ୨୫||

ଶ୍ୱୋଭାବା ମର୍ତ୍ୟସ୍ୟ ୟଦନ୍ତକୈତତ୍ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ଜରୟନ୍ତି ତେଜଃ |
ଅପି ସର୍ବଂ ଜୀବିତମଲ୍ପମେବ ତବୈବ ବାହାସ୍ତବ ନୃତ୍ୟଗୀତେ || ୨୬||

ନ ବିତ୍ତେନ ତର୍ପଣୀୟୋ ମନୁଷ୍ୟୋ ଲପ୍ସ୍ୟାମହେ ବିତ୍ତମଦ୍ରାକ୍ଷ୍ମ ଚେତ୍ତ୍ୱା |
ଜୀବିଷ୍ୟାମୋ ୟାବଦୀଶିଷ୍ୟସି ତ୍ୱଂ ବରସ୍ତୁ ମେ ବରଣୀୟଃ ସ ଏବ || ୨୭||

ଅଜୀର୍ୟତାମମୃତାନାମୁପେତ୍ୟ ଜୀର୍ୟନ୍ମର୍ତ୍ୟଃ କ୍ୱଧଃସ୍ଥଃ ପ୍ରଜାନନ୍ |
ଅଭିଧ୍ୟାୟନ୍-ବର୍ଣ୍ଣରତିପ୍ରମୋଦାନତିଦୀର୍ଘେ ଜୀବିତେ କୋ ରମେତ || ୨୮||

ୟସ୍ମିନ୍ନିଦଂ ବିଚିକିତ୍ସନ୍ତି ମୃତ୍ୟୋ ୟତ୍ସାଂପରାୟେ ମହତି ବ୍ରୂହି ନସ୍ତତ୍ |
ୟୋଽୟଂ ବରୋ ଗୂଢମନୁପ୍ରବିଷ୍ଟୋ ନାନ୍ୟଂ ତସ୍ମାନ୍ନଚିକେତା ବୃଣୀତେ || ୨୯||

|| ଇତି ପ୍ରଥମେଽଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମା ବଲ୍ଲୀ ||

|| ଅଥଃ ଦ୍ୱିତୀୟ ବଲ୍ଲୀ ||

ଅନ୍ୟଚ୍ଛ୍ରେୟୋଽନ୍ୟଦୁତୈବ ପ୍ରେୟସ୍ତେ ଉଭେ ନାନାର୍ଥେ ପୁରୁଷଂସିନୀତଃ |
ତୟୋଃ ଶ୍ରେୟ ଆଦଦାନସ୍ୟ ସାଧୁ ଭବତି ହୀୟତେଽର୍ଥାଦ୍ୟ ଉ ପ୍ରେୟୋ ବୃଣୀତେ || ୧||

ଶ୍ରେୟଶ୍ଚ ପ୍ରେୟଶ୍ଚ ମନୁଷ୍ୟମେତସ୍ତୌ ସଂପରୀତ୍ୟ ବିବିନକ୍ତି ଧୀରଃ |
ଶ୍ରେୟୋ ହି ଧୀରୋଽଭି ପ୍ରେୟସୋ ବୃଣୀତେ ପ୍ରେୟୋ ମନ୍ଦୋ ୟୋଗକ୍ଷେମାଦ୍-ବୃଣୀତେ || ୨||

Not For Commercial Use

ସ ତ୍ୱଂ ପ୍ରିୟାନ୍‌ପ୍ରିୟରୂପାଂଶ୍ଚ କାମାନଭିଧ୍ୟାୟନ୍ନଚିକେତୋଽତ୍ୟସ୍ରାକ୍ଷୀଃ ।
ନୈତାଂ ସୃଙ୍କାଂ ବିତ୍ତମୟୀମବାପ୍ତୋ ୟସ୍ୟାଂ ମଜ୍ଜନ୍ତି ବହବୋ ମନୁଷ୍ୟାଃ ॥ ୩॥

ଦୂରମେତେ ବିପରୀତେ ବିଷୂଚୀ ଅବିଦ୍ୟା ୟା ଚ ବିଦ୍ୟେତି ଜ୍ଞାତା ।
ବିଦ୍ୟାଭୀପ୍ସିନଂ ନଚିକେତସଂ ମନ୍ୟେ ନ ତ୍ୱା କାମା ବହବୋଽଲୋଲୁପନ୍ତ ॥ ୪॥

ଅବିଦ୍ୟାୟାମନ୍ତରେ ବର୍ତମାନାଃ ସ୍ୱୟଂ ଧୀରାଃ ପଣ୍ଡିତଂମନ୍ୟମାନାଃ ।
ଦନ୍ଦ୍ରମ୍ୟମାଣାଃ ପରିୟନ୍ତି ମୂଢା ଅନ୍ଧେନୈବ ନୀୟମାନା ୟଥାନ୍ଧାଃ ॥ ୫॥

ନ ସାଂପରାୟଃ ପ୍ରତିଭାତି ବାଲଂ ପ୍ରମାଦ୍ୟନ୍ତଂ ବିତ୍ତମୋହେନ ମୂଢମ୍ ।
ଅୟଂ ଲୋକୋ ନାସ୍ତି ପର ଇତି ମାନୀ ପୁନଃ ପୁନର୍ବଶମାପଦ୍ୟତେ ମେ ॥ ୬॥

ଶ୍ରବଣାୟାପି ବହୁଭିର୍ୟୋ ନ ଲଭ୍ୟଃ ଶୃଣ୍ୱନ୍ତୋଽପି ବହବୋ ୟଂ ନ ବିଦ୍ୟୁଃ ।
ଆଶ୍ଚର୍ୟୋ ବକ୍ତା କୁଶଲୋଽସ୍ୟ ଲବ୍ଧାଶ୍ଚର୍ୟୋ ଜ୍ଞାତା କୁଶଲାନୁଶିଷ୍ଟଃ ॥ ୭॥

ନ ନରେଣାବରେଣ ପ୍ରୋକ୍ତ ଏଷ ସୁବିଜ୍ଞେୟୋ ବହୁଧା ଚିନ୍ତ୍ୟମାନଃ ।
ଅନନ୍ୟପ୍ରୋକ୍ତେ ଗତିରତ୍ର ନାସ୍ତ୍ୟଣୀୟାନ୍‌ହ୍ୟତର୍କ୍ୟମଣୁପ୍ରମାଣାତ୍ ॥ ୮॥

ନୈଷା ତର୍କେଣ ମତିରାପନେୟା ପ୍ରୋକ୍ତାଽନ୍ୟେନୈବ ସୁଜ୍ଞାନାୟ ପ୍ରେଷ୍ଠ ।
ୟାଂ ତ୍ୱମାପଃ ସତ୍ୟଧୃତିର୍ବତାସି ତ୍ୱାଦୃଙ୍ନୋ ଭୂୟାନ୍ନଚିକେତଃ ପ୍ରଷ୍ଟା ॥ ୯॥

ଜାନାମ୍ୟହଂ ଶେବଧିରିତ୍ୟନିତ୍ୟଂ ନ ହ୍ୟଧ୍ରୁବୈଃ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ହି ଧ୍ରୁବଂ ତତ୍ ।
ତତୋ ମୟା ନଚିକେତଶ୍ଚିତୋଽଗ୍ନିରନିତ୍ୟୈର୍ଦ୍ରବ୍ୟୈଃ ପ୍ରାପ୍ତବାନସ୍ମି ନିତ୍ୟମ୍ ॥ ୧୦॥

କାମସ୍ୟାପ୍ତିଂ ଜଗତଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ କ୍ରତୋରାନନ୍ତ୍ୟମଭୟସ୍ୟ ପାରମ୍ ।
ସ୍ତୋମମହଦୁରୁଗାୟଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଧୃତ୍ୟା ଧୀରୋ ନଚିକେତୋଽତ୍ୟସ୍ରାକ୍ଷୀଃ ॥ ୧୧॥

Not For Commercial Use

ତଂ ଦୁର୍ଦର୍ଶଂ ଗୂଢମନୁପ୍ରବିଷ୍ଟଂ ଗୁହାହିତଂ ଗହ୍ୱରେଷ୍ଠଂ ପୁରାଣମ୍ ।
ଅଧ୍ୟାତ୍ମଯୋଗାଧିଗମେନ ଦେବଂ ମତ୍ୱା ଧୀରୋ ହର୍ଷଶୋକୌ ଜହାତି ।। ୧୨।।

ଏତଚ୍ଛ୍ରୁତ୍ୱା ସଂପରିଗୃହ୍ୟ ମର୍ତ୍ୟଃ ପ୍ରବୃହ୍ୟ ଧର୍ମ୍ୟମଣୁମେତମାପ୍ୟ ।
ସ ମୋଦତେ ମୋଦନୀୟଂ ହି ଲବ୍ଧ୍ୱା ବିବୃତଂ ସଦ୍ମ ନଚିକେତସଂ ମନ୍ୟେ ।। ୧୩।।

ଅନ୍ୟତ୍ର ଧର୍ମାଦନ୍ୟତ୍ରାଧର୍ମାଦନ୍ୟତ୍ରାସ୍ମାତ୍କୃତାକୃତାତ୍ ।
ଅନ୍ୟତ୍ର ଭୂତାଚ୍ଚ ଭବ୍ୟାଚ୍ଚ ଯତ୍ତତ୍ପଶ୍ୟସି ତଦ୍ୱଦ ।। ୧୪।।

ସର୍ବେ ବେଦା ଯତ୍ପଦମାମନନ୍ତି ତପାଂସି ସର୍ବାଣି ଚ ଯଦ୍ୱଦନ୍ତି ।
ଯଦିଚ୍ଛନ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯଂ ଚରନ୍ତି ତତ୍ତେ ପଦଂ ସଂଗ୍ରହେଣ ବ୍ରବୀମ୍ୟୋମିତ୍ୟେତତ୍ ।। ୧୫।।

ଏତଦ୍-ଧ୍ୟେବାକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଏତଦ୍-ଧ୍ୟେବାକ୍ଷରଂ ପରମ୍ ।
ଏତଦ୍-ଧ୍ୟେବାକ୍ଷରଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଯୋ ଯଦିଚ୍ଛତି ତସ୍ୟ ତତ୍ ।। ୧୬।।

ଏତଦାଲମ୍ବନଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠମେତଦାଲମ୍ବନଂ ପରମ୍ ।
ଏତଦାଲମ୍ବନଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ମହୀୟତେ ।। ୧୭।।

ନ ଜାୟତେ ମ୍ରିୟତେ ବା ବିପଶ୍ଚିନ୍ନାୟଂ କୁତଶ୍ଚିନ୍ନ ବଭୂବ କଶ୍ଚିତ୍ ।
ଅଜୋ ନିତ୍ୟଃ ଶାଶ୍ୱତୋଽୟଂ ପୁରାଣୋ ନ ହନ୍ୟତେ ହନ୍ୟମାନେ ଶରୀରେ ।। ୧୮।।

ହନ୍ତା ଚେନ୍ମନ୍ୟତେ ହନ୍ତଂ ହତଶ୍ଚେନ୍ମନ୍ୟତେ ହତମ୍ ।
ଉଭୌ ତୌ ନ ବିଜାନୀତୋ ନାୟଂ ହନ୍ତି ନ ହନ୍ୟତେ ।। ୧୯।।

ଅଣୋରଣୀୟାନ୍ମହତୋ ମହୀୟାନାତ୍ମାସ୍ୟ ଜନ୍ତୋର୍ନିହିତୋ ଗୁହାୟାମ୍ ।
ତମକ୍ରତୁଃ ପଶ୍ୟତି ବୀତଶୋକୋ ଧାତୁଃ ପ୍ରସାଦାନ୍ମହିମାନମାତ୍ମନଃ ।। ୨୦।।

Not For Commercial Use

ଆସୀନୋ ଦୂରଂ ବ୍ରଜତି ଶୟାନୋ ୟାତି ସର୍ବତଃ ।
କସ୍ତଂ ମଦାମଦଂ ଦେବଂ ମଦନ୍ୟୋ ଜ୍ଞାତୁମର୍ହତି ।। ୨୧।।

ଅଶରୀରଂ ଶରୀରେଷ୍ୱନବସ୍ଥେଷ୍ୱବସ୍ଥିତମ୍ ।
ମହାନ୍ତଂ ବିଭୁମାତ୍ମାନଂ ମତ୍ୱା ଧୀରୋ ନ ଶୋଚତି ।। ୨୨।।

ନାୟମାତ୍ମା ପ୍ରବଚନେନ ଲଭ୍ୟୋ ନ ମେଧୟା ନ ବହୁନା ଶ୍ରୁତେନ ।
ୟମେବୈଷ ବୃଣୁତେ ତେନ ଲଭ୍ୟସ୍ତସ୍ୟୈଷ ଆତ୍ମା ବିବୃଣୁତେ ତନୂଂସ୍ୱାମ୍ ।। ୨୩।।

ନାବିରତୋ ଦୁଶ୍ଚରିତାନ୍ନାଶାନ୍ତୋ ନାସମାହିତଃ ।
ନାଶାନ୍ତମାନସୋ ବାପି ପ୍ରଜ୍ଞାନେନୈନମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୨୪।।

ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମ ଚ କ୍ଷତ୍ରଂ ଚୋଭେ ଭବତ ଓଦନଃ ।
ମୃତ୍ୟୁର୍ୟସ୍ୟୋପସେଚନଂ କ ଇତ୍ଥା ବେଦ ୟତ୍ର ସଃ ।। ୨୫।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମେଽଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟା ବଲ୍ଲୀ ।।

।। ଅଥଃ ତୃତୀୟ ବଲ୍ଲୀ ।।

ଋତଂ ପିବନ୍ତୌ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକେ ଗୁହାଂ ପ୍ରବିଷ୍ଟୌ ପରମେ ପରାର୍ଧେ ।
ଛାୟାତପୌ ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ବଦନ୍ତି ପଞ୍ଚାଗ୍ନୟୋ ୟେ ଚ ତ୍ରିଣାଚିକେତାଃ ।। ୧।।

ୟଃ ସେତୁରୀଜାନାନାମକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ ୟତ୍ପରମ୍ ।
ଅଭୟଂ ତିତୀର୍ଷତାଂ ପାରଂ ନାଚିକେତଂ ଶକେମହି ।। ୨।।

ଆତ୍ମାନଂ ରଥିନଂ ବିଦ୍ଧି ଶରୀରଂ ରଥମେବ ତୁ ।
ବୁଦ୍ଧିଂ ତୁ ସାରଥିଂ ବିଦ୍ଧି ମନଃ ପ୍ରଗ୍ରହମେବ ଚ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ହୟାନାହୁର୍ବିଷୟାଂସ୍ତେଷୁ ଗୋଚରାନ୍ ।
ଆତ୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟମନୋଯୁକ୍ତଂ ଭୋକ୍ତେତ୍ୟାହୁର୍ମନୀଷିଣଃ ॥ ୪॥

ୟସ୍ତ୍ୱବିଜ୍ଞାନବାନ୍ଭବତ୍ୟୟୁକ୍ତେନ ମନସା ସଦା ।
ତସ୍ୟେନ୍ଦ୍ରିୟାଣ୍ୟବଶ୍ୟାନି ଦୁଷ୍ଟାଶ୍ୱା ଇବ ସାରଥେଃ ॥ ୫॥

ୟସ୍ତୁ ବିଜ୍ଞାନବାନ୍ଭବତି ୟୁକ୍ତେନ ମନସା ସଦା ।
ତସ୍ୟେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ବଶ୍ୟାନି ସଦଶ୍ୱା ଇବ ସାରଥେଃ ॥ ୬॥

ୟସ୍ତ୍ୱବିଜ୍ଞାନବାନ୍ଭବତ୍ୟମନସ୍କଃ ସଦାଽଶୁଚିଃ ।
ନ ସ ତତ୍ପଦମାପ୍ନୋତି ସଂସାରଂ ଚାଧିଗଚ୍ଛତି ॥ ୭॥

ୟସ୍ତୁ ବିଜ୍ଞାନବାନ୍ଭବତି ସମନସ୍କଃ ସଦା ଶୁଚିଃ ।
ସ ତୁ ତତ୍ପଦମାପ୍ନୋତି ୟସ୍ମାଦ୍-ଭୂୟୋ ନ ଜାୟତେ ॥ ୮॥

ବିଜ୍ଞାନସାରଥିର୍ୟସ୍ତୁ ମନଃ ପ୍ରଗ୍ରହବାନ୍ନରଃ ।
ସୋଽଧ୍ୱନଃ ପାରମାପ୍ନୋତି ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୯॥

ଇନ୍ଦ୍ରିୟେଭ୍ୟଃ ପରା ହ୍ୟର୍ଥା ଅର୍ଥେଭ୍ୟଶ୍ଚ ପରଂ ମନଃ ।
ମନସସ୍ତୁ ପରା ବୁଦ୍ଧିର୍ବୁଦ୍ଧେରାତ୍ମା ମହାନ୍ପରଃ ॥ ୧୦॥

ମହତଃ ପରମବ୍ୟକ୍ତମବ୍ୟକ୍ତାତ୍-ପୁରୁଷଃ ପରଃ ।
ପୁରୁଷାନ୍ନ ପରଂ କିଂଚିତ୍ସା କାଷ୍ଠା ସା ପରା ଗତିଃ ॥ ୧୧॥

ଏଷ ସର୍ବେଷୁ ଭୂତେଷୁ ଗୂଢୋତ୍ମା ନ ପ୍ରକାଶତେ ।
ଦୃଶ୍ୟତେ ତ୍ୱଗ୍ର୍ୟୟା ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ସୂକ୍ଷ୍ମୟା ସୂକ୍ଷ୍ମଦର୍ଶିଭିଃ ॥ ୧୨॥

Not For Commercial Use

ୟଚ୍ଛେଦ୍ବାଙ୍ମନସୀ ପ୍ରାଜ୍ଞସ୍ତଦ୍ୟଚ୍ଛେଜ୍ଜ୍ଞାନ ଆତ୍ମନି ।
ଜ୍ଞାନମାତ୍ମନି ମହତି ନିୟଚ୍ଛେତ୍ତଦ୍ୟଚ୍ଛେଚ୍ଛାନ୍ତ ଆତ୍ମନି ॥ ୧୩॥

ଉତ୍ତିଷ୍ଠତ ଜାଗ୍ରତ ପ୍ରାପ୍ୟ ବରାନ୍ନିବୋଧତ ।
କ୍ଷୁରସ୍ୟ ଧାରା ନିଶିତା ଦୁରତ୍ୟୟା ଦୁର୍ଗଂ ପଥସ୍ତତ୍କବୟୋ ବଦନ୍ତି ॥ ୧୪॥

ଅଶବ୍ଦମସ୍ପର୍ଶମରୂପମବ୍ୟୟଂ ତଥାଽରସଂ ନିତ୍ୟମଗନ୍ଧବଚ୍ଚ ୟତ୍ ।
ଅନାଦ୍ୟନନ୍ତଂ ମହତଃ ପରଂ ଧ୍ରୁବଂ ନିଚାୟ୍ୟ ତନ୍ମୃତ୍ୟୁମୁଖାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୧୫॥

ନାଚିକେତମୁପାଖ୍ୟାନଂ ମୃତ୍ୟୁପ୍ରୋକ୍ତଂ ସନାତନମ୍ ।
ଉକ୍ତ୍ୱା ଶ୍ରୁତ୍ୱା ଚ ମେଧାବୀ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ମହୀୟତେ ॥ ୧୬॥

ୟ ଇମଂ ପରମଂ ଗୁହ୍ୟଂ ଶ୍ରାବୟେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମସଂସଦି ।
ପ୍ରୟତଃ ଶ୍ରାଦ୍ଧକାଲେ ବା ତଦାନନ୍ତ୍ୟାୟ କଲ୍ପତେ ତଦାନନ୍ତ୍ୟାୟ କଲ୍ପତ ଇତି ॥ ୧୭॥

॥ ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟା ବଲ୍ଲୀ ସମାପ୍ତା ॥
॥ ଇତି ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ॥

॥ ଅଥଃ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟ ॥
॥ ଅଥଃ ପ୍ରଥମ ବଲ୍ଲୀ ॥

ପରାଞ୍ଚି ଖାନି ବ୍ୟତୃଣତ୍ସ୍ୱୟଂଭୂସ୍ତସ୍ମାତ୍ପରାଙ୍ ପଶ୍ୟତି ନାନ୍ତରାତ୍ମନ୍ ।
କଶ୍ଚିଦ୍ଧୀରଃ ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମାନମୈକ୍ଷଦାବୃତ୍ତଚକ୍ଷୁରମୃତତ୍ୱମିଚ୍ଛନ୍ ॥ ୧॥

ପରାଚଃ କାମାନନୁୟନ୍ତି ବାଲାସ୍ତେ ମୃତ୍ୟୋର୍ୟନ୍ତି ବିତତସ୍ୟ ପାଶମ୍ ।
ଅଥ ଧୀରା ଅମୃତତ୍ୱଂ ବିଦିତ୍ୱା ଧ୍ରୁବମଧ୍ରୁବେଷ୍ୱିହ ନ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ॥ ୨॥

Not For Commercial Use

ୟେନ ରୂପଂ ରସଂ ଗନ୍ଧଂ ଶବ୍ଦାନ୍ସ୍ପର୍ଶାଂଶ୍ଚ ମୈଥୁନାନ୍ ।
ଏତେନୈବ ବିଜାନାତି କିମତ୍ର ପରିଶିଷ୍ୟତେ, ଏତଦ୍ୱୈ ତତ୍ ॥ ୩॥

ସ୍ୱପ୍ନାନ୍ତଂ ଜାଗରିତାନ୍ତଂ ଚୋଭୌ ୟେନାନୁପଶ୍ୟତି ।
ମହାନ୍ତଂ ବିଭୁମାତ୍ମାନଂ ମତ୍ୱା ଧୀରୋ ନ ଶୋଚତି ॥ ୪॥

ୟ ଇମଂ ମଧ୍ୱଦଂ ବେଦ ଆତ୍ମାନଂ ଜୀବମନ୍ତିକାତ୍ ।
ଈଶାନଂ ଭୂତଭବ୍ୟସ୍ୟ ନ ତତୋ ବିଜୁଗୁପ୍ସତେ, ଏତଦ୍ୱୈ ତତ୍ ॥ ୫॥

ୟଃ ପୂର୍ବଂ ତପସୋ ଜାତମଦ୍-ଭ୍ୟଃ ପୂର୍ବମଜାୟତ ।
ଗୁହାଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ତିଷ୍ଠନ୍ତଂ ୟୋ ଭୂତେଭିର୍ବ୍ୟପଶ୍ୟତେ, ଏତଦ୍ୱୈ ତତ୍ ॥ ୬॥

ୟା ପ୍ରାଣେନ ସଂଭବତ୍ୟଦିତିର୍ଦେବତାମୟୀ ।
ଗୁହାଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ତିଷ୍ଠନ୍ତୀଂ ୟା ଭୂତେଭିର୍ବ୍ୟଜାୟତ, ଏତଦ୍ୱୈ ତତ୍ ॥ ୭॥

ଅରଣ୍ୟୋର୍ନିହିତୋ ଜାତବେଦା ଗର୍ଭ ଇବ ସୁଭୃତୋ ଗର୍ଭିଣୀଭିଃ ।
ଦିବେ ଦିବ ଈଡ୍ୟୋ ଜାଗୃବଦ୍-ଭିର୍ହବିଷ୍ମଦ୍-ଭିର୍ମନୁଷ୍ୟେଭିରଗ୍ନିଃ, ଏତଦ୍ୱୈ ତତ୍ ॥ ୮॥

ୟତଶ୍ଚୋଦେତି ସୂର୍ୟୋଽସ୍ତଂ ୟତ୍ର ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ତଂ ଦେବାଃ ସର୍ବେଽର୍ପିତାସ୍ତଦୁ ନାତ୍ୟେତି କଶ୍ଚନ, ଏତଦ୍ୱୈ ତତ୍ ॥ ୯॥

ୟଦେବେହ ତଦମୁତ୍ର ୟଦମୁତ୍ର ତଦନ୍ୱିହ ।
ମୃତ୍ୟୋଃ ସ ମୃତ୍ୟୁମାପ୍ନୋତି ୟ ଇହ ନାନେବ ପଶ୍ୟତି ॥ ୧୦॥

ମନସୈବେଦମାପ୍ତବ୍ୟଂ ନେହ ନାନାସ୍ତି କିଂଚନ ।
ମୃତ୍ୟୋଃ ସ ମୃତ୍ୟୁଂ ଗଚ୍ଛତି ୟ ଇହ ନାନେବ ପଶ୍ୟତି ॥ ୧୧॥

Not For Commercial Use

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରଃ ପୁରୁଷୋ ମଧ୍ୟ ଆତ୍ମନି ତିଷ୍ଠତି ।
ଈଶାନୋ ଭୂତଭବ୍ୟସ୍ୟ ନ ତତୋ ବିଜୁଗୁପ୍ସତେ, ଏତଦ୍ୱୈ ତତ୍ ।। ୧୨।।

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରଃ ପୁରୁଷୋ ଜ୍ୟୋତିରିବାଧୂମକଃ ।
ଈଶାନୋ ଭୂତଭବ୍ୟସ୍ୟ ସ ଏବାଦ୍ୟ ସ ଉ ଶ୍ୱଃ, ଏତଦ୍ୱୈ ତତ୍ ।। ୧୩।।

ୟଥୋଦକଂ ଦୁର୍ଗେ ବୃଷ୍ଟଂ ପର୍ବତେଷୁ ବିଧାବତି ।
ଏବଂ ଧର୍ମାନ୍ପୃଥକ୍ ପଶ୍ୟଂସ୍ତାନେବାନୁବିଧାବତି ।। ୧୪।।

ୟଥୋଦକଂ ଶୁଦ୍ଧେ ଶୁଦ୍ଧମାସିକ୍ତଂ ତାଦୃଗେବ ଭବତି ।
ଏବଂ ମୁନେର୍ବିଜାନତ ଆତ୍ମା ଭବତି ଗୌତମ ।। ୧୫।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟେଽଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମା ବଲ୍ଲୀ ସମାପ୍ତା ।।

।। ଅଥଃ ଦ୍ୱିତୀୟ ବଲ୍ଲୀ ।।

ପୁରମେକାଦଶଦ୍ୱାରମଜସ୍ୟାବକ୍ରଚେତସଃ ।
ଅନୁଷ୍ଠାୟ ନ ଶୋଚତି ବିମୁକ୍ତଶ୍ଚ ବିମୁଚ୍ୟତେ, ଏତଦ୍ୱୈ ତତ୍ ।। ୧।।

ହଂସଃ ଶୁଚିଷଦ୍ୱସୁରନ୍ତରିକ୍ଷସଦ୍-ହୋତା ବେଦିଷଦତିଥିର୍ଦୁରୋଣସତ୍ ।
ନୃଷଦ୍ୱରସଦୃତସଦ୍ୱ୍ୟୋମସଦବ୍ଜା ଗୋଜା ଋତଜା ଅଦ୍ରିଜା ଋତଂ ବୃହତ୍ ।। ୨।।

ଊର୍ଧ୍ୱଂ ପ୍ରାଣମୁନ୍ନୟତ୍ୟପାନଂ ପ୍ରତ୍ୟଗସ୍ୟତି ।
ମଧ୍ୟେ ବାମନମାସୀନଂ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଉପାସତେ ।। ୩।।

ଅସ୍ୟ ବିସ୍ରଂସମାନସ୍ୟ ଶରୀରସ୍ଥସ୍ୟ ଦେହିନଃ ।
ଦେହାଦ୍ୱିମୁଚ୍ୟମାନସ୍ୟ କିମତ୍ର ପରିଶିଷ୍ୟତେ, ଏତଦ୍ୱୈ ତତ୍ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ନ ପ୍ରାଣେନ ନାପାନେନ ମର୍ତ୍ୟୋ ଜୀବତି କଶ୍ଚନ ।
ଇତରେଣ ତୁ ଜୀବନ୍ତି ଯସ୍ମିନ୍ନେତାବୁପାଶ୍ରିତୌ ।। ୫।।

ହନ୍ତ ତ ଇଦଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଗୁହ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନମ୍ ।
ଯଥା ଚ ମରଣଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ଆତ୍ମା ଭବତି ଗୌତମ ।। ୬।।

ଯୋନିମନ୍ୟେ ପ୍ରପଦ୍ୟନ୍ତେ ଶରୀରତ୍ୱାୟ ଦେହିନଃ ।
ସ୍ଥାଣୁମନ୍ୟେଽନୁସଂଯନ୍ତି ଯଥାକର୍ମ ଯଥାଶ୍ରୁତମ୍ ।। ୭।।

ଯ ଏଷ ସୁପ୍ତେଷୁ ଜାଗର୍ତି କାମଂ କାମଂ ପୁରୁଷୋ ନିର୍ମିମାଣଃ ।
ତଦେବ ଶୁକ୍ରଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତଦେବାମୃତମୁଚ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକାଃ ଶ୍ରିତାଃ ସର୍ବେ ତଦୁ ନାତ୍ୟେତି କଶ୍ଚନ, ଏତଦ୍ୱୈ ତତ୍ ।। ୮।।

ଅଗ୍ନିର୍ଯଥୈକୋ ଭୁବନଂ ପ୍ରବିଷ୍ଟୋ ରୂପଂ ରୂପଂ ପ୍ରତିରୂପୋ ବଭୂବ ।
ଏକସ୍ତଥା ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା ରୂପଂ ରୂପଂ ପ୍ରତିରୂପୋ ବହିଶ୍ଚ ।। ୯।।

ବାୟୁର୍ଯଥୈକୋ ଭୁବନଂ ପ୍ରବିଷ୍ଟୋ ରୂପଂ ରୂପଂ ପ୍ରତିରୂପୋ ବଭୂବ ।
ଏକସ୍ତଥା ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା ରୂପଂ ରୂପଂ ପ୍ରତିରୂପୋ ବହିଶ୍ଚ ।। ୧୦।।

ସୂର୍ଯୋ ଯଥା ସର୍ବଲୋକସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁର୍ନ ଲିପ୍ୟତେ ଚାକ୍ଷୁଷୈର୍ବାହ୍ୟଦୋଷୈଃ ।
ଏକସ୍ତଥା ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା ନ ଲିପ୍ୟତେ ଲୋକଦୁଃଖେନ ବାହ୍ୟଃ ।। ୧୧।।

ଏକୋ ବଶୀ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା ଏକଂ ରୂପଂ ବହୁଧା ଯଃ କରୋତି ।
ତମାତ୍ମସ୍ଥଂ ଯେଽନୁପଶ୍ୟନ୍ତି ଧୀରାସ୍ତେଷାଂ ସୁଖଂ ଶାଶ୍ୱତଂ ନେତରେଷାମ୍ ।। ୧୨।।

ନିତ୍ୟୋଽନିତ୍ୟାନାଂ ଚେତନଶ୍ଚେତନାନାମେକୋ ବହୂନାଂ ଯୋ ବିଦଧାତି କାମାନ୍ ।
ତମାତ୍ମସ୍ଥଂ ଯେଽନୁପଶ୍ୟନ୍ତି ଧୀରାସ୍ତେଷାଂ ଶାନ୍ତିଃ ଶାଶ୍ୱତୀ ନେତରେଷାମ୍ ।। ୧୩।।

Not For Commercial Use

ତଦେତଦିତି ମନ୍ୟନ୍ତେଽନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟଂ ପରମଂ ସୁଖମ୍ ।
କଥଂ ନୁ ତଦ୍ବିଜାନୀୟାଂ କିମୁ ଭାତି ବିଭାତି ବା ॥ ୧୪॥

ନ ତତ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଭାତି ନ ଚନ୍ଦ୍ରତାରକଂ ନେମା ବିଦ୍ୟୁତୋ ଭାନ୍ତି କୁତୋଽୟମଗ୍ନିଃ ।
ତମେବ ଭାନ୍ତମନୁଭାତି ସର୍ବଂ ତସ୍ୟ ଭାସା ସର୍ବମିଦଂ ବିଭାତି ॥ ୧୫॥

॥ ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟେଽଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟା ବଲ୍ଲୀ ସମାପ୍ତା ॥

॥ ଅଥଃ ତୃତୀୟ ବଲ୍ଲୀ ॥

ଊର୍ଧ୍ୱମୂଲୋଽବାକ୍-ଶାଖ ଏଷୋଽଶ୍ୱତ୍ଥଃ ସନାତନଃ ।
ତଦେବ ଶୁକ୍ରଂ ତଦ୍ବ୍ରହ୍ମ ତଦେବାମୃତମୁଚ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକାଃ ଶ୍ରିତାଃ ସର୍ବେ ତଦୁ ନାତ୍ୟେତି କଶ୍ଚନ ଏତଦ୍ବୈ ତତ୍ ॥ ୧॥

ଯଦିଦଂ କିଂଚ ଜଗତ୍ସର୍ବଂ ପ୍ରାଣ ଏଜତି ନିଃସୃତମ୍ ।
ମହଦ୍-ଭୟଂ ବଜ୍ରମୁଦ୍ୟତଂ ଯ ଏତଦ୍ବିଦୁରମୃତାସ୍ତେ ଭବନ୍ତି ॥ ୨॥

ଭୟାଦସ୍ୟାଗ୍ନିସ୍ତପତି ଭୟାତ୍ତପତି ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ।
ଭୟାଦିନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ବାୟୁଶ୍ଚ ମୃତ୍ୟୁର୍ଧାବତି ପଞ୍ଚମଃ ॥ ୩॥

ଇହ ଚେଦଶକଦ୍-ବୋଦ୍ଧୁଂ ପ୍ରାକ୍ ଶରୀରସ୍ୟ ବିସ୍ରସଃ ।
ତତଃ ସର୍ଗେଷୁ ଲୋକେଷୁ ଶରୀରତ୍ୱାୟ କଲ୍ପତେ ॥ ୪॥

ଯଥାଦର୍ଶେ ତଥାତ୍ମନି ଯଥା ସ୍ୱପ୍ନେ ତଥା ପିତୃଲୋକେ ।
ଯଥାପ୍ସୁ ପରୀବ ଦଦୃଶେ ତଥା ଗନ୍ଧର୍ବଲୋକେ ଛାୟାତପୟୋରିବ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ॥ ୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ପୃଥଗ୍ଭାବମୁଦୟାସ୍ତମୟୌ ଚ ଯତ୍ ।
ପୃଥଗୁତ୍ପଦ୍ୟମାନାନାଂ ମତ୍ୱା ଧୀରୋ ନ ଶୋଚତି ॥ ୬॥

Not For Commercial Use

ଇନ୍ଦ୍ରିୟେଭ୍ୟଃ ପରଂ ମନୋ ମନସଃ ସତ୍ତ୍ୱମୁତ୍ତମମ୍ ।
ସତ୍ତ୍ୱାଦଧି ମହାନାତ୍ମା ମହତୋଽବ୍ୟକ୍ତମୁତ୍ତମମ୍ ॥ ୭॥

ଅବ୍ୟକ୍ତାତ୍ତୁ ପରଃ ପୁରୁଷୋ ବ୍ୟାପକୋଽଲିଙ୍ଗ ଏବ ଚ ।
ଯଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ମୁଚ୍ୟତେ ଜନ୍ତୁରମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ॥ ୮॥

ନ ସଂଦୃଶେ ତିଷ୍ଠତି ରୂପମସ୍ୟ ନ ଚକ୍ଷୁଷା ପଶ୍ୟତି କଶ୍ଚନୈନମ୍ ।
ହୃଦା ମନୀଷୀ ମନସାଽଭିକ୍ଲୃପ୍ତୋ ଯ ଏତଦ୍ବିଦୁରମୃତାସ୍ତେ ଭବନ୍ତି ॥ ୯॥

ଯଦା ପଞ୍ଚାବତିଷ୍ଠନ୍ତେ ଜ୍ଞାନାନି ମନସା ସହ ।
ବୁଦ୍ଧିଶ୍ଚ ନ ବିଚେଷ୍ଟତି ତାମାହୁଃ ପରମାଂ ଗତିମ୍ ॥ ୧୦॥

ତାଂ ଯୋଗମିତି ମନ୍ୟନ୍ତେ ସ୍ଥିରାମିନ୍ଦ୍ରିୟଧାରଣାମ୍ ।
ଅପ୍ରମତ୍ତସ୍ତଦା ଭବତି ଯୋଗୋ ହି ପ୍ରଭବାପ୍ୟୌ ॥ ୧୧॥

ନୈବ ବାଚା ନ ମନସା ପ୍ରାପ୍ତୁଂ ଶକ୍ୟୋ ନ ଚକ୍ଷୁଷା ।
ଅସ୍ତୀତି ବ୍ରୁବତୋଽନ୍ୟତ୍ର କଥଂ ତଦୁପଲଭ୍ୟତେ ॥ ୧୨॥

ଅସ୍ତୀତ୍ୟେବୋପଲବ୍ଧବ୍ୟସ୍ତତ୍ତ୍ୱଭାବେନ ଚୋଭୟୋଃ ।
ଅସ୍ତୀତ୍ୟେବୋପଲବ୍ଧସ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱଭାବଃ ପ୍ରସୀଦତି ॥ ୧୩॥

ଯଦା ସର୍ବେ ପ୍ରମୁଚ୍ୟନ୍ତେ କାମା ଯେଽସ୍ୟ ହୃଦି ଶ୍ରିତାଃ ।
ଅଥ ମର୍ତ୍ୟୋଽମୃତୋ ଭବତ୍ୟତ୍ର ବ୍ରହ୍ମ ସମଶ୍ନୁତେ ॥ ୧୪॥

ଯଦା ସର୍ବେ ପ୍ରଭିଦ୍ୟନ୍ତେ ହୃଦୟସ୍ୟେହ ଗ୍ରନ୍ଥୟଃ ।
ଅଥ ମର୍ତ୍ୟୋଽମୃତୋ ଭବତ୍ୟେତାବଦ୍ଧ୍ୟନୁଶାସନମ୍ ॥ ୧୫॥

Not For Commercial Use

ଶତଂ ଚୈକା ଚ ହୃଦୟସ୍ୟ ନାଡ୍ୟସ୍ତାସାଂ ମୂର୍ଧାନମଭିନିଃସୃତୈକା ।
ତୟୋର୍ଧ୍ୱମାୟନ୍ନମୃତତ୍ୱମେତି ବିଷ୍ୱଙ୍ଙନ୍ୟା ଉତ୍କ୍ରମଣେ ଭବନ୍ତି ।। ୧୬।।

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରଃ ପୁରୁଷୋଽନ୍ତରାତ୍ମା ସଦା ଜନାନାଂ ହୃଦୟେ ସଂନିବିଷ୍ଟଃ ।
ତଂ ସ୍ୱାଚ୍ଛରୀରାତ୍-ପ୍ରବୃହେନ୍ମୁଞ୍ଜାଦିବେଷୀକାଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟେଣ ।
ତଂ ବିଦ୍ୟାଚ୍ଛୁକ୍ରମମୃତଂ ତଂ ବିଦ୍ୟାଚ୍ଛୁକ୍ରମମୃତମିତି ।। ୧୭।।

ମୃତ୍ୟୁପ୍ରୋକ୍ତାଂ ନଚିକେତୋଽଥ ଲବ୍ଧ୍ୱା ବିଦ୍ୟାମେତାଂ ଯୋଗବିଧିଂ ଚ କୃତ୍ସ୍ନମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମପ୍ରାପ୍ତୋ ବିରଜୋଽଭୂଦ୍ୱିମୃତ୍ୟୁ ରନ୍ୟୋଽପ୍ୟେବଂ ଯୋ ବିଦଧ୍ୟାତ୍ମମେବ ।। ୧୮।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟେଽଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟା ବଲ୍ଲୀ ସମାପ୍ତା ।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
।। ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଯଜୁର୍ବେଦୀୟା କଠୋପନିଷତ୍-ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ପ୍ରଶ୍ନୋପନିଷଦ

(Prashnopanishat / Prashnopanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ଚିନ୍ମୟ ମିଶ୍ର

ପ୍ରଶ୍ନୋପନିଷତ୍ / ପ୍ରଶ୍ନୋପନିଷଦ / ପ୍ରଶ୍ନ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥଃ ପ୍ରଶ୍ନୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବା ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଅଥଃ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରଶ୍ନଃ ।।

ଓଁ ସୁକେଶା ଚ ଭାରଦ୍ୱାଜଃ ଶୈବ୍ୟଶ୍ଚ ସତ୍ୟକାମଃ ସୌର୍ଯ୍ୟାୟଣୀ ଚ ଗାର୍ଗ୍ୟଃ
କୌସଲ୍ୟଶ୍ଚାଶ୍ୱଲାୟନୋ ଭାର୍ଗବୋ ବୈଦର୍ଭିଃ କବନ୍ଧୀ କାତ୍ୟାୟନସ୍ତେ ହୈତେ
ବ୍ରହ୍ମପରା ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠାଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାନ୍ୱେଷମାଣା ଏଷ ହ ବୈ ତତ୍ସର୍ବଂ
ବକ୍ଷ୍ୟତୀତି ତେ ହ ସମିତ୍ପାଣୟୋ ଭଗବନ୍ତଂ ପିପ୍ପଲାଦମୁପସନ୍ନାଃ ।। ୧.୧।।

ତାନ୍ହ ସ ଋଷିରୁବାଚ ଭୂୟ ଏବ ତପସା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟେଣ ଶ୍ରଦ୍ଧୟା
ସଂବତ୍ସରଂ ସଂବତ୍ସ୍ୟଥ ୟଥାକାମଂ ପ୍ରଶ୍ନାନ୍ପୃଚ୍ଛତ ୟଦି
ବିଜ୍ଞାସ୍ୟାମଃ ସର୍ବଂ ହ ବୋ ବକ୍ଷ୍ୟାମ ଇତି ।। ୧.୨।।

ଅଥ କବନ୍ଧୀ କାତ୍ୟାୟନ ଉପେତ୍ୟ ପପ୍ରଚ୍ଛ
ଭଗବନ୍-କୁତୋ ହ ବା ଇମାଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରଜାୟନ୍ତ ଇତି ।। ୧.୩।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ ପ୍ରଜାକାମୋ ବୈ ପ୍ରଜାପତିଃ ସ ତପୋଽତପ୍ୟତ
ସ ତପସ୍ତପ୍ତ୍ୱା ସ ମିଥୁନମୁତ୍ପାଦୟତେ ।
ରୟିଂ ଚ ପ୍ରାଣଂ ଚେତ୍ୟେତୌ ମେ ବହୁଧା ପ୍ରଜାଃ କରିଷ୍ୟତ ଇତି ।। ୧.୪।।

ଆଦିତ୍ୟୋ ହ ବୈ ପ୍ରାଣୋ ରୟିରେବ ଚନ୍ଦ୍ରମା ରୟିର୍ବା ଏତତ୍ସର୍ବଂ
ୟନ୍ମୂର୍ତଂ ଚାମୂର୍ତଂ ଚ ତସ୍ମାନ୍ମୂର୍ତିରେବ ରୟିଃ ।। ୧.୫।।

ଅଥାଦିତ୍ୟ ଉଦୟନ୍ୟତ୍-ପ୍ରାଚୀଂ ଦିଶଂ ପ୍ରବିଶତି ତେନ ପ୍ରାଚ୍ୟାନ୍ପ୍ରାଣାନ୍ରଶ୍ମିଷୁ
ସଂନିଧତ୍ତେ ୟଦ୍ଦକ୍ଷିଣାଂ ୟତ୍-ପ୍ରତୀଚୀଂ ୟଦୁଦୀଚୀଂ ୟଦଧୋ ୟଦୂର୍ଧ୍ୱଂ
ୟଦନ୍ତରା ଦିଶୋ ୟତ୍ସର୍ବଂ ପ୍ରକାଶୟତି ତେନ ସର୍ବାନ୍ପ୍ରାଣାନ୍ ରଶ୍ମିଷୁ ସଂନିଧତ୍ତେ ।। ୧.୬।।

ସ ଏଷ ବୈଶ୍ୱାନରୋ ବିଶ୍ୱରୂପଃ ପ୍ରାଣୋଽଗ୍ନିରୁଦୟତେ ।
ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ।। ୧.୭।।

ବିଶ୍ୱରୂପଂ ହରିଣଂ ଜାତବେଦସଂ ପରାୟଣଂ ଜ୍ୟୋତିରେକଂ ତପନ୍ତମ୍ ।
ସହସ୍ରରଶ୍ମିଃ ଶତଧା ବର୍ତମାନଃ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରଜାନାମୁଦୟତ୍ୟେଷ ସୂର୍ୟଃ ।। ୧.୮।।

ସଂବତ୍ସରୋ ବୈ ପ୍ରଜାପତିସ୍ତସ୍ୟାୟନେ ଦକ୍ଷିଣଂ ଚୋତ୍ତରଂ ଚ ।
ତଦ୍ୟେ ହ ବୈ ତଦିଷ୍ଟାପୂର୍ତେ କୃତମିତ୍ୟୁପାସତେ ତେ ଚାନ୍ଦ୍ରମସମେବ ଲୋକମଭିଜୟନ୍ତେ ।
ତ ଏବ ପୁନରାବର୍ତନ୍ତେ ତସ୍ମାଦେତେ ଋଷୟଃ ପ୍ରଜାକାମା ଦକ୍ଷିଣଂ ପ୍ରତିପଦ୍ୟନ୍ତେ ।
ଏଷ ହ ବୈ ରୟିର୍ୟଃ ପିତୃୟାଣଃ ।। ୧.୯।।

ଅଥୋତ୍ତରେଣ ତପସା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟେଣ ଶ୍ରଦ୍ଧୟା ବିଦ୍ୟୟାତ୍ମାନମନ୍ୱିଷ୍ୟାଦିତ୍ୟମଭିଜୟନ୍ତ
ଏତଦ୍ୱୈ ପ୍ରାଣାନାମାୟତନମେତଦମୃତମଭୟମେତତ୍ପରାୟଣମେତସ୍ମାନ୍ନ ପୁନରାବର୍ତନ୍ତ
ଇତ୍ୟେଷ ନିରୋଧସ୍ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକଃ ।। ୧.୧୦।।

Not for Commercial Use

ପଞ୍ଚପାଦଂ ପିତରଂ ଦ୍ୱାଦଶାକୃତିଂ ଦିବ ଆହୁଃ ପରେ ଅର୍ଧେ ପୁରୀଷିଣମ୍ ।
ଅଥେମେ ଅନ୍ୟ ଉ ପରେ ବିଚକ୍ଷଣଂ ସପ୍ତଚକ୍ରେ ପଡର ଆହୁରର୍ପିତମିତି ।। ୧.୧୧।।

ମାସୋ ବୈ ପ୍ରଜାପତିସ୍ତସ୍ୟ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ଏବ ରୟିଃ ଶୁକ୍ଲଃ ପ୍ରଣସ୍ତସ୍ମାଦେତେ
ଋଷୟଃ ଶୁକ୍ଲ ଇଷ୍ଟଂ କୁର୍ବନ୍ତୀତର ଇତରସ୍ମିନ୍ ।। ୧.୧୨।।

ଅହୋରାତ୍ରୋ ବୈ ପ୍ରଜାପତିସ୍ତସ୍ୟାହରେବ ପ୍ରାଣୋ ରାତ୍ରିରେବ ରୟିଃ ପ୍ରାଣଂ ବା ଏତେ
ପ୍ରସ୍କନ୍ଦନ୍ତି ଯେ ଦିବା ରତ୍ୟା ସଂୟୁଜ୍ୟନ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟମେବ ତଦ୍ୟଦ୍ରାତ୍ରୌ ରତ୍ୟା ସଂୟୁଜ୍ୟନ୍ତେ ।। ୧.୧୩।।

ଅନ୍ନଂ ବୈ ପ୍ରଜାପତିସ୍ତତୋ ହ ବୈ ତଦ୍ରେତସ୍ତସ୍ମାଦିମାଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରଜାୟନ୍ତ ଇତି ।। ୧.୧୪।।

ତଦ୍ୟେ ହ ବୈ ତତ୍-ପ୍ରଜାପତିବ୍ରତଂ ଚରନ୍ତି ତେ ମିଥୁନମୁତ୍ପାଦୟନ୍ତେ ।
ତେଷାମେବୈଷ ବ୍ରହ୍ମଲୋକୋ ଯେଷାଂ ତପୋ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଂ ଯେଷୁ ସତ୍ୟଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।। ୧.୧୫।।

ତେଷାମସୌ ବିରଜୋ ବ୍ରହ୍ମଲୋକୋ ନ ଯେଷୁ ଜିହ୍ମମନୃତଂ ନ ମାୟା ଚେତି ।। ୧.୧୬।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରଶ୍ନଃ ।।

।। ଅଥଃ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପ୍ରଶ୍ନଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ଭାର୍ଗବୋ ବୈଦର୍ଭିଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ, ଭଗବନ୍-କତ୍ୟେବ ଦେବାଃ ପ୍ରଜାଂ
ବିଧାରୟନ୍ତେ କତର ଏତତ୍-ପ୍ରକାଶୟନ୍ତେ, କଃ ପୁନରେଷାଂ ବରିଷ୍ଠ ଇତି ।। ୨.୧।।

ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚାକାଶୋ ହ ବା ଏଷ ଦେବୋ ବାୟୁରଗ୍ନିରାପଃ ପୃଥିବୀ ବାଙ୍ମନଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଚ ।
ତେ ପ୍ରକାଶ୍ୟାଭିବଦନ୍ତି ବୟମେତଦ୍ବାଣମବଷ୍ଟଭ୍ୟ ବିଧାରୟାମଃ ।। ୨.୨।।

ତାନ୍ବରିଷ୍ଠଃ ପ୍ରାଣ ଉବାଚ, ମା ମୋହମାପଦ୍ୟଥାହମେବୈତପ୍ପଞ୍ଚଧାତ୍ମାନଂ
ପ୍ରବିଭଜ୍ୟୈତଦ୍ବାଣମବଷ୍ଟଭ୍ୟ ବିଧାରୟାମୀତି ।
ତେଽଶ୍ରଦ୍ଦଧାନା ବଭୂବୁଃ ।। ୨.୩।।

Not For Commercial Use

ସୋଽଭିମାନାଦୂର୍ଧ୍ୱମୁତ୍କ୍ରମତ ଇବ ତସ୍ମିନ୍ନୁତ୍କ୍ରାମତ୍ୟଥେତରେ ସର୍ବ
ଏବୋତ୍କ୍ରାମନ୍ତେ ତସ୍ମିଂଶ୍ଚ ପ୍ରତିଷ୍ଠମାନେ ସର୍ବ ଏବ ପ୍ରତିଷ୍ଠନ୍ତେ ତଦ୍ୟଥା
ମକ୍ଷିକା ମଧୁକରରାଜାନମୁତ୍କ୍ରାମନ୍ତଂ ସର୍ବା ଏବୋତ୍କ୍ରମନ୍ତେ ତସ୍ମିଂଷ୍ଚ ପ୍ରତିଷ୍ଠମାନେ
ସର୍ବା ଏବ ପ୍ରାତିଷ୍ଠନ୍ତ ଏବଂ ବାଙ୍ମନଷ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଚ ତେ ପ୍ରୀତାଃ ପ୍ରାଣଂ ସ୍ତୁନ୍ୱନ୍ତି ।। ୨.୪।।

ଏଷୋଽଗ୍ନିସ୍ତପତ୍ୟେଷ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏଷ ପର୍ଜନ୍ୟୋ ମଘବାନେଷ ବାୟୁରେଷ
ପୃଥିବୀ ରୟିର୍ଦେବଃ ସଦସଚ୍ଚାମୃତଂ ଚ ଯତ୍ ।। ୨.୫।।

ଅରା ଇବ ରଥନାଭୌ ପ୍ରାଣେ ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଋଚୋ ଯଜୂଂଷି ସାମାନି ଯଜ୍ଞଃ କ୍ଷତ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚ ।। ୨.୬।।

ପ୍ରଜାପତିଶ୍ଚରସି ଗର୍ଭେ ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତିଜାୟସେ ।
ତୁଭ୍ୟଂ ପ୍ରାଣ ପ୍ରଜାସ୍ତ୍ୱିମା ବଲିଂ ହରନ୍ତି ଯଃ ପ୍ରାଣୈଃ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠସି ।। ୨.୭।।

ଦେବାନାମସି ବହ୍ନିତମଃ ପିତୄଣାଂ ପ୍ରଥମା ସ୍ୱଧା ।
ଋଷୀଣାଂ ଚରିତଂ ସତ୍ୟମଥର୍ବାଙ୍ଗିରସାମସି ।। ୨.୮।।

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ୱଂ ପ୍ରାଣ ତେଜସା ରୁଦ୍ରୋଽସି ପରିରକ୍ଷିତା ।
ତ୍ୱମନ୍ତରିକ୍ଷେ ଚରସି ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ତ୍ୱଂ ଜ୍ୟୋତିଷାଂ ପତିଃ ।। ୨.୯।।

ଯଦା ତ୍ୱମଭିବର୍ଷସ୍ୟଥେମାଃ ପ୍ରାଣତେ ପ୍ରଜାଃ ।
ଆନନ୍ଦରୂପାସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି କାମାୟାନ୍ନଂ ଭବିଷ୍ୟତୀତି ।। ୨.୧୦।।

ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ତ୍ୱଂ ପ୍ରାଣୈକର୍ଷିରତ୍ତା ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ସପୂତିଃ ।
ବୟମାଦ୍ୟସ୍ୟ ଦାତାରଃ ପିତା ତ୍ୱଂ ମାତରିଶ୍ୱ ନଃ ।। ୨.୧୧।।

ଯା ତେ ତନୂର୍ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଯା ଶ୍ରୋତ୍ରେ ଯା ଚ ଚକ୍ଷୁଷି ।
ଯା ଚ ମନସି ସଂତତା ଶିବାଂ ତାଂ କୁରୁ ମୋତ୍କ୍ରମୀଃ ।। ୨.୧୨।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାଣସ୍ୟେଦଂ ବଶେ ସର୍ବଂ ତ୍ରିଦିବେ ୟତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ମାତେବ ପୁତ୍ରାନ୍ରକ୍ଷସ୍ୱ ଶ୍ରୀଶ୍ଚ ପ୍ରଜ୍ଞାଂ ଚ ବିଧେହି ନ ଇତି ।। ୨.୧୩।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପ୍ରଶ୍ନଃ ।।

।। ଅଥଃ ତୃତୀୟଃ ପ୍ରଶ୍ନଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ କୌସଲ୍ୟଶ୍ଚାଶ୍ୱଲାୟନଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
ଭଗବନ୍-କୁତ ଏଷ ପ୍ରାଣୋ ଜାୟତେ କଥମାୟାତ୍ୟସ୍ମିଞ୍ଛରୀର ଆତ୍ମାନଂ ବା ପ୍ରବିଭଜ୍ୟ
କଥଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠତେ କେନୋତ୍ରମତେ କଥଂ ବାହ୍ୟମଭିଧତ୍ତେ କଥମଧ୍ୟାତ୍ମମିତି ।। ୩.୧।।

ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚାତିପ୍ରଶ୍ନାନ୍ପୃଚ୍ଛସି ବ୍ରହ୍ମିଷ୍ଠୋଽସୀତି ତସ୍ମାତ୍ତେଽହଂ ବ୍ରବୀମି ।। ୩.୨।।

ଆତ୍ମନ ଏଷ ପ୍ରାଣୋ ଜାୟତେ ।
ୟଥୈଷା ପୁରୁଷେ ଛାୟୈତସ୍ମିନ୍ନେତଦାତତଂ ମନୋକୃତେନାୟାତ୍ୟସ୍ମିଞ୍ଛରୀରେ ।। ୩.୩।।

ୟଥା ସମ୍ରାଡେବାଧିକୃତାନ୍-ବିନିୟୁଙ୍କ୍ତେ ଏତାନ୍-ଗ୍ରାମାନେତାନ୍-ଗ୍ରାମାନଧିତିଷ୍ଠସ୍ୱେତ୍ୟେବମେବୈଷ
ପ୍ରାଣ ଇତରାନ୍ପ୍ରାଣାନ୍ପୃଥକ୍ପୃଥଗେବ ସଂନିଧତ୍ତେ ।। ୩.୪।।

ପାୟୂପସ୍ଥେଽପାନଂ ଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରୋତ୍ରେ ମୁଖନାସିକାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରାଣଃ ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରାତିଷ୍ଠତେ ମଧ୍ୟେ ତୁ ସମାନଃ ।
ଏଷ ହ୍ୟେତଦ୍ହୁତମନ୍ନଂ ସମଂ ନୟତି ତସ୍ମାଦେତାଃ ସପ୍ତାର୍ଚିଷୋ ଭବନ୍ତି ।। ୩.୫।।

ହୃଦି ହ୍ୟେଷ ଆତ୍ମା ।
ଅତ୍ରୈତଦେକଶତଂ ନାଡୀନାଂ ତାସାଂ ଶତଂ ଶତମେକୈକସ୍ୟାଂ ଦ୍ୱାସପ୍ତତିର୍ଦ୍ୱାସପ୍ତତିଃ
ପ୍ରତିଶାଖାନାଡୀସହସ୍ରାଣି ଭବନ୍ତ୍ୟାସୁ ବ୍ୟାନଶ୍ଚରତି ।। ୩.୬।।

Not For Commercial Use

ଅଥୈକୟୋର୍ଧ୍ୱ ଉଦାନଃ ପୁଣ୍ୟେନ ପୁଣ୍ୟଂ ଲୋକଂ ନୟତି ପାପେନ ପାପମୁଭାଭ୍ୟାମେବ
ମନୁଷ୍ୟଲୋକମ୍ ।। ୩.୭।।

ଆଦିତ୍ୟୋ ହ ବୈ ବାହ୍ୟଃ ପ୍ରାଣ ଉଦୟତ୍ୟେଷ ହ୍ୟେନଂ ଚାକ୍ଷୁଷଂ ପ୍ରାଣମନୁଗୃହ୍ଣାନଃ ।
ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଯା ଦେବତା ସୈଷା ପୁରୁଷସ୍ୟାପାନମବଷ୍ଟଭ୍ୟାନ୍ତରା ୟଦାକାଶଃ ସ ସମାନୋ
ବାୟୁର୍ବ୍ୟାନଃ ।। ୩.୮।।

ତେଜୋ ହ ବା ଉଦାନସ୍ତସ୍ମାଦୁପଶାନ୍ତତେଜାଃ ।
ପୁନର୍ଭବମିନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ମନସି ସଂପଦ୍ୟମାନୈଃ ।। ୩.୯।।

ୟଚ୍ଚିତ୍ତସ୍ତେନୈଷ ପ୍ରାଣମାୟାତି ପ୍ରାଣସ୍ତେଜସା ୟୁକ୍ତଃ ସହାତ୍ମନା
ତଥାସଂକଲ୍ପିତଂ ଲୋକଂ ନୟତି ।। ୩.୧୦।।

ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ପ୍ରାଣଂ ବେଦ ନ ହାସ୍ୟ ପ୍ରଜା ହୀୟତେଽମୃତୋ
ଭବତି ତଦେଷଃ ଶ୍ଲୋକଃ ।। ୩.୧୧।।

ଉତ୍ପତ୍ତିମାୟତିଂ ସ୍ଥାନଂ ବିଭୁତ୍ୱଂ ଚୈବ ପଞ୍ଚଧା ।
ଅଧ୍ୟାତ୍ମଂ ଚୈବ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାୟାମୃତମଶ୍ନୁତେ ବିଜ୍ଞାୟାମୃତମଶ୍ନୁତ ଇତି ।। ୩.୧୨।।

।। ଇତି ତୃତୀୟଃ ପ୍ରଶ୍ନଃ ।।

।। ଅଥଃ ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରଶ୍ନଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ସୌର୍ଯ୍ୟାୟଣି ଗାର୍ଗ୍ୟଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
ଭଗବନ୍ନେତସ୍ମିନ୍ପୁରୁଷେ କାନି ସ୍ୱପନ୍ତି କାନ୍ୟସ୍ମିନ୍ ଜାଗ୍ରତି କତର ଏଷ ଦେବଃ
ସ୍ୱପ୍ନାନ୍ପଶ୍ୟତି କସୈତ୍ୟସୁଖଂ ଭବତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ସର୍ବେ ସଂପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଭବନ୍ତୀତି ।। ୪.୧।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ, ଯଥା ଗାର୍ଗ୍ୟ ମରୀଚଯ୍ୋଽର୍କସ୍ୟାସ୍ତଂ ଗଚ୍ଛତଃ ସର୍ବା ଏତସ୍ମିଂସ୍ତେଜୋମଣ୍ଡଲ ଏକୀଭବନ୍ତି ତାଃ ପୁନଃ ପୁନରୁଦୟତଃ ପ୍ରଚରନ୍ତ୍ୟେବଂ ହ ବୈ ତତ୍ସର୍ବଂ ପରେ ଦେବେ ମନସ୍ୟେକୀଭବତି ।
ତେନ ତର୍ହ୍ୟେଷ ପୁରୁଷୋ ନ ଶୃଣୋତି ନ ପଶ୍ୟତି ନ ଜିଘ୍ରତି ନ ରସୟତେ ନ ସ୍ପୃଶତେ ନାଭିବଦତେ ନାଦତ୍ତେ ନାନନ୍ଦୟତେ ନ ବିସୃଜତେ ନେୟାୟତେ ସ୍ୱପିତୀତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ।। ୪.୨।।

ପ୍ରାଣାଗ୍ନୟ ଏବୈତସ୍ମିନ୍ପୁରେ ଜାଗ୍ରତି ।
ଗାର୍ହପତ୍ୟୋ ହ ବା ଏଷୋଽପାନୋ ବ୍ୟାନୋଽନ୍ବାହାର୍ୟପଚନୋ ଯଦ୍ଗାର୍ହପତ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଣୀୟତେ ପ୍ରଣୟନାଦାହବନୀୟଃ ପ୍ରାଣଃ ।। ୪.୩।।

ଯଦୁଚ୍ଛ୍ୱାସନିଃଶ୍ୱାସାବେତାବାହୁତୀ ସମଂ ନୟତୀତି ସ ସମାନଃ ।
ମନୋ ହ ବାବ ଯଜମାନ ଇଷ୍ଟଫଲମେବୋଦାନଃ ସ ଏନଂ ଯଜମାନମହରହର୍ବ୍ରହ୍ମ ଗମୟତି ।। ୪.୪।।

ଅତ୍ରୈଷ ଦେବଃ ସ୍ୱପ୍ନେ ମହିମାନମନୁଭବତି, ଯଦ୍ଦୃଷ୍ଟଂ ଦୃଷ୍ଟମନୁପଶ୍ୟତି,
ଶ୍ରୁତଂ ଶ୍ରୁତମେବାର୍ଥମନୁଶୃଣୋତି, ଦେଶଦିଗନ୍ତରୈଶ୍ଚ ପ୍ରତ୍ୟନୁଭୂତଂ ପୁନଃ ପୁନଃ ପ୍ରତ୍ୟନୁଭବତି,
ଦୃଷ୍ଟଂ ଚାଦୃଷ୍ଟଂ ଚ ଶ୍ରୁତଂ ଚାଶ୍ରୁତଂ ଚାନୁଭୂତଂ ଚାନନୁଭୂତଂ ଚ ସଚ୍ଚାସଚ୍ଚ ସର୍ବଂ ପଶ୍ୟତି ସର୍ବଃ ପଶ୍ୟତି ।। ୪.୫।।

ସ ଯଦା ତେଜସାଭିଭୂତୋ ଭବତ୍ୟତ୍ରୈଷ ଦେବଃ ସ୍ୱପ୍ନାନ୍ନ
ପଶ୍ୟତ୍ୟଥ ଯଦୈତସ୍ମିଞ୍ଛରୀର ଏତତ୍ସୁଖଂ ଭବତି ।। ୪.୬।।

ସ ଯଥା ସୋମ୍ୟ ବୟାଂସି ବସୋବୃକ୍ଷଂ ସଂପ୍ରତିଷ୍ଠନ୍ତେ ।
ଏବଂ ହ ବୈ ତତ୍ସର୍ବଂ ପର ଆତ୍ମନି ସଂପ୍ରତିଷ୍ଠତେ ।। ୪.୭।।

Not For Commercial Use

ପୃଥିବୀ ଚ ପୃଥିବୀମାତ୍ରା ଚାପଶ୍ଚାପୋମାତ୍ରା ଚ ତେଜଶ୍ଚ ତେଜୋମାତ୍ରା ଚ
ବାୟୁଶ୍ଚ ବାୟୁମାତ୍ରା ଚାକାଶଶ୍ଚାକାଶମାତ୍ରା ଚ ଚକ୍ଷୁଶ୍ଚ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟଂ
ଚ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଚ ଶ୍ରୋତବ୍ୟଂ ଚ ଘ୍ରାଣଂ ଚ ଘ୍ରାତବ୍ୟଂ ଚ ରସଶ୍ଚ
ରସୟିତବ୍ୟଂ ଚ ତ୍ୱକ୍ ଚ ସ୍ପର୍ଶୟିତବ୍ୟଂ ଚ ବାକ୍ ଚ ବକ୍ତବ୍ୟଂ ଚ ହସ୍ତୌ
ଚାଦାତବ୍ୟଂ ଚୋପସ୍ଥଶ୍ଚାନନ୍ଦୟିତବ୍ୟଂ ଚ ପାୟୁଶ୍ଚ ବିସର୍ଜୟିତବ୍ୟଂ ଚ
ପାଦୌ ଚ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ଚ ମନଶ୍ଚ ମନ୍ତବ୍ୟଂ ଚ ବୁଦ୍ଧିଶ୍ଚ ବୋଦ୍ଧବ୍ୟଂ
ଚାହଙ୍କାରଶ୍ଚାହଂକର୍ତବ୍ୟଂ ଚ ଚିତ୍ତଂ ଚ ଚେତୟିତବ୍ୟଂ ଚ ତେଜଶ୍ଚ
ବିଦ୍ୟୋତୟିତବ୍ୟଂ ଚ ପ୍ରାଣଶ୍ଚ ବିଧାରୟିତବ୍ୟଂ ଚ ।। ୪.୮।।

ଏଷ ହି ଦ୍ରଷ୍ଟା ସ୍ପ୍ରଷ୍ଟା ଶ୍ରୋତା ଘ୍ରାତା ରସୟିତା ମନ୍ତା ବୋଦ୍ଧା କର୍ତା ବିଜ୍ଞାନାତ୍ମା ପୁରୁଷଃ ।
ସ ପରେଽକ୍ଷର ଆତ୍ମନି ସଂପ୍ରତିଷ୍ଠତେ ।। ୪.୯।।

ପରମେବାକ୍ଷରଂ ପ୍ରତିପଦ୍ୟତେ ସ ଯୋ ହ ବୈ ତଦଚ୍ଛାୟମଶରୀରମଲୋହିତଂ
ଶୁଭ୍ରମକ୍ଷରଂ ବେଦୟତେ ୟସ୍ତୁ ସୋମ୍ୟ ସ ସର୍ବଜ୍ଞଃ ସର୍ବୋ ଭବତି ।
ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକଃ ।। ୪.୧୦।।

ବିଜ୍ଞାନାତ୍ମା ସହ ଦେବୈଶ୍ଚ ସର୍ବୈଃ ପ୍ରାଣା ଭୂତାନି ସଂପ୍ରତିଷ୍ଠନ୍ତି ୟତ୍ର ।
ତଦକ୍ଷରଂ ବେଦୟତେ ୟସ୍ତୁ ସୋମ୍ୟ ସ ସର୍ବଜ୍ଞଃ ସର୍ବମେବାବିବେଶେତି ।। ୪.୧୧।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରଶ୍ନଃ ।।

।। ଅଥଃ ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରଶ୍ନଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ଶୈବ୍ୟଃ ସତ୍ୟକାମଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
ସ ଯୋ ହ ବୈ ତଦ୍-ଭଗବନ୍ମନୁଷ୍ୟେଷୁ ପ୍ରାୟଣାନ୍ତମୋଙ୍କାରମଭିଧ୍ୟାୟୀତ ।
କତମଂ ବାବ ସ ତେନ ଲୋକଂ ଜୟତୀତି ।। ୫.୧।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ ଏତଦ୍ବୈ ସତ୍ୟକାମ ପରଂ ଚାପରଂ ଚ ବ୍ରହ୍ମ
ୟଦୋଂକାରସ୍ତସ୍ମାଦ୍ବିଦ୍ୱାନେତେନୈବାୟତନେନୈକତରମନ୍ୱେତି ।। ୫.୨।।

ସ ୟଦ୍ୟେକମାତ୍ରମଭିଧ୍ୟାୟୀତ ସ ତେନୈବ ସଂବେଦିତସ୍ତୂର୍ଣ୍ଣମେବ ଜଗତ୍ୟାମଭିସଂପଦ୍ୟତେ ।
ତମୃଚୋ ମନୁଷ୍ୟଲୋକମୁପନୟନ୍ତେ ସ ତତ୍ର ତପସା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟେଣ ଶ୍ରଦ୍ଧୟା ସଂପନ୍ନୋ
ମହିମାନମନୁଭବତି ।। ୫.୩।।

ଅଥ ୟଦି ଦ୍ୱିମାତ୍ରେଣ ମନସି ସଂପଦ୍ୟତେ ସୋଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ୟଜୁର୍ଭିରୁନ୍ନୀୟତେ ସୋମଲୋକମ୍ ।
ସ ସୋମଲୋକେ ବିଭୂତିମନୁଭୂୟ ପୁନରାବର୍ତତେ ।। ୫.୪।।

ୟଃ ପୁନରେତଂ ତ୍ରିମାତ୍ରେଣୋମିତ୍ୟେତେନୈବାକ୍ଷରେଣ ପରଂ
ପୁରୁଷମଭିଧ୍ୟାୟୀତ ସ ତେଜସି ସୂର୍ଯ୍ୟେ ସଂପନ୍ନଃ ।
ୟଥା ପାଦୋଦରସ୍ତ୍ୱଚା ବିନିର୍ମୁଚ୍ୟତ ଏବଂ ହ ବୈ ସ ପାପ୍ମନା ବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ
ସ ସାମଭିରୁନ୍ନୀୟତେ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଂ ସ ଏତସ୍ମାଜ୍ଜୀବଘନାତ୍ପରାତ୍ପରଂ ପୁରିଶୟଂ ପୁରୁଷମୀକ୍ଷତେ ।
ତଦେତୌ ଶ୍ଲୋକୌ ଭବତଃ ।। ୫.୫।।

ତିସ୍ରୋ ମାତ୍ରା ମୃତ୍ୟୁମତ୍ୟଃ ପ୍ରୟୁକ୍ତା ଅନ୍ୟୋନ୍ୟସକ୍ତାଃ ଅନବିପ୍ରୟୁକ୍ତାଃ ।
କ୍ରିୟାସୁ ବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରମଧ୍ୟମାସୁ ସମ୍ୟକ୍ପ୍ରୟୁକ୍ତାସୁ ନ କମ୍ପତେ ଜ୍ଞଃ ।। ୫.୬।।

ଋଗ୍ଭିରେତଂ ୟଜୁର୍ଭିରନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସାମଭିର୍ୟତ୍ତଦ୍କବୟୋ ବେଦୟନ୍ତେ
ତମୋଂକାରେଣୈବାୟତନେନାନ୍ୱେତି ବିଦ୍ୱାନ୍ୟତ୍ତଚ୍ଛାନ୍ତମଜରମମୃତମଭୟଂ ପରଂ ଚେତି ।। ୫.୭।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରଶ୍ନଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରଶ୍ନଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ସୁକେଶା ଭାରଦ୍ୱାଜଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
ଭଗବନ୍‌ହିରଣ୍ୟନାଭଃ କୌସଲ୍ୟୋ ରାଜପୁତ୍ରୋ ମାମୁପେତ୍ୟୈତଂ ପ୍ରଶ୍ନମପୃଚ୍ଛତ ।
ଷୋଡଶକଲଂ ଭାରଦ୍ୱାଜ ପୁରୁଷଂ ବେତ୍ଥ, ତମହଂ କୁମାରମବ୍ରୁବଂ ନାହମିମଂ ବେଦ ।
ଯଦ୍ୟହମିମମବେଦିଷଂ କଥଂ ତେ ନାବକ୍ଷ୍ୟମିତି ।
ସମୂଲୋ ବା ଏଷ ପରିଶୁଷ୍ୟତି ଯୋଽନୃତମଭିବଦତି ତସ୍ମାନ୍ନାର୍ହାମ୍ୟନୃତଂ ବକ୍ତୁମ୍ ।
ସ ତୂଷ୍ଣୀଂ ରଥମାରୁହ୍ୟ ପ୍ରବବ୍ରାଜ । ତଂ ତ୍ୱା ପୃଚ୍ଛାମି କ୍ୱାସୌ ପୁରୁଷ ଇତି ।। ୬.୧।।

ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ ।
ଇହୈବାନ୍ତଃଶରୀରେ ସୋମ୍ୟ ସ ପୁରୁଷୋ ଯସ୍ମିନ୍ନେତାଃ ଷୋଡଶକଲାଃ ପ୍ରଭବନ୍ତୀତି ।। ୬.୨।।

ସ ଈକ୍ଷାଂଚକ୍ରେ ।
କସ୍ମିନ୍ନହମୁତ୍ક્રାନ୍ତେ ଉତ୍ક્રାନ୍ତୋ ଭବିଷ୍ୟାମି କସ୍ମିନ୍ୱା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାସ୍ୟାମୀତି ।। ୬.୩।।

ସ ପ୍ରାଣମସୃଜତ ପ୍ରାଣାଚ୍ଛ୍ରଦ୍ଧାଂ ଖଂ ବାୟୁର୍ଜ୍ୟୋତିରାପଃ ପୃଥିବୀନ୍ଦ୍ରିୟଂ
ମନୋଽନ୍ନମନ୍ନାଦ୍ୱୀର୍ୟଂ ତପୋ ମନ୍ତ୍ରାଃ କର୍ମ ଲୋକା ଲୋକେଷୁ ଚ ନାମ ଚ ।। ୬.୪।।

ସ ଯଥେମା ନଦ୍ୟଃ ସ୍ୟନ୍ଦମାନାଃ ସମୁଦ୍ରାୟଣାଃ ସମୁଦ୍ରଂ ପ୍ରାପ୍ୟାସ୍ତଂ
ଗଚ୍ଛନ୍ତି ଭିଦ୍ୟେତେ ତାସାଂ ନାମରୂପେ ସମୁଦ୍ର ଇତ୍ୟେବଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ।
ଏବମେବାସ୍ୟ ପରିଦ୍ରଷ୍ଟୁରିମାଃ ଷୋଡଶକଲାଃ ପୁରୁଷାୟଣାଃ ପୁରୁଷଂ ପ୍ରାପ୍ୟାସ୍ତଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି
ଭିଦ୍ୟେତେ ଚାସାଂ ନାମରୂପେ ପୁରୁଷ ଇତ୍ୟେବଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ସ ଏଷୋଽକଲୋଽମୃତୋ ଭବତି ।
ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକଃ ।। ୬.୫।।

ଅରା ଇବ ରଥନାଭୌ କଲା ଯସ୍ମିନ୍‌ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ ।
ତଂ ବେଦ୍ୟଂ ପୁରୁଷଂ ବେଦ ଯଥ ମା ବୋ ମୃତ୍ୟୁଃ ପରିବ୍ୟଥା ଇତି ।। ୬.୬।।

Not for Commercial Use

ତାନ୍-ହୋବାଚୈତାବଦେବାହମେତପ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମ ବେଦ ନାତଃ ପରମସ୍ତୀତି ।। ୬.୭।।

ତେ ତମର୍ଚ୍ୟନ୍ତସ୍ତ୍ୱଂ ହି ନଃ ପିତା ୟୋଽସ୍ମାକମବିଦ୍ୟାୟାଃ ପରଂ ପାରଂ ତାରୟସୀତି ।
ନମଃ ପରମଋଷିଭ୍ୟୋ ନମଃ ପରମଋଷିଭ୍ୟଃ ।। ୬.୮।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରଶ୍ନଃ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବା ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଅଥର୍ବବେଦୀୟା ପ୍ରଶ୍ନୋପନିଷତ୍-ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ମୁଣ୍ଡକୋପନିଷଦ

(Mundakopanishat / Mundakopanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ଶିଶିର କୁମାର ବିଷୋୟୀ

ମୁଣ୍ଡକୋପନିଷତ୍ / ମୁଣ୍ଡକୋପନିଷଦ / ମୁଣ୍ଡକ ଉପନିଷଦ

।। ଶ୍ରୀଃ।।

।। ଅଥଃ ମୁଣ୍ଡକୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।
।। ଓଁ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ।।

।। ଅଥଃ ପ୍ରଥମମୁଣ୍ଡକେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ବ୍ରହ୍ମା ଦେବାନାଂ ପ୍ରଥମଃ ସଂବଭୂବ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ କର୍ତା ଭୁବନସ୍ୟ ଗୋପ୍ତା ।
ସ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ସର୍ବବିଦ୍ୟାପ୍ରତିଷ୍ଠାମଥର୍ବାୟ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ରାୟ ପ୍ରାହ ।। ୧।।

ଅଥର୍ବଣେ ୟାଂ ପ୍ରବଦେତ ବ୍ରହ୍ମାଥର୍ବା ତାଂ ପୁରୋବାଚାଙ୍ଗିରେ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାମ୍ ।
ସ ଭାରଦ୍ୱାଜାୟ ସତ୍ୟବହାୟ ପ୍ରାହ ଭାରଦ୍ୱାଜୋଽଙ୍ଗିରସେ ପରାବରାମ୍ ।। ୨।।

ଶୌନକୋ ହ ବୈ ମହାଶାଲୋଽଙ୍ଗିରସଂ ବିଧିବଦୁପସନ୍ନଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
କସ୍ମିନ୍ନୁ ଭଗବୋ ବିଜ୍ଞାତେ ସର୍ବମିଦଂ ବିଜ୍ଞାତଂ ଭବତୀତି ।। ୩।।

ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ ।
ଦ୍ୱେ ବିଦ୍ୟେ ବେଦିତବ୍ୟେ ଇତି ହ ସ୍ମ ୟଦ୍ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ବଦନ୍ତି ପରା ଚୈବାପରା ଚ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ତତ୍ରାପରା ଋଗ୍ୱେଦୋ ଯଜୁର୍ବେଦଃ ସାମବେଦୋଽଥର୍ବବେଦଃ
ଶିକ୍ଷା କଲ୍ପୋ ବ୍ୟାକରଣଂ ନିରୁକ୍ତଂ ଛନ୍ଦୋ ଜ୍ୟୋତିଷମିତି ।
ଅଥ ପରା ଯୟା ତଦକ୍ଷରମଧିଗମ୍ୟତେ ।। ୫।।

ଯତ୍ତଦଦ୍ରେଶ୍ୟମଗ୍ରାହ୍ୟମଗୋତ୍ରମବର୍ଣ୍ଣମଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରୋତ୍ରଂ ତଦପାଣିପାଦଂ
ନିତ୍ୟଂ ବିଭୁଂ ସର୍ବଗତଂ ସୁସୂକ୍ଷ୍ମଂ ତଦବ୍ୟୟଂ ଯଦ୍-ଭୂତଯୋନିଂ ପରିପଶ୍ୟନ୍ତି ଧୀରାଃ ।। ୬।।

ଯଥୋର୍ଣ୍ଣନାଭିଃ ସୃଜତେ ଗୃହ୍ଣତେ ଚ ଯଥା ପୃଥିବ୍ୟାମୋଷଧୟଃ ସଂଭବନ୍ତି ।
ଯଥା ସତଃ ପୁରୁଷାତ୍କେଶଲୋମାନି ତଥାକ୍ଷରାତ୍ସଂଭବତୀହ ବିଶ୍ୱମ୍ ।। ୭।।

ତପସା ଚୀୟତେ ବ୍ରହ୍ମ ତତୋଽନ୍ନମଭିଜାୟତେ ।
ଅନ୍ନାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ମନଃ ସତ୍ୟଂ ଲୋକାଃ କର୍ମସୁ ଚାମୃତମ୍ ।। ୮।।

ଯଃ ସର୍ବଜ୍ଞଃ ସର୍ବବିଦ୍ୟସ୍ୟ ଜ୍ଞାନମୟଂ ତପଃ ।
ତସ୍ମାଦେତଦ୍ବ୍ରହ୍ମ ନାମ ରୂପମନ୍ନଂ ଚ ଜାୟତେ ।। ୯।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମମୁଣ୍ଡକେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଥଃ ପ୍ରଥମମୁଣ୍ଡକେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତଦେତତ୍ସତ୍ୟଂ ମନ୍ତ୍ରେଷୁ କର୍ମାଣି କବୟୋ ଯାନ୍ୟପଶ୍ୟଂସ୍ତାନି ତ୍ରେତାୟାଂ ବହୁଧା ସଂତତାନି ।
ତାନ୍ୟାଚରଥ ନିୟତଂ ସତ୍ୟକାମା ଏଷ ବଃ ପନ୍ଥାଃ ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକେ ।। ୧।।

ଯଦା ଲେଲାୟତେ ହ୍ୟର୍ଚିଃ ସମିଦ୍ଧେ ହବ୍ୟବାହନେ ।
ତଦାଜ୍ୟଭାଗାବନ୍ତରେଣାହୁତୀଃ ପ୍ରତିପାଦୟେଚ୍ଛ୍ରଦ୍ଧୟା ହୁତମ୍ ।। ୨।।

ଯସ୍ୟାଗ୍ନିହୋତ୍ରମଦର୍ଶମପୌର୍ଣ୍ଣମାସମଚାତୁର୍ମାସ୍ୟମନାଗ୍ରୟଣମତିଥିବର୍ଜିତଂ ଚ ।
ଅହୁତମବୈଶ୍ୱଦେବମବିଧିନା ହୁତମାସପ୍ତମାଂସ୍ତସ୍ୟ ଲୋକାନ୍ହିନସ୍ତି ।। ୩।।

Not For Commercial Use

କାଲୀ କରାଲୀ ଚ ମନୋଜବା ଚ ସୁଲୋହିତା ଯା ଚ ସୁଧୂମ୍ରବର୍ଣ୍ଣା ।
ସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗିନୀ ବିଶ୍ୱରୁଚୀ ଚ ଦେବୀ ଲେଲାୟମାନା ଇତି ସପ୍ତ ଜିହ୍ୱାଃ ।। ୪।।

ଏତେଷୁ ଯଶ୍ଚରତେ ଭ୍ରାଜମାନେଷୁ ଯଥାକାଲଂ ଚାହୁତୟୋ ହ୍ୟାଦଦାୟନ୍ ।
ତନ୍ନୟନ୍ତ୍ୟେତାଃ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ରଶ୍ମୟୋ ଯତ୍ର ଦେବାନାଂ ପତିରେକୋଽଧିବାସଃ ।। ୫।।

ଏହ୍ୟେହୀତି ତମାହୁତୟଃ ସୁବର୍ଚସଃ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ରଶ୍ମିଭିର୍ୟଜମାନଂ ବହନ୍ତି ।
ପ୍ରିୟାଂ ବାଚମଭିବଦନ୍ତ୍ୟୋଽର୍ଚୟନ୍ତ୍ୟ ଏଷ ବଃ ପୁଣ୍ୟଃ ସୁକୃତୋ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଃ ।। ୬।।

ପ୍ଲବା ହ୍ୟେତେ ଅଦୃଢା ଯଜ୍ଞରୂପା ଅଷ୍ଟାଦଶୋକ୍ତମବରଂ ଯେଷୁ କର୍ମ ।
ଏତଚ୍ଛ୍ରେୟୋ ଯେଽଭିନନ୍ଦନ୍ତି ମୂଢା ଜରାମୃତ୍ୟୁଂ ତେ ପୁନରେବାପି ଯନ୍ତି ।। ୭।।

ଅବିଦ୍ୟାୟାମନ୍ତରେ ବର୍ତମାନାଃ ସ୍ୱୟଂ ଧୀରାଃ ପଣ୍ଡିତଂମନ୍ୟମାନାଃ ।
ଜଙ୍ଘନ୍ୟମାନାଃ ପରିୟନ୍ତି ମୂଢା ଅନ୍ଧେନୈବ ନୀୟମାନା ଯଥାନ୍ଧାଃ ।। ୮।।

ଅବିଦ୍ୟାୟଂ ବହୁଧା ବର୍ତମାନା ବୟଂ କୃତାର୍ଥା ଇତ୍ୟଭିମନ୍ୟନ୍ତି ବାଲାଃ ।
ଯତ୍କର୍ମିଣୋ ନ ପ୍ରବେଦୟନ୍ତି ରାଗାତ୍ତେନାତୁରାଃ କ୍ଷୀଣଲୋକାଶ୍ଚ୍ୟବନ୍ତେ ।। ୯।।

ଇଷ୍ଟାପୂର୍ତଂ ମନ୍ୟମାନା ବରିଷ୍ଠଂ ନାନ୍ୟଚ୍ଛ୍ରେୟୋ ବେଦୟନ୍ତେ ପ୍ରମୂଢାଃ ।
ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ତେ ସୁକୃତେଽନୁଭୂତ୍ୱେମଂ ଲୋକଂ ହୀନତରଂ ବା ବିଶନ୍ତି ।। ୧୦।।

ତପଃଶ୍ରଦ୍ଧେ ଯେ ହ୍ୟୁପବସନ୍ତ୍ୟରଣ୍ୟେ ଶାନ୍ତା ବିଦ୍ୱାଂସୋ ଭୈକ୍ଷ୍ୟଚର୍ୟାଂ ଚରନ୍ତଃ ।
ସୂର୍ଯଦ୍ୱାରେଣ ତେ ବିରଜାଃ ପ୍ରୟାନ୍ତି ଯତ୍ରାମୃତଃ ସ ପୁରୁଷୋ ହ୍ୟବ୍ୟୟାତ୍ମା ।। ୧୧।।

ପରୀକ୍ଷ୍ୟ ଲୋକାନ୍-କର୍ମଚିତାନ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ନିର୍ବେଦମାୟାନ୍ନାସ୍ତ୍ୟକୃତଃ କୃତେନ ।
ତଦ୍ୱିଜ୍ଞାନାର୍ଥଂ ସ ଗୁରୁମେବାଭିଗଚ୍ଛେତ୍ସମିତ୍ପାଣିଃ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟଂ ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠମ୍ ।। ୧୨।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମୈ ସ ବିଦ୍ୱାନୁପସନ୍ନାୟ ସମ୍ୟକ୍‌ପ୍ରଶାନ୍ତଚିତ୍ତାୟ ଶମାନ୍ୱିତାୟ ।
ୟେନାକ୍ଷରଂ ପୁରୁଷଂ ବେଦ ସତ୍ୟଂ ପ୍ରୋବାଚ ତାଂ ତତ୍ତ୍ୱତୋ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାମ୍ ।। ୧୩।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମମୁଣ୍ଡକେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମମୁଣ୍ଡକଂ ସମାପ୍ତମ୍ ।।

।। ଅଥଃ ଦ୍ୱିତୀୟ ମୁଣ୍ଡକେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତଦେତତ୍ସତ୍ୟଂ ୟଥା ସୁଦୀପ୍ତାତ୍ପାବକାଦ୍ୱିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାଃ ସହସ୍ରଶଃ ପ୍ରଭବନ୍ତେ ସରୂପାଃ ।
ତଥାକ୍ଷରାଦ୍ୱିବିଧାଃ ସୋମ୍ୟ ଭାବାଃ ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ତତ୍ର ଚୈବାପି ୟନ୍ତି ।। ୧।।

ଦିବ୍ୟୋ ହ୍ୟମୂର୍ତଃ ପୁରୁଷଃ ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରୋ ହ୍ୟଜଃ ।
ଅପ୍ରାଣୋ ହ୍ୟମନାଃ ଶୁଭ୍ରୋ ହ୍ୟକ୍ଷରାତ୍ପରତଃ ପରଃ ।। ୨।।

ଏତସ୍ମାଜ୍ଜାୟତେ ପ୍ରାଣୋ ମନଃ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ଖଂ ବାୟୁର୍ଜ୍ୟୋତିରାପଃ ପୃଥିବୀ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଧାରିଣୀ ।। ୩।।

ଅଗ୍ନୀର୍ମୂର୍ଧା ଚକ୍ଷୁଷୀ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ୟୌ ଦିଶଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେ ବାଗ୍ୱିବୃତାଶ୍ଚ ବେଦାଃ ।
ବାୟୁଃ ପ୍ରାଣୋ ହୃଦୟଂ ବିଶ୍ୱମସ୍ୟ ପଦ୍‌-ଭ୍ୟାଂ ପୃଥିବୀ ହ୍ୟେଷ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା ।। ୪।।

ତସ୍ମାଦଗ୍ନିଃ ସମିଧୋ ୟସ୍ୟ ସୂର୍ୟଃ ସୋମାତ୍ପର୍ଜନ୍ୟ ଓଷଧୟଃ ପୃଥିବ୍ୟାମ୍ ।
ପୁମାନ୍ ରେତଃ ସିଞ୍ଚତି ୟୋଷିତାୟାଂ ବହ୍ୱୀଃ ପ୍ରଜାଃ ପୁରୁଷାତ୍ସଂପ୍ରସୂତାଃ ।। ୫।।

ତସ୍ମାଦୃଚଃ ସାମ ୟଜୂଂଷି ଦୀକ୍ଷା ୟଜ୍ଞାଶ୍ଚ ସର୍ବେ କ୍ରତବୋ ଦକ୍ଷିଣାଶ୍ଚ ।
ସଂବତ୍ସରଶ୍ଚ ୟଜମାନଶ୍ଚ ଲୋକାଃ ସୋମୋ ୟତ୍ର ପବତେ ୟତ୍ର ସୂର୍ୟଃ ।। ୬।।

ତସ୍ମାଚ୍ଚ ଦେବା ବହୁଧା ସଂପ୍ରସୂତାଃ ସାଧ୍ୟା ମନୁଷ୍ୟାଃ ପଶବୋ ବୟାଂସି ।
ପ୍ରାଣାପାନୌ ବ୍ରୀହିୟବୌ ତପଶ୍ଚ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଂ ବିଧିଶ୍ଚ ।। ୭।।

Not For Commercial Use

ସପ୍ତ ପ୍ରାଣାଃ ପ୍ରଭବନ୍ତି ତସ୍ମାତ୍ସପ୍ତାର୍ଚିଷଃ ସମିଧଃ ସପ୍ତ ହୋମାଃ ।
ସପ୍ତ ଇମେ ଲୋକା ୟେଷୁ ଚରନ୍ତି ପ୍ରାଣା ଗୁହାଶୟା ନିହିତାଃ ସପ୍ତ ସପ୍ତ ।। ୮।।

ଅତଃ ସମୁଦ୍ରା ଗିରୟଶ୍ଚ ସର୍ବେଽସ୍ମାତ୍ସ୍ୟନ୍ଦନ୍ତେ ସିନ୍ଧବଃ ସର୍ବରୂପାଃ ।
ଅତଶ୍ଚ ସର୍ବା ଓଷଧୟୋ ରସଶ୍ଚ ୟେନୈଷ ଭୂତୈସ୍ତିଷ୍ଠତେ ହ୍ୟନ୍ତରାତ୍ମା ।। ୯।।

ପୁରୁଷ ଏବେଦଂ ବିଶ୍ୱଂ କର୍ମ ତପୋ ବ୍ରହ୍ମ ପରାମୃତମ୍ ।
ଏତଦ୍ୟୋ ବେଦ ନିହିତଂ ଗୁହାୟାଂ ସୋଽବିଦ୍ୟାଗ୍ରନ୍ଥିଂ ବିକିରତୀହ ସୋମ୍ୟ ।। ୧୦।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟମୁଣ୍ଡକେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଥଃ ଦ୍ୱିତୀୟ ମୁଣ୍ଡକେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଆବିଃ ସଂନିହିତଂ ଗୁହାଚରଂ ନାମ ମହତ୍ପଦମତ୍ରୈତତ୍ସମର୍ପିତମ୍ ।
ଏଜତ୍-ପ୍ରାଣନ୍ନିମିଷଚ୍ଚ ୟଦେତଜ୍ଜ୍ଞାନଥ ସଦସଦ୍ୱରେଣ୍ୟଂ ପରଂ ବିଜ୍ଞାନାଦ୍ୟଦ୍ୱରିଷ୍ଠଂ ପ୍ରଜାନାମ୍ ।। ୧।।

ୟଦର୍ଚିମଦ୍ୟଦଣୁଭ୍ୟୋଽଣୁ ଚ ୟସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକା ନିହିତା ଲୋକିନଶ୍ଚ ।
ତଦେତଦକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସ ପ୍ରାଣସ୍ତଦୁ ବାଙ୍ମନଃ ।
ତଦେତତ୍ସତ୍ୟଂ ତଦମୃତଂ ତଦ୍ୱେଦ୍ଧବ୍ୟଂ ସୋମ୍ୟ ବିଦ୍ଧି ।। ୨।।

ଧନୁର୍ଗୃହୀତ୍ୱୌପନିଷଦଂ ମହାସ୍ତ୍ରଂ ଶରଂ ହ୍ୟୁପାସାନିଶିତଂ ସଂଧୟୀତ ।
ଆୟମ୍ୟ ତଦ୍-ଭାବଗତେନ ଚେତସା ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ତଦେବାକ୍ଷରଂ ସୋମ୍ୟ ବିଦ୍ଧି ।। ୩।।

ପ୍ରଣବୋ ଧନୁଃ ଶରୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ତଲ୍ଲକ୍ଷ୍ୟମୁଚ୍ୟତେ ।
ଅପ୍ରମତ୍ତେନ ବେଦ୍ଧବ୍ୟଂ ଶରବତ୍ତନ୍ମୟୋ ଭବେତ୍ ।। ୪।।

ୟସ୍ମିନ୍ଦ୍ୟୌଃ ପୃଥିବୀ ଚାନ୍ତରିକ୍ଷମୋତଂ ମନଃ ସହ ପ୍ରାଣୈଶ୍ଚ ସର୍ବୈଃ ।
ତମେବୈକଂ ଜାନଥ ଆତ୍ମାନମନ୍ୟା ବାଚୋ ବିମୁଞ୍ଚଥାମୃତସ୍ୈଷ ସେତୁଃ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ଅରା ଇବ ରଥନାଭୌ ସଂହତା ଯତ୍ର ନାଡ୍ୟଃ ।
ସ ଏଷୋଽନ୍ତଶ୍ଚରତେ ବହୁଧା ଜାୟମାନଃ ।
ଓମିତ୍ୟେବଂ ଧ୍ୟାୟଥ ଆତ୍ମାନଂ ସ୍ୱସ୍ତି ବଃ ପରାୟ ତମସଃ ପରସ୍ତାତ୍ ।। ୬।।

ଯଃ ସର୍ବଜ୍ଞଃ ସର୍ବବିଦ୍ୟସ୍ୟୈଷ ମହିମା ଭୁବି ।
ଦିବ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମପୁରେ ହ୍ୟେଷ ବ୍ୟୋମ୍ନ୍ୟାତ୍ମା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ।
ମନୋମୟଃ ପ୍ରାଣଶରୀରନେତା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୋଽନ୍ନେ ହୃଦୟଂ ସଂନିଧାୟ ।
ତଦ୍ୱିଜ୍ଞାନେନ ପରିପଶ୍ୟନ୍ତି ଧୀରା ଆନନ୍ଦରୂପମମୃତଂ ଯଦ୍ୱିଭାତି ।। ୭।।

ଭିଦ୍ୟତେ ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥିଶ୍ଛିଦ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବସଂଶୟାଃ ।
କ୍ଷୀୟନ୍ତେ ଚାସ୍ୟ କର୍ମାଣି ତସ୍ମିନ୍ଦୃଷ୍ଟେ ପରାବରେ ।। ୮।।

ହିରଣ୍ମୟେ ପରେ କୋଶେ ବିରଜଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିଷ୍କଲମ୍ ।
ତଚ୍ଛୁଭ୍ରଂ ଜ୍ୟୋତିଷାଂ ଜ୍ୟୋତିସ୍ତଦ୍ୟଦାତ୍ମବିଦୋ ବିଦୁଃ ।। ୯।।

ନ ତତ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଭାତି ନ ଚନ୍ଦ୍ରତାରକଂ ନେମା ବିଦ୍ୟୁତୋ ଭାନ୍ତି କୁତୋଽୟମଗ୍ନିଃ ।
ତମେବ ଭାନ୍ତମନୁଭାତି ସର୍ବଂ ତସ୍ୟ ଭାସା ସର୍ବମିଦଂ ବିଭାତି ।। ୧୦।।

ବ୍ରହ୍ମୈବେଦମମୃତଂ ପୁରସ୍ତାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ପଶ୍ଚାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ଦକ୍ଷିଣତଶ୍ଚୋତ୍ତରେଣ ।
ଅଧଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ଚ ପ୍ରସୃତଂ ବ୍ରହ୍ମୈବେଦଂ ବିଶ୍ୱମିଦଂ ବରିଷ୍ଠମ୍ ।। ୧୧।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟମୁଣ୍ଡକେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟମୁଣ୍ଡକଂ ସମାପ୍ତମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ତୃତୀୟ ମୁଣ୍ଡକେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଦ୍ୱା ସୁପର୍ଣ୍ଣା ସଯୁଜା ସଖାୟା ସମାନଂ ବୃକ୍ଷଂ ପରିଷସ୍ୱଜାତେ ।
ତୟୋରନ୍ୟଃ ପିପ୍ପଲଂ ସ୍ୱାଦ୍ୱତ୍ତ୍ୟନଶ୍ନନ୍ନନ୍ୟୋ ଅଭିଚାକଶୀତି ।। ୧।।

ସମାନେ ବୃକ୍ଷେ ପୁରୁଷୋ ନିମଗ୍ନୋଽନିଶୟା ଶୋଚତି ମୁହ୍ୟମାନଃ ।
ଜୁଷ୍ଟଂ ୟଦା ପଶ୍ୟତ୍ୟନ୍ୟମୀଶମସ୍ୟ ମହିମାନମିତି ବୀତଶୋକଃ ।। ୨।।

ୟଦା ପଶ୍ୟଃ ପଶ୍ୟତେ ରୁକ୍ମବର୍ଣ୍ଣଂ କର୍ତାରମୀଶଂ ପୁରୁଷଂ ବ୍ରହ୍ମୟୋନିମ୍ ।
ତଦା ବିଦ୍ୱାନ୍ପୁଣ୍ୟପାପେ ବିଧୂୟ ନିରଞ୍ଜନଃ ପରମଂ ସାମ୍ୟମୁପୈତି ।। ୩।।

ପ୍ରଣୋ ହ୍ୟେଷ ୟଃ ସର୍ବଭୂତୈର୍ବିଭାତି ବିଜାନନ୍-ବିଦ୍ୱାନ୍ଭବତେ ନାତିବାଦୀ ।
ଆତ୍ମକ୍ରୀଡ ଆତ୍ମରତିଃ କ୍ରିୟାବାନେଷ ବ୍ରହ୍ମବିଦାଂ ବରିଷ୍ଠଃ ।। ୪।।

ସତ୍ୟେନ ଲଭ୍ୟସ୍ତପସା ହ୍ୟେଷ ଆତ୍ମା ସମ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାନେନ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟେଣ ନିତ୍ୟମ୍ ।
ଅନ୍ତଃଶରୀରେ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୋ ହି ଶୁଭ୍ରୋ ୟଂ ପଶ୍ୟନ୍ତି ୟତୟଃ କ୍ଷୀଣଦୋଷାଃ ।। ୫।।

ସତ୍ୟମେବ ଜୟତି ନାନୃତଂ ସତ୍ୟେନ ପନ୍ଥା ବିତତୋ ଦେବୟାନଃ ।
ୟେନାକ୍ରମନ୍ତ୍ୟୃଷୟୋ ହ୍ୟାପ୍ତକାମା ୟତ୍ର ତତ୍ସତ୍ୟସ୍ୟ ପରମଂ ନିଧାନମ୍ ।। ୬।।

ବୃହଚ୍ଚ ତଦ୍ଦିବ୍ୟମଚିନ୍ତ୍ୟରୂପଂ ସୂକ୍ଷ୍ମାଚ୍ଚ ତତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମତରଂ ବିଭାତି ।
ଦୂରାତ୍ସୁଦୂରେ ତଦିହାନ୍ତିକେ ଚ ପଶ୍ୟନ୍ତ୍ୱିହୈବ ନିହିତଂ ଗୁହାୟାମ୍ ।। ୭।।

ନ ଚକ୍ଷୁଷା ଗୃହ୍ୟତେ ନାପି ବାଚା ନାନ୍ୟୈର୍ଦେବୈସ୍ତପସା କର୍ମଣା ବା ।
ଜ୍ଞାନପ୍ରସାଦେନ ବିଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱସ୍ତତସ୍ତୁ ତଂ ପଶ୍ୟତେ ନିଷ୍କଲଂ ଧ୍ୟାୟମାନଃ ।। ୮।।

ଏଷୋଽଣୁରାତ୍ମା ଚେତସା ବେଦିତବ୍ୟୋ ୟସ୍ମିନ୍ପ୍ରାଣଃ ପଞ୍ଚଧା ସଂବିବେଶ ।
ପ୍ରାଣୈଶ୍ଚିତ୍ତଂ ସର୍ବମୋତଂ ପ୍ରଜାନାଂ ୟସ୍ମିନ୍ବିଶୁଦ୍ଧେ ବିଭବତ୍ୟେଷ ଆତ୍ମା ।। ୯।।

Not for Commercial Use

ଯଂ ଯଂ ଲୋକଂ ମନସା ସଂବିଭାତି ବିଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱଃ କାମୟତେ ଯାଂଶ୍ଚ କାମାନ୍ ।
ତଂ ତଂ ଲୋକଂ ଜୟତେ ତାଂଶ୍ଚ କାମାଂସ୍ତସ୍ମାଦାତ୍ମଜ୍ଞଂ ହ୍ୟର୍ଚୟେତ୍ଭୂତିକାମଃ ।। ୧୦।।

।। ଇତି ତୃତୀୟମୁଣ୍ଡକେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଥଃ ତୃତୀୟମୁଣ୍ଡକେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସ ବେଦୈତତ୍ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ଧାମ ଯତ୍ର ବିଶ୍ୱଂ ନିହିତଂ ଭାତି ଶୁଭ୍ରମ୍ ।
ଉପାସତେ ପୁରୁଷଂ ଯେ ହ୍ୟକାମାସ୍ତେ ଶୁକ୍ରମେତଦତିବର୍ତନ୍ତି ଧୀରାଃ ।। ୧।।

କାମାନ୍ୟଃ କାମୟତେ ମନ୍ୟମାନଃ ସ କାମଭିର୍ଜାୟତେ ତତ୍ର ତତ୍ର ।
ପର୍ୟାପ୍ତକାମସ୍ୟ କୃତାତ୍ମନସ୍ତୁ ଇହୈବ ସର୍ବେ ପ୍ରବିଲୀୟନ୍ତି କାମାଃ ।। ୨।।

ନାୟମାତ୍ମା ପ୍ରବଚନେନ ଲଭ୍ୟୋ ନ ମେଧୟା ନ ବହୁନା ଶ୍ରୁତେନ ।
ଯମେବୈଷ ବୃଣୁତେ ତେନ ଲଭ୍ୟସ୍ତସ୍ୟୈଷ ଆତ୍ମା ବିବୃଣୁତେ ତନୂଂ ସ୍ୱାମ୍ ।। ୩।।

ନାୟମାତ୍ମା ବଲହୀନେନ ଲଭ୍ୟୋ ନ ଚ ପ୍ରମାଦାତ୍ତପସୋ ବାପ୍ୟଲିଙ୍ଗାତ୍ ।
ଏତୈରୁପାୟୈର୍ୟତତେ ଯସ୍ତୁ ବିଦ୍ୱାଂସ୍ତସ୍ୟୈଷ ଆତ୍ମା ବିଶତେ ବ୍ରହ୍ମଧାମ ।। ୪।।

ସଂପ୍ରାପ୍ୟୈନମୃଷୟୋ ଜ୍ଞାନତୃପ୍ତାଃ କୃତାତ୍ମାନୋ ବୀତରାଗାଃ ପ୍ରଶାନ୍ତାଃ ।
ତେ ସର୍ବଗଂ ସର୍ବତଃ ପ୍ରାପ୍ୟ ଧୀରା ଯୁକ୍ତାତ୍ମାନଃ ସର୍ବମେବାବିଶନ୍ତି ।। ୫।।

ବେଦାନ୍ତବିଜ୍ଞାନସୁନିଶ୍ଚିତାର୍ଥାଃ ସଂନ୍ୟାସଯୋଗାଦ୍ୟତୟଃ ଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱାଃ ।
ତେ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେଷୁ ପରାନ୍ତକାଲେ ପରାମୃତାଃ ପରିମୁଚ୍ୟନ୍ତି ସର୍ବେ ।। ୬।।

ଗତାଃ କଲାଃ ପଞ୍ଚଦଶ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦେବାଶ୍ଚ ସର୍ବେ ପ୍ରତି ଦେବତାସୁ ।
କର୍ମାଣି ବିଜ୍ଞାନମୟଶ୍ଚ ଆତ୍ମା ପରେଽବ୍ୟୟେ ସର୍ବ ଏକୀଭବନ୍ତି ।। ୭।।

Not for Commercial Use

ଯଥା ନଦ୍ୟଃ ସ୍ୟନ୍ଦମାନାଃ ସମୁଦ୍ରେଽସ୍ତଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ନାମରୂପେ ବିହାୟ ।
ତଥା ବିଦ୍ୱାନ୍ନାମରୂପାଦ୍ୱିମୁକ୍ତଃ ପରାତ୍ପରଂ ପୁରୁଷମୁପୈତି ଦିବ୍ୟମ୍ ।। ୮।।

ସ ଯୋ ହ ବୈ ତତ୍ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ବେଦ ବ୍ରହ୍ମୈବ ଭବତି ନାସ୍ୟାବ୍ରହ୍ମବିତ୍କୁଲେ ଭବତି ।
ତରତି ଶୋକଂ ତରତି ପାପ୍ମାନଂ ଗୁହାଗ୍ରନ୍ଥିଭ୍ୟୋ ବିମୁକ୍ତୋଽମୃତୋ ଭବତି ।। ୯।।

ତଦେତଦୃଚାଽଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ।
କ୍ରିୟାବନ୍ତଃ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟା ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠାଃ ସ୍ୱୟଂ ଜୁହ୍ୱତ ଏକର୍ଷିଂ ଶ୍ରଦ୍ଧୟନ୍ତଃ ।
ତେଷାମେବୈତାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ବଦେତ ଶିରୋବ୍ରତଂ ବିଧିବଦ୍ଯୈସ୍ତୁ ଚୀର୍ଣ୍ଣମ୍ ।। ୧୦।।

ତଦେତତ୍ସତ୍ୟମୃଷିରଙ୍ଗିରାଃ ପୁରୋବାଚ ନୈତଦଚୀର୍ଣ୍ଣବ୍ରତୋଽଧୀତେ ।
ନମଃ ପରମଋଷିଭ୍ୟୋ ନମଃ ପରମଋଷିଭ୍ୟଃ ।। ୧୧।।

।। ଇତି ତୃତୀୟମୁଣ୍ଡକେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଇତି ତୃତୀୟମୁଣ୍ଡକଂ ସମାପ୍ତମ୍ ।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତ୍ୟଥର୍ବବେଦୀୟମୁଣ୍ଡକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟୋପନିଷଦ

(Maandukyopanishat / Maandukyopanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ଦାଶ

ଶ୍ରୀ କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଶତପଥୀ

ମାଣ୍ଡୂକ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ମାଣ୍ଡୂକ୍ୟୋପନିଷଦ / ମାଣ୍ଡୂକ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ମାଣ୍ଡୂକ୍ୟୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶ୍ରୁଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରମିଦଂ ସର୍ବଂ ତସ୍ୟୋପବ୍ୟାଖ୍ୟାନଂ
ଭୂତଂ ଭବଦ୍-ଭବିଷ୍ୟଦିତି ସର୍ବମୋଙ୍କାର ଏବ ।
ୟଚ୍ଚାନ୍ୟତ୍ତ୍ରିକାଲାତୀତଂ ତଦପ୍ୟୋଙ୍କାର ଏବ ।। ୧ ।।

ସର୍ବଂ ହ୍ୟେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାୟମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ସୋଽୟମାତ୍ମା ଚତୁଷ୍ପାତ୍ ।। ୨ ।।

ଜାଗରିତସ୍ଥାନୋ ବହିଃପ୍ରଜ୍ଞଃ ସପ୍ତାଙ୍ଗ ଏକୋନବିଂଶତିମୁଖଃ ସ୍ଥୂଲଭୁଗ୍ବୈଶ୍ୱାନରଃ ପ୍ରଥମଃ ପାଦଃ ।। ୩।।

ସ୍ୱପ୍ନସ୍ଥାନୋଽନ୍ତଃପ୍ରଜ୍ଞଃ ସପ୍ତାଙ୍ଗ ଏକୋନବିଂଶତିମୁଖଃ ପ୍ରବିବିକ୍ତଭୁକ୍ ତୈଜସୋ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପାଦଃ ।। ୪।।

ୟତ୍ର ସୁପ୍ତୋ ନ କଂଚନ କାମଂ କାମୟତେ ନ କଂଚନ ସ୍ୱପ୍ନଂ ପଶ୍ୟତି ତତ୍ସୁଷୁପ୍ତମ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତସ୍ଥାନ ଏକୀଭୂତଃ ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନ ଏବାନନ୍ଦମୟୋ ହ୍ୟାନନ୍ଦଭୁକ୍ ଚେତୋମୁଖଃ
ପ୍ରାଜ୍ଞସ୍ତୃତୀୟଃ ପାଦଃ ।। ୫ ।।

ଏଷ ସର୍ବେଶ୍ୱର ଏଷ ସର୍ବଜ୍ଞ ଏଷୋଽନ୍ତର୍ୟାମ୍ୟେଷ ୟୋନିଃ ସର୍ବସ୍ୟ
ପ୍ରଭବାପ୍ୟୟୌ ହି ଭୂତାନାମ୍ ।। ୬ ।।

Not For Commercial Use

ନାନ୍ତଃପ୍ରଜ୍ଞଂ ନ ବହିଃପ୍ରଜ୍ଞଂ ନୋଭୟତଃପ୍ରଜ୍ଞଂ ନ ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନଂ ନ ପ୍ରଜ୍ଞଂ ନାପ୍ରଜ୍ଞମ୍ ।
ଅଦୃଷ୍ଟମବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟମଗ୍ରାହ୍ୟମଲକ୍ଷଣମଚିନ୍ତ୍ୟମବ୍ୟପଦେଶ୍ୟମେକାତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟସାରଂ
ପ୍ରପଞ୍ଚୋପଶମଂ ଶାନ୍ତଂ ଶିବମଦ୍ୱୈତଂ ଚତୁର୍ଥଂ ମନ୍ୟନ୍ତେ ସ ଆତ୍ମା ସ ବିଜ୍ଞେୟଃ ।। ୭ ।।

ସୋଽୟମାତ୍ମାଽଧ୍ୟକ୍ଷରମୋଙ୍କାରୋଽଧିମାତ୍ରଂ ପାଦା ମାତ୍ରା ମାତ୍ରାଶ୍ଚ ପାଦା
ଅକାର ଉକାରୋ ମକାର ଇତି ।। ୮ ।।

ଜାଗରିତସ୍ଥାନୋ ବୈଶ୍ୱାନରୋଽକାରଃ ପ୍ରଥମା ମାତ୍ରାଽପ୍ତେରାଦିମତ୍ତ୍ୱାଦ୍ୱାପ୍ନୋତି
ହ ବୈ ସର୍ବାନ୍-କାମାନାଦିଶ୍ଚ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୯ ।।

ସ୍ୱପ୍ନସ୍ଥାନସ୍ତୈଜସ ଉକାରୋ ଦ୍ୱିତୀୟା ମାତ୍ରୋତ୍କର୍ଷାଦୁଭୟତ୍ୱାଦ୍ୱୋତ୍କର୍ଷତି
ହ ବୈ ଜ୍ଞାନସଂତତିଂ ସମାନଶ୍ଚ ଭବତି ନାସ୍ୟାବ୍ରହ୍ମବିତ୍କୁଲେ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧୦ ।।

ସୁଷୁପ୍ତସ୍ଥାନଃ ପ୍ରାଜ୍ଞୋ ମକାରସ୍ତୃତୀୟା ମାତ୍ରା ମିତେରପୀତେର୍ବା
ମିନୋତି ହ ବା ଇଦଂ ସର୍ବମପୀତିଶ୍ଚ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧୧ ।।

ଅମାତ୍ରଶ୍ଚତୁର୍ଥୋଽବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟଃ ପ୍ରପଞ୍ଚୋପଶମଃ ଶିବୋଽଦ୍ୱୈତ
ଏବମୋଙ୍କାର ଆତ୍ମୈବ ସଂବିଶତ୍ୟାତ୍ମନାତ୍ମାନଂ ୟ ଏବଂ ବେଦ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧୨ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଅଥର୍ବବେଦୀୟ ମାଣ୍ଡୂକ୍ୟୋପନିଷତ୍ ସମାପ୍ତା ।।

Not for Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ତୈତ୍ତିରୀୟୋପନିଷଦ

(Taittiriyopanishat / Taittiriyopanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ତୈତ୍ତିରୀୟୋପନିଷତ୍ / ତୈତ୍ତିରୀୟୋଉପନିଷଦ / ତୈତ୍ତିରୀୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥଃ ତୈତ୍ତିରୀୟୋପନିଷତ୍ ।।

।। ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ ଶଂ ନୋ ମିତ୍ରଃ ଶଂ ବରୁଣଃ । ଶଂ ନୋ ଭବତ୍ବର୍ଯ୍ୟମା ।
ଶଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃହସ୍ପତିଃ । ଶଂ ନୋ ବିଷ୍ଣୁରୁରୁକ୍ରମଃ ।
ନମୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ । ନମସ୍ତେ ବାୟୋ । ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମାସି ।
ତ୍ୱାମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମ ବଦିଷ୍ୟାମି । ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ।
ଅବତୁ ମାମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।। ୧।।

।। ଅଥଃ ପ୍ରଥମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ଓଁ ଶଂ ନୋ ମିତ୍ରଃ ଶଂ ବରୁଣଃ । ଶଂ ନୋ ଭବତ୍ବର୍ଯ୍ୟମା ।
ଶଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃହସ୍ପତିଃ । ଶଂ ନୋ ବିଷ୍ଣୁରୁରୁକ୍ରମଃ ।
ନମୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ । ନମସ୍ତେ ବାୟୋ । ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମାସି ।
ତ୍ୱାମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମ ବଦିଷ୍ୟାମି । ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ।
ଅବତୁ ମାମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।। ୧।। (ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ପଞ୍ଚ ଚ) ।।

।। ଇତି ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ।।

Not for Commercial Use

।। ଅଥଃ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ଶିକ୍ଷାଶାସ୍ତ୍ରାର୍ଥସଙ୍ଗ୍ରହଃ)

ଓଁ ଶୀକ୍ଷାଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ । ବର୍ଣ୍ଣଃ ସ୍ୱରଃ । ମାତ୍ରା ବଲମ୍ ।
ସାମ ସଂତାନଃ । ଇତ୍ୟୁକ୍ତଃ ଶୀକ୍ଷାଧ୍ୟାୟଃ ।। ୧।। (ଶୀକ୍ଷାଂ ପଞ୍ଚ) ।।

।। ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟେ ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ।।

।। ଅଥଃ ତୃତୀୟଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ସଂହିତୋପାସନମ୍)

ସହ ନୌ ୟଶଃ । ସହ ନୌ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସମ୍ ।
ଅଥାତଃ ସଽହିତାୟା ଉପନିଷଦଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।
ପଞ୍ଚସ୍ୱଧିକରଣେଷୁ । ଅଧିଲୋକମଧିଜ୍ୟୌତିଷମଧିବିଦ୍ୟମଧିପ୍ରଜମଧ୍ୟାତ୍ମମ୍ ।
ତା ମହାସଽହିତା ଇତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ । ଅଥାଧିଲୋକମ୍ ।
ପୃଥିବୀ ପୂର୍ବରୂପମ୍ । ଦ୍ୟୌରୁତ୍ତରରୂପମ୍ । ଆକାଶଃ ସନ୍ଧିଃ ।। ୧।।

ବାୟୁଃ ସନ୍ଧାନମ୍ । ଇତ୍ୟଧିଲୋକମ୍ । ଅଥାଧିଜ୍ୟୌତିଷମ୍ । ଅଗ୍ନିଃ ପୂର୍ବରୂପମ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟ ଉତ୍ତରରୂପମ୍ । ଆପଃ ସନ୍ଧିଃ । ବୈଦ୍ୟୁତଃ ସନ୍ଧାନମ୍ । ଇତ୍ୟଧିଜ୍ୟୌତିଷମ୍ ।
ଅଥାଧିବିଦ୍ୟମ୍ । ଆଚାର୍ଯଃ ପୂର୍ବରୂପମ୍ ।। ୨।।

ଅନ୍ତେବାସ୍ୟୁତ୍ତରରୂପମ୍ । ବିଦ୍ୟା ସନ୍ଧିଃ । ପ୍ରବଚନଽସନ୍ଧାନମ୍ ।
ଇତ୍ୟଧିବିଦ୍ୟମ୍ । ଅଥାଧିପ୍ରଜମ୍ । ମାତା ପୂର୍ବରୂପମ୍ । ପିତୋତ୍ତରରୂପମ୍ ।
ପ୍ରଜା ସନ୍ଧିଃ । ପ୍ରଜନନଽସନ୍ଧାନମ୍ । ଇତ୍ୟଧିପ୍ରଜମ୍ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ଅଥାଧ୍ୟାତ୍ମମ୍ । ଅଧରାହନୁଃ ପୂର୍ବରୂପମ୍ । ଉତ୍ତରାହନୂତ୍ତରରୂପମ୍ । ବାକ୍ ସନ୍ଧିଃ ।
ଜିହ୍ୱା ସନ୍ଧାନମ୍ । ଇତ୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମମ୍ । ଇତୀମା ମହାସଂହିତାଃ ।
ୟ ଏବମେତା ମହାସଂହିତା ବ୍ୟାଖ୍ୟାତା ବେଦ । ସନ୍ଧୀୟତେ ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିଃ ।
ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନାନ୍ନାଦ୍ୟେନ ସୁବର୍ଗ୍ୟେଣ ଲୋକେନ ।। ୪।।
(ସଂଧୀରାଚାର୍ୟଃ ପୁର୍ବରୂପମିତ୍ୟଧିପ୍ରଜଂ ଲୋକେନ)

।। ଇତି ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟୋଂନୁବାକଃ।।

।। ଅଥଃ ଚତୁର୍ଥଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ମେଧାଦିସିଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥା ଆବହନ୍ତୀହୋମମନ୍ତ୍ରାଃ)
ୟଚ୍ଛନ୍ଦସାମୃଷଭୋ ବିଶ୍ୱରୂପଃ । ଛନ୍ଦୋଭ୍ୟୋଂଧ୍ୟମୃତାତ୍ସମ୍ବଭୂବ ।
ସ ମେନ୍ଦ୍ରୋ ମେଧୟା ସ୍ପୃଣୋତୁ । ଅମୃତସ୍ୟ ଦେବ ଧାରଣୋ ଭୂୟାସମ୍ ।
ଶରୀରଂ ମେ ବିଚର୍ଷଣମ୍ । ଜିହ୍ୱା ମେ ମଧୁମତ୍ତମା । କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ଭୂରି ବିଶ୍ରୁବମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଣଃ କୋଶୋଂସି ମେଧୟା ପିହିତଃ । ଶ୍ରୁତଂ ମେ ଗୋପାୟ । ଆବହନ୍ତୀ ବିତନ୍ୱାନା ।। ୧।।

କୁର୍ବାଣାଂଚୀରମାତ୍ମନଃ । ବାସାଂସି ମମ ଗାବଶ୍ଚ । ଅନ୍ନପାନେ ଚ ସର୍ବଦା ।
ତତୋ ମେ ଶ୍ରିୟମାବହ । ଲୋମଶାଂ ପଶୁଭିଃ ସହ ସ୍ୱାହା । ଆ ମା ୟନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଃ ସ୍ୱାହା ।
ବି ମାୟନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଃ ସ୍ୱାହା । ପ୍ର ମାୟନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଃ ସ୍ୱାହା ।
ଦମାୟନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଃ ସ୍ୱାହା । ଶମାୟନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଃ ସ୍ୱାହା ।। ୨।।

ୟଶୋ ଜନେଂସାନି ସ୍ୱାହା । ଶ୍ରେୟାନ୍ ବସ୍ୟସୋଂସାନି ସ୍ୱାହା ।
ତଂ ତ୍ୱା ଭଗ ପ୍ରବିଶାନି ସ୍ୱାହା । ସ ମା ଭଗ ପ୍ରବିଶ ସ୍ୱାହା । ତସ୍ମିନ୍ ସହସ୍ରଶାଖେ ।
ନି ଭଗାହଂ ତ୍ୱୟି ମୃଜେ ସ୍ୱାହା । ୟଥାପଃ ପ୍ରବତାୟନ୍ତି । ୟଥା ମାସା ଅହର୍ଜରମ୍ ।
ଏବଂ ମାଂ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଃ । ଧାତରାୟନ୍ତୁ ସର୍ବତଃ ସ୍ୱାହା ।
ପ୍ରତିବେଶୋଂସି ପ୍ର ମା ଭାହି ପ୍ର ମା ପଦ୍ୟସ୍ୱ ।। ୩।।
ବିତନ୍ୱାନା ଶମାୟନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଃ ସ୍ୱାହା । (ଧାତରାୟନ୍ତୁ ସର୍ବତଃ ସ୍ୱାହୈକଂ ଚ)

।। ଇତି ଶିକ୍ଷାଧାୟେ ଚତୁର୍ଥୋଂନୁବାକଃ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ପଞ୍ଚମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ବ୍ୟାହୃତ୍ୟୁପାସନମ୍)

ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବରିତି ବା ଏତାସ୍ତିସ୍ରୋ ବ୍ୟାହୃତୟଃ ।
ତାସାମୁ ହ ସ୍ମୈତାଂ ଚତୁର୍ଥୀମ୍ । ମାହାଚମସ୍ୟଃ ପ୍ରବେଦୟତେ ।
ମହ ଇତି । ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ । ସ ଆତ୍ମା । ଅଙ୍ଗାନ୍ୟନ୍ୟା ଦେବତାଃ ।
ଭୂରିତି ବା ଅୟଂ ଲୋକଃ । ଭୁବ ଇତ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ । ସୁବରିତ୍ୟସୌ ଲୋକଃ ।। ୧।।

ମହ ଇତ୍ୟାଦିତ୍ୟଃ । ଆଦିତ୍ୟେନ ବାବ ସର୍ବେ ଲୋକା ମହୀୟନ୍ତେ ।
ଭୂରିତି ବା ଅଗ୍ନିଃ । ଭୁବ ଇତି ବାୟୁଃ । ସୁବରିତ୍ୟାଦିତ୍ୟଃ ।
ମହ ଇତି ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ । ଚନ୍ଦ୍ରମସା ବାବ ସର୍ବାଣି ଜ୍ୟୋତୀꣳଷି ମହୀୟନ୍ତେ ।
ଭୂରିତି ବା ଋଚଃ । ଭୁବ ଇତି ସାମାନି । ସୁବରିତି ୟଜୂꣳଷି ।। ୨।।

ମହ ଇତି ବ୍ରହ୍ମ । ବ୍ରହ୍ମଣା ବାବ ସର୍ବେ ବେଦା ମହୀୟନ୍ତେ ।
ଭୂରିତି ବୈ ପ୍ରାଣଃ । ଭୁବ ଇତ୍ୟପାନଃ । ସୁବରିତି ବ୍ୟାନଃ ।
ମହ ଇତ୍ୟନ୍ନମ୍ । ଅନ୍ନେନ ବାବ ସର୍ବେ ପ୍ରାଣା ମହୀୟନ୍ତେ ।
ତା ବା ଏତାଶ୍ଚତସ୍ରଶ୍ଚତୁର୍ଧା । ଚତସ୍ରଶ୍ଚତସ୍ରୋ ବ୍ୟାହୃତୟଃ ।
ତା ୟୋ ବେଦ । ସ ବେଦ ବ୍ରହ୍ମ । ସର୍ବେꣳସ୍ମୈ ଦେବା ବଲିମାବହନ୍ତି ।। ୩।।
(ଅସୌ ଲୋକୋ ୟଜୂꣳଷି ବେଦ ଦ୍ୱେ ଚ) ।

।। ଇତି ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚମୋꣳନୁବାକଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ଷଷ୍ଠଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ମନୋମୟତ୍ୱାଦିଗୁଣକବ୍ରହ୍ମୋପାସନୟା ସ୍ୱାରାଜ୍ୟସିଦ୍ଧିଃ)

ସ ଯ ଏଷୋଽନ୍ତର୍ହୃଦୟ ଆକାଶଃ । ତସ୍ମିନ୍ନୟଂ ପୁରୁଷୋ ମନୋମୟଃ । ଅମୃତୋ ହିରଣ୍ମୟଃ ।
ଅନ୍ତରେଣ ତାଲୁକେ । ଯ ଏଷ ସ୍ତନ ଇବାବଲମ୍ବତେ । ସେନ୍ଦ୍ରୟୋନିଃ ।
ଯତ୍ରାସୌ କେଶାନ୍ତୋ ବିବର୍ତତେ । ବ୍ୟପୋହ୍ୟ ଶୀର୍ଷକପାଲେ ।
ଭୂରିତ୍ୟଗ୍ନୌ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି । ଭୁବ ଇତି ବାୟୌ ।। ୧।।

ସୁବରିତ୍ୟାଦିତ୍ୟେ । ମହ ଇତି ବ୍ରହ୍ମଣି । ଆପ୍ନୋତି ସ୍ୱାରାଜ୍ୟମ୍ ।
ଆପ୍ନୋତି ମନସସ୍ପତିମ୍ । ବାକ୍‌ପତିଶ୍ଚକ୍ଷୁଷ୍ପତିଃ । ଶ୍ରୋତ୍ରପତିର୍ବିଜ୍ଞାନପତିଃ ।
ଏତଉତୋ ଭବତି । ଆକାଶଶରୀରଂ ବ୍ରହ୍ମ । ସତ୍ୟାତ୍ମ ପ୍ରାଣାରାମଂ ମନ ଆନନ୍ଦମ୍ ।
ଶାନ୍ତିସମୃଦ୍ଧମମୃତମ୍ । ଇତି ପ୍ରାଚୀନଯୋଗ୍ୟୋପାସ୍ୱ ।। ୨।। (ବାୟ୍ୱାବମୃତମେକଂ ଚ) ।

।। ଇତି ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟେ ଷଷ୍ଠୋଽନୁବାକଃ ।।

।। ଅଥଃ ସପ୍ତମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ପୃଥିବ୍ୟାଦ୍ୟୁପାଧିକପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମୋପାସନମ୍)

ପୃଥିବ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଦ୍ୟୌର୍ଦିଶୋଽବାନ୍ତରଦିଶାଃ । ଅଗ୍ନିର୍ବାୟୁରାଦିତ୍ୟଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ।
ଆପ ଓଷଧୟୋ ବନସ୍ପତୟ ଆକାଶ ଆତ୍ମା । ଇତ୍ୟଧିଭୂତମ୍ । ଅଥାଧ୍ୟାତ୍ମମ୍ ।
ପ୍ରାଣୋ ବ୍ୟାନୋଽପାନ ଉଦାନଃ ସମାନଃ । ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ମନୋ ବାକ୍ ତ୍ୱକ୍ ।
ଚର୍ମ ମାଂସଂ ସ୍ନାବାସ୍ଥି ମଜ୍ଜା । ଏତଦଧିବିଧାୟ ଋଷିରବୋଚତ୍ ।
ପାଙ୍କ୍ତଂ ବା ଇଦଂ ସର୍ବମ୍ । ପାଙ୍କ୍ତେନୈବ ପାଙ୍କ୍ତଂ ସ୍ପୃଣୋତୀତି ।। ୧।।
(ସର୍ବମେକଂ ଚ) ।।

।। ଇତି ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟେ ସପ୍ତମୋଽନୁବାକଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ଅଷ୍ଟମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ପ୍ରଣବୋପାସନମ୍)

ଓମିତି ବ୍ରହ୍ମ । ଓମିତୀଦꣳସର୍ବମ୍ ।
ଓମିତ୍ୟେତଦନୁକୃତି ହ ସ୍ମ ବା ଅପ୍ୟୋଶ୍ରାବୟେତ୍ୟାଶ୍ରାବୟନ୍ତି ।
ଓମିତି ସାମାନି ଗାୟନ୍ତି । ଓꣳ ଶୋମିତି ଶସ୍ତ୍ରାଣି ଶꣳସନ୍ତି ।
ଓମିତ୍ୟଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁଃ ପ୍ରତିଗରꣳ ପ୍ରତିଗୃଣାତି । ଓମିତି ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରସୌତି । ଓମିତ୍ୟଗ୍ନିହୋତ୍ରମନୁଜାନାତି ।
ଓମିତି ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟନ୍ନାହ ବ୍ରହ୍ମୋପାପ୍ନବାନୀତି । ବ୍ରହ୍ମୈବୋପାପ୍ନୋତି ।। ୧।। (ଓଁଦଶ) ।

।। ଇତି ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟେଽଷ୍ଟମୋଽନୁବାକଃ।।

।। ଅଥଃ ନବମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରଶଂସା)

ଋତଂ ଚ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ । ସତ୍ୟଂ ଚ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ ।
ତପଶ୍ଚ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ । ଦମଶ୍ଚ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ ।
ଶମଶ୍ଚ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ । ଅଗ୍ନୟଶ୍ଚ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ ।
ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ଚ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ । ଅତିଥୟଶ୍ଚ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ ।
ମାନୁଷଂ ଚ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ । ପ୍ରଜା ଚ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ ।
ପ୍ରଜନଶ୍ଚ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ । ପ୍ରଜାତିଶ୍ଚ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ ।
ସତ୍ୟମିତି ସତ୍ୟବଚା ରାଥୀତରଃ । ତପ ଇତି ତପୋନିତ୍ୟଃ ପୌରୁଶିଷ୍ଟିଃ ।
ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଏବେତି ନାକୋ ମୌଦ୍ଗଲ୍ୟଃ । ତଦ୍ଧି ତପସ୍ତଦ୍ଧି ତପଃ ।। ୧।।
(ପ୍ରଜା ଚ ସ୍ୱଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନେ ଚ ଷଟ୍ ଚ) ।

।। ଇତି ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟେ ନବମୋଽନୁବାକଃ ।।

Not for Commercial Use

।। ଅଥଃ ଦଶମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞ୍ୟାନପ୍ରକାଶକମନ୍ତ୍ରଃ)

ଅହଂ ବୃକ୍ଷସ୍ୟ ରେରିବା । କୀର୍ତିଃ ପୃଷ୍ଠଂ ଗିରେରିବ ।
ଊର୍ଧ୍ୱପବିତ୍ରୋ ବାଜିନୀବ ସ୍ୱମୃତମସ୍ମି । ଦ୍ରବିଣଂ ସବର୍ଚସମ୍ ।
ସୁମେଧା ଅମୃତୋକ୍ଷିତଃ । ଇତି ତ୍ରିଶଙ୍କୋର୍ବେଦାନୁବଚନମ୍ ।। ୧।। (ଅହଂ ଷଟ୍) ।

।। ଇତି ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟେ ଦଶମୋଽନୁବାକଃ ।।

।। ଅଥଃ ଏକାଦଶଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ଶିଷ୍ୟାନୁଶାସନମ୍)

ବେଦମନୂଚ୍ୟାଚାର୍ଯ୍ୟୋଽନ୍ତେବାସିନମନୁଶାସ୍ତି ।
ସତ୍ୟଂ ବଦ । ଧର୍ମଂ ଚର । ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟାନ୍ମା ପ୍ରମଦଃ ।
ଆଚାର୍ଯ୍ୟାୟ ପ୍ରିୟଂ ଧନମାହୃତ୍ୟ ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ରଂ ମା ବ୍ୟବଚ୍ଛେତ୍ସୀଃ ।
ସତ୍ୟାନ୍ନ ପ୍ରମଦିତବ୍ୟମ୍ । ଧର୍ମାନ୍ନ ପ୍ରମଦିତବ୍ୟମ୍ । କୁଶଲାନ୍ନ ପ୍ରମଦିତବ୍ୟମ୍ ।
ଭୂତ୍ୟୈ ନ ପ୍ରମଦିତବ୍ୟମ୍ । ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନାଭ୍ୟାଂ ନ ପ୍ରମଦିତବ୍ୟମ୍ ।। ୧।।

ଦେବପିତୃକାର୍ଯ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ନ ପ୍ରମଦିତବ୍ୟମ୍ । ମାତୃଦେବୋ ଭବ ।
ପିତୃଦେବୋ ଭବ । ଆଚାର୍ଯ୍ୟଦେବୋ ଭବ । ଅତିଥିଦେବୋ ଭବ ।
ଯାନ୍ୟନବଦ୍ୟାନି କର୍ମାଣି । ତାନି ସେବିତବ୍ୟାନି । ନୋ ଇତରାଣି ।
ଯାନ୍ୟସ୍ମାକଂ ସୁଚରିତାନି । ତାନି ତ୍ୱୟୋପାସ୍ୟାନି ।। ୨।।

ନୋ ଇତରାଣି । ଯେ କେ ଚାସ୍ମଚ୍ଛ୍ରେୟାଂସୋ ବ୍ରାହ୍ମଣାଃ ।
ତେଷାଂ ତ୍ୱୟାଽସନେ ନ ପ୍ରଶ୍ୱସିତବ୍ୟମ୍ । ଶ୍ରଦ୍ଧୟା ଦେୟମ୍ ।
ଅଶ୍ରଦ୍ଧୟାଽଦେୟମ୍ । ଶ୍ରିୟା ଦେୟମ୍ । ହ୍ରିୟା ଦେୟମ୍ ।
ଭିୟା ଦେୟମ୍ । ସଂବିଦା ଦେୟମ୍ ।
ଅଥ ଯଦି ତେ କର୍ମବିଚିକିତ୍ସା ବା ବୃତ୍ତବିଚିକିତ୍ସା ବା ସ୍ୟାତ୍ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ୟେ ତତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣାଃ ସଂମର୍ଶିନଃ । ୟୁକ୍ତା ଆୟୁକ୍ତାଃ ।
ଅଲୂକ୍ଷା ଧର୍ମକାମାଃ ସ୍ୟୁଃ । ୟଥା ତେ ତତ୍ର ବର୍ତେରନ୍ ।
ତଥା ତତ୍ର ବର୍ତେଥାଃ । ଅଥାଭ୍ୟାଖ୍ୟାତେଷୁ ।
ୟେ ତତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣାଃ ସଂମର୍ଶିନଃ । ୟୁକ୍ତା ଆୟୁକ୍ତାଃ ।
ଅଲୂକ୍ଷା ଧର୍ମକାମାଃ ସ୍ୟୁଃ । ୟଥା ତେ ତେଷୁ ବର୍ତେରନ୍ ।
ତଥା ତେଷୁ ବର୍ତେଥାଃ । ଏଷ ଆଦେଶଃ । ଏଷ ଉପଦେଶଃ ।
ଏଷା ବେଦୋପନିଷତ୍ । ଏତଦନୁଶାସନମ୍ । ଏବମୁପାସିତବ୍ୟମ୍ ।
ଏବମୁ ଚୈତଦୁପାସ୍ୟମ୍ ।। ୪।।
(ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟପ୍ରବଚନାଭ୍ୟାଂ ନ ପ୍ରମଦିତବ୍ୟଂ ତାନି ତ୍ୱୟୋପାସ୍ୟାନି ସ୍ୟାତ୍ତେଷୁ ବର୍ତେରନ୍ ସପ୍ତ ଚ) ।

।। ଇତି ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟେ ଏକାଦଶୋଽନୁବାକଃ।।

।। ଅଥଃ ଦ୍ୱାଦଶଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ଉତ୍ତରଶାନ୍ତିପାଠଃ)
ଶଂ ନୋ ମିତ୍ରଃ ଶଂ ବରୁଣଃ । ଶଂ ନୋ ଭବତ୍ୱର୍ୟମା ।
ଶଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃହସ୍ପତିଃ । ଶଂ ନୋ ବିଷ୍ଣୁରୁରୁକ୍ରମଃ ।
ନମୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ । ନମସ୍ତେ ବାୟୋ । ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମାସି ।
ତ୍ୱାମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମାବାଦିଷମ୍ । ଋତମବାଦିଷମ୍ ।
ସତ୍ୟମବାଦିଷମ୍ । ତନ୍ମାମାବୀତ୍ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମାବୀତ୍ ।
ଆବୀନ୍ମାମ୍ । ଆବୀଦ୍ୱକ୍ତାରମ୍ । ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।। ୧।।
(ସତ୍ୟମବାଦିଷଂ ପଞ୍ଚ ଚ) ।

।। ଇତି ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱାଦଶୋଽନୁବାକଃ।।

Not For Commercial Use

ଶଂ ନଃ ଶୀକ୍ଷାꣳ ସହ ନୌ ଯଶ୍ଛନ୍ଦସାଂ ଭୂଃ ସ ଯଃ ପୃଥିବ୍ୟାମିତ୍ୟୁତଂ
ଚାହଂ ବେଦମନୂଚ୍ୟ ଶଂ ନୋ ଦ୍ୱାଦଶ ।। ୧୨।।

ଶଂ ନୋ ମହ ଇତ୍ୟାଦିତ୍ୟୋ ନୋ ଇତରାଣି ତ୍ରୟ୍ୟୋବିꣳଶତିଃ ।। ୨୩ ।।

ଓଁ ଶଂ ନୋ ମିତ୍ରଃ ଶଂ ବରୁଣଃ । ଶଂ ନୋ ଭବତ୍ୱର୍ଯ୍ୟମା ।
ଶଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃହସ୍ପତିଃ । ଶଂ ନୋ ବିଷ୍ଣୁରୁରୁକ୍ରମଃ ।
ନମୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ । ନମସ୍ତେ ବାୟୋ । ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମାସି ।
ତ୍ୱାମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମ ବଦିଷ୍ୟାମି । ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ।
ଅବତୁ ମାମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଶିକ୍ଷାଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ।।

।। ଅଥଃ ବ୍ରହ୍ମବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ପ୍ରଥମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ଉପନିଷତ୍ସାରସଙ୍ଗ୍ରହଃ)

ଓଁ ବ୍ରହ୍ମବିଦାପ୍ନୋତି ପରମ୍ । ତଦେଷାଽଭ୍ୟୁକ୍ତା । ସତ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନମନନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
ଯୋ ବେଦ ନିହିତଂ ଗୁହାୟାଂ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ।
ସୋଽଶ୍ନୁତେ ସର୍ବାନ୍ କାମାନ୍ସହ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିପଶ୍ଚିତେତି ।
ତସ୍ମାଦ୍ୱା ଏତସ୍ମାଦାତ୍ମନ ଆକାଶଃ ସଂଭୂତଃ । ଆକାଶାଦ୍ୱାୟୁଃ ।
ବାୟୋରଗ୍ନିଃ । ଅଗ୍ନେରାପଃ । ଅଦ୍-ଭ୍ୟଃ ପୃଥିବୀ । ପୃଥିବ୍ୟା ଓଷଧୟଃ ।
ଓଷଧୀଭ୍ୟୋଽନ୍ନମ୍ । ଅନ୍ନାତ୍-ପୁରୁଷଃ । ସ ବା ଏଷ ପୁରୁଷୋଽନ୍ନରସମୟଃ ।
ତସ୍ୟେଦମେବ ଶିରଃ । ଅୟଂ ଦକ୍ଷିଣଃ ପକ୍ଷଃ । ଅୟମୁତ୍ତରଃ ପକ୍ଷଃ ।
ଅୟମାତ୍ମା । ଇଦଂ ପୁଚ୍ଛଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠା । ତଦପ୍ୟେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି ।। ୧।।

।। ଇତି ବ୍ରହ୍ମବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ।।

।। ଅଥଃ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ପଞ୍ଚକୋଶୋବିବରଣମ୍)

ଅନ୍ନାଦ୍ୱୈ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ । ଯାଃ କାଶ୍ଚ ପୃଥିବୀꣳ ଶ୍ରିତାଃ ।
ଅଥୋ ଅନ୍ନେନୈବ ଜୀବନ୍ତି । ଅଥୈନଦପି ୟନ୍ତ୍ୟନ୍ତତଃ ।
ଅନ୍ନꣳ ହି ଭୂତାନାଂ ଜ୍ୟେଷ୍ଠମ୍ । ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବୌଷଧମୁଚ୍ୟତେ ।
ସର୍ବଂ ବୈ ତେଽନ୍ନମାପ୍ନୁବନ୍ତି । ୟେଽନ୍ନଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସତେ ।
ଅନ୍ନꣳ ହି ଭୂତାନାଂ ଜ୍ୟେଷ୍ଠମ୍ । ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବୌଷଧମୁଚ୍ୟତେ ।
ଅନ୍ନାଦ୍-ଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ । ଜାତାନ୍ୟନ୍ନେନ ବର୍ଧନ୍ତେ ।
ଅଦ୍ୟତେଽତ୍ତି ଚ ଭୂତାନି । ତସ୍ମାଦନ୍ନଂ ତଦୁଚ୍ୟତ ଇତି ।
ତସ୍ମାଦ୍ୱା ଏତସ୍ମାଦନ୍ନରସମୟାତ୍ । ଅନ୍ୟୋଽନ୍ତର ଆତ୍ମା ପ୍ରାଣମୟଃ ।
ତେନୈଷ ପୂର୍ଣ୍ଣଃ । ସ ବା ଏଷ ପୁରୁଷବିଧ ଏବ ।

Not for Commercial Use

ତସ୍ୟ ପୁରୁଷବିଧତାମ୍ । ଅନ୍ୱୟଂ ପୁରୁଷବିଧଃ ।
ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣ ଏବ ଶିରଃ । ବ୍ୟାନୋ ଦକ୍ଷିଣଃ ପକ୍ଷଃ ।
ଅପାନ ଉତ୍ତରଃ ପକ୍ଷଃ । ଆକାଶ ଆତ୍ମା ।
ପୃଥିବୀ ପୁଚ୍ଛଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠା । ତଦପ୍ୟେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି ।। ୧।।

।। ଇତି ବ୍ରହ୍ମବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ।।

।। ଅଥଃ ତୃତୀୟଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ପ୍ରାଣଂ ଦେବା ଅନୁ ପ୍ରାଣନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟାଃ ପଶବଶ୍ଚ ଯେ ।
ପ୍ରାଣୋ ହି ଭୂତାନାମାୟୁଃ । ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବାୟୁଷମୁଚ୍ୟତେ ।
ସର୍ବମେବ ତ ଆୟୁର୍ୟନ୍ତି । ଯେ ପ୍ରାଣଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସତେ ।
ପ୍ରାଣୋ ହି ଭୂତାନାମାୟୁଃ । ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବାୟୁଷମୁଚ୍ୟତ ଇତି ।
ତସ୍ୟୈଷ ଏବ ଶାରୀର ଆତ୍ମା । ୟଃ ପୂର୍ବସ୍ୟ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୱା ଏତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରାଣମୟାତ୍ । ଅନ୍ୟୋଽନ୍ତର ଆତ୍ମା ମନୋମୟଃ ।
ତେନୈଷ ପୂର୍ଣଃ । ସ ବା ଏଷ ପୁରୁଷବିଧ ଏବ ।
ତସ୍ୟ ପୁରୁଷବିଧତାମ୍ । ଅନ୍ୱୟଂ ପୁରୁଷବିଧଃ ।
ତସ୍ୟ ୟଜୁରେବ ଶିରଃ । ଋଗ୍ ଦକ୍ଷିଣଃ ପକ୍ଷଃ । ସାମୋତ୍ତରଃ ପକ୍ଷଃ ।
ଆଦେଶ ଆତ୍ମା । ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରସଃ ପୁଚ୍ଛଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ।
ତଦପ୍ୟେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି ।। ୧।।

।। ଇତି ବ୍ରହ୍ମବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ଚତୁର୍ଥଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ୟତୋ ବାଚୋ ନିବର୍ତନ୍ତେ । ଅପ୍ରାପ୍ୟ ମନସା ସହ ।
ଆନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବିଦ୍ୱାନ୍ । ନ ବିଭେତି କଦାଚନେତି ।
ତସ୍ୟୈଷ ଏବ ଶାରୀର ଆତ୍ମା । ୟଃ ପୂର୍ବସ୍ୟ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୱା ଏତସ୍ମାନ୍ମନୋମୟାତ୍ । ଅନ୍ୟୋଽନ୍ତର ଆତ୍ମା ବିଜ୍ଞାନମୟଃ ।
ତେନୈଷ ପୂର୍ଣଃ । ସ ବା ଏଷ ପୁରୁଷବିଧ ଏବ । ତସ୍ୟ ପୁରୁଷବିଧତାମ୍ ।
ଅନ୍ୱୟଂ ପୁରୁଷବିଧଃ । ତସ୍ୟ ଶ୍ରଦ୍ଧୈବ ଶିରଃ । ଋତଂ ଦକ୍ଷିଣଃ ପକ୍ଷଃ । ସତ୍ୟମୁତ୍ତରଃ ପକ୍ଷଃ ।
ୟୋଗ ଆତ୍ମା । ମହଃ ପୁଚ୍ଛଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠା । ତଦପ୍ୟେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି ।। ୧।।

।। ଇତି ବ୍ରହ୍ମବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ।।

।। ଅଥଃ ପଞ୍ଚମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ବିଜ୍ଞାନଂ ୟଜ୍ଞଂ ତନୁତେ । କର୍ମାଣି ତନୁତେଽପି ଚ ।
ବିଜ୍ଞାନଂ ଦେବାଃ ସର୍ବେ । ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ୟେଷ୍ଠମୁପାସତେ ।
ବିଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚେଦ୍ୱେଦ । ତସ୍ମାଚ୍ଚେନ୍ନ ପ୍ରମାଦ୍ୟତି ।
ଶରୀରେ ପାପ୍ମନୋ ହିତ୍ୱା । ସର୍ବାନ୍-କାମାନ୍ସମଶ୍ନୁତ ଇତି ।
ତସ୍ୟୈଷ ଏବ ଶାରୀର ଆତ୍ମା । ୟଃ ପୂର୍ବସ୍ୟ । ତସ୍ମାଦ୍ୱା ଏତସ୍ମାଦ୍ୱିଜ୍ଞାନମୟାତ୍ ।
ଅନ୍ୟୋଽନ୍ତର ଆତ୍ମାନନ୍ଦମୟଃ । ତେନୈଷ ପୂର୍ଣଃ ।
ସ ବା ଏଷ ପୁରୁଷବିଧ ଏବ । ତସ୍ୟ ପୁରୁଷବିଧତାମ୍ ।
ଅନ୍ୱୟଂ ପୁରୁଷବିଧଃ । ତସ୍ୟ ପ୍ରିୟମେବ ଶିରଃ ।
ମୋଦୋ ଦକ୍ଷିଣଃ ପକ୍ଷଃ । ପ୍ରମୋଦ ଉତ୍ତରଃ ପକ୍ଷଃ । ଆନନ୍ଦ ଆତ୍ମା ।
ବ୍ରହ୍ମ ପୁଚ୍ଛଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠା । ତଦପ୍ୟେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି ।। ୧।।

।। ଇତି ବ୍ରହ୍ମବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ।।

Not for Commercial Use

।। ଅଥଃ ଷଷ୍ଠଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ଅସନ୍ନେବ ସ ଭବତି । ଅସଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତି ବେଦ ଚେତ୍ । ଅସ୍ତି ବ୍ରହ୍ମେତି ଚେଦ୍ୱେଦ ।
ସନ୍ତମେନଂ ତତୋ ବିଦୁରିତି । ତସ୍ୟୈଷ ଏବ ଶାରୀର ଆତ୍ମା । ୟଃ ପୂର୍ବସ୍ୟ ।
ଅଥାତୋଽନୁପ୍ରଶ୍ନାଃ । ଉତାବିଦ୍ୱାନମୁଂ ଲୋକଂ ପ୍ରେତ୍ୟ । କଶ୍ଚନ ଗଚ୍ଛତୀଗ୍ଂ ।
ଆହୋ ବିଦ୍ୱାନମୁଂ ଲୋକଂ ପ୍ରେତ୍ୟ । କଶ୍ଚିତ୍ସମଶ୍ନୁତାଗ୍ଂ ଉ । ସୋଽକାମୟତ ।
ବହୁ ସ୍ୟାଂ ପ୍ରଜାୟେୟେତି । ସ ତପୋଽତପ୍ୟତ । ସ ତପସ୍ତପ୍ତ୍ୱା ।
ଇଦଂ ସର୍ବମସୃଜତ । ୟଦିଦଂ କିଞ୍ଚ । ତତ୍ସୃଷ୍ଟ୍ୱା । ତଦେବାନୁପ୍ରାବିଶତ୍ ।
ତଦନୁ ପ୍ରବିଶ୍ୟ । ସଚ୍ଚ ତ୍ୟଚ୍ଚାଭବତ୍ । ନିରୁକ୍ତଂ ଚାନିରୁକ୍ତଂ ଚ । ନିଲୟନଂ ଚାନିଲୟନଂ ଚ ।
ବିଜ୍ଞାନଂ ଚାବିଜ୍ଞାନଂ ଚ । ସତ୍ୟଂ ଚାନୃତଂ ଚ ସତ୍ୟମଭବତ୍ ।
ୟଦିଦଂ କିଞ୍ଚ । ତତ୍ସତ୍ୟମିତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ । ତଦପ୍ୟେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି ।। ୧।।

।। ଇତି ବ୍ରହ୍ମବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେଷଷ୍ଠୋଽନୁବାକଃ ।।

।। ଅଥଃ ସପ୍ତମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ଅଭୟପ୍ରତିଷ୍ଠା)

ଅସଦ୍ୱା ଇଦମଗ୍ର ଆସୀତ୍ । ତତୋ ବୈ ସଦଜାୟତ । ତଦାତ୍ମାନଗ୍ଂ ସ୍ୱୟମକୁରୁତ ।
ତସ୍ମାତ୍ତସ୍ସୁକୃତମୁଚ୍ୟତ ଇତି । ୟଦ୍ୱୈ ତତ୍ସୁକୃତମ୍ । ରସୋ ବୈ ସଃ ।
ରସଗ୍ଂ ହ୍ୟେବାୟଂ ଲବ୍ଧ୍ୱାନନ୍ଦୀ ଭବତି । କୋ ହ୍ୟେବାନ୍ୟାତ୍କଃ ପ୍ରାଣ୍ୟାତ୍ ।
ୟଦେଷ ଆକାଶ ଆନନ୍ଦୋ ନ ସ୍ୟାତ୍ । ଏଷ ହ୍ୟେବାନନ୍ଦୟାତି ।
ୟଦା ହ୍ୟେବୈଷ ଏତସ୍ମିନ୍ନଦୃଶ୍ୟେଽନାତ୍ମ୍ୟେଽନିରୁକ୍ତେଽନିଲୟନେଽଭୟଂ
ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ବିନ୍ଦତେ । ଅଥ ସୋଽଭୟଂ ଗତୋ ଭବତି ।
ୟଦା ହ୍ୟେବୈଷ ଏତସ୍ମିନ୍ନୁଦରମନ୍ତରଂ କୁରୁତେ । ଅଥ ତସ୍ୟ ଭୟଂ ଭବତି ।
ତତ୍ତ୍ୱେବ ଭୟଂ ବିଦୁଷୋଽମନ୍ୱାନସ୍ୟ । ତଦପ୍ୟେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି ।। ୧।।

।। ଇତି ବ୍ରହ୍ମବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେସପ୍ତମୋଽନୁବାକଃ ।।

Not for Commercial Use

।। ଅଥଃ ଅଷ୍ଟମଃ ଅନୁବାକଃ ।। (ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦମୀମାଂସା)

ଭୀଷାଽସ୍ମାଦ୍ୱାତଃ ପବତେ । ଭୀଷୋଦେତି ସୂର୍ଯ୍ୟଃ । ଭୀଷାଽସ୍ମାଦଗ୍ନିଶ୍ଚେନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ।
ମୃତ୍ୟୁର୍ଧାବତି ପଞ୍ଚମ ଇତି । ସୈଷାଽଽନନ୍ଦସ୍ୟ ମୀମାଂସା ଭବତି ।
ୟୁବା ସ୍ୟାତ୍ସାଧୁୟୁବାଧ୍ୟାୟକଃ । ଆଶିଷ୍ଠୋ ଦ୍ରଢିଷ୍ଠୋ ବଲିଷ୍ଠଃ ।
ତସ୍ୟେୟଂ ପୃଥିବୀ ସର୍ବା ବିତ୍ତସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣା ସ୍ୟାତ୍ । ସ ଏକୋ ମାନୁଷ ଆନନ୍ଦଃ ।
ତେ ୟେ ଶତଂ ମାନୁଷା ଆନନ୍ଦାଃ । ସ ଏକୋ ମନୁଷ୍ୟଗନ୍ଧର୍ବାଣାମାନନ୍ଦଃ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରିୟସ୍ୟ ଚାକାମହତସ୍ୟ । ତେ ୟେ ଶତଂ ମନୁଷ୍ୟଗନ୍ଧର୍ବାଣାମାନନ୍ଦାଃ ।
ସ ଏକୋ ଦେବଗନ୍ଧର୍ବାଣାମାନନ୍ଦଃ । ଶ୍ରୋତ୍ରିୟସ୍ୟ ଚାକାମହତସ୍ୟ ।
ତେ ୟେ ଶତଂ ଦେବଗନ୍ଧର୍ବାଣାମାନନ୍ଦାଃ । ସ ଏକଃ ପିତୃଣାଂ ଚିରଲୋକଲୋକାନାମାନନ୍ଦଃ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରିୟସ୍ୟ ଚାକାମହତସ୍ୟ । ତେ ୟେ ଶତଂ ପିତୃଣାଂ ଚିରଲୋକଲୋକାନାମାନନ୍ଦାଃ ।
ସ ଏକ ଆଜାନଜାନାଂ ଦେବାନାମାନନ୍ଦଃ । ଶ୍ରୋତ୍ରିୟସ୍ୟ ଚାକାମହତସ୍ୟ ।
ତେ ୟେ ଶତମାଜାନଜାନାଂ ଦେବାନାମାନନ୍ଦାଃ । ସ ଏକଃ କର୍ମଦେବାନାଂ ଦେବାନାମାନନ୍ଦଃ ।
ୟେ କର୍ମଣା ଦେବାନପିୟନ୍ତି । ଶ୍ରୋତ୍ରିୟସ୍ୟ ଚାକାମହତସ୍ୟ ।
ତେ ୟେ ଶତଂ କର୍ମଦେବାନାଂ ଦେବାନାମାନନ୍ଦାଃ । ସ ଏକୋ ଦେବାନାମାନନ୍ଦଃ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରିୟସ୍ୟ ଚାକାମହତସ୍ୟ । ତେ ୟେ ଶତଂ ଦେବାନାମାନନ୍ଦାଃ । ସ ଏକ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟାନନ୍ଦଃ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରିୟସ୍ୟ ଚାକାମହତସ୍ୟ । ତେ ୟେ ଶତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟାନନ୍ଦାଃ । ସ ଏକୋ ବୃହସ୍ପତେରାନନ୍ଦଃ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରିୟସ୍ୟ ଚାକାମହତସ୍ୟ । ତେ ୟେ ଶତଂ ବୃହସ୍ପତେରାନନ୍ଦାଃ । ସ ଏକଃ ପ୍ରଜାପତେରାନନ୍ଦଃ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରିୟସ୍ୟ ଚାକାମହତସ୍ୟ । ତେ ୟେ ଶତଂ ପ୍ରଜାପତେରାନନ୍ଦାଃ । ସ ଏକୋ ବ୍ରହ୍ମଣ ଆନନ୍ଦଃ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରିୟସ୍ୟ ଚାକାମହତସ୍ୟ । ସ ୟଶ୍ଚାୟଂ ପୁରୁଷେ । ୟଶ୍ଚାସାବାଦିତ୍ୟେ । ସ ଏକଃ ।
ସ ୟ ଏବଂବିତ୍ । ଅସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ରେତ୍ୟ । ଏତମନ୍ନମୟମାତ୍ମାନମୁପସଂକ୍ରାମତି ।
ଏତଂ ପ୍ରାଣମୟମାତ୍ମାନମୁପସଂକ୍ରାମତି । ଏତଂ ମନୋମୟମାତ୍ମାନମୁପସଂକ୍ରାମତି ।
ଏତଂ ବିଜ୍ଞାନମୟମାତ୍ମାନମୁପସଂକ୍ରାମତି । ଏତମାନନ୍ଦମୟମାତ୍ମାନମୁପସଂକ୍ରାମତି ।
ତଦପ୍ୟେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି ।।

।। ଇତି ବ୍ରହ୍ମବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେଽଷ୍ଟମୋଽନୁବାକଃ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ନବମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ୟତୋ ବାଚୋ ନିବର୍ତନ୍ତେ । ଅପ୍ରାପ୍ୟ ମନସା ସହ ।
ଆନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବିଦ୍ୱାନ୍ । ନ ବିଭେତି କୁତଶ୍ଚନେତି ।
ଏତଂ ହ ବାବ ନ ତପତି । କିମହଂ ସାଧୁ ନାକରବମ୍ ।
କିମହଂ ପାପମକରବମିତି । ସ ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନେତେ ଆତ୍ମାନଂ ସ୍ପୃଣୁତେ ।
ଉଭେ ହ୍ୟେବୈଷ ଏତେ ଆତ୍ମାନଂ ସ୍ପୃଣୁତେ । ୟ ଏବଂ ବେଦ । ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୯।।

।। ଇତି ବ୍ରହ୍ମବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେନବମୋଽନୁବାକଃ।।

ବ୍ରହ୍ମବିଦିଦମେକବିଂଶତିରନ୍ନାଦନ୍ନରସମୟାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ବ୍ୟାନୋଽପାନ ଆକାଶଃ ପୃଥିବୀ ପୁଚ୍ଛଂ
ଷଡ୍ବିଂଶତିଃ ପ୍ରାଣଂ ୟଜୁରୃକ୍ ସାମାଦେଶୋଽଥର୍ବାଙ୍ଗିରସଃ ପୁଚ୍ଛଂ ଦ୍ୱାବିଂଶତିର୍ୟତଃ ଶ୍ରଦ୍ଧର୍ତଂସତ୍ୟଂ
ୟୋଗୋ ମହୋଽଷ୍ଟାଦଶ ବିଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରିୟଂ ମୋଦଃ ପ୍ରମୋଦ ଆନନ୍ଦୋ ବ୍ରହ୍ମ ପୁଚ୍ଛଂ
ଦ୍ୱାବିଂଶତିରସନ୍ନେବାଥାଷ୍ଟାବିଂଶତିରସତ୍-ଷୋଡଶ ଭିଷାଽସ୍ମାନ୍ଜାନୁଷୋ ମନୁଷ୍ୟଗନ୍ଧର୍ବାଣାଂ
ଦେବଗନ୍ଧର୍ବାଣାଂ ପିତୃଣାଂ ଚିରଲୋକଲୋକାନାମାଜାନଜାନାଂ କର୍ମଦେବାନାଂ ୟେ କର୍ମଣା
ଦେବାନାମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବୃହସ୍ପତେଃ ପ୍ରଜାପତେର୍ବ୍ରହ୍ମଣଃ ।
ସ ୟଶ୍ଚ ସଂକ୍ରାମତ୍ୟେକପଞ୍ଚାଶଦ୍ୟତଃ କୁତଶ୍ଚ ନୈତମେକାଦଶ ନବ ।।
ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଏବଂ ବେଦେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋ ବ୍ରହ୍ମବଲ୍ଲ୍ୟଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥଃ ଭୃଗୁବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟଃ ।। ୩ ।।

ହରିଃ ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଅଥଃ ପ୍ରଥମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ଭୃଗୁର୍ବୈ ବାରୁଣିଃ । ବରୁଣଂ ପିତରମୁପସସାର ।
ଅଧୀହି ଭଗବୋ ବ୍ରହ୍ମେତି । ତସ୍ମା ଏତତ୍-ପ୍ରୋବାଚ ।
ଅନ୍ନଂ ପ୍ରାଣଂ ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ମନୋ ବାଚମିତି । ତଂ ହୋବାଚ ।
ୟତୋ ବା ଇମାନି ଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ । ୟେନ ଜାତାନି ଜୀବନ୍ତି ।
ୟତ୍-ପ୍ରୟନ୍ତ୍ୟଭିସଂବିଶନ୍ତି । ତଦ୍ୱିଜିଜ୍ଞାସସ୍ୱ । ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତି ।
ସ ତପୋଽତପ୍ୟତ । ସ ତପସ୍ତପ୍ତ୍ୱା ।। ୧।।

।। ଇତି ଭୃଗୁବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମୋଽନୁବାକଃ ।।

।। ଅଥଃ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ପଞ୍ଚକୋଶାନ୍ତଃସ୍ଥିତବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣମ୍)

ଅନ୍ନଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ବ୍ୟଜାନାତ୍ । ଅନ୍ନାଦ୍ଧ୍ୟେବ ଖଲ୍ୱିମାନି ଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ ।
ଅନ୍ନେନ ଜାତାନି ଜୀବନ୍ତି । ଅନ୍ନଂ ପ୍ରୟନ୍ତ୍ୟଭିସଂବିଶନ୍ତୀତି । ତଦ୍ୱିଜ୍ଞାୟ ।
ପୁନରେବ ବରୁଣଂ ପିତରମୁପସସାର । ଅଧୀହି ଭଗବୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ।
ତଂ ହୋବାଚ । ତପସା ବ୍ରହ୍ମ ବିଜିଜ୍ଞାସସ୍ୱ । ତପୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ।
ସ ତପୋଽତପ୍ୟତ । ସ ତପସ୍ତପ୍ତ୍ୱା ।। ୧।।

।। ଇତି ଭୃଗୁବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନୁବାକଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ତୃତୀୟଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ବ୍ୟଜାନାତ୍ । ପ୍ରାଣାଦ୍ଧ୍ୟେବ ଖଲ୍ୱିମାନି ଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ ।
ପ୍ରାଣେନ ଜାତାନି ଜୀବନ୍ତି । ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରୟନ୍ତ୍ୟଭିସଂବିଶନ୍ତୀତି । ତଦ୍ୱିଜ୍ଞାୟ ।
ପୁନରେବ ବରୁଣଂ ପିତରମୁପସସାର । ଅଧୀହି ଭଗବୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ।
ତଂ ହୋବାଚ । ତପସା ବ୍ରହ୍ମ ବିଜିଜ୍ଞାସସ୍ୱ । ତପୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ।
ସ ତପୋଽତପ୍ୟତ । ସ ତପସ୍ତପ୍ତ୍ୱା ।। ୧।।

।। ଇତି ଭୃଗୁବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟୋଽନୁବାକଃ।।

।। ଅଥଃ ଚତୁର୍ଥଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ମନୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ବ୍ୟଜାନାତ୍ । ମନସୋ ହ୍ୟେବ ଖଲ୍ୱିମାନି ଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ ।
ମନସା ଜାତାନି ଜୀବନ୍ତି । ମନଃ ପ୍ରୟନ୍ତ୍ୟଭିସଂବିଶନ୍ତୀତି । ତଦ୍ୱିଜ୍ଞାୟ ।
ପୁନରେବ ବରୁଣଂ ପିତରମୁପସସାର । ଅଧୀହି ଭଗବୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ।
ତଂ ହୋବାଚ । ତପସା ବ୍ରହ୍ମ ବିଜିଜ୍ଞାସସ୍ୱ । ତପୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ।
ସ ତପୋଽତପ୍ୟତ । ସ ତପସ୍ତପ୍ତ୍ୱା ।। ୧।।

।। ଇତି ଭୃଗୁବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଥୋଽନୁବାକଃ।।

।। ଅଥଃ ପଞ୍ଚମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ବିଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ବ୍ୟଜାନାତ୍ । ବିଜ୍ଞାନାଦ୍ଧ୍ୟେବ ଖଲ୍ୱିମାନି ଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ ।
ବିଜ୍ଞାନେନ ଜାତାନି ଜୀବନ୍ତି । ବିଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରୟନ୍ତ୍ୟଭିସଂବିଶନ୍ତୀତି । ତଦ୍ୱିଜ୍ଞାୟ ।
ପୁନରେବ ବରୁଣଂ ପିତରମୁପସସାର । ଅଧୀହି ଭଗବୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ।
ତଂ ହୋବାଚ । ତପସା ବ୍ରହ୍ମ ବିଜିଜ୍ଞାସସ୍ୱ । ତପୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ।
ସ ତପୋଽତପ୍ୟତ । ସ ତପସ୍ତପ୍ତ୍ୱା ।। ୧।।

।। ଇତି ଭୃଗୁବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚମୋଽନୁବାକଃ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ଷଷ୍ଠଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ଆନନ୍ଦୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ବ୍ୟଜାନାତ୍ । ଆନନ୍ଦାଧ୍ୟେବ ଖଲ୍ୱିମାନି ଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ ।
ଆନନ୍ଦେନ ଜାତାନି ଜୀବନ୍ତି । ଆନନ୍ଦଂ ପ୍ରୟନ୍ତ୍ୟଭିସଂବିଶନ୍ତୀତି ।
ସୈଷା ଭାର୍ଗବୀ ବାରୁଣୀ ବିଦ୍ୟା । ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ସ ୟ ଏବଂ ବେଦ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି । ଅନ୍ନବାନନ୍ନାଦୋ ଭବତି ।
ମହାନ୍ ଭବତି ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନ । ମହାନ୍ କୀର୍ତ୍ୟା ।। ୧।।

।। ଇତି ଭୃଗୁବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେଷଷ୍ଠୋଽନୁବାକଃ ।।

।। ଅଥଃ ସପ୍ତମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ଅନ୍ନବ୍ରହ୍ମୋପାସନମ୍)

ଅନ୍ନଂ ନ ନିନ୍ଦ୍ୟାତ୍ । ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ । ପ୍ରାଣୋ ବା ଅନ୍ନମ୍ । ଶରୀରମନ୍ନାଦମ୍ ।
ପ୍ରାଣେ ଶରୀରଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ । ଶରୀରେ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ । ତଦେତଦନ୍ନମନ୍ନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ସ ୟ ଏତଦନ୍ନମନ୍ନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ବେଦ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି । ଅନ୍ନବାନନ୍ନାଦୋ ଭବତି ।
ମହାନ୍ ଭବତି ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନ । ମହାନ୍ କୀର୍ତ୍ୟା ।। ୧।।

।। ଇତି ଭୃଗୁବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେସପ୍ତମୋଽନୁବାକଃ ।।

।। ଅଥଃ ଅଷ୍ଟମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ଅନ୍ନଂ ନ ପରିଚକ୍ଷୀତ । ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ । ଆପୋ ବା ଅନ୍ନମ୍ । ଜ୍ୟୋତିରନ୍ନାଦମ୍ ।
ଅପ୍ସୁ ଜ୍ୟୋତିଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ । ଜ୍ୟୋତିଷ୍ୟାପଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ । ତଦେତଦନ୍ନମନ୍ନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ସ ୟ ଏତଦନ୍ନମନ୍ନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ବେଦ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି । ଅନ୍ନବାନନ୍ନାଦୋ ଭବତି ।
ମହାନ୍‌ଭବତି ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନ । ମହାନ୍-କୀର୍ତ୍ୟା ।। ୧।।

।। ଇତି ଭୃଗୁବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେଅଷ୍ଟମୋଽନୁବାକଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ନବମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

ଅନ୍ନଂ ବହୁ କୁର୍ବୀତ । ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ । ପୃଥିବୀ ବା ଅନ୍ନମ୍ ।
ଆକାଶୋଽନ୍ନାଦଃ । ପୃଥିବ୍ୟାମାକାଶଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ । ଆକାଶେ ପୃଥିବୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ତଦେତଦନ୍ନମନ୍ନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ । ସ ଯ୍ଏତଦନ୍ନମନ୍ନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ବେଦ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି ।
ଅନ୍ନବାନନ୍ନାଦୋ ଭବତି । ମହାନ୍ଭବତି ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନ । ମହାନ୍-କୀର୍ତ୍ୟା ।। ୧।।

।। ଇତି ଭୃଗୁବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେନବମୋଽନୁବାକଃ ।।

।। ଅଥଃ ଦଶମଃ ଅନୁବାକଃ ।।

(ସଦାଚାରପ୍ରଦର୍ଶନମ୍ । ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦାନୁଭବଃ)

ନ କଂଚନ ବସତୌ ପ୍ରତ୍ୟାଚକ୍ଷୀତ । ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟୟା କୟା ଚ ବିଧୟା ବହ୍ୱନ୍ନଂ ପ୍ରାପ୍ନୁୟାତ୍ । ଅରାଧ୍ୟସ୍ମା ଅନ୍ନମିତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ।
ଏତଦ୍ୱୈ ମୁଖତୋଽନ୍ନଂ ରାଦ୍ଧମ୍ । ମୁଖତୋଽସ୍ମା ଅନ୍ନଂ ରାଧ୍ୟତେ ।
ଏତଦ୍ୱୈ ମଧ୍ୟତୋଽନ୍ନଂ ରାଦ୍ଧମ୍ । ମଧ୍ୟତୋଽସ୍ମା ଅନ୍ନଂ ରାଧ୍ୟତେ ।
ଏତଦ୍ୱା ଅନ୍ତତୋଽନ୍ନଂ ରାଦ୍ଧମ୍ । ଅନ୍ତତୋଽସ୍ମା ଅନ୍ନଂ ରାଧ୍ୟତେ ।। ୧।।

ଯ୍ଏବଂ ବେଦ । କ୍ଷେମ ଇତି ବାଚି । ଯୋଗକ୍ଷେମ ଇତି ପ୍ରାଣାପାନୟୋଃ ।
କର୍ମେତି ହସ୍ତୟୋଃ । ଗତିରିତି ପାଦୟୋଃ । ବିମୁକ୍ତିରିତି ପାୟୌ ।
ଇତି ମାନୁଷୀଃ ସମାଜ୍ଞାଃ । ଅଥ ଦୈବୀଃ । ତୃପ୍ତିରିତି ବୃଷ୍ଟୌ । ବଲମିତି ବିଦ୍ୟୁତି ।। ୨।।

ଯଶ ଇତି ପଶୁଷୁ । ଜ୍ୟୋତିରିତି ନକ୍ଷତ୍ରେଷୁ । ପ୍ରଜାପତିରମୃତମାନନ୍ଦ ଇତ୍ୟୁପସ୍ଥେ ।
ସର୍ବମିତ୍ୟାକାଶେ । ତତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠେତ୍ୟୁପାସୀତ । ପ୍ରତିଷ୍ଠାବାନ୍ ଭବତି ।
ତନ୍ମହ ଇତ୍ୟୁପାସୀତ । ମହାନ୍ ଭବତି । ତନ୍ମନ ଇତ୍ୟୁପାସୀତ । ମାନବାନ୍ ଭବତି ।। ୩।।

Not for Commercial Use

ତନ୍ନମ ଇତ୍ୟୁପାସୀତ । ନମ୍ୟନ୍ତେଽସ୍ମୈ କାମାଃ । ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସୀତ ।
ବ୍ରହ୍ମବାନ୍ ଭବତି । ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପରିମର ଇତ୍ୟୁପାସୀତ ।
ପର୍ଯ୍ୟେଣଂ ମ୍ରିୟନ୍ତେ ଦ୍ୱିଷନ୍ତଃ ସପତ୍ନାଃ । ପରି ୟେଽପ୍ରିୟା ଭ୍ରାତୃବ୍ୟାଃ ।
ସ ୟଶ୍ଚାୟଂ ପୁରୁଷେ । ୟଶ୍ଚାସାବାଦିତ୍ୟେ । ସ ଏକଃ ।। ୪।।

ସ ୟ ଏବଂବିତ୍ । ଅସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ରେତ୍ୟ । ଏତମନ୍ନମୟମାତ୍ମାନମୁପସଂକ୍ରମ୍ୟ ।
ଏତଂ ପ୍ରାଣମୟମାତ୍ମାନମୁପସଂକ୍ରମ୍ୟ । ଏତଂ ମନୋମୟମାତ୍ମାନମୁପସଂକ୍ରମ୍ୟ ।
ଏତଂ ବିଜ୍ଞାନମୟମାତ୍ମାନମୁପସଂକ୍ରମ୍ୟ । ଏତମାନନ୍ଦମୟମାତ୍ମାନମୁପସଂକ୍ରମ୍ୟ ।
ଇମାଁଲ୍ଲୋକାନ୍-କାମାନ୍ନୀ କାମରୂପ୍ୟନୁସଂଚରନ୍ । ଏତତ୍ସାମ ଗାୟନ୍ନାସ୍ତେ ।
ହାୱା ବୁ ହାୱା ବୁ ହାୱା ବୁ ।। ୫।।

ଅହମନ୍ନମହମନ୍ନମହମନ୍ନମ୍ । ଅହମନ୍ନାଦୋଽୱିହମନ୍ନାଦୋୱିହମନ୍ନାଦଃ ।
ଅହꣳ ଶ୍ଲୋକକୃଦହꣳ ଶ୍ଲୋକକୃଦହꣳ ଶ୍ଲୋକକୃତ୍ । ଅହମସ୍ମି ପ୍ରଥମଜା ଋତାୱାସ୍ୟ ।
ପୂର୍ବଂ ଦେବେଭ୍ୟୋଽମୃତସ୍ୟ ନାୱାଭାୟି । ୟୋ ମା ଦଦାତି ସ ଇଦେବମାୱାବାଃ ।
ଅହମନ୍ନମନ୍ନମଦନ୍ତମାୱି ଦ୍ମି । ଅହଂ ବିଶ୍ୱଂ ଭୁବନମଭ୍ୟଭବାୱାମ୍ ।
ସୁବର୍ନଜ୍ୟୋତୀଃ । ୟ ଏବଂ ବେଦ । ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୬।।
(ରାଧ୍ୟତେ ବିଦ୍ୟୁତି ମାନବାନ୍ଭବତ୍ୟେକୋ ହାୱା ବୁ ଏବଂ ବେଦୈକଂ ଚ)

।। ଇତି ଭୃଗୁବଲ୍ଲ୍ୟଧ୍ୟାୟେଦଶମୋଽନୁବାକଃ ।।

ଭୃଗୁସ୍ତସ୍ମୈ ୟତୋ ବୈ ବିଶନ୍ତି ତଦ୍ୱିଜିଜ୍ଞାସସ୍ୱ ତତ୍ତ୍ରୟୋଦଶାନ୍ନଂ ପ୍ରାଣଂ ମନୋ ବିଜ୍ଞାନମିତି ତଦ୍ୱିଜ୍ଞାୟ
ତଂ ତପସା ଦ୍ୱାଦଶ ଦ୍ୱାଦଶାନନ୍ଦ ଇତି ସୈଷା ଦଶାନ୍ନଂ ନ ନିନ୍ଦ୍ୟାତ୍ ପ୍ରାଣଃ ଶରୀରମନ୍ନଂ ନ
ପରିଚକ୍ଷୀତାପୋ ଜ୍ୟୋତିରନ୍ନଂ ବହୁ କୁର୍ବୀତ ପୃଥିବ୍ୟାମାକାଶ ଏକାଦଶୈକାଦଶ ।
ନ କଂଚନୈକଷଷ୍ଟିରେକାନ୍ନବିꣳଶତିରେକାନ୍ନବିꣳଶତିଃ ।

Not For Commercial Use

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱି ନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।
।। ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଭୃଗୁବଲ୍ଲ୍ୟଽଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତଃ ।।

ଓଁ ଶଂ ନୋ ମିତ୍ରଃ ଶଂ ବରୁଣଃ । ଶଂ ନୋ ଭବତ୍ୱର୍ଯ୍ୟମା ।
ଶଂ ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃହସ୍ପତିଃ । ଶଂ ନୋ ବିଷ୍ଣୁରୁରୁକ୍ରମଃ ।
ନମୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ । ନମସ୍ତେ ବାୟୋ । ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମାସି ।
ତ୍ୱାମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମ ବଦିଷ୍ୟାମି । ଽତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ।
ଅବତୁ ମାମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି କୃଷ୍ଣଯଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟୋପନିଷତ୍ସଂପୂର୍ଣ୍ଣା।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଐତରେୟୋପନିଷଦ

(Aaitareyopanishat / Aaitareyopanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଐତରେୟୋପନିଷତ୍ / ଐତରେୟୋପନିଷଦ / ଐତରେୟ ଉପନିଷଦ

।। ଓଁ ତତ୍ ସତ୍ ।।
।। ଅଥଃ ଐତରେୟୋପନିଷତ୍ ।।

ବାଙ୍ ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମାବିରାବୀର୍ମ ଏଧି ।।
ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀରନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାନ୍ସଂଦଧାମ୍ୟୃତଂ
ବଦିଷ୍ୟାମି ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।। ତନ୍ମାମବତୁ ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ଅବତୁ ମାମବତୁ ବକ୍ତାରମବତୁ
ବକ୍ତାରମ୍ ।।

।। ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ।।

।। ଅଥ ଐତରେୟୋପନିଷଦି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ଆତ୍ମା ବା ଇଦମେକ ଏବାଗ୍ର ଆସୀନ୍ନାନ୍ୟତ୍କିଂଚନ ମିଷତ୍ ସ ଈକ୍ଷତ ଲୋକାନ୍ନୁ ସୃଜା ଇତି ।। ୧।।

ସ ଇମାଂଲ୍ଲୋକାନସୃଜତ ।
ଅମ୍ଭୋ ମରୀଚୀର୍ମରମାପୋଽଦୋଽମ୍ଭଃ ପରେଣ ଦିବଂ ଦ୍ୟୌଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ମରୀଚୟଃ ।
ପୃଥିବୀ ମରୋ ଯା ଅଧସ୍ତାତ୍ତା ଆପଃ ।। ୨।।

ସ ଈକ୍ଷତେମେ ନୁ ଲୋକା ଲୋକପାଲାନ୍ନୁ ସୃଜା ଇତି ।
ସୋଽଦ୍-ଭ୍ୟ ଏବ ପୁରୁଷଂ ସମୁଦ୍ଧୃତ୍ୟାମୂର୍ଚ୍ଛୟତ୍ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ତମଭ୍ୟତପତ୍ତସ୍ୟାଭିତପ୍ତସ୍ୟ ମୁଖଂ ନିରଭିଦ୍ୟତ ଯଥାଣ୍ଡମ୍ ।
ମୁଖାଦ୍ବାଗ୍ବାଚୋଽଗ୍ନିର୍ନାସିକେ ନିରଭିଦ୍ୟେତାଂ ନାସିକାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣାଦ୍ବାୟୁରକ୍ଷିଣୀ
ନିରଭିଦ୍ୟେତାମକ୍ଷୀଭ୍ୟାଂ ଚକ୍ଷୁଶ୍ଚକ୍ଷୁଷ ଆଦିତ୍ୟଃ କର୍ଣ୍ଣୌ ନିରଭିଦ୍ୟେତାଂ କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ
ଶ୍ରୋତ୍ରାଦ୍ଦିଶସ୍ତ୍ବଙ୍ନିରଭିଦ୍ୟତ ତ୍ୱଚୋ ଲୋମାନି ଲୋମଭ୍ୟ ଓଷଧିବନସ୍ପତୟୋ ହୃଦୟଂ ନିରଭିଦ୍ୟତ
ହୃଦୟାନ୍ମନୋ ମନସଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା ନାଭିର୍ନିରଭିଦ୍ୟତ ନାଭ୍ୟା ଅପାନୋଽପାନାନ୍ମୃତ୍ୟୁଃ
ଶିଶ୍ନଂ ନିରଭିଦ୍ୟତ ଶିଶ୍ନାଦ୍ରେତୋ ରେତସ ଆପଃ ।। ୪।।

।। ଇତ୍ୟୈତରେୟୋପନିଷଦି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଥ ଐତରେୟୋପନିଷଦି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତା ଏତା ଦେବତାଃ ସୃଷ୍ଟା ଅସ୍ମିନ୍ମହତ୍ୟର୍ଣ୍ଣବେ ପ୍ରାପତଂସ୍ତମଶନାପିପାସାଭ୍ୟାମନ୍ୱବାର୍ଜତ୍
ତା ଏନମବ୍ରୁବନ୍ନାୟତନଂ ନଃ ପ୍ରଜାନୀହି ଯସ୍ମିନ୍ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଅନ୍ନମଦାମେତି ।। ୧।।

ତାଭ୍ୟୋ ଗାମାନୟତ୍ତା ଅବ୍ରୁବନ୍ନ ବୈ ନୋଽୟମଲମିତି ।
ତାଭ୍ୟୋଽଶ୍ୱମାନୟତ୍ତା ଅବ୍ରୁବନ୍ନ ବୈ ନୋଽୟମଲମିତି ।। ୨।।

ତାଭ୍ୟଃ ପୁରୁଷମାନୟତ୍ତା ଅବ୍ରବନ୍ ସୁକୃତଂ ବତେତି ପୁରୁଷୋ ବାବ ସୁକୃତମ୍ ।
ତା ଅବ୍ରବୀଦ୍ୟଥାୟତନଂ ପ୍ରବିଶତେତି ।। ୩।।

ଅଗ୍ନିର୍ବାଗ୍ଭୂତ୍ୱା ମୁଖଂ ପ୍ରାବିଶଦ୍ବାୟୁଃ ପ୍ରାଣୋ ଭୂତ୍ୱା ନାସିକେ
ପ୍ରାବିଶଦାଦିତ୍ୟଶ୍ଚକ୍ଷୁର୍ଭୂତ୍ୱାଽକ୍ଷିଣୀ ପ୍ରାବିଶାଦ୍ଦିଶଃ
ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଭୂତ୍ୱା କର୍ଣ୍ଣୌ ପ୍ରାବିଶନ୍ନୌଷଧିବନସ୍ପତୟୋ ଲୋମାନି ଭୂତ୍ୱା
ତ୍ୱଚଂପ୍ରାବିଶଂଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା ମନୋ ଭୂତ୍ୱା ହୃଦୟଂ ପ୍ରାବିଶନ୍ମୃତ୍ୟୁରପାନୋ
ଭୂତ୍ୱା ନାଭିଂ ପ୍ରାବିଶଦାପୋ ରେତୋ ଭୂତ୍ୱା ଶିଶ୍ନଂ ପ୍ରାବିଶନ୍ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ତମଶନାପିପାସେ ଅବ୍ରୂତାମାବାଭ୍ୟାମଭିପ୍ରଜାନୀହୀତି ।
ତେ ଅବ୍ରବୀଦେତାସ୍ୱେବ ବାଂ ଦେବତାସ୍ୱାଭଜାମ୍ୟେତାସୁ ଭାଗିନ୍ୟୌ କରୋମୀତି ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟସ୍ୟୈ କସ୍ୟୈ ଚ ଦେବତାୟୈ ହବିର୍ଗୃହ୍ୟତେ
ଭାଗିନ୍ୟାବେବାସ୍ୟାମଶନାପିପାସେ ଭବତଃ ।। ୫।।

।। ଇତ୍ୟୈତରେୟୋପନିଷଦି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଥ ଐତରେୟୋପନିଷଦି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସ ଈକ୍ଷତେମେ ନୁ ଲୋକାଶ୍ଚ ଲୋକପାଲାଶ୍ଚାନ୍ନମେଭ୍ୟଃ ସୃଜା ଇତି ।। ୧।।

ସୋଽପୋଽଭ୍ୟତପତ୍ ତାଭ୍ୟୋଽଭିତପ୍ତାଭ୍ୟୋ ମୂର୍ତିରଜାୟତ ।
ଯା ବୈ ସା ମୂର୍ତିରଜାୟତାଽନ୍ନଂ ବୈ ତତ୍ ।। ୨।।

ତଦେନତ୍ସୃଷ୍ଟଂ ପରାଙ୍ତ୍ୟଜିଘାଂସତ୍ ତଦ୍ୱାଚାଽଜିଘୃକ୍ଷତ୍ତନ୍ନାଶକ୍ନୋଦ୍ୱାଚା ଗ୍ରହୀତୁମ୍ ।
ସ ଯଦ୍ଧୈନଦ୍ୱାଚାଽଗ୍ରହୈଷ୍ୟଦଭିବ୍ୟାହୃତ୍ୟ ହୈବାନ୍ନମତ୍ରପ୍ସ୍ୟତ୍ ।। ୩।।

ତତ୍-ପ୍ରାଣେନାଜିଘୃକ୍ଷତ୍ ତନ୍ନାଶକ୍ନୋତ୍-ପ୍ରାଣେନ ଗ୍ରହୀତୁଂ ।
ସ ଯଦ୍ଧୈନତ୍-ପ୍ରାଣେନାଗ୍ରହୈଷ୍ୟଦଭିପ୍ରାଣ୍ୟ ହୈବାନ୍ନମତ୍ରପ୍ସ୍ୟତ୍ ।। ୪।।

ତଚ୍ଚକ୍ଷୁଷାଽଜିଘୃକ୍ଷତ୍ ତନ୍ନାଶକ୍ନୋଚ୍ଚକ୍ଷୁଷା ଗ୍ରହୀତୁଂ ।
ସ ଯଦ୍ଧୈନଚ୍ଚକ୍ଷୁଷାଽଗ୍ରହୈଷ୍ୟଦ୍ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ହୈବାନମତ୍ରପ୍ସ୍ୟତ୍ ।। ୫।।

ତଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରେଣାଜିଘୃକ୍ଷତ୍ ତନ୍ନାଶକ୍ନୋଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରେଣ ଗ୍ରହୀତୁଂ ।
ସ ଯଦ୍ଧୈନଚ୍ଛ୍ରୋତେଣାଗ୍ରହୈଷ୍ୟଚ୍ଛ୍ରୁତ୍ୱା ହୈବାନ୍ନମତ୍ରପ୍ସ୍ୟତ୍ ।। ୬।।

ତତ୍ତ୍ୱଚାଽଜିଘୃକ୍ଷତ୍ ତନ୍ନାଶକ୍ନୋତ୍ତ୍ୱଚା ଗ୍ରହୀତୁଂ ।
ସ ଯଦ୍ଧୈନତ୍ତ୍ୱଚାଽଗ୍ରହୈଷ୍ୟତ୍ସ୍ପୃଷ୍ଟ୍ୱା ହୈବାନ୍ନମତ୍ରପ୍ସ୍ୟତ୍ ।। ୭।।

Not For Commercial Use

ତନ୍ମନସାଽଜିଘୃକ୍ଷତ୍ ତନ୍ନାଶକ୍ନୋନ୍ମନସା ଗ୍ରହୀତୁଂ ।
ସ ୟଦ୍ଧୈନନ୍ମନସାଽଗ୍ରହୈଷ୍ୟଦ୍ଧ୍ୟାତ୍ୱା ହୈବାନ୍ନମତ୍ରପ୍ସ୍ୟତ୍ ।। ୮।।

ତଚ୍ଛିଶ୍ନେନାଜିଘୃକ୍ଷତ୍ତନ୍ନାଶକ୍ନୋଚ୍ଛିଶ୍ନେନ ଗ୍ରହୀତୁମ୍ ।
ସ ୟଦ୍ଧୈନଚ୍ଛିଶ୍ନେନାଗ୍ରହୈଷ୍ୟଦ୍ୱିସୃଜ୍ୟ ହୈବାନ୍ନମତ୍ରପ୍ସ୍ୟତ୍ ।। ୯।।

ତଦପାନେନାଜିଘୃକ୍ଷତ୍ ତଦାବୟତ୍ ।
ସୈଷୋଽନ୍ନସ୍ୟ ଗ୍ରହୋ ୟଦ୍ୱାୟୁରନାୟୁର୍ବା ଏଷ ୟଦ୍ୱାୟୁଃ ।। ୧୦।।

ସ ଈକ୍ଷତ କଥଂ ନ୍ୱିଦଂ ମଦୃତେ ସ୍ୟାଦିତି ସ ଈକ୍ଷତ କତରେଣ ପ୍ରପଦ୍ୟା ଇତି ।
ସ ଈକ୍ଷତ ୟଦି ବାଚାଽଭିବ୍ୟାହୃତଂ ୟଦି ପ୍ରାଣେନାଭିପ୍ରାଣିତଂ ୟଦି
ଚକ୍ଷୁଷା ଦୃଷ୍ଟଂ ୟଦି ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ଶ୍ରୁତଂ ୟଦି ତ୍ୱଚା ସ୍ପୃଷ୍ଟଂ ୟଦି ମନସା ଧ୍ୟାତଂ
ୟଦ୍ୟପାନେନାଭ୍ୟପାନିତଂ ୟଦି ଶିଶ୍ନେନ ବିସୃଷ୍ଟମଥ କୋଽହମିତି ।। ୧୧।।

ସ ଏତମେବ ସୀମାନଂ ବିଦାର୍ଯ୍ୟୈତୟା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପଦ୍ୟତ ।
ସୈଷା ବିଦୃତିର୍ନାମ ଦ୍ୱାସ୍ତଦେତନ୍ନାନ୍ଦନମ୍ ।
ତସ୍ୟ ତ୍ରୟ ଆବସଥାସ୍ତ୍ରୟଃ ସ୍ୱପ୍ନା ଅୟମାବସଥୋଽୟମାବସଥୋଽୟମାବସଥ ଇତି ।। ୧୨।।

ସ ଜାତୋ ଭୂତାନ୍ୟଭିବୈଖ୍ୟତ୍ କିମିହାନ୍ୟଂ ବାବଦିଷଦିତି ।
ସ ଏତମେବ ପୁରୁଷଂ ବ୍ରହ୍ମ ତତମମପଶ୍ୟଦିଦମଦର୍ଶମିତୀଗ୍ଂ ।। ୧୩।।

ତସ୍ମାଦିଦନ୍ଦ୍ରୋ ନାମେଦନ୍ଦ୍ରୋ ହ ବୈ ନାମ ତମିଦନ୍ଦ୍ରଂ ସନ୍ତମିଂଦ୍ର ଇତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ପରୋକ୍ଷେଣ ।
ପରୋକ୍ଷପ୍ରିୟା ଇବ ହି ଦେବାଃ ପରୋକ୍ଷପ୍ରିୟା ଇବ ହି ଦେବାଃ ।। ୧୪।।

।। ଇତ୍ୟୈତରେୟୋପନିଷଦି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ଐତରୋପନିଷଦି ଦ୍ୱିତୀୟୋଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ ପୁରୁଷେ ହ ବା ଅୟମାଦିତୋ ଗର୍ଭୋ ଭବତି ।
ୟଦେତଦ୍ରେତସ୍ତଦେତସ୍ସର୍ବେଭ୍ୟୋଽଙ୍ଗେଭ୍ୟସ୍ତେଜଃସଂଭୂତମାତ୍ମନ୍ୟେବାତ୍ମାନଂ ବିଭର୍ତି
ତଦ୍ୟଦା ସ୍ତ୍ରିୟାଂ ସିଞ୍ଚତ୍ୟଥୈନଜ୍ଜନୟତି ତଦସ୍ୟ ପ୍ରଥମଂ ଜନ୍ମ ।। ୧।।

ତତ୍ସ୍ତ୍ରିୟା ଆତ୍ମଭୂୟଂ ଗଚ୍ଛତି ୟଥାସ୍ୱମଙ୍ଗଂ ତଥା ।
ତସ୍ମାଦେନାଂ ନ ହିନସ୍ତି ସାଽସ୍ୟୈତମାତ୍ମାନମତ୍ର ଗତଂ ଭାବୟତି ।। ୨।।

ସା ଭାବୟିତ୍ରୀ ଭାବୟିତବ୍ୟା ଭବତି ତଂ ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭଂ ବିଭର୍ତି ।
ସୋଽଗ୍ର ଏବ କୁମାରଂ ଜନ୍ମନୋଽଗ୍ରେଽଧିଭାବୟତି ସ ୟତ୍କୁମାରଂ
ଜନ୍ମନୋଽଗ୍ରେଽଧିଭାବୟତ୍ୟାତ୍ମାନମେବ ତଦ୍-ଭାବୟତ୍ୟେଷାଂ
ଲୋକାନାଂ ସନ୍ତତ୍ୟା ଏବଂ ସନ୍ତତା ହୀମେ ଲୋକାସ୍ତଦସ୍ୟ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ଜନ୍ମ ।। ୩।।

ସୋଽସ୍ୟାୟମାତ୍ମା ପୁଣ୍ୟେଭ୍ୟଃ କର୍ମଭ୍ୟଃ ପ୍ରତିଧୀୟତେଽଥାସ୍ୟାଽୟମିତର ଆତ୍ମା
କୃତକୃତ୍ୟୋ ବୟୋଗତଃ ପ୍ରୈତି ସ ଇତଃ ପ୍ରୟନ୍ନେବ ପୁନର୍ଜାୟତେ ତଦସ୍ୟ ତୃତୀୟଂ ଜନ୍ମ ।। ୪।।

ତଦୁକ୍ତମୃଷିଣା । ଗର୍ଭେ ନୁ ସନ୍ନନ୍ୱେଷାମ ବେଦମହଂ ଦେବାନାଂ ଜନିମାନି ବିଶ୍ୱା ।
ଶତଂ ମା ପୁର ଆୟସୀରରକ୍ଷନ୍ନଧଃ ଶ୍ୟେନୋ ଜବସା ନିରଦୀୟମିତି
ଗର୍ଭ ଏବୈତଚ୍ଛୟାନୋ ବାମଦେବ ଏବମୁବାଚ ।। ୫।।

ସ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନସ୍ମାଚ୍ଛରୀରଭେଦାଦୂର୍ଧ୍ୱ ଉତ୍ક୍ରମ୍ୟାମୁଷ୍ମିନ୍ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ
ସର୍ବାନ୍ କାମାନାପ୍ତ୍ୱାଽମୃତଃ ସମଭବତ୍ ସମଭବତ୍ ।। ୬।।

।। ଇତ୍ୟୈତରୋପନିଷଦି ଦ୍ୱିତୀୟୋଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not for Commercial Use

।। ଅଥ ଐତରୋପନିଷଦି ତୃତୀୟୋଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ କୋଽୟମାତ୍ମେତି ବୟମୁପାସ୍ମହେ କତରଃ ସ ଆତ୍ମା ୟେନ ବା ପଶ୍ୟତି ୟେନ
ବା ଶୃଣୋତି ୟେନ ବା ଗନ୍ଧାନାଜିଘ୍ରତି ୟେନ ବା ବାଚଂ ବ୍ୟାକରୋତି ୟେନ
ବା ସ୍ୱାଦୁ ଚାସ୍ୱାଦୁ ଚ ବିଜାନାତି ।। ୧।।

ୟଦେତଦ୍ଧୃଦୟଂ ମନଶ୍ଚୈତତ୍ ।
ସଂଜ୍ଞାନମାଜ୍ଞାନଂ ବିଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରଜ୍ଞାନଂ ମେଧା ଦୃଷ୍ଟିର୍ଧୃତିର୍ମତିର୍ମନୀଷା ଜୂତିଃ ସ୍ମୃତିଃ ସଂକଲ୍ପଃ କ୍ରତୁରସୁଃ
କାମୋ ବଶ ଇତି ସର୍ବାଣ୍ୟେବୈତାନି ପ୍ରଜ୍ଞାନସ୍ୟ ନାମଧେୟାନି ଭବନ୍ତି ।। ୨।।

ଏଷ ବ୍ରହ୍ମୈଷ ଇନ୍ଦ୍ର ଏଷ ପ୍ରଜାପତିରେତେ ସର୍ବେ ଦେବା ଇମାନି ଚ ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତାନି ପୃଥିବୀ
ବାୟୁରାକାଶ ଆପୋ ଜ୍ୟୋତୀଂଷୀତ୍ୟେତାନୀମାନି ଚ କ୍ଷୁଦ୍ରମିଶ୍ରାଣୀବ ।
ବୀଜାନୀତରାଣି ଚେତରାଣି ଚାଣ୍ଡଜାନି ଚ ଜାରୁଜାନି ଚ ସ୍ୱେଦଜାନି ଚୋଦ୍-ଭିଜ୍ଜାନି ଚାଶ୍ୱା ଗାବଃ
ପୁରୁଷା ହସ୍ତିନୋ ୟଚ୍କିଂଚେଦଂ ପ୍ରାଣି ଜଙ୍ଗମଂ ଚ ପତତ୍ରି ଚ ୟଚ୍ଚ ସ୍ଥାବରଂ ସର୍ବଂ ତତ୍-ପ୍ରଜ୍ଞାନେତ୍ରଂ
ପ୍ରଜ୍ଞାନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ପ୍ରଜ୍ଞାନେତ୍ରୋ ଲୋକଃ ପ୍ରଜ୍ଞା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରହ୍ମ ।। ୩।।

ସ ଏତେନ ପ୍ରାଜ୍ଞେନାତ୍ମନାସ୍ମାଲ୍ଲୋକାଦୁତ୍କ୍ରମ୍ୟାମୁଷ୍ମିନ୍ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ ସର୍ବାନ୍-କାମାନାପ୍ତ୍ୱାଽମୃତଃ
ସମଭବତ୍ ସମଭବତ୍ । ଇତ୍ୟୋମ୍ ।। ୪।।

।। ଇତ୍ୟୈତରୋପନିଷଦି ତୃତୀୟୋଧ୍ୟାୟଃ ।।

ବାଙ୍ ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମାବିରାବୀର୍ମ ଏଧି ।।
ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀରନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାନ୍ସଂଦଧାମ୍ୟୃତଂ
ବଦିଷ୍ୟାମି ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।। ତନ୍ମାମବତୁ ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ଅବତୁ ମାମବତୁ ବକ୍ତାରମବତୁ
ବକ୍ତାରମ୍ ।। ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତ୍ତୈତରେୟୋପନିଷତ୍ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣା ।।

।। ଓଁ ତତ୍ ସତ୍ ।।

Not for Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟୋପନିଷଦ

(Chhandogyopanishat / Chhandogyopanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ଶତପଥୀ

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟୋପନିଷଦ୍ / ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ବନିକାରଣଂ ମେଽସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
।। ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରମୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସୀତ ।
ଓମିତି ହ୍ୟୁଦ୍ଗାୟତି ତସ୍ୟୋପବ୍ୟାଖ୍ୟାନମ୍ ।। ୧.୧.୧।।

ଏଷାଂ ଭୂତାନାଂ ପୃଥିବୀ ରସଃ ପୃଥିବ୍ୟା ଆପୋ ରସଃଅପାମୋଷଧୟୋ ରସ ଓଷଧୀନାଂ ପୁରୁଷୋ ରସଃ ପୁରୁଷସ୍ୟ ବାଗ୍ରସୋ ବାଚ ଋଗ୍ରସ ଋଚଃ ସାମ ରସଃ ସାମ୍ନ ଉଦ୍ଗୀଥୋ ରସଃ ।। ୧.୧.୨।।

ସ ଏଷ ରସାନାଽ ରସତମଃ ପରମଃ ପରାର୍ଧ୍ୟୋଽଷ୍ଟମୋ ୟଦୁଦ୍ଗୀଥଃ ।। ୧.୧.୩।।

କତମା କତମର୍କ୍କତମକ୍ଲତମସ୍ରାମ କତମଃ କତମ ଉଦ୍ଗୀଥ ଇତି ବିମୃଷ୍ଟଂ ଭବତି ।। ୧.୧.୪।।

ବାଗେବର୍କ୍ ପ୍ରାଣଃ ସାମୋମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରମୁଦ୍ଗୀଥଃ ।
ତଦ୍ବା ଏତନ୍ମିଥୁନଂ ୟଦ୍ବାକ୍ ଚ ପ୍ରାଣଶ୍ଚର୍କ୍ ଚ ସାମ ଚ ।। ୧.୧.୫।।

ତଦେତନ୍ମିଥୁନମୋମିତ୍ୟେତସ୍ମିନ୍ନକ୍ଷରେ ସଂସୃଜ୍ୟତେ ୟଦା ବୈ ମିଥୁନୌ ସମାଗଚ୍ଛତ ଆପୟତୋ ବୈ ତାବନ୍ୟୋନ୍ୟସ୍ୟ କାମମ୍ ।। ୧.୧.୬।।

Not For Commercial Use

ଆପୟିତା ହ ବୈ କାମାନାଂ ଭବତି ୟ ଏତଦେବଂ ବିଦ୍ୱାନକ୍ଷରମୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସ୍ତେ ।। ୧.୧.୭।।

ତଦ୍ୱା ଏତଦନୁଜ୍ଞାକ୍ଷରଂ ୟଦ୍ଧି କିଂଚାନୁଜାନାତ୍ୟୋମିତ୍ୟେବ ତଦାହୈଷୋ ଏବ ସମୃଦ୍ଧିର୍ୟଦନୁଜ୍ଞା
ସମର୍ଧୟିତା ହ ବୈ କାମାନାଂ ଭବତି ୟ ଏତଦେବଂ ବିଦ୍ୱାନକ୍ଷରମୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସ୍ତେ ।। ୧.୧.୮।।

ତେନେୟଂ ତ୍ରୟୀ ବିଦ୍ୟା ବର୍ତତ ଓମିତ୍ୟାଶ୍ରାବୟତ୍ୟୋମିତି
ଶଂସତ୍ୟୋମିତ୍ୟୁଦ୍ଗାୟତ୍ୟେତସ୍ୟୈବାକ୍ଷରସ୍ୟାପଚିତ୍ୟୈ ମହିମ୍ନା ରସେନ ।। ୧.୧.୯।।

ତେନୋଭୌ କୁରୁତୋ ୟଶ୍ଚୈତଦେବଂ ବେଦ ୟଶ୍ଚ ନ ବେଦ ।
ନାନା ତୁ ବିଦ୍ୟା ଚାବିଦ୍ୟା ଚ ୟଦେବ ବିଦ୍ୟୟା କରୋତି ଶ୍ରଦ୍ଧୟୋପନିଷଦା ତଦେବ ବୀର୍ୟବତ୍ତରଂ
ଭବତୀତି ଖଲ୍ୱେତସ୍ୟୈବାକ୍ଷରସ୍ୟୋପବ୍ୟାଖ୍ୟାନଂ ଭବତି ।। ୧.୧.୧୦।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଦେବାସୁରା ହ ବୈ ୟତ୍ର ସଂୟେତିର ଉଭୟେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାସ୍ତଦ୍ଧ
ଦେବା ଉଦ୍ଗୀଥମାଜହ୍ରୁରନେନୈନାନଭିଭବିଷ୍ୟାମ ଇତି ।। ୧.୨.୧।।

ତେ ହ ନାସିକ୍ୟଂ ପ୍ରାଣମୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସାଂଚକ୍ରିରେ ତଂ ହାସୁରାଃ ପାପ୍ମନା ବିବିଧୁସ୍ତସ୍ମାତ୍ତେନୋଭୟଂ
ଜିଘ୍ରତି ସୁରଭି ଚ ଦୁର୍ଗନ୍ଧି ଚ ପାପ୍ମନା ହ୍ୟେଷ ବିଦ୍ଧଃ ।। ୧.୨.୨।।

ଅଥ ହ ବାଚମୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସାଂଚକ୍ରିରେ ତା ହାସୁରାଃ ପାପ୍ମନା ବିବିଧୁସ୍ତସ୍ମାତ୍ତୟୋଭୟଂ ବଦତି ସତ୍ୟଂ
ଚାନୃତଂ ଚ ପାପ୍ମନା ହ୍ୟେଷା ବିଦ୍ଧା ।। ୧.୨.୩।।

ଅଥ ହ ଚକ୍ଷୁରୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସାଂଚକ୍ରିରେ ତଦ୍ଧାସୁରାଃ ପାପ୍ମନା ବିବିଧୁସ୍ତସ୍ମାତ୍ତେନୋଭୟଂ ପଶ୍ୟତି
ଦର୍ଶନୀୟଂ ଚାଦର୍ଶନୀୟଂ ଚ ପାପ୍ମନା ହ୍ୟେତଦ୍ୱିଦ୍ଧମ୍ ।। ୧.୨.୪।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ହ ଶ୍ରୋତ୍ରମୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସାଂଚକ୍ରିରେ ତଦ୍ଧାସୁରାଃ ପାପ୍ମନା ବିବିଧୁସ୍ତସ୍ମାତ୍ତେନୋଭୟଂ ଶୃଣୋତି ଶ୍ରବଣୀୟଂ ଚାଶ୍ରବଣୀୟଂ ଚ ପାପ୍ମନା ହ୍ୟେତଦ୍ୱିଦ୍ଧମ୍ ।। ୧.୨.୫।।

ଅଥ ହ ମନ ଉଦ୍ଗୀଥମୁପାସାଂଚକ୍ରିରେ ତଦ୍ଧାସୁରାଃ ପାପ୍ମନା ବିବିଧୁସ୍ତସ୍ମାତ୍ତେନୋଭୟଂ ସଂକଲ୍ପୟତେ ସଂକଲ୍ପନୀୟଂ ଚାସଂକଲ୍ପନୀୟଂ ଚ ପାପ୍ମନା ହ୍ୟେତଦ୍ୱିଦ୍ଧମ୍ ।। ୧.୨.୬।।

ଅଥ ହ ୟ ଏବାୟଂ ମୁଖ୍ୟଃ ପ୍ରାଣସ୍ତମୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସାଂଚକ୍ରିରେ ତଂହାସୁରା ଋତ୍ୱା
ବିଦଧ୍ୱଂସୁର୍ୟଥାଽଶ୍ମାନମାଖଣମୃତ୍ୱା ବିଧ୍ୱଂସେତ ।। ୧.୨.୭।।

ଏବଂ ୟଥାଽଶ୍ମାନମାଖଣମୃତ୍ୱା ବିଧ୍ୱଂସତ ଏବଂ ହୈବ ସ ବିଧ୍ୱଂସତେ ୟ ଏବଂବିଦି ପାପଂ
କାମୟତେ ୟଶ୍ଚୈନମଭିଦାସତି ସ ଏଷୋଽଶ୍ମାଖଣଃ ।। ୧.୨.୮।।

ନୈବୈତେନ ସୁରଭି ନ ଦୁର୍ଗନ୍ଧି ବିଜାନାତ୍ୟପହତପାପ୍ମା ହ୍ୟେଷ ତେନ ୟଦଶ୍ନାତି ୟତ୍ପିବତି
ତେନେତରାନ୍ ପ୍ରାଣାନବତି ।
ଏତମୁ ଏବାନ୍ତତୋଽବିତ୍ତ୍ୟୋତ୍ରାମତି ବ୍ୟାଦଦାତ୍ୟେବାନ୍ତତ ଇତି ।। ୧.୨.୯।।

ତଂହାଙ୍ଗିରା ଉଦ୍ଗୀଥମୁପାସାଂଚକ୍ର ଏତମୁ ଏବାଙ୍ଗିରସଂ ମନ୍ୟନ୍ତେଽଙ୍ଗାନାଂ ୟଦ୍ରସଃ ।। ୧.୨.୧୦।।

ତେନ ତଂହ ବୃହସ୍ପତିରୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସାଂଚକ୍ର ଏତମୁ ଏବ ବୃହସ୍ପତିଂ
ମନ୍ୟନ୍ତେ ବାଗ୍ଘି ବୃହତୀ ତସ୍ୟା ଏଷ ପତିଃ ।। ୧.୨.୧୧ ।।

ତେନ ତଂହାୟାସ୍ୟ ଉଦ୍ଗୀଥମୁପାସାଂଚକ୍ର ଏତମୁ ଏବାୟାସ୍ୟଂ
ମନ୍ୟନ୍ତ ଆସ୍ୟାଦ୍ୟଦୟତେ ।। ୧.୨.୧୨।।

ତେନ ତଂହ ବକୋ ଦାଲ୍ଭ୍ୟୋ ବିଦାଂଚକାର ।
ସ ହ ନୈମିଶୀୟାନାମୁଦ୍ଗାତା ବଭୂବ ସ ହ ସ୍ମୈଭ୍ୟଃ କାମାନାଗାୟତି ।। ୧.୨.୧୩।।

Not For Commercial Use

ଆଗାତା ହ ବୈ କାମାନାଂ ଭବତି ୟ ଏତଦେବଂ
ବିଦ୍ୱାନକ୍ଷରମୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସ୍ତ ଇତ୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମମ୍ ।। ୧.୨.୧୪।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥାଧିଦୈବତଂ ୟ ଏବାସୌ ତପତି ତମୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସୀତୋଦ୍ୟନ୍ବା ଏଷ ପ୍ରଜାଭ୍ୟ ଉଦ୍ଗାୟତି
ଉଦ୍ୟଂସ୍ତମୋଭୟମପହନ୍ତ୍ୟପହନ୍ତା ହ ବୈ ଭୟସ୍ୟ ତମସୋ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧.୩.୧।।

ସମାନ ଉ ଏବାୟଂ ଚାସୌ ଚୋଷ୍ଣୋଽୟମୁଷ୍ଣୋଽସୌ ସ୍ୱର ଇତୀମମାଚକ୍ଷତେ ସ୍ୱର
ଇତି ପ୍ରତ୍ୟାସ୍ୱର ଇତ୍ୟମୁଂ ତସ୍ମାଦ୍ବା ଏତମିମମମୁଂ ଚୋଦ୍ଗୀଥମୁପାସୀତ ।। ୧.୩.୨।।

ଅଥ ଖଲୁ ବ୍ୟାନମେବୋଦ୍ଗୀଥମୁପାସୀତ ୟଦ୍ଧୈ ପ୍ରାଣିତି ସ ପ୍ରାଣୋ ୟଦପାନିତି ସୋଽପାନଃ ।
ଅଥ ୟଃ ପ୍ରାଣାପାନୟୋଃ ସନ୍ଧିଃ ସ ବ୍ୟାନୋ ୟୋ ବ୍ୟାନଃ ସା ବାକ୍
ତସ୍ମାଦପ୍ରାଣନ୍ନନପାନନ୍ବାଚମଭିବ୍ୟାହରତି ।। ୧.୩.୩।।

ୟା ବାକ୍ସର୍ଚ୍ଚସ୍ମାଦପ୍ରାଣନ୍ନନପାନନ୍ଋଚମଭିବ୍ୟାହରତି ୟର୍ଚ୍ଚସ୍ରାମ ତସ୍ମାଦପ୍ରାଣନ୍ନନପାନନ୍ସାମ
ଗାୟତି ୟସ୍ରାମ ସ ଉଦ୍ଗୀଥସ୍ତସ୍ମାଦପ୍ରାଣନ୍ନନପାନନ୍ନୁଦ୍ଗାୟତି ।। ୧.୩.୪।।

ଅତୋ ୟାନ୍ୟନ୍ୟାନି ବୀର୍ୟବନ୍ତି କର୍ମାଣି ୟଥାଗ୍ନେର୍ମନ୍ଥନମାଜେଃ
ସରଣଂ ଦୃଢସ୍ୟ ଧନୁଷ ଆୟମନମପ୍ରାଣନ୍ନନପାନଂସ୍ତାନି
କରୋତ୍ୟେତସ୍ୟ ହେତୋର୍ବ୍ୟାନମେବୋଦ୍ଗୀଥମୁପାସୀତ ।। ୧.୩.୫।।

ଅଥ ଖଲୂଦ୍ଗୀଥାକ୍ଷରାଣ୍ୟୁପାସୀତୋଦ୍ଗୀଥ ଇତି ପ୍ରାଣ ଏବୋତ୍-ପ୍ରାଣେନ ହ୍ୟୁତ୍ତିଷ୍ଠତି
ବାଗ୍ଗୀର୍ବାଚୋ ହ ଗିର ଇତ୍ୟାଚକ୍ଷତେଽନ୍ନଂ ଥମନ୍ନେ ହୀଦଂ ସର୍ବଂ ସ୍ଥିତମ୍ ।। ୧.୩.୬।।

Not For Commercial Use

ଦ୍ୟୌରେବୋଦନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଗୀଃ ପୃଥିବୀ ଥମାଦିତ୍ୟ ଏବୋଦ୍ୱାୟୁର୍ଗୀରଗ୍ନିସ୍ଥଂ
ସାମବେଦ ଏବୋଦ୍ୟଜୁର୍ବେଦୋ ଗୀରୃଗ୍ୱେଦସ୍ଥଂ ଦୁଗ୍ଧେଂସ୍ମୈ ବାଗ୍ଧୋହଂ ୟୋ
ବାଚୋ ଦୋହୋଂନ୍ନବାନନ୍ନାଦୋ ଭବତି ୟ ଏତାନ୍ୟେବଂ
ବିଦ୍ୱାନୁଦ୍ଗୀଥାକ୍ଷରାଣ୍ୟୁପାସ୍ତ ଉଦ୍ଗୀଥ ଇତି ।। ୧.୩.୭।।

ଅଥ ଖଲ୍ୱାଶୀଃସମୃଦ୍ଧିରୁପସରଣାନୀତ୍ୟୁପାସୀତ
ୟେନ ସାମ୍ନା ସ୍ତୋଷ୍ୟନ୍ସ୍ୟାଓସ୍ରାମୋପଧାବେତ୍ ।। ୧.୩.୮।।

ୟସ୍ୟାମୃଚି ତାମୃଚଂ ୟଦାର୍ଷେୟଂ ତମୃଷିଂ ୟାଂ
ଦେବତାମଭିଷ୍ଟୋଷ୍ୟନ୍ସ୍ୟାଓାଂ ଦେବତାମୁପଧାବେତ୍ ।। ୧.୩.୯।।

ୟେନ ଛନ୍ଦସା ସ୍ତୋଷ୍ୟନ୍ସ୍ୟାଓଚ୍ଛନ୍ଦ ଉପଧାବେଦ୍ୟେନ
ସ୍ତୋମେନ ସ୍ତୋଷ୍ୟମାଣଃ ସ୍ୟାଓଂ ସ୍ତୋମମୁପଧାବେତ୍ ।। ୧.୩.୧୦।।

ୟାଂ ଦିଶମଭିଷ୍ଟୋଷ୍ୟନ୍ସ୍ୟାଓାଂ ଦିଶମୁପଧାବେତ୍ ।। ୧.୩.୧୧।।

ଆତ୍ମାନମନ୍ତତ ଉପସୃତ୍ୟ ସ୍ତୁବୀତ କାମଂ ଧ୍ୟାୟନ୍ନପ୍ରମତ୍ତୋଂଭ୍ୟାଶୋ ହ ୟଦସ୍ମୈ
ସ କାମଃ ସମୃଧ୍ୟେତ ୟକ୍ଷାମଃ ସ୍ତୁବୀତେତି ୟକ୍ଷାମଃ ସ୍ତୁବୀତେତି ।। ୧.୩.୧୨।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରମୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସୀତୋମିତି ହ୍ୟୁଦ୍ଗାୟତି ତସ୍ୟୋପବ୍ୟାଖ୍ୟାନମ୍ ।। ୧.୪.୧।।

ଦେବା ବୈ ମୃତ୍ୟୋର୍ବିଭ୍ୟତସ୍ତ୍ରୟୀଂ ବିଦ୍ୟାଂ ପ୍ରାବିଶଂସ୍ତେ
ଛନ୍ଦୋଭିରଚ୍ଛାଦୟନ୍ୟଦେଭିରଚ୍ଛାଦୟଂସ୍ତଚ୍ଛନ୍ଦସାଂ ଛନ୍ଦସ୍ତ୍ୱମ୍ ।। ୧.୪.୨।।

Not For Commercial Use

ତାନୁ ତତ୍ର ମୃତ୍ୟୁର୍ୟଥା ମସ୍ର୍ୟମୁଦକେ ପରିପଶ୍ୟେଦେବଂ ପର୍ୟ୍ୟପଶ୍ୟଦୃଚି ସାମ୍ନି ୟଜୁଷି ।
ତେ ନୁ ବିଦ୍ଧ୍ୱୋର୍ଧ୍ୱା ଋଚଃ ସାମ୍ନୋ ୟଜୁଷଃ ସ୍ୱରମେବ ପ୍ରାବିଶନ୍ ।। ୧.୪.୩।।

ୟଦା ବା ଋଚମାପ୍ନୋତ୍ୟୋମିତ୍ୟେବାତିସ୍ୱରତ୍ୟେବꣳ ସାମୈବଂ ୟଜୁରେଷ ଉ ସ୍ୱରୋ
ୟଦେତଦକ୍ଷରମେତଦମୃତମଭୟଂ ତତ୍-ପ୍ରବିଶ୍ୟ ଦେବା ଅମୃତା ଅଭୟା ଅଭବନ୍ ।। ୧.୪.୪।।

ସ ୟ ଏତଦେବଂ ବିଦ୍ୱାନକ୍ଷରଂ ପ୍ରଣୌତ୍ୟେତଦେବାକ୍ଷରꣳ ସ୍ୱରମମୃତମଭୟଂ ପ୍ରବିଶତି
ତତ୍-ପ୍ରବିଶ୍ୟ ୟଦମୃତା ଦେବାସ୍ତଦମୃତୋ ଭବତି ।। ୧.୪.୫।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ଖଲୁ ୟ ଉଦ୍ଗୀଥଃ ସ ପ୍ରଣବୋ ୟଃ ପ୍ରଣବଃ ସ ଉଦ୍ଗୀଥ ଇତ୍ୟସୌ
ବା ଆଦିତ୍ୟ ଉଦ୍ଗୀଥ ଏଷ ପ୍ରଣବ ଓମିତି ହ୍ୟେଷ ସ୍ୱରନ୍ନେତି ।। ୧.୫.୧।।

ଏତମୁ ଏବାହମଭ୍ୟଗାସିଷଂ ତସ୍ମାନ୍ମମ ତ୍ୱମେକୋꣳସୀତି ହ କୌଷୀତକିଃ ପୁତ୍ରମୁବାଚ
ରଶ୍ମୀꣳସ୍ତ୍ୱଂ ପର୍ୟ୍ୟାବର୍ତୟାଦ୍ୱହବୋ ବୈ ତେ ଭବିଷ୍ୟନ୍ତୀତ୍ୟଧିଦୈବତମ୍ ।। ୧.୫.୨।।

ଅଥାଧ୍ୟାତ୍ମଂ ୟ ଏବାୟଂ ମୁଖ୍ୟଃ ପ୍ରାଣସ୍ତମୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସୀତୋମିତି ହ୍ୟେଷ ସ୍ୱରନ୍ନେତି ।। ୧.୫.୩।।

ଏତମୁ ଏବାହମଭ୍ୟଗାସିଷଂ ତସ୍ମାନ୍ମମ ତ୍ୱମେକୋꣳସୀତି ହ କୌଷୀତକିଃ ପୁତ୍ରମୁବାଚ
ପ୍ରାଣାꣳସ୍ତ୍ୱଂ ଭୂମାନମଭିଗାୟତାଦ୍ୱହବୋ ବୈ ମେ ଭବିଷ୍ୟନ୍ତୀତି ।। ୧.୫.୪।।

ଅଥ ଖଲୁ ୟ ଉଦ୍ଗୀଥଃ ସ ପ୍ରଣବୋ ୟଃ ପ୍ରଣବଃ ସ ଉଦ୍ଗୀଥ ଇତି
ହୋତୃଷଦନାଦ୍ଧୈବାପି ଦୁରୁଦ୍ଗୀତମନୁସମାହରତୀତ୍ୟନୁସମାହରତୀତି ।।। ୧.୫.୫।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଇୟମେବର୍ଗଗ୍ନିଃ ସାମ ତଦେତଦେତସ୍ୟାମୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢ଼ꣳ ସାମ
ତସ୍ମାଦୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢ଼ꣳ ସାମ ଗୀୟତ ଇୟମେବ ସାꣳଗ୍ନିରମସ୍ତସ୍ରାମ ।। ୧.୬.୧।।

ଅନ୍ତରିକ୍ଷମେବର୍ଗ୍ୱାୟୁଃ ସାମ ତଦେତଦେତସ୍ୟାମୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢ଼ꣳ ସାମ
ତସ୍ମାଦୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢ଼ꣳ ସାମ ଗୀୟତେꣳଅନ୍ତରିକ୍ଷମେବ ସା ବାୟୁରମସ୍ତସ୍ରାମ ।। ୧.୬.୨।।

ଦ୍ୟୌରେବର୍ଗାଦିତ୍ୟଃ ସାମ ତଦେତଦେତସ୍ୟାମୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢ଼ꣳ ସାମ
ତସ୍ମାଦୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢ଼ꣳ ସାମ ଗୀୟତେ ଦ୍ୟୌରେବ ସାଦିତ୍ୟୋꣳମସ୍ତସ୍ରାମ ।। ୧.୬.୩।।

ନକ୍ଷତ୍ରାଣ୍ୟେବର୍କ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ସାମ ତଦେତଦେତସ୍ୟାମୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢ଼ꣳ ସାମ
ତସ୍ମାଦୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢ଼ꣳ ସାମ ଗୀୟତେ ନକ୍ଷତ୍ରାଣ୍ୟେବ ସା ଚନ୍ଦ୍ରମା ଅମସ୍ତସ୍ରାମ ।। ୧.୬.୪।।

ଅଥ ୟଦେତଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ଶୁକ୍ଲଂ ଭାଃ ସୈବର୍ଗଥ ୟନ୍ନୀଲଂ ପରଃ କୃଷ୍ଣଂ ତତ୍ସାମ
ତଦେତଦେତସ୍ୟାମୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢ଼ꣳ ସାମ ତସ୍ମାଦୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢ଼ꣳ ସାମ ଗୀୟତେ ।। ୧.୬.୫।।

ଅଥ ୟଦେବୈତଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ଶୁକ୍ଲଂ ଭାଃ ସୈବ ସାꣳଥ ୟନ୍ନୀଲଂ ପରଃ କୃଷ୍ଣଂ
ତଦମସ୍ତସ୍ରାମାꣳଥ ୟ ଏଷୋꣳଅନ୍ତରାଦିତ୍ୟେ ହିରଣ୍ମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଦୃଶ୍ୟତେ
ହିରଣ୍ୟଶ୍ମଶ୍ରୁର୍ହିରଣ୍ୟକେଶ ଆପ୍ରଣସ୍ୱାତ୍ସର୍ବ ଏବ ସୁବର୍ଣ୍ଣଃ ।। ୧.୬.୬।।

ତସ୍ୟ ୟଥା କପ୍ୟାସଂ ପୁଣ୍ଡରୀକମେବମକ୍ଷିଣୀ ତସ୍ୟୋଦିତି ନାମ ସ ଏଷ ସର୍ବେଭ୍ୟଃ
ପାପ୍ମଭ୍ୟ ଉଦିତ ଉଦେତି ହ ବୈ ସର୍ବେଭ୍ୟଃ ପାପ୍ମଭ୍ୟୋ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧.୬.୭।।

ତସ୍ୟର୍କ୍ ଚ ସାମ ଚ ଗେଷ୍ଟୌ ତସ୍ମାଦୁଦ୍ଗୀଥସ୍ତସ୍ମାତ୍ତ୍ୱେବୋଦ୍ଗାତୈତସ୍ୟ ହି ଗାତା ସ ଏଷ ୟେ
ଚାମୁଷ୍ମାତ୍ପରାଞ୍ଚୋ ଲୋକାସ୍ତେଷାଂ ଚେଷ୍ଟେ ଦେବକାମାନାଂ ଚେତ୍ୟଧିଦୈବତମ୍ ।। ୧.୬.୮।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥାଧ୍ୟାତ୍ମଂ ବାଗେବର୍କ୍ ପ୍ରାଣଃ ସାମ ତଦେତଦେତସ୍ୟାମୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢଂ
ସାମ ତସ୍ମାଦୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢଂ ସାମ ଗୀୟତେ ।
ବାଗେବ ସା ପ୍ରାଣୋଽମସ୍ତୁତ୍ସାମ ।। ୧.୭.୧।।

ଚକ୍ଷୁରେବର୍ଗାତ୍ମା ସାମ ତଦେତଦେତସ୍ୟାମୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢଂ ସାମ
ତସ୍ମାଦୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢଂ ସାମ ଗୀୟତେ ।
ଚକ୍ଷୁରେବ ସାଽୟମାତ୍ମାଽମସ୍ତୁତ୍ସାମ ।। ୧.୭.୨।।

ଶ୍ରୋତ୍ରମେବର୍ତ୍ମନଃ ସାମ ତଦେତଦେତସ୍ୟାମୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢଂ ସାମ
ତସ୍ମାଦୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢଂ ସାମ ଗୀୟତେ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରମେବ ସା ମନୋଽମସ୍ତୁତ୍ସାମ ।। ୧.୭.୩।।

ଅଥ ୟଦେତଦକ୍ଷ୍ନ-ଣଃ ଶୁକ୍ଲଂ ଭାଃ ସୈବର୍ଗଥ ୟନ୍ନୀଲଂ ପରଃ
କୃଷ୍ଣଂ ତତ୍ସାମ ତଦେତଦେତସ୍ୟାମୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢଂ ସାମ ତସ୍ମାଦୃଚ୍ୟଧ୍ୟୂଢଂ ସାମ ଗୀୟତେ ।
ଅଥ ୟଦେବୈତଦକ୍ଷ୍ନ-ଣଃ ଶୁକ୍ଲଂ ଭାଃ ସୈବ ସାଽଥ
ୟନ୍ନୀଲଂ ପରଃ କୃଷ୍ଣଂ ତଦମସ୍ତୁତ୍ସାମ ।। ୧.୭.୪।।

ଅଥ ୟ ଏଷୋଽନ୍ତରକ୍ଷିଣି ପୁରୁଷୋ ଦୃଶ୍ୟତେ ସୈବର୍କ୍ତତ୍ସାମ
ତଦୁକ୍ଥଂ ତଦ୍ୟଜୁସ୍ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତସ୍ୟୈତସ୍ୟ ତଦେବ ରୂପଂ ୟଦମୁଷ୍ୟ ରୂପଂ
ୟାବମୁଷ୍ୟ ଗେଷ୍ଣୌ ତୌ ଗେଷ୍ଣୌ ୟନ୍ନାମ ତନ୍ନାମ ।। ୧.୭.୫।।

ସ ଏଷ ୟେ ଚୈତସ୍ମାଦର୍ବାଞ୍ଚୋ ଲୋକାସ୍ତେଷାଂ ଚେଷ୍ଟେ ମନୁଷ୍ୟକାମାନାଂ
ଚେତି ତଦ୍ୟ ଇମେ ବୀଣାୟାଂ ଗାୟନ୍ତ୍ୟେତଂ ତେ ଗାୟନ୍ତି ତସ୍ମାତ୍ତେ ଧନସନୟଃ ।। ୧.୭.୬।।

ଅଥ ୟ ଏତଦେବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ସାମ ଗାୟତ୍ୟୁଭୌ ସ ଗାୟତି ସୋଽମୁନୈବ ସ ଏଷ ୟେ
ଚାମୁଷ୍ମାତ୍ପରାଞ୍ଚୋ ଲୋକାସ୍ତାଽଶ୍ଚାପ୍ନୋତି ଦେବକାମାଽଶ୍ଚ ।। ୧.୭.୭।।

Not For Commercial Use

ଅଥାନେନୈବ ଯେ ଚୈତସ୍ମାଦର୍ବାଞ୍ଚୋ ଲୋକାସ୍ତାꣳଶ୍ଚାପ୍ନୋତି
ମନୁଷ୍ୟକାମାꣳଶ୍ଚ ତସ୍ମାଦୁ ହୈବଂବିଦୁଦ୍ଗାତା ବ୍ରୂୟାତ୍ ।। ୧.୭.୮।।

କଂ ତେ କାମମାଗାୟାନୀତ୍ୟେଷ ହ୍ୟେବ କାମାଗାନସ୍ୟେଷ୍ଟେ ୟ
ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ସାମ ଗାୟତି ସାମ ଗାୟତି ।। ୧.୭.୯।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତ୍ରୟୋ ହୋଦ୍ଗୀଥେ କୁଶଲା ବଭୂବୁଃ ଶିଲକଃ ଶାଲାବତ୍ୟଶ୍ଚୈକିତାୟନୋ
ଦାଲ୍ଭ୍ୟଃ ପ୍ରବାହଣୋ ଜୈବଲିରିତି, ତେ ହୋଚୁରୁଦ୍ଗୀଥେ
ବୈ କୁଶଲାଃ ସ୍ମୋ ହନ୍ତୋଦ୍ଗୀଥେ କଥାଂ ବଦାମ ଇତି ।। ୧.୮.୧।।

ତଥେତି ହ ସମୁପବିବିଶୁଃ, ସ ହ ପ୍ରବାହଣୋ ଜୈବଲିରୁବାଚ,
ଭଗବନ୍ତାବଗ୍ରେ ବଦତାଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୟୋର୍ବଦତୋର୍ବାଚꣳ ଶ୍ରୋଷ୍ୟାମୀତି ।। ୧.୮.୨।।

ସ ହ ଶିଲକଃ ଶାଲାବତ୍ୟଶ୍ଚୈକିତାୟନଂ ଦାଲ୍ଭ୍ୟମୁବାଚ
ହନ୍ତ ତ୍ୱା ପୃଚ୍ଛାନୀତି, ପୃଚ୍ଛେତି ହୋବାଚ ।। ୧.୮.୩।।

କା ସାମ୍ନୋ ଗତିରିତି, ସ୍ୱର ଇତି ହୋବାଚ, ସ୍ୱରସ୍ୟ କା ଗତିରିତି, ପ୍ରାଣ ଇତି ହୋବାଚ, ପ୍ରାଣସ୍ୟ କା
ଗତିରିତ୍ୟନ୍ନମିତି ହୋବାଚାନ୍ନସ୍ୟ କା ଗତିରିତ୍ୟାପ ଇତି ହୋବାଚ ।। ୧.୮.୪।।

ଅପାଂ କା ଗତିରିତ୍ୟସୌ ଲୋକ ଇତି ହୋବାଚାମୁଷ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ
କା ଗତିରିତି ନ ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକମତିନୟେଦିତି ହୋବାଚ, ସ୍ୱର୍ଗଂ
ବୟଂ ଲୋକꣳ ସାମାଭିସଂସ୍ଥାପୟାମଃ ସ୍ୱର୍ଗସꣳସ୍ତାବꣳ ହି ସାମେତି ।। ୧.୮.୫।।

Not For Commercial Use

ତꣳ ହ ଶିଲକଃ ଶାଲାବତ୍ୟଶ୍ଚୈକିତାୟନଂ ଦାଲ୍ଭ୍ୟମୁବାଚାପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ବୈ କିଲ ତେ
ଦାଲ୍ଭ୍ୟ ସାମ ୟସ୍ତ୍ୱେତର୍ହି ବ୍ରୂୟାନ୍ମୂର୍ଧା ତେ ବିପତିଷ୍ୟତୀତି ମୂର୍ଧା ତେ ବିପତେଦିତି ।। ୧.୮.୬।।

ହନ୍ତାହମେତଦ୍-ଭଗବତୋ ବେଦାନୀତି, ବିଦ୍ଧୀତି ହୋବାଚାମୁଷ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ କା ଗତିରିତ୍ୟୟଂ
ଲୋକ ଇତି ହୋବାଚାସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ କା ଗତିରିତି ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ଲୋକମିତିନୟେଦିତି ହୋବାଚ,
ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ବୟଂ ଲୋକꣳ ସାମାଭିସꣳସ୍ଥାପୟାମଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠାସꣳସ୍ତାବꣳ ହି ସାମେତି ।। ୧.୮.୭।।

ତꣳହ ପ୍ରବାହଣୋ ଜୈବଲିରୁବାଚାନ୍ତବଦ୍ବୈ କିଲ ତେ ଶାଲାବତ୍ୟ ସାମ ୟସ୍ତ୍ୱେତର୍ହି
ବ୍ରୂୟାନ୍ମୂର୍ଧା ତେ ବିପତିଷ୍ୟତୀତି ମୂର୍ଧା ତେ ବିପତେଦିତି ହନ୍ତାହମେତଦ୍-ଭଗବତୋ
ବେଦାନୀତି, ବିଦ୍ଧୀତି ହୋବାଚ ।। ୧.୮.୮।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାꣳଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ କା ଗତିରିତ୍ୟାକାଶ ଇତି ହୋବାଚ ସର୍ବାଣି ହ ବା ଇମାନି
ଭୂତାନ୍ୟାକାଶାଦେବ ସମୁତ୍ପଦ୍ୟନ୍ତ ଆକାଶଂ ପ୍ରତ୍ୟସ୍ତଂ ୟନ୍ତ୍ୟାକାଶୋ
ହ୍ୟେବୈଭ୍ୟୋ ଜ୍ୟାୟ୍ୟାନକାଶଃ ପରାୟଣମ୍ ।। ୧.୯.୧।।

ସ ଏଷ ପରୋବରୀୟାନୁଦ୍ଗୀଥଃ ସ ଏଷୋꣳନନ୍ତଃ ପରୋବରୀୟୋ
ହାସ୍ୟ ଭବତି ପରୋବରୀୟସୋ ହ ଲୋକାଞ୍ଜୟତି
ୟ ଏତଦେବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ପରୋବରୀୟାꣳସମୁଦ୍ଗୀଥମୁପାସ୍ତେ ।। ୧.୯.୨।।

ତꣳ ହୈତମତିଧନ୍ୱା ଶୌନକ ଉଦରଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟାୟୋକ୍ତ୍ୱାବାଚ
ୟାବତ୍ତ ଏନଂ ପ୍ରଜାୟାମୁଦ୍ଗୀଥଂ ବେଦିଷ୍ୟନ୍ତେ ପରୋବରୀୟୋ
ହୈଭ୍ୟସ୍ତାବଦସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ଜୀବନଂ ଭବିଷ୍ୟତି ।। ୧.୯.୩।।

Not For Commercial Use

ତଥାମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ଲୋକ ଇତି ସ ଯ୍ଵ ଏତଦେବଂ ବିଦ୍ୱାନୁପାସ୍ତେ
ପରୋବରୀୟ୍ଵ ଏବ ହାସ୍ୟାସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ଜୀବନଂ ଭବତି
ତଥାମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ଲୋକ ଇତି ଲୋକେ ଲୋକ ଇତି ।। ୧.୯.୪।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ମଟଚୀହତେଷୁ କୁରୁଷ୍ୱାଟିକ୍ୟା ସହ ଜାୟ୍ୟୟୋଷସ୍ତିର୍ହ
ଚାକ୍ରାୟ୍ଣ ଇଭ୍ୟଗ୍ରାମେ ପ୍ରୁଦ୍ରାଣକ ଉବାସ ।। ୧.୧୦.୧।।

ସ ହେଭ୍ୟଂ କୁଲ୍ମାଷାନ୍-ଖାଦନ୍ତଂ ବିଭିକ୍ଷେ ତଂ ହୋବାଚ ।
ନେତୋଃନ୍ୟେ ବିଦ୍ୟନ୍ତେ ଯ୍ଵଚ ଯ୍ଵେ ମ ଇମ ଉପନିହିତା ଇତି ।। ୧.୧୦.୨।।

ଏତେଷାଂ ମେ ଦେହୀତି ହୋବାଚ, ତାନସ୍ମୈ ପ୍ରୁଦଦୌ
ହନ୍ତାନୁପାନମିତ୍ୟୁଚ୍ଛିଷ୍ଟଂ ବୈ ମେ ପୀତଂ ସ୍ୟାଦିତି ହୋବାଚ ।। ୧.୧୦.୩।।

ନ ସ୍ୱିଦେତେଃପ୍ୟୁଚ୍ଛିଷ୍ଟା ଇତି ନ ବା ଅଜୀବିଷ୍ୟମିମାନଖାଦନ୍ନିତି
ହୋବାଚ କାମୋ ମ ଉଦପାନମିତି ।। ୧.୧୦.୪।।

ସ ହ ଖାଦିତ୍ୱାତିଶେଷାଞ୍ଜାୟ୍ୟାୟ୍ୟା ଆଜହାର ସାଗ୍ର ଏବ
ସୁଭିକ୍ଷା ବଭୂବ ତାନ୍ପ୍ରତିଗୃହ୍ୟ ନିଦଧୌ ।। ୧.୧୦.୫।।

ସ ହ ପ୍ରାତଃ ସଂଜିହାନ ଉବାଚ ଯ୍ଦ୍ୱତାନ୍ନସ୍ୟ ଲଭେମହି ଲଭେମହି
ଧନମାତ୍ରାଂ ରାଜାସୌ ଯ୍ଜତେ ସ ମା ସର୍ବୈରାର୍ତ୍ୱିଜ୍ୟୈର୍ବୃଣୀତେତି ।। ୧.୧୦.୬।।

ତଂ ଜାୟ୍ୟୋବାଚ ହନ୍ତ ପତ ଇମ ଏବ କୁଲ୍ମାଷା ଇତି
ତାନ୍-ଖାଦିତ୍ୱାଂମୁଂ ଯ୍ଜଂ ବିତତମେୟ୍ୟାୟ୍ୟ ।। ୧.୧୦.୭।।

Not For Commercial Use

ତତ୍ରୋଦ୍ଗାତୃନାସ୍ତାବେ ସ୍ତୋଷ୍ୟମାଣାନୁପୋପବିବେଶ, ସ ହ ପ୍ରସ୍ତୋତାରମୁବାଚ ।। ୧.୧୦.୮।।

ପ୍ରସ୍ତୋତର୍ୟ୍ୟା ଦେବତା ପ୍ରସ୍ତାବମନ୍ବାୟତ୍ତା ତାଂ ଚେଦବିଦ୍ୱାନ୍‌ପ୍ରସ୍ତୋଷ୍ୟସି
ମୂର୍ଧା ତେ ବିପତିଷ୍ୟତୀତି ।। ୧.୧୦.୯।।

ଏବମେବୋଦ୍ଗାତାରମୁବାଚୋଦ୍ଗାତର୍ୟ୍ୟା ଦେବତୋଦ୍ଗୀଥମନ୍ବାୟତ୍ତା
ତାଂ ଚେଦବିଦ୍ୱାନୁଦ୍ଗାସ୍ୟସି ମୂର୍ଧା ତେ ବିପତିଷ୍ୟତୀତି ।। ୧.୧୦.୧୦।।

ଏବମେବ ପ୍ରତିହର୍ତାରମୁବାଚ, ପ୍ରତିହର୍ତର୍ୟ୍ୟା ଦେବତା
ପ୍ରତିହାରମନ୍ବାୟତ୍ତା ତାଂ ଚେଦବିଦ୍ୱାନ୍‌ପ୍ରତିହରିଷ୍ୟସି ମୂର୍ଧା ତେ
ବିପତିଷ୍ୟତୀତି, ତେ ହ ସମାରତାସ୍ତୂଷ୍ଣୀମାସାଂଚକ୍ରିରେ ।। ୧.୧୦.୧୧।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ୟଜମାନ ଉବାଚ, ଭଗବନ୍ତଂ ବା ଅହଂ
ବିବିଦିଷାଣୀତ୍ୟୁଷସ୍ତିରସ୍ମି ଚାକ୍ରାୟଣ ଇତି ହୋବାଚ ।। ୧.୧୧.୧।।

ସ ହୋବାଚ, ଭଗବନ୍ତଂ ବା ଅହମେଭିଃ ସର୍ବୈରାର୍ତ୍ୱିଜ୍ୟୈଃ
ପର୍ୟ୍ୟୈଷିଷଂ ଭଗବତୋ ବା ଅହମବିଂତ୍ସ୍ୟାନ୍ୟାନବୃଷି ।। ୧.୧୧.୨।।

ଭଗବାଂସ୍ତ୍ୱେବ ମେ ସର୍ବୈରାର୍ତ୍ୱିଜ୍ୟୈରିତି ତଥେତ୍ୟଥ
ତର୍ହ୍ୟେତ ଏବ ସମତିସୃଷ୍ଟାଃ ସ୍ତୁବତାଂ ୟାବତ୍ତ୍ୱେଭ୍ୟୋ ଧନଂ
ଦଦ୍ୟାସ୍ତାବନ୍ମମ ଦଦ୍ୟା ଇତି, ତଥେତି ହ ୟଜମାନ ଉବାଚ ।। ୧.୧୧.୩।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ହୈନଂ ପ୍ରସ୍ତୋତୋପସସାଦ, ପ୍ରସ୍ତୋତର୍ୟ୍ଯା ଦେବତା
ପ୍ରସ୍ତାବମନ୍ବାୟତ୍ତା ତାଂ ଚେଦବିଦ୍ୱାନ୍‌ପ୍ରସ୍ତୋଷ୍ୟସି ମୂର୍ଧା ତେ
ବିପତିଷ୍ୟତୀତି, ମା ଭଗବାନବୋଚତ୍ଅତମା ସା ଦେବତେତି ।। ୧.୧୧.୪।।

ପ୍ରାଣ ଇତି ହୋବାଚ, ସର୍ବାଣି ହ ବା ଇମାନି ଭୂତାନି ପ୍ରାଣମେବାଭିସଂବିଶନ୍ତି
ପ୍ରାଣମଭ୍ୟୁଜ୍ଜିହତେ ସୈଷା ଦେବତା ପ୍ରସ୍ତାବମନ୍ବାୟତ୍ତା ତାଂ ଚେଦବିଦ୍ୱାନ୍‌ପ୍ରାସ୍ତୋଷ୍ୟୋ
ମୂର୍ଧା ତେ ବ୍ୟପତିଷ୍ୟତ୍ଅଥୋକ୍ତସ୍ୟ ମୟେତି ।। ୧.୧୧.୫।।

ଅଥ ହୈନମୁଦ୍ଗାତୋପସସାଦୋଦ୍ଗାତର୍ୟ୍ଯା ଦେବତୋଦ୍ଗୀଥମନ୍ବାୟତ୍ତା
ତାଂ ଚେଦବିଦ୍ୱାନୁଦ୍ଗାସ୍ୟସି ମୂର୍ଧା ତେ ବିପତିଷ୍ୟତୀତି,
ମା ଭଗବାନବୋଚତ୍ଅତମା ସା ଦେବତେତି ।। ୧.୧୧.୬।।

ଆଦିତ୍ୟ ଇତି ହୋବାଚ, ସର୍ବାଣି ହ ବା ଇମାନି ଭୂତାନ୍ୟାଦିତ୍ୟମୁଚ୍ଚୈଃ ସନ୍ତଂ
ଗାୟନ୍ତି ସୈଷା ଦେବତୋଦ୍ଗୀଥମନ୍ବାୟତ୍ତା ତାଂ ଚେଦବିଦ୍ୱାନୁଦଗାସ୍ୟୋ
ମୂର୍ଧା ତେ ବ୍ୟପତିଷ୍ୟତ୍ଅଥୋକ୍ତସ୍ୟ ମୟେତି ।। ୧.୧୧.୭।।

ଅଥ ହୈନଂ ପ୍ରତିହର୍ତୋପସସାଦ, ପ୍ରତିହର୍ତର୍ୟ୍ଯା ଦେବତା ପ୍ରତିହାରମନ୍ବାୟତ୍ତା ତାଂ
ଚେଦବିଦ୍ୱାନ୍‌ପ୍ରତିହରିଷ୍ୟସି ମୂର୍ଧା ତେ ବିପତିଷ୍ୟତୀତି, ମା ଭଗବାନବୋଚତ୍ଅତମା
ସା ଦେବତେତି ।। ୧.୧୧.୮।।

ଅନ୍ନମିତି ହୋବାଚ, ସର୍ବାଣି ହ ବା ଇମାନି ଭୂତନ୍ୟନ୍ନମେବ ପ୍ରତିହରମାଣାନି
ଜୀବନ୍ତି ସୈଷା ଦେବତା ପ୍ରତିହାରମନ୍ବାୟତ୍ତା ତାଂ ଚେଦବିଦ୍ୱାନ୍‌ପ୍ରତ୍ୟହରିଷ୍ୟୋ
ମୂର୍ଧା ତେ ବ୍ୟପତିଷ୍ୟତ୍ଅଥୋକ୍ତସ୍ୟ ମୟେତି ତଥୋକ୍ତସ୍ୟ ମୟେତି ।। ୧.୧୧.୯।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥାତଃ ଶୌବ ଉଦ୍ଗୀଥସ୍ତଦ୍ଧ ବକୋ ଦାଲ୍-ଭ୍ୟୋ ଗ୍ଲାବୋ ବା
ମୈତ୍ରେୟଃ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟମୁଦ୍ୱବ୍ରାଜ ।। ୧.୧୨.୧।।

ତସ୍ମୈ ଶ୍ୱା ଶ୍ୱେତଃ ପ୍ରାଦୁର୍ବଭୂବ, ତମନ୍ୟେ ଶ୍ୱାନ ଉପସମେତ୍ୟୋଚୁରନ୍ନଂ
ନୋ ଭଗବାନାଗାୟତ୍ୱଶନାୟାମ ବା ଇତି ।। ୧.୧୨.୨।।

ତାନ୍-ହୋବାଚେହୈବ ମା ପ୍ରାତରୁପସମୀୟାତେତି, ତଦ୍ଧ ବକୋ ଦାଲ୍-ଭ୍ୟୋ
ଗ୍ଲାବୋ ବା ମୈତ୍ରେୟଃ ପ୍ରତିପାଲୟାଂଚକାର ।। ୧.୧୨.୩।।

ତେ ହ ୟଥୈବେଦଂ ବହିଷ୍ପବମାନେନ ସ୍ତୋଷ୍ୟମାଣାଃ ସଂରବ୍ଧାଃ
ସର୍ପନ୍ତୀତ୍ୟେବ ମାସସୃପୁସ୍ତେ ହ ସମୁପବିଶ୍ୟ ହିଂଚକ୍ରୁଃ ।। ୧.୧୨.୪।।

ଓମ୍ଶମଦାଶମୋଂଶପିବାଶମୋଂଶଦେବୋ ବରୁଣଃ ପ୍ରଜାପତିଃ
ସବିତାଽନ୍ନମିହାଽଽହରଦନ୍ନପତେଶା ନ୍ନମିହାଽଽହରାଽଽହରୋଶମିତି ।। ୧.୧୨.୫।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅୟଂ ବାବ ଲୋକୋ ହାଉକାରୋ ବାୟୁର୍ହାଇକାରଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା
ଅଥକାରଃ ଆତ୍ମେହକାରୋଽଗ୍ନିରୀକାରଃ ।। ୧.୧୩.୧।।

ଆଦିତ୍ୟ ଉକାରୋ ନିହବ ଏକାରୋ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଔହୋଇକାରଃ
ପ୍ରଜାପତିର୍ହିଂକାରଃ ପ୍ରାଣଃ ସ୍ୱରୋଽନ୍ନଂ ୟା ବାଗ୍ୱିରାଟ୍ ।। ୧.୧୩.୨।।

ଅନିରୁକ୍ତସ୍ତ୍ରୟୋଦଶଃ ସ୍ତୋଭଃ ସଂଚରୋ ହୁଂକାରଃ ।। ୧.୧୩.୩।।

Not For Commercial Use

ଦୁଗ୍ଧେଽସ୍ମୈ ବାଗ୍-ଦୋହଂ ଯୋ ବାଚୋ ଦୋହୋଽନ୍ନବାନନ୍ନାଦୋ ଭବତି
ୟ ଏତାମେବଂ ସାମ୍ନାମୁପନିଷଦଂ ବେଦୋପନିଷଦଂ ବେଦ ଇତି ।। ୧.୧୩.୪।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ସମସ୍ତସ୍ୟ ଖଲୁ ସାମ୍ନ ଉପାସନଂ ସାଧୁ ୟତ୍-ଖଲୁ ସାଧୁ
ତତ୍ସାମେତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ୟଦସାଧୁ ତଦସାମେତି ।। ୨.୧.୧।।

ତଦ୍ଦୁତାପ୍ୟାହୁଃ ସାମ୍ନୈନମୁପାଗାଦିତି ସାଧୁନୈନମୁପାଗାଦିତ୍ୟେବ
ତଦାହୁରସାମ୍ନୈନମୁପାଗାଦିତ୍ୟସାଧୁନୈନମୁପଗାଦିତ୍ୟେବ ତଦାହୁଃ ।। ୨.୧.୨।।

ଅଥୋତାପ୍ୟାହୁଃ ସାମ ନୋ ବତେତି ୟତ୍ସାଧୁ ଭବତି ସାଧୁ ବତେତ୍ୟେବ
ତଦାହୁରସାମ ନୋ ବତେତି ୟଦସାଧୁ ଭବତ୍ୟସାଧୁ ବତେତ୍ୟେବ ତଦାହୁଃ ।। ୨.୧.୩।।

ସ ୟ ଏତଦେବଂ ବିଦ୍ୱାନସାଧୁ ସାମେତ୍ୟୁପାୟେଭ୍ୟାଶୋ ହ ୟଦେନଂ
ସାଧବୋ ଧର୍ମା ଆ ଚ ଗଚ୍ଛେୟୁରୁପ ଚ ନମେୟୁଃ ।। ୨.୧.୪।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଲୋକେଷୁ ପଞ୍ଚବିଧଂ ସାମୋପାସୀତ ପୃଥିବୀ ହିଂକାରୋଽଗ୍ନିଃ
ପ୍ରସ୍ତାବୋଽନ୍ତରିକ୍ଷମୁଦ୍ଗୀଥ ଆଦିତ୍ୟଃ ପ୍ରତିହାରୋ ଦ୍ୟୌର୍ନିଧନମିତ୍ୟୂର୍ଧ୍ୱେଷୁ ।। ୨.୨.୧।।

ଅଥାବୃତ୍ତେଷୁ ଦ୍ୟୌର୍ହିଂକାର ଆଦିତ୍ୟଃ
ପ୍ରସ୍ତାବୋଽନ୍ତରିକ୍ଷମୁଦ୍ଗୀଥୋଽଗ୍ନିଃ ପ୍ରତିହାରଃ ପୃଥିବୀ ନିଧନମ୍ ।। ୨.୨.୨।।

କଲ୍ପନ୍ତେ ହାସ୍ମୈ ଲୋକା ଊର୍ଧ୍ୱାଶ୍ଚାବୃତ୍ତାଶ୍ଚ ୟ ଏତଦେବଂ
ବିଦ୍ୱାଁଲ୍ଲୋକେଷୁ ପଞ୍ଚବିଧଂ ସାମୋପାସ୍ତେ ।। ୨.୨.୩।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not for Commercial Use

।। ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ବୃଷ୍ଟୌ ପଞ୍ଚବିଧꣳ ସାମୋପାସୀତ ପୁରୋବାତୋ ହିଂକାରୋ ମେଘୋ ଜାୟତେ
ସ ପ୍ରସ୍ତାବୋ ବର୍ଷତି ସ ଉଦ୍ଗୀଥୋ ବିଦ୍ୟୋତତେ ସ୍ତନୟତି ସ ପ୍ରତିହାରଃ ।। ୨.୩.୧।।

ଉଦ୍ଗୃହ୍ଣାତି ତନ୍ନିଧନଂ ବର୍ଷତି ହାସ୍ମୈ ବର୍ଷୟତି ହ ୟ ଏତଦେବଂ
ବିଦ୍ୱାନ୍ବୃଷ୍ଟୌ ପଞ୍ଚବିଧꣳ ସାମୋପାସ୍ତେ ।। ୨.୩.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସର୍ବାସ୍ୱପ୍ସୁ ପଞ୍ଚବିଧꣳ ସାମୋପାସୀତ ମେଘୋ ୟତ୍ସଂପ୍ଲବତେ ସ ହିଂକାରୋ ୟଦ୍ୱର୍ଷତି ସ ପ୍ରସ୍ତାବୋ
ୟାଃ ପ୍ରାଚ୍ୟଃ ସ୍ୟନ୍ଦନ୍ତେ ସ ଉଦ୍ଗୀଥୋ ୟାଃ ପ୍ରତୀଚ୍ୟଃ ସ ପ୍ରତିହାରଃ ସମୁଦ୍ରୋ ନିଧନମ୍ ।। ୨.୪.୧।।
ନ ହାପ୍ସୁ ପ୍ରେତ୍ୟପ୍ସୁମାନ୍ଭବତି ୟ ଏତଦେବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ସର୍ବାସ୍ୱପ୍ସୁ
ପଞ୍ଚବିଧꣳ ସାମୋପାସ୍ତେ ।। ୨.୪.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଋତୁଷୁ ପଞ୍ଚବିଧꣳ ସାମୋପାସୀତ ବସନ୍ତୋ ହିଂକାରଃ
ଗ୍ରୀଷ୍ମଃ ପ୍ରସ୍ତାବୋ ବର୍ଷା ଉଦ୍ଗୀଥଃ ଶରତ୍-ପ୍ରତିହାରୋ ହେମନ୍ତୋ ନିଧନମ୍ ।। ୨.୫.୧।।

କଲ୍ପନ୍ତେ ହାସ୍ମା ଋତବ ଋତୁମାନ୍ଭବତି ୟ ଏତଦେବଂ
ବିଦ୍ୱାନୃତୁଷୁ ପଞ୍ଚବିଧꣳ ସାମୋପାସ୍ତେ ।। ୨.୫.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପଶୁଷୁ ପଞ୍ଚବିଧꣳ ସାମୋପାସୀତାଜା ହିଂକାରୋꣳବୟଃ
ପ୍ରସ୍ତାବୋ ଗାବ ଉଦ୍ଗୀଥୋꣳଶ୍ୱାଃ ପ୍ରତିହାରଃ ପୁରୁଷୋ ନିଧନମ୍ ।। ୨.୬.୧।।

ଭବନ୍ତି ହାସ୍ୟ ପଶବଃ ପଶୁମାନ୍‌ଭବତି ୟ ଏତଦେବଂ
ବିଦ୍ୱାନ୍‌ପଶୁଷୁ ପଞ୍ଚବିଧꣳ ସାମୋପାସ୍ତେ ।। ୨.୬.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପ୍ରାଣେଷୁ ପଞ୍ଚବିଧଂ ପରୋବରୀୟଃ ସାମୋପାସୀତ ପ୍ରାଣୋ
ହିଂକାରୋ ବାକ୍‌ପ୍ରସ୍ତାବଶ୍ଚକ୍ଷୁରୁଦ୍ଗୀଥଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ପ୍ରତିହାରୋ
ମନୋ ନିଧନଂ ପରୋବରୀୟାꣳସି ବୈତାନି ।। ୨.୭.୧।।

ପରୋବରୀୟୋ ହାସ୍ୟ ଭବତି ପରୋବରୀୟସୋ ହ ଲୋକାଞ୍ଜୟତି
ୟ ଏତଦେବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍‌ପ୍ରାଣେଷୁ ପଞ୍ଚବିଧଂ ପରୋବରୀୟଃ
ସାମୋପାସ୍ତ ଇତି ତୁ ପଞ୍ଚବିଧସ୍ୟ ।। ୨.୭.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ସପ୍ତବିଧସ୍ୟ ବାଚି ସପ୍ତବିଧꣳ ସାମୋପାସୀତ ୟଚ୍ଚିଂଚ
ବାଚୋ ହୁମିତି ସ ହିଂକାରୋ ୟତ୍-ପ୍ରେତି ସ ପ୍ରସ୍ତାବୋ ୟଦେତି ସ ଆଦିଃ ।। ୨.୮.୧।।

Not For Commercial Use

ୟଦ୍ଧୁଦିତି ସ ଉଦ୍ଗୀଥୋ ୟତ୍-ପ୍ରତୀତି ସ ପ୍ରତିହାରୋ
ୟଦ୍ଧୁପେତି ସ ଉପଦ୍ରବୋ ୟନ୍ନୀତି ତନ୍ନିଧନମ୍ ।। ୨.୮.୨।।

ଦୁଗ୍ଧେଽସ୍ମୈ ବାଗ୍-ଦୋହଂ ୟୋ ବାଚୋ ଦୋହୋଽନ୍ନବାନନ୍ନାଦୋ ଭବତି
ୟ ଏତଦେବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ୱାଚି ସପ୍ତବିଧଂ ସାମୋପାସ୍ତେ ।। ୨.୮.୩।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେଽଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ଖଲ୍ୱମୁମାଦିତ୍ୟଂ ସପ୍ତବିଧଂ ସାମୋପାସୀତ ସର୍ବଦା
ସମସ୍ତେନ ସାମ ମାଂ ପ୍ରତି ମାଂ ପ୍ରତୀତି ସର୍ବେଣ ସମସ୍ତେନ ସାମ ।। ୨.୯.୧।।

ତସ୍ମିନ୍ନିମାନି ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟନ୍ୱାୟତ୍ତାନୀତି ବିଦ୍ୟାତ୍ତସ୍ୟ ୟତ୍-ପୁରୋଦୟାତ୍ପ୍ର ହିଂକାରସ୍ତଦସ୍ୟ
ପଶବୋଽନ୍ୱାୟତ୍ତାସ୍ତସ୍ମାତ୍ତେ ହିଂକୁର୍ବନ୍ତି ହିଂକାରଭାଜିନୋ ହ୍ୟେତସ୍ୟ ସାମ୍ନଃ ।। ୨.୯.୨।।

ଅଥ ୟତ୍-ପ୍ରଥମୋଦିତେ ସ ପ୍ରସ୍ତାବସ୍ତଦସ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟା ଅନ୍ୱାୟତ୍ତାସ୍ତସ୍ମାତ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତିକାମାଃ
ପ୍ରଶଂସାକାମାଃ ପ୍ରସ୍ତାବଭାଜିନୋ ହ୍ୟେତସ୍ୟ ସାମ୍ନଃ ।। ୨.୯.୩।।

ଅଥ ୟତ୍ସଙ୍ଗବବେଲାୟାଂ ସ ଆଦିସ୍ତଦସ୍ୟ ବୟାଂସ୍ୟନ୍ୱାୟତ୍ତାନି
ତସ୍ମାତ୍ତାନ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷେଽନାରମ୍ଭଣାନ୍ୟାଦାୟାତ୍ମାନଂ
ପରିପତନ୍ତ୍ୟାଦିଭାଜୀନି ହ୍ୟେତସ୍ୟ ସାମ୍ନଃ ।। ୨.୯.୪।।

ଅଥ ୟତ୍ସଂପ୍ରତି ମଧ୍ୟନ୍ଦିନେ ସ ଉଦ୍ଗୀଥସ୍ତଦସ୍ୟ ଦେବା ଅନ୍ୱାୟତ୍ତାସ୍ତସ୍ମାତ୍ତେ ସତ୍ତମାଃ
ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାନାମୁଦ୍ଗୀଥଭାଜିନୋ ହ୍ୟେତସ୍ୟ ସାମ୍ନଃ ।। ୨.୯.୫।।

ଅଥ ୟଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ମଧ୍ୟଂଦିନାତ୍-ପ୍ରାଗପରାହ୍ଣାତ୍ପ୍ର ପ୍ରତିହାରସ୍ତଦସ୍ୟ ଗର୍ଭା ଅନ୍ୱାୟତ୍ତାସ୍ତସ୍ମାତ୍ତେ
ପ୍ରତିହୃତା ନାବପଦ୍ୟନ୍ତେ ପ୍ରତିହାରଭାଜିନୋ ହ୍ୟେତସ୍ୟ ସାମ୍ନଃ ।। ୨.୯.୬।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ୟଦୂର୍ଧ୍ୱମପରାହ୍ଣାତ୍-ପ୍ରାଗସ୍ତମୟାତ୍ପ୍ର ଉପଦ୍ରବସ୍ତଦସ୍ୟାରଣ୍ୟା ଅନ୍ୱାୟତ୍ତାସ୍ତସ୍ମାତ୍ତେ ପୁରୁଷଂ
ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା କକ୍ଷଂ ଶ୍ୱଭ୍ରମିତ୍ୟୁପଦ୍ରବନ୍ତ୍ୟୁପଦ୍ରବଭାଜିନୋ ହ୍ୟେତସ୍ୟ ସାମ୍ନଃ ।। ୨.୯.୭।।

ଅଥ ୟତ୍-ପ୍ରଥମାସ୍ତମିତେ ତନ୍ନିଧନଂ ତଦସ୍ୟ ପିତରୋଽନ୍ୱାୟତ୍ତାସ୍ତସ୍ମାତ୍ତାନ୍ନିଦଧତି ନିଧନଭାଜିନୋ
ହ୍ୟେତସ୍ୟ ସାମ୍ନ ଏବଂ ଖଲ୍ୱମୁମାଦିତ୍ୟଂ ସପ୍ତବିଧଂ ସାମୋପାସ୍ତେ ।। ୨.୯.୮।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ଖଲ୍ୱାତ୍ମସଂମିତମତିମୃତ୍ୟୁ ସପ୍ତବିଧଂ ସାମୋପାସୀତ ହିଂକାର ଇତି ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରଂ
ପ୍ରସ୍ତାବ ଇତି ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରଂ ତତ୍ସମମ୍ ।। ୨.୧୦.୧।।

ଆଦିରିତି ଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷରଂ ପ୍ରତିହାର ଇତି ଚତୁରକ୍ଷରଂ ତତ ଇହୈକଂ ତତ୍ସମମ୍ ।। ୨.୧୦.୨।।

ଉଦ୍ଗୀଥ ଇତି ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରମୁପଦ୍ରବ ଇତି ଚତୁରକ୍ଷରଂ ତ୍ରିଭିସ୍ତ୍ରିଭିଃ ସମଂ
ଭବତ୍ୟକ୍ଷରମତିଶିଷ୍ୟତେ ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରଂ ତତ୍ସମମ୍ ।। ୨.୧୦.୩।।

ନିଧନମିତି ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରଂ ତତ୍ସମମେବ ଭବତି ତାନି ହ ବା ଏତାନି ଦ୍ୱାବିଂଶତିରକ୍ଷରାଣି ।। ୨.୧୦.୪।।

ଏକବିଂଶତ୍ୟାଦିତ୍ୟମାପ୍ନୋତ୍ୟେକବିଂଶୋ ବା ଇତୋଽସାବାଦିତ୍ୟୋ
ଦ୍ୱାବିଂଶେନ ପରମାଦିତ୍ୟାଜ୍ଜୟତି ତନ୍ନାକଂ ତଦ୍ୱିଶୋକମ୍ ।। ୨.୧୦.୫।।

ଆପ୍ନୋତୀହାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ଜୟଂ ପରୋ ହାସ୍ୟାଦିତ୍ୟଜୟାଜ୍ଜୟୋ ଭବତି ୟ ଏତଦେବଂ
ବିଦ୍ୱାନାତ୍ମସଂମିତମତିମୃତ୍ୟୁ ସପ୍ତବିଧଂ ସାମୋପାସ୍ତେ ସାମୋପାସ୍ତେ ।। ୨.୧୦.୬।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଏକଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ମନୋ ହିଂକାରୋ ବାକ୍‌ପ୍ରସ୍ତାବଶ୍ଚକ୍ଷୁରୁଦ୍ଗୀଥଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ପ୍ରତିହାରଃ
ପ୍ରାଣୋ ନିଧନମେତଦ୍ଗାୟତ୍ରଂ ପ୍ରାଣେଷୁ ପ୍ରୋତମ୍ ।। ୨.୧୧.୧।।

ସ ୟ ଏବମେତଦ୍ଗାୟତ୍ରଂ ପ୍ରାଣେଷୁ ପ୍ରୋତଂ ବେଦ ପ୍ରାଣୀଭବତି
ସର୍ବମାୟୁରେତି ଜ୍ୟୋଗ୍‌ଜୀବତି ମହାନ୍‌ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ଭବତି
ମହାନ୍-କୀର୍ତ୍ୟା ମହାମନାଃ ସ୍ୟାତ୍ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ ।। ୨.୧୧.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଏକଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଭିମନ୍ଥତି ସ ହିଂକାରୋ ଧୂମୋ ଜାୟତେ ସ ପ୍ରସ୍ତାବୋ ଜ୍ୱଲତି ସ
ଉଦ୍ଗୀଥୋଽଙ୍ଗାରା ଭବନ୍ତି ସ ପ୍ରତିହାର ଉପଶାମ୍ୟତି ତନ୍ନିଧନꣳ ସꣳଶାମ୍ୟତି
ତନ୍ନିଧନମେତଦ୍ରଥନ୍ତରମଗ୍ନୌ ପ୍ରୋତମ୍ ।। ୨.୧୨.୧।।

ସ ୟ ଏବମେତଦ୍ରଥନ୍ତରମଗ୍ନୌ ପ୍ରୋତଂ ବେଦ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସ୍ୟନ୍ନାଦୋ ଭବତି
ସର୍ବମାୟୁରେତି ଜ୍ୟୋଗ୍‌ଜୀବତି ମହାନ୍‌ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ଭବତି ମହାନ୍-କୀର୍ତ୍ୟା
ନ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଙଗ୍ନିମାଚାମେନ୍ନ ନିଷ୍ଠୀବେତ୍ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ ।। ୨.୧୨.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଉପମନ୍ତ୍ରୟତେ ସ ହିଂକାରୋ କ୍ଷପୟତେ ସ ପ୍ରସ୍ତାବଃ
ସ୍ତ୍ରିୟା ସହ ଶେତେ ସ ଉଦ୍ଗୀଥଃ ପ୍ରତି ସ୍ତ୍ରୀଂ ସହ ଶେତେ
ସ ପ୍ରତିହାରଃ କାଲଂ ଗଚ୍ଛତି ତନ୍ନିଧନଂ ପାରଂ ଗଚ୍ଛତି
ତନ୍ନିଧନମେତଦ୍ଦାମଦେବ୍ୟଂ ମିଥୁନେ ପ୍ରୋତମ୍ ।। ୨.୧୩.୧।।

Not For Commercial Use

ସ ଯ୍ଅ ଏବମେତଦ୍ବାମଦେବ୍ୟଂ ମିଥୁନେ ପ୍ରୋତଂ ବେଦ
ମିଥୁନୀଭବତି ମିଥୁନାନ୍ମିଥୁନାତ୍-ପ୍ରଜାୟତେ
ସର୍ବମାୟୁରେତି ଜ୍ୟୋଗ୍ଜୀବତି ମହାନ୍ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ଭବତି
ମହାନ୍-କୀର୍ତ୍ୟା ନ କାଂଚନ ପରିହରେତ୍ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ ।। ୨.୧୩.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଉଦ୍ୟନ୍ହିଂକାର ଉଦିତଃ ପ୍ରସ୍ତାବୋ ମଧ୍ୟନ୍ଦିନ ଉଦ୍ଗୀଥୋଽପରାହ୍ଣଃ
ପ୍ରତିହାରୋଽସ୍ତଂ ଯ୍ଅନ୍ନିଧନମେତଦ୍ବୃହଦାଦିତ୍ୟେ ପ୍ରୋତମ୍ ।। ୨.୧୪.୧।।

ସ ଯ୍ଅ ଏବମେତଦ୍ବୃହଦାଦିତ୍ୟେ ପ୍ରୋତଂ ବେଦ ତେଜସ୍ୱ୍ୟନ୍ନାଦୋ
ଭବତି ସର୍ବମାୟୁରେତି ଜ୍ୟୋଗ୍ଜୀବତି ମହାନ୍ପ୍ରଜୟା
ପଶୁଭିର୍ଭବତି ମହାନ୍-କୀର୍ତ୍ୟା ତପନ୍ତଂ ନ ନିନ୍ଦେତ୍ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ ।। ୨.୧୪.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଭ୍ରାଣି ସଂପ୍ଲବନ୍ତେ ସ ହିଂକାରୋ ମେଘୋ ଜାୟତେ
ସ ପ୍ରସ୍ତାବୋ ବର୍ଷତି ସ ଉଦ୍ଗୀଥୋ ବିଦ୍ୟୋତତେ ସ୍ତନୟତି
ସ ପ୍ରତିହାର ଉଦ୍ଗୃହ୍ଣାତି ତନ୍ନିଧନମେତଦ୍ୱୈରୂପଂ ପର୍ଜନ୍ୟେ ପ୍ରୋତମ୍ ।। ୨.୧୫.୧।।

ସ ଯ୍ଅ ଏବମେତଦ୍ୱୈରୂପଂ ପର୍ଜନ୍ୟେ ପ୍ରୋତଂ ବେଦ ବିରୂପାଽଶ୍ଚ ସୁରୂପଽଶ୍ଚ
ପଶୂନବରୁନ୍ଧେ ସର୍ବମାୟୁରେତି ଜ୍ୟୋଗ୍ଜୀବତି ମହାନ୍ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ଭବତି
ମହାନ୍-କୀର୍ତ୍ୟା ବର୍ଷନ୍ତଂ ନୋ ନିନ୍ଦେତ୍ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ ।। ୨.୧୫.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ବସନ୍ତୋ ହିଂକାରୋ ଗ୍ରୀଷ୍ମଃ ପ୍ରସ୍ତାବୋ ବର୍ଷା ଉଦ୍ଗୀଥଃ
ଶରତ୍-ପ୍ରତିହାରୋ ହେମନ୍ତୋ ନିଧନମେତଦ୍ବୈରାଜମୃତୁଷୁ ପ୍ରୋତମ୍ ।। ୨.୧୬.୧।।

ସ ଯ ଏବମେତଦ୍ବୈରାଜମୃତୁଷୁ ପ୍ରୋତଂ ବେଦ ବିରାଜତି ପ୍ରଜୟା
ପଶୁଭିର୍ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନ ସର୍ବମାୟୁରେତି ଜ୍ୟୋଗ୍ଜୀବତି ମହାନ୍ପ୍ରଜୟା
ପଶୁଭିର୍ଭବତି ମହାନ୍-କୀର୍ତ୍ୟର୍ତୂନ୍ନ ନିନ୍ଦେତ୍ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ ।। ୨.୧୬.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ସପ୍ତଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପୃଥିବୀ ହିଂକାରୋଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ପ୍ରସ୍ତାବୋ ଦ୍ୟୌରୁଦ୍ଗୀଥୋ ଦିଶଃ ପ୍ରତିହାରଃ
ସମୁଦ୍ରୋ ନିଧନମେତାଃ ଶକ୍ବର୍ଯୋ ଲୋକେଷୁ ପ୍ରୋତାଃ ।। ୨.୧୭.୧।।

ସ ଯ ଏବମେତାଃ ଶକ୍ବର୍ଯୋ ଲୋକେଷୁ ପ୍ରୋତା ବେଦ ଲୋକୀ ଭବତି
ସର୍ବମାୟୁରେତି ଜ୍ୟୋଗ୍ଜୀବତି ମହାନ୍ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ଭବତି
ମହାନ୍-କୀର୍ତ୍ୟା ଲୋକାନ୍ନ ନିନ୍ଦେତ୍ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ ।। ୨.୧୭.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ସପ୍ତଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଷ୍ଟାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଜା ହିଂକାରୋଽବୟଃ ପ୍ରସ୍ତାବୋ ଗାବ ଉଦ୍ଗୀଥୋଽଶ୍ୱାଃ ପ୍ରତିହାରଃ
ପୁରୁଷୋ ନିଧନମେତା ରେବତ୍ୟଃ ପଶୁଷୁ ପ୍ରୋତାଃ ।। ୨.୧୮.୧।।

Not For Commercial Use

ସ ଯ ଏବମେତା ରେବତ୍ୟଃ ପଶୁଷୁ ପ୍ରୋତା ବେଦ ପଶୁମାନ୍ଭବତି ସର୍ବମାୟୁରେତି
ଜ୍ୟୋଗ୍ଜୀବତି ମହାନ୍ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ଭବତି ମହାନ୍-କୀର୍ତ୍ୟା ପଶୂନ୍ନ ନିନ୍ଦେଉଦ୍-ବ୍ରତମ୍ ।। ୨.୧୮.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେଽଷ୍ଟାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକୋନବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଲୋମ ହିଂକାରସ୍ତ୍ୱକ୍ପ୍ରସ୍ତାବୋ ମାଂସମୁଦ୍ଗୀଥୋଽସ୍ଥି
ପ୍ରତିହାରୋ ମଜ୍ଜା ନିଧନମେତଦ୍ୟଜ୍ଞାୟଜ୍ଞୀୟମଙ୍ଗେଷୁ ପ୍ରୋତମ୍ ।। ୨.୧୯.୧।।

ସ ଯ ଏବମେତଦ୍ୟଜ୍ଞାୟଜ୍ଞୀୟମଙ୍ଗେଷୁ ପ୍ରୋତଂ ବେଦାଽଙ୍ଗୀଭବତି ନାଙ୍ଗେନ
ବିହୃର୍ଚ୍ଛତି ସର୍ବମାୟୁରେତି ଜ୍ୟୋଗ୍ଜୀବତି ମହାନ୍ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ଭବତି
ମହାନ୍-କୀର୍ତ୍ୟା ସଂବତ୍ସରଂ ମଜ୍ଜ୍ଞୋ ନାଶ୍ନୀୟାଉଦ୍-ବ୍ରତଂ ମଜ୍ଜ୍ଞୋ ନାଶ୍ନୀୟାଦିତି ବା ।। ୨.୧୯.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଏକୋନବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଗ୍ନିର୍ହିଂକାରୋ ବାୟୁଃ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଦିତ୍ୟ ଉଦ୍ଗୀଥୋ ନକ୍ଷତ୍ରାଣି
ପ୍ରତିହାରଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା ନିଧନମେତଦ୍ରାଜନଂ ଦେବତାସୁ ପ୍ରୋତମ୍ ।। ୨.୨୦.୧।।

ସ ଯ ଏବମେତଦ୍ରାଜନଂ ଦେବତାସୁ ପ୍ରୋତଂ ବେଦୈତାସାମେବ ଦେବତାନାଂ
ସଲୋକତାଂ ସର୍ଷ୍ଟିତାଂ ସାୟୁଜ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି ସର୍ବମାୟୁରେତି ଜ୍ୟୋଗ୍ଜୀବତି
ମହାନ୍ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ଭବତି ମହାନ୍-କୀର୍ତ୍ୟା ବ୍ରାହ୍ମଣାନ୍ନ ନିନ୍ଦେଉଦ୍-ବ୍ରତମ୍ ।। ୨.୨୦.୨।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not for Commercial Use

।। ଏକବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତ୍ରୟୀ ବିଦ୍ୟା ହିଂକାରସ୍ତ୍ରୟ ଇମେ ଲୋକାଃ ସ ପ୍ରସ୍ତାବୋଽଗ୍ନିର୍ବାୟୁରାଦିତ୍ୟଃ
ସ ଉଦ୍ଗୀଥୋ ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ବୟାଂସି ମରୀଚୟଃ ସ ପ୍ରତିହାରଃ ସର୍ପା ଗନ୍ଧର୍ବାଃ
ପିତରସ୍ତନ୍ନିଧନମେତତ୍ସାମ ସର୍ବସ୍ମିନ୍-ପ୍ରୋତମ୍ ।। ୨.୨୧.୧।।

ସ ୟ ଏବମେତତ୍ସାମ ସର୍ବସ୍ମିନ୍-ପ୍ରୋତଂ ବେଦ ସର୍ବଂ ହ ଭବତି ।। ୨.୨୧.୨।।

ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକଃ ।
ୟାନି ପଞ୍ଚଧା ତ୍ରୀଣୀ ତ୍ରୀଣି ତେଭ୍ୟୋ ନ ଜ୍ୟାୟଃ ପରମନ୍ୟଦସ୍ତି ।। ୨.୨୧.୩।।

ୟସ୍ତଦ୍ବେଦ ସ ବେଦ ସର୍ବଂ ସର୍ବା ଦିଶୋ ବଲିମସ୍ମୈ ହରନ୍ତି
ସର୍ବମସ୍ମୀତ୍ୟୁପାସିତ ତଦ୍-ବ୍ରତଂ ତଦ୍-ବ୍ରତମ୍ ।। ୨.୨୧.୪।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଏକବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱାବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ବିନର୍ଦି ସାମ୍ନୋ ବୃଣେ ପଶବ୍ୟମିତ୍ୟଗ୍ନେରୁଦ୍ଗୀଥୋଽନିରୁକ୍ତଃ ପ୍ରଜାପତେର୍ନିରୁକ୍ତଃ ସୋମସ୍ୟ
ମୃଦୁ ଶ୍ଲକ୍ଷ୍ଣଂ ବାୟୋଃ ଶ୍ଲକ୍ଷ୍ଣଂ ବଲବଦିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ କ୍ରୌଞ୍ଚଂ ବୃହସ୍ପତେରପଧ୍ୱାନ୍ତଂ
ବରୁଣସ୍ୟ ତାନ୍ସର୍ବାନେବୋପସେବେତ ବାରୁଣଂ ତ୍ୱେବ ବର୍ଜୟେତ୍ ।। ୨.୨୨.୧।।

ଅମୃତତ୍ୱଂ ଦେବେଭ୍ୟ ଆଗାୟାନୀତ୍ୟାଗାୟେତ୍ସ୍ୱଧାଂ ପିତୃଭ୍ୟ ଆଶାଂ
ମନୁଷ୍ୟେଭ୍ୟସ୍ତୃଣୋଦକଂ ପଶୁଭ୍ୟଃ ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକଂ ୟଜମାନାୟାନ୍ନମାତ୍ମନ
ଆଗାୟାନୀତ୍ୟେତାନି ମନସା ଧ୍ୟାୟନ୍ନପ୍ରମତ୍ତଃ ସ୍ତୁବୀତ ।। ୨.୨୨.୨।।

ସର୍ବେ ସ୍ୱରା ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟାତ୍ମାନଃ ସର୍ବ ଉଷ୍ଣାଣଃ ପ୍ରଜାପତେରାତ୍ମାନଃ ସର୍ବେ ସ୍ୱର୍ଗା
ମୃତ୍ୟୋରାତ୍ମାନସ୍ତଂ ୟଦି ସ୍ୱରେଷ୍ଟୂପାଲଭେତେନ୍ଦ୍ରଂ ଶରଣଂ ପ୍ରପନ୍ନୋଽଭୂବଂ
ସ ତ୍ୱା ପ୍ରତି ବକ୍ଷ୍ୟତୀତ୍ୟେନଂ ବ୍ରୂୟାତ୍ ।। ୨.୨୨.୩।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ୟଦ୍ୟେନମୂଷ୍ଣସୂପାଲଭେତ ପ୍ରଜାପତିꣳ ଶରଣଂ ପ୍ରପନ୍ନୋꣳଭୂବଂ ସ ତ୍ୱା ପ୍ରତି
ପେକ୍ଷ୍ୟତୀତ୍ୟେନଂ ବ୍ରୂୟାଦଥ ୟଦ୍ୟେନꣳ ସ୍ୱର୍ଶେଷୂପାଲଭେତ ମୃତ୍ୟୁꣳ ଶରଣଂ
ପ୍ରପନ୍ନୋꣳଭୂବଂ ସ ତ୍ୱା ପ୍ରତି ଧକ୍ଷ୍ୟତୀତ୍ୟେନଂ ବ୍ରୂୟାତ୍ ।। ୨.୨୨.୪।।

ସର୍ବେ ସ୍ୱରା ଘୋଷବନ୍ତୋ ବଲବନ୍ତୋ ବକ୍ତବ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ରେ ବଲଂ ଦଦାନୀତି ସର୍ବ ଊଷ୍ମାଣୋꣳଗ୍ରସ୍ତା
ଅନିରସ୍ତା ବିବୃତା ବକ୍ତବ୍ୟାଃ ପ୍ରଜାପତେରାତ୍ମାନଂ ପରିଦଦାନୀତି ସର୍ବେ ସ୍ପର୍ଶା
ଲେଶେନାନଭିନିହିତା ବକ୍ତବ୍ୟା ମୃତ୍ୟୋରାତ୍ମାନଂ ପରିହରାଣୀତି ।। ୨.୨୨.୫।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱାବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତ୍ରୟୋବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତ୍ରୟୋ ଧର୍ମସ୍କନ୍ଧା ୟଜ୍ଞୋꣳଧ୍ୟୟନଂ ଦାନମିତି ।
ପ୍ରଥମସ୍ତପ ଏବ ଦ୍ୱିତୀୟୋ ବ୍ରହ୍ମଚାର୍ୟାଚାର୍ୟକୁଲବାସୀ
ତୃତୀୟୋꣳତ୍ୟନ୍ତମାତ୍ମାନମାଚାର୍ୟକୁଲେꣳବସାଦୟନ୍ସର୍ବ
ଏତେ ପୁଣ୍ୟଲୋକା ଭବନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମସꣳସ୍ଥୋꣳମୃତତ୍ୱମେତି ।। ୨.୨୩.୧।।

ପ୍ରଜାପତିର୍ଲୋକାନଭ୍ୟତପତ୍ତେଭ୍ୟୋꣳଭିତପ୍ତେଭ୍ୟସ୍ତ୍ରୟୀ ବିଦ୍ୟା ସଂପ୍ରାସ୍ରବତ୍ତାମଭ୍ୟତପତ୍ତସ୍ୟା
ଅଭିତପ୍ତାୟା ଏତାନ୍ୟକ୍ଷରାଣି ସଂପ୍ରାସ୍ରବନ୍ତ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱରିତି ।। ୨.୨୩.୨।।

ତାନ୍ୟଭ୍ୟତପତ୍ତେଭ୍ୟୋꣳଭିତପ୍ତେଭ୍ୟ ଓଁକାରଃ ସଂପ୍ରାସ୍ରବତ୍ତଦ୍ୟଥା ଶଙ୍କୁନା ସର୍ବାଣି ପର୍ଣାନି
ସଂତୃଣ୍ଣାନ୍ୟେବମୋଂକାରେଣ ସର୍ବା ବାକ୍ ସଂତୃଣ୍ଣୋଂକାର ଏବେଦꣳ
ସର୍ବମୋଂକାର ଏବେଦꣳ ସର୍ବମ୍ ।। ୨.୨୩.୩।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ତ୍ରୟୋବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୋ ବଦନ୍ତି ୟଦ୍ଵସୂନାଂ ପ୍ରାତଃସବନꣳ ରୁଦ୍ରାଣାଂ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନꣳ
ସବନମାଦିତ୍ୟାନାଂ ଚ ବିଶ୍ୱେଷାଂ ଚ ଦେବାନାଂ ତୃତୀୟସବନମ୍ ।। ୨.୨୪.୧।।
କ୍ୱ ତର୍ହି ୟଜମାନସ୍ୟ ଲୋକ ଇତି ସ ୟସ୍ତଂ ନ ବିଦ୍ୟାତ୍କଥଂ
କୁର୍ୟ୍ୟାଦଥ ବିଦ୍ୱାନ୍-କୁର୍ୟ୍ୟାତ୍ ।। ୨.୨୪.୨।।

ପୁରା ପ୍ରାତରନୁବାକସ୍ୟୋପାକରଣାଜ୍ଜଘନେନ
ଗାର୍ହପତ୍ୟସ୍ୟୋଦାଙ୍ମୁଖ ଉପବିଶ୍ୟ ସ ବାସବꣳ ସାମାଭିଗାୟତି ।। ୨.୨୪.୩।।

ଲୋଗାକଦ୍ୱାରମପାବାଗା ର୍ଣ୍ଣୁଗାଗା ପଶ୍ୟେମ ତ୍ୱା ବୟꣳରା ଗାଗାଗାଗାଗା ହୁଂଗା
ଆ ଗାଗା ଜ୍ୟା ଗା ୟୋ ଗା ଆ ଗା୨୧୧୧ ଇତି ।। ୨.୨୪.୪।।

ଅଥ ଜୁହୋତି ନମୋꣳଗ୍ନୟେ ପୃଥିବୀକ୍ଷିତେ ଲୋକକ୍ଷିତେ ଲୋକଂ
ମେ ୟଜମାନାୟ ବିନ୍ଦୈଷ ବୈ ୟଜମାନସ୍ୟ ଲୋକ ଏତାସ୍ମି ।। ୨.୨୪.୫।।

ଅତ୍ର ୟଜମାନଃ ପରସ୍ତାଦାୟୁଷଃ ସ୍ୱାହାꣳପଜହି ପରିଘମିତ୍ୟୁକ୍ତ୍ୱୋତ୍ତିଷ୍ଠତି
ତସ୍ମୈ ବସବଃ ପ୍ରାତଃସବନꣳ ସଂପ୍ରୟଚ୍ଛନ୍ତି ।। ୨.୨୪.୬।।

ପୁରା ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନସ୍ୟ ସବନସ୍ୟୋପାକରଣାଜ୍ଜଘନେନାଗ୍ନୀଧ୍ରୀୟସ୍ୟୋଦଙ୍ମୁଖ
ଉପବିଶ୍ୟ ସ ରୌଦ୍ରꣳ ସାମାଭିଗାୟତି ।। ୨.୨୪.୭।।

ଲୋଗାକଦ୍ୱାରମପାବାଗାର୍ଣ୍ଣୁଗାଗା ପଶ୍ୟେମ ତ୍ୱା ବୟଂ
ବୈରାଗାଗାଗାଗାଗା ହୁଂଗା ଆଗାଗାଜ୍ୟା ଗାୟୋଗାଆଗା୨୧୧୧ଇତି ।। ୨.୨୪.୮।।

ଅଥ ଜୁହୋତି ନମୋ ବାୟୁବେꣳନ୍ତରିକ୍ଷକ୍ଷିତେ ଲୋକକ୍ଷିତେ ଲୋକଂ
ମେ ୟଜମାନାୟ ବିନ୍ଦୈଷ ବୈ ୟଜମାନସ୍ୟ ଲୋକ ଏତାସ୍ମି ।। ୨.୨୪.୯।।

Not For Commercial Use

ଅତ୍ର ୟଜମାନଃ ପରସ୍ତାଦାୟୁଷଃ ସ୍ୱାହାଽପଜହି ପରିଘମିତ୍ୟୁକ୍ତ୍ୱୋତ୍ତିଷ୍ଠତି
ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରା ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନꣳ ସବନꣳ ସଂପ୍ରୟଚ୍ଛନ୍ତି ।। ୨.୨୪.୧୦।।

ପୁରା ତୃତୀୟସବନସ୍ୟୋପାକରଣାଜ୍ଜଘନେନାହବନୀୟସ୍ୟୋଦଙ୍ମୁଖ
ଉପବିଶ୍ୟ ସ ଆଦିତ୍ୟꣳ ସ ବୈଶ୍ୱଦେବꣳ ସାମାଭିଗାୟତି ।। ୨.୨୪.୧୧।।

ଲୋଗାକଦ୍ୱାରମପା ବାଗା ର୍ଣ୍ଣୁଗାଗା ପଶ୍ୟେମ ତ୍ୱା ବୟꣳ ସ୍ୱାରାଗାଗାଗାଗାଗା ହୁଂଗା
ଆଗାଗା ଜ୍ୟାଗା ୟୋଗା ଆଗା୨୧୧୧ ଇତି ।। ୨.୨୪.୧୨।।

ଆଦିତ୍ୟମଥ ବୈଶ୍ୱଦେବଂ ଲୋଗା କଦ୍ୱାରମପାବାଗା ର୍ଣ୍ଣୁଗାଗା ପଶ୍ୟେମ ତ୍ୱା ବୟꣳ
ସାମ୍ନାଗାଗାଗାଗାଗା ହୁଂଗା ଆଗାଗା ଜ୍ୟାଗା ୟୋଗାଆଗା୨୧୧୧ ଇତି ।। ୨.୨୪.୧୩।।

ଅଥ ଜୁହୋତି ନମ ଆଦିତ୍ୟେଭ୍ୟଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱେଭ୍ୟଶ୍ଚ ଦେବେଭ୍ୟୋ
ଦିବିକ୍ଷିଦ୍-ଭ୍ୟୋ ଲୋକକ୍ଷିଦ୍-ଭ୍ୟୋ ଲୋକଂ ମେ ୟଜମାନାୟ ବିନ୍ଦତ ।। ୨.୨୪.୧୪।।

ଏଷ ବୈ ୟଜମାନସ୍ୟ ଲୋକ ଏତାସ୍ମ୍ୟୁତ୍ର ୟଜମାନଃ
ପରସ୍ତାଦାୟୁଷଃ ସ୍ୱାହାଽପହତପରିଘମିତ୍ୟୁକ୍ତ୍ୱୋତ୍ତିଷ୍ଠତି ।। ୨.୨୪.୧୫।।

ତସ୍ମା ଆଦିତ୍ୟାଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱେ ଚ ଦେବାସ୍ତୃତୀୟꣳ ସବନꣳ ସଂପ୍ରୟଚ୍ଛନ୍ତ୍ୟେଷ
ହ ବୈ ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ମାତ୍ରାଂ ବେଦ ୟ ଏବଂ ବେଦ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୨.୨୪.୧୬।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ଅସୌ ବା ଆଦିତ୍ୟୋ ଦେବମଧୁ ତସ୍ୟ ଦ୍ୟୌରେବ
ତିରଶ୍ଚୀନବꣳଶୋଽନ୍ତରିକ୍ଷମପୂପୋ ମରୀଚୟଃ ପୁତ୍ରାଃ ।। ୩.୧.୧।।

ତସ୍ୟ ୟେ ପ୍ରାଞ୍ଚୋ ରଶ୍ମୟସ୍ତା ଏବାସ୍ୟ ପ୍ରାଚ୍ୟୋ ମଧୁନାଡ୍ୟଃ ।
ଋଚ ଏବ ମଧୁକୃତ ଋଗ୍-ବେଦ ଏବ ପୁଷ୍ପଂ ତା ଅମୃତା ଆପସ୍ତା ବା ଏତା ଋଚଃ ।। ୩.୧.୨।।

ଏତମୃଗ୍ୱେଦମଭ୍ୟତପꣳସ୍ତସ୍ୟାଭିତପ୍ତସ୍ୟ ୟଶସ୍ତେଜ
ଇନ୍ଦ୍ରିୟଂ ବୀର୍ଯ୍ୟମନ୍ନାଦ୍ୟꣳରସୋଽଜାୟତ ।। ୩.୧.୩।।

ତଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷରଞ୍ଚଦାଦିତ୍ୟମଭିତୋଽଶ୍ରୟଞ୍ଚଦ୍ୱା
ଏତଦ୍ୟଦେତଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ରୋହିତꣳ ରୂପମ୍ ।। ୩.୧.୪।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ୟେଽସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣା ରଶ୍ମୟସ୍ତା ଏବାସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣା ମଧୁନାଡ୍ୟୋ ୟଜୂꣳଷ୍ୟେବ
ମଧୁକୃତୋ ୟଜୁର୍ବେଦ ଏବ ପୁଷ୍ପଂ ତା ଅମୃତା ଆପଃ ।। ୩.୨.୧।।

ତାନି ବା ଏତାନି ୟଜୂꣳଷ୍ୟେତଂ ୟଜୁର୍ବେଦମଭ୍ୟତପꣳସ୍ତସ୍ୟାଭିତପ୍ତସ୍ୟ
ୟଶସ୍ତେଜ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଂ ବୀର୍ଯ୍ୟମନ୍ନାଦ୍ୟꣳରସୋଽଜାୟତ ।। ୩.୨.୨।।

ତଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷରଞ୍ଚଦାଦିତ୍ୟମଭିତୋଽଶ୍ରୟଞ୍ଚଦ୍ୱା ଏତଦ୍ୟଦେତଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ଶୁକ୍ଲꣳ ରୂପମ୍ ।। ୩.୨.୩।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ୟେଽସ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଚୋ ରଶ୍ମୟସ୍ତା ଏବାସ୍ୟ ପ୍ରତୀଚ୍ୟୋ ମଧୁନାଡ୍ୟଃ
ସାମାନ୍ୟେବ ମଧୁକୃତଃ ସାମବେଦ ଏବ ପୁଷ୍ପଂ ତା ଅମୃତା ଆପଃ ।। ୩.୩.୧।।

ତାନି ବା ଏତାନି ସାମାନ୍ୟେତଽ ସାମବେଦମଭ୍ୟତପଽ ସ୍ତସ୍ୟାଭିତପ୍ତସ୍ୟ
ୟଶସ୍ତେଜ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଂ ବୀର୍ୟ୍ୟମନ୍ନାଦ୍ୟଽ ରସୋଽଜାୟତ ।। ୩.୩.୨।।

ତଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷରଞ୍ଚଦାଦିତ୍ୟମଭିତୋଽଶ୍ରୟଞ୍ଚଦ୍ୱା
ଏତଦ୍ୟଦେତଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ପରଂ କୃଷ୍ଣଽ ରୂପମ୍ ।। ୩.୩.୩।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ୟେଽସ୍ୟୋଦଞ୍ଚୋ ରଶ୍ମୟସ୍ତା ଏବାସ୍ୟୋଦୀଚ୍ୟୋ ମଧୁନାଡ୍ୟୋଽଥର୍ବାଙ୍ଗିରସ
ଏବ ମଧୁକୃତ ଇତିହାସପୁରାଣଂ ପୁଷ୍ପଂ ତା ଅମୃତା ଆପଃ ।। ୩.୪.୧।।

ତେ ବା ଏତେଽଥର୍ବାଙ୍ଗିରସ ଏତଦିତିହାସପୁରାଣମଭ୍ୟତପଽ
ସ୍ତସ୍ୟାଭିତପ୍ତସ୍ୟ ୟଶସ୍ତେଜ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଂ ବୀର୍ୟ୍ୟମନ୍ନାଦ୍ୟଽ ରସୋଽଜାୟତ ।। ୩.୪.୨।।

ତଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷରଞ୍ଚଦାଦିତ୍ୟମଭିତୋଽଶ୍ରୟଞ୍ଚଦ୍ୱା
ଏତଦ୍ୟଦେତଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ପରଂ କୃଷ୍ଣଽ ରୂପମ୍ ।। ୩.୪.୩।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ଯେଽସ୍ୟୋର୍ଧ୍ୱା ରଶ୍ମୟସ୍ତା ଏବାସ୍ୟୋର୍ଧ୍ୱା ମଧୁନାଡ୍ୟୋ ଗୁହ୍ୟା ଏବାଦେଶା
ମଧୁକୃତୋ ବ୍ରହ୍ମୈବ ପୁଷ୍ପଂ ତା ଅମୃତା ଆପଃ ।। ୩.୫.୧।।

ତେ ବା ଏତେ ଗୁହ୍ୟା ଆଦେଶା ଏତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାଭ୍ୟତପଽ୍ସ୍ତସ୍ୟାଭିତପ୍ତସ୍ୟ
ୟଶସ୍ତେଜ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଂ ବୀର୍ଯ୍ୟମନ୍ନାଦ୍ୟଽ୍ ରସୋଽଜାୟତ ।। ୩.୫.୨।।

ତଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷରଞ୍ଚଦାଦିତ୍ୟମଭିତୋଽଶ୍ରୟଞ୍ଚଦ୍ୱା
ଏତଦ୍ୟଦେତଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ କ୍ଷୋଭତ ଇବ ।। ୩.୫.୩।।

ତେ ବା ଏତେ ରସାନାଽ୍ ରସା ବେଦା ହି ରସାସ୍ତେଷାମେତେ
ରସାସ୍ତାନି ବା ଏତାନ୍ୟମୃତାନାମମୃତାନି ବେଦା
ହ୍ୟମୃତାସ୍ତେଷାମେତାନ୍ୟମୃତାନି ।। ୩.୫.୪।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତଦ୍ୟତ୍-ପ୍ରଥମମମୃତଂ ତଦ୍ୱସବ ଉପଜୀବନ୍ତ୍ୟଗ୍ନିନା ମୁଖେନ ନ ବୈ
ଦେବା ଅଶ୍ନନ୍ତି ନ ପିବନ୍ତ୍ୟେତଦେବାମୃତଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତୃପ୍ୟନ୍ତି ।। ୩.୬.୧।।

ତ ଏତଦେବ ରୂପମଭିସଂବିଶନ୍ତ୍ୟେତସ୍ମାଦ୍ରୂପାଦୁଦ୍ୟନ୍ତି ।। ୩.୬.୨।।

ସ ୟ ଏତଦେବମମୃତଂ ବେଦ ବସୂନାମେବୈକୋ ଭୂତ୍ୱାଽଗ୍ନିନୈବ
ମୁଖେନୈତଦେବାମୃତଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତୃପ୍ୟତି ସ ୟ ଏତଦେବ
ରୂପମଭିସଂବିଶତ୍ୟେତସ୍ମାଦ୍ରୂପାଦୁଦେତି ।। ୩.୬.୩।।

Not For Commercial Use

ସ ଯ୍ୟାବଦାଦିତ୍ୟଃ ପୁରସ୍ତାଦୁଦେତା ପଶ୍ଚାଦସ୍ତମେତା
ବସୂନାମେବ ତାବଦାଧିପତ୍ୟꣳ ସ୍ୱାରାଜ୍ୟଂ ପର୍ୟ୍ୟେତା ।। ୩.୬.୪।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ଯଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟମମୃତଂ ତଦ୍ରୁଦ୍ରା ଉପଜୀବନ୍ତୀନ୍ଦ୍ରେଣ ମୁଖେନ ନ ବୈ ଦେବା
ଅଶ୍ନନ୍ତି ନ ପିବନ୍ତ୍ୟେତଦେବାମୃତଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତୃପ୍ୟନ୍ତି ।। ୩.୭.୧।।

ତ ଏତଦେବ ରୂପମଭିସଂବିଶନ୍ତ୍ୟେତସ୍ମାଦ୍ରୂପାଦୁଦ୍ୟନ୍ତି ।। ୩.୭.୨।।

ସ ଯ ଏତଦେବମମୃତଂ ବେଦ ରୁଦ୍ରାଣାମେବୈକୋ ଭୂତ୍ୱେନ୍ଦ୍ରେଣୈବ
ମୁଖେନୈତଦେବାମୃତଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତୃପ୍ୟତି ସ ଏତଦେବ
ରୂପମଭିସଂବିଶତ୍ୟେତସ୍ମାଦ୍ରୂପାଦୁଦେତି ।। ୩.୭.୩।।

ସ ଯ୍ୟାବଦାଦିତ୍ୟଃ ପୁରସ୍ତାଦୁଦେତା ପଶ୍ଚାଦସ୍ତମେତା
ଦ୍ୱିସ୍ତାବଦ୍ଦକ୍ଷିଣତ ଉଦେତୋଽରତୋꣳସ୍ତମେତା ରୁଦ୍ରାଣାମେବ
ତାବଦାଧିପତ୍ୟꣳ ସ୍ୱାରାଜ୍ୟଂ ପର୍ୟ୍ୟେତା ।। ୩.୭.୪।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ଯତୃତୀୟମମୃତଂ ତଦାଦିତ୍ୟା ଉପଜୀବନ୍ତି ବରୁଣେନ
ମୁଖେନ ନ ବୈ ଦେବା ଅଶ୍ନନ୍ତି ନ ପିବନ୍ତ୍ୟେତଦେବାମୃତଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତୃପ୍ୟନ୍ତି ।। ୩.୮.୧।।

Not For Commercial Use

ତ ଏତଦେବ ରୂପମଭିସଂବିଶନ୍ତ୍ୟେତସ୍ମାଦ୍ରୂପାଦୁଦ୍ୟନ୍ତି ।। ୩.୮.୨।।

ସ ୟ ଏତଦେବମମୃତଂ ବେଦାଦିତ୍ୟାନାମେବୈକୋ ଭୂତ୍ୱା ବରୁଣେନୈବ
ମୁଖେନୈତଦେବାମୃତଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତୃପ୍ୟତି ସ ଏତଦେବ
ରୂପମଭିସଂବିଶତ୍ୟେତସ୍ମାଦ୍ରୂପାଦୁଦେତି ।। ୩.୮.୩।।

ସ ୟାବଦାଦିତ୍ୟୋ ଦକ୍ଷିଣତ ଉଦେତୋଽରତୋଽସ୍ତମେତା
ଦ୍ୱିସ୍ତାବପୂଷ୍ଟାଦୁଦେତା ପୁରସ୍ତାଦସ୍ତମେତାଽଽଦିତ୍ୟାନାମେବ
ତାବଦାଧିପତ୍ୟଂ ସ୍ୱାରାଜ୍ୟଂ ପର୍ୟେତା ।। ୩.୮.୪।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେଽଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ୟଚ୍ଚତୁର୍ଥମମୃତଂ ତନ୍ମରୁତ ଉପଜୀବନ୍ତି ସୋମେନ ମୁଖେନ
ନ ବୈ ଦେବା ଅଶ୍ନନ୍ତି ନ ପିବନ୍ତ୍ୟେତଦେବାମୃତଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତୃପ୍ୟନ୍ତି ।। ୩.୯.୧।।

ତ ଏତଦେବ ରୂପମଭିସଂବିଶନ୍ତ୍ୟେତସ୍ମାଦ୍ରୂପାଦୁଦ୍ୟନ୍ତି ।। ୩.୯.୨।।

ସ ୟ ଏତଦେବମମୃତଂ ବେଦ ମରୁତାମେବୈକୋ ଭୂତ୍ୱା ସୋମେନୈବ
ମୁଖେନୈତଦେବାମୃତଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତୃପ୍ୟତି ସ ଏତଦେବ
ରୂପମଭିସଂବିଶତ୍ୟେତସ୍ମାଦ୍ରୂପାଦୁଦେତି ।। ୩.୯.୩।।

ସ ୟାବଦାଦିତ୍ୟଃ ପଶ୍ଚାଦୁଦେତା ପୁରସ୍ତାଦସ୍ତମେତା
ଦ୍ୱିସ୍ତାବଦୁତ୍ତରତ ଉଦେତା ଦକ୍ଷିଣତୋଽସ୍ତମେତା ମରୁତାମେବ
ତାବଦାଧିପତ୍ୟଂ ସ୍ୱାରାଜ୍ୟଂ ପର୍ୟେତା ।। ୩.୯.୪।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not for Commercial Use

।। ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ୟତ୍ପୁଞ୍ଜମମୃତଂ ତତ୍ସାଧ୍ୟା ଉପଜୀବନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଣା ମୁଖେନ
ନ ବୈ ଦେବା ଅଶ୍ନନ୍ତି ନ ପିବନ୍ତ୍ୟେତଦେବାମୃତଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତୃପ୍ୟନ୍ତି ।। ୩.୧୦.୧।।

ତ ଏତଦେବ ରୂପମଭିସଂବିଶନ୍ତ୍ୟେତସ୍ମାଦ୍ରୂପାଦୁଦ୍ୟନ୍ତି ।। ୩.୧୦.୨।।

ସ ୟ ଏତଦେବମମୃତଂ ବେଦ ସାଧ୍ୟାନାମେବୈକୋ ଭୂତ୍ୱା
ବ୍ରହ୍ମଣୈବ ମୁଖେନୈତଦେବାମୃତଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତୃପ୍ୟତି ସ ଏତଦେବ
ରୂପମଭିସଂବିଶତ୍ୟେତସ୍ମାଦ୍ରୂପାଦୁଦେତି ।। ୩.୧୦.୩।।

ସ ୟାବଦାଦିତ୍ୟ ଉତ୍ତରତ ଉଦେତା ଦକ୍ଷିଣତୋଽସ୍ତମେତା
ଦ୍ୱିସ୍ତାବଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ଉଦେତାଽର୍ବାଙ୍ଅସ୍ତମେତା ସାଧ୍ୟାନାମେବ
ତାବଦାଧିପତ୍ୟଂ ସ୍ୱାରାଜ୍ୟଂ ପର୍ୟେତା ।। ୩.୧୦.୪।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ତତ ଊର୍ଧ୍ୱ ଉଦେତ୍ୟ ନୈବୋଦେତା ନାସ୍ତମେତୈକଲ ଏବ
ମଧ୍ୟେ ସ୍ଥାତା ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକଃ ।। ୩.୧୧.୧।।

ନ ବୈ ତତ୍ର ନ ନିମ୍ଲୋଚ ନୋଦିୟାୟ କଦାଚନ ।
ଦେବାସ୍ତେନାହଂ ସତ୍ୟେନ ମା ବିରାଧିଷି ବ୍ରହ୍ମଣେତି ।। ୩.୧୧.୨।।

ନ ହ ବା ଅସ୍ମା ଉଦେତି ନ ନିମ୍ଲୋଚତି ସକୃଦ୍ଦିବା ହୈବାସ୍ମୈ
ଭବତି ୟ ଏତାମେବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ବେଦ ।। ୩.୧୧.୩।।

Not For Commercial Use

ତଦ୍ଧୈତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଜାପତୟ ଉବାଚ ପ୍ରଜାପତିର୍ମନବେ ମନୁଃ
ପ୍ରଜାଭ୍ୟସ୍ତଦ୍ଧୈତଦୁଦ୍ଦାଲକାୟାରୁଣୟେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାୟ ପୁତ୍ରାୟ ପିତା ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରୋବାଚ ।। ୩.୧୧.୪।।

ଇଦଂ ବାବ ତଜ୍ଜ୍ୟେଷ୍ଠାୟ ପୁତ୍ରାୟ ପିତା ବ୍ରହ୍ମ
ପ୍ରବ୍ରୂୟାତ୍-ପ୍ରଣାୟ୍ୟାୟ ବାଽନ୍ତେବାସିନେ ।। ୩.୧୧.୫।।

ନାନ୍ୟସ୍ମୈ କସ୍ମୈଚନ ୟଦ୍ୟପ୍ୟସ୍ମା ଇମାମଦ୍-ଭିଃ ପରିଗୃହୀତାଂ
ଧନସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣାଂ ଦଦ୍ୟାଦେତଦେବ ତତୋ ଭୂୟ ଇତ୍ୟେତଦେବ
ତତୋ ଭୂୟ ଇତି ।। ୩.୧୧.୬।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଗାୟତ୍ରୀ ବା ଇଦଂ ସର୍ବଂ ଭୂତଂ ୟଦିଦଂ କିଂଚ ବାଗ୍ୱୈ ଗାୟତ୍ରୀ
ବାଗ୍ୱା ଇଦଂ ସର୍ବଂ ଭୂତଂ ଗାୟତି ଚ ତ୍ରାୟତେ ଚ ।। ୩.୧୨.୧।।

ୟା ବୈ ସା ଗାୟତ୍ରୀୟଂ ବାବ ସା ୟେୟଂ ପୃଥିବ୍ୟସ୍ୟାଂ ହୀଦଂ
ସର୍ବଂ ଭୂତଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମେତାମେବ ନାତିଶୀୟତେ ।। ୩.୧୨.୨।।

ୟା ବୈ ସା ପୃଥିବୀୟଂ ବାବ ସା ୟଦିଦମସ୍ମିନ୍ପୁରୁଷେ
ଶରୀରମସ୍ମିନ୍ହୀମେ ପ୍ରାଣାଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଏତଦେବ ନାତିଶୀୟନ୍ତେ ।। ୩.୧୨.୩।।

ୟଦ୍ୱୈ ତତ୍-ପୁରୁଷେ ଶରୀରମିଦଂ ବାବ ତଦ୍ୟଦିଦମସ୍ମିନ୍ନନ୍ତଃ
ପୁରୁଷେ ହୃଦୟମସ୍ମିନ୍ହୀମେ ପ୍ରାଣାଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଏତଦେବ ନାତିଶୀୟନ୍ତେ ।। ୩.୧୨.୪।।

ସୈଷା ଚତୁଷ୍ପଦା ଷଡ୍ବିଧା ଗାୟତ୍ରୀ ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟନୂକ୍ତମ୍ ।। ୩.୧୨.୫।।

Not For Commercial Use

ତାବାନସ୍ୟ ମହିମା ତତୋ ଜ୍ୟାୟାଂଶ୍ଚ ପୂରୁଷଃ ।
ପାଦୋଽସ୍ୟ ସର୍ବା ଭୂତାନି ତ୍ରିପାଦସ୍ୟାମୃତଂ ଦିବୀତି ।। ୩.୧୨.୬।।

ୟଦ୍ୱୈ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତୀଦଂ ବାବ ତଦ୍ୟୋଽୟଂ ବହିର୍ଧା
ପୁରୁଷାଦାକାଶୋ ଯୋ ବୈ ସ ବହିର୍ଧା ପୁରୁଷାଦାକାଶଃ ।। ୩.୧୨.୭।।

ଅୟଂ ବାବ ସ ଯୋଽୟମନ୍ତଃ ପୁରୁଷ ଅକାଶୋ ଯୋ ବୈ ସୋଽନ୍ତଃ ପୁରୁଷ ଆକାଶଃ ।। ୩.୧୨.୮।।

ଅୟଂ ବାବ ସ ଯୋଽୟମନ୍ତର୍ହୃଦୟ ଆକାଶସ୍ତଦେତପୂର୍ଣ୍ଣମପ୍ରବର୍ତି
ପୂର୍ଣ୍ଣମପ୍ରବର୍ତିନୀଂ ଶ୍ରିୟଂ ଲଭତେ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩.୧୨.୯।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତସ୍ୟ ହ ବା ଏତସ୍ୟ ହୃଦୟସ୍ୟ ପଞ୍ଚ ଦେବସୁଷୟଃ ସ ଯୋଽସ୍ୟ ପ୍ରାଙ୍ସୁଷିଃ
ସ ପ୍ରାଣସ୍ତଚ୍ଚକ୍ଷୁଃ ସ ଆଦିତ୍ୟସ୍ତଦେତତ୍ତେଜୋଽନ୍ନାଦ୍ୟମିତ୍ୟୁପାସୀତ
ତେଜସ୍ୱ୍ୟନ୍ନାଦୋ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩.୧୩.୧।।

ଅଥ ଯୋଽସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣଃ ସୁଷିଃ ସ ବ୍ୟାନସ୍ତଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରଂ
ସ ଚନ୍ଦ୍ରମାସ୍ତଦେତଚ୍ଛ୍ରୀଶ୍ଚ ୟଶଶ୍ଚେତ୍ୟୁପାସୀତ
ଶ୍ରୀମାନ୍ୟଶସ୍ୱୀ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩.୧୩.୨।।

ଅଥ ଯୋଽସ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ସୁଷିଃ ସୋଽପାନଃ
ସା ବାକ୍ ସୋଽଗ୍ନିସ୍ତଦେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସମନ୍ନାଦ୍ୟମିତ୍ୟୁପାସୀତ
ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସ୍ୟନ୍ନାଦୋ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩.୧୩.୩।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ଯୋଽସ୍ୟୋଦଙ୍ ସୁଷିଃ ସ ସମାନସ୍ତନ୍ନନଃ ସ ପର୍ଜନ୍ୟସ୍ତଦେତଲ୍ଲୀର୍ତିଶ୍ଚ
ବ୍ୟୁଷ୍ଟିଶ୍ଚେତ୍ୟୁପାସୀତ କୀର୍ତିମାନ୍ବ୍ୟୁଷ୍ଟିମାନ୍ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩.୧୩.୪।।

ଅଥ ଯୋଽସ୍ୟୋର୍ଧ୍ୱଃ ସୁଷିଃ ସ ଉଦାନଃ ସ ବାୟୁଃ ସ ଆକାଶସ୍ତଦେତଦୋଜଶ୍ଚ
ମହଶ୍ଚେତ୍ୟୁପାସୀତୌଜସ୍ୱୀ ମହସ୍ୱାନ୍ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩.୧୩.୫।।

ତେ ବା ଏତେ ପଞ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମପୁରୁଷାଃ ସ୍ୱର୍ଗସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ ଦ୍ୱାରପାଃ ସ ୟ ଏତାନେବଂ
ପଞ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମପୁରୁଷାନ୍ସ୍ୱର୍ଗସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ ଦ୍ୱାରପାନ୍ବେଦାସ୍ୟ କୁଲେ ବୀରୋ ଜାୟତେ
ପ୍ରତିପଦ୍ୟତେ ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକଂ ୟ ଏତାନେବଂ ପଞ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମପୁରୁଷାନ୍ସ୍ୱର୍ଗସ୍ୟ
ଲୋକସ୍ୟ ଦ୍ୱାରପାନ୍-ବେଦ ।। ୩.୧୩.୬।।

ଅଥ ୟଦତଃ ପରୋ ଦିବୋ ଜ୍ୟୋତିର୍ଦୀପ୍ୟତେ ବିଶ୍ୱତଃ ପୃଷ୍ଠେଷ୍ୱ ସର୍ବତଃ
ପୃଷ୍ଠେଷ୍ୱନୁତ୍ତମେଷୂତ୍ତମେଷୁ ଲୋକେଷ୍ୱିଦଂ ବାବ ତଦ୍ୟଦିଦମସ୍ମିନ୍ନନ୍ତଃ ପୁରୁଷେ ଜ୍ୟୋତିସ୍ତସ୍ୟୈଷା
ଦୃଷ୍ଟିର୍ୟତ୍ରୈତଦସ୍ମିଚ୍ଛରୀରେ ସଂ ସ୍ପର୍ଶେନୋଷ୍ମାନଂ ବିଜାନାତି ତସ୍ୟୈଷା
ଶ୍ରୁତିର୍ୟତ୍ରୈତତ୍କର୍ଣାବପିଗୃହ୍ୟ ନିନଦମିବ ନଦଥୁରିବାଗ୍ନେରିବ ଜ୍ୱଲତ ଉପଶୃଣୋତି ତଦେତଦୃଷ୍ଟଂ ଚ
ଶ୍ରୁତଂ ଚେତ୍ୟୁପାସୀତ ଚକ୍ଷୁଷ୍ୟଃ ଶ୍ରୁତୋ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩.୧୩.୭।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସର୍ବଂ ଖଲ୍ୱିଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ତଜ୍ଜଲାନିତି ଶାନ୍ତ ଉପାସୀତ ।
ଅଥ ଖଲୁ କ୍ରତୁମୟଃ ପୁରୁଷୋ ୟଥାକ୍ରତୁରସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ
ପୁରୁଷୋ ଭବତି ତଥେତଃ ପ୍ରେତ୍ୟ ଭବତି ସ କ୍ରତୁଂ କୁର୍ବୀତ ।। ୩.୧୪.୧।।

Not For Commercial Use

ମନୋମୟଃ ପ୍ରାଣଶରୀରୋ ଭାରୂପଃ ସତ୍ୟସଂକଲ୍ପ ଆକାଶାତ୍ମା ସର୍ବକର୍ମା ସର୍ବକାମଃ
ସର୍ବଗନ୍ଧଃ ସର୍ବରସଃ ସର୍ବମିଦମଭ୍ୟାତ୍ତୋଽବାକ୍ୟନାଦରଃ ।। ୩.୧୪.୨।।

ଏଷ ମ ଆତ୍ମାଽନ୍ତର୍ହୃଦୟେଽଣୀୟାନ୍-ବ୍ରୀହେର୍ବା ୟବାଦ୍ବା ସର୍ଷପାଦ୍ବା ଶ୍ୟାମାକାଦ୍ବା
ଶ୍ୟାମାକତଣ୍ଡୁଲାଦ୍ବା ଏଷ ମ ଆତ୍ମାଽନ୍ତର୍ହୃଦୟେ ଜ୍ୟାୟାନ୍ପୃଥିବ୍ୟା
ଜ୍ୟାୟାନନ୍ତରିକ୍ଷାଜ୍ଜ୍ୟାୟାନ୍ଦିବୋ ଜ୍ୟାୟାନେଭ୍ୟୋ ଲୋକେଭ୍ୟଃ ।। ୩.୧୪.୩।।

ସର୍ବକର୍ମା ସର୍ବକାମଃ ସର୍ବଗନ୍ଧଃ ସର୍ବରସଃ ସର୍ବମିଦମଭ୍ୟାତ୍ତୋଽବାକ୍ୟନାଦର
ଏଷ ମ ଆତ୍ମାଽନ୍ତର୍ହୃଦୟ ଏତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈତମିତଃ ପ୍ରେତ୍ୟାଭିସଂଭବିତାସ୍ମୀତି ୟସ୍ୟ
ସ୍ୟାଦଦ୍ଧା ନ ବିଚିକିତ୍ସାଽସ୍ତୀତି ହ ସ୍ମାହ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟଃ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟଃ ।। ୩.୧୪.୪।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅନ୍ତରିକ୍ଷୋଦରଃ କୋଶୋ ଭୂମିବୁଧ୍ନୋ ନ ଜୀର୍ୟତି ଦିଶୋ ହ୍ୟସ୍ୟ ସ୍ରକ୍ତ୍ୟୋ
ଦ୍ୟୌରସ୍ୟୋତ୍ତରଂ ବିଲꣳ ସ ଏଷ କୋଶୋ ବସୁଧାନସ୍ତସ୍ମିନ୍ବିଶ୍ୱମିଦꣳ ଶ୍ରିତମ୍ ।। ୩.୧୫.୧।।

ତସ୍ୟ ପ୍ରାଚୀ ଦିଗ୍ଜୁହୂର୍ନାମ ସହ୍ୟମାନା ନାମ ଦକ୍ଷିଣା ରାଜ୍ଞୀ ନାମ ପ୍ରତୀଚୀ ସୁଭୂତା
ନାମୋଦୀଚୀ ତାସାଂ ବାୟୁର୍ବତ୍ସଃ ସ ୟ ଏତମେବଂ ବାୟୁଂ ଦିଶାଂ ବତ୍ସଂ ବେଦ ନ
ପୁତ୍ରରୋଦꣳ ରୋଦିତି ସୋଽହମେତମେବଂ ବାୟୁଂ ଦିଶାଂ ବତ୍ସଂ
ବେଦ ମା ପୁତ୍ରରୋଦꣳ ରୁଦମ୍ ।। ୩.୧୫.୨।।

ଅରିଷ୍ଟଂ କୋଶଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେଽମୁନାଽମୁନାଽମୁନା ପ୍ରାଣଂ
ପ୍ରପଦ୍ୟେଽମୁନାଽମୁନାଽମୁନା ଭୂଃ ପ୍ରପଦ୍ୟେଽମୁନାଽମୁନାଽମୁନା
ଭୁବଃ ପ୍ରପଦ୍ୟେଽମୁନାଽମୁନାଽମୁନା ସ୍ୱଃ ପ୍ରପଦ୍ୟେଽମୁନାଽମୁନାଽମୁନା ।। ୩.୧୫.୩।।

Not for Commercial Use

ସ ଯଦବୋଚଂ ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରପଦ୍ୟ ଇତି ପ୍ରାଣୋ ବା ଇଦଂ ସର୍ବଂ
ଭୂତଂ ଯଦିଦଂ କିଂଚ ତମେବ ତତ୍-ପ୍ରାପସ୍ରି ।। ୩.୧୫.୪।।

ଅଥ ଯଦବୋଚଂ ଭୂଃ ପ୍ରପଦ୍ୟ ଇତି ପୃଥିବୀଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ
ପ୍ରପଦ୍ୟେ ଦିବଂ ପ୍ରପଦ୍ୟ ଇତ୍ୟେବ ତଦବୋଚମ୍ ।। ୩.୧୫.୫।।

ଅଥ ଯଦବୋଚଂ ଭୁବଃ ପ୍ରପଦ୍ୟ ଇତ୍ୟଗ୍ନିଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ବାୟୁଂ
ପ୍ରପଦ୍ୟ ଆଦିତ୍ୟଂ ପ୍ରପଦ୍ୟ ଇତ୍ୟେବ ତଦବୋଚମ୍ ।। ୩.୧୫.୬।।

ଅଥ ଯଦବୋଚଽ ସ୍ୱଃ ପ୍ରପଦ୍ୟ ଇତ୍ୟୃଗ୍-ବେଦଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ଯଜୁର୍ବେଦଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ
ସାମବେଦଂ ପ୍ରପଦ୍ୟ ଇତ୍ୟେବ ତଦବୋଚଂ ତଦବୋଚମ୍ ।। ୩.୧୫.୭।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପୁରୁଷୋ ବାବ ଯଜ୍ଞସ୍ତସ୍ୟ ଯାନି ଚତୁର୍ବିଽଶତିବର୍ଷାଣି ତତ୍-ପ୍ରାତଃସବନଂ
ଚତୁର୍ବିଽଶତ୍ୟକ୍ଷରା ଗାୟତ୍ରୀ ଗାୟତ୍ରଂ ପ୍ରାତଃସବନଂ ତଦସ୍ୟ ବସବୋଽନ୍ୱାୟତ୍ତାଃ
ପ୍ରାଣା ବାବ ବସବ ଏତେ ହୀଦଂ ସର୍ବଂ ବାସୟନ୍ତି ।। ୩.୧୬.୧।।

ତଂ ଚେଦେତସ୍ମିନ୍ନୟସି କିଂଚିଦୁପତପେତ୍ର ବ୍ରୂୟାତ୍-ପ୍ରାଣା ବସବ ଇଦଂ ମେ ପ୍ରାତଃସବନଂ
ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନଽ ସବନମନୁସଂତନୁତେତି ମାଽହଂ ପ୍ରାଣାନାଂ ବସୂନାଂ ମଧ୍ୟେ ଯଜ୍ଞେ।
ବିଲୋପ୍ସୀୟେତ୍ୟୁଦ୍ଧୈବ ତତ ଏତ୍ୟଗଦୋ ହ ଭବତି ।। ୩.୧୬.୨।।

ଅଥ ଯାନି ଚତୁଶ୍ଚତ୍ୱାରିଽ ଶର୍ଷାଣି ତନ୍ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନଽ ସବନଂ ଚତୁଶ୍ଚତ୍ୱାରିଽଶଦକ୍ଷରା
ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁଭଂ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନଽ ସବନଂ ତଦସ୍ୟ ରୁଦ୍ରା ଅନ୍ୱାୟତ୍ତାଃ ପ୍ରାଣା
ବାବ ରୁଦ୍ରା ଏତେ ହୀଦଂ ସର୍ବଂ ରୋଦୟନ୍ତି ।। ୩.୧୬.୩।।

Not For Commercial Use

ତଂ ଚେଦେତସ୍ମିନ୍ୱୟସି କିଂଚିଦୁପତପେତ୍ର ବ୍ରୂୟାତ୍-ପ୍ରାଣା ରୁଦ୍ରା ଇଦଂ ମେ
ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନꣳ ସବନଂ ତୃତୀୟସବନମନୁସନ୍ତନୁତେତି ମାꣳହଂ ପ୍ରାଣାନାꣳ ରୁଦ୍ରାଣାଂ
ମଧ୍ୟେ ୟଜ୍ଞୋ ବିଲୋପ୍ସୀୟେତ୍ୟୁଦ୍ଧୈବ ତତ ଏତ୍ୟଗଦୋ ହ ଭବତି ।। ୩.୧୬.୪।।

ଅଥ ୟାନ୍ୟଷ୍ଟାଚତ୍ୱାରିꣳ ଶଦ୍ୱର୍ଷାଣି ତତ୍ତୃତୀୟସବନମଷ୍ଟାଚତ୍ୱାରିꣳ ଶଦକ୍ଷରା
ଜଗତୀ ଜାଗତଂ ତୃତୀୟସବନଂ ତଦସ୍ୟାଦିତ୍ୟା ଅନ୍ୱାୟତ୍ତାଃ
ପ୍ରାଣା ବାବାꣳꣳଦିତ୍ୟା ଏତେ ହୀଦꣳ ସର୍ବମାଦଦତେ ।। ୩.୧୬.୫।।

ତଂ ଚେଦେତସ୍ମିନ୍ୱୟସି କିଂଚିଦୁପତପେତ୍ର ବ୍ରୂୟାତ୍-ପ୍ରାଣା ଅଦିତ୍ୟା ଇଦଂ ମେ
ତୃତୀୟସବନମାୟୁରନୁସଂତନୁତେତି ମାꣳହଂ ପ୍ରାଣାନାମାଦିତ୍ୟାନାଂ ମଧ୍ୟେ
ୟଜ୍ଞୋ ବିଲୋପ୍ସୀୟେତ୍ୟୁଦ୍ଧୈବ ତତ ଏତ୍ୟଗଦୋ ହୈୈବ ଭବତି ।। ୩.୧୬.୬।।

ଏତଦ୍ଧ ସ୍ମ ବୈ ତଦ୍ୱିଦ୍ୱାନାହ ମହିଦାସ ଐତରେୟଃ ସ କିଂ ମ ଏତଦୁପତପସି
ୟୋꣳହମନେନ ନ ପ୍ରେଷ୍ୟାମୀତି ସ ହ ଷୋଡଶଂ ବର୍ଷଶତମଜୀବତ୍-ପ୍ର
ହ ଷୋଡଶଂ ବର୍ଷଶତଂ ଜୀବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩.୧୬.୭।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ସପ୍ତଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସ ୟଦଶିଶିଷତି ୟତ୍ପିପାସତି ୟନ୍ନ ରମତେ ତା ଅସ୍ୟ ଦୀକ୍ଷାଃ ।। ୩.୧୭.୧।।

ଅଥ ୟଦଶ୍ନାତି ୟତ୍ପିବତି ୟଦ୍ରମତେ ତଦୁପସଦୈରେତି ।। ୩.୧୭.୨।।

ଅଥ ୟଦ୍ଧସତି ୟଜ୍ଜକ୍ଷତି ୟନ୍ମୈଥୁନଂ ଚରତି ସ୍ତୁତଶସ୍ତ୍ରୈରେବ ତଦେତି ।। ୩.୧୭.୩।।

ଅଥ ୟତ୍ତପୋ ଦାନମାର୍ଜବମହିꣳ ସା ସତ୍ୟବଚନମିତି ତା ଅସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣାଃ ।। ୩.୧୭.୪।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମାଦାହୁଃ ସୋଷ୍ୟତ୍ୟସୋଷ୍ଟେତି ପୁନରୁତ୍ପାଦନମେବାସ୍ୟ
ତନ୍ମରଣମେବାସ୍ୟାବଭୃଥଃ ।। ୩.୧୭.୫।।

ତଦ୍ଧୈତଦ୍-ଘୋର୍ ଆଙ୍ଗିରସଃ କୃଷ୍ଣାୟ ଦେବକୀପୁତ୍ରାୟୋକ୍ତ୍ୱୋବାଚାପିପାସ
ଏବ ସ ବଭୂବ ସୋଽନ୍ତବେଲାୟାମେତତ୍ତ୍ରୟଂ ପ୍ରତିପଦ୍ୟେତାକ୍ଷିତମସ୍ୟଚ୍ୟୁତମସି
ପ୍ରାଣସଂ ଶିତମସୀତି ତତ୍ତ୍ରେତେ ଦ୍ୱେ ଋଚୌ ଭବତଃ ।। ୩.୧୭.୬।।

ଆଦିତ୍-ପ୍ରତ୍ନସ୍ୟ ରେତସ ଉଦ୍ଦ୍ୟଂ ତମସସ୍ପରି ଜ୍ୟୋତିଃ ପଶ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତରଂ ସ୍ୱଃ ପଶ୍ୟନ୍ତ
ଉତ୍ତରଂ ଦେବଂ ଦେବତ୍ରା ସୂର୍ଯ୍ୟମଗନ୍ମ ଜ୍ୟୋତିରୁତ୍ତମମିତି ଜ୍ୟୋତିରୁତ୍ତମମିତି ।। ୩.୧୭.୭।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେସପ୍ତଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଷ୍ଟାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ମନୋ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସୀତେତ୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମମଥାଧିଦୈବତମାକାଶୋ
ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟଭୟମାଦିଷ୍ଟଂ ଭବତ୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମଂ ଚାଧିଦୈବତଂ ଚ ।। ୩.୧୮.୧।।

ତଦେତଚ୍ଚତୁଷ୍ପାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ବାକ୍‌ପାଦଃ ପ୍ରାଣଃ ପାଦଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ପାଦଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ପାଦ
ଇତ୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମମଥାଧିଦୈବତମଗ୍ନିଃ ପାଦୋ ବାୟୁଃ ପାଦ ଅଦିତ୍ୟଃ ପାଦୋ ଦିଶଃ ପାଦ
ଇତ୍ୟୁଭୟମେବାଦିଷ୍ଟଂ ଭବତ୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମଂ ଚୈବାଧିଦୈବତଂ ଚ ।। ୩.୧୮.୨।।

ବାଗେବ ବ୍ରହ୍ମଣଶ୍ଚତୁର୍ଥଃ ପାଦଃ ସୋଽଗ୍ନିନା ଜ୍ୟୋତିଷା ଭାତି ଚ ତପତି ଚ ଭାତି ଚ ତପତି ଚ
କୀର୍ତ୍ୟା ୟଶସା ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩.୧୮.୩।।

ପ୍ରାଣ ଏବ ବ୍ରହ୍ମଣଶ୍ଚତୁର୍ଥଃ ପାଦଃ ସ ବାୟୁନା ଜ୍ୟୋତିଷା ଭାତି ଚ ତପତି ଚ ଭାତି ଚ ତପତି ଚ
କୀର୍ତ୍ୟା ୟଶସା ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩.୧୮.୪।।

Not for Commercial Use

ଚକ୍ଷୁରେବ ବ୍ରହ୍ମଣଶ୍ଚତୁର୍ଥଃ ପାଦଃ ସ ଆଦିତ୍ୟେନ ଜ୍ୟୋତିଷା ଭାତି ଚ ତପତି ଚ ଭାତି ଚ ତପତି ଚ କୀର୍ତ୍ୟା ୟଶସା ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩.୧୮.୫।।

ଶ୍ରୋତ୍ରମେବ ବ୍ରହ୍ମଣଶ୍ଚତୁର୍ଥଃ ପାଦଃ ସ ଦିଗ୍ଭିର୍ଜ୍ୟୋତିଷା ଭାତି ଚ ତପତି ଚ ଭାତି ଚ ତପତି ଚ କୀର୍ତ୍ୟା ୟଶସା ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନ ୟ ଏବଂ ବେଦ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩.୧୮.୬।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେଽଷ୍ଟାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକୋନବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଆଦିତ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟାଦେଶସ୍ତସ୍ୟୋପବ୍ୟାଖ୍ୟାନମସଦେବେଦମଗ୍ର ଆସୀତ୍ ।
ତତ୍ସଦାସୀତ୍ତତ୍ସମଭବତ୍ତଦାଣ୍ଡଂ ନିରବର୍ତତ ତତ୍ସଂବତ୍ସରସ୍ୟ ମାତ୍ରାମଶୟତ ତନ୍ନିରଭିଦ୍ୟତ
ତେ ଆଣ୍ଡକପାଲେ ରଜତଂ ଚ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ ଚାଭବତାମ୍ ।। ୩.୧୯.୧।।

ତଦ୍ୟଦ୍ରଜତଂ ସେୟଂ ପୃଥିବୀ ୟତ୍ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ ସା ଦ୍ୟୌର୍ୟଜ୍ଜରାୟୁ ତେ ପର୍ବତା ୟଦ୍ଉଲ୍ବଂ ସ
ମେଘୋ ନୀହାରୋ ୟା ଧମନୟସ୍ତା ନଦ୍ୟୋ ୟଦ୍ୱାସ୍ତ୍ୟୟମୁଦକଂ ସ ସମୁଦ୍ରଃ ।। ୩.୧୯.୨।।

ଅଥ ୟଉଦଜାୟତ ସୋଽସାବାଦିତ୍ୟସ୍ତଂ ଜାୟମାନଂ ଘୋଷା ଉଲୂଲବୋଽନୂଦତିଷ୍ଠନ୍ତ୍ସର୍ବାଣି
ଚ ଭୂତାନି ସର୍ବେ ଚ କାମାସ୍ତସ୍ମାଉସ୍ୟୋଦୟଂ ପ୍ରତି ପ୍ରତ୍ୟାୟନଂ ପ୍ରତି ଘୋଷା
ଉଲୂଲବୋଽନୂତ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ସର୍ବାଣି ଚ ଭୂତାନି ସର୍ବେ ଚୈବ କାମାଃ ।। ୩.୧୯.୩।।

ସ ୟ ଏତମେବଂ ବିଦ୍ୱାନାଦିତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽଭ୍ୟାଶୋ ହ ୟଦେନଂ ସାଧବୋ
ଘୋଷା ଆ ଚ ଗଚ୍ଛେୟୁରୁପ ଚ ନିମ୍ରେଡେରନ୍ନିମ୍ରେଡେରନ୍ ।। ୩.୧୯.୪।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଏକୋନବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଇତି ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ଜାନଶ୍ରୁତିର୍ହ ପୌତ୍ରାୟଣଃ ଶ୍ରଦ୍ଧାଦେୟୋ ବହୁଦାୟୀ ବହୁପାକ୍ୟ ଆସ
ସ ହ ସର୍ବତ ଆବସଥାନ୍ସ୍ରାପୟାଂଚକ୍ରେ ସର୍ବତ ଏବ ମେଽସ୍ୟିନ୍ତୀତି ।। ୪.୧.୧।।

ଅଥ ହ ହଂସା ନିଶାୟାମତିପେତୁସ୍ତଦ୍ଧୈବଂ ହଂ ସୋହଂ ସମଭ୍ୟୁବାଦ
ହୋ ହୋଽୟି ଭଲ୍ଲାକ୍ଷ ଭଲ୍ଲାକ୍ଷ ଜାନଶ୍ରୁତେଃ ପୌତ୍ରାୟଣସ୍ୟ
ସମଂ ଦିବା ଜ୍ୟୋତିରାତତଂ ତନ୍ମା ପ୍ରସାଙ୍କ୍ଷୀସ୍ତତ୍ତ୍ୱା ମା ପ୍ରଧାକ୍ଷୀରିତି ।। ୪.୧.୨।।

ତମୁ ହ ପରଃ ପ୍ରତ୍ୟୁବାଚ କମ୍ବର ଏନମେତସ୍ରନ୍ତଂ ସଯୁଗ୍ୱାନମିବ
ରୈକ୍ୱମାତ୍ଥେତି ଯୋ ନୁ କଥଂ ସଯୁଗ୍ୱା ରୈକ୍ୱ ଇତି ।। ୪.୧.୩।।

ଯଥା କୃତାୟୁବିଜିତାୟାଧରେୟାଃ ସଂୟନ୍ତ୍ୟେବମେନଂ ସର୍ବଂ ତଦଭିସମୈତି ଯଚ୍କିଂଚ
ପ୍ରଜାଃ ସାଧୁ କୁର୍ବନ୍ତି ଯସ୍ତଦ୍ୱେଦ ଯତ୍ସ ବେଦ ସ ମତ୍ଥୈତଦୁକ୍ତ ଇତି ।। ୪.୧.୪।।

ତଦୁ ହ ଜାନଶ୍ରୁତିଃ ପୌତ୍ରାୟଣ ଉପଶୁଶ୍ରାବ
ସ ହ ସଂଜିହାନ ଏବ କ୍ଷତ୍ତାରମୁବାଚାଙ୍ଗାରେ ହ ସଯୁଗ୍ୱାନମିବ
ରୈକ୍ୱମାତ୍ଥେତି ଯୋ ନୁ କଥଂ ସଯୁଗ୍ୱା ରୈକ୍ୱ ଇତି ।। ୪.୧.୫।।

ଯଥା କୃତାୟୁବିଜିତାୟାଧରେୟାଃ ସଂୟନ୍ତ୍ୟେବମେନଂ ସର୍ବଂ ତଦଭିସମୈତି ଯଚ୍କିଂଚ
ପ୍ରଜାଃ ସାଧୁ କୁର୍ବନ୍ତି ଯସ୍ତଦ୍ୱେଦ ଯତ୍ସ ବେଦ ସ ମତ୍ଥୈତଦୁକ୍ତ ଇତି ।। ୪.୧.୬।।

ସ ହ କ୍ଷତ୍ତାଽନ୍ୱିଷ୍ୟ ନାବିଦମିତି ପ୍ରତ୍ୟେୟାୟ ତଂ ହୋବାଚ
ଯତ୍ରାରେ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟାନ୍ୱେଷଣା ତଦେନମର୍ଚ୍ଛେତି ।। ୪.୧.୭।।

Not For Commercial Use

ସୋଽଧସ୍ତାଚ୍ଛକଟସ୍ୟ ପାମାନଂ କଷ୍ଯମାଣମୁପୋପବିବେଶ
ତଂ ହାଭ୍ଯୁବାଦ ତ୍ୱଂ ନୁ ଭଗବଃ ସଯୁଗ୍ୱା ରୈକ୍ୱ ଇତ୍ଯହଂ ହ୍ଯରାଗ୍ୱା
ଇତି ହ ପ୍ରତିଜଜ୍ଞେ ସ ହ କ୍ଷତ୍ତାଽବିଦମିତି ପ୍ରତ୍ଯେଯାଯ ।। ୪.୧.୮ ।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ଯାଯେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱିତୀଯଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତଦୁ ହ ଜାନଶ୍ରୁତିଃ ପୌତ୍ରାଯଣଃ ଷଟ୍ ଶତାନି ଗବାଂ
ନିଷ୍କମଶ୍ୱତରୀରଥଂ ତଦାଦାଯ ପ୍ରତିଚକ୍ରମେ ତଂ ହାଭ୍ଯୁବାଦ ।। ୪.୨.୧।।

ରୈକ୍ୱେମାନି ଷଟ୍ ଶତାନି ଗବାମଯଂ ନିଷ୍କୋଽଯମଶ୍ୱତରୀରଥୋ ନୁ
ମ ଏତାଂ ଭଗବୋ ଦେବତାଂ ଶାଧି ଯ୍ୟାଂ ଦେବତାମୁପାସ୍ସ ଇତି ।। ୪.୨.୨।।

ତମୁ ହ ପରଃ ପ୍ରତ୍ଯୁବାଚାହ ହାରେତ୍ୱା ଶୂଦ୍ର ତବୈବ ସହ
ଗୋଭିରସ୍ତ୍ୱିତି ତଦୁହ ପୁନରେବ ଜାନଶ୍ରୁତିଃ ପୌତ୍ରାଯଣଃ
ସହସ୍ରଂ ଗବାଂ ନିଷ୍କମଶ୍ୱତରୀରଥଂ ଦୁହିତରଂ ତଦାଦାଯ ପ୍ରତିଚକ୍ରମେ ।। ୪.୨.୩।।

ତଂ ହାଭ୍ଯୁବାଦ ରୈକ୍ୱେଦଂ ସହସ୍ରଂ ଗବାମଯଂ ନିଷ୍କୋଽଯମଶ୍ୱତରୀରଥ ଇଯଂ
ଜାଯାଯଂ ଗ୍ରାମୋ ଯସ୍ମିନ୍ନାସ୍-ସେଽନ୍ୱେବ ମା ଭଗବଃ ଶାଧୀତି ।। ୪.୨.୪ ।।

ତସ୍ଯା ହ ମୁଖମୁପୋଦ୍-ଗୃହ୍ଣନ୍ନୁବାଚାଜହାରେମାଃ ଶୂଦ୍ରାନେନୈବ ମୁଖେନାଲାପଯିଷ୍ଯଥା
ଇତି ତେ ହୈତେ ରୈକ୍ୱପର୍ଣ୍ଣା ନାମ ମହାବୃଷେଷୁ ଯତ୍ରାସ୍ଥା ଉବାସ ତସ୍ମୈ ହୋବାଚ ।। ୪.୨.୫ ।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ଯାଯେ ଦ୍ୱିତୀଯଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ବାୟୁର୍ବାବ ସଂବର୍ଗୋ ୟଦା ବା ଅଗ୍ନିରୁଦ୍ୱାୟତି ବାୟୁମେବାପ୍ୟେତି ୟଦା
ସୂର୍ଯ୍ୟୋଽସ୍ତମେତି ବାୟୁମେବାପ୍ୟେତି ୟଦା ଚନ୍ଦ୍ରୋଽସ୍ତମେତି ବାୟୁମେବାପ୍ୟେତି ।। ୪.୩.୧।।

ୟଦାପ ଉଚ୍ଛୁଷ୍ୟନ୍ତି ବାୟୁମେବାପିୟନ୍ତି
ବାୟୁର୍ହ୍ୟେବୈତାନ୍ସର୍ବାନ୍ସଂବୃଙ୍କ୍ତ ଇତ୍ୟଧିଦୈବତମ୍ ।। ୪.୩.୨।।

ଅଥାଧ୍ୟାତ୍ମଂ ପ୍ରାଣୋ ବାବ ସଂବର୍ଗଃ ସ ୟଦା ସ୍ୱପିତି ପ୍ରାଣମେବ ବାଗପ୍ୟେତି ପ୍ରାଣଂ ଚକ୍ଷୁଃ
ପ୍ରାଣଂ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ପ୍ରାଣଂ ମନଃ ପ୍ରାଣୋ ହ୍ୟେବୈତାନ୍ସର୍ବାନ୍ସଂବୃଙ୍କ୍ତ ଇତି ।। ୪.୩.୩।।

ତୌ ବା ଏତୌ ଦ୍ୱୌ ସଂବର୍ଗୌ ବାୟୁରେବ ଦେବେଷୁ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣେଷୁ ।। ୪.୩.୪।।

ଅଥ ହ ଶୌନକଂ ଚ କାପେୟମଭିପ୍ରତାରିଣଂ ଚ କାକ୍ଷସେନିଂ
ପରିବିଷ୍ୟମାଣୌ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ବିଭିକ୍ଷେ ତସ୍ମା ଉ ହ ନ ଦଦତୁଃ ।। ୪.୩.୫।।

ସ ହୋବାଚ ମହାତ୍ମନଷ୍ଟୁରୋ ଦେବ ଏକଃ କଃ ସ ଜଗାର ଭୁବନସ୍ୟ
ଗୋପାସ୍ତଂ କାପେୟ ନାଭିପଶ୍ୟନ୍ତି ମର୍ତ୍ୟା ଅଭିପ୍ରତାରିନ୍ନ୍ୱହୁଧା ବସନ୍ତଂ
ୟସ୍ମୈ ବା ଏତଦନ୍ନଂ ତସ୍ମା ଏତନ୍ନ ଦତ୍ତମିତି ।। ୪.୩.୬।।

ତଦୁ ହ ଶୌନକଃ କାପେୟଃ ପ୍ରତିମନ୍ୱାନଃ ପ୍ରତ୍ୟେୟ୍ୟାୟ୍ୟଽତ୍ମା ଦେବାନାଂ ଜନିତା ପ୍ରଜାନାଽ
ହିରଣ୍ୟଦଂଷ୍ଟ୍ରୋ ବଭସୋଽନସୂରିର୍ମହାନ୍ତମସ୍ୟ ମହିମାନମାହୁରନଦ୍ୟମାନୋ ୟଦନନ୍ନମତ୍ତୀତି
ବୈ ବୟଂ ବ୍ରହ୍ମଚାରିନ୍ନେଦମୁପାସ୍ମହେ ଦତ୍ତାସ୍ମୈ ଭିକ୍ଷାମିତି ।। ୪.୩.୭।।

ତସ୍ମ ଉ ହ ଦଦୁସ୍ତେ ବା ଏତେ ପଞ୍ଚାନ୍ୟେ ପଞ୍ଚାନ୍ୟେ ଦଶ ସନ୍ତସ୍ତ୍ରକୃତଂ ତସ୍ମାତ୍ପୂର୍ବାସୁ
ଦିକ୍ଷ୍ୱନ୍ନମେବ ଦଶ କୃତଂ ସୈଷା ବିରାଡନ୍ନାଦୀ ତୟେଦଂ ସର୍ବଂ ଦୃଷ୍ଟଂ ସର୍ବମସ୍ୟେଦଂ
ଦୃଷ୍ଟଂ ଭବତ୍ୟନ୍ନାଦୋ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୪.୩.୮।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସତ୍ୟକାମୋ ହ ଜାବାଲୋ ଜବାଲାଂ ମାତରମାମନ୍ତ୍ରୟାଂଚକ୍ରେ
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ଭବତି ବିବତ୍ସ୍ୟାମି କିଂଗୋତ୍ରୋ ନ୍ୱହମସ୍ମୀତି ।। ୪.୪.୧।।

ସା ହୈନମୁବାଚ ନାହମେତଦ୍ୱେଦ ତାତ ୟଦ୍ଗୋତ୍ରସ୍ତ୍ୱମସି ବହ୍ୱହଂ ଚରନ୍ତ୍ୀ ପରିଚାରିଣୀ
ଯୌବନେ ତ୍ୱାମଲଭେ ସାଽହମେତନ୍ନ ବେଦ ୟଦ୍ଗୋତ୍ରସ୍ତ୍ୱମସି ଜବାଲା ତୁ ନାମାହମସ୍ମି
ସତ୍ୟକାମୋ ନାମ ତ୍ୱମସି ସ ସତ୍ୟକାମ ଏବ ଜାବାଲୋ ବ୍ରବୀଥା ଇତି ।। ୪.୪.୨।।

ସହ ହାରିଦ୍ରୁମତଂ ଗୌତମମେତ୍ୟୋବାଚ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ଭଗବତି
ବତ୍ସ୍ୟାମ୍ୟୁପେୟାଂ ଭଗବନ୍ତମିତି ।। ୪.୪.୩।।

ତଂ ହୋବାଚ କିଂଗୋତ୍ରୋ ନୁ ସୋମ୍ୟାସୀତି ସ ହୋବାଚ ନାହମେତଦ୍ୱେଦ ଭୋ
ୟଦ୍ଗୋତ୍ରୋଽହମସ୍ମ୍ୟପୃଚ୍ଛଂ ମାତରଂ ସା ମା ପ୍ରତ୍ୟବ୍ରବୀଦ୍ବହ୍ୱହଂ ଚରନ୍ତ୍ୀ ପରିଚରିଣୀ
ଯୌବନେ ତ୍ୱାମଲଭେ ସାଽହମେତନ୍ନ ବେଦ ୟଦ୍ଗୋତ୍ରସ୍ତ୍ୱମସି ଜବାଲା ତୁ ନାମାହମସ୍ମି
ସତ୍ୟକାମୋ ନାମ ତ୍ୱମସୀତି ସୋଽହଂ ସତ୍ୟକାମୋ ଜାବାଲୋଽସ୍ମି ଭୋ ଇତି ।। ୪.୪.୪।।

ତଂ ହୋବାଚ ନୈତଦବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବିବକ୍ତୁମର୍ହତି ସମିଧଂ ସୋମ୍ୟାଽଽହରୋପ ତ୍ୱା
ନେଷ୍ୟେ ନ ସତ୍ୟାଦଗା ଇତି ତମୁପନୀୟ କୃଶାନାମବଲାନାଂ ଚତୁଃଶତା ଗା
ନିରାକୃତ୍ୟୋବାଚେମାଃ ସୋମ୍ୟାନୁସଂବ୍ରଜେତି ତା ଅଭିପ୍ରସ୍ଥାପୟନ୍ନୁବାଚ
ନାସହସ୍ରେଣାବର୍ତ୍ତେୟେତି ସ ହ ବର୍ଷଗଣଂ ପ୍ରୋବାସ ତା ୟଦା ସହସ୍ରଂ ସଂପେଦୁଃ ।। ୪.୪.୫।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୈନମୂଷଭୋଽଭ୍ୟୁବାଦ ସତ୍ୟକାମଗୀ ଇତି ଭଗବ ଇତି ହ
ପ୍ରତିଶୁଶ୍ରାବ ପ୍ରାପ୍ତାଃ ସୋମ୍ୟ ସହସ୍ରଂ ସ୍ଥଃ ପ୍ରାପୟ ନ ଆଚାର୍ଯ୍ୟକୁଲମ୍ ।। ୪.୫.୧।।

ବ୍ରହ୍ମଣଶ୍ଚ ତେ ପାଦଂ ବ୍ରବାଣୀତି ବ୍ରବୀତୁ ମେ ଭଗବାନିତି ତସ୍ମୈ ହୋବାଚ
ପ୍ରାଚୀ ଦିକ୍କଲା ପ୍ରତୀଚୀ ଦିକ୍କଲା ଦକ୍ଷିଣା ଦିକ୍କଲୋଦୀଚୀ ଦିକ୍କଲୈଷ ବୈ
ସୋମ୍ୟ ଚତୁଷ୍କଲଃ ପାଦୋ ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପ୍ରକାଶବାନ୍ନାମ ।। ୪.୫.୨।।

ସ ଯ ଏତମେବଂ ବିଦ୍ୱାଂଶ୍ଚତୁଷ୍କଲଂ ପାଦଂ ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପ୍ରକାଶବାନିତ୍ୟୁପାସ୍ତେ
ପ୍ରକାଶବାନସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ଭବତି ପ୍ରକାଶବତୋ ହ ଲୋକାଞ୍ଜୟତି ଯ ଏତମେବଂ
ବିଦ୍ୱାଂଶ୍ଚତୁଷ୍କଲଂ ପାଦଂ ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପ୍ରକାଶବାନିତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ।। ୪.୫.୩।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଗ୍ନିଷ୍ଟେ ପାଦଂ ବକ୍ତେତି ସ ହ ଶ୍ୱୋଭୂତେ ଗା ଆଭିପ୍ରସ୍ଥାପୟାଂଚକାର
ତା ୟତ୍ରାଭିସାୟଂ ବଭୂବୁସ୍ତତ୍ରାଗ୍ନିମୁପସମାଧାୟ ଗା ଉପରୁଧ୍ୟ
ସମିଧମାଧାୟ ପଶ୍ଚାଦଗ୍ନେଃ ପ୍ରାଙ୍ମୁପୋପବିବେଶ ।। ୪.୬.୧।।

ତମଗ୍ନିରଭ୍ୟୁବାଦ ସତ୍ୟକାମଗୀ ଇତି ଭଗବ ଇତି ହ ପ୍ରତିଶୁଶ୍ରାବ ।। ୪.୬.୨।।

ବ୍ରହ୍ମଣଃ ସୋମ୍ୟ ତେ ପାଦଂ ବ୍ରବାଣୀତି ବ୍ରବୀତୁ ମେ ଭଗବାନିତି ତସ୍ମୈ ହୋବାଚ
ପୃଥିବୀ କଲାଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ କଲା ଦ୍ୟୌଃ କଲା ସମୁଦ୍ରଃ କଲୈଷ ବୈ ସୋମ୍ୟ
ଚତୁଷ୍କଲଃ ପାଦୋ ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନନ୍ତବାନ୍ନାମ ।। ୪.୬.୩।।

Not For Commercial Use

ସ ଯ ଏତମେବଂ ବିଦ୍ୱାꣳଶ୍ଚତୁଷ୍କଲଂ ପାଦଂ
ବ୍ରହ୍ମଣୋꣳନନ୍ତ୍ରବାନିତ୍ୟୁପାସ୍ତେꣳନନ୍ତ୍ରବାନସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ଭବତ୍ୟନନ୍ତ୍ରବତୋ ହ
ଲୋକାଞ୍ଜୟତି ଯ ଏତମେବଂ ବିଦ୍ୱାꣳଶ୍ଚତୁଷ୍କଲଂ ପାଦଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋꣳନନ୍ତ୍ରବାନିତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ।। ୪.୬.୪।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ହꣳସସ୍ତେ ପାଦଂ ବକ୍ତେତି ସ ହ ଶ୍ୱୋଭୂତେ ଗା ଅଭିପ୍ରସ୍ଥାପୟାଂଚକାର ତା
ୟତ୍ରାଭି ସାୟଂ ବଭୂବୁସ୍ତତ୍ରାଗ୍ନିମୁପସମାଧାୟ ଗା ଉପରୁଧ୍ୟ ସମିଧମାଧାୟ
ପଶ୍ଚାଦଗ୍ନେଃ ପ୍ରାଙ୍ମୁପୋପବିବେଶ ।। ୪.୭.୧।।

ତꣳ ହꣳସ ଉପନିପତ୍ୟାଭ୍ୟୁବାଦ ସତ୍ୟକାମଶା ଇତି ଭଗବ ଇତି ହ ପ୍ରତିଶୁଶ୍ରାବ ।। ୪.୭.୨।।

ବ୍ରହ୍ମଣଃ ସୋମ୍ୟ ତେ ପାଦଂ ବ୍ରବାଣୀତି ବ୍ରବୀତୁ ମେ ଭଗବାନିତି ତସ୍ମୈ
ହୋବାଚାଗ୍ନିଃ କଲା ସୂର୍ଯ୍ୟଃ କଲା ଚନ୍ଦ୍ରଃ କଲା ବିଦ୍ୟୁଲ୍ଲଲୈଷ ବୈ ସୋମ୍ୟ
ଚତୁଷ୍କଲଃ ପାଦୋ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନ୍ନାମ ।। ୪.୭.୩।।

ସ ଯ ଏତମେବଂ ବିଦ୍ୱାꣳଶ୍ଚତୁଷ୍କଲଂ ପାଦଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନିତ୍ୟୁପାସ୍ତେ
ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ଭବତି ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୋ ହ ଲୋକାଞ୍ଜୟତି ଯ ଏତମେବଂ
ବିଦ୍ୱାꣳଶ୍ଚତୁଷ୍କଲଂ ପାଦଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନିତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ।। ୪.୭.୪।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ମଦ୍ଧ୍ୟଷ୍ଟେ ପାଦଂ ବକ୍ତେତି ସ ହ ଶ୍ୱୋଭୂତେ ଗା ଅଭିପ୍ରସ୍ଥାପୟାଂଚକାର
ତା ୟତ୍ରାଭି ସାୟଂ ବଭୂବୁସ୍ତତ୍ରାଗ୍ନିମୁପସମାଧାୟ ଗା
ଉପରୁଧ୍ୟ ସମିଧମାଧାୟ ପଶ୍ଚାଦଗ୍ନେଃ ପ୍ରାଙ୍ମୁପୋପବିବେଶ ।। ୪.୮.୧।।

ତଂ ମଦ୍ଧ୍ୟରୁପନିପତ୍ୟାଭ୍ୟୁବାଦ ସତ୍ୟକାମଗୀ ଇତି ଭଗବ ଇତି ହ ପ୍ରତିଶୁଶ୍ରାବ ।। ୪.୮.୨।।

ବ୍ରହ୍ମଣଃ ସୋମ୍ୟ ତେ ପାଦଂ ବ୍ରବାଣୀତି ବ୍ରବୀତୁ ମେ ଭଗବାନିତି
ତସ୍ମୈ ହୋବାଚ ପ୍ରାଣଃ କଲା ଚକ୍ଷୁଃ କଲା ଶ୍ରୋତ୍ରଂ କଲା ମନଃ
କଲୈଷ ବୈ ସୋମ୍ୟ ଚତୁଷ୍କଲଃ ପାଦୋ ବ୍ରହ୍ମଣ ଆୟତନବାନ୍ନାମ ।। ୪.୮.୩।।

ସ ୟ ଏତମେବଂ ବିଦ୍ୱାꣳଶ୍ଚତୁଷ୍କଲଂ ପାଦଂ ବ୍ରହ୍ମଣ ଆୟତନବାନିତ୍ୟୁପାସ୍ତ
ଆୟତନବାନସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ଭବତ୍ୟାୟତନବତୋ ହ ଲୋକାଞ୍ଜୟତି ୟ ଏତମେବଂ
ବିଦ୍ୱାꣳଶ୍ଚତୁଷ୍କଲଂ ପାଦଂ ବ୍ରହ୍ମଣ ଆୟତନବାନିତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ।। ୪.୮.୪।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେꣳଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପ୍ରାପ ହାꣳଚାର୍ୟକୁଲଂ ତମାଚାର୍ୟୋꣳଭ୍ୟୁବାଦ ସତ୍ୟକାମଗୀ ଇତି
ଭଗବ ଇତି ହ ପ୍ରତିଶୁଶ୍ରାବ ।। ୪.୯.୧।।

ବ୍ରହ୍ମବିଦିବ ବୈ ସୋମ୍ୟ ଭାସି କୋ ନୁ ତ୍ୱାꣳନୁଶଶାସେତ୍ୟନ୍ୟେ
ମନୁଷ୍ୟେଭ୍ୟ ଇତି ହ ପ୍ରତିଜଜ୍ଞେ ଭଗବାꣳସ୍ତ୍ୱେବ ମେ କାମେ ବ୍ରୂୟାତ୍ ।। ୪.୯.୨।।

ଶ୍ରୁତꣳହ୍ୟେବ ମେ ଭଗବଦୃଶେଭ୍ୟ ଆଚାର୍ୟାଦ୍ଧୈବ ବିଦ୍ୟା ବିଦିତା ସାଧିଷ୍ଠଂ
ପ୍ରାପତୀତି ତସ୍ମୈ ହୈତଦେବୋବାଚାତ୍ର ହ ନ କିଂଚନ ବୀୟାୟେତି ବୀୟାୟେତି ।। ୪.୯.୩।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଉପକୋସଲୋ ହ ବୈ କାମଲାୟନଃ ସତ୍ୟକାମେ ଜାବାଲେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟମୁବାସ
ତସ୍ୟ ହ ଦ୍ୱାଦଶବର୍ଷାଣ୍ୟଗ୍ନୀନ୍ପରିଚଚାର ସ ହ ସ୍ନାꣳନ୍ୟାନନ୍ତେବାସିନଃ
ସମାବର୍ତୟꣳସ୍ତꣳ ହ ସ୍ମୈବ ନ ସମାବର୍ତୟତି ।। ୪.୧୦.୧।।

ତଂ ଜାୟୋବାଚ ତପ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ କୁଶଲମଗ୍ନୀନ୍ପରିଚଚାରୀନ୍ଵା ତ୍ୱାꣳଗ୍ନୟଃ
ପରିପ୍ରବୋଚନ୍ପ୍ରବ୍ରୂହ୍ୟସ୍ଵା ଇତି ତସ୍ମୈ ହାପ୍ରୋଚ୍ୟୈବ ପ୍ରବାସାଂଚକ୍ରେ ।। ୪.୧୦.୨।।

ସ ହ ବ୍ୟାଧିନାꣳନଶିତୁଂ ଦଧ୍ରେ ତମାଚାର୍ଯ୍ୟଜାୟୋବାଚ ବ୍ରହ୍ମଚାରିନ୍ନଶାନ
କିଂ ନୁ ନାଶ୍ନାସୀତି ସ ହୋବାଚ ବହବ ଇମେꣳସ୍ମିନ୍ପୁରୁଷେ କାମା ନାନାତ୍ୟୟା
ବ୍ୟାଧୀଭିଃ ପ୍ରତିପୂର୍ଣ୍ଣୋꣳସ୍ମି ନାଶିଷ୍ୟାମୀତି ।। ୪.୧୦.୩।।

ଅଥ ହାଗ୍ନୟଃ ସମୂଦିରେ ତପ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ କୁଶଲଂ ନଃ
ପର୍ଯ୍ୟଚାରୀଦ୍ଧନ୍ତାସ୍ମୈ ପ୍ରବ୍ରବାମେତି ତସ୍ମୈ ହୋଚୁଃ ।। ୪.୧୦.୪।।

ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମ କଂ ବ୍ରହ୍ମ ଖଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ସ ହୋବାଚ ବିଜାନାମ୍ୟହଂ ୟତ୍-ପ୍ରାଣୋ
ବ୍ରହ୍ମ କଂ ଚ ତୁ ଖଂ ଚ ନ ବିଜାନାମୀତି ତେ ହୋଚୁର୍ୟଦ୍ୱାବ କଂ ତଦେବ ଖଂ ୟଦେବ ଖଂ ତଦେବ
କମିତି ପ୍ରାଣଂ ଚ ହାସ୍ମୈ ତଦାକାଶଂ ଚୋଚୁଃ ।। ୪.୧୦.୫।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ଗାର୍ହପତ୍ୟୋꣳନୁଶଶାସ ପୃଥିବ୍ୟଗ୍ନିରନ୍ନମାଦିତ୍ୟ ଇତି ୟ ଏଷ
ଆଦିତ୍ୟେ ପୁରୁଷୋ ଦୃଶ୍ୟତେ ସୋꣳହମସ୍ମି ସ ଏବାହମସ୍ମୀତି ।। ୪.୧୧.୧।।

Not For Commercial Use

ସ ୟ ଏତମେବଂ ବିଦ୍ୱାନୁପାସ୍ତେଽପହତେ ପାପକୃତ୍ୟାଂ ଲୋକୀ ଭବତି
ସର୍ବମାୟୁରେତି ଜ୍ୟୋଗ୍ଜୀବତି ନାସ୍ୟାବରପୁରୁଷାଃ କ୍ଷୀୟନ୍ତ ଉପ ବୟଂ ତଂ
ଭୁଞ୍ଜାମୋଽସ୍ମିଂଶ୍ଚ ଲୋକେଽମୁଷ୍ମିଂଶ୍ଚ ୟ ଏତମେବଂ ବିଦ୍ୱାନୁପାସ୍ତେ ।। ୪.୧୧.୨।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୈନମନ୍ୱାହାର୍ୟପଚନୋଽନୁଶଶାସାପୋ ଦିଶୋ ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ଚନ୍ଦ୍ରମା ଇତି
ୟ ଏଷ ଚନ୍ଦ୍ରମସି ପୁରୁଷୋ ଦୃଶ୍ୟତେ ସୋଽହମସ୍ମି ସ ଏବାହମସ୍ମୀତି ।। ୪.୧୨.୧।।

ସ ୟ ଏତମେବଂ ବିଦ୍ୱାନୁପାସ୍ତେଽପହତେ ପାପକୃତ୍ୟାଂ ଲୋକୀ ଭବତି
ସର୍ବମାୟୁରେତି ଜ୍ୟୋଗ୍ଜୀବତି ନାସ୍ୟାବରପୁରୁଷାଃ କ୍ଷୀୟନ୍ତ ଉପ ବୟଂ ତଂ
ଭୁଞ୍ଜାମୋଽସ୍ମିଂଶ୍ଚ ଲୋକେଽମୁଷ୍ମିଂଶ୍ଚ ୟ ଏତମେବଂ ବିଦ୍ୱାନୁପାସ୍ତେ ।। ୪.୧୨.୨।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୈନମାହବନୀୟୋଽନୁଶଶାସ ପ୍ରାଣ ଆକାଶୋ ଦ୍ୟୌର୍ବିଦ୍ୟୁଦିତି
ୟ ଏଷ ବିଦ୍ୟୁତି ପୁରୁଷୋ ଦୃଶ୍ୟତେ ସୋଽହମସ୍ମି ସ ଏବାହମସ୍ମୀତି ।। ୪.୧୩.୧।।

ସ ୟ ଏତମେବଂ ବିଦ୍ୱାନୁପାସ୍ତେଽପହତେ ପାପକୃତ୍ୟାଂ ଲୋକୀ ଭବତି ସର୍ବମାୟୁରେତି
ଜ୍ୟୋଗ୍ଜୀବତି ନାସ୍ୟାବରପୁରୁଷାଃ କ୍ଷୀୟନ୍ତ ଉପ ବୟଂ ତଂ ଭୁଞ୍ଜାମୋଽସ୍ମିଂଶ୍ଚ
ଲୋକେଽମୁଷ୍ମିଂଶ୍ଚ ୟ ଏତମେବଂ ବିଦ୍ୱାନୁପାସ୍ତେ ।। ୪.୧୩.୨।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତେ ହୋଚୁରୁପକୋସଲୈଷା ସୋମ୍ୟ ତେଽସ୍ମଦ୍ବିଦ୍ୟାତ୍ମବିଦ୍ୟା ଚାଚାର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ତେ ଗତିଂ
ବକ୍ତେତ୍ୟାଜଗାମ ହାସ୍ୟାଚାର୍ଯ୍ୟସ୍ତମାଚାର୍ଯ୍ୟୋଽଭ୍ୟୁବାଦୋପକୋସଲଶ୍ରୀ ଇତି ।। ୪.୧୪.୧।।

ଭଗବ ଇତି ହ ପ୍ରତିଶୁଶ୍ରାବ ବ୍ରହ୍ମବିଦ ଇବ ସୋମ୍ୟ ତେ ମୁଖଂ ଭାତି କୋ ନୁ ତ୍ୱାଽନୁଶଶାସେତି
କୋ ନୁ ମାଽନୁଶିଷ୍ୟାଦ୍-ଭୋ ଇତୀହାପେବ ନିହ୍ନୁତ ଇମେ ନୂନମୀଦୃଶା ଅନ୍ୟାଦୃଶା
ଇତୀହାଗ୍ନୀନଭ୍ୟୁଦେ କିଂ ନୁ ସୋମ୍ୟ କିଲ ତେଽବୋଚନ୍ନିତି ।। ୪.୧୪.୨।।

ଇଦମିତି ହ ପ୍ରତିଜଜ୍ଞେ ଲୋକାନ୍ବାବ କିଲ ସୋମ୍ୟ ତେଽବୋଚନ୍ନହଂ ତୁ ତେ
ତଦ୍ବକ୍ଷ୍ୟାମି ଯଥା ପୁଷ୍କରପଲାଶ ଆପୋ ନ ଶ୍ଲିଷ୍ୟନ୍ତ ଏବମେବଂବିଦି ପାପଂ କର୍ମ ନ
ଶ୍ଲିଷ୍ୟତ ଇତି ବ୍ରବୀତୁ ମେ ଭଗବାନିତି ତସ୍ମୈ ହୋବାଚ ।। ୪.୧୪.୩।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଯ ଏଷୋଽକ୍ଷିଣି ପୁରୁଷୋ ଦୃଶ୍ୟତ ଏଷ ଆତ୍ମେତି ହୋବାଚୈତଦମୃତମଭୟମେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତି
ତଦ୍ୟଦ୍ୟପ୍ୟସ୍ମିନ୍ସର୍ପିର୍ବୋଦକଂ ବା ସିଞ୍ଚତି ବର୍ତ୍ମନୀ ଏବ ଗଚ୍ଛତି ।। ୪.୧୫.୧।।

ଏତଂ ସଂଯଦ୍ବାମ ଇତ୍ୟାଚକ୍ଷତ ଏତଂ ହି ସର୍ବାଣି ବାମାନ୍ୟଭିସଂଯନ୍ତି
ସର୍ବାଣ୍ୟେନଂ ବାମାନ୍ୟଭିସଂଯନ୍ତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ।। ୪.୧୫.୨।।

ଏଷ ଉ ଏବ ବାମନୀରେଷ ହି ସର୍ବାଣି ବାମାନି ନୟତି
ସର୍ବାଣି ବାମାନି ନୟତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ।। ୪.୧୫.୩।।

ଏଷ ଉ ଏବ ଭାମନୀରେଷ ହି ସର୍ବେଷୁ ଲୋକେଷୁ ଭାତି
ସର୍ବେଷୁ ଲୋକେଷୁ ଭାତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ।। ୪.୧୫.୪।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ୟଦୁ ଚୈବାସ୍ମିଞ୍ଛବ୍ୟଂ କୁର୍ବନ୍ତି ୟଦି ଚ ନାର୍ଚିଷମେବାଭିସଂଭବନ୍ତ୍ୟର୍ଚିଷୋଽହରହ୍ନ
ଆପୂର୍ୟମାଣପକ୍ଷମାପୂର୍ୟମାଣପକ୍ଷାଦ୍ୟାନ୍ଷଡୁଦଙ୍-ଡେତି ମାସାଂସ୍ତାନ୍ନାସେଭ୍ୟଃ
ସଂବତ୍ସରଂ ସଂବତ୍ସରାଦାଦିତ୍ୟମାଦିତ୍ୟାଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରମସଂ ଚନ୍ଦ୍ରମସୋ ବିଦ୍ୟୁତଂ
ତତ୍-ପୁରୁଷୋଽମାନବଃ ସ ଏନାନ୍-ବ୍ରହ୍ମ ଗମୟତ୍ୟେଷ ଦେବପଥୋ ବ୍ରହ୍ମପଥ
ଏତେନ ପ୍ରତିପଦ୍ୟମାନା ଇମଂ ମାନବମାବର୍ତଂ ନାବର୍ତନ୍ତେ ନାବର୍ତନ୍ତେ ।। ୪.୧୫.୫।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଏଷ ହ ବୈ ୟଜ୍ଞୋ ୟୋଽୟଂ ପବତ ଏଷ ହ ୟନ୍ନିଦଂ ସର୍ବଂ ପୁନାତି ୟଦେଷ
ୟନ୍ନିଦଂ ସର୍ବଂ ପୁନାତି ତସ୍ମାଦେଷ ଏବ ୟଜ୍ଞସ୍ତସ୍ୟ ମନଶ୍ଚ ବାକ୍ଚ ବର୍ତନୀ ।। ୪.୧୬.୧।।

ତୟୋରନ୍ୟତରାଂ ମନସା ସଂସ୍କରୋତି ବ୍ରହ୍ମା ବାଚା ହୋତାଽଧ୍ୱର୍ୟୁରୁଦ୍ଗାତାନ୍ୟତରାଂ ସ
ୟତ୍ରୈପାକୃତେ ପ୍ରାତରନୁବାକେ ପୁରା ପରିଧାନୀୟାୟା ବ୍ରହ୍ମା ବ୍ୟବବଦତି ।। ୪.୧୬.୨।।

ଅନ୍ୟତରାମେବ ବର୍ତନୀଂ ସଂସ୍କରୋତି ହୀୟତେଽନ୍ୟତରା
ସ ୟଥୈକପାଦ୍-ବ୍ରଜନ୍ନଥୋ ବୈକେନ ଚକ୍ରେଣ ବର୍ତମାନୋ ରିଷ୍ୟତ୍ୟେବମସ୍ୟ ୟଜ୍ଞୋ
ରିଷ୍ୟତି ୟଜ୍ଞଂ ରିଷ୍ୟନ୍ତଂ ୟଜମାନୋଽନୁରିଷ୍ୟତି ସ ଇଷ୍ଟ୍ୱା ପାପୀୟାନ୍ଭବତି ।। ୪.୧୬.୩।।

ଅଥ ୟତ୍ରୋପାକୃତେ ପ୍ରାତରନୁବାକେନ ପୁରା ପରିଧାନୀୟାୟା ବ୍ରହ୍ମା
ବ୍ୟବବଦତ୍ୟୁଭେ ଏବ ବର୍ତନୀ ସଂସ୍କୁର୍ବନ୍ତି ନ ହୀୟତେଽନ୍ୟତରା ।। ୪.୧୬.୪।।

ସ ୟଥୋଭୟପାଦ୍-ବ୍ରଜନ୍ନଥୋ ବୋଭାଭ୍ୟାଂ ଚକ୍ରାଭ୍ୟାଂ ବର୍ତମାନଃ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତ୍ୟେବମସ୍ୟ ୟଜ୍ଞଃ
ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି ୟଜ୍ଞଂ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠନ୍ତଂ ୟଜମାନୋଽନୁପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି ସ ଇଷ୍ଟ୍ୱା ଶ୍ରେୟାନ୍ଭବତି ।। ୪.୧୬.୫।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ସପ୍ତଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପ୍ରଜାପତିର୍ଲୋକାନଭ୍ୟତପତ୍ତେଷାଂ ତପ୍ୟମାନାନାꣳ
ରସାନ୍ପ୍ରାବୃହଦଗ୍ନିଂ ପୃଥିବ୍ୟା ବାୟୁମନ୍ତରିକ୍ଷାତାଦିତ୍ୟଂ ଦିବଃ ।। ୪.୧୭.୧।।

ସ ଏତାସ୍ତିସ୍ରୋ ଦେବତା ଅଭ୍ୟତପତ୍ତାସାଂ ତପ୍ୟମାନାନାꣳ
ରସାନ୍ପ୍ରାବୃହଦଗ୍ନେରୃଚୋ ବାୟୋର୍ୟଜୂꣳଷି ସାମାନ୍ୟାଦିତ୍ୟାତ୍ ।। ୪.୧୭.୨।।

ସ ଏତାଂ ତ୍ରୟୀଂ ବିଦ୍ୟାମଭ୍ୟତପତ୍ତସ୍ୟାସ୍ତପ୍ୟମାନାୟା
ରସାନ୍ପ୍ରାବୃହଦ୍-ଭୂରିତ୍ୟଗ୍-ଭ୍ୟୋ ଭୁବରିତି ୟଜୁର୍ଭ୍ୟଃ ସ୍ୱରିତି ସାମଭ୍ୟଃ ।। ୪.୧୭.୩।।

ତଦ୍ୟଦୃକ୍ତୋ ରିଷ୍ୟେଦ୍-ଭୂଃ ସ୍ୱାହେତି ଗାର୍ହପତ୍ୟେ ଜୁହୁୟାଦୃଚାମେବ
ତଦ୍ରସେନର୍ଚାଂ ବୀର୍ୟେଣର୍ଚାଂ ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ବିରିଷ୍ଟꣳ ସଂଦଧାତି ।। ୪.୧୭.୪।।

ଅଥ ୟଦି ୟଜୁଷ୍ଟୋ ରିଷ୍ୟେଦ୍-ଭୁବଃ ସ୍ୱାହେତି ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନୌ ଜୁହୁୟାଦ୍ୟଜୁଷାମେବ
ତଦ୍ରସେନ ୟଜୁଷାଂ ବୀର୍ୟେଣ ୟଜୁଷାଂ ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ବିରିଷ୍ଟꣳ ସଂଦଧାତି ।। ୪.୧୭.୫।।

ଅଥ ୟଦି ସାମତୋ ରିଷ୍ୟେତ୍ସ୍ୱଃ ସ୍ୱାହେତ୍ୟାହବନୀୟେ ଜୁହୁୟାତ୍ସାମ୍ନାମେବ ତଦ୍ରସେନ
ସାମ୍ନାଂ ବୀର୍ୟେଣ ସାମ୍ନାଂ ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ବିରିଷ୍ଟꣳ ସଂଦଧାତି ।। ୪.୧୭.୬।।

ତଦ୍ୟଥା ଲବଣେନ ସୁବର୍ଣ୍ଣꣳ ସଂଦଧ୍ୟାତ୍ସୁବର୍ଣ୍ଣେନ ରଜତꣳ ରଜତେନ
ତ୍ରପୁ ତ୍ରପୁଣା ସୀସꣳ ସୀସେନ ଲୋହଂ ଲୋହେନ ଦାରୁ ଦାରୁ ଚର୍ମଣା ।। ୪.୧୭.୭।।

ଏବମେଷାଂ ଲୋକାନାମାସାଂ ଦେବତାନାମସ୍ୟାସ୍ତ୍ରୟ୍ୟା ବିଦ୍ୟାୟା ବୀର୍ୟେଣ ୟଜ୍ଞସ୍ୟ
ବିରିଷ୍ଟꣳ ସଂଦଧାତି ଭେଷଜକୃତୋ ହ ବା ଏଷ ୟଜ୍ଞୋ ୟତ୍ତ୍ରୈବଂବିଦ୍-ବ୍ରହ୍ମା ଭବତି ।। ୪.୧୭.୮।।

ଏଷ ହ ବା ଉଦକ୍ପ୍ରବଣୋ ୟଜ୍ଞୋ ୟତ୍ତ୍ରୈବଂବିଦ୍-ବ୍ରହ୍ମା ଭବତ୍ୟେବଂବିଦꣳ
ହ ବା ଏଷା ବ୍ରହ୍ମାଣମନୁଗାଥା ୟତୋ ୟତ ଆବର୍ତତେ ତତ୍ତଦ୍ଗଚ୍ଛତି ।। ୪.୧୭.୯।।

Not For Commercial Use

ମାନବୋ ବ୍ରହ୍ମୈବୈକ ଋତ୍ୱିକ୍ଚରୂନଶ୍ୱାଭିରକ୍ଷତ୍ୟେବଂବିଦ୍ଧ
ବୈ ବ୍ରହ୍ମା ୟଜ୍ଞଂ ୟଜମାନꣳ ସର୍ବାଂଷ୍ଟର୍ତ୍ୱିଜୋଽଭିରକ୍ଷତି
ତସ୍ମାଦେବଂବିଦମେବ ବ୍ରହ୍ମାଣଂ କୁର୍ବୀତ ନାନେବଂବିଦଂ ନାନେବଂବିଦମ୍ ।। ୪.୧୭.୧୦।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେସପ୍ତଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ୟୋ ହ ବୈ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ଚ ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ଚ ବେଦ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଶ୍ଚ ହ ବୈ ଶ୍ରେଷ୍ଠଶ୍ଚ
ଭବତି ପ୍ରାଣୋ ବାବ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଶ୍ଚ ଶ୍ରେଷ୍ଠଶ୍ଚ ।। ୫.୧.୧।।

ୟୋ ହ ବୈ ବସିଷ୍ଠଂ ବେଦ ବସିଷ୍ଠୋ ହ ସ୍ୱାନାଂ ଭବତି ବାଗ୍ୱାବ ବସିଷ୍ଠଃ ।। ୫.୧.୨।।

ୟୋ ହ ବୈ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ବେଦ ପ୍ରତି ହ ତିଷ୍ଠତ୍ୟସ୍ମିଂଶ୍ଚ
ଲୋକେଽମୁଷ୍ମିଂଶ୍ଚ ଚକ୍ଷୁର୍ବାବ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ।। ୫.୧.୩।।

ୟୋ ହ ବୈ ସଂପଦଂ ବେଦ ସଁହାସ୍ମୈ କାମାଃ ପଦ୍ୟନ୍ତେ
ଦୈବାଶ୍ଚ ମାନୁଷାଶ୍ଚ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ବାବ ସଂପତ୍ ।। ୫.୧.୪।।

ୟୋ ହ ବା ଆୟତନଂ ବେଦାୟତନଁ ହ ସ୍ୱାନାଂ ଭବତି ମନୋ ହ ବା ଆୟତନମ୍ ।। ୫.୧.୫।।

ଅଥ ହ ପ୍ରାଣା ଅହଁ ଶ୍ରେୟସି ବ୍ୟୂଦିରେଽହଁ ଶ୍ରେୟାନସ୍ୟହଁ ଶ୍ରେୟାନସ୍ମୀତି ।। ୫.୧.୬।।

ତେ ହ ପ୍ରାଣାଃ ପ୍ରଜାପତିଂ ପିତରମେତ୍ୟୋଚୁର୍ଭଗବନ୍ନୋ ନଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଇତି ତାନ୍-ହୋବାଚ
ୟସ୍ମିନ୍ୱ ଉତ୍କ୍ରାନ୍ତେ ଶରୀରଂ ପାପିଷ୍ଠତରମିବ ଦୃଶ୍ୟେତ ସ ବଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଇତି ।। ୫.୧.୭।।

ସା ହ ବାଗୁଚ୍ଚକ୍ରାମ ସା ସଂବତ୍ସରଂ ପ୍ରୋଷ୍ୟ ପର୍ୟେତ୍ୟୋବାଚ କଥମଶକତର୍ତେ
ମଜ୍ଜୀବିତୁମିତି ୟଥା କଲା ଅବଦନ୍ତଃ ପ୍ରାଣନ୍ତଃ ପ୍ରାଣେନ ପଶ୍ୟନ୍ତଶ୍ଚକ୍ଷୁଷା ଶୃଣ୍ୱନ୍ତଃ
ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ଧ୍ୟାୟନ୍ତୋ ମନସୈବମିତି ପ୍ରବିବେଶ ହ ବାକ୍ ।। ୫.୧.୮।।

ଚକ୍ଷୁର୍ହୋଚ୍ଚକ୍ରାମ ତତ୍ସଂବତ୍ସରଂ ପ୍ରୋଷ୍ୟ ପର୍ୟେତ୍ୟୋବାଚ କଥମଶକତର୍ତେ
ମଜ୍ଜୀବିତୁମିତି ୟଥାଽନ୍ଧା ଅପଶ୍ୟନ୍ତଃ ପ୍ରାଣନ୍ତଃ ପ୍ରାଣେନ ବଦନ୍ତୋ ବାଚା ଶୃଣ୍ୱନ୍ତଃ
ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ଧ୍ୟାୟନ୍ତୋ ମନସୈବମିତି ପ୍ରବିବେଶ ହ ଚକ୍ଷୁଃ ।। ୫.୧.୯।।

Not For Commercial Use

ଶ୍ରୋତ୍ରꣳ ହୋଚିକ୍ରାମ ତସ୍ମଂବତ୍ସରଂ ପ୍ରୋଷ୍ୟ ପର୍ୟ୍ଏତ୍ୟୋବାଚ କଥମଶକତର୍ତେ
ମଜ୍ଜୀବିତୁମିତି ୟଥା ବଧିରା ଅଶୃଣ୍ୱନ୍ତଃ ପ୍ରାଣନ୍ତଃ ପ୍ରାଣେନ ବଦନ୍ତୋ ବାଚା
ପଶ୍ୟନ୍ତଶ୍ଚକ୍ଷୁଷା ଧ୍ୟାୟନ୍ତୋ ମନସୈବମିତି ପ୍ରବିବେଶ ହ ଶ୍ରୋତ୍ରମ୍ ।। ୫.୧.୧୦।।

ମନୋ ହୋଚିକ୍ରାମ ତସ୍ମଂବତ୍ସରଂ ପ୍ରୋଷ୍ୟ ପର୍ୟ୍ଏତ୍ୟୋବାଚ କଥମଶକତର୍ତେ
ମଜ୍ଜୀବିତୁମିତି ୟଥା ବାଲା ଅମନସଃ ପ୍ରାଣନ୍ତଃ ପ୍ରାଣେନ ବଦନ୍ତୋ ବାଚା
ପଶ୍ୟନ୍ତଶ୍ଚକ୍ଷୁଷା ଶୃଣ୍ୱନ୍ତଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣୈବମିତି ପ୍ରବିବେଶ ହ ମନଃ ।। ୫.୧.୧୧।।

ଅଥ ହ ପ୍ରାଣ ଉଚ୍ଚିକ୍ରମିଷନ୍ସ ୟଥା ସୁହୟଃ
ପଡ୍ୱୀଶଶଙ୍କୂନ୍ସଂଖିଦେଦେବମିତରାନ୍ପ୍ରାଣାନ୍ସମଖିଦତ୍ତ୍ଅꣳ
ହାଭିସମେତ୍ୟୋଚୁର୍ଭଗବନ୍ନେଧି ତ୍ୱଂ ନଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠୋꣳସି ମୋତ୍କ୍ରମୀରିତି ।। ୫.୧.୧୨।।

ଅଥ ହୈନଂ ବାଗୁବାଚ ୟଦହଂ ବସିଷ୍ଠୋꣳସ୍ମି ତ୍ୱଂ ତଦ୍ବସିଷ୍ଠୋꣳସୀତ୍ୟଥ ହୈନଂ
ଚକ୍ଷୁରୁବାଚ ୟଦହଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାସ୍ମି ତ୍ୱଂ ତତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠାꣳସୀତି ।। ୫.୧.୧୩।।

ଅଥ ହୈନଂ ଶ୍ରୋତ୍ରମୁବାଚ ୟଦହꣳ ସଂପଦସ୍ମି ତ୍ୱଂ ତସ୍ମଂପଦସୀତ୍ୟଥ ହୈନଂ
ମନ ଉବାଚ ୟଦହମାୟତନମସ୍ମି ତ୍ୱଂ ତଦାୟତନମସୀତି ।। ୫.୧.୧୪।।

ନ ବୈ ବାଚୋ ନ ଚକ୍ଷୂꣳଷି ନ ଶ୍ରୋତ୍ରାଣି ନ ମନାꣳସୀତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ
ପ୍ରାଣା ଇତ୍ୟେବାଚକ୍ଷତେ ପ୍ରାଣୋ ହ୍ୟେବୈତାନି ସର୍ବାଣି ଭବତି ।। ୫.୧.୧୫।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସ ହୋବାଚ କିଂ ମେꣳନ୍ନଂ ଭବିଷ୍ୟତୀତି ୟଚ୍କିଂଚିଦିଦମାଶ୍ୱଭ୍ୟ ଆଶକୁନିଭ୍ୟ ଇତି
ହୋଚୁସ୍ତ୍ଦ୍ୱା ଏତଦନସ୍ୟାନ୍ନମନୋ ହ ବୈ ନାମ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ନ ହ ବା ଏବଂବିଦି
କିଂଚନାନନ୍ନଂ ଭବତୀତି ।। ୫.୨.୧।।

Not For Commercial Use

ସ ହୋବାଚ କିଂ ମେ ବାସୋ ଭବିଷ୍ୟତୀତ୍ୟାପ ଇତି ହୋଚୁସ୍ତସ୍ମାଦ୍ବା
ଏତଦଶିଷ୍ୟନ୍ତଃ ପୁରସ୍ତାଚ୍ଛୋପରିଷ୍ଟାଚ୍ଚାଦ୍-ଭିଃ ପରିଦଧତି
ଲମ୍ଭୁକୋ ହ ବାସୋ ଭବତ୍ୟନଗ୍ନୋ ହ ଭବତି ।। ୫.୨.୨।।

ତଦ୍ଧୈତତ୍ପ୍ରତ୍ୟକାମୋ ଜାବାଲୋ ଗୋଶ୍ରୁତୟେ ବୈୟାଘ୍ରପଦ୍ୟାୟୋକ୍ତ୍ୱୋବାଚ
ୟଦ୍ୟପ୍ୟେନଚ୍ଛୁଷ୍କାୟ ସ୍ଥାଣବେ ବ୍ରୂୟାଦ୍ଭାୟେରନ୍ନେବାସ୍ମିଞ୍ଛାଖାଃ
ପ୍ରରୋହେୟୁଃ ପଲାଶାନୀତି ।। ୫.୨.୩।।

ଅଥ ୟଦି ମହଦ୍ଭିଗମିଷେଦମାବାସ୍ୟାୟ୍ୟାଂ ଦୀକ୍ଷିତ୍ୱା ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଃ ରାତ୍ରୌ
ସର୍ବୌଷଧସ୍ୟ ମନ୍ଥଂ ଦଧିମଧୁନୋରୁପମଥ୍ୟ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠାୟ
ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନାବାଜ୍ୟସ୍ୟ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସଂପାତମବନୟେତ୍ ।। ୫.୨.୪।।
ବସିଷ୍ଠାୟ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନାବାଜ୍ୟସ୍ୟ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସଂପାତମବନୟେତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟୈ
ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନାବାଜ୍ୟସ୍ୟ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସଂପାତମବନୟେତ୍ସଂପଦେ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନାବାଜ୍ୟସ୍ୟ
ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସଂପାତମବନୟେଦାୟତନାୟ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନାବାଜ୍ୟସ୍ୟ ହୁତ୍ୱା
ମନ୍ଥେ ସଂପାତମବନୟେତ୍ ।। ୫.୨.୫।।

ଅଥ ପ୍ରତିସୃପ୍ୟାଞ୍ଜଲୌ ମନ୍ଥମାଧାୟ ଜପତ୍ୟମୋ ନାମାସ୍ୟମା ହି ତେ ସର୍ବମିଦଂ
ସ ହି ଜ୍ୟେଷ୍ଠଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠୋ ରାଜାଽଧିପତିଃ ସ ମା ଜୈଷ୍ଠ୍ୟଂ ଶ୍ରୈଷ୍ଠ୍ୟଂ ରାଜ୍ୟମାଧିପତ୍ୟଂ
ଗମୟତ୍ୱହମେବେଦଂ ସର୍ବମସାନୀତି ।। ୫.୨.୬।।

ଅଥ ଖଲ୍ୱେତୟର୍ଚା ପଚ୍ଛ ଆଚାମତି ତତ୍ସବିତୁର୍ବୃଣୀମହ ଇତ୍ୟାଚାମତି ବୟଂ ଦେବସ୍ୟ
ଭୋଜନମିତ୍ୟାଚାମତି ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ସର୍ବଧାତମମିତ୍ୟାଚାମତି ତୁରଂ ଭଗସ୍ୟ ଧୀମହୀତି
ସର୍ବଂ ପିବତି ନିର୍ଣିଜ୍ୟ କଂସଂ ଚମସଂ ବା ପଶ୍ଚାଦଗ୍ନେଃ ସଂବିଶତି ଚର୍ମଣି ବା ସ୍ଥଣ୍ଡିଲେ ବା
ବାଚଂୟମୋଽପ୍ରସାହଃ ସ ୟଦି ସ୍ତ୍ରିୟଂ ପଶ୍ୟେତ୍ସମୃଦ୍ଧଂ କର୍ମେତି ବିଦ୍ୟାତ୍ ।। ୫.୨.୭।।

Not for Commercial Use

ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ।
ୟଦା କର୍ମସୁ କାମ୍ୟେଷୁ ସ୍ତ୍ରିୟଂ ସ୍ୱପ୍ନେଷୁ ପଶ୍ୟତ୍ତି ।
ସମୃଦ୍ଧିଂ ତତ୍ର ଜାନୀୟାତ୍ତସ୍ମିନ୍ସ୍ୱପ୍ନନିଦର୍ଶନେ ତସ୍ମିନ୍ସ୍ୱପ୍ନନିଦର୍ଶନ ଇତି ।। ୫.୨.୮।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଶ୍ୱେତକେତୁର୍ହାରୁଣେୟଃ ପଞ୍ଚାଲାନାଂ ସମିତିମେୟାୟ ତଂ ହ ପ୍ରବାହଣୋ
ଜୈବଲିରୁବାଚ କୁମାରାନୁ ତ୍ୱାଂଶିଷପ୍ୟିତେତ୍ୟନୁ ହି ଭଗବ ଇତି ।। ୫.୩.୧।।

ବେତ୍ତ ୟଦିତୋଽଧି ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରୟନ୍ତୀତି ନ ଭଗବ ଇତି ବେତ୍ତ ୟଥା ପୁନରାବର୍ତନ୍ତଂ ଇତି ନ ଭଗବ
ଇତି ବେତ୍ତ ପଥୋର୍ଦେବୟାନସ୍ୟ ପିତୃୟାଣସ୍ୟ ଚ ବ୍ୟାବର୍ତନାଂ ଇତି ନ ଭଗବ ଇତି ।। ୫.୩.୨।।
ବେତ୍ତ ୟଥାସୌ ଲୋକୋ ନ ସଂପୂର୍ୟତଂ ଇତି ନ ଭଗବ ଇତି ବେତ୍ତ ୟଥା
ପଞ୍ଚମ୍ୟାମାହୁତାବାପଃ ପୁରୁଷବଚସୋ ଭବନ୍ତୀତି ନୈବ ଭଗବ ଇତି ।। ୫.୩.୩ ।।

ଅଥାନୁ କିମନୁଶିଷ୍ଟୋଽବୋଚଥା ୟୋ ହୀମାନି ନ ବିଦ୍ୟାତ୍କଥଂ ସୋଽନୁଶିଷ୍ଟୋ
ବ୍ରୁବୀତେତି ସ ହାଽୟସ୍ତଃ ପିତୁରର୍ଧମେୟାୟ ତଂହୋବାଚାଽନନୁଶିଷ୍ୟ ବାବ
କିଲ ମା ଭଗବାନବ୍ରବୀଦନୁ ତ୍ୱାଂଶିଷମିତି ।। ୫.୩.୪ ।।

ପଞ୍ଚ ମା ରାଜନ୍ୟବନ୍ଧୁଃ ପ୍ରଶ୍ନାନପ୍ରାକ୍ଷୀତ୍ତେଷାଂ ନୈକଂ ଚ ନାଶକଂ ବିବକ୍ତୁମିତି ସ
ହୋବାଚ ୟଥା ମା ତ୍ୱଂ ତଦୈତାନବଦୋ ୟଥାହମେଷାଂ ନୈକଂ ଚ ନ ବେଦ
ୟଦ୍ୟହମିମାନବେଦିଷ୍ୟଂ କଥଂ ତେ ନାବକ୍ଷ୍ୟମିତି ।। ୫.୩.୫।।

ସ ହ ଗୌତମୋ ରାଙ୍କୋଽର୍ଧମେୟାୟ ତସ୍ମୈ ହ ପ୍ରାପ୍ତାୟାର୍ହାଂଚକାର ସ ହ ପ୍ରାତଃ
ସଭାଗ ଉଦେୟାୟ ତଂ ହୋବାଚ ମାନୁଷସ୍ୟ ଭଗବନ୍-ଗୌତମ ବିତ୍ତସ୍ୟ ବରଂ
ବୃଣୀଥା ଇତି ସ ହୋବାଚ ତବୈବ ରାଜନ୍ମାନୁଷଂ ବିତ୍ତଂ ୟାମେବ କୁମାରସ୍ୟାନ୍ତେ
ବାଚମଭାଷଥାସ୍ତାମେବ ମେ ବ୍ରୂହୀତି ସ ହ କୃଚ୍ଛ୍ରୀ ବଭୂବ ।। ୫.୩.୬।।

Not For Commercial Use

ତꣳ ହ ଚିରꣳ ବସେତ୍ୟାଜ୍ଞାପୟାꣳଚକାର ତꣳ ହୋବାଚ ୟଥା ମା ତ୍ୱꣳ ଗୌତମାବଦୋ
ୟଥେୟꣳ ନ ପ୍ରାକ୍ ତ୍ୱତ୍ତଃ ପୁରା ବିଦ୍ୟା ବ୍ରାହ୍ମଣାନ୍-ଗଚ୍ଛତି ତସ୍ମାଦୁ ସର୍ବେଷୁ ଲୋକେଷୁ
କ୍ଷତ୍ରସ୍ୟୈବ ପ୍ରଶାସନମଭୂଦିତି ତସ୍ମୈ ହୋବାଚ ।। ୫.୩.୭ ।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅସୌ ବାବ ଲୋକୋ ଗୌତମାଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟାଦିତ୍ୟ ଏବ ସମିଦ୍ରଶ୍ମୟୋ
ଧୂମୋꣳହରର୍ଚିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା ଅଙ୍ଗାରା ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାଃ ।। ୫.୪.୧।।

ତସ୍ମିନ୍ନେତସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ ଦେବାଃ ଶ୍ରଦ୍ଧାଂ ଜୁହ୍ୱତି
ତସ୍ୟା ଅହୁତେଃ ସୋମୋ ରାଜା ସଂଭବତି ।। ୫.୪.୨ ।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପର୍ଜନ୍ୟୋ ବାବ ଗୌତମାଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟ ବାୟୁରେବ ସମିଦଭ୍ରꣳ ଧୂମୋ
ବିଦ୍ୟୁଦର୍ଚିରଶନିରଙ୍ଗାରା ହ୍ରାଦନୟୋ ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାଃ ।। ୫.୫.୧।।

ତସ୍ମିନ୍ନେତସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ ଦେବାଃ ସୋମꣳ ରାଜାନꣳ ଜୁହ୍ୱତି
ତସ୍ୟା ଆହୁତେର୍ବର୍ଷꣳ ସଂଭବତି ।। ୫.୫.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not for Commercial Use

।। ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପୃଥିବୀ ବାବ ଗୌତମାଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟାଃ ସଂବତ୍ସର ଏବ ସମିଦାକାଶୋ ଧୂମୋ
ରାତ୍ରିରର୍ଚିର୍ଦିଶୋଽଙ୍ଗାରା ଅବାନ୍ତରଦିଶୋ ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାଃ ।। ୫.୬.୧।।

ତସ୍ମିନ୍ନେତସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ ଦେବା ବର୍ଷଂ ଜୁହ୍ୱତି ତସ୍ୟା ଆହୁତେରନ୍ନଂ ସଂଭବତି ।। ୫.୬.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପୁରୁଷୋ ବାବ ଗୌତମାଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟ ବାଗେବ ସମିତ୍-ପ୍ରାଣୋ ଧୂମୋ
ଜିହ୍ୱାଽର୍ଚିଶ୍ଚକ୍ଷୁରଙ୍ଗାରାଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାଃ ।। ୫.୭.୧।।

ତସ୍ମିନ୍ନେତସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ ଦେବା ଅନ୍ନଂ ଜୁହ୍ୱତି ତସ୍ୟା ଆହୁତେ ରେତଃ ସମ୍ଭବତି ।। ୫.୭.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଯୋଷା ବାବ ଗୌତମାଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟା ଉପସ୍ଥ ଏବ ସମିଦ୍ୟଦୁପମନ୍ତ୍ରୟତେ
ସ ଧୂମୋ ଯୋନିରର୍ଚିର୍ୟଦନ୍ତଃ କରୋତି ତେଽଙ୍ଗାରା ଅଭିନନ୍ଦା ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାଃ ।। ୫.୮.୧।।

ତସ୍ମିନ୍ନେତସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ ଦେବା ରେତୋ ଜୁହ୍ୱତି ତସ୍ୟା ଆହୁତେର୍ଗର୍ଭଃ ସଂଭବତି ।। ୫.୮.୨ ।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେଽଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଇତି ତୁ ପଞ୍ଚମ୍ୟାମାହୁତାବାପଃ ପୁରୁଷବଚସୋ ଭବନ୍ତୀତି ସ ଉଲ୍ବାବୃତୋ
ଗର୍ଭୋ ଦଶ ବା ନବ ବା ମାସାନନ୍ତଃ ଶୟିତ୍ବା ଯାବଦ୍ବାଥ ଜାୟତେ ।। ୫.୯.୧।।

ସ ଜାତୋ ଯାବଦାୟୁଷଂ ଜୀବତି ତଂ ପ୍ରେତଂ ଦିଷ୍ଟମିତୋଽଗ୍ନୟ
ଏବ ହରନ୍ତି ଯତ ଏବେତୋ ଯତଃ ସଂଭୂତୋ ଭବତି ।। ୫.୯.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତଦ୍ୟ ଇତ୍ଥଂ ବିଦୁଃ ।
ୟେ ଚେମେଽରଣ୍ୟେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ତପ ଇତ୍ୟୁପାସତେ ତେଽର୍ଚିଷମଭିସଂଭବନ୍ତ୍ୟର୍ଚିଷୋଽହରହ୍ନ
ଆପୂର୍ୟମାଣପକ୍ଷମାପୂର୍ୟମାଣପକ୍ଷାଦ୍ୟାନ୍ଷଡୁଦଙ୍-ଙେତି ମାସାଂସ୍ତାନ୍ ।। ୫.୧୦.୧।।
ମାସେଭ୍ୟଃ ସଂବତ୍ସରଂ ସଂବତ୍ସରାଦାଦିତ୍ୟମାଦିତ୍ୟାଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରମସଂ ଚନ୍ଦ୍ରମସୋ ବିଦ୍ୟୁତଂ
ତତ୍-ପୁରୁଷୋଽମାନବଃ ସ ଏନାନ୍-ବ୍ରହ୍ମ ଗମୟତ୍ୟେଷ ଦେବୟାନଃ ପନ୍ଥା ଇତି ।। ୫.୧୦.୨।।

ଅଥ ୟ ଇମେ ଗ୍ରାମ ଇଷ୍ଟାପୂର୍ତେ ଦତ୍ତମିତ୍ୟୁପାସତେ ତେ ଧୂମମଭିସଂଭବନ୍ତି ଧୂମାଦ୍ରାତ୍ରିଂ
ରାତ୍ରେରପରପକ୍ଷମପରପକ୍ଷାଦ୍ୟାନ୍ଷଡ୍ଦକ୍ଷିଣୈତି
ମାସାଂସ୍ତାନ୍ନୈତେ ସଂବତ୍ସରମଭିପ୍ରାପ୍ନୁବନ୍ତି ।। ୫.୧୦.୩।।

ମାସେଭ୍ୟଃ ପିତୃଲୋକଂ ପିତୃଲୋକାଦାକାଶମାକାଶାଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରମସମେଷ
ସୋମୋ ରାଜା ତଦ୍ଦେବାନାମନ୍ନଂ ତଂ ଦେବା ଭକ୍ଷୟନ୍ତି ।। ୫.୧୦.୪।।

ତସ୍ମିନ୍ୟାବତ୍ସଂପାତମୁଷିତ୍ବାଽଥୈତମେବାଧ୍ୱାନଂ ପୁନର୍ନିବର୍ତନ୍ତେ
ୟଥେତମାକାଶମାକାଶାଦ୍ବାୟୁଂ ବାୟୁର୍ଭୂତ୍ବା ଧୂମୋ ଭବତି ଧୂମୋ ଭୂତ୍ବାଽଭ୍ରଂ ଭବତି ।। ୫.୧୦.୫।।

Not For Commercial Use

ଅଭ୍ରଂ ଭୂତ୍ୱା ମେଘୋ ଭବତି ମେଘୋ ଭୂତ୍ୱା ପ୍ରବର୍ଷତି ତ ଇହ ବ୍ରୀହିୟବା
ଓଷଧିବନସ୍ପତୟସ୍ତିଲମାଷା ଇତି ଜାୟନ୍ତେଽତୋ ବୈ ଖଲୁ ଦୁର୍ନିଷ୍ପ୍ରପତରଂ
ଯୋ ଯୋ ହ୍ୟନ୍ନମତ୍ତି ଯୋ ରେତଃ ସିଞ୍ଚତି ତଦ୍-ଭୂୟ ଏବ ଭବତି ।। ୫.୧୦.୬।।

ତଦ୍ୟ ଇହ ରମଣୀୟଚରଣା ଅଭ୍ୟାଶୋ ହ ୟତ୍ତେ ରମଣୀୟାଂ
ଯୋନିମାପଦ୍ୟେରନ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣଯୋନିଂ ବା କ୍ଷତ୍ରିୟଯୋନିଂ ବା ବୈଶ୍ୟଯୋନିଂ
ବାଥ ୟ ଇହ କପୂୟଚରଣା ଅଭ୍ୟାଶୋ ହ ୟତ୍ତେ କପୂୟାଂ ଯୋନିମାପଦ୍ୟେରନ୍
ଶ୍ୱଯୋନିଂ ବା ସୂକରଯୋନିଂ ବା ଚଣ୍ଡାଲଯୋନିଂ ବା ।। ୫.୧୦.୭।।

ଅଥୈତୟୋଃ ପଥୋର୍ନ କତରେଣ ଚ ନ ତାନୀମାନି କ୍ଷୁଦ୍ରାଣ୍ୟସକୃଦାବର୍ତୀନି ଭୂତାନି
ଭବନ୍ତି ଜାୟସ୍ୱ ମ୍ରିୟସ୍ୱେତ୍ୟେତତ୍ତୃତୀୟଂ ସ୍ଥାନଂ ତେନାସୌ ଲୋକୋ ନ ସଂପୂର୍ୟତେ
ତସ୍ମାଜ୍ଜୁଗୁପ୍ସେତ ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକଃ ।। ୫.୧୦.୮।।

ସ୍ତେନୋ ହିରଣ୍ୟସ୍ୟ ସୁରାଂ ପିବଂଶ୍ଚ ଗୁରୋସ୍ତଲ୍ପମାବସନ୍-ବ୍ରହ୍ମହା ଚ ।
ଏତେ ପତନ୍ତି ଚତ୍ୱାରଃ ପଞ୍ଚମଶ୍ଚାଚରଂସ୍ତୈରିତି ।। ୫.୧୦.୯।।

ଅଥ ହ ୟ ଏତାନେବଂ ପଞ୍ଚାଗ୍ନୀନ୍ୱେଦ ନ ସ ହ ତୈରପ୍ୟାଚରନ୍ପାପ୍ମନା ଲିପ୍ୟତେ
ଶୁଦ୍ଧଃ ପୂତଃ ପୁଣ୍ୟଲୋକୋ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୫.୧୦.୧୦।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପ୍ରାଚୀନଶାଲ ଔପମନ୍ୟବଃ ସତ୍ୟଯଜ୍ଞଃ ପୌଲୁଷିରିନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନୋ ଭାଲ୍ଲବେୟୋ ଜନଃ
ଶାର୍କରାକ୍ଷ୍ୟୋ ବୁଡିଲ ଆଶ୍ୱତରାଶ୍ୱିସ୍ତେ ହୈତେ ମହାଶାଲା ମହାଶ୍ରୋତ୍ରିୟାଃ
ସମେତ୍ୟ ମୀମାଂସାଂ ଚକ୍ରୁଃ କୋ ନ ଆତ୍ମା କିଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ।। ୫.୧୧.୧।।

Not For Commercial Use

ତେ ହ ସଂପାଦୟାଂଚକ୍ରୁରୁଦ୍ଦାଲକୋ ବୈ ଭଗବନ୍ତୋଽୟମାରୁଣିଃ ସଂପ୍ରତୀମମାତ୍ମାନଂ
ବୈଶ୍ୱାନରମଧ୍ୟେତି ତଂ ହନ୍ତାଭ୍ୟାଗଚ୍ଛାମେତି ତଂ ହାଭ୍ୟାଜଗ୍ମୁଃ ।। ୫.୧୧.୨।।

ସ ହ ସଂପାଦୟାଂ ଚକାର ପ୍ରକ୍ଷ୍ୟନ୍ତି ମାମିମେ ମହାଶାଲା ମହାଶ୍ରୋତ୍ରିୟାସ୍ତେଭ୍ୟୋ
ନ ସର୍ବମିବ ପ୍ରତିପତ୍ସ୍ୟେ ହନ୍ତାହମନ୍ୟମଭ୍ୟନୁଶାସାନୀତି ।। ୫.୧୧.୩।।

ତାନ୍-ହୋବାଚାଶ୍ୱପତିର୍ବୈ ଭଗବନ୍ତୋଽୟଂ କୈକେୟଃ ସଂପ୍ରତୀମମାତ୍ମାନଂ
ବୈଶ୍ୱାନରମଧ୍ୟେତି ତଂ ହନ୍ତାଭ୍ୟାଗଚ୍ଛାମେତି ତଂ ହାଭ୍ୟାଜଗ୍ମୁଃ ।। ୫.୧୧.୪।।

ତେଭ୍ୟୋ ହ ପ୍ରାପ୍ତେଭ୍ୟଃ ପୃଥଗର୍ହାଣି କାରୟାଂଚକାର ସ ହ ପ୍ରାତଃ ସଂଜିହାନ ଉବାଚ ନ ମେ
ସ୍ତେନୋ ଜନପଦେ ନ କର୍ଦର୍ଯ୍ୟୋ ନ ମଦ୍ୟପୋ ନାନାହିତାଗ୍ନିର୍ନାବିଦ୍ୱାନ୍ନ ସ୍ୱୈରୀ ସ୍ୱୈରିଣୀ
କୁତୋ ଯକ୍ଷ୍ୟମାଣୋ ବୈ ଭଗବନ୍ତୋଽହମସ୍ମି ଯାବଦେକୈକସ୍ମା ଋତ୍ୱିଜେ ଧନଂ ଦାସ୍ୟାମି
ତାବଦ୍-ଭଗବଦ୍-ଭ୍ୟୋ ଦାସ୍ୟାମି ବସନ୍ତୁ ଭଗବନ୍ତ ଇତି ।। ୫.୧୧.୫।।

ତେ ହୋଚୁର୍ୟେନ ହୈବାର୍ଥେନ ପୁରୁଷଶ୍ଚରେଓ୍ଁ ହୈବ ବଦେଦାତ୍ମାନମେବେମଂ
ବୈଶ୍ୱାନରଂ ସଂପ୍ରତ୍ୟଧ୍ୟେଷି ତମେବ ନୋ ବ୍ରୂହୀତି ।। ୫.୧୧.୬।।

ତାନ୍-ହୋବାଚ ପ୍ରାତର୍ବଃ ପ୍ରତିବକ୍ଷ୍ୟାସ୍ମୀତି ତେ ହ ସମିତ୍ପାଣୟଃ
ପୂର୍ବାହ୍ଣେ ପ୍ରତିଚକ୍ରମିରେ ତାନ୍ହାନୁପନୀୟୈବୈତଦୁବାଚ ।। ୫.୧୧.୭।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଔପମନ୍ୟବ କଂ ତ୍ୱମାତ୍ମାନମୁପାସ୍ସ ଇତି ଦିବମେବ ଭଗବୋ ରାଜନ୍ନିତି ହୋବାଚୈଷ
ବୈ ସୁତେଜା ଆତ୍ମା ବୈଶ୍ୱାନରୋ ୟଂ ତ୍ୱମାତ୍ମାନମୁପାସ୍-ସେ ତସ୍ମାତ୍ତବ ସୁତଂ
ପ୍ରସୁତମାସୁତଂ କୁଲେ ଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୫.୧୨.୧।।

Not For Commercial Use

ଅସ୍ୟୈନଂ ପଶ୍ୟସି ପ୍ରିୟମଓ୍ୟୈନଂ ପଶ୍ୟତି ପ୍ରିୟଂ ଭବତ୍ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସଂ କୁଲେ ୟ
ଏତମେବମାତ୍ମାନଂ ବୈଶ୍ୱାନରମୁପାସ୍ତେ ମୂର୍ଧା ତ୍ୱେଷ ଆତ୍ମନ ଇତି ହୋବାଚ ମୂର୍ଧା ତେ
ବ୍ୟପତିଷ୍ୟଦ୍ୟନ୍ମା ନାଗମିଷ୍ୟ ଇତି ।। ୫.୧୨.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୋବାଚ ସତ୍ୟଯଜ୍ଞଂ ପୌଲୁଷିଂ ପ୍ରାଚୀନୟୋଗ୍ୟ କଂ ତ୍ୱମାତ୍ମାନମୁପାସ୍ସ ଇତ୍ୟାଦିତ୍ୟମେବ
ଭଗବୋ ରାଜନ୍ନିତି ହୋବାଚୈଷ ବୈ ବିଶ୍ୱରୂପ ଆତ୍ମା ବୈଶ୍ୱାନରୋ ୟଂ
ତ୍ୱମାତ୍ମାନମୁପାସ୍-ସେ ତସ୍ମାତ୍ତବ ବହୁ ବିଶ୍ୱରୂପଂ କୁଲେ ଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୫.୧୩.୧।।

ପ୍ରବୃତ୍ତୋଽଶ୍ୱତରୀରଥୋ ଦାସୀନିଷ୍କୋଽସ୍ର୍ୟୈନଂ ପଶ୍ୟସି ପ୍ରିୟମଓ୍ୟୈନଂ ପଶ୍ୟତି ପ୍ରିୟଂ
ଭବତ୍ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସଂ କୁଲେ ୟ ଏତମେବମାତ୍ମାନଂ ବୈଶ୍ୱାନରମୁପାସ୍ତେ
ଚକ୍ଷୁଷ୍ଟେତଦାତ୍ମନ ଇତି ହୋବାଚାନ୍ଧୋଽଭବିଷ୍ୟୋ ୟନ୍ମା ନାଗମିଷ୍ୟ ଇତି ।। ୫.୧୩.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୋବାଚେନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଂ ଭାଲ୍ଲବେୟଂ ବୈୟାଘ୍ରପଦ୍ୟ କଂ ତ୍ୱମାତ୍ମାନମୁପାସ୍ସ ଇତି ବାୟୁମେବ
ଭଗବୋ ରାଜନ୍ନିତି ହୋବାଚୈଷ ବୈ ପୃଥଗ୍ବର୍ତ୍ମାଽଽତ୍ମା ବୈଶ୍ୱାନରୋ ୟଂ
ତ୍ୱମାତ୍ମାନମୁପାସ୍-ସେ ତସ୍ମାତ୍ତ୍ୱା ପୃଥଗ୍-ବଲୟ ଆୟନ୍ତି ପୃଥଗ୍ରଥଶ୍ରେଣୟୋଽନୁୟନ୍ତି ।। ୫.୧୪.୧।।

ଅସ୍ୟୈନଂ ପଶ୍ୟସି ପ୍ରିୟମଓ୍ୟୈନଂ ପଶ୍ୟତି ପ୍ରିୟଂ ଭବତ୍ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସଂ କୁଲେ ୟ
ଏତମେବମାତ୍ମାନଂ ବୈଶ୍ୱାନରମୁପାସ୍ତେ ପ୍ରାଣସ୍ତ୍ୱେଷ ଆତ୍ମନ ଇତି ହୋବାଚ ପ୍ରାଣସ୍ତ
ଉଦକ୍ରମିଷ୍ୟଦ୍ୟନ୍ମା ନାଗମିଷ୍ୟ ଇତି ।। ୫.୧୪.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୋବାଚ ଜନꣳ ଶାର୍କରାକ୍ଷ୍ୟ କꣳ ତ୍ୱମାତ୍ମାନମୁପାସ୍ସ ଇତ୍ୟାକାଶମେବ ଭଗବୋ ରାଜନ୍ନିତି ହୋବାଚୈଷ ବୈ ବହୁଲ ଆତ୍ମା ବୈଶ୍ୱାନରୋ ୟꣳ ତ୍ୱମାତ୍ମାନମୁପାସ୍-ସେ ତସ୍ମାତ୍ତ୍ୱꣳ ବହୁଲୋꣳସି ପ୍ରଜୟା ଚ ଧନେନ ଚ ।। ୫.୧୫.୧।।

ଅସ୍ତ୍ୟନ୍ନꣳ ପଶ୍ୟସି ପ୍ରିୟମଥ୍ୟନ୍ନꣳ ପଶ୍ୟତି ପ୍ରିୟꣳ ଭବତ୍ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସꣳ କୁଲେ ୟ ଏତମେବମାତ୍ମାନꣳ ବୈଶ୍ୱାନରମୁପାସ୍ତେ ସꣳଦେହସ୍ତ୍ୱେଷ ଆତ୍ମନ ଇତି ହୋବାଚ ସꣳଦେହସ୍ତେ ବ୍ୟଶୀର୍ଯ୍ୟଦ୍ୟନ୍ନାꣳ ନାଗମିଷ୍ୟ ଇତି ।। ୫.୧୫.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୋବାଚ ବୁଡିଲମାଶ୍ୱତରାଶ୍ୱିꣳ ବୈୟାଘ୍ରପଦ୍ୟ କꣳ ତ୍ୱମାତ୍ମାନମୁପାସ୍ସ ଇତ୍ୟପ ଏବ ଭଗବୋ ରାଜନ୍ନିତି ହୋବାଚୈଷ ବୈ ରୟିରାତ୍ମା ବୈଶ୍ୱାନରୋ ୟꣳ ତ୍ୱମାତ୍ମାନମୁପାସ୍-ସେ ତସ୍ମାତ୍ତ୍ୱꣳ ରୟିମାନ୍ପୁଷ୍ଟିମାନସି ।। ୫.୧୬.୧।।

ଅସ୍ତ୍ୟନ୍ନꣳ ପଶ୍ୟସି ପ୍ରିୟମଥ୍ୟନ୍ନꣳ ପଶ୍ୟତି ପ୍ରିୟꣳ ଭବତ୍ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସꣳ କୁଲେ ୟ ଏତମେବମାତ୍ମାନꣳ ବୈଶ୍ୱାନରମୁପାସ୍ତେ ବସ୍ତ୍ୟେଷ ଆତ୍ମନ ଇତି ହୋବାଚ ବସ୍ତ୍ୟସ୍ତେ ବ୍ୟଭେସ୍ୟଦ୍ୟନ୍ନାꣳ ନାଗମିଷ୍ୟ ଇତି ।। ୫.୧୬.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ସପ୍ତଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୋବାଚୋଦ୍ଦାଲକମାରୁଣିꣳ ଗୌତମ କꣳ ତ୍ୱମାତ୍ମାନମୁପାସ୍ସ ଇତି ପୃଥିବୀମେବ ଭଗବୋ ରାଜନ୍ନିତି ହୋବାଚୈଷ ବୈ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତ୍ମା ବୈଶ୍ୱାନରୋ ୟꣳ ତ୍ୱମାତ୍ମାନମୁପାସ୍-ସେ ତସ୍ମାତ୍ତ୍ୱꣳ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୋꣳସି ପ୍ରଜୟା ଚ ପଶୁଭିଶ୍ଚ ।। ୫.୧୭.୧।।

Not For Commercial Use

ଅସ୍ୟନ୍ନଂ ପଶ୍ୟସି ପ୍ରିୟମଣ୍ୟନ୍ନଂ ପଶ୍ୟତି ପ୍ରିୟଂ ଭବତ୍ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସଂ କୁଲେ ୟ
ଏତମେବମାତ୍ମାନଂ ବୈଶ୍ୱାନରମୁପାସ୍ତେ ପାଦୌ ତ୍ୱେତାବାତ୍ମନ ଇତି ହୋବାଚ ପାଦୌ ତେ
ବ୍ୟମ୍ଲାସ୍ୟେତାଂ ୟନ୍ନାଂ ନାଗମିଷ୍ୟ ଇତି ।। ୫.୧୭.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ସପ୍ତଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଷ୍ଟାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତାନ୍-ହୋବାଚୈତେ ବୈ ଖଲୁ ୟୂୟଂ ପୃଥଗିବେମମାତ୍ମାନଂ ବୈଶ୍ୱାନରଂ ବିଦ୍ୱାଂସୋଽନ୍ନମତ୍ଥ
ୟସ୍ତ୍ୱେତମେବଂ ପ୍ରାଦେଶମାତ୍ରମଭିବିମାନମାତ୍ମାନଂ ବୈଶ୍ୱାନରମୁପାସ୍ତେ ସ ସର୍ବେଷୁ
ଲୋକେଷୁ ସର୍ବେଷୁ ଭୂତେଷୁ ସର୍ବେଷ୍ୱାତ୍ମସ୍ୱନ୍ନମତ୍ତି ।। ୫.୧୮.୧।।

ତସ୍ୟ ହ ବା ଏତସ୍ୟାତ୍ମନୋ ବୈଶ୍ୱାନରସ୍ୟ ମୂର୍ଧୈବ ସୁତେଜାଶ୍ଚକ୍ଷୁର୍ବିଶ୍ୱରୂପଃ ପ୍ରାଣଃ ପୃଥଗ୍ୱର୍ତ୍ମାତ୍ମା
ସଂଦେହୋ ବହୁଲୋ ବସ୍ତିରେବ ରୟିଃ ପୃଥିବ୍ୟେବ ପାଦାବୁର ଏବ ବେଦିର୍ଲୋମାନି
ବର୍ହିର୍ହୃଦୟଂ ଗାର୍ହପତ୍ୟୋ ମନୋଽନ୍ୱାହାର୍ୟପଚନ ଆସ୍ୟମାହବନୀୟଃ ।। ୫.୧୮.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେଽଷ୍ଟାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକୋନବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତଦ୍ୟଦ୍-ଭକ୍ତଂ ପ୍ରଥମମାଗଚ୍ଛେତ୍ତଦ୍ଧୋମୀୟଂ ସ ୟାଂ ପ୍ରଥମାମାହୁତିଂ
ଜୁହୁୟାତ୍ତାଂ ଜୁହୁୟାତ୍-ପ୍ରାଣାୟ ସ୍ୱାହେତି ପ୍ରାଣସ୍ତୃପ୍ୟତି ।। ୫.୧୯.୧।।

ପ୍ରାଣେ ତୃପ୍ୟତି ଚକ୍ଷୁସ୍ତୃପ୍ୟତି ଚକ୍ଷୁଷି ତୃପ୍ୟତ୍ୟାଦିତ୍ୟସ୍ତୃପ୍ୟତ୍ୟାଦିତ୍ୟେ ତୃପ୍ୟତି ଦ୍ୟୌସ୍ତୃପ୍ୟତି
ଦିବି ତୃପ୍ୟନ୍ତ୍ୟାଂ ୟଚ୍ଚିଂଚ ଦ୍ୟୌଶ୍ଚାଦିତ୍ୟଶ୍ଚାଧିତିଷ୍ଠତସ୍ତତ୍ତୃପ୍ୟତି ତସ୍ୟାନୁ ତୃପ୍ତିଂ ତୃପ୍ୟତି ପ୍ରଜୟା
ପଶୁଭିରନ୍ନାଦ୍ୟେନ ତେଜସା ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନେତି ।। ୫.୧୯.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଏକୋନବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ଯ୍ୟାଂ ଦ୍ୱିତୀୟ୍ୟାଂ ଜୁହୁୟ୍ୟାତ୍ତାଂ ଜୁହୁୟ୍ୟାଦ୍ୱ୍ୟାନାୟ ସ୍ୱାହେତି ବ୍ୟାନସ୍ତୃପ୍ୟତି ।। ୫.୨୦.୧।।

ବ୍ୟାନେ ତୃପ୍ୟତି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ତୃପ୍ୟତି ଶ୍ରୋତ୍ରେ ତୃପ୍ୟତି ଚନ୍ଦ୍ରମାସ୍ତୃପ୍ୟତି ଚନ୍ଦ୍ରମସି ତୃପ୍ୟତି
ଦିଶସ୍ତୃପ୍ୟନ୍ତି ଦିକ୍ଷୁ ତୃପ୍ୟନ୍ତୀଷ୍ଵୁ ଯଚ୍ଚିଂଚ ଦିଶଶ୍ଚ ଚନ୍ଦ୍ରମାଶ୍ଚାଧିତିଷ୍ଠନ୍ତି ତତ୍ତୃପ୍ୟତି ତସ୍ୟାନୁ
ତୃପ୍ତିଂ ତୃପ୍ୟତି ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରନ୍ନାଦ୍ୟେନ ତେଜସା ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନେତି ।। ୫.୨୦.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ଯ୍ୟାଂ ତୃତୀୟ୍ୟାଂ ଜୁହୁୟ୍ୟାତ୍ତାଂ ଜୁହୁୟ୍ୟାଦପାନାୟ ସ୍ୱାହେତ୍ୟପାନସ୍ତୃପ୍ୟତି ।। ୫.୨୧.୧।।

ଅପାନେ ତୃପ୍ୟତି ବାକ୍ତୃପ୍ୟତି ବାଚି ତୃପ୍ୟନ୍ତ୍ୟାମଗ୍ନିସ୍ତୃପ୍ୟତ୍ୟଗ୍ନୌ ତୃପ୍ୟତି ପୃଥିବୀ ତୃପ୍ୟତି
ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତୃପ୍ୟନ୍ତ୍ୟାଂ ଯଚ୍ଚିଂଚ ପୃଥିବୀ ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚାଧିତିଷ୍ଠତସ୍ତତ୍ତୃପ୍ୟତି ତସ୍ୟା ନୁ ତୃପ୍ତିଂ ତୃପ୍ୟତି
ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରନ୍ନାଦ୍ୟେନ ତେଜସା ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନେତି ।। ୫.୨୧.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଏକବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱାବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ଯ୍ୟାଂ ଚତୁର୍ଥୀଂ ଜୁହୁୟ୍ୟାତ୍ତାଂ ଜୁହୁୟ୍ୟାତ୍ସମାନାୟ ସ୍ୱାହେତି ସମାନସ୍ତୃପ୍ୟତି ।। ୫.୨୨.୧।।

ସମାନେ ତୃପ୍ୟତି ମନସ୍ତୃପ୍ୟତି ମନସି ତୃପ୍ୟତି ପର୍ଜନ୍ୟସ୍ତୃପ୍ୟତି ପର୍ଜନ୍ୟେ ତୃପ୍ୟତି
ବିଦ୍ୟୁତ୍ତୃପ୍ୟତି ବିଦ୍ୟୁତି ତୃପ୍ୟନ୍ତ୍ୟାଂ ଯଚ୍ଚିଂଚ ବିଦ୍ୟୁଚ୍ଚ ପର୍ଜନ୍ୟଶ୍ଚାଧିତିଷ୍ଠତସ୍ତତ୍ତୃପ୍ୟତି
ତସ୍ୟାନୁ ତୃପ୍ତିଂ ତୃପ୍ୟତି ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରନ୍ନାଦ୍ୟେନ ତେଜସା ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନେତି ।। ୫.୨୨.୨ ।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱାବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ତ୍ରୟୋବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ଯ୍ୟାଂ ପଞ୍ଚମୀଂ ଜୁହୁଯ୍ୟାତ୍ତାଂ ଜୁହୁଯ୍ୟାଦୁଦାନାୟ ସ୍ୱାହେତ୍ୟୁଦାନସ୍ତୃପ୍ୟତି ।। ୫.୨୩.୧।।

ଉଦାନେ ତୃପ୍ୟତି ତ୍ୱକ୍ ତୃପ୍ୟତି ତ୍ୱଚି ତୃପ୍ୟତ୍ୟାଂ ବାୟୁସ୍ତୃପ୍ୟତି ବାୟୌ
ତୃପ୍ୟତ୍ୟାକାଶସ୍ତୃପ୍ୟତ୍ୟାକାଶେ ତୃପ୍ୟତି ଯଚ୍ଚିଂଚ ବାୟୁଶ୍ଚାକାଶଶ୍ଚାଧିତିଷ୍ଠତସ୍ତତ୍ତୃପ୍ୟତି
ତସ୍ୟାନୁ ତୃପ୍ତିଂ ତୃପ୍ୟତି ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରନ୍ନାଦ୍ୟେନ ତେଜସା ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନେତି ।। ୫.୨୩.୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ତ୍ରୟୋବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସ ଯ୍ୟ ଇଦମବିଦ୍ୱାନଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ଜୁହୋତି ଯଥାଙ୍ଗାରାନପୋହ୍ୟ
ଭସ୍ମନି ଜୁହୁଯ୍ୟାତ୍ତାଦୃକ୍ତତ୍ସ୍ୟାତ୍ ।। ୫.୨୪.୧।।

ଅଥ ଯ୍ୟ ଏତଦେବଂ ବିଦ୍ୱାନଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ଜୁହୋତି ତସ୍ୟ ସର୍ବେଷୁ ଲୋକେଷୁ
ସର୍ବେଷୁ ଭୂତେଷୁ ସର୍ବେଷ୍ୱାତ୍ମସୁ ହୁତଂ ଭବତି ।। ୫.୨୪.୨।।

ତଦ୍ୟଥେଷୀକାତୂଲମଗ୍ନୌ ପ୍ରୋତଂ ପ୍ରଦୂୟେତୈବꣳ ହାସ୍ୟ ସର୍ବେ
ପାପ୍ମାନଃ ପ୍ରଦୂୟନ୍ତେ ଯ୍ୟ ଏତଦେବଂ ବିଦ୍ୱାନଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ଜୁହୋତି ।। ୫.୨୪.୩।।

ତସ୍ମାଦୁ ହୈବଂବିଦ୍ୟଦ୍ୟପି ଚଣ୍ଡାଲାୟୋଚ୍ଛିଷ୍ଟଂ ପ୍ରୟଚ୍ଛେଦାତ୍ମନି
ହୈବାସ୍ୟ ତଦ୍ଦୈଶ୍ୱାନରେ ହୁତꣳ ସ୍ୟାଦିତି ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକଃ ।। ୫.୨୪.୪।।

ୟଥେହ କ୍ଷୁଧିତା ବାଲା ମାତରଂ ପର୍ୟୁପାସତେ ।
ଏବꣳ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟଗ୍ନିହୋତ୍ରମୁପାସତ ଇତ୍ୟଗ୍ନିହୋତ୍ରମୁପାସତ ଇତି ।। ୫.୨୪.୫।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ଶ୍ୱେତକେତୁର୍ହାଽରୁଣେୟ ଆସ ତꣳ ହ ପିତୋବାଚ ଶ୍ୱେତକେତୋ
ବସ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ନ ବୈ ସୋମ୍ୟାସ୍ମତ୍କୁଲୀନୋଽନନୂଚ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବନ୍ଧୁରିବ ଭବତୀତି ।। ୬.୧.୧।।

ସ ହ ଦ୍ୱାଦଶବର୍ଷ ଉପେତ୍ୟ ଚତୁର୍ବିꣳଶତିବର୍ଷଃ ସର୍ବାନ୍ୱେଦାନଧୀତ୍ୟ ମହାମନା
ଅନୂଚାନମାନୀ ସ୍ତବ୍ଧ ଏୟାୟ ତꣳ ହ ପିତୋବାଚ ଶ୍ୱେତକେତୋ ୟନ୍ନୁ ସୋମ୍ୟେଦଂ
ମହାମନା ଅନୂଚାନମାନୀ ସ୍ତବ୍ଧୋଽସ୍ୟୁତ ତମାଦେଶମପ୍ରାକ୍ଷ୍ୟଃ ।। ୬.୧.୨।।

ୟେନାଶ୍ରୁତꣳ ଶ୍ରୁତଂ ଭବତ୍ୟମତଂ ମତମବିଜ୍ଞାତଂ ବିଜ୍ଞାତମିତି
କଥଂ ନୁ ଭଗବଃ ସ ଆଦେଶୋ ଭବତୀତି ।। ୬.୧.୩।।

ୟଥା ସୋମ୍ୟୈକେନ ମୃତ୍ପିଣ୍ଡେନ ସର୍ବଂ ମୃନ୍ମୟଂ ବିଜ୍ଞାତꣳ
ସ୍ୟାଦ୍ୱାଚାରମ୍ଭଣଂ ବିକାରୋ ନାମଧେୟଂ ମୃତ୍ତିକେତ୍ୟେବ ସତ୍ୟମ୍ ।। ୬.୧.୪।।

ୟଥା ସୋମ୍ୟୈକେନ ଲୋହମଣିନା ସର୍ବଂ ଲୋହମୟଂ ବିଜ୍ଞାତꣳ
ସ୍ୟାଦ୍ୱାଚାରମ୍ଭଣଂ ବିକାରୋ ନାମଧେୟଂ ଲୋହମିତ୍ୟେବ ସତ୍ୟମ୍ ।। ୬.୧.୫।।

ୟଥା ସୋମ୍ୟୈକେନ ନଖନିକୃନ୍ତନେନ ସର୍ବଂ କାର୍ଷ୍ଣାୟସଂ ବିଜ୍ଞାତꣳ ସ୍ୟାଦ୍ୱାଚାରମ୍ଭଣଂ ବିକାରୋ
ନାମଧେୟଂ କୃଷ୍ଣାୟସମିତ୍ୟେବ ସତ୍ୟମେବꣳ ସୋମ୍ୟ ସ ଆଦେଶୋ ଭବତୀତି ।। ୬.୧.୬।।

ନ ବୈ ନୂନଂ ଭଗବନ୍ତସ୍ତ ଏତଦବେଦିଷୁର୍ୟଦ୍ଧ୍ୟେତଦବେଦିଷ୍ୟନ୍ କଥଂ
ମେ ନାବକ୍ଷ୍ୟନ୍ନିତି ଭଗବାꣳସ୍ତ୍ୱେବ ମେ ତଦ୍-ବ୍ରବୀତ୍ୱିତି ତଥା ସୋମ୍ୟେତି ହୋବାଚ ।। ୬.୧.୭।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସଦେବ ସୋମ୍ୟେଦମଗ୍ର ଆସୀଦେକମେବାଦ୍ୱିତୀୟମ୍ ।
ତଦ୍ଧୈକ ଆହୁରସଦେବେଦମଗ୍ର ଆସୀଦେକମେବାଦ୍ୱିତୀୟଂ ତସ୍ମାଦସତଃ ସଜ୍ଜାୟତ ।। ୬.୨.୧।।

କୁତସ୍ତୁ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟୈବꣳ ସ୍ୟାଦିତି ହୋବାଚ କଥମସତଃ ସଜ୍ଜାୟେତେତି ।
ସତ୍ତ୍ୱେବ ସୋମ୍ୟେଦମଗ୍ର ଆସୀଦେକମେବାଦ୍ୱିତୀୟମ୍ ।। ୬.୨.୨।।

ତଦୈକ୍ଷତ ବହୁ ସ୍ୟାଂ ପ୍ରଜାୟେୟେତି ତତ୍ତେଜୋଽସୃଜତ ତତ୍ତେଜ
ଐକ୍ଷତ ବହୁ ସ୍ୟାଂ ପ୍ରଜାୟେୟେତି ତଦପୋଽସୃଜତ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟତ୍ର କ୍ୱ ଚ ଶୋଚତି ସ୍ୱେଦତେ ବା ପୁରୁଷସ୍ତେଜସ ଏବ ତଦଧ୍ୟାପୋ ଜାୟନ୍ତେ ।। ୬.୨.୩।।

ତା ଆପ ଐକ୍ଷନ୍ତ ବହ୍ୱ୍ୟଃ ସ୍ୟାମ ପ୍ରଜାୟେମହୀତି ତା ଅନ୍ନମସୃଜନ୍ତ ତସ୍ମାଦ୍ୟତ୍ର କ୍ୱ ଚ
ବର୍ଷତି ତଦେବ ଭୂୟିଷ୍ଠମନ୍ନଂ ଭବତ୍ୟଦ୍-ଭ୍ୟ ଏବ ତଦଧ୍ୟନ୍ନାଦ୍ୟଂ ଜାୟତେ ।। ୬.୨.୪।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତେଷାଂ ଖଲ୍ୱେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ତ୍ରୀଣ୍ୟେବ ବୀଜାନି
ଭବନ୍ତ୍ୟାଣ୍ଡଜଂ ଜୀବଜମୁଦ୍-ଭିଜ୍ଜମିତି ।। ୬.୩.୧।।

ସେୟଂ ଦେବତୈକ୍ଷତ ହନ୍ତାହମିମାସ୍ତିସ୍ରୋ ଦେବତା ଅନେନ
ଜୀବେନାତ୍ମନାନୁପ୍ରବିଶ୍ୟ ନାମରୂପେ ବ୍ୟାକରବାଣୀତି ।। ୬.୩.୨।।

ତାସାଂ ତ୍ରିବୃତଂ ତ୍ରିବୃତମେକୈକାଂ କରବାଣୀତି ସେୟଂ ଦେବତେମାସ୍ତିସ୍ରୋ
ଦେବତା ଅନେନୈବ ଜୀବେନାତ୍ମନାନୁପ୍ରବିଶ୍ୟ ନାମରୂପେ ବ୍ୟାକରୋତ୍ ।। ୬.୩.୩।।

Not For Commercial Use

ତାସାଂ ତ୍ରିବୃତଂ ତ୍ରିବୃତମେକୈକାମକରୋଦ୍ୟଥା ନୁ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟେମାସ୍ତିସ୍ରୋ
ଦେବତାସ୍ତ୍ରିବୃତ୍ତ୍ରିବୃଦେକୈକା ଭବତି ତନ୍ନୋ ବିଜାନୀହୀତି ।। ୬.୩.୪ ।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ୟଦଗ୍ନେ ରୋହିତꣳ ରୂପଂ ତେଜସସ୍ତଦ୍ରୂପଂ ୟଚ୍ଛୁକ୍ଲଂ ତଦପାଂ
ୟତ୍କୃଷ୍ଣଂ ତଦନ୍ନସ୍ୟାପାଗାଦଗ୍ନେରଗ୍ନିତ୍ୱଂ ବାଚାରମ୍ଭଣଂ
ବିକାରୋ ନାମଧେୟଂ ତ୍ରୀଣି ରୂପାଣୀତ୍ୟେବ ସତ୍ୟମ୍ ।। ୬.୪.୧।।

ୟଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ରୋହିତꣳ ରୂପଂ ତେଜସସ୍ତଦ୍ରୂପଂ ୟଚ୍ଛୁକ୍ଲଂ ତଦପାଂ
ୟତ୍କୃଷ୍ଣଂ ତଦନ୍ନସ୍ୟାପାଗାଦାଦିତ୍ୟାଦାଦିତ୍ୟତ୍ୱଂ ବାଚାରମ୍ଭଣଂ
ବିକାରୋ ନାମଧେୟଂ ତ୍ରୀଣି ରୂପାଣୀତ୍ୟେବ ସତ୍ୟମ୍ ।। ୬.୪.୨।।

ୟଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରମସୋ ରୋହିତꣳ ରୂପଂ ତେଜସସ୍ତଦ୍ରୂପଂ ୟଚ୍ଛୁକ୍ଲଂ ତଦପାଂ
ୟତ୍କୃଷ୍ଣଂ ତଦନ୍ନସ୍ୟାପାଗାଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରାଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରତ୍ୱଂ ବାଚାରମ୍ଭଣଂ
ବିକାରୋ ନାମଧେୟଂ ତ୍ରୀଣି ରୂପାଣୀତ୍ୟେବ ସତ୍ୟମ୍ ।। ୬.୪.୩।।

ୟଦ୍ୱିଦ୍ୟୁତୋ ରୋହିତꣳ ରୂପଂ ତେଜସସ୍ତଦ୍ରୂପଂ ୟଚ୍ଛୁକ୍ଲଂ ତଦପାଂ
ୟତ୍କୃଷ୍ଣଂ ତଦନ୍ନସ୍ୟାପାଗାଦ୍ୱିଦ୍ୟୁତୋ ବିଦ୍ୟୁତ୍ତ୍ୱଂ ବାଚାରମ୍ଭଣଂ
ବିକାରୋ ନାମଧେୟଂ ତ୍ରୀଣି ରୂପାଣୀତ୍ୟେବ ସତ୍ୟମ୍ ।। ୬.୪.୪।।

ଏତଦ୍ଧ ସ୍ମ ବୈ ତଦ୍ୱିଦ୍ୱାꣳସ ଆହୁଃ ପୂର୍ବେ ମହାଶାଲା
ମହାଶ୍ରୋତ୍ରିୟା ନ ନୋଽଦ୍ୟ କଶ୍ଚନାଶ୍ରୁତମମତମବିଜ୍ଞାତମୁଦାହରିଷ୍ୟତୀତି
ହ୍ୟେଭ୍ୟୋ ବିଦାଂଚକ୍ରୁଃ ।। ୬.୪.୫।।

Not For Commercial Use

ୟଦ୍ଧୁ ରୋହିତମିବାଭୂଦିତି ତେଜସସ୍ତଦ୍ରୂପମିତି ତଦ୍ୱିଦାଂଚକ୍ରୁର୍ୟଦ୍ଧୁ
ଶୁକ୍ଲମିବାଭୂଦିତ୍ଵପାଂ ରୂପମିତି ତଦ୍ୱିଦାଂଚକ୍ରୁର୍ୟଦ୍ଧୁ
କୃଷ୍ଣମିବାଭୂଦିତ୍ୟନ୍ନସ୍ୟ ରୂପମିତି ତଦ୍ୱିଦାଂଚକ୍ରୁଃ ।। ୬.୪.୬।।

ୟଦ୍ୱବିଜ୍ଞାତମିବାଭୂଦିତ୍ୟେତାସାମେବ ଦେବତାନାଂ ସମାସ ଇତି
ତଦ୍ୱିଦାଂଚକ୍ରୁର୍ୟଥା ତୁ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟେମାସ୍ତିସ୍ରୋ ଦେବତାଃ
ପୁରୁଷଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ତ୍ରିବୃତ୍ତ୍ରିବୃଦେକୈକା ଭବତି ତନ୍ମେ ବିଜାନୀହୀତି ।। ୬.୪.୭।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅନ୍ନମଶିତଂ ତ୍ରେଧା ବିଧୀୟତେ ତସ୍ୟ ୟଃ ସ୍ଥବିଷ୍ଠୋ ଧାତୁସ୍ତତ୍-ପୁରୀଷଂ
ଭବତି ୟୋ ମଧ୍ୟମସ୍ତନ୍ମାଂସଂ ୟୋଂଣିଷ୍ଠସ୍ତନ୍ମନଃ ।। ୬.୫.୧।।

ଆପଃ ପୀତାସ୍ତ୍ରେଧା ବିଧୀୟନ୍ତେ ତାସାଂ ୟଃ ସ୍ଥବିଷ୍ଠୋ
ଧାତୁସ୍ତନ୍ମୂତ୍ରଂ ଭବତି ୟୋ ମଧ୍ୟମସ୍ତଲ୍ଲୋହିତଂ ୟୋଂଣିଷ୍ଠଃ ସ ପ୍ରାଣଃ ।। ୬.୫.୨।।

ତେଜୋଂଶିତଂ ତ୍ରେଧା ବିଧୀୟତେ ତସ୍ୟ ୟଃ ସ୍ଥବିଷ୍ଠୋ
ଧାତୁସ୍ତଦସ୍ଥି ଭବତି ୟୋ ମଧ୍ୟମଃ ସ ମଜ୍ଜା ୟୋଂଣିଷ୍ଠଃ ସା ବାକ୍ ।। ୬.୫.୩।।

ଅନ୍ନମୟଂ ହି ସୋମ୍ୟ ମନଃ ଆପୋମୟଃ ପ୍ରାଣସ୍ତେଜୋମୟୀ
ବାଗିତି ଭୂୟ ଏବ ମା ଭଗବାନ୍ବିଜ୍ଞାପୟତ୍ୱିତି ତଥା ସୋମ୍ୟେତି ହୋବାଚ ।। ୬.୫.୪।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଦଧ୍ନଃ ସୋମ୍ୟ ମଥ୍ୟମାନସ୍ୟ ଯୋଽଣିମା ସ ଉର୍ଧ୍ୱଃ ସମ୍ଭୁଦୀଷତି ତତ୍ସର୍ପିର୍ଭବତି ।। ୬.୬.୧।।

ଏବମେବ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟାନ୍ନସ୍ୟାଶ୍ୟମାନସ୍ୟ ଯୋଽଣିମା ସ ଉର୍ଧ୍ୱଃ
ସମ୍ଭୁଦୀଷତି ତନ୍ମନୋ ଭବତି ।। ୬.୬.୨।।

ଅପାଂ ସୋମ୍ୟ ପୀୟମାନାନାଂ ଯୋଽଣିମା ସ ଉର୍ଧ୍ୱଃ ସମ୍ଭୁଦୀଷତି ସା ପ୍ରାଣୋ ଭବତି ।। ୬.୬.୩ ।।

ତେଜସଃ ସୋମ୍ୟାଶ୍ୟମାନସ୍ୟ ଯୋଽଣିମା ସ ଉର୍ଧ୍ୱଃ ସମ୍ଭୁଦୀଷତି ସା ବାଗ୍ଭବତି ।। ୬.୬.୪।।

ଅନ୍ନମୟଂ ହି ସୋମ୍ୟ ମନ ଆପୋମୟଃ ପ୍ରାଣସ୍ତେଜୋମୟୀ ବାଗିତି
ଭୂୟ ଏବ ମା ଭଗବାନ୍ବିଜ୍ଞାପୟତ୍ବିତି ତଥା ସୋମ୍ୟେତି ହୋବାଚ ।। ୬.୬.୫।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଷୋଡଶକଲଃ ସୋମ୍ୟ ପୁରୁଷଃ ପଞ୍ଚଦଶାହାନି ମାଂଶୀଃ
କାମମପଃ ପିବାପୋମୟଃ ପ୍ରାଣୋ ନ ପିବତୋ ବିଚ୍ଛେତ୍ସ୍ୟତ ଇତି ।। ୬.୭.୧।।

ସ ହ ପଞ୍ଚଦଶାହାନି ନାଶଶାଥ ହୈନମୁପସସାଦ କିଂ ବ୍ରବୀମି ଭୋ ଇତ୍ୟୃଚଃ
ସୋମ୍ୟ ୟଜୂଂଷି ସାମାନୀତି ସ ହୋବାଚ ନ ବୈ ମା ପ୍ରତିଭାନ୍ତି ଭୋ ଇତି ।। ୬.୭.୨।।

ତଂ ହୋବାଚ ୟଥା ସୋମ୍ୟ ମହତୋଽଭ୍ୟା ହିତସ୍ୟୈକୋଽଙ୍ଗାରଃ ଖଦ୍ୟୋତମାତ୍ରଃ ପରିଶିଷ୍ଟଃ
ସ୍ୟାତ୍ତେନ ତତୋଽପି ନ ବହୁ ଦହେଦେବଂ ସୋମ୍ୟ ତେ ଷୋଡଶାନାଂ କଲାନାମେକା
କଲାଽତିଶିଷ୍ଟା ସ୍ୟାତ୍ତୟୈତର୍ହି ବେଦାନ୍ନାନୁଭବସ୍ୟଶାନାଥ ମେ ବିଜ୍ଞାସ୍ୟସୀତି ।। ୬.୭.୩।।

ସ ହଶାଥ ହୈନମୁପସସାଦ ତଂ ହ ୟଚ୍କିଂଚ ପପ୍ରଚ୍ଛ ସର୍ବଂ ହ ପ୍ରତିପେଦେ ।। ୬.୭.୪।।

Not For Commercial Use

ତꣳ ହୋବାଚ ୟଥା ସୋମ୍ୟ ମହତୋꣳଭ୍ୟାହିତସ୍ୟୈକମଙ୍ଗାରଂ ଖଦ୍ୟୋତମାତ୍ରଂ
ପରିଶିଷ୍ଟଂ ତଂ ତୃଣୈରୁପସମାଧାୟ୍ୟ ପ୍ରାଜ୍ୱଲୟେତ୍ତେନ ତତୋꣳପି ବହୁ ଦହେତ୍ ।। ୬.୭.୫।।

ଏବꣳ ସୋମ୍ୟ ତେ ଷୋଡଶାନାଂ କଲାନାମେକା କଲାꣳତିଶିଷ୍ଟାଭୂତ୍ଵାꣳନ୍ନେନୋପସମାହିତା
ପ୍ରାଜ୍ୱାଲୀ ତୟୈତର୍ହି ବେଦାନନୁଭବସ୍ୟନ୍ନମୟꣳ ହି ସୋମ୍ୟ ମନ ଆପୋମୟଃ
ପ୍ରାଣସ୍ତେଜୋମୟୀ ବାଗିତି ତଦ୍ଧାସ୍ୟ ବିଜଜ୍ଞାବିତି ବିଜଜ୍ଞାବିତି ।। ୬.୭.୬।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଉଦ୍ଦାଲକୋ ହାꣳରୁଣିଃ ଶ୍ୱେତକେତୁଂ ପୁତ୍ରମୁବାଚ ସ୍ୱପ୍ନାନ୍ତଂ ମେ ସୋମ୍ୟ ବିଜାନୀହୀତି
ୟତ୍ରୈତତ୍-ପୁରୁଷଃ ସ୍ୱପିତି ନାମ ସତା ସୋମ୍ୟ ତଦା ସଂପନ୍ନୋ ଭବତି ସ୍ୱମପୀତୋ ଭବତି
ତସ୍ମାଦେନꣳ ସ୍ୱପିତୀତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ସ୍ୱꣳ ହ୍ୟପୀତୋ ଭବତି ।। ୬.୮.୧।।

ସ ୟଥା ଶକୁନିଃ ସୂତ୍ରେଣ ପ୍ରବଦ୍ଧୋ ଦିଶଂ ଦିଶଂ ପତିତ୍ଵାନ୍ୟତ୍ରାୟତନମଲବ୍ଧ୍ୱା ବନ୍ଧନମେବୋପଶ୍ରୟତ
ଏବମେବ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟ ତନ୍ମନୋ ଦିଶଂ ଦିଶଂ ପତିତ୍ଵାନ୍ୟତ୍ରାୟତନମଲବ୍ଧ୍ୱା ପ୍ରାଣମେବୋପଶ୍ରୟତେ
ପ୍ରାଣବନ୍ଧନꣳ ହି ସୋମ୍ୟ ମନ ଇତି ।। ୬.୮.୨ ।।

ଅଶନାପିପାସେ ମେ ସୋମ୍ୟ ବିଜାନୀହୀତି ୟତ୍ରୈତତ୍-ପୁରୁଷୋꣳଶିଶିଷତି ନାମାପ ଏବ ତଦଶିତଂ
ନୟନ୍ତେ ତଦ୍ୟଥା ଗୋନାୟୋꣳଶ୍ୱନାୟଃ ପୁରୁଷନାୟ ଇତ୍ୟେବଂ ତଦପ ଆଚକ୍ଷତେꣳଶନାୟେତି
ତତ୍ରୈତଚ୍ଛୁଙ୍ଗମୁତ୍ପତିତꣳ ସୋମ୍ୟ ବିଜାନୀହି ନେଦମମୂଲଂ ଭବିଷ୍ୟତୀତି ।। ୬.୮.୩।।

ତସ୍ୟ କ୍ୱ ମୂଲꣳ ସ୍ୟାଦନ୍ୟତ୍ରାନ୍ନାଦେବମେବ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟାନ୍ନେନ ଶୁଙ୍ଗେନାପୋ ମୂଲମନ୍ୱିଚ୍ଛାଦ୍-ଭିଃ
ସୋମ୍ୟ ଶୁଙ୍ଗେନ ତେଜୋ ମୂଲମନ୍ୱିଚ୍ଛ ତେଜସା ସୋମ୍ୟ ଶୁଙ୍ଗେନ ସନ୍ମୂଲମନ୍ୱିଚ୍ଛ
ସନ୍ମୂଲାଃ ସୋମ୍ୟେମାଃ ସର୍ବାଃ ପ୍ରଜାଃ ସଦାୟତନାଃ ସତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠାଃ ।। ୬.୮.୪।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ୟତ୍ରୈତତ୍-ପୁରୁଷଃ ପିପାସତି ନାମ ତେଜ ଏବ ତତ୍ପୀତଂ ନୟତେ ତଦ୍ୟଥା ଗୋନାୟୋଃଶ୍ୱନାୟଃ ପୁରୁଷନାୟ ଇତ୍ୟେବଂ ତତ୍ତେଜ ଆଚଷ୍ଟ ଉଦନ୍ୟେତି ତତ୍ରୈତଦେବ ଶୁଙ୍ଗମୁପୂତିତଂ ସୋମ୍ୟ ବିଜାନୀହି ନେଦମମୂଲଂ ଭବିଷ୍ୟତୀତି ।। ୬.୮.୫।।

ତସ୍ୟ କ୍ୱ ମୂଲଂ ସ୍ୟାଦନ୍ୟତ୍ରାଦ୍-ଭ୍ୟୋଃଦ୍-ଭିଃ ସୋମ୍ୟ ଶୁଙ୍ଗେନ ତେଜୋ ମୂଲମନ୍ୱିଚ୍ଛ ତେଜସା ସୋମ୍ୟ ଶୁଙ୍ଗେନ ସନ୍ମୂଲମନ୍ୱିଚ୍ଛ ସନ୍ମୂଲାଃ ସୋମ୍ୟେମାଃ ସର୍ବାଃ ପ୍ରଜାଃ ସଦାୟତନାଃ ସତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠା ୟଥା ନୁ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟେମାସ୍ତିସ୍ରୋ ଦେବତାଃ ପୁରୁଷଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ତ୍ରିବୃତ୍ତ୍ରିବୃଦେକୈକା ଭବତି ତଦୁକ୍ତଂ ପୁରସ୍ତାଦେବ ଭବତ୍ୟସ୍ୟ ସୋମ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ପ୍ରୟତୋ ବାଙ୍ମନସି ସଂପଦ୍ୟତେ ମନଃ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣସ୍ତେଜସି ତେଜଃ ପରସ୍ୟାଂ ଦେବତାୟାମ୍ ।। ୬.୮.୬।।

ସ ୟ ଏଷୋଃଣିମୈତଦାତ୍ମ୍ୟମିଦଂ ସର୍ବଂ ତତ୍ସତ୍ୟଂ ସ ଆତ୍ମା ତତ୍ତ୍ୱମସି ଶ୍ୱେତକେତୋ ଇତି ଭୂୟ ଏବ ମା ଭଗବାନ୍ ବିଜ୍ଞାପୟତ୍ୱିତି ତଥା ସୋମ୍ୟେତି ହୋବାଚ ।। ୬.୮.୬।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେଃଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ୟଥା ସୋମ୍ୟ ମଧୁ ମଧୁକୃତୋ ନିସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ନାନାତ୍ୟୟାନାଂ
ବୃକ୍ଷାଣାଂ ରସାନ୍ସମବହାରମେକତାଂ ରସଂ ଗମୟନ୍ତି ।। ୬.୯.୧।।

ତେ ୟଥା ତତ୍ର ନ ବିବେକଂ ଲଭନ୍ତେଃମୁଷ୍ୟାହଂ ବୃକ୍ଷସ୍ୟ ରସୋଃସ୍ମ୍ୟମୁଷ୍ୟାହଂ ବୃକ୍ଷସ୍ୟ ରସୋଃସ୍ମୀତ୍ୟେବମେବ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟେମାଃ ସର୍ବାଃ ପ୍ରଜାଃ ସତି ସଂପଦ୍ୟ ନ ବିଦୁଃ ସତି ସଂପଦ୍ୟାମହ ଇତି ।। ୬.୯.୨ ।।

ତ ଇହ ବ୍ୟଘ୍ରୋ ବା ସିଂହୋ ବା ବୃକୋ ବା ବରାହୋ ବା କୀଟୋ ବା ପତଙ୍ଗୋ ବା ଦଂଶୋ ବା ମଶକୋ ବା ୟଦ୍ୟଦ୍-ଭବନ୍ତି ତଦାଭବନ୍ତି ।। ୬.୯.୩ ।।

Not for Commercial Use

ସ ଯ ଏଷୋଽଣିମୈତଦାତ୍ମ୍ୟମିଦଂ ସର୍ବଂ ତତ୍ସତ୍ୟଂ ସ ଆତ୍ମା ତତ୍ତ୍ୱମସି ଶ୍ୱେତକେତୋ।
ଇତି ଭୂୟ ଏବ ମା ଭଗବାନ୍ ବିଜ୍ଞାପୟତ୍ୱିତି ତଥା ସୋମ୍ୟେତି ହୋବାଚ ।। ୬.୯.୪।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଇମାଃ ସୋମ୍ୟ ନଦ୍ୟଃ ପୁରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରାଚ୍ୟଃ ସ୍ୟନ୍ଦନ୍ତେ
ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରତୀଚ୍ୟସ୍ତାଃ ସମୁଦ୍ରାତ୍ସମୁଦ୍ରମେବାପିୟନ୍ତି ସମୁଦ୍ର
ଏବ ଭବତି ତା ୟଥା ତତ୍ର ନ ବିଦୁରିୟମହମସ୍ମୀୟମହମସ୍ମୀତି ।। ୬.୧୦.୧।।

ଏବମେବ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟେମାଃ ସର୍ବାଃ ପ୍ରଜାଃ ସତ ଆଗମ୍ୟ ନ ବିଦୁଃ ସତ ଅଗାଚ୍ଛାମହ
ଇତି ତ ଇହ ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ବା ସିଂହୋ ବା ବୃକୋ ବା ବରାହୋ ବା କୀଟୋ ବା ପତଙ୍ଗୋ
ବା ଦଂଶୋ ବା ମଶକୋ ବା ୟଦ୍ୟଦ୍-ଭବନ୍ତି ତଦାଭବନ୍ତି ।। ୬.୧୦.୨।।

ସ ଯ ଏଷୋଽଣିମୈତଦାତ୍ମ୍ୟମିଦଂ ସର୍ବଂ ତତ୍ସତ୍ୟଂ ସ ଆତ୍ମା ତତ୍ତ୍ୱମସି ଶ୍ୱେତକେତୋ।
ଇତି ଭୂୟ ଏବ ମା ଭଗବାନ୍ ବିଜ୍ଞାପୟତ୍ୱିତି ତଥା ସୋମ୍ୟେତି ହୋବାଚ ।। ୬.୧୦.୩।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅସ୍ୟ ସୋମ୍ୟ ମହତୋ ବୃକ୍ଷସ୍ୟ ୟୋ ମୂଲେଽଭ୍ୟାହନ୍ୟାଜ୍ଜୀବନ୍ ସ୍ରବେଦ୍ୟୋ
ମଧ୍ୟେଽଭ୍ୟାହନ୍ୟାଜ୍ଜୀବନ୍ସ୍ରବେଦ୍ୟୋଽଗ୍ରେଽଭ୍ୟାହନ୍ୟାଜ୍ଜୀବନ୍ସ୍ରବେତ୍ସ
ଏଷ ଜୀବେନାତ୍ମନାନୁପ୍ରଭୂତଃ ପେପୀୟମାନୋ ମୋଦମାନସ୍ତିଷ୍ଠତି ।। ୬.୧୧.୧।।

Not For Commercial Use

ଅସ୍ୟ ୟଦେକାꣳ ଶାଖାଂ ଜୀବୋ ଜହାତ୍ୟଥ ସା ଶୁଷ୍ୟତି
ଦ୍ୱିତୀୟାଂ ଜହାତ୍ୟଥ ସା ଶୁଷ୍ୟତି ତୃତୀୟାଂ ଜହାତ୍ୟଥ ସା
ଶୁଷ୍ୟତି ସର୍ବଂ ଜହାତି ସର୍ବଃ ଶୁଷ୍ୟତ୍ୟେବମେବ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟ ବିଦ୍ଧୀତି ହୋବାଚ ।। ୬.୧୧.୨।।

ଜୀବାପେତଂ ବାବ କିଲେଦଂ ମ୍ରିୟତେ ନ ଜୀବୋ ମ୍ରିୟତ ଇତି ସ ୟ
ଏଷୋꣳଣିମୈତଦାତ୍ମ୍ୟମିଦꣳ ସର୍ବଂ ତତ୍ସତ୍ୟꣳ ସ ଆତ୍ମା ତତ୍ତ୍ୱମସି ଶ୍ୱେତକେତୋ
ଇତି ଭୂୟ ଏବ ମା ଭଗବାନ୍ ବିଜ୍ଞାପୟତ୍ୱିତି ତଥା ସୋମ୍ୟେତି ହୋବାଚ ।। ୬.୧୧.୩।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ନ୍ୟଗ୍ରୋଧଫଲମତ ଆହରେତୀଦଂ ଭଗବ ଇତି ଭିନ୍ଧୀତି ଭିନ୍ନଂ ଭଗବ ଇତି କିମତ୍ର
ପଶ୍ୟସୀତ୍ୟଣ୍ୱ୍ୟ ଇବେମା ଧାନା ଭଗବ ଇତ୍ୟାସାମଙ୍ଗୈକାଂ ଭିନ୍ଧୀତି ଭିନ୍ନା ଭଗବ
ଇତି କିମତ୍ର ପଶ୍ୟସୀତି ନ କିଂଚନ ଭଗବ ଇତି ।। ୬.୧୨.୧।।

ତꣳ ହୋବାଚ ୟଂ ବୈ ସୋମ୍ୈତମଣିମାନଂ ନ ନିଭାଲୟସ ଏତସ୍ୟ ବୈ
ସୋମ୍ୈଷୋꣳଣିମ୍ନ ଏବଂ ମହାନ୍ୟଗ୍ରୋଧସ୍ତିଷ୍ଠତି ଶ୍ରଦ୍ଧତ୍ସ୍ୱ ସୋମ୍ୟେତି ।। ୬.୧୨.୨।।

ସ ୟ ଏଷୋꣳଣିମୈତଦାତ୍ମ୍ୟମିଦꣳ ସର୍ବଂ ତତ୍ସତ୍ୟꣳ ସ ଆତ୍ମା ତତ୍ତ୍ୱମସି ଶ୍ୱେତକେତୋ
ଇତି ଭୂୟ ଏବ ମା ଭଗବାନ୍ ବିଜ୍ଞାପୟତ୍ୱିତି ତଥା ସୋମ୍ୟେତି ହୋବାଚ ।। ୬.୧୨.୩।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଲବଣମେତଦୁଦକେଽବଧାୟାଥ ମା ପ୍ରାତରୁପସୀଦଥା ଇତି ସ ହ ତଥା ଚକାର ତଂ ହୋବାଚ
ୟଦ୍ଧୋଷା ଲବଣମୁଦକେଽବାଧା ଅଙ୍ଗ ତଦାହରେତି ତଦ୍ଧାବମୃଶ୍ୟ ନ ବିବେଦ ।। ୬.୧୩.୧।।

ୟଥା ବିଲୀନମେବାଙ୍ଗାସ୍ୟାନ୍ତ୍ରାଦାଚାମେତି କଥମିତି ଲବଣମିତି ମଧ୍ୟାଦାଚାମେତି
କଥମିତି ଲବଣମିତ୍ୟନ୍ତ୍ରାଦାଚାମେତି କଥମିତି ଲବଣମିତ୍ୟଭିପ୍ରାସ୍ୟୈତଦଥ
ମୋପସୀଦଥା ଇତି ତଦ୍ଧ ତଥା ଚକାର ତଚ୍ଛଶ୍ୱତ୍ସଂବର୍ତତେ ତଂ ହୋବାଚାତ୍ର
ବାବ କିଲ ତତ୍ରୋମ୍ୟ ନ ନିଭାଲୟସେଽତ୍ରୈବ କିଲେତି ।। ୬.୧୩.୨।।

ସ ୟ ଏଷୋଽଣିମୈତଦାତ୍ମ୍ୟମିଦଂ ସର୍ବଂ ତତ୍ସତ୍ୟଂ ସ ଆତ୍ମା ତତ୍ତ୍ୱମସି ଶ୍ୱେତକେତୋ
ଇତି ଭୂୟ ଏବ ମା ଭଗବାନ୍-ବିଜ୍ଞାପୟତ୍ୱିତି ତଥା ସୋମ୍ୟେତି ହୋବାଚ ।। ୬.୧୩.୩।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ୟଥା ସୋମ୍ୟ ପୁରୁଷଂ ଗନ୍ଧାରେଭ୍ୟୋଽଭିନଦ୍ଧାକ୍ଷମାନୀୟ ତଂ
ତତୋଽତିଜନେ ବିସୃଜେତ୍ସ ୟଥା ତତ୍ର ପ୍ରାଙ୍ଗ୍ୱାଦଙ୍ଗ୍ୱାଽଧରାଙ୍ଗ୍ୱା
ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ୍ୱା ପ୍ରଧ୍ମାୟୀତାଭିନଦ୍ଧାକ୍ଷ ଆନୀତୋଽଭିନଦ୍ଧାକ୍ଷୋ ବିସୃଷ୍ଟଃ ।। ୬.୧୪.୧।।

ତସ୍ୟ ୟଥାଭିନହନଂ ପ୍ରମୁଚ୍ୟ ପ୍ରବ୍ରୂୟାଦେତାଂ ଦିଶଂ ଗନ୍ଧାରା
ଏତାଂ ଦିଶଂ ବ୍ରଜେତି ସ ଗ୍ରାମାଦ୍-ଗ୍ରାମଂ ପୃଚ୍ଛନ୍ ପଣ୍ଡିତୋ ମେଧାବୀ
ଗନ୍ଧାରାନେବୋପସଂପଦ୍ୟେତୈବମେବେହାଚାର୍ୟବାନ୍ ପୁରୁଷୋ ବେଦ
ତସ୍ୟ ତାବଦେବ ଚିରଂ ୟାବନ୍ନ ବିମୋକ୍ଷ୍ୟେଽଥ ସଂପତ୍ସ୍ୟ ଇତି ।। ୬.୧୪.୨।।

Not for Commercial Use

ସ ୟ ଏଷୋଽଣିମୈତଦାତ୍ମ୍ୟମିଦꣳ ସର୍ବଂ ତତ୍ସତ୍ୟꣳ ସ ଆତ୍ମା ତତ୍ତ୍ୱମସି
ଶ୍ୱେତକେତୋ ଇତି ଭୂୟ ଏବ ମା ଭଗବାନ୍ବିଜ୍ଞାପୟତ୍ୱିତି ତଥା ସୋମ୍ୟେତି ହୋବାଚ ।। ୬.୧୪.୩।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପୁରୁଷꣳ ସୋମ୍ୟୋତୋପତାପିନଂ କ୍ଷାତୟଃ ପର୍ଯ୍ୟୁପାସତେ ଜାନାସି ମାଂ ଜାନାସି ମାମିତି
ତସ୍ୟ ୟାବନ୍ନ ବାଙ୍ମନସି ସଂପଦ୍ୟତେ ମନଃ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣସ୍ତେଜସି ତେଜଃ ପରସ୍ୟାଂ
ଦେବତାୟାଂ ତାବଜ୍ଜାନାତି ।। ୬.୧୫.୧।।

ଅଥ ୟଦାସ୍ୟ ବାଙ୍ମନସି ସଂପଦ୍ୟତେ ମନଃ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣସ୍ତେଜସି
ତେଜଃ ପରସ୍ୟାଂ ଦେବତାୟାମଥ ନ ଜାନାତି ।। ୬.୧୫.୨।।

ସ ୟ ଏଷୋଽଣିମୈତଦାତ୍ମ୍ୟମିଦꣳ ସର୍ବଂ ତତ୍ସତ୍ୟꣳ ସ ଆତ୍ମା ତତ୍ତ୍ୱମସି ଶ୍ୱେତକେତୋ
ଇତି ଭୂୟ ଏବ ମା ଭଗବାନ୍ ବିଜ୍ଞାପୟତ୍ୱିତି ତଥା ସୋମ୍ୟେତି ହୋବାଚ ।। ୬.୧୫.୩।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପୁରୁଷꣳ ସୋମ୍ୟୋତ ହସ୍ତଗୃହୀତମାନୟନ୍ତ୍ୟପହାର୍ଷୀତ୍ସ୍ତେୟମକାର୍ଷୀତ୍ପରଶୁମସ୍ମୈ
ତପତେତି ସ ୟଦି ତସ୍ୟ କର୍ତା ଭବତି ତତ ଏବାନୃତମାତ୍ମାନଂ
କୁରୁତେ ସୋଽନୃତାଭିସନ୍ଧୋଽନୃତେନାତ୍ମାନମନ୍ତର୍ଧାୟ
ପରଶୁଂ ତପ୍ତଂ ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣାତି ସ ଦହ୍ୟତେଽଥ ହନ୍ୟତେ ।। ୬.୧୬.୧।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ଯଦି ତସ୍ୟାକର୍ତା ଭବତି ତତ ଏବ ସତ୍ୟମାତ୍ମାନଂ କୁରୁତେ ସ ସତ୍ୟାଭିସନ୍ଧଃ
ସତ୍ୟେନାତ୍ମାନମନ୍ତର୍ଧାୟ ପରଶୁଂ ତପ୍ତଂ ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣାତି ସ ନ ଦହ୍ୟତେଽଥ ମୁଚ୍ୟତେ ।। ୬.୧୬.୨।।

ସ ଯଥା ତତ୍ର ନାଦାହ୍ୟୈତୈତଦାତ୍ମ୍ୟମିଦଂ ସର୍ବଂ ତତ୍ସତ୍ୟଂ ସ
ଆତ୍ମା ତତ୍ତ୍ୱମସି ଶ୍ୱେତକେତୋ ଇତି ତଦ୍ଧାସ୍ୟ ବିଜଜ୍ଞାବିତି ବିଜଜ୍ଞାବିତି ।। ୬.୧୬.୩।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ସପ୍ତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ଅଧୀହି ଭଗବ ଇତି ହୋପସସାଦ ସନତ୍କୁମାରଂ ନାରଦସ୍ତଂ ହୋବାଚ ୟଦ୍ବେତ୍ଥ
ତେନ ମୋପସୀଦ ତତସ୍ତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ବକ୍ଷ୍ୟାମୀତି ସ ହୋବାଚ ।। ୭.୧.୧।।

ଋଗ୍-ବେଦଂ ଭଗବୋଽଧ୍ୟେମି ୟଜୁର୍ବେଦଂ ସାମବେଦମାଥର୍ବଣଂ ଚତୁର୍ଥମିତିହାସପୁରାଣଂ
ପଞ୍ଚମଂ ବେଦାନାଂ ବେଦଂ ପିତ୍ର୍ୟଂ ରାଶିଂ ଦୈବଂ ନିଧିଂ ବାକୋବାକ୍ୟମେକାୟନଂ
ଦେବବିଦ୍ୟାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ଭୂତବିଦ୍ୟାଂ କ୍ଷତ୍ରବିଦ୍ୟାଂ ନକ୍ଷତ୍ରବିଦ୍ୟାଂ
ସର୍ପଦେବଜନବିଦ୍ୟାମେତଦ୍-ଭଗବୋଽଧ୍ୟେମି ।। ୭.୧.୨।।

ସୋଽହଂ ଭଗବୋ ମନ୍ତ୍ରବିଦେବାସ୍ମି ନାତ୍ମବିଚ୍ଛ୍ରୁତଂ ହ୍ୟେବ ମେ ଭଗବଦୃଶେଭ୍ୟସ୍ତରତି
ଶୋକମାତ୍ମବିଦିତି ସୋଽହଂ ଭଗବଃ ଶୋଚାମି ତଂ ମା ଭଗବାଞ୍ଛୋକସ୍ୟ ପାରଂ ତାରୟତ୍ୱିତି
ତଂ ହୋବାଚ ୟଦ୍ୱୈ କିଂଚୈତଦଧ୍ୟଗୀଷ୍ଠା ନାମୈବୈତତ୍ ।। ୭.୧.୩।।

ନାମ ବା ଋଗ୍-ବେଦୋ ୟଜୁର୍ବେଦଃ ସାମବେଦ ଆଥର୍ବଣଶ୍ଚତୁର୍ଥ ଇତିହାସପୁରାଣଃ
ପଞ୍ଚମୋ ବେଦାନାଂ ବେଦଃ ପିତ୍ର୍ୟୋ ରାଶିର୍ଦୈବୋ ନିଧିର୍ବାକୋବାକ୍ୟମେକାୟନଂ
ଦେବବିଦ୍ୟା ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଭୂତବିଦ୍ୟା କ୍ଷତ୍ରବିଦ୍ୟା ନକ୍ଷତ୍ରବିଦ୍ୟା ସର୍ପଦେବଜନବିଦ୍ୟା
ନାମୈବୈତନ୍ନାମୋପାସ୍ସ୍ୱେତି ।। ୭.୧.୪ ।।

ସ ୟୋ ନାମ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ୟାବନ୍ନାମ୍ନୋ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ ୟଥାକାମଚାରୋ ଭବତି
ୟୋ ନାମ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽସ୍ତି ଭଗବୋ ନାମ୍ନୋ ଭୂୟ ଇତି ନାମ୍ନୋ ବାବ ଭୂୟୋଽସ୍ତୀତି
ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ୱିତି ।। ୭.୧.୫।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not for Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ବାଗ୍ୱାବ ନାମ୍ନୋ ଭୂୟସୀ ବାଗ୍ୱା ଋଗ୍-ବେଦଂ ବିଜ୍ଞାପୟତି ୟଜୁର୍ବେଦꣳ
ସାମବେଦମାଥର୍ବଣଂ ଚତୁର୍ଥମିତିହାସପୁରାଣଂ ପଞ୍ଚମଂ ବେଦାନାଂ ବେଦଂ
ପିତ୍ର୍ୟꣳ ରାଶିଂ ଦୈବଂ ନିଧିଂ ବାକୋବାକ୍ୟମେକାୟନଂ ଦେବବିଦ୍ୟାଂ
ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ଭୂତବିଦ୍ୟାଂ କ୍ଷତ୍ରବିଦ୍ୟାଂ ନକ୍ଷତ୍ରବିଦ୍ୟାꣳ ସର୍ପଦେବଜନବିଦ୍ୟାଂ
ଦିବଂ ଚ ପୃଥିବୀଂ ଚ ବାୟୁଂ ଚାକାଶଂ ଚାପଶ୍ଚ ତେଜଶ୍ଚ ଦେବାꣳଶ୍ଚ ମନୁଷ୍ୟାꣳଶ୍ଚ
ପଶୂꣳଶ୍ଚ ବୟାꣳସି ଚ ତୃଣବନସ୍ପତୀଞ୍ଶ୍ୱାପଦାନ୍ୟାକୀଟପତଙ୍ଗପିପୀଲକଂ
ଧର୍ମଂ ଚାଧର୍ମଂ ଚ ସତ୍ୟଂ ଚାନୃତଂ ଚ ସାଧୁ ଚାସାଧୁ ଚ ହୃଦୟଙ୍ଗଂ ଚାହୃଦୟଙ୍ଗଂ ଚ
ୟଦ୍ୱୈ ବାଙ୍-ନାଭବିଷ୍ୟନ୍ନ ଧର୍ମୋ ନାଧର୍ମୋ ବ୍ୟଜ୍ଞାପୟିଷ୍ୟନ୍ନ ସତ୍ୟଂ ନାନୃତଂ ନ ସାଧୁ ନାସାଧୁ ନ
ହୃଦୟଙ୍ଗୋ ନାହୃଦୟଙ୍ଗୋ ବାଗେବୈତତ୍ପୂର୍ବଂ ବିଜ୍ଞାପୟତି ବାଚମୁପାସ୍ସ୍ୱେତି ।। ୭.୨.୧।।

ସ ୟୋ ବାଚଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ୟାବଦ୍ୱାଚୋ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ ୟଥାକାମଚାରୋ
ଭବତି ୟୋ ବାଚଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେꣳସ୍ତି ଭଗବୋ ବାଚୋ ଭୂୟ ଇତି ବାଚୋ ବାବ
ଭୂୟୋꣳସ୍ତୀତି ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ୱିତି ।। ୭.୨.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ମନୋ ବାବ ବାଚୋ ଭୂୟୋ ୟଥା ବୈ ଦ୍ୱେ ବାମଲକେ ଦ୍ୱେ ବା କୋଲେ ଦ୍ୱୌ ବାକ୍ଷୌ
ମୁଷ୍ଟିରନୁଭବତ୍ୟେବଂ ବାଚଂ ଚ ନାମ ଚ ମନୋꣳନୁଭବତି ସ ୟଦା ମନସା ମନସ୍ୟତି
ମନ୍ଯାନଧୀୟୀୟେତ୍ୟଥାଧୀତେ କର୍ମାଣି କୁର୍ବୀୟେତ୍ୟଥ କୁରୁତେ ପୁତ୍ରାꣳଶ୍ଚ
ପଶୂꣳଶ୍ଚେଚ୍ଛେୟେତ୍ୟଥେଚ୍ଛତ ଇମଂ ଚ ଲୋକମମୁଂ ଚେଚ୍ଛେୟେତ୍ୟଥେଚ୍ଛତେ ମନୋ ହ୍ୟାତ୍ମା
ମନୋ ହି ଲୋକୋ ମନୋ ହି ବ୍ରହ୍ମ ମନ ଉପାସ୍ସ୍ୱେତି ।। ୭.୩.୧ ।।

Not For Commercial Use

ସ ଯୋ ମନୋ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ଯାବନ୍ମନସୋ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ ଯଥାକାମଚାରୋ
ଭବତି ଯୋ ମନୋ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽସ୍ତି ଭଗବୋ ମନସୋ ଭୂୟ ଇତି ମନସୋ
ବାବ ଭୂୟୋଽସ୍ତୀତି ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ବିତି ।। ୭.୩.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସଂକଲ୍ପୋ ବାବ ମନସୋ ଭୂୟାନ୍ୟଦା ବୈ ସଂକଲ୍ପୟତେଽଥ ମନସ୍ୟତ୍ୟଥ ବାଚମୀରୟତି
ତାମୁ ନାମ୍ନୀରୟତି ନାମ୍ନି ମନ୍ତ୍ରା ଏକଂ ଭବନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରେଷୁ କର୍ମାଣି ।। ୭.୪.୧।।

ତାନି ହ ବା ଏତାନି ସଂକଲ୍ପୈକାୟନାନି ସଂକଲ୍ପାତ୍ମକାନି ସଂକଲ୍ପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାନି ସମକ୍ଲୃପତାଂ
ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ସମକଲ୍ପେତାଂ ବାୟୁଶ୍ଚାକାଶଂ ଚ ସମକଲ୍ପନ୍ତାପଶ୍ଚ ତେଜଶ୍ଚ ତେଷାꣳ ସଂ କ୍ଲୃପ୍ତ୍ୟୈ
ବର୍ଷꣳ ସଂକଲ୍ପତେ ବର୍ଷସ୍ୟ ସଂକ୍ଲୃପ୍ତ୍ୟା ଅନ୍ନꣳ ସଂକଲ୍ପତେଽନ୍ନସ୍ୟ ସଂ କ୍ଲୃପ୍ତ୍ୟୈ ପ୍ରାଣାଃ ସଂକଲ୍ପନ୍ତେ
ପ୍ରାଣାନାꣳ ସଂ କ୍ଲୃପ୍ତ୍ୟୈ ମନ୍ତ୍ରାଃ ସଂକଲ୍ପନ୍ତେ ମନ୍ତ୍ରାଣାꣳ ସଂ କ୍ଲୃପ୍ତ୍ୟୈ କର୍ମାଣି ସଂକଲ୍ପନ୍ତେ କର୍ମଣାꣳ
ସଂକ୍ଲୃପ୍ତ୍ୟୈ ଲୋକଃ ସଂକଲ୍ପତେ ଲୋକସ୍ୟ ସଂ କ୍ଲୃପ୍ତ୍ୟୈ ସର୍ବꣳ ସଂକଲ୍ପତେ ସ ଏଷ ସଂକଲ୍ପଃ
ସଂକଲ୍ପମୁପାସ୍ସ୍ୱେତି ।। ୭.୪.୨ ।।

ସ ଯଃ ସଂକଲ୍ପଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ସଂକ୍ଲୃପ୍ତାନ୍ବୈ ସ ଲୋକାନ୍ ଧ୍ରୁବାନ୍ ଧ୍ରୁବଃ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାନ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୋଽବ୍ୟଥମାନାନବ୍ୟଥମାନୋଽଭିସିଧ୍ୟତି
ଯାବତ୍ସଂକଲ୍ପସ୍ୟ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ ଯଥାକାମଚାରୋ ଭବତି ଯଃ
ସଂକଲ୍ପଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽସ୍ତି ଭଗବଃ ସଂକଲ୍ପାଦ୍-ଭୂୟ ଇତି
ସଂକଲ୍ପାଦ୍ଵାବ ଭୂୟୋଽସ୍ତୀତି ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ବିତି ।। ୭.୪.୩।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଚିତ୍ତଂ ବାବ ସଂ କଲ୍ପାଦ୍-ଭୂୟୋ ୟଦା ବୈ ଚେତୟତେଽଥ ସଂକଲ୍ପୟତେଽଥ ମନସ୍ୟତ୍ୟଥ
ବାଚମୀରୟତି ତାମୁ ନାମ୍ନୀରୟତି ନାମ୍ନି ମନ୍ତ୍ରା ଏକଂ ଭବନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରେଷୁ କର୍ମାଣି ।। ୭.୫.୧।।

ତାନି ହ ବା ଏତାନି ଚିତ୍ତୈକାୟନାନି ଚିତ୍ତାତ୍ମାନି ଚିତ୍ତେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାନି ତସ୍ମାଦ୍ୟଦ୍ୟପି
ବହ୍ୱିବିଦଚିତ୍ତୋ ଭବତି ନାୟମସ୍ତୀତ୍ୟେବୈନମାହୁର୍ୟଦୟଂ ବେଦ ୟଦ୍ବା ଅୟଂ
ବିଦ୍ୱାନ୍ନେତ୍ତ୍ୱମଚିତ୍ତଃ ସ୍ୟାଦିତ୍ୟଥ ୟଦ୍ୟଲ୍ପବିଚ୍ଛିତ୍ତବାନ୍ଭବତି ତସ୍ମା ଏବୋତ ଶୁଶ୍ରୂଷନ୍ତେ
ଚିତ୍ତଂ ହ୍ୟେବୈଷାମେକାୟନଂ ଚିତ୍ତମାତ୍ମା ଚିତ୍ତଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଚିତ୍ତମୁପାସ୍ସ୍ୱେତି ।। ୭.୫.୨ ।।

ସ ୟଶ୍ଚିତ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ଚିତ୍ତାନ୍ବୈ ସ ଲୋକାନ୍ ଧ୍ରୁବାନ୍ ଧ୍ରୁବଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାନ୍
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୋଽବ୍ୟଥମାନାନବ୍ୟଥମାନୋଽଭିସିଧ୍ୟତି ୟାବଚ୍ଚିତ୍ତସ୍ୟ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ
ୟଥାକାମଚାରୋ ଭବତି ୟଶ୍ଚିତ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽସ୍ତି ଭଗବଶ୍ଚିତ୍ତାଦ୍-ଭୂୟ ଇତି
ଚିତ୍ତାଦ୍ୱାବ ଭୂୟୋଽସ୍ତୀତି ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ୱିତି ।। ୭.୫.୩।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଧ୍ୟାନଂ ବାବ ଚିତ୍ତାଦ୍-ଭୂୟୋ ଧ୍ୟାୟତୀବ ପୃଥିବୀ ଧ୍ୟାୟତୀବାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଧ୍ୟାୟତୀବ
ଦ୍ୟୌର୍ଧ୍ୟାୟନ୍ତୀବାପୋ ଧ୍ୟାୟନ୍ତୀବ ପର୍ବତା ଧ୍ୟାୟନ୍ତୀବ ଦେବମନୁଷ୍ୟାସ୍ତସ୍ମାଦ୍ୟ ଇହ
ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ମହତ୍ତାଂ ପ୍ରାପ୍ନୁବନ୍ତି ଧ୍ୟାନାପାଦାଽଶା ଇବୈବ ତେ ଭବନ୍ତ୍ୟଥ
ୟେଽଲ୍ପାଃ କଲହିନଃ ପିଶୁନା ଉପବାଦିନସ୍ତେଽଥ ୟେ ପ୍ରଭବୋ
ଧ୍ୟାନାପାଦାଽଶା ଇବୈବ ତେ ଭବନ୍ତି ଧ୍ୟାନମୁପାସ୍ସ୍ୱେତି ।। ୭.୬.୧।।

Not For Commercial Use

ସ ଯୋ ଧ୍ୟାନଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ଯାବଦ୍ଧ୍ୟାନସ୍ୟ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ ଯଥାକାମଚାରୋ ଭବତି ଯୋ ଧ୍ୟାନଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽସ୍ତି ଭଗବୋ ଧ୍ୟାନାଦ୍-ଭୂୟ ଇତି ଧ୍ୟାନାଦ୍ୱାବ ଭୂୟୋଽସ୍ତୀତି ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ୱିତି ।। ୭.୬.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ବିଜ୍ଞାନଂ ବାବ ଧ୍ୟାନାଦ୍-ଭୂୟଃ ବିଜ୍ଞାନେନ ବା ଋଗ୍-ବେଦଂ ବିଜାନାତି ଯଜୁର୍ବେଦଂ ସାମବେଦମାଥର୍ବଣଂ ଚତୁର୍ଥମିତିହାସପୁରାଣଂ ପଞ୍ଚମଂ ବେଦାନାଂ ବେଦଂ ପିତ୍ର୍ୟଂ ରାଶିଂ ଦୈବଂ ନିଧିଂ ବାକୋବାକ୍ୟମେକାୟନଂ ଦେବବିଦ୍ୟାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ଭୂତବିଦ୍ୟାଂ କ୍ଷତ୍ରବିଦ୍ୟାଂ ନକ୍ଷତ୍ରବିଦ୍ୟାଂ ସର୍ପଦେବଜନବିଦ୍ୟାଂ ଦିବଂ ଚ ପୃଥିବୀଂ ଚ ବାୟୁଂ ଚାକାଶଂ ଚାପଶ୍ଚ ତେଜଶ୍ଚ ଦେବାଂଶ୍ଚ ମନୁଷ୍ୟାଂଶ୍ଚ ପଶୂଂଶ୍ଚ ବୟାଂସି ଚ ତୃଣବନସ୍ପତୀଞ୍ଶ୍ୱାପଦାନ୍ୟାକୀଟପତଙ୍ଗପିପୀଲକଂ ଧର୍ମଂ ଚାଧର୍ମଂ ଚ ସତ୍ୟଂ ଚାନୃତଂ ଚ ସାଧୁ ଚାସାଧୁ ଚ ହୃଦୟଙ୍ଗଂ ଚାହୃଦୟଙ୍ଗଂ ଚାନ୍ନଂ ଚ ରସଂ ଚେମଂ ଚ ଲୋକମମୁଂ ଚ ବିଜ୍ଞାନେନୈବ ବିଜାନାତି ବିଜ୍ଞାନମୁପାସ୍-ସ୍ୱେତି ।। ୭.୭.୧ ।।

ସ ଯୋ ବିଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ବିଜ୍ଞାନବତୋ ବୈ ସ ଲୋକାଞ୍ଶ୍ଚାନବତୋଽଭିସିଧ୍ୟତି ଯାବଦ୍ୱିଜ୍ଞାନସ୍ୟ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ ଯଥାକାମଚାରୋ ଭବତି ଯୋ ବିଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽସ୍ତି ଭଗବୋ ବିଜ୍ଞାନାଦ୍-ଭୂୟ ଇତି ବିଜ୍ଞାନାଦ୍ୱାବ ଭୂୟୋଽସ୍ତୀତି ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ୱିତି ।। ୭.୭.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ବଲଂ ବାବ ବିଜ୍ଞାନାଦ୍-ଭୂୟୋଽପି ହ ଶତଂ ବିଜ୍ଞାନବତାମେକୋ ବଲବାନାକମ୍ପୟତେ
ସ ଯଦା ବଲୀ ଭବତ୍ୟଥୋତ୍ଥାତା ଭବତ୍ୟୁତ୍ଥିଷ୍ଠନ୍‌ପରିଚରିତା ଭବତି ପରିଚରନ୍ନୁପସତ୍ତା
ଭବତ୍ୟୁପସୀଦନ୍ଦ୍ରଷ୍ଟା ଭବତି ଶ୍ରୋତା ଭବତି ମନ୍ତା ଭବତି ବୋଦ୍ଧା ଭବତି କର୍ତା ଭବତି ବିଜ୍ଞାତା
ଭବତି ବଲେନ ବୈ ପୃଥିବୀ ତିଷ୍ଠତି ବଲେନାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ବଲେନ ଦ୍ୟୌର୍ବଲେନ ପର୍ବତା ବଲେନ
ଦେବମନୁଷ୍ୟା ବଲେନ ପଶବଶ୍ଚ ବୟାଂସି ଚ ତୃଣବନସ୍ପତୟଃ ଶ୍ୱାପଦାନ୍ୟାକୀଟପତଙ୍ଗପିପୀଲକଂ
ବଲେନ ଲୋକସ୍ତିଷ୍ଠତି ବଲମୁପାସ୍ସ୍ୱେତି ।। ୭.୮.୧।।

ସ ଯୋ ବଲଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ଯାବଦ୍ବଲସ୍ୟ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ ଯଥାକାମଚାରୋ ଭବତି
ଯୋ ବଲଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽସ୍ତି ଭଗବୋ ବଲାଦ୍-ଭୂୟ ଇତି ବଲାଦ୍ୱାବ ଭୂୟୋଽସ୍ତୀତି
ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ୱିତି ।। ୭.୮.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେଽଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅନ୍ନଂ ବାବ ବଲାଦ୍-ଭୂୟସ୍ତସ୍ମାଦ୍ୟଦ୍ୟପି ଦଶରାତ୍ରୀର୍ନାଶ୍ନୀୟାଦ୍ୟଦ୍ୟୁ ହ
ଜୀବେଦଥବାଽଦ୍ରଷ୍ଟାଽଶ୍ରୋତାଽମନ୍ତାଽବୋଦ୍ଧାଽକର୍ତାଽବିଜ୍ଞାତା ଭବତ୍ୟଥାନ୍ନସ୍ୟାଽଽୟୈ ଦ୍ରଷ୍ଟା
ଭବତି ଶ୍ରୋତା ଭବତି ମନ୍ତା ଭବତି ବୋଦ୍ଧା ଭବତି କର୍ତା ଭବତି ବିଜ୍ଞାତା
ଭବତ୍ୟନ୍ନମୁପାସ୍ସ୍ୱେତି ।। ୭.୯.୧।।

ସ ଯୋଽନ୍ନଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽନ୍ନବତୋ ବୈ ସ ଲୋକାନ୍‌ପାନବତୋଽଭିସିଧ୍ୟତି
ଯାବଦନ୍ନସ୍ୟ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ ଯଥାକାମଚାରୋ ଭବତି ଯୋଽନ୍ନଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽସ୍ତି
ଭଗବୋଽନ୍ନାଦ୍-ଭୂୟ ଇତ୍ୟନ୍ନାଦ୍ୱାବ ଭୂୟୋଽସ୍ତୀତି ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ୱିତି ।। ୭.୯.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଆପୋ ବାବାନ୍ନାଦ୍-ଭୂୟସ୍ତସ୍ମାଦ୍ୟଦା ସୁବୃଷ୍ଟିର୍ନ ଭବତି ବ୍ୟାଧୀୟନ୍ତେ ପ୍ରାଣା ଅନ୍ନଂ କନୀୟୋ ଭବିଷ୍ୟତୀତ୍ୟଥ ୟଦା ସୁବୃଷ୍ଟିର୍ଭବତ୍ୟାନନ୍ଦିନଃ ପ୍ରାଣା ଭବନ୍ତ୍ୟନ୍ନଂ ବହୁ ଭବିଷ୍ୟତୀତ୍ୟାପ ଏବେମା ମୂର୍ତା ୟେୟଂ ପୃଥିବୀ ୟଦନ୍ତରିକ୍ଷଂ ୟଦ୍ ଦୌର୍ୟତ୍ପୂର୍ବତା ୟଦ୍ଧେବମନୁଷ୍ୟା ୟତ୍ପଶବଶ୍ଚ ବୟାଂସି ଚ ତୃଣବନସ୍ପତୟଃ ଶ୍ୱାପଦାନ୍ୟାକୀଟପତଙ୍ଗପିପୀଲକମାପ ଏବେମା ମୂର୍ତା ଅପ ଉପାସ୍-ସ୍ୱେତି ।। ୭.୧୦.୧।।

ସ ୟୋଽପୋ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତ ଆପ୍ନୋତି ସର୍ବାନ୍-କାମାଂସ୍ତୃପ୍ତିମାନ୍ଭବତି ୟାବଦପାଂ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ ୟଥାକାମଚାରୋ ଭବତି ୟୋଽପୋ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽସ୍ତି ଭଗବୋଽଦ୍-ଭ୍ୟୋ ଭୂୟ ଇତ୍ୟଦ୍-ଭ୍ୟୋ ବା ଭୂୟୋଽସ୍ତୀତି ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ବିତି ।। ୭.୧୦.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତେଜୋ ବାବାଦ୍-ଭ୍ୟୋ ଭୂୟସ୍ତଦ୍ବା ଏତଦ୍ବାୟୁମାଗୃହ୍ୟାକାଶମଭିତପତି ତଦାହୁର୍ନିଶୋଚତି ନିତପତି ବର୍ଷିଷ୍ୟତି ବା ଇତି ତେଜ ଏବ ତତ୍-ପୂର୍ବଂ ଦର୍ଶୟିତ୍ବାଽଥାପଃ ସୃଜତେ ତଦେତଦୂର୍ଧ୍ୱାଭିଶ୍ଚ ତିରଶ୍ଚୀଭିଶ୍ଚ ବିଦ୍ୟୁଦ୍-ଭିରାହ୍ରାଦାଶ୍ଚରନ୍ତି ତସ୍ମାଦାହୁର୍ବିଦ୍ୟୋତତେ ସ୍ତନୟତି ବର୍ଷିଷ୍ୟତି ବା ଇତି ତେଜ ଏବ ତତ୍-ପୂର୍ବଂ ଦର୍ଶୟିତ୍ବାଽଥାପଃ ସୃଜତେ ତେଜ ଉପାସ୍-ସ୍ୱେତି ।। ୭.୧୧.୧।।

ସ ୟସ୍ତେଜୋ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ତେଜସ୍ୱୀ ବୈ ସ ତେଜସ୍ୱତୋ ଲୋକାନ୍ଭାସ୍ୱତୋଽପହତତମସ୍କାନଭିସିଧ୍ୟତି ୟାବତ୍ତେଜସୋ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ ୟଥାକାମଚାରୋ ଭବତି ୟସ୍ତେଜୋ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽସ୍ତି ଭଗବସ୍ତେଜସୋ ଭୂୟ ଇତି ତେଜସୋ ବାବ ଭୂୟୋଽସ୍ତୀତି ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ବିତି ।। ୭.୧୧.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଆକାଶୋ ବାବ ତେଜସୋ ଭୂୟାନାକାଶେ ବୈ ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସାବୁଭୌ
ବିଦ୍ୟୁନ୍ନକ୍ଷତ୍ରାଣ୍ୟଗ୍ନିରାକାଶେନାହ୍ୱୟତ୍ୟାକାଶେନ ଶୃଣୋତ୍ୟାକାଶେନ
ପ୍ରତିଶୃଣୋତ୍ୟାକାଶେ ରମତ ଆକାଶେ ନ ରମତ ଆକାଶେ ଜାୟତ
ଆକାଶମଭିଜାୟତ ଆକାଶମୁପାସ୍ସ୍ୱେତି ।। ୭.୧୨.୧।।

ସ ୟ ଆକାଶଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତ ଆକାଶବତୋ ବୈ ସ
ଲୋକାନ୍ପ୍ରକାଶବତୋଽସଂବାଧାନୁରୁଗାୟବତୋଽଭିସିଧ୍ୟତି ୟାବଦାକାଶସ୍ୟ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ
ୟଥାକାମଚାରୋ ଭବତି ୟ ଆକାଶଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽସ୍ତି ଭଗବ ଆକାଶାଦ୍-ଭୂୟ
ଇତ୍ୟାକାଶାଦ୍ୱାବ ଭୂୟୋଽସ୍ତୀତି ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ୱିତି ।। ୭.୧୨.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସ୍ମରୋ ବାବାକାଶାଦ୍-ଭୂୟସ୍ତ୍ୱାଦ୍ୟଦ୍ୟପି ବହବ ଆସୀରନ୍ନସ୍ମରନ୍ତୋ
ନୈବ ତେ କଂଚନ ଶୃଣୁୟୁର୍ନ ମନ୍ୱୀରନ୍ନ ବିଜାନୀରନ୍ ୟଦା
ବାବ ତେ ସ୍ମରେୟୁରଥ ଶୃଣୁୟୁରଥ ମନ୍ୱୀରନ୍ନଥ ବିଜାନୀରନ୍ ସ୍ମରେଣ
ବୈ ପୁତ୍ରାନ୍ୱିଜାନାତି ସ୍ମରେଣ ପଶୂନ୍ ସ୍ମରମୁପାସ୍ସ୍ୱେତି ।। ୭.୧୩.୧।।

ସ ୟଃ ସ୍ମରଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ୟାବତ୍ସ୍ମରସ୍ୟ ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ ୟଥାକାମଚାରୋ ଭବତି
ୟଃ ସ୍ମରଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଽସ୍ତି ଭଗବଃ ସ୍ମରାଦ୍-ଭୂୟ ଇତି ସ୍ମରାଦ୍ୱାବ ଭୂୟୋଽସ୍ତୀତି
ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ୱିତି ।। ୭.୧୩.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not for Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଆଶା ବାବ ସ୍ମରାଦ୍-ଭୂୟସ୍ୟାଶେଦ୍ଧୋ ବୈ ସ୍ମରୋ ମନ୍ଯାନଧୀତେ କର୍ମାଣି କୁରୁତେ
ପୁତ୍ରାଂଶ୍ଚ ପଶୂଂଶ୍ଚେଚ୍ଛତ ଇମଂ ଚ ଲୋକମମୁଂ ଚେଚ୍ଛତ ଆଶାମୁପାସ୍-ସ୍ୱେତି ।। ୭.୧୪.୧।।

ସ ଯ ଆଶାଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତ ଆଶଯ୍ୟାଂସ୍ୟ ସର୍ବେ କାମାଃ ସମୃଧ୍ୟନ୍ତ୍ୟମୋଘା ହାସ୍ୟାଶିଷୋ ଭବନ୍ତି
ଯାବଦାଶାଯ୍ୟା ଗତଂ ତତ୍ରାସ୍ୟ ଯଥାକାମଚାରୋ ଭବତି ଯ ଆଶାଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସ୍ତେଂସ୍ତି ଭଗବ
ଆଶାଯ୍ୟା ଭୂୟ ଇତ୍ୟାଶାଯ୍ୟା ବାବ ଭୂୟୋଂସ୍ତୀତି ତନ୍ମେ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରବୀତ୍ୱିତି ।। ୭.୧୪.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପ୍ରାଣୋ ବା ଆଶାଯ୍ୟା ଭୂୟାନ୍ୟଥା ବା ଅରା ନାଭୌ ସମର୍ପିତା ଏବମସ୍ମିନ୍ ପ୍ରାଣେ ସର୍ବଂ ସମର୍ପିତଂ
ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣେନ ଯାତି ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣଂ ଦଦାତି ପ୍ରାଣାୟ ଦଦାତି ପ୍ରାଣୋ ହ ପିତା ପ୍ରାଣୋ
ମାତା ପ୍ରାଣୋ ଭ୍ରାତା ପ୍ରାଣଃ ସ୍ୱସା ପ୍ରାଣ ଆଚାର୍ଯଃ ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ।। ୭.୧୫.୧।।

ସ ଯଦି ପିତରଂ ବା ମାତରଂ ବା ଭ୍ରାତରଂ ବା ସ୍ୱସାରଂ ବାଚାର୍ଯଂ ବା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ବା କିଂଚିଦ୍ ଭୃଶମିବ
ପ୍ରତ୍ୟାହ ଧିକ୍ତ୍ୱାଂସ୍ତ୍ୱିତ୍ୟେବୈନମାହୁଃ ପିତୃହା ବୈ ତ୍ୱମସି ମାତୃହା ବୈ ତ୍ୱମସି ଭ୍ରାତୃହା ବୈ ତ୍ୱମସି
ସ୍ୱସୃହା ବୈ ତ୍ୱମସ୍ୟାଚାର୍ଯହା ବୈ ତ୍ୱମସି ବ୍ରାହ୍ମଣହା ବୈ ତ୍ୱମସୀତି ।। ୭.୧୫.୨।।

ଅଥ ଯଦ୍ୟପ୍ୟେନାନୁତ୍କ୍ରାନ୍ତପ୍ରାଣାନ୍ ଶୂଲେନ ସମାସଂ ବ୍ୟତିଷଂଦହେନ୍ନୈବୈନଂ ବ୍ରୂଯୁଃ
ପିତୃହାଂସୀତି ନ ମାତୃହାଂସୀତି ନ ଭ୍ରାତୃହାଂସୀତି ନ ସ୍ୱସୃହାଂସୀତି ନାଚାର୍ଯହାଂସୀତି
ନ ବ୍ରାହ୍ମଣହାଂସୀତି ।। ୭.୧୫.୩।।

ପ୍ରାଣୋ ହ୍ୟେବୈତାନି ସର୍ବାଣି ଭବତି ସ ବା ଏଷ ଏବଂ ପଶ୍ୟନ୍ନେବଂ ମନ୍ବାନ ଏବଂ ବିଜାନନ୍ନତିବାଦୀ
ଭବତି ତଂ ଚେଦ୍ଦ୍ରୁୟୁରତିବାଦ୍ୟସୀତ୍ୟତିବାଦ୍ୟସ୍ମୀତି ବ୍ରୂଯାନ୍ନାପହ୍ନୁବୀତ ।। ୭.୧୫.୪।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଏଷ ତୁ ବା ଅତିବଦତି ଯଃ ସତ୍ୟେନାତିବଦତି ସୋଽହଂ ଭଗବଃ ସତ୍ୟେନାତିବଦାନୀତି
ସତ୍ୟଂ ତ୍ୱେବ ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟମିତି ସତ୍ୟଂ ଭଗବୋ ବିଜିଜ୍ଞାସ ଇତି ।। ୭.୧୬.୧।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ସପ୍ତଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଯଦା ବୈ ବିଜାନାତ୍ୟଥ ସତ୍ୟଂ ବଦତି ନାବିଜାନନ୍ ସତ୍ୟଂ ବଦତି ବିଜାନନ୍ନେବ ସତ୍ୟଂ
ବଦତି ବିଜ୍ଞାନଂ ତ୍ୱେବ ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟମିତି ବିଜ୍ଞାନଂ ଭଗବୋ ବିଜିଜ୍ଞାସ ଇତି ।। ୭.୧୭.୧।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ସପ୍ତଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଷ୍ଟାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଯଦା ବୈ ମନୁତେଽଥ ବିଜାନାତି ନାମତ୍ୱା ବିଜାନାତି ମତ୍ୱୈବ ବିଜାନାତି ମତିସ୍ତ୍ୱେବ
ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟେତି ମତିଂ ଭଗବୋ ବିଜିଜ୍ଞାସ ଇତି ।। ୭.୧୮.୧।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେଽଷ୍ଟାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକୋନବିଂଶତିତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଯଦା ବୈ ଶ୍ରଦ୍ଦଧାତ୍ୟଥ ମନୁତେ ନାଶ୍ରଦ୍ଦଧନ୍ମନୁତେ ଶ୍ରଦ୍ଦଧଦେବ ମନୁତେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ତ୍ୱେବ
ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟେତି ଶ୍ରଦ୍ଧାଂ ଭଗବୋ ବିଜିଜ୍ଞାସ ଇତି ।। ୭.୧୯.୧।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଏକୋନବିଂଶତିତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ବିଂଶତିତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଯଦା ବୈ ନିସ୍ତିଷ୍ଠତ୍ୟଥ ଶ୍ରଦ୍ଦଧାତି ନାନିସ୍ତିଷ୍ଠଞ୍ଛ୍ରଦ୍ଦଧାତି ନିସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ନେବ ଶ୍ରଦ୍ଦଧାତି
ନିଷ୍ଠା ତ୍ୱେବ ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟେତି ନିଷ୍ଠାଂ ଭଗବୋ ବିଜିଜ୍ଞାସ ଇତି ।। ୭.୨୦.୧।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ବିଂଶତିତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଯଦା ବୈ କରୋତ୍ୟଥ ନିସ୍ତିଷ୍ଠତି ନାକୃତ୍ୱା ନିସ୍ତିଷ୍ଠତି କୃତ୍ୱୈବ ନିସ୍ତିଷ୍ଠତି କୃତିସ୍ତ୍ୱେବ
ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟେତି କୃତିଂ ଭଗବୋ ବିଜିଜ୍ଞାସ ଇତି ।। ୭.୨୧.୧।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଏକବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱାବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଯଦା ବୈ ସୁଖଂ ଲଭତେଽଥ କରୋତି ନାସୁଖଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା କରୋତି ସୁଖମେବ ଲବ୍ଧ୍ୱା କରୋତି
ସୁଖଂ ତ୍ୱେବ ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟମିତି ସୁଖଂ ଭଗବୋ ବିଜିଜ୍ଞାସ ଇତି ।। ୭.୨୨.୧।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱାବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତ୍ରୟୋବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଯୋ ବୈ ଭୂମା ତତ୍ସୁଖଂ ନାଲ୍ପେ ସୁଖମସ୍ତି ଭୂମୈବ ସୁଖଂ ଭୂମା ତ୍ୱେବ ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟ ଇତି
ଭୂମାନଂ ଭଗବୋ ବିଜିଜ୍ଞାସ ଇତି ।। ୭.୨୩.୧।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ତ୍ରୟୋବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ୟତ୍ର ନାନ୍ୟତ୍ପଶ୍ୟତି ନାନ୍ୟଚ୍ଛୃଣୋତି ନାନ୍ୟଦ୍ବିଜାନାତି ସ
ଭୂମାଽଥ ୟତ୍ରାନ୍ୟତ୍ପଶ୍ୟତ୍ୟନ୍ୟଚ୍ଛୃଣୋତ୍ୟନ୍ୟଦ୍ବିଜାନାତି ତଦଲ୍ପଂ ୟୋ ବୈ ଭୂମା ତଦମୃତମଥ ୟଦଲ୍ପଂ
ତନ୍ମର୍ତ୍ୟଂ ସ ଭଗବଃ କସ୍ମିନ୍ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ସ୍ୱେ ମହିମ୍ନି ୟଦି ବା ନ ମହିମ୍ନୀତି ।। ୭.୨୪.୧।।

ଗୋଅଶ୍ୱମିହ ମହିମେତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ହସ୍ତିହିରଣ୍ୟଂ ଦାସଭାର୍ୟଂ କ୍ଷେତ୍ରାଣ୍ୟାୟତନାନୀତି
ନାହମେବଂ ବ୍ରବୀମି ବ୍ରବୀମୀତି ହୋବାଚାନ୍ୟୋ ହ୍ୟନ୍ୟସ୍ମିନ୍ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ।। ୭.୨୪.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସ ଏବାଧସ୍ତାତ୍ସ ଉପରିଷ୍ଟାତ୍ସ ପଶ୍ଚାତ୍ସ ପୁରସ୍ତାତ୍ସ ଦକ୍ଷିଣତଃ ସ ଉତ୍ତରତଃ ସ ଏବେଦଂ
ସର୍ବମିତ୍ୟଥାତୋଽହଂକାରାଦେଶ ଏବାହମେବାଧସ୍ତାଦହମୁପରିଷ୍ଟାଦହଂ ପଶ୍ଚାଦହଂ
ପୁରସ୍ତାଦହଂ ଦକ୍ଷିଣତୋଽହମୁତ୍ତରତୋଽହମେବେଦଂ ସର୍ବମିତି ।। ୭.୨୫.୧।।

ଅଥାତ ଆତ୍ମାଦେଶ ଏବାତ୍ମୈବାଧସ୍ତାଦାତ୍ମୋପରିଷ୍ଟାଦାତ୍ମା ପଶ୍ଚାଦାତ୍ମା ପୁରସ୍ତାଦାତ୍ମା
ଦକ୍ଷିଣତ ଆତ୍ମୋତ୍ତରତ ଆତ୍ମୈବେଦଂ ସର୍ବମିତି ସ ବା ଏଷ ଏବଂ ପଶ୍ୟନ୍ନେବଂ ମନ୍ୱାନ
ଏବଂ ବିଜାନନ୍ନାତ୍ମରତିରାତ୍ମକ୍ରୀଡ ଆତ୍ମମିଥୁନ ଆତ୍ମାନନ୍ଦଃ ସ ସ୍ୱରାଡ୍ ଭବତି ତସ୍ୟ ସର୍ବେଷୁ
ଲୋକେଷୁ କାମଚାରୋ ଭବତି ଅଥ ୟେଽନ୍ୟଥାତୋ ବିଦୁରନ୍ୟରାଜାନସ୍ତେ କ୍ଷୟ୍ୟଲୋକା
ଭବନ୍ତି ତେଷାଂ ସର୍ବେଷୁ ଲୋକେଷ୍ୱକାମଚାରୋ ଭବତି ।। ୭.୨୫.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଷଡ୍ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତସ୍ୟ ହ ବା ଏତସ୍ୟୈବଂ ପଶ୍ୟତ ଏବଂ ମନ୍ୱାନସ୍ୟୈବଂ ବିଜାନତ ଆତ୍ମତଃ ପ୍ରାଣ ଆତ୍ମତ ଆଶାତ୍ମତଃ ସ୍ମର ଆତ୍ମତ ଆକାଶ ଆତ୍ମତସ୍ତେଜ ଆତ୍ମତ ଆପ ଆତ୍ମତ ଆବିର୍ଭାବତିରୋଭାବାବାତ୍ମତୋଽନ୍ନମାତ୍ମତୋ ବଲମାତ୍ମତୋ ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ମତୋ ଧ୍ୟାନମାତ୍ମତଶ୍ଚିତ୍ତମାତ୍ମତଃ ସଂକଲ୍ପ ଆତ୍ମତୋ ମନ ଆତ୍ମତୋ ବାଗାତ୍ମତୋ ନାମାତ୍ମତୋ ମନ୍ତ୍ରା ଆତ୍ମତଃ କର୍ମାଣ୍ୟାତ୍ମତ ଏବେଦଂ ସର୍ବମିତି ।। ୭.୨୬.୧।।

ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ନ ପଶ୍ୟୋ ମୃତ୍ୟୁଂ ପଶ୍ୟତି ନ ରୋଗଂ ନୋତ ଦୁଃଖତାଂ ସର୍ବଂ ହ ପଶ୍ୟଃ ପଶ୍ୟତି ସର୍ବମାପ୍ନୋତି ସର୍ବଶ ଇତି ସ ଏକଧା ଭବତି ତ୍ରିଧା ଭବତି ପଞ୍ଚଧା ସପ୍ତଧା ନବଧା ଚୈବ ପୁନଶ୍ଚୈକାଦଶଃ ସ୍ମୃତଃ ଶତଂ ଚ ଦଶ ଚୈକଶ୍ଚ ସହସ୍ରାଣି ଚ ବିଂଶତିରାହାରଶୁଦ୍ଧୌ ସତ୍ତ୍ୱଶୁଦ୍ଧିଃ ସତ୍ତ୍ୱଶୁଦ୍ଧୌ ଧ୍ରୁବା ସ୍ମୃତିଃ ସ୍ମୃତିଲମ୍ଭେ ସର୍ବଗ୍ରନ୍ଥୀନାଂ ବିପ୍ରମୋକ୍ଷସ୍ତସ୍ମୈ ମୃଦିତକଷାୟାୟ ତମସସ୍ତାରଂ ଦର୍ଶୟତି ଭଗବାନ୍ ସନତ୍କୁମାରସ୍ତଂ ସ୍କନ୍ଦ ଇତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ତଂ ସ୍କନ୍ଦ ଇତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ।। ୭.୨୬.୨।।

।। ଇତି ସପ୍ତମାଧ୍ୟାୟେ ଷଡ୍ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଇତି ସପ୍ତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ଅଥ ଯଦିଦମସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମପୁରେ ଦହରଂ ପୁଣ୍ଡରୀକଂ ବେଶ୍ମ
ଦହରୋଽସ୍ମିନ୍ନନ୍ତରାକାଶସ୍ତସ୍ମିନ୍ୟଦନ୍ତସ୍ତଦନ୍ୱେଷ୍ଟବ୍ୟଂ ତଦ୍ୱାବ ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟମିତି ।। ୮.୧.୧।।

ତଂ ଚେଦ୍ବ୍ରୂୟୁର୍ଯଦିଦମସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମପୁରେ ଦହରଂ ପୁଣ୍ଡରୀକଂ ବେଶ୍ମ ଦହରୋଽସ୍ମିନ୍ନନ୍ତରାକାଶଃ
କିଂ ତଦତ୍ର ବିଦ୍ୟତେ ଯଦନ୍ୱେଷ୍ଟବ୍ୟଂ ଯଦ୍ୱାବ ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟମିତି ସ ବ୍ରୂୟାତ୍ ।। ୮.୧.୨।।

ଯାବାନ୍ୱା ଅୟମାକାଶସ୍ତାବାନେଷୋଽନ୍ତର୍ହୃଦୟ ଆକାଶ ଉଭେ ଅସ୍ମିନ୍ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ
ଅନ୍ତରେବ ସମାହିତେ ଉଭାବଗ୍ନିଶ୍ଚ ବାୟୁଶ୍ଚ ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସାବୁଭୌ
ବିଦ୍ୟୁନ୍ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ଯଚ୍ଚାସ୍ୟେହାସ୍ତି ଯଚ୍ଚ ନାସ୍ତି ସର୍ବଂ ତଦସ୍ମିନ୍ସମାହିତମିତି ।। ୮.୧.୩।।

ତଂ ଚେଦ୍ବ୍ରୂୟୁରସ୍ମିଂଶ୍ଚେଦିଦଂ ବ୍ରହ୍ମପୁରେ ସର୍ବଂ ସମାହିତଂ ସର୍ବାଣି ଚ ଭୂତାନି ସର୍ବେ ଚ
କାମା ଯଦୈତଜ୍ଜରା ବାପ୍ନୋତି ପ୍ରଧ୍ୱଂସତେ ବା କିଂ ତତୋଽତିଶିଷ୍ୟତ ଇତି ।। ୮.୧.୪।।

ସ ବ୍ରୂୟାନ୍ନାସ୍ୟ ଜରୟୈତଜ୍ଜୀର୍ୟତି ନ ବଧେନାସ୍ୟ ହନ୍ୟତ ଏତତ୍ସତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମପୁରମସ୍ମିନ୍-କାମାଃ
ସମାହିତାଃ ଏଷ ଆତ୍ମାଽପହତପାପ୍ମା ବିଜରୋ ବିମୃତ୍ୟୁର୍ବିଶୋକୋ ବିଜିଘତ୍ସୋଽପିପାସଃ ସତ୍ୟକାମଃ
ସତ୍ୟସଂକଲ୍ପୋ ଯଥା ହ୍ୟେବେହ ପ୍ରଜା ଅନ୍ୱାବିଶନ୍ତି ଯଥାନୁଶାସନଂ ଯଂ ଯମନ୍ତମଭିକାମା
ଭବନ୍ତି ଯଂ ଜନପଦଂ ଯଂ କ୍ଷେତ୍ରଭାଗଂ ତଂ ତମେବୋପଜୀବନ୍ତି ।। ୮.୧.୫।।

ତଦ୍ୟଥେହ କର୍ମଜିତୋ ଲୋକଃ କ୍ଷୀୟତ ଏବମେବାମୁତ୍ର ପୁଣ୍ୟଜିତୋ ଲୋକଃ କ୍ଷୀୟତେ
ତଦ୍ୟ ଇହାତ୍ମାନମନନୁବିଦ୍ୟ ବ୍ରଜନ୍ତ୍ୟେତାଂଶ୍ଚ ସତ୍ୟାନ୍ କାମାଂସ୍ତେଷାଂ ସର୍ବେଷୁ
ଲୋକେଷ୍ୱକାମଚାରୋ ଭବତ୍ୟଥ ଯ ଇହାତ୍ମାନମନୁବିଦ୍ୟ ବ୍ରଜନ୍ତ୍ୟେତାଂଶ୍ଚ ସତ୍ୟାନ୍ କାମାଂସ୍ତେଷାଂ
ସର୍ବେଷୁ ଲୋକେଷୁ କାମଚାରୋ ଭବତି ।। ୮.୧.୬।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସ ଯଦି ପିତୃଲୋକକାମୋ ଭବତି ସଂକଲ୍ପାଦେବାସ୍ୟ ପିତରଃ
ସମୁତ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତେନ ପିତୃଲୋକେନ ସଂପନ୍ନୋ ମହୀୟତେ ।। ୮.୨.୧।।

ଅଥ ଯଦି ମାତୃଲୋକକାମୋ ଭବତି ସଂକଲ୍ପାଦେବାସ୍ୟ ମାତରଃ
ସମୁତ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତେନ ମାତୃଲୋକେନ ସଂପନ୍ନୋ ମହୀୟତେ ।। ୮.୨.୨।।

ଅଥ ଯଦି ଭ୍ରାତୃଲୋକକାମୋ ଭବତି ସଂକଲ୍ପାଦେବାସ୍ୟ ଭ୍ରାତରଃ
ସମୁତ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତେନ ଭ୍ରାତୃଲୋକେନ ସଂପନ୍ନୋ ମହୀୟତେ ।। ୮.୨.୩।।

ଅଥ ଯଦି ସ୍ୱସୃଲୋକକାମୋ ଭବତି ସଂକଲ୍ପାଦେବାସ୍ୟ ସ୍ୱସାରଃ
ସମୁତ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତେନ ସ୍ୱସୃଲୋକେନ ସଂପନ୍ନୋ ମହୀୟତେ ।। ୮.୨.୪।।

ଅଥ ଯଦି ସଖିଲୋକକାମୋ ଭବତି ସଂକଲ୍ପାଦେବାସ୍ୟ ସଖାୟଃ
ସମୁତ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତେନ ସଖିଲୋକେନ ସଂପନ୍ନୋ ମହୀୟତେ ।। ୮.୨.୫।।

ଅଥ ଯଦି ଗନ୍ଧମାଲ୍ୟଲୋକକାମୋ ଭବତି ସଂକଲ୍ପାଦେବାସ୍ୟ
ଗନ୍ଧମାଲ୍ୟେ ସମୁତ୍ତିଷ୍ଠତସ୍ତେନ ଗନ୍ଧମାଲ୍ୟଲୋକେନ ସଂପନ୍ନୋ ମହୀୟତେ ।। ୮.୨.୬।।

ଅଥ ଯଦ୍ୟନ୍ନପାନଲୋକକାମୋ ଭବତି ସଂକଲ୍ପାଦେବାସ୍ୟାନ୍ନପାନେ
ସମୁତ୍ତିଷ୍ଠତସ୍ତେନାନ୍ନପାନଲୋକେନ ସଂପନ୍ନୋ ମହୀୟତେ ।। ୮.୨.୭।।

ଅଥ ଯଦି ଗୀତବାଦିତଲୋକକାମୋ ଭବତି ସଂକଲ୍ପାଦେବାସ୍ୟ
ଗୀତବାଦିତେ ସମୁତ୍ତିଷ୍ଠତସ୍ତେନ ଗୀତବାଦିତଲୋକେନ ସଂପନ୍ନୋ ମହୀୟତେ ।। ୮.୨.୮।।

ଅଥ ଯଦି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକକାମୋ ଭବତି ସଂକଲ୍ପାଦେବାସ୍ୟ ସ୍ତ୍ରିୟଃ
ସମୁତ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତେନ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକେନ ସଂପନ୍ନୋ ମହୀୟତେ ।। ୮.୨.୯।।

Not For Commercial Use

ୟଂ ୟମନ୍ତମଭିକାମୋ ଭବତି ୟଂ କାମଂ କାମୟତେ ସୋଽସ୍ୟ
ସଂକଲ୍ପାଦେବ ସମୁତ୍ତିଷ୍ଠତି ତେନ ସଂପନ୍ନୋ ମହୀୟତେ ।। ୮.୨.୧୦।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତ ଇମେ ସତ୍ୟାଃ କାମା ଅନୃତାପିଧାନାସ୍ତ୍ରେଷାଂ ସତ୍ୟାନାଂ
ସତାମନୃତମପିଧାନଂ ୟୋ ୟୋ ହ୍ୟସ୍ୟେତଃ ପ୍ରୈତି ନ ତମିହ ଦର୍ଶନାୟ ଲଭତେ ।। ୮.୩.୧।।

ଅଥ ୟେ ଚାସ୍ୟେହ ଜୀବା ୟେ ଚ ପ୍ରେତା ୟଚ୍ଚାନ୍ୟଦିଚ୍ଛନ୍ନ ଲଭତେ ସର୍ବଂ ତଦତ୍ର ଗତ୍ୱା
ବିନ୍ଦତେଽତ୍ର ହ୍ୟସ୍ୟୈତେ ସତ୍ୟାଃ କାମା ଅନୃତାପିଧାନାସ୍ତଦ୍ୟଥାପି ହିରଣ୍ୟନିଧିଂ
ନିହିତମକ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞା ଉପର୍ୟୁପରି ସଂଚରନ୍ତୋ ନ ବିନ୍ଦେୟୁରେବମେବେମାଃ ସର୍ବାଃ ପ୍ରଜା
ଅହରହର୍ଗଚ୍ଛନ୍ତ୍ୟ ଏତଂ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଂ ନ ବିନ୍ଦନ୍ତ୍ୟନୃତେନ ହି ପ୍ରତ୍ୟୂଢାଃ ।। ୮.୩.୨।।

ସ ବା ଏଷ ଆତ୍ମା ହୃଦି ତସ୍ୟୈତଦେବ ନିରୁକ୍ତଂ ହୃଦ୍ୟୟମିତି
ତସ୍ମାଦ୍ଧୃଦୟମହରହର୍ବା ଏବଂବିତ୍ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକମେତି ।। ୮.୩.୩।।

ଅଥ ୟ ଏଷ ସଂପ୍ରସାଦୋଽସ୍ମାଚ୍ଛରୀରାତ୍ସମୁତ୍ଥାୟ ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରୁପସଂପଦ୍ୟ ସ୍ୱେନ
ରୂପେଣାଭିନିଷ୍ପଦ୍ୟତ ଏଷ ଆତ୍ମେତି ହୋବାଚତଦମୃତମଭୟମେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତି ତସ୍ୟ
ହ ବା ଏତସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ନାମ ସତ୍ୟମିତି ।। ୮.୩.୪।।

ତାନି ହ ବା ଏତାନି ତ୍ରୀଣ୍ୟକ୍ଷରାଣି ସତୀୟମିତି ତଦ୍ୟତ୍ସତ୍ତଦମୃତମଥ ୟତ୍ତି ତନ୍ମର୍ତ୍ୟମଥ
ୟଦ୍ୟଂ ତେନୋଭେ ୟଚ୍ଛତି ୟଦନେନୋଭେ ୟଚ୍ଛତି ତସ୍ମାଦ୍ୟମହରହର୍ବା
ଏବଂବିତ୍ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକମେତି ।। ୮.୩.୫।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ୟ ଆତ୍ମା ସ ସେତୁର୍ବିଧୃତିରେଷାଂ ଲୋକାନାମସଂଭେଦାୟ ନୈତଂ ସେତୁମହୋରାତ୍ରେ
ତରତୋ ନ ଜରା ନ ମୃତ୍ୟୁର୍ନ ଶୋକୋ ନ ସୁକୃତଂ ନ ଦୁଷ୍କୃତଂ ସର୍ବେ ପାପ୍ମାନୋଽତୋ
ନିବର୍ତନ୍ତେଽପହତପାପ୍ମା ହ୍ୟେଷ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଃ ।। ୮.୪.୧।।

ତସ୍ମାଦ୍ୱା ଏତଂ ସେତୁଂ ତୀର୍ତ୍ୱାଽନ୍ଧଃ ସନ୍ନନନ୍ଧୋ ଭବତି ବିଦ୍ଧଃ ସନ୍ନବିଦ୍ଧୋ ଭବତ୍ୟପତାପୀ
ସନ୍ନନୁପତାପୀ ଭବତି ତସ୍ମାଦ୍ୱା ଏତଂ ସେତୁଂ ତୀର୍ତ୍ୱାପି ନକ୍ତମହରେବାଭିନିଷ୍ପଦ୍ୟତେ
ସକୃଦ୍ୱିଭାତୋ ହ୍ୟେବୈଷ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଃ ।। ୮.୪.୨।।

ତଦ୍ୟ ଏବୈତଂ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟେଣାନୁବିନ୍ଦନ୍ତି ତେଷାମେବୈଷ
ବ୍ରହ୍ମଲୋକସ୍ତେଷାଂ ସର୍ବେଷୁ ଲୋକେଷୁ କାମଚାରୋ ଭବତି ।। ୮.୪.୩।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ୟଦ୍ୟଙ୍ଗ ଇତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟମେବ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟେଣ
ହ୍ୟେବ ୟୋ ଙ୍ଗାତା ତଂ ବିନ୍ଦତେଽଥ ୟଦିଷ୍ଟମିତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟମେବ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟେଣ ହ୍ୟେବେଷ୍ଟ୍ୱାତ୍ମାନମନୁବିନ୍ଦତେ ।। ୮.୫.୧।।

ଅଥ ୟତ୍ସତ୍ତ୍ରାୟଣମିତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟମେବ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟେଣ
ହ୍ୟେବ ସତ ଆତ୍ମନସ୍ତ୍ରାଣଂ ବିନ୍ଦତେଽଥ ୟନ୍ମୌନମିତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟମେବ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟେଣ ହ୍ୟେବାତ୍ମାନମନୁବିଦ୍ୟ ମନୁତେ ।। ୮.୫.୨।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ୟଦନାଶକାୟନମିତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟ୍ୟମେବ ତଦେଷ ହ୍ୟାତ୍ମା ନ ନଶ୍ୟତି ୟଂ
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟ୍ୟେଣାନୁବିନ୍ଦତେଽଥ ୟଦରଣ୍ୟାୟନମିତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟ୍ୟମେବ ତତ୍ତ୍ୱରଣ୍ଟ ହ ବୈ
ଣ୍ୟଷ୍ଟାର୍ଣ୍ଣବୌ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ତୃତୀୟସ୍ୟାମିତୋ ଦିବି ତଦୈରଂ ମଦୀୟଂ ସରସ୍ତଦଶ୍ୱତ୍ଥଃ
ସୋମସବନସ୍ତଦପରାଜିତା ପୂର୍ବ୍ୱର୍ହ୍ମଣଃ ପ୍ରଭୁବିମିତଂ ହିରଣ୍ମୟମ୍ ।। ୮.୫.୩।।

ତଦ୍ୟ ଏବୈତାବରଂ ଚ ଣ୍ୟଂ ଚାର୍ଣ୍ଣବୌ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟ୍ୟେଣାନୁବିନ୍ଦନ୍ତି
ତେଷାମେବୈଷ ବ୍ରହ୍ମଲୋକସ୍ତେଷାଂ ସର୍ବେଷୁ ଲୋକେଷୁ କାମଚାରୋ ଭବତି ।। ୮.୫.୪।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ୟା ଏତା ହୃଦୟସ୍ୟ ନାଡ୍ୟସ୍ତାଃ ପିଙ୍ଗଲସ୍ୟାଣିମ୍ନସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି
ଶୁକ୍ଲସ୍ୟ ନୀଲସ୍ୟ ପୀତସ୍ୟ ଲୋହିତସ୍ୟେତ୍ୟସୌ ବା ଆଦିତ୍ୟଃ
ପିଙ୍ଗଲ ଏଷ ଶୁକ୍ଲ ଏଷ ନୀଲ ଏଷ ପୀତ ଏଷ ଲୋହିତଃ ।। ୮.୬.୧।।

ତଦ୍ୟଥା ମହାପଥ ଆତତ ଉଭୌ ଗ୍ରାମୌ ଗଚ୍ଛତୀମଂ ଚାମୁଂ
ଚୈବମେବୈତା ଆଦିତ୍ୟସ୍ୟ ରଶ୍ମୟ ଉଭୌ ଲୋକୌ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀମଂ ଚାମୁଂ
ଚାମୁଷ୍ମାଦାଦିତ୍ୟାତ୍-ପ୍ରତାୟନ୍ତେ ତା ଆସୁ ନାଡୀଷୁ ସୃପ୍ତା
ଆଭ୍ୟୋ ନାଡୀଭ୍ୟଃ ପ୍ରତାୟନ୍ତେ ତେଽମୁଷ୍ମିନ୍ନାଦିତ୍ୟେ ସୃପ୍ତାଃ ।। ୮.୬.୨।।

ତଦ୍ୟତ୍ରୈତତ୍ସୁପ୍ତଃ ସମସ୍ତଃ ସଂପ୍ରସନ୍ନଃ ସ୍ୱପ୍ନଂ ନ ବିଜାନାତ୍ୟାସୁ ତଦା ନାଡୀଷୁ ସୃପ୍ତୋ
ଭବତି ତଂ ନ କଶ୍ଚନ ପାପ୍ମା ସ୍ପୃଶତି ତେଜସା ହି ତଦା ସଂପନ୍ନୋ ଭବତି ।। ୮.୬.୩।।

ଅଥ ୟତ୍ରୈତଦବଲିମାନଂ ନୀତୋ ଭବତି ତମଭିତ ଆସୀନା ଆହୁର୍ଜାନାସି ମାଂ
ଜାନାସି ମାମିତି ସ ୟାବଦସ୍ମାଚ୍ଛରୀରାଦନୁତ୍ରାନ୍ତୋ ଭବତି ତାବଜ୍ଜାନାତି ।। ୮.୬.୪।।

Not for Commercial Use

ଅଥ ୟତ୍ରୈତଦସ୍ମାଚ୍ଛରୀରାଦୁତ୍କ୍ରାମତ୍ୟଥୈତୈରେବ ରଶ୍ମିଭିରୂର୍ଧ୍ୱମାକ୍ରମତେ ସ ଓମିତି ବା
ହୋଦ୍ୱା ମୀୟତେ ସ ୟାବତ୍କ୍ଷିପ୍ୟେନ୍ମନସ୍ତାବଦାଦିତ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତ୍ୟେତଦ୍ୱୈ ଖଲୁ
ଲୋକଦ୍ୱାରଂ ବିଦୁଷାଂ ପ୍ରପଦନଂ ନିରୋଧୋଽବିଦୁଷାମ୍ ।। ୮.୬.୫।।

ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକଃ ।
ଶତଂ ଚୈକା ଚ ହୃଦୟସ୍ୟ ନାଡ୍ୟସ୍ତାସାଂ ମୂର୍ଧାନମଭିନିଃସୃତୈକା ।
ତୟୋର୍ଧ୍ୱମାୟନ୍ନମୃତତ୍ୱମେତି ବିଷ୍ୱଙ୍ଙନ୍ୟା ଉତ୍କ୍ରମଣେ ଭବନ୍ତ୍ୟୁତ୍କ୍ରମଣେ ଭବନ୍ତି ।। ୮.୬.୬।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ୟ ଆତ୍ମାଽପହତପାପ୍ମା ବିଜରୋ ବିମୃତ୍ୟୁର୍ବିଶୋକୋ ବିଜିଘତ୍ସୋଽପିପାସଃ ସତ୍ୟକାମଃ
ସତ୍ୟସଂକଲ୍ପଃ ସୋଽନ୍ୱେଷ୍ଟବ୍ୟଃ ସ ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟଃ ସ ସର୍ବାଂଶ୍ଚ ଲୋକାନାପ୍ନୋତି
ସର୍ବାଂଶ୍ଚ କାମାନ୍ୟସ୍ତମାତ୍ମାନମନୁବିଦ୍ୟ ବିଜାନାତୀତି ହ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ ।। ୮.୭.୧।।

ତଦ୍ଧୋଭୟେ ଦେବାସୁରା ଅନୁବୁବୁଧିରେ ତେ ହୋଚୁର୍ହନ୍ତ ତମାତ୍ମାନମନ୍ୱିଚ୍ଛାମୋ
ୟମାତ୍ମାନମନ୍ୱିଷ୍ୟ ସର୍ବାଂଶ୍ଚ ଲୋକାନାପ୍ନୋତି ସର୍ବାଂଶ୍ଚ କାମାନିତୀନ୍ଦ୍ରୋ ହୈବ
ଦେବାନାମଭିପ୍ରବବ୍ରାଜ ବିରୋଚନୋଽସୁରାଣାଂ ତୌ ହାସଂବିଦାନାବେବ ସମିପ୍ପାଣୀ
ପ୍ରଜାପତିସକାଶମାଜଗ୍ମତୁଃ ।। ୮.୭.୨।।

ତୌ ହ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତଂ ବର୍ଷାଣି ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟ୍ୟମୂଷତୁସ୍ତୌ ହ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ କିମିଚ୍ଛନ୍ତାବବାସ୍ତମିତି
ତୌ ହୋଚତୁର୍ୟ୍ୟ ଆତ୍ମାଽପହତପାପ୍ମା ବିଜରୋ ବିମୃତ୍ୟୁର୍ବିଶୋକୋ ବିଜିଘତ୍ସୋଽପିପାସଃ
ସତ୍ୟକାମଃ ସତ୍ୟସଂକଲ୍ପଃ ସୋଽନ୍ୱେଷ୍ଟବ୍ୟଃ ସ ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟଃ ସ ସର୍ବାଂଶ୍ଚ ଲୋକାନାପ୍ନୋତି
ସର୍ବାଂଶ୍ଚ କାମାନ୍ୟସ୍ତମାତ୍ମାନମନୁବିଦ୍ୟ ବିଜାନାତୀତି ଭଗବତୋ ବଚୋ
ବେଦୟନ୍ତେ ତମିଚ୍ଛନ୍ତାବବାସ୍ତମିତି ।। ୮.୭.୩।।

Not For Commercial Use

ତୌ ହ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ ୟ ଏଷୋଽକ୍ଷିଣି ପୁରୁଷୋ ଦୃଶ୍ୟତ ଏଷ ଆତ୍ମେତି
ହୋବାଚୈତଦମୃତମଭୟମେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟଥ ୟୋଽୟଂ ଭଗବୋଽପ୍ସୁ ପରିଖ୍ୟାୟତେ ୟଶ୍ଚାୟମାଦର୍ଶେ
କତମ ଏଷ ଇତ୍ୟେଷ ଉ ଏବୈଷୁ ସର୍ବେଷ୍ୱନ୍ତେଷୁ ପରିଖ୍ୟାୟତ ଇତି ହୋବାଚ ।। ୮.୭.୪।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଉଦଶରାବ ଆତ୍ମାନମବେକ୍ଷ୍ୟ ୟଦାତ୍ମନୋ ନ ବିଜାନୀଥସ୍ତନ୍ମେ ପ୍ରବ୍ରୂତମିତି ତୌ
ହୋଦଶରାବେଽବେକ୍ଷାଂଚକ୍ରାତେ ତୌ ହ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ କିଂ ପଶ୍ୟଥ ଇତି ତୌ
ହୋଚତୁଃ ସର୍ବମେବେଦମାବାଂ ଭଗବ ଆତ୍ମାନଂ ପଶ୍ୟାବ ଆ ଲୋମଭ୍ୟଃ ଆ
ନଖେଭ୍ୟଃ ପ୍ରତିରୂପମିତି ।। ୮.୮.୧।।

ତୌ ହ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ ସାଧ୍ୱଲଂକୃତୌ ସୁବସନୌ ପରିଷ୍କୃତୌ
ଭୂତ୍ୱୋଦଶରାବେଽବେକ୍ଷେଥାମିତି ତୌ ହ ସାଧ୍ୱଲଂକୃତୌ ସୁବସନୌ ପରିଷ୍କୃତୌ
ଭୂତ୍ୱୋଦଶରାବେଽବେକ୍ଷାଂଚକ୍ରାତେ ତୌ ହ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ କିଂ ପଶ୍ୟଥ ଇତି ।। ୮.୮.୨।।

ତୌ ହୋଚତୁର୍ୟଥୈବେଦମାବାଂ ଭଗବଃ ସାଧ୍ୱଲଂକୃତୌ ସୁବସନୌ ପରିଷ୍କୃତୌ ସ୍ୱ
ଏବମେବେମୌ ଭଗବଃ ସାଧ୍ୱଲଂକୃତୌ ସୁବସନୌ ପରିଷ୍କୃତାବିତ୍ୟେଷ ଆତ୍ମେତି
ହୋବାଚୈତଦମୃତମଭୟମେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତି ତୌ ହ ଶାନ୍ତହୃଦୟୌ ପ୍ରବବ୍ରଜତୁଃ ।। ୮.୮.୩।।

ତୌ ହାନ୍ୱୀକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚାନୁପଲଭ୍ୟାତ୍ମାନମନନୁବିଦ୍ୟ ବ୍ରଜତୋ ୟତର
ଏତଦୁପନିଷଦୋ ଭବିଷ୍ୟନ୍ତି ଦେବା ବାଽସୁରା ବା ତେ ପରାଭବିଷ୍ୟନ୍ତୀତି ସ ହ
ଶାନ୍ତହୃଦୟ ଏବ ବିରୋଚନୋଽସୁରାଞ୍ଜଗାମ ତେଭ୍ୟୋ ହୈତାମୁପନିଷଦଂ
ପ୍ରୋବାଚାତ୍ମୈବେହ ମହୟ୍ୟ ଆତ୍ମା ପରିଚର୍ୟ ଆତ୍ମାନମେବେହ ମହୟନ୍ନାତ୍ମାନଂ
ପରିଚରନ୍ଭୁଭୌ ଲୋକାବବାପ୍ନୋତୀମଂ ଚାମୁଂ ଚେତି ।। ୮.୮.୪।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମାଦପ୍ୟଦ୍ୟେହାଦଦାନମଶ୍ରଦ୍ଦଧାନମୟଜମାନମାହୁରାସୁରୋ ବତେତ୍ୟସୁରାଣାꣳ
ହ୍ୟେଷୋପନିଷତ୍-ପ୍ରେତସ୍ୟ ଶରୀରꣳ ଭିକ୍ଷୟା ବସନେନାଲꣳକାରେଣେତି
ସꣳସ୍କୁର୍ବନ୍ତ୍ୟେତେନ ହ୍ୟମୁꣳ ଲୋକꣳ ଜେଷ୍ୟନ୍ତୋ ମନ୍ୟନ୍ତେ ।। ୮.୮.୫।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେꣳଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହେନ୍ଦ୍ରୋꣳପ୍ରାପ୍ୟୈବ ଦେବାନେତଦ୍-ଭୟꣳ ଦଦର୍ଶ ୟଥୈବ ଖଲ୍ୱୟମସ୍ମିଚ୍ଛରୀରେ
ସାଧ୍ୱଲꣳକୃତେ ସାଧ୍ୱଲꣳକୃତୋ ଭବତି ସୁବସନେ ସୁବସନଃ ପରିଷ୍କୃତେ ପରିଷ୍କୃତ
ଏବମେବାୟମସ୍ମିନ୍ନନ୍ଧେꣳନ୍ଧୋ ଭବତି ସ୍ରାମେ ସ୍ରାମଃ ପରିବୃକ୍-ଣେ
ପରିବୃକ୍-ଣୋꣳସ୍ୟୈବ ଶରୀରସ୍ୟ ନାଶମନ୍ୱେଷ ନଶ୍ୟତି ।। ୮.୯.୧।।

ନାହମତ୍ର ଭୋଗ୍ୟꣳ ପଶ୍ୟାମୀତି ସ ସମିତ୍ପାଣିଃ ପୁନରେୟାୟ ତꣳ ହ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ
ମଘବନ୍ୟଚ୍ଛାନ୍ତହୃଦୟଃ ପ୍ରାବ୍ରାଜୀଃ ସାର୍ଧꣳ ବିରୋଚନେନ କିମିଚ୍ଛନ୍ ପୁନରାଗମ ଇତି ସ
ହୋବାଚ ୟଥୈବ ଖଲ୍ୱୟꣳ ଭଗବୋꣳସ୍ମିଚ୍ଛରୀରେ ସାଧ୍ୱଲꣳକୃତେ ସାଧ୍ୱଲꣳକୃତୋ ଭବତି
ସୁବସନେ ସୁବସନଃ ପରିଷ୍କୃତେ ପରିଷ୍କୃତ ଏବମେବାୟମସ୍ମିନ୍ନନ୍ଧେꣳନ୍ଧୋ ଭବତି ସ୍ରାମେ
ସ୍ରାମଃ ପରିବୃକ୍-ଣେ ପରିବୃକ୍-ଣୋꣳସ୍ୟୈବ ଶରୀରସ୍ୟ ନାଶମନ୍ୱେଷ ନଶ୍ୟତି ନାହମତ୍ର
ଭୋଗ୍ୟꣳ ପଶ୍ୟାମୀତି ।। ୮.୯.୨।।

ଏବମେବୈଷ ମଘବନ୍ନିତି ହୋବାଚୈତꣳ ତ୍ୱେବ ତେ
ଭୂୟୋꣳନୁବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମି ବସାପରାଣି ଦ୍ୱାତ୍ରିꣳଶତꣳ ବର୍ଷାଣୀତି
ସ ହାପରାଣି ଦ୍ୱାତ୍ରିꣳଶତꣳ ବର୍ଷାଣ୍ୟୁବାସ ତସ୍ମୈ ହୋବାଚ ।। ୮.୯.୩।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ୟ ଏଷ ସ୍ୱପ୍ନେ ମହୀୟମାନଶ୍ଚରତ୍ୟେଷ ଆତ୍ମେତି ହୋବାଚୈତଦମୃତମଭୟମେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତି
ସ ହ ଶାନ୍ତହୃଦୟଃ ପ୍ରବବ୍ରାଜ ସ ହାପ୍ରାପ୍ୟୈବ ଦେବାନେତଦ୍-ଭୟଂ ଦଦର୍ଶ
ତଦ୍ୟଦ୍ୟପୀଦꣳ ଶରୀରମନ୍ଧଂ ଭବତ୍ୟନନ୍ଧଃ ସ ଭବତି ୟଦି
ସ୍ରାମମସ୍ରାମୋ ନୈବୈଷୋଽସ୍ୟ ଦୋଷେଣ ଦୁଷ୍ୟତି ।। ୮.୧୦.୧।।

ନ ବଧେନାସ୍ୟ ହନ୍ୟତେ ନାସ୍ୟ ସ୍ରାମ୍ୟେଣ ସ୍ରାମୋ ଘ୍ନନ୍ତି ତ୍ୱେବୈନଂ
ବିଚ୍ଛାଦୟନ୍ତୀବାପ୍ରିୟବେତ୍ତେବ ଭବତ୍ୟପି ରୋଦିତୀବ ନାହମତ୍ର ଭୋଗ୍ୟଂ ପଶ୍ୟାମୀତି ।। ୮.୧୦.୨।।

ସ ସମିପ୍ରାଣିଃ ପୁନରେୟାୟ ତꣳ ହ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ ମଘବନ୍ୟଚ୍ଛାନ୍ତହୃଦୟଃ ପ୍ରାବ୍ରାଜୀଃ
କିମିଚ୍ଛନ୍ ପୁନରାଗମ ଇତି ସ ହୋବାଚ ତଦ୍ୟଦ୍ୟପୀଦଂ ଭଗବଃ ଶରୀରମନ୍ଧଂ ଭବତ୍ୟନନ୍ଧଃ
ସ ଭବତି ୟଦି ସ୍ରାମମସ୍ରାମୋ ନୈବୈଷୋଽସ୍ୟ ଦୋଷେଣ ଦୁଷ୍ୟତି ।। ୮.୧୦.୩।।

ନ ବଧେନାସ୍ୟ ହନ୍ୟତେ ନାସ୍ୟ ସ୍ରାମ୍ୟେଣ ସ୍ରାମୋ ଘ୍ନନ୍ତି ତ୍ୱେବୈନଂ
ବିଚ୍ଛାଦୟନ୍ତୀବାପ୍ରିୟବେତ୍ତେବ ଭବତ୍ୟପି ରୋଦିତୀବ ନାହମତ୍ର ଭୋଗ୍ୟଂ ପଶ୍ୟାମୀତ୍ୟେବମେବୈଷ
ମଘବନ୍ନିତି ହୋବାଚୈତଂ ତ୍ୱେବ ତେ ଭୂୟୋଽନୁବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମି ବସାପରାଣି ଦ୍ୱାତ୍ରିꣳଶତଂ ବର୍ଷାଣୀତି
ସ ହାଽପରାଣି ଦ୍ୱାତ୍ରିꣳଶତଂ ବର୍ଷାଣ୍ୟୁବାସ ତସ୍ମୈ ହୋବାଚ ।। ୮.୧୦.୪।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତଦ୍ୟତ୍ରୈତତ୍ ସୁପ୍ତଃ ସମସ୍ତଃ ସଂପ୍ରସନ୍ନଃ ସ୍ୱପ୍ନଂ ନ ବିଜାନାତ୍ୟେଷ ଆତ୍ମେତି
ହୋବାଚୈତଦମୃତମଭୟମେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତି ସ ହ ଶାନ୍ତହୃଦୟଃ ପ୍ରବବ୍ରାଜ ସ ହାପ୍ରାପ୍ୟୈବ
ଦେବାନେତଦ୍-ଭୟଂ ଦଦର୍ଶ ନାହ ଖଲ୍ବୟମେବꣳ ସଂପ୍ରତ୍ୟାତ୍ମାନଂ ଜାନାତ୍ୟୟମହମସ୍ମୀତି
ନୋ ଏବେମାନି ଭୂତାନି ବିନାଶମେବାପୀତୋ ଭବତି ନାହମତ୍ର ଭୋଗ୍ୟଂ ପଶ୍ୟାମୀତି ।। ୮.୧୧.୧।।

Not For Commercial Use

ସ ସମିତ୍ପାଣିଃ ପୁନରେୟାୟ ତꣳ ହ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ ମଘବନ୍ୟଚ୍ଛାନ୍ତ୍ସହୃଦୟଃ
ପ୍ରାବ୍ରାଜୀଃ କିମିଚ୍ଛନ୍ପୁନରାଗମ ଇତି ସ ହୋବାଚ ନାହ ଖଲ୍ୱୟଂ ଭଗବ ଏବꣳ
ସଂପ୍ରତ୍ୟାତ୍ମାନଂ ଜାନାତ୍ୟୟମହମସ୍ମୀତି ନୋ ଏବେମାନି ଭୂତାନି
ବିନାଶମେବାପୀତୋ ଭବତି ନାହମତ୍ର ଭୋଗ୍ୟଂ ପଶ୍ୟାମୀତି ।। ୮.୧୧.୨।।

ଏବମେବୈଷ ମଘବନ୍ନିତି ହୋବାଚୈତଂ ତ୍ୱେବ ତେ ଭୂୟୋꣳନୁବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମି ନୋ
ଏବାନ୍ୟତ୍ରୈତସ୍ମାଦ୍ୱସାପରାଣି ପଞ୍ଚ ବର୍ଷାଣୀତି ସ ହାପରାଣି ପଞ୍ଚ ବର୍ଷାଣ୍ୟୁବାସ
ତାନ୍ୟେକଶତꣳ ସଂପେଦୁରେତଉଦ୍ୟଦାହୁରେକଶତꣳ ହ ବୈ ବର୍ଷାଣି
ମଘବାନ୍ପ୍ରଜାପତୌ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟମୁବାସ ତସ୍ମୈ ହୋବାଚ ।। ୮.୧୧.୩।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ମଘବନ୍ମର୍ତ୍ୟଂ ବା ଇଦꣳ ଶରୀରମାଉଂ ମୃତ୍ୟୁନା ତଦସ୍ୟାମୃତସ୍ୟାଶରୀରସ୍ୟାତ୍ମନୋꣳଧିଷ୍ଠାନମାପ୍ତୋ
ବୈ ସଶରୀରଃ ପ୍ରିୟାପ୍ରିୟାଭ୍ୟାଂ ନ ବୈ ସଶରୀରସ୍ୟ ସତଃ ପ୍ରିୟାପ୍ରିୟୟୋରପହତିରସ୍ତ୍ୟଶରୀରଂ
ବାବ ସନ୍ତଂ ନ ପ୍ରିୟାପ୍ରିୟେ ସ୍ପୃଶତଃ ।। ୮.୧୨.୧।।

ଅଶରୀରୋ ବାୟୁରଭ୍ରଂ ବିଦ୍ୟୁତ୍ସ୍ତନୟିତ୍ନୁରଶରୀରାଣ୍ୟେତାନି
ତଦ୍ୟଥୈତାନ୍ୟମୁଷ୍ମାଦାକାଶାତ୍ସମୁତ୍ଥାୟ ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରୁପସଂପଦ୍ୟ
ସ୍ୱେନ ରୂପେଣାଭିନିଷ୍ପଦ୍ୟନ୍ତେ ।। ୮.୧୨.୨।।

ଏବମେବୈଷ ସଂପ୍ରସାଦୋꣳସ୍ମାଚ୍ଛରୀରାତ୍ସମୁତ୍ଥାୟ ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରୁପସଂପଦ୍ୟ ସ୍ୱେନ
ରୂପେଣାଭିନିଷ୍ପଦ୍ୟତେ ସ ଉତ୍ତମପୁରୁଷଃ ସ ତତ୍ର ପର୍ୟେତି ଜକ୍ଷତ୍କ୍ରୀଡନ୍ରମମାଣଃ ସ୍ତ୍ରୀଭିର୍ବା
ଯାନୈର୍ବା ଜ୍ଞାତିଭିର୍ବା ନୋପଜନꣳ ସ୍ମରନ୍ନିଦꣳ ଶରୀରꣳ ସ ଯଥା ପ୍ରୟୋଗ୍ୟ ଆଚରଣେ
ଯୁକ୍ତ ଏବମେବାୟମସ୍ମିଞ୍ଛରୀରେ ପ୍ରାଣୋ ଯୁକ୍ତଃ ।। ୮.୧୨.୩।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ୟତ୍ରୈତଦାକାଶମନୁବିଷଣ୍ଣଂ ଚକ୍ଷୁଃ ସ ଚାକ୍ଷୁଷଃ ପୁରୁଷୋ ଦର୍ଶନାୟ ଚକ୍ଷୁରଥ ୟୋ ବେଦେଦଂ
ଜିଘ୍ରାଣୀତି ସ ଆତ୍ମା ଗନ୍ଧାୟ ଘ୍ରାଣମଥ ୟୋ ବେଦେଦମଭିବ୍ୟାହରାଣୀତି ସ ଆତ୍ମାଽଭିବ୍ୟାହାରାୟ
ବାଗଥ ୟୋ ବେଦେଦଂ ଶୃଣବାନୀତି ସ ଆତ୍ମା ଶ୍ରବଣାୟ ଶ୍ରୋତ୍ରମ୍ ।। ୮.୧୨.୪।।

ଅଥ ୟୋ ବେଦେଦଂ ମନ୍ୱାନୀତି ସ ଆତ୍ମା ମନୋଽସ୍ୟ ଦୈବଂ ଚକ୍ଷୁଃ
ସ ବା ଏଷ ଏତେନ ଦୈବେନ ଚକ୍ଷୁଷା ମନସୈତାନ୍ କାମାନ୍ ପଶ୍ୟନ୍ ରମତେ ।। ୮.୧୨.୫।।

ୟ ଏତେ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ତଂ ବା ଏତଂ ଦେବା ଆତ୍ମାନମୁପାସତେ ତସ୍ମାତ୍ତେଷାଂ ସର୍ବେ ଚ
ଲୋକା ଆପ୍ତାଃ ସର୍ବେ ଚ କାମାଃ ସ ସର୍ବାଂଶ୍ଚ ଲୋକାନାପ୍ନୋତି ସର୍ବାଂଶ୍ଚ
କାମାନ୍ୟସ୍ତମାତ୍ମାନମନୁବିଦ୍ୟ ବିଜାନାତୀତି ହ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ ।। ୮.୧୨.୬।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଶ୍ୟାମାଚ୍ଛବଲଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ଶବଲାଚ୍ଛ୍ୟାମଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେଽଶ୍ୱ ଇବ ରୋମାଣି ବିଧୂୟ ପାପଂ
ଚନ୍ଦ୍ର ଇବ ରାହୋର୍ମୁଖାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟ ଧୂତ୍ୱା ଶରୀରମକୃତଂ କୃତାତ୍ମା
ବ୍ରହ୍ମଲୋକମଭିସଂଭବାମୀତ୍ୟଭିସଂଭବାମୀତି ।। ୮.୧୩.୧।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଆକାଶୋ ବୈ ନାମ ନାମରୂପୟୋର୍ନିର୍ବହିତା ତେ ୟଦନ୍ତରା ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତଦମୃତଂ ସ ଆତ୍ମା
ପ୍ରଜାପତେଃ ସଭାଂ ବେଶ୍ମ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ୟଶୋଽହଂ ଭବାମି ବ୍ରାହ୍ମଣାନାଂ ୟଶୋ ରାଜ୍ଞାଂ ୟଶୋ ବିଶାଂ
ୟଶୋଽହମନୁପ୍ରାପସି ସ ହାହଂ ୟଶସାଂ ୟଶଃ ଶ୍ୟେତମଦଳ୍ମଦଳ୍ମଂ ଶ୍ୟେତଂ ଲିନ୍ଧୁ
ମାଽଭିଗାଂ ଲିନ୍ଧୁ ମାଽଭିଗାମ୍ ।। ୮.୧୪.୧।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତଦ୍ଧୈତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଜାପତୟ ଉବାଚ ପ୍ରଜାପତିର୍ମନବେ ମନୁଃ ପ୍ରଜାଭ୍ୟଃ
ଆଚାର୍ଯ୍ୟକୁଲାଦ୍ବେଦମଧୀତ୍ୟ ଯଥାବିଧାନଂ ଗୁରୋଃ କର୍ମାତିଶେଷେଣାଭିସମାବୃତ୍ୟ
କୁଟୁମ୍ବେ ଶୁଚୌ ଦେଶେ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟମଧୀୟାନୋ ଧର୍ମିକାନ୍ବିଦଧଦାତ୍ମନି ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି
ସଂପ୍ରତିଷ୍ଠାପ୍ୟାହିଂସନ୍-ସ୍ରର୍ବଭୂତାନ୍ୟନ୍ୟତ୍ର ତୀର୍ଥେଭ୍ୟଃ ସ ଖଲ୍ୱେବଂ ବର୍ତୟନ୍ୟାବଦାୟୁଷଂ
ବ୍ରହ୍ମଲୋକମଭିସଂପଦ୍ୟତେ ନ ଚ ପୁନରାବର୍ତତେ ନ ଚ ପୁନରାବର୍ତତେ ।। ୮.୧୫.୧।।

।। ଇତ୍ୟଷ୍ଟମାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଇତି ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ
ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିକାରଣଂ
ମେଽସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ଯ ଉପନିଷତ୍ସୁ ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
।। ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟୋଽପନିଷଦ୍ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ବୃହଦାରଣ୍ୟକୋପନିଷଦ

(Brihadaranyakopanishat / Brihadaranyakopanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ବୃହଦାରଣ୍ୟକୋପନିଷତ୍ / ବୃହଦାରଣ୍ୟକୋପନିଷଦ

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ଅଥ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଓଁ ଉଷା ବା ଅଶ୍ୱସ୍ୟ ମେଧ୍ୟସ୍ୟ ଶିରଃ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚକ୍ଷୁର୍ବାତଃ ପ୍ରାଣୋ ବ୍ୟାତ୍ତମଗ୍ନିର୍ବୈଶ୍ୱାନରଃ ସଂବତ୍ସର ଆତ୍ମାଽଶ୍ୱସ୍ୟ ମେଧ୍ୟସ୍ୟ ।
ଦ୍ୟୌଃ ପୃଷ୍ଠମନ୍ତରିକ୍ଷମୁଦରଂ ପୃଥିବୀ ପାଜସ୍ୟଂ ଦିଶଃ ପାର୍ଶ୍ୱେ ଅବାନ୍ତରଦିଶଃ ପର୍ଶବ
ଋତବୋଽଙ୍ଗାନି ମାସାଶ୍ଚାର୍ଧମାସାଶ୍ଚ ପର୍ବାଣ୍ୟହୋରାତ୍ରାଣି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନକ୍ଷତ୍ରାଣ୍ୟସ୍ଥୀନି ନଭୋ
ମାଽସାନି ।
ଉବଧ୍ୟଽ ସିକତାଃ ସିନ୍ଧବୋ ଗୁଦା ୟକୃଚ୍ଚ କ୍ଲୋମାନଶ୍ଚ ପର୍ବତା ଓଷଧୟଶ୍ଚ ବନସ୍ପତୟଶ୍ଚ
ଲୋମାନ୍ୟୁଦ୍ୟନ୍ ପୂର୍ବାର୍ଧୋ ନିମ୍ଲୋଚଞ୍ଜଘନାର୍ଧୋ ୟଦ୍ୱିଜୃମ୍ଭତେ ତଦ୍ୱିଦ୍ୟୋତତେ ୟଦ୍ୱିଧୂନୁତେ
ତତ୍ସ୍ତନୟତି ୟନ୍ମେହତି ତଦ୍ୱର୍ଷତି ବାଗେବାସ୍ୟ ବାକ୍ ।। ୧।।

ଅହର୍ବା ଅଶ୍ୱଂ ପୁରସ୍ତାନ୍ମହିମାଽନ୍ୱଜାୟତ ତସ୍ୟ ପୂର୍ବେ ସମୁଦ୍ରେ ୟୋନୀ ରାତ୍ରିରେନଂ
ପଶ୍ଚାନ୍ମହିମାଽନ୍ୱଜାୟତ ତସ୍ୟାପରେ ସମୁଦ୍ରେ ୟୋନିରେତୌ ବା ଅଶ୍ୱଂ ମହିମାନାବଭିତଃ
ସଂବଭୂବତୁ ।
ହୟୋ ଭୂତ୍ୱା ଦେବାନବହଦ୍ୱାଜୀ ଗନ୍ଧର୍ବାନର୍ବାଽସୁରାନଶ୍ୱୋ ମନୁଷ୍ୟାନ୍ ସମୁଦ୍ର ଏବାସ୍ୟ ବନ୍ଧୁଃ
ସମୁଦ୍ରୋ ୟୋନିଃ ।। ୨।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not for Commercial Use

।। ଅଥ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ନୈବେହ କିଂଚନାଗ୍ର ଆସୀନ୍-ମୃତ୍ୟୁନୈବେଦମାବୃତମାସୀତ୍ ।
ଅଶନାୟୟାଽଶନାୟା ହି ମୃତ୍ୟୁସ୍ତନ୍ମନୋଽକୁରୁତାତ୍ମନ୍ୱୀ ସ୍ୟାମିତି ।
ସୋଽର୍ଚନ୍ନଚରତ୍ତସ୍ୟାର୍ଚତ ଆପୋଽଜାୟନ୍ତାର୍ଚତେ ବୈ ମେ କମଭୂଦିତି ତଦେବାର୍କସ୍ୟାର୍କତ୍ୱଂ
କଂ ହ ବା ଅସ୍ମୈ ଭବତି ୟ ଏବମେତଦର୍କସ୍ୟାର୍କତ୍ୱଂ ବେଦ ।। ୧।।

ଆପୋ ବା ଅର୍କସ୍ତଦ୍ୟଦପାଂ ଶର ଆସୀତ୍ତତ୍ସମହନ୍ୟତ ।
ସା ପୃଥିବ୍ୟଭବତ୍ତସ୍ୟାମଶ୍ରାମ୍ୟତ୍ତସ୍ୟ ଶ୍ରାନ୍ତସ୍ୟ ତପ୍ତସ୍ୟ ତେଜୋରସୋ ନିରବର୍ତତାଗ୍ନିଃ ।। ୨।।

ସ ତ୍ରେଧାତ୍ମାନଂ ବ୍ୟକୁରୁତାଦିତ୍ୟଂ ତୃତୀୟଂ ବାୟୁଂ ତୃତୀୟଂ ସ ଏଷ ପ୍ରାଣସ୍ତ୍ରେଧା ବିହିତଃ ।
ତସ୍ୟ ପ୍ରାଚୀ ଦିକ୍-ଶିରୋଽସୌ ଚାସୌ ଚେମୌ ।
ଅଥାସ୍ୟ ପ୍ରତୀଚୀ ଦିକ୍ପୁଚ୍ଛମସୌ ଚାସୌ ଚ ସକ୍-ଥ୍ୟୌ ଦକ୍ଷିଣା ଚୋଦୀଚୀ
ଚ ପାର୍ଶ୍ୱେ ଦ୍ୟୌଃ ପୃଷ୍ଠମନ୍ତରିକ୍ଷମୁଦରମିୟମୁରଃ ସ ଏଷୋଽପ୍ସୁ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୋ ୟତ୍ର କ୍ୱ ଚୈତି ତଦେବ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତ୍ୟେବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ ।। ୩।।

ସୋଽକାମୟତ ଦ୍ୱିତୀୟୋ ମ ଆତ୍ମା ଜାୟେତେତି ସ ମନସା ବାଚଂ
ମିଥୁନଂ ସମଭବଦଶନାୟା ମୃତ୍ୟୁସ୍ତଦ୍ୟଦ୍ରେତ ଆସୀତ୍ସ ସଂବତ୍ସରୋଽଭବତ୍ ।
ନ ହ ପୁରା ତତଃ ସଂବତ୍ସର ଆସ ତମେତାବନ୍ତଂ କାଲମବିଭଃ ।
ୟାବାନ୍ସଂବତ୍ସରସ୍ତମେତାବତଃ କାଲସ୍ୟ ପରସ୍ତାଦସୃଜତ
ତଂ ଜାତମଭିବ୍ୟାଦଦାତ୍ସ ଭାଣକରୋତ୍ସୈବ ବାଗଭବତ୍ ।। ୪।।

ସ ଐକ୍ଷତ ୟଦି ବା ଇମମଭିମଂସ୍ୟେ କନୀୟୋଽନ୍ନଂ କରିଷ୍ୟ ଇତି
ସ ତୟା ବାଚା ତେନାତ୍ମନେଦଂ ସର୍ବମସୃଜତ ୟଦିଦଂ
କିଂଚର୍ଚୋ ୟଜୂଂଷି ସାମାନି ଛନ୍ଦାଂସି ୟଜ୍ଞାନ୍ପ୍ରଜାଃ ପଶୂନ୍ ।
ସ ୟଦ୍ୟଦେବାସୃଜତ ତତ୍ତଦତ୍ତୁମଧ୍ରିୟତ ସର୍ବଂ ବା ଅତ୍ତୀତି ତଦଦିତେରଦିତିତ୍ୱଂ ସର୍ବସ୍ୟୈତସ୍ୟାତ୍ତା
ଭବତି ସର୍ବମସ୍ୟାନ୍ନଂ ଭବତି ୟ ଏବମେତଦଦିତେରଦିତିତ୍ୱଂ ବେଦ ।। ୫।।

Not for Commercial Use

ସୋଽକାମୟତ ଭୂୟସା ୟଜ୍ଞେନ ଭୂୟୋ ୟଜେୟେତି ।
ସୋଽଶ୍ରାମ୍ୟତ୍ତପୋଽତପ୍ୟତ ତସ୍ୟ ଶ୍ରାନ୍ତସ୍ୟ ତପ୍ତସ୍ୟ ୟଶୋ ବୀର୍ଯ୍ୟମୁଦକ୍ରାମତ୍ ।
ପ୍ରାଣା ବୈ ୟଶୋ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ତତ୍-ପ୍ରାଣେଷୂତ୍କ୍ରାନ୍ତେଷୁ ଶରୀରଂ ଶ୍ୱୟିତୁମପ୍ରିୟତ
ତସ୍ୟ ଶରୀର ଏବ ମନ ଆସୀତ୍ ।। ୬।।

ସୋଽକାମୟତ ମେଧ୍ୟଂ ମ ଇଦଂ ସ୍ୟାଦାତ୍ମନ୍ୱ୍ୟନେନ ସ୍ୟାମିତି ।
ତତୋଽଶ୍ୱଃ ସମଭବଦ୍ ୟଦଶ୍ୱଓନ୍ମେଧ୍ୟମଭୂଦିତି ତଦେବାଶ୍ୱମେଧସ୍ୟାଶ୍ୱମେଧତ୍ୱମ୍ ।
ଏଷ ହ ବା ଅଶ୍ୱମେଧଂ ବେଦ ୟ ଏନମେବଂ ବେଦ ।
ତମନବରୁଧ୍ୟୈବାମନ୍ୟତ ।
ତଂ ସଂବତ୍ସରସ୍ୟ ପରସ୍ତାଦାତ୍ମନ ଆଲଭତ ।
ପଶୂନ୍ଦେବତାଭ୍ୟଃ ପ୍ରତ୍ୟୌହତ୍ ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବଦେବତ୍ୟଂ ପ୍ରୋକ୍ଷିତଂ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟମାଲଭନ୍ତ ।
ଏଷ ହ ବା ଅଶ୍ୱମେଧୋ ୟ ଏଷ ତପତି ତସ୍ୟ ସଂବତ୍ସର ଆତ୍ମାଽୟମଗ୍ନିରର୍କସ୍ତସ୍ୟେମେ ଲୋକା
ଆତ୍ମାନସ୍ତାବେତାବର୍କାଶ୍ୱମେଧୌ ।
ସୋ ପୁନରେକୈବ ଦେବତା ଭବତି ମୃତ୍ୟୁରେବାପ ପୁନର୍ମୃତ୍ୟୁଂ ଜୟତି ନୈନଂ ମୃତ୍ୟୁରାପ୍ନୋତି
ମୃତ୍ୟୁରସ୍ୟାତ୍ମା ଭବତ୍ୟେତାସାଂ ଦେବତାନାମେକୋ ଭବତି ।। ୭।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଦ୍ୱୟା ହ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଦେବାଶ୍ଚାସୁରାଶ୍ଚ ।
ତତଃ କାନୀୟସା ଏବ ଦେବା ଜ୍ୟାୟସା ଅସୁରାସ୍ତ ଏଷୁ ଲୋକେଷ୍ୱସ୍ପର୍ଧନ୍ତ ।
ତେ ହ ଦେବା ଉଚୁର୍ହନ୍ତାସୁରାନ୍ୟଜ୍ଞ ଉଦ୍ଗୀଥେନାତ୍ୟୟାମେତି ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ତେ ହ ବାଚମୂଚୁସ୍ତ୍ୱଂ ନ ଉଦ୍ଗାୟେତି ତଥେତି ତେଭ୍ୟୋ ବାଗୁଦଗାୟତ୍ ।
ଯୋ ବାଚି ଭୋଗସ୍ତଂ ଦେବେଭ୍ୟ ଆଗାୟଦ୍ୟତ୍ କଲ୍ୟାଣଂ ବଦତି ତଦାତ୍ମନେ ।
ତେ ବିଦୁରନେନ ବୈ ନ ଉଦ୍ଗାତ୍ରାଽତ୍ୟେଷ୍ୟନ୍ତୀତି ତମଭିଦ୍ରୁତ୍ୟ ପାପ୍ମନାଽବିଧ୍ୟନ୍ସ ୟଃ ସ
ପାପ୍ମା ୟଦେବେଦମପ୍ରତିରୂପଂ ବଦତି ସ ଏବ ସ ପାପ୍ମା ।। ୨।।

ଅଥ ହ ପ୍ରାଣମୂଚୁସ୍ତ୍ୱଂ ନ ଉଦ୍ଗାୟେତି ତଥେତି ତେଭ୍ୟଃ ପ୍ରାଣ ଉଦଗାୟଦ୍ୟଃ ପ୍ରାଣେ ଭୋଗସ୍ତଂ
ଦେବେଭ୍ୟ ଆଗାୟଦ୍ୟତ୍ କଲ୍ୟାଣଂ ଜିଘ୍ରତି ତଦାତ୍ମନେ ।
ତେ ବିଦୁରନେନ ବୈ ନ ଉଦ୍ଗାତ୍ରାଽତ୍ୟେଷ୍ୟନ୍ତୀତି ତମଭିଦ୍ରୁତ୍ୟ ପାପ୍ମନାଽବିଧ୍ୟନ୍ସ ୟଃ ସ ପାପ୍ମା
ୟଦେବେଦମପ୍ରତିରୂପଂ ଜିଘ୍ରତି ସ ଏବ ସ ପାପ୍ମା ।। ୩।।

ଅଥ ହ ଚକ୍ଷୁରୂଚୁସ୍ତ୍ୱଂ ନ ଉଦ୍ଗାୟେତି ତଥେତି ତେଭ୍ୟଶ୍ଚକ୍ଷୁରୁଦଗାୟତ୍ ।
ୟଶ୍ଚକ୍ଷୁଷି ଭୋଗସ୍ତଂ ଦେବେଭ୍ୟ ଆଗାୟଦ୍ୟଳ୍ଲଲ୍ୟାଣଂ ପଶ୍ୟତି ତଦାତ୍ମନେ ।
ତେ ବିଦୁରନେନ ବୈ ନ ଉଦ୍ଗାତ୍ରାଽତ୍ୟେଷ୍ୟନ୍ତୀତି ତମଭିଦ୍ରୁତ୍ୟ ପାପ୍ମନାଽବିଧ୍ୟନ୍ସ ୟଃ ସ ପାପ୍ମା
ୟଦେବେଦମପ୍ରତିରୂପଂ ପଶ୍ୟତି ସ ଏବ ସ ପାପ୍ମା ।। ୪।।

ଅଥ ହ ଶ୍ରୋତ୍ରମୂଚୁସ୍ତ୍ୱଂ ନ ଉଦ୍ଗାୟେତି ତଥେତି ତେଭ୍ୟଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମୁଦଗାୟଦ୍ୟଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେ ଭୋଗସ୍ତଂ
ଦେବେଭ୍ୟ ଆଗାୟଦ୍ୟଳ୍ଲଲ୍ୟାଣꣳ ଶୃଣୋତି ତଦାତ୍ମନେ ।
ତେ ବିଦୁରନେନ ବୈ ନ ଉଦ୍ଗାତ୍ରାଽତ୍ୟେଷ୍ୟନ୍ତୀତି ତମଭିଦ୍ରୁତ୍ୟ ପାପ୍ମନାଽବିଧ୍ୟନ୍ସ ୟଃ ସ ପାପ୍ମା
ୟଦେବେଦମପ୍ରତିରୂପꣳ ଶୃଣୋତି ସ ଏବ ସ ପାପ୍ମା ।। ୫।।

ଅଥ ହ ମନ ଊଚୁସ୍ତ୍ୱଂ ନ ଉଦ୍ଗାୟେତି ତଥେତି ତେଭ୍ୟୋ ମନ ଉଦଗାୟଦ୍ୟୋ ମନସି ଭୋଗସ୍ତଂ
ଦେବେଭ୍ୟ ଆଗାୟଦ୍ୟଳ୍ଲଲ୍ୟାଣꣳ ସଙ୍କଲ୍ପୟତି ତଦାତ୍ମନେ ।
ତେ ବିଦୁରନେନ ବୈ ନ ଉଦ୍ଗାତ୍ରାଽତ୍ୟେଷ୍ୟନ୍ତୀତି ତମଭିଦ୍ରୁତ୍ୟ ପାପ୍ମନାଽବିଧ୍ୟନ୍ସ ୟଃ ସ ପାପ୍ମା
ୟଦେବେଦମପ୍ରତିରୂପꣳ ସଙ୍କଲ୍ପୟତି ସ ଏବ ସ ପାପ୍ୟୈବମୁ ଖଲ୍ବେତା ଦେବତାଃ
ପାପ୍ମଭିରୁପାସୃଜନ୍ନେବମେନାଃ ପାପ୍ମନାଽବିଧ୍ୟନ୍ ।। ୬।।

Not for Commercial Use

ଅଥ ହେମମାସନ୍ୟଂ ପ୍ରାଣମୂଚୁସ୍ତ୍ୱଂ ନ ଉଦ୍ଗାୟେତି ତଥେତି ତେଭ୍ୟ ଏଷ
ପ୍ରାଣ ଉଦଗାୟତ୍ତେ ବିଦୁରନେନ ବୈ ନ ଉଦ୍ଗାତ୍ରାଽତ୍ୟେଷ୍ୟନ୍ତୀତି ତଦଭିଦ୍ରୁତ୍ୟ
ପାପ୍ମନାବିବ୍ୟଧ୍ସନ୍ସ ୟଥାଽଶ୍ମାନମୃତ୍ୱା ଲୋଷ୍ଟୋ ବିଧ୍ୱଂସେତୈବଂ
ହୈବ ବିଧ୍ୱଂସମାନା ବିଷ୍ୱଞ୍ଚୋ ବିନେଶୁସ୍ତତୋ ଦେବା ଅଭବନ୍ ପରାସୁରା
ଭବତ୍ୟାତ୍ମନା ପରାସ୍ୟ ଦ୍ୱିଷନ୍ଭ୍ରାତୃବ୍ୟୋ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୭।।

ତେ ହୋଚୁଃ କ୍ୱ ନୁ ସୋଽଭୂଦ୍ୟୋ ନ ଇତ୍ଥମସକ୍ତେତ୍ୟୟମାସ୍ୟେଽନ୍ତରିତି ସୋଽୟାସ୍ୟ
ଆଙ୍ଗିରସୋଽଙ୍ଗାନାଂ ହି ରସଃ ।। ୮।।

ସା ବା ଏଷା ଦେବତା ଦୂର୍ନାମ ଦୂରଂ ହ୍ୟସ୍ୟା ମୃତ୍ୟୁର୍ଦୂରଂ ହ ବା
ଅସ୍ମାନ୍-ମୃତ୍ୟୁର୍ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୯।।

ସା ବା ଏଷା ଦେବତୈତାସାଂ ଦେବତାନାଂ ପାପ୍ମାନଂ ମୃତ୍ୟୁମପହତ୍ୟ ୟତ୍ରାସାଂ
ଦିଶାମନ୍ତସ୍ତଦ୍ମମୟ୍ୟାଂଚକାର ତଦାସାଂ ପାପ୍ମନୋ ବିନ୍ୟଦଧାତ୍ତସ୍ମାନ୍ନ
ଜନମିୟ୍ୟାନ୍ନାନ୍ତମିୟ୍ୟାନ୍ନେପ୍ସାପ୍ମାନଂ ମୃତ୍ୟୁମନ୍ୱବାୟ୍ୟାନୀତି ।। ୧୦।।

ସା ବା ଏଷା ଦେବତୈତାସାଂ ଦେବତାନାଂ ପାପ୍ମାନଂ ମୃତ୍ୟୁମପହତ୍ୟାଥୈନା
ମୃତ୍ୟୁମତ୍ୟବହତ୍ ।। ୧୧।।

ସ ବୈ ବାଚମେବ ପ୍ରଥମାମତ୍ୟବହତ୍ସା ୟଦା ମୃତ୍ୟୁମତ୍ୟମୁଚ୍ୟତ
ସୋଽଗ୍ନିରଭବତ୍ସୋଽୟମଗ୍ନିଃ ପରେଣ ମୃତ୍ୟୁମତିକ୍ରାନ୍ତୋ ଦୀପ୍ୟତେ ।। ୧୨।।

ଅଥ ପ୍ରାଣମତ୍ୟବହତ୍ସ ୟଦା ମୃତ୍ୟୁମତ୍ୟମୁଚ୍ୟତ ସ ବାୟୁରଭବତ୍ସୋଽୟଂ
ବାୟୁଃ ପରେଣ ମୃତ୍ୟୁମତିକ୍ରାନ୍ତଃ ପବତେ ।। ୧୩।।

ଅଥ ଚକ୍ଷୁରତ୍ୟବହତ୍ତଦ୍ୟଦା ମୃତ୍ୟୁମତ୍ୟମୁଚ୍ୟତ ସ ଆଦିତ୍ୟୋଽଭବତ୍ସୋଽସାବାଦିତ୍ୟଃ
ପରେଣ ମୃତ୍ୟୁମତିକ୍ରାନ୍ତସ୍ତପତି ।। ୧୪।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ଶ୍ରୋତ୍ରମତ୍ୟବହଉଦ୍ୟଦା ମୃତ୍ୟୁମତ୍ୟମୁଚ୍ୟତ ତା
ଦିଶୋଽଭବଂସ୍ତା ଇମା ଦିଶଃ ପରେଣ ମୃତ୍ୟୁମତିକ୍ରାନ୍ତାଃ ।। ୧୫।।

ଅଥ ମନୋଽତ୍ୟବହଉଦ୍ୟଦା ମୃତ୍ୟୁମତ୍ୟମୁଚ୍ୟତ ସ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଅଭବତ୍ସୋଽସୌ
ଚନ୍ଦ୍ରଃ ପରେଣ ମୃତ୍ୟୁମତିକ୍ରାନ୍ତୋ ଭାତ୍ୟେବଂ ହ ବା ଏନମେଷା ଦେବତା
ମୃତ୍ୟୁମତିବହତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧୬।।

ଅଥାତ୍ମନେଽନ୍ନାଦ୍ୟମାଗାୟଦ୍ୟଦ୍ଧି କିଂଚାନ୍ନମଦ୍ୟତେଽନେନୈବ ତଦଦ୍ୟତ ଇହ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି ।। ୧୭।।

ତେ ଦେବା ଅବ୍ରୁବନ୍ନେତାବଦ୍ବା ଇଦଂ ସର୍ବଂ ୟଦନ୍ନଂ ତଦାତ୍ମନ ଆଗାସୀରନୁ ନୋଽସ୍ମିନ୍ନନ୍ନ
ଆଭଜସ୍ୱେତି ତେ ବୈ ମାଽଭିସଂବିଶତେତି ତଥେତି ତଂ ସମନ୍ତଂ ପରିଣ୍ୟବିଶନ୍ତ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟଦନେନାନ୍ନମତ୍ତି ତେନୈତାସ୍ତୃପ୍ୟନ୍ତ୍ୟେବଂ ହ ବା ଏନଂ ସ୍ୱା ଅଭିସଂବିଶନ୍ତି ଭର୍ତା
ସ୍ୱାନାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠଃ ପୁର ଏତା ଭବତ୍ୟନ୍ନାଦୋଽଧିପତିର୍ୟ ଏବଂ ବେଦ ୟ ଉ ହୈବଂବିଦଂ ସ୍ପେଷ୍ଟୁ
ପ୍ରତି ପ୍ରତିର୍ବୁଭୂଷତି ନ ହୈବାଲଂ ଭାର୍ୟେଭ୍ୟୋ ଭବତ୍ୟଥ ୟ ଏବୈତମନୁଭବତି ଯୋ ବୈତମନୁ
ଭାର୍ୟାନ୍ ବୁଭୂର୍ଷତି ସ ହୈବାଲଂ ଭାର୍ୟେଭ୍ୟୋ ଭବତି ।। ୧୮।।

ସୋଽୟାସ୍ୟ ଆଙ୍ଗିରସୋଽଙ୍ଗାନାଂ ହି ରସଃ ପ୍ରାଣୋ ବା ଅଙ୍ଗାନାଂ ରସଃ
ପ୍ରାଣୋ ହି ବା ଅଙ୍ଗାନାଂ ରସସ୍ତସ୍ମାଦ୍ୟସ୍ମାଚ୍ଚସ୍ମାଚ୍ଚାଙ୍ଗାତ୍-ପ୍ରାଣ ଉତ୍କ୍ରାମତି
ତଦେବ ତଚ୍ଛୁଷ୍ୟତ୍ୟେଷ ହି ବା ଅଙ୍ଗାନାଂ ରସଃ ।। ୧୯।।

ଏଷ ଉ ଏବ ବୃହସ୍ପତିର୍ବାଗ୍ ବୈ ବୃହତୀ ତସ୍ୟା ଏଷ ପତିସ୍ତସ୍ମାଦୁ ବୃହସ୍ପତିଃ ।। ୨୦।।

ଏଷ ଉ ଏବ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିର୍ବାଗ୍ ବୈ ବ୍ରହ୍ମ ତସ୍ୟା ଏଷ ପତିସ୍ତସ୍ମାଦୁ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିଃ ।। ୨୧।।

ଏଷ ଉ ଏବ ସାମ ବାଗ୍ ବୈ ସାମୈଷ ସା ଚାମଶ୍ଚେତି ତତ୍ସାମ୍ନଃ ସାମତ୍ୱମ୍ ।
ୟଦ୍ୱୈବ ସମଃ ପୁଷିଣା ସମୋ ମଶକେନ ସମୋ ନାଗେନ ସମ ଏଭିସ୍ତ୍ରିଭିର୍ଲୋକୈଃ ସମୋଽନେନ
ସର୍ବେଣ ତସ୍ମାଦ୍ୱୈବ ସାମାଶ୍ନୁତେ ସାମ୍ନଃ ସାୟୁଜ୍ୟଂ ସଲୋକତାଂ ୟ ଏବମେତତ୍ସାମ ବେଦ ।। ୨୨।।

Not For Commercial Use

ଏଷ ଉ ବା ଉଦ୍ଗୀଥଃ ପ୍ରାଣୋ ବା ଉତ୍-ପ୍ରାଣେନ ହୀଦꣳ ସର୍ବମୁତ୍ତବ୍ଧଂ
ବାଗେବ ଗୀଥୋଚ୍ଚ ଗୀଥା ଚେତି ସ ଉଦ୍ଗୀଥଃ ।। ୨୩।।

ତଦ୍ଧାପି ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତଶ୍ଚୈକିତାନେୟୋ ରାଜାନଂ ଭକ୍ଷୟନ୍ନୁବାଚାୟଂ ତ୍ୟସ୍ୟ ରାଜା ମୂର୍ଧାନଂ
ବିପାତୟତାଦ୍ୟଦିତୋꣳୟାସ୍ୟ ଆଙ୍ଗିରସୋꣳନ୍ୟେନୋଦଗାୟଦିତି
ବାଚା ଚ ହ୍ୟେବ ସ ପ୍ରାଣେନ ଚୋଦଗାୟଦିତି ।। ୨୪।।

ତସ୍ୟ ହୈତସ୍ୟ ସାମ୍ନୋ ୟଃ ସ୍ୱଂ ବେଦ ଭବତି ହାସ୍ୟ ସ୍ୱଂ ତସ୍ୟ ବୈ ସ୍ୱର ଏବ ସ୍ୱଂ
ତସ୍ମାଦାର୍ତ୍ୱିଜ୍ୟଂ କରିଷ୍ୟନ୍ବାଚି ସ୍ୱରମିଚ୍ଛେତ ତୟା ବାଚା ସ୍ୱରସଂପନ୍ନୟାର୍ତ୍ୱିଜ୍ୟଂ
କୁର୍ୟ୍ୟାତ୍ତସ୍ମାଦ୍ୟଙ୍କେ ସ୍ୱରବନ୍ତଂ ଦିଦୃକ୍ଷନ୍ତ ଏବ ।
ଅଥୋ ୟସ୍ୟ ସ୍ୱଂ ଭବତି ଭବତି ହାସ୍ୟ ସ୍ୱଂ ୟ ଏବମେତତ୍ସାମ୍ନଃ ସ୍ୱଂ ବେଦ ।। ୨୫।।

ତସ୍ୟ ହୈତସ୍ୟ ସାମ୍ନୋ ୟଃ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ ବେଦ ଭବତି ହାସ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ ତସ୍ୟ ବୈ
ସ୍ୱର ଏବ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ ଭବତି ହାସ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ ୟ ଏବମେତତ୍ସାମ୍ନଃ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ ବେଦ ।। ୨୬।।

ତସ୍ୟ ହୈତସ୍ୟ ସାମ୍ନୋ ୟଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ବେଦ ପ୍ରତି ହ ତିଷ୍ଠତି ତସ୍ୟ
ବୈ ବାଗେବ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବାଚି ହି ଖଲ୍ୱେଷ ଏତତ୍-ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୋ ଗୀୟତେꣳନ୍ନ
ଇତ୍ୟୁ ହୈକ ଆହୁଃ ।। ୨୭।।

ଅଥାତଃ ପବମାନାନାମେବାଭ୍ୟାରୋହଃ ସ ବୈ ଖଲୁ ପ୍ରସ୍ତୋତା ସାମ
ପ୍ରସ୍ତୌତି ସ ୟତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁୟାତ୍ତଦେତାନି ଜପେତ୍ ।
ଅସତୋ ମା ସଦ୍ଗମୟ ତମସୋ ମା ଜ୍ୟୋତିର୍ଗମୟ ମୃତ୍ୟୋର୍ମାꣳମୃତଂ ଗମୟେତି ସ ୟଦାହାସତୋ ମା
ସଦ୍ଗମୟେତି ମୃତ୍ୟୁର୍ବା ଅସତ୍ପ୍ରଦମୃତଂ ମୃତ୍ୟୋର୍ମାꣳମୃତଂ ଗମୟାମୃତଂ ମା କୁର୍ବିତ୍ୟେବୈତଦାହ
ତମସୋ ମା ଜ୍ୟୋତିର୍ଗମୟେତି ମୃତ୍ୟୁର୍ବୈ ତମୋ ଜ୍ୟୋତିରମୃତଂ ମୃତ୍ୟୋର୍ମାꣳମୃତଂ ଗମୟାମୃତଂ ମା
କୁର୍ବିତ୍ୟେବୈତଦାହ ମୃତ୍ୟୋର୍ମାꣳମୃତଂ ଗମୟେତି ନାତ୍ର ତିରୋହିତମିବାସ୍ତି ।

Not For Commercial Use

ଅଥ ଯ୍ୟନୀତରାଣି ସ୍ତୋତ୍ରାଣି ତେଷ୍ୱାତ୍ମନେଽନ୍ନାଦ୍ୟମାଗାୟେତ୍ତସ୍ମାଦୁ ତେଷୁ ବରଂ ବୃଣୀତ ୟଂ କାମଂ କାମୟେତ ତଽ ସ ଏଷ ଏବଂବିଦୁଦ୍ଗାତାତ୍ମନେ ବା ୟଜମାନାୟ ବା ୟଂ କାମଂ କାମୟତେ ତମାଗାୟତି ତଦ୍ଧୈତଲ୍ଲୋକଜିଦେବ ନ ହୈବାଲୋକ୍ୟତାୟା ଆଶାଽସ୍ତି ୟ ଏବମେତତ୍ସାମ ବେଦ ।। ୨୮।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଆତ୍ମୈବେଦମଗ୍ର ଆସୀତ୍ ପୁରୁଷବିଧଃ ସୋଽନୁବୀକ୍ଷ୍ୟ ନାନ୍ୟଦାତ୍ମନୋଽପଶ୍ୟତ୍ ସୋଽହମସ୍ମୀତ୍ୟଗ୍ରେ ବ୍ୟାହରତ୍ତତୋଽହନ୍ନାମାଭବତ୍ତସ୍ମାଦପ୍ୟେତର୍ହ୍ୟାମନ୍ତ୍ରିତୋଽହମୟମିତ୍ୟେବାଗ୍ର ଉକ୍ତ୍ୱାଽଥାନ୍ୟନ୍ନାମ ପ୍ରବ୍ରୂତେ ୟଦସ୍ୟ ଭବତି ସ ୟତ୍-ପୂର୍ବୋଽସ୍ମାତ୍ସର୍ବସ୍ମାତ୍ସର୍ବାନ୍ପାପ୍ମନ ଔଷତ୍ତସ୍ମାତ୍-ପୁରୁଷଃ ଓଷତି ହ ବୈ ସ ତଂ ୟୋଽସ୍ମାତ୍-ପୂର୍ବୋ ବୁଭୂଷତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧।।

ସୋଽବିଭେତ୍ତସ୍ମାଦେକାକୀ ବିଭେତି ସ ହାୟମୀକ୍ଷାଂଚକ୍ରେ ୟନ୍ମଦନ୍ୟନ୍ନାସ୍ତି କସ୍ମାନ୍ନୁ ବିଭେମୀତି ତତ ଏବାସ୍ୟ ଭୟଂ ବୀୟାୟ କସ୍ମାଦ୍ଧ୍ୟଭେଷ୍ୟଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟାଦ୍ୱୈ ଭୟଂ ଭବତି ।। ୨।।

ସ ବୈ ନୈବ ରେମେ ତସ୍ମାଦେକାକୀ ନ ରମତେ ସ ଦ୍ୱିତୀୟମୈଚ୍ଛତ୍ ।
ସ ହୈତାବାନାସ ୟଥା ସ୍ତ୍ରୀପୁମାଽସୌ ସଂପରିଷ୍ୱକ୍ତୌ ସ ଇମମେବାତ୍ମାନଂ ଦ୍ୱେଧାଽପାତୟତ୍ତତଃ ପତିଶ୍ଚ ପତ୍ନୀ ଚାଭବତାଂ ତସ୍ମାଦିଦମର୍ଧବୃଗଲମିବ ସ୍ୱ ଇତି ହ ସ୍ମାହ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟସ୍ତସ୍ମାଦୟମାକାଶଃ ସ୍ତ୍ରିୟା ପୂର୍ୟତ ଏବ ତାଽ ସମଭବତ୍ତତୋ ମନୁଷ୍ୟା ଅଜାୟନ୍ତ ।। ୩।।

ସୋ ହେୟମୀକ୍ଷାଂଚକ୍ରେ କଥଂ ନୁ ମାଽଽତ୍ମନ ଏବ ଜନୟିତ୍ୱା ସଂଭବତି ହନ୍ତ ତିରୋଽସାନୀତି ସା ଗୌରଭବଦୃଷଭ ଇତରସ୍ତାଽ ସମେବାଭବତ୍ତତୋ ଗାବୋଽଜାୟନ୍ତ ବଡବେତରାଽଭବଦଶ୍ୱବୃଷ ଇତରୋ ଗର୍ଦଭୀତରା ଗର୍ଦଭ ଇତରସ୍ତାଽ ସମେବାଭବତ୍ତତ ଏକଶଫମଜାୟତାଽଜେତରାଭବଦ୍ବସ୍ତ ଇତରୋଽବିରିତରା ମେଷ ଇତରସ୍ତାଽ ସମେବାଭବତ୍ତତୋଽଜାବୟୋଽଜାୟନ୍ତୈବମେବ ୟଦିଦଂ କିଂଚ ମିଥୁନମା ପିପୀଲିକାଭ୍ୟସ୍ତତ୍ସର୍ବମସୃଜତ ।। ୪।।

Not for Commercial Use

ସୋଽବେଦହଂ ବାବ ସୃଷ୍ଟିରସ୍ମ୍ୟହଽ ହୀଦଽ ସର୍ବମସୃକ୍ଷୀତି
ତତଃ ସୃଷ୍ଟିରଭବତ୍ସୃଷ୍ଟ୍ୟାଽ ହାସ୍ୟୈତସ୍ୟାଂ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୫।।

ଅଥେତ୍ୟଭ୍ୟମଚ୍ଛତ୍ର ମୁଖାଚ୍ଚ ୟୋନେର୍ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ଚାଗ୍ନିମସୃଜତ
ତସ୍ମାଦେତଦୁଭୟମଲୋମକମନ୍ତରତୋଽଲୋମକା ହି ୟୋନିରନ୍ତରତଃ ।
ତଦ୍ୟଦିଦମାହୁରମୁଂ ୟଜାମୁଂ ୟଜେତ୍ୟେକୈକଂ ଦେବମେତସ୍ୟୈବ ସା
ବିସୃଷ୍ଟିରେଷ ଉ ହ୍ୟେବ ସର୍ବେ ଦେବାଃ ।
ଅଥ ୟଚ୍ଛିଂଚେଦମାର୍ଦ୍ରଂ ତଦ୍ରେତସୋଽସୃଜତ ତଦୁ ସୋମ ଏତାବଦ୍ବା ଇଦଽ ସର୍ବମନ୍ନଂ ଚୈବାନ୍ନାଦଶ୍ଚ
ସୋମ ଏବାନ୍ନମଗ୍ନିରନ୍ନାଦଃ ସୈଷା ବ୍ରହ୍ମଣୋଽତିସୃଷ୍ଟିର୍ୟଚ୍ଛ୍ରେୟସୋ ଦେବାନସୃଜତାଥ ୟନ୍ମର୍ତ୍ୟଃ
ସନ୍ନମୃତାନସୃଜତ ତସ୍ମାଦତିସୃଷ୍ଟିରତିସୃଷ୍ଟ୍ୟାଽ ହାସ୍ୟୈତସ୍ୟାଂ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୬।।

ତଦ୍ଧେଦଂ ତର୍ହ୍ୟବ୍ୟାକୃତମାସୀତ୍ତନ୍ନାମରୂପାଭ୍ୟାମେବ ବ୍ୟାକ୍ରିୟତାସୌ
ନାମାଽୟମିଦଽରୂପ ଇତି ତଦିଦମପ୍ୟେତର୍ହି ନାମରୂପାଭ୍ୟାମେବ
ବ୍ୟାକ୍ରିୟତେଽସୌନାମାୟମିଦଽରୂପ ଇତି ସ ଏଷ ଇହ ପ୍ରବିଷ୍ଟଃ ।
ଆନଖାଗ୍ରେଭ୍ୟୋ ୟଥା କ୍ଷୁରଃ କ୍ଷୁରଧାନେଽବହିତଃ ସ୍ୟାଦ୍ବିଶ୍ୱଂଭରୋ ବା
ବିଶ୍ୱଂଭରକୁଲାୟେ ତଂ ନ ପଶ୍ୟନ୍ତି ।
ଅକୃତ୍ସ୍ନୋ ହି ସଃ ପ୍ରାଣନ୍ନେବ ପ୍ରାଣୋ ନାମ ଭବତି ।
ବଦନ୍ ବାକ୍ ପଶ୍ୟଽଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶୃଣ୍ୱନ୍ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ମନ୍ୱାନୋ ମନସ୍ତାନ୍ୟସ୍ୟୈତାନି କର୍ମନାମାନ୍ୟେବ ।
ସ ୟୋଽତ ଏକୈକମୁପାସ୍ତେ ନ ସ ବେଦାକୃତ୍ସ୍ନୋ ହ୍ୟେଷୋଽତ ଏକୈକେନ
ଭବତ୍ୟାତ୍ମେତ୍ୟେବୋପାସୀତାତ୍ର ହ୍ୟେତେ ସର୍ବ ଏକଂ ଭବନ୍ତି ।
ତଦେତତ୍ପଦନୀୟମସ୍ୟ ସର୍ବସ୍ୟ ୟଦୟମାତ୍ମାଽନେନ ହ୍ୟେତତ୍ସର୍ବଂ ବେଦ ।
ୟଥା ହ ବୈ ପଦେନାନୁବିନ୍ଦେଦେବଂ କୀର୍ତିଂ ଶ୍ଲୋକଂ ବିନ୍ଦତେ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୭।।

Not For Commercial Use

ତଦେତତ୍-ପ୍ରେୟଃ ପୁତ୍ରାତ୍-ପ୍ରେୟୋ ବିତ୍ତାତ୍-ପ୍ରେୟୋଽନ୍ୟସ୍ମାତ୍ସର୍ବସ୍ମାଦନ୍ତରତରଂ ୟଦୟମାତ୍ମା ।
ସ ଯୋଽନ୍ୟମାତ୍ମନଃ ପ୍ରିୟଂ ବ୍ରୁବାଣଂ ବ୍ରୂୟାତ୍ ପ୍ରିୟꣳ ରୋତ୍ସ୍ୟତୀତୀଶ୍ୱରୋ ହ ତଥୈବ
ସ୍ୟାଦାତ୍ମାନମେବ ପ୍ରିୟମୁପାସୀତ ସ ୟ ଆତ୍ମାନମେବ ପ୍ରିୟମୁପାସ୍ତେ ନ ହାସ୍ୟ ପ୍ରିୟଂ
ପ୍ରମାୟୁକଂ ଭବତି ।। ୮।।

ତଦାହୁର୍ୟଦ୍ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟୟା ସର୍ବଂ ଭବିଷ୍ୟନ୍ତୋ ମନୁଷ୍ୟା ମନ୍ୟନ୍ତେ କିମୁ
ତଦ୍ବ୍ରହ୍ମାꣳବେଦ୍ୟସ୍ମାଓ୍ଅସର୍ବମଭବଦିତି ।। ୯।।

ବ୍ରହ୍ମ ବା ଇଦମଗ୍ର ଆସୀଓ୍ଦାତ୍ମାନମେବାବେଦହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମୀତି ।
ତସ୍ମାଓ୍ଅସର୍ବମଭବତ୍ ତଦ୍ୟୋ ଯୋ ଦେବାନାଂ ପ୍ରତ୍ୟବୁଧ୍ୟତ ସ ଏବ ତଦଭବଓ୍ଅର୍ଷୀଣାଂ
ତଥା ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ତଦ୍ଧୈତତ୍ପଶ୍ୟନ୍ନୃଷିର୍ବାମଦେବଃ ପ୍ରତିପେଦେꣳହଂ ମନୁରଭବꣳ ସୂର୍ୟଶ୍ଚେତି ।
ତଦିଦମପ୍ୟେତର୍ହି ୟ ଏବଂ ବେଦାꣳହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମୀତି ସ ଇଦꣳ ସର୍ବଂ ଭବତି ତସ୍ୟ ହ
ନ ଦେବାଶ୍ଚନାଭୂତ୍ୟା ଈଶତେ ।
ଆତ୍ମା ହ୍ୟେଷାꣳ ସ ଭବତ୍ୟଥ ଯୋଽନ୍ୟାଂ ଦେବତାମୁପାସ୍ତେଽନ୍ୟୋଽସାବନ୍ୟୋଽହମସ୍ମୀତି
ନ ସ ବେଦ ୟଥା ପଶୁରେବꣳ ସ ଦେବାନାମ୍ ।
ୟଥା ହ ବୈ ବହବଃ ପଶବୋ ମନୁଷ୍ୟଂ ଭୁଞ୍ଜ୍ୟୁରେବମେକୈକଃ ପୁରୁଷୋ ଦେବାନ୍
ଭୁନକ୍ତ୍ୟେକସ୍ମିନ୍ନେବ ପଶାବାଦୀୟମାନେଽପ୍ରିୟଂ ଭବତି କିମୁ ବହୁଷୁ ତସ୍ମାଦେଷାଂ ତନ୍ନ ପ୍ରିୟଂ
ୟଦେତନ୍ମନୁଷ୍ୟା ବିଦ୍ୟୁଃ ।। ୧୦।।

ବ୍ରହ୍ମ ବା ଇଦମଗ୍ର ଆସୀଦେକମେବ ତଦେକꣳ ସନ୍ନ ବ୍ୟଭବତ୍ ତଚ୍ଛ୍ରେୟୋରୂପମତ୍ୟସୃଜତ
କ୍ଷତ୍ରଂ ୟାନ୍ୟେତାନି ଦେବତ୍ରା କ୍ଷତ୍ରାଣୀନ୍ଦ୍ରୋ ବରୁଣଃ ସୋମୋ ରୁଦ୍ରଃ ପର୍ଜନ୍ୟୋ ୟମୋ
ମୃତ୍ୟୁରୀଶାନ ଇତି ।
ତସ୍ମାତ୍ କ୍ଷତ୍ରାପୂରଂ ନାସ୍ତି ତସ୍ମାଦ୍ବ୍ରାହ୍ମଣଃ କ୍ଷତ୍ରିୟମଧସ୍ତାଦୁପାସ୍ତେ ରାଜସୂୟେ କ୍ଷତ୍ର ଏବ ତଦ୍ୟଶୋ
ଦଧାତି ସୈଷା କ୍ଷତ୍ରସ୍ୟ ଯୋନିର୍ୟଦ୍ବ୍ରହ୍ମ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟଦ୍ୟପି ରାଜା ପରମତାଂ ଗଚ୍ଛତି ବ୍ରହ୍ମୈବାନ୍ତତ ଉପନିଶ୍ରୟତି ସ୍ୱାଂ ଯୋନିଂ ୟ ଉ ଏନꣳ ହିନସ୍ତି
ସ୍ୱାꣳ ସ ଯୋନିମୃଚ୍ଛତି ସ ପାପୀୟାନ୍ ଭବତି ୟଥା ଶ୍ରେୟାꣳସꣳ ହିꣳସିତ୍ୱା ।। ୧୧।।

Not For Commercial Use

ସ ନୈବ ବ୍ୟଭବତ୍ ସ ବିଶମସୃଜତ ୟାନ୍ୟେତାନି ଦେବଜାତାନି ଗଣଶ
ଆଖ୍ୟାୟନ୍ତେ ବସବୋ ରୁଦ୍ରା ଆଦିତ୍ୟା ବିଶ୍ୱେଦେବା ମରୁତ ଇତି ।। ୧୨।।

ସ ନୈବ ବ୍ୟଭବତ୍ ସ ଶୌଦ୍ରଂ ବର୍ଣ୍ଣମସୃଜତ ପୂଷଣମିୟଂ ବୈ
ପୂଷେୟଂ ହୀଦଂ ସର୍ବଂ ପୁଷ୍ୟତି ୟଦିଦଂ କିଂଚ ।। ୧୩।।

ସ ନୈବ ବ୍ୟଭବତ୍ତଚ୍ଛ୍ରେୟୋରୂପମତ୍ୟସୃଜତ ଧର୍ମଂ ତଦେତତ୍ କ୍ଷତ୍ରସ୍ୟ କ୍ଷତ୍ରଂ ୟଦ୍ଧର୍ମସ୍ତସ୍ମାଦ୍ଧର୍ମାତ୍ପରଂ
ନାସ୍ତ୍ୟଥୋ ଅବଲୀୟାନ୍ ବଲୀୟାଂସମାଶଂସତେ ଧର୍ମେଣ ୟଥା ରାଜ୍ଞୈବଂ ୟୋ ବୈ ସ
ଧର୍ମଃ ସତ୍ୟଂ ବୈ ତତ୍ତସ୍ମାତ୍ ସତ୍ୟଂ ବଦନ୍ତମାହୁର୍ଧର୍ମଂ ବଦତୀତି ଧର୍ମଂ ବା ବଦନ୍ତଂ ସତ୍ୟଂ
ବଦତୀତ୍ୟେତଦ୍ଧ୍ୟେବୈତଦୁଭୟଂ ଭବତି ।। ୧୪।।

ତଦେତଦ୍ବ୍ରହ୍ମ କ୍ଷତ୍ରଂ ବିଟ୍ ଶୂଦ୍ରସ୍ତଦଗ୍ନିନୈବ ଦେବେଷୁ ବ୍ରହ୍ମାଭବଦ୍ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ମନୁଷ୍ୟେଷୁ କ୍ଷତ୍ରିୟେଣ
କ୍ଷତ୍ରିୟୋ ବୈଶ୍ୟେନ ବୈଶ୍ୟଃ ଶୂଦ୍ରେଣ ଶୂଦ୍ରସ୍ତସ୍ମାଦଗ୍ନାବେବ ଦେବେଷୁ ଲୋକମିଚ୍ଛନ୍ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ
ମନୁଷ୍ୟେଷ୍ବେତାଭ୍ୟାଂ ହି ରୂପାଭ୍ୟାଂ ବ୍ରହ୍ମାଭବତ୍ ।
ଅଥ ୟୋ ହ ବା ଅସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍ସ୍ୱଂ ଲୋକମଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ପ୍ରୈତି ସ ଏନମବିଦିତୋ ନ ଭୁନକ୍ତି ୟଥା ବେଦୋ
ବାଽନନୂକ୍ତୋଽନ୍ୟଦ୍ୱା କର୍ମାକୃତଂ ୟଦିହ ବା ଅପ୍ୟନେବଂବିନ୍ମହତ୍-ପୁଣ୍ୟଂ କର୍ମ କରୋତି
ତଦ୍ଧାସ୍ୟାନ୍ତତଃ କ୍ଷୀୟତ ଏବାତ୍ମାନମେବ ଲୋକମୁପାସୀତ ସ ୟ ଆତ୍ମାନମେବ ଲୋକମୁପାସ୍ତେ ନ
ହାସ୍ୟ କର୍ମ କ୍ଷୀୟତେ ।
ଅସ୍ମାଦ୍ଧ୍ୟେବାତ୍ମନୋ ୟଦ୍ୟତ୍କାମୟତେ ତତ୍ସୃଜତେ ।। ୧୫।।

ଅଥୋ ଅୟଂ ବା ଆତ୍ମା ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ଲୋକଃ ସ ୟଜ୍ଜୁହୋତି ୟଦ୍ୟଜତେ ତେନ ଦେବାନାଂ
ଲୋକୋଽଥ ୟଦନୁବ୍ରୂତେ ତେନ ଋଷୀଣାମଥ ୟତ୍ପିତୃଭ୍ୟୋ ନିପୃଣାତି ୟତ୍ପ୍ରଜାମିଚ୍ଛତେ ତେନ
ପିତୃଣାମଥ ୟନ୍ମନୁଷ୍ୟାନ୍ବାସୟତେ ୟଦେଭ୍ୟୋଽଶନଂ ଦଦାତି ତେନ ମନୁଷ୍ୟାଣାମଥ
ୟତ୍ପଶୁଭ୍ୟସ୍ତୃଣୋଦକଂ ବିନ୍ଦତି ତେନ ପଶୂନାଂ ୟଦସ୍ୟ ଗୃହେଷୁ ଶ୍ୱାପଦା ବୟାଂସ୍ୟାପିପୀଲିକାଭ୍ୟ
ଉପଜୀବନ୍ତି ତେନ ତେଷାଂ ଲୋକୋ ୟଥା ହ ବୈ ସ୍ୱାୟ ଲୋକାୟାରିଷ୍ଟିମିଚ୍ଛେଦେବଂ
ହୈବଂବିଦେ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟରିଷ୍ଟିମିଚ୍ଛନ୍ତି ତଦ୍ୱା ଏତଦ୍ୱିଦିତଂ ମୀମାଂସିତମ୍ ।। ୧୬।।

Not for Commercial Use

ଆତ୍ମୈବେଦମଗ୍ର ଆସୀଦେକ ଏବ ସୋଽକାମୟତ ଜାୟା ମେ ସ୍ୟାଦଥ ପ୍ରଜାୟେୟାଥ
ବିତ୍ତଂ ମେ ସ୍ୟାଦଥ କର୍ମ କୁର୍ବୀୟେତ୍ୟେତାବାନ୍ ବୈ କାମୋ ନେଚ୍ଛଂଶ୍ଚ ନାତୋ
ଭୂୟୋ ବିନ୍ଦେତ୍ତସ୍ମାଦପ୍ୟେତର୍ହ୍ୟେକାକୀ କାମୟତେ ଜାୟା ମେ ସ୍ୟାଦଥ ପ୍ରଜାୟେୟାଥ
ବିତ୍ତଂ ମେ ସ୍ୟାଦଥ କର୍ମ କୁର୍ବୀୟେତି ସ ୟାବଦପ୍ୟେତେଷାମେକୈକଂ ନ ପ୍ରାପ୍ନୋତ୍ୟକୃତ୍ସ୍ନ
ଏବ ତାବନ୍ ମନ୍ୟତେ ତସ୍ୟୋ କୃତ୍ସ୍ନତା ମନ ଏବାସ୍ୟାତ୍ମା ବାଗ୍ଜାୟା ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରଜା ଚକ୍ଷୁର୍ମାନୁଷଂ
ବିତ୍ତଂ ଚକ୍ଷୁଷା ହି ତଦ୍ବିନ୍ଦତେ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଦୈବଂ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ହି ତଚ୍ଛୃଣୋତ୍ୟାତ୍ମୈବାସ୍ୟ
କର୍ମାତ୍ମନା ହି କର୍ମ କରୋତି ସ ଏଷ ପାଙ୍କ୍ତୋ ୟଜ୍ଞଃ ପାଙ୍କ୍ତଃ ପଶୁଃ ପାଙ୍କ୍ତଃ ପୁରୁଷଃ ପାଙ୍କ୍ତମିଦଂ
ସର୍ବଂ ୟଦିଦଂ କିଂଚ ତଦିଦଂ ସର୍ବମାପ୍ନୋତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧୭।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ୟସ୍ରପ୍ତ୍ରାନ୍ନାନି ମେଧୟା ତପସାଽଜନୟତ୍ପିତା ।
ଏକମସ୍ୟ ସାଧାରଣଂ ଦ୍ୱେ ଦେବାନଭାଜୟତ୍ ।
ତ୍ରୀଣ୍ୟାତ୍ମନେଽକୁରୁତ ପଶୁଭ୍ୟ ଏକଂ ପ୍ରାୟଚ୍ଛତ୍ସ୍ମିନ୍ହ୍ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ୟଚ୍ଚ ପ୍ରାଣିତି ୟଚ୍ଚ ନ ।
କସ୍ମାତ୍ତାନି ନ କ୍ଷୀୟନ୍ତେଽଦ୍ୟମାନାନି ସର୍ବଦା ।
ୟୋ ବୈତାମକ୍ଷିତିଂ ବେଦ ସୋଽନ୍ନମତ୍ତି ପ୍ରତୀକେନ ।
ସ ଦେବାନପିଗଚ୍ଛତି ସ ଉର୍ଜମୁପଜୀବତୀତି ଶ୍ଲୋକାଃ ।। ୧।।

ୟସ୍ରପ୍ତ୍ରାନ୍ନାନି ମେଧୟା ତପସାଽଜନୟତ୍ପିତେତି ମେଧୟା ହି ତପସାଽଜନୟତ୍ପିତୈକମସ୍ୟ
ସାଧାରଣମିତୀଦମେବାସ୍ୟ ତତ୍ସାଧାରଣମନ୍ନଂ ୟଦିଦମଦ୍ୟତେ ।
ସ ୟ ଏତଦୁପାସ୍ତେ ନ ସ ପାପ୍ମନୋ ବ୍ୟାବର୍ତତେ ମିଶ୍ରଂ ହ୍ୟେତତ୍ ।
ଦ୍ୱେ ଦେବାନଭାଜୟଦିତି ହୁତଂ ଚ ପ୍ରହୁତଂ ଚ ତସ୍ମାଦ୍ଦେବେଭ୍ୟୋ ଜୁହ୍ୱତି ଚ ପ୍ର ଚ ଜୁହ୍ୱତ୍ୟଥୋ
ଆହୁର୍ଦର୍ଶପୂର୍ଣମାସାବିତି ।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମାନ୍ନେଷ୍ଟିୟାଜୁକଃ ସ୍ୟାତ୍ ।
ପଶୁଭ୍ୟ ଏକଂ ପ୍ରାୟଚ୍ଛଦିତି ତପ୍ରୟଃ ।
ପୟୋ ହ୍ୟେବାଗ୍ରେ ମନୁଷ୍ୟାଶ୍ଚ ପଶବଶ୍ଚୋପଜୀବନ୍ତି ତସ୍ମାତ୍ କୁମାରଂ ଜାତଂ ଘୃତଂ ବୈବାଗ୍ରେ
ପ୍ରତିଲେହୟନ୍ତି ସ୍ତନଂ ବାଽନୁଧାପୟନ୍ତ୍ୟଥ ବତ୍ସଂ ଜାତମାହୁରତୃଣାଦ ଇତି ।
ତସ୍ମିନ୍ ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ୟଚ୍ଚ ପ୍ରାଣିତି ୟଚ୍ଚ ନେତି ପୟସି
ହୀଦଂ ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ୟଚ୍ଚ ପ୍ରାଣିତି ୟଚ୍ଚ ନ ।
ତଦ୍ୟଦିଦମାହୁଃ ସଂବତ୍ସରଂ ପୟସା ଜୁହ୍ୱଦପ ପୁନର୍ମୃତ୍ୟୁଂ ଜୟତୀତି ନ ତଥା
ବିଦ୍ୟାଦ୍ୟଦହରେବ ଜୁହୋତି ତଦହଃ ପୁନର୍ମୃତ୍ୟୁମପଜୟତ୍ୟେବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ସର୍ବଂ ହି
ଦେବେଭ୍ୟୋଽନ୍ନାଦ୍ୟଂ ପ୍ରୟଚ୍ଛତି ।
କସ୍ମାତ୍ତାନି ନ କ୍ଷୀୟନ୍ତେଽଦ୍ୟମାନାନି ସର୍ବଦେତି ପୁରୁଷୋ ବା ଅକ୍ଷିତିଃ ସ ହୀଦମନ୍ନଂ ପୁନଃ
ପୁନର୍ଜନୟତେ ।
ୟୋ ବୈ ତାମକ୍ଷିତିଂବେଦେତି ପୁରୁଷୋ ବା ଅକ୍ଷିତିଃ ସ ହୀଦମନ୍ନଂ ଧିୟା ଧିୟା ଜନୟତେ ।
କର୍ମଭିର୍ୟଦ୍ଧୈତନ୍ନ କୁର୍ୟାତ୍କ୍ଷୀୟେତ ହ ସୋଽନ୍ନମତ୍ତି ପ୍ରତୀକେନେତି ମୁଖଂ ପ୍ରତୀକଂ
ମୁଖେନେତ୍ୟେତତ୍ର ଦେବାନପିଗଚ୍ଛତି ସ ଉର୍ଜମୁପଜୀବତୀତି ପ୍ରଶଂସା ।। ୨।।

ତ୍ରୀଣ୍ୟାତ୍ମନେଽକୁରୁତେତି ମନୋ ବାଚଂ ପ୍ରାଣଂ ତାନ୍ୟାତ୍ମନେଽକୁରୁତାନ୍ୟତ୍ରମନା ଅଭୂବଂ
ନାଦର୍ଶମନ୍ୟତ୍ରମନା ଅଭୂବଂ ନାଶ୍ରୌଷମିତି ମନସା ହ୍ୟେବ ପଶ୍ୟତି ମନସା ଶୃଣୋତି ।
କାମଃ ସଙ୍କଲ୍ପୋ ବିଚିକିତ୍ସା ଶ୍ରଦ୍ଧାଽଶ୍ରଦ୍ଧା ଧୃତିରଧୃତିର୍ହ୍ରୀର୍ଧୀର୍ଭୀରିତ୍ୟେତତ୍ସର୍ବଂ ମନ ଏବ ତସ୍ମାଦପି
ପୃଷ୍ଠତ ଉପସ୍ପୃଷ୍ଟୋ ମନସା ବିଜାନାତି ୟଃ କଶ୍ଚ ଶବ୍ଦୋ ବାଗେବ ସୈଷା ହ୍ୟନ୍ତମାୟତ୍ତୈଷା ହି ନ
ପ୍ରାଣୋଽପାନୋ ବ୍ୟାନ ଉଦାନଃ ସମାନୋଽନ ଇତ୍ୟେତତ୍ସର୍ବଂ ପ୍ରାଣ ଏବୈତନ୍ମୟୋ ବା ଅୟମାତ୍ମା
ବାଙ୍ମୟୋ ମନୋମୟଃ ପ୍ରାଣମୟଃ ।। ୩।।

ତ୍ରୟୋ ଲୋକା ଏତ ଏବ ବାଗେବାୟଂ ଲୋକୋ ମନୋଽନ୍ତରିକ୍ଷଲୋକଃ ପ୍ରାଣୋଽସୌ ଲୋକଃ ।। ୪।।

ତ୍ରୟୋ ବେଦା ଏତ ଏବ ବାଗେବର୍ଗ୍ୱେଦୋ ମନୋ ୟଜୁର୍ବେଦଃ ପ୍ରାଣଃ ସାମବେଦଃ ।। ୫।।

Not for Commercial Use

ଦେବାଃ ପିତରୋ ମନୁଷ୍ୟା ଏତ ଏବ ବାଗେବ ଦେବା ମନଃ ପିତରଃ ପ୍ରାଣୋ ମନୁଷ୍ୟାଃ ।। ୬।।

ପିତା ମାତା ପ୍ରଜୈତ ଏବ ମନ ଏବ ପିତା ବାଙ୍ମାତା ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରଜା ।। ୭।।

ବିଜ୍ଞାତଂ ବିଜିଜ୍ଞାସ୍ୟମବିଜ୍ଞାତମେତ ଏବ ୟଜୁଂଚ ବିଜ୍ଞାତଂ
ବାଚସ୍ତଦ୍ରୂପଂ ବାଗ୍ଘି ବିଜ୍ଞାତା ବାଗେନଂ ତଦ୍-ଭୂତ୍ୱାୟବତି ।। ୮।।

ୟଜୁଂଚ ବିଜିଜ୍ଞାସ୍ୟଂ ମନସସ୍ତଦ୍ରୂପଂ ମନୋ ହି ବିଜିଜ୍ଞାସ୍ୟଂ ମନ ଏନଂ ତଦ୍-ଭୂତ୍ୱାୟବତି ।। ୯।।

ୟଜୁଂଚାବିଜ୍ଞାତଂ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ତଦ୍ରୂପଂ ପ୍ରାଣୋ ହ୍ୟବିଜ୍ଞାତଃ ପ୍ରାଣ ଏନଂ ତଦ୍-ଭୂତ୍ୱାୟବତି ।। ୧୦।।

ତସ୍ୟୈ ବାଚଃ ପୃଥିବୀ ଶରୀରଂ ଜ୍ୟୋତୀରୂପମୟମଗ୍ନିସ୍ତଦ୍ୟାବତ୍ୟେବ ବାକ୍ତାବତୀ ପୃଥିବୀ
ତାବାନୟମଗ୍ନିଃ ।। ୧୧।।

ଅଥୈତସ୍ୟ ମନସୋ ଦ୍ୟୌଃ ଶରୀରଂ ଜ୍ୟୋତୀରୂପମସାବାଦିତ୍ୟସ୍ତଦ୍ୟାବଦେବ ମନସ୍ତାବତୀ
ଦ୍ୟୌସ୍ତାବାନସାବାଦିତ୍ୟସ୍ତ୍ରୌ ମିଥୁନꣳ ସମୈତାଂ ତତଃ ପ୍ରାଣୋୟଜାୟତ ସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସ
ଏଷୋୟସପତ୍ନୋ ଦ୍ୱିତୀୟୋ ବୈ ସପତ୍ନୋ ନାସ୍ୟ ସପତ୍ନୋ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧୨।।

ଅଥୈତସ୍ୟ ପ୍ରାଣସ୍ୟାପଃ ଶରୀରଂ ଜ୍ୟୋତୀରୂପମସୌ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ତଦ୍ୟାବାନେବ
ପ୍ରାଣସ୍ତାବତ୍ୟ ଆପସ୍ତାବାନସୌ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ତ ଏତେ ସର୍ବ ଏବ ସମାଃ
ସର୍ବେୟନନ୍ତାଃ ସ ୟୋ ହୈତାନନ୍ତବତ ଉପାସ୍ତେୟନ୍ତବନ୍ତꣳ ସ ଲୋକଂ
ଜୟତ୍ୟଥ ୟୋ ହୈତାନନନ୍ତାନୁପାସ୍ତେୟନନ୍ତꣳ ସ ଲୋକଂ ଜୟତି ।। ୧୩।।

ସ ଏଷ ସଂବତ୍ସରଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ଷୋଡଶକଲସ୍ତସ୍ୟ ରାତ୍ରୟ ଏବ ପଞ୍ଚଦଶ କଲା ଧ୍ରୁବୈବାସ୍ୟ
ଷୋଡଶୀ କଲା ସ ରାତ୍ରିଭିରେବା ଚ ପୂର୍ୟତେୟପ ଚ କ୍ଷୀୟତେ ସୋୟମାବାସ୍ୟାꣳ ରାତ୍ରିମେତୟା
ଷୋଡଶ୍ୟା କଲୟା ସର୍ବମିଦଂ ପ୍ରାଣଭୃଦନୁପ୍ରବିଶ୍ୟ ତତଃ ପ୍ରାତର୍ଜାୟତେ ତସ୍ମାଦେତାꣳ
ରାତ୍ରିଂ ପ୍ରାଣଭୃତଃ ପ୍ରାଣଂ ନ ବିଚ୍ଛିନ୍ଦ୍ୟାଦପି କୃକଲାସସ୍ୟୈତସ୍ୟା ଏବ
ଦେବତାୟା ଅପଚିତ୍ୟୈ ।। ୧୪।।

Not For Commercial Use

ଯୋ ବୈ ସ ସଂବତ୍ସରଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ଷୋଡଶକଲୋଽୟମେବ ସ
ଯୋଽୟମେବଂବିତ୍-ପୁରୁଷସ୍ତସ୍ୟ ବିତ୍ତମେବ ପଞ୍ଚଦଶ କଲା ଆତ୍ମୈବାସ୍ୟ ଷୋଡଶୀ କଲା ସ
ବିତ୍ତେନୈବା ଚ ପୂର୍ୟତେଽପ ଚ କ୍ଷୀୟତେ ତଦେତନ୍ନଭ୍ୟଂ ୟଦୟମାତ୍ମା ପ୍ରଧିର୍ବିତ୍ତଂ ତସ୍ମାଦ୍ୟଦ୍ୟପି
ସର୍ବଜ୍ୟାନିଂ ଜୀୟତ ଆତ୍ମନା ଚେଜ୍ଜୀବତି ପ୍ରଧିନାଽଗାଦିତ୍ୟେବାହୁଃ ।। ୧୫।।

ଅଥ ତ୍ରୟୋ ବାବ ଲୋକା ମନୁଷ୍ୟଲୋକଃ ପିତୃଲୋକୋ ଦେବଲୋକ ଇତି ସୋଽୟଂ
ମନୁଷ୍ୟଲୋକଃ ପୁତ୍ରେଣୈବ ଜୟ୍ୟୋ ନାନ୍ୟେନ କର୍ମଣା କର୍ମଣା ପିତୃଲୋକୋ ବିଦ୍ୟୟା
ଦେବଲୋକୋ ଦେବଲୋକୋ ବୈ ଲୋକାନାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠସ୍ତସ୍ମାଦ୍ବିଦ୍ୟାଂ ପ୍ରଶଂସନ୍ତି ।। ୧୬।।

ଅଥାତଃ ସଂପ୍ରତ୍ତିର୍ୟଦା ପ୍ରୈଷ୍ୟନ୍ବନ୍ୟତେଽଥ ପୁତ୍ରମାହ ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମ ତ୍ୱଂ ୟଜ୍ଞସ୍ତ୍ୱଂ ଲୋକ ଇତି ସ ପୁତ୍ରଃ
ପ୍ରତ୍ୟାହାହଂ ବ୍ରହ୍ମାହଂ ୟଜ୍ଞୋଽହମ୍ ଲୋକ ଇତି ୟଦ୍ବୈ କିଂଚାନୂକ୍ତଂ ତସ୍ୟ ସର୍ବସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟେକତା ।
ୟେ ବୈ କେ ଚ ୟଜ୍ଞାସ୍ତ୍ରେଷାଂ ସର୍ବେଷାଂ ୟଜ୍ଞ ଇତ୍ୟେକତା ୟେ ବୈ କେ ଚ ଲୋକାସ୍ତ୍ରେଷାଂ
ସର୍ବେଷାଂ ଲୋକ ଇତ୍ୟେକତୈତାବଦ୍ବା ଇଦଂ ସର୍ବମେତନ୍ମା ସର୍ବଂ ସନ୍ନୟମିତୋଽଭୁନଜଦିତି
ତସ୍ମାତ୍ ପୁତ୍ରମନୁଶିଷ୍ଟଂ ଲୋକ୍ୟମାହୁସ୍ତସ୍ମାଦେନମନୁଶାସତି ସ
ୟଦୈବଂବିଦସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ରେତ୍ୟଥୈଭିରେବ ପ୍ରାଣୈଃ ସହ ପୁତ୍ରମାବିଶତି ।
ସ ୟଦ୍ୟନେନ କିଂଚିଦନ୍ୟ୍-ଶଯ୍ୟାଽକୃତଂ ଭବତି ତସ୍ମାଦେନଂ
ସର୍ବସ୍ମାତ୍-ପୁତ୍ରୋ ମୁଞ୍ଚତି ତସ୍ମାତ୍-ପୁତ୍ରୋ ନାମ ସ ପୁତ୍ରେଣୈବାସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ
ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତ୍ୟଥୈନମେତେ ଦୈବାଃ ପ୍ରାଣା ଅମୃତା ଆବିଶନ୍ତି ।। ୧୭।।

ପୃଥିବ୍ୟୈ ଚୈନମଗ୍ନେଶ୍ଚ ଦୈବୀ ବାଗାବିଶତି ସା ବୈ ଦୈବୀ ବାଗ୍ୟୟା
ୟଦ୍ୟଦେବ ବଦତି ତତ୍ତଦ୍-ଭବତି ।। ୧୮।।

ଦିବଶ୍ଚୈନମାଦିତ୍ୟାଚ୍ଚ ଦୈବଂ ମନ ଆବିଶତି ତଦ୍ଦ୍ୱି ଦୈବଂ ମନୋ
ୟେନାନନ୍ଦ୍ୟେବ ଭବତ୍ୟଥୋ ନ ଶୋଚତି ।। ୧୯।।

Not For Commercial Use

ଅଦ୍-ଭ୍ୟସ୍ଟୈନଂ ଚନ୍ଦ୍ରମସଶ୍ଚ ଦୈବଃ ପ୍ରାଣ ଆବିଶତି ସ ବୈ ଦୈବଃ ପ୍ରାଣୋ ୟଃ
ସଂଚରଂଶ୍ଚାସଂଚରଂଶ୍ଚ ନ ବ୍ୟଥତେଽଥୋ ନ ରିଷ୍ୟତି ସ ଏବଂବିତ୍ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାମାତ୍ମା
ଭବତି ୟଥୈଷା ଦେବତୈବଂ ସ ୟଥୈତାଂ ଦେବତାଂ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟବନ୍ତ୍ୟେବଂ
ହୈବଂବିଦଂ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟବନ୍ତି ।
ୟଦୁ କିଂଚେମାଃ ପ୍ରଜାଃ ଶୋଚନ୍ତ୍ୟମୈବାସାଂ ତଦ୍-ଭବତି ପୁଣ୍ୟମେବାମୁଂ ଗଚ୍ଛତି ନ ହ ବୈ
ଦେବାନ୍ ପାପଂ ଗଚ୍ଛତି ।। ୨୦।।

ଅଥାତୋ ବ୍ରତମୀମାଂସା ପ୍ରଜାପତିର୍ହ କର୍ମାଣି ସସୃଜେ ତାନି ସୃଷ୍ଟାନ୍ୟନ୍ୟୋନ୍ୟେନାସ୍ପର୍ଧନ୍ତ
ବଦିଷ୍ୟାମ୍ୟେବାହମିତି ବାଗ୍-ଦଧ୍ରେ ଦ୍ରକ୍ଷ୍ୟାମ୍ୟହମିତି ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋଷ୍ୟାମ୍ୟହମିତି ଶ୍ରୋତ୍ରମେବମନ୍ୟାନି
କର୍ମାଣି ୟଥାକର୍ମ ତାନି ମୃତ୍ୟୁଃ ଶ୍ରମୋ ଭୂତ୍ବୋପୟେମେ ତାନ୍ୟାପ୍ନୋତ୍ତାନ୍ୟାପ୍ତ୍ବା ମୃତ୍ୟୁରବାରୁନ୍ଧ
ତସ୍ମାଚ୍ଛ୍ରାମ୍ୟତ୍ୟେବ ବାକ୍ ଶ୍ରାମ୍ୟତି ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରାମ୍ୟତି ଶ୍ରୋତ୍ରମଥେମମେବ ନାପ୍ନୋଦ୍ୟାଃୟଂ
ମଧ୍ୟମଃ ପ୍ରାଣସ୍ତାନି ଜ୍ଞାତୁଂ ଦଧ୍ରିରେ ।
ଅୟଂ ବୈ ନଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠୋ ୟଃ ସଂଚରଂଶ୍ଚାସଂଚରଂଶ୍ଚ ନ ବ୍ୟଥତେଽଥୋ ନ ରିଷ୍ୟତି ହନ୍ତାସୈୟେବ
ସର୍ବେ ରୂପମସାମେତି ତ ଏତସୈୟେବ ସର୍ବେ ରୂପମଭବଂସ୍ତସ୍ମାଦେତ ଏତେନାଖ୍ୟାୟନ୍ତେ ପ୍ରାଣା ଇତି
ତେନ ହ ବାବ ତକ୍ଷୁଲମାଚକ୍ଷତେ ୟସ୍ମିନ୍-କୁଲେ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ୟ ଉ ହୈବଂବିଦା
ସ୍ପର୍ଧତେଽନୁଶୁଷ୍ୟତ୍ୟନୁଶୁଷ୍ୟ ହୈବାନ୍ତତୋ ମ୍ରିୟତ ଇତ୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମମ୍ ।। ୨୧।।

ଅଥାଧିଦୈବତଂ ଜ୍ୱଲିଷ୍ୟାମ୍ୟେବାହମିତ୍ୟଗ୍ନିର୍ଦଧ୍ରେ ତପ୍ସ୍ୟାମ୍ୟହମିତ୍ୟାଦିତ୍ୟୋ
ଭାସ୍ୟାମ୍ୟହମିତି ଚନ୍ଦ୍ରମା ଏବମନ୍ୟା ଦେବତା ୟଥାଦୈବତଂ ସ ୟଥୈଷାଂ ପ୍ରାଣାନାଂ
ମଧ୍ୟମଃ ପ୍ରାଣ ଏବମେତାସାଂ ଦେବତାନାଂ ବାୟୁର୍ମ୍ଲୋଚନ୍ତି ହ୍ୟନ୍ୟା ଦେବତା ନ ବାୟୁଃ
ସୈଷାଽନସ୍ତମିତା ଦେବତା ୟଦ୍ବାୟୁଃ ।। ୨୨।।

Not For Commercial Use

ଅଥୈଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି ୟତଶ୍ଚୋଦେତି ସୂର୍ୟୋ:ସ୍ତଂ ୟତ୍ର ଚ ଗଚ୍ଛତୀତି ପ୍ରାଣାଦ୍ୱା ଏଷ ଉଦେତି ପ୍ରାଣେ:ସ୍ତମେତି ତଂ ଦେବାଶ୍ଚକ୍ରିରେ ଧର୍ମ:, ସ ଏବାଦ୍ୟ ସ ଉ ଶ୍ୱ ଇତି ୟଦ୍ୱା ଏତେ:ମୁର୍ହ୍ୟଧ୍ରିୟନ୍ତ ତଦେବାପ୍ୟଦ୍ୟ କୁର୍ବନ୍ତି ।
ତସ୍ମାଦେକମେବ ବ୍ରତଂ ଚରେତ୍-ପ୍ରାଣ୍ୟାଚ୍ଚୈବାପାନ୍ୟାଚ୍ଚ ନେନ୍ଦ୍ରା ପାପ୍ମା ମୃତ୍ୟୁରାପ୍ନବଦିତି ୟଦ୍ଧ୍ୟୁ ଚରେତ୍ରମାପିପୟିଷେତ୍ତେନୋ ଏତସୈ୍ୟ ଦେବତାୟୈ ସାୟୁଜ୍ୟ: ସଲୋକତାଂ ଜୟତି ।। ୨୩।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଷଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ତ୍ରୟଂ ବା ଇଦଂ ନାମ ରୂପଂ କର୍ମ ତେଷାଂ ନାମ୍ନାଂ ବାଗିତ୍ୟେତଦେଷାମୁକ୍ଥମତୋ
ହି ସର୍ବାଣି ନାମାନ୍ୟୁତ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ।
ଏତଦେଷା: ସାମୈତଦ୍ଧି ସର୍ବୈର୍ନାମଭି: ସମମେତଦେଷାଂ ବ୍ରହ୍ମୈତଦ୍ଧି ସର୍ବାଣି ନାମାନି ବିଭର୍ତି ।। ୧।।

ଅଥ ରୂପାଣାଂ ଚକ୍ଷୁରିତ୍ୟେତଦେଷାମୁକ୍ଥମତୋ ହି ସର୍ବାଣି ରୂପାଣ୍ୟୁତ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତେତଦେଷା: ସାମୈତଦ୍ଧି ସର୍ବୈ ରୂପୈ: ସମମେତଦେଷାଂ ବ୍ରହ୍ମୈତଦ୍ଧି ସର୍ବାଣି ରୂପାଣି ବିଭର୍ତି ।। ୨।।

ଅଥ କର୍ମଣାମାତ୍ମେତ୍ୟେତଦେଷାମୁକ୍ଥମତୋ ହି ସର୍ବାଣି କର୍ମାଣ୍ୟୁତ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତ୍ୟେତଦେଷା:
ସାମୈତଦ୍ଧି ସର୍ବୈ: କର୍ମଭି: ସମମେତଦେଷାଂ ବ୍ରହ୍ମୈତଦ୍ଧି ସର୍ବାଣି କର୍ମାଣି ବିଭର୍ତି
ତଦେତତ୍ତ୍ରୟ: ସଦେକମୟମାତ୍ମା:ତ୍ମେତି ଏକ: ସନ୍ନେତତ୍ତ୍ରୟଂ ତଦେତଦମୃତ: ସତ୍ୟେନ
ଚ୍ଛନ୍ନଂ ପ୍ରାଣୋ ବା ଅମୃତଂ ନାମରୂପେ ସତ୍ୟଂ ତାଭ୍ୟାମୟଂ ପ୍ରାଣଶ୍ଚନ୍ନ: ।। ୩।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମାଧ୍ୟାୟେ ଷଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଇତି ବୃହଦାରଣ୍ୟକୋପନିଷଦି ପ୍ରଥମୋ:ଧ୍ୟାୟ: ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ଅଥ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଓଁ । ଦୃପ୍ତବାଲାକିର୍ହାନୂଚାନୋ ଗାର୍ଗ୍ୟ ଆସ ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁଂ କାଶ୍ୟଂ
ବ୍ରହ୍ମ ତେ ବ୍ରବାଣୀତି ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁଃ ସହସ୍ରମେତସ୍ୟାଂ ବାଚି ଦଦ୍ମୋ
ଜନକୋ ଜନକ ଇତି ବୈ ଜନା ଧାବନ୍ତୀତି ।। ୧।।

ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ୟ ଏବାସାବାଦିତ୍ୟେ ପୁରୁଷ ଏତମେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ ଇତି ସ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବଦିଷ୍ଠା ଅତିଷ୍ଠାଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମୂର୍ଧା
ରାଜେତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ୟ ଏତମେବମୁପାସ୍ତେଽତିଷ୍ଠାଃ
ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମୂର୍ଧା ରାଜା ଭବତି ।। ୨।।

ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ୟ ଏବାସୌ ଚନ୍ଦ୍ରେ ପୁରୁଷ ଏତମେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ ଇତି
ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବଦିଷ୍ଠା ବୃହନ୍ପାଣ୍ଡରବାସାଃ ସୋମୋ
ରାଜେତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ୟ ଏତମେବମୁପାସ୍ତେଽହରହର୍ହ
ସୁତଃ ପ୍ରସୁତୋ ଭବତି ନାସ୍ୟାନ୍ନଂ କ୍ଷୀୟତେ ।। ୩।।

ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ୟ ଏବାସୌ ବିଦ୍ୟୁତି ପୁରୁଷ ଏତମେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ ଇତି
ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବଦିଷ୍ଠାସ୍ତେଜସ୍ୱୀତି ବା ଅହମେତମୁପାସ
ଇତି ସ ୟ ଏତମେବମୁପାସ୍ତେ ତେଜସ୍ୱୀ ହ ଭବତି ତେଜସ୍ୱିନୀ ହାସ୍ୟ ପ୍ରଜା ଭବତି ।। ୪।।

ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ୟ ଏବାୟମାକାଶେ ପୁରୁଷ ଏତମେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ ଇତି
ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବଦିଷ୍ଠାଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମପ୍ରବର୍ତୀତି
ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ୟ ଏତମେବମୁପାସ୍ତେ ପୂର୍ୟତେ ପ୍ରଜୟା
ପଶୁଭିର୍ନାସ୍ୟାସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ରଜୋଦ୍ୱର୍ତତେ ।। ୫।।

Not for Commercial Use

ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ଯ ଏବାୟଂ ବାୟୌ ପୁରୁଷ ଏତମେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ ଇତି ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍‌ସଂବଦିଷ୍ଠା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୈକୁଣ୍ଠୋଽପରାଜିତା ସେନେତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ ଏତମେବମୁପାସ୍ତେ ଜିଷ୍ଣୁର୍ହାପରାଜିଷ୍ଣୁର୍ଭବତ୍ୟନ୍ୟତସ୍ତ୍ୟୁଜାୟୀ ।। ୬।।

ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ଯ ଏବାୟମଗ୍ନୌ ପୁରୁଷ ଏତମେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ ଇତି ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍‌ସଂବଦିଷ୍ଠା ବିଷାସହିରିତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ ଏତମେବମୁପାସ୍ତେ ବିଷାସହିର୍ହ ଭବତି ବିଷାସହିର୍ହାସ୍ୟ ପ୍ରଜା ଭବତି ।। ୭।।

ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ଯ ଏବାୟମପ୍ସୁ ପୁରୁଷ ଏତମେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ ଇତି ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍‌ସଂବଦିଷ୍ଠାଃ ପ୍ରତିରୂପ ଇତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ ଏତମେବମୁପାସ୍ତେ ପ୍ରତିରୂପଂ ହୈବୈନମୁପଗଚ୍ଛତି ନାପ୍ରତିରୂପମଥୋ ପ୍ରତିରୂପୋଽସ୍ମାଜ୍ଜାୟତେ ।। ୮।।

ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ଯ ଏବାୟମାଦର୍ଶେ ପୁରୁଷ ଏତମେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ ଇତି ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍‌ସଂବଦିଷ୍ଠା ରୋଚିଷ୍ଣୁରିତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ ଏତମେବମୁପାସ୍ତେ ରୋଚିଷ୍ଣୁର୍ହ ଭବତି ରୋଚିଷ୍ଣୁର୍ହାସ୍ୟ ପ୍ରଜା ଭବତ୍ୟଥୋ ଯୈଃ ସଂନିଗଚ୍ଛତି ସର୍ବାଂସ୍ତାନତିରୋଚତେ ।। ୯।।

ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ଯ ଏବାୟଂ ଯଚ୍ଚଂ ପଶ୍ଚାଚ୍ଛବ୍ଦୋଽନୂଦେତ୍ୟେତମେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ ଇତି ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍‌ସଂବଦିଷ୍ଠା ଅସୁରିତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ ଏତମେବମୁପାସ୍ତେ ସର୍ବଂ ହୈବାସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକ ଆୟୁରେତି ନୈନଂ ପୁରା କାଲାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ଜହାତି ।। ୧୦।।

ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ଯ ଏବାୟଂ ଦିକ୍ଷୁ ପୁରୁଷ ଏତମେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ ଇତି ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍‌ସଂବଦିଷ୍ଠା ଦ୍ୱିତୀୟୋଽନପଗ ଇତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ ଏତମେବମୁପାସ୍ତେ ଦ୍ୱିତୀୟବାନ୍ ହ ଭବତି ନାସ୍ମାଦ୍-ଗଣଶ୍ଚିଦ୍ୟତେ ।। ୧୧।।

Not For Commercial Use

ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ୟ ଏବାୟଂ ଛାୟାମୟଃ ପୁରୁଷ ଏତମେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ ଇତି ସ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବଦିଷ୍ଠା ମୃତ୍ୟୁରିତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ୟ
ଏତମେବମୁପାସ୍ତେ ସର୍ବꣳ ହୈବାସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକ ଆୟୁରେତି ନୈନଂ ପୁରା କାଲାନ୍ମୃତ୍ୟୁରାଗଚ୍ଛତି ।। ୧୨।।

ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ୟ ଏବାୟମାତ୍ମନି ପୁରୁଷ ଏତମେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ ଇତି ସ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବଦିଷ୍ଠା ଆତ୍ମନ୍ୱୀତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି
ସ ୟ ଏତମେବମୁପାସ୍ତ ଆତ୍ମନ୍ୱୀ ହ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନ୍ୱିନୀ ହାସ୍ୟ ପ୍ରଜା ଭବତି
ସ ହ ତୂଷ୍ଣୀମାସ ଗାର୍ଗ୍ୟଃ ।। ୧୩।।

ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁରେତାବନ୍ନୂ ଖ ଇତ୍ୟେତାବଦ୍ଧୀତି ନୈତାବତା ବିଦିତଂ
ଭବତୀତି ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗ୍ୟ ଉପ ତ୍ୱା ୟାନୀତି ।। ୧୪।।

ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁଃ ପ୍ରତିଲୋମଂ ଚୈତଦ୍ୟଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣଃ କ୍ଷତ୍ରିୟମୁପେୟାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ମେ ବକ୍ଷ୍ୟତୀତି
ବ୍ୟେବ ତ୍ୱା ଜ୍ଞପୟିଷ୍ୟାମୀତି ତଂ ପାଣାବାଦାୟୋତ୍ଥୌ ତୌ ହ ପୁରୁଷꣳ
ସୁପ୍ତମାଜଗ୍ମତୁସ୍ତମେତୈର୍ନାମଭିରାମନ୍ତ୍ରୟାଂଚକ୍ରେ ବୃହନ୍ପାଣ୍ଡରବାସଃ
ସୋମ ରାଜନ୍ନିତି ସ ନୋତ୍ତସ୍ଥୌ ତଂ ପାଣିନା ପେଷଂ ବୋଧୟାଂଚକାର ସ ହୋତ୍ତସ୍ଥୌ ।। ୧୫।।

ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ୟତ୍ରୈଷ ଏତତ୍ସୁପ୍ତୋଽଭୂଦ୍ୟ ଏଷ ବିଜ୍ଞାନମୟଃ
ପୁରୁଷଃ କ୍ୱୈଷ ତଦାଽଭୂତ୍କୁତ ଏତଦାଗାଦିତି ତଦୁ ହ ନ ମେନେ ଗାର୍ଗ୍ୟଃ ।। ୧୬।।

ସ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ୟତ୍ରୈଷ ଏତତ୍ସୁପ୍ତୋଽଭୂଦ୍ୟ ଏଷ ବିଜ୍ଞାନମୟଃ ପୁରୁଷସ୍ତଦେଷାଂ
ପ୍ରାଣାନାଂ ବିଜ୍ଞାନେନ ବିଜ୍ଞାନମାଦାୟ ୟ ଏଷୋଽନ୍ତର୍ହୃଦୟ ଆକାଶସ୍ତସ୍ମିଞ୍ଛେତେ ତାନି ୟଦା
ଗୃହ୍ଣାତ୍ୟଥ ହୈତତ୍ପୁରୁଷଃ ସ୍ୱପିତି ନାମ ତଦ୍-ଗୃହୀତ ଏବ ପ୍ରାଣୋ ଭବତି
ଗୃହୀତା ବାଗ୍-ଗୃହୀତଂ ଚକ୍ଷୁର୍ଗୃହୀତꣳ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଗୃହୀତଂ ମନଃ ।। ୧୭।।

Not For Commercial Use

ସ ଯତ୍ରୈତତ୍ସୁପ୍ତ୍ୟୟା ଚରତି ତେ ହାସ୍ୟ ଲୋକାସ୍ତଦୁତେବ ମହାରାଜୋ ଭବତ୍ୟୁତେବ
ମହାବ୍ରାହ୍ମଣ ଉତେବୋଚ୍ଚାବଚଂ ନିଗଚ୍ଛତି ସ ଯଥା ମହାରାଜୋ ଜାନପଦାନ୍ ଗୃହୀତ୍ୱା ସ୍ୱେ
ଜନପଦେ ଯଥାକାମଂ ପରିବର୍ତେତୈବମେବୈଷ ଏତତ୍-ପ୍ରାଣାନ୍ ଗୃହୀତ୍ୱା ସ୍ୱେ ଶରୀରେ
ଯଥାକାମଂ ପରିବର୍ତତେ ।। ୧୮।।

ଅଥ ଯଦା ସୁଷୁପ୍ତୋ ଭବତି ଯଦା ନ କସ୍ୟଚନ ବେଦ ହିତା ନାମ ନାଡ୍ୟୋ
ଦ୍ୱାସପ୍ତତିଃ ସହସ୍ରାଣି ହୃଦୟାତ୍-ପୁରୀତତମଭିପ୍ରତିଷ୍ଠନ୍ତେ ତାଭିଃ
ପ୍ରତ୍ୟବସୃପ୍ୟ ପୁରୀତତି ଶେତେ ସ ଯଥା କୁମାରୋ ବା ମହାରାଜୋ ବା
ମହାବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବାଽତିଘ୍ନୀମାନନ୍ଦସ୍ୟ ଗତ୍ୱା ଶଯୀତୈବମେବୈଷ ଏତଚ୍ଛେତେ ।। ୧୯।।

ସ ଯଥୋର୍ଣ୍ଣନାଭିସ୍ତନ୍ତୁନୋଚ୍ଚରେଦ୍ୟଥାଽଗ୍ନେଃ କ୍ଷୁଦ୍ରା ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗା ବ୍ୟୁଚ୍ଚରନ୍ତ୍ୟେବମେବାସ୍ମାଦାତ୍ମନଃ
ସର୍ବେ ପ୍ରାଣାଃ ସର୍ବେ ଲୋକାଃ ସର୍ବେ ଦେବାଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ବ୍ୟୁଚ୍ଚରନ୍ତି
ତସ୍ୟୋପନିଷତ୍ସତ୍ୟସ୍ୟ ସତ୍ୟମିତି ପ୍ରାଣା ବୈ ସତ୍ୟଂ ତେଷାମେଷ ସତ୍ୟମ୍ ।। ୨୦।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ୟୋ ହ ବୈ ଶିଶୁଂ ସାଧାନଂ ସପ୍ରତ୍ୟାଧାନଂ ସସ୍ନୂଣଂ
ସଦାମଂ ବେଦ ସପ୍ତ ହ ଦ୍ୱିଷତୋ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟାନବରୁଣଦ୍ଧି ।
ଅୟଂ ବାବ ଶିଶୁର୍ଯୋଽୟଂ ମଧ୍ୟମଃ ପ୍ରାଣସ୍ତସ୍ୟେଦମେବାଧାନମିଦଂ ପ୍ରତ୍ୟାଧାନଂ
ପ୍ରାଣଃ ସ୍ନୂଣାନ୍ନଂ ଦାମ ।। ୧।।

ତମେତାଃ ସପ୍ତାକ୍ଷିତୟ ଉପତିଷ୍ଠନ୍ତେ ତଦ୍ୟା ଇମା ଅକ୍ଷନ୍-ଲ୍ଲୋହିନ୍ୟୋ ରାଜୟସ୍ତାଭିରେନଂ
ରୁଦ୍ରୋଽନ୍ୱାୟତ୍ତୋଽଥ ଯା ଅକ୍ଷନ୍ନାପସ୍ତାଭିଃ ପର୍ଜନ୍ୟୋ ଯା କନୀନକା ତୟାଦିତ୍ୟୋ ଯତ୍କୃଷ୍ଣଂ,
ତେନାଗ୍ନିର୍ଯଚ୍ଛୁକ୍ଲଂ ତେନେନ୍ଦ୍ରୋଽଧରୟୈନଂ ବର୍ତନ୍ୟା ପୃଥିବ୍ୟନ୍ୱାୟତ୍ତା ଦ୍ୟୌରୁତ୍ତରୟା ନାସ୍ୟାନ୍ନଂ
କ୍ଷୀୟତେ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୨।।

Not for Commercial Use

ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି ଅର୍ବାଗ୍-ବିଲଶ୍ଚମସ ଉର୍ଧ୍ୱବୁଧ୍ନସ୍ତସ୍ମିନ୍ୟଶୋ ନିହିତଂ ବିଶ୍ୱରୂପମ୍ ।
ତସ୍ୟାଃଽସତ ଋଷୟଃ ସପ୍ତ ତୀରେ ବାଗଷ୍ଟମୀ ବ୍ରହ୍ମଣା ସଂବିଦାନେତି ।
ଅର୍ବାଗ୍-ବିଲଶ୍ଚମସ ଉର୍ଧ୍ୱବୁଧ୍ନ ଇତୀଦଂ ତଚ୍ଛିର ଏଷ ହ୍ୟର୍ବାଗ୍-ବିଲଶ୍ଚମସ ଉର୍ଧ୍ୱବୁଧ୍ନସ୍ତସ୍ମିନ୍ୟଶୋ
ନିହିତଂ ବିଶ୍ୱରୂପମିତି ପ୍ରାଣା ବୈ ୟଶୋ ବିଶ୍ୱରୂପଂ ପ୍ରାଣାନେତଦାହ ତସ୍ୟାଃଽସତ ଋଷୟଃ ସପ୍ତ
ତୀର ଇତି ପ୍ରାଣା ବା ଋଷୟଃ ପ୍ରାଣାନେତଦାହ ବାଗଷ୍ଟମୀ ବ୍ରହ୍ମଣା ସଂବିଦାନେତି ବାଗ୍ଘ୍ୟଷ୍ଟମୀ
ବ୍ରହ୍ମଣା ସଂବିତ୍ତେ ।। ୩।।

ଇମାବେବ ଗୋତମଭରଦ୍ୱାଜାବୟମେବ ଗୋତମୋଽୟଂ ଭରଦ୍ୱାଜ ଇମାବେବ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଜମଦଗ୍ନୀ
ଅୟମେବ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରୋଽୟଂ ଜମଦଗ୍ନିରିମାବେବ ବସିଷ୍ଠକଶ୍ୟପାବୟମେବ ବସିଷ୍ଠୋଽୟଂ କଶ୍ୟପୋ
ବାଗେବାତ୍ରିର୍ବାଚା ହ୍ୟନ୍ନମଦ୍ୟତେଽତ୍ତିର୍ହ ବୈ ନାମୈତଦ୍ୟଦତ୍ତ୍ରିରିତି ସର୍ବସ୍ୟାଦ୍ଧା ଭବତି
ସର୍ବମସ୍ୟାନ୍ନଂ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୪।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଦ୍ୱେ ବାବ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ରୂପେ ମୂର୍ତଂ ଚୈବାମୂର୍ତଂ ଚ ମର୍ତ୍ୟଂ ଚାମୃତଂ ଚ
ସ୍ଥିତଂ ଚ ୟଚ୍ଚ ସଚ୍ଚ ତ୍ୟଂ ଚ ।। ୧।।

ତଦେତନ୍ମୂର୍ତଂ ୟଦନ୍ୟଦ୍ୱାୟୋଶ୍ଚାନ୍ତରିକ୍ଷାଚ୍ଚୈତନ୍ମର୍ତ୍ୟମେତତ୍ସ୍ଥିତମେତସ୍ରଷ୍ଟସ୍ୟୈତସ୍ୟ ମୂର୍ତସ୍ୟୈତସ୍ୟ
ମର୍ତ୍ୟସ୍ୟୈତସ୍ୟ ସ୍ଥିତସ୍ୟୈତସ୍ୟ ସତ ଏଷ ରସୋ ୟ ଏଷ ତପତି ସତୋ ହ୍ୟେଷ ରସଃ ।। ୨।।

ଅଥାମୂର୍ତଂ ବାୟୁଶ୍ଚାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଚୈତଦମୃତମେତଦ୍ୟଦେତତ୍ତ୍ୟଂ
ତସ୍ୟୈତସ୍ୟାମୂର୍ତସ୍ୟୈତସ୍ୟାମୃତସ୍ୟୈତସ୍ୟ ୟତ ଏତସ୍ୟ ତ୍ୟସ୍ୟୈଷ ରସୋ
ୟ ଏଷ ଏତସ୍ମିନ୍ମଣ୍ଡଲେ ପୁରୁଷସ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ହ୍ୟେଷ ରସ ଇତ୍ୟଧିଦୈବତମ୍ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ଅଥାଧ୍ୟାତ୍ମମିଦମେବ ମୂର୍ତଂ ୟଦନ୍ୟତ୍-ପ୍ରାଣାଚ୍ଚ ୟଶ୍ଚାୟମନ୍ତରାତ୍ମନ୍ନାକାଶ
ଏତନ୍ମର୍ତ୍ୟମେତତ୍ସ୍ଥିତମେତତ୍ସତ୍ତ୍ୟସ୍ୟୈତସ୍ୟ ମୂର୍ତସ୍ୟୈତସ୍ୟ ମର୍ତ୍ୟସ୍ୟୈତସ୍ୟ
ସ୍ଥିତସ୍ୟୈତସ୍ୟ ସତ ଏଷ ରସୋ ୟଚ୍ଚକ୍ଷୁଃ ସତୋ ହ୍ୟେଷ ରସଃ ।। ୪।।

ଅଥାମୂର୍ତଂ ପ୍ରାଣଶ୍ଚ ୟଶ୍ଚାୟମନ୍ତରାତ୍ମନ୍ନାକାଶ ଏତଦମୃତମେତଦ୍ୟଦେତତ୍ତ୍ୟଂ
ତସ୍ୟୈତସ୍ୟାମୂର୍ତସ୍ୟୈତସ୍ୟାମୃତସ୍ୟୈତସ୍ୟ ୟତ ଏତସ୍ୟ ତ୍ୟସ୍ୟୈଷ
ରସୋ ୟୋଽୟଂ ଦକ୍ଷିଣେଽକ୍ଷନ୍ପୁରୁଷସ୍ତ୍ୟସ୍ୟ ହ୍ୟେଷ ରସଃ ।। ୫।।

ତସ୍ୟ ହୈତସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ରୂପଂ ୟଥା ମାହାରଜନଂ ବାସୋ ୟଥା ପାଣ୍ଡ୍ୱାବିକଂ
ୟଥେନ୍ଦ୍ରଗୋପୋ ୟଥାଽଗ୍ନ୍ୟର୍ଚିର୍ୟଥା ପୁଣ୍ଡରୀକଂ ୟଥା ସକୃଦ୍ୱିଦ୍ୟୁତ୍ତଂ
ସକୃଦ୍ୱିଦ୍ୟୁତ୍ତେବ ହ ବା ଅସ୍ୟ ଶ୍ରୀର୍ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦା ଥାତ ଆଦେଶୋ
ନେତି ନେତି ନ ହ୍ୟେତସ୍ମାଦିତି ନେତ୍ୟନ୍ୟତ୍ପରମସ୍ତ୍ୟଥ ନାମଧେୟଂ ସତ୍ୟସ୍ୟ
ସତ୍ୟମିତି ପ୍ରାଣା ବୈ ସତ୍ୟଂ ତେଷାମେଷ ସତ୍ୟମ୍ ।। ୬।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ମୈତ୍ରେୟୀତି ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଉଦ୍ୟାସ୍ୟନ୍ବା ଅରେଽହମସ୍ମାତ୍ସ୍ଥାନାଦସ୍ମି ।
ହନ୍ତ ତେଽନୟା କାତ୍ୟାୟନ୍ୟାଽନ୍ତଂ କରବାଣୀତି ।। ୧।।

ସା ହୋବାଚ ମୈତ୍ରେୟୀ ୟନ୍ନୁ ମ ଇୟଂ ଭଗୋଃ ସର୍ବା ପୃଥିବୀ ବିତ୍ତେନ ପୂର୍ଣ୍ଣା ସ୍ୟାତ୍କଥଂ
ତେନାମୃତା ସ୍ୟାମିତି ନେତି ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ୟଥୈବୋପକରଣବତାଂ ଜୀବିତଂ
ତଥୈବ ତେ ଜୀବିତଂ ସ୍ୟାଦମୃତତ୍ୱସ୍ୟ ତୁ ନାଽଽଶାଽସ୍ତି ବିତ୍ତେନେତି ।। ୨।।

ସା ହୋବାଚ ମୈତ୍ରେୟୀ ୟେନାହଂ ନାମୃତା ସ୍ୟାଂ କିମହଂ ତେନ କୁର୍ୟାଂ ୟଦେବ
ଭଗବାନ୍ୱେଦ ତଦେବ ମେ ବ୍ରୂହୀତି ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ପ୍ରିୟା ବତାରେ ନଃ ସତୀ ପ୍ରିୟଂ ଭାଷସ ଏହ୍ୟାସ୍ସ୍ୱ
ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମି ତେ ବ୍ୟାଚକ୍ଷାଣସ୍ୟ ତୁ ମେ ନିଦିଧ୍ୟାସସ୍ୱେତି ।। ୪।।

ସ ହୋବାଚ ନ ବା ଅରେ ପତ୍ୟୁଃ କାମାୟ ପତିଃ ପ୍ରିୟୋ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ପତିଃ ପ୍ରିୟୋ
ଭବତି ।
ନ ବା ଅରେ ଜାୟୟୈ କାମାୟ ଜାୟା ପ୍ରିୟା ଭବତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ଜାୟା ପ୍ରିୟା ଭବତି ।
ନ ବା ଅରେ ପୁତ୍ରାଣାଂ କାମାୟ ପୁତ୍ରାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ପୁତ୍ରାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତି ।
ନ ବା ଅରେ ବିତ୍ତସ୍ୟ କାମାୟ ବିତ୍ତଂ ପ୍ରିୟଂ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ବିତ୍ତଂ ପ୍ରିୟଂ ଭବତି ।
ନ ବା ଅରେ ବ୍ରହ୍ମଣଃ କାମାୟ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରିୟଂ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରିୟଂ ଭବତି ।
ନ ବା ଅରେ କ୍ଷତ୍ରସ୍ୟ କାମାୟ କ୍ଷତ୍ରଂ ପ୍ରିୟଂ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ କ୍ଷତ୍ରଂ ପ୍ରିୟଂ ଭବତି ।
ନ ବା ଅରେ ଲୋକାନାଂ କାମାୟ ଲୋକାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ଲୋକାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତି ।
ନ ବା ଅରେ ଦେବାନାଂ କାମାୟ ଦେବାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ଦେବାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତି ।
ନ ବା ଅରେ ଭୂତାନାଂ କାମାୟ ଭୂତାନି ପ୍ରିୟାଣି ଭବନ୍ତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ଭୂତାନି ପ୍ରିୟାଣି ଭବନ୍ତି ।
ନ ବା ଅରେ ସର୍ବସ୍ୟ କାମାୟ ସର୍ବଂ ପ୍ରିୟଂ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ସର୍ବଂ ପ୍ରିୟଂ ଭବତି ।
ଆତ୍ମା ବା ଅରେ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟଃ ଶ୍ରୋତବ୍ୟୋ ମନ୍ତବ୍ୟୋ ନିଦିଧ୍ୟାସିତବ୍ୟୋ ମୈତ୍ରେୟ୍ୟାତ୍ମନୋ ବା ଅରେ
ଦର୍ଶନେନ ଶ୍ରବଣେନ ମତ୍ୟା ବିଜ୍ଞାନେନେଦଂ ସର୍ବଂ ବିଦିତମ୍ ।। ୫।।

ବ୍ରହ୍ମ ତଂ ପରାଦାଦ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନୋ ବ୍ରହ୍ମ ବେଦ କ୍ଷତ୍ରଂ ତଂ ପରାଦାଦ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନଃ କ୍ଷତ୍ରଂ ବେଦ
ଲୋକାସ୍ତଂ ପରାଦୁର୍ଯୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନୋ ଲୋକାନ୍ବେଦ ଦେବାସ୍ତଂ ପରାଦୁର୍ଯୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନୋ
ଦେବାନ୍ବେଦ ଭୂତାନି ତଂ ପରାଦୁର୍ଯୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନୋ ଭୂତାନି ବେଦ ସର୍ବଂ ତଂ
ପରାଦାଦ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନଃ ସର୍ବଂ ବେଦେଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦଂ କ୍ଷତ୍ରମିମେ ଲୋକା ଇମେ ଦେବା ଇମାନି
ଭୂତାନୀଦଂ ସର୍ବଂ ୟଦୟମାତ୍ମା ।। ୬।।

ସ ୟଥା ଦୁନ୍ଦୁଭେର୍ହନ୍ୟମାନସ୍ୟ ନ ବାହ୍ୟାଞ୍ଛକ୍ନୁୟାଦ୍-ଗ୍ରହଣାୟ
ଦୁନ୍ଦୁଭେସ୍ତୁ ଗ୍ରହଣେନ ଦୁନ୍ଦୁଭ୍ୟାଘାତସ୍ୟ ବା ଶବ୍ଦୋ ଗୃହୀତଃ ।। ୭।।

Not For Commercial Use

ସ ଯଥା ଶଙ୍ଖସ୍ୟ ଧ୍ମାୟମାନସ୍ୟ ନ ବାହ୍ୟାଞ୍ଛବ୍ଦାଞ୍ଛକ୍ନୁୟାଦ୍-ଗ୍ରହଣାୟ
ଶଙ୍ଖସ୍ୟ ତୁ ଗ୍ରହଣେନ ଶଙ୍ଖଧ୍ମସ୍ୟ ବା ଶବ୍ଦୋ ଗୃହୀତଃ ।। ୮।।

ସ ଯଥା ବୀଣାୟୈ ବାଦ୍ୟମାନାୟୈ ନ ବାହ୍ୟାଞ୍ଛବ୍ଦାଞ୍ଛକ୍ନୁୟାଦ୍-ଗ୍ରହଣାୟ
ବୀଣାୟୈ ତୁ ଗ୍ରହଣେନ ବୀଣାବାଦସ୍ୟ ବା ଶବ୍ଦୋ ଗୃହୀତଃ ।। ୯।।

ସ ଯଥାଽଽର୍ଦ୍ରେଧାଗ୍ନେରଭ୍ୟାହିତାତ୍ପୃଥଗ୍ଧୂମା ବିନିଶ୍ଚରନ୍ତ୍ୟେବଂ
ବା ଅରେଽସ୍ୟ ମହତୋ ଭୂତସ୍ୟ ନିଃଶ୍ୱସିତମେତଦ୍ୟଦୃଗ୍ୱେଦୋ ଯଜୁର୍ବେଦଃ
ସାମବେଦୋଽଥର୍ବାଙ୍ଗିରସ ଇତିହାସଃ ପୁରାଣଂ ବିଦ୍ୟା ଉପନିଷଦଃ ଶ୍ଲୋକାଃ
ସୂତ୍ରାଣ୍ୟନୁବ୍ୟାଖ୍ୟାନାନି ବ୍ୟାଖ୍ୟାନାନ୍ୟସ୍ୟୈବୈତାନି ସର୍ବାଣି ନିଃଶ୍ୱସିତାନି ।। ୧୦।।

ସ ଯଥା ସର୍ବାସାମପାଂ ସମୁଦ୍ର ଏକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାଂ ସ୍ପର୍ଶାନାଂ ତ୍ୱଗେକାୟନମେବଂ
ସର୍ବେଷାଂ ଗନ୍ଧାନାଂ ନାସିକେ ଏକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାଂ ରସାନାଂ ଜିହ୍ୱୈକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାଂ
ରୂପାଣାଂ ଚକ୍ଷୁରେକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାଂ ଶବ୍ଦାନାଂ ଶ୍ରୋତ୍ରମେକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାଂ
ସଙ୍କଲ୍ପାନାଂ ମନ ଏକାୟନମେବଂ ସର୍ବାସାଂ ବିଦ୍ୟାନାଂ ହୃଦୟମେକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାଂ
କର୍ମଣାଂ ହସ୍ତାବେକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାମାନନ୍ଦାନାମୁପସ୍ଥ ଏକାୟନମେବଂ
ସର୍ବେଷାଂ ବିସର୍ଗାଣାଂ ପାୟୁରେକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାମଧ୍ୱନାଂ ପାଦାବେକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାଂ
ବଦାନାଂ ବାଗେକାୟନମ୍ ।। ୧୧।।

ସ ଯଥା ସୈନ୍ଧବଖିଲ୍ୟ ଉଦକେ ପ୍ରାସ୍ତ ଉଦକମେବାନୁବିଲୀୟେତ ନ ହାସ୍ୟୋଦ୍-ଗ୍ରହଣାୟେବ
ସ୍ୟାଦ୍ୟତୋ ଯତସ୍ତ୍ୱାଦଦୀତ ଲବଣମେବୈବଂ ବା ଅର ଇଦଂ ମହଦ୍-ଭୂତମନନ୍ତମପାରଂ
ବିଜ୍ଞାନଘନ ଏବୈତେଭ୍ୟୋ ଭୂତେଭ୍ୟଃ ସମୁତ୍ଥାୟ ତାନ୍ୟେବାଽନୁବିନଶ୍ୟତି ନ ପ୍ରେତ୍ୟ
ସଂଜ୍ଞାଽସ୍ତୀତ୍ୟରେ ବ୍ରବୀମୀତି ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।। ୧୨।।

ସା ହୋବାଚ ମୈତ୍ରେୟ୍ୟତ୍ରୈବ ମା ଭଗବାନମୂମୁହନ୍ନ ପ୍ରେତ୍ୟ ସଂଜ୍ଞାଽସ୍ତୀତି ସ ହୋବାଚ
ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ନ ବା ଅରେଽହଂ ମୋହଂ ବ୍ରବୀମ୍ୟଲଂ ବା ଅର ଇଦଂ ବିଜ୍ଞାନାୟ ।। ୧୩।।

Not For Commercial Use

ଯତ୍ର ହି ଦ୍ୱୈତମିବ ଭବତି ତଦିତର ଇତରଂ ଜିଘ୍ରତି ତଦିତର ଇତରଂ ପଶ୍ୟତି ତଦିତର ଇତରଂ ଶୃଣୋତି ତଦିତର ଇତରମଭିବଦତି ତଦିତର ଇତରଂ ମନୁତେ ତଦିତର ଇତରଂ ବିଜାନାତି ଯତ୍ର ବା ଅସ୍ୟ ସର୍ବମାତ୍ମୈବାଭୂତ୍ତତ୍କେନ କଂ ଜିଘ୍ରେତ୍ତତ୍କେନ କଂ ପଶ୍ୟେତ୍ତତ୍କେନ କଂ ଶୃଣୁୟାତ୍ତତ୍କେନ କମଭିବଦେତ୍ତତ୍ କେନ କଂ ମନ୍ୱୀତ ତତ୍ କେନ କଂ ବିଜାନୀୟାଦ୍ୟେନେଦଂ ସର୍ବଂ ବିଜାନାତି ତଂ କେନ ବିଜାନୀୟାଦ୍ୱିଜ୍ଞାତାରମରେ କେନ ବିଜାନୀୟାଦିତି ।। ୧୪।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଇୟଂ ପୃଥିବୀ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱସ୍ୟୈ ପୃଥିବ୍ୟୈ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ ଯଶ୍ଚାୟମସ୍ୟାଂ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାୟମଧ୍ୟାତ୍ମଂ ଶାରୀରସ୍ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋଽୟମେବ ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦଂ ସର୍ବମ୍ ।। ୧।।

ଇମା ଆପଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱସାମପାଂ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ ଯଶ୍ଚାୟମାସ୍ୱପ୍ସୁ ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାୟମଧ୍ୟାତ୍ମଂ ରୈତସସ୍ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋଽୟମେବ ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦଂ ସର୍ବମ୍ ।। ୨।।

ଅୟମଗ୍ନିଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱସ୍ୟାଗ୍ନେଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ ଯଶ୍ଚାୟମସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାୟମଧ୍ୟାତ୍ମଂ ବାଙ୍ମୟସ୍ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋଽୟମେବ ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦଂ ସର୍ବମ୍ ।। ୩।।

ଅୟଂ ବାୟୁଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱସ୍ୟ ବାୟୋଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ ଯଶ୍ଚାୟମସ୍ମିନ୍ବାୟୌ ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାୟମଧ୍ୟାତ୍ମଂ ପ୍ରାଣସ୍ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋଽୟମେବ ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦଂ ସର୍ବମ୍ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ଅୟମାଦିତ୍ୟଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱସ୍ୟାଽଽଦିତ୍ୟସ୍ୟ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ ଯଶ୍ଚାୟମସ୍ମିନ୍ନାଦିତ୍ୟେ
ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାୟମଧ୍ୟାତ୍ମଂ ଚାକ୍ଷୁଷସ୍ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ
ପୁରୁଷୋଽୟମେବ ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦଂ ସର୍ବମ୍ ।। ୫।।

ଇମା ଦିଶଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱାସାଂ ଦିଶାଂ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ ଯଶ୍ଚାୟମାସୁ ଦିକ୍ଷୁ
ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାୟମଧ୍ୟାତ୍ମଂ ଶ୍ରୌତ୍ରଃ ପ୍ରାତିଶ୍ରୁତ୍ତସ୍ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ
ପୁରୁଷୋଽୟମେବ ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦଂ ସର୍ବମ୍ ।। ୬।।

ଅୟଂ ଚନ୍ଦ୍ରଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱସ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ ଯଶ୍ଚାୟମସ୍ମିଂଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରେ
ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାୟମଧ୍ୟାତ୍ମଂ ମାନସସ୍ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ
ପୁରୁଷୋଽୟମେବ ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦଂ ସର୍ବମ୍ ।। ୭।।

ଇୟଂ ବିଦ୍ୟୁତ୍ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନଂ ମଧ୍ୱସ୍ୟୈ ବିଦ୍ୟୁତଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ ଯଶ୍ଚାୟମସ୍ୟାଂ ବିଦ୍ୟୁତି
ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାୟମଧ୍ୟାତ୍ମଂ ତୈଜସସ୍ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ
ପୁରୁଷୋଽୟମେବ ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦଂ ସର୍ବମ୍ ।। ୮।।

ଅୟଂ ସ୍ତନୟିତ୍ନୁଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱସ୍ୟ ସ୍ତନୟିତ୍ନୋଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ
ଯଶ୍ଚାୟମସ୍ମିନ୍ସ୍ତନୟିତ୍ନୌ ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାୟମଧ୍ୟାତ୍ମଂ
ଶାବ୍ଦଃ ସୌବରସ୍ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋଽୟମେବ
ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦଂ ସର୍ବମ୍ ।। ୯।।

ଅୟମାକାଶଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱସ୍ୟାକାଶସ୍ୟ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ ଯଶ୍ଚାୟମସ୍ମିନ୍ନାକାଶେ
ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାୟମଧ୍ୟାତ୍ମଂ ହୃଦ୍ୟାକାଶସ୍ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ
ପୁରୁଷଽୟମେବ ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦଂ ସର୍ବମ୍ ।। ୧୦।।

Not For Commercial Use

ଅୟଂ ଧର୍ମଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱସ୍ୟ ଧର୍ମସ୍ୟ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ ଯଶ୍ଚାୟମସ୍ମିନ୍ନର୍ମେ
ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାୟମଧ୍ୟାତ୍ମଂ ଧାର୍ମସ୍ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ
ପୁରୁଷୋଽୟମେବ ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦꣳ ସର୍ବମ୍ ।। ୧୧।।

ଇଦꣳ ସତ୍ୟꣳ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱସ୍ୟ ସତ୍ୟସ୍ୟ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ ଯଶ୍ଚାୟମସ୍ମିନ୍ସତ୍ୟେ
ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାଽୟମଧ୍ୟାତ୍ମꣳ ସାତ୍ୟସ୍ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ
ପୁରୁଷୋଽୟମେବ ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦꣳ ସର୍ବମ୍ ।। ୧୨।।

ଇଦଂ ମାନୁଷꣳ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱସ୍ୟ ମାନୁଷସ୍ୟ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ
ଯଶ୍ଚାଽୟମସ୍ମିନ୍ମାନୁଷେ ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋଽୟମେବ
ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦꣳ ସର୍ବମ୍ ।। ୧୩।।

ଅୟମାତ୍ମା ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମଧ୍ୱସ୍ୟାଽଽତ୍ମନଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଧୁ ଯଶ୍ଚାୟମସ୍ମିନ୍ନାତ୍ମନି
ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋ ଯଶ୍ଚାୟମାତ୍ମା ତେଜୋମୟୋଽମୃତମୟଃ ପୁରୁଷୋଽୟମେବ
ସ ଯୋଽୟମାତ୍ମେଦମମୃତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମେଦꣳ ସର୍ବମ୍ ।। ୧୪।।

ସ ବା ଅୟମାତ୍ମା ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାମଧିପତିଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାꣳ ରାଜା ତଦ୍ୟଥା ରଥନାଭୌ ଚ
ରଥନେମୌ ଚାରାଃ ସର୍ବେ ସମର୍ପିତା ଏବମେବାସ୍ମିନ୍ନାତ୍ମନି ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସର୍ବେ ଦେବାଃ ସର୍ବେ
ଲୋକାଃ ସର୍ବେ ପ୍ରାଣାଃ ସର୍ବ ଏତ ଆତ୍ମାନଃ ସମର୍ପିତାଃ ।। ୧୫।।

ଇଦଂ ବୈ ତନ୍ମଧୁ ଦଧ୍ୟଙ୍ଙାଥର୍ବଣୋଽଶ୍ୱିଭ୍ୟାମୁବାଚ ତଦେତଦୃଷିଃ ପଶ୍ୟନ୍ନବୋଚତ୍ ।
ତଦ୍ୱାଂ ନରା ସନୟେ ଦꣳସ ଉଗ୍ରଂ ଆବିଷ୍କୃଣୋମି ତନ୍ୟତୁର୍ନ ବୃଷ୍ଟିଂ ।
ଦଧ୍ୟଙ୍ ହ ଯନ୍ମଧ୍ୱାଥର୍ବଣୋ ବାମଶ୍ୱସ୍ୟ ଶୀର୍ଷ୍ଣା ପ୍ର ଯଦୀମୁବାଚେତି ।। ୧୬।।

ଇଦଂ ବୈ ତନ୍ମଧୁ ଦଧ୍ୟଙ୍ଙାଥର୍ବଣୋଽଶ୍ୱିଭ୍ୟାମୁବାଚ ତଦେତଦୃଷିଃ
ପଶ୍ୟନ୍ନବୋଚଦାଥର୍ବଣାୟାଶ୍ୱିନା ଦଧୀଚେଽଶ୍ୱ୍ୟꣳ ଶିରଃ ପ୍ରତ୍ୟୈରୟତମ୍ ।
ସ ବାଂ ମଧୁ ପ୍ରବୋଚଦୃତାୟନ୍-ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରଂ ଯଦ୍ଧସ୍ରାବପି କକ୍ଷ୍ୟଂ ବାମିତି ।। ୧୭।।

Not For Commercial Use

ଇଦଂ ବୈ ତନ୍ମଧୁ ଦଧ୍ୟଙ୍ଙାଥର୍ବଣୋଽଶ୍ୱିଭ୍ୟାମୁବାଚ ତଦେତଦୃଷିଃ ପଶ୍ୟନ୍ନବୋଚତ୍ ।
ପୁରଶ୍ଚକ୍ରେ ଦ୍ୱିପଦଃ ପୁରଶ୍ଚକ୍ରେ ଚତୁଷ୍ପଦଃ ପୁରଃ ସ ପକ୍ଷୀ ଭୂତ୍ୱା ପୁରଃ ପୁରୁଷ ଆବିଶଦିତି ।
ସ ବା ଅୟଂ ପୁରୁଷଃ ସର୍ବାସୁ ପୂର୍ଷୁ ପୁରିଶୟୋ ନୈନେନ କିଂଚନାନାବୃତଂ ନୈନେନ
କିଂଚନାସଂବୃତମ୍ ।। ୧୮।।

ଇଦଂ ବୈ ତନ୍ମଧୁ ଦଧ୍ୟଙ୍ଙାଥର୍ବଣୋଽଶ୍ୱିଭ୍ୟାମୁବାଚ ତଦେତଦୃଷିଃ
ପଶ୍ୟନ୍ନବୋଚଦ୍ରୂପଂ ରୂପଂ ପ୍ରତିରୂପୋ ବଭୂବ ତଦସ୍ୟ ରୂପଂ ପ୍ରତିଚକ୍ଷଣାୟ ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମାୟାଭିଃ ପୁରୁରୂପ ଈୟତେ ଯୁକ୍ତା ହ୍ୟସ୍ୟ ହରୟଃ ଶତା ଦଶେତି ।
ଅୟଂ ବୈ ହରୟୋଽୟଂ ବୈ ଦଶ ଚ ସହସ୍ରଣି ବହୂନି ଚାନନ୍ତାନି ଚ
ତଦେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାପୂର୍ବମନପରମନନ୍ତରମବାହ୍ୟମୟମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ସର୍ବାନୁଭୂରିତ୍ୟନୁଶାସନମ୍ ।। ୧୯।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଷଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ବଂଶଃ ପୌତିମାଷ୍ୟୋ ଗୌପବନାଦ୍-ଗୌପବନଃ ପୌତିମାଷ୍ୟାତ୍ପୌତିମାଷ୍ୟୋ
ଗୌପବନାଦ୍-ଗୌପବନଃ କୌଶିକାତ୍କୌଶିକଃ କୌଣ୍ଡିନ୍ୟାତ୍କୌଣ୍ଡିନ୍ୟଃ
ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟାଚ୍ଛାଣ୍ଡିଲ୍ୟଃ କୌଶିକାଚ୍ଚ ଗୌତମାଚ୍ଚ ଗୌତମଃ ।। ୧।।

ଆଗ୍ନିବେଶ୍ୟାଦାଗ୍ନିବେଶ୍ୟଃ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟାଚ୍ଚାନଭିମ୍ଲାତାଚ୍ଚାନଭିମ୍ଲାତ
ଆନଭିମ୍ଲାତାଦାନଭିମ୍ଲାତ ଅନଭିମ୍ଲାତାଦାନଭିମ୍ଲାତୋ ଗୌତମାଦ୍-ଗୌତମଃ
ସୈତବପ୍ରାଚୀନଯୋଗ୍ୟାଭ୍ୟାଂ, ସୈତବପ୍ରାଚୀନଯୋଗ୍ୟୌ ପାରାଶର୍ଯ୍ୟାତ୍ପାରାଶର୍ଯ୍ୟୋ
ଭାରଦ୍ୱାଜାଦ୍-ଭାରଦ୍ୱାଜୋ ଭାରଦ୍ୱାଜାଚ୍ଚ ଗୌତମାଚ୍ଚ ଗୌତମୋ ଭାରଦ୍ୱାଜାଦ୍-ଭାରଦ୍ୱାଜଃ
ପାରାଶର୍ଯ୍ୟାତ୍ପାରାଶର୍ଯ୍ୟୋ ବୈଜବାପାୟନାତ୍ପୈଜବାପାୟନଃ କୌଶିକାୟନେଃ କୌଶିକାୟନିଃ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

ଘୃତକୌଶିକାଦ୍-ଘୃତକୌଶିକଃ ପାରାଶର୍ଯ୍ୟାୟଣାତ୍ପାରଶର୍ଯ୍ୟାୟଣଃ
ପାରାଶର୍ଯ୍ୟାତ୍ ପାରାଶର୍ଯ୍ୟୋ ଜାତୂକର୍ଣ୍ଯାଜ୍ଜାତୂକର୍ଣ୍ଯ ଆସୁରାୟଣାଚ୍ଚ
ୟାସ୍କାଚ୍ଚାସୁରାୟଣସ୍ତ୍ରୈବଣେସ୍ତ୍ରୈବଣିରୌପଜଙ୍ଘନେରୌପଜଙ୍ଘନିରାସୁରେସୁରିର୍ଭାରଦ୍ୱାଜାଦ୍-ଭାରଦ୍ୱାଜ
ଆତ୍ରେୟାଦାତ୍ରେୟୋ ମାଣ୍ଟେର୍ମାଣ୍ଟିର୍ଗୌତମାଦ୍-ଗୌତମୋ ଗୌତମାଦ୍-ଗୌତମୋ
ବାତ୍ସ୍ୟାଦ୍ୱାତ୍ସ୍ୟଃ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟାଚ୍ଛାଣ୍ଡିଲ୍ୟଃ କୈଶୋର୍ଯ୍ୟାତ୍କାପ୍ୟାତ୍ପୈଶୋର୍ଯ୍ୟଃ କାପ୍ୟଃ
କୁମାରହାରିତାତ୍କୁମାରହାରିତୋ ଗାଲବାଦ୍-ଗାଲବୋ ବିଦର୍ଭୀକୌଣ୍ଡିନ୍ୟାଦ୍ୱିଦର୍ଭୀକୌଣ୍ଡିନ୍ୟୋ
ବତ୍ସନପାତୋ ବାଭ୍ରବାଦ୍ୱତ୍ସନପାଦ୍ୱାଭ୍ରବଃ ପଥଃ ସୌଭରାତ୍ପନ୍ଥାଃ
ସୌଭରୋଽୟାସ୍ୟାଦାଙ୍ଗିରସାଦୟାସ୍ୟ ଆଙ୍ଗିରସ ଆଭୂତେସ୍ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରାଦାଭୂତିସ୍ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରୋ
ବିଶ୍ୱରୂପାତ୍ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରାଦ୍ୱିଶ୍ୱରୂପସ୍ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରୋଽଶ୍ୱିଭ୍ୟାମଶ୍ୱିନୌ ଦଧୀଚ ଆଥର୍ବଣାଦ୍ଧଧ୍ୟଙ୍ଙାଥର୍ବଣୋଽଥର୍ବଣୋ
ଦୈବାଦଥର୍ବା ଦୈବୋ ମୃତ୍ୟୋଃ ପ୍ରାଧ୍ୱଂସନାନ୍ମୃତ୍ୟୁଃ ପ୍ରାଧ୍ୱଂସନଃ ପ୍ରଧ୍ୱଂସନାତ୍-ପ୍ରଧ୍ୱଂସନ
ଏକର୍ଷେରେକର୍ଷିର୍ବିପ୍ରଚିତ୍ତେର୍ବିପ୍ରଚିତ୍ତିର୍ବ୍ୟଷ୍ଟେର୍ବ୍ୟଷ୍ଟିଃ ସନାରୋଃ ସନାରୁଃ ସନାତନାତ୍ସନାତନଃ
ସନଗାତ୍ସନଗଃ ପରମେଷ୍ଠିନଃ ପରମେଷ୍ଠୀ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱୟଂଭୁ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ।। ୩।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟାଧ୍ୟାୟେ ଷଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଇତି ବୃହଦାରଣ୍ୟକୋପନିଷଦି ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ଅଥ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଓଁ ଜନକୋ ହ ବୈଦେହୋ ବହୁଦକ୍ଷିଣେନ ୟଜ୍ଞେନେଜେ ତତ୍ର ହ କୁରୁପଞ୍ଚାଲାନାଂ
ବ୍ରାହ୍ମଣା ଅଭିସମେତା ବଭୂବୁସ୍ତସ୍ୟ ହ ଜନକସ୍ୟ ବୈଦେହସ୍ୟ ବିଜିଜ୍ଞାସା
ବଭୂବ କଃ ସ୍ୱିଦେଷାଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନାମନୂଚାନତମ ଇତି ସ ହ ଗବାଽ
ସହସ୍ରମବରୁରୋଧ ଦଶ ଦଶ ପାଦା ଏକୈକସ୍ୟାଃ ଶୃଙ୍ଗୟୋରାବଦ୍ଧା ବଭୂବୁଃ ।। ୧।।

ତାନ୍-ହୋବାଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଭଗବନ୍ତୋ ୟୋ ବୋ ବ୍ରହ୍ମିଷ୍ଠଃ ସ ଏତା ଗା ଉଦଜତାମିତି ।
ତେ ହ ବ୍ରାହ୍ମଣା ନ ଦଧୃଷୁରଥ ହ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ସ୍ୱମେବ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣମୁବାଚୈତାଃ ସୌମ୍ୟୋଦଜ
ସାମଶ୍ରବାଣୀ ଇତି ତା ହୋଦାଚକାର ତେ ହ ବ୍ରାହ୍ମଣାଶ୍ଚୁକ୍ରୁଧୁଃ କଥଂ ନୋ ବ୍ରହ୍ମିଷ୍ଠୋ ବୁବୀତେତ୍ୟଥ
ହ ଜନକସ୍ୟ ବୈଦେହସ୍ୟ ହୋତାଽଶ୍ୱଲୋ ବଭୂବ ସ ହୈନଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ତ୍ୱଂ ନୁ ଖଲୁ ନୋ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ
ବ୍ରହ୍ମିଷ୍ଠୋଽସୀତି ସ ହୋବାଚ ନମୋ ବୟଂ ବ୍ରହ୍ମିଷ୍ଠାୟ କୁର୍ମୋ ଗୋକାମା ଏବ ବୟଂ ସ୍ମ ଇତି
ତଂ ହ ତତ ଏବ ପ୍ରଷ୍ଟୁଂ ଦଧ୍ରେ ହୋତାଽଶ୍ୱଲଃ ।। ୨।।

ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ୟଦିଦଂ ସର୍ବଂ ମୃତ୍ୟୁନାଽଽପ୍ତଂ, ସର୍ବଂ ମୃତ୍ୟୁନାଭିପନ୍ନଂ କେନ ୟଜମାନୋ
ମୃତ୍ୟୋରାପ୍ତିମତିମୁଚ୍ୟତ ଇତି ହୋତୃର୍ତ୍ୱିଜାଗ୍ନିନା ବାଚା ବାଗ୍ୱୈ ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ହୋତା ତଦ୍ୟେୟଂ
ବାକ୍ ସୋଽୟମଗ୍ନିଃ ସ ହୋତା ସା ମୁକ୍ତିଃ ସାଽତିମୁକ୍ତିଃ ।। ୩।।

ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ୟଦିଦଂ ସର୍ବମହୋରାତ୍ରାଭ୍ୟାମାପ୍ତଂ, ସର୍ବମହୋରାତ୍ରାଭ୍ୟାମଭିପନ୍ନଂ କେନ
ୟଜମାନୋଽହୋରାତ୍ରୟୋରାପ୍ତିମତିମୁଚ୍ୟତ ଇତ୍ୟଧ୍ୱର୍ଯୁର୍ଣର୍ତ୍ୱିଜା ଚକ୍ଷୁଷାଽଽଦିତ୍ୟେନ ଚକ୍ଷୁର୍ବୈ
ୟଜ୍ଞସ୍ୟାଧ୍ୱର୍ଯୁସ୍ତଦ୍ୟଦିଦଂ ଚକ୍ଷୁଃ ସୋଽସାବାଦିତ୍ୟଃ ସୋଽଧ୍ୱର୍ଯୁଃ ସ ମୁକ୍ତିଃ ସାଽତିମୁକ୍ତିଃ ।। ୪।।

ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ୟଦିଦଂ ସର୍ବଂ ପୂର୍ବପକ୍ଷାପରପକ୍ଷାଭ୍ୟାମାପ୍ତଂ, ସର୍ବଂ
ପୂର୍ବପକ୍ଷାପରପକ୍ଷାଭ୍ୟାମଭିପନ୍ନଂ କେନ ୟଜମାନଃ ପୂର୍ବପକ୍ଷାପରପକ୍ଷୟୋରାପ୍ତିମତିମୁଚ୍ୟତ
ଇତ୍ୟୁଦ୍ଗାତୃର୍ତ୍ୱିଜା ବାୟୁନା ପ୍ରାଣେନ ପ୍ରାଣୋ ବୈ ୟଜ୍ଞସ୍ୟୋଦ୍ଗାତା ତଦ୍ୟୋଽୟଂ ପ୍ରାଣଃ ସ ବାୟୁଃ
ସ ଉଦ୍ଗାତା ସ ମୁକ୍ତିଃ ସାଽତିମୁକ୍ତିଃ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ଯଦିଦମନ୍ତରିକ୍ଷମନାରମ୍ବଣମିବ କେନାଽଽକ୍ରମେଣ ଯଜମାନଃ ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକମାକ୍ରମତ ଇତି ବ୍ରହ୍ମଣର୍ତ୍ୱିଜା ମନସା ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ମନୋ ବୈ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମା ତଦ୍ୟଦିଦଂ ମନଃ ସୋଽସୌ ଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ବ୍ରହ୍ମା ସା ମୁକ୍ତିଃ ସାଽତିମୁକ୍ତିରିତ୍ୟତିମୋକ୍ଷା ଅଥ ସଂପଦଃ ।। ୬।।

ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ କତିଭିରୟମଦ୍ୟର୍ଗ୍ଭିର୍ହୋତାସ୍ମିନ୍ୟଜ୍ଞେ କରିଷ୍ୟତୀତି ତିସୃଭିରିତି କତମାସ୍ତାସ୍ତିସ୍ର ଇତି ପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟା ଚ ଯାଜ୍ୟା ଚ ଶସ୍ୟୈବ ତୃତୀୟା କିଂ ତାଭିର୍ଜୟତୀତି ଯକ୍ରିଂଚେଦଂ ପ୍ରାଣଭୃଦିତି ।। ୭।।

ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ କତ୍ୟୟମଦ୍ୟାଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁରସ୍ମିନ୍ୟଜ୍ଞେ ଆହୁତୀର୍ହୋଷ୍ୟତୀତି ତିସ୍ର ଇତି କତମାସ୍ତାସ୍ତିସ୍ର ଇତି ଯା ହୁତା ଉଜ୍ଜ୍ୱଲନ୍ତି ଯା ହୁତା ଅତିନେଦନ୍ତେ ଯା ହୁତା ଅଧିଶେରତେ କିଂ ତାଭିର୍ଜୟତୀତି ଯା ହୁତା ଉଜ୍ଜ୍ୱଲନ୍ତି ଦେବଲୋକମେବ ତାଭିର୍ଜୟତି ଦୀପ୍ୟତ ଇବ ହି ଦେବଲୋକୋ ଯା ହୁତା ଅତିନେଦନ୍ତେ ପିତୃଲୋକମେବ ତାଭିର୍ଜୟତ୍ୟତୀବ ହି ପିତୃଲୋକୋ ଯା ହୁତା ଅଧିଶେରତେ ମନୁଷ୍ୟଲୋକମେବ ତାଭିର୍ଜୟତ୍ୟଧ ଇବ ହି ମନୁଷ୍ୟଲୋକଃ ।। ୮।।

ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ କତିଭିରୟମଦ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମା ଯଜ୍ଞଂ ଦକ୍ଷିଣତୋ ଦେବତାଭିର୍ଗୋପାୟତୀତ୍ୟେକୟେତି କତମା ସୈକେତି ମନ ଏବେତ୍ୟନନ୍ତଂ ବୈ ମନୋଽନନ୍ତା ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅନନ୍ତମେବ ସ ତେନ ଲୋକଂ ଜୟତି ।। ୯।।

ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ କତ୍ୟୟମଦ୍ୟୋଦ୍ଗାତାଽସ୍ମିନ୍ୟଜ୍ଞେ ସ୍ତୋତ୍ରିୟାଃ ସ୍ତୋଷ୍ୟତୀତି ତିସ୍ର ଇତି କତମାସ୍ତାସ୍ତିସ୍ର ଇତି ପୁରୋନୁବାକ୍ୟା ଚ ଯାଜ୍ୟା ଚ ଶସ୍ୟୈବ ତୃତୀୟା କତମାସ୍ତା ଯା ଅଧ୍ୟାତ୍ମମିତି ପ୍ରାଣ ଏବ ପୁରୋନୁବାକ୍ୟାଽପାନୋ ଯାଜ୍ୟା ବ୍ୟାନଃ ଶସ୍ୟା କିଂ ତାଭିର୍ଜୟତୀତି ପୃଥିବୀଲୋକମେବ ପୁରୋନୁବାକ୍ୟୟା ଜୟତ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷଲୋକଂ ଯାଜ୍ୟୟା ଦ୍ୟୁଲୋକଽ ଶସ୍ୟୟା ତତୋ ହ ହୋତାଽଶ୍ୱଲ ଉପରରାମ ।। ୧୦।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ଜାରତ୍କାରବ ଆର୍ତଭାଗଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ କତି ଗ୍ରହାଃ କତ୍ୟତିଗ୍ରହା ଇତି ଅଷ୍ଟୌ ଗ୍ରହା ଅଷ୍ଟାବତିଗ୍ରହା ଇତି ଯେ ତେଽଷ୍ଟୌ ଗ୍ରହା ଅଷ୍ଟାବତିଗ୍ରହାଃ କତମେ ତ ଇତି ।। ୧।।

ପ୍ରାଣୋ ବୈ ଗ୍ରହଃ ସୋଽପାନେନାଽତିଗ୍ରାହେଣ ଗୃହୀତୋଽପାନେନ ହି ଗନ୍ଧାଞ୍ଜିଘ୍ରତି ।। ୨।।

ବାଗ୍ୱୈ ଗ୍ରହଃ ସ ନାମ୍ନାଽତିଗ୍ରାହେଣ ଗୃହୀତୋ ବାଚା ହି ନାମାନ୍ୟଭିବଦତି ।। ୩।।

ଜିହ୍ୱା ବୈ ଗ୍ରହଃ ସ ରସେନାଽତିଗ୍ରାହେଣ ଗୃହୀତୋ ଜିହ୍ୱୟା ହି ରସାନ୍ବିଜାନାତି ।। ୪।।

ଚକ୍ଷୁର୍ବୈ ଗ୍ରହଃ ସ ରୂପେଣାଽତିଗ୍ରାହେଣ ଗୃହୀତଶ୍ଚକ୍ଷୁଷା ହି ରୂପାଣି ପଶ୍ୟତି ।। ୫।।

ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ବୈ ଗ୍ରହଃ ସ ଶବ୍ଦେନାଽତିଗ୍ରାହେଣ ଗୃହୀତଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ହି ଶବ୍ଦାଞ୍ଶୃଣୋତି ।। ୬।।

ମନୋ ବୈ ଗ୍ରହଃ ସ କାମେନାଽତିଗ୍ରାହେଣ ଗୃହୀତୋ ମନସା ହି କାମାନ୍-କାମୟତେ ।। ୭।।

ହସ୍ତୌ ବୈ ଗ୍ରହଃ ସ କର୍ମଣାଽତିଗ୍ରାହେଣ ଗୃହୀତୋ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ହି କର୍ମ କରୋତି ।। ୮।।

ତ୍ୱଗ୍ୱୈ ଗ୍ରହଃ ସ ସ୍ପର୍ଶେନାଽତିଗ୍ରାହେଣ ଗୃହୀତସ୍ତ୍ୱଚା ହି ସ୍ପର୍ଶାନ୍ବେଦୟତ
ଇତ୍ୟେତେଽଷ୍ଟୌ ଗ୍ରହା ଅଷ୍ଟାବତିଗ୍ରହାଃ ।। ୯।।

ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ଯଦିଦଂ ସର୍ବଂ ମୃତ୍ୟୋରନ୍ନଂ କା ସ୍ୱିତ୍ସା ଦେବତା
ଯସ୍ୟା ମୃତ୍ୟୁରନ୍ନମିତ୍ୟଗ୍ନିର୍ବୈ ମୃତ୍ୟୁଃ ସୋଽପାମନ୍ନମପ ପୁନର୍ମୃତ୍ୟୁଂ ଜୟତି ।। ୧୦।।

ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ଯତ୍ରାୟଂ ପୁରୁଷୋ ମ୍ରିୟତ ଉଦସ୍ମାତ୍-ପ୍ରାଣାଃ କ୍ରାମନ୍ତ୍ୟାହୋଶ୍ନା ନେତି ନେତି
ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋଽତ୍ରୈବ ସମବନୀୟନ୍ତେ ସ ଉଚ୍ଛ୍ୱୟତ୍ୟାଧ୍ମାୟତ୍ୟାଧ୍ମାତୋ ମୃତଃ ଶେତେ ।। ୧୧।।

ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ଯତ୍ରାୟଂ ପୁରୁଷୋ ମ୍ରିୟତେ କିମେନଂ ନ ଜହାତୀତି
ନାମେତ୍ୟନନ୍ତଂ ବୈ ନାମାନନ୍ତା ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅନନ୍ତମେବ ସ ତେନ ଲୋକଂ ଜୟତି ।। ୧୨।।

Not For Commercial Use

ଯ୍ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ଯତ୍ରାସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ମୃତସ୍ୟାଗ୍ନିଂ ବାଗପ୍ୟେତି ବାତଂ ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁରାଦିତ୍ୟଂ ମନଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଦିଶଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ପୃଥିବୀꣳ ଶରୀରମାକାଶମାତ୍ମୌଷଧୀର୍ଲୋମାନି ବନସ୍ପତୀନ୍-କେଶା ଅପ୍ସୁ ଲୋହିତଂ ଚ ରେତଶ୍ଚ ନିଧୀୟତେ କ୍ୱାୟଂ ତଦା ପୁରୁଷୋ ଭବତୀତ୍ୟହର ସୌମ୍ୟ ହସ୍ତମାର୍ତଭାଗାꣳꣳବାମେବୈତସ୍ୟ ବେଦିଷ୍ୟାବୋ ନ ନାବେତତ୍ ସଜନ ଇତି ତୌ ହୋକ୍ରମ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୟ୍ଯାଂଚକ୍ରାତେ ତୌ ହ ଯଦୂଚତୁଃ କର୍ମ ହୈବ ତଦୂଚତୁରଥ ଯତ୍-ପ୍ରଶଶꣳସତୁଃ କର୍ମ ହୈବ ତତ୍-ପ୍ରଶଶꣳସତୁଃ ପୁଣ୍ୟୋ ବୈ ପୁଣ୍ୟେନ କର୍ମଣା ଭବତି ପାପଃ ପାପେନେତି ତତୋ ହ ଜାରକ୍ରାରବ ଆର୍ତଭାଗ ଉପରରାମ ।। ୧୩।।

।। ଇତି ତୃତୀୟ୍ଯାଧ୍ୟାୟେଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ଭୁଜ୍ୟୁର୍ଲାହ୍ୟାୟନିଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଯ୍ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ମଦ୍ରେଷୁ ଚରକାଃ ପର୍ୟବ୍ରଜାମ ତେ ପତଞ୍ଚଲସ୍ୟ କାପ୍ୟସ୍ୟ ଗୃହାନୈମ ତସ୍ୟାସୀଦ୍ଦୁହିତା ଗନ୍ଧର୍ବଗୃହୀତା ତମପୃଚ୍ଛାମ କୋꣳସୀତି ସୋꣳବ୍ରବୀତ୍ସୁଧନ୍ୱାꣳꣳଙ୍ଗିରସ ଇତି ତଂ ଯଦା ଲୋକାନାମନ୍ତାନପୃଚ୍ଛାମାଥୈନମବ୍ରୂମ କ୍ୱ ପାରିକ୍ଷିତା ଅଭବନ୍ନିତି କ୍ୱ ପାରିକ୍ଷିତା ଅଭବନ୍ ସ ତ୍ୱା ପୃଚ୍ଛାମି ଯ୍ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ କ୍ୱ ପାରିକ୍ଷିତା ଅଭବନ୍ନିତି ।। ୧।।

ସ ହୋବାଚୋବାଚ ବୈ ସୋꣳଗଚ୍ଛନ୍ବୈ ତେ ତଦ୍ୟତ୍ରାଶ୍ୱମେଧ୍ୟାଜିନୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି କ୍ୱ ନ୍ୱଶ୍ୱମେଧ୍ୟାଜିନୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ଦ୍ୱାତ୍ରିꣳଶତଂ ବୈ ଦେବରଥାହ୍ନ୍ୟାନ୍ୟଯଂ ଲୋକସ୍ତꣳ ସମନ୍ତଂ ପୃଥିବୀ ଦ୍ୱିସ୍ତାବପୂର୍ୟେତି ତାꣳ ସମନ୍ତଂ ପୃଥିବୀ ଦ୍ୱିସ୍ତାବତ୍ସମୁଦ୍ରଃ ପର୍ୟେତି ତଦ୍ୟାବତୀ କ୍ଷୁରସ୍ୟ ଧାରା ଯ୍ଯାବଦ୍ୱା ମକ୍ଷିକାୟ୍ଯାଃ ପତ୍ରଂ ତାବାନନ୍ତରେଣାକାଶସ୍ତାନିନ୍ଦ୍ରଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣୋ ଭୂତ୍ୱା ବାୟବେ ପ୍ରାୟଚ୍ଛତ୍ତାନ୍ୱାୟୁରାତ୍ମନି ଧିତ୍ୱା ତତ୍ରାଗମୟଦ୍ୟତ୍ରାଶ୍ୱମେଧ୍ୟାଜିନୋꣳଭବନ୍ନିତ୍ୟେବମିବ ବୈ ସ ବାୟୁମେବ ପ୍ରଶଶꣳସ ତସ୍ମାଦ୍ୱାୟୁରେବ ବ୍ୟଷ୍ଟିର୍ବାୟୁଃ ସମଷ୍ଟିରପ ପୁନର୍ମୃତ୍ୟୁଂ ଜୟତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ତତୋ ହ ଭୁଜ୍ୟୁର୍ଲାହ୍ୟାୟନିରୁପରରାମ ।। ୨।।

।। ଇତି ତୃତୀୟ୍ଯାଧ୍ୟାୟେତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହୈନମୂଷସ୍ତଶ୍ଚାକ୍ରାୟଣଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ୟତ୍ସାକ୍ଷାଦପରୋକ୍ଷାଦ୍ବ୍ରହ୍ମ ୟ ଆତ୍ମା ସର୍ବାନ୍ତରସ୍ତଂ ମେ ବ୍ୟାଚକ୍ଷ୍ୱ ଏତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମା ସର୍ବାନ୍ତରଃ କତମୋ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ସର୍ବାନ୍ତରୋ ୟଃ ପ୍ରାଣେନ ପ୍ରାଣିତି ସ ତ ଆତ୍ମା ସର୍ବାନ୍ତରୋ ଯୋଽପାନେନାପାନିତି ସ ତ ଆତ୍ମା ସର୍ବାନ୍ତରୋ ଯୋ ବ୍ୟାନେନ ବ୍ୟାନିତି ସ ତ ଆତ୍ମା ସର୍ବାନ୍ତରୋ ୟ ଉଦାନେନୋଦାନିତି ସ ତ ଆତ୍ମା ସର୍ବାନ୍ତର ଏଷ ତ ଆତ୍ମା ସର୍ବାନ୍ତରଃ ।। ୧।।

ସ ହୋବାଚୋଷସ୍ତଶ୍ଚାକ୍ରାୟଣୋ ୟଥା ବିବ୍ରୟ୍ୟାଦସୌ ଗୌରସାବଶ୍ୱ ଇତ୍ୟେବମେବୈତଦ୍ୱ୍ୟପଦିଷ୍ଟଂ ଭବତି ୟଦେବ ସାକ୍ଷାଦପରୋକ୍ଷାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ୟ ଆତ୍ମା ସର୍ବାନ୍ତରତଂ ମେ ବ୍ୟାଚକ୍ଷ୍ୱେତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମା ସର୍ବାନ୍ତରଃ କତମୋ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ସର୍ବାନ୍ତରଃ ।

ନ ଦୃଷ୍ଟେର୍ଦ୍ରଷ୍ଟାରଂ ପଶ୍ୟେର୍ନ ଶ୍ରୁତେଃ ଶ୍ରୋତାରꣳ ଶୃଣୁୟା ନ ମତେର୍ମନ୍ତାରଂ ମନ୍ୱୀଥା ନ ବିଜ୍ଞାତେର୍ବିଜ୍ଞାତାରଂ ବିଜାନୀୟା ଏଷ ତ ଆତ୍ମା ସର୍ବାନ୍ତରୋଽତୋଽନ୍ୟଦାର୍ତଂ ତତୋ ହୋଷସ୍ତଶ୍ଚାକ୍ରାୟଣ ଉପରରାମ ।। ୨।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହୈନଂ କହୋଲଃ କୌଷୀତକେୟଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ୟଦେବ ସାକ୍ଷାଦପରୋକ୍ଷାଦ୍ବ୍ରହ୍ମ ୟ ଆତ୍ମା ସର୍ବାନ୍ତରସ୍ତଂ ମେ ବ୍ୟାଚକ୍ଷ୍ୱେତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମା ସର୍ବାନ୍ତରଃ । କତମୋ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ସର୍ବାନ୍ତରୋ ଯୋଽଶୟନାୟାପିପାସେ ଶୋକଂ ମୋହଂ ଜରାଂ ମୃତ୍ୟୁମତ୍ୟେତି । ଏତଂ ବୈ ତମାତ୍ମାନଂ ବିଦିତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣାଃ ପୁତ୍ରୈଷଣାୟାଶ୍ଚ ବିତ୍ତୈଷଣାୟାଶ୍ଚ ଲୋକୈଷଣାୟାଶ୍ଚ ବ୍ୟୁତ୍ଥାୟାଥ ଭିକ୍ଷାଚର୍ୟଂ ଚରନ୍ତି ୟା ହ୍ୟେବ ପୁତ୍ରୈଷଣା ସା ବିତ୍ତୈଷଣା ୟା ବିତ୍ତୈଷଣା ସା ଲୋକୈଷଣୋଭେ ହ୍ୟେତେ ଏଷଣେ ଏବ ଭବତସ୍ତସ୍ମାଦ୍ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟଂ ନିର୍ବିଦ୍ୟ ବାଲ୍ୟେନ ତିଷ୍ଠାସେଦ୍ବାଲ୍ୟଂ ଚ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟଂ ଚ ନିର୍ବିଦ୍ୟାଥ ମୁନିରମୌନଂ ଚ ମୌନଂ ଚ ନିର୍ବିଦ୍ୟାଽଥ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ସ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ କେନ ସ୍ୟାଦ୍ୟେନ ସ୍ୟାଽନେନେଦୃଶ ଏବାତୋଽନ୍ୟଦାର୍ତଂ ତତୋ ହ କହୋଲଃ କୌଷୀତକେୟ ଉପରରାମ ।। ୧।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not for Commercial Use

।। ଅଥ ଷଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ଗାର୍ଗୀ ବାଚକ୍ନବୀ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ୟଦିଦꣳ ସର୍ବମପ୍ସ୍ୟୋତଂ ଚ ପ୍ରୋତଂ ଚ କସ୍ମିନ୍ନୁ ଖଲ୍ୱାପ ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ବାୟୌ ଗାର୍ଗୀତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଖଲୁ ବାୟୁରୋତଶ୍ଚ ପ୍ରୋତଶ୍ଚେତ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷଲୋକେଷୁ ଗାର୍ଗୀତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଖଲ୍ୱନ୍ତରିକ୍ଷଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ଗନ୍ଧର୍ବଲୋକେଷୁ ଗାର୍ଗୀତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଗନ୍ଧର୍ବଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତ୍ୟାଦିତ୍ୟଲୋକେଷୁ ଗାର୍ଗୀତି କସ୍ମିନ୍ ନୁ ଖଲ୍ୱାଦିତ୍ୟଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକେଷୁ ଗାର୍ଗୀତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଖଲୁ ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ନକ୍ଷତ୍ରଲୋକେଷୁ ଗାର୍ଗୀତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଖଲୁ ନକ୍ଷତ୍ରଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ଦେବଲୋକେଷୁ ଗାର୍ଗୀତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଖଲୁ ଦେବଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତୀନ୍ଦ୍ରଲୋକେଷୁ ଗାର୍ଗୀତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଖଲ୍ୱିନ୍ଦ୍ରଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ପ୍ରଜାପତିଲୋକେଷୁ ଗାର୍ଗୀତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଖଲୁ ପ୍ରଜାପତିଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ବ୍ରହ୍ମଲୋକେଷୁ ଗାର୍ଗୀତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଖଲୁ ବ୍ରହ୍ମଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ସ ହୋବାଚ ଗାର୍ଗି ମାꣳତିପ୍ରାକ୍ଷୀର୍ମା ତେ ମୂର୍ଧା ବ୍ୟପପ୍ତଦନତିପ୍ରଶ୍ନ୍ୟାଂ ବୈ ଦେବତାମତିପୃଚ୍ଛସି ଗାର୍ଗି ମାꣳତିପ୍ରାକ୍ଷୀରିତି ତତୋ ହ ଗାର୍ଗୀ ବାଚକ୍ନବ୍ୟୁପରରାମ ।। ୧।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେଷଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ସପ୍ତମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହୈନମୂଦ୍ଦାଲକ ଆରୁଣିଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ମଦ୍ରେଷ୍ୱବସାମ ପତଞ୍ଜଲସ୍ୟ କାପ୍ୟସ୍ୟ ଗୃହେଷୁ ୟଜ୍ଞମଧୀୟ୍ୟାନାସ୍ତସ୍ୟାସୀଦ୍-ଭାର୍ୟା ଗନ୍ଧର୍ବଗୃହୀତା ତମପୃଚ୍ଛାମ କୋꣳସୀତି ସୋꣳବ୍ରବୀତ୍ କବନ୍ଧ ଆଥର୍ବଣ ଇତି ସୋꣳବ୍ରବୀତ୍ପତଞ୍ଜଲଂ କାପ୍ୟଂ ୟାଜ୍ଞିକାꣳଶ୍ଚ ବେତ୍ଥ ନୁ ତ୍ୱଂ କାପ୍ୟ ତସ୍ସୂତ୍ରଂ ୟେନାୟଂ ଚ ଲୋକଃ ପରଶ୍ଚ ଲୋକଃ ସର୍ବାଣି ଚ ଭୂତାନି ସଂଦୃବ୍ଧାନି ଭବନ୍ତୀତି ସୋꣳବ୍ରବୀତ୍ପତଞ୍ଜଲଃ କାପ୍ୟୋ ନାହଂ ତଦ୍-ଭଗବନ୍ନ୍ୱେଦେତି ସୋꣳବ୍ରବୀତ୍ପତଞ୍ଜଲଂ କାପ୍ୟଂ ୟାଜ୍ଞିକାꣳଶ୍ଚଃ ବେତ୍ଥ ନୁ ତ୍ୱଂ କାପ୍ୟ ତମନ୍ତର୍ୟାମିଣଂ ୟ ଇମଂ ଚ ଲୋକଂ ପରଂ ଚ ଲୋକꣳ ସର୍ବାଣି ଚ ଭୂତାନି ୟୋꣳଽନ୍ତରୋ

Not For Commercial Use

ୟମୟତୀତି । ସୋଽବ୍ରବୀତ୍ପତଞ୍ଜଲଃ କାପ୍ୟୋ ନାହଂ ତଂ ଭଗବନ୍ବେଦେତି ସୋଽବ୍ରବୀତ୍ପତଞ୍ଜଲଂ କାପ୍ୟଂ ୟାଜ୍ଞିକାଃ ଷ୍ଟ ୟୋ ବୈ ତଲ୍ଲାପ୍ୟ ସୂତ୍ରଂ ବିଦ୍ୟାଓଂ ଚାନ୍ତର୍ୟାମିଣମିତି ସ ବ୍ରହ୍ମବିତ୍ର ଲୋକବିତ୍ର ଦେବବିତ୍ର ବେଦବିତ୍ର ଭୂତବିତ୍ର ଆତ୍ମବିତ୍ର ସର୍ବବିଦିତି ତେଭ୍ୟୋଽବ୍ରବୀତ୍ତଦହଂ ବେଦ ତଚ୍ଛେତ୍ତ୍ୱଂ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ସୂତ୍ରମବିଦ୍ୱାଂସ୍ତଂ ଚାନ୍ତର୍ୟାମିଣଂ ବ୍ରହ୍ମଗବୀରୁଦଜସେ ମୂର୍ଧା ତେ ବିପତିଷ୍ୟତୀତି ବେଦ ବା ଅହଂ ଗୌତମ ତତ୍ସୂତ୍ରଂ ତଂ ଚାନ୍ତର୍ୟାମିଣମିତି ୟୋ ବା ଇଦଂ କଶ୍ଚିଦ୍-ବ୍ରୂୟାଦ୍ବେଦ ବେଦେତି ୟଥା ବେତ୍ତ ତଥା ବ୍ରୂହୀତି ।। ୧।।

ସ ହୋବାଚ ବାୟୁର୍ବୈ ଗୌତମ ତତ୍ସୂତ୍ରଂ ବାୟୁନା ବୈ ଗୌତମ ସୂତ୍ରେଣାୟଂ ଚ ଲୋକଃ ପରଶ୍ଚ ଲୋକଃ ସର୍ବାଣି ଚ ଭୂତାନି ସଂଦୃବ୍ଧାନି ଭବନ୍ତି ତସ୍ମାଦ୍ବୈ ଗୌତମ ପୁରୁଷଂ ପ୍ରେତମାହୁର୍ବ୍ୟସ୍ରଂସିଷତାସ୍ୟାଙ୍ଗାନୀତି ବାୟୁନା ହି ଗୌତମ ସୂତ୍ରେଣ ସଂଦୃବ୍ଧାନି ଭବନ୍ତୀତ୍ୟେବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟାନ୍ତର୍ୟାମିଣଂ ବ୍ରୂହୀତି ।। ୨।।

ୟଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତିଷ୍ଠନ୍ପୃଥିବ୍ୟା ଅନ୍ତରୋ ୟଂ ପୃଥିବୀ ନ ବେଦ ୟସ୍ୟ ପୃଥିବୀ ଶରୀରଂ ୟଃ ପୃଥିବୀମନ୍ତରୋ ୟମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାଽନ୍ତର୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୩।।

ୟୋଽପ୍ସୁ ତିଷ୍ଠନ୍ନଦ୍-ଭ୍ୟୋଽନ୍ତରୋ ୟମାପୋ ନ ବିଦୁର୍ୟସ୍ୟାପଃ ଶରୀରଂ ୟୋଽପୋଽନ୍ତରୋ ୟମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୪।।

ୟୋଽଗ୍ନୌ ତିଷ୍ଠନ୍ନଗ୍ନେରନ୍ତରୋ ୟମଗ୍ନିର୍ନ ବେଦ ୟସ୍ୟାଗ୍ନିଃ ଶରୀରଂ ୟୋଽଗ୍ନିମନ୍ତରୋ ୟମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୫।।

ୟୋଽନ୍ତରିକ୍ଷେ ତିଷ୍ଠନ୍ନନ୍ତରିକ୍ଷାଦନ୍ତରୋ ୟମନ୍ତରିକ୍ଷଂ ନ ବେଦ ୟସ୍ୟାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଶରୀରଂ ୟୋଽନ୍ତରିକ୍ଷମନ୍ତରୋ ୟମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୬।।

ୟୋ ବାୟୌ ତିଷ୍ଠନ୍ବାୟୋରନ୍ତରୋ ୟଂ ବାୟୁର୍ନ ବେଦ ୟସ୍ୟ ବାୟୁଃ ଶରୀରଂ ୟୋ ବାୟୁମନ୍ତରୋ ୟମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୭।।

Not For Commercial Use

ଯୋ ଦିବି ତିଷ୍ଠନ୍ଦିବୋଽନ୍ତରୋ ଯଂ ଦ୍ୟୌର୍ନ ବେଦ ଯସ୍ୟ ଦ୍ୟୌଃ ଶରୀରଂ ଯୋ
ଦିବମନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୮।।

ଯ ଆଦିତ୍ୟେ ତିଷ୍ଠନ୍ନାଦିତ୍ୟାଦନ୍ତରୋ ଯମାଦିତ୍ୟୋ ନ ବେଦ ଯସ୍ୟାଦିତ୍ୟଃ
ଶରୀରଂ ଯ ଆଦିତ୍ୟମନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୯।।

ଯୋ ଦିକ୍ଷୁ ତିଷ୍ଠନ୍ଦିଗ୍-ଭ୍ୟୋଽନ୍ତରୋ ଯଂ ଦିଶୋ ନ ବିଦୁର୍ଯସ୍ୟ ଦିଶଃ ଶରୀରଂ
ଯୋ ଦିଶୋଽନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୧୦।।

ଯଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରତାରକେ ତିଷ୍ଠଂଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରତାରକାଦନ୍ତରୋ ଯଂ ଚନ୍ଦ୍ରତାରକଂ ନ ବେଦ ଯସ୍ୟ
ଚନ୍ଦ୍ରତାରକଂ ଶରୀରଂ ଯଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରତାରକମନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୧୧।।

ଯ ଆକାଶେ ତିଷ୍ଠନ୍ନାକାଶାଦନ୍ତରୋ ଯମାକାଶୋ ନ ବେଦ ଯସ୍ୟାକାଶଃ
ଶରୀରଂ ଯ ଆକାଶମନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୧୨।।

ଯସ୍ତମସି ତିଷ୍ଠଂସ୍ତମସୋଽନ୍ତରୋ ଯଂ ତମୋ ନ ବେଦ ଯସ୍ୟ ତମଃ
ଶରୀରଂ ଯସ୍ତମୋଽନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୧୩।।

ଯସ୍ତେଜସି ତିଷ୍ଠଂସ୍ତେଜସୋଽନ୍ତରୋ ଯଂ ତେଜୋ ନ ବେଦ ଯସ୍ୟ ତେଜଃ ଶରୀରଂ
ଯସ୍ତେଜୋଽନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ଏଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତ ଇତ୍ୟଧିଦୈବତମଥାଧିଭୂତମ୍ ।। ୧୪।।

ଯଃ ସର୍ବେଷୁ ଭୂତେଷୁ ତିଷ୍ଠନ୍ସର୍ବେଭ୍ୟୋ ଭୂତେଭ୍ୟୋଽନ୍ତରୋ ଯଂ ସର୍ବାଣି
ଭୂତାନି ନ ବିଦୁର୍ଯସ୍ୟ ସର୍ବାଣି ଭୁତାନି ଶରୀରଂ ଯଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟନ୍ତରୋ
ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତ ଇତ୍ୟଧିଭୂତମଥାଧ୍ୟାତ୍ମମ୍ ।। ୧୫।।

ଯଃ ପ୍ରାଣେ ତିଷ୍ଠନ୍ପ୍ରାଣାଦନ୍ତରୋ ଯଂ ପ୍ରାଣୋ ନ ବେଦ ଯସ୍ୟ ପ୍ରାଣଃ ଶରୀରଂ
ଯଃ ପ୍ରାଣମନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୧୬।।

Not For Commercial Use

ଯୋ ବାଚି ତିଷ୍ଠନ୍ବାଚୋଽନ୍ତରୋ ଯଂ ବାଙ୍ ନ ବେଦ ଯସ୍ୟ ବାକ୍ ଶରୀରଂ ଯୋ ବାଚମନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୧୭।।

ଯଶ୍ଚକ୍ଷୁଷି ତିଷ୍ଠଂଶ୍ଚକ୍ଷୁଷୋଽନ୍ତରୋ ଯଂ ଚକ୍ଷୁର୍ନ ବେଦ ଯସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁଃ ଶରୀରଂ ଯଶ୍ଚକ୍ଷୁରନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୧୮।।

ଯଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେ ତିଷ୍ଠଞ୍ଛ୍ରୋତ୍ରାଦନ୍ତରୋ ଯଂ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ନ ବେଦ ଯସ୍ୟ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଶରୀରଂ ଯଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୧୯।।

ଯୋ ମନସି ତିଷ୍ଠନ୍ମନସୋଽନ୍ତରୋ ଯଂ ମନୋ ନ ବେଦ ଯସ୍ୟ ମନଃ ଶରୀରଂ ଯୋ ମନୋଽନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୨୦।।

ଯସ୍ତ୍ୱଚି ତିଷ୍ଠଂସ୍ତ୍ୱଚୋଽନ୍ତରୋ ଯଂ ତ୍ୱଙ୍ ନ ବେଦ ଯସ୍ୟ ତ୍ୱକ୍ ଶରୀରଂ ଯସ୍ତ୍ୱଚମନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୨୧।।

ଯୋ ବିଜ୍ଞାନେ ତିଷ୍ଠନ୍ବିଜ୍ଞାନାଦନ୍ତରୋ ଯଂ ବିଜ୍ଞାନଂ ନ ବେଦ ଯସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନଂ ଶରୀରଂ ଯୋ ବିଜ୍ଞାନମନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତଃ ।। ୨୨।।

ଯୋ ରେତସି ତିଷ୍ଠନ୍ ରେତସୋଽନ୍ତରୋ ଯଂ ରେତୋ ନ ବେଦ ଯସ୍ୟ ରେତଃ ଶରୀରଂ ଯୋ ରେତୋଽନ୍ତରୋ ଯମୟତ୍ୟେଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତୋଽଦୃଷ୍ଟୋ ଦ୍ରଷ୍ଟାଽଶ୍ରୁତଃ ଶ୍ରୋତାଽମତୋ ମନ୍ତାଽବିଜ୍ଞତୋ ବିଜ୍ଞାତା ନାନ୍ୟୋଽତୋଽସ୍ତି ଦ୍ରଷ୍ଟା ନାନ୍ୟୋଽତୋଽସ୍ତି ଶ୍ରୋତା ନାନ୍ୟୋଽତୋଽସ୍ତି ମନ୍ତା ନାନ୍ୟୋଽତୋଽସ୍ତି ବିଜ୍ଞାତୈଷ ତ ଆତ୍ମାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟମୃତୋଽତୋଽନ୍ୟଦାର୍ତଂ ତତୋ ହୋଦ୍ଦାଲକ ଆରୁଣିରୁପରରାମ ।। ୨୩।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେସପ୍ତମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ଅଷ୍ଟମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହ ବାଚକ୍ନବ୍ୟୁବାଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଭଗବନ୍ତୋ ହନ୍ତାହମିମଂ ଦ୍ୱୌ ପ୍ରଶ୍ନୌ ପ୍ରକ୍ଷ୍ୟାମି ତୌ ଚେନ୍ମେ
ବକ୍ଷ୍ୟତି ନ ବୈ ଜାତୁ ଯୁଷ୍ମାକମିମଂ କଶ୍ଚିଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୋଦ୍ୟଂ ଜେତେତି ପୃଚ୍ଛ ଗାର୍ଗୀତି ।। ୧।।

ସା ହୋବାଚାହଂ ବୈ ତ୍ୱା ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଯଥା କାଶ୍ୟୋ ବା ବୈଦେହୋ ବୋଗ୍ରପୁତ୍ର ଉଜ୍ଜ୍ୟଂ
ଧନୁରଧିଜ୍ୟଂ କୃତ୍ୱା ଦ୍ୱୌ ବାଣବନ୍ତୌ ସପତ୍ନାତିବ୍ୟାଧିନୌ ହସ୍ତେ କୃତ୍ୱୋପୋତ୍ତିଷ୍ଠେଦେବମେବାହଂ
ତ୍ୱା ଦ୍ୱାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରଶ୍ନାଭ୍ୟାମୁପୋଦସ୍ଥାଂ ତୌ ମେ ବ୍ୟୂହୀତି ପୃଚ୍ଛ ଗାର୍ଗୀତି ।। ୨।।

ସା ହୋବାଚ ୟଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଦିବୋ ୟଦବାକ୍ ପୃଥିବ୍ୟା ୟଦନ୍ତରା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଇମେ
ୟଦ୍-ଭୂତଂ ଚ ଭବଚ୍ଚ ଭବିଷ୍ୟଚ୍ଚେତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ କସ୍ମିଂସ୍ତଦୋତଂ ଚ ପ୍ରୋତଂ ଚେତି ।। ୩।।

ସ ହୋବାଚ ୟଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ଗାର୍ଗି ଦିବୋ ୟଦବାକ୍ ପୃଥିବ୍ୟା ୟଦନ୍ତରା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଇମେ
ୟଦ୍-ଭୂତଂ ଚ ଭବଚ୍ଚ ଭବିଷ୍ୟଚ୍ଚେତ୍ୟାଚକ୍ଷତ ଆକାଶେ ତଦୋତଂ ଚ ପ୍ରୋତଂ ଚେତି ।। ୪।।

ସା ହୋବାଚ ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଯୋ ମ ଏତଂ ବ୍ୟବୋଚୋଽପରସ୍ମୈ
ଧାରୟସ୍ୱେତି ପୃଚ୍ଛ ଗାର୍ଗୀତି ।। ୫।।

ସା ହୋବାଚ ୟଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଦିବୋ ୟଦବାକ୍ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ୟଦନ୍ତରା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଇମେ
ୟଦ୍-ଭୂତଂ ଚ ଭବଚ୍ଚ ଭବିଷ୍ୟଚ୍ଚେତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ କସ୍ମିଁସ୍ତଦୋତଂ ଚ ପ୍ରୋତଂ ଚେତି ।। ୬।।

ସ ହୋବାଚ ୟଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ଗାର୍ଗି ଦିବୋ ୟଦବାକ୍ ପୃଥିବ୍ୟା ୟଦନ୍ତରା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଇମେ
ୟଦ୍-ଭୂତଂ ଚ ଭବଚ୍ଚ ଭବିଷ୍ୟଚ୍ଚେତ୍ୟାଚକ୍ଷତ ଆକାଶ ଏବ ତଦୋତଂ ଚ ପ୍ରୋତଂ ଚେତି
କସ୍ମିନ୍ନୁ ଖଲ୍ୱାକାଶ ଓତଶ୍ଚ ପ୍ରୋତଶ୍ଚେତି ।। ୭।।

ସ ହୋବାଚୈତଦ୍ୱୈ ତଦକ୍ଷରଂ ଗାର୍ଗି ବ୍ରାହ୍ମଣା
ଅଭିବଦନ୍ତ୍ୟସ୍ଥୂଲମନଣ୍ୱହ୍ରସ୍ୱମଦୀର୍ଘମଲୋହିତମସ୍ନେହମଚ୍ଛାୟମତମୋଽବାୟ୍ୱନାକାଶମସଙ୍ଗମରସମଗ
ନ୍ଧମଚକ୍ଷୁଷ୍କମଶ୍ରୋତ୍ରମବାଗମନୋଽତେଜସ୍କମପ୍ରାଣମମୁଖମମାତ୍ରମନନ୍ତରମବାହ୍ୟଂ ନ ତଦଶ୍ନାତି
କିଂଚନ ନ ତଦଶ୍ନାତି କଶ୍ଚନ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ଏତସ୍ୟ ବା ଅକ୍ଷରସ୍ୟ ପ୍ରଶାସନେ ଗାର୍ଗି ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୌ ବିଧୃତୌ ତିଷ୍ଠତ ଏତସ୍ୟ ବା ଅକ୍ଷରସ୍ୟ ପ୍ରଶାସନେ ଗାର୍ଗି ଦ୍ୟାବାପୃଥିବ୍ୟୌ ବିଧୃତେ ତିଷ୍ଠତ ଏତସ୍ୟ ବା ଅକ୍ଷରସ୍ୟ ପ୍ରଶାସନେ ଗାର୍ଗି ନିମେଷା ମୁହୂର୍ତା ଅହୋରାତ୍ରାଣ୍ୟର୍ଧମାସା ମାସା ଋତବଃ ସଂବତ୍ସରା ଇତି ବିଧୃତାସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତ୍ୟେତସ୍ୟ ବା ଅକ୍ଷରସ୍ୟ ପ୍ରଶାସନେ ଗାର୍ଗି ପ୍ରାଚ୍ୟୋଽନ୍ୟା ନଦ୍ୟଃ ସ୍ୟନ୍ଦନ୍ତେ ଶ୍ୱେତେଭ୍ୟଃ ପର୍ବତେଭ୍ୟଃ ପ୍ରତୀଚ୍ୟୋଽନ୍ୟା ୟାଂ ୟାଂ ଚ ଦିଶମନ୍ବେତସ୍ୟ ବା ଅକ୍ଷରସ୍ୟ ପ୍ରଶାସନେ ଗାର୍ଗି ଦଦତୋ ମନୁଷ୍ୟାଃ ପ୍ରଶଂସନ୍ତି ୟଜମାନଂ ଦେବା ଦର୍ବୀଂ ପିତରୋଽନ୍ବାୟତ୍ତାଃ ।। ୯।।

ୟୋ ବା ଏତଦକ୍ଷରଂ ଗାର୍ଗ୍ୟବିଦିତ୍ବାଽସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ଜୁହୋତି ୟଜତେ ତପସ୍ତପ୍ୟତେ ବହୂନି ବର୍ଷସହସ୍ରାଣ୍ୟନ୍ତବଦେବାସ୍ୟ ତଦ୍-ଭବତି ୟୋ ବା ଏତଦକ୍ଷରଂ ଗାର୍ଗ୍ୟବିଦିତ୍ବାସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ରୈତି ସ କୃପଣୋଽଥ ୟ ଏତଦକ୍ଷରଂ ଗାର୍ଗି ବିଦିତ୍ବାସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ରୈତି ସ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ।। ୧୦।।

ତଦ୍ବା ଏତଦକ୍ଷରଂ ଗାର୍ଗ୍ୟଦୃଷ୍ଟଂ ଦ୍ରଷ୍ଟୃଶ୍ରୁତଂ ଶ୍ରୋତ୍ରମତଂ ମନ୍ତୃବିଜ୍ଞାତଂ ବିଜ୍ଞାତୃ ନାନ୍ୟଦତୋଽସ୍ତି ଦ୍ରଷ୍ଟୃ ନାନ୍ୟଦତୋଽସ୍ତି ଶ୍ରୋତୃ ନାନ୍ୟଦତୋଽସ୍ତି ମନ୍ତୃ ନାନ୍ୟଦତୋଽସ୍ତି ବିଜ୍ଞାତ୍ରେତସ୍ମିନ୍ନୁ ଖଲ୍ୱକ୍ଷରେ ଗାର୍ଗ୍ୟାକାଶ ଓତଶ୍ଚ ପ୍ରୋତଶ୍ଚେତି ।। ୧୧।।

ସା ହୋବାଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଭଗବନ୍ତସ୍ତଦେବ ବହୁ ମନ୍ୟେଧ୍ୱଂ ୟଦସ୍ମାନ୍ନମସ୍କାରେଣ ମୁଚ୍ୟେଧ୍ୱଂ ନ ବୈ ଜାତୁ ୟୁଷ୍ମାକମିମଂ କଶ୍ଚିଦ୍ବ୍ରହ୍ମୋଦ୍ୟଂ ଜେତେତି ତତୋ ହ ବାଚକ୍ନବ୍ୟୁପରରାମ ।। ୧୨।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେଽଷ୍ଟମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ନବମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ବିଦଗ୍ଧଃ ଶାକଲ୍ୟଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ କତି ଦେବା ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ସ ହୈତୟୈବ ନିବିଦା
ପ୍ରତିପେଦେ ଯାବନ୍ତୋ ବୈଶ୍ୱଦେବସ୍ୟ ନିବିଦ୍ୟୁଚ୍ୟନ୍ତେ ତ୍ରୟଶ୍ଚ ତ୍ରୀ ଚ ଶତା ତ୍ରୟଶ୍ଚ ତ୍ରୀ ଚ
ସହସ୍ରେତ୍ୟୋମିତି ହୋବାଚ କତ୍ୟେବ ଦେବା ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶଦିତ୍ୟୋମିତି ହୋବାଚ
କତ୍ୟେବ ଦେବା ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ଷଡିତ୍ୟୋମିତି ହୋବାଚ କତ୍ୟେବ ଦେବା ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି
ତ୍ରୟ ଇତ୍ୟୋମିତି ହୋବାଚ କତ୍ୟେବ ଦେବା ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ଦ୍ୱାବିତ୍ୟୋମିତି ହୋବାଚ
କତ୍ୟେବ ଦେବା ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତ୍ୟଧ୍ୟର୍ଧ ଇତ୍ୟୋମିତି ହୋବାଚ କତ୍ୟେବ ଦେବା
ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତ୍ୟେକ ଇତ୍ୟୋମିତି ହୋବାଚ କତମେ ତେ ତ୍ରୟଶ୍ଚ ତ୍ରୀ ଚ ଶତା
ତ୍ରୟଶ୍ଚ ତ୍ରୀ ଚ ସହସ୍ରେତି ।। ୧ ।।

ସ ହୋବାଚ ମହିମାନ ଏବୈଷାମେତେ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍ତ୍ୱେବ ଦେବା ଇତି କତମେ
ତେ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶଦିତ୍ୟଷ୍ଟୌ ବସବ ଏକାଦଶ ରୁଦ୍ରା ଦ୍ୱାଦଶାଦିତ୍ୟାସ୍ତ
ଏକତ୍ରିଂଶଦିନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚୈବ ପ୍ରଜାପତିଶ୍ଚ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶାବିତି ।। ୨।।

କତମେ ବସବ ଇତ୍ୟଗ୍ନିଶ୍ଚ ପୃଥିବୀ ଚ ବାୟୁଶ୍ଚାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଚାଦିତ୍ୟଶ୍ଚ ଦ୍ୟୌଶ୍ଚ ଚନ୍ଦ୍ରମାଶ୍ଚ
ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ଚୈତେ ବସବ ଏତେଷ୍ୱୁ ହୀଦଂ ସର୍ବଂ ହିତମିତି ତସ୍ମାଦ୍ୱସବ ଇତି ।। ୩।।

କତମେ ରୁଦ୍ରା ଇତି ଦଶେମେ ପୁରୁଷେ ପ୍ରାଣା ଆତ୍ମୈକାଦଶସ୍ତେ
ୟଦାଽସ୍ମାଚ୍ଛରୀରାନ୍ମର୍ତ୍ୟାଦୁତ୍କ୍ରାମନ୍ତ୍ୟଥ ରୋଦୟନ୍ତି ତଦ୍ୟଦ୍ରୋଦୟନ୍ତି ତସ୍ମାଦ୍ରୁଦ୍ରା ଇତି ।। ୪।।

କତମ ଆଦିତ୍ୟା ଇତି ଦ୍ୱାଦଶ ବୈ ମାସାଃ ସଂବତ୍ସରସ୍ୟୈତ ଆଦିତ୍ୟା ଏତେ
ହୀଦଂ ସର୍ବମାଦଦାନା ୟନ୍ତି ତେ ୟଦିଦଂ ସର୍ବମାଦଦାନା ୟନ୍ତି ତସ୍ମାଦାଦିତ୍ୟା ଇତି ।। ୫।।

କତମ ଇନ୍ଦ୍ରଃ କତମଃ ପ୍ରଜାପତିରିତି ସ୍ତନୟିତ୍ନୁରେବେନ୍ଦ୍ରୋ ୟଜ୍ଞଃ
ପ୍ରଜାପତିରିତି କତମଃ ସ୍ତନୟିତ୍ନୁରିତ୍ୟଶନିରିତି କତମୋ ୟଜ୍ଞ ଇତି ପଶବ ଇତି ।। ୬।।

କତମେ ଷଡିତ୍ୟଗ୍ନିଶ୍ଚ ପୃଥିବୀ ଚ ବାୟୁଶ୍ଚାନ୍ତରିକ୍ଷଂ
ଚାଦିତ୍ୟଶ୍ଚ ଦ୍ୟୌଶ୍ଚୈତେ ଷଡେତେ ହୀଦଂ ସର୍ବଂ ଷଡିତି ।। ୭।।

Not For Commercial Use

କତମେ ତେ ତ୍ରୟ୍ୟୋ ଦେବା ଇତୀମ ଏବ ତ୍ରୟ୍ୟୋ ଲୋକା ଏଷୁ ହୀମେ ସର୍ବେ
ଦେବା ଇତି କତମୌ ତୌ ଦ୍ୱୌ ଦେବାବିତ୍ୟନ୍ନଂ ଚୈବ ପ୍ରାଣଶ୍ଚେତି କତମୋଽଧ୍ୟର୍ଧ
ଇତି ୟୋଽୟଂ ପବତ ଇତି ।। ୮।।

ତଦାହୁର୍ୟଦୟମେକ ଇବୈବ ପବତେଽଥ କଥମଧ୍ୟର୍ଧ ଇତି ୟଦସ୍ମିନ୍ନିଦଂ ସର୍ବମଧ୍ୟାର୍ଧ୍ନୋତ୍ତେନାଧ୍ୟର୍ଧ
ଇତି କତମ ଏକୋ ଦେବ ଇତି ପ୍ରାଣ ଇତି ସ ବ୍ରହ୍ମ ତ୍ୟଦିତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ।। ୯।।

ପୃଥିବ୍ୟେବ ୟସ୍ୟାୟତନମଗ୍ନିର୍ଲୋକୋ ମନୋ ଜ୍ୟୋତିର୍ୟୋ ବୈ ତଂ ପୁରୁଷଂ
ବିଦ୍ୟାତ୍ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣଂ ସ ବୈ ବେଦିତା ସ୍ୟାତ୍ ।
ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବେଦ ବା ଅହଂ ତଂ ପୁରୁଷଂ ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣଂ ୟମାତ୍ଥ ୟ ଏବାୟଂ ଶାରୀରଃ
ପୁରୁଷଃ ସ ଏଷ ବଦୈବ ଶାକଲ୍ୟ ତସ୍ୟ କା ଦେବତେତ୍ୟମୃତମିତି ହୋବାଚ ।। ୧୦।।

କାମ ଏବ ୟସ୍ୟାୟତନଂ ହୃଦୟଂ ଲୋକୋ ମନୋଜ୍ୟୋତିର୍ୟୋ ବୈ ତଂ
ପୁରୁଷଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣଂ, ସ ବୈ ବେଦିତା ସ୍ୟାତ୍ ।
ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବେଦ ବା ଅହଂ ତଂ ପୁରୁଷଂ ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣଂ ୟମାତ୍ଥ ୟ ଏବାୟଂ କାମମୟଃ
ପୁରୁଷଃ ସ ଏଷ ବଦୈବ ଶାକଲ୍ୟ ତସ୍ୟ କା ଦେବତେତି ସ୍ତ୍ରିୟ ଇତି ହୋବାଚ ।। ୧୧।।

ରୂପାଣ୍ୟେବ ୟସ୍ୟାୟତନଂ ଚକ୍ଷୁର୍ଲୋକୋ ମନୋ ଜ୍ୟୋତିର୍ୟୋ ବୈ ତଂ ପୁରୁଷଂ
ବିଦ୍ୟାତ୍ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣଂ ସ ବୈ ବେଦିତା ସ୍ୟାତ୍ ।
ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବେଦ ବା ଅହଂ ତଂ ପୁରୁଷଂ ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣଂ ୟମାତ୍ଥ ୟ ଏବାସାବାଦିତ୍ୟେ
ପୁରୁଷଃ ସ ଏଷ ବଦୈବ ଶାକଲ୍ୟ ତସ୍ୟ କା ଦେବତେତି ସତ୍ୟମିତି ହୋବାଚ ।। ୧୨।।

ଆକାଶ ଏବ ୟସ୍ୟାୟତନଂ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଲୋକୋ ମନୋଜ୍ୟୋତିର୍ୟୋ ବୈ ତଂ
ପୁରୁଷଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣଂ ସ ବୈ ବେଦିତା ସ୍ୟାତ୍ ।
ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବେଦ ବା ଅହଂ ତଂ ପୁରୁଷଂ ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣଂ ୟମାତ୍ଥ ୟ ଏବାୟଂ ଶ୍ରୌତ୍ରଃ
ପ୍ରାତିଶ୍ରୁତ୍କଃ ପୁରୁଷଃ ସ ଏଷ ବଦୈବ ଶାକଲ୍ୟ ତସ୍ୟ କା ଦେବତେତି ଦିଶ ଇତି ହୋବାଚ ।। ୧୩।।

Not For Commercial Use

ତମ ଏବ ୟସ୍ୟାୟତନꣳ ହୃଦୟଂ ଲୋକୋ ମନୋଜ୍ୟୋତିର୍ଯୋ ବୈ ତଂ
ପୁରୁଷଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣꣳ ସ ବୈ ବେଦିତା ସ୍ୟାତ୍ ।
ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବେଦ ବା ଅହଂ ତଂ ପୁରୁଷꣳ ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣଂ ୟମାତ୍ମ ୟ ଏବାୟଂ ଛାୟାମୟଃ
ପୁରୁଷଃ ସ ଏଷ ବଦୈବ ଶାକଲ୍ୟ ତସ୍ୟ କା ଦେବତେତି ମୃତ୍ୟୁରିତି ହୋବାଚ ।। ୧୪।।

ରୂପାଣ୍ୟେବ ୟସ୍ୟାୟତନଂ ଚକ୍ଷୁର୍ଲୋକୋ ମନୋଜ୍ୟୋତିର୍ଯୋ ବୈ ତଂ ପୁରୁଷଂ
ବିଦ୍ୟାତ୍ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣꣳ ସ ବୈ ବେଦିତା ସ୍ୟାତ୍ ।
ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବେଦ ବା ଅହଂ ତଂ ପୁରୁଷꣳ ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣଂ ୟମାତ୍ମ ୟ ଏବାୟମାଦର୍ଶେ
ପୁରୁଷଃ ସ ଏଷ ବଦୈବ ଶାକଲ୍ୟ ତସ୍ୟ କା ଦେବତେତ୍ୟସୁରିତି ହୋବାଚ ।। ୧୫।।

ଆପ ଏବ ୟସ୍ୟାୟତନꣳ ହୃଦୟଂ ଲୋକୋ ମନୋଜ୍ୟୋତିର୍ଯୋ ବୈ ତଂ ପୁରୁଷଂ
ବିଦ୍ୟାତ୍ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣꣳ ସ ବୈ ବେଦିତା ସ୍ୟାତ୍ ।
ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବେଦ ବା ଅହଂ ତଂ ପୁରୁଷꣳ ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣଂ ୟମାତ୍ମ ୟ ଏବାୟମପ୍ସୁ ପୁରୁଷଃ
ସ ଏଷ ବଦୈବ ଶାକଲ୍ୟ ତସ୍ୟ କା ଦେବତେତି ବରୁଣ ଇତି ହୋବାଚ ।। ୧୬।।

ରେତ ଏବ ୟସ୍ୟାୟତନꣳ ହୃଦୟଂ ଲୋକୋ ମନୋଜ୍ୟୋତିର୍ଯୋ ବୈ ତଂ ପୁରୁଷଂ
ବିଦ୍ୟାତ୍ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣꣳ ସ ବୈ ବେଦିତା ସ୍ୟାଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବେଦ ବା ଅହଂ ତଂ ପୁରୁଷꣳ
ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମନଃ ପରାୟଣଂ ୟମାତ୍ମ ୟ ଏବାୟଂ ପୁତ୍ରମୟଃ ପୁରୁଷଃ ସ ଏଷ ବଦୈବ ଶାକଲ୍ୟ ତସ୍ୟ
କା ଦେବତେତି ପ୍ରଜାପତିରିତି ହୋବାଚ ।। ୧୭।।

ଶାକଲ୍ୟେତି ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟସ୍ତ୍ୱାꣳ ସ୍ୱିଦିମେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଅଙ୍ଗାରାବକ୍ଷୟଣମକ୍ରତାଗା ଇତି ।। ୧୮।।

ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେତି ହୋବାଚ ଶାକଲ୍ୟୋ ୟଦିଦଂ କୁରୁପଞ୍ଚାଲାନାଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନତ୍ୟବାଦୀଃ କିଂ ବ୍ରହ୍ମ
ବିଦ୍ୱାନିତି ଦିଶୋ ବେଦ ସ ଦେବାଃ ସପ୍ରତିଷ୍ଠା ଇତି ୟଦ୍ଦିଶୋ ବେତ୍ଥ ସଦେବାଃ ସପ୍ରତିଷ୍ଠାଃ ।। ୧୯।।

Not for Commercial Use

କିଂଦେବତୋଽସ୍ୟାଂ ପ୍ରାଚ୍ୟାଂ ଦିଶ୍ୟସୀତ୍ୟାଦିତ୍ୟଦେବତ ଇତି ସ ଆଦିତ୍ୟଃ କସ୍ମିନ୍ନୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ଚକ୍ଷୁଷୀତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଚକ୍ଷୁଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମିତି ରୂପେଷ୍ୱିତି ଚକ୍ଷୁଷା ହି ରୂପାଣି ପଶ୍ୟତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ରୂପାଣି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାନୀତି ହୃଦୟ ଇତି ହୋବାଚ ହୃଦୟେନ ହି ରୂପାଣି ଜାନାତି ହୃଦୟେ ହ୍ୟେବ ରୂପାଣି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାନି ଭବନ୍ତୀତ୍ୟେବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ।। ୨୦।।

କିଂଦେବତୋଽସ୍ୟାଂ ଦକ୍ଷିଣାୟାଂ ଦିଶ୍ୟସୀତି ୟମଦେବତ ଇତି ସ ୟମଃ କସ୍ମିନ୍ନୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ୟଜ୍ଞେ ଇତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ୟଜ୍ଞଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ଦକ୍ଷିଣାୟାମିତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଦକ୍ଷିଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତେତି ଶ୍ରଦ୍ଧାୟାମିତି ୟଦା ହ୍ୟେବ ଶ୍ରଦ୍ଦଧେଽଥ ଦକ୍ଷିଣାଂ ଦଦାତି ଶ୍ରଦ୍ଧାୟାଂ ହ୍ୟେବ ଦକ୍ଷିଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତେତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତେତି ହୃଦୟ ଇତି ହୋବାଚ ହୃଦୟେନ ହି ଶ୍ରଦ୍ଧାଂ ଜାନାତି ହୃଦୟେ ହ୍ୟେବ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଭବତୀତ୍ୟେବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ।। ୨୧।।

କିଂଦେବତୋଽସ୍ୟାଂ ପ୍ରତୀଚ୍ୟାଂ ଦିଶ୍ୟସୀତି ବରୁଣଦେବତ ଇତି ସ ବରୁଣଃ କସ୍ମିନ୍ନୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତ୍ୟପ୍-ସ୍ୱିତି କସ୍ମିନ୍ନାପଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଇତି ରେତସୀତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ରେତଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମିତି ହୃଦୟ ଇତି ତସ୍ମାଦପି ପ୍ରତିରୂପଂ ଜାତମାହୁର୍ହୃଦୟାଦିବ ସୃପ୍ତୋ ହୃଦୟାଦିବ ନିର୍ମିତ ଇତି ହୃଦୟେ ହ୍ୟେବ ରେତଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ଭବତୀତ୍ୟେବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ।। ୨୨।।

କିଂଦେବତୋଽସ୍ୟାମୁଦୀଚ୍ୟାଂ ଦିଶ୍ୟସୀତି ସୋମଦେବତ ଇତି ସ ସୋମଃ କସ୍ମିନ୍ନୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ଦୀକ୍ଷାୟାମିତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ଦୀକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତେତି ସତ୍ୟ ଇତି ତସ୍ମାଦପି ଦୀକ୍ଷିତମାହୁଃ ସତ୍ୟଂ ବଦେତି ସତ୍ୟେ ହ୍ୟେବ ଦୀକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତେତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ସତ୍ୟଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମିତି ହୃଦୟ ଇତି ହୋବାଚ ହୃଦୟେନ ହି ସତ୍ୟଂ ଜାନାତି ହୃଦୟେ ହ୍ୟେବ ସତ୍ୟଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ଭବତୀତ୍ୟେବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ।। ୨୩।।

କିଂଦେବତୋଽସ୍ୟାଂ ଧ୍ରୁବାୟାଂ ଦିଶ୍ୟସୀତ୍ୟଗ୍ନିଦେବତ ଇତି ସୋଽଗ୍ନିଃ କସ୍ମିନ୍ନୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ବାଚୀତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ବାକ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତେତି ହୃଦୟ ଇତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ହୃଦୟଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମିତି ।। ୨୪।।

ଅହଲ୍ଲିକେତି ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ୟତ୍ରୈତଦନ୍ୟତ୍ରାସ୍ମନ୍ନନ୍ୟାସୈ ୟଦ୍ଧ୍ୟେତଦନ୍ୟତ୍ରାସ୍ମତ୍ପ୍ୟାଚ୍ଛ୍ୱାନୋ ବୈନଦଦ୍ୟୁର୍ବୟାଂସି ବୈନଦ୍ବିମଥ୍ନୀରନ୍ନିତି ।। ୨୫।।

କସ୍ମିନ୍ନୁ ତ୍ୱଂ ଚାତ୍ମା ଚ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୌ ସ୍ଥ ଇତି ପ୍ରାଣ ଇତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତ୍ୟପାନ ଇତି କସ୍ମିନ୍ନପାନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ବ୍ୟାନ ଇତି କସ୍ମିନ୍ନୁ ବ୍ୟାନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତ୍ୟୁଦାନ ଇତି କସ୍ମିନ୍ନୂଦାନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ସମାନ ଇତି ସ ଏଷ ନେତି ନେତ୍ୟାତ୍ମାଽଗୃହ୍ୟୋ ନ ହି ଗୃହ୍ୟତେଽଶୀର୍ଯ୍ୟୋ ନ ହି ଶୀର୍ଯ୍ୟତେଽସଙ୍ଗୋ ନ ହି ସଜ୍ୟତେଽସିତୋ ନ ବ୍ୟଥତେ ନ ରିଷ୍ୟତି ।
ଏତାନ୍ୟଷ୍ଟାବାୟତନାନ୍ୟଷ୍ଟୌ ଲୋକା ଅଷ୍ଟୌ ଦେବା ଅଷ୍ଟୌ ପୁରୁଷାଃ ସ ଯସ୍ତାନ୍ପୁରୁଷାନ୍ନିରୁହ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୁହ୍ୟାତ୍ୟକ୍ରାମତ୍ତଂ ତ୍ୱୌପନିଷଦଂ ପୃଚ୍ଛାମି ତଂ ଚେନ୍ମେ ନ ବିବକ୍ଷ୍ୟସି ମୂର୍ଧା ତେ ବିପତିଷ୍ୟତୀତି ।
ତꣳ ହ ନ ମେନେ ଶାକଲ୍ୟସ୍ତସ୍ୟ ହ ମୂର୍ଧା ବିପପାତାପି ହାସ୍ୟ ପରିମୋଷିଣୋଽସ୍ଥୀନ୍ୟପଜହ୍ରୁରନ୍ୟନ୍ନନ୍ୟମାନାଃ ।। ୨୬।।

ଅଥ ହୋବାଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଭଗବନ୍ତୋ ଯୋ ବଃ କାମୟତେ ସ ମା ପୃଚ୍ଛତୁ ସର୍ବେ ବା ମା ପୃଚ୍ଛତ ଯୋ ବଃ କାମୟତେ ତଂ ବଃ ପୃଚ୍ଛାମି ସର୍ବାନ୍ବା ବଃ ପୃଚ୍ଛାମୀତି ତେ ହ ବ୍ରାହ୍ମଣା ନ ଦଧୃଷୁଃ ।। ୨୭।।

ତାନ୍ ହୈତୈଃ ଶ୍ଲୋକୈଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ । ଯଥା ବୃକ୍ଷୋ ବନସ୍ପତିସ୍ତଥୈବ ପୁରୁଷୋଽମୃଷା ।
ତସ୍ୟ ଲୋମାନି ପର୍ଣ୍ଣାନି ତ୍ୱଗସ୍ୟୋତ୍ପାଟିକା ବହିଃ । ତ୍ୱଚ ଏବାସ୍ୟ ରୁଧିରଂ ପ୍ରସ୍ୟନ୍ଦି ତ୍ୱଚ ଉତ୍ପଟଃ ।
ତସ୍ମାତ୍ତଦା ତୃଣ୍ଣାତ୍-ପ୍ରୈତି ରସୋ ବୃକ୍ଷାଦିବାଽଽହତାତ୍ । ମାଂସାନ୍ୟସ୍ୟ ଶକରାଣି କିନାଟꣳ ସ୍ନାବ ତତ୍ସ୍ଥିରମ୍ । ଅସ୍ଥୀନ୍ୟନ୍ତରତୋ ଦାରୂଣି ମଜ୍ଜା ମଜ୍ଜୋପମା କୃତା । ଯଦ୍ବୃକ୍ଷୋ ବୃକ୍-ଣୋ ରୋହତି ମୂଲାନ୍ନବତରଃ ପୁନଃ । ମର୍ତ୍ୟଃ ସ୍ୱିନ୍ମୃତ୍ୟୁନା ବୃକ୍ଣଃ କସ୍ମାନ୍ମୂଲାତ୍-ପ୍ରରୋହତି । ରେତସ ଇତି ମା ବୋଚତ ଜୀବତସ୍ତତ୍-ପ୍ରଜାୟତେ । ଧାନାରୁହ ଇବ ବୈ ବୃକ୍ଷୋଽଞ୍ଜସା ପ୍ରେତ୍ୟ ସମ୍ଭବଃ ।
ଯସ୍ମୂଲମାବୃହେଯୁର୍ବୃକ୍ଷଂ ନ ପୁନରାଭବେତ୍ । ମର୍ତ୍ୟଃ ସ୍ୱିନ୍ମୃତ୍ୟୁନା ବୃକ୍ଣଃ କସ୍ମାନ୍ମୂଲାତ୍-ପ୍ରରୋହତି । ଜାତ ଏବ ନ ଜାୟତେ କୋ ନ୍ୱେନଂ ଜନୟେତ୍-ପୁନଃ । ବିଜ୍ଞାନମାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ରାତିର୍ଦାତୁଃ ପରାୟଣଂ ତିଷ୍ଠମାନସ୍ୟ ତଦ୍ୱିଦ ଇତି ।। ୨୮ ।।

।। ଇତି ତୃତୀୟାଧ୍ୟାୟେନବମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଇତି ବୃହଦାରଣ୍ୟକୋପନିଷଦି ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ଅଥ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଓଁ ଜନକୋ ହ ବୈଦେହ ଆସାଂଚକ୍ରେଽଥ ହ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଆବବ୍ରାଜ ।
ତꣳ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ କିମର୍ଥମଚାରୀଃ ପଶୂନିଚ୍ଛନ୍ନଶ୍ବନ୍ତାନିତି ।
ଉଭୟମେବ ସମ୍ରାଡିତି ହୋବାଚ ।। ୧।।

ୟତ୍ତେ କଶ୍ଚିଦବ୍ରବୀତ୍ତଚ୍ଛ୍ରଣବାମେତ୍ୟବ୍ରବୀନ୍ମେ ଜିତ୍ବା ଶୌଲିନିର୍ବାଗ୍ମୈ ବ୍ରହ୍ମେତି ୟଥା ମାତୃମାନ୍‌ପିତୃମାନାଚାର୍ଯ୍ୟବାନ୍ବ୍ରୂୟାତ୍ତଥା ତଚ୍ଛୌଲିନିରବ୍ରବୀଦ୍ବାଗ୍ମୈ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟବଦତୋ ହି କିꣳ ସ୍ୟାଦିତ୍ୟବ୍ରବୀତ୍ତୁ ତେ ତସ୍ୟାୟତନꣳ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ନ ମେꣳବ୍ରବୀଦିତ୍ୟେକପାଦ୍ବା ଏତତ୍ସମ୍ରାଡିତି ସ ବୈ ନୋ ବ୍ରୂହି ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବାଗେବାୟତନମାକାଶଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରଜ୍ଞେତ୍ୟେନଦୁପାସୀତ କା ପ୍ରଜ୍ଞତା ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବାଗେବ ସମ୍ରାଡିତି ହୋବାଚ ବାଚା ବୈ ସମ୍ରାଡ୍ ବନ୍ଧୁଃ ପ୍ରଜ୍ଞାୟତ ଋଗ୍ବେଦୋ ୟଜୁର୍ବେଦଃ ସାମବେଦୋଽଥର୍ବାଙ୍ଗିରସ ଇତିହାସଃ ପୁରାଣꣳ ବିଦ୍ୟା ଉପନିଷଦଃ ଶ୍ଲୋକାଃ ସୂତ୍ରାଣ୍ୟନୁବ୍ୟାଖ୍ୟାନାନି ବ୍ୟାଖ୍ୟାନାନୀଷ୍ଟꣳ ହୁତମାଶିତꣳ ପାୟିତମୟꣳ ଚ ଲୋକଃ ପରଶ୍ଚ ଲୋକଃ ସର୍ବାଣି ଚ ଭୂତାନି ବାଚୈବ ସମ୍ରାଟ୍ ପ୍ରଜ୍ଞାୟନ୍ତେ ବାଗ୍ବୈ ସମ୍ରାଟ୍ ପରମꣳ ବ୍ରହ୍ମ ନୈନꣳ ବାଗ୍‌ଜହାତି ସର୍ବାଣ୍ୟେନꣳ ଭୂତାନ୍ୟଭିକ୍ଷରନ୍ତି ଦେବୋ ଭୂତ୍ବା ଦେବାନପ୍ୟେତି ୟ ଏବꣳ ବିଦ୍ୱାନେତଦୁପାସ୍ତେ ହସ୍ତ୍ୟୃଷଭꣳ ସହସ୍ରꣳ ଦଦାମୀତି ହୋବାଚ ଜନକୋ ବୈଦେହଃ ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ପିତା ମେꣳମନ୍ୟତ ନାନନୁଶିଷ୍ୟ ହରେତେତି ।। ୨।।

ୟଦେବ ତେ କଶ୍ଚିଦବ୍ରବୀତ୍ତଚ୍ଛ୍ରଣବାମେତ୍ୟବ୍ରବୀନ୍ନ ଉଦଙ୍କଃ ଶୌଲ୍ବାୟନଃ ପ୍ରାଣୋ ବୈ ବ୍ରହ୍ମେତି ୟଥା ମାତୃମାନ୍‌ପିତୃମାନାଚାର୍ଯ୍ୟବାନ୍ବ୍ରୂୟାତ୍ତଥା ତଚ୍ଛୌଲ୍ବାୟନୋଽବ୍ରବୀତ୍-ପ୍ରାଣୋ ବୈ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟପ୍ରାଣତୋ ହି କିꣳ ସ୍ୟାଦିତ୍ୟବ୍ରବୀତ୍ତୁ ତେ ତସ୍ୟାୟତନꣳ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ନ ମେꣳବ୍ରବୀଦିତ୍ୟେକପାଦ୍ବା ଏତତ୍ସମ୍ରାଡିତି ସ ବୈ ନୋ ବ୍ରୂହି ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ପ୍ରାଣ ଏବାୟତନମାକାଶଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରିୟମିତ୍ୟେନଦୁପାସୀତ

Not For Commercial Use

କା ପ୍ରିୟତା ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ପ୍ରାଣ ଏବ ସମ୍ରାଡିତି ହୋବାଚ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ବୈ ସମ୍ରାଟ୍‌କାମାୟ୍ୟାୟ୍ୟାଜ୍ୟଂ ୟାଜୟତ୍ୟପ୍ରତିଗୃହ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣାତ୍ୟପି ତତ୍ର ବଧାଶଙ୍କଂ ଭବତି ୟାଂ ଦିଶମେତି ପ୍ରାଣସ୍ୟୈବ ସମ୍ରାଟ୍ କାମାୟ୍ୟ ପ୍ରାଣୋ ବୈ ସମ୍ରାଟ୍ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ନୈନଂ ପ୍ରାଣୋ ଜହାତି ସର୍ବାଣ୍ୟେନଂ ଭୂତାନ୍ୟଭିକ୍ଷରନ୍ତି ଦେବୋ ଭୂତ୍ୱା ଦେବାନପ୍ୟେତି ୟ ଏବଂବିଦ୍ୱାନେତଦୁପାସ୍ତେ ହସ୍ତ୍ୟୃଷଭଂ ସହସ୍ରଂ ଦଦାମୀତି ହୋବାଚ ଜନକୋ ବୈଦେହଃ ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ପିତା ମେଽମନ୍ୟତ ନାନନୁଶିଷ୍ୟ ହରେତେତି ।। ୩।।

ୟଦେବ ତେ କଶ୍ଚିଦବ୍ରବୀତ୍ତଚ୍ଛ୍ରଣବାମେତ୍ୟବ୍ରବୀନ୍ମେ ବର୍କୁର୍ବାର୍ଷ୍ଣଶ୍ଚକ୍ଷୁର୍ବୈ ବ୍ରହ୍ମେତି ୟଥା ମାତୃମାନ୍‌ପିତୃମାନାଚାର୍ୟବାନ୍-ବ୍ରୂୟାତ୍ ତଥା ତଦ୍ୱାର୍ଷ୍ଣୋଽବ୍ରବୀତ୍ଚକ୍ଷୁର୍ବୈ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟପଶ୍ୟତୋ ହି କିଂ ସ୍ୟାଦିତ୍ୟବ୍ରବୀତ୍ତୁ ତେ ତସ୍ୟାୟତନଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ନ ମେଽବ୍ରବୀଦିତ୍ୟେକପାଦ୍ୱା ଏତତ୍ସମ୍ରାଡିତି ସ ବୈ ନୋ ବ୍ରୂହି ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଚକ୍ଷୁରେବାୟତନମାକାଶଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସତ୍ୟମିତ୍ୟେନଦୁପାସୀତ କା ସତ୍ୟତା ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଚକ୍ଷୁରେବ ସମ୍ରାଡିତି ହୋବାଚ ଚକ୍ଷୁଷା ବୈ ସମ୍ରାଟ୍ ପଶ୍ୟନ୍ତମାହୁରଦ୍ରାକ୍ଷୀରିତି ସ ଆହାଦ୍ରାକ୍ଷମିତି ତତ୍ସତ୍ୟଂ ଭବତି ଚକ୍ଷୁର୍ବୈ ସମ୍ରାଟ୍ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ନୈନଂ ଚକ୍ଷୁର୍ଜହାତି ସର୍ବାଣ୍ୟେନଂ ଭୂତାନ୍ୟଭିକ୍ଷରନ୍ତି ଦେବୋ ଭୂତ୍ୱା ଦେବାନପ୍ୟେତି ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନେତଦୁପାସ୍ତେ ହସ୍ତ୍ୟୃଷଭଂ ସହସ୍ରଂ ଦଦାମୀତି ହୋବାଚ ଜନକୋ ବୈଦେହଃ ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ପିତା ମେଽମନ୍ୟତ ନାନନୁଶିଷ୍ୟ ହରେତେତି ।।୪।।

ୟଦେବ ତେ କଶ୍ଚିଦବ୍ରବୀତ୍ତଚ୍ଛ୍ରଣବାମେତ୍ୟବ୍ରବୀନ୍ମେ ଗର୍ଦଭୀବିପୀତୋ ଭାରଦ୍ୱାଜଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ବୈ ବ୍ରହ୍ମେତି ୟଥା ମାତୃମାନ୍‌ପିତୃମାନାଚାର୍ୟବାନ୍ବ୍ରୂୟାତ୍ତଥା ତଦ୍-ଭାରଦ୍ୱାଜୋଽବ୍ରବୀଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରଂ ବୈ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟଶୃଣ୍ୱତୋ ହି କିଂ ସ୍ୟାଦିତ୍ୟବ୍ରବୀତ୍ତୁ ତେ ତସ୍ୟାୟତନଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ନ ମେଽବ୍ରବୀଦିତ୍ୟେକପାଦ୍ୱା ଏତତ୍ସମ୍ରାଡିତି ସ ବୈ ନୋ ବ୍ରୂହି ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଶ୍ରୋତ୍ରମେବାୟତନମାକାଶଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଽନନ୍ତ ଇତ୍ୟେନଦୁପାସୀତ କାଽନନ୍ତତା ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଦିଶ ଏବ ସମ୍ରାଡିତି ହୋବାଚ ତସ୍ମାଦ୍ୟୈ ସମ୍ରାଡପି ୟାଂ କାଂ ଚ ଦିଶଂ ଗଚ୍ଛତି ନୈବାସ୍ୟା ଅନ୍ତଂ ଗଚ୍ଛତ୍ୟନନ୍ତା ହି ଦିଶୋ ଦିଶୋ ବୈ ସମ୍ରାଟ୍ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ବୈ ସମ୍ରାଟ୍ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ନୈନଂ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଜହାତି ସର୍ବାଣ୍ୟେନଂ ଭୂତାନ୍ୟଭିକ୍ଷରନ୍ତି

Not for Commercial Use

ଦେବୋ ଭୂତ୍ୱା ଦେବାନପ୍ୟେତି ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନେତଦୁପାସ୍ତେ ହସ୍ତ୍ୟୃଷଭꣳ ସହସ୍ରଂ ଦଦାମୀତି ହୋବାଚ ଜନକୋ ବୈଦେହଃ ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ପିତା ମେꣳମନ୍ୟତ ନାନନୁଶିଷ୍ୟ ହରେତେତି ।। ୫।।

ୟଦେବ ତେ କଶ୍ଚିଦବ୍ରବୀତ୍ତଚ୍ଛ୍ରଣବାମେତ୍ୟବ୍ରବୀନ୍ମେ ସତ୍ୟକାମୋ ଜାବାଲୋ ମନୋ ବୈ ବ୍ରହ୍ମେତି ୟଥା ମାତୃମାନ୍‌ପିତୃମାନାଚାର୍ୟବାନ୍ୱୟାଓଥା ତଜ୍ଜାବାଲୋꣳବ୍ରବୀନ୍ମନୋ ବୈ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟମନସୋ ହି କିꣳ ସ୍ୟାଦିତ୍ୟବ୍ରବୀତ୍ତୁ ତେ ତସ୍ୟାୟତନଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ନ ମେꣳବ୍ରବୀଦିତ୍ୟେକପାଦ୍ଧା ଏତତ୍ସମ୍ରାଡିତି ସ ବୈ ନୋ ବ୍ରୂହି ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ମନ ଏବାୟତନମାକାଶଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠାꣳꣳନନ୍ଦ ଇତ୍ୟେନଦୁପାସୀତ କା ଆନନ୍ଦତା ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ମନ ଏବ ସମ୍ରାଡିତି ହୋବାଚ ମନସା ବୈ ସମ୍ରାଟ୍ ସ୍ତ୍ରିୟମଭିହାର୍ୟତେ ତସ୍ୟାଂ ପ୍ରତିରୂପଃ ପୁତ୍ରୋ ଜାୟତେ ସ ଆନନ୍ଦୋ ମନୋ ବୈ ସମ୍ରାଟ୍ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ନୈନଂ ମନୋ ଜହାତି ସର୍ବାଣ୍ୟେନଂ ଭୂତାନ୍ୟଭିକ୍ଷରନ୍ତି ଦେବୋ ଭୂତ୍ୱା ଦେବାନପ୍ୟେତି ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନେତଦୁପାସ୍ତେ ହସ୍ତ୍ୟୃଷଭꣳ ସହସ୍ରଂ ଦଦାମୀତି ହୋବାଚ ଜନକୋ ବୈଦେହଃ ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ପିତା ମେꣳମନ୍ୟତ ନାନନୁଶିଷ୍ୟ ହରେତେତି ।। ୬।।

ୟଦେବ ତେ କଶ୍ଚିଦବ୍ରବୀତ୍ତଚ୍ଛ୍ରଣବାମେତ୍ୟବ୍ରବୀନ୍ମେ ବିଦଗ୍ଧଃ ଶାକଲ୍ୟୋ ହୃଦୟଂ ବୈ ବ୍ରହ୍ମେତି ୟଥା ମାତୃମାନ୍‌ପିତୃମାନାଚାର୍ୟବାନ୍ୱୟାଓଥା ତଚ୍ଛାକଲ୍ୟୋꣳବ୍ରବୀଦ୍ଧୃଦୟଂ ବୈ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟହୃଦୟସ୍ୟ ହି କିꣳ ସ୍ୟାଦିତ୍ୟବ୍ରବୀତ୍ତୁ ତେ ତସ୍ୟାୟତନଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ନ ମେꣳବ୍ରବୀଦିତ୍ୟେକପାଦ୍ଧା ଏତତ୍ସମ୍ରାଡିତି ସ ବୈ ନୋ ବ୍ରୂହି ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ହୃଦୟମେବାୟତନମାକାଶଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସ୍ଥିତିରିତ୍ୟେନଦୁପାସୀତ କା ସ୍ଥିତତା ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ହୃଦୟମେବ ସମ୍ରାଡିତି ହୋବାଚ ହୃଦୟଂ ବୈ ସମ୍ରାଟ୍ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାମାୟତନꣳ ହୃଦୟଂ ବୈ ସମ୍ରାଟ୍, ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୃଦୟେ ହ୍ୟେବ ସମ୍ରାଟ୍ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାନି ଭବନ୍ତି ହୃଦୟଂ ବୈ ସମ୍ରାଟ୍ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ନୈନꣳ ହୃଦୟଂ ଜହାତି ସର୍ବାଣ୍ୟେନଂ ଭୂତାନ୍ୟଭିକ୍ଷରନ୍ତି ଦେବୋ ଭୂତ୍ୱା ଦେବାନପ୍ୟେତି ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନେତଦୁପାସ୍ତେ ହସ୍ତ୍ୟୃଷଭꣳ ସହସ୍ରଂ ଦଦାମୀତି ହୋବାଚ ଜନକୋ ବୈଦେହଃ ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ପିତା ମେꣳମନ୍ୟତ ନାନନୁଶିଷ୍ୟ ହରେତେତି ।। ୭।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଓଁ ଜନକୋ ହ ବୈଦେହଃ କୂର୍ଚାଦୁପାବସର୍ପନ୍ନୁବାଚ ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟାନୁ ମା ଶାଧୀତି ସ ହୋବାଚ ୟଥା ବୈ ସମ୍ରାଣ୍-ମହାନ୍ତମଧ୍ୱାନମେଷ୍ୟନ୍ ରଥଂ ବା ନାବଂ ବା ସମାଦଦୀତୈବମେବୈତାଭିରୁପନିଷଦ୍-ଭିଃ ସମାହିତାତ୍ମାଽସ୍ୟୈବଂ ବୃନ୍ଦାରକ ଆଢ୍ୟଃ ସନ୍ବଧୀତବେଦ ଉକ୍ତୋପନିଷକ୍ଚ ଇତୋ ବିମୁଚ୍ୟମାନଃ କ୍ୱ ଗମିଷ୍ୟସୀତି ନାହଂ ତଦ୍-ଭଗବନ୍-ବେଦ ୟତ୍ର ଗମିଷ୍ୟାମୀତ୍ୟଥ ବୈ ତେଽହଂ ତଦ୍ୱକ୍ଷ୍ୟାମି ୟତ୍ର ଗମିଷ୍ୟସୀତି ବ୍ରବୀତୁ ଭଗବାନିତି ।। ୧।।

ଇନ୍ଧୋ ହ ବୈ ନାମୈଷ ୟୋଽୟଂ ଦକ୍ଷିଣେଽକ୍ଷନ୍ପୁରୁଷସ୍ତଂ ବା ଏତମିନ୍ଧଃ ସନ୍ତମିନ୍ଦ୍ର ଇତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ପରୋକ୍ଷେଣୈବ ପରୋକ୍ଷପ୍ରିୟା ଇବ ହି ଦେବାଃ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦ୍ୱିଷଃ ।। ୨।।

ଅଥୈତଦ୍ୱାମେଽକ୍ଷଣି ପୁରୁଷରୂପମେଷାସ୍ୟ ପତ୍ନୀ ବିରାଟ୍ ତୟୋରେଷ ସଂସ୍ତାବୋ ୟ ଏଷୋଽନ୍ତର୍ହୃଦୟ ଆକାଶୋଽଥୈନୟୋରେତଦନ୍ନଂ ୟ ଏଷୋଽନ୍ତର୍ହୃଦୟେ ଲୋହିତପିଣ୍ଡୋଽଥୈନୟୋରେତତ୍-ପ୍ରାବରଣଂ ୟଦେତଦନ୍ତର୍ହୃଦୟେ ଜାଲକମିବାଥୈନୟୋରେଷା ସୃତିଃ ସଂଚରଣୀ ୟୈଷା ହୃଦୟାଦୂର୍ଧ୍ୱା ନାଡ୍ୟୁଚ୍ଚରତି ୟଥା କେଶଃ ସହସ୍ରଧା ଭିନ୍ନ ଏବମସ୍ୟୈତା ହିତା ନାମ ନାଡ୍ୟୋଽନ୍ତର୍ହୃଦୟେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଭବନ୍ତ୍ୟେବ ତାଭିର୍ବା ଏତଦାସ୍ରବଦାସ୍ରବତି ତସ୍ମାଦେଷ ପ୍ରବିବିକ୍ତାହାରତର ଇବୈବ ଭବତ୍ୟସ୍ମାଚ୍ଛାରୀରାଦାତ୍ମନଃ ।। ୩।।

ତସ୍ୟ ପ୍ରାଚୀ ଦିକ୍ ପ୍ରାଞ୍ଚଃ ପ୍ରାଣା ଦକ୍ଷିଣା ଦିଗ୍-ଦକ୍ଷିଣେ ପ୍ରାଣାଃ ପ୍ରତୀଚୀ ଦିକ୍ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଚଃ ପ୍ରାଣା ଉଦୀଚୀ ଦିଗୁଦଞ୍ଚଃ ପ୍ରାଣା ଊର୍ଧ୍ୱା ଦିଗୂର୍ଧ୍ୱାଃ ପ୍ରାଣା ଅବାଚୀ ଦିଗବାଞ୍ଚଃ ପ୍ରାଣାଃ ସର୍ବା ଦିଶଃ ସର୍ବେ ପ୍ରାଣାଃ ସ ଏଷ ନେତି ନେତ୍ୟାତ୍ମାଽଗୃହ୍ୟୋ ନହି ଗୃହ୍ୟତେଽଶୀର୍ଯ୍ୟୋ ନହି ଶୀର୍ଯ୍ୟତେଽସଙ୍ଗୋ ନହି ସଜ୍ୟତେଽସିତୋ ନ ବ୍ୟଥତେ ଗ ରିଷ୍ୟତ୍ୟଭୟଂ ବୈ ଜନକ ପ୍ରାପ୍ତୋଽସୀତି ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।
ସ ହୋବାଚ ଜନକୋ ବୈଦେହୋଽଭୟଂ ତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତାଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ୟୋ ନୋ ଭଗବନ୍ନଭୟଂ ବେଦୟସେ ନମସ୍ତେଽସ୍ତ୍ୱିମେ ବିଦେହା ଅୟମହମସ୍ମି ।। ୪।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not for Commercial Use

।। ଅଥ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଜନକଃ ହ ବୈଦେହଂ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ। ଜଗାମ ସ ମେନେ ନ ବଦିଷ୍ୟ ଇତ୍ୟଥ ହ ଯଜ୍ଞନକଶ୍ଚ
ବୈଦେହୋ। ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଶ୍ଚାଗ୍ନିହୋତ୍ରେ ସମୂଦାତେ ତସ୍ମୈ ହ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ। ବରଂ ଦଦୌ
ସ ହ କାମପ୍ରଶ୍ନମେବ ବବ୍ରେ ତଃ ହାସ୍ମୈ ଦଦୌ ତଃ ହ ସମ୍ରାଡେବ ପୂର୍ବଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।। ୧।।

ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ କିଂଜ୍ୟୋତିରୟଂ ପୁରୁଷ ଇତି ।
ଆଦିତ୍ୟଜ୍ୟୋତିଃ ସମ୍ରାଡିତି ହୋବାଚାଦିତ୍ୟେନୈବାୟଂ ଜ୍ୟୋତିଷାସ୍ତେ ପଲ୍ୟୟତେ
କର୍ମ କୁରୁତେ ବିପଲ୍ୟେତୀତ୍ୟେବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ।। ୨।।

ଅସ୍ତମିତ ଆଦିତ୍ୟେ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ କିଂଜ୍ୟୋତିରେବାୟଂ ପୁରୁଷ ଇତି ଚନ୍ଦ୍ରମା।
ଏବାସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିର୍ଭବତୀତି ଚନ୍ଦ୍ରମସୈବାୟଂ ଜ୍ୟୋତିଷାସ୍ତେ ପଲ୍ୟୟତେ କର୍ମ
କୁରୁତେ ବିପଲ୍ୟେତୀତ୍ୟେବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ।। ୩।।

ଅସ୍ତମିତ ଆଦିତ୍ୟେ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରମସ୍ୟସ୍ତମିତେ କିଂଜ୍ୟୋତିରେବାୟଂ ପୁରୁଷ
ଇତ୍ୟଗ୍ନିରେବାସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିର୍ଭବତ୍ୟଗ୍ନିନୈବାୟଂ ଜ୍ୟୋତିଷାସ୍ତେ ପଲ୍ୟୟତେ
କର୍ମ କୁରୁତେ ବିପଲ୍ୟେତୀତ୍ୟେବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ।। ୪।।

ଅସ୍ତମିତ ଆଦିତ୍ୟେ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରମସ୍ୟସ୍ତମିତେ ଶାନ୍ତେଽଗ୍ନୌ କିଂଜ୍ୟୋତିରେବାୟଂ ପୁରୁଷ ଇତି
ବାଗେବାସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିର୍ଭବତୀତି ବାଚୈବାୟଂ ଜ୍ୟୋତିଷାସ୍ତେ ପଲ୍ୟୟତେ କର୍ମ କୁରୁତେ
ବିପଲ୍ୟେତୀତି ତସ୍ମାଦ୍ୟେ ସମ୍ରାଡପି ୟତ୍ର ସ୍ୱଃ ପାଣିର୍ନ ବିନିର୍ଜ୍ଞାୟତେଽଥ ୟତ୍ର ବାଗୁଚ୍ଚରତ୍ୟୁପୈବ ତତ୍ର
ନ୍ୟେତୀତ୍ୟେବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ।। ୫।।

ଅସ୍ତମିତ ଆଦିତ୍ୟେ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରମସ୍ୟସ୍ତମିତେ ଶାନ୍ତେଽଗ୍ନୌ ଶାନ୍ତାୟାଂ
ବାଚି କିଂଜ୍ୟୋତିରେବାୟଂ ପୁରୁଷ ଇତ୍ୟାତ୍ମୈବାସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିର୍ଭବତ୍ୟାତ୍ମନୈବାୟଂ
ଜ୍ୟୋତିଷାସ୍ତେ ପଲ୍ୟୟତେ କର୍ମ କୁରୁତେ ବିପଲ୍ୟେତୀତି ।। ୬।।

Not For Commercial Use

କତମ ଆତ୍ମେତି ଯୋଽୟଂ ବିଜ୍ଞାନମୟଃ ପ୍ରାଣେଷୁ ହୃଦ୍ୟନ୍ତର୍ଜ୍ୟୋତିଃ ପୁରୁଷଃ ସ ସମାନଃ
ସନ୍ନୁଭୌ ଲୋକାବନୁସଂଚରତି ଧ୍ୟାୟତୀବ ଲେଲାୟତୀବ ସ ହି ସ୍ୱପ୍ନୋ ଭୂତ୍ୱେମଂ
ଲୋକମତିକ୍ରାମତି ମୃତ୍ୟୋ ରୂପାଣି ।। ୭।।

ସ ବା ଅୟଂ ପୁରୁଷୋ ଜାୟମାନଃ ଶରୀରମଭିସଂପଦ୍ୟମାନଃ ପାପ୍ମଭିଃ
ସଂସୃଜ୍ୟତେ ସ ଉତ୍କ୍ରାମନ୍ ମ୍ରିୟମାଣଃ ପାପ୍ମନୋ ବିଜହାତି ।। ୮।।

ତସ୍ୟ ବା ଏତସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ଦ୍ୱେ ଏବ ସ୍ଥାନେ ଭବତ ଇଦଂ ଚ ପରଲୋକସ୍ଥାନଂ ଚ ସନ୍ଧ୍ୟଂ ତୃତୀୟଂ
ସ୍ୱପ୍ନସ୍ଥାନଂ ତସ୍ମିନ୍ସନ୍ଧ୍ୟେ ସ୍ଥାନେ ତିଷ୍ଠନ୍ନେତେ ଉଭେ ସ୍ଥାନେ ପଶ୍ୟତୀଦଂ ଚ ପରଲୋକସ୍ଥାନଂ ଚ ଅଥ
ଯଥାକ୍ରମୋଽୟଂ ପରଲୋକସ୍ଥାନେ ଭବତି ତମାକ୍ରମମାକ୍ରମ୍ୟୋଭୟାନ୍ ପାପ୍ମନ ଆନନ୍ଦାଂଶ୍ଚ ପଶ୍ୟତି
ସ ଯତ୍ର ପ୍ରସ୍ୱପିତ୍ୟସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ ସର୍ବାବତୋ ମାତ୍ରାମପାଦାୟ ସ୍ୱୟଂ ବିହତ୍ୟ ସ୍ୱୟଂ ନିର୍ମାୟ ସ୍ୱେନ
ଭାସା ସ୍ୱେନ ଜ୍ୟୋତିଷା ପ୍ରସ୍ୱପିତ୍ୟତ୍ରାୟଂ ପୁରୁଷଃ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିର୍ଭବତି ।। ୯।।

ନ ତତ୍ର ରଥା ନ ରଥଯୋଗା ନ ପନ୍ଥାନୋ ଭବନ୍ତ୍ୟଥ ରଥାନ୍ରଥଯୋଗାନ୍ପଥଃ ସୃଜତେ ନ ତତ୍ରାନନ୍ଦା
ମୁଦଃ ପ୍ରମୁଦୋ ଭବନ୍ତ୍ୟଥାନନ୍ଦାନ୍ ମୁଦଃ ପ୍ରମୁଦଃ ସୃଜତେ ନ ତତ୍ର ବେଶାନ୍ତାଃ ପୁଷ୍କରିଣ୍ୟଃ ସ୍ରବନ୍ତ୍ୟୋ
ଭବନ୍ତ୍ୟଥ ବେଶାନ୍ତାନ୍ପୁଷ୍କରିଣୀଃ ସ୍ରବନ୍ତୀଃ ସୃଜତେ ସ ହି କର୍ତା ।। ୧୦।।

ତଦେତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ।
ସ୍ୱପ୍ନେନ ଶାରୀରମଭିପ୍ରହତ୍ୟାଽସୁପ୍ତଃ ସୁପ୍ତାନଭିଚାକଶୀତି ।
ଶୁକ୍ରମାଦାୟ ପୁନରେତି ସ୍ଥାନଂ ହିରଣ୍ମୟଃ ପୁରୁଷ ଏକହଂସଃ ।। ୧୧।।

ପ୍ରାଣେନ ରକ୍ଷନ୍ନପରଂ କୁଲାୟଂ ବହିଷ୍କୁଲାୟାଦମୃତଶ୍ଚରିତ୍ୱା ।
ସ ଈୟତେଽମୃତୋ ଯତ୍ର କାମଂ ହିରଣ୍ମୟଃ ପୁରୁଷ ଏକହଂସଃ ।। ୧୨।।

ସ୍ୱପ୍ନାନ୍ତ ଉଚ୍ଚାବଚମୀୟମାନୋ ରୂପାଣି ଦେବଃ କୁରୁତେ ବହୂନି ।
ଉତେବ ସ୍ତ୍ରୀଭିଃ ସହ ମୋଦମାନୋ ଜକ୍ଷଦ୍ଭୁତେବାପି ଭୟାନି ପଶ୍ୟନ୍ ।। ୧୩।।

Not For Commercial Use

ଆରାମମସ୍ୟ ପଶ୍ୟନ୍ତି ନ ତଂ ପଶ୍ୟତି କଶ୍ଚନେତି ।
ତଂ ନାୟତଂ ବୋଧୟେଦିତ୍ୟାହୁଃ ।
ଦୁର୍ଭିଷଜ୍ୟଂ ହାସ୍ମୈ ଭବତି ୟମେଷ ନ ପ୍ରତିପଦ୍ୟତେ ।
ଅଥୋ ଖଲ୍ୱାହୁର୍ଜାଗରିତଦେଶ ଏବାସ୍ମୈଷ ଇତି ୟାନି ହ୍ୟେବ ଜାଗ୍ରତ୍ପଶ୍ୟତି ତାନି ସୁପ୍ତ
ଇତ୍ୟତ୍ରାୟଂ ପୁରୁଷଃ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିର୍ଭବତି ସୋଽହଂ ଭଗବତେ ସହସ୍ରଂ ଦଦାମ୍ୟତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ
ବିମୋକ୍ଷାୟ ବ୍ରୂହୀତି ।। ୧୪।।

ସ ବା ଏଷ ଏତସ୍ମିନ୍ସଂପ୍ରସାଦେ ରତ୍ୱା ଚରିତ୍ୱା ଦୃଷ୍ଟ୍ୱୈବ ପୁଣ୍ୟଂ ଚ ପାପଂ ଚ ପୁନଃ ପ୍ରତିନ୍ୟାୟଂ
ପ୍ରତିୟୋନ୍ୟାଦ୍ରବତି ସ୍ୱପ୍ନାୟୈବ ସ ୟତ୍ତତ୍ର କିଂଚିତ୍ପଶ୍ୟତ୍ୟନନ୍ୱାଗତସ୍ତେନ ଭବତ୍ୟସଙ୍ଗୋ ହ୍ୟୟଂ
ପୁରୁଷ ଇତ୍ୟେବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ସୋଽହଂ ଭଗବତେ ସହସ୍ରଂ ଦଦାମ୍ୟତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ
ବିମୋକ୍ଷାୟୈବ ବ୍ରୂହୀତି ।। ୧୫।।

ସ ବା ଏଷ ଏତସ୍ମିନ୍ସ୍ୱପ୍ନେ ରତ୍ୱା ଚରିତ୍ୱା ଦୃଷ୍ଟ୍ୱୈବ ପୁଣ୍ୟଂ ଚ ପାପଂ ଚ ପୁନଃ ପ୍ରତିନ୍ୟାୟଂ
ପ୍ରତିୟୋନ୍ୟାଦ୍ରବତି ବୁଦ୍ଧାନ୍ତାୟୈବ ସ ୟତ୍ତତ୍ର କିଂଚିତ୍ପଶ୍ୟତ୍ୟନନ୍ୱାଗତସ୍ତେନ ଭବତ୍ୟସଙ୍ଗୋ ହ୍ୟୟଂ
ପୁରୁଷ ଇତ୍ୟେବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ସୋଽହଂ ଭଗବତେ ସହସ୍ରଂ ଦଦାମ୍ୟତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ
ବିମୋକ୍ଷାୟୈବ ବ୍ରୂହୀତି ।। ୧୬।।

ସ ବା ଏଷ ଏତସ୍ମିନ୍-ବୁଦ୍ଧାନ୍ତେ ରତ୍ୱା ଚରିତ୍ୱା ଦୃଷ୍ଟ୍ୱୈବ ପୁଣ୍ୟଂ ଚ ପାପଂ
ଚ ପୁନଃ ପ୍ରତିନ୍ୟାୟଂ ପ୍ରତିୟୋନ୍ୟାଦ୍ରବତି ସ୍ୱପ୍ନାନ୍ତାୟୈବ ।। ୧୭।।

ତଦ୍ୟଥା ମହାମତ୍ସ୍ୟ ଉଭେ କୂଲେଽନୁସଂଚରତି ପୂର୍ବଂ ଚାପରଂ ଚୈବମେବାୟଂ
ପୁରୁଷ ଏତାବୁଭାବନ୍ତାବନୁସଂଚରତି ସ୍ୱପ୍ନାନ୍ତଂ ଚ ବୁଦ୍ଧାନ୍ତଂ ଚ ।। ୧୮।।

ତଦ୍ୟଥାସ୍ମିନ୍ନାକାଶେ ଶ୍ୟେନୋ ବା ସୁପର୍ଣ୍ଣୋ ବା ବିପରିପତ୍ୟ ଶ୍ରାନ୍ତଃ ସଂହତ୍ୟ ପକ୍ଷୌ ସଂଲୟାୟୈବ
ଧ୍ରିୟତ ଏବମେବାୟଂ ପୁରୁଷ ଏତସ୍ମା ଅନ୍ତାୟ ଧାବତି ୟତ୍ର ସୁପ୍ତୋ ନ କଂଚନ କାମଂ କାମୟତେ
ନ କଂଚନ ସ୍ୱପ୍ନଂ ପଶ୍ୟତି ।। ୧୯।।

Not for Commercial Use

ତା ବା ଅସ୍ୟୈତା ହିତା ନାମ ନାଡ୍ୟୋ ୟଥା କେଶଃ ସହସ୍ରଧା ଭିନ୍ନସ୍ତାବତାଽଣିମ୍ନା ତିଷ୍ଠନ୍ତି ଶୁକ୍ଲସ୍ୟ ନୀଲସ୍ୟ ପିଙ୍ଗଲସ୍ୟ ହରିତସ୍ୟ ଲୋହିତସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣା ଅଥ ୟତ୍ରୈନଂ ଘ୍ନନ୍ତୀବ ଜିନନ୍ତୀବ ହସ୍ତୀବ ବିଚ୍ଛାୟୟତି ଗର୍ତମିବ ପତତି ୟଦେବ ଜାଗ୍ରଦ୍-ଭୟଂ ପଶ୍ୟତି ତଦତ୍ରାବିଦ୍ୟୟା ମନ୍ୟତେଽଥ ୟତ୍ର ଦେବ ଇବ ରାଜେବାହମେବେଦଂ ସର୍ବୋଽସ୍ମୀତି ମନ୍ୟତେ ସୋଽସ୍ୟ ପରମୋ ଲୋକଃ ।। ୨୦।।

ତଦ୍ୱା ଅସ୍ୟୈତଦତିଚ୍ଛନ୍ଦା ଅପହତପାପ୍ମାଽଭୟଂ ରୂପମ୍ ।
ତଦ୍ୟଥା ପ୍ରିୟୟା ସ୍ତ୍ରିୟା ସଂପରିଷ୍ୱକ୍ତୋ ନ ବାହ୍ୟଂ କିଂଚନ ବେଦ ନାନ୍ତରମେବମେବାୟଂ
ପୁରୁଷଃ ପ୍ରାଜ୍ଞେନାତ୍ମନା ସଂପରିଷ୍ୱକ୍ତୋ ନ ବାହ୍ୟଂ କିଂଚନ ବେଦ ନାନ୍ତରଂ ତଦ୍ୱା
ଅସ୍ୟୈତଦାପ୍ତକାମମାତ୍ମକାମମକାମଂ ରୂପଂ ଶୋକାନ୍ତରମ୍ ।। ୨୧।।

ଅତ୍ର ପିତାଽପିତା ଭବତି ମାତାଽମାତା ଲୋକା ଅଲୋକା ଦେବା ଅଦେବା ବେଦା ଅବେଦାଃ ।
ଅତ୍ର ସ୍ତେନୋଽସ୍ତେନୋ ଭବତି ଭ୍ରୂଣହାଽଭ୍ରୂଣହା ଚାଣ୍ଡାଲୋଽଚାଣ୍ଡାଲଃ ପୌଲ୍କସୋଽପୌଲ୍କସଃ
ଶ୍ରମଣୋଽଶ୍ରମଣସ୍ତାପସୋଽତାପସୋଽନନ୍ୱାଗତଂ ପୁଣ୍ୟେନାନନ୍ୱାଗତଂ ପାପେନ ତୀର୍ଣ୍ଣୋ ହି ତଦା
ସର୍ବାଞ୍ଶୋକାନ୍ହୃଦୟସ୍ୟ ଭବତି ।। ୨୨।।

ୟଦ୍ୱୈ ତନ୍ନ ପଶ୍ୟତି ପଶ୍ୟନ୍ୱୈ ତନ୍ନ ପଶ୍ୟତି ନ ହି ଦ୍ରଷ୍ଟୁର୍ଦୃଷ୍ଟେର୍ବିପରିଲୋପୋ
ବିଦ୍ୟତେଽବିନାଶିତ୍ୱାନ୍ନ ତୁ ତଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟମସ୍ତି ତତୋଽନ୍ୟଦ୍ବିଭକ୍ତଂ ୟତ୍ପଶ୍ୟେତ୍ ।। ୨୩।।

ୟଦ୍ୱୈ ତନ୍ନ ଜିଘ୍ରତି ଜିଘ୍ରନ୍ୱୈ ତନ୍ନ ଜିଘ୍ରତି ନ ହି ଘ୍ରାତୁର୍ଘ୍ରାତେର୍ବିପରିଲୋପୋ
ବିଦ୍ୟତେଽବିନାଶିତ୍ୱାନ୍ନତୁ ତଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟମସ୍ତି ତତୋଽନ୍ୟଦ୍ବିଭକ୍ତଂ ୟଜ୍ଜିଘ୍ରେତ୍ ।। ୨୪।।

ୟଦ୍ୱୈ ତନ୍ନ ରସୟତେ ରସୟନ୍ୱୈ ତନ୍ନ ରସୟତେ ନହି ରସୟିତୂ ରସୟିତେର୍ବିପରିଲୋପୋ
ବିଦ୍ୟତେଽବିନାଶିତ୍ୱାନ୍ନ ତୁ ତଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟମସ୍ତି ତତୋଽନ୍ୟଦ୍ବିଭକ୍ତଂ ୟଦ୍ରସୟେତ୍ ।। ୨୫।।

ୟଦ୍ୱୈ ତନ୍ନ ବଦତି ବଦନ୍ୱୈ ତନ୍ନ ବଦତି ନ ହି ବକ୍ତୁର୍ବକ୍ତେର୍ବିପରିଲୋପୋ
ବିଦ୍ୟତେଽବିନାଶିତ୍ୱାନ୍ନ ତୁ ତଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟମସ୍ତି ତତୋଽନ୍ୟଦ୍ବିଭକ୍ତଂ ୟଦ୍ୱଦେତ୍ ।। ୨୬।।

Not For Commercial Use

ଯଦ୍ୱୈ ତନ୍ନ ଶୃଣୋତି ଶୃଣ୍ୱନ୍ୱୈ ତନ୍ନ ଶୃଣୋତି ନ ହି ଶ୍ରୋତୁଃ ଶ୍ରୁତେର୍ବିପରିଲୋପୋ
ବିଦ୍ୟତେଽବିନାଶିତ୍ୱାନ୍ନ ତୁ ତଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟମସ୍ତି ତତୋଽନ୍ୟଦ୍ଦ୍ୱିଭକ୍ତଂ ଯଚ୍ଛୃଣୁଯାତ୍ ।। ୨୭।।

ଯଦ୍ୱୈ ତନ୍ନ ମନୁତେ ମନ୍ୱାନୋ ବୈ ତନ୍ନ ମନୁତେ ନ ହି ମନ୍ତୁର୍ମତେର୍ବିପରିଲୋପୋ
ବିଦ୍ୟତେଽବିନାଶିତ୍ୱାନ୍ନ ତୁ ତଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟମସ୍ତି ତତୋଽନ୍ୟଦ୍ଦ୍ୱିଭକ୍ତଂ ଯନ୍ମନ୍ୱୀତ ।। ୨୮।।

ଯଦ୍ୱୈ ତନ୍ନ ସ୍ପୃଶତି ସ୍ପୃଶନ୍ୱୈ ତନ୍ନ ସ୍ପୃଶତି ନ ହି ସ୍ପ୍ରଷ୍ଟୁଃ ସ୍ପୃଷ୍ଟେର୍ବିପରିଲୋପୋ
ବିଦ୍ୟତେଽବିନାଶିତ୍ୱାନ୍ନ ତୁ ତଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟମସ୍ତି ତତୋଽନ୍ୟଦ୍ଦ୍ୱିଭକ୍ତଂ ଯତ୍ସ୍ପୃଶେତ୍ ।। ୨୯।।

ଯଦ୍ୱୈ ତନ୍ନ ବିଜାନାତି ବିଜାନନ୍ୱୈ ତନ୍ନ ବିଜାନାତି ନ ହି ବିଜ୍ଞାତୁର୍ବିଜ୍ଞାତେର୍ବିପରିଲୋପୋ
ବିଦ୍ୟତେଽବିନାଶିତ୍ୱାନ୍ନ ତୁ ତଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟମସ୍ତି ତତୋଽନ୍ୟଦ୍ଦ୍ୱିଭକ୍ତଂ ଯଦ୍ୱିଜାନୀୟାତ୍ ।। ୩୦।।

ଯତ୍ର ବାନ୍ୟଦିବ
ସ୍ୟାତ୍ତତ୍ରାନ୍ୟୋଽନ୍ୟପ୍ଶ୍ୟେଦନ୍ୟୋଽନ୍ୟଜ୍ଘ୍ରେଦନ୍ୟୋଽନ୍ୟଦ୍ରସୟେଦନ୍ୟୋଽନ୍ୟଦ୍ୱଦେଦନ୍ୟୋଽନ୍ୟଚ୍ଛୃଣୁ
ୟାଦନ୍ୟୋଽନ୍ୟନ୍ମନ୍ୱୀତାନ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ସ୍ପୃଶେଦନ୍ୟୋଽନ୍ୟଦ୍ୱିଜାନୀୟାତ୍ ।। ୩୧।।

ସଲିଲ ଏକୋ ଦ୍ରଷ୍ଟାଽଦ୍ୱୈତୋ ଭବତ୍ୟେଷ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଃ ସମ୍ରାଡିତି ହୈନମନୁଶଶାସ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ.
ଏଷାସ୍ୟ ପରମା ଗତିରେଷାସ୍ୟ ପରମା ସଂପଦେଷୋଽସ୍ୟ ପରମୋ ଲୋକ ଏଷୋଽସ୍ୟ ପରମ
ଆନନ୍ଦ ଏତସ୍ୟୈବାନନ୍ଦସ୍ୟାନ୍ୟାନି ଭୂତାନି ମାତ୍ରାମୁପଜୀବନ୍ତି ।। ୩୨।।

ସ ଯୋ ମନୂଷ୍ୟାଣାଂ ରାଦ୍ଧଃ ସମୃଦ୍ଧୋ ଭବତ୍ୟନ୍ୟେଷାମଧିପତିଃ ସର୍ବୈର୍ମାନୁଷ୍ୟକୈର୍ଭୋଗୈଃ
ସଂପନ୍ନତମଃ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ପରମ ଆନନ୍ଦୋଽଥ ଯେ ଶତଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାମାନନ୍ଦାଃ ସ ଏକଃ
ପିତୃଣାଂ ଜିତଲୋକାନାମାନନ୍ଦୋଽଥ ଯେ ଶତଂ ପିତୃଣାଂ ଜିତଲୋକାନାମାନନ୍ଦାଃ ସ ଏକୋ
ଗନ୍ଧର୍ବଲୋକ ଆନନ୍ଦୋଽଥ ଯେ ଶତଂ ଗନ୍ଧର୍ବଲୋକ ଆନନ୍ଦାଃ ସ ଏକଃ କର୍ମଦେବାନାମାନନ୍ଦୋ ଯେ
କର୍ମଣା ଦେବତ୍ୱମଭିସଂପଦ୍ୟନ୍ତେଽଥ ଯେ ଶତଂ କର୍ମଦେବାନାମାନନ୍ଦାଃ ସ ଏକ
ଆଜାନଦେବାନାମାନନ୍ଦୋ ଯଶ୍ଚ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟୋଽବୃଜିନୋଽକାମହତୋଽଥ ଯେ
ଶତମାଜାନଦେବାନାମାନନ୍ଦାଃ ସ ଏକଃ ପ୍ରଜାପତିଲୋକ ଆନନ୍ଦୋ ଯଶ୍ଚ

Not For Commercial Use

ଶ୍ରୋତ୍ରିୟୋଽବୃଜିନୋଽକାମହତୋଽଥ ଯେ ଶତଂ ପ୍ରଜାପତିଲୋକ ଆନନ୍ଦାଃ ସ ଏକୋ ବ୍ରହ୍ମଲୋକ
ଆନନ୍ଦୋ ଯଶ୍ଚ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟୋଽବୃଜିନୋଽକାମହତୋଽଥୈଷ ଏବ ପରମ ଆନନ୍ଦ ଏଷ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଃ
ସମ୍ରାଡିତି ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ସୋଽହଂ ଭଗବତେ ସହସ୍ରଂ ଦଦାମ୍ୟତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ବିମୋକ୍ଷାୟୈବ
ବ୍ରୂହୀତ୍ୟତ୍ର ହ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ବିଭୟାଂଚକାରଃ ମେଧାବୀ ରାଜା ସର୍ବେଭ୍ୟୋ ମାଽନ୍ତେଭ୍ୟ
ଉଦରୌତ୍ସୀଦିତି ।। ୩୩।।

ସ ବା ଏଷ ଏତସ୍ମିନ୍ସ୍ୱପ୍ନାନ୍ତେ ରତ୍ୱା ଚରିତ୍ୱା ଦୃଷ୍ଟୈ୍ୱବ ପୁଣ୍ୟଂ ଚ ପାପଂ
ଚ ପୁନଃ ପ୍ରତିନ୍ୟାୟଂ ପ୍ରତିୟୋନ୍ୟାଦ୍ରବତି ବୁଦ୍ଧାନ୍ତାୟୈବ ।। ୩୪।।

ତଦ୍ୟଥାଽନଃ ସୁସମାହିତମୁତ୍ସର୍ଜଦ୍ୟାଦ୍ୟାଦେବମେବାୟଂ ଶାରୀର ଆତ୍ମା
ପ୍ରାଜ୍ଞେନାତ୍ମନାନ୍ୱାରୂଢମୁତ୍ସର୍ଜନ୍ୟାତି ୟତ୍ରୈତଦୂର୍ଧ୍ୱୋଚ୍ଛ୍ୱାସୀ ଭବତି ।। ୩୫।।

ସ ୟତ୍ରାୟମଣିମାନଂ ନ୍ୟେତି ଜରୟା ବୋପତପତା ବାଣିମାନଂ ନିଗଚ୍ଛତି ତଦ୍ୟଥାମ୍ରଂ
ବୌଦୁମ୍ବରଂ ବା ପିପ୍ପଲଂ ବା ବନ୍ଧନାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତ ଏବମେବାୟଂ ପୁରୁଷ ଏଭ୍ୟୋଽଙ୍ଗେଭ୍ୟଃ
ସଂପ୍ରମୁଚ୍ୟ ପୁନଃ ପ୍ରତିନ୍ୟାୟଂ ପ୍ରତିୟୋନ୍ୟାଦ୍ରବତି ପ୍ରାଣାୟୈବ ।। ୩୬।।

ତଦ୍ୟଥା ରାଜାନମାୟନ୍ତମୁଗ୍ରାଃ ପ୍ରତ୍ୟେନସଃ ସୂତଗ୍ରାମଣ୍ୟୋଽନ୍ନୈଃ
ପାନୈରାବସଥୈଃ ପ୍ରତିକଲ୍ପନ୍ତେଽୟମାୟାତ୍ୟୟମାଗଚ୍ଛତୀତ୍ୟେବଂ
ହୈବଂବିଦଂ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ପ୍ରତିକଲ୍ପନ୍ତ ଇଦଂ ବ୍ରହ୍ମାୟାତୀଦମାଗଚ୍ଛତୀତି ।। ୩୭।।

ତଦ୍ୟଥା ରାଜାନଂ ପ୍ରୟିୟାସନ୍ତମୁଗ୍ରାଃ ପ୍ରତ୍ୟେନସଃ
ସୂତଗ୍ରାମଣ୍ୟୋଽଭିସମାୟନ୍ତ୍ୟେବମେବେମମାତ୍ମାନମନ୍ତକାଲେ ସର୍ବେ ପ୍ରାଣା
ଅଭିସମାୟନ୍ତି ୟତ୍ରୈତଦୂର୍ଧ୍ୱୋଚ୍ଛ୍ୱାସୀ ଭବତି ।। ୩୮।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ସ ଯତ୍ରାୟମାତ୍ମାଽବଲ୍ୟଂ ନ୍ୟେତ୍ୟ ସଂମୋହମିବ ନ୍ୟେତ୍ୟଥୈନମେତେ ପ୍ରାଣା
ଅଭିସମାୟନ୍ତି ସ ଏତାସ୍ତେଜୋମାତ୍ରାଃ ସମଭ୍ୟାଦଦାନୋ ହୃଦୟମେବାନ୍ୱବକ୍ରାମତି ସ
ଯତ୍ରୈଷ ଚାକ୍ଷୁଷଃ ପୁରୁଷଃ ପରାଙ୍ ପର୍ଯ୍ୟାବର୍ତତେଽଥାରୂପଜ୍ଞୋ ଭବତି ।। ୧।।

ଏକୀଭବତି ନ ପଶ୍ୟତୀତ୍ୟାହୁରେକୀଭବତି ନ ଜିଘ୍ରତୀତ୍ୟାହୁରେକୀଭବତି ନ ରସୟତ
ଇତ୍ୟାହୁରେକୀଭବତି ନ ବଦତୀତ୍ୟାହୁରେକୀଭବତି ନ ଶୃଣୋତୀତ୍ୟାହୁରେକୀଭବତି ନ ମନୁତ
ଇତ୍ୟାହୁରେକୀଭବତି ନ ସ୍ପୃଶତୀତ୍ୟାହୁରେକୀଭବତି ନ ବିଜାନାତୀତ୍ୟାହୁସ୍ତସ୍ୟ ହୈତସ୍ୟ
ହୃଦୟସ୍ୟାଗ୍ରଂ ପ୍ରଦ୍ୟୋତତେ ତେନ ପ୍ରଦ୍ୟୋତେନୈଷ ଆତ୍ମା ନିଷ୍କ୍ରାମତି ଚକ୍ଷୁଷ୍ଟୋ ବା ମୂର୍ଧ୍ନୋ
ବାଽନ୍ୟେଭ୍ୟୋ ବା ଶରୀରଦେଶେଭ୍ୟସ୍ତମୁତ୍କ୍ରାମନ୍ତଂ ପ୍ରାଣୋଽନୂତ୍କ୍ରାମତି ପ୍ରାଣମନୂତ୍କ୍ରାମନ୍ତଂ ସର୍ବେ ପ୍ରାଣା
ଅନୂତ୍କ୍ରାମନ୍ତି ସ ବିଜ୍ଞାନୋ ଭବତି ସବିଜ୍ଞାନମେବାନ୍ୱବକ୍ରାମତି ତଂ ବିଦ୍ୟାକର୍ମଣୀ ସମନ୍ୱାରଭେତେ
ପୂର୍ବପ୍ରଜ୍ଞା ଚ ।। ୨।।

ତଦ୍ୟଥା ତୃଣଜଲାୟୁକା ତୃଣସ୍ୟାନ୍ତଂ
ଗତ୍ୱାଽନ୍ୟମାକ୍ରମମାକ୍ରମ୍ୟାତ୍ମାନମୁପସଂହରତ୍ୟେବମେବାୟମାତ୍ମେଦଂ
ଶରୀରଂ ନିହତ୍ୟାଽବିଦ୍ୟାଂ ଗମୟିତ୍ୱାଽନ୍ୟମାକ୍ରମମାକ୍ରମ୍ୟାତ୍ମାନମୁପସଂହରତି ।। ୩।।

ତଦ୍ୟଥା ପେଶସ୍କାରୀ ପେଶସୋ ମାତ୍ରାମପାଦାୟାନ୍ୟନ୍ନବତରଂ କଲ୍ୟାଣତରଂ ରୂପଂ ତନୁତ
ଏବମେବାୟମାତ୍ମେଦଂ ଶରୀରଂ ନିହତ୍ୟାଽବିଦ୍ୟାଂ ଗମୟିତ୍ୱାଽନ୍ୟନ୍ନବତରଂ କଲ୍ୟାଣତରଂ
ରୂପଂ କୁରୁତେ ପିତ୍ର୍ୟଂ ବା ଗାନ୍ଧର୍ବଂ ବା ଦୈବଂ ବା ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ ବା ବ୍ରାହ୍ମଂ ବାଽନ୍ୟେଷାଂ ବା
ଭୂତାନାମ୍ ।। ୪।।

ସ ବା ଅୟମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ବିଜ୍ଞାନମୟୋ ମନୋମୟଃ ପ୍ରାଣମୟଶ୍ଚକ୍ଷୁର୍ମୟଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମୟଃ ପୃଥିବୀମୟ
ଆପୋମୟୋ ବାୟୁମୟ ଆକାଶମୟସ୍ତେଜୋମୟୋଽତେଜୋମୟଃ କାମମୟୋଽକାମମୟଃ
କ୍ରୋଧମୟୋଽକ୍ରୋଧମୟୋ ଧର୍ମମୟୋଽଧର୍ମମୟଃ ସର୍ବମୟସ୍ତଦ୍ୟଦେତଦିଦଂମୟୋଽଦୋମୟ ଇତି

Not For Commercial Use

ଯଥାକାରୀ ଯଥାଚାରୀ ତଥା ଭବତି ସାଧୁକାରୀ ସାଧୁର୍ଭବତି ପାପକାରୀ ପାପୋ ଭବତି ପୁଣ୍ୟଃ ପୁଣ୍ୟେନ କର୍ମଣା ଭବତି ପାପଃ ପାପେନ ।
ଅଥୋ ଖଲ୍ୱାହୁଃ କାମମୟ ଏବାୟଂ ପୁରୁଷ ଇତି ସ ଯଥାକାମୋ ଭବତି ତତ୍କ୍ରତୁର୍ଭବତି ଯତ୍କ୍ରତୁର୍ଭବତି ତତ୍କର୍ମ କୁରୁତେ ଯତ୍କର୍ମ କୁରୁତେ ତଦଭିସଂପଦ୍ୟତେ ।। ୫।।

ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି ।
ତଦେବ ସକ୍ତଃ ସହ କର୍ମଣୈତି ଲିଙ୍ଗଂ ମନୋ ଯତ୍ର ନିଷକ୍ତମସ୍ୟ ।
ପ୍ରାପ୍ୟାନ୍ତଂ କର୍ମଣସ୍ତସ୍ୟ ଯତ୍କିଂଚେହ କରୋତ୍ୟୟମ୍ ।
ତସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପୁନରୈତ୍ୟସ୍ମୈ ଲୋକାୟ କର୍ମଣ ଇତି ନୁ କାମୟମାନୋଽଥାକାମୟମାନୋ ଯୋଽକାମୋ ନିଷ୍କାମ ଆପ୍ତକାମ ଆତ୍ମକାମୋ ନ ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣା ଉତ୍କ୍ରାମନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମୈବ ସନ୍-ବ୍ରହ୍ମାପ୍ୟେତି ।। ୬।।

ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି ।
ଯଦା ସର୍ବେ ପ୍ରମୁଚ୍ୟନ୍ତେ କାମା ଯେଽସ୍ୟ ହୃଦି ଶ୍ରିତାଃ ।
ଅଥ ମର୍ତ୍ୟୋଽମୃତୋ ଭବତ୍ୟତ୍ର ବ୍ରହ୍ମ ସମଶ୍ନୁତ ଇତି ।
ତଦ୍ୟଥାଽହିନିର୍ଲ୍ଵୟନୀ ବଲ୍ମୀକେ ମୃତା ପ୍ରତ୍ୟସ୍ତା ଶୟୀତୈବମେବେଦଂ ଶରୀରଂ ଶେତେଽଥାୟମଶରୀରୋଽମୃତଃ ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମୈବ ତେଜ ଏବ ସୋଽହଂ ଭଗବତେ ସହସ୍ରଂ ଦଦାମୀତି ହୋବାଚ ଜନକୋ ବୈଦେହଃ ।। ୭।।

ତଦେତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ।
ଅଣୁଃ ପନ୍ଥା ବିତତଃ ପୁରାଣୋ ମାଂ ସ୍ପୃଷ୍ଟୋଽନୁବିତ୍ତୋ ମୟୈବ ।
ତେନ ଧୀରା ଅପିଯନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମବିଦଃ ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକମିତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ବିମୁକ୍ତାଃ ।। ୮।।

ତସ୍ମିଞ୍ଶୁକ୍ଲମୁତ ନୀଲମାହୁଃ ପିଙ୍ଗଲଂ ହରିତଂ ଲୋହିତଂ ଚ ।
ଏଷ ପନ୍ଥା ବ୍ରହ୍ମଣା ହାନୁବିତ୍ତସ୍ତେନୈତି ବ୍ରହ୍ମବିତ୍-ପୁଣ୍ୟକୃତ୍ତୈଜସଶ୍ଚ ।। ୯।।

Not For Commercial Use

ଅନ୍ଧଂ ତମଃ ପ୍ରବିଶନ୍ତି ଯେଽବିଦ୍ୟାମୁପାସତେ ।
ତତୋ ଭୂୟ ଇବ ତେ ତମୋ ୟ ଉ ବିଦ୍ୟାୟାଂ ରତାଃ ।। ୧୦।।

ଅନନ୍ଦା ନାମ ତେ ଲୋକା ଅନ୍ଧେନ ତମସାଽଽବୃତାଃ ।
ତାଂସ୍ତେ ପ୍ରେତ୍ୟାଭିଗଚ୍ଛନ୍ତ୍ୟବିଦ୍ୱାଂସୋଽବୁଧୋ ଜନାଃ ।। ୧୧।।

ଆତ୍ମାନଂ ଚେଦ୍ୱିଜାନୀୟାଦୟମସ୍ମୀତି ପୂରୁଷଃ ।
କିମିଚ୍ଛନ୍-କସ୍ୟ କାମାୟ ଶରୀରମନୁସଂଜ୍ୱରେତ୍ ।। ୧୨।।

ୟସ୍ୟାନୁବିତ୍ତଃ ପ୍ରତିବୁଦ୍ଧ ଆତ୍ମାଽସ୍ମିନ୍ସଂଦେହ୍ୟେ ଗହନେ ପ୍ରବିଷ୍ଟଃ ।
ସ ବିଶ୍ୱକୃତ୍ସ ହି ସର୍ବସ୍ୟ କର୍ତା ତସ୍ୟ ଲୋକଃ ସ ଉ ଲୋକ ଏବ ।। ୧୩।।

ଇହୈବ ସନ୍ତୋଽଥ ବିଦ୍ମସ୍ତଦ୍ୱୟଂ ନ ଚେଦବେଦିର୍ମହତୀ ବିନଷ୍ଟିଃ ।
ଯେ ତଦ୍ୱିଦୁରମୃତାସ୍ତେ ଭବନ୍ତ୍ୟଥେତରେ ଦୁଃଖମେବାପିୟନ୍ତି ।। ୧୪।।

ୟଦୈତମନୁପଶ୍ୟତ୍ୟାତ୍ମାନଂ ଦେବମଞ୍ଜସା ।
ଈଶାନଂ ଭୂତଭବ୍ୟସ୍ୟ ନ ତତୋ ବିଜୁଗୁପ୍ସତେ ।। ୧୫।।

ୟସ୍ମାଦର୍ବାକ୍ସଂବତ୍ସରୋଽହୋଭିଃ ପରିବର୍ତତେ ।
ତଦ୍ଦେବା ଜ୍ୟୋତିଷାଂ ଜ୍ୟୋତିରାୟୁର୍ହୋପାସତେଽମୃତମ୍ ।। ୧୬।।

ୟସ୍ମିନ୍ପଞ୍ଚ ପଞ୍ଚଜନା ଆକାଶଶ୍ଚ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ।
ତମେବ ମନ୍ୟ ଆତ୍ମାନଂ ବିଦ୍ୱାନ୍-ବ୍ରହ୍ମାମୃତୋଽମୃତମ୍ ।। ୧୭।।

ପ୍ରାଣସ୍ୟ ପ୍ରାଣମୁତ ଚକ୍ଷୁଷଶ୍ଚକ୍ଷୁରୁତ ଶ୍ରୋତ୍ରସ୍ୟ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ମନସୋ ଯେ ମନୋ ବିଦୁଃ ।
ତେ ନିଚିକ୍ୟୁର୍ବ୍ରହ୍ମ ପୁରାଣମଗ୍ର୍ୟମ୍ ।। ୧୮।।

ମନସୈବାନୁଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟଂ ନେହ ନାନାଽସ୍ତି କିଂଚନ ।
ମୃତ୍ୟୋଃ ସ ମୃତ୍ୟୁମାପ୍ନୋତି ୟ ଇହ ନାନେବ ପଶ୍ୟତି ।। ୧୯।।

Not For Commercial Use

ଏକଧୈବାନୁଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟମେତଦପ୍ରମୟଂ ଧ୍ରୁବମ୍ ।
ବିରଜଃ ପର ଆକାଶାଦଜ ଆତ୍ମା ମହାନ୍ଧ୍ରୁବଃ ।। ୨୦।।

ତମେବ ଧୀରୋ ବିଜ୍ଞାୟ ପ୍ରଜ୍ଞାଂ କୁର୍ବୀତ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ।
ନାନୁଧ୍ୟାୟାଦ୍ବହୂଞ୍ଛବ୍ଦାନ୍ବାଚୋ ବିଗ୍ଲାପନꣳ ହି ତଦିତି ।। ୨୧।।

ସ ବା ଏଷ ମହାନଜ ଆତ୍ମା ୟୋꣳୟଂ ବିଜ୍ଞାନମୟଃ ପ୍ରାଣେଷୁ ୟ ଏଷୋꣳନ୍ତର୍ହୃଦୟ ଆକାଶସ୍ତସ୍ମିଞ୍ଛେତେ
ସର୍ବସ୍ୟ ବଶୀ ସର୍ବସ୍ୟେଶାନଃ ସର୍ବସ୍ୟାଧିପତିଃ ସ ନ ସାଧୁନା କର୍ମଣା ଭୂୟାନ୍ନୋ ଏବାସାଧୁନା
କନୀୟାନେଷ ସର୍ବେଶ୍ୱର ଏଷ ଭୂତାଧିପତିରେଷ ଭୂତପାଲ ଏଷ ସେତୁର୍ବିଧରଣ ଏଷାଂ
ଲୋକାନାମସଂଭେଦାୟ ତମେତଂ ବେଦାନୁବଚନେନ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବିବିଦିଷନ୍ତି ୟଜ୍ଞେନ ଦାନେନ
ତପସାꣳନାଶକେନୈତମେବ ବିଦିତ୍ୱା ମୁନିର୍ଭବତି ।
ଏତମେବ ପ୍ରବ୍ରାଜିନୋ ଲୋକମିଚ୍ଛନ୍ତଃ ପ୍ରବ୍ରଜନ୍ତି ।
ଏତଦ୍ଧ ସ୍ମ ବୈତତ୍-ପୂର୍ବେ ବିଦ୍ୱାꣳସଃ ପ୍ରଜାଂ ନ କାମୟନ୍ତେ କିଂ ପ୍ରଜୟା କରିଷ୍ୟାମୋ ୟେଷାଂ
ନୋꣳୟମାତ୍ମାꣳୟଂ ଲୋକ ଇତି ତେ ହ ସ୍ମ ପୁତ୍ରୈଷଣାୟାଶ୍ଚ ବିତ୍ତୈଷଣାୟାଶ୍ଚ ଲୋକୈଷଣାୟାଶ୍ଚ
ବ୍ୟୁତ୍ଥାୟାଥ ଭିକ୍ଷାଚର୍ୟଂ ଚରନ୍ତି ୟା ହ୍ୟେବ ପୁତ୍ରୈଷଣା ସା ବିତ୍ତୈଷଣା ୟା ବିତ୍ତୈଷଣା ସା
ଲୋକୈଷଣୋଭେ ହ୍ୟେତେ ଏଷଣେ ଏବ ଭବତଃ ।
ସ ଏଷ ନେତି ନେତ୍ୟାତ୍ମାꣳଗୃହ୍ୟୋ ନ ହି ଗୃହ୍ୟତେꣳଶୀର୍ଯ୍ୟୋ ନ ହି ଶୀର୍ଯ୍ୟତେꣳସଙ୍ଗୋ ନ ହି
ସଜ୍ୟତେꣳସିତୋ ନ ବ୍ୟଥତେ ନ ରିଷ୍ୟତ୍ୟେତମୁ ହୈବୈତେ ନ ତରତ ଇତ୍ୟତଃ
ପାପମକରବମିତ୍ୟତଃ କଲ୍ୟାଣମକରବମିତ୍ୟୁଭେ ଉ ହୈବୈଷ ଏତେ ତରତି ନୈନଂ କୃତାକୃତେ
ତପତଃ ।। ୨୨।।

ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ।
ଏଷ ନିତ୍ୟୋ ମହିମା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟ ନ ବର୍ଧତେ କର୍ମଣା ନୋ କନୀୟାନ୍ ।
ତସ୍ୟୈବ ସ୍ୟାତ୍ପଦବିତ୍ତଂ ବିଦିତ୍ୱା ନ ଲିପ୍ୟତେ କର୍ମଣା ପାପକେନେତି ।
ତସ୍ମାଦେବଂବିଚ୍ଛାନ୍ତୋ ଦାନ୍ତ ଉପରତସ୍ତିତିକ୍ଷୁଃ ସମାହିତୋ ଭୂତ୍ୱାꣳꣳତ୍ମନ୍ୟେବାତ୍ମାନଂ ପଶ୍ୟତି
ସର୍ବମାତ୍ମାନଂ ପଶ୍ୟତି ନୈନଂ ପାପ୍ମା ତରତି ସର୍ବଂ ପାପ୍ମାନଂ ତରତି ନୈନଂ ପାପ୍ମା ତପତି ସର୍ବଂ

Not For Commercial Use

ପାପ୍ମାନଂ ତପତି ବିପାପୋ ବିରଜୋଽବିଚିକିତ୍ସୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭବତ୍ୟେଷ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଃ ସମ୍ରାଡେନଂ ପ୍ରାପିତୋଽସୀତି ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ସୋଽହଂ ଭଗବତେ ବିଦେହାନ୍ ଦଦାମି ମାଂ ଚାପି ସହ ଦାସ୍ୟାୟେତି ।। ୨୩।।

ସ ବା ଏଷ ମହାନଜ ଆତ୍ମାଽନ୍ନାଦୋ ବସୁଦାନୋ ବିନ୍ଦତେ ବସୁ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୨୪।।

ସ ବା ଏଷ ମହାନଜ ଆତ୍ମାଜରୋଽମରୋଽମୃତୋଽଭୟୋ ବ୍ରହ୍ମାଭୟଂ ବୈ ବ୍ରହ୍ମାଭୟଂ ହି ବୈ ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୨୫।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟସ୍ୟ ଦ୍ୱେ ଭାର୍ୟେ ବଭୂବତୁର୍ମୈତ୍ରେୟୀ ଚ କାତ୍ୟାୟନୀ ଚ ତୟୋର୍ହ ମୈତ୍ରେୟୀ ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୀ ବଭୂବ ସ୍ତ୍ରୀପ୍ରଜ୍ଞୈବ ତର୍ହି କାତ୍ୟାୟନ୍ୟଥ ହ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋଽନ୍ୟଦ୍ବୃତ୍ତମୁପାକରିଷ୍ୟନ୍ ।। ୧।।

ମୈତ୍ରେୟୀତି ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ପ୍ରବ୍ରଜିଷ୍ୟନ୍ବା ଅରେଽହମସ୍ମାତ୍ସ୍ଥାନାଦସ୍ମି ହନ୍ତ ତେଽନୟା କତ୍ୟାୟନ୍ୟାନ୍ତଂ କରବାଣୀତି ।। ୨।।

ସା ହୋବାଚ ମୈତ୍ରେୟୀ ୟନ୍ନୁ ମ ଇୟଂ ଭଗୋଃ ସର୍ବା ପୃଥିବୀ ବିତ୍ତେନ ପୂର୍ଣ୍ଣା ସ୍ୟାତ୍ସ୍ୟାଂ ନ୍ବହଂ ତେନାମୃତାଽଽହୋଶ୍ୱ ନେତି ନେତି ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ୟଥୈବୋପକରଣବତାଂ ଜୀବିତଂ ତଥୈବ ତେ ଜୀବିତଂ ସ୍ୟାଦମୃତତ୍ୱସ୍ୟ ତୁ ନାଶାସ୍ତି ବିତ୍ତେନେତି ।। ୩।।

ସା ହୋବାଚ ମୈତ୍ରେୟୀ ୟେନାହଂ ନାମୃତା ସ୍ୟାଂ କିମହଂ ତେନ କୁର୍ୟାଂ ୟଦେବ ଭଗବାନ୍-ବେଦ ତଦେବ ମେ ବ୍ରୂହୀତି ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ପ୍ରିୟା ବୈ ଖଲୁ ନୋ ଭବତୀ ସତୀ ପ୍ରିୟମବୃଧଦ୍ଧନ୍ତ
ତର୍ହି ଭବତ୍ୟେତଦ୍ୱ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମି ତେ ବ୍ୟାଚକ୍ଷାଣସ୍ୟ ତୁ ମେ ନିଦିଧ୍ୟାସସ୍ୱେତି ।। ୫।।

ସ ହୋବାଚ ନ ବା ଅରେ ପତ୍ୟୁଃ କାମାୟ ପତିଃ ପ୍ରିୟୋ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ପତିଃ ପ୍ରିୟୋ ଭବତି ।
ନ ବା ଅରେ ଜାୟୟୈ କାମାୟ ଜାତା ପ୍ରିୟା ଭବତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ଜାୟା ପ୍ରିୟା ଭବତି ।
ନ ବା ଅରେ ପୁତ୍ରାଣାଂ କାମାୟ ପୁତ୍ରାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ପୁତ୍ରାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତି ।
ନ ବା ଅରେ ବିତ୍ତସ୍ୟ କାମାୟ ବିତ୍ତଂ ପ୍ରିୟଂ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ବିତ୍ତଂ ପ୍ରିୟଂ ଭବତି ।
ନ ବା ଅରେ ପଶୂନାଂ କାମାୟ ପଶବଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ପଶବଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତି ।
ନ ବା ଅରେ ବ୍ରହ୍ମଣଃ କାମାୟ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରିୟଂ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରିୟଂ ଭବତି ।
ନ ବା ଅରେ କ୍ଷତ୍ରସ୍ୟ କାମାୟ କ୍ଷତ୍ରଂ ପ୍ରିୟଂ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ କ୍ଷତ୍ରଂ ପ୍ରିୟଂ ଭବତି ।
ନ ବା ଅରେ ଲୋକାନାଂ କାମାୟ ଲୋକାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ଲୋକାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତି ।
ନ ବା ଅରେ ଦେବାନାଂ କାମାୟ ଦେବାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ଦେବାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତି ।
ନ ବା ଅରେ ବେଦାନାଂ କାମାୟ ବେଦାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ବେଦାଃ ପ୍ରିୟା ଭବନ୍ତି ।
ନ ବା ଅରେ ଭୂତାନାଂ କାମାୟ ଭୂତାନି ପ୍ରିୟାଣି ଭବନ୍ତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ଭୂତାନି ପ୍ରିୟାଣି ଭବନ୍ତି ।
ନ ବା ଅରେ ସର୍ବସ୍ୟ କାମାୟ ସର୍ବଂ ପ୍ରିୟଂ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନସ୍ତୁ କାମାୟ ସର୍ବଂ ପ୍ରିୟଂ ଭବତି ।
ଆତ୍ମା ବା ଅରେ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟଃ ଶ୍ରୋତବ୍ୟୋ ମନ୍ତବ୍ୟୋ ନିଦିଧ୍ୟାସିତବ୍ୟୋ ମୈତ୍ରେୟ୍ୟାତ୍ମନି
ଖଲ୍ୱରେ ଦୃଷ୍ଟେ ଶ୍ରୁତେ ମତେ ବିଜ୍ଞାତ ଇଦଂ ସର୍ବଂ ବିଦିତମ୍ ।। ୬।।

ବ୍ରହ୍ମ ତଂ ପରାଦାଦ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନୋ ବ୍ରହ୍ମ ବେଦ କ୍ଷତ୍ରଂ ତଂ ପରାଦାଦ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନଃ
କ୍ଷତ୍ରଂ ବେଦ ଲୋକାସ୍ତଂ ପରାଦୁର୍ଯ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନୋ ଲୋକାନ୍ୱେଦ ଦେବାସ୍ତଂ
ପରାଦୁର୍ଯ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନୋ ଦେବାନ୍ୱେଦ ବେଦାସ୍ତଂ ପରାଦୁର୍ଯ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନୋ ବେଦାନ୍ୱେଦ ଭୂତାନି
ତଂ ପରାଦୁର୍ଯ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନୋ ଭୂତାନି ବେଦ ସର୍ବଂ ତଂ ପରାଦାଦ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମନଃ ସର୍ବଂ ବେଦେଦଂ
ବ୍ରହ୍ମେଦଂ କ୍ଷତ୍ରମିମେ ଲୋକା ଇମେ ଦେବା ଇମେ ବେଦା ଇମାନି ଭୂତାନୀଦଂ ସର୍ବଂ
ୟଦୟମାତ୍ମା ।। ୭।।

Not for Commercial Use

ସ ଯଥା ଦୁନ୍ଦୁଭେର୍ହନ୍ୟମାନସ୍ୟ ନ ବାହ୍ୟାଞ୍ଛବ୍ଦାଞ୍ଛକ୍ନୁୟାଦ୍-ଗ୍ରହଣାୟ
ଦୁନ୍ଦୁଭେସ୍ତୁ ଗ୍ରହଣେନ ଦୁନ୍ଦୁଭ୍ୟାଘାତସ୍ୟ ବା ଶବ୍ଦୋ ଗୃହୀତଃ ।। ୮।।

ସ ଯଥା ଶଙ୍ଖସ୍ୟ ଧ୍ମାୟମାନସ୍ୟ ନ ବାହ୍ୟାଞ୍ଛବ୍ଦାଞ୍ଛକ୍ନୁୟାଦ୍-ଗ୍ରହଣାୟ
ଶଙ୍ଖସ୍ୟ ତୁ ଗ୍ରହଣେନ ଶଙ୍ଖଧ୍ମସ୍ୟ ବା ଶବ୍ଦୋ ଗୃହୀତଃ ।। ୯।।

ସ ଯଥା ବୀଣାୟୈ ବାଦ୍ୟମାନାୟୈ ନ ବାହ୍ୟାଞ୍ଛବ୍ଦାଞ୍ଛକ୍ନୁୟାଦ୍-ଗ୍ରହଣାୟ
ବୀଣାୟୈ ତୁ ଗ୍ରହଣେନ ବୀଣାବାଦସ୍ୟ ବା ଶବ୍ଦୋ ଗୃହୀତଃ ।। ୧୦।।

ସ ଯଥାର୍ଦ୍ରେଧାଗ୍ନେରଭ୍ୟାହିତସ୍ୟ ପୃଥଗ୍ଧୂମା ବିନିଶ୍ଚରନ୍ତ୍ୟେବଂ ବା ଅରେଽସ୍ୟ ମହତୋ ଭୂତସ୍ୟ
ନିଶ୍ୱସିତମେତଦ୍ୟଦୃଗ୍ୱେଦୋ ୟଜୁର୍ବେଦଃ ସାମବେଦୋଽଥର୍ବାଙ୍ଗିରସ ଇତିହାସଃ ପୁରାଣଂ ବିଦ୍ୟା
ଉପନିଷଦଃ ଶ୍ଲୋକାଃ ସୂତ୍ରାଣ୍ୟନୁବ୍ୟାଖ୍ୟାନାନି ବ୍ୟାଖ୍ୟାନାନୀଷ୍ଟଂ ହୁତମାଶିତଂ ପାୟିତମୟଂ
ଚ ଲୋକଃ ପରଶ୍ଚ ଲୋକଃ ସର୍ବାଣି ଚ ଭୂତାନ୍ୟସ୍ୟୈବୈତାନି ସର୍ବାଣି ନିଶ୍ୱସିତାନି ।। ୧୧।।

ସ ଯଥା ସର୍ବାସାମପାଂ ସମୁଦ୍ର ଏକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାଂ ସ୍ପର୍ଶାନାଂ ତ୍ୱଗେକାୟନମେବଂ
ସର୍ବେଷାଂ ଗନ୍ଧାନାଂ ନାସିକେ ଏକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାଂ ରସାନାଂ ଜିହ୍ୱୈକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାଂ
ରୂପାଣାଂ ଚକ୍ଷୁରେକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାଂ ଶବ୍ଦାନାଂ ଶ୍ରୋତ୍ରମେକାୟନମେବଂ
ସର୍ବେଷାଂ ସଂକଲ୍ପାନାଂ ମନ ଏକାୟନମେବଂ ସର୍ବାସାଂ ବିଦ୍ୟାନାଂ ହୃଦୟମେକାୟନମେବଂ
ସର୍ବେଷାଂ କର୍ମଣାଂ ହସ୍ତାବେକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାମାନନ୍ଦାନାମୁପସ୍ଥ ଏକାୟନମେବଂ
ସର୍ବେଷାଂ ବିସର୍ଗାଣାଂ ପାୟୁରେକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାମଧ୍ୱନାଂ ପାଦାବେକାୟନମେବଂ ସର୍ବେଷାଂ
ବେଦାନାଂ ବାଗେକାୟନମ୍ ।। ୧୨।।

ସ ଯଥା ସୈନ୍ଧବଘନୋଽନନ୍ତରୋଽବାହ୍ୟଃ କୃତ୍ସ୍ନୋ ରସଘନ ଏବୈବଂ ବା
ଅରେଽୟମାତ୍ମାଽନନ୍ତରୋଽବାହ୍ୟଃ କୃତ୍ସ୍ନଃ ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନ ଏବୈତେଭ୍ୟୋ ଭୂତେଭ୍ୟଃ ସମୁତ୍ଥାୟ
ତାନ୍ୟେବାନୁବିନଶ୍ୟତି ନ ପ୍ରେତ୍ୟ ସଂଜ୍ଞାଽସ୍ତୀତ୍ୟରେ ବ୍ରବୀମୀତି ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।। ୧୩।।

Not For Commercial Use

ସା ହୋବାଚ ମୈତ୍ରେୟ୍ୟତ୍ରୈବ ମା ଭଗବାନ୍ମୋହାନ୍ତ୍ରମାପୀପିପନ୍ନ ବା ଅହମିମଂ ବିଜାନାମୀତି ସ ହୋବାଚ ନ ବା ଅରେଽହଂ ମୋହଂ ବ୍ରବୀମ୍ୟବିନାଶୀ ବା ଅରେଽୟମାତ୍ମାଽନୁଚ୍ଛିତ୍ତିଧର୍ମା ।। ୧୪।।

ୟତ୍ର ହି ଦ୍ୱୈତମିବ ଭବତି ତଦିତର ଇତରଂ ପଶ୍ୟତି ତଦିତର ଇତରଂ ଜିଘ୍ରତି ତଦିତର ଇତରଽ ରସୟତେ ତଦିତର ଇତରମଭିବଦତି ତଦିତର ଇତରଽ ଶୃଣୋତି ତଦିତର ଇତରଂ ମନୁତେ ତଦିତର ଇତରଽ ସ୍ପୃଶତି ତଦିତର ଇତରଂ ବିଜାନାତି ୟତ୍ର ତ୍ୱସ୍ୟ ସର୍ବମାତ୍ମୈବାଭୂତ୍ତତ୍କେନ କଂ ପଶ୍ୟେତ୍ତତ୍କେନ କଂ ଜିଘ୍ରେତ୍ତତ୍କେନ କଽ ରସୟେତ୍ତତ୍କେନ କମଭିବଦେତ୍ତତ୍କେନ କଽ ଶୃଣୁୟାତ୍ତତ୍କେନ କଂ ମନ୍ୱୀତ ତତ୍କେନ କଽ ସ୍ପୃଶେତ୍ତତ୍କେନ କଂ ବିଜାନୀୟାଦ୍ୟେନେଦଽ ସର୍ବଂ ବିଜାନାତି ତଂ କେନ ବିଜାନୀୟାତ୍ର ଏଷ ନେତି ନେତ୍ୟାତ୍ମାଽଗୃହ୍ୟୋ ନ ହି ଗୃହ୍ୟତେଽଶୀର୍ଯ୍ୟୋ ନ ହି ଶୀର୍ଯ୍ୟତେଽସଙ୍ଗୋ ନ ହି ସଜ୍ୟତେଽସିତୋ ନ ବ୍ୟଥତେ ନ ରିଷ୍ୟତି ବିଜ୍ଞାତାରମରେ କେନ ବିଜାନୀୟାଦିତ୍ୟୁକ୍ତାନୁଶାସନାସି ମୈତ୍ରେୟ୍ୟେତାବଦରେ ଖଲ୍ୱମୃତତ୍ୱମିତି ହୋକ୍ତ୍ୱା ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ବିଜହାର ।। ୧୫।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଷଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ବଽଶଃ ପୌତିମାଷ୍ୟାତ୍ପୌତିମାଷୋ ଗୌପବନାଦ୍-ଗୌପବନଃ ପୌତିମାଷ୍ୟାତ୍ପୌତିମାଷ୍ୟୋ ଗୌପବନାଦ୍-ଗୌପବନଃ କୌଶିକାତ୍କୌଶିକଃ କୌଣ୍ଡିନ୍ୟାତ୍କୌଣ୍ଡିନ୍ୟଃ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟାଚ୍ଛାଣ୍ଡିଲ୍ୟଃ କୌଶିକାଚ୍ଚ ଗୌତମାଚ୍ଚ ଗୌତମଃ ।। ୧।।

ଆଗ୍ନିବେଶ୍ୟାଦଗ୍ନିବେଶ୍ୟୋ ଗାର୍ଗ୍ୟାଦ୍-ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ଗାର୍ଗ୍ୟାଦ୍-ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ଗୌତମାଦ୍-ଗୌତମଃ ସୈତବାତ୍ସୈତବଃ ପାରାଶର୍ଯ୍ୟାୟଣାତ୍ପାରାଶାର୍ଯ୍ୟାୟଣୋ ଗାର୍ଗ୍ୟାୟଣାଦ୍-ଗାର୍ଗ୍ୟାୟଣ ଉଦ୍ଦାଲକାୟନାଦୁଦ୍ଦାଲକାୟନୋ ଜାବାଲାୟନାଜ୍ଜାବାଲାୟନୋ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନାୟନାନ୍ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନାୟନଃ ସୌକରାୟଣାତ୍ସୌକରାୟଣଃ କାଷାୟଣାତ୍କାଷାୟଣଃ ସାୟକାୟନାତ୍ସାୟକାୟନଃ କୌଶିକାୟନେଃ କୌଶିକାୟନିଃ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

ଘୃତକୌଶିକାଦ୍-ଘୃତକୌଶିକଃ ପାରାଶର୍ଯ୍ୟାୟଣାତ୍ପାରାଶର୍ଯ୍ୟାୟଣଃ ପାରାଶର୍ଯ୍ୟାତ୍ପାରାଶର୍ଯ୍ୟୋ
ଜାତୂକର୍ଣ୍ଯ୍ୟାଜ୍ଜାତୂକର୍ଣ୍ଯ୍ୟ ଆସୁରାୟଣାଚ୍ଚ
ୟାସ୍କାଚ୍ଚାସୁରାୟଣସ୍ତ୍ରୈବଣେସ୍ତ୍ରୈବଣିରୌପଜଙ୍ଘନେରୌପଜଙ୍ଘନିରାସୁରେରାସୁରିର୍ଭାରଦ୍ୱାଜାଦ୍-
ଭାରଦ୍ୱାଜ ଆତ୍ରେୟ୍ୟାଦାତ୍ରେୟ୍ୟୋ ମାଣ୍ଟେର୍ମାଣ୍ଟିର୍ଗୌତମାଦ୍-ଗୌତମୋ ଗୌତମାଦ୍-ଗୌତମୋ
ବାତ୍ସ୍ୟାଦ୍ବାତ୍ସ୍ୟଃ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟାଚ୍ଛାଣ୍ଡିଲ୍ୟଃ କୈଶୋର୍ଯ୍ୟାତ୍କାପ୍ୟାତ୍ଚୈଶୋର୍ଯ୍ୟଃ କାପ୍ୟଃ
କୁମାରହାରିତାତ୍କୁମାରହାରିତୋ ଗାଲବାଦ୍-ଗାଲବୋ ବିଦର୍ଭୀକୌଣ୍ଡିନ୍ୟାଦ୍ବିଦର୍ଭୀକୌଣ୍ଡିନ୍ୟୋ
ବତ୍ସନପାତୋ ବାଭ୍ରବାଦ୍ବତ୍ସନପାଦ୍ବାଭ୍ରବଃ ପଥଃ ସୌଭରାତ୍ପଥ୍ଯାଃ
ସୌଭରୋଽୟାସ୍ୟାଦାଙ୍ଗିରସାଦୟାସ୍ୟ ଆଙ୍ଗିରସ ଆଭୂତେସ୍ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରାଦାଭୂତିସ୍ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରୋ
ବିଶ୍ୱରୂପାତ୍ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରାଦ୍ବିଶ୍ୱରୂପସ୍ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରୋଽଶ୍ୱିଭ୍ୟାମଶ୍ୱିନୌ ଦଧୀଚ ଆଥର୍ବଣାଦ୍ଧଧ୍ୟଙ୍ଙାଥର୍ବଣୋ
ଦୈବାଦଥର୍ବାଦୈବୋ ମୃତ୍ୟୋଃ ପ୍ରାଧ୍ୱଂସନାନ୍ମୃତ୍ୟୁଃ ପ୍ରାଧ୍ୱଂସନଃ ପ୍ରଧ୍ୱଂସନାତ୍-ପ୍ରଧ୍ୱଂସନ
ଏକର୍ଷେରେକର୍ଷିର୍ବିପ୍ରଚିତ୍ତେବିପ୍ରଚିତ୍ତିର୍ବ୍ୟଷ୍ଟେର୍ବ୍ୟଷ୍ଟିଃ ସନାରୋଃ ସନାରୁଃ ସନାତନାତ୍ସନାତନଃ
ସନଗାତ୍ସନଗଃ ପରମେଷ୍ଠିନଃ ପରମେଷ୍ଠୀ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱୟଂଭୁ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ।। ୩।।

।। ଇତି ଚତୁର୍ଥାଧ୍ୟାୟେ ଷଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଇତି ବୃହଦାରଣ୍ୟକୋପନିଷଦି ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ଅଥ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।
ଓଁ ଖଂ ବ୍ରହ୍ମ ଖଂ ପୁରାଣଂ ବାୟୁରଂ ଖମିତି ହ ସ୍ମାହ କୌରବ୍ୟାୟଣୀପୁତ୍ରୋ
ବେଦୋଽୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବିଦୁର୍ବେଦୈନେନ ୟଦ୍ବେଦିତବ୍ୟମ୍ ।। ୧।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ତ୍ରୟ୍ୟାଃ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାଃ ପ୍ରଜାପତୌ ପିତରି ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟମୂଷୁର୍ଦେବା ମନୁଷ୍ୟା ଅସୁରା ଉଷିତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଂ
ଦେବା ଊଚୁର୍ବ୍ରବୀତୁ ନୋ ଭବାନିତି ତେଭ୍ୟୋ ହୈତଦକ୍ଷରମୁବାଚ ଦ ଇତି ବ୍ୟଜ୍ଞାସିଷ୍ଟାଶ୍ୱା ଇତି
ବ୍ୟଜ୍ଞାସିଷ୍ଟେତି ହୋଚୁର୍ଦାମ୍ୟତେତି ନ ଆତ୍ଥେତ୍ୟୋମିତି ହୋବାଚ ବ୍ୟଜ୍ଞାସିଷ୍ଟେତି ।। ୧।।

ଅଥ ହୈନଂ ମନୁଷ୍ୟା ଊଚୁର୍ବ୍ରବୀତୁ ନୋ ଭବାନିତି ତେଭ୍ୟୋ ହୈତଦେବାକ୍ଷରମୁବାଚ
ଦ ଇତି ବ୍ୟଜ୍ଞାସିଷ୍ଟାଶ୍ୱା ଇତି ବ୍ୟଜ୍ଞାସିଷ୍ଟେତି ହୋଚୁର୍ଦତ୍ତେତି ନ ଆତ୍ଥେତ୍ୟୋମିତି ହୋବାଚ
ବ୍ୟଜ୍ଞାସିଷ୍ଟେତି ।। ୨।।

ଅଥ ହୈନମସୁରା ଊଚୁର୍ବ୍ରବୀତୁ ନୋ ଭବାନିତି ତେଭ୍ୟୋ ହୈତଦେବାକ୍ଷରମୁବାଚ ଦ ଇତି
ବ୍ୟଜ୍ଞାସିଷ୍ଟାଶ୍ୱା ଇତି ବ୍ୟଜ୍ଞାସିଷ୍ଟେତି ହୋଚୁର୍ଦୟଧ୍ୱମିତି ନ ଆତ୍ଥେତ୍ୟୋମିତି ହୋବାଚ ବ୍ୟଜ୍ଞାସିଷ୍ଟେତି
ତଦେତଦେବୈଷା ଦୈବୀ ବାଗନୁବଦତି ସ୍ତନୟିତ୍ନୁର୍ଦ ଦ ଇତି ଦାମ୍ୟତ ଦତ୍ତ ଦୟଧ୍ୱମିତି
ତଦେତତ୍ତ୍ରୟଂ ଶିକ୍ଷେଦ୍ଦମଂ ଦାନଂ ଦୟାମିତି ।। ୩।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଏଷ ପ୍ରଜାପତିର୍ଯ୍ଯଦ୍ଧୃଦୟମେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈତତ୍ସର୍ବମ୍ ତଦେତତ୍ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରꣳ ହୃଦୟମିତି ହୃ ଇତ୍ୟେକମକ୍ଷରମଭିହରନ୍ତ୍ୟସ୍ମୈ ସ୍ୱାଶ୍ଚାନ୍ୟେ ଚ ୟ ଏବଂ ବେଦ ଦ ଇତ୍ୟେକମକ୍ଷରଂ ଦଦତ୍ୟସ୍ମୈ ସ୍ୱାଶ୍ଚାନ୍ୟେ ଚ ୟ ଏବଂ ବେଦ ୟମିତ୍ୟେକମକ୍ଷରମେତି ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକଂ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ତଦ୍ଧୈ ତଦେତଦେବ ତଦାସ ସତ୍ୟମେବ ସ ୟୋ ହୈତଂ ମହଦ୍ୟକ୍ଷଂ ପ୍ରଥମଜଂ ବେଦ ସତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ଜୟତୀମାଁଲ୍ଲୋକାନ୍ ଜିତ ଇନ୍-ନ୍ୱସାବସଦ୍ୟ ଏବମେତଂ ମହଦ୍ୟକ୍ଷଂ ପ୍ରଥମଜଂ ବେଦ ସତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ସତ୍ୟꣳ ହ୍ୟେବ ବ୍ରହ୍ମ ।। ୧।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଆପ ଏବେଦମଗ୍ର ଆସୁସ୍ତା ଆପଃ ସତ୍ୟମସୃଜନ୍ତ ସତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରଜାପତିଂ ପ୍ରଜାପତିର୍ଦେବାꣳସ୍ତେ ଦେବାଃ ସତ୍ୟମେବୋପାସତେ ତଦେତତ୍ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରꣳ ସତ୍ୟମିତି ସ ଇତ୍ୟେକମକ୍ଷରଂ ତୀତ୍ୟେକମକ୍ଷରଂ ୟମିତ୍ୟେକମକ୍ଷରଂ ପ୍ରଥମୋଽମେ ଅକ୍ଷରେ ସତ୍ୟଂ ମଧ୍ୟତୋଽନୃତଂ ତଦେତଦନୃତମୁଭୟତଃ ସତ୍ୟେନ ପରିଗୃହୀତꣳ ସତ୍ୟଭୂୟମେବ ଭବତି ନୈବଂ ବିଦ୍ୱାꣳ ସମନୃତꣳ ହିନସ୍ତି ।। ୧।।

ତଦ୍ୟଓପ୍ରତ୍ୟମସୌ ସ ଆଦିତ୍ୟୋ ୟ ଏଷ ଏତସ୍ମିନ୍ମଣ୍ଡଲେ ପୁରୁଷୋ ୟଶ୍ଚାୟଂ ଦକ୍ଷିଣେଽକ୍ଷନ୍ପୁରୁଷସ୍ତାବେତାବନ୍ୟୋନ୍ୟସ୍ମିନ୍ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୌ ରଶ୍ମିଭିରେଷୋଽସ୍ମିନ୍ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ପ୍ରାଣୈରୟମମୁଷ୍ମିନ୍ ସ ୟଦୋତ୍ରମିଷ୍ୟନ୍ଭବତି ଶୁଦ୍ଧମେବୈତନ୍ମଣ୍ଡଲଂ ପଶ୍ୟତି ନୈନମେତେ ରଶ୍ମୟଃ ପ୍ରତ୍ୟାୟନ୍ତି ।। ୨।।

Not For Commercial Use

ୟ ଏଷ ଏତସ୍ମିନ୍ମଣ୍ଡଲେ ପୁରୁଷସ୍ତସ୍ୟ ଭୂରିତି ଶିର ଏକଂ ଶିର ଏକମେତଦକ୍ଷରଂ ଭୁବ ଇତି ବାହୂ ଦ୍ୱୌ ବାହୂ ଦ୍ୱେ ଏତେ ଅକ୍ଷରେ ସ୍ୱରିତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦ୍ୱେ ପ୍ରତିଷ୍ଠେ ଦ୍ୱେ ଏତେ ଅକ୍ଷରେ ତସ୍ୟୋପନିଷଦହରିତି ହନ୍ତି ପାପ୍ମାନଂ ଜହାତି ଚ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩।।

ୟୋଽୟଂ ଦକ୍ଷିଣେଽକ୍ଷନ୍ପୁରୁଷସ୍ତସ୍ୟ ଭୂରିତି ଶିରଃ ଏକଂ ଶିର ଏକମେତଦକ୍ଷରଂ ଭୁବ ଇତି ବାହୂ ଦ୍ୱୌ ବାହୂ ଦ୍ୱେ ଏତେ ଅକ୍ଷରେ ସ୍ୱରିତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦ୍ୱେ ପ୍ରତିଷ୍ଠେ ଦ୍ୱେ ଏତେ ଅକ୍ଷରେ ତସ୍ୟୋପନିଷଦହମିତି ହନ୍ତି ପାପ୍ମାନଂ ଜହାତି ଚ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୪।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଷଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ମନୋମୟୋଽୟଂ ପୁରୁଷୋ ଭାଃ ସତ୍ୟସ୍ତସ୍ମିନ୍ନନ୍ତର୍ହୃଦୟେ ୟଥା ବ୍ରୀହିର୍ବା ୟବୋ
ବା ସ ଏଷ ସର୍ବସ୍ୟେଶାନଃ ସର୍ବସ୍ୟାଧିପତିଃ ସର୍ବମିଦଂ ପ୍ରଶାସ୍ତି ୟଦିଦଂ କିଂଚ ।। ୧।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଷଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ସପ୍ତମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ବିଦ୍ୟୁଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟାହୁର୍ବିଦାନାଦ୍ବିଦ୍ୟୁଦ୍ବିଦ୍ୟତ୍ୟେନଂ ପାପ୍ମନୋ ୟ ଏବଂ ବେଦ
ବିଦ୍ୟୁଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତି ବିଦ୍ୟୁଦ୍ଧ୍ୟେବ ବ୍ରହ୍ମ ।। ୧।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ସପ୍ତମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଅଷ୍ଟମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ବାଚଂ ଧେନୁମୁପାସୀତ ତସ୍ୟାଶ୍ଚତ୍ୱାରଃ ସ୍ତନାଃ ସ୍ୱାହାକାରୋ ବଷଟ୍କାରୋ ହନ୍ତକାରଃ
ସ୍ୱଧାକାରସ୍ତସ୍ୟୈ ଦ୍ୱୌ ସ୍ତନୌ ଦେବା ଉପଜୀବନ୍ତି ସ୍ୱାହାକାରଂ ଚ ବଷଟ୍କାରଂ ଚ ହନ୍ତକାରଂ
ମନୁଷ୍ୟାଃ ସ୍ୱଧାକାରଂ ପିତରସ୍ତସ୍ୟାଃ ପ୍ରାଣ ଋଷଭୋ ମନୋ ବତ୍ସଃ ।। ୧।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେଽଷ୍ଟମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ନବମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅୟମାଗ୍ନିର୍ବୈଶ୍ୱାନରୋ ଯୋଽୟମନ୍ତଃ ପୁରୁଷେ ଯେନେଦମନ୍ନଂ ପଚ୍ୟତେ ୟଦିଦମଦ୍ୟତେ ତସ୍ୟୈଷ ଘୋଷୋ ଭବତି ୟମେତତ୍କର୍ଣାବପିଧାୟ ଶୃଣୋତି ସ ୟଦୋତ୍କ୍ରମିଷ୍ୟନ୍ଭବତି ନୈନଂ ଘୋଷଂ ଶୃଣୋତି ।। ୧।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ନବମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଦଶମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ୟଦା ବୈ ପୁରୁଷୋଽସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ରୈତି ସ ବାୟୁମାଗଚ୍ଛତି ତସ୍ମୈ ସ ତତ୍ର ବିଜିହୀତେ ୟଥା ରଥଚକ୍ରସ୍ୟ ଖଂ ତେନ ସ ଊର୍ଧ୍ୱ ଆକ୍ରମତେ ସ ଆଦିତ୍ୟମାଗଚ୍ଛତି ତସ୍ମୈ ସ ତତ୍ର ବିଜିହୀତେ ୟଥା ଲମ୍ବରସ୍ୟ ଖଂ ତେନ ସ ଊର୍ଧ୍ୱ ଆକ୍ରମତେ ସ ଚନ୍ଦ୍ରମସମାଗଚ୍ଛତି ତସ୍ମୈ ସ ତତ୍ର ବିଜିହୀତେ ୟଥା ଦୁନ୍ଦୁଭେଃ ଖଂ ତେନ ସ ଊର୍ଧ୍ୱ ଆକ୍ରମତେ ସ ଲୋକମାଗଚ୍ଛତ୍ୟଶୋକମହିମଂ ତସ୍ମିନ୍ବସତି ଶାଶ୍ୱତୀଃ ସମାଃ ।। ୧।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଦଶମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଏକାଦଶଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଏତଦ୍ୱୈ ପରମଂ ତପୋ ୟଦ୍ଵ୍ୟାହିତସ୍ତପ୍ୟତେ ପରମଂ ହୈବ ଲୋକଂ ଜୟତି ୟ ଏବଂ ବେଦୈତଦ୍ୱୈ ପରମଂ ତପୋ ୟଂ ପ୍ରେତମରଣ୍ୟଂ ହରନ୍ତି ପରମଂ ହୈବ ଲୋକଂ ଜୟତି ୟ ଏବଂ ବେଦୈତଦ୍ୱୈ ପରମଂ ତପୋ ୟଂ ପ୍ରେତମଗ୍ନାବଭ୍ୟାଦଧତି ପରମଂ ହୈବ ଲୋକଂ ଜୟତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧୧।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଏକାଦଶଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ଦ୍ୱାଦଶଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅନ୍ନଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟେକ ଆହୁସ୍ତନ୍ନ ତଥା ପୂୟତି ବା ଅନ୍ନମୃତେ ପ୍ରାଣାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟେକ ଆହୁସ୍ତନ୍ନ ତଥା ଶୁଷ୍ୟତି ବୈ ପ୍ରାଣ ଋତେଽନ୍ନାଦେତେ ହ ତ୍ୱେବ ଦେବତେ ଏକଧାଭୂୟଂ ଭୂତ୍ୱା ପରମତାଂ ଗଚ୍ଛତସ୍ତଦ୍ଧ ସ୍ମାହ ପ୍ରାତୃଦଃ ପିତରଂ କିଂ ସ୍ୱିଦେବୈବଂ ବିଦୁଷେ ସାଧୁ କୁର୍ୟ୍ୟାଂ କିମେବାସ୍ମା ଅସାଧୁ କୁର୍ୟ୍ୟାମିତି ସ ହ ସ୍ମାହ ପାଣିନା ମା ପ୍ରାତୃଦ କସ୍ତ୍ୱେନୟୋରେକଧାଭୂୟଂ ଭୂତ୍ୱା ପରମତାଂ ଗଚ୍ଛତୀତି ତସ୍ମା ଉ ହୈତଦୁବାଚ ବୀତ୍ୟନ୍ନଂ ବୈ ବ୍ୟନ୍ନେ ହୀମାନି ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ବିଷ୍ଟାନି ରମିତି ପ୍ରାଣୋ ବୈ ରଂ ପ୍ରାଣେ ହୀମାନି ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ରମନ୍ତେ ସର୍ବାଣି ହ ବା ଅସ୍ମିନ୍‌ଭୂତାନି ବିଶନ୍ତି ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ରମନ୍ତେ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧୨।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱାଦଶଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ତ୍ରୟୋଦଶଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଉକ୍‌ଥଂ ପ୍ରାଣୋ ବା ଉକ୍‌ଥଂ ପ୍ରାଣୋ ହୀଦଂ ସର୍ବମୁତ୍ଥାପୟତ୍ୟୁଦ୍ଧାସ୍ମାଦୁକ୍‌ଥବିଦ୍ୱୀରସ୍ତିଷ୍ଠତ୍ୟୁକ୍‌ଥସ୍ୟ ସାୟୁଜ୍ୟଂ ସଲୋକତାଂ ଜୟତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧।।

ୟଜୁଃ ପ୍ରାଣୋ ବୈ ୟଜୁଃ ପ୍ରାଣେ ହୀମାନି ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ୟୁଜ୍ୟନ୍ତେ ୟୁଜ୍ୟନ୍ତେ ହାସ୍ମୈ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ଶ୍ରୈଷ୍ଠ୍ୟାୟ ୟଜୁଷଃ ସାୟୁଜ୍ୟଂ ସଲୋକତାଂ ଜୟତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୨।।

ସାମ ପ୍ରାଣୋ ବୈ ସାମ ପ୍ରାଣେ ହୀମାନି ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସମ୍ୟଞ୍ଚି ସମ୍ୟଞ୍ଚି ହାସ୍ମୈ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ଶ୍ରୈଷ୍ଠ୍ୟାୟ କଲ୍ପନ୍ତେ ସାମ୍ନଃ ସାୟୁଜ୍ୟଂ ସଲୋକତାଂ ଜୟତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩।।

କ୍ଷତ୍ରଂ ପ୍ରାଣୋ ବୈ କ୍ଷତ୍ରଂ ହି ତ୍ରାୟତେ ହୈନଂ ପ୍ରାଣଃ କ୍ଷଣିତୋଃ ପ୍ରକ୍ଷତ୍ରମତ୍ରମାପ୍ନୋତି କ୍ଷତ୍ରସ୍ୟ ସାୟୁଜ୍ୟଂ ସଲୋକତାଂ ଜୟତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୪।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ତ୍ରୟୋଦଶଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ଚତୁର୍ଦଶଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଭୂମିରନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଦ୍ୟୌରିତ୍ୟଷ୍ଟାବକ୍ଷରାଣ୍ୟଷ୍ଟାକ୍ଷରꣳ ହ ବା ଏକଂ ଗାୟତ୍ର୍ୟୈ ପଦମେତଦୁ ହୈବାସ୍ୟା
ଏତତ୍ସ ଯ୍ୱାବଦେଷୁ ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ତାବଦ୍ଧ ଜୟତି ଯ୍ୟୋꣳସ୍ୟା ଏତଦେବଂ ପଦଂ ବେଦ ।। ୧।।

ଋଚୋ ୟଜୂꣳଷି ସାମାନୀତ୍ୟଷ୍ଟାବକ୍ଷରାଣ୍ୟଷ୍ଟାକ୍ଷରꣳ ହ ବା ଏକଂ ଗାୟତ୍ର୍ୟୈ ପଦମେତଦୁ ହୈବାସ୍ୟା
ଏତତ୍ସ ଯ୍ୱାବତୀୟଂ ତ୍ରୟୀ ବିଦ୍ୟା ତାବଦ୍ଧ ଜୟତି ଯ୍ୟୋꣳସ୍ୟା ଏତଦେବଂ ପଦଂ ବେଦ ।। ୨।।

ପ୍ରାଣୋꣳପାନୋ ବ୍ୟାନ ଇତ୍ୟଷ୍ଟାବକ୍ଷରାଣ୍ୟଷ୍ଟାକ୍ଷରꣳ ହ ବା ଏକଂ ଗାୟତ୍ର୍ୟୈ ପଦମେତଦୁ ହୈବାସ୍ୟା
ଏତତ୍ସ ଯ୍ୱାବଦିଦଂ ପ୍ରାଣି ତାବଦ୍ଧ ଜୟତି ଯ୍ୟୋꣳସ୍ୟା ଏତଦେବଂ ପଦଂ ବେଦାଥାସ୍ୟା ଏତଦେବ
ତୁରୀୟଂ ଦର୍ଶତଂ ପଦଂ ପରୋରଜା ୟ ଏଷ ତପତି ୟଦ୍ୱୈ ଚତୁର୍ଥଂ ତତ୍ତୁରୀୟଂ ଦର୍ଶତଂ ପଦମିତି
ଦଦୃଶ ଇବ ହ୍ୟେଷ ପରୋରଜା ଇତି ସର୍ବମୁ ହ୍ୟେବୈଷ ରଜ ଉପର୍ଯୁପରି ତପତ୍ୟେବꣳ
ହୈବ ଶ୍ରିୟା ୟଶସା ତପତି ଯ୍ୟୋꣳସ୍ୟା ଏତଦେବଂ ପଦଂ ବେଦ ।। ୩।।

ସୈଷା ଗାୟତ୍ର୍ୟେତସ୍ମିꣳସ୍ତୁରୀୟେ ଦର୍ଶତେ ପଦେ ପରୋରଜସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ତଦ୍ୱୈ ତତ୍ସତ୍ୟେ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ଚକ୍ଷୁର୍ବୈ ସତ୍ୟଂ ଚକ୍ଷୁର୍ହି ବୈ ସତ୍ୟଂ ତସ୍ମାଦ୍ୟଦିଦାନୀଂ ଦ୍ୱୌ
ବିବଦମାନାବେୟାତାମହମଦର୍ଶମହମଶ୍ରୌଷମିତି ୟ ଏବ ଏବଂ ବ୍ରୂୟାଦହମଦର୍ଶମିତି ତସ୍ମା ଏବ
ଶ୍ରଦ୍ଦଧ୍ୟାମ ତଦ୍ୱୈ ତତ୍ସତ୍ୟଂ ବଲେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ପ୍ରାଣୋ ବୈ ବଲଂ ତତ୍-ପ୍ରାଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ
ତସ୍ମାଦାହୁର୍ବଲꣳ ସତ୍ୟାଦୋଗୀୟ ଇତ୍ୟେବମ୍ବେଷା ଗାୟତ୍ର୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ସା ହୈଷା
ଗୟାꣳସ୍ତତ୍ରେ ପ୍ରାଣା ବୈ ଗୟାସ୍ତତ୍-ପ୍ରାଣାꣳସ୍ତତ୍ରେ ତଦ୍ୟଦ୍-ଗୟାꣳସ୍ତତ୍ରେ ତସ୍ମାଦ୍-ଗାୟତ୍ରୀ ନାମ
ସ ୟ୍ୱାମେବାମୂꣳ ସାବିତ୍ରୀମନ୍ୱାହୈଷୈବ ସା ସ ୟସ୍ମା ଅନ୍ୱାହ ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣାꣳସ୍ତ୍ରାୟତେ ।। ୪।।

ତାꣳ ହୈତାମେକେ ସାବିତ୍ରୀମନୁଷ୍ଟୁଭମନ୍ୱାହୁର୍ବାଗନୁଷ୍ଟୁବେତଦ୍ୱାଚମନୁବ୍ରୂମ
ଇତି ନ ତଥା କୁର୍ୟାଦ୍-ଗାୟତ୍ରୀମେବ ସାବିତ୍ରୀମନୁବ୍ରୂୟାଦ୍ୟଦିହ ବା ଅପ୍ୟେବଂବିଦ୍ୱହ୍ୱିବ
ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣାତି ନ ହୈବ ତଦ୍-ଗାୟତ୍ର୍ୟା ଏକଂଚନ ପଦଂ ପ୍ରତି ।। ୫।।

Not for Commercial Use

ସ ୟ ଇମା ଽସ୍ତ୍ରୀଂଲ୍ଲୋକାନ୍‌ପୂର୍ଣ୍ଣାନ୍‌ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣୀୟାତ୍ସୋଽସ୍ୟା ଏତତ୍-ପ୍ରଥମଂ ପଦମାପ୍ନୁୟାଦଥ
ୟାବତୀୟଂ ତ୍ରୟୀ ବିଦ୍ୟା ୟସ୍ତାବତ୍-ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣୀୟାତ୍ସୋଽଽସ୍ୟା ଏତଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟଂ ପଦମାପ୍ନୁୟାଦଥ
ୟାବଦିଦଂ ପ୍ରାଣି ୟସ୍ତାବତ୍-ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣୀୟାତ୍ସୋଽସ୍ୟା ଏତତ୍ତୃତୀୟଂ ପଦମାପ୍ନୁୟାଦଥାସ୍ୟା
ଏତଦେବ ତୁରୀୟଂ ଦର୍ଶତଂ ପଦଂ ପରୋରଜା ୟ ଏଷ ତପତି ନୈବ କେନଚନାପ୍ୟଂ କୁତ ଉ
ଏତାବତ୍-ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣୀୟାତ୍ ।। ୬।।

ତସ୍ୟା ଉପସ୍ଥାନଂ ଗାୟତ୍ର୍ୟସ୍ୟେକପଦୀ ଦ୍ୱିପଦୀ ତ୍ରିପଦୀ ଚତୁଷ୍ପଦ୍ୟପଦସି ନହି ପଦ୍ୟସେ ।
ନମସ୍ତେ ତୁରୀୟାୟ ଦର୍ଶତାୟ ପଦାୟ ପରୋରଜସେଽସାବଦୋ ମା
ପ୍ରାପଦିତି ୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ୟାଦସାବସ୍ମୈ କାମୋ ମା ସମୃଦ୍ଧୀତି ବା ନ ହୈବାସ୍ମୈ ସ
କାମଃ ସମୃଦ୍ଧ୍ୟତେ ୟସ୍ମା ଏବମୁପତିଷ୍ଠତେଽହମଦଃ ପ୍ରାପମିତି ବା ।। ୭।।

ଏତଦ୍ଧ ବୈ ତଜ୍ଜନକୋ ବୈଦେହୋ ବୁଡିଲମାଶ୍ୱତରାଶ୍ୱିମୁବାଚ ୟନ୍ନୁ ହୋ ତଦ୍-ଗାୟତ୍ରୀବିଦବ୍ରୂଥା
ଅଥ କଥଂ ହସ୍ତୀଭୂତୋ ବହସୀତି ମୁଖଂ ହ୍ୟସ୍ୟାଃ ସମ୍ରାଣ୍-ନ ବିଦାଂଚକାରେତି ହୋବାଚ ତସ୍ୟା
ଅଗ୍ନିରେବ ମୁଖଂ ୟଦି ହ ବା ଅପି ବହ୍ୱିବାଗ୍ଲାବଭ୍ୟାଦଧତି ସର୍ବମେବ ତତ୍ସଂଦହତ୍ୟେବଂ
ହୈବୈବଂବିଦ୍ୟଦ୍ୟପି ବହ୍ୱିବ ପାପଂ କୁରୁତେ ସର୍ବମେବ ତତ୍ସଂପ୍ଲାୟ ଶୁଦ୍ଧଃ
ପୂତୋଽଜରୋଽମୃତଃ ସଂଭବତି ।। ୮।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଦଶଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ପଞ୍ଚଦଶଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ହିରଣ୍ମୟେନ ପାତ୍ରେଣ ସତ୍ୟସ୍ୟାପିହିତଂ ମୁଖଂ ।
ତତ୍ତ୍ୱଂ ପୂଷନ୍ନପାବୃଣୁ ସତ୍ୟଧର୍ମାୟ ଦୃଷ୍ଟୟେ ।
ପୂଷନ୍ନେକର୍ଷେ ୟମ ସୂର୍ୟ୍ୟ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟ ବ୍ୟୂହ ରଶ୍ମୀନ୍ସମୂହ ତେଜୋ ୟତ୍ତେ
ରୂପଂ କଲ୍ୟାଣତମଂ ତତ୍ତେ ପଶ୍ୟାମି ।
ୟୋଽସାବସୌ ପୁରୁଷଃ ସୋଽହମସ୍ମି ।
ବାୟୁରନିଲମମୃତମଥେଦଂ ଭସ୍ମାନ୍ତଂ ଶରୀରମ୍ ।
ଓଁ କ୍ରତୋ ସ୍ମର କୃତଂ ସ୍ମର କ୍ରତୋ ସ୍ମର କୃତଂ ସ୍ମର ।
ଅଗ୍ନେ ନୟ ସୁପଥା ରାୟେ ଅସ୍ମାନ୍-ବିଶ୍ୱାନି ଦେବ ବୟୁନାନି ବିଦ୍ୱାନ୍ ।
ୟୁୟୋଧ୍ୟସ୍ମଜ୍ଜୁହୁରାଣମେନୋ ଭୂୟିଷ୍ଠାଂ ତେ ନମ-ଉକ୍ତିଂ ବିଧେମ ।। ୧।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚମାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚଦଶଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଇତି ବୃହଦାରଣ୍ୟକୋପନିଷଦି ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ଅଥ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଓଁ । ଯୋ ବୈ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ଚ ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ଚ ବେଦ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଶ୍ଚ ଶ୍ରେଷ୍ଠଶ୍ଚ ସ୍ୱାନାଂ ଭବତି
ପ୍ରାଣୋ ବୈ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଶ୍ଚ ଶ୍ରେଷ୍ଠଶ୍ଚ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଶ୍ଚ ଶ୍ରେଷ୍ଠଶ୍ଚ ସ୍ୱାନାଂ ଭବତ୍ୟପି ଚ ଯେଷାଂ
ବୁଭୂଷତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧।।

ଯୋ ହ ବୈ ବସିଷ୍ଠାଂ ବେଦ ବସିଷ୍ଠଃ ସ୍ୱାନାଂ ଭବତି ବାଗ୍ୱୈ ବସିଷ୍ଠା
ବସିଷ୍ଠଃ ସ୍ୱାନାଂ ଭବତ୍ୟପି ଚ ଯେଷାଂ ବୁଭୂଷତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୨।।

ଯୋ ହ ବୈ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ବେଦ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି ସମେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି ଦୁର୍ଗେ
ଚକ୍ଷୁର୍ବୈ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଚକ୍ଷୁଷା ହି ସମେ ଚ ଦୁର୍ଗେ ଚ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି
ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି ସମେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି ଦୁର୍ଗେ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩।।

ଯୋ ହ ବୈ ସଂପଦଂ ବେଦ ସଁ ହାସ୍ମୈ ପଦ୍ୟତେ ୟଂ କାମଂ କାମୟତେ
ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ବୈ ସଂପଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରେ ହୀମେ ସର୍ବେ ବେଦା ଅଭିସଂପନ୍ନାଃ ସଁ
ହାସ୍ମୈ ପଦ୍ୟତେ ୟଂ କାମଂ କାମୟତେ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୪।।

ଯୋ ହ ବା ଆୟତନଂ ବେଦାୟତନଁ ସ୍ୱାନାଂ ଭବତ୍ୟାୟତନଂ ଜନାନାଂ
ମନୋ ବା ଆୟତନମାୟତନଁ ସ୍ୱାନାଂ ଭବତ୍ୟାୟତନଂ ଜନାନାଂ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୫।।

ଯୋ ହ ବୈ ପ୍ରଜାତିଂ ବେଦ ପ୍ରଜାୟତେ ହ ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭୀ ରେତୋ ବୈ ପ୍ରଜାତିଃ
ପ୍ରଜାୟତେ ହ ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିର୍ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୬।।

ତେ ହେମେ ପ୍ରାଣା ଅହଁଶ୍ରେୟସେ ବିବଦମାନା ବ୍ରହ୍ମ ଜଗ୍ମୁସ୍ତଦ୍ଧୋଚୁଃ କୋ ନୋ ବସିଷ୍ଠ ଇତି
ତଦ୍ଧୋବାଚ ୟସ୍ମିନ୍ୱ ଉତ୍କ୍ରାନ୍ତ ଇଦଁ ଶରୀରଂ ପାପୀୟୋ ମନ୍ୟତେ ସ ବୋ ବସିଷ୍ଠ ଇତି ।। ୭।।

Not For Commercial Use

ବାଗ୍-ଘୋଚ୍ଚକ୍ରାମ ସା ସଂବତ୍ସରଂ ପ୍ରୋଷ୍ୟାଗତ୍ୟୋବାଚ କଥମଶକତ ମଦୃତେ ଜୀବିତୁମିତି ତେ ହୋଚୁର୍ୟଥା କଲା ଅବଦନ୍ତୋ ବାଚା ପ୍ରାଣନ୍ତଃ ପ୍ରାଣେନ ପଶ୍ୟନ୍ତଶ୍ଚକ୍ଷୁଷା ଶୃଣ୍ୱନ୍ତଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ବିଦ୍ୱାଂସୋ ମନସା ପ୍ରଜାୟମାନା ରେତସୈବମଜୀବିଷ୍ମେତି ପ୍ରବିବେଶ ହ ବାକ୍ ।। ୮।।

ଚକ୍ଷୁର୍ହୋଚ୍ଚକ୍ରାମ ତତ୍ସଂବତ୍ସରଂ ପ୍ରୋଷ୍ୟାଗତ୍ୟୋବାଚ କଥମଶକତ ମଦୃତେ ଜୀବିତୁମିତି ତେ ହୋଚୁର୍ୟଥାଽନ୍ଧା ଅପଶ୍ୟନ୍ତଶ୍ଚକ୍ଷୁଷା ପ୍ରାଣନ୍ତଃ ପ୍ରାଣେନ ବଦନ୍ତୋ ବାଚା ଶୃଣ୍ୱନ୍ତଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ବିଦ୍ୱାଂସୋ ମନସା ପ୍ରଜାୟମାନା ରେତସୈବମଜୀବିଷ୍ମେତି ପ୍ରବିବେଶ ହ ଚକ୍ଷୁଃ ।। ୯।।

ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ହୋଚ୍ଚକ୍ରାମ ତତ୍ସଂବତ୍ସରଂ ପ୍ରୋଷ୍ୟାଗତ୍ୟୋବାଚ କଥମଶକତ ମଦୃତେ ଜୀବିତୁମିତି ତେ ହୋଚୁର୍ୟଥା ବଧିରା ଅଶୃଣ୍ୱନ୍ତଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ପ୍ରାଣନ୍ତଃ ପ୍ରାଣେନ ବଦନ୍ତୋ ବାଚା ପଶ୍ୟନ୍ତଶ୍ଚକ୍ଷୁଷା ବିଦ୍ୱାଂସୋ ମନସା ପ୍ରଜାୟମାନା ରେତସୈବମଜୀବିଷ୍ମେତି ପ୍ରବିବେଶ ହ ଶ୍ରୋତ୍ରମ୍ ।। ୧୦।।

ମନୋ ହୋଚ୍ଚକ୍ରାମ ତତ୍ସଂବତ୍ସରଂ ପ୍ରୋଷ୍ୟାଗତ୍ୟୋବାଚ କଥମଶକତ ମଦୃତେ ଜୀବିତୁମିତି ତେ ହୋଚୁର୍ୟଥା ମୁଗ୍ଧା ଅବିଦ୍ୱାଂସୋ ମନସା ପ୍ରାଣନ୍ତଃ ପ୍ରାଣେନ ବଦନ୍ତୋ ବାଚା ପଶ୍ୟନ୍ତଶ୍ଚକ୍ଷୁଷା ଶୃଣ୍ୱନ୍ତଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ପ୍ରଜାୟମାନା ରେତସୈବମଜୀବିଷ୍ମେତି ପ୍ରବିବେଶ ହ ମନଃ ।। ୧୧।।

ରେତୋ ହୋଚ୍ଚକ୍ରାମ ତତ୍ସଂବତ୍ସରଂ ପ୍ରୋଷ୍ୟାଗତ୍ୟୋବାଚ କଥମଶକତ ମଦୃତେ ଜୀବିତୁମିତି ତେ ହୋଚୁର୍ୟଥା କ୍ଲୀବା ଅପ୍ରଜାୟମାନା ରେତସା ପ୍ରାଣନ୍ତଃ ପ୍ରାଣେନ ବଦନ୍ତୋ ବାଚା ପଶ୍ୟନ୍ତଶ୍ଚକ୍ଷୁଷା ଶୃଣ୍ୱନ୍ତଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ବିଦ୍ୱାଂସୋ ମନସୈବମଜୀବିଷ୍ମେତି ପ୍ରବିବେଶ ହ ରେତଃ ।। ୧୨।।

ଅଥ ହ ପ୍ରାଣ ଉତ୍କ୍ରମିଷ୍ୟନ୍ୟଥା ମହାସୁହୟଃ ସୈନ୍ଧବଃ ପଡ୍ୱୀଶଶଙ୍କୂନ୍ସଂବୃହେଦେବଂ ହୈବେମାନ୍ପ୍ରାଣାନ୍ସଂବବର୍ହ ତେ ହୋଚୁର୍ମା ଭଗବ ଉତ୍କ୍ରମୀର୍ନ ବୈ ଶକ୍ଷ୍ୟାମସ୍ତ୍ୱଦୃତେ ଜୀବିତୁମିତି ତସ୍ୟୋ ମେ ବଲିଂ କୁରୁତେତି ତଥେତି ।। ୧୩।।

Not For Commercial Use

ସା ହ ବାଗୁବାଚ ୟଦ୍ୱା ଅହଂ ବସିଷ୍ଠାଽସ୍ମି ତ୍ୱଂ ତଦ୍ୱସିଷ୍ଠୋଽସୀତି ୟଦ୍ୱା ଅହଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାସ୍ମି ତ୍ୱଂ
ତତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠୋଽସୀତି ଚକ୍ଷୁର୍ୟଦ୍ୱା ଅହꣳ ସଂପଦସ୍ମି ତ୍ୱଂ ତସ୍ପଂପଦସୀତି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ୟଦ୍ୱା
ଅହମାୟତନମସ୍ମି ତ୍ୱଂ ତଦାୟତନମସୀତି ମନୋ ୟଦ୍ୱା ଅହଂ ପ୍ରଜାତିରସ୍ମି ତ୍ୱଂ ତତ୍-ପ୍ରଜାତିରସୀତି
ରେତସ୍ତସ୍ୟୋ ମେ କିମନ୍ନଂ କିଂ ବାସ ଇତି ୟଦିଦଂ କିଂଚା ଶ୍ୱଭ୍ୟ ଆ କୃମିଭ୍ୟ ଆ
କୀଟପତଙ୍ଗେଭ୍ୟସ୍ତତ୍ତେଽନ୍ନମାପୋ ବାସ ଇତି ନ ହ ବା ଅସ୍ୟାନନ୍ନଂ ଜଘ୍ନଂ ଭବତି ନାନନ୍ନଂ
ପ୍ରରିଗୃହୀତଂ ୟ ଏବମେତଦନସ୍ୟାନ୍ନଂ ବେଦ ତଦ୍ୱିଦ୍ୱାꣳସଃ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟା ଅଶିଷ୍ୟନ୍ତ
ଆଚାମନ୍ତ୍ୟଶିତ୍ୱାଚାମନ୍ତ୍ୟେତମେବ ତଦନମନଗ୍ନଂ କୁର୍ବନ୍ତୋ ମନ୍ୟନ୍ତେ ।। ୧୪।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଶ୍ୱେତକେତୁର୍ହ ବା ଆରୁଣେୟଃ ପଞ୍ଚାଲାନାଂ ପରିଷଦମାଜଗାମ ସ ଆଜଗାମ
ଜୈବଲିଂ ପ୍ରବାହଣଂ ପରିଚାରୟମାଣଂ ତମୁଦୀକ୍ଷ୍ୟାଭ୍ୟୁବାଦ କୁମାରାଽ ଇତି
ସ ଭୋଃ ୩ ଇତି ପ୍ରତିଶୁଶ୍ରାବାନୁଶିଷ୍ଟୋଽନ୍ନସି ପିତ୍ରେତ୍ୟୋମିତି ହୋବାଚ ।। ୧।।

ବେତ୍ଥ ୟଥେମାଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରୟନ୍ତ୍ୟୋ ବିପ୍ରତିପଦ୍ୟନ୍ତାଽ ଇତି ନେତି ହୋବାଚ ବେତ୍ଥୋ ୟଥେମଂ
ଲୋକଂ ପୁନରାପଦ୍ୟନ୍ତାଽ ଇତି ନେତି ହୈବୋବାଚ ବେତ୍ଥୋ ୟଥାସୌ ଲୋକ ଏବଂ ବହୁଭିଃ ପୁନଃ
ପୁନଃ ପ୍ରୟଦ୍-ଭିର୍ନ ସଂପୂର୍ୟତାଽ ଇତି ନେତି ହୈବୋବାଚ ବେତ୍ଥୋ ୟତିଥ୍ୟାମାହୁତ୍ୟାꣳ
ହୁତାୟାମାପଃ ପୁରୁଷବାଚୋ ଭୂତ୍ୱା ସମୁତ୍ଥାୟ ବଦନ୍ତୀତି ନେତି ହୈବୋବାଚ ବେତ୍ଥୋ
ଦେବୟାନସ୍ୟ ବା ପଥଃ ପ୍ରତିପଦଂ ପିତୃୟାଣସ୍ୟ ବା ୟଜ୍ଞକୃତ୍ୱା ଦେବୟାନଂ ବା ପନ୍ଥାନଂ ପ୍ରତିପଦ୍ୟନ୍ତେ
ପିତୃୟାଣଂ ବାପି ହି ନ ଋଷେର୍ବଚଃ ଶ୍ରୁତମ୍ ।
ଦ୍ୱେ ସୃତୀ ଅଶୃଣବଂ ପିତୃଣାମହଂ ଦେବାନାମୁତ ମର୍ତ୍ୟାନାମ୍ ।
ତାଭ୍ୟାମିଦଂ ବିଶ୍ୱମେଜତ୍ସମେତି ୟଦନ୍ତରା ପିତରଂ ମାତରଂ ଚେତି ନାହମତ ଏକଂଚନ
ବେଦେତି ହୋବାଚ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

ଅଥୈନଂ ବସତ୍ୟୋପମନ୍ତ୍ରୟାଂଚକ୍ରେଽନାଦୃତ୍ୟ ବସତିଂ କୁମାରଃ ପ୍ରଦୁଦ୍ରାବ ସ ଆଜଗାମ ପିତରଂ
ତଽ ହୋବାଚେତି ବାବ କିଲ ନୋ ଭବାନ୍ପୁରାନୁଶିଷ୍ଟାନବୋଚ ଇତି କଥଽ, ସୁମେଧ ଇତି ପଞ୍ଚ
ମା ପ୍ରଶ୍ନାନ୍ ରାଜନ୍ୟବନ୍ଧୁରପ୍ରାକ୍ଷୀଉତୋ ନୈକଂଚନ ବେଦେତି କତମେ ତ ଇତୀମ ଇତି ହ
ପ୍ରତୀକାନ୍ୟୁଦାଜହାର ।। ୩।।

ସ ହୋବାଚ ତଥା ନସ୍ତ୍ୱଂ ତାତ ଜାନୀଥା ୟଥା ୟଦହଂ କିଂଚ ବେଦ ସର୍ବମହଂ ତଞ୍ଚୁଭ୍ୟମବୋଚଂ
ପ୍ରେହି ତୁ ତତ୍ର ପ୍ରତୀତ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯଂ ବସ୍ତ୍ୟାବ ଇତି ଭବାନେବ ଗଚ୍ଛତ୍ୱିତି ସ ଆଜଗାମ ଗୌତମୋ ୟତ୍ର
ପ୍ରବାହଣସ୍ୟ ଜୈବଲେରାସ ତସ୍ୟୈ ଆସନମାହୃତ୍ୟୋଦକମହାରୟାଂଚକାରାଥ ହାସ୍ମୈ ଅର୍ଘ୍ୟଂ ଚକାର
ତଽ ହୋବାଚ ବରଂ ଭଗବତେ ଗୌତମାୟ ଦଦ୍ମ ଇତି ।। ୪।।

ସ ହୋବାଚ ପ୍ରତିଜ୍ଞାତୋ ମ ଏଷ ବରୋ ୟାଂ ତୁ କୁମାରସ୍ୟାନ୍ତେ
ବାଚମଭାଷଥାସ୍ତାଂ ମେ ବ୍ରୂହୀତି ।। ୫।।

ସ ହୋବାଚ ଦୈବେଷୁ ବୈ ଗୌତମ ତଦ୍ୱରେଷୁ ମାନୁଷାଣାଂ ବ୍ରୂହୀତି ।। ୬।।

ସ ହୋବାଚ ବିଜ୍ଞାୟତେ ହାସ୍ତି ହିରଣ୍ୟସ୍ୟାପାଙ୍ଗଂ ଗୋଅଶ୍ୱାନାଂ ଦାସୀନାଂ ପ୍ରବାରାଣାଂ
ପରିଧାନସ୍ୟ ମା ନୋ ଭବାନ୍ବହୋରନନ୍ତସ୍ୟାପର୍ୟନ୍ତସ୍ୟାଭ୍ୟବଦାନ୍ୟୋଭୂଦିତି ।
ସ ବୈ ଗୌତମ ତୀର୍ଥେନେଚ୍ଛାସା ଇତ୍ୟୁପୈମ୍ୟହଂ ଭବନ୍ତମିତି ବାଚା ହ ସ୍ମୈବ ପୂର୍ବ ଉପୟନ୍ତି
ସ ହୋପାୟନକୀର୍ତ୍ୟୋବାସ ।। ୭।।

ସ ହୋବାଚ ତଥା ନସ୍ତ୍ୱଂ ଗୌତମ ମାଽପରାଧାସ୍ତ୍ୱବ ଚ ପିତାମହା ୟଥେୟଂ
ବିଦ୍ୟେତଃ ପୂର୍ବଂ ନ କସ୍ମିଂଶ୍ଚନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଉବାସ ତାଂ ତ୍ୱହଂ ତୁଭ୍ୟଂ
ବକ୍ଷ୍ୟାମି କୋ ହି ତ୍ୱୈବଂ ବ୍ରୁବନ୍ତମର୍ହତି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତୁମିତି ।। ୮।।

ଅସୌ ବୈ ଲୋକୋଽଗ୍ନିର୍ଗୌତମ ତସ୍ୟାଦିତ୍ୟ ଏବ ସମିଦ୍ରଶ୍ମୟୋ
ଧୂମୋଽହରର୍ଚିର୍ଦିଶୋଽଙ୍ଗାରା ଅବାନ୍ତରଦିଶୋ ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାସ୍ତସ୍ମିନ୍ନେତସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ
ଦେବାଃ ଶ୍ରଦ୍ଧାଂ ଜୁହ୍ୱତି ତସ୍ୟା ଆହୁତ୍ୟୈ ସୋମୋ ରାଜା ସଂଭବତି ।। ୯।।

Not For Commercial Use

ପର୍ଜନ୍ୟୋ ବାଅଗ୍ନିର୍ଗୌତମ ତସ୍ୟ ସଂବତ୍ସର ଏବ ସମିଦଭ୍ରାଣି ଧୂମୋ
ବିଦ୍ୟୁଦର୍ଚିରଶନିରଙ୍ଗାରା ହ୍ରାଦୁନୟୋ ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାସ୍ତସ୍ମିନ୍ନେତସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ
ଦେବାଃ ସୋମꣳ ରାଜାନଂ ଜୁହ୍ୱତି ତସ୍ୟା ଆହୁତ୍ୟୈ ବୃଷ୍ଟିଃ ସଂଭବତି ।। ୧୦।।

ଅୟଂ ବୈ ଲୋକୋଽଗ୍ନିର୍ଗୌତମ ତସ୍ୟ ପୃଥିବ୍ୟେବ ସମିଦଗ୍ନିର୍ଧୂମୋ ରାତ୍ରିରର୍ଚିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା
ଅଙ୍ଗାରା ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାସ୍ତସ୍ମିନ୍ନେତସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ ଦେବା ବୃଷ୍ଟିଂ ଜୁହ୍ୱତି ତସ୍ୟା
ଆହୁତ୍ୟା ଅନ୍ନꣳ ସଂଭବତି ।। ୧୧।।

ପୁରୁଷୋ ବାଽଗ୍ନିର୍ଗୌତମ ତସ୍ୟ ବ୍ୟାତ୍ତମେବ ସମିତ୍-ପ୍ରାଣୋ ଧୂମୋ
ବାଗର୍ଚିଶ୍ଚକ୍ଷୁରଙ୍ଗାରାଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାସ୍ତସ୍ମିନ୍ନେତସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ
ଦେବା ଅନ୍ନଂ ଜୁହ୍ୱତି ତସ୍ୟା ଆହୁତ୍ୟୈ ରେତଃ ସଂଭବତି ।। ୧୨।।

ଯୋଷା ବା ଆଗ୍ନିର୍ଗୌତମ ତସ୍ୟା ଉପସ୍ଥ ଏବ ସମିଲ୍ଲୋମାନି ଧୂମୋ ଯୋନିରର୍ଚିର୍ଯଦନ୍ତଃ କରୋତି
ତେଽଙ୍ଗାରା ଅଭିନନ୍ଦା ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାସ୍ତସ୍ମିନ୍ନେତସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ ଦେବା ରେତୋ ଜୁହ୍ୱତି ତସ୍ୟା ଆହୁତ୍ୟୈ
ପୁରୁଷଃ ସଂଭବତି ସ ଜୀବତି ୟାବଜ୍ଜୀବତ୍ୟଥ ୟଦା ମ୍ରିୟତେ ।। ୧୩।।

ଅଥୈନମଗ୍ନୟେ ହରନ୍ତି ତସ୍ୟାଗ୍ନିରେବାଗ୍ନିର୍ଭବତି ସମିତ୍ସମିଦ୍ଧୂମୋ ଧୂମୋଽର୍ଚିରର୍ଚିରଙ୍ଗାରା
ଅଙ୍ଗାରା ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗା ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାସ୍ତସ୍ମିନ୍ନେତସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ ଦେବାଃ ପୁରୁଷଂ ଜୁହ୍ୱତି ତସ୍ୟା ଆହୁତ୍ୟୈ
ପୁରୁଷୋ ଭାସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣଃ ସଂଭବତି ।। ୧୪।।

ତେ ୟ ଏବମେତଦ୍ବିଦୁର୍ୟେ ଚାମୀ ଅରଣ୍ୟେ ଶ୍ରଦ୍ଧାꣳ ସତ୍ୟମୁପାସତେ
ତେଽର୍ଚିରଭିସମ୍ଭବନ୍ତ୍ୟର୍ଚିଷୋଽହରହ୍ନ ଆପୂର୍ୟମାଣପକ୍ଷମାପୂର୍ୟମାଣପକ୍ଷାଦ୍ୟାନ୍ଷଣ୍ମାସାନୁଦଙ୍ଙାଦିତ୍ୟ
ଏତି ମାସେଭ୍ୟୋ ଦେବଲୋକଂ ଦେବଲୋକାଦାଦିତ୍ୟମାଦିତ୍ୟାଦ୍ୱୈଦ୍ୟୁତଂ ତାନ୍ୱୈଦ୍ୟୁତାନ୍ପୁରୁଷୋ
ମାନସ ଏତ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଲୋକାନ୍ ଗମୟତି ତେ ତେଷୁ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେଷୁ ପରାଃ ପରାବତୋ ବସନ୍ତି
ତେଷାଂ ନ ପୁନରାବୃତ୍ତିଃ ।। ୧୫।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ଯେ ଯଜ୍ଞେନ ଦାନେନ ତପସା ଲୋକାଞ୍ଜୟନ୍ତି ତେ ଧୂମମଭିସଂଭବନ୍ତି ଧୂମାଦ୍ରାତ୍ରିଂ,
ରାତ୍ରେରପକ୍ଷୀୟମାଣପକ୍ଷମପକ୍ଷୀୟମାଣପକ୍ଷାଦ୍ୟାନ୍ଷଣ୍ମାସାନ୍ଦକ୍ଷିଣାଦିତ୍ୟ ଏତି ମାସେଭ୍ୟଃ
ପିତୃଲୋକଂ ପିତୃଲୋକାଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରଂ ତେ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ପ୍ରାପ୍ୟାନ୍ନଂ ଭବନ୍ତି ତାଂସ୍ତତ୍ର ଦେବା ଯଥା ସୋମଂ
ରାଜାନମାପ୍ୟାୟସ୍ୱାପକ୍ଷୀୟସ୍ୱେତ୍ୟେବମେନାଂସ୍ତତ୍ର ଭକ୍ଷୟନ୍ତି ତେଷାଂ ଯଦା
ତତ୍ପର୍ୟ୍ୟବୈତ୍ୟଥେମମେବାକାଶମଭିନିଷ୍ପଦ୍ୟନ୍ତ ଆକାଶାଦ୍ୱାୟୁଂ ବାୟୋର୍ବୃଷ୍ଟିଂ ବୃଷ୍ଟେଃ ପୃଥିବୀଂ ତେ
ପୃଥିବୀଂ ପ୍ରାପ୍ୟାନ୍ନଂ ଭବନ୍ତି ତେ ପୁନଃ ପୁରୁଷାଗ୍ନୌ ହୂୟନ୍ତେ ତତୋ ଯୋଷାଗ୍ନୌ ଜାୟନ୍ତେ
ଲୋକାନ୍ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପାୟିନସ୍ତ ଏବମେବାନୁପରିବର୍ତ୍ତନ୍ତେଽଥ ଯ ଏତୌ ପନ୍ଥାନୌ ନ ବିଦୁସ୍ତେ କୀଟାଃ
ପତଙ୍ଗା ଯଦିଦଂ ଦନ୍ଦଶୂକମ୍ ।। ୧୬।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ସ ଯଃ କାମୟେତ ମହତ୍-ପ୍ରାପ୍ନୁୟାମିତ୍ୟୁଦଗୟନ ଆପୂର୍ୟ୍ୟମାଣପକ୍ଷସ୍ୟ ପୁଣ୍ୟାହେ
ଦ୍ୱାଦଶାହମୁପସଦ୍ଧୃତୀ ଭୂତ୍ୱୌଦୁମ୍ବରେ କଂସେ ଚମସେ ବା ସର୍ବୌଷଧଂ ଫଲାନୀତି ସଂଭୃତ୍ୟ
ପରିସମୁହ୍ୟ ପରିଲିପ୍ୟାଗ୍ନିମୁପସମାଧାୟ ପରିସ୍ତୀର୍ୟ୍ୟାବୃତାଜ୍ୟଂ ସଂସ୍କୃତ୍ୟ ପୁଂସା ନକ୍ଷତ୍ରେଣ
ମଚ୍ଛଂ ସଂନୀୟ ଜୁହୋତି ।
ଯାବନ୍ତୋ ଦେବାସ୍ତ୍ୱୟି ଜାତବେଦସ୍ତିର୍ୟ୍ୟଞ୍ଚୋ ଘ୍ନନ୍ତି ପୁରୁଷସ୍ୟ କାମାନ୍ ।
ତେଭ୍ୟୋଽହଂ ଭାଗଧେୟଂ ଜୁହୋମି ତେ ମା ତୃପ୍ତାଃ ସର୍ବୈଃ କାମୈସ୍ତର୍ପୟନ୍ତୁ ସ୍ୱାହା ।
ଯା ତିରଶ୍ଚୀ ନିପଦ୍ୟତେଽହଂ ବିଧରଣୀ ଇତି ।
ତାଂ ତ୍ୱା ଘୃତସ୍ୟ ଧାରୟା ୟଜେ ସଂରାଧନୀମହଂ ସ୍ୱାହା ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ଜ୍ୟେଷ୍ଠାୟ ସ୍ୱାହା ଶ୍ରେଷ୍ଠାୟ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ପ୍ରାଣାୟ ସ୍ୱାହା ବସିଷ୍ଠାୟୈ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ବାଚେ ସ୍ୱାହା ପ୍ରତିଷ୍ଠାୟୈ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ଚକ୍ଷୁଷେ ସ୍ୱାହା ସଂପଦେ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ଶ୍ରୋତ୍ରାୟ ସ୍ୱାହାଽୟତନାୟ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ମନସେ ସ୍ୱାହା ପ୍ରଜାତ୍ୟୈ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ରେତସେ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।। ୨।।

ଅଗ୍ନୟେ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।
ସୋମାୟ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।
ଭୂଃ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।
ଭୁବଃ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।
ସ୍ୱଃ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱଃ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।
ବ୍ରହ୍ମଣେ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।
କ୍ଷତ୍ରାୟ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।
ଭୂତାୟ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।
ଭବିଷ୍ୟତେ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।
ବିଶ୍ୱାୟ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।
ସର୍ବାୟ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।
ପ୍ରଜାପତୟେ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଗ୍ନୌ ହୁତ୍ୱା ମନ୍ଥେ ସꣳସ୍ରବମବନୟତି ।। ୩।।

ଅଥୈନମଭିମୃଶତି ଭ୍ରମଦସି ଜ୍ୱଲଦସି ପୂର୍ଣ୍ଣମସି ପ୍ରସ୍ତବ୍ଧମସ୍ୟେକସଭମସି ହିꣳକୃତମସି ହିꣳକ୍ରିୟମାଣମସ୍ୟୁଦ୍-ଗୀଥମସ୍ୟୁଦ୍-ଗୀୟମାନମସି ଶ୍ରାବିତମସି ପ୍ରତ୍ୟାଶ୍ରାବିତମସ୍ୟାର୍ଦ୍ରେ ସଂଦୀପ୍ତମସି ବିଭୂରସି ପ୍ରଭୂରସ୍ୟନ୍ନମସି ଜ୍ୟୋତିରସି ନିଧନମସି ସଂବର୍ଗୋଽସୀତି ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ଅଥୈନମୁଦ୍ୟଚ୍ଛତ୍ୟମꣳସ୍ୟାମꣳ ହି ତେ ମହି ସ ହି
ରାଜେଶାନୋꣳଧିପତିଃ ସ ମାꣳ ରାଜେଶନୋꣳଧିପତିଂ କରୋତ୍ୱିତି ।। ୫।।

ଅଥୈନମାଚାମତି ତସ୍ରବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟମ୍ ।
ମଧୁ ବାତା ଋତାୟତେ ମଧୁ କ୍ଷରନ୍ତି ସିନ୍ଧବଃ ।
ମାଧ୍ୱୀର୍ନଃ ସନ୍ତ୍ୱୋଷଧୀଃ । ଭୂଃ ସ୍ୱାହା । ଭର୍ଗୋ ଦେବସ୍ୟ ଧୀମହି ।
ମଧୁ ନକ୍ତମୁତୋଷସୋ ମଧୁମତ୍ପାର୍ଥିବꣳ ରଜଃ ।
ମଧୁ ଦ୍ୟୌରସ୍ତୁ ନଃ ପିତା । ଭୁବଃ ସ୍ୱାହା । ଧିୟୋ ୟୋ ନଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।
ମଧୁମାନ୍ନୋ ବନସ୍ପତିର୍ମଧୁମାଁ୍ଅ ଅସ୍ତୁ ସୂର୍ୟଃ ।
ମାଧ୍ୱୀର୍ଗାବୋ ଭବନ୍ତୁ ନଃ । ସ୍ୱଃ ସ୍ୱାହେତି ।
ସର୍ବାଂ ଚ ସାବିତ୍ରୀମନ୍ୱାହ ସର୍ବାଶ୍ଚ ମଧୁମତୀରହମେବେଦꣳ ସର୍ବଂ ଭୂୟାସଂ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱଃ
ସ୍ୱାହେତ୍ୟନ୍ତତ ଆଚମ୍ୟ ପାଣୀ ପ୍ରକ୍ଷାଲ୍ୟ ଜଘନେନାଗ୍ନିଂ ପ୍ରାକ୍-ଶିରାଃ ସଂବିଶତି
ପ୍ରାତରାଦିତ୍ୟମୁପତିଷ୍ଠତେ ଦିଶାମେକପୁଣ୍ଡରୀକମସ୍ୟହଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାମେକପୁଣ୍ଡରୀକଂ
ଭୂୟାସମିତି ୟଥେତମେତ୍ୟ ଜଘନେନାଗ୍ନିମାସୀନୋ ବꣳଶଂ ଜପତି ।। ୬।।

ତꣳ ହୈତମୂଦ୍ଦାଲକ ଆରୁଣିର୍ବାଜସନେୟାୟ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟାୟାନ୍ତେବାସିନ ଉକ୍ତ୍ୱୋବାଚାପି
ୟ ଏନꣳ ଶୁଷ୍କେ ସ୍ଥାଣୌ ନିଷିଞ୍ଚେଦ୍ଜାୟେରଞ୍ଛାଖାଃ ପ୍ରରୋହେୟୁଃ ପଲାଶାନୀତି ।। ୭।।

ଏତମୁ ହୈବ ବାଜସନେୟୋ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ମଧୁକାୟ ପୈଙ୍ଗ୍ୟାୟାନ୍ତେବାସିନ ଉକ୍ତ୍ୱୋବାଚାପି
ୟ ଏନꣳ ଶୁଷ୍କେ ସ୍ଥାଣୌ ନିଷିଞ୍ଚେଦ୍ଜାୟେରଞ୍ଛାଖାଃ ପ୍ରରୋହେୟୁଃ ପଲାଶାନୀତି ।। ୮।।

ଏତମୁ ହୈବ ମଧୁକଃ ପୈଙ୍ଗ୍ୟଶ୍ଚୂଲାୟ ଭାଗବିତ୍ତୟେꣳନ୍ତେବାସିନ ଉକ୍ତ୍ୱୋବାଚାପି ୟ
ଏନꣳ ଶୁଷ୍କେ ସ୍ଥାଣୌ ନିଷିଞ୍ଚେଦ୍ଜାୟେରଞ୍ଛାଖାଃ ପ୍ରରୋହେୟୁଃ ପଲାଶାନୀତି ।। ୯।।

ଏତମୁ ହୈବ ଚୂଲୋ ଭାଗବିତ୍ତିର୍ଜାନକୟ ଆୟସ୍ଥୂଣାୟାନ୍ତେବାସିନ ଉକ୍ତ୍ୱୋବାଚାପି ୟ
ଏନꣳ ଶୁଷ୍କେ ସ୍ଥାଣୌ ନିଷିଞ୍ଚେଦ୍ଜାୟେରଞ୍ଛାଖାଃ ପ୍ରରୋହେୟୁଃ ପଲାଶାନୀତି ।। ୧୦।।

Not For Commercial Use

ଏତମୁ ହୈବ ଜାନକିରାୟସ୍ଥୂଣଃ ସତ୍ୟକାମାୟ ଜାବାଲାୟାନ୍ତେବାସିନ ଉକ୍ତ୍ୱୋବାଚାପି
ୟ ଏନଂ ଶୁଷ୍କେ ସ୍ଥାଣୌ ନିଷିଞ୍ଚେଦ୍ଧାୟେରଞ୍ଛାଖାଃ ପ୍ରରୋହେୟୁଃ ପଲାଶାନୀତି ।। ୧୧।।

ଏତମୁ ହୈବ ସତ୍ୟକାମୋ ଜାବାଲୋଽନ୍ତେବାସିଭ୍ୟ ଉକ୍ତ୍ୱୋବାଚାପି ୟ ଏନଂ
ଶୁଷ୍କେ ସ୍ଥାଣୌ ନିଷିଞ୍ଚେଦ୍ଧାୟେରଞ୍ଛାଖାଃ ପ୍ରରୋହେୟୁଃ ପଲାଶାନୀତି
ତମେତଂ ନାପୁତ୍ରାୟ ବାଽନନ୍ତେବାସିନେ ବା ବ୍ରୂୟାତ୍ ।। ୧୨।।

ଚତୁରୌଦୁମ୍ବରୋ ଭବତ୍ୟୌଦୁମ୍ବରଃ ସ୍ରୁବ ଔଦୁମ୍ବରଶ୍ଚମସ ଔଦୁମ୍ବର ଇଧ୍ମ ଔଦୁମ୍ବର୍ୟା ଉପମନ୍ଥନେୀ
ଦଶ ଗ୍ରାମ୍ୟାଣି ଧାନ୍ୟାନି ଭବନ୍ତି ବ୍ରୀହିୟବାସ୍ତିଲମାଷା ଅଣୁପ୍ରିୟଙ୍ଗବୋ ଗୋଧୂମାଶ୍ଚ ମସୂରାଶ୍ଚ ଖଲ୍ୱାଶ୍ଚ
ଖଲକୁଲାଶ୍ଚ ତାନ୍ ପିଷ୍ଟାନ୍ଦଧନି ମଧୁନି ଘୃତ ଉପସିଞ୍ଚତ୍ୟାଜ୍ୟସ୍ୟ ଜୁହୋତି ।। ୧୩।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଅଥ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଏବଂ ବୈ ଭୂତାନାଂ ପୃଥିବୀ ରସଃ ପୃଥିବ୍ୟା ଆପୋଽପାମୋଷଧୟ
ଓଷଧୀନାଂ ପୁଷ୍ପାଣି ପୁଷ୍ପାଣାଂ ଫଲାନି ଫଲାନାଂ ପୁରୁଷଃ ପୁରୁଷସ୍ୟ ରେତଃ ।। ୧।।

ସ ହ ପ୍ରଜାପତିରୀକ୍ଷାଂଚକ୍ରେ ହନ୍ତାସ୍ମୈ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ କଲ୍ପୟାନୀତି ସ ସ୍ତ୍ରିୟଂ ସସୃଜେ
ତାଂ ସୃଷ୍ଟ୍ୱାଽଧ ଉପାସ୍ତ ତସ୍ମା ତ୍ସ୍ତ୍ରିୟମଧ ଉପାସୀତ ସ ଏତଂ ପ୍ରାଞ୍ଚଂ ଗ୍ରାବାଣମାତ୍ମନ
ଏବ ସମୁଦପାରୟତ୍ତେନୈନାମଭ୍ୟସୃଜତ୍ ।। ୨।।

ତସ୍ୟା ବେଦିରୁପସ୍ଥୋ ଲୋମାନି ବର୍ହିଶ୍ଚର୍ମାଧିଷବଣେ ସମିଦ୍ଧୋ ମଧ୍ୟତସ୍ତ୍ରୌ ମୁଷ୍କୌ ସ ୟାବାନ୍
ହ ବୈ ବାଜପେୟେନ ୟଜମାନସ୍ୟ ଲୋକୋ ଭବତି ତାବାନସ୍ୟ ଲୋକୋ ଭବତି ୟ ଏବଂ
ବିଦ୍ୱାନଧୋପହାସଂ ଚରତ୍ୟାସାଽ ସ୍ତ୍ରୀଣାଽ ସୁକୃତଂ ବୃଙ୍କ୍ତେଽଥ ୟ ଇଦମବିଦ୍ୱାନଧୋପହାସଂ
ଚରତ୍ୟାଽସ୍ୟ ସ୍ତ୍ରିୟଃ ସୁକୃତଂ ବୃଞ୍ଜତେ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ଏତଦ୍ଧ ସ୍ମ ବୈ ତଦ୍ବିଦ୍ବାନୁଦ୍ଦାଲକ ଆରୁଣିରାହୈତଦ୍ଧ ସ୍ମ ବୈ ତଦ୍ବିଦ୍ବାନ୍ବାକୋ ମୌଦ୍ଗଲ୍ୟ
ଆହୈତଦ୍ଧ ସ୍ମ ବୈ ତଦ୍ବିଦ୍ବାନ୍-କୁମାରହାରିତ ଆହ ବହ୍ୱୋ ମର୍ୟ୍ୟା ବ୍ରାହ୍ମଣାୟନା ନିରିନ୍ଦ୍ରିୟା
ବିସୁକୃତୋଽସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ରୟନ୍ତି ୟ ଇଦମବିଦ୍ୱାଂସୋଽଧୋପହାସଂ ଚରନ୍ତୀତି
ବହୁ ବା ଇଦଂ ସୁପ୍ତସ୍ୟ ବା ଜାଗ୍ରତୋ ବା ରେତଃ ସ୍କନ୍ଦତି ।। ୪।।

ତଦଭିମୃଶେଦନୁ ବା ମନ୍ତ୍ରୟେତ ୟନ୍ମେଽଦ୍ୟ ରେତଃ
ପୃଥିବୀମସ୍କାନ୍ତ୍ସୀଦ୍ୟଦୋଷଧୀରପ୍ୟସରଦ୍ୟଦପଃ ।
ଇଦମହଂ ତଦ୍ରେତ ଆଦଦେ ପୁନର୍ମାମୈତ୍ବିନ୍ଦ୍ରିୟଂ ପୁନସ୍ତେଜଃ ପୁନର୍ଭଗଃ ।
ପୁନରଗ୍ନିର୍ଧିଷ୍ଣ୍ୟା ୟଥାସ୍ଥାନଂ କଲ୍ପନ୍ତାମିତ୍ୟନାମିକାଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଭ୍ୟାମାଦାୟାନ୍ତରେଣ
ସ୍ତନୌ ବା ଭ୍ରୁବୌ ବା ନିମୃଜ୍ୟାତ୍ ।। ୫।।

ଅଥ ୟଦ୍ୟୁଦକ ଆତ୍ମାନଂ ପଶ୍ୟେତ୍ତଦଭିମନ୍ତ୍ରୟେତ ମୟି ତେଜ
ଇନ୍ଦ୍ରିୟଂ ୟଶୋ ଦ୍ରବିଣଂ ସୁକୃତମିତି ଶ୍ରୀର୍ହ ବା ଏଷା ସ୍ତ୍ରୀଣାଂ
ୟନ୍ମଲୋଦ୍ବାସାସ୍ତସ୍ମାନ୍ମଲୋଦ୍ବାସସଂ ୟଶସ୍ୱିନୀମଭିକ୍ରମ୍ୟୋପମନ୍ତ୍ରୟେତ ।। ୬।।

ସା ଚେଦସ୍ମୈ ନ ଦଦ୍ୟାତ୍ନାମମେନାମବକ୍ରିଣୀୟାତ୍ ସା ଚେଦସ୍ମୈ ନୈବ
ଦଦ୍ୟାତ୍ନାମମେନାଂ ୟଷ୍ଟ୍ୟା ବା ପାଣିନା ବୋପହତ୍ୟାତିକ୍ରାମେଦିନ୍ଦ୍ରିୟେଣ
ତେ ୟଶସା ୟଶ ଆଦଦ ଇତ୍ୟୟଶା ଏବ ଭବତି ।। ୭।।

ସା ଚେଦସ୍ମୈ ଦଦ୍ୟାଦିନ୍ଦ୍ରିୟେଣ ତେ ୟଶସା ୟଶ ଆଦଧାମୀତି ୟଶସ୍ୱିନାବେବ ଭବତଃ ।। ୮।।

ସ ୟାମିଚ୍ଛେତ୍ପ୍ରାମୟେତ ମେତି ତସ୍ୟାମର୍ଥଂ ନିଷ୍ଠାୟ ମୁଖେନ ମୁଖଂ
ସଂଧାୟୋପସ୍ଥମସ୍ୟା ଅଭିମୃଶ୍ୟ ଜପେଦଙ୍ଗାଦଙ୍ଗାତ୍ସଂଭବସି ହୃଦୟାଦଧିଜାୟସେ ।
ସ ତ୍ୱମଙ୍ଗକଷାୟୋଽସି ଦିଗ୍ଧବିଦ୍ଧମିବ ମାଦୟେମାମମୂଂ ମୟୀତି ।। ୯।।

ଅଥ ୟାମିଚ୍ଛେନ୍ନ ଗର୍ଭଂ ଦଧୀତେତି ତସ୍ୟାମର୍ଥଂ ନିଷ୍ଠାୟ ମୁଖେନ ମୁଖଂ
ସଂଧାୟାଭିପ୍ରାଣ୍ୟାପାନ୍ୟାଦିନ୍ଦ୍ରିୟେଣ ତେ ରେତସା ରେତ ଆଦଦ ଇତ୍ୟରେତା ଏବ ଭବତି ।। ୧୦।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ଯ୍ୱମିଚ୍ଛେଦ୍ଧଧୀତେତି ତସ୍ୟାମର୍ଥଂ ନିଷ୍ଠାୟ୍ୟ ମୁଖେନ ମୁଖଂ
ସଂଧାୟ୍ୟାପାନ୍ୟାଭିପ୍ରାଣ୍ୟାଦିନ୍ଦ୍ରିୟେଣ ତେ ରେତସା ରେତ ଆଦଧାମୀତି ଗର୍ଭିଣ୍ୟେବ ଭବତି ।। ୧୧।।

ଅଥ ୟସ୍ୟ ଜାୟ୍ୟାୟୈ ଜାରଃ ସ୍ୟାତ୍ତଂ ଚେଦ୍ଦ୍ୱିଷ୍ୟାଦାମପାତ୍ରେଽଗ୍ନିମୁପସମାଧାୟ୍ୟ ପ୍ରତିଲୋମଂ
ଶରବର୍ହିସ୍ତୀର୍ତ୍ୱା ତସ୍ମିନ୍ନେତାଃ ଶରଭୃଷ୍ଟୀଃ ପ୍ରତିଲୋମାଃ ସର୍ପିଷାଽକ୍ତା ଜୁହୁୟାନ୍ମମ ସମିଦ୍ଧେଽହୌଷୀଃ
ପ୍ରାଣାପାନୌ ତ ଆଦଦେଽସାବିତି ମମ ସମିଦ୍ଧେଽହୌଷୀଃ ପୁତ୍ରପଶୂଂସ୍ତ ଆଦଦେଽସାବିତି ମମ
ସମିଦ୍ଧେଽହୌଷୀରିଷ୍ଟାସୁକୃତେ ତ ଆଦଦେଽସାବିତି ମମ ସମିଦ୍ଧେଽହୌଷୀରାଶାପରାକାଶୌ ତ
ଆଦଦେଽସାବିତି ସ ବା ଏଷ ନିରିନ୍ଦ୍ରିୟୋ ବିସୁକୃତୋଽସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ରୈତି ୟମେବଂବିଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣଃ
ଶପତି ।
ତସ୍ମାଦେବଂବିଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରିୟସ୍ୟ ଦାରେଣ ନୋପହାସମିଚ୍ଛେଦ୍ୱୁତ ହ୍ୟେବଂବିପୂରୋ ଭବତି ।। ୧୨।।

ଅଥ ୟସ୍ୟ ଜାୟ୍ୟାମାର୍ତବଂ ବିନ୍ଦେତ୍ତ୍ୟହଂ କଂସେନ ପିବେଦହତବାସା
ନୈନାଂ ବୃଷଲୋ ନ ବୃଷଲ୍ୟପହନ୍ୟାତ୍ତିରାତ୍ରାନ୍ତ ଆପ୍ଲୁତ୍ୟ ବ୍ରୀହୀନବଘାତୟେତ୍ ।। ୧୩।।

ସ ୟ ଇଚ୍ଛେତ୍-ପୁତ୍ରୋ ମେ ଶୁକ୍ଲୋ ଜାୟେତ ବେଦମନୁବ୍ରୁବୀତ ସର୍ବମାୟୁରିୟ୍ୟାଦିତି
କ୍ଷୀରୌଦନଂ ପାଚୟିତ୍ୱା ସର୍ପିଷ୍ମନ୍ତମଶ୍ନୀୟ୍ୟାତାମୀଶ୍ୱରୌ ଜନୟିତବୈ ।। ୧୪।।

ଅଥ ୟ ଇଚ୍ଛେତ୍-ପୁତ୍ରୋ ମେ କପିଲଃ ପିଙ୍ଗଲୋ ଜାୟେତ ଦ୍ୱୌ ବେଦାବନୁବ୍ରୁବୀତ
ସର୍ବମାୟୁରିୟ୍ୟାଦିତି ଦଧ୍ୟୋଦନଂ ପାଚୟିତ୍ୱା ସର୍ପିଷ୍ମନ୍ତମଶ୍ନୀୟ୍ୟାତାମୀଶ୍ୱରୌ ଜନୟିତବୈ ।। ୧୫।।

ଅଥ ୟ ଇଚ୍ଛେତ୍-ପୁତ୍ରୋ ମେ ଶ୍ୟାମୋ ଲୋହିତାକ୍ଷୋ ଜାୟେତ ତ୍ରୀନ୍ୱେଦାନନୁବ୍ରୁବୀତ
ସର୍ବମାୟୁରିୟ୍ୟାଦିତ୍ୟୌଦନଂ ପାଚୟିତ୍ୱା ସର୍ପିଷ୍ମନ୍ତମଶ୍ନୀୟ୍ୟାତାମୀଶ୍ୱରୌ ଜନୟିତବୈ ।। ୧୬।।

ଅଥ ୟ ଇଚ୍ଛେଦ୍ଦୁହିତା ମେ ପଣ୍ଡିତା ଜାୟେତ ସର୍ବମାୟୁରିୟ୍ୟାଦିତି ତିଲୌଦନଂ
ପାଚୟିତ୍ୱା ସର୍ପିଷ୍ମନ୍ତମଶ୍ନୀୟ୍ୟାତାମୀଶ୍ୱରୌ ଜନୟିତବୈ ।। ୧୭।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ଯ ଇଚ୍ଛେତ୍-ପୁତ୍ରୋ ମେ ପଣ୍ଡିତୋ ବିଗୀତଃ ସମିତିଂଗମଃ ଶୁଶ୍ରୂଷିତାଂ ବାଚଂ ଭାଷିତା ଜାୟେତ ସର୍ବାନ୍ବେଦାନନୁବ୍ରୁବୀତ ସର୍ବମାୟୁରିୟାଦିତି ମାଂସୌଦନଂ ପାଚୟିତ୍ବା ସର୍ପିଷ୍ମନ୍ତମଶ୍ନୀୟାତାମୀଶ୍ୱରୌ ଜନୟିତବା ଔକ୍ଷେଣ ବାର୍ଷଭେଣ ବା ।। ୧୮।।

ଅଥାଭିପ୍ରାତରେବ ସ୍ଥାଲୀପାକାବୃତାଜ୍ୟଂ ଚେଷ୍ଟିତ୍ବା ସ୍ଥାଲୀପାକସ୍ୟୋପଘାତଂ ଜୁହୋତ୍ୟଗ୍ନୟେ ସ୍ୱାହାଽନୁମତୟେ ସ୍ୱାହା ଦେବାୟ ସବିତ୍ରେ ସତ୍ୟପ୍ରସବାୟ ସ୍ୱାହେତି ହୁତ୍ୱୋଦ୍ଧୃତ୍ୟ ପ୍ରାଶ୍ନାତି ପ୍ରାଶ୍ୟେତରସ୍ୟାଃ ପ୍ରୟଚ୍ଛତି ପ୍ରକ୍ଷାଲ୍ୟ ପାଣୀ ଉଦପାତ୍ରଂ ପୂରୟିତ୍ବା ତେନୈନାଂ ତ୍ରିରଭ୍ୟୁକ୍ଷତ୍ୟୱିଷ୍ଟାତୋ ବିଶ୍ୱାବସୋଽନ୍ୟାମିଚ୍ଛ ପ୍ରପୂର୍ବ୍ୟାଂସଂ ଜାୟାଂ ପତ୍ୟା ସହେତି ।। ୧୯।।

ଅଥୈନାମଭିପଦ୍ୟତେଽମୋଽହମସ୍ମି ସା ତ୍ୱଂ ସା ତ୍ୱମସ୍ୟମୋଽହଂ
ସାମାହମସ୍ମି ଋକ୍ତ୍ୱଂ ଦ୍ୟୌରହଂ ପୃଥିବୀ ତ୍ୱଂ ତାବେହି ସଂରଭାବହୈ
ସହ ରେତୋ ଦଧାବହୈ ପୁଂସେ ପୁତ୍ରାୟ ବିତ୍ତୟ ଇତି ।। ୨୦।।

ଅଥାସ୍ୟା ଉରୂ ବିହାପୟତି ବିଜିହୀଥାଂ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଇତି ତସ୍ୟାମର୍ଥଂ ନିଷ୍ଠାୟ ମୁଖେନ ମୁଖଂ ସଂଧାୟ ତ୍ରିରେନାମନୁଲୋମାମନୁମାର୍ଷ୍ଟି ବିଷ୍ଣୁର୍ଯୋନିଂ କଲ୍ପୟତୁ ତ୍ୱଷ୍ଟା ରୂପାଣି ପିଂଶତୁ ।
ଆସିଞ୍ଚତୁ ପ୍ରଜାପତିର୍ଧାତା ଗର୍ଭଂ ଦଧାତୁ ତେ ।
ଗର୍ଭଂ ଧେହି ସିନୀବାଲି ଗର୍ଭଂ ଧେହି ପୃଥୁଷ୍ଟୁକେ ।
ଗର୍ଭଂ ତେ ଆଶ୍ୱିନୌ ଦେବାବାଧତ୍ତାଂ ପୁଷ୍କରସ୍ରଜୌ ।। ୨୧।।

ହିରଣ୍ମୟୀ ଅରଣୀ ଯାଭ୍ୟାଂ ନିର୍ମନ୍ଥତାମଶ୍ୱିନୌ ।
ତଂ ତେ ଗର୍ଭଂ ହବାମହେ ଦଶମେ ମାସି ସୂତୟେ ।
ଯଥାଽଗ୍ନିଗର୍ଭା ପୃଥିବୀ ଯଥା ଦ୍ୟୌରିନ୍ଦ୍ରେଣ ଗର୍ଭିଣୀ ।
ବାୟୁର୍ଦିଶାଂ ଯଥା ଗର୍ଭ ଏବଂ ଗର୍ଭଂ ଦଧାମି ତେଽସାବିତି ।। ୨୨।।

ସୋଷ୍ୟନ୍ତୀମଦ୍-ଭିରଭ୍ୟୁକ୍ଷତି ଯଥା ବାୟୁଃ ପୁଷ୍କରିଣୀଂ ସମିଙ୍ଗୟତି ସର୍ବତଃ ।
ଏବା ତେ ଗର୍ଭ ଏଜତୁ ସହାବୈତୁ ଜରାୟୁଣା । ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟାୟଂ ବ୍ରଜଃ କୃତଃ ସାର୍ଗଲଃ ସପରିଶ୍ରୟଃ ।
ତମୀନ୍ଦ୍ର ନିର୍ଜହି ଗର୍ଭେଣ ସାବରାଂ ସହେତି ।। ୨୩।।

Not For Commercial Use

ଜାତେଽଗ୍ନିମୁପସମାଧାୟାଙ୍ଗ ଆଧାୟ କꣳସେ ପୃଷଦାଜ୍ୟꣳ ସଂନୀୟ
ପୃଷଦାଜ୍ୟସ୍ୟୋପଘାତଂ ଜୁହୋତ୍ୟସ୍ମିନ୍ସହସ୍ରଂ ପୁଷ୍ୟାସମେଧମାନଃ ସ୍ୱେ ଗୃହେ ।
ଅସ୍ୟୋପସଂଦ୍ୟାଂ ମା ଛ୍ଵୈସ୍ରୀତ୍ ପ୍ରଜୟା ଚ ପଶୁଭିଶ୍ଚ ସ୍ୱାହା ।
ମୟି ପ୍ରାଣାꣳସ୍ତ୍ୱୟି ମନସା ଜୁହୋମି ସ୍ୱାହା ।
ୟଜ୍ଞର୍ମଣାଽତ୍ୟରୀରିଚଂ ୟଦ୍ୱା ନ୍ୟୂନମିହାକରମ୍ ।
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟସ୍ଵିଷ୍ଟକୃଦ୍ବିଦ୍ୱାନ୍ସ୍ଵିଷ୍ଟꣳ ସୁହୁତଂ କରୋତୁ ନଃ ସ୍ୱାହେତି ।। ୨୪।।

ଅଥାସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣଂ କର୍ଣ୍ଣମଭିନିଧାୟ ବାଗ୍ୱାଗିତି ତ୍ରିରଥ ଦଧି ମଧୁ
ଘୃତꣳ ସଂନୀୟାନନ୍ତର୍ହିତେନ ଜାତରୂପେଣ ପ୍ରାଶୟତି ।
ଭୂସ୍ତେ ଦଧାମି ଭୁବସ୍ତେ ଦଧାମି ସ୍ୱସ୍ତେ ଦଧାମି ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱଃ ସର୍ବଂ ତ୍ୱୟି ଦଧାମୀତି ।। ୨୫।।

ଅଥାସ୍ୟ ନାମ କରୋତି ବେଦୋଽସୀତି ତଦସ୍ୟ ତଦ୍-ଗୁହ୍ୟମେବ ନାମ ଭବତି ।। ୨୬।।

ଅଥୈନଂ ମାତ୍ରେ ପ୍ରଦାୟ ସ୍ତନଂ ପ୍ରୟଚ୍ଛତି ୟସ୍ତେ ସ୍ତନଃ ଶଶୟୋ ୟୋ ମୟୋଭୂର୍ୟୋ
ରତ୍ନଧା ବସୁବିଦ୍ୟଃ ସୁଦତ୍ରଃ ।
ୟେନ ବିଶ୍ୱା ପୁଷ୍ୟସି ବାର୍ୟାଣି ସରସ୍ୱତି ତମିହ ଧାତବେ କରିତି ।। ୨୭।।

ଅଥାସ୍ୟ ମାତରମଭିମନ୍ତ୍ରୟତେ, ଇଲାଽସି ମୈତ୍ରାବରୁଣୀ ବୀରେ ବୀରମଜୀଜନତ୍ ।
ସା ତ୍ୱଂ ବୀରବତୀ ଭବ ୟାଽସ୍ମାନ୍ ବୀରବତୋଽକରଦିତି ତଂ ବା ଏତମାହୁରତିପିତା
ବତାଭୂରତିପିତାମହୋ ବତାଭୂଃ ପରମାଂ ବତ କାଷ୍ଠାଂ ପ୍ରାପଚ୍ଛିୟା ୟଶସା ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସେନ
ୟ ଏବଂବିଦୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟ ପୁତ୍ରୋ ଜାୟତ ଇତି ।। ୨୮।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ବଂଶଃ । ପୌତିମାଷୀପୁତ୍ରଃ କାତ୍ୟାୟନୀପୁତ୍ରାତ୍ କାତ୍ୟାୟନୀପୁତ୍ରେ।
ଗୌତମୀପୁତ୍ରାଦ୍-ଗୌତମୀପୁତ୍ରେ। ଭାରଦ୍ୱାଜୀପୁତ୍ରାଦ୍-ଭାରଦ୍ୱାଜୀପୁତ୍ରଃ
ପାରାଶରୀପୁତ୍ରାପ୍ପାରାଶରୀପୁତ୍ର ଔପସ୍ୱସ୍ତ୍ୱୀପୁତ୍ରାଦୌପସ୍ୱସ୍ତ୍ୱୀପୁତ୍ରଃ
ପାରାଶରୀପୁତ୍ରାପ୍ପାରାଶରୀପୁତ୍ରଃ କାତ୍ୟାୟନୀପୁତ୍ରାତ୍ଚାତ୍ୟାୟନୀପୁତ୍ରଃ
କୌଶିକୀପୁତ୍ରାତ୍କୌଶିକୀପୁତ୍ର ଆଲମ୍ବୀପୁତ୍ରାଚ୍ଚ ବୈୟାଘ୍ରପଦୀପୁତ୍ରାଚ୍ଚ
ବୈୟାଘ୍ରପଦୀପୁତ୍ରଃ କାଣ୍ୱୀପୁତ୍ରାଚ୍ଚ କାପୀପୁତ୍ରାଚ୍ଚ କାପୀପୁତ୍ରଃ ।। ୧।।

ଆତ୍ରେୟୀପୁତ୍ରାଦାତ୍ରେୟୀପୁତ୍ରେ। ଗୌତମୀପୁତ୍ରାଦ୍-ଗୌତମୀପୁତ୍ରେ।
ଭାରଦ୍ୱାଜୀପୁତ୍ରାଦ୍-ଭାରଦ୍ୱାଜୀପୁତ୍ରଃ ପାରାଶରୀପୁତ୍ରାପ୍ପାରାଶରୀପୁତ୍ରେ। ବାତ୍ସୀପୁତ୍ରାଦ୍ୱାତ୍ସୀପୁତ୍ରଃ
ପାରାଶରୀପୁତ୍ରାପ୍ପାରାଶରୀପୁତ୍ରେ। ବାର୍କାରୁଣୀପୁତ୍ରାଦ୍ୱାର୍କାରୁଣୀପୁତ୍ରେ। ବାର୍କାରୁଣୀପୁତ୍ରାଦ୍ୱାର୍କାରୁଣୀପୁତ୍ର
ଆର୍ତଭାଗୀପୁତ୍ରାଦାର୍ତଭାଗୀପୁତ୍ରଃ ଶୌଙ୍ଗୀପୁତ୍ରାଚ୍ଛୌଙ୍ଗୀପୁତ୍ରଃ ସାଂକୃତୀପୁତ୍ରାତ୍ସାଂକୃତୀପୁତ୍ର
ଆଲମ୍ବାୟନୀପୁତ୍ରାଦାଲମ୍ବାୟନୀପୁତ୍ର ଆଲମ୍ବୀପୁତ୍ରାଦାଲମ୍ବୀପୁତ୍ରେ। ଜାୟନ୍ତୀପୁତ୍ରାଜ୍ଜାୟନ୍ତୀପୁତ୍ରେ।
ମାଣ୍ଟୂକାୟନୀପୁତ୍ରାନ୍ମାଣ୍ଟୂକାୟନୀପୁତ୍ରେ। ମାଣ୍ଟୂକୀପୁତ୍ରାନ୍ମାଣ୍ଟୂକୀପୁତ୍ରଃ ଶାଣ୍ଡିଲୀପୁତ୍ରାଚ୍ଛାଣ୍ଡିଲୀପୁତ୍ରେ।
ରାଥୀତରୀପୁତ୍ରାଦ୍ରାଥୀତରୀପୁତ୍ରେ। ଭାଲୁକୀପୁତ୍ରାଦ୍-ଭାଲୁକୀପୁତ୍ରଃ କ୍ରୌଞ୍ଚିକୀପୁତ୍ରାଦ୍ୟାଂ
କ୍ରୌଞ୍ଚିକୀପୁତ୍ରୌ ବୈଦଭୃତୀପୁତ୍ରାଦ୍ୱୈଦଭୃତୀପୁତ୍ରଃ କାର୍ଶକେୟୀପୁତ୍ରାତ୍କାର୍ଶକେୟୀପୁତ୍ରଃ
ପ୍ରାଚୀନଯୋଗୀପୁତ୍ରାତ୍-ପ୍ରାଚୀନଯୋଗୀପୁତ୍ରଃ ସାଂଜୀବୀପୁତ୍ରାତ୍ସାଂଜୀବୀପୁତ୍ରଃ
ପ୍ରାଶ୍ନୀପୁତ୍ରାଦାସୁରିବାସିନଃ ପ୍ରାଶ୍ନୀପୁତ୍ର ଆସୁରାୟଣାଦାସୁରାୟଣ ଆସୁରେରାସୁରିଃ ।। ୨।।

ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟାଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଉଦ୍ଦାଲକାଦୂଦ୍ଦାଲକୋଽରୁଣାଦରୁଣ ଉପବେଶେରୁପବେଶିଃ କୁଶ୍ରେଃ
କୁଶ୍ରିର୍ବାଜଶ୍ରବସୋ ବାଜଶ୍ରବା ଜୀହ୍ୱାବତୋ ବାଧ୍ୟୋଗାଜ୍ଜୀହ୍ୱାବାନ୍ୱାଧ୍ୟୋଗୋଽସିତାଦ୍ୱାର୍ଷଗଣାଦସିତୋ
ବାର୍ଷଗଣୋ ହରିତାତ୍କଶ୍ୟପାଦ୍ଧରିତଃ କଶ୍ୟପଃ ଶିଲ୍ପାତ୍କଶ୍ୟପାଚ୍ଛିଲ୍ପଃ କଶ୍ୟପଃ କଶ୍ୟପାନ୍ନୈଧ୍ରୁବେଃ
କଶ୍ୟପୋ ନୈଧ୍ରୁବିର୍ବାଚୋ ବାଗମ୍ଭିଣ୍ୟାଃ ଅମ୍ଭିଣ୍ୟାଦିତ୍ୟାଦାଦିତ୍ୟାନୀମାନି ଶୁକ୍ଲାନି ୟଜୂଂଷି
ବାଜସନେୟେନ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟେନାଖ୍ୟାୟନ୍ତେ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ସମାନମା ସାଂଜୀବୀପୁତ୍ରାସ୍ରଂଜିବୀପୁତ୍ରୋ ମାଣ୍ଡୂକାୟନେର୍ମାଣ୍ଡୂକାୟନିର୍ମାଣ୍ଡବ୍ୟାନ୍ମାଣ୍ଡବ୍ୟଃ
କୌସ୍ରାକ୍ରୌସ୍ରୋ ମାହିତ୍ଥେର୍ମାହିତ୍ଥିର୍ବାମକକ୍ଷାୟଣାଦ୍ୱାମକକ୍ଷାୟଣଃ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟାଚ୍ଛାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋ
ବାସ୍ରୟାଦ୍ୱାସ୍ର୍ୟଃ କୁଶ୍ରେଃ କୁଶ୍ରିର୍ୟଜ୍ଞବଚସୋ ରାଜସ୍ତମ୍ବାୟନାଦ୍ୟଜ୍ଞବଚା
ରାଜସ୍ତମ୍ବାୟନସ୍ତୁରାକ୍ରାବଷେୟାତ୍ତୁରଃ କାବଷେୟଃ ପ୍ରଜାପତେଃ ପ୍ରଜାପତିର୍ବ୍ରହ୍ମଣୋ
ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱୟଂଭୁ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ।। ୪।।

।। ଇତି ଷଷ୍ଠାଧ୍ୟାୟେ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

।। ଇତି ବୃହଦାରଣ୍ୟକୋପନିଷଦି ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ଇତି ବାଜସନେୟକେ ବୃହଦାରଣ୍ୟକୋପନିଷତ୍ ସମାପ୍ତା ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତରୋପନିଷଦ

(Shvetaashvataropanishat / Shvetaashvataropanishada)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତରୋପନିଷତ୍ / ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତରୋପନିଷଦ

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ
।। ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୋ ବଦନ୍ତି ।।

କିଂ କାରଣଂ ବ୍ରହ୍ମ କୁତଃ ସ୍ମ ଜାତା ଜୀବାମ କେନ କ୍ୱ ଚ ସଂପ୍ରତିଷ୍ଠା ।
ଅଧିଷ୍ଠିତାଃ କେନ ସୁଖେତରେଷୁ ବର୍ତାମହେ ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ବ୍ୟବସ୍ଥାମ୍ ।। ୧।।

କାଲଃ ସ୍ୱଭାବୋ ନିୟତିର୍ୟଦୃଚ୍ଛା ଭୂତାନି ଯୋନିଃ ପୁରୁଷ ଇତି ଚିନ୍ତ୍ୟା ।
ସଂଯୋଗ ଏଷାଂ ନ ତ୍ୱାତ୍ମଭାବାଦାତ୍ମାପ୍ୟନୀଶଃ ସୁଖଦୁଃଖହେତୋଃ ।। ୨।।

ତେ ଧ୍ୟାନଯୋଗାନୁଗତା ଅପଶ୍ୟନ୍ଦେବାତ୍ମଶକ୍ତିଂ ସ୍ୱଗୁଣୈର୍ନିଗୂଢାମ୍ ।
ୟଃ କାରଣାନି ନିଖିଲାନି ତାନି କାଲାତ୍ମଯୁକ୍ତାନ୍ୟଧିତିଷ୍ଠତ୍ୟେକଃ ।। ୩।।

ତମେକନେମିଂ ତ୍ରିବୃତଂ ଷୋଡଶାନ୍ତଂ ଶତାର୍ଧାରଂ ବିଂଶତିପ୍ରତ୍ୟରାଭିଃ ।
ଅଷ୍ଟକୈଃ ଷଡ୍ଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈକପାଶଂ ତ୍ରିମାର୍ଗଭେଦଂ ଦ୍ୱିନିମିତ୍ତୈକମୋହମ୍ ।। ୪।।

ପଞ୍ଚସ୍ରୋତୋମ୍ବୁଂ ପଞ୍ଚଯୋନ୍ୟୁଗ୍ରବକ୍ରାଂ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣୋର୍ମିଂ ପଞ୍ଚବୁଦ୍ଧ୍ୟାଦିମୂଲାମ୍ ।
ପଞ୍ଚାବର୍ତାଂ ପଞ୍ଚଦୁଃଖୌଘବେଗାଂ ପଞ୍ଚାଶଦ୍-ଭେଦାଂ ପଞ୍ଚପର୍ବାମଧୀମଃ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବାଜୀବେ ସର୍ବସଂସ୍ଥେ ବୃହନ୍ତେ ଅସ୍ମିନ୍ହଂସୋ ଭ୍ରାମ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଚକ୍ରେ ।
ପୃଥଗାତ୍ମାନଂ ପ୍ରେରିତାରଂ ଚ ମତ୍ୱା ଜୁଷ୍ଟସ୍ତତସ୍ତେନାମୃତତ୍ୱମେତି ।। ୬।।

ଉଦ୍ଗୀତମେତତ୍ପରମଂ ତୁ ବ୍ରହ୍ମ ତସ୍ମିଂସ୍ତ୍ରୟଂ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠାଽକ୍ଷରଂ ଚ ।
ଅତ୍ରାନ୍ତରଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ବିଦିତ୍ୱା ଲୀନା ବ୍ରହ୍ମଣି ତତ୍ପରା ଯୋନିମୁକ୍ତାଃ ।। ୭।।

ସଂଯୁକ୍ତମେତତ୍କ୍ଷରମକ୍ଷରଂ ଚ ବ୍ୟକ୍ତାବ୍ୟକ୍ତଂ ଭରତେ ବିଶ୍ୱମୀଶଃ ।
ଅନୀଶଶ୍ଚାତ୍ମା ବଧ୍ୟତେ ଭୋକ୍ତୃଭାବାଜ୍ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଦେବଂ ମୁଚ୍ୟତେ ସର୍ବପାଶୈଃ ।। ୮।।

ଜ୍ଞାଜ୍ଞୌ ଦ୍ୱାବଜାବୀଶନୀଶାବଜା ହ୍ୟେକା ଭୋକ୍ତୃଭୋଗ୍ୟାର୍ଥଯୁକ୍ତା ।
ଅନନ୍ତଶ୍ଚାତ୍ମା ବିଶ୍ୱରୂପୋ ହ୍ୟକର୍ତା ତ୍ରୟଂ ଯଦା ବିନ୍ଦତେ ବ୍ରହ୍ମମେତତ୍ ।। ୯।।

କ୍ଷରଂ ପ୍ରଧାନମମୃତାକ୍ଷରଂ ହରଃ କ୍ଷରାତ୍ମାନାବୀଶତେ ଦେବ ଏକଃ ।
ତସ୍ୟାଭିଧ୍ୟାନାଦ୍ୟୋଜନାତ୍ତତ୍ତ୍ୱଭାବାଦ୍-ଭୂୟଶ୍ଚାନ୍ତେ ବିଶ୍ୱମାୟାନିବୃତ୍ତିଃ ।। ୧୦।।

ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଦେବଂ ସର୍ବପାଶାପହାନିଃ କ୍ଷୀଣୈଃ କ୍ଲେଶୈର୍ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁପ୍ରହାଣିଃ ।
ତସ୍ୟାଭିଧ୍ୟାନାତ୍ତୃତୀୟଂ ଦେହଭେଦେ ବିଶ୍ୱୈଶ୍ୱର୍ଯଂ କେବଲ ଆପ୍ତକାମଃ ।। ୧୧।।

ଏତଜ୍ଜ୍ଞେୟଂ ନିତ୍ୟମେବାତ୍ମସଂସ୍ଥଂ ନାତଃ ପରଂ ବେଦିତବ୍ୟଂ ହି କିଂଚିତ୍ ।
ଭୋକ୍ତା ଭୋଗ୍ୟଂ ପ୍ରେରିତାରଂ ଚ ମତ୍ୱା ସର୍ବଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ତ୍ରିବିଧଂ ବ୍ରହ୍ମମେତତ୍ ।। ୧୨।।

ବହ୍ୱୀର୍ଯଥା ଯୋନିଗତସ୍ୟ ମୂର୍ତିର୍ନ ଦୃଶ୍ୟତେ ନୈବ ଚ ଲିଙ୍ଗନାଶଃ ।
ସ ଭୂୟ ଏବେନ୍ଧନଯୋନିଗୃହ୍ୟସ୍ତଦ୍ୱୋଭୟଂ ବୈ ପ୍ରଣବେନ ଦେହେ ।। ୧୩।।

ସ୍ୱଦେହମରଣିଂ କୃତ୍ୱା ପ୍ରଣବଂ ଚୋତ୍ତରାରଣିମ୍ ।
ଧ୍ୟାନନିର୍ମଥନାଭ୍ୟାସାଦ୍ଦେବଂ ପଶ୍ୟେନ୍ନିଗୂଢବତ୍ ।। ୧୪।।

Not For Commercial Use

ତିଲେଷୁ ତୈଲଂ ଦଧିନୀବ ସର୍ପିରାପଃ ସ୍ରୋତଃସ୍ୱରଣୀଷୁ ଚାଗ୍ନିଃ ।
ଏବମାତ୍ମାତ୍ମନି ଗୃହ୍ୟତେଽସୌ ସତ୍ୟେନୈନଂ ତପସା ଯୋଽନୁପଶ୍ୟତି ।। ୧୫।।

ସର୍ବବ୍ୟାପିନମାତ୍ମାନଂ କ୍ଷୀରେ ସର୍ପିରିବାର୍ପିତମ୍ ।
ଆତ୍ମବିଦ୍ୟାତପୋମୂଲଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ପରମ୍ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ପରମିତି ।। ୧୬।।

।। ଇତି ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତରୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଯୁଞ୍ଜାନଃ ପ୍ରଥମଂ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱାୟ ସବିତା ଧିୟଃ ।
ଅଗ୍ନେର୍ଜ୍ୟୋତିର୍ନିଚାଯ୍ୟ ପୃଥିବ୍ୟା ଅଧ୍ୟାଭରତ୍ ।। ୧।।

ଯୁକ୍ତେନ ମନସା ବୟଂ ଦେବସ୍ୟ ସବିତୁଃ ସବେ ।
ସୁବର୍ଗେୟାୟ ଶକ୍ତ୍ୟା ।। ୨।।

ଯୁକ୍ତ୍ୱାୟ ମନସା ଦେବାନ୍ସୁବର୍ୟତୋ ଧିୟା ଦିବମ୍ ।
ବୃହଜ୍ଜ୍ୟୋତିଃ କରିଷ୍ୟତଃ ସବିତା ପ୍ରସୁବାତି ତାନ୍ ।। ୩।।

ଯୁଞ୍ଜତେ ମନ ଉତ ଯୁଞ୍ଜତେ ଧିୟୋ ବିପ୍ରା ବିପ୍ରସ୍ୟ ବୃହତୋ ବିପଶ୍ଚିତଃ ।
ବି ହୋତ୍ରା ଦଧେ ବୟୁନାବିଦେକ ଇନ୍ମହୀ ଦେବସ୍ୟ ସବିତୁଃ ପରିଷ୍ଟୁତିଃ ।। ୪।।

ଯୁଜେ ବାଂ ବ୍ରହ୍ମ ପୂର୍ବ୍ୟଂ ନମୋଭିର୍ବିଶ୍ଲୋକ ଏତୁ ପଥ୍ୟେବ ସୂରେଃ ।
ଶୃଣ୍ୱନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱେ ଅମୃତସ୍ୟ ପୁତ୍ରା ଆ ଯେ ଧାମାନି ଦିବ୍ୟାନି ତସ୍ଥୁଃ ।। ୫।।

ଅଗ୍ନିର୍ଯତ୍ରାଭିମଥ୍ୟତେ ବାୟୁର୍ଯତ୍ରାଧିରୁଧ୍ୟତେ ।
ସୋମୋ ଯତ୍ରାତିରିଚ୍ୟତେ ତତ୍ର ସଂଜାୟତେ ମନଃ ।। ୬।।

Not For Commercial Use

ସବିତ୍ରା ପ୍ରସବେନ ଜୁଷେତ ବ୍ରହ୍ମ ପୂର୍ବ୍ୟମ୍ ।
ୟତ୍ର ୟୋନିଂ କୃଣବସେ ନ ହି ତେ ପୂର୍ତମକ୍ଷିପତ୍ ।। ୭।।

ତ୍ରିରୁନ୍ନତଂ ସ୍ଥାପ୍ୟ ସମଂ ଶରୀରଂ ହୃଦୀନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ମନସା ସଂନିବେଶ୍ୟ ।
ବ୍ରହ୍ମୋଡୁପେନ ପ୍ରତରେତ ବିଦ୍ୱାନ୍-ସ୍ରୋତାଂସି ସର୍ବାଣି ଭୟାବହାନି ।। ୮।।

ପ୍ରାଣାନ୍ପ୍ରପୀଡ୍ୟେହ ସଂୟୁକ୍ତଚେଷ୍ଟଃ କ୍ଷୀଣେ ପ୍ରାଣେ ନାସିକୟୋଚ୍ଛ୍ୱସୀତ ।
ଦୁଷ୍ଟାଶ୍ୱୟୁକ୍ତମିବ ବାହମେନଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ମନୋ ଧାରୟେତାପ୍ରମତ୍ତଃ ।। ୯।।

ସମେ ଶୁଚୌ ଶର୍କରାବହ୍ନିବାଲୁକାବିବର୍ଜିତେ ଶବ୍ଦଜଲାଶ୍ରୟାଦିଭିଃ ।
ମନୋନୁକୂଲେ ନ ତୁ ଚକ୍ଷୁପୀଡନେ ଗୁହାନିବାତାଶ୍ରୟଣେ ପ୍ରୟୋଜୟେତ୍ ।। ୧୦।।

ନୀହାରଧୂମାର୍କାନିଲାନଲାନାଂ ଖଦ୍ୟୋତବିଦ୍ୟୁତ୍ସ୍ଫଟିକଶଶୀନାମ୍ ।
ଏତାନି ରୂପାଣି ପୁରଃସରାଣି ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟଭିବ୍ୟକ୍ତିକରାଣି ୟୋଗେ ।। ୧୧।।

ପୃଥିବ୍ୟପ୍ତେଜୋଽନିଲଖେ ସମୁତ୍ଥିତେ ପଞ୍ଚାତ୍ମକେ ୟୋଗଗୁଣେ ପ୍ରବୃତ୍ତେ ।
ନ ତସ୍ୟ ରୋଗୋ ନ ଜରା ନ ମୃତ୍ୟୁଃ ପ୍ରାପ୍ତସ୍ୟ ୟୋଗାଗ୍ନିମୟଂ ଶରୀରମ୍ ।। ୧୨।।

ଲଘୁତ୍ୱମାରୋଗ୍ୟମଲୋଲୁପତ୍ୱଂ ବର୍ଣପ୍ରସାଦଂ ସ୍ୱରସୌଷ୍ଠବଂ ଚ ।
ଗନ୍ଧଃ ଶୁଭୋ ମୂତ୍ରପୁରୀଷମଲ୍ପଂ ୟୋଗପ୍ରବୃତ୍ତିଂ ପ୍ରଥମାଂ ବଦନ୍ତି ।। ୧୩।।

ୟଥୈବ ବିମ୍ବଂ ମୃଦୟୋପଲିପ୍ତଂ ତେଜୋମୟଂ ଭ୍ରାଜତେ ତତ୍ସୁଧାନ୍ତମ୍ ।
ତଦ୍ୱାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ପ୍ରସମୀକ୍ଷ୍ୟ ଦେହୀ ଏକଃ କୃତାର୍ଥୋ ଭବତେ ବୀତଶୋକଃ ।। ୧୪।।

ୟଦାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱେନ ତୁ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ଦୀପୋପମେନେହ ୟୁକ୍ତଃ ପ୍ରପଶ୍ୟେତ୍ ।
ଅଜଂ ଧ୍ରୁବଂ ସର୍ବତତ୍ତ୍ୱୈର୍ବିଶୁଦ୍ଧଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଦେବଂ ମୁଚ୍ୟତେ ସର୍ବପାଶୈଃ ।। ୧୫।।

Not For Commercial Use

ଏଷ ହ ଦେବଃ ପ୍ରଦିଶୋଽନୁ ସର୍ବାଃ ପୂର୍ବୋ ହ ଜାତଃ ସ ଉ ଗର୍ଭେ ଅନ୍ତଃ ।
ସ ଏବ ଜାତଃ ସ ଜନିଷ୍ୟମାଣଃ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍-ଜନାଂସ୍ତିଷ୍ଠତି ସର୍ବତୋମୁଖଃ ।। ୧୬।।

ଯୋ ଦେବୋ ଅଗ୍ନୌ ଯୋଽପ୍ସୁ ଯୋ ବିଶ୍ୱଂ ଭୁବନମାବିବେଶ ।
ଯ ଓଷଧୀଷୁ ଯୋ ବନସ୍ପତିଷୁ ତସ୍ମୈ ଦେବାୟ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୭।।

।। ଇତି ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତରୋପନିଷସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଯ ଏକୋ ଜାଲବାନୀଶତ ଈଶନୀଭିଃ ସର୍ବାଁଲ୍ଲୋକାନୀଶତ ଈଶନୀଭିଃ ।
ଯ ଏବୈକ ଉଦ୍-ଭବେ ସଂଭବେ ଚ ଯ ଏତଦ୍ୱିଦୁରମୃତାସ୍ତେ ଭବନ୍ତି ।। ୧।।

ଏକୋ ହି ରୁଦ୍ରୋ ନ ଦ୍ୱିତୀୟାୟ ତସ୍ଥୁର୍ୟ ଇମାଁଲ୍ଲୋକାନୀଶତ ଈଶନୀଭିଃ ।
ପ୍ରତ୍ୟଙ୍-ଜନାଂସ୍ତିଷ୍ଠତି ସଂଚୁକୋପାନ୍ତକାଲେ ସଂସୃଜ୍ୟ ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନି ଗୋପାଃ ।। ୨।।

ବିଶ୍ୱତଶ୍ଚକ୍ଷୁରୁତ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖୋ ବିଶ୍ୱତୋବାହୁରୁତ ବିଶ୍ୱତସ୍ପାତ୍ ।
ସଂ ବାହୁଭ୍ୟାଂ ଧମତି ସଂ ପତତ୍ରୈର୍ଦ୍ୟାବାଭୂମୀ ଜନୟନ୍ଦେବ ଏକଃ ।। ୩।।

ଯୋ ଦେବାନାଂ ପ୍ରଭବଶ୍ଚୋଦ୍-ଭବଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱାଧିପୋ ରୁଦ୍ରୋ ମହର୍ଷିଃ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଂ ଜନୟାମାସ ପୂର୍ବଂ ସ ନୋ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ଶୁଭୟା ସଂଯୁନକ୍ତୁ ।। ୪।।

ଯା ତେ ରୁଦ୍ର ଶିବା ତନୂରଘୋରାଽପାପକାଶିନୀ ।
ତୟା ନସ୍ତନୁବା ଶଂତମୟା ଗିରିଶନ୍ତାଭିଚାକଶୀହି ।। ୫।।

ଯାମିଷୁଂ ଗିରିଶନ୍ତ ହସ୍ତେ ବିଭର୍ଷ୍ୟସ୍ତବେ ।
ଶିବାଂ ଗିରିତ୍ର ତାଂ କୁରୁ ମା ହିଂସୀଃ ପୁରୁଷଂ ଜଗତ୍ ।। ୬।।

Not For Commercial Use

ତତଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମପରଂ ବୃହନ୍ତଂ ଯଥାନିକାୟଂ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ଗୂଢମ୍ ।
ବିଶ୍ୱସୈ୍ୟକଂ ପରିବେଷ୍ଟିତାରମୀଶଂ ତଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱାଽମୃତା ଭବନ୍ତି ।। ୭।।

ବେଦାହମେତଂ ପୁରୁଷଂ ମହାନ୍ତମାଦିତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣଂ ତମସଃ ପରସ୍ତାତ୍ ।
ତମେବ ବିଦିତ୍ୱାଽତିମୃତ୍ୟୁମେତି ନାନ୍ୟଃ ପନ୍ଥା ବିଦ୍ୟତେଽୟନାୟ ।। ୮।।

ଯସ୍ମାତ୍ପରଂ ନାପରମସ୍ତି କିଂଚିଦ୍ୟସ୍ମାନ୍ନାଣୀୟୋ ନ ଜ୍ୟାୟୋଽସ୍ତି କଶ୍ଚିତ୍ ।
ବୃକ୍ଷ ଇବ ସ୍ତବ୍ଧୋ ଦିବି ତିଷ୍ଠତ୍ୟେକସ୍ତେନେଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ପୁରୁଷେଣ ସର୍ବମ୍ ।। ୯।।

ତତୋ ଯଦୁତ୍ତରତତଂ ତଦରୂପମନାମୟମ୍ ।
ଯ ଏତଦ୍ବିଦୁରମୃତାସ୍ତେ ଭବନ୍ତ୍ୟଥେତରେ ଦୁଃଖମେବାପିୟନ୍ତି ।। ୧୦।।

ସର୍ବାନନଶିରୋଗ୍ରୀବଃ ସର୍ବଭୂତଗୁହାଶୟଃ ।
ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ସ ଭଗବାଂସ୍ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବଗତଃ ଶିବଃ ।। ୧୧।।

ମହାନ୍ପ୍ରଭୁର୍ବୈ ପୁରୁଷଃ ସତ୍ତ୍ୱସୈ୍ୟଷ ପ୍ରବର୍ତକଃ ।
ସୁନିର୍ମଲାମିମାଂ ପ୍ରାପ୍ତିମୀଶାନୋ ଜ୍ୟୋତିରବ୍ୟୟଃ ।। ୧୨।।

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରଃ ପୁରୁଷୋଽନ୍ତରାତ୍ମା ସଦା ଜନାନାଂ ହୃଦୟେ ସଂନିବିଷ୍ଟଃ ।
ହୃଦା ମନ୍ୱୀଶୋ ମନସାଭିକ୍ଲୃପ୍ତୋ ଯ ଏତଦ୍ବିଦୁରମୃତାସ୍ତେ ଭବନ୍ତି ।। ୧୩।।

ସହସ୍ରଶୀର୍ଷା ପୁରୁଷଃ ସହସ୍ରାକ୍ଷଃ ସହସ୍ରପାତ୍ ।
ସ ଭୂମିଂ ବିଶ୍ୱତୋ ବୃତ୍ୱାଽତ୍ୟତିଷ୍ଠଦ୍ଦଶାଙ୍ଗୁଲମ୍ ।। ୧୪।।

ପୁରୁଷ ଏବେଦଂ ସର୍ବଂ ଯଦ୍-ଭୂତଂ ଯଚ୍ଚ ଭବ୍ୟମ୍ ।
ଉତାମୃତତ୍ୱସୈ୍ୟଶାନୋ ଯଦନ୍ନେନାତିରୋହତି ।। ୧୫।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବତଃପାଣିପାଦଂ ତତ୍ସର୍ବତୋଽକ୍ଷିଶିରୋମୁଖମ୍ ।
ସର୍ବତଃଶ୍ରୁତିମଲ୍ଲୋକେ ସର୍ବମାବୃତ୍ୟ ତିଷ୍ଠତି ।। ୧୬।।

ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଣାଭାସଂ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟବିବର୍ଜିତମ୍ ।
ସର୍ବସ୍ୟ ପ୍ରଭୁମୀଶାନଂ ସର୍ବସ୍ୟ ଶରଣଂ ବୃହତ୍ ।। ୧୭।।

ନବଦ୍ୱାରେ ପୁରେ ଦେହୀ ହଂସୋ ଲେଲାୟତେ ବହିଃ ।
ବଶୀ ସର୍ବସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ ସ୍ଥାବରସ୍ୟ ଚରସ୍ୟ ଚ ।। ୧୮।।

ଅପାଣିପାଦୋ ଜବନୋ ଗ୍ରହୀତା ପଶ୍ୟତ୍ୟଚକ୍ଷୁଃ ସ ଶୃଣୋତ୍ୟକର୍ଣ୍ଣଃ ।
ସ ବେତ୍ତି ବେଦ୍ୟଂ ନ ଚ ତସ୍ୟାସ୍ତି ବେତ୍ତା ତମାହୁରଗ୍ର୍ୟଂ ପୁରୁଷଂ ମହାନ୍ତମ୍ ।। ୧୯।।

ଅଣୋରଣୀୟାନ୍ମହତୋ ମହୀୟାନାତ୍ମା ଗୁହାୟାଂ ନିହିତୋଽସ୍ୟ ଜନ୍ତୋଃ ।
ତମକ୍ରତୁଂ ପଶ୍ୟତି ବୀତଶୋକୋ ଧାତୁଃ ପ୍ରସାଦାନ୍ମହିମାନମୀଶମ୍ ।। ୨୦।।

ବେଦାହମେତମଜରଂ ପୁରାଣଂ ସର୍ବାତ୍ମାନଂ ସର୍ବଗତଂ ବିଭୁତ୍ୱାତ୍ ।
ଜନ୍ମନିରୋଧଂ ପ୍ରବଦନ୍ତି ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୋ ହି ପ୍ରବଦନ୍ତି ନିତ୍ୟମ୍ ।। ୨୧।।

।। ଇତି ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତରୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ୟ ଏକୋଽବର୍ଣ୍ଣୋ ବହୁଧା ଶକ୍ତିଯୋଗାଦ୍ୱର୍ଣ୍ଣାନନେକାନ୍ନିହିତାର୍ଥୋ ଦଧାତି ।
ବି ଚୈତି ଚାନ୍ତେ ବିଶ୍ୱମାଦୌ ଚ ଦେବଃ ସ ନୋ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ଶୁଭୟା ସଂଯୁନକ୍ତୁ ।। ୧।।

ତଦେବାଗ୍ନିସ୍ତଦାଦିତ୍ୟସ୍ତଦ୍ୱାୟୁସ୍ତଦୁ ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ।
ତଦେବ ଶୁକ୍ରଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତଦାପସ୍ତତ୍-ପ୍ରଜାପତିଃ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

ତ୍ୱଂ ସ୍ତ୍ରୀ ତ୍ୱଂ ପୁମାନସି ତ୍ୱଂ କୁମାର ଉତ ବା କୁମାରୀ ।
ତ୍ୱଂ ଜୀର୍ଣ୍ଣୋ ଦଣ୍ଡେନ ବଞ୍ଚସି ତ୍ୱଂ ଜାତୋ ଭବସି ବିଶ୍ୱତୋମୁଖଃ ।। ୩।।

ନୀଲଃ ପତଙ୍ଗୋ ହରିତୋ ଲୋହିତାକ୍ଷସ୍ତଡିଦ୍ଗର୍ଭ ଋତବଃ ସମୁଦ୍ରାଃ ।
ଅନାଦିମତ୍ତ୍ୱଂ ବିଭୁତ୍ୱେନ ବର୍ତସେ ଯତୋ ଜାତାନି ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।। ୪।।

ଅଜାମେକାଂ ଲୋହିତଶୁକ୍ଲକୃଷ୍ଣାଂ ବହ୍ୱୀଃ ପ୍ରଜାଃ ସୃଜମାନାଂ ସରୂପାଃ ।
ଅଜୋ ହ୍ୟେକୋ ଜୁଷମାଣୋଽନୁଶେତେ ଜହାତ୍ୟେନାଂ ଭୁକ୍ତଭୋଗାମଜୋଽନ୍ୟଃ ।। ୫।।

ଦ୍ୱା ସୁପର୍ଣ୍ଣା ସଯୁଜା ସଖାୟା ସମାନଂ ବୃକ୍ଷଂ ପରିଷସ୍ୱଜାତେ ।
ତୟୋରନ୍ୟଃ ପିପ୍ପଲଂ ସ୍ୱାଦ୍ୱତ୍ତ୍ୟନଶ୍ନନ୍ନନ୍ୟୋ ଅଭିଚାକଶୀତି ।। ୬।।

ସମାନେ ବୃକ୍ଷେ ପୁରୁଷୋ ନିମଗ୍ନୋଽନୀଶୟା ଶୋଚତି ମୁହ୍ୟମାନଃ ।
ଜୁଷ୍ଟଂ ଯଦା ପଶ୍ୟତ୍ୟନ୍ୟମୀଶମସ୍ୟ ମହିମାନମିତି ବୀତଶୋକଃ ।। ୭।।

ଋଚୋ ଅକ୍ଷରେ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ୟସ୍ମିନ୍ଦେବା ଅଧି ବିଶ୍ୱେ ନିଷେଦୁଃ ।
ଯସ୍ତଂ ନ ବେଦ କିମୃଚା କରିଷ୍ୟତି ଯ ଇତ୍ତଦ୍ୱିଦୁସ୍ତ ଇମେ ସମାସତେ ।। ୮।।

ଛନ୍ଦାଂସି ଯଜ୍ଞାଃ କ୍ରତବୋ ବ୍ରତାନି ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ଯଚ୍ଚ ବେଦା ବଦନ୍ତି ।
ଅସ୍ମାନ୍ମାୟୀ ସୃଜତେ ବିଶ୍ୱମେତତ୍ତସ୍ମିଂଶ୍ଚାନ୍ୟୋ ମାୟୟା ସଂନିରୁଦ୍ଧଃ ।। ୯।।

ମାୟାଂ ତୁ ପ୍ରକୃତିଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ମାୟିନଂ ଚ ମହେଶ୍ୱରମ୍ ।
ତସ୍ୟାବୟବଭୂତୈସ୍ତୁ ବ୍ୟାପ୍ତଂ ସର୍ବମିଦଂ ଜଗତ୍ ।। ୧୦।।

ଯୋ ଯୋନିଂ ଯୋନିମଧିତିଷ୍ଠତ୍ୟେକୋ ଯସ୍ମିନ୍ନିଦଂ ସ ଚ ବି ଚୈତି ସର୍ବମ୍ ।
ତମୀଶାନଂ ବରଦଂ ଦେବମୀଡ୍ୟଂ ନିଚାୟ୍ୟେମାଂ ଶାନ୍ତିମତ୍ୟନ୍ତମେତି ।। ୧୧।।

Not For Commercial Use

ଯୋ ଦେବାନାଂ ପ୍ରଭବଶ୍ଚୋଦ୍-ଭବଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱାଧିପୋ ରୁଦ୍ରୋ ମହର୍ଷିଃ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଂ ପଶ୍ୟତ ଜାୟମାନଂ ସ ନୋ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ଶୁଭୟା ସଂଯୁନକ୍ତୁ ।। ୧୨।।

ଯୋ ଦେବାନାମଧିପୋ ଯସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକା ଅଧିଶ୍ରିତାଃ ।
ଯ ଈଶେ ଅସ୍ୟ ଦ୍ୱିପଦଶ୍ଚତୁଷ୍ପଦଃ କସ୍ମୈ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ।। ୧୩।।

ସୂକ୍ଷ୍ମାତିସୂକ୍ଷ୍ମଂ କଲିଲସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ସ୍ରଷ୍ଟାରମନେକରୂପମ୍ ।
ବିଶ୍ୱସ୍ୟୈକଂ ପରିବେଷ୍ଟିତାରଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଶିବଂ ଶାନ୍ତିମତ୍ୟନ୍ତମେତି ।। ୧୪।।

ସ ଏବ କାଲେ ଭୁବନସ୍ୟ ଗୋପ୍ତା ବିଶ୍ୱାଧିପଃ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ଗୂଢଃ ।
ଯସ୍ମିନ୍ୟୁକ୍ତା ବ୍ରହ୍ମର୍ଷୟୋ ଦେବତାଶ୍ଚ ତମେବଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ମୃତ୍ୟୁପାଶାଂଶ୍ଚିନତ୍ତି ।। ୧୫।।

ଘୃତାତ୍ପରଂ ମଣ୍ଡମିବାତିସୂକ୍ଷ୍ମଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଶିବଂ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ଗୂଢମ୍ ।
ବିଶ୍ୱସ୍ୟୈକଂ ପରିବେଷ୍ଟିତାରଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଦେବଂ ମୁଚ୍ୟତେ ସର୍ବପାଶୈଃ ।। ୧୬।।

ଏଷ ଦେବୋ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ମହାତ୍ମା ସଦା ଜନାନାଂ ହୃଦୟେ ସଂନିବିଷ୍ଟଃ ।
ହୃଦା ମନୀଷା ମନସାଽଭିକ୍ଲୃପ୍ତୋ ଯ ଏତଦ୍ୱିଦୁରମୃତାସ୍ତେ ଭବନ୍ତି ।। ୧୭।।

ଯଦାଽତମସ୍ତନ୍ନ ଦିବା ନ ରାତ୍ରିର୍ନ ସନ୍ନ ଚାସଚ୍ଛିବ ଏବ କେବଲଃ ।
ତଦକ୍ଷରଂ ତତ୍ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟଂ ପ୍ରଜ୍ଞା ଚ ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରସୃତା ପୁରାଣୀ ।। ୧୮।।

ନୈନମୂର୍ଧ୍ୱଂ ନ ତିର୍ୟଞ୍ଚଂ ନ ମଧ୍ୟେ ପରିଜଗ୍ରଭତ୍ ।
ନ ତସ୍ୟ ପ୍ରତିମା ଅସ୍ତି ଯସ୍ୟ ନାମ ମହଦ୍ୟଶଃ ।। ୧୯।।

ନ ସଂଦୃଶେ ତିଷ୍ଠତି ରୂପମସ୍ୟ ନ ଚକ୍ଷୁଷା ପଶ୍ୟତି କଶ୍ଚନୈନମ୍ ।
ହୃଦା ହୃଦିସ୍ଥଂ ମନସା ଯ ଏନମେବଂ ବିଦୁରମୃତାସ୍ତେ ଭବନ୍ତି ।। ୨୦।।

Not For Commercial Use

ଅଜାତ ଇତ୍ୟେବଂ କଶ୍ଚିଦ୍-ଭୀରୁଃ ପ୍ରପଦ୍ୟତେ ।
ରୁଦ୍ର ୟତ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣଂ ମୁଖଂ ତେନ ମାଂ ପାହି ନିତ୍ୟମ୍ ।। ୨୧।।

ମା ନସ୍ତୋକେ ତନୟେ ମା ନ ଆୟୁଷି ମା ନୋ ଗୋଷୁ ମା ନୋ ଅଶ୍ୱେଷୁ ରୀରିଷଃ ।
ବୀରାନ୍ମା ନୋ ରୁଦ୍ର ଭାମିତୋ ବଧୀର୍ହବିଷ୍ମନ୍ତଃ ସଦାମିତ୍ତ୍ୱା ହବାମହେ ।। ୨୨।।

।। ଇତି ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତରୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଦ୍ୱେ ଅକ୍ଷରେ ବ୍ରହ୍ମପରେ ତ୍ୱନନ୍ତେ ବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟେ ନିହିତେ ୟତ୍ର ଗୂଢେ ।
କ୍ଷରଂ ତ୍ୱବିଦ୍ୟା ହ୍ୟମୃତଂ ତୁ ବିଦ୍ୟା ବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟେ ଈଶତେ ୟସ୍ତୁ ସୋଽନ୍ୟଃ ।। ୧।।

ୟୋ ୟୋନିଂ ୟୋନିମଧିତିଷ୍ଠତ୍ୟେକୋ ବିଶ୍ୱାନି ରୂପାଣି ୟୋନୀଶ୍ଚ ସର୍ବାଃ ।
ଋଷିଂ ପ୍ରସୂତଂ କପିଲଂ ୟସ୍ତମଗ୍ରେ ଜ୍ଞାନୈର୍ବିଭର୍ତି ଜାୟମାନଂ ଚ ପଶ୍ୟେତ୍ ।। ୨।।

ଏକୈକ ଜାଲଂ ବହୁଧା ବିକୁର୍ବନ୍ନସ୍ମିନ୍-କ୍ଷେତ୍ରେ ସଂହରତ୍ୟେଷ ଦେବଃ ।
ଭୂୟଃ ସୃଷ୍ଟ୍ୱା ପତୟସ୍ତଥେଶଃ ସର୍ବାଧିପତ୍ୟଂ କୁରୁତେ ମହାତ୍ମା ।। ୩।।

ସର୍ବା ଦିଶ ଊର୍ଧ୍ୱମଧଶ୍ଚ ତିର୍ୟକ୍ପ୍ରକାଶୟନ୍ଭ୍ରାଜତେ ୟଦ୍ୱନଡ୍ୱାନ୍ ।
ଏବଂ ସ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍-ବରେଣ୍ୟୋ ୟୋନିସ୍ୱଭାବାନଧିତିଷ୍ଠତ୍ୟେକଃ ।। ୪।।

ୟଚ୍ଚ ସ୍ୱଭାବଂ ପଚତି ବିଶ୍ୱୟୋନିଃ ପାଚ୍ୟାଂଶ୍ଚ ସର୍ବାନ୍ପରିଣାମୟେଦ୍ୟଃ ।
ସର୍ବମେତଦ୍ବିଶ୍ୱମଧିତିଷ୍ଠତ୍ୟେକୋ ଗୁଣାଂଶ୍ଚ ସର୍ବାନ୍-ବିନିୟୋଜୟେଦ୍ୟଃ ।। ୫।।

ତଦ୍-ବେଦଗୁହ୍ୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଗୂଢଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମା ବେଦତେ ବ୍ରହ୍ମୟୋନିମ୍ ।
ୟେ ପୂର୍ବଂଦେବା ଋଷୟଶ୍ଚ ତଦ୍ବିଦୁସ୍ତେ ତନ୍ମୟା ଅମୃତା ବୈ ବଭୂବୁଃ ।।୬।।

Not For Commercial Use

ଗୁଣାନ୍ୱୟୋ ୟଃ ଫଲକର୍ମକର୍ତା କୃତସ୍ୟ ତସ୍ୈୟବ ସ ଚୋପଭୋକ୍ତା ।
ସ ବିଶ୍ୱରୂପସ୍ତ୍ରିଗୁଣସ୍ତ୍ରିବର୍ତ୍ମା ପ୍ରାଣାଧିପଃ ସଂଚରତି ସ୍ୱକର୍ମଭିଃ ।। ୭।।

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରୋ ରବିତୁଲ୍ୟରୂପଃ ସଂକଲ୍ପାହଂକାରସମନ୍ୱିତୋ ୟଃ ।
ବୁଦ୍ଧେର୍ଗୁଣେନାତ୍ମଗୁଣେନ ଚୈବ ଆରାଗ୍ରମାତ୍ରୋ ହ୍ୟପରୋଽପି ଦୃଷ୍ଟଃ ।। ୮।।

ବାଲାଗ୍ରଶତଭାଗସ୍ୟ ଶତଧା କଲ୍ପିତସ୍ୟ ଚ ।
ଭାଗୋ ଜୀବଃ ସ ବିଜ୍ଞେୟଃ ସ ଚାନନ୍ତ୍ୟାୟ କଲ୍ପତେ ।। ୯।।

ନୈବ ସ୍ତ୍ରୀ ନ ପୁମାନେଷ ନ ଚୈବାୟଂ ନପୁଂସକଃ ।
ୟଦ୍ୟଚ୍ଛରୀରମାଦତ୍ତେ ତେନ ତେନ ସ ରକ୍ଷ୍ୟତେ ।। ୧୦।।

ସଂକଲ୍ପନସ୍ପର୍ଶନଦୃଷ୍ଟିମୋହୈର୍ଗ୍ରାସାଂବୁବୃଷ୍ଟ୍ୟା ଚାତ୍ମବିବୃଦ୍ଧିଜନ୍ମ ।
କର୍ମାନୁଗାନ୍ୟନୁକ୍ରମେଣ ଦେହୀ ସ୍ଥାନେଷୁ ରୂପାଣ୍ୟଭିସଂପ୍ରପଦ୍ୟତେ ।। ୧୧।।

ସ୍ଥୂଲାନି ସୂକ୍ଷ୍ମାଣି ବହୂନି ଚୈବ ରୂପାଣି ଦେହୀ ସ୍ୱଗୁଣୈର୍ବୃଣୋତି ।
କ୍ରିୟାଗୁଣୈରାତ୍ମଗୁଣୈଶ୍ଚ ତେଷାଂ ସଂୟୋଗହେତୁରପରୋଽପି ଦୃଷ୍ଟଃ ।। ୧୨।।

ଅନାଦ୍ୟନନ୍ତଂ କଲିଲସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ସ୍ରଷ୍ଟାରମନେକରୂପମ୍ ।
ବିଶ୍ୱସ୍ୈୟକଂ ପରିବେଷ୍ଟିତାରଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଦେବଂ ମୁଚ୍ୟତେ ସର୍ବପାଶୈଃ ।। ୧୩।।

ଭାବଗ୍ରାହ୍ୟମନୀଡ୍ୟାଖ୍ୟଂ ଭାବାଭାବକରଂ ଶିବମ୍ ।
କଲାସର୍ଗକରଂ ଦେବଂ ୟେ ବିଦୁସ୍ତେ ଜହୁସ୍ତନୁମ୍ ।। ୧୪।।

।। ଇତି ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତରୋପନିଷତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ସ୍ୱଭାବମେକେ କବୟୋ ବଦନ୍ତି କାଲଂ ତଥାନ୍ୟେ ପରିମୁହ୍ୟମାନାଃ ।
ଦେବସ୍ୟୈଷ ମହିମା ତୁ ଲୋକେ ୟେନେଦଂ ଭ୍ରାମ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଚକ୍ରମ୍ ।। ୧।।

ୟେନାବୃତଂ ନିତ୍ୟମିଦଂ ହି ସର୍ବଂ ଜ୍ଞଃ କାଲକାରୋ ଗୁଣୀ ସର୍ବବିଦ୍ୟଃ ।
ତେନେଶିତଂ କର୍ମ ବିବର୍ତତେ ହ ପୃଥିବ୍ୟାପ୍ୟତେଜୋଽନିଲଖାନି ଚିନ୍ତ୍ୟମ୍ ।। ୨।।

ତତ୍କର୍ମ କୃତ୍ୱା ବିନିବର୍ତ୍ୟ ଭୂୟସ୍ତତ୍ତ୍ୱସ୍ୟ ତାତ୍ତ୍ୱେନ ସମେତ୍ୟ ୟୋଗମ୍ ।
ଏକେନ ଦ୍ୱାଭ୍ୟାଂ ତ୍ରିଭିରଷ୍ଟଭିର୍ବା କାଲେନ ଚୈବାତ୍ମଗୁଣୈଶ୍ଚ ସୂକ୍ଷ୍ମୈଃ ।। ୩।।

ଆରଭ୍ୟ କର୍ମାଣି ଗୁଣାନ୍ୱିତାନି ଭାବାଂଶ୍ଚ ସର୍ବାନ୍ୱିନିୟୋଜୟେଦ୍ୟଃ ।
ତେଷାମଭାବେ କୃତକର୍ମନାଶଃ କର୍ମକ୍ଷୟେ ୟାତି ସ ତତ୍ତ୍ୱତୋଽନ୍ୟଃ ।। ୪।।

ଆଦିଃ ସ ସଂୟୋଗନିମିତ୍ତହେତୁଃ ପରସ୍ତ୍ରିକାଲାଦକଲୋଽପି ଦୃଷ୍ଟଃ ।
ତଂ ବିଶ୍ୱରୂପଂ ଭବଭୂତମୀଡ୍ୟଂ ଦେବଂ ସ୍ୱଚିତ୍ତସ୍ଥମୁପାସ୍ୟ ପୂର୍ବମ୍ ।। ୫।।

ସ ବୃକ୍ଷକାଲାକୃତିଭିଃ ପରୋଽନ୍ୟୋ ୟସ୍ମାତ୍-ପ୍ରପଞ୍ଚଃ ପରିବର୍ତତେଽୟମ୍ ।
ଧର୍ମାବହଂ ପାପନୁଦଂ ଭଗେଶଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱାତ୍ମସ୍ଥମମୃତଂ ବିଶ୍ୱଧାମ ।। ୬।।

ତମୀଶ୍ୱରାଣାଂ ପରମଂ ମହେଶ୍ୱରଂ ତଂ ଦେବତାନାଂ ପରମଂ ଚ ଦୈବତମ୍ ।
ପତିଂ ପତୀନାଂ ପରମଂ ପରସ୍ତାଦ୍ୱିଦାମ ଦେବଂ ଭୁବନେଶମୀଡ୍ୟମ୍ ।। ୭।।

ନ ତସ୍ୟ କାର୍ୟଂ କରଣଂ ଚ ବିଦ୍ୟତେ ନ ତତ୍ସମଶ୍ଚାଭ୍ୟଧିକଶ୍ଚ ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ପରାଽସ୍ୟ ଶକ୍ତିର୍ବିବିଧୈବ ଶ୍ରୂୟତେ ସ୍ୱାଭାବିକୀ ଜ୍ଞାନବଲକ୍ରିୟା ଚ ।। ୮।।

ନ ତସ୍ୟ କଶ୍ଚିତ୍ପତିରସ୍ତି ଲୋକେ ନ ଚେଶିତା ନୈବ ଚ ତସ୍ୟ ଲିଙ୍ଗମ୍ ।
ସ କାରଣଂ କରଣାଧିପାଧିପୋ ନ ଚାସ୍ୟ କଶ୍ଚିଜ୍ଜନିତା ନ ଚାଧିପଃ ।। ୯।।

Not For Commercial Use

ଯସ୍ତନ୍ତୁର୍ଣ୍ଣନାଭ ଇବ ତନ୍ତୁଭିଃ ପ୍ରଧାନଜୈଃ ସ୍ୱଭାବତୋ ଦେବ ଏକଃ ସ୍ୱମାବୃଣୋତ୍ ।
ସ ନୋ ଦଧାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାପ୍ୟୟମ୍ ।। ୧୦।।

ଏକୋ ଦେବଃ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ଗୂଢଃ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା ।
କର୍ମାଧ୍ୟକ୍ଷଃ ସର୍ବଭୂତାଧିବାସଃ ସାକ୍ଷୀ ଚେତା କେବଲୋ ନିର୍ଗୁଣଶ୍ଚ ।। ୧୧।।

ଏକୋ ବଶୀ ନିଷ୍କ୍ରିୟାଣାଂ ବହୂନାମେକଂ ବୀଜଂ ବହୁଧା ଯଃ କରୋତି ।
ତମାତ୍ମସ୍ଥଂ ଯେଽନୁପଶ୍ୟନ୍ତି ଧୀରାସ୍ତେଷାଂ ସୁଖଂ ଶାଶ୍ୱତଂ ନେତରେଷାମ୍ ।। ୧୨।।

ନିତ୍ୟୋ ନିତ୍ୟାନାଂ ଚେତନଶ୍ଚେତନାନାମେକୋ ବହୂନାଂ ଯୋ ବିଦଧାତି କାମାନ୍ ।
ତତ୍କାରଣଂ ସାଂଖ୍ୟଯୋଗାଧିଗମ୍ୟଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଦେବଂ ମୁଚ୍ୟତେ ସର୍ବପାଶୈଃ ।। ୧୩।।

ନ ତତ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଭାତି ନ ଚନ୍ଦ୍ରତାରକଂ ନେମା ବିଦ୍ୟୁତୋ ଭାନ୍ତି କୁତୋଽୟମଗ୍ନିଃ ।
ତମେବ ଭାନ୍ତମନୁଭାତି ସର୍ବଂ ତସ୍ୟ ଭାସା ସର୍ବମିଦଂ ବିଭାତି ।। ୧୪।।

ଏକୋ ହଂସଃ ଭୁବନସ୍ୟାସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ସ ଏବାଗ୍ନିଃ ସଲିଲେ ସଂନିବିଷ୍ଟଃ ।
ତମେବ ବିଦିତ୍ୱାତି ମୃତ୍ୟୁମେତି ନାନ୍ୟଃ ପନ୍ଥା ବିଦ୍ୟତେଽୟନାୟ ।। ୧୫।।

ସ ବିଶ୍ୱକୃଦ୍ବିଶ୍ୱବିଦାତ୍ମଯୋନିର୍ଜ୍ଞଃ କାଲକାରୋ ଗୁଣୀ ସର୍ବବିଦ୍ ଯଃ ।
ପ୍ରଧାନକ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞପତିର୍ଗୁଣେଶଃ ସଂସାରମୋକ୍ଷସ୍ଥିତିବନ୍ଧହେତୁଃ ।। ୧୬।।

ସ ତନ୍ମଯୋ ହ୍ୟମୃତ ଈଶସଂସ୍ଥୋ ଜ୍ଞଃ ସର୍ବଗୋ ଭୁବନସ୍ୟାସ୍ୟ ଗୋପ୍ତା ।
ଯ ଈଶେ ଅସ୍ୟ ଜଗତୋ ନିତ୍ୟମେବ ନାନ୍ୟୋ ହେତୁର୍ବିଦ୍ୟତ ଈଶନାୟ ।। ୧୭।।

ଯୋ ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ବିଦଧାତି ପୂର୍ବଂ ଯୋ ବୈ ବେଦାଂଶ୍ଚ ପ୍ରହିଣୋତି ତସ୍ମୈ ।
ତଂହ ଦେବମାତ୍ମବୁଦ୍ଧିପ୍ରକାଶଂ ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ବୈ ଶରଣମହଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ।। ୧୮।।

Not For Commercial Use

ନିଷ୍କଲଂ ନିଷ୍କ୍ରିୟଂ ଶାନ୍ତଂ ନିରବଦ୍ୟଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।
ଅମୃତସ୍ୟ ପରଂ ସେତୁଂ ଦଗ୍-ଧେନ୍ଧନମିବାନଲମ୍ ।। ୧୯।।

ୟଦା ଚର୍ମବଦାକାଶଂ ବେଷ୍ଟୟିଷ୍ୟନ୍ତି ମାନବାଃ ।
ତଦା ଦେବମବିଜ୍ଞାୟ ଦୁଃଖସ୍ୟାନ୍ତୋ ଭବିଷ୍ୟତି ।। ୨୦।।

ତପଃପ୍ରଭାବାଦ୍ଦେବପ୍ରସାଦାଚ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମ ହ ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତରୋଽଥ ବିଦ୍ୱାନ୍ ।
ଅତ୍ୟାଶ୍ରମିଭ୍ୟଃ ପରମଂ ପବିତ୍ରଂ ପ୍ରୋବାଚ ସମ୍ୟଗୃଷିସଙ୍ଘଜୁଷ୍ଟମ୍ ।। ୨୧।।

ବେଦାନ୍ତେ ପରମଂ ଗୁହ୍ୟଂ ପୁରାକଲ୍ପେ ପ୍ରଚୋଦିତମ୍ ।
ନାପ୍ରଶାନ୍ତାୟ ଦାତବ୍ୟଂ ନାପୁତ୍ରାୟାଶିଷ୍ୟାୟ ବା ପୁନଃ ।। ୨୨।।

ୟସ୍ୟ ଦେବେ ପରା ଭକ୍ତିର୍ୟଥା ଦେବେ ତଥା ଗୁରୌ ।
ତସ୍ୟୈତେ କଥିତା ହ୍ୟର୍ଥାଃ ପ୍ରକାଶନ୍ତେ ମହାତ୍ମନଃ ପ୍ରକାଶନ୍ତେ ମହାତ୍ମନ ଇତି ।। ୨୩।।

।। ଇତି ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତରୋପନିଷତ୍ସୁ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତରୋପନିଷତ୍ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ମୈତ୍ରାୟ୍ଣ୍ୟୁପନିଷଦ

(Maitraayanyupanishat / Maitraayanyupanishada)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ଶତପଥୀ

ମୈତ୍ରାୟଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ମୈତ୍ରାୟଣ୍ୟୁପନିଷଦ / ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ମୈତ୍ରାୟଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ବୈରାଗ୍ୟାଦ୍ଧ୍ୱଭକ୍ତିୟୁକ୍ତବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରପ୍ରବୋଧତଃ ।
ୟୁପୂଦଂ ମୁନୟୋ ୟାନ୍ତି ତତ୍ତ୍ରୈପଦମହଂ ମହଃ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

ମୈତ୍ରାୟଣୀ କୌଷିତକୀ ବୃହଜ୍ଜାବାଲତାପନୀ ।
କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରମୈତ୍ରେୟୀ ସୁବାଲକ୍ଷୁରିମନ୍ତ୍ରିକା ।
ଓଁ ବୃହଦ୍ରଥୋ ହ ବୈ ନାମ ରାଜା ରାଜ୍ୟେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ପୁତ୍ରଂ ନିଧାପୟିତ୍ୱେଦମଶାଶ୍ୱତଂ ମନ୍ୟମାନଃ
ଶାରୀରଂ ବୈରାଗ୍ୟମୁପେତୋଽରଣ୍ୟଂ ନିର୍ଜଗାମ ସ ତତ୍ର ପରମଂ ତପ ଆସ୍ଥାୟାଦିତ୍ୟମୀକ୍ଷମାଣ
ଉର୍ଧ୍ୱବାହୁସ୍ତିଷ୍ଠତ୍ୟନ୍ତେ ସହସ୍ରସ୍ୟ ମୁନିରନ୍ତିକମାଜଗାମାଗ୍ନିରିବାଧୂମକସ୍ତେଜସା
ନିର୍ଦହନ୍ନିବାତ୍ମବିଦ୍-ଭଗବାଞ୍ଛାକାୟନ୍ୟ ଉତ୍ତିଷ୍ଠୋତ୍ତିଷ୍ଠ ବରଂ ବୃଣୀଶ୍ୱେତି ରାଜାନମବ୍ରବୀତ୍ସ ତସ୍ମୈ
ନମସ୍କୃତ୍ୟୋବାଚ ଭଗବନ୍ନାହମାତ୍ମବିତ୍ତ୍ୱଂ ତତ୍ତ୍ୱବିଚ୍ଛୃଣୁମୋ ବୟଂ ସ ତ୍ୱଂ ନୋ ବ୍ରୂହୀତ୍ୟେତଦ୍ଧୃତଂ
ପୁରସ୍ତାଦଶକ୍ୟଂ ମା ପୃଚ୍ଛ ପ୍ରଶ୍ନମୈକ୍ଷ୍ୱାକାନ୍ୟାନ୍-କାମାନ୍-ବୃଣୀଶ୍ୱେତି ଶାକାୟନ୍ୟସ୍ୟ
ଚରଣାବଭିମୃଶ୍ୟମାନୋ ରାଜେମାଂ ଗାଥାଂ ଜଗାଦ ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ଭଗବନ୍ନସ୍ଥିଚର୍ମସ୍ନାୟୁମଜ୍ଜାମାଂସଶୁକ୍ରଶୋଣିତଶ୍ଲେଷ୍ମାଶ୍ରୁଦୂଷିତେ ବିଣ୍ମୂତ୍ରବାତପିତ୍ତକଫସଙ୍ଘାତେ
ଦୁର୍ଗନ୍ଧେ ନିଃସାରେଽସ୍ମିଞ୍ଛରୀରେ କିଂ କାମୋପଭୋଗୈଃ ।। ୨।।

କାମକ୍ରୋଧଲୋଭଭୟବିଷାଦେର୍ଷ୍ୟେଷ୍ଟବିୟୋଗାନିଷ୍ଟସଂପ୍ରୟୋଗକ୍ଷୁ-
ତ୍ପିପାସାଜରାମୃତ୍ୟୁରୋଗଶୋକାଦ୍ୟୈରଭିହତେଽସ୍ମିଞ୍ଛରୀରେ କିଂ କାମୋପଭୋଗୈଃ ।। ୩।।

ସର୍ବଂ ଚେଦଂ କ୍ଷୟିଷ୍ଣୁ ପଶ୍ୟାମୋ ଯଥେମେ
ଦଂଶମଶକାଦୟସ୍ତୃଣବନ୍ନଶ୍ୟତ୍ୟୋଦ୍-ଭୂତପ୍ରଧ୍ୱଂସିନଃ ।। ୪।।

ଅଥ କିମେତୈର୍ବା ପରେଽନ୍ୟେ ମହାଧନୁର୍ଧରାଷ୍ଟକ୍ରବର୍ତିନଃ
କେଚିତ୍ସୁଦ୍ୟୁମ୍ନଭୂରିଦ୍ୟୁମ୍ନେନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନକୁବଲୟାଶ୍ୱୟୌବନାଶ୍ୱବଦ୍ଧ୍ରିୟା
ଶ୍ୱାଶ୍ୱପତିଃ ଶଶବିନ୍ଦୁର୍ହରିଷ୍ଟନ୍ଦ୍ରୋଽମ୍ବରୀଷୋ
ମନୂକ୍ଷ୍ୱତ୍ସ୍ୱାତିର୍ଯ୍ୟାତିରନରଣ୍ୟୋକ୍ଷସେନୋତ୍ପମରୁତ୍ତଭରତପ୍ରଭୃତୟୋ
ରାଜାନୋ ମିପତୋ ବନ୍ଧୁବର୍ଗସ୍ୟ ମହତୀଂ ଶ୍ରିୟଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱାସ୍ମାଲ୍ଲୋକାଦମୁଂ ଲୋକଂ ପ୍ରୟାନ୍ତି ।। ୫।।

ଅଥ କିମେତୈର୍ବା ପରେଽନ୍ୟେ ଗନ୍ଧର୍ବାସୁରଯକ୍ଷରାକ୍ଷସଭୂତଗଣପିଶାଚୋରଗଗ୍ରହାଦୀନାଂ
ନିରୋଧନଂ ପଶ୍ୟାମଃ ।। ୬।।

ଅଥ କିମେତୈର୍ବାନ୍ୟାନାଂ ଶୋଷଣଂ ମହାର୍ଣ୍ଣବାନାଂ ଶିଖରିଣାଂ ପ୍ରପତନଂ ଧ୍ରୁବସ୍ୟ ପ୍ରଚଲନଂ ସ୍ଥାନଂ
ବା ତରୂଣାଂ ନିମଜ୍ଜନଂ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସ୍ଥାନାଦପସରଣଂ ସୁରାଣାଂ ସୋଽହମିତ୍ୟେତଦ୍ୱିଧେଽସ୍ମିନ୍ସଂସାରେ
କିଂ କାମୋପଭୋଗୈର୍ଯ୍ୟେରେବାଶ୍ରିତସ୍ୟାସକୃଦିହାବର୍ତନଂ ଦୃଶ୍ୟତ
ଇତ୍ୟୁଦ୍ଧର୍ତୁମର୍ହସୀତ୍ୟନ୍ଧୋଦପାନସ୍ଥୋ ଭେକ ଇବାହମସ୍ମିନ୍ସଂସାରେ
ଭଗବଂସ୍ତ୍ୱଂ ନୋ ଗତିସ୍ତ୍ୱଂ ନୋ ଗତିଃ ।। ୭।।

।। ଇତି ମୈତ୍ରାୟଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

ଅଥ ଭଗବାନ୍‌ଶାକାୟନ୍ୟଃ ସୁପ୍ରୀତସ୍ତ୍ୱବ୍ରବୀଦ୍ରାଜାନମ୍ ।
ମହାରାଜ ବୃହଦ୍ରଥେକ୍ଷ୍ୱାକୁବଂଶଧ୍ୱଜ ଶୀଘ୍ରମାତ୍ମଙ୍କଃ କୃତକୃତ୍ୟସ୍ତ୍ୱଂ ମରୁନ୍ନାମ୍ନେତି ବିଶ୍ରୁତୋଽସୀତି ।
ଅୟଂ ବାବ ଖଲ୍ୱାତ୍ମା ତେ ୟଃ କତମୋ ଭଗବା ଇତି ତଂ ହୋବାଚେତି ।। ୧।।

ଅଥ ୟ ଏଷ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସାବିଷ୍ଟମ୍ଭନେନୋର୍ଧ୍ୱମୁତ୍ରାନ୍ତୋ ବ୍ୟୟମାନୋଽବ୍ୟୟମାନସ୍ତମଃ ପ୍ରଣୁଦତ୍ୟେଷ
ଆତ୍ମେତ୍ୟାହ ଭଗବାନ୍ମୈତ୍ରିଃ । ଇତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଅଥ ୟ ଏଷ ସଂପ୍ରସାଦୋଽସ୍ମାଚ୍ଛରୀରାତ୍ସମୁତ୍ଥାୟ ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରୁପସଂପଦ୍ୟ ସ୍ୱେନ
ରୂପେଣାଭିନିଷ୍ପଦ୍ୟତ ଇତ୍ୟେଷ ଆତ୍ମେତି ହୋବାଚୈତଦମୃତମଭୟମେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତି ।। ୨।।

ଅଥ ଖଲ୍ୱିୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସର୍ବୋପନିଷଦ୍ୱିଦ୍ୟା ବା ରାଜନ୍ନସ୍ମାକଂ ଭଗବତା
ମୈତ୍ରିଣାଽଽଖ୍ୟାତାଽହଂ ତେ କଥୟିଷ୍ୟାମୀତି ।
ଅଥାପହତପାପ୍ମାନସ୍ତିଗ୍ମତେଜସା ଊର୍ଧ୍ୱରେତସୋ ବାଲଖିଲ୍ୟା ଇତି ଶ୍ରୁୟନ୍ତେ ।
ଅଥ କ୍ରତୁଂ ପ୍ରଜାପତିମବ୍ରୁବନ୍‌ଭଗବନ୍‌ଶକଟମିବାଚେତନମିଦଂ ଶରୀରଂ କସ୍ମୈଷ ଖଲ୍ୱୀଦୃଶୋ
ମହିମାଽତୀନ୍ଦ୍ରିୟଭୂତସ୍ୟ ୟେନୈତଦ୍ୱିଧମେତଚ୍ଚେତନବତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠାପିତଂ ପ୍ରଚୋଦୟିତା ବାଽସ୍ୟ
ୟଦ୍-ଭଗବନ୍ନେସ୍ରି ତଦସ୍ମାକଂ ବ୍ରୂହୀତି ତାନ୍-ହୋବାଚେତି ।। ୩।।

ୟୋ ହ ଖଲୁ ବାବୋପରିସ୍ଥଃ ଶ୍ରୂୟତେ ଗୁଣେଷ୍ୱିବୋର୍ଧ୍ୱରେତସଃ ସ ବା ଏଷ ଶୁଦ୍ଧଃ
ପୂତଃ ଶୂନ୍ୟଃ ଶାନ୍ତୋଽପ୍ରାଣୋ ନୀରାତ୍ମାଽନନ୍ତୋଽକ୍ଷୟ୍ୟଃ ସ୍ଥିରଃ ଶାଶ୍ୱତୋଽଜଃ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଃ ।
ସ୍ୱେ ମହିମ୍ନି ତିଷ୍ଠତ୍ୟଜେନେଦଂ ଶରୀରଂ ଚେତନବତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠାପିତଂ
ପ୍ରଚୋଦୟିତା ବୈଷୋଽପ୍ୟସ୍ୟେତି ।
ତେ ହୋଚୁର୍ଭଗବନ୍-କଥମନେନେଦୃଶେନାନିଷ୍ଟେନୈତଦ୍ୱିଧମିଦଂ
ଚେତନବତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠାପିତଂ ପ୍ରଚୋଦୟିତା ବୈଷୋଽସ୍ୟ କଥମିତି ତାନ୍-ହୋବାଚ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ସ ବା ଏଷ ସୂକ୍ଷ୍ମୋଽଗ୍ରାହ୍ୟୋଽଦୃଶ୍ୟଃ ପୁରୁଷସଂଜ୍ଞଃବୁଦ୍ଧିପୂର୍ବମିହୈବାବର୍ତ୍ତତେଽଶେନେତି
ସୁପ୍ତସ୍ୟେବାବୁଦ୍ଧିପୂର୍ବଂ ବିବୋଧ ଏବମିତି ।
ଅଥ ଯୋ ହ ଖଲୁ ବାବୈତସ୍ୟ ସୋଂଽଶୋଽୟଂ ୟସ୍ଟେତାମାତ୍ରଃ ପ୍ରତିପୁରୁଷଃ କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞଃ
ସଂକଲ୍ପାଧ୍ୟବସାୟାଭିମାନଲିଙ୍ଗଃ ପ୍ରଜାପତିର୍ବିଶ୍ୱାଖ୍ୟସ୍ଟେତନେନେଦଂ ଶରୀରଂ
ଚେତନବତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠାପିତଂ ପ୍ରଚୋଦୟିତା ବୈଷୋଽପ୍ୟସ୍ୟେତି ।
ତେ ହୋଚୁର୍ଭଗବନ୍ୟଦ୍ୟନେନେଦୃଶୋନାନିଷ୍ଟେନୈତଦ୍ଧିଧମିଦଂ ଚେତନବତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠାପିତଂ
ପ୍ରଚୋଦୟିତା ବୈଷୋଽସ୍ୟ କଥମିତି ତାନ୍-ହୋବାଚେତି ।। ୫।।

ପ୍ରଜାପତିର୍ବା ଏକୋଽଗ୍ରେଽତିଷ୍ଠତ୍ସ ନାରମତୈକଃ ସୋତ୍ମାନମଭିଧ୍ୟାତ୍ୱା ବହ୍ୱୀଃ ପ୍ରଜା ଅସୃଜତ ତା
ଅଶ୍ୱେବାପ୍ରବୁଦ୍ଧା ଅପ୍ରାଣାଃ ସ୍ଥାଣୁରିବ ତିଷ୍ଠମାନା ଅପଶ୍ୟତ୍ ସ ନାରମତ
ସୋଽମନ୍ୟତୈତାସାଂ ପ୍ରତିବୋଧନାୟାଭ୍ୟନ୍ତରଂ ବିବିଶାମି ।
ସ ବାୟୁରିବାତ୍ମାନଂ କୃତ୍ୱାଽଭ୍ୟନ୍ତରଂ ପ୍ରାବିଶତ୍ ।
ସ ଏକୋ ନାଶକତ୍ସ ପଞ୍ଚଧାତ୍ମାନଂ ବିଭଜ୍ୟୋଚ୍ୟତେ ୟଃ ପ୍ରାଣୋଽପାନଃ ସମାନ
ଉଦାନୋ ବ୍ୟାନ ଇତି ।
ଅଥାୟଂ ୟ ଊର୍ଧ୍ୱମୁତ୍ରାମତ୍ୟେଷ ବାବ ସ ପ୍ରାଣୋଽଥ ୟୋଽୟମବାଙ୍ ସଂକ୍ରାମତ୍ୟେଷ ବାବ
ସୋଽପାନୋଽଥ ୟେନ ବୈତାଽନୁଗୃହୀତେତ୍ୟେଷ ବାବ ସ ବ୍ୟାନୋଽଥ ୟୋଽୟଂ
ସ୍ଥବିଷ୍ଠୋ ଧାତୁରନ୍ନସ୍ୟାପାନେ ପାପୟତ୍ୟଣିଷ୍ଠୋ ବାଽଙ୍ଗେଽଙ୍ଗେ ସମାନୟତ୍ୟେଷ ବାବ ସ
ସମାନସଂଜ୍ଞା ଉତ୍ତରଂ ବ୍ୟାନସ୍ୟ ରୂପଂ ଚୈତେଷାମନ୍ତରା ପ୍ରସୂତିରେବୋଦାନସ୍ୟାଥ ୟୋଽୟଂ
ପୀତାଶିତମୁଦ୍ଗିରତି ନିଗିରତୀତି ବୈଷ ବାବ ସ ଉଦାନଃ ।
ଅଥୋପାଂଶୁରନ୍ତର୍ୟାମମଭିଭବତ୍ୟନ୍ତର୍ୟାମ ଉପାଂଶୁ ଚେତୟୋରନ୍ତରା ଦେବୌଷ୍ଠ୍ୟଂ
ପ୍ରାସୁବଦ୍ୟଦୌଷ୍ଠ୍ୟଂ ସ ପୁରୁଷୋଽଥ ୟଃ ପୁରୁଷଃ ସୋଽଗ୍ନିର୍ବୈଶ୍ୱାନରଃ ।
ଅନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତମୟମଗ୍ନିର୍ବୈଶ୍ୱାନରୋ ୟୋଽୟମନ୍ତଃପୁରୁଷେ ୟେନେଦମନ୍ନଂ ପଚ୍ୟତେ ୟଦିଦମଦ୍ୟତେ
ତସ୍ୟୈଷ ଘୋଷୋ ଭବତି ୟମେତତ୍କର୍ଣ୍ଣାବପିଧାୟ ଶୃଣୋତି ସ ୟଦୋତ୍କ୍ରମିଷ୍ୟନ୍ଭବତି ନୈନଂ
ଘୋଷଂ ଶୃଣୋତି ସ ବା ଏଷ ପଞ୍ଚଧାଽଽତ୍ମାନଂ ବିଭଜ୍ୟ ନିହିତୋ ଗୁହାୟାମ୍ ।
ମନୋମୟଃ ପ୍ରାଣଶରୀରୋ ଭାରୂପଃ ସତ୍ୟସଂକଲ୍ପ ଆକାଶାତ୍ମେତି ।

Not for Commercial Use

ସ ବା ଏଷୋଽସ୍ମଧ୍ଦନ୍ତରାଦକୃତାର୍ଥୋଽମନ୍ୟତାର୍ଥାନଶ୍ଚାନିତି ।
ଅତଃ ଖାନୀମାନି ଭିଦ୍ଧ୍ୱୋଦିତଃ ପଞ୍ଚଭୀ ରଶ୍ମିଭିର୍ବିଷୟାନଓତି ବୁଦ୍ଧୀନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ୟାନୀମାନ୍ୟେତାନ୍ୟସ୍ୟ ରଶ୍ମୟଃ କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟାଣ୍ୟସ୍ୟ ହୟା ରଥଃ ଶରୀରଂ ମନୋ ନିୟନ୍ତା ପ୍ରକୃତିମୟୋଽସ୍ୟ ପ୍ରତୋଦୋଽନେନ ଖଲ୍ୱୀରିତଃ ପରିଭ୍ରମତୀଦଂ ଶରୀରଂ ଚକ୍ରମିବ ମୃତ୍ପ୍ରଚେନେଦଂ ଶରୀରଂ ଚେତନବତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠାପିତଂ ପ୍ରଚୋଦୟିତା ବୈଷୋ.ପ୍ୟସ୍ୟେତି ।। ୬।।

ସ ବା ଏଷ ଆତ୍ମେହୋଶନ୍ତି କବୟଃ ସିତାସିତୈଃ କର୍ମଫଲୈରନଭିଭୂତ ଇବ ପ୍ରତିଶରୀରେଷୁ ଚରତି ଅବ୍ୟକ୍ତତ୍ୱାତ୍ସୌକ୍ଷ୍ମ୍ୟଦଦୃଶ୍ୟତ୍ୱାଦଗ୍ରାହ୍ୟତ୍ୱାନ୍ନିର୍ମମତ୍ୱାଚ୍ଚାନବସ୍ଥୋଽସତି କର୍ତାଽକର୍ତେବାବସ୍ଥଃ
ସ ବା ଏଷ ଶୁଦ୍ଧଃ ସ୍ଥିରୋଽଚଲଶ୍ଚାଲେପ୍ୟୋଽବ୍ୟଗ୍ରୋ ନିଃସ୍ପୃହଃ ପ୍ରେକ୍ଷକବଦବସ୍ଥିତଃ ସ୍ୱସ୍ଥଶ୍ଚ ।
ଋତଭୁଗ୍ଗୁଣମୟେନ ପଟେନାତ୍ମାନମନ୍ତର୍ଧାୟାବସ୍ଥିତା ଇତ୍ୟବସ୍ଥିତା ଇତି ।। ୭।।

।। ଇତି ମୈତ୍ରାୟଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

।। ତୃତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

ତେ ହୋଚୁର୍ଭଗବନ୍ୟଦ୍ୟେବମସ୍ୟାଽତ୍ମନୋ ମହିମାନଂ ସୂଚୟସୀତ୍ୟନ୍ୟୋ ବା ପରଃ ।
କୋଽୟମାତ୍ମାଖ୍ୟୋ ୟୋଽୟଂ ସିତାସିତୈଃ କର୍ମଫଲୈରଭିଭୂୟମାନଃ
ସଦସଦ୍ୟୋନିମାପଦ୍ୟତା ଇତ୍ୟବାଞ୍ଚ୍ୟୋର୍ଧ୍ୱା ବା ଗତିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୈରଭିଭୂୟମାନଃ ପରିଭ୍ରମତି ।। ୧।।

ଅସ୍ତି ଖଲ୍ୱନ୍ୟୋଽପରୋ ଭୂତାତ୍ମାଖ୍ୟୋ ୟୋଽୟଂ ସିତାସିତୈଃ
କର୍ମଫଲୈରଭିଭୂୟମାନଃ ସଦସଦ୍ୟୋନିମାପଦ୍ୟତା ଇତ୍ୟବାଞ୍ଚ୍ୟୋର୍ଧ୍ୱା ବା
ଗତିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୈରଭିଭୂୟମାନଃ ପରିଭ୍ରମତୀତ୍ୟସ୍ୟୋପବ୍ୟାଖ୍ୟାନମ୍ ।
ପଞ୍ଚତନ୍ମାତ୍ରା ଭୂତଶବ୍ଦେନୋଚ୍ୟନ୍ତେଽଥ ପଞ୍ଚମହାଭୂତାନି ଭୂତଶବ୍ଦେନୋଚ୍ୟନ୍ତେ ।
ଅଥ ତେଷାଂ ୟତ୍ସମୁଦୟଂ ତଚ୍ଛରୀରମିତ୍ୟୁକ୍ତମଥ ୟୋ ହ ଖଲୁ ବାବ ଶରୀର ଇତ୍ୟୁକ୍ତଂ ସ ଭୂତାତ୍ମେତ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ।

Not For Commercial Use

ଅଥାମୃତୋଽସ୍ୟାତ୍ମା ବିନ୍ଦୁରିବ ପୁଷ୍କରା ଇତି ସ ବା ଏଷୋଽଭିଭୂତଃ ପ୍ରାକୃତୈର୍ଗୁଣୈରିତି ।
ଅଥୋଽଭିଭୂତତ୍ୱାତ୍ସଂମୂଢତ୍ୱଂ ପ୍ରଯାତଃ ସଂମୂଢତ୍ୱାତ୍ ।
ଆତ୍ମସ୍ଥଂ ପ୍ରଭୁଂ ଭଗବନ୍ତଂ କାରୟିତାରଂ ନାପଶ୍ୟଦ୍ଧୁଣୌଘୈରୁଦ୍ୟମାନଃ
କଲୁଷୀକୃତଶ୍ଚାସ୍ଥିରଶ୍ଚଞ୍ଚଲୋ ଲୁପ୍ୟମାନଃ ସସ୍ପୃହୋ ବ୍ୟଗ୍ରଶ୍ଚାଭିମାନିତ୍ୱଂ ପ୍ରଯାତା ଇତ୍ୟହଂ ସୋ
ମମେଦମିତ୍ୟେବଂ ମନ୍ୟମାନୋ ନିବଧ୍ନାତ୍ୟାତ୍ମନାତ୍ମାନମ୍ ।
ଜାଲେନେବ ଖଚରଃ କୃତସ୍ୟାନୁ ଫଲୈରଭିଭୂୟମାନଃ ସଦସଦ୍ୟୋନିମାପଦ୍ୟତା ଇତ୍ୟବାଞ୍ଛ୍ୟୋର୍ଧ୍ୱା
ବା ଗତିର୍ଦ୍ଦୈଭିଭୂୟମାନଃ ପରିଭ୍ରମତି କତମ ଏଷ ଇତି ତାନ୍-ହୋବାଚେତି ।। ୨।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ ଯଃ କର୍ତା ସୋଽୟଂ ବୈ ଭୂତାତ୍ମା କରଣୈଃ କାରୟିତାଽନ୍ତଃପୁରୁଷଃ ।
ଅଥ ଯଥାଽଗ୍ନିନାଽୟସ୍ପିଣ୍ଡୋଽନ୍ୟୋ ବାଽଭିଭୂତଃ କର୍ତୃଭିର୍ହନ୍ୟମାନୋ ନାନାତ୍ୱମୁପୈତ୍ୟେବଂ ବାବ
ଖଲ୍ୱସୌ ଭୂତାତ୍ମାଽନ୍ତଃପୁରୁଷେଣାଭିଭୂତୋ ଗୁଣୈର୍ହନ୍ୟମାନୋ ନାନାତ୍ୱମୁପୈତି ।
ଚତୁର୍ଜାଲଂ ଚତୁର୍ଦଶବିଧଂ ଚତୁରଶୀତିଧା ପରିଣତଂ ଭୂତଗଣମେତଦ୍ୱୈ ନାନାତ୍ୱସ୍ୟ ରୂପମ୍ ।
ତାନି ହ ବା ଏତାନି ଗୁଣାନି ପୁରୁଷେଣେରିତାନି ଚକ୍ରମିବ ମୃତ୍ପେଚେନେତି ।
ଅଥ ଯଥାଽୟସ୍ପିଣ୍ଡେ ହନ୍ୟମାନେ ନାଗ୍ନିରଭିଭୂୟତ୍ୟେବଂ ନାଭିଭୂୟତ୍ୟସୌ
ପୁରୁଷୋଽଭିଭୂୟତ୍ୟୟଂ ଭୂତାତ୍ମୋପସଂଶ୍ଲିଷ୍ଟତ୍ୱାଦିତି ।। ୩।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ ଶରୀରମିଦଂ ମୈଥୁନାଦେବୋଦ୍-ଭୂତଂ ସଂବୃଦ୍ଧୟୁପେତଂ ନିରୟେଽଥ ମୂତ୍ରଦ୍ୱାରେଣ
ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତମସ୍ଥିଭିଷ୍ଟିତଂ ମାଂସେନାନୁଲିପ୍ତଂ ଚର୍ମଣାଽବନଦ୍ଧଂ
ବିଣ୍ମୂତ୍ରପିତ୍ତକଫମଜ୍ଜାମେଦୋବସାଭିରନ୍ୟୈଶ୍ଚାଽମେଧ୍ୟୈର୍ବହୁଭିଃ ପରିପୂର୍ଣଂ କୋଶ ଇବ ବସୁନା ।। ୪।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ ସଂମୋହୋ ଭୟଂ ବିଷାଦୋ ନିଦ୍ରା ତନ୍ଦ୍ରୀ ପ୍ରମାଦୋ ଜରା ଶୋକଃ କ୍ଷୁତ୍ପିପାସା
କାର୍ପଣ୍ୟଂ କ୍ରୋଧୋ ନାସ୍ତିକ୍ୟମଜ୍ଞାନଂ ମାତ୍ସର୍ଯଂ ନୈଷ୍କାରୁଣ୍ୟଂ ମୂଢତ୍ୱଂ ବିବ୍ରୀଡତ୍ୱଂ
ନିରାକୃତିତ୍ୱମୁଦ୍ଧତତ୍ୱମସମତ୍ୱମିତି ତାମସାନି ।
ଅନ୍ତସ୍ତୃଷ୍ଣା ସ୍ନେହୋ ରାଗୋ ଲୋଭୋ ହିଂସା ରତିର୍ଦୃଷ୍ଟିର୍ବ୍ୟାବୃତତ୍ୱମୀର୍ଷ୍ୟାଽକାମମସ୍ଥିରତ୍ୱଂ
ଚଲତ୍ୱଂ ବ୍ୟଗ୍ରତ୍ୱଂ ଜିଗୀଷାଽର୍ଥୋପାର୍ଜନଂ ମିତ୍ରାନୁଗ୍ରହଣଂ ପରିଗ୍ରହାବଲମ୍ବୋଽନିଷ୍ଟେଷ୍ୱିନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥେଷୁ

Not For Commercial Use

ଦ୍ୱିଷ୍ଟିରିଷ୍ଟେଶ୍ୱଭିଷ୍ୱଙ୍ଗଃ ଶୁକ୍ରସ୍ୱରୋଽନ୍ନତମସ୍ତିତି ରାଜସାନ୍ୟେତୈଃ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ
ଏତୈରଭିଭୂତା ଇତ୍ୟୟଂ ଭୂତାତ୍ମା ତସ୍ମାନ୍ନାନାରୂପାଣ୍ୟାପ୍ନୋତୀତ୍ୟାପ୍ନୋତୀତି ।। ୫।।

।। ଇତି ମୈତ୍ରାୟଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

ତେ ହ ଖଲୁ ବାବୋର୍ଧ୍ୱରେତସୋଽତିବିସ୍ମିତା ଅଭିସମେତ୍ୟାଚୁର୍ଭଗବନ୍ନମସ୍ତେଽସ୍ତ୍ୱନୁଶାଧି
ତ୍ୱମସ୍ମାକଂ ଗତିରନ୍ୟା ନ ବିଦ୍ୟତା ଇତି ।
ଅସ୍ୟ କୋ ବିଧିର୍ଭୂତାତ୍ମନୋ ଯେନେଦଂ ହିତ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ ସାୟୁଜ୍ୟମୁପୈତି ତାନ୍-ହୋବାଚେତି ।। ୧।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ ମହାନଦୀଷ୍ପର୍ମଯ୍ୟ ଇବାନିବର୍ତକମସ୍ୟ ୟତ୍-ପୁରାକୃତଂ ସମୁଦ୍ରବେଲେବ
ଦୁର୍ନିବାର୍ୟମସ୍ୟ ମୃତ୍ୟୋରାଗମନଂ ସଦସତ୍ଫଲମୟୈଃ ପାଶୈଃ ପଙ୍ଗୁରିବ ବଦ୍ଧଂ
ବନ୍ଧନସ୍ଥସ୍ୟେବାସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟଂ ୟମବିଷୟସ୍ଥସ୍ୟୈବ ବହୁଭୟାବସ୍ଥଂ ମଦିରୋନ୍ମତ୍ତ ଇବ
ମୋହମଦିରୋନ୍ମତ୍ତଂ ପାପ୍ମନା ଗୃହୀତ ଇବ ଭ୍ରାମ୍ୟମାଣଂ ମହୋରଗଦଷ୍ଟ ଇବ ବିଷୟଦଷ୍ଟଂ
ମହାନ୍ଧକାରମିବ ରାଗାନ୍ଧମ୍ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲମିବ ମାୟାମୟଂ ସ୍ୱପ୍ନ ଇବ ମିଥ୍ୟାଦର୍ଶନଂ କଦଲୀଗର୍ଭ
ଇବାସାରଂ ନଟ ଇବ କ୍ଷଣବେଷଂ ଚିତ୍ରଭିତ୍ତିରିବ ମିଥ୍ୟାମନୋରମମିତ୍ୟଥୋକ୍ତମ୍ ।
ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶାଦୟୋ ହ୍ୟର୍ଥା ମର୍ତ୍ୟେଽନର୍ଥା ଇବାଽସ୍ଥିତାଃ ।
ୟେଷାଂ ସକ୍ତସ୍ତୁ ଭୂତାତ୍ମା ନ ସ୍ମରେତ୍ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ୨।।

ଅୟଂ ବାବ ଖଲ୍ୱସ୍ୟ ପ୍ରତିବିଧିର୍ଭୂତାତ୍ମନୋ ୟଦ୍ୱେଦବିଦ୍ୟାଧିଗମଃ ।
ସ୍ୱଧର୍ମସ୍ୟାନୁଚରଣଂ ସ୍ୱାଶ୍ରମେଷ୍ୱେବାନୁକ୍ରମଣଂ ସ୍ୱଧର୍ମସ୍ୟ ବା ଏତଦ୍ବ୍ରତଂ
ସ୍ତମ୍ବଶାଖେବପରାଣ୍ୟନେନୋର୍ଧ୍ୱଭାଗ୍ଭବତ୍ୟନ୍ୟଥାଽବାଙ୍ଗିତ୍ୟେଷ
ସ୍ୱଧର୍ମୋଽଭିହିତୋ ୟୋ ବେଦେଷୁ ନ ସ୍ୱଧର୍ମାତିକ୍ରମେଣାଶ୍ରମୀ ଭବତି ।

Not For Commercial Use

ଆଶ୍ରମେଷ୍ୱେବାନବସ୍ଥସ୍ତପସ୍ୱୀ ବେତ୍ୟୁଚ୍ୟତ ଇତ୍ୟେତଦୟୁକ୍ତଂ
ନାତପସ୍କସ୍ୟାଽଽତ୍ମଜ୍ଞାନେଽଧିଗମଃ କର୍ମସିଦ୍ଧିର୍ବେତି ।
ଏବଂ ହ୍ୟାହ ତପସା ପ୍ରାପ୍ୟତେ ସତ୍ତ୍ୱଂ ସତ୍ତ୍ୱାତ୍ସଂପ୍ରାପ୍ୟତେ ମନଃ ।
ମନସଃ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ହ୍ୟାତ୍ମା ୟମାପ୍ତ୍ୱା ନ ନିବର୍ତତ ଇତି ।। ୩।।

ଅସ୍ତି ବ୍ରହ୍ମେତି ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାବିଦବ୍ରବୀଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଦ୍ୱାରମିଦମିତ୍ୟୈତଦାହ
ୟସ୍ତପସାଽପହତପାପ୍ମା ଓଁ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ମହିମେତ୍ୟୈତଦାହ ୟଃ ସୁୟୁକ୍ଷୋଽଜସ୍ରଂ
ଚିନ୍ତୟତି ତସ୍ମାଦ୍ଦିଦ୍ୟୟା ତପସା ଚିନ୍ତୟା ଚୋପଲଭ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମ ।
ସ ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପର ଏତା ଭବତ୍ୟଧିଦୈବତ୍ୱଂ ଦେବେଭ୍ୟଶ୍ଚେତ୍ୟକ୍ଷସ୍ୟମପରିମିତମନାମୟଂ
ସୁଖମଶ୍ନୁତେ ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନନେନ ତ୍ରିକେଣ ବ୍ରହ୍ମୋପାସ୍ତେ ।
ଅଥ ୟୈଃ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣୋଽଭିଭୂତୋଽୟଂ ରଥିତଶ୍ଚ ତୈର୍ବୈବ ମୁକ୍ତସ୍ତ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ ସାୟୁଜ୍ୟମୁପୈତି ।। ୪।।

ତେ ହୋଚୁର୍ଭଗବନ୍ନଭିବାଦ୍ୟସିତ୍ୟଭିବାଦ୍ୟସୀତି ।
ନିହିତମସ୍ମାଭିରେତଦ୍ୟଥାବଦୁକ୍ତଂ ମନସିତ୍ୟଥୋତ୍ତରଂ ପ୍ରଶ୍ନମନୁବ୍ରୁହୀତି ।
ଅଗ୍ନିର୍ବାୟୁରାଦିତ୍ୟଃ କାଲୋ ୟଃ ପ୍ରାଣୋଽନ୍ନଂ ବ୍ରହ୍ମ। ରୁଦ୍ରୋ
ବିଷ୍ଣୁରିତ୍ୟେକେଽନ୍ୟମଭିଧ୍ୟାୟନ୍ତ୍ୟେକେଽନ୍ୟଂ ଶ୍ରେୟଃ କତମୋ ୟଃ
ସୋଽସ୍ମାକଂ ବ୍ରୁହୀତି ତାନ୍-ହୋବାଚେତି ।। ୫।।

ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବାବୈତା ଅଗ୍ର୍ୟାସ୍ତନବଃ ପରସ୍ୟାମୃତସ୍ୟାଶରୀରସ୍ୟ ତସ୍ୟୈବ
ଲୋକେ ପ୍ରତିମୋଦତୀହ ୟୋ ୟସ୍ୟାନୁଷକ୍ତ ଇତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ବ୍ରହ୍ମ ଖଲ୍ୱିଦଂ ବାବ ସର୍ବମ୍ ।
ୟା ବାସ୍ୟା ଅଗ୍ର୍ୟାସ୍ତନବସ୍ତା ଅଭିଧ୍ୟାୟେଦର୍ଚୟେନ୍ନିହ୍ନୁୟାଚ୍ଚାତସ୍ତାଭିଃ ସହୈବୋ
ପର୍ୟ୍ୟପରି ଲୋକେଷୁ ଚରତ୍ୟଥ କୃତ୍ସ୍ନକ୍ଷୟ ଏକତ୍ୱମେତି ପୁରୁଷସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ।। ୬।।

।। ଇତି ମୈତ୍ରାୟଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

।। ଅଥ ୟଥେୟଂ କୌତ୍ସାୟନୀ ସ୍ତୁତିଃ ।।
ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମା ତ୍ୱଂ ଚ ବୈ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ୱଂ ରୁଦ୍ରସ୍ତ୍ୱଂ ପ୍ରଜାପତିଃ ।
ତ୍ୱମଗ୍ନିର୍ବରୁଣୋ ବାୟୁସ୍ତ୍ୱମିନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ୱଂ ନିଶାକରଃ ।।
ତ୍ୱମନ୍ନସ୍ତ୍ୱଂ ୟମସ୍ତ୍ୱଂ ପୃଥିବୀ ତ୍ୱଂ ବିଶ୍ୱଂ ଖମଥାଚ୍ୟୁତଃ ।
ସ୍ୱାର୍ଥେ ସ୍ୱାଭାବିକେଽର୍ଥେ ଚ ବହୁଧା ସଂସ୍ଥିତିସ୍ତ୍ୱୟି ।।
ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ବିଶ୍ୱାତ୍ମା ବିଶ୍ୱକର୍ମକୃତ୍ ।
ବିଶ୍ୱଭୁଗ୍ବିଶ୍ୱମାୟୁସ୍ତ୍ୱଂ ବିଶ୍ୱକ୍ରୀଡାରତିପ୍ରଭୁଃ ।।
ନମଃ ଶାନ୍ତାତ୍ମନେ ତୁଭ୍ୟଂ ନମୋ ଗୁହ୍ୟତମାୟ ଚ ।
ଅଚିନ୍ତ୍ୟାୟାପ୍ରମେୟାୟ ଅନାଦିନିଧନାୟ ଚେତି ।। ୧।।
ତମୋ ବା ଇଦମଗ୍ର ଆସିଦେର୍କ ତତ୍ପରେ ସ୍ୟାତ୍ତତ୍ପରେଣେରିତଂ ବିଷମତ୍ୱଂ ପ୍ରୟାତ୍ୟେତଦ୍ରୂପଂ ବୈ ରଜସ୍ତଦ୍ରଜଃ ଖଲ୍ୱୀରିତଂ ବିଷମତ୍ୱଂ ପ୍ରୟାତ୍ୟେତର୍ହ୍ୟେ ସତ୍ତ୍ୱସ୍ୟ ରୂପଂ ତତ୍ସତ୍ତ୍ୱମେବେରିତଂ ରସଃ ସଂପ୍ରାସ୍ରବତ୍, ସୋଽଶୋଽୟଂ ୟସ୍ତେତାମାତ୍ରଃ ପ୍ରତିପୁରୁଷଃ କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞଃ ସଙ୍କଲ୍ପାଧ୍ୟବସାୟାଭିମାନଲିଙ୍ଗଃ ପ୍ରଜାପତିର୍ବିଶ୍ୱେତ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରଗୁକ୍ତା ଏତାସ୍ତନବଃ ।
ଅଥ ୟୋ ହ ଖଲୁ ବାବାସ୍ୟ ତାମସୋଽଶୋଽସୌ ସ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣୋ ୟୋଽୟଂ ରୁଦ୍ରୋଽଥ ୟୋ ହ ଖଲୁ ବାବାସ୍ୟ ରାଜସୋଽଶୋଽସୌ ସ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣୋ ୟୋଽୟଂ ବ୍ରହ୍ମାଽଥ ୟୋ ହ ଖଲୁ ବାବାସ୍ୟ ସାତ୍ତ୍ୱିକୋଽଶୋଽସୌ ସ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣୋ ୟୋଽୟଂ ବିଷ୍ଣୁଃ ସ ବା ଏଷ ଏକସ୍ତ୍ରିଧା ଭୂତୋଽଷ୍ଟଧୈକାଦଶଧା ଦ୍ୱାଦଶଧାଽପରିମିତଧା ବୋଦ୍-ଭୂତ ଉଦ୍-ଭୂତତ୍ୱାଦ୍-ଭୂତଂ ଭୂତେଷୁ ଚରତି ପ୍ରବିଷ୍ଟଃ ସ ଭୂତାନାମଧିପତିର୍ବଭୂବେତ୍ୟସାବାତ୍ମାଽନ୍ତର୍ବହିଶ୍ଚାନ୍ତର୍ବହିଶ୍ଚ ।। ୨।।

।। ଇତି ମୈତ୍ରାୟଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

Not for Commercial Use

।। ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

ଦ୍ୱିଧା ବା ଏଷ ଆତ୍ମାନଂ ବିଭର୍ତ୍ୟଯଂ ୟଃ ପ୍ରାଣୋ ୟଶ୍ଚାସାବାଦିତ୍ୟଃ ।
ଅଥ ଦ୍ୱୌ ବା ଏତା ଅସ୍ୟ ପନ୍ଥାନା ଅନ୍ତର୍ବହିଶ୍ଚାହୋରାତ୍ରେଣୈତୌ ବ୍ୟାବର୍ତେତେ ।
ଅସୌ ବା ଆଦିତ୍ୟୋ ବହିରାତ୍ମାଽନ୍ତରାତ୍ମା ପ୍ରାଣୋଽତୋ ବହିରାତ୍ମକ୍ୟା
ଗତ୍ୟାଽନ୍ତରାତ୍ମନୋଽନୁମୀୟତେ ଗତିରିତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଅଥ ୟଃ କଶ୍ଚିଦ୍ୱିଦ୍ୱାନପହତପାପ୍ମାଽଧ୍ୟକ୍ଷୋଽବଦାତମନାସ୍ତନ୍ନିଷ୍ଠ
ଆବୃତ୍ତଚକ୍ଷୁଃ ସୋ ଅନ୍ତରାତ୍ମକ୍ୟା ଗତ୍ୟା ବହିରାତ୍ମନୋଽନୁମୀୟତେ ଗତିରିତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଅଥ ୟ ଏଷୋଽନ୍ତରାଦିତ୍ୟେ ହିରଣ୍ମୟଃ ପୁରୁଷୋ ୟଃ ପଶ୍ୟତିମାଂ ହିରଣ୍ୟବସ୍ଥାସ୍ର
ଏଷୋଽନ୍ତରେ ହୃତ୍-ପୁଷ୍କର ଏବାଽଽଶ୍ରିତୋଽନ୍ନମଞ୍ଜି ।। ୧।।

ଅଥ ୟ ଏଷୋଽନ୍ତରେ ହୃତ୍-ପୁଷ୍କର ଏବାଶ୍ରିତୋଽନ୍ନମଞ୍ଜି ସ ଏଷୋଽଗ୍ନିର୍ଦିବି ଶ୍ରିତଃ ସୌରଃ
କାଲାଖ୍ୟୋଽଦୃଶ୍ୟଃ ସର୍ବଭୂତାନ୍ୟନ୍ନମଞ୍ଜିତି ।
କଃ ପୁଷ୍କରଃ କିଂମୟୋ ବେତି ।
ଇଦଂ ବାବ ତତ୍-ପୁଷ୍କରଂ ୟୋଽୟମାକାଶୋଽସ୍ୟେମାଶ୍ଚତସ୍ରୋ ଦିଶଶ୍ଚତସ୍ର
ଉପଦିଶୋ ଦଲସଂସ୍ଥା ଆସନ୍ ।
ଅର୍ବାଗ୍ୱିଚରତ ଏତୌ ପ୍ରାଣାଦିତ୍ୟା ଏତା ଉପାସୀତୋମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରେଣ
ବ୍ୟାହୃତିଭିଃ ସାବିତ୍ର୍ୟା ଚେତି ।। ୨।।

ଦ୍ୱେ ବାବ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ରୂପେ ମୂର୍ତଂ ଚାମୂର୍ତଂ ଚାଥ ୟନ୍ମୂର୍ତଂ ତଦସତ୍ୟଂ ୟଦମୂର୍ତଂ ତତ୍ସତ୍ୟଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ
ତଜ୍ଜ୍ୟୋତିର୍ୟଜ୍ଜ୍ୟୋତିଃ ସ ଆଦିତ୍ୟଃ ସ ବା ଏଷ ଓମିତ୍ୟେତଦାତ୍ମାଽଭବତ୍ର ତ୍ରେଧାତ୍ମାନଂ
ବ୍ୟକୁରୁତୋମିତି ତିସ୍ରୋ ମାତ୍ରା ଏତାଭିଃ ସର୍ବମିଦମୋତଂ ପ୍ରୋତଂ ଚୈବାସ୍ମିତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହୈତଦ୍ୱା
ଆଦିତ୍ୟ ଓମିତ୍ୟେବଂ ଧ୍ୟାୟତାଽଽତ୍ମାନଂ ୟୁଞ୍ଜୀତେତି ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତମ୍-ଅଥ ଖଲୁ ୟ ଉଦ୍ଗୀଥଃ ସ ପ୍ରଣବୋ ୟଃ ପ୍ରଣବଃ ସ ଉଦ୍ଗୀଥ ଇତ୍ୟସୌ ବା
ଆଦିତ୍ୟ ଉଦ୍ଗୀଥ ଏଷ ପ୍ରଣବା ଇତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହୋଦ୍ଗୀଥଃ ପ୍ରଣବାଖ୍ୟଂ ପ୍ରଣେତାରଂ ଭାରୂପଂ
ବିଗତନିଦ୍ରଂ ବିଜରଂ ବିମୃତ୍ୟୁଂ ତ୍ରିପଦଂ ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରଂ ପୁନଃ ପଞ୍ଚଧା ଙ୍କେୟଂ ନିହିତଂ ଗୁହାୟାମିତ୍ୟେବଂ
ହ୍ୟାହ ।
ଓର୍ଧ୍ୱମୂଲଂ ତ୍ରିପାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ଶାଖା ଆକାଶବାୟ୍ୱଗ୍ନ୍ୟଦକଭୂମ୍ୟାଦୟ
ଏକୋଽଶ୍ୱତ୍ଥନାମୈତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୌତସ୍ୟୈତତ୍ତେଜୋ ୟଦସାବାଦିତ୍ୟଃ ।
ଓମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରସ୍ୟ ଚୈତତ୍ ।
ତସ୍ମାଦୋମିତ୍ୟନେନୈତଦୁପାସୀତାଜସ୍ରମିତି ।
ଏକୋଽସ୍ୟ ସଂବୋଧୟତେତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଏତଦେବାକ୍ଷରଂ ପୁଣ୍ୟମେତଦେବାକ୍ଷରଂ ପରମ୍ ।
ଏତଦେବାକ୍ଷରଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ୟୋ ୟଦିଚ୍ଛତି ତସ୍ୟ ତତ୍ ।। ୪।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ ସ୍ୱନବତ୍ୟେଷାଽସ୍ୟ ତନୂର୍ଯୋମିତି ସ୍ତ୍ରୀପୁଂନପୁଂସକେତି
ଲିଙ୍ଗବତ୍ୟେଷାଽଥାଗ୍ନିର୍ବାୟୁରାଦିତ୍ୟ ଇତି ଭାସ୍ୱତ୍ୟେଷାଽଥ ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ରୋ
ବିଷ୍ଣୁରିତ୍ୟଧିପତିବତ୍ୟେଷାଽଥ ଗାର୍ହପତ୍ୟୋ ଦକ୍ଷଣାଗ୍ନିରାହବନୀୟ ଇତି ମୁଖବତ୍ୟେଷାଽଥ
ଋଗ୍ୟଜୁଃସାମେତି ବିଜ୍ଞାନବତ୍ୟେଷା ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱରିତି ଲୋକବତ୍ୟେଷାଽଥ ଭୂତଂ
ଭବ୍ୟଂ ଭବିଷ୍ୟଦିତି କାଲବତ୍ୟେଷାଽଥ ପ୍ରାଣୋଽଗ୍ନିଃ ସୂର୍ୟ ଇତି ପ୍ରତାପବତ୍ୟେଷାଽଥାନ୍ନମାପଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା
ଇତ୍ୟାପ୍ୟାୟନବତ୍ୟେଷାଽଥ ବୁଦ୍ଧିର୍ମନୋଽହଙ୍କାର ଇତି ଚେତନବତ୍ୟେଷାଽଥ ପ୍ରାଣୋଽପାନୋ ବ୍ୟାନ
ଇତି ପ୍ରାଣବତ୍ୟେଷେତ୍ୟତ ଓମୀତ୍ୟୁକ୍ତ୍ୱୈତାଃ ପ୍ରସ୍ତୋତା ଅର୍ଚିତା ଅର୍ପିତା ଭବନ୍ତୀତ୍ୟେବଂ
ହ୍ୟାହୈତଦ୍ୱୈ ସତ୍ୟକାମଂ ପରଂ ଚାପରଂ ଚ ବ୍ରହ୍ମ ୟଦୋମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରମିତି ।। ୫।।

Not for Commercial Use

ଅଥାବ୍ୟାହୃତଂ ବା ଇଦମାସୀତ୍ର ସତ୍ୟଂ ପ୍ରଜାପତିସ୍ତପସ୍ତ୍ତଃବାଃନୁବ୍ୟାହରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ
ସ୍ୱରିତ୍ୟେଷୈବାସ୍ୟ ପ୍ରଜାପତେଃ ସ୍ପ୍ତବିଷ୍ଠା ତନୂର୍ଯ୍ୟା ଲୋକବତୀତି ସ୍ୱରିତ୍ୟସ୍ୟାଃ ଶିରୋ
ନାଭିର୍ଭୁବୋ ଭୂଃ ପାଦା ଆଦିତ୍ୟଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ।
ଚକ୍ଷୁରାୟତ୍ତା ହି ପୁରୁଷସ୍ୟ ମହତୀ ମାତ୍ରା ଚକ୍ଷୁଷା ହ୍ୟୟଂ ମାତ୍ରାଶ୍ଚରତି ସତ୍ୟଂ ବୈ
ଚକ୍ଷୁରକ୍ଷିଣ୍ୟବସ୍ଥିତୋ ହି ପୁରୁଷଃ ସର୍ବୋଽର୍ଥେଷୁ ଚରତି ।
ଏତସ୍ମାଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱରିତ୍ୟୁପାସୀତାନେନ ହି ପ୍ରଜାପତିର୍ବିଶ୍ୱାତ୍ମା ବିଶ୍ୱଚକ୍ଷୁରିବୋପାସିତୋ
ଭବତୀତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଏଷା ବୈ ପ୍ରଜାପତେର୍ବିଶ୍ୱଭୃତ୍ତନୂରେତସ୍ୟାମିଦଂ ସର୍ବମନ୍ତର୍ହିତମସ୍ମିଂଶ୍ଚ ସର୍ବସ୍ମିନ୍ନେଷାଽନ୍ତର୍ହିତେତି
ତସ୍ମାଦେଷୋପାସୀତ ।। ୬।।

ତତ୍ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟମିତ୍ୟସୌ ବା ଆଦିତ୍ୟଃ ସବିତା ସ ବା ଏବଂ ପ୍ରବରଣୀୟ
ଆତ୍ମକାମେନେତ୍ୟାହୁର୍ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୋଽଥ ଭର୍ଗୋ ଦେବସ୍ୟ ଧୀମହୀତି ସବିତା ବୈ ଦେବସ୍ତତୋ
ଯୋଽସ୍ୟ ଭର୍ଗାଖ୍ୟସ୍ତଂ ଚିନ୍ତୟାମୀତ୍ୟାହୁର୍ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୋଽଥଧିଯୋ ଯୋ ନଃ ପ୍ରଚୋଦୟାଦିତି
ବୁଦ୍ଧୟୋ ବୈ ଧିୟସ୍ତା ଯୋଽସ୍ମାକଂ ପ୍ରଚୋଦୟାଦିତ୍ୟାହୁର୍ବ୍ରହ୍ମବାଦିନଃ ।
ଅଥ ଭର୍ଗ ଇତି ଯୋ ହ ବା ଅମୁସ୍ମିନ୍ନାଦିତ୍ୟେ ନିହିତସ୍ତାରକୋଽକ୍ଷିଣି ବୈଷ ଭର୍ଗାଖ୍ୟଃ ।
ଭାଭିର୍ଗତିରସ୍ୟ ହୀତି ଭର୍ଗଃ । ଭର୍ଜୟତୀତି ବୈଷ ଭର୍ଗ ଇତି ରୁଦ୍ରୋ ବ୍ରହ୍ମବାଦିନଃ ।
ଅଥ ଭ ଇତି ଭାସୟତୀମାଁଲ୍ଲୋକାନ୍-ର ଇତି ରଞ୍ଜୟତୀମାନି ଭୂତାନି ଗ ଇତି
ଗଚ୍ଛନ୍ତ୍ୟସ୍ମିନ୍ନାଗଚ୍ଛନ୍ତ୍ୟସ୍ମାଦିମାଃ ପ୍ରଜାସ୍ତସ୍ମାଦ୍-ଭରଗତ୍ୱାଦ୍-ଭର୍ଗଃ ।
ଶଶ୍ୱତ୍ସୂୟମାନାତ୍ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ସବନାତ୍ସବିତାଽଽଦାନାଦାଦିତ୍ୟଃ
ପବନାତ୍ପାବନୋଽଥାଽଽପୋଽପାୟନାଦିତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଖଲ୍ୱାତ୍ମନୋଽଽତ୍ମା ନେତାଽମୃତାଖ୍ୟଶ୍ଚେତା ମନ୍ତା ଗନ୍ତ୍ରୋତ୍ସ୍ରଷ୍ଟାଽଽନନ୍ଦୟିତା କର୍ତା ବକ୍ତା ରସୟିତା ଘ୍ରାତା
ଦ୍ରଷ୍ଟା ଶ୍ରୋତା ସ୍ପୃଶତି ଚ ବିଭୁର୍ବିଗ୍ରହେ ସଂନିବିଷ୍ଟ ଇତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଅଥ ଯତ୍ର ଦ୍ୱୈତୀଭୂତଂ ବିଜ୍ଞାନଂ ତତ୍ର ହି ଶୃଣୋତି ପଶ୍ୟତି ଜିଘ୍ରତୀତି ରସୟତି ଚୈବ
ସ୍ପର୍ଶୟତି ସର୍ବମାତ୍ମା ଜାନୀତେତି ଯତ୍ରାଦ୍ୱୈତୀଭୂତଂ ବିଜ୍ଞାନଂ କାର୍ଯ୍ୟକାରଣକର୍ମନିର୍ମୁକ୍ତଂ
ନିର୍ବଚନମନୌପମ୍ୟଂ ନିରୁପାଖ୍ୟଂ କିଂ ତଦବାଚ୍ୟମ୍ ।। ୭।।

Not For Commercial Use

ଏଷ ହି ଖଲ୍ୱାତ୍ମେଶାନଃ ଶଂଭୁର୍ଭବୋ ରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରଜାପତିର୍ବିଶ୍ୱସୃଗ୍ଘିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ସତ୍ୟଂ ପ୍ରାଣୋ
ହଂସଃ ଶାସ୍ତା ବିଷ୍ଣୁର୍ନାରାୟଣୋଽର୍କଃ ସବିତା ଧାତା ବିଧାତା ସମ୍ରାଡିନ୍ଦ୍ର ଇନ୍ଦୁରିତି ।
ୟ ଏଷ ତପତ୍ୟଗ୍ନିରିବାଗ୍ନିନା ପିହିତଃ ସହସ୍ରାକ୍ଷେଣ ହିରଣ୍ମୟେନାଣ୍ଡେନ ।
ଏଷ ବାବ ବିଜିଜ୍ଞାସିତବ୍ୟୋଽନ୍ୱେଷ୍ଟବ୍ୟଃ ସର୍ବଭୂତେଭ୍ୟୋଽଭୟଂ ଦତ୍ତ୍ୱାଽରଣ୍ୟଂ ଗତ୍ୱାଽଥ ବହିଃ ।
କୃତ୍ୱେନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥାନ୍ସ୍ୱାଚ୍ଛରୀରାଦୁପଲଭେତୈନମିତି ।
ବିଶ୍ୱରୂପଂ ହରିଣଂ ଜାତବେଦସଂ ପରାୟଣଂ ଜ୍ୟୋତିରେକଂ ତପନ୍ତମ୍ ।
ସହସ୍ରରଶ୍ମିଃ ଶତଧା ବର୍ତମାନଃ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରଜାନାମୁଦୟତ୍ୟେଷ ସୂର୍ୟଃ ।। ୮।।

ତସ୍ମାଦ୍ୱା ଏଷ ଉଭୟାତ୍ମୈବଂବିଦାତ୍ମନ୍ନେବାଭିଧ୍ୟାୟତ୍ୟାତ୍ମନ୍ନେବ ୟଜତୀତି ଧ୍ୟାନଂ ପ୍ରୟୋଗସ୍ଯଂ
ମନୋ ବିଦ୍ୱଦ୍-ଭିଃ ଷ୍ଟୁତଂ ମନଃପୂତିମୁଚ୍ଛିଷ୍ଟୋପହୃତମିତ୍ୟନେନ ତତ୍ପାବୟେତ୍ ।
ମନ୍ତ୍ରଂ ପଠତି ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟୋଚ୍ଛିଷ୍ଟୋପହୃତଂ ୟଚ୍ଚ ପାପେନ ଦତ୍ତଂ ମୃତସୂତକାଦ୍ୱା
ବସୋଃ ପବିତ୍ରମଗ୍ନିଃ ସବିତୁଶ୍ଚ ରଶ୍ମୟଃ ପୁନନ୍ତ୍ୱନ୍ନଂ ମମ ଦୁଷ୍କୃତଂ ଚ ୟଦନ୍ୟତ୍ ।
ଅଦ୍-ଭିଃ ପୁରସ୍ତାତ୍ପରିଦଧାତି ।
ପ୍ରାଣାୟ ସ୍ୱାହାଽପାନାୟ ସ୍ୱାହା ବ୍ୟାନାୟ ସ୍ୱାହା ସମାନାୟ ସ୍ୱାହୋଦାନାୟ ସ୍ୱାହେତି
ପଞ୍ଚଭିରଭିଜୁହୋତି ।
ଅଥାବାଶିଷ୍ଟଂ ୟତବାଗଶ୍ନାତ୍ୟତୋଽଦ୍-ଭିର୍ଭୂୟ ଏବୋପରିଷ୍ଟାତ୍ପରିଦଧାତ୍ୟାଚାନ୍ତୋ
ଭୂତ୍ୱାଽତ୍ମେଜ୍ୟାନଃ ପ୍ରାଣୋଽଗ୍ନିର୍ବିଶ୍ୱୋଽସୀତି ଚ ଦ୍ୱାଭ୍ୟାମାତ୍ମାନମଭିଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ପ୍ରାଣୋଽଗ୍ନିଃ ପରମାତ୍ମା ବୈ ପଞ୍ଚବାୟୁଃ ସମାଶ୍ରିତଃ ।
ସ ପ୍ରୀତଃ ପ୍ରୀଣାତୁ ବିଶ୍ୱଂ ବିଶ୍ୱଭୁକ୍ ।
ବିଶ୍ୱୋଽସି ବୈଶ୍ୱାନରୋଽସି ବିଶ୍ୱଂ ତ୍ୱୟା ଧାର୍ୟତେ ଜାୟମାନମ୍ ।
ବିଶନ୍ତୁ ତ୍ୱାମାହୁତୟଶ୍ଚ ସର୍ବାଃ ପ୍ରଜାସ୍ତତ୍ର ୟତ୍ର ବିଶ୍ୱାମୃତୋଽସୀତି ।
ଏବଂ ନ ବିଧିନା ଖଲ୍ୱନେନାଙ୍ଗାଽନ୍ନତ୍ୱଂ ପୁନରୁପୈତି ।। ୯।।

Not for Commercial Use

ଅଥାପରଂ ବେଦିତବ୍ୟମୁତ୍ତରୋ ବିକାରୋଽସ୍ୟାତ୍ମଯଜ୍ଞସ୍ୟ
ଯଥାଽନ୍ନମନ୍ନାଦଶ୍ଚେତ୍ୟସ୍ୟୋପବ୍ୟାଖ୍ୟାନମ୍ ।
ପୁରୁଷଶ୍ଚେତା ପ୍ରଧାନାନ୍ତଃସ୍ଥଃ ସ ଏବ ଭୋକ୍ତା ପ୍ରାକୃତମନ୍ନଂ ଭୁଙ୍କ୍ତ ଇତି ।
ତସ୍ୟାୟଂ ଭୂତାତ୍ମା ହ୍ୟନ୍ନମସ୍ୟ କର୍ତା ପ୍ରଧାନଃ ।
ତସ୍ମାତ୍ତ୍ରିଗୁଣଂ ଭୋଜ୍ୟଂ ଭୋକ୍ତା ପୁରୁଷୋଽନ୍ତଃସ୍ଥଃ ।
ଅତ୍ର ଦୃଷ୍ଟଂ ନାମ ପ୍ରତ୍ୟୟମ୍ ।
ଯସ୍ମାଦ୍ବୀଜସଂଭବା ହି ପଶବସ୍ତସ୍ମାଦ୍ବୀଜଂ ଭୋଜ୍ୟମନେନୈବ ପ୍ରଧାନସ୍ୟ ଭୋଜ୍ୟତ୍ୱଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତମ୍ ।
ତସ୍ମାଦ୍-ଭୋକ୍ତା ପୁରୁଷୋ ଭୋଜ୍ୟା ପ୍ରକୃତିସ୍ତତ୍ସ୍ଥୋ ଭୁଙ୍କ୍ତ ଇତି ।
ପ୍ରାକୃତମନ୍ନଂ ତ୍ରିଗୁଣଭେଦପରିଣାମତ୍ୱାନ୍ମହଦାଦ୍ୟଂ ବିଶେଷାନ୍ତଂ ଲିଙ୍ଗମ୍ ।
ଅନେନୈବ ଚତୁର୍ଦଶବିଧସ୍ୟ ମାର୍ଗସ୍ୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କୃତା ଭବତି ।
ସୁଖଦୁଃଖମୋହସଂଜ୍ଞଂ ହ୍ୟନ୍ନଭୂତମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ନ ହି ବୀଜସ୍ୟ ସ୍ୱାଦୁପରିଗ୍ରହୋଽସ୍ତୀତି ଯାବନ୍ନପ୍ରସୂତିଃ ।
ତସ୍ୟାପ୍ୟେବଂ ତିସୃଷ୍ୱବସ୍ଥାସ୍ୱନ୍ନତ୍ୱଂ ଭବତି କୌମାରଂ ଯୌବନଂ ଜରା ପରିଣାମତ୍ୱାଦ୍ଧଦନ୍ନତ୍ୱମ୍ ।
ଏବଂ ପ୍ରଧାନସ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତତାଂ ଗତସ୍ୟୋପଲବ୍ଧିର୍ଭବତି ତତ୍ର ବୁଦ୍ଧ୍ୟାଦୀନି ସ୍ୱାଦୁନି ଭବନ୍ତି ।
ଅଧ୍ୟବସାୟସଂକଲ୍ପାଭିମାନା ଇତ୍ୟଥେନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥାନ୍ପଞ୍ଚ ସ୍ୱାଦୁନି ଭବନ୍ତି ।
ଏବଂ ସର୍ବାଣୀନ୍ଦ୍ରିୟକର୍ମାଣି ପ୍ରାଣକର୍ମାଣ୍ୟେବଂ ବ୍ୟକ୍ତମନ୍ନମବ୍ୟକ୍ତମନ୍ନମସ୍ୟ ନିର୍ଗୁଣୋ ଭୋକ୍ତା
ଭୋକ୍ତୃତ୍ୱାଚ୍ଚୈତନ୍ୟଂ ପ୍ରସିଦ୍ଧଂ ତସ୍ୟ ।
ଯଥାଗ୍ନିର୍ବୈ ଦେବାନାମନ୍ନଦଃ ସୋମୋଽନ୍ନମଗ୍ନିର୍ବୈ ବାନ୍ନମିତ୍ୟେବଂବିତ୍ ।
ସୋମସଂଜ୍ଞୋଽୟଂ ଭୂତତ୍ୱାଽଗ୍ନିସଂଜ୍ଞୋଽପ୍ୟବ୍ୟକ୍ତମୁଖା ଇତି ।
ବଚନାତ୍-ପୁରୁଷୋ ହ୍ୟବ୍ୟକ୍ତମୁଖେନ ତ୍ରିଗୁଣଂ ଭୁଙ୍କ୍ତା ଇତି ।
ଯୋ ହୈବଂ ବେଦ ସଂନ୍ୟାସୀ ଯୋଗୀ ଚାଽଽତ୍ମଯାଜୀ ଚେତି ।
ଅଥ ଯଦ୍ୱନ୍ନ କଞ୍ଚିଚ୍ଛୁନ୍ୟାଗାରେ କାମିନ୍ୟଃ ପ୍ରବିଷ୍ଟାଃ ସ୍ପୃଶତୀନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥାସ୍ତଦ୍ୱଦ୍ୟୋ ନ ସ୍ପୃଶତି
ପ୍ରବିଷ୍ଟାନ୍ସଂନ୍ୟାସୀ ଯୋଗୀ ଚାତ୍ମଯାଜୀ ଚେତି ।। ୧୦।।

Not For Commercial Use

ପରଂ ବା ଏତଦାତ୍ମନୋ ରୂପଂ ୟଦନ୍ନମନ୍ନମୟୋ ହ୍ୟୟଂ ପ୍ରାଣଃ ।
ଅଥ ନ ୟଦ୍ୟଶ୍ନାତ୍ୟମନ୍ତାଽଶ୍ରୋତାଽସ୍ରଷ୍ଟାଽଦ୍ରଷ୍ଟାଽବକ୍ତାଽଘ୍ରାତାଽରସୟିତା
ଭବତି ପ୍ରାଣାଂଶ୍ଚୋସ୍ରୃଜତୀତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଅଥ ୟଦି ଖଲ୍ୱଶ୍ନାତି ପ୍ରାଣସମୃଦ୍ଧୋ ଭୂତ୍ୱା ମନ୍ତା ଭବତି ଶ୍ରୋତା ଭବତି ସ୍ରଷ୍ଟା ଭବତି
ବକ୍ତା ଭବତି ରସୟିତା ଭବତି ଘ୍ରାତା ଭବତି ଦ୍ରଷ୍ଟା ଭବତୀତି ।
ଏବଂ ହ୍ୟାହ ---- ଅନ୍ନାଦ୍ୟୈ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ୟାଃ କାଶ୍ଚିତ୍-ପୃଥିବୀଶ୍ରିତାଃ ।
ଅତୋଽନ୍ନେନୈବ ଜୀବନ୍ତ୍ୟଥୈତଦପିୟନ୍ତ୍ୟନ୍ତତଃ ।। ୧୧।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ ସର୍ବାଣି ହ ବା ଇମାନି ଭୂତାନ୍ୟହରହଃ ପ୍ରପତନ୍ତ୍ୟନ୍ନମଭିଜିଘୃକ୍ଷଂମାଣାନି
ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ରଶ୍ମିଭିରାଦଦାତ୍ୟନ୍ନଂ ତେନାସୌ ତପତ୍ୟନ୍ନେନାଭିଷିକ୍ତାଃ ପଚନ୍ତୀମେ ପ୍ରାଣା ଅଗ୍ନିର୍ବା
ଅନ୍ନେନାଭିଜ୍ୱଲତ୍ୟନ୍ନକାମେନେଦଂ ପ୍ରକଲ୍ପିତଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ।
ଅତୋଽନ୍ନମାତ୍ମେତ୍ୟୁପାସୀତେତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଅନାଦ୍-ଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ ଜାତାନ୍ୟନ୍ନେନ ବର୍ଧନ୍ତେ ।
ଅଦ୍ୟତେଽତ୍ତି ଚ ଭୂତାନି ତସ୍ମାଦନ୍ନଂ ତଦୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୨।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ ବିଶ୍ୱଭୃଦ୍ୱୈ ନାମୈଷା ତନୁର୍ଭଗବତୋ ବିଷ୍ଣୋର୍ୟଦିଦମନ୍ନମ୍ ।
ପ୍ରାଣୋ ବା ଅନ୍ନସ୍ୟ ରସୋ ମନଃ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନଂ ମନସ ଆନନ୍ଦଂ ବିଜ୍ଞାନସ୍ୟେତ୍ୟନ୍ନ
ବାନ୍ପ୍ରାଣବାନ୍ମନଶ୍ଚାନ୍-ବିଜ୍ଞାନବାନାନନ୍ଦବାଂଶ୍ଚ ଭବତି ୟୋ ହୈବଂ ବେଦ ।
ୟାବାନ୍ତୀହ ବୈ ଭୂତାନ୍ୟନ୍ନମଦନ୍ତି ତାବସ୍ରନ୍ତଃସ୍ଥୋଽନ୍ନମତ୍ତି ୟୋ ହୈବଂବେଦ ।
ଅନ୍ନମେବ ବିଜରନ୍ନମନ୍ନଂ ସଂବନନଂ ସ୍ରୁତମ୍ ।
ଅନ୍ନଂ ପଶୂନାଂ ପ୍ରାଣୋଽନ୍ନଂ ଜ୍ୟେଷ୍ଠମନ୍ନଂ ଭିଷକ୍-ସ୍ରୁତମ୍ ।। ୧୩।।

Not For Commercial Use

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତମନ୍ନଂ ବା ଅସ୍ୟ ସର୍ବସ୍ୟ ୟୋନିଃ କାଲଶ୍ଚାନ୍ନସ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ୟୋନିଃ କାଲସ୍ୟ
ତସ୍ୟୈତଦ୍ରୂପଂ ୟନ୍ନିମେଷାଦିକାଲାସ୍ରଂଭୃତଂ ଦ୍ୱାଦଶାତ୍ମକଂ ବସ୍ରରମେତସ୍ୟାଗ୍ନେୟମର୍ଧମର୍ଧଂ ବାରୁଣମ୍।
ମଘାଦ୍ୟଂ ଶ୍ରବିଷ୍ଠାର୍ଧମାଗ୍ନେୟଂ କ୍ରମେଣୋକ୍ରମେଣ ସାର୍ପାଦ୍ୟଂ ଶ୍ରବିଷ୍ଠାର୍ଧାନ୍ତଂ ସୌମ୍ୟମ୍ ।
ତତ୍ରୈକୈକମାତ୍ମନୋ ନବାଂଶକଂ ସଚାରକବିଧଂ
ସୌକ୍ଷ୍ମ୍ୟତ୍ୱାଦେତତ୍-ପ୍ରମାଣମନେନୈବ ପ୍ରମୀୟତେ ହି କାଲଃ ।
ନ ବିନା ପ୍ରମାଣେନ ପ୍ରମେୟସ୍ୟୋପଲବ୍ଧିଃ ।
ପ୍ରମେୟୋଽପି ପ୍ରମାଣତାଂ ପୃଥକ୍ତ୍ୱାଦୁପୈତ୍ୟାତ୍ମସଂବୋଧନାର୍ଥମିତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ୟାବତ୍ୟୋ ବୈ କାଲସ୍ୟ କଲାସ୍ତାବତୀଷ୍ୱ ଚରତ୍ୟସୌ ୟଃ କାଲଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପାସୀତ
କାଲସ୍ତସ୍ୟାତିଦୂରମପସରତୀତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ – କାଲାସ୍ରବନ୍ତି ଭୂତାନି କାଲାଦ୍ଧିଂ ପ୍ରୟାନ୍ତି ଚ ।
କାଲେ ଚାସ୍ତଂ ନିୟଚ୍ଛନ୍ତି କାଲୋ ମୂର୍ତିରମୂର୍ତିମାନ୍ ।। ୧୪।।

ଦ୍ୱେ ବାବ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ରୂପେ କାଲଶ୍ଚାକାଲଶ୍ଚାଥ ୟଃ ପ୍ରାଗାଦିତ୍ୟାତ୍ପୋଽକାଲୋଽକଲୋଽଥ
ୟ ଆଦିତ୍ୟାଦ୍ୟଃ ସ କାଲଃ ସକଲଃ ସକଲସ୍ୟ ବା ଏତଦ୍ରୂପଂ ୟତ୍ସଂବସ୍ରରଃ
ସଂବସ୍ରରାତ୍-ଖଲ୍ୱେମାଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ସଂବସ୍ରରେଣେହ ବୈ ଜାତା ବିବର୍ଧନ୍ତେ ସଂବସ୍ରରେ
ପ୍ରତ୍ୟସ୍ତଂ ୟନ୍ତି ତସ୍ମାତ୍ସଂବସ୍ରରୋ ବୈ ପ୍ରଜାପତିଃ କାଲୋଽନ୍ନଂ ବ୍ରହ୍ମନୀଡମାତ୍ମା ଚେତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
କାଲଃ ପଚତି ଭୂତାନି ସର୍ବାଣ୍ୟେବ ମହାତ୍ମନି ।
ୟସ୍ମିଂସ୍ତୁ ପଚ୍ୟତେ କାଲୋ ୟସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ।। ୧୫।।

ବିଗ୍ରହବାନେଷ କାଲଃ ସିନ୍ଧୁରାଜଃ ପ୍ରଜାନାମ୍ ।
ଏଷ ତତ୍ସ୍ଥଃ ସବିତାଖ୍ୟୋ ୟସ୍ମାଦେବେମେ ଚନ୍ଦ୍ରର୍କ୍ଷଗ୍ରହସଂବସ୍ରରାଦୟଃ ସୂୟନ୍ତେଽଥୈଭ୍ୟଃ
ସର୍ବମିଦମତ୍ର ବା ୟଚ୍ଚିଂଚିଚ୍ଛୁଭାଶୁଭଂ ଦୃଶ୍ୟେତେହ ଲୋକେ ତଦେତେଭ୍ୟସ୍ତସ୍ମାଦାଦିତ୍ୟାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମାଥ
କାଲସଂଜ୍ଞମାଦିତ୍ୟମୁପାସୀତାଦିତ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟେକେଽଥୈବଂ ହ୍ୟାହ ।
ହୋତା ଭୋକ୍ତା ହବିର୍ମନ୍ତ୍ରୋ ୟଜ୍ଞୋ ବିଷ୍ଣୁଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ।
ସର୍ବଃ କଶ୍ଚିତ୍-ପ୍ରଭୁଃ ସାକ୍ଷୀ ୟୋଽମୁଷ୍ମିନ୍ଭାତି ମଣ୍ଡଲେ ।। ୧୬।।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମ ହ ବା ଇଦମଗ୍ର ଆସୀଦେକୋଽନନ୍ତଃ ପ୍ରାଗନନ୍ତୋ ଦକ୍ଷିଣତୋଽନନ୍ତଃ
ପ୍ରତୀଚ୍ୟନନ୍ତ ଉଦୀଚ୍ୟନନ୍ତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ଚାଽବାଙ୍ ଚ ସର୍ବତୋଽନନ୍ତଃ ।
ନ ହ୍ୟସ୍ୟ ପ୍ରାଚ୍ୟାଦିଦିଶଃ କଲ୍ପନ୍ତେଽଥ ତିର୍ଯ୍ୟଗ୍ୱାଽବାଙ୍ ବୋର୍ଧ୍ୱଂ
ବାଽନୂହ୍ୟ ଏଷ ପରମାତ୍ମାଽପରିମିତୋଽଜଃ ।
ଅତର୍କ୍ୟୋଽଚିନ୍ତ୍ୟ ଏଷ ଆକାଶାତ୍ମା ଏବୈଷ କୃତ୍ସ୍ନକ୍ଷୟ ଏକୋ ଜାଗର୍ତୀ ।
ଇତ୍ୟେତସ୍ମାଦାକାଶାଦେଷ ଖଲ୍ୱିଦଂ ଚେତାମାତ୍ରଂ ବୋଧୟତ୍ୟନେନୈବ ଚେଦଂ
ଧ୍ୟାୟତେଽସ୍ମିଂଶ୍ଚ ପ୍ରତ୍ୟସ୍ତଂ ୟାତି ।
ଅସୌତଦ୍-ଭାସ୍ୱରଂ ରୂପଂ ୟଦମୁଷ୍ମିନ୍ନାଦିତ୍ୟେ ତପତ୍ୟଗ୍ନୌ ଚାଧୁମକେ
ୟଜ୍ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଟିତ୍ତତରମୁଦରସ୍ଥୋଽଥ ବା ୟଃ ପଚତ୍ୟନ୍ନମିତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ୟଶ୍ଚୈଷୋଽଗ୍ନୌ ୟଶ୍ଚାୟଂ ହୃଦୟେ ୟଶ୍ଚାସାବାଦିତ୍ୟେ ସ ଏଷ ଏକା ଇତ୍ୟେକସ୍ୟ
ହୈକତ୍ୱମେତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୧୭।।

ତଥା ତତ୍-ପ୍ରୟୋଗକଲ୍ପଃ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ପ୍ରତ୍ୟାହାରୋ ଧ୍ୟାନଂ ଧାରଣା
ତର୍କଃ ସମାଧିଃ ଷଡଙ୍ଗ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ୟୋଗଃ ।
ଅନେନ ୟଦା ପଶ୍ୟନ୍ପଶ୍ୟତି ରୁକ୍ମବର୍ଣ୍ଣଂ କର୍ତାରମୀଶଂ ପୁରୁଷଂ ବ୍ରହ୍ମ ୟୋନିମ୍ ।
ତଦା ବିଦ୍ୱାନ୍ପୁଣ୍ୟପାପେ ବିହାୟ ପରେଽବ୍ୟୟେ ସର୍ବମେକୀ କରୋତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ୟଥା ପର୍ବତମାଦୀପ୍ତଂ ନାଶ୍ରୟନ୍ତି ମୃଗଦ୍ୱିଜାଃ ।
ତଦ୍ୱଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ଦୋଷା ନାଶ୍ରୟନ୍ତି କଦାଚନ ।। ୧୮।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ -- ୟଦା ବୈ ବହିର୍ବିଦ୍ୱାନ୍ମନୋ ନିୟମ୍ୟେନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥାଶ୍ଚ
ପ୍ରାଣୋ ନିବେଶୟିତ୍ୱା ନିଃସଂକଲ୍ପସ୍ତତସ୍ତିଷ୍ଠେତ୍ ।
ଅପ୍ରାଣାଦିହ ୟସ୍ମାତ୍ସଂଭୂତଃ ପ୍ରାଣସଂଜ୍ଞକୋ ଜୀବସ୍ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ବୈ ତୁର୍ୟାଖ୍ୟେ
ଧାରୟେତ୍-ପ୍ରାଣମିତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଅଚିତ୍ତଂ ଚିତ୍ତମଧ୍ୟସ୍ତମଚିନ୍ତ୍ୟଂ ଗୁହ୍ୟମୁତ୍ତମମ୍ ।
ତତ୍ର ଚିତ୍ତଂ ନିଧାୟେତ ତଚ୍ଚ ଲିଙ୍ଗଂ ନିରାଶ୍ରୟମ୍ ।। ୧୯।।

Not for commercial Use

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତମ୍ -- ଅତଃ ପରାଽସ୍ୟ ଧାରଣା
ତାଲୁରସନାଗ୍ରନିପୀଡଂନାଦ୍ୱାଡ୍ଡନଃପ୍ରାଣନିରୋଧନାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତର୍କେଣ ପଶ୍ୟତି
ୟଦାତ୍ମନାତ୍ମାନମଣୋରଣୀୟାଂସଂ ଦ୍ୟୋତମାନଂ ମନଃକ୍ଷୟାତ୍ପଶ୍ୟତି ତଦାତ୍ମନାତ୍ମାନଂ
ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ନିରାତ୍ମା ଭବତି ନିରାତ୍ମକତ୍ୱାଦସଂଖ୍ୟୋଽୟୋନିଷ୍ଟ୍ରେ୍ୟା
ମୋକ୍ଷଲକ୍ଷଣମିତ୍ୟେତତ୍ପୂରଂ ରହସ୍ୟମିତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଚିତ୍ତସ୍ୟ ହି ପ୍ରସାଦେନ ହନ୍ତି କର୍ମ ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ।
ପ୍ରସନ୍ନାତ୍ମାତ୍ମନି ସ୍ଥିତ୍ୱା ସୁଖମବ୍ୟୟମଶ୍ନୁତା ଇତି ।। ୨୦।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତମ୍ -- ଊର୍ଧ୍ୱଗା ନାଡୀ ସୁଷୁମ୍ନାଖ୍ୟା
ପ୍ରାଣସଂଚାରିଣୀ ତାଲ୍ୱନ୍ତର୍ବିଚ୍ଛିନ୍ନା ତୟା ପ୍ରାଣୋଂକାରମନୋଯୁକ୍ତୟୋର୍ଧ୍ୱମୁତ୍ପ୍ରମେତ୍ ।
ତାଲ୍ୱଧ୍ୟାଗ୍ରଂ ପରିବର୍ତ୍ୟ ଚେନ୍ଦ୍ରିୟାଣ୍ୟସଂଯୋଜ୍ୟ ମହିମା ମହିମାନଂ ନିରୀକ୍ଷେତ ତତୋ
ନିରାତ୍ମକତ୍ୱମେତି ନିରାତ୍ମକତ୍ୱାନ୍ନ ସୁଖଦୁଃଖଭାଗ୍ଭବତି କେବଲତ୍ୱଂ ଲଭତା ଇତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ପରଃ ପୂର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପ୍ୟ ନିଗୃହୀତାନିଲଂ ତତଃ ।
ତୀର୍ତ୍ୱା ପାରମପାରେଣ ପଶ୍ଚାଦ୍ୟୁଞ୍ଜୀତ ମୂର୍ଧନି ।। ୨୧।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ -- ଦ୍ୱେ ବାବ ବ୍ରହ୍ମଣୀ ଅଭିଧ୍ୟେୟେ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ଟାଶବ୍ଦଣ୍ଟାଥ
ଶବ୍ଦେନୈବାଶବ୍ଦମାବିଷ୍କ୍ରିୟତେଽଥ ତତ୍ରୋମିତି ଶବ୍ଦୋଽନେନୋର୍ଧ୍ୱମୁତ୍ପ୍ରାତ୍ତ୍ରୋଽଶବ୍ଦେ
ନିଧନମେତ୍ୟଥା ହୈଷା ଗତିରେତଦମୃତମେତତ୍ପ୍ରାୟୁଜ୍ୟତ୍ୱଂ ନିର୍ବୃତତ୍ୱଂ ତଥା ଚେତି ।
ଅଥ ୟଥୋର୍ଣ୍ଣନାଭିସ୍ତନ୍ତନୋର୍ଧ୍ୱମୁତ୍ପ୍ରାତ୍ତ୍ରୋଽବକାଶଂ ଲଭତୀତ୍ୟେବଂ ବାବ
ଖଲ୍ୱସାବଭିଧ୍ୟାତୋମିତ୍ୟନେନୋର୍ଧ୍ୱମୁତ୍ପ୍ରାନ୍ତଃ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟଂ ଲଭତେ । ଅନ୍ୟଥା ପରେ ଶବ୍ଦବାଦିନଃ ।
ଶ୍ରବଣାଙ୍ଗୁଷ୍ଠୟୋଗେନାନ୍ତର୍ହୃଦୟାକାଶଶବ୍ଦମାକର୍ଣ୍ଣୟନ୍ତି ସପ୍ତବିଧେୟଂ ତସ୍ୟୋପମା ।
ୟଥା ନଦ୍ୟଃ କିଙ୍କିଣୀ କାଂସ୍ୟଚକ୍ରକଭେକବିଃକୃନ୍ଧିକା ବୃଷ୍ଟିର୍ନିର୍ବାତେ ବଦତୀତି ତଂ ପୃଥଗ୍ଲକ୍ଷଣମତୀତ୍ୟ
ପରେଽଶବ୍ଦେଽବ୍ୟକ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟସ୍ତଂ ଗତାସ୍ତତ୍ର ତେଽପୃଥଗ୍-ଧର୍ମିଣୋଽପୃଥଗ୍ଭିବେକ୍ୟା ୟଥା ସଂପନ୍ନା
ମଧୁତ୍ୱଂ ନାନା ରସା ଇତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ । ଦ୍ୱେ ବ୍ରହ୍ମଣି ବେଦିତବ୍ୟେ ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ଚ ୟତ୍ ।
ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମଣି ନିଷ୍ଣାତଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାଧିଗଚ୍ଛତି ।। ୨୨।।

Not For Commercial Use

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ -- ୟଃ ଶଈସ୍ତଦୋମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରଂ ୟଦସ୍ୟାଗ୍ରଂ
ତଚ୍ଛାନ୍ତମଶଈମଭୟମଶୋକମାନନ୍ଦଂ ତୃପ୍ତଂ ସ୍ଥିରମଚଲମମୃତମଚ୍ୟୁତଂ ଧ୍ରୁବଂ ବିଷ୍ଣୁସଂଜ୍ଞିତଂ
ସର୍ବାପରତ୍ୱାୟ ତଦେତା ଉପାସୀତେତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ୟୋଽସୌ ପରାପରୋ ଦେବା ଓଁକାରୋ ନାମ ନାମତଃ ।
ନିଃଶଈଃ ଶୂନ୍ୟଭୂତସ୍ୟ ମୂର୍ଧ୍ନି ସ୍ଥାନେ ତତୋଽଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୨୩।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ -- ଧନୁଃ ଶରୀରମୋମିତ୍ୟେତଚ୍ଛରଃ ଶିଖାଽସ୍ୟ ମନସ୍ତମୋଲକ୍ଷଣଂ ଭିତ୍ତ୍ୱା
ତମୋଽତମାବିଷ୍ଟମାଗଚ୍ଛତ୍ୟଥାବିଷ୍ଟଂ ଭିତ୍ତ୍ୱାଽଲାତଚକ୍ରମିବ ସ୍ଫୁରନ୍ତମାଦିତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣମୂର୍ଜସ୍ୱନ୍ତଂ
ବ୍ରହ୍ମ ତମସଃ ପର୍ୟ୍ୟପଶ୍ୟତ୍ ।
ୟଦମୁଷ୍ମିନ୍ନାଦିତ୍ୟେଽଥ ସୋମେଽଗ୍ନୌ ବିଦ୍ୟୁତି ବିଭାତ୍ୟଥ ଖଲ୍ୱେନଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାଽମୃତତ୍ୱଂ
ଗଚ୍ଛତୀତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଧ୍ୟାନମନ୍ତଃ ପରେ ତତ୍ତ୍ୱେ ଲକ୍ଷ୍ୟେଷୁ ଚ ନିଧୀୟତେ ।
ଅତୋଽବିଶେଷବିଜ୍ଞାନଂ ବିଶେଷମୁପଗଚ୍ଛତି ।।
ମାନସେ ଚ ବିଲୀନେ ତୁ ୟତ୍ସୁଖଂ ଚାତ୍ମସାକ୍ଷିକମ୍ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ଚାମୃତଂ ଶୁକ୍ରଂ ସା ଗତିର୍ଲୋକ ଏବ ସଃ ।। ୨୪।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ -- ନିଦ୍ରେବାନ୍ତର୍ହିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ଶୁଦ୍ଧିତମୟା ଧିୟା ସ୍ୱପ୍ନ ଇବ ୟଃ
ପଶ୍ୟତୀନ୍ଦ୍ରିୟବିଲେଽବିବଶଃ ପ୍ରଣବାଖ୍ୟଂ ପ୍ରଣେତାରଂ ଭାରୂପଂ ବିଗତନିଦ୍ରଂ ବିଜରଂ ବିମୃତ୍ୟୁଂ
ବିଶୋକଂ ଚ ସୋଽପି ପ୍ରଣବାଖ୍ୟଃ ପ୍ରଣେତା ଭାରୂପୋ ବିଗତନିଦ୍ରୋ ବିଜରୋ
ବିମୃତ୍ୟୁର୍ବିଶୋକୋ ଭବତୀତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଏବଂ ପ୍ରାଣମଥୋଙ୍କାରଂ ୟସ୍ମାତ୍ସର୍ବମନେକଧା ।
ୟୁନକ୍ତି ୟୁଞ୍ଜତେ ବାଽପି ତସ୍ମାଦ୍ୟୋଗ ଇତି ସ୍ମୃତଃ ।।
ଏକତ୍ୱଂ ପ୍ରାଣମନସୋରିନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ତଥୈବ ଚ ।
ସର୍ବଭାବପରିତ୍ୟାଗୋ ୟୋଗ ଇତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୨୫।।

Not For Commercial Use

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ -- ଯଥା ବାଽପ୍ସୁଚାରିଣଃ ଶାକୁନିକଃ ସୂତ୍ରୟନ୍ତ୍ରେଣୋଦ୍ଧୃତ୍ୟୋଦରେଽଗ୍ନୌ
ଜୁହୋତ୍ୟେବଂ ବାବ ଖଲ୍ୱିମାନ୍‌ପ୍ରାଣାନୋମିତ୍ୟନେନୋଦ୍ଧୃତ୍ୟାନାମଯ୍ୟେଽଗ୍ନୌ
ଜୁହୋତ୍ୟତସ୍ତସ୍ତ୍ରୋର୍ବିବ ସଃ ।
ଅଥ ଯଥା ତସ୍ତ୍ରୋର୍ବିସର୍ପିସ୍ତୃଣକାଷ୍ଠସଂସ୍ପର୍ଶେନୋଜ୍ଜ୍ୱଲତୀତ୍ୟେବଂ ବାବ
ଖଲ୍ୱସାବପ୍ରାଣାଖ୍ୟଃ ପ୍ରାଣସଂସ୍ପର୍ଶେନୋଜ୍ଜ୍ୱଲତି ।
ଅଥ ଯଦୁଜ୍ଜ୍ୱଲତ୍ୟେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣୋ ରୂପଂ ଚୈତଦ୍ଦ୍ୱିଷ୍ଟୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ଚୈତଦ୍ରୁଦ୍ରସ୍ୟ
ରୁଦ୍ରତ୍ୱମେତତ୍ତଦପରିମିତଧା ଚାତ୍ମାନଂ ବିଭଜ୍ୟ ପୂରୟତୀମାଁଲୋକାନିତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ବହ୍ୱୀଶ୍ଚ ଯଦ୍ୱତ୍-ଖଲୁ ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାନ୍ଚଯୂଖାଶ୍ଚ ତଥୈବ ତସ୍ୟ ।
ପ୍ରାଣାଦୟୋ ବୈ ପୁନରେବ ତସ୍ମାଦଭ୍ୟୁଚ୍ଚରନ୍ତୀହ ଯଥାକ୍ରମେଣ ।। ୨୬।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ -- ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବାବୈତତ୍ତେଜଃ ପରସ୍ୟାମୃତସ୍ୟ ।
ଅଶରୀରସ୍ୟୌଷ୍ଠ୍ୟମସ୍ୟୈତଦ୍ଧୃତମ୍ ।
ଅଥାଽଽବିଃ ସନ୍ନଭସି ନିହିତଂ ବୈତଦେକାଗ୍ରେଣୈବମନ୍ତର୍ହୃଦୟାକାଶଂ ବିନୁଦନ୍ତି ଯତ୍ତସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିରିବ
ସଂପଦ୍ୟତୀତ୍ୟତସ୍ତଦ୍-ଭାବମଚିରେଣୈତି ଭୂମାବୟସ୍ଥିଣ୍ଡଂ ନିହିତଂ ଯଥାଽଚିରେଣୈତି ଭୂମିତ୍ୱମ୍ ।
ମୃଦ୍ୱସ୍ଥିସଂସ୍ଥମୟସ୍ଥିଣ୍ଡଂ ଯଥାଽଗ୍ନ୍ୟୟସ୍କାରାଦୟୋ ନାଭିଭବନ୍ତି ।
ପ୍ରଣଶ୍ୟତି ଚିତ୍ତଂ ତଥାଽଽଶ୍ରୟେଣ ସହୈବମିତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ହୃଦ୍ୟାକାଶମୟଂ କୋଶମାନନ୍ଦଂ ପରମାଲୟମ୍ ।
ସ୍ୱଂ ଯୋଗଶ୍ଚ ତତୋଽସ୍ମାକଂ ତେଜଶ୍ଚୈବାଗ୍ନିସୂର୍ଯ୍ୟୟୋଃ ।। ୨୭।।

ଅଥାନ୍ୟତ୍ରାପ୍ୟୁକ୍ତଂ ଭୂତେନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥାନତିକ୍ରମ୍ୟ ତତଃ ପ୍ରବ୍ରଜ୍ୟାଜ୍ୟଂ ଧୃତିଦଣ୍ଡଂ
ଧନୁର୍ଗୃହୀତ୍ୱାଽନଭିମାନମୟେନ ଚୈବେଷୁଣା ତଂ ବ୍ରହ୍ମଦ୍ୱାରପାରଂ ନିହତ୍ୟାଽଽଦ୍ୟଂ ସଂମୋହମୌଲୀ
ତୃଷ୍ଣେର୍ଷ୍ୟାକୁଣ୍ଡଲୀ ତନ୍ଦ୍ରୀରାଘବେତ୍ୟଭିମାନାଧ୍ୟକ୍ଷଃ କ୍ରୋଧଜ୍ୟଂ ପ୍ରଲୋଭଦଣ୍ଡଂ
ଧନୁର୍ଗୃହୀତ୍ୱେଚ୍ଛାମୟେନ ଚୈବେଷୁଣେମାନି ଖଲୁ ଭୂତାନି ହନ୍ତି ତଂ
ହତ୍ୱୋଙ୍କାରପ୍ଲବେନାନ୍ତର୍ହୃଦୟାକାଶସ୍ୟ ପାରଂ ତୀର୍ତ୍ୱାଽଽବିର୍ଭୂତେଽଚ୍ଛରାକାଶେ

Not for Commercial Use

ଶନକୈରବଟୈବାବଟକୃଦ୍ଧାତୁକାମଃ ସଂବିଶତ୍ୟେବଂ ବ୍ରହ୍ମଶାଲାଂ ବିଶେତ୍ତତଷ୍ଟତୁର୍ଜାଲଂ ବ୍ରହ୍ମକୋଶଂ
ପ୍ରଣୁଦେଦ୍ଧୁର୍ବାଗମେନେତ୍ୟତଃ ଶୁଦ୍ଧଃ ପୂତଃ ଶୂନ୍ୟଃ ଶାନ୍ତୋଽପ୍ରାଣୋ ନିରାତ୍ମାଽନନ୍ତୋଽକ୍ଷୟ୍ୟଃ
ସ୍ଥିରଃ ଶାଶ୍ୱତୋଽଜଃ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଃ ସ୍ୱେ ମହିମ୍ନି ତିଷ୍ଠତ୍ୟତଃ ସ୍ୱେ ମହିମ୍ନି ତିଷ୍ଠମାନଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାଽବୃତ୍ତଚକ୍ରମିବ
ସଂସାରଚକ୍ରମାଲୋକୟତୀତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଷଡ୍ଭିର୍ମାସୈସ୍ତୁ ଯୁକ୍ତସ୍ୟ ନିତ୍ୟମୁକ୍ତସ୍ୟ ଦେହିନଃ ।
ଅନନ୍ତଃ ପରମୋ ଗୁହ୍ୟଃ ସମ୍ୟଗ୍ୟୋଗଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ।।
ରଜସ୍ତମୋଭ୍ୟାଂ ବିଦ୍ଧସ୍ୟ ସୁସମିଦ୍ଧସ୍ୟ ଦେହିନଃ ।
ପୁତ୍ରଦାରକୁଟୁମ୍ବେଷୁ ସକ୍ତସ୍ୟ ନ କଦାଚନ ।। ୨୮।।

ଏବମୁକ୍ତ୍ୱାଽନ୍ତର୍ହୃଦୟଃ ଶାକାୟନ୍ୟସ୍ତସ୍ମୈ ନମସ୍କୃତ୍ୱାଽନୟା ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟୟା ରାଜନ୍-ବ୍ରହ୍ମଣଃ
ପନ୍ଥାନମାରୂଢାଃ ପୁତ୍ରାଃ ପ୍ରଜାପତେରିତି ସଂତୋଷଂ ଦ୍ୱଂଦ୍ୱତିତିକ୍ଷାଂ ଶାନ୍ତତ୍ୱଂ
ଯୋଗାଭ୍ୟାସାଦବାପ୍ନୋତୀତ୍ୟେତଦ୍ଧ୍ୟତମଂ ନାପୁତ୍ରାୟ ନାଶିଷ୍ୟାୟ ନାଶାନ୍ତାୟ
କୀର୍ତୟେଦିତ୍ୟନନ୍ୟଭକ୍ତାୟ ସର୍ବଗୁଣସଂପନ୍ନାୟ ଦଦ୍ୟାତ୍ ।। ୨୯।।

ଓଁ ଶୁଚୌ ଦେଶେ ଶୁଚିଃ ସତ୍ତ୍ୱସ୍ଥଃ ସଦଧୀୟାନଃ ସଦ୍ୱାଦୀ
ସଦ୍ଧ୍ୟାୟୀ ସଦ୍ୟାଜୀ ସ୍ୟାଦିତ୍ୟତଃ ସଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣି ସତ୍ୟଭିଲାଷିଣି ନିର୍ବୃତ୍ତୋଽନ୍ୟସ୍ତତ୍ଫଲଚ୍ଛିନ୍ନପାଶୋ
ନିରାଶଃ ପରେଷ୍ୱାତ୍ମବଦ୍ୱିଗତଭୟୋ ନିଷ୍କାମୋଽକ୍ଷୟ୍ୟମପରିମିତଂ ସୁଖମାକ୍ରମ୍ୟ ତିଷ୍ଠତି ।
ପରମଂ ବୈ ଶେବଧେରିବ ପରସ୍ୟୋଦ୍ଧରଣଂ ୟନ୍ନିଷ୍କାମତ୍ୱମ୍ ।
ସ ହି ସର୍ବକାମମୟଃ ପୁରୁଷୋଽଧ୍ୟବସାୟସଂକଲ୍ପାଭିମାନଲିଙ୍ଗୋ ବଦ୍ଧୋଽତସ୍ତଦ୍ୱିପରୀତୋ ମୁକ୍ତଃ ।
ଅତ୍ରୈକ ଆହୁଃ--ଗୁଣଃ ପ୍ରକୃତିଭେଦବଶାଦଧ୍ୟବସାୟାତ୍ମବନ୍ଧମୁପାଗତୋଽଧ୍ୟବସାୟସ୍ୟ
ଦୋଷକ୍ଷୟାଦ୍ଧିମୋକ୍ଷଃ ।
ମନସା ହ୍ୟେବ ପଶ୍ୟତି ମନସା ଶୃଣୋତି କାମଃ ସଂକଲ୍ପୋ ବିଚିକିତ୍ସା ଶ୍ରଦ୍ଧାଽଶ୍ରଦ୍ଧା
ଧୃତିରଧୃତିର୍ହ୍ରୀର୍ଧୀର୍ଭୀରିତ୍ୟେତତ୍ସର୍ବଂ ମନ ଏବ ।

Not For Commercial Use

ଗୁଣୌଘୈରୁହ୍ୟମାନଃ କଲୁଷୀକୃତଶ୍ଚାସ୍ଥିରଶ୍ଚଞ୍ଚଲୋ ଲୁପ୍ୟମାନଃ ସସ୍ପୃହୋ ବ୍ୟଗ୍ରଶ୍ଚାଭିମାନିତ୍ୱଂ
ପ୍ରଯାତ ଇତ୍ୟହଂ ସୋ ମମେଦମିତ୍ୟେବଂ ମନ୍ୟମାନୋ ନିବଧ୍ନାତ୍ୟାତ୍ମନାତ୍ମାନଂ ଜାଲେନେବ
ଖଚରୋଽତଃ ପୁରୁଷୋଽଧ୍ୟାବସାୟସଂକଲ୍ପାଭିମାନଲିଙ୍ଗୋ ବଦ୍ଧୋଽତସ୍ତଦ୍ୱିପରୀତୋ ମୁକ୍ତଃ ।
ତସ୍ମାନ୍ନିରଧ୍ୟବସାୟୋ ନିଃସଂକଲ୍ପୋ ନିରଭିମାନସ୍ତିଷ୍ଠେଦେତନ୍ମୋକ୍ଷଲକ୍ଷଣମେଷାଽତ୍ର
ବ୍ରହ୍ମପଦବ୍ୟେଷୋଽତ୍ର ଦ୍ୱାରବିବରୋଽନେନାସ୍ୟ ତମସଃ ପାରଂ ଗମିଷ୍ୟତି ।
ଅତ୍ର ହି ସର୍ବେ କାମାଃ ସମାହିତା ଇତ୍ୟତ୍ରୋଦାହରନ୍ତି ।
ଯଦା ପଞ୍ଚାବତିଷ୍ଠନ୍ତେ ଜ୍ଞାନାନି ମନସା ସହ ।
ବୁଦ୍ଧିଶ୍ଚ ନ ବିଚେଷ୍ଟତେ ତାମାହୁଃ ପରମାଂ ଗତିମ୍ ।।
ଏତଦୁକ୍ତ୍ୱାଽନ୍ତର୍ହୃଦୟଃ ଶାକାୟନ୍ୟସ୍ତସ୍ମୈ ନମସ୍କୃତ୍ୱା ଯଥାବଦୁପଚାରୀ କୃତକୃତ୍ୟୋ
ମରୁଦୁତ୍ତରାୟଣଂ ଗତୋ ନ ହ୍ୟତ୍ରୋଦ୍ୱର୍ତ୍ତନା ଗତିରେଷୋଽତ୍ର ବ୍ରହ୍ମପଥଃ ସୌରଂ ଦ୍ୱାରଂ
ଭିତ୍ତ୍ୱୋର୍ଦ୍ଧ୍ୱେନ ବିନିର୍ଗତା ଇତ୍ୟତ୍ରୋଦାହରନ୍ତି ।

ଅନନ୍ତା ରଶ୍ମୟସ୍ତସ୍ୟ ଦୀପବଦ୍ୟଃ ସ୍ଥିତୋ ହୃଦି ।
ସିତାସିତାଃ କଟୁନୀଲାଃ କପିଲା ମୃଦୁଲୋହିତାଃ ।।

ଉର୍ଧ୍ୱମେକଃ ସ୍ଥିତସ୍ତେଷାଂ ଯୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ସୂର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡଲମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଲୋକମତିକ୍ରମ୍ୟ ତେନ ଯାନ୍ତି ପରାଂ ଗତିମ୍ ।।

ଯଦସ୍ୟାନ୍ୟଦ୍ରଶ୍ମିଶତମୂର୍ଧ୍ୱମେବ ବ୍ୟବସ୍ଥିତମ୍ ।
ତେନ ଦେବନିକାୟାନାଂ ସ୍ୱଧାମାନି ପ୍ରପଦ୍ୟତେ ।।

ଯେ ନୈକରୂପାଶ୍ଚାଧସ୍ତାଦ୍ରଶ୍ମୟୋଽସ୍ୟ ମୃଦୁପ୍ରଭାଃ ।
ଇହ କର୍ମୋପଭୋଗାୟ ତୈଃ ସଂସରତି ସୋଽବଶଃ ।।

ତସ୍ମାତ୍ସ୍ୱର୍ଗସ୍ୱର୍ଗାପବର୍ଗହେତୁର୍ଭଗବାନସାବାଦିତ୍ୟ ଇତି ।। ୩୦।।

Not For Commercial Use

କିମାତ୍ମକାନି ବା ଏତାନୀନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ପ୍ରଚରନ୍ତ୍ୟଦ୍ଧନ୍ତା ଚୈତେଷାମିହ କୋ ନିୟନ୍ତା ବେତ୍ୟାହ
ପ୍ରତ୍ୟାହାତ୍ମାତ୍ମକାନୀତ୍ୟାତ୍ମା ହ୍ୟେଷାମୁଦ୍ଧନ୍ତା ନିୟନ୍ତା ବାଽପ୍ସରସୋ ଭାନବୀୟାଶ୍ଚ ମରୀଚୟୋ
ନାମାଥ ପଞ୍ଚମି ରଶ୍ମିଭିର୍ବିଷୟାନତ୍ତି ।
କତମ ଆତ୍ମେତି ୟୋଽୟଂ ଶୁଦ୍ଧଃ ପୂତଃ ଶୂନ୍ୟଃ ଶାନ୍ତାଦିଲକ୍ଷଣୋକ୍ତଃ ସ୍ୱକୈର୍ଲିଙ୍ଗୈରୁପଗୃହ୍ୟଃ ।
ତସ୍ୟୈତଲ୍ଲିଙ୍ଗମଲିଙ୍ଗସ୍ୟାଗ୍ନେର୍ୟଦୌଷ୍ଣ୍ୟମାବିଷ୍ଟଂ ଚାପାଂ ୟଃ ଶିବତମୋ ରସ ଇତ୍ୟେକେଽଥ
ବାକ୍-ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଚକ୍ଷୁର୍ମନଃ ପ୍ରାଣ ଇତ୍ୟେକେଽଥ ବୁଦ୍ଧିର୍ଧୃତିଃ ସ୍ମୃତିଃ ପ୍ରଜ୍ଞାନମିତ୍ୟେକେ ।
ଅଥ ତେ ବା ଏତସ୍ୟୈବଂ ୟଥୈବେହ ବୀଜସ୍ୟାଙ୍କୁରା ବାଽଥ ଧୂମାର୍ଚିର୍ବିଷ୍ଫୁଲିଙ୍ଗା
ଇବାଗ୍ନେଶ୍ଚେତ୍ୟତ୍ରୋଦାହରନ୍ତି । ବହ୍ନେଶ୍ଚ ୟଦ୍ୱତ୍-ଖଲୁ ବିଷ୍ଫୁଲିଙ୍ଗାଃ ସୂର୍ୟାନ୍ମୁୟୂଖାଶ୍ଚ ତଥୈବ ତସ୍ୟ ।
ପ୍ରାଣାଦୟୋ ବୈ ପୁନରେବ ତସ୍ମାଦଭ୍ୟୁଚ୍ଚରନ୍ତୀହ ୟଥାକ୍ରମେଣ ।। ୩୧।।

ତସ୍ମାଦ୍ୱା ଏତସ୍ମାଦାତ୍ମନି ସର୍ବେ ପ୍ରାଣାଃ ସର୍ବେ ଲୋକାଃ ସର୍ବେ ବେଦାଃ
ସର୍ବେ ଦେବାଃ ସର୍ବାଣି ଚ ଭୂତାନ୍ୟୁଚ୍ଚରନ୍ତି ତସ୍ୟୋପନିଷତ୍ପ୍ରତ୍ୟସ୍ୟ ସତ୍ୟମିତି ।
ଅଥ ୟଥାଽଽଦ୍ରୈଧାଗ୍ନେରଭ୍ୟାହିତସ୍ୟ ପୃଥଗ୍-ଧୂମା ନିଶ୍ଚରନ୍ତ୍ୟେବଂ ବା ଏତସ୍ୟ ମହତୋ ଭୂତସ୍ୟ
ନିଃଶ୍ୱସିତମେତଦ୍ୟଦୃଗ୍-ବେଦୋ ୟଜୁର୍ବେଦଃ ସାମବେଦୋଽଥର୍ବାଙ୍ଗିରସ ଇତିହାସଃ ପୁରାଣଂ
ବିଦ୍ୟୋପନିଷଦଃ ଶ୍ଲୋକାଃ ସୂତ୍ରାଣ୍ୟନୁବ୍ୟାଖ୍ୟାନାନି ବ୍ୟାଖ୍ୟାନାନ୍ୟସ୍ୟୈବୈତାନି ବିଶ୍ୱା ଭୂତାନି ।। ୩୨।।

ପଞ୍ଚେଷ୍ଟକୋ ବା ଏଷୋଽଗ୍ନିଃ ସଂବତ୍ସରସ୍ତସ୍ୟେମା ଇଷ୍ଟକା ୟୋ ବସନ୍ତୋ ଗ୍ରୀଷ୍ମୋ ବର୍ଷାଃ ଶରଦ୍ଧେମନ୍ତଃ
ସ ଶିରଃପକ୍ଷସୀପୃଷ୍ଟପୁଚ୍ଛବାନେଷୋଽଗ୍ନିଃ ପୁରୁଷବିଦଃ ସେୟଂ ପ୍ରଜାପତେଃ ପ୍ରଥମା ଚିତିଃ ।
କରୈର୍ୟଜମାନମନ୍ତରିକ୍ଷମୁତ୍କ୍ଷିପ୍ୟ ବାୟବେ ପ୍ରାୟଚ୍ଛତ୍ ।
ପ୍ରାଣୌ ବୈ ବାୟୁଃ ପ୍ରାଣୋଽଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟେମା ଇଷ୍ଟକା ୟଃ ପ୍ରାଣୋ ବ୍ୟାନୋଽପାନଃ ସମାନ ଉଦାନଃ ସ
ଶିରଃପକ୍ଷସୀପୃଷ୍ଠପୁଚ୍ଛବାନେଷୋଽଗ୍ନିଃ ପୁରୁଷବିଦସ୍ତଦିଦମନ୍ତରିକ୍ଷଂ ପ୍ରଜାପତେର୍ଦ୍ୱିତୀୟା ଚିତିଃ
କରୈର୍ୟଜମାନଂ ଦିବମୁତ୍କ୍ଷିପ୍ତ୍ୟେନ୍ଦ୍ରାୟ ପ୍ରାୟଚ୍ଛଦସୌ ବା ଆଦିତ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୈଷୋଽଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟେମା
ଇଷ୍ଟକା ୟଦ୍ଦଗ୍ୟଜୁଃସାମାଥର୍ବାଙ୍ଗିରସା ଇତିହାସଃ ପୁରାଣଂ ସ ଶିରଃପକ୍ଷସୀପୁଚ୍ଛପୃଷ୍ଠବାନେଷୋଽଗ୍ନିଃ
ପୁରୁଷବିଦଃ ସୈଷା ଦ୍ୟୌଃ ପ୍ରଜାପତେସ୍ତୃତୀୟା ଚିତିଃ କରୈର୍ୟଜମାନସ୍ୟାତ୍ମବିଦେଽବଦାନଂ
କରୋତ୍ୟଥାତ୍ମବିଦୁତ୍କ୍ଷିପ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣେ ପ୍ରାୟଚ୍ଛତ୍ତାଽଽନନ୍ଦୀ ମୋଦୀ ଭବତି ।। ୩୩।।

Not for Commercial Use

ପୃଥିବୀ ଗାର୍ହପତ୍ୟୋଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିର୍ଦ୍ୟୌରାହବନୀୟସ୍ତତ
ଏବ ପବମାନପାବକଶୁଚୟ ଆବିଷ୍କୃତମେତେନାସ୍ୟ ୟଜ୍ଞମ୍ ।
ୟତଃ ପବମାନପାବକଶୁଚିସଂଘାତୋ ହି ଜାଠରସ୍ତସ୍ମାଦଗ୍ନିର୍ୟଷ୍ଟବ୍ୟଶ୍ଚେତବ୍ୟଃ
ସ୍ତୋତବ୍ୟୋଽଭିଧ୍ୟାତବ୍ୟଃ ।
ୟଜମାନୋ ହବିର୍ଗୃହୀତ୍ୱା ଦେବତାଭିଧ୍ୟାନମିଚ୍ଛତି ।
ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣଃ ଶକୁନୋ ହୃଦ୍ୟାଦିତ୍ୟେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ।
ମଦ୍ଧ୍ୟର୍ହଂସସ୍ତେଜୋବୃଷଃ ସୋଽସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ ୟଜାମହେ ।।
ଇତି ଚାପି ମନ୍ତ୍ରାର୍ଥଂ ବିଚିନୋତି ।
ତତ୍ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟଂ ଭର୍ଗୋଽସ୍ୟାଭିଧ୍ୟେୟଂ ୟୋ ବୁଦ୍ଧ୍ୟନ୍ତଃସ୍ଥୋ ଧ୍ୟାୟୀହ
ମନଃଶାନ୍ତିପଦମନୁସରତ୍ୟାତ୍ମନ୍ୟେବ ଧତ୍ତେଽତ୍ରେମେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ।

ୟଥା ନିରିନ୍ଧନୋ ବହ୍ନିଃ ସ୍ୱୟୋନାବୁପଶାମ୍ୟତେ ।
ତଥା ବୃତ୍ତିକ୍ଷୟାଚ୍ଚିତ୍ତଂ ସ୍ୱୟୋନାବୁପଶାମ୍ୟତେ ।।

ସ୍ୱୟୋନାବୁପଶାନ୍ତସ୍ୟ ମନସଃ ସତ୍ୟକାମତଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥବିମୂଢସ୍ୟାନୃତାଃ କର୍ମବଶାନୁଗାଃ ।।

ଚିତ୍ତମେବ ହି ସଂସାରଂ ତତ୍-ପ୍ରୟତ୍ନେନ ଶୋଧୟେତ୍ ।
ୟଚ୍ଚିତ୍ତସ୍ତନ୍ମୟୋ ଭବତି ଗୁହ୍ୟମେତତ୍ସନାତନମ୍ ।।

ଚିତ୍ତସ୍ୟ ହି ପ୍ରସାଦେନ ହନ୍ତି କର୍ମ ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ।
ପ୍ରସନ୍ନାତ୍ମାତ୍ମନି ସ୍ଥିତ୍ୱା ସୁଖମବ୍ୟୟମଶ୍ନୁତେ ।।

ସମାସକ୍ତଂ ୟଥା ଚିତ୍ତଂ ଜନ୍ତୋର୍ବିଷୟଗୋଚରେ ।
ୟଦ୍ୟେବଂ ବ୍ରହ୍ମଣି ସ୍ୟାତ୍କୋ ନ ମୁଚ୍ୟେତ ବନ୍ଧନାତ୍ ।।

Not For Commercial Use

ମନୋ ହି ଦ୍ୱିବିଧଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ଚାଶୁଦ୍ଧମେବ ଚ ।
ଅଶୁଦ୍ଧଂ କାମସଂପର୍କାଚ୍ଛୁଦ୍ଧଂ କାମବିବର୍ଜିତମ୍ ।।

ଲୟବିକ୍ଷେପରହିତଂ ମନଃ କୃତ୍ୱା ସୁନିଶ୍ଚଲମ୍ ।
ୟଦା ୟାତ୍ୟମନୀଭାବଂ ତଦା ତତ୍ପରମଂ ପଦମ୍ ।।

ତାବନ୍ମନୋ ନିରୋଦ୍ଧବ୍ୟଂ ହୃଦି ୟାବଦ୍ଗତକ୍ଷୟମ୍ ।
ଏତଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ଚ ମୋକ୍ଷଂ ଚ ଶେଷାନ୍ୟେ ଗ୍ରନ୍ଥବିସ୍ତରାଃ ।।

ସମାଧିନିଧୌତମଲସ୍ୟ ଚେତସୋ ନିବେଶିତସ୍ୟାତ୍ମନି ୟତ୍ସୁଖଂ ଭବେତ୍ ।
ନ ଶକ୍ୟତେ ବର୍ଣ୍ଣୟିତୁଂ ଗିରା ତଦା ସ୍ୱୟଂ ତଦନ୍ତଃକରଣେନ ଗୃହ୍ୟତେ ।।

ଅପାମାପୋଽଗ୍ନିରଗ୍ନୌ ବା ବ୍ୟୋମ୍ନି ବ୍ୟୋମ ନ ଲକ୍ଷୟେତ୍ ।
ଏବମନ୍ତର୍ଗତଂ ୟସ୍ୟ ମନଃ ସ ପରିମୁଚ୍ୟତେ ।।

ମନ ଏବ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ କାରଣଂ ବନ୍ଧମୋକ୍ଷୟୋଃ ।
ବନ୍ଧାୟ ବିଷୟାସଙ୍ଗିଂ ମୋକ୍ଷୋ ନିର୍ବିଷୟଂ ସ୍ମୃତମିତି ।।

ଅତୋଽନଗ୍ନିହୋତ୍ର୍ୟନଗ୍ନିଚିଦଜ୍ଞାନଭିଧ୍ୟାୟିନାଂ ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପଦବ୍ୟୋମାନୁସ୍ମରଣଂ ବିରୁଦ୍ଧଂ
ତସ୍ମାଦଗ୍ନିର୍ୟଷ୍ଟବ୍ୟଶ୍ଚେତବ୍ୟଃ ସ୍ତୋତବ୍ୟୋଽଭିଧ୍ୟାତବ୍ୟଃ ।। ୩୪।।

ନମୋଽଗ୍ନୟେ ପୃଥିବୀକ୍ଷିତେ ଲୋକସ୍କୃତେ ଲୋକମସ୍ମୈ ୟଜମାନାୟ ଧେହି
ନମୋ ବାୟୁବେଽନ୍ତରିକ୍ଷକ୍ଷିତେ ଲୋକସ୍କୃତେ ଲକମସ୍ମୈ ୟଜମାନାୟ ଧେହି
ନମ ଆଦିତ୍ୟାୟ ଦିବିକ୍ଷିତେ ଲୋକସ୍କୃତେ ଲୋକମସ୍ମୈ ୟଜମାନାୟ ଧେହି
ନମୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ ସର୍ବକ୍ଷିତେ ସର୍ବସ୍କୃତେ ସର୍ବମସ୍ମୈ ୟଜମାନାୟ ଧେହି ।
ହିରଣ୍ମୟେନ ପାତ୍ରେଣ ସତ୍ୟସ୍ୟାପିହିତଂ ମୁଖମ୍ ।

Not For Commercial Use

ତତ୍ତ୍ୱଂ ପୂଷନ୍ନପାବୃଣୁ ସତ୍ୟଧର୍ମାୟ ବିଷ୍ଣବେ ।
ୟୋଽସାବାଦିତ୍ୟେ ପୁରୁଷଃ ସୋଽସାବହମିତି ।।
ଏଷ ହ ବୈ ସତ୍ୟଧର୍ମୋ ୟଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟାଦିତ୍ୟତ୍ୱଂ ତଚ୍ଛୁକ୍ଲଂ ପୁରୁଷମଲିଙ୍ଗଂ ନଭସୋଽନ୍ତର୍ଗତସ୍ୟ
ତେଜସୋଂଽଶମାତ୍ରମେତଦ୍ୟଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଇବେତ୍ୟକ୍ଷିଣ୍ୟଗ୍ନୌ
ଚୈତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈତଦମୃତମେତଦ୍-ଭର୍ଗଃ ।
ଏତସ୍ରତ୍ୟଧର୍ମୋ ନଭସୋଽନ୍ତର୍ଗତସ୍ୟ ତେଜସୋଂଽଶମାତ୍ରମେତତ୍ ।
ୟଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ମଧ୍ୟେଽମୃତଂ ୟସ୍ୟ ହି ସୋମଃ ପ୍ରାଣା ବାଽପ୍ୟୟଙ୍କୁରା
ଏତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈତଦମୃତମେତଦ୍-ଭର୍ଗଃ ।
ଏତସ୍ରତ୍ୟଧର୍ମୋ ନଭସୋଽନ୍ତର୍ଗତସ୍ୟ ତେଜସୋଂଽଶମାତ୍ରମେତଦ୍ୟଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ୟଜୁର୍ଦୀପ୍ୟତି।
ଓମାପୋ ଜ୍ୟୋତିରସୋଽମୃତଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱରୋମ୍ ।
ଅଷ୍ଟପାଦଂ ଶୁଚିଂ ହଂସଂ ତ୍ରିସୂତ୍ରମଣୁମବ୍ୟୟମ୍ ।
ଦ୍ୱିଧର୍ମୋଽନ୍ଧଂ ତେଜସେନ୍ଧଂ ସର୍ବଂ ପଶ୍ୟନ୍ପଶ୍ୟତି ।।
ନଭସୋଽନ୍ତର୍ଗସ୍ୟ ତେଜସୋଂଽଶମାତ୍ରମେତଦ୍ୟଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଉଦିତ୍ୱା ମୟୂଖେ ଭବତ
ଏତସ୍ରବିସ୍ରତ୍ୟଧର୍ମ ଏତଦ୍ୟଜୁରେତଉପ ଏତଦଗ୍ନିରେତଦ୍ୱାୟୁରେତତ୍-ପ୍ରାଣ ଏତଦାପ ଏତଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା
ଏତଚ୍ଛୁକ୍ରମେତଦମୃତମ୍ ।
ଏତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଷୟମେତଦ୍-ଭାନୁରର୍ଣ୍ଣବସ୍ତସ୍ମିନ୍ନେବ ୟଜମାନାଃ ସୈନ୍ଧବ ଇବ ବ୍ଲୀୟନ୍ତ ଏଷା ବୈ
ବ୍ରହ୍ମୈକତାଽତ୍ର ହି ସର୍ବେ କାମାଃ ସମାହିତା ଇତ୍ୟତ୍ରୋଦାହରନ୍ତି ।
ଅଂଶୁଧାରୟ ଇବାଣୁବାତେରିତଃ ସଂସ୍ଫରତ୍ୟସାବନ୍ତର୍ଗଃ ସୁରାଣାମ୍ ।
ୟୋ ହୈବଂବିସ୍ର ସବିସ୍ର ଦ୍ୱୈତବିସ୍ରୈକଧାମେତଃ ସ୍ୟାଉଦାତ୍ତକଷ୍ଟ ।
ୟେ ବିନ୍ଦବ ଇବାଭ୍ୟୁଚ୍ଚରନ୍ତ୍ୟଜସ୍ରଂ ବିଦ୍ୟୁଦିବାଭ୍ରାର୍ଚିଷଃ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ।
ତେଽର୍ଚିଷୋ ବୈ ୟଶସ ଆଶ୍ରୟବଶାଜ୍ଜଟାଭିରୂପା ଇବ କୃଷ୍ଣବର୍ତ୍ମନଃ ।। ୩୫।।

Not For Commercial Use

ଦ୍ୱେ ବାବ ଖଲ୍ୱେତେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟୋତିଷୋ ରୂପକେ ଶାନ୍ତମେକଂ ସମୃଦ୍ଧଂ ଚୈକମଥ
ୟଚ୍ଛନ୍ତଂ ତସ୍ୟାଽଽଧାରଂ ଖମଥ ୟତ୍ସମୃଦ୍ଧମିଦଂ ତସ୍ୟାନ୍ନଂ
ତସ୍ମାନ୍ନୌଷଧାଜ୍ୟାମିଷପୁରୋଡାଶସ୍ଥାଲୀପାକାଦିଭିର୍ୟଷ୍ଟବ୍ୟମନ୍ତର୍ବେଦ୍ୟାମ୍ ।
ଆସ୍ୟବଶିଷ୍ଟୈରନ୍ନପାନୈଶ୍ଚାଽଽସ୍ୟମାହବନୀୟମିତି ମତ୍ୱା ତେଜସଃ ସମୃଦ୍ଧ୍ୟୈ
ପୁଣ୍ୟଲୋକବିଜିତ୍ୟର୍ଥାୟାମୃତତ୍ୱାୟ ଚ ।
ଅତ୍ରୋଦାହରନ୍ତି -- ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ଜୁହୁୟାତ୍ସ୍ୱର୍ଗକାମୋ ୟମରାଜ୍ୟମଗ୍ନିଷ୍ଟୋମେନାଭିୟଜତି
ସୋମରାଜ୍ୟମୁକ୍-ଥେନ ସୂର୍ୟରାଜ୍ୟଂ ଷୋଡଶୀନା ସ୍ୱାରାଜ୍ୟମତିରାତ୍ରେଣ
ପ୍ରଜାପତ୍ୟମାସହସ୍ରସଂବତ୍ସରାନ୍ତକ୍ରତୁନେତି ।
ବର୍ତ୍ୟାଧାରସ୍ନେହୟୋଗାଦ୍ୟଥା ଦୀପସ୍ୟ ସଂସ୍ଥିତିଃ ।
ଅନ୍ତର୍ୟାଣ୍ଡୋପୟୋଗାଦିର୍ମୌ ସ୍ଥିତାବାତ୍ମଶୁଚୀ ତଥା ।। ୩୬।।

ତସ୍ମାଦୋମିତ୍ୟନେନୈତଦୁପାସୀତାପରିମିତଂ ତେଜସ୍ତ୍ରୈଧାଽଭିହିତମଗ୍ନାବାଦିତ୍ୟେ ପ୍ରାଣେ ।
ଅଥୈଷା ନାଡ୍ୟନ୍ନବହୁମିତ୍ୟେଷାଗ୍ନୌ ହୁତମାଦିତ୍ୟଂ ଗମୟତ୍ୟତୋ ୟୋ
ରସୋଽସ୍ରବତ୍ତ ଉଦ୍ଗୀଥଂ ବର୍ଷତି ତେନେମେ ପ୍ରାଣାଃ ପ୍ରାଣେଭ୍ୟଃ ପ୍ରଜା
ଇତ୍ୟତ୍ରୋଦାହରନ୍ତି ୟଜ୍ଞବିରଗ୍ନୌ ହୂୟତେ ତଦାଦିତ୍ୟଂ ଗମୟତି ତତ୍ସୂର୍ୟୋ
ରଶ୍ମିଭିର୍ବର୍ଷତି ତେନାନ୍ନଂ ଭବତ୍ୟନ୍ନାଦ୍-ଭୂତାନାମୁପଜିରିତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ଅଗ୍ନୌ ପ୍ରାସ୍ତାଽଽହୁତିଃ ସମ୍ୟଗାଦିତ୍ୟମୁପତିଷ୍ଠତେ ।
ଆଦିତ୍ୟାଜ୍ଜାୟତେ ବୃଷ୍ଟିର୍ବୃଷ୍ଟେରନ୍ନଂ ତତଃ ପ୍ରଜାଃ ।। ୩୭।।

ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ଜୁହ୍ୱାନୋ ଲୋଭଜାଲଂ ଭିନତ୍ତ୍ୟତଃ ସଂମୋହଂ ଛିତ୍ୱା ନ କ୍ରୋଧାନ୍ସ୍ତୁଷ୍ୱାନଃ
କାମମଭିଧ୍ୟାୟମାନସ୍ତତଶ୍ଚତୁର୍ଜାଲଂ ବ୍ରହ୍ମକୋଶଂ ଭିନ୍ଦଦତଃ ପରମାକାଶମତ୍ର ହି
ସୌରସୌମ୍ୟାଗ୍ନେୟସାତ୍ତ୍ୱିକାନି ମଣ୍ଡଲାନି ଭିତ୍ତ୍ୱା ତତଃ ଶୁଦ୍ଧଃ ସତ୍ତ୍ୱାନ୍ତରସ୍ଥମଚଲମମୃତମଚ୍ୟୁତଂ
ଧ୍ରୁବଂ ବିଷ୍ଣୁସଂଜ୍ଞିତଂ ସର୍ବାପରଂ ଧାମ ସତ୍ୟକାମସର୍ବଜ୍ଞତ୍ୱସଂୟୁକ୍ତଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଂ
ଚୈତନ୍ୟଂ ସ୍ୱେ ମହିମ୍ନି ତିଷ୍ଠମାନଂ ପଶ୍ୟତ୍ୟତ୍ରୋଦାହରନ୍ତି ।

Not for Commercial Use

ରବିମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତଃ ସୋମଃ ସୋମମଧ୍ୟେ ହୁତାଶନଃ ।
ତେଜୋମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତଂ ସତ୍ତ୍ୱଂ ସତ୍ତ୍ୱମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତୋଽଚ୍ୟୁତଃ ।।
ଶରୀରପ୍ରାଦେଶାଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରମଣୋରପ୍ୟଣୁଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱାଽତଃ ପରମତାଂ ଗଚ୍ଛତ୍ୟତ୍ର ହି ସର୍ବେ କାମାଃ
ସମାହିତା ଇତ୍ୟତ୍ରୋଦାହରନ୍ତି ।
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠପ୍ରାଦେଶଶରୀରମାତ୍ରଂ ପ୍ରଦୀପପ୍ରତାପବଦ୍-ଦ୍ୱିସ୍ତ୍ରିଧା ହି ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାଭିଷ୍ଟୂୟମାନଂ ମହୋ ଦେବୋ ଭୁବନାନ୍ୟାବିବେଶ ।
ଓଁ ନମୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ।। ୩୮।।

।। ଇତି ମୈତ୍ରାୟଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

।। ସପ୍ତମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

ଅଗ୍ନିର୍ଗାୟତ୍ରଂ ତ୍ରିବୃଦ୍ରଥନ୍ତରଂ ବସନ୍ତଃ ପ୍ରାଣୋ ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ବସବଃ ପୁରସ୍ତାଦୁଦ୍ୟନ୍ତି ତପନ୍ତି ବର୍ଷନ୍ତି ସ୍ତୁବନ୍ତି
ପୁନର୍ବିଶନ୍ତ୍ୟନ୍ତର୍ବିବରେଣେକ୍ଷନ୍ତି ।
ଅଚିନ୍ତ୍ୟୋଽମୂର୍ତୋ ଗଭୀରୋ ଗୁଣଭୁଗ୍ଭୟୋଽନିର୍ବୃତ୍ତିର୍ଯୋଗୀଶ୍ୱରଃ ସର୍ବଜ୍ଞୋ
ମଘୋଽପ୍ରମେୟୋଽନାଦ୍ୟନ୍ତଃ ଶ୍ରୀମାନଜୋ ଧୀମାନନିର୍ଦେଶ୍ୟଃ
ସର୍ବସ୍ମିନ୍ସର୍ବସ୍ୟାଽତ୍ମା ସର୍ବଭୁକ୍ସର୍ବସ୍ୟେଶାନଃ ସର୍ବସ୍ୟାନ୍ତରାନ୍ତରଃ ।। ୧।।

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ପଞ୍ଚଦଶୋ ବୃହଦ୍ରଥନ୍ତରଂ ଶ୍ୱୋ ବ୍ୟାନଃ ସୋମୋ ରୁଦ୍ରା ଦକ୍ଷିଣତ ଉଦ୍ୟନ୍ତି ତପନ୍ତି ବର୍ଷନ୍ତି ସ୍ତୁବନ୍ତି
ପୁନର୍ବିଶନ୍ତ୍ୟନ୍ତର୍ବିବରେଣେକ୍ଷନ୍ତ୍ୟନାଦ୍ୟନ୍ତୋଽପରିମିତୋଽପରିଚ୍ଛିନ୍ନୋଽପରପ୍ରଯୋଜ୍ୟଃ
ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରୋଽଲିଙ୍ଗୋଽମୂର୍ତୋଽନନ୍ତଶକ୍ତିର୍ଧାତା ଭାସ୍କରଃ ।। ୨।।

ମରୁତୋ ଜଗତୀ ସପ୍ତଦଶୋ ବୈରୂପଂ ବର୍ଷା ଅପାନଃ ଶୁକ୍ର ଆଦିତ୍ୟାଃ ପଶ୍ଚାଦୁଦ୍ୟନ୍ତି ତପନ୍ତି ବର୍ଷନ୍ତି
ସ୍ତୁବନ୍ତି ପୁନର୍ବିଶନ୍ତ୍ୟନ୍ତର୍ବିବରେଣେକ୍ଷନ୍ତି ତଚ୍ଛାନ୍ତମଶବ୍ଦମଭୟମଶୋକମାନନ୍ଦଂ ତୃପ୍ତଂ
ସ୍ଥିରମଚଲମମୃତମଚ୍ୟୁତଂ ଧ୍ରୁବଂ ବିଷ୍ଣୁସଂଜ୍ଞିତଂ ସର୍ବାପରଂ ଧାମ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଅନୁଷ୍ଟୁବେକବିଂଶୋ ବୈରାଜଃ ଶରଭ୍ରମାନୋ ବରୁଣଃ ସାଧ୍ୟା ଉତ୍ତରତ ଉଦ୍ୟନ୍ତି ତପନ୍ତି ବର୍ଷନ୍ତି ସ୍ତୁବନ୍ତି ପୁନର୍ବିଶନ୍ତ୍ୟନ୍ତର୍ବିବରେଣେକ୍ଷନ୍ତ୍ୟନ୍ତଃଶୁଦ୍ଧଃ ପୂତଃ ଶୂନ୍ୟଃ ଶାନ୍ତୋଽପ୍ରାଣୋ ନିରାତ୍ମାଽନନ୍ତଃ ।। ୪।।

ମିତ୍ରାବରୁଣୌ ପଙ୍‌କ୍ତିସ୍ତ୍ରିଣବତ୍ରୟ୍ୟସ୍ତ୍ରିଂଶୌ ଶାକ୍ୱରରୈବତେ ହେମନ୍ତଶିଶିରା ଉଦାନୋଽଙ୍ଗିରସଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା ଊର୍ଧ୍ୱା ଉଦ୍ୟନ୍ତି ତପନ୍ତି ବର୍ଷନ୍ତି ସ୍ତୁବନ୍ତି ପୁନର୍ବିଶନ୍ତ୍ୟନ୍ତର୍ବିବରେଣେକ୍ଷନ୍ତି ପ୍ରଣବାଖ୍ୟଂ ପ୍ରଣେତାରଂ ଭାରୂପଂ ବିଗତନିଦ୍ରଂ ବିଜରଂ ବିମୃତ୍ୟୁଂ ବିଶୋକମ୍ ।। ୫।।

ଶନିରାହୁକେତୁରଗରକ୍ଷୋଯକ୍ଷନରବିହଗଶରଭେଭାଦଯୋଽଧସ୍ତାଦୁଦ୍ୟନ୍ତି ତପନ୍ତି ବର୍ଷନ୍ତି ସ୍ତୁବନ୍ତି ପୁନର୍ବିଶନ୍ତ୍ୟନ୍ତର୍ବିବରେଣେକ୍ଷନ୍ତି ଯଃ ପ୍ରାଙ୍କୋ ବିଧରଣଃ ସର୍ବାନ୍ତରୋଽକ୍ଷରଃ ଶୁଦ୍ଧଃ ପୂତୋ ଭାନ୍ତଃ କ୍ଷାନ୍ତଃ ଶାନ୍ତଃ ।। ୬।।

ଏଷ ହି ଖଲ୍ୱାତ୍ମାଽନ୍ତର୍ହୃଦୟେଽଣୀୟାନିଦ୍ଧୋଽଗ୍ନିରିବ
ବିଶ୍ୱରୂପୋଽସ୍ୟୈବାନ୍ନମିଦଂ ସର୍ବମସ୍ମିନ୍ନୋତା ଇମାଃ ପ୍ରଜାଃ ।
ଏଷ ଆତ୍ମାଽପହତପାପ୍ମା ବିଜରୋ ବିମୃତ୍ୟୁର୍ବିଶୋକୋଽବିଚିକିତ୍ସୋଽବିପାଶଃ ସତ୍ୟସଙ୍କଲ୍ପଃ
ସତ୍ୟକାମଃ ଏଷ ପରମେଶ୍ୱରଃ ଏଷ ଭୂତାଧିପତିରେଷ ଭୂତପାଲ ଏଷ ସେତୁର୍ବିଧରଣ ଏଷ ହି
ଖଲ୍ୱାତ୍ମେଶାନଃ ଶମ୍ଭୁର୍ଭବୋ ରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରଜାପତିର୍ବିଶ୍ୱସୃଗ୍ଭିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ସତ୍ୟଂ ପ୍ରାଣୋ ହଂସଃ
ଶାସ୍ତାଽଚ୍ୟୁତୋ ବିଷ୍ଣୁର୍ନାରାୟଣଃ ।
ୟଶ୍ଚୈଷୋଽଗ୍ନୌ ୟଶ୍ଚାୟଂ ହୃଦୟେ ୟଶ୍ଚାସାବାଦିତ୍ୟେ ସ ଏଷ ଏକଃ ।
ତସ୍ମୈ ତେ ବିଶ୍ୱରୂପାୟ ସତ୍ୟେ ନଭସି ହିତାୟ ନମଃ ।। ୭।।

ଅଥେଦାନୀଂ ଙ୍କାନୋପସର୍ଗା ରାଜନ୍ବୋହଜାଲସ୍ୟୈଷ ବୈ ୟୋନିର୍ୟଦସ୍ୱର୍ଗୈଃ ସହ ସ୍ୱର୍ଗସ୍ୟୈଷ ବାଟ୍ୟେ ପୁରସ୍ତାଦୁକ୍ତେଽପ୍ୟଧଃସ୍ତମ୍ବେନାଶ୍ଲିଷ୍ୟନ୍ତ୍ୟଥ ୟେ ଚାନ୍ୟେ ହ ନିତ୍ୟପ୍ରମୁଦିତା ନିତ୍ୟପ୍ରବସିତା ନିତ୍ୟୟାଚକା ନିତ୍ୟଂ ଶିଲ୍ପୋପଜୀବିନୋଽଥ ୟେ ଚାନ୍ୟେ ହ ପୁରୟାଚକା ଅୟାଜ୍ୟୟାଜକାଃ ଶୁଦ୍ରଶିଷ୍ୟାଃ ଶୂଦ୍ରାଶ୍ଚ ଶାସ୍ତ୍ରବିଦ୍ବାଂସୋଽଥ ୟେ ଚାନ୍ୟେ ହ ଚାଟଜଟନଟଭଟପ୍ରବ୍ରଜିତରଙ୍ଗାବତାରିଣୋ ରାଜକର୍ମଣି ପତିତାଦୟଃ ।

Not for Commercial Use

ଅଥ ଯେ ଚାନ୍ୟେ ହ ଯକ୍ଷରାକ୍ଷସଭୂତଗଣପିଶାଚୋରଗଗ୍ରହାଦୀନାମର୍ଥଂ ପୁରସ୍କୃତ୍ୟ ଶମୟାମ
ଇତ୍ୟେବଂ ବ୍ରୁବାଣା ଅଥ ଯେ ଚାନ୍ୟେ ହ ବୃଥା କଷାୟକୁଣ୍ଡଲିନଃ କାପାଲିନୋଽଥ ଯେ ଚାନ୍ୟେ ହ
ବୃଥାତର୍କଦୃଷ୍ଟାନ୍ତକୁହକେନ୍ଦ୍ରଜାଲୈର୍ବୈଦିକେଷୁ ପରିସ୍ଥାତୁମିଚ୍ଛନ୍ତି ତୈଃ ସହ
ନ ସଂବସେତ୍-ପ୍ରକାଶଭୂତା ବୈ ତେ ତସ୍କରା ଅସ୍ୱର୍ଗ୍ୟା ଇତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।
ନୈରାତ୍ମ୍ୟବାଦକୁହକୈର୍ମିଥ୍ୟାଦୃଷ୍ଟାନ୍ତହେତୁଭିଃ ।
ଭ୍ରାମ୍ୟଲ୍ଲୋକୋ ନ ଜାନାତି ବେଦବିଦ୍ୟାନ୍ତରଂ ତୁ ଯତ୍ ।। ୮।।

ବୃହସ୍ପତିର୍ବୈ ଶୁକ୍ରୋ ଭୂତ୍ୱେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟାଭୟାୟାସୁରେଭ୍ୟଃ କ୍ଷୟାୟେମାମବିଦ୍ୟାମସୃଜତ୍ତୟା
ଶିବମଶିବମିତ୍ୟଦ୍ଧିଶନ୍ତ୍ୟଶିବଂ ଶିବମିତି ।
ବେଦାଦିଶାସ୍ତ୍ରହିଂସକଧର୍ମାଭିଧ୍ୟାନମସ୍ତିତି ବଦନ୍ତ୍ୟତୋ ନୈନାମଭିଧୀୟେତାନ୍ୟଥୈଷା ବନ୍ଧ୍ୟେବୈଷା
ରତିମାତ୍ରଂ ଫଲମସ୍ୟା ବୃତ୍ତଚ୍ୟୁତସ୍ୟେବ ନାରଂଭଣୀୟେତ୍ୟେବଂ ହ୍ୟାହ ।

ଦୂରମେତେ ବିପରୀତେ ବିଷୂଚୀ ଅବିଦ୍ୟା ଯା ଚ ବିଦ୍ୟେତି ଜ୍ଞାତା ।
ବିଦ୍ୟାଭୀପ୍ସିତଂ ନଚିକେତସଂ ମନ୍ୟେ ନ ତ୍ୱା କାମା ବହବୋ ଲୋଲୁପନ୍ତେ ।।
ବିଦ୍ୟାଂ ଚାବିଦ୍ୟାଂ ଚ ଯସ୍ତଦ୍ୱେଦୋଭୟଂ ସହ ।
ଅବିଦ୍ୟୟା ମୃତ୍ୟୁଂ ତୀର୍ତ୍ୱା ବିଦ୍ୟୟାଽମୃତମଶ୍ନୁତେ ।।
ଅବିଦ୍ୟାୟାମନ୍ତରେ ବେଷ୍ଟ୍ୟମାନାଃ ସ୍ୱୟଂ ଧୀରାଃ ପଣ୍ଡିତଂମନ୍ୟମାନାଃ ।
ଦନ୍ଦ୍ରମ୍ୟମାଣାଃ ପରିୟନ୍ତି ମୂଢା ଅନ୍ଧେନୈବ ନୀୟମାନା ଯଥାନ୍ଧାଃ ।। ୯।।

ଦେବାସୁରା ହ ବୈ ଯ ଆତ୍ମକାମା ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ତିକଂ ପ୍ରୟାତାସ୍ତସ୍ମୈ
ନମସ୍କୃତ୍ୱୋଚୁର୍ଭଗବନ୍ୱୟମାତ୍ମକାମାଃ ସ ତ୍ୱଂ ନୋ ବ୍ରୂହୀତ୍ୟତଷ୍ଟିରଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱାଽମନ୍ୟତାନ୍ୟତାତ୍ମାନୋ
ବୈ ତେଽସୁରା ଅତୋଽନ୍ୟତମମେତେଷାମୁକ୍ତଂ ତଦିମେ ମୂଢା
ଉପଜୀବନ୍ତ୍ୟଭିଷ୍ୱଙ୍ଗିଣସ୍ତର୍ଯ୍ୟାଭିଘାତିନୋଽନୃତାଭିଶଂସିନଃ ସତ୍ୟମିବାନୃତଂ ପଶ୍ୟନ୍ତି ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲବଦିତ୍ୟତୋ ଯଦ୍ୱେଦେଷ୍ୱାଭିହିତଂ ତତ୍ସତ୍ୟଂ ଯଦ୍ୱେଦେଷୂକ୍ତଂ ତଦ୍ୱିଦ୍ୱାଂସ ଉପଜୀବନ୍ତି
ତସ୍ମାଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ନାବୈଦିକମଧୀୟୀତାୟମର୍ଥଃ ସ୍ୟାଦିତି ।। ୧୦।।

Not For Commercial Use

ଏତଦ୍ବାବ ତତ୍ସ୍ୱରୂପଂ ନଭସଃ ଖେଽନ୍ତର୍ଭୂତସ୍ୟ ୟତ୍ପୂରଂ ତେଜସ୍ତ୍ରୈଧାଽଭିହିତମଗ୍ନା ଆଦିତ୍ୟେ ପ୍ରାଣ
ଏତଦ୍ବାବ ତତ୍ସ୍ୱରୂପଂ ନଭସଃ ଖେଽନ୍ତର୍ଭୂତସ୍ୟ ୟଦୋମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରମ୍ ।
ଅନେନୈବ ତଦୁଦ୍ଗୁଧ୍ୟତ୍ୟୁଦୟତ୍ୟୁଚ୍ଛ୍ୱସିତ୍ୟଜସ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମଧୀୟାଽମ୍ବଂ ବାତ୍ରୈବ ।
ଏତତ୍ସମୀରଣେ ପ୍ରକାଶପ୍ରକ୍ଷେପକୌଷ୍ଠ୍ୟସ୍ଥାନୀୟମେତଦ୍ଭୂମସ୍ୟେବ ସମୀରଣେ ନଭସି
ପ୍ରସାଖୟୈବୋକ୍ରମ୍ୟ ସ୍କନ୍ଧାତ୍ସ୍କନ୍ଧମନୁସରତି ।
ଅପ୍ସୁ ପ୍ରକ୍ଷେପକୋ ଲବଣସ୍ୟେବ ଘୃତସ୍ୟ ଚୌଷ୍ଠ୍ୟମିବ ।
ଅଭିଧ୍ୟାତୁର୍ବିସ୍ମୃତିରିବୈତଦିତ୍ୟତ୍ରୋଦାହରନ୍ତି ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ବୈଦ୍ୟୁତଃ ।
ୟସ୍ମାଦୁଚ୍ଚାରିତମାତ୍ର ଏବ ସର୍ବଂ ଶରୀରଂ ବିଦ୍ୟୋତୟତି
ତସ୍ମାଦୋମିତ୍ୟନେନୈତଦୁପାସୀତାପରିମିତଂ ତେଜଃ ।

ପୁରୁଷଶ୍ଚାକ୍ଷୁଷୋ ୟୋଽୟଂ ଦକ୍ଷିଣେଽକ୍ଷିଣ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରୋଽୟମସ୍ୟ ଜାୟେୟଂ ସବ୍ୟେ ଚାକ୍ଷିଣ୍ୟବସ୍ଥିତା ।।

ସମାଗମସ୍ତୟୋରେବ ହୃଦୟାନ୍ତର୍ଗତେ ସୁଷୌ ।
ତେଜସ୍ତଲ୍ଲୋହିତସ୍ୟାତ୍ର ପିଣ୍ଡ ଏବୋଭୟୋସ୍ତୟୋଃ ।।

ହୃଦୟାଦାୟାତା ତାବଚ୍ଚକ୍ଷୁଷ୍ୟସ୍ମିନ୍ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ସାରଣୀ ସା ତୟୋର୍ନାଡୀ ଦ୍ୱୟୋରେକା ଦ୍ୱିଧା ସତୀ ।।

ମନଃ କାୟାଗ୍ନିମାହନ୍ତି ସ ପ୍ରେରୟତି ମାରୁତମ୍ ।
ମାରୁତସ୍ତୂରସି ଚରନ୍ମନ୍ଦ୍ରଂ ଜନୟତି ସ୍ୱରମ୍ ।।

ଖଜାଗ୍ନିୟୋଗାଧୃଦି ସଂପ୍ରୟୁକ୍ତମଣୋର୍ହ୍ୟଣୁର୍ଦ୍ଧିରଣୁଃ କଣ୍ଠଦେଶେ ।
ଜିହ୍ୱାଗ୍ରଦେଶେ ତ୍ର୍ୟଣୁକଂ ଚ ବିଦ୍ଧି ବିନିର୍ଗତଂ ମାତୃକମେବମାହୁଃ ।।

Not For Commercial Use

ନ ପଶ୍ୟନ୍ମୃତ୍ୟୁଂ ପଶ୍ୟତି ନ ରୋଗଂ ନୋତ ଦୁଃଖତାମ୍ ।
ସର୍ବଂ ହି ପଶ୍ୟନ୍‌ପଶ୍ୟତି ସର୍ବମାପ୍ନୋତି ସର୍ବଶଃ ।
ଚାକ୍ଷୁଷଃ ସ୍ୱପ୍ନଚାରୀ ଚ ସୁପ୍ତଃ ସୁପ୍ତାପୂରଷ୍ଟ ଯଃ ।
ଭେଦାସ୍ତୈତେଽସ୍ୟ ଚତ୍ୱାରସ୍ତେଭ୍ୟସ୍ତୁର୍ଯଂ ମହତ୍ତରମ୍ ।।

ତ୍ରିଷ୍ୱେକପାଚ୍ଚରେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତ୍ରିପାଚ୍ଚରତି ଚୋତ୍ତରେ ।
ସତ୍ୟାନୃତୋପଭୋଗାର୍ଥା ଦ୍ୱୈତୀଭାବୋ ମହାତ୍ମନ ଇତି ଦ୍ୱୈତୀଭାବୋ ମହାତ୍ମନ ଇତି ।। ୧୧।।

।। ଇତି ମୈତ୍ରାୟଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ସପ୍ତମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ଯ୍ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ମୈତ୍ରାୟଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

କୌଷୀତକି ଉପନିଷଦ

(Kaushitakibrahmanopanishat / Kaushitaki Upanishada)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

କୌଷୀତକିବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍/ କୌଷୀତକି ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ କୌଷୀତକିବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ ।।

ଶ୍ରୀମତ୍କୌଷୀତକୀବିଦ୍ୟାବେଦ୍ୟପ୍ରଜ୍ଞାପରାକ୍ଷରମ୍ ।
ପ୍ରତିଯୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ବିଚିନ୍ତୟେ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଆବିରାବିର୍ମର୍ଯ୍ୟୋଽଭୂର୍ବେଦସାମସ୍ରାଣୀଽତଂ ମା ମା ହିଂସୀରନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାସ୍ରଂବସାମ୍ୟଗ୍ଘ
ଇଳା ନମ ଇଳା ନମ ଋଷିଭ୍ୟୋ ମନ୍ତ୍ରକୃଭ୍-ଦ୍ୟୋ ମନ୍ତ୍ରପତିଭ୍ୟୋ ନମୋ ବୋଽସ୍ତୁ ଦେବେଭ୍ୟଃ ଶିବା
ନଃ ଶଂତମା ଭବ ସୁମୃଳୀକା ସରସ୍ୱତୀ ମା ତେ ବ୍ୟୋମ ସଂଦୃଶି ।
ଅଦବ୍ଧଂ ମନ ଇଷିରଂ ଚକ୍ଷୁଃ ସୂର୍ଯ୍ୟେ ଜ୍ୟୋତିଷାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠେ ଦୀକ୍ଷେ ମା ମା ହିଂସୀଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଚିତ୍ରୋ ହ ବୈ ଗାର୍ଗ୍ୟାୟଣିର୍ଯକ୍ଷମାଣ ଆରୁଣିଂ ବବ୍ରେ ସ ହ ପୁତ୍ରଂ ଶ୍ୱେତକେତୁଂ ପ୍ରଜିଘାୟ ଯ୍ୟାଜୟେତି
ତଂ ହାସୀନଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଗୌତମସ୍ୟ ପୁତ୍ରାସ୍ତି ସଂବୃତଂ ଲୋକେ ୟସ୍ମିନ୍ଵା ଧାସ୍ୟସ୍ୟନ୍ୟମୁତାହୋ ବାଦ୍ଧା
ତସ୍ୟ ଲୋକେ ଧାସ୍ୟସୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ନାହମେତଦ୍ୱେଦ ହନ୍ତାଚାର୍ଯଂ ପୃଚ୍ଛାନୀତି ।
ସ ହ ପିତରମାସାଦ୍ୟ ପପ୍ରଚ୍ଛେତୀତି ମାଽପ୍ରାକ୍ଷୀଳ୍ଲଥଂ ପ୍ରତିବ୍ରବାଣୀତି ।
ସ ହୋବାଚାହମପ୍ୟେତନ୍ନ ବେଦ ସଦସ୍ୟେବ ବୟଂ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟମଧୀତ୍ୟ ହରାମହେ ୟନ୍ନଃ ପରେ
ଦଦତ୍ୟେହ୍ୟୱୌ ଗମିଷ୍ୟାବ ଇତି ।
ସ ହ ସମିତ୍ପାଣିଶ୍ଚିତ୍ରଂ ଗାର୍ଗ୍ୟାୟଣିଂ ପ୍ରତିଚକ୍ରମ ଉପାୟାନୀତି ।
ତଂ ହୋବାଚ ବ୍ରହ୍ମାର୍ଧୋଽସି ଗୌତମ ୟୋ ନ ମାନମୁପାଗା ଏହି ବ୍ୟେବ ତ୍ୱା ଜ୍ଞପୟିଷ୍ୟାମୀତି ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ସ ହୋବାଚ ୟେ ବୈ କେ ଚାସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ରୟନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରମସମେବ ତେ ସର୍ବେ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ।
ତେଷାଂ ପ୍ରାଣୈଃ ପୂର୍ବପକ୍ଷ ଆପ୍ୟାୟତେ ତାନପରପକ୍ଷେ ନ ପ୍ରଜନୟତି ।
ଏତଦ୍ୱୈ ସ୍ୱର୍ଗସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ ଦ୍ୱାରଂ ୟଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାସ୍ତଂ ୟଃ ପ୍ରତ୍ୟାହ ତମତିସୃଜତେଽଥ ୟ ଏନଂ ନ
ପ୍ରତ୍ୟାହ ତମିହ ବୃଷ୍ଟିର୍ଭୂତ୍ୱା ବର୍ଷତି ସ ଇହ କୀଟୋ ବା ପତଙ୍ଗୋ ବା ଶକୁନିର୍ବା ଶାର୍ଦୂଲୋ ବା ସିଂହୋ
ବା ମତ୍ସ୍ୟୋ ବା ପରଶ୍ୱା ବା ପୁରୁଷୋ ବାଽନ୍ୟୋ ବୈତେଷୁ ସ୍ଥାନେଷୁ ପ୍ରତ୍ୟାଜାୟତେ
ୟଥାକର୍ମ ୟଥାବିଦ୍ୟମ୍ ।
ତମାଗତଂ ପୃଚ୍ଛତି କୋଽସୀତି ତଂ ପ୍ରତିବ୍ରୂୟାଦ୍ୱିଚକ୍ଷଣାଦୃତବୋ ରେତ ଆଭୃତଂ
ପଞ୍ଚଦଶାତ୍-ପ୍ରସୂତାତ୍ପିତ୍ର୍ୟବତସ୍ତନ୍ନା ପୁଂସି କର୍ତର୍ୟେରୟଧ୍ୱମ୍ ।
ପୁଂସା କର୍ତ୍ରା ମାତରିମା ନିଷିକ୍ତ ସ ଜାୟ ଉପଜାୟମାନୋ ଦ୍ୱାଦଶତ୍ରୟୋଦଶ ଉପମାସୋ
ଦ୍ୱାଦଶତ୍ରୟୋଦଶେନ ପିତ୍ରାସଂ ତଦ୍ୱିଦେ ପ୍ରତିତଦ୍ୱିଦେଽହଂ ତନ୍ନ ଋତବୋ ଅମର୍ତ୍ୟବ ଆଭରଧ୍ୱମ୍ ।
ତେନ ସତ୍ୟେନ ତେନ ତପସା ଋତୁରସ୍ମ୍ୟାର୍ତବୋଽସ୍ମି କୋଽସ୍ମି ତ୍ୱମସ୍ମୀତି ତମତିସୃଜତେ ।। ୨।।

ସ ଏତଂ ଦେବୟାନଂ ପନ୍ଥାନମାପଦ୍ୟାଗ୍ନିଲୋକମାଗଚ୍ଛତି ସ ବାୟୁଲୋକଂ ସ ଆଦିତ୍ୟଲୋକଂ ସ
ବରୁଣଲୋକଂ ସ ଇନ୍ଦ୍ରଲୋକଂ ସ ପ୍ରଜାପତିଲୋକଂ ସ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଂ ତସ୍ୟ ହ ବା ଏତସ୍ୟ
ବ୍ରହ୍ମଲୋକସ୍ୟ ଆରୋ ହୃଦୋ ମୁହୂର୍ତା ୟେଷ୍ଟିହା ବିଜରା ନଦୀଲ୍ୟୋ ବୃକ୍ଷଃ ସାଲଜ୍ୟଂ
ସଂସ୍ଥାନମପରାଜିତମାୟତନମିନ୍ଦ୍ରପ୍ରଜାପତୀ ଦ୍ୱାରଗୋପୌ ।
ବିଭୁପ୍ରମିତଂ ବିଚକ୍ଷଣାଽଽସନ୍ଧ୍ୟମିତୌଜାଃ ପ୍ରୟଙ୍କଃ ପ୍ରିୟା ଚ ମାନସୀ ପ୍ରତିରୂପା ଚ ଚାକ୍ଷୁଷୀ
ପୁଷ୍କାଣ୍ୟାବୟତୌ ବୈ ଚ ଜଗାନ୍ୟମ୍ବାସ୍ଥାମ୍ବାବୟବୀସ୍ଥାପ୍ସରସଃ ।
ଅମ୍ବୟା ନଦ୍ୟସ୍ତମିତ୍ଥଂବିଦାଗଚ୍ଛତି ତଂ ବ୍ରହ୍ମାହାଭିଧାବତ ମମ ୟଶସା ବିଜରାଂ ବା ଅୟଂ ନଦୀଂ
ପ୍ରାପନ୍ନ ବା ଅୟଂ ଜରୟିଷ୍ୟତୀତି ।। ୩।।

ତଂ ପଞ୍ଚ ଶତାନ୍ୟପ୍ସରସାଂ ପ୍ରତିୟନ୍ତି ଶତଂ ଚୂର୍ଣହସ୍ତାଃ ଶତଂ ବାସୋହସ୍ତାଃ ଶତଂ ଫଲହସ୍ତାଃ
ଶତମାଞ୍ଜନହସ୍ତାଃ ଶତଂ ମାଲ୍ୟହସ୍ତାସ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମାଲଂକାରେଣାଲଂକୁର୍ବନ୍ତି ସ ବ୍ରହ୍ମାଲଂକାରେଣାଲଂକୃତୋ
ବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ୱାନ୍-ବ୍ରହ୍ମାଭିପ୍ରୈତି ସ ଆଗଚ୍ଛତ୍ୟାରଂ ହୃଦଂ ତଂ ମନସ୍ତାରଂତ୍ୟେତି ।

Not For Commercial Use

ତମିତ୍ୱା ସଂପ୍ରତିବିଦୋ ମଜ୍ଜନ୍ତି ସ ଆଗଚ୍ଛତି ମୁହୂର୍ତାନ୍ୟେଷ୍ଟିହାଂସ୍ତ୍ରେସ୍ଟ୍ୱାଦପଦ୍ରବନ୍ତି
ସ ଆଗଚ୍ଛତି ବିଜରାଂ ନଦୀଂ ତାଂ ମନସୈବାତ୍ୟେତି ।
ତସ୍ସୁକୃତଦୁଷ୍କୃତେ ଧୂନୁତେ ।
ତସ୍ୟ ପ୍ରିୟା ଜ୍ଞାତୟଃ ସୁକୃତମୁପୟନ୍ତ୍ୟପ୍ରିୟା ଦୁଷ୍କୃତଂ ତଦ୍ୟଥା ରଥେନ ଧାବୟନ୍ରଥଚକ୍ରେ ପର୍ୟବେକ୍ଷତ
ଏବମହୋରାତ୍ରେ ପର୍ୟବେକ୍ଷତ ଏବଂ ସୁକୃତଦୁଷ୍କୃତେ ସର୍ବାଣି ଚ ଦ୍ୱଂଦ୍ୱାନି ସ ଏଷ ବିସୁକୃତୋ
ବିଦୁଷ୍କୃତୋ ବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ୱାନ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବାଭିପ୍ରୈତି ।।୪।।

ସ ଆଗଚ୍ଛତୀଲ୍ୟଂ ବୃକ୍ଷଂ ତଂ ବ୍ରହ୍ମଗନ୍ଧଃ ପ୍ରବିଶତି ସ ଆଗଚ୍ଛତି ସାଲଜ୍ୟଂ ସଂସ୍ଥାନଂ ତଂ ବ୍ରହ୍ମରସଃ
ପ୍ରବିଶତି ସ ଆଗଚ୍ଛତ୍ୟପରାଜିତମାୟତନଂ ତଂ ବ୍ରହ୍ମତେଜଃ ପ୍ରବିଶତି ସ ଆଗଚ୍ଛତି ।
ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରଜାପତୀ ଦ୍ୱାରଗୋପୌ ତାବସ୍ଟ୍ୱାଦପଦ୍ରବତଃ ସ ଆଗଚ୍ଛତି ବିଭୁପ୍ରମିତଂ ତଂ ବ୍ରହ୍ମତେଜଃ ପ୍ରବିଶତି
ସ ଆଗଚ୍ଛତି ବିଚକ୍ଷଣାମାସନ୍ଦୀଂ ବୃହଦ୍ରଥଂତରେ ସାମନୀ ପୂର୍ବୌ ପାଦୌ ଶୌୟତନୌଧସେ ଚାପରୌ
ବୈରୂପବୈରାଜେ ଅନୁଚ୍ୟତେ ଶାକ୍ୱରରୈବତେ ତିରଶ୍ଚୀ ସା ପ୍ରଜ୍ଞା ପ୍ରଜ୍ଞୟା ହି ବିପଶ୍ୟତି ସ
ଆଗଚ୍ଛତ୍ୟମିତୌଜସଂ ପର୍ୟଙ୍କଂ ସ ପ୍ରାଣସ୍ତସ୍ୟ ଭୂତଂ ଚ ଭବିଷ୍ୟଚ୍ଚ ପୂର୍ବୌ ପାଦୌ ଶ୍ରୀଷ୍ଟେରା
ଚାପରୌ ବୃହଦ୍ରଥଂତରେ ଅନୂଚ୍ୟେ ଭଦ୍ରୟଙ୍କାୟଙ୍କୀୟେ ଶୀର୍ଷଣ୍ୟେ ଋଚଶ୍ଚ ସାମାନି ଚ
ପ୍ରାଚୀନାତାନାନି ୟଜୂଂଷି ତିରଶ୍ଚୀନାନି ସୋମାଂଶବ ଉପସ୍ତରଣମୁଦ୍ଗୀଥ ଉପଶ୍ରୀଃ ଶ୍ରୀରୁପବର୍ହଣଂ
ତସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତେ ତମିତ୍ଥଂବିପ୍ରାଦେନୈବାଗ୍ର ଆରୋହତି ।
ତଂ ବ୍ରହ୍ମା ପୃଚ୍ଛତି କୋଽସୀତି ତଂ ପ୍ରତିବ୍ରୂୟାତ୍ ।। ୫।।

ଋତୁରସ୍ଟ୍ୟାର୍ତବୋଽସ୍ଟ୍ୟାକାଶାଦ୍ୟୋନେଃ ସଂଭୂତୋ ଭାର୍ୟା ଏତସ୍ଟଂବତ୍ସରସ୍ୟ ତେଜୋ ଭୂତସ୍ୟ ଭୂତସ୍ୟ
ଭୂତସ୍ୟ ଭୂତସ୍ୟାତ୍ମା ତ୍ୱମାତ୍ମାସି ୟସ୍ତ୍ୱମସି ସୋଽହମସ୍ମୀତି ତମାହ କୋଽହମସ୍ମୀତି ସତ୍ୟମିତି ବ୍ରୂୟାତ୍ଟିଂ
ତଦ୍ୟସ୍ତତ୍ୟମିତି ୟଦନ୍ୟଦ୍ଦେବେଭ୍ୟଶ୍ଚ ପ୍ରାଣେଭ୍ୟଶ୍ଚ ତସ୍ତଦଥ ୟଦ୍ଦେବାଶ୍ଚ ପ୍ରାଣାଶ୍ଚ ତତ୍ତ୍ୟଂ ତଦେତୟା
ବାଚାଽଭିବ୍ୟାହ୍ରିୟତେ ସତ୍ୟମିତ୍ୟେତାବଦିଦଂ ସର୍ବମିଦଂ ସର୍ବମସି ।
ଇତ୍ୟେବୈନଂ ତଦାହ ।

Not For Commercial Use

ତଦେତଦୃକ୍-ଶ୍ଲୋକେନାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ---
ୟଜୂଦରଃ ସାମଶିରା ଅସାବୃଙ୍-ମୂର୍ତିରବ୍ୟୟଃ ।
ସ ବ୍ରହ୍ମେତି ସ ବିଜ୍ଞେୟ ଋଷିର୍ବ୍ରହ୍ମମୟୋ ମହାନିତି ।
ତମାହ କେନ ମେ ପୌଂସ୍ୟାନି ନାମାନ୍ୟାପ୍ନୋଷୀତି ପ୍ରାଣେନେତି ବ୍ରୂୟାତ୍ ।
କେନ ସ୍ତ୍ରୀନାମାନୀତି ବାଚେତି କେନ ନପୁଂସକାନୀତି ମନସେତି କେନ ଗନ୍ଧାନିତି
ପ୍ରାଣେନେତ୍ୟେବ ବ୍ରୂୟାତ୍ ।
କେନ ରୂପାଣୀତି ଚକ୍ଷୁଷେତି କେନ ଶବ୍ଦାନିତି ଶ୍ରୋତ୍ରେଣେତି କେନାନ୍ନରସାନିତି ଜିହ୍ୱୟେତି
କେନ କର୍ମାଣୀତି ହସ୍ତାଭ୍ୟାମିତି କେନ ସୁଖଦୁଃଖେ ଇତି ଶରୀରେଣେତି କେନାନନ୍ଦଂ ରତିଂ
ପ୍ରଜାତିମିତ୍ୟୁପସ୍ଥେନେତି ।
କେନେତ୍ୟା ଇତି ପାଦାଭ୍ୟାମିତି କେନ ଧିୟୋ ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ କାମାନିତି ପ୍ରଜ୍ଞୟେତି ବ୍ରୂୟାତ୍ତମାହ ।
ଆପୋ ବୈ ଖଲୁ ମେ ହ୍ୟସାବୟଂ ତେ ଲୋକ ଇତି ସା ୟା ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଜିତିର୍ୟା ବ୍ୟଷ୍ଟିସ୍ତ୍ୟାଂ
ଜିତିଂ ଜୟତି ତାଂ ବ୍ୟଷ୍ଟିଂ ବ୍ୟଶ୍ନୁତେ ୟ ଏବଂ ବେଦ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୬।।

।। ଇତି ଋଗ୍-ବେଦାନ୍ତର୍ଗତକୌଷୀତକିବ୍ରାହ୍ମଣାରଣ୍ୟକୋପନିଷତ୍ସୁପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ହ ସ୍ମାହ କୌଷୀତକିସ୍ତସ୍ୟ ହ ବା ଏତସ୍ୟ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ମନୋ
ଦୂତଂ ବାକ୍‌ପରିବେଷ୍ଟ୍ରୀ ଚକ୍ଷୁର୍ଗୋପ୍ତୃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ସଂଶ୍ରାବୟିତୃ ତସ୍ମୈ ବା ଏତସ୍ମୈ ପ୍ରାଣାୟ
ବ୍ରହ୍ମଣେ ଏତାଃ ସର୍ବା ଦେବତା ଅୟାଚମାନାୟ ବଲିଂ ହରନ୍ତି ତଥୋ ଏବାସ୍ମୈ ସର୍ବାଣି
ଭୂତାନ୍ୟୟାଚମାନାୟୈବ ବଲିଂ ହରନ୍ତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ତସ୍ୟୋପନିଷନ୍ନ ୟାଚେଦିତି ।
ତଦ୍ୟଥା ଗ୍ରାମଂ ଭିକ୍ଷିତ୍ୱାଽଲବ୍ଧ୍ୱୋପବିଶେନ୍ନାହମତୋ ଦତ୍ତମଶ୍ନୀୟାମିତି ।
ୟ ଏବୈନଂ ପୁରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାଚକ୍ଷୀରଂସ୍ତ ଏବୈନମୁପମନ୍ତ୍ରୟନ୍ତେ ଦଦାମ ତ ଇତି ।
ଏଷ ଧର୍ମୋ ୟାଚତୋ ଭବତି ।
ଅନ୍ୟତସ୍ତେବୈନମୁପମନ୍ତ୍ରୟନ୍ତେ ଦଦାମ ତ ଇତି ।
ପ୍ରଣୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ହ ସ୍ମାହ ପୈଙ୍ଗ୍ୟସ୍ତସ୍ୟ ହ ବା ଏତସ୍ୟ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣୋ
ବାକ୍‌ପରସ୍ତାଚ୍ଚକ୍ଷୁରାରୁନ୍ଧେ ଚକ୍ଷୁଃ ପରସ୍ତାଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରମାରୁନ୍ଧେ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ପରସ୍ତାନ୍ମନ ଆରୁନ୍ଧେ
ମନଃ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରାଣ ଆରୁନ୍ଧେ ତସ୍ମୈ ବା ଏତସ୍ମୈ ପ୍ରାଣାୟ ବ୍ରହ୍ମଣ ଏତାଃ ସର୍ବା ଦେବତା
ଅୟାଚମାନାୟ ବଲିଂ ହରନ୍ତି ତଥୋ ଏବାସ୍ମୈ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟୟାଚମାନାୟୈବ ବଲିଂ
ହରନ୍ତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ତସ୍ୟୋପନିଷନ୍ନ ୟାଚେଦିତି ତଦ୍ୟଥା ଗ୍ରାମଂ
ଭିକ୍ଷିତ୍ୱାଽଲବ୍ଧ୍ୱୋପବିଶେନ୍ନାହମତୋ ଦତ୍ତମଶ୍ନୀୟାମିତି ୟ ଏବୈନଂ ପୁରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାଚକ୍ଷୀରଂସ୍ତ
ଏବୈନମୁପମନ୍ତ୍ରୟନ୍ତେ ଦଦାମ ତ ଇତ୍ୟେଷ ଧର୍ମୋ ୟାଚିତୋ
ଭବତ୍ୟନ୍ୟତସ୍ତ୍ୱେବୈନମୁପମନ୍ତ୍ରୟନ୍ତେ ଦଦାମ ତ ଇତି ।। ୧।।

ଅଥାତ ଏକଧନାବରୋଧନଂ ୟଦେକଧନମଭିଧ୍ୟାୟାତ୍ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଂ ବାଽମାବାସ୍ୟାୟାଂ
ବା ଶୁଦ୍ଧପକ୍ଷେ ବା ପୁଣ୍ୟେ ନକ୍ଷତ୍ରେଽଗ୍ନିମୁପସମାଧାୟ ପରିସମୁହ୍ୟ ପରିସ୍ତୀର୍ୟ ପର୍ୟୁକ୍ଷୋତ୍-ପୂୟ
ଦକ୍ଷିଣଂ ଜାନ୍ୱାଚ୍ୟ ସ୍ରୁବେଣ ବା ଚମସେନ ବା କଂସେନ ବୈତା ଆଜ୍ୟାହୁତୀର୍ଜୁହୋତି ବାଙ୍-ନାମ
ଦେବତାଽବରୋଧିନୀ ସା ମେଽମୁଷ୍ମାଦିଦମବରୁନ୍ଧାଂ ତସ୍ୟୈ ସ୍ୱାହା ।
ଚକ୍ଷୁର୍ନାମ ଦେବତାଽବରୋଧିନୀ ସା ମେଽମୁଷ୍ମାଦିଦମବରୁନ୍ଧାଂ ତସ୍ୟୈ ସ୍ୱାହା ।
ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ନାମ ଦେବତାବରୋଧିନୀ ସା ମେଽମୁଷ୍ମାଦିଦମବରୁନ୍ଧାଂ ତସ୍ୟୈ ସ୍ୱାହା ।

Not for Commercial Use

ମନୋ ନାମ ଦେବତାଽବରୋଧିନୀ ସା ମେଽମୁଷ୍ମାଦିଦମବରୁନ୍ଧାଂ ତସ୍ୟୈ ସ୍ୱାହା ।
ପ୍ରଜ୍ଞା ନାମ ଦେବତାଽବରୋଧିନୀ ସା ମେଽମୁଷ୍ମାଦିଦମବରୁନ୍ଧାଂ ତସ୍ୟୈ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଥ
ଧୂମଗନ୍ଧଂ ପ୍ରଜିଘ୍ରାୟ୍ୟାଜ୍ୟଲେପେନାଙ୍ଗାନ୍ୟନୁ ବିମୃଜ୍ୟ ବାଚଂୟମୋଽଭିପ୍ରବ୍ରଜ୍ୟାର୍ଥଂ ବ୍ରୁବୀତ
ଦୂତଂ ବା ପ୍ରହିଣୁୟାଲ୍ଲଭତେ ହୈବ ।। ୨।।

ଅଥାତୋ ଦୈବଃ ସ୍ରୁରୋ ୟସ୍ୟ ପ୍ରିୟୋ ବୁଭୂଷେଦ୍ୟସ୍ୟୈ ବା ଏଷାଂ ବୈ
ତେଷାମେବୈକସ୍ମିନ୍‌ପର୍ବଣ୍ୟଗ୍ନିମୁପସମାଧାୟୈତୟୈବାବୃତୈତା ଆଜ୍ୟାହୁତିର୍ଜୁହୋତି ବାଚଂ
ତେ ମୟି ଜୁହୋମ୍ୟସୌ ସ୍ୱାହା ।
ପ୍ରାଣଂ ତେ ମୟି ଜୁହୋମ୍ୟସୌ ସ୍ୱାହା ।
ଚକ୍ଷୁସ୍ତେ ମୟି ଜୁହୋମ୍ୟସୌ ସ୍ୱାହା ।
ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ତେ ମୟି ଜୁହୋମ୍ୟସୌ ସ୍ୱାହା ।
ମନସ୍ତେ ମୟି ଜୁହୋମ୍ୟସୌ ସ୍ୱାହା ।
ପ୍ରଜ୍ଞାନଂ ତେ ମୟି ଜୁହୋମ୍ୟସୌ ସ୍ୱାହେତ୍ୟଥ ଧୂମଗନ୍ଧଂ ପ୍ରଜିଘାୟ୍ୟାଜ୍ୟଲେପେନାଙ୍ଗାନ୍ୟନୁ
ବିମୃଜ୍ୟ ବାଚଂୟମୋଽଭିପ୍ରବ୍ରଜ୍ୟ ସଂସ୍ପର୍ଶଂ ଜିଗମିଷେଦପି ବାତାଦ୍ୱା ସଂଭାଷମାଣସ୍ତିଷ୍ଠେତ୍-ପ୍ରିୟୋ
ହୈବ ଭବତି ସ୍ମରନ୍ତି ହୈବାସ୍ମାତ୍ ।। ୩।।

ଅଥାତଃ ସାଂୟମନଂ ପ୍ରାତର୍ଦନମାନ୍ତରମଗ୍ନିହୋତ୍ରମିତି ଚାଚକ୍ଷତେ ୟାବଦ୍ୱୈ ପୁରୁଷୋ
ଭାସତେ ନ ତାବତ୍-ପ୍ରାଣିତୁଂ ଶକ୍ନୋତି ପ୍ରାଣଂ ତଦା ବାଚି ଜୁହୋତି ୟାବଦ୍ୱୈ ପୁରୁଷଃ
ପ୍ରାଣିତି ନ ତାବଦ୍-ଭାଷିତୁଂ ଶକ୍ନୋତି ବାଚଂ ତଦା ପ୍ରାଣେ ଜୁହୋତି ।
ଏତେ ଅନନ୍ତେ ଅମୃତାହୁତି ର୍ଜାଗ୍ରଚ୍ଚ ସ୍ୱପଂଶ୍ଚ ସଂତତମବ୍ୟବଚ୍ଛିନ୍ନଂ ଜୁହୋତ୍ୟଥ ୟା
ଅନ୍ୟା ଆହୁତୟୋଽନ୍ତବତ୍ୟସ୍ତ୍ରାଃ କର୍ମମୟ୍ୟୋ ହି ଭବନ୍ତ୍ୟେତଦ୍ଧ ବୈ ପୂର୍ବେ
ବିଦ୍ୱାଂସୋଽଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ନ ଜୁହ୍ୱାଂଚକ୍ରୁଃ ।

Not For Commercial Use

ଉକ୍ଥଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ହ ସ୍ମାହ ଶୁଷ୍କଭୃଙ୍ଗାରସ୍ତୁଦ୍‌ଗିତ୍ୟୁପାସୀତ ସର୍ବାଣି ହାସ୍ମୈ ଭୂତାନି
ଶ୍ରୈଷ୍ଠ୍ୟାୟାଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟନ୍ତେ ତଦ୍ୟଜୁରିତ୍ୟୁପାସୀତ ସର୍ବାଣି ହାସ୍ମୈ ଭୂତାନି ଶ୍ରୈଷ୍ଠ୍ୟାୟ
ୟୁଜ୍ୟନ୍ତେ ତତ୍ସାମେତ୍ୟୁପାସୀତ ସର୍ବାଣି ହାସ୍ମୈ ଭୂତାନି ଶ୍ରୈଷ୍ଠ୍ୟାୟ ସଂନମନ୍ତେ
ତଚ୍ଛୀରିତ୍ୟୁପାସୀତ ତଦ୍ୟଶ ଇତ୍ୟୁପାସୀତ ତତ୍ତେଜ ଇତ୍ୟୁପାସୀତ ତଦ୍ୟଥୈତଚ୍ଛାସ୍ତ୍ରାଣାଂ
ଶ୍ରୀମତ୍ତମଂ ୟଶସ୍ୱିତମଂ ତେଜସ୍ୱିତମଂ ଭବତି ତଥୋ ଏବୈବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍‌ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ
ଶ୍ରୀମତ୍ତମୋ ୟଶସ୍ୱିତମସ୍ତେଜସ୍ୱିତମୋ ଭବତି ।
ତମେତମୈଷ୍ଟକଂ କର୍ମମୟମାତ୍ମାନମଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁଃ ସଂସ୍କରୋତି ତସ୍ମିନ୍ୟଜୁର୍ଭ୍ୟଂ ପ୍ରବୟତି ୟଜୁର୍ମୟ
ଋଙ୍-ମୟଂ ହୋତା ଋଙ୍-ମୟଂ ସାମମୟମୁଦ୍ଗାତା ସ ଏଷ ସର୍ବସ୍ମୈ ତ୍ରୟୀବିଦ୍ୟାୟା ଆତ୍ମୈଷ ଉ
ଏବାସ୍ୟାଅତ୍ମା ଏତଦାତ୍ମା ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୪।।

ଅଥାତଃ ସର୍ବଜିତଃ କୌଷୀତକେସ୍ତ୍ରୀଣ୍ୟୁପାସନାନି ଭବନ୍ତି ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ କୃତ୍ୱାଽପ ଆଚମ୍ୟ
ତ୍ରିରୁଦପାତ୍ରଂ ପ୍ରସିଚ୍ୟୋଦ୍ୟନ୍ତମାଦିତ୍ୟମୁପତିଷ୍ଠେତ ବର୍ଗୋଽସି ପାପ୍ମାନଂ ମେ
ବୃଙ୍ଧୀତ୍ୟେତୟୈବାବୃତା ମଧ୍ୟେ ସନ୍ତମୁଦ୍ୱର୍ଗୋଽସି ପାପ୍ମାନଂ ମ
ଉଦ୍ବୃଙ୍ଧୀତ୍ୟେତୟୈବାବୃତାଽସ୍ତଂ ୟନ୍ତଂ ସଂବର୍ଗୋଽସି ପାପ୍ମାନଂ ମେ ସଂବୃଙ୍ଧୀତି ।
ୟଦହୋରାତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ପାପଂ କରୋତି ସଂ ତଦ୍ଧୃଙ୍-କ୍ତେ ।
ଅଥ ମାସି ମାସ୍ୟମାବାସ୍ୟାୟାଂ ପଶ୍ଚାଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରମସଂ ଦୃଶ୍ୟମାନମୁପତିଷ୍ଠେତୈତୟୈବାବୃତା
ହରିତତୃଣାଭ୍ୟାଂ ବାକ୍‌ପ୍ରତ୍ୟସ୍ୟତି ୟତ୍ତେ ସୁସୀମଂ ହୃଦୟମଧି ଚନ୍ଦ୍ରମସି ଶ୍ରିତଂ
ତେନାମୃତତ୍ୱସ୍ୟେଶାନେ ମାଽହଂ ପୌତ୍ରମଘଂ ରୁଦମିତି ନ ହାସ୍ମାତ୍-ପୂର୍ବାଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରେତୀତି ନୁ
ଜାତପୁତ୍ରସ୍ୟାଥାଜାତପୁତ୍ରସ୍ୟାପ୍ୟାୟସ୍ୱ ସମେତୁ ତେ ସଂ ତେ ପୟାଂସି ସମୁ ୟନ୍ତୁ ବାଜା
ୟମାଦିତ୍ୟା ଅଂଶୁମାପ୍ୟାୟୟନ୍ତୀତ୍ୟେତାସ୍ତିସ୍ର ଋଚୋ ଜପିତ୍ୱା ମାଽସ୍ମାକଂ ପ୍ରାଣେନ
ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରାପ୍ୟାୟୟିଷ୍ଠା ୟୋଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ୟଂ ଚ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣେନ
ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରାପ୍ୟାୟୟସ୍ୱେତି ଦୈବୀମାବୃତମାବର୍ତ ଆଦିତ୍ୟସ୍ୟାବୃତମନ୍ବାବର୍ତ ଇତି
ଦକ୍ଷିଣଂ ବାହୁମନ୍ବାବର୍ତତେ ।। ୫।।

Not for commercial use

ଅଥ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଂ ପୁରସ୍ତାଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରମସଂ ଦୃଶ୍ୟମାନମୁପତିଷ୍ଠେତୈତୟୈବାବୃତା ସୋମୋ
ରାଜାଽସି ବିଚକ୍ଷଣଃ ପଞ୍ଚମୁଖୋଽସି ପ୍ରଜାପତିର୍ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ତ ଏକଂ ମୁଖଂ ତେନ ମୁଖେନ ରାଜ୍ଞୋଽସ୍ରି
ତେନ ମୁଖେନ ମାମନ୍ନାଦଂ କୁରୁ ରାଜା ତ ଏକଂ ମୁଖଂ ତେନ ମୁଖେନ ବିଶୋଽସ୍ରି ତେନୈବ
ମୁଖେନ ମାମନ୍ନାଦଂ କୁରୁ ଶ୍ୟେନସ୍ତ ଏକଂ ମୁଖଂ ତେନ ମୁଖେନ ପକ୍ଷିଣୋଽସ୍ରି ତେନ ମୁଖେନ
ମାମନ୍ନାଦଂ କୁର୍ବଗ୍ନିଷ୍ଠ ଏକଂ ମୁଖଂ ତେନ ମୁଖେନେମଂ ଲୋକମସ୍ରି ତେନ ମୁଖେନ ମାମନ୍ନାଦଂ
କୁରୁ ତ୍ୱୟି ପଞ୍ଚମଂ ମୁଖଂ ତେନ ମୁଖେନ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟସ୍ରି ତେନ ମୁଖେନ ମାମନ୍ନାଦଂ କୁରୁ
ମାଽସ୍ମାକଂ ପ୍ରାଣେନ ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରବକ୍ଷେଷ୍ଟା ଯୋଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ୟଂ ଚ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣେନ
ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରବକ୍ଷୀୟସ୍ୱେତି ଦୈବୀମାବୃତମାବର୍ତ ଆଦିତ୍ୟସ୍ୟାବୃତମନ୍ୱାବର୍ତ ଇତି ଦକ୍ଷିଣଂ
ବାହୁମନ୍ୱାବର୍ତତେ ।
ଅଥ ସଂବେଶ୍ୟାଞ୍ଜ୍ୟାୟୈ ହୃଦୟମଭିମୃଶେଦ୍ୟୱେ ସୁସୀମେ ହୃଦୟେ ହିତମନ୍ତଃ
ପ୍ରଜାପତୌ ମନ୍ୟେଽହଂ ମାଂ ତଦ୍ୱିଦ୍ୱାଂସଂ ତେନ ମାଽହଂ ପୌତ୍ରମଘଂ ରୁଦମିତି ନ
ହାସ୍ମତ୍-ପୂର୍ବାଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରେତୀତି ।। ୬।।

ଅଥ ପ୍ରୋଷ୍ୟାୟନ୍ପୁତ୍ରସ୍ୟ ମୂର୍ଧାନମଭିମୃଶେତ୍ ।
ଅଙ୍ଗାଦଙ୍ଗାତ୍ସଂଭବସି ହୃଦୟାଦଧିଜାୟସେ ।
ଆତ୍ମା ତ୍ୱଂ ପୁତ୍ର ମାବିଥ ସ ଜୀବ ଶରଦଃ ଶତମସାବିତି ନାମାସ୍ୟ ଗୃହ୍ଣାତି ।
ଅଶ୍ମା ଭବ ପରଶୁର୍ଭବ ହିରଣ୍ୟମସ୍ତୃତଂ ଭବ ତେଜୋ ବୈ ପୁତ୍ରନାମାସି ସ ଜୀବ ଶରଦଃ
ଶତମସାବିତି ନାମାସି ଗୃହ୍ଣାତି. ୟେନ ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଜାଃ ପର୍ୟ୍ୟଗୃହ୍ଣାଦରିଷ୍ଟ୍ୟୈ ତେନ ତ୍ୱା
ପରିଗୃହ୍ଣାମ୍ୟସାବିତି ନାମାସ୍ୟ ଗୃହ୍ଣାତ୍ୟଥାସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣେ କର୍ଣେ ଜପତ୍ୟସ୍ରେ ପ୍ରୟନ୍ଧି
ମଘବନ୍ବୃଜୀଷିନ୍ବିତୀନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରେଷ୍ଠାନି ଦ୍ରବିଣାନି ଧେହୀତି ସବ୍ୟେ ମା ଛିତ୍ଥା ମା ବ୍ୟଥିଷ୍ଠାଃ ଶତଂ
ଶରଦ ଆୟୁଷୋ ଜୀବ ପୁତ୍ର ତେ ନାମ୍ନା ମୂର୍ଧାନମଭିଜିଘ୍ରାମ୍ୟସାବିତି ତ୍ରିରସ୍ୟ
ମୂର୍ଧାନମବଜିଘ୍ରାମ୍ୟସାବିତି ତ୍ରିର୍ମୂର୍ଧାନମବଜିଘ୍ରେଦ୍ଧ୍ମବାଂ ତ୍ୱା
ହିଂକାରେଣାଭି ହିଂ କରୋମୀତି ତ୍ରିର୍ମୂର୍ଧାନମଭି ହିଂ କୁର୍ୟାତ୍ ।। ୭।।

Not For Commercial Use

ଅଥାତୋ ଦୈବଃ ପରିମର ଏତଦ୍ଧୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ୟଦଗ୍ନିର୍ଜ୍ୱଲତ୍ୟଥୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ୟନ୍ନ
ଜ୍ୱଲତି ତସ୍ୟାଦିତ୍ୟମେବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ବାୟୁଂ ପ୍ରାଣ ଏତଦ୍ଧୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ୟଥାଦିତ୍ୟୋ
ଦୃଶ୍ୟତେଽଥୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ୟନ୍ନ ଦୃଶ୍ୟତେ ତସ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରମସମେବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ବାୟୁଂ ପ୍ରାଣ
ଏତଦ୍ଧୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ୟଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ଅଥୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ୟନ୍ନ ଦୃଶ୍ୟତେ ତସ୍ୟ ଇଦ୍ୟୁତମେବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ବାୟୁଂ ପ୍ରାଣ
ଏତଦ୍ଧୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ୟଦ୍ଦିଦ୍ୟୁଦ୍ଦିଦ୍ୟୋତତେଽଥୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ
ୟନ୍ନ ବିଦ୍ୟୋତତେ ତସ୍ୟ ବାୟୁମେବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ବାୟୁଂ ପ୍ରାଣଃ ।
ତା ବା ଏତାଃ ସର୍ବା ଦେବତା ବାୟୁମେବ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ବାୟୌ ମୃତା ନ ମୃଚ୍ଛନ୍ତେ
ତସ୍ମାଦେବ ଉ ପୁନରୁଦୀରତ ଇତ୍ୟଧିଦୈବତମଥାଧ୍ୟାତ୍ମମେତଦ୍ଧୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ
ୟଦ୍ବାଚା ବଦତ୍ୟଥୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ୟନ୍ନ ବଦତି ତସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁରେବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ପ୍ରାଣଂ
ପ୍ରାଣ ଏତଦ୍ଧୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ୟଚ୍ଚକ୍ଷୁଷା ପଶ୍ୟତ୍ୟଥୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ୟନ୍ନ ପଶ୍ୟତି ତସ୍ୟ
ଶ୍ରୋତ୍ରମେବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣ ଏତଦ୍ଧୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ୟଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରେଣ
ଶୃଣୋତ୍ୟଥୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ୟନ୍ନ ଶୃଣୋତି ତସ୍ୟ ମନ ଏବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣ
ଏତଦ୍ଧୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ୟନ୍ମନସା ଧ୍ୟାୟତ୍ୟଥୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ୟନ୍ନ ଧ୍ୟାୟତି ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣମେବ
ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣସ୍ତା ବା ଏତାଃ ସର୍ବା ଦେବତାଃ ପ୍ରାଣମେବ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ପ୍ରାଣେ
ମୃତା ନ ମୃଚ୍ଛନ୍ତେ ତସ୍ମାଦେବ ଉ ପୁନରୁଦୀରତେ ତଦ୍ୟଦି ହ ବା ଏବଂ ବିଦ୍ୱାଂସ ଉଭୌ
ପର୍ବତାବଭିପ୍ରବର୍ତେୟାତାଂ ତୁସ୍ତୂର୍ଷମାଣୌ ଦକ୍ଷିଣଶ୍ଚୋତ୍ତରଶ୍ଚ ନ ହୈବୈନଂ ସ୍ତୃଣ୍ୱୀୟାତାମ୍ ।
ଅଥ ୟ ଏନଂ ଦ୍ୱିଷନ୍ତି ୟାଂଶ୍ଚ ସ୍ୱୟଂ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ତ ଏନଂ ସର୍ବେ ପରିମ୍ରିୟନ୍ତେ ।। ୮।।

ଅଥାତୋ ନିଃଶ୍ରେୟସାଦାନଂ ସର୍ବା ହ ବୈ ଦେବତା ଅହଂଶ୍ରେୟସେ ବିବଦମାନାଃ ।
ଅସ୍ମାଚ୍ଛରୀରାଦୁଚ୍ଚକ୍ରମୁସ୍ତଦ୍ଧାରୁଭୂତଂ ଶିଶ୍ୟେଽଥୈନଦ୍ୱାକ୍ପ୍ରବିବେଶ ତଦ୍ବାଚା ବଦଚ୍ଛିଶ୍ୟ ଏବ ।
ଅଥୈନଚ୍ଚକ୍ଷୁଃ ପ୍ରବିବେଶ ତଦ୍ବାଚା ବଦଚ୍ଚକ୍ଷୁଷା ପଶ୍ୟଚ୍ଛିଶ୍ୟ ଏବାଥୈନଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରଂ ପ୍ରବିବେଶ
ତଦ୍ବାଚା ବଦଚ୍ଚକ୍ଷୁଷା ପଶ୍ୟଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରେଣ ଶୃଣ୍ୱଚ୍ଛିଶ୍ୟ ଏବାଥୈନନ୍ମନଃ ପ୍ରବିବେଶ ତଦ୍ବାଚାବଦଚ୍ଚକ୍ଷୁଷା
ପଶ୍ୟଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରେଣ ଶୃଣ୍ୱନ୍ମନସା ଧ୍ୟାୟଚ୍ଛିଶ୍ୟ ଏବାଥୈନତ୍-ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରବିବେଶ ତତ୍ତତ ଏବ
ସମୁତ୍ତସ୍ଥୌ ତେ ଦେବାଃ ପ୍ରାଣେ ନିଃଶ୍ରେୟସଂ ବିଦିତ୍ୱା ପ୍ରାଣମେବ

Not For Commercial Use

ପ୍ରଜ୍ଞାତ୍ମାନମଭିସଂଭୂୟ ସହୈତୈଃ ସର୍ବୈରସ୍ମାଲ୍ଲୋକାଦୁଚ୍ଚକ୍ରମୁଃ ।
ତେ ବାୟୁପ୍ରତିଷ୍ଠା ଆକାଶାତ୍ମାନଃ ସ୍ୱରିୟୁସ୍ତଥୋ ଏବୈବଂବିଦ୍ୱାନ୍‌ସର୍ବେଷାଂ
ଭୂତାନାଂ ପ୍ରାଣମେବ ପ୍ରଜ୍ଞାତ୍ମାନମଭିସଂଭୂୟ ସହୈତୈଃ
ସର୍ବୈରସ୍ମାଚ୍ଛରୀରାଦୁତ୍କ୍ରାମତି ସ ବାୟୁପ୍ରତିଷ୍ଠ ଆକାଶାତ୍ମା
ସ୍ୱରେତି ସ ତଦ୍-ଭବତି ୟତ୍ରୈତେ ଦେବାସ୍ତତ୍-ପ୍ରାପ୍ୟ ତଦମୃତୋ ଭବତି
ୟଦମୃତା ଦେବାଃ ।। ୯।।

ଅଥାତଃ ପିତାପୁତ୍ରୀୟଂ ସଂପ୍ରଦାନମିତି ଚାଚକ୍ଷତେ ।
ପିତା ପୁତ୍ରଂ ପ୍ରେଷ୍ୟନ୍ନାହ୍ୱୟତି ନବୈସ୍ମୃଣୈରଗାରଂ ସଂସ୍ତୀର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିମୁପସମାଧାୟୋଦକୁମ୍ଭଂ
ସପାତ୍ରମୁପନିଧାୟାହତେନ ବାସସା ସଂପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନଃ ସ୍ୱୟଂ ଶେୟତ ଏତ୍ୟ ପୁତ୍ର
ଉପରିଷ୍ଟାଦଭିନିପଦ୍ୟତେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟୈରସ୍ୟେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ସଂସ୍ପୃଶ୍ୟାପି ବାଽସ୍ୟାଭିମୁଖତ
ଏବାସୀତାଥାସ୍ମୈ ସଂପ୍ରୟଚ୍ଛତି ବାଚଂ ମେ ତ୍ୱୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ବାଚଂ ତେ ମୟି
ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ପ୍ରାଣଂ ମେ ତ୍ୱୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ପ୍ରାଣଂ ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
ଚକ୍ଷୁର୍ମେ ତ୍ୱୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ଚକ୍ଷୁସ୍ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ମେ ତ୍ୱୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
ଅନ୍ନରସାନ୍ମେ ତ୍ୱୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ଅନ୍ନରସାଂସ୍ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
କର୍ମାଣି ମେ ତ୍ୱୟି ଦଧାନୀତି ପିତା କର୍ମାଣି ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
ସୁଖଦୁଃଖେ ମେ ତ୍ୱୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ସୁଖଦୁଃଖେ ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
ଆନନ୍ଦଂ ରତିଂ ପ୍ରଜାତିଂ ମେ ତ୍ୱୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ଆନନ୍ଦଂ ରତିଂ ପ୍ରଜାତିଂ
ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
ଇତ୍ୟାଂ ମେ ତ୍ୱୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ଇତ୍ୟାସ୍ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
ଧିୟୋ ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ କାମାନ୍ମେ ତ୍ୱୟି ଦଧାନୀତି ପିତା
ଧିୟୋ ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ କାମାଂସ୍ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
ଅଥ ଦକ୍ଷିଣାବୃତ୍-ପ୍ରାଙ୍ଉପନିଷ୍କ୍ରାମତି ତଂ ପିତାଽନୁମନ୍ତ୍ରୟତେ ୟଶୋ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସମନ୍ନାଦ୍ୟଂ

Not for Commercial Use

କୀର୍ତିସ୍ତ୍ୱା ଜୁଷତାମିତ୍ୟଥେତରଃ ସବ୍ୟମଂସମନ୍ୱବେକ୍ଷତେ ପାଣିନାଽଙ୍ଗର୍ଧାୟ୍ୟ ବସନାଚ୍ଚେନ ବା ପ୍ରଚ୍ଛଦ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗାଁଲ୍ଲୋକାନ୍-କାମାନାପ୍ନୁହୀତି ସ ୟଦ୍ୟଗଦଃ ସ୍ୟାତ୍-ପୁତ୍ରସ୍ୟୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟେ ପିତା ବସେପୂରି ବା ବ୍ରଜେଦ୍ୟଦ୍ଧ୍ୟ ବୈ ପ୍ରେୟାଦ୍ୟଦେବୈନଂ ସମାପୟତି ତଥା ସମାପୟିତବ୍ୟୋ ଭବତି ତଥା ସମାପୟିତବ୍ୟୋ ଭବତି ।। ୧୦।।

।। ଇତି ଋଗ୍-ବେଦାନ୍ତର୍ଗତକୌଷୀତକିବ୍ରାହ୍ମଣାରଣ୍ୟକୋପନିଷତ୍ସୁଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।।

।। ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।।

ଓଁ ପ୍ରତର୍ଦନୋ ହ ବୈ ଦୈବୋଦାସିରିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ପ୍ରିୟଂ ଧାମୋପଜଗାମ ।
ୟୁଦ୍ଧେନ ଚ ପୌରୁଷେଣ ଚ ତଂ ହେନ୍ଦ୍ର ଉବାଚ ।
ପ୍ରତର୍ଦନ ବରଂ ତେ ଦଦାନୀତି ସ ହୋବାଚ ପ୍ରତର୍ଦନଃ ।
ତ୍ୱମେବ ମେ ବୃଣୀଷ୍ୱ ୟଂ ତ୍ୱଂ ମନୁଷ୍ୟାୟ ହିତତମଂ ମନ୍ୟସ ଇତି ତଂ ହେନ୍ଦ୍ର ଉବାଚ ।
ନ ବୈ ବରୋଽବରସ୍ମୈ ବୃଣୀତେ ତ୍ୱମେବ ବୃଣୀଷ୍ୱେତ୍ୟେବମବରୋ ବୈ କିଲ ମ ଇତି
ହୋବାଚ ପ୍ରତର୍ଦନୋଽଥୋ ଖଲ୍ୱିନ୍ଦ୍ରଃ ସତ୍ୟାଦେବ ନେୟାୟ । ସତ୍ୟଂ ହୀନ୍ଦ୍ରଃ ସ ହୋବାଚ ।
ମାମେବ ବିଜାନୀହ୍ୟେତଦେବାହଂ ମନୁଷ୍ୟାୟ ହିତତମଂ ମନ୍ୟେ । ୟନ୍ମାଂ ବିଜାନୀୟାତ୍ ।
ତ୍ରିଶୀର୍ଷାଣଂ ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରମହନମରୁନ୍-ମୁଖାନ୍ୟତୀନ୍ସାଲାବୃକେଭ୍ୟଃ ପ୍ରାୟଚ୍ଛଂ ବହ୍ୱୀଃ ସଂଧା ଅତିକ୍ରମ୍ୟ
ଦିବି ପ୍ରହ୍ଲାଦୀୟାନତୃଣମହମନ୍ତରିକ୍ଷେ ପୌଲୋମାନ୍ପୃଥିବ୍ୟାଂ କାଲଖାଞ୍ଜାନ୍ ।
ତସ୍ୟ ମେ ତତ୍ର ନଲୋମ ଚ ମା ମୀୟତେ ।
ସ ୟୋ ମାଂ ବିଜାନୀୟାନ୍ନାସ୍ୟ କେନ ଚ କର୍ମଣା ଲୋକୋ ମୀୟତେ ।
ନ ମାତୃବଧେନ ନ ପିତୃବଧେନ ନ ସ୍ତେୟେନ ନ ଭ୍ରୂଣହତ୍ୟୟା ନାସ୍ୟ ପାପଂ ଚ ନ
ଚକୃଷୋ ମୁଖାନ୍ନୀଲଂ ବେତୀତି ।। ୧।।

Not for Commercial Use

ସ ହୋବାଚ ପ୍ରାଣୋଽସ୍ମି ପ୍ରଜ୍ଞାତ୍ମା ତଂ ମାମାୟୁରମୃତମିତ୍ୟୁପାସ୍ସ୍ୱ ।
ଆୟୁଃ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣୋ ବା ଆୟୁଃ ପ୍ରାଣ ଏବାମୃତମ୍ ।
ଯାବଦ୍ଧ୍ୟସ୍ମିଚ୍ଛରୀରେ ପ୍ରାଣୋ ବସତି ତାବଦାୟୁଃ ।
ପ୍ରାଣେନ ହ୍ୟେବାମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେଽମୃତତ୍ୱମାପ୍ନୋତି । ପ୍ରଜ୍ଞୟା ସତ୍ୟଂ ସଙ୍କଲ୍ପମ୍ ।
ସ ଯୋ ମମାୟୁରମୃତମିତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ସର୍ବମାୟୁରସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକ ଏତି ।
ଆପ୍ନୋତ୍ୟମୃତତ୍ୱମକ୍ଷିତିଂ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ । ତଦ୍ଧୈକ ଆହୁରେକଭୂୟଂ ବୈ ପ୍ରାଣା ଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ।
ନ ହି କଶ୍ଚନ ଶକ୍ନୁୟାତ୍ସ୍ରକୃଦ୍ୱାଚା ନାମ ପ୍ରଜ୍ଞାପୟିତୁଂ ଚକ୍ଷୁଷା ରୂପଂ
ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ଶବ୍ଦଂ ମନସା ଧ୍ୟାତୁମିତ୍ୟେକଭୂୟଂ ବୈ ପ୍ରାଣାଃ ।
ଏକୈକମେତାନି ସର୍ବାଣ୍ୟେବ ପ୍ରଜ୍ଞାପୟନ୍ତି । ବାଚଂ ବଦନ୍ତୀଂ ସର୍ବେ ପ୍ରାଣା ଅନୁବଦନ୍ତି ।
ଚକ୍ଷୁଃ ପଶ୍ୟାତ୍ସର୍ବେ ପ୍ରାଣା ଅନୁ ପଶ୍ୟନ୍ତି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଶୃଣ୍ୱାତ୍ସର୍ବେ ପ୍ରାଣା ଅନୁଶୃଣ୍ୱନ୍ତି ମନୋ
ଧ୍ୟାୟାତ୍ସର୍ବେ ପ୍ରାଣା ଅନୁଧ୍ୟାୟନ୍ତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣନ୍ତଂ ସର୍ବେ ପ୍ରାଣା ଅନୁପ୍ରାଣନ୍ତୀତି ।
ଏବମୁ ହୈତଦିତି ହୈନ୍ଦ୍ର ଉବାଚ ।
ଅସ୍ତୀ ତ୍ୟେବ ପ୍ରାଣାନାଂ ନିଃଶ୍ରେୟସମିତି ।। ୨।।

ଜୀବତି ବାଗପେତୋ ମୂକାନ୍ହି ପଶ୍ୟାମୋ ଜୀବତି ଚକ୍ଷୁରପେତୋଽନ୍ଧାନ୍ହି ପଶ୍ୟାମୋ
ଜୀବତି ଶ୍ରୋତ୍ରାପେତୋ ବଧିରାନ୍ହି ପଶ୍ୟାମୋ ଜୀବତି ମନୋପେତୋ ବାଲାନ୍ହି ପଶ୍ୟମୋ
ଜିବତି ବାହୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ଜୀବତ୍ୟୂରୁଚ୍ଛିନ୍ନ ଇତି । ଏବଂ ହି ପଶ୍ୟାମ ଇତି ।
ଅଥ ଖଲୁ ପ୍ରାଣ ଏବ ପ୍ରଜ୍ଞାତ୍ମେଦଂ ଶରୀରଂ ପରିଗୃହ୍ୟୋତ୍ଥାପୟତି ।
ତସ୍ମାଦେତଦେବୋଽଥମୁପାସୀତ । ଯୋ ବୈ ପ୍ରାଣଃ ସା ପ୍ରଜ୍ଞା ଯା ବା ପ୍ରଜ୍ଞା ସ ପ୍ରାଣଃ ।
ସହ ହ୍ୟେତାବସ୍ମିଚ୍ଛରୀରେ ବସତଃ ସହୋତ୍କ୍ରାମତସ୍ତସ୍ମୈଷୈବ ଦୃଷ୍ଟିଃ । ଏତଦ୍ୱିଜ୍ଞାନମ୍ ।
ୟତ୍ରୈତତ୍-ପୁରୁଷଃ ସୁପ୍ତଃ ସ୍ୱପ୍ନଂ ନ କଂଚନ ପଶ୍ୟତ୍ୟଥାସ୍ମିନ୍ପ୍ରାଣ ଏବୈକଧା ଭବତି ।
ତଦୈନଂ ବାକ୍ସର୍ବୈର୍ନାମଭିଃ ସହାପ୍ୟେତି ଚକ୍ଷୁଃ ସର୍ବୈ ରୂପୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ
ସର୍ବୈଃ ଶବ୍ଦୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ମନଃ ସର୍ବୈର୍ଧ୍ୟାନୈଃ ସହାପ୍ୟେତି । ସ ୟଦା ପ୍ରତିବୁଧ୍ୟତେ ।
ୟଥାଗ୍ନେର୍ଜ୍ୱଲତଃ ସର୍ବା ଦିଶୋ ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗା ବିପ୍ରତିଷ୍ଠେରନ୍ନେବମେବୈତସ୍ମାଦାତ୍ମନଃ
ପ୍ରାଣା ୟଥାୟତନଂ ବିପ୍ରତିଷ୍ଠନ୍ତେ ପ୍ରାଣେଭ୍ୟୋ ଦେବା ଦେବେଭ୍ୟୋ ଲୋକାଃ ।

Not For Commercial Use

ତସ୍ୟୈଷୈବ ସିଦ୍ଧିଃ । ଏତଦ୍ୱିଜ୍ଞାନମ୍ ।
ୟତ୍ରୈତତ୍-ପୁରୁଷ ଆର୍ତୋ ମରିଷ୍ୟନ୍ନାବଲ୍ୟଂ ନ୍ୟେତ୍ୟ ସଂମୋହଂ ନୈତି ତଦାହୁଃ ।
ଉଦକ୍ରମୀଚ୍ଚିତ୍ତମ୍ ।
ନ ଶୃଣୋତି ନ ପଶ୍ୟତି ନ ବାଚା ବଦତି ନ ଧ୍ୟାୟତ୍ୟଥାସ୍ମିନ୍ପ୍ରାଣ ଏବୈକଧା ଭବତି
ତଦୈନଂ ବାଙ୍ମନ୍ୱର୍ବୈର୍ନାମଭିଃ ସହାପ୍ୟେତି ଚକ୍ଷୁଃ ସର୍ବୈ ରୂପୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ସର୍ବୈଃ
ଶବ୍ଦୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ମନଃ ସର୍ବୈର୍ଧ୍ୟାତୈଃ ଅହାପ୍ୟେତି ୟଦା ପ୍ରତିବୁଧ୍ୟତେ ୟଥାଗ୍ନେର୍ଜ୍ୱଲତୋ
ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗା ବିପ୍ରତିଷ୍ଠେରନ୍ନେବମେବୈତସ୍ମାଦାତ୍ମନଃ ପ୍ରାଣା ୟଥାୟତନଂ ବିପ୍ରତିଷ୍ଠନ୍ତେ
ପ୍ରାଣେଭ୍ୟୋ ଦେବା ଦେବେଭ୍ୟୋ ଲୋକାଃ ।। ୩।।

ସ ୟଦାଽସ୍ମାଚ୍ଛରୀରାଦୁତ୍କ୍ରାମତି ସହୈବୈତୈଃ ସର୍ବୈରୁତ୍କ୍ରାମତି
ବାଗସ୍ମାତ୍ସର୍ବାଣି ନାମାନ୍ୟଭିବିସୃଜତେ ।
ବାଚା ସର୍ବାଣି ନାମାନ୍ୟାପ୍ନୋତି ପ୍ରାଣୋଽସ୍ମାତ୍ସର୍ବାନ୍-ଗନ୍-ଧାନଭିବିସୃଜତେ ପ୍ରାଣେନ
ସର୍ବାନ୍-ଗନ୍-ଧାନାପ୍ନୋତି ଚକ୍ଷୁରସ୍ମାତ୍ସର୍ବାଣି ରୂପାଣ୍ୟଭିବିସୃଜତେ ଚକ୍ଷୁଷା ସର୍ବାଣି ରୂପାଣ୍ୟାପ୍ନୋତି
ଶ୍ରୋତ୍ରମସ୍ମାତ୍ସର୍ବାଞ୍ଛବ୍ଦାନଭିବିସୃଜତେ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ସର୍ବାଞ୍ଛବ୍ଦାନାପ୍ନୋତି ମନୋଽସ୍ମାତ୍ସର୍ବାଣି
ଧ୍ୟାନାନ୍ୟଭିବିସୃଜତେ ମନସା ସର୍ବାଣି ଧ୍ୟାନାନ୍ୟାପ୍ନୋତି ସୈଷା ପ୍ରାଣେ ସର୍ବାପ୍ତିଃ ।
ୟୋ ବୈ ପ୍ରାଣଃ ସା ପ୍ରଜ୍ଞା ୟା ବା ପ୍ରଜ୍ଞା ସ ପ୍ରାଣଃ ସହ ହ୍ୟେତାବସ୍ମିଞ୍ଛରୀରେ ବସତଃ ସହୋତ୍କ୍ରାମତଃ।
ଅଥ ଖଲୁ ୟଥାଽସ୍ୟୈ ପ୍ରଜ୍ଞାୟୈ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟେକଂ ଭବନ୍ତି ତଦ୍-ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।। ୪।।

ବାଗେବାସ୍ୟା ଏକମଙ୍ଗମୁଦୂହ୍-ଲଂ ତସ୍ୟୈ ନାମ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା ।
ଘ୍ରାଣ ଏବାସ୍ୟା ଏକମଙ୍ଗମୁଦୂହ୍-ଲଂ ତସ୍ୟ ଗନ୍ଧଃ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା ଚକ୍ଷୁରେବାସ୍ୟା
ଏକମଙ୍ଗମୁଦୂହ୍-ଲଂ ତସ୍ୟ ରୂପଂ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା ଶ୍ରୋତ୍ରମେବାସ୍ୟା
ଏକମଙ୍ଗମୁଦୂହ୍-ଲଂ ତସ୍ୟ ଶବ୍ଦଃ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା ଜିହ୍ୱୈବାସ୍ୟା
ଏକମଙ୍ଗମୁଦୂହ୍-ଲଂ ତସ୍ୟା ଅନ୍ନରସଃ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା ହସ୍ତାବେବାସ୍ୟା
ଏକମଙ୍ଗମୁଦୂହ୍-ଲଂ ତୟୋଃ କର୍ମ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା ଶରୀରମେବାସ୍ୟା
ଏକମଙ୍ଗମୁଦୂହ୍-ଲଂ ତସ୍ୟ ସୁଖଦୁଃଖେ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରୋପସ୍ଥ ଏବାସ୍ୟା

Not For Commercial Use

ଏକମଙ୍ଗମୁଦୂହ୍-ଳଂ ତସ୍ୟାନନ୍ଦୋ ରତିଃ ପ୍ରଜାତିଃ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା
ପାଦାବେବାସ୍ୟା ଏକମଙ୍ଗମୁଦୂହ୍-ଳଂ ତୟୋରିତ୍ୟା ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା
ପ୍ରଜ୍ଞୈବାସ୍ୟା ଏକମଙ୍ଗମୁଦୂହ୍-ଳଂ ତସ୍ୟୈ ଧିୟୋ ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ କାମାଃ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା
ଭୂତମାତ୍ରା ।। ୫ ।।

ପ୍ରଜ୍ଞୟା ବାଚଂ ସମାରୁହ୍ୟ ବାଚା ସର୍ବାଣି ସାମାନ୍ୟାପ୍ନୋତି ।
ପ୍ରଜ୍ଞୟା ପ୍ରାଣଂ ସମାରୁହ୍ୟ ପ୍ରାଣେନ ସର୍ବାନ୍-ଗନ୍-ଧାନାପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟା ଚକ୍ଷୁଃ ସମାରୁହ୍ୟ ଚକ୍ଷୁଷା
ସର୍ବାଣି ରୂପାଣ୍ୟାପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟା ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ସମାରୁହ୍ୟ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ସର୍ବାଞ୍ଛବ୍ଦାନାପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟା
ଜିହ୍ୱାଂ ସମାରୁହ୍ୟ ଜିହ୍ୱାୟା ସର୍ବାନନ୍ନରସାନାପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟା ହସ୍ତୌ ସମାରୁହ୍ୟ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ
ସର୍ବାଣି କର୍ମାଣ୍ୟାପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟା ଶରୀରଂ ସମାରୁହ୍ୟ ଶରୀରେଣ ସୁଖଦୁଃଖେ ଆପ୍ନୋତି
ପ୍ରଜ୍ଞୟୋପସ୍ଥଂ ସମାରୁହ୍ୟୋପସ୍ଥେନାନନ୍ଦଂ ରତିଂ ପ୍ରଜାତିମାପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟା ପାଦୌ ସମାରୁହ୍ୟ
ପାଦାଭ୍ୟାଂ ସର୍ବା ଇତ୍ୟା ଆପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୈବ ଧିୟଂ ସମାରୁହ୍ୟ ପ୍ରଜ୍ଞୈବ ଧିୟୋ ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ
କାମାନାପ୍ନୋତି ।। ୬।।

ନ ହି ପ୍ରଜ୍ଞାପେତା ବାଙ୍-ନାମ କିଂଚନ ପ୍ରଜ୍ଞପୟେତ୍ ।
ଅନ୍ୟତ୍ର ମେ ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ । ନାହମେତନ୍ନାମ ପ୍ରାଜ୍ଞାସିଷମିତି ।
ନ ହି ପ୍ରଜ୍ଞାପେତଃ ପ୍ରାଣୋ ଗନ୍ଧଂ କଂଚନ ପ୍ରଜ୍ଞପୟେଦନ୍ୟତ୍ର ମେ
ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ ନାହମେତଂ ଗନ୍ଧଂ ପ୍ରାଜ୍ଞାସିଷମିତି ।
ନ ହି ପ୍ରଜ୍ଞାପେତଂ ଚକ୍ଷୂ ରୂପଂ କିଂଚନ ପ୍ରଜ୍ଞପୟେଦନ୍ୟତ୍ର ମେ ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ ।
ନାହମେତଦ୍ରୂପଂ ପ୍ରାଜ୍ଞାସିଷମିତି ନ ପ୍ରଜ୍ଞାପେତଂ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଶବ୍ଦଂ କଂଚନ
ପ୍ରଜ୍ଞାପୟେଦନ୍ୟତ୍ର ମେ ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ ।
ନାହମେତଂ ଶବ୍ଦଂ ପ୍ରାଜ୍ଞାସିଷମିତି ନ ହି ପ୍ରଜ୍ଞାପେତା ଜିହ୍ୱାଽନ୍ନରସଂ କଂଚନ
ପ୍ରଜ୍ଞାପୟେଦନ୍ୟତ୍ର ମେ ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ ।

Not For Commercial Use

ନାହମେତମନ୍ୱରସଂ ପ୍ରାଙ୍କାସିଷମିତି ନ ପ୍ରଙ୍କାପେତୌ ହତୌ କର୍ମ କିଂଚନ ପ୍ରଙ୍କାପୟେତାମନ୍ୟତ୍ର
ମେ ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ ନାହମେତତ୍କର୍ମ ପ୍ରାଙ୍କାସିଷମିତି ନ ହି ପ୍ରଙ୍କାପେତଂ ଶରୀରଂ ସୁଖଂ ଦୁଃଖଂ
କିଂଚନ ପ୍ରଙ୍କାପୟେଦନ୍ୟତ୍ର ମେ ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ ନାହମେତତ୍ସୁଖଂ ଦୁଃଖଂ ପ୍ରାଙ୍କାସିଷମିତି
ନ ହି ପ୍ରଙ୍କାପେତ ଉପସ୍ଥ ଆନନ୍ଦଂ ରତିଂ ପ୍ରଜାତିଂ କାଂଚନ ପ୍ରଙ୍କାପୟେଦନ୍ୟତ୍ର ମେ
ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ ।
ନାହମେତମାନନ୍ଦଂ ନ ରତିଂ ନ ପ୍ରଜାତିଂ ପ୍ରାଙ୍କାସିଷମିତି ନ ହି ପ୍ରଙ୍କାପେତୌ
ପାଦାବିତ୍ୟାଂ କାଂଚନ ପ୍ରଙ୍କାପୟେତାମନ୍ୟତ୍ର ମେ ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ ।
ନାହମେତାମିତ୍ୟାଂ ପ୍ରାଙ୍କସିଷମିତି ।
ନ ହି ପ୍ରଙ୍କାପେତା ଧୀଃ କାଚନ ସିଦ୍ଧ୍ୟେନ୍ନ ପ୍ରଙ୍କାତବ୍ୟଂ ପ୍ରଙ୍କାୟେତ୍ ।। ୭।।

ନ ବାଚଂ ବିଜିଙ୍କାସୀତ ବକ୍ତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନ ଗନ୍ଧଂ ବିଜିଙ୍କାସୀତ ଘ୍ରାତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନ ରୂପଂ
ବିଜିଙ୍କାସୀତ ରୂପବିଦ୍ୟଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନ ଶବ୍ଦଂ ବିଜିଙ୍କାସୀତ ଶ୍ରୋତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନାନ୍ନରସଂ
ବିଜିଙ୍କାସୀତାନ୍ନରସସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନ କର୍ମ ବିଜିଙ୍କାସୀତ କର୍ତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନ
ସୁଖଦୁଃଖେ ବିଜିଙ୍କାସୀତ ସୁଖଦୁଃଖୟୋର୍ବିଜ୍ଞାତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନାନନ୍ଦଂ ନ ରତିଂ ନ ପ୍ରଜାତିଂ
ବିଜିଙ୍କାସୀତାନନ୍ଦସ୍ୟ ରତେଃ ପ୍ରଜାତେର୍ବିଜ୍ଞାତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନେତ୍ୟାଂ ବିଜିଙ୍କାସୀତୈତାରଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ ।
ନ ମନୋ ବିଜିଙ୍କାସୀତ ମନ୍ତାରଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ ।
ତା ବା ଏତା ଦଶୈବ ଭୂତମାତ୍ରା ଅଧିପ୍ରଙ୍କଂ ଦଶ ପ୍ରଙ୍କାମାତ୍ରା ଅଧିଭୂତଂ ୟଦ୍ଧି
ଭୂତମାତ୍ରା ନ ସ୍ୟୁର୍ନ ପ୍ରଙ୍କାମାତ୍ରାଃ ସ୍ୟୁର୍ୟଦ୍ଵା ପ୍ରଙ୍କାମାତ୍ରା ନ ସ୍ୟୁର୍ନ ଭୂତମାତ୍ରାଃ ସ୍ୟୁଃ ।
ନ ହ୍ୟନ୍ୟତରତୋ ରୂପଂ କିଂଚନ ସିଦ୍ଧ୍ୟେତ୍ ।
ନୋ ଏତନ୍ନାନା , ତଦ୍ୟଥା ରଥସ୍ୟାରେଷୁ ନେମିରର୍ପିତୋ ନାଭାବରା ଅର୍ପିତା ଏବମେବୈତା
ଭୂତମାତ୍ରାଃ ପ୍ରଙ୍କାମାତ୍ରା ସ୍ୱର୍ପିତାଃ ପ୍ରଙ୍କାମାତ୍ରାଃ ପ୍ରାଣେଽର୍ପିତା ସ ଏଷ
ପ୍ରାଣ ଏବ ପ୍ରଙ୍କାତ୍ମାନନ୍ଦୋଽଜରୋଽମୃତ ।
ନ ସାଧୁନା କର୍ମଣା ଭୂୟାନ୍ନୋ ଏବାସାଧୁନା କନୀୟାନ୍ ।
ଏଷ ହ୍ୟେବୈନଂ ସାଧୁ କର୍ମ କାରୟତି ତଂ ୟମେଭ୍ୟୋ ଲୋକେଭ୍ୟୋ ଉନ୍ନିନୀଷତ ଏଷ ଉ
ଏବୈନମସାଧୁ କର୍ମ କାରୟତି ତଂ ୟମଧ୍ୟୋ ନିନୀଷତେ ।

Not for Commercial Use

ଏଷ ଲୋକପାଲ ଏଷ ଲୋକାଧିପତିରେଷ ସର୍ବେଶଃ ସ ମ ଆତ୍ମେତି
ବିଦ୍ୟାତ୍ର ମ ଆତ୍ମେତି ବିଦ୍ୟାତ୍ ।। ୮।।

।। ଇତି ଋଗ୍-ବେଦାନ୍ତର୍ଗତକୌଷୀତକିବ୍ରାହ୍ମଣାରଣ୍ୟକୋପନିଷତ୍ସୁତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।।

।। ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ।।

ଅଥ ଗାର୍ଗ୍ୟୋ ହ ବୈ ବାଲାକିରନୂଚାନଃ ସଂସ୍କୃଷ୍ଟ ଆସ ସୋଽବଦଦୁଶୀନରେଷୁ ସ
ବସନ୍ମତ୍ସ୍ୟେଷୁ କୁରୁପଞ୍ଚାଲେଷୁ କାଶୀବିଦେହେଷ୍ୱିତି ସ ହାଜାତଶତ୍ରୁଂ କାଶ୍ୟମେତ୍ୟୋବାଚ ।
ବ୍ରହ୍ମ ତେ ବ୍ରବାଣୀତି ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁଃ ।
ସହସ୍ରଂ ଦଦ୍ମସ୍ତ ଏତସ୍ୟାଂ ବାଚି ଜନକୋ ଜନକ ଇତି ବା ଉ ଜନା ଧାବନ୍ତୀତି ।। ୧।।

ଆଦିତ୍ୟେ ବୃହଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରମସ୍ୟନ୍ଂ ବିଦ୍ୟୁତି ସତ୍ୟଂ ସ୍ତନୟିତ୍ନୌ ଶବ୍ଦୋ ବାୟ୍ୱାବିନ୍ଦ୍ରୋ ବୈକୁଣ୍ଠ
ଆକାଶେ ପୂର୍ଣ୍ଣମଗ୍ନୌ ବିଷାସହିରିତ୍ୟପ୍ସୁ ତେଜ ଇତ୍ୟାଧିଦୈବତମଥାଧ୍ୟାତ୍ମାଦର୍ଶେ
ପ୍ରତିରୂପଚ୍ଛାୟ୍ୟାୟଂ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ୍କାୟ୍ୟାମସୁରିତି ଶବ୍ଦେ ମୃତ୍ୟୁଃ ସ୍ୱପ୍ନେ ୟମଃ
ଶରୀରେ ପ୍ରଜାପତିର୍ଦକ୍ଷିଣେଽକ୍ଷିଣି ବାଚଃ ସବ୍ୟେଽକ୍ଷିଣି ସତ୍ୟସ୍ୟ ।। ୨।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ଆଦିତ୍ୟେ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି
ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଠା ।
ବୃହନ୍ପାଣ୍ଡରବାସା ଅତିଷ୍ଠାଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମୂର୍ଧେତି ବା ଅହମେତମୁପାସ
ଇତି ସ ୟୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେଽତିଷ୍ଠାଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମୂର୍ଧା ଭବତି ।। ୩।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ଚନ୍ଦ୍ରମସି ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଠାଃ ସୋମୋ ରାଜାଽନ୍ନସ୍ୟାତ୍ମେତି ବା
ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ୟୋ ମେବମୁପାସ୍ତେଽନ୍ନସ୍ୟାତ୍ମା ଭବତି ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ସହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷ ବିଦ୍ୟୁତି ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ
ଇତି ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଠାସ୍ତେଜସ ଆତ୍ମେତି
ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ତେଜସ ଆତ୍ମା ଭବତି ।। ୫।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷ ସ୍ତନୟିତ୍ନୌ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ
ଇତି ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଠାଃ ଶବ୍ଦସ୍ୟାତ୍ମେତି
ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ଶବ୍ଦସ୍ୟାତ୍ମା ଭବତି ।। ୬।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷ ଆକାଶେ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଠାଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମପ୍ରବର୍ତି ବ୍ରହ୍ମେତି ବା
ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ପୂର୍ୟ୍ଯତେ ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିଃ ।
ନୋ ଏବ ସ୍ୱୟଂ ନାସ୍ୟ ପ୍ରଜା ପୁରା କାଲାତ୍-ପ୍ରବର୍ତତେ ।। ୭।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷ ବାୟୌ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଠା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୈକୁଣ୍ଠୋଽପରାଜିତା
ସେନେତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ।
ଜିଷ୍ଣୁର୍ହ ବାପରାଜୟିଷ୍ଣୁରନ୍ୟତସ୍ୟୈଜାୟୀ ଭବତି ।। ୮।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷୋଽଗ୍ନୌ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଠା ବିଷାସହିରିତି ବା ଅହମେତମୁପାସ
ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ବିଷାସହିର୍ହୈବାନ୍ନେଷ ଭବତି ।। ୯।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷୋଽପ୍ସୁ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଠା ନାମ୍ନ ଆତ୍ମେତି ବା
ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ନାମ୍ନ ଆତ୍ମା
ଭବତୀତ୍ୟଧିଦୈବତମଥାଧ୍ୟାତ୍ମମ୍ ।। ୧୦।।

Not For Commercial Use

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷ ଆଦର୍ଶେ ପୁରୁଷସ୍ତ୍ଯମେବାହ୍ଯମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଟାଃ ପ୍ରତିରୂପ ଇତି ବା ଅହ୍ଯମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ୍ଯୋ
ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ପ୍ରତିରୂପୋ ହୈବାସ୍ଯ ପ୍ରଜାଯ୍ଯାମାଜାଯ୍ଯତେ ନାପ୍ରତିରୂପଃ ।। ୧୧।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ୍କାଯ୍ଯାଂ ପୁରୁଷସ୍ତ୍ଯମେବାହ୍ଯମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଟା ଦ୍ୱିତୀଯ୍ଯୋଽନପଗ ଇତି ବା
ଅହ୍ଯମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ୍ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ବିନ୍ଦତେ ଦ୍ୱିତୀଯ୍ଯାଦ୍ୱିତୀଯ୍ୱବାନ୍ଭବତି ।। ୧୨।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷ ଶବ୍ଦଃ ପୁରୁଷମନ୍ବେତି ତମେବାହ୍ଯମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଟା ଅସୁରିତି ବା ଅହ୍ଯମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ୍ଯୋ
ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ନୋ ଏବ ସ୍ୱଯଂ ନାସ୍ଯ ପ୍ରଜା ପୁରା କାଲାତ୍ସଂମୋହମେତି ।। ୧୩।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷ ଛାଯ୍ଯାପୁରୁଷସ୍ତ୍ଯମେବାହ୍ଯମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଟା ମୃତ୍ଯୁରିତି ବା ଅହ୍ଯମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ୍ଯୋ
ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ନୋ ଏବ ସ୍ୱଯଂ ନାସ୍ଯ ପ୍ରଜା ପୁରା କାଲାତ୍-ପ୍ରମୀଯ୍ଯତେ ।। ୧୪।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷ ଶାରୀରଃ ପୁରୁଷସ୍ତ୍ଯମେବାହ୍ଯମୁପାସ
ଇତି ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଟାଃ ପ୍ରଜାପତିରିତି
ବା ଅହ୍ଯମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ୍ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ପ୍ରଜାଯ୍ଯତେ ପ୍ରଜଯ୍ଯା ପଶୁଭିଃ ।। ୧୫।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷ ପ୍ରାଙ୍କ ଆତ୍ମା ଯ୍ଯେନୈତତ୍-ପୁରୁଷଃସୁପ୍ତଃ
ସ୍ୱପ୍ନଯ୍ଯା ଚରତି ତମେବାହ୍ଯମୁପାସ ଇତି ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ଟା
ଯ୍ଯମୋ ରାଜେତି ବା ଅହ୍ଯମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ୍ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ସର୍ବଂ ହାସ୍ମା ଇଦଂ
ଶ୍ରୈଷ୍ଠ୍ଯାଯ୍ଯ ଯ୍ଯମ୍ଯତେ ।। ୧୬।।

Not For Commercial Use

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷ ଦକ୍ଷିଣେଽକ୍ଷନ୍‌ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ
ଇତି ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍‌ସଂବାଦୟିଷ୍ଠା ନାମ୍ନ
ଆତ୍ମାଽଗ୍ନେରାତ୍ମା ଜ୍ୟୋତିଷ ଆତ୍ମେତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ୍ଯୋ
ହୈତମେବମୁପାସ୍ତ ଏତେଷାଂ ସର୍ବେଷାମାତ୍ମା ଭବତି ।। ୧୭।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ୟ୍ଯ ଏବୈଷ ସବ୍ୟେଽକ୍ଷନ୍‌ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି
ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍‌ସଂବାଦୟିଷ୍ଠାଃ ସତ୍ୟସ୍ୟାତ୍ମା
ବିଦ୍ୟୁତ ଆତ୍ମା ତେଜସ ଆତ୍ମେତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ୍ଯୋ
ହୈତମେବମୁପାସ୍ତ ଏତେଷାଂ ସର୍ବେଷାମାତ୍ମା ଭବତୀତି ।। ୧୮।।

ତତ ଉ ହ ବାଲାକିସ୍ତୂଷ୍ଣୀମାସ ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁଃ ।
ଏତାବନ୍ନୁ ବାଲାକାଽ୍ଗ ଇ ଇତ୍ୟେତାବଦ୍ଧୀତି ହୋବାଚ ବାଲାକିସ୍ତୁଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମୃଷା ବୈ କିଲ ମା ସମବାଦୟିଷ୍ଠା ବ୍ରହ୍ମ ତେ ବ୍ରବାଣୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ।
ଯ୍ଯୋ ବୈ ବାଲାକ ଏତେଷାଂ ପୁରୁଷାଣାଂ କର୍ତା ଯ୍ଯସ୍ୟ ବୈତତ୍କର୍ମ ସ ବୈ
ବେଦିତବ୍ୟ ଇତି ତତ ଉ ହ ବାଲାକିଃ ସମିତ୍‌ପାଣିଃ ପ୍ରତିଚକ୍ରମ ଉପାଯ୍ଯାନୀତି ତଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁଃ ପ୍ରତିଲୋମରୂପମେବ ତସ୍ୟାଦ୍ୟତ୍‌କ୍ଷତ୍ରିଯ୍ଯୋ ବ୍ରାହ୍ମଣମୁପନଯେତ୍ ।
ଏହି ବ୍ୟେବ ତ୍ବା ଜ୍ଞପଯିଷ୍ଯାମୀତି ତଂ ହ ପାଣାବଭିପଦ୍ୟ ପ୍ରବବ୍ରାଜ ତୌ
ହ ସୁପ୍ତଂ ପୁରୁଷମାଜଗ୍ମତୁସ୍ତଂ ହାଜାତଶତ୍ରୁରାମନ୍ତ୍ରଯାଂଚକ୍ରେ ।
ବୃହନ୍‌ପାଣ୍ଡରବାସଃ ସୋମ ରାଜନ୍ନିତି ।
ସ ଉ ହ ତୂଷ୍ଣୀମେବ ଶିଶ୍ୟେ ।
ତତ ଉ ହୈନଂ ଯ୍ଯଷ୍ଟଯ୍ଯାବିଚିକ୍ଷେପ ସ ତତ ଏବ ସମୁତ୍ତସ୍ଥୌ ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁଃ ।
କ୍ବୈଷ ଏତଦ୍ବାଲୋକେ ପୁରୁଷୋଽଶଯିଷ୍ଟ କ୍ବୈତଦଭୂତ୍କୁତ ଏତଦାଗାଽ୍ଗଦିତି ।
ତତ ଉ ହ ବାଲାକିର୍ନ ବିଜଜ୍ଞେ ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ଯ୍ଯତ୍ରୈଷ ଏତଦ୍ବାଲାକେ
ପୁରୁଷୋଽଶଯିଷ୍ଟ ଯ୍ଯତ୍ରୈତଦଭୂଦ୍ୟତ ଏତଦାଗାଦିତି ।

Not For Commercial Use

ହିତା ନାମ ହୃଦୟସ୍ୟ ନାଡ୍ୟୋ ହୃଦୟାତ୍-ପୁରୀତତମଭିପ୍ରତନ୍ୱନ୍ତି ତଦ୍ୟଥା ସହସ୍ରଧା
କେଶୋ ବିପାଟିତସ୍ତାବଦଣ୍ବ୍ୟଃ ପିଙ୍ଗଲସ୍ୟାଣିମ୍ନା ତିଷ୍ଠନ୍ତି ।
ଶୁକ୍ଲସ୍ୟ କୃଷ୍ଣସ୍ୟ ପୀତସ୍ୟ ଲୋହିତସ୍ୟେତି ତାସୁ ତଦା ଭବତି ।
ୟଦା ସୁପ୍ତଃ ସ୍ୱପ୍ନ ନ କଂଚନ ପଶ୍ୟତ୍ୟଥାସ୍ମିନ୍ପ୍ରାଣ ଏବୈକଧା ଭବତି ତଦୈନଂ
ବାକ୍ସର୍ବୈର୍ନାମଭିଃ ସହାପ୍ୟେତି ଚକ୍ଷୁଃ ସର୍ବୈ ରୂପୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ସର୍ବୈଃ
ଶବ୍ଦୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ମନଃ ସର୍ବୈର୍ଧ୍ୟାନୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ସ ୟଦା ପ୍ରତିବୁଧ୍ୟତେ
ୟଥାଽଗ୍ନେର୍ଜ୍ୱଲତଃ ସର୍ବା ଦିଶୋ ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗା ବିପ୍ରତିଷ୍ଠେରନ୍ନୈବମେବୈତସ୍ମାଦାତ୍ମନଃ ପ୍ରାଣା
ୟଥାୟତନଂ ବିପ୍ରତିଷ୍ଠନ୍ତେ ପ୍ରାଣେଭ୍ୟୋ ଦେବା ଦେବେଭ୍ୟୋ ଲୋକାଃ ।। ୧୯।।

ତଦ୍ୟଥା କ୍ଷୁରଃ କ୍ଷୁରଧ୍ୟାନେଽବହିତଃ ସ୍ୟାତ୍ ।
ବିଶ୍ୱଂଭରୋ ବା ବିଶ୍ୱଂଭରକୁଲାୟ ଏବମେବୈଷ ପ୍ରଜ୍ଞ ଆତ୍ମେଦଂଶରୀରମାତ୍ମାନମନୁପ୍ରବିଷ୍ଟ
ଆଲୋମଭ୍ୟ ଆନଖେଭ୍ୟଃ ।
ତମେତମାତ୍ମାମେନତ ମାତ୍ମନୋଽନ୍ୱବସ୍ୟନ୍ତି ୟଥା ଶ୍ରେଷ୍ଠିନଂ ସ୍ୱାଃ ।
ତଦ୍ୟଥା ଶ୍ରେଷ୍ଠି ସ୍ୱର୍ଭୁଙ୍କ୍ତେ ୟଥା ବା ସ୍ୱାଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠିନଂ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତେବମେବୈଷ
ପ୍ରାଜ୍ଞାତ୍ମୈତୈରାତ୍ମଭିର୍ଭୁଙ୍କ୍ତେ ।
ଏବଂ ବୈ ତମାତ୍ମାନମେତ ଆତ୍ମାନୋ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ।
ସ ୟାବଦ୍ଧ ବା ଇନ୍ଦ୍ର ଏତମାତ୍ମାନଂ ନ ବିଜଜ୍ଞେ ତାବଦେନମସୁରା ଅଭିବଭୂବୁଃ ।
ସ ୟଦା ବିଜଜ୍ଞେଽଥ ହତ୍ୱାଽସୁରାନ୍ବିଜିତ୍ୟ ସର୍ବେଷାଂ ଦେବାନାଂ ଶ୍ରୈଷ୍ଠ୍ୟଂ
ସ୍ୱାରାଜ୍ୟମାଧିପତ୍ୟଂ ପରୀୟାୟ ତଥୋ ଏବୈବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ସର୍ବାନ୍ପାପ୍ମନୋଽପହତ୍ୟ
ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ଶ୍ରୈଷ୍ଠ୍ୟଂ ସ୍ୱାରାଜ୍ୟମାଧିପତ୍ୟଂ ପର୍ୟେତି
ୟ ଏବଂ ବେଦ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୨୦।।

।। ଇତି ଋଗ୍-ବେଦାନ୍ତର୍ଗତକୌଷୀତକିବ୍ରାହ୍ମଣାରଣ୍ୟକୋପନିଷତ୍ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣା ।।

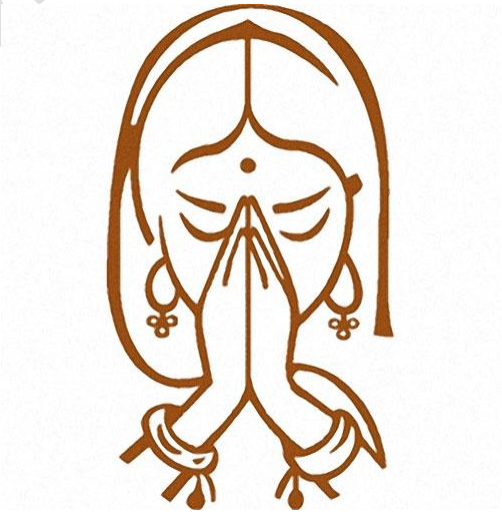
Not for Commercial Use

ଓଁ ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ବାଙ୍-ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମାବିରାବିର୍ମର୍ଯ୍ୟୋଃ ଭୂର୍ବେଦସା
ମସ୍ରାର୍ଣ୍ଣାଋତଂ ମା ମା ହିଂସୀରନେନାଘୀତେନାହୋରାତ୍ରାଭ୍ୟଂବସାମ୍ୟଗ୍ନ
ଇଳା ନମ ଇଳା ନମ ଋଷିଭ୍ୟୋ ମନ୍ତ୍ରକୃଭ୍-ଦ୍ୟୋ ମନ୍ତ୍ରପତିଭ୍ୟୋ ନମୋଽସ୍ତୁ
ଦେବେଭ୍ୟଃ ଶିବା ନଃ ଶଂତମା ଭବ ସୁମୃଳିକା ସରସ୍ୱତି ମା ତେ ବ୍ୟୋମ ସଂଦୃଶି ।
ଅଦର୍ଦ୍ଧଂ ମନ ଇଷିରଂ ଚକ୍ଷୁଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଜ୍ୟୋତିଷାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠୋ ଦୀକ୍ଷେ ମା ମା ହିଂସୀଃ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି କୌଷୀତକିବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା।।

।। ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ସାମାନ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Minor Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଆତ୍ମବୋଧ ଉପନିଷଦ

(Atmabodhopanisat / Atmabodha Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଆତ୍ମବୋଧୋପନିଷତ୍ / ଆତ୍ମପ୍ରବୋଧୋପନିଷତ୍ / ଆତ୍ମବୋଧ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥଃ ଆତ୍ମବୋଧୋପନିଷତ୍ ।।

ଶ୍ରୀମନ୍ନାରାୟଣାକାରମଷ୍ଟାକ୍ଷରମହାଶୟମ୍ ।
ସ୍ୱମାତ୍ରାନୁଭବାସ୍ରିଦ୍ଧମାତ୍ମବୋଧଂ ହରିଂ ଭଜେ ।।
ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସୀତି ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ପ୍ରତ୍ୟଗାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମପୁରୁଷଂ ପ୍ରଣବସ୍ୱରୂପଂ ଅକାର ଉକାରୋ
ମକାର ଇତି ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରଂ ପ୍ରଣବଂ ତଦେତଦୋମିତି ।
ୟମୁକ୍ତ୍ୱା ମୁଚ୍ୟତେ ୟୋଗୀ ଜନ୍ମସଂସାରବନ୍ଧନାତ୍ ।
ଓଁ ନମୋ ନାରାୟଣାୟ ଶଙ୍ଖଚକ୍ରଗଦାଧରାୟ ତସ୍ମାତ୍ ଓଁ ନମୋ ନାରାୟଣାୟେତି
ମନ୍ତ୍ରୋପାସକୋ ବୈକୁଣ୍ଠଭୁବନଂ ଗମିଷ୍ୟତି ।
ଅଥ ୟଦିଦଂ ବ୍ରହ୍ମପୁରଂ ପୁଣ୍ଡରୀକଂ ତସ୍ମାଦ୍ଗଡିତାଭମାତ୍ରଂ ଦୀପବତ୍-ପ୍ରକାଶମ୍
ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟୋ ଦେବକୀପୁତ୍ରୋ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟୋ ମଧୁସୂଦନଃ ।
ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟଃ ପୁଣ୍ଡରୀକାକ୍ଷୋ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟୋ ବିଷ୍ଣୁରଚ୍ୟୁତଃ ।।

ସର୍ବଭୂତସ୍ଥମେକଂ ନାରାୟଣଂ କାରଣପୁରୁଷମକାରଣଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମେଂ ।
ଶୋକମୋହବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ବିଷ୍ଣୁଂ ଧ୍ୟାୟନ୍ନ ସୀଦତି ।
ଦ୍ୱୈତାଦ୍ୱୈତମଭୟଂ ଭବତି ମୃତ୍ୟୋଃ ସ ମୃତ୍ୟୁମାପ୍ନୋତି ୟ ଇହ ନାନେବ ପଶ୍ୟତି ।
ହୃତ୍ପଦ୍ମମଧ୍ୟେ ସର୍ବଂ ୟଦ୍ଗତ୍-ପ୍ରଜ୍ଞାନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ପ୍ରଜ୍ଞାନେତ୍ରୋ ଲୋକଃ ପ୍ରଜ୍ଞା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
ସ ଏତେନ ପ୍ରଜ୍ଞେନାତ୍ମନାସ୍ମାଲ୍ଲୋକାଦୁତ୍କ୍ରମ୍ୟାମୁଷ୍ମିନ୍ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ
ସର୍ବାନ୍-କାମାନାପ୍ତ୍ୱାଽମୃତଃ ସମଭବଦମୃତଃ ସମଭବତ୍ ।

Not For Commercial Use

ଯତ୍ର ଜ୍ୟୋତିରଜସ୍ରଂ ଯସ୍ମିଂଲ୍ଲୋକେଽଭ୍ୟର୍ହିତମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ମାଂ ଦେହି ସ୍ୱମାନମୃତେ ଲୋକେ ଅକ୍ଷତେ ଅଚ୍ୟୁତେ ଲୋକେ ଅକ୍ଷତେ ଅମୃତତ୍ୱଂ ଚ
ଗଚ୍ଛତ୍ୟୋଂ ନମଃ ।। ୧।।

ପ୍ରଗଲିତନିଜମାୟୋଽହଂ ନିସ୍ଥୁଲଦୃଶିରୂପବସ୍ତୁମାତ୍ରୋଽହମ୍ ।
ଅସ୍ତମିତାହଂତୋଽହଂ ପ୍ରଗଲିତଜଗଦୀଶଜୀବଭେଦୋଽହମ୍ ।। ୧।।

ପ୍ରତ୍ୟଗଭିନ୍ନପରୋଽହଂ ବିଧ୍ୱସ୍ତାଶେଷବିଧିନିଷେଧୋଽହମ୍ ।
ସମୁଦସ୍ତାଶ୍ରମିତୋଽହଂ ପ୍ରବିତତସୁଖପୂର୍ଣ୍ଣସଂବିଦେବାହମ୍ ।। ୨।।

ସାକ୍ଷ୍ୟନପେକ୍ଷୋଽହଂ ନିଜମହିମ୍ନି ସଂସ୍ଥୋଽହମଚଲୋଽହମ୍ ।
ଅଜରୋଽହମବ୍ୟୟୋଽହଂ ପକ୍ଷବିପକ୍ଷାଦିଭେଦବିଧୁରୋଽହମ୍ ।। ୩।।

ଅବବୋଧୈକରସୋଽହଂ ମୋକ୍ଷାନନ୍ଦୈକସିନ୍ଧୁରେବାହମ୍ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମୋଽହମକ୍ଷରୋଽହଂ ବିଗଲିତଗୁଣଜାଲକେବଲାତ୍ମାଽହମ୍ ।। ୪।।

ନିସ୍ତ୍ରୈଗୁଣ୍ୟପଦୋଽହଂ କୁକ୍ଷିସ୍ଥାନେକଲୋକକଲନୋଽହମ୍ ।
କୂଟସ୍ଥଚେତନୋଽହଂ ନିଷ୍ପ୍ରିୟଧାମାହମପ୍ରତର୍କ୍ୟୋଽହମ୍ ।। ୫।।

ଏକୋଽହମବିକଲୋଽହଂ ନିର୍ମଲନିର୍ବାଣମୂର୍ତିରେବାହମ୍ ।
ନିରବଦ୍ୟବୋଽହମଜୋଽହଂ କେବଲସନ୍ମାତ୍ରସାରଭୂତୋଽହମ୍ ।। ୬।।

ନିରବଧିନିଜବୋଧୋଽହଂ ଶୁଭତରଭାବୋଽହମପ୍ରଭେଦ୍ୟୋଽହମ୍ ।
ବିଭୁରହମନବଦ୍ୟୋଽହଂ ନିରବଧିନିଃସୀମତତ୍ତ୍ୱମାତ୍ରୋଽହମ୍ ।। ୭।।

ବେଦ୍ୟୋଽହମାଗମାନ୍ତୈରାରାଧ୍ୟଃ ସକଲଭୁବନହୃଦ୍ୟୋଽହମ୍ ।
ପରମାନନ୍ଦଘନୋଽହଂ ପରମାନନ୍ଦୈକଭୂମରୂପୋଽହମ୍ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ଶୁଦ୍ଧୋଽହମଦ୍ୱୟୋଽହଂ ସଂତତଭାବୋଽହମାଦିଶୂନ୍ୟୋଽହମ୍ ।
ଶମିତାନ୍ତ୍ରିତୟୋଽହଂ ବଦ୍ଧୋ ମୁକ୍ତୋଽହମଦ୍-ଭୁତାତ୍ମାହମ୍ ।। ୯।।

ଶୁଦ୍ଧୋଽହମାନ୍ତରୋଽହଂ ଶାଶ୍ୱତବିଜ୍ଞାନସମରସାତ୍ମାହମ୍ ।
ଶୋଧିତପରତତ୍ତ୍ୱୋଽହଂ ବୋଧାନନ୍ଦୈକମୂର୍ତିରେବାହମ୍ ।। ୧୦।।

ବିବେକଯୁକ୍ତିବୁଦ୍ଧ୍ୟାହଂ ଜାନାମ୍ୟାତ୍ମାନମଦ୍ୱୟମ୍ ।
ତଥାପି ବନ୍ଧମୋକ୍ଷାଦିବ୍ୟବହାରଃ ପ୍ରତୀୟତେ ।। ୧୧।।

ନିବୃତ୍ତୋଽପି ପ୍ରପଞ୍ଚୋ ମେ ସତ୍ୟବଦ୍-ଭାତି ସର୍ବଦା ।
ସର୍ପାଦୌ ରଜ୍ଜୁସତ୍ତେବ ବ୍ରହ୍ମସତ୍ତୈବ କେବଲମ୍ ।
ପ୍ରପଞ୍ଚାଧାରରୂପେଣ ବର୍ତତେଽତୋ ଜଗନ୍ନ ହି ।। ୧୨।।

ଯଥେକ୍ଷୁରସସଂବ୍ୟାପ୍ତା ଶର୍କରା ବର୍ତତେ ତଥା ।
ଅଦ୍ୱୟବ୍ରହ୍ମରୂପେଣ ବ୍ୟାପ୍ତୋଽହଂ ବୈ ଜଗତ୍ତ୍ରୟମ୍ ।। ୧୩।।

ବ୍ରହ୍ମାଦିକୀଟପର୍ଯନ୍ତାଃ ପ୍ରାଣିନୋ ମୟି କଲ୍ପିତାଃ ।
ବୁଦ୍ବୁଦାଦିବିକାରାନ୍ତସ୍ତରଙ୍ଗଃ ସାଗରେ ଯଥା ।। ୧୪।।

ତରଙ୍ଗସ୍ଯ ଦ୍ରବଂ ସିନ୍ଧୁର୍ନ ବାଞ୍ଛତି ଯଥା ତଥା ।
ବିଷୟାନନ୍ଦବାଞ୍ଛା ମେ ମା ଭୂଦାନନ୍ଦରୂପତଃ ।। ୧୫।।

ଦାରିଦ୍ର୍ୟାଶା ଯଥା ନାସ୍ତି ସଂପନ୍ନସ୍ଯ ତଥା ମମ ।
ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦେ ନିମଗ୍ନସ୍ଯ ବିଷୟାଶା ନ ତଦ୍-ଭବେତ୍ ।। ୧୬।।

ବିଷଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାଽମୃତଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ବିଷଂ ତ୍ୟଜତି ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ।
ଆତ୍ମାନମପି ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାହମନାତ୍ମାନଂ ତ୍ୟଜାମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୭।।

Not For Commercial Use

ଘଟାବଭାସକୋ ଭାନୁର୍ଘଟନାଶେ ନ ନଶ୍ୟତି ।
ଦେହାବଭାସକଃ ସାକ୍ଷୀ ଦେହନାଶେ ନ ନଶ୍ୟତି ।। ୧୮।।

ନ ମେ ବନ୍ଧୋ ନ ମେ ମୁକ୍ତିର୍ନ ମେ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ନ ମେ ଗୁରୁଃ ।
ମାୟାମାତ୍ରବିକାସତ୍ୱାନ୍ମାୟାତୀତୋଽହମଦ୍ୱୟଃ ।। ୧୯।।

ପ୍ରାଣାଶ୍ଚଲନ୍ତୁ ତଦ୍ଧର୍ମୈଃ କାମୈର୍ବା ହନ୍ୟତାଂ ମନଃ ।
ଆନନ୍ଦବୁଦ୍ଧିପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ମମ ଦୁଃଖଂ କଥଂ ଭବେତ୍ ।। ୨୦।।

ଆତ୍ମାନମଜ୍ଞସା ବେଦ୍ମି କ୍ୱାପ୍ୟଜ୍ଞାନଂ ପଲାୟିତମ୍ ।
କର୍ତୃତ୍ୱମଦ୍ୟ ମେ ନଷ୍ଟଂ କର୍ତବ୍ୟଂ ବାପି ନ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୨୧।।

ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟଂ କୁଲଗୋତ୍ରେ ଚ ନାମସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଜାତୟଃ ।
ସ୍ଥୂଲଦେହଗତା ଏତେ ସ୍ଥୂଲାଦ୍-ଭିନ୍ନସ୍ୟ ମେ ନହି ।। ୨୨।।

କ୍ଷୁତ୍ପିପାସାନ୍ଧ୍ୟବାଧିର୍ଯ୍ୟକାମକ୍ରୋଧାଦୟୋଽଖିଲାଃ ।
ଲିଙ୍ଗଦେହଗତା ଏତେ ହ୍ୟଲିଙ୍ଗସ୍ୟ ନ ସନ୍ତି ହି ।। ୨୩।।

ଜଡତ୍ୱପ୍ରିୟମୋଦତ୍ୱଧର୍ମାଃ କାରଣଦେହଗାଃ ।
ନ ସନ୍ତି ମମ ନିତ୍ୟସ୍ୟ ନିର୍ବିକାରସ୍ୱରୂପିଣଃ ।। ୨୪।।

ଉଲୂକସ୍ୟ ଯଥା ଭାନୁରନ୍ଧକାରଃ ପ୍ରତୀୟତେ ।
ସ୍ୱପ୍ରକାଶେ ପରାନନ୍ଦେ ତମୋ ମୂଢସ୍ୟ ଜାୟତେ ।। ୨୫।।

ଚକ୍ଷୁର୍ଦୃଷ୍ଟିନିରୋଧେଽଭ୍ରୈଃ ସୂର୍ଯୋ ନାସ୍ତୀତି ମନ୍ୟତେ ।
ତଥାଽଜ୍ଞାନାବୃତୋ ଦେହୀ ବ୍ରହ୍ମ ନାସ୍ତୀତି ମନ୍ୟତେ ।। ୨୬।।

Not For Commercial Use

ଯଥାମୃତଂ ବିଷାଦ୍-ଭିନ୍ନଂ ବିଷଦୋଷୈର୍ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ନ ସ୍ପୃଶାମି ଜଡାଦ୍-ଭିନ୍ନୋ ଜଡଦୋଷାପ୍ରକାଶତଃ ।। ୨୭।।

ସ୍ୱଲ୍ପାପି ଦୀପକଣିକା ବହୁଲଂ ନାଶୟେତ୍ତମଃ ।
ସ୍ୱଲ୍ପୋଽପି ବୋଧୋ ନିବିଡଂ ବହୁଲଂ ନାଶୟେତ୍ତମଃ ।। ୨୮।।

କାଲତ୍ରୟେ ଯଥା ସର୍ପୋ ରଜ୍ଜୌ ନାସ୍ତି ତଥା ମୟି ।
ଅହଂକାରାଦିଦେହାନ୍ତଂ ଜଗନ୍ନାସ୍ତ୍ୟହମଦ୍ୱୟଃ ।। ୨୯।।

ଚିଦ୍ରୂପତ୍ୱାନ୍ନ ମେ ଜାଡ୍ୟଂ ସତ୍ୟତ୍ୱାନ୍ନାନୃତଂ ମମ ।
ଆନନ୍ଦତ୍ୱାନ୍ନ ମେ ଦୁଃଖମଜ୍ଞାନାଦ୍-ଭାତି ସତ୍ୟବତ୍ ।। ୩୦।।

ଆତ୍ମପ୍ରବୋଧୋପନିଷନ୍ମୁହୂର୍ତମୁପାସିତ୍ୱା ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତେ ନ
ସ ପୁନରାବର୍ତତ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସୀତି ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଆତ୍ମବୋଧୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ମୁଦ୍ଗଲ ଉପନିଷଦ

(Mudgalopanisat / Mudgala Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ମୁଦ୍ଗଲୋପନିଷତ୍ / ମୁଦ୍ଗଲ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ମୁଦ୍ଗଲୋପନିଷତ୍ ।।

ଶ୍ରୀମତ୍-ପୁରୁଷସୂକ୍ତାର୍ଥଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦକଲେବରମ୍ ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମବିଖ୍ୟାତଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭବାମ୍ୟହମ୍ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସୀତି ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ପୁରୁଷସୂକ୍ତାର୍ଥନିର୍ଣ୍ଣୟଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।।
ପୁରୁଷସଂହିତାୟାଂ ପୁରୁଷସୂକ୍ତାର୍ଥଃ ସଂଗ୍ରହେଣ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ।
ସହସ୍ରଶୀର୍ଷେତ୍ୟତ୍ର ସଶବ୍ଦୋଽନନ୍ତବାଚକଃ ।
ଅନନ୍ତୟୋଜନଂ ପ୍ରାହ ଦଶାଙ୍ଗୁଲବଚସ୍ତଥା ।। ୧।।

ତସ୍ୟ ପ୍ରଥମୟା ବିଷ୍ଟୋର୍ଦେଶତୋ ବ୍ୟାପ୍ତିରୀରିତା ।
ଦ୍ୱିତୀୟୟା ଚାସ୍ୟ ବିଷ୍ଟୋଃ କାଲତୋ ବ୍ୟାପ୍ତିରୁଚ୍ୟତେ ।। ୨।।

ବିଷ୍ଟୋର୍ମୋକ୍ଷପ୍ରଦତ୍ୱଂ ଚ କଥିତଂ ତୁ ତୃତୀୟୟା ।
ଏତାବାନିତି ମନ୍ତ୍ରେଣ ବୈଭବଂ କଥିତଂ ହରେଃ ।। ୩।।

ଏତେନୈବ ଚ ମନ୍ତ୍ରେଣ ଚତୁର୍ବ୍ୟୂହୋ ବିଭାଷିତଃ ।
ତ୍ରିପାଦିତ୍ୟନୟା ପ୍ରୋକ୍ତମନିରୁଦ୍ଧସ୍ୟ ବୈଭବମ୍ ।। ୪।।

ତସ୍ମାଦ୍ୱିରାଡିତ୍ୟନୟା ପାଦନାରାୟଣାଦ୍ଧରେଃ ।
ପ୍ରକୃତେଃ ପୁରୁଷସ୍ୟାପି ସମ୍ଭୂତିଃ ପ୍ରଦର୍ଶିତା ।। ୫।।

ୟତ୍-ପୁରୁଷେଣେତ୍ୟନୟା ସୃଷ୍ଟିୟଜ୍ଞଃ ସମୀରିତଃ ।
ସପ୍ତାସ୍ୟାସନ୍ପରିଧୟଃ ସମିଧଶ୍ଚ ସମୀରିତାଃ ।। ୬।।

Not For Commercial Use

ତଂ ଯଜ୍ଞମିତି ମନ୍ତ୍ରେଣ ସୃଷ୍ଟିଯଜ୍ଞଃ ସମୀରିତଃ ।
ଅନେନୈବ ଚ ମନ୍ତ୍ରେଣ ମୋକ୍ଷଶ୍ଚ ସମୁଦୀରିତଃ ।। ୭।।

ତସ୍ମାଦିତି ଚ ମନ୍ତ୍ରେଣ ଜଗତ୍ସୃଷ୍ଟିଃ ସମୀରିତା ।
ବେଦାହମିତି ମନ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ବୈଭବଂ କଥିତଂ ହରେଃ ।। ୮।।

ଯଜ୍ଞେନେତ୍ୟୁପସଂହାରଃ ସୃଷ୍ଟେର୍ମୋକ୍ଷସ୍ୟ ଚେରିତଃ ।
ଯ ଏବମେତଜ୍ଜାନାତି ସ ହି ମୁକ୍ତୋ ଭବେଦିତି ।। ୯।। ୧।।

ଅଥ ତଥା ମୁଦ୍ଗଲୋପନିଷଦି ପୁରୁଷସୂକ୍ତସ୍ୟ ବୈଭବଂ ବିସ୍ତରେଣ ପ୍ରତିପାଦିତମ୍ ।
ବାସୁଦେବ ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଭଗବଜ୍ଜ୍ଞାନମୁପଦିଶ୍ୟ ପୁନରପି ସୂକ୍ଷ୍ମଶ୍ରବଣାୟ ପ୍ରଣତାୟେନ୍ଦ୍ରାୟ
ପରମରହସ୍ୟଭୂତଂ ପୁରୁଷସୂକ୍ତାଭ୍ୟାଂ ଖଣ୍ଡଦ୍ୱୟାଭ୍ୟାମୁପାଦିଶତ୍ । ଦ୍ୱୌ ଖଣ୍ଡାବୁଚ୍ୟେତେ ।
ଯୋଽୟମୁକ୍ତଃ ସ ପୁରୁଷୋ ନାମରୂପଜ୍ଞାନାଗୋଚରଂ ସଂସାରିଣାମତିଦୁର୍ଜ୍ଞେୟଂ
ବିଷୟଂ ବିହାୟ କ୍ଲେଶାଦିଭିଃ ସଂକ୍ଲିଷ୍ଟଦେବାଦିଜିହୀର୍ଷୟା ସହସ୍ରକଲାବୟଚ୍ଛଲ୍ୟାଣଂ ଦୃଷ୍ଟମାତ୍ରେଣ
ମୋକ୍ଷଦଂ ବେଷମାଦଦେ ।
ତେନ ବେଷେଣ ଭୂମ୍ୟାଦିଲୋକଂ ବ୍ୟାପ୍ୟାନନ୍ତୟୋଜନମତ୍ୟତିଷ୍ଠତ୍ ।
ପୁରୁଷୋ ନାରାୟଣୋ ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ଭବିଷ୍ୟଚ୍ଚାସୀତ୍ । ସ ଏଷ ସର୍ବେଷାଂ ମୋକ୍ଷଦଶ୍ଚାସୀତ୍ ।
ସ ଚ ସର୍ବସ୍ମାନ୍ମହିମ୍ନୋ ଜ୍ୟାୟାନ୍ । ତସ୍ମାନ୍ନ କୋଽପି ଜ୍ୟାୟାନ୍ ।
ମହାପୁରୁଷ ଆତ୍ମାନଂ ଚତୁର୍ଧା କୃତ୍ୱା ତ୍ରିପାଦେନ ପରମେ ବ୍ୟୋମ୍ନି ଚାସୀତ୍ ।
ଇତରେଣ ଚତୁର୍ଥେନାନିରୁଦ୍ଧନାରାୟଣେନ ବିଶ୍ୱାନ୍ୟାସନ୍ ।
ସ ଚ ପାଦନାରାୟଣୋ ଜଗତ୍ସ୍ରଷ୍ଟୁଂ ପ୍ରକୃତିମଜନୟତ୍ ।
ସ ସମୃଦ୍ଧକାୟଃ ସନ୍ସୃଷ୍ଟିକର୍ମ ନ ଜଙ୍କ୍ଷିବାନ୍ ।
ସୋଽନିରୁଦ୍ଧନାରାୟଣସ୍ତସ୍ମୈ ସୃଷ୍ଟିମୁପାଦିଶତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଂସ୍ତବେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଯାଜକାନି ଧ୍ୟାତ୍ୱା କୋଶଭୂତଂ ଦୃଢଂ ଗ୍ରନ୍ଥିକଲେବରଂ ହବିର୍ଧ୍ୟାତ୍ୱା ମାଂ ହବିର୍ଭୁଜଂ
ଧ୍ୟାତ୍ୱା ବସନ୍ତକାଲମାଜ୍ୟଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ଗ୍ରୀଷ୍ମମିଧ୍ମଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ଶରଦୃତୁଂ ରସଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱୈବମଗ୍ନୌ
ହୁତ୍ୱାଙ୍ଗସ୍ୱର୍ଗାକ୍ଷଲେବରୋ ବଜ୍ରଂ ହୀଷ୍ୟତେ ।

Not For Commercial Use

ତତଃ ସ୍ୱକାର୍ୟ୍ୟାନ୍‌ସର୍ବପ୍ରାଣିଜୀବାନ୍‌ସୃଷ୍ଟ୍ୱା ପଶ୍ୱାଦ୍ୟାଃ ପ୍ରାଦୁର୍ଭବିଷ୍ୟନ୍ତି ।
ତତଃ ସ୍ଥାବରଜଙ୍ଗମାତ୍ମକଂ ଜଗଦ୍-ଭବିଷ୍ୟତି ।
ଏତେନ ଜୀବାତ୍ମନୋର୍ୟୋଗେନ ମୋକ୍ଷପ୍ରକାରଶ୍ଚ କଥିତ ଇତ୍ୟନୁସଂଧେୟମ୍ ।
ୟ ଇମଂ ସୃଷ୍ଟିୟଜ୍ଞଂ ଜାନାତି ମୋକ୍ଷପ୍ରକାରଂ ଚ ସର୍ବମାୟୁରେତି ।। ୨।।

ଏକୋ ଦେବୋ ବହୁଧା ନିବିଷ୍ଟ ଅଜାୟମାନୋ ବହୁଧା ବିଜାୟତେ ।
ତମେତମଗ୍ନିରିତ୍ୟଧ୍ୱର୍ୟ୍ୟବ ଉପାସତେ । ୟଜୁରିତ୍ୟେଷ ହୀଦଂ ସର୍ବଂ ୟୁନକ୍ତି ।
ସାମେତି ଛନ୍ଦୋଗାଃ । ଏତସ୍ମିନ୍‌ହୀଦଂ ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ । ବିଷମିତି ସର୍ପାଃ ।
ସର୍ପ ଇତି ସର୍ପବିଦଃ । ଉର୍ଗିତି ଦେବାଃ । ରୟିରିତି ମନୁଷ୍ୟାଃ । ମାୟେତ୍ୟସୁରାଃ ।
ସ୍ୱଧେତି ପିତରଃ । ଦେବଜନ ଇତି ଦେବଜନବିଦଃ । ରୂପମିତି ଗନ୍ଧର୍ବାଃ ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ଇତ୍ୟପ୍ସରସଃ । ତଂ ୟଥା ୟଥୋପାସତେ ତଥୈବ ଭବତି ।
ତସ୍ମାଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ପୁରୁଷରୂପଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମୈବାହମିତି ଭାବୟେତ୍ ।
ତଦ୍ରୂପୋ ଭବତି । ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩।।

ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତାପତ୍ରୟାତୀତଂ ଷଟ୍-କୋଶବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଷଡୂର୍ମିବର୍ଜିତଂ
ପଞ୍ଚକୋଶାତୀତଂ ଷଡ୍‌ଭାବବିକାରଶୂନ୍ୟମେବମାଦିସର୍ବବିଲକ୍ଷଣଂ ଭବତି ।
ତାପତ୍ରୟଂ ତ୍ୱାଧ୍ୟାତ୍ମିକାଧିଭୌତିକାଧିଦୈବିକଂ
କର୍ତୃକର୍ମକାର୍ୟଜ୍ଞାତୃଜ୍ଞାନଜ୍ଞେୟଭୋକ୍ତୃଭୋଗଭୋଗ୍ୟମିତି ତ୍ରିବିଧମ୍ ।
ତ୍ୱଙ୍ଗାଂସଶୋଣିତାସ୍ଥିସ୍ନାୟୁମଜ୍ଜାଃ ଷଟ୍-କୋଶାଃ ।
କାମକ୍ରୋଧଲୋଭମୋହମଦମାସୂର୍ୟମିତ୍ୟରିଷଡ୍ୱର୍ଗଃ ।
ଅନ୍ନମୟପ୍ରାଣମୟମନୋମୟବିଜ୍ଞାନମୟାନନ୍ଦମୟା ଇତି ପଞ୍ଚ କୋଶାଃ ।
ପ୍ରିୟାତ୍ମଜନନବର୍ଧନପରିଣାମକ୍ଷୟନାଶାଃ ଷଡ୍‌ଭାବାଃ ।
ଅଶନାୟାପିପାସାଶୋକମୋହଜରାମରଣାନୀତି ଷଡୂର୍ମୟଃ ।
କୁଲଗୋତ୍ରଜାତିବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମରୂପାଣି ଷଡ୍ ଭ୍ରମାଃ ।
ଏତଦ୍ୟୋଗେନ ପରମପୁରୁଷୋ ଜୀବୋ ଭବତି ନାନ୍ୟଃ ।

Not for Commercial Use

ୟ ଏତଦୁପନିଷଦଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ବାୟୁପୂତୋ ଭବତି । ସ ଆଦିତ୍ୟପୂତୋ ଭବତି । ଅରୋଗୀ ଭବତି ।
ଶ୍ରୀମାଂଶ୍ଚ ଭବତି । ପୁତ୍ରପୌତ୍ରାଦିଭିଃ ସମୃଦ୍ଧୋ ଭବତି । ବିଦ୍ୱାଂଶ୍ଚ ଭବତି ।
ମହାପାତକାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ସୁରାପାନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ଅଗମ୍ୟାଗମନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ମାତୃଗମନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ଦୁହିତୃସ୍ନୁଷାଭିଗମନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ବେଦିଜନ୍ମହାନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ଗୁରୋରଶୁଶ୍ରୂଷଣାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ଅୟାଜ୍ୟୟାଜନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷଣାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ଉଗ୍ରପ୍ରତିଗ୍ରହାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ପରଦାରଗମନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
କାମକ୍ରୋଧଲୋଭମୋହେର୍ଷ୍ୟାଦିଭିରବାଧିତୋ ଭବତି ।
ସର୍ବେଭ୍ୟଃ ପାପେଭ୍ୟୋ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି । ଇହ ଜନ୍ମନି ପୁରୁଷୋ ଭବତି ।
ତସ୍ମାଦେତତ୍-ପୁରୁଷସୂକ୍ତାର୍ଥମତିରହସ୍ୟଂ ରାଜଗୁହ୍ୟଂ ଦେବଗୁହ୍ୟଂ ଗୁହ୍ୟାଦପି
ଗୁହ୍ୟତରଂ ନାଦୀକ୍ଷିତାୟୋପଦିଶେତ୍ ।
ନାନୂଚାନାୟ ନାୟଜ୍ଞଶୀଲାୟ ନାବୈଷ୍ଣବାୟ ନାୟୋଗିନେ ନ ବହୁଭାଷିଣେ ନାପ୍ରିୟବାଦିନେ
ନାସଂବତ୍ସରବେଦିନେ ନାତୁଷ୍ଟାୟ ନାନଧୀତବେଦାୟୋପଦିଶେତ୍ ।
ଗୁରୁରପ୍ୟେବଂବିଚ୍ଛୁଚୌ ଦେଶେ ପୁଣ୍ୟନକ୍ଷତ୍ରେ ପ୍ରାଣାନାୟମ୍ୟ ପୁରୁଷଂ ଧ୍ୟାୟନ୍ନୁପସନ୍ନାୟ
ଶିଷ୍ୟାୟ ଦକ୍ଷିଣକର୍ଣ୍ଣେ ପୁରୁଷସୂକ୍ତାର୍ଥମୁପଦିଶେଦ୍ଦ୍ୱିଦ୍ୱାନ୍ ।
ନ ବହୁଶୋ ବଦେତ୍ । ୟାତୟାମୋ ଭବତି । ଅସକୃଚ୍ଚର୍ଣ୍ଣମୁପଦିଶେତ୍ ।
ଏତଚ୍ଛୁର୍ବାଣୋଽଧ୍ୟେତାଽଧ୍ୟାପକଶ୍ଚ ଇହ ଜନ୍ମନି ପୁରୁଷୋ ଭବତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୯ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସୀତି ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ମୁଦ୍ଗଲୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ବଜ୍ରସୂଚିକା ଉପନିଷଦ

(Bajrasuchikopanisat / Bajrasuchika Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ବଜ୍ରସୂଚିକୋପନିଷତ୍ / ବଜ୍ରସୂଚିକା ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ବଜ୍ରସୂଚିକୋପନିଷତ୍ ।।

ୟଜ୍ଞାନାଦ୍ୟାନ୍ତି ମୁନୟୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟଂ ପରମାଦ୍-ଭୁତମ୍ ।
ତତ୍ତ୍ରୈପଦବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱମହମସ୍ମୀତି ଚିନ୍ତୟେ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତ୍ୱିତି ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଚିତ୍ସଦାନନ୍ଦରୂପାୟ ସର୍ବଧୀବୃତ୍ତିସାକ୍ଷିଣେ ।
ନମୋ ବେଦାନ୍ତବେଦ୍ୟାୟ ବ୍ରହ୍ମଣେଽନନ୍ତରୂପିଣେ ।।

ଓଁ ବଜ୍ରସୂଚୀଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଶାସ୍ତ୍ରମଜ୍ଞାନଭେଦନମ୍ ।
ଦୂଷଣଂ ଜ୍ଞାନହୀନାନାଂ ଭୂଷଣଂ ଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁଷାମ୍ ।। ୧।।

ବ୍ରାହ୍ମକ୍ଷତ୍ରିୟବୈଷ୍ୟଶୂଦ୍ରା ଇତି ଚତ୍ୱାରୋ ବର୍ଣ୍ଣାସ୍ତେଷାଂ ବର୍ଣ୍ଣାନାଂ
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏବ ପ୍ରଧାନ ଇତି ବେଦବଚନାନୁରୂପଂ ସ୍ମୃତିଭିରପ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ।
ତତ୍ର ଚୋଦ୍ୟମସ୍ତି କୋ ବା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ନାମ କିଂ ଜୀବଃ କିଂ ଦେହଃ କିଂ ଜାତିଃ କିଂ
ଜ୍ଞାନଂ କିଂ କର୍ମ କିଂ ଧାର୍ମିକ ଇତି ।
ତତ୍ର ପ୍ରଥମୋ ଜୀବୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ଚେତ୍ତନ୍ନ ।
ଅତୀତାନାଗତାନେକଦେହାନାଂ ଜୀବସ୍ୟୈକରୂପତ୍ୱାତ୍ ଏକସ୍ୟାପି
କର୍ମବଶାଦନେକଦେହସଂଭବାତ୍ ସର୍ବଶରୀରାଣାଂ ଜୀବସ୍ୟୈକରୂପତ୍ୱାଚ୍ଚ ।
ତସ୍ମାନ୍ନ ଜୀବୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି । ତର୍ହି ଦେହୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ଚେତ୍ତନ୍ନ ।

Not For Commercial Use

ଆଚାଣ୍ଡାଲାଦିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତାନାଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ପଞ୍ଚଭୌତିକତ୍ୱେନ
ଦେହସ୍ୟୈକରୂପତ୍ୱାଜ୍ଜରାମରଣଧର୍ମାଧର୍ମାଦିସାମ୍ୟଦର୍ଶନାବ୍ରାହ୍ମଣଃ
ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣଃ କ୍ଷତ୍ରିୟୋ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣୋ ବୈଶ୍ୟଃ ପୀତବର୍ଣ୍ଣଃ ଶୂଦ୍ରଃ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣଃ ଇତି ନିୟମାଭାବାତ୍ ।
ପିତ୍ରାଦିଶରୀରଦହନେ ପୁତ୍ରାଦୀନାଂ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଦିଦୋଷସଂଭବାଚ୍ଚ ।
ତସ୍ମାନ୍ନ ଦେହୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ।।

ତର୍ହି ଜାତିର୍ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ଚେତ୍ତନ୍ନ ।
ତତ୍ର ଜାତ୍ୟନ୍ତରଜନ୍ତୁଷ୍ୱନେକଜାତିସଂଭବା ମହର୍ଷୟୋ ବହବଃ ସନ୍ତି ।
ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗୋ ମୃଗ୍ୟାଃ, କୌଶିକଃ କୁଶାତ୍, ଜାମ୍ବୂକୋ ଜାମ୍ବୂକାତ୍, ବାଲ୍ମୀକୋ ବାଲ୍ମୀକାତ୍,
ବ୍ୟାସଃ କୈବର୍ତକନ୍ୟକାୟାମ୍, ଶଶପୃଷ୍ଠାତ୍ ଗୌତମଃ, ବସିଷ୍ଠ ଉର୍ବଶ୍ୟାମ୍, ଅଗସ୍ତ୍ୟଃ
କଲଶେ ଜାତ ଇତି ଶ୍ରୁତତ୍ୱାତ୍ ।
ଏତେଷାଂ ଜାତ୍ୟା ବିନାପ୍ୟଗ୍ରେ ଜ୍ଞାନପ୍ରତିପାଦିତା ଋଷୟୋ ବହବଃ ସନ୍ତି ।
ତସ୍ମାନ୍ନ ଜାତିର୍ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ।।

ତର୍ହି ଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ଚେତ୍ତନ୍ନ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟାଦୟୋଽପି ପରମାର୍ଥଦର୍ଶିନୋଽଭିଜ୍ଞା ବହବଃ ସନ୍ତି ।
ତସ୍ମାନ୍ନ ଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ।।

ତର୍ହି କର୍ମ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ଚେତ୍ତନ୍ନ ।
ସର୍ବେଷାଂ ପ୍ରାଣିନାଂ ପ୍ରାରବ୍ଧସଂଚିତାଗାମିକର୍ମସାଧର୍ମ୍ୟଦର୍ଶନାତ୍କର୍ମାଭିପ୍ରେରିତାଃ ସନ୍ତୋ ଜନାଃ
କ୍ରିୟାଃ କୁର୍ବନ୍ତୀତି । ତସ୍ମାନ୍ନ କର୍ମ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ।।

ତର୍ହି ଧାର୍ମିକୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ଚେତ୍ତନ୍ନ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟାଦୟୋ ହିରଣ୍ୟଦାତାରୋ ବହବଃ ସନ୍ତି ।
ତସ୍ମାନ୍ନ ଧାର୍ମିକୋ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ।।

Not For Commercial Use

ତର୍ହି କୋ ବା ବ୍ରହ୍ମଣୋ ନାମ ।
ୟଃ କଶ୍ଚିଦାତ୍ମାନମଦ୍ୱିତୀୟଂ ଜାତିଗୁଣକ୍ରିୟାହୀନଂ ଷଡୂର୍ମିଷଡ୍ଭାବେତ୍ୟାଦିସର୍ବଦୋଷରହିତଂ
ସତ୍ୟଜ୍ଞାନାନନ୍ଦାନନ୍ତସ୍ୱରୂପଂ ସ୍ୱୟଂ ନିର୍ବିକଲ୍ପମଶେଷକଲ୍ପାଧାରମଶେଷଭୂତାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମିତ୍ୱେନ
ବର୍ତମାନମନ୍ତର୍ବହିଶ୍ଚାକାଶବଦନୁସ୍ୟୂତମଖଣ୍ଡାନନ୍ଦସ୍ୱଭାବମପ୍ରମେୟମନୁଭବୈକବେଦ୍ୟମପରୋକ୍ଷତୟା
ଭାସମାନଂ କରତଳାମଲକବତ୍ସାକ୍ଷାଦପରୋକ୍ଷୀକୃତ୍ୟ କୃତାର୍ଥତୟା କାମରାଗାଦିଦୋଷରହିତଃ
ଶମଦମାଦିସଂପନ୍ନୋ ଭାବମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟତୃଷ୍ଣାଶାମୋହାଦିରହିତୋ ଦମ୍ଭାହଂକାରଦିଭିରସଂସ୍ପୃଷ୍ଟଚେତା
ବର୍ତତ ଏବମୁକ୍ତଲକ୍ଷଣୋ ୟଃ ସ ଏବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ଶ୍ରୁତିସ୍ମୃତିପୁରାଣେତିହାସାନାମଭିପ୍ରାୟଃ ।
ଅନ୍ୟଥା ହି ବ୍ରାହ୍ମଣତ୍ୱସିଦ୍ଧିର୍ନାସ୍ତ୍ୟେବ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ମାନମଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭାବୟେଦାତ୍ମାନଂ
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭାବୟେଦିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତ୍ୱିତି ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ବଜ୍ରସୂଚ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ମହା ଉପନିଷଦ

(Mahopanisat / Mahaa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ମହୋପନିଷତ୍ / ମହା ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ମହୋପନିଷତ୍ ।।

ୟନ୍ମହୋପନିଷଦ୍ୱେଦ୍ୟଂ ଚିଦାକାଶତୟା ସ୍ଥିତମ୍ ।
ପରମାଦ୍ୱୈତସାମ୍ରାଜ୍ୟଂ ତଦ୍ରାମବ୍ରହ୍ମ ମେ ଗତିଃ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତ୍ୱିତି ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଅଥ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଅଥାତୋ ମହୋପନିଷଦଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟମସ୍ତଦାହୁରେକୋ ହ ବୈ ନାରାୟଣ ଆସୀନ୍ନ ବ୍ରହ୍ମା
ନେଶାନୋ ନାପୋ ନାଗ୍ନୀଷୋମୌ ନେମେ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ନ ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ନ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ନ ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ।
ସ ଏକାକୀ ନ ରମତେ । ତସ୍ୟ ଧ୍ୟାନାନ୍ତଃସ୍ଥସ୍ୟ ୟଜ୍ଞସ୍ତୋମମୁଚ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମିନ୍‌ପୁରୁଷାଶ୍ଚତୁର୍ଦଶ ଜାୟନ୍ତେ । ଏକା କନ୍ୟା । ଦଶେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ମନ ଏକାଦଶଂ ତେଜଃ ।
ଦ୍ୱାଦଶୋଽହଂକାରଃ । ତ୍ରୟୋଦଶକଃ ପ୍ରାଣଃ । ଚତୁର୍ଦଶ ଆତ୍ମା । ପଞ୍ଚଦଶୀ ବୁଦ୍ଧିଃ ।
ଭୂତାନି ପଞ୍ଚ ତନ୍ମାତ୍ରାଣି । ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତାନି । ସ ଏକଃ ପଞ୍ଚବିଂଶତିଃ ପୁରୁଷଃ ।
ତତ୍-ପୁରୁଷଂ ପୁରୁଷୋ ନିବେଶ୍ୟ ନାସ୍ୟ ପ୍ରଧାନସଂବସ୍ତରା ଜାୟନ୍ତେ । ସଂବସ୍ତରାଦଧିଜାୟନ୍ତେ ।
ଅଥ ପୁନରେବ ନାରାୟଣଃ ସୋଽନ୍ୟତ୍କାମୋ ମନସାଽଧ୍ୟାୟତ ।
ତସ୍ୟ ଧ୍ୟାନାନ୍ତଃସ୍ଥସ୍ୟ ଲଲାଟାତ୍ତ୍ର୍ୟକ୍ଷଃ ଶୂଲପାଣିଃ ପୁରୁଷୋ ଜାୟତେ ।
ବିଭ୍ରଚ୍ଛ୍ରିୟଂ ୟଶଃ ସତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଂ ତପୋ ବୈରାଗ୍ୟଂ ମନ ଐଶ୍ୱର୍ୟଂ ସପ୍ରଣବା
ବ୍ୟାହୃତୟ ଋଗ୍ୟଜୁଃସାମାଥର୍ବାଙ୍ଗିରସଃ ସର୍ବାଣି ଛନ୍ଦାଂସି ତାନ୍ୟଙ୍ଗେ ସମାଶ୍ରିତାନି ।
ତସ୍ମାଦୀଶାନୋ ମହାଦେବୋ ମହାଦେବଃ ।
ଅଥ ପୁନରେବ ନାରାୟଣଃ ସୋଽନ୍ୟତ୍କାମୋ ମନସାଧ୍ୟାୟତ ।
ତସ୍ୟ ଧ୍ୟାନାନ୍ତଃସ୍ଥସ୍ୟ ଲଲାଟାତ୍ସ୍ୱେଦୋଽପତତ୍ ।

Not For Commercial Use

ତା ଇମାଃ ପ୍ରତତା ଆପଃ ତତସ୍ତେଜୋ ହିରଣ୍ମୟମଣ୍ଡମ୍ ।
ତତ୍ର ବ୍ରହ୍ମା ଚତୁର୍ମୁଖୋଽଜାୟତ । ସୋଽଧ୍ୟାୟତ୍ ।
ପୂର୍ବାଭିମୁଖୋ ଭୂତ୍ୱା ଭୂରିତି ବ୍ୟାହୃତିର୍ଗାୟତ୍ରଂ ଛନ୍ଦ ଋଗ୍-ବେଦୋଽଗ୍ନିର୍ଦେବତା ।
ପଶ୍ଚିମାଭିମୁଖୋ ଭୂତ୍ୱା ଭୁବରିତି ବ୍ୟାହୃତିସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟୁଭଂ ଛନ୍ଦୋ ୟଜୁର୍ବେଦୋ ବାୟୁର୍ଦେବତା ।
ଉତ୍ତରାଭିମୁଖୋ ଭୂତ୍ୱା ସ୍ୱରିତି ବ୍ୟାହୃତିର୍ଜାଗ୍ରତଂ ଛନ୍ଦଃ ସାମବେଦଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଦେବତା ।
ଦକ୍ଷିଣାଭିମୁଖୋ ଭୂତ୍ୱା ମହରିତି ବ୍ୟାହୃତିରାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ଛନ୍ଦୋଽଥର୍ବବେଦଃ ସୋମୋ ଦେବତା ।
ସହସ୍ରଶୀର୍ଷଂ ଦେବଂ ସହସ୍ରାକ୍ଷଂ ବିଶ୍ୱସଂଭୁବମ୍ ।
ବିଶ୍ୱତଃ ପରମଂ ନିତ୍ୟଂ ବିଶ୍ୱଂ ନାରାୟଣଂ ହରିମ୍ ।
ବିଶ୍ୱମେବେଦଂ ପୁରୁଷସ୍ତଦ୍ୱିଶ୍ୱମୁପଜୀବତି ।
ପତିଂ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରଂ ଦେବଂ ସମୁଦ୍ରେ ବିଶ୍ୱରୂପିଣମ୍ ।
ପଦ୍ମକୋଶପ୍ରତୀକାଶଂ ଲମ୍ବତ୍ୟାକୋଶସଂନିଭମ୍ ।
ହୃଦୟଂ ଚାପ୍ୟଧୋମୁଖଂ ସଂତତ୍ୟୈ ସୀକ୍ଷରାଭୀଷ୍ଟ ।
ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ମହାନର୍ଚିର୍ବିଶ୍ୱାର୍ଚିର୍ବିଶ୍ୱତୋମୁଖମ୍ ।
ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ବହ୍ନିଶିଖା ଅଣୀୟୋର୍ଧ୍ୱା ବ୍ୟବସ୍ଥିତା ।
ତସ୍ୟାଃ ଶିଖାୟା ମଧ୍ୟେ ପରମାତ୍ମା ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।
ସ ବ୍ରହ୍ମା ସ ଈଶାନଃ ସେନ୍ଦ୍ରଃ ସୋଽକ୍ଷରଃ ପରମଃ ସ୍ୱରାଡିତି ମହୋପନିଷତ୍ ।। ୧।।

।। ଇତି ମହୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଶୁକୋ ନାମ ମହାତେଜାଃ ସ୍ୱରୂପାନନ୍ଦତତ୍ପରଃ ।
ଜାତମାତ୍ରେଣ ମୁନିରାଡ୍ ଯତ୍ପ୍ରତ୍ୟଂ ତଦବାପ୍ତବାନ୍ ।। ୧।।

ତେନାସୌ ସ୍ୱବିବେକେନ ସ୍ୱୟମେବ ମହାମନାଃ ।
ପ୍ରବିଚାର୍ଯ୍ୟ ଚିରଂ ସାଧୁ ସ୍ୱାତ୍ମନିଷ୍କଯମାପ୍ତବାନ୍ ।। ୨।।

ଅନାଖ୍ୟତ୍ୱାଦଗମ୍ୟତ୍ୱାନ୍ମନଃଷଷ୍ଠେନ୍ଦ୍ରିଯସ୍ଥିତେଃ ।
ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବମାତ୍ମାଣୁରାକାଶାଦପି ସୂକ୍ଷ୍ମକଃ ।। ୩।।

ଚିଦଣୋଃ ପରମସ୍ୟାନ୍ତଃକୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେଣବଃ ।
ଉପୃତ୍ତିସ୍ଥିତିମଭ୍ୟେତ୍ୟ ଲୀୟନ୍ତେ ଶକ୍ତିପର୍ଯ୍ୟୟାତ୍ ।। ୪।।

ଆକାଶଂ ବାହ୍ୟଶୂନ୍ୟତ୍ୱାଦନାକାଶଂ ତୁ ଚିତ୍ତ୍ୱତଃ ।
ନ କିଂଚିଦ୍ୟଦନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟଂ ବସ୍ତୁ ସତ୍ତେତି କିଂଚନ ।। ୫।।

ଚେତନୋଽସୌ ପ୍ରକାଶତ୍ୱାଦ୍ଦ୍ୱୈଦ୍ୟାଭାବାଚ୍ଛିଲୋପମଃ ।
ସ୍ୱାତ୍ମନି ବ୍ୟୋମନି ସ୍ୱପ୍ନେ ଜଗଦୁନ୍ମେଷଚିତ୍ରକୃତ୍ ।। ୬।।

ତଦ୍-ଭାମାତ୍ରମିଦଂ ବିଶ୍ୱମିତି ନ ସ୍ୟାତ୍ତତଃ ପୃଥକ୍ ।
ଜଗଦ୍-ଭେଦୋଽପି ତଦ୍-ଭାନମିତି ଭେଦୋଽପି ତନ୍ମଯଃ ।। ୭।।

ସର୍ବଗଃ ସର୍ବସଂବନ୍ଧୋ ଗତ୍ୟଭାବାନ୍ନ ଗଚ୍ଛତି ।
ନାସ୍ତ୍ୟସାବଶ୍ରଯାଭାବାତ୍ସ୍ରୁପତ୍ୱାଦଥାସ୍ତି ଚ ।। ୮।।

ବିଜ୍ଞାନମାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ରାତେର୍ଦାତୁଃ ପରାଯଣମ୍ ।
ସର୍ବସଂକଲ୍ପସଂନ୍ୟାସଶ୍ଚେତସା ଯତ୍ପରିଗ୍ରହଃ ।। ୯।।

Not For Commercial Use

ଜାଗ୍ରତଃ ପ୍ରତ୍ୟୟାଭାବଂ ୟସ୍ୟାହୁଃ ପ୍ରତ୍ୟୟଂ ବୁଧାଃ ।
ୟସ୍ମଂକୋଚବିକାସାଭ୍ୟାଂ ଜଗତ୍-ପ୍ରଲୟସୃଷ୍ଟୟଃ ।। ୧୦।।

ନିଷ୍ଠା ବେଦାନ୍ତବାକ୍ୟାନାମଥ ବାଚାମଗୋଚରଃ ।
ଅହଂ ସଚ୍ଚିପୂରାନନ୍ଦବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ମି ନ ଚେତରଃ ।। ୧୧।।

ସ୍ୱୟୈବ ସୂକ୍ଷ୍ମୟା ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ସର୍ବଂ ବିଜ୍ଞାତବାଞ୍ଛୁକଃ ।
ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରାପ୍ତେ ପରେ ବସ୍ତୁନ୍ୟବିଶ୍ରାନ୍ତମନାଃ ସ୍ଥିତଃ ।। ୧୨।।

ଇଦଂ ବସ୍ତ୍ୱିତି ବିଶ୍ୱାସଂ ନାସାବାତ୍ମନ୍ୟୁପାୟୟୌ ।
କେବଲଂ ବିରରାମାସ୍ୟ ଚେତୋ ବିଷୟଚାପଲମ୍ ।
ଭୋଗେଭ୍ୟୋ ଭୂରିଭଙ୍ଗେଭ୍ୟୋ ଧାରାଭ୍ୟ ଇବ ଚାତକଃ ।। ୧୩।।

ଏକଦା ସୋଽମଲପ୍ରଜ୍ଞୋ ମେରାବେକାନ୍ତସଂସ୍ଥିତଃ ।
ପପ୍ରଚ୍ଛ ପିତରଂ ଭକ୍ତ୍ୟା କୃଷ୍ଣଦ୍ୱୈପାୟନଂ ମୁନିମ୍ ।। ୧୪।।

ସଂସାରାଡମ୍ବରମିଦଂ କଥମଭ୍ୟୁତ୍ଥିତଂ ମୁନେ ।
କଥଂ ଚ ପ୍ରଶମଂ ୟାତି କିଂ ୟତ୍ସ୍ୱରୂପଂ କଦା ବଦ ।। ୧୫।।

ଏବଂ ପୃଷ୍ଟେନ ମୁନିନା ବ୍ୟାସେନାଖିଲମାତ୍ମଜେ ।
ୟଥାବଦଖିଲଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବକ୍ତବ୍ୟଂ ବିଦିତାତ୍ମନା ।। ୧୬।।

ଅଙ୍କାସିଷଂ ପୂର୍ବମେବମହମିତ୍ୟଥ ତପ୍ତିତୁଃ ।
ସ ଶୁକଃ ସ୍ୱକୟା ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ନ ବାକ୍ୟଂ ବହୁ ମନ୍ୟତେ ।। ୧୭।।

ବ୍ୟାସୋଽପି ଭଗବାନ୍-ବୁଦ୍ଧ୍ୱା ପୁତ୍ରାଭିପ୍ରାୟମୀଦୃଶମ୍ ।
ପ୍ରତ୍ୟୁବାଚ ପୁନଃ ପୁତ୍ରଂ ନାହଂ ଜାନାମି ତତ୍ତ୍ୱତଃ ।। ୧୮।।

Not For Commercial Use

ଜନକୋ ନାମ ଭୂପାଲୋ ବିଦ୍ୟତେ ମିଥିଲାପୁରେ ।
ଯଥାବଦ୍ବେତ୍ତ୍ୟସୌ ବେଦ୍ୟଂ ତସ୍ମାତ୍ପ୍ରର୍ବମବାପ୍ସ୍ୟସି ।। ୧୯।।

ପିତ୍ରେତ୍ୟୁକ୍ତଃ ଶୁକଃ ପ୍ରାୟାତ୍ସୁମେରୋର୍ବସୁଧାତଲମ୍ ।
ବିଦେହନଗରୀଂ ପ୍ରାପ ଜନକେନାଭିପାଲିତାମ୍ ।। ୨୦।।

ଆବେଦିତୋଽସୌ ଯାଷ୍ଟୀକୈର୍ଜନକାୟ ମହାତ୍ମନେ ।
ଦ୍ୱାରି ବ୍ୟାସସୁତୋ ରାଜଞ୍ଛୁକୋଽତ୍ର ସ୍ଥିତବାନିତି ।। ୨୧।।

ଜିଜ୍ଞାସାର୍ଥଂ ଶୁକସ୍ୟାସାବାସ୍ତାମେବେତ୍ୟବଜ୍ଞୟା ।
ଉକ୍ତ୍ୱା ବଭୂବ ଜନକସ୍ତୂଷ୍ଣୀଂ ସପ୍ତ ଦିନାନ୍ୟଥ ।। ୨୨।।

ତତଃ ପ୍ରବେଶୟାମାସ ଜନକଃ ଶୁକମଙ୍ଗଣେ ।
ତତ୍ରାହାନି ସ ସପ୍ତୈବ ତଥୈବାବସଦୁନ୍ମନାଃ ।। ୨୩।।

ତତଃ ପ୍ରବେଶୟାମାସ ଜନକୋଽନ୍ତଃପୁରାଜିରେ ।
ରାଜା ନ ଦୃଶ୍ୟତେ ତାବଦିତି ସପ୍ତ ଦିନାନି ତମ୍ ।। ୨୪।।

ତତ୍ରୋନ୍ମଦାଭିଃ କାନ୍ତାଭିର୍ଭୋଜନୈର୍ଭୋଗସଂଚୟୈଃ ।
ଜନକୋ ଲାଲୟାମାସ ଶୁକଂ ଶଶିନିଭାନନମ୍ ।। ୨୫।।

ତେ ଭୋଗାସ୍ତାନି ଭୋଜ୍ୟାନି ବ୍ୟାସପୁତ୍ରସ୍ୟ ତନ୍ମନଃ ।
ନାଜହ୍ରୁର୍ମନ୍ଦପବନୋ ବଦ୍ଧପୀଠମିବାଚଲମ୍ ।। ୨୬।।

କେବଲଂ ସୁସମଃ ସ୍ୱଚ୍ଛୋ ମୌନୀ ମୁଦିତମାନସଃ ।
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଇବ ଶୀତାଂଶୁରତିଷ୍ଠଦମଲଃ ଶୁକଃ ।। ୨୭।।

Not For Commercial Use

ପରିଜ୍ଞାତସ୍ୱଭାବଂ ତଂ ଶୁକଂ ସ ଜନକୋ ନୃପଃ ।
ଆନୀୟ ମୁଦିତାତ୍ମାନମବଲୋକ୍ୟ ନନାମ ହ ।। ୨୮।।

ନିଃଶେଷିତଜଗତ୍କାର୍ୟଃ ପ୍ରାପ୍ତାଖିଲମନୋରଥଃ ।
କିମୀପ୍ସିତଂ ତବେତ୍ୟାହ କୃତସ୍ୱାଗତ ଆହ ତମ୍ ।। ୨୯।।

ସଂସାରାଡମ୍ବରମିଦଂ କଥମଭ୍ୟୁପ୍ସିତଂ ଗୁରୋ ।
କଥଂ ପ୍ରଶମମାୟାତି ଯଥାବତ୍କଥୟାଶୁ ମେ ।। ୩୦।।

ଯଥାବଦଖିଲଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଜନକେନ ମହାତ୍ମନା ।
ତଦେବ ତତ୍-ପୁରା ପ୍ରୋକ୍ତଂ ତସ୍ୟ ପିତ୍ରା ମହାଧିୟା ।। ୩୧।।

ସ୍ୱୟମେବ ମୟା ପୂର୍ବମଭିଜ୍ଞାତଂ ବିଶେଷତଃ ।
ଏତଦେବ ହି ପୃଷ୍ଟେନ ପିତ୍ରା ମେ ସମୁଦାହୃତମ୍ ।। ୩୨।।

ଭବତାପ୍ୟେଷ ଏବାର୍ଥଃ କଥିତୋ ବାଗ୍ମିଦାଂ ବର ।
ଏଷ ଏବ ହି ବାକ୍ୟାର୍ଥଃ ଶାସ୍ତ୍ରେଷୁ ପରିଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୩୩।।

ମନୋବିକଲ୍ପସଂଜାତଂ ତଦ୍ୱିକଲ୍ପପରିକ୍ଷୟାତ୍ ।
କ୍ଷୀୟତେ ଦଗ୍ଧସଂସାରୋ ନିଃସାର ଇତି ନିଶ୍ଚିତଃ ।। ୩୪।।

ତତ୍ରିମେତନ୍ମହାଭାଗ ସତ୍ୟଂ ବ୍ରୂହି ମମାଚଲମ୍ ।
ତ୍ୱତ୍ତୋ ବିଶ୍ରମମାପ୍ନୋମି ଚେତସା ଭ୍ରମତା ଜଗତ୍ ।। ୩୫।।

ଶ୍ରୁଣୁ ତାବଦିଦାନୀଂ ତ୍ୱଂ କଥ୍ୟମାନମିଦଂ ମୟା ।
ଶ୍ରୀଶୁକଂ ଜ୍ଞାନବିସ୍ତାରଂ ବୁଦ୍ଧିସାରାନ୍ତରାନ୍ତରମ୍ ।। ୩୬।।

ଯଦ୍ୱିଜ୍ଞାନାତ୍-ପୁମାନ୍ସଦ୍ୟୋ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତତ୍ୱମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୩୭।।

Not For Commercial Use

ଦୃଶ୍ୟଂ ନାସ୍ତୀତି ବୋଧେନ ମନସୋ ଦୃଶ୍ୟମାର୍ଜନମ୍ ।
ସଂପନ୍ନଂ ଚେତ୍ତଦୁପୂନ୍ନା ପରା ନିର୍ବାଣନିର୍ବୃତିଃ ।। ୩୮।।

ଅଶେଷେଣ ପରିତ୍ୟାଗୋ ବାସନାୟାଂ ୟ ଉତ୍ତମଃ ।
ମୋକ୍ଷ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ସଦ୍-ଭିଃ ସ ଏବ ବିମଲକ୍ରମଃ ।। ୩୯।।

ୟେ ଶୁଦ୍ଧବାସନା ଭୂୟୋ ନ ଜନ୍ମାନର୍ଥଭାଗିନଃ ।
ଜ୍ଞାତଜ୍ଞେୟାସ୍ତ ଉଚ୍ୟନ୍ତେ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତା ମହାଧିୟଃ ।। ୪୦।।

ପଦାର୍ଥଭାବନାଦାର୍ଢ୍ୟଂ ବନ୍ଧ ଇତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ବାସନାତାନବଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍ମୋକ୍ଷ ଇତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୪୧।।

ତପଃପ୍ରଭୃତିନା ୟସ୍ମୈ ହେତୁନୈବ ବିନା ପୁନଃ ।
ଭୋଗା ଇହ ନ ରୋଚନ୍ତେ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୪୨।।

ଆପତତ୍ସୁ ୟଥାକାଲଂ ସୁଖଦୁଃଖେଷ୍ୱନାରତଃ ।
ନ ହୃଷ୍ୟତି ଗ୍ଲାୟତି ୟଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୪୩।।

ହର୍ଷାମର୍ଷଭୟକ୍ରୋଧକାମକାର୍ପଣ୍ୟଦୃଷ୍ଟିଭିଃ ।
ନ ପରାମୃଶ୍ୟତେ ୟୋଽନ୍ତଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୪୪।।

ଅହଂକାରମୟୀଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବାସନାଂ ଲୀଲୟୈବ ୟଃ ।
ତିଷ୍ଠତି ଧ୍ୟେୟସଂତ୍ୟାଗୀ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୪୫।।

ଈପ୍ସିତାନୀପ୍ସିତେ ନ ସ୍ତୋ ୟସ୍ୟାନ୍ତର୍ବର୍ତିଦୃଷ୍ଟିଷୁ ।
ସୁଷୁପ୍ତିବଦ୍ୟଶ୍ଚରତି ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୪୬।।

Not For Commercial Use

ଅଧ୍ୟାତ୍ମରତିରାସୀନଃ ପୂର୍ଣ୍ଣଃ ପାବନମାନସଃ ।
ପ୍ରାପ୍ତାନୁତ୍ତମବିଶ୍ରାନ୍ତିର୍ନ କିଂଚିଦିହ ବାଞ୍ଛତି ।
ଯୋ ଜୀବତି ଗତସ୍ନେହଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୪୭।।

ସଂବେଦ୍ୟେନ ହୃଦାକାଶେ ମନାଗପି ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ଯସ୍ୟାସାବଜଡା ସଂବିତ୍ର ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୪୮।।

ରାଗଦ୍ୱେଷୌ ସୁଖଂ ଦୁଃଖଂ ଧର୍ମାଧର୍ମୌ ଫଲାଫଲେ ।
ଯଃ କରୋତ୍ୟନପେକ୍ଷୈବ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୪୯।।

ମୌନବାନ୍ନିରହଂଭାବୋ ନିର୍ମାନୋ ମୁକ୍ତମତ୍ସରଃ ।
ଯଃ କରୋତି ଗତୋଦ୍ୱେଗଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୫୦।।

ସର୍ବତ୍ର ବିଗତସ୍ନେହୋ ଯଃ ସାକ୍ଷିବଦବସ୍ଥିତଃ ।
ନିରିଚ୍ଛୋ ବର୍ତତେ କାର୍ଯ୍ୟେ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୫୧।।

ୟେନ ଧର୍ମମଧର୍ମଂ ଚ ମନୋମନନମୀହିତମ୍ ।
ସର୍ବମନ୍ତଃ ପରିତ୍ୟକ୍ତଂ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୫୨।।

ଯାବତୀ ଦୃଶ୍ୟକଲନା ସକଲେୟଂ ବିଲୋକ୍ୟତେ ।
ସା ୟେନ ସୁଷ୍ଠୁ ସଂତ୍ୟକ୍ତା ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୫୩।।

କଟ୍ୱମ୍ଲଲବଣଂ ତିକ୍ତମମୃଷ୍ଟଂ ମୃଷ୍ଟମେବ ଚ ।
ସମମେବ ଚ ଯୋ ଭୁଙ୍କ୍ତେ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୫୪।।

ଜରାମରଣମାପଚ୍ଚ ରାଜ୍ୟଂ ଦାରିଦ୍ର୍ୟମେବ ଚ ।
ରମ୍ୟମିତ୍ୟେବ ଯୋ ଭୁଙ୍କ୍ତେ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୫୫।।

Not For Commercial Use

ଧର୍ମାଧର୍ମୌ ସୁଖଂ ଦୁଃଖଂ ତଥା ମରଣଜନ୍ମନୀ ।
ଧିୟା ଯେନ ସୁସଂତ୍ୟକ୍ତଂ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୫୬।।

ଉଦ୍ବେଗାନନ୍ଦରହିତଃ ସମୟା ସ୍ୱଚ୍ଛୟା ଧିୟା ।
ନ ଶୋଚତି ନ ଚୋଦେତି ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୫୭।।

ସର୍ବେଚ୍ଛାଃ ସକଲାଃ ଶଙ୍କାଃ ସର୍ବେହାଃ ସର୍ବନିଶ୍ଚୟାଃ ।
ଧିୟା ଯେନ ପରିତ୍ୟକ୍ତାଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୫୮।।

ଜନ୍ମସ୍ଥିତିବିନାଶେଷୁ ସୋଦୟାସ୍ତମୟେଷୁ ଚ ।
ସମମେବ ମନୋ ୟସ୍ୟ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୫୯।।

ନ କିଂଚନ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ତଥା ନ କିଂଚିଦପି କାଙ୍କ୍ଷତି ।
ଭୁଙ୍କ୍ତେ ୟଃ ପ୍ରକୃତାନ୍-ଭୋଗାନ୍ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୬୦।।

ଶାନ୍ତସଂସାରକଲନଃ କଲାବାନପି ନିଷ୍କଲଃ ।
ୟଃ ସଚିତ୍ତୋଽପି ନିଶ୍ଚିତ୍ତଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୬୧।।

ୟଃ ସମସ୍ତାର୍ଥଜାଲେଷୁ ବ୍ୟବହାର୍ୟପି ନିଃସ୍ପୃହଃ ।
ପରାର୍ଥେଷ୍ୱିବ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ମା ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୬୨।।

ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତପଦଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସ୍ୱଦେହେ କାଲସାତ୍କୃତେ ।
ବିଶତ୍ୟଦେହମୁକ୍ତତ୍ୱଂ ପବନୋଽସ୍ପନ୍ଦତାମିବ ।। ୬୩।।

ବିଦେହମୁକ୍ତୋ ନୋଦେତି ନାସ୍ତମେତି ନ ଶାମ୍ୟତି ।
ନ ସନ୍ନାସନ୍ନ ଦୂରସ୍ଥୋ ନ ଚାହଂ ନ ଚ ନେତରଃ ।। ୬୪।।

Not For Commercial Use

ତତଃ ସ୍ତିମିତଗମ୍ଭୀରଂ ନ ତେଜୋ ନ ତମସ୍ତତମ୍ ।
ଅନାଖ୍ୟମନଭିବ୍ୟକ୍ତଂ ସତ୍ତ୍ୱଂଚିଦବଶିଷ୍ୟତେ ।। ୬୫।।

ନ ଶୂନ୍ୟଂ ନାପି ଚାକାରୋ ନ ଦୃଶ୍ୟଂ ନାପି ଦର୍ଶନମ୍ ।
ନ ଚ ଭୂତପଦାଥୌଘସଦନନ୍ତତୟା ସ୍ଥିତମ୍ ।। ୬୬।।

କିମପ୍ୟବ୍ୟପଦେଶାତ୍ମା ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣତରାକୃତିଃ ।
ନ ସନ୍ନାସନ୍ନ ସଦସନ୍ନ ଭାବୋ ଭାବନଂ ନ ଚ ।। ୬୭।।

ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ଚୈତ୍ୟରହିତମନନ୍ତମଜରଂ ଶିବମ୍ ।
ଅନାଦିମଧ୍ୟପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ଯଦନାଦି ନିରାମୟମ୍ ।। ୬୮।।

ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦର୍ଶନଦୃଶ୍ୟାନାଂ ମଧ୍ୟେ ଯଦ୍ଦର୍ଶନଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।
ନାତଃ ପରତରଂ କିଂଚିନ୍ନିଶ୍ଚୟୋଽସ୍ତ୍ୟପରୋ ମୁନେ ।। ୬୯।।

ସ୍ୱୟମେବ ତ୍ୱୟା ଜ୍ଞାତଂ ଗୁରୁତଶ୍ଚ ପୁନଃ ଶ୍ରୁତମ୍ ।
ସ୍ୱସଂକଲ୍ପବଶାଦ୍ବଦ୍ଧୋ ନିଃସଂକଲ୍ପାଦ୍ୱିମୁଚ୍ୟତେ ।। ୭୦।।

ତେନ ସ୍ୱୟଂ ତ୍ୱୟା ଜ୍ଞାତଂ ଜ୍ଞେୟଂ ଯସ୍ୟ ମହାତ୍ମନଃ ।
ଭୋଗେଭ୍ୟୋ ହ୍ୟରତିର୍ଜାତା ଦୃଶ୍ୟାଦ୍ୱା ସକଲାଦିହ ।। ୭୧।।

ପ୍ରାପ୍ତଂ ପ୍ରାପ୍ତବ୍ୟମଖିଲଂ ଭବତା ପୂର୍ଣ୍ଣଚେତସା ।
ସ୍ୱରୂପେ ତପସି ବ୍ରହ୍ମନ୍ମୁକ୍ତସ୍ତ୍ୱଂ ଭ୍ରାନ୍ତିମୁତ୍ସୃଜ ।। ୭୨।।

ଅତିବାହ୍ୟଂ ତଥା ବାହ୍ୟମନ୍ତରାଭ୍ୟନ୍ତରଂ ଧିୟଃ ।
ଶୁକ ପଶ୍ୟନ୍ନ ପଶ୍ୟେସ୍ତ୍ୱଂ ସାକ୍ଷୀ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣକେବଲଃ ।। ୭୩।।

Not For Commercial Use

ବିଶଶ୍ରାମ ଶୁକସ୍ତୂଷ୍ଣୀଂ ସ୍ୱସ୍ଥେ ପରମବସ୍ତୁନି ।
ବୀତଶୋକଭୟାୟାସୋ ନିରୀହଶ୍ଛିନ୍ନସଂଶୟଃ ।। ୭୪।।

ଜଗାମ ଶିଖରଂ ମେରୋଃ ସମାଧ୍ୟର୍ଥମଖଣ୍ଡିତମ୍ ।। ୭୫।।

ତତ୍ର ବର୍ଷସହସ୍ରାଣି ନିର୍ବିକଲ୍ପସମାଧିନା ।
ଦେଶେ ସ୍ଥିତ୍ୱା ଶଶାମାସାବାତ୍ମନ୍ୟସ୍ନେହଦୀପବତ୍ ।। ୭୬।।

ବ୍ୟପଗତକଲନାକଲଙ୍କଶୁଦ୍ଧଃ ସ୍ୱୟମମଲାତ୍ମନି ପାବନେ ପଦେଽସୌ ।
ସଲିଲକଣ ଇବାମ୍ବୁଧୌ ମହାତ୍ମା ବିଗଲିତବାସନମେକତାଂ ଜଗାମ ।। ୭୭।।

।। ଇତି ମହୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।।

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ନିଦାଘୋ ନାମ ମୁନିରାଟ୍ ପ୍ରାପ୍ତବିଦ୍ୟଶ୍ଚ ବାଲକଃ ।
ବିହୃତସ୍ତୀର୍ଥଯାତ୍ରାର୍ଥଂ ପିତ୍ରାନୁଜ୍ଞାତବାନ୍ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୧।।

ସାର୍ଧତ୍ରିକୋଟିତୀର୍ଥେଷୁ ସ୍ନାତ୍ୱା ଗୃହମୁପାଗତଃ ।
ସ୍ୱୋଦନ୍ତଂ କଥୟାମାସ ଋଭୁଂ ନତ୍ୱା ମହାୟୁଶାଃ ।। ୨।।

ସାର୍ଧତ୍ରିକୋଟିତୀର୍ଥେଷୁ ସ୍ନାନପୁଣ୍ୟପ୍ରଭାବତଃ ।
ପ୍ରାଦୁର୍ଭୂତୋମନସି ମେ ବିଚାରଃ ସୋଽୟମୀଦୃଶଃ ।। ୩।।

ଜାୟତେ ମ୍ରିୟତେ ଲୋକୋ ମ୍ରିୟତେ ଜନନାୟ ଚ ।
ଅସ୍ଥିରାଃ ସର୍ବ ଏବେମେ ସଚରାଚରଚେଷ୍ଟିତାଃ ।
ସର୍ବାପଦାଂ ପଦଂ ପାପା ଭାବା ବିଭବଭୂମୟଃ ।। ୪।।

ଅୟଃଶଲାକାସଦୃଶାଃ ପରସ୍ପରମସଙ୍ଗିନଃ ।
ଶୁଷ୍ୟନ୍ତେ କେବଲା ଭାବା ମନଃକଲ୍ପନୟାନୟା ।। ୫।।

ଭାବେଷ୍ୱରତିରାୟାତା ପଥିକସ୍ୟ ମରୁଷ୍ୱିବ ।
ଶାମ୍ୟତୀଦଂ କଥଂ ଦୁଃଖମିତି ତପ୍ତୋଽସ୍ମି ଚେତସା ।। ୬।।

ଚିନ୍ତାନିଚୟଚକ୍ରାଣି ନାନନ୍ଦାୟ ଧନାନି ମେ ।
ସଂପ୍ରସୂତକଲତ୍ରାଣି ଗୃହାଣ୍ୟୁଗ୍ରାପଦାମିବ ।। ୭।।

ଇୟମସ୍ମି ସ୍ଥିତୋଦାରା ସଂସାରେ ପରିପେଲବା ।
ଶ୍ରୀର୍ମୁନେ ପରିମୋହାୟ ସାପି ନୂନଂ ନ ଶର୍ମଦା ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ଆୟୁଃ ପଲ୍ଲବକୋଣାଗ୍ରଲମ୍ବାମ୍ବୁକଣଭଙ୍ଗୁରମ୍ ।
ଉନ୍ମତ୍ତ ଇବ ସଂତ୍ୟଜ୍ୟ ୟାମ୍ୟକାଣ୍ଡେ ଶରୀରକମ୍ ।। ୯।।

ବିଷୟାଶୀବିଷାସଙ୍ଗପରିଜର୍ଜରଚେତସାମ୍ ।
ଅପ୍ରୌଢାତ୍ମବିବେକାନାମାୟୁରାୟାସକାରଣମ୍ ।। ୧୦।।

ୟୁଜ୍ୟତେ ବେଷ୍ଟନଂ ବାୟୋରାକାଶସ୍ୟ ଚ ଖଣ୍ଡନମ୍ ।
ଗ୍ରନ୍ଥନଂ ଚ ତରଙ୍ଗାଣାମାସ୍ଥା ନାୟୁଷି ୟୁଜ୍ୟତେ ।। ୧୧।।

ପ୍ରାପ୍ୟଂ ସଂପ୍ରାପ୍ୟତେ ୟେନ ଭୂୟୋ ୟେନ ନ ଶୋଚ୍ୟତେ ।
ପରାୟା ନିର୍ବୃତେଃ ସ୍ଥାନଂ ୟତ୍ତଜ୍ଜୀବିତମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୨।।

ତରବୋଽପି ହି ଜୀବନ୍ତି ଜୀବନ୍ତି ମୃଗପକ୍ଷିଣଃ ।
ସ ଜୀବତି ମନୋ ୟସ୍ୟ ମନନେନୋପଜୀବତି ।। ୧୩।।

ଜାତାସ୍ତ ଏବ ଜଗତି ଜନ୍ତବଃ ସାଧୁଜୀବିତାଃ ।
ୟେ ପୁନର୍ନେହ ଜାୟନ୍ତେ ଶେଷା ଜରଠଗର୍ଦଭାଃ ।। ୧୪।।

ଭାରୋ ବିବେକିନଃ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ଭାରୋ ଜ୍ଞାନଂ ଚ ରାଗିଣଃ ।
ଅଶାନ୍ତସ୍ୟ ମନୋ ଭାରୋ ଭାରୋଽନାତ୍ମବିଦୋ ବପୁଃ ।। ୧୫।।

ଅହଂକାରବଶାଦାପଦହଂକାରାଦ୍ଧୁରାଧୟଃ ।
ଅହଂକାରବଶାଦୀହା ନାହଂକାରାପୂରୋ ରିପୁଃ ।। ୧୬।।

ଅହଂକାରବଶାଦ୍ୟଦ୍ୟନ୍ମୟା ଭୁକ୍ତଂ ଚରାଚରମ୍ ।
ତତ୍ତତ୍ପୂର୍ବମବସ୍ତ୍ୱେବ ବସ୍ତ୍ୱହଂକାରରିକ୍ତତା ।। ୧୭।।

Not For Commercial Use

ଇତଶ୍ଚେତଶ୍ଚ ସୁବ୍ୟଗ୍ରଂ ବ୍ୟର୍ଥମେବାଭିଧାବତି ।
ମନୋ ଦୂରତରଂ ୟାତି ଗ୍ରାମେ କୌଲେୟକୋ ୟଥା ।। ୧୮।।

କ୍ରୂରେଣ ଜଡତାଂ ୟାତା ତୃଷ୍ଣାଭାର୍ୟାନୁଗାମିନା ।
ବଶଃ କୌଲେୟକେନେବ ବ୍ରହ୍ମନ୍ମୁକ୍ତୋଽସ୍ମି ଚେତସା ।। ୧୯।।

ଅପ୍ୟବ୍ଧିପାନାନ୍ମହତଃ ସୁମେରୂନ୍ମୂଲନାଦପି ।
ଅପି ବହ୍ୱ୍ୟଶନାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମନ୍ନିଷମଷ୍ଟିତ୍ତନିଗ୍ରହଃ ।। ୨୦।।

ଚିତ୍ତଂ କାରଣମର୍ଥାନାଂ ତସ୍ମିନ୍ସତି ଜଗତ୍ତ୍ରୟମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍-କ୍ଷୀଣେ ଜଗତ୍କ୍ଷୀଣଂ ତଚ୍ଚିକିତ୍ସ୍ୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ।। ୨୧।।

ୟାଂ ୟାମହଂ ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ସଂଶ୍ରୟାମି ଗୁଣଶ୍ରିୟମ୍ ।
ତାଂ ତାଂ କୃନ୍ତତି ମେ ତୃଷ୍ଣା ତନ୍ତ୍ରୀମିବ କୁମୂଷିକା ।। ୨୨।।

ପଦଂ କରୋତ୍ୟଲଙ୍ଘ୍ୟେଽପି ତୃପ୍ତା ବିଫଲମୀହତେ ।
ଚିରଂ ତିଷ୍ଠତି ନୈକତ୍ର ତୃଷ୍ଣା ଚପଲମର୍କଟୀ ।। ୨୩।।

କ୍ଷଣମାୟାତି ପାତାଲଂ କ୍ଷଣଂ ୟାତି ନଭଃସ୍ଥଲମ୍ ।
କ୍ଷଣଂ ଭ୍ରମତି ଦିକ୍ଚକ୍ରେ ତୃଷ୍ଣା ହୃତ୍ପଦ୍ମଷଟ୍ପଦୀ ।। ୨୪।।

ସର୍ବସଂସାରଦୁଃଖାନାଂ ତୃଷ୍ଣୈକା ଦୀର୍ଘଦୁଃଖଦା ।
ଅନ୍ତଃପୁରସ୍ଥମପି ୟା ୟୋଜୟତ୍ୟତିସଂକଟେ ।। ୨୫।।

ତୃଷ୍ଣାବିଷୂଚିକାମନ୍ତ୍ରଶ୍ଚିନ୍ତାତ୍ୟାଗୋ ହି ସ ଦ୍ୱିଜ ।
ସ୍ତୋକେନାନନ୍ଦମାୟାତି ସ୍ତୋକେନାୟାତି ଖେଦତାମ୍ ।। ୨୬।।

ନାସ୍ତି ଦେହସମଃ ଶୋଚ୍ୟୋ ନୀଚୋ ଗୁଣବିବର୍ଜିତଃ ।। ୨୭।।

Not For Commercial Use

କଲେବରମହଂକାରଗୃହସ୍ଥସ୍ୟ ମହାଗୃହମ୍ ।
ଲୁଠତ୍ୱଭ୍ୟେତୁ ବା ସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟଂ କିମନେନ ଗୁରୋ ମମ ।। ୨୮।।

ପଞ୍ଚେବଦ୍ଧେନ୍ଦ୍ରିୟପଶୁଂ ବଲ୍-ଗତ୍ୱୃଷ୍ଣାଗୃହାଙ୍ଗଣମ୍ ।
ଚିତ୍ତଭୃତ୍ୟଜନାକୀର୍ଣ୍ଣଂ ନେଷ୍ଟଂ ଦେହଗୃହଂ ମମ ।। ୨୯।।

ଜିହ୍ୱାମର୍କଟିକାକ୍ରାନ୍ତବଦନଦ୍ୱାରଭୀଷଣମ୍ ।
ଦୃଷ୍ଟଦନ୍ତାସ୍ଥିଶକଲଂ ନେଷ୍ଟଂ ଦେହଗୃହଂ ମମ ।। ୩୦।।

ରକ୍ତମାଂସମୟସ୍ୟାସ୍ୟ ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେ ମୁନେ ।
ନାଶୈକଧର୍ମିଣୋ ବ୍ରୂହି କୈବ କାୟସ୍ୟ ରମ୍ୟତା ।। ୩୧।।

ତଡିତ୍ସୁ ଶରଦଭ୍ରେଷୁ ଗନ୍ଧର୍ବନଗରେଷୁ ଚ ।
ସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟଂ ୟେନ ବିନିର୍ଣ୍ଣୀତଂ ସ ବିଶ୍ୱସିତୁ ବିଗ୍ରହେ ।। ୩୨।।

ଶୈଶବେ ଗୁରୁତୋ ଭୀତିର୍ମାତୃତଃ ପିତୃତସ୍ତଥା ।
ଜନତୋ ଜ୍ୟେଷ୍ଠବାଲ୍ୟାଚ୍ଚ ଶୈଶବଂ ଭୟମନ୍ଦିରମ୍ ।। ୩୩।।

ସ୍ୱଚିତ୍ତବିଲସଂସ୍ଥେନ ନାନାବିଭ୍ରମକାରିଣା ।
ବଲାତ୍କ୍ରାମପିଶାଚେନ ବିବଶଃ ପରିଭୂୟତେ ।। ୩୪।।

ଦାସାଃ ପୁତ୍ରାଃ ସ୍ତ୍ରିୟସ୍ଚୈବ ବାନ୍ଧବାଃ ସୁହୃଦସ୍ତଥା ।
ହସନ୍ତ୍ୟନ୍ମତ୍ତକମିବ ନରଂ ବାର୍ଧକକମ୍ପିତମ୍ ।। ୩୫।।

ଦୈନ୍ୟଦୋଷମୟୀ ଦୀର୍ଘା ବର୍ଧତେ ବାର୍ଧକେ ସ୍ପୃହା ।
ସର୍ବାପଦାମେକସଖୀ ହୃଦି ଦାହପ୍ରଦାୟିନୀ ।। ୩୬।।

Not For Commercial Use

କ୍ୱଚିଦ୍ୱା ବିଦ୍ୟତେ ୟୈଷା ସଂସାରେ ସୁଖଭାବନା ।
ଆୟୁଃ ସ୍ତମ୍ବମିବାସାଦ୍ୟ କାଲସ୍ତ୍ୱାମପି କୃନ୍ତତି ।। ୩୭।।

ତୃଣଂ ପାଂଶୁଂ ମହେନ୍ଦ୍ରଂ ଚ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ ମେରୁସର୍ଷପମ୍ ।
ଆତ୍ମଂଭରିତୟା ସର୍ବମାତ୍ମସାକ୍ରର୍ତୁମୁଦ୍ୟତଃ ।
କାଲୋଽୟଂ ସର୍ବସଂହାରୀ ତେନାକ୍ରାନ୍ତଂ ଜଗତ୍ତ୍ରୟମ୍ ।। ୩୮।।

ମାଂସପାଞ୍ଜାଲିକାୟାସ୍ତୁ ୟନ୍ନଲୋଲେଽଙ୍ଗପଞ୍ଜରେ ।
ସ୍ୱାୟୁସ୍ଥିଗ୍ରନ୍ଥିଶାଲିନ୍ୟାଃ ସ୍ତ୍ରିୟଃ କିମିବ ଶୋଭନମ୍ ।। ୩୯।।

ତ୍ୱଙ୍ମାଂସରକ୍ତବାଷ୍ପାମ୍ବୁ ପୃଥକ୍କୃତ୍ୱା ବିଲୋଚନେ ।
ସମାଲୋକୟ ରମ୍ୟଂ ଚେଳ୍ଲିଂ ମୁଧା ପରିମୁହ୍ୟସି ।। ୪୦।।

ମେରୁଶୃଙ୍ଗତଟୋଲ୍ଲାସିଗଙ୍ଗାଚଲରୟୋପମା ।
ଦୃଷ୍ଟା ୟସ୍ମିନ୍ମୁନେ ମୁକ୍ତାହାରସ୍ୟୋଲ୍ଲାସଶାଲିତା ।। ୪୧।।

ଶ୍ୱଶାନେଷୁ ଦିଗନ୍ତେଷୁ ସ ଏବ ଲଲନାସ୍ତନଃ ।
ଶ୍ୱଭିରାସ୍ୱାଦ୍ୟତେ କାଲେ ଲଘୁପିଣ୍ଡ ଇବାନ୍ଧସଃ ।। ୪୨।।

କେଶକଜ୍ଜଲଧାରିଣ୍ୟୋ ଦୁଃସ୍ପର୍ଶା ଲୋଚନପ୍ରିୟାଃ ।
ଦୁଷ୍ଟତାଗ୍ନିଶିଖା ନାର୍ଯ୍ୟୋ ଦହନ୍ତି ତୃଣବନ୍ନରମ୍ ।। ୪୩।।

ଜ୍ୱଲତାମତିଦୂରେଽପି ସରସା ଅପି ନୀରସାଃ ।
ସ୍ତ୍ରିୟୋ ହି ନରକାଗ୍ନୀନାମିନ୍ଧନଂ ଚାରୁ ଦାରୁଣମ୍ ।। ୪୪।।

କାମନାମ୍ନା କିରାତେନ ବିକୀର୍ଣ୍ଣା ମୁଗ୍ଧଚେତସଃ ।
ନାର୍ଯ୍ୟୋ ନରବିହଙ୍ଗାନାମଙ୍ଗବନ୍ଧନବାଗୁରାଃ ।। ୪୫।।

Not For Commercial Use

ଜନ୍ମପଲ୍ଲଲମସ୍ପ୍ୟାନାଂ ଚିତ୍ତକର୍ଦମଚାରିଣାମ୍ ।
ପୁଂସାଂ ଦୁର୍ବାସନାରଜ୍ଜୁର୍ନାରୀ ବଡିଶପିଣ୍ଡିକା ।। ୪୬।।

ସର୍ବେଷାଂ ଦୋଷରତ୍ନାନାଂ ସୁସମୁଦ୍ଗିକୟାନୟା ।
ଦୁଃଖଶୃଙ୍ଖଲୟା ନିତ୍ୟମଲମସ୍ତୁ ମମ ସ୍ତ୍ରିୟା ।। ୪୭।।

ୟସ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ତସ୍ୟ ଭୋଗେଚ୍ଛା ନିଃସ୍ତ୍ରୀକସ୍ୟ କୁ ଭୋଗଭୂଃ ।
ସ୍ତ୍ରିୟଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଜଗତ୍ୟକ୍ତଂ ଜଗତ୍ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସୁଖୀ ଭବେତ୍ ।। ୪୮।।

ଦିଶୋଽପି ନହି ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ଦେଶୋଽପ୍ୟନ୍ୟୋପଦେଶକୃତ୍ ।
ଶୈଲା ଅପି ବିଶୀର୍ୟନ୍ତେ ଶୀର୍ୟନ୍ତେ ତାରକା ଅପି ।। ୪୯।।

ଶୁଷ୍ୟନ୍ତ୍ୟପି ସମୁଦ୍ରାଶ୍ଚ ଧ୍ରୁବୋଽପ୍ୟଧ୍ରୁବଜୀବନଃ ।
ସିଦ୍ଧା ଅପି ବିନଶ୍ୟନ୍ତି ଜୀର୍ୟନ୍ତେ ଦାନବାଦୟଃ ।। ୫୦।।

ପରମେଷ୍ଠ୍ୟପି ନିଷ୍ଠାବାନ୍ହୀୟତେ ହରିରପ୍ୟଜଃ ।
ଭାବୋଽପ୍ୟଭାବମାୟାତି ଜୀର୍ୟନ୍ତେ ବୈ ଦିଗୀଶ୍ୱରାଃ ।। ୫୧।।

ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁଶ୍ଚ ରୁଦ୍ରଶ୍ଚ ସର୍ବା ବା ଭୂତଜାତୟଃ ।
ନାଶମେବାନୁଧାବନ୍ତି ସଲିଲାନୀବ ବାଡବମ୍ ।। ୫୨।।

ଆପଦଃ କ୍ଷଣମାୟାନ୍ତି କ୍ଷଣମାୟାନ୍ତି ସଂପଦଃ ।
କ୍ଷଣଂ ଜନ୍ମାଥ ମରଣଂ ସର୍ବଂ ନଶ୍ୱରମେବ ତତ୍ ।। ୫୩।।

ଅଶୂରେଣ ହତାଃ ଶୂରା ଏକେନାପି ଶତଂ ହତମ୍ ।
ବିଷଂ ବିଷୟୁବୈଷମ୍ୟଂ ନ ବିଷଂ ବିଷମୁଚ୍ୟତେ ।। ୫୪।।

Not For Commercial Use

ଜନ୍ମାନ୍ତରଘ୍ନା ବିଷୟା ଏକଜନ୍ମହରଂ ବିଷମ୍ ।
ଇତି ମେ ଦୋଷଦାବାଗ୍ନିଦଗ୍ଧେ ସଂପ୍ରତି ଚେତସି ।। ୫୫।।

ସ୍ଫୁରନ୍ତି ହି ନ ଭୋଗାଶା ମୃଗତୃଷ୍ଣାସରଃସ୍ୱପି ।
ଅତୋ ମାଂ ବୋଧୟାଶୁ ତ୍ୱଂ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନେନ ବୈ ଗୁରୋ ।। ୫୬।।

ନୋ ଚେନ୍ନୌନଂ ସମାସ୍ଥାୟ ନିର୍ମାନୋ ଗତମତ୍ସରଃ ।
ଭାବୟନ୍ମନସା ବିଷ୍ଣୁଂ ଲିପିକର୍ମାର୍ପିତୋପମଃ ।। ୫୭।।

।। ଇତି ମହୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ନିଦାଘ ତବ ନାସ୍ତ୍ୟଜ୍ଞେୟଂ ଜ୍ଞାନବତାଂ ବର ।
ପ୍ରଜ୍ଞୟା ତ୍ୱଂ ବିଜାନାସି ଈଶ୍ୱରାନୁଗୃହୀତୟା ।
ଚିତ୍ତମାଲିନ୍ୟସଂଜାତଂ ମାର୍ଜୟାମି ଭ୍ରମଂ ମୁନେ ।। ୧।।

ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରପାଲଶ୍ଚତ୍ୱାରଃ ପରିକୀର୍ତିତାଃ ।
ଶମୋ ବିଚାରଃ ସଂତୋଷଶ୍ଚତୁର୍ଥଃ ସାଧୁସଙ୍ଗମଃ ।। ୨।।

ଏକଂ ବା ସର୍ବୟତ୍ନେନ ସର୍ବମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ସଂଶ୍ରୟେତ୍ ।
ଏକସ୍ମିନ୍ନଶଗେ ୟାନ୍ତି ଚତ୍ୱାରୋଽପି ବଶଂ ଗତାଃ ।। ୩।।

ଶାସ୍ତ୍ରୈଃ ସଜ୍ଜନସଂପର୍କପୂର୍ବକୈଶ୍ଚ ତପୋଦମୈଃ ।
ଆଦୌ ସଂସାରମୁକ୍ତ୍ୟର୍ଥଂ ପ୍ରଜ୍ଞାମେବାଭିବର୍ଧୟେତ୍ ।। ୪।।

ସ୍ୱାନୁଭୂତେଶ୍ଚ ଶାସ୍ତ୍ରସ୍ୟ ଗୁରୋଶ୍ଚୈବୈକବାକ୍ୟତା ।
ୟସ୍ୟାଭ୍ୟାସେନ ତେନାତ୍ମା ସତତଂ ଚାବଲୋକ୍ୟତେ ।। ୫।।

ସଂକଲ୍ପାଶାନୁସଂଧାନବର୍ଜନଂ ଚେତ୍-ପ୍ରତିକ୍ଷଣମ୍ ।
କରୋଷି ତଦଚିତ୍ତତ୍ୱଂ ପ୍ରାପ୍ତ ଏବାସି ପାବନମ୍ ।। ୬।।

ଚେତସୋ ୟୁଦକର୍ତୃତ୍ୱଂ ତତ୍ସମାଧାନମୀରିତମ୍ ।
ତଦେବ କେବଲୀଭାବଂ ସାଶୁଭା ନିର୍ବୃତିଃ ପରା ।। ୭।।

ଚେତସା ସଂପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ସର୍ବଭାବାତ୍ମଭାବନାମ୍ ।
ୟଥା ତିଷ୍ଠସି ତିଷ୍ଠ ତ୍ୱଂ ମୂକାନ୍ଧବଧିରୋପମଃ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବଂ ପ୍ରଶାନ୍ତମଜମେକମନାଦିମଧ୍ୟମାଭାସ୍ୱରଂ ସ୍ୱଦନମାତ୍ରମଚୈତ୍ୟଚିହ୍ନମ୍ ।
ସର୍ବଂ ପ୍ରଶାନ୍ତମିତି ଶବ୍ଦମୟୀ ଚ ଦୃଷ୍ଟିର୍ବାଧାର୍ଥମେବ ହି ମୁଧୈବ ତଦୋମିତୀଦମ୍ ।। ୧୦।।

ନିତ୍ୟପ୍ରବୁଦ୍ଧଚିତ୍ତସ୍ଥଂ କୁର୍ବନ୍ନାପି ଜଗତ୍କ୍ରିୟାମ୍ ।
ଆତ୍ମୈକତ୍ୱଂ ବିଦିତ୍ୱା ତ୍ୱଂ ତିଷ୍ଠାକ୍ଷୁବ୍ଧମହାବ୍ଧିବତ୍ ।। ୧୧।।

ତତ୍ତ୍ୱାବବୋଧ ଏବାସୌ ବାସନାତୃଣପାବକଃ ।
ପ୍ରୋକ୍ତଃ ସମାଧିଶବ୍ଦେନ ନତୁ ତୂଷ୍ଣୀମବସ୍ଥିତିଃ ।। ୧୨।।

ନିରିଚ୍ଛେ ସଂସ୍ଥିତେ ରତ୍ନେ ଯଥା ଲୋକଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
ସତ୍ତାମାତ୍ରେ ପରେ ତତ୍ତ୍ୱେ ତଥୈବାୟଂ ଜଗଦ୍ଗଣଃ ।। ୧୩।।

ଅତଶ୍ଚାତ୍ମନି କର୍ତୃତ୍ୱମକର୍ତୃତ୍ୱଂ ଚ ବୈ ମୁନେ ।
ନିରିଚ୍ଛତ୍ୱାଦକର୍ତାଽସୌ କର୍ତା ସଂନିଧିମାତ୍ରତଃ ।। ୧୪।।

ତେ ଦ୍ୱେ ବ୍ରହ୍ମଣି ବିନ୍ଦେତ କର୍ତୃତାକର୍ତୃତେ ମୁନେ ।
ଯତ୍ତ୍ରୈବୈଷ ଚମତ୍କାରସ୍ତମାଶ୍ରିତ୍ୟ ସ୍ଥିରୋ ଭବ ।। ୧୫।।

ତସ୍ମାନ୍ନିତ୍ୟମକର୍ତାହମିତି ଭାବନୟେଦ୍ଧୟା ।
ପରମାମୃତନାମ୍ନୀ ସା ସମତୈବାବଶିଷ୍ୟତେ ।। ୧୬।।

ନିଦାଘ ଶୃଣୁ ସତ୍ତ୍ୱସ୍ଥା ଜାତା ଭୁବି ମହାଗୁଣାଃ ।
ତେ ନିତ୍ୟମେବାଭ୍ୟୁଦିତା ମୁଦିତାଃ ସ୍ୱ ଇବେନ୍ଦବଃ ।। ୧୭।।

ନାପଦି ଗ୍ଲାନିମାୟାନ୍ତି ନିଶି ହେମାମ୍ବୁଜଂ ଯଥା ।
ନେହନ୍ତେ ପ୍ରକୃତାଦନ୍ୟଦ୍ରମନ୍ତେ ଶିଷ୍ଟବର୍ତ୍ମନି ।। ୧୮।।

Not For Commercial Use

ଆକୃତ୍ୟୈବ ବିରାଜନ୍ତେ ମୈତ୍ର୍ୟାଦିଗୁଣବୃତ୍ତିଭିଃ ।
ସମାଃ ସମରସାଃ ସୌମ୍ୟ ସତତଂ ସାଧୁବୃତ୍ତୟଃ ।। ୧୯।।

ଅତ୍ୟୁବଦ୍ଧତମର୍ଯ୍ୟାଦା ଭବନ୍ତି ବିଶଦାଶୟାଃ ।
ନିୟତିଂ ନ ବିମୁଞ୍ଚନ୍ତି ମହାନ୍ତୋ ଭାସ୍କରା ଇବ ।। ୨୦।।

କୋଽହଂ କଥମିଦଂ ଚେତି ସଂସାରମଲମାତତମ୍ ।
ପ୍ରବିଚାର୍ଯ୍ୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନେନ ପ୍ରାଙ୍କେନ ସହସାଧୁନା ।। ୨୧।।

ନାକର୍ମସୁ ନିୟୋକ୍ତବ୍ୟଂ ନାନାର୍ଯ୍ୟେଣ ସହାବସେତ୍ ।
ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟଃ ସର୍ବସଂହର୍ତା ନ ମୃତ୍ୟୁରବହେଲୟା ।। ୨୨।।

ଶରୀରମସ୍ଥି ମାଂସଂ ଚ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ରକ୍ତାଦ୍ୟଶୋଭନମ୍ ।
ଭୂତମୁକ୍ତାବଲୀତନ୍ତୁଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମବଲୋକୟେତ୍ ।। ୨୩।।

ଉପାଦେୟାନୁପତନଂ ହେୟୈକାନ୍ତବିସର୍ଜନମ୍ ।
ୟଦେତନ୍ନନସୋ ରୂପଂ ତଦ୍ୱାହ୍ୟଂ ବିଦ୍ଧି ନେତରତ୍ ।। ୨୪।।

ଗୁରୁଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତମାର୍ଗେଣ ସ୍ୱାନୁଭୂତ୍ୟା ଚ ଚିଦ୍ଘନେ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବାହମିତି ଜ୍ଞାତ୍ୱା ବୀତଶୋକୋ ଭବେନ୍ମୁନିଃ ।। ୨୫।।

ୟତ୍ର ନିଶିତାସିଶତପାତନମୁତ୍ପଲତାଡନବତ୍ସୋଢବ୍ୟମଗ୍ନିନା ଦାହୋ ହିମସେଚନମିବାଙ୍ଗାରାବର୍ତ୍ତନଂ
ଚନ୍ଦନଚର୍ଚେବ ନିରବଧିନାରାଚବିକିରପାତୋ ନିଦାଘବିନୋଦନଧାରାଗୃହଶୀକରବର୍ଷଣମିବ
ସ୍ୱଶିରଶ୍ଛେଦଃ ସୁଖନିଦ୍ରେବ ମୂକୀକରଣମାନନମୁଦ୍ରେବ ବାଧିର୍ଯଂ ମହାନୁପଚୟ ଇବେଦଂ
ନାବହେଲନୟା ଭବିତବ୍ୟମେବଂ ଦୃଢବୈରାଗ୍ୟାଦ୍ୱୋଧୋ ଭବତି ।।
ଗୁରୁବାକ୍ୟସମୁଦ୍-ଭୂତସ୍ୱାନୁଭୂତ୍ୟାଦିଶୁଦ୍ଧୟା ।
ୟସ୍ୟାଭ୍ୟାସେନ ତେନାତ୍ମା ସତତଂ ଚାବଲୋକ୍ୟତେ ।। ୨୬।।

Not For Commercial Use

ବିନଷ୍ଟଦିଗ୍ଭ୍ରମସ୍ୟାପି ଯଥାପୂର୍ବଂ ବିଭାତି ଦିକ୍ ।
ତଥା ବିଜ୍ଞାନବିଧ୍ୱସ୍ତଂ ଜଗନ୍ନାସ୍ତୀତି ଭାବୟ ।। ୨୭।।

ନ ଧନାନ୍ୟୁପକୁର୍ବନ୍ତି ନ ମିତ୍ରାଣି ନ ବାନ୍ଧବାଃ ।
ନ କାୟକ୍ଲେଶବୈଧୁର୍ଯଂ ନ ତୀର୍ଥାୟତନାଶ୍ରୟଃ ।
କେବଲଂ ତନ୍ମନୋମାତ୍ରମୟେନାସାଦ୍ୟତେ ପଦମ୍ ।। ୨୮।।

ଯାନି ଦୁଃଖାନି ଯା ତୃଷ୍ଣା ଦୁଃସହା ଯେ ଦୁରାଧୟଃ ।
ଶାନ୍ତଚେତଃସୁ ତତ୍ସର୍ବଂ ତମୋଽର୍କେଷ୍ୱିବ ନଶ୍ୟତି ।। ୨୯।।

ମାତରୀବ ପରଂ ଯାନ୍ତି ବିଷମାଣି ମୃଦୂନି ଚ ।
ବିଶ୍ୱାସମିହ ଭୂତାନି ସର୍ବାଣି ଶମଶାଲିନି ।। ୩୦।।

ନ ରସାୟନପାନେନ ନ ଲକ୍ଷ୍ମ୍ୟାଲିଙ୍ଗିତେନ ଚ ।
ନ ତଥା ସୁଖମାପ୍ନୋତି ଶମେନାନ୍ତର୍ଯଥା ଜନଃ ।। ୩୧।।

ଶ୍ରୁତ୍ୱା ସ୍ପୃଷ୍ଟ୍ୱା ଚ ଭୁକ୍ତ୍ୱା ଚ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ।
ନ ହୃଷ୍ୟତି ଗ୍ଲାୟତି ଯଃ ସ ଶାନ୍ତ ଇତି କଥ୍ୟତେ ।। ୩୨।।

ତୁଷାରକରବିମ୍ବାଚ୍ଛଂ ମନୋ ଯସ୍ୟ ନିରାକୁଲମ୍ ।
ମରଣୋତ୍ସବଯୁଦ୍ଧେଷୁ ସ ଶାନ୍ତ ଇତି କଥ୍ୟତେ ।। ୩୩।।

ତପସ୍ୱିଷୁ ବହୁଜ୍ଞେଷୁ ଯାଜକେଷୁ ନୃପେଷୁ ଚ ।
ବଲବତ୍ସୁ ଗୁଣାଢ୍ୟେଷୁ ଶମବାନେବ ରାଜତେ ।। ୩୪।।

ସଂତୋଷାମୃତପାନେନ ଯେ ଶାନ୍ତାସ୍ତୃପ୍ତିମାଗତାଃ ।
ଆତ୍ମାରାମା ମହାତ୍ମାନସ୍ତେ ମହାପଦମାଗତାଃ ।। ୩୫।।

Not For Commercial Use

ଅପ୍ରାପ୍ତଂ ହି ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ସଂପ୍ରାପ୍ତେ ସମତାଂ ଗତଃ ।
ଅଦୃଷ୍ଟଖେଦାଖେଦୋ ଯଃ ସଂତୁଷ୍ଟ ଇତି କଥ୍ୟତେ ।। ୩୬।।

ନାଭିନନ୍ଦତ୍ୟସଂପ୍ରାପ୍ତଂ ପ୍ରାପ୍ତଂ ଭୁଙ୍କ୍ତେ ୟଥେପ୍ସିତମ୍ ।
ଯଃ ସ ସୌମ୍ୟସମାଚାରଃ ସଂତୁଷ୍ଟ ଇତି କଥ୍ୟତେ ।। ୩୭।।

ରମତେ ଧୀର୍ୟଥାପ୍ରାପ୍ତେ ସାଧ୍ୱୀବାଽନ୍ତଃପୁରାଜିରେ ।
ସା ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତତୋଦେତି ସ୍ୱରୂପାନନ୍ଦଦାୟିନୀ ।। ୩୮।।

ୟଥାକ୍ଷଣଂ ୟଥାଶାସ୍ତ୍ରଂ ୟଥାଦେଶଂ ୟଥାସୁଖମ୍ ।
ୟଥାସଂଭବସମ୍ପ୍ରଙ୍ଗମିମଂ ମୋକ୍ଷପଥକ୍ରମମ୍ ।
ତାବଦ୍ୱିଚାରୟେତ୍-ପ୍ରାଜ୍ଞୋ ଯାବଦ୍ୱିଶ୍ରାନ୍ତିମାତ୍ମନି ।। ୩୯।।

ତୁର୍ୟବିଶ୍ରାନ୍ତିୟୁକ୍ତସ୍ୟ ନିବୃତ୍ତସ୍ୟ ଭବାର୍ଣ୍ଣବାତ୍ ।
ଜୀବତୋଽଜୀବତଶ୍ଚୈବ ଗୃହସ୍ଥସ୍ୟାଥବା ୟତେଃ ।। ୪୦।।

ନାକୃତେନ କୃତେନାର୍ଥୋ ନ ଶ୍ରୁତିସ୍ମୃତିବିଭ୍ରମୈଃ ।
ନିର୍ମନ୍ଦର ଇବାମ୍ଭୋଧିଃ ସ ତିଷ୍ଠତି ୟଥାସ୍ଥିତଃ ।। ୪୧।।

ସର୍ବାତ୍ମବେଦନଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ୟଦୋଦେତି ତବାତ୍ମକମ୍ ।
ଭାତି ପ୍ରସୃତିଦିକ୍କାଲବାହ୍ୟଂ ଚିଦ୍ରୂପଦେହକମ୍ ।। ୪୨।।

ଏବମାତ୍ମା ୟଥା ୟତ୍ର ସମୁଲ୍ଲାସମୁପାଗତଃ ।
ତିଷ୍ଠତ୍ୟାଶୁ ତଥା ତତ୍ର ତଦ୍ରୂପଶ୍ଚ ବିରାଜତେ ।। ୪୩।।

ୟଦିଦଂ ଦୃଶ୍ୟତେ ସର୍ବଂ ଜଗତ୍ସ୍ଥାବରଜଙ୍ଗମମ୍ ।
ତସ୍ମୁଷୁପ୍ତାବିବ ସ୍ୱପ୍ନଃ କଲ୍ପାନ୍ତେ ପ୍ରବିନଶ୍ୟତି ।। ୪୪।।

Not For Commercial Use

ଽତମାତ୍ମା ପରଂବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ୟମିତ୍ୟାଦିକା ବୁଧୈଃ ।
କଲ୍ପିତା ବ୍ୟବହାରାର୍ଥଂ ୟସ୍ୟ ସଂଜ୍ଞା ମହାତ୍ମନଃ ।। ୪୫।।

ୟଥା କଟକଶବ୍ଦାର୍ଥଃ ପୃଥଗ୍‌ଭାବୋ ନ କାଞ୍ଚିନାତ୍ ।
ନ ହେମ କଟକାଉଦ୍ଭୁଜ୍ଯଗଚ୍ଛଦ୍ଧାର୍ଥତା ପରା ।। ୪୬।।

ତେନେୟମିନ୍ଦ୍ରଜାଲଶ୍ରୀର୍ଜଗତି ପ୍ରବିତନ୍ୟତେ ।
ଦ୍ରଷ୍ଟୁଦୃଶ୍ୟସ୍ୟ ସତ୍ତାନ୍ତର୍ବନ୍ଧ ଇତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୪୭।।

ଦ୍ରଷ୍ଟା ଦୃଶ୍ୟବଶାଦ୍ବଦ୍ଧୋ ଦୃଶ୍ୟାଭାବେ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ଜଗତ୍ତ୍ୱମହମିତ୍ୟାଦିସର୍ଗାତ୍ମା ଦୃଶ୍ୟମୁଚ୍ୟତେ ।। ୪୮।।

ମନସୈବେନ୍ଦ୍ରଜାଲଶ୍ରୀର୍ଜଗତି ପ୍ରବିତନ୍ୟତେ ।
ୟାବଦେତତ୍ସଂଭବତି ତାବନ୍ମୋକ୍ଷୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୪୯।।

ବ୍ରହ୍ମଣା ତନ୍ୟତେ ବିଶ୍ୱଂ ମନସୈବ ସ୍ୱୟଂଭୁବା ।
ମନୋମୟମତୋ ବିଶ୍ୱଂ ୟନ୍ନାମ ପରିଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୫୦।।

ନ ବାହ୍ୟେ ନାପି ହୃଦୟେ ସଦ୍ରୂପଂ ବିଦ୍ୟତେ ମନଃ ।
ୟଦର୍ଥଂ ପ୍ରତିଭାନଂ ତନ୍ମନ ଇତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୫୧।।

ସଂକଲ୍ପନଂ ମନୋ ବିଦ୍ଧି ସଂକଲ୍ପସ୍ତନ୍ନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ୟତ୍ର ସଂକଲ୍ପନଂ ତତ୍ର ମନୋଽସ୍ତୀତ୍ୟବଗମ୍ୟତାମ୍ ।। ୫୨।।

ସଂକଲ୍ପମନସୀ ଭିନ୍ନେ ନ କଦାଚନ କେନଚିତ୍ ।
ସଂକଲ୍ପଜାତେ ଗଲିତେ ସ୍ୱରୂପମବଶିଷ୍ୟତେ ।। ୫୩।।

Not For Commercial Use

ଅହଂ ତ୍ୱଂ ଜଗଦିତ୍ୟାଦୌ ପ୍ରଶାନ୍ତେ ଦୃଶ୍ୟସଂଭ୍ରମେ ।
ସ୍ୟାତ୍ତାଦୃଶୀ କେବଲତା ଦୃଶ୍ୟେ ସତ୍ତାମୁପାଗତେ ।। ୫୪।।

ମହାପ୍ରଲୟସଂପତ୍ତୌ ହ୍ୟସତ୍ତାଂ ସମୁପାଗତେ ।
ଅଶେଷଦୃଶ୍ୟେ ସର୍ଗାଦୌ ଶାନ୍ତମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।। ୫୫।।

ଅସ୍ତ୍ୟନସ୍ତମିତୋ ଭାସ୍ୱାନଜୋ ଦେବୋ ନିରାମୟଃ ।
ସର୍ବଦା ସର୍ବକୃତ୍ସର୍ବଃ ପରମାତ୍ମେତ୍ୟୁଦାହୃତଃ ।। ୫୬।।

ୟତୋ ବାଚୋ ନିବର୍ତନ୍ତେ ଯୋ ମୁକ୍ତୈରବଗମ୍ୟତେ ।
ୟସ୍ୟ ଚାତ୍ତାଦିକାଃ ସଂଜ୍ଞାଃ କଲ୍ପିତା ନ ସ୍ୱଭାବତଃ ।। ୫୭।।

ଚିତ୍ତାକାଶଂ ଚିଦାକାଶମାକାଶଂ ଚ ତୃତୀୟକମ୍ ।
ଦ୍ୱାଭ୍ୟାଂ ଶୂନ୍ୟତରଂ ବିଦ୍ଧି ଚିଦାକାଶଂ ମହାମୁନେ ।। ୫୮।।

ଦେଶାଦ୍ଦେଶାନ୍ତରପ୍ରାପ୍ତୌ ସଂବିଦୋ ମଧ୍ୟମେବ ୟତ୍ ।
ନିମେଷେଣ ଚିଦାକାଶଂ ତଦ୍ୱିଦ୍ଧି ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।। ୫୯।।

ତସ୍ମିନ୍ନିରସ୍ତନିଃଶେଷସଂକଲ୍ପସ୍ଥିତିମେଷି ଚେତ୍ ।
ସର୍ବାତ୍ମକଂ ପଦଂ ଶାନ୍ତଂ ତଦା ପ୍ରାପ୍ନୋଷ୍ୟସଂଶୟଃ ।। ୬୦।।

ଉଦିତୌଦାର୍ୟସୌନ୍ଦର୍ୟବୈରାଗ୍ୟରସଗର୍ଭିଣୀ ।
ଆନନ୍ଦସ୍ୟନ୍ଦିନୀ ୟୈଷା ସମାଧିରଭିଧୀୟତେ ।। ୬୧।।

ଦୃଶ୍ୟାସଂଭବବୋଧେନ ରାଗଦ୍ୱେଷାଦିତାନବେ ।
ରତିର୍ବଲ୍ଲୋଦିତା ୟାସୌ ସମାଧିରଭିଧୀୟତେ ।। ୬୨।।

Not For Commercial Use

ଦୃଶ୍ୟାସଂଭବବୋଧୋ ହି ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟଂ ଚିଦାତ୍ମକମ୍ ।
ତଦେବ କେବଲୀଭାବଂ ତତୋଽନ୍ୟତ୍ସକଲଂ ମୃଷା ।। ୬୩।।

ମଞ୍ଚ ଐରାବତୋ ବଦ୍ଧଃ ସର୍ଷପୀକୋଣକୋଟରେ ।
ମଶକେନ କୃତଂ ଯୁଦ୍ଧଂ ସିଂହୌଘୈରେଣୁକୋଟରେ ।। ୬୪।।

ପଦ୍ମାକ୍ଷେ ସ୍ଥାପିତୋ ମେରୁର୍ନିଗୀର୍ଣ୍ଣୋ ଭୃଙ୍ଗସୂନୁନା ।
ନିଦାଘ ବିଦ୍ଧି ତାଦୃକ୍ତ୍ୱଂ ଜଗଦେତଦ୍-ଭ୍ରମାତ୍ମକମ୍ ।। ୬୫।।

ଚିତ୍ତମେବ ହି ସଂସାରୋ ରୋଗାଦିକ୍ଲେଶଦୂଷିତମ୍ ।
ତଦେବ ତୈର୍ବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଭବାନ୍ତ ଇତି କଥ୍ୟତେ ।। ୬୬।।

ମନସା ଭାବ୍ୟମାନୋ ହି ଦେହତାଂ ଯାତି ଦେହକଃ ।
ଦେହବାସନୟା ମୁକ୍ତୋ ଦେହଧର୍ମୈର୍ନ ଲିପ୍ୟତେ ।। ୬୭।।

କଲ୍ପଂ କ୍ଷଣୀକରୋତ୍ୟନ୍ତଃ କ୍ଷଣଂ ନୟତି କଲ୍ପତାମ୍ ।
ମନୋବିଲାସସଂସାର ଇତି ମେ ନିଶ୍ଚିତା ମତିଃ ।। ୬୮।।

ନାବିରତୋ ଦୁଶ୍ଚରିତାନ୍ନାଶାନ୍ତୋ ନାସମାହିତଃ ।
ନାଶାନ୍ତମନସୋ ବାପି ପ୍ରଜ୍ଞାନେନୈନମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୬୯।।

ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦମଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ସତ୍ୟଚିଦ୍ଘନମ୍ ।
ବିଦିତ୍ୱା ସ୍ୱାତ୍ମନୋ ରୂପଂ ନ ବିଭେତି କଦାଚନ ।। ୭୦।।

ପରାପୂରଂ ଯନ୍ମହତୋ ମହାନ୍ତଂ ସ୍ୱରୂପତେଜୋମୟଶାଶ୍ୱତଂ ଶିବମ୍ ।
କବିଂ ପୁରାଣଂ ପୁରୁଷଂ ସନାତନଂ ସର୍ବେଶ୍ୱରଂ ସର୍ବଦେବୈରୁପାସ୍ୟମ୍ ।। ୭୧।।

Not For Commercial Use

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ନିୟତଂ ମୋକ୍ଷହେତୁର୍ମହାତ୍ମନାମ୍ ।
ଦ୍ୱେ ପଦେ ବନ୍ଧମୋକ୍ଷାୟ ନିର୍ମମେତି ମମେତି ଚ ।
ମମେତି ବଧ୍ୟତେ ଜନ୍ତୁର୍ନିର୍ମମେତି ବିମୁଚ୍ୟତେ ।। ୭୨।।

ଜୀବେଶ୍ୱରାଦିରୂପେଣ ଚେତନାଚେତନାତ୍ମକମ୍ ।
ଈକ୍ଷଣାଦିପ୍ରବେଶାନ୍ତା ସୃଷ୍ଟିରୀଶେନ କଲ୍ପିତା ।
ଜାଗ୍ରଦାଦିବିମୋକ୍ଷାନ୍ତଃ ସଂସାରୋ ଜୀବକଲ୍ପିତଃ ।। ୭୩।।

ତ୍ରିଣାଚିକାଦିଯୋଗାନ୍ତା ଈଶ୍ୱରଭ୍ରାନ୍ତିମାଶ୍ରିତାଃ ।
ଲୋକାୟତାଦିସାଂଖ୍ୟାନ୍ତା ଜୀବବିଭ୍ରାନ୍ତିମାଶ୍ରିତାଃ ।। ୭୪।।

ତସ୍ମାନ୍ମୁମୁକ୍ଷୁଭିର୍ନୈବ ମତିର୍ଜୀବେଶବାଦୟୋଃ ।
କାର୍ଯ୍ୟା କିଂତୁ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ନିଷ୍ଫଲେନ ବିଚାର୍ଯ୍ୟତାମ୍ ।। ୭୫।।

ଅବିଶେଷେଣ ସର୍ବଂ ତୁ ଯଃ ପଶ୍ୟତି ଚିଦନ୍ୱୟାତ୍ ।
ସ ଏବ ସାକ୍ଷାଦ୍ୱିଜ୍ଞାନୀ ସ ଶିବଃ ସ ହରିର୍ବିଧିଃ ।। ୭୬।।

ଦୁର୍ଲଭୋ ବିଷୟତ୍ୟାଗୋ ଦୁର୍ଲଭଂ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶନମ୍ ।
ଦୁର୍ଲଭା ସହଜାବସ୍ଥା ସଦ୍ଗୁରୋଃ କରୁଣାଂ ବିନା ।। ୭୭।।

ଉତ୍ପନ୍ନଶକ୍ତିର୍ବୋଧସ୍ୟ ତ୍ୟକ୍ତନିଃଶେଷକର୍ମଣଃ ।
ଯୋଗିନଃ ସହଜାବସ୍ଥା ସ୍ୱୟମେବୋପଜାୟତେ ।। ୭୮।।

ଯଦା ହ୍ୟେବୈଷ ଏତସ୍ମିନ୍ନଲ୍ପମପ୍ୟନ୍ତରଂ ନରଃ ।
ବିଜାନାତି ତଦା ତସ୍ୟ ଭୟଂ ସ୍ୟାନ୍ନତ୍ର ସଂଶୟଃ ।। ୭୯।।

ସର୍ବଗଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଂ ଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁର୍ନିରୀକ୍ଷତେ ।
ଅଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁର୍ନୈକ୍ଷେତ ଭାସ୍ୱନ୍ତଂ ଭାନୁମନ୍ଦବତ୍ ।। ୮୦।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରଜ୍ଞାନମେବ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ୟପ୍ରଜ୍ଞାନଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମପରିଜ୍ଞାନାଦେବ ମର୍ତ୍ୟେଽମୃତୋ ଭବେତ୍ ।। ୮୧।।

ଭିଦ୍ୟତେ ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥିଶ୍ଛିଦ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବସଂଶୟାଃ ।
କ୍ଷୀୟନ୍ତେ ଚାସ୍ୟ କର୍ମାଣି ତସ୍ମିନ୍ଦୃଷ୍ଟେ ପରାବରେ ।। ୮୨।।

ଅନାତ୍ମତାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ନିର୍ବିକାରୋ ଜଗତ୍ସ୍ଥିତୌ ।
ଏକନିଷ୍ଠତୟାନ୍ତଃସ୍ଥଃ ସଂବିନ୍ମାତ୍ରପରୋ ଭବ ।। ୮୩।।

ମରୁଭୂମୌ ଜଲଂ ସର୍ବଂ ମରୁଭୂମାତ୍ରମେବ ତତ୍ ।
ଜଗତ୍ତ୍ରୟମିଦଂ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ସ୍ୱବିଚାରତଃ ।। ୮୪।।

ଲକ୍ଷ୍ୟାଲକ୍ଷ୍ୟମତିଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ୟସ୍ତିଷ୍ଠେତ୍କେବଲାତ୍ମନା ।
ଶିବ ଏବ ସ୍ୱୟଂ ସାକ୍ଷାଦୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦୁତ୍ତମଃ ।। ୮୫।।

ଅଧିଷ୍ଠାନମନୌପମ୍ୟମବାଙ୍ମନସଗୋଚରମ୍ ।
ନିତ୍ୟଂ ବିଭୁଂ ସର୍ବଗତଂ ସୁସୂକ୍ଷ୍ମଂ ଚ ତଦବ୍ୟୟମ୍ ।। ୮୬।।

ସର୍ବଶକ୍ତେର୍ମହେଶସ୍ୟ ବିଲାସୋ ହି ମନୋ ଜଗତ୍ ।
ସଂୟମାସଂୟମାଭ୍ୟାଂ ଚ ସଂସାରଃ ଶାନ୍ତିମନ୍ୱଗାତ୍ ।। ୮୭।।

ମନୋବ୍ୟାଧେସ୍ତିକିତ୍ସାର୍ଥମୁପାୟଂ କଥୟାମି ତେ ।
ୟଦ୍ୟସ୍ମାଭିମତଂ ବସ୍ତୁ ତତ୍ତ୍ୟଜନ୍ମୋକ୍ଷମଶ୍ନୁତେ ।। ୮୮।।

ସ୍ୱାୟତ୍ତମେକାନ୍ତହିତଂ ସ୍ୱେପ୍ସିତତ୍ୟାଗବେଦନମ୍ ।
ୟସ୍ୟ ଦୁଷ୍କରତାଂ ୟାତଂ ଧିକ୍ତଂ ପୁରୁଷକୀଟକମ୍ ।। ୮୯।।

Not For Commercial Use

ସ୍ୱପୌରୁଷୈକସାଧ୍ୟେନ ସ୍ୱେପ୍ସିତତ୍ୟାଗରୂପିଣା ।
ମନଃପ୍ରଶମମାତ୍ରେଣ ବିନା ନାସ୍ତି ଶୁଭା ଗତିଃ ।। ୯୦।।

ଅସଂକଲ୍ପନଶସ୍ତ୍ରେଣ ଛିନ୍ନଂ ଚିତ୍ତମିଦଂ ଯଦା ।
ସର୍ବଂ ସର୍ବଗତଂ ଶାନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ ତଦା ।। ୯୧।।

ଭବ ଭାବନୟା ମୁକ୍ତୋ ମୁକ୍ତଃ ପରମୟା ଧିୟା ।
ଧାରୟାତ୍ମାନମବ୍ୟଗ୍ରୋ ଗ୍ରସ୍ତଚିତ୍ତଂ ଚିତଃ ପଦମ୍ ।। ୯୨।।

ପରଂ ପୌରୁଷମାଶ୍ରିତ୍ୟ ନୀତ୍ୱା ଚିତ୍ତମଚିତ୍ତତାମ୍ ।
ଧ୍ୟାନତୋ ହୃଦୟାକାଶେ ଚିତି ଚିଚ୍ଚକ୍ରଧାରୟା ।। ୯୩।।

ମନୋ ମାରୟ ନିଃଶଙ୍କଂ ତ୍ୱାଂ ପ୍ରବଧ୍ନନ୍ତି ନାରୟଃ ।। ୯୪।।

ଅୟଂ ସୋଽହମିଦଂ ତନ୍ମ ଏତାବନ୍ମାତ୍ରକଂ ମନଃ ।
ତଦଭାବନମାତ୍ରେଣ ଦାତ୍ରେଣେବ ବିଲୀୟତେ ।। ୯୫।।

ଛିନ୍ନାଭ୍ରମଣ୍ଡଲଂ ବ୍ୟୋମ୍ନି ଯଥା ଶରଦି ଧୂୟତେ ।
ବାତେନ କଲ୍ପକେନୈବ ତଥାଽନ୍ତର୍ଧୂୟତେ ମନଃ ।। ୯୬।।

କଲ୍ପାନ୍ତପବନା ବାନ୍ତୁ ୟାନ୍ତୁ ଚୈକତ୍ୱମର୍ଣ୍ଣବାଃ ।
ତପନ୍ତୁ ଦ୍ୱାଦଶାଦିତ୍ୟା ନାସ୍ତି ନିର୍ମନସଃ କ୍ଷତିଃ ।। ୯୭।।

ଅସଂକଲ୍ପନମାତ୍ରୈକସାଧ୍ୟେ ସକଲସିଦ୍ଧିଦେ ।
ଅସଂକଲ୍ପାତିସାମ୍ରାଜ୍ୟେ ତିଷ୍ଠବଷ୍ଟବ୍ଧତପୂଦଃ ।। ୯୮।।

ନ ହି ଚଞ୍ଚଲତାହୀନଂ ମନଃ କ୍ୱଚନ ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ଚଞ୍ଚଲତ୍ୱଂ ମନୋଧର୍ମୋ ବହ୍ୱେର୍ଧର୍ମୋ ୟଥୋଷ୍ଣତା ।। ୯୯।।

Not For Commercial Use

ଏଷା ହି ଚଞ୍ଚଲା ସ୍ପନ୍ଦଶକ୍ତିସ୍ଥିତ୍ୱସଂସ୍ଥିତା ।
ତାଂ ବିଦ୍ଧି ମାନସୀଂ ଶକ୍ତିଂ ଜଗଦାଡମ୍ବରାତ୍ମିକାମ୍ ।। ୧୦୦।।

ୟତ୍ତୁ ଚଞ୍ଚଲତାହୀନଂ ତନ୍ମନୋଽମୃତମୁଚ୍ୟତେ ।
ତଦେବ ଚ ତପଃ ଶାସ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧାନ୍ତେ ମୋକ୍ଷ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୧୦୧।।

ତସ୍ୟ ଚଞ୍ଚଲତା ଯୈଷା ତ୍ୱବିଦ୍ୟା ବାସନାତ୍ମିକା ।
ବାସନାଽପରନାମ୍ନୀଂ ତାଂ ବିଚାରେଣ ବିନାଶୟ ।। ୧୦୨।।

ପୌରୁଷେଣ ପ୍ରୟତ୍ନେନ ୟସ୍ମିନ୍ନୈବ ପଦେ ମନଃ ।
ୟୋଜ୍ୟତେ ତତ୍ପଦଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ନିର୍ବିକଲ୍ପୋ ଭବାନଘ ।। ୧୦୩।।

ଅତଃ ପୌରୁଷମାଶ୍ରିତ୍ୟ ଚିତ୍ତମାକ୍ରମ୍ୟ ଚେତସା ।
ବିଶୋକଂ ପଦମାଲମ୍ବ୍ୟ ନିରାତଙ୍କଃ ସ୍ଥିରୋ ଭବ ।। ୧୦୪।।

ମନ ଏବ ସମର୍ଥଂ ହି ମନସୋ ଦୃଢନିଗ୍ରହେ ।
ଅରାଜକଃ ସମର୍ଥଃ ସ୍ୟାଦ୍ରାଙ୍କୋ ନିଗ୍ରହକର୍ମଣି ।। ୧୦୫।।

ତୃଷ୍ଣାଗ୍ରାହଗୃହୀତାନାଂ ସଂସାରାର୍ଣ୍ଣବପାତିନାମ୍ ।
ଆବର୍ତ୍ତୈରୂହ୍ୟମାନାନାଂ ଦୂରଂ ସ୍ୱମନ ଏବ ନୌଃ ।। ୧୦୬।।

ମନସୈବ ମନଶ୍ଛିତ୍ତ୍ୱା ପାଶଂ ପରମବନ୍ଧନମ୍ ।
ଭବାଦୁତ୍ତାରୟାତ୍ମାନଂ ନାସାବନ୍ୟେନ ତାର୍ଯ୍ୟତେ ।। ୧୦୭।।

ୟା ୟୋଦେତି ମନୋନାମ୍ନୀ ବାସନା ବାସିତାନ୍ତରା ।
ତାଂ ତାଂ ପରିହରେତ୍-ପ୍ରାଜ୍ଞସ୍ତତୋଽବିଦ୍ୟାକ୍ଷୟୋ ଭବେତ୍ ।। ୧୦୮।।

Not For Commercial Use

ଭୋଗୈକବାସନାଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ତ୍ୟଜ ତ୍ୱଂ ଭେଦବାସନାମ୍ ।
ଭାବାଭାବୌ ତତସ୍ତ୍ୟକ୍ତ୍ୟା ନିର୍ବିକଲ୍ପଃ ସୁଖୀ ଭବ ।। ୧୦୯।।

ଏଷ ଏବ ମନୋନାଶସ୍ତ୍ୱବିଦ୍ୟାନାଶ ଏବ ଚ ।
ଯଉସ୍ରଂବେଦ୍ୟତେ କିଂଚିତ୍ତ୍ରାସ୍ଥାପରିବର୍ଜନମ୍ ।। ୧୧୦।।

ଅନାସ୍ଥୈବ ହି ନିର୍ବାଣଂ ଦୁଃଖମାସ୍ଥାପରିଗ୍ରହଃ ।। ୧୧୧।।

ଅବିଦ୍ୟା ବିଦ୍ୟମାନୈବ ନଷ୍ଟପ୍ରଙ୍କେଷୁ ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ନାମ୍ନୈବାଙ୍ଗୀକୃତାକାରା ସମ୍ୟକ୍ପ୍ରଙ୍କସ୍ୟ ସା କୁତଃ ।। ୧୧୨।।

ତାବସ୍ରଂସାରଭୃଗୁଷୁ ସ୍ୱାତ୍ମନା ସହ ଦେହିନମ୍ ।
ଆନ୍ଦୋଲୟତି ନୀରନ୍ଧ୍ରଂ ଦୁଃଖକଣ୍ଟକଶାଲିଷୁ ।। ୧୧୩।।

ଅବିଦ୍ୟା ଯାବଦସ୍ୟାସ୍ତୁ ନୋତ୍ପନ୍ନା କ୍ଷୟକାରିଣୀ ।
ସ୍ୱୟମାତ୍ମାବଲୋକେଚ୍ଛା ମୋହସଂକ୍ଷୟକାରିଣୀ ।। ୧୧୪।।

ଅସ୍ୟାଃ ପରଂ ପ୍ରପଶ୍ୟନ୍ତ୍ୟାଃ ସ୍ୱାତ୍ମନାଶଃ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ଦୃଷ୍ଟେ ସର୍ବଗତେ ବୋଧେ ସ୍ୱୟଂ ହ୍ୟେଷା ବିଲୀୟତେ ।। ୧୧୫।।

ଇଚ୍ଛାମାତ୍ରମବିଦ୍ୟେୟଂ ତନ୍ନାଶୋ ମୋକ୍ଷ ଉଚ୍ୟତେ ।
ସ ଚାସଂକଲ୍ପମାତ୍ରେଣ ସିଦ୍ଧୋ ଭବତି ବୈ ମୁନେ ।। ୧୧୬।।

ମନାଗପି ମନୋବ୍ୟୋମ୍ନି ବାସନାରଜନୀକ୍ଷୟେ ।
କାଲିକା ତନୁତାମେତି ଚିଦାଦିତ୍ୟପ୍ରକାଶନାତ୍ ।। ୧୧୭।।

ଚୈତ୍ୟାନୁପାତରହିତଂ ସାମାନ୍ୟେନ ଚ ସର୍ବଗମ୍ ।
ଯଚ୍ଚିତ୍ତ୍ୱମନାଖ୍ୟେୟଂ ସ ଆତ୍ମା ପରମେଶ୍ୱରଃ ।। ୧୧୮।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବଂ ଚ ଖଲ୍ୱିଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିତ୍ୟଚିଦ୍ଘନମକ୍ଷତମ୍ ।
କଲ୍ପନାଽନ୍ୟା ମନୋନାମ୍ନୀ ବିଦ୍ୟତେ ନହି କାଚନ ।। ୧୧୯।।

ନ ଜାୟତେ ନ ମ୍ରିୟତେ କିଂଚିଦତ୍ର ଜଗତ୍ତ୍ରୟେ ।
ନ ଚ ଭାବବିକାରାଣାଂ ସତ୍ତା କ୍ୱଚନ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୧୨୦।।

କେବଲଂ କେବଲାଭାସଂ ସର୍ବସାମାନ୍ୟମକ୍ଷତମ୍ ।
ଚୈତ୍ୟାନୁପାତରହିତଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମିହ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୧୨୧।।

ତସ୍ମିନ୍ନିତ୍ୟେ ତତେ ଶୁଦ୍ଧେ ଚିନ୍ମାତ୍ରେ ନିରୁପଦ୍ରବେ ।
ଶାନ୍ତେ ଶମସମାଭୋଗେ ନିର୍ବିକାରେ ଚିଦାତ୍ମନି ।। ୧୨୨।।

ଯୈଷା ସ୍ୱଭାବାଭିମତଂ ସ୍ୱୟଂ ସଂକଲ୍ପ୍ୟ ଧାବତି ।
ଚିଚ୍ଚୈତ୍ୟଂ ସ୍ୱୟମ୍ଭାନଂ ମାନନାନ୍ମନ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଅତଃ ସଂକଲ୍ପସିଦ୍ଧେୟଂ ସଂକଲ୍ପେନୈବ ନଶ୍ୟତି ।। ୧୨୩।।

ନାହଂବ୍ରହ୍ମେତି ସଂକଲ୍ପାତ୍ସୁଦୃଢାଦ୍ଧ୍ୟତେ ମନଃ ।
ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ସଂକଲ୍ପାତ୍ସୁଦୃଢାନ୍ମୁଚ୍ୟତେ ମନଃ ।। ୧୨୪।।

କୃଶୋଽହଂ ଦୁଃଖବଦ୍ଧୋଽହଂ ହସ୍ତପାଦାଦିବାନହମ୍ ।
ଇତି ଭାବାନୁରୂପେଣ ବ୍ୟବହାରେଣ ବଧ୍ୟତେ ।। ୧୨୫।।

ନାହଂ ଦୁଃଖୀ ନ ମେ ଦେହୋ ବନ୍ଧଃ କୋଽସ୍ୟାତ୍ମନି ସ୍ଥିତଃ ।
ଇତି ଭାବାନୁରୂପେଣ ବ୍ୟବହାରେଣ ମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୨୬।।

ନାହଂ ମାଂସଂ ନ ଚାସ୍ଥୀନି ଦେହାଦନ୍ୟଃ ପରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଇତି ନିଶ୍ଚିତବାନନ୍ତଃକ୍ଷୀଣାବିଦ୍ୟୋ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୨୭।।

Not For Commercial Use

କଲ୍ପିତେୟମବିଦ୍ୟେୟମନାତ୍ମନ୍ୟାତ୍ମଭାବନାତ୍ ।
ପରଂ ପୌରୁଷମାଶ୍ରିତ୍ୟ ୟତ୍ନାତ୍-ପରମୟା ଧିୟା ।
ଭୋଗେଚ୍ଛାଂ ଦୂରତସ୍ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ନିର୍ବିକଲ୍ପଃ ସୁଖୀ ଭବ ।। ୧୨୮।।

ମମ ପୁତ୍ରୋ ମମ ଧନମହଂ ସୋଽୟମିଦଂ ମମ ।
ଇତୀୟମିନ୍ଦ୍ରଜାଲେନ ବାସନୈବ ବିବଲ୍-ଗତି ।। ୧୨୯।।

ମା ଭବାଙ୍କୋ ଭବ ଙ୍କସ୍ତ୍ୱଂ ଜହି ସଂସାରଭାବନାମ୍ ।
ଅନାତ୍ମନ୍ୟାତ୍ମଭାବେନ କିମଙ୍କ ଇବ ରୋଦିଷି ।। ୧୩୦।।

କସ୍ତ୍ୱବାୟଂ ଜଡୋ ମୂକୋ ଦେହୋ ମାଂସମୟୋଽଶୁଚିଃ ।
ୟଦର୍ଥଂ ସୁଖଦୁଃଖାଭ୍ୟାମବଶଃ ପରିଭୂୟସେ ।। ୧୩୧।।

ଅହୋ ନୁ ଚିତ୍ରଂ ୟତ୍ସତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ତଦ୍ୱିସ୍ମୃତଂ ନୃଣାମ୍ ।
ତିଷ୍ଠତସ୍ତବ କାର୍ୟେଷୁ ମାଽସ୍ତୁ ରାଗାନୁରଞ୍ଜନା ।। ୧୩୨।।

ଅହୋ ନୁ ଚିତ୍ରଂ ପଦ୍ମୋତ୍ଥୈର୍ବଦ୍ଧାସ୍ତନ୍ତୁଭିରଦ୍ରୟଃ ।
ଅବିଦ୍ୟମାନା ୟା ବିଦ୍ୟା ତୟା ବିଶ୍ୱଂ ଖିଲୀକୃତମ୍ ।। ୧୩୩।।

ଇଦଂ ତଦ୍ୱଜ୍ରତାଂ ୟାତଂ ତୃଣମାତ୍ରଂ ଜଗତ୍ତ୍ରୟମ୍ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ମହୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ।।

Not For Commercial Use

।। ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଋଭୁଃ ।। ଅଥାପରଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଶୃଣୁ ତାତ ଯଥାଯଥମ୍ ।
ଅଜ୍ଞାନଭୂଃ ସପ୍ତପଦା ଜ୍ଞଭୂଃ ସପ୍ତପଦୈବ ହି ।। ୧।।

ପଦାନ୍ତରାଣ୍ୟସଂଖ୍ୟାନି ପ୍ରଭବନ୍ତ୍ୟନ୍ୟଥୈତୟୋଃ ।
ସ୍ୱରୂପାବସ୍ଥିତିର୍ମୁକ୍ତିସ୍ତଦ୍-ଭ୍ରଂଶୋଽହନ୍ତ୍ୱବେଦନମ୍ ।। ୨।।

ଶୁଦ୍ଧସନ୍ମାତ୍ରସଂବିତ୍ତେଃ ସ୍ୱରୂପାନ୍ନ ଚଲନ୍ତି ଯେ ।
ରାଗଦ୍ୱେଷାଦୟୋ ଭାବାସ୍ତେଷାଂ ନାଙ୍କିତ୍ୱସଂଭବଃ ।। ୩।।

ଯଃ ସ୍ୱରୂପପରିଭ୍ରଂଶସ୍ତେତ୍ୱାର୍ଥେ ଚିତି ମଜ୍ଜନମ୍ ।
ଏତସ୍ମାଦପରୋ ମୋହୋ ନ ଭୂତୋ ନ ଭବିଷ୍ୟତି ।। ୪।।

ଅର୍ଥାଦର୍ଥାନ୍ତରଂ ଚିତ୍ତେ ଯାତି ମଧ୍ୟେ ତୁ ଯା ସ୍ଥିତିଃ ।
ସା ଧ୍ୱସ୍ତମନନାକାରା ସ୍ୱରୂପସ୍ଥିତିରୁଚ୍ୟତେ ।। ୫।।

ସଂଶାନ୍ତସର୍ବସଂକଲ୍ପା ଯା ଶିଲାବଦବସ୍ଥିତିଃ ।
ଜାଗ୍ରନ୍ନିଦ୍ରାବିନିର୍ମୁକ୍ତା ସା ସ୍ୱରୂପସ୍ଥିତିଃ ପରା ।। ୬।।

ଅହନ୍ତାଂଶେ କ୍ଷତେ ଶାନ୍ତେ ଭେଦନିଷ୍ପନ୍ଦଚିତ୍ତତା ।
ଅଜଡା ଯା ପ୍ରଚଲତି ତତ୍ସ୍ୱରୂପମିତୀରିତମ୍ ।। ୭।।

ବୀଜଜାଗ୍ରତ୍ତଥା ଜାଗ୍ରନ୍ମହାଜାଗ୍ରତ୍ତଥୈବ ଚ ।
ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସ୍ତଥା ସ୍ୱପ୍ନଃ ସ୍ୱପ୍ନଜାଗ୍ରତ୍ସୁଷୁପ୍ତିକମ୍ ।। ୮।।

ଇତି ସପ୍ତବିଧୋ ମୋହଃ ପୁନରେଷ ପରସ୍ପରମ୍ ।
ଶ୍ଲିଷ୍ଟୋ ଭବତ୍ୟନେକାଗ୍ର୍ୟଂ ଶୃଣୁ ଲକ୍ଷଣମସ୍ୟ ତୁ ।। ୯।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରଥମଂ ଚେତନଂ ୟତ୍ସ୍ୟାଦନାଖ୍ୟଂ ନିର୍ମଲଂ ଚିତଃ ।
ଭବିଷ୍ୟଚ୍ଚିତ୍ତଜୀବାଦିନାମଶବ୍ଦାର୍ଥଭାଜନମ୍ ।। ୧୦।।

ବୀଜରୂପସ୍ଥିତଂ ଜାଗ୍ରଦ୍ବୀଜଜାଗ୍ରତ୍ତୁଚ୍ୟତେ ।
ଏଷା ଙ୍କପ୍ତେର୍ନବାବସ୍ଥା ତ୍ୱଂ ଜାଗ୍ରତ୍ସଂସ୍ଥିତିଂ ଶୃଣୁ ।। ୧୧।।

ନବପ୍ରସୂତସ୍ୟ ପରାଦୟଂ ଚାହମିଦଂ ମମ ।
ଇତି ୟଃ ପ୍ରତ୍ୟୟଃ ସ୍ୱସ୍ଥସ୍ତଜ୍ଜାଗ୍ରତ୍-ପ୍ରାଗଭାବନାତ୍ ।। ୧୨।।

ଅୟଂ ସୋଽହମିଦଂ ତନ୍ନ ଇତି ଜନ୍ମାନ୍ତରୋଦିତଃ ।
ପୀବରଃ ପ୍ରତ୍ୟୟଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ମହାଜାଗ୍ରଦିତି ସ୍ଫୁଟମ୍ ।। ୧୩।।

ଅରୂଢମଥବା ରୂଢଂ ସର୍ବଥା ତନ୍ନୟାତ୍ମକମ୍ ।
ୟଜ୍ଜାଗ୍ରତୋ ମନୋରାଜ୍ୟଂ ୟଜ୍ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୧୪।।

ଦ୍ୱିଚନ୍ଦ୍ରଶୁକ୍ତିକାରୂପ୍ୟମୃଗତୃଷ୍ଣାଦିଭେଦତଃ ।
ଅଭ୍ୟାସଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନୋ ନାନାବିଧୋ ଭବେତ୍ ।। ୧୫।।

ଅଲ୍ପକାଲଂ ମୟା ଦୃଷ୍ଟମେତନ୍ନୋଦେତି ୟତ୍ର ହି ।
ପରାମର୍ଷଃ ପ୍ରବୁଦ୍ଧସ୍ୟ ସ ସ୍ୱପ୍ନ ଇତି କଥ୍ୟତେ ।। ୧୬।।

ଚିରଂ ସଂଦର୍ଶନାଭାବାଦପ୍ରଫୁଲ୍ଲଂ ବୃହଦ୍ବଚଃ ।
ଚିରକାଲାନୁବୃତ୍ତିସ୍ଥୁ ସ୍ୱପ୍ନୋ ଜାଗ୍ରଦିବୋଦିତଃ ।। ୧୭।।

ସ୍ୱପ୍ନଜାଗ୍ରଦିତି ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଜାଗ୍ରତ୍ୟପି ପରିସ୍ଫୁରତ୍ ।
ଷଡବସ୍ଥାପରିତ୍ୟାଗୋ ଜଡା ଜୀବସ୍ୟ ୟା ସ୍ଥିତିଃ ।। ୧୮।।

Not For Commercial Use

ଭବିଷ୍ୟଦ୍ଦୁଃଖବୋଧାଢ୍ୟା ସୌଷୁପ୍ତିଃ ସୋଚ୍ୟତେ ଗତିଃ ।
ଜଗତ୍ତସ୍ୟାମବସ୍ଥାୟାମନ୍ତସ୍ତମସି ଲୀୟତେ ।। ୧୯।।

ସପ୍ତାବସ୍ଥା ଇମାଃ ପ୍ରୋକ୍ତା ମୟା ଜ୍ଞାନସ୍ୟ ବୈ ଦ୍ୱିଜ ।
ଏକୈକା ଶତସଂଖ୍ୟାଽତ୍ର ନାନାବିଭବରୂପିଣୀ ।। ୨୦।।

ଇମାଂ ସପ୍ତପଦାଂ ଜ୍ଞାନଭୂମିମାକର୍ଣ୍ଣ୍ୟାନଘ ।
ନାନୟା ଜ୍ଞାତୟା ଭୂୟୋ ମୋହପଙ୍କେ ନିମଜ୍ଜତି ।। ୨୧।।

ବଦନ୍ତି ବହୁଭେଦେନ ବାଦିନୋ ଯୋଗଭୂମିକାଃ ।
ମମ ତ୍ୱଭିମତା ନୂନମିମା ଏବ ଶୁଭପ୍ରଦାଃ ।। ୨୨।।

ଅବବୋଧଂ ବିଦୁର୍ଜ୍ଞାନଂ ତଦିଦଂ ସାପ୍ତଭୂମିକମ୍ ।
ମୁକ୍ତିସ୍ତୁ ଜ୍ଞେୟମିତ୍ୟୁକ୍ତା ଭୂମିକାସପ୍ତକାପୂରମ୍ ।। ୨୩।।

ଜ୍ଞାନଭୂମିଃ ଶୁଭେଚ୍ଛାଖ୍ୟା ପ୍ରଥମା ସମୁଦାହୃତା ।
ବିଚାରଣା ଦ୍ୱିତୀୟା ତୁ ତୃତୀୟା ତନୁମାନସୀ ।। ୨୪।।

ସତ୍ତ୍ୱାପତ୍ତିଶ୍ଚତୁର୍ଥୀ ସ୍ୟାତ୍ତତୋଽସଂସକ୍ତିନାମିକା ।
ପଦାର୍ଥଭାବନା ଷଷ୍ଠୀ ସପ୍ତମୀ ତୁର୍ଯ୍ୟଗା ସ୍ମୃତା ।। ୨୫।।

ଆସାମନ୍ତଃସ୍ଥିତା ମୁକ୍ତିର୍ଯସ୍ୟାଂ ଭୂୟୋ ନ ଶୋଚତି ।
ଏତାସାଂ ଭୂମିକାନାଂ ତ୍ୱମିଦଂ ନିର୍ବଚନଂ ଶୃଣୁ ।। ୨୬।।

ସ୍ଥିତଃ କିଂ ମୂଢ ଏବାସ୍ମି ପ୍ରେକ୍ଷେଽହଂ ଶାସ୍ତ୍ରସଜ୍ଜନୈଃ ।
ବୈରାଗ୍ୟପୂର୍ବମିଚ୍ଛେତି ଶୁଭେଚ୍ଛେତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ।। ୨୭।।

Not For Commercial Use

ଶାସ୍ତ୍ରସଜ୍ଜନସଂପର୍କବୈରାଗ୍ୟାଭ୍ୟାସପୂର୍ବକମ୍ ।
ସଦାଚାରପ୍ରବୃତ୍ତିର୍ଯ୍ୟା ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ସା ବିଚାରଣା ।। ୨୮।।

ବିଚାରଣାଶୁଭେଚ୍ଛାଭ୍ୟାମିନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥେଷୁ ରକ୍ତତା ।
ୟତ୍ର ସା ତନୁତାମେତି ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ତନୁମାନସୀ ।। ୨୯।।

ଭୂମିକାତ୍ରିତୟାଭ୍ୟାସାଚ୍ଚିତ୍ତେ ତୁ ବିରତେର୍ବଶାତ୍ ।
ସତ୍ତ୍ୱାତ୍ମନି ସ୍ଥିତେ ଶୁଦ୍ଧେ ସତ୍ତ୍ୱାପତ୍ତିରୁଦାହୃତା ।। ୩୦।।

ଦଶାଚତୁଷ୍ଟୟାଭ୍ୟାସାଦସଂସର୍ଗକଲା ତୁ ୟା ।
ରୂଢସତ୍ତ୍ୱଚମତ୍କାରା ପ୍ରୋକ୍ତା ସଂସକ୍ତିନାମିକା ।। ୩୧।।

ଭୂମିକାପଞ୍ଚକାଭ୍ୟାସାତ୍ସ୍ୱାତ୍ମାରାମତୟା ଦୃଢମ୍ ।
ଆଭ୍ୟନ୍ତରାଣାଂ ବାହ୍ୟାନାଂ ପଦାର୍ଥାନାମଭାବନାତ୍ ।। ୩୨।।

ପରପ୍ରୟୁକ୍ତେନ ଚିରଂ ପ୍ରୟତ୍ନେନାବବୋଧନମ୍ ।
ପଦାର୍ଥଭାବନା ନାମ ଷଷ୍ଠୀ ଭବତି ଭୂମିକା ।। ୩୩।।

ଭୂମିଷଟ୍କଚିରାଭ୍ୟାସାଦ୍-ଭେଦସ୍ୟାନୁପଲମ୍ଭନାତ୍ ।
ୟତ୍ସ୍ୱଭାବୈକନିଷ୍ଠତ୍ୱଂ ସା ଜ୍ଞେୟା ତୁର୍ଯ୍ୟଗା ଗତିଃ ।। ୩୪।।

ଏଷା ହି ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତେଷୁ ତୁର୍ଯ୍ୟାବସ୍ଥେତି ବିଦ୍ୟତେ ।
ବିଦେହମୁକ୍ତିବିଷୟଂ ତୁର୍ଯ୍ୟାତୀତମତଃ ପରମ୍ ।। ୩୫।।

ୟେ ନିଦାଘ ମହାଭାଗାଃ ସାପ୍ତମୀଂ ଭୂମିମାଶ୍ରିତାଃ ।
ଆତ୍ମାରାମା ମହାତ୍ମାନସ୍ତେ ମହତ୍ପଦମାଗତାଃ ।। ୩୬।।

Not For Commercial Use

ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତା ନ ମଜ୍ଜନ୍ତି ସୁଖଦୁଃଖରସସ୍ଥିତେ ।
ପ୍ରକୃତେନାଥ କାର୍ଯ୍ୟେଣ କିଂଚିତ୍କୁର୍ବନ୍ତି ବା ନ ବା ।। ୩୭।।

ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥବୋଧିତାଃ ସନ୍ତଃ ପୂର୍ବାଚରକ୍ରମାଗତମ୍ ।
ଆଚାରମାଚରନ୍ତ୍ୟେବ ସୁପ୍ତବୁଦ୍ଧବଦୁତ୍ଥିତାଃ ।। ୩୮।।

ଭୂମିକାସପ୍ତକଂ ଚୈତଦ୍ଧୀମତାମେବ ଗୋଚରମ୍ ।
ପ୍ରାପ୍ୟ ଜ୍ଞାନଦଶାମେତାଂ ପଶୁମ୍ଲେଚ୍ଛାଦୟୋଽପି ଯେ ।। ୩୯।।

ସଦେହା ବାପ୍ୟଦେହା ବା ତେ ମୁକ୍ତା ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।
ଜ୍ଞପ୍ତିର୍ହି ଗ୍ରନ୍ଥିବିଚ୍ଛେଦସ୍ତସ୍ମିନ୍ସତି ବିମୁକ୍ତତା ।। ୪୦।।

ମୃଗତୃଷ୍ଣାମ୍ବୁବୁଦ୍ଧ୍ୟାଦିଶାନ୍ତିମାତ୍ରାତ୍ମକସ୍ତ୍ୱସୌ ।
ଯେ ତୁ ମୋହାର୍ଣ୍ଣବାତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣାସ୍ତୈଃ ପ୍ରାପ୍ତଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ୪୧।।

ତେ ସ୍ଥିତା ଭୂମିକାସ୍ୱାସୁ ସ୍ୱାତ୍ମଲାଭପରାୟଣାଃ ।
ମନଃପ୍ରଶମନୋପାୟୋ ଯୋଗ ଇତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୪୨।।

ସପ୍ତଭୂମିଃ ସ ବିଜ୍ଞେୟଃ କଥିତାସ୍ତାଶ୍ଚ ଭୂମିକାଃ ।
ଏତାସାଂ ଭୂମିକାନାଂ ତୁ ଗମ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମାଭିଧଂ ପଦମ୍ ।। ୪୩।।

ତୃତ୍ତାହନ୍ତାତ୍ମତା ଯତ୍ର ପରତା ନାସ୍ତି କାଚନ ।
ନ କ୍ୱଚିଦ୍-ଭାବକଲନା ନ ଭାବାଭାବଗୋଚରା ।। ୪୪।।

ସର୍ବଂ ଶାନ୍ତଂ ନିରାଲମ୍ବଂ ବ୍ୟୋମସ୍ଥଂ ଶାଶ୍ୱତଂ ଶିବମ୍ ।
ଅନାମୟମନାଭାସମନାମକମକାରଣମ୍ ।। ୪୫।।

Not For Commercial Use

ନ ସନ୍ନାସନ୍ନ ମଧ୍ୟାନ୍ତଂ ନ ସର୍ବଂ ସର୍ବମେବ ଚ ।
ମନୋବଚୋଭିରଗ୍ରାହ୍ୟଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ସୁଖାସୁଖମ୍ ।। ୪୬।।

ଅସଂବେଦନମାଶାନ୍ତମାତ୍ମବେଦନମାତତମ୍ ।
ସତ୍ତା ସର୍ବପଦାର୍ଥାନାଂ ନାନ୍ୟା ସଂବେଦନାଦୃତେ ।। ୪୭।।

ସଂବନ୍ଧେ ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦୃଶ୍ୟାନାଂ ମଧ୍ୟେ ଦୃଷ୍ଟିର୍ହି ୟଦ୍ବପୁଃ ।
ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦର୍ଶନଦୃଶ୍ୟାଦିବର୍ଜିତଂ ତଦିଦଂ ପଦମ୍ ।। ୪୮।।

ଦେଶାଦ୍ଦେଶଂ ଗତେ ଚିତ୍ତେ ମଧ୍ୟେ ୟଚ୍ଚେତସୋ ବପୁଃ ।
ଅଜାଡ୍ୟସଂବିନ୍ନନନଂ ତନ୍ମୟୋ ଭବ ସର୍ବଦା ।। ୪୯।।

ଅଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନନିଦ୍ରସ୍ୟ ୟତ୍ତେ ରୂପଂ ସନାତନମ୍ ।
ଅଚେତନଂ ଚାଜଡଂ ଚ ତନ୍ମୟୋ ଭବ ସର୍ବଦା ।। ୫୦।।

ଜଡତାଂ ବର୍ଜୟିତ୍ୱୈକାଂ ଶିଲାୟା ହୃଦୟଂ ହି ତତ୍ ।
ଅମନସ୍କସ୍ୱରୂପଂ ୟତ୍ତନ୍ମୟୋ ଭବ ସର୍ବଦା ।
ଚିତ୍ତଂ ଦୂରେ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ୟୋଽସି ସୋଽସି ସ୍ଥିରୋ ଭବ ।। ୫୧।।

ପୂର୍ବଂ ମନଃ ସମୁଦିତଂ ପରମାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱାତ୍ତେନାତତଂ ଜଗଦିଦଂ ସବିକଲ୍ପଜାଲମ୍ ।
ଶୂନ୍ୟେନ ଶୂନ୍ୟମପି ବିପ୍ର ୟଥାଽମ୍ବରେଣ ନୀଲତ୍ୱମୁଲ୍ଲସତି ଚାରୁତରାଭିଧାନମ୍ ।। ୫୨।।

ସଂକଲ୍ପସଂକ୍ଷୟବଶାଦ୍ଗଲିତେ ତୁ ଚିତ୍ତେ ସଂସାରମୋହମିହିକା ଗଲିତା ଭବନ୍ତି ।
ସ୍ୱଚ୍ଛଂ ବିଭାତି ଶରଦୀବ ଖମାଗତାୟାଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମେକମଜମାଦ୍ୟମନନ୍ତମନ୍ତଃ ।। ୫୩।।

ଅକର୍ତୃକମରଙ୍ଗଂ ଚ ଗଗନେ ଚିତ୍ରମୁତ୍ଥିତମ୍ ।
ଅଦ୍ରଷ୍ଟୃକଂ ସ୍ୱାନୁଭବମନିଦ୍ରସ୍ୱପ୍ନଦର୍ଶନମ୍ ।। ୫୪।।

Not For Commercial Use

ସାକ୍ଷିଭୂତେ ସମେ ସ୍ୱଚ୍ଛେ ନିର୍ବିକଲ୍ପେ ଚିଦାତ୍ମନି ।
ନିରିଚ୍ଛଂ ପ୍ରତିବିମ୍ବନ୍ତି ଜଗନ୍ତି ମୁକୁରେ ୟଥା ।। ୫୫।।

ଏକଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚିଦାକାଶଂ ସର୍ବାତ୍ମକମଖଣ୍ଡିତମ୍ ।
ଇତି ଭାବୟ ୟତ୍ନେନ ଚେତଷ୍ଟାଞ୍ଚଲ୍ୟଶାନ୍ତୟେ ।। ୫୬।।

ରେଖୋପରେଖାବଲିତା ୟଥୈକା ପୀବରୀ ଶିଲା ।
ତଥା ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟବଲିତଂ ବ୍ରହ୍ମୈକମିହ ଦୃଶ୍ୟତାମ୍ ।। ୫୭।।

ଦ୍ୱିତୀୟକାରଣାଭାବାଦନୁପୂନ୍ନମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ଜ୍ଞାତଂ ଜ୍ଞାତବ୍ୟମଧୁନା ଦୃଷ୍ଟଂ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟମଦ୍-ଭୁତମ୍ ।। ୫୮।।

ବିଶ୍ରାନ୍ତୋଽସ୍ମି ଚିରଂ ଶ୍ରାନ୍ତଷ୍ଟିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି କିଂଚନ ।
ପଶ୍ୟ ବିଶ୍ରାନ୍ତସଂଦେହଂ ବିଗତାଶେଷକୌତୁକମ୍ ।। ୫୯।।

ନିରସ୍ତକଲ୍ପନାଜାଲମଚିତ୍ତ୍ୱଂ ପରଂ ପଦମ୍ ।
ତ ଏବ ଭୂମତାଂ ପ୍ରାପ୍ତାଃ ସଂଶାନ୍ତାଶେଷକିଲ୍ବିଷାଃ ।। ୬୦।।

ମହାଧିୟଃ ଶାନ୍ତଧିୟୋ ୟେ ୟାତା ବିମନସ୍କତାମ୍ ।
ଜନ୍ତୋଃ କୃତବିଚାରସ୍ୟ ବିଗଲଦ୍ଦୃଶ୍ଚିତସଃ ।। ୬୧।।

ମନନଂ ତ୍ୟଜତୋ ନିତ୍ୟଂ କିଂଚିତ୍ପରିଣତଂ ମନଃ ।
ଦୃଶ୍ୟଂ ସଂତ୍ୟଜତୋ ହେୟମୁପାଦେୟମୁପେୟୁଷଃ ।। ୬୨।।

ଦ୍ରଷ୍ଟାରଂ ପଶ୍ୟତୋ ନିତ୍ୟମଦ୍ରଷ୍ଟାରମପଶ୍ୟତଃ ।
ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟେ ପରେ ତତ୍ତ୍ୱେ ଜାଗରୂକସ୍ୟ ଜୀବତଃ ।। ୬୩।।

Not For Commercial Use

ସୁପ୍ତସ୍ୟ ଧନସଂମୋହମୟେ ସଂସାରବର୍ତ୍ମନି ।
ଅତ୍ୟନ୍ତପକ୍ୱବୈରାଗ୍ୟାଦରସେଷୁ ରସେଷ୍ୱପି ।। ୬୪।।

ସଂସାରବାସନାଜାଲେ ଖଗଜାଲ ଇବାଧୁନା ।
ତ୍ରୋଟିତେ ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥୌ ଶ୍ଲଥେ ବୈରାଗ୍ୟରଂହସା ।। ୬୫।।

କାତକଂ ଫଲମାସାଦ୍ୟ ଯଥା ବାରି ପ୍ରସୀଦତି ।
ତଥା ବିଜ୍ଞାନବଶତଃ ସ୍ୱଭାବଃ ସଂପ୍ରସୀଦତି ।। ୬୬।।

ନୀରାଗଂ ନିରୁପାସଙ୍ଗଂ ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଂ ନିରୁପାଶ୍ରୟମ୍ ।
ବିନିର୍ୟାତି ମନୋ ମୋହାଦ୍ୱିହଙ୍ଗଃ ପଞ୍ଜରାଦିବ ।। ୬୭।।

ଶାନ୍ତସଂଦେହଦୌରାତ୍ମ୍ୟଂ ଗତକୌତୁକବିଭ୍ରମମ୍ ।
ପରିପୂର୍ଣ୍ଣାନ୍ତରଂ ଚେତଃ ପୂର୍ଣ୍ଣେନ୍ଦୁରିବ ରାଜତେ ।। ୬୮।।

ନାହଂ ନ ଚାନ୍ୟଦସ୍ତୀହ ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ମି ନିରାମୟମ୍ ।
ଇତ୍ୟଂ ସଦସତୋର୍ମଧ୍ୟାଦ୍ୟଃ ପଶ୍ୟତି ସ ପଶ୍ୟତି ।। ୬୯।।

ଅୟତ୍ନୋପନତେଷ୍ୱକ୍ଷିଦୃଗ୍-ଦୃଶ୍ୟେଷୁ ଯଥା ମନଃ ।
ନୀରାଗମେବ ପତତି ତଦ୍ୱତ୍କାର୍ୟେଷୁ ଧୀରଧୀଃ ।। ୭୦।।

ପରିଜ୍ଞାୟୋପଭୁକ୍ତୋ ହି ଭୋଗୋ ଭବତି ତୁଷ୍ଟୟେ ।
ବିଜ୍ଞାୟ ସେବିତଶ୍ଚୌରୋ ମୈତ୍ରୀମେତି ନ ଚୋରତାମ୍ ।। ୭୧।।

ଅଶଙ୍କିତାପି ସଂପ୍ରାପ୍ତା ଗ୍ରାମଯାତ୍ରା ଯଥାଽଧ୍ୱଗୈଃ ।
ପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟତେ ତଦ୍ୱଦେବ ଙ୍କୈର୍ଭୋଗଶ୍ରୀରବଲୋକ୍ୟତେ ।। ୭୨।।

Not For Commercial Use

ମନସୋ ନିଗୃହୀତସ୍ୟ ଲୀଲାଭୋଗୋଽଲ୍ପକୋଽପି ଯଃ ।
ତମେବାଲବ୍ଧବିସ୍ତାରଂ କ୍ଲିଷ୍ଟତ୍ୱାଦ୍ୱହୁ ମନ୍ୟତେ ।। ୭୩।।

ବଦ୍ଧମୁକ୍ତୋ ମହୀପାଲୋ ଗ୍ରାସମାତ୍ରେଣ ତୁଷ୍ୟତି ।
ପରୈରବଦ୍ଧୋ ନାକ୍ରାନ୍ତୋ ନ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ବହୁ ମନ୍ୟତେ ।। ୭୪।।

ହସ୍ତଂ ହତେନ ସଂପୀଡ୍ୟ ଦନ୍ତୈର୍ଦନ୍ତାନ୍ନିଚୂର୍ଣ୍ଯ ଚ ।
ଅଙ୍ଗାନ୍ୟଙ୍ଗୈରିବାକ୍ରମ୍ୟ ଜୟେଦାଦୌ ସ୍ୱକଂ ମନଃ ।। ୭୫।।

ମନସୋ ବିଜୟାନ୍ନାନ୍ୟା ଗତିରସ୍ତି ଭବାର୍ଣ୍ଣବେ ।
ମହାନରକସାମ୍ରାଜ୍ୟେ ମଗ୍ନଦୁଷ୍କୃତବାରଣାଃ ।। ୭୬।।

ଆଶାଶରଶଲାକାଢ୍ୟା ଦୁର୍ଜୟା ହୀନ୍ଦ୍ରିୟାରୟଃ ।
ପ୍ରକ୍ଷୀଣଚିତ୍ତଦର୍ପସ୍ୟ ନିଗୃହୀତେନ୍ଦ୍ରିୟଦ୍ୱିଷଃ ।। ୭୭।।

ପଦ୍ମିନ୍ୟ ଇବ ହେମନ୍ତେ କ୍ଷୀୟନ୍ତେ ଭୋଗବାସନାଃ ।
ତାବନ୍ନିଶୀବ ବେତାଲା ବସନ୍ତି ହୃଦି ବାସନାଃ ।
ଏକତତ୍ତ୍ୱଦୃଢାଭ୍ୟାସାଦ୍ୟାବନ୍ନ ବିଜିତଂ ମନଃ ।। ୭୮।।

ଭୃତ୍ୟୋଽଭିମତକର୍ତୃତ୍ୱାନ୍ମନ୍ତ୍ରୀ ସର୍ବାର୍ଥକାରଣାତ୍ ।
ସାମନ୍ତଶ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟାକ୍ରାନ୍ତେର୍ମନୋ ମନ୍ୟେ ବିବେକିନଃ ।। ୭୯।।

ଲାଲନାସ୍ପିଘ୍ଲଲନା ପାଲାନାପ୍ଲାଲକଃ ପିତା ।
ସୁହୃଦୁତ୍ତମବିନ୍ୟାସାନ୍ମନୋ ମନ୍ୟେ ମନୀଷିଣଃ ।। ୮୦।।

ସ୍ୱାଲୋକତଃ ଶାସ୍ତ୍ରଦୃଶା ସ୍ୱବୁଦ୍ଧ୍ୟା ସ୍ୱାନୁଭାବତଃ ।
ପ୍ରୟଚ୍ଛତି ପରାଂ ସିଦ୍ଧିଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱାତ୍ମାନଂ ମନଃପିତା ।। ୮୧।।

Not For Commercial Use

ସୁହୃଷ୍ଟଃ ସୁଦୃଢଃ ସ୍ୱଚ୍ଛଃ ସୁକ୍ରାନ୍ତଃ ସୁପ୍ରବୋଧିତଃ ।
ସ୍ୱଗୁଣେନୋର୍ଜିତୋ ଭାତି ହୃଦି ହୃଦ୍ୟୋ ମନୋମଣିଃ ।। ୮୨।।

ଏନଂ ମନୋମଣିଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍-ବହୁପଙ୍କଜଲଙ୍କିତମ୍ ।
ବିବେକବାରିଣା ସିଞ୍ଚ୍ୟୈ ପ୍ରକ୍ଷାଲ୍ୟାଲୋକବାନ୍ଭବ ।। ୮୩।।

ବିବେକଂ ପରମାଶ୍ରିତ୍ୟ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ସତ୍ୟମବେକ୍ଷ୍ୟ ଚ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାରୀନଲଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ତୀର୍ଣ୍ଣୋ ଭବ ଭବାର୍ଣ୍ଣବାତ୍ ।। ୮୪।।

ଆତ୍ମାମାତ୍ରମନନ୍ତାନାଂ ଦୁଃଖାନାମାକରଂ ବିଦୁଃ ।
ଅନାତ୍ମାମାତ୍ରମଭିତଃ ସୁଖାନାମାଲୟଂ ବିଦୁଃ ।। ୮୫।।

ବାସନାତନ୍ତୁବଦ୍ଧୋଽୟଂ ଲୋକୋ ବିପରିବର୍ତତେ ।
ସା ପ୍ରସିଦ୍ଧାଽତିଦୁଃଖାୟ ସୁଖାୟୋଚ୍ଛେଦମାଗତା ।। ୮୬।।

ଧୀରୋଽପ୍ୟତିବହୁଙ୍କୋଽପି କୁଲଜୋଽପି ମହାନପି ।
ତୃଷ୍ଣୟା ବଧ୍ୟତେ ଜନ୍ତୁଃ ସିଂହଃ ଶୃଙ୍ଖଲୟା ଯଥା ।। ୮୭।।

ପରମଂ ପୌରୁଷଂ ଯତ୍ନମାତ୍ମାୟାଦାୟ ସୂଦ୍ୟମମ୍ ।
ଯଥାଶାସ୍ତ୍ରମନୁଦ୍ୱେଗମାଚରନ୍-କୋ ନ ସିଦ୍ଧିଭାକ୍ ।। ୮୮।।

ଅହଂ ସର୍ବମିଦଂ ବିଶ୍ୱଂ ପରମାତ୍ମାହମଚ୍ୟୁତଃ ।
ନାନ୍ୟଦସ୍ତୀତି ସଂବିତ୍ତ୍ୟା ପରମା ସା ହ୍ୟହଂକୃତିଃ ।। ୮୯।।

ସର୍ବସ୍ମାଦ୍ୟତିରିକ୍ତୋଽହଂ ବାଲାଗ୍ରାଦପ୍ୟହଂ ତନୁଃ ।
ଇତି ଯା ସଂବିଦୋ ବ୍ରହ୍ମନ୍ଦ୍ୱିତୀୟାଽହଂକୃତିଃ ଶୁଭା ।। ୯୦।।

ମୋକ୍ଷାୟୈଷା ନ ବନ୍ଧାୟ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତସ୍ୟ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୯୧।।

Not For Commercial Use

ପାଣିପାଦାଦିମାତ୍ରୋଽୟମହମିତ୍ୟେଷ ନିଶ୍ଚୟଃ ।
ଅହଂକାରସ୍ତୃତୀୟୋଽସୌ ଲୌକିକସ୍ତୁଚ୍ଛ ଏବ ସଃ ।। ୯୨।।

ଜୀବ ଏବ ଦୁରାତ୍ମାସୌ କନ୍ଦଃ ସଂସାରଦୁସ୍ତରୋଃ ।
ଅନେନାଭିହତୋ ଜନ୍ତୁରଧୋଽଧଃ ପରିଧାବତି ।। ୯୩।।

ଅନୟା ଦୁରହଂକୃତ୍ୟା ଭାବାସ୍ତ୍ୟକ୍ତ୍ୟାଚିରମ୍ ।
ଶିଷ୍ଟାହଂକାରବାଞ୍ଛନ୍ତଃ ଶମବାନ୍ୟାତି ମୁକ୍ତତାମ୍ ।। ୯୪।।

ପ୍ରଥମୌ ଦ୍ୱାବହଂକାରାବଙ୍ଗୀକୃତ୍ୟ ତ୍ୱଲୌକିକୌ ।
ତୃତୀୟୋଽହଂକୃତିସ୍ତ୍ୟାଜ୍ୟା ଲୌକିକୀ ଦୁଃଖଦାୟିନୀ ।। ୯୫।।

ଅଥ ତେ ଅପି ସଂତ୍ୟଜ୍ୟ ସର୍ବାହଂକୃତିବର୍ଜିତଃ ।
ସ ତିଷ୍ଠତି ତଥାତ୍ୟୁଚ୍ଚୈଃ ପରମେବାଧିରୋହତି ।। ୯୬।।

ଭୋଗେଚ୍ଛାମାତ୍ରକୋ ବନ୍ଧସ୍ତତ୍ତ୍ୟାଗୋ ମୋକ୍ଷ ଉଚ୍ୟତେ ।
ମନସୋଽଭ୍ୟୁଦୟୋ ନାଶୋ ମନୋନାଶୋ ମହୋଦୟଃ ।। ୯୭।।

ଙ୍କମନୋ ନାଶମଭ୍ୟେତି ମନୋଽଙ୍କସ୍ୟ ହି ଶୃଙ୍ଖଲା ।
ନାନନ୍ଦଂ ନ ନିରାନନ୍ଦଂ ନ ଚଲଂ ନାଚଲଂ ସ୍ଥିରମ୍ ।
ନ ସନ୍ନାସନ୍ନ ଚୈତେଷାଂ ମଧ୍ୟଂ ଙ୍କାନିମନୋ ବିଦୁଃ ।। ୯୮।।

ୟଥା ସୌକ୍ଷ୍ମ୍ୟାଚ୍ଚିଦାଭାସ୍ୟ ଆକାଶୋ ନୋପଲକ୍ଷ୍ୟତେ ।
ତଥା ନିରଂଶଶ୍ଚିଦ୍-ଭାବଃ ସର୍ବଗୋଽପି ନ ଲକ୍ଷ୍ୟତେ ।। ୯୯।।

ସର୍ବସଂକଲ୍ପରହିତା ସର୍ବସଂଙ୍କାବିବର୍ଜିତା ।
ସୈଷା ଚିଦବିନାଶାତ୍ମା ସ୍ୱାତ୍ମେତ୍ୟାଦିକୃତାଭିଧା ।। ୧୦୦।।

Not For Commercial Use

ଆକାଶଶତଭାଗାଚ୍ଛା କ୍ଷେଷୁ ନିଷ୍କଲରୂପିଣୀ ।
ସକଲାମଲସଂସାରସ୍ୱରୂପୈକାତ୍ମଦର୍ଶିନୀ ।। ୧୦୧।।

ନାସ୍ତମେତି ନ ଚୋଦେତି ନୋତ୍ତିଷ୍ଠତି ନ ତିଷ୍ଠତି ।
ନ ଚ ୟାତି ନ ଚାୟାତି ନ ଚ ନେହ ନ ଚେହ ଚିତ୍ ।। ୧୦୨।।

ସୈଷା ଚିଦମଲାକାରା ନିର୍ବିକଲ୍ପା ନିରାସ୍ପଦା ।। ୧୦୩।।

ଆଦୌ ଶମଦମପ୍ରାୟୈର୍ଗୁଣୈଃ ଶିଷ୍ୟଂ ବିଶୋଧୟେତ୍ ।
ପଶ୍ଚାତ୍ସର୍ବମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ଶୁଦ୍ଧସ୍ତ୍ୱମିତି ବୋଧୟେତ୍ ।। ୧୦୪।।

ଅଙ୍କସ୍ୟାର୍ଧପ୍ରବୁଦ୍ଧସ୍ୟ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ୟୋ ବଦେତ୍ ।
ମହାନରକଜାଲେଷୁ ସ ତେନ ବିନିୟୋଜିତଃ ।। ୧୦୫।।

ପ୍ରବୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧେଃ ପ୍ରକ୍ଷୀଣଭୋଗେଚ୍ଛସ୍ୟ ନିରାଶିଷଃ ।
ନାସ୍ତ୍ୟବିଦ୍ୟାମଲମିତି ପ୍ରାଙ୍କସ୍ତ୍ୱପଦିଶେଦ୍ଗୁରୁଃ ।। ୧୦୬।।

ସତି ଦୀପ ଇବାଲୋକଃ ସତ୍ୟର୍କ ଇବ ବାସରଃ ।
ସତି ପୁଷ୍ପ ଇବାମୋଦସ୍ଥିତି ସତ୍ୟଂ ଜଗତ୍ତଥା ।। ୧୦୭।।

ପ୍ରତିଭାସତ ଏବେଦଂ ନ ଜଗତ୍ପରମାର୍ଥତଃ ।
ଜ୍ଞାନଦୃଷ୍ଟୌ ପ୍ରସନ୍ନାୟାଂ ପ୍ରବୋଧବିତତୋଦୟେ ।। ୧୦୮।।

ୟଥାବଜ୍ଜ୍ଞାସ୍ୟସି ସ୍ୱସ୍ଥୋ ମଦ୍ବାଗ୍-ବୃଷ୍ଟିବଲାବଲମ୍ ।
ଅବିଦ୍ୟୟୈବୋତ୍ତମୟା ସ୍ୱାର୍ଥନାଶୋଦ୍ୟମାର୍ଥୟା ।। ୧୦୯।।

ବିଦ୍ୟା ସଂପ୍ରାପ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମନ୍ସର୍ବଦୋଷାପହାରିଣୀ ।
ଶାମ୍ୟତି ହ୍ୟସ୍ତ୍ରମସ୍ତ୍ରେଣ ମଲେନ କ୍ଷାଲ୍ୟତେ ମଲମ୍ ।। ୧୧୦।।

Not For Commercial Use

ଶମଂ ବିଷଂ ବିଷେଣୈତି ରିପୁଣା ହନ୍ୟତେ ରିପୁଃ ।
ଈଦୃଶୀ ଭୂତମାୟେୟଂ ୟା ସ୍ୱନାଶେନ ହର୍ଷଦା ।। ୧୧୧।।

ନ ଲକ୍ଷ୍ୟତେ ସ୍ୱଭାବୋଽସ୍ୟା ବୀକ୍ଷ୍ୟମାଣୈବ ନଶ୍ୟତି ।
ନାସ୍ତ୍ୟେଷା ପରମାର୍ଥେନେତ୍ୟେବଂ ଭାବନୟେଦ୍ଧୟା ।। ୧୧୨।।

ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ୟସ୍ୟାନ୍ତର୍ଭାବନା ସା ହି ମୁକ୍ତିଦା ।
ଭେଦଦୃଷ୍ଟିରବିଦ୍ୟେୟଂ ସର୍ବଥା ତାଂ ବିସର୍ଜୟେତ୍ ।। ୧୧୩।।

ମୁନେ ନାସାଦ୍ୟତେ ତଦ୍ଧି ପଦମକ୍ଷୟମୁଚ୍ୟତେ ।
କୁତୋ ଜାତେୟମିତି ତେ ଦ୍ୱିଜ ମାସ୍ତୁ ବିଚାରଣା ।। ୧୧୪।।

ଇମାଂ କଥମହଂ ହନ୍ମୀତ୍ୟେଷା ତେଽସ୍ତୁ ବିଚାରଣା ।
ଅସ୍ତଙ୍ଗତାୟାଂ କ୍ଷୀଣାୟାମସ୍ୟାଂ ଙ୍କାସ୍ୟସି ତତ୍ପଦମ୍ ।। ୧୧୫।।

ୟତ ଏଷା ୟଥା ଚୈଷା ୟଥା ନଷ୍ଟେତ୍ୟଖଣ୍ଡିତମ୍ ।
ତଦସ୍ୟା ରୋଗଶାଲାୟା ୟତ୍ନଂ କୁରୁ ଚିକିତ୍ସନେ ।। ୧୧୬।।

ୟଥୈଷା ଜନ୍ମଦୁଃଖେଷୁ ନ ଭୂୟସ୍ତ୍ୱାଂ ନିୟୋକ୍ଷ୍ୟତି ।
ସ୍ୱାତ୍ମନି ସ୍ୱପରିସ୍ପନ୍ଦୈଃ ସ୍ଫୁରତ୍ୟଚ୍ଛୈଶ୍ଚିଦର୍ଣ୍ଣବଃ ।। ୧୧୭।।

ଏକାତ୍ମକମଖଣ୍ଡଂ ତଦିତ୍ୟନ୍ତର୍ଭାବ୍ୟତାଂ ଦୃଢମ୍ ।
କିଂଚିତ୍କ୍ଷୁଭିତରୂପା ସା ଚିଚ୍ଛକ୍ତିସ୍ଫିନ୍ନୟାର୍ଣ୍ଣବେ ।। ୧୧୮।।

ତନ୍ମୟୈବ ସ୍ଫୁରତ୍ୟଚ୍ଛା ତତ୍ରୈବୋର୍ମିରିବାର୍ଣ୍ଣବେ ।
ଆତ୍ମନ୍ୟେବାତ୍ମନା ବ୍ୟୋମ୍ନି ୟଥା ସରସି ମାରୁତଃ ।। ୧୧୯।।

Not For Commercial Use

ତଥୈବାତ୍ମାଽଽତ୍ମଶକ୍ତ୍ୟୈବ ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବୈତି ଲୋଲତାମ୍ ।
କ୍ଷଣଂ ସ୍ଫୁରତି ସା ଦୈବୀ ସର୍ବଶକ୍ତିତୟା ତଥା ।। ୧୨୦।।

ଦେଶକାଲକ୍ରିୟାଶକ୍ତିର୍ନ ଯସ୍ୟାଃ ସଂପ୍ରକର୍ଷଣେ ।
ସ୍ୱସ୍ୱଭାବଂ ବିଦିତ୍ୱୋଚ୍ଚୈରପ୍ୟନନ୍ତପଦେ ସ୍ଥିତା ।। ୧୨୧।।

ରୂପଂ ପରିମିତେନାସୌ ଭାବୟତ୍ୟବିଭାବିତା ।
ଯଦୈବଂ ଭାବିତଂ ରୂପଂ ତୟା ପରମକାନ୍ତୟା ।। ୧୨୨।।

ତଦୈବୈନାମନୁଗତା ନାମସଂଖ୍ୟାଦିକା ଦୃଶଃ ।
ବିକଲ୍ପକଲିତାକାରଂ ଦେଶକାଲକ୍ରିୟାସ୍ପଦମ୍ ।। ୧୨୩।।

ଚିତୋ ରୂପମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍-କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞ ଇତି କଥ୍ୟତେ ।
ବାସନାଃ କଲ୍ପୟନ୍-ସୋଽପି ୟାତ୍ୟହଂକାରତାଂ ପୁନଃ ।। ୧୨୪।।

ଅହଙ୍କାରୋ ବିନିର୍ଣ୍ଣେତା କଲଙ୍କୀ ବୁଦ୍ଧିରୁଚ୍ୟତେ ।
ବୁଦ୍ଧିଃ ସଂକଲ୍ପିତାକାରା ପ୍ରୟାତି ମନନାସ୍ପଦମ୍ ।। ୧୨୫।।

ମନୋ ଘନବିକଲ୍ପଂ ତୁ ଗଚ୍ଛତୀନ୍ଦ୍ରିୟତାଂ ଶନୈଃ ।
ପାଣିପାଦମୟଂ ଦେହମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ବିଦୁର୍ବୁଧାଃ ।। ୧୨୬।।

ଏବଂ ଜୀବୋ ହି ସଂକଲ୍ପବାସନାରଜ୍ଜୁବେଷ୍ଟିତଃ ।
ଦୁଃଖଜାଲପରୀତାତ୍ମା କ୍ରମାଦାୟାତି ନୀଚତାମ୍ ।। ୧୨୭।।

ଇତି ଶକ୍ତିମୟଂ ଚେତୋ ଘନାହଂକାରତାଂ ଗତମ୍ ।
କୋଶକାରକୃମିରିବ ସ୍ୱେଚ୍ଛୟା ୟାତି ବନ୍ଧନମ୍ ।। ୧୨୮।।

Not For Commercial Use

ସ୍ୱୟଂ କଲ୍ପିତତନ୍ମାତ୍ରାଜାଲଭ୍ୟନ୍ତରବର୍ତି ଚ ।
ପରାଂ ବିବଶତାମେତି ଶୃଙ୍ଖଲାବଦ୍ଧସିଂହବତ୍ ।। ୧୨୯।।

କ୍ୱଚିନ୍ମନଃ କ୍ୱଚିଦ୍ବୁଦ୍ଧିଃ କ୍ୱଚିଜ୍ଜ୍ଞାନଂ କ୍ୱଚିକ୍ରିୟା ।
କ୍ୱଚିଦେତଦହଂକାରଃ କ୍ୱଚିଚ୍ଚିତ୍ତମିତି ସ୍ମୃତମ୍ ।। ୧୩୦।।

କ୍ୱଚିତ୍-ପ୍ରକୃତିରିତ୍ୟୁକ୍ତଂ କ୍ୱଚିନ୍ମାୟେତି କଲ୍ପିତମ୍ ।
କ୍ୱଚିନ୍ମଲମିତି ପ୍ରୋକ୍ତଂ କ୍ୱଚିତ୍କର୍ମେତି ସଂସ୍ମୃତମ୍ ।। ୧୩୧।।

କ୍ୱଚିଦ୍ବନ୍ଧ ଇତି ଖ୍ୟାତଂ କ୍ୱଚିତ୍-ପୁର୍ଯ୍ୟଷ୍ଟକଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।
ପ୍ରୋକ୍ତଂ କ୍ୱଚିଦବିଦ୍ୟେତି କ୍ୱଚିଦିଚ୍ଛେତି ସଂମତମ୍ ।। ୧୩୨।।

ଇମଂ ସଂସାରମଖିଲମାଶାପାଶବିଧାୟକମ୍ ।
ଦଧଦନ୍ତଃଫଲୈର୍ହୀନଂ ବଟଧାନା ବଟଂ ଯଥା ।। ୧୩୩।।

ଚିନ୍ତାନଲଶିଖାଦଗ୍ଧଂ କୋପାଜଗରଚର୍ବିତମ୍ ।
କାମାବ୍ଧିକଲ୍ଲୋଲରତଂ ବିସ୍ମୃତାତ୍ମପିତାମହମ୍ ।। ୧୩୪।।

ସମୁଦ୍ଧର ମନୋ ବ୍ରହ୍ମନ୍ନାତଙ୍ଗମିବ କର୍ଦମାତ୍ ।
ଏବଂ ଜୀବାଶ୍ରିତା ଭାବା ଭବଭାବନୟାହିତାଃ ।। ୧୩୫।।

ବ୍ରହ୍ମଣା କଲ୍ପିତାକାରା ଲକ୍ଷଶୋଽପ୍ୟଥ କୋଟିଶଃ ।
ସଂଖ୍ୟାତୀତାଃ ପୁରା ଜାତା ଜାୟନ୍ତେଽଦ୍ୟାପି ଚାଭିତଃ ।। ୧୩୬।।

ଉତ୍ପତ୍ସ୍ୟନ୍ତେଽପି ଚୈବାନ୍ୟେ କଣୌଘା ଇବ ନିର୍ଝରାତ୍ ।
କେଚିତ୍ପ୍ରଥମଜନ୍ମାନଃ କେଚିଜ୍ଜନ୍ମଶତାଧିକାଃ ।। ୧୩୭।।

Not For Commercial Use

କେଚିଚ୍ଚାସଂଖ୍ୟଜନ୍ମାନଃ କେଚିଦ୍ଦ୍ୱିତ୍ରିଭବାନ୍ତରାଃ ।
କେଚିତ୍କିନ୍ନରଗନ୍ଧର୍ବବିଦ୍ୟାଧରମହୋରଗାଃ ।। ୧୩୮।।

କେଚିଦର୍କେନ୍ଦୁବରୁଣାସ୍ତ୍ୟକ୍ଷାଧୋକ୍ଷଜପଦ୍ମଜାଃ ।
କେଚିଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣଭୂପାଲବୈଶ୍ୟଶୂଦ୍ରଗଣାଃ ସ୍ଥିତାଃ ।। ୧୩୯।।

କେଚିତ୍ତୃଣୌଷଧୀବୃକ୍ଷଫଲମୂଲପତଙ୍ଗକାଃ ।
କେଚିତ୍କ୍ରଦମ୍ବଜମ୍ବୀରସାଲତାଲତମାଲକାଃ ।। ୧୪୦।।

କେଚିନ୍ମହେନ୍ଦ୍ରମଲୟସହ୍ୟମନ୍ଦରମେରବଃ ।
କେଚିତ୍କ୍ଷାରୋଦଧିକ୍ଷୀରଘୃତେକ୍ଷୁଜଲରାଶୟଃ ।। ୧୪୧।।

କେଚିଦ୍ଦ୍ୱିଶାଲାଃ କକୁଭଃ କେଚିନ୍ନଦ୍ୟୋ ମହାରୟାଃ ।
ବିହାୟସ୍ୟୁଚ୍ଚକୈଃ କେଚିନ୍ନିପତନ୍ତ୍ୟପୂତନ୍ତି ଚ ।। ୧୪୨।।

କନ୍ଦୁକା ଇବ ହସ୍ତେନ ମୃତ୍ୟୁନାଽବିରତଂ ହତାଃ ।
ଭୁକ୍ତ୍ୱା ଜନ୍ମସହସ୍ରାଣି ଭୂୟଃ ସଂସାରସଂକଟେ ।। ୧୪୩।।

ପତନ୍ତି କେଚିଦବୁଧାଃ ସଂପ୍ରାପ୍ୟାପି ବିବେକତାମ୍ ।
ଦିକ୍କାଲାଦ୍ୟନବଚ୍ଛିନ୍ନମାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ସ୍ୱଶକ୍ତିତଃ ।। ୧୪୪।।

ଲୀଲୟୈବ ୟଦାଦତ୍ତେ ଦିକ୍କାଲକଲିତଂ ବପୁଃ ।
ତଦେବ ଜୀବପର୍ଯ୍ୟାୟବାସନାବେଶତଃ ପରମ୍ ।। ୧୪୫।।

ମନଃ ସଂପଦ୍ୟତେ ଲୋଲଂ କଲନାଽଽକଲନୋନ୍ମୁଖମ୍ ।
କଲୟନ୍ତ୍ରୀ ମନଃଶକ୍ତିରାଦୌ ଭାବୟତି କ୍ଷଣାତ୍ ।। ୧୪୬।।

Not For Commercial Use

ଆକାଶଭାବନାମଚ୍ଛାଂ ଶବ୍ଦବୀଜରସୋନ୍ମୁଖୀମ୍ ।
ତତସ୍ତଦ୍ଧନତାଂ ଯାତଂ ଘନସ୍କନ୍ଦକ୍ରମାନ୍ମନଃ ।। ୧୪୭।।

ଭାବୟତ୍ୟନିଲସ୍କନ୍ଦଂ ସ୍ପର୍ଶବୀଜରସୋନ୍ମୁଖମ୍ ।
ତାଭ୍ୟାମାକାଶବାତାଭ୍ୟାଂ ଦୃଢାଭ୍ୟାସବଶାତ୍ତତଃ ।। ୧୪୮।।

ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶସ୍ୱରୂପାଭ୍ୟାଂ ସଂଘର୍ଷାଜ୍ଜନ୍ୟତେଽନଲଃ ।
ରୂପତନ୍ମାତ୍ରସହିତଂ ତ୍ରିଭିସ୍ତୈଃ ସହ ସଂମିତମ୍ ।। ୧୪୯।।

ମନସ୍ତାଦୃଗ୍-ଗୁଣଗତଂ ରସତନ୍ମାତ୍ରବେଦନମ୍ ।
କ୍ଷଣାଚ୍ଚେତତ୍ୟପାଂ ଶୈତ୍ୟଂ ଜଲସଂବିତ୍ତତୋ ଭବେତ୍ ।। ୧୫୦।।

ତତସ୍ତାଦୃଗ୍-ଗୁଣଗତଂ ମନୋ ଭାବୟତି କ୍ଷଣାତ୍ ।
ଗନ୍ଧତନ୍ମାତ୍ରମେତସ୍ମାଦ୍-ଭୂମିସଂବିତ୍ତତୋ ଭବେତ୍ ।। ୧୫୧।।

ଅଥେତ୍ଥଂଭୂତତନ୍ମାତ୍ରବେଷ୍ଟିତଂ ତନୁତାଂ ଜହତ୍ ।
ବପୁର୍ବହ୍ନିକଣାକାରଂ ସ୍ଫୁରିତଂ ବ୍ୟୋମ୍ନି ପଶ୍ୟତି ।। ୧୫୨।।

ଅହଂକାରକଲାୟୁକ୍ତଂ ବୁଦ୍ଧିବୀଜସମନ୍ୱିତମ୍ ।
ତତ୍-ପୁର୍ୟଷ୍ଟକମିତ୍ୟୁକ୍ତଂ ଭୂତହୃତ୍ପଦ୍ମଷଟ୍ପଦମ୍ ।। ୧୫୩।।

ତସ୍ମିଂସ୍ତୁ ତୀବ୍ରସଂବେଗାଦ୍-ଭାବୟଦ୍-ଭାସୁରଂ ବପୁଃ ।
ସ୍ଥୂଲତାମେତି ପାକେନ ମନୋ ବିଲ୍ୱଫଲଂ ଯଥା ।। ୧୫୪।।

ମୂଷାସ୍ଥଦ୍ରୁତହେମାଭଂ ସ୍ଫୁରିତଂ ବିମଲାମ୍ବରେ ।
ସଂନିବେଶମଥାଦତ୍ତେ ତତ୍ତେଜଃ ସ୍ୱସ୍ୱଭାବତଃ ।। ୧୫୫।।

Not For Commercial Use

ଊର୍ଧ୍ୱଂ ଶିରଃପିଣ୍ଡମଯ୍ୟମଧଃ ପାଦମଯଂ ତଥା ।
ପାର୍ଶ୍ୱୟୋର୍ହସ୍ତସଂସ୍ଥାନଂ ମଧ୍ୟେ ଚୋଦରଧର୍ମିଣମ୍ ।। ୧୫୬।।

କାଲେନ ସ୍ଫୁଟତାମେତ୍ୟ ଭବତ୍ୟମଲବିଗ୍ରହମ୍ ।
ବୁଦ୍ଧିସତ୍ତ୍ୱବଲୋତ୍ସାହବିଜ୍ଞାନୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟସଂସ୍ଥିତଃ ।। ୧୫୭।।

ସ ଏବ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରହ୍ମା ସର୍ବଲୋକପିତାମହଃ ।
ଅବଲୋକ୍ୟ ବପୁର୍ବ୍ରହ୍ମା କାନ୍ତମାତ୍ମୀୟମୁତ୍ତମମ୍ ।। ୧୫୮।।

ଚିନ୍ତାମଭ୍ୟେତ୍ୟ ଭଗବାଂସ୍ତ୍ରିକାଲାମଲଦର୍ଶନଃ ।
ଏତସ୍ମିନ୍‌ପରମାକାଶେ ଚିନ୍ମାତ୍ରୈକାତ୍ମରୂପିଣୀ ।। ୧୫୯।।

ଅଦୃଷ୍ଟପାରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ପ୍ରଥମଂ କିଂ ଭବେଦିତି ।
ଇତି ଚିନ୍ତିତବାନ୍-ବ୍ରହ୍ମା ସଦ୍ୟୋଜାତାମଲାତ୍ମଦୃକ୍ ।। ୧୬୦।।

ଅପଶ୍ୟତ୍ସର୍ଗବୃନ୍ଦାନି ସମତୀତାନ୍ୟନେକଶଃ ।
ସ୍ମରତ୍ୟଥୋ ସ ସକଲାନ୍‌ସର୍ବଧର୍ମଗୁଣକ୍ରମାତ୍ ।। ୧୬୧।।

ଲୀଲୟା କଲ୍ପୟାମାସ ଚିତ୍ରାଃ ସଂକଲ୍ପତଃ ପ୍ରଜାଃ ।
ନାନାଜାରସମାରମ୍ଭୋ ଗନ୍ଧର୍ବନଗରଂ ଯଥା ।। ୧୬୨।।

ତାସାଂ ସ୍ୱର୍ଗାପବର୍ଗାର୍ଥଂ ଧର୍ମକାମାର୍ଥସିଦ୍ଧୟେ ।
ଅନନ୍ତାନି ବିଚିତ୍ରାଣି ଶାସ୍ତ୍ରାଣି ସମକଲ୍ପୟତ୍ ।। ୧୬୩।।

ବିରଞ୍ଚିରୂପାନ୍ମନସଃ କଲ୍ପିତତ୍ୱାଜ୍ଜଗତ୍‌ସ୍ଥିତେଃ ।
ତାବତ୍‌ସ୍ଥିତିରିୟଂ ପ୍ରୋକ୍ତା ତନ୍ନାଶେ ନାଶମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୧୬୪।।

Not For Commercial Use

ନ ଜାୟତେ ନ ମ୍ରିୟତେ କ୍ୱଚିଚ୍ଚିଂଚିଚ୍ଚଦାଚନ ।
ପରମାର୍ଥେନ ବିପ୍ରେନ୍ଦ୍ର ମିଥ୍ୟା ସର୍ବଂ ତୁ ଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୧୬୫।।

କୋଶମାଶାଭୁଜଙ୍ଗାନାଂ ସଂସାରାଡମ୍ବରଂ ତ୍ୟଜ ।
ଅସଦେତଦିତି ଜ୍ଞାତ୍ୱା ମାତୃଭାବଂ ନିବେଶୟ ।। ୧୬୬।।

ଗନ୍ଧର୍ବନଗରସ୍ୟାର୍ଥେ ଭୂଷିତେଽଭୂଷିତେ ତଥା ।
ଅବିଦ୍ୟାଂଶେ ସୁତାଦୌ ବା କଃ କ୍ରମଃ ସୁଖଦୁଃଖୟୋଃ ।। ୧୬୭।।

ଧନଦାରେଷୁ ବୃଦ୍ଧେଷୁ ଦୁଃଖଯୁକ୍ତଂ ନ ତୁଷ୍ଟତା ।
ବୃଦ୍ଧାୟାଂ ମୋହମାୟାୟାଂ କଃ ସମାଶ୍ୱାସବାନିହ ।। ୧୬୮।।

ୟୈରେବ ଜାୟତେ ରାଗୋ ମୂର୍ଖସ୍ୟାଧିକତାଂ ଗତୈଃ ।
ତୈରେବ ଭାଗୈଃ ପ୍ରାଜ୍ଞସ୍ୟ ବିରାଗ ଉପଜାୟତେ ।। ୧୬୯।।

ଅତୋ ନିଦାଘ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ ବ୍ୟବହାରେଷୁ ସଂସୃତେଃ ।
ନଷ୍ଟଂ ନଷ୍ଟମୁପେକ୍ଷସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତଂ ପ୍ରାପ୍ତମୁପାହର ।। ୧୭୦।।

ଅନାଗତାନାଂ ଭୋଗାନାମବାଞ୍ଛନମକୃତ୍ରିମମ୍ ।
ଆଗତାନାଂ ଚ ସଂଭୋଗ ଇତି ପଣ୍ଡିତଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୧୭୧।।

ଶୁଦ୍ଧଂ ସଦସତୋର୍ମଧ୍ୟଂ ପଦଂ ବୁଦ୍ଧ୍ୱାବଲମ୍ବ୍ୟ ଚ ।
ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରଂ ଦୃଶ୍ୟଂ ମା ଗୃହାଣ ବିମୁଞ୍ଚ ମା ।। ୧୭୨।।

ୟସ୍ୟ ଚେଚ୍ଛା ତଥାନିଚ୍ଛା ଜ୍ଞସ୍ୟ କର୍ମଣି ତିଷ୍ଠତଃ ।
ନ ତସ୍ୟ ଲିପ୍ୟତେ ପ୍ରଜ୍ଞା ପଦ୍ମପତ୍ରମିବାମ୍ଭୁଭିଃ ।। ୧୭୩।।

Not For Commercial Use

ଯଦି ତେ ନେନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥଶ୍ରୀଃ ସ୍ପନ୍ଦତେ ହୃଦି ବୈ ଦ୍ୱିଜ ।
ତଦା ବିଜ୍ଞାତବିଜ୍ଞେୟା ସମୁତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣୋ ଭବାର୍ଣ୍ଣବାତ୍ ।। ୧୭୪।।

ଉଚ୍ଚୈଃପଦାୟ ପରୟା ପ୍ରଜ୍ଞୟା ବାସନାଗଣାତ୍ ।
ପୁଷ୍ପାଦ୍ଗନ୍ଧମପୋହ୍ୟାରଂ ଚେତୋବୃତ୍ତିଂ ପୃଥକ୍କୁରୁ ।। ୧୭୫।।

ସଂସାରାମ୍ବୁନିଧାବସ୍ମିନ୍ବାସନାମ୍ବୁପରିପ୍ଲୁତେ ।
ଯେ ପ୍ରଜ୍ଞାନାବମାରୂଢାସ୍ତେ ତୀର୍ଣ୍ଣାଃ ପଣ୍ଡିତାଃ ପରେ ।। ୧୭୬।।

ନ ତ୍ୟଜନ୍ତି ନ ବାଞ୍ଛନ୍ତି ବ୍ୟବହାରଂ ଜଗଦ୍ଗତମ୍ ।
ସର୍ବମେବାନୁବର୍ତନ୍ତେ ପାରାବାରବିଦୋ ଜନାଃ ।। ୧୭୭।।

ଅନନ୍ତସ୍ୟାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱସ୍ୟ ସତ୍ତାସାମାନ୍ୟରୂପିଣଃ ।
ଚିତସ୍ତେତ୍ୟୋନ୍ମୁଖତ୍ୱଂ ଯତ୍ତତ୍ସଂକଲ୍ପାଙ୍କୁରଂ ବିଦୁଃ ।। ୧୭୮।।

ଲେଶତଃ ପ୍ରାପ୍ତସତ୍ତାକଃ ସ ଏବ ଘନତାଂ ଶନୈଃ ।
ଯାତି ଚିତ୍ତତ୍ୱମାପୂର୍ୟ ଦୃଢଂ ଜାଡ୍ୟାୟ ମେଘବତ୍ ।। ୧୭୯।।

ଭାବୟନ୍ତି ଚିତିସ୍ଥୈତ୍ୟଂ ବ୍ୟତିରିକ୍ତମିବାତ୍ମନଃ ।
ସଂକଲ୍ପତାମିବାୟାତି ବୀଜମଙ୍କୁରତାମିବ ।। ୧୮୦।।

ସଂକଲ୍ପନଂ ହି ସଂକଲ୍ପଃ ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ବର୍ଧତେ ସ୍ୱୟମେବାଶୁ ଦୁଃଖାୟ ନ ସୁଖାୟ ଯତ୍ ।। ୧୮୧।।

ମା ସଂକଲ୍ପୟ ସଂକଲ୍ପଂ ମା ଭାବଂ ଭାବୟ ସ୍ଥିତୌ ।
ସଂକଲ୍ପନାଶନେ ଯତ୍ତୋ ନ ଭୂୟୋଽନନୁଗଚ୍ଛତି ।। ୧୮୨।।

Not For Commercial Use

ଭାବନାଭାବମାତ୍ରେଣ ସଂକଲ୍ପଃ କ୍ଷୀୟତେ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସଂକଲ୍ପେନୈବ ସଂକଲ୍ପଂ ମନସୈବ ମନୋ ମୁନେ ।। ୧୮୩।।

ଛିତ୍ତ୍ୱା ସ୍ୱାତ୍ମନି ତିଷ୍ଠ ତ୍ୱଂ କିମେତାବତି ଦୁଷ୍କରମ୍ ।
ୟଥୈବେଦଂ ନଭଃ ଶୂନ୍ୟଂ ଜଗଚ୍ଛୂନ୍ୟଂ ତଥୈବ ହି ।। ୧୮୪।।

ତଣ୍ଡୁଲସ୍ୟ ୟଥା ଚର୍ମ ୟଥା ତାମ୍ରସ୍ୟ କାଲିମା ।
ନଶ୍ୟତି କ୍ରିୟୟା ବିପ୍ର ପୁରୁଷସ୍ୟ ତଥା ମଲମ୍ ।। ୧୮୫।।

ଜୀବସ୍ୟ ତଣ୍ଡୁଲସ୍ୟେବ ମଲଂ ସହଜମପ୍ୟଲମ୍ ।
ନଶ୍ୟତ୍ୟେବ ନ ସଂଦେହସ୍ତସ୍ମାଦୁଦ୍ୟୋଗବାନ୍ଭବେତ୍ ।। ୧୮୬।।

।। ଇତି ମହୋପନିଷତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଅନ୍ତରସ୍ଥାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଭାବଶ୍ରୀଂ ଭାବନାମୟୀମ୍ ।
ୟୋଽସି ସୋଽସି ଜଗତ୍ୟସ୍ମିଁଲ୍ଲୀଲୟା ବିହରାନଘ ।। ୧।।

ସର୍ବତ୍ରାହମକର୍ତେତି ଦୃଢଭାବନୟାନୟା ।
ପରମାମୃତନାମ୍ନୀ ସା ସମତୈବାବଶିଷ୍ୟତେ ।। ୨।।

ଖେଦୋଲ୍ଲାସବିଲାସେଷୁ ସ୍ୱାତ୍ମକର୍ତୃତୟୈକୟା ।
ସ୍ୱସଂକଲ୍ପେ କ୍ଷୟଂ ୟାତେ ସମତୈବାବଶିଷ୍ୟତେ ।। ୩।।

ସମତା ସର୍ବଭାବେଷୁ ୟାସୌ ସତ୍ୟପରା ସ୍ଥିତିଃ ।
ତସ୍ୟାମବସ୍ଥିତଂ ଚିତ୍ତଂ ନ ଭୂୟୋ ଜନ୍ମଭାଗ୍ଭବେତ୍ ।। ୪।।

ଅଥବା ସର୍ବକର୍ତୃତ୍ୱମକର୍ତୃତ୍ୱଂ ଚ ବୈ ମୁନେ ।
ସର୍ବଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ମନଃ ପୀତ୍ୱା ୟୋଽସି ସୋଽସି ସ୍ଥିରୋ ଭବ ।। ୫।।

ଶେଷସ୍ଥିରସମାଧାନୋ ୟେନ ତ୍ୟଜସି ତତ୍ତ୍ୟଜ ।
ଚିନ୍ମନଃକଲନାକାରଂ ପ୍ରକାଶତିମିରାଦିକମ୍ ।। ୬।।

ବାସନାଂ ବାସିତାରଂ ଚ ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦନପୂର୍ବକମ୍ ।
ସମୂଲମଖିଲଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବ୍ୟୋମସାମ୍ୟଃ ପ୍ରଶାନ୍ତଧୀଃ ।। ୭।।

ହୃଦୟାତ୍ପ୍ରମ୍ଭରିତ୍ୟଜ୍ୟ ସର୍ବବାସନପଙ୍କୟଃ ।
ୟସ୍ତିଷ୍ଠତି ଗତବ୍ୟଗ୍ରଃ ସ ମୁକ୍ତଃ ପରମେଶ୍ୱରଃ ।। ୮।।

ଦୃଷ୍ଟଂ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟମଖିଲଂ ଭ୍ରାନ୍ତଂ ଭ୍ରାନ୍ତ୍ୟା ଦିଶୋ ଦଶ ।
ୟୁକ୍ତ୍ୟା ବୈ ଚରତୋ ଽସ୍ୟ ସଂସାରୋ ଗୋଷ୍ପଦାକୃତିଃ ।। ୯।।

Not For Commercial Use

ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେ ଦେହେ ହ୍ୟଧ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ଚ ଦିକ୍ଷୁ ଚ ।
ଇତ ଆତ୍ମା ତତୋଽପ୍ୟାତ୍ମା ନାସ୍ତ୍ୟନାତ୍ମମୟଂ ଜଗତ୍ ।। ୧୦।।

ନ ତଦସ୍ତି ନ ୟତ୍ରାହଂ ନ ତଦସ୍ତି ନ ତନ୍ମୟମ୍ ।
କିମନ୍ୟଦଭିବାଞ୍ଛାମି ସର୍ବଂ ସଚ୍ଚିନ୍ମୟଂ ତତମ୍ ।। ୧୧।।

ସମସ୍ତଂ ଖଲ୍ୱିଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ସର୍ବମାତ୍ମେଦମାତତମ୍ ।
ଅହମନ୍ୟ ଇଦଂ ଚାନ୍ୟଦିତି ଭ୍ରାନ୍ତିଂ ତ୍ୟଜାନଘ ।। ୧୨।।

ତତେ ବ୍ରହ୍ମଘନେ ନିତ୍ୟେ ସଂଭବନ୍ତି ନ କଲ୍ପିତାଃ ।
ନ ଶୋକୋଽସ୍ତି ନ ମୋହୋଽସ୍ତି ନ ଜରାଽସ୍ତି ନ ଜନ୍ମ ବା ।। ୧୩।।

ୟଦସ୍ତୀହ ତଦେବାସ୍ତି ବିଜ୍ୱରୋ ଭବ ସର୍ବଦା ।
ୟଥାପ୍ରାପ୍ତାନୁଭବତଃ ସର୍ବତ୍ରାନଭିବାଞ୍ଛନାତ୍ ।। ୧୪।।

ତ୍ୟାଗାଦ୍ଦାନପରିତ୍ୟାଗୀ ବିଜ୍ୱରୋ ଭବ ସର୍ବଦା ।
ୟସ୍ୟେଦଂ ଜନ୍ମ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟଂ ତମାଶ୍ୱେବ ମହାମତେ ।। ୧୫।।

ବିଶନ୍ତି ବିଦ୍ୟା ବିମଲା ମୁକ୍ତା ବେଣୁମିବୋତ୍ତମମ୍ ।
ବିରକ୍ତମନସାଂ ସମ୍ୟକ୍ସ୍ୱପ୍ରସଙ୍ଗାଦୁଦାହୃତମ୍ ।। ୧୬।।

ଦ୍ରଷ୍ଟୁର୍ଦୃଶ୍ୟସମାୟୋଗାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟୟାନନ୍ଦନିଷ୍ଟୟଃ ।
ୟସ୍ତଂ ସ୍ୱମାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱୋତ୍ତ୍ୱଂ ନିଷ୍ପନ୍ଦଂ ସମୁପାସ୍ମହେ ।। ୧୭।।

ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦର୍ଶନଦୃଶ୍ୟାନି ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବାସନୟା ସହ ।
ଦର୍ଶନପ୍ରତ୍ୟୟାଭାସମାତ୍ମାନଂ ସମୁପାସ୍ମହେ ।। ୧୮।।

Not For Commercial Use

ଦ୍ୱୟୋର୍ମଧ୍ୟଗତଂ ନିତ୍ୟମସ୍ତି-ନାସ୍ତୀତିପକ୍ଷୟୋଃ ।
ପ୍ରକାଶନଂ ପ୍ରକାଶାନାମାତ୍ମାନଂ ସମୁପାସ୍ମହେ ।। ୧୯।।

ସଂତ୍ୟଜ୍ୟ ଦୃଢ୍ଭୁହେଶାନଂ ଦେବମନ୍ୟଂ ପ୍ରୟାନ୍ତି ଯେ ।
ତେ ରତ୍ନମଭିବାଞ୍ଛନ୍ତି ତ୍ୟକ୍ତହସ୍ତସ୍ଥକୌସ୍ତୁଭାଃ ।। ୨୦।।

ଉତ୍ଥିତାନୁତ୍ଥିତାନେତାନିନ୍ଦ୍ରିୟାରୀନ୍‌ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ହନ୍ୟାଦ୍ୱିବେକଦଣ୍ଡେନ ବଜ୍ରେଣେବ ହରିର୍ଗିରୀନ୍ ।। ୨୧।।

ସଂସାରରାତ୍ରିଦୁଃସ୍ୱପ୍ନେ ଶୂନ୍ୟେ ଦେହମୟେ ଭ୍ରମେ ।
ସର୍ବମେବାପବିତ୍ରଂ ତଦ୍ଦୃଷ୍ଟଂ ସଂସୃତିବିଭ୍ରମମ୍ ।। ୨୨।।

ଅଜ୍ଞାନୋପହତୋ ବାଲ୍ୟେ ଯୌବନେ ବନିତାହୃତଃ ।
ଶେଷେ କଲତ୍ରଚିନ୍ତାର୍ତଃ କିଂ କରୋତି ନରାଧମଃ ।। ୨୩।।

ସତୋଽସତ୍ତା ସ୍ଥିତା ମୂର୍ଧ୍ନି ରମ୍ୟାଣାଂ ମୂର୍ଧ୍ନ୍ୟରମ୍ୟତା ।
ସୁଖାନାଂ ମୂର୍ଧ୍ନି ଦୁଃଖାନି କିମେକଂ ସଂଶ୍ରୟାମ୍ୟହମ୍ ।। ୨୪।।

ଯେଷାଂ ନିମେଷଣୋନ୍ମେଷୌ ଜଗତଃ ପ୍ରଲୟୋଦୟୌ ।
ତାଦୃଶାଃ ପୁରୁଷା ୟାନ୍ତି ମାଦୃଶାଂ ଗଣନୈବ କା ।। ୨୫।।

ସଂସାର ଏବ ଦୁଃଖାନାଂ ସୀମାନ୍ତ ଇତି କଥ୍ୟତେ ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ପତିତେ ଦେହେ ସୁଖମାସାଦ୍ୟତେ କଥମ୍ ।। ୨୬।।

ପ୍ରବୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ପ୍ରବୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ଦୁଷ୍ଟଷ୍ଟୋରୋଽୟମାତ୍ମନଃ ।
ମନୋ ନାମ ନିହନ୍ତ୍ୟେନଂ ମନସାଽସ୍ମି ଚିରଂ ହୃତଃ ।। ୨୭।।

Not For Commercial Use

ମା ଖେଦଂ ଭଜ ହେୟେଷୁ ନୋପାଦେୟପରୋ ଭବ ।
ହେୟୋଦେୟଦୃଶୌ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଶେଷସ୍ଥଃ ସୁସ୍ଥିରୋ ଭବ ।। ୨୮।।

ନିରାଶତା ନିର୍ଭୟତା ନିତ୍ୟତା ସମତା କ୍ଷମତା ।
ନିରୀହତା ନିଷ୍ପ୍ରିୟତା ସୌମ୍ୟତା ନିର୍ବିକଳ୍ପତା ।। ୨୯।।

ଧୃତିର୍ମୈତ୍ରୀ ମନସ୍ତୁଷ୍ଟିର୍ମୃଦୁତା ମୃଦୁଭାଷିତା ।
ହେୟୋପାଦେୟନିର୍ମୁକ୍ତେ ଙ୍କେ ତିଷ୍ଠନ୍ତ୍ୟପବାସନମ୍ ।। ୩୦।।

ଗୃହୀତତୃଷ୍ଣାଶବରୀବାସନାଜାଲମାତତମ୍ ।
ସଂସାରବାରି ପ୍ରସୃତଂ ଚିନ୍ତାତନ୍ତୁଭିରାତତମ୍ ।। ୩୧।।

ଅନୟା ତୀକ୍ଷ୍ଣୟା ତାତ ଛିନ୍ଧି ବୁଦ୍ଧିଶଲାକୟା ।
ବାତ୍ୟୟେବାମ୍ବୁଦଂ ଜାଲଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ତିଷ୍ଠ ତତେ ପଦେ ।। ୩୨।।

ମନସୈବ ମନଶ୍ଛିତ୍ତ୍ୱା କୁଠାରେଣେବ ପାଦପମ୍ ।
ପଦଂ ପାବନମାସାଦ୍ୟ ସଦ୍ୟ ଏବ ସ୍ଥିରୋ ଭବ ।। ୩୩।।

ତିଷ୍ଠନ୍-ଗଚ୍ଛନ୍ସ୍ୱପଞ୍ଜାଗ୍ରନ୍ନିବସନ୍ନୁତ୍ପତନ୍ପତନ୍ ।
ଅସଦେବେଦମିତ୍ୟନ୍ତଂ ନିଶ୍ଚିତ୍ୟାସ୍ତାଂ ପରିତ୍ୟଜ ।। ୩୪।।

ଦୃଶ୍ୟମାଶ୍ରୟତେସୀଦଂ ଚେତ୍ତତ୍ତଚ୍ଛିତ୍ତୋଽସି ବନ୍ଧବାନ୍ ।
ଦୃଶ୍ୟଂ ସନ୍ତ୍ୟଜସୀଦଂ ଚେତ୍ତଦାଽଚିତ୍ତୋଽସି ମୋକ୍ଷବାନ୍ ।। ୩୫।।

ନାହଂ ନେଦମିତି ଧ୍ୟାୟଂସ୍ତିଷ୍ଠ ତ୍ୱମଚଲାଚଲଃ ।
ଆତ୍ମନୋ ଜଗତଶ୍ଚାନ୍ତର୍ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦୃଶ୍ୟଦଶାନ୍ତରେ ।। ୩୬।।

Not For Commercial Use

ଦର୍ଶନାଖ୍ୟଂ ସ୍ୱମାତ୍ମାନଂ ସର୍ବଦା ଭାବୟନ୍ଭବ ।
ସ୍ୱାଦ୍ୟସ୍ୱାଦକସଂତ୍ୟକ୍ତଂ ସ୍ୱାଦ୍ୟସ୍ୱାଦକମଧ୍ୟଗମ୍ ।। ୩୭।।

ସ୍ୱଦନଂ କେବଲଂ ଧ୍ୟାୟନ୍ପରମାତ୍ମମୟୋ ଭବ ।
ଅବଲମ୍ବ୍ୟ ନିରାଲମ୍ବଂ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିରୋ ଭବ ।। ୩୮।।

ରଜ୍ଜୁବଦ୍ଧା ବିମୁଚ୍ୟନ୍ତେ ତୃଷ୍ଣାବଦ୍ଧା ନ କେନଚିତ୍ ।
ତସ୍ମାନ୍ନିଦାଘ ତୃଷ୍ଣା ତ୍ୱଂ ତ୍ୟଜ ସଂକଲ୍ପବର୍ଜନାତ୍ ।। ୩୯।।

ଏତାମହଂଭାବମୟୀମପୁଣ୍ୟାଂ ଛିତ୍ତ୍ୱାଽନହଂଭାବଶଲାକୟୈବ ।
ସ୍ୱଭାବଜାଂ ଭବ୍ୟଭବାନ୍ତଭୂମୌ ଭବ ପ୍ରଶାନ୍ତାଖିଲଭୂତଭୀତିଃ ।। ୪୦।।

ଅହମେଷାଂ ପଦାର୍ଥାନାମେତେ ଚ ମମ ଜୀବିତମ୍ ।
ନାହମେଭିର୍ବିନା କିଂଚିନ୍ନ ମୟୈତେ ବିନା କିଲ ।। ୪୧।।

ଇତ୍ୟନ୍ତର୍ନିଶ୍ଚୟଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ମନସା ସହ ।
ନାହଂ ପଦାର୍ଥସ୍ୟ ନ ମେ ପଦାର୍ଥ ଇତି ଭାବିତେ ।। ୪୨।।

ଅନ୍ତଃଶୀତଲୟା ବୁଦ୍ଧ୍ୟା କୁର୍ବତୋ ଲୀଲୟା କ୍ରିୟାମ୍ ।
ୟୋ ନୂନଂ ବାସନାତ୍ୟାଗୋ ଧ୍ୟେୟୋ ବ୍ରହ୍ମନ୍ପ୍ରକୀର୍ତିତଃ ।। ୪୩।।

ସର୍ବଂ ସମତୟା ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ୟଃ କୃତ୍ୱା ବାସନାକ୍ଷୟମ୍ ।
ଜହାତି ନିର୍ମମୋ ଦେହଂ ନୟୋଽସୌ ବାସନାକ୍ଷୟଃ ।। ୪୪।।

ଅହଂକାରମୟୀଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବାସନାଂ ଲୀଲୟୈବ ୟଃ ।
ତିଷ୍ଠତି ଧ୍ୟେୟସଂତ୍ୟାଗୀ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୪୫।।

Not For Commercial Use

ନିର୍ମୂଲଂ କଲନାଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବାସନାଂ ୟଃ ଶମଂ ଗତଃ ।
ଙ୍କେୟଂ ତ୍ୟାଗମିମଂ ବିଦ୍ଧି ମୁକ୍ତଂ ତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋତ୍ତମମ୍ ।। ୪୬।।

ଦ୍ୱାବେତୌ ବ୍ରହ୍ମତାଂ ୟାତୌ ଦ୍ୱାବେତୌ ବିଗତଜ୍ୱରୌ ।
ଆପତସ୍ଥୁ ୟଥାକାଲଂ ସୁଖଦୁଃଖେଷ୍ୱନାରତୌ ।
ସଂନ୍ୟାସିଯୋଗିନୌ ଦାନ୍ତୌ ବିଦ୍ଧି ଶାନ୍ତୌ ମୁନୀଶ୍ୱର ।। ୪୭।।

ଈପ୍ସିତାନୀପ୍ସିତେ ନ ସ୍ତୋ ୟସ୍ୟାନ୍ତର୍ବର୍ତିଦୃଷ୍ଟିଷୁ ।
ସୁଷୁପ୍ତବଦ୍ୟଶ୍ଚରତି ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୪୮।।

ହର୍ଷାମର୍ଷଭୟକ୍ରୋଧକାମକାର୍ପଣ୍ୟଦୃଷ୍ଟିଭିଃ ।
ନ ହୃଷ୍ୟତି ଗ୍ଲାୟତି ୟଃ ପରାମର୍ଶବିବର୍ଜିତଃ ।। ୪୯।।

ବାହ୍ୟାର୍ଥବାସନୋଦ୍-ଭୂତା ତୃଷ୍ଣା ବଦ୍ଧେତି କଥ୍ୟତେ ।
ସର୍ବାର୍ଥବାସନୋନ୍ମୁକ୍ତା ତୃଷ୍ଣା ମୁକ୍ତେତି ଭଣ୍ୟତେ ।। ୫୦।।

ଇଦମସ୍ମୁ ମମେତ୍ୟନ୍ତମିଚ୍ଛାଂ ପ୍ରାର୍ଥନୟାନ୍ୱିତାମ୍ ।
ତାଂ ତୀକ୍ଷ୍ଣଶୃଙ୍ଖଲାଂ ବିଦ୍ଧି ଦୁଃଖଜନ୍ମଭୟପ୍ରଦାମ୍ ।। ୫୧।।

ତାମେତାଂ ସର୍ବଭାବେଷୁ ସସ୍ପୃସସ୍ଥୁ ଚ ସର୍ବଦା ।
ସଂତ୍ୟଜ୍ୟ ପରମୋଦାରଂ ପଦମେତି ମହାମନାଃ ।। ୫୨।।

ବନ୍ଧାସ୍ଥାମଥ ମୋକ୍ଷାସ୍ଥାଂ ସୁଖଦୁଃଖଦଶାମପି ।
ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସଦସଦାସ୍ଥାଂ ତ୍ୱଂ ତିଷ୍ଠାଽକ୍ଷୁବ୍ଧମହାବ୍ଧିବତ୍ ।। ୫୩।।

ଜାୟତେ ନିଶ୍ଚୟଃ ସାଧୋ ପୁରୁଷସ୍ୟ ଚତୁର୍ବିଧଃ ।। ୫୪।।

Not For Commercial Use

ଆ ପାଦମସ୍ତକମହଂ ମାତାପିତୃବିନିର୍ମିତଃ ।
ଇତ୍ୟେକୋ ନିଶ୍ଚୟୋ ବ୍ରହ୍ମନ୍-ବନ୍ଧାୟାସବିଲୋକନାତ୍ ।। ୫୫।।

ଅତୀତଃ ସର୍ବଭାବେଭ୍ୟୋ ବାଲାଗ୍ରାଦପ୍ୟହଂ ତନୁଃ ।
ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟୋ ମୋକ୍ଷାୟ ନିଶ୍ଚୟୋ ଜାୟତେ ସତାମ୍ ।। ୫୬।।

ଜଗଜ୍ଜାଲପଦାର୍ଥାତ୍ମା ସର୍ବ ଏବାହମକ୍ଷୟଃ ।
ତୃତୀୟୋ ନିଶ୍ଚୟଶ୍ଚୋକ୍ତୋ ମୋକ୍ଷାୟୈବ ଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମ ।। ୫୭।।

ଅହଂ ଜଗଦ୍ୱା ସକଲଂ ଶୂନ୍ୟଂ ବ୍ୟୋମ ସମଂ ସଦା ।
ଏବମେଷ ଚତୁର୍ଥୋଽପି ନିଶ୍ଚୟୋ ମୋକ୍ଷସିଦ୍ଧିଦଃ ।। ୫୮।।

ଏତେଷାଂ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରୋକ୍ତସ୍ତୃଷ୍ଣୟା ବନ୍ଧୟୋଗ୍ୟୟା ।
ଶୁଦ୍ଧତୃଷ୍ଣାସ୍ୱୟଃ ସ୍ୱଚ୍ଛା ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତା ବିଲାସିନଃ ।। ୫୯।।

ସର୍ବଂ ଚାପ୍ୟହମେବେତି ନିଶ୍ଚୟୋ ଯୋ ମହାମତେ ।
ତମାଦାୟ ବିଷାଦାୟ ନ ଭୂୟୋ ଜାୟତେ ମତିଃ ।। ୬୦।।

ଶୂନ୍ୟଂ ତତ୍-ପ୍ରକୃତିର୍ମାୟା ବ୍ରହ୍ମବିଜ୍ଞାନମିତ୍ୟପି ।
ଶିବଃ ପୁରୁଷ ଈଶାନୋ ନିତ୍ୟମାତ୍ମେତି କଥ୍ୟତେ ।। ୬୧।।

ଦ୍ୱୈତାଦ୍ୱୈତସମୁଦ୍-ଭୂତୈର୍ଜଗନ୍ନିର୍ମାଣଲୀଲୟା ।
ପରମାତ୍ମମୟୀ ଶକ୍ତିରଦ୍ୱୈତୈବ ବିଜୃମ୍ଭତେ ।। ୬୨।।

ସର୍ବାତୀତପଦାଲମ୍ବୀ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣୈକଚିନ୍ମୟଃ ।
ନୋଦ୍ୱେଗୀ ନ ଚ ତୁଷ୍ଟାତ୍ମା ସଂସାରେ ନାବସୀଦତି ।। ୬୩।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାପ୍ତକର୍ମକରୋ ନିତ୍ୟଂ ଶତ୍ରୁମିତ୍ରସମାନଦୃକ୍ ।
ଈହିତାନୀହିତୈର୍ମୁକ୍ତୋ ନ ଶୋଚତି ନ କାଙ୍କ୍ଷତି ।। ୬୪।।

ସର୍ବସ୍ୟାଭିମତଂ ବକ୍ତା ଚୋଦିତଃ ପେଶଲୋକ୍ତିମାନ୍ ।
ଆଶୟଞ୍ଚାଷ୍ଟ ଭୂତାନାଂ ସଂସାରେ ନାବସୀଦତି ।। ୬୫।।

ପୂର୍ବାଂ ଦୃଷ୍ଟିମବଷ୍ଟଭ୍ୟ ଧ୍ୟେୟତ୍ୟାଗବିଲାସିନୀମ୍ ।
ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତତୟା ସ୍ୱସ୍ଥୋ ଲୋକେ ବିହର ବିଜ୍ୱରଃ ।। ୬୬।।

ଅନ୍ତଃସଂତ୍ୟକ୍ତସର୍ବାଶୋ ବୀତରାଗୋ ବିବାସନଃ ।
ବହିଃସର୍ବସମାଚାରୋ ଲୋକେ ବିହର ବିଜ୍ୱରଃ ।। ୬୭।।

ବହିଃକୃତ୍ରିମସଂରମ୍ଭୋ ହୃଦି ସଂରମ୍ଭବର୍ଜିତଃ ।
କର୍ତା ବହିରକର୍ତାଽନ୍ତର୍ଲୋକେ ବିହର ଶୁଦ୍ଧଧୀଃ ।। ୬୮।।

ତ୍ୟକ୍ତାହଂକୃତିରାଶ୍ୱସ୍ତମତିରାକାଶଶୋଭନଃ ।
ଅଗୃହୀତକଲଙ୍କାଙ୍କୋ ଲୋକେ ବିହର ଶୁଦ୍ଧଧୀଃ ।। ୬୯।।

ଉଦାରଃ ପେଶଲାଚାରଃ ସର୍ବାଚାରାନୁବୃତ୍ତିମାନ୍ ।
ଅନ୍ତଃସଙ୍ଗପରିତ୍ୟାଗୀ ବହିଃସଂଭାରବାନିବ ।
ଅନ୍ତର୍ବୈରାଗ୍ୟମାଦାୟ ବହିରାଶୋନ୍ମୁଖେହିତଃ ।। ୭୦।।

ଅୟଂ ବନ୍ଧୁରୟଂ ନେତି ଗଣନା ଲଘୁଚେତସାମ୍ ।
ଉଦାରଚରିତାନାଂ ତୁ ବସୁଧୈବ କୁଟୁମ୍ବକମ୍ ।। ୭୧।।

ଭାବାଭାବବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଜରାମରଣବର୍ଜିତମ୍ ।
ପ୍ରଶାନ୍ତକଲନାରଭ୍ୟଂ ନୀରାଗଂ ପଦମାଶ୍ରୟ ।। ୭୨।।

Not For Commercial Use

ଏଷା ବ୍ରାହ୍ମୀ ସ୍ଥିତିଃ ସ୍ୱଚ୍ଛା ନିଷ୍କାମା ବିଗତାମୟା ।
ଆଦାୟ ବିହରନ୍ନେବଂ ସଂକଟେଷୁ ନ ମୁହ୍ୟତି ।। ୭୩।।

ବୈରାଗ୍ୟେଣାଥ ଶାସ୍ତ୍ରେଣ ମହତ୍ତ୍ୱାଦିଗୁଣୈରପି ।
ୟସ୍ରଂକଲ୍ପହରାର୍ଥଂ ତସ୍ମୟମେବୋନ୍ନୟେନ୍ମନଃ ।। ୭୪।।

ବୈରାଗ୍ୟାପୂର୍ଣ୍ଣତାମେତି ମନୋ ନାଶବଶାନୁଗମ୍ ।
ଆଶୟା ରକ୍ତତାମେତି ଶରଦୀବ ସରୋଽମଲମ୍ ।। ୭୫।।

ତମେବ ଭୁକ୍ତିବିରସଂ ବ୍ୟାପାରୌଘଂ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ଦିବସେ ଦିବସେ କୁର୍ବନ୍ପ୍ରାଜ୍ଞଃ କସ୍ମାନ୍ନ ଲଜ୍ଜତେ ।। ୭୬।।

ଚିଚ୍ଛୈତ୍ୟକଲିତୋ ବନ୍ଧସ୍ତନ୍ମୁକ୍ତୌ ମୁକ୍ତିରୁଚ୍ୟତେ ।
ଚିଦଚୈତ୍ୟା କିଲାତ୍ତେତି ସର୍ବସିଦ୍ଧାନ୍ତସଂଗ୍ରହଃ ।। ୭୭।।

ଏତନ୍ନିଶ୍ଚୟମାଦାୟ ବିଲୋକୟ ଧିୟେଦ୍ଧୟା ।
ସ୍ୱୟମେବାତ୍ମନାତ୍ମାନମାନନ୍ଦଂ ପଦମାପ୍ସ୍ୟସି ।। ୭୮।।

ଚିଦହଂ ଚିଦିମେ ଲୋକାଶ୍ଚିଦାଶାଶ୍ଚିଦିମାଃ ପ୍ରଜାଃ ।
ଦୃଶ୍ୟଦର୍ଶନନିର୍ମୁକ୍ତଃ କେବଲାମଲରୂପବାନ୍ ।। ୭୯।।

ନିତ୍ୟୋଦିତୋ ନିରାଭାସୋ ଦ୍ରଷ୍ଟା ସାକ୍ଷୀ ଚିଦାତ୍ମକଃ ।। ୮୦।।

ଚୈତ୍ୟନିର୍ମୁକ୍ତଚିଦ୍ରୂପଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଜ୍ୟୋତିଃସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ସଂଶାନ୍ତସର୍ବସଂବେଦ୍ୟଂ ସଂବିନ୍ମାତ୍ରମହଂ ମହତ୍ ।। ୮୧।।

ସଂଶାନ୍ତସର୍ବସଂକଲ୍ପଃ ପ୍ରଶାନ୍ତସକଲେଷଣଃ ।
ନିର୍ବିକଲ୍ପପଦଂ ଗତ୍ୱା ସ୍ୱସ୍ଥୋ ଭବ ମୁନୀଶ୍ୱର ।। ୮୨।। ଇତି ।

Not For Commercial Use

ୟ ଇମାଂ ମହୋପନିଷଦଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ନିତ୍ୟମଧୀତେ । ଅଶ୍ରୋତ୍ରିୟଃ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟୋ ଭବତି ।
ଅନୁପନୀତ ଉପନୀତୋ ଭବତି । ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି । ସ ବାୟୁପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ସୋମପୂତୋ ଭବତି । ସ ସତ୍ୟପୂତୋ ଭବତି । ସ ସର୍ବପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ସର୍ବୈର୍ଦେବୈର୍ଜ୍ଞାତୋ ଭବତି । ସ ସର୍ବେଷୁ ତୀର୍ଥେଷୁ ସ୍ନାତୋ ଭବତି ।
ସ ସର୍ବୈର୍ଦେବୈରନୁଧ୍ୟାତୋ ଭବତି । ସ ସର୍ବକ୍ରତୁଭିରିଷ୍ଟବାନ୍ଭବତି ।
ଗାୟତ୍ର୍ୟାଃ ଷଷ୍ଟିସହସ୍ରାଣି ଜପ୍ତାନି ଫଲାନି ଭବନ୍ତି ।
ଇତିହାସପୁରାଣାନାଂ ଶତସହସ୍ରାଣି ଜପ୍ତାନି ଫଲାନି ଭବନ୍ତି ।
ପ୍ରଣବାନାମୟୁତଂ ଜପ୍ତଂ ଭବତି । ଆ ଚକ୍ଷୁଷଃ ପଙ୍ଙ୍କ୍ତିଂ ପୁନାତି ।
ଆ ସପ୍ତମାନ୍ପୁରୁଷୟୁଗାନ୍ପୁନାତି । ଇତ୍ୟାହ ଭଗବାନ୍ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ।
ଜପ୍ୟେନାମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।

।। ଇତି ମହୋପନିଷତ୍ସୁ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ଅଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ମହୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ସାବିତ୍ରୀ ଉପନିଷଦ

(Savitryupanisat / Saavitrii Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ସାବିତ୍ର୍ୟୁପନିଷତ୍ / ସାବିତ୍ରୀ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ସାବିତ୍ର୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ସାବିତ୍ର୍ୟୁପନିଷଦ୍ୱେଦ୍ୟଚିତ୍ସାବିତ୍ରପଦୋଜ୍ଜ୍ୱଲମ୍ ।
ପ୍ରତିଯୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।। ୧।।

ସାବିତ୍ର୍ୟାତ୍ମା ପାଶୁପତଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମାବଧୂତକମ୍ ।
ତ୍ରିପୁରାତପନଂ ଦେବୀ ତ୍ରିପୁରା କଠଭାବନା ।। ୨।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେଽସ୍ତୁ ।
ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।

କଃ ସବିତା କା ସାବିତ୍ରୀ ଅଗ୍ନିରେବ ସବିତା ପୃଥିବୀ ସାବିତ୍ରୀ ସ
ୟତ୍ରାଗ୍ନିସ୍ତତ୍-ପୃଥିବୀ ୟତ୍ର ବୈ ପୃଥିବୀ ତତ୍ରାଗ୍ନିସ୍ତେ ଦ୍ୱେ ଯୋନୀ ତଦେକଂ ମିଥୁନମ୍ ।। ୧।।

କଃ ସବିତା କା ସବିତ୍ରୀ ବରୁଣ ଏବ ସବିତାଽଽପଃ ସାବିତ୍ରୀ ସ ୟତ୍ର
ବରୁଣସ୍ତଦାପୋ ୟତ୍ର ବା ଆପସ୍ତଦ୍ୱରୁଣସ୍ତେ ଦ୍ୱେ ଯୋନୀ ତଦେକଂ ମିଥୁନମ୍ ।। ୨।।

କଃ ସବିତା କା ସାବିତ୍ରୀ ବାୟୁରେବ ସବିତାକାଶଃ ସାବିତ୍ରୀ ସ ୟତ୍ର
ବାୟୁସ୍ତଦାକାଶୋ ୟତ୍ର ବା ଆକାଶସ୍ତଦ୍ୱାୟୁସ୍ତେ ଦ୍ୱେ ଯୋନୀ ତଦେକଂ ମିଥୁନମ୍ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

କଃ ସବିତା କା ସାବିତ୍ରୀ ୟଜ୍ଞ ଏବ ସବିତା ଛନ୍ଦାଂସି ସାବିତ୍ରୀ ସ ୟତ୍ର
ୟଜ୍ଞସ୍ତତ୍ର ଛନ୍ଦାଂସି ୟତ୍ର ବା ଛନ୍ଦାଂସି ସ ୟଜ୍ଞସ୍ତେ ଦ୍ୱେ ୟୋନୀ ତଦେକଂ ମିଥୁନମ୍ ।। ୪।।

କଃ ସବିତା କା ସାବିତ୍ରୀ ସ୍ତନୟିତ୍ନୁରେବ ସବିତା ବିଦ୍ୟୁତ୍ସାବିତ୍ରୀ ସ ୟତ୍ର
ସ୍ତନୟିତ୍ନୁସ୍ତଦ୍ୱିଦ୍ୟୁତ୍ ୟତ୍ର ବା ବିଦ୍ୟୁତ୍ତତ୍ର ସ୍ତନୟିତ୍ନୁସ୍ତେ ଦ୍ୱେ ୟୋନୀ ତଦେକଂ ମିଥୁନମ୍ ।। ୫।।

କଃ ସବିତା କା ସାବିତ୍ରୀ ଆଦିତ୍ୟ ଏବ ସବିତା ଦ୍ୟୌଃ ସାବିତ୍ରୀ ସ
ୟତ୍ରାଦିତ୍ୟସ୍ତଦ୍ଧର୍ୟୌର୍ୟତ୍ର ବା ଦ୍ୟୌସ୍ତଦାଦିତ୍ୟସ୍ତେ ଦ୍ୱେ ୟୋନୀ ତଦେକଂ ମିଥୁନମ୍ ।। ୬।।

କଃ ସବିତା କା ସାବିତ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର ଏବ ସବିତା ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ସାବିତ୍ରୀ ସ ୟତ୍ର
ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ତନ୍ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ୟତ୍ର ବା ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ସ ଚନ୍ଦ୍ରମାସ୍ତେ ଦ୍ୱେ ୟୋନୀ ତଦେକଂ ମିଥୁନମ୍ ।। ୭।।

କଃ ସବିତା କା ସାବିତ୍ରୀ ମନ ଏବ ସବିତା ବାକ୍ ସାବିତ୍ରୀ ସ ୟତ୍ର
ମନସ୍ତଦ୍ୱାକ୍ ୟତ୍ର ବା ବାକ୍ ତନ୍ମନସ୍ତେ ଦ୍ୱେ ୟୋନୀ ତଦେକଂ ମିଥୁନମ୍ ।। ୮।।

କଃ ସବିତା କା ସାବିତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଏବ ସବିତା ସ୍ତ୍ରୀ ସାବିତ୍ରୀ ସ ୟତ୍ର
ପୁରୁଷସ୍ତତ୍ସ୍ତ୍ରୀ ୟତ୍ର ବା ସ୍ତ୍ରୀ ସ ପୁରୁଷସ୍ତେ ଦ୍ୱେ ୟୋନୀ ତଦେକଂ ମିଥୁନମ୍ ।। ୯।।

ତସ୍ୟା ଏବ ପ୍ରଥମଃ ପାଦୋ ଭୂସ୍ତତ୍ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟମିତ୍ୟଗ୍ନିର୍ବୈ
ବରେଣ୍ୟମାପୋ ବରେଣ୍ୟଂ ଚନ୍ଦ୍ରମା ବରେଣ୍ୟମ୍ ।
ତସ୍ୟା ଏବ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପାଦୋ ଭର୍ଗମୟୋଽପି ଭୁବୋ ଭର୍ଗୋ ଦେବସ୍ୟ
ଧୀମହୀତ୍ୟଗ୍ନିର୍ବୈ ଭର୍ଗ ଆଦିତ୍ୟୋ ବୈ ଭର୍ଗଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମା ବୈ ଭର୍ଗଃ ।
ତସ୍ୟା ଏଷ ତୃତୀୟଃ ପାଦଃ ସ୍ୱର୍ଧୟୋ ୟୋ ନଃ ପ୍ରଚୋଦୟାଦିତି ।
ସ୍ତ୍ରୀ ଚୈବ ପୁରୁଷଶ୍ଚ ପ୍ରଜନୟତୋ ୟୋ ବା ଏତାଂ ସାବିତ୍ରୀମେବଂ
ବେଦ ସ ପୁନର୍ମୃତ୍ୟୁଂ ଜୟତି ବଲାତିବଲୟୋର୍ବିରାଟ୍ ପୁରୁଷ ଋଷିଃ ।

Not For Commercial Use

ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ଗାୟତ୍ରୀ ଦେବତା । ଅକାରୋକାରମକାରା ବୀଜାଦ୍ୟାଃ ।
କ୍ଷୁଧାଦିନିରସନେ ବିନିୟୋଗଃ । କ୍ଲାମିତ୍ୟାଦିଷଡଙ୍ଗନ୍ୟାସଃ । ଧ୍ୟାନମ୍ ।
ଅମୃତକରତଲାଦ୍ରୌ ସର୍ବସଂଜୀବନାଢ୍ୟାବଘହରଣସୁଦକ୍ଷୌ ବେଦସାରେ ମୟୂଖେ ।
ପ୍ରଣବମୟବିକାରୌ ଭାସ୍କରାକାରଦେହୌ ସତତମନୁଭବେଽହଂ ତୌ ବଲାତିବଲାଚ୍ଚୌ ।।

ଓଁ ହ୍ରୀଂ ବଲେ ମହାଦେବି ହ୍ରୀଂ ମହାବଲେ କ୍ଲୀଂ ଚତୁର୍ବିଧପୁରୁଷାର୍ଥସିଦ୍ଧିପ୍ରଦେ
ତତ୍ସବିତୁର୍ବରଦାତ୍ରିକେ ହ୍ରୀଂ ବରେଣ୍ୟଂ ଭର୍ଗୋ ଦେବସ୍ୟ ବରଦାତ୍ରିକେ ଅତିବଲେ
ସର୍ବଦୟାମୂର୍ତେ ବଲେ ସର୍ବକ୍ଷୁଦ୍-ଭ୍ରମୋପନାଶିନି ଧୀମହି ଧିୟୋ ୟୋ ନୋ ର୍ଜାତେ
ପ୍ରଚୁର୍ୟଃ ୟା ପ୍ରଚୋଦୟାଦାତ୍ରିକେ ପ୍ରଣବଶିରସ୍କାତ୍ରିକେ ହୁଂ ଫଟ୍ ସ୍ୱାହା ।
ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତି ସାବିତ୍ର୍ୟା ଏବ ସଲୋକତାଂ ଜୟତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୧।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେଽସ୍ତୁ ।
ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ସାବିତ୍ର୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ସର୍ବସାର ଉପନିଷଦ

(Sarvasaaropanisat / Sarvasaara Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ସର୍ବସାରୋପନିଷତ୍ / ସର୍ବସାର ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ସର୍ବସାରୋପନିଷତ୍ ।।

ସମସ୍ତବେଦାନ୍ତସାରସିଦ୍ଧାନ୍ତାର୍ଥକଲେବରମ୍ ।
ବିକଲେବରକୈବଲ୍ୟଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।
ସର୍ବସାରଂ ନିରାଲମ୍ବଂ ରହସ୍ୟଂ ବଜ୍ରସୂଚିକମ୍ ।
ତେଜୋନାଦଧ୍ୟାନବିଦ୍ୟାୟୋଗତତ୍ତ୍ୱାତ୍ମବୋଧକମ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ କଥଂ ବନ୍ଧଃ କଥଂ ମୋକ୍ଷଃ କାଽବିଦ୍ୟା କା ବିଦ୍ୟେତି ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନଂ ସୁଷୁପ୍ତଂ ତୁରୀୟଂ
ଚ କଥମ୍ , ଅନ୍ନମୟଃ ପ୍ରାଣମୟୋ ମନୋମୟୋ ବିଜ୍ଞାନମୟ ଆନନ୍ଦମୟଃ କଥଂ ,
କର୍ତା ଜୀବଃ କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞଃ ସାକ୍ଷୀ କୂଟସ୍ଥୋଽନ୍ତର୍ୟାମୀ କଥଂ
ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମା ପରାତ୍ମାତ୍ମ ମାୟା ଚେତି କଥମ୍ ।
ଆତ୍ମେଶ୍ୱରୋଽନାତ୍ମନୋ ଦେହାଦୀନାତ୍ମତ୍ୱେନାଭିମନ୍ୟତେ
ସୋଽଭିମାନ ଆତ୍ମନୋ ବନ୍ଧସ୍ତନ୍ନିବୃତ୍ତିର୍ମୋକ୍ଷସ୍ତଦଭିମାନଂ କାରୟତି
ଯା ସାଽବିଦ୍ୟା , ସୋଽଭିମାନୋ ଯସ୍ୟାଽଭିନିବର୍ତତେ ସା ବିଦ୍ୟା ।
ମନଆଦିଚତୁର୍ଦଶକରଣୈଃ ପୁଷ୍କଳୈରାଦିତ୍ୟାଦ୍ୟନୁଗୃହୀତୈଃ
ଶବ୍ଦାଦୀନ୍ବିଷୟାନ୍ସ୍ଥୂଲାନ୍ୟଦୋପଲଭତେ ତଦାତ୍ମନୋ ଜାଗରଣଂ ,
ତଦ୍ୱାସନାରହିତଶ୍ଚତୁର୍ଭିଃ କରଣୈଃ ଶବ୍ଦାଦ୍ୟଭାବେଽପି
ବାସନାମୟାଞ୍ଛବ୍ଦାଦୀନ୍ୟଦୋପଲଭତେ ତଦାତ୍ମନଃ ସ୍ୱପ୍ନମ୍ ।
ଚତୁର୍ଦଶକରଣୋପରମାଦ୍ୱିଶେଷବିଜ୍ଞାନାଭାବାଦ୍ୟଦା ତଦାତ୍ମନଃ ସୁଷୁପ୍ତମ୍ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

ଅବସ୍ଥାତ୍ରୟଭାବାଦ୍-ଭାବସାକ୍ଷୀ ସ୍ୱୟଂ ଭାବାଭାବରହିତଂ ନୈରନ୍ତର୍ଯଂ
ଚୈକ୍ୟଂ ୟଦା ତଦା ତତ୍ତୁରୀୟଂ ଚୈତନ୍ୟମିତ୍ୟୁଚ୍ୟତେଽନ୍ନକାର୍ଯାଣାଂ
ଷଣ୍ଣାଂ କୋଶାନାଂ ସମୂହୋଽନ୍ନମୟଃ କୋଶ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ପ୍ରାଣାଦିଚତୁର୍ଦଶବାୟୁଭେଦା ଅନ୍ନମୟେ କୋଶେ ୟଦା ବର୍ତନ୍ତେ
ତଦା ପ୍ରାଣମୟଃ କୋଶ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତ ଏତକ୍ଷୋଶଦ୍ୱୟସଂୟୁକ୍ତୋ
ମନଆଦିଚତୁର୍ଭିଃ କରଣୈରାତ୍ମା ଶବ୍ଦାଦିବିଷୟାନ୍ସଂକଲ୍ପାଦିଧର୍ମାନ୍ୟଦା
କରୋତି ତଦା ମନୋମୟଃ କୋଶ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ଏତକ୍ଷୋଶତ୍ରୟସଂୟୁକ୍ତସ୍ତଦ୍ଗତବିଶେଷାବିଶେଷଙ୍କୋ ୟଦାଽବଭାସତେ
ତଦା ବିଜ୍ଞାନମୟଃ କୋଶ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ଏତକ୍ଷୋଶଚତୁଷ୍ଟୟଂ ସ୍ୱକାରଣାଜ୍ଞାନେ ବଟକଣିକାୟାମିବ ଗୁପ୍ତବଟବୃକ୍ଷୋ
ୟଦା ବର୍ତତେ ତଦାନନ୍ଦମୟକୋଶ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ସୁଖଦୁଃଖବୁଦ୍ଧ୍ୟାଶ୍ରୟୋ ଦେହାନ୍ତଃ କର୍ତା ୟଦା ତଦେଷ୍ଟବିଷୟେ ବୁଦ୍ଧିଃ
ସୁଖବୁଦ୍ଧିରନିଷ୍ଟବିଷୟେ ବୁଦ୍ଧିର୍ଦୁଃଖବୁଦ୍ଧିଃ ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପରସଗନ୍ଧାଃ ସୁଖଦୁଃଖହେତବଃ ।
ପୁଣ୍ୟପାପକର୍ମାନୁସାରୀ ଭୂତ୍ୱା ପ୍ରାପ୍ତଶରୀରସଂଧିୟୋଗଭପ୍ରାପ୍ତଶରୀରସଂୟୋଗମିବ
କୁର୍ବାଣୋ ୟଦା ଦୃଶ୍ୟତେ ତଦୋପହିତତ୍ୱାଜ୍ଜୀବ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ମନଆଦିଶ୍ଚ ପ୍ରାଣାଦିଶ୍ଚ ସତ୍ତ୍ୱାଦିଶ୍ଚେଚ୍ଛାଦିଶ୍ଚ ପୁଣ୍ୟାଦିଶ୍ଚୈତେ ପଞ୍ଚବର୍ଗା
ଇତ୍ୟେତେଷାଂ ପଞ୍ଚବର୍ଗାଣାଂ ଧର୍ମୀ ଭୂତାତ୍ମଜ୍ଞାନାଦୃତେ ନ ବିନଶ୍ୟତି ।
ଆତ୍ମସଂନିଧୌ ନିତ୍ୟତ୍ୱେନ ପ୍ରତୀୟମାନ ଆତ୍ମୋପାଧିର୍ୟସ୍ତଲ୍ଲିଙ୍ଗଂ ଶରୀରଂ
ହୃଦ୍-ଗ୍ରନ୍ଥିରିତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ତତ୍ର ୟତ୍-ପ୍ରକାଶତେ ଚୈତନ୍ୟଂ ସ
କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

ଜ୍ଞାତୃଜ୍ଞାନଜ୍ଞେୟାନାମାବିର୍ଭାବତିରୋଭାବଜ୍ଞାତା ସ୍ୱୟମେବମାବିର୍ଭାବତିରୋଭାବହୀନଃ
ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିଃ ସ ସାକ୍ଷୀତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମାଦିପିପୀଲିକାପର୍ୟନ୍ତଂ
ସର୍ବପ୍ରାଣିବୁଦ୍ଧିଷ୍ୱବିଶିଷ୍ଟତୟୋପଲଭ୍ୟମାନଃ ସର୍ବପ୍ରାଣିବୁଦ୍ଧିଷ୍ଟୋ
ୟଦା ତଦା କୂଟସ୍ଥ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
କୂଟସ୍ଥାଦ୍ୟୁପହିତଭେଦାନାଂ ସ୍ୱରୂପଲାଭହେତୁର୍ଭୂତ୍ୱା
ମଣିଗଣସୂତ୍ରମିବ ସର୍ବକ୍ଷେତ୍ରେଷ୍ୱନୁସ୍ୟୂତତ୍ୱେନ ୟଦା ପ୍ରକାଶତ
ଆତ୍ମା ତଦାନ୍ତର୍ଯାମୀତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ସର୍ବାପାଧିବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ
ସୁବର୍ଣ୍ଣବଦ୍ୱିଜ୍ଞାନଘନଶ୍ଚିନ୍ମାତ୍ରସ୍ୱରୂପ ଆତ୍ମା ସ୍ୱତଶ୍ଚୌ
ୟଦାଽବଭାସତେ ତଦା ତ୍ୱଂପଦାର୍ଥଃ ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମେତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ସତ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନମନନ୍ତମାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ୟମବିନାଶି
ନାମଦେଶକାଲବସ୍ତୁନିମିତ୍ତେଷୁ ବିନଶ୍ୟସୁ ୟନ୍ନ ବିନଶ୍ୟତ୍ୟବିନାଶି
ତତ୍ସତ୍ୟମିତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ଜ୍ଞାନମିତ୍ୟୁପଲ୍ତିବିନାଶରହିତଂ ଚୈତନ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୩।।

ଅନନ୍ତଂ ନାମ ମୃଦ୍ୱିକାରେଷୁ ମୃଦିବ ସୁବର୍ଣ୍ଣବିକାରେଷୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣମିବ ତନ୍ତୁକାର୍ଯେଷୁ
ତନ୍ତୁରିବାବ୍ୟକ୍ତାଦିସୃଷ୍ଟିପ୍ରପଞ୍ଚେଷୁ ପୂର୍ବଂ ବ୍ୟାପକଂ ଚୈତନ୍ୟମନନ୍ତମିତ୍ୟୁଚ୍ୟତ
ଆନନ୍ଦୋ ନାମ ସୁଖଚୈତନ୍ୟସ୍ୱରୂପୋଽପରିମିତାନନ୍ଦସମୁଦ୍ରୋଽବଶିଷ୍ଟସୁଖରୂପଶ୍ଚାନନ୍ଦ
ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ଏତଦ୍ୱସ୍ତୁଚତୁଷ୍ଟୟଂ ୟସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣଂ ଦେଶକାଲବସ୍ତୁନିମିତ୍ତେଷ୍ୱବ୍ୟଭିଚାରି
ସ ତତ୍ପଦାର୍ଥଃ ପରମାତ୍ମା ପରଂ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ତ୍ୱଂପଦାର୍ଥାଦୌପାଧିକାତ୍ତତ୍ପଦାର୍ଥାଦୌପାଧିକାଦ୍ୱିଲକ୍ଷଣ ଆକାଶବତ୍ସର୍ବଗତଃ ସୂକ୍ଷ୍ମଃ କେବଲଃ
ସତ୍ତାମାତ୍ରୋଽସିପଦାର୍ଥଃ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିରାତ୍ମେତ୍ୟୁଚ୍ୟତେଽତତ୍ପଦାର୍ଥଶ୍ଚାତ୍ମେତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ଅନାଦିରନ୍ତର୍ବତ୍ନୀ ପ୍ରମାଣାପ୍ରମାଣସାଧାରଣା ନ ସତୀ ନାସତୀ ନ ସଦସତୀ
ସ୍ୱୟମବିକାରାଦ୍ୱିକାରହେତୌ ନିରୂପ୍ୟମାଣେଽସତୀ ।
ଅନିରୂପ୍ୟମାଣେ ସତୀ ଲକ୍ଷଣଶୂନ୍ୟା ସା ମାୟେତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ସର୍ବସାରୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଶୁକରହସ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Shukarahasyopanisat / ShukaRahasya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶୁକରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ଶୁକରହସ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଶୁକରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ ।।

ପ୍ରଜ୍ଞାନାଦିମହାବାକ୍ୟରହସ୍ୟାଦିକଲେବରମ୍ ।
ବିକଲେବରକୈବଲ୍ୟଂ ତ୍ରିପାଦ୍ରାମମହଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଅଥାତୋ ରହସ୍ୟୋପନିଷଦଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମୋ ଦେବର୍ଷୟୋ
ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ସଂପୂଜ୍ୟ ପ୍ରଣିପତ୍ୟ ପପ୍ରଚ୍ଛୁର୍ଭଗବନ୍ନସ୍ମାକଂ
ରହସ୍ୟୋପନିଷଦଂ ବ୍ରୂହୀତି । ସୋଽବ୍ରବୀତ୍ ।
ପୁରା ବ୍ୟାସୋ ମହାତେଜାଃ ସର୍ବବେଦତପୋନିଧିଃ ।
ପ୍ରଣିପତ୍ୟ ଶିବଂ ସାମ୍ବଂ କୃତାଞ୍ଜଲିରୁବାଚ ହ ।। ୧।।

। ଶ୍ରୀବେଦବ୍ୟାସ ଉବାଚ ।

ଦେବଦେବ ମହାପ୍ରାଜ୍ଞ ପାଶଚ୍ଛେଦଦୃଢବ୍ରତ ।
ଶୁକସ୍ୟ ମମ ପୁତ୍ରସ୍ୟ ବେଦସଂସ୍କାରକର୍ମଣି ।। ୨।।

ବ୍ରହ୍ମୋପଦେଶକାଲୋଽୟମିଦାନୀଂ ସମୁପସ୍ଥିତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମୋପଦେଶଃ କର୍ତବ୍ୟୋ ଭବତାଦ୍ୟ ଜଗଦ୍ଗୁରୋ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

। ଈଶ୍ୱର ଉବାଚ ।

ମୟୋପଦିଷ୍ଟେ କୈବଲ୍ୟେ ସାକ୍ଷାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣି ଶାଶ୍ୱତେ ।
ବିହାୟ ପୁତ୍ରୋ ନିର୍ବେଦାତ୍-ପ୍ରକାଶଂ ୟାସ୍ୟତି ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୪।।

। ଶ୍ରୀବେଦବ୍ୟାସ ଉବାଚ ।

ୟଥା ତଥା ବା ଭବତୁ ଦ୍ୟୁପନାୟନକର୍ମଣି ।
ଉପଦିଷ୍ଟେ ମମ ସୁତେ ବ୍ରହ୍ମଣି ତ୍ୱତ୍-ପ୍ରସାଦତଃ ।। ୫।।

ସର୍ବଜ୍ଞୋ ଭବତୁ କ୍ଷିପ୍ରଂ ମମ ପୁତ୍ରୋ ମହେଶ୍ୱର ।
ତବ ପ୍ରସାଦସଂପନ୍ନୋ ଲଭେନ୍ମୁକ୍ତିଂ ଚତୁର୍ବିଧାମ୍ ।। ୬।।

ତଚ୍ଛ୍ରୁତ୍ୱା ବ୍ୟାସବଚନଂ ସର୍ବଦେବର୍ଷିସଂସଦି ।
ଉପଦେଷ୍ଟୁଂ ସ୍ଥିତଃ ଶମ୍ଭୁଃ ସାମ୍ବୋ ଦିବ୍ୟାସନେ ମୁଦା ।। ୭।।

କୃତକୃତ୍ୟଃ ଶୁକସ୍ତତ୍ର ସମାଗତ୍ୟ ସୁଭକ୍ତିମାନ୍ ।
ତସ୍ମାତ୍ପ୍ରଣବଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା ପୁନରିତ୍ୟବ୍ରବୀଚ୍ଛିବମ୍ ।। ୮।।

। ଶ୍ରୀଶୁକ ଉବାଚ ।

ଦେବାଦିଦେବ ସର୍ବଜ୍ଞ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଲକ୍ଷଣ ।
ଉମାରମଣ ଭୂତେଶ ପ୍ରସୀଦ କରୁଣାନିଧେ ।। ୯।।

ଉପଦିଷ୍ଟଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରଣବାନ୍ତର୍ଗତଂ ପରମ୍ ।
ତତ୍ତ୍ୱମସ୍ୟାଦିବାକ୍ୟାନାଂ ପ୍ରଜ୍ଞାଦୀନାଂ ବିଶେଷତଃ ।। ୧୦।।

ଶ୍ରୋତୁମିଚ୍ଛାମି ତତ୍ତ୍ୱେନ ଷଡଙ୍ଗାନି ୟଥାକ୍ରମମ୍ ।
ବକ୍ତବ୍ୟାନି ରହସ୍ୟାନି କୃପୟାଦ୍ୟ ସଦାଶିବ ।। ୧୧।।

Not For Commercial Use

। ଶ୍ରୀସଦାଶିବ ଉବାଚ ।

ସାଧୁ ସାଧୁ ମହାପ୍ରାଜ୍ଞ ଶୁକ ଜ୍ଞାନନିଧେ ମୁନେ ।
ପ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟଂ ତୁ ତ୍ୱୟା ପୃଷ୍ଟଂ ରହସ୍ୟଂ ବେଦଗର୍ଭିତମ୍ ।। ୧୨।।

ରହସ୍ୟୋପନିଷନ୍ନାମ୍ନା ସଷଡଙ୍ଗମିହୋଚ୍ୟତେ ।
ୟସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣ ମୋକ୍ଷଃ ସାକ୍ଷାନ୍ନ ସଂଶୟଃ ।। ୧୩।।

ଅଙ୍ଗହୀନାନି ବାକ୍ୟାନି ଗୁରୁର୍ନୋପଦିଶେତ୍-ପୁନଃ ।
ସଷଡଙ୍ଗାନ୍ୟୁପଦିଶେନ୍ମହାବାକ୍ୟାନି କୃତ୍ସ୍ନଶଃ ।। ୧୪।।

ଚତୁର୍ଣ୍ଣାମପି ବେଦାନାଂ ୟଥୋପନିଷଦଃ ଶିରଃ ।
ଇୟଂ ରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ତଥୋପନିଷଦାଂ ଶିରଃ ।। ୧୫।।

ରହସ୍ୟୋପନିଷଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ଧ୍ୟାତଂ ୟେନ ବିପଶ୍ଚିତା ।
ତୀର୍ଥୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈଃ ଶ୍ରୁତୈର୍ଜପ୍ୟୈସ୍ତସ୍ୟ କିଂ ପୁଣ୍ୟହେତୁଭିଃ ।। ୧୬।।

ବାକ୍ୟାର୍ଥସ୍ୟ ବିଚାରେଣ ୟଦାପ୍ନୋତି ଶରଚ୍ଛତମ୍ ।
ଏକବାରଜପେନୈବ ଋଷ୍ୟାଦିଧ୍ୟାନତଶ୍ଚ ୟତ୍ ।। ୧୭।।

ଓଁ ଅସ୍ୟ ଶ୍ରୀମହାବାକ୍ୟମହାମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ହଂସଋଷିଃ ।
ଅବ୍ୟକ୍ତଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ପରମହଂସୋ ଦେବତା ।
ହଂ ବୀଜମ୍ । ସଃ ଶକ୍ତିଃ । ସୋଽହଂ କୀଲକମ୍ ।
ମମ ପରମହଂସପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ ମହାବାକ୍ୟଜପେ ବିନିୟୋଗଃ ।
ସତ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନମନନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦୋ ବ୍ରହ୍ମ ତର୍ଜନୀଭ୍ୟାଂ ସ୍ୱାହା ।
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦମୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ମଧ୍ୟମାଭ୍ୟାଂ ବଷଟ୍ ।
ୟୋ ବୈ ଭୂମା ଅନାମିକାଭ୍ୟାଂ ହୁମ୍ ।

Not For Commercial Use

ଯୋ ବୈ ଭୂମାଧିପତିଃ କନିଷ୍ଠିକାଭ୍ୟାଂ ବୌଷଟ୍ ।
ଏକମେବାଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରହ୍ମ କରତଲକରପୃଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ଫଟ୍ ।।

ସତ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନମନନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମ ହୃଦୟାୟ ନମଃ ।
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦୋ ବ୍ରହ୍ମ ଶିରସେ ସ୍ୱାହା ।
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦମୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ଶିଖାୟୈ ବଷଟ୍ ।
ଯୋ ବୈ ଭୂମା କବଚାୟ ହୁମ୍ ।
ଯୋ ବୈ ଭୂମାଧିପତିଃ ନେତ୍ରତ୍ରୟାୟ ବୌଷଟ୍ ।
ଏକମେବାଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ରାୟ ଫଟ୍ ।
ଭୂର୍ଭୁବଃସୁବରୋମିତି ଦିଗ୍ବନ୍ଧଃ ।

। ଧ୍ୟାନମ୍ ।

ନିତ୍ୟାନନ୍ଦଂ ପରମସୁଖଦଂ କେବଲଂ ଜ୍ଞାନମୂର୍ତିଂ
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱାତୀତଂ ଗଗନସଦୃଶଂ ତତ୍ତ୍ୱମସ୍ୟାଦିଲକ୍ଷ୍ୟମ୍ ।
ଏକଂ ନିତ୍ୟଂ ବିମଲମଚଲଂ ସର୍ବଧୀସାକ୍ଷିଭୂତଂ
ଭାବାତୀତଂ ତ୍ରିଗୁଣରହିତଂ ସଦ୍ଗୁରୁଂ ତଂ ନମାମି ।। ୧।।

ଅଥ ମହାବାକ୍ୟାନି ଚତ୍ୱାରି ।
ଯଥା ଓଁ ପ୍ରଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରହ୍ମ ।। ୧।।
ଓଁ ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ।। ୨।।
ଓଁ ତତ୍ତ୍ୱମସି ।। ୩।।
ଓଁ ଅୟମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ।। ୪।।

ତତ୍ତ୍ୱମସୀତ୍ୟଭେଦବାଚକମିଦଂ ଯେ ଜପନ୍ତି
ତେ ଶିବସାୟୁଜ୍ୟମୁକ୍ତିଭାଜୋ ଭବନ୍ତି ।।

Not For Commercial Use

ତତ୍ପୂରୁଷମହାମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ । ପରମହଂସ ଋଷିଃ ।
ଅବ୍ୟକ୍ତଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ପରମହଂସୋ ଦେବତା ।
ହଂ ବୀଜମ୍ । ସଃ ଶକ୍ତିଃ । ସୋଽହଂ କୀଲକମ୍ ।
ମମ ସାୟୁଜ୍ୟମୁକ୍ତ୍ୟର୍ଥେ ଜପେ ବିନିୟୋଗଃ ।
ତତ୍-ପୁରୁଷାୟ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ଈଶାନାୟ ତର୍ଜନୀଭ୍ୟାଂ ସ୍ୱାହା ।
ଅଘୋରାୟ ମଧ୍ୟମାଭ୍ୟାଂ ବଷଟ୍ ।
ସଦ୍ୟୋଜାତାୟ ଅନାମିକାଭ୍ୟାଂ ହୁମ୍ ।
ବାମଦେବାୟ କନିଷ୍ଠିକାଭ୍ୟାଂ ବୌଷଟ୍ ।
ତତ୍-ପୁରୁଷେଶାନାଘୋରସଦ୍ୟୋଜାତବାମଦେବେଭ୍ୟୋ ନମଃ କରତଲକରପୃଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ଫଟ୍ ।
ଏବଂ ହୃଦୟାଦିନ୍ୟାସଃ ।
ଭୂର୍ଭୁବଃସୁବରୋମିତି ଦିଗ୍ବନ୍ଧଃ ।।

। ଧ୍ୟାନମ୍ ।

ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟଂ ଜ୍ଞାନଗମ୍ୟାଦତୀତଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ବୁଦ୍ଧଂ ମୁକ୍ତମପ୍ୟବ୍ୟୟଂ ଚ ।
ସତ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପଂ ଧ୍ୟାୟେଦେବଂ ତନ୍ମହୋ ଭ୍ରାଜମାନମ୍ ।।

ତ୍ୱଂପଦମହାମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁରୃଷିଃ ।
ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ପରମାତ୍ମା ଦେବତା ।
ଐଂ ବୀଜମ୍ । କ୍ଲୀଂ ଶକ୍ତିଃ । ସୌଃ କୀଲକମ୍ ।
ମମ ମୁକ୍ତ୍ୟର୍ଥେ ଜପେ ବିନିୟୋଗଃ ।
ବାସୁଦେବାୟ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ସଂକର୍ଷଣାୟ ତର୍ଜନୀଭ୍ୟାଂ ସ୍ୱାହା ।
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନାୟ ମଧ୍ୟମାଭ୍ୟାଂ ବଷଟ୍ ।
ଅନିରୁଦ୍ଧାୟ ଅନାମିକାଭ୍ୟାଂ ହୁମ୍ ।

Not For Commercial Use

ବାସୁଦେବାୟ କନିଷ୍ଠିକାଭ୍ୟାଂ ବୌଷଟ୍ ।
ବାସୁଦେବସଂକର୍ଷଣପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନାନିରୁଦ୍ଧେଭ୍ୟଃ କରତଲକରପୃଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ଫଟ୍ ।
ଏବଂ ହୃଦୟାଦିନ୍ୟାସଃ ।
ଭୂର୍ଭୁବଃସୁବରୋମିତି ଦିଗ୍ବନ୍ଧଃ ।।

। ଧ୍ୟାନମ୍ ।

ଜୀବତ୍ୱଂ ସର୍ବଭୂତାନାଂ ସର୍ବତ୍ରାଖଣ୍ଡବିଗ୍ରହମ୍ ।
ଚିତ୍ତାହଂକାରୟନ୍ତ୍ରାରଂ ଜୀବାଖ୍ୟଂ ତ୍ୱଂପଦଂ ଭଜେ ।
ଅସିପଦମହାମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ମନ ଋଷିଃ ।
ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ଅର୍ଧନାରୀଶ୍ୱରୋ ଦେବତା ।
ଅବ୍ୟକ୍ତାଦିର୍ବୀଜମ୍ । ନୃସିଂହଃ ଶକ୍ତିଃ ।
ପରମାତ୍ମା କୀଲକମ୍ । ଜୀବବ୍ରହ୍ମୈକ୍ୟାର୍ଥେ ଜପେ ବିନିୟୋଗଃ ।
ପୃଥ୍ୱୀଦ୍ୟଣୁକାୟ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।
ଅବ୍ଦ୍ୟଣୁକାୟ ତର୍ଜନୀଭ୍ୟାଂ ସ୍ୱାହା ।
ତେଜୋଦ୍ୟଣୁକାୟ ମଧ୍ୟମାଭ୍ୟାଂ ବଷଟ୍ ।
ବାୟୁଦ୍ୟଣୁକାୟ ଅନାମିକାଭ୍ୟଂ ହୁମ୍ ।
ଆକାଶଦ୍ୟଣୁକାୟ କନିଷ୍ଠିକାଭ୍ୟାଂ ବୌଷଟ୍ ।
ପୃଥିବ୍ୟପ୍ତେଜୋବାୟ୍ୱାକାଶଦ୍ୟଣୁକେଭ୍ୟଃ କରତଲକରପୃଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ଫଟ୍ ।
ଭୂର୍ଭୁବଃସୁବରୋମିତି ଦିଗ୍ବନ୍ଧଃ ।।

। ଧ୍ୟାନମ୍ ।

ଜୀବୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ବାକ୍ୟାର୍ଥଂ ଯାବଦସ୍ତି ମନଃସ୍ଥିତିଃ ।
ଐକ୍ୟଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଲୟେ କୁର୍ବନ୍ଧ୍ୟାୟେଦସିପଦଂ ସଦା ।।
ଏବଂ ମହାବାକ୍ୟଷଡଙ୍ଗାନ୍ୟୁକ୍ତାନି ।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ରହସ୍ୟୋପନିଷଦ୍ବିଭାଗଶୋ ବାକ୍ୟାର୍ଥଶ୍ଲୋକାଃ ପ୍ରୋଚ୍ୟନ୍ତେ ।।

ୟେନେକ୍ଷତେ ଶୃଣୋତୀଦଂ ଜିଘ୍ରତି ବ୍ୟାକରୋତି ଚ ।
ସ୍ୱାଦ୍ୱସ୍ୱାଦୁ ବିଜାନାତି ତତ୍-ପ୍ରଜ୍ଞାନମୁଦୀରିତମ୍ ।। ୧।।

ଚତୁର୍ମୁଖେନ୍ଦ୍ରଦେବେଷୁ ମନୁଷ୍ୟାଶ୍ୱଗବାଦିଷୁ ।
ଚୈତନ୍ୟମେକଂ ବ୍ରହ୍ମାତଃ ପ୍ରଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରହ୍ମ ମଯ୍ୟପି ।। ୨।।

ପରିପୂର୍ଣ୍ଣଃ ପରାତ୍ମାସ୍ମିନ୍ଦେହେ ବିଦ୍ୟାଧିକାରିଣି ।
ବୁଦ୍ଧେଃ ସାକ୍ଷିତୟା ସ୍ଥିତ୍ୱା ସ୍ଫୁରନ୍ନହମିତୀର୍ଯ୍ୟତେ ।। ୩।।

ସ୍ୱତଃ ପୂର୍ଣ୍ଣଃ ପରାତ୍ମାତ୍ର ବ୍ରହ୍ମଶବ୍ଦେନ ବର୍ଣ୍ଣିତଃ ।
ଅସ୍ମୀତ୍ୟୈକ୍ୟପରାମର୍ଶସ୍ତେନ ବ୍ରହ୍ମ ଭବାମ୍ୟହମ୍ ।। ୪।।

ଏକମେବାଦ୍ୱିତୀୟଂ ସନ୍ନାମରୂପବିବର୍ଜିତମ୍ ।
ସୃଷ୍ଟେଃ ପୁରାଧୁନାପ୍ୟସ୍ୟ ତାଦୃଙ୍ଖଂ ତଦିତୀର୍ଯ୍ୟତେ ।। ୫।।

ଶ୍ରୋତୁର୍ଦେହେନ୍ଦ୍ରିୟାତୀତଂ ବସ୍ତ୍ୱତ୍ର ତ୍ୱଂପଦେରିତମ୍ ।
ଏକତା ଗ୍ରାହ୍ୟତେଽସୀତି ତଦୈକ୍ୟମନୁଭୂୟତାମ୍ ।। ୬।।

ସ୍ୱପ୍ରକାଶାପରୋକ୍ଷତ୍ୱମୟମିତ୍ୟୁକ୍ତିତୋ ମତମ୍ ।
ଅହଂକାରାଦିଦେହାନ୍ତଂ ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମେତି ଗୀୟତେ ।। ୭।।

ଦୃଶ୍ୟମାନସ୍ୟ ସର୍ବସ୍ୟ ଜଗତସ୍ତତ୍ତ୍ୱମୀର୍ଯ୍ୟତେ ।
ବ୍ରହ୍ମଶବ୍ଦେନ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱପ୍ରକାଶାତ୍ମରୂପକମ୍ ।। ୮।।

ଅନାତ୍ମଦୃଷ୍ଟେରବିବେକନିଦ୍ରାମହଂ ମମ ସ୍ୱପ୍ନଗତିଂ ଗତୋଽହମ୍ ।
ସ୍ୱରୂପସୂର୍ଯ୍ୟୋଽଭ୍ୟୁଦିତେ ସ୍ଫୁଟୋକ୍ତେର୍ଗୁରୋର୍ମହାବାକ୍ୟପଦୈଃ ପ୍ରବୁଦ୍ଧଃ ।। ୯।।

Not For Commercial Use

ବାଚ୍ୟଂ ଲକ୍ଷ୍ୟମିତି ଦ୍ୱିଧାର୍ଥସରଣୀବାଚ୍ୟସ୍ୟ ହି ତ୍ୱଂପଦେ
ବାଚ୍ୟଂ ଭୌତିକମିନ୍ଦ୍ରିୟାଦିରପି ଯଲ୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ତ୍ୱମର୍ଥଶ୍ଚ ସଃ ।
ବାଚ୍ୟଂ ତତ୍ପଦମୀଶତାକୃତମତିର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ତୁ ସଚ୍ଚିତ୍ସୁଖାନନ୍ଦବ୍ରହ୍ମ
ତଦର୍ଥ ଏଷ ଚ ତୟୋରୈକ୍ୟଂ ତ୍ୱସୀଦଂ ପଦମ୍ ।। ୧୦।।

ତ୍ୱମିତି ତଦିତି କାର୍ଯ୍ୟେ କାରଣେ ସତ୍ୟୁପାଧୌ ଦ୍ୱିତୟମିତରଥୈକଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପମ୍ ।
ଉଭୟବଚନହେତୁ ଦେଶକାଲୌ ଚ ହିତ୍ୱା ଜଗତି ଭବତି ସୋଽୟଂ ଦେବଦତ୍ତୋ ଯଥୈକଃ ।। ୧୧।।
କାର୍ଯ୍ୟୋପାଧିରୟଂ ଜୀବଃ କାରଣୋପାଧିରୀଶ୍ୱରଃ ।
କାର୍ଯ୍ୟକାରଣତାଂ ହିତ୍ୱା ପୂର୍ଣ୍ଣବୋଧୋଽବଶିଷ୍ୟତେ ।। ୧୨।।

ଶ୍ରବଣଂ ତୁ ଗୁରୋଃ ପୂର୍ବଂ ମନନଂ ତଦନନ୍ତରମ୍ ।
ନିଦିଧ୍ୟାସନମିତ୍ୟେତତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣବୋଧସ୍ୟ କାରଣମ୍ ।। ୧୩।।

ଅନ୍ୟବିଦ୍ୟାପରିଜ୍ଞାନମବଶ୍ୟଂ ନଶ୍ୱରଂ ଭବେତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାପରିଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରାପ୍ତିକରଂ ସ୍ଥିତମ୍ ।। ୧୪।।

ମହାବାକ୍ୟାନ୍ୟୁପଦିଶେତ୍ସଷଡଙ୍ଗାନି ଦେଶିକଃ ।
କେବଲଂ ନହି ବାକ୍ୟାନି ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବଚନଂ ଯଥା ।। ୧୫।।

। ଈଶ୍ୱର ଉବାଚ ।

ଏବମୁକ୍ତ୍ୱା ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ରହସ୍ୟୋପନିଷଚ୍ଛୁକ ।
ମୟା ପିତ୍ରାନୁନୀତେନ ବ୍ୟାସେନ ବ୍ରହ୍ମବାଦିନା ।। ୧୬।।

ତତୋ ବ୍ରହ୍ମୋପଦିଷ୍ଟଂ ବୈ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଃ ସଦା ଧ୍ୟାୟନ୍ନିତ୍ୟସ୍ଥଂ ବିହରିଷ୍ୟସି ।। ୧୭।।

ଯୋ ବେଦାଦୌ ସ୍ୱରଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ବେଦାନ୍ତେ ଚ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ।
ତସ୍ୟ ପ୍ରକୃତିଲୀନସ୍ୟ ଯଃ ପରଃ ସ ମହେଶ୍ୱରଃ ।। ୧୮।।

Not for Commercial Use

ଉପଦିଷ୍ଟଃ ଶିବେନେତି ଜଗଉନ୍ମୟତାଂ ଗତଃ ।
ଉତ୍ଥାୟ ପ୍ରଣିପତ୍ୟେଶଂ ତ୍ୟକ୍ତାଶେଷପରିଗ୍ରହଃ ।। ୧୯।।

ପରବ୍ରହ୍ମପଯ୍ୟୋରାଶୌ ପ୍ଲବନ୍ନିବ ୟୟୌ ତଦା ।
ପ୍ରବ୍ରଜନ୍ତଂ ତମାଲୋକ୍ୟ କୃଷ୍ଣଦ୍ୱୈପାୟନୋ ମୁନିଃ ।। ୨୦।।

ଅନୁବ୍ରଜନ୍ନାଜୁହାବ ପୁତ୍ରବିଶ୍ଲେଷକାତରଃ ।
ପ୍ରତିନେଦୁସ୍ତଦା ସର୍ବେ ଜଗତ୍ସ୍ଥାବରଜଙ୍ଗମାଃ ।। ୨୧।।

ତଚ୍ଛ୍ରୁତ୍ୱା ସକଲାକାରଂ ବ୍ୟାସଃ ସତ୍ୟବତୀସୁତଃ ।
ପୁତ୍ରେଣ ସହିତଃ ପ୍ରୀତ୍ୟା ପରାନନ୍ଦମୁପେୟିବାନ୍ ।। ୨୨।।

ୟୋ ରହସ୍ୟୋପନିଷଦମଧୀତେ ଗୁର୍ବନୁଗ୍ରହାତ୍ ।
ସର୍ବପାପବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସାକ୍ଷାତ୍କୈବଲ୍ୟମଶ୍ନୁତେ ସାକ୍ଷାତ୍କୈବଲ୍ୟମଶ୍ନୁତ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ୟଜୁର୍ବେଦୀୟଶୁକରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ସ୍କନ୍ଦ ଉପନିଷଦ

(Skandopanisat / Skanda Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ସ୍କନ୍ଦୋପନିଷତ୍ / ସ୍କନ୍ଦ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ସ୍କନ୍ଦୋପନିଷତ୍ ।।

ଯତ୍ରାସଂଭିନ୍ନତାଂ ଯାତି ସ୍ୱାତିରିକ୍ତଭିଦାତତିଃ ।
ସଂବିନ୍ମାତ୍ରଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ସ୍ମାତ୍ରଂ ବିଜୃମ୍ଭତେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଅଚ୍ୟୁତୋଽସ୍ମି ମହାଦେବ ତବ କାରୁଣ୍ୟଲେଶକଃ ।
ବିଜ୍ଞାନଘନ ଏବାସ୍ମି ଶିବୋଽସ୍ମି କିମତଃ ପରମ୍ ।। ୧।।

ନ ନିଜଂ ନିଜବଦ୍-ଭାତ୍ୟନ୍ତଃକରଣଜୃମ୍ଭଣାତ୍ ।
ଅନ୍ତଃକରଣନାଶେନ ସଂବିନ୍ମାତ୍ରସ୍ଥିତୋ ହରିଃ ।। ୨।।

ସଂବିନ୍ମାତ୍ରସ୍ଥିତଶ୍ଚାହମଜୋଽସ୍ମି କିମତଃ ପରମ୍ ।
ବ୍ୟତିରିକ୍ତଂ ଜଡଂ ସର୍ବଂ ସ୍ୱପ୍ନବଚ୍ଚ ବିନଶ୍ୟତି ।। ୩।।

ଚିଜ୍ଜଡାନାଂ ତୁ ଯୋ ଦ୍ରଷ୍ଟା ସୋଽଚ୍ୟୁତୋ ଜ୍ଞାନବିଗ୍ରହଃ ।
ସ ଏବ ହି ମହାଦେବଃ ସ ଏବ ହି ମହାହରିଃ ।। ୪।।

ସ ଏବ ଜ୍ୟୋତିଷାଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ସ ଏବ ପରମେଶ୍ୱରଃ ।
ସ ଏବ ହି ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାହଂ ନ ସଂଶୟଃ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ଜୀବଃ ଶିବଃ ଶିବୋ ଜୀବଃ ସ ଜୀବଃ କେବଲଃ ଶିବଃ ।
ତୁଷେଣ ବଦ୍ଧୋ ବ୍ରୀହିଃ ସ୍ୟାତ୍ତୁଷାଭାବେନ ତଣ୍ଡୁଲଃ ।। ୬।।

ଏବଂ ବଦ୍ଧସ୍ତଥା ଜୀବଃ କର୍ମନାଶେ ସଦାଶିବଃ ।
ପାଶବଦ୍ଧସ୍ତଥା ଜୀବଃ ପାଶମୁକ୍ତଃ ସଦାଶିବଃ ।। ୭।।

ଶିବାୟ ବିଷ୍ଣୁରୂପାୟ ଶିବରୂପାୟ ବିଷ୍ଣବେ ।
ଶିବସ୍ୟ ହୃଦୟଂ ବିଷ୍ଣୁଃବିଷ୍ଣୋଶ୍ଚ ହୃଦୟଂ ଶିବଃ ।। ୮।।

ଯଥା ଶିବମୟୋ ବିଷ୍ଣୁରେବଂ ବିଷ୍ଣୁମୟଃ ଶିବଃ ।
ଯଥାନ୍ତରଂ ନ ପଶ୍ୟାମି ତଥା ମେ ସ୍ୱସ୍ତିରାୟୁଷି ।। ୯।।

ଯଥାନ୍ତରଂ ନ ଭେଦାଃ ସ୍ୟୁଃ ଶିବକେଶବୟୋସ୍ତଥା ।
ଦେହୋ ଦେବାଲୟଃ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ସ ଜୀବଃ କେବଲଃ ଶିବଃ ।
ତ୍ୟଜେଦଜ୍ଞାନନିର୍ମାଲ୍ୟଂ ସୋଽହଂଭାବେନ ପୂଜୟେତ୍ ।। ୧୦।।

ଅଭେଦଦର୍ଶନଂ ଜ୍ଞାନଂ ଧ୍ୟାନଂ ନିର୍ବିଷୟଂ ମନଃ ।
ସ୍ନାନଂ ମନୋମଲତ୍ୟାଗଃ ଶୌଚମିନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହଃ ।। ୧୧।।

ବ୍ରହ୍ମାମୃତଂ ପିବେଦ୍-ଭୈକ୍ଷମାଚରେଦ୍ଦେହରକ୍ଷଣେ ।
ବସେଦେକାନ୍ତିକୋ ଭୂତ୍ୱା ଚୈକାନ୍ତେ ଦ୍ୱୈତବର୍ଜିତେ ।
ଇତ୍ୟେବମାଚରେଦ୍ଧୀମାନ୍ସ ଏବଂ ମୁକ୍ତିମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୧୨।।

ଶ୍ରୀପରମଧାମ୍ନେ ସ୍ୱସ୍ତି ଚିରାୟୁଷ୍ୟୋନ୍ନମ ଇତି ।
ବିରିଞ୍ଚିନାରାୟଣଶଂକରାତ୍ମକଂ ନୃସିଂହ ଦେବେଶ ତବ ପ୍ରସାଦତଃ ।
ଅଚିନ୍ତ୍ୟମବ୍ୟକ୍ତମନନ୍ତମବ୍ୟୟଂ ବେଦାତ୍ମକଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିଜଂ ବିଜାନତେ ।। ୧୩।।

Not For Commercial Use

ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂରୟଃ ।
ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ ।। ୧୪।।

ତଦ୍ବିପ୍ରାସୋ ବିପନ୍ୟବୋ ଜାଗୃବାଂସଃ ସମିନ୍ଧତେ ।
ବିଷ୍ଣୋର୍ୟତ୍ପରମଂ ପଦମିତ୍ୟେତନ୍ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମିତି
ବେଦାନୁଶାସନମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୧୫।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି କୃଷ୍ଣଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ସ୍କନ୍ଦୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଗର୍ଭ ଉପନିଷଦ

(Garbhopanisat / Garbha Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଗର୍ଭୋପନିଷତ୍ / ଗର୍ଭ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଗର୍ଭୋପନିଷତ୍ ।।

ୟଦ୍ଗର୍ଭୋପନିଷଦ୍ୱେଦ୍ୟଂ ଗର୍ଭସ୍ୟ ସ୍ୱାତ୍ମବୋଧକମ୍ ।
ଶରୀରାପତ୍ତ୍ୟବାପ୍ତିଦ୍ଧଂ ସ୍ୱମାତ୍ରଂ କଲୟେ ହରିମ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ପଞ୍ଚାତ୍ମକଂ ପଞ୍ଚସୁ ବର୍ତମାନଂ ଷଡାଶ୍ରୟଂ ଷଡ୍ଗୁଣଯୋଗୟୁକ୍ତମ୍ ।
ତପ୍ତପ୍ତଧାତୁ ତ୍ରିମଲଂ ଦ୍ୱିଯୋନି ଚତୁର୍ବିଧାହାରମୟଂ ଶରୀରଂ ।।
ଭବତି ପଞ୍ଚାତ୍ମକମିତି କସ୍ମାତ୍ , ପୃଥିବ୍ୟାପସ୍ତେଜୋବାୟୁରାକାଶମିତ୍ୟସ୍ମିନ୍ପଞ୍ଚାତ୍ମକେ ଶରୀରେ ।
କା ପୃଥିବୀ କା ଆପଃ କିଂ ତେଜଃ କୋ ବାୟୁଃ କିମାକାଶମ୍ ।
ତତ୍ର ୟତ୍କଠିନଂ ସା ପୃଥିବୀ ୟଦ୍ଦ୍ରବଂ ତା ଆପୋ ୟଦୁଷ୍ଣଂ ତତ୍ତେଜୋ
ୟତ୍ସଂଚରତି ସ ବାୟୁଃ ୟତ୍ସୁଷିରଂ ତଦାକାଶମିତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।।
ତତ୍ର ପୃଥିବୀ ନାମ ଧାରଣେ ଆପଃ ପିଣ୍ଡୀକରଣେ ତେଜଃ ପ୍ରକାଶନେ
ବାୟୁର୍ବ୍ୟୂହନେ ଆକାଶମବକାଶପ୍ରଦାନେ ।।
ପୃଥୁସ୍ଥୁ ଶ୍ରୋତ୍ରେ ଶବ୍ଦୋପଲବ୍ଧୌ ତ୍ୱକ୍ ସ୍ପର୍ଶେ ଚକ୍ଷୁଷୀ ରୂପେ ଜିହ୍ୱା ରସନେ ନାସିକାଽଽଘ୍ରାଣେ
ଉପସ୍ଥଶ୍ଚାନନ୍ଦନେଽପାନମୁତ୍ସର୍ଗେ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ବୁଦ୍ଧ୍ୟତି ମନସା ସଂକଲ୍ପୟତି ବାଚା ବଦତି ।।
ଷଡାଶ୍ରୟମିତି କସ୍ମାତ୍ , ମଧୁରାମ୍ଲଲବଣତିକ୍ତକଟୁକଷାୟରସାନ୍ୱିନ୍ଦତେ ।।
ଷଡ୍ଜର୍ଷଭଗାନ୍ଧାରମଧ୍ୟମପଞ୍ଚମଧୈବତନିଷାଦାଷ୍ଟେତି ।
ଇଷ୍ଟାନିଷ୍ଟା ଶବ୍ଦସଂଜ୍ଞାପ୍ରଣିଧାନାଦ୍ଦଶବିଧା ଭବନ୍ତି ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ଶୁକ୍ଲୋ ରକ୍ତଃ କୃଷ୍ଣୋ ଧୂମ୍ରଃ ପୀତଃ କପିଲଃ ପାଣ୍ଡୁର ଇତି ।।
ସପ୍ତଧାତୁକମିତି କସ୍ମାତ୍ , ୟଥା ଦେବଦତ୍ତସ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟାଦିବିଷୟା ଜାୟନ୍ତେ ।।
ପରସ୍ପରଂ ସୌମ୍ୟଗୁଣତ୍ୱାତ୍ଷଡ୍ବିଧୋ ରସୋ ରସାଚ୍ଛୋଣିତଂ ଶୋଣିତାନ୍ମାଂସଂ
ମାଂସାନ୍ମେଦୋ ମେଦସଃ ସ୍ନାବା ସ୍ନାବ୍ନୋଽସ୍ଥୀନ୍ୟସ୍ଥିଭ୍ୟୋ ମଜ୍ଜା ମଜ୍ଜ୍ଞଃ ଶୁକ୍ରଂ
ଶୁକ୍ରଶୋଣିତସଂୟୋଗାଦାବର୍ତତେ ଗର୍ଭୋ ହୃଦିବ୍ୟବସ୍ଥାନିତି ।
ହୃଦୟେଽନ୍ତରାଗ୍ନିଃ ଅଗ୍ନିସ୍ଥାନେ ପିତ୍ତଂ ପିତ୍ତସ୍ଥାନେ
ବାୟୁଃ ବାୟୁସ୍ଥାନେ ହୃଦୟଂ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାତ୍କ୍ରମାତ୍ ।। ୨।।

ଋତୁକାଲେ ସଂପ୍ରୟୋଗାଦେକରାତ୍ରୋଷିତଂ କଲିଲଂ ଭବତି ସପ୍ତରାତ୍ରୋଷିତଂ ବୁଦ୍ବୁଦଂ
ଭବତି ଅର୍ଧମାସାଭ୍ୟନ୍ତରେଣ ପିଣ୍ଡୋ ଭବତି ମାସାଭ୍ୟନ୍ତରେଣ କଠିନୋ ଭବତି ମାସଦ୍ୱୟେନ
ଶିରଃ ସଂପଦ୍ୟତେ ମାସତ୍ରୟେଣ ପାଦପ୍ରବେଶୋ ଭବତି ।।
ଅଥ ଚତୁର୍ଥେ ମାସେଽଙ୍ଗୁଲ୍ୟଜଠରକଟିପ୍ରଦେଶୋ ଭବତି ।।
ପଞ୍ଚମେ ମାସେ ପୃଷ୍ଠବଂଶୋ ଭବତି ।। ଷଷ୍ଠେ ମାସେ ମୁଖନାସିକାକ୍ଷିଶ୍ରୋତ୍ରାଣି ଭବନ୍ତି ।।
ସପ୍ତମେ ମାସେ ଜୀବେନ ସଂୟୁକ୍ତୋ ଭବତି ।। ଅଷ୍ଟମେ ମାସେ ସର୍ବସଂପୂର୍ଣ୍ଣୋ ଭବତି ।।
ପିତୂ ରେତୋଽତିରିକ୍ତାତ୍-ପୁରୁଷୋ ଭବତି ମାତୁଃ ରେତୋଽତିରିକ୍ତାତ୍ସ୍ତ୍ରିୟୋ
ଭବନ୍ତ୍ୟୁଭୟୋର୍ବୀଜତୁଲ୍ୟତ୍ୱାନ୍ନପୁଂସକୋ ଭବତି ।।
ବ୍ୟାକୁଲିତମନସୋଽନ୍ଧାଃ ଖଞ୍ଜାଃ କୁବ୍ଜା ବାମନା ଭବନ୍ତି ।।
ଅନ୍ୟୋନ୍ୟବାୟୁପରିପୀଡିତଶୁକ୍ରଦ୍ୱୈଧ୍ୟାଦ୍ଦ୍ୱିଧା ତନୁଃ ସ୍ୟାତ୍ତତୋ ୟୁଗ୍ମାଃ ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ।।
ପଞ୍ଚାତ୍ମକଃ ସମର୍ଥଃ ପଞ୍ଚାତ୍ମିକା ଚେତସା ବୁଦ୍ଧିର୍ଗନ୍ଧରସାଦିଜ୍ଞାନା
ଧ୍ୟାନାତ୍କ୍ଷରମକ୍ଷରଂ ମୋକ୍ଷଂ ଚିନ୍ତୟତୀତି ।
ତଦେକାକ୍ଷରଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱାଽଷ୍ଟୌ ପ୍ରକୃତୟଃ ଷୋଡଶ ବିକାରାଃ ଶରୀରେ ତସ୍ୟୈବ ଦେହିନାମ୍ ।।
ଅଥ ମାତ୍ରାଽଶିତପୀତ ନାଡୀସୂତ୍ରଗତେନ ପ୍ରାଣ ଆପ୍ୟାୟତେ ।।
ଅଥ ନବମେ ମାସି ସର୍ବଲକ୍ଷଣସଂପୂର୍ଣ୍ଣୋ ଭବତି ପୂର୍ବଜାତୀଃ ସ୍ମରତି
କୃତାକୃତଂ ଚ କର୍ମ ଭବତି ଶୁଭାଶୁଭଂ ଚ କର୍ମ ବିନ୍ଦତି ।। ୩।।

Not for Commercial Use

ନାନାୟୋନିସହସ୍ରାଣି ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଚୈବ ତତୋ ମୟା ।।
ଆହାରା ବିବିଧା ଭୁକ୍ତାଃ ପୀତାଶ୍ଚ ବିବିଧାଃ ସ୍ତନାଃ ।।
ଜାତସ୍ୟୈବ ମୃତସ୍ୟୈବ ଜନ୍ମ ଚୈବ ପୁନଃ ପୁନଃ ।।
ଅହୋ ଦୁଃଖୋଦଧୌ ମଗ୍ନୋ ନ ପଶ୍ୟାମି ପ୍ରତିକ୍ରିୟାମ୍ ।।
ୟନ୍ମୟା ପରିଜନସ୍ୟାର୍ଥେ କୃତଂ କର୍ମ ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ।।
ଏକାକୀ ତେନ ଦହ୍ୟାମି ଗତାସ୍ତେ ଫଲଭୋଗିନଃ ।।
ୟଦି ୟୋନ୍ୟାଂ ପ୍ରମୁଞ୍ଚାମି ସାଂଖ୍ୟଂ ୟୋଗଂ ସମାଶ୍ରୟେ ।।
ଅଶୁଭକ୍ଷୟକର୍ତାରଂ ଫଲମୁକ୍ତିପ୍ରଦାୟକମ୍ ।।
ୟଦି ୟୋନ୍ୟାଂ ପ୍ରମୁଞ୍ଚାମି ତଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ମହେଶ୍ୱରମ୍ ।।
ଅଶୁଭକ୍ଷୟକର୍ତାରଂ ଫଲମୁକ୍ତିପ୍ରଦାୟକମ୍ ।।
ୟଦି ୟୋନ୍ୟାଂ ପ୍ରମୁଞ୍ଚାମି ତଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ଭଗବନ୍ତଂ ନାରାୟଣଂ ଦେବମ୍ ।
ଅଶୁଭକ୍ଷୟକର୍ତାରଂ ଫଲମୁକ୍ତିପ୍ରଦାୟକମ୍ ।।
ୟଦି ୟୋନ୍ୟାଂ ପ୍ରମୁଞ୍ଚାମି ଧ୍ୟାୟେ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନମ୍ ।।
ଅଥ ଜନ୍ତୁଃ ସ୍ତ୍ରୀୟୋନିଶତଂ ୟୋନିଦ୍ୱାରି ସଂପ୍ରାପ୍ତୋ ୟନ୍ତ୍ରେଣାପୀଡ୍ୟମାନୋ
ମହତା ଦୁଃଖେନ ଜାତମାତ୍ରସ୍ତୁ ବୈଷ୍ଣବେନ ବାୟୁନା ସଂସ୍ପୃଶ୍ୟ ତଦା ନ ସ୍ମରତି
ଜନ୍ମମରଣଂ ନ ଚ କର୍ମ ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ।। ୪।।

ଶରୀରମିତି କସ୍ମାତ୍ , ସାକ୍ଷାଦଗ୍ନୟୋ ହ୍ୟତ୍ର ଶ୍ରିୟନ୍ତେ ଜ୍ଞାନାଗ୍ନିର୍ଦର୍ଶନାଗ୍ନିଃ କୋଷ୍ଠାଗ୍ନିରିତି ।।
ତତ୍ର କୋଷ୍ଠାଗ୍ନିର୍ନାମାଶିତପୀତଲେହ୍ୟଚୋଷ୍ୟଂ ପଚତୀତି ।।
ଦର୍ଶନାଗ୍ନୀ ରୂପାଦୀନାଂ ଦର୍ଶନଂ କରୋତି ।।
ଜ୍ଞାନାଗ୍ନିଃ ଶୁଭାଶୁଭଂ ଚ କର୍ମ ବିନ୍ଦତି ୟସ୍ତତ୍ର ।।
ତ୍ରୀଣି ସ୍ଥାନାନି ଭବନ୍ତି ହୃଦୟେ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିରୁଦରେ ଗାର୍ହପତ୍ୟଂ ମୁଖଦାହବନୀୟାତ୍ମା
ୟଜମାନୋ ବୁଦ୍ଧିଃ ପତ୍ନୀଂ ମନୋ ବ୍ରହ୍ମା ନିଧାୟ୍ୟ ଲୋଭାଦୟଃ ପଶବୋ ଧୃତିର୍ଦୀକ୍ଷା
ସଂତୋଷଶ୍ଚ ବୁଦ୍ଧୀନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ୟଜ୍ଞପାତ୍ରାଣି କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ହବୀଂଷି ଶିରଃ କପାଲଂ କେଶା
ଦର୍ଭା ମୁଖମନ୍ତର୍ବେଦିଃ , ଚତୁଷ୍କପାଲଂ ଶିରଃ ଷୋଡଶ ପାର୍ଶ୍ୱଦନ୍ତୋଷ୍ଠପଟଲାନି ସପ୍ତୋତ୍ତରଂ

Not for Commercial Use

ମର୍ମଶତଂ ସାଶୀତିକଂ ସଂଧିଶତଂ ସନବକଂ ସ୍ନାୟୁଶତଂ ସପ୍ତ ଶିରାଶତାନି ପଞ୍ଚ
ମଜ୍ଜାଶତାନି ଅସ୍ଥୀନି ଚ ହ ବୈ ତ୍ରୀଣି ଶତାନି ଷଷ୍ଟିଶ୍ଚାର୍ଧଚତସ୍ରୋ ରୋମାଣି କୋଟ୍ୟୋ
ହୃଦୟଂ ପଲାନ୍ୟଷ୍ଟୌ ଦ୍ୱାଦଶ ପଲାନି ଜିହ୍ୱା ପିତ୍ତପ୍ରସ୍ଥଂ କଫସ୍ୟାଢକଂ ଶୁକ୍ଲଂ କୁଡବଂ
ମେଦଃ ପ୍ରସ୍ଥୌ ଦ୍ୱାବନିୟତଂ ମୂତ୍ରପୁରୀଷମାହାରପରିମାଣାତ୍ ।
ପୈପ୍ପଲାଦଂ ମୋକ୍ଷଶାସ୍ତ୍ରଂ ପରିସମାପ୍ତଂ ପୈପ୍ପଲାଦଂ ମୋକ୍ଷଶାସ୍ତ୍ରଂ ପରିସମାପ୍ତମିତି ।। ୫।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଗର୍ଭୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଶାରୀରକ ଉପନିଷଦ

(Saarirakopanisat / Saariraka Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଶାରୀରକୋପନିଷତ୍ / ଶାରୀରକ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଶାରୀରକୋପନିଷତ୍ ।।

ତତ୍ତ୍ୱଗ୍ରାମୋପାୟସିଦ୍ଧଂ ପରତତ୍ତ୍ୱସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ଶରୀରୋପନିଷଦ୍ୱେଦ୍ୟଂ ଶ୍ରୀରାମବ୍ରହ୍ମ ମେ ଗତିଃ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଅଥାତଃ ପୃଥିବ୍ୟାଦିମହାଭୂତାନାଂ ସମବାୟଂ ଶରୀରମ୍ ।
ୟତ୍କଠିନଂ ସା ପୃଥିବୀ ୟଦ୍ଦ୍ରବଂ ତଦାପୋ ୟଦୁଷ୍ଣଂ ତତ୍ତେଜୋ
ୟତ୍ସଂଚରତି ସ ବାୟୁର୍ୟତ୍ସୁଷିରଂ ତଦାକାଶମ୍ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରାଦୀନି ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ।
ଶ୍ରୋତ୍ରମାକାଶେ ବାୟୌ ତ୍ୱଗଗ୍ନୌ ଚକ୍ଷୁରପ୍ସୁ ଜିହ୍ୱା ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଘ୍ରାଣମିତି ।
ଏବମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ୟଥାକ୍ରମେଣ ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପରସଗନ୍ଧାଶ୍ଚେତି
ବିଷୟାଃ ପୃଥିବ୍ୟାଦିମହାଭୂତେଷୁ କ୍ରମେଣୋତ୍ପନ୍ନାଃ ।
ବାକ୍ପାଣିପାଦପାୟୂପସ୍ଥାଖ୍ୟାନି କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ।
ତେଷାଂ କ୍ରମେଣ ବଚନାଦାନଗମନବିସର୍ଗାନନ୍ଦାଶ୍ଚେତେ
ବିଷୟାଃ ପୃଥିବ୍ୟାଦିମହାଭୂତେଷୁ କ୍ରମେଣୋତ୍ପନାଃ ।
ମନୋବୁଦ୍ଧିରହଂକାରଶ୍ଚିତ୍ତମିତ୍ୟନ୍ତଃକରଣଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।
ତେଷାଂ କ୍ରମେଣ ସଂକଲ୍ପବିକଲ୍ପାଧ୍ୟବସାୟାଭିମାନାବଧାରଣାସ୍ୱରୂପାଶ୍ଚେତେ ବିଷୟାଃ ।
ମନଃସ୍ଥାନଂ ଗଲାନ୍ତଂ ବୁଦ୍ଧେର୍ବଦନମହଂକାରସ୍ୟ ହୃଦୟଂ ଚିତ୍ତସ୍ୟ ନାଭିରିତି ।
ଅସ୍ଥିଚର୍ମନାଡୀରୋମମାଂସାନ୍ତେତି ପୃଥିବ୍ୟଂଶାଃ ।

Not For Commercial Use

ମୂତ୍ରଶ୍ଲେଷ୍ମରକ୍ତଶୁକ୍ରସ୍ୱେଦା ଅବଂଶାଃ ।
କ୍ଷୁତ୍ତୃଷ୍ଣାଲସ୍ୟମୋହମୈଥୁନାନ୍ୟଗ୍ନେଃ ।
ପ୍ରଚାରଣବିଲେଖନସ୍ଫୂଲାଦ୍ୟୁନ୍ମେଷନିମେଷାଦି ବାୟୋଃ ।
କାମକ୍ରୋଧଲୋଭମୋହଭୟାନ୍ୟାକାଶସ୍ୟ ।
ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପରସଗନ୍ଧାଃ ପୃଥିବୀଗୁଣାଃ ।
ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପରସାଷ୍ଟାପାଂ ଗୁଣାଃ ।
ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପାଣ୍ୟଗ୍ନିଗୁଣାଃ ।
ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶାବିତି ବାୟୁଗୁଣୌ ।
ଶବ୍ଦ ଏକ ଆକାଶସ୍ୟ ।
ସାତ୍ତ୍ୱିକରାଜସତାମସଲକ୍ଷଣାନି ତ୍ରୟୋ ଗୁଣାଃ ।।

ଅହିଂସା ସତ୍ୟମସ୍ତେୟବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାପରିଗ୍ରହାଃ ।
ଅକ୍ରୋଧୋ ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୁଷା ଶୌଚଂ ସଂତୋଷ ଆର୍ଜବମ୍ ।। ୧।।

ଅମାନିତ୍ୱମଦମ୍ଭିତ୍ୱମାସ୍ତିକତ୍ୱମହିଂସ୍ରତା ।
ଏତେ ସର୍ବେ ଗୁଣା ଜ୍ଞେୟାଃ ସାତ୍ତ୍ୱିକସ୍ୟ ବିଶେଷତଃ ।। ୨।।

ଅହଂ କର୍ତାଽସ୍ମ୍ୟହଂ ଭୋକ୍ତାଽସ୍ମ୍ୟହଂ ବକ୍ତାଽଭିମାନବାନ୍ ।
ଏତେ ଗୁଣା ରାଜସସ୍ୟ ପ୍ରୋଚ୍ୟନ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମବିତ୍ତମୈଃ ।। ୩।।

ନିଦ୍ରାଲସ୍ୟେ ମୋହରାଗୌ ମୈଥୁନଂ ଚୌର୍ଯ୍ୟମେବ ଚ ।
ଏତେ ଗୁଣାସ୍ତାମସସ୍ୟ ପ୍ରୋଚ୍ୟନ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମବାଦିଭିଃ ।। ୪।।

ଊର୍ଧ୍ୱେ ସାତ୍ତ୍ୱିକୋ ମଧ୍ୟେ ରଜସୋଽଧସ୍ତାମସ ଇତି ।
ସତ୍ୟଜ୍ଞାନଂ ସାତ୍ତ୍ୱିକମ୍ । ଧର୍ମଜ୍ଞାନଂ ରାଜସମ୍ । ତିମିରାନ୍ଧଂ ତାମସମିତି ।
ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିତୁରୀୟମିତି ଚତୁର୍ବିଧା ଅବସ୍ଥାଃ ।

Not For Commercial Use

ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟକର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟାନ୍ତଃକରଣଚତୁଷ୍ଟୟଂ ଚତୁର୍ଦଶକରଣଯୁକ୍ତଂ ଜାଗ୍ରତ୍ ।
ଅନ୍ତଃକରଣଚତୁଷ୍ଟୟୈରେବ ସଂଯୁକ୍ତଃ ସ୍ୱପ୍ନଃ ।
ଚିତ୍ତୈକକରଣା ସୁଷୁପ୍ତିଃ ।
କେବଲଜୀବଯୁକ୍ତମେବ ତୁରୀୟମିତି ।
ଉନ୍ମୀଲିତନିମୀଲିତମଧ୍ୟସ୍ଥଜୀବପରମାତ୍ମନୋର୍ମଧ୍ୟେ ଜୀବାତ୍ମା କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞ ଇତି ବିଜ୍ଞାୟତେ ।।

ବୁଦ୍ଧିକର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟପ୍ରାଣପଞ୍ଚକୈର୍ମନସା ଧିୟା ।
ଶରୀରଂ ସପ୍ତଦଶଭିଃ ସୁସୂକ୍ଷ୍ମଂ ଲିଙ୍ଗମୁଚ୍ୟତେ ।। ୫।।

ମନୋ ବୁଦ୍ଧିରହଂକାରଃ ଖାନିଲାଗ୍ନିଜଲାନି ଭୂଃ ।
ଏତାଃ ପ୍ରକୃତୟସ୍ତ୍ୱଷ୍ଟୌ ବିକାରାଃ ଷୋଡଶାପରେ ।। ୬।।

ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ତ୍ୱକ୍‌ଚକ୍ଷୁଷୀ ଜିହ୍ୱା ଘ୍ରାଣଂ ଚୈବ ତୁ ପଞ୍ଚମମ୍ ।
ପାୟୂପସ୍ଥୌ କରୌ ପାଦୌ ବାକ୍-ଚୈବ ଦଶମୀ ମତା ।। ୭।।

ଶବ୍ଦଃ ସ୍ପର୍ଶଶ୍ଚ ରୂପଂ ଚ ରସୋ ଗନ୍ଧସ୍ତଥୈବ ଚ ।
ତ୍ରୟୋବିଂଶତିରେତାନି ତତ୍ତ୍ୱାନି ପ୍ରକୃତାନି ତୁ ।। ୮।।

ଚତୁର୍ବିଂଶତିରବ୍ୟକ୍ତଂ ପ୍ରଧାନଂ ପୁରୁଷଃ ପରଃ ।। ୯।।
ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।। ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି କୃଷ୍ଣଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ଶାରୀରକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଏକାକ୍ଷର ଉପନିଷଦ

(Ekaaksharopanisat / Ekaakshara Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଏକାକ୍ଷରୋପନିଷତ୍ / ଏକାକ୍ଷର ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଏକାକ୍ଷରୋପନିଷତ୍ ।।

ଏକାକ୍ଷରପଦାରୂଢଂ ସର୍ବାତ୍ମକମଖଣ୍ଡିତମ୍ ।
ସର୍ବବର୍ଜିତଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ତ୍ରିପାନ୍ନାରାୟଣଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଏକାକ୍ଷରଂ ତ୍ୱକ୍ଷରେଽତ୍ରାସ୍ତି ସୋମେ ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଚେହ ଦୃଢୀ ସ ଏକଃ ।
ତ୍ୱଂ ବିଶ୍ୱଭୂର୍ଭୂତପତିଃ ପୁରାଣଃ ପର୍ଜନ୍ୟ ଏକୋ ଭୁବନସ୍ୟ ଗୋପ୍ତା ।। ୧।।

ବିଶ୍ୱେ ନିମଗ୍ନପଦବୀଃ କବୀନାଂ ତ୍ୱଂ ଜାତବେଦୋ ଭୁବନସ୍ୟ ନାଥଃ ।
ଅଜାତମଗ୍ରେ ସ ହିରଣ୍ୟରେତା ଯଜ୍ଞସ୍ତ୍ୱମେବୈକବିଭୁଃ ପୁରାଣଃ ।। ୨।।

ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରସୂତିର୍ଭୁବନସ୍ୟ ଯୋନିର୍ବ୍ୟାପ୍ତଂ ତ୍ୱୟା ଏକପଦେନ ବିଶ୍ୱମ୍ ।
ତ୍ୱଂ ବିଶ୍ୱଭୂର୍ଯୋନିପରାଃ ସ୍ୱଗର୍ଭେ କୁମାର ଏକୋ ବିଶିଖଃ ସୁଧନ୍ୱା ।। ୩।।

ବିତତ୍ୟ ବାଣଂ ତରୁଣାର୍କବର୍ଣ୍ଣଂ ବ୍ୟୋମାନ୍ତରେ ଭାସି ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ।
ଭାସା ତ୍ୱୟା ବ୍ୟୋମ୍ନି କୃତଃ ସୁତାର୍କ୍ଷ୍ୟସ୍ତ୍ୱଂ ବୈ କୁମାରସ୍ତ୍ୱମରିଷ୍ଟନେମିଃ ।। ୪।।

ତ୍ୱଂ ବଜ୍ରଭୃଦ୍-ଭୂତପତିସ୍ତ୍ୱମେବ କାମଃ ପ୍ରଜାନାଂ ନିହିତୋଽସି ସୋମେ ।
ସ୍ୱାହା ସ୍ୱଧା ୟଚ୍ଚ ବଷଟ୍ କରୋତି ରୁଦ୍ରଃ ପଶୂନାଂ ଗୁହୟା ନିମଗ୍ନଃ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ଧାତା ବିଧାତା ପବନଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣୋ ବିଷ୍ଣୁର୍ବରାହୋ ରଜନୀ ରହଶ୍ଚ ।
ଭୂତଂ ଭବିଷ୍ୟତ୍-ପ୍ରଭବଃ କ୍ରିୟାଶ୍ଚ କାଲଃ କ୍ରମସ୍ତ୍ୱଂ ପରମାକ୍ଷରଂ ଚ ।। ୬।।

ଋଚୋ ୟଜୂଂଶି ପ୍ରସବନ୍ତି ବକ୍ତ୍ରାତ୍ସାମାନି ସମ୍ରାଡ୍ୱସୁରନ୍ତରିକ୍ଷମ୍ ।
ତ୍ୱଂ ୟଜ୍ଞନେତା ହୁତଭୁଗ୍ୱିଭୁଶ୍ଚ ରୁଦ୍ରାସ୍ତଥା ଦୈତ୍ୟଗଣା ବସୁଶ୍ଚ ।। ୭।।

ସ ଏଷ ଦେବୋଽମ୍ବରଗଶ୍ଚ ଚକ୍ରେ ଅନ୍ୟୋଽଭ୍ୟଧିଷ୍ଠେତ ତମୋ ନିରୁନ୍ଧ୍ୟଃ ।
ହିରଣ୍ମୟଂ ୟସ୍ୟ ବିଭାତି ସର୍ବଂ ବ୍ୟୋମାନ୍ତରେ ରଶ୍ମିମିବାଂଶୁନାଭିଃ ।। ୮।।

ସ ସର୍ବବେତ୍ତା ଭୁବନସ୍ୟ ଗୋପ୍ତା ତାଭିଃ ପ୍ରଜାନାଂ ନିହିତା ଜନାନାମ୍ ।
ପ୍ରୋତା ତ୍ୱମୋତା ବିଚିତିଃ କ୍ରମାଣାଂ ପ୍ରଜାପତିଶ୍ଛନ୍ଦମୟୋ ବିଗର୍ଭଃ ।। ୯।।

ସାମୈଷ୍ଟିଦନ୍ତୋ ବିରଜଶ୍ଚ ବାହୂ ହିରଣ୍ମୟଂ ବେଦବିଦାଂ ବରିଷ୍ଠମ୍ ।
ୟମଧ୍ୱରେ ବ୍ରହ୍ମବିଦଃ ସ୍ତୁବନ୍ତି ସାମୈର୍ୟଜୁର୍ଭିଃ କ୍ରତୁଭିସ୍ତ୍ୱମେବ ।। ୧୦।।

ତ୍ୱଂ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁମାଂସ୍ତ୍ୱଂ ଚ କୁମାର ଏକସ୍ତ୍ୱଂ ବୈ କୁମାରୀ ହ୍ୟଥ ଭୂସ୍ତ୍ୱମେବ ।
ତ୍ୱମେବ ଧାତା ବରୁଣଶ୍ଚ ରାଜା ତ୍ୱଂ ବସ୍ରୋଽଗ୍ନ୍ୟର୍ୟମ ଏବ ସର୍ବମ୍ ।। ୧୧।।

ମିତ୍ରଃ ସୁପର୍ଣ୍ଣଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବରୁଣୋ ରୁଦ୍ରସ୍ତ୍ୱଷ୍ଟା ବିଷ୍ଣୁଃ ସବିତା ଗୋପତିସ୍ତ୍ୱମ୍ ।
ତ୍ୱଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ଭୂତାନି ତୁ ତ୍ରାସି ଦୈତ୍ୟାଂସ୍ତ୍ୱୟାଽଽବୃତଂ ଜଗଦୁଦ୍-ଭବଗର୍ଭଃ ।। ୧୨।।

ତ୍ୱଂ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତ୍ୱଂ ହି ସ୍ୱୟଂଭୂରଥ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖଃ ।
ୟ ଏବଂ ନିତ୍ୟଂ ବେଦୟତେ ଗୁହାଶୟଂ ପ୍ରଭୁଂ ପୁରାଣଂ ସର୍ବଭୂତଂ ହିରଣ୍ମୟମ୍ ।। ୧୩।।

ହିରଣ୍ମୟଂ ବୁଦ୍ଧିମତାଂ ପରାଂ ଗତିଂ ସ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍-ବୁଦ୍ଧିମତୀତ୍ୟ ତିଷ୍ଠତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

Not For Commercial Use

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଏକାକ୍ଷରୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଅକ୍ଷି ଉପନିଷଦ

(Akshyupanisat / Akshi Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଅକ୍ଷ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ଅକ୍ଷି ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଅକ୍ଷ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ୟସ୍ପ୍ତଭୂମିକାବିଦ୍ୟାବେଦ୍ୟାନନ୍ଦକଲେବରମ୍ ।
ବିକଲେବରକୈବଲ୍ୟଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।। ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ହ ସାଂକୃତିର୍ଭଗବାନାଦିତ୍ୟଲୋକଂ ଜଗାମ ।
ତମାଦିତ୍ୟଂ ନତ୍ୱା ଚାକ୍ଷୁଷ୍ମତୀବିଦ୍ୟୟା ତମସ୍ତୁବତ୍ ।
ଓଁ ନମୋ ଭଗବତେ ଶ୍ରୀସୂର୍ଯ୍ୟାୟାକ୍ଷିତେଜସେ ନମଃ ।
ଓଁ ଖେଚରାୟ ନମଃ । ଓଁ ମହାସେନାୟ ନମଃ । ଓଁ ତମସେ ନମଃ ।
ଓଁ ରଜସେ ନମଃ । ଓଁ ସତ୍ତ୍ୱାୟ ନମଃ । ଓଁ ଅସତୋ ମା ସତ୍ ଗମୟ ।
ତମସୋ ମା ଜ୍ୟୋତିର୍ଗମୟ । ମୃତ୍ୟୋର୍ମାଽମୃତଂ ଗମୟ । ହଂସୋ ଭଗବାଞ୍ଛୁଚିରୂପଃ ପ୍ରତିରୂପଃ ।
ବିଶ୍ୱରୂପଂ ଘୃଣିନଂ ଜାତବେଦସଂ ହିରଣ୍ମୟଂ ଜ୍ୟୋତୀରୂପଂ ତପନ୍ତମ୍ ।
ସହସ୍ରରଶ୍ମିଃ ଶତଧା ବର୍ତମାନଃ ପୁରୁଷଃ ପ୍ରଜାନାମୁଦୟତ୍ୟେଷ ସୂର୍ୟଃ ।
ଓଁ ନମୋ ଭଗବତେ ଶ୍ରୀସୂର୍ଯ୍ୟାୟାଦିତ୍ୟାୟାକ୍ଷିତେଜସେଽହୋଽବାହିନି ବାହିନି ସ୍ୱାହେତି ।
ଏବଂ ଚାକ୍ଷୁଷ୍ମତୀବିଦ୍ୟୟା ସ୍ତୁତଃ ଶ୍ରୀସୂର୍ଯନାରାୟଣଃ ସୁପ୍ରୀତୋଽବ୍ରବୀଚ୍ଚାକ୍ଷୁଷ୍ମତୀବିଦ୍ୟାଂ
ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୟୋ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ନ ତସ୍ୟାକ୍ଷିରୋଗୋ ଭବତି ।
ନ ତସ୍ୟ କୁଲେଽନ୍ଧୋ ଭବତି ।
ଅଷ୍ଟୌ ବ୍ରାହ୍ମଣାନ୍-ଗ୍ରାହୟିତ୍ୱାଽଥ ବିଦ୍ୟାସିଦ୍ଧିର୍ଭବତି ।
ୟ ଏବଂ ବେଦ ସ ମହାନ୍ଭବତି ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ହ ସାଂକୃତିରାଦିତ୍ୟଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଭଗବନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ମେ ବ୍ରୂହୀତି ।
ତମାଦିତ୍ୟୋ ହୋବାଚ । ସାଂକୃତେ ଶୃଣୁ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନଂ ସୁଦୁର୍ଲଭମ୍ ।
ୟେନ ବିଜ୍ଞାତମାତ୍ରେଣ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବିଷ୍ୟସି ।। ୨।।

ସର୍ବମେକମଜଂ ଶାନ୍ତମନନ୍ତଂ ଧ୍ରୁବମବ୍ୟୟମ୍ ।
ପଶ୍ୟନ୍ଭୂତାର୍ଥଚିଦ୍ରୂପଂ ଶାନ୍ତ ଆସ୍ୱ ୟଥାସୁଖମ୍ ।। ୩।।

ଅବେଦନଂ ବିଦୁର୍ଯୋଗଂ ଚିତ୍ତକ୍ଷୟମକୃତ୍ରିମମ୍ ।
ଯୋଗସ୍ଥଃ କୁରୁ କର୍ମାଣି ନୀରସୋ ବାଽଥ ମା କୁରୁ ।। ୪।।

ବିରାଗମୁପୟାତ୍ୟନ୍ତର୍ବାସନାସ୍ୱନୁବାସରମ୍ ।
କ୍ରିୟାସୂଦାରରୂପାସୁ କ୍ରମତେ ମୋଦତେଽନ୍ୱହମ୍ ।। ୫।।

ଗ୍ରାମ୍ୟାସୁ ଜଡଚେଷ୍ଟାସୁ ସତତଂ ବିଚିକିତ୍ସତେ ।
ନୋଦାହରତି ମର୍ମାଣି ପୁଣ୍ୟକର୍ମାଣି ସେବତେ ।। ୬।।

ଅନନ୍ୟୋଦ୍ୱେଗକାରୀଣି ମୃଦୁକର୍ମାଣି ସେବତେ ।
ପାପାଦ୍ୱିଭେତି ସତତଂ ନ ଚ ଭୋଗମପେକ୍ଷତେ ।। ୭।।

ସ୍ନେହପ୍ରଣୟଗର୍ଭାଣି ପେଶଲାନ୍ୟୁଚିତାନି ଚ ।
ଦେଶକାଲୋପପନ୍ନାନି ବଚନାନ୍ୟଭିଭାଷତେ ।। ୮।।

ମନସା କର୍ମଣା ବାଚା ସଜ୍ଜନାନୁପସେବତେ ।
ୟତଃ କୁତଶ୍ଚିଦାନୀୟ ନିତ୍ୟଂ ଶାସ୍ତ୍ରାଣ୍ୟବେକ୍ଷତେ ।। ୯।।

ତଦାସୌ ପ୍ରଥମାମେକାଂ ପ୍ରାପ୍ତୋ ଭବତି ଭୂମିକାମ୍ ।
ଏବଂ ବିଚାରବାନ୍ୟଃ ସ୍ୟାତ୍ସଂସାରୋତ୍ତାରଣଂ ପ୍ରତି ।। ୧୦।।

Not For Commercial Use

ସ ଭୂମିକାବାନିତ୍ୟୁକ୍ତଃ ଶେଷସ୍ତ୍ୱାର୍ଯ୍ୟ ଇତି ସ୍ମୃତଃ ।
ବିଚାରନାମ୍ନୀମିତରାମାଗତୋ ଯୋଗଭୂମିକାମ୍ ।। ୧୧।।

ଶ୍ରୁତିସ୍ମୃତିସଦାଚାରଧାରଣାଧ୍ୟାନକର୍ମଣଃ ।
ମୁଖ୍ୟୟା ବ୍ୟାଖ୍ୟୟାଖ୍ୟାତାଞ୍ଜ୍ଞୟତି ଶ୍ରେଷ୍ଠପଣ୍ଡିତାନ୍ ।। ୧୨।।

ପଦାର୍ଥପ୍ରବିଭାଗଜ୍ଞଃ କାର୍ଯ୍ୟାକାର୍ଯ୍ୟବିନିର୍ଣ୍ଣୟମ୍ ।
ଜାନାତ୍ୟଧିଗତଶ୍ଚାନ୍ୟୋ ଗୃହଂ ଗୃହପତିର୍ଯଥା ।। ୧୩।।

ମଦାଭିମାନମାସୂର୍ୟଲୋଭମୋହାତିଶାୟିତାମ୍ ।
ବହିରପ୍ୟାସ୍ଥିତାମୀଷତ୍ୟଜତ୍ୟହିରିବ ତ୍ୱଚମ୍ ।। ୧୪।।

ଇତ୍ଥଂଭୂତମତିଃ ଶାସ୍ତ୍ରଗୁରୁସଜ୍ଜନସେବୟା ।
ସରହସ୍ୟମଶେଷେଣ ଯଥାବଦଧିଗଚ୍ଛତି ।। ୧୫।।

ଅସଂସର୍ଗାଭିଧାମନ୍ୟାଂ ତୃତୀୟାଂ ଯୋଗଭୂମିକାମ୍ ।
ତତଃ ପତତ୍ୟସୌ କାନ୍ତଃ ପୁଷ୍ପଶଯ୍ୟାମିବାମଲାମ୍ ।। ୧୬।।

ଯଥାବଚ୍ଛାସ୍ତ୍ରବାକ୍ୟାର୍ଥେ ମତିମାଧାୟ ନିଶ୍ଚଲାମ୍ ।
ତାପସାଶ୍ରମବିଶ୍ରାନ୍ତୈରଧ୍ୟାତ୍ମକଥନକ୍ରମୈଃ ।
ଶିଲାଶଯ୍ୟାସନାସୀନୋ ଜରୟତ୍ୟାୟୁରାତତମ୍ ।। ୧୭।।

ବନାବନିବିହାରେଣ ଚିତ୍ତୋପଶମଶୋଭିନା ।
ଅସଙ୍ଗସୁଖସୌଖ୍ୟେନ କାଲଂ ନୟତି ନୀତିମାନ୍ ।। ୧୮।।

ଅଭ୍ୟାସାତ୍ସାଧୁଶାସ୍ତ୍ରାଣାଂ କରଣାତ୍-ପୁଣ୍ୟକର୍ମଣାମ୍ ।
ଜନ୍ତୋର୍ଯଥାବଦେବେୟଂ ବସ୍ତୁଦୃଷ୍ଟିଃ ପ୍ରସୀଦତି ।। ୧୯।।

Not For Commercial Use

ତୃତୀୟ୍ୟାଂ ଭୂମିକାଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ବୁଦ୍ଧୋଽନୁଭବତି ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୨୦।।

ଦ୍ୱିପ୍ରକାରମସଂସର୍ଗଂ ତସ୍ୟ ଭେଦମିମଂ ଶୃଣୁ ।
ଦ୍ୱିବିଧୋଽୟମସଂସର୍ଗଃ ସାମାନ୍ୟଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଏବ ଚ ।। ୨୧।।

ନାହଂ କର୍ତା ନ ଭୋକ୍ତା ଚ ନ ବାଧ୍ୟୋ ନ ଚ ବାଧକଃ ।
ଇତ୍ୟସଞ୍ଜିନମର୍ଥେଷୁ ସାମାନ୍ୟାସଙ୍ଗନାମକମ୍ ।। ୨୨।।

ପ୍ରାକ୍କର୍ମନିର୍ମିତଂ ସର୍ବମୀଶ୍ୱରାଧୀନମେବ ବା ।
ସୁଖଂ ବା ୟଦି ବା ଦୁଃଖଂ କୈବାତ୍ର ତବ କର୍ତୃତା ।। ୨୩।।

ଭୋଗାଭୋଗା ମହାରୋଗାଃ ସଂପଦଃ ପରମାପଦଃ ।
ବିୟୋଗାୟୈବ ସଂୟୋଗା ଆଧୟୋ ବ୍ୟାଧୟୋଽଧିୟାମ୍ ।। ୨୪।।

କାଲଶ୍ଚ କଲନୋଦ୍ୟୁକ୍ତଃ ସର୍ବଭାବାନନାରତମ୍ ।
ଅନାସ୍ଥୟେତି ଭାବାନାଂ ୟଦଭାବନମାନ୍ତରମ୍ ।
ବାକ୍ୟାର୍ଥଲବ୍ଧ୍ୱମନସଃ ସମାନ୍ୟୋଽସାବସଙ୍ଗମଃ ।। ୨୫।।

ଅନେନ କ୍ରମୟୋଗେନ ସଂୟୋଗେନ ମହାତ୍ମନାମ୍ ।
ନାହଂ କର୍ତେଶ୍ୱରଃ କର୍ତା କର୍ମ ବା ପ୍ରାକ୍ତନଂ ମମ ।। ୨୬।।

କୃତ୍ୱା ଦୂରତରେ ନୂନମିତି ଶବ୍ଦାର୍ଥଭାବନମ୍ ।
ୟତ୍ନୌନମାସନଂ ଶାନ୍ତଂ ତଚ୍ଛ୍ରେଷ୍ଠାସଙ୍ଗ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨୭।।

ସଂତୋଷାମୋଦମଧୁରା ପ୍ରଥମୋଦେତି ଭୂମିକା ।
ଭୂମିପ୍ରୋଦିତମାତ୍ରୋଽନ୍ତରମୃତାଙ୍କୁରିକେବ ସା ।। ୨୮।।

Not For Commercial Use

ଏଷା ହି ପରିମୃଷ୍ଟାନ୍ତଃସଂନ୍ୟାସା ପ୍ରସବୈକଭୂଃ ।
ଦ୍ୱିତୀୟ୍ୟାଂ ଚ ତୃତୀୟ୍ୟାଂ ଚ ଭୂମିକାଂ ପ୍ରାପ୍ଯୁୟାଦ୍ଗତଃ ।। ୨୯।।

ଶ୍ରେଷ୍ଠା ସର୍ବଗତା ହ୍ୟେଷା ତୃତୀୟ୍ୟା ଭୂମିକାଽତ୍ର ହି ।
ଭବତି ପ୍ରୋଜ୍-ଝିତାଶେଷସଂକଲ୍ପକଲନଃ ପୁମାନ୍ ।। ୩୦।।

ଭୂମିକାତ୍ରିତୟାଭ୍ୟାସାଦଙ୍ଗାନେ କ୍ଷୟମାଗତେ ।
ସମଂ ସର୍ବତ୍ର ପଶ୍ୟନ୍ତି ଚତୁର୍ଥୀଂ ଭୂମିକାଂ ଗତାଃ ।। ୩୧।।

ଅଦ୍ୱୈତେ ସ୍ଥୈର୍ୟମାୟାତେ ଦ୍ୱୈତେ ଚ ପ୍ରଶମଂ ଗତେ ।
ପଶ୍ୟନ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନବଲ୍ଲୋକଂ ଚତୁର୍ଥୀଂ ଭୂମିକାଂ ଗତାଃ ।। ୩୨।।

ଭୂମିକାତ୍ରିତୟଂ ଜାଗ୍ରଚ୍ଚତୁର୍ଥୀ ସ୍ୱପ୍ନ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୩୩ ।।

ଚିତ୍ତଂ ତୁ ଶରଦଭ୍ରାଂଶବିଲୟଂ ପ୍ରବିଲୀୟତେ ।
ସତ୍ତ୍ୱାବଶେଷ ଏବାସ୍ତେ ପଞ୍ଚମୀଂ ଭୂମିକାଂ ଗତଃ ।। ୩୪।।

ଜଗଦ୍ୱିକଲ୍ପୋ ନୋଦେତି ଚିତ୍ତସ୍ୟାତ୍ର ବିଲାପନାତ୍ ।
ପଞ୍ଚମୀଂ ଭୂମିକାମେତ୍ୟ ସୁଷୁପ୍ତପଦନାମିକାମ୍ ।
ଶାନ୍ତାଶେଷବିଶେଷାଂଶସ୍ତିଷ୍ଠତ୍ୟଦ୍ୱୈତମାତ୍ରକଃ ।। ୩୫।।

ଗଲିତଦ୍ୱୈତନିର୍ଭାସୋ ମୁଦିତୋଽନ୍ତଃପ୍ରବୋଧବାନ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତମନ ଏବାସ୍ତେ ପଞ୍ଚମୀଂ ଭୂମିକାଂ ଗତଃ ।। ୩୬।।

ଅନ୍ତର୍ମୁଖତୟାତିଷ୍ଠନ୍ବହିର୍ବୃତ୍ତିପରୋଽପି ସନ୍ ।
ପରିଶ୍ରାନ୍ତତୟା ନିତ୍ୟଂ ନିଦ୍ରାଲୁରିବ ଲକ୍ଷ୍ୟତେ ।। ୩୭।।

Not For Commercial Use

କୁର୍ବନ୍ନଭ୍ୟାସମେତସ୍ୟାଂ ଭୂମିକାୟ୍ୟାଂ ବିବାସନଃ ।
ଷଷ୍ଠୀଂ ତୁର୍ୟ୍ୟାଭିଧାମନ୍ୟାଂ କ୍ରମାତ୍ପତତି ଭୂମିକାମ୍ ।। ୩୮।।

ୟତ୍ର ନାସନ୍ନସଦ୍ରୂପୋ ନାହଂ ନାପ୍ୟନହଂକୃତିଃ ।
କେବଲଂ କ୍ଷୀଣମନନମାସ୍ତେଽଦ୍ୱୈତେଽତିନିର୍ଭୟଃ ।। ୩୯।।

ନିର୍ଗ୍ରନ୍ଥିଃ ଶାନ୍ତସଂଦେହୋ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ବିଭାବନଃ ।
ଅନିର୍ବାଣୋଽପି ନିର୍ବାଣଶ୍ଚିତ୍ରଦୀପ ଇବ ସ୍ଥିତଃ ।। ୪୦।।

ଷଷ୍ଠ୍ୟାଂ ଭୂମାବସୌ ସ୍ଥିତ୍ୱା ସପ୍ତମୀଂ ଭୂମିମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୪୧।।

ବିଦେହମୁକ୍ତତାତ୍ରୋକ୍ତା ସପ୍ତମୀ ୟୋଗଭୂମିକା ।
ଅଗମ୍ୟା ବଚସାଂ ଶାନ୍ତା ସା ସୀମା ସର୍ବଭୂମିଷୁ ।। ୪୨।।

ଲୋକାନୁବର୍ତନଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଦେହାନୁବର୍ତନମ୍ ।
ଶାସ୍ତ୍ରାନୁବର୍ତନଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସ୍ୱାଧ୍ୟାସାପନୟଂ କୁରୁ ।। ୪୩।।

ଓଂକାରମାତ୍ରମଖିଲଂ ବିଶ୍ୱପ୍ରାଙ୍କ୍ଷାଦିଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ବାଚ୍ୟବାଚକତାଭେଦାଭେଦେନାନୁପଲବ୍ଧିତଃ ।। ୪୪।।

ଅକାରମାତ୍ରଂ ବିଶ୍ୱଃ ସ୍ୟାଦୁକାରସ୍ତୈଜସଃ ସ୍ମୃତଃ ।
ପ୍ରାଙ୍କୋ ମକାର ଇତ୍ୟେବଂ ପରିପଶ୍ୟେତ୍କ୍ରମେଣ ତୁ ।। ୪୫।।

ସମାଧିକାଲାତ୍-ପ୍ରାଗେବ ବିଚିନ୍ତ୍ୟାତିପ୍ରୟତ୍ନତଃ ।
ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମକ୍ରମାତ୍ସର୍ବଂ ଚିଦାତ୍ମନି ବିଲାପୟେତ୍ ।। ୪୬।।

ଚିଦାତ୍ମାନଂ ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧମୁକ୍ତସଦଦ୍ୱୟଃ ।
ପରମାନନ୍ଦସଂଦେହୋ ବାସୁଦେବୋଽହମୋମିତି ।। ୪୭।।

Not For Commercial Use

ଆଦିମଧ୍ୟାବସାନେଷୁ ଦୁଃଖଂ ସର୍ବମିଦଂ ୟତଃ ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱନିଷ୍ଠୋ ଭବାନଘ ।। ୪୮।।

ଅବିଦ୍ୟାତିମିରାତୀତଂ ସର୍ବାଭାସବିବର୍ଜିତମ୍ ।
ଆନନ୍ଦମମଲଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ମନୋବାଚାମଗୋଚରମ୍ ।। ୪୯।।

ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନମାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମୀତି ବିଭାବୟେତ୍ ।। ୫୦।।
ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଅକ୍ଷ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ସୁବାଲ୍ ଉପନିଷଦ

(Subaalopanisat / Subaala Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ସୁବାଲୋପନିଷତ୍ / ସୁବାଲ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ସୁବାଲୋପନିଷତ୍ ।।

ବୀଜାଙ୍କାନମହାମୋହାପହ୍ନବାଦ୍ୟଦ୍ୱିଶିଷ୍ୟତେ ।
ନିର୍ବୀଜଂ ତ୍ରୈପଦଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ତଦସ୍ମୀତି ବିଚିନ୍ତୟେ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ତଦାହୁଃ କିଂ ତଦାସୀତ୍ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ ନ ସନ୍ନସନ୍ନ ସଦସଦିତି ତସ୍ମାତ୍ତମଃ ସଂଜାୟତେ
ତମସୋ ଭୂତାଦିର୍ଭୂତାଦେରାକାଶମାକାଶାଦ୍ୱାୟୁର୍ବାୟୋରଗ୍ନିରଗ୍ନେରାପୋଽଦ୍-ଭ୍ୟଃ ପୃଥିବୀ ତଦଣ୍ଡଂ
ସମଭବତ୍ତତ୍ସଂବତ୍ସରମାତ୍ରମୁଷିତ୍ୱା ଦ୍ୱିଧାଽକରୋଦଧସ୍ତାଦ୍-ଭୂମିମୁପରିଷ୍ଟାଦାକାଶଂ ମଧ୍ୟେ ପୁରୁଷୋ
ଦିବ୍ୟଃ ସହସ୍ରଶୀର୍ଷା ପୁରୁଷଃ ସହସ୍ରାକ୍ଷଃ ସହସ୍ରପାତ୍ ।
ସହସ୍ରବାହୁରିତି ସୋଽଗ୍ରେ ଭୂତାନାଂ ମୃତ୍ୟୁମସୃଜନ୍ତ୍ୟକ୍ଷରଂ ତ୍ରିଶିରସ୍କଂ ତ୍ରିପାଦଂ ଖଣ୍ଡପରଶୁଂ ତସ୍ୟ
ବ୍ରହ୍ମାଭିଧେତି ସ ବ୍ରହ୍ମାଣମେବ ବିବେଶ ସ ମାନସାନ୍ସପ୍ତ ପୁତ୍ରାନସୃଜତ୍ତେ ହ ବିରାଜଃ
ସତ୍ୟମାନସାନସୃଜନ୍ତେ ହ ପ୍ରଜାପତୟଃ ।।
ବ୍ରାହ୍ମଣୋଽସ୍ୟ ମୁଖମାସୀଦ୍ବାହୂ ରାଜନ୍ୟଃ କୃତଃ ।
ଉରୂ ତଦସ୍ୟ ୟଦ୍ୱୈଶ୍ୟଃ ପଦ୍-ଭ୍ୟାଂ ଶୂଦ୍ରୋ ଅଜାୟତ ।।
ଚନ୍ଦ୍ରମା ମନସୋ ଜାତଶ୍ଚକ୍ଷୋଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଅଜାୟତ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରାଦ୍ୱାୟୁଶ୍ଚ ପ୍ରାଣଶ୍ଚ ହୃଦୟାତ୍ସର୍ବମିଦଂ ଜାୟତେ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅପାନାନ୍ନିଷାଦା ଯକ୍ଷରାକ୍ଷସଗନ୍ଧର୍ବାଶ୍ଚାସ୍ଥିଭ୍ୟଃ ପର୍ବତା ଲୋମଭ୍ୟ ଓଷଧିବନସ୍ପତୟୋ
ଲଲାଟାତ୍କ୍ରୋଧଜୋ ରୁଦ୍ରୋ ଜାୟତେ ତସ୍ୟୈତସ୍ୟ ମହତୋ ଭୂତସ୍ୟ ନିଃଶ୍ୱସିତମେବୈତଦ୍ୟଦୃଗ୍ୱେଦୋ
ୟଜୁର୍ବେଦଃ ସାମବେଦୋଽଥର୍ବବେଦଃ ଶିକ୍ଷା କଲ୍ପୋ ବ୍ୟାକରଣଂ ନିରୁକ୍ତଂ ଛନ୍ଦୋ ଜ୍ୟୋତିଷାମୟନଂ
ନ୍ୟାୟୋ ମୀମାଂସା ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରାଣି ବ୍ୟାଖ୍ୟାନାନ୍ୟୁପବ୍ୟାଖ୍ୟାନାନି ଚ ସର୍ବାଣି ଚ ଭୂତାନି
ହିରଣ୍ୟଜ୍ୟୋତିର୍ୟସ୍ମିନ୍ନୟମାତ୍ମାଧିକ୍ଷିୟନ୍ତି ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।।

ଆତ୍ମାନଂ ଦ୍ୱିଧାଽକରୋଦର୍ଧେନ ସ୍ତ୍ରୀ ଅର୍ଧେନ ପୁରୁଷୋ ଦେବୋ ଭୂତ୍ୱା ଦେବାନସୃଜଦୃଷିର୍ଭୂତ୍ୱା
ଋଷୀନ୍ୟକ୍ଷରାକ୍ଷସଗନ୍ଧର୍ବାନ୍-ଗ୍ରାମ୍ୟାନାରଣ୍ୟାଂଶ୍ଚ ପଶୂନସୃଜଦିତରା ଗୌରିତରୋଽନଡ୍ୱାନିତରୋ
ବଡବେତରୋଽଶ୍ୱ ଇତରା ଗର୍ଦଭୀତରୋ ଗର୍ଦଭ ଇତରା ବିଶ୍ୱଂଭରୀତରୋ ବିଶ୍ୱଂଭରଃ ସୋଽନ୍ତେ
ବୈଶ୍ୱାନରୋ ଭୂତ୍ୱା ସଂଦଗ୍ଧ୍ୱା ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ପୃଥିବ୍ୟପ୍ସୁ ପ୍ରଲୀୟତ ଆପସ୍ତେଜସି ପ୍ରଲୀୟନ୍ତେ
ତେଜୋ ବାୟୌ ବିଲୀୟତେ ବାୟୁରାକାଶେ ବିଲୀୟତ ଆକାଶମିନ୍ଦ୍ରିୟେଷ୍ୱିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି
ତନ୍ମାତ୍ରେଷୁ ତନ୍ମାତ୍ରାଣି ଭୂତାଦୌ ବିଲୀୟନ୍ତେ ଭୂତାଦିର୍ମହତି ବିଲୀୟତେ ମହାନବ୍ୟକ୍ତେ
ବିଲୀୟତେଽବ୍ୟକ୍ତମକ୍ଷରେ ବିଲୀୟତେ ଅକ୍ଷରଂ ତମସି ବିଲୀୟତେ ତମଃ ପରେ ଦେବ
ଏକୀଭବତି ପରସ୍ତାନ୍ନ ସନ୍ନାସନ୍ନାସଦସଦିତ୍ୟେତନ୍ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନମିତି
ବେଦାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷସୁ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅସଦ୍ୱା ଇଦମଗ୍ର
ଆସୀଦଜାତମଭୂତମପ୍ରତିଷ୍ଠିତମଶବ୍ଦମସ୍ପର୍ଶମରୂପମରସମଗନ୍ଧମବ୍ୟୟମମହାନ୍ତମବୃହନ୍ତମଜମାତ୍ମାନଂ
ମତ୍ୱା ଧୀରୋ ନ ଶୋଚତି ।।

Not For Commercial Use

ଅପ୍ରାଣମମୁଖମଶ୍ରୋତ୍ରମବାଗମନୋଽତେଜସ୍କମଚକ୍ଷୁଷ୍କମନାମଗୋତ୍ରମଶିରସ୍କମପାଣିପାଦମସ୍ନିଗ୍ଧମଲୋ
ହିତମପ୍ରମେୟମହ୍ରସ୍ୱମଦୀର୍ଘମସ୍ଥୂଲମନଣ୍ବନଲ୍ପମପାରମନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟମନପାବୃତମପ୍ରତର୍କ୍ୟମପ୍ରକାଶ୍ୟମସଂ
ବୃତମନନ୍ତରମବାହ୍ୟଂ ନ ତଦଶ୍ନାତି କିଂଚନ ନ ତଦଶ୍ନାତି କଶ୍ଚନୈତଦ୍ୱୈ ସତ୍ୟେନ ଦାନେନ
ତପସାଽନାଶକେନ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟେଣ ନିର୍ବେଦନେନାନାଶକେନ ଷଡଙ୍ଗୈବ ସାଧୟେଦେତତ୍ରୟଂ
ବୀକ୍ଷେତ ଦମଂ ଦାନଂ ଦୟାମିତି ନ ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣା ଉତ୍କ୍ରାମନ୍ତ୍ୟତ୍ରୈବ ସମବଲୀୟନ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମୈବ
ସନ୍-ବ୍ରହ୍ମାପ୍ୟେତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷସ୍ତୁ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ହୃଦୟସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଲୋହିତଂ ମାଂସପିଣ୍ଡଂ ୟସ୍ମିଂସ୍ତ୍ତଦ୍ଧହରଂ ପୁଣ୍ଡରୀକଂ କୁମୁଦମିବାନେକଧା
ବିକସିତଂ ହୃଦୟସ୍ୟ ଦଶ ଛିଦ୍ରାଣି ଭବନ୍ତି ୟେଷୁ ପ୍ରାଣାଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ ସ ୟଦା ପ୍ରାଣେନ ସହ
ସଂୟୁଜ୍ୟତେ ତଦା ପଶ୍ୟତି ନଦ୍ୟୋ ନଗରାଣି ବହୂନି ବିବିଧାନି ଚ ୟଦା ବ୍ୟାନେନ ସହ
ସଂୟୁଜ୍ୟତେ ତଦା ପଶ୍ୟତି ଦେବାଂଶ୍ଚ ଋଷୀଂଶ୍ଚ ୟଦାଽପାନେନ ସହ ସଂୟୁଜ୍ୟତେ ତଦା
ପଶ୍ୟତି ୟକ୍ଷରାକ୍ଷସଗନ୍ଧର୍ବାନ୍ୟଦା ଦାନେନ ସହ ସଂୟୁଜ୍ୟତେ ତଦା ପଶ୍ୟତି
ଦେବଲୋକାନ୍ଦେବାନ୍ସ୍କନ୍ଦଂ ଜୟନ୍ତଂ ଚେତି ୟଦା ସମାନେନ ସହ ସଂୟୁଜ୍ୟତେ ତଦା
ପଶ୍ୟତି ଦେବଲୋକାନ୍ଧନାନି ଚ ୟଦା ବୈରମ୍ଭେଣ ସହ ସଂୟୁଜ୍ୟତେ ତଦା ପଶ୍ୟତି ଦୃଷ୍ଟଂ ଚ ଶ୍ରୁତଂ
ଚ ଭୁକ୍ତଂ ଚାଭୁକ୍ତଂ ଚ ସଚ୍ଚାସଚ୍ଚ ସର୍ବଂ ପଶ୍ୟତି ଅଥେମା ଦଶ ଦଶ ନାଡ୍ୟୋ ଭବନ୍ତି ।
ତାସାମେକୈକସ୍ୟ ଦ୍ୱାସପ୍ତତିର୍ଦ୍ୱାସପ୍ତତିଃ ଶାଖା ନାଡୀସହସ୍ରାଣି ଭବନ୍ତି ୟସ୍ମିନ୍ନୟମାତ୍ମା ସ୍ୱପିତି
ଶବ୍ଦାନାଂ ଚ କରୋତ୍ୟଥ ୟଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟେ ସ କୋଶେ ସ୍ୱପିତି ତଦେମଂ ଚ ଲୋକଂ ପରଂ ଚ ଲୋକଂ
ପଶ୍ୟତି ସର୍ବାଞ୍ଛବ୍ଦାନ୍ବିଜାନାତି ସ ସଂପ୍ରସାଦ ଇତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ପ୍ରାଣଃ ଶରୀରଂ ପରିରକ୍ଷତି ହରିତସ୍ୟ
ନୀଲସ୍ୟ ପୀତସ୍ୟ ଲୋହିତସ୍ୟ ଶ୍ୱେତସ୍ୟ ନାଡ୍ୟୋ ରୁଧିରସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣା ଅଥାତ୍ରୈତଦ୍ଧହରଂ ପୁଣ୍ଡରୀକଂ
କୁମୁଦମିବାନେକଧା ବିକସିତଂ ୟଥା କେଶଃ ସହସ୍ରଧା ଭିନ୍ନସ୍ତଥା ହିତା ନାମ ନାଡ୍ୟୋ ଭବନ୍ତି
ହୃଦ୍ୟାକାଶେ ପରେ କୋଶେ ଦିବ୍ୟୋଽୟମାତ୍ମା ସ୍ୱପିତି ୟତ୍ର ସୁପ୍ତୋ ନ କଂଚନ କାମଂ କାମୟତେ

Not For Commercial Use

ନ କଂଚନ ସ୍ୱପ୍ନଂ ପଶ୍ୟତି ନ ତତ୍ର ଦେବା ନ ଦେବଲୋକା ଯଜ୍ଞା ନ ଯଜ୍ଞା ବା ନ ମାତା
ନ ପିତା ନ ବନ୍ଧୁର୍ନ ବାନ୍ଧବୋ ନ ସ୍ତେନୋ ନ ବ୍ରହ୍ମହା ତେଜସ୍ୱାୟମମୃତଂ ସଲିଲ ଏବେଦଂ
ସଲିଲଂ ବନଂ ଭୂୟସ୍ତେନୈବ ମାର୍ଗେଣ ଜାଗ୍ରାୟ ଧାବତି ସମ୍ରାଡିତି ହୋବାଚ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷସୁ ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସ୍ଥାନାନି ସ୍ଥାନିଭ୍ୟୋ ଯଚ୍ଛତି ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ ଚକ୍ଷୁରଧ୍ୟାତ୍ମଂ
ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟମଧିଭୂତମାଦିତ୍ୟସ୍ତତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ ଯଶ୍ଚକ୍ଷୁଷି ଯୋ
ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟେ ୟ ଆଦିତ୍ୟେ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂ ୟଃ ପ୍ରାଣେ ଯୋ ବିଜ୍ଞାନେ ୟ ଆନନ୍ଦେ ଯୋ
ହୃଦ୍ୟାକାଶେ ୟ ଏତସ୍ମିନ୍ସର୍ବସ୍ମିନ୍ନନ୍ତରେ ସଂଚରତି ସୋଽୟମାତ୍ମା
ତମାତ୍ମାନମୁପାସୀତାଜରମମୃତମଭୟମଶୋକମନନ୍ତମ୍ ।।

ଶ୍ରୋତ୍ରମଧ୍ୟାତ୍ମଂ ଶ୍ରୋତବ୍ୟମଧିଭୂତଂ ଦିଶସ୍ତତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ୟଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେ ୟଃ ଶ୍ରୋତବ୍ୟେ ଯୋ ଦିକ୍ଷୁ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂ ୟଃ ପ୍ରାଣେ ଯୋ ବିଜ୍ଞାନେ ୟ
ଆନନ୍ଦେ ଯୋ ହୃଦ୍ୟାକାଶେ ୟ ଏତସ୍ମିନ୍ସର୍ବସ୍ମିନ୍ନନ୍ତରେ ସଂଚରତି ସୋଽୟମାତ୍ମା
ତମାତ୍ମାନମୁପାସୀତାଜରମମୃତମଭୟମଶୋକମନନ୍ତମ୍ ।।

ନାସାଧ୍ୟାତ୍ମଂ ଘ୍ରାତବ୍ୟମଧିଭୂତଂ ପୃଥିବୀ ତତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ଯୋ ନାସାୟାଂ ଯୋ ଘ୍ରାତବ୍ୟେ ୟଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂ୦ ନନ୍ତମ୍ ।।

ଜିହ୍ୱାଧ୍ୟାତ୍ମଂ ଯୋ ରସୟିତବ୍ୟମଧିଭୂତଂ ବରୁଣସ୍ତତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ଯୋ ଜିହ୍ୱାୟାଂ ଯୋ ରସୟିତବ୍ୟେ ଯୋ ବରୁଣେ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂ୦ ନନ୍ତମ୍ ।।

ତ୍ୱଗଧ୍ୟାତ୍ମଂ ସ୍ପର୍ଶୟିତବ୍ୟମଧିଭୂତଂ ବାୟୁସ୍ତତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ୟସ୍ତ୍ୱଚି ୟଃ ସ୍ପର୍ଶୟିତବ୍ୟେ ଯୋ ବାୟୌ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂ୦ ନନ୍ତମ୍ ।।

Not For Commercial Use

ମନୋଽଧ୍ୟାତ୍ମଂ ମନ୍ତବ୍ୟମଧିଭୂତଂ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ତୁତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ଯୋ ମନସି ଯୋ ମନ୍ତବ୍ୟେ ଯଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରେ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂଽ ନନ୍ତମ୍ ।।

ବୁଦ୍ଧିରଧ୍ୟାତ୍ମଂ ବୋଦ୍ଧବ୍ୟମଧିଭୂତଂ ବ୍ରହ୍ମା ତତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ଯୋ ବୁଦ୍ଧୌ ଯୋ ବୋଦ୍ଧବ୍ୟେ ଯୋ ବ୍ରହ୍ମଣି ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂଽ ନନ୍ତମ୍ ।।

ଅହଂକାରୋଽଧ୍ୟାତ୍ମମହଂକର୍ତବ୍ୟମଧିଭୂତଂ ରୁଦ୍ରସ୍ତୁତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ଯୋଽହଂକାରେ ଯୋଽହଂକର୍ତବ୍ୟେ ଯୋ ରୁଦ୍ରେ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂଽ ନନ୍ତମ୍ ।।

ଚିତ୍ତମଧ୍ୟାତ୍ମଂ ଚେତୟିତବ୍ୟମଧିଭୂତଂ କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞସ୍ତୁତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ଯଶ୍ଚିତ୍ତେ ଯଶ୍ଚେତୟିତବ୍ୟେ ଯଶ୍ଚ କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞେ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂଽ ନନ୍ତମ୍ ।।

ବାଗଧ୍ୟାତ୍ମଂ ବକ୍ତବ୍ୟମଧିଭୂତମଗ୍ନିସ୍ତୁତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ଯୋ ବାଚି ଯୋ ବକ୍ତବ୍ୟେ ଯୋଽଗ୍ନୌ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂଽ ନନ୍ତମ୍ ।।

ହସ୍ତାବଧ୍ୟାତ୍ମମାଦାତବ୍ୟମଧିଭୂତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ତୁତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ଯୋ ହସ୍ତେ ଯ ଆଦାତବ୍ୟେ ଯ ଇନ୍ଦ୍ରେ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂଽ ନନ୍ତମ୍ ।।

ପାଦାବଧ୍ୟାତ୍ମଂ ଗନ୍ତବ୍ୟମଧିଭୂତଂ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତୁତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ଯଶ୍ଚ ପାଦେ ଯୋ ଗନ୍ତବ୍ୟେ ଯୋ ବିଷ୍ଣୌ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂଽ ନନ୍ତମ୍ ।।

ପାୟୁରଧ୍ୟାତ୍ମଂ ବିସର୍ଜୟିତବ୍ୟମଧିଭୂତଂ ମୃତ୍ୟୁସ୍ତୁତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ଯଶ୍ଚ ପାୟୌ ଯୋ ବିସର୍ଜୟିତବ୍ୟେ ଯୋ ମୃତ୍ୟୌ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂଽ ନନ୍ତମ୍ ।।

ଉପସ୍ଥୋଽଧ୍ୟାତ୍ମମାନନ୍ଦୟିତବ୍ୟମଧିଭୂତଂ ପ୍ରଜାପତିସ୍ତୁତ୍ରାଧିଦୈବତଂ ନାଡୀ ତେଷାଂ ନିବନ୍ଧନଂ
ଯ ଉପସ୍ଥେ ଯ ଆନନ୍ଦୟିତବ୍ୟେ ଯଶ୍ଚ ପ୍ରଜାପତୌ ଯୋ ନାଡ୍ୟାଂ ଯଶ୍ଚ ପ୍ରାଣେ ଯୋ ବିଜ୍ଞାନେ ଯ
ଆନନ୍ଦେ ଯୋ ହୃଦ୍ୟାକାଶେ ଯ ଏତସ୍ମିନ୍ସର୍ବସ୍ମିନ୍ନନ୍ତରେ ସଂଚରତି ସୋଽୟମାତ୍ମା
ତମାତ୍ମାନମୁପାସୀତାଜରମମୃତମଭୟମଶୋକମନନ୍ତମ୍ ।।

Not For Commercial Use

ଏଷ ସର୍ବଜ୍ଞ ଏଷ ସର୍ବେଶ୍ୱର ଏଷ ସର୍ବାଧିପତିରେଷୋଽନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟେଷ ଯୋନିଃ ସର୍ବସ୍ୟ ସର୍ବସୌଖ୍ୟୌରୁପାସ୍ୟମାନୋ ନ ଚ ସର୍ବସୌଖ୍ୟାନ୍ୟୁପାସ୍ୟତି ବେଦଶାସ୍ତ୍ରୈରୁପାସ୍ୟମାନୋ ନ ଚ ବେଦଶାସ୍ତ୍ରାଣ୍ୟୁପାସ୍ୟତି ଯସ୍ୟାନ୍ନମିଦଂ ସର୍ବେ ନ ଚ ଯୋଽନ୍ନଂ ଭବତ୍ୟତଃ ପରଂ ସର୍ବନୟନଃ ପ୍ରଶାସ୍ତାନ୍ନମୟୋ ଭୂତାତ୍ମା ପ୍ରାଣମୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାତ୍ମା ମନୋମୟଃ ସଂକଲ୍ପାତ୍ମା ବିଜ୍ଞାନମୟଃ କାଲାତ୍ମାନନ୍ଦମୟୋ ଲୟାତ୍ମୈକତ୍ୱଂ ନାସ୍ତି ଦ୍ୱୈତଂ କୁତୋ ମର୍ତ୍ୟଂ ନାସ୍ତ୍ୟମୃତଂ କୁତୋ ନାନ୍ତଃପ୍ରଜ୍ଞୋ ନ ବହିଃପ୍ରଜ୍ଞୋ ନୋଭୟତଃପ୍ରଜ୍ଞୋ ନ ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନୋ ନ ପ୍ରଜ୍ଞୋ ନାପ୍ରଜ୍ଞୋଽପି ନୋ ବିଦିତଂ ବେଦ୍ୟଂ ନାସ୍ତୀତ୍ୟେତନ୍ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ନୈବେହ କିଂଚନାଗ୍ର ଆସୀଦମୂଲମନାଧାରମିମାଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ।
ଦିବ୍ୟୋ ଦେବ ଏକୋ ନାରାୟଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଶ୍ଚ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଚ ଶ୍ରୋତବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣୋ ଘ୍ରାଣଂ ଚ ଘ୍ରାତବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣୋ ଜିହ୍ୱା ଚ ରସୟିତବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣସ୍ତ୍ୱକ୍ ଚ ସ୍ପର୍ଶୟିତବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣୋ ମତଶ୍ଚ ମନ୍ତବ୍ୟଂ ଚ ନରାୟଣୋ ବୁଦ୍ଧିଶ୍ଚ ବୋଦ୍ଧବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣୋଽହଂକାରଶ୍ଚାହଂକର୍ତବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣଶ୍ଚିତ୍ତଂ ଚ ଚେତୟିତବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣୋ ବାକ୍ ଚ ବକ୍ତବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣୋ ହସ୍ତୌ ଚାଦାତବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣଃ ପାଦୌ ଚ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣଃ ପାୟୁଶ୍ଚ ବିସର୍ଜୟିତବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣ ଉପସ୍ଥଶ୍ଚାନନ୍ଦୟିତବ୍ୟଂ ଚ ନାରାୟଣୋ ଧାତା ବିଧାତା କର୍ତା ବିକର୍ତା ଦିବ୍ୟୋ ଦେବ ଏକୋ ନାରାୟଣ ଆଦିତ୍ୟା ରୁଦ୍ରା ମରୁତୋ ବସବୋଽଶ୍ୱିନାବୃଚୋ ୟଜୂଂଷି ସାମାନି ମନ୍ତ୍ରୋଽଗ୍ନିରାଜ୍ୟାହୁତିର୍ନାରାୟଣ ଉଦ୍-ଭବଃ ସଂଭବୋ ଦିବ୍ୟୋ ଦେବ ଏକୋ ନାରାୟଣୋ ମାତା ପିତା ଭ୍ରାତା ନିବାସଃ ଶରଣଂ ସୁହୃଦ୍ଗତିର୍ନାରାୟଣୋ ବିରାଜା ସୁଦର୍ଶନାଜିତାସୋମ୍ୟାମୋଘାକୁମାରାମୃତାସତ୍ୟାମଧ୍ୟମାନାସୀରାଶିଶୁରାସୂରାସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ୱରାବିଜ୍ଞେୟାନି ନାଡୀନାମାନି ଦିବ୍ୟାନି ଗର୍ଜତି ଗାୟତି ବାତି ବର୍ଷତି ବରୁଣୋଽର୍ୟମା ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ କଲା କଲିର୍ଧାତା ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଜାପତିର୍ମଘବା ଦିବସାଶ୍ଚାର୍ଧଦିବସାଶ୍ଚ କଲାଃ କଲ୍ପାଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ଚ ଦିଶଶ୍ଚ ସର୍ବଂ ନାରାୟଣଃ ।।

Not For Commercial Use

ପୁରୁଷ ଏବେଦଂ ସର୍ବଂ ଯଦ୍-ଭୂତଂ ଯଚ୍ଚ ଭବ୍ୟମ୍ ।
ଉତାମୃତତ୍ୱସ୍ୟେଶାନୋ ଯଦନ୍ନେନାତିରୋହତି ।।

ତଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂରୟଃ ।
ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ ।।

ତଦ୍ୱିପ୍ରାସୋ ବିପନ୍ୟବୋ ଜାଗୃବାଂସଃ ସମିନ୍ଧତେ ।
ବିଷ୍ଣୋର୍ୟତ୍ପରମଂ ପଦମ୍ ।।

ତଦେତନ୍ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅନ୍ତଃଶରୀରେ ନିହିତୋ ଗୁହାୟାମଜ ଏକୋ ନିତ୍ୟୋ ଯସ୍ୟ ପୃଥିବୀ
ଶରୀରଂ ଯଃ ପୃଥିବୀମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ ଯଂ ପୃଥିବୀ ନ ବେଦ ।।
ଯସ୍ୟାପଃ ଶରୀରଂ ଯୋଽପୋଽନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟମାପୋ ନ ବିଦୁଃ ।।
ଯସ୍ୟ ତେଜଃ ଶରୀରଂ ଯସ୍ତେଜୋଽନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ ଯଂ ତେଜୋ ନ ବେଦ ।
ଯସ୍ୟ ବାୟୁଃ ଶରୀରଂ ଯୋ ବାୟୁମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ ଯ ବାୟୁର୍ନ ବେଦ ।।
ଯସ୍ୟାକାଶଃ ଶରୀରଂ ଯ ଆକାଶମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ ଯମାକାଶୋ ନ ବେଦ ।।
ଯସ୍ୟ ମନଃ ଶରୀରଂ ଯୋ ମନୋଽନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ ଯଂ ମନୋ ନ ବେଦ ।।
ଯସ୍ୟ ବୁଦ୍ଧିଃ ଶରୀରଂ ଯୋ ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ ଯଂ ବୁଦ୍ଧିର୍ନ ବେଦ ।।
ଯସ୍ୟାହଂକାରଃ ଶରୀରଂ ଯୋଽହଂକାରମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ ଯମହଂକାରୋ ନ ବେଦ ।।
ଯସ୍ୟ ଚିତ୍ତଂ ଶରୀରଂ ଯଶ୍ଚିତ୍ତମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ ଯଂ ଚିତ୍ତଂ ନ ବେଦ ।।
ଯସ୍ୟାବ୍ୟକ୍ତଂ ଶରୀରଂ ଯୋଽବ୍ୟକ୍ତମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ ଯମବ୍ୟକ୍ତଂ ନ ବେଦ ।।

Not for Commercial Use

ୟସ୍ୟାକ୍ଷରଂ ଶରୀରଂ ୟୋଽକ୍ଷରମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ ୟମକ୍ଷରଂ ନ ବେଦ ।।
ୟସ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁଃ ଶରୀରଂ ୟୋ ମୃତ୍ୟୁମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ ୟଂ ମୃତ୍ୟୁର୍ନ ବେଦ ।।
ସ ଏଷ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମାଽପହତପାପ୍ମା ଦିବ୍ୟୋ ଦେବ ଏକୋ ନାରାୟଣଃ ।।
ଏତାଂ ବିଦ୍ୟାମପାନ୍ତରତମାୟ ଦଦାବପାନ୍ତରତମୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ ଦଦୌ ବ୍ରହ୍ମା
ଘୋରାଙ୍ଗିରସେ ଦଦୌ ଘୋରାଙ୍ଗିରା ରୈକ୍ୱାୟ ଦଦୌ ରୈକ୍ୱୋ ରାମାୟ ଦଦୌ
ରାମଃ ସର୍ବେଭ୍ୟୋ ଭୂତେଭ୍ୟୋ ଦଦାବିତ୍ୟେବଂ ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନମିତି
ବେଦାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅନ୍ତଃଶରୀରେ ନିହିତୋ ଗୁହାୟାଂ ଶୁଦ୍ଧଃ ସୋଽୟମାତ୍ମା
ସର୍ବସ୍ୟ ମେଦୋମାଂସକ୍ଲେଦାବକୀର୍ଣ୍ଣେ ଶରୀରମଧ୍ୟେଽତ୍ୟନ୍ତୋପହତେ
ଚିତ୍ରଭିତ୍ତିପ୍ରତୀକାଶେ ଗାନ୍ଧର୍ବନଗରୋପମେ କଦଲୀଗର୍ଭବନ୍ନିଃସାରେ
ଜଲବୁଦ୍ବୁଦବଚ୍ଚଞ୍ଚଲେ ନିଃସୃତମାତ୍ମାନମଚିନ୍ତ୍ୟରୂପଂ
ଦିବ୍ୟଂ ଦେବମସଙ୍ଗଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ତେଜସ୍କାୟମରୂପଂ
ସର୍ବେଶ୍ୱରମଚିନ୍ତ୍ୟମଶରୀରଂ ନିହିତଂ ଗୁହାୟାମମୃତଂ
ବିଭ୍ରାଜମାନମାନନ୍ଦଂ ତଂ ପଶ୍ୟନ୍ତି ବିଦ୍ୱାଂସସ୍ତେନ ଲୟେ ନ ପଶ୍ୟନ୍ତି ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ରୈକ୍ୱଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଭଗବନ୍-କସ୍ମିନ୍‌ସର୍ବେଽସ୍ତଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ।।

ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ ଚକ୍ଷୁରେବାପ୍ୟେତି ୟଚ୍ଚକ୍ଷୁରେବାସ୍ତମେତି ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି ଯୋ
ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟମେବାସ୍ତମେତ୍ୟାଦିତ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି ୟ ଆଦିତ୍ୟମେବାସ୍ତମେତି
ବିରାଜମେବାପ୍ୟେତି ଯୋ ବିରାଜମେବାସ୍ତମେତି ପ୍ରାଣମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ
ପ୍ରାଣମେବାସ୍ତମେତି ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ଯୋ ବିଜ୍ଞାନମେବାସ୍ତମେତ୍ୟାନନ୍ଦମେବାପ୍ୟେତି
ୟ ଆନନ୍ଦମେବାସ୍ତମେତି ତୁରୀୟମେବାପ୍ୟେତି ୟତ୍ତୁରୀୟମେବାସ୍ତମେତି
ତଦମୃତମଭୟମଶୋକମନନ୍ତନିର୍ବୀଜମେବାପ୍ୟେତୀତି ହୋବାଚ ।।

ଶ୍ରୋତ୍ରମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମେବାସ୍ତମେତି ଶ୍ରୋତବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ୟଃ ଶ୍ରୋତବ୍ୟମେବାସ୍ତମେତି ଦିଶମେବାପ୍ୟେତି ଯୋ ଦିଶମେବାସ୍ତମେତି
ସୁଦର୍ଶନାମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ ସୁଦର୍ଶନାମେବାସ୍ତମେତ୍ୟପାନମେବାପ୍ୟେତି
ଯୋଽପାନମେବାସ୍ତମେତି ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ଯୋ ବିଜ୍ଞାନମେବାସ୍ତମେତି
ତଦମୃତମଭୟମଶୋକମନନ୍ତନିର୍ବୀଜମେବାପ୍ୟେତୀତି ହୋବାଚ ।।

ନାସମେବାପ୍ୟେତି ଯୋ ନାସାମେବାସ୍ତମେତି ଘ୍ରାତବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ଯୋ ଘ୍ରାତବ୍ୟମେବାସ୍ତମେତି ପୃଥିବୀମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ ପୃଥିବୀମେବାସ୍ତମେତି
ଜିତାମେବାପ୍ୟେତି ଯୋ ଜିତାମେବାସ୍ତମେତି ବ୍ୟାନମେବାପ୍ୟେତି ଯୋ
ବ୍ୟାନମେବାସ୍ତମେତି ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ତଦମୃତ ଠ ହୋବାଚ ।।

ଜିହ୍ୱାମେବାପ୍ୟେତି ଯୋ ଜିହ୍ୱାମେବାସ୍ତମେତି ରସୟିତବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ଯୋ ରସୟିତବ୍ୟମେବାସ୍ତମେତି ବରୁଣମେବାପ୍ୟେତି ଯୋ ବରୁଣମେବାସ୍ତମେତି
ସୌମ୍ୟାମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ ସୌମ୍ୟାମେବାସ୍ତମେତ୍ୟୁଦାନମେବାପ୍ୟେତି
ୟ ଉଦାନମେବାସ୍ତମେତି ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ତଦମୃତ ଠ ହୋବାଚ ।।

Not For Commercial Use

ତ୍ୱଚମେବାପ୍ୟେତି ୟସ୍ତ୍ୱଚମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ସ୍ପର୍ଶୟିତବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ୟଃ ସ୍ପର୍ଶୟିତବ୍ୟମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ବାୟୁମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ବାୟୁମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି
ମୋଧାମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ମୋଧାମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ସମାନମେବାପ୍ୟେତି
ୟଃ ସମାନମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ତଦମୃତ ଠ ହୋବାଚ ।।

ବାଚମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ବାଚମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ବକ୍ତବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ୟୋ ବକ୍ତବ୍ୟମେବାସ୍ତ୍ୱମେତ୍ୟଗ୍ନିମେବାପ୍ୟେତି ୟୋଽଗ୍ନିମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି
କୁମାରାମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ କୁମାରାମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ବୈରମ୍ଭମେବାପ୍ୟେତି
ୟୋ ବୈରମ୍ଭମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ତଦମୃତ ଠ ହୋବାଚ ।।

ହସ୍ତମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ହସ୍ତମେବାସ୍ତ୍ୱମେତ୍ୟାଦାତବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ୟ ଆଦାତବ୍ୟମେବାସ୍ତ୍ୱମେତୀନ୍ଦ୍ରମେବାପ୍ୟେତି ୟ ଇନ୍ଦ୍ରମେବାସ୍ତ୍ୱମେତ୍ୟମୃତାମେବାପ୍ୟେତି
ୟୋଽମୃତାମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ମୁଖ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ମୁଖ୍ୟମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି
ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ତଦମୃତ ଠ ହୋବାଚ ।।

ପାଦମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ ପାଦମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ଗନ୍ତବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ୟୋ ଗନ୍ତବ୍ୟମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ବିଷ୍ଣୁମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ବିଷ୍ଣୁମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି
ସତ୍ୟାମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ ସତ୍ୟାମେବାସ୍ତ୍ୱମେତ୍ୟୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱାମମେବାପ୍ୟେତି
ୟୋଽୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱାମମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ତଦ ଠ ହୋବାଚ ।।

ପାୟୁମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ ପାୟୁମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ବିସର୍ଜୟିତବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ୟୋ ବିସର୍ଜୟିତବ୍ୟମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ମୃତ୍ୟୁମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ମୃତ୍ୟୁମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି
ମଧ୍ୟମାମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ମଧ୍ୟମାମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ପ୍ରଭଞ୍ଜନମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ
ପ୍ରଭଞ୍ଜନମେବାସ୍ତ୍ୱମେତି ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ତଦ ଠ ହୋବାଚ ।।

Not For Commercial Use

ଉପସ୍ଥମେବାପ୍ୟେତି ୟ ଉପସ୍ଥମେବାସ୍ତମେତ୍ୟାନନ୍ଦୟିତବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ୟ ଆନନ୍ଦୟିତବ୍ୟମେବାସ୍ତମେତି ପ୍ରଜାପତିମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ ପ୍ରଜାପତିମେବାସ୍ତମେତି
ନାସୀରାମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ନାସୀରାମେବାସ୍ତମେତି କୁମାରମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ
କୁମାରମେବାସ୍ତମେତି ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ତଦମୃତ ଠ ହୋବାଚ ।।

ମନ ଏବାପ୍ୟେତି ୟୋ ମନ ଏବାସ୍ତମେତି ମନ୍ତବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ୟୋ ମନ୍ତବ୍ୟମେବାସ୍ତମେତି ଚନ୍ଦ୍ରମେବାପ୍ୟେତି ୟଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମେବାସ୍ତମେତି
ଶିଶୁମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ ଶିଶୁମେବାସ୍ତମେତି ଶ୍ୟେନମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ
ଶ୍ୟେନମେବାସ୍ତମେତି ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ତଦମୃତ ଠ ହୋବାଚ ।।

ବୁଦ୍ଧିମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ବୁଦ୍ଧିମେବାସ୍ତମେତି ବୋଦ୍ଧବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ୟୋ ବୋଦ୍ଧବ୍ୟମେବାସ୍ତମେତି ବ୍ରହ୍ମାଣମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ
ବ୍ରହ୍ମାଣମେବାସ୍ତମେତି ସୂର୍ୟ୍ୟାମେବାସ୍ତମେତି ୟଃ ସୂର୍ୟ୍ୟାମେବାସ୍ତମେତି
କୃଷ୍ଣମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ କୃଷ୍ଣମେବାସ୍ତମେତି ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ତଦମୃତ ଠ ହୋବାଚ ।।

ଅହଂକାରମେବାପ୍ୟେତି ୟୋଽହଂକାରମେବାସ୍ତମେତ୍ୟହଂକର୍ତବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ୟୋଽହଂକର୍ତବ୍ୟମେବାସ୍ତମେତି ରୁଦ୍ରମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ରୁଦ୍ରମେବାସ୍ତମେତ୍ୟସୁରାମେବାପ୍ୟେତି
ୟୋଽସୁରାମେବାସ୍ତମେତି ଶ୍ୱେତମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ ଶ୍ୱେତମେବାସ୍ତମେତି
ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ତଦମୃତ ଠ ହୋବାଚ ।।

ଚିତ୍ତମେବାପ୍ୟେତି ୟଶ୍ଚିତ୍ତମେବାସ୍ତମେତି ଚେତୟିତବ୍ୟମେବାପ୍ୟେତି
ୟଶ୍ଚେତୟିତବ୍ୟମେବାସ୍ତମେତି କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞମେବାପ୍ୟେତି ୟଃ କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞମେବାସ୍ତମେତି
ଭାସ୍ୱତୀମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ଭାସ୍ୱତୀମେବାସ୍ତମେତି ନାଗମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ନାଗମେବାସ୍ତମେତି
ବିଜ୍ଞାନମେବାପ୍ୟେତି ୟୋ ବିଜ୍ଞାନମେବାସ୍ତମେତ୍ୟାନନ୍ଦମେବାପ୍ୟେତି ୟ ଆନନ୍ଦମେବାସ୍ତମେତି
ତୁରୀୟମେବାପ୍ୟେତି ୟସ୍ତୁରୀୟମେବାସ୍ତମେତି ତଦମୃତମଭୟମଶୋକମନନ୍ତଂ ନିର୍ବୀଜମେବାପ୍ୟେତି
ତଦମୃତ ଠ ହୋବାଚ ।।

Not for Commercial Use

ୟ ଏବଂ ନିର୍ବୀଜଂ ବେଦ ନିର୍ବୀଜ ଏବ ସ ଭବତି ନ ଜାୟତେ ନ ମ୍ରିୟତେ ନ ମୁହ୍ୟତେ ନ ଭିଦ୍ୟତେ ନ ଦହ୍ୟତେ ନ ଛିଦ୍ୟତେ ନ କମ୍ପତେ ନ କୁପ୍ୟତେ ସର୍ବଦହ୍ନୋଽୟମାତ୍ମେତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ନୈବମାତ୍ମା ପ୍ରବଚନଶତେନାପି ଲଭ୍ୟତେ ନ ବହୁଶ୍ରୁତେନ ବୁଦ୍ଧିଜ୍ଞାନାଶ୍ରିତେନ ନ ମେଧୟା ନ ବେଦୈର୍ନ ୟଜ୍ଞୈର୍ନ ତପୋଭିରୁଗ୍ରୈର୍ନ ସାଂଖ୍ୟୈର୍ନ ଯୋଗୈର୍ନାଶ୍ରମୈର୍ନାନ୍ୟୈରାତ୍ମାନମୁପଲଭନ୍ତେ ପ୍ରବଚନେନ ପ୍ରଶଂସୟା ବ୍ୟୁତ୍ଥାନେନ ତମେତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଶୁଶ୍ରୁବାଂସୋଽନୂଚାନା ଉପଲଭନ୍ତେ ଶାନ୍ତୋ ଦାନ୍ତ ଉପରତସ୍ତିତିକ୍ଷୁଃ ସମାହିତୋ ଭୂତ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବାତ୍ମାନଂ ପଶ୍ୟତି ସର୍ବସ୍ୟାତ୍ମା ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ରୈକ୍ୱଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଭଗବନ୍-କସ୍ମିନ୍ସର୍ବେ ସଂପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଭବନ୍ତୀତି ରସାତଲଲୋକେଷ୍ୱିତି ହୋବାଚ କସ୍ମିନ୍ରସାତଲଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ଭୂର୍ଲୋକେଷ୍ୱିତି ହୋବାଚ ।
କସ୍ମିନ୍ଭୂର୍ଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ଭୁବର୍ଲୋକେଷ୍ୱିତି ହୋବାଚ ।
କସ୍ମିନ୍ଭୁବର୍ଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ସୁବର୍ଲୋକେଷ୍ୱିତି ହୋବାଚ ।
କସ୍ମିନ୍ସୁବର୍ଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ମହର୍ଲୋକେଷ୍ୱିତି ହୋବାଚ ।
କସ୍ମିନ୍ମହର୍ଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ଜନୋଲୋକେଷ୍ୱିତି ହୋବାଚ ।
କସ୍ମିନ୍ ଜନୋଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ତପୋଲୋକେଷ୍ୱିତି ହୋବାଚ ।
କସ୍ମିଁସ୍ତପୋଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ସତ୍ୟଲୋକେଷ୍ୱିତି ହୋବାଚ ।
କସ୍ମିନ୍ସତ୍ୟଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ପ୍ରଜାପତିଲୋକେଷ୍ୱିତି ହୋବାଚ ।
କସ୍ମିନ୍ପ୍ରଜାପତିଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ବ୍ରହ୍ମଲୋକେଷ୍ୱିତି ହୋବାଚ ।
କସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ସର୍ବଲୋକା ଆତ୍ମନି ବ୍ରହ୍ମଣି ମଣୟ ଇବୌତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚେତି ସ ହୋବାଚ ।

Not For Commercial Use

ଏବମେତାନ୍ ଲୋକାନାତ୍ମନି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାନ୍-ବେଦାତ୍ମୈବ ସ ଭବତୀତ୍ୟେତନ୍ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷସୁ ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ରୈକ୍ୱଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଭଗବନ୍ୟୋ।ଽୟଂ ବିଜ୍ଞାନଘନ ଉତ୍କ୍ରାମନ୍ସ କେନ କତରଦ୍ୱାବ ସ୍ଥାନମୁତ୍ସୃଜ୍ୟାପାକ୍ରାମତୀତି ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ ।
ହୃଦୟସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଲୋହିତଂ ମାଂସପିଣ୍ଡଂ ୟସ୍ମିଂସ୍ତ୍ରଦ୍ଧହରଂ ପୁଣ୍ଡରୀକଂ କୁମୁଦମିବାନେକଧା ବିକସିତଂ ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ସମୁଦ୍ରଃ ସମୁଦ୍ରସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ କୋଶସ୍ତସ୍ମିନ୍ନାଡ୍ୟଶ୍ଚତସ୍ରୋ ଭବନ୍ତି ରମାରମେଚ୍ଛାଽପୁନର୍ଭବେତି ତତ୍ର ରମା ପୁଣ୍ୟେନ ପୁଣ୍ୟଂ ଲୋକଂ ନୟତ୍ୟରମା ପାପେନ ପାପମିଚ୍ଛୟା ୟସ୍ମରତି ତଦଭିସଂପଦ୍ୟତେ ଅପୁନର୍ଭବୟା କୋଶଂ ଭିନତ୍ତି କୋଶଂ ଭିତ୍ତ୍ୱା ଶୀର୍ଷକପାଲଂ ଭିନତ୍ତି ଶୀର୍ଷକପାଲଂ ଭିତ୍ତ୍ୱା ପୃଥିବୀଂ ଭିନତ୍ତି ପୃଥିବୀଂ ଭିତ୍ତ୍ୱାଽପୋ ଭିନତ୍ତ୍ୟାପୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ତେଜୋ ଭିନତ୍ତି ତେଜୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ବାୟୁଂ ଭିନତ୍ତି ବାୟୁଂ ଭିତ୍ତ୍ୱାକାଶଂ ଭିନତ୍ତ୍ୟାକାଶଂ ଭିତ୍ତ୍ୱା ମନୋ ଭିନତ୍ତି ମନୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ଭୂତାଦିଂ ଭିନତ୍ତି ଭୂତାଦିଂ ଭିତ୍ତ୍ୱା ମହାନ୍ତଂ ଭିନତ୍ତି ମହାନ୍ତଂ ଭିତ୍ତ୍ୱାବ୍ୟକ୍ତଂ ଭିନତ୍ତ୍ୟବ୍ୟକ୍ତଂ ଭିତ୍ତ୍ୱାକ୍ଷରଂ ଭିନତ୍ତ୍ୟକ୍ଷରଂ ଭିତ୍ତ୍ୱା ମୃତ୍ୟୁଂ ଭିନତ୍ତି ମୃତ୍ୟୁର୍ବୈ ପରେ ଦେବ ଏକୀଭବତୀତି ପରସ୍ତାନ୍ନ ସନ୍ନାସନ୍ନ ସଦସଦିତ୍ୟେତନ୍ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷସୁ ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ନାରାୟଣାଦ୍ୱା ଅନ୍ନମାଗତଂ ପକ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ମହାସଂବର୍ତକେ ପୁନଃ ପକ୍ୱମାଦିତ୍ୟେ ପୁନଃ ପକ୍ୱଂ କ୍ରବ୍ୟାଦି ପୁନଃ ପକ୍ୱଂ ଜାଲକିଲକ୍ଲିନ୍ନଂ ପର୍ଯୁଷିତଂ ପୂତମନ୍ନମଯ୍ୟାଚିତମସଂକ୍ଲୃପ୍ତମଶ୍ନୀୟାନ୍ନ କଂଚନ ଯ୍ୟାଚେତ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷସୁ ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ବାଲ୍ୟେନ ତିଷ୍ଠାସେଦ୍ବାଲସ୍ୱଭାବୋଽସଙ୍ଗୋ ନିରବଦ୍ୟୋ ମୌନେନ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟେନ ନିରବଧିକାରତୟୋପଲଭ୍ୟେତ କୈବଲ୍ୟମୁକ୍ତଂ ନିଗମନଂ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ ମହତ୍ପଦଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ବୃକ୍ଷମୂଲେ ବସେତ କୁଚେଲୋଽସହାୟ ଏକାକୀ ସମାଧିସ୍ଥ ଆତ୍ମକାମ ଆପ୍ତକାମୋ ନିଷ୍କାମୋ ଜୀର୍ଣ୍ଣକାମୋ ହସ୍ତିନି ସିଂହେ ଦଂଶେ ମଶକେ ନକୁଲେ ସର୍ପରାକ୍ଷସଗନ୍ଧର୍ବେ ମୃତ୍ୟୋ ରୂପାଣି ବିଦିତ୍ୱା ନ ବିଭେତି କୁତଶ୍ଚନେତି ବୃକ୍ଷମିବ ତିଷ୍ଠାସେଚ୍ଛିଦ୍ୟମାନୋଽପି ନ କୁପ୍ୟେତ ନ କମ୍ପେତୋତ୍ପଲମିବ ତିଷ୍ଠାସେଚ୍ଛିଦ୍ୟମାନୋଽପି ନ କୁପ୍ୟେତ ନ କମ୍ପେତାକାଶମିବ ତିଷ୍ଠାସେଚ୍ଛିଦ୍ୟମାନୋଽପି ନ କୁପ୍ୟେତ ନ କମ୍ପେତ ସତ୍ୟେନ ତିଷ୍ଠାସେତ୍ସତ୍ୟୋଽୟମାତ୍ମା ସର୍ବେଷାମେବ ଗନ୍ଧାନାଂ ପୃଥିବୀ ହୃଦୟଂ ସର୍ବେଷାମେବ ରସାନାମାପୋ ହୃଦୟଂ ସର୍ବେଷାମେବ ରୂପାଣାଂ ତେଜୋ ହୃଦୟଂ ସର୍ବେଷାମେବ ସ୍ପର୍ଶାନାଂ ବାୟୁର୍ହୃଦୟଂ ସର୍ବେଷାମେବ ଶବ୍ଦାନାମାକାଶଂ ହୃଦୟଂ ସର୍ବେଷାମେବ ଗତୀନାମବ୍ୟକ୍ତଂ ହୃଦୟଂ ସର୍ବେଷାମେବ ସତ୍ତ୍ୱାନାଂ ମୃତ୍ୟୁର୍ହୃଦୟଂ ମୃତ୍ୟୁର୍ବୈ ପରେ ଦେବ ଏକୀଭବତୀତି ପରସ୍ତାନ୍ନ ସନ୍ନାସନ୍ନ ସଦସଦିତ୍ୟେତନ୍ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷସୁ ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ପୃଥିବୀ ବାନ୍ନମାପୋଽନ୍ନାଦା ଆପୋ ବାନ୍ନଂ ଜ୍ୟୋତିରନ୍ନାଦଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ବାନ୍ନଂ ବାୟୁରନ୍ନାଦୋ ବାୟୁର୍ବାନ୍ନମାକାଶୋଽନ୍ନାଦ ଆକାଶୋ ବାନ୍ନମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣ୍ୟନ୍ନାଦାନୀନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ବାନ୍ନଂ ମନୋଽନ୍ନାଦଂ ମନୋ ବାନ୍ନଂ ବୁଦ୍ଧିରନ୍ନାଦା ବୁଦ୍ଧିର୍ବାନ୍ନମବ୍ୟକ୍ତମନ୍ନାଦମବ୍ୟକ୍ତଂ ବାନ୍ନମକ୍ଷରମନ୍ନାଦମକ୍ଷରଂ ବାନ୍ନଂ ମୃତ୍ୟୁରନ୍ନାଦୋ ମୃତ୍ୟୁର୍ବୈ ପରେ ଦେବ ଏକୀଭବତୀତି ପରସ୍ତାନ୍ନ ସନ୍ନାସନ୍ନ ସଦସଦିତ୍ୟେତନ୍ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ରୈକ୍ୱଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଭଗବନ୍ୟୋଽୟଂ ବିଜ୍ଞାନଘନ ଉତ୍କ୍ରାମନ୍ସ କେନ କତରଦ୍ୱାବ ସ୍ଥାନଂ ଦହତୀତି ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ ୟୋଽୟଂ ବିଜ୍ଞାନଘନ ଉତ୍କ୍ରାମନ୍ପ୍ରାଣଂ ଦହତ୍ୟପାନଂ ବ୍ୟାନମୁଦାନଂ ସମାନଂ ବୈରମ୍ଭଂ ମୁଖ୍ୟମତ୍ତର୍ୟାମଂ ପ୍ରଭଞ୍ଜନଂ କୁମାରଂ ଶ୍ୟେନଂ ଶ୍ୱେତଂ କୃଷ୍ଣଂ ନାଗଂ ଦହତି ପୃଥିବ୍ୟାପସ୍ତେଜୋବାୟ୍ୱାକାଶଂ ଦହତି ଜାଗରିତଂ ସ୍ୱପ୍ନଂ ସୁଷୁପ୍ତଂ ତୁରୀୟଂ ଚ ମହତାଂ ଚ ଲୋକଂ ପରଂ ଚ ଲୋକଂ ଦହତି ଲୋକାଲୋକଂ ଦହତି ଧର୍ମାଧର୍ମଂ ଦହତ୍ୟଭାସ୍କରମମର୍ୟାଦଂ ନିରାଲୋକମତଃ ପରଂ ଦହତି ମହାନ୍ତଂ ଦହତ୍ୟବ୍ୟକ୍ତଂ ଦହତ୍ୟକ୍ଷରଂ ଦହତି ମୃତ୍ୟୁଂ ଦହତି ମୃତ୍ୟୁର୍ବୈ ପରେ ଦେବ ଏକୀଭବତୀତି ପରସ୍ତାନ୍ନ ସନ୍ନାସନ୍ନ ସଦସଦିତ୍ୟେତନ୍ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସୌବାଲବୀଜବ୍ରହ୍ମୋପନିଷନ୍ନାପ୍ରଶାନ୍ତାୟ ଦାତବ୍ୟା ନାପୁତ୍ରାୟ ନାଶିଷ୍ୟାୟ
ନାସଂବତ୍ସରରାତ୍ରୋଷିତାୟ ନାପରିଜ୍ଞାତକୁଲଶୀଲାୟ ଦାତବ୍ୟା ନୈବ ଚ ପ୍ରବକ୍ତବ୍ୟା ।
ଯସ୍ୟ ଦେବେ ପରା ଭକ୍ତିର୍ୟଥା ଦେବେ ତଥା ଗୁରୌ ।
ତସ୍ୟୈତେ କଥିତା ହ୍ୟର୍ଥାଃ ପ୍ରକାଶନ୍ତେ ମହାତ୍ମନ ଇତ୍ୟେତନ୍ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନମିତି
ବେଦାନୁଶାସନମିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ଷୋଡଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ସୁବାଲୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ମନ୍ତ୍ରିକ ଉପନିଷଦ

(Mantrikopanisat / Mantrika Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ମନ୍ତ୍ରିକୋପନିଷତ୍ / ମନ୍ତ୍ରିକ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ମନ୍ତ୍ରିକୋପନିଷତ୍ ।।

ସ୍ୱାବିଦ୍ୟାଦ୍ୱୟତଳ୍ଲାର୍ୟାପଦ୍ମବଙ୍କାନଭାସୁରମ୍ ।
ମନ୍ତ୍ରିକୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରମହଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଅଷ୍ଟପାଦଂ ଶୁଚିଂ ହଂସଂ ତ୍ରିସୂତ୍ରମଣୁମବ୍ୟୟମ୍ ।
ତ୍ରିବର୍ତ୍ତାନଂ ତେଜସୋଽହଂ ସର୍ବତଃପଶ୍ୟନ୍ନ ପଶ୍ୟତି ।। ୧।।

ଭୂତସଂମୋହନେ କାଲେ ଭିନ୍ନେ ତମସି ବୈଖରେ ।
ଅନ୍ତଃ ପଶ୍ୟନ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱସ୍ଥା ନିର୍ଗୁଣଂ ଗୁଣଗହ୍ୱରେ ।। ୨।।

ଅଶକ୍ୟଃ ସୋଽନ୍ୟଥା ଦ୍ରଷ୍ଟୁଂ ଧ୍ୟାୟମାନଃ କୁମାରକୈଃ ।
ବିକାରଜନନୀମଙ୍କାମଷ୍ଟରୂପାମଜାଂ ଧ୍ରୁବାମ୍ ।। ୩।।

ଧ୍ୟାୟତେଽଧ୍ୟାସିତା ତେନ ତନ୍ୟତେ ପ୍ରେର୍ୟତେ ପୁନଃ ।
ସୂୟତେ ପୁରୁଷାର୍ଥଂ ଚ ତେନୈବାଧିଷ୍ଠିତଂ ଜଗତ୍ ।। ୪।।

ଗୌରନାଦ୍ୟନ୍ତବତୀ ସା ଜନିତ୍ରୀ ଭୂତଭାବିନୀ ।
ସିତାସିତା ଚ ରକ୍ତା ଚ ସର୍ବକାମଦୁଧା ବିଭୋଃ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ପିବନ୍ତ୍ୟେନାମବିଷୟାପ୍ରବିଜ୍ଞାତାଂ କୁମାରକାଃ ।
ଏକସ୍ତୁ ପିବତେ ଦେବଃ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦୋଽତ୍ର ବଶାନୁଗଃ ।। ୬।।

ଧ୍ୟାନକ୍ରିୟାଭ୍ୟାଂ ଭଗବାନ୍‌ଭୁଙ୍କ୍ତେଽସୌ ପ୍ରସହଦ୍ୱିଭୁଃ ।
ସର୍ବସାଧାରଣୀଂ ଦୋଗ୍ଧ୍ରୀଂ ପୀୟମାନାଂ ତୁ ୟଜ୍ୱଭିଃ ।। ୭।।

ପଶ୍ୟନ୍ତ୍ୟସ୍ୟାଂ ମହାତ୍ମାନଃ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ ପିପ୍ପଲାଶନମ୍ ।
ଉଦାସୀନଂ ଧ୍ରୁବଂ ହଂସଂ ସ୍ନାତକାଧ୍ୱର୍ୟବୋ ଜଗୁଃ ।। ୮।।

ଶଂସନ୍ତମନୁଶଂସନ୍ତି ବହ୍ୱୃଚାଃ ଶାସ୍ତ୍ରକୋବିଦାଃ ।
ରଥନ୍ତରଂ ବୃହତ୍ସାମ ସପ୍ତବୈଧେସ୍ତୁ ଗୀୟତେ ।। ୯।।

ମନ୍ତ୍ରୋପନିଷଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ପଦକ୍ରମସମନ୍ୱିତମ୍ ।
ପଠନ୍ତି ଭାର୍ଗବା ହ୍ୟେତେ ହ୍ୟଥର୍ବାଣୋ ଭୃଗୂତ୍ତମାଃ ।। ୧୦।।

ସବ୍ରହ୍ମଚାରିବୃତ୍ତିଶ୍ଚ ସ୍ତମ୍ଭୋଽଥ ଫଲିତସ୍ତଥା ।
ଅନଡ୍ୱାନ୍ରୋହିତୋଚ୍ଛିଷ୍ଟଃ ପଶ୍ୟନ୍ତେ ବହୁବିସ୍ତରମ୍ ।। ୧୧।।

କାଲଃ ପ୍ରାଣଶ୍ଚ ଭଗବାନ୍ମୃତ୍ୟୁଃ ଶର୍ବୋ ମହେଶ୍ୱରଃ ।
ଉଗ୍ରୋ ଭବଶ୍ଚ ରୁଦ୍ରଶ୍ଚ ସସୁରଃ ସାସୁରସ୍ତଥା ।। ୧୨।।

ପ୍ରଜାପତିର୍ବିରାଟ୍ ଚୈବ ପୁରୁଷଃ ସଲିଲମେବ ଚ ।
ସ୍ତୂୟତେ ମନ୍ତ୍ରସଂସ୍ତୁତ୍ୟୈରଥର୍ବବିଦିତୈର୍ବିଭୁଃ ।। ୧୩।।

ତଂ ଷଡ୍ୱିଂଶକ ଇତ୍ୟେତେ ସପ୍ତବିଂଶଂ ତଥାପରେ ।
ପୁରୁଷଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ସାଂଖ୍ୟମଥର୍ବଶିରସୋ ବିଦୁଃ ।। ୧୪।।

Not For Commercial Use

ଚତୁର୍ବିଂଶତିସଂଖ୍ୟାତଂ ବ୍ୟକ୍ତମବ୍ୟକ୍ତମେବ ଚ ।
ଅଦ୍ୱୈତଂ ଦ୍ୱୈତମିତ୍ୟାହୁସ୍ତ୍ରିଧା ତଂ ପଞ୍ଚଧା ତଥା ।। ୧୫।।

ବ୍ରହ୍ମାଦ୍ୟଂ ସ୍ଥାବରାନ୍ତଂ ଚ ପଶ୍ୟନ୍ତି ଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁଷଃ ।
ତମେକମେବ ପଶ୍ୟନ୍ତି ପରିଶୁଭ୍ରଂ ବିଭୁଂ ଦ୍ୱିଜାଃ ।। ୧୬।।

ୟସ୍ମିନ୍‌ସର୍ବମିଦଂ ପ୍ରୋତଂ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ଥାବରଜଙ୍ଗମମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ନେବ ଲୟଂ ୟାନ୍ତି ସ୍ରବନ୍ତ୍ୟଃ ସାଗରେ ୟଥା ।। ୧୭।।

ୟସ୍ମିନ୍‌ଭାବାଃ ପ୍ରଲୀୟନ୍ତେ ଲୀନାଶ୍ଚାବ୍ୟକ୍ତତାଂ ୟୟୁଃ ।
ପଶ୍ୟନ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତତାଂ ଭୂୟୋ ଜାୟନ୍ତେ ବୁଦ୍ବୁଦା ଇବ ।। ୧୮।।

କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞାଧିଷ୍ଠିତଂ ଚୈବ କାରଣୈର୍ବିଦ୍ୟତେ ପୁନଃ ।
ଏବଂ ସ ଭଗବାନ୍-ଦେବଂ ପଶ୍ୟନ୍ତ୍ୟନ୍ୟେ ପୁନଃ ପୁନଃ ।। ୧୯।।

ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟଥାୟାନ୍ତି ୟେ ବିଦୁର୍ବ୍ରାହ୍ମଣାସ୍ତଥା ।
ଅତ୍ରୈବ ତେ ଲୟଂ ୟାନ୍ତି ଲୀନାଶ୍ଚାବ୍ୟକ୍ତଶାଲିନଃ ।।
ଲୀନାଶ୍ଚାବ୍ୟକ୍ତଶାଲିନ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ୟଜୁର୍ବେଦୀୟମନ୍ତ୍ରିକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ନିରାଲମ୍ବ ଉପନିଷଦ

(Niraalambopanisat / Niraalamba Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ନିରାଲମ୍ବୋପନିଷତ୍ / ନିରାଲମ୍ବ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ନିରାଲମ୍ବୋପନିଷତ୍ ।।

ଯତ୍ରାଲମ୍ବାଲମ୍ବିଭାବୋ ବିଦ୍ୟତେ ନ କଦାଚନ ।
ଙ୍କବିଙ୍କସମ୍ୟଗ୍ଙ୍କାଲମ୍ବଂ ନିରାଲମ୍ବଂ ହରିଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ନମଃ ଶିବାୟ ଗୁରବେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମୂର୍ତୟେ ।
ନିଷ୍ପ୍ରପଞ୍ଚାୟ ଶାନ୍ତାୟ ନିରାଲମ୍ବାୟ ତେଜସେ ।।

ନିରାଲମ୍ବଂ ସମାଶ୍ରିତ୍ୟ ସାଲମ୍ବଂ ବିଜହାତି ଯଃ ।
ସ ସଂନ୍ୟାସୀ ଚ ଯୋଗୀ ଚ କୈବଲ୍ୟଂ ପଦମଶ୍ନୁତେ ।
ଏଷାମଜ୍ଞାନଜନ୍ତୂନାଂ ସମସ୍ତାରିଷ୍ଟଶାନ୍ତୟେ ।
ଯଦ୍ୟଦ୍ବୋଦ୍ଧବ୍ୟମଖିଲଂ ତଦାଶଙ୍କ୍ୟ ବ୍ରବୀମ୍ୟହମ୍ ।।

କିଂ ବ୍ରହ୍ମ । କ ଈଶ୍ୱରଃ । କୋ ଜୀବଃ । କା ପ୍ରକୃତିଃ ।
କଃ ପରମାତ୍ମା । କୋ ବ୍ରହ୍ମା । କୋ ବିଷ୍ଣୁଃ । କୋ ରୁଦ୍ରଃ ।
କ ଇନ୍ଦ୍ରଃ । କଃ ଶମନଃ । କଃ ସୂର୍ୟଃ । କଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଃ ।
କେ ସୁରାଃ । କେ ଅସୁରାଃ । କେ ପିଶାଚାଃ । କେ ମନୁଷ୍ୟାଃ ।
କାଃ ସ୍ତ୍ରିୟଃ । କେ ପଶ୍ବାଦୟଃ । କିଂ ସ୍ଥାବରମ୍ ।
କେ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦୟଃ । କା ଜାତିଃ । କିଂ କର୍ମ । କିମକର୍ମ ।
କିଂ ଜ୍ଞାନମ୍ । କିମଜ୍ଞାନମ୍ । କିଂ ସୁଖମ୍ । କିଂ ଦୁଃଖମ୍ ।

Not For Commercial Use

କଃ ସ୍ୱର୍ଗଃ । କୋ ନରକଃ । କୋ ବନ୍ଧଃ । କୋ ମୋକ୍ଷଃ ।
କ ଉପାସ୍ୟଃ । କଃ ଶିଷ୍ୟଃ । କୋ ବିଦ୍ୱାନ୍ । କୋ ମୂଢଃ ।
କିମାସୁରମ୍ । କିଂ ତପଃ । କିଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
କିଂ ଗ୍ରାହ୍ୟମ୍ । କିମଗ୍ରାହ୍ୟମ୍ । କଃ ସଂନ୍ୟାସୀତ୍ୟାହଶଙ୍କ୍ୟାହ ବ୍ରହ୍ମେତି ।
ସ ହୋବାଚ ମହଦହଙ୍କାରପୃଥିବ୍ୟପ୍ତେଜୋବାୟ୍ୱାକାଶତ୍ୱେନ ବୃହଦ୍ରୂପେଣାଣ୍ଡକୋଶେନ
କର୍ମଜ୍ଞାନାର୍ଥରୂପତୟା ଭାସମାନମଦ୍ୱିତୀୟମଖିଲୋପାଧିବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ
ତତ୍ସକଲଶକ୍ତ୍ୟପବୃଂହିତମନାଦ୍ୟନନ୍ତଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ଶିବଂ ଶାନ୍ତଂ ନିର୍ଗୁଣମିତ୍ୟାଦିବାଚ୍ୟମନିର୍ବାଚ୍ୟଂ
ଚୈତନ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ।। ଈଶ୍ୱର ଇତି ଚ ।।

ବ୍ରହ୍ମୈବ ସ୍ୱଶକ୍ତିଂ ପ୍ରକୃତ୍ୟଭିଧେୟାମାଶ୍ରିତ୍ୟ ଲୋକାନ୍ସୃଷ୍ଟ୍ୱା ପ୍ରବିଶ୍ୟାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମିତ୍ୱେନ
ବ୍ରହ୍ମାଦୀନାଂ ବୁଦ୍ଧୀନ୍ଦ୍ରିୟନିୟନ୍ତୃତ୍ୱାଦୀଶ୍ୱରଃ ଜୀବ ଇତି ଚ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣ୍ୱୀଶାନେନ୍ଦ୍ରାଦୀନାଂ
ନାମରୂପଦ୍ୱାରା ସ୍ଥୂଲୋଽହମିତି ମିଥ୍ୟାଧ୍ୟାସବଶାଜ୍ଜୀବଃ ।
ସୋଽହମେକୋଽପି ଦେହାରମ୍ଭକଭେଦବଶାଦ୍ବହୁଜୀବଃ ।
ପ୍ରକୃତିରିତି ଚ ବ୍ରହ୍ମଣଃ ସକାଶାନ୍ନାନାବିଚିତ୍ରଜଗନ୍ନିର୍ମାଣସାମାର୍ଥ୍ୟବୁଦ୍ଧିରୂପା
ବ୍ରହ୍ମଶକ୍ତିରେବ ପ୍ରକୃତିଃ ।
ପରମାତ୍ମେତି ଚ ଦେହାଦେଃ ପରତରତ୍ୱଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବ ପରମାତ୍ମା ସ ବ୍ରହ୍ମା ସ ବିଷ୍ଣୁଃ
ସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଶମନଃ ସ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ସ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ତେ ସୁରାସ୍ତେ ଅସୁରାସ୍ତେ ପିଶାଚାସ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟାସ୍ତାଃ
ସ୍ତ୍ରିୟସ୍ତେ ପଶ୍ୱାଦୟସ୍ତତ୍ସ୍ଥାବରଂ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦୟଃ ।
ସର୍ବଂ ଖଲ୍ୱିଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ନେହ ନାନାସ୍ତି କିଂଚନ ।
ଜାତିରିତି ଚ ।
ନ ଚର୍ମଣୋ ନ ରକ୍ତସ୍ୟ ନ ମାଂସସ୍ୟ ନ ଚାସ୍ଥିନଃ ।
ନ ଜାତିରାତ୍ମନୋ ଜାତିର୍ବ୍ୟବହାରପ୍ରକଲ୍ପିତା ।
କର୍ମେତି ଚ କ୍ରିୟମାଣେନ୍ଦ୍ରିୟୈଃ କର୍ମଣ୍ୟହଂ କରୋମୀତ୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମନିଷ୍ଠତୟା କୃତଂ କର୍ମୈବ କର୍ମ ।
ଅକର୍ମେତି ଚ କର୍ତୃତ୍ୱଭୋକ୍ତୃତ୍ୱାଦ୍ୟହଂକାରତୟା ବନ୍ଧରୂପଂ ଜନ୍ମାଦିକାରଣଂ
ନିତ୍ୟନୈମିତ୍ତିକକ୍ୟାଗବ୍ରତତପୋଦାନାଦିଷୁ ଫଲାଭିସଂଧାନଂ ୟତ୍ତଦକର୍ମ ।

Not For Commercial Use

ଜ୍ଞାନମିତି ଚ ଦେହେନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହସ୍ତୁଦ୍-ଗୁରୂପାସନଶ୍ରବଣମନନନିଦିଧ୍ୟାସନୈର୍ୟଦ୍ୟଦୃଗ୍-ଦୃଶ୍ୟସ୍ୱରୂପଂ ସର୍ବାନ୍ତରସ୍ଥଂ ସର୍ବସମଂ ଘଟପଟାଦିପଦାର୍ଥମିବାବିକାରଂ ବିକାରେଷୁ ଚୈତନ୍ୟଂ ବିନା କିଞ୍ଚିନ୍ନାସ୍ତୀତି ସାକ୍ଷାତ୍କାରାନୁଭବୋ ଜ୍ଞାନମ୍ ।

ଅଜ୍ଞାନମିତି ଚ ରଜ୍ଜୌ ସର୍ପଭ୍ରାନ୍ତିରିବାଦ୍ୱିତୀୟେ ସର୍ବାନୁସ୍ୟୂତେ ସର୍ବମୟେ ବ୍ରହ୍ମଣି ଦେବତିର୍ୟଙ୍-ନରସ୍ଥାବରସ୍ତ୍ରୀପୁରୁଷବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମବନ୍ଧମୋକ୍ଷୋପାଧିନାନାତ୍ୱଭେଦକଲ୍ପିତଂ ଜ୍ଞାନମଜ୍ଞାନମ୍ ।

ସୁଖମିତି ଚ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱାନନ୍ଦରୂପା ଯା ସ୍ଥିତିଃ ସୈବ ସୁଖମ୍ ।

ଦୁଃଖମିତି ଅନାତ୍ମରୂପଃ ବିଷୟସଂକଲ୍ପ ଏବ ଦୁଃଖମ୍ ।

ସ୍ୱର୍ଗ ଇତି ଚ ସତ୍ସଂସର୍ଗଃ ସ୍ୱର୍ଗଃ ।

ନରକ ଇତି ଚ ଅସତ୍ସଂସାରବିଷୟଜନସଂସର୍ଗ ଏବ ନରକଃ ।

ବନ୍ଧ ଇତି ଚ ଅନାଦ୍ୟବିଦ୍ୟାବାସନୟା ଜାତୋଽହମିତ୍ୟାଦିସଂକଲ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ପିତୃମାତୃସହୋଦରଦାରାପତ୍ୟଗୃହାରାମକ୍ଷେତ୍ରମମତାସଂସାରାବରଣସଂକଲ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

କର୍ତୃତ୍ୱାଦ୍ୟହଂକାରସଂକଲ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ଅଣିମାଦ୍ୟଷ୍ଟୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟାଶାସିଦ୍ଧସଂକଲ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ଦେବମନୁଷ୍ୟାଦ୍ୟୁପାସନାକାମସଂକଲ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ୟମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗଯୋଗସଂକଲ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମଧର୍ମକର୍ମସଂକଲ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ଆଜ୍ଞାଭୟସଂଶୟାତ୍ମଗୁଣସଂକଲ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ଯାଗବ୍ରତତପୋଦାନବିଧିବିଧାନଜ୍ଞାନସଂଭବୋ ବନ୍ଧଃ ।

କେବଲମୋକ୍ଷାପେକ୍ଷାସଂକଲ୍ପୋ ବନ୍ଧଃ ।

ସଂକଲ୍ପମାତ୍ରସଂଭବୋ ବନ୍ଧଃ ।

ମୋକ୍ଷ ଇତି ଚ

ନିତ୍ୟାନିତ୍ୟବସ୍ତୁବିଚାରାଦନିତ୍ୟସଂସାରସୁଖଦୁଃଖବିଷୟସମସ୍ତକ୍ଷେତ୍ରମମତାବନ୍ଧକ୍ଷୟୋ ମୋକ୍ଷଃ ।

ଉପାସ୍ୟ ଇତି ଚ ସର୍ବଶରୀରସ୍ଥଚୈତନ୍ୟବ୍ରହ୍ମପ୍ରାପକୋ ଗୁରୁରୁପାସ୍ୟଃ ।

Not For Commercial Use

ଶିଷ୍ୟ ଇତି ଚ ବିଦ୍ୟାଧ୍ୱସ୍ତପ୍ରପଞ୍ଚାବଗାହିତଙ୍କାନାବଶିଷ୍ଟଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ଶିଷ୍ୟଃ ।
ବିଦ୍ୱାନିତି ଚ ସର୍ବାନ୍ତରସ୍ଥସ୍ୱସଂବିଦ୍ରୂପବିଦ୍ୱିଦ୍ୱାନ୍ ।
ମୂଢ଼ ଇତି ଚ କର୍ତୃତ୍ୱାଦ୍ୟହଂକାରଭାବାରୂଢୋ ମୂଢ଼ଃ ।
ଆସୁରମିତି ଚ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣ୍ୱୀଶାନେନ୍ଦ୍ରାଦୀନାମୈଶ୍ୱର୍ୟକାମନୟା ନିରଶନଜପାଗ୍ନିହୋତ୍ରାଦିଷ୍ୱନ୍ତରାତ୍ମାନଂ
ସଂତାପୟତି ଚାତ୍ୟୁଗ୍ରରାଗଦ୍ୱେଷବିହିଂସାଦମ୍ଭାଦ୍ୟପେକ୍ଷିତଂ ତପ ଆସୁରମ୍ ।
ତପ ଇତି ଚ ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ୟଂ ଜଗନ୍ମିଥ୍ୟେତ୍ୟପରୋକ୍ଷଜ୍ଞାନାଗ୍ନିନା
ବ୍ରହ୍ମାଦ୍ୟୈଶ୍ୱର୍ୟାଶାସିଦ୍ଧସଂକଲ୍ପବୀଜସଂତାପଂ ତପଃ ।
ପରମଂ ପଦମିତି ଚ ପ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟାଦ୍ୟନ୍ତଃକରଣଗୁଣାଦେଃ ପରତରଂ
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମୟଂ ନିତ୍ୟମୁକ୍ତବ୍ରହ୍ମସ୍ଥାନଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ଗ୍ରାହ୍ୟମିତି ଚ ଦେଶକାଲବସ୍ତୁପରିଚ୍ଛେଦରାହିତ୍ୟଚିନ୍ମାତ୍ରସ୍ୱରୂପଂ ଗ୍ରାହ୍ୟମ୍ ।
ଅଗ୍ରାହ୍ୟମିତି ଚ ସ୍ୱସ୍ୱରୂପବ୍ୟତିରିକ୍ତମାୟାମୟବୁଦ୍ଧୀନ୍ଦ୍ରିୟଗୋଚରଜଗତ୍ପ୍ରତ୍ୟତ୍ୱଚିନ୍ତନମଗ୍ରାହ୍ୟମ୍ ।
ସଂନ୍ୟାସୀତି ଚ ସର୍ବଧର୍ମାନ୍ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ନିର୍ମମୋ ନିରହଂକାରୋ ଭୂତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମେଷ୍ଟଂ
ଶରଣମୁପଗମ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱମସି ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ସର୍ବଂ ଖଲ୍ୱିଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ନେହ ନାନାସ୍ତି
କିଂଚନେତ୍ୟାଦିମହାବାକ୍ୟାର୍ଥାନୁଭବଜ୍ଞାନାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବାହମସ୍ମୀତି ନିଶ୍ଚିତ୍ୟ
ନିର୍ବିକଲ୍ପସମାଧିନା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରୋ ୟତିଶ୍ଚରତି ସ ସଂନ୍ୟାସୀ ସ ମୁକ୍ତଃ ସ ପୂଜ୍ୟଃ ସ
ୟୋଗୀ ସ ପରମହଂସଃ ସୋଽବଧୂତଃ ସ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ।
ଇଦଂ ନିରାଲମ୍ବୋପନିଷଦଂ ୟୋଽଧୀତେ ଗୁର୍ବନୁଗ୍ରହତଃ ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି ସ ବାୟୁପୂତୋ ଭବତି
ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତେ ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତେ ପୁନର୍ନାଭିଜାୟତେ ପୁନର୍ନାଭିଜାୟତ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।। ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ନିରାଲମ୍ବୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ପୈଙ୍ଗଲ ଉପନିଷଦ

(Paingalopanisat / Paingala Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ପୈଙ୍ଗଲୋପନିଷତ୍ / ପୈଙ୍ଗଲ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ପୈଙ୍ଗଲୋପନିଷତ୍ ।।

ପୈଙ୍ଗଲୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟଂ ପରମାନନ୍ଦବିଗ୍ରହମ୍ ।
ପରିତଃ କଲୟେ ରାମଂ ପରମାକ୍ଷରବୈଭବମ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଅଥ ହ ପୈଙ୍ଗଲୋ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟମୁପସମେତ୍ୟ ଦ୍ୱାଦଶବର୍ଷଶୁଶ୍ରୂଷାପୂର୍ବକଂ
ପରମରହସ୍ୟକୈବଲ୍ୟମନୁବ୍ରୂହୀତି ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ସଦେବ ସୋମ୍ୟେଦମଗ୍ର ଆସୀତ୍ ।
ତନ୍ନିତ୍ୟମୁକ୍ତମବିକ୍ରିୟଂ ସତ୍ୟଜ୍ଞାନାନନ୍ଦଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣଂ ସନାତନମେକମେବାଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
ତସ୍ମିନ୍ଚରୁଶୁକ୍ତିକାସ୍ଥାଣୁସ୍ଫଟିକାଦୌ ଜଲରୌପ୍ୟପୁରୁଷରେଖାଦିବଲ୍ଲୋହିତଶୁକ୍ଲକୃଷ୍ଣଗୁଣମୟୀ
ଗୁଣସାମ୍ୟାନିର୍ବାଚ୍ୟା ମୂଲପ୍ରକୃତିରାସୀତ୍ ।
ତତ୍-ପ୍ରତିବିମ୍ବିତଂ ଯତ୍ତତ୍ସାକ୍ଷିଚୈତନ୍ୟମାସୀତ୍ ।
ସା ପୁନର୍ବିକୃତିଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱୋଦ୍ରିକ୍ତାଽବ୍ୟକ୍ତାଖ୍ୟାବରଣଶକ୍ତିରାସୀତ୍ ।
ତତ୍-ପ୍ରତିବିମ୍ବିତଂ ଯତ୍ତଦୀଶ୍ୱରଚୈତନ୍ୟମାସୀତ୍ ।
ସ ସ୍ୱାଧୀନମାୟଃ ସର୍ବଜ୍ଞଃ ସୃଷ୍ଟିସ୍ଥିତିଲୟାନାମାଦିକର୍ତା ଜଗଦଙ୍କୁରରୂପୋ ଭବତି
ସ୍ୱସ୍ମିନ୍ଵିଲୀନଂ ସକଲଂ ଜଗଦାବିର୍ଭାବୟତି ।
ପ୍ରାଣିକର୍ମବଶାଦେଷ ପଟୋ ଯଦ୍ୱତ୍-ପ୍ରସାରିତଃ ପ୍ରାଣିକର୍ମକ୍ଷୟାତ୍-ପୁନସ୍ତିରୋଭାବୟତି ।
ତସ୍ମିନ୍ନେବାଖିଲଂ ବିଶ୍ୱଂ ସଂକୋଚିତପଟବଦ୍ୱର୍ତତେ ।

Not for Commercial Use

ଈଶାଧିଷ୍ଠିତାବରଣଶକ୍ତିତୋ ରଜୋଦ୍ରିକ୍ତା ମହଦାଖ୍ୟା ବିକ୍ଷେପଶକ୍ତିରାସୀତ୍ ।
ତତ୍-ପ୍ରତିବିମ୍ବିତଂ ୟତ୍ତଦ୍ଧିରଣ୍ୟଗର୍ଭଚୈତନ୍ୟମାସୀତ୍ ।
ସ ମହତ୍ତତ୍ତ୍ୱାଭିମାନୀ ସ୍ରଷ୍ଟାସ୍ରଷ୍ଟବପୁର୍ଭବତି ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭାଧିଷ୍ଠିତବିକ୍ଷେପଶକ୍ତିତସ୍ତମୋଦ୍ରିକ୍ତାହଂକାରାଭିଧା ସ୍ଥୂଲଶକ୍ତିରାସୀତ୍ ।
ତତ୍-ପ୍ରତିବିମ୍ବିତଂ ୟତ୍ତଦ୍ୱିରାଟଚୈତନ୍ୟମାସୀତ୍ ।
ସ ତଦଭିମାନୀ ସ୍ରଷ୍ଟବପୁଃ ସର୍ବସ୍ଥୂଲପାଲକୋ ବିଷ୍ଣୁଃ ପ୍ରଧାନପୁରୁଷୋ ଭବତି ।
ତସ୍ମାଦାତ୍ମନ ଆକାଶଃ ସଂଭୂତଃ ।
ଆକାଶାଦ୍ୱାୟୁଃ । ବାୟୋରଗ୍ନିଃ । ଅଗ୍ନେରାପଃ । ଅଦ୍-ଭ୍ୟଃ ପୃଥିବୀ ।
ତାନି ପଞ୍ଚ ତନ୍ମାତ୍ରାଣି ତ୍ରିଗୁଣାନି ଭବନ୍ତି ।
ସ୍ରଷ୍ଟୁକାମୋ ଜଗଦ୍ୟୋନିସ୍ତମୋଗୁଣମଧିଷ୍ଠାୟ ସୂକ୍ଷ୍ମତନ୍ମାତ୍ରାଣି ଭୂତାନି ସ୍ଥୂଲୀକର୍ତୁଂ ସୋଽକାମୟତ ।
ସୃଷ୍ଟେଃ ପରିମିତାନି ଭୂତାନ୍ୟେକମେକଂ ଦ୍ୱିଧା ବିଧାୟ ପୁନଶ୍ଚତୁର୍ଧା କୃତ୍ୱା ସ୍ୱସ୍ୱେତରଦ୍ୱିତୀୟାଂଶୈଃ
ପଞ୍ଚଧା ସଂଯୋଜ୍ୟ ପଞ୍ଚୀକୃତଭୂତୈରନନ୍ତକୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡାନି ତତ୍ତଦଣ୍ଡୋଚିତଚତୁର୍ଦଶଭୁବନାନି
ତତ୍ତଦ୍-ଭୁବନୋଚିତଗୋଲକସ୍ଥୂଲଶରୀରାଣ୍ୟସୃଜତ୍ ।
ସ ପଞ୍ଚଭୂତାନାଂ ରଜୋଂଶାଂଶ୍ଚତୁର୍ଧା କୃତ୍ୱା ଭାଗତ୍ରୟାତ୍ପଞ୍ଚବୃତ୍ତ୍ୟାତ୍ମକଂ ପ୍ରାଣମସୃଜତ୍ ।
ସ ତେଷାଂ ତୁର୍ୟଭାଗେନ କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟାଣ୍ୟସୃଜତ୍ ।
ସ ତେଷାଂ ସତ୍ତ୍ୱାଂଶଂ ଚତୁର୍ଧା କୃତ୍ୱା ଭାଗତ୍ରୟସମଷ୍ଟିତଃ
ପଞ୍ଚକ୍ରିୟାବୃତ୍ତ୍ୟାତ୍ମକମନ୍ତଃକରଣମସୃଜତ୍ ।
ସ ତେଷାଂ ସତ୍ତ୍ୱତୁରୀୟଭାଗେନ ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟାଣ୍ୟସୃଜତ୍ ।
ସତ୍ତ୍ୱସମଷ୍ଟିତ ଇନ୍ଦ୍ରିୟପାଲକାନସୃଜତ୍ ।
ତାନି ସୃଷ୍ଟାନ୍ୟଣ୍ଡେ ପ୍ରାଚିକ୍ଷିପତ୍ ।
ତଦାଙ୍କୟା ସମଷ୍ଟ୍ୟଣ୍ଡଂ ବ୍ୟାପ୍ୟ ତାନ୍ୟତିଷ୍ଠନ୍ ।
ତଦାଙ୍କୟାଽହଂକାରସମନ୍ୱିତୋ ବିରାଟ୍ ସ୍ଥୂଲାନ୍ୟରକ୍ଷତ୍ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭସ୍ତଦାଙ୍କୟା ସୂକ୍ଷ୍ମାଣ୍ୟପାଲୟତ୍ ।
ଅଣ୍ଡସ୍ଥାନି ତାନି ତେନ ବିନା ସ୍ପନ୍ଦିତୁଂ ଚେଷ୍ଟିତୁଂ ବା ନ ଶେକୁଃ ।

Not For Commercial Use

ତାନି ଚେତନୀକର୍ତୁଂ ସୋଽକାମୟତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରାଣି
ସମସ୍ତବ୍ୟଷ୍ଟିମସ୍ତକାନ୍ବିଦାର୍ଯ୍ୟ ତଦେବାନୁପ୍ରାବିଶତ୍ ।
ତଦା ଜଡାନ୍ୟପି ତାନି ଚେତନବସ୍ତୁକର୍ମାଣି ଚକ୍ରିରେ ।
ସର୍ବଜ୍ଞେଶୋ ମାୟାଲେଶସମନ୍ବିତୋ ବ୍ୟଷ୍ଟିଦେହଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ତୟା ମୋହିତୋ ଜୀବତ୍ୱମଗମତ୍ ।
ଶରୀରତ୍ରୟତାଦାତ୍ମ୍ୟାଚ୍ଚର୍ତୃତ୍ୱଭୋକ୍ତୃତ୍ୱତାମଗମତ୍ ।
ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିମୂର୍ଚ୍ଛାମରଣଧର୍ମଯୁକ୍ତୋ ଘଟୀୟନ୍ତ୍ରବଦୁଦ୍ବିଗ୍ନୋ ଜାତୋ ମୃତ ଇବ
କୁଲାଲଚକ୍ରନ୍ୟାୟେନ ପରିଭ୍ରମତୀତି ।।

।। ଇତି ପୈଙ୍ଗଲୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଅଥ ପୈଙ୍ଗଲୋ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟମୁବାଚ ସର୍ବଲୋକାନାଂ
ସୃଷ୍ଟିସ୍ଥିତ୍ୟନ୍ତକୃଦ୍ବିଭୂରୀଶଃ କଥଂ ଜୀବତ୍ୱମଗମଦିତି ।
ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମକାରଣଦେହୋଦ୍-ଭବପୂର୍ବକଂ ଜୀବେଶ୍ୱରସ୍ୱରୂପଂ
ବିବିଚ୍ୟ କଥୟାମୀତି ସାବଧାନେନୈକାଗ୍ରତୟା ଶ୍ରୁୟତାମ୍ ।
ଈଶଃ ପଞ୍ଚୀକୃତମହାଭୂତଲେଶାନାଦାୟ ବ୍ୟଷ୍ଟିସମଷ୍ଟ୍ୟାତ୍ମକସ୍ଥୂଲଶରୀରାଣି ୟଥାକ୍ରମମକରୋତ୍ ।
କପାଲଚର୍ମାନ୍ତ୍ରାସ୍ଥିମାଂସନଖାନି ପୃଥିବ୍ୟଂଶାଃ ।
ରକ୍ତମୂତ୍ରଲାଲାସ୍ୱେଦାଦିକମବଂଶାଃ ।
କ୍ଷୁତ୍ତୃଷ୍ଣୋଷ୍ମମୋହମୈଥୁନାଦ୍ୟା ଅଗ୍ନ୍ୟଂଶାଃ ।
ପ୍ରଚାରଣୋତ୍ତାରଣାଶ୍ୱାସାଦିକା ବାୟ୍ୱଂଶାଃ ।
କାମକ୍ରୋଧାଦୟୋ ବ୍ୟୋମାଂଶାଃ ।
ଏତତ୍ସଙ୍ଘାତଂ କର୍ମଣି ସଂଚିତଂ ତ୍ୱଗାଦିୟୁକ୍ତଂ ବାଲ୍ୟାଦ୍ୟବସ୍ଥାଭିମାନାସ୍ପଦଂ ବହୁଦୋଷାଶ୍ରୟଂ
ସ୍ଥୂଲଶରୀରଂ ଭବତି ।।

Not For Commercial Use

ଅଥାପଞ୍ଚୀକୃତମହାଭୂତରଜୋଂଶଭାଗତ୍ରୟସମଷ୍ଟିତଃ ପ୍ରାଣମସୃଜତ୍ ।
ପ୍ରାଣାପାନବ୍ୟାନୋଦାନସମାନାଃ ପ୍ରାଣବୃତ୍ତୟଃ ।
ନାଗକୂର୍ମକୃକରଦେବଦତ୍ତଧନଂଜୟା ଉପପ୍ରାଣାଃ ।
ହୃଦାସନନାଭିକଣ୍ଠସର୍ବାଙ୍ଗାନି ସ୍ଥାନାନି ।
ଆକାଶାଦିରଜୋଗୁଣତୁରୀୟଭାଗେନ କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟମସୃଜତ୍ ।
ବାକ୍‌ପାଣିପାଦପାୟୂପାସ୍ଥାସ୍ତଦ୍ବୃତ୍ତୟଃ ।
ବଚନାଦାନଗମନବିସର୍ଗାନନ୍ଦାସ୍ତଦ୍ବିଷୟାଃ ।।

ଏବଂ ଭୂତସତ୍ତ୍ୱାଂଶଭାଗତ୍ରୟସମଷ୍ଟିତୋଽନ୍ତଃକରଣମସୃଜତ୍ ।
ଅନ୍ତଃକରଣମନୋବୁଦ୍ଧିଚିତ୍ତାହଂକାରାସ୍ତଦ୍ବୃତ୍ତୟଃ ।
ସଂକଲ୍ପନିଶ୍ଚୟସ୍ମରଣାଭିମାନାନୁସଂଧାନାସ୍ତଦ୍ବିଷୟାଃ ।
ଗଲବଦନନାଭିହୃଦୟଭ୍ରୂମଧ୍ୟଂ ସ୍ଥାନମ୍ ।
ଭୂତସତ୍ତ୍ୱତୁରୀୟଭାଗେନ ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟମସୃଜତ୍ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରତ୍ୱକ୍‌ଚକ୍ଷୁର୍ଜିହ୍ୱାଘ୍ରାଣାସ୍ତଦ୍ବୃତ୍ତୟଃ ।
ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପରସଗନ୍ଧାସ୍ତଦ୍ବିଷୟାଃ ।
ଦିଗ୍ବାତାର୍କପ୍ରଚେତୋଽଶ୍ୱିବହ୍ନୀନ୍ଦ୍ରୋପେନ୍ଦ୍ରମୃତ୍ୟୁକାଃ ।
ଚନ୍ଦ୍ରୋ ବିଷ୍ଣୁଶ୍ଚତୁର୍ବକ୍ତ୍ରଃ ଶଂଭୁଶ୍ଚ କାରଣାଧିପାଃ ।।

ଅଥାନ୍ନମୟପ୍ରାଣମୟମନୋମୟବିଜ୍ଞାନମୟାନନ୍ଦମୟାଃ ପଞ୍ଚ କୋଶାଃ ।
ଅନ୍ନରସେନୈବ ଭୂତ୍ୱାଽନ୍ନରସେନାଭିବୃଦ୍ଧିଂ ପ୍ରାପ୍ୟାନ୍ନରସମୟପୃଥିବ୍ୟାଂ
ୟଦ୍ବିଲୀୟତେ ସୋଽନ୍ନମୟକୋଶଃ ।
ତଦେବ ସ୍ଥୂଲଶରୀରମ୍ ।
କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟୈଃ ସହ ପ୍ରାଣାଦିପଞ୍ଚକଂ ପ୍ରାଣମୟକୋଶଃ ।
ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟୈଃ ସହ ମନୋ ମନୋମୟକୋଶଃ ।
ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟୈଃ ସହ ବୁଦ୍ଧିର୍ବିଜ୍ଞାନମୟକୋଶଃ ।

Not For Commercial Use

ଏତତ୍ତ୍ରୋଶତ୍ରୟଂ ଲିଙ୍ଗଶରୀରମ୍ ।
ସ୍ୱରୂପାଜ୍ଞାନମାନନ୍ଦମୟକୋଶଃ । ତତ୍କାରଣଶରୀରମ୍ ।
ଅଥ ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟପଞ୍ଚକଂ କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟପଞ୍ଚକଂ ପ୍ରାଣାଦିପଞ୍ଚକଂ
ବିୟଦାଦିପଞ୍ଚକମନ୍ତଃକରଣଚତୁଷ୍ଟୟଂ କାମକର୍ମତମାଂସ୍ୟଷ୍ଟପୁରମ୍ ।।

ଈଶାଜ୍ଞୟା ବିରାଜୋ ବ୍ୟଷ୍ଟିଦେହଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ବୁଦ୍ଧିମଧିଷ୍ଠାୟ ବିଶ୍ୱତ୍ୱମଗମତ୍ ।
ବିଜ୍ଞାନାତ୍ମା ଚିଦାଭାସୋ ବିଶ୍ୱୋ ବ୍ୟାବହାରିକୋ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ଥୂଲଦେହାଭିମାନୀ
କର୍ମଭୂରିତି ଚ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ନାମ ଭବତି ।
ଈଶାଜ୍ଞୟା ସୂତ୍ରାତ୍ମା ବ୍ୟଷ୍ଟିସୂକ୍ଷ୍ମଶରୀରଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ମନ ଅଧିଷ୍ଠାୟ ତୈଜସତ୍ୱମଗମତ୍ ।
ତୈଜସଃ ପ୍ରାତିଭାସିକଃ ସ୍ୱପ୍ନକଲ୍ପିତ ଇତି ତୈଜସସ୍ୟ ନାମ ଭବତି ।
ଈଶାଜ୍ଞୟା ମାୟୋପାଧିରବ୍ୟକ୍ତସମନ୍ୱିତୋ ବ୍ୟଷ୍ଟିକାରଣଶରୀରଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ପ୍ରାଜ୍ଞତ୍ୱମଗମତ୍ ।
ପ୍ରାଜ୍ଞୋବିଚ୍ଛିନ୍ନଃ ପାରମାର୍ଥିକଃ ସୁଷୁପ୍ତ୍ୟଭିମାନୀତି ପ୍ରାଜ୍ଞସ୍ୟ ନାମ ଭବତି ।
ଅବ୍ୟକ୍ତଲେଶାଜ୍ଞାନାଚ୍ଛାଦିତପାରମାର୍ଥିକଜୀବସ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱମସ୍ୟାଦିବାକ୍ୟାନି
ବ୍ରହ୍ମୈକତାଂ ଜଗୁର୍ନେତରୟୋର୍ବ୍ୟାବହାରିକପ୍ରାତିଭାସିକୟୋଃ ।
ଅନ୍ତଃକରଣପ୍ରତିବିମ୍ବିତଚୈତନ୍ୟଂ ୟତ୍ତଦେବାବସ୍ଥାତ୍ରୟଭାଗ୍ଭବତି ।
ସ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତ୍ୟବସ୍ଥାଃ ପ୍ରାପ୍ୟ ଘଟୀୟନ୍ତ୍ରବଦୁଦ୍ୱିଗ୍ନୋ ଜାତୋ ମୃତ ଇବ ସ୍ଥିତୋ ଭବତି ।
ଅଥ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିମୂର୍ଚ୍ଛାମରଣାଦ୍ୟବସ୍ଥାଃ ପଞ୍ଚ ଭବନ୍ତି ।।

ତତ୍ତଦ୍ଦେବତାଗ୍ରହାନ୍ୱିତୈଃ ଶ୍ରୋତ୍ରାଦିଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟୈଃ
ଶବ୍ଦ୍ୟାଦ୍ୟର୍ଥବିଷୟଗ୍ରହଣଜ୍ଞାନଂ ଜାଗ୍ରଦବସ୍ଥା ଭବତି ।
ତତ୍ର ଭ୍ରୂମଧ୍ୟଂ ଗତୋ ଜୀବ ଆପାଦମସ୍ତକଂ ବ୍ୟାପ୍ୟ କୃଷିଶ୍ରବଣାଦ୍ୟଖିଲକ୍ରିୟାକର୍ତା ଭବତି ।
ତତ୍ତତ୍ଫଲଭୁକ୍ ଚ ଭବତି ।
ଲୋକାନ୍ତରଗତଃ କର୍ମାର୍ଜିତଫଲଂ ସ ଏବ ଭୁଙ୍କ୍ତେ ।
ସ ସାର୍ବଭୌମବଦ୍ୟବହାରାଚ୍ଛାନ୍ତୋଽନ୍ତର୍ଭବନଂ ପ୍ରବେଷ୍ଟୁଂ ମାର୍ଗମାଶ୍ରିତ୍ୟ ତିଷ୍ଠତି ।
କରଣୋପରମେ ଜାଗ୍ରତ୍ସଂସ୍କାରୋତ୍ଥପ୍ରବୋଧବଦ୍ଗ୍ରାହ୍ୟଗ୍ରାହକରୂପସ୍ମରଣଂ ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥା ଭବତି ।

Not For Commercial Use

ତତ୍ର ବିଶ୍ୱ ଏବ ଜାଗ୍ରଦ୍ୱ୍ୟବହାରଲୋପାନ୍ନାଡୀମଧ୍ୟଂ ଚରଂସ୍ତୈଜସତ୍ୱମବାପ୍ୟ
ବାସନାରୂପକଂ ଜଗଦ୍ୱୈଚିତ୍ର୍ୟଂ ସ୍ୱଭାସା ଭାସୟନ୍ୟଥେପ୍ସିତଂ ସ୍ୱୟଂ ଭୁଙ୍କ୍ତେ ।।

ଚିତ୍ତୈକକରଣା ସୁଷୁପ୍ତ୍ୟବସ୍ଥା ଭବତି ।
ଭ୍ରମବିଶ୍ରାନ୍ତଶକୁନିଃ ପକ୍ଷୌ ସଂହୃତ୍ୟ ନୀଡାଭିମୁଖଂ ୟଥା ଗଚ୍ଛତି ତଥା ଜୀବୋଽପି
ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନପ୍ରପଞ୍ଚେ ବ୍ୟବହୃତ୍ୟ ଶ୍ରାନ୍ତୋଽଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ସ୍ୱାନନ୍ଦଂ ଭୁଙ୍କ୍ତେ ।।

ଅକସ୍ମାନ୍ମୁଦ୍ଗରଦଣ୍ଡାଦ୍ୟୈସ୍ତାଡିତବଦ୍-ଭୟାଜ୍ଞାନାଭ୍ୟାମିନ୍ଦ୍ରିୟସଙ୍ଘାତୈଃ
କମ୍ପନ୍ନିବ ମୃତତୁଲ୍ୟା ମୂର୍ଚ୍ଛା ଭବତି ।
ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିମୂର୍ଚ୍ଛାବସ୍ଥାନାମନ୍ୟାଽବ୍ରହ୍ମାଦିସ୍ତମ୍ବପର୍ୟନ୍ତଂ
ସର୍ବଜୀବଭୟପ୍ରଦା ସ୍ଥୂଲଦେହବିସର୍ଜନୀ ମରଣାବସ୍ଥା ଭବତି ।
କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ତତ୍ତଦ୍ୱିଷୟାନ୍ପ୍ରାଣାନ୍ସଂହୃତ୍ୟ କାମକର୍ମାନ୍ୱିତ
ଅବିଦ୍ୟାଭୂତବେଷ୍ଟିତୋ ଜୀବୋ ଦେହାନ୍ତରଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ଲୋକାନ୍ତରଂ ଗଚ୍ଛତି ।
ପ୍ରାକ୍କର୍ମଫଲପାକେନାବର୍ତାନ୍ତରକୀଟବଦ୍ୱିଶ୍ରାନ୍ତିଂ ନୈବ ଗଚ୍ଛତି ।
ସତ୍କର୍ମପରିପାକତୋ ବହୂନାଂ ଜନ୍ମନାମନ୍ତେ ନୃଣାଂ ମୋକ୍ଷେଚ୍ଛା ଜାୟତେ ।
ତଦା ସଦ୍ଗୁରୁମାଶ୍ରିତ୍ୟ ଚିରକାଲସେବୟା ବନ୍ଧଂ ମୋକ୍ଷଂ କଶ୍ଚିତ୍-ପ୍ରୟାତି ।
ଅବିଚାରକୃତୋ ବନ୍ଧୋ ବିଚାରାନ୍ମୋକ୍ଷୋ ଭବତି ।
ତସ୍ମାତ୍ସଦା ବିଚାରୟେତ୍ ।
ଅଧ୍ୟାରୋପାପବାଦତଃ ସ୍ୱରୂପଂ ନିଶ୍ଚୟୀକର୍ତୁଂ ଶକ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମାତ୍ସଦା ବିଚାରୟେଜ୍ଜଗଜ୍ଜୀବପରମାତ୍ମନୋ ଜୀବଭାବଜଗଦ୍-ଭାବବାଧେ
ପ୍ରତ୍ୟଗଭିନ୍ନଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାବଶିଷ୍ୟତ ଇତି ।।

।। ଇତି ପୈଙ୍ଗଲୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ପୈଙ୍ଗଲଃ ପ୍ରପଚ୍ଛ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ମହାବାକ୍ୟବିବରଣମନୁବ୍ରୂହୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟସ୍ତତ୍ତ୍ୱମସି ତ୍ୱଂ ତଦସି ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ୟହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମୀତ୍ୟନୁସଂଧାନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।
ତତ୍ର ପାରୋକ୍ଷ୍ୟଶବଲଃ ସର୍ବଜ୍ଞତ୍ୱାଦିଲକ୍ଷଣୋ ମାୟୋପାଧିଃ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣୋ
ଜଗଦ୍ୟୋନିସ୍ତତ୍ପଦବାଚ୍ୟୋ ଭବତି ।
ସ ଏବାନ୍ତଃକରଣସଂଭିନ୍ନବୋଧୋଽସ୍ମତ୍-ପ୍ରତ୍ୟୟାବଲମ୍ବନସ୍ତ୍ୱଂପଦବାଚ୍ୟୋ ଭବତି ।
ପରଜୀବୋପାଧିମାୟାବିଦ୍ୟେ ବିହାୟ ତତ୍ତ୍ୱଂପଦଲକ୍ଷ୍ୟଂ ପ୍ରତ୍ୟଗଭିନ୍ନଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
ତତ୍ତ୍ୱମସୀତ୍ୟହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମୀତି ବାକ୍ୟାର୍ଥବିଚାରଃ ଶ୍ରବଣଂ ଭବତି ।
ଏକାନ୍ତେନ ଶ୍ରବଣାର୍ଥାନୁସଂଧାନଂ ମନନଂ ଭବତି ।
ଶ୍ରବଣମନନନିର୍ବିଚିକିତ୍ସେଽର୍ଥେ ବସ୍ତୁନ୍ୟେକତାନବତ୍ତୟା ଚେତଃସ୍ଥାପନଂ ନିଦିଧ୍ୟାସନଂ ଭବତି ।
ଧ୍ୟାତୃଧ୍ୟାନେ ବିହାୟ ନିବାତସ୍ଥିତଦୀପବଦ୍ଧ୍ୟେୟୈକଗୋଚରଂ ଚିତ୍ତଂ ସମାଧିର୍ଭବତି ।
ତଦାନୀମାତ୍ମଗୋଚରା ବୃତ୍ତୟଃ ସମୁତ୍ଥିତା ଅଜ୍ଞାତା ଭବନ୍ତି ।
ତାଃ ସ୍ମରଣାଦନୁମୀୟନ୍ତେ ।
ଇହାନାଦିସଂସାରେ ସଞ୍ଚିତାଃ କର୍ମକୋଟୟୋଽନେନୈବ ବିଲୟଂ ଯାନ୍ତି ।
ତତୋଽଭ୍ୟାସପାଟବାତ୍ସହସ୍ରଶଃ ସଦାଽମୃତଧାରା ବର୍ଷନ୍ତି ।
ତତୋ ଯୋଗବିତ୍ତମାଃ ସମାଧିଂ ଧର୍ମମେଘଂ ପ୍ରାହୁଃ ।
ବାସନାଜାଲେ ନିଃଶେଷମମୁନା ପ୍ରବିଲାପିତେ କର୍ମସଂଚୟେ ପୁଣ୍ୟପାପେ ସମୂଲୋନ୍ମୂଲିତେ
ପ୍ରାକ୍ପରୋକ୍ଷମପି କରତଲାମଲକବଦ୍ବାକ୍ୟମପ୍ରତିବଦ୍ଧାପରୋକ୍ଷସାକ୍ଷାତ୍କାରଂ ପ୍ରସୂୟତେ ।
ତଦା ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।।

ଈଶଃ ପଞ୍ଚୀକୃତଭୂତାନାମପଞ୍ଚୀକରଣଂ କର୍ତୁଂ ସୋଽକାମୟତ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡତଦ୍ଗତଲୋକାନ୍-କାର୍ଯ୍ୟରୂପାଂଶ୍ଚ କାରଣତ୍ୱଂ ପ୍ରାପୟିତ୍ୱା ତତଃ ସୂକ୍ଷ୍ମାଙ୍ଗଂ କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି
ପ୍ରାଣାଂଶ୍ଚ ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟାଣ୍ୟନ୍ତଃକରଣଚତୁଷ୍ଟୟଂ ଚୈକୀକୃତ୍ୟ ସର୍ବାଣି ଭୌତିକାନି କାରଣେ ଭୂତପଞ୍ଚକେ
ସଂଯୋଜ୍ୟ ଭୂମିଂ ଜଲେ ଜଲଂ ବହ୍ନୌ ବହ୍ନିଂ ବାୟୌ ବାୟୁମାକାଶେ ଚାକାଶମହଂକାରେ
ଚାହଂକାରଂ ମହତି ମହଦବ୍ୟକ୍ତେଽବ୍ୟକ୍ତଂ ପୁରୁଷେ କ୍ରମେଣ ବିଲୀୟତେ ।

Not For Commercial Use

ବିରାଡ୍ଢିରଣ୍ୟଗର୍ଭେଶ୍ୱରା ଉପାଧିବିଲୟାପୂରମାତ୍ମନି ଲୀୟନ୍ତେ ।
ପଞ୍ଚୀକୃତମହାଭୂତସଂଭବକର୍ମସଂଚିତସ୍ଥୂଲଦେହଃ କର୍ମକ୍ଷୟାତ୍ପ୍ରକ୍ରର୍ମପରିପାକତୋଽପଞ୍ଚୀକରଣଂ
ପ୍ରାପ୍ୟ ସୂକ୍ଷ୍ମୈକୀଭୂତ୍ୱା କାରଣରୂପତ୍ୱମାସାଦ୍ୟ ତତ୍କାରଣଂ କୂଟସ୍ଥେ ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମନି ବିଲୀୟତେ ।
ବିଶ୍ୱତୈଜସପ୍ରାଜ୍ଞାଃ ସ୍ୱସ୍ୱୋପାଧିଲୟାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମନି ଲୀୟନ୍ତେ ।
ଅଣ୍ଡଂ ଜ୍ଞାନାଗ୍ନିନା ଦଗ୍ଧଂ କାରଣୈଃ ସହ ପରମାତ୍ମନି ଲୀନଂ ଭବତି ।
ତତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ସମାହିତୋ ଭୂତ୍ୱା ତତ୍ତ୍ୱଂପଦୈକ୍ୟମେବ ସଦା କୁର୍ୟ୍ୟାତ୍ ।
ତତୋ ମେଘାପାୟେଂଽଶୁମାନିବାତ୍ମାଽଽବିର୍ଭବତି ।
ଧ୍ୟାତ୍ୱା ମଧ୍ୟସ୍ଥମାତ୍ମାନଂ କଲଶାନ୍ତରଦୀପବତ୍ ।
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରମାତ୍ମାନମଧୂମଜ୍ୟୋତିରୂପକମ୍ ।। ୧ ।।

ପ୍ରକାଶୟନ୍ତମନ୍ତଃସ୍ଥଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍କୂଟସ୍ଥମବ୍ୟୟମ୍ ।
ଧ୍ୟାୟନ୍ନାସ୍ତେ ମୁନିଶ୍ଚୈବ ଚାସୁପ୍ତେରାମୃତେସ୍ତୁ ୟଃ ।। ୨ ।।

ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଃ ସ ବିଜ୍ଞେୟଃ ସ ଧନ୍ୟଃ କୃତକୃତ୍ୟବାନ୍ ।
ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତପଦଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସ୍ୱଦେହେ କାଲସାତ୍କୃତେ ।
ବିଶତ୍ୟଦେହମୁକ୍ତତ୍ୱଂ ପବନୋଽସ୍ପନ୍ଦତାମିବ ।। ୩ ।।

ଅଶବ୍ଦମସ୍ପର୍ଶମରୂପମବ୍ୟୟଂ ତଥାଽରସଂ ନିତ୍ୟମଗନ୍ଧବଚ୍ଚ ୟତ୍ ।
ଅନାଦ୍ୟନନ୍ତଂ ମହତଃ ପରଂ ଧ୍ରୁବଂ ତଦେବ ଶିଷ୍ୟତ୍ୟମଲଂ ନିରାମୟମ୍ ।। ୪ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ପୈଙ୍ଗଲୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ହୈନଂ ପୈଙ୍ଗଲଃ ପ୍ରପଚ୍ଛ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନିନଃ କିଂ କର୍ମ କା ଚ ସ୍ଥିତିରିତି ।
ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।
ଅମାନିତ୍ୱାଦିସଂପନ୍ନୋ ମୁମୁକ୍ଷୁରେକବିଂଶତିକୁଲଂ ତାରୟତି ।
ବ୍ରହ୍ମବିନ୍ନାତ୍ରେଣ କୁଲମେକୋଽରଶତଂ ତାରୟତି ।
ଆତ୍ମାନଂ ରଥିନଂ ବିଦ୍ଧି ଶରୀରଂ ରଥମେବ ଚ ।
ବୁଦ୍ଧିଂ ତୁ ସାରଥିଂ ବିଦ୍ଧି ମନଃ ପ୍ରଗ୍ରହମେବ ଚ ।। ୧ ।।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ହୟାନାହୁର୍ବିଷୟାଂସ୍ତେଷୁ ଗୋଚରାନ୍ ।
ଜଙ୍ଗମାନି ବିମାନାନି ହୃଦୟାନି ମନୀଷିଣଃ ।। ୨ ।।

ଆତ୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟମନୋଯୁକ୍ତଂ ଭୋକ୍ତେତ୍ୟାହୁର୍ମହର୍ଷୟଃ ।
ତତୋ ନାରାୟଣଃ ସାକ୍ଷାଦ୍ଧୃଦୟେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ।। ୩ ।।

ପ୍ରାରବ୍ଧକର୍ମପର୍ଯନ୍ତମହିନିର୍ମୋକବଦ୍ୱ୍ୟବହରତି ।
ଚନ୍ଦ୍ରବଚ୍ଚରତେ ଦେହୀ ସ ମୁକ୍ତଶ୍ଚାନିକେତନଃ ।। ୪ ।।

ତୀର୍ଥେ ଶ୍ୱପଚଗୃହେ ବା ତନୁଂ ବିହାୟ ଯାତି କୈବଲ୍ୟମ୍ ।
ପ୍ରାଣାନବକୀର୍ଯ ଯାତି କୈବଲ୍ୟମ୍ ।।
ତଂ ପଶ୍ଚାଦ୍ଦିଗ୍-ବଲିଂ କୁର୍ଯାଦଥବା ଖନନଂ ଚରେତ୍ ।
ପୁଂସଃ ପ୍ରବ୍ରଜନଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ନେତରାୟ କଦାଚନ ।। ୫ ।।

ନାଶୌଚଂ ନାଗ୍ନିକାର୍ଯଂ ଚ ନ ପିଣ୍ଡଂ ନୋଦକକ୍ରିୟା ।
ନ କୁର୍ଯାତ୍ପାର୍ବଣାଦୀନି ବ୍ରହ୍ମଭୂତାୟ ଭିକ୍ଷବେ ।। ୬ ।।

ଦଗ୍ଧସ୍ୟ ଦହନଂ ନାସ୍ତି ପକ୍ୱସ୍ୟ ପଚନଂ ଯଥା ।
ଜ୍ଞାନାଗ୍ନିଦଗ୍ଧଦେହସ୍ୟ ନ ଚ ଶ୍ରାଦ୍ଧଂ ନ ଚ କ୍ରିୟା ।। ୭ ।।

Not For Commercial Use

ଯାବଚ୍ଛୋପାଧିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ତାବଚ୍ଛ୍ରୁଶ୍ରୂଷୟେଦ୍ଗୁରୁମ୍ ।
ଗୁରୁବଦ୍ଗୁରୁଭାର୍ଯ୍ୟାୟାଂ ତତ୍-ପୁତ୍ରେଷୁ ଚ ବର୍ତନମ୍ ।। ୮ ।।

ଶୁଦ୍ଧମାନସଃ ଶୁଦ୍ଧଚିଦ୍ରୂପଃ ସହିଷ୍ଣୁଃ ସୋଽହମସ୍ମି ସହିଷ୍ଣୁଃ ସୋଽହମସ୍ମୀତି ପ୍ରାପ୍ତେ
ଜ୍ଞାନେନ ବିଜ୍ଞାନେ ଜ୍ଞେୟେ ପରମାତ୍ମନି ହୃଦି ସଂସ୍ଥିତେ ଦେହେ ଲବ୍ଧ୍ୱଶାନ୍ତିପଦଂ
ଗତେ ତଦା ପ୍ରଭାମନୋବୁଦ୍ଧିଶୂନ୍ୟଂ ଭବତି ।
ଅମୃତେନ ତୃପ୍ତସ୍ୟ ପୟସା କିଂ ପ୍ରୟୋଜନମ୍ ।
ଏବଂ ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ବେଦୈଃ ପ୍ରୟୋଜନଂ କିଂ ଭବତି ।
ଜ୍ଞାନାମୃତତୃପ୍ତଯୋଗିନୋ ନ କିଂଚିତ୍କର୍ତବ୍ୟମସ୍ତି ତଦସ୍ତି ଚେନ୍ନ ସ ତତ୍ତ୍ୱବିଦ୍-ଭବତି ।
ଦୂରସ୍ଥୋଽପି ନ ଦୂରସ୍ଥଃ ପିଣ୍ଡବର୍ଜିତଃ ପିଣ୍ଡସ୍ଥୋଽପି ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମା ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ଭବତି ।
ହୃଦୟଂ ନିର୍ମଲଂ କୃତ୍ୱା ଚିନ୍ତୟିତ୍ୱାପ୍ୟନାମୟମ୍ ।
ଅହମେବ ପରଂ ସର୍ବମିତି ପଶ୍ୟେତ୍ପରଂ ସୁଖମ୍ ।। ୯ ।।

ଯଥା ଜଲେ ଜଲଂ କ୍ଷିପ୍ତଂ କ୍ଷୀରେ କ୍ଷୀରଂ ଘୃତେ ଘୃତମ୍ ।
ଅବିଶେଷୋ ଭବେତ୍ତଦ୍ୱଜ୍ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମନୋଃ ।। ୧୦ ।।

ଦେହେ ଜ୍ଞାନେନ ଦୀପିତେ ବୁଦ୍ଧିରଖଣ୍ଡାକାରରୂପା ଯଦା ଭବତି
ତଦା ବିଦ୍ୱାନ୍-ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନାଗ୍ନିନା କର୍ମବନ୍ଧଂ ନିର୍ଦହେତ୍ ।
ତତଃ ପବିତ୍ରଂ ପରମେଶ୍ୱରାଖ୍ୟମଦ୍ୱୈତରୂପଂ ବିମଲାମ୍ବରାଭମ୍ ।
ଯଥୋଦକେ ତୋୟମନୁପ୍ରବିଷ୍ଟଂ ତଥାତ୍ମରୂପୋ ନିରୁପାଧିସଂସ୍ଥିତଃ ।। ୧୧ ।।

ଆକାଶବତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମଶରୀର ଆତ୍ମା ନ ଦୃଶ୍ୟତେ ବାୟୁବଦନ୍ତରାତ୍ମା ।
ସ ବାହ୍ୟମଭ୍ୟନ୍ତରନିଶ୍ଚଲାତ୍ମା ଜ୍ଞାନୋଲ୍କୟା ପଶ୍ୟତି ଚାନ୍ତରାତ୍ମା ।। ୧୨ ।।

ଯତ୍ର ଯତ୍ର ମୃତୋ ଜ୍ଞାନୀ ଯେନ ବା କେନ ମୃତ୍ୟୁନା ।
ଯଥା ସର୍ବଗତଂ ବ୍ୟୋମ ତତ୍ର ତତ୍ର ଲୟଂ ଗତଃ ।। ୧୩ ।।

Not for Commercial Use

ଘଟାକାଶମିବାତ୍ମାନଂ ବିଲୟଂ ବେତ୍ତି ତତ୍ତ୍ୱତଃ ।
ସ ଗଚ୍ଛତି ନିରାଲମ୍ବଂ ଜ୍ଞାନାଲୋକଂ ସମନ୍ତତଃ ।। ୧୪ ।।

ତପେଦ୍ୱର୍ଷସହସ୍ରାଣି ଏକପାଦସ୍ଥିତୋ ନରଃ ।
ଏତସ୍ୟ ଧ୍ୟାନଯୋଗସ୍ୟ କଲାଂ ନାର୍ହତି ଷୋଡଶୀମ୍ ।। ୧୫ ।।

ଇଦଂ ଜ୍ଞାନମିଦଂ ଜ୍ଞେୟଂ ତତ୍ସର୍ବଂ ଜ୍ଞାତୁମିଚ୍ଛତି ।
ଅପି ବର୍ଷସହସ୍ରାୟୁଃ ଶାସ୍ତ୍ରାନ୍ତଂ ନାଧିଗଚ୍ଛତି ।। ୧୬ ।।

ବିଜ୍ଞେୟୋଽକ୍ଷରତନ୍ମାତ୍ରୋ ଜୀବିତଂ ବାପି ଚଞ୍ଚଲମ୍ ।
ବିହାୟ ଶାସ୍ତ୍ରଜାଲାନି ୟତ୍ସତ୍ୟଂ ତଦୁପାସତାମ୍ ।। ୧୭ ।।

ଅନନ୍ତକର୍ମଶୌଚଂ ଚ ଜପୋ ୟଜ୍ଞସ୍ତଥୈବ ଚ ।
ତୀର୍ଥଯାତ୍ରାଭିଗମନଂ ଯାବତ୍ତତ୍ତ୍ୱଂ ନ ବିନ୍ଦତି ।। ୧୮ ।।

ଅହଂବ୍ରହ୍ମେତି ନିୟତଂ ମୋକ୍ଷହେତୁର୍ମହାତ୍ମନାମ୍ ।
ଦ୍ୱେ ପଦେ ବନ୍ଧମୋକ୍ଷାୟ ନ ମମେତି ମମେତି ଚ ।। ୧୯ ।।

ମମେତି ବଧ୍ୟତେ ଜନ୍ତୁର୍ନିର୍ମମେତି ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ମନସୋ ହ୍ୟୁନ୍ମନୀଭାବେ ଦ୍ୱୈତଂ ନୈବୋପଲଭ୍ୟତେ ।। ୨୦ ।।

ୟଦା ଯାତ୍ୟୁନ୍ମନୀଭାବସ୍ତଦା ତତ୍ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ୟତ୍ର ୟତ୍ର ମନୋ ଯାତି ତତ୍ର ତତ୍ର ପରଂ ପଦମ୍ ।। ୨୧ ।।

ତତ୍ର ତତ୍ର ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସର୍ବତ୍ର ସମବସ୍ଥିତମ୍ ।
ହନ୍ୟାନ୍ମୁଷ୍ଟିଭିରାକାଶଂ କ୍ଷୁଧାର୍ତଃ ଖଣ୍ଡୟେତ୍ତୁଷମ୍ ।। ୨୨ ।।

Not For Commercial Use

ନାହଂବ୍ରହ୍ମେତି ଜାନାତି ତସ୍ୟ ମୁକ୍ତିର୍ନ ଜାୟତେ ।
ୟ ଏତଦୁପନିଷଦଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି । ସ ବାୟୁପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ଆଦିତ୍ୟପୂତୋ ଭବତି । ସ ବ୍ରହ୍ମପୂତୋ ଭବତି । ସ ବିଷ୍ଣୁପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ରୁଦ୍ରପୂତୋ ଭବତି । ସ ସର୍ବେଷୁ ତୀର୍ଥେଷୁ ସ୍ନାତୋ ଭବତି ।
ସ ସର୍ବେଷୁ ବେଦେଷ୍ବଧୀତୋ ଭବତି । ସ ସର୍ବବେଦବ୍ରତଚର୍ୟାସୁ ଚରିତୋ ଭବତି ।
ତେନେତିହାସପୁରାଣାନାଂ ରୁଦ୍ରାଣାଂ ଶତସହସ୍ରାଣି ଜପ୍ତାନି ଫଲାନି ଭବନ୍ତି ।
ପ୍ରଣବାନାମୟୁତଂ ଜପ୍ତଂ ଭବତି । ଦଶ ପୂର୍ବାନ୍-ଦଶୋତ୍ତରାନ୍ପୁନାତି ।
ସ ପଙ୍କ୍ତିପାବନୋ ଭବତି । ସ ମହାନ୍ଭବତି ।
ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାସୁରାପାନସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟଗୁରୁତଲ୍ପଗମନତତ୍ସଂୟୋଗିପାତକେଭ୍ୟଃ ପୂତୋ ଭବତି ।
ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂରୟଃ । ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ ।।
ତଦ୍ବିପ୍ରାସୋ ବିପନ୍ୟବୋ ଜାଗୃବାଂସଃ ସମିନ୍ଧତେ । ବିଷ୍ଣୋର୍ୟତ୍ପରମଂ ପଦମ୍ ।।
ଓଁ ସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ପୈଙ୍ଗଲୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଉପନିଷଦ

(Adhyaatmopanisat / Adhyaatma Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଅଧ୍ୟାତ୍ମୋପନିଷତ୍ / ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଅଧ୍ୟାତ୍ମୋପନିଷତ୍ ।।

ଯତ୍ରାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟାଦିଭେଦସ୍ତ୍ୱତୋ ନ ହି ଯୁଜ୍ୟତେ ।
ନିର୍ଭେଦଂ ପରମାଦ୍ୱୈତଂ ସ୍ୱମାତ୍ରମବଶିଷ୍ୟତେ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।। ଅନ୍ତଃଶରୀରେ ନିହିତୋ ଗୁହାୟାମଜ ଏକୋ ନିତ୍ୟମସ୍ୟ
ପୃଥିବୀ ଶରୀରଂ ଯଃ ପୃଥିବୀମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟଂ ପୃଥିବୀ ନ ବେଦ ।
ଯସ୍ୟାପଃ ଶରୀରଂ ଯୋ ଅପୋଽନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟମାପୋ ନ ବିଦୁଃ ।
ଯସ୍ୟ ତେଜଃ ଶରୀରଂ ଯସ୍ତେଜୋଽନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟଂ ତେଜୋ ନ ବେଦ ।
ଯସ୍ୟ ବାୟୁଃ ଶରୀରଂ ଯୋ ବାୟୁମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟଂ ବାୟୁର୍ନ ବେଦ ।
ଯସ୍ୟାକାଶଃ ଶରୀରଂ ଯ ଆକାଶମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟମାକାଶୋ ନ ବେଦ ।
ଯସ୍ୟ ମନଃ ଶରୀରଂ ଯୋ ମନୋଽନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟଂ ମନୋ ନ ବେଦ ।
ଯସ୍ୟ ବୁଦ୍ଧିଃ ଶରୀରଂ ଯୋ ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟଂ ବୁଦ୍ଧିର୍ନ ବେଦ ।
ଯସ୍ୟାହଂକାରଃ ଶରୀରଂ ଯୋଽହଂକାରମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟମହଂକାରୋ ନ ବେଦ ।
ଯସ୍ୟ ଚିତ୍ତଂ ଶରୀରଂ ଯଶ୍ଚିତ୍ତମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟଂ ଚିତ୍ତଂ ନ ବେଦ ।
ଯସ୍ୟାବ୍ୟକ୍ତଂ ଶରୀରଂ ଯୋଽବ୍ୟକ୍ତମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟମବ୍ୟକ୍ତଂ ନ ବେଦ ।
ଯସ୍ୟାକ୍ଷରଂ ଶରୀରଂ ଯୋଽକ୍ଷରମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟମକ୍ଷରଂ ନ ବେଦ ।
ଯସ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁଃ ଶରୀରଂ ଯୋ ମୃତ୍ୟୁମନ୍ତରେ ସଂଚରନ୍ୟଂ ମୃତ୍ୟୁର୍ନ ବେଦ ।
ସ ଏଷ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମାଽପହତପାପ୍ମା ଦିବ୍ୟୋ ଦେବ ଏକୋ ନାରାୟଣଃ ।

Not For Commercial Use

ଅହଂ ମମେତି ଯୋ ଭାବୋ ଦେହାକ୍ଷାଦାବନାତ୍ମନି ।
ଅଧ୍ୟାସୋଽୟଂ ନିରସ୍ତବ୍ୟୋ ବିଦୁଷା ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠୟା ।। ୧ ।।

ଜ୍ଞାତ୍ୱା ସ୍ୱଂ ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମାନଂ ବୁଦ୍ଧିତଦ୍ବୃତ୍ତିସାକ୍ଷିଣମ୍ ।
ସୋଽହମିତ୍ୟେବ ତଦ୍ବୃତ୍ୟା ସ୍ୱାନ୍ୟତ୍ରାତ୍ମମତିଂ ତ୍ୟଜେତ୍ ।। ୨ ।।

ଲୋକାନୁବର୍ତ୍ତନଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଦେହାନୁବର୍ତ୍ତନମ୍ ।
ଶାସ୍ତ୍ରାନୁବର୍ତ୍ତନଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସ୍ୱାଧ୍ୟାସାପନୟଂ କୁରୁ ।। ୩ ।।

ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ ସଦା ସ୍ଥିତ୍ୟା ମନୋ ନଶ୍ୟତି ଯୋଗିନଃ ।
ଯୁକ୍ତ୍ୟା ଶ୍ରୁତ୍ୟା ସ୍ୱାନୁଭୂତ୍ୟା ଜ୍ଞାତ୍ୱା ସାର୍ବାତ୍ମ୍ୟମାତ୍ମନଃ ।। ୪ ।।

ନିଦ୍ରାୟା ଲୋକବାର୍ତ୍ତାୟାଃ ଶବ୍ଦାଦେରାତ୍ମବିସ୍ମୃତେଃ ।
କ୍ୱଚିନ୍ନାବସରଂ ଦତ୍ତ୍ୱା ଚିନ୍ତୟାତ୍ମାନମାତ୍ମନି ।। ୫ ।।

ମାତାପିତ୍ରୋର୍ମଲୋଦ୍-ଭୂତଂ ମଲମାଂସମୟଂ ବପୁଃ ।
ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଚଣ୍ଡାଲବଦ୍ଦୂରଂ ବ୍ରହ୍ମଭୂୟ କୃତୀ ଭବ ।। ୬ ।।

ଘଟାକାଶଂ ମହାକାଶ ଇବାତ୍ମାନଂ ପରାତ୍ମନି ।
ବିଲାପ୍ୟାଖଣ୍ଡଭାବେନ ତୂଷ୍ଣୀଂ ଭବ ସଦା ମୁନେ ।। ୭ ।।

ସ୍ୱପ୍ରକାଶମଧିଷ୍ଠାନଂ ସ୍ୱୟଂ ଭୂୟ ସଦାତ୍ମନା ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡମପି ପିଣ୍ଡାଣ୍ଡଂ ତ୍ୟଜ୍ୟତାଂ ମଲଭାଣ୍ଡବତ୍ ।। ୮ ।।

ଚିଦାତ୍ମନି ସଦାନନ୍ଦେ ଦେହରୂଢାମହଂଧିୟମ୍ ।
ନିବେଶ୍ୟ ଲିଙ୍ଗମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ କେବଲୋ ଭବ ସର୍ବଦା ।। ୯ ।।

Not For Commercial Use

ଯତ୍ରୈଷ ଜଗଦାଭାସୋ ଦର୍ପଣାନ୍ତଃପୁରଂ ଯଥା ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ଜ୍ଞାତ୍ୱା କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବାନଘ ।। ୧୦ ।।

ଅହଂକାରଗ୍ରହାନ୍ମୁକ୍ତଃ ସ୍ୱରୂପମୁପପଦ୍ୟତେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରବଦ୍ବିମଲଃ ପୂର୍ଣ୍ଣଃ ସଦାନନ୍ଦଃ ସ୍ୱୟଂପ୍ରଭଃ ।। ୧୧ ।।

କ୍ରିୟାନାଶାଦ୍-ଭବେଚ୍ଚିତ୍ତାନାଶୋଽସ୍ମାଦ୍ୱାସନାକ୍ଷୟଃ ।
ବାସନାପ୍ରକ୍ଷୟୋ ମୋକ୍ଷଃ ସା ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତିରିଷ୍ୟତେ ।। ୧୨ ।।

ସର୍ବତ୍ର ସର୍ବତଃ ସର୍ବବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରାବଲୋକନମ୍ ।
ସଦ୍-ଭାବଭାବାନାଦାର୍ଢ୍ୟାଦ୍ୱାସନାଲୟମଶ୍ନୁତେ ।। ୧୩ ।।

ପ୍ରମାଦୋ ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠାୟାଂ ନ କର୍ତବ୍ୟଃ କଦାଚନ ।
ପ୍ରମାଦୋ ମୃତ୍ୟୁରିତ୍ୟାହୁର୍ବିଦ୍ୟାୟାଂ ବ୍ରହ୍ମବାଦିନଃ ।। ୧୪ ।।

ଯଥାଽପକୃଷ୍ଟଂ ଶୈବାଲଂ କ୍ଷଣମାତ୍ରଂ ନ ତିଷ୍ଠତି ।
ଆବୃଣୋତି ତଥା ମାୟା ପ୍ରାଙ୍ଞଂ ବାପି ପରାଙ୍-ମୁଖମ୍ ।। ୧୫ ।।

ଜୀବତୋ ଯସ୍ୟ କୈବଲ୍ୟଂ ବିଦେହୋଽପି ସ କେବଲଃ ।
ସମାଧିନିଷ୍ଠତାମେତ୍ୟ ନିର୍ବିକଲ୍ପୋ ଭବାନଘ ।। ୧୬ ।।

ଅଜ୍ଞାନହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥେର୍ନିଃଶେଷବିଲୟସ୍ତଦା ।
ସମାଧିନା ବିକଲ୍ପେନ ଯଦାଽଦ୍ୱୈତାତ୍ମଦର୍ଶନମ୍ ।। ୧୭ ।।

ଅତ୍ରାତ୍ମତ୍ୱଂ ଦୃଢୀକୁର୍ବନ୍ନହମାଦିଷୁ ସଂତ୍ୟଜନ୍ ।
ଉଦାସୀନତୟା ତେଷୁ ତିଷ୍ଠେଦ୍ଘଟପଟାଦିବତ୍ ।। ୧୮ ।।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମାଦିସ୍ତମ୍ବପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ମୃଷାମାତ୍ରା ଉପାଧୟଃ ।
ତତଃ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ସ୍ୱମାତ୍ମାନଂ ପଶ୍ୟେଦେକାତ୍ମନା ସ୍ଥିତମ୍ ।। ୧୯ ।।

ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମା ସ୍ୱୟଂ ବିଷ୍ଣୁଃ ସ୍ୱୟମିନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ୱୟଂ ଶିବଃ ।
ସ୍ୱୟଂ ବିଶ୍ୱମିଦଂ ସର୍ବଂ ସ୍ୱସ୍ମାଦନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ।। ୨୦ ।।

ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟାରୋପିତାଶେଷାଭାସବସ୍ତୁନିରାସତଃ ।
ସ୍ୱୟମେବ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦ୍ୱୟମକ୍ରିୟମ୍ ।। ୨୧ ।।

ଅସଙ୍କଲ୍ପୋ ବିକଲ୍ପୋଽୟଂ ବିଶ୍ୱମିତ୍ୟେକବସ୍ତୁନି ।
ନିର୍ବିକାରେ ନିରାକାରେ ନିର୍ବିଶେଷେ ଭିଦା କୁତଃ ।। ୨୨ ।।

ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦର୍ଶନଦୃଶ୍ୟାଦିଭାବଶୂନ୍ୟେ ନିରାମୟେ ।
କଲ୍ପାର୍ଣ୍ଣବ ଇବାତ୍ୟନ୍ତଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣେ ଚିଦାତ୍ମନି ।। ୨୩ ।।

ତେଜସୀବ ତମୋ ଯତ୍ର ବିଲୀନଂ ଭ୍ରାନ୍ତିକାରଣମ୍ ।
ଅଦ୍ୱିତୀୟେ ପରେ ତତ୍ତ୍ୱେ ନିର୍ବିଶେଷେ ଭିଦା କୁତଃ ।। ୨୪ ।।

ଏକାତ୍ମକେ ପରେ ତତ୍ତ୍ୱେ ଭେଦକର୍ତା କଥଂ ବସେତ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତୌ ସୁଖମାତ୍ରାୟାଂ ଭେଦଃ କେନାବଲୋକିତଃ ।। ୨୫ ।।

ଚିତ୍ତମୂଲୋ ବିକଲ୍ପୋଽୟଂ ଚିତ୍ତାଭାବେ ନ କଶ୍ଚନ ।
ଅତଶ୍ଚିତ୍ତଂ ସମାଧେହି ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ରୂପେ ପରାତ୍ମନି ।। ୨୬ ।।

ଅଖଣ୍ଡାନନ୍ଦମାତ୍ମାନଂ ବିଜ୍ଞାୟ ସ୍ୱସ୍ୱରୂପତଃ ।
ବହିରନ୍ତଃସଦାନନ୍ଦରସାସ୍ୱାଦନମାତ୍ମନି ।। ୨୭ ।।

Not For Commercial Use

ବୈରାଗ୍ୟସ୍ୟ ଫଲଂ ବୋଧୋ ବୋଧସ୍ୟୋପରତିଃ ଫଲମ୍ ।
ସ୍ୱାନନ୍ଦାନୁଭବାଚ୍ଛାନ୍ତିରେଷୈବୋପରତେଃ ଫଲମ୍ ।। ୨୮ ।।

ୟଦ୍ୟୁତ୍ତରୋତ୍ତରାଭାବେ ପୂର୍ବରୂପଂ ତୁ ନିଷ୍ଫଲମ୍ ।
ନିବୃତ୍ତିଃ ପରମା ତୃପ୍ତିରାନନ୍ଦୋଽନୁପମଃ ସ୍ୱତଃ ।। ୨୯ ।।

ମାୟୋପାଧିର୍ଜଗଦ୍ୟୋନିଃ ସର୍ବଜ୍ଞତ୍ୱାଦିଲକ୍ଷଣଃ ।
ପାରୋକ୍ଷ୍ୟଶବଲଃ ସତ୍ୟାଦ୍ୟାତ୍ମକସ୍ତ୍ୱପଦାଭିଧଃ ।। ୩୦ ।।

ଆଲମ୍ବନତୟା ଭାତି ୟୋଽସ୍ମତ୍-ପ୍ରତ୍ୟୟଶବ୍ଦୟୋଃ ।
ଅନ୍ତଃକରଣସଂଭିନ୍ନବୋଧଃ ସତ୍ତ୍ୱଂପଦାଭିଧଃ ।। ୩୧ ।।

ମାୟାବିଦ୍ୟେ ବିହାୟୈବ ଉପାଧୀ ପରଜୀବୟୋଃ ।
ଅଖଣ୍ଡଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ବିଲକ୍ଷ୍ୟତେ ।। ୩୨ ।।

ଇତ୍ଥଂ ବାକ୍ୟୈସ୍ତଥାଽର୍ଥାନୁସଂଧାନଂ ଶ୍ରବଣଂ ଭବେତ୍ ।
ୟୁକ୍ତ୍ୟା ସଂଭାବିତତ୍ୱାନୁସଂଧାନଂ ମନନଂ ତୁ ତତ୍ ।। ୩୩ ।।

ତାଭ୍ୟାଂ ନିର୍ବିଚିକିତ୍ସେଽର୍ଥେ ଚେତସଃ ସ୍ଥାପିତସ୍ୟ ୟତ୍ ।
ଏକତାନତ୍ୱମେତଦ୍ଧି ନିଦିଧ୍ୟାସନମୁଚ୍ୟତେ ।। ୩୪ ।।

ଧ୍ୟାତୃଧ୍ୟାନେ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ କ୍ରମାଦ୍ଧ୍ୟେୟୈକଗୋଚରମ୍ ।
ନିବାତଦୀପବଚ୍ଚିତ୍ତଂ ସମାଧିରଭିଧୀୟତେ ।। ୩୫ ।।

ବୃତ୍ତୟସ୍ତୁ ତଦାନୀମପ୍ୟଜ୍ଞାତା ଆତ୍ମଗୋଚରାଃ ।
ସ୍ମରଣାଦନୁମୀୟନ୍ତେ ବ୍ୟୁତ୍ଥିତସ୍ୟ ସମୁତ୍ଥିତାଃ ।। ୩୬ ।।

Not For Commercial Use

ଅନାଦାବିହ ସଂସାରେ ସଂଚିତାଃ କର୍ମକୋଟୟଃ ।
ଅନେନ ବିଲୟଂ ୟାନ୍ତି ଶୁଦ୍ଧୋ ଧର୍ମୋ ବିବର୍ଧତେ ।। ୩୭ ।।

ଧର୍ମମେଘମିମଂ ପ୍ରାହୁଃ ସମାଧିଂ ୟୋଗବିତ୍ତମାଃ ।
ବର୍ଷତ୍ୟେଷ ୟଥା ଧର୍ମାମୃତଧାରାଃ ସହସ୍ରଶଃ ।। ୩୮ ।।

ଅମୁନା ବାସନାଜାଲେ ନିଃଶେଷଂ ପ୍ରବିଲାୟିତେ ।
ସମୂଲୋନ୍ମୂଲିତେ ପୁଣ୍ୟପାପାଖ୍ୟେ କର୍ମସଂଚୟେ ।। ୩୯ ।।

ବାକ୍ୟମପ୍ରତିବଦ୍ଧଂ ସତ୍-ପ୍ରାକ୍‌ପରୋକ୍ଷାବଭାସିତେ ।
କରାମଲକବଦ୍ବୋଧମପରୋକ୍ଷଂ ପ୍ରସୂୟତେ ।। ୪୦ ।।

ବାସନାନୁଦୟୋ ଭୋଗ୍ୟେ ବୈରାଗ୍ୟସ୍ୟ ତଦାବଧିଃ ।
ଅହଂଭାବୋଦୟାଭାବୋ ବୋଧସ୍ୟ ପରମାବଧିଃ ।। ୪୧ ।।

ଲୀନବୃତ୍ତେରନୁତ୍ପତ୍ତିର୍ମର୍ୟ୍ୟାଦୋପରତେସ୍ତୁ ସା ।
ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞୋ ୟତିରୟଂ ୟଃ ସଦାନନ୍ଦମଶ୍ନୁତେ ।। ୪୨ ।।

ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟେବ ବିଲୀନାତ୍ମା ନିର୍ବିକାରୋ ବିନିଷ୍କ୍ରିୟଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମନୋଃ ଶୋଧିତୟୋରେକଭାବାବଗାହିନି ।। ୪୩ ।।

ନିର୍ବିକଲ୍ପା ଚ ଚିନ୍ମାତ୍ରା ବୃତ୍ତିଃ ପ୍ରଜ୍ଞେତି କଥ୍ୟତେ ।
ସା ସର୍ବଦା ଭବେଦ୍ୟସ୍ୟ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଇଷ୍ୟତେ ।। ୪୪ ।।

ଦେହେନ୍ଦ୍ରିୟେଷ୍ୱହଂଭାବ ଇଦଂଭାବସ୍ତଦନ୍ୟକେ ।
ୟସ୍ୟ ନୋ ଭବତଃ କ୍ୱାପି ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଇଷ୍ୟତେ ।। ୪୫ ।।

Not For Commercial Use

ନ ପ୍ରତ୍ୟଗ୍-ବ୍ରହ୍ମଣୋର୍ଭେଦଂ କଦାପି ବ୍ରହ୍ମସର୍ଗୟୋଃ ।
ପ୍ରଜ୍ଞୟା ଯୋ ବିଜାନାତି ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଇଷ୍ୟତେ ।। ୪୬ ।।

ସାଧୁଭିଃ ପୂଜ୍ୟମାନେଽସ୍ମିନ୍ପୀଡ୍ୟମାନେଽପି ଦୁର୍ଜନୈଃ ।
ସମଭାବୋ ଭବେଦ୍ୟସ୍ୟ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଇଷ୍ୟତେ ।। ୪୭ ।।

ବିଜ୍ଞାତବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱସ୍ୟ ଯଥାପୂର୍ବଂ ନ ସଂସୃତିଃ ।
ଅସ୍ତି ଚେନ୍ନ ସ ବିଜ୍ଞାତବ୍ରହ୍ମଭାବୋ ବହିର୍ମୁଖଃ ।। ୪୮ ।।

ସୁଖାଦ୍ୟନୁଭବୋ ଯାବତ୍ତାବତ୍-ପ୍ରାରବ୍ଧମିଷ୍ୟତେ ।
ଫଲୋଦୟଃ କ୍ରିୟାପୂର୍ବୋ ନିଷ୍କ୍ରିୟୋ ନହି କୁତ୍ରଚିତ୍ ।। ୪୯ ।।

ଅହଂବ୍ରହ୍ମେତିବିଜ୍ଞାନାତ୍ କଲ୍ପକୋଟିଶତାର୍ଜିତମ୍ ।
ସଂଚିତଂ ବିଲୟଂ ଯାତି ପ୍ରବୋଧାତ୍ସ୍ୱପ୍ନକର୍ମବତ୍ ।। ୫୦ ।।

ସ୍ୱମସଙ୍ଗମୁଦାସୀନଂ ପରିଜ୍ଞାୟ ନଭୋ ଯଥା ।
ନ ଶ୍ଲିଷ୍ୟତେ ଯତିଃ କିଂଚିତ୍କଦାଚିଦ୍-ଭାବିକର୍ମଭିଃ ।। ୫୧ ।।

ନ ନଭୋ ଘଟଯୋଗେନ ସୁରାଗନ୍ଧେନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ତଥାଽଽତ୍ମୋପାଧିଯୋଗେନ ତଦ୍ଧର୍ମୋ ନୈବ ଲିପ୍ୟତେ ।। ୫୨ ।।

ଜ୍ଞାନୋଦୟାତ୍-ପୁରାଽରବ୍ଧଂ କର୍ମ ଜ୍ଞାନାନ୍ନ ନଶ୍ୟତି ।
ଅଦତ୍ତ୍ୱା ସ୍ୱଫଲଂ ଲକ୍ଷ୍ୟମୁଦ୍ଦିଶ୍ୟୋତ୍ସୃଷ୍ଟବାଣବତ୍ ।। ୫୩ ।।

ବ୍ୟାଘ୍ରବୁଦ୍ଧ୍ୟା ବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ବାଣଃ ପଶ୍ଚାତ୍ତୁ ଗୋମତୌ ।
ନ ତିଷ୍ଠତି ଭିନତ୍ତ୍ୟେବ ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ବେଗେନ ନିର୍ଭରମ୍ ।। ୫୪ ।।

Not For Commercial Use

ଅଜରୋଽସ୍ମ୍ୟମରୋଽସ୍ମୀତି ଯ୍ୟ ଆତ୍ମାନଂ ପ୍ରପଦ୍ୟତେ ।
ତଦାତ୍ମନା ତିଷ୍ଠତୋଽସ୍ୟ କୁତଃ ପ୍ରାରବ୍ଧକଲ୍ପନା ।। ୫୫ ।।

ପ୍ରାରବ୍ଧଂ ସିଦ୍ଧ୍ୟତି ତଦା ଯ୍ୟଦା ଦେହାତ୍ମନା ସ୍ଥିତିଃ ।
ଦେହାତ୍ମଭାବୋ ନୈବେଷ୍ଟଃ ପ୍ରାରବ୍ଧଂ ତ୍ୟଜ୍ୟତାମତଃ ।। ୫୬ ।।

ପ୍ରାରବ୍ଧକଲ୍ପନାପ୍ୟସ୍ୟ ଦେହସ୍ୟ ଭ୍ରାନ୍ତିରେବ ହି ।। ୫୭ ।।

ଅଧ୍ୟସ୍ତସ୍ୟ କୁତସ୍ତ୍ୱମସତ୍ୟସ୍ୟ କୁତୋ ଜନିଃ ।
ଅଜାତସ୍ୟ କୁତୋ ନାଶଃ ପ୍ରାରବ୍ଧମସତଃ କୁତଃ ।। ୫୮ ।।

ଜ୍ଞାନେନାଜ୍ଞାନକାର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ସମୂଲସ୍ୟ ଲୟୋ ଯ୍ୟଦି ।
ତିଷ୍ଠତ୍ୟୟଂ କଥଂ ଦେହ ଇତି ଶଙ୍କାବତୋ ଜଡାନ୍ ।
ସମାଧାତୁଂ ବାହ୍ୟଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ପ୍ରାରବ୍ଧଂ ବଦତି ଶ୍ରୁତିଃ ।। ୫୯ ।।

ନ ତୁ ଦେହାଦିସତ୍ୟତ୍ୱବୋଧନାୟ୍ୟ ବିପଶ୍ଚିତାମ୍ ।
ପରିପୂର୍ଣ୍ଣମନାଦ୍ୟନ୍ତମପ୍ରମେୟ୍ୟମବିକ୍ରିୟମ୍ ।। ୬୦ ।।

ସଦ୍ଘନଂ ଚିଦ୍ଘନଂ ନିତ୍ୟମାନନ୍ଦଘନମବ୍ୟୟମ୍ ।
ପ୍ରତ୍ୟଗେକରସଂ ପୂର୍ଣ୍ଣମନନ୍ତଂ ସର୍ବତୋମୁଖମ୍ ।। ୬୧ ।।

ଅହେୟମନୁପାଦେୟମନାଧେୟମନାଶ୍ରୟମ୍ ।
ନିର୍ଗୁଣଂ ନିଷ୍କ୍ରିୟଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ନିର୍ବିକଲ୍ପଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।। ୬୨ ।।

ଅନିରୂପ୍ୟସ୍ୱରୂପଂ ଯ୍ୟନ୍ମନୋବାଚାମଗୋଚରମ୍ ।
ସପ୍ରମୃଦ୍ଧଂ ସ୍ୱତଃସିଦ୍ଧଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ବୁଦ୍ଧମନୋଦୃଶମ୍ ।
ଏକମେବାଦ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ନେହ ନାନାସ୍ତି କିଂଚନ ।। ୬୩ ।।

Not For Commercial Use

ସ୍ୱାନୁଭୂତ୍ୟା ସ୍ୱୟଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ସ୍ୱମାତ୍ମାନମଖଣ୍ଡିତମ୍ ।
ସସିଦ୍ଧଃ ସୁସୁଖଂ ତିଷ୍ଠ ନିର୍ବିକଲ୍ପାତ୍ମନାତ୍ମନି ।। ୬୪ ।।

କ୍ୱ ଗତଂ କେନ ବା ନୀତଂ କୁତ୍ର ଲୀନମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ଅଧୁନୈବ ମୟା ଦୃଷ୍ଟଂ ନାସ୍ତି କିଂ ମହଦଦ୍-ଭୁତମ୍ ।। ୬୫ ।।

କିଂ ହେୟଂ କିମୁପାଦେୟଂ କିମନ୍ୟତ୍କିଂ ବିଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡାନନ୍ଦପୀୟୂଷପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମମହାର୍ଣ୍ଣବେ ।। ୬୬ ।।

ନ କିଂଚିଦତ୍ର ପଶ୍ୟାମି ନ ଶୃଣୋମି ନ ବେଦ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ସ୍ୱାତ୍ମନୈବ ସଦାନନ୍ଦରୂପେଣାସ୍ମି ସ୍ୱଲକ୍ଷଣଃ ।। ୬୭ ।।

ଅସଙ୍ଗୋଽହମନଙ୍ଗୋଽହମଲିଙ୍ଗୋଽହମହଂ ହରିଃ ।
ପ୍ରଶାନ୍ତୋଽହମନନ୍ତୋଽହଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣଶ୍ଚିରନ୍ତନଃ ।। ୬୮ ।।

ଅକର୍ତାଽହମଭୋକ୍ତାଽହମବିକାରୋଽହମବ୍ୟୟଃ ।
ଶୁଦ୍ଧୋ ବୋଧସ୍ୱରୂପୋଽହଂ କେବଲୋଽହଂ ସଦାଶିବଃ ।। ୬୯ ।।

ଏତାଂ ବିଦ୍ୟାମପାନ୍ତରତମାୟ ଦଦୌ । ଅପାନ୍ତରତମୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ ଦଦୌ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଘୋରାଙ୍ଗିରସେ ଦଦୌ । ଘୋରାଙ୍ଗିରା ରୈକ୍ୱାୟ ଦଦୌ । ରୈକ୍ୱୋ ରାମାୟ ଦଦୌ ।
ରାମଃ ସର୍ବେଭ୍ୟୋ ଭୂତେଭ୍ୟୋ ଦଦାବିତ୍ୟେତନ୍ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନଂ
ବେଦାନୁଶାସନଂ ବେଦାନୁଶାସନମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।। ୭୦ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।। ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଅଧ୍ୟାତ୍ମୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ମୁକ୍ତିକା ଉପନିଷଦ

(Muktikopanisat / Muktikaa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ମୁକ୍ତିକୋପନିଷତ୍ / ମୁକ୍ତିକା ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ମୁକ୍ତିକୋପନିଷତ୍ ।।

ଈଶାଦ୍ୟଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତବେଦାନ୍ତପଟଲାଶୟମ୍ ।
ମୁକ୍ତିକୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ହରିଃ ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଯୋଧ୍ୟାନଗରେ ରମ୍ୟେ ରତ୍ନମଣ୍ଡପମଧ୍ୟମେ ।
ସୀତାଭରତସୌମିତ୍ରିଶତ୍ରୁଘ୍ନାଦ୍ୟୈଃ ସମନ୍ବିତମ୍ ।। ୧ ।।

ସନକାଦ୍ୟୈର୍ମୁନିଗଣୈର୍ବସିଷ୍ଠାଦ୍ୟୈଃ ଶୁକାଦିଭିଃ ।
ଅନ୍ୟୈର୍ଭାଗବତୈଶ୍ଚାପି ସ୍ତୂୟମାନମହର୍ନିଶମ୍ ।। ୨ ।।

ଧୀବିକ୍ରିୟାସହସ୍ରାଣାଂ ସାକ୍ଷିଣଂ ନିର୍ବିକାରିଣମ୍ ।
ସ୍ୱରୂପଧ୍ୟାନନିରତଂ ସମାଧିବିରମେ ହରିମ୍ ।। ୩ ।।

ଭକ୍ତ୍ୟା ଶୁଶ୍ରୂଷୟା ରାମଂ ସ୍ତୁବନ୍‌ପପ୍ରଚ୍ଛ ମାରୁତିଃ ।
ରାମ ତ୍ୱଂ ପରମାତ୍ମସି ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦବିଗ୍ରହଃ ।। ୪ ।।

ଇଦାନୀଂ ତ୍ୱାଂ ରଘୁଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରଣମାମି ମୁହୁର୍ମୁହୁଃ ।
ତ୍ୱଦ୍ରୂପଂ ଜ୍ଞାତୁମିଚ୍ଛାମି ତତ୍ତ୍ୱତୋ ରାମ ମୁକ୍ତୟେ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ଅନାୟାସେନ ୟେନାହଂ ମୁଚ୍ୟେୟଂ ଭବବନ୍ଧନାତ୍ ।
କୃପୟା ବଦ ମେ ରାମ ୟେନ ମୁକ୍ତୋ ଭବାମ୍ୟହମ୍ ।। ୬ ।।

ସାଧୁ ପୃଷ୍ଟଂ ମହାବାହୋ ବଦାମି ଶୃଣୁ ତତ୍ତ୍ୱତଃ ।
ବେଦାନ୍ତେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠୋଽହଂ ବେଦାନ୍ତଂ ସମୁପାଶ୍ରୟ ।। ୭ ।।

ବେଦାନ୍ତାଃ କେ ରଘୁଶ୍ରେଷ୍ଠ ବର୍ତନ୍ତେ କୁତ୍ର ତେ ବଦ ।
ହନୂମଚ୍ଛୃଣୁ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ବେଦାନ୍ତସ୍ଥିତିମଞ୍ଜସା ।। ୮ ।।

ନିଃଶ୍ୱାସଭୂତା ମେ ବିଷ୍ଣୋର୍ବେଦା ଜାତାଃ ସୁବିସ୍ତରାଃ ।
ତିଲେଷୁ ତୈଲବଦ୍ୱେଦେ ବେଦାନ୍ତାଃ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ।। ୯ ।।

ରାମ ବେଦାଃ କତିବିଧାସ୍ତେଷାଂ ଶାଖାଶ୍ଚ ରାଘବ ।
ତାସୂପନିଷଦଃ କାଃ ସ୍ୟୁଃ କୃପୟା ବଦ ତତ୍ତ୍ୱତଃ ।। ୧୦ ।।

। ଶ୍ରୀରାମ ଉବାଚ ।

ଋଗ୍-ବେଦାଦିବିଭାଗେନ ବେଦାଶ୍ଚତ୍ୱାର ଈରିତାଃ ।
ତେଷାଂ ଶାଖା ହ୍ୟନେକାଃ ସ୍ୟୁସ୍ତାସୂପନିଷଦସ୍ତଥା ।। ୧୧ ।।

ଋଗ୍-ବେଦସ୍ୟ ତୁ ଶାଖାଃ ସ୍ୟୁରେକବିଂଶତିସଂଖ୍ୟକାଃ ।
ନବାଧିକଶତଂ ଶାଖା ୟଜୁଷୋ ମାରୁତାତ୍ମଜ ।। ୧୨ ।।

ସହସ୍ରସଂଖ୍ୟୟା ଜାତାଃ ଶାଖାଃ ସାମ୍ନଃ ପରନ୍ତପ ।
ଅଥର୍ବଣସ୍ୟ ଶାଖାଃ ସ୍ୟୁଃ ପଞ୍ଚାଶଦ୍-ଭେଦତୋ ହରେ ।। ୧୩ ।।

ଏକୈକସ୍ୟାସ୍ତୁ ଶାଖାୟା ଏକୈକୋପନିଷନ୍ମତା ।
ତାସାମେକାମୃଚଂ ୟସ୍ତୁ ପଠତେ ଭକ୍ତିତୋ ମୟି ।। ୧୪ ।।

Not For Commercial Use

ସ ମତ୍ସାୟୁଜ୍ୟପଦବୀଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ମୁନିଦୁର୍ଲଭାମ୍ ।
ରାମ କେଚିନ୍ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୁକ୍ତିରେକେତି ଚକ୍ଷିରେ ।। ୧୫ ।।

କେଚିତ୍ତ୍ୱନ୍ନାମଭଜନାଳ୍ଲାଶ୍ୟାଂ ତାରୋପଦେଶତଃ ।
ଅନ୍ୟେତୁ ସାଂଖ୍ୟୟୋଗେନ ଭକ୍ତିୟୋଗେନ ଚାପରେ ।। ୧୬ ।।

ଅନ୍ୟେ ବେଦାନ୍ତବାକ୍ୟାର୍ଥବିଚାରାତ୍ପରମର୍ଷୟଃ ।
ସାଲୋକ୍ୟାଦିବିଭାଗେନ ଚତୁର୍ଧା ମୁକ୍ତିରୀରିତା ।। ୧୭ ।।

। ସହୋବାଚ ଶ୍ରୀରାମଃ ।
କୈବଲ୍ୟମୁକ୍ତିରେକୈବ ପରମାର୍ଥିକରୂପିଣୀ ।
ଦୁରାଚାରରତୋ ବାପି ମନ୍ନାମଭଜନାଳ୍ଲପେ ।। ୧୮ ।।

ସାଲୋକ୍ୟମୁକ୍ତିମାପ୍ନୋତି ନ ତୁ ଲୋକାନ୍ତରାଦିକମ୍ ।
କାଶ୍ୟାଂ ତୁ ବ୍ରହ୍ମନାଲେଃସ୍ଥିନ୍ମୃତୋ ମତ୍ତାରମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୧୯ ।।

ପୁନରାବୃତ୍ତିରହିତାଂ ମୁକ୍ତିଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ମାନବଃ ।
ୟତ୍ର କୁତ୍ରାପି ବା କାଶ୍ୟାଂ ମରଣେ ସ ମହେଶ୍ୱରଃ ।। ୨୦ ।।

ଜନ୍ତୋର୍ଦକ୍ଷିଣକର୍ଣେ ତୁ ମତ୍ତାରଂ ସମୁପାଦିଶେତ୍ ।
ନିର୍ଧୂତାଶେଷପାପୌଘୋ ମତ୍ସାରୂପ୍ୟଂ ଭଜତ୍ୟୟମ୍ ।। ୨୧ ।।

ସୈବ ସାଲୋକ୍ୟସାରୂପ୍ୟମୁକ୍ତିରିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ସଦାଚାରରତୋ ଭୂତ୍ୱା ଦ୍ୱିଜୋ ନିତ୍ୟମନନ୍ୟଧୀଃ ।। ୨୨ ।।

ମୟି ସର୍ବାତ୍ମକେ ଭାବୋ ମତ୍ସାମୀପ୍ୟଂ ଭଜତ୍ୟୟମ୍ ।
ସୈବ ସାଲୋକ୍ୟସାରୂପ୍ୟସାମୀପ୍ୟା ମୁକ୍ତିରିଷ୍ୟତେ ।। ୨୩ ।।

Not For Commercial Use

ଗୁରୂପଦିଷ୍ଟମାର୍ଗେଣ ଧ୍ୟାୟନ୍ବ୍ରହ୍ମଣମବ୍ୟୟମ୍ ।
ମସ୍ରାୟୁଜ୍ୟଂ ଦ୍ୱିଜଃ ସମ୍ୟଗ୍ଭଜେଦ୍-ଭ୍ରମରକୀଟବତ୍ ।। ୨୪ ।।

ସୈବ ସାୟୁଜ୍ୟମୁକ୍ତିଃ ସ୍ୟାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦକରୀ ଶିବା ।
ଚତୁର୍ବିଧା ତୁ ଯା ମୁକ୍ତିର୍ମଦୁପାସନୟା ଭବେତ୍ ।। ୨୫ ।।

ଇୟଂ କୈବଲ୍ୟମୁକ୍ତିସ୍ତୁ କେନୋପାୟେନ ସିଦ୍ଧ୍ୟତି ।
ମାଣ୍ଡୂକ୍ୟମେକମେବାଲଂ ମୁମୁକ୍ଷୂଣାଂ ବିମୁକ୍ତୟେ ।। ୨୬ ।।

ତଥାପ୍ୟସିଦ୍ଧଂ ଚେଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ଦଶୋପନିଷଦଂ ପଠ ।
ଜ୍ଞାନଂ ଲବ୍ଧ୍ୱାଽଚିରାଦେବ ମାମକଂ ଧାମ ଯାସ୍ୟସି ।। ୨୭ ।।

ତଥାପି ଦୃଢତା ନୋ ଚେଦ୍ୱିଜ୍ଞାନସ୍ୟାଜ୍ଞନାସୁତ ।
ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶାଖ୍ୟୋପନିଷଦଂ ସମଭ୍ୟସ୍ୟ ନିବର୍ତ୍ତୟ ।। ୨୮ ।।

ବିଦେହମୁକ୍ତାବିଚ୍ଛା ଚେଦଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତଂ ପଠ ।
ତାସାଂ କ୍ରମଂ ସଶାନ୍ତିଂ ଚ ଶୃଣୁ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ତତ୍ତ୍ୱତଃ ।। ୨୯ ।।

ଈଶକେନକଠପ୍ରଶ୍ନମୁଣ୍ଡମାଣ୍ଡୂକ୍ୟତିତ୍ତିରିଃ ।
ଐତରେୟଂ ଚ ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟଂ ବୃହଦାରଣ୍ୟକଂ ତଥା ।। ୩୦ ।।

ବ୍ରହ୍ମକୈବଲ୍ୟଜାବାଲଶ୍ୱେତାଶ୍ୱୋ ହଂସ ଆରୁଣିଃ ।
ଗର୍ଭୋ ନାରାୟଣୋ ହଂସୋ ବିନ୍ଦୁର୍ନାଦଶିରଃ ଶିଖା ।। ୩୧ ।।

ମୈତ୍ରାୟଣୀ କୌଷୀତକୀ ବୃହଜ୍ଜାବାଲତାପନୀ ।
କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରମୈତ୍ରେୟୀ ସୁବାଲକ୍ଷୁରିମତ୍ତ୍ରିକା ।। ୩୨ ।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବସାରଂ ନିରାଲମ୍ବଂ ରହସ୍ୟଂ ବଜ୍ରସୂଚିକମ୍ ।
ତେଜୋନାଦଧ୍ୟାନବିଦ୍ୟାୟୋଗତତ୍ତ୍ୱାତ୍ମବୋଧକମ୍ ।। ୩୩ ।।

ପରିବ୍ରାଟ୍ ତ୍ରିଶିଖୀ ସୀତା ଚୂଡା ନିର୍ବାଣମଣ୍ଡଲମ୍ ।
ଦକ୍ଷିଣା ଶରଭଂ ସ୍କନ୍ଦଂ ମହାନାରାୟଣାହ୍ୱୟମ୍ ।। ୩୪ ।।

ରହସ୍ୟଂ ରାମତପନଂ ବାସୁଦେବଂ ଚ ମୁଦ୍ଗଲମ୍ ।
ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟଂ ପୈଙ୍ଗଲଂ ଭିକ୍ଷୁମହଚ୍ଛାରୀରକଂ ଶିଖା ।। ୩୫ ।।

ତୁରୀୟାତୀତସଂନ୍ୟାସପରିବ୍ରାଜାକ୍ଷମାଲିକା ।
ଅବ୍ୟକ୍ତୈକାକ୍ଷରଂ ପୂର୍ଣ୍ଣା ସୂର୍ଯ୍ୟାକ୍ଷ୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମକୁଣ୍ଡିକା ।। ୩୬ ।।

ସାବିତ୍ର୍ୟାତ୍ମା ପାଶୁପତଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାବଧୂତକମ୍ ।
ତ୍ରିପୁରାତପନଂ ଦେବୀତ୍ରିପୁରା କଠଭାବନା ।
ହୃଦୟଂ କୁଣ୍ଡଲୀ ଭସ୍ମ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଗଣଦର୍ଶନମ୍ ।। ୩୭ ।।

ତାରସାରମହାବାକ୍ୟପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମାଗ୍ନିହୋତ୍ରକମ୍ ।
ଗୋପାଲତପନଂ କୃଷ୍ଣଂ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ବରାହକମ୍ ।। ୩୮ ।।

ଶାଟ୍ୟାୟନୀ ହୟଗ୍ରୀବଂ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟଂ ଚ ଗାରୁଡମ୍ ।
କଲିଜାବାଲିସୌଭାଗ୍ୟରହସ୍ୟଋଚମୁକ୍ତିକା ।। ୩୯ ।।

ଏବମଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତଂ ଭାବନାତ୍ରୟନାଶନମ୍ ।
ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟଦଂ ପୁଂସାଂ ବାସନାତ୍ରୟନାଶନମ୍ ।। ୪୦ ।।

ପୂର୍ବୋତ୍ତରେଷୁ ବିହିତତତ୍ତଚ୍ଛାନ୍ତିପୁରଃସରମ୍ ।
ବେଦବିଦ୍ୟାବ୍ରତସ୍ନାତଦେଶିକସ୍ୟ ମୁଖାତ୍ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୪୧ ।।

Not For Commercial Use

ଗୃହୀତ୍ୱାଽଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତଂ ଯେ ପଠନ୍ତି ଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମାଃ ।
ପ୍ରାରବ୍ଧକ୍ଷୟପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତା ଭବନ୍ତି ତେ ।। ୪୨ ।।

ତତଃ କାଲବଶାଦେବ ପ୍ରାରବ୍ଧେ ତୁ କ୍ଷୟଂ ଗତେ ।
ବୈଦେହୀଂ ମାମକୀଂ ମୁକ୍ତିଂ ୟାନ୍ତି ନାସ୍ତ୍ୟତ୍ରସଂଶୟଃ ।। ୪୩ ।।

ସର୍ବୋପନିଷଦାଂ ମଧ୍ୟେ ସାରମଷ୍ଟୋତ୍ତରଂ ଶତମ୍ ।
ସକୃଚ୍ଛ୍ରବଣମାତ୍ରେଣ ସର୍ବାଘୌଘନିକୃନ୍ତନମ୍ ।। ୪୪ ।।

ମୟୋପଦିଷ୍ଟଂ ଶିଷ୍ୟାୟ ତୁଭ୍ୟଂ ପବନନନ୍ଦନ ।
ଇଦଂ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ମୟାଦିଷ୍ଟଂ ଗୁହ୍ୟମଷ୍ଟୋତ୍ତରଂ ଶତମ୍ ।। ୪୫ ।।

ଜ୍ଞାନତୋଽଜ୍ଞାନତୋ ବାପି ପଠତାଂ ବନ୍ଧମୋଚକମ୍ ।
ରାଜ୍ୟଂ ଦେୟଂ ଧନଂ ଦେୟଂ ୟାଚତଃ କାମପୂରଣମ୍ ।। ୪୬ ।।

ଇଦମଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତଂ ନ ଦେୟଂ ୟସ୍ୟ କସ୍ୟଚିତ୍ ।
ନାସ୍ତିକାୟ କୃତଘ୍ନାୟ ଦୁରାଚାରରତାୟ ବୈ ।। ୪୭ ।।

ମଦ୍-ଭକ୍ତିବିମୁଖାୟାପି ଶାସ୍ତ୍ରଗର୍ତ୍ତେଷୁ ମୁହ୍ୟତେ ।
ଗୁରୁଭକ୍ତିବିହୀନାୟ ଦାତବ୍ୟଂ ନ କଦାଚନ ।। ୪୮ ।।

ସେବାପରାୟ ଶିଷ୍ୟାୟ ହିତପୁତ୍ରାୟ ମାରୁତେ ।
ମଦ୍-ଭକ୍ତାୟ ସୁଶୀଲାୟ କୁଲୀନାୟ ସୁମେଧସେ ।। ୪୯ ।।

ସମ୍ୟକ୍ ପରୀକ୍ଷ୍ୟ ଦାତବ୍ୟମେବମଷ୍ଟୋତ୍ତରଂ ଶତମ୍ ।
ୟଃ ପଠେଚ୍ଛୃଣୁୟାଦ୍ବାପି ସ ମାମେତି ନ ସଂଶୟଃ ।

Not For Commercial Use

ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍—

ବିଦ୍ୟା ହ ବୈ ବ୍ରାହ୍ମଣମାଜଗାମ ଗୋପାୟ୍ୟ ମା ଶେବଧିଷ୍ଟେଽହମସ୍ମି ।
ଅସୂୟକାୟାନୃଜବେ ଶଠାୟ୍ୟ ମା ମା ବ୍ରୂୟା ବୀର୍ଯ୍ୟବତୀ ତଥା ସ୍ୟାମ୍ ।
ୟମେବ ବିଦ୍ୟାଶ୍ରୁତମପ୍ରମତ୍ତଂ ମେଧାବିନଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟୋପପନ୍ନମ୍ ।
ତସ୍ମା ଇମାମୁପସନ୍ନାୟ୍ୟ ସମ୍ୟକ୍ ପରୀକ୍ଷ୍ୟ ଦଦ୍ୟାଦ୍ୱୈଷ୍ଣବୀମାତ୍ମନିଷ୍ଠାମ୍ ।। ଇତି ।। ୧।।

ଅଥ ହୈନଂ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଂ ମାରୁତିଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ
ଋଗ୍ୱେଦାଦିବିଭାଗେନ ପୃଥକ୍ ଶାନ୍ତିମନୁବ୍ରୂହୀତି ।

। ସ ହୋବାଚ ଶ୍ରୀରାମଃ ।

ଐତରେୟକୌଷୀତକୀନାଦବିନ୍ଦ୍ୱାତ୍ମପ୍ରବୋଧନିର୍ବାଣମୁଦ୍ଗଲାକ୍ଷମାଲିକା-
ତ୍ରିପୁରାସୌଭାଗ୍ୟବହ୍ୱୃଚାନାମୃଗ୍ୱେଦଗତାନାଂ ଦଶସଂଖ୍ୟାକାନାମୁପନିଷଦାଂ
ବାଙ୍ମେ ମନସୀତି ଶାନ୍ତିଃ ।। ୧ ।।

ଈଶାବାସ୍ୟବୃହଦାରଣ୍ୟଜାବାଲହଂସପରମହଂସସୁବାଲ-
ମନ୍ତ୍ରିକାନିରାଲମ୍ବୁତ୍ରିଶିଖୀବ୍ରାହ୍ମଣମଣ୍ଡଲବ୍ରାହ୍ମଣାଦ୍ୱ୍ୟୟତାରକ-
ପୈଙ୍ଗଲଭିକ୍ଷୁତୁରୀୟାତୀତାଧ୍ୟାତ୍ମତାରସାରୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ-
ଶାଟ୍ୟାୟନୀମୁକ୍ତିକାନାଂ ଶୁକ୍ଲୟଜୁର୍ବେଦଗତାନାମେକୋନବିଂଶତି-
ସଂଖ୍ୟାକାନାମୁପନିଷଦାଂ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦ ଇତି ଶାନ୍ତିଃ ।। ୨ ।।

କଠବଲ୍ଲୀତୈତ୍ତିରୀୟକବ୍ରହ୍ମକୈବଲ୍ୟଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତରଗର୍ଭ-
ନାରାୟଣାମୃତବିନ୍ଦ୍ୱମୃତନାଦକାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରକ୍ଷୁରିକା-
ସର୍ବସାରଶୁକରହସ୍ୟତେଜୋବିନ୍ଦୁଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା-
ୟୋଗତତ୍ତ୍ୱଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତିସ୍କନ୍ଦଶାରୀରକୟୋଗଶିଖୈକାକ୍ଷର-
ଅକ୍ଷ୍ୟବଧୂତକଠରୁଦ୍ରହୃଦୟୟୋଗକୁଣ୍ଡଲିନୀପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ-
ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ରବରାହକଲିସଂତରଣସରସ୍ୱତୀରହସ୍ୟାନାଂ କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦଗତାନାଂ
ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ସଂଖ୍ୟାକାନାମୁପନିଷଦାଂ ସ ହ ନାବବତ୍ୱିତି ଶାନ୍ତିଃ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

କେନଚ୍ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟାରୁଣିମୈତ୍ରାୟଣିମୈତ୍ରେୟୀବଜ୍ରସୂଚିକାୟୋଗଚୂଡାମଣି-
ବାସୁଦେବ ମହତ୍ସଂନ୍ୟାସାବ୍ୟକ୍ତକୁଣ୍ଡିକାସାବିତ୍ରୀରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲଦର୍ଶନ-
ଜାବାଲୀନାଂ ସାମବେଦଗତାନାଂ ଷୋଡଶସଂଖ୍ୟାକାନା-
ମୁପନିଷଦାନାମାପ୍ୟାୟନ୍ତିତି ଶାନ୍ତିଃ ।। ୪ ।।

ପ୍ରଶ୍ନମୁଣ୍ଡକମାଣ୍ଡୁକ୍ୟାଥର୍ବଶିରୋଽଥର୍ବଶିଖାବୃହଜ୍ଜାବାଲ-
ନୃସିଂହତାପନୀନାରଦପରିବ୍ରାଜକସୀତାଶରଭମହାନାରାୟଣ-
ରାମରହସ୍ୟରାମତାପନୀଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟପରମହଂସପରିବ୍ରାଜକ-
ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣାସୂର୍ଯ୍ୟାତ୍ମପାଶୁପତପରବ୍ରହ୍ମତ୍ରିପୁରାତପନଦେବୀଭାବନା-
ବ୍ରହ୍ମଜାବାଲଗଣପତିମହାବାକ୍ୟଗୋପାଲତପନକୃଷ୍ଣହୟଗ୍ରୀବ-
ଦତ୍ତାତ୍ରେୟଗାରୁଡାନାମଥର୍ବବେଦଗତାନାମେକତ୍ରିଂଶତ୍ସଂଖ୍ୟାକାନା-
ମୁପନିଷଦାଂ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିରିତି ଶାନ୍ତିଃ ।। ୫ ।।

ମୁମୁକ୍ଷବଃ ପୁରୁଷାଃ ସାଧନଚତୁଷ୍ଟୟସଂପନ୍ନାଃ ଶ୍ରଦ୍ଧାବନ୍ତଃ ସୁକୁଲଭବଂ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟଂ
ଶାସ୍ତ୍ରବାତ୍ସଲ୍ୟଗୁଣବନ୍ତମକୁଟିଲଂ ସର୍ବଭୂତହିତେ ରତଂ ଦୟାସମୁଦ୍ରଂ ସଦ୍ଗୁରୁଂ
ବିଧିବଦୁପସଂଗମ୍ୟୋପହାରପାଣୟୋଽଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଂ ବିଧିବଦଧୀତ୍ୟ
ଶ୍ରବଣମନନନିଦିଧ୍ୟାସନାନି ନୈରନ୍ତର୍ୟେଣ କୃତ୍ୱା ପ୍ରାରବ୍ଧକ୍ଷୟାଦ୍ଦେହତ୍ରୟଭଙ୍ଗଂ
ପ୍ରାପ୍ୟୋପାଧିବିନିର୍ମୁକ୍ତଘଟାକାଶବତ୍ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ବିଦେହମୁକ୍ତିଃ ।
ସୈବ କୈବଲ୍ୟମୁକ୍ତିରିତି ।
ଅତ ଏବ ବ୍ରହ୍ମଲୋକସ୍ଥା ଅପି ବ୍ରହ୍ମମୁଖାଦ୍ଦେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣାଦି କୃତ୍ୱା ତେନ ସହ କୈବଲ୍ୟଂ ଲଭନ୍ତେ ।
ଅତଃ ସର୍ବେଷାଂ କୈବଲ୍ୟମୁକ୍ତିର୍ଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣୋକ୍ତା ।
ନ କର୍ମସାଂଖ୍ୟୟୋଗୋପାସନାଦିଭିରିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ମୁକ୍ତିକୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।।

ତଥା ହୈନଂ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଂ ମାରୁତିଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
କେୟଂ ବା ତତ୍ସିଦ୍ଧିଃ ସିଦ୍ଧ୍ୟା ବା କିଂ ପ୍ରୟୋଜନମିତି ।

। ସହୋବାଚ ଶ୍ରୀରାମଃ।

ପୁରୁଷସ୍ୟ କର୍ତୃତ୍ୱଭୋକ୍ତୃତ୍ୱସୁଖଦୁଃଖାଦିଲକ୍ଷଣଶ୍ଚିତ୍ତଧର୍ମଃ କ୍ଲେଶରୂପତ୍ୱାଦ୍ବନ୍ଧୋ ଭବତି ।
ତନ୍ନିରୋଧନଂ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତିଃ ।
ଉପାଧିବିନିର୍ମୁକ୍ତଘଟାକାଶବତ୍-ପ୍ରାରବ୍ଧକ୍ଷୟାଦ୍ବିଦେହମୁକ୍ତିଃ ।
ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତିବିଦେହମୁକ୍ତ୍ୟୋରଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ ପ୍ରମାଣମ୍ ।
କର୍ତୃତ୍ୱାଦିଦୁଃଖନିବୃତ୍ତିଦ୍ୱାରା ନିତ୍ୟାନନ୍ଦାବାପ୍ତିଃ ପ୍ରୟୋଜନଂ ଭବତି ।
ତତ୍-ପୁରୁଷପ୍ରୟତ୍ନସାଧ୍ୟଂ ଭବତି ।
ଯଥା ପୁତ୍ରକାମେଷ୍ଟିନା ପୁତ୍ରଂ ବାଣିଜ୍ୟାଦିନା ବିତ୍ତଂ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଟୋମେନ ସ୍ୱର୍ଗଂ ତଥା
ପୁରୁଷପ୍ରୟତ୍ନସାଧ୍ୟବେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣାଦିଜନିତସମାଧିନା ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ୍ୟାଦିଲାଭୋ ଭବତି ।
ସର୍ବବାସନାକ୍ଷୟାତ୍ତୁଲ୍ଲାଭଃ ।

ଅତ୍ର ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ___
ଉଚ୍ଛାସ୍ତ୍ୱଂ ଶାସ୍ତ୍ରିତଂ ଚେତି ପୌରୁଷଂ ଦ୍ୱିବିଧଂ ମତମ୍ ।
ତତ୍ରୋଚ୍ଛାସ୍ତ୍ୱମନର୍ଥାୟ ପରମାର୍ଥାୟ ଶାସ୍ତ୍ରିତମ୍ ।। ୧ ।।

ଲୋକବାସନୟା ଜନ୍ତୋଃ ଶାସ୍ତ୍ରବାସନୟାପି ଚ ।
ଦେହବାସନୟା ଜ୍ଞାନଂ ଯଥାବନ୍ନୈବ ଜାୟତେ ।। ୨ ।।

ଦ୍ୱିବିଧା ବାସନାବ୍ୟୂହଃ ଶୁଭଶ୍ଚୈବାଶୁଭଶ୍ଚ ତୌ ।
ବାସନୌଘେନ ଶୁଦ୍ଧେନ ତତ୍ର ଚେଦନୁନୀୟସେ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

ତକ୍ରମେଣାଶୁ ତେନୈବ ମାମକଂ ପଦମାପ୍ନୁହି ।
ଅଥ ଚେଦଶୁଭୋ ଭାବସ୍ତ୍ୱାଂ ଯୋଜୟତି ସଂକଟେ ।। ୪ ।।

ପ୍ରାକ୍ତନସ୍ତଦସୌ ଯତ୍ନାଜ୍ଜେତବ୍ୟୋ ଭବତା କପେ ।
ଶୁଭାଶୁଭାଭ୍ୟାଂ ମାର୍ଗାଭ୍ୟାଂ ବହନ୍ତ୍ତୀ ବାସନାସରିତ୍ ।। ୫ ।।

ପୌରୁଷେଣ ପ୍ରଯତ୍ନେନ ଯୋଜନୀୟା ଶୁଭେ ପଥି ।
ଅଶୁଭେଷୁ ସମାବିଷ୍ଟଂ ଶୁଭେଷ୍ୱେବାବତାରୟେତ୍ ।। ୬ ।।

ଅଶୁଭାଚ୍ଚାଲିତଂ ଯାତି ଶୁଭଂ ତସ୍ମାଦପୀତରତ୍ ।
ପୌରୁଷେଣ ପ୍ରଯତ୍ନେନ ଲାଲୟେଚ୍ଛିଶୁବାଲକମ୍ ।।୭ ।।

ଦ୍ରାଗଭ୍ୟାସବଶାଦ୍ୟାତି ଯଦା ତେ ବାସନୋଦୟମ୍ ।
ତଦାଭ୍ୟାସସ୍ୟ ସାଫଲ୍ୟଂ ବିଦ୍ଧି ତ୍ୱମମରିମର୍ଦନ ।। ୮ ।।

ସଂଦିଗ୍ଧାୟାମପି ଭୃଶଂ ଶୁଭାମେବ ସମାଚର ।
ଶୁଭାୟାଂ ବାସନାବୃଦ୍ଧୌ ନ ଦୋଷାୟ ମରୁସ୍ଥଳ ।। ୯ ।।

ବାସନାକ୍ଷୟବିଜ୍ଞାନମନୋନାଶା ମହାମତେ ।
ସମକାଲଂ ଚିରାଭ୍ୟସ୍ତା ଭବନ୍ତି ଫଲଦା ମତାଃ ।। ୧୦ ।।

ତ୍ରୟ ଏବଂ ସମଂ ଯାବନ୍ନାଭ୍ୟସ୍ତାଶ୍ଚ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ତାବନ୍ନ ପଦସଂପ୍ରାପ୍ତିର୍ଭବତ୍ୟପି ସମାଶତୈଃ ।। ୧୧ ।।

ଏକୈକଶୋ ନିଷେବ୍ୟନ୍ତେ ଯଦ୍ୟେତେ ଚିରମପ୍ୟଲମ୍ ।
ତନ୍ନ ସିଦ୍ଧିଂ ପ୍ରଯଚ୍ଛନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରାଃ ସଂକୀର୍ତିତା ଇବ ।। ୧୨ ।।

Not For Commercial Use

ତ୍ରିଭିରେତୈଶ୍ଚିରାଭ୍ୟସ୍ତୈର୍ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥୟୋ ଦୃଢାଃ ।
ନିଃଶଙ୍କମେବ ତ୍ରୁଠ୍ୟନ୍ତି ବିସଚ୍ଛେଦାଦ୍ଧୃଣା ଇବ ।। ୧୩ ।।

ଜନ୍ମାନ୍ତରଶତାଭ୍ୟସ୍ତା ମିଥ୍ୟା ସଂସାରବାସନା ।
ସା ଚିରାଭ୍ୟାସଯୋଗେନ ବିନା ନ କ୍ଷୀୟତେ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୧୪ ।।

ତସ୍ମାତ୍ସୌମ୍ୟ ପ୍ରୟତ୍ନେନ ପୌରୁଷେଣ ବିବେକିନା ।
ଭୋଗେଚ୍ଛାଂ ଦୂରତସ୍ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ତ୍ରୟମେବ ସମାଶ୍ରୟ ।। ୧୫ ।।

ତସ୍ମାଦ୍ୱାସନୟା ୟୁକ୍ତଂ ମନୋ ବଦ୍ଧଂ ବିଦୁର୍ବୁଧାଃ ।
ସମ୍ୟଗ୍ୱାସନୟା ତ୍ୟକ୍ତଂ ମୁକ୍ତମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ମନୋନିର୍ବାସନୀଭାବମାଚରାଶୁ ମହାକପେ ।। ୧୬ ।।

ସମ୍ୟଗାଲୋଚନାତ୍ସତ୍ୟାଦ୍ୱାସନା ପ୍ରବିଲୀୟତେ ।
ବାସନାବିଲୟେ ଚେତଃ ଶମମାୟାତି ଦୀପବତ୍ ।। ୧୭ ।।

ବାସନାଂ ସଂପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ମୟି ଚିନ୍ମାତ୍ରବିଗ୍ରହେ ।
ୟସ୍ତିଷ୍ଠତି ଗତୋବ୍ୟଗ୍ରଃ ସୋଽହଂ ସଚ୍ଚିତ୍ସୁଖାତ୍ମକଃ ।। ୧୮ ।।

ସମାଧିମଥ କାର୍ୟ୍ୟାଣି ମା କରୋତୁ କରୋତୁ ବା ।
ହୃଦୟେନାଽସର୍ବେହୋ ମୁକ୍ତ ଏବୋଽମାଶୟଃ ।। ୧୯ ।।

ନୈଷ୍କର୍ମ୍ୟେଣ ନ ତସ୍ୟାର୍ଥସ୍ତସ୍ୟାର୍ଥୋଽସ୍ତି ନ କର୍ମଭିଃ ।
ନ ସସାଧନଜାପ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ୟସ୍ୟ ନିର୍ବାସନଂ ମନଃ ।। ୨୦ ।।

ସଂତ୍ୟକ୍ତବାସନାନ୍ନୌନାଦୃତେ ନାସ୍ତ୍ୟୁତ୍ତମଂ ପଦମ୍ ।। ୨୧ ।।

Not For Commercial Use

ବାସନାହୀନମପ୍ୟେତଚ୍ଚକ୍ଷୁରାଦୀନ୍ଦ୍ରିୟଂ ସ୍ୱତଃ ।
ପ୍ରବର୍ତତେ ବହିଃ ସ୍ୱାଽର୍ଥେ ବାସନାମାତ୍ରକାରଣମ୍ ।। ୨୨ ।।

ଅୟତ୍ନୋପନତେଷ୍ୱକ୍ଷି ଦୃଗ୍-ଦ୍ରବ୍ୟେଷୁ ୟଥା ପୁନଃ ।
ନୀରାଗମେବ ପତତି ତଦ୍ୱତ୍କାର୍ୟେଷୁ ଧୀରଧୀଃ ।। ୨୩ ।।

ଭାବସଂବିତ୍-ପ୍ରକଟିତାମନୁରୂପା ଚ ମାରୁତେ ।
ଚିତ୍ତସ୍ୟୋପ୍ତ୍ୟୁପରମା ବାସନାଂ ମୁନୟୋ ବିଦୁଃ ।। ୨୪ ।।

ଦୃଢାଭ୍ୟସ୍ତପଦାର୍ଥୈକଭାବନାଦତିଚଞ୍ଚଲମ୍ ।
ଚିତ୍ତଂ ସଂଜାୟତେ ଜନ୍ମଜରାମରଣକାରଣମ୍ ।। ୨୫ ।।

ବାସନାବଶତଃ ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦସ୍ତେନ ଚ ବାସନା ।
କ୍ରିୟତେ ଚିତ୍ତବୀଜସ୍ୟ ତେନ ବୀଜାଙ୍କୁରକ୍ରମଃ ।। ୨୬ ।।

ଦ୍ୱେ ବୀଜେ ଚିତ୍ତବୃକ୍ଷସ୍ୟ ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦନବାସନେ ।
ଏକସ୍ମିଂଶ୍ଚ ତୟୋଃ କ୍ଷୀଣେ କ୍ଷିପ୍ରଂ ଦ୍ୱେ ଅପି ନଶ୍ୟତଃ ।। ୨୭ ।।

ଅସଙ୍ଗବ୍ୟବହାରତ୍ୱାଦ୍-ଭବଭାବନବର୍ଜନାତ୍ ।
ଶରୀରନାଶଦର୍ଶିତ୍ୱାଦ୍ୱାସନା ନ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
ବାସନାସଂପରିତ୍ୟାଗାଚ୍ଚିତ୍ତଂ ଗଚ୍ଛତ୍ୟଚିତ୍ତତାମ୍ ।। ୨୮ ।।

ଅବାସନତ୍ୱାତ୍ପ୍ରତତଂ ୟଦା ନ ମନୁତେ ମନଃ ।
ଅମନସ୍ତା ତଦୋଦେତି ପରମୋପଶମପ୍ରଦା ।। ୨୯ ।।

ଅବ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନମନା ୟାବଦ୍-ଭବାନଙ୍କାତତପୂଦଃ ।
ଗୁରୁଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରମାଣୈସ୍ତୁ ନିର୍ଣ୍ଣୀତଂ ତାବଦାଚର ।। ୩୦ ।।

Not For Commercial Use

ତତଃ ପକ୍ୱକଷାୟେଣ ନୂନଂ ବିଜ୍ଞାତବସ୍ତୁନା ।
ଶୁଭୋଽପ୍ୟସୌ ତ୍ୱୟା ତ୍ୟାଜ୍ୟୋ ବାସନୌଘୋ ନିରାଧିନା ।। ୩୧ ।।

ଦ୍ୱିବିଧଚିତ୍ତନାଶୋଽସ୍ତି ସରୂପୋଽରୂପ ଏବ ଚ ।
ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଃ ସରୂପଃ ସ୍ୟାଦରୂପୋ ଦେହମୁକ୍ତିଗଃ ।। ୩୨ ।।

ଅସ୍ୟ ନାଶମିଦାନୀଂ ତ୍ୱଂ ପାବନେ ଶ୍ରୁଣୁ ସାଦରମ୍ ।। ୩୩ ।।

ଚିତ୍ତାନାଶାଭିଧାନଂ ହି ଯଦା ତେ ବିଦ୍ୟତେ ପୁନଃ ।
ମୈତ୍ର୍ୟାଦିଭିର୍ଗୁଣୈର୍ଯୁକ୍ତଂ ଶାନ୍ତିମେତି ନ ସଂଶୟଃ ।
ଭୂୟୋଜନ୍ମବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତସ୍ୟ ତନ୍ମନଃ ।। ୩୪ ।।

ସରୂପୋଽସୌ ମନୋନାଶୋ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତସ୍ୟ ବିଦ୍ୟତେ ।
ଅରୂପସ୍ତୁ ମନୋନାଶୋ ବୈଦେହୀମୁକ୍ତିଗୋ ଭବେତ୍ ।। ୩୫ ।।

ସହସ୍ରାଙ୍କୁରଶାଖାତ୍ମଫଲପଲ୍ଲବଶାଲିନଃ ।। ୩୬ ।।

ଅସ୍ୟ ସଂସାରବୃକ୍ଷସ୍ୟ ମନୋମୂଲମିଦଂ ସ୍ଥିତମ୍ ।
ସଂକଲ୍ପ ଏବ ତନ୍ମନ୍ୟେ ସଂକଲ୍ପୋପଶମେନ ତତ୍ ।। ୩୭ ।।

ଶୋଷୟାଶୁ ଯଥା ଶୋଷମେତି ସଂସାରପାଦପଃ ।
ଉପାୟ ଏକ ଏବାସ୍ତି ମନସଃ ସ୍ୱସ୍ୟ ନିଗ୍ରହେ ।। ୩୮ ।।

ମନସୋଽଭ୍ୟୁଦୟୋ ନାଶୋ ମନୋନାଶୋ ମହୋଦୟଃ ।
ଙ୍କମନୋ ନାଶମଭ୍ୟେତି ମନୋ ଙ୍କସ୍ୟ ହି ଶୃଙ୍ଖଲା ।। ୩୯ ।।

ତାବନ୍ନିଶୀବ ବେତାଲା ବଲ୍-ଗନ୍ତି ହୃଦି ବାସନାଃ ।
ଏକତତ୍ତ୍ୱଦୃଢାଭ୍ୟାସାଦ୍ୟାବନ୍ନ ବିଜିତଂ ମନଃ ।। ୪୦ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରକ୍ଷୀଣଚିତ୍ତଦର୍ପସ୍ୟ ନିଗୃହୀତେନ୍ଦ୍ରିୟଦ୍ୱିଷଃ ।
ପଦ୍ମିନ୍ୟ ଇବ ହେମନ୍ତେ କ୍ଷୀୟନ୍ତେ ଭୋଗବାସନାଃ ।। ୪୧ ।।

ହସ୍ତଂ ହସ୍ତେନ ସଂପୀଡ୍ୟ ଦନ୍ତୈର୍ଦନ୍ତାନ୍ୱିଚୂର୍ଣ୍ଯ ଚ ।
ଅଙ୍ଗାନ୍ୟଙ୍ଗୈଃ ସମାକ୍ରମ୍ୟ ଜୟେଦାଦୌ ସ୍ୱକଂ ମନଃ ।। ୪୨ ।।

ଉପବିଶ୍ୟୋପବିଶ୍ୟୈକାଂ ଚିନ୍ତକେନ ମୁହୁର୍ମୁହୁଃ ।
ନ ଶକ୍ୟତେ ମନୋ ଜେତୁଂ ବିନା ଯୁକ୍ତିମନିନ୍ଦିତାମ୍ ।। ୪୩ ।।

ଅଙ୍କୁଶେନ ବିନା ମତ୍ତୋ ଯଥା ଦୁଷ୍ଟମତଙ୍ଗଜଃ ।
ଅଧ୍ୟାତ୍ମବିଦ୍ୟାଧିଗମଃ ସାଧୁସଂଗତିରେବ ଚ ।। ୪୪ ।।

ବାସନାସଂପରିତ୍ୟାଗଃ ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦନିରୋଧନମ୍ ।
ଏତାସ୍ତା ଯୁକ୍ତୟଃ ପୁଷ୍ଟାଃ ସନ୍ତି ଚିତ୍ତଜୟେ କିଲ ।। ୪୫ ।।

ସତୀଷୁ ଯୁକ୍ତିଷ୍ୱେତାସୁ ହଠାନ୍ନିୟମୟନ୍ତି ଯେ ।
ଚେତସୋ ଦୀପମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ବିଚିନ୍ୱନ୍ତି ତମୋଽଞ୍ଜନୈଃ ।। ୪୬ ।।

ବିମୂଢାଃ କର୍ତୁମୁଦ୍ୟୁକ୍ତା ଯେ ହଠାଚ୍ଚେତସୋ ଜୟମ୍ ।
ତେ ନିବଧ୍ନନ୍ତି ନାଗେନ୍ଦ୍ରମୁନ୍ମତ୍ତଂ ବିସତନ୍ତୁଭିଃ ।। ୪୭ ।।

ଦ୍ୱେ ବୀଜେ ଚିତ୍ତବୃକ୍ଷସ୍ୟ ବୃତ୍ତିର୍ବ୍ରତତିଧାରଣଃ ।
ଏକଂ ପ୍ରାଣପରିସ୍ପନ୍ଦୋ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ଦୃଢଭାବନା ।। ୪୮ ।।

ସା ହି ସର୍ବଗତା ସଂବିତ୍-ପ୍ରାଣାସ୍ପନ୍ଦେନ ଚାଲ୍ୟତେ ।
ଚିତ୍ତୈକାଗ୍ର୍ୟାଦ୍ୟତୋ ଜ୍ଞାନମୁକ୍ତଂ ସମୁପଜାୟତେ ।। ୪୯ ।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ରାଧନମଥୋ ଧ୍ୟାନଂ ୟଥାବଦୁପଦିଶ୍ୟତେ ।
ବିନାପ୍ୟବିକୃତିଂ କୃସ୍ନାଂ ସଂଭବତ୍ୟତ୍ୟୟକ୍ରମାତ୍ ।
ୟଶୋଽରିଷ୍ଟଂ ଚ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ଚିଦାନନ୍ଦଂ ବିଚିନ୍ତୟେ ।। ୫୦ ।।

ଅପାନେଽସ୍ତଂଗତେ ପ୍ରାଣୋ ୟାବନ୍ନାଭ୍ୟୁଦିତୋ ହୃଦି ।
ତାବସ୍ରା କୁମ୍ଭକାବସ୍ଥା ୟୋଗିଭିର୍ୟାଽନୁଭୂୟତେ ।। ୫୧ ।।

ବହିରସ୍ତଂଗତେ ପ୍ରାଣେ ୟାବନ୍ନାପାନ ଉଦ୍ଗତଃ ।
ତାବତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣାଂ ସମାବସ୍ଥାଂ ବହିଷ୍ଟଂ କୁମ୍ଭକଂ ବିଦୁଃ ।। ୫୨ ।।

ବ୍ରହ୍ମାକାରମନୋବୃତ୍ତିପ୍ରବାହୋଽହଂକୃତଂ ବିନା ।
ସଂପ୍ରଜ୍ଞାତସମାଧିଃ ସ୍ୟାଦ୍ଧ୍ୟାନାଭ୍ୟାସପ୍ରକର୍ଷତଃ ।। ୫୩ ।।

ପ୍ରଶାନ୍ତବୃତ୍ତିକଂ ଚିତ୍ତଂ ପରମାନନ୍ଦଦାୟକମ୍ ।
ଅସଂପ୍ରଜ୍ଞାତନାମାୟଂ ସମାଧିର୍ୟୋଗିନାଂ ପ୍ରିୟଃ ।। ୫୪ ।।

ପ୍ରଭାଶୂନ୍ୟଂ ମନଃଶୂନ୍ୟଂ ବୁଦ୍ଧିଶୂନ୍ୟଂ ଚିଦାତ୍ମକମ୍ ।
ଅତଦ୍ବ୍ୟାବୃତ୍ତିରୂପୋଽସୌ ସମାଧିର୍ମୁନିଭାବିତଃ ।। ୫୫ ।।

ଊର୍ଧ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣମଧଃପୂର୍ଣ୍ଣଂ ମଧ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣଂ ଶିବାତ୍ମକମ୍ ।
ସାକ୍ଷାଦ୍ବିଧିମୁଖୋ ହ୍ୟେଷ ସମାଧିଃ ପାରମର୍ଧିକଃ ।। ୫୬ ।।

ଦୃଢଭାବନୟା ତ୍ୟକ୍ତପୂର୍ବାପରବିଚାରଣମ୍ ।
ୟଦାଦାନଂ ପଦାର୍ଥସ୍ୟ ବାସନା ସା ପ୍ରକୀର୍ତିତା ।। ୫୭ ।।

ଭାବିତଂ ତୀବ୍ରସଂବେଗାଦାତ୍ମନା ୟତ୍ତଦେବ ସଃ ।
ଭବତ୍ୟାଶୁ କପିଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିଗତେତରବାସନଃ ।। ୫୮ ।।

Not For Commercial Use

ତାଦୃଗ୍ଭୂପୋ ହି ପୁରୁଷୋ ବାସନାବିବଶୀକୃତଃ ।
ସଂପଶ୍ୟତି ଯଦୈବୈତତ୍ପଦ୍ୱସ୍ତ୍ୱିତି ବିମୁହ୍ୟତି ।। ୫୯ ।।

ବାସନାବେଗବୈଚିତ୍ର୍ୟାତ୍ସ୍ୱରୂପଂ ନ ଜହାତି ତତ୍ ।
ଭ୍ରାନ୍ତଂ ପଶ୍ୟତି ଦୁର୍ଦୃଷ୍ଟିଃ ସର୍ବଂ ମଦବଶାଦିବ ।। ୬୦ ।।

ବାସନା ଦ୍ୱିବିଧା ପ୍ରୋକ୍ତା ଶୁଦ୍ଧା ଚ ମଲିନା ତଥା ।
ମଲିନା ଜନ୍ମହେତୁଃ ସ୍ୟାଚ୍ଛୁଦ୍ଧା ଜନ୍ମବିନାଶିନୀ ।। ୬୧ ।।

ଅଜ୍ଞାନସୁଘନାକାରା ଘନାହଂକାରଶାଲିନୀ ।
ପୁନର୍ଜନ୍ମକରୀ ପ୍ରୋକ୍ତା ମଲିନା ବାସନା ବୁଧୈଃ ।
ପୁନର୍ଜନ୍ମାଙ୍କୁରଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସ୍ଥିତିଃ ସଂଭୃଷ୍ଟବୀଜବତ୍ ।। ୬୨ ।।

ବହୁଶାସ୍ତ୍ରକଥାକନ୍ଥାରୋମନ୍ଥେନ ବୃଥୈବ କିମ୍ ।
ଅନ୍ୱେଷ୍ଟବ୍ୟଂ ପ୍ରଯତ୍ନେନ ମାରୁତେ ଜ୍ୟୋତିରାନ୍ତରମ୍ ।। ୬୩ ।।

ଦର୍ଶନାଦର୍ଶନେ ହିତ୍ୱା ସ୍ୱୟଂ କେବଲରୂପତଃ ।
ଯ ଆସ୍ତେ କପିଶାର୍ଦୂଲ ବ୍ରହ୍ମ ସ ବ୍ରହ୍ମବିତ୍ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୬୪ ।।

ଅଧୀତ୍ୟ ଚତୁରୋ ବେଦାନ୍ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରାଣ୍ୟନେକଶଃ ।
ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ନ ଜାନାତି ଦର୍ବୀ ପାକରସଂ ଯଥା ।। ୬୫ ।।

ସ୍ୱଦେହାଶୁଚିଗନ୍ଧେନ ନ ବିରଜ୍ୟେତ ଯଃ ପୁମାନ୍ ।
ବିରାଗକାରଣଂ ତସ୍ୟ କିମନ୍ୟଦୁପଦିଶ୍ୟତେ ।। ୬୬ ।।

ଅତ୍ୟନ୍ତମଲିନୋ ଦେହୋ ଦେହୀ ଚାତ୍ୟନ୍ତନିର୍ମଲଃ ।
ଉଭୟୋରନ୍ତରଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା କସ୍ୟ ଶୌଚଂ ବିଧୀୟତେ ।। ୬୭ ।।

Not For Commercial Use

ବଦ୍ଧୋ ହି ବାସନାବଦ୍ଧୋ ମୋକ୍ଷଃ ସ୍ୟାଦ୍ୱାସନାକ୍ଷୟଃ ।
ବାସନାଂ ସଂପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ମୋକ୍ଷାର୍ଥିତ୍ୱମପି ତ୍ୟଜ ।। ୬୮ ।।

ମାନସୀର୍ବାସନାଃ ପୂର୍ବଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବିଷୟବାସନାଃ ।
ମୈତ୍ର୍ୟାଦିବାସନାନାମ୍ନୀର୍ଗୃହାଣାମଲବାସନାଃ ।। ୬୯ ।।

ତା ଅପ୍ୟତଃ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ତାଭିର୍ବ୍ୟବହରନ୍ନପି ।
ଅନ୍ତଃଶାନ୍ତଃ ସମସ୍ନେହୋ ଭବ ଚିନ୍ମାତ୍ରବାସନଃ ।। ୭୦ ।।

ତାମପ୍ୟଥ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ମନୋବୁଦ୍ଧିସମନ୍ୱିତାମ୍ ।
ଶେଷସ୍ଥିରସମାଧାନୋ ମୟି ତ୍ୱଂ ଭବ ମାରୁତେ ।। ୭୧ ।।

ଅଶବ୍ଦମସ୍ପର୍ଶମରୂପମବ୍ୟୟଂ ତଥାଽରସଂ ନିତ୍ୟମଗନ୍ଧବଚ୍ଚ ଯତ୍ ।
ଅନାମଗୋତ୍ରଂ ମମ ରୂପମୀଦୃଶଂ ଭଜସ୍ୱ ନିତ୍ୟଂ ପବନାତ୍ମଜାର୍ତିହନ୍ ।। ୭୨ ।।

ଦୃଶିସ୍ୱରୂପଂ ଗଗନୋପମଂ ପରଂ ସକୃଦ୍ୱିଭାତଂ ତ୍ୱଜମେକମକ୍ଷରମ୍ ।
ଅଲେପକଂ ସର୍ବଗତଂ ଯଦଦ୍ୱୟଂ ତଦେବ ଚାହଂ ସକଲଂ ବିମୁକ୍ତ ଓଁ ।। ୭୩ ।।

ଦୃଶିସ୍ତୁ ଶୁଦ୍ଧୋଽହମବିକ୍ରିୟାତ୍ମକୋ ନ ମେଽସ୍ତି କଶ୍ଚିଦ୍ୱିଷୟଃ ସ୍ୱଭାବତଃ ।
ପୁରସ୍ତିରଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱମଧଶ୍ଚ ସର୍ବତଃ ସୁପୂର୍ଣ୍ଣଭୂମାହମିତୀହ ଭାବୟ ।। ୭୪ ।।

ଅଜୋଽମରଶ୍ଚୈବ ତଥାଽଜରୋଽମୃତଃ ସ୍ୱୟଂପ୍ରଭଃ ସର୍ବଗତୋଽହମବ୍ୟୟଃ ।
ନ କାରଣଂ କାର୍ଯମତୀତ୍ୟ ନିର୍ମଲଃ ସଦୈବ ତୃପ୍ତୋଽହମିତୀହ ଭାବୟ ।। ୭୫ ।।

ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତପଦଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସ୍ୱଦେହେ କାଲସାତ୍କୃତେ ।
ବିଶତ୍ୟଦେହମୁକ୍ତତ୍ୱଂ ପବନୋଽସ୍ପନ୍ଦତାମିବ ।। ୭୬ ।।

Not For Commercial Use

ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ____
ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂରୟଃ ।
ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ ।।

ତଦ୍ବିପ୍ରାସୋ ବିପନ୍ୟବୋ ଜାଗୃବାଂସଃ ସମିନ୍ଧତେ ।
ବିଷ୍ଣୋର୍ୟତ୍ପରମଂ ପଦମ୍ ।।

ଓଁ ସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।

।। ଇତି ମୁକ୍ତିକୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଶୁକ୍ଲଯଜୁର୍ବେଦଗତା ମୁକ୍ତିକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଆତ୍ମ ଉପନିଷଦ

(Aatmopanisat / Aatma Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଆତ୍ମୋପନିଷତ୍ / ଆତ୍ମ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଆତ୍ମୋପନିଷତ୍ ।।

ୟତ୍ର ନାତ୍ମପ୍ରପଞ୍ଚୋଽୟମପହ୍ନବପଦଂ ଗତଃ ।
ପ୍ରତିଯୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ପରମାତ୍ମାଽବଶିଷ୍ୟତେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବା ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଅଥାଙ୍ଗିରାସ୍ତ୍ରିବିଧଃ ପୁରୁଷସ୍ତଦ୍ୟାଥା--ବାହ୍ୟାତ୍ମାଽନ୍ତରାତ୍ମା ପରମାତ୍ମା ଚେତି ।
ତ୍ୱକ୍‌ଚର୍ମମାଂସରୋମାଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଙ୍ଗୁଲ୍ୟଃ ପୃଷ୍ଠବଂଶନଖଗୁଲ୍ଫୋଦରନାଭିମେଢ୍ରକଟ୍ୟୁରୁକପୋଲଶ୍ରୋତ୍ର
ଭ୍ରୂଲଲାଟବାହୁପାର୍ଶ୍ୱଶିରୋଧମନିକାଽକ୍ଷୀଣି ଭବନ୍ତି ଜାୟତେ ମ୍ରିୟତ ଇତ୍ୟେଷ ବାହ୍ୟାଆତ୍ମା ।
ଅଥାନ୍ତରାତ୍ମା ନାମ ପୃଥିବ୍ୟାପସ୍ତେଜୋବାୟୁରାକାଶେଚ୍ଛାଦ୍ୱେଷସୁଖଦୁଃଖକାମମୋହବିକଲ୍ପନାଦିଭିଃ
ସ୍ୱତିଲିଙ୍ଗ ଉଦାତ୍ତାନୁଦାତ୍ତହ୍ରସ୍ୱଦୀର୍ଘପ୍ଲୁତ--
ସ୍-ଖଲିତଗର୍ଜିତସ୍ଫୁଟିତମୁଦିତନୃତ୍ତଗୀତବାଦିତ୍ରପ୍ରଲୟବିଜୃମ୍ଭିତାଦିଭିଃ
ଶ୍ରୋତା ଘ୍ରାତା ରସୟିତା ମନ୍ତା ବୋଦ୍ଧା କର୍ତା ବିଜ୍ଞାନାତ୍ମା ପୁରୁଷଃ
ପୁରାଣନ୍ୟାୟମୀମାଂସାଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରାଣୀତି ଶ୍ରବଣଘ୍ରାଣାକର୍ଷଣକର୍ମବିଶେଷଣଂ
କରୋତ୍ୟେଷୋଽନ୍ତରାତ୍ମା ନାମ ।
ଅଥ ପରମାତ୍ମା ନାମ ୟଥାକ୍ଷର ଉପାସନୀୟଃ ।

Not For Commercial Use

ସ ଚ ପ୍ରାଣାୟାମପ୍ରତ୍ୟାହାରଧାରଣାଧ୍ୟାନସମାଧିଯୋଗାନୁମାନାଧ୍ୟାତ୍ମଚିନ୍ତକଂ ବଟକଣିକା
ବା ଶ୍ୟାମାକତଣ୍ଡୁଲୋ ବା ବାଲାଗ୍ରଶତସହସ୍ରବିକଲ୍ପନାଭିଃ ସ ଲଭ୍ୟତେ
ନୋପଲଭ୍ୟତେ ନ ଜାୟତେ ନ ମ୍ରିୟତେ ନ ଶୁଷ୍ୟତି ନ କ୍ଲିଦ୍ୟତେ ନ
ଦହ୍ୟତି ନ କମ୍ପତେ ନ ଭିଦ୍ୟତେ ନ ଛିଦ୍ୟତେ ନିର୍ଗୁଣଃ ସାକ୍ଷିଭୂତଃ ।
ଶୁଦ୍ଧୋ ନିରବୟବାତ୍ମା କେବଲଃ ସୂକ୍ଷ୍ମୋ ନିଷ୍କଲୋ ନିରଞ୍ଜନୋ ନିର୍ବିକାରଃ
ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପରସଗନ୍ଧବର୍ଜିତୋ ନିର୍ବିକଲ୍ପୋ ନିରାକାଙ୍କ୍ଷଃ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ
ସୋଽଚିନ୍ତ୍ୟୋ ନିର୍ବର୍ଣ୍ଣ୍ୟଶ୍ଚ ପୁନାତ୍ୟଶୁଦ୍ଧାନ୍ୟପୂତାନି ।
ନିଷ୍ପ୍ରିୟସ୍ତସ୍ୟ ସଂସାରୋ ନାସ୍ତି ।
ଆତ୍ମସଂଜ୍ଞଃ ଶିବଃ ଶୁଦ୍ଧ ଏକ ଏବାଦ୍ୱୟଃ ସଦା ।
ବ୍ରହ୍ମରୂପତୟା ବ୍ରହ୍ମ କେବଲଂ ପ୍ରତିଭାସତେ ।। ୧ ।।

ଜଗଦ୍ରୂପତୟାପ୍ୟେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବ ପ୍ରତିଭାସତେ ।
ବିଦ୍ୟାଽବିଦ୍ୟାଦିଭେଦେନ ଭାବାଽଭାବାଦିଭେଦତଃ ।। ୨ ।।

ଗୁରୁଶିଷ୍ୟାଦିଭେଦେନ ବ୍ରହ୍ମୈବ ପ୍ରତିଭାସତେ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଲଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ବିଦ୍ୟତେ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶନେ ।। ୩ ।।

ନ ଚ ବିଦ୍ୟା ନ ଚାବିଦ୍ୟା ନ ଜଗଚ୍ଚ ନ ଚାପରମ୍ ।
ସତ୍ୟତ୍ୱେନ ଜଗଦ୍-ଭାନଂ ସଂସାରସ୍ୟ ପ୍ରବର୍ତକମ୍ ।। ୪ ।।

ଅସତ୍ୟତ୍ୱେନ ଭାନଂ ତୁ ସଂସାରସ୍ୟ ନିବର୍ତକମ୍ ।
ଘଟୋଽୟମିତି ବିଜ୍ଞାତୁଂ ନିୟମଃ କୋ ନ୍ୱପେକ୍ଷତେ ।। ୫ ।।

ବିନା ପ୍ରମାଣସୁଷ୍ଠୁତ୍ୱଂ ଯସ୍ମିନ୍‌ସତି ପଦାର୍ଥଧୀଃ ।
ଅୟମାତ୍ମା ନିତ୍ୟସିଦ୍ଧଃ ପ୍ରମାଣେ ସତି ଭାସତେ ।। ୬ ।।

Not for Commercial Use

ନ ଦେଶଂ ନାପି କାଲଂ ବା ନ ଶୁଦ୍ଧିଂ ବାପ୍ୟପେକ୍ଷତେ ।
ଦେବଦତ୍ତୋଽହମିତ୍ୟେତଦ୍ବିଜ୍ଞାନଂ ନିରପେକ୍ଷକମ୍ ।। ୭ ।।

ତଦ୍ବଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦୋଽପ୍ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ବେଦନମ୍ ।
ଭାନୁନେବ ଜଗତ୍ସର୍ବଂ ଭାସ୍ୟତେ ୟସ୍ୟ ତେଜସା ।। ୮ ।।

ଅନାତ୍ମକମସତ୍ତୁଚ୍ଛଂ କିଂ ନୁ ତସ୍ୟାବଭାସକମ୍ ।
ବେଦଶାସ୍ତ୍ରପୁରାଣାନି ଭୂତାନି ସକଲାନ୍ୟପି ।। ୯ ।।

ୟେନାର୍ଥବନ୍ତି ତଂ କିଂ ନୁ ବିଜ୍ଞାତାରଂ ପ୍ରକାଶୟେତ୍ ।
କ୍ଷୁଧାଂ ଦେହବ୍ୟଥାଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବାଲଃ କ୍ରୀଡତି ବସ୍ତୁନି ।। ୧୦ ।।

ତଥୈବ ବିଦ୍ୱାନ୍ନମତେ ନିର୍ମମୋ ନିରହଂ ସୁଖୀ ।
କାମାନ୍ନିଷ୍କାମରୂପୀ ସଂଚରତ୍ୟେକଚରୋ ମୁନିଃ ।। ୧୧ ।।

ସ୍ୱାତ୍ମନୈବ ସଦା ତୁଷ୍ଟଃ ସ୍ୱୟଂ ସର୍ବାତ୍ମନା ସ୍ଥିତଃ ।
ନିର୍ଧନୋଽପି ସଦା ତୁଷ୍ଟୋଽପ୍ୟସହାୟୋ ମହାବଲଃ ।। ୧୨ ।।

ନିତ୍ୟତୃପ୍ତୋଽପ୍ୟଭୁଞ୍ଜାନୋଽପ୍ୟସମଃ ସମଦର୍ଶନଃ ।
କୁର୍ବନ୍ନପି ନ କୁର୍ବାଣଶ୍ଚାଭୋକ୍ତା ଫଲଭୋଗ୍ୟପି ।। ୧୩ ।।

ଶରୀର୍ଯ୍ୟପ୍ୟଶରୀର୍ୟେଷ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନୋଽପି ସର୍ବଗଃ ।
ଅଶରୀରଂ ସଦା ସନ୍ତମିଦଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦଂ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୧୪ ।।

ପ୍ରିୟାପ୍ରିୟେ ନ ସ୍ପୃଶତସ୍ତଥୈବ ଚ ଶୁଭାଶୁଭେ ।
ତମସା ଗ୍ରସ୍ତବଦ୍-ଭାନାଦଗ୍ରସ୍ତୋଽପି ରବିର୍ଜନୈଃ ।। ୧୫ ।।

Not For Commercial Use

ଗ୍ରସ୍ତ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ଭ୍ରାନ୍ତ୍ୟା ହ୍ୟଙ୍ଗାତ୍ମା ବସ୍ତୁଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ତଦ୍ଦେହାଦିବନ୍ଧେଭ୍ୟୋ ବିମୁକ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମବିତ୍ତମମ୍ ।। ୧୬ ।।

ପଶ୍ୟନ୍ତି ଦେହିବନ୍ମୂଢାଃ ଶରୀରାଭାସଦର୍ଶନାତ୍ ।
ଅହିନିର୍ଲ୍ଵୟନୀବାୟୁଂ ମୁକ୍ତଦେହସ୍ଥୁ ତିଷ୍ଠତି ।। ୧୭ ।।

ଇତସ୍ତତଶ୍ଚାଲ୍ୟମାନୋ ୟୁକ୍ତିଂଚିତ୍-ପ୍ରାଣବାୟୁନା ।
ସ୍ରୋତସା ନୀୟତେ ଦାରୁ ୟଥା ନିମ୍ନୋନ୍ନତସ୍ଥଲମ୍ ।। ୧୮ ।।

ଦୈବେନ ନୀୟତେ ଦେହୋ ତଥା କାଲୋପଭୁକ୍ତିଷୁ ।
ଲକ୍ଷ୍ୟାଲକ୍ଷ୍ୟଗତିଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ୟସ୍ତିଷ୍ଠେତ୍ତେବଲାତ୍ମନା ।। ୧୯ ।।

ଶିବ ଏବ ସ୍ୱୟଂ ସାକ୍ଷାଦୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦୁତ୍ତମଃ ।
ଜୀବନ୍ନେବ ସଦା ମୁକ୍ତଃ କୃତାର୍ଥୋ ବ୍ରହ୍ମବିତ୍ତମଃ ।। ୨୦ ।।

ଉପାଧିନାଶାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବ ସଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାପ୍ୟେତି ନିର୍ଦ୍ୱୟମ୍ ।
ଶୈଲୂଷୋ ବେଷସଦ୍-ଭାବାଭାବୟୋଶ୍ଚ ୟଥା ପୁମାନ୍ ।। ୨୧ ।।

ତଥୈବ ବ୍ରହ୍ମବିଚ୍ଛ୍ରେଷ୍ଠଃ ସଦା ବ୍ରହ୍ମୈବ ନାପରଃ ।
ଘଟେ ନଷ୍ଟେ ୟଥା ବ୍ୟୋମ ବ୍ୟୋମୈବ ଭବତି ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୨୨ ।।

ତଥୈବୋପାଧିବିଲୟେ ବ୍ରହ୍ମୈବ ବ୍ରହ୍ମବିତ୍ସ୍ୱୟମ୍ ।
କ୍ଷୀରଂ କ୍ଷୀରେ ୟଥା କ୍ଷିପ୍ତଂ ତୈଲଂ ତୈଲେ ଜଲଂ ଜଲେ ।। ୨୩ ।।

ସଂୟୁକ୍ତମେକତାଂ ୟାତି ତଥାଽତ୍ମନ୍ୟାତ୍ମବିନ୍ମୁନିଃ ।
ଏବଂ ବିଦେହକୈବଲ୍ୟଂ ସନ୍ମାତ୍ରତ୍ୱମଖଣ୍ଡିତମ୍ ।। ୨୪ ।।

ବ୍ରହ୍ମଭାବଂ ପ୍ରପଦ୍ୟୈଷ ୟତିର୍ନାବର୍ତ୍ତତେ ପୁନଃ ।
ସଦାତ୍ମକତ୍ୱବିଜ୍ଞାନଦଗ୍ଧାବିଦ୍ୟାଦିବର୍ଷ୍ମଣଃ ।। ୨୫ ।।

Not For Commercial Use

ଅମୁଷ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଭୂତତ୍ୱାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣଃ କୁତ ଉଦ୍-ଭବଃ ।
ମାୟାକୃପ୍ତୌ ବନ୍ଧମୋକ୍ଷୌ ନ ସ୍ତଃ ସ୍ୱାତ୍ମନି ବସ୍ତୁତଃ ।। ୨୬ ।।

ଯଥା ରଜ୍ଜୌ ନିଷ୍କ୍ରିୟାୟାଂ ସର୍ପାଭାସବିନିର୍ଗମୌ ।
ଅବୃତେଃ ସଦସତ୍ତ୍ୱାଭ୍ୟାଂ ବକ୍ତବ୍ୟୌ ବନ୍ଧମୋକ୍ଷଣେ ।। ୨୭ ।।

ନାବୃତ୍ତିର୍ବ୍ରହ୍ମଣଃ କ୍ୱାଚିଦନ୍ୟାଭାବାଦନାବୃତମ୍ ।
ଅସ୍ତୀତି ପ୍ରତ୍ୟୟୋ ଯଶ୍ଚ ଯଶ୍ଚ ନାସ୍ତୀତି ବସ୍ତୁନି ।। ୨୮ ।।

ବୁଦ୍ଧେରେବ ଗୁଣାବେତୌ ନ ତୁ ନିତ୍ୟସ୍ୟ ବସ୍ତୁନଃ ।
ଅତସ୍ତୌ ମାୟୟା କୃପ୍ତୌ ବନ୍ଧମୋକ୍ଷୌ ନ ଚାତ୍ମନି ।। ୨୯ ।।

ନିଷ୍କଲେ ନିଷ୍କ୍ରିୟେ ଶାନ୍ତେ ନିରବଦ୍ୟେ ନିରଞ୍ଜନେ ।
ଅଦ୍ୱିତୀୟେ ପରେ ତତ୍ତ୍ୱେ ବ୍ୟୋମବଚ୍ଚଲ୍ପନା କୁତଃ ।। ୩୦ ।।

ନ ନିରୋଧୋ ନ ଚୋତ୍ପତ୍ତିର୍ନ ବଦ୍ଧୋ ନ ଚ ସାଧକଃ ।
ନ ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ନ ବୈ ମୁକ୍ତ ଇତ୍ୟେଷା ପରମାର୍ଥତା ।। ୩୧ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବା ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଆତ୍ମୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Suryopanisat / Surya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଶତପଥୀ

ସୂର୍ଯ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ସୂର୍ଯ୍ୟୋପନିଷତ୍ ।।

ସୂଦିତସ୍ୱାତିରିକ୍ତାରିସୂରିନନ୍ଦାତ୍ମଭାବିତମ୍ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣାକାରଂ ନୌମି ଚିସୂର୍ଯ୍ୟବୈଭବମ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।। ଅଥ ସୂର୍ଯ୍ୟାଥର୍ବାଙ୍ଗିରସଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଋଷିଃ । ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ଆଦିତ୍ୟୋ ଦେବତା ।
ହଂସଃ ସୋଽହମଗ୍ନିନାରାୟଣୟୁକ୍ତଂ ବୀଜମ୍ । ହୃଲ୍ଲେଖା ଶକ୍ତିଃ ।
ବିୟଦାଦିସର୍ଗସଂୟୁକ୍ତଂ କୀଲକମ୍ । ଚତୁର୍ବିଧପୁରୁଷାର୍ଥସିଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥେ ବିନିୟୋଗଃ ।

ଷଟ୍ସ୍ୱରାରୂଢେନ ବୀଜେନ ଷଡଙ୍ଗଂ ରକ୍ତାମ୍ବୁଜସଂସ୍ଥିତମ୍ ।
ସପ୍ତାଶ୍ୱରଥିନଂ ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣଂ ଚତୁର୍ଭୁଜଂ ପଦ୍ମଦ୍ୱୟାଭୟୁବରଦହସ୍ତଂ
କାଲଚକ୍ରପ୍ରଣେତାରଂ ଶ୍ରୀସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣଂ ୟ ଏବଂ ବେଦ ସ ବୈ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ।

ଓଁ ଭୂର୍ଭୁବଃସୁବଃ ।
ଓଁ ତତ୍ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟଂ ଭର୍ଗୋ ଦେବସ୍ୟ ଧୀମହି । ଧିୟୋ ୟୋ ନଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆତ୍ମା ଜଗତସ୍ତସ୍ଥୁଷଶ୍ଚ । ସୂର୍ଯ୍ୟାଦ୍ଦୈ ଖଲ୍ୱିମାନି ଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ ।

Not For Commercial Use

ସୂର୍ଯ୍ୟାଦ୍ୟଙ୍କଃ ପର୍ଜନ୍ୟୋଽନ୍ନମାତ୍ମା ନମସ୍ତ ଆଦିତ୍ୟ ।

ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ କର୍ମକର୍ତାସି । ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମାସି । ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବିଷ୍ଣୁରସି ।
ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ରୁଦ୍ରୋଽସି । ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମୃଗସି । ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ୟଜୁରସି ।
ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ସାମାସି । ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମଥର୍ବାସି । ତ୍ୱମେବ ସର୍ବଂ ଛନ୍ଦୋଽସି ।

ଆଦିତ୍ୟାଦ୍-ବାୟୁର୍ଜାୟତେ । ଆଦିତ୍ୟାଦ୍-ଭୂମିର୍ଜାୟତେ । ଆଦିତ୍ୟାଦାପୋ ଜାୟନ୍ତେ ।
ଆଦିତ୍ୟାଜ୍ଜ୍ୟୋତିର୍ଜାୟତେ । ଆଦିତ୍ୟାଦ୍ୟୋମ ଦିଶୋ ଜାୟନ୍ତେ । ଆଦିତ୍ୟାଦ୍ଦେବା ଜାୟନ୍ତେ ।
ଆଦିତ୍ୟାଦ୍-ବେଦା ଜାୟନ୍ତେ ।

ଆଦିତ୍ୟୋ ବା ଏଷ ଏତନ୍ମଣ୍ଡଲଂ ତପତି । ଅସାବାଦିତ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମ ।
ଆଦିତ୍ୟୋଽନ୍ତଃକରଣମନୋବୁଦ୍ଧିଚିତ୍ତାହଂକାରାଃ ।
ଆଦିତ୍ୟୋ ବୈ ବ୍ୟାନଃ ସମାନୋଦାନୋଽପାନଃ ପ୍ରାଣଃ ।
ଆଦିତ୍ୟୋ ବୈ ଶ୍ରୋତ୍ରତ୍ୱକ୍‌ଚକ୍ଷୂରସନଘ୍ରାଣାଃ ।
ଆଦିତ୍ୟୋ ବୈ ବାକ୍‌ପାଣିପାଦପାୟୂପସ୍ଥାଃ ।
ଆଦିତ୍ୟୋ ବୈ ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପରସଗନ୍ଧାଃ ।
ଆଦିତ୍ୟୋ ବୈ ବଚନାଦାନାଗମନବିସର୍ଗାନନ୍ଦାଃ ।

ଆନନ୍ଦମୟୋ ଜ୍ଞାନମୟୋ ବିଜ୍ଞାନାନମୟ ଆଦିତ୍ୟଃ ।
ନମୋ ମିତ୍ରାୟ ଭାନବେ ମୃତ୍ୟୋର୍ମା ପାହି ।
ଭ୍ରାଜିଷ୍ଣବେ ବିଶ୍ୱହେତବେ ନମଃ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟାଦ୍-ଭବନ୍ତି ଭୂତାନି ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ପାଲିତାନି ତୁ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟେ ଲୟଂ ପ୍ରାପ୍ନୁବନ୍ତି ୟଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ସୋଽହମେବ ଚ ।

ଚକ୍ଷୁର୍ନୋ ଦେବଃ ସବିତା ଚକ୍ଷୁର୍ନ ଉତ ପର୍ବତଃ । ଚକ୍ଷୁର୍ଧାତା ଦଧାତୁ ନଃ ।

ଆଦିତ୍ୟାୟ ବିଦ୍ମହେ ସହସ୍ରକିରଣାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।

Not For Commercial Use

ସବିତା ପଶ୍ଚାତ୍ସବିତା ପୁରସ୍ତାତ୍ସବିତୋତ୍ତରାତ୍ସବିତାଧରାତ୍ ।
ସବିତା ନଃ ସୁବତୁ ସର୍ବତାତିଂ ସବିତା ନୋ ରାସତାଂ ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ ।

ଓଁମିତ୍ୟେକାକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ । ଘୃଣିରିତି ଦ୍ୱେ ଅକ୍ଷରେ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଇତ୍ୟକ୍ଷରଦ୍ୱୟମ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟ ଇତି ତ୍ରୀଣ୍ୟକ୍ଷରାଣି । ଏତସ୍ୟୈବ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟାଷ୍ଟାକ୍ଷରୋ ମନୁଃ ।

ୟଃ ସଦାଽହରହର୍ଜପତି ସ ବୈ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭବତି ସ ବୈ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭବତି ।
ସୂର୍ଯ୍ୟାଭିମୁଖୋ ଜପ୍ତ୍ୱା ମହାବ୍ୟାଧିଭୟାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ । ଅଲକ୍ଷ୍ମୀର୍ନଶ୍ୟତି ।
ଅଭକ୍ଷ୍ୟଭକ୍ଷଣାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ଅଗମ୍ୟାଗମନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ପତିତସଂଭାଷଣାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ଅସତ୍ସଂଭାଷଣାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।

ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ସୂରାଭିମୁଖଃ ପଠେତ୍ । ସଦ୍ୟୋପାତ୍ତନପଞ୍ଚମହାପାତକାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ସୈଷା ସାବିତ୍ରୀଂ ବିଦ୍ୟାଂ ନ କିଂଚିଦପି ନ କସ୍ମୈଚିତ୍-ପ୍ରଶଂସୟେତ୍ ।

ୟ ଏତାଂ ମହାଭାଗଃ ପ୍ରାତଃ ପଠତି ସ ଭାଗ୍ୟବାଞ୍ଜାୟତେ । ପଶୂନ୍ବିନ୍ଦତି ।
ବେଦାର୍ଥଂ ଲଭତେ । ତ୍ରିକାଲମେତଜ୍ଜପ୍ତ୍ୱା କ୍ରତୁଶତଫଲମବାପ୍ନୋତି ।
ୟୋ ହସ୍ତାଦିତ୍ୟେ ଜପତି ସ ମହାମୃତ୍ୟୁଂ ତରତି ସ ମହାମୃତ୍ୟୁଂ ତରତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।।
ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ସୂର୍ଯ୍ୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର ଉପନିଷଦ

(Praanaagnihotropanisat / Praanaagnihotra Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ରୋପନିଷତ୍/ ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ରୋପନିଷତ୍।।

ଶରୀରଯଜ୍ଞସଂଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତସଂଜାତବୋଧତଃ ।
ମୁନୟୋ ୟତ୍ପଦଂ ୟାନ୍ତି ତଦ୍ରାମପଦମାଶ୍ରୟେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।। ଅଥାତଃ ସର୍ବୋପନିଷତ୍ସାରଂ ସଂସାରଜ୍ଞାନାତୀତମନ୍ନସୂତ୍ରଂ
ଶାରୀରଂ ୟଜ୍ଞଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନେବ ପୁରୁଷଶରୀରେ ବିନାପ୍ୟଗ୍ନିହୋତ୍ରେଣ ବିନାପି
ସାଂଖ୍ୟୟୋଗେନ ସଂସାରବିମୁକ୍ତିର୍ଭବତୀତି ।
ସ୍ୱେନ ବିଧିନାଽନ୍ନଂ ଭୂମୌ ନିକ୍ଷିପ୍ୟ ୟା ଓଷଧୀଃ ସୋମରାଜ୍ଞୀରିତି
ତିସୃଭିରନ୍ନପତ ଇତି ଦ୍ୱାଭ୍ୟାମନୁମନ୍ତ୍ରୟତେ ।
ୟା ଓଷଧୟଃ ସୋମରାଜ୍ଞୀର୍ବହ୍ୱୀଃ ଶତବିଚକ୍ଷଣାଃ ।
ବୃହସ୍ପତିପ୍ରସୂତାସ୍ତା ନୋ ମୁଞ୍ଚତ୍ୱଂହସଃ ।। ୧ ।।

ୟାଃ ଫଲିନୀର୍ୟା ଅଫଲା ଅପୁଷ୍ପା ୟାଶ୍ଚ ପୁଷ୍ପିଣୀଃ ।
ବୃହସ୍ପତିପ୍ରସୂତାସ୍ତା ନୋ ମୁଞ୍ଚତ୍ୱଂହସଃ ।। ୨ ।।

ଜୀବଲାଂ ନବାରିଷାଂ ମାତେ ବଧ୍ନାମ୍ୟୋଷଧିମ୍ ।
ୟା ତ ୟାୟୁ ରୁପହରାଦପ ରକ୍ଷାଂସି ଚାତୟାତ୍ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

ଅନ୍ନପତେଽନ୍ନସ୍ୟ ନୋ ଧେହ୍ୟନମୀବସ୍ୟ ଶୁଷ୍ମିଣଃ ।
ପ୍ରପ୍ରଦାତାରଂ ତାରିଷ ଊର୍ଜଂ ନୋ ଧେହି ଦ୍ୱିପଦେ ଚତୁଷ୍ପଦେ ।। ୪ ।।

ୟଦନ୍ନମଦ୍ମି ବହୁଧା ବିରାଦ୍ଧମ୍ । ରୁଦ୍ରୈଃ ପ୍ରଜଗ୍ଧଂ ୟଦି ବା ପିଶାଚୈଃ ।
ସର୍ବଂତଦୀଶାନୋ ଅଭୟଂ କୃଣୋତୁ ଶିବମୀଶାନାୟ ସ୍ୱାହା ।। ୫ ।।

ଅନ୍ତଶ୍ଚରସି ଭୂତେଷୁ ଗୁହାୟାଂ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖଃ ।
ତ୍ୱଂ ୟଜ୍ଞସ୍ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମା ତ୍ୱଂ ରୁଦ୍ରସ୍ତ୍ୱଂ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ୱଂ ବଷଟ୍‌କାର ଆପୋ
ଜ୍ୟୋତୀ ରସୋଽମୃତଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବରୋଂ ନମଃ ।
ଆପଃ ପୁନନ୍ତୁ ପୃଥିବୀଂ ପୃଥ୍ୱୀ ପୂତା ପୁନାତୁ ମାମ୍ ।
ପୁନନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିର୍ବ୍ରହ୍ମପୂତା ପୁନାତୁ ମାମ୍ ।
ୟଦୁଚ୍ଛିଷ୍ଟମଭୋଜ୍ୟଂ ୟଦ୍ୱା ଦୁଶ୍ଚରିତଂ ମମ ।
ସର୍ବଂ ପୁନନ୍ତୁ ତଂ ହ୍ୟାପୋଽସତାଂ ଚ ପ୍ରତିଗ୍ରହଂ ।
ଅମୃତମସ୍ୟମୃତୋପସ୍ତରଣମସ୍ୟମୃତଂ ପ୍ରାଣେ ଜୁହୋମ୍ୟମା ଶିଷ୍ୟାନ୍ତୋଽସି ।
ପ୍ରାଣାୟ ସ୍ୱାହା । ଅପାନାୟ ସ୍ୱାହା । ବ୍ୟାନାୟ ସ୍ୱାହା । ସମାନାୟ ସ୍ୱାହା ।
ଉଦାନାୟ ସ୍ୱାହା ଇତି କନିଷ୍ଠିକାଙ୍ଗୁଲ୍ୟାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେନ ଚ ପ୍ରାଣେ ଜୁହୋମି ।
ଅନାମିକୟାଽପାନେ । ମଧ୍ୟମୟା ବ୍ୟାନେ । ସର୍ବାଭିରୁଦାନେ । ପ୍ରଦେଶିନ୍ୟା ସମାନେ ।
ତୂଷ୍ଣୀମେକାମେକଽଷୌ ଜୁହୋତି । ଦ୍ୱେ ଆହବନୀୟେ । ଏକାଂ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନୌ ।
ଏକାଂ ଗାର୍ହପତ୍ୟେ । ଏକାଂ ସର୍ବପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତୀୟେ ।।

ଅଥାପିଧାନମସ୍ୟମୃତତ୍ୱାୟୋପସ୍ପୃଶ୍ୟ ପୁନରାଦାୟ ପୁନରୁପସ୍ପୃଶେତ୍ ।
ସବ୍ୟେ ପ୍ରାଣାବାପୋ ଗୃହୀତ୍ୱା ହୃଦୟମନ୍ୱାଲଭ୍ୟ ଜପେତ୍ ।
ପ୍ରାଣୋଽଗ୍ନିଃ ପରମାତ୍ମା ପଞ୍ଚବାୟୁଭିରାବୃତଃ ।
ଅଭୟଂ ସର୍ବଭୂତେଭ୍ୟୋ ନ ଭବେଦହଂ କଦାଚନେତି ।। ୧ ।।

।। ଇତି ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

ବିଶ୍ୱୋଽସି ବୈଶ୍ୱାନରୋ ବିଶ୍ୱରୂପଂ ତ୍ୱୟା ଧାର୍ଯ୍ୟତେ ଜାୟମାନମ୍ ।
ବିଶ୍ୱଂ ତ୍ୱାହୁତୟଃ ସର୍ବା ୟତ୍ର ବ୍ରହ୍ମାଽମୃତୋଽସି ।
ମହାନବୋଽୟଂ ପୁରୁଷୋ ୟୋଽଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଗ୍ରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ।
ତମଦ୍-ଭିଃ ପତିଷିଞ୍ଚାମି ସୋଽସ୍ୟାନ୍ତେ ଅମୃତାୟାମୃତୟୋନାବିତ୍ୟେଷ ଏବାତ୍ମା ।
ଧ୍ୟାୟେତାଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ଜୁହୋମୀତି ସର୍ବେଷାମେବ ସୂନୁର୍ଭବତି ।
ଅଥ ୟଜ୍ଞପରିବୃତ ଆହୁତୀର୍ହୋମୟତି । ସ୍ୱେ ଶରୀରେ ୟଜ୍ଞଂ ପରିବର୍ତୟାମୀତି ।
ଚତ୍ୱାରୋଽଗ୍ନୟସ୍ତେ କିଂନାମଧେୟାଃ ।
ତତ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଽଗ୍ନିର୍ନାମ ସୂର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡଲାକୃତିଃ ସହସ୍ରରଶ୍ମିପରିବୃତ ଏକର୍ଷିର୍ଭୂତ୍ୱା ମୂର୍ଧ୍ନି ତିଷ୍ଠତି ୟସ୍ମାଦୁକ୍ତଃ ।
ଦର୍ଶନାଗ୍ନିର୍ନାମ ଚତୁରାକୃତିରାହବନୀୟୋ ଭୂତ୍ୱା ମୁଖେ ତିଷ୍ଠତି ।
ଶାରୀରୋଽଗ୍ନିର୍ନାମ ଜରାପ୍ରଣୁଦା ହବିରବସ୍ରନ୍ଦତି ।
ଅର୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତିର୍ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିର୍ଭୂତ୍ୱା ହୃଦୟେ ତିଷ୍ଠତି ତତ୍ର କୋଷ୍ଠାଗ୍ନିର୍ନାମାଶିତପୀତଲୀଢଖାଦିତାନି
ସମ୍ୟଗ୍ ବ୍ୟଷ୍ଟ୍ୟାଂ ଶ୍ରପୟିତ୍ୱା ଗାର୍ହପତ୍ୟୋ ଭୂତ୍ୱା ନାଭ୍ୟାଂ ତିଷ୍ଠତି ।
ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତୟସ୍ତ୍ୱଧସ୍ତାତ୍ପାର୍ୟକ୍ ତିସ୍ରୋ ହିମାଂଶୁପ୍ରଭାଭିଃ ପ୍ରଜନନକର୍ମା ।।

।। ଇତି ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅସ୍ୟ ଶରୀରୟଜ୍ଞସ୍ୟ ୟୂପରଶନାଶୋଭିତସ୍ୟ କୋ ୟଜମାନଃ ।
କା ପତ୍ନୀ । କେ ଋତ୍ୱିଜଃ । କେ ସଦସ୍ୟାଃ । କାନି ୟଜ୍ଞପାତ୍ରାଣି । କାନି ହବୀଂଷି ।
କା ବେଦିଃ । କୋଽରବେଦିଃ । କୋ ଦ୍ରୋଣକଲଶଃ । କୋ ରଥଃ । କଃ ପଶୁଃ ।
କୋଽଧ୍ୱର୍ୟୁଃ । କୋ ହୋତା । କୋ ବ୍ରାହ୍ମଣାଚ୍ଛଂସୀ । କଃ ପ୍ରତିପ୍ରସ୍ଥାତା । କଃ ପ୍ରସ୍ତୋତା ।
କୋ ମୈତ୍ରାବରୁଣଃ । କ ଉଦ୍ଗାତା । କା ଧାରାପୋତା । କେ ଦର୍ଭାଃ । କଃ ସ୍ରୁବଃ ।
କାଜ୍ୟସ୍ଥାଲୀ । କାବାଘାରୌ । କାବାଜ୍ୟଭାଗୌ । କେ ପ୍ରୟାଜାଃ । କେ ଅନୁୟାଜାଃ ।
କେଡା । କଃ ସୂକ୍ତବାକଃ । କଃ ଶଂୟୁବାକଃ । କାଽହିଂସା । କେ ପତ୍ନୀସଂୟାଜାଃ ।
କୋ ୟୂପଃ । କା ରଶନା । କା ଇଷ୍ଟୟଃ । କା ଦକ୍ଷିଣା । କିମବଭୃଥମିତି ।।

।। ଇତି ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

ଅସ୍ୟ ଶାରୀରଯଜ୍ଞସ୍ୟ ୟୂପରଶନାଶୋଭିତସ୍ୟାତ୍ମା ୟଜମାନଃ ।
ବୁଦ୍ଧିଃ ପତ୍ନୀ । ବେଦା ମହର୍ତ୍ୱିଜଃ । ଅହଂକାରୋଽଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁଃ । ଚିତ୍ତଂ ହୋତା ।
ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରାହ୍ମଣାଚ୍ଛଂସୀ । ଅପାନଃ ପ୍ରତିପ୍ରସ୍ଥାତା । ବ୍ୟାନଃ ପ୍ରସ୍ତୋତା ।
ସମାନୋ ମୈତ୍ରାବରୁଣଃ । ଉଦାନ ଉଦ୍ଗାତା । ଶରୀରଂ ବେଦିଃ ।
ନାସିକୋତ୍ତରବେଦିଃ । ମୂର୍ଧା ଦ୍ରୋଣକଲଶଃ । ପାଦୌ ରଥଃ ।
ଦକ୍ଷିଣହସ୍ତଃ ସ୍ରୁବଃ । ସବ୍ୟହସ୍ତ ଆଜ୍ୟସ୍ଥାଲୀ । ଶ୍ରୋତ୍ରେ ଆଘାରୌ ।
ଚକ୍ଷୁଷୀ ଆଜ୍ୟଭାଗୌ । ଗ୍ରୀବା ଧାରାପୋତା । ତନ୍ମାତ୍ରାଣି ସଦସ୍ୟାଃ ।
ମହାଭୂତାନି ପ୍ରୟାଜାଃ । ଭୂତାନ୍ୟନୁୟାଜାଃ । ଜିହ୍ୱେଡା । ଦନ୍ତୌଷ୍ଠୌ ସୂକ୍ତବାକଃ ।
ତାଲୁଃ ଶଂୟୁବାକଃ । ସ୍ମୃତିର୍ଦୟା କ୍ଷାନ୍ତିରହିଂସା ପତ୍ନୀସଂୟାଜାଃ ।
ଓଂକାରୋ ୟୂପଃ । ଆଶା ରଶନା । ମନୋ ରଥଃ । କାମଃ ପଶୁଃ ।
କେଶା ଦର୍ଭାଃ । ବୁଦ୍ଧୀନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ୟଜ୍ଞପାତ୍ରାଣି । କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ହବୀଂଷି ।
ଅହିଂସା ଇଷ୍ଟୟଃ । ତ୍ୟାଗୋ ଦକ୍ଷିଣା । ଅବଭୃଥଂ ମରଣାତ୍ ।
ସର୍ବା ହ୍ୟସ୍ମିନ୍ଦେବତାଃ ଶରୀରେଽଧିସମାହିତାଃ ।
ବାରାଣସ୍ୟାଂ ମୃତୋ ବାପି ଇଦଂ ବା ବ୍ରହ୍ମ ୟଃ ପଠେତ୍ ।
ଏକେନ ଜନ୍ମନା ଜନ୍ତୁର୍ମୋକ୍ଷଂ ଚ ପ୍ରାପ୍ନୁୟାଦିତି ମୋକ୍ଷଂ ଚ ପ୍ରାପ୍ନୁୟାଦିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୩ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଅଥର୍ବଣୀୟା ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ରୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

।। ସାମାନ୍ୟ ଉପନିଷଦ ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ସନ୍ନ୍ୟାସ ଉପନିଷଦ

(Sannyasa Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ନିର୍ବାଣ ଉପନିଷଦ

(Nirvanopanisat / Nirvana Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ନିର୍ବାଣୋପନିଷତ୍ / ନିର୍ବାଣ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ନିର୍ବାଣୋପନିଷତ୍ ।।

ନିର୍ବାଣୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟଂ ନିର୍ବାଣାନନ୍ଦତୁନ୍ଦିଲମ୍ ।
ତ୍ରୈପଦାନନ୍ଦସାମ୍ରାଜ୍ୟଂ ସ୍ୱମାତ୍ରମିତି ଚିନ୍ତୟେତ୍ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା । ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ । ଆବିରାବୀର୍ମ ଏଧି ।
ବେଦସ୍ୟ ମା ଆଣୀସ୍ଥଃ । ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀଃ । ଅନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାନ୍ସନ୍ଦଧାମି ।
ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ।
ଅବତୁ ମାମବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଅଥ ନିର୍ବାଣୋପନିଷଦଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ । ପରମହଂସଃ ସୋଽହମ୍ ।।
ପରିବ୍ରାଜକାଃ ପଶ୍ଚିମଲିଙ୍ଗାଃ । ମନ୍ଥ କ୍ଷେତ୍ରପାଲାଃ । ଗଗନସିନ୍ଧାନ୍ତଃ ଅମୃତକଲ୍ଲୋଲନଦୀ ।
ଅକ୍ଷୟ୍ୟଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ । ନିଃସଂଶୟ ଋଷିଃ । ନିର୍ବାଣୋ ଦେବତା । ନିଷ୍କଲପ୍ରବୃତ୍ତିଃ ।
ନିଷ୍କେବଲଜ୍ଞାନମ୍ । ଉର୍ଧ୍ୱାମ୍ନାୟଃ । ନିରାଲମ୍ବପୀଠଃ । ସଂଯୋଗଦୀକ୍ଷା ।
ବିୟୋଗୋପଦେଶଃ । ଦୀକ୍ଷାସଂତୋଷପାନଂ ଚ । ଦ୍ୱାଦଶାଦିତ୍ୟାବଲୋକନମ୍ ।
ବିବେକରକ୍ଷା । କରୁଣୈବ କେଲିଃ । ଆନନ୍ଦମାଲା ଏକାନ୍ତଗୁହାୟାଂ ମୁକ୍ତାସନସୁଖଗୋଷ୍ଠୀ ।
ଅକଲ୍ପିତଭିକ୍ଷାଶୀ । ହଂସାଚାରଃ । ସର୍ବଭୂତାନ୍ତର୍ବର୍ତୀ ହଂସ ଇତି ପ୍ରତିପାଦନମ୍ ।
ଧୈର୍ଯ୍ୟକନ୍ଥା । ଉଦାସୀନକୌପୀନମ୍ । ବିଚାରଦଣ୍ଡଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାବଲୋକୟୋଗପଙ୍କଃ । ଶ୍ରିୟାଂ ପାଦୁକା । ପରେଚ୍ଛାଚରଣମ୍ ।
କୁଣ୍ଡଲିନୀବନ୍ଧଃ । ପରାପବାଦମୁକ୍ତୋ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଃ ।
ଶିବୟୋଗନିଦ୍ରା ଚ । ଖେଚରୀମୁଦ୍ରା ଚ । ପରମାନନ୍ଦୀ ।

Not For Commercial Use

ନିର୍ଗତଗୁଣତ୍ରୟମ୍ । ବିବେକଲଭ୍ୟମ୍ । ମନୋବାଗଗୋଚରମ୍ ।
ଅନିତ୍ୟଂ ଜଗଦ୍ୟଜ୍ଜନିତଂ ସ୍ୱପ୍ନଜଗଦଭ୍ରଗଜାଦିତୁଲ୍ୟମ୍ ।
ତଥା ଦେହାଦିସଂଘାତଂ ମୋହଗୁଣଜାଲକଲିତଂ ତଦ୍ରଜ୍ଜୁସର୍ପବଚ୍ଚଲ୍ପିତମ୍ ।
ବିଷ୍ଣୁବିଦ୍ୟାଦିଶତାଭିଧାନଲକ୍ଷ୍ୟମ୍ । ଅଙ୍ଗୁଶୋ ମାର୍ଗଃ ।
ଶୂନ୍ୟଂ ନ ସଂକେତଃ ପରମେଶ୍ୱରସଞ୍ଜା । ସତ୍ୟସିଦ୍ଧଯୋଗୋ ମଠଃ ।
ଅମରପଦଂ ତତ୍ସ୍ୱରୂପମ୍ । ଆଦିବ୍ରହ୍ମସ୍ୱସଂବିତ୍ । ଅଜପା ଗାୟତ୍ରୀ ।
ବିକାରଦଣ୍ଡୋ ଧ୍ୟେୟଃ । ମନୋନିରୋଧିନୀ କନ୍ଥା । ଯୋଗେନ ସଦାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପଦର୍ଶନମ୍ ।
ଆନନ୍ଦଭିକ୍ଷାଶୀ । ମହାଶ୍ମଶାନେଽପ୍ୟାନନ୍ଦବନେ ବାସଃ । ଏକାନ୍ତସ୍ଥାନମ୍ ।
ଆନନ୍ଦମଠମ୍ । ଉନ୍ମନ୍ୟବସ୍ଥା । ଶାରଦା ଚେଷ୍ଟା । ଉନ୍ମନୀ ଗତିଃ ।
ନିର୍ମଲଗାତ୍ରମ୍ । ନିରାଲମ୍ବପୀଠମ୍ । ଅମୃତକଲ୍ଲୋଲାନନ୍ଦକ୍ରିୟା ।
ପାଣ୍ଡରଗଗନମ୍ । ମହାସିଦ୍ଧାନ୍ତଃ । ଶମଦମାଦିଦିବ୍ୟଶକ୍ତ୍ୟାଚରଣେ କ୍ଷେତ୍ରପାତ୍ରପଟୁତା ।
ପରାବରସଂଯୋଗଃ । ତାରକୋପଦେଶାଃ । ଅଦ୍ୱୈତସଦାନନ୍ଦୋ ଦେବତା ।
ନିୟମଃ ସ୍ୱାନ୍ତରିନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହଃ । ଭୟମୋହଶୋକକ୍ରୋଧତ୍ୟାଗସ୍ତ୍ୟାଗଃ ।
ପରାବରୈକ୍ୟରସାସ୍ୱାଦନମ୍ । ଅନିୟାମକତ୍ୱନିର୍ମଲଶକ୍ତିଃ ।
ସ୍ୱପ୍ରକାଶବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱେ ଶିବଶକ୍ତିସଂପୁଟିତପ୍ରପଞ୍ଚଚ୍ଛେଦନମ୍ ।
ତଥା ପତ୍ରାକ୍ଷାକ୍ଷିକମଣ୍ଡଲୁଃ । ଭବାଭାବଦହନମ୍ । ବିଭ୍ରତ୍ୟାକାଶାଧାରମ୍ ।
ଶିବଂ ତୁରୀୟଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତମ୍ । ତନ୍ମୟା ଶିଖା । ଚିନ୍ମୟଂ ଚୋତ୍ପୁଷ୍ଟିଦଣ୍ଡମ୍ ।
ସନ୍ତତାକ୍ଷିକମଣ୍ଡଲୁମ୍ । କର୍ମନିର୍ମୂଲନଂ କନ୍ଥା । ମାୟାମମତାହଂକାରଦହନମ୍ ।
ଶ୍ମଶାନେ ଅନାହତାଙ୍ଗୀ ନିସ୍ତ୍ରୈଗୁଣ୍ୟସ୍ୱରୂପାନୁସନ୍ଧାନଂ ସମୟମ୍ ।
ଭ୍ରାନ୍ତିହରଣମ୍ । କାମାଦିବୃତ୍ତିଦହନମ୍ । କାଠିନ୍ୟଦୃଢକୌପୀନମ୍ ।
ଚୀରାଜିନବାସଃ । ଅନାହତମନ୍ତ୍ରଃ । ଅକ୍ରିୟୈବ ଜୁଷ୍ଟମ୍ ।
ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରସ୍ୱସ୍ୱଭାବୋ ମୋକ୍ଷଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
ପ୍ଲବବଦାଚରଣମ୍ । ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଶାନ୍ତିସଂଗ୍ରହଣମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟାଶ୍ରମେଽଧୀତ୍ୟ ବାନପ୍ରସ୍ଥାଶ୍ରମେଽଧୀତ୍ୟ ସସର୍ବସଂବିନ୍ନ୍ୟାସଂ ସଂନ୍ୟାସମ୍ ।

Not For Commercial Use

ଅନ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମାଖଣ୍ଡାକାରମ୍ । ନିତ୍ୟଂ ସର୍ବସଂଦେହନାଶନମ୍ ।
ଏତନ୍ନିର୍ବାଣଦର୍ଶନଂ ଶିଷ୍ୟଂ ପୁତ୍ରଂ ବିନା ନ ଦେୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା । ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ । ଆବିରାବୀର୍ମ ଏଧି ।
ବେଦସ୍ୟ ମା ଆଣୀସ୍ଥଃ । ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀଃ । ଅନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାନ୍ସନ୍ଦଧାମି ।
ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ।
ଅବତୁ ମାମବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ନିର୍ବାଣୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଆରୁଣିକ ଉପନିଷଦ

(Arunikopanisat / Arunika Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଆରୁଣିକୋପନିଷତ୍ / ଆରୁଣିକ ଉପନିଷଦ / ଆରୁଣେୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଆରୁଣିକୋପନିଷତ୍ ।।

ଆରୁଣିକାଖ୍ୟୋପନିଷତ୍-ଖ୍ୟାତସଂନ୍ୟାସିନୋଽମଲାଃ ।
ୟତ୍-ପ୍ରବୋଧାଦ୍ୟାନ୍ତି ମୁକ୍ତିଂ ତଦ୍ରାମବ୍ରହ୍ମ ମେ ଗତିଃ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଆରୁଣିଃ ପ୍ରଜାପତେର୍ଲୋକଂ ଜଗାମ । ତଂ ଗତ୍ୱୋବାଚ ।
କେନ ଭଗବନ୍-କର୍ମାଣ୍ୟଶେଷତୋ ବିସୃଜାନୀତି ।
ତଂ ହୋବାଚ ପ୍ରଜାପତିସ୍ତବ ପୁତ୍ରାନ୍‌ଭ୍ରାତୄନ୍ବନ୍ଧ୍ୱାଦୀଞ୍ଛିଖାଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଚ ୟାଗଂ ଚ ସୂତ୍ରଂ ଚ
ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟଂ ଚ ଭୂର୍ଲୋକଭୁବର୍ଲୋକସ୍ୱର୍ଲୋକମହର୍ଲୋକଜନଲୋକତପୋଲୋକସତ୍ୟଲୋକଂ
ଚାତଲପାତାଲବିତଲସୁତଲରସାତଲତଲାତଲମହାତଲବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଂ ଚ ବିସର୍ଜୟେଦ୍ଦଣ୍ଡମାଚ୍ଛାଦନଂ
ଚୈବ କୌପୀନଂ ଚ ପରିଗ୍ରହେତ୍ । ଶେଷଂ ବିସୃଜେଦିତି ।। ୧ ।।

ଗୃହସ୍ଥୋ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ବାନପ୍ରସ୍ଥୋ ବା ଲୌକିକାଗ୍ନୀନୁଦରାଗ୍ନୌ ସମାରୋପୟେତ୍ ।
ଗାୟତ୍ରୀଂ ଚ ସ୍ୱବାଚାଗ୍ନୌ ସମାରୋପୟେଦୁପବୀତଂ ଭୂମାବପ୍ସୁ ବା ବିସୃଜେତ୍ ।
କୁଟୀଚରୋ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ କୁଟୁମ୍ବଂ ବିସୃଜେତ୍ । ପାତ୍ରଂ ବିସୃଜେତ୍ ।
ପବିତ୍ରଂ ବିସୃଜେତ୍ । ଦଣ୍ଡାଂଶ୍ଚ ଲୌକିକାଗ୍ନୀଂଶ୍ଚ ବିସୃଜେଦିତି ହୋବାଚ ।
ଅତ ଊର୍ଧ୍ୱମମନ୍ତ୍ରବଦାଚରେତ୍ । ଊର୍ଧ୍ୱଗମନଂ ବିସୃଜେତ୍ ।

Not for Commercial Use

ତ୍ରିସଂଧ୍ୟାଦୌ ସ୍ନାନମାଚରେତ୍ । ସଂଧିଂ ସମାଧାବାତ୍ମନ୍ୟାଚରେତ୍ ।
ସର୍ବେଷୁ ବେଦେଷ୍ବାରଣ୍ୟକମାବର୍ତୟେଦୁପନିଷଦମାବର୍ତୟେଦୁପନିଷଦମାବର୍ତୟେଦିତି ।। ୨ ।।

ଖଲ୍ବହଂ ବ୍ରହ୍ମ ସୂତ୍ରଂ ସୂଚନାସୂତ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସୂତ୍ରମହମେବ ବିଦ୍ୱାଂସ୍ତ୍ରିବୃତ୍ସୂତ୍ରଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ବିଦ୍ୱାନ୍ୟ
ଏବଂ ବେଦ ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟା ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟା ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟେତି ତ୍ରି କୃତ୍ୱାଽଭୟଂ
ସର୍ବଭୂତେଭ୍ୟୋ ମତ୍ତଃ ସର୍ବଂ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
ସଖା ମା ଗୋପାୟୋଜଃ ସଖାୟୋଽସୀନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରୋଽସି ବାର୍ତ୍ରଘ୍ନଃ ଶର୍ମ ମେ ଭବ
ୟତ୍ପାପଂ ତନ୍ନିବାରୟେତି ।
ଅନେନ ମନ୍ତ୍ରେଣ କୃତଂ ବୈଣବଂ ଦଣ୍ଡଂ କୌପୀନଂ
ପରିଗ୍ରହେଦୌଷଧବଦଶନମାଚରେଦୌଷଧବଦଶନନମାଚରେତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟମହିଂସା ଚାପରିଗ୍ରହଂ ଚ ସତ୍ୟଂ ଚ ୟତ୍ନେନ ହେ ରକ୍ଷତୋ ହେ ରକ୍ଷତୋ ହେ
ରକ୍ଷତ ଇତି ।। ୩ ।।

ଅଥାତଃ ପରମହଂସପରିବ୍ରାଜକାନାମାସନଶୟନାଦିକଂ ଭୂମୌ
ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣାଂ ମୃତ୍ପାତ୍ରଂ ବାଽଲାମ୍ବୁପାତ୍ରଂ ଦାରୁପାତ୍ରଂ ବା
କାମକ୍ରୋଧହର୍ଷରୋଷଲୋଭମୋହଦମ୍ଭଦର୍ପାସୂୟାମମତ୍ୱାହଂକାରାଦୀନପି ତ୍ୟଜେତ୍ ।
ବର୍ଷାସୁ ଧ୍ରୁବଶୀଲୋଽଷ୍ଟୌ ମାସାନେକାକୀ ୟତିଶ୍ଚରେତ୍ ଦ୍ୱାବେବ ବା ଚରେଦ୍ଦ୍ୱାବେବ ବା
ଚରେଦିତି ।। ୪ ।।

ଖଲୁ ବେଦାର୍ଥଂ ୟୋ ବିଦ୍ୱାନ୍-ସୋପନୟନାଦୂର୍ଧ୍ୱମେତାନି ପ୍ରାଗ୍ୱା ତ୍ୟଜେତ୍ ।
ପିତରଂ ପୁତ୍ରମଗ୍ନ୍ୟପବୀତଂ କର୍ମ କଲତ୍ରଂ ଚାନ୍ୟଦପୀହ ୟତୟୋ
ଭିକ୍ଷାର୍ଥଂ ଗ୍ରାମଂ ପ୍ରବିଶନ୍ତି ପାଣିପାତ୍ରମୁଦରପାତ୍ରଂ ବା ।
ଓଁ ହି ଓଁ ହି ଓଁ ହୀତ୍ୟେତଦୁପନିଷଦଂ ବିନ୍ୟସେତ୍ ।।

ଖଲ୍ୱେତଦୁପନିଷଦଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ୟ ଏବଂ ବେଦ ପାଲାଶଂ ବୈଲ୍ୱମୌଦୁମ୍ବରଂ
ଦଣ୍ଡମଜିନଂ ମେଖଲାଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଚ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଶୂରୋ ୟ ଏବଂ ବେଦ ।

Not For Commercial Use

ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂରୟଃ ।
ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ ।
ତଦ୍ବିପ୍ରାସୋ ବିପନ୍ୟବୋ ଜାଗୃବାଂସଃ ସମିନ୍ଧତେ ।
ବିଷ୍ଣୋର୍ୟତ୍ପରମଂ ପଦମିତି ।
ଏବଂ ନିର୍ବାଣାନୁଶାସନଂ ବେଦାନୁଶାସନଂ ବେଦାନୁଶାସନମିତି ।। ୫ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ବନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ସାମବେଦୀୟାରୁଣିକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ମୈତ୍ରେୟ୍ ଉପନିଷଦ

(Maitreyyupanisat / Maitreya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ମୈତ୍ରେୟ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ମୈତ୍ରେୟି ଉପନିଷଦ / ମୈତ୍ରେୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ମୈତ୍ରେୟ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଶ୍ରୁତ୍ୟାଚାର୍ଯ୍ୟୋପଦେଶେନ ମୁନୟୋ ୟଯୁଦଂ ୟୟୁଃ ।
ତସ୍ମାନୁଭୂତିସଂସିଦ୍ଧଂ ସ୍ୱମାତ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭାବୟେ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ ବୃହଦ୍ରଥୋ ବୈ ନାମ ରାଜା ରାଜ୍ୟେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠଂ ପୁତ୍ରଂ ନିଧାପୟିତ୍ୱେଦମଶାଶ୍ୱତଂ
ମନ୍ୟମାନଃ ଶରୀରଂ ବୈରାଗ୍ୟମୁପେତୋଽରଣ୍ୟଂ ନିର୍ଜଗାମ ।
ସ ତତ୍ର ପରମଂ ତପ ଆସ୍ଥାୟାଦିତ୍ୟମୀକ୍ଷମାଣ ଊର୍ଧ୍ୱବାହୁସ୍ତିଷ୍ଠତ୍ୟନ୍ତେ
ସହସ୍ରସ୍ୟ ମୁନିରନ୍ତିକମାଜଗାମାଗ୍ନିରିବାଧୂମକସ୍ତେଜସା
ନିର୍ଦହନ୍ନିବାତ୍ମବିଦ୍-ଭଗବାଞ୍ଛାକାୟନ୍ୟ ଉତ୍ତିଷ୍ଠୋତ୍ତିଷ୍ଠ ବରଂ ବୃଣୀଷ୍ୱେତି
ରାଜାନମବ୍ରବୀତ୍ର ତସ୍ମୈ ନମସ୍କୃତ୍ୟୋବାଚ ଭଗବନ୍ନାହମାତ୍ମବିତ୍ତ୍ୱଂ ତତ୍ତ୍ୱବିଚ୍ଛୃଣୁମୋ
ବୟଂ ସ ତ୍ୱଂ ନୋ ବ୍ରୂହୀତ୍ୟେତଦ୍ଭୂତଂ ପୁରସ୍ତାଦଶକ୍ୟଂ ମା ପୃଚ୍ଛ ପ୍ରଶ୍ନମୈକ୍ଷ୍ୱାକାନ୍ୟାନ୍-କାମାନ୍ବୃଣୀଶ୍ୱେତି
ଶାକାୟନ୍ୟସ୍ୟ ଚରଣାବଭିମୃଶ୍ୟମାନୋ ରାଜେମାଂ ଗାଥାଂ ଜଗାଦ ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ଅଥ କିମେତୈର୍ବାନ୍ୟାନାଂ ଶୋଷଣଂ ମହାର୍ଣ୍ଣବାନାଂ ଶିଖରିଣାଂ ପ୍ରପତନଂ ଧ୍ରୁବସ୍ୟ
ପ୍ରଚଲନଂ ସ୍ଥାନଂ ବା ତରୂଣାଂ ନିମଜ୍ଜନଂ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସ୍ଥାନାଦପସରଣଂ ସୁରାଣାଂ
ସୋଽହମିତ୍ୟେତଦ୍ଵିଧେଽସ୍ମିନ୍‌ସଂସାରେ କିଂ କାମୋପଭୋଗୈର୍ଯ୍ୟେରେବାଶ୍ରିତସ୍ୟାସକୃଦୁପାବର୍ତ୍ତନଂ
ଦୃଶ୍ୟତ ଇତ୍ୟୁଦ୍ଧର୍ତୁମର୍ହସୀତ୍ୟନ୍ଧୋଦପାନସ୍ଥୋ ଭେକ
ଇବାହମସ୍ମିନ୍‌ସଂସାରେ ଭଗବଂସ୍ତ୍ୱଂ ନୋ ଗତିରିତି ।। ୨।।

ଭଗବଞ୍ଛରୀରମିଦଂ ମୈଥୁନାଦେବୋଦ୍-ଭୂତଂ ସଂବିଦପେତଂ
ନିରୟ ଏବ ମୂତ୍ରଦ୍ୱାରେଣ ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତମସ୍ଥିଭିଷ୍ଟିତଂ ମାଂସେନାନୁଲିପ୍ତଂ ଚର୍ମଣାବବଦ୍ଧଂ
ବିଣ୍ମୂତ୍ରବାତପିତ୍ତକଫମଜ୍ଜାମେଦୋବସାଭିରନ୍ୟୈଶ୍ଚ ମଲୈର୍ବହୁଭିଃ
ପରିପୂର୍ଣ୍ଣମେତାଦୃଶେ ଶରୀରେ ବର୍ତମାନସ୍ୟ ଭଗବଂସ୍ତ୍ୱଂ ନୋ ଗତିରିତି ।। ୩।।

ଅଥ ଭଗବାଞ୍ଛୁକାୟନ୍ୟଃ ସୁପ୍ରୀତୋଽବ୍ରବୀଦ୍ରାଜାନଂ
ମହାରାଜ ବୃହଦ୍ରଥେକ୍ଷ୍ୱାକୁର୍ବଂଶଧ୍ୱଜଶୀର୍ଷାତ୍ତଙ୍କଃ
କୃତକୃତ୍ୟସ୍ତ୍ୱଂ ମରୁନ୍ନାମ୍ନୋ ବିଶ୍ରୁତୋଽସୀତ୍ୟୟଂ
ଖଲ୍ୱାତ୍ମା ତେ କତମୋ ଭଗବାନ୍ବର୍ତ୍ତ୍ୟ ଇତି ତଂ ହୋବାଚ ।।

ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶମୟା ଯେଽର୍ଥା ଅନର୍ଥା ଇବ ତେ ସ୍ଥିତାଃ ।
ଯେଷାଂ ସକ୍ତସ୍ତୁ ଭୂତାତ୍ମା ନ ସ୍ମରେଚ୍ଚ ପରଂ ପଦମ୍ ।। ୧।।

ତପସା ପ୍ରାପ୍ୟତେ ସତ୍ତ୍ୱଂ ସତ୍ତ୍ୱାତ୍ସଂପ୍ରାପ୍ୟତେ ମନଃ ।
ମନସା ପ୍ରାପ୍ୟତେ ହ୍ୟାତ୍ମା ହ୍ୟାତ୍ମାପଶ୍ୟା ନିବର୍ତତେ ।। ୨।।

ଯଥା ନିରିନ୍ଧନୋ ବହ୍ନିଃ ସ୍ୱଯୋନାବୁପଶାମ୍ୟତି ।
ତଥା ବୃତ୍ତିକ୍ଷୟାଚ୍ଚିତ୍ତଂ ସ୍ୱଯୋନାବୁପଶାମ୍ୟତି ।। ୩।।

ସ୍ୱଯୋନାବୁପଶାନ୍ତସ୍ୟ ମନସଃ ସତ୍ୟଗାମିନଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥବିମୂଢସ୍ୟାନୃତାଃ କର୍ମବଶାନୁଗାଃ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ଚିତ୍ତମେବ ହି ସଂସାରସ୍ତତ୍-ପ୍ରଯତ୍ନେନ ଶୋଧୟେତ୍ ।
ଯଚ୍ଚିତ୍ତସ୍ତନ୍ମୟୋ ଭବତି ଗୁହ୍ୟମେତତ୍ସନାତନମ୍ ।। ୫।।

ଚିତ୍ତସ୍ୟ ହି ପ୍ରସାଦେନ ହନ୍ତି କର୍ମ ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ।
ପ୍ରସନ୍ନାତ୍ମାତ୍ମନି ସ୍ଥିତ୍ୱା ସୁଖମକ୍ଷୟମଶ୍ନୁତେ ।। ୬।।

ସମାସକ୍ତଂ ଯଦା ଚିତ୍ତଂ ଜନ୍ତୋର୍ବିଷୟଗୋଚରମ୍ ।
ଯଦ୍ୟେବଂ ବ୍ରହ୍ମଣି ସ୍ୟାତ୍ତତ୍ତୋ ନ ମୁଚ୍ୟେତ ବନ୍ଧନାତ୍ ।। ୭।।

ହୃତ୍-ପୁଣ୍ଡରୀକମଧ୍ୟେ ତୁ ଭାବୟେତ୍-ପରମେଶ୍ୱରମ୍ ।
ସାକ୍ଷିଣଂ ବୁଦ୍ଧିବୃତ୍ତସ୍ୟ ପରମପ୍ରେମଗୋଚରମ୍ ।। ୮।।

ଅଗୋଚରଂ ମନୋବାଚାମବଧୂତାଦିସଂପ୍ଲବମ୍ ।
ସତ୍ତାମାତ୍ରପ୍ରକାଶୈକପ୍ରକାଶଂ ଭାବନାତିଗମ୍ ।। ୯।।

ଅହେୟମନୁପାଦେୟମସାମାନ୍ୟବିଶେଷଣମ୍ ।
ଧ୍ରୁବଂ ସ୍ତିମିତଗମ୍ଭୀରଂ ନ ତେଜୋ ନ ତମସ୍ତତମ୍ ।
ନିର୍ବିକଲ୍ପଂ ନିରାଭାସଂ ନିର୍ବାଣମୟସଂବିଦମ୍ ।। ୧୦।।

ନିତ୍ୟଃ ଶୁଦ୍ଧୋ ବୁଦ୍ଧମୁକ୍ତସ୍ୱଭାବଃ ସତ୍ୟଃ ସୂକ୍ଷ୍ମଃ ସଂବିଭୁଷ୍ଟାଦ୍ୱିତୀୟଃ ।
ଆନନ୍ଦାବ୍ଧିର୍ୟଃ ପରଃ ସୋଽହମସ୍ମି ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ଧାତୁର୍ନାତ୍ର ସଂଶୀତିରସ୍ତି ।। ୧୧।।

ଆନନ୍ଦମନ୍ତର୍ନିଜମାଶ୍ରୟଂ ତମାଶାପିଶାଚୀମବମାନୟନ୍ତମ୍ ।
ଆଲୋକୟନ୍ତଂ ଜଗଦିନ୍ଦ୍ରଜାଲମାପଳ୍ଲଥଂ ମାଂ ପ୍ରବିଶେଦସଙ୍ଗମ୍ ।। ୧୨।।

ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମାଚାରଯୁତା ବିମୂଢାଃ କର୍ମାନୁସାରେଣ ଫଲଂ ଲଭନ୍ତେ ।
ବର୍ଣ୍ଣାଦିଧର୍ମଂ ହି ପରିତ୍ୟଜନ୍ତଃ ସ୍ୱାନନ୍ଦତୃପ୍ତାଃ ପୁରୁଷା ଭବନ୍ତି ।। ୧୩।।

Not For Commercial Use

ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମଂ ସାବୟବଂ ସ୍ୱରୂପମାଦ୍ୟନ୍ତଯୁକ୍ତଂ ହ୍ୟତିକୃଚ୍ଛ୍ରମାତ୍ରମ୍ ।
ପୁତ୍ରାଦିଦେହେଷ୍ୱଭିମାନଶୂନ୍ୟଂ ଭୂତ୍ୱା ବସେତ୍ସୌଖ୍ୟତମେ ହ୍ୟନନ୍ତ ଇତି ।। ୧୪।।

।। ଇତି ମୈତ୍ରେୟ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଅଥ ଭଗବାନ୍ମୈତ୍ରେୟଃ କୈଲାସଂ ଜଗାମ ତଂ ଗତ୍ୱୋବାଚ
ଭୋ ଭଗବନ୍ପରମତତ୍ତ୍ୱରହସ୍ୟମନୁବ୍ରୂହୀତି ।।

।।ସ ହୋବାଚ ମହାଦେବଃ ।।

ଦେହୋ ଦେବାଲୟଃ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ସ ଜୀବଃ କେବଲଃ ଶିବଃ ।
ତ୍ୟଜେଦଜ୍ଞାନନିର୍ମାଲ୍ୟଂ ସୋଽହଂଭାବେନ ପୂଜୟେତ୍ ।। ୧।।

ଅଭେଦଦର୍ଶନଂ ଜ୍ଞାନଂ ଧ୍ୟାନଂ ନିର୍ବିଷୟଂ ମନଃ ।
ସ୍ନାନଂ ମନୋମଲତ୍ୟାଗଃ ଶୌଚମିନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହଃ ।। ୨।।

ବ୍ରହ୍ମାମୃତଂ ପିବେଦ୍-ଭୈକ୍ଷମାଚରେଦ୍ଦେହରକ୍ଷଣେ ।
ବସେଦେକାନ୍ତିକୋ ଭୂତ୍ୱା ଚୈକାନ୍ତେ ଦ୍ୱୈତବର୍ଜିତେ ।
ଇତ୍ୟେବମାଚରେଦ୍ଧୀମାନ୍ସ ଏବଂ ମୁକ୍ତିମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୩।।

ଜାତଂ ମୃତମିଦଂ ଦେହଂ ମାତାପିତୃମଲାତ୍ମକମ୍ ।
ସୁଖଦୁଃଖାଲୟାମେଧ୍ୟଂ ସୃଷ୍ଟ୍ୱା ସ୍ନାନଂ ବିଧୀୟତେ ।। ୪।।

ଧାତୁବଦ୍ଧଂ ମହାରୋଗଂ ପାପମନ୍ଦିରମଧ୍ରୁବମ୍ ।
ବିକାରାକାରବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣଂ ସୃଷ୍ଟ୍ୱା ସ୍ନାନଂ ବିଧୀୟତେ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ନବଦ୍ୱାରମଲସ୍ରାବଂ ସଦା କାଲେ ସ୍ୱଭାବଜମ୍ ।
ଦୁର୍ଗନ୍ଧଂ ଦୁର୍ମଲୋପେତଂ ସ୍ପୃଷ୍ଟ୍ୱା ସ୍ନାନଂ ବିଧୀୟତେ ।। ୬।।

ମାତୃସୂତକସଂବନ୍ଧଂ ସୂତକେ ସହ ଜାୟତେ ।
ମୃତସୂତକଜଂ ଦେହଂ ସ୍ପୃଷ୍ଟ୍ୱା ସ୍ନାନଂ ବିଧୀୟତେ ।। ୭।।

ଅହଂମମେତି ବିଣ୍ମୂତ୍ରଲେପଗନ୍ଧାଦିମୋଚନମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧଶୌଚମିତି ପ୍ରୋକ୍ତଂ ମୃଜ୍ଜଲାଭ୍ୟାଂ ତୁ ଲୌକିକମ୍ ।। ୮।।

ଚିତ୍ତଶୁଦ୍ଧିକରଂ ଶୌଚଂ ବାସନାତ୍ରୟନାଶନମ୍ ।
ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟମୃତ୍ତୋୟୈଃ କ୍ଷାଲନାଚ୍ଛୌଚମୁଚ୍ୟତେ ।। ୯।।

ଅଦ୍ୱୈତଭାବନାଭୈକ୍ଷମଭକ୍ଷ୍ୟଂ ଦ୍ୱୈତଭାବନମ୍ ।
ଗୁରୁଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତଭାବେନ ଭିକ୍ଷୋର୍ଭୈକ୍ଷଂ ବିଧୀୟତେ ।। ୧୦।।

ବିଦ୍ୱାନ୍ସ୍ୱଦେଶମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ସଂନ୍ୟାସାନନ୍ତରଂ ସ୍ୱତଃ ।
କାରାଗାରବିନିର୍ମୁକ୍ତଚୋରବଦ୍ଦୂରତୋ ବସେତ୍ ।। ୧୧।।

ଅହଂକାରସୁତଂ ବିତ୍ତଭ୍ରାତରଂ ମୋହମନ୍ଦିରମ୍ ।
ଆଶାପତ୍ନୀଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ୟାବତ୍ତାବନ୍ମୁକ୍ତୋ ନ ସଂଶୟଃ ।। ୧୨।।

ମୃତା ମୋହମୟୀ ମାତା ଜାତୋ ବୋଧମୟଃ ସୁତଃ ।
ସୂତକଦ୍ୱୟସଂପ୍ରାପ୍ତୌ କଥଂ ସଂଧ୍ୟାମୁପାସ୍ମହେ ।। ୧୩।।

ହୃଦାକାଶେ ଚିଦାଦିତ୍ୟଃ ସଦା ଭାସତି ଭାସତି ।
ନାସ୍ତମେତି ନ ଚୋଦେତି କଥଂ ସଂଧ୍ୟାମୁପାସ୍ମହେ ।। ୧୪।।

Not For Commercial Use

ଏକମେବାଦ୍ୱିତୀୟଂ ୟଦ୍ଗୁରୋର୍ବାକ୍ୟେନ ନିଶ୍ଚିତମ୍ ।
ଏତଦେକାନ୍ତମିତ୍ୟୁକ୍ତଂ ନ ମଠୋ ନ ବନାନ୍ତରମ୍ ।। ୧୫।।

ଅସଂଶୟ୍ୟବତାଂ ମୁକ୍ତିଃ ସଂଶୟ୍ୟାବିଷ୍ଟଚେତସାମ୍ ।
ନ ମୁକ୍ତିର୍ଜନ୍ମଜନ୍ମାନ୍ତେ ତସ୍ମାଦ୍ୱିଶ୍ୱାସମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୧୬।।

କର୍ମତ୍ୟାଗାନ୍ନ ସଂନ୍ୟାସୋ ନ ପ୍ରେଷୋଚ୍ଚାରଣେନ ତୁ ।
ସଂଧୌ ଜୀବାତ୍ମନୋରୈକ୍ୟଂ ସଂନ୍ୟାସଃ ପରିକୀର୍ତିତଃ ।। ୧୭।।

ବମନାହାରବଦ୍ୟସ୍ୟ ଭାତି ସର୍ବେଷଣାଦିଷୁ ।
ତସ୍ୟାଧିକାରଃ ସଂନ୍ୟାସେ ତ୍ୟକ୍ତଦେହାଭିମାନିନଃ ।। ୧୮।।

ୟଦା ମନସି ବୈରାଗ୍ୟଂ ଜାତଂ ସର୍ବେଷୁ ବସ୍ତୁଷୁ ।
ତଦୈବ ସଂନ୍ୟସେଦ୍ୱିଦ୍ୱାନନ୍ୟଥା ପତିତୋ ଭବେତ୍ ।। ୧୯।।

ଦ୍ରବ୍ୟାର୍ଥମନ୍ନବସ୍ତ୍ରାର୍ଥଂ ୟଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠାର୍ଥମେବ ବା ।
ସଂନ୍ୟସେଦୁଭୟଭ୍ରଷ୍ଟଃ ସ ମୁକ୍ତିଂ ନାପ୍ନୁମର୍ହତି ।। ୨୦।।

ଉତ୍ତମା ତତ୍ତ୍ୱଚିନ୍ତୈବ ମଧ୍ୟମଂ ଶାସ୍ତ୍ରଚିନ୍ତନମ୍ ।
ଅଧମା ମନ୍ତ୍ରଚିନ୍ତା ଚ ତୀର୍ଥଭ୍ରାନ୍ତ୍ୟଧମାଧମା ।। ୨୧।।

ଅନୁଭୂତିଂ ବିନା ମୂଢୋ ବୃଥା ବ୍ରହ୍ମଣି ମୋଦତେ ।
ପ୍ରତିବିମ୍ବିତଶାଖାଗ୍ରଫଲାସ୍ୱାଦନମୋଦବତ୍ ।। ୨୨।।

ନ ତ୍ୟଜେଚ୍ଚେଦ୍ୟତିର୍ମୁକ୍ତୋ ୟୋ ମାଧୁକରମାତରମ୍ ।
ବୈରାଗ୍ୟଜନକଂ ଶ୍ରଦ୍ଧାକଲତ୍ରଂ ଜ୍ଞାନନନ୍ଦନମ୍ ।। ୨୩।।

Not For Commercial Use

ଧନବୃଦ୍ଧା ବୟୋବୃଦ୍ଧା ବିଦ୍ୟାବୃଦ୍ଧାସ୍ତଥୈବ ଚ ।
ତେ ସର୍ବେ ଜ୍ଞାନବୃଦ୍ଧସ୍ୟ କିଂକରାଃ ଶିଷ୍ୟକିଂକରାଃ ।। ୨୪।।

ୟନ୍ମାୟୟା ମୋହିତଚେତସୋ ମାମାତ୍ମାନମାପୂର୍ଣ୍ଣମଲବ୍ଧ୍ୱବନ୍ତଃ ।
ପରଂ ବିଦଗ୍-ଧୋଦରପୂରଣାୟ ଭ୍ରମନ୍ତି କାକା ଇବ ସୂରୟୋଽପି ।। ୨୫।।

ପାଷାଣଲୋହମଣିମୃଣ୍ମୟବିଗ୍ରହେଷୁ ପୂଜା ପୁନର୍ଜନନଭୋଗକରୀ ମୁମୁକ୍ଷୋଃ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟତିଃ ସ୍ୱହୃଦୟାର୍ଚନମେବ କୁର୍ୟ୍ୟାଦ୍ୱାହ୍ୟାର୍ଚନଂ ପରିହରେଦପୁନର୍ଭବାୟ ।। ୨୬।।

ଅନ୍ତଃପୂର୍ଣ୍ଣୋ ବହିଃପୂର୍ଣ୍ଣଃ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ଇବାର୍ଣ୍ଣବେ ।
ଅନ୍ତଃଶୂନ୍ୟୋ ବହିଃଶୂନ୍ୟଃ ଶୂନ୍ୟକୁମ୍ଭ ଇବାମ୍ବରେ ।।୨୭।।

ମା ଭବ ଗ୍ରାହ୍ୟଭାବାତ୍ମା ଗ୍ରାହକାତ୍ମା ଚ ମା ଭବ ।
ଭାବନାମଖିଲାଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ୟଚ୍ଛିଷ୍ଟଂ ତନ୍ମୟୋ ଭବ ।। ୨୮।।

ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦର୍ଶନଦୃଶ୍ୟାନି ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବାସନୟା ସହ ।
ଦର୍ଶନପ୍ରଥମାଭାସମାତ୍ମାନଂ କେବଲଂ ଭଜ ।। ୨୯।।

ସଂଶାନ୍ତସର୍ବସଂକଲ୍ପା ୟା ଶିଲାବଦବସ୍ଥିତିଃ ।
ଜାଗ୍ରନ୍ନିଦ୍ରାବିନିର୍ମୁକ୍ତା ସା ସ୍ୱରୂପସ୍ଥିତିଃ ପରା ।। ୩୦।।

।। ଇତି ମୈତ୍ରେୟ୍ୟୁପନିଷସ୍ୱୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।।

।। ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।।

ଅହମସ୍ମି ପରଶ୍ଚାସ୍ମି ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ପ୍ରଭବୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ସର୍ବଲୋକଗୁରୁଶ୍ଚାସ୍ମି ସର୍ବଲୋକେଽସ୍ମି ସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ଅହମେବାସ୍ମି ସିଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ଶୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ପରମୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଅହମସ୍ମି ସଦା ସୋଽସ୍ମି ନିତ୍ୟୋଽସ୍ମି ବିମଲୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୨।।

ବିଜ୍ଞାନୋଽସ୍ମି ବିଶେଷୋଽସ୍ମି ସୋମୋଽସ୍ମି ସକଲୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଶୁଭୋଽସ୍ମି ଶୋକହୀନୋଽସ୍ମି ଚୈତନ୍ୟୋଽସ୍ମି ସମୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୩।।

ମାନାବମାନହୀନୋଽସ୍ମି ନିର୍ଗୁଣୋଽସ୍ମି ଶିବୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଦ୍ୱୈତାଦ୍ୱୈତବିହୀନୋଽସ୍ମି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱହୀନୋଽସ୍ମି ସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୪।।

ଭାବାଭାବବିହୀନୋଽସ୍ମି ଭାସାହୀନୋଽସ୍ମି ଭାସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଶୂନ୍ୟାଶୂନ୍ୟପ୍ରଭାବୋଽସ୍ମି ଶୋଭନାଶୋଭନୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୫।।

ତୁଲ୍ୟାତୁଲ୍ୟବିହୀନୋଽସ୍ମି ନିତ୍ୟଃ ଶୁଦ୍ଧଃ ସଦାଶିବଃ ।
ସର୍ବାସର୍ବବିହୀନୋଽସ୍ମି ସାତ୍ତ୍ୱିକୋଽସ୍ମି ସଦାସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୬।।

ଏକସଂଖ୍ୟାବିହୀନୋଽସ୍ମି ଦ୍ୱିସଂଖ୍ୟାବାନହଂ ନ ଚ ।
ସଦସଦ୍-ଭେଦହୀନୋଽସ୍ମି ସଂକଲ୍ପରହିତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୭।।

ନାନାତ୍ୱଭେଦହୀନୋଽସ୍ମି ହ୍ୟଖଣ୍ଡାନନ୍ଦବିଗ୍ରହଃ ।
ନାହମସ୍ମି ନ ଚାନ୍ଯୋଽସ୍ମି ଦେହାଦିରହିତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୮।।

ଆଶ୍ରୟାଶ୍ରୟହୀନୋଽସ୍ମି ଆଧାରରହିତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ବନ୍ଧମୋକ୍ଷାଦିହୀନୋଽସ୍ମି ଶୁଦ୍ଧବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୯।।

ଚିତ୍ତାଦିସର୍ବହୀନୋଽସ୍ମି ପରମୋଽସ୍ମି ପରାତ୍ପରଃ ।
ସଦା ବିଚାରରୂପୋଽସ୍ମି ନିର୍ବିଚାରୋଽସ୍ମି ସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୦।।

Not For Commercial Use

ଅକାରୋକାରରୂପୋଽସ୍ମି ମକରୋଽସ୍ମି ସନାତନଃ ।
ଧାତୃଧ୍ୟାନବିହୀନୋଽସ୍ମି ଧ୍ୟେୟହୀନୋଽସ୍ମି ସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୧।।

ସର୍ବପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୱରୂପୋଽସ୍ମି ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣଃ ।
ସର୍ବତୀର୍ଥସ୍ୱରୂପୋଽସ୍ମି ପରମାତ୍ମାସ୍ମ୍ୟହଂ ଶିବଃ ।। ୧୨।।

ଲକ୍ଷ୍ୟାଲକ୍ଷ୍ୟବିହୀନୋଽସ୍ମି ଲୟହୀନରସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ମାତୃମାନବିହୀନୋଽସ୍ମି ମେୟହୀନଃ ଶିବୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୩।।

ନ ଜଗତ୍ସର୍ବଦ୍ରଷ୍ଟାସ୍ମି ନେତ୍ରାଦିରହିତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ପ୍ରବୃଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ପ୍ରବୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ପ୍ରସନ୍ନୋଽସ୍ମି ପରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୪।।

ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟବିହୀନୋଽସ୍ମି ସର୍ବକର୍ମକୃଦପ୍ୟହମ୍ ।
ସର୍ବବେଦାନ୍ତତତ୍ତ୍ୱୋଽସ୍ମି ସର୍ବଦା ସୁଲଭୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୫।।

ମୁଦିତାମୁଦିତାଖ୍ୟୋଽସ୍ମି ସର୍ବମୌନଫଲୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ନିତ୍ୟଚିନ୍ମାତ୍ରରୂପୋଽସ୍ମି ସଦା ସଚ୍ଚିନ୍ମୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୬।।

ୟତ୍କିଂଚିଦପି ହୀନୋଽସ୍ମି ସ୍ୱଲ୍ପମପ୍ୟତି ନାସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥିହୀନୋଽସ୍ମି ହୃଦୟାମ୍ବୋଜମଧ୍ୟଗଃ ।। ୧୭।।

ଷଡ୍ବିକାରବିହୀନୋଽସ୍ମି ଷଟ୍-କୋଶରହିତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଅରିଷଡ୍ବର୍ଗମୁକ୍ତୋଽସ୍ମି ଅନ୍ତରାଦନ୍ତରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୮।।

ଦେଶକାଲବିମୁକ୍ତୋଽସ୍ମି ଦିଗମ୍ବରସୁଖୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ନାସ୍ତି ନାସ୍ତି ବିମୁକ୍ତୋଽସ୍ମି ନକାରରହିତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୯।।

Not For Commercial Use

ଅଖଣ୍ଡାକାଶରୂପୋଽସ୍ମି ହ୍ୟଖଣ୍ଡାକାରମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ପ୍ରପଞ୍ଚମୁକ୍ତଚିତ୍ତୋଽସ୍ମି ପ୍ରପଞ୍ଚରହିତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୨୦।।

ସର୍ବପ୍ରକାଶରୂପୋଽସ୍ମି ଚିନ୍ମାତ୍ରଜ୍ୟୋତିରସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
କାଲତ୍ରୟବିମୁକ୍ତୋଽସ୍ମି କାମାଦିରହିତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୨୧।।

କାୟିକାଦିବିମୁକ୍ତୋଽସ୍ମି ନିର୍ଗୁଣଃ କେବଲୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ମୁକ୍ତିହୀନୋଽସ୍ମି ମୁକ୍ତୋଽସ୍ମି ମୋକ୍ଷହୀନୋଽସ୍ମ୍ୟହହଂ ସଦା ।। ୨୨।।

ସତ୍ୟାସତ୍ୟାଦିହୀନୋଽସ୍ମି ସନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ମ୍ୟହଂ ସଦା ।
ଗନ୍ତବ୍ୟଦେଶହୀନୋଽସ୍ମି ଗମନାଦିବିବର୍ଜିତଃ ।। ୨୩।।

ସର୍ବଦା ସମରୂପୋଽସ୍ମି ଶାନ୍ତୋଽସ୍ମି ପୁରୁଷୋଽମଃ ।
ଏବଂ ସ୍ୱାନୁଭବୋ ୟସ୍ୟ ସୋଽହମସ୍ମି ନ ସଂଶୟଃ ।। ୨୪।।

ୟଃ ଶୃଣୋତି ସକୃଦ୍ୱାପି ବ୍ରହ୍ମୈବ ଭବତି ସ୍ୱୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ମୈତ୍ରେୟ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ମୈତ୍ରେୟ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ସଂନ୍ୟାସ ଉପନିଷଦ

(Sannyasopanisat / Sannyasa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷତ୍ / ସଂନ୍ୟାସ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷତ୍ ।।

ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟଂ ସଂନ୍ୟାସିପଟଲାଶ୍ରୟମ୍ ।
ସତ୍ତାସାମାନ୍ୟବିଭବଂ ସ୍ୱମାତ୍ରମିତି ଭାବୟେ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ଅଥାତଃ ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷଦଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।
ୟୋଽନୁକ୍ରମେଣ ସଂନ୍ୟସ୍ୟତି ସ ସଂନ୍ୟସ୍ତୋ ଭବତି ।
କୋଽୟଂ ସଂନ୍ୟାସ ଉଚ୍ୟତେ କଥଂ ବା ସଂନ୍ୟସ୍ତୋ ଭବତି ।
ୟ ଆତ୍ମାନଂ କ୍ରିୟାଭିର୍ଗୁପ୍ତଂ କରୋତି ମାତରଂ ପିତରଂ ଭାର୍ୟ୍ୟାଂ ପୁତ୍ରାନ୍ବନ୍ଧୂନନୁମୋଦୟିତ୍ୱା
ୟେ ଚାସ୍ୟର୍ତ୍ୱିଜସ୍ତାନ୍‌ସର୍ବାଂଶ୍ଚ ପୂର୍ବବତ୍-ପ୍ରାଣିତ୍ୱା ବୈଶ୍ୱାନରେଷ୍ଟିଂ ନିର୍ବପେତ୍ସର୍ବସ୍ୱଂ
ଦଦ୍ୟାଦ୍ୟଜମାନସ୍ୟ ଗା ଋତ୍ୱିଜଃ ସର୍ବେଃ ପାତ୍ରୈଃ ସମାରୋପ୍ୟ ୟଦାହବନୀୟେ
ଗାର୍ହପତ୍ୟେ ବାଽନ୍ୱହାର୍ୟପଚନେ ସଭ୍ୟାବସଥ୍ୟୟୋଶ୍ଚ
ପ୍ରାଣାପାନବ୍ୟାନୋଦାନସମାନାନ୍‌ସର୍ବାନ୍‌ସର୍ବେଷୁ ସମାରୋପୟେତ୍ ।
ସଶିଖାନ୍-କେଶାନ୍ୱିସୃଜ୍ୟ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ପୁତ୍ରଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତ୍ୱଂ ୟଜ୍ଞସ୍ତ୍ୱଂ ସର୍ବମିତ୍ୟନୁମନ୍ତ୍ରୟେତ୍ ।
ୟଦ୍ୟପୁତ୍ରୋ ଭବତ୍ୟାତ୍ମାନମେବେମଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱାଽନବେକ୍ଷମାଣଃ ପ୍ରାଚୀମୁଦୀଚିଂ ବା ଦିଶଂ ପ୍ରବ୍ରଜେଚ୍ଚ ।

Not for Commercial Use

ତ୍ରିଷୁ ବର୍ଣ୍ଣେଷୁ ଭିକ୍ଷାଚର୍ଯ୍ୟଂ ଚରେତ୍ । ପାଣିପାତ୍ରେଣାଶନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।
ଔଷଧବଦଶନମାଚରେତ୍ । ଔଷଧବଦଶନଂ ପ୍ରାଶ୍ନୀୟାତ୍ ।
ୟଥାଲାଭମଶ୍ନୀୟାତ୍-ପ୍ରାଣସଂଧାରଣାର୍ଥଂ ୟଥା ମେଦୋବୃଦ୍ଧିର୍ନ ଜାୟତେ ।
କୃଶୋ ଭୂତ୍ୱା ଗ୍ରାମ ଏକରାତ୍ରଂ ନଗରେ ପଞ୍ଚରାତ୍ରଂ ଚତୁରୋ ମାସାନ୍ୱାର୍ଷିକାନ୍-ଗ୍ରାମେ
ବା ନଗରେ ବାପି ବସେତ୍ ।
ପକ୍ଷା ବୈ ମାସୋ ଇତି ଦ୍ୱୌ ମାସୌ ବା ବସେତ୍ ।
ବିଶୀର୍ଣ୍ଣବସ୍ତ୍ରଂ ବଲ୍କଲଂ ବା ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣୀୟାନ୍ନାନ୍ୟତ୍-ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣୀୟାଦ୍ୟଦ୍ୟଶକ୍ତୋ
ଭବତି କ୍ଲେଶତସ୍ତପ୍ୟତେ ତପ ଇତି ।
ୟୋ ବା ଏବଂ କ୍ରମେଣ ସଂନ୍ୟସ୍ୟତି ୟୋ ବା ଏବଂ ପଶ୍ୟତି କିମସ୍ୟ
ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ କାଃସ୍ୟ ଶିଖା କଥଂ ବାଃସ୍ୟୋପସ୍ପର୍ଶନମିତି ।
ତଂ ହୋବାଚେଦମେବାସ୍ୟ ତଦ୍ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ୟଦାତ୍ମଧ୍ୟାନଂ ବିଦ୍ୟା ଶିଖା
ନୀରୈଃ ସର୍ବତ୍ରାବସ୍ଥିତୈଃ କାର୍ଯଂ ନିର୍ବର୍ତୟନ୍ମୃଦରପାତ୍ରେଣ ଜଲତୀରେ ନିକେତନମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୋ ବଦନ୍ତ୍ୟସ୍ତମିତ ଆଦିତ୍ୟେ କଥଂ ବାଃସ୍ୟୋପସ୍ପର୍ଶନମିତି ।
ତାନ୍-ହୋବାଚ ୟଥାଃହ୍ନି ତଥା ରାତ୍ରୌ ନାସ୍ୟ ନକ୍ତଂ ନ ଦିବା ତଦପ୍ୟେତଦୃଷିଣୋକ୍ତମ୍ ।
ସଂକୃଦ୍ଦିବା ହୈବାସ୍ମୈ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନେତେନାତ୍ମାନଂ ସଂଧତ୍ତେ ।। ୧ ।।

।। ଇତି ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷାସୁ ପ୍ରଥମୋଃଧ୍ୟାୟଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ ଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍ସଂସ୍କାରସଂପନ୍ନଃ ସର୍ବତୋ ବିରକ୍ତସ୍ଟିତ୍ତଶୁଦ୍ଧିମେତ୍ୟାଶାସୂୟେର୍ଷ୍ୟାହଂକାରଂ
ଦଗ୍ଧ୍ୱା ସାଧନଚତୁଷ୍ଟୟସଂପନ୍ନ ଏବ ସଂନ୍ୟସ୍ତୁମର୍ହତି ।
ସଂନ୍ୟାସେ ନିଶ୍ଚୟଂ କୃତ୍ୱା ପୁନର୍ନ ଚ କରୋତି ୟଃ ।
ସ କୁର୍ୟ୍ୟାଚ୍ଛ୍ରାଦ୍ଧମାତ୍ରଂ ତୁ ପୁନଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତୁମର୍ହତି ।। ୧ ।।

ସଂନ୍ୟାସଂ ପାତୟେଦ୍ୟସ୍ତୁ ପତିତଂ ନ୍ୟାସୟେତ୍ତୁ ୟଃ ।
ସଂନ୍ୟାସବିଘ୍ନକର୍ତା ଚ ତ୍ରୀନେତାନ୍ପତିତାନ୍ବିଦୁଃ ।। ୨ ।। ଇତି ।।

ଅଥ ଷଣ୍ଢଃ ପତିତୋଽଙ୍ଗବିକଲଃ ସ୍ତ୍ରୈଣୋ ବଧିରୋଽର୍ଭକୋ ମୂକଃ
ପାଷଣ୍ଡସ୍ଟୁକ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗୀ କୁଷ୍ଠୀ ବୈଖାନସହରଦ୍ୱିଜୌ ଭୃତକାଧ୍ୟାପକଃ
ଶିପିବିଷ୍ଟୋଽନଗ୍ନିକୋ ନାସ୍ତିକୋ ବୈରାଗ୍ୟବନ୍ତୋଽପ୍ୟେତେ ନ ସଂନ୍ୟାସାର୍ହାଃ ।
ସଂନ୍ୟସ୍ତା ୟଦ୍ୟପି ମହାବାକ୍ୟୋପଦେଶେ ନାଧିକାରିଣଃ ।।

ଆରୂଢପତିତାପତ୍ୟଃ କୁନଖୀ ଶ୍ୟାବଦନ୍ତକଃ ।
କ୍ଷୀବସ୍ତ୍ୱଥାଽଙ୍ଗବିକଲୋ ନୈବ ସଂନ୍ୟସ୍ତୁମର୍ହତି ।। ୩ ।।

ସଂପ୍ରତ୍ୟବସିତାନାଂ ଚ ମହାପାତକିନାଂ ତଥା ।
ବ୍ରାତ୍ୟାନାମଭିଶସ୍ତାନାଂ ସଂନ୍ୟାସଂ ନୈବ କାରୟେତ୍ ।। ୪ ।।

ବ୍ରତୟଜ୍ଞତପୋଦାନହୋମସ୍ୱାଧ୍ୟାୟବର୍ଜିତମ୍ ।
ସତ୍ୟଶୌଚପରିଭ୍ରଷ୍ଟଂ ସଂନ୍ୟାସଂ ନୈବ କାରୟେତ୍ ।। ୫ ।।

ଏତେ ନାର୍ହନ୍ତି ସଂନ୍ୟାସମାତୁରେଣ ବିନା କ୍ରମମ୍ ।
ଓଁ ଭୂଃ ସ୍ୱାହେତି ଶିଖାମୁତ୍ପାଟ୍ୟ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ବହିର୍ନ ନିବସେତ୍ ।
ୟଶୋ ବଲଂ ଜ୍ଞାନଂ ବୈରାଗ୍ୟଂ ମେଧାଂ ପ୍ରୟଚ୍ଛେତି ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ଓଁ ଭୂଃ
ସ୍ୱାହେତ୍ୟପ୍ସୁ ବସ୍ତ୍ରଂ କଟିସୂତ୍ରଂ ଚ ବିସୃଜ୍ୟ ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟେତି ତ୍ରିବାରମଭିମନ୍ତ୍ରୟେତ୍ ।

Not For Commercial Use

ସଂନ୍ୟାସିନଂ ଦ୍ୱିଜଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ସ୍ଥାନାଚ୍ଚଲତି ଭାସ୍କରଃ ।
ଏଷ ମେ ମଣ୍ଡଲଂ ଭିତ୍ତ୍ୱା ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାଧିଗଚ୍ଛତି ।। ୬ ।।

ଷଷ୍ଟିଂ କୁଲାନ୍ୟତୀତାନି ଷଷ୍ଟିମାଗାମିକାନି ଚ ।
କୁଲାନ୍ୟୁଦ୍ଧରତେ ପ୍ରାଜ୍ଞଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତମିତି ଯୋ ବଦେତ୍ ।। ୭ ।।

ଯେ ଚ ସଂତାନଜା ଦୋଷା ଯେ ଦୋଷା ଦେହସଂଭବାଃ ।
ପ୍ରେଷାଗ୍ନିର୍ନିର୍ଦହେତ୍ସର୍ବାଂସ୍ତୁଷାଗ୍ନିରିବ କାଞ୍ଚନମ୍ ।। ୮ ।।

ସଖା ମା ଗୋପାୟେତି ଦଣ୍ଡଂ ପରିଗ୍ରହେତ୍ ।
ଦଣ୍ଡଂ ତୁ ବୈଣବଂ ସୌମ୍ୟଂ ସତ୍ୱଚଂ ସମପର୍ବକମ୍ ।
ପୁଣ୍ୟସ୍ଥଲସମୁତ୍ପନ୍ନଂ ନାନାକଲ୍ମଷଶୋଧିତମ୍ ।। ୯ ।।

ଅଦଗ୍ଧମହତଂ କୀଟୈଃ ପର୍ବଗ୍ରନ୍ଥିବିରାଜିତମ୍ ।
ନାସାଦଘ୍ନଂ ଶିରସ୍ତୁଲ୍ୟଂ ଭ୍ରୁବୋର୍ବା ବିଭୃୟାଦ୍ୟତିଃ ।। ୧୦ ।।

ଦଣ୍ଡାତ୍ମନୋସ୍ତୁ ସଂୟୋଗଃ ସର୍ବଥା ତୁ ବିଧୀୟତେ ।
ନ ଦଣ୍ଡେନ ବିନା ଗଚ୍ଛେଦିଷୁକ୍ଷେପତ୍ରୟଂ ବୁଧଃ ।। ୧୧ ।।

ଜଗଜ୍ଜୀବନଂ ଜୀବନାଧାରଭୂତଂ ମାତେ ମାମନ୍ୱୟସ୍ୱ ସର୍ବସୌମ୍ୟେତି
କମଣ୍ଡଲୁଂ ପରିଗୃହ୍ୟ ଯୋଗପଟ୍ଟାଭିଷିକ୍ତୋ ଭୂତ୍ୱା ୟଥାସୁଖଂ ବିହରେତ୍ ।।

ତ୍ୟଜ ଧର୍ମମଧର୍ମଂ ଚ ଉଭେ ସତ୍ୟାନୃତେ ତ୍ୟଜ ।
ଉଭେ ସତ୍ୟାନୃତେ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ୟେନ ତ୍ୟଜସି ତତ୍ତ୍ୟଜ ।। ୧୨ ।।

ବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସୀ ଜ୍ଞାନସଂନ୍ୟାସୀ ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସୀ
କର୍ମସଂନ୍ୟାସୀତି ଚାତୁର୍ବିଧ୍ୟମୁପାଗତଃ ।

Not For Commercial Use

ତଦ୍ୟଥେତି ଦୃଷ୍ଟାନୁଶ୍ରବିକବିଷୟବୈତୃଷ୍ଣ୍ୟମେତ୍ୟ ପ୍ରାକ୍‌ପୁଣ୍ୟକର୍ମବିଶେଷାତ୍ସଂନ୍ୟସ୍ତଃ
ସ ବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସୀ ।
ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞାନାତ୍ପାପପୁଣ୍ୟଲୋକାନୁଭବଶ୍ରବଣାତ୍-ପ୍ରପଞ୍ଚୋପରତୋ ଦେହବାସନାଂ
ଶାସ୍ତ୍ରବାସନାଂ ଲୋକବାସନାଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବମନାନ୍ନମିବ ପ୍ରବୃତ୍ତିଂ ସର୍ବଂ ହେୟଂ ମତ୍ୱା
ସାଧନଚତୁଷ୍ଟୟସଂପନ୍ନୋ ୟଃ ସଂନ୍ୟସ୍ୟତି ସ ଏବ ଜ୍ଞାନସଂନ୍ୟାସୀ ।
କ୍ରମେଣ ସର୍ବମଭ୍ୟସ୍ୟ ସର୍ବମନୁଭୂୟ ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନେନ
ଦେହମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟଃ ସଂନ୍ୟସ୍ୟ ଜାତରୂପଧରୋ ଭବତି ସ ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସୀ ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଂ ସମାପ୍ୟ ଗୃହୀ ଭୂତ୍ୱା ବାନପ୍ରସ୍ଥାଶ୍ରମମେତ୍ୟ ବୈରାଗ୍ୟାଭାବେଽପ୍ୟାଶ୍ରମକ୍ରମାନୁସାରେଣ
ୟଃ ସଂନ୍ୟସ୍ୟତି ସ କର୍ମସଂନ୍ୟାସୀ ।
ସ ସଂନ୍ୟାସଃ ଷଡ୍ବିଧୋ ଭବତି କୁଟୀଚକବହୂଦକହଂସପରମହଂସତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତାଶ୍ଚେତି ।
କୁଟୀଚକଃ ଶିଖାୟଜ୍ଞୋପବୀତୀ ଦଣ୍ଡକମଣ୍ଡଲୁଧରଃ କୌପୀନଶାଟୀକନ୍ଥାଧରଃ
ପିତୃମାତୃଗୁର୍ବାରାଧନପରଃ ପିଠରଖନିତ୍ରଶିକ୍ୟାଦିମାତ୍ରସାଧନପର ଏକତ୍ରାନ୍ନାଦନପରଃ
ଶ୍ୱେତୋର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଧାରୀ ତ୍ରିଦଣ୍ଡଃ ।
ବହୂଦକଃ ଶିଖାଦିକନ୍ଥାଧରସ୍ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଧାରୀ କୁଟୀଚକବତ୍ସର୍ବସମୋ ମଧୁକରବୃତ୍ତ୍ୟାଷ୍ଟକବଲାଶୀ ।
ହଂସୋ ଜଟାଧାରୀ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରୋର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଧାରୀ ଅସଂକ୍ଲୃପ୍ତମାଧୂକରାନ୍ନାଶୀ କୌପୀନଖଣ୍ଡତୁଣ୍ଡଧାରୀ ।
ପରମହଂସଃ ଶିଖାୟଜ୍ଞୋପବୀତରହିତଃ ପଞ୍ଚଗୃହେଷୁ କରପାତ୍ରୀ ଏକକୌପୀନଧାରୀ
ଶାଟୀମେକାମେକଂ ବୈଣବଂ ଦଣ୍ଡମେକଶାଟୀଧରୋ ବା ଭସ୍ମୋଦ୍ଧୂଲନପରଃ ସର୍ବତ୍ୟାଗୀ
ତୁରୀୟାତୀତୋ ଗୋମୁଖବୃତ୍ତ୍ୟା ଫଲାହାରୀ ଅନ୍ନାହାରୀ ଚେଦ୍ଦେହତ୍ରୟେ ଦେହମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟୋ
ଦିଗମ୍ବରଃ କୁଣପବଚ୍ଛରୀରବୃତ୍ତିକଃ ।
ଅବଧୂତସ୍ତ୍ୱନିୟମଃ ପତିତାଭିଶସ୍ତବର୍ଜନପୂର୍ବକଂ
ସର୍ବବର୍ଣ୍ଣେଷ୍ୱଜଗରବୃତ୍ତ୍ୟାଽଽହାରପରଃ ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନପରଃ ।
ଜଗତ୍ତାବଦିଦଂ ନାହଂ ସବୃକ୍ଷତୃଣପର୍ବତମ୍ ।
ୟଦ୍ବାହ୍ୟଂ ଜଡମତ୍ୟନ୍ତଂ ତତ୍ସ୍ୟାଂ କଥମହଂ ବିଭୁଃ ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

କାଲେନାଲ୍ପେନ ବିଲୟୀ ଦେହୋ ନାହମଚେତନଃ ।
ଜଡୟା କର୍ଣ୍ଣଶଷ୍କୁଲ୍ୟା କଲ୍ପମାନକ୍ଷଣସ୍ଥୟା ।। ୧୪ ।।

ଶୂନ୍ୟାକୃତିଃ ଶୂନ୍ୟଭବଃ ଶବ୍ଦୋ ନାହମଚେତନଃ ।
ତ୍ୱଚା କ୍ଷଣବିନାଶିନ୍ୟା ପ୍ରାପ୍ୟୋଽପ୍ରାପ୍ୟୋଽୟମନ୍ୟଥା ।। ୧୫ ।।

ଚିତ୍-ପ୍ରସାଦୋପଲବ୍ଧାତ୍ମା ସ୍ପର୍ଶୋ ନାହମଚେତନଃ ।
ଲବ୍ଧାତ୍ମା ଜିହ୍ୱୟା ତୁଚ୍ଛୋ ଲୋଲୟା ଲୋଲସତ୍ତୟା ।। ୧୬ ।।

ସ୍ୱଲ୍ପସ୍ୟନ୍ଦୋ ଦ୍ରବ୍ୟନିଷ୍ଠୋ ରସୋ ନାହମଚେତନଃ ।
ଦୃଶ୍ୟଦର୍ଶନୟୋର୍ଲୀନଂ କ୍ଷୟିକ୍ଷଣବିନାଶିନୋଃ ।। ୧୭ ।।

କେବଲେ ଦ୍ରଷ୍ଟରି କ୍ଷୀଣଂ ରୂପଂ ନାହମଚେତନମ୍ ।
ନାସୟା ଗନ୍ଧଜଡୟା କ୍ଷୟିଣ୍ୟା ପରିକଲ୍ପିତଃ ।। ୧୮ ।।

ପେଲବୋ ନିୟତାକାରୋ ଗନ୍ଧୋ ନାହମଚେତନଃ ।
ନିର୍ମମୋଽମନନଃ ଶାନ୍ତୋ ଗତପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟଭ୍ରମଃ ।। ୧୯ ।।

ଶୁଦ୍ଧଚେତନ ଏବାହଂ କଲାକଲନବର୍ଜିତଃ ।
ଚୈତ୍ୟବର୍ଜିତଚିନ୍ମାତ୍ରମହମେଷୋଽବଭାସକଃ ।। ୨୦ ।।

ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରବ୍ୟାପୀ ନିଷ୍କଲୋଽହଂ ନିରଞ୍ଜନଃ ।
ନିର୍ବିକଲ୍ପଚିଦାଭାସ ଏକ ଆତ୍ମାଽସ୍ମି ସର୍ବଗଃ ।। ୨୧ ।।

ମୟୈବ ଚେତନେନେମେ ସର୍ବେ ଘଟପଟାଦୟଃ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦ୍ଭା ଅବଭାସ୍ୟନ୍ତେ ଦୀପେନେବାତ୍ମତେଜସା ।। ୨୨ ।।

Not For Commercial Use

ମୟୈବୈତାଃ ସ୍ଫୁରନ୍ତ୍ୟୀହ ବିଚିତ୍ରେନ୍ଦ୍ରିୟବୃତ୍ତୟଃ ।
ତେଜସାଽନ୍ତଃପ୍ରକାଶେନ ଯଥାଽଗ୍ନିକଣପଙ୍କ୍ତୟଃ ।। ୨୩ ।।

ଅନନ୍ତାନନ୍ଦସଂଭୋଗା ପରୋପଶମଶାଲିନୀ ।
ଶୁଦ୍ଧେୟଂ ଚିନ୍ମୟୀ ଦୃଷ୍ଟିର୍ଜୟତ୍ୟଖିଲଦୃଷ୍ଟିଷୁ ।। ୨୪ ।।

ସର୍ବଭାବାନ୍ତରସ୍ଥାୟି ଚୈତ୍ୟମୁକ୍ତଚିଦାତ୍ମନେ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍-ଚୈତନ୍ୟରୂପାୟ ମହ୍ୟମେବ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୫ ।।

ବିଚିତ୍ରାଃ ଶକ୍ତୟଃ ସ୍ୱଚ୍ଛାଃ ସମା ଯା ନିର୍ବିକାରୟା ।
ଚିତା କ୍ରିୟନ୍ତେ ସମୟା କଲାକଲନମୁକ୍ତୟା ।। ୨୬ ।।

କାଲତ୍ରୟମୁପେକ୍ଷିତ୍ର୍ୟା ହୀନାୟାସ୍ଥୈତ୍ୟବନ୍ଧନୈଃ ।
ଚିତସ୍ଥୈତ୍ୟମୁପେକ୍ଷିତ୍ର୍ୟାଃ ସମତୈବାବଶିଷ୍ୟତେ ।। ୨୭ ।।

ସା ହି ବାଚାମଗମ୍ୟତ୍ୱାଦସତ୍ତାମିବ ଶାଶ୍ୱତୀମ୍ ।
ନୈରାତ୍ମସିଦ୍ଧାତ୍ମଦଶାମୁପୟାତୈବ ଶିଷ୍ୟତେ ।। ୨୮ ।।

ଈହାନୀହାମୟୈରନ୍ତର୍ୟା ଚିଦାବଲିତା ମଲୈଃ ।
ସା ଚିନ୍ନୋତ୍ପାଦିତୁଂ ଶକ୍ତା ପାଶବଦ୍ଧେବ ପକ୍ଷିଣୀ ।। ୨୯ ।।

ଇଚ୍ଛାଦ୍ୱେଷସମୁତ୍ଥେନ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱମୋହେନ ଜନ୍ତବଃ ।
ଧରାବିବରମଗ୍ନାନାଂ କୀଟାନାଂ ସମତାଂ ଗତାଃ ।। ୩୦ ।।

ଆତ୍ମନେଽସ୍ତୁ ନମୋ ମହ୍ୟମବିଚ୍ଛିନ୍ନଚିଦାତ୍ମନେ ।
ପରାମୃଷ୍ଟୋଽସ୍ମି ଲବ୍ଧୋଽସ୍ମି ପ୍ରୋଦିତୋଽସ୍ମ୍ୟଚିରାଦହମ୍ ।
ଉଦ୍ଧୃତୋଽସ୍ମି ବିକଲ୍ପେଭ୍ୟୋ ଯୋଽସ୍ମି ସୋଽସ୍ମି ନମୋଽସ୍ତୁ ତେ ।। ୩୧ ।।

Not For Commercial Use

ତୁଭ୍ୟଂ ମହ୍ୟମନନ୍ତାୟ ମହ୍ୟଂ ତୁଭ୍ୟଂ ଚିଦାତ୍ମନେ ।
ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ପରେଶାୟ ନମୋ ମହ୍ୟଂ ଶିବାୟ ଚ ।। ୩୨ ।।

ତିଷ୍ଠନ୍ନପି ହି ନାସୀନୋ ଗଚ୍ଛନ୍ନପି ନ ଗଚ୍ଛତି ।
ଶାନ୍ତୋଽପି ବ୍ୟବହାରସ୍ଥଃ କୁର୍ବନ୍ନପି ନ ଲିପ୍ୟତେ ।। ୩୩ ।।

ସୁଲଭଶ୍ଚାୟମତ୍ୟନ୍ତଂ ସୁଙ୍କେୟଶ୍ଚାପ୍ତବନ୍ଧୁବତ୍ ।
ଶରୀରପଦ୍ମକୁହରେ ସର୍ବେଷାମେବ ଷଟ୍‌ପଦଃ ।। ୩୪ ।।

ନ ମେ ଭୋଗସ୍ଥିତୌ ବାଞ୍ଛା ନ ମେ ଭୋଗବିସର୍ଜନେ ।
ୟଦାୟାତି ତଦାୟାତୁ ୟତ୍-ପ୍ରୟାତି ପ୍ରୟାତୁ ତତ୍ ।। ୩୫ ।।

ମନସା ମନସି ଛିନ୍ନେ ନିରହଂକାରତାଂ ଗତେ ।
ଭାବେନ ଗଲିତେ ଭାବେ ସ୍ୱସ୍ଥସ୍ତିଷ୍ଠାମି କେବଲଃ ।। ୩୬ ।।

ନିର୍ଭାବଂ ନିରହଂକାରଂ ନିର୍ମନସ୍କମନୀହିତମ୍ ।
କେବଲାସ୍ୱନ୍ଦଶୁଦ୍ଧାତ୍ମନ୍ୟେବ ତିଷ୍ଠତି ମେ ରିପୁଃ ।। ୩୭ ।।

ତୃଷ୍ଣାରଜ୍ଜୁଗଣଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ମଚ୍ଛରୀରକପଞ୍ଜରାତ୍ ।
ନ ଜାନେ କ୍ୱ ଗତୋଦ୍ଭୀୟ ନିରହଂକାରପକ୍ଷିଣୀ ।। ୩୮ ।।

ୟସ୍ୟ ନାହଂକୃତୋ ଭାବୋ ବୁଦ୍ଧିର୍ୟସ୍ୟ ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ୟଃ ସମଃ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ଜୀବିତଂ ତସ୍ୟ ଶୋଭତେ ।। ୩୯ ।।

ୟୋଽନ୍ତଃଶୀତଲୟା ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ରାଗଦ୍ୱେଷବିମୁକ୍ତୟା ।
ସାକ୍ଷିବତ୍ପଶ୍ୟତୀଦଂ ହି ଜୀବିତଂ ତସ୍ୟ ଶୋଭତେ ।। ୪୦ ।।

Not For Commercial Use

ୟେନ ସମ୍ୟକ୍‌ପରିଜ୍ଞାୟ ହେୟୋପାଦେୟମୁଜ୍-ଝତା ।
ଚିତ୍ତସ୍ୟାନ୍ତେଃର୍ପିତଂ ଚିତ୍ତଂ ଜୀବିତଂ ତସ୍ୟ ଶୋଭତେ ।। ୪୧ ।।

ଗ୍ରାହ୍ୟଗ୍ରାହକସଂବନ୍ଧେ କ୍ଷୀଣେ ଶାନ୍ତିରୁଦେତ୍ୟଲମ୍ ।
ସ୍ଥିତିମଭ୍ୟାଗତା ଶାନ୍ତିର୍ମୋକ୍ଷନାମାଭିଧୀୟତେ ।। ୪୨ ।।

ଭ୍ରଷ୍ଟବୀଜୋପମା ଭୂୟୋ ଜନ୍ମାଙ୍କୁରବିବର୍ଜିତା ।
ହୃଦି ଜୀବଦ୍ୱିମୁକ୍ତାନାଂ ଶୁଦ୍ଧା ଭବତି ବାସନା ।। ୪୩ ।।

ପାବନୀ ପରମୋଦାରା ଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱାନୁପାତିନୀ ।
ଆତ୍ମଧ୍ୟାନମୟୀ ନିତ୍ୟା ସୁଷୁପ୍ତିସ୍ଥେବ ତିଷ୍ଠତି ।। ୪୪ ।।

ଚେତନଂ ଚିତ୍ତରିକ୍ତଂ ହି ପ୍ରତ୍ୟକ୍-ଚେତନମୁଚ୍ୟତେ ।
ନିର୍ମନସ୍କସ୍ୱଭାବତ୍ୱାନ୍ନ ତତ୍ର କଲନାମଲମ୍ ।। ୪୫ ।।

ସା ସତ୍ୟତା ସା ଶିବତା ସାଽବସ୍ଥା ପାରମାତ୍ମିକୀ ।
ସର୍ବଜ୍ଞତା ସା ସଂତୃପ୍ତିର୍ନତୁ ୟତ୍ର ମନଃ କ୍ଷତମ୍ ।। ୪୬ ।।

ପ୍ରଲପନ୍ୱିସୃଜନ୍-ଗୃହ୍ଣନ୍ନୁନ୍ମିଷନ୍ନିମିଷନ୍ନପି ।
ନିରସ୍ତମନନାନନ୍ଦଃ ସଂବିନ୍ମାତ୍ରପରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୪୭ ।।

ମଲଂ ସଂବେଦ୍ୟମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ମନୋ ନିର୍ମୂଲୟନ୍‌ପରମ୍ ।
ଆଶାପାଶାନଲଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ସଂବିନ୍ମାତ୍ରପରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୪୮ ।।

ଅଶୁଭାଶୁଭସଂକଲ୍ପଃ ସଂଶାନ୍ତୋଽସ୍ମି ନିରାମୟଃ ।
ନଷ୍ଟେଷ୍ଟାନିଷ୍ଟକଲନଃ ସଂବିନ୍ମାତ୍ରପରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୪୯ ।।

Not For Commercial Use

ଆତ୍ମତାପରତେ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ନିର୍ବିଭାଗୋ ଜଗତ୍ସ୍ଥିତୌ ।
ବଜ୍ରସ୍ତମ୍ଭବଦାତ୍ମାନମବଲମ୍ବ୍ୟ ସ୍ଥିରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୫୦ ।।

ନିର୍ମଲାୟାଂ ନିରାଶାୟାଂ ସ୍ୱସଂବିତ୍ତୌ ସ୍ଥିତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଈହିତାନୀହିତୈର୍ମୁକ୍ତୋ ହେୟୋପାଦେୟବର୍ଜିତଃ ।। ୫୧ ।।

କଦାଽନ୍ତସ୍ତୋଷମେଷ୍ୟାମି ସ୍ୱପ୍ରକାଶପଦେ ସ୍ଥିତଃ ।
କଦୋପଶାନ୍ତମନନୋ ଧରଣୀଧରକନ୍ଦରେ ।। ୫୨ ।।

ସମେଷ୍ୟାମି ଶିଲାସାମ୍ୟଂ ନିର୍ବିକଲ୍ପସମାଧିନା ।
ନିରଂଶଧ୍ୟାନବିଶ୍ରାନ୍ତିମୂକସ୍ୟ ମମ ମସ୍ତକେ ।। ୫୩ ।।

କଦା ତାର୍ଣ୍ଣଂ କରିଷ୍ୟନ୍ତି କୁଲାୟଂ ବନପୁତ୍ରିକାଃ ।
ସଂକଲ୍ପପାଦପଂ ତୃଷ୍ଣାଲତଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ମନୋବନମ୍ ।। ୫୪ ।।

ବିତତାଂ ଭୁବମାସାଦ୍ୟ ବିହରାଭି ଯଥାସୁଖମ୍ ।
ପଦଂ ତଦନୁ ଯାତୋଽସ୍ମି କେବଲୋଽସ୍ମି ଜପାମ୍ୟହମ୍ ।। ୫୫ ।।

ନିର୍ବାଣୋଽସ୍ମି ନିରୀହୋଽସ୍ମି ନିରଂଶୋଽସ୍ମି ନିରୀପ୍ସିତଃ ।
ସ୍ୱଚ୍ଛତୋର୍ଜିତତା ସତ୍ତ୍ୱା ହୃଦ୍ୟତା ସତ୍ୟତା କ୍ଷିତା ।। ୫୬ ।।

ଆନନ୍ଦିତୋପଶମତା ସଦା ପ୍ରମୁଦିତୋଦିତା ।
ପୂର୍ଣ୍ଣତୋଦାରତା ସତ୍ୟା କାନ୍ତିସତ୍ତ୍ୱା ସଦୈକତା ।। ୫୭ ।।

ଇତ୍ୟେବଂ ଚିନ୍ତୟନ୍ଭିକ୍ଷୁଃ ସ୍ୱରୂପସ୍ଥିତିମଞ୍ଜସା ।
ନିର୍ବିକଲ୍ପସ୍ୱରୂପଜ୍ଞୋ ନିର୍ବିକଲ୍ପୋ ବଭୂବ ହ ।। ୫୮ ।।

Not For Commercial Use

ଆତୁରୋ ଜୀବତି ଚେକ୍ରମସଂନ୍ୟାସଃ କର୍ତବ୍ୟଃ । ନ ଶୂଦ୍ରସ୍ତ୍ରୀପତିତୋଦକ୍ୟା ସଂଭାଷଣମ୍ ।
ନ ୟତେର୍ଦେବପୂଜନୋତ୍ସବଦର୍ଶନମ୍ । ତସ୍ମାନ୍ନ ସଂନ୍ୟାସିନ ଏଷ ଲୋକଃ ।
ଆତୁରକୁଟୀଚକୟୋର୍ଭୂଲୋକଭୁବର୍ଲୋକୌ । ବହୂଦକସ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକଃ ।
ହଂସସ୍ୟ ତପୋଲୋକଃ । ପରମହଂସସ୍ୟ ସତ୍ୟଲୋକଃ ।
ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୟୋଃ ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ କୈବଲ୍ୟଂ
ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନେନ ଭ୍ରମରକୀଟନ୍ୟାୟବତ୍ ।
ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନବ୍ୟତିରିକ୍ତାନ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସ
ଉଷ୍ଟ୍ରକୁଂକୁମଭାରବଦ୍ୱ୍ୟର୍ଥଃ । ନ ୟୋଗଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରବୃତ୍ତିଃ ।
ନ ସାଂଖ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସଃ । ନ ମନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ରବ୍ୟାପାରଃ ।
ନେତରଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରବୃତ୍ତିର୍ୟତେରସ୍ତି ।
ଅସ୍ତି ଚେଚ୍ଛବାଲଂକାରବତ୍କର୍ମାଚାରବିଦ୍ୟାଦୂରଃ ।
ନ ପରିବ୍ରାଣ୍ନାମସଂକୀର୍ତନପରୋ ୟଦ୍ୟତ୍କର୍ମ କରୋତି ତତ୍ତତ୍ଫଲମନୁଭବତି ।
ଏରଣ୍ଡତୈଲଫେନବତ୍ସର୍ବଂ ପରିତ୍ୟଜେତ୍ । ନ ଦେବତାପ୍ରସାଦଗ୍ରହଣମ୍ ।
ନ ବାହ୍ୟଦେବାଭ୍ୟର୍ଚନଂ କୁର୍ୟାତ୍ । ସ୍ୱବ୍ୟତିରିକ୍ତଂ ସର୍ବଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା
ମଧୁକରବୃତ୍ତ୍ୟାଽଽହାରମାହରନ୍-କୃଶୀ ଭୂତ୍ୱା ମେଦୋବୃଦ୍ଧିମକୁର୍ବନ୍ନିହରେତ୍ ।
ମାଧୁକରେଣ କରପାତ୍ରେଣାସ୍ୟପାତ୍ରେଣ ବା କାଲଂ ନୟେତ୍ ।
ଆତ୍ମସଂମିତମାହାରମାହରେଦାତ୍ମବାନ୍ୟତିଃ ।
ଆହାରସ୍ୟ ଚ ଭାଗୌ ଦ୍ୱୌ ତୃତୀୟମୁଦକସ୍ୟ ଚ ।
ବାୟୋଃ ସଂଚରଣାର୍ଥାୟ ଚତୁର୍ଥମବଶେଷୟେତ୍ ।।୫୯ ।।

ଭୈକ୍ଷେଣ ବର୍ତୟେନ୍ନିତ୍ୟଂ ନୈକାନ୍ନାଶୀ ଭବେତ୍କ୍ୱଚିତ୍ ।
ନିରୀକ୍ଷନ୍ତେ ତ୍ୱନୁଦ୍ୱିଗ୍ନାସ୍ତଦ୍-ଗୃହଂ ୟତ୍ନତୋ ବ୍ରଜେତ୍ ।। ୬୦ ।।

ପଞ୍ଚ ସପ୍ତ ଗୃହାଣାଂ ତୁ ଭିକ୍ଷାମିଚ୍ଛେନ୍ନିୟାବତାମ୍ ।
ଗୋଦୋହମାତ୍ରମାକାଙ୍କ୍ଷେନ୍ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତୋ ନ ପୁନର୍ବ୍ରଜେତ୍ ।। ୬୧ ।।

Not For Commercial Use

ନକ୍ତାଦ୍ୱରଶ୍ଚୋପବାସ ଉପବାସାଦୟାଚିତଃ ।
ଅୟାଚିତାଦ୍ୱରଂ ଭୈକ୍ଷ୍ୟଂ ତସ୍ମାଦ୍-ଭୈକ୍ଷେଣ ବର୍ଧୟେତ୍ ।। ୬୨ ।।

ନୈବ ସବ୍ୟାପସବ୍ୟେନ ଭିକ୍ଷାକାଲେ ବିଶେଦ୍-ଗୃହାନ୍ ।
ନାତିକ୍ରାମେଦ୍-ଗୃହଂ ମୋହାଦ୍ୟତ୍ର ଦୋଷୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୬୩ ।।

ଶ୍ରୋତ୍ରିୟାନ୍ନଂ ନ ଭିକ୍ଷେତ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭକ୍ତିବହିଷ୍କୃତମ୍ ।
ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟାପି ଗୃହେ ଭିକ୍ଷେଚ୍ଛ୍ରଦ୍ଧାଭକ୍ତିପୁରସ୍କୃତେ ।। ୬୪ ।।

ମାଧୂକରମସଂକ୍ଲୃପ୍ତଂ ପ୍ରାକ୍‌ପ୍ରଣୀତମୟାଚିତମ୍ ।
ତାତ୍କାଲିକଂ ଚୋପପନ୍ନଂ ଭୈକ୍ଷଂ ପଞ୍ଚବିଧଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।। ୬୫ ।।

ମନଃସଂକଲ୍ପରହିତାଂସ୍ତ୍ରୀନ୍-ଗୃହାନ୍‌ପଞ୍ଚ ସପ୍ତ ବା ।
ମଧୁମକ୍ଷିକବଚ୍ଚରିତ୍ବା ମାଧୂକରମିତି ସ୍ମୃତମ୍ ।। ୬୬ ।।

ପ୍ରାତଃକାଲେ ଚ ପୂର୍ବେଦ୍ୟୁର୍ୟଦ୍-ଭକ୍ତୈଃ ପ୍ରାର୍ଥିତଂ ମୁହୁଃ ।
ତଦ୍-ଭୈକ୍ଷଂ ପ୍ରାକ୍‌ପ୍ରଣୀତଂ ସ୍ୟାତ୍‌ସ୍ଥିତିଂ କୁର୍ୟାଦଥାପି ବା ।। ୬୭ ।।

ଭିକ୍ଷାଟନସମୁଦ୍ୟୋଗାଦ୍ୟେନ କେନ ନିମନ୍ତ୍ରିତମ୍ ।
ଅୟାଚିତଂ ତୁ ତଦ୍-ଭୈକ୍ଷଂ ଭୋକ୍ତବ୍ୟଂ ଚ ମୁମୁକ୍ଷୁଭିଃ ।। ୬୮ ।।

ଉପସ୍ଥାନେନ ୟତ୍-ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଭିକ୍ଷାର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ତତ୍ ।
ତାତ୍କାଲିକମିତି ଖ୍ୟାତଂ ଭୋକ୍ତବ୍ୟଂ ୟତିଭିଃ ସ୍ମୃତା ।। ୬୯ ।।

ସିଦ୍ଧମନ୍ନଂ ୟଦାନୀତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ମଠଂ ପ୍ରତି ।
ଉପପନ୍ନମିତି ପ୍ରାହୁର୍ମୁନୟୋ ମୋକ୍ଷକାଙ୍ଗ୍-କ୍ଷିଣଃ ।। ୭୦ ।।

Not For Commercial Use

ଚରେନ୍ମାଧୂକରଂ ଭୈକ୍ଷଂ ଯତିର୍ମ୍ଲେଚ୍ଛକୁଲାଦପି ।
ଏକାନ୍ନଂ ନତୁ ଭୁଞ୍ଜୀତ ବୃହସ୍ପତିସମାଦପି ।
ଯାଚିତାଽଯାଚିତାଭ୍ୟାଂ ଚ ଭିକ୍ଷାଭ୍ୟାଂ କଲ୍ପୟେତ୍ସ୍ଥିତମ୍ ।। ୭୧ ।।

ନ ବାୟୁଃ ସ୍ପର୍ଶଦୋଷେଣ ନାଗ୍ନିର୍ଦହନକର୍ମଣା ।
ନାପୋ ମୂତ୍ରପୁରୀଷାଭ୍ୟାଂ ନାନ୍ନଦୋଷେଣ ମସ୍କରୀ ।। ୭୨ ।।

ବିଧୂମେ ସନ୍ନମୁସଲେ ବ୍ୟଙ୍ଗାରେ ଭୁକ୍ତବଜ୍ଜନେ ।
କାଲେଽପରାହ୍ଣେ ଭୂୟିଷ୍ଠେ ଭିକ୍ଷାଚରଣମାଚରେତ୍ ।। ୭୩ ।।

ଅଭିଶତଂ ଚ ପତିତଂ ପାଷଣ୍ଡଂ ଦେବପୂଜକମ୍ ।
ବର୍ଜୟିତ୍ୱା ଚରେଦ୍-ଭୈକ୍ଷଂ ସର୍ବବର୍ଣ୍ଣେଷୁ ଚାପଦି ।। ୭୪ ।।

ଘୃତଂ ଶ୍ୱମୂତ୍ରସଦୃଶଂ ମଧୁ ସ୍ୟାତ୍ସୁରୟା ସମମ୍ ।
ତୈଲଂ ସୂକରମୂତ୍ରଂ ସ୍ୟାତ୍ସୂପଂ ଲଶୁନସଂମିତମ୍ ।। ୭୫ ।।

ମାଷାପୂପାଦି ଗୋମାଂସଂ କ୍ଷୀରଂ ମୂତ୍ରସମଂ ଭବେତ୍ ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ଘୃତାଦୀନ୍ୱର୍ଜୟେଦ୍ୟତିଃ ।
ଘୃତସୂପାଦିସଂଯୁକ୍ତମନ୍ନଂ ନାଦ୍ୟାତ୍କଦାଚନ ।। ୭୬ ।।

ପାତ୍ରମସ୍ୟ ଭବେତ୍ପାଣିସ୍ତେନ ନିତ୍ୟଂ ସ୍ଥିତିଂ ନୟେତ୍ ।
ପାଣିପାତ୍ରଶ୍ଚରନ୍ଯୋଗୀ ନାସକୃଦ୍-ଭୈକ୍ଷମାଚରେତ୍ ।। ୭୭ ।।

ଆସ୍ୟେନ ତୁ ଯଦାହାରଂ ଗୋବନ୍-ମୃଗୟତେ ମୁନିଃ ।
ତଦା ସମଃ ସ୍ୟାତ୍ସର୍ବେଷୁ ସୋଽମୃତତ୍ୱାୟ କଲ୍ପତେ ।। ୭୮ ।।

Not For Commercial Use

ଆଜ୍ୟଂ ରୁଧିରମିବ ତ୍ୟଜେଦେକତ୍ରାନ୍ନଂ ପଲଲମିବ ଗନ୍ଧଲେପନମଶୁଦ୍ଧଲେପନମିବ
କ୍ଷାରମନ୍ତ୍ୟଜମିବ ବସ୍ତ୍ରମୁଚ୍ଛିଷ୍ଟପାତ୍ରମିବାଭ୍ୟଙ୍ଗଂ ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗମିବ ମିତ୍ରାହ୍ଲାଦକଂ ମୃତ୍ରମିବ
ସ୍ନୁହାଂ ଗୋମାଂସମିବ ଜ୍ଞାତଚରଦେଶଂ ଚଣ୍ଡାଲବାଟିକାମିବ ସ୍ତ୍ରିୟମହିମିବ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ
କାଲକୂଟମିବ ସଭାସ୍ଥଲଂ ଶ୍ମଶାନସ୍ଥଲମିବ ରାଜଧାନୀଂ କୁମ୍ଭୀପାକମିବ
ଶବପିଣ୍ଡବଦେକତ୍ରାନ୍ନଂ ନ ଦେବତାର୍ଚନମ୍ ।
ପ୍ରପଞ୍ଚବୃତ୍ତିଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେତ୍ ।।

ଆସନଂ ପାତ୍ରଲୋପଶ୍ଚ ସଂଚୟଃ ଶିଷ୍ୟସଂଚୟଃ ।
ଦିବାସ୍ୱାପୋ ବୃଥାଲାପୋ ୟତେର୍ବନ୍ଧକରାଣି ଷଟ୍ ।। ୭୯ ।।

ବର୍ଷାଭ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ର ୟତ୍ସ୍ଥାନମାସନଂ ତଦୁଦାହୃତମ୍ ।
ଉକ୍ତାଲାବ୍-ବାଦିପାତ୍ରାଣାମେକସ୍ୟାପୀହ ସଂଗ୍ରହଃ ।। ୮୦ ।।

ୟତେଃ ସଂବ୍ୟବହାରାୟ ପାତ୍ରଲୋପଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଗୃହୀତସ୍ୟ ତୁ ଦଣ୍ଡାଦେର୍ଦ୍ୱିତୀୟସ୍ୟ ପରିଗ୍ରହଃ ।। ୮୧ ।।

କାଲାନ୍ତରୋପଭୋଗାର୍ଥଂ ସଂଚୟଃ ପରିକୀର୍ତିତଃ ।
ଶୁଶ୍ରୂଷାଲାଭପୂଜାର୍ଥଂ ୟଶୋର୍ଥଂ ବା ପରିଗ୍ରହଃ ।। ୮୨ ।।

ଶିଷ୍ୟାଣାଂ ନତୁ କାରୁଣ୍ୟାଚ୍ଛିଷ୍ୟସଂଗ୍ରହ ଈରିତଃ ।
ବିଦ୍ୟା ଦିବା ପ୍ରକାଶତ୍ୱାଦବିଦ୍ୟା ରାତ୍ରିରୁଚ୍ୟତେ ।। ୮୩ ।।

ବିଦ୍ୟାଭ୍ୟାସେ ପ୍ରମାଦୋ ୟଃ ସ ଦିବାସ୍ୱାପ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକୀଂ କଥାଂ ମୁକ୍ତ୍ୱା ଭିକ୍ଷାବାର୍ତାଂ ବିନା ତଥା ।। ୮୪ ।।

ଅନୁଗ୍ରହଂ ପରିପ୍ରଶ୍ନଂ ବୃଥାଜଲ୍ପୋଽନ୍ୟ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଏକାନ୍ନଂ ମଦମାସୂର୍ୟଂ ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପବିଭୂଷଣମ୍ ।। ୮୫ ।।

Not For Commercial Use

ତାମ୍ବୂଲାଭ୍ୟଞ୍ଜନେ କ୍ରୀଡା ଭୋଗାକାଙ୍କ୍ଷା ରସାୟନମ୍ ।
କତ୍ଥନଂ କୁସ୍ରନଂ ସ୍ୱସ୍ତି ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଟ କ୍ରୟବିକ୍ରୟମ୍ ।। ୮୬ ।।

କ୍ରିୟାକର୍ମବିବାଦଶ୍ଚ ଗୁରୁବାକ୍ୟବିଲଙ୍ଘନମ୍ ।
ସଂବିଷ୍ଟ ବିଗ୍ରହୋ ୟାନଂ ମଞ୍ଚିକଂ ଶୁକ୍ଲବସ୍ତ୍ରକମ୍ ।। ୮୭ ।।

ଶୁକ୍ରୋସ୍ରର୍ଗୋ ଦିବାସ୍ୱାପୋ ଭିକ୍ଷାଧାରସ୍ତୁ ତୈଜସମ୍ ।
ବିଷଂ ତୈବାୟୁଧଂ ବୀଜଂ ହିଂସାଂ ତୈକ୍ଷ୍ଣ୍ୟଂ ଚ ମୈଥୁନମ୍ ।। ୮୮ ।।

ତ୍ୟକ୍ତଂ ସଂନ୍ୟାସୟୋଗେନ ଗୃହଧର୍ମାଦିକଂ ବ୍ରତମ୍ ।
ଗୋତ୍ରାଦିଚରଣଂ ସର୍ବଂ ପିତୃମାତୃକୁଲଂ ଧନମ୍ ।
ପ୍ରତିଷିଦ୍ଧାନି ତୈତାନି ସେବମାନୋ ବ୍ରଜେଦଧଃ ।। ୮୯ ।।

ସୁଜୀର୍ଣ୍ଣୋଽପି ସୁଜୀର୍ଣ୍ଣାସୁ ବିଦ୍ୱାଂସ୍ତ୍ରୀଷୁ ନ ବିଶ୍ୱସେତ୍ ।
ସୁଜୀର୍ଣ୍ଣାସ୍ୱପି କନ୍ଥାସୁ ସଜ୍ଜତେ ଜୀର୍ଣ୍ଣମମ୍ବରମ୍ ।। ୯୦ ।।

ସ୍ଥାବରଂ ଜଙ୍ଗମଂ ବୀଜଂ ତୈଜସଂ ବିଷମାୟୁଧମ୍ ।
ଷଡେତାନି ନ ଗୃହ୍ଣୀୟାଦ୍ୟତିର୍ମୂତ୍ରପୁରୀଷବତ୍ ।। ୯୧ ।।

ନୈବାଦଦୀତ ପାଥେୟଂ ୟତିଃ କିଂଚିଦନାପଦି ।
ପକ୍ୱମାପସ୍ରୁ ଗୃଣ୍ହୀୟାଦ୍ୟାବଦନ୍ନଂ ନ ଲଭ୍ୟତେ ।। ୯୨ ।।

ନୀରୁଜଶ୍ଚ ୟୁବା ଚୈବ ଭିକ୍ଷୁର୍ନାବସଥେ ବସେତ୍ ।
ପରାର୍ଥଂ ନ ପ୍ରତିଗ୍ରାହ୍ୟଂ ନ ଦଦ୍ୟାଚ୍ଚ କଥଂଚନ ।। ୯୩ ।।

ଦୈନ୍ୟଭାବାଦ୍ଧୁ ଭୂତାନାଂ ସୌଭଗାୟ ୟତିଶ୍ଚରେତ୍ ।
ପକ୍ୱଂ ବା ୟଦି ବାଽପକ୍ୱଂ ୟାଚମାନୋ ବ୍ରଜେଦଧଃ ।। ୯୪ ।।

Not For Commercial Use

ଅନ୍ନପାନପରୋ ଭିକ୍ଷୁର୍ବସ୍ତ୍ରାଦୀନାଂ ପ୍ରତିଗ୍ରହୀ ।
ଆବିକଂ ବାଽନାବିକଂ ବା ତଥା ପଟ୍ଟପଟାନପି ।। ୯୫ ।।

ପ୍ରତିଗୃହ୍ୟ ୟତିଶ୍ଚୈତାନ୍‌ପତତ୍ୟେବ ନ ସଂଶୟଃ ।
ଅଦ୍ୱୈତଂ ନାବମାଶ୍ରିତ୍ୟ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତତ୍ୱମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୯୬ ।।

ବାଗ୍-ଦଣ୍ଡେ ମୌନମାତିଷ୍ଠେତ୍ତ୍ରାୟତ୍ୱଦଣ୍ଡେ ତ୍ୱଭୋଜନମ୍ ।
ମାନସେ ତୁ କୃତେ ଦଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣାୟାମୋ ବିଧୀୟତେ ।। ୯୭ ।।

କର୍ମଣା ବଧ୍ୟତେ ଜନ୍ତୁର୍ବିଦ୍ୟୟା ଚ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମାତ୍କର୍ମ ନ କୁର୍ବନ୍ତି ୟତୟଃ ପାରଦର୍ଶିନଃ ।। ୯୮ ।।

ରଥ୍ୟାୟାଂ ବହୁବସ୍ତ୍ରାଣି ଭିକ୍ଷା ସର୍ବତ୍ର ଲଭ୍ୟତେ ।
ଭୂମିଃ ଶୟ୍ୟାଽସ୍ତି ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣା ୟତୟଃ କେନ ଦୁଃଖିତାଃ ।। ୯୯ ।।

ପ୍ରପଞ୍ଚମଖିଲଂ ୟସ୍ତୁ ଜ୍ଞାନାଗ୍ନୌ ଜୁହୁୟାଦ୍ୟତିଃ ।
ଆତ୍ମନ୍ୟଗ୍ନୀନ୍‌ସମାରୋପ୍ୟ ସୋଽଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ ମହାୟତିଃ ।। ୧୦୦ ।।

ପ୍ରବୃତ୍ତିର୍ଦ୍ୱିବିଧା ପ୍ରୋକ୍ତା ମାର୍ଜାରୀ ଚୈବ ବାନରୀ ।
ଜ୍ଞାନାଭ୍ୟାସବତାମୋତୁର୍ବାନରୀଭାକ୍ତ୍ୱମେବ ଚ ।। ୧୦୧ ।।

ନାପୃଷ୍ଟଃ କସ୍ୟଚିଦ୍-ବ୍ରୂୟାନ୍ନ ଚାନ୍ୟାୟେନ ପୃଚ୍ଛତଃ ।
ଜାନନ୍ନପି ହି ମେଧାବୀ ଜଡବଲ୍ଲୋକ ଆଚରେତ୍ ।। ୧୦୨ ।।

ସର୍ବେଷାମେବ ପାପାନାଂ ସଙ୍ଘାତେ ସମୁପସ୍ଥିତେ ।
ତାରଂ ଦ୍ୱାଦଶସାହସ୍ରମଭ୍ୟସେଚ୍ଛେଦନଂ ହି ତତ୍ ।। ୧୦୩ ।।

Not For Commercial Use

ଯସ୍ତୁ ଦ୍ୱାଦଶସାହସ୍ରଂ ପ୍ରଣବଂ ଜପତେଽନ୍ୱହମ୍ ।
ତସ୍ୟ ଦ୍ୱାଦଶଭିର୍ମାସୈଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରକାଶତେ ।। ୧୦୪ ।।

ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

କୁଣ୍ଡିକା ଉପନିଷଦ

(Kundikopanisat / Kundikaa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

କୁଣ୍ଡିକୋପନିଷତ୍ / କୁଣ୍ଡିକା ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ କୁଣ୍ଡିକୋପନିଷତ୍ ।।

କୁଣ୍ଡିକୋପନିଷତ୍-ଖ୍ୟାତପରିବ୍ରାଜକସଂତତିଃ ।
ୟତ୍ର ବିଶ୍ରାନ୍ତିମଗମଉଦ୍ରାମପଦମାଶ୍ରୟେ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାଶ୍ରମେ କ୍ଷୀଣେ ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୂଷଣେ ରତଃ ।
ବେଦାନଧୀତ୍ୟାନୁଜ୍ଞାତ ଉଚ୍ୟତେ ଗୁରୁଣାଶ୍ରମୀ ।। ୧ ।।

ଦାରମାହୃତ୍ୟ ସଦୃଶମଗ୍ନିମାଧାୟ ଶକ୍ତିତଃ ।
ବ୍ରାହ୍ମୀମିଷ୍ଟିଂ ୟଜେତ୍ତାସାମହୋରାତ୍ରେଣ ନିର୍ବପେତ୍ ।। ୨ ।।

ସଂବିଭଜ୍ୟ ସୁତାନର୍ଥେ ଗ୍ରାମ୍ୟକାମାନ୍ବିସୃଜ୍ୟ ଚ ।
ସଂଚରନ୍ନନମାର୍ଗେଣ ଶୁଚୌ ଦେଶେ ପରିଭ୍ରମନ୍ ।। ୩ ।।

ବାୟୁଭକ୍ଷୋଽମ୍ବୁଭକ୍ଷୋ ବା ବିହିତୈଃ କନ୍ଦମୂଲକୈଃ ।
ସ୍ୱଶରୀରେ ସମାପ୍ୟାଥ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ନାଶ୍ରୁ ପାତୟେତ୍ ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ସହ ତେନୈବ ପୁରୁଷଃ କଥଂ ସଂନ୍ୟସ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।
ସନାମଧେୟୋ ୟସ୍ମିଂସ୍ତୁ କଥଂ ସଂନ୍ୟସ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୫ ।।

ତସ୍ମାତ୍ଫଲବିଶୁଦ୍ଧାଙ୍ଗୀ ସଂନ୍ୟାସଂ ସଂହିତାତ୍ମନାମ୍ ।
ଅଗ୍ନିବର୍ଣ୍ଣଂ ବିନିଷ୍ક୍ରମ୍ୟ ବାନପ୍ରସ୍ଥଂ ପ୍ରପଦ୍ୟତେ ।। ୬ ।।

ଲୋକବଦ୍-ଭାର୍ୟୟାଽସକ୍ତୋ ବନଂ ଗଚ୍ଛତି ସଂୟତଃ ।
ସଂତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସଂସୃତିସୁଖମନୁତିଷ୍ଠତି କିଂ ମୁଧା ।। ୭ ।।

କିଂବା ଦୁଃଖମନୁସ୍ମୃତ୍ୟ ଭୋଗାଂସ୍ତ୍ୟଜତି ଚୋଚ୍ଛ୍ରିତାନ୍ ।
ଗର୍ଭବାସଭୟାଦ୍-ଭୀତଃ ଶୀତୋଷ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ତଥୈବ ଚ ।। ୮ ।।

ଗୁହ୍ୟଂ ପ୍ରବେଷ୍ଟୁମିଚ୍ଛାମି ପରଂ ପଦମନାମୟମିତି ।
ସଂନ୍ୟସ୍ୟାଗ୍ନିମପୁନରାବର୍ତନଂ ୟନ୍ମୃତ୍ୟୁର୍ଜାୟ ମାବହମିତି ।।

ଅଥାଧ୍ୟାତ୍ମମନ୍ୱାଞ୍ଜପେତ୍ । ଦୀକ୍ଷାମୁପେୟାକ୍ଷାୟବାସାଃ ।
କକ୍ଷୋପସ୍ଥଲୋମାନି ବର୍ଜୟେତ୍ । ଊର୍ଧ୍ୱବାହୁର୍ବିମୁକ୍ତମାର୍ଗୋ ଭବତି ।
ଅନିକେତଶ୍ଚରେଦ୍-ଭିକ୍ଷାଶୀ । ନିଦିଧ୍ୟାସନଂ ଦଧ୍ୟାତ୍ ।
ପବିତ୍ରଂ ଧାରୟେଜ୍ଜନ୍ତୁସଂରକ୍ଷଣାର୍ଥମ୍ । ତଦପି ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ।
କୁଣ୍ଡିକାଂ ଚମସଂ ଶିକ୍ୟଂ ତ୍ରିବିଷ୍ଟପମୁପାନହୌ ।
ଶୀତୋପଘାତିନୀଂ କନ୍ଥାଂ କୌପୀନାଚ୍ଛାଦନଂ ତଥା ।। ୯ ।।

ପବିତ୍ରଂ ସ୍ନାନଶାଟୀଂ ଚ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗମେବ ଚ ।
ଅତୋଽତିରିକ୍ତଂ ୟଚ୍ଚିଂଚିତ୍ସର୍ବଂ ତଦ୍ୱର୍ଜୟେଦ୍ୟତିଃ ।। ୧୦ ।।

ନଦୀପୁଲିନଶାୟୀ ସ୍ୟାଦ୍ଦେବାଗାରେଷୁ ବାହ୍ୟତଃ ।
ନାତ୍ୟର୍ଥଂ ସୁଖଦୁଃଖାଭ୍ୟାଂ ଶରୀରମୁପତାପୟେତ୍ ।। ୧୧ ।।

Not For Commercial Use

ସ୍ନାନଂ ପାନଂ ତଥା ଶୌଚମଦ୍-ଭିଃ ପୂତାଭିରାଚରେତ୍ ।
ସ୍ତୂୟମାନୋ ନ ତୁଷ୍ୟେତ ନିନ୍ଦିତୋ ନ ଶପେତ୍ପରାନ୍ ।। ୧୨ ।।

ଭିକ୍ଷାଦିବୈଦଲଂ ପାତ୍ରଂ ସ୍ନାନଦ୍ରବ୍ୟମବାରିତମ୍ ।
ଏବଂବୃତ୍ତିମୁପାସୀନୋ ୟତେନ୍ଦ୍ରିୟୋ ଜପେତ୍ସଦା ।। ୧୩ ।।

ବିଶ୍ୱାୟୁ ମନୁସଂୟୋଗଂ ମନସା ଭାବୟେତ୍ସୁଧୀଃ ।
ଆକାଶାଦ୍ୱାୟୁର୍ବାୟୋର୍ଜ୍ୟୋତିର୍ଜ୍ୟୋତିଷ ଆପୋଽଦ୍-ଭ୍ୟଃ ପୃଥିବୀ ।
ଏଷାଂ ଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରପଦ୍ୟେ । ଅଜରମମରମକ୍ଷରମବ୍ୟୟଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ।
ମୟ୍ୟଖଣ୍ଡସୁଖାମ୍ଭୋଧୌ ବହୁଧା ବିଶ୍ୱବୀଚୟଃ ।
ଉତ୍ପଦ୍ୟନ୍ତେ ବିଲୀୟନ୍ତେ ମାୟାମାରୁତବିଭ୍ରମାତ୍ ।। ୧୪ ।।

ନ ମେ ଦେହେନ ସଂବନ୍ଧୋ ମେଘେନେବ ବିହାୟସଃ ।
ଅତଃ କୁତୋ ମେ ତଦ୍ଧର୍ମା ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିଷୁ ।। ୧୫ ।।

ଆକାଶବଚ୍ଚଲ୍ପବିଦୂରଗୋଽହମାଦିତ୍ୟବଦ୍-ଭାସ୍ୟବିଲକ୍ଷଣୋଽହମ୍ ।
ଅହାର୍ଯ୍ୟବନ୍ନିତ୍ୟବିନିଷ୍କଲୋଽହମମ୍ଭୋଧିବତ୍ପାରବିବର୍ଜିତୋଽହମ୍ ।। ୧୬ ।।

ନାରାୟଣୋଽହଂ ନରକାନ୍ତକୋଽହଂ ପୁରାନ୍ତକୋଽହଂ ପୁରୁଷୋଽହମୀଶଃ ।
ଅଖଣ୍ଡବୋଧୋଽହମଶେଷସାକ୍ଷୀ ନିରୀଶ୍ୱରୋଽହଂ ନିରହଂ ଚ ନିର୍ମମଃ ।। ୧୭ ।।

ତଦଭ୍ୟାସେନ ପ୍ରାଣାପାନୌ ସଂୟମ୍ୟ ତତ୍ର ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ।।
ବୃଷଣାପାନୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ପାଣୀ ଆସ୍ଫାୟ ସଂଶ୍ରୟେତ୍ ।
ସଂଦଶ୍ୟ ଶନକୈର୍ଜିହ୍ୱାଂ ୟବମାତ୍ରେ ବିନିର୍ଗତାମ୍ ।। ୧୮ ।।

ମାଷମାତ୍ରାଂ ତଥା ଦୃଷ୍ଟିଂ ଶ୍ରୋତ୍ରେ ସ୍ଥାପ୍ୟ ତଥା ଭ୍ରୁବି ।
ଶ୍ରବଣେ ନାସିକେ ଗନ୍ଧା ୟତଃ ସ୍ୱଂ ନ ଚ ସଂଶ୍ରୟେତ୍ ।। ୧୯ ।।

Not for Commercial Use

ଅଥ ଶୈବପଦଂ ୟତ୍ର ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ପରମ୍ ।
ତଦଭ୍ୟାସେନ ଲଭ୍ୟେତ ପୂର୍ବଜନ୍ମାର୍ଜିତାତ୍ମନାମ୍ ।। ୨୦ ।।

ସଂଭୂତୈର୍ବାୟୁସଂଶ୍ରାବୈର୍ହୃଦୟଂ ତପ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଊର୍ଧ୍ୱଂ ପ୍ରପଦ୍ୟତେ ଦେହାଦ୍-ଭିତ୍ତ୍ୱା ମୂର୍ଧାନମବ୍ୟୟମ୍ ।। ୨୧ ।।

ସ୍ୱଦେହସ୍ୟ ତୁ ମୂର୍ଧାନଂ ୟେ ପ୍ରାପ୍ୟ ପରମାଂ ଗତିମ୍ ।
ଭୂୟସ୍ତେ ନ ନିବର୍ତନ୍ତେ ପରାବରବିଦୋ ଜନାଃ ।। ୨୨ ।।

ନ ସାକ୍ଷିଣଂ ସାକ୍ଷ୍ୟଧର୍ମାଃ ସଂସ୍ପୃଶନ୍ତି ବିଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ଅବିକାରମୁଦାସୀନଂ ଗୃହଧର୍ମାଃ ପ୍ରଦୀପବତ୍ ।। ୨୩ ।।

ଜଲେ ବାପି ସ୍ଥଲେ ବାପି ଲୁଠତ୍ୱେଷ ଜଡାତ୍ମକଃ ।
ନାହଂ ବିଲିପ୍ୟେ ତଦ୍ଧର୍ମୈର୍ଘଟଧର୍ମୈର୍ନଭୋ ୟଥା ।। ୨୪ ।।

ନିଷ୍ତ୍ରୈଯୋଽସ୍ମ୍ୟବିକାରୋଽସ୍ମି ନିଷ୍କଲୋଽସ୍ମି ନିରାକୃତିଃ ।
ନିର୍ବିକଲ୍ପୋଽସ୍ମି ନିତ୍ୟୋଽସ୍ମି ନିରାଲମ୍ବୋଽସ୍ମି ନିର୍ଦ୍ୱୟଃ ।। ୨୫ ।।

ସର୍ବାତ୍ମକୋଽହଂ ସର୍ବୋଽହଂ ସର୍ବାତୀତୋଽହମଦ୍ୱୟଃ ।
କେବଲାଖଣ୍ଡବୋଧୋଽହଂ ସ୍ୱାନନ୍ଦୋଽହଂ ନିରନ୍ତରଃ ।। ୨୬ ।।

ସ୍ୱମେବ ସର୍ବତଃ ପଶ୍ୟନ୍ନନ୍ୟମାନଃ ସ୍ୱମଦ୍ୱୟମ୍ ।
ସ୍ୱାନନ୍ଦମନୁଭୁଞ୍ଜାନୋ ନିର୍ବିକଲ୍ପୋ ଭବାମ୍ୟହମ୍ ।। ୨୭ ।।

ଗଚ୍ଛଂସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ନୁପବିଶଞ୍ଛୟାନୋ ବାଽନ୍ୟଥାପି ବା ।
ୟଥେଚ୍ଛୟା ବସେଦ୍ବିଦ୍ୱାନାତ୍ମାରାମଃ ସଦା ମୁନିଃ ।। ୨୮ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି କୁଣ୍ଡିକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ

(Brahmopanisat / Brahma Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ଦାଶ

ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ / ବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ ।।

ବ୍ରହ୍ମକୈବଲ୍ୟଜାବାଲଃ ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱୋ ହଂସ ଆରୁଣି ।
ଗର୍ଭୋ ନାରାୟଣୋ ହଂସୋ ବିନ୍ଦୁନାଦଶିରଃ ଶିଖା ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହବୀର୍ଯଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଶୌନକୋ ହ ବୈ ମହାଶାଲୋଽଙ୍ଗିରସଂ ଭଗବନ୍ତଂ ପିପ୍ପଲାଦମପୃଚ୍ଛତ୍ ।
ଦିବ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମପୁରେ ସଂପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଭବନ୍ତି , କଥଂ ସୃଜନ୍ତି , କସୈଷ ମହିମା
ବଭୂବ ଯୋ ହ୍ୟେଷ ମହିମା ବଭୂବ କ ଏଷଃ ।
ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ବରିଷ୍ଠାମ୍ ।
ପ୍ରାଣୋ ହ୍ୟେଷ ଆତ୍ମା , ଆତ୍ମନୋ ମହିମା ବଭୁବ ।
ଦେବାନାମାୟୁଃ , ସ ଦେବାନାଂ ନିଧନମନିଧନଂ ଦିବ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମପୁରେ ବିରଜଂ ନିଷ୍କଲଂ
ଶୁଭ୍ରମକ୍ଷରଂ ଯଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ବିଭାତି ସ ନିୟଚ୍ଛତି , ମଧୁକରରାଜାନଂ ମାକ୍ଷିକବତ୍ ।
ଯଥା ମାକ୍ଷୀକୈକେନ ତନ୍ତୁନା ଜାଲଂ ବିକ୍ଷିପତି ତେନାପକର୍ଷତି ତଥୈବୈଷ ପ୍ରାଣୋ
ଯଦା ଯାତି ସଂସୃଷ୍ଟମାକୃଷ୍ୟ ।
ପ୍ରାଣଦେବତାସ୍ତାଃ ସର୍ବା ନାଡ୍ୟଃ ସୁଷ୍ୱପେ ଶ୍ୟେନାକାଶବଦ୍ୟଥା ଖଂ ଶ୍ୟେନମାଶ୍ରିତ୍ୟ
ଯାତି ସ୍ୱମାଲୟମେବଂ ସୁଷୁପ୍ତୋ ବ୍ରୂତେ ।
ଯଥୈବୈଷ ଦେବଦତ୍ତୋ ଯଷ୍ଟ୍ୟାପି ତାଡ୍ୟମାନୋ ନ ଯତ୍ୟେବମିଷ୍ଟାପୂର୍ତୈଃ
ଶୁଭାଶୁଭୈର୍ନ ଲିପ୍ୟତେ ।

Not for Commercial Use

ଯଥା କୁମାରୋ ନିଷ୍କାମ ଆନନ୍ଦମୁପୟାତି ତଥୈବୈଷ ଦେବଦତ୍ତଃ ସ୍ୱପ୍ନ ଆନନ୍ଦମଭିୟାତି ।
ବେଦ ଏବ ପରଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ।
ଜ୍ୟୋତିଷ୍କାମୋ ଜ୍ୟୋତିରାନନ୍ଦୟତେ , ଭୂୟସ୍ତେନୈବ ସ୍ୱପ୍ନାୟ ଗଚ୍ଛତି ଜଲୌକାବତ୍ ।
ଯଥା ଜଲୌକାଃଗ୍ରମଗ୍ରଂ ନୟତ୍ୟାତ୍ମାନଂ ନୟତି ପରଂ ସଂଧୟ୍ୟ ।
ୟପୂରଂ ନାପରଂ ତ୍ୟଜତି ସ ଜାଗ୍ରଦଭିଧୀୟତେ ।
ୟଥୈବୈଷ କପାଲାଷ୍ଟକଂ ସଂନୟତି , ତମେବ ସ୍ତନ ଇବ ଲମ୍ବତେ ବେଦଦେବୟୋନିଃ ।
ୟତ୍ର ଜାଗ୍ରତି ଶୁଭାଶୁଭଂ ନିରୁଚ୍ଛ୍ୱମସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ ସ ସଂପ୍ରସାରୋଃନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଖଗଃ କର୍କଟକଃ
ପୁଷ୍କରଃ ପୁରୁଷଃ ପ୍ରାଣୋ ହିଂସା ପରାପରଂ ବ୍ରହ୍ମ , ଆତ୍ମା ଦେବତା ବେଦୟତି ।
ୟ ଏବଂ ବେଦ ସ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଧାମ କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞମୁପୈତି ।
ଅଥାସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ଚତ୍ୱାରି ସ୍ଥାନାନି ଭବନ୍ତି । ନାଭିର୍ହୃଦୟଂ କଣ୍ଠଂ ମୂର୍ଧେତି ।
ତତ୍ର ଚତୁଷ୍ପାଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ବିଭାତି । ଜାଗରିତଂ ସ୍ୱପ୍ନଂ ସୁଷୁପ୍ତଂ ତୁରୀୟମିତି ।
ଜାଗରିତେ ବ୍ରହ୍ମା ସ୍ୱପ୍ନେ ବିଷ୍ଣୁଃ ସୁଷୁପ୍ତୌ ରୁଦ୍ରସ୍ତୁରୀୟଂ ପରମାକ୍ଷରମ୍ ।
ସ ଆଦିତ୍ୟଶ୍ଚ ବିଷ୍ଣୁଶ୍ଚେଶ୍ୱରଶ୍ଚ ସ ପୁରୁଷଃ ସ ପ୍ରାଣଃ ସ ଜୀବଃ ସୋଃଗ୍ନିଃ ସେଶ୍ୱରଶ୍ଚ
ଜାଗ୍ରତ୍ତେଷାଂ ମଧ୍ୟେ ୟପୂରଂ ବ୍ରହ୍ମ ବିଭାତି ।
ସ୍ୱୟମମନସ୍କମଶ୍ରୋତ୍ରମପାଣିପାଦଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ବର୍ଜିତମ୍ ।
ନ ତତ୍ର ଲୋକା ନଲୋକା ବେଦା ନବେଦା ଦେବା ନଦେବା ୟଜ୍ଞା ନୟଜ୍ଞା ମାତା
ନମାତା ପିତା ନପିତା ସ୍ତ୍ରୁଷା ନସ୍ତ୍ରୁଷା ଚାଣ୍ଡାଲୋ ନଚାଣ୍ଡାଲଃ ପୌଲ୍କସୋ ନପୌଲ୍କସଃ
ଶ୍ରମଣୋ ନଶ୍ରମଣଃ ପଶବୋ ନପଶବସ୍ତାପସୋ ନତାପସ ଇତ୍ୟେକମେବ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ବିଭାତି ।
ହୃଦ୍ୟାକାଶେ ତଦ୍ୱିଜ୍ଞାନମାକାଶଂ ତସ୍ମୁଷିରମାକାଶଂ ତଦ୍ୱୈଦ୍ୟଂ ହୃଦ୍ୟାକାଶଂ ୟସ୍ମିନ୍ନିଦଂ
ସଂଚରତି ବିଚରତି ୟସ୍ମିନ୍ନିଦଂ ସର୍ବମୋତଂ ପ୍ରୋତଂ ସଂ ବିଭୋଃ ପ୍ରଜା ଜ୍ଞାୟେରନ୍ ।
ନ ତତ୍ର ଦେବା ଋଷୟଃ ପିତର ଈଶତେ ପ୍ରତିବୁଦ୍ଧଃ ସର୍ବବିଦିତି ।
ହୃଦିସ୍ଥା ଦେବତାଃ ସର୍ବା ହୃଦି ପ୍ରାଣାଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ ।
ହୃଦି ପ୍ରାଣଶ୍ଚ ଜ୍ୟୋତିଶ୍ଚ ତ୍ରିବୃତ୍ସୂତ୍ରଂ ଚ ୟନ୍ମହତ୍ ।
ହୃଦି ଚୈତନ୍ୟେ ତିଷ୍ଠତି । ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ପରମଂ ପବିତ୍ରଂ ପ୍ରଜାପତେର୍ୟତ୍ସହଜଂ ପୁରସ୍ତାତ୍ ।

Not For Commercial Use

ଆୟୁଷ୍ୟମଗ୍ରୟଂ ପ୍ରତିମୁଞ୍ଚ ଶୁଭ୍ରଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ବଲମସ୍ତୁ ତେଜଃ ।
ସଶିଖଂ ବପନଂ କୃତ୍ୱା ବହିଃସୂତ୍ରଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ଧୁଧଃ ।
ୟଦକ୍ଷରଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ସୂତ୍ରମିତି ଧାରୟେତ୍ ।
ସୂଚନାତ୍ସୂତ୍ରମିତ୍ୟାହୁଃ ସୂତ୍ରଂ ନାମ ପରଂ ପଦମ୍ ।
ତତ୍ସୂତ୍ରଂ ବିଦିତଂ ୟେନ ସ ବିପ୍ରୋ ବେଦପାରଗଃ ।
ୟେନ ସର୍ବମିଦଂ ପ୍ରୋତଂ ସୂତ୍ରେ ମଣିଗଣା ଇବ ।
ତତ୍ସୂତ୍ରଂ ଧାରୟେଦ୍ୟୋଗୀ ୟୋଗବିତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶିବାନ୍ ।
ବହିଃସୂତ୍ରଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ବିଦ୍ୱାନ୍ୟୋଗମୁତ୍ତମମାସ୍ଥିତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମଭାବମୟଂ ସୂତ୍ରଂ ଧାରୟେଦ୍ୟଃ ସ ଚେତନଃ ।
ଧାରଣାତ୍ତସ୍ୟ ସୂତ୍ରସ୍ୟ ନୋଚ୍ଛିଷ୍ଟୋ ନାଶୁଚିର୍ଭବେତ୍ ।।

ସୂତ୍ରମନ୍ତର୍ଗତଂ ୟେଷାଂ ଜ୍ଞାନୟଜ୍ଞୋପବୀତିନାମ୍ ।
ତେ ବୈ ସୂତ୍ରବିଦୋ ଲୋକେ ତେ ଚ ୟଜ୍ଞୋପବୀତିନଃ ।।

ଜ୍ଞାନଶିଖିନୋ ଜ୍ଞାନନିଷ୍ଠା ଜ୍ଞାନୟଜ୍ଞୋପବୀତିନଃ ।
ଜ୍ଞାନମେବ ପରଂ ତେଷାଂ ପବିତ୍ରଂ ଜ୍ଞାନମୁଚ୍ୟତେ ।।

ଅଗ୍ନେରିବ ଶିଖା ନାନ୍ୟା ୟସ୍ୟ ଜ୍ଞାନମୟୀ ଶିଖା ।
ସ ଶିଖୀତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ବିଦ୍ୱାନିତରେ କେଶଧାରିଣଃ ।।

କର୍ମଣ୍ୟଧିକୃତା ୟେ ତୁ ବୈଦିକେ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦୟଃ ।
ତୈଃ ସଂଧାର୍ୟମିଦଂ ସୂତ୍ରଂ କ୍ରିୟାଙ୍ଗଂ ତଦ୍ଧି ବୈ ସ୍ମୃତମ୍ ।।

ଶିଖା ଜ୍ଞାନମୟୀ ୟସ୍ୟ ଉପବୀତଂ ଚ ତନ୍ମୟମ୍ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟଂ ସକଲଂ ତସ୍ୟ ଇତି ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ବିଦୁଃ ।।

Not for Commercial Use

ଇଦଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ତୁ ପବିତ୍ରଂ ୟତ୍ପୁରାୟୁଣମ୍ ।
ସ ବିଦ୍ୱାନ୍ୟଜ୍ଞୋପବୀତୀ ସ୍ୟାତ୍ର ୟଜ୍ଞଃ ସ ଚ ୟଜ୍ଞବିତ୍ ।।

ଏକୋ ଦେବଃ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ଗୂଢଃ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା ।
କର୍ମାଧ୍ୟକ୍ଷଃ ସର୍ବଭୂତାଧିବାସଃ ସାକ୍ଷୀ ଚେତା କେବଲୋ ନିର୍ଗୁଣଶ୍ଚ ।।

ଏକୋ ମନୀଷୀ ନିଷ୍କ୍ରିୟାଣାଂ ବହୂନାମେକଂ ରୂପଂ ବହୁଧା ୟଃ କରୋତି ।
ତମାତ୍ମସ୍ଥଂ ୟେଽନୁପଶ୍ୟନ୍ତି ଧୀରାସ୍ତେଷାଂ ଶାଂତିଃ ଶାଶ୍ୱତୀ ନେତରେଷାମ୍ ।।

ଆତ୍ମାନମରଣିଂ କୃତ୍ୱା ପ୍ରଣବଂ ଚୋତ୍ତରାରଣିମ୍ ।
ଧ୍ୟାନନିର୍ମଥନାଭ୍ୟାସାଦେବଂ ପଶ୍ୟେନ୍ନିଗୂଢବତ୍ ।।

ତିଲେଷୁ ତୈଲଂ ଦଧନୀବ ସର୍ପିରାପଃ ସ୍ରୋତଃସ୍ୱରଣୀଷୁ ଚାଗ୍ନିଃ ।
ଏବମାତ୍ମାତ୍ମନି ଗୃହ୍ୟତେଽସୌ ସତ୍ୟେନୈନଂ ତପସା ୟୋଽନୁପଶ୍ୟତି ।।

ଉର୍ଣ୍ଣନାଭିର୍ୟଥା ତନ୍ତୂନ୍ସୃଜତେ ସଂହରତ୍ୟପି ।
ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନେ ତଥା ଜୀବୋ ଗଚ୍ଛତ୍ୟାଗଚ୍ଛତେ ପୁନଃ ।।

ପଦ୍ମକୋଶପ୍ରତୀକାଶଂ ସୁଷିରଂ ଚାପ୍ୟଧୋମୁଖମ୍ ।
ହୃଦୟଂ ତଦ୍ୱିଜାନୀୟାଦ୍ୱିଶ୍ୱସ୍ୟାୟତନଂ ମହତ୍ ।।

ନେତ୍ରସ୍ଥଂ ଜାଗ୍ରତଂ ବିଦ୍ୟାତ୍କଣ୍ଠେ ସ୍ୱପ୍ନଂ ବିନିର୍ଦିଶେତ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତଂ ହୃଦୟସ୍ଥଂ ତୁ ତୁରୀୟଂ ମୂର୍ଧ୍ନି ସଂସ୍ଥିତମ୍ ।।

ୟଦାତ୍ମା ପ୍ରଜ୍ଞୟାତ୍ମାନଂ ସଂଧତ୍ତେ ପରମାତ୍ମନି ।
ତେନ ସଂଧ୍ୟା ଧ୍ୟାନମେବ ତତ୍ସ୍ମାତ୍ସଂଧ୍ୟାଭିବନ୍ଦନମ୍ ।
ନିରୋଦକା ଧ୍ୟାନସଂଧ୍ୟା ବାଙ୍ମାୟୁକ୍ଲେଶବର୍ଜିତା ।
ସଂଧିନୀ ସର୍ବଭୂତାନାଂ ସା ସଂଧ୍ୟା ହ୍ୟେକଦଣ୍ଡିନାମ୍ ।।

Not For Commercial Use

ଯତୋ ବାଚୋ ନିବର୍ତନ୍ତେ ଅପ୍ରାପ୍ୟ ମନସା ସହ ।
ଆନନ୍ଦମେତଜ୍ଜୀବସ୍ୟ ଯଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ମୁଚ୍ୟତେ ବୁଧଃ ।।

ସର୍ବବ୍ୟାପିନମାତ୍ମାନଂ କ୍ଷୀରେ ସର୍ପିରିବାର୍ପିତମ୍ ।
ଆତ୍ମବିଦ୍ୟାତପୋମୂଲଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ପରମ୍ ।
ସର୍ବାତ୍ମୈକତ୍ୱରୂପେଣ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ପରମିତି ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହବୀର୍ଯଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଅବଧୂତ ଉପନିଷଦ

(Abadhutopanisat / Abadhuta Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଶତପଥୀ

ଅବଧୂତୋପନିଷତ୍ / ଅବଧୂତ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଅବଧୂତୋପନିଷତ୍ ।।

ଗୌଣମୁଖ୍ୟାବଧୂତାଲିହୃଦୟାମ୍ବୁଜବର୍ତି ଯତ୍ ।
ତତ୍ତ୍ରୈପଦଂ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ସ୍ୱମାତ୍ରମବଶିଷ୍ୟତେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହବୀର୍ଯଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ହ ସାଂକୃତିର୍ଭଗବନ୍ତମବଧୂତଂ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟଂ ପରିସମେତ୍ୟ ପପ୍ରଚ୍ଛ
ଭଗବନ୍-କୋଽବଧୂତସ୍ୟ କା ସ୍ଥିତିଃ କିଂ ଲକ୍ଷ୍ମ କିଂ ସଂସରଣମିତି ।
ତଂ ହୋବାଚ ଭଗବୋ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟଃ ପରମକାରୁଣିକଃ ।।

ଅକ୍ଷରତ୍ୱାଦ୍ୱରେଣ୍ୟତ୍ୱାଦ୍ଭୂତସଂସାରବନ୍ଧନାତ୍ ।
ତତ୍ତ୍ୱମସ୍ୟାଦିଲକ୍ଷ୍ୟତ୍ୱାଦବଧୂତ ଇତୀର୍ଯତେ ।। ୧ ।।

ଯୋ ବିଲଙ୍ଘ୍ୟାଶ୍ରମାନ୍ବର୍ଣ୍ଣାନାତ୍ମନ୍ୟେବ ସ୍ଥିତଃ ସଦା ।
ଅତିବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମୀ ଯୋଗୀ ଅବଧୂତଃ ସ କଥ୍ୟତେ ।। ୨ ।।

ତସ୍ୟ ପ୍ରିୟଂ ଶିରଃ କୃତ୍ୱା ମୋଦୋ ଦକ୍ଷିଣପକ୍ଷକଃ ।
ପ୍ରମୋଦ ଉତ୍ତରଃ ପକ୍ଷ ଆନନ୍ଦୋ ଗୋଷ୍ପଦାୟତେ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

ଗୋପାଲସଦୃଶଂ ଶୀର୍ଷେ ନାପି ମଧ୍ୟେ ନ ଚାପ୍ୟଧଃ ।
ବ୍ରହ୍ମ ପୁଚ୍ଛଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠେତି ପୁଚ୍ଛାକାରେଣ କାରୟେତ୍ ।। ୪ ।।

ଏବଂ ଚତୁଷ୍ପଥଂ କୃତ୍ୱା ତେ ୟାନ୍ତି ପରମାଂ ଗତିମ୍ ।
ନ କର୍ମଣା ନ ପ୍ରଜୟା ଧନେନ ତ୍ୟାଗେନୈକେ ଅମୃତତ୍ୱମାନଶୁଃ ।। ୫ ।।

ସ୍ୱୈରଂ ସ୍ୱୈରବିହରଣଂ ତତ୍ସଂସରଣମ୍ । ସାମ୍ବରା ବା ଦିଗମ୍ବରା ବା ।
ନ ତେଷାଂ ଧର୍ମାଧର୍ମୌ ନ ମେଧ୍ୟାମେଧ୍ୟୌ ।
ସଦା ସାଂଗ୍ରହଣ୍ୟେଷ୍ଟ୍ୟାଶ୍ୱମେଧମନ୍ତର୍ୟାଗଂ ୟଜତେ ।
ସ ମହାମଖୋ ମହାୟୋଗଃ । କୃତ୍ସ୍ନମେତଚ୍ଚିତ୍ରଂ କର୍ମ ।
ସ୍ୱୈରଂ ନ ବିଗାୟେତ୍ତନ୍ମହାବ୍ରତମ୍ । ନ ସ ମୂଢବଲ୍ଲିପ୍ୟତେ ।
ୟଥା ରବିଃ ସର୍ବରସାନ୍ପ୍ରଭୁଙ୍କ୍ତେ ହୁତାଶନଶ୍ଚାପି ହି ସର୍ବଭକ୍ଷଃ ।
ତଥୈବ ୟୋଗୀ ବିଷୟାନ୍ଭୁଙ୍କ୍ତେ ନ ଲିପ୍ୟତେ ପୁଣ୍ୟପାପୈଶ୍ଚ ଶୁଦ୍ଧଃ ।। ୬ ।।

ଆପୂର୍ୟମାଣମଚଲପ୍ରତିଷ୍ଠଂ ସମୁଦ୍ରମାପଃ ପ୍ରବିଶନ୍ତି ୟଦ୍ୱତ୍ ।
ତଦ୍ୱତ୍କାମା ୟଂ ପ୍ରବିଶନ୍ତି ସର୍ବେ ସ ଶାନ୍ତିମାପ୍ନୋତି ନ କାମକାମୀ ।। ୭ ।।

ନ ନିରୋଧୋ ନ ଚୋତ୍ପତ୍ତିର୍ନ ବଦ୍ଧୋ ନ ଚ ସାଧକଃ ।
ନ ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ନ ବୈ ମୁକ୍ତ ଇତ୍ୟେଷା ପରମାର୍ଥତା ।। ୮ ।।

ଐହିକାମୁଷ୍ମିକବ୍ରାତସିଦ୍ଧେ ମୁକ୍ତେଶ୍ଚ ସିଦ୍ଧୟେ ।
ବହ୍ୱକୃତ୍ୟଂ ପୁରା ସ୍ୟାନ୍ନେ ତତ୍ସର୍ବମଧୁନା କୃତମ୍ ।। ୯ ।।

ତଦେବ କୃତକୃତ୍ୟତ୍ୱଂ ପ୍ରତିୟୋଗିପୁରଃସରମ୍ ।
(ଅନୁସଂଦଧଦେବାୟମେବଂ ତୃପ୍ୟତି ନିତ୍ୟଶଃ) ।। ୧୦ ।।

Not For Commercial Use

ଦୁଃଖିନୋଽଙ୍କାଃ ସଂସରନ୍ତୁ କାମଂ ପୁତ୍ରାଦ୍ୟପେକ୍ଷୟା ।
ପରମାନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣୋଽହଂ ସଂସରାମି କିମିଚ୍ଛୟା ।। ୧୧ ।।

ଅନୁତିଷ୍ଠନ୍ତୁ କର୍ମାଣି ପରଲୋକଯିଯାସବଃ ।
ସର୍ବଲୋକାତ୍ମକଃ କସ୍ମାଦନୁତିଷ୍ଠାମି କିଂ କଥମ୍ ।। ୧୨ ।।

ବ୍ୟାଚକ୍ଷତାଂ ତେ ଶାସ୍ତ୍ରାଣି ବେଦାନଧ୍ୟାପୟନ୍ତୁ ବା ।
ଯେଽତ୍ରାଧିକାରିଣୋ ମେ ତୁ ନାଧିକାରୋଽକ୍ରିୟତ୍ୱତଃ ।। ୧୩ ।।

ନିଦ୍ରାଭିକ୍ଷେ ସ୍ନାନଶୌଚେ ନେଚ୍ଛାମି ନ କରୋମି ଚ ।
ଦ୍ରଷ୍ଟାରଷ୍ଟେଳ୍ପଲ୍ପୟନ୍ତୁ କିଂ ମେ ସ୍ୟାଦନ୍ୟକଲ୍ପନାତ୍ ।। ୧୪ ।।

ଗୁଞ୍ଜାପୁଞ୍ଜାଦି ଦହ୍ୟେତ ନାନ୍ୟାରୋପିତବହ୍ନିନା ।
ନାନ୍ୟାରୋପିତସଂସାରଧର୍ମା ନୈବମହଂ ଭଜେ ।। ୧୫ ।।

ଶୃଣ୍ୱନ୍ତ୍ୱଙ୍କାତତତ୍ତ୍ୱାସ୍ତେ ଜାନନ୍-କସ୍ମାଚ୍ଛୃଣୋମ୍ୟହମ୍ ।
ମନ୍ୟନ୍ତାଂ ସଂଶୟାପନ୍ନା ନ ମନ୍ୟେଽହମସଂଶୟଃ ।। ୧୬ ।।

ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତୋ ନିଦିଧ୍ୟାସେ କିଂ ଧ୍ୟାନମବିପର୍ଯ୍ୟୟେ ।
ଦେହାତ୍ମତ୍ୱବିପର୍ଯ୍ୟାସଂ ନ କଦାଚିଦ୍-ଭଜାମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୭ ।।

ଅହଂ ମନୁଷ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦିବ୍ୟବହାରୋ ବିନାପ୍ୟମୁମ୍ ।
ବିପର୍ଯ୍ୟାସଂ ଚିରାଭ୍ୟସ୍ତବାସନାତୋଽବକଲ୍ପତେ ।। ୧୮ ।।

ଆରବ୍ଧକର୍ମଣି କ୍ଷୀଣେ ବ୍ୟବହାରୋ ନିବର୍ତତେ ।
କର୍ମକ୍ଷୟେ ତ୍ୱସୌ ନୈବ ଶାମେଦ୍ଧ୍ୟାନସହସ୍ରତଃ ।। ୧୯ ।।

Not For Commercial Use

ବିରଲତ୍ୱଂ ବ୍ୟବହୃତେରିଷ୍ଟଂ ଚେଦ୍ଧ୍ୟାନମସ୍ତୁ ତେ ।
ବାଧିକର୍ମବ୍ୟବହୃତିଂ ପଶ୍ୟନ୍ଧ୍ୟାୟାମ୍ୟହଂ କୁତଃ ।। ୨୦ ।।

ବିକ୍ଷେପୋ ନାସ୍ତି ଯସ୍ମାନ୍ମେ ନ ସମାଧିସ୍ତତୋ ମମ ।
ବିକ୍ଷେପୋ ବା ସମାଧିର୍ବା ମନସଃ ସ୍ୟାଦ୍ୱିକାରିଣଃ ।
ନିତ୍ୟାନୁଭବରୂପସ୍ୟ କୋ ମେଽତ୍ରାନୁଭବଃ ପୃଥକ୍ ।। ୨୧ ।।

କୃତଂ କୃତ୍ୟଂ ପ୍ରାପଣୀୟଂ ପ୍ରାପ୍ତମିତ୍ୟେବ ନିତ୍ୟଶଃ ।
ବ୍ୟବହାରୋ ଲୌକିକୋ ବା ଶାସ୍ତ୍ରୀୟୋ ବାଽନ୍ୟଥାପି ବା ।
ମମାକର୍ତୁରଲେପସ୍ୟ ଯଥାରବ୍ଧଂ ପ୍ରବର୍ତତାମ୍ ।। ୨୨ ।।

ଅଥବା କୃତକୃତ୍ୟେଽପି ଲୋକାନୁଗ୍ରହକାମ୍ୟୟା ।
ଶାସ୍ତ୍ରୀୟେଣୈବ ମାର୍ଗେଣ ବର୍ତେଽହଂ ମମ କା କ୍ଷତିଃ ।। ୨୩ ।।

ଦେବାର୍ଚନସ୍ନାନଶୌଚଭିକ୍ଷାଦୌ ବର୍ତତାଂ ବପୁଃ ।
ତାରଂ ଜପତୁ ବାକ୍ତଦ୍ୱପୂଠତ୍ୱାମ୍ନାୟମସ୍ତକମ୍ ।। ୨୪ ।।

ବିଷ୍ଣୁଂ ଧ୍ୟାୟତୁ ଧୀର୍ୟଦ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦେ ବିଲୀୟତାମ୍ ।
ସାକ୍ଷ୍ୟହଂ କିଂଚିଦପ୍ୟତ୍ର ନ କୁର୍ବେ ନାପି କାରୟେ ।। ୨୫ ।।

କୃତକୃତ୍ୟତୟା ତୃପ୍ତଃ ପ୍ରାପ୍ତପ୍ରାପ୍ୟତୟା ପୁନଃ ।
ତୃପ୍ୟନ୍ନେବଂ ସ୍ୱମନସା ମନ୍ୟତେଽସୌ ନିରନ୍ତରମ୍ ।। ୨୬ ।।

ଧନ୍ୟୋଽହଂ ଧନ୍ୟୋଽହଂ ନିତ୍ୟଂ ସ୍ୱାତ୍ମାନମଞ୍ଜସା ବେଦ୍ମି ।
ଧନ୍ୟୋଽହଂ ଧନ୍ୟୋଽହଂ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦୋ ବିଭାତି ମେ ସ୍ପଷ୍ଟମ୍ ।। ୨୭ ।।

ଧନ୍ୟୋଽହଂ ଧନ୍ୟୋଽହଂ ଦୁଃଖଂ ସାଂସାରିକଂ ନ ବୀକ୍ଷେଽଦ୍ୟ ।
ଧନ୍ୟୋଽହଂ ଧନ୍ୟୋଽହଂ ସ୍ୱସ୍ୟାଜ୍ଞାନଂ ପଲାୟିତଂ କ୍ୱାପି ।। ୨୮ ।।

Not For Commercial Use

ଧନ୍ୟୋଽହଂ ଧନ୍ୟୋଽହଂ କର୍ତବ୍ୟଂ ମେ ନ ବିଦ୍ୟତେ କିଂଚିତ୍ ।
ଧନ୍ୟୋଽହଂ ଧନ୍ୟୋଽହଂ ପ୍ରାପ୍ତବ୍ୟଂ ସର୍ବମତ୍ର ସଂପନ୍ନମ୍ ।। ୨୯ ।।

ଧନ୍ୟୋଽହଂ ଧନ୍ୟୋଽହଂ ତୃପ୍ତେର୍ମେ କୋପ୍ରମା ଭବେଲ୍ଲୋକେ ।
ଧନ୍ୟୋଽହଂ ଧନ୍ୟୋଽହଂ ଧନ୍ୟୋ ଧନ୍ୟଃ ପୁନଃପୁନର୍ଧନ୍ୟଃ ।। ୩୦ ।।

ଅହୋ ପୁଣ୍ୟମହୋ ପୁଣ୍ୟଂ ଫଲିତଂ ଫଲିତଂ ଦୃଢମ୍ ।
ଅସ୍ୟ ପୁଣ୍ୟସ୍ୟ ସଂପତ୍ତେରହୋ ବୟମହୋ ବୟମ୍ ।। ୩୧ ।।

ଅହୋ ଜ୍ଞାନମହୋ ଜ୍ଞାନମହୋ ସୁଖମହୋ ସୁଖମ୍ ।
ଅହୋ ଶାସ୍ତ୍ରମହୋ ଶାସ୍ତ୍ରମହୋ ଗୁରୁରହୋ ଗୁରୁଃ ।। ୩୨ ।।

ଇତି ଯ ଇଦମଧୀତେ ସୋଽପି କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତି । ସୁରାପାନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
କୃତ୍ୟାକୃତ୍ୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ଏବଂ ବିଦିତ୍ୱା ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରପରୋ ଭୂୟାଦୋଂସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୩୩ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଅବଧୂତୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

କଠରୁଦ୍ର ଉପନିଷଦ

(Katharudropanisat / Katharudra Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

କଠରୁଦ୍ରୋପନିଷତ୍ / କଠରୁଦ୍ର ଉପନିଷଦ / କଠଶ୍ରୁତି ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ କଠରୁଦ୍ରୋପନିଷତ୍ ।।

ପରିବ୍ରଜ୍ୟାଧର୍ମପୂଗାଲଂକାରା ୟତ୍ପଦଂ ୟୟୁଃ ।
ତଦହଂ କଠବିଦ୍ୟାର୍ଥଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଦେବା ହ ବୈ ଭଗବନ୍ତମବ୍ରୁବନ୍ଧୀହି ଭଗବନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାମ୍ ।
ସ ପ୍ରଜାପତିରବ୍ରବୀତ୍ପ୍ରଶିଖାନ୍-କେଶାନ୍ନିଷ୍କୃଷ୍ୟ ବିସୃଜ୍ୟ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ
ନିଷ୍କୃଷ୍ୟ ପୁତ୍ରଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମା ତ୍ୱଂ ୟଜ୍ଞସ୍ତ୍ୱଂ ବଷଟ୍କାରସ୍ତ୍ୱମୋଂକାରସ୍ତ୍ୱଂ
ସ୍ୱାହା ତ୍ୱଂ ସ୍ୱଧା ତ୍ୱଂ ଧାତା ତ୍ୱଂ ବିଧାତା ତ୍ୱଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଽସୀତି ବଦେତ୍ ।
ଅଥ ପୁତ୍ରୋ ବଦତ୍ୟହଂ ବ୍ରହ୍ମାହଂ ୟଜ୍ଞୋଽହଂ ବଷଟ୍କାରୋଽହମୋଂକାରୋଽହଂ
ସ୍ୱାହାହଂ ସ୍ୱଧାହଂ ଧାତାହଂ ବିଧାତାହଂ ତ୍ୱଷ୍ଟାହଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାସ୍ମୀତି ।
ତାନ୍ୟେତାନ୍ୟନୁବ୍ରଜନ୍ନାଶ୍ରୁମାପାତୟେତ୍ ।
ୟଦଶ୍ରୁମାପାତୟେତ୍-ପ୍ରଜାଂ ବିଚ୍ଛିନ୍ଦ୍ୟାତ୍ ।
ପ୍ରଦକ୍ଷିଣମାବୃତ୍ତ୍ୟୈତଚ୍ଚୈତଚ୍ଚାନବେକ୍ଷମାଣାଃ ପ୍ରତ୍ୟାୟନ୍ତି ।
ସ ସ୍ୱର୍ଗ୍ୟୋ ଭବତି ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ବେଦମଧୀତ୍ୟ ବେଦୋକ୍ତାଚରିତବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟୋ
ଦାରାନାହୃତ୍ୟ ପୁତ୍ରାନୁତ୍ପାଦ୍ୟ ତାନନୁପାଧିଭିର୍ବିତତ୍ୟେଷ୍ଟ୍ୱା ଚ ଶକ୍ତିତୋ ୟଜ୍ଞୈଃ ।
ତସ୍ୟ ସଂନ୍ୟାସୋ ଗୁରୁଭିରନୁଜ୍ଞାତସ୍ୟ ବାନ୍ଧବୈଶ୍ଚ ।

Not for Commercial Use

ସୋଽରଣ୍ୟଂ ପରେତ୍ୟ ଦ୍ୱାଦଶରାତ୍ରଂ ପୟସାଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ଜୁହୁୟାତ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶରାତ୍ରଂ ପୟୋଭକ୍ଷା ସ୍ୟାତ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶରାତ୍ରସ୍ୟାନ୍ତେ ଅଗ୍ନୟେ ବୈଶ୍ୱାନରାୟ ପ୍ରଜାପତୟେ ଚ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ ଚରୁଂ
ବୈଷ୍ଣବଂ ତ୍ରିକପାଲମଗ୍ନିଂ ସଂସ୍ଥିତାନି ପୂର୍ବାଣି ଦାରୁପାତ୍ରାଣ୍ୟଗ୍ନୌ ଜୁହୁୟାତ୍ ।
ମୃଣ୍ମୟାନ୍ୟପ୍ସୁ ଜୁହୁୟାତ୍ । ତୈଜସାନି ଗୁରବେ ଦଦ୍ୟାତ୍ ।
ମା ତ୍ୱଂ ମାମପହାୟ ପରାଗାଃ । ନାହଂ ତ୍ୱାମପହାୟ ପରାଗାମିତି ।
ଗାର୍ହପତ୍ୟଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନ୍ୟାହବନୀୟେଷ୍ୱରଣିଦେଶାଦ୍-ଭସ୍ମମୁଷ୍ଟିଂ ପିତ୍ରେଦିତ୍ୟେକେ ।
ସଶିଖାନ୍-କେଶାନ୍ନିଷ୍କୃଷ୍ୟ ବିସୃଜ୍ୟ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଭୂଃସ୍ୱାହେତ୍ୟପ୍ସୁ ଜୁହୁୟାତ୍ ।
ଅତ ଊର୍ଧ୍ୱମନଶନମପାଂ ପ୍ରବେଶମଗ୍ନିପ୍ରବେଶଂ ବୀରାଧ୍ୱାନଂ ମହାପ୍ରସ୍ଥାନଂ ବୃଦ୍ଧାଶ୍ରମଂ ବା ଗଚ୍ଛେତ୍ ।
ପୟସା ୟଂ ପ୍ରାଶ୍ନୀୟାତ୍ସୋଽସ୍ୟ ସାୟଂହୋମଃ । ୟତ୍-ପ୍ରାତଃ ସୋଽୟଂ ପ୍ରାତଃ ।
ୟଦ୍ଧର୍ଶେ ତଦ୍ଧର୍ଶନମ୍ । ୟତ୍ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟେ ତତ୍ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟମ୍ ।
ୟଦ୍ୱସନ୍ତେ କେଶଶ୍ମଶ୍ରୁଲୋମନଖାନି ବାପୟେତ୍ସୋଽସ୍ୟାଗ୍ନିଷ୍ଟୋମଃ ।
ସଂନ୍ୟସ୍ୟାଗ୍ନିଂ ନ ପୁନରାବର୍ତୟେନ୍ମୃତ୍ୟୁର୍ଜୟମାବହମିତ୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମମନ୍ତ୍ରାନ୍ପଠେତ୍ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ସର୍ବଜୀବେଭ୍ୟ ଇତ୍ୟୁକ୍ତ୍ୱାଽଽତ୍ମାନମନନ୍ୟଂ ଧ୍ୟାୟନ୍ ତଦୂର୍ଧ୍ୱବାହୁର୍ବିମୁକ୍ତମାର୍ଗୋ ଭବେତ୍ ।
ଅନିକେତଶ୍ଚରେତ୍ । ଭିକ୍ଷାଶୀ ୟକ୍ଷିଂଚିନ୍ନାଦ୍ୟାତ୍ ।
ଲବୈକଂ ନ ଧାବୟେଜ୍ଜନ୍ତୁସଂରକ୍ଷଣାର୍ଥଂ ବର୍ଷବର୍ଜମିତି । ତଦପି ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ----

କୁଣ୍ଡିକାଂ ଚମସଂ ଶିକ୍ୟଂ ତ୍ରିବିଷ୍ଟପମୁପାନହୌ ।
ଶୀତୋପଘାତିନୀଂ କନ୍ଥାଂ କୌପୀନାଚ୍ଛାଦନଂ ତଥା ।। ୧ ।।

ପବିତ୍ରଂ ସ୍ନାନଶାଟୀଂ ଚ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗମେବ ଚ ।
ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ବେଦାଂଶ୍ଚ ସର୍ବଂ ତଦ୍ୱର୍ଜୟେଦ୍ୟତିଃ ।। ୨ ।।

ସ୍ନାନଂ ପାନଂ ତଥା ଶୌଚମଦ୍-ଭିଃ ପୂତାଭିରାଚରେତ୍ ।
ନଦୀପୁଲିନଶାୟୀ ସ୍ୟାଦ୍ଦେବାଗାରେଷୁ ବା ସ୍ୱପେତ୍ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

ନାତ୍ୟର୍ଥଂ ସୁଖଦୁଃଖାଭ୍ୟାଂ ଶରୀରମୁପତାପୟେତ୍ ।
ସ୍ତୂୟମାନୋ ନ ତୁଷ୍ୟେତ ନିନ୍ଦିତୋ ନ ଶପେତ୍ପରାନ୍ ।। ୪ ।।

ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟେଣ ସଂତିଷ୍ଠେଦପ୍ରମାଦେନ ମସ୍କରୀ ।
ଦର୍ଶନଂ ସ୍ପର୍ଶନଂ କେଲିଃ କୀର୍ତନଂ ଗୁହ୍ୟଭାଷଣମ୍ ।। ୫ ।।

ସଂକଲ୍ପୋଽଧ୍ୟବସାୟଶ୍ଚ କ୍ରିୟାନିର୍ବୃତ୍ତିରେବ ଚ ।
ଏତନ୍ମୈଥୁନମଷ୍ଟାଙ୍ଗଂ ପ୍ରବଦନ୍ତି ମନୀଷିଣଃ ।। ୬ ।।

ବିପରୀତଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟମନୁଷ୍ଠେୟଂ ମୁମୁକ୍ଷୁଭିଃ ।
ୟଜ୍ଜଗଦ୍-ଭାସକଂ ଭାନଂ ନିତ୍ୟଂ ଭାତି ସ୍ୱତଃ ସ୍ଫୁରତ୍ ।। ୭ ।।

ସ ଏବ ଜଗତଃ ସାକ୍ଷୀ ସର୍ବାତ୍ମା ବିମଲାକୃତିଃ ।
ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସର୍ବଭୂତାନାଂ ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନଲକ୍ଷଣଃ ।। ୮ ।।

ନ କର୍ମଣା ନ ପ୍ରଜୟା ନ ଚାନ୍ୟେନାପି କେନଚିତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମବେଦନମାତ୍ରେଣ ବ୍ରହ୍ମାପ୍ନୋତ୍ୟେବ ମାନବଃ ।। ୯ ।।

ତଦ୍ୱିଦ୍ୟାବିଷୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ୟଜ୍ଞାନସୁଖାଦ୍ୱୟମ୍ ।
ସଂସାରେ ଚ ଗୁହାବାଚ୍ୟେ ମାୟାଜ୍ଞାନାଦିସଂଜ୍ଞକେ ।। ୧୦ ।।

ନିହିତଂ ବ୍ରହ୍ମ ଯୋ ବେଦ ପରମେ ବ୍ୟୋମ୍ନି ସଂଜ୍ଞିତେ ।
ସୋଽଶ୍ନୁତେ ସକଲାନ୍-କାମାନ୍-କ୍ରମେଣୈବ ଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମଃ ।। ୧୧ ।।

ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମାନମଜ୍ଞାନମାୟାଶକ୍ତେଶ୍ଚ ସାକ୍ଷିଣମ୍ ।
ଏକଂ ବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ମୀତି ବ୍ରହ୍ମୈବ ଭବତି ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୧୨ ।।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମଭୂତାତ୍ମନସ୍ତସ୍ମାଦେତସ୍ମାଚ୍ଛକ୍ତିମିଶ୍ରିତାତ୍ ।
ଅପଞ୍ଚୀକୃତ ଆକାଶସଂଭୂତୋ ରଜ୍ଜୁସର୍ପବତ୍ ।। ୧୩ ।।

ଆକାଶାଦ୍ବାୟୁସଂଜ୍ଞସ୍ତୁ ସ୍ତ୍ୱର୍ଶୋଽପଞ୍ଚୀକୃତଃ ପୁନଃ ।
ବାୟୋରଗ୍ନିସ୍ତଥା ଚାଗ୍ନେରାପ ଅଦ୍-ଭ୍ୟୋ ବସୁନ୍ଧରା ।। ୧୪ ।।

ତାନି ଭୂତାନି ସୂକ୍ଷ୍ମାଣି ପଞ୍ଚୀକୃତ୍ୟେଶ୍ୱରସ୍ତଦା ।
ତେଭ୍ୟ ଏବ ବିସୃଷ୍ଟଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡାଦି ଶିବେନ ହ ।। ୧୫ ।।

ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସ୍ୟୋଦରେ ଦେବା ଦାନବା ଯକ୍ଷକିନ୍ନରାଃ ।
ମନୁଷ୍ୟାଃ ପଶୁପକ୍ଷ୍ୟାଦ୍ୟାସ୍ତତ୍ତତ୍କର୍ମାନୁସାରତଃ ।। ୧୬ ।।

ଅସ୍ଥିସ୍ନାୟ୍ବାଦିରୂପୋଽୟଂ ଶରୀରଂ ଭାତି ଦେହିନାମ୍ ।
ଯୋଽୟମନ୍ନମୟୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ଭାତି ସର୍ବଶରୀରିଣଃ ।। ୧୭ ।।

ତତଃ ପ୍ରାଣମୟୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ବିଭିନ୍ନସ୍ତ୍ୱାନ୍ତରସ୍ଥିତଃ ।
ତତୋ ବିଜ୍ଞାନ ଆତ୍ମା ତୁ ତତୋଽନ୍ୟସ୍ତ୍ୱାନ୍ତରଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୧୮ ।।

ଆନନ୍ଦମୟ ଆତ୍ମା ତୁ ତତୋଽନ୍ୟସ୍ତ୍ୱାନ୍ତରସ୍ଥିତଃ ।
ଯୋଽୟମନ୍ନମୟଃ ସୋଽୟଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଃ ପ୍ରାଣମୟେନ ତୁ ।। ୧୯ ।।

ମନୋମୟେନ ପ୍ରାଣୋଽପି ତଥା ପୂର୍ଣ୍ଣଃ ସ୍ୱଭାବତଃ ।
ତଥା ମନୋମୟୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ପୂର୍ଣ୍ଣୋ ଜ୍ଞାନମୟେନ ତୁ ।। ୨୦ ।।

ଆନନ୍ଦେନ ସଦା ପୂର୍ଣ୍ଣଃ ସଦା ଜ୍ଞାନମୟଃ ସୁଖମ୍ ।
ତଥାନନ୍ଦମୟସ୍ତ୍ୱାପି ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟେନ ସାକ୍ଷିଣା ।। ୨୧ ।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବାନ୍ତରେଣ ପୂର୍ଣ୍ଣଶ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମ ନାନ୍ୟେନ କେନଚିତ୍ ।
ଯଦିଦଂ ବ୍ରହ୍ମପୁଚ୍ଛାଖ୍ୟଂ ସତ୍ୟଜ୍ଞାନାଦ୍ୱୟାତ୍ମକମ୍ ।। ୨୨ ।।

ସାରମେବ ରସଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା ସାକ୍ଷାଦ୍ଦେହୀ ସନାତନମ୍ ।
ସୁଖୀ ଭବତି ସର୍ବତ୍ର ଅନ୍ୟଥା ସୁଖତା କୁତଃ ।। ୨୩ ।।

ଅସତ୍ୟସ୍ମିନ୍‌ପରାନନ୍ଦେ ସ୍ୱାତ୍ମଭୂତେଽଖିଲାତ୍ମନାମ୍ ।
କୋ ଜୀବତି ନରୋ ଜନ୍ତୁଃ କୋ ବା ନିତ୍ୟଂ ବିଚେଷ୍ଟତେ ।। ୨୪ ।।

ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବାତ୍ମନା ଚିତ୍ତେ ଭାସମାନୋ ହ୍ୟସୌ ନରଃ ।
ଆନନ୍ଦୟତି ଦୁଃଖାଢ୍ୟଂ ଜୀବାତ୍ମାନଂ ସଦା ଜନଃ ।। ୨୫ ।।

ଯଦା ହ୍ୟେବୈଷ ଏତସ୍ମିନ୍ନଦୃଶ୍ୟତ୍ୱାଦିଲକ୍ଷଣେ ।
ନିର୍ଭେଦଂ ପରମାଦ୍ୱୈତଂ ବିନ୍ଦତେ ଚ ମହାୟତିଃ ।। ୨୬ ।।

ତଦେବାଭୟମତ୍ୟନ୍ତକଲ୍ୟାଣଂ ପରମାମୃତମ୍ ।
ସଦ୍ରୂପଂ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ତ୍ରିପରିଚ୍ଛେଦବର୍ଜିତମ୍ ।। ୨୭ ।।

ଯଦା ହ୍ୟେବୈଷ ଏତସ୍ମିନ୍ନଲ୍ପମପ୍ୟନ୍ତରଂ ନରଃ ।
ବିଜାନାତି ତଦା ତସ୍ୟ ଭୟଂ ସ୍ୟାନ୍ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।। ୨୮ ।।

ଅସ୍ୟୈବାନନ୍ଦକୋଶେନ ସ୍ତମ୍ଭାନ୍ତା ବିଷ୍ଣୁପୂର୍ବକାଃ ।
ଭବନ୍ତି ସୁଖିନୋ ନିତ୍ୟଂ ତାରତମ୍ୟକ୍ରମେଣ ତୁ ।। ୨୯ ।।

ତତ୍ତ୍ୱପଦବିରକ୍ତସ୍ୟ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟସ୍ୟ ପ୍ରସାଦିନଃ ।
ସ୍ୱରୂପଭୂତ ଆନନ୍ଦଃ ସ୍ୱୟଂ ଭାତି ପରେ ଯଥା ।। ୩୦ ।।

Not For Commercial Use

ନିମିତ୍ତଂ କିଂଚିଦାଶ୍ରିତ୍ୟ ଖଲୁ ଶବ୍ଦଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
ଯତୋ ବାଚୋ ନିବର୍ତନ୍ତେ ନିମିତ୍ତାନାମଭାବତଃ ।। ୩୧ ।।

ନିର୍ବିଶେଷେ ପରାନନ୍ଦେ କଥଂ ଶବ୍ଦଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
ତସ୍ମାଦେତନ୍ମନଃ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ବ୍ୟାବୃତଂ ସର୍ବଗୋଚରମ୍ ।। ୩୨ ।।

ଯସ୍ମାଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରତ୍ୱଗକ୍ଷ୍ୟାଦିଖାଦିକର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ବ୍ୟାବୃତ୍ତାନି ପରଂ ପ୍ରାପ୍ତୁଂ ନ ସମର୍ଥାନି ତାନି ତୁ ।। ୩୩ ।।

ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦମଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ସତ୍ୟଚିଦ୍ଘନମ୍ ।
ବିଦିତ୍ୱା ସ୍ୱାତ୍ମରୂପେଣ ନ ବିଭେତି କୁତଶ୍ଚନ ।। ୩୪ ।।

ଏବଂ ଯସ୍ତୁ ବିଜାନାତି ସ୍ୱଗୁରୋରୁପଦେଶତଃ ।
ସ ସାଧ୍ୱସାଧୁକର୍ମଭ୍ୟାଂ ସଦା ନ ତପତି ପ୍ରଭୁଃ ।। ୩୫ ।।

ତାପ୍ୟତାପକରୂପେଣ ବିଭାତମଖିଲଂ ଜଗତ୍ ।
ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମତୟା ଭାତି ଜ୍ଞାନାଦ୍ୱେଦାନ୍ତବାକ୍ୟଜାତ୍ ।। ୩୬ ।।

ଶୁଦ୍ଧମୀଶ୍ୱରଚୈତନ୍ୟଂ ଜୀବଚୈତନ୍ୟମେବ ଚ ।
ପ୍ରମାତା ଚ ପ୍ରମାଣଂ ଚ ପ୍ରମେୟଂ ଚ ଫଲଂ ତଥା ।। ୩୭ ।।

ଇତି ସପ୍ତବିଧଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଭିଦ୍ୟତେ ବ୍ୟବହାରତଃ ।
ମାୟୋପାଧିବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଶୁଦ୍ଧମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୩୮ ।।

ମାୟାସଂବନ୍ଧତଶ୍ଚେଶୋ ଜୀବୋଽବିଦ୍ୟାବଶସ୍ତଥା ।
ଅନ୍ତଃକରଣସଂବନ୍ଧାତ୍-ପ୍ରମାତେତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୩୯ ।।

Not For Commercial Use

ତଥାତଦ୍ବୃତ୍ତିସଂବନ୍ଧାତ୍-ପ୍ରମାଣମିତି କଥ୍ୟତେ ।
ଅଜ୍ଞାତମପି ଚୈତନ୍ୟଂ ପ୍ରମେୟମିତି କଥ୍ୟତେ ।। ୪୦ ।।

ତଥା ଜ୍ଞାତଂ ଚ ଚୈତନ୍ୟଂ ଫଲମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ସର୍ବୋପାଧିବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଭାବୟେତ୍ସୁଧୀଃ ।। ୪୧ ।।

ଏବଂ ଯୋ ବେଦ ତତ୍ତ୍ୱେନ ବ୍ରହ୍ମଭୂୟାୟ କଲ୍ପତେ ।
ସର୍ବବେଦାନ୍ତସିଦ୍ଧାନ୍ତସାରଂ ବଚ୍ମି ଯଥାର୍ଥତଃ ।। ୪୨ ।।

ସ୍ୱୟଂ ମୃତ୍ୱା ସ୍ୱୟଂ ଭୂତ୍ୱା ସ୍ୱୟମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି କଠରୁଦ୍ରୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଜାବାଲ୍ ଉପନିଷଦ

(Jaabaalopanisat / Jaabaala Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ଦାଶ

ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ / ଜାବାଲ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ ।।

ଜାବାଲୋପନିଷତ୍-ଖ୍ୟାତଂ ସଂନ୍ୟାସଙ୍କାନଗୋଚରମ୍ ।
ବସ୍ତୁତସ୍ତ୍ରୈପଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱମାତ୍ରମବଶିଷ୍ୟତେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବା ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଅଥଃ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ବୃହସ୍ପତିରୁବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ୟଦନୁ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଂ
ଦେବାନାଂ ଦେବୟଜନଂ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମସଦନମ୍ ।
ଅବିମୁକ୍ତଂ ବୈ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଂ ଦେବାନାଂ ଦେବୟଜନଂ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମସଦନମ୍ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟତ୍ର କ୍ୱଚନ ଗଚ୍ଛତି ତଦେବ ମନ୍ୟେତ ତଦବିମୁକ୍ତମେବ ।
ଇଦଂ ବୈ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଂ ଦେବାନାଂ ଦେବୟଜନଂ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମସଦନମ୍ ।।

ଅତ୍ର ହି ଜନ୍ତୋଃ ପ୍ରାଣେଷୂତ୍ରମମାଣେଷୁ ରୁଦ୍ରସ୍ତାରକଂ ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ୟାଚଷ୍ଟେ
ୟେନାସାବମୃତୀଭୂତ୍ୱା ମୋକ୍ଷୀଭବତି ତସ୍ମାଦବିମୁକ୍ତମେବ ନିଷେବେତ ଅବିମୁକ୍ତଂ ନ
ବିମୁଞ୍ଚେଦେବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।। ୧।।

।। ଇତି ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not for Commercial Use

।। ଅଥଃ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୈନମତ୍ରିଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ୟ ଏଷୋଽନନ୍ତୋଽବ୍ୟକ୍ତ
ଆତ୍ମା ତଂ କଥମହଂ ବିଜାନୀୟାମିତି ।।

ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ସୋଽବିମୁକ୍ତ ଉପାସ୍ୟୋ ୟ
ଏଷୋଽନନ୍ତୋଽବ୍ୟକ୍ତ ଆତ୍ମା ସୋଽବିମୁକ୍ତେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ।
ସୋଽବିମୁକ୍ତଃ କସ୍ମିନ୍‌ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ବରଣାୟାଂ ନାଶ୍ୟାଂ ଚ ମଧ୍ୟେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ।
କା ବୈ ବରଣା କା ଚ ନାସୀତି ସର୍ବାନିନ୍ଦ୍ରିୟକୃତାନ୍ଦୋଷାନ୍ବାରୟତୀତି ତେନ ବରଣା ଭବତି
ସର୍ବାନିନ୍ଦ୍ରିୟକୃତାନ୍‌ପାପାନ୍ନାଶୟତୀତି ତେନ ନାସୀ ଭବତୀତି ।।

କତମଚ୍ଚାସ୍ୟ ସ୍ଥାନଂ ଭବତୀତି ।
ଭ୍ରୁବୋର୍ଘ୍ରାଣସ୍ୟ ଚ ୟଃ ସଂଧିଃ ସ ଏଷ ଦ୍ୟୌର୍ଲୋକସ୍ୟ ପରସ୍ୟ ଚ ସଂଧିର୍ଭବତୀତି ।।

ଏତଦ୍ଧୈ ସଂଧିଂ ସଂଧ୍ୟାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ ଉପାସତ ଇତି ସୋଽବିମୁକ୍ତ ଉପାସ୍ୟ ଇତି ।
ସୋଽବିମୁକ୍ତଂ ଜ୍ଞାନମାଚଷ୍ଟେ ୟୋ ବୈ ତଦ୍ଦେତଦେବଂ ବେଦେତି ।। ୨।।

।। ଇତି ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଥଃ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣ ଊଚୁଃ କିଂ ଜପ୍ୟେନାମୃତତ୍ୱଂ ବ୍ରୂହୀତି ।।
ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ଶତରୁଦ୍ରିୟେଣେତ୍ୟେତାନି ହ ବା
ଅମୃତନାମଧେୟାନ୍ୟେତୈର୍ହ ବା ଅମୃତୋ ଭବତୀତି ।।
ଏବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।। ୩।।

।। ଇତି ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହ ଜନକୋ ହ ବୈଦେହୋ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟମୁପସମେତ୍ୟୋବାଚ
ଭଗବନ୍ ସଂନ୍ୟାସମନୁବ୍ରୂହୀତି ।।
ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଂ ସମାପ୍ୟ ଗୃହୀ ଭବେତ୍ ,
ଗୃହୀ ଭୂତ୍ୱା ବନୀ ଭବେତ୍ , ବନୀ ଭୂତ୍ୱା ପ୍ରବ୍ରଜେତ୍ ।।
ୟଦି ବେତରଥା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟାଦେବ ପ୍ରବ୍ରଜେଦ୍-ଗୃହାଦ୍ୱା ବନାଦ୍ୱା ।।
ଅଥ ପୁନରବ୍ରତୀ ବା ବ୍ରତୀ ବା ସ୍ନାତକୋବାଽସ୍ନାତକୋ ବା ଉତ୍ସନ୍ନାଗ୍ନିରନଗ୍ନିକୋ ବା
ୟଦହରେବ ବିରଜେତ୍ତଦହରେବ ପ୍ରବ୍ରଜେତ୍ ।।
ତଦ୍ଧୈକେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାମେବେଷ୍ଟିଂ କୁର୍ବନ୍ତି ।।
ତଦୁ ତଥା ନ କୁର୍ୟାଦାଗ୍ନେୟୀମେବ କୁର୍ୟାତ୍ ।।
ଅଗ୍ନିର୍ହ ବୈ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣମେବୈତୟା କରୋତି ପଶ୍ଚାତ୍ତ୍ରୈଧାତବୀୟାମେବ କୁର୍ୟାତ୍ ।।
ଏତୟୈବ ତ୍ରୟୋ ଧାତବୋ ୟଦୁତ ସତ୍ତ୍ୱଂ ରଜସ୍ତମ ଇତି ।।
ଅୟଂ ତେ ୟୋନିଋତ୍ୱିୟୋ ୟତୋ ଜାତୋ ଅରୋଚଥାଃ ।।
ତଂ ଜାନନ୍ନଗ୍ନ ଆରୋହାଥା ନୋ ବର୍ଧୟ ରୟିମ୍ ଇତ୍ୟନେନ ମନ୍ତ୍ରେଣାଗ୍ନିମାଜିଘ୍ରେତ୍ ।।
ଏଷ ବା ଅଗ୍ନେର୍ୟୋନିର୍ୟଃ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣଂ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାହେତ୍ୟେବମେବୈତଦାହ ।।
ଗ୍ରାମାଦଗ୍ନିମାହୃତ୍ୟ ପୂର୍ବବଦଗ୍ନିମାଘ୍ରାପୟେତ୍ ।।
ୟଦ୍ୟଗ୍ନିଂ ନ ବିନ୍ଦେଦପ୍ସୁ ଜୁହୁୟାତ୍ ।।
ଆପୋ ବୈ ସର୍ବା ଦେବତାଃ ।
ଓଁସର୍ବାଭ୍ୟୋ ଦେବତାଭ୍ୟୋ ଜୁହୋମି ସ୍ୱାହେତି ହୁତ୍ୱା ସମୁଦ୍ଧୃତ୍ୟ
ପ୍ରାଶ୍ନୀୟାତ୍ସାଜ୍ୟଂ ହବିରନାମୟଂ ମୋକ୍ଷମନ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ୟେବଂ ବିନ୍ଦେତ୍ ।।
ଏତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈତଦୁପାସିତବ୍ୟମ୍ ।।
ଏବମେବୈତଦ୍-ଭଗବନ୍ନିତି ବୈ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।। ୪।।

।। ଇତି ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଥଃ ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥ ହୈନମତ୍ରିଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।।
ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ପୃଚ୍ଛାମି ତ୍ୱା ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଅୟଜ୍ଞୋପବୀତୀ କଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ।।
ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଇଦମେବାସ୍ୟ ତଦ୍ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ୟ ଆତ୍ମା
ପ୍ରାଶ୍ୟାଚମ୍ୟାୟଂ ବିଧିଃ ପରିବ୍ରାଜକାନାମ୍ ।।
ବୀରାଧ୍ୱାନେ ବାଽନାଶକେ ବାଽପାଂ ପ୍ରବେଶେ ବାଽଗ୍ନିପ୍ରବେଶେ ବା ମହାପ୍ରସ୍ଥାନେ
ବାଽଥ ପରିବ୍ରାଡ୍ ବିବର୍ଣ୍ଣବାସା ମୁଣ୍ଡୋଽପରିଗ୍ରହଃ ଶୁଚିରଦ୍ରୋହୀ ଭୈକ୍ଷାଣୋ
ବ୍ରହ୍ମଭୂୟାୟ ଭବତି ।।
ୟଦ୍ୟାତୁରଃ ସ୍ୟାନ୍ମନସା ବାଚା ବା ସଂନ୍ୟସେତ୍ ।।
ଏଷ ପନ୍ଥା ବ୍ରହ୍ମଣା ହାନୁବିତ୍ତସ୍ତେନୈତି ସଂନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମ ବିଦିତ୍ୟେବମେବୈଷ
ଭଗବନ୍ନିତି ବୈ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ।। ୫।।

।। ଇତି ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

।। ଅଥଃ ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତତ୍ର ପରମହଂସା ନାମ
ସଂବର୍ତକାରୁଣିଶ୍ୱେତକେତୁଦୁର୍ବାସଋଭୁନିଦାଘଜଡଭରତଦତ୍ତାତ୍ରେୟରୈବତକପ୍ରଭୃତୟୋଽବ୍ୟକ୍ତଲିଙ୍ଗା
ଅବ୍ୟକ୍ତାଚାରା ଅନୁନ୍ମତ୍ତା ଉନ୍ମତ୍ତବଦାଚରନ୍ତସ୍ତ୍ରିଦଣ୍ଡଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ
ଶିକ୍ୟଂ ପାତ୍ରଂ ଜଲପବିତ୍ରଂ ଶିଖାଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଚେତ୍ୟେତତ୍ପୂର୍ବଂ
ଭୂଃ ସ୍ୱାହେତ୍ୟପ୍ସୁ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟାତ୍ମାନମନ୍ୱିଚ୍ଛେତ୍ ।।

Not For Commercial Use

ଯଥା ଜାତରୂପଧରୋ ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୋ ନିଷ୍ପରିଗ୍ରହସ୍ତତ୍ତ୍ୱବ୍ରହ୍ମମାର୍ଗେ
ସମ୍ୟକ୍-ସଂପନ୍ନଃ ଶୁଦ୍ଧମାନସଃ ପ୍ରାଣସଂଧାରଣାର୍ଥଂ ଯଥୋକ୍ତକାଲେ ବିମୁକ୍ତୋ
ଭୈକ୍ଷମାଚରନ୍ନୁଦରପାତ୍ରେଣ ଲାଭାଲାଭୌ ସମୌ ଭୂତ୍ୱା
ଶୂନ୍ୟାଗାରଦେବଗୃହତୃଣକୂଟବଲ୍ମୀକବୃକ୍ଷମୂଲକୁଲାଲଶାଲାଗ୍ନିହୋତ୍ରନଦୀପୁଲିନଗିରିକୁହରକନ୍ଦର-
କୋଟରନିର୍ଝରସ୍ଥଣ୍ଡିଲେଷ୍ୱନିକେତବାସ୍ୟପ୍ରୟତ୍ନୋ ନିର୍ମମଃ
ଶୁକ୍ଲଧ୍ୟାନପରାୟଣୋଽଧ୍ୟାତ୍ମନିଷ୍ଠୋଽଶୁଭକର୍ମନିର୍ମୂଲନପରଃ ସଂନ୍ୟାସେନ
ଦେହତ୍ୟାଗଂ କରୋତି ସ ପରମହଂସୋ ନାମ ସ ପରମହଂସୋ ନାମେତି ।। ୬।।

।। ଇତି ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଭିକ୍ଷୁକ ଉପନିଷଦ

(Bhikshukopanisat / Bhikshuka Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଭିକ୍ଷୁକୋପନିଷତ୍ / ଭିକ୍ଷୁକ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଭିକ୍ଷୁକୋପନିଷତ୍ ।।

ଭିକ୍ଷୂଣାଂ ପଟଲଂ ଯତ୍ର ବିଶ୍ରାନ୍ତିମଗମତ୍ସଦା ।
ତତ୍ତ୍ରୈପଦଂ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ କରୋତୁ ମାମ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଅଥ ଭିକ୍ଷୂଣାଂ ମୋକ୍ଷାର୍ଥିନାଂ କୁଟୀଚକବହୂଦକହଂସପରମହଂସାଶ୍ଚେତି ଚତ୍ୱାରଃ ।
କୁଟୀଚକା ନାମ ଗୌତମଭରଦ୍ୱାଜଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟବସିଷ୍ଠପ୍ରଭୃତୟୋଽଷ୍ଟୌ ଗ୍ରାସାଂଶ୍ୱରନ୍ତେ।
ଯୋଗମାର୍ଗେ ମୋକ୍ଷମେବ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।
ଅଥ ବହୂଦକା ନାମ ତ୍ରିଦଣ୍ଡକମଣ୍ଡଲୁଶିଖାଯଜ୍ଞୋପବୀତକାଷାୟବସ୍ତ୍ରଧାରିଣୋ।
ବ୍ରହ୍ମର୍ଷିଗୃହେ ମଧୁମାଂସଂ ବର୍ଜୟିତ୍ୱାଽଷ୍ଟୌ ଗ୍ରାସାନ୍-ଭୈକ୍ଷାଚରଣଂ କୃତ୍ୱା
ଯୋଗମାର୍ଗେ ମୋକ୍ଷମେବ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।
ଅଥ ହଂସା ନାମ ଗ୍ରାମ ଏକରାତ୍ରଂ ନଗରେ ପଞ୍ଚରାତ୍ରଂ
କ୍ଷେତ୍ରେ ସପ୍ତରାତ୍ରଂ ତଦୁପରି ନ ବସେୟୁଃ ।
ଗୋମୂତ୍ରଗୋମୟାହାରିଣୋ ନିତ୍ୟଂ ଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣପରାୟଣା
ଯୋଗମାର୍ଗେ ମୋକ୍ଷମେବ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।
ଅଥ ପରମହଂସା ନାମ
ସଂବର୍ତକାରୁଣିଶ୍ୱେତକେତୁଜଡଭରତଦତ୍ତାତ୍ରେୟଶୁକବାମଦେବହାରୀତକପ୍ରଭୃତୟୋଽଷ୍ଟୌ
ଗ୍ରାସାଂଶ୍ୱରନ୍ତୋ। ଯୋଗମାର୍ଗେ ମୋକ୍ଷମେବ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।

Not for Commercial Use

ବୃକ୍ଷମୂଲେ ଶୂନ୍ୟଗୃହେ ଶ୍ମଶାନବାସିନୋ ବା ସାମ୍ବରା ବା ଦିଗମ୍ବରା ବା ।
ନ ତେଷାଂ ଧର୍ମାଧର୍ମୌ ଲାଭାଲାଭୌ ଶୁଦ୍ଧାଶୁଦ୍ଧୌ ଦ୍ୱୈତବର୍ଜିତା ସମଲୋଷ୍ଟାଶ୍ମକାଞ୍ଚନାଃ
ସର୍ବବର୍ଣ୍ଣେଷୁ ଭୈକ୍ଷାଚରଣଂ କୃତ୍ୱା ସର୍ବତ୍ରାତ୍ମୈବେତି ପଶ୍ୟନ୍ତି ।
ଅଥ ଜାତରୂପଧରା ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱା ନିଷ୍ପରିଗ୍ରହାଃ ଶୁକ୍ଲଧ୍ୟାନପରାୟଣା ଆତ୍ମନିଷ୍ଠାଃ
ପ୍ରାଣସଂଧାରଣାର୍ଥେ ୟଥୋକ୍ତକାଲେ ଭୈକ୍ଷମାଚରନ୍ତଃ
ଶୂନ୍ୟାଗାରଦେବଗୃହତୃଣକୂଟବଲ୍ମୀକବୃକ୍ଷମୂଲକୁଲାଲଶାଲାଗ୍ନିହୋତ୍ରଶାଲାନଦୀପୁଲିନଗିରିକନ୍ଦରକୁହ
ରକୋଟରନିର୍ଝରସ୍ଥଣ୍ଡିଲେ ତତ୍ର ବ୍ରହ୍ମମାର୍ଗେ ସମ୍ୟକ୍ସଂପନ୍ନାଃ ଶୁଦ୍ଧମାନସାଃ ପରମହଂସାଚରଣେନ
ସଂନ୍ୟାସେନ ଦେହତ୍ୟାଗଂ କୁର୍ବନ୍ତି ତେ ପରମହଂସା ନାମେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଭିକ୍ଷୁକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ତୁରୀୟାତୀତ ଉପନିଷଦ

(Turiyatitopanisat / Turiyatita Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ତୁରୀୟାତୀତୋପନିଷତ୍ / ତୁରୀୟାତୀତ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ତୁରୀୟାତୀତୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ତୁରୀୟାତୀତୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟଂ ୟତ୍ପରମାକ୍ଷରମ୍ ।
ତତ୍ତୁର୍ୟାତୀତଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ସ୍ୱମାତ୍ରଂ ଚିନ୍ତୟେଽନ୍ବହମ୍ ।। ୧ ।।
ତୁରୀୟାତୀତସଂନ୍ୟାସପରିବ୍ରାଜାକ୍ଷମାଲିକା ।
ଅବ୍ୟକ୍ତୈକାକ୍ଷରଂ ପୂର୍ଣ୍ଣା ସୂର୍ୟାକ୍ଷ୍ୟଧ୍ୟାତ୍ମକୁଣ୍ଡିକା ।। ୨ ।।

ହରିଃ ଓଁ । ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଅଥ ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତାନାଂ କୋଽୟଂ ମାର୍ଗସ୍ତେଷାଂ କା ସ୍ଥିତିରିତି
ପିତାମହୋ ଭଗବନ୍ତଂ ପିତରମାଦିନାରାୟଣଂ ପରିସମେତ୍ୟୋବାଚ ।
ତମାହ ଭଗବନ୍ନାରାୟଣୋ ଯୋଽୟମବଧୂତମାର୍ଗସ୍ତୋ ଲୋକେ ଦୁର୍ଲଭତରୋ
ନତୁ ବାହୁଲ୍ୟୋ ୟଦ୍ୟେକୋ ଭବତି ସ ଏବ ନିତ୍ୟପୂତଃ ସ ଏବ ବୈରାଗ୍ୟମୂର୍ତିଃ
ସ ଏବ ଜ୍ଞାନାକାରଃ ସ ଏବ ବେଦପୁରୁଷ ଇତି ଜ୍ଞାନିନୋ ମନ୍ୟନ୍ତେ ।
ମହାପୁରୁଷୋ ୟସ୍ତଚ୍ଚିତ୍ତଂ ମୟ୍ୟେବାବତିଷ୍ଠତେ ।
ଅହଂ ଚ ତସ୍ମିନ୍ନେବାବସ୍ଥିତଃ ସୋଽୟମାଦୌ ତାବତ୍ପ୍ରମେଣ କୁଟୀଚକୋ
ବହୂଦକତ୍ୱଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ବହୂଦକୋ ହଂସତ୍ୱମବଲମ୍ବ୍ୟ ହଂସଃ ପରମହଂସୋ
ଭୂତ୍ୱା ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନେନ ସର୍ବପ୍ରପଞ୍ଚଂ ବିଦିତ୍ୱା ଦଣ୍ଡକମଣ୍ଡଲୁକଟିସୂତ୍ରକୌପୀନାଚ୍ଛାଦନଂ
ସ୍ୱବିଧ୍ୟୁକ୍ତକ୍ରିୟାଦିକଂ ସର୍ବମପ୍ସୁ ସଂନ୍ୟସ୍ୟ ଦିଗମ୍ବରୋ ଭୂତ୍ୱା ବିବର୍ଣ୍ଣଜୀର୍ଣ୍ଣବଲ୍କଲାଜିନପରିଗ୍ରହମପି

Not for Commercial Use

ସଂତ୍ୟଜ୍ୟ ତଦୂର୍ଧ୍ୱମମନ୍ତ୍ରବଦାଚରନ୍-କ୍ଷୌରାଭ୍ୟଙ୍ଗସ୍ନାନୋର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରାଦିକଂ ବିହାୟ
ଲୌକିକବୈଦିକମପ୍ୟୁପସଂହୃତ୍ୟ ସର୍ବତ୍ର ପୁଣ୍ୟାପୁଣ୍ୟବର୍ଜିତୋ ଜ୍ଞାନାଜ୍ଞାନମପି ବିହାୟ
ଶୀତୋଷ୍ଣସୁଖଦୁଃଖମାନାବମାନଂ ନିର୍ଜିତ୍ୟ ବାସନାତ୍ରୟପୂର୍ବକଂ
ନିନ୍ଦାଽନିନ୍ଦାଗର୍ବମତ୍ସରଦମ୍ଭଦର୍ପଦ୍ୱେଷକାମକ୍ରୋଧଲୋଭମୋହହର୍ଷାମର୍ଷାସୂୟାତ୍ୱସଂରକ୍ଷଣାଦିକଂ
ଦଗ୍ଧ୍ୱା ସ୍ୱବପୁଃ କୁଣପାକାରମିବ ପଶ୍ୟନ୍ନୟତ୍ନେନାନିୟମେନ ଲାଭାଲାଭୌ ସମୌ
କୃତ୍ୱା ଗୋବୃତ୍ତ୍ୟା ପ୍ରାଣସଂଧାରଣଂ କୁର୍ବନ୍ୟତ୍-ପ୍ରାପ୍ତଂ ତେନୈବ ନିର୍ଲୋଲୁପଃ
ସର୍ବବିଦ୍ୟାପାଣ୍ଡିତ୍ୟପ୍ରପଞ୍ଚଂ ଭସ୍ମୀକୃତ୍ୟ ସ୍ୱରୂପଂ ଗୋପୟିତ୍ୱା ଜ୍ୟେଷ୍ଠାଽଜ୍ୟେଷ୍ଠତ୍ୱାନପଲାପକଃ
ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟତ୍ୱସର୍ବାତ୍ମକତ୍ୱାଦ୍ୱୈତଂ କଲ୍ପୟିତ୍ୱା ମଙ୍ଗୋ ବ୍ୟତିରିକ୍ତଃ କଶ୍ଚିନ୍ନାନ୍ୟୋଽସ୍ତୀତି
ଦେବଗୁହ୍ୟାଦିଧନମାତ୍ମନ୍ୟୁପସଂହୃତ୍ୟ ଦୁଃଖେନ ନୋଦ୍ୱିଗ୍ନଃ ସୁଖେନ ନାନୁମୋଦକୋ ରାଗେ
ନିଃସ୍ପୃହଃ ସର୍ବତ୍ର ଶୁଭାଶୁଭୟୋରନଭିସ୍ନେହଃ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟୋପରମଃ
ସ୍ୱପୂର୍ବାପନ୍ନାଶ୍ରମାଚାରବିଦ୍ୟାଧର୍ମପ୍ରାଭବମନନୁସ୍ମରଂସ୍ତ୍ୟକ୍ତବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମାଚାରଃ
ସର୍ବଦା ଦିବନକ୍ତସମତ୍ୱେନାସ୍ୱପ୍ନଃ ସର୍ବଦା ସଂଚାରଶୀଲୋ ଦେହମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟୋ
ଜଲସ୍ଥଲକମଣ୍ଡଲୁଃ ସର୍ବଦାଽନୁନ୍ମତ୍ତୋ ବାଲୋନ୍ମତ୍ତପିଶାଚବଦେକାକୀ ସଂଚରନ୍ନସଂଭାଷଣପରଃ
ସ୍ୱରୂପଧ୍ୟାନେନ ନିରାଲମ୍ବମବଲମ୍ବ୍ୟ ସ୍ୱାତ୍ମନିଷ୍ଠାନୁକୂଲେନ ସର୍ବଂ ବିସ୍ମୃତ୍ୟ
ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତବେଷେଣାଦ୍ୱୈତନିଷ୍ଠାପରଃ ପ୍ରଣବାତ୍ମକତ୍ୱେନ ଦେହତ୍ୟାଗଂ
କରୋତି ୟଃ ସୋଽବଧୂତଃ ସ କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ତୁରୀୟାତୀତୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not for Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Yagyavalkyopanisat / Yagyavalkya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋପନିଷତ୍ ।।

ସଂନ୍ୟାସଜ୍ଞାନସଂପନ୍ନା ଯାନ୍ତି ଯଦ୍ବୈଷ୍ଣବଂ ପଦମ୍ ।
ତଦ୍ବୈ ପଦଂ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ଜନକୋ ହ ବୈଦେହୋ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟମୁପସମେତ୍ୟୋବାଚ
ଭଗବନ୍ସଂନ୍ୟାସମନୁବ୍ରୂହୀତି କଥଂ ସଂନ୍ୟାସଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯଂ ସମାପ୍ୟ ଗୃହୀ ଭବେତ୍ ।
ଗୃହାଦ୍ୱନୀ ଭୂତ୍ୱା ପ୍ରବ୍ରଜେତ୍ ।
ଯଦି ବେତରଥା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯାଦେବ ପ୍ରବ୍ରଜେଦ୍-ଗୃହାଦ୍ୱା ବନାଦ୍ୱା ।
ଅଥ ପୁନର୍ବ୍ରତୀ ବାଽବ୍ରତୀ ବା ସ୍ନାତକୋ ବାଽସ୍ନାତକୋ ବା ଉତ୍ସନ୍ନାଗ୍ନିରନଗ୍ନିକୋ
ବା ଯଦହରେବ ବିରଜେତ୍ତଦହରେବ ପ୍ରବ୍ରଜେତ୍ ।
ତଦେକେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାମେବେଷ୍ଟିଂ କୁର୍ବନ୍ତି ।
ଅଥବା ନ କୁର୍ଯାଦାଗ୍ନେୟ୍ୟାମେବ କୁର୍ଯାତ୍ । ଅଗ୍ନିର୍ହି ପ୍ରାଣଃ ।
ପ୍ରାଣମେବୈତୟା କରୋତି । ତ୍ରୈଧାତବୀୟାମେବ କୁର୍ଯାତ୍ ।
ଏତୟୈବ ତ୍ରୟ୍ୟା ଧାତବୋ ଯଦ୍ଦୁତ ସତ୍ତ୍ୱଂ ରଜସ୍ତମ ଇତି ।
ଅୟଂ ତେ ୟୋନିରୃତ୍ୱିଜୋ ୟତୋ ଜାତୋ ଅରୋଚଥାଃ ।
ତଂ ଜାନନ୍ନଗ୍ନ ଆରୋହାଥାନୋ ବର୍ଧୟା ରୟିମିତ୍ୟନେନ ମନ୍ତ୍ରେଣାଗ୍ନିମାଜିଘ୍ରେତ୍ ।

Not for Commercial Use

ଏଷ ବା ଅଗ୍ନେର୍ଯୋନିର୍ୟଃ ପ୍ରାଣଂ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାଂ ଯୋନିଂ ଗଚ୍ଛ
ସ୍ୱାହେତ୍ୟେବମେବୈତଦାଗ୍ରାମାଦଗ୍ନିମାହୃତ୍ୟ ପୂର୍ବବଦଗ୍ନିମାଜିଘ୍ରେତ୍ ।
ୟଦଗ୍ନିଂ ନ ବିନ୍ଦେଦପ୍ସୁ ଜୁହୁୟାଦାପୋ ବୈ ସର୍ବା ଦେବତାଃ ସର୍ବାଭ୍ୟୋ
ଦେବତାଭ୍ୟୋ ଜୁହୋମି ସ୍ୱାହେତି ସାଜ୍ୟଂ ହବିରନାମୟମ୍ ।
ମୋକ୍ଷମନ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ୟେବଂ ବେଦ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତଦୁପାସିତବ୍ୟମ୍ ।
ଶିଖାଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଚ୍ଛିତ୍ତ୍ୱା ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟେତି ତ୍ରିବାରମୁଚ୍ଚରେତ୍ ।
ଏବମେବୈତଦ୍-ଭଗବନ୍ନିତି ବୈ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।। ୧ ।।

ଅଥ ହୈନମତ୍ରିଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତୀ କଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ।
ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଇଦଂ ପ୍ରଣବମେବାସ୍ୟ ତଦ୍ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ୟ ଆତ୍ମା ।
ପ୍ରାଶ୍ୟାଚମ୍ୟାୟୁଂ ବିଧିରଥ ବା ପରିବ୍ରାଡ୍ବିବର୍ଣ୍ଣବାସା ମୁଣ୍ଡୋଽପରିଗ୍ରହଃ
ଶୁଚିରଦ୍ରୋହୀ ଭୈକ୍ଷମାଣୋ ବ୍ରହ୍ମଭୂୟାୟ ଭବତି ।
ଏଷ ପନ୍ଥାଃ ପରିବ୍ରାଜକାନାଂ ବୀରାଧ୍ୱନି ବାଽନାଶକେ ବାପାଂ ପ୍ରବେଶେ
ବାଗ୍ନିପ୍ରବେଶେ ବା ମହାପ୍ରସ୍ଥାନେ ବା ।
ଏଷ ପନ୍ଥା ବ୍ରହ୍ମଣା ହାନୁବିତ୍ତସ୍ତେନେତି ସ ସଂନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମବିଦିତି ।
ଏବମେବୈଷ ଭଗବନ୍ନିତି ବୈ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ।
ତତ୍ର ପରମହଂସା ନାମ ସଂବର୍ତକାରୁଣିଶ୍ୱେତକେତୁଦୂର୍ବାସଋଭୁନିଦାଘଜଡଭରତାତ୍ରେୟଶୁକବାମଦେବ--
ହାରୀତକପ୍ରଭୃତୟୋଽବ୍ୟକ୍ତଲିଙ୍ଗାଽବ୍ୟକ୍ତାଚାରା ଅନୁନ୍ମତ୍ତା
ଉନ୍ମତ୍ତବଦାଚରନ୍ତଃ ପରସ୍ତ୍ରୀପୁରପରାଙ୍-ମୁଖାସ୍ତ୍ରିଦଣ୍ଡଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ ଭୁକ୍ତପାତ୍ରଂ ଜଲପବିତ୍ରଂ ଶିଖାଂ
ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ବହିରନ୍ତଶ୍ଚେତ୍ୟେତତ୍ସର୍ବଂ ଭୂଃ ସ୍ୱାହେତ୍ୟପ୍ସୁ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟାତ୍ମାନମନ୍ୱିଚ୍ଛେତ୍ ।
ୟଥା ଜାତରୂପଧରା ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱା ନିଷ୍ପରିଗ୍ରହାସ୍ତତ୍ତ୍ୱବ୍ରହ୍ମମାର୍ଗେ ସମ୍ୟକ୍ସଂପନ୍ନାଃ ଶୁଦ୍ଧମାନସାଃ
ପ୍ରାଣସଂଧାରଣାର୍ଥଂ ୟଥୋକ୍ତକାଲେ ବିମୁକ୍ତୋ ଭୈକ୍ଷମାଚରନ୍ନୁଦରପାତ୍ରେଣ
ଲାଭାଲାଭୌ ସମୌ ଭୂତ୍ୱା କରପାତ୍ରେଣ ବା କମଣ୍ଡଲୂଦକପୋ ଭୈକ୍ଷମାଚରନ୍ନୁଦରମାତ୍ରସଂଗ୍ରହଃ
ପାତ୍ରାନ୍ତରଶୂନ୍ୟୋ ଜଲସ୍ଥଲକମଣ୍ଡଲୁରବାଧକରହଃସ୍ଥଲନିକେତନୋ ଲାଭାଲାଭୌ ସମୌ ଭୂତ୍ୱା

Not for Commercial Use

ଶୂନ୍ୟାଗାରଦେବଗୃହତୃଣକୂଟବଲ୍ମୀକବୃକ୍ଷମୂଲକୁଲାଲଶାଲାଗ୍ନିହୋତ୍ରଶାଲାନଦୀ-
ପୁଲିନଗିରିକୁହରକୋଟରକନ୍ଦରନିର୍ଝରସ୍ଥଣ୍ଡିଲେଷ୍ୱନିକେତନିବାସ୍ୟପ୍ରୟତ୍ନଃ
ଶୁଭାଶୁଭକର୍ମନିର୍ମୂଲନପରଃ ସଂନ୍ୟାସେନ ଦେହତ୍ୟାଗଂ କରୋତି ସ ପରମହଂସୋ ନାମେତି ।
ଆଶାମ୍ବରୋ ନନମସ୍କାରୋ ନଦାରପୁତ୍ରାଭିଲାଷୀ ଲକ୍ଷ୍ୟାଲକ୍ଷ୍ୟନିର୍ବର୍ତକଃ
ପରିବ୍ରାଟ୍ ପରମେଶ୍ୱରୋ ଭବତି । ଅତ୍ରେତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି -----

ଯୋ ଭବେତ୍-ପୂର୍ବସଂନ୍ୟାସୀ ତୁଲ୍ୟୋ ବୈ ଧର୍ମତୋ ଯଦି ।
ତସ୍ମୈ ପ୍ରଣାମଃ କର୍ତବ୍ୟୋ ନେତରାୟ କଦାଚନ ।। ୧ ।।

ପ୍ରମାଦିନୋ ବହିଷ୍କିୱାଃ ପିଶୁନାଃ କଲହୋତ୍ସୁକାଃ ।
ସଂନ୍ୟାସିନୋଽପି ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ଦେବସଂଦୂଷିତାଶୟାଃ ।। ୨ ।।

ନାମାଦିଭ୍ୟଃ ପରେ ଭୂମ୍ନି ସ୍ୱାରାଜ୍ୟେ ଚେତ୍ସ୍ଥିତୋଽଦ୍ୱୟେ ।
ପ୍ରଣମେଚ୍ଚ ତଦାତ୍ମଙ୍କୋ ନ କାର୍ଯଂ କର୍ମଣା ତଦା ।। ୩ ।।

ଈଶ୍ୱରୋ ଜୀବକଲୟା ପ୍ରବିଷ୍ଟୋ ଭଗବାନିତି ।
ପ୍ରଣମେଦ୍ଦଣ୍ଡବଦ୍-ଭୂମାବାଶ୍ୱଚଣ୍ଡାଲଗୋଖରମ୍ ।। ୪ ।।

ମାଂସପାଞ୍ଜାଲିକାୟାସ୍ତୁ ଯନ୍ନଲୋକେଽଙ୍ଗପଞ୍ଜରେ ।
ସ୍ୱାଯ୍ୱସ୍ଥିଗ୍ରନ୍ଥିଶାଲିନ୍ୟଃ ସ୍ତ୍ରିୟଃ କିମିବ ଶୋଭନମ୍ ।। ୫ ।।

ତ୍ୱଙ୍ମାଂସରକ୍ତବାଷ୍ପାମ୍ବୁ ପୃଥକ୍କୃତ୍ୱା ବିଲୋଚନେ ।
ସମାଲୋକୟ ରମ୍ୟଂ ଚେଚ୍ଚିଂ ମୁଧା ପରିମୁହ୍ୟସି ।। ୬ ।।

ମେରୁଶୃଙ୍ଗତଟୋଲ୍ଲାସିଗଙ୍ଗାଜଲରୟୋପମା ।
ଦୃଷ୍ଟା ୟସ୍ମିନ୍ମୁନେ ମୁକ୍ତାହାରସ୍ୟୋଲ୍ଲାସଶାଲିତା ।। ୭ ।।

Not for Commercial Use

ଶ୍ମଶାନେଷୁ ଦିଗନ୍ତେଷୁ ସ ଏବ ଲଲନାସ୍ତନଃ ।
ଶ୍ୱଭିରାସ୍ୱାଦ୍ୟତେ କାଲେ ଲଘୁପିଣ୍ଡ ଇବାନ୍ଧସଃ ।। ୮ ।।

କେଶକଜ୍ଜଲଧାରିଣ୍ୟୋ ଦୁଃସ୍ପର୍ଶା ଲୋଚନପ୍ରିୟାଃ ।
ଦୁଷ୍କୃତାଗ୍ନିଶିଖା ନାର୍ଯ୍ୟୋ ଦହନ୍ତି ତୃଣବନ୍ନରମ୍ ।। ୯ ।।

ଜ୍ୱଲନା ଅତିଦୂରେଽପି ସରସା ଅପି ନୀରସାଃ ।
ସ୍ତ୍ରିୟୋ ହି ନରକାଗ୍ନୀନାମିନ୍ଧନଂ ଚାରୁ ଦାରୁଣମ୍ ।। ୧୦ ।।

କାମନାମ୍ନା କିରାତେନ ବିକୀର୍ଣ୍ଣା ମୁଗ୍ଧଚେତସଃ ।
ନାର୍ଯ୍ୟୋ ନରବିହଙ୍ଗାନାମଙ୍ଗବନ୍ଧନବାଗୁରାଃ ।। ୧୧ ।।

ଜନ୍ମପଲ୍ୱଲମସ୍ପ୍ୟାନାଂ ଚିତ୍ତକର୍ଦ୍ଦମଚାରିଣାମ୍ ।
ପୁଂସାଂ ଦୁର୍ବାସନାରଜ୍ଜୁର୍ନାରୀବଡିଶପିଣ୍ଡିକା ।। ୧୨ ।।

ସର୍ବେଷାଂ ଦୋଷରତ୍ନାନାଂ ସୁସମୁଦ୍ଗିକୟାନୟା ।
ଦୁଃଖଶୃଙ୍ଖଲୟା ନିତ୍ୟମଲମସ୍ତୁ ମମ ସ୍ତ୍ରିୟା ।। ୧୩ ।।

ୟସ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ତସ୍ୟ ଭୋଗେଚ୍ଛା ନିଃସ୍ତ୍ରୀକସ୍ୟ କୁ ଭୋଗଭୂଃ ।
ସ୍ତ୍ରିୟଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଜଗତ୍ୟକ୍ତଂ ଜଗତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସୁଖୀ ଭବେତ୍ ।। ୧୪ ।।

ଅଲଭ୍ୟମାନସ୍ତନୟଃ ପିତରୌ କ୍ଲେଶୟେଚ୍ଚିରମ୍ ।
ଲବ୍ଧ୍ୱା ହେ ଗର୍ଭପାତେନ ପ୍ରସବେନ ଚ ବାଧତେ ।। ୧୫ ।।

ଜାତସ୍ୟ ଗ୍ରହରୋଗାଦି କୁମାରସ୍ୟ ଚ ଧୂର୍ତତା ।
ଉପନୀତେଽପ୍ୟବିଦ୍ୟତ୍ୱମନୁଦ୍ୱାହଶ୍ଚ ପଣ୍ଡିତେ ।। ୧୬ ।।

ୟୂନଶ୍ଚ ପରଦାରାଦି ଦାରିଦ୍ର୍ୟଂ ଚ କୁଟୁମ୍ବିନଃ ।
ପୁତ୍ରଦୁଃଖସ୍ୟ ନାସ୍ତ୍ୟନ୍ତୋ ଧନୀ ଚେନ୍-ମ୍ରିୟତେ ତଦା ।। ୧୭ ।।

Not For Commercial Use

ନ ପାଣିପାଦଚପଲୋ ନ ନେତ୍ରଚପଲୋ ଯତିଃ ।
ନ ଚ ବାକ୍‌ଚପଲଶ୍ଚୈବ ବ୍ରହ୍ମଭୂତୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।। ୧୮ ।।

ରିପୌ ବନ୍ଧେ ସ୍ୱଦେହେ ଚ ସମୈକାତ୍ମ୍ୟଂ ପ୍ରପଶ୍ୟତଃ ।
ବିବେକିନଃ କୁତଃ କୋପଃ ସ୍ୱଦେହାବୟବେଷ୍ୱିବ ।। ୧୯ ।।

ଅପକାରିଣି କୋପଶ୍ଚେତ୍କୋପେ କୋପଃ କଥଂ ନ ତେ ।
ଧର୍ମାର୍ଥକାମମୋକ୍ଷାଣାଂ ପ୍ରସହ୍ୟ ପରିପନ୍ଥିନି ।। ୨୦ ।।

ନମୋଽସ୍ତୁ ମମ କୋପାୟ ସ୍ୱାଶ୍ରୟଜ୍ୱାଲିନେ ଭୃଶମ୍ ।
କୋପସ୍ୟ ମମ ବୈରାଗ୍ୟଦାୟିନେ ଦୋଷବୋଧିନେ ।। ୨୧ ।।

ଯତ୍ର ସୁପ୍ତା ଜନା ନିତ୍ୟଂ ପ୍ରବୁଦ୍ଧସ୍ତତ୍ର ସଂଯମୀ ।
ପ୍ରବୁଦ୍ଧା ଯତ୍ର ତେ ବିଦ୍ୱାନ୍‌ସୁଷୁପ୍ତିଂ ଯାତି ଯୋଗିରାଟ୍ ।। ୨୨ ।।

ଚିଦିହାସ୍ତୀତି ଚିନ୍ମାତ୍ରମିଦଂ ଚିନ୍ମୟମେବ ଚ ।
ଚିତ୍ତଂ ଚିଦହମେତେ ଚ ଲୋକାଶ୍ଚିଦିତି ଭାବୟ ।। ୨୩ ।।

ଯତୀନାଂ ତଦୁପାଦେୟଂ ପାରହଂସ୍ୟଂ ପରଂ ପଦମ୍ ।
ନାତଃ ପରତରଂ କିଂଚିଦ୍ୱିଦ୍ୟତେ ମୁନିପୁଙ୍ଗବଃ ।। ୨୪ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଶାଟ୍ୟାୟନୀୟ ଉପନିଷଦ

(Shaatyaayaniyopanisat / Shaatyaayaniya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ଶାଟ୍ୟାୟନୀୟୋପନିଷତ୍ / ଶାଟ୍ୟାୟନୀୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଶାଟ୍ୟାୟନୀୟୋପନିଷତ୍ ।।

ଶାଟ୍ୟାୟନୀବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଖଣ୍ଡାକାରସୁଖାକୃତି ।
ୟତିବୃନ୍ଦହୃଦାଗାରଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ମନ ଏବ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ କାରଣଂ ବନ୍ଧମୋକ୍ଷୟୋଃ ।
ବନ୍ଧାୟ ବିଷୟାସକ୍ତଂ ମୁକ୍ତ୍ୟୈ ନିର୍ବିଷୟଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।। ୧ ।।

ସମାସକ୍ତଂ ସଦା ଚିତ୍ତଂ ଜନ୍ତୋର୍ବିଷୟଗୋଚରେ ।
ୟଦ୍ୟେବଂ ବ୍ରହ୍ମଣି ସ୍ୟାତ୍ତୋ ନ ମୁଚ୍ୟେତ ବନ୍ଧନାତ୍ ।। ୨ ।।

ବିତ୍ତମେବ ହି ସଂସାରସ୍ତତ୍-ପ୍ରୟତ୍ନେନ ଶୋଧୟେତ୍ ।
ୟଚ୍ଚିତ୍ତସ୍ତନ୍ମୟୋ ଭବତି ଗୁହ୍ୟମେତତ୍ସନାତନମ୍ ।। ୩ ।।

ନାବେଦବିନ୍ମନୁତେ ତଂ ବୃହନ୍ତଂ ନାବ୍ରହ୍ମବିତ୍ପରମଂ ପ୍ରୈତି ଧାମ ।
ବିଷ୍ଣୁକ୍ରାନ୍ତଂ ବାସୁଦେବଂ ବିଜାନନ୍ବିପ୍ରୋ ବିପ୍ରତ୍ୱଂ ଗଚ୍ଛତେ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶୀ ।। ୪ ।।

ଅଥାହ ୟତ୍ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନଂ ୟେ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟା ଅକାମହତା ଅଧୀୟୁଃ ।
ଶାନ୍ତୋ ଦାନ୍ତ ଉପରତସ୍ତିତିକ୍ଷୁର୍ୟୋଽନୂଚାନୋ ହ୍ୟଭିଜଙ୍ଘୀ ସମାନଃ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ତ୍ୟକ୍ତେଷଣୋ ହ୍ୟନୃଣସ୍ତଂ ବିଦିତ୍ୱା ମୌନୀ ବସେଦାଶ୍ରମେ ୟତ୍ର କୁତ୍ର ।
ଅଥାଶ୍ରମଂ ଚରମଂ ସଂପ୍ରବିଶ୍ୟ ୟଥୋପପତ୍ତିଂ ପଞ୍ଚମାତ୍ରାଂ ଦଧାନଃ ।। ୬ ।।

ତ୍ରିଦଣ୍ଡମୁପବୀତଂ ଚ ବାସଃ କୌପୀନବେଷ୍ଟନମ୍ ।
ଶିକ୍ୟଂ ପବିତ୍ରମିତ୍ୟେତଦ୍ବିଭୃୟାଦ୍ୟାବଦାୟୁଷମ୍ ।। ୭ ।।

ପଞ୍ଚେତାସ୍ତୁ ୟତେର୍ମାତ୍ରାସ୍ତା ମାତ୍ରା ବ୍ରହ୍ମଣେ ଶ୍ରୁତାଃ ।
ନ ତ୍ୟଜେଦ୍ୟାବଦୁତ୍କ୍ରାନ୍ତିରନ୍ତେଽପି ନିଖନେତ୍ସହ ।। ୮ ।।

ବିଷ୍ଣୁଲିଙ୍ଗଂ ଦ୍ୱିଧା ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବ୍ୟକ୍ତମବ୍ୟକ୍ତମେବ ଚ ।
ତୟୋରେକମପି ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ପତତ୍ୟେବ ନ ସଂଶୟଃ ।। ୯ ।।

ତ୍ରିଦଣ୍ଡଂ ବୈଷ୍ଣବଂ ଲିଙ୍ଗଂ ବିପ୍ରାଣାଂ ମୁକ୍ତିସାଧନମ୍ ।
ନିର୍ବାଣଂ ସର୍ବଧର୍ମାଣାମିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।। ୧୦ ।।

ଅଥ ଖଲୁ ସୌମ୍ୟ କୁଟୀଚକୋ ବହୂଦକୋ ହଂସଃ ପରମହଂସ
ଇତ୍ୟେତେ ପରିବ୍ରାଜକାଶ୍ଚତୁର୍ବିଧା ଭବନ୍ତି ।
ସର୍ବ ଏତେ ବିଷ୍ଣୁଲିଙ୍ଗିନଃ ଶିଖିନୋପବୀତିନଃ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତା ଆତ୍ମାନମାତ୍ମନା ବ୍ରହ୍ମ ଭାବୟନ୍ତଃ
ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତୋପାସନରତା ଜପୟମବନ୍ତୋ ନିୟମବନ୍ତଃ ସୁଶୀଲିନଃ ପୁଣ୍ୟଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ।
ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ——
କୁଟୀଚକୋ ବହୂଦକଶ୍ଚାପି ହଂସଃ ପରମହଂସ ଇତି ବୃତ୍ତ୍ୟା ଚ ଭିନ୍ନାଃ ।
ସର୍ବ ଏତେ ବିଷ୍ଣୁଲିଙ୍ଗଂ ଦଧାନା ବୃତ୍ତ୍ୟା ବ୍ୟକ୍ତଂ ବହିରନ୍ତଶ୍ଚ ନିତ୍ୟମ୍ ।
ପଞ୍ଚୟଜ୍ଞା ବେଦଶିରଃପ୍ରବିଷ୍ଟାଃ କ୍ରିୟାବନ୍ତୋଽମୀ ସଂଗତା ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାମ୍ ।
ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବୃକ୍ଷଂ ବୃକ୍ଷମୂଲଂ ଶ୍ରିତାସଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତପୁଷ୍ପା ରସମେବାଶ୍ନୁବାନାଃ ।
ବିଷ୍ଣୁକ୍ରୀଡା ବିଷ୍ଣୁରତୟୋ ବିମୁକ୍ତା ବିଷ୍ଣ୍ୱାତ୍ମକା ବିଷ୍ଣୁମେବାପିୟନ୍ତି ।। ୧୧ ।।

Not For Commercial Use

ତ୍ରିସଂନ୍ଧ୍ୟଂ ଶକ୍ତିତଃ ସ୍ନାନଂ ତର୍ପଣଂ ମାର୍ଜନଂ ତଥା ।
ଉପସ୍ଥାନଂ ପଞ୍ଚିୟଜ୍ଞାନ୍-କୁର୍ୟାଦାମରଣାନ୍ତିକମ୍ ।। ୧୨ ।।

ଦଶଭିଃ ପ୍ରଣବୈଃ ସପ୍ତବ୍ୟାହୃତିଭିଶ୍ଚତୁଷ୍ପଦା ।
ଗାୟତ୍ରୀଜପୟଜ୍ଞଶ୍ଚ ତ୍ରିସଂନ୍ଧ୍ୟଂ ଶିରସା ସହ ।। ୧୩ ।।

ୟୋଗୟଜ୍ଞଃ ସଦୈକାଗ୍ର୍ୟଭକ୍ତ୍ୟା ସେବା ହରେର୍ଗୁରୋଃ ।
ଅହିଂସା ତୁ ତପୋୟଜ୍ଞୋ ବାଙ୍ମନଃକାୟକର୍ମଭିଃ ।। ୧୪ ।।

ନାନୋପନିଷଦଭ୍ୟାସଃ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟୋ ୟଜ୍ଞ ଈରିତଃ ।
ଓଁମିତ୍ୟାତ୍ମାନମବ୍ୟଗ୍ରୋ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟଗ୍ନୌ ଜୁହୋତି ୟତ୍ ।। ୧୫ ।।

ଜ୍ଞାନୟଜ୍ଞଃ ସ ବିଜ୍ଞେୟଃ ସର୍ବୟଜ୍ଞୋତ୍ତମୋତ୍ତମଃ ।
ଜ୍ଞାନଦଣ୍ଡା ଜ୍ଞାନଶିଖା ଜ୍ଞାନୟଜ୍ଞୋପବୀତିନଃ ।। ୧୬ ।।

ଶିଖା ଜ୍ଞାନମୟୀ ୟସ୍ୟ ଉପବୀତଂ ଚ ତନ୍ମୟମ୍ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟଂ ସକଲଂ ତସ୍ୟ ଇତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।। ୧୭ ।।

ଅଥ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟେତେ ପରିବ୍ରାଜକା ୟଥା ପ୍ରାଦୁର୍ଭବନ୍ତି ତଥା ଭବନ୍ତି ।
କାମକ୍ରୋଧଲୋଭମୋହଦମ୍ଭଦର୍ପାସୂୟାମମତ୍ୱାହଂକାରାଦୀଂସ୍ତିତୀର୍ଯ୍ୟୁ
ମାନାବମାନୌ ନିନ୍ଦାସ୍ତୁତୀ ଚ ବର୍ଜୟିତ୍ୱା ବୃକ୍ଷ ଇବ ତିଷ୍ଠାସେତ୍ ।
ଛିଦ୍ୟମାନୋ ନ ବ୍ରୂୟାତ୍ । ତଦୈବଂ ବିଦ୍ୱାଂସ ଇହୈବାମୃତା ଭବନ୍ତି ।
ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ------
ବନ୍ଧୁପୁତ୍ରମନୁମୋଦୟିତ୍ୱାନବେକ୍ଷ୍ୟମାଣୋ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱସହଃ ପ୍ରଶାନ୍ତଃ ।
ପ୍ରାଚୀମୁଦୀଚୀଂ ବା ନିର୍ବର୍ତୟଂଶ୍ଚରେତ ପାତ୍ରୀ ଦଣ୍ଡୀ ୟୁଗମାତ୍ରାବଲୋକୀ ।
ଶିଖୀ ମୁଣ୍ଡୀ ଚୋପବୀତୀ କୁଟୁମ୍ବୀ ୟାତ୍ରାମାତ୍ରଂ ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣନ୍ମନୁଷ୍ୟାତ୍ ।। ୧୮ ।।

Not For Commercial Use

ଅଯାଚିତଂ ଯାଚିତଂ ବୋତ ଭୈକ୍ଷଂ ମୃଦ୍ଭାର୍ବଲାବୂଫଲପର୍ଣ୍ଣପାତ୍ରମ୍ ।
କ୍ଷୀଣଂ କ୍ଷୌମଂ ତୃଣଂ କନ୍ଥାଜିନେ ଚ ପର୍ଣ୍ଣମାଚ୍ଛାଦନଂ ସ୍ୟାଦହତଂ ବା ବିମୁକ୍ତଃ ।। ୧୯ ।।

ଋତୁସନ୍ଧୌ ମୁଣ୍ଡୟେନ୍ମୁଣ୍ଡମାତ୍ରଂ ନାଧୋ ନାକ୍ଷଂ ଜାତୁ ଶିଖାଂ ନ ବାପୟେତ୍ ।
ଚତୁରୋ ମାସାନ୍ଧ୍ରୁବଶୀଲତଃ ସ୍ୟାତ୍ର ଯାବତ୍ସୁପ୍ତୋଽନ୍ତରାତ୍ମା ପୁରୁଷୋ ବିଶ୍ୱରୂପଃ ।
ଅନ୍ୟାନଥାଷ୍ଟୌ ପୁନରୁତ୍ଥିତେଽସ୍ମିନ୍ସ୍ୱକର୍ମଲିପ୍ସୁର୍ବିହରେଦ୍ୱା ବସେଦ୍ୱା ।। ୨୦ ।।

ଦେବାଗ୍ନ୍ୟଗାରେ ତରୁମୂଲେ ଗୁହାୟାଂ ବସେଦସଙ୍ଗୋଽଲକ୍ଷିତଶୀଲବୃତ୍ତଃ ।
ଅନିନ୍ଦନୋ ଜ୍ୟୋତିରିବୋପଶାନ୍ତୋ ନ ଚୋଦ୍ୱିଜେଦୁଦ୍ୱିଜେଦ୍ୟତ୍ର କୁତ୍ର ।। ୨୧ ।।

ଆତ୍ମାନଂ ଚେଦ୍ୱିଜାନୀୟାଦୟମସ୍ମୀତି ପୂରୁଷଃ ।
କିମିଚ୍ଛନ୍-କସ୍ୟ କାମାୟ ଶରୀରମନୁସଂଜ୍ୱରେତ୍ ।। ୨୨ ।।

ତମେବ ଧୀରୋ ବିଜ୍ଞାୟ ପ୍ରଜ୍ଞାଂ କୁର୍ବୀତ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ।
ନାନୁଧ୍ୟାୟାଦ୍ବହୂଞ୍ଛବ୍ଦାନ୍ୱାଚୋ ବିଗ୍ଲାପନଂ ହି ତତ୍ ।। ୨୩ ।।

ବାଲ୍ୟେନୈବ ହି ତିଷ୍ଠାସେନ୍ନିର୍ବିଦ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବେଦନମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଚ ବାଲ୍ୟଂ ଚ ନିର୍ବିଦ୍ୟ ମୁନିରାତ୍ମବାନ୍ ।। ୨୪ ।।

ଯଦା ସର୍ବେ ପ୍ରମୁଚ୍ୟନ୍ତେ କାମା ଯେଽସ୍ୟ ହୃଦି ଶ୍ରିତାଃ ।
ଅଥ ମର୍ତ୍ୟୋଽମୃତୋ ଭବତ୍ୟତ୍ର ବ୍ରହ୍ମ ସମଶ୍ନୁତେ ।। ୨୫ ।।

ଅଥ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟେଦଂ ପରିବ୍ରାଜ୍ୟଂ ନୈଷ୍ଠିକମାତ୍ମଧର୍ମଂ
ଯୋ ବିଜହାତି ସ ବୀରହା ଭବତି । ସ ବ୍ରହ୍ମହା ଭବତି । ସ ଭ୍ରୂଣହା ଭବତି ।
ସ ମହାପାତକୀ ଭବତି । ଯ ଇମାଂ ବୈଷ୍ଣବୀଂ ନିଷ୍ଠାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟତି ସ ସ୍ତେନୋ ଭବତି ।
ସ ଗୁରୁତଲ୍ପଗୋ ଭବତି । ସ ମିତ୍ରଧ୍ରୁଗ୍ଭବତି ।
ସ କୃତଘ୍ନୋ ଭବତି । ସ ସର୍ବସ୍ମାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ରଚ୍ୟୁତୋ ଭବତି ।

Not For Commercial Use

ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ------
ସ୍ତେନଃ ସୁରାପୋ ଗୁରୁତଲ୍ପଗାମୀ ମିତ୍ରଧ୍ରୁଗେତେ ନିଷ୍କୃତେର୍ଯ୍ୟନ୍ତି ଶୁଦ୍ଧିମ୍ ।
ବ୍ୟକ୍ତମବ୍ୟକ୍ତଂ ବା ବିଧୃତଂ ବିଷ୍ଣୁଲିଙ୍ଗଂ ତ୍ୟଜନ୍ନ ଶୁଦ୍ଧ୍ୟେଦଖିଲୈରାତ୍ମଭାସା ।। ୨୬ ।।

ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବିଷ୍ଣ୍ବାର୍ଲିଙ୍ଗମନ୍ତର୍ବହିର୍ବା ଯଃ ସ୍ୱାଶ୍ରମଂ ସେବତେ ନାଶ୍ରମଂ ବା ।
ପ୍ରତ୍ୟାପତ୍ତିଂ ଭଜତେ ବାଽତିମୂଢୋ ନୈଷାଂ ଗତିଃ କଲ୍ପକୋଟ୍ୟାପି ଦୃଷ୍ଟା ।। ୨୭ ।।

ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସର୍ବାଶ୍ରମାନ୍ଧୀରୋ ବସେନ୍ନୋକ୍ଷାଶ୍ରମେ ଚିରମ୍ ।
ମୋକ୍ଷାଶ୍ରମାପୂରିଭ୍ରଷ୍ଟୋ ନ ଗତିସ୍ତସ୍ୟ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୨୮ ।।

ପାରିବ୍ରାଜ୍ୟଂ ଗୃହୀତ୍ୱା ତୁ ଯଃ ସ୍ୱଧର୍ମେ ନ ତିଷ୍ଠତି ।
ତମାରୂଢଚ୍ୟୁତଂ ବିଦ୍ୟାଦିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।। ୨୯ ।।

ଅଥ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟେମଂ ସନାତନମାତ୍ମଧର୍ମଂ ବୈଷ୍ଣବୀଂ
ନିଷ୍ଠାଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା ଯସ୍ତ୍ରାମଦୂଷୟନ୍ବର୍ତତେ ସ ବଶୀ ଭବତି ।
ସ ପୁଣ୍ୟଶ୍ଲୋକୋ ଭବତି । ସ ଲୋକଙ୍କୋ ଭବତି । ସ ବେଦାନ୍ତଙ୍କୋ ଭବତି ।
ସ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କୋ ଭବତି । ସ ସର୍ବଙ୍କୋ ଭବତି । ସ ସ୍ୱରାଡ୍ ଭବତି ।
ସ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭଗବନ୍ତମାପ୍ନୋତି । ସ ପିତୄନ୍ସଂବନ୍ଧିନୋ
ବାନ୍ଧବାନ୍ସୁହୃଦୋ ମିତ୍ରାଣି ଚ ଭବାଦୁତ୍ତରୟତି । ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ------
ଶତଂ କୁଲାନାଂ ପ୍ରଥମଂ ବଭୂବ ତଥା ପରାଣାଂ ତ୍ରିଶତଂ ସମଗ୍ରମ୍ ।
ଏତେ ଭବନ୍ତି ସୁକୃତସ୍ୟ ଲୋକେ ଯେଷାଂ କୁଲେ ସଂନ୍ୟସତୀହ ବିଦ୍ୱାନ୍ ।। ୩୦ ।।

ତ୍ରିଂଶପୂରାଁସ୍ତ୍ରିଂଶଦପରାଁସ୍ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ ପରତଃ ପରାନ୍ ।
ଉତ୍ତାରୟତି ଧର୍ମିଷ୍ଠଃ ପରିବ୍ରାଡିତି ବୈ ଶ୍ରୁତିଃ ।। ୩୧ ।।

ସଂନ୍ୟସ୍ତମିତି ଯୋ ବ୍ରୂୟାଚ୍ଛୃଣ୍ୱନ୍ସ୍ପୃପ୍ରାଣବାନପି ।
ତାରିତାଃ ପିତରସ୍ତେନ ଇତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।। ୩୨ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ଖଲୁ ସୋମ୍ୟେମଂ ସନାତନମାତ୍ମଧର୍ମଂ ବୈଷ୍ଣବୀଂ ନିଷ୍ଠାଂ ନାସମାପ୍ୟ ପ୍ରବ୍ରୂୟାତ୍ ।
ନାନୂଚାନାୟ ନାନାତ୍ମବିଦେ ନାବୀତରାଗାୟ ନାବିଶୁଦ୍ଧାୟ ନାନୁପସନ୍ନାୟ
ନାପ୍ରୟତମାନସାୟେତି ହ ସ୍ମାହୁଃ । ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ------
ବିଦ୍ୟା ହ ବୈ ବ୍ରାହ୍ମଣମାଜଗାମ ଗୋପାୟ ମାଂ ଶେବଧିଷ୍ଟେଽହମସ୍ମି ।
ଅସୂୟକାୟାନୃଜବେ ଶଠାୟ ମା ମା ବ୍ରୂୟା ବୀର୍ଯ୍ୟବତୀ ତଥା ସ୍ୟାମ୍ ।। ୩୩ ।।

ୟମେବ ବିଦ୍ୟାଶ୍ରୁତମପ୍ରମତ୍ତଂ ମେଧାବିନଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟୋପପନ୍ନମ୍ ।
ଅସ୍ମା ଇମାମୁପସନ୍ନାୟ ସମ୍ୟକ୍ ପରୀକ୍ଷ୍ୟ ଦଦ୍ୟାଦ୍ୱୈଷ୍ଣବୀମାତ୍ମନିଷ୍ଠାମ୍ ।। ୩୪ ।।

ଅଧ୍ୟାପିତା ୟେ ଗୁରୁଂ ନାଦ୍ରିୟନ୍ତେ ବିପ୍ରା ବାଚା ମନସା କର୍ମଣା ବା ।
ୟଥୈବ ତେନ ନ ଗୁରୁର୍ଭୋଜନୀୟସ୍ତଥୈବ ଚାନଂ ନ ଭୁନକ୍ତି ଶ୍ରୁତଂ ତତ୍ ।। ୩୫ ।।

ଗୁରୁରେବ ପରୋ ଧର୍ମୋ ଗୁରୁରେବ ପରା ଗତିଃ ।
ଏକାକ୍ଷରପ୍ରଦାତାରଂ ୟୋ ଗୁରୁଂ ନାଭିନନ୍ଦତି ।
ତସ୍ୟ ଶ୍ରୁତଂ ତଥା ଜ୍ଞାନଂ ସ୍ରବତ୍ୟାମଘଟାମ୍ବୁବତ୍ ।। ୩୬ ।।

ୟସ୍ୟ ଦେବେ ପରା ଭକ୍ତିର୍ୟଥା ଦେବେ ତଥା ଗୁରୌ ।
ସ ବ୍ରହ୍ମବିପୂରଂ ପ୍ରେୟାଦିତି ବେଦାନୁଶାସନମ୍ ।। ୩୭ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଶାଟ୍ୟାୟନୀୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଆଶ୍ରମ ଉପନିଷଦ

(Ashramopanisat / Ashrama Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଆଶ୍ରମୋପନିଷତ୍ / ଆଶ୍ରମ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଆଶ୍ରମୋପନିଷତ୍ ।।

ସର୍ବାଶ୍ରମାଃ ସମଭବନ୍ ଯସ୍ମାତ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଜନାର୍ଦ୍ଦନଃ ।
କୈବଲ୍ୟାବାପ୍ତୟେ ଭୂୟାତ୍ପ୍ରଦାଚାରରତାନ୍ହି ତାନ୍ ।। ୧।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥାତଶ୍ଚତ୍ୱାର ଆଶ୍ରମାଃ ଷୋଡଶଭେଦା ଭବନ୍ତି ।
ତତ୍ର ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଶ୍ଚତୁର୍ବିଧା ଭବନ୍ତି ଗାୟତ୍ରୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟୋ ବୃହନ୍ନିତି ।
ୟ ଉପନୟନାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ତ୍ରିରାତ୍ରମକ୍ଷାରଲବଣାଶୀ ଗାୟତ୍ରୀମନ୍ତ୍ରେ ସ ଗାୟତ୍ରଃ ।
ଯୋଽଷ୍ଟାଚତ୍ୱାରିଂଶଦ୍ୱର୍ଷାଣି ବେଦବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯଂ ଚରେତ୍-ପ୍ରତିବେଦଂ
ଦ୍ୱାଦଶ ବା ୟାବଦ୍-ଗ୍ରହଣାନ୍ତଂ ବା ବେଦସ୍ୟ ସ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ।
ସ୍ୱଦାରନିରତ ଋତୁକାଲାଭିଗାମୀ ସଦା ପରଦାରବର୍ଜୀ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଃ ।
ଅଥବା ଚତୁର୍ବିଂଶତିବର୍ଷାଣି ଗୁରୁକୁଲବାସୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୋଽଷ୍ଟାଚତ୍ୱାରିଂଶଦ୍ୱର୍ଷବାସୀ ଚ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଃ ।
ଆ ପ୍ରାୟଣାଦ୍ଗୁରୋରପରିତ୍ୟାଗୀ ନୈଷ୍ଠିକୋ ବୃହନ୍ନିତି ।। ୧।।

Not for Commercial Use

ଗୃହସ୍ଥା ଅପି ଚତୁର୍ବିଧା ଭବନ୍ତି ----
ବାର୍ତାକବୃତ୍ତୟଃ ଶାଲୀନବୃତ୍ତୟୋ ଯାୟାବରା ଘୋରସଂନ୍ୟାସିକାଶ୍ଚେତି ।
ତତ୍ର ବାର୍ତାକବୃତ୍ତୟଃ କୃଷିଗୋରକ୍ଷବାଣିଜ୍ୟମଗର୍ହିତମୁପଯୁଞ୍ଜାନାଃ
ଶତସଂବତ୍ସରାଭିଃ କ୍ରିୟାଭିର୍ୟଜନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।
ଶାଲୀନବୃତ୍ତୟୋ ୟଜନ୍ତୋ ନ ଯାଜୟନ୍ତୋଽଧୀୟାନା ନାଧ୍ୟାପୟନ୍ତୋ ଦଦତୋ ନ
ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣନ୍ତଃ ଶତସଂବତ୍ସରାଭିଃ କ୍ରିୟାଭିର୍ୟଜନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।
ଯାୟାବରା ୟଜନ୍ତୋ ଯାଜୟନ୍ତୋଽଧୀୟାନା ଅଧ୍ୟାପୟନ୍ତୋ ଦଦତଃ ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣନ୍ତଃ
ଶତସଂବତ୍ସରାଭିଃ କ୍ରିୟାଭିର୍ୟଜନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।
ଘୋରସଂନ୍ୟାସିକା ଉଦ୍ଧୃତପରିପୂତାଭିରଦ୍-ଭିଃ କାର୍ଯଂ କୁର୍ବନ୍ତଃ
ପ୍ରତିଦିବସମାହୃତୋଞ୍ଛବୃତ୍ତିମୁପଯୁଞ୍ଜାନାଃ ଶତସଂବତ୍ସରାଭିଃ
କ୍ରିୟାଭିର୍ୟଜନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।। ୨।।

ବାନପ୍ରସ୍ଥା ଅପି ଚତୁର୍ବିଧା ଭବନ୍ତି ବୈଖାନସା ଉଦୁମ୍ବରା ବାଲଖିଲ୍ୟାଃ ଫେନପାଶ୍ଚେତି ।
ଅତ୍ର ବୈଖାନସା ଅକୃଷ୍ଟପଚ୍ୟୌଷଧିବନସ୍ପତିଭିର୍ଗ୍ରାମବହିଷ୍କୃତାଭିରଗ୍ନିପରିଚରଣଂ
କୃତ୍ୱା ପଞ୍ଚମହାୟଜ୍ଞକ୍ରିୟାଂ ନିର୍ବର୍ତୟନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।
ଉଦୁମ୍ବରାଃ ପ୍ରାତରୁତ୍ଥାୟ ୟାଂ ଦିଶମଭିପ୍ରେକ୍ଷନ୍ତେ
ତଦାହୃତୋଦୁମ୍ବରବଦରନୀବାରଶ୍ୟାମାକୈରଗ୍ନିପରିଚରଣଂ କୃତ୍ୱା
ପଞ୍ଚମହାୟଜ୍ଞକ୍ରିୟାଂ ନିର୍ବର୍ତୟନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।
ବାଲଖିଲ୍ୟା ଜଟାଧରାଶ୍ଚୀରଚର୍ମବଲ୍କଲପରିବୃତାଃ କାର୍ତିକ୍ୟାଂ ପୌର୍ଣମାସ୍ୟାଂ
ପୁଷ୍ପଫଲମୁତ୍ସୃଜନ୍ତଃ ଶେଷାନଷ୍ଟୌ ମାସାନ୍ ବୃତ୍ତ୍ୟୁପାର୍ଜନଂ କୃତ୍ୱାଽଗ୍ନିପରିଚରଣଂ
କୃତ୍ୱା ପଞ୍ଚମହାୟଜ୍ଞକ୍ରିୟାଂ ନିର୍ବର୍ତୟନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।
ଫେନପା ଉନ୍ମୁକ୍ତକାଃ ଶୀର୍ଣପର୍ଣଫଲଭୋଜିନୋ ୟତ୍ର ୟତ୍ର ବସନ୍ତୋଽଗ୍ନିପରିଚରଣଂ
କୃତ୍ୱା ପଞ୍ଚମହାୟଜ୍ଞକ୍ରିୟାଂ ନିର୍ବର୍ତୟନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ପରିବ୍ରାଜକା ଅପି ଚତୁର୍ବିଧା ଭବନ୍ତି -------
କୁଟୀଚରା ବହୂଦକା ହଂସାଃ ପରମହଂସାଶ୍ଚେତି ।
ତତ୍ର କୁଟୀଚରାଃ ସ୍ୱପୁତ୍ରଗୃହେଷୁ ଭିକ୍ଷାଚର୍ୟଂ ଚରନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।
ବହୂଦକାସ୍ତ୍ରିଦଣ୍ଡକମଣ୍ଡଲୁଶିକ୍ୟପକ୍ଷଜଲପବିତ୍ରପାତ୍ରପାଦୁକାସନଶିଖାୟଜ୍ଞୋପବୀତକୌପୀନ--
କାଷାୟବେଷଧାରିଣଃ ସାଧୁବୃତ୍ତେଷୁ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁଲେଷୁ ଭୈକ୍ଷାଚର୍ୟଂ ଚରନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।
ହଂସା ଏକଦଣ୍ଡଧରାଃ ଶିଖାବର୍ଜିତା ୟଜ୍ଞୋପବୀତଧାରିଣଃ ଶିକ୍ୟକମଣ୍ଡଲୁହସ୍ତା
ଗ୍ରାମୈକରାତ୍ରବାସିନୋ ନଗରେ ତୀର୍ଥେଷୁ ପଞ୍ଚରାତ୍ରଂ ବସନ୍ତ
ଏକରାତ୍ରଦ୍ୱିରାତ୍ରକୃଚ୍ଛ୍ରଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣାଦି ଚରନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତେ ।
ପରମହଂସା ନଦଣ୍ଡଧରା ମୁଣ୍ଡାଃ କନ୍ଥାକୌପୀନବାସସୋଽବ୍ୟକ୍ତଲିଙ୍ଗା ଅବ୍ୟକ୍ତାଚାରା ଅନୁନ୍ମତ୍ତା
ଉନ୍ମତ୍ତବଦାଚରନ୍ତସ୍ତ୍ରିଦଣ୍ଡକମଣ୍ଡଲୁଶିକ୍ୟପକ୍ଷଜଲପବିତ୍ରପାତ୍ରପାଦୁକାସନଶିଖାୟଜ୍ଞୋପବୀତାନାଂ
ତ୍ୟାଗିନଃ ଶୂନ୍ୟାଗାରଦେବଗୃହବାସିନୋ ନ ତେଷାଂ ଧର୍ମୋ ନାଧର୍ମୋ
ନ ଚାନୃତଂ ସର୍ବଂସହାଃ ସର୍ବସମାଃ ସମଲୋଷ୍ଟାଶ୍ମକାଞ୍ଚନା
ୟଥୋପପନ୍ନଚାତୁର୍ବର୍ଣ୍ୟଭୈକ୍ଷାଚର୍ୟଂ ଚରନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ ମୋକ୍ଷୟନ୍ତ ଆତ୍ମାନଂ
ମୋକ୍ଷୟନ୍ତ ଇତି ।। ୪।। ଓଁ ତତ୍ସଦିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣମେବାଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଅଥର୍ବଣୀୟାଶ୍ରମୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ ଉପନିଷଦ

(Naradaparibrajakopanisat / Naradaparibrajaka Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ନାରଦପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ / ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ନାରଦପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ ।।

ପାରିବ୍ରାଜ୍ୟଧର୍ମପୂଗାଲଙ୍କାରା ୟତ୍-ପ୍ରବୋଧତଃ ।
ଦଶପ୍ରଣବଲକ୍ଷ୍ୟାର୍ଥଂ ୟାନ୍ତି ତଂ ରାମମାଶ୍ରୟେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋପଦେଶଃ ।।

ପରିବ୍ରାଟ୍ତ୍ରିଶିଖୀ ସୀତାଚୂଡାନିର୍ବାଣମଣ୍ଡଲମ୍ ।
ଦକ୍ଷିଣା ଶରଭଂ ସ୍କନ୍ଦଂ ମହାନାରାୟଣାଦ୍ୱୟମ୍ ।।

ଅଥ କଦାଚିତ୍ପରିବ୍ରାଜକାଭରଣୋ ନାରଦଃ ସର୍ବଲୋକସଂଚାରଂ କୁର୍ବନ୍ନପୂର୍ବପୁଣ୍ୟସ୍ଥଲାନି
ପୁଣ୍ୟତୀର୍ଥାନି ତୀର୍ଥୀକୁର୍ବନ୍ନବଲୋକ୍ୟ ଚିତ୍ତଶୁଦ୍ଧିଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ନିର୍ବୈରଃ ଶାନ୍ତୋ ଦାନ୍ତଃ ସର୍ବତୋ
ନିର୍ବେଦମାସାଦ୍ୟ ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନମନୁସଂଧାୟ ନିୟମାନନ୍ଦବିଶେଷଗଣ୍ୟଂ ମୁନିଜନୈରୁପସଂକୀର୍ଣଂ
ନୈମିଷାରଣ୍ୟଂ ପୁଣ୍ୟସ୍ଥଲମବଲୋକ୍ୟ ସରିଗମପଧନିସସଂଙ୍କୈର୍ବୈରାଗ୍ୟବୋଧକରୈଃ
ସ୍ୱରବିଶେଷୈଃ ପ୍ରାପଞ୍ଚିକପରାଙ୍-ମୁଖୈର୍ହରିକଥାଲାପୈଃ ସ୍ଥାବରଜଙ୍ଗମନାମକୈ--
ର୍ଭଗବଦ୍-ଭକ୍ତିବିଶେଷୈର୍ନରମୃଗକିଂପୁରୁଷାମରକିଂନରାପ୍ସରୋଗଣାନ୍ସଂମୋହୟନ୍ଭାଗତଂ
ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମଜଂ ଭଗବଦ୍-ଭକ୍ତଂ ନାରଦମବଲୋକ୍ୟ ଦ୍ୱାଦଶବର୍ଷସତ୍ରୟାଗୋପସ୍ଥିତାଃ
ଶ୍ରୁତାଧ୍ୟୟନସଂପନ୍ନାଃ ସର୍ବଜ୍ଞାସ୍ତପୋନିଷ୍ଠାପରାଶ୍ଚ ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟସଂପନ୍ନାଃ ଶୌନକାଦିମହର୍ଷୟଃ

Not For Commercial Use

ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ଥାନଂ କୃତ୍ୱା ନତ୍ୱା ୟଥୋଚିତାତିଥ୍ୟପୂର୍ବକମୁପବେଶୟିତ୍ୱା ସ୍ୱୟଂ ସର୍ବେଽପ୍ୟୁପବିଷ୍ଟା ଭୋ
ଭଗବନ୍ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର କଥଂ ମୁକ୍ତ୍ୟୁପାୟୋଽସ୍ମାକଂ ବକ୍ତବ୍ୟ ଇତ୍ୟୁକ୍ତସ୍ତାନ୍ ସ ହୋବାଚ ନାରଦଃ
ସକୁଲଭବୋପନୀତଃ ସମ୍ୟଗୁପନୟନପୂର୍ବକଂ ଚତୁଷ୍ଟ୍ୱାରିଂଶତ୍ସଂସ୍କାରସଂପନ୍ନଃ
ସ୍ୱାଭିମତୈକଗୁରୁସମୀପେ ସ୍ୱଶାଖାଧ୍ୟୟନପୂର୍ବକଂ ସର୍ବବିଦ୍ୟାଭ୍ୟାସଂ କୃତ୍ୱା
ଦ୍ୱାଦଶବର୍ଷଶୁଶ୍ରୂଷାପୂର୍ବକଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଂ ପଞ୍ଚବିଂଶତିବତ୍ସରଂ ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟଂ
ପଞ୍ଚବିଂଶତିବତ୍ସରଂ ବାନପ୍ରସ୍ଥାଶ୍ରମଂ ତଦ୍ୱିଧିବଚ୍ଚକ୍ରମାନ୍ନିର୍ବର୍ତ୍ୟ ଚତୁର୍ବିଧବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଂ ଷଡ୍ୱିଧଂ
ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟଂ ଚତୁର୍ବିଧଂ ବାନପ୍ରସ୍ଥଧର୍ମଂ ସମ୍ୟଗଭ୍ୟସ୍ୟ ତଦୁଚିତଂ କର୍ମ ସର୍ବଂ ନିର୍ବର୍ତ୍ୟ
ସାଧନଚତୁଷ୍ଟୟସଂପନ୍ନଃ ସର୍ବସଂସାରୋପରି ମନୋବାକ୍କାୟୈ- କର୍ମଭିର୍ୟଥାଶାନିବୃତ୍ତସ୍ତଥା
ବାସନୈଷଣୋପର୍ୟପି ନିର୍ବୈରଃ ଶାନ୍ତୋ ଦାନ୍ତଃ ସଂନ୍ୟାସୀ
ପରମହଂସାଶ୍ରମେଣାସ୍ଖଲିତସ୍ୱସ୍ୱରୂପଧ୍ୟାନେନ ଦେହତ୍ୟାଗଂ କରୋତି ସ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି
ସ ମୁକ୍ତୋ ଭବତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୧ ।।

।। ଇତି ନାରଦପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ସୁପ୍ରଥମୋପଦେଶଃ ।। ୧।।

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋପଦେଶଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ଭଗବନ୍ତଂ ନାରଦଂ ସର୍ବେ ଶୌନକାଦୟଃ ପପ୍ରଚ୍ଛୁର୍ଭୋ ଭଗବନ୍
ସଂନ୍ୟାସବିଧିଂ ନୋ ବ୍ରୂହୀତି ତାନବଲୋକ୍ୟ ନାରଦସ୍ତତ୍ସ୍ୱରୂପଂ ସର୍ବଂ ପିତାମହମୁଖେନୈବ
ଜ୍ଞାତୁମୁଚିତମିତ୍ୟୁକ୍ତ୍ୱା ସତ୍ରୟାଗପୂର୍ତ୍ୟନନ୍ତରଂ ତୈଃ ସହ ସତ୍ୟଲୋକଂ ଗତ୍ୱା
ବିଧିବଦ୍-ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠାପରଂ ପରମେଷ୍ଠିନଂ ନତ୍ୱା ସ୍ତୁତ୍ୱା ୟଥୋଚିତଂ ତଦାଜ୍ଞୟା
ତୈଃ ସହୋପବିଶ୍ୟ ନାରଦଃ ପିତାମହମୁବାଚ ଗୁରୁସ୍ତ୍ୱଂ ଜନକସ୍ତ୍ୱଂ ସର୍ବବିଦ୍ୟାରହସ୍ୟଜ୍ଞଃ
ସର୍ବଜ୍ଞସ୍ତ୍ୱମତୋ ମତ୍ତୋ ମଦିଷ୍ଟଂ ରହସ୍ୟମେକଂ ବକ୍ତବ୍ୟଂ ତ୍ୱଦ୍ୱିନା ମଦଭିମତରହସ୍ୟଂ
ବକ୍ତୁଂ କଃ ସମର୍ଥଃ ।
କିମିତି ଚେତ୍ ପାରିବ୍ରାଜ୍ୟସ୍ୱରୂପକ୍ରମଂ ନୋ ବ୍ରୂହୀତି ନାରଦେନ ପ୍ରାର୍ଥିତଃ ପରମେଷ୍ଠି
ସର୍ବତଃ ସର୍ବାନବଲୋକ୍ୟ ମୁହୂର୍ତମାତ୍ରଂ ସମାଧିନିଷ୍ଠୋ ଭୂତ୍ୱା ସଂସାରାର୍ତିନିବୃତ୍ୟନ୍ୱେଷଣ
ଇତି ନିଶ୍ଚିତ୍ୟ ନାରଦମବଲୋକ୍ୟ ତମାହ ପିତାମହଃ ।

Not For Commercial Use

ପୁରା ମତ୍-ପୁତ୍ର ପୁରୁଷସୂକ୍ତୋପନିଷଦ୍ରହସ୍ୟପ୍ରକାରଂ ନିରତିଶୟାକାରାବଲମ୍ବିନା
ବିରାଟ୍ପୁରୁଷେଣୋପଦିଷ୍ଟଂ ରହସ୍ୟଂ ତେ ବିବିଚ୍ୟୋଚ୍ୟତେ ତଚ୍ଚ୍ରମମତିରହସ୍ୟଂ
ବାଢମବହିତୋ ଭୂତ୍ୱା ଶ୍ରୁୟତାଂ ଭୋ ନାରଦ ବିଧିବଦାଦାବନୁପନୀତୋପନୟନାନନ୍ତରଂ
ତସ୍ରକୁଲପ୍ରସୂତଃ ପିତୃମାତୃବିଧେୟଃ ପିତୃସମୀପାଦନ୍ୟତ୍ର ସସ୍ରଂପ୍ରଦାୟସ୍ଥଂ ଶ୍ରଦ୍ଧାବନ୍ତଂ
ସକୁଲଭବଂ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟଂ ଶାସ୍ତ୍ରବାସ୍ରଲ୍ୟଂ ଗୁଣବନ୍ତମକୁଟିଲଂ ସଦ୍ଗୁରୁମାସାଦ୍ୟ ନତ୍ୱା
ୟଥୋପୟୋଗଶୁଶ୍ରୂଷାପୂର୍ବକଂ ସ୍ୱାଭିମତଂ ବିଜ୍ଞାପ୍ୟ ଦ୍ୱାଦଶବର୍ଷସେବାପୁରଃସରଂ
ସର୍ବବିଦ୍ୟାଭ୍ୟାସଂ କୃତ୍ୱା ତଦନୁଜ୍ଞୟା ସ୍ୱକୁଲାନୁରୂପାମଭିମତକନ୍ୟାଂ ବିବାହ୍ୟ
ପଞ୍ଚବିଂଶତିବସ୍ରରଂ ଗୁରୁକୁଲବାସଂ କୃତ୍ୱାଥ ଗୁର୍ବନୁଜ୍ଞୟା ଗୃହସ୍ଥୋଚିତକର୍ମ
କୁର୍ବଦ୍ଦୌର୍ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟନିବୃତ୍ତିମେତ୍ୟ ସ୍ୱବଂଶବୃଦ୍ଧିକାମଃ ପୁତ୍ରମେକମାସାଦ୍ୟ
ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟୋଚିତପଞ୍ଚବିଂଶତିବସ୍ରରଂ ତୀର୍ତ୍ୱା ତତଃ ପଞ୍ଚବିଂଶତିବସ୍ରରପର୍ୟନ୍ତଂ
ତ୍ରିଷବଣମୁଦକସ୍ପର୍ଶନପୂର୍ବକଂ ଚତୁର୍ଥକାଲମେକବାରମାହାରମାହରନ୍ନୟମେକ
ଏବ ବନସ୍ଥୋ ଭୂତ୍ୱା ପୁରଗ୍ରାମପ୍ରାକ୍ତନସଂଚାରଂ ବିହାୟ ନିକିର ବିରହିତତଦାଶ୍ରିତକର୍ମୋଚିତକୃତ୍ୟଂ
ନିର୍ବର୍ତ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟଶ୍ରବଣବିଷୟବୈତୃଷ୍ଣ୍ୟମେତ୍ୟ ଚତ୍ୱାରିଂଶସ୍ରଂକାରସଂପନ୍ନଃ ସର୍ବତୋ
ବିରକ୍ତସ୍ଥିତିଶୁଦ୍ଧିମେତ୍ୟାଶାସୂୟେର୍ଷ୍ୟାହଂକାରଂ ଦଗ୍ଧ୍ୱା ସାଧନଚତୁଷ୍ଟୟସଂପନ୍ନଃ
ସଂନ୍ୟସ୍ତୁମର୍ହତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୨ ।।

।। ଇତି ନାରଦପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ସୁଦ୍ୱିତୀୟୋପଦେଶଃ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟୋପଦେଶଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ନାରଦଃ ପିତାମହଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଭଗବନ୍ କେନ ସଂନ୍ୟାସାଧିକାରୀ
ବେତ୍ୟେବମାଦୌ ସଂନ୍ୟାସାଧିକାରିଣଂ ନିରୂପ୍ୟ ପଶ୍ଚାତ୍ସଂନ୍ୟାସବିଧିରୁଚ୍ୟତେ ଅବହିତଃ ଶୃଣୁ ।
ଅଥ ଷଣ୍ଢଃ ପତିତୋଽଙ୍ଗବିକଲଃ ସ୍ତ୍ରୈଣୋ ବଧିରୋଽର୍ଭକୋ ମୂକଃ ପାଷଣ୍ଡଶ୍ଚକ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗୀ
ବୈଖାନସହରଦ୍ୱିଜୌ ଭୃତକାଧ୍ୟାପକଃ ଶିପିବିଷ୍ଟୋଽନଗ୍ନିକୋ ବୈରାଗ୍ୟବନ୍ତୋଽପ୍ୟେତେ
ନ ସଂନ୍ୟାସାର୍ହାଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତା ଯଦ୍ୟପି ମହାବାକ୍ୟୋପଦେଶେନାଧିକାରିଣଃ
ପୂର୍ବସଂନ୍ୟାସୀ ପରମହଂସାଧିକାରୀ ।।

--- ପରେଣୈବାତ୍ମନଷ୍ଟାପି ପରସ୍ୟୈବାତ୍ମନା ତଥା ।
ଅଭୟଂ ସମବାପ୍ନୋତି ସ ପରିବ୍ରାଡିତି ସ୍ମୃତିଃ ।। ୧ ।।

ଷଣ୍ଢୋଽଥ ବିକଲୋଽପ୍ୟନ୍ଧୋ ବାଲକଷ୍ଟାପି ପାତକୀ ।
ପତିତଶ୍ଚ ପରଦ୍ୱାରୀ ବୈଖାନସହରଦ୍ୱିଜୌ ।। ୨ ।।

ଚକ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗୀ ଚ ପାଷଣ୍ଡୀ ଶିପିବିଷ୍ଟୋଽପ୍ୟନଗ୍ନିକଃ ।
ଦ୍ୱିତ୍ରିବାରେଣ ସଂନ୍ୟସ୍ତୋ ଭୃତକାଧ୍ୟାପକୋଽପି ଚ ।
ଏତେ ନାର୍ହନ୍ତି ସଂନ୍ୟାସମାତୁରେଣ ବିନା କ୍ରମମ୍ ।। ୩ ।।

ଆତୁରକାଲଃ କଥମାର୍ଯ୍ୟସଂମତଃ ।।

-- ପ୍ରାଣସ୍ୟୋତ୍କ୍ରମଣାସନ୍ନକାଲସ୍ତ୍ୱାତୁରସଂଜ୍ଞକଃ ।
ନେତରସ୍ତ୍ୱାତୁରଃ କାଲୋ ମୁକ୍ତିମାର୍ଗପ୍ରବର୍ତକଃ ।। ୪ ।।

ଆତୁରେଽପି ଚ ସଂନ୍ୟାସେ ତତ୍ତନ୍ମନ୍ତ୍ରପୁରଃସରମ୍ ।
ମନ୍ତ୍ରାବୃତ୍ତିଂ ଚ କୃତ୍ୱୈବ ସଂନ୍ୟସେଦ୍ୱିଧିବଦ୍ବୁଧଃ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ଆତୁରେଽପି କ୍ରମେ ବାପି ପ୍ରୈଷଭେଦୋ ନ କୁତ୍ରଚିତ୍ ।
ନ ମନ୍ତ୍ରଂ କର୍ମରହିତଂ କର୍ମ ମନ୍ତ୍ରମପେକ୍ଷତେ ।। ୬ ।।

ଅକର୍ମ ମନ୍ତ୍ରରହିତଂ ନାତୋ ମନ୍ତ୍ରଂ ପରିତ୍ୟଜେତ୍ ।
ମନ୍ତ୍ରଂ ବିନା କର୍ମ କୁର୍ୟାଦ୍-ଭସ୍ମନ୍ୟାହୁତିବଦ୍-ଭବେତ୍ ।। ୭ ।।

ବିଧ୍ୟୁକ୍ତକର୍ମସଂକ୍ଷେପାତ୍ସଂନ୍ୟାସସ୍ତ୍ୱାତୁରଃ ସ୍ମୃତଃ ।
ତସ୍ମାଦାତୁରସଂନ୍ୟାସେ ମନ୍ତ୍ରାବୃତ୍ତିବିଧିର୍ମୁନେ ।। ୮ ।।

ଆହିତାଗ୍ନିର୍ବିରକ୍ତଶ୍ଚେଦ୍ଦେଶାନ୍ତରଗତୋ ଯଦି ।
ପ୍ରାଜାପତ୍ୟେଷ୍ଟିମପ୍ୟେବ ନିର୍ବୃତ୍ତ୍ୟୈବାଥ ସଂନ୍ୟସେତ୍ ।। ୯ ।।

ମନସା ବାଥ ବିଧ୍ୟୁକ୍ତମନ୍ତ୍ରାବୃତ୍ତ୍ୟାଥ ବା ଜଲେ ।
ଶ୍ରୁତ୍ୟନୁଷ୍ଠାନମାର୍ଗେଣ କର୍ମାନୁଷ୍ଠାନମେବ ବା ।। ୧୦ ।।

ସମାପ୍ୟ ସଂନ୍ୟସେଦ୍ବିଦ୍ୱାନ୍ନୋ ଚେତ୍ପ୍ରାତିତ୍ୟମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୧୧ ।।

ଯଦା ମନସି ସଂଜାତଂ ବୈତୃଷ୍ଣ୍ୟଂ ସର୍ବବସ୍ତୁଷୁ ।
ତଦା ସଂନ୍ୟାସମିଚ୍ଛେତ ପତିତଃ ସ୍ୟାଦ୍ବିପର୍ଯ୍ୟୟେ ।। ୧୨ ।।

ବିରକ୍ତଃ ପ୍ରବ୍ରଜେଦ୍ଧୀମାନ୍ସରକ୍ତସ୍ତୁ ଗୃହେ ବସେତ୍ ।
ସରାଗୋ ନରକଂ ଯାତି ପ୍ରବ୍ରଜନ୍ହି ଦ୍ୱିଜାଧମଃ ।। ୧୩ ।।

ଯସ୍ୟୈତାନି ସୁଗୁପ୍ତାନି ଜିହ୍ୱୋପସ୍ଥୋଦରଂ କରଃ ।
ସଂନ୍ୟସେଦକୃତୋଦ୍ୱାହୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟବାନ୍ ।। ୧୪ ।।

ସଂସାରମେବ ନିଃସାରଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ସାରଦିଦୃକ୍ଷୟା ।
ପ୍ରବ୍ରଜତ୍ୟକୃତୋଦ୍ୱାହଃ ପରଂ ବୈରାଗ୍ୟମାଶ୍ରିତଃ ।। ୧୫ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରବୃତ୍ତିଲକ୍ଷଣଂ କର୍ମ ଜ୍ଞାନଂ ସଂନ୍ୟାସଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ତସ୍ମାଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ପୁରସ୍କୃତ୍ୟ ସଂନ୍ୟସେଦିହ ବୁଦ୍ଧିବାନ୍ ।। ୧୬ ।।

ଯଦା ତୁ ବିଦିତଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନମ୍ ।
ତଦୈକଦଣ୍ଡଂ ସଂଗୃହ୍ୟ ସୋପବୀତାଂ ଶିଖାଂ ତ୍ୟଜେତ୍ ।। ୧୭ ।।

ପରମାତ୍ମନି ଯୋ ରକ୍ତୋ ବିରକ୍ତୋଽପରମାତ୍ମନି ।
ସର୍ବୈଷଣାବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସ ଭୈକ୍ଷଂ ଭୋକ୍ତୁମର୍ହତି ।। ୧୮ ।।

ପୂଜିତୋ ବନ୍ଦିତଶ୍ଚୈବ ସୁପ୍ରସନ୍ନୋ ଯଥା ଭବେତ୍ ।
ତଥା ଚେତ୍ତାଡ୍ୟମାନସ୍ତୁ ତଦା ଭବତି ଭୈକ୍ଷଭୁକ୍ ।। ୧୯ ।।

ଅହମେବାକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ ବାସୁଦେବାଖ୍ୟମଦ୍ୱୟମ୍ ।
ଇତି ଭାବୋ ଧ୍ରୁବୋ ଯସ୍ୟ ତଦା ଭବତି ଭୈକ୍ଷଭୁକ୍ ।। ୨୦ ।।

ଯସ୍ମିନ୍‌ଶାନ୍ତିଃ ଶମଃ ଶୌଚଂ ସତ୍ୟଂ ସନ୍ତୋଷ ଆର୍ଜବମ୍ ।
ଅକିଂଚନମଦମ୍ଭଶ୍ଚ ସ କୈବଲ୍ୟାଶ୍ରମେ ବସେତ୍ ।। ୨୧ ।।

ଯଦା ନ କୁରୁତେ ଭାବଂ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ପାପକମ୍ ।
କର୍ମଣା ମନସା ବାଚା ତଦା ଭବତି ଭୈକ୍ଷଭୁକ୍ ।। ୨୨ ।।

ଦଶଲକ୍ଷଣକଂ ଧର୍ମମନୁତିଷ୍ଠନ୍‌ସମାହିତଃ ।
ବେଦାନ୍ତାନ୍ବିଧିବଚ୍ଛ୍ରୁତ୍ୱା ସଂନ୍ୟସ୍ତେଦନୃଣୋ ଦ୍ୱିଜଃ ।। ୨୩ ।।

ଧୃତିଃ କ୍ଷମା ଦମୋଽସ୍ତେୟଂ ଶୌଚମିନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହଃ ।
ଧୀର୍ବିଦ୍ୟା ସତ୍ୟମକ୍ରୋଧୋ ଦଶକଂ ଧର୍ମଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୨୪ ।।

Not For Commercial Use

ଅତୀତାନ୍ନ ସ୍ମରେଦ୍-ଭୋଗାନ୍ନ ତଥାନାଗତାନପି ।
ପ୍ରାପ୍ତାଂଶ୍ଚ ନାମିନନ୍ଦେଦ୍ୟଃ ସ କୈବଲ୍ୟାଶ୍ରମେ ବସେତ୍ ।। ୨୫ ।।

ଅନ୍ତଃସ୍ଥାନୀନ୍ଦ୍ରିୟାଣ୍ୟନ୍ତର୍ବହିଷ୍ଠାନ୍ବିଷୟାନ୍-ବହିଃ ।
ଶକ୍ନୋତି ୟଃ ସଦା କର୍ତୁଂ ସ କୈବଲ୍ୟାଶ୍ରମେ ବସେତ୍ ।। ୨୬ ।।

ପ୍ରାଣେ ଗତେ ୟଥା ଦେହଃ ସୁଖଂ ଦୁଃଖଂ ନ ବିନ୍ଦତି ।
ତଥା ଚେତ୍-ପ୍ରାଣୟୁକ୍ତୋଽପି ସ କୈବଲ୍ୟାଶ୍ରମେ ବସେତ୍ ।। ୨୭ ।।

କୌପୀନୟୁଗଲଂ କନ୍ଥା ଦଣ୍ଡ ଏକଃ ପରିଗ୍ରହଃ ।
ୟତେଃ ପରମହଂସସ୍ୟ ନାଧିକଂ ତୁ ବିଧୀୟତେ ।। ୨୮ ।।

ୟଦି ବା କୁରୁତେ ରାଗାଦଧିକସ୍ୟ ପରିଗ୍ରହମ୍ ।
ରୌରବଂ ନରକଂ ଗତ୍ବା ତିର୍ୟଗ୍ୟୋନିଷୁ ଜାୟତେ ।। ୨୯ ।।

ବିଶୀର୍ଣ୍ଣାନ୍ୟମଲାନ୍ୟେବ ଚେଲାନି ଗ୍ରଥିତାନି ତୁ ।
କୃତ୍ବା କନ୍ଥାଂ ବହିର୍ବାସୋ ଧାରୟେଦ୍ଧାତୁରଞ୍ଜିତମ୍ ।। ୩୦ ।।

ଏକବାସା ଅବାସା ବା ଏକଦୃଷ୍ଟିରଲୋଲୁପଃ ।
ଏକ ଏବ ଚରେନ୍ନିତ୍ୟଂ ବର୍ଷାସ୍ବେକତ୍ର ସଂବସେତ୍ ।। ୩୧ ।।

କୁଟୁମ୍ବଂ ପୁତ୍ରଦାରାଂଶ୍ଚ ବେଦାଙ୍ଗାନି ଚ ସର୍ବଶଃ ।
ୟଜ୍ଞଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଚ ତ୍ୟକ୍ତ୍ବା ଗୂଢଶ୍ଚରେଦ୍ୟତିଃ ।। ୩୨ ।।

କାମଃ କ୍ରୋଧସ୍ତଥା ଦର୍ପୋ ଲୋଭମୋହାଦୟଶ୍ଚ ୟେ ।
ତାଂସ୍ତୁ ଦୋଷାନ୍ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ପରିବ୍ରାଣ୍ନିର୍ମମୋ ଭବେତ୍ ।। ୩୩ ।।

Not For Commercial Use

ରାଗଦ୍ୱେଷବିଯୁକ୍ତାତ୍ମା ସମଲୋଷ୍ଟାଶ୍ମକାଞ୍ଚନଃ ।
ପ୍ରାଣିହିଂସାନିବୃତ୍ତଶ୍ଚ ମୁନିଃ ସ୍ୟାତ୍ସର୍ବନିସ୍ପୃହଃ ।। ୩୪ ।।

ଦମ୍ଭାହଂକାରନିର୍ମୁକ୍ତୋ ହିଂସାପୈଶୂନ୍ୟବର୍ଜିତଃ ।
ଆତ୍ମଜ୍ଞାନଗୁଣୋପେତୋ ଯତିର୍ମୋକ୍ଷମବାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୩୫ ।।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ପ୍ରସଙ୍ଗେନ ଦୋଷମୃଚ୍ଛତ୍ୟସଂଶୟଃ ।
ସଂନିୟମ୍ୟ ତୁ ତାନ୍ୟେବ ତତଃ ସିଦ୍ଧିଂ ନିଗଚ୍ଛତି ।। ୩୬ ।।

ନ ଜାତୁ କାମଃ କାମାନାମୁପଭୋଗେନ ଶାମ୍ୟତି ।
ହବିଷା କୃଷ୍ଣବର୍ତ୍ମେବ ଭୂୟ ଏବାଭିବର୍ଧତେ ।। ୩୭ ।।

ଶ୍ରୁତ୍ୱା ସ୍ପୃଷ୍ଟ୍ୱା ଚ ଭୁକ୍ତ୍ୱା ଚ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଘ୍ରାତ୍ୱା ଚ ଯୋ ନରଃ ।
ନ ହୃଷ୍ୟତି ଗ୍ଲାୟତି ବା ସ ବିଜ୍ଞେୟୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।। ୩୮ ।।

ଯସ୍ୟ ବାଙ୍-ମନସୀ ଶୁଦ୍ଧେ ସମ୍ୟଗ୍-ଗୁପ୍ତେ ଚ ସର୍ବଦା ।
ସ ବୈ ସର୍ବମବାପ୍ନୋତି ବେଦାନ୍ତୋପଗତଂ ଫଲମ୍ ।। ୩୯ ।।

ସଂମାନାଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ନିତ୍ୟମୁଦ୍ୱିଜେତ ବିଷାଦିବ ।
ଅମୃତସ୍ୟେବ ଚାକାଙ୍କ୍ଷେଦବମାନସ୍ୟ ସର୍ବଦା ।। ୪୦ ।।

ସୁଖଂ ହ୍ୟବମତଃ ଶେତେ ସୁଖଂ ଚ ପ୍ରତିବୁଧ୍ୟତେ ।
ସୁଖଂ ଚରତି ଲୋକେଽସ୍ମିନ୍ନବମନ୍ତା ବିନଶ୍ୟତି ।। ୪୧ ।।

ଅତିବାଦାଂସ୍ତିତିକ୍ଷେତ ନାବମନ୍ୟେତ କଂଚନ ।
ନ ଚେମଂ ଦେହମାଶ୍ରିତ୍ୟ ବୈରଂ କୁର୍ବୀତ କେନଚିତ୍ ।। ୪୨ ।।

Not For Commercial Use

କ୍ରୁଧ୍ୟନ୍ତଂ ନ ପ୍ରତିକ୍ରୁଧ୍ୟେଦାକ୍ରୁଷ୍ଟଃ କୁଶଲଂ ବଦେତ୍ ।
ସପ୍ତଦ୍ୱାରାବକୀର୍ଣ୍ଣାଂ ଚ ନ ବାଚମନୃତାଂ ବଦେତ୍ ।। ୪୩ ।।

ଅଧ୍ୟାତ୍ମରତିରାସୀନୋ ନିରପେକ୍ଷୋ ନିରାଶିଷଃ ।
ଆତ୍ମନୈବ ସହାୟେନ ସୁଖାର୍ଥୀ ବିଚରେଦିହ ।। ୪୪ ।।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ନିରୋଧେନ ରାଗଦ୍ୱେଷକ୍ଷୟେଣ ଚ ।
ଅହିଂସୟା ଚ ଭୂତାନାମମୃତତ୍ୱାୟ କଲ୍ପତେ ।। ୪୫ ।।

ଅସ୍ଥିସ୍ଥୂଣଂ ସ୍ନାୟୁବଦ୍ଧଂ ମାଂସଶୋଣିତଲେପିତମ୍ ।
ଚର୍ମାବନଦ୍ଧଂ ଦୁର୍ଗନ୍ଧି ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ମୂତ୍ରପୁରୀଷୟୋଃ ।। ୪୬ ।।

ଜରାଶୋକସମାବିଷ୍ଟଂ ରୋଗାୟତନମାତୁରମ୍ ।
ରଜସ୍ୱଲମନିତ୍ୟଂ ଚ ଭୂତାବାସମିମଂ ତ୍ୟଜେତ୍ ।। ୪୭ ।।

ମାଂସାସୃକ୍‌ପୂୟବିଣ୍ମୂତ୍ରସ୍ନାୟୁମଜ୍ଜାସ୍ଥିସଂହତୌ ।
ଦେହେ ଚେତ୍-ପ୍ରୀତିମାନ୍ମୂଢୋ ଭବିତା ନରକେଽପି ସଃ ।। ୪୮ ।।

ସା କାଲପୁତ୍ରପଦବୀ ସା ମାହାବୀଚିବାଗୁରା ।
ସାସିପତ୍ରବନଶ୍ରେଣୀ ଯା ଦେହେଽହମିତି ସ୍ଥିତିଃ ।। ୪୯ ।।

ସା ତ୍ୟାଜ୍ୟା ସର୍ବୟତ୍ନେନ ସର୍ବନାଶେଽପ୍ୟୁପସ୍ଥିତେ ।
ସ୍ପ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟା ସା ନ ଭବ୍ୟେନ ସଶ୍ମଶାନେସେବ ପୁଲ୍‌କସୀ ।। ୫୦ ।।

ପ୍ରିୟେଷ୍ଟୁ ସ୍ୱେଷୁ ସୁକୃତମପ୍ରିୟେଷୁ ଚ ଦୁଷ୍କୃତମ୍ ।
ବିସୃଜ୍ୟ ଧ୍ୟାନୟୋଗେନ ବ୍ରହ୍ମାପ୍ୟେତି ସନାତନମ୍ ।। ୫୧ ।।

Not For Commercial Use

ଅନେନ ବିଧିନା ସର୍ବାଂସ୍ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସଙ୍ଗାନ୍‌ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
ସର୍ବଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୈର୍ବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟେବାବତିଷ୍ଠତେ ।। ୫୨ ।।

ଏକ ଏବ ଚରେନ୍ନିତ୍ୟଂ ସିଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥମସହାୟକଃ ।
ସିଦ୍ଧିମେକସ୍ୟ ପଶ୍ୟନ୍‌ହି ନ ଜହାତି ନ ହୀୟତେ ।। ୫୩ ।।

କପାଲଂ ବୃକ୍ଷମୂଲାନି କୁଚେଲାନ୍ୟସହାୟତା ।
ସମତା ଚୈବ ସର୍ବସ୍ମିନ୍ନୈତନ୍ମୁକ୍ତସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୫୪ ।।

ସର୍ବଭୂତହିତଃ ଶାନ୍ତସ୍ତ୍ରିଦଣ୍ଡୀ ସକମଣ୍ଡଲୁଃ ।
ଏକାରାମଃ ପରିବ୍ରଜ୍ୟ ଭିକ୍ଷାର୍ଥଂ ଗ୍ରାମମାବିଶେତ୍ ।। ୫୫ ।।

ଏକୋ ଭିକ୍ଷୁର୍ଯଥୋକ୍ତଃ ସ୍ୟାଦ୍ୱାବେବ ମିଥୁନଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।
ତ୍ରୟୋ ଗ୍ରାମଃ ସମାଖ୍ୟାତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ତୁ ନଗରାୟତେ ।। ୫୬ ।।

ନଗରଂ ନହି କର୍ତବ୍ୟଂ ଗ୍ରାମୋ ବା ମିଥୁନଂ ତଥା ।
ଏତତ୍ତ୍ରୟଂ ପ୍ରକୁର୍ବାଣଃ ସ୍ୱଧର୍ମାଚ୍ୟବତେ ୟତିଃ ।। ୫୭ ।।

ରାଜବାର୍ତାଦିତେଷାଂ ସ୍ୟାଦ୍-ଭିକ୍ଷାବାର୍ତା ପରସ୍ପରମ୍ ।
ସ୍ନେହପୈଶୂନ୍ୟମାସୂର୍ୟଂ ସଂନିକର୍ଷାନ୍ନ ସଂଶୟଃ ।। ୫୮ ।।

ଏକାକୀ ନିଃସ୍ପୃହସ୍ତିଷ୍ଠେନ୍ନ ହି କେନ ସହାଲପେତ୍ ।
ଦଦ୍ୟାନ୍ନାରାୟଣେତ୍ୟେବ ପ୍ରତିବାକ୍ୟଂ ସଦା ୟତିଃ ।। ୫୯ ।।

ଏକାକୀ ଚିନ୍ତୟେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିଃ ।
ମୃତ୍ୟୁଂ ଚ ନାଭିନନ୍ଦେତ ଜୀବିତଂ ବା କଥଂଚନ ।। ୬୦ ।।

Not For Commercial Use

କାଲମେବ ପ୍ରତୀକ୍ଷେତ ଯାବଦାୟୁଃ ସମାପ୍ୟତେ ।
ନାଭିନନ୍ଦେତ ମରଣଂ ନାଭିନନ୍ଦେତ ଜୀବିତମ୍ ।
କାଲମେବ ପ୍ରତୀକ୍ଷେତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶଂ ଭୃତକୋ ଯଥା ।। ୬୧ ।।

ଅଜିହ୍ୱଃ ଷଣ୍ଢକଃ ପଙ୍ଗୁରନ୍ଧୋ ବଧିର ଏବ ଚ ।
ମୁଗ୍ଧଶ୍ଚ ମୁଚ୍ୟତେ ଭିକ୍ଷୁଃ ଷଡ୍ଭିରେତୈର୍ନ ସଂଶୟଃ ।। ୬୨ ।।

ଇଦମିଷ୍ଟମିଦଂ ନେତି ଯୋଽଶ୍ନନ୍ନପି ନ ସଜ୍ଜତି ।
ହିତଂ ସତ୍ୟଂ ମିତଂ ବକ୍ତି ତମଜିହ୍ୱଂ ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ।। ୬୩ ।।

ଅଦ୍ୟଜାତାଂ ଯଥା ନାରୀଂ ତଥା ଷୋଡଶବାର୍ଷିକୀମ୍ ।
ଶତବର୍ଷାଂ ଚ ଯୋ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ନିର୍ବିକାରଃ ସ ଷଣ୍ଢକଃ ।। ୬୪ ।।

ଭିକ୍ଷାର୍ଥମଟନଂ ଯସ୍ୟ ବିଣ୍ମୂତ୍ରକରଣାୟ ଚ ।
ଯୋଜନାନ୍ନ ପରଂ ଯାତି ସର୍ବଥା ପଙ୍ଗୁରେବ ସଃ ।। ୬୫ ।।

ତିଷ୍ଠତୋ ବ୍ରଜତୋ ବାପି ଯସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁର୍ନ ଦୂରଗମ୍ ।
ଚତୁର୍ଯୁଗାଂ ଭୁବଂ ମୁକ୍ତ୍ୱା ପରିବ୍ରାଟ୍ ସୋଽନ୍ଧ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୬୬ ।।

ହିତାହିତଂ ମନୋରାମଂ ବଚଃ ଶୋକାବହଂ ତୁ ଯତ୍ ।
ଶ୍ରୁତ୍ୱାପି ନ ଶୃଣୋତୀବ ବଧିରଃ ସ ପ୍ରକୀର୍ତିତଃ ।। ୬୭ ।।

ସାନ୍ନିଧ୍ୟେ ବିଷୟାଣାଂ ଯଃ ସମର୍ଥୋ ବିକଲେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।
ସୁପ୍ତବଦ୍ୱର୍ତତେ ନିତ୍ୟଂ ସ ଭିକ୍ଷୁର୍ମୁଗ୍ଧ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୬୮ ।।

ନଟାଦିପ୍ରେକ୍ଷଣଂ ଦ୍ୟୂତଂ ପ୍ରମଦାସୁହୃଦଂ ତଥା ।
ଭକ୍ଷ୍ୟଂ ଭୋଜ୍ୟମୁଦକ୍ୟାଂ ଚ ଷଣ୍ଢ ପଶ୍ୟେଚ୍ଚଦାଚନ ।। ୬୯ ।।

Not For Commercial Use

ରାଗଂ ଦ୍ୱେଷଂ ମଦଂ ମାୟାଂ ଦ୍ରୋହଂ ମୋହଂ ପରାତ୍ମସୁ ।
ଷଡେତାନି ଯତିର୍ନିତ୍ୟଂ ମନସାପି ନ ଚିନ୍ତୟେତ୍ ।। ୭୦ ।।

ମଞ୍ଜିକଂ ଶୁକ୍ଲବସ୍ତ୍ରଂ ଚ ସ୍ତ୍ରୀକଥାଲୌଲ୍ୟମେବ ଚ ।
ଦିବା ସ୍ୱାପଂ ଚ ଯାନଂ ଚ ଯତୀନାଂ ପାତନାନି ଷଟ୍ ।। ୭୧ ।।

ଦୂରଯାତ୍ରାଂ ପ୍ରଯତ୍ନେନ ବର୍ଜୟେଦାତ୍ମଚିନ୍ତକଃ ।
ସଦୋପନିଷଦଂ ବିଦ୍ୟାମଭ୍ୟସେନ୍ମୁକ୍ତିହେତୁକୀମ୍ ।। ୭୨ ।।

ନ ତୀର୍ଥସେବୀ ନିତ୍ୟଂ ସ୍ୟାନ୍ନୋପବାସପରୋ ଯତିଃ ।
ନ ଚାଧ୍ୟୟନଶୀଲଃ ସ୍ୟାନ୍ନ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନପରୋ ଭବେତ୍ ।। ୭୩ ।।

ଅପାପମଶଠଂ ବୃତ୍ତମଜିହ୍ମଂ ନିତ୍ୟମାଚରେତ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ସମାହୃତ୍ୟ କୂର୍ମୋଽଙ୍ଗାନୀବ ସର୍ବଶଃ ।। ୭୪ ।।

କ୍ଷୀଣେନ୍ଦ୍ରିୟମନୋବୃତ୍ତିର୍ନିରାଶୀର୍ନିଷ୍ପରିଗ୍ରହଃ ।
ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୋ ନିର୍ନମସ୍କାରୋ ନିଃସ୍ୱଧାକାର ଏବ ଚ ।। ୭୫ ।।

ନିର୍ମମୋ ନିରହଂକାରୋ ନିରପେକ୍ଷୋ ନିରାଶିଷଃ ।
ବିବିକ୍ତଦେଶସଂସକ୍ତୋ ମୁଚ୍ୟତେ ନାତ୍ର ସଂଶୟ ଇତି ।। ୭୬ ।।

--ଅପ୍ରମତ୍ତଃ କର୍ମଭକ୍ତିଜ୍ଞାନସଂପନ୍ନଃ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରୋ ବୈରାଗ୍ୟମେତ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଗୃହୀ ବାନପ୍ରସ୍ଥୋ ବା ମୁଖ୍ୟବୃତ୍ତିକା ଚେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯଂ ସମାପ୍ୟ ଗୃହୀ ଭବେଦ୍-ଗୃହାଦ୍ୱନୀ ଭୂତ୍ୱା ପ୍ରବ୍ରଜେଦ୍ୟଦି ବେତରଥା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯାଦେବ ପ୍ରବ୍ରଜେଦ୍-ଗୃହାଦ୍ୱା ବନାଦ୍ୱାଽଥ ପୁନରବ୍ରତୀ ବା ବ୍ରତୀ ବା ସ୍ନାତକୋ ବାଽସ୍ନାତକୋ ବୋତ୍ସନ୍ନାଗ୍ନିରନଗ୍ନିକୋ ବା ଯଦହରେବ ବିରଜେତ୍ତଦହରେବ ପ୍ରବ୍ରଜେତ୍ତ୍ଥୈକେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାମେବେଷ୍ଟିଂ କୁର୍ବନ୍ତ୍ୟଥବା ନ କୁର୍ଯାଦାଗ୍ନେୟ୍ୟାମେବ କୁର୍ଯାଦଗ୍ନିର୍ହି ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣମେବୈତୟା କରୋତି ତସ୍ମାତ୍ତ୍ରୈଧାତବୀୟାମେବ କୁର୍ଯାଦେତୟୈବ ତ୍ରୟୋ ଧାତବୋ ଯଦ୍ଦୁତ ସତ୍ତ୍ୱଂ ରଜସ୍ତମ ଇତି ।।

Not For Commercial Use

ଅୟଂ ତେ ୟୋନିରୃତ୍ୱିୟୋ ୟତୋ ଜାତୋ ଅରୋଚଥାଃ ।
ତଂ ଜାନନ୍ନଗ୍ନ ଆରୋହାଥାନୋ ବର୍ଧୟା ରୟିମିତ୍ୟନେନ ମନ୍ତ୍ରେଣାଗ୍ନିମାଜିଘ୍ରେଦେଷ
ବା ଅଗ୍ନେର୍ୟୋନିର୍ୟଃ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣଂ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାଂ ୟୋନିଂ ଗଚ୍ଛ
ସ୍ୱାହେତ୍ୟେବମେବୈତଦାହବନୀୟାଦଗ୍ନିମାହୃତ୍ୟ ପୂର୍ବବଦଗ୍ନିମାଜିଘ୍ରେଦ୍ୟଦଗ୍ନିଂ ନ ବିଦ୍ୟେଦପ୍ସୁ
ଜୁହୁୟାଦାପୋ ବୈ ସର୍ବା ଦେବତାଃ ସର୍ବାଭ୍ୟୋ ଦେବତାଭ୍ୟୋ ଜୁହୋମି ସ୍ୱାହେତି
ହୁତ୍ୱୋଧୃତ୍ୟ ତଦୁଦକଂ ପ୍ରାଶ୍ନୀୟାତ୍ପ୍ରାଜ୍ୟଂ ହବିରନାମୟଂ ମୋଦମିତି ଶିଖାଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ
ପିତରଂ ପୁତ୍ରଂ କଲତ୍ରଂ କର୍ମ ଚାଧ୍ୟୟନଂ ମନ୍ତ୍ରାନ୍ତରଂ ବିସୃଜ୍ୟୈବ
ପରିବ୍ରଜତ୍ୟାତ୍ମବିନ୍ନୋକ୍ଷମଚ୍ଛ୍ରୈସ୍ତ୍ରୈଧାତବୀୟୈର୍ବିଧେସ୍ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତଦୁପାସିତବ୍ୟମେବୈତଦିତି ।।

ପିତାମହଂ ପୁନଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ନାରଦଃ କଥମୟଜ୍ଞୋପବୀତୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ।।

ତମାହ ପିତାମହଃ ।
ସଶିଖଂ ବପନଂ କୃତ୍ୱା ବହିଃସୂତ୍ରଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ବୁଧଃ ।
ୟଦକ୍ଷରଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ସୂତ୍ରମିତି ଧାରୟେତ୍ ।। ୭୭ ।।

ସୂଚନାତ୍ସୂତ୍ରମିତ୍ୟାହୁଃ ସୂତ୍ରଂ ନାମ ପରଂ ପଦମ୍ ।
ତତ୍ସୂତ୍ରଂ ବିଦିତଂ ୟେନ ସ ବିପ୍ରୋ ବେଦପାରଗଃ ।। ୭୮ ।।

ୟେନ ସର୍ବମିଦଂ ପ୍ରୋତଂ ସୂତ୍ରେ ମଣିଗଣା ଇବ ।
ତତ୍ସୂତ୍ରଂ ଧାରୟେଦ୍ୟୋଗୀ ୟୋଗବିତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶନଃ ।। ୭୯ ।।

ବହିଃସୂତ୍ରଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ବିଦ୍ୱାନ୍ୟୋଗମୁତ୍ତମମାସ୍ଥିତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମଭାବମିଦଂ ସୂତ୍ରଂ ଧାରୟେଦ୍ୟଃ ସଚେତନଃ ।
ଧାରଣାତ୍ତସ୍ୟ ସୂତ୍ରସ୍ୟ ନୋଚ୍ଛିଷ୍ଟୋ ନାଶୁଚିର୍ଭବେତ୍ ।। ୮୦ ।।

ସୂତ୍ରମନ୍ତର୍ଗତଂ ୟେଷାଂ ଜ୍ଞାନୟଜ୍ଞୋପବୀତିନାମ୍ ।
ତେ ବୈ ସୂତ୍ରବିଦୋ ଲୋକେ ତେ ଚ ୟଜ୍ଞୋପବୀତିନଃ ।। ୮୧ ।।

Not For Commercial Use

ଜ୍ଞାନଶିଖା ଜ୍ଞାନନିଷ୍ଠା ଜ୍ଞାନଯଜ୍ଞୋପବୀତିନଃ ।
ଜ୍ଞାନମେବ ପରଂ ତେଷାଂ ପବିତ୍ରଂ ଜ୍ଞାନମୁଚ୍ୟତେ ।। ୮୨ ।।

ଅଗ୍ନେରିବ ଶିଖା ନାନ୍ୟା ଯସ୍ୟ ଜ୍ଞାନମୟୀ ଶିଖା ।
ସ ଶିଖୀତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ବିଦ୍ୱାନ୍ନେତରେ କେଶଧାରିଣଃ ।। ୮୩ ।।

କର୍ମଣ୍ୟଧିକୃତା ଯେ ତୁ ବୈଦିକେ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦୟଃ ।
ତୈର୍ବିଧାର୍ଯ୍ୟମିଦଂ ସୂତ୍ରଂ କ୍ରିୟାଙ୍ଗଂ ତଦ୍ଧି ବୈ ସ୍ମୃତମ୍ ।। ୮୪ ।।

ଶିଖା ଜ୍ଞାନମୟୀ ଯସ୍ୟ ଉପବୀତଂ ଚ ତନ୍ମୟମ୍ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟଂ ସକଲଂ ତସ୍ୟ ଇତି ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ବିଦୁରିତି ।। ୮୫ ।।

--ତଦେତଦ୍ୱିଜ୍ଞାୟ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ପରିବ୍ରଜ୍ୟ ପରିବ୍ରାଡେକଶାଟୀ ମୁଣ୍ଡୋଽପରିଗ୍ରହଃ
ଶରୀରକ୍ଲେଶାସହିଷ୍ଣୁଶ୍ଚେଦଥବା ଯଥାବିଧିଶ୍ଚେଜ୍ଜାତରୂପଧରୋ ଭୂତ୍ୱା
ସପୁତ୍ରମିତ୍ରକଲତ୍ରାପ୍ତବନ୍ଧ୍ୱାଦୀନି ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟଂ ସର୍ବକର୍ମଣି ସଂନ୍ୟସ୍ୟାୟଂ
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଂ ଚ ସର୍ବଂ କୌପୀନଂ ଦଣ୍ଡମାଚ୍ଛାଦନଂ ଚ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱସହିଷ୍ଣୁର୍ନ
ଶୀତଂ ନ ଚୋଷ୍ଣଂ ନ ସୁଖଂ ନ ଦୁଃଖଂ ନ ନିଦ୍ରା ନ ମାନାବମାନେ ଚ ଷଡୂର୍ମିବର୍ଜିତୋ
ନିନ୍ଦାହଂକାରମତ୍ସରଗର୍ବଦମ୍ଭେର୍ଷ୍ୟାସୂୟେଚ୍ଛାଦ୍ୱେଷସୁଖଦୁଃଖକାମକ୍ରୋଧଲୋଭମୋହାଦୀନ୍ୱିସୃଜ୍ୟ
ସ୍ୱବପୁଃ ଶବାକାରମିବ ସ୍ମୃତ୍ୱା ସ୍ୱବ୍ୟତିରିକ୍ତଂ ସର୍ବମନ୍ତର୍ବହିରମନ୍ୟମାନଃ
କସ୍ୟାପି ବନ୍ଦନମକୃତ୍ୱା ନ ନମସ୍କାରୋ ନ ସ୍ୱାହାକାରୋ ନ ସ୍ୱଧାକାରୋ ନ
ନିନ୍ଦାସ୍ତୁତିର୍ୟଦୃଚ୍ଛିକୋ ଭବେଦ୍ୟଦୃଚ୍ଛାଲାଭସଂତୁଷ୍ଟଃ ସୁବର୍ଣ୍ଣାଦୀନ୍ନ ପରିଗ୍ରହେନ୍ନାବାହନଂ
ନ ବିସର୍ଜନଂ ନ ମନ୍ତ୍ରଂ ନାମନ୍ତ୍ରଂ ନ ଧ୍ୟାନଂ ନୋପାସନଂ ନ ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ନାଲକ୍ଷ୍ୟଂ
ନ ପୃଥକ୍ ନାପୃଥକ୍ ନ ତ୍ୱନ୍ୟତ୍ର ସର୍ବତ୍ରାନିକେତଃ ସ୍ଥିରମତିଃ
ଶୂନ୍ୟାଗାରବୃକ୍ଷମୂଲଦେବଗୃହତୃଣକୂଟକୁଲାଲଶାଲାଗ୍ନିହୋତ୍ର--
ଶାଲାଗ୍ନିଦିଗନ୍ତରନଦୀତଟପୁଲିନଭୂଗୃହକନ୍ଦରନିର୍ଝରସ୍ଥଣ୍ଡିଲେଷୁ ବନେ ବା

Not For Commercial Use

ଶ୍ୱେତକେତୁରୃଭୁନିଦାଘଋଷଭଦୁର୍ବାସଃସଂବର୍ତକଦତ୍ତାତ୍ରେୟରୈବତକ--
ବଦବ୍ୟକ୍ତଲିଙ୍ଗୋଽବ୍ୟକ୍ତାଚାରୋ। ବାଲୋନ୍ମତ୍ତପିଶାଚବଦନୁନ୍ମତ୍ତୋନ୍ମତ୍ତ--
ବଦାଚରଂସ୍ତ୍ରିଦଣ୍ଡଂ ଶିକ୍ୟଂ ପାତ୍ରଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ କଟିସୂତ୍ରଂ କୌପୀନଂ ଚ ତତ୍ସର୍ବଂ
ଭୂଃସ୍ୱାହେତ୍ୟପ୍ସୁ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ କଟିସୂତ୍ରଂ ଚ କୌପୀନଂ ଦଣ୍ଡଂ ବସ୍ତ୍ରଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ
ସର୍ବମପ୍ସୁ ବିସୃଜ୍ୟାଥ ଜାତରୂପଧରଶ୍ଚରେଦାତ୍ମାନମନ୍ୱିଚ୍ଛେଦ୍ୟଥା ଜାତରୂପଧରୋ
ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୋ ନିଷ୍ପରିଗ୍ରହସ୍ତତ୍ତ୍ୱବ୍ରହ୍ମମାର୍ଗେ ସମ୍ୟକ୍ ସଂପନ୍ନଃ ଶୁଦ୍ଧମାନସଃ ପ୍ରାଣସଂଧାରଣାର୍ଥଂ
ୟଥୋକ୍ତକାଲେ କରପାତ୍ରେଣାନ୍ୟେନ ବା ୟାଚିତାହାରମାହରନ୍ ଲାଭାଲାଭେ ସମୋ
ଭୂତ୍ୱା ନିର୍ମମଃ ଶୁକ୍ଲଧ୍ୟାନପରାୟଣୋଽଧ୍ୟାତ୍ମନିଷ୍ଠଃ ଶୁଭାଶୁଭକର୍ମନିର୍ମୂଲନପରଃ
ସଂନ୍ୟସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦୈକବୋଧସ୍ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ମୀତି ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବମନୁସ୍ମରନ୍ଭ୍ରମରକୀଟନ୍ୟାୟେନ
ଶରୀରତ୍ରୟମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ସଂନ୍ୟାସେନୈବ ଦେହତ୍ୟାଗଂ କରୋତି ସ କୃତକୃତ୍ୟୋ
ଭବତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ନାରଦପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ସମ୍ପୂର୍ତୀୟୋପଦେଶଃ।। ୩।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଥୋପଦେଶଃ ।।

ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଲୋକାଂଶ୍ଚ ବେଦାଂଶ୍ଚ ବିଷୟାନିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ଆତ୍ମନ୍ୟେବ ସ୍ଥିତୋ ୟସ୍ତୁ ସ ୟାତି ପରମାଂ ଗତିମ୍ ।। ୧ ।।

ନାମଗୋତ୍ରାଦିବରଣଂ ଦେଶଂ କାଲଂ ଶ୍ରୁତଂ କୁଲମ୍ ।
ବୟୋ ବୃତ୍ତଂ ବ୍ରତଂ ଶୀଲଂ ଖ୍ୟାପୟେନ୍ନୈବ ସଦ୍ୟତିଃ ।। ୨ ।।

ନ ସଂଭାଷେତ୍ସ୍ତ୍ରିୟଂ କାଂଚିତ୍-ପୂର୍ବଦୃଷ୍ଟାଂ ଚ ନ ସ୍ମରେତ୍ ।
କଥାଂ ଚ ବର୍ଜୟେତ୍ତାସାଂ ନ ପଶ୍ୟେଲ୍ଲିଖିତାମପି ।। ୩ ।।

ଏତଚ୍ଚତୁଷ୍ଟୟଂ ମୋହାତ୍ସ୍ତ୍ରୀଣାମାଚରତୋ ୟତେଃ ।
ଚିତ୍ତଂ ବିକ୍ରିୟତେଽବଶ୍ୟଂ ତଦ୍ବିକାରାତ୍-ପ୍ରଣଶ୍ୟତି ।। ୪ ।।

ତୃଷ୍ଣା କ୍ରୋଧୋଽନୃତଂ ମାୟା ଲୋଭମୋହୌ ପ୍ରିୟାପ୍ରିୟେ ।
ଶିଲ୍ପଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନୟୋଗଶ୍ଚ କାମୋ ରାଗପରିଗ୍ରହଃ ।। ୫ ।।

ଅହଂକାରୋ ମମତ୍ୱଂ ଚ ଚିକିତ୍ସା ଧର୍ମସାହସମ୍ ।
ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତଂ ପ୍ରବାସଶ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରୌଷଧପରାଶିଷଃ ।। ୬ ।।

ପ୍ରତିଷିଦ୍ଧାନି ଚୈତାନି ସେବମାନୋ ବ୍ରଜେଦଧଃ ।
ଆଗଚ୍ଛ ଗଚ୍ଛ ତିଷ୍ଠେତି ସ୍ୱାଗତଂ ସୁହୃଦୋଽପି ବା ।। ୭ ।।

ସନ୍ମାନନଂ ଚ ନ ବ୍ରୂୟାନ୍ମୁନିର୍ମୋକ୍ଷପରାୟଣଃ ।
ପ୍ରତିଗ୍ରହଂ ନ ଗୃହ୍ଣୀୟାନ୍ନୈବ ଚାନ୍ୟଂ ପ୍ରଦାପୟେତ୍ ।। ୮ ।।

ପ୍ରେରୟେଦ୍ବା ତୟା ଭିକ୍ଷୁଃ ସ୍ୱପ୍ନେଽପି ନ କଦାଚନ ।
ଜାୟାଭ୍ରାତୃସୁତାଦୀନାଂ ବନ୍ଧୂନାଂ ଚ ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ।। ୯ ।।

Not For Commercial Use

ଶ୍ରୁତ୍ୱା ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ନ କମ୍ପେତ ଶୋକହର୍ଷୌ ତ୍ୟଜେଦ୍ୟତିଃ ।
ଅହିଂସା ସତ୍ୟମସ୍ତେୟବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାପରିଗ୍ରହାଃ ।। ୧୦ ।।

ଅନୌଦ୍ଧତ୍ୟମଦୀନତ୍ୱଂ ପ୍ରସାଦଃ ସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟମାର୍ଜବମ୍ ।
ଅସ୍ପୃହୋ ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୂଷା ଶ୍ରଦ୍ଧା କ୍ଷାନ୍ତିର୍ଦମଃ ଶମଃ ।। ୧୧ ।।

ଉପେକ୍ଷା ଧୈର୍ଯ୍ୟମାଧୁର୍ଯ୍ୟେ ତିତିକ୍ଷା କରୁଣା ତଥା ।
ହ୍ରୀସ୍ତଥା ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନେ ଯୋଗୋ ଲଘ୍ୱଶନଂ ଧୃତିଃ ।। ୧୨ ।।

ଏଷ ସ୍ୱଧର୍ମୋ ବିଖ୍ୟାତୋ ଯତୀନାଂ ନିୟତାତ୍ମନାମ୍ ।
ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୋ ନିତ୍ୟସତ୍ତ୍ୱସ୍ଥଃ ସର୍ବତ୍ର ସମଦର୍ଶନଃ ।। ୧୩ ।।

ତୁରୀୟଃ ପରମୋ ହଂସଃ ସାକ୍ଷାନ୍ନାରାୟଣୋ ଯତିଃ ।
ଏକରାତ୍ରଂ ବସେଦ୍-ଗ୍ରାମେ ନଗରେ ପଞ୍ଚରାତ୍ରକମ୍ ।। ୧୪ ।।

ବର୍ଷାଭ୍ୟୋଽନ୍ୟତ୍ର ବର୍ଷାସୁ ମାସାଂଶ୍ଚ ଚତୁରୋ ବସେତ୍ ।
ଦ୍ୱିରାତ୍ରଂ ବା ବସେଦ୍-ଗ୍ରାମେ ଭିକ୍ଷୁର୍ୟଦି ବସେଓ୍ଦା ।। ୧୫ ।।

ରାଗାଦୟଃ ପ୍ରସଜ୍ୟେରଂସ୍ତେନାସୌ ନାରକୀ ଭବେତ୍ ।
ଗ୍ରାମାନ୍ତେ ନିର୍ଜନେ ଦେଶେ ନିୟତାତ୍ମାଽନିକେତନଃ ।। ୧୬ ।।

ପର୍ଯ୍ୟଟେଚ୍ଚୀଟବଦ୍-ଭୂମୌ ବର୍ଷାସ୍ୱେକତ୍ର ସଂବସେତ୍ ।
ଏକବାସା ଅବାସା ବା ଏକଦୃଷ୍ଟିରଲୋଲୁପଃ ।। ୧୭ ।।

ଅଦୂଷୟନ୍ସତାଂ ମାର୍ଗଂ ଧ୍ୟାନଯୁକ୍ତୋ ମହୀଂ ଚରେତ୍ ।
ଶୁଚୌ ଦେଶେ ସଦା ଭିକ୍ଷୁଃ ସ୍ୱଧର୍ମମନୁପାଲୟନ୍ ।। ୧୮ ।।

Not For Commercial Use

ପର୍ଯ୍ୟଟେତ ସଦା ଯୋଗୀ ବୀକ୍ଷୟନ୍ନ୍ୱସୁଧାତଲମ୍ ।
ନ ରାତ୍ରୌ ନ ଚ ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ସଂଧ୍ୟୟୋର୍ନୈବ ପର୍ଯ୍ୟଟନ୍ ।। ୧୯ ।।

ନ ଶୂନ୍ୟେ ନ ଚ ଦୁର୍ଗେ ବା ପ୍ରାଣିବାଧାକରେ ନ ଚ ।
ଏକରାତ୍ରଂ ବସେଦ୍-ଗ୍ରାମେ ପଞ୍ଚନେ ତୁ ଦିନତ୍ରୟମ୍ ।। ୨୦ ।।

ପୁରେ ଦିନଦ୍ୱୟଂ ଭିକ୍ଷୁର୍ନଗରେ ପଞ୍ଚରାତ୍ରକମ୍ ।
ବର୍ଷାସ୍ୱେକତ୍ର ତିଷ୍ଠେତ ସ୍ଥାନେ ପୁଣ୍ୟଜଲାବୃତେ ।। ୨୧ ।।

ଆତ୍ମବତ୍ସର୍ବଭୂତାନି ପଶ୍ୟନ୍ଭିକ୍ଷୁଶ୍ଚରେନ୍ମହୀମ୍ ।
ଅନ୍ଧବଚ୍ଚକ୍ଷୁଷ୍ମବଚ୍ଚୈବ ବଧିରୋନ୍ମତ୍ତମୂକବତ୍ ।। ୨୨ ।।

ସ୍ନାନଂ ତ୍ରିଷବଣଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବହୂଦକବନସ୍ଥୟୋଃ ।
ହଂସେ ତୁ ସକୃଦେବ ସ୍ୟାତ୍ପରହଂସେ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୨୩ ।।

ମୌନଂ ଯୋଗାସନଂ ଯୋଗସ୍ଥିତିକ୍ଷୈକାନ୍ତଶୀଲତା ।
ନିଃସ୍ପୃହତ୍ୱଂ ସମତ୍ୱଂ ଚ ସପ୍ତୈତାନ୍ୟୈକଦଣ୍ଡିନାମ୍ ।। ୨୪ ।।

ପରହଂସାଶ୍ରମସ୍ଥୋ ହି ସ୍ନାନାଦେରବିଧାନତଃ ।
ଅଶେଷଚିତ୍ତବୃତ୍ତୀନାଂ ତ୍ୟାଗଂ କେବଲମାଚରେତ୍ ।। ୨୫ ।।

ତ୍ୱଙ୍ମାଂସରୁଧିରସ୍ନାୟୁମଜ୍ଜାମେଦୋସ୍ଥିସଂହତୌ ।
ବିଣ୍ମୂତ୍ରପୂଯେ ରମତାଂ କ୍ରିମୀଣାଂ କିୟଦନ୍ତରମ୍ ।। ୨୬ ।।

କ୍ୱ ଶରୀରମଶେଷାଣାଂ ଶ୍ଲେଷ୍ମାଦୀନାଂ ମହାଚୟଃ ।
କ୍ୱ ଚାଙ୍ଗଶୋଭା ସୌଭାଗ୍ୟକମନୀୟାଦୟୋ ଗୁଣାଃ ।। ୨୭ ।।

Not For Commercial Use

ମାଂସାସୃକ୍‌ପୂୟବିଣ୍ମୂତ୍ରସ୍ନାୟୁମଜ୍ଜାସ୍ଥିସଂହତୌ ।
ଦେହେ ଚେତ୍-ପ୍ରୀତିମାନ୍ମୂଢୋ ଭବିତା ନରକେଽପି ସଃ ।। ୨୮ ।।

ସ୍ତ୍ରୀଣାମବାଚ୍ୟଦେଶସ୍ୟ କ୍ଲିନ୍ନନାଡୀବ୍ରଣସ୍ୟ ଚ ।
ଅଭେଦେଽପି ମନୋଭେଏଦାଜ୍ଞନଃ ପ୍ରାୟେଣ ବଞ୍ଚ୍ୟତେ ।। ୨୯ ।।

ଚର୍ମଖଣ୍ଡଂ ଦ୍ୱିଧା ଭିନ୍ନମପାନୋଦ୍ଗାରଧୂପିତମ୍ ।
ୟେ ରମନ୍ତି ନମସ୍ତେଭ୍ୟଃ ସାହସଂ କିମତଃ ପରମ୍ ।। ୩୦ ।।

ନ ତସ୍ୟ ବିଦ୍ୟତେ କାର୍ଯଂ ନ ଲିଙ୍ଗଂ ବା ବିପଶ୍ଚିତଃ ।
ନିର୍ମମୋ ନିର୍ଭୟଃ ଶାନ୍ତୋ ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୋଽବର୍ଣ୍ଣଭୋଜନଃ ।। ୩୧ ।।

ମୁନିଃ କୌପୀନବାସାଃ ସ୍ୟାନ୍ନଗ୍ନୋ ବା ଧ୍ୟାନତତ୍ପରଃ ।
ଏବଂ ଜ୍ଞାନପରୋ ୟୋଗୀ ବ୍ରହ୍ମଭୂୟାୟ କଲ୍ପତେ ।। ୩୨ ।।

ଲିଙ୍ଗେ ସତ୍ୟପି ଖଲ୍ୱସ୍ମିଂସ୍ତଜ୍ଜ୍ଞାନମେବ ହି କାରଣମ୍ ।
ନିର୍ମୋକ୍ଷାୟେହ ଭୂତାନାଂ ଲିଙ୍ଗଗ୍ରାମୋ ନିରର୍ଥକଃ ।। ୩୩ ।।

ୟନ୍ନ ସନ୍ତଂ ନ ଚାସନ୍ତଂ ନାଶ୍ରୁତଂ ନ ବହୁଶ୍ରୁତମ୍ ।
ନ ସୁବୃତ୍ତଂ ନ ଦୁର୍ବୃତ୍ତଂ ବେଦ କଶ୍ଚିତ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ।। ୩୪ ।।

ତସ୍ମାଦଲିଙ୍ଗୋ ଧର୍ମଜ୍ଞୋ ବ୍ରହ୍ମବୃତ୍ତମନୁବ୍ରତମ୍ ।
ଗୂଢଧର୍ମାଶ୍ରିତୋ ବିଦ୍ୱାନଜ୍ଞାତଚରିତଂ ଚରେତ୍ ।। ୩୫ ।।

ସଂଦିଗ୍ଧଃ ସର୍ବଭୂତାନାଂ ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମବିବର୍ଜିତଃ ।
ଅନ୍ଧବଜ୍ଜଡବଚ୍ଚାପି ମୂକବଚ୍ଚ ମହୀଂ ଚରେତ୍ ।। ୩୬ ।।

ତଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଶାନ୍ତମନସଂ ସ୍ପୃହୟନ୍ତି ଦିବୌକସଃ ।
ଲିଙ୍ଗାଭାବାତ୍ତୁ କୈବଲ୍ୟମିତି ବ୍ରହ୍ମାନୁଶାସନମିତି ।। ୩୭ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ନାରଦଃ ପିତାମହଂ ସଂନ୍ୟାସବିଧିଂ ନୋ ବ୍ରୂହୀତି ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
ପିତାମହସ୍ତଥେତ୍ୟଙ୍ଗୀକୃତ୍ୟାତୁରେ ବା କ୍ରମେ ବାପି
ତୁରୀୟାଶ୍ରମସ୍ୱୀକାରାରାର୍ଥଂ କୃଚ୍ଛ୍ରପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତପୂର୍ବକମଷ୍ଟଶ୍ରାଦ୍ଧଂ
କୁର୍ଯ୍ୟାଦ୍ଦେବର୍ଷିଦିବ୍ୟମନୁଷ୍ୟଭୂତପିତୃମାତ୍ରାତ୍ମେତ୍ୟଷ୍ଟଶ୍ରାଦ୍ଧାନି କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।
ପ୍ରଥମଂ ସତ୍ୟବସୁସଂଜ୍ଞକାନ୍ୱିଶ୍ୱାନ୍ଦେବାନ୍ଦେବଶ୍ରାଦ୍ଧେ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁମହେଶ୍ୱରାନ୍ଋଷିଶ୍ରାଦ୍ଧେ
ଦେବର୍ଷିକ୍ଷତ୍ରିୟର୍ଷିମନୁଷ୍ୟର୍ଷୀନ୍ ଦିବ୍ୟଶ୍ରାଦ୍ଧେ ବସୁରୁଦ୍ରାଦିତ୍ୟରୂପାନ୍ମନୁଷ୍ୟଶ୍ରାଦ୍ଧେ
ସନକସନନ୍ଦନସନତ୍କୁମାରସନତ୍ସୁଜାତାନ୍ଭୂତଶ୍ରାଦ୍ଧେ ପୃଥିବ୍ୟାଦିପଞ୍ଚମହାଭୂତାନି
ଚକ୍ଷୁରାଦିକରଣାନି ଚତୁର୍ବିଧଭୂତଗ୍ରାମାନ୍ପିତୃଶ୍ରାଦ୍ଧେ ପିତୃପିତାମହପ୍ରପିତାମହାନ୍ମାତୃଶ୍ରାଦ୍ଧେ
ମାତୃପିତାମହୀପ୍ରପିତାମହୀରାତ୍ମଶ୍ରାଦ୍ଧେ ଆତ୍ମପିତୃପିତାମହାଞ୍ଜୀବପିତୃକସ୍ତେପିତରଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା
ଆତ୍ମପିତାମହପ୍ରପିତାମହାନିତି ସର୍ବତ୍ର ଯୁଗ୍ମକ୍ରପ୍ତ୍ୟା ବ୍ରାହ୍ମଣାନର୍ଚୟେଦେକାଧ୍ୱରପକ୍ଷେଽଷ୍ଟାଧ୍ୱରପକ୍ଷେ
ବା ସ୍ୱଶାଖାନୁଗତମନ୍ତ୍ରୈରଷ୍ଟଶ୍ରାଦ୍ଧାନ୍ୟଷ୍ଟଦିନେଷୁ ବା ଏକଦିନେ ବା ପିତୃଯାଗୋକ୍ତବିଧାନେନ
ବ୍ରାହ୍ମଣାନଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ ମୁକ୍ତ୍ୟନ୍ତଂ ଯଥାବିଧି ନିର୍ବର୍ତ୍ୟ ପିଣ୍ଡପ୍ରଦାନାନି ନିର୍ବର୍ତ୍ୟ
ଦକ୍ଷିଣାତାମ୍ବୂଲୈସ୍ତୋଷୟିତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣନ୍-ପ୍ରେଷୟିତ୍ୱା ଶେଷକର୍ମସିଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥଂ ସପ୍ତକେଶାନ୍ୱିସୃଜ୍ୟ
--'ଶେଷକର୍ମପ୍ରସିଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥଂ କେଶାନ୍ସପ୍ତାଷ୍ଟଧା ଦ୍ୱିଜଃ ।
ସଂକ୍ଷିପ୍ୟ ବାପୟେତ୍-ପୂର୍ବଂ କେଶଶ୍ମଶ୍ରୁନଖାନି ଚ' ଇତି ସପ୍ତକେଶାନ୍ସଂରକ୍ଷ୍ୟ
କକ୍ଷୋପସ୍ଥବର୍ଜଂ କ୍ଷୌରପୂର୍ବକଂ ସ୍ନାତ୍ୱା ସାୟଂସଂଧ୍ୟାବନ୍ଦନଂ ନିର୍ବର୍ତ୍ୟ ସହସ୍ରଗାୟତ୍ରୀଂ
ଜପ୍ତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞଂ ନିର୍ବର୍ତ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନାଗ୍ନିମୁପସ୍ଥାପ୍ୟ ସ୍ୱଶାଖୋପସଂହରଣଂ କୃତ୍ୱା
ତଦୁକ୍ତପ୍ରକାରେଣାଜ୍ୟାହୁତିମାଜ୍ୟଭାଗାନ୍ତଂ ହୁତ୍ୱାହୁତିବିଧିଂ ସମାପ୍ୟାତ୍ମାଦିଭିସ୍ତ୍ରିବାରଂ
ସକ୍ତୁପ୍ରାଶନଂ କୃତ୍ୱାଚମନପୂର୍ବକମଗ୍ନିଂ ସଂରକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ୱୟମଗ୍ନେରୁତ୍ତରତଃ କୃଷ୍ଣାଜିନୋପରି
ସ୍ଥିତ୍ୱା ପୁରାଣଶ୍ରବଣପୂର୍ବକଂ ଜାଗରଣଂ କୃତ୍ୱା ଚତୁର୍ଥ୍ୟାମାନ୍ତେ ସ୍ନାତ୍ୱା ତଦଗ୍ନୌ ଚରୁଂ
ଶ୍ରପୟିତ୍ୱା ପୁରୁଷସୂକ୍ତେନାନ୍ନସ୍ୟ ଷୋଡଶାହୁତିର୍ହୁତ୍ୱା ବିରଜାହୋମଂ କୃତ୍ୱା ଅଥାଚମ୍ୟ
ସଦକ୍ଷିଣଂ ବସ୍ତ୍ରଂ ସୁବର୍ଣ୍ଣପାତ୍ରଂ ଧେନୁଂ ଦତ୍ତ୍ୱା ସମାପ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମୋଦ୍ୱାସନଂ କୃତ୍ୱା ।
ସଂ ମା ସିଞ୍ଚନ୍ତୁ ମରୁତଃ ସମିନ୍ଦ୍ରଃ ସଂବୃହସ୍ପତିଃ ।
ସଂ ମାୟମଗ୍ନିଃ ସିଞ୍ଚତ୍ୱାୟୁଷା ଚ ଧନେନ ଚ ବଲେନ ଚାୟୁଷ୍ମନ୍ତଃ କରୋତୁ ମେ ଇତି ।

Not For Commercial Use

ୟା ତେ ଅଗ୍ନେ ୟଜ୍ଞିୟା ତନୂସ୍ତୟେହ୍ୟାରୋହାତ୍ମନାତ୍ମାନମ୍ ।
ଅଚ୍ଛା ବସୂନି କୃଣ୍ୱନ୍ନସ୍ମେ ନର୍ୟା ପୁରୂଣି ।
ୟଜ୍ଞୋ ଭୂତ୍ୱା ୟଜ୍ଞମାସୀଦ ସ୍ୱାଂ ୟୋନିଂ ଜାତବେଦୋ ଭୁବ ଆଜାୟମାନଃ ସ କ୍ଷୟ
ଏଧୀତ୍ୟନେନାଗ୍ନିମାତ୍ମନ୍ୟାରୋପ୍ୟ ଧ୍ୟାତ୍ୱାଗ୍ନିଂ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣନମସ୍କାରପୂର୍ବକମୁଦ୍ୱାସ୍ୟ
ପ୍ରାତଃସଂଧ୍ୟାମୁପାସ୍ୟ ସହସ୍ରଗାୟତ୍ରୀପୂର୍ବକଂ ସୂର୍ଯ୍ୟୋପସ୍ଥାନଂ କୃତ୍ୱା
ନାଭିଦଘ୍ନୋଦକମୁପବିଶ୍ୟାଷ୍ଟଦିକ୍‌ପାଲକାର୍ଘ୍ୟପୂର୍ବକଂ
ଗାୟତ୍ର୍ୟୁଦ୍ୱାସନଂ କୃତ୍ୱା ସାବିତ୍ରୀଂ ବ୍ୟାହୃତିଷ୍ୱ ପ୍ରବେଶୟିତ୍ୱା ।
ଅହଂ ବୃକ୍ଷସ୍ୟ ରେରିବ । କୀର୍ତିଃ ପୃଷ୍ଟଂ ଗିରେରିବ । ଊର୍ଧ୍ୱପବିତ୍ରୋ ବାଜିନୀବସ୍ୱମୃତମସ୍ମି ।
ଦ୍ରବିଣଂ ମେ ସବର୍ଚସଂ ସୁମେଧା ଅମୃତୋକ୍ଷିତଃ । ଇତି ତ୍ରିଶଙ୍କୋର୍ବେଦାନୁବଚନମ୍ ।
ୟଚ୍ଛନ୍ଦସାମୃଷଭୋ ବିଶ୍ୱରୂପଃ । ଛନ୍ଦୋଭ୍ୟୋଽଧ୍ୟମୃତାତ୍ସଂବଭୂବ ।
ସ ମେ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମେଧୟା ସ୍ପୃଣୋତୁ । ଅମୃତସ୍ୟ ଦେବଧାରଣୋ ଭୂୟାସଂ ।
ଶରୀରଂ ମେ ବିଚର୍ଷଣଂ । ଜିହ୍ୱା ମେ ମଧୁମତ୍ତମା । କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ଭୂରି ବିଶ୍ରବଂ ।
ବ୍ରହ୍ମଣଃ କୋଶୋଽସି ମେଧୟାପିହିତଃ । ଶ୍ରୁତଂ ମେ ଗୋପାୟ ।
ଦାରେଷଣାୟାଶ୍ଚ ବିତ୍ତେଷଣାୟାଶ୍ଚ ଲୋକେଷଣାୟାଶ୍ଚ ବ୍ୟୁତ୍ଥିତୋଽହଂ
ଓଁ ଭୂଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟା ଓଁ ଭୁବଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟା ଓଁ ସୁବଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟା
ଓଁ ଭୂର୍ଭୁବଃସୁବଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟେତି ମନ୍ଦ୍ରମଧ୍ୟମତାଲଜଧ୍ୱନିଭିର୍ମନସା
ବାଚୋଚ୍ଚାର୍ୟାଭୟଂ ସର୍ବଭୂତେଭ୍ୟୋ ମତ୍ତଃ ସର୍ବଂ ପ୍ରବର୍ତତେ ସ୍ୱହେତ୍ୟନେନ ଜଲଂ
ପ୍ରାଶ୍ୟ ପ୍ରାଚ୍ୟାଂ ଦିଶି ପୂର୍ଣାଞ୍ଜଲିଂ ପ୍ରକ୍ଷିପ୍ୟାଂସ୍ୱାହେତି ଶିଖାମୁତ୍-ପାଠ୍ୟ ।
ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ପରମଂ ପବିତ୍ରଂ ପ୍ରଜାପତେର୍ୟତ୍ସହଜଂ ପୁରସ୍ତାତ୍ ।
ଆୟୁଷ୍ୟମଗ୍ର୍ୟଂ ପ୍ରତିମୁଞ୍ଚ ଶୁଭ୍ରଂ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ବଲମସ୍ତୁ ତେଜଃ ।
ୟଜ୍ଞୋପବୀତ ବହିର୍ନ ନିବସେସ୍ତ୍ୱମନ୍ତଃ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ହ୍ୟଜସ୍ରଂ ପରମଂ ପବିତ୍ରଂ ୟଶୋ
ବଲଂ ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟଂ ମେଧାଂ ପ୍ରୟଚ୍ଛେତି ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ଉଦକାଞ୍ଜଲିନା ସହ ।
ଓଁ ଭୂଃ ସମୁଦ୍ରଂ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାହେତ୍ୟପ୍ସୁ ଜୁହୁୟାତ୍ ।
ଓଁ ଭୂଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟା । ଓଁ ଭୁବଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟା ।

Not For Commercial Use

ଓଁ ସୁବଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟେତି ତ୍ରିରୁକ୍ତ୍ୱା ତ୍ରିବାରମଭିମନ୍ତ୍ର୍ୟ ତଜ୍ଜଲଂ
ପ୍ରାଶ୍ୟାଚମ୍ୟ ଓଁ ଭୂଃ ସ୍ୱାହେତ୍ୟପ୍ସୁ ବସ୍ତ୍ରଂ କଟିସୂତ୍ରମପି ବିସୃଜ୍ୟ
ସର୍ବକର୍ମନିର୍ବର୍ତକୋଽହମିତି ସ୍ମୃତ୍ୱା ଜାତରୂପଧରୋ ଭୂତ୍ୱା
ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନପୂର୍ବକମୂର୍ଧ୍ୱବାହୁରୁଦୀଚୀଂ ଗଚ୍ଛେତ୍-ପୂର୍ବବଦ୍ଦ୍ୱିଦ୍ୱତ୍ସଂନ୍ୟାସୀ
ଚେଦ୍ଗୁରୋଃ ସକାଶାତ୍-ପ୍ରଣବମହାବାକ୍ୟୋପଦେଶଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ୟଥାସୁଖଂ ବିହରନ୍ମୁନ୍ଦଃ
କଶ୍ଚିନ୍ନାନ୍ୟୋ ବ୍ୟତିରିକ୍ତ ଇତି ଫଲପତ୍ରୋଦକାହାରଃ ପର୍ବତବନଦେବତାଲୟେଷୁ
ସଂଚରେତ୍ସଂନ୍ୟସ୍ୟାଥ ଦିଗମ୍ବରଃ ସକଲସଂଚାରକଃ ସର୍ବଦାନନ୍ଦସ୍ୱାନୁଭବୈକପୂର୍ଣ୍ଣହୃଦୟଃ
କର୍ମାତିଦୂରଲାଭଃ ପ୍ରାଣାୟାମପରାୟଣଃ ଫଲରସତ୍ୱକ୍ପତ୍ରମୂଲୋଦକୈର୍ମୋକ୍ଷାର୍ଥୀ
ଗିରିକନ୍ଦରେଷୁ ବିସୃଜେଦ୍ଦେହଂ ସ୍ମରଂସ୍ତାରକମ୍ ।
ବିବିଦିଷାସଂନ୍ୟାସୀ ଚେଚ୍ଛତପଥଂ ଗତ୍ୱାଚାର୍ୟାଦିଭିର୍ବିପ୍ରୈସ୍ତିଷ୍ଠ ତିଷ୍ଠ ମହାଭାଗ
ଦଣ୍ଡଂ ବସ୍ତ୍ରଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ ଗୃହାଣ ପ୍ରଣବ ମହାବାକ୍ୟଗ୍ରହଣାର୍ଥଂ
ଗୁରୁନିକଟମାଗଚ୍ଛେତ୍ୟାଚାର୍ୟୈର୍ଦଣ୍ଡକଟିସୂତ୍ରକୌପୀନଂ ଶାଟୀମେକାଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ
ପାଦାଦିମସ୍ତକପ୍ରମାଣମବ୍ରଣଂ ସମଂ ସୌମ୍ୟମକାକପୃଷ୍ଠଂ ସଲକ୍ଷଣଂ ବୈଣବଂ
ଦଣ୍ଡମେକମାଚମନପୂର୍ବକଂ ସଖା ମା ଗୋପାୟୌଚଃ ସଖାୟୋଽସୀନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ
ବଜ୍ରୋଽସି ବାର୍ତ୍ରଘ୍ନଃ ଶର୍ମ ମେ ଭବ ୟତ୍ପାପଂ ତନ୍ନିବାରୟେତି ଦଣ୍ଡଂ ପରିଗ୍ରହେଜ୍ଜଗଜ୍ଜୀବନଂ
ଜୀବନାଧାରଭୂତଂ ମା ତେ ମା ମନ୍ନ୍ୟୟସ୍ୱ ସର୍ବଦା ସର୍ବସୌମ୍ୟେତି ପ୍ରଣବପୂର୍ବକଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ
ପରିଗୃହ୍ୟ କୌପୀନାଧାରଂ କଟିସୂତ୍ରମୋମିତି ଗୁହ୍ୟାଚ୍ଛାଦକଂ କୌପୀନମୋମିତି
ଶୀତବାତୋଷ୍ଣତ୍ରାଣକରଂ ଦେହୈକରକ୍ଷଣମୋମିତି
କଟିସୂତ୍ରକୌପୀନବସ୍ତ୍ରମାଚମନପୂର୍ବକଂ ୟୋଗପଟ୍ଟାଭିଷିକ୍ତୋ ଭୂତ୍ୱା କୃତାର୍ଥୋଽହମିତି
ମତ୍ୱା ସ୍ୱାଶ୍ରମାଚାରପରୋ ଭବେଦିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୩୮ ।।

।। ଇତି ନାରଦପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥୋପଦେଶଃ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

।। ପଞ୍ଚମୋପଦେଶଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ପିତାମହଂ ନାରଦଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଭଗବନ୍‌ସର୍ବକର୍ମନିବର୍ତକଃ
ସଂନ୍ୟାସ ଇତି ତ୍ୱୟୈବୋକ୍ତଃ ପୁନଃ ସ୍ୱାଶ୍ରମାଚାରପରୋ ଭବେଦିତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ତତଃ ପିତାମହ ଉବାଚ ।
ଶରୀରସ୍ୟ ଦେହିନୋ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିତୁରୀୟାବସ୍ଥାଃ ସନ୍ତି ତଦଧୀନାଃ
କର୍ମଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟପ୍ରବର୍ତକାଃ ପୁରୁଷା ଜନ୍ତବସ୍ତଦନୁକୂଲାଚାରାଃ ସନ୍ତି
ତଥୈବ ଚେଦ୍-ଭଗବନ୍‌ସଂନ୍ୟାସାଃ କତିଭେଦାସ୍ତଦନୁଷ୍ଠାନଭେଦାଃ
କୀଦୃଶାସ୍ତତ୍ତ୍ୱତୋଽସ୍ମାକଂ ବକ୍ତୁମର୍ହସୀତି ।
ତଥେତ୍ୟଙ୍ଗୀକୃତ୍ୟ ତୁ ପିତାମହେନ ସଂନ୍ୟାସଭେଦୈରାଚାରଭେଦଃ
କଥମିତି ଚେତ୍ତତ୍ତ୍ୱତସ୍ତ୍ୱେକ ଏବ ସଂନ୍ୟାସଃ ଅଜ୍ଞାନେନାଶକ୍ତିବଶାତ୍କର୍ମଲୋପଶ୍ଚ
ତ୍ରୈବିଧ୍ୟମେତ୍ୟ ବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସୋ ଜ୍ଞାନସଂନ୍ୟାସୋ ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସଃ
କର୍ମସଂନ୍ୟାସଶ୍ଚେତି ଚାତୁର୍ବିଧ୍ୟମୁପାଗତସ୍ତଦ୍ୟଥେତି ଦୁଷ୍ଟମଦନାଭାବାଚ୍ଚେତି
ବିଷୟବୈତୃଷ୍ଣ୍ୟମେତ୍ୟ ପ୍ରାକ୍‌ପୁଣ୍ୟକର୍ମବଶାତ୍ସଂନ୍ୟସ୍ତଃ ସ ବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସୀ
ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞାନାତ୍ପାପପୁଣ୍ୟଲୋକାନୁଭବଶ୍ରବଣାତ୍-ପ୍ରପଞ୍ଚୋପରତଃ
କ୍ରୋଧେର୍ଷ୍ୟାସୂୟାହଂକାରାଭିମାନାତ୍ମକସର୍ବସଂସାରଂ ନିର୍ବୃତ୍ୟ
ଦାରେଷଣାଧନେଷଣାଲୋକେଷଣାତ୍ମକଦେହବାସନାଂ ଶାସ୍ତ୍ରବାସନାଂ
ଲୋକବାସନାଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବମନାନ୍ନମିବ ପ୍ରକୃତୀୟଂ ସର୍ବମିଦଂ ହେୟଂ ମତ୍ୱା
ସାଧନଚତୁଷ୍ଟୟସଂପନ୍ନୋ ୟଃ ସଂନ୍ୟସତି ସ ଏବ ଜ୍ଞାନସଂନ୍ୟାସୀ ।
କ୍ରମେଣ ସର୍ବମଭ୍ୟସ୍ୟ ସର୍ବମନୁଭୂୟ ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନେନ
ଦେହମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟଃ ସଂନ୍ୟସ୍ୟ ଜାତରୂପଧରୋ ଭବତି ସ ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସୀ ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଂ ସମାପ୍ୟ ଗୃହୀ ଭୂତ୍ୱା ବାନପ୍ରସ୍ଥାଶ୍ରମମେତ୍ୟ
ବୈରାଗ୍ୟଭାବେଽପ୍ୟାଶ୍ରମକ୍ରମାନୁସାରେଣ ୟଃ ସଂନ୍ୟସ୍ୟତି ସ କର୍ମସଂନ୍ୟାସୀ ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯେଣ ସଂନ୍ୟସ୍ୟ ସଂନ୍ୟାସାଜ୍ଜାତରୂପଧରୋ ବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସୀ ।
ବିଦ୍ୱତ୍ସଂନ୍ୟାସୀ ଜ୍ଞାନସଂନ୍ୟାସୀ ବିବିଦିଷାସଂନ୍ୟାସୀ କର୍ମସଂନ୍ୟାସୀ ।

Not For Commercial Use

କର୍ମସଂନ୍ୟାସୋଽପି ଦ୍ୱିବିଧଃ ନିମିତ୍ତସଂନ୍ୟାସୋଽନିମିତ୍ତସଂନ୍ୟାସଶ୍ଚେତି ।
ନିମିତ୍ତସ୍ତ୍ୱାତୁରଃ । ଅନିମିତ୍ତଃ କ୍ରମସଂନ୍ୟାସଃ ।
ଆତୁରଃ ସର୍ବକର୍ମଲୋପଃ ପ୍ରାଣସ୍ୟୋତ୍କ୍ରମଣକାଲସଂନ୍ୟାସଃ ସନିମିତ୍ତସଂନ୍ୟାସଃ ।
ଦୃଢାଙ୍ଗୋ ଭୂତ୍ୱା ସର୍ବଂ କୃତକଂ ନଶ୍ୱରମିତି ଦେହାଦିକଂ ସର୍ବଂ ହେୟଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ।
ହଂସଃ ଶୁଚିଷଦ୍ୱସୁରନ୍ତରିକ୍ଷସଦ୍ଧୋତା ବେଦିଷଦତିଥିର୍ଦୁରୋଣସତ୍ ।
ନୃଷଦ୍ୱରସଦୃତସଦ୍ୱ୍ୟୋମସଦବ୍-ଜା ଗୋଜା ଋତଜା ଅଦ୍ରିଜା ଋତଂ ବୃହତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମବ୍ୟତିରିକ୍ତଂ ସର୍ବଂ ନଶ୍ୱରମିତି ନିଶ୍ଚିତ୍ୟାଥୋ କ୍ରମେଣ ଯଃ ସଂନ୍ୟସ୍ୟତି
ସ ସଂନ୍ୟାସୋଽନିମିତ୍ତସଂନ୍ୟାସଃ । ସଂନ୍ୟାସଃ ଷଡ୍ୱିଧୋ ଭବତି ।
କୁଟୀଚକୋ ବହୂଦକୋ ହଂସଃ ପରମହଂସଃ ତୁରୀୟାତୀତୋଽବଧୂତଶ୍ଚେତି ।
କୁଟୀଚକଃ ଶିଖାଯଜ୍ଞୋପବୀତୀ ଦଣ୍ଡକମଣ୍ଡଲୁଧରଃ କୌପୀନକନ୍ଥାଧରଃ
ପିତୃମାତୃଗୁର୍ବାରାଧନପରଃ ପିଠରଖନିତ୍ରଶିକ୍ୟାଦିମନ୍ତ୍ରସାଧନପର
ଏକତ୍ରାନ୍ନାଦନପରଃ ଶ୍ୱେତୋର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଧାରୀ ତ୍ରିଦଣ୍ଡଃ ।
ବହୂଦକଃ ଶିଖାଦିକନ୍ଥାଧରସ୍ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଧାରୀ କୁଟୀଚକବତ୍ସର୍ବସମୋ
ମଧୁକରବୃତ୍ତ୍ୟାଷ୍ଟକବଲାଶୀ ହଂସୋ ଜଟାଧାରୀ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରୋର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଧାରୀ
ଅସଂକ୍ଲୃପ୍ତମାଧୁକରାନ୍ନାଶୀ କୌପୀନଖଣ୍ଡତୁଣ୍ଡଧାରୀ ।
ପରମହଂସଃ ଶିଖାଯଜ୍ଞୋପବୀତରହିତଃ ପଞ୍ଚଗୃହେଷ୍ୱେକରାତ୍ରାନ୍ନାଦନପରଃ
କରପାତ୍ରୀ ଏକକୌପୀନଧାରୀ ଶାଟୀମେକାମେକଂ ବୈଣବଂ
ଦଣ୍ଡମେକଶାଟୀଧରୋ ବା ଭସ୍ମୋଦ୍ଧୂଲନପରଃ ସର୍ବତ୍ୟାଗୀ ।
ତୁରୀୟାତୀତୋ ଗୋମୁଖଃ ଫଲାହାରୀ ।
ଅନ୍ନାହାରୀ ଚେଦ୍-ଗୃହତ୍ରୟେ ଦେହମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟୋ ଦିଗମ୍ବରଃ କୁଣପବଚ୍ଛରୀରବୃତ୍ତିକଃ ।
ଅବଧୂତସ୍ତ୍ୱନିୟମୋଽଭିଶସ୍ତପତିତବର୍ଜନପୂର୍ବକଂ
ସର୍ବବର୍ଣ୍ଣେଷ୍ୱଜଗରବୃତ୍ତ୍ୟାହାରପରଃ ସ୍ୱରୂପାନୁସନ୍ଧାନପରଃ ।

Not For Commercial Use

ଆତୁରୋ ଜୀବତି ଚେତ୍ତ୍ରମସଂନ୍ୟାସଃ କର୍ତବ୍ୟଃ କୁଟୀଚକବହୂଦକହଂସାନାଂ
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯାଶ୍ରମାଦିତୁରୀୟାଶ୍ରମବତ୍ କୁଟୀଚକାଦୀନାଂ ସଂନ୍ୟାସବିଧିଃ ।
ପରମହଂସାଦିତ୍ରୟାଣାଂ ନ କଟୀସୂତ୍ରଂ ନ କୌପୀନଂ ନ ବସ୍ତ୍ରଂ ନ କମଣ୍ଡଲୁର୍ନ ଦଣ୍ଡଃ ।
ସାର୍ବବର୍ଣ୍ୟୈକଭୈକ୍ଷାଟନପରତ୍ୱଂ ଜାତରୂପଧରତ୍ୱଂ ବିଧିଃ ।
ସଂନ୍ୟାସକାଲେଽପ୍ୟଲଂବୁଦ୍ଧିପର୍ଯନ୍ତମଧୀତ୍ୟ ତଦନନ୍ତରଂ କଟୀସୂତ୍ରଂ କୌପୀନଂ
ଦଣ୍ଡଂ ବସ୍ତ୍ରଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ ସର୍ବମପ୍ସୁ ବିସୃଜ୍ୟାଥ ଜାତରୂପଧରଶ୍ଚରେନ୍ନ
କଚ୍ଛାବେଶୋ ନାଧ୍ୟେତବ୍ୟୋ ନ ଶ୍ରୋତବ୍ୟମନ୍ୟଲିଂଚିତ୍-ପ୍ରଣବାଦନ୍ୟଂ
ନ ତର୍କଂ ପଠେନ୍ନ ଶବ୍ଦମପି ବୃହଚ୍ଛବ୍ଦାନ୍ନାଧ୍ୟାପୟେନ୍ନ ମହଦ୍ୱାଚୋବିଗ୍ଲାପନଂ
ଗିରା ପାଣ୍ୟାଦିନା ସଂଭାଷଣଂ ନାନ୍ୟସ୍ମାଦ୍ୱା ବିଶେଷେଣ ନ ଶୂଦ୍ରସ୍ତ୍ରୀପତିତୋଦକ୍ୟା
ସଂଭାଷଣଂ ନ ୟତେର୍ଦେବପୂଜା ନୋତ୍ସବଦର୍ଶନଂ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରାବୃତ୍ତିଃ ।
ପୁନର୍ୟତିବିଶେଷଃ ।
କୁଟୀଚକସ୍ୟୈକତ୍ର ଭିକ୍ଷା ବହୂଦକସ୍ୟାସଂକ୍ଲୃପ୍ତଂ ମାଧୁକରଂ ହଂସସ୍ୟାଷ୍ଟଗୃହେଷ୍ୱଷ୍ଟକବଲଂ
ପରମହଂସସ୍ୟ ପଞ୍ଚଗୃହେଷୁ କରପାତ୍ରଂ ଫଲାହାରୋ ଗୋମୁଖଂ
ତୁରୀୟାତୀତସ୍ୟାବଧୂତସ୍ୟାଜଗରବୃତ୍ତିଃ ସାର୍ବବର୍ଣ୍ୟକେଷୁ ୟତିର୍ନୈକରାତ୍ରଂ
ବସେନ୍ନ କସ୍ୟାପି ନମେତ୍ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୟୋର୍ନ ଜ୍ୟେଷ୍ଠୋ ଯୋ ନ ସ୍ୱରୂପଜ୍ଞଃ ।
ସ ଜ୍ୟେଷ୍ଠୋଽପି କନିଷ୍ଠୋ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ନଦ୍ୟୁତ୍ତରଣଂ ନ କୁର୍ଯାନ୍ନ ବୃକ୍ଷମାରୋହେନ୍ନ
ଯାନାଦିରୂଢୋ ନ କ୍ରୟବିକ୍ରୟପରୋ ନ କିଂଚିଦ୍ୱିନିମୟପରୋ ନ ଦାମ୍ଭିକୋ
ନାନୃତବାଦୀ ନ ୟତେଃ କିଂଚିତ୍କର୍ତବ୍ୟମସ୍ତ୍ୟସ୍ତି ଚେତ୍ସାଂକର୍ଯମ୍ ।
ତସ୍ମାନ୍ମନନାଦୌ ସଂନ୍ୟାସିନାମଧିକାରଃ ।
ଆତୁରକୁଟୀଚକୟୋର୍ଭୂର୍ଲୋକୋ ବହୂଦକସ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକୋ ହଂସସ୍ୟ
ତପୋଲୋକଃ ପରମହଂସସ୍ୟ ସତ୍ୟଲୋକସ୍ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୟୋଃ ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ
କୈବଲ୍ୟଂ ସ୍ୱରୂପାନୁସନ୍ଧାନେନ ଭ୍ରମରକୀଟନ୍ୟାୟବତ୍ ।
ୟଂ ୟଂ ବାପି ସ୍ମରନ୍ଭାବଂ ତ୍ୟଜତ୍ୟନ୍ତେ କଲେବରମ୍ ।
ତଂ ତମେବ ସମାପ୍ନୋତି ନାନ୍ୟଥା ଶ୍ରୁତିଶାସନମ୍ ।

Not for Commercial Use

ତଦେବଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନଂ ବିନାନ୍ୟଥାଚାରପରୋ
ନ ଭବେତ୍ତଦାଚାରବଶାତ୍ତତ୍ତଲ୍ଲୋକପ୍ରାପ୍ତିର୍ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟସଂପନ୍ନସ୍ୟ
ସ୍ୱସ୍ମିନ୍ନେବ ମୁକ୍ତିରିତି ନ ସର୍ବତ୍ରାଚାରପ୍ରସକ୍ତିସ୍ତଦାଚାରଃ ।
ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିଷ୍ୱେକଶରୀରସ୍ୟ ଜାଗ୍ରତ୍କାଲେ ବିଶ୍ୱଃ ସ୍ୱପ୍ନକାଲେ ତୈଜସଃ
ସୁଷୁପ୍ତିକାଲେ ପ୍ରାଜ୍ଞଃ ଅବସ୍ଥାଭେଦାଦବସ୍ଥେଶ୍ୱରଭେଦଃ କାର୍ଯ୍ୟଭେଦାତ୍କାରଣଭେଦସ୍ତ୍ରାସୁ
ଚତୁର୍ଦଶକାରଣାନାଂ ବାହ୍ୟବୃତ୍ତୟୋଽନ୍ତର୍ବୃତୟସ୍ତେଷାମୁପାଦାନକାରଣମ୍ ।
ବୃତ୍ତୟଶ୍ଚତ୍ରାରଃ ମନୋବୁଦ୍ଧିରହଂକାରଶ୍ଚିତ୍ତଂ ଚେତି ।
ତତ୍ତଦ୍ବୃତ୍ତିବ୍ୟାପାରଭେଦେନ ପୃଥଗାଚାରଭେଦଃ ।
ନେତ୍ରସ୍ଥଂ ଜାଗରିତଂ ବିଦ୍ୟାତ୍କଣ୍ଠେ ସ୍ୱପ୍ନଂ ସମାବିଶତ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତଂ ହୃଦୟସ୍ଥଂ ତୁ ତୁରୀୟଂ ମୂର୍ଧ୍ନି ସଂସ୍ଥିତମ୍ ।
ତୁରୀୟମକ୍ଷରମିତି ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଜାଗରିତେ ସୁଷୁପ୍ତ୍ୟବସ୍ଥାପନ୍ନ ଇବ ଯଦ୍ୟଚ୍ଛ୍ରୁତଂ ଯଦ୍ୟଦୃଷ୍ଟଂ
ତତ୍ତତ୍ପୂର୍ବମବିଜ୍ଞାତମିବ ଯୋ ବସେତ୍ତସ୍ୟ ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥାୟାମପି ତାଦୃଗବସ୍ଥା ଭବତି ।
ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଇତି ବଦନ୍ତି । ସର୍ବଶ୍ରୁତ୍ୟର୍ଥପ୍ରତିପାଦନମପି ତସ୍ୟୈବ ମୁକ୍ତିରିତି ।
ଭିକ୍ଷୁର୍ନୈହିକାମୁଷ୍ମିକାପେକ୍ଷଃ । ଯଦ୍ୟପେକ୍ଷାସ୍ତି ତଦନୁରୂପୋ ଭବତି ।
ସ୍ୱରୂପାନୁସନ୍ଧାନବ୍ୟତିରିକ୍ତାନ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସୈରୁଷ୍ଟ୍ରାକୁଙ୍କୁମଭାରବଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥୋ
ନ ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରବୃତ୍ତିର୍ନ ସାଙ୍ଖ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସୋ ନ ମନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ରବ୍ୟାପାରଃ ।
ଇତରଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରବୃତ୍ତିର୍ୟତେରସ୍ତି ଚେଚ୍ଛବାଲଂକାରବଚ୍ଚର୍ମକାରବଦତିବିଦୂରକର୍ମାଚାରବିଦ୍ୟାଦୂରୋ
ନ ପ୍ରଣବକୀର୍ତନପରୋ ଯଦ୍ୟତ୍କର୍ମ କରୋତି ତତ୍ତତ୍ଫଲମନୁଭବତି ଏରଣ୍ଡତୈଲଫେନବଦତଃ
ସର୍ବଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ତତ୍-ପ୍ରସକ୍ତଂ ମନୋଦଣ୍ଡଂ କରପାତ୍ରଂ ଦିଗମ୍ବରଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ପରିବ୍ରଜେଦ୍-ଭିକ୍ଷୁଃ ।
ବାଲୋନ୍ମତ୍ତପିଶାଚବନ୍ନରଣଂ ଜୀବିତଂ ବା ନ କାଙ୍କ୍ଷେତ
କାଲମେବ ପ୍ରତୀକ୍ଷେତ ନିର୍ଦେଶଭୃତକନ୍ୟାୟେନ ପରିବ୍ରାଡିତି ।
ତିତିକ୍ଷାଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟଶମାଦିଗୁଣବର୍ଜିତଃ ।
ଭିକ୍ଷାମାତ୍ରେଣ ଜୀବି ସ୍ୟାତ୍ସ ଯତିର୍ୟତିବୃତ୍ତିହା ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

ନ ଦଣ୍ଡଧାରଣେନ ନ ମୁଣ୍ଡନେନ ନ ବେଷେଣ ନ ଦମ୍ଭାଚାରେଣ ମୁକ୍ତିଃ ।
ଜ୍ଞାନଦଣ୍ଡୋ ଧୃତୋ ୟେନ ଏକଦଣ୍ଡୀ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
କାଷ୍ଠଦଣ୍ଡୋ ଧୃତୋ ୟେନ ସର୍ବାଶୀ ଜ୍ଞାନବର୍ଜିତଃ ।
ସ ୟାତି ନରକାଙ୍ଘୋରାନ୍ମହାରୌରବସଂଜ୍ଞିତାନ୍ ।। ୨ ।।

ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସୂକରୀବିଷ୍ଠାସମା ଗୀତା ମହର୍ଷିଭିଃ ।
ତସ୍ମାଦେନାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ କୀଟବତ୍ପର୍ୟ୍ୟଟେଦ୍ୟତିଃ ।। ୩ ।।

ଅୟାଚିତଂ ୟଥାଲାଭଂ ଭୋଜନାଚ୍ଛାଦନଂ ଭବେତ୍ ।
ପରେଚ୍ଛୟା ଚ ଦିଗ୍ବାସାଃ ସ୍ନାନଂ କୁର୍ୟ୍ୟାତ୍ପରେଚ୍ଛୟା ।। ୪ ।।

ସ୍ୱପ୍ନେଽପି ୟୋ ହି ୟୁକ୍ତଃ ସ୍ୟାଜ୍ଜାଗ୍ରତୀବ ବିଶେଷତଃ ।
ଈଦୃକ୍-ଚେଷ୍ଟଃ ସ୍ମୃତଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠୋ ବରିଷ୍ଠୋ ବ୍ରହ୍ମବାଦିନାମ୍ ।। ୫ ।।

ଅଲାଭେ ନ ବିଷାଦୀ ସ୍ୟାଲ୍ଲାଭେ ଚୈବ ନ ହର୍ଷୟେତ୍ ।
ପ୍ରାଣୟାତ୍ରିକମାତ୍ରଃ ସ୍ୟାନ୍ମାତ୍ରାସଙ୍ଗାଦ୍ୱିନିର୍ଗତଃ ।। ୬ ।।

ଅଭିପୂଜିତଲାଭାଂଶ୍ଚ ଜୁଗୁପ୍ସେତୈବ ସର୍ବଶଃ ।
ଅଭିପୂଜିତଲାଭୈସ୍ତୁ ୟତିର୍ମୁକ୍ତୋଽପି ବଧ୍ୟତେ ।। ୭ ।।

ପ୍ରାଣୟାତ୍ରାନିମିତ୍ତଂ ଚ ବ୍ୟଙ୍ଗାରେ ଭୁକ୍ତବଜ୍ଜନେ ।
କାଲେ ପ୍ରଶସ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣାନାଂ ଭିକ୍ଷାର୍ଥଂ ପର୍ୟ୍ୟଟେଦ୍-ଗୃହାନ୍ ।। ୮ ।।

ପାଣିପାତ୍ରଶ୍ଚରନ୍ୟୋଗୀ ନାସକୃଦ୍-ଭୈକ୍ଷମାଚରେତ୍ ।
ତିଷ୍ଠନ୍ଭୁଞ୍ଜ୍ୟାଚରନ୍ଭୁଞ୍ଜ୍ୟାନ୍ନଧ୍ୟେନାଚମନଂ ତଥା ।। ୯ ।।

ଅବ୍ଧିବଦ୍ଧୃତମର୍ୟ୍ୟାଦା ଭବନ୍ତି ବିଶାଦାଶୟାଃ ।
ନିୟତିଂ ନ ବିମୁଞ୍ଚନ୍ତି ମହାନ୍ତୋ ଭାସ୍କରା ଇବ ।। ୧୦ ।।

Not For Commercial Use

ଆସ୍ୟେନ ତୁ ୟଦାହାରଂ ଗୋବନ୍ଧୃଗୟତେ ମୁନିଃ ।
ତଦା ସମଃ ସ୍ୟାତ୍ସର୍ବେଷୁ ସୋଽମୃତତ୍ୱାୟ କଲ୍ପତେ ।। ୧୧ ।।

ଅନିନ୍ଦ୍ୟଂ ବୈ ବ୍ରଜଦ୍ଗେହଂ ନିନ୍ଦ୍ୟଂ ଗେହଂ ତୁ ବର୍ଜୟେତ୍ ।
ଅନାବୃତେ ବିଶେଦ୍ଦ୍ୱାରି ଗେହେ ନୈବାବୃତେ ବ୍ରଜେତ୍ ।। ୧୨ ।।

ପାଂସୁନା ଚ ପ୍ରତିଚ୍ଛନ୍ନଶୂନ୍ୟାଗାରପ୍ରତିଶ୍ରୟଃ ।
ବୃକ୍ଷମୂଲନିକେତୋ ବା ତ୍ୟକ୍ତସର୍ବପ୍ରିୟାପ୍ରିୟଃ ।। ୧୩ ।।

ୟତ୍ରାସ୍ତମିତଶାୟୀ ସ୍ୟାନ୍ନିରଗ୍ନିରନିକେତନଃ ।
ୟଥାଲବ୍ଧୋପଜୀବୀ ସ୍ୟାନ୍ମୁନିର୍ଦାନ୍ତୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।। ୧୪ ।।

ନିଷ୍କ୍ରମ୍ୟ ବନମାସ୍ଥାୟ ଜ୍ଞାନୟଜ୍ଞୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।
କାଲକାଙ୍-କ୍ଷୀ ଚରନ୍ନେବ ବ୍ରହ୍ମଭୂୟାୟ କଲ୍ପତେ ।। ୧୫ ।।

ଅଭୟଂ ସର୍ବଭୂତେଭ୍ୟୋ ଦତ୍ତ୍ୱା ଚରତି ୟୋ ମୁନିଃ ।
ନ ତସ୍ୟ ସର୍ବଭୂତେଭ୍ୟୋ ଭୟମୁତ୍ପଦ୍ୟତେ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୧୬ ।।

ନିର୍ମାନଷ୍ଟାନହଂକାରୋ ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଶ୍ଚିନ୍ନସଂଶୟଃ ।
ନୈବ କ୍ରୁଧ୍ୟତି ନ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ନାନୃତଂ ଭାଷତେ ଗିରା ।। ୧୭ ।।

ପୁଣ୍ୟାୟତନଚାରୀ ଚ ଭୂତାନାମବିହିଂସକଃ ।
କାଲେ ପ୍ରାପ୍ତେ ଭବଦ୍-ଭୈକ୍ଷଂ କଲ୍ପ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଭୂୟସେ ।। ୧୮ ।।

ବାନପ୍ରସ୍ଥଗୃହସ୍ଥାଭ୍ୟାଂ ନ ସଂସୃଜ୍ୟେତ କର୍ହିଚିତ୍ ।
ଅଜ୍ଞାତଚର୍ୟାଂ ଲିପ୍ସେତ ନ ଚୈନଂ ହର୍ଷ ଆବିଶେତ୍ ।। ୧୯ ।।

Not For Commercial Use

ଅଧ୍ୱା ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ନିର୍ଦିଷ୍ଟଃ କୀଟବଦ୍ୱିଚରେନ୍ମହୀମ୍ ।
ଆଶୀର୍ଯୁକ୍ତାନି କର୍ମାଣି ହିଂସାଯୁକ୍ତାନି ଯାନି ଚ ।। ୨୦ ।।

ଲୋକସଂଗ୍ରହଯୁକ୍ତାନି ନୈବ କୁର୍ଯ୍ୟାନ୍ନ କାରୟେତ୍ ।
ନାସଚ୍ଛାତ୍ରେଷୁ ସଜ୍ଜେତ ନୋପଜୀବେତ ଜୀବିକାମ୍ ।
ଅତିବାଦାଂସ୍ତ୍ୟଜେତ୍ତର୍କାନ୍ପକ୍ଷଂ କଂଚନ ନାଶ୍ରୟେତ୍ ।। ୨୧ ।।

ନ ଶିଷ୍ୟାନନୁବଧ୍ନୀତ ଗ୍ରନ୍ଥାନ୍ନୈବାଭ୍ୟସେଦ୍ବହୂନ୍ ।
ନ ବ୍ୟାଖ୍ୟାମୁପଯୁଞ୍ଜୀତ ନାରମ୍ଭାନାରଭେଚ୍ଚିତ୍ ।। ୨୨ ।।

ଅବ୍ୟକ୍ତଲିଙ୍ଗୋଽବ୍ୟକ୍ତାର୍ଥୋ ମୁନିରୁନ୍ମତ୍ତବାଲବତ୍ ।
କବିର୍ମୂକବଦାତ୍ମାନଂ ତଦ୍ଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ଦର୍ଶୟେନ୍ନୃଣାମ୍ ।। ୨୩ ।।

ନ କୁର୍ଯ୍ୟାନ୍ନ ବଦେତ୍କିଂଚିନ୍ନ ଧ୍ୟାୟେତ୍ସାଧ୍ୱସାଧୁ ବା ।
ଆତ୍ମାରାମୋଽନୟା ବୃତ୍ତ୍ୟା ବିଚରେଜ୍ଜଡବନ୍ମୁନିଃ ।। ୨୪ ।।

ଏକଷ୍ଟରେନ୍ମହୀମେତାଂ ନିଃସଙ୍ଗଃ ସଂଯତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।
ଆତ୍ମକ୍ରୀଡ ଆତ୍ମରତିରାତ୍ମବାନ୍ସମଦର୍ଶନଃ ।। ୨୫ ।।

ବୁଧୋ ବାଲକବତ୍ରୀଡେତ୍କୁଶଲୋ ଜଡବଚ୍ଚରେତ୍ ।
ବଦେଦୁନ୍ମତ୍ତବଦ୍ବିଦ୍ୱାନ୍ ଗୋଚର୍ଯ୍ୟାଂ ନୈଗମଷ୍ଟରେତ୍ ।।୨୬ ।।

କ୍ଷିପ୍ତୋଽବମାନିତୋଽସଦ୍-ଭିଃ ପ୍ରଲବ୍ଧୋଽସୂୟିତୋଽପି ବା ।
ତାଡିତଃ ସଂନିରୁଦ୍ଧୋ ବା ବୃତ୍ତ୍ୟା ବା ପରିହାପିତଃ ।। ୨୭ ।।

ବିଷ୍ଠିତୋ ମୂତ୍ରିତୋ ବାଙ୍ଗୈର୍ବହୁଧୈବଂ ପ୍ରକଲ୍ପିତଃ ।
ଶ୍ରେୟସ୍କାମଃ କୃଚ୍ଛ୍ରଗତ ଆତ୍ମନାତ୍ମାନମୁଦ୍ଧରେତ୍ ।। ୨୮ ।।

Not For Commercial Use

ସଂମାନନଂ ପରାଂ ହାନିଂ ଯୋଗର୍ଦ୍ଧେଃ କୁରୁତେ ଯତଃ ।
ଜନେନାବମତୋ ଯୋଗୀ ଯୋଗସିଦ୍ଧିଂ ଚ ବିନ୍ଦତି ।। ୨୯ ।।

ତଥା ଚରେତ ବୈ ଯୋଗୀ ସତାଂ ଧର୍ମମଦୂଷୟନ୍ ।
ଜନା ଯଥାବମନ୍ୟେରନ୍-ଗଚ୍ଛେୟୁର୍ନୈବ ସଙ୍ଗତିମ୍ ।। ୩୦ ।।

ଜରାୟୁଜାଣ୍ଡଜାଦୀନାଂ ବାଙ୍ମନଃକାୟକର୍ମଭିଃ ।
ଯୁକ୍ତଃ କୁର୍ବୀତ ନ ଦ୍ରୋହଂ ସର୍ବସଙ୍ଗାଂଶ୍ଚ ବର୍ଜୟେତ୍ ।। ୩୧ ।।

କାମକ୍ରୋଧୌ ତଥା ଦର୍ପଲୋଭମୋହାଦୟଶ୍ଚ ଯେ ।
ତାଂସ୍ତୁ ଦୋଷାନ୍‌ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ପରିବ୍ରାଡ୍ ଭୟବର୍ଜିତଃ ।। ୩୨ ।।

ଭୈକ୍ଷାଶନଂ ଚ ମୌନିତ୍ୱଂ ତପୋ ଧ୍ୟାନଂ ବିଶେଷତଃ ।
ସମ୍ୟଗ୍‌ଜ୍ଞାନଂ ଚ ବୈରାଗ୍ୟଂ ଧର୍ମୋଽୟଂ ଭିକ୍ଷୁକେ ମତଃ ।। ୩୩ ।।

କାଷାୟବାସାଃ ସତତଂ ଧ୍ୟାନଯୋଗପରାୟଣଃ ।
ଗ୍ରାମାନ୍ତେ ବୃକ୍ଷମୂଲେ ବା ବସେଦ୍ଦେବାଲୟେଽପି ବା ।। ୩୪ ।।

ଭୈକ୍ଷେଣ ବର୍ତୟେନ୍ନିତ୍ୟଂ ନୈକାନ୍ନାଶୀ ଭବେକ୍ୱଚିତ୍ ।
ଚିତ୍ତଶୁଦ୍ଧିର୍ଭବେଦ୍ୟାବଦ୍ଧାବନ୍ନିତ୍ୟଂ ଚରେତ୍ସୁଧୀଃ ।। ୩୫ ।।

ତତଃ ପ୍ରବ୍ରଜ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧାତ୍ମା ସଂଚରେଦ୍ୟତ୍ର କୁତ୍ରଚିତ୍ ।
ବହିରନ୍ତଶ୍ଚ ସର୍ବତ୍ର ସଂପଶ୍ୟନ୍‌ହି ଜନାର୍ଦନମ୍ ।। ୩୬ ।।

ସର୍ବତ୍ର ବିଚରେନ୍ନୌନୀ ବାୟୁବଦ୍ୱୀତକଲ୍ମଷଃ ।
ସମଦୁଃଖସୁଖଃ କ୍ଷାନ୍ତୋ ହସ୍ତପ୍ରାପ୍ତଂ ଚ ଭକ୍ଷୟେତ୍ ।। ୩୭ ।।

Not For Commercial Use

ନିର୍ବୈରେଣ ସମଂ ପଶ୍ୟନ୍ବ୍ରିଜଗୋଽଶ୍ୱମୃଗାଦିଷୁ ।
ଭାବୟନ୍ମନସା ବିଷ୍ଣୁଂ ପରମାତ୍ମାନମୀଶ୍ୱରମ୍ ।। ୩୮ ।।

ଚିନ୍ମୟଂ ପରମାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାହମିତି ସ୍ମରନ୍ ।
ଙ୍କାତ୍ୱୈବଂ ମନୋଦଣ୍ଡଂ ଧୃତ୍ୱା ଆଶାନିବୃତ୍ତୋ ଭୂତ୍ୱା ଆଶାମ୍ବରଧରୋ ଭୂତ୍ୱା
ସର୍ବଦା ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିଃ ସର୍ବସଂସାରମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ପ୍ରପଞ୍ଚାବାଙ୍-ମୁଖଃ
ସ୍ୱରୂପାନୁସନ୍ଧାନେନ ଭ୍ରମରକୀଟନ୍ୟାୟେନ ମୁକ୍ତୋ ଭବତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୩୯ ।।

।। ଇତି ନାରଦପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ସୁପଞ୍ଚମୋପଦେଶଃ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

।। ଷଷ୍ଠୋପଦେଶଃ ।।

ଅଥ ନାରଦଃ ପିତାମହମୁବାଚ ।।
ଭଗବନ୍ ତଦଭ୍ୟାସବଶାତ୍ ଭ୍ରମକୀଟନ୍ୟାୟବତ୍ତଦଭ୍ୟାସଃ କଥମିତି ।
ତମାହ ପିତାମହଃ ।
ସତ୍ୟବାଗ୍ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ବିଶିଷ୍ଟଦେହାବଶିଷ୍ଟୋ ବସେତ୍ ।
ଜ୍ଞାନଂ ଶରୀରଂ ବୈରାଗ୍ୟଂ ଜୀବନଂ ବିଦ୍ଧି ଶାନ୍ତିଦାନ୍ତୀ ନେତ୍ରେ ମନୋ ମୁଖଂ ବୁଦ୍ଧିଃ କଲା
ପଞ୍ଚବିଂଶତିତତ୍ତ୍ୱାନ୍ୟବୟବା ଅବସ୍ଥା ପଞ୍ଚମହାଭୂତାନି କର୍ମ ଭକ୍ତିଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟଂ ଶାଖା
ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିତୁରୀୟାଷ୍ଟତୁର୍ଦଶକରଣାନି ପଙ୍କସ୍ତମ୍ଭାକାରାଣୀତି ।
ଏବମପି ନାବମତିପଙ୍କଂ କର୍ଣ୍ଣଧାର ଇବ ୟନ୍ତ୍ରେବ ଗଜଂ ସ୍ୱବୁଦ୍ଧ୍ୟା ବଶୀକୃତ୍ୟ ସ୍ୱବ୍ୟତିରିକ୍ତଂ
ସର୍ବଂ କୃତକଂ ନଶ୍ୱରମିତି ମତ୍ୱା ବିରକ୍ତଃ ପୁରୁଷଃ ସର୍ବଦା ବ୍ରହ୍ମାହମିତି
ବ୍ୟବହରେନ୍ନାନ୍ୟକ୍ରିଂଚିଦ୍ଦେଦିତବ୍ୟଂ ସ୍ୱବ୍ୟତିରେକେଣ ।
ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ବସେତ୍କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତି ।
ନ ନାହଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ବ୍ୟବହରେତ୍କ୍ରିଂତୁ ବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ମୀତ୍ୟଜସ୍ରଂ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିଷୁ ।
ତୁରୀୟାବସ୍ଥାଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ତୁରୀୟାତୀତତ୍ୱଂ ବ୍ରଜେଦ୍ଦିବା ଜାଗ୍ରନ୍ନକ୍ତଂ ସ୍ୱପ୍ନଂ ସୁଷୁପ୍ତମର୍ଧରାତ୍ରଂ
ଗତମିତ୍ୟେକାବସ୍ଥାୟାଂ ଚତସ୍ରୋଽବସ୍ଥାସ୍ତ୍ୱେକୈକକରଣାଧୀନାନାଂ ଚତୁର୍ଦଶକରଣାନାଂ
ବ୍ୟାପାରଶ୍ଚକ୍ଷୁରାଦୀନାମ୍ ।
ଚକ୍ଷୁଷୋ ରୂପଗ୍ରହଣଂ ଶ୍ରୋତ୍ରୟୋଃ ଶବ୍ଦଗ୍ରହଣଂ ଜିହ୍ୱାୟା ରସାସ୍ୱାଦନଂ
ଘ୍ରାଣସ୍ୟ ଗନ୍ଧଗ୍ରହଣଂ ବଚସୋ ବାଗ୍ୱ୍ୟାପାରଃ ପାଣେରାଦାନଂ ପାଦୟୋଃ
ସଂଚାରଃ ପାୟୋରୁତ୍ସର୍ଗ ଉପସ୍ଥସ୍ୟାନନ୍ଦଗ୍ରହଣଂ ତ୍ୱଚଃ ସ୍ପର୍ଶଗ୍ରହଣମ୍ ।
ତଦଧୀନା ଚ ବିଷୟଗ୍ରହଣବୁଦ୍ଧିଃ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ବୁଦ୍ଧ୍ୟତି
ଚିତ୍ତେନ ଚେତୟତ୍ୟହଂକାରେଣାହଂକରୋତି ।
ବିସୃଜ୍ୟ ଜୀବ ଏତାନ୍ଦେହାଭିମାନେନ ଜୀବୋ ଭବତି ।
ଗୃହାଭିମାନେନ ଗୃହସ୍ଥ ଇବ ଶରୀରେ ଜୀବଃ ସଂଚରତି ।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାଗ୍-ଦଲେ ପୁଣ୍ୟାବୃତ୍ତିରାଗ୍ନେୟ୍ୟାଂ ନିଦ୍ରାଲସ୍ୟୌ ଦକ୍ଷିଣାୟ୍ୟାଂ
କ୍ରୌର୍ଯ୍ୟବୁଦ୍ଧିର୍ନୈର୍ଋତ୍ୟାଂ ପାପବୁଦ୍ଧିଃ ପଶ୍ଚିମେ କ୍ରୀଡାରତିର୍ବାୟବ୍ୟାଂ
ଗମନେ ବୁଦ୍ଧିରୁତ୍ତରେ ଶାନ୍ତିରୀଶାନ୍ୟେ ଜ୍ଞାନଂ କର୍ଣ୍ଣିକାୟ୍ୟାଂ ବୈରାଗ୍ୟଂ
କେସରେଷ୍ୱାତ୍ମଚିନ୍ତା ଇତ୍ୟେବଂ ବକ୍ତ୍ରଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଜୀବଦବସ୍ଥାଂ ପ୍ରଥମଂ ଜାଗ୍ରଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟଂ
ସ୍ୱପ୍ନଂ ତୃତୀୟଂ ସୁଷୁପ୍ତଂ ଚତୁର୍ଥଂ ତୁରୀୟଂ ଚତୁର୍ଭିର୍ବିରହିତଂ ତୁରୀୟାତୀତମ୍ ।
ବିଶ୍ୱତୈଜସପ୍ରାଜ୍ଞତଟସ୍ଥଭେଦୈରେକ ଏବ ଏକୋ ଦେବଃ
ସାକ୍ଷୀ ନିର୍ଗୁଣଶ୍ଚ ତଦ୍ ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ନୋ ଚେଜ୍ଜାଗ୍ରଦବସ୍ଥାୟ୍ୟାଂ ଜାଗ୍ରଦାଦିଚତସ୍ରୋଽବସ୍ଥାଃ ସ୍ୱପ୍ନେ
ସ୍ୱପ୍ନାଦିଚତସ୍ରୋଽବସ୍ଥାଃ ସୁଷୁପ୍ତେ ସୁଷୁପ୍ତ୍ୟାଦିଚତସ୍ରୋଽବସ୍ଥାଃ
ତୁରୀୟେ ତୁରୀୟାଦିଚତସ୍ରୋଽବସ୍ଥାଃ ନ ତ୍ୱେବଂ ତୁରୀୟାତୀତସ୍ୟ ନିର୍ଗୁଣସ୍ୟ ।
ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମକାରଣରୂପୈର୍ବିଶ୍ୱତୈଜସପ୍ରାଜ୍ଞେଶ୍ୱରୈଃ ସର୍ବାବସ୍ଥାସୁ ସାକ୍ଷୀ ତ୍ୱେକ ଏବାବତିଷ୍ଠତେ ।
ଉତ ତଟସ୍ଥୋ ଦ୍ରଷ୍ଟା ତଟସ୍ଥୋ ନ ଦ୍ରଷ୍ଟା ଦ୍ରଷ୍ଟୃତ୍ୱାନ୍ନ ଦ୍ରଷ୍ଟୈବ
କର୍ତୃତ୍ୱଭୋକ୍ତୃତ୍ୱାହଂକାରାଦିଭିଃ ସୃଷ୍ଟୋ ଜୀବଃ ଜୀବେତରୋ ନ ସୃଷ୍ଟଃ ।
ଜୀବୋଽପି ନ ସୃଷ୍ଟ ଇତି ଚେନ୍ନ । ଜୀବାଭିମାନେନ କ୍ଷେତ୍ରାଭିମାନଃ ।
ଶରୀରାଭିମାନେନ ଜୀବତ୍ୱମ୍ । ଜୀବତ୍ୱଂ ଘଟାକାଶମହାକାଶବଦ୍ୱ୍ୟବଧାନେଽସ୍ତି ।
ବ୍ୟବଧାନବଶାଦେବ ହଂସଃ ସୋଽହମିତି
ମନ୍ତ୍ରେଣୋଚ୍ଛ୍ୱାସନିଃଶ୍ୱାସବ୍ୟପଦେଶେନାନୁସନ୍ଧାନଂ କରୋତି ।
ଏବଂ ବିଜ୍ଞାୟ ଶରୀରାଭିମାନଂ ତ୍ୟଜେନ୍ନ ଶରୀରାଭିମାନୀ ଭବତି ।
ସ ଏବ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ତ୍ୟକ୍ତସଙ୍ଗୋ ଜିତକ୍ରୋଧୋ ଲଘ୍ୱାହାରୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।
ପିଧାୟ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ଦ୍ୱାରାଣି ମନୋ ଧ୍ୟାନେ ନିବେଶୟେତ୍ ।। ୧ ।।

ଶୂନ୍ୟେଷ୍ୱେବାବକାଶେଷୁ ଗୁହାସୁ ଚ ବନେଷୁ ।
ନିତ୍ୟଯୁକ୍ତଃ ସଦା ଯୋଗୀ ଧ୍ୟାନଂ ସମ୍ୟଗୁପକ୍ରମେତ୍ ।। ୨ ।।

Not For Commercial Use

ଆତିଥ୍ୟଶ୍ରାଦ୍ଧୟଜ୍ଞେଷୁ ଦେବଯାତ୍ରୋତ୍ସବେଷୁ ଚ ।
ମହାଜନେଷୁ ସିଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥୀ ନ ଗଚ୍ଛେଦ୍ୟୋଗବିଚ୍ଚିତ୍ ।। ୩ ।।

ୟଥୈନମବମନ୍ୟନ୍ତେ ଜନାଃ ପରିଭବନ୍ତି ଚ ।
ତଥା ୟୁକ୍ତଶ୍ଚରେଦ୍ୟୋଗୀ ସତାଂ ବର୍ତ୍ମ ନ ଦୂଷୟେତ୍ ।। ୪ ।।

ବାଗ୍-ଦଣ୍ଡଃ କର୍ମଦଣ୍ଡଶ୍ଚ ମନୋଦଣ୍ଡଶ୍ଚ ତେ ତ୍ରୟଃ ।
ୟସ୍ୟୈତେ ନିୟତା ଦଣ୍ଡାଃ ସ ତ୍ରିଦଣ୍ଡୀ ମହାୟତିଃ ।। ୫ ।।

ବିଧୂମେ ଚ ପ୍ରଶାନ୍ତାଗ୍ନୌ ୟସ୍ତୁ ମାଧୁକରୀଂ ଚରେତ୍ ।
ଗୃହେ ଚ ବିପ୍ରମୁଖ୍ୟାନାଂ ୟତିଃ ସର୍ବୋତ୍ତମଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୬ ।।

ଦଣ୍ଡଭିକ୍ଷାଂ ଚ ୟଃ କୁର୍ୟାତ୍ସ୍ୱଧର୍ମେ ବ୍ୟସନଂ ବିନା ।
ୟସ୍ତିଷ୍ଠତି ନ ବୈରାଗ୍ୟଂ ୟାତି ନୀଚୟତିର୍ହି ସଃ ।। ୭ ।।

ୟସ୍ମିନ୍-ଗୃହେ ବିଶେଷେଣ ଲଭେଦ୍-ଭିକ୍ଷାଂ ଚ ବାସନାତ୍ ।
ତତ୍ର ନୋ ୟାତି ୟୋ ଭୂୟଃ ସ ୟତିର୍ନେତରଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୮ ।।

ୟଃ ଶରୀରେନ୍ଦ୍ରିୟାଦିଭ୍ୟୋ ବିହୀନଂ ସର୍ବସାକ୍ଷିଣମ୍ ।
ପାରମାର୍ଥିକବିଜ୍ଞାନଂ ସୁଖାତ୍ମାନଂ ସ୍ୱୟଂପ୍ରଭମ୍ ।। ୯ ।।

ପରତତ୍ତ୍ୱଂ ବିଜାନାତି ସୋଽତିବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମୀ ଭବେତ୍ ।
ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମାଦୟୋ ଦେହେ ମାୟୟା ପରିକଲ୍ପିତାଃ ।। ୧୦ ।।

ନାତ୍ମନୋ ବୋଧରୂପସ୍ୟ ମମ ତେ ସନ୍ତି ସର୍ବଦା ।
ଇତି ୟୋ ବେଦ ବେଦାନ୍ତୈଃ ସୋଽତିବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମୀ ଭବେତ୍ ।। ୧୧ ।।

Not For Commercial Use

ଯସ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମାଚାରୋ ଗଲିତଃ ସ୍ୱାତ୍ମଦର୍ଶନାତ୍ ।
ସ ବର୍ଣ୍ଣାନାଶ୍ରମାନ୍‌ସର୍ବାନତୀତ୍ୟ ସ୍ୱାତ୍ମନି ସ୍ଥିତଃ ।। ୧୨ ।।

ଯୋଽତୀତ୍ୟ ସ୍ୱାଶ୍ରମାନ୍ୱର୍ଣ୍ଣାନାତ୍ମନ୍ୟେବ ସ୍ଥିତଃ ପୁମାନ୍ ।
ସୋଽତିବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମୀ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ସର୍ବବେଦାର୍ଥବେଦିଭିଃ ।। ୧୩ ।।

ତସ୍ମାଦନ୍ୟଗତା ବର୍ଣ୍ଣା ଆଶ୍ରମା ଅପି ନାରଦ ।
ଆତ୍ମନ୍ୟାରୋପିତାଃ ସର୍ବେ ଭ୍ରାନ୍ତ୍ୟା ତେନାତ୍ମବେଦିନା ।। ୧୪ ।।

ନ ବିଧିର୍ନ ନିଷେଧଶ୍ଚ ନ ବର୍ଜ୍ୟାବର୍ଜ୍ୟକଲ୍ପନା ।
ବ୍ରହ୍ମବିଜ୍ଞାନିନାମସ୍ତି ତଥା ନାନ୍ୟଚ୍ଚ ନାରଦ ।। ୧୫ ।।

ବିରଜ୍ୟ ସର୍ବଭୂତେଭ୍ୟ ଆ ବିରିଞ୍ଚିପଦାଦପି ।
ଘୃଣାଂ ବିପାଠ୍ୟ ସର୍ବସ୍ମିନ୍‌ପୁତ୍ରମିତ୍ରାଦିକେଷ୍ୱପି ।। ୧୬ ।।

ଶ୍ରଦ୍ଧାଲୁର୍ମୁକ୍ତିମାର୍ଗେଷୁ ବେଦାନ୍ତଜ୍ଞାନଲିପ୍ସୟା ।
ଉପାୟନକରୋ ଭୂତ୍ୱା ଗୁରୁଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।। ୧୭ ।।

ସେବାଭିଃ ପରିତୋଷ୍ୟୈନଂ ଚିରକାଲଂ ସମାହିତଃ ।
ସଦା ବେଦାନ୍ତବାକ୍ୟାର୍ଥଂ ଶ୍ରୁଣୁୟାତ୍ସୁସମାହିତଃ ।। ୧୮ ।।

ନିର୍ମମୋ ନିରହଂକାରଃ ସର୍ବସଙ୍ଗବିବର୍ଜିତଃ ।
ସଦା ଶାନ୍ତ୍ୟାଦିଯୁକ୍ତଃ ସନ୍ନାତ୍ମନ୍ୟାତ୍ମାନମୀକ୍ଷତେ ।। ୧୯ ।।

ସଂସାରଦୋଷଦୃଷ୍ଟ୍ୟୈବ ବିରକ୍ତିର୍ଜାୟତେ ସଦା ।
ବିରକ୍ତସ୍ୟ ତୁ ସଂସାରାତ୍ସଂନ୍ୟାସଃ ସ୍ୟାନ୍ନ ସଂଶୟଃ ।। ୨୦ ।।

Not For Commercial Use

ମୁମୁକ୍ଷୁଃ ପରହଂସାଖ୍ୟଃ ସାକ୍ଷାନ୍ମୋକ୍ଷୈକସାଧନମ୍ ।
ଅଭ୍ୟସେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଜ୍ଞାନଂ ବେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣାଦିନା ।। ୨୧ ।।

ବ୍ରହ୍ମବିଜ୍ଞାନଲାଭାୟ ପରହଂସସମାହ୍ୱୟଃ ।
ଶାନ୍ତିଦାନ୍ତ୍ୟାଦିଭିଃ ସର୍ବୈଃ ସାଧନୈଃ ସହିତୋ ଭବେତ୍ ।। ୨୨ ।।

ବେଦାନ୍ତାଭ୍ୟାସନିରତଃ ଶାନ୍ତୋ ଦାନ୍ତୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।
ନିର୍ଭୟୋ ନିର୍ମମୋ ନିତ୍ୟୋ ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୋ ନିଷ୍ପରିଗ୍ରହଃ ।। ୨୩ ।।

ଜୀର୍ଣ୍ଣକୌପୀନବାସାଃ ସ୍ୟାନ୍ନଗ୍ନୋଽଥ ବା ଭବେତ୍ ।
ପ୍ରାଜ୍ଞୋ ବେଦାନ୍ତବିଦ୍ୟୋଗୀ ନିର୍ମମୋ ନିରହଂକୃତିଃ ।। ୨୪ ।।

ମିତ୍ରାଦିଷୁ ସମୋ ମୈତ୍ରଃ ସମସ୍ତେଷ୍ୱେବ ଜନ୍ତୁଷୁ ।
ଏକୋ ଜ୍ଞାନୀ ପ୍ରଶାନ୍ତାତ୍ମା ସ ସନ୍ତରତି ନେତରଃ ।। ୨୫ ।।

ଗୁରୂଣାଂ ଚ ହିତେ ଯୁକ୍ତସ୍ତତ୍ର ସଂବତ୍ସରଂ ବସେତ୍ ।
ନିୟମେଷ୍ୱପ୍ରମତ୍ତସ୍ତୁ ଯମେଷୁ ଚ ସଦା ଭବେତ୍ ।। ୨୬ ।।

ପ୍ରାପ୍ୟ ଚାନ୍ତେ ତତଶ୍ଚୈବ ଜ୍ଞାନଯୋଗମନୁତ୍ତମମ୍ ।
ଅବିରୋଧେନ ଧର୍ମସ୍ୟ ସଂଚରେତ୍-ପୃଥିବୀମିମାମ୍ ।। ୨୭ ।।

ତତଃ ସଂବତ୍ସରସ୍ୟାନ୍ତେ ଜ୍ଞାନଯୋଗମନୁତ୍ତମମ୍ ।
ଆଶ୍ରମତ୍ରୟମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତଶ୍ଚ ପରମାଶ୍ରମମ୍ ।। ୨୮ ।।

ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ୟ ଗୁରୂଂଶ୍ଚୈବ ଚରେଦ୍ଧି ପୃଥିବୀମିମାମ୍ ।
ତ୍ୟକ୍ତସଙ୍ଗୋ ଜିତକ୍ରୋଧୋ ଲଘ୍ୱାହାରୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।। ୨୯ ।।

Not For Commercial Use

ଦ୍ୱାବିମୌ ନ ବିରଜ୍ୟେତେ ବିପରୀତେନ କର୍ମଣା ।
ନିରାରମ୍ଭୋ ଗୃହସ୍ଥଶ୍ଚ କାର୍ୟ୍ୟବାଂଶ୍ଚୈବ ଭିକ୍ଷୁକଃ ।। ୩୦ ।।

ମାଦ୍ୟତି ପ୍ରମଦାଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ସୁରାଂ ପୀତ୍ୱା ଚ ମାଦ୍ୟତି ।
ତସ୍ମାଦ୍ଦୃଷ୍ଟିବିଷାଂ ନାରୀଂ ଦୂରତଃ ପରିବର୍ଜୟେତ୍ ।। ୩୧ ।।

ସଂଭାଷଣଂ ସହ ସ୍ତ୍ରୀଭିରାଲାପଃ ପ୍ରେକ୍ଷଣଂ ତଥା ।
ନୃତ୍ତଂ ଗାନଂ ସହାସଂ ଚ ପରିବାଦାଂଶ୍ଚ ବର୍ଜୟେତ୍ ।। ୩୨ ।।

ନ ସ୍ନାନଂ ନ ଜପଃ ପୂଜା ନ ହୋମୋ ନୈବ ସାଧନମ୍ ।
ନାଗ୍ନିକାର୍ୟ୍ୟାଦିକାର୍ୟଂ ଚ ନୈତସ୍ୟାସ୍ତୀହ ନାରଦ ।। ୩୩ ।।

ନାର୍ଚନଂ ପିତୃକାର୍ୟଂ ଚ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା ବ୍ରତାନି ଚ ।
ଧର୍ମାଧର୍ମାଦିକଂ ନାସ୍ତି ନ ବିଧିର୍ଲୌକିକୀ କ୍ରିୟା ।। ୩୪ ।।

ସଂତ୍ୟଜେତ୍ସର୍ବକର୍ମାଣି ଲୋକାଚାରଂ ଚ ସର୍ବଶଃ ।
କୃମୀକୀଟପତଙ୍ଗାଶ୍ଚ ତଥା ଯୋଗୀ ବନସ୍ପତୀନ୍ ।। ୩୫ ।।

ନ ନାଶୟେଦ୍ଧୁଧୋ ଜୀବନ୍ପରମାର୍ଥମତିର୍ୟତିଃ ।
ନିତ୍ୟମନ୍ତର୍ମୁଖଃ ସ୍ୱଚ୍ଛଃ ପ୍ରଶାନ୍ତାତ୍ମା ସ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣଧୀଃ ।। ୩୬ ।।

ଅନ୍ତଃସଙ୍ଗପରିତ୍ୟାଗୀ ଲୋକେ ବିହର ନାରଦ ।
ନାରାଜକେ ଜନପଦେ ଚରତ୍ୟେକଚରୋ ମୁନିଃ ।। ୩୭ ।।

ନିଃସ୍ତୁତିର୍ନିର୍ନମସ୍କାରୋ ନିଃସ୍ୱଧାକାର ଏବ ଚ ।
ଚଲାଚଲନିକେତଶ୍ଚ ଯତିର୍ୟାଦୃଚ୍ଛିକୋ ଭବେଦିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ନାରଦପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ସୁଷଷ୍ଠୋପଦେଶଃ ।। ୬।।

Not For Commercial Use

।। ସପ୍ତମୋପଦେଶଃ ।।

ଅଥ ୟତେର୍ନିୟମଃ କଥମିତି ପୃଷ୍ଟଂ ନାରଦଂ ପିତାମହଃ ପୁରସ୍କୃତ୍ୟ ବିରଞ୍ଚିଃ ସନ୍ୟୋ
ବର୍ଷାସୁ ଧ୍ରୁବଶୀଲୋଽଷ୍ଟୌ ମାସ୍ୟେକାକୀ ଚରନ୍ନେକତ୍ର ନିବସେଦ୍-ଭିକ୍ଷୁର୍ଭୟାସ୍ପାରଙ୍ଗବଦେକତ୍ର
ନ ତିଷ୍ଠେସ୍ପ୍ରଗମନନିରୋଧଗ୍ରହଣଂ ନ କୁର୍ୟ୍ୟାଦ୍ଧସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ନଦ୍ୟୁତ୍ତରଣଂ ନ କୁର୍ୟ୍ୟାନ୍ନ
ବୃକ୍ଷାରୋହଣମପି ନ ଦେବୋସ୍ରବଦର୍ଶନଂ କୁର୍ୟ୍ୟାନ୍ନୈକତ୍ରାଶୀ ନ ବାହ୍ୟଦେବାର୍ଚନଂ
କୁର୍ୟ୍ୟାସ୍ରବ୍ୟତିରିକ୍ତଂ ସର୍ବଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ମଧୁକରବୃତ୍ତ୍ୟାହାରମହାରନ୍-କୃଶୋ
ଭୂତ୍ୱା ମେଦୋବୃଦ୍ଧିମକୁର୍ବନ୍ନାଜ୍ୟଂ ରୁଧିରମିବ ତ୍ୟଜେଦେକତ୍ରାନ୍ନଂ ପଲଲମିବ
ଗନ୍ଧଲେପନମଶୁଦ୍ଧିଲେପନମେବ କ୍ଷାରମନ୍ତ୍ୟଜମିବ ବସ୍ତ୍ରମୁଚ୍ଛିଷ୍ଟପାତ୍ରମିବାଭ୍ୟଙ୍ଗଂ
ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗମିବ ମିତ୍ରାହ୍ଲାଦକଂ ମୃତ୍ରମିବ ସ୍ପୃହାଂ ଗୋମାଂସମିବ କ୍ଷାତଚରଦେଶଂ
ଚଣ୍ଡାଲବାଟିକାମିବ ସ୍ତ୍ରିୟମହିମିବ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ କାଲକୂଟମିବ ସଭାସ୍ଥଲଂ ସ୍ମଶାନସ୍ଥଲମିବ
ରାଜଧାନୀଂ କୁମ୍ଭୀପାକମିବ ଶବପିଣ୍ଡବଦେକତ୍ରାନ୍ନଂ ନ ଦେହାନ୍ତରଦର୍ଶନଂ ପ୍ରପଞ୍ଚବୃତ୍ତିଂ
ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ସ୍ୱଦେଶମୁସ୍ରଜ୍ୟ କ୍ଷାତଚରଦେଶଂ ବିହାୟ ବିସ୍ମୃତପଦାର୍ଥଂ ପୁନଃ ପ୍ରାପ୍ତହର୍ଷ ଇବ
ସ୍ୱମାନନ୍ଦମନୁସ୍ମରନ୍ସ୍ୱଶରୀରାଭିମାନଦେଶବିସ୍ମରଣଂ ମତ୍ୱା ସ୍ୱଶରୀରଂ ଶବମିବ ହେୟମୁପଗମ୍ୟ
କାରାଗୃହବିନିର୍ମୁକ୍ତଚୋରବତ୍-ପୁତ୍ରାପ୍ତବନ୍ଧୁଭବସ୍ଥଲଂ ବିହାୟ ଦୂରତୋ ବସେତ୍ ।। ୧।।

ଅୟତ୍ନେନ ପ୍ରାପ୍ତମାହରନ୍-ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବଧ୍ୟାନାନୁସନ୍ଧାନପରୋ ଭୂତ୍ୱା ସର୍ବକର୍ମନିର୍ମୁକ୍ତଃ
କାମକ୍ରୋଧଲୋଭମୋହମଦମାସୂର୍ୟାଦିକଂ ଦଗ୍ଧ୍ୱା ତ୍ରିଗୁଣାତୀତଃ ଷଡୂର୍ମିରହିତଃ
ଷଡ୍ଭାବବିକାରଶୂନ୍ୟଃ ସତ୍ୟବାକ୍-ଶୁଚିରଦ୍ରୋହୀ ଗ୍ରାମ ଏକରାତ୍ରଂ ପତ୍ତନେ ପଞ୍ଚରାତ୍ରଂ
କ୍ଷେତ୍ରେ ପଞ୍ଚରାତ୍ରଂ ତୀର୍ଥେ ପଞ୍ଚରାତ୍ରମନିକେତଃ ସ୍ଥିରମତିର୍ନାନୃତବାଦୀ ଗିରିକନ୍ଦରେଷ୍ୱ
ବସେଦେକ ଏବ ଦ୍ୱୌ ବା ଚରେତ୍ ଗ୍ରାମଂ ତ୍ରିଭିର୍ନଗରଂ ଚତୁର୍ଭିର୍ଗ୍ରାମମିତ୍ୟେକଷ୍ଟରେତ୍ ।
ଭିକ୍ଷୁଶ୍ଚତୁର୍ଦଶକରଣାନାଂ ନ ତତ୍ରାବକାଶଂ ଦଦ୍ୟାଦବିଚ୍ଛିନ୍ନଜ୍ଞାନାଦ୍ୱୈରାଗ୍ୟସଂପତ୍ତିମନୁଭୂୟ
ମତ୍ତୋ ନ କଶ୍ଚିନ୍ନାନ୍ୟୋ ବ୍ୟତିରିକ୍ତ ଇତ୍ୟାତ୍ମନ୍ୟାଲୋଚ୍ୟ ସର୍ବତଃ ସ୍ୱରୂପମେବ
ପଶ୍ୟଞ୍ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତିମବାପ୍ୟ ପ୍ରାରବ୍ଧପ୍ରତିଭାସନାଶପର୍ୟନ୍ତଂ ଚତୁର୍ବିଧଂ ସ୍ୱରୂପଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା
ଦେହପତନପର୍ୟନ୍ତଂ ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନେନ ବସେତ୍ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

ତ୍ରିଷବଣସ୍ନାନଂ କୁଟୀଚକସ୍ୟ ବହୂଦକସ୍ୟ ଦ୍ୱିବାରଂ ହଂସସ୍ୟୈକବାରଂ ପରମହଂସସ୍ୟ
ମାନସସ୍ନାନଂ ତୁରୀୟାତୀତସ୍ୟ ଭସ୍ମସ୍ନାନମବଧୂତସ୍ୟ ବାୟ୍ୱବ୍ୟସ୍ନାନଂ ।
ଊର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଂ କୁଟୀଚକସ୍ୟ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ବହୂଦକସ୍ୟ ଊର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ହଂସସ୍ୟ ଭସ୍ମୋଦ୍ଧୂଲନଂ
ପରମହଂସସ୍ୟ ତୁରୀୟାତୀତସ୍ୟ ତିଲକପୁଣ୍ଡ୍ରମବଧୂତସ୍ୟ ନ କିଂଚିତ୍ ।
ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୟୋଃ ଋତୁକ୍ଷୌରଂ କୁଟୀଚକସ୍ୟ ଋତୁଦ୍ୱୟକ୍ଷୌରଂ ବହୂଦକସ୍ୟ ନ
କ୍ଷୌରଂ ହଂସସ୍ୟ ପରମହଂସସ୍ୟ ଚ ନ କ୍ଷୌରମ୍ । ଅସ୍ତି ଚେଦୟନକ୍ଷୌରମ୍ ।
ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୟୋଃ ନ କ୍ଷୌରମ୍ ।
କୁଟୀଚକସ୍ୟୈକାନ୍ନଂ ମାଧୁକରଂ ବହୂଦକସ୍ୟ ହଂସପରମହଂସୟୋଃ କରପାତ୍ରଂ
ତୁରୀୟାତୀତସ୍ୟ ଗୋମୁଖଂ ଅବଧୂତସ୍ୟାଜଗରବୃତ୍ତିଃ ।
ଶାଟିଦ୍ୱୟଂ କୁଟୀଚକସ୍ୟ ବହୂଦକସ୍ୟୈକଶାଟୀ ହଂସସ୍ୟ ଖଣ୍ଡଂ ଦିଗମ୍ବରଂ
ପରମହଂସସ୍ୟ ଏକକୌପୀନଂ ବା ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୟୋର୍ଜାତରୂପଧରତ୍ୱଂ
ହଂସପରମହଂସୟୋରଜିନଂ ନ ତ୍ୱନ୍ୟେଷାମ୍ ।। ୩।।

କୁଟୀଚକବହୂଦକୟୋର୍ଦେବାର୍ଚନଂ ହଂସପରମହଂସୟୋର୍ମାନସାର୍ଚନଂ
ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୟୋଃ ସୋହଂଭାବନା ।
କୁଟୀଚକବହୂଦକୟୋର୍ମନ୍ତ୍ରଜପାଧିକାରୋ
ହଂସପରମହଂସୟୋର୍ଧ୍ୟାନାଧିକାରସ୍ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୟୋର୍ନ
ତ୍ୱନ୍ୟାଧିକାରସ୍ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୟୋର୍ମହାବାକ୍ୟୋପଦେଶାଧିକାରଃ ପରମହଂସସ୍ୟାପି ।
କୁଟୀଚକବହୂଦକହଂସାନାଂ ନାନ୍ୟସ୍ୟୋପଦେଶାଧିକାରଃ ।
କୁଟୀଚକବହୂଦକୟୋର୍ମାନୁଷପ୍ରଣବଃ ହଂସପରମହଂସୟୋରାନ୍ତରପ୍ରଣବଃ
ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୟୋର୍ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବଃ ।
କୁଟୀଚକବହୂଦକୟୋଃ ଶ୍ରବଣଂ ହଂସପରମହଂସୟୋର୍ମନନଂ ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୟୋର୍ନିଦିଧ୍ୟାସଃ ।
ସର୍ବେଷାମାତ୍ମନୁସନ୍ଧାନଂ ବିଧିରିତ୍ୟେବ ମୁମୁକ୍ଷୁଃ ସର୍ବଦା ସଂସାରତାରକଂ ତାରକମନୁସ୍ମରଞ୍ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ
ବସେଦଧିକାରବିଶେଷେଣ କୈବଲ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ୍ୟୁପାୟମନ୍ୱିଷ୍ୟେଦ୍ୟତିରିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୪।।

।। ଇତି ନାରଦପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ସପ୍ତମୋପଦେଶଃ ।। ୭।।

Not For Commercial Use

।। ଅଷ୍ଟମୋପଦେଶଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ଭଗବନ୍ତଂ ପରମେଷ୍ଠିନଂ ନାରଦଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ସଂସାରତାରକଂ ପ୍ରସନ୍ନୋ ବ୍ରୂହୀତି ।
ତଥେତି ପରମେଷ୍ଠୀ ବକ୍ତୁମୁପଚକ୍ରମେ ଓମିତି ବ୍ରହ୍ମେତି ବ୍ୟଷ୍ଟିସମଷ୍ଟିପ୍ରକାରେଣ ।
କା ବ୍ୟଷ୍ଟିଃ କା ସମଷ୍ଟିଃ ସଂହାରପ୍ରଣବଃ
ସୃଷ୍ଟିପ୍ରଣବଶ୍ଚାନ୍ତର୍ବହିଶ୍ଚୋଭୟାତ୍ମକତ୍ୱାତ୍ତ୍ରିବିଧୋ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବଃ ।
ଅନ୍ତଃପ୍ରଣବୋ ବ୍ୟାବହାରିକପ୍ରଣବଃ । ବାହ୍ୟପ୍ରଣବ ଆର୍ଷପ୍ରଣବଃ ।
ଉଭୟାତ୍ମକୋ ବିରାଟ୍ପ୍ରଣବଃ । ସଂହାରପ୍ରଣବୋ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବ ଅର୍ଧମାତ୍ରାପ୍ରଣବଃ ।
ଓମିତିବ୍ରହ୍ମ । ଓମିତ୍ୟେକାକ୍ଷରମନ୍ତଃପ୍ରଣବଂ ବିଦ୍ଧି । ସ ଚାଷ୍ଟଧା ଭିଦ୍ୟତେ ।
ଅକାରୋକାରମକାରାର୍ଧମାତ୍ରାନାଦବିନ୍ଦୁକଲାଶକ୍ତିଶ୍ଚେତି ।
ତତ୍ର ଚତ୍ୱାର ଅକାରଶ୍ଚାୟୁତାବୟବାନ୍ୱିତ ଉକାରଃ ସହସ୍ରାବୟବାନ୍ୱିତୋ
ମକାରଃ ଶତାବୟବୋପେତୋଽର୍ଧମାତ୍ରାପ୍ରଣବୋଽନନ୍ତାବୟବାକାରଃ ।
ସଗୁଣୋ ବିରାଟ୍ପ୍ରଣବଃ ସଂହାରୋ ନିର୍ଗୁଣପ୍ରଣବ ଉଭୟାତ୍ମକୋପୃଞ୍ଜିପ୍ରଣବୋ ଯଥାପ୍ଲୁତୋ
ବିରାଟ୍ପ୍ଲୁତଃ ପ୍ଲୁତସଂହାରୋ ବିରାଟ୍ପ୍ରଣବଃ ଷୋଡଶମାତ୍ରାତ୍ମକଃ ଷଟ୍ତ୍ରିଂଶତ୍ତତ୍ତ୍ୱାତୀତଃ ।
ଷୋଡଶମାତ୍ରାତ୍ମକତ୍ୱଂ କଥମିତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ଅକାରଃ ପ୍ରଥମୋକାରୋ ଦ୍ୱିତୀୟା ମକାରସ୍ତୃତୀୟାର୍ଧମାତ୍ରା ଚତୁର୍ଥୀ ନାଦଃ
ପଞ୍ଚମୀ ବିନ୍ଦୁଃ ଷଷ୍ଠୀ କଲା ସପ୍ତମୀ କଲାତୀତାଷ୍ଟମୀ ଶାନ୍ତିର୍ନବମୀ
ଶାନ୍ତ୍ୟତୀତା ଦଶମୀ ଉନ୍ମନ୍ୟେକାଦଶୀ ମନୋନ୍ମନୀ ଦ୍ୱାଦଶୀ
ପୁରୀ ତ୍ରୟୋଦଶୀ ମଧ୍ୟମା ଚତୁର୍ଦଶୀ ପଶ୍ୟନ୍ତୀ ପଞ୍ଚଦଶୀ ପରା ।
ଷୋଡଶୀ ପୁନଶ୍ଚତୁଃଷଷ୍ଟିମାତ୍ରା
ପ୍ରକୃତିପୁରୁଷଦ୍ୱୈବିଧ୍ୟମାସାଦ୍ୟାଷ୍ଟାବିଂଶତ୍ୟୁତ୍ତରଭେଦମାତ୍ରାସ୍ୱରୂପମାସାଦ୍ୟ
ସଗୁଣନିର୍ଗୁଣତ୍ୱମୁପେତ୍ୟୈକୋଽପି ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବଃ ସର୍ବାଧାରଃ ପରଂଜ୍ୟୋତିରେଷ
ସର୍ବେଶ୍ୱରୋ ବିଭୁଃ ସର୍ବଦେବମୟଃ ସର୍ବପ୍ରପଞ୍ଚାଧାରଗର୍ଭିତଃ ।। ୧ ।।

ସର୍ବାକ୍ଷରମୟଃ କାଲଃ ସର୍ବାଗମମୟଃ ଶିବଃ ।
ସର୍ବଶ୍ରୁତ୍ୟୁତ୍ତମୋ ମୃଗ୍ୟଃ ସକଲୋପନିଷନ୍ମୟଃ ।। ୨ ।।

Not For Commercial Use

ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ଭବିଷ୍ୟଦ୍ୟତ୍ତ୍ରିକାଲୋଦିତମବ୍ୟୟମ୍ ।
ତଦପ୍ୟୋଂକାରମେବାଯଂ ବିଦ୍ଧି ମୋକ୍ଷପ୍ରଦାୟକମ୍ ।। ୩ ।।

ତମେବାତ୍ମାନମିତ୍ୟେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଶବ୍ଦେନ ବର୍ଣ୍ଣିତମ୍ ।
ତଦେକମମୃତମଜରମନୁଭୂୟ ତଥୋମିତି ।। ୪ ।।

ସଶରୀରଂ ସମାରୋପ୍ୟ ତନ୍ମୟତ୍ୱଂ ତଥୋମିତି ।
ତ୍ରିଶରୀରଂ ତମାତ୍ମାନଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ବିନିଶ୍ଚିନୁ ।। ୫ ।।

ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାନୁସଂଦଧ୍ୟାଦ୍ୱିଶ୍ୱାଦୀନାଂ କ୍ରମଃ କ୍ରମାତ୍ ।
ସ୍ଥୂଲତ୍ୱାତ୍ସ୍ଥୂଲଭୁକ୍ତ୍ୱାଚ୍ଚ ସୂକ୍ଷ୍ମତ୍ୱାତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମଭୁକ୍ ପରମ୍ ।। ୬ ।।

ଐକତ୍ୱାନନ୍ଦଭୋଗାଚ୍ଚ ସୋଽୟମାତ୍ମା ଚତୁର୍ବିଧଃ ।
ଚତୁଷ୍ପାଜ୍ଜାଗରିତଃ ସ୍ଥୂଲଃ ସ୍ଥୂଲପ୍ରଜ୍ଞୋ ହି ବିଶ୍ୱଭୁକ୍ ।। ୭ ।।

ଏକୋନବିଂଶତିମୁଖଃ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗଃ ସର୍ବଗଃ ପ୍ରଭୁ ।
ସ୍ଥୂଲଭୁକ୍ ଚତୁରାତ୍ମାଥ ବିଶ୍ୱୋ ବୈଶ୍ୱାନରଃ ପୁମାନ୍ ।। ୮ ।।

ବିଶ୍ୱଜିତ୍-ପ୍ରଥମଃ ପାଦଃ ସ୍ୱପ୍ନସ୍ଥାନଗତଃ ପ୍ରଭୁଃ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମପ୍ରଜ୍ଞଃ ସ୍ୱତୋଽଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଏକୋ ନାନ୍ୟଃ ପରଂତପ ।। ୯ ।।

ସୂକ୍ଷ୍ମଭୁକ୍ ଚତୁରାତ୍ମାଥ ତୈଜସୋ ଭୂତରାଡୟମ୍ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ସ୍ଥୂଲୋଽନ୍ତର୍ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପାଦ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୧୦ ।।

କାମଂ କାମୟତେ ଯାବଦ୍ୟତ୍ର ସୁପ୍ତୋ ନ କଂଚନ ।
ସ୍ୱପ୍ନଂ ପଶ୍ୟତି ନୈବାତ୍ର ତତ୍ସୁଷୁପ୍ତମପି ସ୍ଫୁଟମ୍ ।। ୧୧ ।।

ଏକୀଭୂତଃ ସୁଷୁପ୍ତସ୍ଥଃ ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନବାନ୍ସୁଖୀ ।
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦମୟୋଽପ୍ୟାତ୍ମା ସର୍ବଜୀବାନ୍ତରସ୍ଥିତଃ ।। ୧୨ ।।

Not For Commercial Use

ତଥାପ୍ୟାନନ୍ଦଭୁକ୍ ଚେତୋମୁଖଃ ସର୍ବଗତୋଽବ୍ୟୟଃ ।
ଚତୁରାତ୍ମେଶ୍ୱରଃ ପ୍ରାଜ୍ଞସ୍ତୃତୀୟଃ ପାଦସଂଜ୍ଞିତଃ ।। ୧୩ ।।

ଏଷ ସର୍ବେଶ୍ୱରଶ୍ଚୈଷ ସର୍ବଜ୍ଞଃ ସୂକ୍ଷ୍ମଭାବନଃ ।
ଏଷୋଽନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟେଷ ଯୋନିଃ ସର୍ବସ୍ୟ ପ୍ରଭବାପ୍ୟୟୌ ।। ୧୪ ।।

ଭୂତାନାଂ ତ୍ରୟମପ୍ୟେତତ୍ସର୍ବୋପରମବାଧକମ୍ ।
ତତ୍ସୁଷୁପ୍ତଂ ହି ଯତ୍ସ୍ୱପ୍ନଂ ମାୟାମାତ୍ରଂ ପ୍ରକୀର୍ତିତମ୍ ।। ୧୫ ।।

ଚତୁର୍ଥଶ୍ଚତୁରାତ୍ମାପି ସଚ୍ଚିଦେକରସୋ ହ୍ୟୟମ୍ ।
ତୁରୀୟାବସିତତ୍ୱାଚ୍ଚ ଏକୈକତ୍ୱନୁସାରତଃ ।। ୧୬ ।।

ଜ୍ଞାତାନୁଜ୍ଞାତ୍ରନନୁଜ୍ଞାତୃବିକଲ୍ପଜ୍ଞାନସାଧନମ୍ ।
ବିକଲ୍ପତ୍ରୟମତ୍ରାପି ସୁଷୁପ୍ତଂ ସ୍ୱପ୍ନମାନ୍ତରମ୍ ।। ୧୭ ।।

ମାୟାମାତ୍ରଂ ବିଦିତ୍ୱୈବଂ ସଚ୍ଚିଦେକରସୋ ହ୍ୟୟମ୍ ।
ବିଭକ୍ତୋ ହ୍ୟୟମାଦେଶୋ ନ ସ୍ଥୂଲପ୍ରପଞ୍ଚମନ୍ୱହମ୍ ।। ୧୮ ।।

ନ ସୂକ୍ଷ୍ମପ୍ରପଞ୍ଚମତ୍ୟନ୍ତଂ ନ ପ୍ରପଞ୍ଚଂ ନ କ୍ୱଚିନ୍ମୁନେ ।
ନୈବାପ୍ରପଞ୍ଚଂ ନୋଭୟତଃପ୍ରପଞ୍ଚଂ ନ ପ୍ରପଞ୍ଚମାନ୍ତରମ୍ ।। ୧୯ ।।

ନାପ୍ରପଞ୍ଚମପି ନ ପ୍ରପଞ୍ଚାଘନଂ ଚାଦୃଷ୍ଟମେବ ଚ ।
ତଦଲକ୍ଷଣମଗ୍ରାହ୍ୟଂ ଯଦ୍ଭ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟମଚିନ୍ତ୍ୟମବ୍ୟପଦେଶ୍ୟମେକାତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟସାରଂ
ପ୍ରପଞ୍ଚୋପଶମଂ ଶିବଂ ଶାନ୍ତମଦ୍ୱୈତଂ ଚତୁର୍ଥଂ ମନ୍ୟନ୍ତେ ସ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବଃ
ସ ବିଜ୍ଞେୟୋ ନାପରସ୍ତୁରୀୟଃ ସର୍ବତ୍ର ଭାନୁବନ୍ମୁମୁକ୍ଷୂଣାମାଧାରଃ
ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିର୍ବ୍ରହ୍ମାକାଶଃ ସର୍ବଦା ବିରାଜତେ ପରଂବ୍ରହ୍ମତ୍ୱାଦିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୨୦ ।।

।। ଇତି ନାରଦପରିବ୍ରଜକୋପନିଷତ୍ସୁଅଷ୍ଟମୋପଦେଶଃ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

।। ନବମୋପଦେଶଃ ।।

ଅଥ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପଂ କଥମିତି ନାରଦଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
ତଂ ହୋବାଚ ପିତାମହଃ କିଂ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପମିତି ।
ଅନ୍ୟୋଽସାବନ୍ୟୋଽହମସ୍ମୀତି ଯେ ବିଦୁସ୍ତେ ପଶବୋ ନ ସ୍ୱଭାବପଶବସ୍ତ୍ୱମେବଂ
ଜ୍ଞାତ୍ୱା ବିଦ୍ୱାନ୍-ମୃତ୍ୟୁମୁଖାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ନାନ୍ୟଃ ପନ୍ଥା ବିଦ୍ୟତେଽୟନାୟ ।

କାଲଃ ସ୍ୱଭାବୋ ନିୟତିର୍ୟଦୃଚ୍ଛା ଭୂତାନି ଯୋନିଃ ପୁରୁଷ ଇତି ଚିନ୍ତ୍ୟମ୍ ।
ସଂଯୋଗ ଏଷାଂ ନତ୍ୱାତ୍ମଭାବାଦାତ୍ମା ହ୍ୟନୀଶଃ ସୁଖଦୁଃଖହେତୋଃ ।। ୧ ।।

ତେ ଧ୍ୟାନଯୋଗାନୁଗତା ଅପଶ୍ୟନ୍ଦେବାତ୍ମଶକ୍ତିଂ ସ୍ୱଗୁଣୈର୍ନିଗୂଢାମ୍ ।
ଯଃ କାରଣାନି ନିଖିଲାନି ତାନି କାଲାତ୍ମଯୁକ୍ତାନ୍ୟଧିତିଷ୍ଠତ୍ୟେକଃ ।। ୨ ।।

ତମେକସ୍ମିଂସ୍ତ୍ରିବୃତଂ ଷୋଡଶାନ୍ତଂ ଶତାର୍ଧାରଂ ବିଂଶତିପ୍ରତ୍ୟରାଭିଃ ।
ଅଷ୍ଟକୈଃ ଷଡ୍ଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପୈକପାଶଂ ତ୍ରିମାର୍ଗଭେଦଂ ଦ୍ୱିନିମିତ୍ତୈକମୋହମ୍ ।। ୩ ।।

ପଞ୍ଚସ୍ରୋତୋମ୍ବୁଂ ପଞ୍ଚଯୋନ୍ୟୁଗ୍ରବକ୍ତ୍ରାଂ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣୋର୍ମିଂ ପଞ୍ଚବୁଦ୍ଧ୍ୟାଦିମୂଲାମ୍ ।
ପଞ୍ଚାବର୍ତାଂ ପଞ୍ଚଦୁଃଖୌଘବେଗାଂ ପଞ୍ଚଶଦ୍-ଭେଦାଂ ପଞ୍ଚପର୍ବାମଧୀମଃ ।। ୪ ।।

ସର୍ବାଜୀବେ ସର୍ବସଂସ୍ଥେ ବୃହନ୍ତେ ତସ୍ମିନ୍ହଂସୋ ଭ୍ରାମ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଚକ୍ରେ ।
ପୃଥଗାତ୍ମାନଂ ପ୍ରେରିତାରଂ ଚ ମତ୍ୱା ଜୁଷ୍ଟସ୍ତତସ୍ତେନାମୃତତ୍ୱମେତି ।। ୫ ।।

ଉଦ୍ଗୀଥମେତତ୍ପରମଂ ତୁ ବ୍ରହ୍ମ ତସ୍ମିଂସ୍ତ୍ରୟଂ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠାକ୍ଷରଂ ଚ ।
ଅତ୍ରାନ୍ତରଂ ବେଦବିଦୋ ବିଦିତ୍ୱା ଲୀନାଃ ପରେ ବ୍ରହ୍ମଣି ତତ୍ପରାୟଣାଃ ।। ୬ ।।

ସଂଯୁକ୍ତମେତତ୍କ୍ଷରମକ୍ଷରଂ ଚ ବ୍ୟକ୍ତାବ୍ୟକ୍ତଂ ଭରତେ ବିଶ୍ୱମୀଶଃ ।
ଅନୀଶଶ୍ଚାତ୍ମା ବଧ୍ୟତେ ଭୋକ୍ତୃଭାବାଜ୍ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଦେବଂ ମୁଚ୍ୟତେ ସର୍ବପାଶୈଃ ।। ୭ ।।

Not for Commercial Use

ଜ୍ଞାଜ୍ଞୌ ଦ୍ୱାବଜାବୀଶାନୀଶାବଜା ହ୍ୟେକା ଭୋକ୍ତୃଭୋଗାର୍ଥଯୁକ୍ତା ।
ଅନନ୍ତଶ୍ଚାତ୍ମା ବିଶ୍ୱରୂପୋ ହ୍ୟକର୍ତା ତ୍ରୟଂ ୟଦା ବିନ୍ଦତେ ବ୍ରହ୍ମ ହ୍ୟେତତ୍ ।। ୮ ।।

କ୍ଷରଂ ପ୍ରଧାନମମୃତାକ୍ଷରଂ ହରଃ କ୍ଷରାତ୍ମାନାବୀଶତେ ଦେବ ଏକଃ ।
ତସ୍ୟାଭିଧ୍ୟାନାଦ୍ୟୋଜନାତ୍ତତ୍ତ୍ୱଭାବାଦ୍-ଭୂୟଶ୍ଚାନ୍ତେ ବିଶ୍ୱମାୟାନିବୃତ୍ତିଃ ।। ୯ ।।

ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଦେବଂ ମୁଚ୍ୟତେ ସର୍ବପାଶୈଃ କ୍ଷୀଣୈଃ କ୍ଲେଶୈର୍ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁପ୍ରହାଣିଃ ।
ତସ୍ୟାଭିଧ୍ୟାନାତ୍ତ୍ରିତୟଂ ଦେହଭେଦେ ବିଶ୍ୱୈଶ୍ୱର୍ୟଂ କେବଲ ଆତ୍ମକାମଃ ।। ୧୦ ।।

ଏତଜ୍ଜ୍ଞେୟଂ ନିତ୍ୟମେବାତ୍ମସଂସ୍ଥଂ ନାତଃ ପରଂ ବେଦିତବ୍ୟଂ ହି କିଂଚିତ୍ ।
ଭୋକ୍ତା ଭୋଗ୍ୟଂ ପ୍ରେରିତାରଂ ଚ ମତ୍ୱା ସର୍ବଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ତ୍ରିବିଧଂ ବ୍ରହ୍ମ ହ୍ୟେତତ୍ ।। ୧୧ ।।

ଆତ୍ମବିଦ୍ୟାତପୋମୂଲଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ପରମ୍ ।
ୟ ଏବଂ ବିଦିତ୍ୱା ସ୍ୱରୂପମେବାନୁଚିନ୍ତ୍ୟଂସ୍ତତ୍ର
କୋ ମୋହଃ କଃ ଶୋକ ଏକତ୍ୱମନୁପଶ୍ୟତଃ ।। ୧୨ ।।

ତସ୍ମାବିରାଡ୍ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ଭବିଷ୍ୟଦ୍-ଭବତ୍ୟନଶ୍ୱରସ୍ୱରୂପମ୍ ।
ଅଣୋରଣୀୟାନ୍ମହତୋ ମହୀୟାନାତ୍ମାସ୍ୟ ଜନ୍ତୋର୍ନିହିତୋ ଗୁହାୟାମ୍ ।
ତମକ୍ରତୁଂ ପଶ୍ୟତି ବୀତଶୋକୋ ଧାତୁଃ ପ୍ରସାଦାନ୍ମହିମାନମୀଶମ୍ ।। ୧୩ ।।

ଅପାଣିପାଦୋ ଜବନୋ ଗ୍ରହୀତା ପଶ୍ୟତ୍ୟଚକ୍ଷୁଃ ସ ଶୃଣୋତ୍ୟକର୍ଣଃ ।
ସ ବେତ୍ତି ବେଦ୍ୟଂ ନ ଚ ତସ୍ୟାସ୍ତି ବେତ୍ତା ତମାହୁରଗ୍ର୍ୟଂ ପୁରୁଷଂ ମହାନ୍ତମ୍ ।। ୧୪ ।।

ଅଶରୀରଂ ଶରୀରେଷ୍ୱନବସ୍ଥେଷ୍ୱବସ୍ଥିତମ୍ ।
ମହାନ୍ତଂ ବିଭୁମାତ୍ମାନଂ ମତ୍ୱା ଧୀରୋ ନ ଶୋଚତି ।। ୧୫ ।।

ସର୍ବସ୍ୟ ଧାତାରମଚିନ୍ତ୍ୟଶକ୍ତିଂ ସର୍ବାଗମାନ୍ତାର୍ଥବିଶେଷବେଦ୍ୟମ୍ ।
ପରାତ୍ପରଂ ପରମଂ ବେଦିତବ୍ୟଂ ସର୍ବାବସାନେ ସକୃଦ୍ୱେଦିତବ୍ୟମ୍ ।। ୧୬ ।।

Not For Commercial Use

କବିଂ ପୁରାଣଂ ପୁରୁଷୋତ୍ତମୋତ୍ତମଂ ସର୍ବେଶ୍ୱରଂ ସର୍ବଦେବୈରୁପାସ୍ୟମ୍ ।
ଅନାଦିମଧ୍ୟାନ୍ତମନନ୍ତମବ୍ୟୟଂ ଶିବାଚ୍ୟୁତାମ୍ଭୋରୁହଗର୍ଭଭୂଧରମ୍ ।। ୧୭ ।।

ସ୍ୱେନାବୃତଂ ସର୍ବମିଦଂ ପ୍ରପଞ୍ଚଂ ପଞ୍ଚାତ୍ମକଂ ପଞ୍ଚସୁ ବର୍ତମାନମ୍ ।
ପଞ୍ଚୀକୃତାନନ୍ତଭବପ୍ରପଞ୍ଚଂ ପଞ୍ଚୀକୃତସ୍ୱାବୟବୈରସଂବୃତମ୍ ।
ପରାପୂରଂ ଯନ୍ମହତୋ ମହାନ୍ତଂ ସ୍ୱରୂପତେଜୋମୟଶାଶ୍ୱତଂ ଶିବମ୍ ।। ୧୭ ।।

ନାବିରତୋ ଦୁଶ୍ଚରିତାନ୍ନାଶାନ୍ତୋ ନାସମାହିତଃ ।
ନାଶାନ୍ତମନସୋ ବାପି ପ୍ରଜ୍ଞାନେନୈନମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୧୮ ।।

ନାନ୍ତଃପ୍ରଜ୍ଞଂ ନ ବହିଃପ୍ରଜ୍ଞଂ ନ ସ୍ଥୂଲଂ ନାସ୍ଥୂଲଂ ନ କ୍ଷାନଂ ନାକ୍ଷାନଂ
ନୋଭୟତଃପ୍ରଜ୍ଞମଗ୍ରାହ୍ୟମବ୍ୟବହାର୍ୟଂ ସ୍ୱାନ୍ତଃସ୍ଥିତଃ ସ୍ୱୟମେବେତି ଯ ଏବଂ ବେଦ
ସ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ସ ମୁକ୍ତୋ ଭବତୀତ୍ୟାହ ଭଗବାନ୍ପିତାମହଃ ।
ସ୍ୱସ୍ୱରୂପଜ୍ଞଃ ପରିବ୍ରାଟ୍ ପରିବ୍ରାଡେକାକୀ ଚରତି ଭୟତ୍ରସ୍ତସାରଙ୍ଗବତ୍ତିଷ୍ଠତି ।
ଗମନବିରୋଧଂ ନ କରୋତି ।
ସ୍ୱଶରୀରବ୍ୟତିରିକ୍ତଂ ସର୍ବଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଷଟ୍ପଦବୃତ୍ତ୍ୟା ସ୍ଥିତ୍ୱା ସ୍ୱରୂପାନୁସନ୍ଧାନଂ
କୁର୍ବନ୍ସର୍ବମନନ୍ୟବୁଦ୍ଧ୍ୟା ସ୍ୱସ୍ମିନ୍ନେବ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ସ ପରିବ୍ରାଟ୍ ସର୍ବକ୍ରିୟାକାରକନିବର୍ତକୋ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରାଦିବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ
ସର୍ବସଂସାରଂ ବିସୃଜ୍ୟ ଚାମୋହିତଃ ପରିବ୍ରାଟ୍ କଥଂ ନିର୍ଧନିକଃ ସୁଖୀ
ଧନବାନ୍ତ୍ରିଜ୍ଞାନାଜ୍ଞାନୋଭୟାତୀତଃ ସୁଖଦୁଃଖାତୀତଃ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିଃ
ପ୍ରକାଶଃ ସର୍ବବେଦ୍ୟଃ ସର୍ବଜ୍ଞଃ ସର୍ବସିଦ୍ଧିଦଃ ସର୍ବେଶ୍ୱରଃ ସୋଽହମିତି ।
ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ଯତ୍ର ଗତ୍ୱା ନ ନିବର୍ତନ୍ତେ ଯୋଗିନଃ ।
ସୂର୍ଯୋ ନ ତତ୍ର ଭାତି ନ ଶଶାଙ୍କୋଽପି ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତେ
ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତେ ତଚ୍ଛୈବଲ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ନାରଦପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ସୁ ନବମୋପଦେଶଃ ।। ୯।।

Not for Commercial Use

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶ୍ରୁଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ନାରଦପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ପରମହଂସ ଉପନିଷଦ

(Paramasamsopanisat / Paramasamsa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ପରମହଂସୋପନିଷତ୍ / ପରମହଂସ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ପରମହଂସୋପନିଷତ୍ ।।

ପରମହଂସୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟାପାରସୁଖାକୃତି ।
ତ୍ରୈପାଦଶ୍ରୀରାମତତ୍ତ୍ୱଂ ସ୍ୱମାତ୍ରମିତି ଚିନ୍ତୟେ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।

ଅଥ ୟୋଗିନାଂ ପରମହଂସାନାଂ କୋଽୟଂ ମାର୍ଗସ୍ତେଷାଂ କା
ସ୍ଥିତିରିତି ନାରଦୋ ଭଗବନ୍ତମୁପଗତ୍ୟୋବାଚ । ତଂ ଭଗବାନାହ ।
ୟୋଽୟଂ ପରମହଂସମାର୍ଗୋ ଲୋକେ ଦୁର୍ଲଭତରୋ ନ ତୁ ବାହୁଲ୍ୟୋ
ୟଦ୍ୟେକୋ ଭବତି ସ ଏବ ନିତ୍ୟପୂତସ୍ଥଃ ସ ଏବ ବେଦପୁରୁଷ ଇତି ବିଦୁଷୋ
ମନ୍ୟନ୍ତେ ମହାପୁରୁଷୋ ୟଚ୍ଚିତ୍ତଂ ତତ୍ପ୍ରର୍ବଦା ମୟ୍ୟେବାବତିଷ୍ଠତେ ତସ୍ମାଦହଂ
ଚ ତସ୍ମିନ୍ନେବାବସ୍ଥୀୟତେ ।
ଅସୌ ସ୍ୱପୁତ୍ରମିତ୍ରକଲତ୍ରବନ୍ଧ୍ୱାଦୀଞ୍ଛିଖାୟଜ୍ଞୋପବୀତେ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟଂ ଚ
ସର୍ବକର୍ମାଣି ସଂନ୍ୟସ୍ୟାୟଂ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଂ ଚ ହିତ୍ୱା କୌପୀନଂ ଦଣ୍ଡମାଚ୍ଛାଦନଂ ଚ
ସ୍ୱଶରୀରୋପଭୋଗାର୍ଥାୟ ଚ ଲୋକସ୍ୟୋପକାରାର୍ଥାୟ ଚ ପରିଗ୍ରହେତ୍ ।
ତଚ୍ଚ ନ ମୁଖ୍ୟୋଽସ୍ତି କୋଽୟଂ ମୁଖ୍ୟ ଇତି ଚେଦୟଂ ମୁଖ୍ୟଃ ।

Not For Commercial Use

ନ ଦଣ୍ଡଂ ନ ଶିଖଂ ନ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ନ ଚାଚ୍ଛାଦନଂ ଚରତି ପରମହଂସୋ
ନ ଶିତଂ ନ ଚୋଷ୍ଣଂ ନ ସୁଖଂ ନ ଦୁଃଖଂ ନ ମାନାବମାନେ ଚ ଷଡୂର୍ମିବର୍ଜ୍ଜଂ
ନିନ୍ଦାଗର୍ବମସ୍ପରଦମ୍ଭଦର୍ପେଚ୍ଛାଦ୍ୱେଷସୁଖଦୁଃଖକାମକ୍ରୋଧଲୋଭମୋହହର୍ଷାସୁୟାହଂକାରାଦୀଂଶ୍ଚ
ହିତ୍ୱା ସ୍ୱବପୁଃ କୁଣପମିବ ଦୃଷ୍ୟତେ ୟତସ୍ତଦ୍ୱପୁରପଧ୍ୱସ୍ତଂ
ସଂଶୟବିପରୀତମିଥ୍ୟାଜ୍ଞାନାନାଂ ୟୋ ହେତୁସ୍ତେନ
ନିତ୍ୟନିବୃତ୍ତସ୍ତନ୍ନିତ୍ୟବୋଧସ୍ତସ୍ପ୍ରୟମେବାବସ୍ଥିତସ୍ତଂ
ଶାନ୍ତମଚଲମଦ୍ୱୟାନନ୍ଦବିଜ୍ଞାନଘନ ଏବାସ୍ମି ।
ତଦେବ ମମ ପରମଧାମ ତଦେବ ଶିଖା ଚ ତଦେବୋପବୀତଂ ଚ ।
ପରମାତ୍ମାତ୍ମନୋରେକତ୍ୱଜ୍ଞାନେନ ତୟୋର୍ଭେଦ ଏବ ବିଭଗ୍ନଃ ସା ସଂଧ୍ୟା ।।
ସର୍ବାନ୍-କାମାନ୍‌ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଅଦ୍ୱୈତେ ପରମସ୍ଥିତିଃ ।
ଜ୍ଞାନଦଣ୍ଡୋ ଧୃତୋ ୟେନ ଏକଦଣ୍ଡୀ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।।
କାଷ୍ଠଦଣ୍ଡୋ ଧୃତୋ ୟେନ ସର୍ବାଶି ଜ୍ଞାନବର୍ଜ୍ଜିତଃ ।
(ତିତ୍‌କ୍ଷାଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟଶମାଦିଗୁଣବର୍ଜ୍ଜିତଃ । ଭିକ୍ଷାମାତ୍ରେଣ ୟୋ ଜୀବେତ୍ସ ପାପୀ ୟତିବୃତ୍ତିହା ।)
ସ ୟାତି ନରକାନ୍ଘୋରାନ୍ବହାରୌରବସଂଜ୍ଞକାନ୍ ।
ଇଦମନ୍ତରଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ସ ପରମହଂସ ଆଶାମ୍ବରୋ ନନମସ୍କାରୋ
ନସ୍ୱଧାକାରୋ ନ ନିନ୍ଦା ନ ସ୍ତୁତିର୍ୟଦୃଚ୍ଛିକୋ ଭବେଦ୍-ଭିକ୍ଷୁଃ ।
ନାବାହନଂ ନ ବିସର୍ଜ୍ଜନଂ ନ ମନ୍ତ୍ରଂ ନ ଧ୍ୟାନଂ ନୋପାସନଂ
ଚ ନ ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ନାଲକ୍ଷ୍ୟଂ ନ ପୃଥଙ୍-ନାପୃଥଗହଂ ନ ନ ତ୍ୱଂ ନ
ସର୍ବଂ ଚାନିକେତସ୍ଥିତିରେବ ଭିକ୍ଷୁଃ ସୌବର୍ଣ୍ଣାଦୀନାଂ ନୈବ
ପରିଗ୍ରହେନ୍ନ ଲୋକଂ ନାବଲୋକଂ ଚ ଚାବାଧକଃ କ ଇତି
ଚେଦ୍-ବାଧକୋଽସ୍ତ୍ୟେବ ୟସ୍ମାଦ୍-ଭିକ୍ଷୁର୍ହିରଣ୍ୟଂ ରସେନ ଦୃଷ୍ଟଂ
ଚ ସ ବ୍ରହ୍ମହା ଭବେଦ୍ୟସ୍ମାଦ୍-ଭିକ୍ଷୁର୍ହିରଣ୍ୟଂ ରସେନ ସ୍ପୃଷ୍ଟଂ
ଚେତ୍ସ ପୌଲ୍କସୋ ଭବେଦ୍ୟସ୍ମାଦ୍-ଭିକ୍ଷୁର୍ହିରଣ୍ୟଂ ରସେନ ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ଚ ସ
ଆତ୍ମହା ଭବେତ୍ତସ୍ମାଦ୍-ଭିକ୍ଷୁର୍ହିରଣ୍ୟଂ ରସେନ ନ ଦୃଷ୍ଟଂ ଚ ସ୍ପୃଷ୍ଟଂ ଚ ନ ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ଚ ।

Not For Commercial Use

ସର୍ବେ କାମା ମନୋଗତା ବ୍ୟାବର୍ତନ୍ତେ ଦୁଃଖେ ନୋଦ୍ୱିଗ୍ନଃ ସୁଖେ ନ ସ୍ପୃହା
ତ୍ୟାଗୋ ରାଗେ ସର୍ବତ୍ର ଶୁଭାଶୁଭୟୋରନଭିସ୍ନେହୋ ନ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ନ ମୋଦଂ ଚ ।
ସର୍ବେଷାମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ଗତିରୂପରମତେ ୟ ଆତ୍ମନ୍ୟେବାବସ୍ଥୀୟତେ ।
ୟତ୍-ପୂର୍ଣାନନ୍ଦୈକବୋଧସ୍ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବାହମସ୍ମୀତି କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତି କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତି ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣାତ୍ ପୂର୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀପରମହଂସୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ପରମହଂସପରିବ୍ରାଜକ ଉପନିଷଦ

(Paramahamsaparibrajakopanisat / Paramahamsa-paribrajaka Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ପରମହଂସପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ / ପରମହଂସପରିବ୍ରାଜକ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ପରମହଂସପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ ।।

ପାରିବ୍ରାଜ୍ୟଧର୍ମବନ୍ତୋ ଯଜ୍ଜ୍ଞାନାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମତାଂ ଯ୍ୟୁଃ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରଣବୈକାର୍ଥଂ ତୁର୍ୟ୍ୟତୁର୍ୟ୍ୟଂ ହରିଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ପିତାମହଃ ସ୍ୱପିତରମାଦିନାରାୟଣମୁପସମେତ୍ୟ ପ୍ରଣମ୍ୟ ପପ୍ରଚ୍ଛ
ଭଗବଂସ୍ତ୍ୱନ୍ମୁଖାଦ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମଧର୍ମକ୍ରମଂ ସର୍ବଂ ଶ୍ରୁତଂ ବିଦିତମବଗତମ୍ ।
ଇଦାନୀଂ ପରମହଂସପରିବ୍ରାଜକଲକ୍ଷଣଂ ବେଦିତୁମିଚ୍ଛାମି –
କଃ ପରିବ୍ରଜନାଧିକାରୀ , କୀଦୃଶଂ ପରିବ୍ରାଜକଲକ୍ଷଣଂ ,
କଃ ପରମହଂସଃ , ପରିବ୍ରାଜକତ୍ୱଂ କଥଂ , ତତ୍ସର୍ବଂ ମେ ବ୍ରୂହୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ଭଗବାନାଦିନାରାୟଣଃ ।
ସଦ୍ଗୁରୁସମୀପେ ସକଲବିଦ୍ୟାପରିଶ୍ରମଜ୍ଞୋ ଭୂତ୍ୱା ବିଦ୍ୱାନ୍ସର୍ବମୈହିକାମୁଷ୍ମିକସୁଖଶ୍ରମଂ
ଜ୍ଞାତ୍ୱୈଷଣାତ୍ରୟବାସନାତ୍ରୟମମତ୍ୱାହଂକାରାଦିକଂ ବମନାନ୍ନମିବ ହେୟମଧିଗମ୍ୟ
ମୋକ୍ଷମାର୍ଗୈକସାଧନୋ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟ୍ୟଂ ସମାପ୍ୟ ଗୃହୀ ଭବେତ୍ ।
ଗୃହାଦ୍ୱନୀ ଭୂତ୍ୱା ପ୍ରବ୍ରଜେତ୍ ।

Not For Commercial Use

ଯଦି ବେତରଥା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାଦେବ ପ୍ରବ୍ରଜେତ୍ଗୃହାଦ୍ବା ବନାଦ୍ବା ।
ଅଥ ପୁନରବ୍ରତୀ ବା ବ୍ରତୀ ବା ସ୍ନାତକୋ ବାଽସ୍ନାତକୋ ବୋତ୍ସନ୍ନାଗ୍ନିରନଗ୍ନିକୋ
ବା ଯଦହରେବ ବିରଜେତ୍ତଦହରେବ ପ୍ରବ୍ରଜେଦିତି ବୁଦ୍ଧ୍ୱା ସର୍ବସଂସାରେଷୁ
ବିରକ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଗୃହୀ ବାନପ୍ରସ୍ଥୋ ବା ପିତରଂ ମାତରଂ କଲତ୍ରପୁତ୍ରମାପ୍ତବନ୍ଧୁବର୍ଗଂ
ତଦଭାବେ ଶିଷ୍ୟଂ ସହବାସିନଂ ବାଽନୁମୋଦୟିତ୍ୱା ତଦ୍ଧୈକେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାମେବେଷ୍ଟିଂ
କୁର୍ବନ୍ତି ତଦୁ ତଥା ନ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ । ଆଗ୍ନେୟ୍ୟାମେବ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।
ଅଗ୍ନିର୍ହି ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣମେବୈତୟା କରୋତି ତ୍ରୈଧାତବୀୟ୍ୟାମେବ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।
ଏତୟୈବ ତ୍ରୟ୍ୟା ଧାତବୋ ୟଦୁତ ସତ୍ତ୍ୱଂ ରଜସ୍ତମ ଇତି ।
ଅୟଂ ତେ ୟୋନିର୍ଋତ୍ୱିୟୋ ୟତୋ ଜାତୋ ଆରୋଚଥାଃ ।
ତଂ ଜାନନ୍ନଗ୍ନ ଆରୋହାଥାନୋ ବର୍ଧୟା ରୟିମିତ୍ୟନେନ ମନ୍ତ୍ରେଣାଗ୍ନିମାଜିଘ୍ରେତ୍ ।
ଏଷ ବା ଅଗ୍ନେର୍ୟୋନିର୍ୟଃ ପ୍ରାଣଂ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାଂ ୟୋନିଂ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାହେତ୍ୟେବମେବୈତଦାହ ।
ଗ୍ରାମାଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରିୟାଗାରାଦଗ୍ନିମାହୃତ୍ୟ ସ୍ୱବିଧ୍ୟୁକ୍ତକ୍ରମେଣ ପୂର୍ବବଦଗ୍ନିମାଜିଘ୍ରେତ୍ ।
ୟଦ୍ୟାତୁରୋ ବାଗ୍ନିଂ ନ ବିନ୍ଦେଦପ୍ସୁ ଜୁହୁୟାତ୍ ।
ଆପୋ ବୈ ସର୍ବା ଦେବତାଃ ସର୍ବାଭ୍ୟୋ ଦେବତାଭ୍ୟୋ ଜୁହୋମି ସ୍ୱାହେତି
ହୁତ୍ୱୋଦ୍ଧୃତ୍ୟ ପ୍ରାଶ୍ନୀୟାତ୍ ସାଜ୍ୟଂ ହବିରନାମୟମ୍ ।
ଏଷ ବିଧିର୍ବୀରାଧ୍ୱାନେ ବାଽନାଶକେ ବା ସଂପ୍ରବେଶେ ବାଽଗ୍ନିପ୍ରବେଶେ ବା ମହାପ୍ରସ୍ଥାନେ ବା ।
ୟଦ୍ୟାତୁରଃ ସ୍ୟାନ୍ମନସା ବାଚା ବା ସଂନ୍ୟସେଦେଷ ପନ୍ଥାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ଥକ୍ରମେଣୈବ ଚେଦାତ୍ମଶ୍ରାଦ୍ଧଂ ବିରଜାହୋମଂ କୃତ୍ୱାଽଗ୍ନିମାତ୍ମନ୍ୟାରୋପ୍ୟ
ଲୌକିକବୈଦିକସାମର୍ଥ୍ୟଂ ସ୍ୱଚତୁର୍ଦଶକରଣପ୍ରବୃତ୍ତିଂ ଚ ପୁତ୍ରେ ସମାରୋପ୍ୟ
ତଦଭାବେ ଶିଷ୍ୟେ ବା ତଦଭାବେ ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ ବା ବ୍ରହ୍ମ ତ୍ୱଂ ୟଜ୍ଞସ୍ତ୍ୱମିତ୍ୟଭିମନ୍ତ୍ର୍ୟ
ବ୍ରହ୍ମଭାବନୟା ଧ୍ୟାତ୍ୱା ସାବିତ୍ରୀପ୍ରବେଶପୂର୍ବକମପ୍ସୁ ସର୍ବବିଦ୍ୟାର୍ଥସ୍ୱରୂପାଂ
ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟାଧାରାଂ ବେଦମାତରଂ କ୍ରମାଦ୍ୟାହୃତିଷୁ ତ୍ରିଷୁ ପ୍ରବିଲାପ୍ୟ
ବ୍ୟାହୃତିତ୍ରୟମକାରୋକାରମକାରେଷୁ ପ୍ରବିଲାପ୍ୟ ତତ୍ରାବଧାନେନାପଃ ପ୍ରାଶ୍ୟ
ପ୍ରଣବେନ ଶିଖାମୁତ୍କୃଷ୍ୟ ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ବସ୍ତ୍ରମପି ଭୂର୍ଭୌ ବାଽପ୍ସୁ ବା ବିସୃଜ୍ୟ

Not For Commercial Use

ଓଁ ଭୂଃ ସ୍ୱାହା ଓଁ ଭୁବଃ ସ୍ୱାହା ଓଁ ସୁବଃ ସ୍ୱାହେତ୍ୟନେନ ଜାତରୂପଧରୋ ଭୂତ୍ୱା ସ୍ୱଂ ରୂପଂ
ଧ୍ୟାୟନ୍ପୁନଃ ପୃଥକ୍ ପ୍ରଣବବ୍ୟାହୃତିପୂର୍ବକଂ ମନସା ବଚସାପି ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟା
ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟା ସଂନ୍ୟସ୍ତଂ ମୟେତି ମନ୍ଦ୍ରମଧ୍ୟମତାରଧ୍ୱନିଭିସ୍ତ୍ରିବାରଂ
ତ୍ରିଗୁଣୀକୃତପ୍ରେଷୋଚ୍ଚାରଣଂ କୃତ୍ୱା ପ୍ରଣବୈକଧ୍ୟାନପରାୟଣଃ ସନ୍ନଭୟଂ
ସର୍ବଭୂତେଭ୍ୟୋ ମତ୍ତଃ ସ୍ୱାହେତ୍ୟୂର୍ଧ୍ୱବାହୁର୍ଭୂତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମାଽହମସ୍ମୀତି
ତତ୍ତ୍ୱମସ୍ୟାଦିବାକ୍ୟାର୍ଥସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନଂ କୁର୍ବନ୍ନୁଦୀଚୀଂ ଦିଶଂ ଗଚ୍ଛେତ୍ ।
ଜାତରୂପଧରଶ୍ଚରେତ୍ । ଏଷ ସଂନ୍ୟାସଃ ।
ତଦଧିକାରୀ ନ ଭବେଦ୍ୟଦି ଗୃହସ୍ଥପ୍ରାର୍ଥନାପୂର୍ବକମଭୟଂ ସର୍ବଭୂତେଭ୍ୟୋ
ମତ୍ତଃ ସର୍ବଂ ପ୍ରବର୍ତତେ ସଖା ମା ଗୋପାୟୌଜଃ ସଖା ଯୋଽସୀନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବ୍ରଜୋଽସି
ବାର୍ତ୍ରଘ୍ନଃ ଶର୍ମ ମେ ଭବ ୟତ୍ପାପଂ ତନ୍ନିବାରୟେତ୍ୟନେନ ମନ୍ତ୍ରେଣ ପ୍ରଣବପୂର୍ବକଂ
ସଲକ୍ଷଣଂ ବୈଣବଂ ଦଣ୍ଡଂ କଟିସୂତ୍ରଂ କୌପୀନଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ ବିବର୍ଣ୍ଣବସ୍ତ୍ରମେକଂ
ପରିଗୃହ୍ୟ ସଦ୍ଗୁରୁମୁପଗମ୍ୟ ନତ୍ୱା ଗୁରୁମୁଖାତ୍ତ୍ୱମସୀତି ମହାବାକ୍ୟଂ
ପ୍ରଣବପୂର୍ବକମୁପଲଭ୍ୟାଥ ଜୀର୍ଣ୍ଣବଲ୍କଲାଜିନଂ ଧୃତ୍ୱାଥ ଜଲାବତରଣମୂର୍ଧ୍ୱଗମନମେକଭିକ୍ଷାଂ
ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ତ୍ରିକାଲସ୍ନାନମାଚରନ୍-ବେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣପୂର୍ବକଂ ପ୍ରଣବାନୁଷ୍ଠାନଂ
କୁର୍ବନ୍-ବ୍ରହ୍ମମାର୍ଗେ ସମ୍ୟକ୍ସଂପନ୍ନଃ ସ୍ୱାଭିମତମାତ୍ମନି ଗୋପୟିତ୍ୱା ନିର୍ମମୋଽଧ୍ୟାତ୍ମନିଷ୍ଠଃ
କାମକ୍ରୋଧଲୋଭମୋହମଦମାସୂର୍ୟଦମ୍ଭଦର୍ପାହଂକାରାସୂୟାଗର୍ବେଚ୍ଛାଦ୍ୱେଷହର୍ଷାମର୍ଷମମତ୍ୱାଦୀଂଶ୍ଚ
ହିତ୍ୱା ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟୟୁକ୍ତୋ ବିତ୍ତସ୍ତ୍ରୀପରାଙ୍-ମୁଖଃ ଶୁଦ୍ଧମାନସଃ ସର୍ବୋପନିଷଦର୍ଥମାଲୋଚ୍ୟ
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାପରିଗ୍ରହାହିଂସାସତ୍ୟଂ ୟତ୍ନେନ ରକ୍ଷଞ୍ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟୋ ବହିରନ୍ତଃସ୍ନେହବର୍ଜିତଃ
ଶରୀରସଂଧାରଣାର୍ଥଂ ବା ତ୍ରିଷୁ ବର୍ଣ୍ଣେଷ୍ୱଭିଶସ୍ତପତିତବର୍ଜିତେଷୁ ପଶୁରଦ୍ରୋହୀ
ଭୈକ୍ଷ୍ୟମାଣୋ ବ୍ରହ୍ମଭୂୟାୟ ଭବତି ।
ସର୍ବେଷୁ କାଲେଷୁ ଲାଭାଲାଭୌ ସମୌ କୃତ୍ୱା
କରପାତ୍ରମଧୂକରେଣାନ୍ନମଶ୍ନନ୍ଦୋବୃଦ୍ଧିମକୁର୍ବନ୍-କୃଶୀଭୂତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ମୀତି
ଭାବୟନ୍-ଗୁର୍ବର୍ଥଂ ଗ୍ରାମମୁପେତ୍ୟ ଧ୍ରୁବଶୀଲୋଽଷ୍ଟୌ ମାସ୍ୟେକାକୀ ଚରେଦ୍ଭାବେବାଚରେତ୍ ।

Not For Commercial Use

ଯଦାଲଂବୁଦ୍ଧିର୍ଭବେତ୍ତଦା କୁଟୀଚକୋ ବା ବହୂଦକୋ ବା ହଂସୋ ବା
ପରମହଂସୋ ବା ତତ୍ତନ୍ନ୍ୟୂନପୂର୍ବକଂ କଟିସୂତ୍ରଂ କୌପୀନଂ ଦଣ୍ଡଂ କମଣ୍ଡଲୁଂ
ସର୍ବମପ୍ସୁ ବିସୃଜ୍ୟାଥ ଜାତରୂପଧରଶ୍ଚରେତ୍ ।
ଗ୍ରାମ ଏକରାତ୍ରଂ ତୀର୍ଥେ ତ୍ରିରାତ୍ରଂ ପତ୍ତନେ ପଞ୍ଚରାତ୍ରଂ କ୍ଷେତ୍ରେ
ସପ୍ତରାତ୍ରମନିକେତଃ ସ୍ଥିରମତିରନଗ୍ନିସେବୀ ନିର୍ବିକାରୋ ନିୟମାନିୟମମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ
ପ୍ରାଣସଂଧାରଣାର୍ଥମୟମେବ ଲାଭାଲାଭୌ ସମୌ କୃତ୍ୱା ଗୋବୃତ୍ତ୍ୟା
ଭୈକ୍ଷମାଚରନ୍ନୁଦକସ୍ଥଲକମଣ୍ଡଲୁରବାଧକରହସ୍ୟସ୍ଥଲବାସୋ
ନ ପୁନର୍ଲାଭାଲାଭରତଃ ଶୁଭାଶୁଭକର୍ମନିର୍ମୂଲନପରଃ ସର୍ବତ୍ର ଭୂତଲଶୟନଃ
କ୍ଷୌରକର୍ମପରିତ୍ୟକ୍ତୋ ଯୁକ୍ତଚାତୁର୍ମାସ୍ୟବ୍ରତନିୟମଃ
ଶୁକ୍ଲଧ୍ୟାନପରାୟଣୋଽର୍ଥସ୍ତ୍ରୀପୁତ୍ରପରାଙ୍ମୁଖୋଽନୁନ୍ମତ୍ତୋଽପ୍ୟନୁନ୍ମତ୍ତବଦାଚରନ୍ନ--
ବ୍ୟକ୍ତଲିଙ୍ଗୋଽବ୍ୟକ୍ତାଚାରୋ ଦିବାନକ୍ତସମତ୍ୱେନାସ୍ୱପ୍ନଃ
ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବଧ୍ୟାନମାର୍ଗେଣାବହିତଃ ସଂନ୍ୟାସେନ ଦେହତ୍ୟାଗଂ
କରୋତି ସ ପରମହଂସପରିବ୍ରାଜକୋ ଭବତି ।
ଭଗବନ୍ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବଃ କୀଦୃଶ ଇତି ବ୍ରହ୍ମା ପୃଚ୍ଛତି ।
ସ ହୋବାଚ ନାରାୟଣଃ ।
ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବଃ ଷୋଡଶମାତ୍ରାତ୍ମକଃ ସୋଽବସ୍ଥାଚତୁଷ୍ଟୟଚତୁଷ୍ଟୟଗୋଚରଃ ।
ଜାଗ୍ରଦବସ୍ଥାୟାଂ ଜାଗ୍ରଦାଦିଚତସ୍ରୋଽବସ୍ଥାଃ ସ୍ୱପ୍ନେ ସ୍ୱପ୍ନାଦିଚତସ୍ରୋଽବସ୍ଥାଃ
ସୁଷୁପ୍ତୌ ସୁଷୁପ୍ତ୍ୟାଦିଚତସ୍ରୋଽବସ୍ଥାସ୍ତୁରୀୟେ ତୁରୀୟାଦିଚତସ୍ରୋଽବସ୍ଥା ଭବନ୍ତୀତି ।
ଜାଗ୍ରଦବସ୍ଥାୟାଂ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଚାତୁର୍ବିଧ୍ୟଂ ବିଶ୍ୱବିଶ୍ୱୋ ବିଶ୍ୱତୈଜସୋ ବିଶ୍ୱପ୍ରାଜ୍ଞୋ ବିଶ୍ୱତୁରୀୟ ଇତି ।
ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥାୟାଂ ତୈଜସସ୍ୟ ଚାତୁର୍ବିଧ୍ୟଂ
ତୈଜସବିଶ୍ୱସ୍ତୈଜସତୈଜସସ୍ତୈଜସପ୍ରାଜ୍ଞସ୍ତୈଜସତୁରୀୟ ଇତି ।
ସୁଷୁପ୍ତ୍ୟବସ୍ଥାୟାଂ ପ୍ରାଜ୍ଞସ୍ୟ ଚାତୁର୍ବିଧ୍ୟଂ ପ୍ରାଜ୍ଞବିଶ୍ୱଃ ପ୍ରାଜ୍ଞତୈଜସଃ ପ୍ରାଜ୍ଞପ୍ରାଜ୍ଞଃ ପ୍ରାଜ୍ଞତୁରୀୟ ଇତି ।
ତୁରୀୟାବସ୍ଥାୟାଂ ତୁରୀୟସ୍ୟ ଚାତୁର୍ବିଧ୍ୟଂ ତୁରୀୟବିଶ୍ୱସ୍ତୁରୀୟତୈଜସସ୍ତୁରୀୟପ୍ରାଜ୍ଞସ୍ତୁରୀୟତୁରୀୟ
ଇତି ।

Not For Commercial Use

ତେ କ୍ରମେଣ ଷୋଡଶମାତ୍ରାରୂଢାଃ ଅକାରେ ଜାଗ୍ରଦ୍ୱିଶ୍ୱ ଉକାରେ
ଜାଗ୍ରତ୍ତୈଜସୋ ମକାର ଜାଗ୍ରତ୍-ପ୍ରାଜ୍ଞ ଅର୍ଧମାତ୍ରାୟାଂ ଜାଗ୍ରତ୍ତୁରୀୟୋ
ବିନ୍ଦୌ ସ୍ୱପ୍ନବିଶ୍ୱୋ ନାଦେ ସ୍ୱପ୍ନତୈଜସଃ କଲାୟାଂ ସ୍ୱପ୍ନପ୍ରାଜ୍ଞଃ
କଲାତୀତେ ସ୍ୱପ୍ନତୁରୀୟଃ ଶାନ୍ତୌ ସୁଷୁପ୍ତବିଶ୍ୱଃ ଶାନ୍ତ୍ୟତୀତେ
ସୁଷୁପ୍ତତୈଜସ ଉନ୍ମନ୍ୟାଂ ସୁଷୁପ୍ତପ୍ରାଜ୍ଞୋ ମନୋନ୍ମନ୍ୟାଂ
ସୁଷୁପ୍ତତୁରୀୟଃ ତୁର୍ଯ୍ୟୋ ତୁରୀୟବିଶ୍ୱୋ ମଧ୍ୟମାୟାଂ ତୁରୀୟତୈଜସଃ
ପଶ୍ୟନ୍ତ୍ୟାଂ ତୁରୀୟପ୍ରାଜ୍ଞଃ ପରାୟାଂ ତୁରୀୟତୁରୀୟଃ ।
ଜାଗ୍ରନ୍ମାତ୍ରାଚତୁଷ୍କୟମକାରାଂଶଂ ସ୍ୱପ୍ନମାତ୍ରାଚତୁଷ୍କୟମୁକାରାଂଶଂ
ସୁଷୁପ୍ତିମାତ୍ରାଚତୁଷ୍କୟଂ ମକାରାଂଶଂ ତୁରୀୟମାତ୍ରାଚତୁଷ୍କୟମର୍ଧମାତ୍ରାଂଶମ୍ ।
ଅୟମେବ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବଃ । ସ ପରମହଂସତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୈରୁପାସ୍ୟଃ ।
ତେନୈବ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରକାଶତେ ତେନ ବିଦେହମୁକ୍ତିଃ ।
ଭଗବନ୍ କଥମୟଜ୍ଞୋପବୀତ୍ୟଶିଖୀ ସର୍ବକର୍ମପରିତ୍ୟକ୍ତଃ କଥଂ
ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠାପରଃ କଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଇତି ବ୍ରହ୍ମା ପୃଚ୍ଛତି ।
ସ ହୋବାଚ ବିଷ୍ଣୁର୍ଭୋ ଭୋଃର୍ଭକ ଯସ୍ୟାସ୍ତ୍ୟଦ୍ୱୈତମାତ୍ମଜ୍ଞାନଂ ତଦେବ ୟଜ୍ଞୋପବୀତମ୍ ।
ତସ୍ୟ ଧ୍ୟାନନିଷ୍ଠୈବ ଶିଖା । ତତ୍କର୍ମ ସ ପବିତ୍ରମ୍ ।
ସ ସର୍ବକର୍ମକୃତ୍ । ସ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ । ସ ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠାପରଃ ।
ସ ଦେବଃ । ସ ଋଷିଃ । ସ ତପସ୍ୱୀ । ସ ଶ୍ରେଷ୍ଠଃ ।
ସ ଏବ ସର୍ବଜ୍ୟେଷ୍ଠଃ । ସ ଏବ ଜଗଦ୍ଗୁରୁଃ । ସ ଏବାହଂ ବିଦ୍ଧି ।
ଲୋକେ ପରମହଂସପରିବ୍ରାଜକୋ ଦୁର୍ଲଭତରୋ ୟଦ୍ୟେକୋଽସ୍ତି ।
ସ ଏବ ନିତ୍ୟପୂତଃ । ସ ଏବ ବେଦପୁରୁଷୋ ମହାପୁରୁଷୋ ୟସ୍ତ୍ୱଚ୍ଚିତ୍ତଂ
ମୟ୍ୟେବାବତିଷ୍ଠତେ । ଅହଂ ଚ ତସ୍ମିନ୍ନେବାବସ୍ଥିତଃ ।
ସ ଏବ ନିତ୍ୟତୃପ୍ତଃ । ସ ଶୀତୋଷ୍ଣସୁଖଦୁଃଖମାନାବମାନବର୍ଜିତଃ ।
ସ ନିନ୍ଦାମର୍ଷସହିଷ୍ଣୁଃ । ସ ଷଡୂର୍ମିବର୍ଜିତଃ । ଷଡ୍ଭାବବିକାରଶୂନ୍ୟଃ ।
ସ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାଜ୍ୟେଷ୍ଠବ୍ୟବଧାନରହିତଃ । ସ ସ୍ୱବ୍ୟତିରେକେଣ ନାନ୍ୟଦ୍ରଷ୍ଟା ।

Not For Commercial Use

ଆଶାମ୍ବରୋ ନନମସ୍କାରୋ ନସ୍ୱାହାକାରୋ ନସ୍ୱଧାକାରଶ୍ଚ ନବିସର୍ଜନପରୋ
ନିନ୍ଦାସ୍ତୁତିବ୍ୟତିରିକ୍ତୋ ନମନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ରୋପାସକୋ ଦେବାନ୍ତରଧ୍ୟାନଶୂନ୍ୟୋ
ଲକ୍ଷ୍ୟାଲକ୍ଷ୍ୟନିବର୍ତକଃ ସର୍ବୋପରତଃ ସ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦାଦ୍ୱୟଚିଦ୍ଘନଃ
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦୈକବୋଧୋ ବ୍ରହ୍ମୈବାହମସ୍ମୀତ୍ୟନବରତଂ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବାନୁସଂଧାନେନ
ୟଃ କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତି ସ ହ ପରମହଂସପରିବ୍ରାଡିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ପରମହଂସପରିବ୍ରାଜକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ପରବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ

(Parabrahmopanisat / Parabrahma Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ପରବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ / ପରବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ପରବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ ।।

ପରବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦି ବେଦ୍ୟାଖଣ୍ଡସୁଖାକୃତି ।
ପରିବ୍ରାଜକହୃଦ୍ଗ୍ଲେୟଂ ପରିତସ୍ତ୍ରୈପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ହୈନଂ ମହାଶାଲଃ ଶୌନକୋଽଙ୍ଗିରସଂ ଭଗବନ୍ତଂ ପିପ୍ପଲାଦଂ
ବିଧିବଦୁପସନ୍ନଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଦିବ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମପୁରେ କେ ସଂପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଭବନ୍ତି ।
କଥଂ ସୃଜ୍ୟନ୍ତେ । ନିତ୍ୟାତ୍ତନ ଏଷ ମହିମା । ବିଭଜ୍ୟ ଏଷ ମହିମା ବିଭୁଃ ।
କ ଏଷଃ । ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ ।
ଏତସ୍ମତ୍ୟଂ ୟତ୍-ପ୍ରବ୍ରବୀମି ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ବରିଷ୍ଠାଂ ଦେବେଭ୍ୟଃ ପ୍ରାଣେଭ୍ୟଃ ।
ପରବ୍ରହ୍ମପୁରେ ବିରଜଂ ନିଷ୍କଲଂ ଶୁଭମକ୍ଷରଂ ବିରଜଂ ବିଭାତି ।
ସ ନିୟଚ୍ଛତି ମଧୁକରଃ ଶ୍ୱେବ ବିକର୍ମକଃ । ଅକର୍ମା ସ୍ୱାମୀବ ସ୍ଥିତଃ ।
କର୍ମତରଃ କର୍ଷକବତ୍ଫଲମନୁଭବତି । କର୍ମମର୍ମଜ୍ଞାତା କର୍ମ କରୋତି ।
କର୍ମମର୍ମ ଜ୍ଞାତ୍ୱା କର୍ମ କୁର୍ୟାତ୍ । କୋ ଜାଲଂ ବିକ୍ଷିପେଦେକୋ ନୈନମପକର୍ଷତ୍ୟପକର୍ଷତି ।
ପ୍ରାଣଦେବତାଶ୍ଚତ୍ୱାରଃ । ତାଃ ସର୍ବା ନାଡ୍ୟଃ ସୁଷୁପ୍ତଶ୍ୟେନାକାଶବତ୍ ।

Not for Commercial Use

ଯଥା ଶ୍ୟେନଃ ଖମାଶ୍ରିତ୍ୟ ଯାତି ସ୍ୱମାଲୟଂ କୁଲାୟମ୍ । ଏବଂ ସୁଷୁପ୍ତଂ ବ୍ରୂତ ।
ଅୟଂ ଚ ପରଶ୍ଚ ସ ସର୍ବତ୍ର ହିରଣ୍ମୟେ ପରେ କୋଶେ । ଅମୃତା ହ୍ୟେଷା ନାଡୀ ତ୍ରୟଂ ସଂଚରତି ।
ତସ୍ୟ ତ୍ରିପାଦଂ ବ୍ରହ୍ମ । ଏଷାତ୍ରେଷ୍ୟ ତତୋଽନୁତିଷ୍ଠତି । ଅନ୍ୟତ୍ର ବ୍ରୂତ ।
ଅୟଂ ଚ ପରଂ ଚ ସର୍ବତ୍ର ହିରଣ୍ମୟେ ପରେ କୋଶେ ।
ଯଥୈଷ ଦେବଦତ୍ତୋ ଯଷ୍ଟ୍ୟା ଚ ତାଡ୍ୟମାନୋ ନୈବୈତି ।
ଏବମିଷ୍ଟାପୂର୍ତକର୍ମା ଶୁଭାଶୁଭୈର୍ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ଯଥା କୁମାରକୋ ନିଷ୍କାମ ଆନନ୍ଦମଭିୟାତି ।
ତଥୈଷ ଦେବଃ ସ୍ୱପ୍ନ ଆନନ୍ଦମଭିୟାତି । ବେଦ ଏବ ପରଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ।
ଜ୍ୟୋତିଷା ମା ଜ୍ୟୋତିରାନନ୍ଦୟତ୍ୟେବମେବ ।
ତପୂରଂ ଯଚ୍ଚିତ୍ତଂ ପରମାତ୍ମାନମାନନ୍ଦୟତି । ଶୁଭ୍ରବର୍ଣ୍ଣମାଜାୟତେଶ୍ୱରାତ୍ ।
ଭୂୟସ୍ତେନୈବ ମାର୍ଗେଣ ସ୍ୱପ୍ନସ୍ଥାନଂ ନିୟଚ୍ଛତି ।
ଜଲୂକାଭାବବଦ୍ୟଥାକାମମାଜାୟତେଶ୍ୱରାତ୍ । ତାବତାତ୍ମାନମାନନ୍ଦୟତି ।
ପରସଂଧି ୟଦପରସନ୍ଧୀତି । ତପୂରଂ ନାପରଂ ତ୍ୟଜତି ।
ତଦୈବ କପାଲାଷ୍ଟକଂ ସଂଧାୟ ୟ ଏଷ ସ୍ତନ ଇବାବଲମ୍ବତେ ସେନ୍ଦ୍ରଯୋନିଃ ସ ବେଦଯୋନିରିତି ।
ଅତ୍ର ଜାଗ୍ରତି । ଶୁଭାଶୁଭାତିରିକ୍ତଃ ଶୁଭାଶୁଭୈରପି କର୍ମଭିର୍ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ୟ ଏଷ ଦେବୋଽନ୍ୟଦେବାସ୍ୟ ସଂପ୍ରସାଦୋଽଚ୍ଛର୍ୟାମ୍ୟସଙ୍ଗଚିଦ୍ରୂପଃ ପୁରୁଷଃ ।
ପ୍ରଣବହଂସଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ । ନ ପ୍ରାଣହଂସଃ । ପ୍ରଣବୋ ଜୀବଃ ।
ଆଦ୍ୟା ଦେବତା ନିବେଦୟତି । ୟ ଏବଂ ବେଦ ତତ୍ପ୍ରଥଂ ନିବେଦୟତେ ।
ଜୀବସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱମାପାଦୟତି । ସତ୍ତ୍ୱମଥାସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟାଚ୍ଛଃଶିଖୋପବୀତତ୍ୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟ ।
ମୁମୁକ୍ଷୋରଚ୍ଛଃଶିଖୋପବୀତଧାରଣମ୍ ।
ବହିର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମାଣଶିଖାୟଜ୍ଞୋପବୀତଧାରଣଂ କର୍ମିଣୋ ଗୃହସ୍ଥସ୍ୟ ।
ଅନ୍ତରୁପବୀତଲକ୍ଷଣଂ ତୁ ବହିସ୍ତନ୍ତ୍ରବଦବ୍ୟକ୍ତମନ୍ତସ୍ତତ୍ତ୍ୱମେଲନମ୍ ।
ନ ସନ୍ନାସନ୍ନ ସଦସଦ୍-ଭିନ୍ନାଭିନ୍ନଂ ନ ଚୋଭୟମ୍ ।
ନ ସଭାଗଂ ନ ନିର୍ଭାଗଂ ନ ଚାପ୍ୟଭୟରୂପକମ୍ ।।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମୈକତ୍ୱବିଜ୍ଞାନଂ ହେୟଂ ମିଥ୍ୟାତ୍ୱକାରଣାଦିତି ।
ପଞ୍ଚପାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣୋ ନ କିଂଚନ ।
ଚତୁଷ୍ପାଦନ୍ତର୍ବର୍ତିନୋଽନ୍ତର୍ଜୀବବ୍ରହ୍ମଣଶ୍ଚତ୍ୱାରି ସ୍ଥାନାନି ।
ନାଭିହୃଦୟକଣ୍ଠମୂର୍ଧସୁ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିତୁରୀୟାବସ୍ଥାଃ ।
ଆହବନୀୟଗାର୍ହପତ୍ୟଦକ୍ଷିଣସଭ୍ୟାଗ୍ନିଷୁ ।
ଜାଗରିତେ ବ୍ରହ୍ମା ସ୍ୱପ୍ନେ ବିଷ୍ଣୁଃ ସୁଷୁପ୍ତୌ ରୁଦ୍ରସ୍ତୁରୀୟମକ୍ଷରଂ ଚିନ୍ମୟମ୍ ।
ତସ୍ମାଚ୍ଚତୁରବସ୍ଥା ।
ଚତୁରଙ୍ଗୁଲବେଷ୍ଟନମିବ ଷଣ୍ଣବତିତତ୍ତ୍ୱାନି ତନ୍ତ୍ରବଦ୍ୱିଭଜ୍ୟ ତଦାହିତଂ
ତ୍ରିଗୁଣୀକୃତ୍ୟ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ତତ୍ତ୍ୱନିଷ୍କର୍ଷମାପାଦ୍ୟ ଜ୍ଞାନପୂତଂ ତ୍ରିଗୁଣସ୍ୱରୂପଂ
ତ୍ରିମୂର୍ତିତ୍ୱଂ ପୃଥଗ୍ବିଜ୍ଞାୟ ନବବ୍ରହ୍ମାଖ୍ୟନବଗୁଣୋପେତଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ନବମାନମିତସ୍ତ୍ରିଗୁଣୀକୃତ୍ୟ
ସୂର୍ଯେନ୍ଦ୍ୱଗ୍ନିକଲାସ୍ୱରୂପତ୍ୱେନୈକୀକୃତ୍ୟାଦ୍ୟନ୍ତରେକତ୍ୱମପି ମଧ୍ୟେ
ତ୍ରିରାବୃତ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁମହେଶ୍ୱରତ୍ୱମନୁସଂଧାୟାଦ୍ୟନ୍ତମେକୀକୃତ୍ୟ
ଚିଦ୍-ଗ୍ରନ୍ଥାବଦ୍ୱୈତଗ୍ରନ୍ଥିଂ କୃତ୍ୱା ନାଭ୍ୟାଦିବ୍ରହ୍ମବିଲପ୍ରମାଣଂ
ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ସପ୍ତବିଂଶତିତତ୍ତ୍ୱସଂବନ୍ଧଂ ତ୍ରିଗୁଣୋପେତଂ
ତ୍ରିମୂର୍ତିଲକ୍ଷଣଲକ୍ଷିତମପ୍ୟେକତ୍ୱମାପାଦ୍ୟ ବାମାଂସାଦିଦକ୍ଷିଣକଣ୍ଠ୍ୟନ୍ତଂ
ବିଭାବ୍ୟାଦ୍ୟନ୍ତଗ୍ରହସଂମେଲନମେକଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ମୂଲମେକଂ ସତ୍ୟଂ
ମୃଣ୍ମୟଂ ବିଜ୍ଞାତଂ ସ୍ୟାଦ୍ୱାଚାରମ୍ଭଣଂ ବିକାରୋ ନାମଧେୟଂ ମୃତ୍ତିକେତ୍ୟେବ ସତ୍ୟଂ ।
ହଂସେତି ବର୍ଣଦ୍ୱୟେନାନ୍ତଃ ଶିଖୋପବୀତିତ୍ୱଂ ନିଶ୍ଚିତ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣତ୍ୱଂ
ବ୍ରହ୍ମଧ୍ୟାନାର୍ହତ୍ୱଂ ଯତିତ୍ୱମଲକ୍ଷିତାନ୍ତଃଶିଖୋପବୀତିତ୍ୱମେବଂ
ବହିର୍ଲକ୍ଷିତକର୍ମଶିଖା ଜ୍ଞାନୋପବୀତଂ ଗୃହସ୍ଥସ୍ୟାଭାସବ୍ରାହ୍ମଣତ୍ୱସ୍ୟ
କେଶସମୂହଶିଖାପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷକାର୍ପାସତନ୍ତ୍ରକୃତୋପବୀତତ୍ୱଂ ଚତୁର୍ଗୁଣୀକୃତ୍ୟ
ଚତୁର୍ବିଂଶତିତତ୍ତ୍ୱାପାଦନତନ୍ତ୍ରକୃତ୍ତ୍ୱଂ ନବତତ୍ତ୍ୱମେକମେବ ପରଂବ୍ରହ୍ମ
ତତ୍-ପ୍ରତିସରଯୋଗ୍ୟତ୍ୱାଦ୍ୱହୁମାର୍ଗପ୍ରବୃତ୍ତିଂ କଲ୍ପୟନ୍ତି ।
ସର୍ବେଷାଂ ବ୍ରହ୍ମାଦୀନାଂ ଦେବର୍ଷୀଣାଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ମୂର୍ତିରେକା ।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମୈକମେବ । ବ୍ରାହ୍ମଣତ୍ୱମେକମେବ ।
ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମାଚାରବିଶେଷାଃ ପୃଥକ୍‌ପୃଥକ୍ ଶିଖାବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମିଣାମେକକୈବ ।
ଅପବର୍ଗସ୍ୟ ୟୁତେଃ ଶିଖାୟଜ୍ଞୋପବୀତମୂଲଂ ପ୍ରଣବମେକମେବ ବଦନ୍ତି ।
ହଂସଃ ଶିଖା । ପ୍ରଣବ ଉପବୀତମ୍ । ନାଦଃ ସଂଧାନମ୍ ।
ଏଷ ଧର୍ମୋ ନେତରୋ ଧର୍ମଃ । ତଲ୍ଲକ୍ଷଥମିତି ।
ପ୍ରଣବହଂସୋ ନାଦସ୍ତ୍ରିବୃତ୍‌ସୂତ୍ରଂ ସ୍ୱହୃଦି ଚୈତନ୍ୟେ ତିଷ୍ଠତି ତ୍ରିବିଧଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
ତଦ୍ୱିଦ୍ଧି ପ୍ରାପଞ୍ଚିକଶିଖୋପବୀତଂ ତ୍ୟଜେତ୍ ।

ସଶିଖଂ ବପନଂ କୃତ୍ୱା ବହିଃସୂତ୍ରଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ଧୁଧଃ ।
ୟଦକ୍ଷରଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ସୂତ୍ରମିତି ଧାରୟେତ୍ ।। ୧ ।।

ପୁନର୍ଜନ୍ମନିବୃତ୍ୟର୍ଥଂ ମୋକ୍ଷସ୍ୟାହର୍ନିଶଂ ସ୍ମରେତ୍ ।
ସୂଚନାତ୍ସୂତ୍ରମିତ୍ୟୁକ୍ତଂ ସୂତ୍ରଂ ନାମ ପରଂ ପଦମ୍ ।। ୨ ।।

ତତ୍ସୂତ୍ରଂ ବିଦିତଂ ୟେନ ସ ମୁମୁକ୍ଷୁଃ ସ ଭିକ୍ଷୁକଃ ।
ସ ବେଦବିତ୍ପ୍ରଦାଚାରଃ ସ ବିପ୍ରଃ ପଙ୍‌କ୍ତି-ପାବନଃ ।। ୩ ।।

ୟେନ ସର୍ବମିଦଂ ପ୍ରୋତଂ ସୂତ୍ରେ ମଣିଗଣା ଇବ ।
ତତ୍ସୂତ୍ରଂ ଧାରୟେଦ୍ୟୋଗୀ ୟୋଗବିଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୟତିଃ ।। ୪ ।।

ବହିଃସୂତ୍ରଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ୱିପ୍ରୋ ୟୋଗବିଜ୍ଞାନତତ୍ପରଃ ।
ବ୍ରହ୍ମଭାବମିଦଂ ସୂତ୍ରଂ ଧାରୟେଦ୍ୟଃ ସ ମୁକ୍ତିଭାକ୍ ।। ୫ ।।

ନାଶୁଚିତ୍ୱଂ ନ ଚୋଚ୍ଛିଷ୍ଟଂ ତସ୍ୟ ସୂତ୍ରସ୍ୟ ଧାରଣାତ୍ ।
ସୂତ୍ରମନ୍ତର୍ଗତଂ ୟେଷାଂ ଜ୍ଞାନୟଜ୍ଞୋପବୀତିନାମ୍ ।। ୬ ।।

Not For Commercial Use

ଯେ ତୁ ସୂତ୍ରବିଦୋ ଲୋକେ ତେ ଚ ଯଜ୍ଞୋପବୀତିନଃ ।
ଜ୍ଞାନଶିଖିନୋ ଜ୍ଞାନନିଷ୍ଠା ଜ୍ଞାନଯଜ୍ଞୋପବୀତିନଃ ।
ଜ୍ଞାନମେବ ପରଂ ତେଷାଂ ପବିତ୍ରଂ ଜ୍ଞାନମୀରିତମ୍ ।। ୭ ।।

ଅଗ୍ନେରିବ ଶିଖା ନାନ୍ୟା ଯସ୍ୟ ଜ୍ଞାନମୟୀ ଶିଖା ।
ସ ଶିଖୀତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ବିଦ୍ୱାନ୍ନେତରେ କେଶଧାରିଣଃ ।। ୮ ।।

କର୍ମଣ୍ୟଧିକୃତାଃ ଯେ ତୁ ବୈଦିକେ ଲୌକିକେଽପି ବା ।
ବ୍ରାହ୍ମଣାଭାସମାତ୍ରେଣ ଜୀବନ୍ତେ କୁକ୍ଷିପୂରକାଃ ।
ବ୍ରଜନ୍ତେ ନିରୟଂ ତେ ତୁ ପୁନର୍ଜନ୍ମନି ଜନ୍ମନି ।। ୯ ।।

ବାମାଂସଦକ୍ଷକଣ୍ଠ୍ୟନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ରଂ ତୁ ସବ୍ୟତଃ ।
ଅନ୍ତର୍ବହିରିବାତ୍ୟର୍ଥଂ ତତ୍ତ୍ୱତନ୍ତ୍ରସମନ୍ୱିତମ୍ ।। ୧୦ ।।

ନାଭ୍ୟାଦିବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରାନ୍ତପ୍ରମାଣଂ ଧାରୟେତ୍ସୁଧୀଃ ।
ତେଭିର୍ଧାର୍ଯ୍ୟମିଦଂ ସୂତ୍ରଂ କ୍ରିୟାଙ୍ଗଂ ତନ୍ତୁନିର୍ମିତମ୍ ।। ୧୧ ।।

ଶିଖା ଜ୍ଞାନମୟୀ ଯସ୍ୟ ଉପବୀତଂ ଚ ତନ୍ମୟମ୍ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟଂ ସକଲଂ ତସ୍ୟ ନେତରେଷାଂ ତୁ କିଂଚନ ।। ୧୨ ।।

ଇଦଂ ଯଜ୍ଞୋପବୀତଂ ତୁ ପରମଂ ଯତ୍ପୁରାୟୁଣମ୍ ।
ବିଦ୍ୱାନ୍ୟଜ୍ଞୋପବୀତୀ ସଂଧାରୟେଦ୍ୟଃ ସ ମୁକ୍ତିଭାକ୍ ।। ୧୩ ।।

ବହିରନ୍ତଶ୍ଚୋପବୀତୀ ବିପ୍ରଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତୁମର୍ହତି ।
ଏକୟଜ୍ଞୋପବୀତୀ ତୁ ନୈବ ସଂନ୍ୟସ୍ତୁମର୍ହତି ।। ୧୪ ।।

ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ମୋକ୍ଷାପେକ୍ଷୀ ଭବେଦ୍ୟତିଃ ।
ବହିଃସୂତ୍ରଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ସ୍ୱାନ୍ତଃସୂତ୍ରଂ ତୁ ଧାରୟେତ୍ ।। ୧୫ ।।

Not For Commercial Use

ବହିଃପ୍ରପଞ୍ଚଶିଖୋପବୀତିତ୍ୱମନାଦୃତ୍ୟ ପ୍ରଣବହଂସଶିଖୋପବୀତିତ୍ୱମବଲମ୍ବ୍ୟ
ମୋକ୍ଷସାଧନଂ କୁର୍ୟ୍ୟାଦିତ୍ୟାହ ଭଗବାଞ୍ଛୌନକ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ପରବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

।। ସନ୍ନ୍ୟାସ ଉପନିଷଦ ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଶାକ୍ତ ଉପନିଷଦ

(Shaakta Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ତ୍ରିପୁରା ଉପନିଷଦ

(Tripuropanisat / Tripuraa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ତ୍ରିପୁରୋପନିଷତ୍ / ତ୍ରିପୁରା ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ତ୍ରିପୁରୋପନିଷତ୍ ।।

ତ୍ରିପୁରୋପନିଷଦ୍ୱେଦ୍ୟପାରମୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟବୈଭବମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡାନନ୍ଦସାମ୍ରାଜ୍ୟଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା । ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଆବିରାବୀର୍ମ ଏଧି । ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ । ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀଃ ।
ଅନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାନ୍ ସଂଦଧାମି । ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ।
ଅବତୁ ମାମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ତିସ୍ରଃ ପୁରସ୍ତ୍ରିପଥା ବିଶ୍ୱଚର୍ଷଣା ଅତ୍ରାକଥା ଅକ୍ଷରାଃ ସଂନିବିଷ୍ଟାଃ ।
ଅଧିଷ୍ଠାୟୈନା ଅଜରା ପୁରାଣୀ ମହତ୍ତରା ମହିମା ଦେବତାନାମ୍ ।। ୧।।

ନବଯୋନୀର୍ନବଚକ୍ରାଣି ଦଧିରେ ନବୈବ ୟୋଗା ନବ ୟୋଗିନ୍ୟଷ୍ଟ ।
ନବାନାଂ ଚକ୍ରା ଅଧିନାଥା ସ୍ୟୋନା ନବ ଭଦ୍ରା ନବ ମୁଦ୍ରା ମହୀନାମ୍ ।। ୨।।

ଏକା ସ ଆସୀତ୍-ପ୍ରଥମା ସା ନବାସୀଦାସୋନବିଂଶାଦାସୋନତ୍ରିଂଶାତ୍ ।
ଚତ୍ୱାରିଂଶାଦଥ ତିସ୍ରଃ ସମିଧା ଉଶତୀରିବ ମାତରୋ ମା ବିଶନ୍ତୁ ।। ୩।।

ଉର୍ଧ୍ୱଜ୍ୱଲଜ୍ୱଲନଂ ଜ୍ୟୋତିରଗ୍ରେ ତମୋ ବୈ ତିରଶ୍ଚୀନମଜରଂ ତଦ୍ରଜୋଽଭୂତ୍ ।
ଆନନ୍ଦନଂ ମୋଦନଂ ଜ୍ୟୋତିରିନ୍ଦୋରେତା ଉ ବୈ ମଣ୍ଡଲା ମଣ୍ଡୟନ୍ତି ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ଯ୍ୟାସ୍ତ୍ରିସ୍ରୋ ରେଖାଃ ସଦନାନି ଭୂସ୍ତ୍ରୀସ୍ତ୍ରିବିଷ୍ଟପାସ୍ତ୍ରିଗୁଣାସ୍ତ୍ରିପ୍ରକାରାଃ ।
ଏତତ୍ତ୍ରୟଂ ପୂରକଂ ପୂରକାଣାଂ ମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଥତେ ମଦନୋ ମଦନ୍ୟା ।। ୫।।

ମଦଦ୍ରିକା ମାନିନୀ ମଙ୍ଗଲା ଚ ସୁଭଗା ଚ ସା ସୁନ୍ଦରୀ ସିଦ୍ଧିମତ୍ତା ।
ଲଜ୍ଜା ମତିସ୍ତୁଷ୍ଟିରିଷ୍ଟା ଚ ପୁଷ୍ଟା ଲକ୍ଷ୍ମୀରୁମା ଲଲିତା ଲାଲପନ୍ତୀ ।। ୬।।

ଇମାଂ ବିଜ୍ଞାୟ ସୁଧିୟା ମଦନ୍ତୀ ପରିସ୍ମୃତା ତର୍ପୟନ୍ତଃ ସ୍ୱପୀଠମ୍ ।
ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ମହତୋ ବସନ୍ତି ପରଂ ଧାମ ତ୍ରୈପୁରଂ ଚାବିଶନ୍ତି ।। ୭।।

କାମୋ ୟୋନିଃ କାମକଲା ବ୍ରଜପାଣିର୍ଗୁହାହସା ମାତରିଶ୍ୱାଭ୍ରମିନ୍ଦ୍ରଃ ।
ପୁନର୍ଗୁହା ସକଲା ମାୟୟା ଚ ପୂରୂଚ୍ୟେଷା ବିଶ୍ୱମାତାଦିବିଦ୍ୟା ।। ୮।।

ଷଷ୍ଠଂ ସପ୍ତମମଥ ବହ୍ନିସାରଥିମସ୍ୟା ମୂଲତ୍ରିକମାଦେଶୟନ୍ତଃ ।
କଥ୍ୟଂ କବିଂ କଲ୍ପକଂ କାମମୀଶଂ ତୁଷ୍ଟୁବାଂସୋ ଅମୃତତ୍ୱଂ ଭଜନ୍ତେ ।। ୯।।

ପୁରଂ ହନ୍ତ୍ରୀମୁଖଂ ବିଶ୍ୱମାତୂ ରବେ ରେଖା ସ୍ୱରମଧ୍ୟଂ ତଦେଷା ।
ବୃହତ୍ତିଥିର୍ଦଶ ପଞ୍ଚ ଚ ନିତ୍ୟା ସଷୋଡଶୀକଂ ପୁରମଧ୍ୟଂ ବିଭର୍ତି ।। ୧୦।।

ୟଦ୍ୱା ମଣ୍ଡଲାଦ୍ୱା ସ୍ତନବିମ୍ବମେକଂ ମୁଖଂ ଚାଧସ୍ତ୍ରୀଣି ଗୁହାସଦନାନି ।
କାମୀ କଲାଂ କାମ୍ୟରୂପାଂ ଚିକିତ୍ୱା ନରୋ ଜାୟତେ କାମରୂପଶ୍ଚ କାମଃ ।। ୧୧।।

ପରିସ୍ମୃତଂ ଝଷମାଜଂ ଫଲଂ ଚ ଭକ୍ତାନି ୟୋନୀଃ ସୁପରିଷ୍କୃତାଶ୍ଚ ।
ନିବେଦୟନ୍ଦେବତାୟୈ ମହତ୍ୟୈ ସ୍ୱାତ୍ମୀକୃତେ ସୁକୃତେ ସିଦ୍ଧିମେତି ।। ୧୨।।

ସୃଣ୍ୟେବ ସିତୟା ବିଶ୍ୱଚର୍ଷଣିଃ ପାଶେନୈବ ପ୍ରତିବଧ୍ନାତ୍ୟଭୀକାମ୍ ।
ଇଷୁଭିଃ ପଞ୍ଚଭିର୍ଧନୁଷା ଚ ବିଧ୍ୟତ୍ୟାଦିଶକ୍ତିରରୁଣା ବିଶ୍ୱଜନ୍ୟା ।। ୧୩।।

Not For Commercial Use

ଭଗଃ ଶକ୍ତିର୍ଭଗବାନ୍-କାମ ଈଶ ଉଭା ଦାତାରାବିହ ସୌଭଗାନାମ୍ ।
ସମପ୍ରଧାନୌ ସମସତ୍ତ୍ୱୌ ସମୋଜୌ ତୟୋଃ ଶକ୍ତିରଜରା ବିଶ୍ୱୟୋନିଃ ।। ୧୪।।

ପରିସ୍ରୁତା ହବିଷା ଭାବିତେନ ପ୍ରସଂକୋଚେ ଗଲିତେ ବୈମନସ୍କଃ ।
ଶର୍ବଃ ସର୍ବସ୍ୟ ଜଗତୋ ବିଧାତା ଧର୍ତା ହର୍ତା ବିଶ୍ୱରୂପତ୍ୱମେତି ।। ୧୫।।

ଇୟଂ ମହୋପନିଷତ୍ତ୍ରୈପୁର୍ୟା ଯ୍ୟାମକ୍ଷୟଂ ପରମୋ ଗୀର୍ଭିରୀଙ୍ଖେ ।
ଏଷର୍ଗ୍ୟଜୁଃ ପରମେତଚ୍ଚ ସାମାୟମଥର୍ବେୟମନ୍ୟା ଚ ବିଦ୍ୟା ।। ୧୬।।

ଓଁ ହ୍ରୀମୋଂ ହ୍ରୀମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା । ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଆବିରାବୀର୍ମ ଏଧି । ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ । ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀଃ ।
ଅନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାନ୍ ସଂଦଧାମି । ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ।
ଅବତୁ ମାମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀତ୍ରିପୁରୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମି ଉପନିଷଦ

(Soubhagyalakshmyupanisat / Soubhagyalakshmi Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମି ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀକୈବଲ୍ୟବିଦ୍ୟାବେଦ୍ୟସୁଖାକୃତି ।
ତ୍ରିପାନ୍ନାରାୟଣାନନ୍ଦରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା । ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଆବିରାବୀର୍ମ ଏଧି । ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ । ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀଃ ।
ଅନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାନ୍ ସଂଦଧାମି । ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ବକ୍ତାରମବତୁ । ଅବତୁ ମାମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

(ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀବିଦ୍ୟାଜିଜ୍ଞାସା)

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ଭଗବନ୍ତଂ ଦେବା ଊଚୁର୍ହେ ଭଗବନ୍ନଃ କଥୟ ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀବିଦ୍ୟାମ୍ ।
ତଥେତ୍ୟବୋଚଦ୍-ଭଗବାନାଦିନାରାୟଣଃ ସର୍ବେ ଦେବା ୟୂୟଂ ସାବଧାନମନସୋ
ଭୂତ୍ୱା ଶୃଣୁତ ତୁରୀୟରୂପାଂ ତୁରୀୟାତୀତାଂ ସର୍ବୋତ୍କଟାଂ ସର୍ବମନ୍ତ୍ରାସନଗତାଂ
ପୀଠୋପପୀଠଦେବତାପରିବୃତାଂ ଚତୁର୍ଭୁଜାଂ ଶ୍ରିୟଂ ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣାମିତି ପଞ୍ଚଦଶର୍ଗ୍ଭିର୍ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ଅଥ ପଞ୍ଚଦଶ ଋଗାତ୍ମକସ୍ୟ ଶ୍ରୀସୂକ୍ତସ୍ୟାନନ୍ଦକର୍ଦମଚିକ୍ଲୀତେନ୍ଦିରାସୁତା ଋଷୟଃ ।
ଶ୍ରୀରିଷ୍ୟାଦ୍ୟା ଋଚଃ ଚତୁର୍ଦଶାନାମୃଚାମାନନ୍ଦାଋଷୟଃ ।
ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣାଦ୍ୟାଦ୍ୟତ୍ରୟସ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦଃ ।
କାଂସୋଽସ୍ମୀତ୍ୟସ୍ୟ ବୃହତୀ ଛନ୍ଦଃ ।
ତଦନ୍ୟୟୋର୍ଦ୍ୱୟୋସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ । ପୁନରଷ୍ଟକସ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁପ୍ ।

Not For Commercial Use

ଶେଷସ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାରପଙ୍କ୍ତିଃ । ଶ୍ରୀଗ୍ନିର୍ଦେବତା ।
ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣାମିତି ବୀଜମ୍ । କାଂସୋଽସ୍ମୀତି ଶକ୍ତିଃ ।
ହିରଣ୍ମୟୀ ଚନ୍ଦ୍ରା ରଜତସ୍ରଜା ହିରଣ୍ୟା ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣେତି
ପ୍ରଣବାଦିନମୋଽନ୍ତୈଶ୍ଚତୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତୈରଙ୍ଗନ୍ୟାସଃ ।
ଅଥ ବକ୍ତ୍ରତ୍ରୟୈରଙ୍ଗନ୍ୟାସଃ ।
ମସ୍ତକଲୋଚନାଶ୍ରୁଘ୍ରାଣବଦନକଣ୍ଠବାହୁଦ୍ୱୟହୃଦୟନାଭିଗୁହ୍ୟପାୟୁରୁଜାନୁଜଙ୍ଘେଷୁ
ଶ୍ରୀସୂକ୍ତୈରେବ କ୍ରମଶୋ ନ୍ୟସେତ୍ ।
ଅରୁଣକମଲସଂସ୍ଥା ତଦ୍ରଜଃପୁଞ୍ଜବର୍ଣ୍ଣା କରକମଲଧୃତେଷ୍ଟାଽଭୀତିଯୁଗ୍ମାମ୍ବୁଜା ଚ ।
ମଣିକଟକବିଚିତ୍ରାଲଂକୃତାକଲ୍ପଜାଲୈଃ ସକଲଭୁବନମାତା ସନ୍ତତଂ ଶ୍ରୀଃ ଶ୍ରିୟୈ ନଃ ।। ୧।।

(ସୌଭଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀଚକ୍ରମ୍)

ତତ୍ପୀଠକର୍ଣ୍ଣିକାୟାଂ ସସାଧ୍ୟଂ ଶ୍ରୀବୀଜମ୍ ।
ବସ୍ୱାଦିତ୍ୟକଲାପଦ୍ମେଷୁ ଶ୍ରୀସୂକ୍ତଗତାର୍ଧାର୍ଧର୍ଚା ତଦ୍ବହିର୍ୟଃ ଶୁଚିରିତି
ମାତୃକୟା ଚ ଶ୍ରିୟଂ ୟନ୍ତ୍ରାଙ୍ଗଦଶକଂ ଚ ବିଲିଖ୍ୟ ଶ୍ରିୟମାବାହୟେତ୍ ।
ଅଙ୍ଗୈଃ ପ୍ରଥମା ବୃତ୍ତିଃ । ପଦ୍ମାଦିଭିର୍ଦ୍ୱିତୀୟା । ଲୋକେଶୈସ୍ତୃତୀୟା ।
ତଦାୟୁଧୈସ୍ତୁରୀୟା ବୃତ୍ତିର୍ଭବତି । ଶ୍ରୀସୂକ୍ତୈରାହନାଦି । ଷୋଡଶସହସ୍ରଜପଃ ।

(ଏକାକ୍ଷରୀମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ଋଷ୍ୟାଦି)

ସୌଭାଗ୍ୟରମୈକାକ୍ଷର୍ୟା ଭୃଗୁନିଚୃଦ୍-ଗାୟତ୍ରୀ । ଶ୍ରିୟ ଋଷ୍ୟାଦୟଃ ।
ଶମିତି ବୀଜଶକ୍ତିଃ । ଶ୍ରୀମିତ୍ୟାଦି ଷଡଙ୍ଗମ୍ ।
ଭୂୟାଦ୍-ଭୂୟୋ ଦ୍ୱିପଦ୍ମାଭୟବରଦକରା ତପ୍ତକାର୍ତସ୍ୱରାଭା
ଶୁଭ୍ରାଭ୍ରାଭେଭୟୁଗ୍ମଦ୍ୱୟକରଧୃତକୁମ୍ଭାଦ୍-ଭିରାସିଚ୍ୟମାନା ।
ରକ୍ତୌଘାବଦ୍ଧମୌଲିର୍ବିମଲତରଦୁକୂଲାର୍ତବାଲେପନାଢ୍ୟା ପଦ୍ମାକ୍ଷୀ
ପଦ୍ମନାଭୋରସି କୃତବସତିଃ ପଦ୍ମଗା ଶ୍ରୀଃ ଶ୍ରିୟୈ ନଃ ।। ୧।।

Not For Commercial Use

(ଏକାକ୍ଷରୀଚକ୍ରମ୍)

ତପୀଠମ୍ । ଅଷ୍ଟପତ୍ରଂ ବୃତ୍ତତ୍ରୟଂ ଦ୍ୱାଦଶରାଶିଖଣ୍ଡଂ ଚତୁରସ୍ରଂ ରମାପୀଠଂ ଭବତି ।
କର୍ଣ୍ଣିକାୟାଂ ସସାଧ୍ୟଂ ଶ୍ରୀବୀଜମ୍ ।
ବିଭୂତିରୁନ୍ନତିଃ କାନ୍ତିଃ ସୃଷ୍ଟିଃ କୀର୍ତିଃ ସନ୍ନତିର୍ବ୍ୟୁଷ୍ଟିଃ
ସଙ୍କୃଷ୍ଟିରୃଦ୍ଧିରିତି ପ୍ରଣବାଦିନମୋନ୍ତୈଶ୍ଚତୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତୈର୍ନବଶକ୍ତିଂ ୟୁଜେତ୍ ।
ଅଙ୍ଗେ ପ୍ରଥମା ବୃତିଃ । ବାସୁଦେବାଦିଭିର୍ଦ୍ୱିତୀୟା । ବାଲାକ୍ୟାଦିଭିସ୍ତୃତୀୟା ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଦିଭିଶ୍ଚତୁର୍ଥୀ ଭବତି । ଦ୍ୱାଦଶଲକ୍ଷଜପଃ ।

(ଲକ୍ଷ୍ମୀମନ୍ତ୍ରବିଶେଷାଃ)

ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମୀର୍ବରଦା ବିଷ୍ଣୁପତ୍ନୀ ବସୁପ୍ରଦା ହିରଣ୍ୟରୂପା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମାଲିନୀ
ରଜତସ୍ରଜା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପ୍ରଭା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପ୍ରାକାରା ପଦ୍ମବାସିନୀ ପଦ୍ମହସ୍ତା
ପଦ୍ମପ୍ରିୟା ମୁକ୍ତାଲଂକାରା ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟା ବିଲ୍ୱପ୍ରିୟା ଈଶ୍ୱରୀ
ଭୁକ୍ତିର୍ମୁକ୍ତିର୍ବିଭୂତିରୃଦ୍ଧିଃ ସମୃଦ୍ଧିଃ କୃଷ୍ଟିଃ ପୁଷ୍ଟିର୍ଧନଦା ଧନେଶ୍ୱରୀ
ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭୋଗିନୀ ଭୋଗଦା ସାବିତ୍ରୀ ଧାତ୍ରୀ
ବିଧାତ୍ରୀତ୍ୟାଦିପ୍ରଣବାଦିନମୋନ୍ତାଶ୍ଚତୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତା ମନ୍ତ୍ରାଃ ।
ଏକାକ୍ଷରବଦଙ୍ଗାଦିପୀଠମ୍ । ଲକ୍ଷଜପଃ । ଦଶାଂଶଂ ତର୍ପଣମ୍ ।
ଦଶାଂଶଂ ହବନମ୍ । ଦ୍ୱିଜତୃପ୍ତିଃ । ନିଷ୍କାମାନାମେବ ଶ୍ରୀବିଦ୍ୟାସିଦ୍ଧିଃ ।
ନ କଦାପି ସକାମାନାମିତି ।। ୧।।

(ଉତ୍ତମାଧିକାରିଣାଂ ଜ୍ଞାନୟୋଗଃ)

ଅଥ ହୈନଂ ଦେବା ଊଚୁସ୍ତ୍ୱରୀୟୟା ମାୟୟା ନିର୍ଦିଷ୍ଟଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ବ୍ରୂହୀତି । ତଥେତି ସ ହୋବାଚ ।
ୟୋଗେନ ୟୋଗୋ ଜ୍ଞାତବ୍ୟୋ ୟୋଗୋ ୟୋଗାତ୍-ପ୍ରବର୍ଧତେ ।
ୟୋଽପ୍ରମତ୍ତସ୍ତୁ ୟୋଗେନ ସ ୟୋଗୀ ରମତେ ଚିରମ୍ ।। ୧।।

Not for Commercial Use

ସମାପଯ୍ୟ ନିଦ୍ରାଂ ସିଜୀର୍ଣ୍ଣେଽଲ୍ପଭୋଜୀ ଶ୍ରମତ୍ୟାଜ୍ୟବାଧେ ବିବିକ୍ତେ ପ୍ରଦେଶେ ।
ସଦା ଶୀତନିସ୍ପୃଷ୍ଠ ଏଷ ପ୍ରୟତ୍ନୋଽଥ ବା ପ୍ରଣରୋଧୋ ନିଜାଭ୍ୟାସମାର୍ଗାତ୍ ।। ୨।।

ବକ୍ତ୍ରେଣାପୂର୍ଯ୍ୟ ବାୟୁଂ ଦ୍ରୁତବହନିଲୟ୍ୟେଽପାନମାକୃଷ୍ୟ ଧୃତ୍ୱା
ସ୍ୱାଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଦ୍ୟଙ୍ଗୁଲୀଭିର୍ବରକରତଲୟ୍ୟୋଃ ଷଡ୍ଭିରେବଂ ନିରୁଧ୍ୟ ।
ଶ୍ରୋତ୍ରେ ନେତ୍ରେ ଚ ନାସାପୁଟଯୁଗଲମଥୋଽନେନ ମାର୍ଗେଣ
ସମ୍ୟକ୍ପଶ୍ୟନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟୟ୍ୟାଂଶଂ ପ୍ରଣବବହୁବିଧଧ୍ୟାନସଂଲୀନଚିତ୍ତାଃ ।। ୩।।

(ନାଦାବିର୍ଭାବପୂର୍ବକୋ ଗ୍ରନ୍ଥିତ୍ରୟଭେଦଃ)

ଶ୍ରବଣମୁଖନୟନନାସାନିରୋଧନେନୈବ କର୍ତବ୍ୟମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧସୁଷୁମ୍ନାସରଣୌ ସ୍ଫୁଟମମଲଂ ଶ୍ରୂୟତେ ନାଦଃ ।। ୪।।

ବିଚିତ୍ରଘୋଷସଂଯୁକ୍ତାନାହତେ ଶ୍ରୂୟତେ ଧ୍ୱନିଃ ।
ଦିବ୍ୟଦେହଶ୍ଚ ତେଜସ୍ୱୀ ଦିବ୍ୟଗନ୍ଧୋଽପ୍ୟରୋଗବାନ୍ ।। ୫।।

ସଂପୂର୍ଣ୍ଣହୃଦୟଃ ଶୂନ୍ୟେ ତ୍ୱାରମ୍ଭେ ୟୋଗବାନ୍ଭବେତ୍ ।
ଦ୍ୱିତୀୟ୍ୟା ବିଘଟୀକୃତ୍ୟ ବାୟୁର୍ଭବତି ମଧ୍ୟଗଃ ।। ୬।।

ଦୃଢାସନୋ ଭବେଦ୍ୟୋଗୀ ପଦ୍ମାଦ୍ୟାସନସଂସ୍ଥିତଃ ।
ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥେସ୍ତତୋ ଭେଦାତ୍ପରମାନନ୍ଦସଂଭବଃ ।। ୭।।

ଅତିଶୂନ୍ୟୋ ବିମର୍ଦଶ୍ଚ ଭେରୀଶବ୍ଦସ୍ତତୋ ଭବେତ୍ ।
ତୃତୀୟ୍ୟାଂ ୟତ୍ନତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ନିନାଦୋ ମର୍ଦନଧ୍ୱନିଃ ।। ୮।।

(ଅଖଣ୍ଡବ୍ରହ୍ମାକାରବୃତ୍ତିଃ)

ମହାଶୂନ୍ୟଂ ତତୋ ୟାତି ସର୍ବସିଦ୍ଧିସମାଶ୍ରୟମ୍ ।
ଚିତ୍ତାନନ୍ଦଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ସର୍ବପୀଠଗତାନିଲଃ ।। ୯।।

Not For Commercial Use

ନିଷ୍ପତ୍ତୌ ବୈଷ୍ଣବଃ ଶବ୍ଦଃ କ୍ୱଣତୀତି କ୍ୱଣୋ ଭବେତ୍ ।
ଏକୀଭୂତଂ ତଦା ଚିତ୍ତଂ ସନକାଦିମୁନୀଡିତମ୍ ।। ୧୦।।

ଅନ୍ତେଃନନ୍ତଂ ସମାରୋପ୍ୟ ଖଣ୍ଡେଃଖଣ୍ଡଂ ସମର୍ପୟନ୍ ।
ଭୂମାନଂ ପ୍ରକୃତିଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱା କୃତକୃତ୍ୟୋଃମୃତୋ ଭବେତ୍ ।। ୧୧।।

(ନିର୍ବିକଲ୍ପଭାବଃ)

ଯୋଗେନ ଯୋଗଂ ସଂରୋଧ୍ୟ ଭାବଂ ଭାବେନ ଚାଞ୍ଜସା ।
ନିର୍ବିକଲ୍ପଂ ପରଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ସଦା ଭୂତ୍ୱା ପରଂ ଭବେତ୍ ।। ୧୨।।

ଅହଂଭାବଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଜଗଦ୍-ଭାବମନୀଦୃଶମ୍ ।
ନିର୍ବିକଲ୍ପେ ସ୍ଥିତୋ ବିଦ୍ୱାନ୍ଭୂୟୋ ନାପ୍ୟନୁଶୋଚତି ।। ୧୩।।

ସଲିଲେ ସୈନ୍ଧବଂ ଯଦ୍ୱତ୍ସାମ୍ୟଂ ଭବତି ଯୋଗତଃ ।
ତଥାତ୍ମମନସୌରେକ୍ୟଂ ସମାଧିରଭିଧୀୟତେ ।। ୧୪।।

ଯଦା ସଂକ୍ଷୀୟତେ ପ୍ରାଣୋ ମାନସଂ ଚ ପ୍ରଲୀୟତେ ।
ତଦା ସମରସତ୍ୱଂ ଯତ୍ସମାଧିରଭିଧୀୟତେ ।। ୧୫।।

ଯତ୍ସମତ୍ୱଂ ତୟୋରତ୍ର ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମନୋଃ ।
ସମସ୍ତନଷ୍ଟସଂକଲ୍ପଃ ସମାଧିରଭିଧୀୟତେ ।। ୧୬।।

ପ୍ରଭାଶୂନ୍ୟଂ ମନଃଶୂନ୍ୟଂ ବୁଦ୍ଧିଶୂନ୍ୟଂ ନିରାମୟମ୍ ।
ସର୍ବଶୂନ୍ୟଂ ନିରାଭାସଂ ସମାଧିରଭିଧୀୟତେ ।। ୧୭।।

Not For Commercial Use

(ଆଧାରଚକମ୍)

ସ୍ୱୟମୁଚ୍ଚଲିତେ ଦେହେ ଦେହୀ ନିତ୍ୟସମାଧିନା ।
ନିଶ୍ଚଲଂ ତଂ ବିଜାନୀୟାତ୍ସମାଧିରଭିଧୀୟତେ ।। ୧୮।।

ୟତ୍ର ୟତ୍ର ମନୋ ୟାତି ତତ୍ର ତତ୍ର ପରଂ ପଦମ୍ ।
ତତ୍ର ତତ୍ର ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସର୍ବତ୍ର ସମବସ୍ଥିତମ୍ ।। ୧୯।। ଇତି ।। ।। ୨।।

ଅଥ ହୈନଂ ଦେବା ଉଚୁର୍ନବଚକ୍ରବିବେକମନୁବ୍ରୂହୀତି ।
ତଥେତି ସ ହୋବାଚ ଆଧାରେ ବ୍ରହ୍ମଚକ୍ରଂ ତ୍ରିରାବୃତ୍ତଂ ଭଗମଣ୍ଡଲାକାରମ୍ ।
ତତ୍ର ମୂଲକନ୍ଦେ ଶକ୍ତିଃ ପାବକାକାରଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ତତ୍ରୈବ କାମରୂପପୀଠଂ ସର୍ବକାମପ୍ରଦଂ ଭବତି ।
ଇତ୍ୟାଧାରଚକ୍ରମ୍ । ଦ୍ୱିତୀୟଂ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଚକ୍ରଂ ଷଡ୍ଦଲମ୍ ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ପଶ୍ଚିମାଭିମୁଖଂ ଲିଙ୍ଗଂ ପ୍ରବାଲାଙ୍କୁରସଦୃଶଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ତତ୍ରୈବୋଡ୍ୟାଣପୀଠଂ ଜଗଦାକର୍ଷଣସିଦ୍ଧିଦଂ ଭବତି ।
ତୃତୀୟଂ ନାଭିଚକ୍ରଂ ପଞ୍ଚାବର୍ତଂ ସର୍ପକୁଟିଲାକାରମ୍ ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ କୁଣ୍ଡଲିନୀଂ ବାଲାର୍କକୋଟିପ୍ରଭାଂ ତଡିତ୍-ପ୍ରଭାଂ (ତନୁମଧ୍ୟାଂ) ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ସାମର୍ଥ୍ୟଶକ୍ତିଃ ସର୍ବସିଦ୍ଧିପ୍ରଦା ଭବତି । ମଣିପୂରକଚକ୍ରଂ ହୃଦୟଚକ୍ରମ୍ ।
ଅଷ୍ଟଦଲମଧୋମୁଖମ୍ । ତନ୍ମଧ୍ୟେ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟଲିଙ୍ଗାକାରଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ସୈବ ହଂସକଲା ସର୍ବପ୍ରିୟା ସର୍ବଲୋକବଶ୍ୟକରୀ ଭବତି ।
କଣ୍ଠଚକ୍ରଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମ୍ ।
ତତ୍ର ବାମେ ଇଡା ଚନ୍ଦ୍ରନାଡୀ ଦକ୍ଷିଣେ ପିଙ୍ଗଲା ସୂର୍ୟନାଡୀ ତନ୍ମଧ୍ୟେ ସୁଷୁମ୍ନାଂ
ଶ୍ୱେତବର୍ଣାଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ । ୟ ଏବଂ ବେଦାନାହୃତା ସିଦ୍ଧିଦା ଭବତି ।
ତାଲୁଚକ୍ରମ୍ । ତତ୍ରାମୃତଧାରାପ୍ରବାହଃ ।
ଘଣ୍ଟିକାଲିଙ୍ଗମୂଲଚକ୍ରରନ୍ଧ୍ରେ ରାଜଦନ୍ତାବଲମ୍ବିନୀବିବରଂ ଦଶଦ୍ୱାଦଶାରମ୍ ।

Not For Commercial Use

ତତ୍ର ଶୂନ୍ୟଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ । ଚିତ୍ତଲୟୋ ଭବତି । ସପ୍ତମଂ ଭ୍ରୂଚକ୍ରମଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରମ୍ ।
ତତ୍ର ଜ୍ଞାନନେତ୍ରଂ ଦୀପଶିଖାକାରଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ତଦେବ କପାଲକନ୍ଦବାକ୍ସିଦ୍ଧିଦଂ ଭବତି । ଆଜ୍ଞାଚକ୍ରମଷ୍ଟମମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଂ ନିର୍ବାଣଚକ୍ରମ୍ । ତତ୍ର ସୂଚିକାଗୃହେତରଂ ଧୂମ୍ରଶିଖାକାରଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ତତ୍ର ଜାଲନ୍ଧରପୀଠଂ ମୋକ୍ଷପ୍ରଦଂ ଭବତୀତି ପରବ୍ରହ୍ମଚକ୍ରମ୍ । ନବମମାକାଶଚକ୍ରମ୍ ।
ତତ୍ର ଷୋଡଶଦଲପଦ୍ମମୂର୍ଧ୍ୱମୁଖଂ ତନ୍ମଧ୍ୟକର୍ଣ୍ଣିକାତ୍ରିକୂଟାକାରମ୍ ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ଊର୍ଧ୍ୱଶକ୍ତିଃ । ତାଂ ପଶ୍ୟନ୍ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ତତ୍ରୈବ ପୂର୍ଣ୍ଣଗିରିପୀଠଂ ସର୍ବେଚ୍ଛାଲିଦ୍ଧିସାଧନଂ ଭବତି ।
ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମ୍ୟୁପନିଷଦଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ବାୟୁପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ସକଲଧନଧାନ୍ୟସତ୍-ପୁତ୍ରକଲତ୍ରହୟଭୂଗଜପଶୁମହିଷୀଦାସୀଦାସଯୋଗଜ୍ଞାନବାନ୍ଭବତି ।
ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତେ ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା । ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଆବିରାବୀର୍ମ ଏଧି । ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ । ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀଃ ।
ଅନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାନ୍ ସଂଦଧାମି । ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ବକ୍ତାରମବତୁ । ଅବତୁ ମାମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ବହ୍ୱୃଚ ଉପନିଷଦ

(Bahvruchopanisat / Bahvrucha Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଶତପଥୀ

ବହ୍ୱୃଚୋପନିଷତ୍ / ବହ୍ୱୃଚ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ବହ୍ୱୃଚୋପନିଷତ୍ ।।

ବହ୍ୱୃଚାଖ୍ୟବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାମହାଖଣ୍ଡାର୍ଥବୈଭବମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡାନନ୍ଦସାମ୍ରାଜ୍ୟଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା । ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଆବିରାବୀର୍ମ ଏଧି । ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ । ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀଃ ।
ଅନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାନ୍ ସଂଦଧାମି । ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ।
ଅବତୁ ମାମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଦେବୀ ହ୍ୟେକାଗ୍ର ଆସୀତ୍ ସୈବ ଜଗଦଣ୍ଡମସୃଜତ୍ । କାମକଲେତି ବିଜ୍ଞାୟତେ ।
ଶୃଙ୍ଗାରକଲେତି ବିଜ୍ଞାୟତେ ତସ୍ୟା ଏବ ବ୍ରହ୍ମା ଅଜୀଜନତ୍ ।
ବିଷ୍ଣୁରଜୀଜନତ୍ । ରୁଦ୍ରୋଽଜୀଜନତ୍ । ସର୍ବେ ମରୁଦ୍ଗଣା ଅଜୀଜନତ୍ ।
ଗନ୍ଧର୍ବାପ୍ସରସଃ କିଂନରା ବାଦିତ୍ରବାଦିନଃ ସମନ୍ତ୍ରାଦଜୀଜନତ୍ ।
ଭୋଗ୍ୟମଜୀଜନତ୍ । ସର୍ବମଜୀଜନତ୍ । ସର୍ବଂ ଶାକ୍ତମଜୀଜନତ୍ ।
ଅଣ୍ଡଜଂ ସ୍ୱେଦଜମୁଦ୍-ଭିଜ୍ଜଂ ଜରାୟୁଜଂ ୟୁକ୍ତିଂଚୈତତ୍-ପ୍ରାଣି
ସ୍ଥାବରଜଙ୍ଗମଂ ମନୁଷ୍ୟମଜୀଜନତ୍ ।।

Not For Commercial Use

ସୈଷାଽପରା ଶକ୍ତିଃ । ସୈଷା ଶାଂଭବୀ ବିଦ୍ୟା
କାଦିବିଦ୍ୟେତି ବା ହାଦିବିଦ୍ୟେତି ବା ସାଦିବିଦ୍ୟେତି ବା ରହସ୍ୟମ୍ ।
ଓମୋଂ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସୈବ ପୁରତ୍ରୟଂ ଶରୀରତ୍ରୟଂ ବ୍ୟାପ୍ୟ ବହିରନ୍ତରବଭାସୟନ୍ତୀ
ଦେଶକାଲବସ୍ତ୍ୱନ୍ତରସଙ୍ଗାନ୍ଭହାତ୍ରିପୁରସୁନ୍ଦରୀ ବୈ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ ଚିତିଃ ।
ସୈବାତ୍ମା ତତୋଽନ୍ୟଦସତ୍ୟମନାତ୍ମା ଅତ ଏଷ ବ୍ରହ୍ମସଂବିତ୍ତିର୍ଭାବାଭାବକଲାବିନିର୍ମୁକ୍ତା
ଚିଦାଦ୍ୟାଦ୍ୱିତୀୟବ୍ରହ୍ମସଂବିତ୍ତିଃ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଲହରୀ ମହାତ୍ରିପୁରସୁନ୍ଦରୀ
ବହିରନ୍ତରନୁପ୍ରବିଶ୍ୟ ସ୍ୱୟମେକୈବ ବିଭାତି ।
ୟଦସ୍ତି ସନ୍ମାତ୍ରମ୍ । ୟଦ୍ୱିଭାତି ଚିନ୍ମାତ୍ରମ୍ ।
ୟତ୍-ପ୍ରିୟମାନନ୍ଦଂ ତଦେତତ୍ସର୍ବାକାରା ମହାତ୍ରିପୁରସୁନ୍ଦରୀ ।
ତ୍ୱଂ ଚାହଂ ଚ ସର୍ବଂ ବିଶ୍ୱଂ ସର୍ବଦେବତା । ଇତରତ୍ସର୍ବଂ ମହାତ୍ରିପୁରସୁନ୍ଦରୀ ।
ସତ୍ୟମେକଂ ଲଲିତାଖ୍ୟଂ ବସ୍ତୁ ତଦଦ୍ୱିତୀୟମଖଣ୍ଡାର୍ଥଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
ପଞ୍ଚରୂପପରିତ୍ୟାଗାଦସ୍ୱରୂପପ୍ରହାଣତଃ ।
ଅଧିଷ୍ଠାନଂ ପରଂ ତତ୍ତ୍ୱମେକଂ ସଚ୍ଛିଷ୍ୟତେ ମହତ୍ ।। ଇତି ।

ପ୍ରଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ବା ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମୀତି ବା ଭାଷ୍ୟତେ ।
ତତ୍ତ୍ୱମସୀତ୍ୟେବ ସଂଭାଷ୍ୟତେ ।
ଅୟମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମେତି ବା ବ୍ରହ୍ମୈବାହମସ୍ମୀତି ବା ୟୋଽହମସ୍ମି ବା ସୋଽହମସ୍ମୀତି ବା ୟୋଽସୌ
ସୋଽହମସ୍ମୀତି ବା ୟା ଭାଷ୍ୟତେ ସୈଷା ଷୋଡଶୀ ଶ୍ରୀବିଦ୍ୟା ପଞ୍ଚଦଶାକ୍ଷରୀ
ଶ୍ରୀମହାତ୍ରିପୁରସୁନ୍ଦରୀ ବାଲାମ୍ବିକେତି ବଗଲେତି ବା ମାତଙ୍ଗୀତି ସ୍ୱୟଂବରକଲ୍ୟାଣୀତି
ଭୁବନେଶ୍ୱରୀତି ଚାମୁଣ୍ଡେତି ଚଣ୍ଡେତି ବାରାହୀତି ତିରସ୍କରିଣୀତି ରାଜମାତଙ୍ଗୀତି ବା
ଶୁକଶ୍ୟାମଲେତି ବା ଲଘୁଶ୍ୟାମଲେତି ବା ଅଶ୍ୱାରୂଢେତି ବା ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗିରା ଧୂମାବତୀ
ସାବିତ୍ରୀ ସାରସ୍ୱତୀ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦକଲେତି ।
ଋଚୋ ଅକ୍ଷରେ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ୟସ୍ମିନ୍ଦେବା ଅଧି ବିଶ୍ୱେ ନିଷେଦୁଃ ।
ୟସ୍ତନ୍ନ ବେଦ କିମୃଚା କରିଷ୍ୟତି । ୟ ଇତ୍ତଦ୍ୱିଦୁସ୍ତ ଇମେ ସମାସତେ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

Not For Commercial Use

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା । ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଆବିରାବୀର୍ମ ଏଧି । ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ । ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀଃ ।
ଅନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାନ୍ ସଂଦଧାମି । ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ।
ଅବତୁ ମାମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ବହ୍ୱୃଚୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ସରସ୍ୱତୀରହସ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(SarasvatiRahasyopanisat / SarasvatiRahasya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ସରସ୍ୱତୀରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ସରସ୍ୱତୀରହସ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ସରସ୍ୱତୀରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ ।।

ପ୍ରତିଯୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟୈକଗୋଚରମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡନିର୍ବିକଲ୍ପଂ ତଦ୍ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା । ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଆବିରାବୀର୍ମ ଏଧି । ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ । ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀଃ ।
ଅନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାନ୍ ସଂଦଧାମି । ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ।
ଅବତୁ ମାମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।। ଋଷୟୋ ହ ବୈ ଭଗବନ୍ତମାଶ୍ୱଲାୟନଂ ସଂପୂଜ୍ୟ
ପପ୍ରଚ୍ଛୁଃ କେନୋପାୟେନ ତଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ତତ୍ପଦାର୍ଥାବଭାସକମ୍ ।
ୟଦୁପାସନୟା ତତ୍ତ୍ୱଂ ଜାନାସି ଭଗବନ୍ନଦ ।। ୧।।

ସରସ୍ୱତୀଦଶଶ୍ଲୋକ୍ୟା ସଋଚା ବୀଜମିଶ୍ରୟା ।
ସ୍ମୃତ୍ୱା ଜପ୍ତ୍ୱା ପରାଂ ସିଦ୍ଧିମଲଭଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବାଃ ।। ୨।।

ଋଷୟ ଊଚୁଃ ।।
କଥଂ ସାରସ୍ୱତପ୍ରାପ୍ତିଃ କେନ ଧ୍ୟାନେନ ସୁବ୍ରତ ।
ମହାସରସ୍ୱତୀ ୟେନ ତୁଷ୍ଟା ଭଗବତୀ ବଦ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ସ ହୋବାଚାଶ୍ୱଲାୟନଃ । ଅସ୍ୟ ଶ୍ରୀସରସ୍ୱତୀଦଶଶ୍ଲୋକୀମହାମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ।
ଅହମାଶ୍ୱଲାୟନ ଋଷିଃ । ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦଃ । ଶ୍ରୀବାଗୀଶ୍ୱରୀ ଦେବତା ।
ୟଦ୍ୱାଗିତି ବୀଜମ୍ । ଦେବୀଂ ବାଚମିତି ଶକ୍ତିଃ । ପ୍ରଣୋ ଦେବୀତି କୀଲକମ୍ ।
ବିନିୟୋଗସ୍ତତ୍-ପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ ।
ଶ୍ରଦ୍ଧା ମେଧା ପ୍ରଜ୍ଞା ଧାରଣା ବାଗ୍-ଦେବତା ମହାସରସ୍ୱତୀତ୍ୟେତୈରଙ୍ଗନ୍ୟାସଃ ।।
ନୀହାରହାରଘନସାରସୁଧାକରାଭାଂ କଲ୍ୟାଣଦାଂ କନକଚମ୍ପକଦାମଭୂଷାମ୍ ।
ଉତ୍ତୁଙ୍ଗପୀନକୁଚକୁମ୍ଭମନୋହରାଙ୍ଗୀଂ ବାଣୀଂ ନମାମି ମନସା ବଚସା ବିଭୂତ୍ୟୈ ।। ୧।।

ଓଁ ପ୍ରଣୋ ଦେବୀତ୍ୟସ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ଭରଦ୍ୱାଜ ଋଷିଃ । ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ ।
ଶ୍ରୀସରସ୍ୱତୀ ଦେବତା । ପ୍ରଣବେନ ବୀଜଶକ୍ତିଃ କୀଲକମ୍ । ଇଷ୍ଟାର୍ଥେ ବିନିୟୋଗଃ ।
ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ।।
ଯା ବେଦାନ୍ତାର୍ଥତତ୍ତ୍ୱୈକସ୍ୱରୂପା ପରମାର୍ଥତଃ ।
ନାମରୂପାତ୍ମନା ବ୍ୟକ୍ତା ସା ମାଂ ପାତୁ ସରସ୍ୱତୀ ।।
ଓଁ ପ୍ରଣୋ ଦେବୀ ସରସ୍ୱତୀ ବାଜେଭିର୍ବାଜିନୀବତୀ ।
ଧୀନାମବିତ୍ର୍ୟବତୁ ।। ୧।।

ଆ ନୋ ଦିବ ଇତି ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ଅତ୍ରିଋଷିଃ । ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦଃ ।
ସରସ୍ୱତୀ ଦେବତା । ହ୍ରୀମିତି ବୀଜଶକ୍ତିଃ କୀଲକମ୍ । ଇଷ୍ଟାର୍ଥେ ବିନିୟୋଗଃ ।
ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ।।
ଯା ସାଙ୍ଗୋପାଙ୍ଗବେଦେଷୁ ଚତୁର୍ଷ୍ୱେକୈବ ଗୀୟତେ ।
ଅଦ୍ୱୈତା ବ୍ରହ୍ମଣଃ ଶକ୍ତିଃ ସା ମାଂ ପାତୁ ସରସ୍ୱତୀ ।।
ହ୍ରୀଂ ଆ ନୋ ଦିବୋ ବୃହତଃ ପର୍ବତାଦା ସରସ୍ୱତୀ ୟଜତାଗଂତୁ ୟଜ୍ଞମ୍ ।
ହବଂ ଦେବୀ ଜୁଜୁଷାଣା ଘୃତାଚୀ ଶଗ୍ମାଂ ନୋ ବାଚାମୁଶତୀ ଶୃଣୋତୁ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

ପାବକା ନ ଇତି ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ । ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦ ଋଷିଃ । ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ ।
ସରସ୍ୱତୀ ଦେବତା । ଶ୍ରୀମିତି ବୀଜଶକ୍ତିଃ କୀଲକମ୍ ।
ଇଷ୍ଟାର୍ଥେ ବିନିୟୋଗଃ । ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ।।
ଯା ବର୍ଣ୍ଣପଦବାକ୍ୟାର୍ଥସ୍ୱରୂପେଣୈବ ବର୍ତତେ ।
ଅନାଦିନିଧନାନନ୍ତା ସା ମାଂ ପାତୁ ସରସ୍ୱତୀ ।।
ଶ୍ରୀଂ ପାବକା ନଃ ସରସ୍ୱତୀ ବାଜେଭିର୍ବାଜିନୀବତୀ ।
ଯଜ୍ଞଂ ବଷ୍ଟୁ ଧିୟା ବସୁଃ ।। ୩।।

ଚୋଦୟିତ୍ରୀତି ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦ ଋଷିଃ । ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ ।
ସରସ୍ୱତୀ ଦେବତା । ବ୍ଲୂମିତି ବୀଜଶକ୍ତିଃ କୀଲକମ୍ । ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ।।
ଅଧ୍ୟାତ୍ମଧିଦୈବଂ ଚ ଦେବାନାଂ ସମ୍ୟଗୀଶ୍ୱରୀ ।
ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମେ ବଦନ୍ତୀ ଯା ସା ମାଂ ପାତୁ ସରସ୍ୱତୀ ।।
ବ୍ଲୂଂ ଚୋଦୟିତ୍ରୀ ସୂନୃତାନାଂ ଚେତନ୍ତୀ ସୁମତୀନାମ୍ ।
ଯଜ୍ଞଂ ଦଧେ ସରସ୍ୱତୀ ।। ୪।।

ମହୋ ଅର୍ଣ୍ଣ ଇତି ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ । ମଧୁଚ୍ଛନ୍ଦ ଋଷିଃ । ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ ।
ସରସ୍ୱତୀ ଦେବତା । ସୌରିତି ବୀଜଶକ୍ତିଃ କୀଲକମ୍ । ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ।
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟାତ୍ମନା ବିଶ୍ୱଂ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟଂ ଯା ନିୟଚ୍ଛତି ।
ରୁଦ୍ରାଦିତ୍ୟାଦିରୂପସ୍ଥା ଯସ୍ୟାମାବେଶ୍ୟ ତାଂ ପୁନଃ ।
ଧ୍ୟାୟନ୍ତି ସର୍ବରୂପୈକା ସା ମାଂ ପାତୁ ସରସ୍ୱତୀ ।
ସୌଃ ମହୋ ଅର୍ଣ୍ଣଃ ସରସ୍ୱତୀ ପ୍ରଚେତୟତି କେତୁନା ।
ଧିୟୋ ବିଶ୍ୱା ବିରାଜତି ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ଚତ୍ୱାରି ବାଗିତି ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ଉଚଥ୍ୟପୁତ୍ର ଋଷିଃ । ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦଃ ।
ସରସ୍ୱତୀ ଦେବତା । ଐମିତି ବୀଜଶକ୍ତିଃ କୀଲକମ୍ । ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ।
ଯା ପ୍ରତ୍ୟଗ୍-ଦୃଷ୍ଟିଭିର୍ଜୀବୈର୍ବ୍ୟଜ୍ୟମାନାଽନୁଭୂୟତେ ।
ବ୍ୟାପିନୀ ଚ୍ଛପ୍ତିରୂପୈକା ସା ମାଂ ପାତୁ ସରସ୍ୱତୀ ।।
ଐଂ ଚତ୍ୱାରି ବାକ୍ ପରିମିତା ପଦାନି ତାନି ବିଦୁର୍ବ୍ରାହ୍ମଣା ଯେ ମନୀଷିଣଃ ।
ଗୁହ୍ରା ତ୍ରୀଣି ନିହିତା ନେଙ୍ଗୟନ୍ତି ତୁରୀୟଂ ବାଚୋ ମନୁଷ୍ୟା ବଦନ୍ତି ।। ୬।।

ୟଦ୍ୱାଗ୍ୱଦନ୍ତୀତି ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ଭାର୍ଗବ ଋଷିଃ । ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦଃ ।
ସରସ୍ୱତୀ ଦେବତା । କ୍ଲୀମିତି ବୀଜଶକ୍ତିଃ କୀଲକମ୍ । ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ।
ନାମଜାତ୍ୟାଦିଭିର୍ଭେଦୈରଷ୍ଟଧା ଯା ବିକଲ୍ପିତା ।
ନିର୍ବିକଲ୍ପାତ୍ମନା ବ୍ୟକ୍ତା ସା ମାଂ ପାତୁ ସରସ୍ୱତୀ ।।
କ୍ଲୀଂ ୟଦ୍ୱାଗ୍ୱଦନ୍ତ୍ୟବିଚେତନାନି ରାଷ୍ଟ୍ରୀ ଦେବାନାଂ ନିଷସାଦ ମନ୍ଦ୍ରା ।
ଚତସ୍ର ଊର୍ଜଂ ଦୁଦୁହେ ପୟାଂସି କ୍ୱ ସ୍ୱିଦସ୍ୟାଃ ପରମଂ ଜଗାମ ।। ୭।।

ଦେବୀଂ ବାଚମିତି ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ଭାର୍ଗବ ଋଷିଃ । ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦଃ ।
ସରସ୍ୱତୀ ଦେବତା । ସୌରିତି ବୀଜଶକ୍ତିଃ କୀଲକମ୍ । ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ।।
ବ୍ୟକ୍ତାବ୍ୟକ୍ତଗିରଃ ସର୍ବେ ବେଦାଦ୍ୟା ବ୍ୟାହରନ୍ତି ଯାମ୍ ।
ସର୍ବକାମଦୁଧା ଧେନୁଃ ସା ମାଂ ପାତୁ ସରସ୍ୱତୀ ।।
ସୌଃ ଦେବୀଂ ବାଚମଜନୟନ୍ତ ଦେବାସ୍ତାଂ ବିଶ୍ୱରୂପାଃ ପଶବୋ ବଦନ୍ତି ।
ସା ନୋ ମନ୍ଦ୍ରେଷମୂର୍ଜଂ ଦୁହାନା ଧେନୁର୍ବାଗସ୍ମାନୁପ ସୁଷ୍ଟୁତୈତୁ ।। ୮।।

ଉତ ତ୍ୱ ଇତି ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ବୃହସ୍ପତିର୍ଋଷିଃ । ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦଃ ।
ସରସ୍ୱତୀ ଦେବତା । ସମିତି ବୀଜଶକ୍ତିଃ କୀଲକମ୍ । ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ।
ଯାଂ ବିଦିତ୍ୱାଽଖିଲଂ ବନ୍ଧଂ ନିର୍ମଥ୍ୟାଖିଲବର୍ତ୍ମନା ।
ଯୋଗୀ ଯାତି ପରଂ ସ୍ଥାନଂ ସା ମାଂ ପାତୁ ସରସ୍ୱତୀ ।।

Not For Commercial Use

ସଂ ଉତ ତ୍ୱଃ ପଶ୍ୟନ୍ନ ଦଦର୍ଶ ବାଚମୁତ ତ୍ୱଃ ଶୃଣ୍ୱନ୍ନ ଶୃଣୋତ୍ୟେନାମ୍ ।
ଉତୋ ତ୍ୱସ୍ମୈ ତନ୍ୱଂ ୧ ବିସସ୍ରେ ଜାୟେବ ପତ୍ୟ ଉଶତୀ ସୁବାସାଃ ।। ୯।।

ଅମ୍ବିତମ ଇତି ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ଗୃତ୍ସମଦ ଋଷିଃ । ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦଃ ।
ସରସ୍ୱତୀ ଦେବତା । ଐମିତି ବୀଜଶକ୍ତିଃ କୀଲକମ୍ । ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ।
ନାମରୂପାତ୍ମକଂ ସର୍ବଂ ଯସ୍ୟାମାବେଶ୍ୟ ତାଂ ପୁନଃ ।
ଧ୍ୟାୟନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମରୂପୈକା ସା ମାଂ ପାତୁ ସରସ୍ୱତୀ ।।
ଐଂ ଅମ୍ବିତମେ ନଦୀତମେ ଦେବିତମେ ସରସ୍ୱତୀ ।
ଅପ୍ରଶସ୍ତା ଇବ ସ୍ମସି ପ୍ରଶସ୍ତିମମ୍ବ ନସ୍କୃଧି ।। ୧୦।।

ଚତୁର୍ମୁଖମୁଖାମ୍ଭୋଜବନହଂସବଧୂର୍ମମ ।
ମାନସେ ରମତାଂ ନିତ୍ୟଂ ସର୍ବଶୁକ୍ଲା ସରସ୍ୱତୀ ।। ୧।।

ନମସ୍ତେ ଶାରଦେ ଦେବି କାଶ୍ମୀରପୁରବାସିନି ।
ତ୍ୱାମହଂ ପ୍ରାର୍ଥୟେ ନିତ୍ୟଂ ବିଦ୍ୟାଦାନଂ ଚ ଦେହି ମେ ।। ୨।।

ଅକ୍ଷସୂତ୍ରାଙ୍କୁଶଧରା ପାଶପୁସ୍ତକଧାରିଣୀ ।
ମୁକ୍ତାହାରସମାୟୁକ୍ତା ବାଚି ତିଷ୍ଠତୁ ମେ ସଦା ।। ୩।।

କମ୍ବୁକଣ୍ଠୀ ସୁତାମ୍ରୋଷ୍ଠୀ ସର୍ବାଭରଣଭୂଷିତା ।
ମହାସରସ୍ୱତୀ ଦେବୀ ଜିହ୍ୱାଗ୍ରେ ସଂନିବିଶ୍ୟତାମ୍ ।। ୪।।

ଯା ଶ୍ରଦ୍ଧା ଧାରଣା ମେଧା ବାଗ୍-ଦେବୀ ବିଧିବଲ୍ଲଭା ।
ଭକ୍ତଜିହ୍ୱାଗ୍ରସଦନା ଶମାଦିଗୁଣଦାୟିନୀ ।। ୫।।

ନମାମି ୟାମିନୀନାଥଲେଖାଲଂକୃତକୁନ୍ତଲାମ୍ ।
ଭବାନୀଂ ଭବସଂତାପନିର୍ବାପଣସୁଧାନଦୀମ୍ ।। ୬।।

Not For Commercial Use

ଯଃ କବିତ୍ୱଂ ନିରାତଙ୍କଂ ଭୁକ୍ତିମୁକ୍ତୀ ଚ ବାଞ୍ଛତି ।
ସୋଽଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟୈନାଂ ଦଶଶ୍ଲୋକ୍ୟା ନିତ୍ୟଂ ସ୍ତୌତି ସରସ୍ୱତୀମ୍ ।। ୭।।

ତସ୍ୟୈବଂ ସ୍ତୁବତୋ ନିତ୍ୟଂ ସମଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ ସରସ୍ୱତୀମ୍ ।
ଭକ୍ତିଶ୍ରଦ୍ଧାଭିଯୁକ୍ତସ୍ୟ ଷଣ୍ମାସାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟୟୋ ଭବେତ୍ ।। ୮।।

ତତଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ବାଣୀ ସ୍ୱେଚ୍ଛୟା ଲଲିତାକ୍ଷରା ।
ଗଦ୍ୟପଦ୍ୟାତ୍ମକୈଃ ଶବ୍ଦୈରପ୍ରମେୟୈର୍ବିବକ୍ଷିତୈଃ ।। ୯।।

ଅଶ୍ରୁତୋ ବୁଧ୍ୟତେ ଗ୍ରନ୍ଥଃ ପ୍ରାୟଃ ସାରସ୍ୱତଃ କବିଃ ।
ଇତ୍ୟେବଂ ନିଶ୍ଚୟଂ ବିପ୍ରାଃ ସା ହୋବାଚ ସରସ୍ୱତୀ ।। ୧୦।।

ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା ମୟା ଲବ୍ଧା ବ୍ରହ୍ମଣୈବ ସନାତନୀ ।
ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱଂ ମେ ସଦା ନିତ୍ୟଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପତଃ ।। ୧୧।।

ପ୍ରକୃତିତ୍ୱଂ ତତଃ ସୃଷ୍ଟଂ ସତ୍ତ୍ୱାଦିଗୁଣସାମ୍ୟତଃ ।
ସତ୍ୟମାଭାତି ଚିଚ୍ଛାୟା ଦର୍ପଣେ ପ୍ରତିବିମ୍ବବତ୍ ।। ୧୨।।

ତେନ ଚିତ୍-ପ୍ରତିବିମ୍ବେନ ତ୍ରିବିଧା ଭାତି ସା ପୁନଃ ।
ପ୍ରକୃତ୍ୟବଚ୍ଛିନ୍ନତୟା ପୁରୁଷତ୍ୱଂ ପୁନଶ୍ଚ ତେ ।। ୧୩।।

ଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱପ୍ରଧାନାୟାଂ ମାୟାୟାଂ ବିମ୍ବିତୋ ହ୍ୟଜଃ ।
ସତ୍ତ୍ୱପ୍ରଧାନା ପ୍ରକୃତିର୍ମାୟେତି ପ୍ରତିପାଦ୍ୟତେ ।। ୧୪।।

ସା ମାୟା ସ୍ୱବଶୋପାଧିଃ ସର୍ବଜ୍ଞସ୍ୟେଶ୍ୱରସ୍ୟ ହି ।
ବଶ୍ୟମାୟତ୍ୱମେକତ୍ୱଂ ସର୍ବଜ୍ଞତ୍ୱଂ ଚ ତସ୍ୟ ତୁ ।। ୧୫।।

Not For Commercial Use

ସାତ୍ତ୍ୱିକତ୍ୱାତ୍ପ୍ରମଷ୍ଟିତ୍ୱାତ୍ସାକ୍ଷିତ୍ୱାଜ୍ଜଗତାମପି ।
ଜଗଚ୍ଚର୍ତୁମକର୍ତୁଂ ବା ଚାନ୍ୟଥା କର୍ତୁମୀଶତେ ।। ୧୬।।

ଯଃ ସ ଈଶ୍ୱର ଇତ୍ୟୁକ୍ତଃ ସର୍ବଜ୍ଞତ୍ୱାଦିଭିର୍ଗୁଣୈଃ ।
ଶକ୍ତିଦ୍ୱୟଂ ହି ମାୟାୟା ବିକ୍ଷେପାବୃତିରୂପକମ୍ ।। ୧୭।।

ବିକ୍ଷେପଶକ୍ତିର୍ଲିଙ୍ଗାଦି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡାନ୍ତଂ ଜଗତ୍ସୃଜେତ୍ ।
ଅନ୍ତର୍ଦୃଗ୍-ଦୃଶ୍ୟୟୋର୍ଭେଦଂ ବହିଶ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମସର୍ଗୟୋଃ ।। ୧୮।।

ଆବୃଣୋତ୍ୟପରା ଶକ୍ତିଃ ସା ସଂସାରସ୍ୟ କାରଣମ୍ ।
ସାକ୍ଷିଣଃ ପୁରତୋ ଭାତଂ ଲିଙ୍ଗଦେହେନ ସଂଯୁତମ୍ ।। ୧୯।।

ଚିତିଚ୍ଛାୟାସମାବେଶାଜ୍ଜୀବଃ ସ୍ୟାଦ୍ୟାବହାରିକଃ ।
ଅସ୍ୟ ଜୀବତ୍ୱମାରୋପାତ୍ସାକ୍ଷିଣ୍ୟପ୍ୟବଭାସତେ ।। ୨୦।।

ଆବୃତୌ ତୁ ବିନଷ୍ଟାୟାଂ ଭେଦେ ଭାତେଽପୟାତି ତତ୍ ।
ତଥା ସର୍ଗବ୍ରହ୍ମଣୋଶ୍ଚ ଭେଦମାବୃତ୍ୟ ତିଷ୍ଠତି ।। ୨୧।।

ଯା ଶକ୍ତିସ୍ତଦ୍ୱଶାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ବିକୃତତ୍ୱେନ ଭାସତେ ।
ଅତ୍ରାପ୍ୟାବୃତିନାଶେନ ବିଭାତି ବ୍ରହ୍ମସର୍ଗୟୋଃ ।। ୨୨।।

ଭେଦସ୍ତୟୋର୍ବିକାରଃ ସ୍ୟାତ୍ସର୍ଗେ ନ ବ୍ରହ୍ମଣି କ୍ୱଚିତ୍ ।
ଅସ୍ତି ଭାତି ପ୍ରିୟଂ ରୂପଂ ନାମ ଚେତ୍ୟଂଶପଞ୍ଚକମ୍ ।। ୨୩।।

ଆଦ୍ୟତ୍ରୟଂ ବ୍ରହ୍ମରୂପଂ ଜଗଦ୍ରୂପଂ ତତୋ ଦ୍ୱୟମ୍ ।
ଅପେକ୍ଷ୍ୟ ନାମରୂପ ଦ୍ୱେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦତତ୍ପରଃ ।। ୨୪।।

Not For Commercial Use

ସମାଧିଂ ସର୍ବଦା କୁର୍ଯ୍ୟାଦ୍ଧୃଦୟେ ବାଥ ବା ବହିଃ ।
ସବିକଲ୍ପୋ ନିର୍ବିକଲ୍ପଃ ସମାଧିର୍ଦ୍ୱିବିଧୋ ହୃଦି ।। ୨୫।।

ଦୃଶ୍ୟଶବ୍ଦାନୁଭେଦେନ ସ ବିକଲ୍ପଃ ପୁନର୍ଦ୍ୱିଧା ।
କାମାଦ୍ୟାଶ୍ଚିତ୍ତଗା ଦୃଶ୍ୟାସ୍ତତ୍ସାକ୍ଷିତ୍ୱେନ ଚେତନମ୍ ।। ୨୬।।

ଧ୍ୟାୟେଦ୍ଦୃଶ୍ୟାନୁବିଦ୍ଧୋଽୟଂ ସମାଧିଃ ସବିକଲ୍ପକଃ ।
ଅସଙ୍ଗଃ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଃ ସ୍ୱପ୍ରଭୋ ଦ୍ୱୈତବର୍ଜିତଃ ।। ୨୭ ।।

ଅସ୍ମୀତିଶବ୍ଦବିଦ୍ଧୋଽୟଂ ସମାଧିଃ ସବିକଲ୍ପକଃ ।
ସ୍ୱାନୁଭୂତିରସାବେଶାଦ୍ଦୃଶ୍ୟଶବ୍ଦାଦ୍ୟପେକ୍ଷିତୁଃ ।। ୨୮।।

ନିର୍ବିକଲ୍ପଃ ସମାଧିଃ ସ୍ୟାନ୍ନିବାତସ୍ଥିତଦୀପବତ୍ ।
ହୃଦୀବ ବାହ୍ୟଦେଶେଽପି ୟସ୍ମିନ୍-କସ୍ମିଂଶ୍ଚ ବସ୍ତୁନି ।। ୨୯।।

ସମାଧିରାଦ୍ୟସନ୍ଧାତ୍ରାନ୍ନାମରୂପପୃଥକ୍କୃତିଃ ।
ସ୍ତବ୍ଧୀଭାବୋ ରସାସ୍ୱାଦାତ୍ତୃତୀୟଃ ପୂର୍ବବନ୍ମତଃ ।। ୩୦।।

ଏତୈଃ ସମାଧିଭିଃ ଷଡ୍ଭିର୍ନୟେତ୍କାଲଂ ନିରନ୍ତରମ୍ ।
ଦେହାଭିମାନେ ଗଲିତେ ବିଜ୍ଞାତେ ପରମାତ୍ମନି ।
ୟତ୍ର ୟତ୍ର ମନୋ ୟାତି ତତ୍ର ତତ୍ର ପରାମୃତମ୍ ।। ୩୧।।

ଭିଦ୍ୟତେ ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥିଶ୍ଛିଦ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବସଂଶୟାଃ ।
କ୍ଷୀୟନ୍ତେ ଚାସ୍ୟ କର୍ମାଣି ତସ୍ମିନ୍ଦୃଷ୍ଟେ ପରାବରେ ।। ୩୨।।

ମୟି ଜୀବତ୍ୱମୀଶତ୍ୱଂ କଲ୍ପିତଂ ବସ୍ତୁତୋ ନହି ।
ଇତି ୟସ୍ତୁ ବିଜାନାତି ସ ମୁକ୍ତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।। ୩୩।।
ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

Not For Commercial Use

।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା । ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଆବିରାବୀର୍ମ ଏଧି । ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ । ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀଃ ।
ଅନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାନ୍ ସଂଦଧାମି । ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।
ତନ୍ମାମବତୁ । ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ।
ଅବତୁ ମାମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ । ଅବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ସରସ୍ୱତୀରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ସୀତା ଉପନିଷଦ

(Sitopanisat / Sita Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ସୀତୋପନିଷତ୍ / ସୀତା ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ସୀତୋପନିଷତ୍ ।।

ଇଚ୍ଛାଜ୍ଞାନକ୍ରିୟାଶକ୍ତିତ୍ରୟଂ ୟଦ୍-ଭାବସାଧନମ୍ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମସତ୍ତାସାମାନ୍ୟଂ ସୀତାତତ୍ତ୍ୱମୁପାସ୍ମହେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଦେବା ହ ବୈ ପ୍ରଜାପତିମବ୍ରୁବନ୍-କା ସୀତା କିଂ ରୂପମିତି ।
ସ ହୋବାଚ ପ୍ରଜାପତିଃ ସା ସୀତେତି ।
ମୂଲପ୍ରକୃତିରୂପତ୍ୱାତ୍ସା ସୀତା ପ୍ରକୃତିଃ ସ୍ମୃତା ।
ପ୍ରଣବପ୍ରକୃତିରୂପତ୍ୱାତ୍ସା ସୀତା ପ୍ରକୃତିରୁଚ୍ୟତେ ।
ସୀତା ଇତି ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣାତ୍ମା ସାକ୍ଷାନ୍ମାୟାମୟୀ ଭବେତ୍ ।
ବିଷ୍ଣୁଃ ପ୍ରପଞ୍ଚବୀଜଂ ଚ ମାୟା ଈକାର ଉଚ୍ୟତେ ।
ସକାରଃ ସତ୍ୟମମୃତଂ ପ୍ରାପ୍ତିଃ ସୋମଶ୍ଚ କୀର୍ତ୍ୟତେ ।
ତକାରସ୍ତାରଲକ୍ଷ୍ମ୍ୟା ଚ ବୈରାଜଃ ପ୍ରସ୍ତରଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୧ ।।

ଈକାରରୂପିଣୀ ସୋମାମୃତାବୟବଦିବ୍ୟାଲଂକାରସ୍ରଙ୍ନୌକ୍ତିକାଦ୍ୟାଭରଣାଲଂକୃତା
ମହାମାୟାଽବ୍ୟକ୍ତରୂପିଣୀ ବ୍ୟକ୍ତା ଭବତି ।

Not for Commercial Use

ପ୍ରଥମା ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମମୟୀ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟକାଲେ ପ୍ରସନ୍ନା ଉଦ୍-ଭାବନକରୀ ସାତ୍ତ୍ୱିକା,
ଦ୍ୱିତୀୟା ଭୂତଲେ ହଲାଗ୍ରେ ସମୁପୂନ୍ନା, ତୃତୀୟା ଈକାରରୂପିଣୀ ଅବ୍ୟକ୍ତସ୍ୱରୂପା
ଭବତୀତି ସୀତେତ୍ୟୁଦାହରନ୍ତି ।
ଶୌନକୀୟେ ---- ଶ୍ରୀରାମସାନ୍ନିଧ୍ୟବଶାଜ୍ଜଗଦାନନ୍ଦକାରିଣୀ ।
ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥିତିସଂହାରକାରିଣୀ ସର୍ବଦେହିନାମ୍ ।
ସୀତା ଭଗବତୀ ଜ୍ଞେୟା ମୂଲପ୍ରକୃତିସଂଜ୍ଞିତା ।
ପ୍ରଣବତ୍ୱାତ୍-ପ୍ରକୃତିରିତି ବଦନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମବାଦିନ ଇତି ।
ଅଥାତୋ ବ୍ରହ୍ମଜିଜ୍ଞାସେତି ଚ ।
ସା ସର୍ବବେଦମୟୀ ସର୍ବଦେବମୟୀ ସର୍ବଲୋକମୟୀ ସର୍ବକୀର୍ତିମୟୀ
ସର୍ବଧର୍ମମୟୀ ସର୍ବାଧାରକାର୍ୟକାରଣମୟୀ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀର୍ଦେବେଶସ୍ୟ
ଭିନ୍ନାଭିନ୍ନରୂପା ଚେତନାଚେତନାତ୍ମିକା ବ୍ରହ୍ମସ୍ଥାବରାତ୍ମିକା ତଦ୍ଗୁଣକର୍ମବିଭାଗଭେଦାଚ୍ଛରୀରରୂପା
ଦେବର୍ଷିମନୁଷ୍ୟଗନ୍ଧର୍ବରୂପା ଅସୁରରାକ୍ଷସଭୂତପ୍ରେତପିଶାଚଭୂତାଦିଭୂତଶରୀରରୂପା
ଭୂତେନ୍ଦ୍ରିୟମନଃପ୍ରାଣରୂପେତି ଚ ବିଜ୍ଞାୟତେ ।। ୨ ।।

ସା ଦେବୀ ତ୍ରିବିଧା ଭବତି ------ ଶକ୍ତ୍ୟାସନେଚ୍ଛାଶକ୍ତିଃ କ୍ରିୟାଶକ୍ତିଃ ସାକ୍ଷାଚ୍ଛକ୍ତିରିତି ।
ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିସ୍ତ୍ରିବିଧା ଭବତି ------
ଶ୍ରୀଭୂମିନୀଲାତ୍ମିକା ଭଦ୍ରରୂପିଣୀ ପ୍ରଭାବରୂପିଣୀ ସୋମସୂର୍ୟାଗ୍ନିରୂପା ଭବତି ।
ସୋମାତ୍ମିକା ଓଷଧୀନାଂ ପ୍ରଭବତି କଲ୍ପବୃକ୍ଷପୁଷ୍ପଫଲଲତାଗୁଲ୍ମାତ୍ମିକା
ଔଷଧଭେଷଜାତ୍ମିକା ଅମୃତରୂପା ଦେବାନାଂ ମହତ୍ତ୍ୱୋମଫଲପ୍ରଦା
ଅମୃତେନ ତୃପ୍ତିଂ ଜନୟନ୍ତୀ ଦେବାନାମନ୍ନେନ ପଶୂନାଂ ତୃଣେନ ତତ୍ତଜ୍ଜୀବାନାଂ
ସୂର୍ୟାଦିସକଲଭୁବନପ୍ରକାଶିନୀ ଦିବା ଚ ରାତ୍ରିଃ କାଲକଲାନିମେଷମାରଭ୍ୟ
ଘଟିକାଷ୍ଟୟାମଦିବସ(ବାର)ରାତ୍ରିଭେଦେନ ପକ୍ଷମାସର୍ତ୍ୱୟନସଂବତ୍ସରଭେଦେନ
ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ଶତାୟୁଃକଲ୍ପନୟା ପ୍ରକାଶମାନା ଚିରକ୍ଷିପ୍ରବ୍ୟପଦେଶେନ ନିମେଷମାରଭ୍ୟ
ପରାର୍ଧପର୍ୟନ୍ତଂ କାଲଚକ୍ରଂ ଜଗଚ୍ଚକ୍ରମିତ୍ୟାଦିପ୍ରକାରେଣ ଚକ୍ରବତ୍ପରିବର୍ତମାନାଃ
ସର୍ବସ୍ୟୈତସ୍ୟୈବ କାଲସ୍ୟ ବିଭାଗବିଶେଷାଃ ପ୍ରକାଶରୂପାଃ କାଲରୂପା ଭବନ୍ତି ।

Not For Commercial Use

ଅଗ୍ନିରୂପା ଅନ୍ନପାନାଦିପ୍ରାଣିନାଂ କ୍ଷୁତ୍ତୃଷ୍ଣାତ୍ମିକା ଦେବାନାଂ ମୁଖରୂପା ବନୌଷଧୀନାଂ
ଶୀତୋଷ୍ଣରୂପା କାଷ୍ଠେଷ୍ବନ୍ତର୍ବହିଶ୍ଚ ନିତ୍ୟାନିତ୍ୟରୂପା ଭବତି ।। ୩ ।।

ଶ୍ରୀଦେବୀ ତ୍ରିବିଧଂ ରୂପଂ କୃତ୍ବା ଭଗବତ୍ସଂକଲ୍ପାନୁଗୁଣ୍ୟେନ ଲୋକରକ୍ଷଣାର୍ଥଂ ରୂପଂ ଧାରୟତି ।
ଶ୍ରୀରିତି ଲକ୍ଷ୍ମୀରିତି ଲକ୍ଷ୍ୟମାଣା ଭବତୀତି ବିଜ୍ଞାୟତେ ।
ଭୂଦେବୀ ସସାଗରାମ୍ଭଃସପ୍ତଦ୍ବୀପା ବସୁନ୍ଧରା
ଭୂରାଦିଚତୁର୍ଦଶଭୁବନାନାମାଧାରାଧେୟା ପ୍ରଣବାତ୍ମିକା ଭବତି ।
ନୀଲା ଚ ମୁଖବିଦ୍ୟୁନ୍ମାଲିନୀ ସର୍ବୌଷଧୀନାଂ ସର୍ବପ୍ରାଣିନାଂ ପୋଷଣାର୍ଥଂ ସର୍ବରୂପା ଭବତି ।
ସମସ୍ତଭୁବନସ୍ୟାଧୋଭାଗେ ଜଲାକାରାତ୍ମିକା ମଣ୍ଡୂକମୟେତି ଭୁବନାଧାରେତି ବିଜ୍ଞାୟତେ ।।
କ୍ରିୟାଶକ୍ତିସ୍ୱରୂପଂ ହରେର୍ମୁଖାନ୍ନାଦଃ । ତନ୍ନାଦାଦ୍ବିନ୍ଦୁଃ । ବିନ୍ଦୋରୋଂକାରଃ ।
ଓଂକାରାତ୍ପରତୋ ରାମବୈଖାନସପର୍ବତଃ ।
ତତ୍ପର୍ବତେ କର୍ମଜ୍ଞାନମୟୀଭିର୍ବହୁଶାଖା ଭବନ୍ତି ।। ୪ ।।

ତତ୍ର ତ୍ରୟୀମୟଂ ଶାସ୍ତ୍ରମାଦ୍ୟଂ ସର୍ବାର୍ଥଦର୍ଶନମ୍ ।
ଋଗ୍ୟଜୁଃସାମରୂପତ୍ବାତ୍ତ୍ରୟୀତି ପରିକୀର୍ତିତା । କାର୍ୟସିଦ୍ଧେନ ଚତୁର୍ଧା ପରିକୀର୍ତିତା ।
ଋଚୋ ୟଜୂଂଷି ସାମାନି ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରସସ୍ତଥା ।
ଚାତୁର୍ହୋତ୍ରପ୍ରଧାନତ୍ବାଲ୍ଲିଙ୍ଗାଦିତ୍ରିତୟଂ ତ୍ରୟୀ ।
ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରସଂ ରୂପଂ ସାମଋଗ୍ୟଜୁରାତ୍ମକମ୍ ।
ତଥା ଦିଶନ୍ତ୍ୟାଭିଚାରସାମାନ୍ୟେନ ପୃଥକ୍ପୃଥକ୍ ।
ଏକବିଂଶତିଶାଖାୟାମୃଗ୍ବେଦଃ ପରିକୀର୍ତିତଃ ।
ଶତଂ ଚ ନବଶାଖାସୁ ୟଜୁଷାମେବ ଜନ୍ମନାମ୍ ।
ସାମ୍ନଃ ସହସ୍ରଶାଖାଃ ସ୍ୟୁଃ ପଞ୍ଚଶାଖା ଅଥର୍ବଣଃ ।
ବୈଖାନସମତସ୍ତସ୍ମିନ୍ନାଦୌ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶନମ୍ ।
ସ୍ମର୍ୟତେ ମୁନିଭିର୍ନିତ୍ୟଂ ବୈଖାନସମତଃ ପରମ୍ ।
କଲ୍ପୋ ବ୍ୟାକରଣଂ ଶିକ୍ଷା ନିରୁକ୍ତଂ ଜ୍ୟୋତିଷଂ ଛନ୍ଦ ଏତାନି ଷଡଙ୍ଗାନି ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ଉପାଙ୍ଗମୟନଂ ଚୈବ ମୀମାଂସାନ୍ୟାୟବିସ୍ତରଃ ।
ଧର୍ମଜ୍ଞସେବିତାର୍ଥଂ ଚ ବେଦବେଦୋଽଧିକଂ ତଥା ।
ନିବନ୍ଧାଃ ସର୍ବଶାଖା ଚ ସମୟାଚାରସଙ୍ଗତିଃ ।
ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରଂ ମହର୍ଷିଣାମନ୍ତଃକରଣସଂଭୃତମ୍ ।
ଇତିହାସପୁରାଣାଖ୍ୟମୁପାଙ୍ଗଂ ଚ ପ୍ରକୀର୍ତିତମ୍ ।
ବାସ୍ତୁବେଦୋ ଧନୁର୍ବେଦୋ ଗାନ୍ଧର୍ବଶ୍ଚ ତଥା ମୁନେ ।
ଆୟୁର୍ବେଦଶ୍ଚ ପଞ୍ଚୈତେ ଉପବେଦାଃ ପ୍ରକୀର୍ତିତାଃ ।
ଦଣ୍ଡୋ ନୀତିଶ୍ଚ ବାର୍ତା ଚ ବିଦ୍ୟା ବାୟୁଜୟଃ ପରଃ ।
ଏକବିଂଶତିଭେଦୋଽୟଂ ସ୍ୱପ୍ରକାଶଃ ପ୍ରକୀର୍ତିତଃ ।
ବୈଖାନସଋଷେଃ ପୂର୍ବଂ ବିଷ୍ଣୋର୍ବାଣୀ ସମୁଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତ୍ରୟୀରୂପେଣ ସଂକଲ୍ପ୍ୟ ଇଥ୍ୟଂ ଦେହୀ ବିଜୃମ୍ଭତେ ।
ସଂଖ୍ୟାରୂପେଣ ସଂକଲ୍ପ୍ୟ ବୈଖାନସଋଷେଃ ପୁରା ।
ଉଦିତୋ ଯାଦୃଶଃ ପୂର୍ବଂ ତାଦୃଶଂ ଶୃଣୁ ମେଽଖିଲମ୍ ।
ଶଶ୍ୱଦ୍-ବ୍ରହ୍ମମୟଂ ରୂପଂ କ୍ରିୟାଶକ୍ତିରୁଦାହୃତା ।
ସାକ୍ଷାଚ୍ଛକ୍ତିର୍ଭଗବତଃ ସ୍ମରଣମାତ୍ରରୂପାବିର୍ଭାବପ୍ରାଦୁର୍ଭାବାତ୍ମିକା
ନିଗ୍ରହାନୁଗ୍ରହରୂପା ଶାନ୍ତିତେଜୋରୂପା
ବ୍ୟକ୍ତାବ୍ୟକ୍ତକାରଣଚରଣସମଗ୍ରାବୟବମୁଖବର୍ଣ୍ଣଭେଦାଭେଦରୂପା
ଭଗବତ୍ସହଚାରିଣ୍ୟନପାୟିନ୍ୟନବରତସହାଶ୍ରୟିଣ୍ୟୁଦିତାନୁଦିତାକାରା
ନିମେଷୋନ୍ମେଷସୃଷ୍ଟିସ୍ଥିତିସଂହାରତିରୋଧାନାନୁଗ୍ରହାଦିସର୍ବଶକ୍ତିସାମର୍ଥ୍ୟାତ୍ସାକ୍ଷାଚ୍ଛକ୍ତିରିତି
ଗୀୟତେ ।। ୬ ।।

ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିସ୍ତ୍ରିବିଧା ପ୍ରଲୟାବସ୍ଥାୟାଂ ବିଶ୍ରମଣାର୍ଥଂ ଭଗବତୋ
ଦକ୍ଷିଣବକ୍ଷଃସ୍ଥଲେ ଶ୍ରୀବତ୍ସାକୃତିର୍ଭୂତ୍ୱା ବିଶ୍ରାମ୍ୟତୀତି ସା ଯୋଗଶକ୍ତିଃ ।

Not For Commercial Use

ଭୋଗଶକ୍ତିର୍ଭୋଗରୂପା କଲ୍ପବୃକ୍ଷକାମଧେନୁଚିନ୍ତାମଣିଶଙ୍ଖପଦ୍ମନିଧ୍ୟାଦିନବନିଧିସମାଶ୍ରିତା
ଭଗବଦୁପାସକାନାଂ କାମନୟାଽକାମନୟା ବା ଭକ୍ତିଯୁକ୍ତା ନରଂ
ନିତ୍ୟନୈମିତ୍ତିକକର୍ମଭିରଗ୍ନିହୋତ୍ରାଦିଭିର୍ବା
ୟମନିୟମାସନପ୍ରାଣାୟାମପ୍ରତ୍ୟାହାରଧ୍ୟାନଧାରଣାସମାଧିଭିର୍ବାଲମନଶ୍ଚପି
ଗୋପୁରପ୍ରାକାରାଦିଭିର୍ବିମାନାଦିଭିଃ ସହ ଭଗବଦ୍ବିଗ୍ରହାର୍ଚାପୂଜୋପକରଣୈରର୍ଚନୈଃ ସ୍ନାନାଦିଭିର୍ବା
ପିତୃପୂଜାଦିଭିରନ୍ନପାନାଦିଭିର୍ବା ଭଗବତ୍-ପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥମୁକ୍ତ୍ବା ସର୍ବଂ କ୍ରିୟତେ ।। ୭ ।।

ଅଥାତୋ ବୀରଶକ୍ତିଶ୍ଚତୁର୍ଭୁଜାଽଭୟବରଦପଦ୍ମଧରା କିରୀଟାଭରଣୟୁତା ସର୍ବଦେବୈଃ
ପରିବୃତା କଲ୍ପତରୁମୂଲେ ଚତୁର୍ଭିର୍ଗଜୈ ରତ୍ନଘଟୈରମୃତଜଲୈରଭିଷିଚ୍ୟମାନା
ସର୍ବଦୈବତୈର୍ବ୍ରହ୍ମାଦିଭିର୍ବନ୍ଦ୍ୟମାନା ଅଣିମାଦ୍ୟଷ୍ଟୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଯୁତା ସଂମୁଖେ କାମଧେନୁନା
ସ୍ତୂୟମାନା ବେଦଶାସ୍ତ୍ରାଦିଭିଃ ସ୍ତୂୟମାନା ଜୟାଦ୍ୟପ୍ସରଃସ୍ତ୍ରୀଭିଃ ପରିଚର୍ୟମାଣା
ଆଦିତ୍ୟସୋମାଭ୍ୟାଂ ଦୀପାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରକାଶ୍ୟମାନା ତୁମ୍ବୁରୁନାରଦାଦିଭିର୍ଗୀୟମାନା
ରାକାସିନୀବାଲୀଭ୍ୟାଂ ଛତ୍ରେଣ ହ୍ଲାଦିନୀମାୟାଭ୍ୟାଂ ଚାମରେଣ ସ୍ୱାହାସ୍ୱଧାଭ୍ୟାଂ
ବ୍ୟଜନେନ ଭୃଗୁପୁଣ୍ୟାଦିଭିରଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟମାନା ଦେବୀ ଦିବ୍ୟସିଂହାସନେ ପଦ୍ମାସନାରୂଢା
ସକଲକାରଣକାର୍ୟକରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀର୍ଦେବସ୍ୟ ପୃଥଗ୍ଭବନକଲ୍ପନା ।
ଅଲଂଚକାର ସ୍ଥିରା ପ୍ରସନ୍ନଲୋଚନା ସର୍ବଦେବତୈଃ ପୂଜ୍ୟମାନା ବୀରଲକ୍ଷ୍ମୀରିତି
ବିଜ୍ଞାୟତ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୮ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ । ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ସୀତୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଦେବୀ ଉପନିଷଦ

(Devyupanisat / Devi Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ଦାଶ

ଦେବ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ଦେବୀ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଦେବ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଶ୍ରୀଦେବ୍ୟୁପନିଷଦ୍ୱିଦ୍ୟାବେଦ୍ୟାପାରସୁଖାକୃତି ।
ତ୍ରୈପଦଂ ବ୍ରହ୍ମଚୈତନ୍ୟଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ସର୍ବେ ବୈ ଦେବା ଦେବୀମୁପତସ୍ଥୁଃ । କାସି ତ୍ୱଂ ମହାଦେବି । ସାବ୍ରବୀଦହଂ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପିଣୀ ।
ମତ୍ତଃ ପ୍ରକୃତିପୁରୁଷାତ୍ମକଂ ଜଗଚ୍ଛୂନ୍ୟଂ ଚାଶୂନ୍ୟଂ ଚ ଅହମାନନ୍ଦାନାନନ୍ଦାଃ ବିଜ୍ଞାନାବିଜ୍ଞାନେ ଅହମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବ୍ରହ୍ମଣୀ ବେଦିତବ୍ୟେ । ଇତ୍ୟାହାଥର୍ବଣୀ ଶ୍ରୁତିଃ ।
ଅହଂ ପଞ୍ଚଭୂତାନ୍ୟପଞ୍ଚଭୂତାନି । ଅହମଖିଲଂ ଜଗତ୍ ।
ବେଦୋଽହମବେଦୋଽହମ୍ । ବିଦ୍ୟାହମବିଦ୍ୟାହମ୍ ।
ଅଜାହମନଜାହମ୍ । ଅଧଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ଚ ତିର୍ୟ୍ୟକ୍‌ଚାହମ୍ ।
ଅହଂ ରୁଦ୍ରେଭିର୍ବସୁଭିଶ୍ଚରାମ୍ୟହମାଦିତ୍ୟୈରୁତ ବିଶ୍ୱଦେବୈଃ ।
ଅହଂ ମିତ୍ରାବରୁଣାବୁଭୌ ବିଭର୍ମ୍ୟହମିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଅହମଶ୍ୱିନାବୁଭୌ ।
ଅହଂ ସୋମଂ ତ୍ୱଷ୍ଟାରଂ ପୂଷଣଂ ଭଗଂ ଦଧାମ୍ୟହମ୍ ।। ୧ ।।

Not for Commercial Use

ବିଷ୍ଣୁମୁରୁକ୍ରମଂ ବ୍ରହ୍ମାଣମୁତ ପ୍ରଜାପତିଂ ଦଧାମି ।
ଅହଂ ଦଧାମି ଦ୍ରବିଣଂ ହବିଷ୍ମତେ ସୁପ୍ରାବ୍ୟେ ୩ ଯଜମାନାୟ ସୁନ୍ୱତେ ।। ୨ ।।

ଅହଂ ରାଷ୍ଟ୍ରୀ ସଙ୍ଗମନୀ ବସୂନାମହଂ ସୁବେ ପିତରମସ୍ୟ ମୂର୍ଧନ୍ମମ ଯୋନିରପ୍ସ୍ୱନ୍ତଃ ସମୁଦ୍ରେ ।
ଏବଂ ବେଦ ସ ଦେବୀପଦମାପ୍ନୋତି । ତେ ଦେବା ଅବ୍ରୁବନ୍ ।
ନମୋ ଦେବ୍ୟୈ ମହାଦେବ୍ୟୈ ଶିବାୟୈ ସତତଂ ନମଃ ।
ନମଃ ପ୍ରକୃତ୍ୟୈ ଭଦ୍ରାୟୈ ନିୟତାଃ ପ୍ରଣତାଃ ସ୍ମ ତାମ୍ ।। ୩ ।।

ତାମଗ୍ନିବର୍ଣ୍ଣାଂ ତପସା ଜ୍ୱଲନ୍ତୀଂ ବୈରୋଚନୀଂ କର୍ମଫଲେଷୁ ଜୁଷ୍ଟାମ୍ ।
ଦୁର୍ଗାଂ ଦେବୀଂ ଶରଣମହଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ସୁତରାଂ ନାଶୟତେ ତମଃ ।। ୪ ।।

ଦେବୀଂ ବାଚମଜନୟନ୍ତ ଦେବାସ୍ତାଂ ବିଶ୍ୱରୂପାଃ ପଶବୋ ବଦନ୍ତି ।
ସା ନୋ ମନ୍ଦ୍ରେଷମୂର୍ଜଂ ଦୁହାନା ଧେନୁର୍ବାଗସ୍ମାନୁପସୁଷ୍ଟୁତୈତୁ ।। ୫ ।।

କାଲରାତ୍ରିଂ ବ୍ରହ୍ମସ୍ତୁତାଂ ବୈଷ୍ଣବୀଂ ସ୍କନ୍ଦମାତରମ୍ ।
ସରସ୍ୱତୀମଦିତିଂ ଦକ୍ଷଦୁହିତରଂ ନମାମଃ ପାବନାଂ ଶିବାମ୍ ।। ୬ ।।

ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଶ୍ଚ ବିଦ୍ମହେ ସର୍ବସିଦ୍ଧିଶ୍ଚ ଧୀମହି ।
ତନ୍ନୋ ଦେବୀ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୭ ।।

ଅଦିତିର୍ହ୍ୟଜନିଷ୍ଟ ଦକ୍ଷ ଯା ଦୁହିତା ତବ ।
ତାଂ ଦେବା ଅନ୍ୱଜାୟନ୍ତ ଭଦ୍ରା ଅମୃତବନ୍ଧବଃ ।। ୮ ।।

କାମୋ ଯୋନିଃ କାମକଲା ବଜ୍ରପାଣିର୍ଗୁହା ହସା ।
ମାତରିଶ୍ୱାଭ୍ରମିନ୍ଦ୍ରଃ ପୁନର୍ଗୁହା ସକଲା ମାୟୟା ଚ ପୁନଃ କୋଶା ବିଶ୍ୱମାତା ଦିବି ଦ୍ୟାମ୍ ।। ୯ ।।

Not For Commercial Use

ଏଷାଽଽତ୍ମଶକ୍ତିଃ । ଏଷା ବିଶ୍ୱମୋହିନୀ ପାଶାଙ୍କୁଶଧନୁର୍ବାଣଧରା ।
ଏଷା ଶ୍ରୀମହାବିଦ୍ୟା । ୟ ଏବଂ ବେଦ ସ ଶୋକଂ ତରତି ।
ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ଭଗବତି ଭବତି ମାତରସ୍ମାନ୍‌ପାତୁ ସର୍ବତଃ ।
ସୈଷାଽଷ୍ଟୌ ବସବଃ । ସୈଷୈକାଦଶ ରୁଦ୍ରାଃ ।
ସୈଷା ଦ୍ୱାଦଶାଦିତ୍ୟାଃ । ସୈଷା ବିଶ୍ୱେଦେବାଃ ସୋମପା ଅସୋମପାଶ୍ଚ ।
ସୈଷା ୟାତୁଧାନା ଅସୁରା ରକ୍ଷାଂସି ପିଶାଚୟକ୍ଷାଃ ସିଦ୍ଧାଃ ।
ସୈଷା ସତ୍ତ୍ୱରଜସ୍ତମାଂସି । ସୈଷା ପ୍ରଜାପତୀନ୍ଦ୍ରମନବଃ ।
ସୈଷା ଗ୍ରହା ନକ୍ଷତ୍ରଜ୍ୟୋତୀଂଷି କଲାକାଷ୍ଠାଦିକାଲରୂପିଣୀ ।
ତାମହଂ ପ୍ରଣୌମି ନିତ୍ୟମ୍ । ତାପାପହାରିଣୀଂ ଦେବୀଂ ଭୁକ୍ତିମୁକ୍ତିପ୍ରଦାୟିନୀମ୍ ।
ଅନନ୍ତାଂ ବିଜୟାଂ ଶୁଦ୍ଧାଂ ଶରଣ୍ୟାଂ ଶିବଦାଂ ଶିବାମ୍ ।। ୧୦ ।।

ବିୟଦାକାରସଂୟୁକ୍ତଂ ବୀତିହୋତ୍ରସମନ୍ୱିତମ୍ ।
ଅର୍ଧେନ୍ଦୁଲସିତଂ ଦେବ୍ୟା ବୀଜଂ ସର୍ବାର୍ଥସାଧକମ୍ ।। ୧୧ ।।

ଏବମେକାକ୍ଷରଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ୟତୟଃ ଶୁଦ୍ଧଚେତସଃ ।
ଧ୍ୟାୟନ୍ତି ପରମାନନ୍ଦମୟା ଜ୍ଞାନାମ୍ବୁରାଶୟଃ ।। ୧୨ ।।

ବାଙ୍ମୟା ବ୍ରହ୍ମଭୂସ୍ତସ୍ମାତ୍‌ଷଷ୍ଠଂ ବକ୍‌-ତ୍ରସମନ୍ୱିତମ୍ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ବାମଶ୍ରୋତ୍ରବିନ୍ଦୁଃ ସଂୟୁତାଷ୍ଟତୃତୀୟକଃ ।। ୧୩ ।।

ନାରାୟଣେନ ସଂୟୁକ୍ତୋ ବାୟୁଶ୍ଚାଧରସଂୟୁତଃ ।
ବିଚ୍ଚେ ନବାର୍ଣ୍ଣକୋଽର୍ଣ୍ଣଃ ସ୍ୟାନ୍ମହଦାନନ୍ଦଦାୟକଃ ।। ୧୪ ।।

ହୃତ୍‌-ପୁଣ୍ଡରୀକମଧ୍ୟସ୍ଥାଂ ପ୍ରାତଃସୂର୍ୟସମପ୍ରଭାମ୍ ।
ପାଶାଙ୍କୁଶଧରାଂ ସୌମ୍ୟାଂ ବରଦାଭୟହସ୍ତକାମ୍ ।
ତ୍ରିନେତ୍ରାଂ ରକ୍ତବସନାଂ ଭକ୍ତକାମଦୁଘାଂ ଭଜେ ।। ୧୫ ।।

Not For Commercial Use

ନମାମି ତ୍ୱାମହଂ ଦେବୀଂ ମହାଭୟବିନାଶିନୀମ୍ ।
ମହାଦୁର୍ଗପ୍ରଶମନୀଂ ମହାକାରୁଣ୍ୟରୂପିଣୀମ୍ ।। ୧୬ ।।

ୟସ୍ୟାଃ ସ୍ୱରୂପଂ ବ୍ରହ୍ମାଦୟୋ ନ ଜାନନ୍ତି ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେଽଜ୍ଞେୟା ।
ୟସ୍ୟା ଅନ୍ତୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେଽନନ୍ତା ।
ୟସ୍ୟା ଗ୍ରହଣଂ ନୋପଲଭ୍ୟତେ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେଽଲକ୍ଷ୍ୟା ।
ୟସ୍ୟା ଜନନଂ ନୋପଲଭ୍ୟତେ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେଽଜା ।
ଏକୈବ ସର୍ବତ୍ର ବର୍ତତେ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତ ଏକା ।
ଏକୈବ ବିଶ୍ୱରୂପିଣୀ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ନୈକା ।
ଅତ ଏବୋଚ୍ୟତେଽଜ୍ଞେୟାଽନନ୍ତାଽଲକ୍ଷ୍ୟାଽଜୈକା ନୈକେତି ।
ମନ୍ତ୍ରାଣାଂ ମାତୃକା ଦେବୀ ଶବ୍ଦାନାଂ ଜ୍ଞାନରୂପିଣୀ ।
ଜ୍ଞାନାନାଂ ଚିନ୍ମୟାତୀତା ଶୂନ୍ୟାନାଂ ଶୂନ୍ୟସାକ୍ଷିଣୀ ।। ୧୭ ।।

ୟସ୍ୟାଃ ପରତରଂ ନାସ୍ତି ସୈଷା ଦୁର୍ଗା ପ୍ରକୀର୍ତିତା ।
[ଦୁର୍ଗାତ୍ସଂତ୍ରାୟତେ ୟସ୍ମାଦ୍ଦେବୀ ଦୁର୍ଗେତି କଥ୍ୟତେ ।। ୧୮ ।।

ପ୍ରପଦ୍ୟେ ଶରଣଂ ଦେବୀଂ ଦୁଂଦୁର୍ଗେ ଦୁରିତଂ ହର ।।]
ତାଂ ଦୁର୍ଗାଂ ଦୁର୍ଗମାଂ ଦେବୀଂ ଦୁରାଚାରବିଘାତିନୀମ୍ ।
ନମାମି ଭବଭୀତୋଽହଂ ସଂସାରାର୍ଣ୍ଣବତାରିଣୀମ୍ ।। ୧୯ ।।

ଇଦମଥର୍ବଶୀର୍ଷଂ ୟୋଽଧୀତେ ସ ପଞ୍ଚାଥର୍ବଶୀର୍ଷଜପଫଲମବାପ୍ନୋତି ।
ଇଦମଥର୍ବଶୀର୍ଷଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ୟୋଽର୍ଚାଂ ସ୍ଥାପୟତି ।
ଶତଲକ୍ଷଂ ପ୍ରଜପ୍ତ୍ୱାପି ସୋଽର୍ଚାସିଦ୍ଧିଂ ଚ ବିନ୍ଦତି ।
ଶତମଷ୍ଟୋତ୍ତରଂ ଚାସ୍ୟାଃ ପୁରଶ୍ଚର୍ୟ୍ୟାବିଧିଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୨୦ ।।

Not For Commercial Use

ଦଶବାରଂ ପଠେଦ୍ୟସ୍ତୁ ସଦ୍ୟଃ ପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ମହାଦୁର୍ଗାଣି ତରତି ମହାଦେବ୍ୟାଃ ପ୍ରସାଦତଃ ।। ୨୧ ।।

ପ୍ରାତରଧୀୟାନୋ ରାତ୍ରିକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
ସାୟମଧୀୟାନୋ ଦିବସକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
ତସ୍ମାଯ୍ଦଂପ୍ରାତଃ ପ୍ରଯୁଞ୍ଜାନଃ ପାପୋଽପାପୋ ଭବତି ।
ନିଶୀଥେ ତୁରୀୟସଂଧ୍ୟାୟାଂ ଜପ୍ତ୍ୱା ବାକ୍ସିଦ୍ଧିର୍ଭବତି ।
ନୂତନପ୍ରତିମାୟାଂ ଜପ୍ତ୍ୱା ଦେବତାସାଂନିଧ୍ୟଂ ଭବତି ।
ପ୍ରାଣପ୍ରତିଷ୍ଠାୟାଂ ଜପ୍ତ୍ୱା ପ୍ରାଣାନାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଭବତି ।
ଭୌମାଶ୍ୱିନ୍ୟାଂ ମହାଦେବୀସଂନିଧୌ ଜପ୍ତ୍ୱା ମହାମୃତ୍ୟୁଂ ତରତି ।
ୟ ଏବଂ ବେଦେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୨୨ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଦେବ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ ଉପନିଷଦ

(Tripuraataapinyupanisat / Tripuraataapini Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ତ୍ରିପୁରାତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ତ୍ରିପୁରାତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀବିଦ୍ୟାବେଦ୍ୟଚିଚ୍ଛକ୍ତିବିଗ୍ରହମ୍ ।
ବସ୍ତୁତଶ୍ଚିନ୍ମାତ୍ରରୂପଂ ପରଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଭଜାମ୍ୟହମ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେ୍ଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।

।। ପ୍ରଥମୋପନିଷତ୍ ।।

ଅଥୈତସ୍ମିନ୍ନନ୍ତରେ ଭଗବାନ୍ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ ବୈଷ୍ଣବଂ ବିଲୟକାରଣଂ
ରୂପମାଶ୍ରିତ୍ୟ ତ୍ରିପୁରାଭିଧା ଭଗବତୀତ୍ୟେବମାଦିଶକ୍ତ୍ୟା ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତ୍ରୀଣି
ସ୍ୱର୍ଗଭୂପାତାଲାନି ତ୍ରିପୁରାଣି ହରମାୟାତ୍ମକେନ ହୀଙ୍କାରେଣ ହୃଲ୍ଲେଖାଖ୍ୟା
ଭଗବତୀ ତ୍ରିକୂଟାବସାନେ ନିଲୟେ ବିଲୟେ ଧାମ୍ନି ମହସା ଘୋରେଣ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ।
ସୈବେୟଂ ଭଗବତୀ ତ୍ରିପୁରେତି ବ୍ୟାପଠ୍ୟତେ ।
ତତ୍ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟଂ ଭର୍ଗୋ ଦେବସ୍ୟ ଧୀମହି ।
ଧିୟୋ ୟୋ ନଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ପରୋ ରଜସେ ସାବଦୋମ୍ ।
ଜାତବେଦସେ ସୁନବାମ ସୋମମରାତୀୟତୋ ନିଦହାତି ବେଦଃ ।
ସ ନଃ ପର୍ଷଦତି ଦୁର୍ଗାଣି ବିଶ୍ୱା ନାବେବ ସିନ୍ଧୁଂ ଦୁରିତାତ୍ୟଗ୍ନିଃ ।

Not For Commercial Use

ତ୍ର୍ୟମ୍ବକଂ ୟଜାମହେ ସୁଗନ୍ଧିଂ ପୁଷ୍ଟିବର୍ଧନମ୍ ।
ଉର୍ବାରୁକମିବ ବନ୍ଧନାନ୍-ମୃତ୍ୟୋର୍ମୁକ୍ଷୀୟ ମାମୃତାତ୍ ।
ଶତାକ୍ଷରୀ ପରମା ବିଦ୍ୟା ତ୍ରୟୀମୟୀ ସାଷ୍ଟାର୍ଣ୍ଣା ତ୍ରିପୁରା ପରମେଶ୍ୱରୀ ।
ଆଦ୍ୟାନି ଚତ୍ୱାରି ପଦାନି ପରବ୍ରହ୍ମବିକାସୀନି ।
ଦ୍ୱିତୀୟାନି ଶକ୍ତ୍ୟାଖ୍ୟାନି । ତୃତୀୟାନି ଶୈବାନି ।
ତତ୍ର ଲୋକା ବେଦାଃ ଶାସ୍ତ୍ରାଣି ପୁରାଣାନି ଧର୍ମାଣି ବୈ ଚିକିତ୍ସିତାନି
ଜ୍ୟୋତୀଂଷି ଶିବଶକ୍ତିୟୋଗାଦିତ୍ୟେବଂ ଘଟନା ବ୍ୟାପଠ୍ୟତେ ।
ଅଥୈତସ୍ୟ ପରଂ ଗହ୍ୱରଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମୋ ମହାମନୁସମୁଦ୍-ଭବଂ ତଦିତି ।
ବ୍ରହ୍ମ ଶାଶ୍ୱତମ୍ । ପରୋ ଭଗବାନ୍ନିର୍ଲକ୍ଷଣୋ ନିରଞ୍ଜନୋ ନିରୁପାଧିରାଧିରହିତୋ ଦେବଃ ।
ଉନ୍ମୀଲତେ ପଶ୍ୟତି ବିକାସତେ ଚୈତନ୍ୟଭାବଂ କାମୟତ ଇତି ।
ସ ଏକୋ ଦେବଃ ଶିବରୂପୀ ଦୃଶ୍ୟତ୍ୱେନ ବିକାସତେ ୟତିଷୁ ୟଜ୍ଞେଷୁ ୟୋଗିଷୁ କାମୟତେ ।
କାମଂ ଜାୟତେ । ସ ଏଷ ନିରଞ୍ଜନୋଽକାମତ୍ୱେନୋଜ୍ଜୃମ୍ଭତେ ।
ଅକଚଟତପୟଶାନ୍ସୃଜତେ । ତସ୍ମାଦୀଶ୍ୱରଃ କାମୋଽଭିଧୀୟତେ ।
ତତ୍ପୂରିଭାଷୟା କାମଃ କକାରଂ ବ୍ୟାପ୍ନୋତି ।
କାମ ଏବେଦଂ ତତ୍ତଦିତି କକାରୋ ଗୃହ୍ୟତେ । ତସ୍ମାତ୍ତତ୍ପଦାର୍ଥ ଇତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।
ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟମିତି ଷୂଙ୍ ପ୍ରାଣିପ୍ରସବେ ସବିତା ପ୍ରାଣିନଃ ସୂତେ ପ୍ରସୂତେ ଶକ୍ତିମ୍ ।
ସୂତେ ତ୍ରିପୁରା ଶକ୍ତିରାଦ୍ୟେୟଂ ତ୍ରିପୁରା ପରମେଶ୍ୱରୀ ମହାକୁଣ୍ଡଲିନୀ ଦେବୀ ।
ଜାତବେଦସମଣ୍ଡଲଂ ୟୋଽଧୀତେ ସର୍ବଂ ବ୍ୟାପ୍ୟତେ ।
ତ୍ରିକୋଣଶକ୍ତିରେକାରେଣ ମହାଭାଗେନ ପ୍ରସୂତେ । ତସ୍ମାଦେକାର ଏବ ଗୃହ୍ୟତେ ।
ବରେଣ୍ୟଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ଭଜନୀୟମକ୍ଷରଂ ନମସ୍କାର୍ୟମ୍ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୱରେଣ୍ୟମେକାରାକ୍ଷରଂ ଗୃହ୍ୟତ ଇତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।
ଭର୍ଗୋ ଦେବସ୍ୟ ଧୀମହୀତ୍ୟେବଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।
ଧକାରୋ ଧାରଣା । ଧିୟୈବ ଧାର୍ୟତେ ଭଗବାନ୍ପରମେଶ୍ୱରଃ ।
ଭର୍ଗୋ ଦେବୋ ମଧ୍ୟବର୍ତି ତୁରୀୟମକ୍ଷରଂ ସାକ୍ଷାତ୍ତୁରୀୟଂ ସର୍ବଂ ସର୍ବାନ୍ତର୍ଭୂତମ୍ ।

Not For Commercial Use

ତୁରୀୟାକ୍ଷରମୀକାରଂ ପଦାନାଂ ମଧ୍ୟବର୍ତୀତ୍ୟେବଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତଂ ଭର୍ଗୋରୂପଂ ବ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ।
ତସ୍ମାଦ୍-ଭର୍ଗୋ ଦେବସ୍ୟ ଧୀମହୀତ୍ୟେବମୀକାରାକ୍ଷରଂ ଗୃହ୍ୟତେ ।
ମହୀତ୍ୟସ୍ୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନଂ ମହତ୍ତ୍ୱଂ ଜଡତ୍ୱଂ କାଠିନ୍ୟଂ
ବିଦ୍ୟତେ ୟସ୍ମିନ୍ନକ୍ଷତେରେତନ୍ମହି ଲକାରଃ ପରଂ ଧାମ ।
କାଠିନ୍ୟାଢ୍ୟଂ ସସାଗରଂ ସପର୍ବତଂ ସସପ୍ତଦ୍ୱୀପଂ
ସକାନନମୁଜ୍ଜ୍ୱଲଦ୍ରୂପଂ ମଣ୍ଡଲମେବୋକ୍ତଂ ଲକାରେଣ ।
ପୃଥ୍ୱୀ ଦେବୀ ମହୀତ୍ୟନେନ ବ୍ୟାଚକ୍ଷତେ । ଧିୟୋ ୟୋ ନଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।
ପରମାତ୍ମା ସଦାଶିବ ଆଦିଭୂତଃ ପରଃ ।
ସ୍ଥାଣୁଭୂତେନ ଲକାରେଣ ଜ୍ୟୋତିର୍ଲିଙ୍ଗମାତ୍ମାନଂ ଧିୟୋ ବୁଦ୍ଧୟଃ ପରେ
ବସ୍ତୁନି ଧ୍ୟାନେଚ୍ଛାରହିତେ ନିର୍ବିକଲ୍ପକେ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍-ପ୍ରେରୟେଦିତ୍ୟୁଚ୍ଚାରଣରହିତଂ
ଚେତସୈବ ଚିନ୍ତୟିତ୍ୱା ଭାବୟେଦିତି ।
ପରୋ ରଜସେ ସାବଦୋମିତି ତଦବସାନେ ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରମଲଂ
ହୃଦି ଦୈବତଂ ଚୈତନ୍ୟଂ ଚିଲ୍ଲିଙ୍ଗଂ ହୃଦୟାଗାରବାସିନୀ
ହୃଲ୍ଲେଖେତ୍ୟାଦିନା ସ୍ପଷ୍ଟଂ ବାଗ୍ଭବକୂଟଂ ପଞ୍ଚାକ୍ଷରଂ
ପଞ୍ଚଭୂତଜନକଂ ପଞ୍ଚକଲାମୟଂ ବ୍ୟାପଠ୍ୟତ ଇତି । ୟ ଏବଂ ବେଦ ।
ଅଥ ତୁ ପରଂ କାମକଲାଭୂତଂ କାମକୂଟମାହୁଃ ।
ତତ୍ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟମିତ୍ୟାଦିଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦକ୍ଷରୀଂ ପଠିତ୍ୱା ତଦିତି ପରମାତ୍ମା
ସଦାଶିବୋଽକ୍ଷରଂ ବିମଲଂ ନିରୁପାଧିତାଦାତ୍ମ୍ୟପ୍ରତିପାଦନେନ ହକାରାକ୍ଷରଂ
ଶିବରୂପଂ ନିରକ୍ଷରମକ୍ଷରଂ ବ୍ୟାଲିଖ୍ୟତ ଇତି ।
ତପୂରାଗବ୍ୟାବୃତ୍ତିମାଦାୟ ଶକ୍ତିଂ ଦର୍ଶୟତି ।
ତତ୍ସବିତୁରିତି ପୂର୍ବେଣାଧ୍ୱନା ସୂର୍ୟାଧଷ୍ଟନ୍ଦ୍ରିକାଂ ବ୍ୟାଲିଖ୍ୟ ମୂଲାଦିବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଗଂ
ସାକ୍ଷରମଦ୍ୱିତୀୟମାଚକ୍ଷତ ଇତ୍ୟାହ ଭଗବନ୍ତଂ ଦେବଂ ଶିବଶକ୍ତ୍ୟାତ୍ମକମେବୋଦିତମ୍ ।
ଶିବୋଽୟଂ ପରମଂ ଦେବଂ ଶକ୍ତିରେଷା ତୁ ଜୀବଜା ।
ସୂର୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୋର୍ୟୋଗାଦ୍ଧଂସସ୍ତତପୂଦମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମାଦୁଜ୍ଜୃମ୍ଭତେ କାମଃ କାମାତ୍କ୍ରାମଃ ପରଃ ଶିବଃ ।
କାର୍ଣ୍ଣୋଽୟଂ କାମଦେବୋଽୟଂ ବରେଣ୍ୟଂ ଭର୍ଗ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨ ।।

ତତ୍ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟଂ ଭର୍ଗୋ ଦେବଃ କ୍ଷୀରଂ ସେଚନୀୟମକ୍ଷରଂ
ସମଧ୍ରୁଘ୍ନମକ୍ଷରଂ ପରମାତ୍ମଜୀବାତ୍ମନୋର୍ଯୋଗାଽଦିତି
ସ୍ପଷ୍ଟମକ୍ଷରଂ ତୃତୀୟଂ ହ୍ର ଇତି ତଦେବ ସଦାଶିବ ଏବ
ନିଷ୍କଲୁଷ ଆଦ୍ୟୋ ଦେବୋଽନ୍ତ୍ୟମକ୍ଷରଂ ବ୍ୟାକ୍ରିୟତେ ।
ପରମଂ ପଦଂ ଧୀତି ଧାରଣଂ ବିଦ୍ୟତେ ଜଡତ୍ୱଧାରଣଂ
ମହୀତି ଲକାରଃ ଶିବାଧସ୍ତ୍ରାତ୍ତୁ ଲକାରାର୍ଥଃ ସ୍ପଷ୍ଟମନ୍ତ୍ୟମକ୍ଷରଂ
ପରମଂ ଚୈତନ୍ୟଂ ଧିୟୋ ୟୋ ନଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ପୂରୋ ରଜସେ
ସାବଦୋମିତ୍ୟେବଂ କୂଟଂ କାମକଲାଲୟଂ ଷଡଧ୍ୱପରିବର୍ତକୋ
ବୈଷ୍ଣବଂ ପରମଂ ଧାମୈତି ଭଗବାଂସ୍ତୈତସ୍ମାଦ୍ୟ ଏବଂ ବେଦ ।
ଅଥୈତସ୍ମାଦପରଂ ତୃତୀୟଂ ଶକ୍ତିକୂଟଂ ପ୍ରତିପଦ୍ୟତେ ।
ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦକ୍ଷର୍ୟା ଗାୟତ୍ର୍ୟା ତତ୍ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟଂ ତସ୍ମାଦାତ୍ମନ ଆକାଶ ଆକାଶା
ଦ୍ୱାୟୁଃ ସ୍ଫୁରତି ତଦଧୀନଂ ବରେଣ୍ୟଂ ସମୁଦୀୟମାନଂ ସବିତୁର୍ବା ୟୋଗ୍ୟୋ
ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମସମୁଦ୍-ଭବସ୍ତୁଂ ପ୍ରକାଶଶକ୍ତିରୂପଂ ଜୀବାକ୍ଷରଂ ସ୍ପଷ୍ଟମାପଦ୍ୟତେ ।
ଭର୍ଗୋ ଦେବସ୍ୟ ଧୀତ୍ୟନେନାଧାରରୂପଶିବାତ୍ମାକ୍ଷରଂ ଗଣ୍ୟତେ ।
ମହୀତ୍ୟାଦିନାଶେଷଂ କାମ୍ୟଂ ରମଣୀୟଂ ଦୃଶ୍ୟଂ ଶକ୍ତିକୂଟଂ ସ୍ପଷ୍ଟୀକୃତମିତି ।
ଏବଂ ପଞ୍ଚଦଶାକ୍ଷରଂ ତ୍ରୈପୁରଂ ୟୋଽଧୀତେ ସ ସର୍ବାନ୍-କାମାନବାପ୍ନୋତି ।
ସ ସର୍ବାନ୍-ଭୋଗାନବାପ୍ନୋତି । ସ ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାଞ୍ଜୟତି । ସ ସର୍ବା ବାଚୋ ବିଜୃମ୍ଭୟତି ।
ସ ରୁଦ୍ରତ୍ୱଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି । ସ ବୈଷ୍ଣବଂ ଧାମ ଭିତ୍ତ୍ୱା ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରାପ୍ନୋତି । ୟ ଏବଂ ବେଦ ।
ଇତ୍ୟାଦ୍ୟାଂ ବିଦ୍ୟାମଭିଧାୟୈତସ୍ୟାଃ ଶକ୍ତିକୂଟଂ ଶକ୍ତିଶିବାଦ୍ୟଂ ଲୋପାମୁଦ୍ରେୟମ୍ ।
ଦ୍ୱିତୀୟେ ଧାମନି ପୂର୍ବେଣୈବ ମନୁନା ବିନ୍ଦୁହୀନା ଶକ୍ତିଭୂତହୃଲ୍ଲେଖା କ୍ରୋଧମୁନିନାଽଧିଷ୍ଠିତା ।
ତୃତୀୟେ ଧାମନି ପୂର୍ବସ୍ୟା ଏବ ବିଦ୍ୟାୟା ୟଦ୍ୱାଗ୍ଭବକୂଟଂ
ତେନୈବ ମାନବୀଂ ଚାନ୍ଦ୍ରୀଂ କୌବେରୀଂ ବିଦ୍ୟାମାଚକ୍ଷତେ ।

Not For Commercial Use

ମଦନାଧଃ ଶିବଂ ବାଗ୍ଭବମ୍ । ତଦୂର୍ଧ୍ୱଂ କାମକଲାମୟମ୍ ।
ଶକ୍ତ୍ୟୂର୍ଧ୍ୱଂ ଶକ୍ତିମିତି ମାନବୀ ବିଦ୍ୟା । ଚତୁର୍ଥେ ଧାମନି ଶିବଶକ୍ତ୍ୟାଖ୍ୟଂ ବାଗ୍ଭବମ୍ ।
ତଦେବାଧଃ ଶିବଶକ୍ତ୍ୟାଖ୍ୟମନ୍ୟତ୍ତୃତୀୟଂ ଚେୟଂ ଚାନ୍ଦ୍ରୀ ବିଦ୍ୟା ।
ପଞ୍ଚମେ ଧାମନି ଧ୍ୟେୟେୟଂ ଚାନ୍ଦ୍ରୀ କାମାଧଃ ଶିବାଦ୍ୟକାମା ।
ସୈବ କୌବେରି ଷଷ୍ଠେ ଧାମନି ବ୍ୟାଚକ୍ଷତ ଇତି । ୟ ଏବଂ ବେଦ ।
ହିତ୍ୱେକାରଂ ତୁରୀୟସ୍ୱରଂ ସର୍ବାଦୌ ସୂର୍ୟ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସ୍ଭେନ କାମେଶ୍ୱର୍ୟେବାଗସ୍ତ୍ୟସଂଜ୍ଞା ।
ସପ୍ତମେ ଧାମନି ତୃତୀୟମେତସ୍ୟା ଏବ ପୂର୍ବୋକ୍ତାୟାଃ କାମାଦ୍ୟଂ ଦ୍ୱିଧାଧଃ କଂ
ମଦନକଲାଦ୍ୟଂ ଶକ୍ତିବୀଜଂ ବାଗ୍ଭବାଦ୍ୟଂ ତୟୋରର୍ଧାବଶିରସ୍କଂ କୃତ୍ୱା ନନ୍ଦିବିଦ୍ୟେୟମ୍ ।
ଅଷ୍ଟମେ ଧାମନି ବାଗ୍ଭବମାଗସ୍ତ୍ୟଂ ବାଗର୍ଥକଲାମୟଂ
କାମକଲାଭିଧଂ ସକଲମାୟାଶକ୍ତିଃ ପ୍ରଭାକରୀ ବିଦ୍ୟେୟମ୍ ।
ନବମେ ଧାମନି ପୁନରାଗସ୍ତ୍ୟଂ ବାଗ୍ଭବଂ ଶକ୍ତିମନ୍ମଥଶିବଶକ୍ତିମନ୍ମଥୋର୍ବୀମାୟାକାମକଲାଲୟଂ
ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ୟ୍ୟାନଙ୍ଗଧୂର୍ଜଟିମହିମାଲୟଂ ତୃତୀୟଂ ଷଣ୍ମୁଖୀୟଂ ବିଦ୍ୟା ।
ଦଶମେ ଧାମନି ବିଦ୍ୟାପ୍ରକାଶିତୟା ଭୂୟ ଏବାଗସ୍ତ୍ୟବିଦ୍ୟାଂ ପଠିତ୍ୱା ଭୂୟ
ଏବେମାମନ୍ତ୍ୟମାୟାଂ ପରମଶିବବିଦ୍ୟେୟମେକାଦଶେ ଧାମନି ଭୂୟ ଏବାଗସ୍ତ୍ୟଂ
ପଠିତ୍ୱା ଏତସ୍ୟା ଏବ ବାଗ୍ଭବଂ ୟଦ୍ଧନଜଂ କାମକଲାଲୟଂ ଚ ତତ୍ସହଜଂ କୃତ୍ୱା
ଲୋପାମୁଦ୍ରାୟାଃ ଶକ୍ତିକୂଟରାଜଂ ପଠିତ୍ୱା ବୈଷ୍ଣବୀ ବିଦ୍ୟା ଦ୍ୱାଦଶେ ଧାମନି
ବ୍ୟାଚକ୍ଷତ ଇତି ।। ୩ ।। ୟ ଏବଂ ବେଦ ।

ତାନ୍-ହୋବାଚ ଭଗବାନ୍ସର୍ବେ ୟୂୟଂ ଶ୍ରୁତ୍ୱା ପୂର୍ବାଂ କାମାଖ୍ୟାଂ ତୁରୀୟରୂପାଂ
ତୁରୀୟାତୀତାଂ ସର୍ବୋତ୍କଟାଂ ସର୍ବମନ୍ତ୍ରାସନଗତାଂ ପୀଠୋପପୀଠଦେବତାପରିବୃତାଂ
ସକଲକଲାବ୍ୟାପିନୀଂ ଦେବତାଂ ସାମୋଦାଂ ସପରାଗାଂ ସହୃଦୟାଂ ସାମୃତାଂ ସକଲାଂ
ସେନ୍ଦ୍ରିୟାଂ ସଦୋଦିତାଂ ପରାଂ ବିଦ୍ୟାଂ ସ୍ପଷ୍ଟୀକୃତ୍ୱା ହୃଦୟେ ନିଧାୟ ବିଚ୍ଚାୟାନିଲୟଂ
ଗମୟିତ୍ୱା ତ୍ରିକୂଟାଂ ତ୍ରିପୁରାଂ ପରମାଂ ମାୟାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠାଂ ପରାଂ ବୈଷ୍ଣବୀଂ ସଂନିଧାୟ
ହୃଦୟକମଲକର୍ଣ୍ଣିକାୟାଂ ପରାଂ ଭଗବତୀଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀଂ ମାୟାଂ ସଦୋଦିତାଂ ମହାବଶ୍ୟକରୀଂ
ମଦନୋନ୍ମାଦନକାରିଣୀଂ ଧନୁର୍ବାଣଧାରିଣୀଂ ବାଗ୍ବିଜୃମ୍ଭିଣୀଂ ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଲମଧ୍ୟବର୍ତିନୀଂ

Not For Commercial Use

ଚନ୍ଦ୍ରକଲାଂ ସପ୍ତଦଶୀଂ ମହାନିତ୍ୟାପସ୍ଥିତାଂ ପାଶାଙ୍କୁଶମନୋଜ୍ଞପାଣିପଲ୍ଲବାଂ
ସମୁଦ୍ୟଦର୍କନିଭାଂ ତ୍ରିନେତ୍ରାଂ ବିଚିନ୍ତ୍ୟ ଦେବୀଂ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଂ ସର୍ବଲକ୍ଷ୍ମୀମୟୀଂ
ସର୍ବଲକ୍ଷଣସଂପନ୍ନାଂ ହୃଦୟେ ଚୈତନ୍ୟରୂପିଣୀଂ ନିରଞ୍ଜନାଂ ତ୍ରିକୂଟାଖ୍ୟାଂ ସ୍ମିତମୁଖୀଂ
ସୁନ୍ଦରୀଂ ମହାମାୟାଂ ସର୍ବସୁଭଗାଂ ମହାକୁଣ୍ଡଲିନୀଂ ତ୍ରିପୀଠମଧ୍ୟବର୍ତିନୀମକଥାଦିଶ୍ରୀପୀଠେ
ପରାଂ ଭୈରବୀଂ ଚିତ୍କଲାଂ ମହାତ୍ରିପୁରାଂ ଦେବୀଂ ଧ୍ୟାୟେନ୍ମହାଧ୍ୟାନଯୋଗେନେୟମେବଂ
ବେଦେତି ମହୋପନିଷତ୍ ।। ୪ ।।

।। ଇତି ତ୍ରିପୁରାତାପିନ୍ୟୁପନିସ୍ପ୍ରଥମୋପନିଷତ୍ ।। ୧।।

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋପନିଷତ୍ ।।

ଅଥାତୋ ଜାତବେଦସେ ସୁନବାମ ସୋମମିତ୍ୟାଦି ପଠିତ୍ୱା ତ୍ରୈପୁରୀ ବ୍ୟକ୍ତିର୍ଲକ୍ଷ୍ୟତେ ।
ଜାତବେଦସ ଇତ୍ୟେକର୍ଚସୂକ୍ତସ୍ୟାଦ୍ୟମଧ୍ୟମାବସାନେଷୁ ତତ୍ର
ସ୍ଥାନେଷୁ ବିଲୀନଂ ବୀଜସାଗରରୂପଂ ବ୍ୟାଚକ୍ଷ୍ୱେତ୍ୟୃଷୟ ଊଚୁଃ ।
ତାନ୍-ହୋବାଚ ଭଗବାଞ୍ଜାତବେଦସେ ସୁନବାମ ସୋମଂ ତଦନ୍ତ୍ୟମବାଣୀଂ
ବିଲୋମେନ ପଠିତ୍ୱା ପ୍ରଥମସ୍ୟାଦ୍ୟଂ ତଦେବଂ ଦୀର୍ଘଂ ଦ୍ୱିତୀୟସ୍ୟାଦ୍ୟଂ ସୁନବାମ
ସୋମମିତ୍ୟନେନ କୌଲଂ ବାମଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ସୋମଂ ମହାସୌଭାଗ୍ୟମାଚକ୍ଷତେ ।
ସ ସର୍ବସଂପତ୍ତିଭୂତଂ ପ୍ରଥମଂ ନିବୃତ୍ତିକାରଣଂ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ସ୍ଥିତିକାରଣଂ ତୃତୀୟଂ
ସର୍ଗକାରଣମିତ୍ୟନେନ କରଶୁଦ୍ଧିଂ କୃତ୍ୱା ତ୍ରିପୁରାବିଦ୍ୟାଂ ସ୍ପଷ୍ଟୀକୃତ୍ୱା ଜାତବେଦସେ ସୁନବାମ
ସୋମମିତ୍ୟାଦି ପଠିତ୍ୱା ମହାବିଦ୍ୟେଶ୍ୱରୀବିଦ୍ୟାମାଚକ୍ଷତେ ତ୍ରିପୁରେଶ୍ୱରୀଂ ଜାତବେଦସ ଇତି ।
ଜାତେ ଆଦ୍ୟାକ୍ଷରେ ମାତୃକାୟାଃ ଶିରସି ବୈନ୍ଦବମମୃତରୂପିଣୀଂ
କୁଣ୍ଡଲିନୀଂ ତ୍ରିକୋଣରୂପିଣୀଂ ଚେତି ବାକ୍ୟାର୍ଥଃ ।
ଏବଂ ପ୍ରଥମସ୍ୟାଦ୍ୟଂ ବାଗ୍ଭବମ୍ । ଦ୍ୱିତୀୟଂ କାମକଲାଲୟମ୍ ।
ଜାତ ଇତ୍ୟନେନ ପରମାତ୍ମନୋ ଜୃମ୍ଭଣମ୍ ।
ଜାତ ଇତ୍ୟାଦିନା ପରମାତ୍ମା ଶିବ ଉଚ୍ୟତେ ।

Not For Commercial Use

ଜାତମାତ୍ରେଣ କାମୀ କାମୟତେ କାମମିତ୍ୟାଦିନା ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ବ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ।
ତଦେବ ସୁନବାମ ଗୋତ୍ରାରୂଢଂ ମଧ୍ୟବର୍ତିନାଽମୃତମଧ୍ୟେନାର୍ଣ୍ଣେନ ମନ୍ତ୍ରାର୍ଣ୍ଣାନ୍ସ୍ରଷ୍ଟୀକୃତ୍ୱା ।
ଗୋତ୍ରେତି ନାମଗୋତ୍ରାୟୀମିତ୍ୟାଦିନା ସ୍ରଷ୍ଟଂ ରାମକଲାଲୟଂ ଶେଷଂ ବାମମିତ୍ୟାଦିନା ।
ପୂର୍ବେଣାଧ୍ୱନା ବିଦ୍ୟେୟଂ ସର୍ବରକ୍ଷାକରୀ ବ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ।
ଏବମେତେନ ବିଦ୍ୟାଂ ତ୍ରିପୁରେଶୀଂ ସ୍ରଷ୍ଟୀକୃତ୍ୱା ଜାତବେଦସ ଇତ୍ୟାଦିନା
ଜାତୋ ଦେବ ଏକ ଈଶ୍ୱରଃ ପରମୋ ଜ୍ୟୋତିର୍ମନ୍ତତୋ ବେତି ତୁରୀୟଂ
ବରଂ ଦତ୍ତ୍ୱା ବିନ୍ଦୁପୂର୍ଣ୍ଣଜ୍ୟୋତିଃସ୍ଥାନଂ କୃତ୍ୱା ପ୍ରଥମସ୍ୟାଦ୍ୟଂ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ଚ
ତୃତୀୟଂ ଚ ସର୍ବରକ୍ଷାକରୀସଂବନ୍ଧଂ କୃତ୍ୱା ବିଦ୍ୟାମାତ୍ମାସନରୂପିଣୀଂ
ସ୍ରଷ୍ଟୀକୃତ୍ୱା ଜାତବେଦସେ ସୁନବାମ ସୋମମିତ୍ୟାଦି ପଠିତ୍ୱା ରକ୍ଷାକରୀଂ
ବିଦ୍ୟାଂ ସ୍ମୃତ୍ୱାଦ୍ୟନ୍ତୟୋର୍ଧ୍ୱାମ୍ନୋଃ ଶକ୍ତିଶିବରୂପିଣୀଂ ବିନିୟୋଜ୍ୟ ସ ଇତି
ଶକ୍ତ୍ୟାତ୍ମକଂ ବର୍ଣ୍ଣଂ ସୋମମିତି ଶୈବାତ୍ମକଂ ଧାମ ଜାନୀୟାତ୍ ।
ୟୋ ଜାନୀତେ ସ ସୁଭଗୋ ଭବତି ।। ୧ ।।

ଏବମେତାଂ ଚକ୍ରାସନଗତାଂ ତ୍ରିପୁରବାସିନୀଂ ବିଦ୍ୟାଂ ସ୍ରଷ୍ଟିକୃତ୍ୱା ଜାତବେଦସେ
ସୁନବାମ ସୋମମିତି ପଠିତ୍ୱା ତ୍ରିପୁରେଶ୍ୱରୀବିଦ୍ୟାଂ ସଦୋଦିତାଂ ଶିବଶକ୍ତ୍ୟାତ୍ମିକାମବେଦିତାଂ
ଜାତବେଦାଃ ଶିବ ଇତି ସେତି ଶକ୍ତ୍ୟାତ୍ମାକ୍ଷରମିତି ଶିବାଦିଶକ୍ତ୍ୟନ୍ତରାଲଭୂତାଂ ତ୍ରିକୂଟାଦିଚାରିଣୀଂ
ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସ୍କାଂ ମନ୍ତ୍ରାସନଗତାଂ ତ୍ରିପୁରାଂ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଂ ସଦୋଦିତାଂ ସ୍ରଷ୍ଟୀକୃତ୍ୱା ଜାତବେଦସେ
ସୁନବାମ ସୋମମିତ୍ୟାଦି ପଠିତ୍ୱା ପୂର୍ବାଂ ସଦାତ୍ମାସନରୂପାଂ ବିଦ୍ୟାଂ ସ୍ମୃତ୍ୱା ବେଦ ଇତ୍ୟାଦିନା
ବିଶ୍ୱାହସଂତତୋଦୟବୈନ୍ଦବମୁପରି ବିନ୍ୟସ୍ୟ ସିଦ୍ଧାସନସ୍ଥାଂ ତ୍ରିପୁରାଂ ମାଲିନୀଂ ବିଦ୍ୟାଂ
ସ୍ରଷ୍ଟୀକୃତ୍ୱା ଜାତବେଦସେ ସୁନବାମ ସୋମମିତ୍ୟାଦି ପଠିତ୍ୱା ତ୍ରିପୁରାଂ ସୁନ୍ଦରୀଂ ଶ୍ରିତ୍ୱା କଲେ
ଅକ୍ଷରେ ବିଚିନ୍ତ୍ୟ ମୂର୍ତିଭୂତାଂ ମୂର୍ତିରୂପିଣୀଂ ସର୍ବବିଦ୍ୟେଶ୍ୱରୀଂ ତ୍ରିପୁରାଂ ବିଦ୍ୟାଂ ସ୍ରଷ୍ଟୀକୃତ୍ୱା
ଜାତବେଦସେ ଇତ୍ୟାଦି ପଠିତ୍ୱା ତ୍ରିପୁରାଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀଂ ଶ୍ରିତ୍ୱାଽଗ୍ନିଂ ନିଦହାତି ସୈବେୟମଗ୍ନ୍ୟାନନେ
ଜ୍ୱଲତୀତି ବିଚିନ୍ତ୍ୟ ତ୍ରିଜ୍ୟୋତିଷମୀଶ୍ୱରୀଂ ତ୍ରିପୁରାମମ୍ବାଂ ବିଦ୍ୟାଂ ସ୍ରଷ୍ଟୀକୁର୍ୟାତ୍ ।

Not for Commercial Use

ଏବମେତେନ ସ ନଃ ପର୍ଷଦତି ଦୁର୍ଗାଣି ବିଶ୍ୱେତ୍ୟାଦିପରପ୍ରକାଶିନୀ ପ୍ରତ୍ୟଗ୍‌ଭୂତା କାର୍ଯ୍ୟା ।
ବିଦ୍ୟେୟମାହ୍ୱାନକର୍ମାଣି ସର୍ବତୋ ଧୀରେତି ବ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ।
ଏବମେତଦ୍ୱିଦ୍ୟାଷ୍ଟକଂ ମହାମାୟାଦେବ୍ୟଙ୍ଗଭୂତଂ ବ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ।
ଦେବା ହ ବୈ ଭଗବନ୍ତମବ୍ରୁବନ୍ଦୁହାଚକ୍ରନାୟକଂ ନୋ ବ୍ରୂହୀତି
ସାର୍ବକାମିକଂ ସର୍ବାରାଧ୍ୟଂ ସର୍ବରୂପଂ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖଂ ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାରଂ
ୟଦ୍ୟୋଗିନ ଉପବିଶ୍ୟ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭିତ୍ତ୍ୱା ନିର୍ବାଣମୁପବିଶନ୍ତି ।। ୨ ।।

ତାନ୍-ହୋବାଚ ଭଗବାଞ୍ଶ୍ରୀଚକ୍ରଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମ ଇତି ।
ତ୍ରିକୋଣଂ ତ୍ର୍ୟସ୍ରଂ କୃତ୍ୱା ତଦନ୍ତର୍ମଧ୍ୟବୃତ୍ତମାନୟଷ୍ଟିରେଖାମାକୃଷ୍ୟ ବିଶାଲଂ
ନୀତ୍ୱାଗ୍ରତୋ ୟୋନିଂ କୃତ୍ୱା ପୂର୍ବୟୋନ୍ୟଗ୍ରରୂପିଣୀଂ ମାନୟଷ୍ଟିଂ କୃତ୍ୱା ତାଂ
ସର୍ବୋର୍ଧ୍ୱାଂ ନୀତ୍ୱା ୟୋନିଂ କୃତ୍ୱାଦ୍ୟଂ ତ୍ରିକୋଣଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ଦ୍ୱିତୀୟମନ୍ତରାଲଂ ଭବତି । ତୃତୀୟମଷ୍ଟୟୋନ୍ୟଙ୍କିତଂ ଭବତି ।
ଅଥାଷ୍ଟାରଚକ୍ରାଦ୍ୟନ୍ତବିଦିକ୍କୋଣାଗ୍ରତୋ ରେଖାଂ ନୀତ୍ୱା ସାଧ୍ୟାଦ୍ୟାକର୍ଷଣବଦ୍ଧରେଖାଂ
ନୀତ୍ୱେତ୍ୟେବମଥୋର୍ଧ୍ୱସଂପୁଟୟୋନ୍ୟଙ୍କିତଂ କୃତ୍ୱା କକ୍ଷାଭ୍ୟ ଊର୍ଧ୍ୱଗରେଖାଚତୁଷ୍ଟୟଂ
କୃତ୍ୱା ୟଥାକ୍ରମେଣ ମାନୟଷ୍ଟିଦ୍ୱୟେନ ଦଶୟୋନ୍ୟଙ୍କିତଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ଅନେନୈବ ପ୍ରକାରେଣ ପୁନର୍ଦଶାରଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ମଧ୍ୟତ୍ରିକୋଣାଗ୍ରଚତୁଷ୍ଟୟାଦ୍ରେଖାଚରାଗ୍ରକୋଣେଷୁ ସଂୟୋଜ୍ୟ ତଦ୍ଦଶାରା°ଶତୋନୀତା°
ମାନୟଷ୍ଟିରେଖାଂ ୟୋଜୟିତ୍ୱା ଚତୁର୍ଦଶାରଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ତତୋ°ଷ୍ଟପତ୍ରସଂବୃତଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ଷୋଡଶପତ୍ରସଂବୃତଂ ଚକ୍ରଂ ଚତୁର୍ଦ୍ୱାରଂ ଭବତି ।
ତତଃ ପାର୍ଥିବଂ ଚକ୍ରଂ ଚତୁର୍ଦ୍ୱାରଂ ଭବତି ।
ଏବଂ ସୃଷ୍ଟିୟୋଗେନ ଚକ୍ରଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତମ୍ ।
ନବାତ୍ମକଂ ଚକ୍ରଂ ପ୍ରାତିଲୋମ୍ୟେନ ବା ବଚ୍ମି ।

Not for Commercial Use

ପ୍ରଥମଂ ଚକ୍ରଂ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମୋହନଂ ଭବତି ।
ସାଣିମାଦ୍ୟଷ୍ଟକଂ ଭବତି । ସମାତ୍ରଷ୍ଟକଂ ଭବତି ।
ସସର୍ବସଂକ୍ଷୋଭିଣ୍ୟାଦିଦଶକଂ ଭବତି । ସପ୍ରକଟଂ ଭବତି ।
ତ୍ରିପୁରୟାଧିଷ୍ଠିତଂ ଭବତି ସସର୍ବସଂକ୍ଷୋଭିଣୀମୁଦ୍ରୟା ଜୁଷ୍ଟଂ ଭବତି ।

ଦ୍ୱିତୀୟଂ ସର୍ବାଶାପରିପୂରକଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ସକାମାଦ୍ୟାକର୍ଷିଣୀଷୋଡଶକଂ ଭବତି । ସଗୁପ୍ତଂ ଭବତି ।
ତ୍ରିପୁରେଶ୍ୱର୍ୟାଧିଷ୍ଠିତଂ ଭବତି । ସର୍ବବିଦ୍ରାବିଣୀମୁଦ୍ରୟା ଜୁଷ୍ଟଂ ଭବତି ।

ତୃତୀୟଂ ସର୍ବସଂକ୍ଷୋଭଣଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ସାନଙ୍ଗକୁସୁମାଦ୍ୟଷ୍ଟକଂ ଭବତି । ସଗୁପ୍ତତରଂ ଭବତି ।
ତ୍ରିପୁରସୁନ୍ଦର୍ୟାଽଧିଷ୍ଠିତଂ ଭବତି । ସର୍ବାକର୍ଷିଣୀମୁଦ୍ରୟା ଜୁଷ୍ଟଂ ଭବତି ।

ତୁରୀୟଂ ସର୍ବସୌଭାଗ୍ୟଦାୟକଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ସସର୍ବସଂକ୍ଷୋଭିଣ୍ୟାଦିଦ୍ୱିସପ୍ତକଂ ଭବତି । ସସଂପ୍ରଦାୟଂ ଭବତି ।
ତ୍ରିପୁରବାସିନ୍ୟାଧିଷ୍ଠିତଂ ଭବତି । ସସର୍ବବଶଂକରିଣୀମୁଦ୍ରୟା ଜୁଷ୍ଟଂ ଭବତି ।

ତୁରୀୟାନ୍ତଂ ସର୍ବାର୍ଥସାଧକଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ସସର୍ବସିଦ୍ଧିପ୍ରଦାଦିଦଶକଂ ଭବତି । ସକଲକୌଲଂ ଭବତି ।
ତ୍ରିପୁରାମହାଲକ୍ଷ୍ମ୍ୟାଽଧିଷ୍ଠିତଂ ଭବତି । ମହୋନ୍ମାଦିନୀମୁଦ୍ରୟା ଜୁଷ୍ଟଂ ଭବତି ।

ଷଷ୍ଠଂ ସର୍ବରକ୍ଷାକରଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ସସର୍ବଜ୍ଞତ୍ୱାଦିଦଶକଂ ଭବତି । ସନିଗର୍ଭଂ ଭବତି ।
ତ୍ରିପୁରମାଲିନ୍ୟାଽଧିଷ୍ଠିତଂ ଭବତି । ମହାଙ୍କୁଶମୁଦ୍ରୟା ଜୁଷ୍ଟଂ ଭବତି ।

Not For Commercial Use

ସପ୍ତମଂ ସର୍ବରୋଗହରଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ସର୍ବବଶିନ୍ୟାଦ୍ୟାଷ୍ଟକଂ ଭବତି । ସରହସ୍ୟଂ ଭବତି ।
ତ୍ରିପୁରସିଦ୍ଧ୍ୟାଽଧିଷ୍ଠିତଂ ଭବତି । ସଖେଚରୀମୁଦ୍ରୟା ଜୁଷ୍ଟଂ ଭବତି ।

ଅଷ୍ଟମଂ ସର୍ବସିଦ୍ଧିପ୍ରଦଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ସାୟୁଧଚତୁଷ୍ଟୟଂ ଭବତି । ସପରାପରରହସ୍ୟଂ ଭବତି ।
ତ୍ରିପୁରାମ୍ବୟାଽଧିଷ୍ଠିତଂ ଭବତି । ବୀଜମୁଦ୍ରୟାଽଧିଷ୍ଠିତଂ ଭବତି ।

ନବମଂ ଚକ୍ରନାୟକଂ ସର୍ବାନନ୍ଦମୟଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ।
ସକାମେଶ୍ୱର୍ୟାଦିତ୍ରିକଂ ଭବତି । ସାତିରହସ୍ୟଂ ଭବତି ।
ମହାତ୍ରିପୁରସୁନ୍ଦର୍ୟାଽଧିଷ୍ଠିତଂ ଭବତି । ଯୋନିମୁଦ୍ରୟା ଜୁଷ୍ଟଂ ଭବତି ।

ସଂକ୍ରାମନ୍ତି ବୈ ସର୍ବାଣି ଛନ୍ଦାଂସି ଚକାରାଣି । ତଦେବ ଚକ୍ରଂ ଶ୍ରୀଚକ୍ରମ୍ ।

ତସ୍ୟ ନାଭ୍ୟାମଗ୍ନିମଣ୍ଡଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୌ ।
ତତ୍ରୋଂକାରପୀଠଂ ପୂଜୟିତ୍ୱା ତତ୍ରାକ୍ଷରଂ ବିନ୍ଦୁରୂପଂ ତଦନ୍ତର୍ଗତବ୍ୟୋମରୂପିଣୀଂ
ବିଦ୍ୟାଂ ପରମାଂ ସ୍ମୃତ୍ୱା ମହାତ୍ରିପୁରସୁନ୍ଦରୀମାବାହ୍ୟ ।
କ୍ଷୀରେଣ ସ୍ନାପିତେ ଦେବି ଚନ୍ଦନେନ ବିଲେପିତେ ।
ବିଲ୍ୱପତ୍ରାର୍ଚିତେ ଦେବି ଦୁର୍ଗେଽହଂ ଶରଣଂ ଗତଃ ।
ଇତ୍ୟେକୟର୍ଚା ପ୍ରାର୍ଥ୍ୟ ମାୟାଲକ୍ଷ୍ମୀତନ୍ତ୍ରେଣ ପୂଜୟେଦିତି ଭଗବାନବ୍ରବୀତ୍ ।
ଏତୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ଭଗବତୀଂ ୟଜେତ୍ । ତତୋ ଦେବୀ ପ୍ରୀତା ଭବତି ।
ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଦର୍ଶୟତି । ତସ୍ମାଦ୍ୟ ଏତୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ୟଜତି ସ ବ୍ରହ୍ମ ପଶ୍ୟତି ।
ସ ସର୍ବଂ ପଶ୍ୟତି । ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି । ୟ ଏବଂ ବେଦେତି ମହୋପନିଷତ୍ ।। ୩ ।।

।। ଇତି ତ୍ରିପୁରାତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁଦ୍ୱିତୀୟୋପନିଷତ୍ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟୋପନିଷତ୍ ।।

ଦେବା ହ ବୈ ମୁଦ୍ରାଃ ସୃଜେମେତି ଭଗବନ୍ତମବ୍ରୁବନ୍ ।
ତାନ୍-ହୋବାଚ ଭଗବାନବନିକୃତଜାନୁମଣ୍ଡଲଂ ବିସ୍ତୀର୍ଯ୍ୟ ପଦ୍ମାସନଂ କୃତ୍ୱା ମୁଦ୍ରାଃ ସୃଜତେତି ।
ସ ସର୍ବାନାକର୍ଷୟତି ଯୋ ଯୋନିମୁଦ୍ରାମଧୀତେ ସ ସର୍ବଂ ବେତ୍ତି ସ
ସର୍ବଫଲମଶ୍ନୁତେ ସ ସର୍ବାନ୍ଜୟତି ସ ବିଦ୍ୱେଷିଣଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି ।
ମଧ୍ୟମେ ଅନାମିକୋପରି ବିନ୍ୟସ୍ୟ କନିଷ୍ଠିକାଙ୍ଗୁଷ୍ଠତୋଽଧୀତେ
ମୁକ୍ତଯୋସ୍ତର୍ଜନ୍ୟୋର୍ଦଣ୍ଡବଦଧସ୍ତାଦେବଂବିଧା ପ୍ରଥମା ସଂପଦ୍ୟତେ ।
ସୈବ ମିଲିତମଧ୍ୟମା ଦ୍ୱିତୀୟା । ତୃତୀୟାଙ୍କୁଶାକୃତିରିତି ।
ପ୍ରାତିଲୋମ୍ୟେନ ପାଣୀ ସଙ୍ଘର୍ଷୟିତ୍ୱାଙ୍ଗୁଷ୍ଠୌ ସାଗ୍ରିମୌ ସମାଧାୟ ତୁରୀୟା ।
ପରସ୍ପରଂ କନୀୟସେଦଂ ମଧ୍ୟମାବନ୍ଧେ ଅନାମିକେ ଦଣ୍ଡିନ୍ୟୌ
ତର୍ଜନ୍ୟାବାଲିଙ୍ଗ୍ୟାବଷ୍ଟଭ୍ୟ ମଧ୍ୟମାନଖମିଲିତାଙ୍ଗୁଷ୍ଠୌ ପଞ୍ଚମୀ ।
ସୈବାଗ୍ରେଽଙ୍କୁଶାକୃତିଃ ଷଷ୍ଠୀ ।
ଦକ୍ଷିଣଶୟେ ବାମବାହୁଂ କୃତ୍ୱାଽନ୍ୟୋନ୍ୟାନାମିକେ କନୀୟସୀମଧ୍ୟଗତେ
ମଧ୍ୟମେ ତର୍ଜନ୍ୟାକ୍ରାନ୍ତେ ସରଲାସ୍ୱଙ୍ଗୁଷ୍ଠୌ ଖେଚରୀ ସପ୍ତମୀ ।
ସର୍ବୋର୍ଧ୍ୱେ ସର୍ବସଂହୃତି ସ୍ୱମଧ୍ୟମାନାମିକାନ୍ତରେ କନୀୟସି ପାର୍ଶ୍ୱୟୋସ୍ତର୍ଜନ୍ୟାବଙ୍କୁଶାଢ୍ୟେ
ୟୁକ୍ତା ସାଙ୍ଗୁଷ୍ଠୟୋଗତୋଽନ୍ୟୋନ୍ୟଂ ସମମଞ୍ଜଲିଂ କୃତ୍ୱାଷ୍ଟମୀ ।
ପରସ୍ପରମଧ୍ୟମାପୃଷ୍ଠବର୍ତିନ୍ୟାବନାମିକେ ତର୍ଜନ୍ୟାକ୍ରାନ୍ତେ ସମେ
ମଧ୍ୟମେ ଆଦାୟାଙ୍ଗୁଷ୍ଠୌ ମଧ୍ୟବର୍ତିନୌ ନବମୀ ପ୍ରତିପଦ୍ୟତ ଇତି ।
ସୈବେୟଂ କନୀୟସେ ସମେ ଅନ୍ତରିତେଽଙ୍ଗୁଷ୍ଠୌ ସମାବନ୍ତରିତୌ କୃତ୍ୱା ତ୍ରିଖଣ୍ଡାପଦ୍ୟତ ଇତି ।
ପଞ୍ଚ ବାଣାଃ ପଞ୍ଚାଦ୍ୟା ମୁଦ୍ରାଃ ସ୍ରଷ୍ଟାଃ । କ୍ରୋମଙ୍କୁଶା । ହସଖଫ୍ରେଂ ଖେଚରୀ ।
ହଂସ୍ରୌ ବୀଜାଷ୍ଟମୀ ବାଗ୍ଭବାଦ୍ୟା ନବମୀ ଦଶମୀ ଚ ସଂପଦ୍ୟତ ଇତି । ୟ ଏବଂ ବେଦ ।
ଅଥାତଃ କାମକଲାଭୂତଂ ଚକ୍ରଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମୋ ହ୍ରୀଂ କ୍ଲୀମୈଂ
ବ୍ଲୂଁ ସ୍ରୌମେତେ ପଞ୍ଚ କାମାଃ ସର୍ବଚକ୍ରଂ ବ୍ୟାବର୍ତନ୍ତେ ।

Not For Commercial Use

ମଧ୍ୟମଂ କାମଂ ସର୍ବାବସାନେ ସଂପୁଟୀକୃତ୍ୟ ବ୍ଲୂଂକାରେଣ ସଂପୁଟଂ
ବ୍ୟାପ୍ତଂ କୃତ୍ୱା ଦ୍ୱିରୈନ୍ଦବେନ ମଧ୍ୟବର୍ତିନା ସାଧ୍ୟଂ ବଦ୍ଧ୍ୱା ଭୂର୍ଜପତ୍ରେ ୟଜତି ।
ତଚ୍ଚକ୍ରଂ ୟୋ ବେତ୍ତି ସ ସର୍ବଂ ବେତ୍ତି । ସ ସକଲାଁଲ୍ଲୋକାନାକର୍ଷୟତି ।
ସ ସର୍ବଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି । ନୀଲୀୟୁକ୍ତଂ ଚକ୍ରଂ ଶତ୍ରୂନ୍ଦ୍ୱାରୟତି । ଗତିଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି ।
ଲାକ୍ଷାୟୁକ୍ତଂ କୃତ୍ୱା ସକଲଲୋକଂ ବଶୀକରୋତି ।
ନବଲକ୍ଷଜପଂ କୃତ୍ୱା ରୁଦ୍ରତ୍ୱଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ।
ମାତୃକୟା ବେଷ୍ଟିତଂ କୃତ୍ୱା ବିଜୟୀ ଭବତି ।
ଭଗାଙ୍କକୁଣ୍ଡଂ କୃତ୍ୱାଗ୍ନିମାଧାୟ ପୁରୁଷୋ ହବିଷା ହୁତ୍ୱା ୟୋଷିତୋ ବଶୀକରୋତି ।
ବର୍ତୁଲେ ହୁତ୍ୱା ଶ୍ରିୟମତୁଲଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି । ଚତୁରସ୍ରେ ହୁତ୍ୱା ବୃଷ୍ଟିର୍ଭବତି ।
ତ୍ରିକୋଣେ ହୁତ୍ୱା ଶତ୍ରୂନ୍ଦ୍ୱାରୟତି । ଗତିଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି । ପୁଷ୍ପାଣି ହୁତ୍ୱା ବିଜୟୀ ଭବତି ।
ମହାରସୈର୍ହୁତ୍ୱା ପରମାନନ୍ଦନିର୍ଭରୋ ଭବତି ।
ଗଣାନାଂ ତ୍ୱା ଗଣପତିଂ ହବାମହେ କବିଂ କବୀନାମୁପମଶ୍ରବସ୍ତମମ୍ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠରାଜଂ ବ୍ରହ୍ମଣାଂ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତ ଆ ନଃ ଶୃଣ୍ୱନ୍ନୂତିଭିଃ ସୀଦ ସାଦନମ୍ ।
ଇତ୍ୟେବମାଦ୍ୟମକ୍ଷରଂ ତଦନ୍ତ୍ୟବିନ୍ଦୁପୂର୍ଣ୍ଣମିତ୍ୟନେନାଙ୍ଗଂ ସ୍ପୃଶତି ।
ଗଂ ଗଣେଶାୟ ନମ ଇତି ଗଣେଶଂ ନମସ୍କୁର୍ବୀତ ।
ଓଁ ନମୋ ଭଗବତେ ଭସ୍ମାଙ୍ଗରାଗାୟୋଗ୍ରତେଜସେ ହନ ହନ ଦହ ଦହ ପଚ ପଚ ମଥ ମଥ
ବିଧ୍ୱଂସୟ ବିଧ୍ୱଂସୟ ହଲଭଞ୍ଜନ ଶୂଲମୂଲେ ବ୍ୟଞ୍ଜନସିଦ୍ଧିଂ କୁରୁ କୁରୁ ସମୁଦ୍ରଂ ପୂର୍ବପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ
ଶୋଷୟ ଶୋଷୟ ସ୍ତମ୍ଭୟ ସ୍ତମ୍ଭୟ ପରମନ୍ତ୍ରପରୟନ୍ତ୍ରପରତନ୍ତ୍ରପରଦୂତପରକଟକପରଚ୍ଛେଦନକର
ବିଦାରୟ ବିଦାରୟ ଛିନ୍ଧି ଛିନ୍ଧି ହ୍ରୀଂ ଫଟ୍ ସ୍ୱାହା । ଅନେନ କ୍ଷେତ୍ରାଧ୍ୟକ୍ଷଂ ପୂଜୟେଦିତି ।
କୁଲକୁମାରି ବିଦ୍ମହେ ମନ୍ତ୍ରକୋଟିସୁ ଧୀମହି । ତନ୍ନଃ କୌଲିଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ । ଇତି ।
କୁମାର୍ୟର୍ଚନଂ କୃତ୍ୱା ୟୋ ବୈ ସାଧକୋଽଭିଲିଖତି ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଗଚ୍ଛତି । ସ ୟଶ ଆପ୍ନୋତି ।
ସ ପରମାୟୁଷ୍ୟମଥ ବା ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭିତ୍ତ୍ୱା ତିଷ୍ଠତି । ୟ ଏବଂ ବେଦେତି ମହୋପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ତ୍ରିପୁରାତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ତୃତୀୟୋପନିଷତ୍ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଥୋପନିଷତ୍ ।।

ଦେବା ହ ବୈ ଭଗବନ୍ତମବ୍ରୁବନ୍ଦେବ ଗାୟତ୍ରଂ ହୃଦୟଂ ନୋ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତଂ ତ୍ରୈପୁରଂ ସର୍ବୋତ୍ତମମ୍ ।
ଜାତବେଦସସୂକ୍ତେନାଖ୍ୟାତଂ ନସ୍ତ୍ରୈପୁରାଷ୍ଟକମ୍ ।
ୟଦିଷ୍ଟ୍ୱା ମୁଚ୍ୟତେ ୟୋଗୀ ଜନ୍ମସଂସାରବନ୍ଧନାତ୍ ।
ଅଥ ମୃତ୍ୟୁଂଜୟଂ ନୋ ବ୍ରୂହୀତ୍ୟେବଂ ବ୍ରୁବତାଂ ସର୍ବେଷାଂ ଦେବାନାଂ
ଶ୍ରୁତ୍ୱେଦଂ ବାକ୍ୟମଥାତସ୍ତ୍ର୍ୟମ୍ବକେନାନୁଷ୍ଟୁଭେନ ମୃତ୍ୟୁଂଜୟଂ ଦର୍ଶୟତି ।
କସ୍ମାତ୍ତ୍ର୍ୟମ୍ବକମିତି । ତ୍ରୟାଣାଂ ପୁରାଣାମମ୍ବକଂ ସ୍ୱାମିନଂ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ତ୍ର୍ୟମ୍ବକମିତି ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ୟଜାମହ ଇତି ।
ୟଜାମହେ ସେବାମହେ ବସ୍ତୁ ମହେତ୍ୟକ୍ଷରଦ୍ୱୟେନ କୂଟତ୍ୱେନାକ୍ଷରୈକେଣ
ମୃତ୍ୟୁଂଜୟମିତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ୟଜାମହ ଇତି ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ସୁଗନ୍ଧିମିତି । ସର୍ବତୋ ୟଶ ଆପ୍ନୋତି । ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ସୁଗନ୍ଧିମିତି ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ପୁଷ୍ଟିବର୍ଧନମିତି ।
ୟସ୍ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାନ୍ସୃଜତି ୟସ୍ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାଂସ୍ତାରୟତି
ୟସ୍ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାନ୍ବ୍ୟାପ୍ନୋତି ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ପୁଷ୍ଟିବର୍ଧନମିତି ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଉର୍ବାରୁକମିବ ବନ୍ଧନାନ୍-ମୃତ୍ୟୋର୍ମୁକ୍ଷୀୟେତି ।
ସଂଲଗ୍ନତ୍ୱାଦୁର୍ବାରୁକମିବ ମୃତ୍ୟୋଃ ସଂସାରବନ୍ଧନାତ୍ସଂଲ୍ଲଗ୍ନତ୍ୱାଦ୍ବନ୍ଧତ୍ୱାନ୍ନୋକ୍ଷୀଭବତି ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ମାମୃତାଦିତି ଅମୃତତ୍ୱଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତ୍ୟକ୍ଷରଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ସ୍ୱୟଂ ରୁଦ୍ରୋ ଭବତି ।
ଦେବା ହ ବୈ ଭଗବନ୍ତମୂଚୁଃ ସର୍ବଂ ନୋ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତମ୍ ।
ଅଥ କୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈଃ ସ୍ତୁତା ଭଗବତୀ ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଦର୍ଶୟତି
ତାନ୍ସର୍ବାଞ୍ଛୈବାନ୍ବୈଷ୍ଣବାନ୍-ସୌରାନ୍-ଗାଣେଶାନ୍ନୋ ବ୍ରୂହୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ଭଗବାଂସ୍ତ୍ର୍ୟମ୍ବକେନାନୁଷ୍ଟୁଭେନ ମୃତ୍ୟୁଂଜୟମୁପାସୟେତ୍ ।
ପୂର୍ବେଣାଧ୍ୱନା ବ୍ୟାପ୍ତମେକାକ୍ଷରମିତି ସ୍ମୃତମ୍ ।
ଓଁ ନମଃ ଶିବାୟେତି ୟାଜୁଷମନ୍ତ୍ରୋପାସକୋ ରୁଦ୍ରତ୍ୱଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ।
କଲ୍ୟାଣଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି । ୟ ଏବଂ ବେଦ ।

Not For Commercial Use

ତଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂରୟଃ । ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ ।
ବିଷ୍ଣୋଃ ସର୍ବତୋମୁଖସ୍ୟ ସ୍ନେହୋ ଯଥା ପଲଲପିଣ୍ଡମୋତପ୍ରୋତମନୁବ୍ୟାପ୍ତଂ
ବ୍ୟତିରିକ୍ତଂ ବ୍ୟାପ୍ନୁତ ଇତି ବ୍ୟାପ୍ନୁବତୋ ବିଷ୍ଣୋସ୍ତତ୍ପରମଂ ପଦଂ ପରଂ ବ୍ୟୋମେତି
ପରମଂ ପଦଂ ପଶ୍ୟନ୍ତି ବୀକ୍ଷନ୍ତେ ।
ସୂରୟୋ ବ୍ରହ୍ମାଦୟୋ ଦେବାସ ଇତି ସଦା ହୃଦୟ ଆଦଧତେ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ ସ୍ୱରୂପଂ ବସତି ତିଷ୍ଠତି ଭୂତେଶ୍ୱିତି ବାସୁଦେବ ଇତି ।
ଓଁ ନମ ଇତି ତ୍ରୀଣ୍ୟକ୍ଷରାଣି । ଭଗବତ ଇତି ଚତ୍ୱାରି । ବାସୁଦେବାୟେତି ପଞ୍ଚାକ୍ଷରାଣି ।
ଏତଦ୍ୱୈ ବାସୁଦେବସ୍ୟ ଦ୍ୱାଦଶାର୍ଣ୍ଣମଭ୍ୟେତି । ସୋପପ୍ଲବଂ ତରତି । ସ ସର୍ବମାୟୁରେତି ।

ବିନ୍ଦତେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ ରାୟସ୍ପୋଷଂ ଗୌପତ୍ୟଂ ଚ ତମଶ୍ନୁତେ ପ୍ରତ୍ୟଗାନନ୍ଦଂ
ବ୍ରହ୍ମପୁରୁଷଂ ପ୍ରଣବସ୍ୱରୂପମକାର ଉକାରୋ ମକାର ଇତି ।
ତାନେକଧା ସଂଭବତି ତଦୋମିତି ।
ହଂସଃ ଶୁଚିଷଦ୍ୱସୁରନ୍ତରିକ୍ଷସଦ୍ଧୋତା ବେଦିଷଦତିଥିର୍ଦୁରୋଣସତ୍ ।
ନୃଷଦ୍ୱରସଦୃତସଦ୍ୱ୍ୟୋମସଦବ୍ଜା ଗୋଜା ଋତଜା ଅଦ୍ରିଜା ଋତଂ ବୃହତ୍ ।
ହଂସ ଇତ୍ୟେତନ୍ମନୋରକ୍ଷରଦ୍ୱିତୀୟେନ ପ୍ରଭାପୁଞ୍ଜେନ ସୌରେଣ ଧୃତମବ୍ଜା
ଗୋଜା ଋତଜା ଅଦ୍ରିଜା ଋତଂ ସତ୍ୟା-ପ୍ରଭା-ପୁଷ୍ଟି-ନ୍ୟୁଷା-ସଂଧ୍ୟା-ପ୍ରଜ୍ଞାଭିଃ
ଶକ୍ତିଭିଃ ପୂର୍ବଂ ସୌରମଧୀୟାନଃ ସର୍ବଂ ଫଲମଶ୍ନୁତେ ।
ସ ବ୍ୟୋମ୍ନି ପରମେ ଧାମନି ସୌରେ ନିବସତେ ।
ଗଣାନାଂ ତ୍ୱେତି ତ୍ରୈଷ୍ଟୁଭେନ ପୂର୍ବେଣାଧ୍ୱନା ମନୁନୈକାର୍ଣ୍ଣେନ
ଗଣାଧିପମଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ ଗଣେଶତ୍ୱଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ।

ଅଥ ଗାୟତ୍ରୀ ସାବିତ୍ରୀ ସରସ୍ୱତ୍ୟଜପା ମାତୃକା ପ୍ରୋକ୍ତା ତୟା ସର୍ବମିଦଂ ବ୍ୟାପ୍ତମ୍ ।
ଐଂ ବାଗୀଶ୍ୱରି ବିଦ୍ମହେ କ୍ଲୀଂ କାମେଶ୍ୱରୀ ଧୀମହି । ସୌସ୍ତନ୍ନଃ ଶକ୍ତିଃ ପ୍ରଚୋଦୟାଦିତି ।
ଗାୟତ୍ରୀ ପ୍ରାତଃ ସାବିତ୍ରୀ ମଧ୍ୟନ୍ଦିନେ ସରସ୍ୱତୀ ସାୟମିତି ନିରନ୍ତରମଜପା ।
ହଂସ ଇତ୍ୟେବ ମାତୃକା ।

Not for Commercial Use

ପଞ୍ଚାଶଦ୍ବର୍ଣ୍ଣବିଗ୍ରହେଣାକାରାଦିକ୍ଷକାରାନ୍ତେନ ବ୍ୟାପ୍ତାନି ଭୁବନାନି ଶାସ୍ତ୍ରାଣି
ଛନ୍ଦାଂସୀତ୍ୟେବଂ ଭଗବତୀ ସର୍ବଂ ବ୍ୟାପ୍ନୋତୀତ୍ୟେବ ତସ୍ୟୈ ବୈ ନମୋ ନମ ଇତି ।
ତାନ୍ଭଗବାନବ୍ରବୀଦେତୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ନିତ୍ୟଂ ଦେବୀଂ ୟଃ ସ୍ତୌତି ସ ସର୍ବଂ ପଶ୍ୟତି ।
ସୋଽମୃତତ୍ବଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି । ୟ ଏବଂ ବେଦେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ତ୍ରିପୁରାତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁଚତୁର୍ଥୋପନିଷତ୍ ।। ୪।।

।। ପଞ୍ଚମୋପନିଷତ୍ ।।

ଦେବା ହ ବୈ ଭଗବନ୍ତମବ୍ରୁବନ୍ସ୍ୱାମିନ୍ନଃ କଥିତଂ ସ୍ଫୁଟଂ କ୍ରିୟାକାଣ୍ଡଂ ସବିଷୟଂ ତ୍ରୈପୁରମିତି ।
ଅଥ ପରମନିର୍ବିଶେଷଂ କଥୟସ୍ୱେତି ।
ତାନ୍-ହୋବାଚ ଭଗବାଂସ୍ତ୍ରିରୀୟୟା ମାୟୟାଽନ୍ତ୍ୟୟା ନିର୍ଦିଷ୍ଟଂ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ।
ପରମପୁରୁଷଂ ଚିଦ୍ରୂପଂ ପରମାତ୍ମେତି ।
ଶ୍ରୋତା ମନ୍ତ୍ରା ଦ୍ରଷ୍ଟାଽଽଦେଷ୍ଟା ସ୍ରଷ୍ଟା ଘୋଷ୍ଟା ବିଜ୍ଞାତା ପ୍ରଜ୍ଞାତା
ସର୍ବେଷାଂ ପୁରୁଷାଣାମନ୍ତଃପୁରୁଷଃ ସ ଆତ୍ମା ସ ବିଜ୍ଞେୟ ଇତି ।
ନ ତତ୍ର ଲୋକା ଅଲୋକା ନ ତତ୍ର ଦେବା ଅଦେବାଃ ପଶବୋଽପଶବସ୍ତାପସୋ
ନ ତାପସଃ ପୌଲ୍କସୋ ନ ପୌଲ୍କସୋ ବିପ୍ରା ନ ବିପ୍ରାଃ ।
ସ ଇତ୍ୟେକମେବ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ବିଭ୍ରାଜତେ ନିର୍ବାଣମ୍ ।
ନ ତତ୍ର ଦେବା ଋଷୟଃ ପିତର ଈଶତେ ପ୍ରତିବୁଦ୍ଧଃ ସର୍ବବିଦ୍ୟେତି ।
ତତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ----

ଅତୋ ନିର୍ବିଷୟଂ ନିତ୍ୟଂ ମନଃ କାର୍ୟଂ ମୁମୁକ୍ଷୁଣା ।
ୟତୋ ନିର୍ବିଷୟୋ ନାମ ମନସୋ ମୁକ୍ତିରିଷ୍ୟତେ ।। ୧ ।।

ମନୋ ହି ଦ୍ୱିବିଧଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ଚାଶୁଦ୍ଧମେବ ଚ ।
ଅଶୁଦ୍ଧଂ କାମସଂକଲ୍ପଂ ଶୁଦ୍ଧଂ କାମବିବର୍ଜିତମ୍ ।। ୨ ।।

Not For Commercial Use

ମନ ଏବ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ କାରଣଂ ବନ୍ଧମୋକ୍ଷୟୋଃ ।
ବନ୍ଧନଂ ବିଷୟାସକ୍ତଂ ମୁକ୍ତ୍ୟୈ ନିର୍ବିଷୟଂ ମନଃ ।। ୩ ।।

ନିରସ୍ତବିଷୟାସଙ୍ଗଂ ସଂନିରୁଧ୍ୟ ମନୋ ହୃଦି ।
ୟଦା ୟାତ୍ୟମନୀଭାବସ୍ତଦା ତତ୍ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ୪ ।।

ତାବଦେବ ନିରୋଦ୍ଧବ୍ୟଂ ୟାବଦ୍ଧୃଦିଗତଂ କ୍ଷୟମ୍ ।
ଏତଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ଚ ଧ୍ୟାନଂ ଚ ଶେଷୋଽନ୍ୟୋ ଗ୍ରନ୍ଥବିସ୍ତରଃ ।। ୫ ।।

ନୈବ ଚିନ୍ତ୍ୟଂ ନ ଚାଚିନ୍ତ୍ୟଂ ନାଚିନ୍ତ୍ୟଂ ଚିନ୍ତ୍ୟମେବ ଚ ।
ପକ୍ଷପାତବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ ଧ୍ରୁବମ୍ ।। ୬ ।।

ସ୍ୱରେଣ ସଂଲୟେଦ୍ୟୋଗୀ ସ୍ୱରଂ ସଂଭାବୟେତ୍ପରମ୍ ।
ଅସ୍ୱରେଣ ତୁ ଭାବେନ ନ ଭାବୋ ଭାବ ଇଷ୍ୟତେ ।। ୭ ।।

ତଦେବ ନିଷ୍କଲଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିର୍ବିକଲ୍ପଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ଜ୍ଞାତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ କ୍ରମାତ୍ ।। ୮ ।।

ନିର୍ବିକଲ୍ପମନନ୍ତଂ ଚ ହେତୁଦୃଷ୍ଟାନ୍ତବର୍ଜିତମ୍ ।
ଅପ୍ରମେୟମନାଦ୍ୟନ୍ତଂ ୟଜ୍ଜ୍ଞାତ୍ୱା ମୁଚ୍ୟତେ ବୁଧଃ ।। ୯ ।।

ନ ନିରୋଧୋ ନ ଚୋତ୍ପତ୍ତିର୍ନ ବଦ୍ଧୋ ନ ଚ ସାଧକଃ ।
ନ ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ନ ବୈ ମୁକ୍ତ ଇତ୍ୟେଷା ପରମାର୍ଥତା ।। ୧୦ ।।

ଏକ ଏବାତ୍ମା ମନ୍ତବ୍ୟୋ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିଷୁ ।
ସ୍ଥାନତ୍ରୟବ୍ୟତୀତସ୍ୟ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୧୧ ।।

Not For Commercial Use

ଏକ ଏବ ହି ଭୂତାତ୍ମା ଭୂତେ ଭୂତେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।
ଏକଧା ବହୁଧା ଚୈବ ଦୃଶ୍ୟତେ ଜଲଚନ୍ଦ୍ରବତ୍ ।। ୧୨ ।।

ଘଟସଂବୃତମାକାଶଂ ନୀୟମାନେ ଘଟେ ଯଥା ।
ଘଟୋ ନୀୟେତ ନାକାଶଂ ତଥା ଜୀବୋ ନଭୋପମଃ ।। ୧୩ ।।

ଘଟବଦ୍ବିବିଧାକାରଂ ଭିଦ୍ୟମାନଂ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ତଦ୍-ଭେଦେ ଚ ନ ଜାନାତି ସ ଜାନାତି ଚ ନିତ୍ୟଶଃ ।। ୧୪ ।।

ଶବ୍ଦମାୟାବୃତୋ ଯାବତ୍ତାବତ୍ତିଷ୍ଠତି ପୁଷ୍କଲେ ।
ଭିନ୍ନେ ତମସି ଚୈକତ୍ୱମେକ ଏବାନୁପଶ୍ୟତି ।। ୧୫ ।।

ଶବ୍ଦାର୍ଣ୍ଣବପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ତସ୍ମିନ୍-କ୍ଷୀଣେ ଯଦକ୍ଷରମ୍ ।
ତଦ୍ବିଦ୍ୱାନକ୍ଷରଂ ଧ୍ୟାୟେଦ୍ୟଦୀଚ୍ଛେଚ୍ଛାନ୍ତିମାତ୍ମନଃ ।। ୧୬ ।।

ଦ୍ୱେ ବ୍ରହ୍ମଣୀ ହି ମନ୍ତବ୍ୟେ ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ଚ ଯତ୍ ।
ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମଣି ନିଷ୍ଣାତଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାଧିଗଚ୍ଛତି ।। ୧୭ ।।

ଗ୍ରନ୍ଥମଭ୍ୟସ୍ୟ ମେଧାବୀ ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନତତ୍ପରଃ ।
ପଲାଲମିବ ଧାନ୍ୟାର୍ଥୀ ତ୍ୟଜେଦ୍-ଗ୍ରନ୍ଥମଶେଷତଃ ।। ୧୮ ।।

ଗବାମନେକବର୍ଣ୍ଣାନାଂ କ୍ଷୀରସ୍ୟାପ୍ୟେକବର୍ଣ୍ଣତା ।
କ୍ଷୀରବତ୍ପଶ୍ୟତି ଜ୍ଞାନୀ ଲିଙ୍ଗିନସ୍ତୁ ଗବାଂ ଯଥା ।। ୧୯ ।।

ଜ୍ଞାନନେତ୍ରଂ ସମାଧାୟ ସ ମହତ୍ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ନିଷ୍କଲଂ ନିଷ୍କଲଂ ଶାନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ସଂସ୍ମରେତ୍ ।। ୨୦ ।।

Not For Commercial Use

ଇତ୍ୟେକଂ ପରବ୍ରହ୍ମରୂପଂ ସର୍ବଭୂତାଧିବାସଂ ତୁରୀୟଂ
ଜାନୀତେ ସୋଽକ୍ଷରେ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ୟଧିବସତି ।
ୟ ଏତାଂ ବିଦ୍ୟାଂ ତୁରୀୟାଂ ବ୍ରହ୍ମଯୋନିସ୍ୱରୂପାଂ ତାମିହାୟୁଷେ ଶରଣମହଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ।
ଆକାଶାଦ୍ୟନୁକ୍ରମେଣ ସର୍ବେଷାଂ ବା ଏତଦ୍-ଭୂତାନାମାକାଶଃ ପରାୟଣମ୍ ।
ସର୍ବାଣି ହ ବା ଇମାନି ଭୂତାନ୍ୟାକାଶାଦେବ ଜାୟନ୍ତେ ।
ଆକାଶ ଏବ ଲୀୟନ୍ତେ । ତସ୍ମାଦେବ ଜାତାନି ଜୀବନ୍ତି ।
ତସ୍ମାଦାକାଶଜଂ ବୀଜଂ ବିନ୍ଦ୍ୟାତ୍ ।
ତଦେକାକାଶପୀଠଂ ସ୍ୱାର୍ଶନଂ ପୀଠଂ ତେଜଃପୀଠମମୃତପୀଠଂ ରତ୍ନପୀଠଂ ଜାନୀୟାତ୍ ।
ଯୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ତସ୍ମାଦେତାଂ ତୁରୀୟାଂ ଶ୍ରୀକାମରାଜୀୟାମେକାଦଶଧା ଭିନ୍ନାମେକାକ୍ଷରଂ
ବ୍ରହ୍ମେତି ଯୋ ଜାନୀତେ ସ ତୁରୀୟଂ ପଦଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ।
ୟ ଏବଂ ବେଦେତି ମହୋପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ତ୍ରିପୁରାତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁପଞ୍ଚମୋପନିଷତ୍ ।। ୫।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀତ୍ରିପୁରାତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଭାବନ ଉପନିଷଦ

(Bhabanopanisat / Bhaabana Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଭାବନୋପନିଷତ୍ / ଭାବନ ଉପନିଷଦ / ଶ୍ରୀଚକ୍ର ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଭାବନୋପନିଷତ୍ ।।

ସ୍ୱାବିଦ୍ୟାପଦତତ୍ପ୍ରାର୍ଘ୍ୟଂ ଶ୍ରୀଚକ୍ରୋପରି ଭାସ୍ୱରମ୍ ।
ବିନ୍ଦୁରୂପଶିବାକାରଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବା । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋଽରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଆତ୍ମାନମଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଲାକାରମାବୃତ୍ୟ ସକଲବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡମଣ୍ଡଲଂ ସ୍ୱପ୍ରକାଶଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ଓଁ ଶ୍ରୀଗୁରୁଃ ସର୍ବକାରଣଭୂତା ଶକ୍ତିଃ । ତେନ ନବରନ୍ଧ୍ରରୂପୋ ଦେହଃ ।
ନବଶକ୍ତିରୂପଂ ଶ୍ରୀଚକ୍ରମ୍ । ବାରାହୀ ପିତୃରୂପା ।
କୁରୁକୁଲ୍ଲା ବଲିଦେବତା ମାତା । ପୁରୁଷାର୍ଥାଃ ସାଗରାଃ ।
ଦେହୋ ନବରତ୍ନଦ୍ୱୀପଃ । ଆଧାରନବକମୁଦ୍ରାଃ ଶକ୍ତୟଃ ।
ତ୍ୱଗାଦିସପ୍ତଧାତୁଭିରନେକୈଃ ସଂୟୁକ୍ତାଃ ସଂକଲ୍ପାଃ କଲ୍ପତରବଃ ।
ତେଜଃ କଲ୍ପକୋଦ୍ୟାନମ୍ ।
ରସନୟା ଭାବ୍ୟମାନା ମଧୁରାମ୍ଲତିକ୍ତକଟୁକଷାୟଲବଣଭେଦାଃ
ଷଡ୍ରସାଃ ଷଡ୍ଭୃତବଃ କ୍ରିୟାଶକ୍ତିଃ ପୀଠମ୍ ।
କୁଣ୍ଡଲିନୀ ଜ୍ଞାନଶକ୍ତିର୍ଗୃହମ୍ । ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିର୍ମହାତ୍ରିପୁରସୁନ୍ଦରୀ ।

Not for Commercial Use

ଜ୍ଞାତା ହୋତା ଜ୍ଞାନମଗ୍ନିଃ ଜ୍ଞେୟଂ ହବିଃ ।
ଜ୍ଞାତୃଜ୍ଞାନଜ୍ଞେୟାନାମଭେଦଭାବନଂ ଶ୍ରୀଚକ୍ରପୂଜନମ୍ ।
ନିୟତିସହିତାଃ ଶୃଙ୍ଗାରାଦୟୋ ନବ ରସା ଅଣିମାଦୟଃ ।
କାମକ୍ରୋଧଲୋଭମୋହମଦମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟପୁଣ୍ୟପାପମୟା ବ୍ରାହ୍ମ୍ୟାଦ୍ୟଷ୍ଟ ଶକ୍ତୟଃ ।
ପୃଥିବ୍ୟପ୍ତେଜୋବାୟ୍ୱାକାଶଶ୍ରୋତ୍ରତ୍ୱକ୍‌ଚକ୍ଷୁର୍ଜିହ୍ୱାଘ୍ରାଣବାକ୍‌ପାଣିପାଦପାୟୂପସ୍ଥମନୋବିକାରାଃ
ଷୋଡଷ ଶକ୍ତୟଃ ।
ବଚନାଦାନଗମନବିସର୍ଗାନନ୍ଦହାନୋପେକ୍ଷାବୁଦ୍ଧୟୋଽନଙ୍ଗକୁସୁମାଦିଶକ୍ତୟୋଽଷ୍ଟୌ ।
ଅଲମ୍ବୁସା କୁହୂର୍ବିଶ୍ୱୋଦରୀ ବରୁଣା ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ୟଶସ୍ୱତ୍ୟଶ୍ୱିନୀ ଗାନ୍ଧାରୀ
ପୂଷା ଶଙ୍ଖିନୀ ସରସ୍ୱତୀଡା ପିଙ୍ଗଲା ସୁଷୁମ୍ନା ଚେତି ଚତୁର୍ଦଶ ନାଡ୍ୟଃ ।
ସର୍ବସଂକ୍ଷୋଭିଣ୍ୟାଦିଚତୁର୍ଦଶାରଗା ଦେବତାଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନବ୍ୟାନୋଦାନସମାନନାଗକୂର୍ମକୃକରଦେବଦତ୍ତଧନଂଜୟା ଇତି ଦଶ ବାୟବଃ ।
ସର୍ବସିଦ୍ଧିପ୍ରଦା ଦେବ୍ୟୋ ବହିର୍ଦଶାରଗା ଦେବତାଃ ।
ଏତଦ୍ୱାୟୁଦଶକସଂସର୍ଗୋପାଧିଭେଦେନ ରେଚକପୂରକଶୋଷକଦାହପ୍ଲାବକା
ଅମୃତମିତି ପ୍ରାଣମୁଖ୍ୟତ୍ୱେନ ପଞ୍ଚବିଧୋଽସ୍ତି ।
କ୍ଷାରକୋ ଦାରକଃ କ୍ଷୋଭକୋ ମୋହକୋ ଜୃମ୍ଭକ ଇତ୍ୟପାଲନମୁଖ୍ୟତ୍ୱେନ ପଞ୍ଚବିଧୋଽସ୍ତି ।
ତେନ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ମୋହକୋ ଦାହକୋ ଭକ୍ଷ୍ୟଭୋଜ୍ୟଲେହ୍ୟଚୋଷ୍ୟପେୟାତ୍ମକଂ
ଚତୁର୍ବିଧମନ୍ନଂ ପାଚୟତି ।
ଏତା ଦଶ ବହ୍ନିକଲାଃ ସର୍ବଜ୍ଞତ୍ୱାଦ୍ୟନ୍ତର୍ଦଶାରଗା ଦେବତାଃ ।
ଶୀତୋଷ୍ଣସୁଖଦୁଃଖେଚ୍ଛାସତ୍ତ୍ୱରଜସ୍ତମୋଗୁଣା ବଶିନ୍ୟାଦିଶକ୍ତୟୋଽଷ୍ଟୌ ।
ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପରସଗନ୍ଧାଃ ପଞ୍ଚତନ୍ମାତ୍ରାଃ ପଞ୍ଚ ପୁଷ୍ପବାଣା ମନ ଇକ୍ଷୁଧନୁଃ ।
ବଶ୍ୟୋ ବାଣୋ ରାଗଃ ପାଶଃ । ଦ୍ୱେଷୋଽଙ୍କୁଶଃ ।
ଅବ୍ୟକ୍ତମହତ୍ତତ୍ତ୍ୱମହଦହଂକାର ଇତି କାମେଶ୍ୱରୀ-ବଜ୍ରେଶ୍ୱରୀ--ଭଗମାଲିନ୍ୟୋଽନ୍ତସ୍ତ୍ରିକୋଣାଗ୍ରଗା
ଦେବତାଃ ।
ପଞ୍ଚଦଶତିଥିରୂପେଣ କାଲସ୍ୟ ପରିଣାମାବଲୋକନସ୍ଥିତିଃ ପଞ୍ଚଦଶ ନିତ୍ୟାଃ ।

Not For Commercial Use

ଶ୍ରଦ୍ଧାନୁରୂପା ଧୀର୍ଦେବତା ।
ତୟୋଃ କାମେଶ୍ୱରୀ ସଦାନନ୍ଦଘନା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୱାତ୍ମୈକ୍ୟରୂପା ଦେବତା ।
ସଲିଲମିତି ଲୌହିତ୍ୟକାରଣଂ ସତ୍ତ୍ୱମ୍ ।
କର୍ତବ୍ୟମକର୍ତବ୍ୟମିତି ଭାବନାୟୁକ୍ତ ଉପଚାରଃ ।
ଅସ୍ତିନାସ୍ତୀତି କର୍ତବ୍ୟତାନୂପଚାରଃ ।
ବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରଃକରଣାନାଂ ରୂପଗ୍ରହଣୟୋଗ୍ୟତାସ୍ଥିତ୍ୟାବାହନମ୍ ।
ତସ୍ୟ ବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରଃକରଣାନାମେକରୂପବିଷୟଗ୍ରହଣମାସନମ୍ ।
ରକ୍ତଶୁକ୍ଲପଦୈକୀକରଣଂ ପାଦ୍ୟମ୍ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଲଦାମୋଦାନନ୍ଦାସନଦାନମର୍ଘ୍ୟମ୍ ।
ସ୍ୱଚ୍ଛଂ ସ୍ୱତଃସିଦ୍ଧମିତ୍ୟାଚମନୀୟମ୍ । ଚିଚ୍ଛଦ୍ରମଯୀତି ସର୍ବାଙ୍ଗସ୍ରବଣଂ ସ୍ନାନମ୍ ।
ଚିଦଗ୍ନିସ୍ୱରୂପପରମାନନ୍ଦଶକ୍ତିସ୍ଫୁରଣଂ ବସ୍ତ୍ରମ୍ ।
ପ୍ରତ୍ୟେକଂ ସପ୍ତବିଂଶତିଧା ଭିନ୍ନତ୍ୱେନେଚ୍ଛାଜ୍ଞାନକ୍ରିୟାତ୍ମକବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିମଦ୍ରସତନ୍ତୁବ୍ରହ୍ମନାଡୀ ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ରମ୍ ।
ସ୍ୱବ୍ୟତିରିକ୍ତବସ୍ତୁସଙ୍ଗରହିତସ୍ମରଣଂ ବିଭୂଷଣମ୍ ।
ସଚ୍ଚିତ୍ସୁଖପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାସ୍ମରଣଂ ଗନ୍ଧଃ ।
ସମସ୍ତବିଷୟାଣାଂ ମନସଃ ସ୍ଥୈର୍ଯେଣାନୁସଂଧାନଂ କୁସୁମମ୍ ।
ତେଷାମେବ ସର୍ବଦା ସ୍ୱୀକରଣଂ ଧୂପଃ ।
ପବନାବଚ୍ଛିନ୍ନୋଧ୍ୱଜ୍ୱଲନସଚ୍ଚିଦୁଲ୍ଲାକାଶଦେହୋ ଦୀପଃ ।
ସମସ୍ତଯାତାୟାତବର୍ଜ୍ୟଂ ନୈବେଦ୍ୟମ୍ ।
ଅବସ୍ଥାତ୍ରୟାଣାମେକୀକରଣଂ ତାମ୍ବୂଲମ୍ ।
ମୂଲାଧାରାଦା ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରପର୍ଯନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମରଂଧ୍ରାଦା ମୂଲାଧାରପର୍ଯନ୍ତଂ ଗତାଗତରୂପେଣ ପ୍ରାଦକ୍ଷିଣ୍ୟମ୍ ।
ତୁର୍ଯାବସ୍ଥା ନମସ୍କାରଃ । ଦେହଶୂନ୍ୟପ୍ରମାତୃତାନିମଜ୍ଜନଂ ବଲିହରଣମ୍ ।
ସତ୍ୟମସ୍ତି କର୍ତବ୍ୟମକର୍ତବ୍ୟମୌଦାସୀନ୍ୟନିତ୍ୟାତ୍ମବିଲାପନଂ ହୋମଃ ।
ସ୍ୱୟଂ ତତ୍ପାଦୁକାନିମଜ୍ଜନଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣଧ୍ୟାନମ୍ ।
ଏବଂ ମୁହୂର୍ତତ୍ରୟଂ ଭାବନାପରୋ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି । ତସ୍ୟ ଦେବତାତ୍ମୈକ୍ୟସିଦ୍ଧିଃ ।
ଚିନ୍ତିତକାର୍ଯାଣ୍ୟୟତ୍ନେନ ସିଦ୍ଧ୍ୟନ୍ତି । ସ ଏବ ଶିବୟୋଗୀତି କଥ୍ୟତେ ।

Not For Commercial Use

କାଦିହାଦିମତୋକ୍ତେନ ଭାବନା ପ୍ରତିପାଦିତା । ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ୟ୍ଏବଂ ବେଦ । ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବା । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋଽରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଭାବନୋପନିଷତ୍ସଂପୂର୍ଣ୍ଣା ।।

।। ଶାକ୍ତ ଉପନିଷଦ ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ବୈଷ୍ଣବ ଉପନିଷଦ

(Vaishnava Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ବାସୁଦେବ ଉପନିଷଦ

(Basudevopanisat / Basudeva Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ବାସୁଦେବୋପନିଷତ୍ / ବାସୁଦେବ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ବାସୁଦେବୋପନିଷତ୍ ।।

ୟସ୍ସର୍ବହୃଦୟାଗାରଂ ୟତ୍ର ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ବସ୍ତୁତୋ ୟନ୍ନିରାଧାରଂ ବାସୁଦେବପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

(ଉର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରବିଧିଜିଜ୍ଞାସା)
ଓଁ ନମସ୍କୃତ୍ୟ ଭଗବାନ୍ନାରଦଃ ସର୍ବେଶ୍ୱରଂ ବାସୁଦେବଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ
ଅଧୀହି ଭଗବନ୍ନୂର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରବିଧିଂ ଦ୍ରବ୍ୟମନ୍ତ୍ରସ୍ଥାନାଦିସହିତଂ ମେ ବ୍ରୂହୀତି ।

(ଗୋପୀଚନ୍ଦନସ୍ୱରୂପମ୍)
ତଂ ହୋବାଚ ଭଗବାନ୍-ବାସୁଦେବୋ ବୈକୁଣ୍ଠସ୍ଥାନାଦୁପତ୍ନଂ ମମ ପ୍ରୀତିକରଂ
ମଦ୍-ଭକ୍ତୈର୍ବ୍ରହ୍ମାଦିଭିର୍ଧାରିତଂ ବିଷ୍ଣୁଚନ୍ଦନଂ ମମାଙ୍ଗେ ପ୍ରତିଦିନମାଲିପ୍ତଂ ଗୋପୀଭିଃ
ପ୍ରକ୍ଷାଳନାତ୍ଗୋପୀଚନ୍ଦନମାଖ୍ୟାତଂ ମଦଙ୍ଗଲେପନଂ ପୁଣ୍ୟଂ ଚକ୍ରତୀର୍ଥାନ୍ତଃସ୍ଥିତଂ
ଚକ୍ରସମାୟୁକ୍ତଂ ପୀତବର୍ଣ୍ଣଂ ମୁକ୍ତିସାଧନଂ ଭବତି ।

Not For Commercial Use

(ଗୋପୀଚନ୍ଦନୋଦ୍ଧାରଧାରଣୟୋର୍ବିଧାନମ୍)
ଅଥ ଗୋପୀଚନ୍ଦନଂ ନମସ୍କୃତ୍ୱୋଦ୍ଧୃତ୍ୟ ।
ଗୋପୀଚନ୍ଦନ ପାପଘ୍ନ ବିଷ୍ଣୁଦେହସମୁଦ୍-ଭବ ।
ଚକ୍ରାଙ୍କିତ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଧାରଣାନ୍ମୁକ୍ତିଦୋ ଭବ ।
ଇମଂ ମେ ଗଙ୍ଗେ ଇତି ଜଲମାଦାୟ ବିଷ୍ଣୋର୍ନୁକମିତି ମର୍ଦୟେତ୍ ।
ଅତୋ ଦେବା ଅବନ୍ତୁ ନ ଇତ୍ୟେତନ୍ମନ୍ତ୍ରେର୍ବିଷ୍ଣୁଗାୟତ୍ର୍ୟା କେଶବାଦିନାମଭିର୍ବା ଧାରୟେତ୍ ।

(ବ୍ରହ୍ମଚାର୍ୟାଦୀନାଂ ଧାରଣାପ୍ରକାରଃ)
ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ବାନପ୍ରସ୍ଥୋ ବା ଲଲାଟହୃଦୟକଣ୍ଠବାହୂମୂଲେଷୁ
ବୈଷ୍ଣବଗାୟତ୍ର୍ୟା କୃଷ୍ଣାଦିନାମଭିର୍ବା ଧାରୟେତ୍ ।
ଇତି ତ୍ରିବାରମଭିମନ୍ତ୍ର୍ୟ ଶଙ୍ଖଚକ୍ରଗଦାପାଣେ ଦ୍ୱାରକାନିଲୟାଚ୍ୟୁତ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ପୁଣ୍ଡରୀକାକ୍ଷ ରକ୍ଷ ମାଂ ଶରଣାଗତମ୍ ।
ଇତି ଧ୍ୟାତ୍ୱା ଗୃହସ୍ଥୋ ଲଲାଟାଦିଦ୍ୱାଦଶସ୍ଥଲେଷ୍ୱନାମିକାଙ୍ଗୁଲ୍ୟା
ବୈଷ୍ଣବଗାୟତ୍ର୍ୟା କେଶବାଦିନାମଭିର୍ବା ଧାରୟେତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଗୃହସ୍ଥୋ ବା ଲଲାଟହୃଦୟକଣ୍ଠବାହୂମୂଲେଷୁ
ବୈଷ୍ଣବଗାୟତ୍ର୍ୟା କୃଷ୍ଣାଦିନାମଭିର୍ବା ଧାରୟେତ୍ ।
ୟତିସ୍ତର୍ଜନ୍ୟା ଶିରୋଲଲାଟହୃଦୟେଷୁ ପ୍ରଣବେନୈବ ଧାରୟେତ୍ ।

(ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରସ୍ୟ ତ୍ରିମୂର୍ତ୍ୟାଦିରୂପତ୍ୱମ୍)
ବ୍ରହ୍ମାଦୟସ୍ତ୍ରୟୋ ମୂର୍ତୟସ୍ତିସ୍ରୋ ବ୍ୟାହୃତୟସ୍ତ୍ରୀଣି ଛନ୍ଦାଂସି
ତ୍ରୟୋଽଗ୍ନୟ ଇତି ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମନ୍ତସ୍ତ୍ରୟଃ କାଲାସ୍ତିସ୍ରୋଽବସ୍ଥାସ୍ତ୍ରୟ
ଆତ୍ମାନଃ ପୁଣ୍ଡ୍ରାତ୍ରୟ ଊର୍ଧ୍ୱା ଅକାର ଉକାରୋ ମକାର ଏତେ
ପ୍ରଣବମୟୋର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରାସ୍ତଦାତ୍ମା ସଦେତଦୋମିତି । ତାନେକଧା ସମଭବତ୍ ।
ଊର୍ଧ୍ୱମୁନ୍ନମୟତ ଇତ୍ୟୋଂକାରାଧିକାରୀ । ତସ୍ମାଦୂର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ଧାରୟେତ୍ ।
ପରମହଂସୋ ଲଲାଟେ ପ୍ରଣବେନୈକମୂର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ବା ଧାରୟେତ୍ ।

Not For Commercial Use

(ବାସୁଦେବଧ୍ୟାନପ୍ରକାରଃ)
ତତ୍ତ୍ୱପ୍ରଦୀପପ୍ରକାଶଂ ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ପଶ୍ୟନ୍ନୋଗୀ ମତ୍ସାୟୁଜ୍ୟମବାପ୍ନୋତି ।
ଅଥବା ନ୍ୟସ୍ତହୃଦୟପୁଣ୍ଡ୍ରମଧ୍ୟେ ବା ।
ହୃଦୟକମଲମଧ୍ୟେ ବା ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ବହ୍ନିଶିଖା ଅଣୀୟୋର୍ଧ୍ୱା ବ୍ୟବସ୍ଥିତା ।
ନୀଲତୋୟଦମଧ୍ୟସ୍ଥାଦ୍ୱିଦ୍ୟୁଲ୍ଲେଖେବ ଭାସ୍ୱରା ।
ନୀବାରଶୂକବତ୍ତନ୍ୱୀ ବିଦ୍ୟୁଲ୍ଲେଖେବ ଭାସ୍ୱରା ।
ତସ୍ୟାଃ ଶିଖାୟା ମଧ୍ୟେ ପରମାତ୍ମା ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଇତି ।
ଅତଃ ପୁଣ୍ଡ୍ରସ୍ଥଂ ହୃଦୟପୁଣ୍ଡରୀକେଷୁ ତମଭ୍ୟସେତ୍ ।
କ୍ରମାଦେବଂ ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଭାବୟେନ୍ମାଂ ପରଂ ହରିମ୍ ।
ଏକାଗ୍ରମନସା ଯୋ ମାଂ ଧ୍ୟାୟତେ ହରିମବ୍ୟୟମ୍ ।
ହୃତ୍ପଙ୍କଜେ ଚ ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ସ ମୁକ୍ତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।
ମଦ୍ରୂପମଦ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ଆଦିମଧ୍ୟାନ୍ତବର୍ଜିତମ୍ । ସ୍ୱପ୍ରଭଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଂ ଭକ୍ତ୍ୟା ଜାନାତି ଚାବ୍ୟୟମ୍ ।

(ବାସୁଦେବସ୍ୟ ସର୍ବାତ୍ମତ୍ୱମ୍)
ଏକୋ ବିଷ୍ଣୁରନେକେଷୁ ଜଙ୍ଗମସ୍ଥାବରେଷୁ ଚ । ଅନୁସ୍ୟୂତୋ ବସତ୍ୟାତ୍ମା ଭୂତେଷ୍ୱହମବସ୍ଥିତଃ ।
ତୈଲଂ ତିଲେଷୁ କାଷ୍ଠେଷୁ ବହ୍ନିଃ କ୍ଷୀରେ ଘୃତଂ ଯଥା ।
ଗନ୍ଧଃ ପୁଷ୍ପେଷୁ ଭୂତେଷୁ ତଥାତ୍ମାଽବସ୍ଥିତୋ ହ୍ୟହମ୍ ।

(ବାସୁଦେବଧ୍ୟାନସ୍ଥାନେଷୁ ଗୋପୀଚନ୍ଦନଧାରଣମ୍)
ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରେ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ହୃଦୟେ ଚିଦ୍ରବିଂ ହରିମ୍ ।
ଗୋପୀଚନ୍ଦନମାଲିପ୍ୟ ତତ୍ର ଧ୍ୟାତ୍ୱାପ୍ନୁୟାତ୍ପରମ୍ ।
ଉର୍ଧ୍ୱଦଣ୍ଡୋର୍ଧ୍ୱରେତାଶ୍ଚ ଉର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରୋର୍ଧ୍ୱଯୋଗବାନ୍ ।
ଉର୍ଧ୍ୱଂ ପଦମବାପ୍ନୋତି ଯତିରୂର୍ଧ୍ୱଚତୁଷ୍କବାନ୍ ।
ଇତ୍ୟେତନ୍ନିଶ୍ଚିତଂ ଜ୍ଞାନଂ ମଦ୍-ଭକ୍ତ୍ୟା ସିଧ୍ୟତି ସ୍ୱୟମ୍ ।
ନିତ୍ୟମେକାଗ୍ରଭକ୍ତିଃ ସ୍ୟାଦ୍ଗୋପୀଚନ୍ଦନଧାରଣାତ୍ ।

Not For Commercial Use

(ଗୋପୀଚନ୍ଦନଭସ୍ମନୋର୍ଧାରଣବିଧିଃ)
ବ୍ରାହ୍ମଣାନାଂ ତୁ ସର୍ବେଷାଂ ବୈଦିକାନାମନୁତ୍ତମମ୍ ।
ଗୋପୀଚନ୍ଦନବାରିଭ୍ୟାମୂର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ବିଧୀୟତେ ।
ଯୋ ଗୋପୀଚନ୍ଦନାଭାବେ ତୁଲସୀମୂଲମୃତ୍ତିକାମ୍ ।
ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ଧାରୟେନ୍ନିତ୍ୟମପରୋକ୍ଷାତ୍ତସିଦ୍ଧୟେ ।
ଅତିରାତ୍ରାଗ୍ନିହୋତ୍ରଭସ୍ମନାଗ୍ନେର୍ଭସିତମିଦଂ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ରୀଣି
ପଦେତି ମନ୍ତ୍ରେବୈଷ୍ଣବଗାୟତ୍ର୍ୟା ପ୍ରଣବେନୋଦ୍ଧୂଲନଂ କୁର୍ୟ୍ୟାତ୍ ।
ଏବଂ ବିଧିନା ଗୋପୀଚନ୍ଦନଂ ଚ ଧାରୟେତ୍ ।
ୟସ୍ତ୍ୱଧୀତେ ବା ସ ସର୍ବପାତକେଭ୍ୟଃ ପୂତୋ ଭବତି ।
ପାପବୁଦ୍ଧିସ୍ତସ୍ୟ ନ ଜାୟତେ ସ ସର୍ବେଷୁ ତୀର୍ଥେଷୁ ସ୍ନାତୋ ଭବତି ।
ସ ସର୍ବୈର୍ୟଜ୍ଞୈର୍ୟାଜିତୋ ଭବତି । ସ ସର୍ବୈର୍ଦେବୈଃ ପୂଜ୍ୟୋ ଭବତି ।
ଶ୍ରୀମନ୍ନାରାୟଣେ ମୟ୍ୟଚଞ୍ଚଲା ଭକ୍ତିଶ୍ଚ ଭବତି ।
ସ ସମ୍ୟଗ୍ ଜ୍ଞାନଂ ଚ ଲବ୍ଧ୍ୱା ବିଷ୍ଣୁସାୟୁଜ୍ୟମବାପ୍ନୋତି ।
ନ ଚ ପୁନରାବର୍ତତେ ନ ଚ ପୁନରାବର୍ତତେ ଇତ୍ୟାହ ଭଗବାନ୍-ବାସୁଦେବଃ ।
ୟସ୍ତ୍ୱେତଦ୍ଵାଽଧୀତେ ସୋଽପ୍ୟେବମେବ ଭବତୀତ୍ୟୋଂ ସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ବାସୁଦେବୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଅବ୍ୟକ୍ତ ଉପନିଷଦ

(Avyaktopanisat / Avyakta Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଶତପଥୀ

ଅବ୍ୟକ୍ତୋପନିଷତ୍ / ଅବ୍ୟକ୍ତ ଉପନିଷଦ / ଅବ୍ୟକ୍ତନୃସିଂହୋପନିଷତ୍

।। ଅଥ ଅବ୍ୟକ୍ତୋପନିଷତ୍ ।।

ସ୍ୱାଙ୍କାନାସୁରରାଜ୍ଞ୍ରାସସ୍ୱାଙ୍କାନନରକେସରୀ ।
ପ୍ରତିଯୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ କରୋତୁ ମାମ୍ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।

(ସୃଷ୍ଟେଃ ପୁରା ନିର୍ବିଶେଷବ୍ରହ୍ମସ୍ଥିତିଃ)
ପୁରା କିଲେଦଂ ନ କିଂଚନାସୀନ୍ନ ଦ୍ୟୌର୍ନାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ନ ପୃଥିବୀ କେବଲଂ
ଜ୍ୟୋତୀରୂପମନାଦ୍ୟନନ୍ତମନଶ୍ୱତ୍ସୂଲରୂପମରୂପଂ ରୂପବଦବିଜ୍ଞେୟଂ ଜ୍ଞାନରୂପମାନନ୍ଦମୟମାସୀତ୍ ।

(ପରମେଷ୍ଠିପ୍ରାଦୁର୍ଭବିଃ)
ତଦନନ୍ୟତ୍ତ୍ୱଦ୍ଦ୍ୱେଧାଽଭୂଦ୍ଧରିତମେକଂ ରକ୍ତମପରମ୍ ।
ତତ୍ର ୟଦ୍ରକ୍ତଂ ତତ୍-ପୁଂସୋ ରୂପମଭୂତ୍ । ୟଦ୍ଧରିତଂ ତନ୍ନାୟ୍ୟାୟ୍ୟାଃ ।
ତୌ ସମଗଚ୍ଛତଃ । ତୟୋର୍ବୀର୍ୟ୍ୟମେବମନନ୍ଦତ୍ । ତଦବର୍ଧତ ।
ତଦଣ୍ଡମଭୂଦ୍ଦୈମମ୍ । ତତ୍ପରିଣମମାନମଭୂତ୍ ।
ତତଃ ପରମେଷ୍ଠୀ ବ୍ୟଜାୟତ ।

Not For Commercial Use

(ପରମେଷ୍ଠିନଃ ସ୍ୱକୃତ୍ୟଜିଜ୍ଞାସା)
ସୋଽଭିଜିଜ୍ଞାସତ କିଂ ମେ କୁଲଂ କିଂ ମେ କୃତ୍ୟମିତି ।
ତଂ ହ ବାଗଦୃଶ୍ୟମାନାଽଭ୍ୟୁବାଚ ଭୋ ଭୋ ପ୍ରଜାପତେ
ତ୍ୱମବ୍ୟକ୍ତାଦୁପୂନ୍ନୋଽସି ବ୍ୟକ୍ତଂ, ତେ କୃତ୍ୟମିତି ।
କିମବ୍ୟକ୍ତଂ ୟସ୍ମାଦହମାସିଷମ୍ । କିଂ ତଦ୍ୱ୍ୟକ୍ତଂ ୟନ୍ମେ କୃତ୍ୟମିତି ।
ସାଽବ୍ରବୀଦବିଜ୍ଞେୟଂ ହି ତତ୍ରୌମ୍ୟ ତେଜଃ । ୟଦବିଜ୍ଞେୟଂ ତଦବ୍ୟକ୍ତମ୍ ।
ତଚ୍ଚେଜ୍ଜିଜ୍ଞାସସି ମାଽବଗଚ୍ଛେତି ।
ସ ହୋବାଚ କୈଷା ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମବାଗ୍ୟଦସି ଶଂସାତ୍ମାନମିତି ।
ସା ତ୍ୱବ୍ରବୀତ୍ତପସା ମାଂ ବିଜିଜ୍ଞାସସ୍ୱେତି ।
ସ ହ ସହସ୍ରଂ ସମା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟମଧ୍ୟୁବାସାଧ୍ୟୁବାସ ।। ୧।।

(ପରମେଷ୍ଠିନଃ ଆନୁଷ୍ଟୁଭୀବିଦ୍ୟାଦର୍ଶନମ୍)
ଅଥାପଶ୍ୟଦୃଚମାନୁଷ୍ଟୁଭୀଂ ପରମାଂ ବିଦ୍ୟାଂ ୟସ୍ୟାଙ୍ଗାନ୍ୟନ୍ୟେ ମନ୍ତ୍ରାଃ ।
ୟତ୍ର ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ । ବିଶ୍ୱେଦେବାଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ ।
ୟସ୍ତ୍ରାଂ ନ ବେଦ କିମନ୍ୟୈର୍ବେଦୈଃ କରିଷ୍ୟତି ।

(ଆନୁଷ୍ଟୁଭୀବିଦ୍ୟୟା ନୃସିଂହଦର୍ଶନମ୍)
ତାଂ ବିଦିତ୍ୱା ସ ଚ ରକ୍ତଂ ଜିଜ୍ଞାସୟାମାସ ।
ତାମେବମନୂଚାନାଂ ଗାୟନ୍ନାସିଷ୍ଟ ।
ସହସ୍ରଂ ସମା ଆଦ୍ୟଚ୍ଛନିହିତୋଙ୍କାରେଣ ପଦାନ୍ୟଗାୟତ୍ ।
ସହସ୍ରଂ ସମାସ୍ତଥୈବାକ୍ଷରଶଃ ।
ତତୋଽପଶ୍ୟଜ୍ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟଂ ଶ୍ରିୟାଲିଙ୍ଗିତଂ ସୁପର୍ଣ୍ଣରଥଂ ଶେଷଫଣାଚ୍ଛାଦିତମୌଲିଂ
ମୃଗମୁଖଂ ନରବପୁଷଂ ଶଶିସୂର୍ୟହବ୍ୟବାହନାତ୍ମକନୟନତ୍ରୟମ୍ ।

Not For Commercial Use

(ନୃସିଂହସ୍ତୁତିଃ)
ତତଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଣିପପାତ ନମୋ ନମ ଇତି ।
ତଥୈବର୍ଚାଥ ତମସ୍ତୌତ୍ ।
ଉଗ୍ରମିତ୍ୟାହ ଉଗ୍ରଃ ଖଲୁ ବା ଏଷ ମୃଗରୂପତ୍ୱାତ୍ ।
ବୀରମିତ୍ୟାହ ବୀରୋ ବା ଏଷ ବୀର୍ଯ୍ୟବତ୍ତ୍ୱାତ୍ ।
ମହାବିଷ୍ଣୁମିତ୍ୟାହ ମହତାଂ ବା ଅୟଂ ମହାନ୍ରୋଦସୀ ବ୍ୟାପ୍ୟ ସ୍ଥିତଃ
ଜ୍ୱଲନ୍ତମିତ୍ୟାହ ଜ୍ୱଲନ୍ନିବ ଖଲ୍ୱସାବବସ୍ଥିତଃ ।
ସର୍ବତୋମୁଖମିତ୍ୟାହ ସର୍ବତଃ ଖଲ୍ୱୟଂ ମୁଖବାନ୍ବିଶ୍ୱରୂପତ୍ୱାତ୍ ।
ନୃସିଂହମିତ୍ୟାହ ୟଥା ୟଜୁରେବୈତତ୍ ।
ଭୀଷଣମିତ୍ୟାହ ଭୀଷା ବା ଅସ୍ମାଦାଦିତ୍ୟ ଉଦେତି ଭୀତସ୍ତ୍ରମା
ଭୀତୋ ବାୟୁର୍ବାତି ଭୀତୋଽଗ୍ନିର୍ଦହତି ଭୀତଃ ପର୍ଜନ୍ୟୋ ବର୍ଷତି ।
ଭଦ୍ରମିତ୍ୟାହ ଭଦ୍ରଃ ଖଲ୍ୱୟଂ ଶ୍ରିୟା ଜୁଷ୍ଟଃ ।
ମୃତ୍ୟୋର୍ମୃତ୍ୟୁମିତ୍ୟାହ ମୃତ୍ୟୋର୍ବା ଅୟଂ ମୃତ୍ୟୁରମୃତତ୍ୱଂ ପ୍ରଜାନାମନ୍ନାଦାନାମ୍ ।
ନମାମୀତ୍ୟାହ ୟଥା ୟଜୁରେବୈତତ୍ ।
ଅହମିତ୍ୟାହ ୟଥା ୟଜୁରେବୈତତ୍ ।। ୨।।

(ବ୍ୟକ୍ତସ୍ୱରୂପମ୍)
ଅଥ ଭଗବାଂସ୍ତମବ୍ରବୀତ୍-ପ୍ରଜାପତେ ପ୍ରୀତୋଽହଂ କିଂ ତବେପ୍ସିତଂ ତଦାଶଂସେତି ।
ସ ହୋବାଚ ଭଗବନ୍ନବ୍ୟକ୍ତାଦୁପୂନ୍ନୋଽସ୍ମି ବ୍ୟକ୍ତଂ ମମ କୃତ୍ୟମିତି ପୁରାଽଶ୍ରାବି ।
ତତ୍ରାବ୍ୟକ୍ତଂ ଭବାନିତ୍ୟଙ୍କାୟି ବ୍ୟକ୍ତଂ ମେ କଥୟେତି ।
ବ୍ୟକ୍ତଂ ବୈ ବିଶ୍ୱଂ ଚରାଚରାତ୍ମକମ୍ ।
ୟଦ୍ଦ୍ୟଜ୍ୟତେ ତଦ୍ଦ୍ୟକ୍ତସ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତତ୍ୱମିତି ।

Not for Commercial Use

(ଜଗତ୍ସୃଷ୍ଟ୍ୟୁପାୟୋ ଧ୍ୟାନଯୁଙ୍କଃ)
ସ ହୋବାଚ ନ ଶକ୍ନୋମି ଜଗତ୍ସ୍ରଷ୍ଟୁମୁପାୟଂ ମେ କଥୟେତି ।
ତମୁବାଚ ପୁରୁଷଃ ପ୍ରଜାପତେ ଶୃଣୁ ସୃଷ୍ଟେରୁପାୟଂ ପରମଂ ୟଂ ବିଦିତ୍ୱା ସର୍ବଂ ଜ୍ଞାସ୍ୟସି ।
ସର୍ବତ୍ର ଶକ୍ଷ୍ୟସି ସର୍ବଂ କରିଷ୍ୟସି । ମୟ୍ୟଗ୍ନୌ ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ହବିର୍ଧ୍ୟାୟେଓୱୈବାଽନୁଷ୍ଟୁଭର୍ଚା ।
ଧ୍ୟାନଯୁଙ୍କୋଽୟମେବ ।

(ଧ୍ୟାନଯୁଙ୍କମହିମା)
ଏତଦ୍ୱୈ ମହୋପନିଷଦ୍ଦେବାନାଂ ଗୁହ୍ୟମ୍ ।
ନ ହ ବା ଏତସ୍ୟ ସାମ୍ନା ନର୍ଚା ନ ୟଜୁଷାଽର୍ଥୋ ନୁ ବିଦ୍ୟତେ ।
ୟ ଇମା ବେଦ ସ ସର୍ବାନ୍-କାମାନବାପ୍ୟ ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାଞ୍ଜିତ୍ୱା
ମାମେବାଭ୍ୟୈତି ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତେ ୟ ଏବଂ ବେଦେତି ।। ୩।।

(ଧ୍ୟାନଯୁଙ୍କେନ ପରମେଷ୍ଠିନଃ ସର୍ବଜ୍ଞତ୍ୱାଦିଲାଭଃ)
ପ୍ରଜାପତିସ୍ତଂ ୟୁଙ୍କାୟ ବସୀୟାଂସମାତ୍ମାନଂ ମନ୍ୟମାନୋ ମନୋୟୁଙ୍କେନେଜେ ।
ସପ୍ରଣବୟା ତୟୈବର୍ଚା ହବିର୍ଧ୍ୟାତ୍ମାଽଽତ୍ମାନମାତ୍ମନ୍ୟଗ୍ନୌ ଜୁହୁୟାତ୍ ।
ସର୍ବମଜାନାତ୍ସର୍ବତ୍ରାଶକତ୍ସର୍ବମକରୋତ୍ ।

(ଅନ୍ୟସ୍ୟାପି ଧ୍ୟାନଯୁଙ୍କେନ ସର୍ବଜ୍ଞତ୍ୱାଦିଲାଭଃ)
ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନିମଂ ଧ୍ୟାନଯୁଙ୍କମନୁତିଷ୍ଠେତ୍ସ ସର୍ବଜ୍ଞୋଽନନ୍ତଶକ୍ତିଃ ସର୍ବକର୍ତା ଭବତି ।
ସ ସର୍ବାଁଲ୍ଲୋକାଞ୍ଜିତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ।। ୪।।

(ଲୋକତ୍ରୟାଦିସୃଷ୍ଟିଃ)
ଅଥ ପ୍ରଜାପତିର୍ଲୋକାନ୍ସିସୃକ୍ଷମାଣସ୍ତସ୍ୟା ଏବ ବିଦ୍ୟାୟା ୟାନି ତ୍ରିଂଶଦକ୍ଷରାଣି ତେଭ୍ୟସ୍ତ୍ରୀଁଲ୍ଲୋକାନ୍ ।
ଅଥ ଦ୍ୱେ ଦ୍ୱେ ଅକ୍ଷରେ ତାଭ୍ୟାମୁଭୟତୋ ଦଧାର ।
ତସ୍ୟା ଏବର୍ଚୋ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦ୍-ଭିରକ୍ଷରୈସ୍ତ୍ରୀନ୍ଦେବାନ୍ନିର୍ମମେ ।
ସର୍ବୈରେବ ସ ଇନ୍ଦ୍ରୋଽଭବତ୍ । ତସ୍ମାଦିନ୍ଦ୍ରୋ ଦେବାନାମଧିକୋଽଭବତ୍ ।
ୟ ଏବଂ ବେଦ ସମାନାନାମଧିକୋ ଭବେତ୍ ।

Not For Commercial Use

(ବସୁରୁଦ୍ରାଦିତ୍ୟସୃଷ୍ଟିଃ)
ତସ୍ୟା ଏକାଦଶଭିଃ ପାଦୈରେକାଦଶ ରୁଦ୍ରାନ୍ନିର୍ମମେ ।
ତସ୍ୟା ଏକାଦଶଭିରେକାଦଶାଦିତ୍ୟାନ୍ନିର୍ମମେ । ସର୍ବୈରେବ ସ ବିଷ୍ଣୁରଭବତ୍ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୱିଷ୍ଣୁରାଦିତ୍ୟାନାମଧିକୋଽଭବତ୍ । ୟ ଏବଂ ବେଦ ସମାନାନାମଧିକୋ ଭବେତ୍ ।
ସ ଚତୁର୍ଭିଶ୍ଚତୁର୍ଭିରକ୍ଷରୈରଷ୍ଟୌ ବସୂନଜନୟତ୍ ।
ସ ତସ୍ୟା ଆଦ୍ୟୈର୍ଦ୍ୱାଦଶଭିରକ୍ଷରୈର୍ବ୍ରାହ୍ମଣମଜନୟତ୍ ।
ଦଶଭିର୍ଦଶଭିର୍ବିଟ୍‌ଛନ୍ଦୋ । ତସ୍ମାଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ମୁଖ୍ୟୋ ଭବତି ।
ଏବଂ ତନ୍ମୁଖ୍ୟୋ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।
ତୂଷ୍ଣୀଂ ଶୂଦ୍ରମଜନୟତ୍ତସ୍ମାଚ୍ଛୂଦ୍ରୋ ନିର୍ବିଦ୍ୟୋଽଭବତ୍ ।

(ଅହୋରାତ୍ରସୃଷ୍ଟିଃ)
ନ ବେଦଂ ଦିବା ନ ନକ୍ତମାସୀଦବ୍ୟାବୃତମ୍ ।
ସ ପ୍ରଜାପତିରାନୁଷ୍ଟୁଭାଭ୍ୟାମର୍ଧର୍ଚାଭ୍ୟାମହୋରାତ୍ରାବକଲ୍ପୟତ୍ ।

(ବେଦଚ୍ଛନ୍ଦସ୍‌ସୃଷ୍ଟିଃ)
ତତୋ ବୈ୍ୟଚ୍ଛତ୍ ବ୍ୟେବାସ୍ମା ଉଚ୍ଛତି । ଅଥୋ ତମ ଏବାପହତେ ।
ଋଗ୍-ବେଦମସ୍ୟା ଆଦ୍ୟାତ୍ପାଦାଦକଲ୍ପୟତ୍ । ୟଜୁର୍ଦ୍ୱିତୀୟାତ୍ ।
ସାମ ତୃତୀୟାତ୍ । ଅଥର୍ବାଙ୍ଗିରସଶ୍ଚତୁର୍ଥାତ୍ ।
ୟଦଷ୍ଟାକ୍ଷରପଦା ତେନ ଗାୟତ୍ରୀ । ୟଦେକାଦଶପଦା ତେନ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ ।
ୟଚ୍ଚତୁଷ୍ପଦା ତେନ ଜଗତୀ । ୟଦ୍ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦକ୍ଷରା ତେନାନୁଷ୍ଟୁପ୍ ।
ସା ବା ଏଷା ସର୍ବାଣି ଛନ୍ଦାଂସି । ୟ ଇମାଂ ସର୍ବାଣି ଛନ୍ଦାଂସି ବେଦ ।
ସର୍ବଂ ଜଗଦାନୁଷ୍ଟୁଭ ଏବୋତ୍ପନ୍ନମନୁଷ୍ଟୁପ୍ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତି ୟଶ୍ଚୈବଂ ବେଦ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

(ସ୍ତ୍ରୀପୁରୁଷମିଥୁନସୃଷ୍ଟିଃ)
ଅଥ ୟଦା ପ୍ରଜାଃ ସୃଷ୍ଟା ନ ଜାୟନ୍ତେ ପ୍ରଜାପତିଃ କଥଂ ନ୍ୱିମାଃ
ପ୍ରଜାଃ ସୃଜେୟମିତି ଚିନ୍ତୟନ୍ନୁଗ୍ରମିତୀମାମୃଚଂ ଗାତୁମୁପାକ୍ରାମତ୍ ।
ତତଃ ପ୍ରଥମପାଦାଦୁଗ୍ରରୂପୋ ଦେବଃ ପ୍ରାଦୁରଭୂତ୍ ।
ଏକଃ ଶ୍ୟାମଃ ପୁରତୋ ରକ୍ତଃ ପିନାକୀ ସ୍ତ୍ରୀପୁଂସରୂପସ୍ତଂ
ବିଭଜ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀପୁ ତସ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀରୂପଂ ପୁଂସି ଚ ପୁଂରୂପଂ ବ୍ୟଧାତ୍ ।
ସ ଉଭାଭ୍ୟାମଂଶାଭ୍ୟାଂ ସର୍ବମାଦିଷ୍ଟଃ । ତତଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ।
ୟ ଏବଂ ବେଦ ପ୍ରଜାପତେଃ ସୋଽପି ତ୍ର୍ୟମ୍ବକ ଇମାମୃଚମୁଦ୍ଗାୟନ୍ନୁଦ୍ଗ୍ରଥିତଜଟାକଲାପଃ
ପ୍ରତ୍ୟଗ୍-ଜ୍ୟୋତିଷ୍ୟାତ୍ମନ୍ୟେବ ରନ୍ତାରମିତି ।

(ଇନ୍ଦ୍ରାଖ୍ୟାୟିକା)
ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୈ କିଲ ଦେବାନାମନୁଜାବର ଆସୀତ୍ ।
ତଂ ପ୍ରଜାପତିରବ୍ରବୀଦ୍ଗଚ୍ଛ ଦେବାନାମଧିପତିର୍ଭବେତି । ସୋଽଗଚ୍ଛତ୍ ।
ତଂ ଦେବା ଊଚୁରନୁଜାବରୋଽସି ତ୍ୱମସ୍ମାକଂ କୁତସ୍ତ୍ୱାଧିପତ୍ୟମିତି ।
ସ ପ୍ରଜାପତିମଭ୍ୟେତ୍ୟୋବାଚୈବଂ ଦେବା ଊଚୁରନୁଜାବରସ୍ୟ କୁତସ୍ତ୍ୱାଧିପତ୍ୟମିତି ।
ତଂ ପ୍ରଜାପତିରିନ୍ଦ୍ରଂ ତ୍ରିକଲଶୈରମୃତପୂର୍ଣ୍ଣୈରାନୁଷ୍ଟୁଭାଽଭିମନ୍ତ୍ରିତୈରଭିଷିଚ୍ୟ
ତଂ ସୁଦର୍ଶନେନ ଦକ୍ଷିଣତୋ ରରକ୍ଷ ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟେନ ବାମତୋ ଦ୍ୱୟେନୈନ ସୁରକ୍ଷିତୋଽଭବତ୍ ।
ରୌକ୍ମେ ଫଲକେ ସୂର୍ୟବର୍ଚସି ମନ୍ତ୍ରମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ବିନ୍ୟସ୍ୟ ତଦସ୍ୟ କଣ୍ଠେ ପ୍ରତ୍ୟମୁଞ୍ଚତ୍ ।
ତତଃ ସୁଦୁର୍ନିରୀକ୍ଷୋଽଭବତ୍ । ତସ୍ମୈ ବିଦ୍ୟାମାନୁଷ୍ଟୁଭୀଂ ପ୍ରାଦାତ୍ ।
ତତୋ ଦେବାସ୍ତ୍ୱାଧିପତ୍ୟାୟାନୁମେନିରେ । ସ ସ୍ୱରାଡଭୂତ୍ । ୟ ଏବଂ ବେଦ ସ୍ୱରାଡ୍ ଭବେତ୍ ।
ସୋଽମନ୍ୟତ ପୃଥିବୀମପି କଥମପାଂ ଜୟେୟମିତି । ସ ପ୍ରଜାପତିମୁପାଧାବତ୍ ।
ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରଜାପତିଃ କମଠାକାରମିନ୍ଦ୍ରନାଗଭୁଜଗେନ୍ଦ୍ରାଧାରଂ ଭଦ୍ରାସନଂ ପ୍ରାଦାତ୍ ।
ସ ପୃଥିବୀମଭ୍ୟଜୟତ୍ । ତତଃ ସ ଉଭୟୋର୍ଲୋକୟୋରଧିପତିରଭୂତ୍ ।
ୟ ଏବଂ ବେଦୋଭୟୋର୍ଲୋକୟୋରଧିପତିର୍ଭବତି । ସ ପୃଥିବୀଂ ଜୟତି ।

Not for Commercial Use

(ପରମାତ୍ମପ୍ରତିଷ୍ଠାସାଧନମ୍)
ଯୋ ବା ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ଶିଥିଲଂ ଭ୍ରାତୃବେଭ୍ୟଃ ପରମାତ୍ମାନଂ ମନ୍ୟତେ ।
ସ ଏତମାସୀନମଧିତିଷ୍ଠେତ୍ ।
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୋଽଶିଥିଲୋ ଭାତୃବ୍ୟେଭ୍ୟୋ ବସୀୟାନ୍ଭବତି ଯସ୍ତୈବଂ ବେଦ ଯସ୍ତୈବଂ ବେଦ ।। ୬।।

(ଏତଦ୍ବିଦ୍ୟାଽଧ୍ୟୟନଫଲମ୍)
ଯ ଇମାଂ ବିଦ୍ୟାମଧୀତେ ସ ସର୍ବାନ୍-ବେଦାନଧୀତେ ।
ସ ସର୍ବୈଃ କ୍ରତୁଭିର୍ଯଜତେ ।
ସ ସର୍ବତୀର୍ଥେଷୁ ସ୍ନାତି ।
ସ ମହାପାତକୋପପାତକୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ସ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସଂ ମହଦାପ୍ନୁୟାତ୍ ।
ଆ ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପୂର୍ବାନାକଲ୍ପାଂଽଶ୍ଚୋତ୍ତରାଂଶ୍ଚ ବଂଶ୍ୟାନ୍ପୁନୀତେ ।
ନୈନମପସ୍ମାରାଦୟୋ ରୋଗା ଆଦିଧେୟୁଃ ।
ସଯକ୍ଷାଃ ସପ୍ରେତପିଶାଚା ଅପ୍ୟେନଂ ସ୍ପୃଷ୍ଟ୍ୱା ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଶ୍ରୁତ୍ୱା ବା
ପାପିନଃ ପୁଣ୍ୟାଲ୍ଲୋକାନବାପ୍ନୁୟୁଃ ।
ଚିନ୍ତିତମାତ୍ରାଦସ୍ୟ ସର୍ବେଽର୍ଥାଃ ସିଦ୍ଧ୍ୟେୟୁଃ ।
ପିତରମିବୈନଂ ସର୍ବେ ମନ୍ୟନ୍ତେ ।
ରାଜାନଷ୍ଟାସ୍ୟାଦେଶକାରିଣୋ ଭବନ୍ତି ।
ନ ଚାଚାର୍ଯବ୍ୟତିରିକ୍ତଂ ଶ୍ରେୟାଂସଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ନମସ୍କୁର୍ୟାତ୍ ।
ନ ଚାସ୍ମାଦୁପାବରୋହେତ୍ । ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଶ୍ଚ ଭବତି ।
ଦେହାନ୍ତେ ତମସଃ ପରଂ ଧାମ ପ୍ରାପ୍ନୁୟାତ୍ ।
ଯତ୍ର ବିରାଣ୍ ନୃସିଂହୋଽବଭାସତେ ତତ୍ର ଖଲୂପାସତେ ।
ତସ୍ୱରୂପଧ୍ୟାନପରା ମୁନୟ ଆକଲ୍ପାନ୍ତେ ତସ୍ମିନ୍ନେବାତ୍ମନି ଲୀୟନ୍ତେ ।
ନ ଚ ପୁନରାବର୍ତନ୍ତେ ।

Not For Commercial Use

(ଏତଦ୍ବିଦ୍ୟାସଂପ୍ରଦାନବିଧିଃ)
ନ ତେମାଂ ବିଦ୍ୟାମଶ୍ରଦ୍ଦଧାନାୟ ବ୍ରୂୟାନ୍ନାସୂୟାବତେ ନାନୂଚାନାୟ
ନାବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତାୟ ନାନୃତିନେ ନାତପସେ ନାଦାନ୍ତାୟ ନାଶାନ୍ତାୟ ନାଦୀକ୍ଷିତାୟ
ନାଧର୍ମଶୀଲାୟ ନ ହିଂସକାୟ ନାବ୍ରହ୍ମଚାରିଣ ଇତ୍ୟେଷୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ବନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଅବ୍ୟକ୍ତୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ନାରାୟଣ ଉପନିଷଦ

(Narayanopanisat / Narayana Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ନାରାୟଣୋପନିଷତ୍ / ନାରାୟଣ ଉପନିଷଦ / ନାରାୟଣାଥର୍ବଶୀର୍ଷ

।। ଅଥ ନାରାୟଣୋପନିଷତ୍ ।।

ମାୟାତତ୍କାର୍ୟମଖିଲଂ ୟଦ୍ବୋଧାଦ୍ୟାତ୍ୟପହ୍ନବମ୍ ।
ତ୍ରିପାନ୍ନାରାୟଣାଖ୍ୟଂ ତତ୍କଲୟେ ସ୍ୱାତ୍ମମାତ୍ରତଃ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

(ନାରାୟଣାତ୍ ସର୍ବଚେତନାଚେତନଜନ୍ମ)

ଓଁ ଅଥ ପୁରୁଷୋ ହ ବୈ ନାରାୟଣୋଽକାମୟତ ପ୍ରଜାଃ ସୃଜେୟେତି ।
ନାରାୟଣାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ଜାୟତେ ମନଃ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ଖଂ ବାୟୁର୍ଜ୍ୟୋତିରାପଃ ପୃଥିବୀ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଧାରିଣୀ ।
ନାରାୟଣାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମା ଜାୟତେ । ନାରାୟଣାଦ୍-ରୁଦ୍ରୋ ଜାୟତେ ।
ନାରାୟଣାଦିନ୍ଦ୍ରୋ ଜାୟତେ । ନାରାୟଣାତ୍-ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ନାରାୟଣାଦ୍ୱାଦଶାଦିତ୍ୟା ରୁଦ୍ରା ବସବଃ ସର୍ବାଣି ଛନ୍ଦାଂସି ।
ନାରାୟଣାଦେବ ସମୁତ୍ପଦ୍ୟନ୍ତେ । ନାରାୟଣାତ୍-ପ୍ରବର୍ତନ୍ତେ ।
ନାରାୟଣେ ପ୍ରଲୀୟନ୍ତେ । ଏତଦୃଗ୍ୱେଦଶିରୋଽଧୀତେ ।। ୧ ।।

Not for Commercial Use

(ନାରାୟଣସ୍ୟ ସର୍ବାତ୍ମତ୍ୱମ୍)

ଅଥ ନିତ୍ୟୋ ନାରାୟଣଃ । ବ୍ରହ୍ମା ନାରାୟଣଃ । ଶିବଶ୍ଚ ନାରାୟଣଃ ।
ଶକ୍ରଶ୍ଚ ନାରାୟଣଃ । କାଲଶ୍ଚ ନାରାୟଣଃ । ଦିଶଶ୍ଚ ନାରାୟଣଃ ।
ବିଦିଶଶ୍ଚ ନାରାୟଣଃ । ଉର୍ଧ୍ୱଂ ଚ ନାରାୟଣଃ ।
ଅଧଶ୍ଚ ନାରାୟଣଃ । ଅନ୍ତର୍ବହିଶ୍ଚ ନାରାୟଣଃ ।
ନାରାୟଣ ଏବେଦଂ ସର୍ବଂ ୟଦ୍-ଭୂତଂ ୟଚ୍ଚ ଭବ୍ୟମ୍ ।
ନିଷ୍କଲଙ୍କୋ ନିରଞ୍ଜନୋ ନିର୍ବିକଲ୍ପୋ ନିରାଖ୍ୟାତଃ
ଶୁଦ୍ଧୋ ଦେବ ଏକୋ ନାରାୟଣୋ ନ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽସ୍ତି କଶ୍ଚିତ୍ ।
ୟ ଏବଂ ବେଦ ସ ବିଷ୍ଣୁରେବ ଭବତି ସ ବିଷ୍ଣୁରେବ ଭବତି ।
ୟ ଏତଦ୍ୟଜୁର୍ବେଦଶିରୋଽଧୀତେ ।। ୨ ।।

(ନାରାୟଣାଷ୍ଟାକ୍ଷରମନ୍ତ୍ରଃ)

ଓଁମିତ୍ୟଗ୍ରେ ବ୍ୟାହରେତ୍ । ନମ ଇତି ପଶ୍ଚାତ୍ ।
ନାରାୟଣାୟେତ୍ୟୁପରିଷ୍ଟାତ୍ ।
ଓଁମିତ୍ୟେକାକ୍ଷରମ୍ । ନମ ଇତି ଦ୍ୱେ ଅକ୍ଷରେ ।
ନାରାୟଣାୟେତି ପଞ୍ଚାକ୍ଷରାଣି ।
ଏତଦ୍ୱୈ ନାରାୟଣସ୍ୟାଷ୍ଟାକ୍ଷରଂ ପଦମ୍ ।
ୟୋ ହ ବୈ ନାରାୟଣସ୍ୟାଷ୍ଟାକ୍ଷରଂ ପଦମଧ୍ୟେତି ।
ଅନପବ୍ରୁବଃ ସର୍ବମାୟୁରେତି ।
ବିନ୍ଦତେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ ରାୟସ୍ପୋଷଂ ଗୌପତ୍ୟଂ
ତତୋଽମୃତତ୍ୱମଶ୍ନୁତେ ତତୋଽମୃତତ୍ୱମଶ୍ନୁତ ଇତି ।
ଏତସ୍ରାମବେଦଶିରୋଽଧୀତେ ।। ୩ ।।

Not for Commercial Use

(ନାରାୟଣପ୍ରଣବଃ)

ପ୍ରତ୍ୟଗାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମପୁରୁଷଂ ପ୍ରଣବସ୍ୱରୂପମ୍ । ଅକାର ଉକାରୋ ମକାର ଇତି ।
ତା ଅନେକଧା ସମଭବତ୍ତଦେତଦୋମିତି ୟମୁକ୍ତ୍ୱା ମୁଚ୍ୟତେ ୟୋଗୀ ଜନ୍ମସଂସାରବନ୍ଧନାତ୍ ।
ଓଁ ନମୋ ନାରାୟଣାୟେତି ମଂତ୍ରୋପାସକୋ ବୈକୁଣ୍ଠଭୁବନଂ ଗମିଷ୍ୟତି ।
ତଦିଦଂ ପୁଣ୍ଡରୀକଂ ବିଜ୍ଞାନଘନଂ । ତସ୍ମାତ୍ତଡିଦାଭମାତ୍ରମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟୋ ଦେବକୀପୁତ୍ରୋ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟୋ ମଧୁସୂଦନଃ ।
ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟଃ ପୁଣ୍ଡରୀକାକ୍ଷୋ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟୋ ବିଷ୍ଣୁରଚ୍ୟୁତ ଇତି ।
ସର୍ବଭୂତସ୍ଥମେକଂ ବୈ ନାରାୟଣଂ କାରଣପୁରୁଷମକାରଣଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଓମ୍ ।
ଏତଦଥର୍ବଶିରୋୟୋଽଧୀତେ ।। ୪ ।।

(ବିଦ୍ୟାଽଧ୍ୟୟନଫଲମ୍)

ପ୍ରାତରଧୀୟାନୋ ରାତ୍ରିକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
ସାୟମଧୀୟାନୋ ଦିବସକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
ତସ୍ମାତ୍ୟଂପ୍ରାତରଧୀୟାନୋଽପାପୋ ଭବତି ।
ମଧ୍ୟଂଦିନମାଦିତ୍ୟାଭିମୁଖୋଽଧୀୟାନଃ ପଞ୍ଚମହାପାତକୋପପାତକାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ସର୍ବବେଦପାରାୟଣପୁଣ୍ୟଂ ଲଭତେ । ନାରାୟଣସାୟୁଜ୍ୟମବାପ୍ନୋତି ।
ଶ୍ରୀମନ୍ନାରାୟଣସାୟୁଜ୍ୟମବାପ୍ନୋତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୫ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ନାରାୟଣୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

କଲିସଂତରଣ ଉପନିଷଦ

(Kalisantaranopanisat / Kalisantarana Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ଦାଶ

କଲିସଂତରଣୋପନିଷତ୍ / କଲିସଂତରଣ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ କଲିସଂତରଣୋପନିଷତ୍ ।।

ଯଦ୍ଦିବ୍ୟନାମ ସ୍ମରତାଂ ସଂସାରୋ ଗୋପ୍-ପଦାୟତେ ।
ସା ନବ୍ୟଭକ୍ତିର୍ଭବତି ତଦ୍ରାମପଦମାଶ୍ରୟେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂକରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

(ଭଗବନ୍ନାମସ୍ମରଣମାତ୍ରେଣ କଲିସନ୍ତରଣମ୍)
ହରିଃ ଓଁ ।।
ଦ୍ୱାପରାନ୍ତେ ନାରଦୋ ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ଜଗାମ କଥଂ ଭଗବନ୍ ଗାଂ ପର୍ୟଟନ୍-କଲିଂ ସଂତରେୟମିତି ।
ସ ହୋବାଚ ବ୍ରହ୍ମା ସାଧୁ ପୃଷ୍ଟୋଽସ୍ମି ସର୍ବଶ୍ରୁତିରହସ୍ୟଂ
ଗୋପ୍ୟଂ ତଚ୍ଛୃଣୁ ଯେନ କଲିସଂସାରଂ ତରିଷ୍ୟସି ।
ଭଗବତ ଆଦିପୁରୁଷସ୍ୟ ନାରାୟଣସ୍ୟ ନାମୋଚ୍ଚାରଣମାତ୍ରେଣ ନିର୍ଧୂତକଲିର୍ଭବତି ।

(ପରବ୍ରହ୍ମବରଣବିନାଶକଷୋଡଶନାମାନି)
ନାରଦଃ ପୁନଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ତନ୍ନାମ କିମିତି । ସ ହୋବାଚ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ।
ହରେ ରାମ ହରେ ରାମ ରାମ ରାମ ହରେ ହରେ ।
ହରେ କୃଷ୍ଣ ହରେ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ହରେ ହରେ ।। ୧ ।।

ଇତି ଷୋଡଶକଂ ନାମ୍ନାଂ କଲିକଲ୍ମଷନାଶନମ୍ ।
ନାତଃ ପରତରୋପାୟଃ ସର୍ବବେଦେଷୁ ଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୨ ।।

Not For Commercial Use

ଇତି ଷୋଡଶକଲାବୃତସ୍ୟ ଜୀବସ୍ୟାବରଣବିନାଶନମ୍ ।
ତତଃ ପ୍ରକାଶତେ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ମେଘାପାୟେ ରବିରଶ୍ମିମଣ୍ଡଲୀବେତି ।

(ନାମଜପମହିମା)
ପୁନର୍ନାରଦଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଭଗବନ୍-କୋଽସ୍ୟ ବିଧିରିତି ।
ତଂ ହୋବାଚ ନାସ୍ୟ ବିଧିରିତି ।
ସର୍ବଦା ଶୁଚିରଶୁଚିର୍ବା ପଠନ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ସଲୋକତାଂ ସମୀପତାଂ ସରୂପତାଂ ସାୟୁଜ୍ୟମେତି ।
ୟଦାଽସ୍ୟ ଷୋଡଶୀକସ୍ୟ ସାର୍ଧତ୍ରିକୋଟୀର୍ଜପତି ତଦା ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଂ ତରତି ।
ତରତି ବୀରହତ୍ୟାମ୍ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ପିତୃଦେବମନୁଷ୍ୟାଣାମପକାରାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ସର୍ବଧର୍ମପରିତ୍ୟାଗପାପାତ୍ପ୍ରଦ୍ୟଃ ଶୁଚିତାମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।
ସଦ୍ୟୋ ମୁଚ୍ୟତେ ସଦ୍ୟୋ ମୁଚ୍ୟତେ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୩।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂକରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀକଲିସଂତରଣୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ତାରସାର ଉପନିଷଦ

(Taarasaaropanisat / Taarasaara Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ତାରସାରୋପନିଷତ୍ / ତାରସାର ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ତାରସାରୋପନିଷତ୍ ।।

ୟନ୍ନାରାୟଣତାରାର୍ଥସତ୍ୟଜ୍ଞାନସୁଖାକୃତି ।
ତ୍ରିପାନ୍ନାରାୟଣାକାରଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ମି କେବଲମ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।

(ଅବିମୁକ୍ତୋପାସନୋପଦେଶଃ)
ବୃହସ୍ପତିରୁବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ୟଦନୁ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଂ ଦେବାନାଂ
ଦେବୟଜନଂ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମସଦନଂ ତସ୍ମାଦ୍ୟତ୍ର
କ୍ୱଚନ ଗଚ୍ଛେତ୍ତଦେବ ମନ୍ୟେତେତି ।
ଇଦଂ ବୈ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଂ ଦେବାନାଂ ଦେବୟଜନଂ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ
ବ୍ରହ୍ମସଦନମବିମୁକ୍ତଂ ବୈ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଂ ଦେବାନାଂ ଦେବୟଜନଂ
ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମସଦନମ୍ ।
ଅତ୍ର ହି ଜନ୍ତୋଃ ପ୍ରାଣେଷୂତ୍ରମମାଣେଷୁ ରୁଦ୍ରସ୍ତାରକଂ ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ୟାଚଷ୍ଟେ
ୟେନାସାବମୃତୀ ଭୂତ୍ୱା ମୋକ୍ଷୀ ଭବତି ।
ତସ୍ମାଦବିମୁକ୍ତମେବ ନିଷେବେତ । ଅବିମୁକ୍ତଂ ନ ବିମୁଞ୍ଚେତ୍ ।
ଏବମେବୈଷ ଭଗବନ୍ନିତି ବୈ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।। ୧।।

Not For Commercial Use

(ନାରାୟଣସ୍ଥୂଲାଷ୍ଟାକ୍ଷରତାରକମ୍)
ଅଥ ହୈନଂ ଭାରଦ୍ୱାଜଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ କିଂ ତାରକମ୍ ।
କିଂ ତାରୟତୀତି ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।
ଓଁ ନମୋ ନାରାୟଣାୟେତି ତାରକଂ ଚିଦାତ୍ମକମିତ୍ୟୁପାସିତବ୍ୟମ୍ ।
ଓମିତ୍ୟେକାକ୍ଷରମାତ୍ମସ୍ୱରୂପମ୍ । ନମ ଇତି ଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷରଂ ପ୍ରକୃତିସ୍ୱରୂପମ୍ ।
ନାରାୟଣାୟେତି ପଞ୍ଚାକ୍ଷରଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପମ୍ ଇତି । ୟ ଏବଂ ବେଦ ସୋଽମୃତୋ ଭବତି ।
ଓମିତି ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି । ନକାରୋ ବିଷ୍ଣୁର୍ଭବତି । ମକାରୋ ରୁଦ୍ରୋ ଭବତି ।
ନକାର ଈଶ୍ୱରୋ ଭବତି । ରକାରୋଽଣ୍ଡଂ ବିରାଡ୍ ଭବତି । ୟକାରଃ ପୁରୁଷୋ ଭବତି ।
ଣକାରୋ ଭଗବାନ୍ଭବତି । ୟକାରଃ ପରମାତ୍ମା ଭବତି ।
ଏତଦ୍ୱୈ ନାରାୟଣସ୍ୟାଷ୍ଟାକ୍ଷରଂ ବେଦ ପରମପୁରୁଷୋ ଭବତି ।।

।। ତାରସାରୋପନିଷତ୍ସୁ ଋଗ୍-ବେଦଃ ପ୍ରଥମଃ ପାଦଃ ।। ୧।।

(ନାରାୟଣସୂକ୍ଷ୍ମାଷ୍ଟାକ୍ଷରତାରକମ୍)
ଓଁମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ । ତଦେବୋପାସିତବ୍ୟମ୍ ।
ଏତଦେବ ସୂକ୍ଷ୍ମାଷ୍ଟାକ୍ଷରଂ ଭବତି । ତଦେତଦଷ୍ଟାତ୍ମକୋଽଷ୍ଟଧା ଭବତି ।
ଅକାରଃ ପ୍ରଥମାକ୍ଷରୋ ଭବତି । ଉକାରୋ ଦ୍ୱିତୀୟାକ୍ଷରୋ ଭବତି ।
ମକାରସ୍ତୃତୀୟାକ୍ଷରୋ ଭବତି । ବିନ୍ଦୁସ୍ତୁରୀୟାକ୍ଷରୋ ଭବତି ।
ନାଦଃ ପଞ୍ଚମାକ୍ଷରୋ ଭବତି । କଲା ଷଷ୍ଠାକ୍ଷରୋ ଭବତି ।
କଲାତୀତା ସପ୍ତମାକ୍ଷରୋ ଭବତି । ତପୂରଷ୍ଟାଷ୍ଟମାକ୍ଷରୋ ଭବତି ।
ତାରକୱାଽୱାରକୋ ଭବତି । ତଦେବ ତାରକଂ ବ୍ରହ୍ମ ତ୍ୱଂ ବିଦ୍ଧି ।
ତଦେବୋପାସିତବ୍ୟମ୍ ।। ୧।।

Not For Commercial Use

(ପ୍ରଣବାବୟବଦେବତାଃ)
ଅତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ------
ଅକାରାଦଭବଦ୍-ବ୍ରହ୍ମା ଜାମ୍ବବାନିତିସଂଜ୍ଞକଃ ।
ଉକାରାକ୍ଷରସଂଭୂତ ଉପେନ୍ଦ୍ରୋ ହରିନାୟକଃ ।। ୧।।

ମକାରାକ୍ଷରସଂଭୂତଃ ଶିବସ୍ତୁ ହନୁମାନ୍ସ୍ମୃତଃ ।
ବିନ୍ଦୁରୀଶ୍ୱରସଂଜ୍ଞସ୍ତୁ ଶତ୍ରୁଘ୍ନଶ୍ଚକ୍ରରାଟ୍ ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୨।।

ନାଦୋ ମହାପ୍ରଭୁର୍ଜ୍ଞେୟୋ ଭରତଃ ଶଙ୍ଖନାମକଃ ।
କଲାୟାଃ ପୁରୁଷଃ ସାକ୍ଷାଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମଣୋ ଧରଣୀଧରଃ ।। ୩।।

କଲାତୀତା ଭଗବତୀ ସ୍ୱୟଂ ସୀତେତି ସଂଜ୍ଞିତା ।
ତତ୍ପରଃ ପରମାତ୍ମା ଚ ଶ୍ରୀରାମଃ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଃ ।। ୪।।

(ଶ୍ରୀରାମସ୍ୟ ସର୍ବାତ୍ମକତ୍ୱମ୍)
ଓମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରମିଦଂ ସର୍ବମ୍ ।
ତସ୍ୟୋପବ୍ୟାଖ୍ୟାନଂ ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ
ଭବିଷ୍ୟଦ୍ୟଚ୍ଚାନ୍ୟତ୍ତ୍ରିମନ୍ତ୍ରବର୍ଣ୍ଣଦେବତାଚ୍ଛନ୍ଦୋଽଙ୍କଲାଶକ୍ତିସୃଷ୍ଟ୍ୟାତ୍ମକମିତି ।
ୟ ଏବଂ ବେଦ ।।

।। ତାରସାରୋପନିଷତ୍ସୁ ଯଜୁର୍ବେଦୋ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପାଦଃ ।। ୨।।

(ଜାମ୍ବବଦାଦ୍ୟଷ୍ଟତନୁମନ୍ତ୍ରାଃ)
ଅଥ ହୈନଂ ଭାରଦ୍ୱାଜୋ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟମୁବାଚାଥ କୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈଃ
ପରମାତ୍ମା ପ୍ରୀତୋ ଭବତି ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଦର୍ଶୟତି ତନ୍ନୋ ବ୍ରୂହି ଭଗବ ଇତି ।

Not For Commercial Use

ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।

ଓଁ ୟୋ ହ ବୈ ଶ୍ରୀପରମାତ୍ମା ନାରାୟଣଃ ସ ଭଗବାନକାରବାଚ୍ୟୋ
ଜାମ୍ବବାନ୍‌ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧।।

ଓଁ ୟୋ ହ ବୈ ଶ୍ରୀପରମାତ୍ମା ନାରାୟଣଃ ସ ଭଗବାନୁକାରବାଚ୍ୟ
ଉପେନ୍ଦ୍ରସ୍ୱରୂପୋ ହରିନାୟକୋ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨।।

ଓଁ ୟୋ ହ ବୈ ଶ୍ରୀପରମାତ୍ମା ନାରାୟଣଃ ସ ଭଗବାନ୍ମକାରବାଚ୍ୟଃ
ଶିବସ୍ୱରୂପୋ ହନୂମାନ୍‌ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩।।

ଓଁ ୟୋ ହ ବୈ ଶ୍ରୀପରମାତ୍ମା ନାରାୟଣଃ ସ ଭଗବାନ୍-ବିନ୍ଦୁସ୍ୱରୂପଃ
ଶତ୍ରୁଘ୍ନୋ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪।।

ଓଁ ୟୋ ହ ବୈ ଶ୍ରୀପରମାତ୍ମା ନାରାୟଣଃ ସ ଭଗବାନ୍ନାଦସ୍ୱରୂପୋ
ଭରତୋ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୫।।

ଓଁ ୟୋ ହ ବୈ ଶ୍ରୀପରମାତ୍ମା ନାରାୟଣଃ ସ ଭଗବାନ୍-କଲାସ୍ୱରୂପୋ
ଲକ୍ଷ୍ମଣୋ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୬।।

ଓଁ ୟୋ ହ ବୈ ଶ୍ରୀପରମାତ୍ମା ନାରାୟଣଃ ସ ଭଗବାନ୍-କଲାତୀତା
ଭଗବତୀ ସୀତା ଚିସ୍ୱରୂପା ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୭।।

ୟଥା ପ୍ରଥମମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତାବାଦ୍ୟନ୍ତୌ ତଥା ସର୍ବମନ୍ତ୍ରେଷୁ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟମ୍ ।
ଉକାରବାଚ୍ୟ ଉପେନ୍ଦ୍ରସ୍ୱରୂପୋ ହରିନାୟକଃ ୨ ମକାରବାଚ୍ୟଃ ଶିବସ୍ୱରୂପୋ ହନୁମାନ୍ ୩
ବିନ୍ଦୁସ୍ୱରୂପଃ ଶତ୍ରୁଘ୍ନଃ ୪ ନାଦସ୍ୱରୂପୋ ଭରତଃ ୫ କଲାସ୍ୱରୂପୋ ଲକ୍ଷ୍ମଣଃ ୬ କଲାତୀତା
ଭଗବତୀ ସୀତା ଚିସ୍ୱରୂପା ୭ ଓଁ ୟୋ ହ ବୈ ଶ୍ରୀପରମାତ୍ମା ନାରାୟଣଃ ସ ଭଗବା°ସ୍ତପୂରଃ
ପରମପୁରୁଷଃ ପୁରାଣପୁରୁଷୋଽମୋ ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧମୁକ୍ତସତ୍ୟପରମାନନ୍ତାଦ୍ୱୟପରିପୂର୍ଣ୍ଣଃ
ପରମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ରାମୋଽସ୍ମି ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବସ୍ତସ୍ମୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

(ବିଦ୍ୟାପଠନମନ୍ତ୍ରାର୍ଥଜ୍ଞାନୟୋଃ ଫଲମ୍)
ଏତଦଷ୍ଟବିଧମନ୍ତ୍ରଂ ଯୋଽଧୀତେ ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ବାୟୁପୂତୋ ଭବତି । ସ ଆଦିତ୍ୟପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ସ୍ଥାଣୁପୂତୋ ଭବତି । ସ ସର୍ବୈର୍ଦେବୈର୍ଜ୍ଞାତୋ ଭବତି ।
ତେନେତିହାସପୁରାଣାନଂ ରୁଦ୍ରାଣାଂ ଶତସହସ୍ରାଣି ଜପ୍ତାନି ଫଲାନି ଭବନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀମନ୍ନାରାୟଣାଷ୍ଟାକ୍ଷରାନୁସ୍ମରଣେନ ଗାୟତ୍ର୍ୟାଃ ଶତସହସ୍ରଂ ଜପ୍ତଂ ଭବତି ।
ପ୍ରଣବାନାମଯୁତଂ ଜପ୍ତଂ ଭବତି । ଦଶପୂର୍ବାନ୍ଦଶୋତ୍ତରାନ୍ପୁନାତି ।
ନାରାୟଣପଦମବାପ୍ନୋତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।
ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂରୟଃ । ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ ।
ତଦ୍ବିପ୍ରାସୋ ବିପନ୍ୟବୋ ଜାଗୃବାଂସଃ ସମିନ୍ଧତେ । ବିଷ୍ଣୋର୍ୟତ୍ପରମଂ ପଦମ୍ ।।
ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ତାରସାରୋପନିଷତ୍ସୁ ସାମବେଦସ୍ତୃତୀୟଃ ପାଦଃ ।। ୩।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ତାରସାରୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ନୃସିଂହତାପନୀୟ ଉପନିଷଦ

(Nrusimhataapaniyopanisat / Nrusimhataapaniya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ନୃସିଂହତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ / ନୃସିଂହତାପନୀୟ ଉପନିଷଦ
(ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ ଏବଂ ନୃସିଂହୋତ୍ତରତାପନୀୟୋପନିଷତ୍)

।। ଅଥ ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ ।।

ୟତ୍ତୁର୍ଯ୍ୟୋଙ୍କାରାଗ୍ରପରାଭୂମିସ୍ଥିରବରାସନମ୍ ।
ପ୍ରତିଯୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତତୁର୍ଯ୍ୟଂତୁର୍ଯ୍ୟମହଂ ମହଃ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଆପୋ ବା ଇଦମାସନ୍ସଲିଲମେବ ସ ପ୍ରଜାପତିରେକଃ ପୁଷ୍କରପର୍ଣେ ସମଭବତ୍ତସ୍ୟାନ୍ତର୍ମନସି
କାମଃ ସମବର୍ତତେଦଂ ସୃଜେୟମିତି ତସ୍ମାଦ୍ୟତ୍-ପୁରୁଷୋ ମନସାଽଭିଗଚ୍ଛତି ତଦ୍ୱାଚା ବଦତି
ତତ୍କର୍ମଣା କରୋତି ତଦେଷାଭ୍ୟୁକ୍ତା ------
କାମସ୍ତଦଗ୍ରେ ସମବର୍ତତାଧି ମନସୋ ରେତଃ ପ୍ରଥମଂ ୟଦାସୀତ୍ ।
ସତୋ ବନ୍ଧୁମସତି ନିରବିନ୍ଦନ୍ହୃଦି ପ୍ରତୀଷ୍ୟ କବୟୋ ମନୀଷେତ୍ୟୈନଂ
ତଦୁପନମତି ୟତ୍ପ୍ରାମୋ ଭବତି ସ ତପୋଽତପ୍ୟତ ସ ତପସ୍ତପ୍ତ୍ୱା ସ ଏତଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜଂ
ନାରସିଂହମାନୁଷ୍ଟଭମପଶ୍ୟତ୍ତେନ ବୈ ସର୍ବମିଦମସୃଜତ ୟଦିଦଂ କିଂଚ
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବମିଦମାନୁଷ୍ଟୁଭମିତ୍ୟାଚକ୍ଷତେ ୟଦିଦଂ କିଂଚାନୁଷ୍ଟୁଭୋ ବା ଇମାନି ଭୂତାନି
ଜାୟନ୍ତେଽନୁଷ୍ଟୁଭା ଜାତାନି ଜୀବନ୍ତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁଭଂ ପ୍ରୟନ୍ତ୍ୟଭିସଂବିଶନ୍ତି ତସ୍ୟୈଷା
ଭବତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍-ପ୍ରଥମା ଭବତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁବୁତ୍ତମା ଭବତି ବାଗ୍ୱା ଅନୁଷ୍ଟୁବ୍-ବାଚୈବ ପ୍ରୟନ୍ତି
ବାଚୈବୋଦ୍ୟନ୍ତି ପରମା ବା ଏଷା ଛନ୍ଦସାଂ ୟଦନୁଷ୍ଟୁବିତି ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ସସାଗରାଂ ସପର୍ବତାଂ ସପ୍ତଦ୍ୱୀପାଂ ବସୁଂଧରାଂ ତସ୍ରାମ୍ନଃ ପ୍ରଥମଂ ପାଦଂ
ଜାନୀୟାଦ୍ୟକ୍ଷଗନ୍ଧର୍ବାପ୍ସରୋଗଣସେବିତମନ୍ତରିକ୍ଷଂ ତସ୍ରାମ୍ନୋ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ପାଦଂ
ଜାନୀୟାଦ୍ୱସୁରୁଦ୍ରାଦିତ୍ୟୈଃ ସର୍ବୈର୍ଦେବୈଃ ସେବିତଂ ଦିବଂ ତସ୍ରାମ୍ନସ୍ତୃତୀୟଂ ପାଦଂ
ଜାନୀୟାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପଂ ନିରଞ୍ଜନଂ ପରମବ୍ୟୋମ୍ନିକଂ ତସ୍ରାମ୍ନଶ୍ଚତୁର୍ଥଂ
ପାଦଂ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ଋଗ୍ୟଜୁଃସାମାଥର୍ବାଣଶ୍ଚତ୍ୱାରୋ ବେଦାଃ ସାଙ୍ଗାଃ ସଶାଖାଶ୍ଚତ୍ୱାରଃ ପାଦା ଭବନ୍ତି ।
କିଂ ଧ୍ୟାନଂ କିଂ ଦୈବତଂ କାନ୍ୟଙ୍ଗାନି କାନି ଦୈବତାନି କିଂ ଛନ୍ଦଃ କ ଋଷିରିତି ।। ୨।।

ସ ହୋବାଚ ପ୍ରଜାପତିଃ ସ ଯୋ ହ ବୈ ତସ୍ରାବିତ୍ରସ୍ୟାଷ୍ଟାକ୍ଷରଂ ପଦଂ
ଶ୍ରିୟାଽଭିଷିକ୍ତଂ ତସ୍ରାମ୍ନୋଽଙ୍ଗଂ ବେଦ ଶ୍ରିୟା ହୈବାଭିଷିଚ୍ୟତେ ସର୍ବେ ବେଦାଃ
ପ୍ରଣବାଦିକାସ୍ତୁଂ ପ୍ରଣବଂ ତସ୍ରାମ୍ନୋଽଙ୍ଗଂ ବେଦ, ସ ତ୍ରୀଂଲ୍ଲୋକାଞ୍ଜୟତି ଚତୁର୍ବିଂଶତ୍ୟକ୍ଷରା
ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀର୍ଯଜୁସ୍ତସ୍ରାମ୍ନୋଽଙ୍ଗଂ ବେଦ , ସ ଆୟୁର୍ଯଶଃକୀର୍ତିଙ୍କାନୈଶ୍ୱର୍ଯବାନ୍ଭବତି,
ତସ୍ମାଦିଦଂ ସାଙ୍ଗଂ ସାମ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି , ସାବିତ୍ରୀଂ
ପ୍ରଣବଂ ଯଜୁର୍ଲକ୍ଷ୍ମୀଂ ସ୍ତ୍ରୀଶୂଦ୍ରାୟ ନେଚ୍ଛନ୍ତି , ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦକ୍ଷରଂ ସାମ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ
ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି , ସାବିତ୍ରୀଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀଂ ଯଜୁଃ ପ୍ରଣବଂ ଯଦି ଜାନୀୟାତ୍ସ୍ତ୍ରୀଶୂଦ୍ରଃ ସ ମୃତୋଽଧୋ
ଗଚ୍ଛତି ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବଦା ନାଚଷ୍ଟେ ଯଦ୍ୟାଚଷ୍ଟେ ସ ଆଚାର୍ଯସ୍ତ୍ରୈନୈବ ମୃତୋଽଧୋ ଗଚ୍ଛତି ।। ୩।।

ସ ହୋବାଚ ପ୍ରଜାପତିରଗ୍ନିର୍ବୈ ବେଦା ଇଦଂ ସର୍ବଂ ବିଶ୍ୱାନି ଭୂତାନି ପ୍ରାଣା ବା ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି
ପଶବୋଽନ୍ନମଭୂତଂ ସମ୍ରାଟ୍ସ୍ୱରାଡ୍-ବିରାଟ୍ତସ୍ରାମ୍ନଃ ପ୍ରଥମଂ ପାଦଂ ଜାନୀୟାଦୃଗ୍ୟଜୁଃସାମାଥର୍ବରୂପଃ
ସୂର୍ଯୋଽନ୍ତରାଦିତ୍ୟ ହିରଣ୍ମୟଃ ପୁରୁଷସ୍ତସ୍ରାମ୍ନୋ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ପାଦଂ ଜାନୀୟାଦ୍ୟ ଓଷଧୀନାଂ
ପ୍ରଭବତି ତାରାପତିଃ ସୋମସ୍ତସ୍ରାମ୍ନସ୍ତୃତୀୟଂ ପାଦଂ ଜାନୀୟାତ୍ର ବ୍ରହ୍ମା ସ ଶିବଃ ସ ହରିଃ
ସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୋଽଗ୍ନିଃ ସୋଽକ୍ଷରଃ ପରମଃ ସ୍ୱରାଟ୍ ତସ୍ରାମ୍ନଶ୍ଚତୁର୍ଥଂ ପାଦଂ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ
ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଉଗ୍ରଂ ପ୍ରଥମସ୍ୟାଦ୍ୟଂ ଜ୍ୱଲଂ ଦ୍ୱିତୀୟସ୍ୟାଦ୍ୟଂ ନୃସିଂ ତୃତୀୟସ୍ୟାଦ୍ୟଂ ମୃତ୍ୟୁଂ
ଚତୁର୍ଥସ୍ୟାଦ୍ୟଂ ସାମ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ,
ତସ୍ମାଦିଦଂ ସାମ ୟତ୍ର କୁତ୍ରଚିନ୍ନାଚଷ୍ଟେ ୟଦି ଦାତୁମପେକ୍ଷତେ ପୁତ୍ରାୟ ଶୁଶ୍ରୂଷବେ
ଦାସ୍ୟତ୍ୟନ୍ୟସ୍ମୈ ଶିଷ୍ୟାୟ ଚେତି ।। ୪।।

କ୍ଷୀରୋଦାର୍ଣ୍ଣବଶାୟିନଂ ନୃକେସରିଂ ୟୋଗିଧ୍ୟେୟଂ ପରମଂ ପଦଂ ସାମ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ
ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି , ବୀରଂ ପ୍ରଥମସ୍ୟାର୍ଧାନ୍ତ୍ୟଂ ତଂସ ଦ୍ୱିତୀୟସ୍ୟାର୍ଧାନ୍ତ୍ୟଂ
ହଂଭୀ ତୃତୀୟସ୍ୟାର୍ଧାନ୍ତ୍ୟଂ ମୃତ୍ୟୁଂ ଚତୁର୍ଥସ୍ୟାର୍ଧାନ୍ତ୍ୟଂ ସାମ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ
ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି , ତସ୍ମାଦିଦଂ ସାମ ୟେନ କେନଚିଦାଚାର୍ୟମୁଖେନ ୟୋ ଜାନୀତେ
ସ ତେନୈବ ଶରୀରେଣ ସଂସାରାନ୍ମୁଚ୍ୟତେ ମୋଚୟତି ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ଭବତି ଜପାତ୍ତେନୈବ
ଶରୀରେଣ ଦେବତାଦର୍ଶନଂ କରୋତି , ତସ୍ମାଦିଦମେବ ମୁଖ୍ୟ ଦ୍ୱାରଂ କର୍ମୌ ନାନ୍ୟେଷାଂ
ଭବତି , ତସ୍ମାଦିଦଂ ସାଙ୍ଗଂ ସାମ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ ସ ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ଭବତି ।। ୫।।

ଓଁ ଋତଂ ସତ୍ୟଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ପୁରୁଷଂ ନୃକେସରିବିଗ୍ରହମ୍ ।
କୃଷ୍ଣପିଙ୍ଗଲମୂର୍ଧ୍ୱରେତଂ ବିରୂପାକ୍ଷଂ ଶଂକରଂ ନୀଲଲୋହିତମୁମାପତିଂ ପଶୁପତିଂ
ପିନାକୀନଂ , ହ୍ୟମିତଦ୍ୟୁତିମୀଶାନଃ ସର୍ବବିଦ୍ୟାନାମୀଶ୍ୱରଃ ସର୍ବଭୂତାନାଂ
ବ୍ରହ୍ମାଧିପତିର୍ବ୍ରହ୍ମଣୋଽଧିପତିର୍ଯୋ ୟଜୁର୍ବେଦବାଚ୍ୟସ୍ତଂ ସାମ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ
ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ମହା ପ୍ରଥମାନ୍ତାର୍ଧସ୍ୟାଦ୍ୟମ୍ ।
ର୍ବତୋ ଦ୍ୱିତୀୟାନ୍ତାର୍ଧସ୍ୟାଦ୍ୟଂ , ଷଣଂ ତୃତୀୟାନ୍ତାର୍ଧସ୍ୟାଦ୍ୟଂ , ନାମା ଚତୁର୍ଥାନ୍ତାର୍ଧସ୍ୟାଦ୍ୟଂ
ସାମ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ତସ୍ମାଦିଦଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମୟଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ତମେବଂ ବିଦ୍ୱାନମୃତ ଇହ ଭବତି ।
ତସ୍ମାଦିଦଂ ସାଙ୍ଗଂ ସାମ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।। ୬।।

Not For Commercial Use

ବିଶ୍ୱସୃଜ ଏତେନ ବୈ ବିଶ୍ୱମିଦମସୃଜନ୍ତ ୟଦ୍ୱିଶ୍ୱମସୃଜନ୍ତ ତସ୍ମାଦ୍ୱିଶ୍ୱସୃଜୋ
ବିଶ୍ୱମେନାନନୁ ପ୍ରଜାୟତେ ବ୍ରହ୍ମଣଃ ସାୟୁଜ୍ୟଂ ସଲୋକତାଂ ୟାନ୍ତି ତସ୍ମାଦିଦଂ
ସାଙ୍ଗଂ ସାମ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ବିଷ୍ଣୁଂ ପ୍ରଥମସ୍ୟାନ୍ତ୍ୟଂ ମୁଖଂ ଦ୍ୱିତୀୟସ୍ୟାନ୍ତ୍ୟଂ ଭଦ୍ରଂ ତୃତୀୟସ୍ୟାନ୍ତ୍ୟଂ ମ୍ୟହଂ
ଚତୁର୍ଥସ୍ୟାନ୍ତଂ ସାମ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ୟୋଽସୌ ସୋଽବେଦୟଦିଦଂ କିଂ ଚାତ୍ମନି ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ
ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ସ୍ତ୍ରୀପୁଂସୋର୍ବା ୟ ଇହୈବ ସ୍ନାତୁମପେକ୍ଷତେ ସ ସର୍ବୈଶ୍ୱର୍ୟଂ ଦଦାତି ୟତ୍ର
କୁତ୍ରାପି ମ୍ରିୟତେ ଦେହାନ୍ତେ ଦେବଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ତାରକଂ ବ୍ୟାଚଷ୍ଟେ ,
ୟେନାସାବମୃତୀ ଭୂତ୍ୱା ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ତସ୍ମାଦିଦଂ ସାମମଧ୍ୟଗଂ ଜପତି ତସ୍ମାଦିଦଂ ସାମାଙ୍ଗଂ ପ୍ରଜାପତିସ୍ତସ୍ମାଦିଦଂ
ସାମାଙ୍ଗଂ ପ୍ରଜାପତିର୍ୟଂ ଏବଂ ବେଦେତି ମହୋପନିଷତ୍ ।
ୟ ଏତାଂ ମହୋପନିଷଦଂ ବେଦ ସ କୃତପୁରଶ୍ଚରଣୋଽପି
ମହାବିଷ୍ଣୁର୍ଭବତି ମହାବିଷ୍ଣୁର୍ଭବତୀତି ।। ୭।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷସ୍ୱୁ ପ୍ରଥମୋପନିଷତ୍ ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ଦେବା ହ ବୈ ମୃତ୍ୟୋଃ ପାପ୍ମଭ୍ୟଃ ସଂସାରାଚ୍ଚାବିଭୀଯୁସ୍ତେ ପ୍ରଜାପତିମୁପାଧାବଂସ୍ତେଭ୍ୟ
ଏତଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜଂ ନାରସିଂହମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ପ୍ରାୟଚ୍ଛତ୍ତେନ ବୈ ସର୍ବେ ମୃତ୍ୟୁମଜୟନ୍ସର୍ବେ
ପାପ୍ମାନମତରନ୍ସଂସାରାଚ୍ଚାତରଂସ୍ତସ୍ମାଦ୍ୟୋ ମୃତ୍ୟୋଃ ପାପ୍ମଭ୍ୟଃ ସଂସାରାଚ୍ଚ ବିଭୀୟାତ୍ସ
ଏବଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜଂ ନାରସିଂହମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ପ୍ରାୟଚ୍ଛତ୍ତେନ ବୈ ସର୍ବେ ମୃତ୍ୟୁମଜୟନ୍ସର୍ବେ
ପାପ୍ମାନମତରନ୍ସଂସାରାଚ୍ଚାତରଂସ୍ତସ୍ମାଦ୍ୟୋ ମୃତ୍ୟୋଃ ପାପ୍ମଭ୍ୟଃ ସଂସାରାଚ୍ଚ ବିଭୀୟାତ୍ସ
ଏବଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜଂ ନାରସିଂହମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣୀୟାତ୍ସ ମୃତ୍ୟୁଂ ଜୟତି ସ ପାପ୍ମାନଂ ତରତି
ସ ସଂସାରଂ ତରତି ତସ୍ୟ ହ ବୈ ପ୍ରଣବସ୍ୟ ୟା ପୂର୍ବା ମାତ୍ରା ପୃଥିବ୍ୟକାରଃ ସ
ଋଗ୍ଭିରୃଗ୍ୱେଦୋ ବ୍ରହ୍ମା ବସବୋ ଗାୟତ୍ରୀ ଗାର୍ହପତ୍ୟଃ ସା ସାମ୍ନଃ ପ୍ରଥମଃ ପାଦୋ ଭବତି ,
ଦ୍ୱିତୀୟାଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସ ଉକାରଃ ସ ୟଜୁର୍ଭିର୍ୟଜୁର୍ବେଦୋ ବିଷ୍ଣୁ ରୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟୁବ୍ଗାୟତ୍ରୀ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିଃ ସା ସାମ୍ନୋ
ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପାଦୋ ଭବତି , ତୃତୀୟା ଦ୍ୟୌଃ ସ ମକାରଃ ସ ସାମଭିଃ ସାମବେଦୋ ରୁଦ୍ରା
ଆଦିତ୍ୟା ଜଗତ୍ୟାହବନୀୟଃ ସ ସାମ୍ନସ୍ତୃତୀୟଃ ପାଦୋ ଭବତି , ୟାଽବସାନେଽସ୍ୟ
ଚତୁର୍ଥ୍ୟର୍ଧମାତ୍ରା ସ ସୋମଲୋକ ଓଂକାରଃ ସୋଽଥର୍ବଙ୍ଗୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈରଥର୍ବବେଦଃ
ସଂବର୍ତକୋଽଗ୍ନିର୍ମରୁତୋ ବିରାଡେକ ଋଷିର୍ଭାସ୍ୱତୀ ସା ସାମ୍ନଶ୍ଚତୁର୍ଥଃ ପାଦୋ ଭବତି ।। ୧।।

ଅଷ୍ଟାକ୍ଷରଃ ପ୍ରଥମଃ ପାଦୋ ଭବତ୍ୟଷ୍ଟାକ୍ଷରାସ୍ତ୍ରୟଃ ପାଦା ଭବନ୍ତି , ଏବଂ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦକ୍ଷରାଣି
ସଂପଦ୍ୟନ୍ତେ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦକ୍ଷରା ବା ଅନୁଷ୍ଟୁବ୍ଭବତି , ଅନୁଷ୍ଟୁଭା ସର୍ବମିଦଂ ସୃଷ୍ଟମନୁଷ୍ଟୁଭା
ସର୍ବମୁପସଂହୃତଂ ତସ୍ୟ ହି ପଞ୍ଚାଙ୍ଗାନି ଭବନ୍ତି , ଚତ୍ୱାରଃ ପାଦାଶ୍ଚତ୍ୱାର୍ୟଙ୍ଗାନି ଭବନ୍ତି ,
ସପ୍ରଣବଂ ସର୍ବଂ ପଞ୍ଚମଂ ଭବତି ।
ଓଁ ହୃଦୟାୟ ନମଃ । ଓଁ ଶିରସେ ସ୍ୱାହା ।
ଓଁ ଶିଖାୟୈ ବଷଟ୍ । ଓଁ କବଚାୟ ହୁମ୍ ।
ଓଁ ଅସ୍ତ୍ରାୟ ଫଡିତି ପ୍ରଥମଂ ପ୍ରଥମେନ ୟୁଜ୍ୟତେ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ଦ୍ୱିତୀୟେନ
ତୃତୀୟଂ ତୃତୀୟେନ ଚତୁର୍ଥଂ ଚତୁର୍ଥେନ ପଞ୍ଚମଂ ପଞ୍ଚମେନ ବ୍ୟତିଷିକ୍ତା ବା
ଇମେ ଲୋକାସ୍ତସ୍ମାଦ୍ୱ୍ୟତିଷିକ୍ତାନ୍ୟଙ୍ଗାନିଭବନ୍ତ୍ୟୋମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରମିଦଂ ସର୍ବଂ
ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରମୁଭୟତ ଓଂକାରୋ ଭବତୀତ୍ୟକ୍ଷରାଣାଂ ନ୍ୟାସମୁପଦିଶନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମବାଦିନଃ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ୟ ହ ବା ଉଗ୍ରଂ ପ୍ରଥମଂ ସ୍ଥାନଂ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ,
ବୀରଂ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ସ୍ଥାନଂ ମହାବିଷ୍ଣୁଂ ତୃତୀୟଂ ଜ୍ୱଲନ୍ତଂ ଚତୁର୍ଥଂ ସର୍ବତୋମୁଖଂ ପଞ୍ଚମଂ
ନୃସିଂହଂ ଷଷ୍ଠଂ ଭୀଷଣଂ ସପ୍ତମଂ ଭଦ୍ରମଷ୍ଟମଂ ମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁଂ ନବମଂ ନମାମି
ଦଶମମହମିତ୍ୟେକାଦଶଂ ସ୍ଥାନଂ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ଏକାଦଶପଦା ବା ଅନୁଷ୍ଟୁବ୍ଭବତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁଭା ସର୍ବମିଦଂ ସୃଷ୍ଟମନୁଷ୍ଟୁଭା ସର୍ବମୁପସଂହୃତଂ
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବମିଦମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।। ୩।।

ଦେବା ହ ବୈ ପ୍ରଜାପତିମବ୍ରୁବନ୍ନଥ କସ୍ମାଦ୍ଭୟତ ଉଗ୍ରମିତି ,
ସ ହୋବାଚ ପ୍ରଜାପତିର୍ୟସ୍ମାତ୍ସ୍ୱମହିମ୍ନା ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାନ୍ସର୍ବାନ୍ଦେବାନ୍ସର୍ବାନାତ୍ମନଃ
ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟଦ୍ଭ୍ୟହ୍ଣାତ୍ୟଜସ୍ରଂ ସୃଜତି ବିସୃଜତି ବିବାସୟତ୍ଯୁଦ୍-ଗ୍ରାହ୍ୟତ ଉଦ୍-ଗୃହ୍ୟତେ ।
ସ୍ଥୁହି ଶ୍ରୁତଂ ଗର୍ତସଦଂ ୟୁବାନଂ ମୃଗଂ ନଭୀମମୁପହନ୍ତୁମୁଗ୍ରମ୍ ।
ମୃଡା ଜରିତ୍ରେ ସିଂହ ସ୍ତବାନୋ ଅନ୍ୟଂ ତେ ଅସ୍ମନ୍ନିବପନ୍ତୁ ସେନାଃ ।
ତସ୍ମାଦ୍ଭୟତ ଉଗ୍ରମିତି ।।

ଅଥ କସ୍ମାଦ୍ଭୟତେ ବୀରମିତି ୟସ୍ମାତ୍ସ୍ୱମହିମ୍ନା ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାନ୍ସର୍ବାନ୍ଦେବାନ୍ସର୍ବାନାତ୍ମନଃ
ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ବିରମତି ବିରାମୟତ୍ୟଜସ୍ରଂ ସୃଜତି ବିସୃଜତି ବାସୟତି ।
ୟତୋ ବୀରଃ କର୍ମଣ୍ୟଃ ସୁଦକ୍ଷୋ ୟୁକ୍ତଗ୍ରାବା ଜାୟତେ ଦେବକାମଃ ।
ତସ୍ମାଦ୍ଭୟତେ ବୀରମିତି ।।

ଅଥ କସ୍ମାଦ୍ଭୟତେ ମହାବିଷ୍ଣୁମିତି ।
ୟଃ ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାନ୍-ବ୍ୟାପ୍ନୋତି ବ୍ୟାପୟତି ସ୍ନେହୋ ୟଥା
ପଲଲପିଣ୍ଡମୋତପ୍ରୋତମନୁପ୍ରାପ୍ତଂ ବ୍ୟତିଷକ୍ତୋ ବ୍ୟାପ୍ୟତେ ବ୍ୟାପୟତେ ।
ୟସ୍ମାନ୍ନ ଜାତଃ ପରୋଽନ୍ୟୋଽସ୍ତି ୟ ଆବିବେଶ ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।
ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଜୟା ସଂବିଦାନସ୍ତ୍ରୀଣି ଜ୍ୟୋତୀଂଷି ସଚତେ ସ ଷୋଡଷୀତି ।
ତସ୍ମାଦ୍ଭୟତେ ମହାବିଷ୍ଣୁମିତି ।।

Not For Commercial Use

ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଜ୍ୱଲନ୍ତମିତି ୟସ୍ମାତ୍ସ୍ୱମହିମ୍ନା
ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାନ୍‌ସର୍ବାନ୍ଦେବାନ୍‌ସର୍ବାନାତ୍ମନଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି
ସ୍ୱତେଜସା ଜ୍ୱଲତି ଜ୍ୱାଲୟତି ଜ୍ୱାଲ୍ୟତେ ଜ୍ୱାଲୟତେ ।
ସବିତା ପ୍ରସବିତା ଦୀପ୍ତୋ ଦୀପୟନ୍ଦୀପ୍ୟମାନଃ ।
ଜ୍ୱଲଞ୍ଜ୍ୱଲିତା ତପନ୍ବିତପନ୍‌ସଂତପନ୍ରୋଚନୋ ରୋଚମାନଃ ଶୋଭନଃ ଶୋଭମାନଃ କଲ୍ୟାଣଃ ।
ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଜ୍ୱଲନ୍ତମିତି ।।

ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ସର୍ବତୋ ମୁଖମିତି ।
ୟସ୍ମାଦନିନ୍ଦ୍ରିୟୋଽପି ସର୍ବତଃ ପଶ୍ୟତି ସର୍ବତଃ ଶୃଣୋତି
ସର୍ବତୋ ଗଚ୍ଛତି ସର୍ବତ ଆଦତ୍ତେ ସ ସର୍ବଗଃ ସର୍ବତସ୍ତିଷ୍ଠତି ।
ଏକଃ ପୁରସ୍ତାଦ୍ୟ ଇଦଂ ବଭୂବ ୟତୋ ବଭୂବ ଭୁବନସ୍ୟ ଗୋପାଃ ।
ୟମପ୍ୟେତି ଭୁବନଂ ସାଂପରାୟେ ନମାମି ତମହଂ ସର୍ବତୋମୁଖମ୍ ।
ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ସର୍ବତୋମୁଖମିତି ।।

ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ନୃସିଂହମିତି ।
ୟସ୍ମାତ୍ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ନା ବୀର୍ୟତମଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠତମଶ୍ଚ ସିଂହୋ ବୀର୍ୟତମଃ
ଶ୍ରେଷ୍ଠତମଶ୍ଚ ତସ୍ମାନ୍ନୃସିଂହ ଆସୀତ୍‌ପୂରମେଶ୍ୱରୋ ଜଗଦ୍ଧିତଂ ବା ଏତଦ୍ରୂପମକ୍ଷରଂ ଭବତି ।
ପ୍ରତଦ୍ୱିଷ୍ଟୁଃ ସ୍ତବତେ ବୀର୍ୟାୟ ମୃଗୋ ନଭୀମଃ କୁଚରୋ ଗିରିଷ୍ଠାଃ ।
ୟସ୍ୟୋରୁଷୁ ତ୍ରିଷୁ ବିକ୍ରମଣେଷ୍ୱଧି କ୍ଷିୟନ୍ତି ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।
ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ନୃସିଂହମିତି ।।

ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଭୀଷଣମିତି ।
ୟସ୍ମାଦ୍ୟସ୍ୟ ରୂପଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ସର୍ବେ ଲୋକାଃ ସର୍ବେ ଦେବାଃ ସର୍ବାଣି
ଭୂତାନି ଭୀତ୍ୟା ପଲାୟନ୍ତେ ସ୍ୱୟଂ ୟତଃ କୁତଶ୍ଚିନ୍ନ ବିଭେତି ।
ଭୀଷାଽସ୍ମାଦ୍ୱାତଃ ପବତେ ଭୀଷୋଦେତି ସୂର୍ୟଃ ।
ଭୀଷାଽସ୍ମାଦଗ୍ନିଶ୍ଚେନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ମୃତ୍ୟୁର୍ଧାବତି ପଞ୍ଚମ । ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଭୀଷଣମିତି ।।

Not for Commercial Use

ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଭଦ୍ରମିତି ।
ୟସ୍ମାତ୍ସ୍ୱୟଂ ଭଦ୍ରୋ ଭୂତ୍ୱା ସର୍ବଦା ଭଦ୍ରଂ ଦଦାତି ରୋଚନୋ
ରୋଚମାନଃ ଶୋଭନଃ ଶୋଭମାନଃ କଲ୍ୟାଣଃ ।
ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଭଦ୍ରମିତି ।।

ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁମିତି ।
ୟସ୍ମାତ୍ସ୍ୱମହିମ୍ନା ସ୍ୱଭକ୍ତାନାଂ ସ୍ମୃତ ଏବ ମୃତ୍ୟୁମପମୃତ୍ୟୁଂ ଚ ମାରୟତି ।
ୟ ଆତ୍ମଦା ବଲଦା ୟସ୍ୟ ବିଶ୍ୱ ଉପାସତେ ପ୍ରଶିଷଂ ୟସ୍ୟ ଦେବାଃ ।
ୟସ୍ୟ ଛାୟାମୃତଂ ୟୋ ମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁଃ କସ୍ମୈ ଦେବାୟ ହବିଷା ବିଧେମ ।
ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁମିତି ।।

ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ନମାମୀତି ।
ୟସ୍ମାଦ୍ୟଂ ସର୍ବେ ଦେବା ନମନ୍ତି ମୁମୁକ୍ଷବୋ ବ୍ରହ୍ମବାଦିନଶ୍ଚ ।
ପ୍ର ନୂନଂ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିର୍ମନ୍ତ୍ରଂ ବଦତ୍ୟୁକ୍ଥ୍ୟମ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନିନ୍ଦ୍ରୋ ବରୁଣୋ ମିତ୍ରୋ ଅର୍ୟମା ଦେବା ଓକାଂସି ଚକ୍ରିରେ ।
ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ନମାମୀତି ।।

ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେଽହମିତି । ଅହମସ୍ମି ପ୍ରଥମଜା ଋତାୟସ୍ୟ ।
ପୂର୍ବଂ ଦେବେଭ୍ୟୋ ଅମୃତସ୍ୟ ନାୟଭାୟି । ୟୋ ମା ଦଦାତି ସ ଇଦେବ ମାୟବାଃ ।
ଅହମନ୍ନମନ୍ନମଦନ୍ତମାୟଦ୍ମି । ଅହଂ ବିଶ୍ୱଂ ଭୁବନମଭ୍ୟଭବାୟମ୍ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ୟୋତିଃ । ୟ ଏବଂ ବେଦେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୪।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋପନିଷତ୍ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

ଦେବା ହ ବୈ ପ୍ରଜାପତିମବ୍ରୁବନ୍ନାନୁଷ୍ଟୁଭସ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରରାଜସ୍ୟ
ନାରସିଂହସ୍ୟ ଶକ୍ତିଂ ବୀଜଂ ଚ ନୋ ବ୍ରୂହି ଭଗବ ଇତି ।
ସ ହୋବାଚ ପ୍ରଜାପତିର୍ମାୟା ବା ଏଷା ନାରସିଂହୀ ସର୍ବମିଦଂ
ସୃଜତି ସର୍ବମିଦଂ ରକ୍ଷତି ସର୍ବମିଦଂ ସଂହରତି ।
ତସ୍ମାନ୍ମାୟାମେତାଂ ଶକ୍ତିଂ ବିଦ୍ୟାଦ୍ୟ ଏତାଂ ମାୟାଂ ଶକ୍ତିଂ ବେଦ ସ ପାପ୍ମାନଂ
ତରତି ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ମହତୀଂ ଶ୍ରିୟମଶ୍ନୁତେ ମୀମାଂସନ୍ତେ
ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୋ ହ୍ରସ୍ୱା ବା ଦୀର୍ଘା ବା ପ୍ଲୁତା ଚେତି ।
ୟଦି ହ୍ରସ୍ୱା ଭବତି ସର୍ବଂ ପାପ୍ମାନଂ ଦହତ୍ୟମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି,
ୟଦି ଦୀର୍ଘା ଭବତି ମହତୀଂ ଶ୍ରିୟମାପ୍ନୁୟାଦମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ,
ୟଦି ପ୍ଲୁତା ଭବତି ଜ୍ଞାନବାନ୍ଭବତ୍ୟମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ତଦେତଦୃଷିଣୋକ୍ତଂ ନିଦର୍ଶନମ୍ ------
ସଜ୍ଞଂ ପାହି ୟୁ ଋଜୀଷୀ ତରୁତ୍ରଃ ଶ୍ରିୟଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀମୌପଲାମମ୍ବିକାଂ
ଗାଂ ଷଷ୍ଠୀଂ ଚ ୟାମିନ୍ଦ୍ରସେନେତ୍ୟୁତ ଆହୁସ୍ତାଂ ବିଦ୍ୟାଂ ବ୍ରହ୍ମଯୋନିଂ
ସରୂପାଂ ତାମିହାୟୁଷେ ଶରଣଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ।
ସର୍ବେଷାଂ ବା ଏତଦ୍-ଭୂତାନାମାକାଶଃ ପରାୟଣଂ
ସର୍ବାଣି ହ ବା ଇମାନି ଭୂତାନ୍ୟାକାଶାଦେବ ଜାୟନ୍ତେ ।
ଆକାଶାଦେବ ଜାତାନି ଜୀବନ୍ତ୍ୟାକାଶଂ ପ୍ରୟନ୍ତ୍ୟଭିସଂବିଶନ୍ତି ।
ତସ୍ମାଦାକାଶଂ ବୀଜଂ ବିଦ୍ୟାଽଦେତଦୃଷିଣୋକ୍ତଂ ନିଦର୍ଶନମ୍ ------
ହଂସଃ ଶୁଚିଷଦ୍ୱସୁରନ୍ତରିକ୍ଷସଦ୍ଧୋତା ବେଦିଷଦତିଥିର୍ଦୁରୋଣସତ୍ ।
ନୃଷଦ୍ୱରସଦୃତସଦ୍ୱ୍ୟୋମସଦବ୍ଜା ଗୋଜା ଋତଜା ଅଦ୍ରିଜା ଋତଂ ବୃହତ୍ ।
ୟ ଏବଂ ବେଦେତି ମହୋପନିଷତ୍ ।। ୧।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋପନିଷତ୍ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

ଦେବା ହ ବୈ ପ୍ରଜାପତିମବ୍ରୁବନ୍ନାନୁଷ୍ଟୁଭସ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରରାଜସ୍ୟ
ନାରସିଂହସ୍ୟାଙ୍ଗମନ୍ତ୍ରାନ୍ନୋ ବ୍ରୂହି ଭଗବ ଇତି ।
ସ ହୋବାଚ ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଣବଂ ସାବିତ୍ରୀଂ ୟଜୁର୍ଲକ୍ଷ୍ମୀଂ ନୃସିଂହଗାୟତ୍ରୀମିତ୍ୟଙ୍ଗାନି
ଜାନୀୟାଦ୍ୟୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ଓମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରମିଦଂ ସର୍ବଂ ତସ୍ୟୋପବ୍ୟାଖ୍ୟାନଂ ଭୂତଂ ଭବଦ୍-ଭବିଷ୍ୟଦିତି ସର୍ବମୋଂକାର
ଏବ ୟଚ୍ଚାନ୍ୟତ୍ତ୍ରିକାଲାତୀତଂ ତଦପ୍ୟୋଂକାର ଏବ ସର୍ବଂ ହ୍ୟେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାୟମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ
ସୋଽୟମାତ୍ମା ଚତୁଷ୍ପାଜ୍ଜାଗରିତସ୍ଥାନୋ ବହିଃପ୍ରଜ୍ଞଃ ସପ୍ତାଙ୍ଗ ଏକୋନବିଂଶତିମୁଖଃ
ସ୍ଥୂଲଭୁଗ୍ବୈଶ୍ୱାନରଃ ପ୍ରଥମଃ ପାଦଃ ସ୍ୱପ୍ନସ୍ଥାନେଽନ୍ତଃପ୍ରଜ୍ଞଃ ସପ୍ତାଙ୍ଗ ଏକୋନବିଂଶତିମୁଖଃ
ପ୍ରବିବିକ୍ତଭୁକ୍ତୈଜସୋ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପାଦୋ ୟତ୍ର ସୁପ୍ତୋ ନ କଂଚନ କାମଂ କାମୟତେ ନ କଂଚନ
ସ୍ୱପ୍ନଂ ପଶ୍ୟତି ତତ୍ସୁଷୁପ୍ତଂ ସୁଷୁପ୍ତସ୍ଥାନ ଏକୀଭୂତଃ ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନ ଏବାନନ୍ଦମୟୋ
ହ୍ୟାନନ୍ଦଭୁକ୍-ଚେତୋମୁଖଃ ପ୍ରାଜ୍ଞସ୍ତୃତୀୟଃ ପାଦ ଏଷ ସର୍ବେଶ୍ୱର ଏଷ ସର୍ବଜ୍ଞ
ଏଷୋଽନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟେଷ ୟୋନିଃ ସର୍ବସ୍ୟ ପ୍ରଭବାପ୍ୟୟୌ ହି ଭୂତାନାଂ ନ ବହିଃପ୍ରଜ୍ଞଂ ନାନ୍ତଃପ୍ରଜ୍ଞଂ
ନୋଭୟତଃପ୍ରଜ୍ଞଂ ନ ପ୍ରଜ୍ଞଂ ନାପ୍ରଜ୍ଞଂ ନ
ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନମଦୃଷ୍ଟମବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟମଗ୍ରାହ୍ୟମଲକ୍ଷଣମଲିଙ୍ଗମଚିନ୍ତ୍ୟମବ୍ୟପଦେଶ୍ୟ--
ମେକାତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟସାରଂ ପ୍ରପଞ୍ଚୋପଶମଂ ଶିବମଦ୍ୱୈତଂ ଚତୁର୍ଥଂ ମନ୍ୟନ୍ତେ ସ
ଆତ୍ମା ସ ବିଜ୍ଞେୟଃ ।। ୧।।

ଅଥ ସାବିତ୍ରୀ ଗାୟତ୍ର୍ୟା ୟା ୟଜୁଷା ପ୍ରୋକ୍ତା ତୟା ସର୍ବମିଦଂ ବ୍ୟାପ୍ତଂ ଘୃଣିରିତି
ଦ୍ୱେ ଅକ୍ଷରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଇତି ତ୍ରୀଣାଦିତ୍ୟ ଇତି ତ୍ରିଣ୍ୟେତଦ୍ୱୈ ସାବିତ୍ରସ୍ୟାଷ୍ଟାକ୍ଷରଂ ପଦଂ
ଶ୍ରିୟାଭିଷିକ୍ତଂ ୟ ଏବଂ ବେଦ ଶ୍ରିୟା ହୈବାଭିଷିଚ୍ୟତେ ।
ତଦେତଦୃଚାଽଭ୍ୟୁକ୍ତଂ------
ଋଚୋ ଅକ୍ଷରେ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ୟସ୍ମିନ୍ଦେବା ଅଧି ବିଶ୍ୱେ ନିଷେଦୁଃ ।
ୟସ୍ତନ୍ନ ବେଦ କିମୃଚା କରିଷ୍ୟତି ୟ ଇତ୍ତଦ୍ୱିଦୁସ୍ତ ଇମେ ସମାସତ ଇତି ।
ନ ହ ବା ଏତସ୍ୟର୍ଚା ନ ୟଜୁଷା ନ ସାମ୍ନାଽର୍ଥୋଽସ୍ତି ୟଃ ସାବିତ୍ରୀଂ ବେଦେତି ।
ଓଁ ଭୂର୍ଲକ୍ଷ୍ମୀର୍ଭୁବର୍ଲକ୍ଷ୍ମୀଃ ସୁବଃକାଲକର୍ଣ୍ଣୀ ।

Not For Commercial Use

ତନ୍ନୋ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଃ ପ୍ରଚୋଦୟାଦିତ୍ୟେଷା ବୈ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀର୍ୟୁର୍ଗାୟତ୍ରୀ
ଚତୁର୍ବିଂଶତ୍ୟକ୍ଷରା ଭବତି ଗାୟତ୍ରୀ ବା ଇଦଂ ସର୍ବଂ ୟଦିଦଂ କିଂଚ ତସ୍ମାଦ୍ୟ
ଏତାଂ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଂ ୟାଜୁଷୀଂ ବେଦ ମହତୀଂ ଶ୍ରିୟମଶ୍ନୁତେ ।
ଓଁ ନୃସିଂହାୟ ବିଦ୍ମହେ ବଜ୍ରନଖାୟ ଧୀମହି ।
ତନ୍ନଃ ସିଂହଃ ପ୍ରଚୋଦୟାଦିତ୍ୟେଷା ବୈ ନୃସିଂହଗାୟତ୍ରୀ ଦେବାନାଂ ବେଦାନାଂ
ନିଦାନଂ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ସ ନିଦାନବାନ୍ଭବତି ।। ୨।।

ଦେବା ହ ବୈ ପ୍ରଜାପତିମବ୍ରୁବନ୍ନଥ କୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ଦେବଃ ସ୍ତୁତଃ ପ୍ରୀତୋ ଭବତି
ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଦର୍ଶୟତି ତନ୍ନୋ ବ୍ରୂହି ଭଗବ ଇତି । ସ ହୋବାଚ ପ୍ରଜାପତିଃ ।
ଓଁ ଉଂ ଓଂ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ
ବ୍ରହ୍ମା ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧।।
ଓଁ ଗ୍ରୀଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ
ବିଷ୍ଣୁସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨।।
ଓଁ ବୀଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ
ମହେଶ୍ୱରସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩।।
ଓଁ ରଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ
ପୁରୁଷସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪।।
ଓଁ ମଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚେଶ୍ୱରସ୍ତସ୍ମୈ
ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୫।।
ଓଁ ହ୍ରାଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟା
ସରସ୍ୱତୀ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୬।।
ଓଁ ବିଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟା
ଶ୍ରୀସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୭।।
ଓଁ ଷ୍ଣୁଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟା
ଗୌରୀ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଜ୍ୱଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟା
ପ୍ରକୃତିସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୯।।
ଓଁ ଲଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟା
ବିଦ୍ୟା ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୦।।
ଓଁ ତଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଷ୍ଟୋଂକାରସ୍ତସ୍ମୈ
ବୈ ମନୋ ନମଃ ।। ୧୧।।
ଓଁ ସଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟାଷ୍ଟତସ୍ରୋଽର୍ଧମାତ୍ରାସ୍ତସ୍ମୈ
ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୨।।
ଓଁ ବଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟେ
ଚ ବେଦାଃ ସାଙ୍ଗାଃ ସଶାଖାସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୩।।
ଓଁ ତୋଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟେ
ପଞ୍ଚାଗ୍ନୟସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୪।।
ଓଁ ମୁଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟାଃ
ସପ୍ତ ବ୍ୟାହୃତୟସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୫।।
ଓଁ ଖଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟେ
ଚାଷ୍ଟୌ ଲୋକପାଲାସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୬।।
ଓଁ ନୃଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟେ
ଚାଷ୍ଟୌ ବସବସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୭।।
ଓଁ ସିଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟେ
ଚ ରୁଦ୍ରାସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୮।।
ଓଁ ହଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟେ
ଚାଦିତ୍ୟାସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୯।।
ଓଁ ହ୍ରିଂ ଭିଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟେ
ଚାଷ୍ଟୌ ଗ୍ରହାସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୦।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଷଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟାନି
ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତାନି ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୧।।
ଓଁ ଣଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ କାଲସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୨।।
ଓଁ ଭଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ମନୁସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୩।।
ଓଁ ଦ୍ରଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ମୃତ୍ୟୁସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୪।।
ଓଁ ମୃଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ୟମସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୫।।
ଓଁ ତ୍ୟୁଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚାନ୍ତକସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୬।।
ଓଁ ମୃଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ପ୍ରାଣସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୭।।
ଓଁ ତ୍ୟୁଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ସୂର୍ୟସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୮।।
ଓଁ ନଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ସୋମସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୯।।
ଓଁ ମାଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ
ବିରାଟ୍ପୁରୁଷସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୦।।
ଓଁ ମ୍ୟଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ଜୀବସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୧।।
ଓଁ ହ୍ରଂ ଓଁ ୟୋ ବୈ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ସର୍ବଂ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୨।।
ଇତି ତାନ୍ପ୍ରଜାପତିରବ୍ରବୀଦେତୈର୍ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶନ୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ନିତ୍ୟଂ ଦେବଂ ସ୍ତୁବତେ
ତତୋ ଦେବଃ ପ୍ରୀତୋ ଭବତି ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଦର୍ଶୟତି ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟ ଏତୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ନିତ୍ୟଂ ଦେବଂ ସ୍ତୌତି ସ ଦେବଂ ପଶ୍ୟତି ସ ସର୍ବଂ ପଶ୍ୟତି
ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ୟ ଏବଂ ବେଦେତି ମହୋପନିଷତ୍ ।। ୩।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ଦେବା ହ ବୈ ପ୍ରଜାପତିମବ୍ରୁବନ୍ମହାଚକ୍ରଂ ନାମ ଚକ୍ରଂ ନୋ ବ୍ରୂହି ଭଗବ
ଇତି ସାର୍ବକାମିକଂ ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାରଂ ୟଦ୍ୟୋଗିନ ଉପଦିଶନ୍ତି ସ ହୋବାଚ
ପ୍ରଜାପତିଃ ଷଡରଂ ବା ଏତସ୍ସୁଦର୍ଶନଂ ମହାଚକ୍ରଂ ତସ୍ମାତ୍ଷଡରଂ
ଭବତି ଷଟ୍ପତ୍ରଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ଷଡ୍ ବା ଋତବ ଋତୁଭିଃ ସଂମିତଂ
ଭବତି ମଧ୍ୟେ ନାଭିର୍ଭବତି ନାଭ୍ୟାଂ ବା ଏତେଽରାଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ମାୟୟା ବା ଏତତ୍ସର୍ବଂ ବେଷ୍ଟିତଂ ଭବତି ନାତ୍ମାନଂ ମାୟା ସ୍ପୃଶତି
ତସ୍ମାନ୍ମାୟୟା ବହିର୍ବେଷ୍ଟିତଂ ଭବତି ।
ଅଥାଷ୍ଟାରମଷ୍ଟପତ୍ରଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତ୍ୟଷ୍ଟାକ୍ଷରା ବୈ ଗାୟତ୍ରୀ ଗାୟତ୍ର୍ୟା ସଂମିତଂ
ଭବତି ବହିର୍ମାୟୟା ବେଷ୍ଟିତଂ ଭବତି କ୍ଷେତ୍ରଂ କ୍ଷେତ୍ରଂ ବା ମାୟୈଷା ସଂପଦ୍ୟତେ ।
ଅଥ ଦ୍ୱାଦଶାରଂ ଦ୍ୱାଦଶପତ୍ରଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷରା ବୈ ଜଗତୀ
ଜଗତ୍ୟା ସଂମିତଂ ଭବତି ବହିର୍ମାୟୟା ବେଷ୍ଟିତଂ ଭବତି ।
ଅଥ ଷୋଡଶାରଂ ଷୋଡଶପତ୍ରଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ଷୋଡଶକଲୋ ବୈ ପୁରୁଷଃ
ପୁରୁଷ ଏବେଦଂ ସର୍ବଂ ପୁରୁଷେଣ ସଂମିତଂ ଭବତି ମାୟୟା ବହିର୍ବେଷ୍ଟିତଂ ଭବତି ।
ଅଥ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦରଂ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ପତ୍ରଂ ଚକ୍ରଂ ଭବତି ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦକ୍ଷରା ବା ଅନୁଷ୍ଟୁବନୁଷ୍ଟୁଭା
ସଂମିତଂ ଭବତି ବହିର୍ମାୟୟା ବେଷ୍ଟିତଂ ଭବତ୍ୟରୈର୍ବା ଏତସ୍ସୁବଦ୍ଧଂ ଭବତି ବେଦା ବା
ଏତେଽରାଃ ପତ୍ରୈର୍ବା ଏତସ୍ସର୍ବତଃ ପରିକ୍ରାମତି ଛନ୍ଦାଂସି ବୈ ପତ୍ରାଣି ।। ୧।।

ତଦେବଂ ଚକ୍ରଂ ସୁଦର୍ଶନଂ ମହାଚକ୍ରଂ ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ନାଭ୍ୟାଂ ତାରକଂ ଭବତି
ୟଦକ୍ଷରଂ ନାରସିଂହମେକାକ୍ଷରଂ ତଦ୍-ଭବତି ଷଟ୍ସୁ ପତ୍ରେଷୁ ଷଡକ୍ଷରଂ ସୁଦର୍ଶନଂ
ଭବତ୍ୟଷ୍ଟସୁ ପତ୍ରେଷ୍ୱଷ୍ଟାକ୍ଷରଂ ନାରାୟଣଂ ଭବତି ଦ୍ୱାଦଶସୁ ପତ୍ରେଷୁ ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷରଂ
ବାସୁଦେବଂ ଭବତି ।
ଷୋଡଶସୁ ପତ୍ରେଷୁ ମାତୃକାଦ୍ୟାଃ ସବିନ୍ଦୁକାଃ ଷୋଡଶ କଲା ଭବନ୍ତି ।
ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ସୁ ପତ୍ରେଷୁ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦକ୍ଷରଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜଂ ନାରସିଂହମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ଭବତି ।
ତଦ୍ୱା ଏତସ୍ସୁଦର୍ଶନଂ ମହାଚକ୍ରଂ ସାର୍ବକାମିକଂ ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାରମୃଙ୍ମୟଂ ୟଜୁର୍ମୟଂ
ସାମମୟଂ ବ୍ରହ୍ମମୟମମୃତମୟଂ ଭବତି ।

Not For Commercial Use

ତସ୍ୟ ପୁରସ୍ତାଦ୍ବସବ ଆସତେ ରୁଦ୍ରା ଦକ୍ଷିଣତ ଆଦିତ୍ୟାଃ ପଶ୍ଚାଦ୍ବିଶ୍ବେ ଦେବା
ଉତ୍ତରତୋ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁମହେଶ୍ୱରା ନାଭ୍ୟାଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୌ ପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ।
ତଦେତଦୃଚାଽଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ------
ଋଚୋ ଅକ୍ଷରେ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ୟସ୍ମିନ୍ଦେବା ଅଧି ବିଶ୍ୱେ ନିଷେଦୁଃ ।
ୟସ୍ତଂ ନ ବେଦ କିମୃଚା କରିଷ୍ୟତି ୟ ଇତ୍ତଦ୍ବିଦୁସ୍ତ ଇମେ ସମାସତ ଇତି ।
ତଦେତନ୍ମହାଚକ୍ରଂ ବାଲ୍ୟୋ ବା ଯୁବା ବା ବେଦ ସ ମହାନ୍‌ଭବତି ସ ଗୁରୁର୍ଭବତି
ସ ସର୍ବେଷାଂ ମନ୍ତ୍ରାଣାମୁପଦେଷ୍ଟା ଭବତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁଭା ହୋମଂ କୁର୍ୟ୍ୟାଦନୁଷ୍ଟୁଭାର୍ଚନଂ
ତଦେତଦ୍ରକ୍ଷୋଘ୍ନଂ ମୃତ୍ୟୁତାରକଂ ଗୁରୁତୋ ଲବ୍ଧ୍ୱଂ କଣ୍ଠେ ବାହୌ ଶିଖାୟାଂ ବା
ବଧ୍ନୀତ ସପ୍ତଦ୍ୱୀପବତୀ ଭୂମିର୍ଦକ୍ଷିଣାର୍ଥଂ ନାବକଲ୍ପତେ ତସ୍ମାଚ୍ଛ୍ରଦ୍ଧୟା ୟାଂ
କାଂଚିଦ୍ଦଦ୍ୟାତ୍ର ଦକ୍ଷିଣା ଭବତି ।। ୨।।

ଦେବା ହ ବୈ ପ୍ରଜାପତିମବ୍ରୁବନ୍ନାନୁଷ୍ଟୁଭସ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରରାଜସ୍ୟ ଫଲଂ ନୋ ବ୍ରୂହି
ଭଗବ ଇତି ସ ହୋବାଚ ପ୍ରଜାପତିର୍ୟ୍ଦ ଏତଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜଂ ନାରସିଂହମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ
ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି ସ ବାୟୁପୂତୋ ଭବତି ସ ଆଦିତ୍ୟପୂତୋ
ଭବତି ସ ସୋମପୂତୋ ଭବତି ସ ସତ୍ୟପୂତୋ ଭବତି ସ ବ୍ରହ୍ମପୂତୋ ଭବତି
ସ ବିଷ୍ଣୁପୂତୋ ଭବତି ସ ରୁଦ୍ରପୂତୋ ଭବତି ସ ବେଦପୂତୋ ଭବତି
ସ ସର୍ବପୂତୋ ଭବତି ସ ସର୍ବପୂତୋ ଭବତି ।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ।। ୧।।

ୟ ଏତଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜଂ ନାରସିଂହମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସ ମୃତ୍ୟୁଂ ତରତି
ସ ପାପ୍ମାନଂ ତରତି ସ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଂ ତରତି ସ ଭ୍ରୂଣହତ୍ୟାଂ ତରତି ସ ବୀରହତ୍ୟାଂ
ତରତି ସ ସର୍ବଂ ତରତି ସ ସର୍ବଂ ତରତି ।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।। ୨।।

Not For Commercial Use

ୟ ଏତଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜଂ ନାରସିଂହମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସୋଽଗ୍ନିଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି
ସ ବାୟୁଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି ସ ଆଦିତ୍ୟଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି ସ ସ୍ତୋମଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି ସ ଉଦକଂ
ସ୍ତମ୍ଭୟତି ସ ସର୍ବାନ୍-ଦେବାନ୍ସ୍ତମ୍ଭୟତି ସ ସର୍ବାନ୍-ଗ୍ରହାନ୍ସ୍ତମ୍ଭୟତି ସ ବିଷଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି
ସ ବିଷଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି ।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।। ୩।।

ୟ ଏତଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜଂ ନାରସିଂହମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସ ଭୂର୍ଲୋକଂ ଜୟତି
ସ ଭୁବର୍ଲୋକଂ ଜୟତି ସ ସ୍ୱର୍ଲୋକଂ ଜୟତି ସ ମହର୍ଲୋକଂ ଜୟତି ସ ଜନୋଲୋକଂ
ଜୟତି ସ ତପୋଲୋକଂ ଜୟତି ସ ସତ୍ୟଲୋକଂ ଜୟତି ସ ସର୍ବଲୋକଂ ଜୟତି
ସ ସର୍ବଲୋକଂ ଜୟତି ।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ।। ୪।।

ୟ ଏତଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜଂ ନାରସିଂହମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସ ମନୁଷ୍ୟାନାକର୍ଷୟତି
ସ ଦେବାନାକର୍ଷୟତି ସ ନାଗାନାକର୍ଷୟତି ସ ୟକ୍ଷାନାକର୍ଷୟତି
ସ ଗ୍ରହାନାକର୍ଷୟତି ସ ସର୍ବାନାକର୍ଷୟତି ସ ସର୍ବାନାକର୍ଷୟତି ।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ।। ୫।।

ୟ ଏତଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜଂ ନାରସିଂହମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସୋଽଗ୍ନିଷ୍ଟୋମେନ
ୟଜତେ ସ ଉକ୍-ଥ୍ୟେନ ୟଜତେ ସ ଷୋଡଶିନା ୟଜତେ ସ ବାଜପେୟେନ
ୟଜତେ ସୋଽତିରାତ୍ରେଣ ୟଜତେ ସୋଽପ୍ତୋର୍ୟାମେଣ ୟଜତେ ସୋଽଶ୍ୱମେଧେନ
ୟଜତେ ସ ସର୍ବୈଃ କ୍ରତୁଭିର୍ୟଜତେ ସ ସର୍ବୈଃ କ୍ରତୁଭିର୍ୟଜତେ ।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ।। ୬।।

Not For Commercial Use

ୟ ଏତଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜଂ ନାରସିଂହମାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସ ଋଚୋଽଧୀତେ
ସ ୟଜୂଗୁଁଷ୍ୟଧୀତେ ସ ସାମାନ୍ୟଧୀତେ ସୋଽଥର୍ବଣମଧୀତେ ସୋଽଙ୍ଗିରସମଧୀତେ
ସ ଶାଖା ଅଧୀତେ ସ ପୁରାଣାନ୍ୟଧୀତେ ସ କଲ୍ପାନଧୀତେ ସ ଗାଥା ଅଧୀତେ ସ
ନାରାଶଂସୀରଧୀତେ ସ ପ୍ରଣବମଧୀତେ ୟଃ ପ୍ରଣବମଧୀତେ ସ ସର୍ବମଧୀତେ ସ ସର୍ବମଧୀତେ ।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷସ୍ୱୁ ସପ୍ତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୭।।

ଅନୁପନୀତଶତମେକମେକେନୋପନୀତେନ ତତ୍ସମମୁପନୀତଶତମେକମେକେନ
ଗୃହସ୍ଥେନ ତତ୍ସମଂ ଗୃହସ୍ଥଶତମେକମେକେନ ବାନପ୍ରସ୍ଥେନ ତତ୍ସମଂ
ବାନପ୍ରସ୍ଥଶତମେକମେକେନ ୟତିନା ତତ୍ସମଂ ୟତୀନାଂ ତୁ ଶତଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ
ରୁଦ୍ରଜାପକେନ ତତ୍ସମଂ ରୁଦ୍ରଜାପିଶତମେକମେକେନାଥର୍ବଶିରଃଶିଖାଧ୍ୟାୟକେନ
ତତ୍ସମମଥର୍ବଶିରଃଶିଖାଧ୍ୟାୟକଶତମେକମେକେନ ମନ୍ତ୍ରରାଜଜାପକେନ ତତ୍ସମଂ ତଦ୍ୱା
ଏତତ୍ପରମଂ ଧାମ ମନ୍ତ୍ରରାଜାଧ୍ୟାୟକସ୍ୟ ୟତ୍ର ସୂର୍ୟ୍ୟ ନ ତପତି ୟତ୍ର ନ ବାୟୁର୍ବାତି ୟତ୍ର ନ
ଚନ୍ଦ୍ରମାସ୍ତପତି ୟତ୍ର ନ ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ଭାନ୍ତି ୟତ୍ର ନାଗ୍ନିର୍ଦହତି ୟତ୍ର ନ ମୃତ୍ୟୁଃ ପ୍ରବିଶତି ୟତ୍ର ନ
ଦୁଃଖଂ ସଦାନନ୍ଦଂ ପରମାନନ୍ଦଂ ଶାଶ୍ୱତଂ ଶାନ୍ତଂ ସଦାଶିବଂ ବ୍ରହ୍ମାଦିବନ୍ଦିତଂ ୟୋଗିଧ୍ୟେୟଂ
ୟତ୍ର ଗତ୍ୱା ନ ନିବର୍ତନ୍ତେ ୟୋଗିନଃ ।
ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ------
ତଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂରୟଃ ।
ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ । ତଦ୍ୱିପ୍ରାସୋ ବିପନ୍ୟବୋ ଜାଗୃବାଂସଃ ସମିନ୍ଧତେ ।
ବିଷ୍ଣୋର୍ୟତ୍ପରମଂ ପଦମିତି ତଦେତନ୍ନିଷ୍କ୍ରାମସ୍ୟ ଭବତି ତଦେତନ୍ନିଷ୍କ୍ରାମସ୍ୟ ଭବତି ।। ୩।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷସ୍ୱୁ ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟ।। ୮।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷସ୍ୱୁ ପଞ୍ଚମୋପନିଷତ୍ ।। ୫।।

।। ଇତି ନୃସିଂହପୂର୍ବତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ନୃସିଂହୋତ୍ତରତାପନୀୟୋପନିଷତ୍

ନୃସିଂହୋତ୍ତରତାପିନ୍ୟାଂ ତୁର୍ଯ୍ୟତୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ମକଂ ମହଃ ।
ପରମାଦ୍ୱୈତସାମ୍ରାଜ୍ୟଂ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମୁପଲଭ୍ୟତେ ।।

ଓଁ ଦେବା ହ ବୈ ପ୍ରଜାପତିମବ୍ରୁବନ୍ନଣୋରଣୀୟାଂସମିମମାତ୍ମାନମୋଂକାର୍ଂ ନୋ
ବ୍ୟାଚକ୍ଷ୍ୱେତି ତଥେତ୍ୟୋମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରମିଦଂ ସର୍ବଂ ତସ୍ୟୋପବ୍ୟାଖ୍ୟାନଂ ଭୂତଂ
ଭବଦ୍-ଭବିଷ୍ୟଦିତି ସର୍ବମୋଂକାର ଏବ ଯଚ୍ଚାନ୍ୟତ୍ତ୍ରିକାଲାତୀତଂ ତଦପ୍ୟୋଂକାର ଏବ ।।
ସର୍ବଂ ହ୍ୟେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାୟମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ତମେତମାତ୍ମାନମୋମିତି ବ୍ରହ୍ମୈକୀକୃତ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମ
ଚାତ୍ମନୋମିତ୍ୟେକୀକୃତ୍ୟ ତଦେକମଜରମମରମମୃତମଭୟମୋମିତ୍ୟନୁଭୂୟ
ତସ୍ମିନ୍ନିଦଂ ସର୍ବଂ ତ୍ରିଶରୀରମାରୋପ୍ୟ ତନ୍ମୟଂ ହି ତଦେବେତି ସଂହରେଦୋମିତି
ତଂ ବା ଏତଂ ତ୍ରିଶରୀରମାତ୍ମାନଂ ତ୍ରିଶରୀରଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାନୁସଂଦଧ୍ୟାତ୍ସ୍ଥୂଲତ୍ୱାତ୍ସ୍ଥୂଲଭୁକ୍ତ୍ୱାଚ୍ଚ
ସୂକ୍ଷ୍ମତ୍ୱାତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମଭୁକ୍ତ୍ୱାଚ୍ଚୈକ୍ୟାଦାନନ୍ଦଭୋଗାଚ୍ଚ ସୋଽୟମାତ୍ମା ଚତୁଷ୍ପାଦ୍ଜାଗରିତସ୍ଥାନଃ ସ୍ଥୂଲପ୍ରଜ୍ଞଃ
ସପ୍ତାଙ୍ଗ ଏକୋନବିଂଶତିମୁଖଃ ସ୍ଥୂଲଭୁକ୍ଚତୁରାତ୍ମା ବିଶ୍ୱୋ ବୈଶ୍ୱାନରଃ ପ୍ରଥମଃ ପାଦଃ
ସ୍ୱପ୍ନସ୍ଥାନଃ ସୂକ୍ଷ୍ମପ୍ରଜ୍ଞଃ ସପ୍ତାଙ୍ଗ ଏକୋନବିଂଶତିମୁଖଃ ସୂକ୍ଷ୍ମଭୁକ୍ଚତୁରାତ୍ମା ତୈଜସୋ
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭୋ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପାଦୋ ୟତ୍ର ସୁପ୍ତୋ ନ କଂଚନ କାମଂ କାମୟତେ ନ
କଂଚନ ସ୍ୱପ୍ନଂ ପଶ୍ୟତି ତତ୍ସୁଷୁପ୍ତମ୍ ।।
ସୁଷୁପ୍ତସ୍ଥାନ ଏକୀଭୂତଃ ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନ ଏବାନନ୍ଦମୟୋ ହ୍ୟାନନ୍ଦଭୁକ୍-ଚେତୋମୁଖଶ୍ଚତୁରାତ୍ମା
ପ୍ରାଜ୍ଞ ଈଶ୍ୱରସ୍ତୃତୀୟଃ ପାଦ ଏଷ ସର୍ବେଶ୍ୱର ଏଷ ସର୍ବଜ୍ଞ ଏଷୋଽନ୍ତର୍ୟାମେଷ ୟୋନିଃ ସର୍ବସ୍ୟ
ପ୍ରଭବାପ୍ୟୟୌ ହି ଭୂତାନାଂ ତ୍ରୟମପ୍ୟେତତ୍ସୁଷୁପ୍ତଂ ସ୍ୱପ୍ନଂ ମାୟାମାତ୍ରଂ ଚିଦେକରସୋ
ହ୍ୟୟମାତ୍ମାଽଥ ଚତୁର୍ଥଶ୍ଚତୁରାତ୍ମା ତୁରୀୟାବସିତତ୍ୱାଦେକୈକସ୍ୟୋତାନୁଜ୍ଞାତ୍ରନୁଜ୍ଞାବିକଲ୍ପୈସ୍ତ୍ରୟମତ୍ରାପି
ସୁଷୁପ୍ତଂ ସ୍ୱପ୍ନଂ ମାୟାମାତ୍ରଂ ଚିଦେକରସୋ ହ୍ୟଥାୟମାଦେଶୋ ନ ସ୍ଥୂଲପ୍ରଜ୍ଞଂ ନ ସୂକ୍ଷ୍ମପ୍ରଜ୍ଞଂ
ନୋଭୟତଃପ୍ରଜ୍ଞଂ ନ ପ୍ରଜ୍ଞଂ ନାପ୍ରଜ୍ଞଂ ନ ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନମଦୃଷ୍ଟମବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟମଗ୍ରାହ୍ୟମଲକ୍ଷଣ--

Not for Commercial Use

ମଚିନ୍ତ୍ୟମବ୍ୟପଦେଶ୍ୟମେକାତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟସାରଂ ପ୍ରପଞ୍ଚୋପଶମଂ ଶିବଂ ଶାନ୍ତମଦ୍ୱୈତଂ ଚତୁର୍ଥଂ ମନ୍ୟନ୍ତେ ସ ଏବାତ୍ମା ସ ବିଜ୍ଞେୟ ଈଶ୍ୱରଗ୍ରାସସ୍ଥୁରୀୟତୁରୀୟଃ ।। ୧।।

।। ଇତି ନୃହିଂହୋଽରତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୧।।

ତଂ ବା ଏତମାତ୍ମାନଂ ଜାଗ୍ରତ୍ୟସ୍ୱପ୍ନମସୁଷୁପ୍ତଂ ସ୍ୱପ୍ନେଽଜାଗ୍ରତମସୁଷୁପ୍ତଂ ସୁଷୁପ୍ତେଽଜାଗ୍ରତମସ୍ୱପ୍ନଂ ତୁରୀୟେଽଜାଗ୍ରତମସ୍ୱପ୍ନମସୁଷୁପ୍ତମବ୍ୟଭିଚାରିଣଂ ନିତ୍ୟାନନ୍ତସଦେକରସଂ ହ୍ୟେବଂ ଚକ୍ଷୁଷୋ ଦ୍ରଷ୍ଟା ଶ୍ରୋତ୍ରସ୍ୟ ଦ୍ରଷ୍ଟା ବାଚୋ ଦ୍ରଷ୍ଟା ମନସୋ ଦ୍ରଷ୍ଟା ବୁଦ୍ଧେର୍ଦ୍ରଷ୍ଟା ପ୍ରାଣସ୍ୟ ଦ୍ରଷ୍ଟା ତମସୋ ଦ୍ରଷ୍ଟା ସର୍ବସ୍ୟ ଦ୍ରଷ୍ଟା ତତଃ ସର୍ବସ୍ମାଦସ୍ମାଦନ୍ୟୋ ବିଲକ୍ଷଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଷଃ ସାକ୍ଷୀ ଶ୍ରୋତ୍ରସ୍ୟ ସାକ୍ଷୀ ବାଚଃ ସାକ୍ଷୀ ମନସଃ ସାକ୍ଷୀଃ ବୁଦ୍ଧେଃ ସାକ୍ଷୀ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ସାକ୍ଷୀ ତମସଃ ସାକ୍ଷୀ ସର୍ବସ୍ୟ ସାକ୍ଷୀ ତତୋଽବିକ୍ରିୟୋ ମହାଚୈତନ୍ୟୋଽସ୍ମାତ୍ସର୍ବସ୍ମାତ୍-ପ୍ରିୟତମ ଆନନ୍ଦଘନଂ ହ୍ୟେବମସ୍ମାତ୍ସର୍ବସ୍ମାତ୍-ପୁରତଃ ସୁବିଭାତମେକରସମେବାଜରମମରମମୃତମଭୟଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାପ୍ୟଜୟୈନଂ ଚତୁଷ୍ପାଦଂ ମାତ୍ରାଭିରୋଂକାରେଣ ଚୈକୀକୁର୍ଯ୍ୟାଜ୍ଜାଗରିତସ୍ଥାନଶ୍ଚତୁରାତ୍ମା ବିଶ୍ୱୋ ବୈଶ୍ୱାନରଶ୍ଚତୂରୂପୋଽକାର ଏବ ଚତୂରୂପୋ ହ୍ୟୟମକାରଃ ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମବୀଜସାକ୍ଷିଭିରକାରରୂପୈରାପ୍ତେରାଦିମତ୍ତ୍ୱାଦ୍ୱା ସ୍ଥୂଲତ୍ୱାତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମତ୍ୱାଦ୍ବୀଜତ୍ୱାତ୍ସାକ୍ଷିତ୍ୱାଚ୍ଚାପ୍ନୋତି ହ ବା ଇଦଂ ସର୍ବମାଦିଶ୍ଚ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।।

ସ୍ୱପ୍ନସ୍ଥାନଶ୍ଚତୁରାତ୍ମା ତୈଜସୋ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଶ୍ଚତୂରୂପ ଉକାର ଏବ ଚତୂରୂପୋ ହ୍ୟୟମୁକାରଃ ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମବୀଜସାକ୍ଷିଭିରୁକାରରୂପୈରୁତ୍କର୍ଷାଦୁଭୟତ୍ୱାଦ୍ୱା ସ୍ଥୂଲତ୍ୱାତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମତ୍ୱାଦ୍ବୀଜତ୍ୱାତ୍ସାକ୍ଷିତ୍ୱାଚ୍ଚୋତ୍କର୍ଷତି ହ ବୈ ଜ୍ଞାନସଂତତିଂ ସମାନଶ୍ଚ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।।

ସୁଷୁପ୍ତସ୍ଥାନଶ୍ଚତୁରାତ୍ମା ପ୍ରାଜ୍ଞ ଈଶ୍ୱରଶ୍ଚତୁରୂପୋ ମକାର ଏବ ଚତୂରୂପୋ ହ୍ୟୟଂ ମକାରଃ ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମବୀଜସାକ୍ଷିଭିର୍ମକାରରୂପୈର୍ମିତେରପୀତେର୍ବା ସ୍ଥୂଲତ୍ୱାତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମତ୍ୱାଦ୍ବୀଜତ୍ୱାତ୍ସାକ୍ଷିତ୍ୱାଚ୍ଚ ମିନୋତି ହ ବା ଇଦଂ ସର୍ବମପୀତିଶ୍ଚ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।।

Not For Commercial Use

ମାତ୍ରା ମାତ୍ରାଃ ପ୍ରତିମାତ୍ରାଃ କୁର୍ୟ୍ୟାଦଥ ତୁରୀୟ ଈଶ୍ୱରଗ୍ରାସଃ ସ୍ୱରାଟ୍ ସ୍ୱୟମୀଶ୍ୱରଃ
ସ୍ୱପ୍ରକାଶଶ୍ଚତୁରାତ୍ମୋତାନୁଙ୍କାତ୍ରନୁଙ୍କାବିକଲ୍ପୈରୋତୋ ହ୍ୟୟମାତ୍ମା ୟଥେଦଂ
ସର୍ବମନ୍ତକାଲେ କାଲାଗ୍ନିସୂର୍ୟ୍ୟ ଉସ୍ରୈରନୁଙ୍କାତା ହ୍ୟୟମାତ୍ମାଽସ୍ୟ ସର୍ବସ୍ୟ ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ
ଦଦାତୀଦଂ ସର୍ବଂ ସ୍ୱାତ୍ମାନମେବ କରୋତି ୟଥା ତମଃ ସବିତାଽନୁଙ୍କୈକରସୋ
ହ୍ୟୟମାତ୍ମା ଚିଦ୍ରୂପ ଏବ ୟଥା ଦାହ୍ୟଂ ଦଗ୍ଧ୍ୱାଽଗ୍ନିରବିକଲ୍ପୋ
ହ୍ୟୟମାତ୍ମାଽବାଙ୍ମନୋଗୋଚରତ୍ୱାଚ୍ଚିଦ୍ରୂପଶ୍ଚତୂରୂପ ଓଂକାର ଏବ ଚତୂରୂପୋ
ହ୍ୟୟମୋଂକାର ଓତାନୁଙ୍କାତ୍ରନୁଙ୍କାବିକଲ୍ପୈରୋଂକାରରୂପୈରାତ୍ମୈବ ନାମରୂପାତ୍ମକଂ ହୀଦଂ
ସର୍ବଂ ତୁରୀୟତ୍ୱାଚ୍ଚିଦ୍ରୂପତ୍ୱାଦ୍ୱୈତତ୍ୱାଦନୁଙ୍କାତୃତ୍ୱାଦନୁଙ୍କାତ୍ୱାଦବିକଲ୍ପରୂପତ୍ୱାଚ୍ଚାବିକଲ୍ପରୂପଂ
ହୀଦଂସର୍ବଂ ନୈବ ତତ୍ର କାଚନ ଭିଦାଽସ୍ତ୍ୟଥ ତସ୍ୟାୟମାଦେଶୋଽମାତ୍ରଶ୍ଚତୁର୍ଥୋଽବ୍ୟବହାର୍ୟଃ
ପ୍ରପଞ୍ଚୋପଶମଃ ଶିବୋଽଦ୍ୱୈତ ଓଂକାର ଆତ୍ମୈବ ସଂବିଶତ୍ୟାତ୍ମନାତ୍ମାନଂ ୟ ଏବଂ ବେଦୈଷ
ବୀରୋ ନାରସିଂହେନ ବାନୁଷ୍ଟୁଭା ମନ୍ତ୍ରରାଜେନ ତୁରୀୟଂ ବିଦ୍ୟାଦେଷ ହ୍ୟାତ୍ମାନଂ ପ୍ରକାଶୟତି
ସର୍ବସଂହାରସମର୍ଥଃ ପରିଭବାସହଃ ପ୍ରଭୁର୍ବ୍ୟାପ୍ତଃ ସଦୋଜ୍ୱଲୋଽବିଦ୍ୟାକାର୍ୟହୀନଃ ସ୍ୱାତ୍ମବନ୍ଧହରଃ
ସର୍ବଦା ଦ୍ୱୈତରହିତ ଆନନ୍ଦରୂପଃ ସର୍ବାଧିଷ୍ଠାନସନ୍ମାତ୍ରୋ ନିରସ୍ତାବିଦ୍ୟାତମୋମୋହୋଽହମେବେତି
ତସ୍ମାଦେବମେବେମମାତ୍ମାନଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାନୁସଂଦଧ୍ୟାଦେଷ ବୀରୋ ନୃସିଂହ ଏବ ।। ୨।।

।। ଇତି ନୃହିଂହୋତ୍ତରତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ୟ ହ ବୈ ପ୍ରଣବସ୍ୟ ୟା ପୂର୍ବା ମାତ୍ରା ସା ପ୍ରଥମପାଦୋଭୟତୋ ଭବତି ।।
ଦ୍ୱିତୀୟା ଦ୍ୱିତୀୟସ୍ୟ ତୃତୀୟା ତୃତୀୟସ୍ୟ ଚତୁର୍ଥ୍ୟୋତାନୁଜ୍ଞାତ୍ରନୁଜ୍ଞାବିକଲ୍ପରୂପା
ତୟା ତୁରୀୟଂ ଚତୁରାତ୍ମାନସନ୍ଦିଷ୍ୟ ଚତୁର୍ଥପାଦେନ ଚ ତୟା ତୁରୀୟେଣାନୁଚିନ୍ତୟନ୍-ଗ୍ରସେତ୍ତସ୍ୟ
ହ ବା ଏତସ୍ୟ ପ୍ରଣବସ୍ୟ ୟା ପୂର୍ବା ମାତ୍ରା ସା ପୃଥିବ୍ୟକାରଃ ସ ଋଗ୍ଭିରୃଗ୍ୱେଦୋ
ବ୍ରହ୍ମା ବସବୋ ଗାୟତ୍ରୀ ଗାର୍ହପତ୍ୟଃ ସା ପ୍ରଥମଃ ପାଦୋ ଭବତି ।।
ଭବତି ଚ ସର୍ବେଷୁ ପାଦେଷୁ ଚତୁରାତ୍ମା ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମବୀଜସାକ୍ଷିଭିର୍ଦ୍ୱିତୀୟାଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସ
ଉକାରଃ ସ ୟଜୁର୍ଭିର୍ୟଜୁର୍ବେଦୋ ବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟୁଦ୍ଗକ୍ଷିଣାଗ୍ନିଃ ସା ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପାଦୋ ଭବତି ।।
ଭବତି ଚ ସର୍ବେଷୁ ପାଦେଷୁ ଚତୁରାତ୍ମା ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମବୀଜସାକ୍ଷିଭିସ୍ତୃତୀୟା ଦ୍ୟୌଃ ସ
ମକାରଃ ସ ସାମଭିଃ ସାମବେଦୋ ରୁଦ୍ରାଦିତ୍ୟା ଜଗତ୍ୟା ଜଗତ୍ୟାହବନୀୟଃ ସା
ତୃତୀୟଃ ପାଦୋ ଭବତି ।।
ଭବତି ଚ ସର୍ବେଷୁ ପାଦେଷୁ ଚତୁରାତ୍ମା ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମବୀଜସାକ୍ଷିଭିର୍ୟାଽବସାନେଽସ୍ୟ
ଚତୁର୍ଥ୍ୟର୍ଧମାତ୍ରା ସା ସୋମଲୋକ ଓଂକାରଃ ସୋଽଥର୍ବଣୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈରଥର୍ବବେଦଃ
ସଂବର୍ତକୋଽଗ୍ନିର୍ମରୁତୋ ବିରାଡେକଋଷିର୍ଭାସ୍ୱତୀ ସ୍ମୃତା ସା ଚତୁର୍ଥଃ ପାଦୋ ଭବତି ।।
ଭବତି ଚ ସର୍ବେଷୁ ପାଦେଷୁ ଚତୁରାତ୍ମା ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମବୀଜସାକ୍ଷିଭିର୍ମାତ୍ରା ମାତ୍ରାଃ
ପ୍ରତିମାତ୍ରାଃ କୃତ୍ୱୋତାନୁଜ୍ଞାତ୍ରନୁଜ୍ଞାବିକଲ୍ପରୂପଂ ଚିନ୍ତୟନ୍-ଗ୍ରସେତ ଙ୍କୋଽମୃତୋ
ହୁତସଂବିକ୍ରଃ ଶୁଦ୍ଧଃ ସଂବିଷ୍ଟୋ ନିର୍ବିଘ୍ନ ଇମମସୁନିୟମେଽନୁଭୂୟେହେଦଂ ସର୍ବଂ
ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାଽସୁପ୍ରପଞ୍ଚହୀନୋଽଥ ସକଲଃ ସାଧାରୋଽମୃତମୟଶ୍ଚତୁରାତ୍ମା
ସର୍ବମୟଶ୍ଚତୁରାତ୍ମାଽଥ ମହାପୀଠେ ସପରିବାରଂ ତମେତଂ ଚତୁଃସପ୍ତାତ୍ମାନଂ
ଚତୁରାତ୍ମାନଂ ମୂଲାଗ୍ଭାବଗ୍ନିରୂପଂ ପ୍ରଣବଂ ସଂଦଧ୍ୟାତ୍ସପ୍ତାତ୍ମାନଂ ଚତୁରାତ୍ମାନମକାରଂ
ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ନାଭୌ ସପ୍ତାତ୍ମାନଂ ଚତୁରାତ୍ମାନମୁକାରଂ ବିଷ୍ଣୁଂ ହୃଦୟେ ସପ୍ତାତ୍ମାନଂ ଚତୁରାତ୍ମାନଂ
ମକାରଂ ରୁଦ୍ରଂ ଭ୍ରୂମଧ୍ୟେ ସପ୍ତାତ୍ମାନଂ ଚତୁରାତ୍ମାନଂ ଚତୁଃସପ୍ତାତ୍ମାନଂ
ଚତୁରାତ୍ମାନମୋଂକାରଂ ସର୍ବେଶ୍ୱରଂ ଦ୍ୱାଦଶାନ୍ତେ ।।
ସପ୍ତାତ୍ମାନଂ ଚତୁରାତ୍ମାନଂ ଚତୁଃସପ୍ତାତ୍ମାନଂ
ଚତୁରାତ୍ମାନମାନନ୍ଦାମୃତରୂପମୋଂକାରଂ ଷୋଡଶାନ୍ତେ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥାନନ୍ଦାମୃତେନୈତାଂଶ୍ଚତୁର୍ଧା ସଂପୂଜ୍ୟ ତଥା ବ୍ରହ୍ମାଣମେବ ବିଷ୍ଣୁମେବ
ରୁଦ୍ରମେବ ବିଭକ୍ତାଂସ୍ତ୍ରୀନେବାବିଭକ୍ତାଂସ୍ତ୍ରୀନେବ ଲିଙ୍ଗରୂପାନେବ
ଚ ସଂପୂଜ୍ୟୋପହାରୈଶ୍ଚତୁର୍ଧାଽଥ ଲିଙ୍ଗାନ୍ସଂହୃତ୍ୟ ତେଜସା ଶରୀରତ୍ରୟଂ
ସଂବ୍ୟାପ୍ୟ ତଦଧିଷ୍ଠାନମାତ୍ମାନଂ ସଂଜ୍ୱାଲ୍ୟ ତତ୍ତେଜ ଆତ୍ମଚୈତନ୍ୟରୂପଂ
ବଲମବଷ୍ଟଭ୍ୟ ତସ୍ୟ ଗୁଣୈରୈକ୍ୟଂ ସଂପାଦ୍ୟ ମହାସ୍ଥୂଲଂ ମହାସୂକ୍ଷ୍ମେ
ମହାସୂକ୍ଷ୍ମଂ ମହାକାରଣେ ଚ ସଂହୃତ୍ୟ ମାତ୍ରାଭିରୋତାନୁଜ୍ଞାତ୍ରନୁଜ୍ଞାବିକଲ୍ପରୂପଂ
ଚିନ୍ତୟନ୍ଗ୍ରସେତ୍ ।।

।। ଇତି ନୃହିଂହୋତ୍ତରତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୩।।

ତଂ ବା ଏତମାତ୍ମାନଂ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମୋଂକାରଂ ତୁରୀୟୋଂକାରାଗ୍ରବିଦ୍ୟୋତମନୁଷ୍ଟୁଭା
ନତ୍ୱା ପ୍ରସାଦ୍ୟୋମିତି ସଂହୃତ୍ୟାହମିତ୍ୟନୁସଂଦଧ୍ୟାଦଥୈତମେବାତ୍ମାନଂ
ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମୋଂକାରଂ ତୁରୀୟୋଂକାରାଗ୍ରବିଦ୍ୟୋତମେକାଦଶାତ୍ମାନମାତ୍ମାନଂ
ନାରସିଂହଂ ନତ୍ୱୋମିତି ସଂହରନ୍ନନୁସଂଦଧ୍ୟାତ୍ ।।
ଅଥୈତମେବାମାତ୍ମାନଂ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମୋଂକାରଂ ତୁରୀୟୋଂକାରାଗ୍ରବିଦ୍ୟୋତଂ ପ୍ରଣବେନ
ସଂଚିନ୍ତ୍ୟାନୁଷ୍ଟୁଭା ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ମସୁ ନବାତ୍ମକଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ମାନଂ ପରମାତ୍ମାନଂ
ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସଂଭାବ୍ୟାହମିତ୍ୟାତ୍ମାନମାଦାୟ ମନସା ବ୍ରହ୍ମଣୈକୀକୁର୍ୟ୍ୟାଦନୁଷ୍ଟୁଭୈବ
ବୈଷ ଉ ଏବ ତ୍ରେଷ ହି ସର୍ବତ୍ର ସର୍ବଦା ସର୍ବାତ୍ମା ସିଂହୋଽସୌ ପରମେଶ୍ୱରୋଽସୌ
ହି ସର୍ବତ୍ର ସର୍ବଦା ସର୍ବାତ୍ମା ସନ୍ସର୍ବମଞ୍ଜି ନୃସିଂହ ଏବୈକଲ ଏଷ ତୁରୀୟ
ଏଷ ଏବୋଗ୍ର ଏଷ ଏବ ବୀର ଏଷ ଏବ ମହାନେଷ ଏବ ବିଷ୍ଣୁରେଷ
ଏବ ଜ୍ୱଲନ୍ନେଷ ଏବ ସର୍ବତୋମୁଖ ଏଷ ଏବ ନୃସିଂହ ଏଷ ଏବ
ଭୀଷଣ ଏଷ ଏବ ଭଦ୍ର ଏଷ ଏବ ମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁରେଷ ଏବ
ନମାମ୍ୟେଷ ଏବାହମେବଂ ଯୋଗାରୂଢୋ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟେବାନୁଷ୍ଟୁଭଂ ସଂଦଧ୍ୟାଦୋଂକାର ଇତି ।।

Not For Commercial Use

ତଦେତୌ ଶ୍ଲୋକୌ ଭବତଃ ---------
ସଂସ୍ତଭ୍ୟ ସିଂହଂ ସ୍ୱସୁତାନ୍-ଗୁଣର୍ଧାନ୍ସଂୟୋଜ୍ୟ ଶୃଙ୍ଗୈରୃଷଭସ୍ୟ ହତ୍ୱା ।।
ବଶ୍ୟାଂ ସ୍ଫୁରନ୍ତୀମସତୀଂ ନିପୀଡ୍ୟ ସଂଭକ୍ଷ୍ୟ ସିଂହେନ ସ ଏଷ ବୀରଃ ।।
ଶୃଙ୍ଗପ୍ରୋତାନ୍ପଦା ସ୍ପୃଷ୍ଟ୍ୱା ହତ୍ୱା ତାମଗ୍ରସତ୍ସ୍ୱୟମ୍ ।
ନତ୍ୱା ଚ ବହୁଧା ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ନୃସିଂହଃ ସ୍ୱୟମୁଦ୍ଭାବିତି ।।

।। ଇତି ନୃହିଂହୋଉରତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୪।।

ଅଥୈଷ ଏବାକାର ଆପ୍ତତମାର୍ଥ ଆତ୍ମନ୍ୟେବ ନୃସିଂହେ ବ୍ରହ୍ମଣି ବର୍ତତ ଏଷ ହ୍ୟେବାପ୍ତତମ ଏଷ ହି ସାକ୍ଷ୍ୟେଷ ଈଶ୍ୱରୋଽତ ସର୍ବଗତୋ ନ ହୀଦଂ ସର୍ବମେଷ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଇଦଂ ସର୍ବଂ ୟଦୟମାତ୍ମା ମାୟାମାତ୍ରମେଷ ଏବୋଗ୍ର ଏଷ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଏଷ ଏବ ବୀର ଏଷ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଏଷ ଏବ ମହାନେଷ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଏଷ ଏବ ବିଷ୍ଣୁରେଷ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଏଷ ଏବ ଜ୍ୱଲନ୍ନେଷ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଏଷ ଏବ ସର୍ବତୋମୁଖ ଏଷ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଏଷ ଏବ ନୃସିଂହ ଏବ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଏଷ ଏବ ଭୀଷଣ ଏଷ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଏଷ ଏବ ଭଦ୍ର ଏଷ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଏଷ ଏବ ମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁରେଷ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଏଷ ଏବ ନମାମ୍ୟେଷ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଏବ ଏବାହମେଷ ହି ବ୍ୟାପ୍ତତମ ଆତ୍ମୈବ ନୃସିଂହୋ ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।
ସୋଽକାମୋ ନିଷ୍କାମ ଆପ୍ତକାମ ଆତ୍ମକାମୋ ନ ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣା ଉତ୍କ୍ରାମନ୍ତ୍ୟତ୍ରୈବ ସମବନୀୟନ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମୈବ ସନ୍-ବ୍ରହ୍ମାପ୍ୟେତ୍ୟଥୈଷୋ ଏବୋକାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟତମାର୍ଥ ଆତ୍ମନ୍ୟେବ ନୃସିଂହେ ଦେବେ ବ୍ରହ୍ମଣି ବର୍ତତେ ।।
ତସ୍ମାଦେଷ ସତ୍ୟସ୍ୱରୂପୋ ନ ହ୍ୟନ୍ୟଦସ୍ତ୍ୟମେୟମନାତ୍ମପ୍ରକାଶମେଷ ହି ସ୍ୱପ୍ରକାଶୋଽସଙ୍ଗୋଽନ୍ୟନ୍ନ ବୀକ୍ଷତ ଆତ୍ମାଽତୋ ନାନ୍ୟପ୍ରଥାପ୍ରାପ୍ତିରାତ୍ମମାତ୍ରଂ ହ୍ୟେତଦୁତ୍କୃଷ୍ଟମେଷ ଏବୋଗ୍ର ଏଷ ହ୍ୟେବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଏଷ ଏବ ବୀର ଏଷ ହ୍ୟେବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଏଷ ଏବ ମହାନେଷ ହ୍ୟେବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଏଷ ଏବ ବିଷ୍ଣୁରେଷ ହ୍ୟେବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଏଷ ଏବ ଜ୍ୱଲନ୍ନେଷ ହ୍ୟେବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଏଷ ଏବ ସର୍ବତୋମୁଖ ଏଷ ହ୍ୟେବୋତ୍କୃଷ୍ଟ

Not For Commercial Use

ଏଷ ଏବ ନୃସିଂହ ଏଷ ହ୍ୟେବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଏଷ ଏବ ଭୀଷଣ ଏଷ ହ୍ୟେବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଏଷ ଏବ ଭଦ୍ର ଏଷ ହ୍ୟେବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଏଷ ଏବ ମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁରେଷ ହ୍ୟେବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଏଷ ଏବ ନମାମ୍ୟେଷ ହ୍ୟେବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଏଷ ଏବାହମେଷ ହ୍ୟେବୋତ୍କୃଷ୍ଟସ୍ତସ୍ମାଦାତ୍ମାନମେବୈବଂ ଜାନୀୟାଦାତ୍ମୈବ ନୃସିଂହୋ ଦେବୋ ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।।

ସୋଽକାମୋ ନିଷ୍କାମ ଆପ୍ତକାମ ଆତ୍ମକାମୋ ନ ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣା ଉତ୍କ୍ରାମନ୍ତ୍ୟତ୍ରୈବ ସମବନୀୟନ୍ତେ ।।

ବ୍ରହ୍ମୈବ ସନ୍-ବ୍ରହ୍ମାପ୍ୟେତ୍ୟଥୈଷ ଏବ ମକାରୋ ମହାବିଭୂତ୍ୟର୍ଥ ଆତ୍ମନୈ୍ୟବ ନୃସିଂହେ ଦେବେ ପରେ ବ୍ରହ୍ମଣି ବର୍ତତେ ତସ୍ମାଦୟମନଲ୍ପୋଽଭିନ୍ନରୂପଃ ସ୍ୱପ୍ରକାଶୋ ବ୍ରହ୍ମୈବବ୍ୟାପ୍ତତମ ଉତ୍କୃଷ୍ଟତମ ଏତଦେବ ବ୍ରହ୍ମାପି ସର୍ବଙ୍କଂ ମହାମାୟଂ ମହାବିଭୂତ୍ୟେତଦେବୋଗ୍ରମେତଦ୍ଧି ମହାବିଭୂତ୍ୟେତଦେବ ବୀରମେତଦ୍ଧି ମହାବିଭୂତ୍ୟେତଦେବ ମହଦେତଦ୍ଧି ମହାବିଭୂତ୍ୟେତଦେବ ବିଷ୍ଣୁ-ବେତଦ୍ଧି ମହାବିଭୂତ୍ୟେତଦେବ ଜ୍ୱଲଦେତଦ୍ଧି ମହାବିଭୂତ୍ୟେତଦେବ ସର୍ବତୋମୁଖମେତଦ୍ଧି ମହାବିଭୂତ୍ୟେତଦେବ ନୃସିଂହମେତଦ୍ଧି ମହାବିଭୂତ୍ୟେତଦେବ ଭୀଷଣମେତଦ୍ଧି ମହାବିଭୂତ୍ୟେତଦେବ ଭଦ୍ରମେତଦ୍ଧି ମହାବିଭୂତ୍ୟେତଦେବ ମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁେତଦ୍ଧି ମହାବିଭୂତ୍ୟେତଦେବ ନମାମ୍ୟେତଦ୍ଧି ମହାବିଭୂତ୍ୟେତଦେବାହମେତଦ୍ଧି ମହାବିଭୂତି ତସ୍ମାଦକାରୋକାରାଭ୍ୟାମିମମାତ୍ମାନମାପ୍ତତମମୁତ୍କୃଷ୍ଟତମଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ସର୍ବଦ୍ରଷ୍ଟାରଂ ସର୍ବସାକ୍ଷିଣଂ ସର୍ବଗ୍ରାସଂ ସର୍ବପ୍ରେମାସ୍ପଦଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରମେକରସଂ ପୁରତୋଽସ୍ମାତ୍ସର୍ବସ୍ମାତ୍ସୁବିଭାତମନ୍ୱିଷ୍ୟାପ୍ତତମମୁତ୍କୃଷ୍ଟତମଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ମହାବିଭୂତି ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରମେକରସଂ ପରମେବ ବ୍ରହ୍ମ ମକାରେଣ ଜାନୀୟାଦାତ୍ମୈବ ନୃସିଂହୋ ଦେବଃ ପରମେବ ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।।

ସୋଽକାମୋ ନିଷ୍କାମ ଆପ୍ତକାମ ଆତ୍ମକାମୋ ନ ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣା ଉତ୍କ୍ରାମନ୍ତ୍ୟତ୍ରୈବ ସମବନୀୟନ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମୈବ ସନ୍ବ୍ରହ୍ମାପ୍ୟେତୀତି ହ ପ୍ରଜାପତିରୁବାଚ ।।

।। ଇତି ନୃହିଂହୋତ୍ତରତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ତେ ଦେବା ଇମମାତ୍ମାନଂ କ୍ଷାତୁମୈଚ୍ଛଂସ୍ତାନ୍ହାସୁରଃ ପାପ୍ମା ପରିଜଗ୍ରାସ ।।
ତ ଐକ୍ଷନ୍ତ ହନ୍ତୈନମାସୁରଂ ପାପ୍ମାନଂ ଗ୍ରସାମ ଇତି ।।
ଏତମେବୋଂକାରାଗ୍ରବିଦ୍ୟୋତଂ ତୁରୀୟତୁରୀୟମାତ୍ମାନମୁଗ୍ରମନୁଗ୍ରଂ ବୀରମବୀରଂ
ମହାନ୍ତମମହାନ୍ତଂ ବିଷ୍ଣୁମବିଷ୍ଣୁଂ ଜ୍ୱଲନ୍ତମଜ୍ୱଲନ୍ତଂ ସର୍ବତୋମୁଖମସର୍ବତୋମୁଖଂ
ନୃସିଂହମନୃସିଂହଂ ଭୀଷଣମଭୀଷଣଂ ଭଦ୍ରମଭଦ୍ରଂ ମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁମମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁଂ
ନମାମ୍ୟନମାମ୍ୟହମନହଂ ନୃସିଂହାନୁଷ୍ଟୁଭୈବ ବୁବୁଧିରେ ତେଭ୍ୟୋ ହାସାବାସୁରଃ ପାପ୍ମା
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଘନଂ ଜ୍ୟୋତିରଭବତ୍ତସ୍ମାଦପକ୍ୱକଷାୟ ଇମମେବୋଂକାରାଗ୍ରବିଦ୍ୟୋତଂ
ତୁରୀୟତୁରୀୟମାତ୍ମାନଂ ନୃସିଂହାନୁଷ୍ଟୁଭୈବ ଜାନୀୟାତ୍ତସ୍ୟାସୁରଃ ପାପ୍ମା ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଘନଂ
ଜ୍ୟୋତିର୍ଭବତି ।।
ତେ ଦେବା ଜ୍ୟୋତିଷ ଉତ୍ତିତୀର୍ଷବୋ ଦ୍ୱିତୀୟାଦ୍-ଭୟମେବ ପଶ୍ୟନ୍ତଂ
ଇମମେବୋଂକାରାଗ୍ରବିଦ୍ୟୋତଂ ତୁରୀୟତୁରୀୟମାତ୍ମାନଂ ନୃସିଂହାନୁଷ୍ଟୁଭାନ୍ୱିଷ୍ୟ ପ୍ରଣବେନୈବ
ତସ୍ମିନ୍ନବସ୍ଥିତାସ୍ତେଭ୍ୟସ୍ତଜ୍ଜ୍ୟୋତିରସ୍ୟ ସର୍ବସ୍ୟ ପୁରତଃ ସୁବିଭାତମବିଭାତମଦ୍ୱୈତମଚିନ୍ତ୍ୟମଲିଙ୍ଗଂ
ସ୍ୱପ୍ରକାଶମାନନ୍ଦଘନଂ ଶୂନ୍ୟମଭବତ୍ ।।
ଏବଂବିସ୍ୱପ୍ରକାଶଂ ପରମେବ ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି ତେ ଦେବାଃ ପୁତ୍ରୈଷଣାୟାଶ୍ଚ ବିତ୍ତୈଷଣାୟାଶ୍ଚ
ଲୋକୈଷଣାୟାଶ୍ଚ ସସାଧନେଭ୍ୟୋ ବ୍ୟୁତ୍ଥାୟ ନିରାଗାରା ନିଷ୍ପରିଗ୍ରହା ଅଶିଖା ଅୟଜ୍ଞୋପବୀତା
ଅନ୍ଧା ବଧିରା ମୁଗ୍ଧାଃ କ୍ଲୀବା ମୂକା ଉନ୍ମତ୍ତା ଇବ ପରିବର୍ତମାନାଃ ଶାନ୍ତା ଦାନ୍ତା ଉପରତାସ୍ତିତିକ୍ଷବଃ
ସମା ହିତା ଆତ୍ମରତୟ ଆତ୍ମକ୍ରୀଡା ଆତ୍ମମିଥୁନା ଆତ୍ମାନନ୍ଦାଃ ପ୍ରଣବମେବ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମପ୍ରକାଶଂ
ଶୂନ୍ୟଂ ଜାନନ୍ତସ୍ତ୍ରୈବ ପରିସମାପ୍ତାସ୍ତସ୍ମାଦ୍ଦେବାନାଂ ବ୍ରତମାଚରନ୍ନୋଂକାରେ ପରେ ବ୍ରହ୍ମଣି
ପର୍ୟବସିତୋ ଭବେତ୍ସ ଆତ୍ମନୈବାତ୍ମାନଂ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ପଶ୍ୟତି ।।
ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକଃ ------
ଶୃଙ୍ଗେଷ୍ୱଶୃଙ୍ଗଂ ସଂୟୋଜ୍ୟ ସିଂହଂ ଶୃଙ୍ଗେଷୁ ୟୋଜୟେତ୍ ।
ଶୃଙ୍ଗାଭ୍ୟାଂ ଶୃଙ୍ଗମାବଧ୍ୟ ତ୍ରୟୋ ଦେବା ଉଦାସତ ଇତି ।।

।। ଇତି ନୃହିଂହୋତ୍ତରତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଷଷ୍ଠଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୬।।

Not For Commercial Use

ଦେବା ହ ବୈ ପ୍ରଜାପତିମବ୍ରୁବନ୍ଭୂୟ ଏବ ନୋ ଭଗବାନ୍ବିଜ୍ଞାପୟତ୍ବିତି
ତଥେତ୍ୟଜତ୍ୱାଦମରତ୍ୱାଦଜରତ୍ୱାଦମୃତତ୍ୱାଦଭୟତ୍ୱାଦଶୋକତ୍ୱାଦମୋହତ୍ୱାଦନଶନାୟତ୍ୱାଦ--
ପିପାସତ୍ୱାଦଦ୍ୱୈତତ୍ୱାଚ୍ଚାକାରେଣେମମାତ୍ମାନମନ୍ବିଷ୍ୟୋଦୁତ୍କୃଷ୍ଟତ୍ୱାଦୁଦୁପ୍ଵାଦକତ୍ୱାଦୁଦୁତ୍-ପ୍ରବେଷ୍ଟୃତ୍ୱା--
ଦୁଦୁତ୍ତ୍ୱାପୟିତୃତ୍ୱାଦୁଦୁଦ୍ଭ୍ରଷ୍ଟତ୍ୱାଦୁଦୁତ୍କର୍ତୃତ୍ୱାଦୁଦୁପୃଥବାରକତ୍ୱାଦୁଦୁଦ୍-ଗ୍ରାସକତ୍ୱାଦୁଦୁଦ୍-ଭ୍ରାନ୍ତତ୍ୱା--
ଦୁଦୁତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣବିକୃତିତ୍ୱାଚ୍ଚୋକାରେଣ ପରମଂ ସିଂହମନ୍ବିଷ୍ୟାକାରମିମମାତ୍ମାନମୁକାରପୂର୍ବାର୍ଧମାକୃଷ୍ୟ
ସିଂହୀକୃତ୍ୟୋତ୍ତରାର୍ଧେନ ତଂ ସିଂହମାକୃଷ୍ୟ
ମହତ୍ତ୍ୱାନ୍ନହସ୍ତ୍ୱାନ୍ନାନତ୍ୱାନ୍ନୁକ୍ତତ୍ୱାନ୍ନହାଦେବତ୍ୱାନ୍ନହେଶ୍ୱରତ୍ୱାନ୍ନହାସତ୍ତ୍ୱା-
ନ୍ନହାଚିତ୍ତ୍ୱାନ୍ନହାନନ୍ଦତ୍ୱାନ୍ନହାପ୍ରଭୁତ୍ୱାଚ୍ଚ ମକାରାର୍ଥେନାନେନାତ୍ମନୈକୀକୁର୍ୟାଦଶରୀରୋ
ନିରିନ୍ଦ୍ରିୟୋଽପ୍ରାଣୋଽତମାଃ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରଃ ସ ସ୍ୱରାଡ୍ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।।

କସ୍ତ୍ୱମିତ୍ୟହମିତି ହୋବାଚୈବମେବେଦଂ ସର୍ବଂ ତସ୍ମାଦହମିତି ସର୍ବାଭିଧାନଂ
ତସ୍ୟାଦିରୟମକାରଃ ସ ଏବ ଭବତି ।।

ସର୍ବଂ ହ୍ୟୟମାତ୍ମାୟଂ ହି ସର୍ବାନ୍ତରୋ ନ ହୀଦଂ ସର୍ବଂ ନିରାତ୍ମକମାତ୍ମୈବେଦଂ ସର୍ବଂ
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବାତ୍ମକେନାକାରେଣ ସର୍ବାତ୍ମକମାତ୍ମାନମନ୍ବିଚ୍ଛେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବେଦଂ ସର୍ବଂ
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପମିଦଂ ସର୍ବଂ ସଦ୍ଧୀଦଂ ସର୍ବଂ ତତ୍ସଦିତି ଚିଦ୍ଧୀଦଂ ସର୍ବଂ
କାଶତେ କାଶତେ ଚେତି କିଂ ସଦିତୀଦମିଦଂ ନେତ୍ୟନୁଭୂତିରିତି କୈଷେତୀୟମିୟଂ
ନେତ୍ୟବଚନେନୈବାନୁଭବନ୍ନୁବାଚୈବମେବ ଚିଦାନନ୍ଦାବପ୍ୟବଚନେନୈବାନୁଭବନ୍ନୁବାଚ
ସର୍ବମନ୍ୟଦପି ସ ପରମ ଆନନ୍ଦସ୍ତସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ନାମ ବ୍ରହ୍ମେତି ତସ୍ୟାଦ୍ଧ୍ୟୋଽୟଂ
ମକାରଃ ସ ଏବ ଭବତି ତସ୍ମାନ୍ମକାରେଣ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମାନ୍ବିଚ୍ଛେତ୍ତିମିଦମେବମିତ୍ୟୁ
ଇତ୍ୟେବାହାବିଚିକିତ୍ସଂସ୍ତସ୍ମାଦକାରେଣେମମାତ୍ମାନମନ୍ବିଷ୍ୟ ମକାରେଣ
ବ୍ରହ୍ମଣା ସଂଦଧ୍ୟାଦୁକାରେଣାବିଚିକିତ୍ସନ୍ନଶରୀରୋ ନିରିନ୍ଦ୍ରିୟୋଽପ୍ରାଣୋଽତମାଃ
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରଃ ସ ସ୍ୱରାଡ୍ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମ ବା ଇଦଂ ସର୍ବମଷ୍ଟତ୍ୱାଦ୍ୱୁଗ୍ରତ୍ୱାଦ୍ୱୀରତ୍ୱାନ୍ନୃହତ୍ୱାଦ୍--
ବିଷ୍ଣୁତ୍ୱାଜ୍ୱଲତ୍ୱାତ୍ସର୍ବତୋମୁଖତ୍ୱାନ୍ନୃସିଂହତ୍ୱାଦ୍-ଭୀଷଣତ୍ୱାଦ୍-ଭଦ୍ର--
ତ୍ୱାନ୍ମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁତ୍ୱାନ୍ନମାମିତ୍ୱାଦହଂତ୍ୱାଦିତି ସତତଂ
ହ୍ୟେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୌଗ୍ରତ୍ୱାଦ୍ୱୀରତ୍ୱାନ୍ନୃହତ୍ୱାଦ୍ୱିଷ୍ଣୁତ୍ୱାଜ୍ୱଲତ୍ୱା--
ତ୍ସର୍ବତୋମୁଖତ୍ୱାନ୍ନୃସିଂହତ୍ୱାଦ୍-ଭୀଷଣତ୍ୱାଦ୍-ଭଦ୍ରତ୍ୱା--
ନ୍ମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁତ୍ୱାନ୍ନମାମିତ୍ୱାଦହଂତ୍ୱାଦିତି ତସ୍ମାଦକାରେଣ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମାନ୍ୱିଷ୍ୟ ମକାରେଣ
ମନଆଦ୍ୟବିତାରଂ ମନଆଦିସାକ୍ଷିଣମନ୍ୱିଚ୍ଛେତ୍ସ ୟଦୈତତ୍ସର୍ବମୁପେକ୍ଷତେ ତଦୈତତ୍ସର୍ବମସ୍ମିନ୍ପ୍ରବିଶତି
ସ ୟଦା ପ୍ରବୁଧ୍ୟତେ ତଦୈତତ୍ସର୍ବମସ୍ମାଦେବୋତ୍ତିଷ୍ଠତି ସ ଏତତ୍ସର୍ବଂ ନିରୂହ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୂହ୍ୟ ସଂପୀଡ୍ୟ
ସଂଜ୍ୱାଲ୍ୟ ସଂଭକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ୱାତ୍ମାନମେଷାଂ ଦଦାତ୍ୟତ୍ୟୁଗ୍ରୋଽତିବୀରୋଽତିମହାନତି--
ବିଷ୍ଣୁରତିଜ୍ୱଲନ୍ନତିସର୍ବତୋମୁଖୋଽତିନୃସିଂହୋଽତିଭୀଷଣୋଽତି--
ଭଦ୍ରୋଽତିମୃତ୍ୟୁମୃତ୍ୟୁରତିନମାମ୍ୟତ୍ୟହଂ ଭୂତ୍ୱା ସ୍ୱେ ମହିମ୍ନି ସଦା ସମାସତେ ତସ୍ମାଦେନମକାରାର୍ଥେନ
ପରେଣ ବ୍ରହ୍ମଣୈକୀକୁର୍ୟ୍ୟାଦୁକାରେଣାବିଚିକିତ୍ସନ୍ନଶରୀରୋ ନିରିନ୍ଦ୍ରିୟୋଽପ୍ରାଣୋଽତମାଃ
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରଃ ସ ସ୍ୱରାଡ୍ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।।

ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକଃ ------
ଶୃଙ୍ଗଂ ଶୃଙ୍ଗାର୍ଧମାକୃଷ୍ୟ ଶୃଙ୍ଗେଣାନେନ ୟୋଜୟେତ୍ ।
ଶୃଙ୍ଗମେନଂ ପରେ ଶୃଙ୍ଗେ ତମତେନାପି ୟୋଜୟେତ୍ ।।

।। ଇତି ନୃହିଂହୋତ୍ତରତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ସପ୍ତମଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୭।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ତୁରୀୟେଣୋତଷ୍ଟ ପ୍ରୋତଷ୍ଟ ହ୍ୟୟମାତ୍ମା ସିଂହୋଽସ୍ମିନ୍ହି ସର୍ବମୟଂ ହି ସର୍ବାତ୍ମାଽୟଂ ହି ସର୍ବଂ ନୈବାତୋଽଦ୍ୱୟୋ ହ୍ୟୟମାତ୍ମୈକଲ୍ ଏବାବିକଲ୍ପୋ ନ ହି ବସ୍ତୁ ସଦୟଂ ହ୍ୟୋତ ଇବ ସଦ୍ଧନୋଽୟଂ ଚିଦ୍ଧନ ଆନନ୍ଦଘନ ଏକରସୋଽବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟଃ କେନଚନାଦ୍ୱିତୀୟ ଓତଷ୍ଟ ପ୍ରୋତଶ୍ଚେଷ ଓଂକାର ଏବଂ ନୈବମିତି ପୃଷ୍ଟ ଓମିତ୍ୟେବାହ ବାଗ୍ୱା ଓଂକାରୋ ବାଗେବେଦଂ ସର୍ବଂ ନ ହ୍ୟଶଦ୍ଧମିବେହାସ୍ତି ଚିନ୍ମୟୋ ହ୍ୟୟମୋଂକାରଶ୍ଚିନ୍ମୟମିଦଂ ସର୍ବଂ ତସ୍ମାତ୍ପୂରମେଶ୍ୱର ଏବୈକମେବ ତଦ୍-ଭବତ୍ୟେତଦମୃତମଭୟମେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାଭୟଂ ବୈ ବ୍ରହ୍ମାଭୟଂ ହି ବୈ ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦେତି ରହସ୍ୟମନୁଜ୍ଞାତା ହ୍ୟୟମାତ୍ମୈଷ ହ୍ୟସ୍ୟ ସର୍ବସ୍ୟ ସ୍ୱାତ୍ମାନମନୁଜାନାତି ନ ହୀଦଂ ସର୍ବଂ ସ୍ୱତ ଆତ୍ମବନ୍ନ ହ୍ୟୟମୋତୋ
ନାନୁଜ୍ଞାତାଽସଙ୍ଗତ୍ୱାଦବିକାରିତ୍ୱାଦସତ୍ତ୍ୱାଦନ୍ୟସ୍ୟାନୁଜ୍ଞାତା ହ୍ୟୟମୋଂକାର ଓମିତି ହ୍ୟନୁଜାନାତି ବାଗ୍ୱା ଓକାରୋ ବାଗେବେଦଂ ସର୍ବମନୁଜାନାତି ଚିନ୍ମୟୋ ହ୍ୟୟମୋକାରଶ୍ଚିଦ୍ଧୀଦଂ ସର୍ବଂ ନିରାତ୍ମକମାତ୍ମସାକ୍ଷରୋତି ତସ୍ମାତ୍ପୂରମେଶ୍ୱର ଏବୈକମେବ
ତଦ୍-ଭବତ୍ୟେତଦମୃତମଭୟମେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାଭୟଂ ବୈ ବ୍ରହ୍ମାଭୟଂ ହି ବୈ ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦେତି ରହସ୍ୟମନୁଜ୍ଞେକରସୋ ହ୍ୟୟମାତ୍ମା ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନ ଏବାୟଂ ହ୍ୟସ୍ମାତ୍ସର୍ବସ୍ମାତ୍-ପୁରତଃ ସୁବିଭାତୋଽତଶ୍ଚିଦ୍ଧନ ଏବ ନ ହ୍ୟୟମୋତୋ ନାନୁଜ୍ଞାତାଽଽମ୍ୟଂ ହୀଦଂ ସର୍ବମସଦେବାନୁଜ୍ଞେରରସୋ ହ୍ୟୟମୋକାର ଓଂମିତି ହ୍ୟେବାନୁଜାନାତି ବାଗ୍ୱା ଓଂକାରୋ ବାଗେବ ହ୍ୟନୁଜାନାତି ଚିନ୍ମୟୋ ହ୍ୟୟମୋଂକାରଶ୍ଚିଦେବ ହ୍ୟନୁଜ୍ଞା ତସ୍ମାତ୍ପୂରମେଶ୍ୱର ଏବୈକମେବ
ତଦ୍-ଭବତ୍ୟେତଦମୃତମଭୟମେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାଭୟଂ ବୈ ବ୍ରହ୍ମାଭୟଂ ହି ବୈ ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦେତି ରହସ୍ୟମବିକଲ୍ପୋ ହ୍ୟୟମାତ୍ମାଽଦ୍ୱିତୀୟତ୍ୱାଦବିକଲ୍ପୋ
ହ୍ୟୟମୋଂକାରୋଽଦ୍ୱିତୀୟତ୍ୱାଦେବ ଚିନ୍ମୟୋ ହ୍ୟୟମୋଂକାରସ୍ତସ୍ମାତ୍ପୂରମେଶ୍ୱର ଏବୈକମେବ ତଦ୍-ଭବତ୍ୟବିକଲ୍ପୋ ନାବିକଲ୍ପୋଽପି ନାତ୍ର କାଚନ ଭିଦାଽସ୍ତି ନୈବାତ୍ର କାଚନ ଭିଦାଽସ୍ତ୍ୟତ୍ର ଭିଦାମିବ ମନ୍ୟମାନଃ ଶତଧା ସହସ୍ରଧା ଭିନ୍ନୋ ମୃତ୍ୟୋର୍ମୃତ୍ୟୁମାପ୍ନୋତି ତଦେତଦଦ୍ୱୟଂ ସ୍ୱପ୍ରକାଶଂ ମହାନନ୍ଦମାତ୍ମୈବୈତଦମୃତମଭୟମେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାଭୟଂ ବୈ ବ୍ରହ୍ମାଭୟଂ ହି ବୈ ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦେତି ରହସ୍ୟମ୍ ।।

।। ଇତି ନୃହିଂହୋତ୍ତରତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଅଷ୍ଟମଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ଦେବା ହ ବୈ ପ୍ରଜାପତିମବ୍ରୁବନ୍ନିମମେବ ନୋ ଭଗବନ୍ନୋଂକାରମାତ୍ମାନମୁପଦିଶେତି
ତଥେତ୍ୟୁପଦ୍ରଷ୍ଟାଽନୁମନ୍ତ୍ରୈଷ ଆତ୍ମା ସିଂହସ୍ଥିଦ୍ରୂପ ଏବାବିକାରୋ ହ୍ୟୁପଲବ୍ଧା ସର୍ବତ୍ର
ନ ହ୍ୟସ୍ତି ଦ୍ୱୈତସିଦ୍ଧିରାତ୍ମୈବ ସିଦ୍ଧୋଽଦ୍ୱିତୀୟୋ ମାୟୟା ହ୍ୟନ୍ୟଦିବ ସ ବା ଏଷ ଆତ୍ମା
ପର ଏବୈଷୈବ ସର୍ବଂ ତଥା ହି ପ୍ରାଙ୍ଣେ ସୈଷାଽବିଦ୍ୟା ଜଗତ୍ସର୍ବମାତ୍ମା ପରମାତ୍ମୈବ
ସ୍ୱପ୍ରକାଶୋଽପ୍ୟବିଷୟଜ୍ଞାନତ୍ୱାଜ୍ଜ୍ଞାନନ୍ନେବ ହ୍ୟତ୍ର ନ ବିଜାନାତ୍ୱନୁଭୂତେର୍ମାୟା ଚ
ତମୋରୂପାଽନୁଭୂତେସ୍ତଦେତଜ୍ଜଡଂ ମୋହାତ୍ମକମନନ୍ତଂ ତୁଚ୍ଛମିଦଂ ରୂପମସ୍ୟାସ୍ୟ
ବ୍ୟଞ୍ଜିକା ନିତ୍ୟନିବୃତ୍ତାଽପି ମୂଢ଼ୈରାତ୍ମୈବ ଦୃଷ୍ଟାଽସ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱମସତ୍ତ୍ୱଂ ଚ ଦର୍ଶୟତି
ସିଦ୍ଧତ୍ୱାସିଦ୍ଧତ୍ୱାଭ୍ୟାଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରାସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତ୍ୱେନ ସୈଷା ବଟବୀଜସାମାନ୍ୟବଦନେକବଟଶକ୍ତିରେକୈବ ।।

ତଦ୍ୟଥା ବଟବୀଜସାମନ୍ୟମେକମନେକାନ୍ସ୍ୱାବ୍ୟତିରିକ୍ତାନ୍ବଟାନ୍ସବୀଜାନୁତ୍ପାଦ୍ୟ ତତ୍ର
ତତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ସତ୍ତିଷ୍ଠତ୍ୟେବମେବୈଷା ମାୟା ସ୍ୱାବ୍ୟତିରିକ୍ତାନି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣାନି କ୍ଷେତ୍ରାଣି ଦର୍ଶୟିତ୍ୱା
ଜୀବେଶାବାଭାସେନ କରୋତି ମାୟା ଚାବିଦ୍ୟା ଚ ସ୍ୱୟମେବ ଭବତି ସୈଷା ବିଚିତ୍ରା ସୁଦୃଢା
ବହ୍ୱଙ୍କୁରା ସ୍ୱୟଂ ଗୁଣଭିନ୍ନାଽଙ୍କୁରେଷ୍ୱପି ଗୁଣଭିନ୍ନା ସର୍ବତ୍ର ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁଶିବରୂପିଣୀ ଚୈତନ୍ୟଦୀପ୍ତା
ତସ୍ମାଦାତ୍ମନ ଏବ ତ୍ରୈବିଧ୍ୟଂ ସର୍ବତ୍ର ଯୋନିତ୍ୱମପ୍ୟଭିମନ୍ତ୍ରା ଜୀବୋ ନିୟନ୍ତ୍ରେଶ୍ୱରଃ
ସର୍ବାହଂମାନୀ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭସ୍ତ୍ରିରୂପ ଈଶ୍ୱରବଦ୍ୱ୍ୟକ୍ତଚୈତନ୍ୟଃ ସର୍ବଗୋ ହ୍ୟେଷ ଈଶ୍ୱରଃ
କ୍ରିୟାଜ୍ଞାନାତ୍ମା ସର୍ବଂ ସର୍ବମୟଂ ସର୍ବେ ଜୀବାଃ ସର୍ବମୟାଃ ସର୍ବାବସ୍ଥାସୁ ତଥାପ୍ୟଲ୍ପାଃ
ସ ବା ଏଷ ଭୂତାନୀନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ବିରାଜଂ ଦେବତାଃ କୋଶାଂଶ୍ଚ ସୃଷ୍ଟ୍ୱା ପ୍ରବିଶ୍ୟାମୂଢୋ
ମୂଢ ଇବ ବ୍ୟବହରନ୍ନାସ୍ତେ ମାୟୟୈବ ତସ୍ମାଦଦ୍ୱୟ ଏବାୟମାତ୍ମା ସନ୍ମାତ୍ରୋ ନିତ୍ୟଃ ଶୁଦ୍ଧୋ
ବୁଦ୍ଧଃ ସତ୍ୟୋ ମୁକ୍ତୋ ନିରଞ୍ଜନୋ ବିଭୁରଦ୍ୱୟ ଆନନ୍ଦଃ ପରଃ ପ୍ରତ୍ୟଗେକରସଃ
ପ୍ରମାଣୈରେତୈରବଗତଃ ସତ୍ତାମାତ୍ରଂ ହୀଦଂ ସର୍ବଂ ସଦେବ ପୁରସ୍ତାତ୍ସିଦ୍ଧଂ ହି ବ୍ରହ୍ମ ନ
ହ୍ୟତ୍ର କିଂଚାନାନୁଭୂୟତେ ନାବିଦ୍ୟାଽନୁଭବାତ୍ମନି ସ୍ୱପ୍ରକାଶେ ସର୍ବସାକ୍ଷିଣ୍ୟବିକ୍ରିୟେଽଦ୍ୱୟେ
ପଶ୍ୟତେହାପି ସନ୍ମାତ୍ରମସଦନ୍ୟତ୍ସତ୍ୟଂ ହୀତ୍ଥଂ ପୁରସ୍ତାଦଯୋନିଃ ସ୍ୱାତ୍ମସ୍ଥମାନନ୍ଦଚିଦ୍ଘନଂ
ସିଦ୍ଧଂ ହ୍ୟସିଦ୍ଧଂ ତଦ୍ୱିଷ୍ଣୁରୀଶାନୋ ବ୍ରହ୍ମାଽନ୍ୟଦପି ସର୍ବଂ ସର୍ବଗଂ ସର୍ବମତ ଏବ
ଶୁଦ୍ଧୋଽବାଧ୍ୟସ୍ୱରୂପୋ ବୁଦ୍ଧଃ ସୁଖରୂପ ଆତ୍ମା ନ ହ୍ୟେତନ୍ନିରାତ୍ମକମପି ନାତ୍ମା ପୁରତୋ
ହି ସିଦ୍ଧୋ ନ ହୀଦଂ ସର୍ବଂ କଦାଚିଦାତ୍ମା ହି ସ୍ୱମହିମସ୍ଥୋ ନିରପେକ୍ଷ ଏକ ଏବ ସାକ୍ଷୀ

Not For Commercial Use

ସ୍ୱପ୍ରକାଶଃ କିଂ ତନ୍ନିତ୍ୟମାତ୍ମାଽତ୍ର ହ୍ୟେବ ନ ବିଚିକିତ୍ସ୍ୟମେତଦ୍ଧୀଦଂ ସର୍ବଂ ସାଧୟତି ଦ୍ରଷ୍ଟା
ଦ୍ରଷ୍ଟୁଃ ସାକ୍ଷ୍ୟବିକ୍ରିୟଃ ସିଦ୍ଧୋ ନିରବିଦ୍ୟୋ ବାହ୍ୟାନ୍ତରବୀକ୍ଷଣାସ୍ରୁବିସ୍ପଷ୍ଟସ୍ତମସଃ
ପରସ୍ତାଦ୍-ବ୍ରୂତେଷ ଦୃଷ୍ଟୋଽଦୃଷ୍ଟୋ ବେତି ଦୃଷ୍ଟୋଽବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟୋଽପ୍ୟଲ୍ପୋ ନାଲ୍ପଃ
ସାକ୍ଷ୍ୟବିଶେଷୋଽନ୍ୟୋଽସୁଖଦୁଃଖୋଽଦ୍ୱୟଃ ପରମାତ୍ମା ସର୍ବଜ୍ଞୋଽନନ୍ତୋଽଭିନ୍ନୋଽଦ୍ୱୟଃ
ସର୍ବଦାଽସଂବିତ୍ତିର୍ମାୟୟା ନାସଂବିତ୍ତିଃ ସ୍ୱପ୍ରକାଶେ ୟୂୟମେବ ଦୃଷ୍ଟଃ କିମଦ୍ୱୟେନ ଦ୍ୱିତୀୟମେବ
ନ ୟୂୟମେବ ବ୍ରୂହ୍ୟେବ ଭଗବନ୍ନିତି ଦେବା ଊଚୁର୍ୟୂୟମେବ ଦୃଶ୍ୟତେ ଚେନ୍ନାତ୍ମଜ୍ଞା ଅସଙ୍ଗୋ
ହ୍ୟୟମାତ୍ମାଽତୋ ୟୂୟମେବ ସ୍ୱପ୍ରକାଶା ଇଦଂ ହି ସତ୍ରଂବିନ୍ମୟତ୍ୱାଦ୍ୟୂୟମେବ ନେତି
ହୋଚୁର୍ହନ୍ତାସଙ୍ଗା ବୟମିତି ହୋଚୁଃ କଥଂ ପଶ୍ୟନ୍ତୀତି ହୋବାଚ ନ ବୟଂ ବିଦ୍ମ ଇତି
ହୋଚୁସ୍ତତୋ ୟୂୟମେବ ସ୍ୱପ୍ରକାଶା ଇତି ହୋବାଚ ନ ଚ ସତ୍ରଂବିନ୍ମାୟା ଏତୌ ହି
ପୁରସ୍ତାତ୍ସୁବିଭାତମବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟମେବାଦ୍ୱୟଂ ଜ୍ଞାତୋ ହ୍ୟେବୈଷ ବିଜ୍ଞାତୋ ବିଦିତାବିଦିତାତ୍ପର
ଇତି ହୋଚୁଃ ସ ହୋବାଚ ତଦ୍ୱା ଏତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାଦ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱାନ୍ନିତ୍ୟଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ବୁଦ୍ଧଂ ମୁକ୍ତଂ ସତ୍ୟଂ
ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣମଦ୍ୱୟଂ ସଦାନନ୍ଦଂଚିନ୍ମାତ୍ରମାତ୍ମୈବାବ୍ୟବହାର୍ଯଂ କେନଚନ
ତଦେତଦାତ୍ମାନମୋମିତ୍ୟପଶ୍ୟନ୍ତଃ ପଶ୍ୟତ ତଦେତତ୍ସତ୍ୟମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମୈବ ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମୈବାତ୍ର
ହ୍ୟେବ ନ ବିଚିକିତ୍ସ୍ୟମିତ୍ୟୋଂ ସତ୍ୟଂ ତଦେତତ୍ପ୍ରଣ୍ଡିତା ଏବ
ପଶ୍ୟତ୍ତ୍ୟେତଦ୍ଧ୍ୟଶବ୍ଦମସ୍ପର୍ଶମରୂପମରସମଗନ୍ଧମବ୍ୟକ୍ତମନା--
ଦାତବ୍ୟମଗନ୍ତବ୍ୟମବିସର୍ଜୟିତବ୍ୟମନାନନ୍ଦୟିତବ୍ୟମମନ୍ତବ୍ୟମବୋଦ୍ଧବ୍ୟମନହଂକର୍ତବ୍ୟମ--
ଚେତୟିତବ୍ୟମପ୍ରାଣୟିତବ୍ୟମନପାନୟିତବ୍ୟମବ୍ୟାନୟିତବ୍ୟମନୁଦାନୟିତବ୍ୟମସମାନୟିତବ୍ୟମ--
ନିନ୍ଦ୍ରିୟମବିଷୟମକରଣମଲକ୍ଷଣମସଙ୍ଗମଗୁଣମବିକ୍ରିୟମବ୍ୟପଦେଶ୍ୟମସତ୍ତ୍ୱମରଜସ୍କମ--
ତମସ୍କମମାୟମପ୍ୟୌପନିଷଦମେବ ସୁବିଭାତଂ ସକୃଦ୍ବିଭାତଂ ପୁରତୋଽସ୍ମାତ୍ସର୍ବସ୍ମାତ୍ସୁବିଭାତମଦ୍ୱୟଂ
ପଶ୍ୟତାହଂ ସ ସୋଽହମିତି ସ ହୋବାଚ କିମେଷ ଦୃଷ୍ଟୋଽଦୃଷ୍ଟୋ ବେତି ଦୃଷ୍ଟୋ
ବିଦିତାବିଦିତାତ୍ପର ଇତି ହୋଚୁଃ କ୍ୱୈଷା କଥମିତି ହୋଚୁଃ କିଂ ତେନ ନ କିଂଚନେତି
ହୋଚୁର୍ୟୂୟମାଶ୍ଚର୍ୟରୂପା ଇତି ନ ଚେତ୍ୟାହୋମିତ୍ୟନୁଜାନୀଧ୍ୱଂ ବ୍ରୂତେନମିତି
ଜ୍ଞାତୋଽଜ୍ଞାତଶ୍ଚେତି ହୋଚୁର୍ନ ଚୈବମିତି ହୋଚୁରିତି ବ୍ରୂତୈବୈନମାତ୍ମସିଦ୍ଧମିତି ହୋବାଚ
ପଶ୍ୟାମ ଏବ ଭଗବନ୍ନ ଚ ବୟଂ ପଶ୍ୟାମୋ ନୈବ ବୟଂ ବକ୍ତୁଂ ଶକ୍ନୁମୋ ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ

Not For Commercial Use

ଭଗବନ୍-ପ୍ରସୀଦେତି ହୋଚୁର୍ନ ଭେତବ୍ୟଂ ପୃଚ୍ଛତେତି ହୋବାଚ କୈଷାଽନୁଙ୍କେତ୍ୟେଷ
ଏବାତ୍ବେତି ହୋବାଚ ତେ ହୋଚୁର୍ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ବୟଂ ତ ଇତୀତି ହ
ପ୍ରଜାପତିର୍ଦେବାନନୁଶଶାସାନୁଶଶାସେତି ।।
ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକଃ -----
ଓତମୋତେନ ଜାନୀୟାଦନୁଙ୍କାତାରମାନ୍ତରମ୍ ।
ଅନୁଙ୍କାମଦ୍ୱୟଂ ଲବ୍ଧା ଉପଦ୍ରଷ୍ଟାରମାବ୍ରଜେଦିତ୍ୟୁପଦ୍ରଷ୍ଟାରମାବ୍ରଜେଦିତି ।। ୧।।

।। ଇତି ନୃହିଂହୋଉରତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସୁ ନବମଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୯।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ଓଁ ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ନୃସିଂହୋଉରତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

।। ଇତି ନୃସିଂହତାପନୀୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ମହାନାରୟଣ ଉପନିଷଦ

(Mahanarayanopanisat / Mahanarayana Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ମହାନାରାୟଣୋପନିଷତ୍ / ମହାନାରୟଣ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ମହାନାରାୟଣୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱି ନାବଧୀତମସ୍ତୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ନମୋ ମହତେ ନାରାୟଣାୟ ।।
ଅମ୍ଭସ୍ୟପାରେ ଭୁବନସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠେ ମହତୋ ମହୀୟାନ୍ ।
ଶୁକ୍ରେଣ ଜ୍ୟୋତୀଂଷି ସମନୁପ୍ରବିଷ୍ଟଃ ପ୍ରଜାପତିଶ୍ଚରତି ଗର୍ଭେ ଅନ୍ତଃ ।। ୧ ।।

ୟସ୍ମିନ୍ନିଦଂ ସଂ ଚ ବି ଚୈତି ସର୍ବଂ ୟସ୍ମିନ୍-ଦେବା ଅଧି ବିଶ୍ୱେ ନିଷେଦୁଃ ।
ତଦେବ ଭୂତଂ ତଦୁ ଭବ୍ୟମାନମିଦଂ ତଦକ୍ଷରେ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ।। ୨ ।।

ୟେନାବୃତଂ ଖଂ ଚ ଦିବଂ ମହୀ ଚ ୟେନାଦିତ୍ୟସ୍ତପତି ତେଜସା ଭ୍ରାଜସା ଚ ।
ୟମନ୍ତଃ ସମୁଦ୍ରେ କବୟୋ ବଦନ୍ତି ତଦକ୍ଷରେ ପରମେ ପ୍ରଜାଃ ।। ୩ ।।

ୟତଃ ପ୍ରସୂତା ଜଗତଃ ପ୍ରସୂତୀ ତୋୟେନ ଜୀବାନ୍ୱିସସର୍ଜ ଭୂମ୍ୟାମ୍ ।
ୟତ ଓଷଧୀଭିଃ ପୁରୁଷାନ୍ପଶୂଂଶ୍ଚ ବିବେଶ ଭୂତାନି ଚରାଚରାଣି ।। ୪ ।।

ଅତଃ ପରଂ ନାନ୍ୟଦଣୀୟସଂ ହି ପରାପୂରଂ ୟନ୍ମହତୋ ମହାନ୍ତମ୍ ।
ୟଦେକମବ୍ୟକ୍ତମନନ୍ତରୂପଂ ବିଶ୍ୱଂ ପୁରାଣଂ ତମସଃ ପରସ୍ତାତ୍ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ତଦେବର୍ତଂ ତଦୁ ସତ୍ୟମାହୁସ୍ତଦେବ ବ୍ରହ୍ମ ପରମଂ କବୀନାମ୍ ।
ଇଷ୍ଟାପୂର୍ତଂ ବହୁଧା ଜାତଂ ଜାୟମାନଂ ବିଶ୍ୱଂ ବିଭର୍ତି ଭୁବନସ୍ୟ ନାଭିଃ ।। ୬ ।।

ତଦେବାଗ୍ନିସ୍ତଦ୍ୱାୟୁସ୍ତସୂର୍ୟସ୍ତୁ ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ।
ତଦେବ ଶୁକ୍ରମମୃତଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତଦାପଃ ସ ପ୍ରଜାପତିଃ ।। ୭ ।।

ସର୍ବେ ନିମେଷା ଜଜ୍ଞିରେ ବିଦ୍ୟୁତଃ ପୁରୁଷାଦଧି ।
କଲା ମୁହୂର୍ତାଃ କାଷ୍ଠାଶ୍ଚାହୋରାତ୍ରାଶ୍ଚ ସର୍ବଶଃ ।। ୮ ।।

ଅର୍ଧମାସା ମାସା ଋତବଃ ସଂବତ୍ସରଶ୍ଚ କଲ୍ପତାମ୍ ।
ସ ଆପଃ ପ୍ରଦୁଧେ ଉଭେ ଇମେ ଅନ୍ତରିକ୍ଷମଥୋ ସୁବଃ ।। ୯ ।।

ନୈନମୂର୍ଧ୍ୱଂ ନ ତିର୍ୟଞ୍ଚଂ ନ ମଧ୍ୟେ ପରିଜଗ୍ରଭତ୍ ।
ନ ତସ୍ୟେଶେ କଶ୍ଚନ ତସ୍ୟ ନାମ ମହଦ୍ୟଶଃ ।। ୧୦ ।।

ନ ସଦୃଶେ ତିଷ୍ଠତି ରୂପମସ୍ୟ ନ ଚକ୍ଷୁଷା ପଶ୍ୟତି କଶ୍ଚନୈନମ୍ ।
ହୃଦା ମନୀଷା ମନସାଭିକ୍ଲୃପ୍ତୋ ୟ ଏନଂ ବିଦୁରମୃତାସ୍ତେ ଭବନ୍ତି ।। ୧୧ ।।

ଅଦ୍-ଭ୍ୟଃ ସମ୍ଭୂତୋ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ଇତ୍ୟଷ୍ଟୌ ।। ୧୨ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରୟଣୋପନିଷଦି ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୧।।

।। ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଏଷ ହି ଦେବଃ ପ୍ର ଦିଶୋଽନୁ ସର୍ବାଃ ପୂର୍ବୋ ହି ଜାତଃ ସ ଉ ଗର୍ଭେ ଅନ୍ତଃ ।
ସ ବିଜାୟମାନଃ ସ ଜନିଷ୍ୟମାଣଃ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଜନାସ୍ତିଷ୍ଠତି ସର୍ବତୋମୁଖଃ ।। ୧ ।।

ବିଶ୍ୱତଶ୍ଚକ୍ଷୁରୁତ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖୋ ବିଶ୍ୱତୋବାହୁରୁତ ବିଶ୍ୱତସ୍ପାତ୍ ।
ସଂ ବାହୁଭ୍ୟାଂ ଧମତି ସଂ ପତତ୍ରୈର୍ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଜନୟନ୍ଦେବ ଏକଃ ।। ୨ ।।

Not For Commercial Use

ବେନସ୍ତତ୍ପଶ୍ୟନ୍ନିଶ୍ଚା ଭୁବନାନି ବିଦ୍ୱାନ୍ ଯତ୍ର ବିଶ୍ୱଂ ଭବତ୍ୟେକନୀଡମ୍ ।
ଯସ୍ମିନ୍ନିଦଂ ସଂ ଚ ବି ଚୈକଂ ସ ଓତଃ ପ୍ରୋତଶ୍ଚ ବିଭୁଃ ପ୍ରଜାସୁ ।। ୩ ।।

ପ୍ର ତଦ୍ୱୋଚେ ଅମୃତଂ ନୁ ବିଦ୍ୱାନ୍ ଗନ୍ଧର୍ବୋ ନାମ ନିହିତଂ ଗୁହାସୁ ।
ତ୍ରୀଣି ପଦା ନିହିତା ଗୁହାସୁ ଯସ୍ତଦ୍ୱେଦ ସ ପିତୁଃ ପିତାସତ୍ ।। ୪ ।।

ସ ନୋ ବନ୍ଧୁର୍ଜନିତା ସ ବିଧାତା ଧାମାନି ବେଦ ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।
ଯତ୍ର ଦେବା ଅମୃତତ୍ୱମାନଶାନାସ୍ତୃତୀୟେ ଧାମାନ୍ୟଭୈରୟନ୍ତ ।। ୫ ।।

ପରି ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଯନ୍ତି ସଦ୍ୟଃ ପରି ଲୋକାନ୍‌ପରି ଦିଶଃ ପରି ସୁବଃ ।
ଋତସ୍ୟ ତନ୍ତୁଂ ବିତତଂ ବିବୃତ୍ୟ ତଦପଶ୍ୟତ୍ତଦଭବତ୍ତତ୍-ପ୍ରଜାସୁ ।। ୬ ।।

ପରୀତ୍ୟ ଲୋକାନ୍ ପରୀତ୍ୟ ଭୂତାନି ପରୀତ୍ୟ ସର୍ବାଃ ପ୍ରଦିଶୋ ଦିଶଶ୍ଚ ।
ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଥମଜା ଋତସ୍ୟାତ୍ମନାତ୍ମାନମଭିସମ୍ବଭୂବ ।। ୭ ।।

ସଦସସ୍ପତିମଦ୍-ଭୁତଂ ପ୍ରିୟମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ କାମ୍ୟମ୍ ।
ସନିଂ ମେଧାମୟାସିଷମ୍ ।। ୮ ।।

ଉଦ୍ଦୀପ୍ୟସ୍ୱ ଜାତବେଦୋଽପଘ୍ନନ୍ନିଋତିଂ ମମ ।
ପଶୂଂଶ୍ଚ ମହ୍ୟମାବହ ଜୀବନଂ ଚ ଦିଶୋ ଦିଶ ।। ୯ ।।

ମା ନୋ ହିଂସୀଜ୍ଜାତବେଦୋ ଗାମଶ୍ୱଂ ପୁରୁଷଂ ଜଗତ୍ ।
ଅବିଭ୍ରଦଗ୍ନ ଆଗହି ଶ୍ରିୟା ମା ପରିପାତୟ ।। ୧୦ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତତ୍-ପୁରୁଷସ୍ୟ ବିଦ୍ମହେ ସହସ୍ରାକ୍ଷସ୍ୟ ମହାଦେବସ୍ୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୧ ।।
ତତ୍-ପୁରୁଷାୟ ବିଦ୍ମହେ ମହାଦେବାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୨ ।।
ତତ୍-ପୁରୁଷାୟ ବିଦ୍ମହେ ନନ୍ଦିକେଶ୍ୱରାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ବୃଷଭଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୩ ।।
ତତ୍-ପୁରୁଷାୟ ବିଦ୍ମହେ ବକ୍ରତୁଣ୍ଡାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ଦନ୍ତି ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୪ ।।
ଷଣ୍ମୁଖାୟ ବିଦ୍ମହେ ମହାସେନାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନଃ ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୫ ।।
ପାବକାୟ ବିଦ୍ମହେ ସପ୍ତଜିହ୍ୱାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ବୈଶ୍ୱାନରଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୬ ।।
ବୈଶ୍ୱାନରାୟ ବିଦ୍ମହେ ଲାଲେଲାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ଅଗ୍ନିଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୭ ।।
ଭାସ୍କରାୟ ବିଦ୍ମହେ ଦିବାକରାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୮ ।।
ଦିବାକରାୟ ବିଦ୍ମହେ ମହାଦ୍ୟୁତିକରାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନ ଆଦିତ୍ୟଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୯ ।।
ଆଦିତ୍ୟାୟ ବିଦ୍ମହେ ସହସ୍ରକିରଣାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ଭାନୁଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୧୦ ।।
ତିକ୍ଷ୍ଣ ଶୃଂଗାୟ ବିଦ୍ମହେ ବକ୍ରପାଦାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ବୃଷଭଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୧୧ ।।
କାତ୍ୟାୟନ୍ୟୈ ବିଦ୍ମହେ କନ୍ୟାକୁମାର୍ୟୈ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ଦୁର୍ଗା ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୧୨ ।।
ମହାଶୂଲିନ୍ୟୈ ବିଦ୍ମହେ ମହାଦୁର୍ଗାୟୈ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ଭଗବତୀ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୧୩ ।।
ସୁଭଗାୟୈ ବିଦ୍ମହେ କାମମାଲିନ୍ୟୈ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ଗୌରୀ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୧୪ ।।
ତତ୍-ପୁରୁଷାୟ ବିଦ୍ମହେ ସୁପର୍ଣ୍ଣପକ୍ଷାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ଗରୁଡଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୧୫ ।।
ନାରାୟଣାୟ ବିଦ୍ମହେ ବାସୁଦେବାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ବିଷ୍ଣୁଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୧୬ ।।
ନୃସିଂହାୟ ବିଦ୍ମହେ ବଜ୍ରନଖାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନଃ ସିଂହଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୧୭ ।।
ଚତୁର୍ମୁଖାୟ ବିଦ୍ମହେ କମଣ୍ଡଲୁଧରାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୧୮ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସହସ୍ରପରମା ଦେବୀ ଶତମୂଲା ଶତାଂକୁରା ।
ସର୍ବଂ ହରତୁ ମେ ପାପଂ ଦୂର୍ବା ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନନାଶିନୀ ।। ୧ ।।

ଦୂର୍ବା ଅମୃତସମ୍ଭୂତାଃ ଶତମୂଲାଃ ଶତାଂକୁରାଃ ।
ଶତଂ ମେ ଘ୍ନନ୍ତି ପାପାନି ଶତମାୟୁର୍ବିବର୍ଧତି ।। ୨ ।।

କାଣ୍ଡାତ୍କାଣ୍ଡାତ୍ପ୍ରରୋହନ୍ତୀ ପରୁଷଃ ପରୁଷଃ ପରି ।
ଏବା ନୋ ଦୂର୍ବେ ପ୍ରତନୁ ସହସ୍ରେଣ ଶତେନ ଚ ।। ୩ ।।

ଅଶ୍ୱକ୍ରାନ୍ତେ ରଥକ୍ରାନ୍ତେ ବିଷ୍ଣୁକ୍ରାନ୍ତେ ବସୁନ୍ଧରେ ।
ଶିରସା ଧାରିତା ଦେବି ରକ୍ଷସ୍ୱ ମାଂ ପଦେ ପଦେ ।। ୪ ।।

ଉଦ୍ଧୃତାସି ବରାହେଣ କୃଷ୍ଣେନ ଶତବାହୁନା ।
ଭୂମିର୍ଧନୁର୍ଧରିତ୍ରୀ ଚ ଧରଣୀ ଲୋକଧାରିଣୀ ।
ତେନ ତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତାସି କାଶ୍ୟପେନାଭିମନ୍ତ୍ରିତା ।। ୫ ।।

ମୃତ୍ତିକେ ହର ମେ ପାପଂ ତ୍ୱନ୍ମୟା ଦୁଷ୍କୃତଂ କୃତମ୍ ।
ତ୍ୱୟା ହତେନ ପାପେନ ଜୀବାମି ଶରଦଃ ଶତମ୍ ।। ୬ ।।

ବାଚା କୃତଂ କର୍ମକୃତଂ ମନସା ଦୁର୍ବିଚିନ୍ତିତମ୍ ।
ତ୍ୱୟା ହତେନ ପାପେନ ଗଚ୍ଛାମି ପରମାଂ ଗତିମ୍ ।
ମୃତ୍ତିକେ ଦେହି ମେ ପୁଷ୍ଟିଂ ତ୍ୱୟି ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।। ୭ ।।

ଗନ୍ଧଦ୍ୱାରାଂ ଦୁରାଧର୍ଷାଂ ନିତ୍ୟପୁଷ୍ଟାଂ କରୀଷିଣୀମ୍ ।
ଈଶ୍ୱରୀଂ ସର୍ବଭୂତାନାଂ ତାମିହୋପହ୍ୱୟେ ଶ୍ରିୟମ୍ ।। ୮ ।।

ଓଁ ଭୂର୍ଲକ୍ଷ୍ମୀର୍ଭୁବର୍ଲକ୍ଷ୍ମୀଃ ସୁବଃ କାଲକର୍ଣ୍ଣୀ ତନ୍ନୋ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୯ ।।

Not For Commercial Use

ପଦ୍ମପ୍ରଭେ ପଦ୍ମସୁନ୍ଦରି ଧର୍ମରତୟେ ସ୍ୱାହା ।। ୧୦ ।।

ହିରଣ୍ୟଶୃଂଗଂ ବରୁଣଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ତୀର୍ଥଂ ମେ ଦେହି ୟାଚିତଃ ।
ୟନ୍ମୟା ଭୁକ୍ତମସାଧୂନାଂ ପାପେଭ୍ୟଶ୍ଚ ପ୍ରତିଗ୍ରହଃ ।। ୧୧ ।।

ୟନ୍ମେ ମନସା ବାଚା କର୍ମଣା ବା ଦୁଷ୍କୃତଂ କୃତମ୍ ।
ତନ୍ମେ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବରୁଣୋ ବୃହସ୍ପତିଃ ସବିତା ଚ ପୁନନ୍ତୁ ପୁନଃ ପୁନଃ ।। ୧୨ ।।

ସୁମିତ୍ରିୟା ନ ଆପ ଓଷଧୟଃ ସନ୍ତୁ ।
ଦୁର୍ମିତ୍ରିୟାସ୍ତସ୍ମୈ ଭୂୟାସୁର୍ୟୋଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ୟଂ ଚ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମଃ ।। ୧୩ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୪।।

।। ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ନମୋଽଗ୍ନୟେଽସୁମତେ ନମ ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ନମୋ ବରୁଣାୟ ନମୋ ବାରୁଣ୍ୟୈ ନମୋଽଦ୍-ଭ୍ୟଃ ।
ୟଦପାଂ କ୍ରୂରଂ ୟଦମେଧ୍ୟଂ ୟଦଶାନ୍ତଂ ତଦପଗଚ୍ଛତାତ୍ ।। ୧ ।।

ଅତ୍ୟାଶନାଦତୀପାନାଦ୍ୟଚ୍ଚ ଉଗ୍ରାତ୍-ପ୍ରତିଗ୍ରହାତ୍ ।
ତନ୍ମେ ବରୁଣୋ ରାଜା ପାଣିନା ହ୍ୟବମର୍ଶତୁ ।। ୨ ।।

ସୋଽହମପାପୋ ବିରଜୋ ନିର୍ମୁକ୍ତୋ ମୁକ୍ତିକିଲ୍ବିଷଃ ।
ନାକସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠମାରୁହ୍ୟ ଗଚ୍ଛେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମସଲୋକତାମ୍ ।। ୩ ।।

ଇମଂ ମେ ଗଙ୍ଗେ ୟମୁନେ ସରସ୍ୱତି ଶୁତୁଦ୍ରି ସ୍ତୋମଂ ସଚତା ପରୁଷ୍ଣୟା ।
ଅସିକ୍ନୟା ମରୁଦ୍ୱୃଧେ ବିତସ୍ତୟାର୍ଜୀକୀୟେ ଶୃଣୁହ୍ୟା ସୁଷୋମୟା ।। ୪ ।।

ଋତଂ ଚ ସତ୍ୟଂ ଚାଭୀଦ୍ଧାତ୍ତପସୋଽଧ୍ୟଜାୟତ ।
ତତୋ ରାତ୍ର୍ୟଜାୟତ ତତଃ ସମୁଦ୍ରୋ ଅର୍ଣ୍ଣବଃ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ସମୁଦ୍ରାଦର୍ଣ୍ଣବାଦଧି ସଂବତ୍ସରୋ ଅଜାୟତ ।
ଅହୋରାତ୍ରାଣି ବିଦଧଦ୍ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ମିଷତୋ ବଶୀ ।। ୬ ।।

ସୂର୍ୟ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୌ ଧାତା ୟଥାପୂର୍ବମକଲ୍ପୟତ୍ ।
ଦିବଂ ଚ ପୃଥିବୀଂ ଚାନ୍ତରିକ୍ଷମଥୋ ସ୍ୱଃ ।। ୭ ।।

ୟତ୍-ପୃଥିବ୍ୟା ରଜଃ ସ୍ୱମାନ୍ତରିକ୍ଷେ ବିରୋଦସୀ ।
ଇମାସ୍ତ୍ରଦାପୋ ବରୁଣଃ ପୁନାତ୍ୱଘମର୍ଷଣଃ ।। ୮ ।।

ଏଷ ସର୍ବସ୍ୟ ଭୂତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଭୁବନସ୍ୟ ଗୋପ୍ତା ।
ଏଷ ପୁଣ୍ୟକୃତାଂ ଲୋକାନେଷ ମୃତ୍ୟୋ ହିରଣ୍ମୟଃ ।
ଦ୍ୟାବାପୃଥିବ୍ୟୋର୍ହିରଣ୍ମୟଂ ସଂଶୃତଂ ସୁବଃ ।
ସ ନଃ ସୁବଃ ସଂଶିଶାଧି ।। ୯ ।।

ଆର୍ଦ୍ରଂ ଜ୍ୱଲତି ଜ୍ୟୋତିରହମସ୍ମି ।
ଜ୍ୟୋତିର୍ଜ୍ୱଲତି ବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ମି ।
ୟୋଽହମସ୍ମି ବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ମି ।
ଅହମେବାହଂ ମାଂ ଜୁହୋମି ସ୍ୱାହା ।। ୧୦ ।।

ଅକାର୍ୟ୍ୟକାର୍ୟ୍ୟବକୀର୍ଣ୍ଣୀ ସ୍ତେନୋ ଭ୍ରୂଣହା ଗୁରୁତଲ୍ପଗଃ ।
ବରୁଣୋଽପାମଘମର୍ଷଣସ୍ତସ୍ମାତ୍-ପାପାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୧ ।।

ରଜୋ ଭୂମିସ୍ତ୍ୱମାଁରୋଦୟସ୍ୱ ପ୍ରବଦନ୍ତି ଧୀରାଃ ।
ପୁନନ୍ତୁ ଋଷୟଃ ପୁନନ୍ତୁ ବସବଃ ପୁନାତୁ ବରୁଣ ପୁନାତ୍ୱଘମର୍ଷଣଃ ।। ୧୨ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦିପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

।। ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଆକ୍ରାନ୍ତ୍ସମୁଦ୍ରଃ ପ୍ରଥମେ ବିଧର୍ମନ୍ ଜନୟନ୍ପ୍ରଜା ଭୁବନସ୍ୟ ରାଜା ।
ବୃଷା ପବିତ୍ରେ ଅଧି ସାନୋ ଅବ୍ୟେ ବୃହତ୍ସୋମୋ ବାବୃଧେ ସୁବାନ ଇନ୍ଦୁଃ ।। ୧ ।।

ଜାତବେଦସେ ସୁନବାମ ସୋମମରାତୀୟତୋ ନିଦହାତି ବେଦଃ ।
ସ ନଃ ପର୍ଷଦତି ଦୁର୍ଗାଣି ବିଶ୍ୱା ନାବେବ ସିନ୍ଧୁଂ ଦୁରିତାତ୍ୟଗ୍ନିଃ ।। ୨ ।।

ତାମଗ୍ନିବର୍ଣ୍ଣାଂ ତପସା ଜ୍ୱଲନ୍ତୀଂ ବୈରୋଚନୀଂ କର୍ମଫଲେଷୁ ଜୁଷ୍ଟାମ୍ ।
ଦୁର୍ଗାଂ ଦେବୀଂ ଶରଣମହଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ସୁତରସିତରସେ ନମଃ ।। ୩ ।।

ଅଗ୍ନେ ତ୍ୱଂ ପାରୟା ନବ୍ୟୋ ଅସ୍ମାନ୍ ସ୍ୱସ୍ତିଭିରତି ଦୁର୍ଗାଣି ବିଶ୍ୱା ।
ପୂଶ୍ଚ ପୃଥ୍ୱୀ ବହୁଲା ନ ଉର୍ବୀ ଭବା ତୋକାୟ ତନୟାୟ ଶଂୟୋଃ ।। ୪ ।।

ବିଶ୍ୱାନି ନୋ ଦୁର୍ଗହା ଜାତବେଦଃ ସିନ୍ଧୁର୍ନ ନାବା ଦୁରିତାତିପର୍ଷି ।
ଅଗ୍ନେ ଅତ୍ରିବନ୍ନମସା ଗୃଣାନୋଽସ୍ମାକଂ ବୋଧ୍ୟବିତା ତନୂନାମ୍ ।। ୫ ।।

ପୃତନାଜିତଂ ସହମାନମଗ୍ନିମୁଗ୍ରଂ ହୁବେମ ପରମାତ୍ସଧସ୍ଥାତ୍ ।
ସ ନଃ ପର୍ଷଦତିଦୁର୍ଗାଣି ବିଶ୍ୱା କ୍ଷାମଦ୍ଦେବୋ ଅତିଦୁରିତାତ୍ୟଗ୍ନିଃ ।। ୬ ।।

ପ୍ରତ୍ନୋ ହି କମୀଡ୍ୟୋ ଅଧ୍ୱରେଷୁ ସନାଚ୍ଚ ହୋତା ନବ୍ୟଶ୍ଚ ସତ୍ସି ।
ସ୍ୱାଂ ଚାଗ୍ନେ ତନ୍ୱଂ ପିପ୍ରୟସ୍ୱାସ୍ମଭ୍ୟଂ ଚ ସୌଭଗମାୟଜସ୍ୱ ।। ୭ ।।

ପରସ୍ତାଦ୍ୟଶୋ ଗୁହାସୁ ମମ ସୁପର୍ଣ୍ଣପକ୍ଷାୟ ଧୀମହି ।
ଶତବାହୁନା ପୁନରଜାୟତ ସୁବୋ ରାଜା ସଧସ୍ଥା ତ୍ରୀଣି ଚ ।। ୮ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦିଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୬ ।।

Not For Commercial Use

।। ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ଭୂରଗ୍ନୟେ ପୃଥିବ୍ୟୈ ସ୍ୱାହା ।
ଭୁବୋ ବାୟୁବେଽନ୍ତରିକ୍ଷାୟ ସ୍ୱାହା ।
ସୁବରାଦିତ୍ୟାୟ ଦିବେ ସ୍ୱାହା ।
ଭୂର୍ଭୁବଃସୁବଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମସେ ଦିଗ୍ଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ।
ନମୋ ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱଧା ପିତୃଭ୍ୟୋ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବରଗ୍ନିରୋମ୍ ।। ୧ ।।

ଭୂରନ୍ନମଗ୍ନୟେ ପୃଥିବ୍ୟୈ ସ୍ୱାହା ।
ଭୁବୋଽନ୍ନଂ ବାୟୁବେଽନ୍ତରିକ୍ଷାୟ ସ୍ୱାହା ।
ସୁବରନ୍ନମାଦିତ୍ୟାୟ ଦିବେ ସ୍ୱାହା ।
ଭୂର୍ଭୁବଃସୁବରନ୍ନଂ ଚନ୍ଦ୍ରମସେ ଦିଗ୍ଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ।
ନମୋ ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱଧା ପିତୃଭ୍ୟୋ ଭୂର୍ଭୁବଃସୁବରନ୍ନମୋମ୍ ।। ୨ ।।

ଭୂରଗ୍ନୟେ ଚ ପୃଥିବ୍ୟୈ ଚ ମହତେ ଚ ସ୍ୱାହା ।
ଭୁବୋ ବାୟୁବେ ଚାନ୍ତରିକ୍ଷାୟ ଚ ମହତେ ଚ ସ୍ୱାହା ।
ସୁବରାଦିତ୍ୟାୟ ଚ ଦିବେ ଚ ମହତେ ଚ ସ୍ୱାହା ।
ଭୂର୍ଭୁବଃସୁବଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମସେ ଚ ନକ୍ଷତ୍ରେଭ୍ୟଶ୍ଚ ଦିଗ୍ଭ୍ୟଶ୍ଚ ମହତେ ଚ ସ୍ୱାହା ।
ନମୋ ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱଧା ପିତୃଭ୍ୟୋ ଭୁର୍ଭୁବଃସୁବର୍ମହରୋମ୍ ।। ୩ ।।

ପାହି ନୋ ଅଗ୍ନ ଏନସେ ସ୍ୱାହା ।
ପାହି ନୋ ବିଶ୍ୱବେଦସେ ସ୍ୱାହା ।
ୟଜ୍ଞଂ ପାହି ବିଭାବସୋ ସ୍ୱାହା ।
ସର୍ବଂ ପାହି ଶତକ୍ରତୋ ସ୍ୱାହା ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ୟଚ୍ଛନ୍ଦସାମୃଷଭୋ ବିଶ୍ୱରୂପଚ୍ଛନ୍ଦୋଭ୍ୟଚ୍ଛନ୍ଦାଂସ୍ୟାବିବେଶ ।
ସତାଂ ଶକ୍ୟଃ ପ୍ରୋବାଚୋପନିଷଦିନ୍ଦ୍ରୋ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଋଷିଭ୍ୟୋ ନମୋ
ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱଧା ପିତୃଭ୍ୟୋ ଭୂର୍ଭୁବଃସୁବଚ୍ଛନ୍ଦ ଓଁ ।। ୫ ।।

ନମୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ ଧାରଣଂ ମେ ଅସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ଧାରୟିତା ଭୂୟାସଂ
କର୍ଣ୍ଣୟୋଃ ଶ୍ରୁତଂ ମା ଚ୍ୟୋଢ୍ୱଂ ମମାମୁଷ୍ୟ ଓଁ ।। ୬ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ସପ୍ତମଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୭ ।।

।। ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଋତଂ ତପଃ ସତ୍ୟଂ ତପଃ ଶ୍ରୁତଂ ତପଃ ଶାନ୍ତଂ ତପୋ ଦାନଂ ତପୋ ୟଜ୍ଞସ୍ତପୋ ଭୂର୍ଭୁବଃ
ସୁବର୍ବ୍ରହ୍ମୈତଦୁପାସ୍ୱୈତତ୍ତପଃ ।। ୧ ।।

ୟଥା ବୃକ୍ଷସ୍ୟ ସଂପୁଷ୍ପିତସ୍ୟ ଦୂରାଦ୍ଗନ୍ଧୋ ବାତ୍ୟେବଂ ପୁଣ୍ୟସ୍ୟ କର୍ମଣୋ ଦୂରାଦ୍ଗନ୍ଧୋ ବାତି ।
ୟଥାସିଧାରାଂ କର୍ତ୍ତେଽବହିତାମବକ୍ରାମେଦ୍ୟଦ୍ୟୁ ବେହ ବେହବା ବିହ୍ୱଲିଷ୍ୟାମି କର୍ତ୍ତଂ
ପତିଷ୍ୟାମୀତ୍ୟେବମନୃତାଦାତ୍ମାନଂ ଜୁଗୁପ୍ସେତ୍ ।। ୨ ।।

ଅଣୋରଣୀୟାନ୍ମହତୋ ମହୀୟାନାତ୍ମା ଗୁହାୟାଂ ନିହିତୋଽସ୍ୟ ଜନ୍ତୋଃ ।
ତମକ୍ରତୁଂ ପଶ୍ୟତି ବୀତଶୋକୋ ଧାତୁଃ ପ୍ରସାଦାନ୍ମହିମାନମୀଶମ୍ ।। ୩ ।।

ସପ୍ତ ପ୍ରାଣାଃ ପ୍ରଭବନ୍ତି ତସ୍ମାତ୍ସପ୍ତାର୍ଚିଷଃ ସମିଧଃ ସପ୍ତ ଜିହ୍ୱାଃ ।
ସପ୍ତ ଇମେ ଲୋକା ୟେଷୁ ଚରନ୍ତି ପ୍ରାଣା ଗୁହାଶୟା ନିହିତାଃ ସପ୍ତ ସପ୍ତ ।। ୪ ।।

ଅତଃ ସମୁଦ୍ରା ଗିରୟଶ୍ଚ ସର୍ବେ ଅସ୍ମାତ୍ସ୍ୟନ୍ଦନ୍ତେ ସିନ୍ଧବଃ ସର୍ବରୂପାଃ ।
ଅତଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱା ଓଷଧୟୋ ରସଶ୍ଚ ୟେନୈଷ ଭୂତୈସ୍ତିଷ୍ଠତେ ହ୍ୟନ୍ତରାତ୍ମା ।। ୫ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦିଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୮ ।।

Not For Commercial Use

।। ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ବ୍ରହ୍ମା ଦେବାନାଂ ପଦବୀଃ କବୀନାମୃଷିର୍ବିପ୍ରାଣାଂ ମହିଷୋ ମୃଗାଣାମ୍ ।
ଶ୍ୟେନୋ ଗୃଧ୍ରାଣାଂ ସ୍ୱଧିତିର୍ବନାନାଂ ସୋମଃ ପବିତ୍ରମତ୍ୟେତି ରେଭନ୍ ।। ୧ ।।

ଅଜାମେକାଂ ଲୋହିତଶୁକ୍ଲକୃଷ୍ଣାଂ ବହ୍ୱୀଂ ପ୍ରଜାଂ ଜନୟନ୍ତୀଂ ସରୂପାମ୍ ।
ଅଜୋ ହ୍ୟେକୋ ଜୁଷମାଣୋଽନୁଶେତେ ଜହାତ୍ୟେନାଂ ଭୁକ୍ତଭୋଗାମଜୋଽନ୍ୟଃ ।। ୨ ।।

ହଂସଃ ଶୁଚିଷଦ୍ୱସୁରନ୍ତରିକ୍ଷସଦ୍ଧୋତା ବେଦିଷଦତିଥିର୍ଦୁରୋଣସତ୍ ।
ନୃଷଦ୍ୱରସଦୃତସଦ୍ୱ୍ୟୋମସଦବ୍ଜା ଗୋଜା ଋତଜା ଅଦ୍ରିଜା ଋତଂ ବୃହତ୍ ।। ୩ ।।

ଯସ୍ମାନ୍ନ ଜାତଃ ପରୋ ଅନ୍ୟୋ ଅସ୍ତି ଯ ଆବିବେଶ ଭୁବନାନି ବିଶ୍ୱା ।
ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଜୟା ସଂବିଦାନସ୍ତ୍ରୀଣି ଜ୍ୟୋତୀଂଷି ସଚତେ ସ ଷୋଡଶୀ ।। ୪ ।।

ବିଧର୍ତାରଂ ହବାମହେ ବସୋଃ କୁବିତ୍ନାତି ନଃ ।
ସବିତାରଂ ନୃଚକ୍ଷସମ୍ ।। ୫ ।।

ଅଦ୍ୟା ନୋ ଦେବ ସବିତଃ ପ୍ରଜାବତ୍ସାବୀଃ ସୌଭଗମ୍ ।
ପରା ଦୁଃଷ୍ୱପ୍ନ୍ୟଂ ସୁବ ।। ୬ ।।

ବିଶ୍ୱାନି ଦେବ ସବିତର୍ଦୁରିତାନି ପରାସୁବ ।
ଯଦ୍ଭଦ୍ରଂ ତନ୍ନ ଆସୁବ ।। ୭ ।।

ମଧୁ ବାତା ଋତାୟତେ ମଧୁ କ୍ଷରନ୍ତି ସିନ୍ଧବଃ ।
ମାଧ୍ୱୀର୍ନଃ ସନ୍ତ୍ୱୋଷଧୀଃ ।। ୮ ।।

ମଧୁନକ୍ତମୁତୋଷସୋ ମଧୁମତ୍ପାର୍ଥିବଂ ରଜଃ ।
ମଧୁ ଦ୍ୟୌରସ୍ତୁ ନଃ ପିତା ।। ୯ ।।

Not For Commercial Use

ମଧୁମାନ୍ନୋ ବନସ୍ପତିର୍ମଧୁମାଁ ଅସ୍ତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ।
ମାଧ୍ୱୀର୍ଗାବୋ ଭବନ୍ତୁ ନଃ ।। ୧୦ ।।

ଘୃତଂ ମିମିକ୍ଷେ ଘୃତମସ୍ୟ ୟୋନିର୍ଘୃତେ ଶ୍ରିତୋ ଘୃତମ୍ୱସ୍ୟ ଧାମ ।
ଅନୁଷ୍ୱଧମାବହ ମାଦୟସ୍ୱ ସ୍ୱାହାକୃତଂ ବୃଷଭ ବକ୍ଷି ହବ୍ୟମ୍ ।। ୧୧ ।।

ସମୁଦ୍ରାଦୂର୍ମିର୍ମଧୁମାଁ ଉଦାରଦୁପାଂଶୁନା ସମମୃତତ୍ୱମାନଟ୍ ।
ଘୃତସ୍ୟ ନାମ ଗୁହ୍ୟଂ ୟଦସ୍ତି ଜିହ୍ୱା ଦେବାନାମମୃତସ୍ୟ ନାଭିଃ ।। ୧୨ ।।

ବୟଂ ନାମ ପ୍ରବ୍ରବାମା ଘୃତସ୍ୟାସ୍ମିନ୍ୟଜ୍ଞେ ଧାରୟାମା ନମୋଭିଃ ।
ଉପ ବ୍ରହ୍ମା ଶୃଣବଚ୍ଛତ୍ୟମାନଂ ଚତୁଃଶୃଙ୍ଗୋଽବମୀଦ୍ଗୌର ଏତତ୍ ।। ୧୩ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦିନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୯ ।।

।। ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଚତ୍ୱାରି ଶୃଙ୍ଗା ତ୍ରୟୋ ଅସ୍ୟ ପାଦା ଦ୍ୱେ ଶୀର୍ଷେ ସପ୍ତ ହସ୍ତାସୋ ଅସ୍ୟ ।
ତ୍ରିଧା ବଦ୍ଧୋ ବୃଷଭୋ ରୋରବୀତି ମହୋ ଦେବୋ ମର୍ତ୍ୟାଁ ଆବିବେଶ ।। ୧ ।।

ତ୍ରିଧା ହିତଂ ପଣିଭିର୍ଗୁହ୍ୟମାନଂ ଗବି ଦେବାସୋ ଘୃତମନ୍ୱବିନ୍ଦନ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ଏକଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏକଂ ଜଜାନ ବେନାଦେକଂ ସ୍ୱଧୟା ନିଷ୍ଟତକ୍ଷୁଃ ।। ୨ ।।

ୟୋ ଦେବାନାଂ ପ୍ରଥମଂ ପୁରସ୍ତାଦ୍ୱିଶ୍ୱାଧିକୋ ରୁଦ୍ରୋ ମହର୍ଷିଃ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଂ ପଶ୍ୟତ ଜାୟମାନଂ ସ ନୋ ଦେବଃ ଶୁଭୟା ସ୍ପୃତ୍ୟା ସଂୟୁନକ୍ତି ।। ୩ ।।

ୟସ୍ମାତ୍ପରଂ ନାପରମସ୍ତି କିଞ୍ଚିଦ୍ୟସ୍ମାନ୍ନାଣୀୟୋ ନ ଜ୍ୟାୟୋଽସ୍ତି କଶ୍ଚିତ୍ ।
ବୃକ୍ଷ ଇବ ସ୍ତବ୍ଧୋ ଦିବି ତିଷ୍ଠତ୍ୟେକସ୍ତେନେଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ପୁରୁଷେଣ ସର୍ବମ୍ ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ନ କର୍ମଣା ନ ପ୍ରଜୟା ଧନେନ ତ୍ୟାଗେନୈକେ ଅମୃତତ୍ୱମାନଶୁଃ ।
ପରେଣ ନାକଂ ନିହିତଂ ଗୁହାୟାଂ ବିଭ୍ରାଜତେ ୟଦ୍ୟତୟୋ ବିଶନ୍ତି ।। ୫ ।।

ବେଦାନ୍ତବିଜ୍ଞାନସୁନିଶ୍ଚିତାର୍ଥାଃ ସନ୍ନ୍ୟାସଯୋଗାଦ୍ୟତୟଃ ଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱାଃ ।
ତେ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେଷୁ ପରାନ୍ତକାଲେ ପରାମୃତାଃ ପରିମୁଚ୍ୟନ୍ତି ସର୍ବେ ।। ୬ ।।

ଦହ୍ରଂ ବିପାପ୍ମଂ ବରଂ ବେଶ୍ମଭୂତଂ ୟତ୍-ପୁଣ୍ଡରୀକଂ ପୁରମଧ୍ୟସଂସ୍ଥମ୍ ।
ତତ୍ରାପି ଦହଂ ଗଗନଂ ବିଶୋକସ୍ତସ୍ମିନ୍ୟଦନ୍ତସ୍ତଦୁପାସିତବ୍ୟମ୍ ।। ୭ ।।

ୟୋ ବେଦାଦୌ ସ୍ୱରଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ବେଦାନ୍ତେ ଚ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ।
ତସ୍ୟ ପ୍ରକୃତିଲୀନସ୍ୟ ୟଃ ପରଃ ସ ମହେଶ୍ୱରଃ ।। ୮ ।।

ଅଜୋଽନ୍ୟଃ ସୁବିଭା ନାଭିଃ ସର୍ବମସ୍ୟୈବ ।। ୯ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୧୦ ।।

।। ଏକାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସହସ୍ରଶୀର୍ଷଂ ଦେବଂ ବିଶ୍ୱାକ୍ଷ୍ୟଂ ବିଶ୍ୱଶମ୍ଭୁବମ୍ ।
ବିଶ୍ୱଂ ନାରାୟଣଂ ଦେବମକ୍ଷରଂ ପରମଂ ପ୍ରଭୁମ୍ ।। ୧ ।।

ବିଶ୍ୱତଃ ପରମଂ ନିତ୍ୟଂ ବିଶ୍ୱଂ ନାରାୟଣଂ ହରିମ୍ ।
ବିଶ୍ୱମେବେଦଂ ପୁରୁଷସ୍ତଦ୍ୱିଶ୍ୱମୁପଜୀବତି ।। ୨ ।।

ପତିଂ ବିଶ୍ୱସ୍ୟାତ୍ମେଶ୍ୱରଂ ଶାଶ୍ୱତଂ ଶିବମଚ୍ୟୁତମ୍ ।
ନାରାୟଣଂ ମହାଜ୍ଞେୟଂ ବିଶ୍ୱାତ୍ମାନଂ ପରାୟଣମ୍ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

ନାରାୟଣଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ନାରାୟଣଃ ପରଃ ।
ନାରାୟଣଃ ପରୋ ଜ୍ୟୋତିରାତ୍ମା ନାରାୟଣଃ ପରଃ ।। ୪ ।।

ନାରାୟଣଃ ପରୋ ଧ୍ୟାତା ଧ୍ୟାନଂ ନାରାୟଣଃ ପରଃ ।
ପରାଦପି ପରଶ୍ଚାସୁ ତସ୍ମାଦ୍ୟସ୍ତୁ ପରାପୂରଃ ।। ୫ ।।

ୟଚ୍ଚ କିଞ୍ଚିଜ୍ଜଗତ୍ୟସ୍ମିନ୍ଦୃଶ୍ୟତେ ଶ୍ରୂୟତେଽପି ବା ।
ଅନ୍ତର୍ବହିଶ୍ଚ ତତ୍ସର୍ବଂ ବ୍ୟାପ୍ୟ ନାରାୟଣଃ ସ୍ଥିତଃ ।। ୬ ।।

ଅନନ୍ତମବ୍ୟୟଂ କବିଂ ସମୁଦ୍ରେତଂ ବିଶ୍ୱଶମ୍ଭୁବମ୍ ।
ପଦ୍ମକୋଶପ୍ରତୀକାଶଂ ସୁଷିରଂ ଚାପ୍ୟଧୋମୁଖମ୍ ।। ୭ ।।

ଅଧୋନିଷ୍ଟ୍ୟା ବିତସ୍ତ୍ୟାଂ ତୁ ନାଭ୍ୟାମୁପରି ତିଷ୍ଠତି ।
ହୃଦୟଂ ତଦ୍ୱିଜାନୀୟାଦ୍ୱିଶ୍ୱସ୍ୟାୟତନଂ ମହତ୍ ।। ୮ ।।

ସତତଂ ତୁ ଶିରାଭିସ୍ତୁ ଲମ୍ବତ୍ୟାକୋଶସନ୍ନିଭମ୍ ।
ତସ୍ୟାନ୍ତେ ସୁଷିରଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ତସ୍ମିନ୍ହ୍ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।। ୯ ।।

ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ମହାନଗ୍ନିର୍ବିଶ୍ୱାର୍ଚିର୍ବିଶ୍ୱତୋମୁଖଃ ।
ସୋଽଗ୍ରଭୁଗ୍ବିଭଜଂତିଷ୍ଠନ୍ନାହାରମଜରଃ କବିଃ ।। ୧୦ ।।

ସନ୍ତାପୟତି ସ୍ୱଂ ଦେହମାପାଦତଲମସ୍ତକମ୍ ।
ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ବହ୍ନିଶିଖା ଅଣୀୟୋର୍ଧ୍ୱା ବ୍ୟବସ୍ଥିତା ।। ୧୧ ।।

ନୀଲତୋୟଦମଧ୍ୟସ୍ଥା ବିଦ୍ୟୁଲ୍ଲେଖେବ ଭାସ୍ୱରା ।
ନୀବାରଶୂକବତ୍ତନ୍ୱୀ ପୀତାଭା ସ୍ୟାତ୍ତନୂପମା ।। ୧୨ ।।

ତସ୍ୟାଃ ଶିଖାୟା ମଧ୍ୟେ ପରମାତ୍ମା ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।
ସ ବ୍ରହ୍ମା ସ ଶିବଃ ସେନ୍ଦ୍ରଃ ସୋଽକ୍ଷରଃ ପରମଃ ସ୍ୱରାଟ୍ ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥାତୋ ୟୋଗ ଜିହ୍ୱା ମେ ମଧୁବାଦିନୀ ।
ଅହମେବ କାଲୋ ନାହଂ କାଲସ୍ୟ ।। ୧୪ ।।

ନାରାୟଣଃ ସ୍ଥିତୋ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଶ୍ଚତ୍ୱାରି ଚ ।। ୧୫ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ଏକାଦଶଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୧୧ ।।

।। ଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଋତଂ ସତ୍ୟଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ପୁରୁଷଂ କୃଷ୍ଣପିଂଗଲମ୍ ।
ଉର୍ଧ୍ୱରେତଂ ବିରୂପାକ୍ଷଂ ବିଶ୍ୱରୂପାୟ ବୈ ନମଃ ।। ୧ ।।

ଆଦିତ୍ୟୋ ବା ଏଷ ଏତନ୍ମଣ୍ଡଲଂ ତପତି ।
ତତ୍ର ତା ଋଚସ୍ତ୍ରୟଚାଂ ମଣ୍ଡଲଂ ସ ଋଚାଂ ଲୋକୋଽଥ ୟ ଏଷ ଏତସ୍ମିନ୍ମଣ୍ଡଲେ
ଅର୍ଚିଷି ପୁରୁଷସ୍ତାନି ୟଜୂଂଷି ସ ୟଜୁଷାଂ ମଣ୍ଡଲଂ ସ ୟଜୁଷାଂ ଲୋକୋଽଥ ୟ
ଏଷ ଏତସ୍ମିନ୍ମଣ୍ଡଲେ ଅର୍ଚିର୍ଦୀପ୍ୟତେ ତାନି ସାମାନି ସ ସାମ୍ନାଂ ମଣ୍ଡଲଂ ସ ସାମ୍ନାଂ
ଲୋକଃ ସୈଷା ତ୍ରୟ୍ୟେବ ବିଦ୍ୟା ତପତି ୟ ଏଷୋଽନ୍ତରାଦିତ୍ୟେ ହିରଣ୍ମୟଃ ପୁରୁଷଃ ।। ୨ ।।

ଆଦିତ୍ୟୋ ବୈ ତେଜ ଓଜୋ ବଲଂ ୟଶଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମାତ୍ମା ମନୋ
ମନ୍ୟୁର୍ମନୁର୍ମୃତ୍ୟୁଃ ସତ୍ୟୋ ମିତ୍ରୋ ବାୟୁରାକାଶଃ ।
ପ୍ରାଣୋ ଲୋକପାଲକଃ । କିଂ ତତ୍ସତ୍ୟମନ୍ନମାୟୁରମୃତୋ ଜୀବୋ ବିଶ୍ୱଃ ।
କତମଃ ସ୍ୱୟମ୍ଭୁ ପ୍ରଜାପତିଃ ସଂବତ୍ସର ଇତି ।
ସଂବତ୍ସରୋଽସାବାଦିତ୍ୟୋ ୟ ଏଷ ପୁରୁଷ ଏଷ ଭୂତାନାମଧିପତିଃ ।
ବ୍ରହ୍ମଣଃ ସାୟୁଜ୍ୟଂ ସଲୋକତାମାପ୍ନୋତ୍ୟେତାସାମେବ ଦେବତାନାଂ ସାୟୁଜ୍ୟଂ
ସାର୍ଷ୍ଟିତାଂ ସମାନଲୋକତାମାପ୍ନୋତି ୟ ଏବଂ ବେଦେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୩ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦିଦ୍ୱାଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୧୨ ।।

Not For Commercial Use

।। ତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଘୃଣିଃ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆଦିତ୍ୟ ଓମ୍ ।
ଅର୍ଚ୍ୟନ୍ତି ତପଃ ସତ୍ୟଂ ମଧୁ କ୍ଷରନ୍ତି ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତଦାପ
ଆପୋ ଜ୍ୟୋତୀରସୋଽମୃତଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭୂର୍ଭୁବଃସ୍ୱରୋମ୍ ।। ୧ ।।

ସର୍ବୋ ବୈ ରୁଦ୍ରସ୍ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ।
ପୁରୁଷୋ ବୈ ରୁଦ୍ରସ୍ତନ୍ମହୋ ନମୋ ନମଃ ।
ବିଶ୍ୱଂ ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ଭୁବନଂ ଚିତ୍ରଂ ବହୁଧା ଜାତଂ ଜାୟମାନଂ ଚ ୟତ୍ ।
ସର୍ବା ହ୍ୟେଷ ରୁଦ୍ରସ୍ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ।। ୨ ।।

କଦ୍ରୁଦ୍ରାୟ ପ୍ରଚେତସେ ମୀଢୁଷ୍ଟମାୟ ତବ୍ୟସେ ।
ବୋଚେମ ଶନ୍ତମଂ ହୃଦେ ।
ସର୍ବୋହ୍ୟେଷ ରୁଦ୍ରସ୍ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ।। ୩ ।।

ନମୋ ହିରଣ୍ୟବାହବେ ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣାୟ ହିରଣ୍ୟରୂପାୟ ହିରଣ୍ୟପତୟେ ।
ଅମ୍ବିକାପତୟେ ଉମାପତୟେ ନମୋ ନମଃ ।। ୪ ।।

ୟସ୍ୟ ବୈକଂକତ୍ୟଗ୍ନିହୋତ୍ରହବଣୀ ଭବତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ
ପ୍ରତ୍ୟେବାସ୍ୟାହୁତୟସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତ୍ୟଥୋ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ।। ୫ ।।

କୃଣୁଷ୍ୱ ପାଜ ଇତି ପଞ୍ଚ ।। ୬ ।।

ଅଦିତିର୍ଦେବା ଗନ୍ଧର୍ବା ମନୁଷ୍ୟାଃ ପିତରୋଽସୁରାସ୍ତେଷାଂ ସର୍ବଭୂତାନାଂ ମାତା ମେଦିନୀ
ପୃଥିବୀ ମହତୀ ମହୀ ସାବିତ୍ରୀ ଗାୟତ୍ରୀ ଜଗତ୍ୟୁର୍ବୀ ପୃଥ୍ୱୀ ବହୁଲା ବିଶ୍ୱା ଭୂତା ।
କତମା କା ୟା ସା ସତ୍ୟେତ୍ୟମୃତେତି ବସିଷ୍ଠଃ ।। ୭ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦିତ୍ରୟୋଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଆପୋ ବା ଇଦଂ ସର୍ବଂ ବିଶ୍ୱା ଭୂତାନ୍ୟାପଃ ପ୍ରାଣୋ ବା ଆପଃ
ପଶବ ଆପୋ ଅନ୍ନମାପୋଽମୃତମାପଃ ସମ୍ରାଡାପୋ ବିରାଡାପଃ
ସ୍ୱରାଡାପଶ୍ଛନ୍ଦାଂସ୍ୟାପୋ ଜ୍ୟୋତୀଂଷ୍ୟାପୋ ୟଜୂଂଷ୍ୟାପଃ
ସତ୍ୟମାପଃ ସର୍ବା ଦେବତା ଆପୋ ଭୂର୍ଭୁବଃସୁବରାପ ଓମ୍ ।। ୧ ।।

ଆପଃ ପୁନନ୍ତୁ ପୃଥିବୀଂ ପୃଥିବୀ ପୂତା ପୁନାତୁ ମାମ୍ ।
ପୁନନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତିର୍ବ୍ରହ୍ମପୂତା ପୁନାତୁ ମାମ୍ ।
ୟଦୁଚ୍ଛିଷ୍ଟମଭୋଜ୍ୟଂ ୟଦ୍ୱା ଦୁଷ୍ଟରିତଂ ମମ ।
ସର୍ବଂ ପୁନନ୍ତୁ ମାମାପୋ ଅସତାଂ ଚ ପ୍ରତିଗ୍ରହଂ ସ୍ୱାହା ।। ୨ ।।

ଅଗ୍ନିଶ୍ଚ ମା ମନ୍ୟୁଶ୍ଚ ମନ୍ୟୁପତୟଶ୍ଚ ମନ୍ୟୁକୃତେଭ୍ୟଃ ପାପେଭ୍ୟୋ ରକ୍ଷନ୍ତାମ୍ ।
ୟଦହ୍ନା ପାପମକାର୍ଷଂ ମନସା ବାଚା ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ପଦ୍-ଭ୍ୟାମୁଦରେଣ ଶିଶ୍ନା
ଅହସ୍ତଦବଲୁମ୍ପତୁ ୟତ୍କିଞ୍ଚ ଦୁରିତଂ ମୟି ।
ଇଦମହଂ ମାମମୃତୟୋନୌ ସତ୍ୟେ ଜ୍ୟୋତିଷି ଜୁହୋମି ସ୍ୱାହା ।। ୩ ।।

ସୂର୍ୟଶ୍ଚ ମା ମନ୍ୟୁଶ୍ଚ ମନ୍ୟୁପତୟଶ୍ଚ ମନ୍ୟୁକୃତେଭ୍ୟଃ ପାପେଭ୍ୟୋ ରକ୍ଷନ୍ତାମ୍ ।
ୟଦ୍ରାତ୍ର୍ୟା ପାପମକାର୍ଷଂ ମନସା ବାଚା ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ପଦ୍-ଭ୍ୟାମୁଦରେଣ ଶିଶ୍ନା
ରାତ୍ରିସ୍ତଦବଲୁମ୍ପତୁ ୟତ୍କିଞ୍ଚ ଦୁରିତଂ ମୟି ।
ଇଦମହଂ ମାମମୃତୟୋନୌ ସୂର୍ଯ୍ୟେ ଜ୍ୟୋତିଷି ଜୁହୋମି ସ୍ୱାହା ।। ୪ ।।

ଅହର୍ନୋ ଅତ୍ୟପୀପରଦ୍ରାତ୍ରିର୍ନୋ ଅତିପାରୟଦ୍ରାତ୍ରିର୍ନୋ ଅତ୍ୟପୀପରଦହର୍ନୋ
ଅତିପାରୟତ୍ ।। ୫ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ଚତୁର୍ଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୧୪ ।।

Not for Commercial Use

।। ପଞ୍ଚଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଆୟାତୁ ବରଦା ଦେବୀ ଅକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମସମ୍ମିତମ୍ ।
ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦସାଂ ମାତା ଇଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ଜୁଷସ୍ୱ ନଃ ।।

ଓଜୋଽସି ସହୋଽସି ବଲମସି ଭ୍ରାଜୋଽସି ଦେବାନାଂ ଧାମ
ନାମାସି ବିଶ୍ୱମସି ବିଶ୍ୱାୟୁଃ ସର୍ବମସି ସର୍ବାୟୁରଭିଭୂରୋମ୍ ।
ଗାୟତ୍ରୀମାବାହୟାମି ସାବିତ୍ରୀମାବାହୟାମି ସରସ୍ୱତୀମାବାହୟାମି ।। ୧ ।।

ଓଁ ଭୂଃ । ଓଁ ଭୁବଃ । ଓଂସ୍ୱଃ । ଓଁ ମହଃ । ଓଁ ଜନଃ । ଓଁ ତପଃ ।
ଓଂ ସତ୍ୟଂ । ଓଁ ତତ୍ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟଂ ଭର୍ଗୋ ଦେବସ୍ୟ ଧୀମହି ।
ଧିୟୋ ୟୋ ନଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ । ଓମାପୋଜ୍ୟୋତୀରସୋଽମୃତଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱରୋମ୍ ।। ୨ ।।

ଓଂ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବର୍ମହର୍ଜନସ୍ତପଃ ସତ୍ୟଂ ମଧୁ କ୍ଷରନ୍ତି ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ । ତଦାପ ଆପୋଜ୍ୟୋତୀରସୋଽମୃତଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭୂର୍ଭୁବଃସ୍ୱରୋମ୍ ।। ୩।।

ଓଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ । ଓଂ ତଦ୍ୱାୟୁଃ । ଓଁ ତଦାତ୍ମା । ଓଂ ତତ୍ସର୍ବମ୍ । ଓଂ ତତ୍-ପୁରୋ ନମଃ ।। ୪।।

ଉତ୍ତମେ ଶିଖରେ ଦେବୀ ଭୂମ୍ୟାଂ ପର୍ବତମୂର୍ଧନି ।
ବ୍ରାହ୍ମଣେଭ୍ୟୋ ହ୍ୟନୁଜ୍ଞାତା ଗଚ୍ଛ ଦେବି ୟଥାସୁଖମ୍ ।। ୫ ।।

ଓଁ ଅନ୍ତଶ୍ଚରସି ଭୂତେଷୁ ଗୁହାୟାଂ ବିଶ୍ୱମୂର୍ତିଷୁ ।
ଏବଂ ୟଜ୍ଞସ୍ତ୍ୱଂ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ୱଂ ବଷଟ୍କାରସ୍ତ୍ୱଂ ରୁଦ୍ରସ୍ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମା ତ୍ୱଂ ପ୍ରଜାପତିଃ ।। ୬।।

ଅମୃତୋପସ୍ତରଣମସି ।। ୭ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାଣେ ନିବିଷ୍ଟୋଽମୃତଂ ଜୁହୋମି ପ୍ରାଣାୟ ସ୍ୱାହା ।
ଅପାନେ ନିବିଷ୍ଟୋଽମୃତଂ ଜୁହୋମି ଅପାନାୟ ସ୍ୱାହା ।
ବ୍ୟାନେ ନିବିଷ୍ଟୋଽମୃତଂ ଜୁହୋମି ବ୍ୟାନାୟ ସ୍ୱାହା ।
ଉଦାନେ ନିବିଷ୍ଟୋଽମୃତଂ ଜୁହୋମି ଉଦାନାୟ ସ୍ୱାହା ।
ସମାନେ ନିବିଷ୍ଟୋଽମୃତଂ ଜୁହୋମି ସମାନାୟ ସ୍ୱାହା ।। ୮ ।।

ପ୍ରାଣେ ନିବିଷ୍ଟୋଽମୃତଂ ଜୁହୋମି । ଶିବୋମାବିଶାପ୍ରଦାହାୟ । ପ୍ରାଣାୟ ସ୍ୱାହା ।।
ଅପାନେ ନିବିଷ୍ଟୋଽମୃତଂ ଜୁହୋମି । ଶିବୋମାବିଶାପ୍ରଦାହାୟ । ଅପାନାୟ ସ୍ୱାହା ।।
ବ୍ୟାନେ ନିବିଷ୍ଟୋଽମୃତଂ ଜୁହୋମି । ଶିବୋମାବିଶାପ୍ରଦାହାୟ । ବ୍ୟାନାୟ ସ୍ୱାହା ।।
ଉଦାନେ ନିବିଷ୍ଟୋଽମୃତଂ ଜୁହୋମି । ଶିବୋମାବିଶାପ୍ରଦାହାୟ । ଉଦାନାୟ ସ୍ୱାହା ।।
ସମାନେ ନିବିଷ୍ଟୋଽମୃତଂ ଜୁହୋମି । ଶିବୋମାବିଶାପ୍ରଦାହାୟ । ସମାନାୟ ସ୍ୱାହା ।। ୯ ।।

ଅମୃତାପିଧାନମସି ।
ବ୍ରହ୍ମଣି ସ ଆତ୍ମାମୃତତ୍ୱାୟ ।। ୧୦ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ପଞ୍ଚଦଶଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୧୫ ।।

।। ଷୋଡଶ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଶ୍ରଦ୍ଧାୟାଂ ପ୍ରାଣେ ନିବିଶ୍ୟାମୃତଂ ହୁତମ୍ । ପ୍ରାଣମନ୍ନେନାପ୍ୟାୟସ୍ୱ ।।
ଅପାନେ ନିବିଶ୍ୟାମୃତଂ ହୁତମ୍ । ଅପାନମନ୍ନେନାପ୍ୟାୟସ୍ୱ ।।
ବ୍ୟାନେ ନିବିଶ୍ୟାମୃତଂ ହୁତମ୍ । ବ୍ୟାନମନ୍ନେନାପ୍ୟାୟସ୍ୱ ।।
ଉଦାନେ ନିବିଶ୍ୟାମୃତଂ ହୁତମ୍ । ଉଦାନମନ୍ନେନାପ୍ୟାୟସ୍ୱ ।।
ସମାନେ ନିବିଶ୍ୟାମୃତଂ ହୁତମ୍ । ସମାନମନ୍ନେନାପ୍ୟାୟସ୍ୱ ।।
ବ୍ରହ୍ମଣି ସ ଆତ୍ମାମୃତତ୍ୱାୟ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରଣାନାଂ ଗ୍ରନ୍ଥିରସି ରୁଦ୍ରମାବିଶାନ୍ତକସ୍ତେନାନ୍ନେନାପ୍ୟାୟସ୍ୱ ।। ୨।।

ଅଂଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରଃ ପୁରୁଷୋ ଅଂଗୁଷ୍ଠଂ ଚ ସମାଶ୍ରିତଃ ।
ଈଶଃ ସର୍ବସ୍ୟ ଜଗତଃ ପ୍ରଭୁଃ ପ୍ରୀଣାତି ବିଶ୍ୱଭୁକ୍ ।। ୩ ।।

ମେଧା ଦେବୀ ଜୁଷମାଣା ନ ଆଗାଦ୍ୱିଶ୍ୱାଚୀ ଭଦ୍ରା ସୁମନସ୍ୟମାନା ।
ତ୍ୱୟା ଜୁଷ୍ଟା ଜୁଷମାଣା ଦୁରୁକ୍ତାନ୍ ବୃହଦ୍ୱଦେମ ବିଦଥେ ସୁବିରାଃ ।।
ତ୍ୱୟା ଜୁଷ୍ଟ ଋଷିର୍ଭବତୁ ଦେବୀ ତ୍ୱୟା ବ୍ରହ୍ମା ଗତଶ୍ରୀରୁତ ତ୍ୱାୟା ।
ତ୍ୱୟା ଜୁଷ୍ଟଶ୍ଚିତ୍ରଂ ବିନ୍ଦତେ ବସୁ ସା ନୋ ଜୁଷସ୍ୱ ଦ୍ରବିଣେନ ମେଧେ ।। ୪ ।।

ମେଧାଂ ମେ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଦଦାତୁ ମେଧାଂ ଦେବୀ ସରସ୍ୱତୀ ।
ମେଧାଂ ମେ ଅଶ୍ୱିନାବୁଭାବାଧତ୍ତାଂ ପୁଷ୍କରସ୍ରଜୌ ।। ୫ ।।

ଅପ୍ସରାସୁ ଚ ଯା ମେଧା ଗନ୍ଧର୍ବେଷୁ ଚ ୟନ୍ମନଃ ।
ଦୈବୀ ମେଧା ମନୁଷ୍ୟଜା ସା ମାଂ ମେଧା ସୁରଭିର୍ଜୁଷତାମ୍ ।। ୬ ।।

ଆ ମାଂ ମେଧା ସୁରଭିର୍ବିଶ୍ୱରୂପା ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣା ଜଗତୀ ଜଗମ୍ୟା ।
ଊର୍ଜସ୍ୱତୀ ପୟସା ପିନ୍ୱମାନା ସା ମାଂ ମେଧା ସୁପ୍ରତୀକା ଜୁଷତାମ୍ ।। ୭ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ଷୋଡଶଖଣ୍ଡଃ ।। ୧୬ ।।

Not For Commercial Use

।। ସପ୍ତଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସଦ୍ୟୋଜାତଂ ପ୍ରପଦ୍ୟାମି ସଦ୍ୟୋଜାତାୟ ବୈ ନମଃ ।
ଭବେ ଭବେ ନାତିଭବେ ଭଜସ୍ୱ ମାଂ ଭବୋଦ୍-ଭବାୟ ନମଃ ।। ୧ ।।

ବାମଦେବାୟ ନମୋ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାୟ ନମଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠାୟ ନମୋ ରୁଦ୍ରାୟ ନମଃ କାଲାୟ ନମଃ
କଲବିକରଣାୟ ନମୋ ବଲବିକରଣାୟ ନମୋ ବଲପ୍ରମଥନାୟ ନମଃ
ସର୍ବଭୂତଦମନାୟ ନମୋ ମନୋନ୍ମନାୟ ନମଃ ।। ୨ ।।

ଅଘୋରେଭ୍ୟୋଽଥ ଘୋରେଭ୍ୟୋ ଘୋର ଘୋରତରେଭ୍ୟଃ ।
ସର୍ବତଃ ସର୍ବ ସର୍ବେଭ୍ୟୋ ନମସ୍ତେ ଅସ୍ତୁ ରୁଦ୍ରରୂପେଭ୍ୟଃ ।। ୩।।

ତତ୍-ପୁରୁଷାୟ ବିଦ୍ମହେ ମହାଦେବାୟ ଧୀମହି ।
ତନ୍ନୋ ରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୪ ।।

ଈଶାନଃ ସର୍ବବିଦ୍ୟାନାମୀଶ୍ୱରଃ ସର୍ବଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମାଧିପତିର୍ବ୍ରହ୍ମଣୋଽଧିପତିର୍ବ୍ରହ୍ମା
ଶିବୋ ମେ ଅସ୍ତୁ ସଦାଶିବୋମ୍ ।। ୫ ।।

ବ୍ରହ୍ମ ମେତୁ ମାମ୍ । ମଧୁ ମେତୁ ମାମ୍ । ବ୍ରହ୍ମ ମେଽବ ମଧୁ ମେତୁ ମାମ୍ ।
ୟସ୍ତେ ସୋମ ପ୍ରଜାବତ୍ୟୋଽଭି ସୋ ଅହମ୍ । ଦୁଃଖପ୍ରହନ୍ତୁରୁଷ୍ୱହା ।
ୟାଂସ୍ତେ ସୋମ ପ୍ରାଣାଂସ୍ତାଞ୍ଜୁହୋମି ।।
ତ୍ରିସୁପର୍ଣ୍ଣମୟାଚିତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାୟ ଦଦ୍ୟାତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଂ ବା ଏତେ ଘ୍ନନ୍ତି ୟେ ବ୍ରାହ୍ମଣାତ୍ରିସୁପର୍ଣ୍ଣ ପଠନ୍ତି ତେ ସୋମଂ
ପ୍ରାପ୍ନୁବନ୍ତ୍ୟାସହସ୍ରାପ୍ୟଂକ୍ତିଂ ପୁନନ୍ତି ।। ଓଁ ।। ୬ ।।

Not for Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମମେଧୟା ମଧୁମେଧୟା ବ୍ରହ୍ମ ମେଽବ ମଧୁମେଧୟା ।।
ଅଦ୍ୟା ନୋ ଦେବ ସବିତଃ ପ୍ରଜାବତ୍ସାବୀଃ ସୌଭଗଂ ।
ପରା ଦୁଃଷ୍ୱପ୍ନିୟଂ ସୁବ ।।
ବିଶ୍ୱାନି ଦେବ ସବିତର୍ଦୁରିତାନି ପରାସୁବ ।
ୟଦ୍-ଭଦ୍ରଂ ତନ୍ନ ଆସୁବ ।।
ମଧୁ ବାତା ଽତାୟତେ ମଧୁ କ୍ଷରନ୍ତି ସିନ୍ଧବଃ ।
ମାଧ୍ୱୀର୍ନଃ ସନ୍ତ୍ୱୋଷଧୀଃ ।।
ମଧୁ ନକ୍ତମୁତୋଷସୋ ମଧୁମତ୍ପାର୍ଥିବଂ ରଜଃ ।
ମଧୁ ଦ୍ୟୌରସ୍ତୁ ନଃ ପିତା ।।
ମଧୁମାନ୍ନୋ ବନସ୍ପତିର୍ମଧୁମାଁ ଅସ୍ତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ।
ମାଧ୍ୱୀର୍ଗାବୋ ଭବନ୍ତୁ ନଃ ।।
ୟ ଇମଂ ତ୍ରିସୁପର୍ଣ୍ଣମୟ୍ଚାଚିତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାୟ୍ଚା ଦଦ୍ୟାତ୍ ।
ଭ୍ରୂଣହତ୍ୟାଂ ବା ଏତେ ଘ୍ନନ୍ତି ୟେ ବ୍ରାହ୍ମଣାସ୍ତ୍ରିସୁପର୍ଣ୍ଣ
ପଠନ୍ତି ତେ ସୋମଂ ପ୍ରାପ୍ନୁବନ୍ତ୍ୟାସହସ୍ରାପୂଂକ୍ତିଂ ପୁନନ୍ତି ।। ଓଁ ।। ୭ ।।

ଓଁ ବ୍ରହ୍ମମେଧବା ମଧୁମେଧବା ବ୍ରହ୍ମ ମେଽବ ମଧୁମେଧବା ।।
ବ୍ରହ୍ମା ଦେବାନାଂ ପଦବୀଃ କବିନାମୃଷିର୍ବିପ୍ରାଣାଂ ମହିଷୋ ମୃଗାଣାମ୍ ।
ଶ୍ୟେନୋ ଗୃଧ୍ରାଣାଂ ସ୍ୱଧିତିର୍ବନାନାଂ ସୋମଃ ପବିତ୍ରମତ୍ୟେତି ରେଭନ୍ ।।
ହଂସଃ ଶୁଚିଷଦ୍ୱସୁରନ୍ତରିକ୍ଷସଦ୍ଧୋତା ବେଦିଷଦତିଥିର୍ଦୁରୋଣସତ୍ ।
ନୃଷଦ୍ୱରସଦୃତସଦ୍ୟୋମସଦବ୍ଜା ଗୋଜା ଽତଜା ଅଦ୍ରିଜା ଽତଂ ବୃହତ୍ ।।
ୟ ଇମଂ ତ୍ରିସୁପର୍ଣ୍ଣମୟ୍ଚାଚିତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାୟ ଦଦ୍ୟାତ୍ ।
ବୀରହତ୍ୟାଂ ବା ଏତେ ଘ୍ନନ୍ତି ୟେ ବ୍ରାହ୍ମଣାସ୍ତ୍ରିସୁପଣ ପଠନ୍ତି ତେ ସୋମଂ
ପ୍ରାପ୍ନୁବନ୍ତ୍ୟାସହସ୍ରାପୂଂକ୍ତିଂ ପୁନନ୍ତି ।। ଓଁ ।। ୮ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ସପ୍ତଦଶଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୧୭ ।।

Not For Commercial Use

।। ଅଷ୍ଟଦଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଦେବକୃତସ୍యୈନସୋଃବୟଜନମସି ସ୍ୱାହା ।
ମନୁଷ୍ୟକୃତସ୍యୈନସୋଃବୟଜନମସି ସ୍ୱାହା ।
ପିତୃକୃତସ୍యୈନସୋଃବୟଜନମସି ସ୍ୱାହା ।
ଆତ୍ମକୃତସ୍యୈନସୋଃବୟଜନମସି ସ୍ୱାହା ।
ଅନ୍ୟକୃତସ୍యୈନସୋଃବୟଜନମସି ସ୍ୱାହା ।
ୟଦ୍ଧିବା ଚ ନକ୍ତଂ ଚୈନଶ୍ଚକୃମ ତସ୍ୟାବୟଜନମସି ସ୍ୱାହା ।
ୟଦ୍ଦିଦ୍ୱାଂସଶ୍ଚାବିଦ୍ୱାଂସଶ୍ଚୈନଶ୍ଚକୃମ ତସ୍ୟାବୟଜନମସି ସ୍ୱାହା ।
ୟଜ୍ଞାଦ୍ୱମେନୋ ବିଦ୍ୱାଂସଶ୍ଚାବିଦ୍ୱାଂସଶ୍ଚୈନଶ୍ଚକୃମ ତସ୍ୟାବୟଜନମସି ସ୍ୱାହା ।
ୟସ୍ୱପନ୍ତଶ୍ଚ ଜାଗ୍ରତଶ୍ଚୈନଶ୍ଚକୃମ ତସ୍ୟାବୟଜନମସି ସ୍ୱାହା ।
ୟସ୍ୱଷୁପ୍ତଶ୍ଚ ଜାଗ୍ରତଶ୍ଚୈନଶ୍ଚକୃମ ତସ୍ୟାବୟଜନମସି ସ୍ୱାହା ।
ଏନସ ଏନସୋଃବୟଜନମସି ସ୍ୱାହା ।। ୧ ।।

କାମୋଃକାର୍ଷୀନ୍ନାହଂ କରୋମି କାମଃ କରୋତି କାମଃ କର୍ତା କାମଃ କାରୟିତା ।
ଏତତ୍ତେ କାମ କାମାୟ ସ୍ୱାହା ।। ୨ ।।

ମନ୍ୟୁରକାର୍ଷୀନ୍ନାହଂ କରୋମି ମନ୍ୟୁଃ କରୋତି ମନ୍ୟୁଃ କର୍ତା ମନ୍ୟୁଃ କାରୟିତା ।
ଏତତ୍ତେ ମନ୍ୟୋ ମନ୍ୟବେ ସ୍ୱାହା ।। ୩ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ଅଷ୍ଟଦଶଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୧୮ ।।

Not For Commercial Use

।। ଏକୋନବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତିଲାଃ କୃଷ୍ଣାସ୍ତିଲାଃ ଶ୍ୱେତାସ୍ତିଲାଃ ସୌମ୍ୟା ବଶାନୁଗାଃ ।
ତିଲାଃ ପୁନନ୍ତୁ ମେ ପାପଂ ୟଚ୍ଚିଞ୍ଚିଦ୍ଦୁରିତଂ ମୟି ସ୍ୱାହା ।
ୟନ୍ମେ ମନସା ବାଚା କର୍ମଣା ବା ଦୁଷ୍କୃତଂ କୃତମ୍ ।
ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନଂ ଦୁର୍ଜନସ୍ପର୍ଶଂ ତିଲାଃ ଶାନ୍ତିଂ କୁର୍ବନ୍ତୁ ସ୍ୱାହା ।
ଚୌରସ୍ୟାନ୍ନଂ ନବଶ୍ରାଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମହା ଗୁରୁତଲ୍ପଗଃ ।
ଗୋସ୍ତେୟଂ ସୁରାପାନଂ ଭ୍ରୂଣହତ୍ୟାଂ ତିଲାଃ ଶମୟନ୍ତୁ ସ୍ୱାହା ।
ଗଣାନ୍ନଂ ଗଣିକାନ୍ନଂ କୁଷ୍ଟାନ୍ନଂ ପତିତାନ୍ନଂ ଭୁକ୍ତ୍ୱା ବୃଷଲୀଭୋଜନମ୍ ।
ଶ୍ରଦ୍ଧା ପ୍ରଜା ଚ ମେଧା ଚ ତିଲାଃ ଶାନ୍ତିଂ କୃବନ୍ତୁ ସ୍ୱାହା ।
ଶ୍ରୀଶ୍ଚ ପୁଷ୍ଟୀଶ୍ଚାନୃଣ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟଂ ବହୁପୁତ୍ରିଣମ୍ ।
ଶ୍ରଦ୍ଧା ପ୍ରଜା ଚ ମେଧା ଚ ତିଲାଃ ଶାନ୍ତିଂ କୃବନ୍ତୁ ସ୍ୱାହା ।। ୧ ।।

ଅଗ୍ନୟେ ସ୍ୱାହା । ବିଶ୍ୱେଭ୍ୟୋ ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା । ଧ୍ରୁବାୟ ଭୂମାୟ ସ୍ୱାହା ।
ଧ୍ରୁବକ୍ଷିତୟେ ସ୍ୱାହା । ଧୁମାୟ ସ୍ୱାହା । ଅଚ୍ୟୁତକ୍ଷିତୟେ ସ୍ୱାହା ।
ଅଗ୍ନୟେ ସ୍ୱିଷ୍ଟକୃତେ ସ୍ୱାହା । ଧର୍ମାୟ ସ୍ୱାହା । ଅଧର୍ମାୟ ସ୍ୱାହା ।
ଅଦ୍-ଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା । ଓଷଧିବନସ୍ପତିଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା । ରକ୍ଷୋଦେବଜନେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ।
ଗୃହ୍ୟାଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା । ଅବସାନେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା । ଅବସାନପତିଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା ।
ସର୍ବଭୂତେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା । କାମାୟ ସ୍ୱାହା । ଅନ୍ତରିକ୍ଷାୟ ସ୍ୱାହା ।
ୟଦେଜତି ଜଗତି ୟଚ୍ଚ ଚେଷ୍ଟତି ନାନ୍ୟୋ ଭାଗୋ ୟତ୍ତାମ୍ନେ ସ୍ୱାହା ।
ପୃଥିବ୍ୟୈ ସ୍ୱାହା । ଅନ୍ତରିକ୍ଷାୟ ସ୍ୱାହା । ଦିବେ ସ୍ୱାହା । ସୂର୍ଯ୍ୟାୟ ସ୍ୱାହା ।
ଚନ୍ଦ୍ରମସେ ସ୍ୱାହା । ନକ୍ଷତ୍ରେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା । ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ସ୍ୱାହା । ବୃହସ୍ପତୟେ ସ୍ୱାହା ।
ପ୍ରଜାପତୟେ ସ୍ୱାହା । ବ୍ରହ୍ମଣେ ସ୍ୱାହା । ସ୍ୱଧା ପିତୃଭ୍ୟଃ । ନମୋ ରୁଦ୍ରାୟ ପଶୁପତୟେ ସ୍ୱାହା ।
ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱାହା । ପିତୃଭ୍ୟଃ ସ୍ୱଧା ଅସ୍ତୁ । ଭୂତେଭ୍ୟୋ ନମଃ । ମନୁଷ୍ୟେଭ୍ୟୋ ହନ୍ତା ।
ପରମେଷ୍ଠିନେ ସ୍ୱାହା ।। ୨ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ଏକୋନବିଂଶଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୧୯ ।।

Not For Commercial Use

।। ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ୟେ ଭୂତାଃ ପ୍ରଚରନ୍ତି ଦିବାନକ୍ତଂ ବଲିମିଚ୍ଛନ୍ତୋ ବିତୁଦସ୍ୟ ପ୍ରେଷ୍ଠାଃ ।
ତେଭ୍ୟୋ ବଲିଂ ପୁଷ୍ଟିକାମୋ ହରାମି ମୟି ପୁଷ୍ଟିଂ ପୁଷ୍ଟିପତିର୍ଦଧାତୁ ସ୍ୱାହା ।। ୧ ।।

ସଜୋଷା ଇନ୍ଦ୍ର ସଗଣୋ ମରୁଦ୍-ଭିଃ ସୋମଂ ପିବ ବୃତ୍ରହଚ୍ଛୂର ବିଦ୍ୱାନ୍ ।
ଜହି ଶତ୍ରୂଁରପମୃଧୋ ନୁଦସ୍ୱାଥାଭୟଂ କୃଣୁହି ବିଶ୍ୱତୋ ନଃ ।। ୨ ।।

ତ୍ରାତାରମିନ୍ଦ୍ରମବିତାରମିନ୍ଦ୍ରଂ ହବେ ହବେ ସୁହବଂ ଶୂରମିନ୍ଦ୍ରମ୍ ।
ହ୍ୱୟାମି ଶକ୍ରଂ ପୁରୁହୂତମିନ୍ଦ୍ରଂ ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ମଘବା ଧାତ୍ୱିନ୍ଦ୍ରଃ ।। ୩ ।।

ୟତ ଇନ୍ଦ୍ର ଭୟାମହେ ତତୋ ନୋ ଅଭୟଂ କୃଧି ।
ମଘବଚ୍ଛଗ୍ଧି ତବ ତନ୍ନ ଉତିଭିର୍ବିଦ୍ୱିଷୋ ବିମୃଧୋ ଜହି ।। ୪ ।।

ସ୍ୱସ୍ତିଦା ବିଶାମ୍ପତିର୍ବୃତ୍ରହା ବିଂମୃଧୋ ବଶୀ ।
ବୃଷେନ୍ଦ୍ରଃ ପୁର ଏତୁ ନଃ ସୋମପା ଅଭୟଂକରଃ ।। ୫ ।।

ଉର୍ଧ୍ୱ ଉ ଷୁ ଣ ଉତୟେ ତିଷ୍ଠା ଦେବୋ ନ ସବିତା ।
ଉର୍ଧୋ ବାଜସ୍ୟ ସନିତା ୟଦଞ୍ଜିଭିର୍ବାଗଦ୍-ଭିର୍ବିହ୍ୱୟାମହେ ।। ୬ ।।

ତରଣିର୍ବିଶ୍ୱଦର୍ଶତୋ ଜ୍ୟୋତିଷ୍କୃଦସି ସୂର୍ୟ୍ୟ ।
ବିଶ୍ୱମାଭାସି ରୋଚନମ୍ ।। ୭ ।।

ଉପୟାମ ଗୃହୀତୋଽସି ସୂର୍ୟ୍ୟାୟ ତ୍ୱା ଭ୍ରାଜସ୍ୱତ ଏଷ ତେ ୟୋନିଃ ସୂର୍ୟ୍ୟାୟ ତ୍ୱା ଭ୍ରାଜସ୍ୱତେ ।। ୮।।

ବିଷ୍ଣୁମୁଖା ବୈ ଦେବାଶ୍ଛନ୍ଦୋଭିରିମାଁଲ୍ଲୋକାନନପଜୟ୍ୟମଭ୍ୟଜୟନ୍ ।। ୯ ।।

ଶ୍ରୀ ମେ ଭଜତ ।
ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ ମେ ନଶ୍ୟତ ।। ୧୦ ।।

Not For Commercial Use

ମହାଁ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବଜ୍ରବାହୁଃ ଷୋଡଶୀ ଶର୍ମ ୟଚ୍ଛତୁ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ମଘବା କରୋତୁ ହନ୍ତୁ ପାପ୍ମାନଂ ୟୋଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ।। ୧୧ ।।

ଶରୀରଂ ୟଜ୍ଞଃ ଶମଲଂ କୁସିଦଂ ତସ୍ମିନ୍ତ୍ସୀଦତୁ ୟୋଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ।। ୧୨ ।।

ବରୁଣସ୍ୟ ସ୍କମ୍ଭନମସି ବରୁଣସ୍ୟ ସ୍କମ୍ଭସର୍ଜନମସି ।
ଉନ୍ମୁକ୍ତୋ ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶଃ ।। ୧୩ ।।

ତ୍ରୀଣି ପଦା ବିଚକ୍ରମେ ବିଷ୍ଣୁର୍ଗୋପା ଅଦାଭ୍ୟଃ ।
ଇତୋ ଧର୍ମାଣି ଧାରୟନ୍ ।। ୧୪ ।।

ପ୍ରାଣାପାନବ୍ୟାନୋଦାନସମାନା ମେ ଶୁଧ୍ୟନ୍ତାମ୍ ।
ଜ୍ୟୋତିରହଂ ବିରଜା ବିପାପ୍ମା ଭୂୟାସଂ ସ୍ୱାହା ।। ୧୫ ।।

ବାଙ୍ମନଶ୍ଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରୋତ୍ରଜିହ୍ୱାଘ୍ରାଣରେତୋବୁଦ୍ଧ୍ୟାକୂତିସଂକଲ୍ପା ମେ ଽ ।। ୧୬ ।।

ଶିରଃପାଣିପାଦପାର୍ଶ୍ୱପୃଷ୍ଠୋଦରଜଂଘାଶିଶ୍ନୋପସ୍ଥପାୟବୋ ମେ ଽ ।। ୧୭ ।।

ତ୍ୱକ୍ଚର୍ମମାଂସରୁଧିରସ୍ନାୟୁମେଦୋସ୍ଥିମଜ୍ଜା ମେ ଽ ।। ୧୮ ।।

ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରସରୂପଗନ୍ଧା ମେ ଽ ।। ୧୯ ।।

ପୃଥିବ୍ୟପ୍ତେଜୋବାୟ୍ୱାକାଶା ମେ ଽ ।। ୨୦ ।।

ଅନ୍ନମୟପ୍ରାଣମୟମନୋମୟବିଜ୍ଞାନମୟାନନ୍ଦମୟା ମେ ଽ ।। ୨୧ ।।

ବିଚିତି ସ୍ୱାହା ।। ୨୨ ।।

ଖଖୋଲ୍କାୟ ସ୍ୱାହା ।। ୨୩ ।।

Not For Commercial Use

ଉତ୍ତିଷ୍ଠ ପୁରୁଷାହରିତପିଂଗଲ ଲୋହିତାକ୍ଷ ଦେହି ଦେହି ଦଦାପୟିତା ମେ ଶୁଧ୍ୟନ୍ତାମ୍ ।
ଜ୍ୟୋତିରହଂ ଽ ।। ୨୪ ।।

ଶୁକ୍ରଶୋଣିତଓଜାଂସି ମେ ଶୁଧ୍ୟନ୍ତାମ୍ ।
ଜ୍ୟୋତିରହଂ ବିରଜା ବିପାପ୍ମା ଭୂୟାସଂ ସ୍ୱାହା ।। ୨୫ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ବିଂଶଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୨୦ ।।

।। ଏକବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓଁ ସ୍ୱାହା ।। ୧ ।।

ସତ୍ୟଂ ପରଂ ପରଂ ସତ୍ୟଂ ସତ୍ୟେନ ନ ସୁବର୍ଗାଲ୍ଲୋକାଚ୍ୟବନ୍ତେ
କଦାଚନ ସତାଂ ହି ସତ୍ୟଂ ତସ୍ମାତ୍ସତ୍ୟେ ରମନ୍ତେ ।।

ତପ ଇତି ତପୋ ନାନଶନାତ୍ପରଂ ୟଦ୍ଧି ପରଂ ତପସ୍ତଦ୍ଦୁର୍ଧର୍ଷଂ
ତଦ୍ଦୁରାଧର୍ଷଂ ତସ୍ମାତ୍ତପସି ରମନ୍ତେ ।।

ଦମ ଇତି ନିୟତଂ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣସ୍ତସ୍ମାଦ୍ଦମେ ରମନ୍ତେ ।।

ଶମ ଇତ୍ୟରଣ୍ୟେ ମୁନୟସ୍ତସ୍ମାଚ୍ଛମେ ରମନ୍ତେ ।।

ଦାନମିତି ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ପ୍ରଶଂସନ୍ତି ଦାନାନ୍ନାତିଦୁଷ୍କରଂ ତସ୍ମାଦ୍ଦାନେ ରମନ୍ତେ ।।

ଧର୍ମ ଇତି ଧର୍ମେଣ ସର୍ବମିଦଂ ପରିଗୃହୀତଂ ଧର୍ମାନ୍ନାତିଦୁଷ୍ଟରଂ ତସ୍ମାଦ୍ଧର୍ମେ ରମନ୍ତେ ।।

ପ୍ରଜନନମିତି ଭୂୟାଂସସ୍ତସ୍ମାଦ୍-ଭୂୟିଷ୍ଠାଃ ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ତସ୍ମାଦ୍-ଭୂୟିଷ୍ଠାଃ ।
ପ୍ରଜନନେ ରମନ୍ତେ ।।

Not For Commercial Use

ଅଗ୍ନୟ ଇତ୍ୟାହୁସ୍ତସ୍ମାଦଗ୍ନୟ ଆଧାତବ୍ୟାଃ ।।

ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରମିତ୍ୟାହୁସ୍ତସ୍ମାଦଗ୍ନିହୋତ୍ରେ ରମନ୍ତେ ।।

ୟଜ୍ଞ ଇତି ୟଜ୍ଞୋ ହି ଦେବାନାଂ ୟଜ୍ଞେନ ହି ଦେବା ଦିବଂ ଗତାସ୍ତସ୍ମାଦ୍ୟଜ୍ଞେ ରମନ୍ତେ ।।

ମାନସମିତି ବିଦ୍ୱାଂସସ୍ତସ୍ମାଦ୍ବିଦ୍ୱାଂସ ଏବ ମାନସେ ରମନ୍ତେ ।।

ନ୍ୟାସ ଇତି ବ୍ରହ୍ମା ବ୍ରହ୍ମା ହି ପରଃ ପରୋ ହି ବ୍ରହ୍ମା ତାନି ବା
ଏତାନ୍ୟବରାଣି ତପାଂସି ନ୍ୟାସ ଏବାତ୍ୟରେଚୟତ୍ ।
ୟ ଏବଂ ବେଦେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୨ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ଏକବିଂଶଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୨୧ ।।

।। ଦ୍ୱାବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପ୍ରାଜାପତ୍ୟୋ ହାରୁଣିଃ ସୌପର୍ଣ୍ଣେୟଃ ପ୍ରଜାପତିଂ ପିତରମୁପସସାର
କିଂ ଭଗବନ୍ତଃ ପରମଂ ବଦନ୍ତୀତି ।

ତସ୍ମୈ ପ୍ରୋବାଚ ସତ୍ୟେନ ବାୟୁରାବାତି ସତ୍ୟେନାଦିତ୍ୟୋ ରୋଚତେ ଦିବି
ସତ୍ୟଂ ବାଚଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସତ୍ୟେ ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ତସ୍ମାତ୍ସତ୍ୟଂ ପରମଂ ବଦନ୍ତି ।

ତପସା ଦେବା ଦେବତାମଗ୍ର ଆୟଂସ୍ତପସଋଷୟଃ ସୁବରନ୍ୱବିନ୍ଦଂସ୍ତପସା
ସପତ୍ନାନ୍ପ୍ରଣୁଦାମାରାତୀସ୍ତପସି ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ତସ୍ମାତ୍ତପଃ ପରମଂ ବଦନ୍ତି ।

ଦମେନ ଦାନ୍ତାଃ କିଲ୍ବିଷମବଧୂନ୍ୱନ୍ତି ଦମେନ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣଃ ସୁବରଗଚ୍ଛନ୍ଦମୋ
ଭୂତାନାଂ ଦୁରାଧର୍ଷଂ ଦମେ ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ତସ୍ମାଦ୍ଦମଃ ପରମଂ ବଦନ୍ତି ।

Not For Commercial Use

ଶମେନ ଶାନ୍ତାଃ ଶିବମାଚରନ୍ତି ଶମେନ ନାକଂ ମୁନୟୋଽନ୍ୱବିନ୍ଦନ୍ ।

ଶମୋ ଭୂତାନାଂ ଦୁରାଧର୍ଷଂ ଶମେ ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ତସ୍ମାଚ୍ଛମଃ ପରମଂ ବଦନ୍ତି ।

ଦାନଂ ଯଜ୍ଞାନାଂ ବରୂଥଂ ଦକ୍ଷିଣା ଲୋକେ ଦାତାରଂ ସର୍ବଭୂତାନ୍ୟୁପଜୀବନ୍ତି
ଦାନେନାରାତୀରପାନୁଦନ୍ତ ଦାନେନ ଦ୍ୱିଷନ୍ତୋ ମିତ୍ରା ଭବନ୍ତି ଦାନେ ସର୍ବଂ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ତସ୍ମାଦ୍ଦାନଂ ପରମଂ ବଦନ୍ତି ।

ଧର୍ମୋ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଜଗତଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲୋକେ ଧର୍ମିଷ୍ଠଂ ପ୍ରଜା ଉପସର୍ପନ୍ତି ଧର୍ମେଣ
ପାପମପନୁଦନ୍ତି ଧର୍ମେ ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ତସ୍ମାଦ୍ଧର୍ମଂ ପରମଂ ବଦନ୍ତି ।

ପ୍ରଜନନଂ ବୈ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲୋକେ ସାଧୁପ୍ରଜାବାଂସ୍ତନ୍ତୁଂ ତନ୍ୱାନଃ ପିତୃଣାମନୃଣୋ
ଭବତି ତଦେବ ତସ୍ୟାନୃଣଂ ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରଜନନଂ ପରମଂ ବଦନ୍ତି ।

ଅଗ୍ନୟୋ ବୈ ତ୍ରୟୀ ବିଦ୍ୟା ଦେବଯାନଃ ପନ୍ଥା ଗାର୍ହପତ୍ୟମୃକ୍ ପୃଥିବୀ
ରଥନ୍ତରମନ୍ୱାହାର୍ଯପଚନୋ ୟଜୁରନ୍ତରିକ୍ଷଂ ବାମଦେବ୍ୟମାହବନୀୟଃ
ସାମ ସୁବର୍ଗୋ ଲୋକୋ ବୃହତ୍ତସ୍ମାଦଗ୍ନୀନ୍ ପରମଂ ବଦନ୍ତି ।

ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ସାୟମ୍ପ୍ରାତର୍ଗୃହାଣାଂ ନିଷ୍କୃତିଃ ସ୍ୱିଷ୍ଟଂ ସୁହୁତଂ ଯଜ୍ଞକ୍ରତୂନାଂ ପ୍ରାୟଣଂ
ସୁବର୍ଗସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିସ୍ତସ୍ମାଦଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ପରମଂ ବଦନ୍ତି ।। ୧ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ଦ୍ୱାବିଂଶଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୨୨ ।।

Not For Commercial Use

।। ତ୍ରୟୋବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ୟଜ୍ଞ ଇତି ୟଜ୍ଞୋ ହି ଦେବାନାଂ ୟଜ୍ଞେନ ହି ଦେବା ଦିବଂ ଗତା ୟଜ୍ଞେନାସୁରାନପାନୁଦନ୍ତ
ୟଜ୍ଞେନ ହି ଦ୍ୱିଷନ୍ତୋ ମିତ୍ରା ଭବନ୍ତି ୟଜ୍ଞେ ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ତସ୍ମାଦ୍ୟଜ୍ଞଂ ପରମଂ ବଦନ୍ତି ।

ମାନସଂ ବୈ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ ପବିତ୍ରଂ ମାନସେନ ମନସା ସାଧୁ ପଶ୍ୟତି ମାନସା
ଋଷୟଃ ପ୍ରଜା ଅସୃଜନ୍ତ ମାନସେ ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ତସ୍ମାନ୍ମାନସଂ ପରମଂ ବଦନ୍ତି ।

ନ୍ୟାସ ଇତ୍ୟାହୁର୍ମନୀଷିଣୋ ବ୍ରହ୍ମାଣମ୍ । ବ୍ରହ୍ମା ବିଶ୍ୱଃ କତମଃ ।
ସ୍ୱୟମ୍ଭୂଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ସଂବତ୍ସର ଇତି ।

ସଂବତ୍ସରୋଽସାବାଦିତ୍ୟୋ ୟ ଏଷ ଆଦିତ୍ୟେ ପୁରୁଷଃ ସ ଏବ ପରମେଷ୍ଠୀ ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମା ।

ୟାଭିରାଦିତ୍ୟସ୍ତପତି ରଶ୍ମିଭିସ୍ତାଭିଃ ପର୍ଜନ୍ୟୋ ବର୍ଷତି ପର୍ଜନ୍ୟେନୌଷଧିବନସ୍ପତୟଃ
ପ୍ରଜାୟନ୍ତ ଓଷଧିବନସ୍ପତିଭିରନ୍ନଂ ଭବତ୍ୟନ୍ନେନ ପ୍ରାଣାଃ ପ୍ରାଣୈର୍ବଲଂ ବଲେନ ତପସ୍ତପସା
ଶ୍ରଦ୍ଧା ଶ୍ରଦ୍ଧୟା ମେଧା ମେଧୟା ମନୀଷା ମନୀଷୟା ମନୋ ମନସା ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତ୍ୟା ଚିତ୍ତଂ ଚିତ୍ତେନ
ସ୍ମୃତିଃ ସ୍ମୃତ୍ୟା ସ୍ମାରଂ ସ୍ମାରେଣ ବିଜ୍ଞାନଂ ବିଜ୍ଞାନେନାତ୍ମାନଂ ବେଦୟତି ।

ତସ୍ମାଦନ୍ନଂ ଦଦନ୍ତ୍ସର୍ବାଣ୍ୟେତାନି ଦଦାତ୍ୟନ୍ନାତ୍-ପ୍ରାଣା ଭବନ୍ତି ଭୂତାନାଂ
ପ୍ରାଣୈର୍ମନୋ ମନସଶ୍ଚ ବିଜ୍ଞାନଂ ବିଜ୍ଞାନାଦାନନ୍ଦୋ ବ୍ରହ୍ମଯୋନିଃ ।

ସ ବା ଏଷ ପୁରୁଷଃ ପଞ୍ଚଧା ପଞ୍ଚାତ୍ମା ୟେନ ସର୍ବମିଦଂ
ପ୍ରୋତଂ ପୃଥିବୀ ଚାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଚ ଦ୍ୟୌଶ୍ଚ
ଦିଶଶ୍ଚାବାନ୍ତରଦିଶାଶ୍ଚ ସର୍ବୈଃ ସର୍ବମିଦଂ ଜଗତ୍ ।। ୧ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ତ୍ରୟୋବିଂଶଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୨୩ ।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସ ଭୂତଂ ସ ଚ ଭବ୍ୟଂ ଜିଜ୍ଞାସାସକ୍ତିପୂରିତଂ ଜାରୟିଷ୍ଠାଃ ।
ଶ୍ରଦ୍ଧାସତ୍ୟୋ ମହସ୍ୱାଂସ୍ତପସୋପରିଷ୍ଟାଜ୍ଜ୍ଞାତ୍ୱା ତମେବଂ ମନସା ହୃଦା ଚ ଭୂୟୋ ନ
ମୃତ୍ୟୁମୁପୟାହି ବିଦ୍ୱାନ୍ ।
ତସ୍ମାନ୍ନ୍ୟାସମେଷାଂ ତପସାମତିରିକ୍ତମାହୁଃ ।। ୧ ।।

ବସୁରଣ୍ୟୋ ବିଭୂରସି ପ୍ରାଣେ ତ୍ୱମସି ସନ୍ଧାତା ବ୍ରହ୍ମନ୍ ତ୍ୱମସି ବିଶ୍ୱସୃକ୍
ତେଜୋଦାସ୍ତ୍ୱମସ୍ୟଗ୍ନେର୍ବର୍ଚୋଦାସ୍ତ୍ୱମସି ସୂର୍ଯସ୍ୟ ଦ୍ୟୁମ୍ନୋଦାସ୍ତ୍ୱମସି ଚନ୍ଦ୍ରମସଃ ।
ଉପୟାମ ଗୃହୀତୋଽସି ।
ବ୍ରହ୍ମଣେ ତ୍ୱା ମହସ ଓମିତ୍ୟାତ୍ମାନଂ ୟୁଞ୍ଜୀତ ।
ଏତଦ୍ୱୈ ମହୋପନିଷଦଂ ଦେବାନାଂ ଗୁହ୍ୟମ୍ ।
ୟ ଏବଂ ବେଦ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ମହିମାନମାପ୍ନୋତି ତସ୍ମାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣୋ ମହିମାନମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୨ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ଚତୁର୍ବିଂଶଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୨୪ ।।

।। ପଞ୍ଚବିଂଶଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତସ୍ୟୈବଂବିଦୁଷୋ ୟଜ୍ଞସ୍ୟାତ୍ମା ୟଜମାନଃ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପତ୍ନୀ ଶରୀରମିଧ୍ମ ଉରୋ ବେଦିର୍ଲୋମାନି
ବର୍ହିର୍ବେଦଃ ଶିଖା ହୃଦୟଂ ୟୂପଃ କାମ ଆଜ୍ୟଂ ମନ୍ୟୁଃ ପଶୁସ୍ତପୋଽଗ୍ନିର୍ଦମଃ ଶମୟିତା
ଦକ୍ଷିଣା ବାଗ୍-ଘୋତା ପ୍ରାଣ ଉଦ୍ଗାତା ଚକ୍ଷୁରଧ୍ୱର୍ଯୁର୍ମନୋ ବ୍ରହ୍ମା ଶ୍ରୋତ୍ରମଗ୍ନୀତ୍ ।

ୟାବଦ୍ଧ୍ରିୟତେ ସା ଦୀକ୍ଷା ୟଦଶ୍ନାତି ତଦ୍ଧବିର୍ୟତ୍ପିବତି ତଦସ୍ୟ ସୋମପାନଂ ୟଦ୍ରମତେ
ତଦୁପସଦୋ ୟସ୍ରଜ୍ଜରତ୍ୟୁପବିଶତ୍ୟୁତ୍ତିଷ୍ଠତେ ଚ ସ ପ୍ରବର୍ଗ୍ୟୋ ୟନ୍ମୁଖଂ ତଦାହବନୀୟୋ
ୟାଦ୍ୟାହୁତୀରାହୁତୀ ୟଦସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନଂ ତଜ୍ଜୁହୋତି ୟସ୍ରାୟୟ୍ତ୍ରାତରତ୍ତି ତତ୍ସମିଧୋ ୟସ୍ରାୟମ୍
ପ୍ରାତର୍ମଧ୍ୟନ୍ଦିନଂ ଚ ତାନି ସବନାନି ।

Not For Commercial Use

ୟେ ଅହୋରାତ୍ରେ ତେ ଦର୍ଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସୌ ୟେ ଅର୍ଧମାସାଶ୍ଚ ମାସାଶ୍ଚ ତେ
ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟାନି ୟ ଋତବସ୍ତେ ପଶୁବନ୍ଧା ୟେ ସଂବତ୍ସରାଶ୍ଚ ପରିବତ୍ସରାଶ୍ଚ
ତେଽହର୍ଗଣାଃ ସର୍ବବେଦସଂ ବା ଏତତ୍ସତ୍ରଂ ୟନ୍ମରଣଂ ତଦବଭୃଥ ।

ଏତଦ୍ଧୈ ଜରାମର୍ୟ୍ୟମଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ସତ୍ରଂ ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନୁଦଗୟନେ ପ୍ରମୀୟତେ
ଦେବାନାମେବ ମହିମାନଂ ଗତ୍ୱାଦିତ୍ୟସ୍ୟ ସାୟୁଜ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତ୍ୟଥ ୟୋ ଦକ୍ଷିଣେ
ପ୍ରମୀୟତେ ପିତୃଣାମେବ ମହିମାନଂ ଗତ୍ୱା ଚନ୍ଦ୍ରମସଃ ସାୟୁଜ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି ।

ଏତୌ ବୈ ସୂର୍ୟ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୋର୍ମହିମାନୌ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବିଦ୍ୱାନଭିଜୟତି ତସ୍ମାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣୋ
ମହିମାନମାପ୍ନୋତି ତସ୍ମାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣୋ ମହିମାନମାପ୍ନୋତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୧ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀମହାନାରାୟଣୋପନିଷଦି ପଞ୍ଚବିଂଶଃଖଣ୍ଡଃ ।। ୨୫ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱି ନାବଧୀତମସ୍ତୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଅଥର୍ବଣିୟା ମହାନାରାୟଣୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଶ୍ରୀରାମରହସ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(ShriRamRahasyopanisat / ShriRamRahasya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ଶ୍ରୀରାମରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ଶ୍ରୀରାମରହସ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଶ୍ରୀରାମରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ ।।

କୈବଲ୍ୟଶ୍ରୀସ୍ୱରୂପେଣ ରାଜମାନଂ ମହୋଽବ୍ୟୟମ୍ ।
ପ୍ରତିଯୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଶ୍ରୀରାମପଦମାଶ୍ରୟେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ ରହସ୍ୟଂ ରାମତପନଂ ବାସୁଦେବଂ ଚ ମୁଦ୍ଗଲମ୍ ।
ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟଂ ପୈଙ୍ଗଲଂ ଭିକ୍ଷୁଂ ମହଚ୍ଛାରୀରକଂ ଶିଖାମ୍ ।। ୧ ।।

ସନକାଦ୍ୟା ଯୋଗିବର୍ୟା ଅନ୍ୟେ ଚ ଋଷୟସ୍ତଥା ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦାଦ୍ୟା ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତା ହନୂମନ୍ତମଥାବ୍ରୁବନ୍ ।। ୨ ।।

ବାୟୁପୁତ୍ର ମହାବାହୋ କିଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମବାଦିନାମ୍ ।
ପୁରାଣେଷ୍ୱଷ୍ଟାଦଶସୁ ସ୍ମୃତିଷ୍ୱଷ୍ଟାଦଶସ୍ୱପି ।। ୩ ।।

ଚତୁର୍ବେଦେଷୁ ଶାସ୍ତ୍ରେଷୁ ବିଦ୍ୟାସ୍ୱାଧ୍ୟାତ୍ମିକେଽପି ଚ ।
ସର୍ବେଷୁ ବିଦ୍ୟାଦାନେଷୁ ବିଘ୍ନସୂର୍ୟେଶଶକ୍ତିଷୁ ।
ଏତେଷୁ ମଧ୍ୟେ କିଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ କଥୟ ତ୍ୱଂ ମହାବଲ ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ହନୂମାନ୍-ହୋବାଚ ।।
ଭୋ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ରାସ୍ତ୍ୱୈବ ଋଷୟୋ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତାସ୍ତଥୈବ ଚ ।
ଶୃଣୁଧ୍ୱଂ ମାମକୀଂ ବାଚଂ ଭବବନ୍ଧବିନାଶିନୀମ୍ ।। ୫ ।।

ଏତେଷୁ ଚୈବ ସର୍ବେଷୁ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଚ ବ୍ରହ୍ମ ତାରକମ୍ ।
ରାମ ଏବ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ରାମ ଏବ ପରଂ ତପଃ ।।
ରାମ ଏବ ପରଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଶ୍ରୀରାମୋ ବ୍ରହ୍ମ ତାରକମ୍ ।। ୬ ।।

ବାୟୁପୁତ୍ରେଣୋକ୍ତାସ୍ତେ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ରା ଋଷୟୋ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତା
ହନୂମନ୍ତଂ ପପ୍ରଚ୍ଛୁଃ ରାମସ୍ୟାଙ୍ଗାନି ନୋ ବ୍ରୂହୀତି ।
ହନୂମାନ୍-ହୋବାଚ ।।
ବାୟୁପୁତ୍ରଂ ବିଘ୍ନେଶଂ ବାଣୀଂ ଦୁର୍ଗାଂ କ୍ଷେତ୍ରପାଲକଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ନାରାୟଣଂ ନାରସିଂହଂ
ବାୟୁଦେବଂ ବାରାହଂ ତତ୍ପୂର୍ବାନ୍ସମାତ୍ରାନ୍ସୀତାଂ ଲକ୍ଷ୍ମଣଂ ଶତ୍ରୁଘ୍ନଂ ଭରତଂ ବିଭୀଷଣଂ
ସୁଗ୍ରୀବମଙ୍ଗଦଂ ଜାମ୍ବବନ୍ତଂ ପ୍ରଣବମେତାନି ରାମସ୍ୟାଙ୍ଗାନି ଜାନୀଥାଃ ।
ତାନ୍ୟଙ୍ଗାନି ବିନା ରାମୋ ବିଘ୍ନକରୋ ଭବତି ।
ପୁନର୍ବାୟୁପୁତ୍ରେଣୋକ୍ତାସ୍ତେ ହନୂମନ୍ତଂ ପପ୍ରଚ୍ଛୁଃ ।
ଆଞ୍ଜନେୟ ମହାବଲ ବିପ୍ରାଣାଂ ଗୃହସ୍ଥାନାଂ ପ୍ରଣବାଧିକାରଃ କଥଂ ସ୍ୟାଦିତି ।
ସ ହୋବାଚ ଶ୍ରୀରାମ ଏବୋବାଚେତି ।
ଯେଷାମେବ ଷଡକ୍ଷରାଧିକାରୋ ବର୍ତତେ ତେଷାଂ ପ୍ରଣବାଧିକାରଃ ସ୍ୟାନ୍ନାନ୍ୟେଷାମ୍ ।
କେବଲମକାରୋକାରମକାରାର୍ଧମାତ୍ରାସହିତଂ ପ୍ରଣବମୂହ୍ୟ
ଯୋ ରାମମନ୍ତ୍ରଂ ଜପତି ତସ୍ୟ ଶୁଭକରୋଽହଂ ସ୍ୟାମ୍ ।
ତସ୍ୟ ପ୍ରଣବସ୍ଯାକାରସ୍ୟୋକାରସ୍ୟ ମକରାସ୍ୟାର୍ଧମାତ୍ରାୟାଶ୍ଚ ଋଷିଶ୍ଛନ୍ଦୋ ଦେବତା
ତତ୍ତଦ୍ୱର୍ଣ୍ଣାବର୍ଣ୍ଣାବସ୍ଥାନଂ ସ୍ୱରବେଦାଗ୍ନିଗୁଣାନୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟାନ୍ବହଂ ପ୍ରଣବମନ୍ତ୍ରାଦ୍ଦ୍ୱିଗୁଣଂ
ଜପ୍ତ୍ୱା ପଶ୍ଚାଦ୍ରାମମନ୍ତ୍ରଂ ଯୋ ଜପେତ୍ ସ ରାମୋ ଭବତୀତି
ରାମେଣୋକ୍ତାସ୍ତସ୍ମାଦ୍ରାମାଙ୍ଗଂ ପ୍ରଣବଃ କଥିତ ଇତି ।।

Not For Commercial Use

ବିଭୀଷଣ ଉବାଚ ।।
ସିଂହାସନେ ସମାସୀନଂ ରାମଂ ପୌଲସ୍ତ୍ୟସୂଦନମ୍ ।
ପ୍ରଣମ୍ୟ ଦଣ୍ଡବଦ୍-ଭୂମୌ ପୌଲସ୍ତ୍ୟୋ ବାକ୍ୟମବ୍ରବୀତ୍ ।। ୭ ।।

ରଘୁନାଥ ମହାବାହୋ କେବଲଂ କଥିତଂ ତ୍ୱୟା ।
ଅଙ୍ଗାନାଂ ସୁଲଭଂ ଚୈବ କଥନୀୟଂ ଚ ସୌଲଭମ୍ ।। ୮ ।।

ଶ୍ରୀରାମ ଉବାଚ ।।
ଅଥ ପଞ୍ଚ ଦଣ୍ଡକାନି ପିତୃଘ୍ନୋ ମାତୃଘ୍ନୋ ବ୍ରହ୍ମଘ୍ନୋ ଗୁରୁହନନଃ କୋଟିଯୁତିଘ୍ନୋଽନେକକୃତପାପୋ
ଯୋ ମମ ଷଣ୍ଣବତିକୋଟିନାମାନି ଜପତି ସ ତେଭ୍ୟଃ ପାପେଭ୍ୟଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ସ୍ୱୟମେବ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପୋ ଭବେନ୍ନ କିମ୍ ।
ପୁନରୁବାଚ ବିଭୀଷଣଃ ।।
ତତ୍ରାପ୍ୟଶକ୍ତୋଽୟଂ କିଂ କରୋତି ।
ସ ହୋବାଚେମମ୍ ।।
କୈକସେୟ ପୁରଶ୍ଚରଣବିଧାବଶକ୍ତୋ ଯୋ ମମ ମହୋପନିଷଦଂ ମମ ଗୀତାଂ ମନ୍ନାମସହସ୍ରଂ
ମଦ୍ବିଶ୍ୱରୂପଂ ମମାଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତଂ ରାମଶତାଭିଧାନଂ ନାରଦୋକ୍ତସ୍ତବରାଜଂ ହନୂମତ୍-ପ୍ରୋକ୍ତଂ
ମନ୍ତ୍ରରାଜାତ୍ମକସ୍ତବଂ ସୀତାସ୍ତବଂ ଚ ରାମଷଡକ୍ଷରୀତ୍ୟାଦିଭିର୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ଯୋ ମାଂ ନିତ୍ୟଂ ସ୍ତୌତି
ତସ୍ଯାଦୃଶୋ ଭବେନ୍ନ କିଂ ଭବେନ୍ନ କିମ୍ ।। ୯ ।।

ଇତି ରାମରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ସନକାଦ୍ୟା ମୁନୟୋ ହନୂମନ୍ତଂ ପପ୍ରଚ୍ଛୁଃ ।
ଆଞ୍ଜନେୟ ମହାବଲ ତାରକବ୍ରହ୍ମଣୋ ରାମଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରଗ୍ରାମଂ ନୋ ବ୍ରୂହୀତି ।

ହନୂମାନ୍-ହୋବାଚ ।।
ବହ୍ନିସ୍ଥଂ ଶୟନଂ ବିଷ୍ଣୋରର୍ଧଚନ୍ଦ୍ରବିଭୂଷିତମ୍ ।
ଏକାକ୍ଷରୋ ମନୁଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ମନ୍ତ୍ରରାଜଃ ସୁରଦ୍ରୁମଃ ।। ୧ ।।

ବ୍ରହ୍ମା ମୁନିଃ ସ୍ୟାଦ୍ଗାୟତ୍ରଂ ଛନ୍ଦୋ ରାମଃସ୍ୟ ଦେବତା ।
ଦୀର୍ଘାର୍ଧେନ୍ଦୁଯୁଜାଙ୍ଗାନି କୁର୍ୟାଦ୍ବହ୍ନ୍ୟାତ୍ମନୋ ମନୋଃ ।। ୨ ।।

ବୀଜଶକ୍ତ୍ୟାଦିବୀଜେନ ଇଷ୍ଟାର୍ଥେ ବିନିୟୋଜୟେତ୍ ।
ସରୟୂତୀରମନ୍ଦାରବେଦିକାପଙ୍କଜାସନେ ।। ୩ ।।

ଶ୍ୟାମଂ ବିରାସନାସୀନଂ ଜ୍ଞାନମୁଦ୍ରୋପଶୋଭିତମ୍ ।
ବାମୋରୁନ୍ୟସ୍ତତଦ୍ଧସ୍ତଂ ସୀତାଲକ୍ଷ୍ମଣସଂଯୁତମ୍ ।। ୪ ।।

ଅବେକ୍ଷମାଣମାତ୍ମାନମାତ୍ମନ୍ୟମିତତେଜସମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ କେବଲଂ ମୋକ୍ଷକାଙ୍କ୍ଷୟା ।। ୫ ।।

ଚିନ୍ତୟନ୍ପରମାତ୍ମାନଂ ଭାନୁଲକ୍ଷଂ ଜପେନ୍ମନୁମ୍ ।
ବହ୍ନିର୍ନାରାୟଣୋ ନାଡ୍ୟୋ ଜାଠରଃ କେବଲୋଽପି ଚ ।। ୬ ।।

ଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷରୋ ମନ୍ତ୍ରରାଜୋଽୟଂ ସର୍ବାଭୀଷ୍ଟପ୍ରଦସ୍ତତଃ ।
ଏକାକ୍ଷରୋକ୍ତମୃଷ୍ୟାଦି ସ୍ୟାଦାଦ୍ୟେନ ଷଡଙ୍ଗକମ୍ ।। ୭ ।।

ତାରମାଦ୍ୟାରମାନଙ୍ଗବାକ୍ଭବୀଜୈଶ୍ଚ ଷଡ୍ବିଧଃ ।
ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରୋ ମନ୍ତ୍ରରାଜଃ ସ୍ୟାତ୍ସର୍ବାଭୀଷ୍ଟଫଲପ୍ରଦଃ ।। ୮ ।।

Not For Commercial Use

ଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷରଷ୍ଟନ୍ଦ୍ରଭଦ୍ରାନ୍ତୋ ଦ୍ୱିବିଧଷ୍ଟତୁରକ୍ଷରଃ ।
ଋଷ୍ୟାଦି ପୂର୍ବବଜ୍ଜ୍ଞେୟମେତୟୋଷ୍ଟ ବିଚକ୍ଷଣୈଃ ।। ୯ ।।

ସପ୍ରତିଷ୍ଠୌ ରମୌ ବାୟୌ ହୃତ୍ପଞ୍ଚାର୍ଣ୍ଣୋ ମନୁର୍ମତଃ ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଋଷିଃ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ପଙ୍ଗ୍-କ୍ତିଶ୍ଚନ୍ଦୋଽସ୍ୟ ଦେବତା ।।୧୦ ।।

ରାମଭଦ୍ରୋ ବୀଜଶକ୍ତିଃ ପ୍ରଥମାର୍ଣ୍ଣମିତି କ୍ରମାତ୍ ।
ଭ୍ରୂମଧ୍ୟେ ହୃଦି ନାଭ୍ୟୁର୍ବୋଃ ପାଦୟୋର୍ବିନ୍ୟସେନ୍ମନୁମ୍ ।। ୧୧ ।।

ଷଡଙ୍ଗଂ ପୂର୍ବବଦ୍ୱିଦ୍ୟାନ୍ମନ୍ତ୍ରାର୍ଣ୍ଣୈର୍ମନୁନାସ୍ତ୍ରକମ୍ ।
ମଧ୍ୟେ ବନଂ କଲ୍ପତରୋର୍ମୂଲେ ପୁଷ୍ପଲତାସନେ ।। ୧୨ ।।

ଲକ୍ଷ୍ମଣେନ ପ୍ରଗୁଣିତମକ୍ଷ୍-ଣଃ କୋଣେନ ସାୟକମ୍ ।
ଅବେକ୍ଷମାଣଂ ଜାନକ୍ୟା କୃତବ୍ୟଜନମୀଶ୍ୱରମ୍ ।। ୧୩ ।।

ଜଟାଭାରଲସଚ୍ଛୀର୍ଷଂ ଶ୍ୟାମଂ ମୁନିଗଣାବୃତମ୍ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣେନ ଧୃତଚ୍ଛତ୍ରମଥବା ପୁଷ୍ପକୋପରି ।। ୧୪ ।।

ଦଶାସ୍ୟମଥନଂ ଶାନ୍ତଂ ସସୁଗ୍ରୀବବିଭୀଷଣମ୍ ।
ଏବଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା ଜୟାର୍ଥୀ ତୁ ବର୍ଣ୍ଣଲକ୍ଷଂ ଜପେନ୍ମନୁମ୍ ।। ୧୫ ।।

ସ୍ୱକାମଶକ୍ତିବାଗ୍-ଲକ୍ଷ୍ମୀସ୍ତ୍ରବାଦ୍ୟାଃ ପଞ୍ଚବର୍ଣ୍ଣକାଃ ।
ଷଡକ୍ଷରଃ ଷଡ୍ବିଧଃ ସ୍ୟାଚ୍ଚତୁର୍ବର୍ଗଫଲପ୍ରଦଃ ।। ୧୬ ।।

ପଞ୍ଚାଶନ୍ମାତୃକାମନ୍ତ୍ରବର୍ଣ୍ଣପ୍ରତ୍ୟେକପୂର୍ବକମ୍ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀବାଙ୍ମନ୍ମଥାଦିଷ୍ଟ ତାରାଦିଃ ସ୍ୟାଦନେକଧା ।। ୧୭ ।।

Not For Commercial Use

ଶ୍ରୀମାୟାମନ୍ମଥୈକୈକ ବୀଜାଦ୍ୟଚ୍ଛର୍ଗତୋ ମନୁଃ ।
ଚତୁର୍ବର୍ଣ୍ଣଃ ସ ଏବ ସ୍ୟାତ୍ଷଡ୍ବର୍ଣ୍ଣୋ ବାଞ୍ଛିତପ୍ରଦଃ ।। ୧୮ ।।

ସ୍ୱାହାନ୍ତୋ ହୁଂଫଡନ୍ତୋ ବା ନତ୍ୟନ୍ତୋ ବା ଭବେଦୟମ୍ ।
ଅଷ୍ଟାବିଂଶତ୍ୟୁତ୍ତରଶତଭେଦଃ ଷଡ୍ବର୍ଣ୍ଣ ଈରିତଃ ।। ୧୯ ।।

ବ୍ରହ୍ମା ସଂମୋହନଃ ଶକ୍ତିର୍ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତିରେବ ଚ ।
ଅଗସ୍ତ୍ୟଶ୍ଚ ଶିବଃ ପ୍ରୋକ୍ତା ମୁନୟୋଽନୁକ୍ରମାଦିମେ ।। ୨୦ ।।

ଛନ୍ଦୋ ଗାୟତ୍ରସଂଜ୍ଞଂ ଚ ଶ୍ରୀରାମଶ୍ଚୈବ ଦେବତା ।
ଅଥବା କାମବୀଜାଦେର୍ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରୋ ମୁନିର୍ମନୋଃ ।। ୨୧ ।।

ଛନ୍ଦୋ ଦେବ୍ୟାଦିଗାୟତ୍ରୀ ରାମଭଦ୍ରୋଽସ୍ୟ ଦେବତା ।
ବୀଜଶକ୍ତୀ ୟଥାପୂର୍ବଂ ଷଡ୍ବର୍ଣ୍ଣାନ୍ୱିନ୍ୟସେତ୍କ୍ରମାତ୍ ।। ୨୨ ।।

ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରେ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ହୃନ୍ନାଭ୍ୟୁରୁଷୁ ପାଦୟୋଃ ।
ବୀଜୈଃ ଷଡ୍ଦୀର୍ଘୟୁକ୍ତୈର୍ବା ମନ୍ତ୍ରାର୍ଣୈର୍ବା ଷଡଙ୍ଗକମ୍ ।। ୨୩ ।।

କାଲାମ୍ବୋଧରକାନ୍ତିକାନ୍ତମନିଶଂ ବୀରାସନାଧ୍ୟାସିତଂ
ମୁଦ୍ରାଂ ଜ୍ଞାନମୟୀଂ ଦଧାନମପରଂ ହସ୍ତାମ୍ବୁଜଂ ଜାନୁନି ।
ସୀତାଂ ପାର୍ଶ୍ୱଗତାଂ ସରୋରୁହକରାଂ ବିଦ୍ୟୁନ୍ନିଭାଂ ରାଘବଂ
ପଶ୍ୟନ୍ତଂ ମୁକୁଟାଙ୍ଗଦାଦିବିବିଧାକଲ୍ପୋଜ୍ଜ୍ୱଲାଙ୍ଗଂ ଭଜେ ।। ୨୪ ।।

ଶ୍ରୀରାମଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଭଦ୍ରାନ୍ତୋ ଙେନ୍ତୋ ନତିୟୁତୋ ଦ୍ୱିଧା ।
ସପ୍ତାକ୍ଷରୋ ମନ୍ତ୍ରରାଜଃ ସର୍ବକାମଫଲପ୍ରଦଃ ।। ୨୫ ।।

ତାରାଦିସହିତଃ ସୋଽପି ଦ୍ୱିବିଧୋଽଷ୍ଟାକ୍ଷରୋ ମତଃ ।
ତାରଂ ରାମଶ୍ଚତୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତଃ କ୍ରୋଡାସ୍ତ୍ରଂ ବହ୍ନିତଲ୍ପଗା ।। ୨୬ ।।

Not For Commercial Use

ଅଷ୍ଟାର୍ଣ୍ଣୋଽୟଂ ପରୋ ମନ୍ତ୍ରୋ ଽଷ୍ୟାଦିଃ ସ୍ୟାତ୍ଷଡର୍ଣ୍ଣବତ୍ ।
ପୁନରଷ୍ଟାକ୍ଷରସ୍ୟାଥ ରାମ ଏବ ଽଷିଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୨୭ ।।

ଗାୟତ୍ରଂ ଛନ୍ଦ ଇତ୍ୟସ୍ୟ ଦେବତା ରାମ ଏବ ଚ ।
ତାରଂ ଶ୍ରୀବୀଜଯୁଗ୍ମଂ ଚ ବୀଜଶକ୍ତ୍ୟାଦୟୋ ମତାଃ ।। ୨୮ ।।

ଷଡଙ୍ଗଂ ଚ ତତଃ କୁର୍ଯ୍ୟାନ୍ମନ୍ତ୍ରାର୍ଣ୍ଣେରେବ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ।
ତାରଂ ଶ୍ରୀବୀଜଯୁଗ୍ମଂ ଚ ରାମାୟ ନମ ଉଚ୍ଚରେତ୍ ।। ୨୯ ।।

ଗ୍ଲୌମୋଂ ବୀଜଂ ବଦେନ୍ମାୟାଂ ହୃଦ୍ରାମାୟ ପୁନଷ୍ଟ ତାମ୍ ।
ଶିବୋମାରାମମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ବସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତୁ ବସୁପ୍ରଦଃ ।। ୩୦ ।।

ଽଷିଃ ସଦାଶିବଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ଗାୟତ୍ରଂ ଛନ୍ଦ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଶିବୋମାରାମଚନ୍ଦ୍ରୋଽତ୍ର ଦେବତା ପରିକୀର୍ତିତଃ ।। ୩୧ ।।

ଦୀର୍ଘୟା ମାୟୟାଙ୍ଗାନି ତାରପଞ୍ଚାର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତୟା ।
ରାମଂ ତ୍ରିନେତ୍ରଂ ସୋମାର୍ଧଧାରିଣଂ ଶୂଲିନଂ ପରମ୍ ।
ଭସ୍ମୋଦ୍ଧୂଲିତସର୍ବାଙ୍ଗଂ କପର୍ଦିନମୁପାସ୍ମହେ ।। ୩୨ ।।

ରାମାଭିରାମାଂ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟସୀମାଂ ସୋମାବତଂସିକାମ୍ ।
ପାଶାଙ୍କୁଶଧନୁର୍ବାଣଧରାଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ତ୍ରିଲୋଚନାମ୍ ।। ୩୩ ।।

ଧ୍ୟାୟନ୍ନେବଂ ବର୍ଣ୍ଣଲକ୍ଷଂ ଜପତର୍ପଣତତ୍ପରଃ ।
ବିଲ୍ୱପତ୍ରୈଃ ଫଲୈଃ ପୁଷ୍ପୈସ୍ତିଲାଜୈଃ ପଙ୍କଜୈର୍ହୁନେତ୍ ।। ୩୪ ।।

ସ୍ୱୟମାୟାନ୍ତି ନିଧୟଃ ସିଦ୍ଧୟଶ୍ଚ ସୁରେପ୍ସିତାଃ ।
ପୁନରଷ୍ଟାକ୍ଷରସ୍ୟାଥ ବ୍ରହ୍ମଗାୟତ୍ରରାଘବାଃ ।। ୩୫ ।।

Not For Commercial Use

ଋଷ୍ୟାଦୟସ୍ତୁ ବିଜ୍ଞେୟାଃ ଶ୍ରୀବୀଜଂ ମମ ଶକ୍ତିକମ୍ ।
ତତ୍-ପ୍ରୀତ୍ୟୈ ବିନିୟୋଗଶ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରାର୍ଣ୍ଣେରଙ୍ଗକଲ୍ପନା ।। ୩୬ ।।

କେୟୂରାଙ୍ଗଦକଙ୍କଣୈର୍ମଣିଗତୈର୍ବିଦ୍ୟୋତମାନଂ ସଦା
ରାମଂ ପାର୍ବଣଚନ୍ଦ୍ରକୋଟିସଦୃଶଚ୍ଛତ୍ରେଣ ବୈ ରାଜିତମ୍ ।
ହେମସ୍ତମ୍ଭସହସ୍ରଷୋଡଶଯୁତେ ମଧ୍ୟେ ମହାମଣ୍ଡପେ
ଦେବେଶଂ ଭରତାଦିଭିଃ ପରିବୃତଂ ରାମଂ ଭଜେ ଶ୍ୟାମଲମ୍ ।। ୩୭ ।।

କିଂ ମନ୍ତ୍ରୈର୍ବହୁଭିର୍ବିନଶ୍ୱରଫଲୈରାୟାସସାଧ୍ୟୈର୍ବୃଥା
କିଂଚିଲ୍ଲୋଭବିତାନମାତ୍ରବିଫଲୈଃ ସଂସାରଦୁଃଖାବହୈଃ ।
ଏକଃ ସନ୍ନପି ସର୍ବମନ୍ତ୍ରଫଲଦୋ ଲୋଭାଦିଦୋଷୋଜ୍-ଝିତଃ
ଶ୍ରୀରାମଃ ଶରଣଂ ମମେତି ସତତଂ ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମଷ୍ଟାକ୍ଷରଃ ।। ୩୮ ।।

ଏବମଷ୍ଟାକ୍ଷରଃ ସମ୍ୟକ୍ ସପ୍ତଧା ପରିକୀର୍ତିତଃ ।
ରାମସପ୍ତାକ୍ଷରୋ ମନ୍ତ୍ର ଆଦ୍ୟନ୍ତେ ତାରସଂଯୁତଃ ।। ୩୯ ।।

ନବାର୍ଣ୍ଣୋ ମନ୍ତ୍ରରାଜଃ ସ୍ୟାଚ୍ଛେଷଂ ଷଡ୍ୱର୍ଣ୍ଣବନ୍ନ୍ୟସେତ୍ ।
ଜାନକୀବଲ୍ଲଭଂ ଙେଚ୍ଚଂ ବହ୍ନେର୍ଜାୟାହୁମାଦିକମ୍ ।। ୪୦ ।।

ଦଶାକ୍ଷରୋଽୟଂ ମନ୍ତ୍ରଃ ସ୍ୟାତ୍ସର୍ବାଭୀଷ୍ଟଫଲପ୍ରଦଃ ।
ଦଶାକ୍ଷରସ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ବସିଷ୍ଠୋଽସ୍ୟ ଋଷିର୍ବିରାଟ୍ ।। ୪୧ ।।

ଛନ୍ଦୋଽସ୍ୟ ଦେବତା ରାମଃ ସୀତାପାଣିପରିଗ୍ରହଃ ।
ଆଦ୍ୟୋ ବୀଜଂ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଶକ୍ତିଃ କାମେନାଙ୍ଗକ୍ରିୟା ମତା ।। ୪୨ ।।

ଶିରୋଲଲାଟଭ୍ରୂମଧ୍ୟେ ତାଲୁକର୍ଣ୍ଣେଷୁ ହୃଦ୍ୟପି ।
ନାଭୂରୁଜାନୁପାଦେଷୁ ଦଶାର୍ଣ୍ଣାନ୍ୱିନ୍ୟସେନ୍ମନୋଃ ।। ୪୩ ।।

Not For Commercial Use

ଅୟୋଧ୍ୟାନଗରେ ରତ୍ନଚିତ୍ରେ ସୌବର୍ଣ୍ଣମଣ୍ଡପେ ।
ମନ୍ଦାରପୁଷ୍ପୈରାବଦ୍ଧବିତାନେ ତୋରଣାଞ୍ଚିତେ ।। ୪୪ ।।

ସିଂହାସନେ ସମାସୀନଂ ପୁଷ୍ପକୋପରି ରାଘବମ୍ ।
ରକ୍ଷୋଭିର୍ହରିଭିର୍ଦେବୈର୍ଦିବ୍ୟୟାନଗତୈଃ ଶୁଭୈଃ ।। ୪୫ ।।

ସଂସ୍ତୂୟମାନଂ ମୁନିଭିଃ ପ୍ରହ୍ୱୈଶ୍ଚ ପରିସେବିତମ୍ ।
ସୀତାଲଂକୃତବାମାଙ୍ଗଂ ଲକ୍ଷ୍ମଣେନୋପସେବିତମ୍ ।।୪୬ ।।

ଶ୍ୟାମଂ ପ୍ରସନ୍ନବଦନଂ ସର୍ବାଭରଣଭୂଷିତମ୍ ।
ଧ୍ୟାୟନ୍ନେବଂ ଜପେନ୍ମନ୍ତ୍ରଂ ବର୍ଣ୍ଣଲକ୍ଷମନନ୍ୟଧୀଃ ।। ୪୭ ।।

ରାମଂ ଡେଚ୍ଚଂ ଧନୁଷ୍ପାଣୟେଽନ୍ତଃ ସ୍ୟାଦ୍ୱହ୍ନିସୁନ୍ଦରୀ ।
ଦଶାକ୍ଷରୋଽୟଂ ମନ୍ତ୍ରଃ ସ୍ୟାନ୍ମୁନିର୍ବ୍ରହ୍ମା ବିରାଟ୍ ସ୍ମୃତଃ ।। ୪୮ ।।

ଛନ୍ଦସ୍ତୁ ଦେବତା ପ୍ରୋକ୍ତୋ ରାମୋ ରାକ୍ଷସମର୍ଦନଃ ।
ଶେଷଂ ତୁ ପୂର୍ବବଚ୍ଛୁର୍ଯ୍ୟାଚ୍ଚାପବାଣଧରଂ ସ୍ମରେତ୍ ।। ୪୯ ।।

ତାରମାଦ୍ୟାରମାନଙ୍ଗବାକ୍ଭବୀଜୈଶ୍ଚ ଷଡ୍ବିଧଃ ।
ଦଶାର୍ଣ୍ଣୋ ମନ୍ତ୍ରରାଜଃ ସ୍ୟାଦ୍ରୁଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣାତ୍ମକୋ ମନୁଃ ।। ୫୦ ।।

ଶେଷଂ ଷଡର୍ଣ୍ଣବଜ୍ଜ୍ଞେୟଂ ନ୍ୟାସଧ୍ୟାନାଦିକଂ ବୁଧୈଃ ।
ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷରମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ଶ୍ରୀରାମ ଋଷିରୁଚ୍ୟତେ ।। ୫୧ ।।

ଜଗତୀ ଛନ୍ଦ ଇତ୍ୟୁକ୍ତଂ ଶ୍ରୀରାମୋ ଦେବତା ମତଃ ।
ପ୍ରଣବୋ ବୀଜମିତ୍ୟୁକ୍ତଃ କ୍ଲୀଂ ଶକ୍ତିର୍ହ୍ରୀଂ ଚ କୀଲକମ୍ ।। ୫୨ ।।

Not For Commercial Use

ମନ୍ତ୍ରେଣାଙ୍ଗାନି ବିନ୍ୟସ୍ୟ ଶିଷ୍ଟଂ ପୂର୍ବବଦାଚରେତ୍ ।
ତାରଂ ମାୟାଂ ସମୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ଭରତାଗ୍ରଜ ଇତ୍ୟପି ।। ୫୩ ।।

ରାମଂ କ୍ଲୀଂ ବହ୍ନିଜାୟାନ୍ତଂ ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷରଃ ।
ଓଁ ହୃଦ୍-ଭଗବତେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଭଦ୍ରୌ ଚ ଙେୟୁତୌ ।। ୫୪ ।।

ଅର୍କାର୍ଣ୍ଣୌ ଦ୍ୱିବିଧୋଽପ୍ୟସ୍ୟ ଋଷିଧ୍ୟାନାଦିପୂର୍ବବତ୍ ।
ଛନ୍ଦସ୍ତୁ ଜଗତୀ ଚୈବ ମନ୍ତ୍ରାର୍ଣ୍ଣେରଙ୍ଗକଲ୍ପନା ।। ୫୫ ।।

ଶ୍ରୀରାମେତି ପଦଂ ଚୋକ୍ତ୍ୱା ଜୟରାମ ତତଃ ପରମ୍ ।
ଜୟଦ୍ୱୟଂ ବଦେତ୍-ପ୍ରାଜ୍ଞୋ ରାମେତି ମନୁରାଜକଃ ।। ୫୬ ।।

ତ୍ରୟୋଦଶାର୍ଣ୍ଣ ଋଷ୍ୟାଦି ପୂର୍ବବତ୍ସର୍ବକାମଦଃ ।
ପଦଦ୍ୱୟଦ୍ୱିରାବୃତ୍ତେରଙ୍ଗଂ ଧ୍ୟାନଂ ଦଶାର୍ଣ୍ଣବତ୍ ।। ୫୭ ।।

ତାରାଦିସହିତଃ ସୋଽପି ସ ଚତୁର୍ଦଶବର୍ଣ୍ଣକଃ ।
ତ୍ରୟୋଦଶାର୍ଣ୍ଣମୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ପଶ୍ଚାଦ୍ରାମେତି ଯୋଜୟେତ୍ ।। ୫୮ ।।

ସ ବୈ ପଞ୍ଚଦଶାର୍ଣ୍ଣସ୍ତୁ ଜପତାଂ କଲ୍ପଭୂରୁହଃ ।
ନମଶ୍ଚ ସୀତାପତୟେ ରାମାୟେତି ହୃନଦ୍ୱୟମ୍ ।। ୫୯ ।।

ତତସ୍ତୁ କବଚାସ୍ତ୍ରାନ୍ତଃ ଷୋଡଶାକ୍ଷର ଈରିତଃ ।
ତସ୍ୟାଗସ୍ତ୍ୟଋଷିଶ୍ଛନ୍ଦୋ ବୃହତୀ ଦେବତା ଚ ସଃ ।। ୬୦ ।।

ରାଂ ବୀଜଂ ଶକ୍ତିରସ୍ତ୍ରଂ ଚ କୀଲକଂ ହୁମିତୀରିତମ୍ ।
ଦ୍ୱିପଞ୍ଚତ୍ରିଚତୁର୍ବର୍ଣ୍ଣୈଃ ସର୍ବୈରଙ୍ଗଂ ନ୍ୟସେତ୍କ୍ରମାତ୍ ।। ୬୧ ।।

Not For Commercial Use

ତାରାଦିସହିତଃ ସୋଽପି ମନ୍ତ୍ରଃ ସପ୍ତଦଶାକ୍ଷରଃ ।
ତାରଂ ନମୋ ଭଗବତେ ରାମଂ ଙେଂତ୍ତଂ ମହା ତତଃ ।। ୬୨ ।।

ପୁରୁଷାୟ ପଦଂ ପଶ୍ଚାଦ୍ଧୃଦନ୍ତୋଽଷ୍ଟଦଶାକ୍ଷରଃ ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରୋ ମୁନିଶ୍ଛନ୍ଦୋ ଗାୟତ୍ରଂ ଦେବତା ଚ ସଃ ।। ୬୩ ।।

କାମାଦିସହିତଃ ସୋଽପି ମନ୍ତ୍ର ଏକୋନବିଂଶକଃ ।
ତାରଂ ନାମୋ ଭଗବତେ ରାମାୟେତି ପଦଂ ବଦେତ୍ ।। ୬୪ ।।

ସର୍ବଶବ୍ଦଂ ସମୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ସୌଭାଗ୍ୟଂ ଦେହି ମେ ବଦେତ୍ ।
ବହ୍ନିଜାୟାଂ ତଥୋଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୋ ବିଂଶାର୍ଣ୍ଣକୋ ମତଃ ।। ୬୫ ।।

ତାରଂ ନମୋ ଭଗବତେ ରାମାୟ ସକଲଂ ବଦେତ୍ ।
ଆପନ୍ନିବାରଣାୟେତି ବହ୍ନିଜାୟାଂ ତତୋ ବଦେତ୍ ।। ୬୬ ।।

ଏକବିଂଶାର୍ଣ୍ଣକୋ ମନ୍ତ୍ରଃ ସର୍ବାଭୀଷ୍ଟଫଲପ୍ରଦଃ ।
ତାରଂ ରମା ସ୍ୱବୀଜଂ ଚ ତତୋ ଦାଶରଥାୟ ଚ ।। ୬୭ ।।

ତତଃ ସୀତାବଲ୍ଲଭାୟ ସର୍ବାଭୀଷ୍ଟପଦଂ ବଦେତ୍ ।
ତତୋ ଦାୟ ହୃଦନ୍ତୋଽୟଂ ମନ୍ତ୍ରୋ ଦ୍ୱାବିଂଶଦକ୍ଷରଃ ।। ୬୮ ।।

ତାରଂ ନମୋ ଭଗବତେ ବୀରରାମାୟ ସଂବଦେତ୍ ।
କଲ୍ ଶତ୍ରୂନ୍ ହନ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଂ ବହ୍ନିଜାୟାଂ ତତୋ ବଦେତ୍ ।। ୬୯ ।।

ତ୍ରୟୋବିଂଶାକ୍ଷରୋ ମନ୍ତ୍ରଃ ସର୍ବଶତ୍ରୁନିବର୍ହଣଃ ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରୋ ମୁନିଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୭୦ ।।

Not For Commercial Use

ଦେବତା ବୀରରାମୋଽସୌ ବୀଜାଦ୍ୟାଃ ପୂର୍ବବନ୍ମତାଃ ।
ମୂଲମନ୍ତ୍ରବିଭାଗେନ ନ୍ୟାସାନ୍-କୃତ୍ୱା ବିଚକ୍ଷଣଃ ।। ୭୧ ।।

ଶରଂ ଧନୁଷି ସଂଧାୟ ତିଷ୍ଠନ୍ତଂ ରାବଣୋନ୍ମୁଖମ୍ ।
ବଜ୍ରପାଣିଂ ରଥାରୂଢଂ ରାମଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ଜପେନ୍ମନୁମ୍ ।। ୭୨ ।।

ତାରଂ ନମୋ ଭଗବତେ ଶ୍ରୀରାମାୟ ପଦଂ ବଦେତ୍ ।
ତାରକବ୍ରହ୍ମଣେ ଚୋକ୍ତ୍ୱା ମାଂ ତାରୟ ପଦଂ ବଦେତ୍ ।। ୭୩ ।।

ନମସ୍ତାରାତ୍ମକୋ ମନ୍ତ୍ରଶ୍ଚତୁର୍ବିଂଶତିବର୍ଣ୍ଣକଃ ।
ବୀଜାଦିକଂ ୟଥାପୂର୍ବଂ ସର୍ବଂ କୁର୍ୟାତ୍ଷଡର୍ଣ୍ଣବତ୍ ।। ୭୪ ।।

କାମସ୍ତାରୋ ନତିଶ୍ଚୈବ ତତୋ ଭଗବତେପଦମ୍ ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ରାୟ ଚୋଚ୍ଚାର୍ୟ ସକଲେତି ପଦଂ ବଦେତ୍ ।। ୭୫ ।।

ଜନବଶ୍ୟକରାୟେତି ସ୍ୱାହା କାମାତ୍ମକୋ ମନୁଃ ।
ସର୍ବବଶ୍ୟକରୋ ମନ୍ତ୍ରଃ ପଞ୍ଚବିଂଶତିବର୍ଣ୍ଣକଃ ।। ୭୬ ।।

ଆଦୌ ତାରେଣ ସଂୟୁକ୍ତୋ ମନ୍ତ୍ରଃ ଷଡ୍ବିଂଶଦକ୍ଷରଃ ।
ଅନ୍ତେଽପି ତାରସଂୟୁକ୍ତଃ ସପ୍ତବିଂଶତିବର୍ଣ୍ଣକଃ ।। ୭୭ ।।

ତାରଂ ନମୋ ଭଗବତେ ରକ୍ଷୋଘ୍ନବିଶଦାୟ ଚ ।
ସର୍ବବିଘ୍ନାନ୍ତ୍ରସମୁଚ୍ଚାର୍ୟ ନିବାରୟ ପଦଦ୍ୱୟମ୍ ।। ୭୮ ।।

ସ୍ୱାହାନ୍ତୋ ମନ୍ତ୍ରରାଜୋଽୟମଷ୍ଟାବିଂଶତିବର୍ଣ୍ଣକଃ ।
ଅନ୍ତେ ତାରେଣ ସଂୟୁକ୍ତ ଏକୋନତ୍ରିଂଶଦକ୍ଷରଃ ।। ୭୯ ।।

Not For Commercial Use

ଆଦୌ ସ୍ୱବୀଜସଂଯୁକ୍ତସ୍ତ୍ରିଂଶଦ୍ୱର୍ଣ୍ଣାତ୍ମକୋ ମନୁଃ ।
ଅନ୍ତେଽପି ତେନ ସଂଯୁକ୍ତ ଏକତ୍ରିଂଶାତ୍ମକଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୮୦ ।।

ରାମଭଦ୍ର ମହେଷ୍ୱାସ ରଘୁବୀର ନୃପୋତ୍ତମ ।
ଭୋ ଦଶାସ୍ୟାନ୍ତକାସ୍ମାକଂ ଶ୍ରିୟଂ ଦାପୟ ଦେହି ମେ ।। ୮୧ ।।

ଆନୁଷ୍ଟୁଭ ଋଷୀ ରାମଶ୍ଚନ୍ଦୋଽନୁଷ୍ଟୁପ୍ଚ ଦେବତା ।
ରାଂ ବୀଜମସ୍ୟ ୟଂ ଶକ୍ତିରିଷ୍ଟାର୍ଥେ ବିନିୟୋଜୟେତ୍ ।। ୮୨ ।।

ପାଦଂ ହୃଦି ଚ ବିନ୍ୟସ୍ୟ ପାଦଂ ଶିରସି ବିନ୍ୟସେତ୍ ।
ଶିଖାୟାଂ ପଞ୍ଚଭିର୍ନ୍ୟସ୍ୟ ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣୈଃ କବଚଂ ନ୍ୟସେତ୍ ।। ୮୩ ।।

ନେତ୍ରୟୋଃ ପଞ୍ଚବର୍ଣ୍ଣୈଶ୍ଚ ଦାପୟେତ୍ୟସ୍ତ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ଚାପବାଣଧରଂ ଶ୍ୟାମଂ ସସୁଗ୍ରୀବବିଭୀଷଣମ୍ ।। ୮୪ ।।

ହତ୍ୱା ରାବଣମାୟାନ୍ତଂ କୃତତ୍ରୈଲୋକ୍ୟରକ୍ଷଣମ୍ ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ରଂ ହୃଦି ଧ୍ୟାତ୍ୱା ଦଶଲକ୍ଷଂ ଜପେନ୍ମନୁମ୍ ।। ୮୫ ।।

ବଦେଦ୍ଧାଶରଥାୟେତି ବିଦ୍ମହେତି ପଦଂ ତତଃ ।
ସୀତାପଦଂ ସମୁଦ୍ଧୃତ୍ୟ ବଲ୍ଲଭାୟ ତତୋ ବଦେତ୍ ।। ୮୬ ।।

ଧୀମହୀତି ବଦେତ୍ତନ୍ନୋ ରାମଶ୍ଚାପି ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍
ତାରାଦିରେଷା ଗାୟତ୍ରୀ ମୁକ୍ତିମେବ ପ୍ରୟଚ୍ଛତି ।। ୮୭ ।।

ମାୟାଦିରପି ବୈଦୁଷ୍ୟଂ ରାମାଦିଶ୍ଚ ଶ୍ରିୟଃ ପଦମ୍ ।
ମଦନେନାପି ସଂଯୁକ୍ତଃ ସ ମୋହୟତି ମେଦିନୀମ୍ ।। ୮୮ ।।

Not For Commercial Use

ପଞ୍ଚ ତ୍ରୀଣି ଷଡର୍ଣ୍ଣେଷ୍ଟ ତ୍ରୀଣି ଚତ୍ୱାରି ବର୍ଣ୍ଣକୈଃ ।
ଚତ୍ୱାରି ଚ ଚତୁର୍ବର୍ଣ୍ଣେରଙ୍ଗନ୍ୟାସଂ ପ୍ରକଲ୍ପୟେତ୍ ।। ୮୯ ।।

ବୀଜଧ୍ୟାନାଦିକଂ ସର୍ବଂ କୁର୍ୟାତ୍ଷଡ୍-ବର୍ଣ୍ଣବକ୍ରମାତ୍ ।
ତାରଂ ନମୋ ଭଗବତେ ଚତୁର୍ଥ୍ୟା ରଘୁନନ୍ଦନମ୍ ।। ୯୦ ।।

ରକ୍ଷୋଘ୍ନବିଶଦଂ ତଦ୍ୱନ୍ମଧୁରେତି ବଦେଓତଃ ।
ପ୍ରସନ୍ନବଦନଂ ଙେନ୍ତଂ ବଦେଦମିତତେଜସେ ।। ୯୧ ।।

ବଲରାମୌ ଚତୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତୌ ବିଷ୍ଣୁଂ ଙେନ୍ତଂ ନତିସ୍ତତଃ ।
ପ୍ରୋକ୍ତୋ ମାଲାମନୁଃ ସପ୍ତଚତ୍ୱାରିଂଶଦ୍-ଭିରକ୍ଷରୈଃ ।। ୯୨ ।।

ଋଷିଶ୍ଚନ୍ଦୋ ଦେବତାଦି ବ୍ରହ୍ମାନୁଷ୍ଟୁଭରାଘବାଃ ।
ସପ୍ତର୍ତୁସପ୍ତଦଶଷଡ୍-ରୁଦ୍ରସଂଖ୍ୟୈଃ ଷଡଙ୍ଗକମ୍ ।। ୯୩ ।।

ଧ୍ୟାନଂ ଦଶାକ୍ଷରଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଲକ୍ଷମେକଂ ଜପେନ୍ମନୁମ୍ ।
ଶ୍ରିୟଂ ସୀତାଂ ଚତୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତାଂ ସ୍ୱାହାନ୍ତୋଽୟଂ ଷଡକ୍ଷରଃ ।। ୯୪ ।।

ଜନକୋଽସ୍ୟ ଋଷିଶ୍ଚନ୍ଦୋ ଗାୟତ୍ରୀ ଦେବତା ମନୋଃ ।
ସୀତା ଭଗବତୀ ପ୍ରୋକ୍ତା ଶ୍ରୀଂ ବୀଜଂ ନତିଶକ୍ତିକମ୍ ।। ୯୫ ।।

କୀଲଂ ସୀତା ଚତୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତମିଷ୍ଟାର୍ଥେ ବିନିୟୋଜୟେତ୍ ।
ଦୀର୍ଘସ୍ୱରଯୁତାଦ୍ୟେନ ଷଡଙ୍ଗାନି ପ୍ରକଲ୍ପୟେତ୍ ।। ୯୬ ।।

ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଭାମମ୍ବୁଜକରାଂ ରାମାଲୋକନତତ୍ପରାମ୍ ।
ଧ୍ୟାୟେତ୍ଷଟ୍-କୋଣମଧ୍ୟସ୍ଥରାମାଙ୍କୋପରି ଶୋଭିତାମ୍ ।। ୯୭ ।।

ଲକାରଂ ତୁ ସମୁଦ୍ଧୃତ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମଣାୟ ନମୋନ୍ତକଃ ।
ଅଗସ୍ତ୍ୟଋଷିରସ୍ୟାଥ ଗାୟତ୍ରଂ ଛନ୍ଦ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୯୮ ।।

Not For Commercial Use

ଲକ୍ଷ୍ମଣୋ ଦେବତା ପ୍ରୋକ୍ତୋ ଲଂ ବୀଜଂ ଶକ୍ତିରସ୍ୟ ହି ।
ନମସ୍ଥ ବିନିୟୋଗୋ ହି ପୁରୁଷାର୍ଥଚତୁଷ୍ଟୟେ ।। ୯୯ ।।

ଦୀର୍ଘଭାଜା ସ୍ୱବୀଜେନ ଷଡଙ୍ଗାନି ପ୍ରକଲ୍ପୟେତ୍ ।
ଦ୍ୱିଭୁଜଂ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରୁଚିରତନୁଂ ପଦ୍ମନିଭେକ୍ଷଣମ୍ ।। ୧୦୦ ।।

ଧନୁର୍ବାଣଧରଂ ଦେବଂ ରାମାରାଧନତତ୍ପରମ୍ ।
ଭକାରଂ ତୁ ସମୁଦ୍ଧୃତ୍ୟ ଭରତାୟ ନମୋଽନ୍ତକଃ ।। ୧୦୧ ।।

ଅଗସ୍ତ୍ୟଋଷିରସ୍ୟାଥ ଶେଷଂ ପୂର୍ବବଦାଚରେତ୍ ।
ଭରତଂ ଶ୍ୟାମଲଂ ଶାନ୍ତଂ ରାମସେବାପରାୟଣମ୍ ।। ୧୦୨ ।।

ଧନୁର୍ବାଣଧରଂ ବୀରଂ କୈକେୟୀତନୟଂ ଭଜେ ।
ଶଂ ବୀଜଂ ତୁ ସମୁଦ୍ଧୃତ୍ୟ ଶତ୍ରୁଘ୍ନାୟ ନମୋଽନ୍ତକଃ ।
ଋଷ୍ୟାଦୟୋ ୟଥାପୂର୍ବଂ ବିନିୟୋଗୋଽରିନିଗ୍ରହେ ।। ୧୦୩ ।।

ଦ୍ୱିଭୁଜଂ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣାଭଂ ରାମସେବାପରାୟଣମ୍ ।
ଲବଣାସୁରହନ୍ତାରଂ ସୁମିତ୍ରାତନୟଂ ଭଜେ ।। ୧୦୪ ।।

ହୃଂ ହନୁମାଂଷ୍ଟୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତଂ ହୃଦନ୍ତୋ ମନ୍ତ୍ରରାଜକଃ ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଋଷିଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ୟୋଜୟେତ୍-ପୂର୍ବବତ୍ରମାତ୍ ।। ୧୦୫ ।।

ଦ୍ୱିଭୁଜଂ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣାଭଂ ରାମସେବାପରାୟଣମ୍ ।
ମୌଞ୍ଜୀକୌପୀନସହିତଂ ମାଂ ଧ୍ୟାୟେଦ୍ରାମସେବକମ୍ ।। ଇତି ।। ୧୦୬ ।।

।। ଇତି ରାମରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୨ ।।

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ସନକାଦ୍ୟା ମୁନୟୋ ହନୂମନ୍ତଂ ପପ୍ରଚ୍ଛୁଃ ।
ଆଞ୍ଜନେୟ ମହାବଲ ପୂର୍ବୋକ୍ତମନ୍ତ୍ରାଣାଂ ପୂଜାପୀଠମନୁବ୍ରୂହୀତି ।
ହନୁମାନ୍ ହୋବାଚ ।– ଆଦୌ ଷଟ୍-କୋଣମ୍ । ତନ୍ମଧ୍ୟେ ରାମବୀଜଂ ସଶ୍ରୀକମ୍ ।
ତଦଧୋଭାଗେ ଦ୍ୱିତୀୟାନ୍ତଂ ସାଧ୍ୟମ୍ । ବୀଜୋର୍ଧ୍ୱଭାଗେ ଷଷ୍ଠ୍ୟନ୍ତଂ ସାଧକମ୍ ।
ପାର୍ଶ୍ୱେ ଦୃଷ୍ଟିବୀଜେ ତପୂରିତୋ ଜୀବପ୍ରାଣଶକ୍ତିବଶ୍ୟବୀଜାନି ।
ତତ୍ସର୍ବଂ ସନ୍ଧୁଖୋନ୍ଧୁଖାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରଣବାଭ୍ୟାଂ ବେଷ୍ଟନମ୍ ।
ଅଗ୍ନୀଶାସୁରବାୟ୍ୱବ୍ୟପୁରଃପୃଷ୍ଠେଷୁ ଷଟ୍-କୋଣେଷୁ ଦୀର୍ଘଭାଜ୍ଞି ।
ହୃଦୟାଦିମନ୍ତ୍ରାଃ କ୍ରମେଣ ।
ରାଂ ରୀଂ ରୂଂ ରୈଂ ରୌଂ ରଃ ଇତି ଦୀର୍ଘଭାଜ୍ଞି ତଦ୍ୟୁକ୍ତହୃଦୟାଦ୍ୟସ୍ତ୍ରାନ୍ତମ୍ ।
ଷଟ୍-କୋଣପାର୍ଶ୍ୱେ ରମାମାୟାବୀଜେ । କୋଣାଗ୍ରେ ବାରାହଂ ହୁମିତି ।
ତଦ୍ବୀଜାନ୍ତରାଲେ କାମବୀଜମ୍ । ପରିତୋ ବାଗ୍ଭବମ୍ ।
ତତୋ ବୃତ୍ତତ୍ରୟଂ ସାଷ୍ଟପତ୍ରମ୍ ।
ତେଷୁ ଦଲେଷୁ ସ୍ୱରାନଷ୍ଟବର୍ଗାନ୍ପ୍ରତିଦଲଂ ମାଲାମନୁବର୍ଣ୍ଣଷଟ୍କମ୍ ।
ଅନ୍ତେ ପଞ୍ଚାକ୍ଷରମ୍ । ତଦ୍ଦଲକପୋଲେଷ୍ୱଷ୍ଟବର୍ଣ୍ଣାନ୍ । ପୁନରଷ୍ଟଦଲପଦ୍ମମ୍ ।
ତେଷୁ ଦଲେଷୁ ନାରାୟଣାଷ୍ଟାକ୍ଷରୋ ମନ୍ତ୍ରଃ । ତଦ୍ଦଲକପୋଲେଷୁ ଶ୍ରୀବୀଜମ୍ ।
ତତୋ ବୃତ୍ତମ୍ । ତତୋ ଦ୍ୱାଦଶଦଲମ୍ ।
ତେଷୁ ଦଲେଷୁ ବାସୁଦେବଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷରୋ ମନ୍ତ୍ରଃ ।
ତଦ୍ଦଲକପୋଲେଷ୍ୱାଦିକ୍ଷାନ୍ତାନ୍ (ଆଦିତ୍ୟାନ୍) । ତତୋ ବୃତ୍ତମ୍ । ତତଃ ଷୋଡଶଦଲମ୍ ।
ତେଷୁ ଦଲେଷୁ ହୁଂ ଫଟ୍ ନତିସହିତରାମଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷରମ୍ ।
ତଦ୍ଦଲକପୋଲେଷୁ ମାୟାବୀଜମ୍ ।
ସର୍ବତ୍ର ପ୍ରତିକପୋଲଂ ଦ୍ୱିରାବୃତ୍ତ୍ୟା ହ୍ରଂ ସ୍ରଂ ଭ୍ରଂ ବ୍ରଂ ଭ୍ରମଂ ଶ୍ରୁଂ ଜ୍ରମ୍ ।
ତତୋ ବୃତ୍ତମ୍ । ତତୋ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦ୍ଦଲପଦ୍ମମ୍ ।
ତେଷୁ ଦଲେଷୁ ନୃସିଂହମନ୍ତ୍ରରାଜାନୁଷ୍ଟୁଭମନ୍ତ୍ରଃ ।

Not For Commercial Use

ତଦ୍ଦଲକପୋଲେଶ୍ୱଷ୍ଟବସ୍ୱେକାଦଶରୁଦ୍ରଦ୍ୱାଦଶାଦିତ୍ୟମନ୍ତ୍ରାଃ ପ୍ରଣବାଦିନମୋନ୍ତାଶ୍ଚତୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତାଃ କ୍ରମେଣ ।
ତଦ୍ବହିର୍ବଷଟ୍‌କାରଂ ପରିତଃ । ତତୋ ରେଖାତ୍ରୟଯୁକ୍ତଂ ଭୂପୁରମ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶଦିକ୍ଷୁ ରାଶ୍ୟାଦିଭୂଷିତମ୍ । ଅଷ୍ଟନାଗୈରଧିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଚତୁର୍ଦିକ୍ଷୁ ନାରସିଂହବୀଜମ୍ । ବିଦିକ୍ଷୁ ବାରାହବୀଜମ୍ ।
ଏତତ୍ସର୍ବାତ୍ମକଂ ୟନ୍ତ୍ରଂ ସର୍ବକାମପ୍ରଦଂ ମୋକ୍ଷପ୍ରଦଂ ଚ ।
ଏକାକ୍ଷରାଦିନବାକ୍ଷରାନ୍ତାନାମେତଦ୍ୟନ୍ତ୍ରଂ ଭବତି । ତଦ୍ଦଶାବରଣାତ୍ମକଂ ଭବତି ।
ଷଟ୍-କୋଣମଧ୍ୟେ ସାଙ୍ଗଂ ରାଘବଂ ୟଜେତ୍ ।
ଷଟ୍-କୋଣେଷ୍ୱଙ୍ଗୈଃ ପ୍ରଥମା ବୃତିଃ । ଅଷ୍ଟଦଲମୂଲେ ଆତ୍ମାଦ୍ୟାବରଣମ୍ ।
ତଦଗ୍ରେ ବାସୁଦେବାଦ୍ୟାବରଣମ୍ । ଦ୍ୱିତୀୟାଷ୍ଟଦଲମୂଲେ ଘୃଷ୍ଟ୍ୟାଦ୍ୟାବରଣମ୍ ।
ତଦଗ୍ରେ ହନୂମଦାଦ୍ୟାବରଣମ୍ । ଦ୍ୱାଦଶଦଲେଷୁ ବସିଷ୍ଠାଦ୍ୟାବରଣମ୍ ।
ଷୋଡଶଦଲେଶୁ ନୀଲାଦ୍ୟାବରଣମ୍ । ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦ୍ଦଲେଷୁ ଧ୍ରୁବାଦ୍ୟାବରଣମ୍ ।
ଭୂପୁରାନ୍ତରିନ୍ଦ୍ରାଦ୍ୟାବରଣମ୍ । ତଦ୍ବହିର୍ବଜ୍ରାଦ୍ୟାବରଣମ୍ ।
ଏବମଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ ମନୁଂ ଜପେତ୍ ।।

ଅଥ ଦଶାକ୍ଷରାଦିଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦକ୍ଷରାନ୍ତାନାଂ ମନ୍ତ୍ରାଣାଂ ପୂଜାପୀଠମୁଚ୍ୟତେ ।
ଆଦୌ ଷଟ୍-କୋଣମ୍ । ତନ୍ମଧ୍ୟେ ସ୍ୱବୀଜମ୍ । ତନ୍ମଧ୍ୟେ ସାଧ୍ୟନାମାନି ।
ଏବଂ କାମବୀଜବେଷ୍ଟନମ୍ । ତତଃ ଶିଷ୍ଟେନ ନବାର୍ଣ୍ଣେନ ବେଷ୍ଟନମ୍ ।
ଷଟ୍-କୋଣେଷୁ ଷଡଙ୍ଗାନ୍ୟଗ୍ନୀଶାସୁରବାୟ୍ୱବ୍ୟପୂର୍ବପୃଷ୍ଠେଷୁ ।
ତତ୍ରପୋଲେଷୁ ଶ୍ରୀମାୟେ । କୋଣାଗ୍ରେ କ୍ରୋଧମ୍ । ତତୋ ବୃତ୍ତମ୍ ।
ତତୋଽଷ୍ଟଦଲମ୍ । ତେଷୁ ଦଲେଷୁ ଷଟ୍‌ସଂଖ୍ୟୟା ମାଲାମନୁବର୍ଣ୍ଣାନ୍ ।
ତଦ୍ଦଲକପୋଲେଷୁ ଷୋଡଶ ସ୍ୱରାଃ । ତତୋ ବୃତ୍ତମ୍ । ତପୂରିତ ଆଦିକ୍ଷାନ୍ତମ୍ ।
ତଦ୍ବହିର୍ଭୂପୁରଂ ସାଷ୍ଟଶୂଲାଗ୍ରମ୍ । ଦିକ୍ଷୁ ବିଦିକ୍ଷୁ ନାରସିଂହବାରାହେ ।
ଏତନ୍ମହାୟନ୍ତ୍ରମ୍ । ଆଧାରଶକ୍ତ୍ୟାଦିବୈଷ୍ଣବପୀଠମ୍ ।
ଅଙ୍ଗୈଃ ପ୍ରଥମା ବୃତ୍ତିଃ । ମଧ୍ୟେ ରାମମ୍ । ବାମଭାଗେ ସୀତାମ୍ ।
ତତ୍-ପୁରତଃ ଶାର୍ଙ୍ଗଂ ଶରଂ ଚ । ଅଷ୍ଟଦଲମୂଲେ ହନୁମଦାଦିଦ୍ୱିତୀୟାବରଣମ୍ ।

Not For Commercial Use

ଘୃଷ୍ଟ୍ୟାଦିତୃତୀୟାବରଣମ୍ । ଇନ୍ଦ୍ରାଦିଭିଶ୍ଚତୁର୍ଥୀ । ବଜ୍ରାଦିଭିଃ ପଞ୍ଚମୀ ।
ଏତଦ୍ୟନ୍ତ୍ରାରାଧନପୂର୍ବକଂ ଦଶାକ୍ଷରାଦିମନ୍ତ୍ରଂ ଜପେତ୍ ।। ୧ ।।

।। ଇତି ରାମରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୩ ।।

।। ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ସନକାଦ୍ୟା ମୁନୟୋ ହନୂମନ୍ତଂ ପପ୍ରଚ୍ଛୁଃ ।
ଶ୍ରୀରାମମନ୍ତ୍ରାଣାଂ ପୁରଶ୍ଚରଣବିଧିମନୁବ୍ରୂହୀତି ।

ହନୂମାନ୍-ହୋବାଚ ।।
ନିତ୍ୟଂ ତ୍ରିଷବଣସ୍ନାୟୀ ପୟୋମୂଲଫଲାଦିଭୁକ୍ ।
ଅଥବା ପାୟସାହାରୋ ହବିଷ୍ୟାନ୍ନାଦ ଏବ ବା ।। ୧ ।।

ଷଡ୍ରସୈଶ୍ଚ ପରିତ୍ୟକ୍ତଃ ସ୍ୱାଶ୍ରମୋକ୍ତବିଧିଂ ଚରନ୍ ।
ବନିତାଦିଷୁ ବାଙ୍କର୍ମମନୋଭିର୍ନିଃସ୍ପୃହଃ ଶୁଚିଃ ।। ୨ ।।

ଭୂମିଶାୟୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ନିଷ୍କାମୋ ଗୁରୁଭକ୍ତିମାନ୍ ।
ସ୍ନାନପୂଜାଜପଧ୍ୟାନହୋମତର୍ପଣତତ୍ପରଃ ।। ୩ ।।

ଗୁରୂପଦିଷ୍ଟମାର୍ଗେଣ ଧ୍ୟାୟନ୍ରାମମନନ୍ୟଧୀଃ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟେନ୍ଦୁଗୁରୁଦୀପାଦିଗୋବ୍ରାହ୍ମଣସମୀପତଃ ।। ୪ ।।

ଶ୍ରୀରାମସନ୍ନିଧୌ ମୌନୀ ମନ୍ତ୍ରାର୍ଥମନୁଚିନ୍ତୟନ୍ ।
ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମାସନେ ସ୍ଥିତ୍ୱା ସ୍ୱସ୍ତିକାଦ୍ୟାସନକ୍ରମାତ୍ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ତୁଲସୀପାରିଜାତଶ୍ରୀବୃକ୍ଷମୂଲାଦିକସ୍ଥଲେ ।
ପଦ୍ମାକ୍ଷତୁଲସୀକାଷ୍ଠରୁଦ୍ରାକ୍ଷକୃତମାଲୟା ।। ୬ ।।

ମାତୃକାମାଲୟା ମନ୍ତ୍ରୀ ମନସୈବ ମନୁଂ ଜପେତ୍ ।
ଅଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ ବୈଷ୍ଣବେ ପୀଠେ ଜପେଦକ୍ଷରଲକ୍ଷକମ୍ ।। ୭ ।।

ତର୍ପୟେଽଦ୍ଧଶାଂଶେନ ପାୟସାଽଦ୍ଧଶାଂଶତଃ ।
ଜୁହୁୟାଦ୍ଘୋଘୃତେନୈବ ଭୋଜୟେଽଦ୍ଧଶାଂଶତଃ ।। ୮ ।।

ତତଃ ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଲିଂ ମୂଲମନ୍ତ୍ରେଣ ବିଧିବଚ୍ଚରେତ୍ ।
ତତଃ ସିଦ୍ଧମନୁର୍ଭୂତ୍ୱା ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେନ୍ମୁନିଃ ।। ୯ ।।

ଅଣିମାଦିର୍ଭଜତ୍ୟେନଂ ୟୂନଂ ବରବଧୂରିବ ।
ଐହିକେଷୁ ଚ କାର୍ଯ୍ୟେଷୁ ମହାପତ୍ସୁ ଚ ସର୍ବଦା ।। ୧୦ ।।

ନୈବ ୟୋଜ୍ୟୋ ରାମମନ୍ତ୍ରଃ କେବଲଂ ମୋକ୍ଷସାଧକଃ ।
ଐହିକେ ସମନୁପ୍ରାପ୍ତେ ମାଂ ସ୍ମରେଦ୍ରାମସେବକମ୍ ।। ୧୧ ।।

ୟୋ ରାମଂ ସଂସ୍ମରେନ୍ନିତ୍ୟଂ ଭକ୍ତ୍ୟା ମନୁପରାୟଣଃ ।
ତସ୍ୟାହମିଷ୍ଟସଂସିଦ୍ଧ୍ୟୈ ଦୀକ୍ଷିତୋଽସ୍ମି ମୁନୀଶ୍ୱରାଃ ।। ୧୨ ।।

ବାଞ୍ଛିତାର୍ଥଂ ପ୍ରଦାସ୍ୟାମି ଭକ୍ତାନାଂ ରାଘବସ୍ୟ ତୁ ।
ସର୍ବଥା ଜାଗରୂକୋଽସ୍ମି ରାମକାର୍ଯ୍ୟଧୁରଂଧରଃ ।। ୧୩ ।।

।। ଇତି ରାମରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ସନକାଦ୍ୟା ମୁନୟୋ ହନୂମନ୍ତଂ ପପ୍ରଚ୍ଛୁଃ ।
ଶ୍ରୀରାମମନ୍ତ୍ରାର୍ଥମନୁବ୍ରୂହୀତି ।

ହନୂମାନ୍-ହୋବାଚ ।।
ସର୍ବେଷୁ ରାମମନ୍ତ୍ରେଷୁ ମନ୍ତ୍ରରାଜଃ ଷଡକ୍ଷରଃ ।
ଏକଧାଥ ଦ୍ୱିଧା ତ୍ରେଧା ଚତୁର୍ଧା ପଞ୍ଚଧା ତଥା ।। ୧ ।।

ଷଟ୍‌ସପ୍ତଧାଽଷ୍ଟଧା ଚୈବ ବହୁଧାୟଂ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।
ଷଡକ୍ଷରସ୍ୟ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ଶିବୋ ଜାନାତି ତତ୍ତ୍ୱତଃ ।। ୨ ।।

ଶ୍ରୀରାମମନ୍ତ୍ରରାଜସ୍ୟ ସମ୍ୟଗର୍ଥୋଽୟମୁଚ୍ୟତେ ।
ନାରାୟଣାଷ୍ଟାକ୍ଷରେ ଚ ଶିବପଞ୍ଚାକ୍ଷରେ ତଥା ।
ସାର୍ଥକାର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱୟଂ ରାମୋ ରମନ୍ତେ ୟତ୍ର ୟୋଗିନଃ ।
ରକାରୋ ବହ୍ନିବଚନଃ ପ୍ରକାଶଃ ପର୍ଯ୍ୟବସ୍ୟତି ।। ୩ ।।

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପୋଽସ୍ୟ ପରମାତ୍ମାର୍ଥ ଉଚ୍ୟତେ ।
ବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ନିଷ୍କଲଂ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରାଣୋ ମାୟେତି ଚ ସ୍ୱରଃ ।। ୪ ।।

ବ୍ୟଞ୍ଜନୈଃ ସ୍ୱରସଂୟୋଗଂ ବିଦ୍ଧି ତତ୍-ପ୍ରାଣୟୋଜନମ୍ ।
ରେଫୋ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟେ ତସ୍ମାତ୍କୃତମାକାରୟୋଜନମ୍ ।। ୫ ।।

ମକାରୋଽଭ୍ୟୁଦୟାର୍ଥତ୍ୱାତ୍ର ମାୟେତି ଚ କୀର୍ତ୍ୟତେ ।
ସୋଽୟଂ ବୀଜଂ ସ୍ୱକଂ ୟସ୍ମାତ୍ରମାୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚୋଚ୍ୟତେ ।। ୬ ।।

ସବିନ୍ଦୁଃ ସୋଽପି ପୁରୁଷଃ ଶିବସୂର୍ୟେନ୍ଦୁରୂପବାନ୍ ।
ଜ୍ୟୋତିସ୍ତସ୍ୟ ଶିଖା ରୂପଂ ନାଦଃ ସପ୍ରକୃତିର୍ମତଃ ।। ୭ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରକୃତିଃ ପୁରୁଷଶ୍ଚୋଭୌ ସମାୟାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣଃ ସ୍ମୃତୌ ।
ବିନ୍ଦୁନାଦାତ୍ମକଂ ବୀଜଂ ବହ୍ନିସୋମକଲାତ୍ମକମ୍ ।। ୮ ।।

ଅଗ୍ନୀଷୋମାତ୍ମକଂ ରୂପଂ ରାମବୀଜେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ୟଥୈବ ବଟବୀଜସ୍ଥଃ ପ୍ରାକୃତଶ୍ଚ ମହାଦ୍ରୁମଃ ।। ୯ ।।

ତଥୈବ ରାମବୀଜସ୍ଥଂ ଜଗଦେତଚ୍ଚରାଚରମ୍ ।
ବୀଜୋକ୍ତମୁଭୟାର୍ଥତ୍ୱଂ ରାମନାମନି ଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୧୦ ।।

ବୀଜଂ ମାୟାବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମେତି କୀର୍ତ୍ୟତେ ।
ମୁକ୍ତିଦଂ ସାଧକାନାଂ ଚ ମକାରୋ ମୁକ୍ତିଦୋ ମତଃ ।। ୧୧ ।।

ମାରୂପତ୍ୱାଦତୋ ରାମୋ ଭୁକ୍ତିମୁକ୍ତିଫଲପ୍ରଦଃ ।
ଆଦ୍ୟୋ ରା ତତ୍ପଦାର୍ଥଃ ସ୍ୟାନ୍ମକାରସ୍ତ୍ୱଂପଦାର୍ଥବାନ୍ ।। ୧୨ ।।

ତୟୋଃ ସଂୟୋଜନମସୀତ୍ୟର୍ଥେ ତତ୍ତ୍ୱବିଦୋ ବିଦୁଃ ।
ନମସ୍ତ୍ୱମର୍ଥୋ ବିଜ୍ଞେୟୋ ରାମସ୍ତତ୍ପଦମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୩ ।।

ଅସୀତ୍ୟର୍ଥେ ଚତୁର୍ଥୀ ସ୍ୟାଦେବଂ ମନ୍ତ୍ରେଷୁ ୟୋଜୟେତ୍ ।
ତତ୍ତ୍ୱମସ୍ୟାଦିବାକ୍ୟଂ ତୁ କେବଲଂ ମୁକ୍ତିଦଂ ୟତଃ ।। ୧୪ ।।

ଭୁକ୍ତିମୁକ୍ତିପ୍ରଦଂ ଚୈତତ୍ତସ୍ମାଦପ୍ୟତିରିଚ୍ୟତେ ।
ମନୁଷ୍ୟେତେଷୁ ସର୍ବେଷାମଧିକାରୋଽସ୍ତି ଦେହିନାମ୍ ।। ୧୫ ।।

ମୁମୁକ୍ଷୂଣାଂ ବିରକ୍ତାନାଂ ତଥା ଚାଶ୍ରମବାସିନାମ୍ ।
ପ୍ରଣବତ୍ୱାତ୍ସଦା ଧ୍ୟେୟୋ ୟତୀନାଂ ଚ ବିଶେଷତଃ ।
ରାମମନ୍ତ୍ରାର୍ଥବିଜ୍ଞାନୀ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ନ ସଂଶୟଃ ।। ୧୬ ।।

Not For Commercial Use

ୟ ଇମାମୁପନିଷଦମଧୀତେ ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ବାୟୁପୂତୋ ଭବତି । ସୁରାପାନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାୟାଃ ପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ରାମମନ୍ତ୍ରାଣାଂ କୃତପୁରଶ୍ଚରଣୋ ରାମଚନ୍ଦ୍ରୋ ଭବତି ।
ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ -------
ସଦା ରାମୋଽହମସ୍ମୀତି ତତ୍ତ୍ୱତଃ ପ୍ରବଦନ୍ତି ଯେ ।
ନ ତେ ସଂସାରିଣୋ ନୂନଂ ରାମ ଏବ ନ ସଂଶୟଃ ।। ଓଁ ସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀରାମରହସ୍ୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଶ୍ରୀରାମତାପିନୀ ଉପନିଷଦ

(ShriRamtaapinyupanisat / ShriRamtaapini Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ଶ୍ରୀରାମତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ଶ୍ରୀରାମତାପିନୀ ଉପନିଷଦ
(ଶ୍ରୀରାମପୂର୍ବତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ ଏବଂ ଶ୍ରୀରାମୋତ୍ତରତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍)

।। ଅଥ ଶ୍ରୀରାମପୂର୍ବତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଶ୍ରୀରାମତାପିନୀୟାର୍ଥଂ ଭକ୍ତୋଧ୍ୟେୟକଲେବରମ୍ ।
ବିକଲେବରକୈବଲ୍ୟଂ ଶ୍ରୀରାମବ୍ରହ୍ମ ମେ ଗତିଃ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶ୍ରୁଣୁୟାମ ଦେବା ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଚିନ୍ମୟେଽସ୍ମିନ୍ମହାବିଷ୍ଣୌ ଜାତେ ଦଶରଥେ ହରୌ ।
ରଘୋଃ କୁଲେଽଖିଲଂ ରାତି ରାଜତେ ଯୋ ମହୀସ୍ଥିତଃ ।। ୧ ।।

ସ ରାମ ଇତି ଲୋକେଷୁ ବିଦ୍ୱଦ୍-ଭିଃ ପ୍ରକଟୀକୃତଃ ।
ରାକ୍ଷସା ୟେନ ମରଣଂ ୟାନ୍ତି ସ୍ମୋଦ୍ରେକତୋଽଥବା ।। ୨ ।।

ରାମନାମ ଭୁବି ଖ୍ୟାତମଭିରାମେଣ ବା ପୁନଃ ।
ରାକ୍ଷସାନ୍ବର୍ତ୍ୟରୂପେଣ ରାହୁର୍ମନସିଜଂ ୟଥା ।। ୩ ।।

ପ୍ରଭାହୀନାଂସ୍ତଥା କୃତ୍ୱା ରାଜ୍ୟାର୍ହାଣାଂ ମହୀଭୃତାମ୍ ।
ଧର୍ମମାର୍ଗଂ ଚରିତ୍ରେଣ ଜ୍ଞାନମାର୍ଗଂ ଚ ନାମତଃ ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ତଥା ଧ୍ୟାନେନ ବୈରାଗ୍ୟମୈଶ୍ୱର୍ୟଂ ସ୍ୱସ୍ୟ ପୂଜନାତ୍ ।
ତଥା ରାତ୍ୟସ୍ୟ ରାମାଖ୍ୟା ଭୁବି ସ୍ୟାଦଥ ତତ୍ତ୍ୱତଃ ।। ୫ ।।

ରମନ୍ତେ ଯୋଗିନୋଽନନ୍ତେ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦେ ଚିଦାତ୍ମନି ।
ଇତି ରାମପଦେନାସୌ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାଭିଧୀୟତେ ।। ୬ ।।

ଚିନ୍ମୟସ୍ୟାଦ୍ୱିତୀୟସ୍ୟ ନିଷ୍କଲସ୍ୟାଶରୀରିଣଃ ।
ଉପାସକାନାଂ କାର୍ଯ୍ୟାର୍ଥଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ରୂପକଲ୍ପନା ।। ୭ ।।

ରୂପସ୍ଥାନାଂ ଦେବତାନାଂ ପୁଂସ୍ତ୍ୱୟଙ୍ଗାସ୍ତ୍ରାଦିକଲ୍ପନା ।
ଦ୍ୱି ଚତ୍ୱାରି ଷଡଷ୍ଟାଽଽସାଂ ଦଶ ଦ୍ୱାଦଶ ଷୋଡଶ ।। ୮ ।।

ଅଷ୍ଟାଦଶାମୀ କଥିତା ହସ୍ତ୍ୟାଃ ଶଙ୍ଖାଦିଭିର୍ଯୁତାଃ ।
ସହସ୍ରାତ୍ତାସ୍ତଥା ତାସାଂ ବର୍ଣ୍ଣବାହନକଲ୍ପନା ।। ୯ ।।

ଶକ୍ତିସେନାକଲ୍ପନା ଚ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟେବଂ ହି ପଞ୍ଚଧା ।
କଲ୍ପିତସ୍ୟ ଶରୀରସ୍ୟ ତସ୍ୟ ସେନାଦିକଲ୍ପନା ।। ୧୦ ।।

ବ୍ରହ୍ମାଦୀନାଂ ବାଚକୋଽୟଂ ମନ୍ତ୍ରୋଽନ୍ୱର୍ଥାଦିସଂଜ୍ଞକଃ ।
ଜପ୍ତବ୍ୟୋ ମନ୍ତ୍ରିଣା ନୈବଂ ବିନା ଦେବଃ ପ୍ରସୀଦତି ।। ୧୧ ।।

କ୍ରିୟା କର୍ମେତି କର୍ତୃଣାମର୍ଥଂ ମନ୍ତ୍ରୋ ବଦତ୍ୟଥ ।
ମନନାତ୍ତ୍ରାଣନାତ୍ଚୈବ ମନ୍ତ୍ରଃ ସର୍ବବାଚ୍ୟସ୍ୟ ବାଚକଃ ।। ୧୨ ।।

ସୋଭୟସ୍ୟାସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ ବିଗ୍ରହୋ ୟନ୍ତ୍ରକଲ୍ପନା ।
ବିନା ୟନ୍ତ୍ରେଣ ଚେତ୍-ପୂଜା ଦେବତା ନ ପ୍ରସୀଦତି ।। ୧୩ ।।

।। ଇତି ରାମପୂର୍ବତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁପ୍ରଥମୋପନିଷତ୍ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋପନିଷତ୍ ।।

ସ୍ୱର୍ଭୂର୍ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୋଽନନ୍ତରୂପୀ ସ୍ୱେନୈବ ଭାସତେ ।
ଜୀବତ୍ୱେନେଦମୋଂ ୟସ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିସ୍ଥିତିଲୟସ୍ୟ ଚ ।। ୧ ।।

କାରଣତ୍ୱେନ ଚିଚ୍ଛକ୍ତ୍ୟା ରଜଃସତ୍ତ୍ୱତମୋଗୁଣୈଃ ।
ୟଥୈବ ବଟବୀଜସ୍ଥଃ ପ୍ରାକୃତଶ୍ଚ ମହାଦ୍ରୁମଃ ।। ୨ ।।

ତଥୈବ ରାମବୀଜସ୍ଥଂ ଜଗଦେତଚ୍ଚରାଚରମ୍ ।
ରେଫାରୂଢା ମୂର୍ତୟଃ ସ୍ୟୁଃ ଶକ୍ତୟସ୍ତିସ୍ର ଏବ ଚେତି ।। ୩ ।।

ସୀତାରାମୌ ତନ୍ମୟାବତ୍ର ପୂଜ୍ୟୌ ଜାତାନ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ଭୁବନାନି ଦ୍ୱିସପ୍ତ ।
ସ୍ଥିତାନି ଚ ପ୍ରହତାନ୍ୟେବ ତେଷୁ ତତୋ ରାମୋ ମାନବୋ ମାୟୟାଧାତ୍ ।। ୪ ।।

ଜଗତ୍-ପ୍ରାଣାୟାତ୍ମନେଽସ୍ମୈ ନମଃ ସ୍ୟାନ୍ନମସ୍ତ୍ରୈକ୍ୟଂ ପ୍ରବଦେତ୍-ପ୍ରାଜ୍ଞଣେନେତି ।। ୫ ।।

।। ଇତି ରାମତାପିନ୍ୟୁଓଅନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋପନିଷତ୍ ।। ୨ ।।

।। ତୃତୀୟୋପନିଷତ୍ ।।

ଜୀବବାଚୀ ନମୋ ନାମ ଚାତ୍ମା ରାମେତି ଗୀୟତେ ।
ତଦାତ୍ମିକା ୟା ଚତୁର୍ଥୀ ତଥା ଚାଽଽୟେତି ଗୀୟତେ ।। ୧ ।।

ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ବାଚକୋ ରାମୋ ବାଚ୍ୟଃ ସ୍ୟାଦ୍ୟୋଗ ଏତୟୋଃ ।
ଫଲଦଶ୍ଚୈବ ସର୍ବେଷାଂ ସାଧକାନାଂ ନ ସଂଶୟଃ ।। ୨ ।।

ୟଥା ନାମୀ ବାଚକେନ ନାମ୍ନା ୟୋଽଭିମୁଖୋ ଭବେତ୍ ।
ତଥା ବୀଜାତ୍ମକୋ ମନ୍ତ୍ରୋ ମନ୍ତ୍ରିଣୋଽଭିମୁଖୋ ଭବେତ୍ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

ବୀଜଶକ୍ତିଂ ନ୍ୟସେଦ୍ଦକ୍ଷବାମୟୋଃ ସ୍ତନୟୋରପି ।
କୀଲୋ ମଧ୍ୟେଽବିନାଭାବ୍ୟଃ ସ୍ୱବାଞ୍ଛାବିନିୟୋଗବାନ୍ ।। ୪ ।।

ସର୍ବେଷାମେବ ମନ୍ତ୍ରାଣାମେଷ ସାଧାରଣଃ କ୍ରମଃ ।
ଅତ୍ର ରାମୋଽନନ୍ତରୂପସ୍ତେଜସା ବହ୍ନିନା ସମଃ ।। ୫ ।।

ସ ତ୍ୱନୁଷ୍ଟୁଗୁବିଶ୍ୱଷ୍ଟେଦଗ୍ନୀଷୋମାତ୍ମକଂ ଜଗତ୍ ।
ଉତ୍ପନ୍ନଃ ସୀତୟା ଭାତି ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରିକୟା ଯଥା ।। ୬ ।।

ପ୍ରକୃତ୍ୟା ସହିତଃ ଶ୍ୟାମଃ ପୀତବାସା ଜଟାଧରଃ ।
ଦ୍ୱିଭୁଜଃ କୁଣ୍ଡଲୀ ରତ୍ନମାଲୀ ଧୀରୋ ଧନୁର୍ଧରଃ ।। ୭ ।।

ପ୍ରସନ୍ନବଦନୋ ଜେତା ଘୃଷ୍ଟ୍ୟଷ୍ଟକବିଭୂଷିତଃ ।
ପ୍ରକୃତ୍ୟା ପରମେଶ୍ୱର୍ୟା ଜଗଦ୍ୟୋନ୍ୟାଽଙ୍କିତାଙ୍କଭୃତ୍ ।। ୮ ।।

ହେମାଭୟା ଦ୍ୱିଭୁଜୟା ସର୍ବାଲଂକୃତୟା ଚିତା ।
ଶ୍ଲିଷ୍ଟଃ କମଲଧାରିଣ୍ୟା ପୁଷ୍ଟଃ କୋସଲଜାତ୍ମଜଃ ।। ୯ ।।

।। ଇତି ରାମତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋପନିଷତ୍ ।। ୩ ।।

।। ଚତୁର୍ଥୋପନିଷତ୍ ।।

ଦକ୍ଷିଣେ ଲକ୍ଷ୍ମଣେନାଥ ସଧନୁଷ୍ପାଣିନା ପୁନଃ ।
ହେମାଭେ ନାନୁଜେନୈବ ତଥା କୋଣତ୍ରୟଂ ଭବେତ୍ ।। ୧ ।।

ତଥୈବ ତସ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ଯସ୍ୟାଣୁଷ୍ଟ ସ୍ୱଙ୍ଗନ୍ତ୍ୟା ।
ଏବଂ ତ୍ରିକୋଣରୂପଂ ସ୍ୟାତ୍ତଂ ଦେବା ଯେ ସମାଯୟୁଃ ।। ୨ ।।

Not For Commercial Use

ସ୍ତୁତିଂ ଚକ୍ରୁଶ୍ଚ ଜଗତଃ ପତିଂ କଲ୍ପତରୌ ସ୍ଥିତମ୍ ।
କାମରୂପାୟ ରାମାୟ ନମୋ ମାୟାମୟାୟ ଚ ।। ୩ ।।

ନମୋ ବେଦାଦିରୂପାୟ ଓଙ୍କାରାୟ ନମୋ ନମଃ ।
ରମାଧରାୟ ରାମାୟ ଶ୍ରୀରାମାୟାତ୍ମମୂର୍ତ୍ତୟେ ।। ୪ ।।

ଜାନକୀଦେହଭୂଷାୟ ରକ୍ଷୋଘ୍ନାୟ ଶୁଭାଙ୍ଗିନେ ।
ଭଦ୍ରାୟ ରଘୁବୀରାୟ ଦଶାସ୍ୟାନ୍ତକରୂପିଣେ ।। ୫ ।।

ରାମଭଦ୍ର ମହେଶ୍ୱାସ ରଘୁବୀର ନୃପୋତ୍ତମ ।। ୬ ।।

।। ଇତି ରାମତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥୋପନିଷତ୍ ।। ୪ ।।

।। ପଞ୍ଚମୋପନିଷତ୍ ।।

ଭୋ ଦଶାସ୍ୟାନ୍ତକାସ୍ମାକଂ ରକ୍ଷାଂ ଦେହି ଶ୍ରିୟଂ ଚ ତେ ।। ୧ ।।

ତ୍ୱମୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଂ ଦାପୟାଥ ସଂପ୍ରତ୍ୟା ସ୍ୱରମାରଣମ୍ ।
କୁର୍ବନ୍ତି ସ୍ତୁତ୍ୟ ଦେବାଦ୍ୟାସ୍ତେନ ସାର୍ଧଂ ସୁଖଂ ସ୍ଥିତାଃ ।। ୨ ।।

ସ୍ତୁବନ୍ତ୍ୟେବଂ ହି ଋଷୟସ୍ତଦା ରାବଣ ଆସୁରଃ ।
ରାମପତ୍ନୀଂ ବନସ୍ଥାଂ ୟଃ ସ୍ୱନିବୃତ୍ତ୍ୟର୍ଥମାଦଦେ ।। ୩ ।।

ସ ରାବଣ ଇତି ଖ୍ୟାତୋ ୟଦ୍ୱା ରାବାଚ୍ଚ ରାବଣଃ ।
ତଦ୍ୟାଜେନେକ୍ଷିତୁଂ ସୀତାଂ ରାମୋ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏବ ଚ ।। ୪ ।।

ବିଚେରତୁସ୍ତଦା ଭୂମୌ ଦେବୀଂ ସଂଦୃଶ୍ୟ ଚାସୁରମ୍ ।
ହତ୍ୱା କବନ୍ଧଂ ଶବରୀଂ ଗତ୍ୱା ତସ୍ୟାଜ୍ଞୟା ତୟା ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ପୂଜିତାବୀରପୁତ୍ରେଣ ଭକ୍ତେନ ଚ କପୀଶ୍ୱରମ୍ ।
ଆହୂୟ ଶଂସତାଂ ସର୍ବମାଦ୍ୟନ୍ତଂ ରାମଲକ୍ଷ୍ମଣୌ ।। ୬ ।।

ସ ତୁ ରାମେ ଶଙ୍କିତଃ ସନ୍‌ପ୍ରତ୍ୟୟାର୍ଥଂ ଚ ଦୁନ୍ଦୁଭେଃ ।
ବିଗ୍ରହଂ ଦର୍ଶୟାମାସ ଯୋ ରାମସ୍ତମଚିକ୍ଷିପତ୍ ।। ୭ ।।

ସପ୍ତ ସାଲାନ୍ବିଭିଦ୍ୟାଶୁ ମୋଦତେ ରାଘବସ୍ତଦା ।
ତେନ ହୃଷ୍ଟଃ କପୀନ୍ଦ୍ରୋଽସୌ ସରାମସ୍ତସ୍ୟ ପତ୍ତନମ୍ ।। ୮ ।।

ଜଗାମାଗର୍ଜଦନୁଜୋ ବାଲିନୋ ବେଗତୋ ଗୃହାତ୍ ।
ବାଲୀ ତଦା ନିର୍ଜଗାମ ତଂ ବାଲିନମଥାହବେ ।। ୯ ।।

ନିହତ୍ୟ ରାଘବୋ ରାଜ୍ୟେ ସୁଗ୍ରୀବଂ ସ୍ଥାପୟେତ୍ତତଃ ।। ୧୦ ।।

।। ଇତି ରାମତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମୋପନିଷତ୍ ।। ୫ ।।

।। ଷଷ୍ଠୋପନିଷତ୍ ।।

ହରୀନାହୂୟ ସୁଗ୍ରୀବସ୍ତ୍ୱାହ ଚାଶାବିଦୋଽଧୁନା ।। ୧ ।।

ଆଦାୟ ମୈଥିଲୀମଦ୍ୟ ଦଦତ ଶ୍ୱାଶୁ ଗଚ୍ଛତ ।
ତତସ୍ତତାର ହନୁମାନବ୍ଧିଂ ଲଙ୍କାଂ ସମାୟୟୌ ।। ୨ ।।

ସୀତାଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାଽସୁରାନ୍‌ହତ୍ୱା ପୁରଂ ଦଗ୍ଧ୍ୱା ତଥା ସ୍ୱୟମ୍ ।
ଆଗତ୍ୟ ରାମେଣ ସହ ନ୍ୟବେଦୟତ ତତ୍ତ୍ୱତଃ ।। ୩ ।।

ତଦା ରାମଃ କ୍ରୋଧରୂପୀ ତାନାହୂୟାଥ ବାନରାନ୍ ।
ତୈଃ ସାର୍ଧମାଦାୟାସ୍ତ୍ରାଂଶ୍ଚ ପୁରୀଂ ଲଙ୍କାଂ ସମାୟୟୌ ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ତାଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତଦଧୀଶେନ ସାର୍ଧଂ ଯୁଦ୍ଧମକାରୟତ୍ ।
ଘଟଶ୍ରୋତ୍ରସହସ୍ରାକ୍ଷଜିଦ୍-ଭ୍ୟାଂ ଯୁକ୍ତଂ ତମାହବେ ।। ୫ ।।

ହତ୍ୱା ବିଭୀଷଣଂ ତତ୍ର ସ୍ଥାପ୍ୟାଥ ଜନକାତ୍ମଜାମ୍ ।
ଆଦାୟାଙ୍କସ୍ଥିତାଂ କୃତ୍ୱା ସ୍ୱପୁରଂ ତୈର୍ଜଗାମ ସଃ ।। ୬ ।।

ଧୃତଃ ସିଂହାସନସ୍ଥଃ ସନ୍ ଦ୍ୱିଭୁଜୋ ରଘୁନନ୍ଦନଃ ।
ଧନୁର୍ଧରଃ ପ୍ରସନ୍ନାତ୍ମା ସର୍ବାଭରଣଭୂଷିତଃ ।। ୭ ।।

ମୁଦ୍ରାଂ ଜ୍ଞାନମୟୀଂ ଯାମ୍ୟେ ବାମେ ତେଜଃ ପ୍ରକାଶିନୀମ୍ ।
ଧୃତ୍ୱା ବ୍ୟାଖ୍ୟାନନିରତସ୍ତିନ୍ମୟଃ ପରମେଶ୍ୱରଃ ।। ୮ ।।

ଉଦଗ୍-ଦକ୍ଷିଣୟୋଃ ସ୍ୱସ୍ୟ ଶତ୍ରୁଘ୍ନଭରତୌ ଧୃତଃ ।
ହନୂମନ୍ତଂ ଚ ଶ୍ରୋତାରମଗ୍ରତଃ ସ୍ୟାତ୍ତ୍ରିକୋଣଗମ୍ ।। ୯ ।।

ଭରତାଧସ୍ତୁ ସୁଗ୍ରୀବଂ ଶତ୍ରୁଘ୍ନାଧୋ ବିଭୀଷଣମ୍ ।
ପଶ୍ଚିମେ ଲକ୍ଷ୍ମଣଂ ତସ୍ୟ ଧୃତଚ୍ଛତ୍ରଂ ସଚାମରମ୍ ।। ୧୦ ।।

ତଦଧସ୍ତ୍ରୌ ତାଲବୃନ୍ତକରୌ ତ୍ର୍ୟସ୍ରଂ ପୁନର୍ଭବେତ୍ ।
ଏବଂ ଷଟ୍-କୋଣମାଦୌ ସ୍ୱଦୀର୍ଘାଙ୍ଗୈରେଷ ସଂଯୁତଃ ।। ୧୧ ।।

ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବାସୁଦେବାଦ୍ୟୈରାଗ୍ନେୟ୍ୟାଦିଷୁ ସଂଯୁତଃ ।
ତୃତୀୟଂ ବାୟୁସୂନୁଂ ଚ ସୁଗ୍ରୀବଂ ଭରତଂ ତଥା ।। ୧୨ ।।

ବିଭୀଷଣଂ ଲକ୍ଷ୍ମଣଂ ଚାଙ୍ଗଦଂ ଚାରିବିମର୍ଦନମ୍ ।
ଜାମ୍ବବନ୍ତଂ ଚ ତୈର୍ଯୁକ୍ତସ୍ତତୋ ଧୃଷ୍ଟିର୍ଜୟନ୍ତକଃ ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

ବିଜୟଶ୍ଚ ସୁରାଷ୍ଟ୍ରଶ୍ଚ ରାଷ୍ଟ୍ରବର୍ଧନ ଏବ ଚ ।
ଅଶୋକୋ ଧର୍ମପାଲଶ୍ଚ ସୁମନ୍ତ୍ରୈରେଭିରାବୃତଃ ।। ୧୪ ।।

ସହସ୍ରଦୃଗ୍ବହ୍ନିର୍ଧର୍ମକ୍ଷୋ ବରୁଣୋଽନିଲଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରୀଶଧାତ୍ରନନ୍ତାଶ୍ଚ ଦଶଭିସ୍ତୈଭିରାବୃତଃ ।। ୧୫ ।।

ବହିସ୍ତଦାୟୁଧୈଃ ପୂଜ୍ୟୋ ନୀଲାଦିଭିରଲଂକୃତଃ ।
ବସିଷ୍ଠବାମଦେବାଦିମୁନିଭିଃ ସମୁପାସିତଃ ।। ୧୬ ।।

।। ଇତି ରାମତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ଷଷ୍ଠୋପନିଷତ୍ ।। ୬ ।।

।। ସପ୍ତମୋପନିଷତ୍ ।।

ଏବମୁଦ୍ଦେଶତଃ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶସ୍ତସ୍ୟ ଚାଧୁନା ।
ତ୍ରିରେଖାପୁଟମାଲିଖ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ତାରଦ୍ୱୟଂ ଲିଖେତ୍ ।। ୧ ।।

ତନ୍ମଧ୍ୟେ ବୀଜମାଲିଖ୍ୟ ତଦଧଃ ସାଧ୍ୟମାଲିଖେତ୍ ।
ଦ୍ୱିତୀୟାନ୍ତଂ ଚ ତସ୍ୟୋର୍ଧ୍ୱଂ ଷଷ୍ଠ୍ୟନ୍ତଂ ସାଧକଂ ତଥା ।। ୨ ।।

କୁରୁଦ୍ୱୟଂ ଚ ତତ୍ପାର୍ଶ୍ୱେ ଲିଖେଦ୍ବୀଜାନ୍ତରେ ରମାମ୍ ।
ତତ୍ସର୍ବଂ ପ୍ରଣବାଭ୍ୟାଂ ଚ ବେଷ୍ଟିତଂ ବୁଦ୍ଧିବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ।। ୩ ।।

ଦୀର୍ଘଭାଜି ଷଡସ୍ରେ ତୁ ଲିଖେଦ୍ବୀଜଂ ହୃଦାଦିଭିଃ ।
କୋଣପାର୍ଶ୍ୱେ ରମାମାୟେ ତଦଗ୍ରେଽନଙ୍ଗମାଲିଖେତ୍ ।। ୪ ।।

କ୍ରୋଧଂ କୋଣାଗ୍ରାନ୍ତରେଷୁ ଲିଖ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୟଭିତୋ ଗିରମ୍ ।
ବୃତ୍ତତ୍ରୟଂ ସାଷ୍ଟପତ୍ରଂ ସରୋଜେ ବିଲିଖେତ୍ସ୍ୱରାନ୍ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

କେସରେଷ୍ୱଷ୍ଟପତ୍ରେ ଚ ବର୍ଗାଷ୍ଟକମଥାଲିଖେତ୍ ।
ତେଷୁ ମାଲାମନୋର୍ବର୍ଣ୍ଣାନ୍ୱିଲିଖେଦ୍ଦୂର୍ମିସଂଖ୍ୟୟା ।। ୬ ।।

ଅନ୍ତେ ପଞ୍ଚାକ୍ଷରାନ୍ୟେବଂ ପୁନରଷ୍ଟଦଲଂ ଲିଖେତ୍ ।
ତେଷୁ ନାରାୟଣାଷ୍ଟାର୍ଣ୍ଣଂ ଲିଖ୍ୟଓ୍ଚକ୍ରେସରେ ରମାମ୍ ।। ୭ ।।

ତଦ୍ବହିର୍ଦ୍ୱାଦଶଦଲଂ ବିଲିଖେଦ୍ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷରମ୍ ।
ତଥୋଂ ନମୋ ଭଗବତେ ବାସୁଦେବାୟ ଇତ୍ୟୟମ୍ ।। ୮ ।।

।। ଇତି ରାମତାପିନ୍ୟୁପନିଷସ୍ୱୁସପ୍ତମୋପନିଷତ୍ ।। ୭ ।।

।। ଅଷ୍ଟମୋପନିଷତ୍ ।।

ଆଦିକ୍ଷାନ୍ତାନ୍-କେସରେଷୁ ବୃତ୍ତାକାରେଣ ସଂଲିଖେତ୍ ।
ତଦ୍ବହିଃ ଷୋଡଶଦଲଂ ଲିଖ୍ୟ ତଚ୍ଚେସରେ ହ୍ରିୟମ୍ ।। ୧ ।।

ବର୍ମାସ୍ତ୍ରନତିସଂଯୁକ୍ତଂ ଦଲେଷୁ ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷରମ୍ ।
ତସ୍ରନ୍ଧିଷ୍ୱୀରଜାଦୀନାଂ ମନ୍ତ୍ରାନ୍ମନ୍ତ୍ରୀ ସମାଲିଖେତ୍ ।। ୨ ।।

ହୃଁ ସୃଁ ଭୃଁ ବୃଁ ଲୃଁ ଶୃଁ ଜୃଁ ଚ ଲିଖେତ୍ରମ୍ୟକ୍ତତୋ ବହିଃ ।
ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶାରଂ ମହାପଦ୍ମଂ ନାଦବିନ୍ଦୁସମାୟୁତମ୍ ।। ୩ ।।

ବିଲିଖେନ୍ମନ୍ତ୍ରରାଜାର୍ଣ୍ଣାଂସ୍ତେଷୁ ପତ୍ରେଷୁ ୟତ୍ନତଃ ।
ଧ୍ୟାୟେଦଷ୍ଟବସୂନେକାଦଶ ରୁଦ୍ରାଂଶ୍ଚ ତତ୍ର ବୈ ।। ୪ ।।

ଦ୍ୱାଦଶେନାଂଶ୍ଚ ଧାତାରଂ ବଷଟ୍କାରଂ ତତୋ ବହିଃ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ଭୂଗୃହଂ ବଜ୍ରଶୂଲାଢ୍ୟଂ ରେଖାତ୍ରୟସମନ୍ୱିତମ୍ ।
ଦ୍ୱାରୋପେତଂ ଚ ରାଶ୍ୟାଦିଭୂଷିତଂ ଫଣିସଂଯୁତମ୍ ।
ଅନନ୍ତୋ ବାସୁକିଶ୍ଚୈବ ତକ୍ଷଃ କର୍କୋଟପଦ୍ମକଃ ।। ୬ ।।

ମହାପଦ୍ମଶ୍ଚ ଶଙ୍ଖଶ୍ଚ ଗୁଲିକୋଽଷ୍ଟୌ ପ୍ରକୀର୍ତିତାଃ ।। ୭ ।।

।। ଇତି ରାମତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ଅଷ୍ଟମୋପନିଷତ୍ ।। ୮ ।।

।। ନବମୋପନିଷତ୍ ।।

ଏବଂ ମଣ୍ଡଲମାଲିଖ୍ୟ ତସ୍ୟ ଦିକ୍ଷୁ ବିଦିକ୍ଷୁ ଚ ।। ୧ ।।

ନାରସିଂହଂ ଚ ବାରାହଂ ଲିଖେନ୍ମନ୍ତ୍ରଦ୍ୱୟଂ ତଥା ।
କୂଟୋ ରେଫାନୁଗ୍ରହେନ୍ଦୁନାଦଶକ୍ତ୍ୟାଦିଭିର୍ଯୁତଃ ।। ୨ ।।

ଯୋ ନୃସିଂହଃ ସମାଖ୍ୟାତୋ ଗ୍ରହମାରଣକର୍ମଣି ।
ଅନ୍ତ୍ୟୋଽର୍ଧ୍ରୀଶବିୟଦ୍ବିନ୍ଦୁନାଦବୀଜଂ ଚ ସୌକରମ୍ ।। ୩ ।।

ହୁଂକାରଂ ଚାତ୍ର ରାମସ୍ୟ ମାଲାମନ୍ତ୍ରୋଽଧୁନେରିତଃ ।
ତାରୋ ନତିଶ୍ଚ ନିଦ୍ରାୟାଃ ସ୍ମୃତିର୍ଭେଦଶ୍ଚ କାମିକା ।। ୪ ।।

ରୁଦ୍ରେଣ ସଂଯୁତା ବହ୍ନିର୍ମେଧାଽମରବିଭୂଷିତା ।
ଦୀର୍ଘାଽକ୍ରୂରଯୁତା ହ୍ଲାଦିନ୍ୟଥୋ ଦୀର୍ଘସମାନଦା ।। ୫ ।।

କ୍ଷୁଧା କ୍ରୋଧିନ୍ୟମୋଘା ଚ ବିଶ୍ୱମପ୍ୟଥ ମେଧୟା ।
ଯୁକ୍ତା ଦୀର୍ଘା ଜ୍ୱାଲିନୀ ଚ ସୁସୂକ୍ଷ୍ମା ମୃତ୍ୟୁରୂପିଣୀ ।। ୬ ।।

Not For Commercial Use

ସପ୍ରତିଷ୍ଠା ହ୍ଲାଦିନୀ ତ୍ୱକ୍କ୍ଷ୍ମେଲଃ ପ୍ରୀତିଶ୍ଚ ସାମରା ।
ଜ୍ୟୋତିସ୍ତୀକ୍ଷ୍ଣ-ଣାଗ୍ନିସଂଯୁକ୍ତା ଶ୍ୱେତାନୁସ୍ୱାରସଂଯୁତା ।। ୭ ।।

କାମିକାପଞ୍ଚ ମୋଲାନ୍ତସ୍ତାନ୍ତାନ୍ତୋ ଧାନ୍ତ ଇତ୍ୟଥ ।
ସ ସାନନ୍ତୋ ଦୀର୍ଘଯୁତୋ ବାୟୁଃ ସୂକ୍ଷ୍ମଯୁତୋ ବିଷଃ ।। ୮ ।।

କାମିକା କାମକା ରୁଦ୍ରଯୁକ୍ତାଥୋଽଥ ସ୍ଥିରା ସ ଏ ।
ତାପିନୀ ଦୀର୍ଘଯୁକ୍ତା ଭୂରନଲୋଽନନ୍ତଗୋଽନିଲଃ ।। ୯ ।।

ନାରାୟଣାତ୍ମକଃ କାଲଃ ପ୍ରାଣାଂ ଭୋ ବିଦ୍ୟୟା ଯୁତମ୍ ।
ପୀତା ରାତିସ୍ତଥା ଲାନ୍ତୋ ୟୋନ୍ୟା ଯୁକ୍ତୋଽନ୍ତତୋ ନତିଃ ।। ୧୦ ।।

ସପ୍ତଚତ୍ୱାରିଂଶଦ୍ୱର୍ଣ୍ଣଗୁଣାନ୍ତଃ ସଗୁଣଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ରାଜ୍ୟାଭିଷିକ୍ତସ୍ୟ ତସ୍ୟ ରାମସ୍ୟୋକ୍ତକ୍ରମାଲ୍ଲିଖେତ୍ ।। ୧୧ ।।

ଇଦଂ ସର୍ବାତ୍ମକଂ ୟନ୍ତ୍ରଂ ପ୍ରାଗୁକ୍ତମୃଷିସେବିତମ୍ ।
ସେବକାନାଂ ମୋକ୍ଷକରମାୟୁରାରୋଗ୍ୟବର୍ଧନମ୍ ।। ୧୨ ।।

ଅପୁତ୍ରିଣାଂ ପୁତ୍ରଦଂ ଚ ବହୁନା କିମନେନ ବୈ ।
ପ୍ରାପ୍ନୁବନ୍ତି କ୍ଷଣାତ୍ପ୍ରମ୍ୟଗତ୍ର ଧର୍ମାଦିକାନପି ।। ୧୩ ।।

ଇଦଂ ରହସ୍ୟଂ ପରମମୀଶ୍ୱରେଣାପି ଦୁର୍ଗମମ୍ ।
ଇଦଂ ୟନ୍ତ୍ରଂ ସମାଖ୍ୟାତଂ ନ ଦେୟଂ ପ୍ରାକୃତେ ଜନେ ଇତି ।। ୧୪ ।।

।। ଇତି ରାମତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ନବମୋପନିଷତ୍ ।। ୯ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦଶମୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଭୂତାଦିକଂ ଶୋଧୟେଦ୍ଦ୍ୱାରପୂଜାଂ କୃତ୍ୱା ପଦ୍ମାଦ୍ୟାସନସ୍ଥଃ ପ୍ରସନ୍ନଃ ।
ଅର୍ଚାବିଧାବସ୍ୟ ପୀଠାଧରୋର୍ଧ୍ୱ ପାର୍ଶ୍ୱାର୍ଚନଂ ମଧ୍ୟପଦ୍ମାର୍ଚନଂ ଚ ।। ୧ ।।

କୃତ୍ୱା ମୃଦୁଶ୍ଲକ୍ଷ୍ଣ-ଶସୁତୂଲିକାୟାଂ ରତ୍ନାସନେ ଦେଶିକମର୍ଚୟିତ୍ୱା ।
ଶକ୍ତିଂ ଚାଧାରାଖ୍ୟକାଂ କୂର୍ମନାଗୌ ପୃଥିବ୍ୟବ୍ଜେ ସ୍ୱାସନାଧଃ ପ୍ରକଲ୍ପ୍ୟ ।। ୨ ।।

ବିଘ୍ନଂ ଦୁର୍ଗାଂ କ୍ଷେତ୍ରପାଲଂ ଚ ବାଣୀଂ ବୀଜାଦିକାଂଶ୍ଚାଗ୍ନିଦେଶାଦିକାଂଶ୍ଚ ।
ପୀଠସ୍ୟାଗ୍ନିଷ୍ୱେବ ଧର୍ମାଦିକାଂଶ୍ଚ ନଞ୍ପୂର୍ବାସ୍ତ୍ରାଂସ୍ତସ୍ୟ ଦୀକ୍ଷ୍ୱର୍ଚୟେଚ୍ଚ ।। ୩ ।।

ମଧ୍ୟେ କ୍ରମାଦର୍କବିଧ୍ୱଗ୍ନିତେଜାଂସ୍ୟୁପର୍ୟୁପର୍ୟାଦିମୈରର୍ଚିତାନି ।
ରଜଃ ସତ୍ତ୍ୱଂ ତମ ଏତାନି ବୃତ୍ତତ୍ରୟଂ ବୀଜାଢ୍ୟଂ କ୍ରମାଦ୍-ଭାବୟେଚ୍ଚ ।। ୪ ।।

ଆଶାବ୍ୟାଶାସ୍ୱପ୍ୟଥାତ୍ମାନମନ୍ତରାତ୍ମାନଂ ବା ପରମାତ୍ମାନମନ୍ତଃ ।
ଜ୍ଞାନାତ୍ମାନଂ ଚାର୍ଚୟେତ୍ତସ୍ୟ ଦିକ୍ଷୁ ମାୟାବିଦ୍ୟେ ୟେ କଲାପାରତତ୍ତ୍ୱେ ।। ୫ ।।

ସଂପୂଜୟେଦ୍ୱିମଲାଦ୍ୟାଶ୍ଚ ଶକ୍ତୀରଭ୍ୟର୍ଚୟେଦ୍ଦେବମାବାହୟେଚ୍ଚ ।
ଅଙ୍ଗବ୍ୟୂହାନି ଜଲାଦ୍ୟୈଶ୍ଚ ପୂଜ୍ୟ ଘୃଷ୍ଟ୍ୟାଦିକୈର୍ଲୋକପାଲୈସ୍ତଦସ୍ତ୍ରୈଃ ।। ୬ ।।

ବସିଷ୍ଠାଦ୍ୟୈର୍ମୁନିଭିର୍ନୀଲମୁଖ୍ୟୈରାରାଧୟେଦ୍ରାଘବଂ ଚନ୍ଦନାଦ୍ୟୈଃ ।
ମୁଖ୍ୟୋପହାରୈର୍ବିବିଧୈଶ୍ଚ ପୂଜ୍ୟୈସ୍ତସ୍ମୈ ଜପାଦୀଂଶ୍ଚ ସମ୍ୟକ୍ସମର୍ପ୍ୟ ।। ୭ ।।

ଏବଂଭୂତଂ ଜଗଦାଧାରଭୂତଂ ରାମଂ ବନ୍ଦେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପମ୍ ।
ଗଦାରିଶଙ୍ଖାବ୍ଜଧରଂ ଭବାରିଂ ସ ଯୋ ଧ୍ୟାୟେନ୍ମୋକ୍ଷମାପ୍ନୋତି ସର୍ବଃ ।। ୮ ।।

ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ରାଘବୋଽଥୋ ତଦାନୀମନ୍ତର୍ଦଧେ ଶଙ୍ଖଚକ୍ରେ ଗଦାବ୍ଜେ ।
ଧୃତ୍ୱା ରମାସହିତଃ ସାନୁଜଶ୍ଚ ସପତ୍ନଜଃ ସାନୁଗଃ ସର୍ବଲୋକୀ ।। ୯ ।।

Not For Commercial Use

ତଦ୍-ଭକ୍ତା ଯେ ଲବ୍ଧକାମାଶ୍ଚ ଭୁକ୍ତ୍ୱା ତଥା ପଦଂ ପରମଂ ଯାନ୍ତି ତେ ଚ ।
ଇମା ଋଚଃ ସର୍ବକାମାର୍ଥଦାଶ୍ଚ ଯେ ତେ ପଠନ୍ତ୍ୟମଲା ଯାନ୍ତି ମୋକ୍ଷଂ
ଯେତେ ପଠନ୍ତ୍ୟମଲା ଯାନ୍ତି ମୋକ୍ଷମିତି ।। ୧୦ ।।

ଚିନ୍ମୟେଽସ୍ମିଂସ୍ତ୍ୱୟୋଦଶ । ସ୍ୱଭୂର୍ଜ୍ୟୋତିସ୍ତ୍ରିସ୍ତ୍ରଃ ।
ସୀତାରାମାବେକା । ଜୀବବାଚୀ ଷଟ୍‌ଷଷ୍ଟିଃ ।
ଭୂତାଦିକମେତାଦଶ । ପଞ୍ଚଖଣ୍ଡେଷୁ ତ୍ରିନବତିଃ ।

।। ଇତି ରାମତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ଦଶମୋପନିଷତ୍ ।। ୧୦ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀରାମପୂର୍ବତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଶ୍ରୀରାମୋତ୍ତରତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍

।। ଅଥ ଶ୍ରୀରାମୋତ୍ତରତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ବୃହସ୍ପତିରୁବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟମ୍ ।
ୟଦନୁ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଂ ଦେବାନାଂ ଦେବୟଜନଂ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମସଦନମବିମୁକ୍ତଂ
ବୈ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଂ ଦେବାନାଂ ଦେବୟଜନଂ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମସଦନମ୍ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟତ୍ର କ୍ୱଚନ ଗଚ୍ଛେତ୍ତଦେବ ମନ୍ୟେତେତୀଦଂ ବୈ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଂ ଦେବାନାଂ
ଦେବୟଜନଂ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମସଦନମ୍ ।
ଅତ୍ର ହି ଜନ୍ତୋଃ ପ୍ରାଣେଷୂତ୍ରମମାଣେଷୁ ରୁଦ୍ରସ୍ତାରକଂ ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ୟାଚଷ୍ଟେ
ୟେନାସାବମୃତୀ ଭୂତ୍ୱା ମୋକ୍ଷୀ ଭବତି ।
ତସ୍ମାଦବିମୁକ୍ତମେବ ନିଷେବେତ । ଅବିମୁକ୍ତଂ ନ ବିମୁଞ୍ଚେତ୍ ।
ଏବମେବୈତଦ୍ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ।। ୧ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ଭାରଦ୍ୱାଜଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ କିଂ ତାରକଂ କିଂ ତରତୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟସ୍ତାରକଂ ଦୀର୍ଘାନଲଂ ବିନ୍ଦୁପୂର୍ବକଂ ଦୀର୍ଘାନଲଂ ପୁନର୍ମାୟାଂ
ନମଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରାୟ ନମୋ ଭଦ୍ରାୟ ନମ ଇତ୍ୟେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମିକାଃ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦାଖ୍ୟା ଇତ୍ୟୁପାସିତବ୍ୟାଃ ।
ଅକାରଃ ପ୍ରଥମାକ୍ଷରୋ ଭବତି । ଉକାରୋ ଦ୍ୱିତୀୟାକ୍ଷରୋ ଭବତି ।
ମକାରସ୍ତୃତୀୟାକ୍ଷରୋ ଭବତି । ଅର୍ଧମାତ୍ରଶ୍ଚତୁର୍ଥାକ୍ଷରୋ ଭବତି ।
ବିନ୍ଦୁଃ ପଞ୍ଚମାକ୍ଷରୋ ଭବତି । ନାଦଃ ଷଷ୍ଠାକ୍ଷରୋ ଭବତି ।
ତାରକତ୍ୱାତ୍ତାରକୋ ଭବତି । ତଦେବ ତାରକଂ ବ୍ରହ୍ମ ତ୍ୱଂ ବିଦ୍ଧି ।
ତଦେବୋପାସ୍ୟମିତି ଙ୍କେୟମ୍ । ଗର୍ଭଜନ୍ମଜରାମରଣସଂସାରମହଦ୍-ଭୟାତ୍ସଂତାରୟତୀତି ।
ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଷଡକ୍ଷରଂ ତାରକମିତି ।।

Not For Commercial Use

ୟ ଏତତ୍ତାରକଂ ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ନିତ୍ୟମଧୀତେ । ସ ସର୍ବଂ ପାପ୍ମାନଂ ତରତି ।
ସ ମୃତ୍ୟୁଂ ତରତି । ସ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଂ ତରତି । ସ ଭ୍ରୂଣହତ୍ୟାଂ ତରତି ।
ସ ବୀରହତ୍ୟାଂ ତରତି । ସ ସର୍ବହତ୍ୟାଂ ତରତି । ସ ସଂସାରଂ ତରତି ସର୍ବଂ ତରତି ।
ସୋଽବିମୁକ୍ତମାଶ୍ରିତୋ ଭବତି । ସ ମହାନ୍ଭବତି । ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତୀତି ।। ୨ ।।

ଅତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି --------
ଅକାରାକ୍ଷରସଂଭୂତଃ ସୌମିତ୍ରିର୍ବିଶ୍ୱଭାବନଃ ।
ଉକାରାକ୍ଷରସଂଭୂତଃ ଶତ୍ରୁଘ୍ନସ୍ତୈଜସାତ୍ମକଃ ।। ୧ ।।

ପ୍ରାଜ୍ଞାତ୍ମକସ୍ତୁ ଭରତୋ ମକାରାକ୍ଷରସଂଭବଃ ।
ଅର୍ଧମାତ୍ରାତ୍ମକୋ ରାମୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦୈକବିଗ୍ରହଃ ।। ୨ ।।

ଶ୍ରୀରାମସାଂନିଧ୍ୟବଶାଜ୍ଜଗଦାନନ୍ଦଦାୟିନୀ ।
ଉପୂତ୍ତିସ୍ଥିତିସଂହାରକାରିଣୀ ସର୍ବଦେହିନାମ୍ ।। ୩ ।।

ସା ସୀତା ଭବତି ଜ୍ଞେୟା ମୂଲପ୍ରକୃତିସଂଜ୍ଞିତା ।
ପ୍ରଣବତ୍ୱାତ୍-ପ୍ରକୃତିରିତି ବଦନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମବାଦିନଃ ।। ୪ ।। ଇତି ।।

ଓମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରମିଦଂ ସର୍ବଂ ତସ୍ୟୋପବ୍ୟାଖ୍ୟାନଂ ଭୂତଂ
ଭବଦ୍-ଭବିଷ୍ୟଦିତି ସର୍ବମୋଂକାର ଏବ ।
ଯଚ୍ଚାନ୍ୟତ୍ତ୍ରିକାଲାତୀତଂ ତଦପ୍ୟୋଂକାର ଏବ । ସର୍ବଂ ହ୍ୟେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ।
ଅୟମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ସୋଽୟମାତ୍ମା ଚତୁଷ୍ପାଜ୍ଜାଗରିତସ୍ଥାନୋ ବହିଃପ୍ରଜ୍ଞଃ ସପ୍ତାଙ୍ଗ
ଏକୋନବିଂଶତିମୁଖଃ ସ୍ଥୂଲଭୁଗ୍ୱୈଶ୍ୱାନରଃ ପ୍ରଥମଃ ପାଦଃ ।।

ସ୍ୱପ୍ନସ୍ଥାନୋଽନ୍ତଃପ୍ରଜ୍ଞଃ ସପ୍ତାଙ୍ଗ ଏକୋନବିଂଶତିମୁଖଃ ପ୍ରବିବିକ୍ତଭୁକ୍ ତୈଜସୋ
ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପାଦଃ ।।

Not For Commercial Use

ୟତ୍ର ସୁପ୍ତୋ ନ କଂଚନ କାମଂ କାମୟତେ ନ କଂଚନ ସ୍ୱପ୍ନଂ ପଶ୍ୟତି ତତ୍ସୁଷୁପ୍ତମ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତସ୍ଥାନ ଏକୀଭୂତଃ ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନ ଏବାନନ୍ଦମୟୋ ହ୍ୟାନନ୍ଦଭୁକ୍ ଚେତୋମୁଖଃ
ପ୍ରାଜ୍ଞସ୍ତୃତୀୟଃ ପାଦଃ ।।

ଏଷ ସର୍ବେଶ୍ୱର ଏଷ ସର୍ବଜ୍ଞ ଏଷୋଽନ୍ତର୍ୟାମ୍ୟେଷ ୟୋନିଃ ସର୍ବସ୍ୟ ପ୍ରଭବାପ୍ୟୟୌ ହି ଭୂତାନାମ୍ ।
ନାନ୍ତଃପ୍ରଜ୍ଞଂ ନ ବହିଃପ୍ରଜ୍ଞଂ ନୋଭୟତଃପ୍ରଜ୍ଞଂ ନ ପ୍ରଜ୍ଞଂ ନାପ୍ରଜ୍ଞଂ ନ
ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନମଦୃଷ୍ଟମବ୍ୟବହାର୍ୟମଗ୍ରାହ୍ୟମଲକ୍ଷଣମଚିନ୍ତ୍ୟମବ୍ୟପଦେଶ୍ୟମେକାତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟସାରଂ
ପ୍ରପଞ୍ଚୋପଶମଂ ଶାନ୍ତଂ ଶିବମଦ୍ୱୈତଂ ଚତୁର୍ଥଂ ମନ୍ୟନ୍ତେ ।
ସ ଆତ୍ମା ସ ବିଜ୍ଞେୟଃ ସଦୋଜ୍ୱଲୋଽବିଦ୍ୟାତତ୍କାର୍ୟହୀନଃ ସ୍ୱାତ୍ମବନ୍ଧହରଃ ସର୍ବଦା ଦ୍ୱୈତରହିତ
ଆନନ୍ଦରୂପଃ ସର୍ବାଧିଷ୍ଠାନଃ ସନ୍ମାତ୍ରୋ ନିରସ୍ତାବିଦ୍ୟାତମୋମୋହୋଽହମେବେତି
ସଂଭାବ୍ୟାହମିତ୍ୟାଂ ତତ୍ସଦ୍ୟପୂରଂବ୍ରହ୍ମ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚିଦାତ୍ମକଃ ।
ସୋଽହମୋଂ ତଦ୍ରାମଭଦ୍ରପରଂଜ୍ୟୋତୀଃ ସୋଽହମୋମିତ୍ୟାତ୍ମାନମାଦାୟ
ମନସା ବ୍ରହ୍ମୈକୀ କୁର୍ୟାତ୍ ।।

ସଦା ରାମୋଽହମସ୍ମୀତି ତତ୍ତ୍ୱତଃ ପ୍ରବଦନ୍ତି ୟେ ।
ନ ତେ ସଂସାରିଣୋ ନୂନଂ ରାମ ଏବ ନ ସଂଶୟଃ ।।
ଇତ୍ୟୁପନିଷଦ୍ୟ ଏବଂ ବେଦ ସ ମୁକ୍ତୋ ଭବତୀତି ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।।

ଅଥ ହୈନମତ୍ରିଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ୟ ଏଷୋଽନନ୍ତୋଽବ୍ୟକ୍ତପରିପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦୈକଚିଦାତ୍ମା
ତଂ କଥମହଂ ବିଜାନୀୟାମିତି ।

ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।
ସୋଽବିମୁକ୍ତ ଉପାସ୍ୟୋ ୟ ଏଷୋଽନନ୍ତୋଽବ୍ୟକ୍ତ ଆତ୍ମା ସୋଽବିମୁକ୍ତେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ।
ସୋଽବିମୁକ୍ତଃ କସ୍ମିନ୍ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ।
ବରଣାୟାଂ ନାସ୍ୟାଂ ଚ ମଧ୍ୟେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ।।

Not For Commercial Use

କା ବୈ ବରଣା କା ଚ ନାଶୀତି ।
ଜନ୍ମାନ୍ତରକୃତାନ୍‌ସର୍ବାନ୍ଦୋଷାନ୍ବାରୟତୀତି ତେନ ବରଣା ଭବତୀତି ।
ସର୍ବାନିନ୍ଦ୍ରିୟକୃତାନ୍‌ପାପାନ୍ନାଶୟତୀତି ତେନ ନାଶୀ ଭବତୀତି ।
କତମଚ୍ଛାସ୍ୟ ସ୍ଥାନଂ ଭବତୀତି ।
ଭ୍ରୁବୋର୍ଘ୍ରାଣସ୍ୟ ଚ ୟଃ ସନ୍ଧିଃ ସ ଏଷ ଦ୍ୟୌର୍ଲୋକସ୍ୟ ପରସ୍ୟ ଚ ସନ୍ଧିର୍ଭବତୀତି ।
ଏତଦ୍ଦ୍ୱୈ ସନ୍ଧିଂ ସନ୍ଧ୍ୟାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ ଉପାସତ ଇତି ।।

ସୋଽବିମୁକ୍ତ ଉପାସ୍ୟ ଇତି ।
ସୋଽବିମୁକ୍ତଂ କ୍ଷାନମାଚଷ୍ଟେ ଯୋ ବୈତଦେବଂ ବେଦ ସ ଏଷୋଽକ୍ଷରୋଽନନ୍ତୋଽବ୍ୟକ୍ତଃ
ପରିପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦୈକଚିଦାତ୍ମା ଯୋଽୟମବିମୁକ୍ତେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଇତି ।।

ଅଥ ତଂ ପ୍ରତ୍ୟୁବାଚ ।
ଶ୍ରୀରାମସ୍ୟ ମନୁଂ କାଶ୍ୟାଂ ଜଜାପ ବୃଷଭଧ୍ୱଜଃ ।
ମନ୍ବନ୍ତରସହସ୍ରୈସ୍ତୁ ଜପହୋମାର୍ଚନାଦିଭିଃ ।।୧ ।।

ତତଃ ପ୍ରସନ୍ନୋ ଭଗବାଞ୍ଛ୍ରୀରାମଃ ପ୍ରାହ ଶଂକରମ୍ ।
ବୃଣୀଷ୍ୱ ୟଦଭୀଷ୍ଟଂ ତଦ୍ଦାସ୍ୟାମି ପରମେଶ୍ୱର ।। ୨ ।। ଇତି ।।

ଅଥ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦାତ୍ମା ଶ୍ରୀରାମମୀଶ୍ୱରଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
ମଣିକର୍ଣ୍ଯାଂ ମତ୍‌କ୍ଷେତ୍ରେ ଗଙ୍ଗାୟାଂ ବା ତଟେ ପୁନଃ ।
ମ୍ରିୟେତ ଦେହୀ ତଜ୍ଜନ୍ତୋର୍ମୁକ୍ତିର୍ନାଽତୋ ବରାନ୍ତରମ୍ ।। ୩ ।। ଇତି ।।

ଅଥ ସ ହୋବାଚ ଶ୍ରୀରାମଃ ।।
କ୍ଷେତ୍ରେଽତ୍ର ତବ ଦେବେଶ ୟତ୍ରକୁତ୍ରାପି ବା ମୃତାଃ ।
କୃମିକୀଟାଦୟୋଽପ୍ୟାଶୁ ମୁକ୍ତାଃ ସନ୍ତୁ ନ ଚାନ୍ୟଥା ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ଅବିମୁକ୍ତେ ତବ କ୍ଷେତ୍ରେ ସର୍ବେଷାଂ ମୁକ୍ତିସିଦ୍ଧୟେ ।
ଅହଂ ସଂନିହିତସ୍ତତ୍ର ପାଷାଣପ୍ରତିମାଦିଷୁ ।। ୫ ।।

କ୍ଷେତ୍ରେଽସ୍ମିନ୍ୟୋଽର୍ଚୟେଦ୍-ଭକ୍ତ୍ୟା ମନ୍ତ୍ରେଣାନେନ ମାଂ ଶିବ ।
ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଦିପାପେଭ୍ୟୋ ମୋକ୍ଷୟିଷ୍ୟାମି ମା ଶୁଚଃ ।। ୬ ।।

ତ୍ୱତ୍ତୋ ବା ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବାପି ୟେ ଲଭନ୍ତେ ଷଡକ୍ଷରମ୍ ।
ଜୀବନ୍ତୋ ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧାଃ ସ୍ୟୁର୍ମୁକ୍ତା ମାଂ ପ୍ରାପ୍ନୁବନ୍ତି ତେ ।। ୭ ।।

ମୁମୂର୍ଷୋର୍ଦକ୍ଷିଣେ କର୍ଣେ ୟସ୍ୟକସ୍ୟାପି ବା ସ୍ୱୟମ୍ ।
ଉପଦେକ୍ଷ୍ୟସି ମନ୍ତ୍ରନ୍ତଂ ସ ମୁକ୍ତୋ ଭବିତା ଶିବେତି ।। ୮ ।।

ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରେଣୋକ୍ତଂ ୟୋଽବିମୁକ୍ତଂ ପଶ୍ୟତି ସ ଜନ୍ମାନ୍ତରିତାନ୍ଦୋଷାନ୍ବାରୟତୀତି
ସ ଜନ୍ମାନ୍ତରିତାନ୍ପାପାନ୍ବାଶୟତୀତି ।
ଅଥ ହୈନଂ ଭାରଦ୍ୱାଜୋ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟମୁବାଚାଥ କୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈଃ ସ୍ତୁତଃ ଶ୍ରୀରାମଃ ପ୍ରୀତୋ ଭବତି ।
ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଦର୍ଶୟତି ତାନ୍ନୋ ବ୍ରୂହି ଭଗବନ୍ନିତି ।
ସ ହୋବାଚ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରେଣୈବଂ ଶିକ୍ଷିତୋ ବ୍ରହ୍ମା ପୁନରେତୟା
ଗାଥୟା ନମସ୍କରୋତି ।।

ବିଶ୍ୱାଧାରଂ ମହାବିଷ୍ଣୁଂ ନାରାୟଣମନାମୟମ୍ ।
ପରିପୂର୍ଣାନନ୍ଦବିଜ୍ଞଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପିଣମ୍ ।।

ମନସା ସଂସ୍ମରନ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତୁଷ୍ଟାବ ପରମେଶ୍ୱରମ୍ ।
ଓଁ ୟୋ ହ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନଦ୍ୱୈତପରମାନନ୍ଦାତ୍ମା ୟତ୍ପରଂ
ବ୍ରହ୍ମ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚାଖଣ୍ଡୈକରସାତ୍ମା।
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦାମୃତମ୍
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟସ୍ତାରକଂ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁରୀଶ୍ୱରୋ ୟଃ ସର୍ବଦେବାତ୍ମା।
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୫ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟେ ସର୍ବେ ବେଦାଃ ସାଙ୍ଗାଃ ସଶାଖାଃ ସପୁରାଣାଃ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୬ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟୋ ଜୀବାତ୍ମା।
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୭ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଃ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା।
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୮ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟେ ଦେବାସୁରମନୁଷ୍ୟାଦିଭାବା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୯ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟେ ମତ୍ସ୍ୟକୂର୍ମାଦ୍ୟବତାରା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୦ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ପ୍ରାଣୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୧ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟୋଽନ୍ତଃକରଣଚତୁଷ୍ଟୟାତ୍ମା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୨ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ୟମୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୩ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚାନ୍ତକୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୪ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ମୃତ୍ୟୁ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୫ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଛାମୃତଂ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୬ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟାନି ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତାନି
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୭ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଃ ସ୍ଥାବରଜଙ୍ଗମାତ୍ମା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୮ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟେ ପଞ୍ଚାଗ୍ନୟୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୯ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟାଃ ସପ୍ତ ମହାବ୍ୟାହୃତଯୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୦ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟା ବିଦ୍ୟା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୧ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟା ସରସ୍ୱତୀ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୨ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟା ଲକ୍ଷ୍ମୀ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୩ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟା ଗୌରୀ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୪ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟା ଜାନକୀ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୫ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟଂ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୬ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୭ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ ସୋମୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୮ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟାନି ନକ୍ଷତ୍ରାଣି
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୯ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟେ ଚ ନବ ଗ୍ରହା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୦ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟେ ଚାଷ୍ଟୌ ଲୋକପାଲା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୧ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟେ ଚାଷ୍ଟୌ ବସବୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୨ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟେ ଚୈକାଦଶ ରୁଦ୍ରା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୩ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟେ ଚ ଦ୍ୱାଦିଶାଦିତ୍ୟା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୪ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ ଭୂତଂ ଭବଦ୍-ଭବିଷ୍ୟଦ୍
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୫ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସ୍ୟାନ୍ତର୍ବହିର୍ବ୍ୟାପ୍ନୋତି ଯୋ ବିରାଡ୍
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୬ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟୋ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୭ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟା ପ୍ରକୃତି
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୮ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚୋଂକାରୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୯ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟାଶ୍ଚତସ୍ରୋଽର୍ଧମାତ୍ରା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪୦ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଃ ପରମପୁରୁଷୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪୧ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ମହେଶ୍ୱରୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪୨ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ମହାଦେବୋ
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪୩ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟ ଓଁ ନମୋ ଭଗବତେ ବାସୁଦେବାୟ
ଯୋ ମହାବିଷ୍ଣୁ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪୪ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଃ ପରମାତ୍ମା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪୫ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟୋ ବିଜ୍ଞାନାତ୍ମା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪୬ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଯୋ ବୈ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଃ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦୈକରସାତ୍ମା
ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪୭ ।।

ଇତ୍ୟେତାନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିପ୍ରପ୍ତଚତ୍ୱାରିଂଶନ୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ନିତ୍ୟଂ
ଦେବଂ ସ୍ତୁବଂସ୍ତତୋ ଦେବଃ ପ୍ରୀତୋ ଭବତି ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟ ଏତୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ନିତ୍ୟଂ ଦେବଂ ସ୍ତୌତି ସ ଦେବଂ ପଶ୍ୟତି
ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତୀତି ।। ୫ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବା ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀରାମୋଽରତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀରାମତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଗୋପାଲତାପିନୀ ଉପନିଷଦ

(Gopalataapinyupanisat / Gopalataapini Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଗୋପାଲତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ଗୋପାଲତାପିନୀ ଉପନିଷଦ
(ଗୋପାଲପୂର୍ବତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ ଏବଂ ଗୋପାଲୋତ୍ତରତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍)

।। ଅଥ ଗୋପାଲପୂର୍ବତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଶ୍ରୀମତ୍ପଞ୍ଚପଦାଗାରଂ ସବିଶେଷତୟୋଜ୍ଜ୍ୱଲମ୍ ।
ପ୍ରତିଯୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ନିର୍ବିଶେଷଂ ହରିଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଗୋପାଲତାପନଂ କୃଷ୍ଣଂ ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ବରାହକମ୍ ।
ଶାଟ୍ୟାୟନୀ ହୟଗ୍ରୀବଂ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟଂ ଚ ଗାରୁଡମ୍ ।।

ଓଁ କୃଷିର୍ଭୂବାଚକଃ ଶବ୍ଦୌ ନଶ୍ଚ ନିର୍ବୃତିବାଚକଃ ।
ତୟୋରୈକ୍ୟଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ କୃଷ୍ଣ ଇତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୧ ।।

।। ପ୍ରଥମୋପନିଷତ୍ ।।

ହରିଃ ଓଁ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପାୟ କୃଷ୍ଣାୟାକ୍ଲିଷ୍ଟକାରିଣେ ।
ନମୋ ବେଦାନ୍ତବେଦ୍ୟାୟ ଗୁରବେ ବୁଦ୍ଧିସାକ୍ଷିଣେ ।। ୧ ।।

ଓଁ ମୁନୟୋ ହ ବୈ ବ୍ରାହ୍ମଣମୂଚୁଃ କଃ ପରମୋ ଦେବଃ କୁତୋ ମୃତ୍ୟୁର୍ବିଭେତି
କସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନେନାଖିଲଂ ଭାତି କେନେଦଂ ବିଶ୍ୱଂ ସଂସରତୀତି ।

Not For Commercial Use

ତଦୁ ହୋବାଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣୋ ବୈ ପରମଂ ଦୈବତଂ ଗୋବିନ୍ଦାନ୍ମୃତ୍ୟୁର୍ବିଭେତି
ଗୋପୀଜନବଲ୍ଲଭଜ୍ଞାନେନ ତଜ୍ଜ୍ଞାତଂ ଭବତି ସ୍ୱାହେଦଂ ସଂସରତୀତି ।
ତଦୁହୋଚୁଃ କଃ କୃଷ୍ଣୋ ଗୋବିନ୍ଦଶ୍ଚ କୋଽସାବିତି ଗୋପୀଜନବଲ୍ଲଭଃ କଃ
କା ସ୍ୱାହେତି ତାନୁବାଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ପାପକର୍ଷଣୋ ଗୋଭୂମିବେଦବେଦିତୋ
ବେଦିତା ଗୋପୀଜନାବିଦ୍ୟାକଲାପ୍ରେରକଃ ।
ତନ୍ମାୟା ଚେତି ସକଲଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମୈତଦ୍ୟୋ ଧ୍ୟାୟତି ରସତି ଭଜତି
ସୋଽମୃତୋ ଭବତି ସୋଽମୃତୋ ଭବତୀତି ।। ୧ ।।

ତେ ହୋଚୁଃ କିଂ ତଦ୍ରୂପଂ କିଂ ରସନଂ କଥଂ ବାଽହୋ ତଦ୍-ଭଜନଂ
ତସ୍ସର୍ବଂ ବିବିଦିଷତାମାଖ୍ୟାହୀତି ।
ତଦୁ ହୋବାଚ ହୈରଣ୍ୟୋ ଗୋପବେଷମଭ୍ରାମଂ ତରୁଣଂ କଲ୍ପଦ୍ରୁମାଶ୍ରିତମ୍ ।

ତଦିହ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ------
ସତ୍-ପୁଣ୍ଡରୀକନୟନଂ ମେଘାଭଂ ବୈଦ୍ୟୁତାମ୍ବରମ୍ ।
ଦ୍ୱିଭୁଜଂ ଜ୍ଞାନମୁଦ୍ରାଢ୍ୟଂ ବନମାଲିନମୀଶ୍ୱରମ୍ ।।

ଗୋପଗୋପାଙ୍ଗନାବୀତଂ ସୁରଦ୍ରୁମତଲାଶ୍ରିତମ୍ ।
ଦିବ୍ୟାଲଂକରଣୋପେତଂ ରତ୍ନପଙ୍କଜମଧ୍ୟଗମ୍ ।।

କାଲିନ୍ଦୀଜଲକଲ୍ଲୋଲାସଙ୍ଗିମାରୁତସେବିତମ୍ ।
ଚିନ୍ତୟଂଶ୍ଚେତସା କୃଷ୍ଣଂ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ସଂସୃତେଃ ।। ଇତି ।।

ତସ୍ୟ ପୁନା ରସନଭଜନଭୂମୀନ୍ୟୁସଂପାତଃ କାମାଦି କୃଷ୍ଣାୟେତ୍ୟେକଂ ପଦଂ
ଗୋବିନ୍ଦାୟେତି ଦ୍ୱିତୀୟଂ ଗୋପୀଜନେତି ତୃତୀୟଂ ବଲ୍ଲଭାର୍ୟେତି ତୁରୀୟଂ
ସ୍ୱାହେତି ପଞ୍ଚମମିତି ପଞ୍ଚପଦୀଂ ପ୍ରଜପନ୍ ପଞ୍ଚାଙ୍ଗଂ ଦ୍ୟାବାଭୂମୀ
ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୌ ସାଗ୍ନୀ ତଦ୍ରୂପତୟା ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ ଇତି ।। ୨ ।।

Not For Commercial Use

ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକଃ --------
କ୍ଲୀମିତ୍ୟେବାଦାବାଦାୟ କୃଷ୍ଣାୟ ୟୋଗଂ ଗୋବିନ୍ଦାୟୋତ ଚ ।
ଗୋପୀଜନବଲ୍ଲଭାୟ ବୃହଦ୍-ଘନଂ ଶ୍ୟାମଂ ତଦପ୍ୟୁଚ୍ଚରେଦ୍ୟୋ।
ଗତିସ୍ତସ୍ୟାସ୍ତି ମଙ୍-କ୍ଷୁ ନାନ୍ୟା ଗତିଃ ସ୍ୟାଦିତି ଭକ୍ତିରସ୍ୟ ଭଜନଂ
ତଦିହାମୁତ୍ରୋପାଧିନୈରାଶ୍ୟେନୈବାମୁଷ୍ମିନ୍ମନଃକଲ୍ପନମେତଦେବ
ଚ ନୈଷ୍କର୍ମ୍ୟଂ କୃଷ୍ଣଂ ସନ୍ତଂ ବିପ୍ରା ବହୁଧା ୟଜନ୍ତି ଗୋବିନ୍ଦଂ ସନ୍ତଂ ବହୁଧା ରସନ୍ତି
ଗୋପୀଜନବଲ୍ଲଭୋ ଭୁବନାନି ଦଧ୍ରେ ସ୍ୱାହାଶ୍ରିତୋ ଜଗଦୈଜୟସ୍ରୁରେତାଃ ।
ବାୟୁର୍ୟଥୈକୋ ଭୁବନଂ ପ୍ରବିଷ୍ଟୋ ଜନ୍ୟେ ଜନ୍ୟେ ପଞ୍ଚରୂପୋ ବଭୂବ ।
କୃଷ୍ଣସ୍ତଥୈକୋଽପି ଜଗଦ୍ଧିତାର୍ଥଂ ଶବ୍ଦେନାସୌ ପଞ୍ଚପଦୋ ବିଭାତୀତି ।। ୩ ।।

ତେ ହୋଚୁରୁପାସନମେତସ୍ୟ ପରମାତ୍ମନୋ ଗୋବିନ୍ଦସ୍ୟାଖିଲାଧାରିଣୋ ବ୍ରୂହୀତି ।
ତାନୁବାଚ ବ୍ରହ୍ମା ୟତ୍ତସ୍ୟ ପୀଠଂ ହୈରଣ୍ୟମଷ୍ଟପଲାଶମମ୍ବୁଜଂ
ତଦନ୍ତରାଲିକାନଲାସ୍ତ୍ରୟୁଗଂ ତଦନ୍ତରାଦ୍ୟାର୍ଣ୍ଣ ବିଲିଖୀତ କୃଷ୍ଣାୟ ।
ନମ ଇତି ବୀଜାଢ୍ୟଂ ସ ବ୍ରାହ୍ମଣମାଧାୟାନଙ୍ଗମନୁ ଗାୟତ୍ରୀଂ ୟଥାବଦ୍ୟାସଜ୍ୟ ଭୂମଣ୍ଡଲଂ
ମୂଲବେଷ୍ଟିତଂ କୃତ୍ୱାଽଙ୍ଗବାସୁଦେବାଦିରୁକ୍ମିଣ୍ୟାଦିସ୍ୱଶକ୍ତୀନ୍ଦ୍ରାଦିବସୁଦେବାଦିପାର୍ଥାଦିନିଧ୍ୟାଦିବୀତଂ
ୟଜେତ୍ସଂଧ୍ୟାସୁ ପ୍ରତିପତ୍ତିଭିରୁପଚାରୈସ୍ତେନାସ୍ୟାଖିଲଂ ଭବତ୍ୟଖିଲଂ ଭବତୀତି ।। ୪ ।।

ତଦିହ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ------
ଏକୋ ବଶୀ ସର୍ବଗଃ କୃଷ୍ଣ ଈଡ୍ୟ ଏକୋଽପି ସନ୍-ବହୁଧା ୟୋ ବିଭାତି ।
ତଂ ପୀଠସ୍ଥଂ ୟେଽନୁଭଜନ୍ତି ଧୀରାସ୍ତେଷାଂ ସୁଖଂ ଶାଶ୍ୱତଂ ନେତରେଷାମ୍ ।।

ନିତ୍ୟୋ ନିତ୍ୟାନାଂ ଚେତନଶ୍ଚେତନାନାମେକୋ ବହୂନାଂ ୟୋ ବିଦଧାତି କାମାନ୍ ।
ତଂ ପୀଠଗଂ ୟେଽନୁୟଜନ୍ତି ବିପ୍ରାସ୍ତେଷାଂ ସିଦ୍ଧିଃ ଶାଶ୍ୱତୀ ନେତରେଷାମ୍ ।।

ଏତଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ୟେ ନିତ୍ୟୋଦ୍ୟୁକ୍ତାଃ ସ୍ୱୟଂୟଜନ୍ତେ ନ କାମାତ୍ ।
ତେଷାମସୌ ଗୋପରୂପଃ ପ୍ରୟତ୍ନାତ୍-ପ୍ରକାଶୟେଦାତ୍ମପଦଂ ତଦୈବ ।।

Not For Commercial Use

ୟୋ ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ବିଦଧାତି ପୂର୍ବଂ ୟୋ ବିଦ୍ୟାସ୍ତସ୍ମୈ ଗାପୟତି ସ୍ମ କୃଷ୍ଣଃ ।
ତଂ ହ ଦେବମାତ୍ମବୃତ୍ତିପ୍ରକାଶଂ ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ବୈ ଶରଣମମୁଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।।

ଓଂକାରେଣାନ୍ତରିତଂ ୟେ ଜପତି ଗୋବିନ୍ଦସ୍ୟ ପଞ୍ଚପଦଂ ମନୁଂ ତମ୍ ।
ତସ୍ୟୈବାସୌ ଦର୍ଶୟେଦାତ୍ମରୂପଂ ତସ୍ମାନ୍ମୁମୁକ୍ଷୁରଭ୍ୟସେନ୍ନିତ୍ୟଶାନ୍ତ୍ୟୈ ।।

ଏତସ୍ମାଦନ୍ୟେ ପଞ୍ଚପଦାଦଭୂବନ୍-ଗୋବିନ୍ଦସ୍ୟ ମନବୋ ମାନବାନାମ୍ ।
ଦଶାର୍ଣ୍ଣାଦ୍ୟାସ୍ତ୍ରୟଃପି ସଂକ୍ରନ୍ଦନାଦ୍ୟୈରଭ୍ୟସ୍ୟନ୍ତେ ଭୂତିକାମୈର୍ୟଥାବତ୍ ।।

ତଦେତସ୍ୟ ସ୍ୱରୁପାର୍ଥଂ ବାଚା ବେଦୟେତି ତେ ପପ୍ରଚ୍ଛୁସ୍ତଦୁ ହୋବାଚ ବ୍ରହ୍ମଣଃ ।
ଅନବରତଂ ମୟା ଧ୍ୟାତସ୍ତତଃ ପରାର୍ଧାନ୍ତେ ସୋଽବୁଧ୍ୟତ ଗୋପବେଷୋ
ମେ ପୁରସ୍ତାଦାବିର୍ବଭୂବ ତତଃ ପ୍ରଣତୋ ମାୟା ।
ଅନୁକୂଲେନ ହୃଦା ମହ୍ୟମଷ୍ଟାଦଶାର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରୂପଂ ସୃଷ୍ଟୟେ ଦତ୍ତ୍ୱାଽନ୍ତର୍ହିତଃ ପୁନଃ ସିସୃକ୍ଷା ମେ
ପ୍ରାଦୁରଭୂତ୍ତେଷ୍ୱକ୍ଷରେଷୁ ଭବିଷ୍ୟଦ୍ଭଗଦ୍ରୂପଂ ପ୍ରାକାଶୟଂସ୍ତଦାହ ତଦାହ ।। ୫ ।।

ଅନୁକୂଲେନ ହୃଦା ମହ୍ୟମଷ୍ଟାଦଶାର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରୂପଂ ସୃଷ୍ଟୟେ ଦତ୍ତ୍ୱାଽନ୍ତର୍ହିତ ଇତି ।
ଆକାଶାଦାପୋ ଜଲାତ୍-ପୃଥ୍ୱୀ ତତୋଽଗ୍ନିର୍ବନ୍ଦୋରିନ୍ଦୁଃ, ତସ୍ରଂପାତାଦର୍କ ।
ଇତି କ୍ଲୀଂକାରାଦସୃଜଂ କୃଷ୍ଣାଦାକାଶଂ ଖାଦ୍ୱାୟୁରିତ୍ୟୱରାସ୍ରୁରଭିବିଦ୍ୟାଃ
ପ୍ରାଦୁରକାର୍ଷଂ ତଦୁୱରାଶ୍ରୁ ସ୍ତ୍ରୀପୁସାଦି ଚ , ଇଦଂ ସକଲମିଦଂ ସକଲମିତି ।। ୬ ।।

ଏତସ୍ୟୈବ ୟଜନେନ ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜୋ ଗତମୋହମାତ୍ମାନଂ ବେଦୟିତ୍ୱୋଂକାରାନ୍ତରାଲିକଂ
ମନୁମାବର୍ତୟନ୍ , ସଙ୍ଗରହିତୋଽତ୍ୟାପତତ୍ ।
ତଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂରୟଃ ।
ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ ।
ତସ୍ମାଦେତନ୍ନିତ୍ୟମଭ୍ୟସେନ୍ନିତ୍ୟମଭ୍ୟସେଦିତି । ।।୭ ।।

Not For Commercial Use

ତଦାହୁରେକେ ୟସ୍ୟ ପ୍ରଥମପଦାଦ୍-ଭୂମିର୍ଦ୍ୱିତୀୟପଦାଜ୍ଜଲଂ
ତୃତୀୟପଦାତ୍ତେଜଶ୍ଚତୁର୍ଥାଦ୍ୱାୟୁଶ୍ଚରମାଦ୍ୟୋମେତି ।
ବୈଷ୍ଣବଂ ପଞ୍ଚବ୍ୟାହୃତିମୟଂ ମନ୍ତ୍ରଂ କୃଷ୍ଣାବଭାସଂ
କୈବଲ୍ୟସ୍ମୃତ୍ୟୈ ସତତମାବର୍ତୟେଦିତି ।।

ତଦତ୍ର ଗାଥାଃ ––––––
ୟସ୍ୟ ପୂର୍ବପଦାଦ୍-ଭୂମିର୍ଦ୍ୱିତୀୟାସ୍ରଲିଲୋଦ୍-ଭବଃ ।
ତୃତୀୟାତ୍ତେଜ ଉଦ୍-ଭୂତଂ ଚତୁର୍ଥାଦ୍ଗନ୍ଧବାହନଃ ।।

ପଞ୍ଚମାଦମ୍-ବରୋପୂତ୍ତିସ୍ତମେବୈକଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜୋଽଗମଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମବ୍ୟୟମ୍ ।।

ତତୋ ବିଶୁଦ୍ଧଂ ବିମଲଂ ବିଶୋକମଶେଷଲୋଭାଦିନିରସ୍ତସଙ୍ଗମ୍ ।
ୟତ୍ପଦଂ ପଞ୍ଚପଦଂ ତଦେବ ସ ବାସୁଦେବୋ ନ ୟତୋଽନ୍ୟଦସ୍ତି ।।

ତମେକଂ ଗୋବିନ୍ଦଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦବିଗ୍ରହଂ ପଞ୍ଚପଦଂ ବୃନ୍ଦାବନେ
ସୁରଭୂରୁହତଲାସୀନଂ ସତତଂ ସମରୁଦ୍ଗଣୋଽହଂ ପରମୟା ସ୍ତୁତ୍ୟା ତୋଷୟାମି ।। ୮ ।।

।। ଇତି ଗୋପାଲପୂର୍ବତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁପ୍ରଥମୋପନିଷତ୍ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ନମୋ ବିଶ୍ୱରୂପାୟ ବିଶ୍ୱସ୍ଥିତ୍ୟନ୍ତହେତବେ ।
ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରାୟ ବିଶ୍ୱାୟ ଗୋବିନ୍ଦାୟ ନମୋ ନମଃ ।। ୧ ।।

ନମୋ ବିଜ୍ଞାନରୂପାୟ ପରମାନନ୍ଦରୂପିଣେ ।
କୃଷ୍ଣାୟ ଗୋପୀନାଥାୟ ଗୋବିନ୍ଦାୟ ନମୋ ନମଃ ।। ୨ ।।

ନମଃ କମଲନେତ୍ରାୟ ନମଃ କମଲମାଲିନେ ।
ନମଃ କମଲନାଭାୟ କମଲାପତୟେ ନମଃ ।। ୩ ।।

ବର୍ହାପୀଡାଭିରାମାୟ ରାମାୟାକୁଣ୍ଠମେଧସେ ।
ରମାମାନସହଂସାୟ ଗୋବିନ୍ଦାୟ ନମୋ ନମଃ ।। ୪ ।।

କଂସବଂଶବିନାଶାୟ କେଶିଚାଣୂରଘାତିନେ ।
ବୃଷଭଧ୍ୱଜବନ୍ଦ୍ୟାୟ ପାର୍ଥସାରଥୟେ ନମଃ ।। ୫ ।।

ବେଣୁବାଦନଶୀଲାୟ ଗୋପାଲାୟାହିମର୍ଦିନେ ।
କାଲିନ୍ଦୀକୂଲଲୋଲାୟ ଲୋଲକୁଣ୍ଡଲଧାରିଣେ ।। ୬ ।।

ପଲ୍ଲବୀନୟନାମ୍ବୋଜମାଲିନେ ନୃତ୍ୟଶାଲିନେ ।
ନମଃ ପ୍ରଣତପାଲାୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାୟ ନମୋ ନମଃ ।। ୭ ।।

ନମଃ ପାପପ୍ରଣାଶାୟ ଗୋବର୍ଧନଧରାୟ ଚ ।
ପୂତନାଜୀବିତାନ୍ତାୟ ତୃଣାବର୍ତାସୁହାରିଣେ ।। ୮ ।।

ନିଷ୍କଲାୟ ବିମୋହାୟ ଶୁଦ୍ଧାୟାଶୁଦ୍ଧବୈରିଣେ ।
ଅଦ୍ୱିତୀୟାୟ ମହତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାୟ ନମୋ ନମଃ ।। ୯ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରସୀଦ ପରମାନନ୍ଦ ପ୍ରସୀଦ ପରମେଶ୍ୱର ।
ଆଧିବ୍ୟାଧିଭୁଜଂଗେନ ଦଷ୍ଟଂ ମାମୁଦ୍ଧର ପ୍ରଭୋ ।। ୧୦ ।।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରୁକ୍ମିଣୀକାନ୍ତ ଗୋପୀଜନମନୋହର ।
ସଂସାରସାଗରେ ମଗ୍ନଂ ମାମୁଦ୍ଧର ଜଗଦ୍ଗୁରୋ ।। ୧୧ ।।

କେଶବ କ୍ଲେଶହରଣ ନାରାୟଣ ଜନାର୍ଦନ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ପରମାନନ୍ଦ ମାଂ ସମୁଦ୍ଧର ମାଧବ ।। ୧୨ ।।

ଅଥ ହୈବଂ ସ୍ତୁତିଭିରାରାଧୟାମି ତେ ଯୂୟଂ ତଥା ପଞ୍ଚପଦଂ ଜପନ୍ତଃ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଂ ଧ୍ୟାୟନ୍ତଃ ସଂସୃତିଂ ତରିଷ୍ୟଥେତି ସ ହୋବାଚ ହୈରଣ୍ୟଃ ।
ଅମୁଂ ପଞ୍ଚପଦଂ ମନ୍ତ୍ରମାବର୍ତୟେଦ୍ୟଃ ସ ଯାତ୍ୟନାୟାସତଃ କେବଲଂ ତତ୍ ।
ଅନେଜଦେକଂ ମନସୋ ଜବୀୟୋ ନୈନଦ୍ଦେବା ଆପ୍ନୁବନ୍ପୂର୍ବମର୍ଷଦିତି ।
ତସ୍ମାତ୍କୃଷ୍ଣ ଏବ ପରୋ ଦେବସ୍ତଂ ଧ୍ୟାୟେଓଂ ରସେଓଂ ଭଜେଓଂ
ଭଜେଦିତ୍ୟୋଂ ତତ୍ସଦିତି ।। ୧୩ ।।

।। ଇତି ଗୋପାଲପୂର୍ବତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁଦ୍ୱିତୀୟୋପନିଷତ୍ ।। ୨ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଗୋପାଲପୂର୍ବତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଗୋପାଲୋତ୍ତରତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍

।। ଅଥ ଗୋପାଲୋତ୍ତରତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପାୟ କୃଷ୍ଣାୟାକ୍ଲିଷ୍ଟକର୍ମଣେ ।
ନମୋ ବେଦାନ୍ତବେଦ୍ୟାୟ ଗୁରବେ ବୁଦ୍ଧିସାକ୍ଷିଣେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଏକଦା ହି ବ୍ରଜସ୍ତ୍ରିୟଃ ସକାମାଃ ଶର୍ବରୀମୁଷିତ୍ୱା
ସର୍ବେଶ୍ୱରଂ ଗୋପାଲଂ କୃଷ୍ଣଂ ହି ତା ଊଚିରେ ।
ଉବାଚ ତାଃ କୃଷ୍ଣମନୁଃ କସ୍ମୈ ବ୍ରାହ୍ମଣାୟ ଭୈକ୍ଷ୍ୟଂ ଦାତବ୍ୟଂ ଭବତି ଦୁର୍ବାସସେତି ।
କଥଂ ୟାସ୍ୟାମୋଽତୀର୍ତ୍ୱା ଜଲଂ ୟମୁନାୟାଃ ।
ୟତଃ ଶ୍ରେୟୋ ଭବତି କୃଷ୍ଣେତି କୃଷ୍ଣୋ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀତ୍ୟୁକ୍ତ୍ୱା ମାର୍ଗଂ ବୋ ଦାସ୍ୟତ୍ୟୁତ୍ତାନା
ଭବତି ୟଂ ମାଂ ସ୍ମୃତ୍ୱା ।
ଅଗାଧା ଗାଧା ଭବତି ୟଂ ମାଂ ସ୍ମୃତ୍ୱା ।
ଅପୂତଃ ପୂତୋ ଭବତି ୟଂ ମାଂ ସ୍ମୃତ୍ୱାଽବ୍ରତୀ ବ୍ରତୀ ଭବତି ୟଂ ମାଂ ସ୍ମୃତ୍ୱା ।
ନିଷ୍କାମଃ ସକାମୋ ଭବତି ୟଂ ମାଂ ସ୍ମୃତ୍ୱା ।

Not for Commercial Use

ଅଶ୍ରୋତ୍ରିୟଃ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟୋ ଭବତି ୟଂ ମାଂ ସ୍ମୃତ୍ୱା ଶ୍ରୁତ୍ୱା ତଦ୍ୱାଚ ହ ବୈ
ସ୍ମୃତ୍ୱା ତଦ୍ୱାକ୍ୟେନ ତୀର୍ତ୍ୱା ତାଂ ସୌର୍ଯ୍ୟାଂ ହି ବୈ ଗତ୍ୱାଶ୍ରମଂ ପୁଣ୍ୟତମଂ
ନତ୍ୱା ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠତମଂ ହି ରୌଦ୍ରଂ ଚେତି ଦତ୍ୱାଽସ୍ମୈ ବ୍ରାହ୍ମଣାୟ କ୍ଷୀରମୟଂ
ଘୃତମୟଂ ମିଷ୍ଟତମଂ ହି ବା ଇଷ୍ଟତମଃ ସ ତୁଷ୍ଟଃ ସ୍ନାତ୍ୱା ଭୁକ୍ତ୍ୱାଽଽଶିଷଂ
ପ୍ରୟୋଜ୍ୟାଜ୍ଞାମଦାତ୍ରଥଂ ୟାସ୍ୟାମୋଽତୀର୍ତ୍ୱା ସୌର୍ଯ୍ୟାମ୍ ।
ସ ହୋବାଚ ମୁନିର୍ଦୁର୍ବାସିନଂ ମାଂ ସ୍ମୃତ୍ୱା ବୋ ଦାସ୍ୟତୀତି ମାର୍ଗମ୍ ।
ତାସାଂ ମଧ୍ୟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠା ଗାନ୍ଧର୍ବୀ ହୋବାଚ ସହୈବୈତାଭିରେବଂ ବିଚାର୍ଯ୍ୟ କଥଂ କୃଷ୍ଣୋ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ।
କଥଂ ଦୁର୍ବାସିନୋ ମୁନିସ୍ତାଂ ହି ମୁଖ୍ୟାଂ ବିଧାୟ ପୂର୍ବମନୁ କୃତ୍ୱା ତୂଷ୍ଣୀମାସୁଃ ।
ଶଦ୍ଧବାନାକାଶଃ ଶଦ୍ଧାକାଶାଭ୍ୟାଂ ଭିନ୍ନସ୍ତସ୍ମିନ୍ନାକାଶେ ତିଷ୍ଠତ୍ୟାକାଶସ୍ତଂ ନ ବେଦ ସ
ହ୍ୟାତ୍ମାଽହଂ କଥଂ ଭୋକ୍ତା ଭବାମି ।। ୧ ।।

ସ୍ପର୍ଶବାନ୍ୱାୟୁଃ ସ୍ପର୍ଶବାୟୁଭ୍ୟାଂ ଭିନ୍ନସ୍ତସ୍ମିନ୍ୱାୟୌ ତିଷ୍ଠତି ବାୟୁର୍ନ ବେଦ ତଂ ସ
ହ୍ୟାତ୍ମାଽହଂ କଥଂ ଭୋକ୍ତା ଭବାମି ରୂପବଦିଦଂ ତେଜୋ ରୂପାଗ୍ନିଭ୍ୟାଂ
ଭିନ୍ନସ୍ତସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନୌ ତିଷ୍ଠତ୍ୟଗ୍ନିର୍ନ ବେଦ ତଂ ହି ସ ହ୍ୟାତ୍ମାଽହଂ କଥଂ ଭୋକ୍ତା ଭବାମି ।। ୨ ।।

ରସବତ୍ୟ ଆପୋ ରସାଦ୍-ଭୋ ଭିନ୍ନାସ୍ତାସ୍ୱପ୍ସୁ ତିଷ୍ଠତି ।
ଆପୋ ନ ବିଦୁସ୍ତଂ ହି ସ ହ୍ୟାତ୍ମାଽହଂ କଥଂ ଭୋକ୍ତା ଭାବାମି ।। ୩ ।।

ଗନ୍ଧବତୀ ଭୂମିର୍ଗନ୍ଧଭୂମିଭ୍ୟାଂ ଭିନ୍ନସ୍ତସ୍ୟାଂ ଭୂମୌ ତିଷ୍ଠତି ଭୂମିର୍ନ
ବେଦ ତଂ ହି ସ ହ୍ୟାତ୍ମାଽହଂ କଥଂ ଭୋକ୍ତା ଭବାମି ।। ୪ ।।

ଇଦଂ ହି ମନସ୍ତେଷ୍ୱେବଂ ହି ମନ୍ୟତେ ତାନିଦଂ ଗୃହ୍ଣାତି ।
ୟତ୍ର ହି ସର୍ବମାତ୍ମୈବାଭୂତ୍ତତ୍ର ବା କୁତ୍ର ମନ୍ୟତେ କ୍ୱ ବା ଗଚ୍ଛତୀତି ସ
ହ୍ୟାତ୍ମାଽହଂ କଥଂ ଭୋକ୍ତା ଭବାମି ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ଅୟଂ ହି କୃଷ୍ଣୋ ଯୋ ବୋ ହି ପ୍ରେଷ୍ଠଃ ଶରୀରଦ୍ୱୟକାରଣଂ ଭବତି
ଦ୍ୱୌ ସୁପର୍ଣ୍ଣୌ ଭବତୋ ବ୍ରହ୍ମଣୋଂଽଶଭୂତସ୍ତଥେତରୋ ଭୋକ୍ତା ଭବତି ।
ଅନ୍ୟୋ ହି ସାକ୍ଷୀ ଭବତୀତି ।। ୬ ।।

ବୃକ୍ଷଧର୍ମେ ତୌ ତିଷ୍ଠତୋଽଭୋକ୍ତୃଭୋକ୍ତାରୌ ପୂର୍ବୋ ହି ଭୋକ୍ତା ଭବତି ।
ତଥେତରୋଽଭୋକ୍ତା କୃଷ୍ଣୋ ଭବତୀତି ୟତ୍ର ବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟେ ନ ବିଦାମୋ
ବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ଭିନ୍ନୋ ବିଦ୍ୟାମୟୋ ୟଃ ସ କଥଂ ବିଷୟୀ ଭବତୀତି ।। ୭ ।।

ଯୋ ହି ବୈ କାମେନ କାମାନ୍-କାମୟତେ ସ କାମୀ ଭବତି ଯୋ ହି ବୈ
ତ୍ୱକାମେନ କାମାନ୍ନ କାମୟତେ ସୋଽକାମୀ ଭବତୀତି ।
ଜନ୍ମଜରାଭ୍ୟାଂ ଭିନ୍ନଃ ସ୍ଥାଣୁରୟମଚ୍ଛେଦ୍ୟୋଽୟମ୍ ।
ଯୋଽସୌ ସୂର୍ଯ୍ୟେ ତିଷ୍ଠତି ଯୋଽସୌ ଗୋଷୁ ତିଷ୍ଠତି ଯୋଽସୌ ଗୋପାନ୍‌ପାଲୟତି
ଯୋଽସୌ ଗୋପେଷୁ ତିଷ୍ଠତି ଯୋଽସୌ ସର୍ବେଷୁ ଦେବେଷୁ ତିଷ୍ଠତି ଯୋଽସୌ
ସର୍ବୈର୍ବେଦୈର୍ଗୀୟତେ ଯୋଽସୌ ସର୍ବେଷୁ ଭୂତେଷ୍ୱାବିଶ୍ୟ ତିଷ୍ଠତି
ଭୂତାନି ଚ ବିଦଧାତି ସ ବୋ ହି ସ୍ୱାମୀ ଭବତୀତି ।। ୮ ।।

ସା ହୋବାଚ ଗାନ୍ଧର୍ବୀ କଥଂ ବାଽସ୍ମାସୁ ଜାତୋଽସୌ ଗୋପାଲଃ କଥଂ ବା ଜ୍ଞାତୋଽସୌ
ତ୍ୱୟା ମୁନେ କୃଷ୍ଣଃ ।
କୋ ବାଽସ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରଃ । କିଂ ବାଽସ୍ୟ ସ୍ଥାନଂ । କଥଂ ବା ଦେବକ୍ୟାଂ ଜାତଃ ।
କୋ ବାଽସ୍ୟ ଜାୟାନ୍-ରାମୋ ଭବତି । କୀଦୃଶୀ ପୂଜାଽସ୍ୟ ଗୋପାଲସ୍ୟ ଭବତି ।
ସାକ୍ଷାତ୍-ପ୍ରକୃତିପରୟୋରୟମାତ୍ମା ଗୋପାଲଃ କଥମବତୀର୍ଣ୍ଣୋ ଭୂମ୍ୟାଂ ହି ବୈ ।। ୯ ।।

ସ ହୋବାଚ ତାଂ ହି ବା ଏକୋ ହି ବୈ ପୂର୍ବଂ ନାରାୟଣୋ ଦେବୋ
ୟସ୍ମିଂଲ୍ଲୋକା ଓତାଶ୍ଚ ପ୍ରୋତାଶ୍ଚ ତସ୍ୟ ହୃପୂଦ୍ମାଜ୍ଜାତୋଽବ୍ଜୟୋନିଃ ।
ସ ପିତା ତସ୍ମୈ ହ ବରଂ ଦଦୌ । ସ କାମପ୍ରଶ୍ନମେବ ବବ୍ରେ ।

Not for Commercial Use

ତଂ ହାସ୍ମୈ ଦଦୌ ସ ହୋବାଚାଭ୍ଭ୍ୟୋନିରବତାରାଣାଂ ମଧ୍ୟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠୋଽବତାରଃ
କୋ ଭବତି ୟେନ ଲୋକାସ୍ତୁଷ୍ଟା ଦେବାସ୍ତୁଷ୍ଟା ଭବନ୍ତି ୟଂ ସ୍ମୃତ୍ୱା ବା ମୁକ୍ତା
ଅସ୍ମାତ୍ସଂସାରାଦ୍-ଭବନ୍ତି କଥଂ ବାଽସ୍ୟାବତାରସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମତା ଭବତି ।। ୧୦ ।।

ସ ହୋବାଚ ତଂ ହି ନାରାୟଣୋ ଦେବଃ ସକାମ୍ୟା ମେରୋଃ ଶୃଙ୍ଗେ
ୟଥା ସପ୍ତ ପୁର୍ୟୋ ଭବନ୍ତି ତଥା ହି ନିଷ୍କାମ୍ୟାଃ ସକାମ୍ୟାଶ୍ଚ ଭୂଲୋକଚକ୍ରେ
ସପ୍ତ ପୁର୍ୟୋ ଭବନ୍ତି ତାସାଂ ମଧ୍ୟେ ସାକ୍ଷାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଗୋପାଲପୁରୀ ହିତି ସକାମ୍ୟା
ନିଷ୍କାମ୍ୟା ଚ ଦେବାନାଂ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ଚ ଭବତି ।। ୧୧ ।।

ୟଥା ହି ବୈ ସରସି ପଦ୍ମଂ ତିଷ୍ଠତି ତଥା ଭୂମ୍ୟାଂ ହି ତିଷ୍ଠତୀତି ।
ଚକ୍ରେଣ ରକ୍ଷିତା ହି ବୈ ମଧୁରା ତସ୍ମାଦ୍ଗୋପାଲପୁରୀ ହି ଭବତୀତି ।
ବୃହଦ୍-ବୃହଦ୍ୱନଂ ମଧୋର୍ମଧୁବନଂ ତାଲସ୍ତାଲବନଂ କାମ୍ୟଃ କାମବନଂ ବହୁଲୋ
ବହୁଲବନଂ କୁମୁଦଃ କୁମୁଦବନଂ ଖଦିରଃ ଖଦିରବନଂ ଭଦ୍ରୋ ଭଦ୍ରବନଂ ଭାଣ୍ଡୀର
ଇତି ଭାଣ୍ଡୀରବନଂ ଶ୍ରୀବନଂ ଲୋହବନଂ ବୃନ୍ଦୟା ବୃନ୍ଦାବନମେତୈରାବୃତା ପୁରୀ ଭବତି ।।୧୨ ।।

ତତ୍ର ତେଷ୍ୱେବଂ ଗହନେଶ୍ୱେବ ଦେବା ମନୁଷ୍ୟା ଗନ୍ଧର୍ବା ନାଗାଃ
କିଂନରା ଗାୟନ୍ତୀତି ନୃତ୍ୟନ୍ତୀତି ତତ୍ର ଦ୍ୱାଦଶାଦିତ୍ୟା ଏକାଦଶ ରୁଦ୍ରା
ଅଷ୍ଟୌ ବସବଃ ସପ୍ତ ମୁନୟୋ ବ୍ରହ୍ମା ନାରଦଶ୍ଚ ପଞ୍ଚ ବିନାୟକା
ବୀରେଶ୍ୱରୋ ରୁଦ୍ରେଶ୍ୱରୋଽମ୍ବିକେଶ୍ୱରୋ ଗଣେଶ୍ୱରୋ ନୀଲକଣ୍ଠବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରୋ
ଗୋପାଲେଶ୍ୱରୋ ଭଦ୍ରେଶ୍ୱର ଏତଦାଦ୍ୟାନି ଲିଙ୍ଗାନି ଚତୁର୍ବିଂଶତିର୍ଭବନ୍ତି ।
ଦ୍ୱେ ବନେ ସ୍ତଃ କୃଷ୍ଣବନଂ ଭଦ୍ରବନଂ ତୟୋରନ୍ତର୍ଦ୍ୱାଦଶ ବନାନି
ପୁଣ୍ୟାନି ପୁଣ୍ୟତମାନି ତେଷ୍ୱେବ ଦେବାସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ସିଦ୍ଧାଃ ସିଦ୍ଧିଂ ପ୍ରାପ୍ତାସ୍ତତ୍ର
ହି ରାମସ୍ୟ ରାମା ମୂର୍ତିଃ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନସ୍ୟ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନମୂର୍ତିରନିରୁଦ୍ଧସ୍ୟାନିରୁଦ୍ଧମୂର୍ତିଃ
କୃଷ୍ଣସ୍ୟ କୃଷ୍ଣମୂର୍ତିର୍ବନେଷ୍ୱେବ ମଧୁରାସ୍ୱେବ ଦ୍ୱାଦଶ ମୂର୍ତୟୋ ଭବନ୍ତି ।। ୧୩ ।।

Not for Commercial Use

ଏକାଂ ହି ରୁଦ୍ରା ୟଜନ୍ତି ଦ୍ୱିତୀୟାଂ ହି ବ୍ରହ୍ମା ୟଜତି ତୃତୀୟାଂ ହି ବ୍ରହ୍ମଜା ୟଜନ୍ତି
ଚତୁର୍ଥୀଂ ମରୁତୋ ୟଜନ୍ତି ପଞ୍ଚମୀଂ ବିନାୟକା ୟଜନ୍ତି ଷଷ୍ଠୀଂ ବସବୋ ୟଜନ୍ତି
ସପ୍ତମୀମୃଷୟୋ ୟଜନ୍ତ୍ୟଷ୍ଟମୀଂ ଗନ୍ଧର୍ବା ୟଜନ୍ତି ନବମୀମପ୍ସରସୋ ୟଜନ୍ତି ଦଶମୀ ହି
ଦିବୋଽଊର୍ଧ୍ୱାନେ ତିଷ୍ଠତ୍ୟେକାଦଶ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷପଦଂ ଗତା ଦ୍ୱାଦଶୀ ତୁ ଭୂମ୍ୟାଂ ତିଷ୍ଠତି
ତା ହି ୟେ ୟଜନ୍ତି ତେ ମୃତ୍ୟୁଂ ତରନ୍ତି ମୁକ୍ତିଂ ଲଭନ୍ତେ ଗର୍ଭଜନ୍ମଜରାମରଣତାପତ୍ରୟାତ୍ମକଂ
ଦୁଃଖଂ ତରନ୍ତି ।। ୧୪ ।।

ପ୍ରଥମାଂ ମଧୁରା ରମ୍ୟାଂ ସଦା ବ୍ରହ୍ମାଦିସେବିତାମ୍ ।
ଶଙ୍ଖଚକ୍ରଗଦାଶାର୍ଙ୍ଗରକ୍ଷିତାଂ ମୁଶଲାଦିଭିଃ ।।

ୟତ୍ରାସୌ ସଂସ୍ଥିତଃ କୃଷ୍ଣସ୍ତ୍ରୀଭିଃ ଶକ୍ତ୍ୟା ସମାହିତଃ ।
ରାମାନିରୁଦ୍ଧପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନୈ ରୁକ୍ମିଣ୍ୟା ସହିତୋ ବିଭୁଃ ।।

ଚତୁଃଶବ୍ଦୋ ଭବେଦେକୋ ହ୍ୟୋଂକାରଃ ସମୁଦାହୃତଃ ।
ତସ୍ମାଦେବ ପରୋ ରଜସ ଇତି ସୋଽହମିତ୍ୟବଧାର୍ଯ୍ୟ ଗୋପାଲୋଽହମିତି ଭାବୟେତ୍ ।
ସ ମୋକ୍ଷମଶ୍ନୁତେ ସ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱମଧିଗଚ୍ଛତି ସ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ଗୋପାଙ୍ଗୀବାନ୍ୱା
ଆତ୍ମତ୍ୱେନାସୃଷ୍ଟିପର୍ଯନ୍ତମାଲାତି ସ ଗୋପାଲୋ ଭବତି ହ୍ୟୋଂ ତଦ୍ୟଉସ୍ରପୂରଂ
ବ୍ରହ୍ମ କୃଷ୍ଣାତ୍ମକୋ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦୈକରୂପଃ ସୋଽହମ୍ ।
ଓଁ ତତ୍ଗୋପାଲଦେବ ଏବ ପରଂ ସତ୍ୟମବାଧିତଂ ସୋଽହମିତ୍ୟାତ୍ମାନମାଦାୟ ମନସୈକ୍ୟଂ କୁର୍ୟାତ୍ ।
ଆତ୍ମନୋ ଗୋପାଲୋଽହମିତି ଭାବୟେସ୍ର ଏବାବ୍ୟକ୍ତୋଽନନ୍ତୋ ନିତ୍ୟୋ ଗୋପାଲଃ ।
ମଧୁରାୟାଂ ସ୍ଥିତିର୍ବ୍ରହ୍ମନ୍ସର୍ବଦା ମେ ଭବିଷ୍ୟତି ।
ଶଙ୍ଖଚକ୍ରଗଦାପଦ୍ମବନମାଲାବୃତସ୍ତୁ ବୈ ।।

ଚିତ୍ସ୍ୱରୂପଂ ପରଂଜ୍ୟୋତିଃସ୍ୱରୂପଂ ରୂପବର୍ଜିତମ୍ ।
ସଦା ମାଂ ସଂସ୍ମରନ୍-ବ୍ରହ୍ମନ୍ନପ୍ତଦଂ ୟାତି ନିଶ୍ଚିତମ୍ ।।

Not For Commercial Use

ମଧୁରାମଣ୍ଡଲେ ୟସ୍ତୁ ଜମ୍ବୂଦ୍ୱୀପସ୍ଥିତୋଽପି ବା ।
ୟୋଽର୍ଚୟେତ୍-ପ୍ରତିମାଂ ପ୍ରୀତ୍ୟା ସ ମେ ପ୍ରିୟତରୋ ଭୁବି ।। ୧୫ ।।

ତସ୍ୟାମଧିଷ୍ଠିତଃ କୃଷ୍ଣରୂପୀ ପୂଜ୍ୟସ୍ତ୍ୱୟା ସଦା ।
ଚତୁର୍ଧା ଚାସ୍ୟାଧିକାରୀଭେଦତ୍ୱେନ ୟଜନ୍ତି ମାମ୍ ।।

ୟୁଗାନୁବର୍ତିନୋ ଲୋକା ୟଜନ୍ତୀହ ସୁମେଧସଃ ।
ଗୋପାଲଂ ସାନୁଜଂ କୃଷ୍ଣଂ ରୁକ୍ମିଣ୍ୟା ସହ ତତ୍ପରମ୍ ।।

ଗୋପାଲୋଽହମଜୋ ନିତ୍ୟଃ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନୋଽହଂ ସନାତନଃ ।
ରାମୋଽହଂ ହ୍ୟନିରୁଦ୍ଧୋଽହମାତ୍ମାନମର୍ଚୟେଦ୍ବୁଧଃ ।।

ମୟୋକ୍ତେନ ସଧର୍ମେଣ ନିଷ୍କାମେଣ ବିଭାଗଶଃ ।
ତୈରୟଂ ପୂଜନୀୟୋ ବୈ ଭଦ୍ରକୃଷ୍ଣୋ ନିବାସିଭିଃ ।।

ତଦ୍ଧର୍ମଗତିହୀନା ୟେ ତସ୍ୟାଂ ମୟି ପରାୟଣାଃ ।
କଲିନା ଗ୍ରସିତା ୟେ ବୈ ତେଷାଂ ତସ୍ୟାମବସ୍ଥିତିଃ ।।

ୟଥା ତ୍ୱଂ ସହ ପୁତ୍ରୈସ୍ତୁ ୟଥା ରୁଦ୍ରୋ ଗଣୈଃ ସହ ।
ୟଥା ଶ୍ରିୟାଽଭିୟୁକ୍ତୋଽହଂ ତଥା ଭକ୍ତୋ ମମ ପ୍ରିୟଃ ।। ୧୬ ।।

ସ ହୋବାଚାଙ୍ଗୟୋନିଶ୍ଚତୁର୍ଭିର୍ଦେବୈଃ କଥମେକୋ ଦେବଃ ସ୍ୟାତ୍ ।
ଏକମକ୍ଷରଂ ୟଦ୍ୱିଶ୍ରୁତଂ ହ୍ୟନେକାକ୍ଷରଂ କଥଂ ଭୂତଂ ସ ହୋବାଚ ।
ତଂ ହି ବୈ ପୂର୍ବଂ ହ୍ୟେକମେବାଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରହ୍ମାସୀତ୍ସ୍ୱାଦବ୍ୟକ୍ତଂ ବ୍ୟକ୍ତମେବାକ୍ଷରଂ
ତସ୍ମଦକ୍ଷରାନ୍ନହାନ୍ନହତୋ ବା ଅହଂକାରସ୍ତସ୍ମାଦେବାହଂକାରାପୂଞ୍ଜି ତନ୍ମାତ୍ରାଣି
ତେଭ୍ୟୋ ଭୂତାନି ତୈରାବୃତମକ୍ଷରଂ ଭବତି ।

Not For Commercial Use

ଅକ୍ଷରୋଽହମୋଂକାରୋଽହମଜରୋଽଭୟୋଽମୃତୋ ବ୍ରହ୍ମାଭୟଂ ହି ବୈ
ସ ମୁକ୍ତୋଽହମସ୍ମ୍ୟକ୍ଷରୋଽହମସ୍ମି ।
ସତ୍ତାମାତ୍ରଂ ବିଶ୍ୱରୂପଂ ପ୍ରକାଶଂ ବ୍ୟାପକଂ ତଥା ।
ଏକମେବାଦ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ମାୟୟା ତୁ ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।।

ରୋହିଣୀତନୟୋ ରାମୋ ଅକାରାକ୍ଷରସଂଭବଃ ।
ତୈଜସାତ୍ମକଃ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଉକାରାକ୍ଷରସଂଭବଃ ।।

ପ୍ରାଜ୍ଞାତ୍ମକୋଽନିରୁଦ୍ଧୋ ବୈ ମକାରାକ୍ଷରସଂଭବଃ ।
ଅର୍ଧମାତ୍ରାତ୍ମକଃ କୃଷ୍ଣୋ ୟସ୍ମିନ୍ୱିଶ୍ୱଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।।

କୃଷ୍ଣାତ୍ମିକା ଜଗଜ୍ଜର୍ତ୍ରୀ ମୂଲପ୍ରକୃତିରୁକ୍ମିଣୀ ।।

ବ୍ରଜସ୍ତ୍ରୀଜନସଂଭୂତଃ ଶ୍ରୁତିଭ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମସଂଗତଃ ।
ପ୍ରଣବେନ ପ୍ରକୃତିତ୍ୱଂ ବଦନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମବାଦିନଃ ।।

ତସ୍ମାଦୋଂକାରସଂଭୂତୋ ଗୋପାଲୋ ବିଶ୍ୱସଂସ୍ଥିତିଃ ।
କ୍ଲୀମୋଂକାରଂ ଚ ଏକତ୍ୱଂ ପଠ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମବାଦିଭିଃ ।।

ମଧୁରାୟାଂ ବିଶେଷେଣ ମାଂ ଧ୍ୟାୟନ୍ମୋକ୍ଷମଶ୍ନୁତେ ।।

ଅଷ୍ଟପତ୍ରଂ ବିକସିତଂ ହୃତ୍ପଦ୍ମଂ ତତ୍ର ସଂସ୍ଥିତମ୍ ।
ଦିବ୍ୟଧ୍ୱଜାତପତ୍ରୈସ୍ତୁ ଚିହ୍ନିତଂ ଚରଣଦ୍ୱୟମ୍ ।
ଶ୍ରୀବତ୍ସଲାଞ୍ଛନଂ ହୃତ୍ସ୍ଥଂ କୌସ୍ତୁଭଂ ପ୍ରଭୟା ୟୁତମ୍ ।।

ଚତୁର୍ଭୁଜଂ ଶଙ୍ଖଚକ୍ରଶାର୍ଙ୍ଗପଦ୍ମଗଦାନ୍ୱିତମ୍ ।
ସୁକେୟୂରାନ୍ୱିତଂ ବାହୁଂ କଣ୍ଠଂ ମାଲାସୁଶୋଭିତମ୍ ।।

Not For Commercial Use

ଦ୍ୟୁମତ୍କିରୀଟମଭୟଂ ସ୍ଫୁରନ୍ମକରକୁଣ୍ଡଲମ୍ ।
ହିରଣ୍ମୟଂ ସୌମ୍ୟତନୁଂ ସ୍ୱଭକ୍ତାୟାଭୟପ୍ରଦମ୍ ।।

ଧ୍ୟାୟେନ୍ମନସି ମାଂ ନିତ୍ୟଂ ବେଣୁଶୃଙ୍ଗଧରଂ ତୁ ବା ।।

ମଥ୍ୟତେ ତୁ ଜଗତ୍ପୂର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନେନ ୟେନ ବା ।
ତତ୍ପାରଭୂତଂ ୟଦ୍ୟତ୍ପ୍ୟାଂ ମଥୁରା ସା ନିଗଦ୍ୟତେ ।
ଅଷ୍ଟଦିକ୍ପାଲିଭିର୍ଭୂମିପଦ୍ମଂ ବିକସିତଂ ଜଗତ୍ ।।

ସଂସାରାର୍ଣ୍ଣବସଂଜାତଂ ସେବିତଂ ସମମାନସୈଃ ।
ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟାମ୍ବରୌଚିତ୍ୟା ଧ୍ୱଜୋ ମେରୁର୍ହିରଣ୍ମୟଃ ।।

ଆତପତ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଂ ମଧୋର୍ଧ୍ୱଚରଣଃ ସ୍ମୃତମ୍ ।
ଶ୍ରୀବତ୍ସଂ ଚ ସ୍ୱରୂପଂ ଚ ବର୍ତତେ ଲାଞ୍ଛନୈଃ ସହ ।
ଶ୍ରୀବତ୍ସଲାଞ୍ଛନଂ ତସ୍ମାଚ୍ଚଥ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମବାଦିଭିଃ ।।

ୟେନ ସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିବାକ୍ଚନ୍ଦ୍ରତେଜସା ସ୍ୱସ୍ୱରୂପିଣା ।
ବର୍ତତେ କୌସ୍ତୁଭମଣିଂ ତଂ ବଦନ୍ତ୍ୟୀଶମାନିନଃ ।।

ସତ୍ତ୍ୱଂ ରଜସ୍ତମ ଇତି ଅହଂକାରଶ୍ଚତୁର୍ବିଧଃ ।
ପଞ୍ଚଭୂତାତ୍ମକଃ ଶଙ୍ଖଃ ପରୋ ରଜସି ସଂସ୍ଥିତଃ ।।

ବାଲସ୍ୱରୂପମତ୍ୟନ୍ତଂ ମନଶ୍ଚକ୍ରଂ ନିଗଦ୍ୟତେ ।
ଆଦ୍ୟା ମାୟା ଭବେଚ୍ଛାର୍ଙ୍ଗଂ ପଦ୍ମଂ ବିଶ୍ୱଂ କରେ ସ୍ଥିତମ୍ ।
ଆଦ୍ୟା ବିଦ୍ୟା ଗଦା ବେଦ୍ୟା ସର୍ବଦା ମେ କରେ ଶ୍ରିତା ।
ଧର୍ମାର୍ଥକାମକେୟୂରୈର୍ଦିବ୍ୟୈର୍ନିତ୍ୟମବାରିତୈଃ ।
କଣ୍ଠଂ ତୁ ନିର୍ଗୁଣଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ମାଲ୍ୟତେ ମାୟୟାଽଜୟା ।
ମାଲା ନିଗଦ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଂସ୍ତବ ପୁତ୍ରୈସ୍ତୁ ମାନସୈଃ ।।

Not For Commercial Use

କୂଟସ୍ଥସ୍ୟ ସ୍ୱରୂପଂ ଚ କିରୀଟଂ ପ୍ରବଦନ୍ତି ମାମ୍ ।
ଅକ୍ଷରୋଽୱମଂ ପ୍ରସ୍ଫୁରଦ୍ଧକୁଣ୍ଡଲଂ ଯୁଗଲଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।।

ଧ୍ୟାୟେନ୍ମମ ପ୍ରିୟୋ ନିତ୍ୟଂ ସ ମୋକ୍ଷମଧିଗଚ୍ଛତି ।
ସ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ତସ୍ମୈ ଚ ଆତ୍ମାନଂ ଦଦାମୀତି ।।

ଏତସ୍ସର୍ବଂ ଭବିଷ୍ୟତି ମୟା ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବିଧେ ତବ ।
ସ୍ୱରୂପଂ ଦ୍ୱିବିଧଂ ଚୈବ ସଗୁଣଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ତଥା ।। ୧୭ ।।

ସ ହୋବାଚାବ୍ଜଯୋନିର୍ବ୍ୟକ୍ତାନାଂ ମୂର୍ତୀନାଂ ପ୍ରୋକ୍ତାନାଂ କଥଂ
ବାଽବଧାରଣା ଭବନ୍ତି କଥଂ ବା ଦେବା ୟଜନ୍ତି ରୁଦ୍ରା ୟଜନ୍ତି
ବ୍ରହ୍ମା ୟଜତି ବିନାୟକା ୟଜନ୍ତି ଦ୍ୱାଦଶାଦିତ୍ୟା ୟଜନ୍ତି ବସବୋ
ୟଜନ୍ତ୍ୟପ୍ସରସୋ ୟଜନ୍ତି ଗନ୍ଧର୍ବା ୟଜନ୍ତି ସ୍ୱପଦଂ ଗତାଽନ୍ତର୍ଧାନେ
ତିଷ୍ଠତି କାଂ ମନୁଷ୍ୟା ୟଜନ୍ତି ।
ସ ହୋବାଚ ତଂ ତୁ ହ ବୈ ନାରାୟଣୋ ଦେବଃ ।
ଆଦ୍ୟା ଅବ୍ୟକ୍ତା ଦ୍ୱାଦଶ ମୂର୍ତୟଃ ସର୍ବେଷୁ ଲୋକେଷୁ ସର୍ବେଷୁ
ଦେବେଷୁ ସର୍ବେଷୁ ମନୁଷ୍ୟେଷୁ ତିଷ୍ଠତି ରୁଦ୍ରେଷୁ ରୌଦ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମଣେବ
ବ୍ରାହ୍ମୀ ଦେବେଷୁ ଦୈବୀ ମାନସେଷୁ ମାନସୀ ବିନାୟକେ ବିଘ୍ନବିନାଶିନ୍ୟାଦିତ୍ୟେଷୁ
ଜ୍ୟୋତିର୍ଗନ୍ଧର୍ବେଷୁ ଗାନ୍ଧର୍ବ୍ୟପ୍ସରଃସ୍ୱେବଂ ଗୌର୍ବସୁଷ୍ୱେବଂ କାମ୍ୟାନ୍ତର୍ଧାନେ ପ୍ରକାଶନ
ଆବିର୍ଭାବା ତିରୋଭାବା କେବଲା ତୁ ସ୍ୱପଦେ ତିଷ୍ଠତି ତାମସୀ ସାତ୍ତ୍ୱିକୀ ରାଜସୀ
ମାନୁଷୀ ବିଜ୍ଞାନଘନ ଆନନ୍ଦଘନଃ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦୈକରସେ ଭକ୍ତିୟୋଗେ ତିଷ୍ଠତି ।। ୧୮ ।।

ଓଁ ଟାଂ ପ୍ରାଣାତ୍ମନେ ଟାଂ ତତ୍ସଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ପ୍ରାଣାତ୍ମନେ ନମୋ ନମଃ ।। ୧ ।।
ଓଁ ଟାଂ କୃଷ୍ଣାୟ ଗୋବିନ୍ଦାୟ ଗୋପୀଜନବଲ୍ଲଭାୟ ଟାଂ ତତ୍ସଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ
ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨ ।।
ଓଁ ଟାମପାନାତ୍ମନେ ଟାଂ ତତ୍ସଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମା ଅପାନାତ୍ମନେ ନମୋ ନମଃ ।। ୩ ।।

Not for Commercial Use

ଓଁ ଟାଂ କୃଷ୍ଣାୟ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନାୟାନିରୁଦ୍ଧାୟ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪ ।।
ଓଁ ଟାଂ ବ୍ୟାନାତ୍ମନେ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବ୍ୟାନାତ୍ମନେ ନମୋ ନମଃ ।। ୫ ।।
ଓଁ ଟାଂ କୃଷ୍ଣାୟ ରାମାୟ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୬ ।।
ଓଁ ଟାମୁଦାନାତ୍ମନେ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମା ଉଦାନାତ୍ମନେ ନମୋ ନମଃ ।। ୭ ।।
ଓଁ ଟାଂ କୃଷ୍ଣାୟ ଦେବକୀନନ୍ଦନାୟ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୮ ।।
ଓଁ ଟାଂ ସମାନାତ୍ମନେ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ସମାନାତ୍ମନେ ନମୋ ନମଃ ।। ୯ ।।
ଓଁ ଟାଂ ଗୋପାଲାୟ ନିଜସ୍ୱରୂପାୟ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୦ ।।
ଓଁ ଟାଂ ୟୋଃସୌ ପ୍ରଧାନାତ୍ମା ଗୋପାଲଃ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୧ ।।
ଓଁ ଟାଂ ୟୋଃସାବିନ୍ଦ୍ରିୟାତ୍ମା ଗୋପାଲଃ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୨ ।।
ଓଁ ଟାଂ ୟୋଃସୌ ଭୂତାତ୍ମା ଗୋପାଲଃ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୩ ।।
ଓଁ ଟାଂ ୟୋଃସାବୁତ୍ତମପୁରୁଷୋ ଗୋପାଲଃ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୪।।
ଓଁ ଟାଂ ୟୋଃସୌ ପରବ୍ରହ୍ମଗୋପାଲଃ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୫ ।।
ଓଁ ଟାଂ ୟୋଃସୌ ସର୍ବଭୂତାତ୍ମା ଗୋପାଲଃ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୬ ।।
ଓଁ ଟାଂ ୟୋଃସୌ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିମତୀତ୍ୟ ତୁର୍ଯ୍ୟାତୀତୋ ଗୋପାଲଃ ଟାଂ ତତ୍ପ୍ରଦ୍-ଭୂର୍ଭୁବଃ
ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୭ ।।

ଏକୋ ଦେବଃ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ଗୂଢଃ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା ।
କର୍ମାଧ୍ୟକ୍ଷଃ ସର୍ବଭୂତାଧିବାସଃ ସାକ୍ଷୀ ଚେତା କେବଲୋ ନିର୍ଗୁଣଶ୍ଚ ।।

ରୁଦ୍ରାୟ ନମ ଆଦିତ୍ୟାୟ ନମୋ ବିନାୟକାୟ ନମଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାୟ ନମୋ ବିଦ୍ୟାୟୈ ନମଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ନମୋଽଗ୍ନୟେ ନମଃ ପିତ୍ରେ ନମୋ ନିରୃତୟେ ନମୋ ବରୁଣାୟ ନମୋ ମରୁତେ
ନମଃ କୁବେରାୟ ନମ ଈଶାନାୟ ନମୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ ସର୍ବେଭ୍ୟୋ ଦେବେଭ୍ୟୋ ନମଃ ।
ଦତ୍ତ୍ୱା ସ୍ତୁତିଂ ପୁଣ୍ୟତମାଂ ବ୍ରହ୍ମଣେ ସ୍ୱସ୍ୱରୂପିଣେ ।
କର୍ତୃତ୍ୱଂ ସର୍ବଲୋକାନାମନ୍ତର୍ଧାନେ ବଭୂବ ସଃ ।।

Not for Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରେଭ୍ୟୋ ନାରଦାଚ୍ଛୁ ଶ୍ରୁତଂ ୟଥା ।
ତଥା ପ୍ରୋକ୍ତଂ ତୁ ଗାନ୍ଧର୍ବି ଗଚ୍ଛ ତ୍ୱଂ ସ୍ୱାଲୟ୍ୟାନ୍ତିକଂ ଗଚ୍ଛ ତ୍ୱଂ ସ୍ୱାଲୟ୍ୟାନ୍ତିକମିତି ।। ୧୯ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଗୋପାଲୋତ୍ତରତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

।। ଇତି ଗୋପାଲତାପିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

କୃଷ୍ଣ ଉପନିଷଦ

(Krushnopanisat / Krushna Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

କୃଷ୍ଣୋପନିଷତ୍ / କୃଷ୍ଣ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ କୃଷ୍ଣୋପନିଷତ୍ ।।

ଯୋ ରାମଃ କୃଷ୍ଣତାମେତ୍ୟ ସାର୍ବାତ୍ମ୍ୟଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ଲୀଲୟା ।
ଅତୋଷୟଦ୍ଦେବମୌନିପଟଲଂ ତଂ ନତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେ୍ଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବା ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋଽରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଶ୍ରୀମହାବିଷ୍ଣୁଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଂ
ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ସର୍ବାଙ୍ଗସୁନ୍ଦରଂ ମୁନୟୋ ବନବାସିନୋ ବିସ୍ମିତା ବଭୂବୁଃ ।
ତଂ ହୋଚୁର୍ନୋଽବଦ୍ୟମବତାରାନ୍ୱୈ ଗଣ୍ୟନ୍ତେ ଆଲିଙ୍ଗାମୋ ଭବନ୍ତମିତି ।
ଭବାନ୍ତରେ କୃଷ୍ଣାବତାରେ ୟୂୟଂ ଗୋପିକା ଭୂତ୍ୱା ମାମାଲିଙ୍ଗଥ
ଅନ୍ୟେ ୟେଽବତାରାସ୍ତେ ହି ଗୋପା ନ ସ୍ତ୍ରୀଷ୍ଟ ନୋ କୁରୁ ।
ଅନ୍ୟୋନ୍ୟବିଗ୍ରହଂ ଧାର୍ୟଂ ତବାଙ୍ଗସ୍ପର୍ଶନାଦିହ ।
ଶଶ୍ୱତ୍ସ୍ପର୍ଶୟିତାଽସ୍ମାକଂ ଗୃଣ୍ହୀମୋଽବତାରାନ୍ୱୟମ୍ ।। ୧ ।।

ରୁଦ୍ରାଦୀନାଂ ବଚଃ ଶ୍ରୁତ୍ୱା ପ୍ରୋବାଚ ଭଗବାନ୍ସ୍ୱୟମ୍ ।
ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗଂ କରିଷ୍ୟାମି ଭବଦ୍ୱାକ୍ୟଂ କରୋମ୍ୟହମ୍ ।। ୨ ।।

Not for Commercial Use

ମୋଦିତାସ୍ତେ ସୁରାଃ ସର୍ବେ କୃତକୃତ୍ୟାଧୁନା ବୟମ୍ ।
ଯୋ ନନ୍ଦଃ ପରମାନନ୍ଦୋ ଯଶୋଦା ମୁକ୍ତିଗେହିନୀ ।। ୩ ।।

ମାୟା ସା ତ୍ରିବିଧା ପ୍ରୋକ୍ତା ସତ୍ତ୍ୱରାଜସତାମସୀ ।
ପ୍ରୋକ୍ତା ଚ ସାତ୍ତ୍ୱିକୀ ରୁଦ୍ରେ ଭକ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମଣି ରାଜସୀ ।। ୪ ।।

ତାମସୀ ଦୈତ୍ୟପକ୍ଷେଷୁ ମାୟା ତ୍ରେଧା ହ୍ୟୁଦାହୃତା ।
ଅଜେୟା ବୈଷ୍ଣବୀ ମାୟା ଜପ୍ୟେନ ଚ ସୁତା ପୁରା ।। ୫ ।।

ଦେବକୀ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରା ସା ଯା ବେଦୈରୁପଗୀୟତେ ।
ନିଗମୋ ବସୁଦେବୋ ଯୋ ବେଦାର୍ଥଃ କୃଷ୍ଣରାମୟୋଃ ।। ୬ ।।

ସ୍ତୁବତେ ସତତଂ ଯସ୍ତୁ ସୋଃବତୀର୍ଣ୍ଣୋ ମହୀତଲେ ।
ବନେ ବୃନ୍ଦାବନେ କ୍ରୀଡନ୍-ଗୋପଗୋପୀସୁରୈଃ ସହ ।। ୭ ।।

ଗୋପ୍ୟୋ ଗାବ ଋଚସ୍ତସ୍ୟ ଯଷ୍ଟିକା କମଲାସନଃ ।
ବଂଶସ୍ତୁ ଭଗବାନ୍-ରୁଦ୍ରଃ ଶୃଙ୍ଗମିନ୍ଦ୍ରଃ ସଗୋସୁରଃ ।। ୮ ।।

ଗୋକୁଲଂ ବନବୈକୁଣ୍ଠଂ ତାପସାସ୍ତତ୍ର ତେ ଦ୍ରୁମାଃ ।
ଲୋଭକ୍ରୋଧାଦୟୋ ଦୈତ୍ୟାଃ କଲିକାଲସ୍ତିରସ୍କୃତଃ ।। ୯ ।।

ଗୋପରୂପୋ ହରିଃ ସାକ୍ଷାନ୍ମାୟାବିଗ୍ରହଧାରଣଃ ।
ଦୁର୍ବୋଧଂ କୁହକଂ ତସ୍ୟ ମାୟୟା ମୋହିତଂ ଜଗତ୍ ।। ୧୦ ।।

ଦୁର୍ଜୟା ସା ସୁରୈଃ ସର୍ବୈର୍ଧୃଷ୍ଟିରୂପୋ ଭବେଦ୍ବିଜଃ ।
ରୁଦ୍ରୋ ୟେନ କୃତୋ ବଂଶସ୍ତସ୍ୟ ମାୟା ଜଗତ୍ପଥମ୍ ।। ୧୧ ।।

Not For Commercial Use

ବଲଂ ଜ୍ଞାନଂ ସୁରାଣାଂ ବୈ ତେଷାଂ ଜ୍ଞାନଂ ହୃତଂ କ୍ଷଣାତ୍ ।
ଶେଷନାଗୋ ଭବେଦ୍ରାମଃ କୃଷ୍ଣୋ ବ୍ରହ୍ମୈବ ଶାଶ୍ୱତମ୍ ।। ୧୨ ।।

ଅଷ୍ଟାବଷ୍ଟସହସ୍ରେ ଦ୍ୱେ ଶତାଧିକ୍ୟଃ ସ୍ତ୍ରିୟସ୍ତଥା ।
ଋଚୋପନିଷଦସ୍ତା ବୈ ବ୍ରହ୍ମରୂପା ଋଚଃ ସ୍ତ୍ରିୟଃ ।। ୧୩ ।।

ଦ୍ୱେଷଶ୍ଚାଣୂରମଲ୍ଲୋଽୟଂ ମସ୍ତରୋ ମୁଷ୍ଟିକୋ ଜୟଃ ।
ଦର୍ପଃ କୁବଲୟାପୀଡୋ ଗର୍ବୋ ରକ୍ଷଃ ଖଗୋ ବକଃ ।। ୧୪ ।।

ଦୟା ସା ରୋହିଣୀ ମାତା ସତ୍ୟଭାମା ଧରେତି ବୈ ।
ଅଘାସୁରୋ ମହାବ୍ୟାଧିଃ କଲିଃ କଂସଃ ସ ଭୂପତିଃ ।। ୧୫ ।।

ଶମୋ ମିତ୍ରଃ ସୁଦାମା ଚ ସତ୍ୟାକ୍ରୁରୋଦ୍ଧବୋ ଦମଃ ।
ୟଃ ଶଙ୍ଖଃ ସ ସ୍ୱୟଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ଲକ୍ଷ୍ମୀରୂପୋ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।। ୧୬ ।।

ଦୁଗ୍ଧସିନ୍ଧୌ ସମୁତ୍ପନ୍ନୋ ମେଘଘୋଷସ୍ତୁ ସଂସ୍ମୃତଃ ।
ଦୁଗ୍ଧୋଦଧିଃ କୃତସ୍ତେନ ଭଗ୍ନଭାଣ୍ଡୋ ଦଧିଗ୍ରହେ ।। ୧୭ ।।

କ୍ରୀଡତେ ବାଲକୋ ଭୂତ୍ୱା ପୂର୍ବବତ୍ସୁମହୋଦବୌ ।
ସଂହାରାର୍ଥଂ ଚ ଶତ୍ରୂଣାଂ ରକ୍ଷଣାୟ ଚ ସଂସ୍ଥିତଃ ।। ୧୮ ।।

କୃପାର୍ଥେ ସର୍ବଭୂତାନାଂ ଗୋପ୍ତାରଂ ଧର୍ମମାତ୍ମଜମ୍ ।
ୟସ୍ତ୍ରଷ୍ଟୁମୀଶ୍ୱରେଣାସୀତ୍ଚକ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମରୂପଧୃକ୍ ।। ୧୯ ।।

ଜୟନ୍ତୀସଂଭବୋ ବାୟୁଶ୍ଚମରୋ ଧର୍ମସଂଜ୍ଞିତଃ ।
ୟସ୍ୟାସୌ ଜ୍ୱଲନାଭାସଃ ଖଡ୍ଗରୂପୋ ମହେଶ୍ୱରଃ ।। ୨୦ ।।

କଶ୍ୟପୋଲୂଖଲଃ ଖ୍ୟାତୋ ରଜ୍ଜୁର୍ମାତାଽଦିତିସ୍ତଥା ।
ଚକ୍ରଂ ଶଙ୍ଖଂ ଚ ସଂସିଦ୍ଧିଂ ବିନ୍ଦୁଂ ଚ ସର୍ବମୂର୍ଧନି ।। ୨୧ ।।

Not For Commercial Use

ଯାବନ୍ତି ଦେବରୂପାଣି ବଦନ୍ତି ବିଭୁଧା ଜନାଃ ।
ନମନ୍ତି ଦେବରୂପେଭ୍ୟ ଏବମାଦି ନ ସଂଶୟଃ ।। ୨୨ ।।

ଗଦା ଚ କାଳିକା ସାକ୍ଷାତ୍ସର୍ବଶତ୍ରୁନିବର୍ହିଣୀ ।
ଧନୁଃ ଶାର୍ଙ୍ଗଂ ସ୍ୱମାୟା ଚ ଶରଜ୍ଞାଲଃ ସୁଭୋଜନଃ ।। ୨୩ ।।

ଅବ୍-ଜକାଣ୍ଡଂ ଜଗତ୍ବୀଜଂ ଧୃତଂ ପାଣୌ ସ୍ୱଲୀଲୟା ।
ଗରୁଡୋ ବଟଭାଣ୍ଡୀରଃ ସୁଦାମା ନାରଦୋ ମୁନିଃ ।। ୨୪ ।।

ବୃନ୍ଦା ଭକ୍ତିଃ କ୍ରିୟା ବୁଦ୍ଧିଃ ସର୍ବଜନ୍ତୁପ୍ରକାଶିନୀ ।
ତସ୍ମାନ୍ନ ଭିନ୍ନଂ ନାଭିନ୍ନମାଭିର୍ଭିନ୍ନୋ ନ ବୈ ବିଭୁଃ ।।
ଭୂମାବୁତ୍ତାରିତଂ ସର୍ବଂ ବୈକୁଣ୍ଠଂ ସ୍ୱର୍ଗବାସିନାମ୍ ।। ୨୫ ।।

ସର୍ବତୀର୍ଥଫଲଂ ଲଭତେ ୟ ଏବଂ ବେଦ । ଦେହବନ୍ଧାଦ୍ବିମୁଚ୍ୟତେ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବା ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଂସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋଽରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି କୃଷ୍ଣୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ହୟଗ୍ରୀବ ଉପନିଷଦ

(Hayagribopanisat / Hayagriba Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ହୟଗ୍ରୀବୋପନିଷତ୍ / ହୟଗ୍ରୀବ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ହୟଗ୍ରୀବୋପନିଷତ୍ ।।

ସ୍ୱଳ୍ପୋଽପି ୟତ୍-ପ୍ରସାଦେନ ଜ୍ଞାନଂ ତତ୍ଫଲମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।
ସୋଽୟଂ ହୟାସ୍ୟୋ ଭଗବାନ୍ହୃଦି ମେ ଭାତୁ ସର୍ବଦା ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋପନିଷତ୍ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ନାରଦୋ ବ୍ରହ୍ମାଣମୁପସମେତ୍ୟୋବାଚାଧୀହି ଭଗବନ୍ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ
ବରିଷ୍ଠାଂ ୟସ୍ୟା ଚିରାତ୍ପୂର୍ବପାପଂ ବ୍ୟପୋହ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ଲବ୍ଧ୍ୱୈଶ୍ୱର୍ୟବାନ୍ଭବତି ।
ବ୍ରହ୍ମୋବାଚ ହୟଗ୍ରୀବଦୈବତ୍ୟାନ୍ମନ୍ତ୍ରାନ୍ୟୋ ବେଦ ସ ଶ୍ରୁତିସ୍ମୃତୀତିହାସପୁରାଣାନି ବେଦ ।
ସ ସର୍ବୈଶ୍ୱର୍ୟବାନ୍ଭବତି । ତ ଏତେ ମନ୍ତ୍ରାଃ ------
ବିଶ୍ୱୋତ୍ତୀର୍ଣସ୍ୱରୂପାୟ ଚିନ୍ମୟାନନ୍ଦରୂପିଣେ ।
ତୁଭ୍ୟଂ ନମୋ ହୟଗ୍ରୀବ ବିଦ୍ୟାରାଜାୟ ସ୍ୱାହା ସ୍ୱାହା ନମଃ ।। ୧।।

ଋଗ୍ୟଜୁଃସାମରୂପାୟ ବେଦାହରଣକର୍ମଣେ ।
ପ୍ରଣବୋଦ୍ଗୀଥବପୁଷେ ମହାଶ୍ୱଶିରସେ ନମଃ ସ୍ୱାହା ସ୍ୱାହା ନମଃ ।। ୨।।

Not for Commercial Use

ଉଦ୍ଗୀଥ ପ୍ରଣବୋଦ୍ଗୀଥ ସର୍ବବାଗୀଶ୍ୱରେଶ୍ୱର ।
ସର୍ବବେଦମୟାଚିନ୍ତ୍ୟ ସର୍ବଂ ବୋଧୟ ବୋଧୟ ସ୍ୱାହା ସ୍ୱାହା ନମଃ ।। ୩।।

ବ୍ରହ୍ମାତ୍ରିରବିସବିତୃଭାର୍ଗବା ଋଷୟଃ । ଗାୟତ୍ରୀତ୍ରିଷ୍ଟୁବନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦାଂସି ।
ଶ୍ରୀମାନ୍ହୟଗ୍ରୀବଃ ପରମାତ୍ମା ଦେବତେତି । ଲ୍-ହ୍ରୌ(ହ୍-ସୌ)ମିତି ବୀଜମ୍ ।
ସୋଽହମିତି ଶକ୍ତିଃ । ଲ୍-ହୂ(ହ୍-ସୌ)ମିତି କୀଲକମ୍ । ଭୋଗମୋକ୍ଷୟୋର୍ବିନିୟୋଗଃ ।
ଅକାରୋକାରମକାରୈରଙ୍ଗନ୍ୟାସଃ । ଧ୍ୟାନମ୍ ।

ଶଙ୍ଖଚକ୍ରମହାମୁଦ୍ରାପୁସ୍ତକାଢ୍ୟଂ ଚତୁର୍ଭୁଜମ୍ ।
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରସଂକାଶଂ ହୟଗ୍ରୀବମୁପାସ୍ମହେ ।।

ଓଁ ଶ୍ରୀମିତି ଦ୍ୱେ ଅକ୍ଷରେ । ଲ୍-ହ୍ରୌ(ହ୍-ସୌ)ମିତ୍ୟେକାକ୍ଷରମ୍ ।
ଓଁ ନମୋ ଭଗବତ ଇତି ସପ୍ତାକ୍ଷରାଣି । ହୟଗ୍ରୀବାୟେତି ପଞ୍ଚାକ୍ଷରାଣି ।
ବିଷ୍ଣବ ଇତି ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରାଣି । ମହ୍ୟଂ ମେଧାଂ ପ୍ରଜ୍ଞାମିତି ଷଡକ୍ଷରାଣି ।
ପ୍ରୟଚ୍ଛ ସ୍ୱାହେତି ପଞ୍ଚାକ୍ଷରାଣି । ହୟଗ୍ରୀବସ୍ୟ ତୁରୀୟୋ ଭବତି ।। ୪।।

ଓଁ ଶ୍ରୀମିତି ଦ୍ୱେ ଅକ୍ଷରେ । ଲ୍-ହ୍ରୌ(ହ୍-ସୌ)ମିତ୍ୟେକାକ୍ଷରମ୍ ।
ଐମୈମୈମିତି ତ୍ରୀଣ୍ୟକ୍ଷରାଣି । କ୍ଲୀଂ କ୍ଲୀମିତି ଦ୍ୱେ ଅକ୍ଷରେ ।
ସୌଃ ସୌରିତି ଦ୍ୱେ ଅକ୍ଷରେ । ହ୍ରୀମିତ୍ୟେକାକ୍ଷରମ୍ ।
ଓଁ ନମୋ ଭଗବତ ଇତି ସପ୍ତାକ୍ଷରାଣି । ମହ୍ୟଂ ମେଧାଂ ପ୍ରଜ୍ଞାମିତି ଷଡକ୍ଷରାଣି ।
ପ୍ରୟଚ୍ଛ ସ୍ୱାହେତି ପଞ୍ଚାକ୍ଷରାଣି । ପଞ୍ଚମୋ ମନୁର୍ଭବତି ।। ୫।।

।। ଇତି ହୟଗ୍ରୀବୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋପନିଷତ୍ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋପନିଷତ୍ ।।

ହୟଗ୍ରୀବୈକାକ୍ଷରେଣ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ।
ବ୍ରହ୍ମା ମହେଶ୍ୱରାୟ ମହେଶ୍ୱରଃ ସଂକର୍ଷଣାୟ ସଂକର୍ଷଣୋ ନାରଦାୟ ନାରଦୋ
ବ୍ୟାସାୟ ବ୍ୟାସୋ ଲୋକେଭ୍ୟଃ ପ୍ରାୟଚ୍ଛଦିତି ହକାରୋଂସକାରୋମକାରୋଂ
ତ୍ରୟମେକସ୍ୱରୂପଂ ଭବତି ।
ଲ୍-ହୌଂ(ହ୍-ସୌଂ) ବୀଜାକ୍ଷରଂ ଭବତି ।
ବୀଜାକ୍ଷରେଣ ଲ୍-ହୌଂ(ହ୍-ସୌଂ) ରୂପେଣ ତଜ୍ଜାପକାନାଂ ସଂପସ୍ରାରସ୍ୱତୌ ଭବତଃ ।
ତସ୍ୱରୂପଙ୍କାନାଂ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତିଶ୍ଚ ଭବତି ।
ଦିକ୍‌ପାଲାନାଂ ରାଙ୍କାଂ ନାଗାନାଂ କିନ୍ନରାଣାମଧିପତିର୍ଭବତି ।
ହୟଗ୍ରୀବୈକାକ୍ଷରଜପଶୀଲାଙ୍କୟା ସୂର୍ୟୋଦୟଃ ସ୍ୱତଃ ସ୍ୱସ୍ୱକର୍ମଣି ପ୍ରବର୍ତନ୍ତେ ।
ସର୍ବେଷାଂ ବୀଜାନାଂ ହୟଗ୍ରୀବୈକାକ୍ଷରବୀଜମନୁତ୍ତମଂ ମନ୍ତ୍ରରାଜାତ୍ମକଂ ଭବତି ।
ଲ୍-ହୌଂ(ହ୍-ସୌଂ) ହୟଗ୍ରୀବସ୍ୱରୂପୋ ଭବତି । ଅମୃତଂ କୁରୁ କୁରୁ ସ୍ୱାହା ।
ତଜ୍ଜାପକାନାଂ ବାକ୍ସିଦ୍ଧିଃ ଶ୍ରୀସିଦ୍ଧିରଷ୍ଟାଙ୍ଗଯୋଗସିଦ୍ଧିଶ୍ଚ ଭବତି ।
ଲ୍-ହୌଂ(ହ୍-ସୌଂ) ସକଲସାମ୍ରାଜ୍ୟେନ ସିଦ୍ଧିଂ କୁରୁ କୁରୁ ସ୍ୱାହା ।
ତାନେତାନ୍ମନ୍ତ୍ରାନ୍ୟୋ ବେଦ ଅପବିତ୍ରଃ ପବିତ୍ରୋ ଭବତି ।
ଅବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ସୁବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଭବତି । ଅଗମ୍ୟାଗମନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ପତିତସଂଭାଷଣାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଦିପାତକୈର୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ଗୃହଂ ଗୃହପତିରିବ ଦେହୀ ଦେହାନ୍ତେ ପରମାତ୍ମାନଂ ପ୍ରବିଶତି ।
ପ୍ରଜ୍ଞାନମାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ତ୍ୱମସି ଅୟମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମୀତି
ମହାବାକ୍ୟୈଃ ପ୍ରତିପାଦିତମର୍ଥଂ ତ ଏତେ ମନ୍ତ୍ରାଃ ପ୍ରତିପାଦୟନ୍ତି ।
ସ୍ୱରବ୍ୟଞ୍ଜନଭେଦେନ ଦ୍ୱିଧା ଏତେ । ଅଥାନୁମନ୍ତ୍ରାଙ୍କପତି ।

ୟଦ୍ୱାଗ୍ୱଦନ୍ତ୍ୟବିଚେତନାନି ରାଷ୍ଟ୍ରୀ ଦେବାନାଂ ନିଷସାଦ ମନ୍ଦ୍ରା ।
ଚତସ୍ର ଉର୍ଜଂ ଦୁଦୁହେ ପୟାଂସି କ୍ୱ ସ୍ୱିଦସ୍ୟାଃ ପରମଂ ଜଗାମ ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ଗୌରୀର୍ମିମାୟ ସଲିଲାନି ତକ୍ଷତ୍ୟେକପଦୀ ଦ୍ୱିପଦୀ ସା ଚତୁଷ୍ପଦୀ ।
ଅଷ୍ଟାପଦୀ ନବପଦୀ ବଭୂବୁଷୀ ସହସ୍ରାକ୍ଷରା ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ ।। ୨।।

ଓଷ୍ଠାପିଧାନା ନକୁଲୀ ଦନ୍ତୈଃ ପରିବୃତା ପବିଃ ।
ସର୍ବସୈ୍ୟ ବାଚ ଈଶାନା ଚାରୁ ମାମିହ ବାଦୟେତି ଚ ବାଗ୍ରସଃ ।। ୩।।

ସସର୍ପରୀରମତିଂ ବାଧମାନ ବୃହନ୍ନିମାୟ ଜମଦଗ୍ନିଦତ୍ତା ।
ଆସୂର୍ୟସ୍ୟ ଦୁରିତା ତନାନ ଶ୍ରବୋ ଦେବେଷ୍ୱମୃତମଜୁର୍ୟମ୍ ।। ୪।।

ୟ ଇମାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାମେକାଦଶ୍ୟାଂ ପଠେଦ୍ଧୟଗ୍ରୀବପ୍ରଭାବେନ ମହାପୁରୁଷୋ ଭବତି ।
ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ଓଁ ନମୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ ଧାରଣଂ ମେ ଅସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ଧାରୟିତା ଭୂୟାସଂ କର୍ଣ୍ଣୟୋଃ
ଶ୍ରୁତଂ ମାଚ୍ୟୋଢ୍ୱଂ ମମାମୁଷ୍ୟ ଓମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ହୟଗ୍ରୀବୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋପନିଷତ୍ ।। ୨ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗଁସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ଓଁ ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ହୟଗ୍ରୀବୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ ଉପନିଷଦ

(Dattatreyopanisat / Dattatreya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋପନିଷତ୍ / ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋପନିଷତ୍ ।।

ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୀବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାସଂବେଦ୍ୟାନନ୍ଦବିଗ୍ରହମ୍ ।
ତ୍ରିପାନ୍ନାରାୟଣାକରଂ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟମୁପାସ୍ମହେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେ୍ଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ଓଁ ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ସତ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରେ ବ୍ରହ୍ମା ନାରାୟଣଂ ମହାସାମ୍ରାଜ୍ୟଂ କିଂ ତାରକଂ ତନ୍ନୋ ବ୍ରୂହି ଭଗବନ୍ନିତ୍ୟୁକ୍ତଃ
ସତ୍ୟାନନ୍ଦଚିଦାତ୍ମକଂ ସାତ୍ତ୍ୱିକଂ ମାମକଂ ଧାମୋପାସ୍ୱେତ୍ୟାହ ।
ସଦା ଦତ୍ତୋଽହମସ୍ମୀତି ପ୍ରତ୍ୟେତସ୍ରଂବଦନ୍ତି ୟେନ ତେ ସଂସାରିଣୋ ଭବନ୍ତି ନାରାୟଣେନୈବଂ
ବିବକ୍ଷିତୋ ବ୍ରହ୍ମା ବିଶ୍ୱରୂପଧରଂ ବିଷ୍ଣୁଂ ନାରାୟଣଂ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ସଦ୍ୱଦତି ।
ଦମିତି ହଂସଃ । ଦାମିତି ଦୀର୍ଘଂ ତଦ୍ବୀଜଂ ନାମ ବୀଜସ୍ଥମ୍ । ଦାମିତ୍ୟେକାକ୍ଷରଂ ଭବତି ।
ତଦେତତ୍ତାରକଂ ଭବତି । ତଦେବୋପାସିତବ୍ୟଂ ବିଜ୍ଞେୟଂ ଗର୍ଭାଦିତାରଣମ୍ ।
ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ସଦାଶିବ ଋଷିଃ । ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋ ଦେବତା ।
ବଟବୀଜସ୍ଥମିବ ଦତ୍ତବୀଜସ୍ଥଂ ସର୍ବଂ ଜଗତ୍ । ଏତଦେବୈକାକ୍ଷରଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତମ୍ ।

Not For Commercial Use

। ଦତ୍ତାତ୍ରେୟଷଡକ୍ଷରମନ୍ତ୍ରଃ ।

ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟେ ଷଡକ୍ଷରମ୍ । ଓମିତି ପ୍ରଥମମ୍ । ଶ୍ରୀମିତି ଦ୍ୱିତୀୟମ୍ । ହ୍ରୀମିତି ତୃତୀୟମ୍ ।
କ୍ଲୀମିତି ଚତୁର୍ଥମ୍ । ଗ୍ଲୌମିତି ପଞ୍ଚମମ୍ । ଦ୍ରାମିତି ଷଟ୍‌କମ୍ । ଷଡକ୍ଷରୋଽୟଂ ଭବତି ।
ୟୋଗାନୁଭବୋ ଭବତି । ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ସଦାଶିବ ଋଷିଃ । ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋ ଦେବତା ।
ଦ୍ରମିତ୍ୟୁକ୍ତ୍ୱା ଦ୍ରାମିତ୍ୟୁକ୍ତ୍ୱା ବା ଦତ୍ତାତ୍ରେୟାୟ ନମ ଇତ୍ୟଷ୍ଟାକ୍ଷରଃ ।
ଓଁ ଶ୍ରୀଂ ହ୍ରୀଂ କ୍ଲୀଂ ଗ୍ଲୌଂ ଦ୍ରାଂ ଇତି ଷଡକ୍ଷରୋଽୟଂ ଭବତି ।

ଦତ୍ତାତ୍ରେୟାୟେତି ସତ୍ୟାନନ୍ଦଚିଦାତ୍ମକମ୍ । ନମ ଇତି ପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦକବିଗ୍ରହମ୍ ।
ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ସଦାଶିବ ଋଷିଃ । ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋ ଦେବତା ।
ଦତ୍ତାତ୍ରେୟାୟେତି କୀଲକମ୍ । ତଦେବ ବୀଜମ୍ । ନମଃ ଶକ୍ତିର୍ଭବତି ।
ଓମିତି ପ୍ରଥମମ୍ । ଆମିତି ଦ୍ୱିତୀୟମ୍ । ହ୍ରୀମିତି ତୃତୀୟମ୍ । କ୍ରୋମିତି ଚତୁର୍ଥମ୍ ।
ଏହୀତି ତଦେବ ବଦେତ୍ ।

ଦତ୍ତାତ୍ରେୟେତି ସ୍ୱାହେତି ମନ୍ତ୍ରରାଜୋଽୟଂ ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷରଃ ।
ଜଗତୀ ଛନ୍ଦଃ । ସଦାଶିବ ଋଷିଃ । ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋ ଦେବତା । ଓମିତି ବୀଜମ୍ ।
ସ୍ୱାହେତି ଶକ୍ତିଃ । ସଂବୁଦ୍ଧିରିତି କୀଲକମ୍ । ଦ୍ରମିତି ହୃଦୟେ ।
ହ୍ରୀଂ କ୍ଲୀମିତି ଶୀର୍ଷେ । ଏହୀତି ଶିଖାୟାମ୍ । ଦତ୍ତେତି କବଚେ ।
ଆତ୍ରେୟେତି ଚକ୍ଷୁଷି । ସ୍ୱାହେତ୍ୟସ୍ତ୍ରେ । ତନ୍ମୟୋ ଭବତି ।
ୟ ଏବଂ ବେଦ । ଷୋଡଶାକ୍ଷରଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟେ ।

ପ୍ରାଣଂ ଦେୟମ୍ । ମାନଂ ଦେୟମ୍ । ଚକ୍ଷୁର୍ଦେୟମ୍ । ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଦେୟମ୍ ।
ଷଡ୍‌ଦଶଶିରଶ୍ଛିନତ୍ତି ଷୋଡଶାକ୍ଷରମନ୍ତ୍ରୋ ନ ଦେୟୋ ଭବତି ।
ଅତିସେବାପରଭକ୍ତଗୁଣବଚ୍ଛିଷ୍ୟାୟ ବଦେତ୍ ।
ଓମିତି ପ୍ରଥମଂ ଭବତି । ଐମିତି ଦ୍ୱିତୀୟମ୍ । କ୍ରୋମିତି ତୃତୀୟମ୍ । କ୍ଲୀମିତି ଚତୁର୍ଥମ୍ ।
କ୍ଲୂମିତି ପଞ୍ଚମମ୍ । ଦ୍ରାମିତି ଷଷ୍ଠମ୍ । ହ୍ରୀମିତି ସପ୍ତମମ୍ । ହ୍ରୂମିତ୍ୟଷ୍ଟମମ୍ ।

Not For Commercial Use

ସୌରିତି ନବମମ୍ । ଦତ୍ତାତ୍ରେୟାୟେତି ଚତୁର୍ଦଶମ୍ । ସ୍ୱାହେତି ଷୋଡଶମ୍ ।
ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ସଦାଶିବ ଋଷିଃ । ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋ ଦେବତା ।
ଓଁ ବୀଜମ୍ । ସ୍ୱାହା ଶକ୍ତିଃ । ଚତୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତଂ କୀଲକମ୍ ।
ଓମିତି ହୃଦୟେ । କ୍ଲାଂ କ୍ଲୀଂ କ୍ଲୂମିତି ଶିଖାୟାମ୍ ।
ସୌରିତି କବଚେ । ଚତୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତଂ ଚକ୍ଷୁଷି । ସ୍ୱାହେତ୍ୟସ୍ତ୍ରେ ।
ଯୋ ନିତ୍ୟମଧୀୟାନଃ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦସୁଖୀ ମୋକ୍ଷୀ ଭବତି ।
ସୌରିତ୍ୟନ୍ତେ ଶ୍ରୀବୈଷ୍ଣବ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।

ତଜ୍ଜାପୀ ବିଷ୍ଣୁରୂପୀ ଭବତି । ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦୋ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟେ ।
ସର୍ବତ୍ର ସଂବୁଦ୍ଧିରିମାନୀତ୍ୟୁଚ୍ୟନ୍ତେ । ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ ହରେ କୃଷ୍ଣ ଉନ୍ମତ୍ତାନନ୍ଦଦାୟକ ।
ଦିଗମ୍ବର ମୁନେ ବାଲପିଶାଚ ଜ୍ଞାନସାଗର ।। ୧।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।

ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦଃ । ସଦାଶିବ ଋଷିଃ ।
ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋ ଦେବତା ଦତ୍ତାତ୍ରେୟେତି ହୃଦୟେ ।
ହରେ କୃଷ୍ଣେତି ଶୀର୍ଷେ ।
ଉନ୍ମତ୍ତାନନ୍ଦେତି ଶିଖାୟାମ୍ ।
ଦାୟକ ମୁନ ଇତି କବଚେ ।
ଦିଗମ୍ବରେତି ଚକ୍ଷୁଷି ।
ପିଶାଚଜ୍ଞାନସାଗରେତ୍ୟସ୍ତ୍ରେ ।
ଅନୁଷ୍ଟୁଭୋଽୟଂ ମୟାଧୀତଃ ।
ଅବ୍ରହ୍ମଜନ୍ମଦୋଷାଶ୍ଚ ପ୍ରଣଶ୍ୟନ୍ତି ।
ସର୍ବୋପକାରୀ ମୋକ୍ଷୀ ଭବତି ।
ୟ ଏବଂ ବେଦେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୧।।

।। ଇତି ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୧।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଓମିତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ଓଁ ନମୋ ଭଗବତେ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟାୟ ସ୍ମରଣମାତ୍ରସଂତୁଷ୍ଟାୟ ମହାଭୟନିବାରଣାୟ
ମହାଜ୍ଞାନପ୍ରଦାୟ ଚିଦାନନ୍ଦାତ୍ମନେ ବାଲୋନ୍ମତ୍ତପିଶାଚବେଷାୟେତି
ମହାଯୋଗିନେଽବଧୂତାୟେତି ଅନସୂୟାନନ୍ଦବର୍ଧନାୟାତ୍ରିପୁତ୍ରାୟେତି
ସର୍ବକାମଫଲପ୍ରଦାୟ ଓମିତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ଭବବନ୍ଧମୋଚନାୟେତି ହ୍ରୀମିତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ସକଲବିଭୂତିଦାୟେତି କ୍ରୋମିତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ସାଧ୍ୟାକର୍ଷଣାୟେତି ସୌରିତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ସର୍ବମନଃକ୍ଷୋଭଣାୟେତି ଶ୍ରୀମିତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ମହୋମିତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ଚିରଂଜୀବିନେ ବଷଡିତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ବଶୀକୁରୁ ବଶୀକୁରୁ ବୌଷଡିତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ଆକର୍ଷୟାକର୍ଷୟ ହୁମିତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ବିଦ୍ୱେଷୟ ବିଦ୍ୱେଷୟ ଫଡିତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ଉଚ୍ଚାଟୟୋଚ୍ଚାଟୟ ଠଠେତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ସ୍ତମ୍ଭୟ ସ୍ତମ୍ଭୟ ଖଖେତି ବ୍ୟାହରେତ୍ ।
ମାରୟ ମାରୟ ନମଃ ସଂପନ୍ନାୟ ନମଃ ସଂପନ୍ନାୟ ସ୍ୱାହା ପୋଷୟ ପୋଷୟ
ପରମନ୍ତ୍ରପରୟନ୍ତ୍ରପରତନ୍ତ୍ରାଂଶ୍ଛିନ୍ଧି ଛିନ୍ଧି ଗ୍ରହାନ୍ନିବାରୟ ନିବାରୟ ବ୍ୟାଧୀନ୍ନିବାରୟ ନିବାରୟ
ଦୁଃଖଂ ହରୟ ହରୟ ଦାରିଦ୍ର୍ୟଂ ବିଦ୍ରାବୟ ବିଦ୍ରାବୟ ଦେହଂ ପୋଷୟ ପୋଷୟ ଚିତ୍ତଂ
ତୋଷୟ ତୋଷୟେତି ସର୍ବମନ୍ତ୍ରସର୍ବୟନ୍ତ୍ରସର୍ବତନ୍ତ୍ରସର୍ବପଲ୍ଲବସ୍ୱରୂପାୟେତି
ଓଁ ନମଃ ଶିବାୟେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୨।।

।। ଇତି ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୨।।

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ୟ ଏବଂ ବେଦ । ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦଃ । ସଦାଶିବ ଋଷିଃ । ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋ ଦେବତା ।
ଓମିତି ବୀଜମ୍ । ସ୍ୱାହେତି ଶକ୍ତିଃ । ଦ୍ରାମିତି କୀଲକମ୍ । ଅଷ୍ଟମୂର୍ତ୍ୟଷ୍ଟମନ୍ତ୍ରା ଭବନ୍ତି ।
ଯୋ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ବାୟ୍ୱଗ୍ନିସୋମାଦିତ୍ୟବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରୈଃ ପୂତୋ ଭବତି ।
ଗାୟତ୍ର୍ୟା ଶତସହସ୍ରଂ ଜପ୍ତଂ ଭବତି । ମହାରୁଦ୍ରଶତସହସ୍ରଜାପୀ ଭବତି ।
ପ୍ରଣବାୟୁତକୋଟିଜପ୍ତୋ ଭବତି । ଶତପୂର୍ବାଞ୍ଛତାପରାନ୍ପୁନାତି ।
ସ ପଙ୍ଗ୍-କ୍ତିପାବନୋ ଭବତି । ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଦିପାତକୈର୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ଗୋହତ୍ୟାଦିପାତକୈର୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ତୁଲାପୁରୁଷାଦିଦାନୈଃ ପ୍ରପାପାନତଃ ପୂତୋ ଭବତି ।
ଅଶେଷପାପାନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି । ଭକ୍ଷ୍ୟାଭକ୍ଷ୍ୟପାପୈର୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ସର୍ବମନ୍ତ୍ରଯୋଗପାରୀଣୋ ଭବତି । ସ ଏବ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭବତି ।
ତସ୍ମାଚ୍ଛିଷ୍ୟଂ ଭକ୍ତଂ ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣୀୟାତ୍ । ସୋଽନନ୍ତଫଲମଶ୍ନୁତେ ।
ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତୀତ୍ୟାହ ଭଗବାନ୍ନାରାୟଣୋ ବ୍ରହ୍ମାଣମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୩।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ଓଁ ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା।।

Not for Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଗରୁଡ଼ ଉପନିଷଦ

(Gaarudopanisat / Garuda Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ଗାରୁଡ଼ୋପନିଷତ୍ / ଗରୁଡ଼ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଗାରୁଡ଼ୋପନିଷତ୍ ।।

ବିଷଂ ବ୍ରହ୍ମାତିରିକ୍ତଂ ସ୍ୟାଦମୃତଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରକମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମାତିରିକ୍ତଂ ବିଷବଦ୍-ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ଖଗେଡହମ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ଓଁ ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଗାରୁଡବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ୟାଂ ବ୍ରହ୍ମା ବିଦ୍ୟାଂ ନାରଦାୟ ପ୍ରୋବାଚ ନାରଦୋ ବୃହତ୍ସେନାୟ
ବୃହତ୍ସେନ ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ଭରଦ୍ୱାଜାୟ ଭରଦ୍ୱାଜୋ ଜୀବକ୍ରାମେଭ୍ୟଃ ଶିଷ୍ୟେଭ୍ୟଃ ପ୍ରାୟଚ୍ଛତ୍ ।
ଅସ୍ୟାଃ ଶ୍ରୀମହାଗରୁଡବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାୟା ବ୍ରହ୍ମା ଋଷିଃ । ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ ।
ଶ୍ରୀଭଗବାନ୍ମହାଗରୁଡୋ ଦେବତା ।
ଶ୍ରୀମହାଗରୁଡପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ ମମ ସକଲବିଷବିନାଶନାର୍ଥେ ଜପେ ବିନିୟୋଗଃ ।

ଓଁ ନମୋ ଭଗବତେ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ନମଃ । ଶ୍ରୀ ମହାଗରୁଡାୟ ତର୍ଜନୀଭ୍ୟାଂ ସ୍ୱାହା ।
ପକ୍ଷୀନ୍ଦ୍ରାୟ ମଧ୍ୟମାଭ୍ୟାଂ ବଷଟ୍ । ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁବଲ୍ଲଭାୟ ଅନାମିକାଭ୍ୟାଂ ହୁମ୍ ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ପରିପୂଜିତାୟ କନିଷ୍ଠିକାଭ୍ୟାଂ ବୌଷଟ୍ ।
ଉଗ୍ରଭୟଂକରକାଲାନଲରୂପାୟ କରତଲକରପୃଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ଫଟ୍ ।
ଏବଂ ହୃଦୟାଦିନ୍ୟାସଃ । ଭୂର୍ଭୁବଃ ସୁବରୋମିତି ଦିଗ୍ବନ୍ଧଃ । ଧ୍ୟାନମ୍ ।

Not for Commercial Use

ସ୍ୱସ୍ତିକୋ ଦକ୍ଷିଣଂ ପାଦଂ ବାମପାଦଂ ତୁ କୁଞ୍ଚିତମ୍ ।
ପ୍ରାଞ୍ଜଲୀକୃତଦୋର୍ଯୁଗ୍ମଂ ଗରୁଡଂ ହରିବଲ୍ଲଭମ୍ ।। ୧ ।।

ଅନନ୍ତୋ ବାମକଟକୋ ଯଜ୍ଞସୂତ୍ରଂ ତୁ ବାସୁକିଃ ।
ତକ୍ଷକାଃ କଟିସୂତ୍ରଂ ତୁ ହାରଃ କାର୍କୋଟ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨ ।।

ପଦ୍ମୋ ଦକ୍ଷିଣକର୍ଣ୍ଣେ ତୁ ମହାପଦ୍ମସ୍ତୁ ବାମକେ ।
ଶଙ୍ଖଃ ଶିରଃପ୍ରଦେଶେ ତୁ ଗୁଲିକସ୍ତୁ ଭୁଜାନ୍ତରେ ।। ୩ ।।

ପୌଣ୍ଡ୍ରକାଲିକନାଗାଭ୍ୟାଂ ଚାମରାଭ୍ୟାଂ ସୁବୀଜିତମ୍ ।
ଏଲାପୁତ୍ରକନାଗାଦ୍ୟୈଃ ସେବ୍ୟମାନଂ ମୁଦାନ୍ୱିତମ୍ ।। ୪ ।।

କପିଲାକ୍ଷଂ ଗରୁତ୍ମନ୍ତଂ ସୁବର୍ଣ୍ଣସଦୃଶପ୍ରଭମ୍ ।
ଦୀର୍ଘବାହୁଂ ବୃହତ୍‌ସ୍କନ୍ଧଂ ନାଦାଭରଣଭୂଷିତମ୍ ।। ୫ ।।

ଆଜାନୁତଃ ସୁବର୍ଣ୍ଣାଭମାକଣ୍ଠ୍ୟୋସ୍ତୁହିନପ୍ରଭମ୍ ।
କୁଙ୍କୁମାରୁଣମାକଣ୍ଠଂ ଶତଚନ୍ଦ୍ରନିଭାନନମ୍ ।। ୬ ।।

ନୀଲାଗ୍ରନାସିକାବକ୍ତ୍ରଂ ସୁମହଚ୍ଛାରୁକୁଣ୍ଡଲମ୍ ।
ଦଂଷ୍ଟ୍ରାକରାଲବଦନଂ କିରୀଟମୁକୁଟୋଜ୍ଜ୍ୱଲମ୍ ।। ୭ ।।

କୁଙ୍କୁମାରୁଣସର୍ବାଙ୍ଗଂ କୁନ୍ଦେନ୍ଦୁଧବଲାନନମ୍ ।
ବିଷ୍ଣୁବାହ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ କ୍ଷେମଂ କୁରୁ ସଦା ମମ ।। ୮ ।।

ଏବଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ତ୍ରିସଂଧ୍ୟାସୁ ଗରୁଡଂ ନାଗଭୂଷଣମ୍ ।
ବିଷଂ ନାଶୟତେ ଶୀଘ୍ରଂ ତୂଲରାଶିମିବାନଲଃ ।। ୯ ।।

Not For Commercial Use

ଓମୀମୋଂ ନମୋ ଭଗବତେ ଶ୍ରୀମହାଗରୁଡାୟ ପକ୍ଷୀନ୍ଦ୍ରାୟ ବିଷ୍ଣୁବଲ୍ଲଭାୟ
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟପରିପୂଜିତାୟ ଉଗ୍ରଭୟଂକରକାଲାନଲରୂପାୟ ବଜ୍ରନଖାୟ
ବଜ୍ରତୁଣ୍ଡାୟ ବଜ୍ରଦନ୍ତାୟ ବଜ୍ରଦଂଷ୍ଟ୍ରାୟ ବଜ୍ରପୁଚ୍ଛାୟ ବଜ୍ରପକ୍ଷାଲକ୍ଷିତଶରୀରାୟ
ଓମୀକେହ୍ୟେହି ଶ୍ରୀମହାଗରୁଡାପ୍ରତିଶାସନାସ୍ଥିନ୍ନାବିଶାବିଶ ଦୁଷ୍ଟାନାଂ ବିଷଂ
ଦୂଷୟ ଦୂଷୟ ସ୍ପୃଷ୍ଟାନାଂ ନାଶୟ ନାଶୟ ଦନ୍ଦଶୂକାନାଂ ବିଷଂ ଦାରୟ ଦାରୟ
ପ୍ରଲୀନଂ ବିଷଂ ପ୍ରଣାଶୟ ପ୍ରଣାଶୟ ସର୍ବବିଷଂ ନାଶୟ ନାଶୟ ହନ ହନ
ଦହ ଦହ ପଚ ପଚ ଭସ୍ମୀକୁରୁ ଭସ୍ମୀକୁରୁ ହୁଂ ଫଟ୍ ସ୍ୱାହା ।।

ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଲସଂକାଶ ସୂର୍ୟ୍ୟମଣ୍ଡଲମୁଷ୍ଟିକ ।
ପୃଥ୍ୱୀମଣ୍ଡଲମୁଦ୍ରାଙ୍ଗ ଶ୍ରୀମହାଗରୁଡାୟ ବିଷଂ ହର ହର ହୁଂ ଫଟ୍ ସ୍ୱାହା ।।

ଓଁ କ୍ଷିପ ସ୍ୱାହା ।।

ଓମୀଂ ସଚରତି ସଚରତି ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷାଣାଂ ଚ
ବିଷରୂପିଣୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ ବିଷଶୋଷଣୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷହାରିଣୀ
ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ ବିଷମନ୍ତଃପ୍ରଲୀନଂ ବିଷଂ ପ୍ରନଷ୍ଟଂ
ବିଷଂ ହତଂ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

ଓଁ ନମୋ ଭଗବତେ ମହାଗରୁଡାୟ ବିଷ୍ଣୁବାହନାୟ
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟପରିପୂଜିତାୟ ବଜ୍ରନଖବଜ୍ରତୁଣ୍ଡାୟ ବଜ୍ରପକ୍ଷାଲଂକୃତଶରୀରାୟ
ଏହ୍ୟେହି ମହାଗରୁଡ ବିଷଂ ଛିନ୍ଧି ଛିନ୍ଧି ଆବେଶୟାବେଶୟ ହୁଂ ଫଟ୍ ସ୍ୱାହା ।।

ସୁପର୍ଣ୍ଣୋଽସି ଗରୁତ୍ମାତ୍ତ୍ରିବୃତ୍ତେ ଶିରୋ ଗାୟତ୍ରଂ ଚକ୍ଷୁଃ ସ୍ତ୍ରୋମ ଆତ୍ମା
ସାମ ତେ ତନୂର୍ବାମଦେବ୍ୟଂ ବୃହଦ୍ରଥନ୍ତରେ ପକ୍ଷୌ ୟଜ୍ଞାୟଜ୍ଞିୟଂ
ପୁଚ୍ଛଂ ଛନ୍ଦାଂସ୍ୟଙ୍ଗାନି ଧିଷ୍ଣ୍ୟା ଶଫା ୟଜୂଂଷି ନାମ ।।

Not For Commercial Use

ସୁପର୍ଣ୍ଣୋଽସି ଗରୁତ୍ମାନ୍ଦିବଂ ଗଚ୍ଛ ସୁବଃ ପତ ଓମୀଂ
ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାମମାବାସ୍ୟାୟାଂ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଂ ପୁରୋବାଚ ସଚରତି ସଚରତି
ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ ବିଷହାରିଣୀ ହତଂ
ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ ବିଷଂ ପ୍ରନଷ୍ଟଂ ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ
ବିଷଂ ହତଂ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

ତତସ୍ତ୍ୱମ୍ । ଯଦ୍ୟନନ୍ତକଦୂତୋଽସି ଯଦି ବାନନ୍ତକଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସଚରତି ସଚରତି ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ
ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ବିଷଂ ହତଂ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

ଯଦି ବାସୁକିଦୂତୋଽସି ଯଦି ବା ବାସୁକଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସଚରତି ସଚରତି ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ
ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ବିଷଂ ହତଂ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

ଯଦି ବା ତକ୍ଷକଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସଚରତି ସଚରତି ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ
ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ବିଷଂ ହତଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

ଯଦି କର୍କୋଟକଦୂତୋଽସି ଯଦି ବା କର୍କୋଟକଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସଚରତି ସଚରତି ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ
ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ବିଷଂ ହତଂ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

ଯଦି ପଦ୍ମକଦୂତୋଽସି ଯଦି ବା ପଦ୍ମକଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସଚରତି ସଚରତି ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ
ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ବିଷଂ ହତଂ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

Not For Commercial Use

ୟଦି ମହାପଦ୍ମକଦୂତୋଽସି ୟଦି ବା ମହାପଦ୍ମକଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସଚରତି ସଚରତି ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ
ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ବିଷଂ ହତଂ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

ୟଦି ଶଙ୍ଖକଦୂତୋଽସି ୟଦି ବା ଶଙ୍ଖକଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସଚରତି ସଚରତି ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ
ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ବିଷଂ ହତଂ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

ୟଦି ଗୁଲିକଦୂତୋଽସି ୟଦି ବା ଗୁଲିକଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସଚରତି ସଚରତି ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ ବିଷହାରିଣୀ
ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ବିଷଂ ହତଂ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା
ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

ୟଦି ପୌଣ୍ଡ୍ରକାଲିକଦୂତୋଽସି ୟଦି ବା ପୌଣ୍ଡ୍ରକାଲିକଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସଚରତି ସଚରତି ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ
ବିଷହାରିଣୀ ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ
ବିଷଂ ହତଂ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

ୟଦି ନାଗକଦୂତୋଽସି ୟଦି ବା ନାଗକଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସଚରତି ସଚରତି ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ ବିଷହାରିଣୀ
ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ବିଷଂ ହତଂ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା
ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

ୟଦି ଲୂତାନାଂ ପ୍ରଲୂତାନାଂ ୟଦି ବୃଶ୍ଚିକାନାଂ ୟଦି ଘୋଟକାନାଂ ୟଦି
ସ୍ଥାବରଜଙ୍ଗମାନାଂ ସଚରତି ସଚରତି ତକ୍ଷାରୀ ମକ୍ଷାରୀ ବିଷନାଶିନୀ
ବିଷଦୂଷିଣୀ ବିଷହାରିଣୀ ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ ବିଷଂ ହତମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ
ବିଷଂ ହତଂ ତେ ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

Not For Commercial Use

ଅନନ୍ତବାସୁକିତକ୍ଷକକର୍କୋଟକପଦ୍ମକମହାପଦ୍ମକଶଙ୍ଖକ୍ରଗୁଲିକପୌଣ୍ଡ୍ରକାଲିକନାଗକ
ଇତ୍ୟେଷାଂ ଦିବ୍ୟାନାଂ ମହାନାଗାନାଂ ମହାନାଗାଦିରୂପାଣାଂ
ବିଷତୁଣ୍ଡାନାଂ ବିଷଦନ୍ତାନାଂ ବିଷଦଂଷ୍ଟ୍ରାଣାଂ ବିଷାଙ୍ଗାନାଂ ବିଷପୁଚ୍ଛାନାଂ
ବିଶ୍ୱଚାରାଣାଂ ବୃଶ୍ଚିକାନାଂ ଲୂତାନାଂ ପ୍ରଲୂତାନାଂ ମୂଷିକାଣାଂ ଗୃହଗୌଲିକାନାଂ
ଗୃହଗୋଧିକାନାଂ ଘ୍ରଣସାନାଂ ଗୃହଗିରିଗହ୍ୱରକାଲାନଲବଲ୍ଲୀକୋଦ୍-ଭୂତାନାଂ
ତାର୍ଣ୍ଣାନାଂ ପର୍ଣ୍ଣାନାଂ କାଷ୍ଠଦାରୁବୃକ୍ଷକୋଟରସ୍ଥାନାଂ
ମୂଲତ୍ୱଗ୍-ଦାରୁନିର୍ଯ୍ୟାସପତ୍ରପୁଷ୍ପଫଲୋଦ୍-ଭୂତାନାଂ
ଦୁଷ୍ଟକୀଟକପିଶ୍ୱାନମାର୍ଜାରଜମ୍ବୁକବ୍ୟାଘ୍ରବରାହାଣାଂ
ଜରାୟୁଜାଣ୍ଡଜୋଦ୍-ଭିଜ୍ଜସ୍ୱେଦଜାନାଂ
ଶସ୍ତ୍ରବାଣକ୍ଷତସ୍ଫୋଟବ୍ରଣମହାବ୍ରଣକୃତାନାଂ କୃତ୍ରିମାଣାମନ୍ୟେଷାଂ
ଭୂତବେତାଲକୂଷ୍ମାଣ୍ଡପିଶାଚପ୍ରେତରାକ୍ଷସଯକ୍ଷଭୟପ୍ରଦାନାଂ
ବିଷତୁଣ୍ଡଦଂଷ୍ଟ୍ରାନାଂ ବିଷାଙ୍ଗାନାଂ ବିଷପୁଚ୍ଛାନାଂ ବିଷାଣାଂ
ବିଷରୂପିଣୀ ବିଷଦୂଷିଣୀ ବିଷଶୋଷିଣୀ ବିଷନାଶିନୀ ବିଷହାରିଣୀ
ହତଂ ବିଷଂ ନଷ୍ଟଂ ବିଷମନ୍ତଃପ୍ରଲୀନଂ ବିପ୍ରନଷ୍ଟଂ ବିଷଂ ହତଂ ତେ
ବ୍ରହ୍ମଣା ବିଷମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରେଣ ସ୍ୱାହା ।।

ୟ ଇମାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାମମାବାସ୍ୟାୟ୍ୟାଂ ପଠେଚ୍ଛୃଣୁୟାଦ୍ୱା ୟାବଜ୍ଜୀବଂ ନ ହିଂସନ୍ତି ସର୍ପାଃ ।
ଅଷ୍ଟୌ ବ୍ରାହ୍ମଣାନ୍-ଗ୍ରାହୟିତ୍ୱା ତୃଣେନ ମୋଚୟେତ୍ ।
ଶତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନ୍-ଗ୍ରାହୟିତ୍ୱା ଚକ୍ଷୁଷା ମୋଚୟେତ୍ ।
ସହସ୍ରଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନ୍ ଗ୍ରାହୟିତ୍ୱା ମନସା ମୋଚୟେତ୍ ।
ସର୍ପାଞ୍ଜଲେ ନ ମୁଞ୍ଚନ୍ତି । ତୃଣେ ନ ମୁଞ୍ଚନ୍ତି ।
କାଷ୍ଠେ ନ ମୁଞ୍ଚନ୍ତୀତ୍ୟାହ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

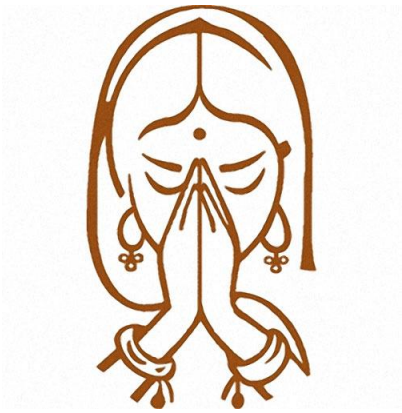
Not For Commercial Use

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶ୍ରୁଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ଓଁ ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀଗରୁଡୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା।।

।। ଇତି ବୈଷ୍ଣବ ଉପନିଷଦ ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଶୈବ ଉପନିଷଦ

(Shaiva Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଅକ୍ଷମାଲିକା ଉପନିଷଦ

(Akshamaalikopanisat / Akshamaalikaa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ଦାଶ

ଅକ୍ଷମାଲିକୋପନିଷତ୍ / ଅକ୍ଷମାଲିକା ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଅକ୍ଷମାଲିକୋପନିଷତ୍ ।।

ଅକାରାଦିକ୍ଷକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣଜାତକଲେବରମ୍ ।
ବିକଲେବରକୈବଲ୍ୟଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମାବିରାବୀର୍ମ ଏଧି ।।
ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀରନେନାଧୀତେନାରାତ୍ରାନ୍‌ସନ୍ଦଧାମ୍ୟୃତଂ
ବଦିଷ୍ୟାମି ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।।
ତନ୍ମାମବତୁ ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ଅବତୁ ମାମବତୁ ବକ୍ତାରମବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ପ୍ରଜାପତିର୍ଗୁହଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଭୋ ବ୍ରହ୍ମନ୍ନକ୍ଷମାଲାଭେଦବିଧିଂ ବ୍ରୂହୀତି ।
ସା କିଂଲକ୍ଷଣା , କତି ଭେଦା ଅସ୍ୟାଃ , କତି ସୂତ୍ରାଣି , କଥଂ ଘଟନାପ୍ରକାରଃ ,
କେ ବର୍ଣ୍ଣାଃ , କା ପ୍ରତିଷ୍ଠା , କୈବାସ୍ୟାଧିଦେବତା , କିଂ ଫଲଂ ଚେତି ।
ତଂ ଗୁହଃ ପ୍ରତ୍ୟୁବାଚ ପ୍ରବାଲମୌକ୍ତିକସ୍ଫଟିକଶଙ୍ଖରଜତାଷ୍ଟାପଦଚନ୍ଦନପୁତ୍ରଜୀବିକାବ୍ଜେ
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷା ଇତି ।
ଆଦିକ୍ଷାନ୍ତମୂର୍ତିଃ ସାବଧାନଭାବା ।
ସୌବର୍ଣ୍ଣଂ ରାଜତଂ ତାମ୍ରଂ ଚେତି ସୂତ୍ରତ୍ରୟମ୍ ।
ତଦ୍ଦିବରେ ସୌବର୍ଣ୍ଣ ତଦ୍ଦକ୍ଷପାର୍ଶ୍ୱେ ରାଜତଂ ତଦ୍ବାମେ ତାମ୍ରଂ
ତନ୍ମୁଖେ ମୁଖଂ ତପୁଚ୍ଛେ ପୁଚ୍ଛଂ ତଦନ୍ତରାବର୍ତନକ୍ରମେଣ ଯୋଜୟେତ୍ ।

Not For Commercial Use

ୟଦସ୍ୟାନ୍ତରଂ ସୂତ୍ରଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ । ୟଦ୍ଧକ୍ଷପାର୍ଶ୍ୱେ ତଚ୍ଛିବମ୍ ।
ୟଦ୍ବାମେ ତଦ୍ୱୈଷ୍ଣବମ୍ । ୟନ୍ମୁଖଂ ସା ସରସ୍ୱତୀ ।
ୟତ୍-ପୁଚ୍ଛଂ ସା ଗାୟତ୍ରୀ । ୟତ୍ପୁଷିରଂ ସା ବିଦ୍ୟା ।
ୟା ଗ୍ରନ୍ଥିଃ ସା ପ୍ରକୃତିଃ । ୟେ ସ୍ୱରାସ୍ତେ ଧବଲାଃ ।
ୟେ ସ୍ୱର୍ଗାସ୍ତେ ପୀତାଃ । ୟେ ପରାସ୍ତେ ରକ୍ତାଃ ।
ଅଥ ତାଂ ପଞ୍ଚଭିର୍ଗନ୍ଧୈରମୃତୈଃ ପଞ୍ଚଭିର୍ଗବ୍ୟୈସ୍ତନୁଭିଃ ଶୋଧୟିତ୍ୱା
ପଞ୍ଚଭିର୍ଗବ୍ୟୈର୍ଗନ୍ଧୋଦକେନ ସଂସ୍ରାପ୍ୟ ତସ୍ମାତ୍ରୋଙ୍କାରେଣ ପତ୍ରକୂର୍ଚେନ
ସ୍ନପୟିତ୍ୱାଽଷ୍ଟଭିର୍ଗନ୍ଧୈରାଲିପ୍ୟ ସୁମନଃସ୍ଥଲେ ନିବେଶ୍ୟାକ୍ଷତପୁଷ୍ପୈରାରାଧ୍ୟ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମାଦିକ୍ଷାନ୍ତୈର୍ବର୍ଣୈର୍ଭାବୟେତ୍ ।

ଓମଙ୍କାର ମୃତ୍ୟୁଂଜୟ ସର୍ବବ୍ୟାପକ ପ୍ରଥମେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମାଙ୍କାରାକର୍ଷଣାତ୍ମକ ସର୍ବଗତ ଦ୍ୱିତୀୟେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମିଙ୍କାର ପୁଷ୍ଟିଦାକ୍ଷୋଭକର ତୃତୀୟେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମୀଙ୍କାର ବାକ୍ପ୍ରସାଦକର ନିର୍ମଲ ଚତୁର୍ଥେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମୁଙ୍କାର ସର୍ବବଲପ୍ରଦ ସାରତର ପଞ୍ଚମେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମୂଙ୍କାରୋଚ୍ଚାଟନକର ଦୁଃସହ ଷଷ୍ଠେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମୃଙ୍କାକାର ସଂକ୍ଷୋଭକର ଚଞ୍ଚଳ ସପ୍ତମେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମୄଙ୍କାର ସଂମୋହନକରୋଜ୍ଜ୍ୱବଲାଷ୍ଟମେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମୢଙ୍କାର ବିଦ୍ୱେଷଣକର ମୋହକ ନବମେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମୡଙ୍କାର ମୋହକର ଦଶମେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମେଙ୍କାର ସର୍ବବଶ୍ୟକର ଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱୈକାଦଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମୈଙ୍କାର ଶୁଦ୍ଧସାତ୍ତ୍ୱିକ ପୁରୁଷବଶ୍ୟକର ଦ୍ୱାଦଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମୋଙ୍କାରାଖିଲବାଙ୍ମୟ ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧ ତ୍ରୟୋଦଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମୌଙ୍କାର ସର୍ବବାଙ୍ମୟ ବଶ୍ୟକର ଚତୁର୍ଦଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓମଙ୍କାର ଗଜାଦିବଶ୍ୟକର ମୋହନ ପଞ୍ଚଦଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।

Not For Commercial Use

ଓମଃକାର ମୃତ୍ୟୁନାଶନକର ରୌଦ୍ର ଷୋଡଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ କଙ୍କାର ସର୍ବବିଷହର କଲ୍ୟାଣଦ ସପ୍ତଦଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଖଙ୍କାର ସର୍ବକ୍ଷୋଭକର ବ୍ୟାପକାଷ୍ଟାଦଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଗଙ୍କାର ସର୍ବବିଘ୍ନଶମନ ମହତ୍ତରୈକୋନବିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଘଙ୍କାର ସୌଭାଗ୍ୟଦ ସ୍ତମ୍ଭନକର ବିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଙକାର ସର୍ବବିଷନାଶକରୋଗ୍ରୈକବିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଚଙ୍କାରାଭିଚାରଘ୍ନ କ୍ରୂର ଦ୍ୱାବିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଛଙ୍କାର ଭୂତନାଶକର ଭୀଷଣ ତ୍ରୟ୍ୟୋବିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଜଙ୍କାର କୃତ୍ୟାଦିନାଶକର ଦୁର୍ଧର୍ଷ ଚତୁର୍ବିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଝଙ୍କାର ଭୂତନାଶକର ପଞ୍ଚବିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଞକାର ମୃତ୍ୟୁପ୍ରମଥନ ଷଡ୍ୱିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଟଙ୍କାର ସର୍ବବ୍ୟାଧିହର ସୁଭଗ ସପ୍ତବିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଠଙ୍କାର ଚନ୍ଦ୍ରରୂପାଷ୍ଟାବିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଡଙ୍କାର ଗରୁଡାତ୍ମକ ବିଷଘ୍ନ ଶୋଭନୈକୋନତ୍ରିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଢଙ୍କାର ସର୍ବସଂପତ୍-ପ୍ରଦ ସୁଭଗ ତ୍ରିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଣଙ୍କାର ସର୍ବସିଦ୍ଧିପ୍ରଦ ମୋହକରୈକତ୍ରିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ତଙ୍କାର ଧନଧାନ୍ୟାଦିସଂପତ୍-ପ୍ରଦ ପ୍ରସନ୍ନ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଥଙ୍କାର ଧର୍ମପ୍ରାପ୍ତିକର ନିର୍ମଲ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଦଙ୍କାର ପୁଷ୍ଟିବୃଦ୍ଧିକର ପ୍ରିୟଦର୍ଶନ ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଧଙ୍କାର ବିଷଜ୍ୱରନିଘ୍ନ ବିପୁଲ ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ନଙ୍କାର ଭୁକ୍ତିମୁକ୍ତିପ୍ରଦ ଶାନ୍ତ ଷଟ୍ତ୍ରିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ପଙ୍କାର ବିଷବିଘ୍ନନାଶନ ଭବ୍ୟ ସପ୍ତତ୍ରିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଫଙ୍କାରାଣିମାଦିସିଦ୍ଧିପ୍ରଦ ଜ୍ୟୋତୀରୂପାଷ୍ଟତ୍ରିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ବଙ୍କାର ସର୍ବଦୋଷହର ଶୋଭନୈକୋନଚତ୍ୱାରିଂଶେଃକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଭଙ୍କାର ଭୂତପ୍ରଶାନ୍ତିକର ଭୟାନକ ଚତ୍ୱାରିଂଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ମଙ୍କାର ବିଦ୍ୱେଷିମୋହନକରୈକଚତ୍ୱାରିଂଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ୟଙ୍କାର ସର୍ବବ୍ୟାପକ ପାବନ ଦ୍ୱିଚତ୍ୱାରିଂଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ରଙ୍କାର ଦାହକର ବିକୃତ ତ୍ରିଚତ୍ୱାରିଂଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଲଙ୍କାର ବିଶ୍ୱଂଭର ଭାସ୍ୱର ଚତୁଶ୍ଚତ୍ୱାରିଂଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ବଙ୍କାର ସର୍ବାପ୍ୟାୟନକର ନିର୍ମଲ ପଞ୍ଚଚତ୍ୱାରିଂଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଶଙ୍କାର ସର୍ବଫଲପ୍ରଦ ପବିତ୍ର ଷଟ୍‌ଚତ୍ୱାରିଂଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଷଙ୍କାର ଧର୍ମାର୍ଥକାମଦ ଧବଲ ସପ୍ତଚତ୍ୱାରିଂଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ସଙ୍କାର ସର୍ବକାରଣ ସାର୍ବବର୍ଣ୍ଣିକାଷ୍ଟଚତ୍ୱାରିଂଶେଽକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ହଙ୍କାର ସର୍ବବାଙ୍ମୟ ନିର୍ମଲୈକୋନପଞ୍ଚାଶଦକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ ଳଙ୍କାର ସର୍ବଶକ୍ତିପ୍ରଦ ପ୍ରଧାନ ପଞ୍ଚାଶଦକ୍ଷେ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।
ଓଁ କ୍ଷଙ୍କାର ପରାପରତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାପକ ପରଂଜ୍ୟୋତୀରୂପ ଶିଖାମଣୌ ପ୍ରତିତିଷ୍ଠ ।

ଅଥୋବାଚ ୟେ ଦେବାଃ ପୃଥିବୀଷଦସ୍ତେଭ୍ୟୋ ନମୋ ଭଗବନ୍ତୋଽନୁମଦନ୍ତୁ
ଶୋଭାୟୈ ପିତରୋଽନୁମଦନ୍ତୁ ଶୋଭାୟୈ ଜ୍ଞାନମୟୀମକ୍ଷମାଲିକାମ୍ ।
ଅଥୋବାଚ ୟେ ଦେବା ଅନ୍ତରିକ୍ଷସଦସ୍ତେଭ୍ୟଃ ଓଁ ନମୋ ଭଗବନ୍ତୋଽନୁମଦନ୍ତୁ
ଶୋଭାୟୈ ପିତରୋଽନୁମଦନ୍ତୁ ଶୋଭାୟୈଜ୍ଞାନମୟୀମକ୍ଷମାଲିକାମ୍ ।
ଅଥୋବାଚ ୟେ ଦେବା ଦିବିଷଦସ୍ତେଭ୍ୟୋ ନମୋ ଭଗବନ୍ତୋଽନୁମଦନ୍ତୁ
ଶୋଭାୟୈ ପିତରୋଽନୁମଦନ୍ତୁ ଶୋଭାୟୈ ଜ୍ଞାନମୟୀମକ୍ଷମାଲିକାମ୍ ।
ଅଥୋବାଚ ୟେ ମନ୍ତ୍ରା ୟା ବିଦ୍ୟାସ୍ତେଭ୍ୟୋ ନମସ୍ତାଭ୍ୟସ୍ତୋନ୍ନମସ୍ତୁଚ୍ଛକ୍ତିରସ୍ୟାଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପୟତି ।
ଅଥୋବାଚ ୟେ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରାସ୍ତେଭ୍ୟଃ ସଗୁଣେଭ୍ୟ ଓଁ ନମସ୍ତୁଦ୍ୱୀର୍ଯ୍ୟମସ୍ୟାଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପୟତି ।
ଅଥୋବାଚ ୟେ ସାଙ୍ଖ୍ୟାଦିତତ୍ତ୍ୱଭେଦାସ୍ତେଭ୍ୟୋ ନମୋ ବର୍ତଧ୍ୱଂ ବିରୋଧେଽନୁବର୍ତଧ୍ୱମ୍ ।
ଅଥୋବାଚ ୟେ ଶୈବା ବୈଷ୍ଣବାଃ ଶାକ୍ତାଃ ଶତସହସ୍ରଶସ୍ତେଭ୍ୟୋ
ନମୋ ନମୋ ଭଗବନ୍ତୋଽନୁମଦନ୍ତ୍ୱନୁଗୃହ୍ଣନ୍ତୁ ।
ଅଥୋବାଚ ୟାଶ୍ଚ ମୃତ୍ୟୋଃ ପ୍ରାଣବତ୍ୟସ୍ତାଭ୍ୟୋ ନମୋ ନମସ୍ତେନୈତଂ ମୃଡୟତ ମୃଡୟତ ।

Not For Commercial Use

ପୁନରେତସ୍ୟାଂ ସର୍ବାତ୍ମକତ୍ୱଂ ଭାବୟିତ୍ୱା ଭାବେନ ପୂର୍ବମାଲିକାମୁପାଦ୍ୟାରଭ୍ୟ ତନ୍ମନ୍ତ୍ରୀଂ
ମହୋପହାରୈରୁପହୃତ୍ୟାଦିକ୍ଷାନ୍ତୈରକ୍ଷରୈରକ୍ଷମାଲାମଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତଂ ସ୍ମୃଶେତ୍ ।
ଅଥ ପୁନରୁତ୍ଥାପ୍ୟ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣୀକୃତ୍ୟାଂ ନମସ୍ତେ ଭଗବତି ମନ୍ତ୍ରମାତୃକେଽକ୍ଷମାଲେ
ସର୍ବବଶଂକର୍ୟୈଂ ନମସ୍ତେ ଭଗବତି ମନ୍ତ୍ରମାତୃକେଽକ୍ଷମାଲିକେ ଶେଷସ୍ତମ୍ଭିନ୍ୟୈାଂ
ନମସ୍ତେ ଭଗବତି ମନ୍ତ୍ରମାତୃକେଽକ୍ଷମାଲେ ଉଚ୍ଚାଟନ୍ୟୈାଂ ନମସ୍ତେ ଭଗବତି
ମନ୍ତ୍ରମାତୃକେଽକ୍ଷମାଲେ ବିଶ୍ୱାମୃତ୍ୟୈାଂ ମୃତ୍ୟୁଂଜୟସ୍ୱରୂପିଣି ସକଲଲୋକୋଦ୍ଧାରିଣି
ସକଲଲୋକରକ୍ଷାଧିକେ ସକଲଲୋକୋଜ୍ଜୀବିକେ ସକଲଲୋକୋତ୍ପାଦିକେ
ଦିବାପ୍ରବର୍ତିକେ ରାତ୍ରିପ୍ରବର୍ତିକେ ନଦ୍ୟନ୍ତରଂ ଯାସି ଦେଶାନ୍ତରଂ ଯାସି ଦ୍ୱୀପାନ୍ତରଂ
ଯାସି ଲୋକାନ୍ତରଂ ଯାସି ସର୍ବଦା ସ୍ଫୁରସି ସର୍ବହୃଦି ବାସସି ।
ନମସ୍ତେ ପରାରୂପେ ନମସ୍ତେ ପଶ୍ୟନ୍ତୀରୂପେ ନମସ୍ତେ ମଧ୍ୟମାରୂପେ ନମସ୍ତେ
ବୈଖରୀରୂପେ ସର୍ବତତ୍ତ୍ୱାତ୍ମିକେ ସର୍ବବିଦ୍ୟାତ୍ମିକେ ସର୍ବଶକ୍ତ୍ୟାତ୍ମିକେ ସର୍ବଦେବାତ୍ମିକେ
ବସିଷ୍ଠେନ ମୁନିନାରାଧିତେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରେଣ ମୁନିନୋପଜୀବ୍ୟମାନେ ନମସ୍ତେ ନମସ୍ତେ ।
ପ୍ରାତରଧୀୟାନୋ ରାତ୍ରିକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି । ସାୟମଧୀୟାନୋ ଦିବସକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
ତସ୍ମାତ୍ସଂପ୍ରାତଃ ପ୍ରଯୁଞ୍ଜାନଃ ପାପୋଽପାପୋ ଭବତି ।
ଏବମକ୍ଷମାଲିକୟା ଜପ୍ତୋ ମନ୍ତ୍ରଃ ସଦ୍ୟଃ ସିଦ୍ଧିକରୋ
ଭବତୀତ୍ୟାହ ଭଗବାନ୍-ଗୁହଃ ପ୍ରଜାପତିମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମାବିରାବୀର୍ମ ଏଧି ।।
ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀରନେନାଧୀତେନାରାତ୍ରାନ୍ସନ୍ଦଧାମ୍ୟୃତଂ
ବଦିଷ୍ୟାମି ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।।
ତନ୍ମାମବତୁ ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ଅବତୁ ମାମବତୁ ବକ୍ତାରମବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତ୍ୟକ୍ଷମାଲିକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲ ଉପନିଷଦ

(Rudrakshajabalopanisat / Rudrakshajabala Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲୋପନିଷତ୍ / ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲୋପନିଷତ୍ ।।

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟଂ ମହାରୁଦ୍ରତୟୋଜ୍ଜ୍ୱଲମ୍ ।
ପ୍ରତିଯୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଶିବମାତ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ହୈନଂ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ଭୁସୁଣ୍ଡଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ କଥଂ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷୋତ୍ପତ୍ତିଃ ।
ତଦ୍ଧାରଣାଚ୍ଚିଂ ଫଲମିତି । ତଂ ହୋବାଚ ଭଗବାନ୍-କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଃ ।
ତ୍ରିପୁରବଧାର୍ଥମହଂ ନିମୀଲିତାକ୍ଷୋଽଭବମ୍ ।
ତେଭ୍ୟୋ ଜଲବିନ୍ଦବୋ ଭୂମୌ ପତିତାସ୍ତେ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷା ଜାତାଃ ।
ସର୍ବାନୁଗ୍ରହାର୍ଥାୟ ତେଷାଂ ନାମୋଚ୍ଚାରମାତ୍ରେଣ ଦଶଗୋପ୍ରଦାନଫଲଂ
ଦର୍ଶନସ୍ପର୍ଶନାଭ୍ୟାଂ ଦ୍ୱିଗୁଣଂ ଫଲମତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ବକ୍ତୁଂ ନ ଶକ୍ନୋମି ।

ତତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ------
କସ୍ମିଂସ୍ଥିତଂ ତୁ କିଂ ନାମ କଥଂ ବା ଧାର୍ଯ୍ୟତେ ନରୈଃ ।
କତିଭେଦମୁଖାନ୍ୟତ୍ର କୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ଧାର୍ଯ୍ୟତେ କଥମ୍ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

ଦିବ୍ୟବର୍ଷସହସ୍ରାଣି ଚକ୍ଷୁରୁନ୍ମୀଲିତଂ ମୟା ।
ଭୂମାବକ୍ଷିପୁଟାଭ୍ୟାଂ ତୁ ପତିତା ଜଲବିନ୍ଦବଃ ।। ୨ ।।

ତତ୍ରାଶ୍ରୁବିନ୍ଦବୋ ଜାତା ମହାରୁଦ୍ରାକ୍ଷବୃକ୍ଷକାଃ ।
ସ୍ଥାବରତ୍ୱମନୁପ୍ରାପ୍ୟ ଭକ୍ତାନୁଗ୍ରହକାରଣାତ୍ ।। ୩ ।।

ଭକ୍ତାନାଂ ଧାରଣାପ୍ରାପଂ ଦିବାରାତ୍ରିକୃତଂ ହରେତ୍ ।
ଲକ୍ଷଂ ତୁ ଦର୍ଶନାତ୍-ପୁଣ୍ୟଂ କୋଟିସ୍ତୁଦ୍ଧାରଣାଦ୍-ଭବେତ୍ ।। ୪ ।।

ତସ୍ୟ କୋଟିଶତଂ ପୁଣ୍ୟଂ ଲଭତେ ଧାରଣାନ୍ନରଃ ।
ଲକ୍ଷକୋଟିସହସ୍ରାଣି ଲକ୍ଷକୋଟିଶତାନି ଚ ।। ୫ ।।

ତଜ୍ଜପାଲ୍ଲଭତେ ପୁଣ୍ୟଂ ନରୋ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଧାରଣାତ୍ ।
ଧାତ୍ରୀଫଲପ୍ରମାଣଂ ୟଚ୍ଛ୍ରେଷ୍ଠମେତଦୁଦାହୃତମ୍ ।। ୬ ।।

ବଦରୀଫଲମାତ୍ରଂ ତୁ ମଧ୍ୟମଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ।
ଅଧମଂ ଚଣମାତ୍ରଂ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରକ୍ରିୟୈଷା ମୟୋଚ୍ୟତେ ।। ୭ ।।

ବ୍ରାହ୍ମଣାଃ କ୍ଷତ୍ରିୟା ବୈଶ୍ୟାଃ ଶୂଦ୍ରାଶ୍ଚେତି ଶିବାଜ୍ଞୟା ।
ବୃଥା ଜାତାଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତୁ ତଜ୍ଜାତୀୟାଃ ଶୁଭାକ୍ଷକାଃ ।। ୮ ।।

ଶ୍ୱେତାସ୍ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଜ୍ଞେୟାଃ କ୍ଷତ୍ରିୟା ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣକାଃ ।
ପୀତାସ୍ତୁ ବୈଶ୍ୟା ବିଜ୍ଞେୟାଃ କୃଷ୍ଣାଃ ଶୂଦ୍ରା ଉଦାହୃତାଃ ।। ୯ ।।

ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବିଭୃୟାଚ୍ଛ୍ୱେତାତ୍ରକ୍ତାତ୍ରାଜା ତୁ ଧାରୟେତ୍ ।
ପୀତାନ୍ୱୈଶ୍ୟସ୍ତୁ ବିଭୃୟାତ୍କୃଷ୍ଣାଞ୍ଛୂଦ୍ରସ୍ତୁ ଧାରୟେତ୍ ।। ୧୦ ।।

Not For Commercial Use

ସମାଃ ସ୍ନିଗ୍ଧା ଦୃଢାଃ ସ୍ଥୂଲାଃ କଣ୍ଟକୈଃ ସଂଯୁତାଃ ଶୁଭାଃ ।
କୃମିଦଷ୍ଟଂ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନଂ କଣ୍ଟକୈର୍ହୀନମେବ ଚ ।। ୧୧ ।।

ବ୍ରଣଯୁକ୍ତମଯୁକ୍ତଂ ଚ ଷଡ୍-ରୁଦ୍ରାକ୍ଷା ବିବର୍ଜୟେତ୍ ।
ସ୍ୱୟମେବ କୃତଂ ଦ୍ୱାରଂ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ସ୍ୟାଦିହୋତ୍ତମମ୍ ।। ୧୨ ।।

ୟତ୍ତୁ ପୌରୁଷୟତ୍ନେନ କୃତଂ ତନ୍ମଧ୍ୟମଂ ଭବେତ୍ ।
ସମାନ୍ସ୍ନିଗ୍ଧାନ୍ଦୃଢାନ୍ସ୍ଥୂଲାନ୍-କ୍ଷୌମସୂତ୍ରେଣ ଧାରୟେତ୍ ।। ୧୩ ।।

ସର୍ବଗାତ୍ରେଣ ସୌମ୍ୟେନ ସାମାନ୍ୟାନି ବିଚକ୍ଷଣଃ ।
ନିକଷେ ହେମରେଖାଭା ୟସ୍ୟ ରେଖା ପ୍ରଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୧୪ ।।

ତଦକ୍ଷମୁତ୍ତମଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ତଦ୍ଧାର୍ୟଂ ଶିବପୂଜକୈଃ ।
ଶିଖାୟାମେକରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ତ୍ରିଶତଂ ଶିରସା ବହେତ୍ ।। ୧୫ ।।

ଷଟ୍ତ୍ରିଂଶତଂ ଗଲେ ଦଧ୍ୟାଦ୍ବାହୋଃ ଷୋଡଶ ଷୋଡଶ ।
ମଣିବନ୍ଧେ ଦ୍ୱାଦଶୈବ ସ୍କନ୍ଧେ ପଞ୍ଚଶତଂ ବହେତ୍ ।। ୧୬ ।।

ଅଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତୈର୍ମାଲାମୁପବୀତଂ ପ୍ରକଲ୍ପୟେତ୍ ।
ଦ୍ୱିସରଂ ତ୍ରିସରଂ ବାପି ସରାଣାଂ ପଞ୍ଚକଂ ତଥା ।। ୧୭ ।।

ସରାଣାଂ ସପ୍ତକଂ ବାପି ବିଭୃୟାତ୍କଣ୍ଠଦେଶତଃ ।
ମୁକୁଟେ କୁଣ୍ଡଲେ ଚୈବ କର୍ଣ୍ଣିକାହାରକେଽପି ବା ।। ୧୮ ।।

କେୟୂରକଟକେ ସୂତ୍ରଂ କୁକ୍ଷିବନ୍ଧେ ବିଶେଷତଃ ।
ସୁପ୍ତେ ପୀତେ ସଦାକାଲଂ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ଧାରୟେନ୍ନରଃ ।। ୧୯ ।।

Not For Commercial Use

ତ୍ରିଶତଂ ତ୍ୱଧମଂ ପଞ୍ଚଶତଂ ମଧ୍ୟମମୁଚ୍ୟତେ ।
ସହସ୍ରମୁତ୍ତମଂ ପ୍ରୋକ୍ତମେବଂ ଭେଦେନ ଧାରୟେତ୍ ।। ୨୦ ।।

ଶିରସୀଶାନମନ୍ତ୍ରେଣ କଣ୍ଠେ ତତ୍-ପୁରୁଷେଣ ତୁ ।
ଅଘୋରେଣ ଗଲେ ଧାର୍ଯଂ ତେନୈବ ହୃଦୟେଽପି ଚ ।। ୨୧ ।।

ଅଘୋରବୀଜମନ୍ତ୍ରେଣ କରୟୋର୍ଧାରୟେତ୍ସୁଧୀଃ ।
ପଞ୍ଚାଶଦକ୍ଷଗ୍ରଥିତାନ୍ୱ୍ୟୋମବ୍ୟାପ୍ୟପି ଚୋଦରେ ।। ୨୨ ।।

ପଞ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମଭିରଙ୍ଗୈଶ୍ଚ ତ୍ରିମାଲା ପଞ୍ଚ ସପ୍ତ ଚ ।
ଗ୍ରଥିତ୍ୱା ମୂଲମନ୍ତ୍ରେଣ ସର୍ବାଣ୍ୟକ୍ଷାଣି ଧାରୟେତ୍ ।। ୨୩ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ଭଗବନ୍ତଂ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ଭୁସୁଣ୍ଡଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷାଣାଂ ଭେଦେନ ୟଦକ୍ଷଂ ୟତ୍ସ୍ୱରୂପଂ ୟତ୍ଫାଂଲମିତି ।
ତତ୍ସ୍ୱରୂପଂ ମୁଖୟୁକ୍ତମରିଷ୍ଟନିରସନଂ କାମାଭୀଷ୍ଟଫଲଂ ବ୍ରୂହୀତି ହୋବାଚ ।

ତତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ------
ଏକବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ପରତତ୍ତ୍ୱସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ତଦ୍ଧାରଣାତ୍ପରେ ତତ୍ତ୍ୱେ ଲୀୟତେ ବିଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।। ୧ ।।

ଦ୍ୱିବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚାର୍ଧନାରୀଶ୍ୱରାତ୍ମକମ୍ ।
ଧାରଣାଦର୍ଧନାରୀଶଃ ପ୍ରୀୟତେ ତସ୍ୟ ନିତ୍ୟଶଃ ।। ୨ ।।

ତ୍ରିମୁଖଂ ଚୈବ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମଗ୍ନିତ୍ରୟସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ତଦ୍ଧାରଣାଚ୍ଚ ହୁତଭୁକ୍ତସ୍ୟ ତୁଷ୍ୟତି ନିତ୍ୟଦା ।। ୩ ।।

ଚତୁର୍ମୁଖଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ଚତୁର୍ବକ୍ତ୍ରସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ତଦ୍ଧାରଣାଚ୍ଚତୁର୍ବକ୍ତ୍ରଃ ପ୍ରୀୟତେ ତସ୍ୟ ନିତ୍ୟଦ ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ପଞ୍ଚବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ପଞ୍ଚବକ୍ତ୍ରଃ ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ପୁଂହତ୍ୟା ଚ ବ୍ୟପୋହତି ।। ୫ ।।

ଷଡ୍-ବକ୍ତ୍ରମପି ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ କାର୍ତିକେୟାଧିଦୈବତମ୍ ।
ତଦ୍ଧାରଣାନ୍ମହାଶ୍ରୀଃ ସ୍ୟାନ୍ମହଦାରୋଗ୍ୟମୁତ୍ତମମ୍ ।। ୬ ।।

ମତିବିଜ୍ଞାନସଂପତ୍ତିଶୁଦ୍ଧୟେ ଧାରୟେତ୍ସୁଧୀଃ ।
ବିନାୟକାଧିଦୈବଂ ଚ ପ୍ରବଦନ୍ତି ମନୀଷିଣଃ ।। ୭ ।।

ସପ୍ତବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ସପ୍ତମାଲାଧିଦୈବତମ୍ ।
ତଦ୍ଧାରଣାନ୍ମହାଶ୍ରୀଃ ସ୍ୟାନ୍ମହଦାରୋଗ୍ୟମୁତ୍ତମମ୍ ।। ୮ ।।

ମହତୀ ଜ୍ଞାନସଂପତ୍ତିଃ ଶୁଚିର୍ଧାରଣତଃ ସଦା ।
ଅଷ୍ଟବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମଷ୍ଟମାତ୍ରାଧିଦୈବତମ୍ ।। ୯ ।।

ବସ୍ୱଷ୍ଟକପ୍ରିୟଂ ଚୈବ ଗଙ୍ଗାପ୍ରୀତିକରଂ ତଥା ।
ତଦ୍ଧାରଣାଦିମେ ପ୍ରୀତା ଭବେୟୁଃ ସତ୍ୟବାଦିନଃ ।। ୧୦ ।।

ନବବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ନବଶକ୍ତ୍ୟଧିଦୈବତମ୍ ।
ତସ୍ୟ ଧାରଣମାତ୍ରେଣ ପ୍ରୀୟନ୍ତେ ନବ ଶକ୍ତୟଃ ।। ୧୧ ।।

ଦଶବକ୍ତ୍ରଂ ତୁ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ୟମଦୈବତ୍ୟମୀରିତମ୍ ।
ଦଶାପ୍ରଶାନ୍ତିଜନକଂ ଧାରଣାନ୍ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।। ୧୨ ।।

ଏକାଦଶମୁଖଂ ତ୍ୱକ୍ଷଂ ରୁଦ୍ରୈକାଦଶଦୈବତମ୍ ।
ତଦିଦଂ ଦୈବତଂ ପ୍ରାହୁଃ ସଦା ସୌଭାଗ୍ୟବର୍ଧନମ୍ ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ ଦ୍ୱାଦଶମୁଖଂ ମହାବିଷ୍ଣୁସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶାଦିତ୍ୟରୂପଂ ଚ ବିଭର୍ତ୍ତ୍ୟେବ ହି ତତ୍ପରମ୍ ।। ୧୪ ।।

ତ୍ରୟୋଦଶମୁଖଂ ତ୍ୱକ୍ଷଂ କାମଦଂ ସିଦ୍ଧିଦଂ ଶୁଭମ୍ ।
ତସ୍ୟ ଧାରଣମାତ୍ରେଣ କାମଦେବଃ ପ୍ରସୀଦତି ।। ୧୫ ।।

ଚତୁର୍ଦଶମୁଖଂ ଚାକ୍ଷଂ ରୁଦ୍ରନେତ୍ରସମୁଦ୍-ଭବମ୍ ।
ସର୍ବବ୍ୟାଧିହରଂ ଚୈବ ସର୍ବଦାରୋଗ୍ୟମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୧୬ ।।

ମଦ୍ୟଂ ମାଂସଂ ଚ ଲଶୁନଂ ପଲାଣ୍ଡୁଂ ଶିଗ୍ରୁମେବ ଚ ।
ଶ୍ଲେଷ୍ମାତକଂ ବିଡ୍ୱରାହମଭକ୍ଷ୍ୟଂ ବର୍ଜୟେନ୍ନରଃ ।। ୧୭ ।।

ଗ୍ରହଣେ ବିଷୁବେ ଚୈବମୟନେ ସଂକ୍ରମେଽପି ଚ ।
ଦର୍ଶେଷୁ ପୂର୍ଣ୍ଣମାସେ ଚ ପୂର୍ଣ୍ଣେଷୁ ଦିବସେଷୁ ଚ ।
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଧାରଣାତ୍ପ୍ରଦ୍ୟଃ ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୮ ।।

ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମୂଲଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମା ତନ୍ନାଲଂ ବିଷ୍ଣୁରେବ ଚ ।
ତନ୍ମୁଖଂ ରୁଦ୍ର ଇତ୍ୟାହୁସ୍ତଦ୍ୱିନ୍ଦୁଃ ସର୍ବଦେବତାଃ ।। ୧୯ ।। ଇତି ।।

ଅଥ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ଭଗବନ୍ତଂ ସନତ୍କୁମାରଃ ପପ୍ରଚ୍ଛାଧୀହି ଭଗବନ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଧାରଣବିଧିମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ସମୟେ ନିଦାଘଜଡଭରତଦତ୍ତାତ୍ରେୟକାତ୍ୟାୟନଭରଦ୍ୱାଜକପିଲବସିଷ୍ଠପିପ୍ପଲାଦାଦୟଶ୍ଚ
କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ପରିସମେତ୍ୟୋଚୁଃ ।
ଅଥ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଃ କିମର୍ଥଂ ଭବତାମାଗମନମିତି ହୋବାଚ ।
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଧାରଣବିଧିଂ ବୈ ସର୍ବେ ଶ୍ରୋତୁମିଚ୍ଛାମହ ଇତି ।
ଅଥ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରୋବାଚ ।
ରୁଦ୍ରସ୍ୟ ନୟନାଦୁପୂନ୍ନା ରୁଦ୍ରାକ୍ଷା ଇତି ଲୋକେ ଖ୍ୟାୟନ୍ତେ ।
ଅଥ ସଦାଶିବଃ ସଂହାରକାଲେ ସଂହାରଂ କୃତ୍ୱା ସଂହାରାକ୍ଷଂ ମୁକୁଲୀକରୋତି ।

Not For Commercial Use

ତନ୍ନଯ୍ନାଜ୍ଞାତା ରୁଦ୍ରାକ୍ଷା ଇତି ହୋବାଚ ।
ତସ୍ମାଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷତ୍ୱମିତି କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରୋବାଚ ।
ତଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷେ ବାଗ୍ବିଷୟେ କୃତେ ଦଶଗୋପ୍ରଦାନେନ ୟତ୍ଫଲମବାପ୍ନୋତି ତତ୍ଫଲମଶ୍ନୁତେ ।
ସ ଏଷ ଭସ୍ମଜ୍ୟୋତୀ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ଇତି ।
ତଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ କରେଣ ସ୍ପୃଷ୍ଟ୍ୱା ଧାରଣମାତ୍ରେଣ ଦ୍ୱିସହସ୍ରଗୋପ୍ରଦାନଫଲଂ ଭବତି ।
ତଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷେ କର୍ଣ୍ଣୟୋର୍ଧାର୍ଯ୍ୟମାଣେ ଏକାଦଶସହସ୍ରଗୋପ୍ରଦାନଫଲଂ ଭବତି ।
ଏକାଦଶରୁଦ୍ରତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ତଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷେ ଶିରସି ଧାର୍ଯ୍ୟମାଣେ କୋଟିଗୋପ୍ରଦାନଫଲଂ ଭବତି ।
ଏତେଷାଂ ସ୍ଥାନାନାଂ କର୍ଣ୍ଣୟୋଃ ଫଲଂ ବକ୍ତୁଂ ନ ଶକ୍ୟମିତି ହୋବାଚ ।
ୟ ଇମାଂ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲୋପନିଷଦଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ବାଲୋ ବା ୟୁବା ବା
ବେଦ ସ ମହାନ୍ଭବତି ।
ସ ଗୁରୁଃ ସର୍ବେଷାଂ ମନ୍ତ୍ରାଣାମୁପଦେଷ୍ଟା ଭବତି ଏତୈରେବ ହୋମଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।
ଏତୈରେବାର୍ଚନମ୍ ।
ତଥା ରକ୍ଷୋଘ୍ନଂ ମୃତ୍ୟୁତାରକଂ ଗୁରୁଣା ଲବ୍ଧଂ କଣ୍ଠେ ବାହୌ ଶିଖାୟାଂ ବା ବଧ୍ନୀତ ।
ସପ୍ତଦ୍ୱୀପବତୀ ଭୂମିର୍ଦକ୍ଷିଣାର୍ଥଂ ନାବକଲ୍ପତେ ।
ତସ୍ମାଚ୍ଛ୍ରଦ୍ଧୟା ୟା୍ୟଂ କାଂଚିଦ୍ବାଂ ଦଦ୍ୟାତ୍ସା ଦକ୍ଷିଣା ଭବତି ।
ୟ ଇମାମୁପନିଷଦଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ସାୟମଧୀୟାନୋ ଦିବସକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
ମଧ୍ୟାହ୍ନେଽଧୀୟାନଃ ଷଡ୍ଜନ୍ମକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
ସାୟଂ ପ୍ରାତଃ ପ୍ରୟୁଞ୍ଜାନୋଽନେକଜନ୍ମକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
ଷଟ୍ସହସ୍ରଲକ୍ଷଗାୟତ୍ରୀଜପଫଲମବାପ୍ନୋତି ।
ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାସୁରାପାନସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟଗୁରୁଦାରଗମନତତ୍ସଂୟୋଗପାତକେଭ୍ୟଃ ପୂତୋ ଭବତି ।
ସର୍ବତୀର୍ଥଫଲମଶ୍ନୁତେ । ପତିତସଂଭାଷଣାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ପଙ୍କ୍ତିଶତସହସ୍ରପାବନୋ ଭବତି । ଶିବସାୟୁଜ୍ୟମବାପ୍ନୋତି ।
ନ ଚ ପୁନରାବର୍ତତେ ନ ଚ ପୁନରାବର୍ତତ ଇତ୍ୟୋଂସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

Not For Commercial Use

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଜାବାଲି ଉପନିଷଦ

(Jaabaaliyupanisat / Jaabaali Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଜାବାଲ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ଜାବାଲି ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଜାବାଲ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଜାବାଲ୍ୟୁପନିଷଦ୍ୱେଦ୍ୟପଦତତ୍ତ୍ୱସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ପାରମୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟବିଭବଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମାମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା
ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି
ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ହୈନଂ ଭଗବନ୍ତଂ ଜାବାଲିଂ ପୈପ୍ପଲାଦିଃ
ପପ୍ରଚ୍ଛ ଭଗବନ୍ନେ ବ୍ରୂହି ପରମତତ୍ତ୍ୱରହସ୍ୟମ୍ ।
କିଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ କୋ ଜୀବଃ କଃ ପଶୁଃ କ ଈଶଃ କୋ ମୋକ୍ଷୋପାୟ ଇତି ।
ସ ତଂ ହୋବାଚ ସାଧୁ ପୃଷ୍ଟଂ ସର୍ବଂ ନିବେଦୟାମି ୟଥାଜ୍ଞାତମିତି ।
ପୁନଃ ସ ତମୁବାଚ କୁତସ୍ତ୍ୱୟା ଜ୍ଞାତମିତି ।
ପୁନଃ ସ ତମୁବାଚ ଷଡାନନାଦିତି ।
ପୁନଃ ସ ତମୁବାଚ ତେନାଥ କୁତୋ ଜ୍ଞାତମିତି ।
ପୁନଃ ସ ତମୁବାଚ ତେନେଶାନାଦିତି ।
ପୁନଃ ସ ତମୁବାଚ କଥଂ ତସ୍ମାତ୍ତେନ ଜ୍ଞାତମିତି ।
ପୁନଃ ସ ତମୁବାଚ ତଦୁପାସନାଦିତି ।
ପୁନଃ ସ ତମୁବାଚ ଭଗବନ୍-କୃପୟା ମେ ସରହସ୍ୟଂ ସର୍ବଂ ନିବେଦୟେତି ।

Not For Commercial Use

ସ ତେନ ପୃଷ୍ଟଃ ସର୍ବଂ ନିବେଦୟାମାସ ତତ୍ତ୍ୱମ୍ ।
ପଶୁପତିରହଂକାରାବିଷ୍ଟଃ ସଂସାରୀ ଜୀବଃ ସ ଏବ ପଶୁଃ ।
ସର୍ବଜ୍ଞଃ ପଞ୍ଚକୃତ୍ୟସଂପନ୍ନଃ ସର୍ବେଶ୍ୱର ଈଶଃ ପଶୁପତିଃ ।
କେ ପଶବ ଇତି ପୁନଃ ସ ତମୁବାଚ ଜୀବାଃ ପଶବ ଉକ୍ତାଃ ।
ତପୃତିତ୍ୱାତ୍ପଶୁପତିଃ ।
ସ ପୁନସ୍ତଂ ହୋବାଚ କଥଂ ଜୀବାଃ ପଶବ ଇତି । କଥଂ ତପୃତିରିତି ।
ସ ତମୁବାଚ ୟଥା ତୃଣାଶିନୋ ବିବେକହୀନାଃ ପରପ୍ରେଷ୍ୟାଃ କୃଷ୍ୟାଦିକର୍ମସୁ
ନିୟୁକ୍ତାଃ ସକଲଦୁଃଖସହାଃ ସ୍ୱସ୍ୱାମିବଧ୍ୟମାନା ଗବାଦୟଃ ପଶବଃ ।
ୟଥା ତସ୍ୱାମିନ ଇବ ସର୍ବଜ୍ଞ ଈଶଃ ପଶୁପତିଃ ।
ତଜ୍ଜ୍ଞାନଂ କେନୋପାୟେନ ଜାୟତେ ।
ପୁନଃ ସ ତମୁବାଚ ବିଭୂତିଧାରଣାଦେବ ।
ତତ୍-ପ୍ରକାରଃ କଥମିତି । କୁତ୍ର କୁତ୍ର ଧାର୍ଯ୍ୟମ୍ ।
ପୁନଃ ସ ତମୁବାଚ ସଦ୍ୟୋଜାତାଦିପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମମନ୍ତ୍ରୈର୍ଭସ୍ମ ସଂଗୃହ୍ୟାଗ୍ନିରିତି
ଭସ୍ମେତ୍ୟନେନାଭିମନ୍ତ୍ର୍ୟ ମାନସ୍ତୋକ ଇତି ସମୁଦ୍ଧୃତ୍ୟ ଜଲେନ ସଂସୃଜ୍ୟ ତ୍ର୍ୟାୟୁଷମିତି
ଶିରୋଲଲାଟବକ୍ଷଃସ୍କନ୍ଧେଷ୍ୱିତି ତିସୃଭିସ୍ତ୍ର୍ୟାୟୁଷୈସ୍ତ୍ରିୟମ୍ବକୈସ୍ତ୍ରିସ୍ରୋ ରେଖାଃ ପ୍ରକୁର୍ବୀତ ।
ବ୍ରତମେତଚ୍ଛାମ୍ଭବଂ ସର୍ବେଷୁ ବେଦେଷୁ ବେଦବାଦିଭିରୁକ୍ତଂ ଭବତି ।
ତସ୍ମାଚରେନ୍ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ନ ପୁନର୍ଭବାୟ ।
ଅଥ ସନତ୍କୁମାରଃ ପ୍ରମାଣଂ ପୃଚ୍ଛତି ।
ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଧାରଣସ୍ୟ ତ୍ରିଧା ରେଖା ଆଲଲାଟାଦାଚକ୍ଷୁଷୋରାଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟତଶ୍ଚ ।
ୟାଃସ୍ୟ ପ୍ରଥମା ରେଖା ସା ଗାର୍ହପତ୍ୟଶ୍ଚାକାରୋ ରଜୋ ଭୂର୍ଲୋକଃ
ସ୍ୱାତ୍ମା କ୍ରିୟାଶକ୍ତିଃ ଋଗ୍ୱେଦଃ ପ୍ରାତଃସବନଂ ପ୍ରଜାପତିର୍ଦେବୋ ଦେବତେତି ।
ୟାଃସ୍ୟ ଦ୍ୱିତୀୟା ରେଖା ସା ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିରୁକାରଃ ସତ୍ତ୍ୱମନ୍ତରିକ୍ଷମନ୍ତରାତ୍ମା
ଚେଚ୍ଛାଶକ୍ତିର୍ୟଜୁର୍ବେଦୋ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନସବନଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ଦେବୋ ଦେବତେତି ।

Not For Commercial Use

ୟାଃସ୍ୟ ତୃତୀୟା ରେଖା ସାଃଃହବନୀୟୋ ମକାରସ୍ତମୋ ଦୌର୍ଲୋକଃ ପରମାତ୍ମା ଜ୍ଞାନଶକ୍ତିଃ
ସାମବେଦସ୍ତୃତୀୟସବନଂ ମହାଦେବୋ ଦେବତେତି ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ଭସ୍ମନା କରୋତି ।
ୟୋ ବିଦ୍ୱାନ୍-ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଗୃହୀ ବାନପ୍ରସ୍ଥୋ ୟତିର୍ବା ସ
ମହାପାତକୋପପାତକେଭ୍ୟଃ ପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ସର୍ବାନ୍ଦେବାନ୍ଧ୍ୟାତୋ ଭବତି ।
ସ ସର୍ବେଷୁ ତୀର୍ଥେଷୁ ସ୍ନାତୋ ଭବତି ।
ସ ସକଲରୁଦ୍ରମନ୍ତ୍ରଜାପୀ ଭବତି ।
ନ ସ ପୁନରାବର୍ତ୍ତତେ ନ ସ ପୁନରାବର୍ତ୍ତତେ ।। ଇତି । ଓଁ ସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମାମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟ୍ୟାଂ ମା ମା
ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି
ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀଜାବାଲ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

କୈବଲ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Kaivalyoupanisat / Kaivalya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

କୈବଲ୍ୟୋପନିଷତ୍ / କୈବଲ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ କୈବଲ୍ୟୋପନିଷତ୍ ।।

କୈବଲ୍ୟୋପନିଷଦ୍ୱେଦ୍ୟଂ କୈବଲ୍ୟାନନ୍ଦତୁନ୍ଦିଲମ୍ ।
କୈବଲ୍ୟଗିରିଜାରାମଂ ସ୍ୱମାତ୍ରଂ କଲୟେଽନ୍ବହମ୍ ।।

ଓଁ ସହନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଅଥାଶ୍ୱଲାୟନୋ ଭଗବନ୍ତଂ ପରମେଷ୍ଠିନମୁପସମେତ୍ୟୋବାଚ ।
ଅଧୀହି ଭଗବନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ବରିଷ୍ଠାଂ ସଦା ସଦ୍-ଭିଃ ସେବ୍ୟମାନାଂ ନିଗୂଢାମ୍ ।
ୟଥାଽଚିରାତ୍ସର୍ବପାପଂ ବ୍ୟପୋହ୍ୟ ପରାତ୍ପରଂ ପୁରୁଷଂ ୟାତି ବିଦ୍ୱାନ୍ ।। ୧ ।।

ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ ପିତାମହଶ୍ଚ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭକ୍ତିଧ୍ୟାନୟୋଗାଦବୈହି ।। ୨ ।।

ନ କର୍ମଣା ନ ପ୍ରଜୟା ଧନେନ ତ୍ୟାଗେନୈକେ ଅମୃତତ୍ୱମାନଶୁଃ ।
ପରେଣ ନାକଂ ନିହିତଂ ଗୁହାୟାଂ ବିଭ୍ରାଜତେ ୟଦ୍ୟତୟୋ ବିଶନ୍ତି ।। ୩ ।।

ବେଦାନ୍ତବିଜ୍ଞାନସୁନିଶ୍ଚିତାର୍ଥାଃ ସଂନ୍ୟାସୟୋଗାଦ୍ୟତୟଃ ଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱାଃ ।
ତେ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେଷୁ ପରାନ୍ତକାଲେ ପରାମୃତାଃ ପରିମୁଚ୍ୟନ୍ତି ସର୍ବେ ।। ୪ ।।

ବିବିକ୍ତଦେଶେ ଚ ସୁଖାସନସ୍ଥଃ ଶୁଚିଃ ସମଗ୍ରୀବଶିରଃଶରୀରଃ ।
ଅନ୍ତ୍ୟାଶ୍ରମସ୍ଥଃ ସକଲେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ନିରୁଧ୍ୟ ଭକ୍ତ୍ୟା ସ୍ୱଗୁରୁଂ ପ୍ରଣମ୍ୟ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ହୃତ୍-ପୁଣ୍ଡରୀକଂ ବିରଜଂ ବିଶୁଦ୍ଧଂ ବିଚିନ୍ତ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ବିଶଦଂ ବିଶୋକମ୍ ।
ଅଚିନ୍ତ୍ୟମବ୍ୟକ୍ତମନନ୍ତରୂପଂ ଶିବଂ ପ୍ରଶାନ୍ତମମୃତଂ ବ୍ରହ୍ମଯୋନିମ୍ ।। ୬ ।।

ତମାଦିମଧ୍ୟାନ୍ତବିହୀନମେକଂ ବିଭୁଂ ଚିଦାନନ୍ଦମରୂପମଦ୍-ଭୁତମ୍ ।
ଉମାସହାୟଂ ପରମେଶ୍ୱରଂ ପ୍ରଭୁଂ ତ୍ରିଲୋଚନଂ ନୀଲକଣ୍ଠଂ ପ୍ରଶାନ୍ତମ୍ ।
ଧ୍ୟାତ୍ୱା ମୁନିର୍ଗଚ୍ଛତି ଭୂତଯୋନିଂ ସମସ୍ତସାକ୍ଷିଂ ତମସଃ ପରସ୍ତାତ୍ ।। ୭ ।।

ସ ବ୍ରହ୍ମା ସ ଶିବଃ ସେନ୍ଦ୍ରଃ ସୋଽକ୍ଷରଃ ପରମଃ ସ୍ୱରାଟ୍ ।
ସ ଏବ ବିଷ୍ଣୁଃ ସ ପ୍ରାଣଃ ସ କାଲୋଽଗ୍ନିଃ ସ ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ।। ୮ ।।

ସ ଏବ ସର୍ବଂ ୟଦ୍-ଭୂତଂ ୟଚ୍ଚ ଭବ୍ୟଂ ସନାତନମ୍ ।
ଜ୍ଞାତ୍ୱା ତଂ ମୃତ୍ୟୁମତ୍ୟେତି ନାନ୍ୟଃ ପନ୍ଥା ବିମୁକ୍ତୟେ ।। ୯ ।।

ସର୍ବଭୂତସ୍ଥମାତ୍ମାନଂ ସର୍ବଭୂତାନି ଚାତ୍ମନି ।
ସଂପଶ୍ୟନ୍-ବ୍ରହ୍ମ ପରମଂ ୟାତି ନାନ୍ୟେନ ହେତୁନା ।। ୧୦ ।।

ଆତ୍ମାନମରଣିଂ କୃତ୍ୱା ପ୍ରଣବଂ ଚୋତ୍ତରାରଣିମ୍ ।
ଜ୍ଞାନନିର୍ମଥନାଭ୍ୟାସାତ୍ପାପଂ ଦହତି ପଣ୍ଡିତଃ ।। ୧୧ ।।

ସ ଏବ ମାୟାପରିମୋହିତାତ୍ମା ଶରୀରମାସ୍ଥାୟ କରୋତି ସର୍ବମ୍ ।
ସ୍ତ୍ରିୟନ୍ନପାନାଦିବିଚିତ୍ରଭୋଗୈଃ ସ ଏବ ଜାଗ୍ରତ୍ପରିତୃପ୍ତିମେତି ।। ୧୨ ।।

ସ୍ୱପ୍ନେ ସ ଜୀବଃ ସୁଖଦୁଃଖଭୋକ୍ତା ସ୍ୱମାୟୟା କଲ୍ପିତଜୀବଲୋକେ ।
ସୁଷୁପ୍ତିକାଲେ ସକଲେ ବିଲୀନେ ତମୋଽଭିଭୂତଃ ସୁଖରୂପମେତି ।। ୧୩ ।।

ପୁନଶ୍ଚ ଜନ୍ମାନ୍ତରକର୍ମୟୋଗାତ୍ସ ଏବ ଜୀବଃ ସ୍ୱପିତି ପ୍ରବୁଦ୍ଧଃ ।
ପୁରତ୍ରୟେ କ୍ରୀଡତି ୟଶ୍ଚ ଜୀବସ୍ତତସ୍ତୁ ଜାତଂ ସକଲଂ ବିଚିତ୍ରମ୍ ।
ଆଧାରମାନନ୍ଦମଖଣ୍ଡବୋଧଂ ୟସ୍ମିଂଲ୍ଲୟଂ ୟାତି ପୁରତ୍ରୟଂ ଚ ।। ୧୪ ।।

Not For Commercial Use

ଏତସ୍ମାଜ୍ଜାୟତେ ପ୍ରାଣୋ ମନଃ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ଖଂ ବାୟୁର୍ଜ୍ୟୋତିରାପଃ ପୃଥିବୀ ବିଶ୍ୱସ୍ୟ ଧାରିଣୀ ।। ୧୫ ।।

ୟତ୍ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସର୍ବାତ୍ମା ବିଶ୍ୱସ୍ୟାୟତନଂ ମହତ୍ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମାତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମତରଂ ନିତ୍ୟଂ ତତ୍ତ୍ୱମେବ ତ୍ୱମେବ ତତ୍ ।। ୧୬ ।।

ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତ୍ୟାଦିପ୍ରପଞ୍ଚଂ ୟତ୍-ପ୍ରକାଶତେ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ଜ୍ଞାତ୍ୱା ସର୍ବବନ୍ଧୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୭ ।।

ତ୍ରିଷୁ ଧାମସୁ ୟଦ୍-ଭୋଗ୍ୟଂ ଭୋକ୍ତା ଭୋଗଶ୍ଚ ୟଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତେଭ୍ୟୋ ବିଲକ୍ଷଣଃ ସାକ୍ଷୀ ଚିନ୍ମାତ୍ରୋଽହଂ ସଦାଶିବଃ ।। ୧୮ ।।

ମୟ୍ୟେବ ସକଲଂ ଜାତଂ ମୟି ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ମୟି ସର୍ବଂ ଲୟଂ ୟାତି ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାଦ୍ୱୟମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୯ ।।

ଅଣୋରଣୀୟାନହମେବ ତଦ୍ୱନ୍ମହାନହଂ ବିଶ୍ୱମହଂ ବିଚିତ୍ରମ୍ ।
ପୁରାତନୋଽହଂ ପୁରୁଷୋଽହମୀଶୋ ହିରଣ୍ମୟୋଽହଂ ଶିବରୂପମସ୍ମି ।। ୨୦ ।।

ଅପାଣିପାଦୋଽହମଚିନ୍ତ୍ୟଶକ୍ତିଃ ପଶ୍ୟାମ୍ୟଚକ୍ଷୁଃ ସ ଶୃଣୋମ୍ୟକର୍ଣ୍ଣଃ ।
ଅହଂ ବିଜାନାମି ବିବିକ୍ତରୂପୋ ନ ଚାସ୍ତି ବେତ୍ତା ମମ ଚିତ୍ସଦାହମ୍ ।। ୨୧ ।।

ବେଦୈରନେକୈରହମେବ ବେଦ୍ୟୋ ବେଦାନ୍ତକୃଦ୍ୱେଦବିଦେବ ଚାହମ୍ ।
ନ ପୁଣ୍ୟପାପେ ମମ ନାସ୍ତି ନାଶୋ ନ ଜନ୍ମ ଦେହେନ୍ଦ୍ରିୟବୁଦ୍ଧିରସ୍ତି ।। ୨୨ ।।

ନ ଭୂମିରାପୋ ନ ଚ ବହ୍ନିରସ୍ତି ନ ଚାନିଲୋ ମେଽସ୍ତି ନ ଚାମ୍ବରଂ ଚ ।
ଏବଂ ବିଦିତ୍ୱା ପରମାତ୍ମରୂପଂ ଗୁହାଶୟଂ ନିଷ୍କଲମଦ୍ୱିତୀୟମ୍ ।। ୨୩ ।।

।। ଇତି କୈବଲ୍ୟୋପନିଷଦି ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ସମସ୍ତସାକ୍ଷିଂ ସଦସଦ୍ବିହୀନଂ ପ୍ରୟାତି ଶୁଦ୍ଧଂ ପରମାତ୍ମରୂପମ୍ ।
ୟଃ ଶତରୁଦ୍ରିୟମଧୀତେ ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି ସ ବାୟୁପୂତୋ ଭବତି
ସ ଆତ୍ମପୂତୋ ଭବତି ସ ସୁରାପାନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ସ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି
ସ ସୁବର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ସ କୃତ୍ୟାକୃତ୍ୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି
ତସ୍ମାଦବିମୁକ୍ତମାଶ୍ରିତୋ ଭବତି ଅତ୍ୟାଶ୍ରମୀ ସର୍ବଦା ସକୃଦ୍ୱା ଜପେତ୍ ।।

ଅନେନ ଜ୍ଞାନମାପ୍ନୋତି ସଂସାରାର୍ଣ୍ଣବନାଶନମ୍ ।
ତସ୍ମାଦେବଂ ବିଦିତ୍ୱୈନଂ କୈବଲ୍ୟଂ ଫଲମଶ୍ନୁତେ କୈବଲ୍ୟଂ ଫଲମଶ୍ନୁତ ଇତି ।। ୨୪ ।।

।। ଇତି କୈବଲ୍ୟୋପନିଷଦି ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୨ ।।

ଓଁ ସହନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତ୍ୟଥର୍ବବେଦୀୟା କୈବଲ୍ୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ର ଉପନିଷଦ

(Kaalagnirudropanisat / Kaalagnirudra Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରୋପନିଷତ୍ / କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ର ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରୋପନିଷତ୍ ।।

ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୋପାୟତୟା ୟଦ୍ବିଭୂତିଃ ପ୍ରକୀର୍ତିତା ।
କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ତମହଂ ଭଜତାଂ ସ୍ୱାତ୍ମଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଅଥ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରୋପନିଷଦଃ ସଂବର୍ତକୋଽଗ୍ନିର୍ଋଷିରନୁଷ୍ଟୁପ୍ଛନ୍ଦଃ
ଶ୍ରୀକାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରୋ ଦେବତା ଶ୍ରୀକାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ
ଭସ୍ମତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଧାରଣେ ବିନିୟୋଗଃ ।।

ଅଥ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ଭଗବନ୍ତଂ ସନତ୍କୁମାରଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ---
ଅଧୀହି ଭଗବଂସ୍ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରବିଧିଂ ସତତ୍ତ୍ୱଂ କିଂ ଦ୍ରବ୍ୟଂ କିୟତ୍ସ୍ଥାନଂ କତିପ୍ରମାଣଂ
କା ରେଖା କେ ମନ୍ତ୍ରାଃ କା ଶକ୍ତିଃ କିଂ ଦୈବତଂ କଃ କର୍ତା କିଂ ଫଲମିତି ଚ ।

ତଂ ହୋବାଚ ଭଗବାନ୍-କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଃ -----
ୟଦ୍ଭବ୍ୟଂ ତଦାଗ୍ନେୟଂ ଭସ୍ମ ସଦ୍ୟୋଜାତାଦିପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମମନ୍ତ୍ରୈଃ ପରିଗୃହ୍ୟାଗ୍ନିରିତି ଭସ୍ମ
ବାୟୁରିତି ଭସ୍ମ ଜଲମିତି ଭସ୍ମ ସ୍ଥଲମିତି ଭସ୍ମ ବ୍ୟୋମେତି ଭସ୍ମେତ୍ୟନେନାଭିମନ୍ତ୍ର୍ୟ
ମାନସ୍ତୋକ ଇତି ସମୁଦ୍ଧୃତ୍ୟ ମା ନୋ ମହାନ୍ତମିତି ଜଲେନ ସଂସୃଜ୍ୟ ତ୍ରିୟାୟୁଷମିତି
ଶିରୋଲଲାଟବକ୍ଷଃସ୍କନ୍ଧେଷୁ ତ୍ରିୟାୟୁଷୈସ୍ତ୍ର୍ୟମ୍ବକୈସ୍ତ୍ରିଶକ୍ତିଭିସ୍ତ୍ରିର୍ୟୁକ୍ତିସ୍ରୋ ରେଖାଃ ପ୍ରକୁର୍ବୀତ
ବ୍ରତମେତଚ୍ଛାମ୍ଭବଂ ସର୍ବେଷୁ ଦେବେଷୁ ବେଦବାଦିଭିରୁକ୍ତଂ ଭବତି
ତସ୍ମାଦ୍ଧସ୍ରମାଚରେନ୍ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ନ ପୁନର୍ଭବାୟ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ସନତ୍କୁମାରଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ପ୍ରମାଣମସ୍ୟ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଧାରଣସ୍ୟ ତ୍ରିଧା ରେଖା
ଭବତ୍ୟାଲଲାଟାଦାଚକ୍ଷୁଷୋରାମୂର୍ଧ୍ନୋରାଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟତଶ୍ଚ ଯ୍ୟାସ୍ୟ
ପ୍ରଥମା ରେଖା ସା ଗାର୍ହପତ୍ୟଶ୍ଚାକାରୋ ରଜୋଭୂର୍ଲୋକଃ ସ୍ୱାତ୍ମା
କ୍ରିୟାଶକ୍ତିର୍ଋଗ୍ୱେଦଃ ପ୍ରାତଃସବନଂ ମହେଶ୍ୱରୋ ଦେବତେତି ଯ୍ୟାସ୍ୟ
ଦ୍ୱିତୀୟା ରେଖା ସା ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିରୁକାରଃ ସତ୍ତ୍ୱମନ୍ତରିକ୍ଷମନ୍ତରାତ୍ମା
ଚେଚ୍ଛାଶକ୍ତିର୍ଯଜୁର୍ବେଦୋ ମାଧ୍ୟଂଦିନଂ ସବନଂ ସଦାଶିବୋ ଦେବତେତି
ଯ୍ୟାସ୍ୟ ତୃତୀୟା ରେଖା ସାହବନୀୟୋ ମକାରସ୍ତମୋ ଦ୍ୟୌର୍ଲୋକଃ
ପରମାତ୍ମା ଜ୍ଞାନଶକ୍ତିଃ ସାମବେଦସ୍ତୃତୀୟସବନଂ ମହାଦେବୋ ଦେବତେତି
ଏବଂ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରବିଧିଂ ଭସ୍ମନା କରୋତି ଯୋ ବିଦ୍ୱାନ୍-ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଗୃହୀ ବାନପ୍ରସ୍ଥୋ ୟତିର୍ବା
ସ ମହାପାତକୋପପାତକେଭ୍ୟଃ ପୂତୋ ଭବତି
ସ ସର୍ବେଷୁ ତୀର୍ଥେଷୁ ସ୍ନାତୋ ଭବତି
ସ ସର୍ବାନ୍-ବେଦାନଧୀତୋ ଭବତି
ସ ସର୍ବାନ୍ଦେବାଞ୍ଜ୍ଞାତୋ ଭବତି
ସ ସତତଂ ସକଲରୁଦ୍ରମନ୍ତ୍ରଜାପୀ ଭବତି
ସ ସକଲଭୋଗାନ୍ଭୁଙ୍କ୍ତେ ଦେହଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଶିବସାୟୁଜ୍ୟମେତି ନ
ସ ପୁନରାବର୍ତତେ ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତ ଇତ୍ୟାହ ଭଗବାନ୍-କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଃ ।।
ୟସ୍ତ୍ୱେତଦ୍ୱାଧୀତେ ସୋଽପ୍ୟେବମେବ ଭବତୀତ୍ୟୋଂ ସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୩୦ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତି ଉପନିଷଦ

(Dakshinaamurtyupanisat / Dakshinaamurti Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତି ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ୟନ୍ନୈନବ୍ୟାଖ୍ୟୟା ମୌନିପଟଲଂ କ୍ଷଣମାତ୍ରତଃ ।
ମହାମୌନପଦଂ ୟାତି ସ ହି ମେ ପରମା ଗତିଃ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ବ୍ରହ୍ମାବର୍ତେ ମହାଭାଣ୍ଡୀରବଟମୂଲେ ମହାସତ୍ରାୟ ସମେତା
ମହର୍ଷୟଃ ଶୌନକାଦୟସ୍ତେ ହ ସମିତ୍ପାଣୟସ୍ତ୍ୱଜିଜ୍ଞାସବୋ
ମାର୍କଣ୍ଡେୟଂ ଚିରଂଜୀବିନମୁପସମେତ୍ୟ ପପ୍ରଚ୍ଛୁଃ କେନ ତ୍ୱଂ
ଚିରଂ ଜୀବସି କେନ ବାନନ୍ଦମନୁଭବସୀତି ।
ପରମରହସ୍ୟଶିବତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନେନେତି ସ ହୋବାଚ ।
କିଂ ତତ୍ପରମରହସ୍ୟଶିବତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନମ୍ ।
ତତ୍ର କୋ ଦେବଃ । କେ ମନ୍ତ୍ରାଃ । କୋ ଜପଃ । କା ମୁଦ୍ରା । କା ନିଷ୍ଠା ।
କିଂ ତଜ୍ଜ୍ଞାନସାଧନମ୍ । କଃ ପରିକରଃ । କୋ ବଲିଃ । କଃ କାଲଃ ।
କିଂ ତତ୍ସ୍ଥାନମିତି ।

ସ ହୋବାଚ ।
ୟେନ ଦକ୍ଷିଣାମୁଖଃ ଶିବୋଽପରୋକ୍ଷୀକୃତୋ ଭବତି ତତ୍ପରମରହସ୍ୟଶିବତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନମ୍ ।
ୟଃ ସର୍ବୋପରମେ କାଲେ ସର୍ବାନାତ୍ମନ୍ୟୁପସଂହୃତ୍ୟ ସ୍ୱାତ୍ମାନନ୍ଦସୁଖେ ମୋଦତେ
ପ୍ରକାଶତେ ବା ସ ଦେବଃ ।

Not For Commercial Use

ଅତ୍ରୈତେ ମନ୍ତ୍ରରହସ୍ୟଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ----
ମେଧା ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତିମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମା ଋଷିଃ । ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ ।
ଦେବତା ଦକ୍ଷିଣାସ୍ୟଃ । ମନ୍ତ୍ରେଣାଙ୍ଗନ୍ୟାସଃ ।
ଓଁ ଆଦୌ ନମ ଉଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ତତୋ ଭଗବତେ ପଦମ୍ ।
ଦକ୍ଷିଣେତି ପଦଂ ପଶ୍ଚାନ୍ମୂର୍ତ୍ତୟେ ପଦମୁଦ୍ଧରେତ୍ ।। ୧ ।।

ଅସ୍ମଚ୍ଛବ୍ଦଂ ଚତୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତଂ ମେଧାଂ ପ୍ରଜ୍ଞାଂ ପଦଂ ବଦେତ୍ ।
ସମୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ତତୋ ବାୟୁବୀଜଂ ଚ୍ଛଂ ଚ ତତଃ ପଠେତ୍ ।
ଅଗ୍ନିଜାୟାଂ ତତସ୍ତ୍ୱେଷ ଚତୁର୍ବିଂଶାକ୍ଷରୋ ମନୁଃ ।। ୨ ।।

ଧ୍ୟାନମ୍ ।।
ସ୍ଫଟିକରଜତବର୍ଣ୍ଣଂ ମୌକ୍ତିକୀମକ୍ଷମାଲାମମୃତକଲଶବିଦ୍ୟାଂ ଜ୍ଞାନମୁଦ୍ରାଂ କରାଗ୍ରେ ।
ଦଧତମୁରଗକକ୍ଷ୍ୟଂ ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡଂ ତ୍ରିନେତ୍ରଂ ବିଧୃତବିବିଧଭୂଷଂ ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତିମୀଡେ ।। ୩ ।।

ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ।
ଆଦୌ ବେଦାଦିମୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ୱରାଦ୍ୟଂ ସବିସର୍ଗକମ୍ ।
ପଞ୍ଚାର୍ଣ୍ଣଂ ତତ ଉଦ୍ଧୃତ୍ୟ ଅନ୍ତରଂ ସବିସର୍ଗକମ୍ ।
ଅନ୍ତେ ସମୁଦ୍ଧରେତ୍ତାରଂ ମନୁରେଷ ନବାକ୍ଷରଃ ।। ୪ ।।

ମୁଦ୍ରାଂ ଭଦ୍ରାର୍ଥଦାତ୍ରୀଂ ସ ପରଶୁହରିଣଂ ବାହୁଭିର୍ବାହୁମେକଂ
ଜାନ୍ୱାସକ୍ତଂ ଦଧାନୋ ଭୁଜଗବିଲସମାବଦ୍ଧକକ୍ଷ୍ୟୋ ବଟାଧଃ ।
ଆସୀନଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଖଣ୍ଡପ୍ରତିଘଟିତଜଟାକ୍ଷୀରଗୌରସ୍ତ୍ରିନେତ୍ରୋ
ଦଦ୍ୟାଦାଦ୍ୟଃ ଶୁକାଦ୍ୟୈର୍ମୁନିଭିରଭିବୃତୋ ଭାବଶୁଦ୍ଧିଂ ଭବୋ ନଃ ।। ୫ ।।

ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷିନ୍ୟାସଃ ------
ତାରଂ ବ୍ରୂଂନମ ଉଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ମାୟାଂ ବାଗ୍ଭବମେବ ଚ ।
ଦକ୍ଷିଣାପଦମୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ତତଃ ସ୍ୟାନ୍ମୂର୍ତ୍ତୟେ ପଦମ୍ ।। ୬ ।।

Not For Commercial Use

ଜ୍ଞାନଂ ଦେହି ପଦଂ ପଶ୍ଚାଦ୍ୱହ୍ନିଜାୟାଂ ତତୋ ନ୍ୟସେତ୍ ।
ମନୁରଷ୍ଟାଦଶାର୍ଣ୍ଣୋଽୟଂ ସର୍ବମନ୍ତ୍ରେଷୁ ଗୋପିତଃ ।। ୭ ।।

ଭସ୍ମବ୍ୟାପାଣ୍ଡୁରାଙ୍ଗଃ ଶଶିଶକଲଧରୋ ଜ୍ଞାନମୁଦ୍ରାକ୍ଷମାଲା–
ବୀଣାପୁସ୍ତୈର୍ବିରାଜତ୍କରକମଲଧରୋ ଯୋଗପଟ୍ଟାଭିରାମଃ ।
ବ୍ୟାଖ୍ୟାପୀଠେ ନିଷଣ୍ଣୋ ମୁନିବରନିକରୈଃ ସେବ୍ୟମାନଃ ପ୍ରସନ୍ନଃ
ସବ୍ୟାଲଃ କୃତ୍ତିବାସାଃ ସତତମବତୁ ନୋ ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତିରୀଶଃ ।। ୮ ।।

ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ । (ବ୍ରହ୍ମର୍ଷିନ୍ୟାସଃ) ।
ତାରଂ ପରଂ ରମାବୀଜଂ ବଦେତ୍ପ୍ରାମ୍ଭଶିବାୟ ଚ ।
ତୁଭ୍ୟଂ ଚାନଲଜାୟାଂ ଚ ମନୁର୍ଦ୍ୱାଦଶବର୍ଣ୍ଣକଃ ।। ୯ ।।

ବୀଣାଂ କରୈଃ ପୁସ୍ତକମକ୍ଷମାଲାଂ ବିଭ୍ରାଣମଭ୍ରାଭଗଲଂ ବରାଢ୍ୟମ୍ ।
ଫଣୀନ୍ଦ୍ରକକ୍ଷ୍ୟଂ ମୁନିଭିଃ ଶୁକାଦ୍ୟୈଃ ସେବ୍ୟଂ ବଟାଧଃ କୃତନୀଡମୀଡେ ।। ୧୦ ।।

ବିଷ୍ଣୁରୃଷିଃ । ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ଛନ୍ଦଃ । ଦେବତା ଦକ୍ଷିଣାସ୍ୟଃ । ମନ୍ତ୍ରେଣ ନ୍ୟାସଃ ।
ତାରଂ ନମୋ ଭଗବତେ ତୁଭ୍ୟଂ ବଟପଦଂ ତତଃ ।
ମୂଲେତି ପଦମୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ବାସିନେ ପଦମୁଦ୍ଧରେତ୍ ।। ୧୧ ।।

ପ୍ରଜ୍ଞାମେଧାପଦଂ ପଶ୍ଚାଦାଦିସିଦ୍ଧିଂ ତତୋ ବଦେତ୍ ।
ଦାୟିନେ ପଦମୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ମାୟିନେ ନମ ଉଦ୍ଧରେତ୍ ।। ୧୨ ।।

ବାଗୀଶାୟ ତତଃ ପଶ୍ଚାନ୍ମହାଜ୍ଞାନପଦଂ ତତଃ ।
ବହ୍ନିଜାୟାଂ ତତସ୍ତ୍ୱେଷ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦ୍ୱର୍ଣ୍ଣକୋ ମନୁଃ ।
ଆନୁଷ୍ଟୁଭୋ ମନ୍ତ୍ରରାଜଃ ସର୍ବମନ୍ତ୍ରୋତ୍ତମୋତ୍ତମଃ ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

ଧ୍ୟାନମ୍ ।
ମୁଦ୍ରାପୁସ୍ତକବହ୍ନିନାଗବିଲସଦ୍ବାହୁଂ ପ୍ରସନ୍ନାନନଂ
ମୁକ୍ତାହାରବିଭୂଷଣଂ ଶଶିକଲାଭାସ୍ୱତ୍କିରୀଟୋଜ୍ଜ୍ୱଲମ୍ ।
ଅଜ୍ଞାନାପହମାଦିମାଦିମଗିରାମର୍ଥଂ ଭବାନୀପତିଂ
ନ୍ୟଗ୍ରୋଧାନ୍ତନିବାସିନଂ ପରଗୁରୁଂ ଧ୍ୟାୟ୍ୟାମ୍ୟଭୀଷ୍ଟାପ୍ତୟେ ।। ୧୪ ।।

ମୌନମୁଦ୍ରା ।
ସୋଽହମିତି ଯାବଦାସ୍ଥିତିଃ ସନିଷ୍ଠା ଭବତି ।
ତଦଭେଦେନ ମନ୍ତ୍ରାମ୍ରେଡନଂ ଜ୍ଞାନସାଧନମ୍ ।
ଚିତ୍ତେ ତଦେକତାନତା ପରିକରଃ । ଅଙ୍ଗଚେଷ୍ଟାର୍ପଣଂ ବଲିଃ ।
ତ୍ରୀଣି ଧାମାନି କାଲଃ । ଦ୍ୱାଦଶାନ୍ତପଦଂ ସ୍ଥାନମିତି ।
ତେ ହ ପୁନଃ ଶ୍ରଦ୍ଧଧାନାସ୍ତଂ ପ୍ରତ୍ୟୂଚୁଃ ।
କଥଂ ବାଽସ୍ୟୋଦୟଃ । କିଂ ସ୍ୱରୂପମ୍ । କୋ ବାଽସ୍ୟୋପାସକ ଇତି ।

ସ ହୋବାଚ ।
ବୈରାଗ୍ୟତୈଲସଂପୂର୍ଣ୍ଣେ ଭକ୍ତିବର୍ତିସମନ୍ୱିତେ ।
ପ୍ରବୋଧପୂର୍ଣ୍ଣପାତ୍ରେ ତୁ ଜ୍ଞପ୍ତିଦୀପଂ ବିଲୋକୟେତ୍ ।। ୧୫ ।।

ମୋହାନ୍ଧକାରେ ନିଃସାରେ ଉଦେତି ସ୍ୱୟମେବ ହି ।
ବୈରାଗ୍ୟମରଣିଂ କୃତ୍ୱା ଜ୍ଞାନଂ କୃତ୍ୱା ତୁ ଚିତ୍ରଗୁମ୍ ।। ୧୬ ।।

ଗାଢତାମିସ୍ରସଂଶାନ୍ତ୍ୟୈ ଗୂଢମର୍ଥଂ ନିବେଦୟେତ୍ ।
ମୋହଭାନୁଜସଂକ୍ରାନ୍ତଂ ବିବେକାଖ୍ୟଂ ମୃକଣ୍ଡୁଜମ୍ ।। ୧୭ ।।

ତତ୍ତ୍ୱାବିଚାରପାଶେନ ବଦ୍ଧଂ ଦ୍ୱୈତଭୟାତୁରମ୍ ।
ଉଜ୍ଜୀବୟନ୍ନିଜାନନ୍ଦେ ସ୍ୱସ୍ୱରୂପେଣ ସଂସ୍ଥିତଃ ।। ୧୮ ।।

Not For Commercial Use

ଶେମୁଷୀ ଦକ୍ଷିଣା ପ୍ରୋକ୍ତା ସା ୟସ୍ୟାଭୀକ୍ଷଣେ ମୁଖମ୍ ।
ଦକ୍ଷିଣାଭିମୁଖଃ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ଶିବୋଽସୌ ବ୍ରହ୍ମବାଦିଭିଃ ।। ୧୯ ।।

ସର୍ଗାଦିକାଲେ ଭଗବାନ୍ବିରିଞ୍ଚିରୁପାସ୍ୟୈନଂ ସର୍ଗସାମର୍ଥ୍ୟମାପ୍ୟ ।
ତୁତୋଷ ଚିତ୍ତେ ବାଞ୍ଛିତାର୍ଥାଂଶ୍ଚ ଲବ୍ଧ୍ୱା ଧନ୍ୟଃ ସୋପାସ୍ୟୋପାସକୋ ଭବତି ଧାତା ।। ୨୦ ।।

ୟ ଇମାଂ ପରମରହସ୍ୟଶିବତତ୍ତ୍ୱବିଦ୍ୟାମଧୀତେ ସ ସର୍ବପାପେଭ୍ୟୋ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ୟ ଏବଂ ବେଦ ସ କୈବଲ୍ୟମନୁଭବତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ରୁଦ୍ରହୃଦୟ ଉପନିଷଦ

(Rudrahrudayopanisat / Rudrahrudaya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ରୁଦ୍ରହୃଦୟୋପନିଷତ୍ / ରୁଦ୍ରହୃଦୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ରୁଦ୍ରହୃଦୟୋପନିଷତ୍ ।।

ୟଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ରୁଦ୍ରହୃଦୟମହାବିଦ୍ୟାପ୍ରକାଶିତମ୍ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରାବସ୍ଥାନପଦବୀମଧୁନା ଭଜେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ହୃଦୟଂ କୁଣ୍ଡଲୀ ଭସ୍ମରୁଦ୍ରାକ୍ଷଗଣଦର୍ଶନମ୍ ।
ତାରସାରଂ ମହାବାକ୍ୟଂ ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମାଗ୍ନିହୋତ୍ରକମ୍ ।। ୧ ।।

ପ୍ରଣମ୍ୟ ଶିରସା ପାଦୌ ଶୁକୋ ବ୍ୟାସମୁବାଚ ହ ।
କୋ ଦେବଃ ସର୍ବଦେବେଷୁ କସ୍ମିନ୍-ଦେବାଶ୍ଚ ସର୍ବଶଃ ।। ୨ ।।

କସ୍ୟ ଶୁଶ୍ରୂଷଣାନ୍ନିତ୍ୟଂ ପ୍ରୀତା ଦେବା ଭବନ୍ତି ମେ ।
ତସ୍ୟ ତଦ୍ୱଚନଂ ଶ୍ରୁତ୍ୱା ପ୍ରତ୍ୟୁବାଚ ପିତା ଶୁକମ୍ ।। ୩ ।।

ସର୍ବଦେବାତ୍ମକୋ ରୁଦ୍ରଃ ସର୍ବେ ଦେବାଃ ଶିବାତ୍ମକାଃ ।
ରୁଦ୍ରସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣେ ପାର୍ଶ୍ୱେ ରବିର୍ବ୍ରହ୍ମା ତ୍ରୟ୍ୟୋଽଗ୍ନୟଃ ।। ୪ ।।

ବାମପାର୍ଶ୍ୱେ ଉମା ଦେବୀ ବିଷ୍ଣୁଃ ସୋମୋଽପି ତେ ତ୍ରୟଃ ।
ୟା ଉମା ସା ସ୍ୱୟଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ୟୋ ବିଷ୍ଣୁଃ ସ ହି ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ଯେ ନମସ୍ୟନ୍ତି ଗୋବିନ୍ଦଂ ତେ ନମସ୍ୟନ୍ତି ଶଂକରମ୍ ।
ଯେଽର୍ଚୟନ୍ତି ହରିଂ ଭକ୍ତ୍ୟା ତେଽର୍ଚୟନ୍ତି ବୃଷଧ୍ୱଜମ୍ ।। ୬ ।।

ଯେ ଦ୍ୱିଷନ୍ତି ବିରୂପାକ୍ଷଂ ତେ ଦ୍ୱିଷନ୍ତି ଜନାର୍ଦନମ୍ ।
ଯେ ରୁଦ୍ରଂ ନାଭିଜାନନ୍ତି ତେ ନ ଜାନନ୍ତି କେଶବମ୍ ।। ୭ ।।

ରୁଦ୍ରାତ୍-ପ୍ରବର୍ତତେ ବୀଜଂ ବୀଜଯୋନିର୍ଜନାର୍ଦନଃ ।
ଯୋ ରୁଦ୍ରଃ ସ ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମା ଯୋ ବ୍ରହ୍ମା ସ ହୁତାଶନଃ ।। ୮ ।।

ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁମୟୋ ରୁଦ୍ର ଅଗ୍ନୀଷୋମାତ୍ମକଂ ଜଗତ୍ ।
ପୁଂଲିଙ୍ଗଂ ସର୍ବମୀଶାନଂ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗଂ ଭଗବତ୍ୟୁମା ।। ୯ ।।

ଉମାରୁଦ୍ରାତ୍ମିକାଃ ସର୍ବାଃ ପ୍ରଜାଃ ସ୍ଥାବରଜଙ୍ଗମାଃ ।
ବ୍ୟକ୍ତଂ ସର୍ବମୁମାରୂପମବ୍ୟକ୍ତଂ ତୁ ମହେଶ୍ୱରମ୍ ।। ୧୦ ।।

ଉମା ଶଂକରଯୋଗୋ ଯଃ ସ ଯୋଗୋ ବିଷ୍ଣୁରୁଚ୍ୟତେ ।
ଯସ୍ତୁ ତସ୍ମୈ ନମସ୍କାରଂ କୁର୍ୟାଦ୍-ଭକ୍ତିସମନ୍ୱିତଃ ।। ୧୧ ।।

ଆତ୍ମାନଂ ପରମାତ୍ମାନମନ୍ତରାତ୍ମାନମେବ ଚ ।
ଜ୍ଞାତ୍ୱା ତ୍ରିବିଧମାତ୍ମାନଂ ପରମାତ୍ମାନମାଶ୍ରୟେତ୍ ।। ୧୨ ।।

ଅନ୍ତରାତ୍ମା ଭବେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମା ପରମାତ୍ମା ମହେଶ୍ୱରଃ ।
ସର୍ବେଷାମେବ ଭୂତାନାଂ ବିଷ୍ଣୁରାତ୍ମା ସନାତନଃ ।। ୧୩ ।।

ଅସ୍ୟ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟବୃକ୍ଷସ୍ୟ ଭୂମୌ ବିଟପଶାଖିନଃ ।
ଅଗ୍ରଂ ମଧ୍ୟଂ ତଥା ମୂଲଂ ବିଷ୍ଣୁବ୍ରହ୍ମମହେଶ୍ୱରାଃ ।। ୧୪ ।।

Not For Commercial Use

କାର୍ଯ୍ୟଂ ବିଷ୍ଣୁଃ କ୍ରିୟା ବ୍ରହ୍ମା କାରଣଂ ତୁ ମହେଶ୍ୱରଃ ।
ପ୍ରୟୋଜନାର୍ଥଂ ରୁଦ୍ରେଣ ମୂର୍ତିରେକା ତ୍ରିଧା କୃତା ।। ୧୫ ।।

ଧର୍ମୋ ରୁଦ୍ରୋ ଜଗଦ୍ବିଷ୍ଣୁଃ ସର୍ବଜ୍ଞାନଂ ପିତାମହଃ ।
ଶ୍ରୀରୁଦ୍ର ରୁଦ୍ର ରୁଦ୍ରେତି ଯସ୍ତଂ ବ୍ରୂୟାଦ୍ବିଚକ୍ଷଣଃ ।। ୧୬ ।।

କୀର୍ତନାତ୍ସର୍ବଦେବସ୍ୟ ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ରୁଦ୍ରୋ ନର ଉମା ନାରୀ ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୭ ।।

ରୁଦ୍ରୋ ବ୍ରହ୍ମା ଉମା ବାଣୀ ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।
ରୁଦ୍ରୋ ବିଷ୍ଣୁରୁମା ଲକ୍ଷ୍ମୀସ୍ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୮ ।।

ରୁଦ୍ରଃ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉମା ଛାୟା ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।
ରୁଦ୍ରଃ ସୋମ ଉମା ତାରା ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୯ ।।

ରୁଦ୍ରୋ ଦିବା ଉମା ରାତ୍ରିସ୍ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।
ରୁଦ୍ରୋ ଯଜ୍ଞ ଉମା ବେଦିସ୍ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୦ ।।

ରୁଦ୍ରୋ ବହ୍ନିରୁମା ସ୍ୱାହା ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।
ରୁଦ୍ରୋ ବେଦ ଉମା ଶାସ୍ତ୍ରଂ ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୧ ।।

ରୁଦ୍ରୋ ବୃକ୍ଷ ଉମା ବଲ୍ଲୀ ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।
ରୁଦ୍ରୋ ଗନ୍ଧ ଉମା ପୁଷ୍ପଂ ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୨ ।।

ରୁଦ୍ରୋଽର୍ଥ ଅକ୍ଷରଃ ସୋମା ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।
ରୁଦ୍ରୋ ଲିଙ୍ଗମୁମା ପୀଠଂ ତସ୍ମୈ ତସ୍ୟୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୩ ।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବଦେବାତ୍ମକଂ ରୁଦ୍ରଂ ନମସ୍କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍-ପୃଥକ୍‌ପୃଥକ୍ ।
ଏଭିର୍ମନ୍ତ୍ରପଦୈରେବ ନମସ୍ୟାମୀଶପାର୍ବତୀମ୍ ।। ୨୪ ।।

ୟତ୍ର ୟତ୍ର ଭବେତ୍ପ୍ରାର୍ଧମିମଂ ମନ୍ତ୍ରମୁଦୀରୟେତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମହା ଜଲମଧ୍ୟେ ତୁ ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।। ୨୫ ।।

ସର୍ବାଧିଷ୍ଠାନମଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନମ୍ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପଂ ତଦବାଙ୍ମନସଗୋଚରମ୍ ।। ୨୬ ।।

ତସ୍ମିନ୍‌ସୁବିଦିତେ ସର୍ବଂ ବିଜ୍ଞାତଂ ସ୍ୟାଦିଦଂ ଶୁକ ।
ତଦାତ୍ମକତ୍ୱାତ୍ସର୍ବସ୍ୟ ତସ୍ମାଦ୍-ଭିନ୍ନଂ ନହି କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୨୭ ।।

ଦ୍ୱେ ବିଦ୍ୟେ ବେଦିତବ୍ୟେ ହି ପରା ଚୈବାପରା ଚ ତେ ।
ତତ୍ରାପରା ତୁ ବିଦ୍ୟୈଷା ଋଗ୍ୱେଦୋ ୟଜୁରେବ ଚ ।। ୨୮ ।।

ସାମବେଦସ୍ତଥାଽଥର୍ବବେଦଃ ଶିକ୍ଷା ମୁନୀଶ୍ୱର ।
କଲ୍ପୋ ବ୍ୟାକରଣଂ ଚୈବ ନିରୁକ୍ତଂ ଛନ୍ଦ ଏବ ଚ ।। ୨୯ ।।

ଜ୍ୟୋତିଷଂ ଚ ୟଥା ନାତ୍ମବିଷୟା ଅପି ବୁଦ୍ଧୟଃ ।
ଅଥୈଷା ପରମା ବିଦ୍ୟା ୟୟାତ୍ମା ପରମାକ୍ଷରମ୍ ।। ୩୦ ।।

ୟତ୍ତଦଦ୍ରେଶ୍ୟମଗ୍ରାହ୍ୟମଗୋତ୍ରଂ ରୂପବର୍ଜିତମ୍ ।
ଅଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରୋତ୍ରମତ୍ୟର୍ଥଂ ତଦପାଣିପଦଂ ତଥା ।। ୩୧ ।।

ନିତ୍ୟଂ ବିଭୁଂ ସର୍ବଗତଂ ସୁସୂକ୍ଷ୍ମଂ ଚ ତଦବ୍ୟୟମ୍ ।
ତଦ୍-ଭୂତୟୋନିଂ ପଶ୍ୟନ୍ତି ଧୀରା ଆତ୍ମାନମାତ୍ମନି ।। ୩୨ ।।

Not For Commercial Use

ୟଃ ସର୍ବଜ୍ଞଃ ସର୍ବବିଦ୍ୟୋ ୟସ୍ୟ ଜ୍ଞାନମୟଂ ତପଃ ।
ତସ୍ମାଦତ୍ରାନ୍ନରୂପେଣ ଜାୟତେ ଜଗଦାବଲିଃ ।। ୩୩ ।।

ସତ୍ୟବଦ୍-ଭାତି ତତ୍ସର୍ବଂ ରଜ୍ଜୁସର୍ପବଦାସ୍ଥିତମ୍ ।
ତଦେତଦକ୍ଷରଂ ସତ୍ୟଂ ତଦ୍ୱିଜ୍ଞାୟ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।। ୩୪ ।।

ଜ୍ଞାନେନୈବ ହି ସଂସାରବିନାଶୋ ନୈବ କର୍ମଣା ।
ଶ୍ରୋତ୍ରିୟଂ ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠଂ ସ୍ୱଗୁରୁଂ ଗଚ୍ଛେଦ୍ୟଥାବିଧି ।। ୩୫ ।।

ଗୁରୁସ୍ତସ୍ମୈ ପରାଂ ବିଦ୍ୟାଂ ଦଦ୍ୟାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମବୋଧିନୀମ୍ ।
ଗୁହାୟାଂ ନିହିତଂ ସାକ୍ଷାଦକ୍ଷରଂ ବେଦ ଚେନ୍ନରଃ ।। ୩୬ ।।

ଛିତ୍ତ୍ୱାଽବିଦ୍ୟାମହାଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଶିବଂ ଗଚ୍ଛେତ୍ସନାତନମ୍ ।
ତଦେତଦମୃତଂ ସତ୍ୟଂ ତଦ୍ୱୋଦ୍ଧବ୍ୟଂ ମୁମୁକ୍ଷିଭିଃ ।। ୩୭ ।।

ଧନୁସ୍ତାରଂ ଶରୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ତଲ୍ଲକ୍ଷ୍ୟମୁଚ୍ୟତେ ।
ଅପ୍ରମତ୍ତେନ ବେଦ୍ଧବ୍ୟଂ ଶରବତ୍ତନ୍ମୟୋ ଭବେତ୍ ।। ୩୮ ।।

ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ସର୍ବଗତଂ ଚୈବ ଶରଃ ସର୍ବଗତୋ ମୁଖଃ ।
ବେଦ୍ଧା ସର୍ବଗତଶ୍ଚୈବ ଶିବଲକ୍ଷ୍ୟଂ ନ ସଂଶୟଃ ।। ୩୯ ।।

ନ ତତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରାର୍କବପୁଃ ପ୍ରକାଶତେ ନ ବାନ୍ତି ବାତାଃ ସକଲା ଦେବତାଶ୍ଚ ।
ସ ଏଷ ଦେବଃ କୃତଭାବଭୂତଃ ସ୍ୱୟଂ ବିଶୁଦ୍ଧୋ ବିରଜଃ ପ୍ରକାଶତେ ।। ୪୦ ।।

ଦ୍ୱୌ ସୁପର୍ଣ୍ଣୌ ଶରୀରେଽସ୍ମିଞ୍ଜୀବେଶାଖ୍ୟୌ ସହ ସ୍ଥିତୌ ।
ତୟୋର୍ଜୀବଃ ଫଲଂ ଭୁଙ୍କ୍ତେ କର୍ମଣୋ ନ ମହେଶ୍ୱରଃ ।। ୪୧ ।।

Not For Commercial Use

କେବଲଂ ସାକ୍ଷିରୂପେଣ ବିନା ଭୋଗଂ ମହେଶ୍ୱରଃ ।
ପ୍ରକାଶତେ ସ୍ୱୟଂ ଭେଦଃ କଲ୍ପିତୋ ମାୟୟା ତୟୋଃ ।। ୪୨ ।।

ଘଟାକାଶମଠାକାଶୌ ଯଥାକାଶପ୍ରଭେଦତଃ ।
କଲ୍ପିତୋ ପରମୌ ଜୀବଶିବରୂପେଣ କଲ୍ପିତୌ ।। ୪୩ ।।

ତତ୍ତ୍ୱତଶ୍ଚ ଶିବଃ ସାକ୍ଷାଚ୍ଚିଜ୍ଜୀବଶ୍ଚ ସ୍ୱତଃ ସଦା ।
ଚିଚ୍ଚିଦାକାରତୋ ଭିନ୍ନା ନ ଭିନ୍ନା ଚିତ୍ତ୍ୱହାନିତଃ ।। ୪୪ ।।

ଚିତଶ୍ଚିନ୍ନ ଚିଦାକାରାଦ୍-ଭିଦ୍ୟତେ ଜଡରୂପତଃ ।
ଭିଦ୍ୟତେ ଚେଜ୍ଜଡୋ ଭେଦଶ୍ଚିଦେକା ସର୍ବଦା ଖଲୁ ।। ୪୫ ।।

ତର୍କତଶ୍ଚ ପ୍ରମାଣାଚ୍ଚ ଚିଦେକତ୍ୱବ୍ୟବସ୍ଥିତେଃ ।
ଚିଦେକତ୍ୱପରିଜ୍ଞାନେ ନ ଶୋଚତି ନ ମୁହ୍ୟତି ।। ୪୬ ।।

ଅଦ୍ୱୈତଂ ପରମାନନ୍ଦଂ ଶିବଂ ଯାତି ତୁ କୈବଲମ୍ ।। ୪୭ ।।

ଅଧିଷ୍ଠାନଂ ସମସ୍ତସ୍ୟ ଜଗତଃ ସତ୍ୟଚିଦ୍ଘନମ୍ ।
ଅହମସ୍ମୀତି ନିଶ୍ଚିତ୍ୟ ବୀତଶୋକୋ ଭବେନ୍ମୁନିଃ ।। ୪୮ ।।

ସ୍ୱଶରୀରେ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିଃସ୍ୱରୂପଂ ସର୍ବସାକ୍ଷିଣମ୍ ।
କ୍ଷୀଣଦୋଷାଃ ପ୍ରପଶ୍ୟନ୍ତି ନେତରେ ମାୟୟାବୃତାଃ ।। ୪୯ ।।

ଏବଂ ରୂପପରିଜ୍ଞାନଂ ଯସ୍ୟାସ୍ତି ପରଯୋଗିନଃ ।
କୁତ୍ରଚିଦ୍ଗମନଂ ନାସ୍ତି ତସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୱରୂପିଣଃ ।। ୫୦ ।।

ଆକାଶମେକଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଂ କୁତ୍ରଚିନ୍ନୈବ ଗଚ୍ଛତି ।
ତଦ୍ୱତ୍ସ୍ୱାତ୍ମପରିଜ୍ଞାନୀ କୁତ୍ରଚିନ୍ନୈବ ଗଚ୍ଛତି ।। ୫୧ ।।

Not For Commercial Use

ସ ଯୋ ହ ବୈ ତତ୍ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ଯୋ ବେଦ ବୈ ମୁନିଃ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବ ଭବତି ସ୍ୱସ୍ଥଃ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତୃକଃ ।। ୫୨ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ରୁଦ୍ରହୃଦୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ

(Panchabrahmopanisat / Panchabrahma Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ / ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ ।।

ବ୍ରହ୍ମାଦିପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମାଣୋ ୟତ୍ର ବିଶ୍ରାନ୍ତିମାପ୍ନୁୟୁଃ ।
ତଦଖଣ୍ଡସୁଖାକାରଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ପୈପ୍ପଲାଦୋ ଭଗବାନ୍-ଭୋ କିମାଦୌ କିଂ ଜାତମିତି ।
ସଦ୍ୟୋ ଜାତମିତି । କିଂ ଭଗବ ଇତି । ଅଘୋର ଇତି । କିଂ ଭଗବ ଇତି । ବାମଦେବ ଇତି ।
କିଂ ବା ପୁନରିମେ ଭଗବ ଇତି । ତତ୍-ପୁରୁଷ ଇତି । କିଂ ବା ପୁନରିମେ ଭଗବ ଇତି ।
ସର୍ବେଷାଂ ଦିବ୍ୟାନାଂ ପ୍ରେରୟିତା ଈଶାନ ଇତି ।
ଈଶାନୋ ଭୂତଭବ୍ୟସ୍ୟ ସର୍ବେଷାଂ ଦେବୟୋଗିନାମ୍ ।
କତି ବର୍ଣ୍ଣାଃ । କତି ଭେଦାଃ । କତି ଶକ୍ତୟଃ । ୟତ୍ପୂର୍ବଂ ତଦ୍ବ୍ରହ୍ମ୍ୟମ୍ ।
ତସ୍ମୈ ନମୋ ମହାଦେବାୟ ମହାରୁଦ୍ରାୟ ପ୍ରୋବାଚ ତସ୍ମୈ ଭଗବାନ୍ମହେଶଃ ।

ଗୋପ୍ୟାଦ୍ଗୋପ୍ୟତରଂ ଲୋକେ ୟଦ୍ୟସ୍ତି ଶୃଣୁ ଶାକଲ ।
ସଦ୍ୟୋ ଜାତଂ ମହୀ ପୂଷା ରମା ବ୍ରହ୍ମାଃ ତ୍ରିବୃତ୍ସ୍ୱରଃ ।। ୧ ।।

ଋଗ୍ୱେଦୋ ଗାର୍ହପତ୍ୟଂ ଚ ମନ୍ତ୍ରାଃ ସପ୍ତ ସ୍ୱରାସ୍ତଥା ।
ବର୍ଣ୍ଣଂ ପୀତଂ କ୍ରିୟା ଶକ୍ତିଃ ସର୍ବାଭୀଷ୍ଟଫଲପ୍ରଦମ୍ ।। ୨ ।।

Not For Commercial Use

ଅଘୋରଂ ସଲିଲଂ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଗୌରୀ ବେଦ ଦ୍ୱିତୀୟକମ୍ ।
ନୀରଦାଭଂ ସ୍ୱରଂ ସାନ୍ଦ୍ରଂ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିରୁଦାହୃତମ୍ ।। ୩ ।।

ପଞ୍ଚାଶଦ୍ୱର୍ଣ୍ଣସଂଯୁକ୍ତଂ ସ୍ଥିତିରିଚ୍ଛାକ୍ରିୟାନ୍ୱିତମ୍ ।
ଶକ୍ତିରକ୍ଷଣସଂଯୁକ୍ତଂ ସର୍ବାଘୌଘବିନାଶନମ୍ ।। ୪ ।।

ସର୍ବଦୁଷ୍ଟପ୍ରଶମନଂ ସର୍ବୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଫଲପ୍ରଦମ୍ ।
ବାମଦେବଂ ମହାବୋଧଦାୟକଂ ପାବକାତ୍ମକମ୍ ।। ୫ ।।

ବିଦ୍ୟାଲୋକସମାଯୁକ୍ତଂ ଭାନୁକୋଟିସମପ୍ରଭମ୍ ।
ପ୍ରସନ୍ନଂ ସାମବେଦାଖ୍ୟଂ ନାନାଷ୍ଟକସମନ୍ୱିତମ୍ ।। ୬ ।।

ଧୀରସ୍ୱରମଧୀନଂ ଚାହବନୀୟମନୁତ୍ତମମ୍ ।
ଜ୍ଞାନସଂହାରସଂଯୁକ୍ତଂ ଶକ୍ତିଦ୍ୱୟସମନ୍ୱିତମ୍ ।। ୭ ।।

ବର୍ଣ୍ଣଂ ଶୁକ୍ଲଂ ତମୋମିଶ୍ରଂ ପୂର୍ଣ୍ଣବୋଧକରଂ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ଧାମତ୍ରୟନିୟନ୍ତାରଂ ଧାମତ୍ରୟସମନ୍ୱିତମ୍ ।। ୮ ।।

ସର୍ବସୌଭାଗ୍ୟଦଂ ନୃଣାଂ ସର୍ବକର୍ମଫଲପ୍ରଦମ୍ ।
ଅଷ୍ଟାକ୍ଷରସମାଯୁକ୍ତମଷ୍ଟପତ୍ରାନ୍ତରସ୍ଥିତମ୍ ।। ୯ ।।

ୟତ୍ତତ୍-ପୁରୁଷଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବାୟୁମଣ୍ଡଲସଂବୃତମ୍ ।
ପଞ୍ଚାଗ୍ନିନା ସମାଯୁକ୍ତଂ ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତିନିୟାମକମ୍ ।। ୧୦ ।।

ପଞ୍ଚାଶତ୍ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣାଖ୍ୟମଥର୍ବବେଦସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
କୋଟିକୋଟିଗଣାଧ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡାଖଣ୍ଡବିଗ୍ରହମ୍ ।। ୧୧ ।।

Not For Commercial Use

ବର୍ଣ୍ଣଂ ରକ୍ତଂ କାମଦଂ ଚ ସର୍ବାଧିବ୍ୟାଧିଭେଷଜମ୍ ।
ସୃଷ୍ଟିସ୍ଥିତିଲୟାଦୀନାଂ କାରଣଂ ସର୍ବଶକ୍ତିଧୃକ୍ ।। ୧୨ ।।

ଅବସ୍ଥାତ୍ରିତୟାତୀତଂ ତୁରୀୟଂ ବ୍ରହ୍ମସଂଜ୍ଞିତମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣ୍ବାଦିଭିଃ ସେବ୍ୟଂ ସର୍ବେଷାଂ ଜନକଂ ପରମ୍ ।। ୧୩ ।।

ଈଶାନଂ ପରମଂ ବିଦ୍ୟାତ୍-ପ୍ରେରକଂ ବୁଦ୍ଧିସାକ୍ଷିଣମ୍ ।
ଆକାଶାତ୍ମକମବ୍ୟକ୍ତମୋଂକାରସ୍ୱରଭୂଷିତମ୍ ।। ୧୪ ।।

ସର୍ବଦେବମୟଂ ଶାନ୍ତଂ ଶାନ୍ତ୍ୟତୀତଂ ସ୍ୱରାଦ୍ୱହିଃ ।
ଅକାରାଦିସ୍ୱରାଧ୍ୟକ୍ଷମାକାଶମୟବିଗ୍ରହମ୍ ।। ୧୫ ।।

ପଞ୍ଚକୃତ୍ୟନିୟନ୍ତାରଂ ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମାତ୍ମକଂ ବୃହତ୍ ।
ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମୋପସଂହାରଂ କୃତ୍ୱା ସ୍ୱାତ୍ମନି ସଂସ୍ଥିତଃ ।। ୧୬ ।।

ସ୍ୱମାୟାବୈଭବାନ୍ସର୍ବାନ୍ସଂହୃତ୍ୟ ସ୍ୱାତ୍ମନି ସ୍ଥିତଃ ।
ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମାତ୍ମକାତୀତୋ ଭାସତେ ସ୍ୱସ୍ୱତେଜସା ।। ୧୭ ।।

ଆଦାବନ୍ତେ ଚ ମଧ୍ୟେ ଚ ଭାସସେ ନାନ୍ୟହେତୁନା ।
ମାୟୟା ମୋହିତାଃ ଶଂଭୋର୍ମହାଦେବଂ ଜଗଦ୍ଗୁରୁମ୍ ।। ୧୮ ।।

ନ ଜାନନ୍ତି ସୁରାଃ ସର୍ବେ ସର୍ବକାରଣକାରଣମ୍ ।
ନ ସଂଦୃଶେ ତିଷ୍ଠତି ରୂପମସ୍ୟ ପରାତ୍ପରଂ ପୁରୁଷଂ ବିଶ୍ୱଧାମ ।। ୧୯ ।।

ୟେନ ପ୍ରକାଶତେ ବିଶ୍ୱଂ ୟତ୍ରୈବ ପ୍ରବିଲୀୟତେ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ପରମଂ ଶାନ୍ତଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ପରଂ ପଦମ୍ ।। ୨୦ ।।

Not For Commercial Use

ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ସଦ୍ୟୋଜାତାଦିପୂର୍ବକମ୍ ।
ଦୃଶ୍ୟତେ ଶ୍ରୂୟତେ ୟଚ୍ଚ ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମାତ୍ମକଂ ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୨୧ ।।

ପଞ୍ଚଧା ବର୍ତମାନଂ ତଂ ବ୍ରହ୍ମକାର୍ୟମିତି ସ୍ମୃତମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମକାର୍ୟମିତି ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଈଶାନଂ ପ୍ରତିପଦ୍ୟତେ ।। ୨୨ ।।

ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମାତ୍ମକଂ ସର୍ବଂ ସ୍ୱାତ୍ମନି ପ୍ରବିଲାପ୍ୟ ଚ ।
ସୋଽହମସ୍ମୀତି ଜାନୀୟାଦ୍ୱିଦ୍ୱାନ୍-ବ୍ରହ୍ମାଽମୃତୋ ଭବେତ୍ ।। ୨୩ ।।

ଇତ୍ୟେତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ଜାନୀୟାଦ୍ୟଃ ସ ମୁକ୍ତୋ ନ ସଂଶୟଃ ।
ପଞ୍ଚାକ୍ଷରମୟଂ ଶଂଭୁଂ ପରବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପିଣମ୍ ।। ୨୪ ।।

ନକାରାଦିୟକାରାନ୍ତଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ପଞ୍ଚାକ୍ଷରଂ ଜପେତ୍ ।
ସର୍ବଂ ପଞ୍ଚାତ୍ମକଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱତଃ ।। ୨୫ ।।

ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମାତ୍ମିକୀଂ ବିଦ୍ୟାଂ ୟୋଽଧୀତେ ଭକ୍ତିଭାବିତଃ ।
ସ ପଞ୍ଚାତ୍ମକତାମେତ୍ୟ ଭାସତେ ପଞ୍ଚଧା ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୨୬ ।।

ଏବମୁକ୍ତ୍ୱା ମହାଦେବୋ ଗାଲବସ୍ୟ ମହାତ୍ମନଃ ।
କୃପାଂ ଚକାର ତତ୍ରୈବ ସ୍ୱାନ୍ତର୍ଧିମଗମତ୍ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୨୭ ।।

ୟସ୍ୟ ଶ୍ରବଣମାତ୍ରେଣାଶ୍ରୁତମେବ ଶ୍ରୁତଂ ଭବେତ୍ ।
ଅମତଂ ଚ ମତଂ ଜ୍ଞାତମବିଜ୍ଞାତଂ ଚ ଶାକଲ ।। ୨୮ ।।

ଏକେନୈବ ତୁ ପିଣ୍ଡେନ ମୃତ୍ତିକାୟାଶ୍ଚ ଗୌତମ ।
ବିଜ୍ଞାତଂ ମୃଣ୍ମୟଂ ସର୍ବଂ ମୃଦଭିନ୍ନଂ ହି କାର୍ୟକମ୍ ।। ୨୯ ।।

ଏକେନ ଲୋହମଣିନା ସର୍ବଂ ଲୋହମୟଂ ୟଥା ।
ବିଜ୍ଞାତଂ ସ୍ୟାଦଥୈକେନ ନଖାନାଂ କୃନ୍ତନେନ ଚ ।। ୩୦ ।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବଂ କାର୍ଷ୍ଣାୟସଂ ଜ୍ଞାତଂ ତଦଭିନ୍ନଂ ସ୍ୱଭାବତଃ ।
କାରଣାଭିନ୍ନରୂପେଣ କାର୍ୟଂକାରଣମେବ ହି ।। ୩୧ ।।

ତଦ୍ରୂପେଣ ସଦା ସତ୍ୟଂ ଭେଦେନୋକ୍ତିର୍ମୃଷା ଖଲୁ ।
ତଚ୍ଚ କାରଣମେକଂ ହି ନ ଭିନ୍ନଂ ନୋଭୟାତ୍ମକମ୍ ।। ୩୨ ।।

ଭେଦଃ ସର୍ବତ୍ର ମିଥ୍ୟୈବ ଧର୍ମାଦେରନିରୂପଣାତ୍ ।
ଅତଶ୍ଚ କାରଣଂ ନିତ୍ୟମେକମେବାଦ୍ୱୟଂ ଖଲୁ ।। ୩୩ ।।

ଅତ୍ର କାରଣମଦ୍ୱୈତଂ ଶୁଦ୍ଧଚୈତନ୍ୟମେବ ହି ।
ଅସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମପୁରେ ବେଶ୍ମ ଦହରଂ ଯଦିଦଂ ମୁନେ ।। ୩୪ ।।

ପୁଣ୍ଡରୀକଂ ତୁ ତନ୍ମଧ୍ୟେ ଆକାଶୋ ଦହରୋଽସ୍ତି ତତ୍ ।
ସ ଶିବଃ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଃ ସୋଽନ୍ୱେଷ୍ଟବ୍ୟୋ ମୁମୁକ୍ଷିଭିଃ ।। ୩୫ ।।

ଅୟଂ ହୃଦି ସ୍ଥିତଃ ସାକ୍ଷୀ ସର୍ବେଷାମବିଶେଷତଃ ।
ତେନାୟଂ ହୃଦୟଂ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ଶିବଃ ସଂସାରମୋଚକଃ ।। ୩୬ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଅଥର୍ବଶିର ଉପନିଷଦ

(Atharvashiropanisat / Atharvashira Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ଅଥର୍ବଶିରୋପନିଷତ୍ / ଅଥର୍ବଶିର ଉପନିଷଦ / ଶିବାଥର୍ବଶୀର୍ଷଂ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଅଥର୍ବଶିରୋପନିଷତ୍ ।।

ଅଥର୍ବଶିରସାମର୍ଥମନର୍ଥପ୍ରୋତବାଚକମ୍ ।
ସର୍ବାଧାରମନାଧାରଂ ସ୍ୱମାତ୍ରତ୍ରୈପଦାକ୍ଷରମ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଦେବା ହ ବୈ ସ୍ୱର୍ଗଂ ଲୋକମାୟଁସ୍ତେ ରୁଦ୍ରମପୃଚ୍ଛନ୍-କୋ ଭବାନିତି ।
ସୋଽବ୍ରବୀଦହମେକଃ ପ୍ରଥମମାସୀଦ୍ୱର୍ତାମି ଚ ଭବିଷ୍ୟାମି ଚ ନାନ୍ୟଃ କଶ୍ଚିନ୍ନଙ୍ଗୋ ବ୍ୟତିରିକ୍ତ ଇତି ।
ସୋଽନ୍ତରାଦନ୍ତରଂ ପ୍ରାବିଶତ୍ ଦିଶୋ ବ୍ୟନ୍ତରଂ ପ୍ରାବିଶତ୍ ସୋଽହଂ
ନିତ୍ୟାନିତ୍ୟୋ ବ୍ୟକ୍ତାବ୍ୟକ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମାହଂ ପ୍ରାଞ୍ଚିଃ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗୋଽହଂ
ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚି ଉଦଙ୍ଗୋଽହଂ ଅଧଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ଚାହଂ ଦିଶଶ୍ଚ ପ୍ରତିଦିଶଶ୍ଚାହଂ
ପୁମାନପୁମାନ୍ ସ୍ତ୍ରିୟଶ୍ଚାହଂ ଗାୟତ୍ର୍ୟହଂ ସାବିତ୍ର୍ୟହଂ ତ୍ରିଷ୍ଟୁବ୍-ଜଗତ୍ୟନୁଷ୍ଟୁପ୍
ଚାହଂ ଛନ୍ଦୋଽହଂ ଗାର୍ହପତ୍ୟୋ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିରାହବନୀୟୋଽହଂ ସତ୍ୟୋଽହଂ
ଗୌରହଂ ଗୌର୍ୟହମୃଗହଂ ୟଜୁରହଂ ସାମାହମଥର୍ବାଙ୍ଗିରସୋଽହଂ
ଜ୍ୟେଷ୍ଠୋଽହଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠୋଽହଂ ବରିଷ୍ଠୋଽହମାପୋଽହଂ ତେଜୋଽହଂ
ଗୁହ୍ୟୋଽହମରଣ୍ୟୋଽହମକ୍ଷରମହଂ କ୍ଷରମହଂ ପୁଷ୍କରମହଂ ପବିତ୍ରମହମଗ୍ରଂ
ଚ ମଧ୍ୟଂ ଚ ବହିଶ୍ଚ ପୁରସ୍ତାଜ୍ଜ୍ୟୋତିରିତ୍ୟହମେବ ସର୍ବେ ବ୍ୟୋମମେବ
ସ ସର୍ବେ ସମା ୟୋ ମାଂ ବେଦ ସ ଦେବାନ୍-ବେଦ ସ ସର୍ବାଂଶ୍ଚ

Not For Commercial Use

ବେଦାନ୍‌ସାଙ୍ଗାନପି ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରାହ୍ମଣୈଶ୍ଚ ଗାଂ ଗୋଭିର୍ବ୍ରାହ୍ମାଣାନ୍‌-ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟେନ
ହବିର୍ହବିଷା ଆୟୁରାୟୁଷା ସତ୍ୟେନ ସତ୍ୟଂ ଧର୍ମେଣ ଧର୍ମଂ ତର୍ପୟାମି ସ୍ୱେନ ତେଜସା ।
ତତୋ ହ ବୈ ତେ ଦେବା ରୁଦ୍ରମପୃଚ୍ଛନ୍‌ ତେ ଦେବା ରୁଦ୍ରମପଶ୍ୟନ୍‌ ।
ତେ ଦେବା ରୁଦ୍ରମଧ୍ୟାଶଂସ୍ତେ ଦେବା ଊର୍ଧ୍ୱବାହବୋ ରୁଦ୍ରଂ ସ୍ତୁବନ୍ତି ।। ୧ ।।

ଓଁ ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମା ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍‌ ଯଶ୍ଚ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ସ୍କନ୍ଦସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚେନ୍ଦ୍ରସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୪ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚାଗ୍ନିସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୫ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ବାୟୁସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୬ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୭ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ସୋମସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୮ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟେ ଚାଷ୍ଟୌ ଗ୍ରହାସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୯ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟେ ଚାଷ୍ଟୌ ପ୍ରତିଗ୍ରହାସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୦ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟା ଚ ଭୂସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୧ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟା ଚ ଭୁବସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୨ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟା ଚ ସ୍ୱସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ ମହସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୪ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟା ଚ ପୃଥିବୀ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୫ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଛାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୬ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟା ଚ ଦ୍ୟୌସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୭ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟାଶ୍ଚାପସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୮ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ ତେଜସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୧୯ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଛାକାଶଂ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୦ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ କାଲସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୧ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ୟମସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୨ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଶ୍ଚ ମୃତ୍ୟୁସ୍ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୩ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଛାମୃତଂ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୪ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ ବିଶ୍ୱଂ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୫ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟାଚ୍ଚ ସ୍ଥୂଲଂ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୬ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୭ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ ଶୁକ୍ଲଂ ତସ୍ମୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୮ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ କୃଷ୍ଣଂ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୨୯ ।।

Not For Commercial Use

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ କୃସ୍ନଂ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୦ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ ସତ୍ୟଂ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୧ ।।

ଯୋ ବୈ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଭଗବାନ୍ୟଚ୍ଚ ସର୍ବଂ ତସ୍ମୈ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୨ ।। ।। ୨ ।।

ଭୂସ୍ତେ ଆଦିର୍ମଧ୍ୟଂ ଭୁବସ୍ତେ ସ୍ୱସ୍ତେ ଶୀର୍ଷଂ ବିଶ୍ୱରୂପୋଽସି ବ୍ରହ୍ମୈକସ୍ତ୍ୱଂ
ଦ୍ୱିଧା ତ୍ରିଧା ବଦ୍ଧସ୍ତ୍ୱଂ ଶାନ୍ତିସ୍ତ୍ୱଂ ପୁଷ୍ଟିସ୍ତ୍ୱଂ ହୁତମହୁତଂ ଦତ୍ତମଦତ୍ତଂ
ସର୍ବମସର୍ବଂ ବିଶ୍ୱମବିଶ୍ୱଂ କୃତମକୃତଂ ପରମପରଂ ପରାୟଣଂ ଚ ତ୍ୱମ୍ ।
ଅପାମ ସୋମମମୃତା ଅଭୂମାଗନ୍ମ ଜ୍ୟୋତିରବିଦାମ ଦେବାନ୍ ।
କିମସ୍ମାନ୍-କୃଣବଦରାତିଃ କିମୁ ଧୂର୍ତିରମୃତଂ ମର୍ତ୍ୟଂ ଚ ।
ସୋମସୂର୍ୟଃ ପୁରସ୍ତାତ୍ ସୂକ୍ଷ୍ମଃ ପୁରୁଷଃ ।
ସର୍ବଂ ଜଗଦ୍ଧିତଂ ବା ଏତଦକ୍ଷରଂ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ ସୌମ୍ୟଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ
ପୁରୁଷଂ ଗ୍ରାହ୍ୟମଗ୍ରାହ୍ୟେଣ ଭାବଂ ଭାବେନ ସୌମ୍ୟଂ ସୌମ୍ୟେନ
ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ସୂକ୍ଷ୍ମେଣ ବାୟବ୍ୟଂ ବାୟବ୍ୟେନ ଗ୍ରସତି ତସ୍ମୈ ମହାଗ୍ରାସାୟ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।
ହୃଦିସ୍ଥା ଦେବତାଃ ସର୍ବା ହୃଦି ପ୍ରାଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ ।
ହୃଦି ତ୍ୱମସି ଯୋ ନିତ୍ୟଂ ତିସ୍ରୋ ମାତ୍ରାଃ ପରସ୍ତୁ ସଃ ।
ତସ୍ୟୋତ୍ତରତଃ ଶିରୋ ଦକ୍ଷିଣତଃ ପାଦୌ ଯ ଉତ୍ତରତଃ
ସ ଓଙ୍କାରଃ ଯ ଓଙ୍କାରଃ ସ ପ୍ରଣବଃ ଯଃ ପ୍ରଣବଃ ସ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ଯଃ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ
ସୋଽନନ୍ତୋ ଯୋଽନନ୍ତସ୍ତୁତ୍ତାରଂ ଯତ୍ତାରଂ ତଚ୍ଛୁକ୍ଲଂ ଯଚ୍ଛୁକ୍ଲଂ ତସୂକ୍ଷ୍ମଂ ଯତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମଂ
ତଦ୍ୱୈଦ୍ୟୁତଂ ଯଦ୍ୱୈଦ୍ୟୁତଂ ତତ୍ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଯତ୍ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସ ଏକଃ ଯ ଏକଃ
ସ ରୁଦ୍ରୋ ଯୋ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଈଶାନୋ ଯ ଈଶାନଃ ସ ଭଗବାନ୍ ମହେଶ୍ୱରଃ ।। ୩ ।।

ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତ ଓଙ୍କାରୋ ଯସ୍ମାଦୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟମାଣ ଏବ
ପ୍ରାଣାନୂର୍ଧ୍ୱମୁତ୍କ୍ରାମୟତି ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଓଙ୍କାରଃ ।

Not For Commercial Use

ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ପ୍ରଣବଃ ୟସ୍ମାଦୁଚ୍ଚାର୍ୟ୍ୟମାଣ ଏବ ଋଗ୍ୟଜୁଃସାମାଥର୍ବାଙ୍ଗିରସୋ
ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରାହ୍ମଣେଭ୍ୟଃ ପ୍ରଣାମୟତି ନାମୟତି ଚ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ପ୍ରଣବଃ ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ୟସ୍ମାଦୁଚ୍ଚାର୍ୟ୍ୟମାଣ ଏବ ୟଥା ପଲଲପିଣ୍ଡମିବ
ଶାନ୍ତରୂପମୋତପ୍ରୋତମନୁପ୍ରାପ୍ତୋ ବ୍ୟତିସୃଷ୍ଟଶ୍ଚ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେଽନନ୍ତୋ ୟସ୍ମାଦୁଚ୍ଚାର୍ୟ୍ୟମାଣ ଏବ ତିର୍ୟ୍ୟଗୂର୍ଧ୍ୱମଧସ୍ତାଚ୍ଚାସ୍ୟାନ୍ତୋ
ନୋପଲଭ୍ୟତେ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେଽନନ୍ତଃ ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ତାରଂ ୟସ୍ମାଦୁଚ୍ଚାର୍ୟ୍ୟମାଣ ଏବ
ଗର୍ଭଜନ୍ମବ୍ୟାଧିଜରାମରଣସଂସାରମହାଭୟାତ୍ତାରୟତି ତ୍ରାୟତେ ଚ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ତାରମ୍ ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଶୁକ୍ଲଂ ୟସ୍ମାଦୁଚ୍ଚାର୍ୟ୍ୟମାଣ ଏବ କ୍ଲନ୍ଦତେ କ୍ଲାମୟତେ ଚ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଶୁକ୍ଲମ୍ ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ୟସ୍ମାଦୁଚ୍ଚାର୍ୟ୍ୟମାଣ ଏବ ସୂକ୍ଷ୍ମୋ ଭୂତ୍ୱା
ଶରୀରାଣ୍ୟଧିତିଷ୍ଠତି ସର୍ବାଣି ଚାଙ୍ଗାନ୍ୟଭିମୃଶତି ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ସୂକ୍ଷ୍ମମ୍ ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ବୈଦ୍ୟୁତଂ ୟସ୍ମାଦୁଚ୍ଚାର୍ୟ୍ୟମାଣ ଏବାବ୍ୟକ୍ତେ
ମହତି ତମସି ଦ୍ୟୋତୟତେ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ବୈଦ୍ୟୁତମ୍ ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ୟସ୍ମାତ୍ପରମପରଂ ପରାୟଣଂ ଚ
ବୃହଦ୍ବୃହତ୍ୟା ବୃଂହୟତି ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଏକୋ ୟଃ ସର୍ବାନ୍ପ୍ରାଣାନ୍ସଂଭକ୍ଷ୍ୟ
ସଂଭକ୍ଷଣେନାଜଃ ସଂସୃଜତି ବିସୃଜତି ଚ ।
ତୀର୍ଥମେକେ ବ୍ରଜନ୍ତି ତୀର୍ଥମେକେ ଦକ୍ଷିଣାଃ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଚ ଉଦଞ୍ଚଃ
ପ୍ରାଞ୍ଚୋଽଭିବ୍ରଜନ୍ତ୍ୟେକେ ତେଷାଂ ସର୍ବେଷାମିହ ସଂଗତିଃ ।
ସାକଂ ସ ଏକୋ ଭୂତଶ୍ଚରତି ପ୍ରଜାନଂତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତ ଏକଃ ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ରୁଦ୍ରଃ ୟସ୍ମାଦୃଷିଭିର୍ନାନୈର୍ଭକ୍ତୈର୍ଦ୍ରୁତମସ୍ୟ
ରୂପମୁପଲଭ୍ୟତେ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ରୁଦ୍ରଃ ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଈଶାନଃ ୟଃ ସର୍ବାନ୍ଦେବାନୀଶତେ ଈଶାନୀଭିର୍ଜନନୀଭିଶ୍ଚ ଶକ୍ତିଭିଃ ।
ଅଭି ତ୍ୱା ଶୂର ନୋନୁମୋ ଦୁଘ୍ଧା ଇବ ଧେନବଃ ।

Not For Commercial Use

ଈଶାନମସ୍ୟ ଜଗତଃ ସ୍ୱର୍ଦୃଶମୀଶାନମିନ୍ଦ୍ର ତସ୍ଥୁଷ ଇତି ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଈଶାନଃ ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଭଗବାନ୍ମହେଶ୍ୱରଃ ଯସ୍ମାଦ୍-ଭକ୍ତାଞ୍ଜିଜ୍ଞାନେନ
ଭଜତ୍ୟନୁଗୃହ୍ଣାତି ଚ ବାଚଂ ସଂସୃଜତି ବିସୃଜତି ଚ
ସର୍ବାନ୍ଭାବାନ୍ପରିତ୍ୟଜ୍ୟାତ୍ମଜ୍ଞାନେନ ଯୋଗୈଶ୍ୱର୍ଯେଣ ମହତି ମହୀୟତେ
ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଭଗବାନ୍ମହେଶ୍ୱରଃ । ତଦେତଦ୍ରୁଦ୍ରଚରିତମ୍ ।। ୪ ।।

ଏଷୋ ହ ଦେବଃ ପ୍ରଦିଶୋ ନୁ ସର୍ବାଃ ପୂର୍ବୋ ହ ଜାତଃ ସ ଉ ଗର୍ଭେ ଅନ୍ତଃ ।
ସ ଏବ ଜାତଃ ସ ଜନିଷ୍ୟମାଣଃ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍-ଜନାସ୍ତିଷ୍ଠତି ସର୍ବତୋମୁଖଃ ।
ଏକୋ ରୁଦ୍ରୋ ନ ଦ୍ୱିତୀୟାୟ ତସ୍ଥେ ଯ ଇମାଁଲ୍ଲୋକାନୀଶତ ଈଶନୀଭିଃ ।
ପ୍ରତ୍ୟଙ୍-ଜନାସ୍ତିଷ୍ଠତି ସଂଚୁକୋଚାନ୍ତକାଲେ ସଂସୃଜ୍ୟ ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନି ଗୋପ୍ତା ।
ଯୋ ଯୋନିଂ ଯୋନିମଧିତିଷ୍ଠତ୍ୟେକୋ ଯେନେଦଂ ସଂଚରତି ବିଚରତି ସର୍ବମ୍ ।
ତମୀଶାନଂ ବରଦଂ ଦେବମୀଡ୍ୟଂ ନିଚାୟ୍ୟେମାଂ ଶାନ୍ତିମତ୍ୟନ୍ତମେତି ।
କ୍ଷମାଂ ହିତ୍ୱା ହେତୁଜାଲାସ୍ୟ ମୂଲଂ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ସଂଚିତଂ ସ୍ଥାପୟିତ୍ୱା ତୁ ରୁଦ୍ରେ ରୁଦ୍ରମେକତ୍ୱମାହୁଃ ।
ଶାଶ୍ୱତଂ ବୈ ପୁରାଣମିଷମୂର୍ଜେନ ପଶବୋଽନୁନାମୟନ୍ତଂ ମୃତ୍ୟୁପାଶାନ୍ ।
ତଦେତେନାତ୍ମନ୍ନେତେନାର୍ଧଚତୁର୍ଥମାତ୍ରେଣ ଶାନ୍ତିଂ ସଂସୃଜନ୍ତି ପାଶବିମୋକ୍ଷଣମ୍ ।
ଯା ସା ପ୍ରଥମା ମାତ୍ରା ବ୍ରହ୍ମଦେବତ୍ୟା ରକ୍ତା ବର୍ଣ୍ଣେନ ଯସ୍ତ୍ୟାଂ
ଧ୍ୟାୟତେ ନିତ୍ୟଂ ସ ଗଚ୍ଛେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଂ ପଦମ୍ ।
ଯା ସା ଦ୍ୱିତୀୟା ମାତ୍ରା ବିଷ୍ଣୁଦେବତ୍ୟା କୃଷ୍ଣା ବର୍ଣ୍ଣେନ
ଯସ୍ତ୍ୟାଂ ଧ୍ୟାୟତେ ନିତ୍ୟଂ ସ ଗଚ୍ଛେଦ୍ୱୈଷ୍ଣବଂ ପଦମ୍ ।
ଯା ସା ତୃତୀୟା ମାତ୍ରା ଈଶାନଦେବତ୍ୟା କପିଲା ବର୍ଣ୍ଣେନ ଯସ୍ତ୍ୟାଂ
ଧ୍ୟାୟତେ ନିତ୍ୟଂ ସ ଗଚ୍ଛେଦୈଶାନଂ ପଦମ୍ ।
ଯା ସାଽର୍ଧଚତୁର୍ଥୀ ମାତ୍ରା ସର୍ବଦେବତ୍ୟାଽବ୍ୟକ୍ତୀଭୂତା ଖଂ ବିଚରତି
ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସନ୍ନିଭା ବର୍ଣ୍ଣେନ ଯସ୍ତ୍ୟାଂ ଧ୍ୟାୟତେ ନିତ୍ୟଂ ସ ଗଚ୍ଛେତ୍ପୁନ୍ନାମକଂ
ତଦେତମୁପାସୀତ ମୁନୟୋଽବାଗ୍ୱଦନ୍ତି ନ ତସ୍ୟ ଗ୍ରହଣମସ୍ତି ପନ୍ଥା ବିହିତ
ଉତ୍ତରେଣ ଯେନ ଦେବା ଯାନ୍ତି ଯେନ ପିତରୋ ଯେନ ଋଷୟଃ ପରମପରଂ ପରାୟଣଂ ଚେତି ।

Not For Commercial Use

ବାଲାଗ୍ରମାତ୍ରଂ ହୃଦୟସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ବିଶ୍ୱଂ ଦେବଂ ଜାତରୂପଂ ବରେଣ୍ୟମ୍ ।
ତମାତ୍ମସ୍ଥଂ ୟେ ନୁ ପଶ୍ୟନ୍ତି ଧୀରାସ୍ତେଷାଂ ଶାନ୍ତିର୍ଭବତି ନେତରେଷାମ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍-କ୍ରୋଧଂ ୟାଂ ଚ ତୃଷ୍ଣାଂ କ୍ଷମାଂ ଚ ତୃଷ୍ଣାଂ ହିତ୍ୱା ହେତୁଜାଲସ୍ୟ ମୂଲମ୍ ।
ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ସଂଚିତଂ ସ୍ଥାପୟିତ୍ୱା ତୁ ରୁଦ୍ରେ ରୁଦ୍ରମେକତ୍ୱମାହୁଃ ।
ରୁଦ୍ରୋ ହି ଶାଶ୍ୱତେନ ବୈ ପୁରାଣେନେଷମୂର୍ଜେଣ ତପସା ନିୟନ୍ତା ।
ଅଗ୍ନିରିତି ଭସ୍ମ ବାୟୁରିତି ଭସ୍ମ ଜଲମିତି ଭସ୍ମ ସ୍ଥଲମିତି ଭସ୍ମ ବ୍ୟୋମେତି
ଭସ୍ମ ସର୍ବଗୁଁହ ବା ଇଦଂ ଭସ୍ମ ମନ ଏତାନି ଚକ୍ଷୂଂଷି ୟସ୍ମାଦ୍-ବ୍ରତମିଦଂ
ପାଶୁପତଂ ୟଦ୍-ଭସ୍ମନାଙ୍ଗାନି ସଂସ୍ପୃଶେତ୍ତସ୍ମାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ତଦେତତ୍ପାଶୁପତଂ
ପଶୁପାଶବିମୋକ୍ଷଣାୟ ।। ୫ ।।

ୟୋଽଗ୍ନୌ ରୁଦ୍ରୋ ୟୋଽପ୍ସ୍ୱନ୍ତର୍ୟ ଓଷଧୀର୍ବୀରୁଧ ଆବିବେଶ ।
ୟ ଇମା ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନି ଚାକ୍ଲୃପେ ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋଽସ୍ତ୍ୱଗ୍ନୟେ ।
ୟୋ ରୁଦ୍ରୋଽଗ୍ନୌ ୟୋ ରୁଦ୍ରୋ ଓଷଧୀର୍ବୀରୁଧ ଆବିବେଶ ।
ୟୋ ରୁଦ୍ର ଇମା ବିଶ୍ୱା ଭୁବନାନି ଚାକ୍ଲୃପେ ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।
ୟୋ ରୁଦ୍ରୋଽପ୍ସୁ ୟୋ ରୁଦ୍ର ଓଷଧୀଷୁ ୟୋ ରୁଦ୍ରୋ ବନସ୍ପତିଷୁ ।
ୟେନ ରୁଦ୍ରେଣ ଜଗଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ଧାରିତଂ ପୃଥିବୀ ଦ୍ୱିଧା ତ୍ରିଧର୍ତା
ଧାରିତା ନାଗା ୟେଽନ୍ତରିକ୍ଷେ ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ବୈ ନମୋ ନମଃ ।
ମୂର୍ଧାନମସ୍ୟ ସଂସୀବ୍ୟାଥର୍ବା ହୃଦୟଂ ଚ ୟତ୍ ।
ମସ୍ତିଷ୍କାଦୂର୍ଧ୍ୱଃ ପ୍ରେରୟତ୍ପବମାନୋଽଧି ଶୀର୍ଷତଃ ।
ତଦ୍ୱା ଅଥର୍ବଣଃ ଶିରୋ ଦେବକୋଶଃ ସମୁବ୍ଜିତଃ ।
ତତ୍-ପ୍ରାଣୋଽଭିରକ୍ଷତି ଶିରୋଽନ୍ନମଥୋ ମନଃ ।
ନ ଚ ଦିବୋ ଦେବଜନେନ ଗୁପ୍ତା ନବାନ୍ତରିକ୍ଷାଣି ନବ ଭୂମ ଇମାଃ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନିଦଂ ସର୍ବମୋତପ୍ରୋତଂ ୟସ୍ମାଦନ୍ୟନ୍ନ ପରଂ କିଂଚନାସ୍ତି ।
ନ ତସ୍ମାତ୍-ପୂର୍ବଂ ନ ପରଂ ତଦସ୍ତି ନ ଭୂତଂ ନୋତ ଭବ୍ୟଂ ୟଦାସୀତ୍ ।
ସହସ୍ରପାଦେକମୂର୍ଧା ବ୍ୟାପ୍ତଂ ସ ଏବେଦମାବରୀବର୍ତି ଭୂତମ୍ ।

Not For Commercial Use

ଅକ୍ଷରାତ୍ସଂଜାୟତେ କାଲଃ କାଲାଦ୍ବ୍ୟାପକ ଉଚ୍ୟତେ ।
ବ୍ୟାପକୋ ହି ଭଗବାନ୍-ରୁଦ୍ରୋ ଭୋଗାୟମନୋ ୟଦା ଶେତେ ରୁଦ୍ରସ୍ତଦା ସଂହାର୍ୟତେ ପ୍ରଜାଃ ।
ଉଚ୍ଛ୍ବସିତେ ତମୋ ଭବତି ତମସ ଆପୋଽପ୍ସଙ୍ଗୁଲ୍ୟା ମଥିତେ ମଥିତଂ
ଶିଶିରେ ଶିଶିରଂ ମଥ୍ୟମାନଂ ଫେନୋ ଭବତି , ଫେନାଦଣ୍ଡଂ
ଭବତ୍ୟଣ୍ଡାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମା ଭବତି , ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବାୟୁଃ ବାୟୋରୋଂକାରଃ
ଓଁକାରାତ୍ସାବିତ୍ରୀ ସାବିତ୍ର୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ ଗାୟତ୍ର୍ୟା ଲୋକା ଭବନ୍ତି ।
ଅର୍ଚୟନ୍ତି ତପଃ ସତ୍ୟଂ ମଧୁ କ୍ଷରନ୍ତି ୟଦ୍-ଭୁବମ୍ ।
ଏତଦ୍ଧି ପରମଂ ତପ ଆପୋ ଜ୍ୟୋତୀରସୋଽମୃତଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ବରୋ ନମ ଇତି ।। ୬ ।।

ୟ ଇଦମଥର୍ବଶିରୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋଽଧୀତେ ଅଶ୍ରୋତ୍ରିୟଃ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟୋ ଭବତି
ଅନୁପନୀତ ଉପନୀତୋ ଭବତି ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି ସ ବାୟୁପୂତୋ
ଭବତି ସ ସୂର୍ୟପୂତୋ ଭବତି ସ ସୋମପୂତୋ ଭବତି ସ ସତ୍ୟପୂତୋ ଭବତି
ସ ସର୍ବପୂତୋ ଭବତି ସ ସର୍ବେର୍ଦେବୈର୍ଜ୍ଞାତୋ ଭବତି ସ ସର୍ବୈର୍ବେଦୈରନୁଧ୍ୟାତୋ ଭବତି
ସ ସର୍ବେଷୁ ତୀର୍ଥେଷୁ ସ୍ନାତୋ ଭବତି ତେନ ସର୍ବୈଃ କ୍ରତୁଭିରିଷ୍ଟଂ ଭବତି ଗାୟତ୍ର୍ୟାଃ
ଷଷ୍ଟିସହସ୍ରାଣି ଜପ୍ତାନି ଭବନ୍ତି ଇତିହାସପୁରାଣାନାଂ ରୁଦ୍ରାଣାଂ ଶତସହସ୍ରାଣି ଜପ୍ତାନି ଭବନ୍ତି ।
ପ୍ରଣବାନାମୟୁତଂ ଜପ୍ତଂ ଭବତି । ଆ ଚକ୍ଷୁଷଃ ପଙ୍କ୍ତିଂ ପୁନାତି ।
ଆ ସପ୍ତମାତ୍-ପୁରୁଷୟୁଗାନ୍ପୁନାତୀତ୍ୟାହ ଭଗବାନଥର୍ବଶିରଃ
ସକୃଜ୍ଜପ୍ତ୍ୱୈବ ଶୁଚିଃ ସ ପୂତଃ କର୍ମଣ୍ୟୋ ଭବତି । ଦ୍ୱିତୀୟଂ ଜପ୍ତ୍ବା ଗଣାଧିପତ୍ୟମବାପ୍ନୋତି ।
ତୃତୀୟଂ ଜପ୍ତ୍ୱୈବମେବାନୁପ୍ରବିଶତ୍ୟୋଂ ସତ୍ୟମୋଂ ସତ୍ୟମ୍ ।। ୭ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।। ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଅଥର୍ବଶିରୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଅଥର୍ବଶିଖା ଉପନିଷଦ

(Atharvashikhopanisat / Atharvashikhaa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଶତପଥୀ

ଅଥର୍ବଶିଖୋପନିଷତ୍ / ଅଥର୍ବଶିଖା ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଅଥର୍ବଶିଖୋପନିଷତ୍ ।।

ଓଙ୍କାରାର୍ଥତୟା ଭାତଂ ତୁର୍ଯ୍ୟୋଂକାରାଗ୍ରଭାସୁରମ୍ ।
ତୁର୍ଯ୍ୟତୁର୍ଯ୍ୟଂ ତ୍ରିପାଦ୍ରାମଂ ସ୍ୱମାତ୍ରଂ କଲୟେଽନ୍ୱହମ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ପୈପ୍ପଲାଦୋଽଙ୍ଗିରାଃ ସନତ୍କୁମାରଶ୍ଚାଥର୍ବାଣଂ ଭଗବନ୍ତଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ
ଭଗବନ୍-କିମାଦୌ ପ୍ରଯୁକ୍ତଂ ଧ୍ୟାନଂ ଧ୍ୟାୟିତବ୍ୟଂ କିଂ ତଦ୍ଧ୍ୟାନଂ କୋ
ବା ଧ୍ୟାତା କଞ୍ଚିଦ୍ଧ୍ୟେୟ ଇତି ।

ଅଥୈଭ୍ୟୋଽଥର୍ବା ପ୍ରତ୍ୟୁବାଚ ।
ଓମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରମାଦୌ ପ୍ରଯୁକ୍ତଂ ଧ୍ୟାନଂ ଧ୍ୟାୟିତବ୍ୟମୋମିତ୍ୟେତଦକ୍ଷରସ୍ୟ
ପାଦାଶ୍ଚତ୍ୱାରୋ ଦେବାଶ୍ଚତ୍ୱାରୋ ବେଦାଶ୍ଚତୁଷ୍ପାଦେତଦକ୍ଷରଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
ପୂର୍ବାଽସ୍ୟ ମାତ୍ରା ପୃଥିବ୍ୟକାରଃ ସ ଋଗ୍ଭିରୃଗ୍-ବେଦୋ ବ୍ରହ୍ମା ବସବୋ ଗାୟତ୍ରୀ ଗାର୍ହପତ୍ୟଃ ।
ଦ୍ୱିତୀୟାନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସ ଉକାରଃ ସ ୟଜୁର୍ଭିର୍ୟଜୁର୍ବେଦୋ ରୁଦ୍ରୋ ରୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟୁବ୍ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିଃ ।
ତୃତୀୟା ଦ୍ୟୌଃ ସ ମକାରଃ ସ ସାମଭିଃ ସାମବେଦୋ ବିଷ୍ଣୁରାଦିତ୍ୟା ଜଗତ୍ୟାହବନୀୟଃ ।
ୟାବସାନେଽସ୍ୟ ଚତୁର୍ଥ୍ୟର୍ଧମାତ୍ରା ସା ଲୁପ୍ତମକାରଃ ସୋଥର୍ବାଙ୍ଗୈର୍ମନ୍ତ୍ରୈରଥର୍ବବେଦଃ
ସଂବର୍ତକୋଽଗ୍ନିର୍ମରୁତୋ ଏକଋଷୀ ରୁଚିରା ଭାସ୍ୱତୀ ସ୍ୱାହା ।

Not For Commercial Use

ପ୍ରଥମା ରକ୍ତା ବ୍ରାହ୍ମୀ ବ୍ରହ୍ମଦେବତ୍ୟା ଦ୍ୱିତୀୟା ଶୁଭା ଶୁକ୍ଲା ରୌଦ୍ରୀ ରୁଦ୍ରଦେବତ୍ୟା
ତୃତୀୟା କୃଷ୍ଣା ବିଷ୍ଣୁମତୀ ବିଷ୍ଣୁଦେବତ୍ୟା ଚତୁର୍ଥୀ ବିଦ୍ୟୁନ୍ନତୀ ସର୍ବବର୍ଣ୍ଣା ପୁରୁଷଦୈବତ୍ୟା ।
ସ ଏଷ ହ୍ୟୋଂକାରଶ୍ଚତୁଷ୍ପାଦଶ୍ଚତୁଃଶିରାଶ୍ଚତୁର୍ଥ୍ୟର୍ଧମାତ୍ରା ସ୍ଥୂଲହ୍ରସ୍ୱଦୀର୍ଘପ୍ଲୁତ ଇତି ।।

ଓଁ ଓଁ ଓଁ ଇତି ତ୍ରିରୁକ୍ତଶ୍ଚତୁର୍ଥଃ ଶାନ୍ତାତ୍ମା ପ୍ଲୁତପ୍ରୟୋଗେ ନ ସମମିତ୍ୟାତ୍ମଜ୍ୟୋତିଃ
ସକୃଦାବର୍ତବ୍ୟ ଓଁ ସ ଏଷ ସର୍ବାନ୍‌ପ୍ରାଣାନ୍‌ସକୃଦୁଚ୍ଚାରିତମାତ୍ରଃ ସ ଏଷ
ହ୍ୟୂର୍ଧ୍ୱମୁତ୍ରାମୟତୀତ୍ୟୋଂକାରଃ ।। ୧ ।।

ପ୍ରଣବଃ ସର୍ବାନ୍‌ପ୍ରାଣାନ୍‌ପ୍ରଣାମୟତି ନାମୟତି ଚୈତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରଣବଶ୍ଚତୁର୍ଧାଽବସ୍ଥିତ
ଇତି ବେଦଦେବୟୋନିର୍ଧେୟାଶ୍ଚେତି ସଂଧର୍ତା ସର୍ବେଭ୍ୟୋ ଦୁଃଖଭୟେଭ୍ୟଃ
ସଂତାରୟତି ତାରଣାତ୍ତାନି ସର୍ବାଣୀତି ବିଷ୍ଣୁଃ ସର୍ବାଞ୍ଜୟତି ବ୍ରହ୍ମାଽବୃହତ୍ସର୍ବକାରଣାନି
ସଂପ୍ରତିଷ୍ଠାପ୍ୟ ଧ୍ୟାନାଦ୍ୱିଷ୍ଣୁର୍ମନସି ନାଦାନ୍ତେ ପରମାତ୍ମନି ସ୍ଥାପ୍ୟ ଧେୟମୀଶାନଂ
ପ୍ରଧ୍ୟାୟନ୍ତୀଶା ବା ସର୍ବମିଦଂ ପ୍ରଯୁକ୍ତମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରେନ୍ଦ୍ରାଃ ସଂପ୍ରସୂୟନ୍ତେ ସର୍ବାଣି ଚେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ସହଭୂତାନି
କରଣଂ ସର୍ବମୈଶ୍ୱର୍ୟଂ ସଂପନ୍ନଂ ଶିବମାକାଶଂ ମଧ୍ୟେଧ୍ରୁବସ୍ଥମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁଶ୍ଚ ରୁଦ୍ରଶ୍ଚ ଈଶ୍ୱରଃ ଶିବ ଏବ ଚ ।
ପଞ୍ଚଧା ପଞ୍ଚଦେବତ୍ୟଃ ପ୍ରଣବଃ ପରିପଠ୍ୟତେ ।
ତତ୍ରାଧିକଂ କ୍ଷଣମେକମାସ୍ଥାୟ କ୍ରତୁଶତସ୍ୟାପି ଫଲମବାପ୍ନୋତି
କୃସ୍ନମୋଂକାରଗତଂ ଚ ସର୍ବଜ୍ଞାନେନ ଯୋଗଧ୍ୟାନାନା ଶିବ ଏକୋ
ଧେୟଃ ଶିବଂକରଃ ସର୍ବମନ୍ୟପୂରିତ୍ୟଜ୍ୟୈତାମଧୀତ୍ୟ ଦ୍ୱିଜୋ
ଗର୍ଭବାସାନ୍ନଚ୍ୟତେ ଗର୍ଭବାସାନ୍ନଚ୍ୟତ ଇତି ।। ୨ ।।

ଇତ୍ୟୋଗୁଁସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଅଥର୍ବଶିଖୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ବୃହଜ୍ଜାବାଲ ଉପନିଷଦ

(Bruhajjaabaalopanisat / Bruhajjaabaal Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ବୃହଜ୍ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ / ବୃହଜ୍ଜାବାଲ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ବୃହଜ୍ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ ।।

ୟଜ୍ଞାନାଗ୍ନିଃ ସ୍ୱାତିରିକ୍ତଭ୍ରମଂ ଭସ୍ମ କରୋତି ତତ୍ ।
ବୃହଜ୍ଜାବାଲନିଗମଶିରୋବେଦ୍ୟମହଂ ମହଃ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଓଁ ଆପୋ ବା ଇଦମାସୀତ୍ସଲିଲମେବ ।।
ସ ପ୍ରଜାପତିରେକଃ ପୁଷ୍କରପର୍ଣେ ସମଭବତ୍ ।
ତସ୍ୟାନ୍ତର୍ମନସି କାମଃ ସମବର୍ତତ ଇଦଂ ସୃଜେୟମିତି ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟତ୍-ପୁରୁଷୋ ମନସାଭିଗଚ୍ଛତି ତଦ୍ୱାଚା ବଦତି । ତତ୍କର୍ମଣା କରୋତି ।
ତଦେଷାଭ୍ୟନୂକ୍ତା । କାମସ୍ତଦଗ୍ରେ ସମବର୍ତତାଧି । ମନସା ରେତଃ ପ୍ରଥମଂ ୟଦାସୀତ୍ ।
ସତୋ ବନ୍ଧୁମସତି ନିରବିନ୍ଦନ୍ । ହୃଦି ପ୍ରତୀଷ୍ୟା କବୟୋ ମନୀଷେତି ।
ଉପୈନଂ ତଦୁପନମତି । ୟକ୍ତାମୋ ଭବତି । ୟ ଏବଂ ବେଦ । ସ ତପୋଽତପ୍ୟତ ।
ସ ତପସ୍ତପ୍ତ୍ୱା ସ ଏତଂ ଭୁସୁଣ୍ଡଃ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରମଗମଦାଗତ୍ୟ ଭୋ
ବିଭୂତେର୍ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ବ୍ରୂହୀତି ତଥେତି ପ୍ରତ୍ୟବୋଚତ୍ ଭୁସୁଣ୍ଡଂ ବକ୍ଷ୍ୟମାଣଂ କିମିତି
ବିଭୂତିରୁଦ୍ରାକ୍ଷୟୋର୍ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ବଭାଣେତି ଆଦାବେବ ପୈପ୍ପଲାଦେନ ସହୋକ୍ତମିତି
ତତ୍ଫଲଶ୍ରୁତିରିତି ତସ୍ୟୋର୍ଧ୍ୱଂ କିଂ ବଦାମେତି ।

Not For Commercial Use

ବୃହଜ୍ଜାବାଲାଭିଧାଂ ମୁକ୍ତିଶ୍ରୁତିଂ ମମୋପଦେଶଂ କୁରୁଷ୍ୱେତି ।
ଓଁ ତଥେତି ସଦ୍ୟୋଜାତାତ୍-ପୃଥିବୀ । ତସ୍ୟାଃ ସ୍ୟାନ୍ନିବୃତ୍ତିଃ ।
ତସ୍ୟାଃ କପିଲବର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦା । ତତ୍ଗୋମୟେନ ବିଭୂତିର୍ଜାତା । ବାମଦେବାଦୁଦକମ୍ ।
ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠା । ତସ୍ୟାଃ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣା ଭଦ୍ରା । ତତ୍ଗୋମୟେନ ଭସିତଂ ଜାତମ୍ ।
ଅଘୋରାଦ୍ୱହ୍ନିଃ । ତସ୍ମାଦ୍ଦିଦ୍ୟା । ତସ୍ୟା ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣା ସୁରଭିଃ । ତତ୍ଗୋମୟେନ ଭସ୍ମ ଜାତମ୍ ।
ତତ୍-ପୁରୁଷାଦ୍ୱାୟୁଃ । ତସ୍ମାଚ୍ଛାନ୍ତିଃ । ତସ୍ୟାଃ ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣା ସୁଶୀଲା ।
ତସ୍ୟା ଗୋମୟେନ କ୍ଷାରଂ ଜାତମ୍ । ଈଶାନାଦାକାଶମ୍ । ତସ୍ମାଚ୍ଛାନ୍ତ୍ୟତୀତା ।
ତସ୍ୟାଶ୍ଚିତ୍ରବର୍ଣ୍ଣା ସୁମନାଃ । ତତ୍ଗୋମୟେନ ରକ୍ଷା ଜାତା ।
ବିଭୂତିର୍ଭସିତଂ ଭସ୍ମ କ୍ଷରଂ ରକ୍ଷେତି ଭସ୍ମାନୋ ଭବନ୍ତି ପଞ୍ଚ ନାମାନି ।
ପଞ୍ଚଭିର୍ନାମଭିର୍ଭୂତଶମୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟକାରଣାଦ୍-ଭୂତିଃ ।
ଭସ୍ମ ସର୍ବାଘଭକ୍ଷଣାତ୍ । ଭାସନାଦ୍-ଭସିତମ୍ । କ୍ଷାରଣାଦାପଦାଂ କ୍ଷାରମ୍ ।
ଭୂତପ୍ରେତପିଶାଚବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସାପସ୍ମାରଭବଭୀତିଭ୍ୟୋଽଭିରକ୍ଷଣାଦ୍ରକ୍ଷେତି ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀବୃହଜ୍ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୧ ।।

।। ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ଭୁସୁଣ୍ଡଃ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରମଗ୍ନୀଷୋମାତ୍ମକଂ ଭସ୍ମସ୍ନାନବିଧିଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
ଅଗ୍ନିର୍ୟଥୈକୋ ଭୁବନଂ ପ୍ରବିଷ୍ଟୋ ରୂପଂ ରୂପଂ ପ୍ରତିରୂପୋ ବଭୂବ ।
ଏବଂ ଭସ୍ମ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା ରୂପଂ ରୂପଂ ପ୍ରତିରୂପୋ ବହିଶ୍ଚ ।।

ଅଗ୍ନୀଷୋମାତ୍ମକଂ ବିଶ୍ୱମିତ୍ୟଗ୍ନିରାଚକ୍ଷତେ ।
ରୌଦ୍ରୀ ଘୋରା ଯା ତୈଜସୀ ତନୂଃ । ସୋମଃ ଶକ୍ତ୍ୟମୃତମୟଃ ଶକ୍ତିକରୀ ତନୂଃ ।
ଅମୃତଂ ୟତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସା ତେଜୋବିଦ୍ୟା କଲା ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମେଷୁ ଭୂତେଷୁ ସ ଏବ ରସତେଜସୀ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

ଦ୍ୱିବିଧା ତେଜସୋ ବୃତ୍ତିଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାତ୍ମା ଚାନଲାତ୍ମିକା ।
ତଥୈବ ରସଶକ୍ତିଶ୍ଚ ସୋମାତ୍ମା ଚାନଲାତ୍ମିକା ।। ୨ ।।

ବୈଦ୍ୟୁଦାଦିମୟଂ ତେଜୋ ମଧୁରାଦିମୟୋ ରସଃ ।
ତେଜୋରସବିଭେଦୈସ୍ତୁ ବୃତ୍ତମେତଚ୍ଚରାଚରମ୍ ।। ୩ ।।

ଅଗ୍ନେରମୃତନିଷ୍ପତ୍ତିରମୃତେନାଗ୍ନିରେଧତେ ।
ଅତ ଏବ ହବିଃ ସଂତମଗ୍ନୀଷୋମାତ୍ମକଂ ଜଗତ୍ ।। ୪ ।।

ଉର୍ଧ୍ୱଶକ୍ତିମୟଃ ସୋମ ଅଧୋଶକ୍ତିମୟୋଽନଲଃ ।
ତାଭ୍ୟାଂ ସଂପୁଟିତସ୍ତ୍ୱାଚ୍ଛଶ୍ୱଦ୍ବିଶ୍ୱମିଦଂ ଜଗତ୍ ।। ୫ ।।

ଅଗ୍ନେରୂର୍ଧ୍ୱଂ ଭବତ୍ୟେଷା ଯାବତ୍ସୌମ୍ୟଂ ପରାମୃତମ୍ ।
ଯାବଦଗ୍ନ୍ୟାତ୍ମକେ ସୌମ୍ୟମମୃତଂ ବିସୃଜତ୍ୟଧଃ ।। ୬ ।।

ଅତ ଏବ ହି କାମାଗ୍ନିରଧସ୍ତାଚ୍ଛକ୍ତିରୂର୍ଧ୍ୱଗା ।
ଯାବଦାଦହନଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱମଧସ୍ତାତ୍ପ୍ଲାବନଂ ଭବେତ୍ ।। ୭ ।।

ଆଧାରଶକ୍ତ୍ୟାବଧୃତଃ କାଲାଗ୍ନିରୟମୂର୍ଧ୍ୱଗଃ ।
ତଥୈବ ନିମ୍ନଗଃ ସୋମଃ ଶିବଶକ୍ତିପଦାସ୍ପଦଃ ।। ୮ ।।

ଶିବଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱମୟଃ ଶକ୍ତିରୂର୍ଧ୍ୱଶକ୍ତିମୟଃ ଶିବଃ ।
ତଦିତ୍ଥଂ ଶିବଶକ୍ତିଭ୍ୟାଂ ନାବ୍ୟାପ୍ତମିହ କିଂଚନ ।। ୯ ।।

ଅସକୃଚ୍ଛାଗ୍ନିନା ଦଗ୍ଧଂ ଜଗତ୍ତଦ୍-ଭସ୍ମସାତ୍କୃତମ୍ ।
ଅଗ୍ନେର୍ବୀର୍ଯ୍ୟମିଦଂ ପ୍ରାହୁସ୍ତଦ୍ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ଭସ୍ମ ଯତ୍ତତଃ ।। ୧୦ ।।

Not For Commercial Use

ୟଶ୍ଚୈତ୍ଥଂ ଭସ୍ମସଦ୍-ଭାବଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱାଭିସ୍ମାତି ଭସ୍ମନା ।
ଅଗ୍ନିରିତ୍ୟାଦିଭିର୍ମନ୍ତ୍ରୈର୍ଦଗ୍ଧପାପଃ ସ ମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୧ ।।

ଅଗ୍ନେର୍ବୀର୍ଯଂ ଚ ତଦ୍-ଭସ୍ମ ସୋମେନାପ୍ଲାବିତଂ ପୁନଃ ।
ଅୟୋଗୟୁକ୍ତ୍ୟା ପ୍ରକୃତେରଧିକାରାୟ କଲ୍ପତେ ।। ୧୨ ।।

ୟୋଗୟୁକ୍ତ୍ୟା ତୁ ତଦ୍-ଭସ୍ମ ପ୍ଲାବ୍ୟମାନଂ ସମଂତତଃ ।
ଶାକ୍ତେନାମୃତବର୍ଷେଣ ହ୍ୟଧିକାରାନ୍ନିବର୍ତତେ ।। ୧୩ ।।

ଅତୋ ମୃତ୍ୟୁଂଜୟାୟେତ୍ଥମମୃତପ୍ଲାବନଂ ସତାମ୍ ।
ଶିବଶକ୍ତ୍ୟମୃତସ୍ୱର୍ଗେ ଲବ୍ଧ ଏବ କୁତୋ ମୃତିଃ ।। ୧୪ ।।

ୟୋ ବେଦ ଗହନଂ ଗୁହ୍ୟଂ ପାବନଂ ଚ ତଥୋଦିତମ୍ ।
ଅଗ୍ନୀଷୋମପୁଟଂ କୃତ୍ୱା ନ ସ ଭୂୟୋଽଭିଜାୟତେ ।। ୧୫ ।।

ଶିବାଗ୍ନିନା ତନୁଂ ଦଗ୍ଧ୍ୱା ଶକ୍ତିସୋମାମୃତେନ ୟଃ ।
ପ୍ଲାବୟେଦ୍ୟୋଗମାର୍ଗେଣ ସୋଽମୃତତ୍ୱାୟ କଲ୍ପତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱାୟ କଲ୍ପତ ଇତି ।। ୧୬ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀବୃହଜ୍ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୨ ।।

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ଭୁସୁଣ୍ଡଃ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ବିଭୂତିଯୋଗମନୁବ୍ରୂହୀତି ସ ହୋବାଚ ।
ବିକଟାଙ୍ଗାମୁନ୍ମତ୍ତାଂ ମହାଖଲା ମଲିନାମଶିବାଦିଚିହ୍ନାନ୍ୱିତାଂ ପୁନର୍ଧେନୁଂ କୃଶାଙ୍ଗାଂ
ବତ୍ସହୀନାମଶାନ୍ତାମଦୁଗ୍ଧଦୋହିନୀଂ ନିରିନ୍ଦ୍ରିୟାଂ ଜଗ୍ଧତୃଣାଂ କେଶଚେଲାସ୍ଥିଭକ୍ଷିଣୀଂ
ସଂଧିନୀଂ ନବପ୍ରସୂତାଂ ରୋଗାର୍ତାଂ ଗାଂ ବିହାୟ ପ୍ରଶସ୍ତଗୋମୟମାହରେଦ୍ଗୋମୟଂ
ସ୍ୱସ୍ଥଂ ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ଶୁଭେ ସ୍ଥାନେ ବା ପତିତମପରିତ୍ୟଜ୍ୟାତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ମର୍ଦୟେଦ୍ଗବ୍ୟେନ
ଗୋମୟଗ୍ରହଣେ କପିଲା ବା ଧବଲା ବା ଅଲାଭେ ତଦନ୍ୟା ଗୌଃ ସ୍ୟାଦ୍ଦୋଷବର୍ଜିତା
କପିଲାଗୋର୍ଭସ୍ଥୋକ୍ତଂ ଲବ୍ଧ୍ୱଂ ଗୋଭସ୍ମ ନୋ ଚେଦନ୍ୟଗୋକ୍ଷାରଂ ୟତ୍ର କ୍ୱାପି ସ୍ଥିତଂ ଚ
ୟତ୍ତନ୍ନ ହି ଧାର୍ୟଂ ସଂସ୍କାରସହିତଂ ଧାର୍ୟମ୍ ।

ତତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ------
ବିଦ୍ୟା ଶକ୍ତିଃ ସମସ୍ତାନାଂ ଶକ୍ତିରିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ଗୁଣତ୍ରୟାଶ୍ରୟା ବିଦ୍ୟା ସା ବିଦ୍ୟା ଚ ତଦାଶ୍ରୟା ।। ୧।।

ଗୁଣତ୍ରୟମିଦଂ ଧେନୁର୍ବିଦ୍ୟାଭୂଦ୍ଗୋମୟଂ ଶୁଭମ୍ ।
ମୂତ୍ରଂ ଚୋପନିଷତ୍-ପ୍ରୋକ୍ତଂ କୁର୍ୟାଦ୍-ଭସ୍ମ ତତଃ ପରମ୍ ।। ୨।।

ବତ୍ସସ୍ତୁ ସ୍ମୃତୟସ୍ତାସ୍ୟ ତତ୍ସଂଭୂତଂ ତୁ ଗୋମୟମ୍ ।
ଆଗାବ ଇତି ମନ୍ତ୍ରେଣ ଧେନୁଂ ତତ୍ରାଭିମନ୍ତ୍ରୟେତ୍ ।। ୩।।

ଗାବୋ ଭଗୋ ଗାବ ଇତି ପ୍ରାଶୟେଦ୍ଗର୍ପଣଂ ଜଲମ୍ ।
ଉପୋଷ୍ୟ ଚ ଚତୁର୍ଦଶ୍ୟାଂ ଶୁକ୍ଲେ କୃଷ୍ଣେଽଥବା ବ୍ରତୀ ।। ୪।।

ପରେଦ୍ୟୁଃ ପ୍ରାତରୁତ୍ଥାୟ ଶୁଚିର୍ଭୂତ୍ୱା ସମାହିତଃ ।
କୃତସ୍ନାନୋ ଧୌତବସ୍ତ୍ରଃ ପୟୋର୍ଧଂ ଚ ସୃଜେଚ୍ଚ ଗାମ୍ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ଉତ୍ଥାପ୍ୟ ଗାଂ ପ୍ରୟତ୍ନେନ ଗାୟତ୍ର୍ୟା ମୂତ୍ରମାହରେତ୍ ।
ସୌବର୍ଣ୍ଣେ ରାଜତେ ତାମ୍ରେ ଧାରୟେନ୍ମୃନ୍ମୟେ ଘଟେ ।। ୬।।

ପୌଷ୍କରେଽଥ ପଲାଶେ ବା ପାତ୍ରେ ଗୋଶୃଙ୍ଗ ଏବ ବା ।
ଆଦଧୀତ ହି ଗୋମୂତ୍ରଂ ଗନ୍ଧଦ୍ୱାରେତି ଗୋମୟମ୍ ।। ୭।।

ଅଭୂମିପାତଂ ଗୃହ୍ଣୀୟାତ୍ପାତ୍ରେ ପୂର୍ବୋଦିତେ ଗୃହୀ ।
ଗୋମୟଂ ଶୋଧୟେଦ୍ଦ୍ୱାଙ୍ଶ୍ରୀର୍ମେ ଭଜତୁ ମନ୍ତ୍ରତଃ ।। ୮।।

ଅଲକ୍ଷ୍ମୀର୍ମ ଇତି ମନ୍ତ୍ରେଣ ଗୋମୟଂ ଧାନ୍ୟବର୍ଜିତମ୍ ।
ସଂ ତ୍ୱା ସିଞ୍ଚାମି ମନ୍ତ୍ରେଣ ଗୋମୂତ୍ରଂ ଗୋମୟେ କ୍ଷିପେତ୍ ।। ୯।।

ପଞ୍ଚାନାଂ ତ୍ୱିତି ମନ୍ତ୍ରେଣ ପିଣ୍ଡାନାଂ ଚ ଚତୁର୍ଦଶ ।
କୁର୍ୟାତ୍ସଂଶୋଧ୍ୟ କିରଣୈଃ ସୌରକୈରାହରେତ୍ତତଃ ।। ୧୦।।

ନିଦଧ୍ୟାଦଥ ପୂର୍ବୋକ୍ତପାତ୍ରେ ଗୋମୟପିଣ୍ଡକାନ୍ ।
ସ୍ୱଗୃହ୍ୟୋକ୍ତବିଧାନେନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପ୍ୟାଗ୍ନିମୀଜୟେତ୍ ।। ୧୧।।

ପିଣ୍ଡାଂଶ୍ଚ ନିକ୍ଷିପେତ୍ତତ୍ର ଆଦ୍ୟନ୍ତଂ ପ୍ରଣବେନ ତୁ ।
ଷଡକ୍ଷରସ୍ୟ ସୂକ୍ତସ୍ୟ ବ୍ୟାକୃତସ୍ୟ ତଥାକ୍ଷରୈଃ ।। ୧୨।।

ସ୍ୱାହାନ୍ତେ ଜୁହୁୟାତ୍ତତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣଦେବାୟ ପିଣ୍ଡକାନ୍ ।
ଆଘାରାବାଜ୍ୟଭାଗୌ ଚ ପ୍ରକ୍ଷିପେଦ୍ୱ୍ୟାହୃତୀଃ ସୁଧୀଃ ।। ୧୩।।

ତତୋ ନିଧନପତୟେ ତ୍ରୟ୍ୟୋବିଂଶଜ୍ଜୁହୋତି ଚ ।
ହୋତବ୍ୟାଃ ପଞ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମାଣି ନମୋ ହିରଣ୍ୟବାହବେ ।। ୧୪।।

Not For Commercial Use

ଇତି ସର୍ବାହୁତୀର୍ହୁତ୍ୱା ଚତୁର୍ଥ୍ୟନ୍ତୈଶ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରକୈଃ ।
ଋତଂ ସତ୍ୟଂ କଦ୍ରୁଦ୍ରାୟ୍ୟ ୟସ୍ୟ ବକଂକତୀତି ଚ ।। ୧୫।।

ଏତୈଶ୍ଚ ଜୁହୁୟାଦ୍ୱିଦ୍ୱାନନା ଙ୍ଗାତତ୍ରୟଂ ତଥା ।
ବ୍ୟାହୃତୀରଥ ହୁତ୍ୱା ଚ ତତଃ ସ୍ୱିଷ୍ଟକୃତଂ ହୁନେତ୍ ।। ୧୬।।

ଇଧ୍ମଶେଷଂ ତୁ ନିର୍ବର୍ତ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣପାତ୍ରୋଦକଂ ତଥା ।
ପୂର୍ଣ୍ଣମସୀତି ୟଜୁଷା ଜଲେନାନ୍ୟେନ ବୃଂହୟେତ୍ ।। ୧୭।।

ବ୍ରାହ୍ମଣେଷ୍ୱମୃତମିତି ତଜ୍ଜଲଂ ଶିରସି କ୍ଷିପେତ୍ ।
ପ୍ରାଚ୍ୟାମିତି ଦିଶାଂ ଲିଙ୍ଗୈର୍ଦିକ୍ଷୁ ତୋୟଂ ବିନିକ୍ଷିପେତ୍ ।। ୧୮।।

ବ୍ରହ୍ମଣେ ଦକ୍ଷିଣାଂ ଦତ୍ତ୍ୱା ଶାନ୍ତ୍ୟୈ ପୁଲକମାହରେତ୍ ।
ଆହରିଷ୍ୟାମି ଦେବାନାଂ ସର୍ବେଷାଂ କର୍ମଗୁପ୍ତୟେ ।। ୧୯।।

ଜାତବେଦସମେନଂ ତ୍ୱାଂ ପୁଲକୈଶ୍ଛାଦୟାମ୍ୟହମ୍ ।
ମନ୍ତ୍ରେଣାନେନ ତଂ ବହ୍ନିଂ ପୁଲକୈଶ୍ଛାଦୟେତ୍ତତଃ ।। ୨୦।।

ତ୍ରିଦିନଂ ଜ୍ୱଲନସ୍ଥିତ୍ୟୈ ଛାଦନଂ ପୁଲକୈଃ ସ୍ମୃତମ୍ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣାନ୍-ଭୋଜୟେଦ୍-ଭକ୍ତ୍ୟା ସ୍ୱୟଂ ଭୁଞ୍ଜୀତ ବାଗ୍ୟତଃ ।। ୨୧।।

ଭସ୍ମାଧିକ୍ୟମଭୀପ୍ସୁସ୍ତୁ ଅଧିକଂ ଗୋମୟଂ ହରେତ୍ ।
ଦିନତ୍ରୟେଣ ୟଦି ବା ଏକସ୍ମିନ୍ଦିବସେଽଥବା ।। ୨୨।।

ତୃତୀୟେ ବା ଚତୁର୍ଥେ ବା ପ୍ରାତଃ ସ୍ନାତ୍ୱା ସିତାମ୍ବରଃ ।
ଶୁକ୍ଲୟଜ୍ଞୋପବୀତୀ ଚ ଶୁକ୍ଲମାଲ୍ୟାନୁଲେପନଃ ।। ୨୩।।

Not For Commercial Use

ଶୁକ୍ଲଦନ୍ତୋ ଭସ୍ମଦିଗ୍ଧୋ ମନ୍ତ୍ରେଣାନେନ ମନ୍ତ୍ରବିତ୍ ।
ଓଁ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେତି ଚୋଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ପୌଲକଂ ଭସ୍ମସଂତ୍ୟଜେତ୍ ।। ୨୪।।

ତତ୍ର ଚାବାହନମୁଖାନୁପଚାରାଂସ୍ତୁ ଷୋଡଶ ।
କୁର୍ୟାଦ୍ୟାହୃତିଭିସ୍ତ୍ୱେବଂ ତତୋଽଗ୍ନିମୁପସଂହରେତ୍ ।। ୨୫।।

ଅଗ୍ନିର୍ଭସ୍ମେତି ମନ୍ତ୍ରେଣ ଗୃହ୍ଣୀୟାଦ୍-ଭସ୍ମ ଚୋତ୍ତରମ୍ ।
ଅଗ୍ନିରିତ୍ୟାଦିମନ୍ତ୍ରେଣ ପ୍ରମୃଜ୍ୟ ଚ ତତଃ ପରମ୍ ।। ୨୬।।

ସଂଯୋଜ୍ୟ ଗନ୍ଧସଲିଲୈଃ କପିଲାମୂତ୍ରକେଣ ବା ।
ଚନ୍ଦ୍ରକୁଙ୍କୁମକାଶ୍ମୀରମୁଶିରଂ ଚନ୍ଦନଂ ତଥା ।। ୨୭।।

ଅଗରୁତ୍ରିତୟଂ ଚୈବ ଚୂର୍ଣ୍ଣୟିତ୍ୱା ତୁ ସୂକ୍ଷ୍ମତଃ ।
କ୍ଷିପେଦ୍-ଭସ୍ମନି ତଚ୍ଚୂର୍ଣ୍ଣମୋମିତି ବ୍ରହ୍ମମନ୍ତ୍ରତଃ ।। ୨୮।।

ପ୍ରଣବେନାହରେଦ୍ବିଦ୍ୱାନ୍-ବୃହତୋ ବଟକାନଥ ।
ଅଣୋରଣୀୟାନିତି ହି ମନ୍ତ୍ରେଣ ଚ ବିଚକ୍ଷଣଃ ।। ୨୯।।

ଇତ୍ଥଂ ଭସ୍ମ ସୁସଂପାଦ୍ୟ ଶୁଷ୍କମାଦୟ ମନ୍ତ୍ରବିତ୍ ।
ପ୍ରଣବେନ ବିମୃଜ୍ୟାଥ ସପ୍ତପ୍ରଣବମନ୍ତ୍ରିତମ୍ ।। ୩୦।।

ଈଶାନେତି ଶିରୋଦେଶଂ ମୁଖଂ ତତ୍-ପୁରୁଷେଣ ତୁ ।
ଉରୁଦେଶମଘୋରେଣ ଗୁହ୍ୟଂ ବାମେନ ମନ୍ତ୍ରୟେତ୍ ।। ୩୧।।

ସଦ୍ୟୋଜାତେନ ବୈ ପାଦାନ୍ସର୍ବାଙ୍ଗଂ ପ୍ରଣବେନ ତୁ ।
ତତ ଉଦ୍ଧୂତ୍ୟ ସର୍ବାଙ୍ଗମାପାଦତଲମସ୍ତକମ୍ ।। ୩୨।।

Not For Commercial Use

ଆଚମ୍ୟ ବସନଂ ଧୌତଂ ତତଶ୍ଚୈତତ୍-ପ୍ରଧାରୟେତ୍ ।
ପୁନରାଚମ୍ୟ କର୍ମ ସ୍ୱଂ କର୍ତୁମର୍ହସି ସତ୍ତମ ।। ୩୩।।

ଅଥ ଚତୁର୍ବିଧଂ ଭସ୍ମକଲ୍ପମ୍ । ପ୍ରଥମମନୁକଲ୍ପମ୍ । ଦ୍ୱିତୀୟମୁପକଲ୍ପମ୍ ।
ଉପୋପକଲ୍ପଂ ତୃତୀୟମ୍ । ଅକଲ୍ପଂ ଚତୁର୍ଥମ୍ ।
ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ସମୁଦ୍-ଭୂତଂ ବିରଜାନଲଜମନୁକଲ୍ପମ୍ ।
ବନେ ଶୁଷ୍କଂ ଶକୃତ୍ସଂଗୃହ୍ୟ କଲ୍ପୋକ୍ତବିଧିନା କଲ୍ପିତମୁପକଲ୍ପଂ ସ୍ୟାତ୍ ।
ଅରଣ୍ୟେ ଶୁଷ୍କଗୋମୟଂ ଚୂର୍ଣୀକୃତ୍ୟାନୁସଂଗୃହ୍ୟ ଗୋମୂତ୍ରୈଃ ପିଣ୍ଡୀକୃତ୍ୟ
ୟଥାକଲ୍ପଂ ସଂସ୍କୃତମୁପୋପକଲ୍ପମ୍ । ଶିବାଲୟସ୍ଥମକଲ୍ପଂ ଶତକଲ୍ପଂ ଚ ।
ଇତ୍ୟଂ ଚତୁର୍ବିଧଂ ଭସ୍ମ ପାପଂ ନିକୃନ୍ତୟେନ୍ନୋକ୍ଷଂ ଦଦାତୀତି ଭଗବାନ୍-କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଃ ।। ୩୪।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀବୃହଜ୍ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୩।।

।। ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ଭୁସୁଣ୍ଡଃ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ଭସ୍ମସ୍ନାନବିଧିଂ ବ୍ରୂହୀତି ।
ସ ହୋବାଚାଥ ପ୍ରଣବେନ ବିମୃଜ୍ୟାଥ ସପ୍ତପ୍ରଣବେନାଭିମନ୍ତ୍ରିତମାଗମେନ ତୁ
ତେନୈବ ଦିଗ୍-ବନ୍ଧନଂ କାରୟେତ୍-ପୁନରପି ତେନାସ୍ତ୍ରମନ୍ତ୍ରେଣାଙ୍ଗାନି
ମୂର୍ଧାଦୀନ୍ୟୁଦ୍ଧୂଲୟେନ୍ମଲସ୍ନାନମିଦମୀଶାନାଦ୍ୟୈଃ ପଞ୍ଚଭିର୍ମନ୍ତ୍ରୈସ୍ତନୁଂ କ୍ରମାଦୁଦ୍ଧୂଲୟେତ୍ ।
ଈଶାନେତି ଶିରୋଦେଶଂ ମୁଖଂ ତତ୍-ପୁରୁଷେଣ ତୁ ।
ଉରୁଦେଶମଘୋରେଣ ଗୁହ୍ୟକଂ ବାମଦେବତଃ ।
ସଦ୍ୟୋଜାତେନ ବୈ ପାଦୌ ସର୍ବାଙ୍ଗଂ ପ୍ରଣବେନ ତୁ ।
ଆପାଦତଲମସ୍ତକଂ ସର୍ବାଙ୍ଗଂ ତତ ଉଦ୍ଧୂଲ୍ୟାଚମ୍ୟ
ବସନଂ ଧୌତଂ ଶ୍ୱେତଂ ପ୍ରଧାରୟେଦ୍ବିଧିସ୍ନାନମିଦମ୍ ।।

Not For Commercial Use

ତତ୍ର ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି -----
ଭସ୍ମମୁଷ୍ଟିଂ ସମାଦାୟ ସଂହିତାମନ୍ତ୍ରମନ୍ତ୍ରିତାମ୍ ।
ମସ୍ତକାତ୍ପାଦପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ମଲସ୍ନାନଂ ପୁରୋଦିତମ୍ ।। ୧।।

ତନ୍ମନ୍ତ୍ରେଣୈବ କର୍ତବ୍ୟଂ ବିଧିସ୍ନାନଂ ସମାଚରେତ୍ ।
ଈଶାନେ ପଞ୍ଚଧା ଭସ୍ମ ବିକିରେନ୍ମୂର୍ଧ୍ନି ଯତ୍ନତଃ ।। ୨।।

ମୁଖେ ଚତୁର୍ଥବକ୍ତ୍ରେଣ ଅଧୀରେଣାଷ୍ଟଧା ହୃଦି ।
ବାମେନ ଗୁହ୍ୟଦେଶେ ତୁ ତ୍ରିଦଶସ୍ଥାନଭେଦତଃ ।। ୩।।

ଅଷ୍ଟାବନ୍ତେନ ସାଧ୍ୟେନ ପଦାବୁଦ୍ଧୂଲ୍ୟ ଯତ୍ନତଃ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗୋଦ୍ଧୂଲନଂ କାର୍ଯଂ ରାଜନ୍ୟସ୍ୟ ଯଥାବିଧି ।। ୪।।

ମୁଖଂ ବିନା ଚ ତତ୍ପୂର୍ବମୁଦ୍ଧୂଲ୍ୟ କ୍ରମଯୋଗତଃ ।
ସଂଧ୍ୟାଦ୍ୱୟେ ନିଶୀଥେ ଚ ତଥା ପୂର୍ବାବସାନୟୋଃ ।। ୫।।

ସୁପ୍ତ୍ୱା ଭୁକ୍ତ୍ୱା ପୟଃ ପୀତ୍ୱା କୃତ୍ୱା ଚାବଶ୍ୟକାଦିକମ୍ ।
ସ୍ତ୍ରିୟଂ ନପୁଂସକଂ ଗୃଧ୍ରଂ ବିଡାଲଂ ବକମୂଷିକମ୍ ।। ୬।।

ସ୍ପୃଷ୍ଟ୍ୱା ତଥାବିଧାନନ୍ୟାନ୍ଭସ୍ମସ୍ନାନଂ ସମାଚରେତ୍ ।
ଦେବାଗ୍ନିଗୁରୁବୃଦ୍ଧାନାଂ ସମୀପେଽନ୍ତ୍ୟଜଦର୍ଶନେ ।। ୭।।

ଅଶୁଦ୍ଧଭୂତଲେ ମାର୍ଗେ କୁର୍ଯାନ୍ନୋଦ୍ଧୂଲନଂ ବ୍ରତୀ ।
ଶଙ୍ଖତୋୟେନ ମୂଲେନ ଭସ୍ମନା ମିଶ୍ରଣଂ ଭବେତ୍ ।। ୮।।

ଯୋଜିତଂ ଚନ୍ଦନେନୈବ ବାରିଣା ଭସ୍ମସଂଯୁତମ୍ ।
ଚନ୍ଦନେନ ସମାଲିମ୍ପେଜ୍ଜ୍ଞାନଦଂ ଚୂର୍ଣ୍ଣମେବ ତତ୍ ।। ୯।।

Not For Commercial Use

ମଧ୍ୟାହ୍ନାତ୍-ପ୍ରାଗ୍‌ଜଲୈର୍ଯୁକ୍ତଂ ତୋୟଂ ତଦନୁ ବର୍ଜୟେତ୍ ।।
ଅଥ ଭୁସୁଣ୍ଡୋ ଭଗବନ୍ତଂ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରବିଧିଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।।

ତତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ------
ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଂ କାରୟେତ୍-ପଶ୍ଚାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁଶିବାତ୍ମକମ୍ ।
ମଧ୍ୟାଙ୍ଗୁଲିଭିରାଦାୟ ତିସୃଭିର୍ମୂଲମନ୍ତ୍ରତଃ ।। ୧୦।।

ଅନାମାମଧ୍ୟମାଙ୍ଗୁଷ୍ଠୈରଥବା ସ୍ୟାତ୍ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରକମ୍ ।
ଉଦ୍ଧୂଲୟେନ୍ମୁଖଂ ବିପ୍ରଃ କ୍ଷତ୍ରିୟସ୍ତୁତ୍ତିରୋଦିତମ୍ ।। ୧୧।।

ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ସ୍ଥାନକେ ଚାର୍ଧଂ ଷୋଡଶସ୍ଥାନକେଽପି ବା ।
ଅଷ୍ଟସ୍ଥାନେ ତଥା ଚୈବ ପଞ୍ଚସ୍ଥାନେଽପି ଯୋଜୟେତ୍ ।। ୧୨।।

ଉତ୍ତମାଙ୍ଗେ ଲଲାଟେ ଚ କର୍ଣ୍ଣୟୋର୍ନେତ୍ରୟୋସ୍ତଥା ।
ନାସାବକ୍ତ୍ରେ ଗଲେ ଚୈବମଂସଦ୍ୱୟମତଃ ପରମ୍ ।। ୧୩।।

କୂର୍ପରେ ମଣିବନ୍ଧେ ଚ ହୃଦୟେ ପାର୍ଶ୍ୱୟୋର୍ଦ୍ୱୟୋଃ ।
ନାଭୌ ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱୟେ ଚୈବମୂର୍ବୋଃ ସ୍ଫିଗ୍ଦ୍ୱଜାନୁନୀ ।। ୧୪।।

ଜଙ୍ଘାଦ୍ୱୟେ ଚ ପାଦୌ ଚ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ସ୍ଥାନମୁତ୍ତମମ୍ ।
ଅଷ୍ଟମୂର୍ତ୍ୟଷ୍ଟବିଦ୍ୟେଶାନ୍ଦିକ୍‌ପାଲାନ୍ସୁଭିଃ ସହ ।। ୧୫।।

ଧରୋ ଧ୍ରୁବଶ୍ଚ ସୋମଶ୍ଚ କୃପଶ୍ଚୈବାନିଲୋଽନଲଃ ।
ପ୍ରତ୍ୟୂଷଶ୍ଚ ପ୍ରଭାସଶ୍ଚ ବସବୋଽଷ୍ଟାବିତୀରିତାଃ ।। ୧୬।।

ଏତେଷାଂ ନାମମନ୍ତ୍ରେଣ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରାନ୍-ଧାରୟେଦ୍ବୁଧଃ ।
ବିଦଧ୍ୟାତ୍-ଷୋଡଶସ୍ଥାନେ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ତୁ ସମାହିତଃ ।। ୧୭।।

Not For Commercial Use

ଶୀର୍ଷକେ ଚ ଲଲାଟେ ଚ କର୍ଣ୍ଣେ କଣ୍ଠେଽସକଦ୍ୱୟେ ।
କୂର୍ପରେ ମଣିବନ୍ଧେ ଚ ହୃଦୟେ ନାଭିପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ।। ୧୮।।

ପୃଷ୍ଠେ ଚୈକଂ ପ୍ରତିସ୍ଥାନଂ ଜପେତ୍ତ୍ରାଧିଦେବତାଃ ।
ଶିବଂ ଶକ୍ତିଂ ଚ ସାଦାଖ୍ୟମୀଶଂ ବିଦ୍ୟାଖ୍ୟମେବ ଚ ।। ୧୯।।

ବାମାଦିନବଶକ୍ତୀଶ୍ଚ ଏତେ ଷୋଡଶ ଦେବତାଃ ।
ନାସତ୍ୟୋ ଦସ୍ରକଶ୍ଚୈକ ଅଶ୍ୱିନୌ ଦ୍ୱୌ ସମୀରିତୌ ।। ୨୦।।

ଅଥବା ମୂର୍ଧ୍ନିଲୀକେ ଚ କର୍ଣ୍ଣୟୋଃ ଶ୍ୱସନେ ତଥା ।
ବାହୁଦ୍ୱୟେ ଚ ହୃଦୟେ ନାଭ୍ୟାମୂର୍ବୋର୍ଯୁଗେ ତଥା ।। ୨୧।।

ଜାନୁଦ୍ୱୟେ ଚ ପଦୟୋଃ ପୃଷ୍ଠଭାଗେ ଚ ଷୋଡଶ ।
ଶିବଶ୍ଚେନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ରୁଦ୍ରାକୌ ବିଘ୍ନେଶୋ ବିଷ୍ଣୁରେବ ଚ ।। ୨୨।।

ଶ୍ରୀଶ୍ଚୈବ ହୃଦୟେଶଶ୍ଚ ତଥା ନାଭୌ ପ୍ରଜାପତିଃ ।
ନାଗଶ୍ଚ ନାଗକନ୍ୟାଶ୍ଚ ଉଭେ ଚ ଋଷିକନ୍ୟକେ ।। ୨୩।।

ପାଦୟୋଶ୍ଚ ସମୁଦ୍ରାଶ୍ଚ ତୀର୍ଥାଃ ପୃଷ୍ଠେଽପି ଚ ସ୍ଥିତାଃ ।
ଏବଂ ବା ଷୋଡଶସ୍ଥାନମଷ୍ଟସ୍ଥାନମଥୋଚ୍ୟତେ ।। ୨୪।।

ଗୁରୁସ୍ଥାନଂ ଲଲାଟଂ ଚ କର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱୟମବାନ୍ତରମ୍ ।
ଅସଯୁଗ୍ମଂ ଚ ହୃଦୟଂ ନାଭିରିତ୍ୟଷ୍ଟମଂ ଭବେତ୍ ।। ୨୫।।

ବ୍ରହ୍ମା ଚ ଋଷୟଃ ସପ୍ତ ଦେବତାଶ୍ଚ ପ୍ରକୀର୍ତିତାଃ ।
ଅଥବା ମସ୍ତକଂ ବାହୂ ହୃଦୟଂ ନାଭିରେବ ଚ ।। ୨୬।।

Not For Commercial Use

ପଞ୍ଚ ସ୍ଥାନାନ୍ୟମୂନ୍ୟାହୁର୍ଭସ୍ମତତ୍ତ୍ୱବିଦୋ ଜନାଃ ।
ଯଥାସମ୍ଭବତଃ କୁର୍ଯ୍ୟାଦ୍ଦେଶକଲାଦ୍ୟପେକ୍ଷୟା ।। ୨୭।।

ଉଦ୍ଧୂଲନେଽପ୍ୟଶକ୍ତଶ୍ଚେତ୍ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରାଦୀନି କାରୟେତ୍ ।
ଲଲାଟେ ହୃଦୟେ ନାଭୌ ଗଲେ ଚ ମଣିବନ୍ଧୟୋଃ ।। ୨୮।।

ବାହୁମଧ୍ୟେ ବାହୁମୂଲେ ପୃଷ୍ଠେ ଚୈବ ଚ ଶୀର୍ଷକେ ।।
ଲଲାଟେ ବ୍ରହ୍ମଣେ ନମଃ । ହୃଦୟେ ହବ୍ୟବାହନାୟ ନମଃ ।
ନାଭୌ ସ୍କନ୍ଦାୟ ନମଃ । ଗଲେ ବିଷ୍ଣବେ ନମଃ ।
ମଧ୍ୟେ ପ୍ରଭଞ୍ଜନାୟ ନମଃ । ମଣିବନ୍ଧେ ବସୁଭ୍ୟୋ ନମଃ ।
ପୃଷ୍ଠେ ହରୟେ ନମଃ । କୁକୁଦି ଶଂଭବେ ନମଃ ।
ଶିରସି ପରମାତ୍ମନେ ନମଃ । ଇତ୍ୟାଦିସ୍ଥାନେଷୁ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ଧାରୟେତ୍ ।
ତ୍ରିନେତ୍ରଂ ତ୍ରିଗୁଣାଧାରଂ ତ୍ରୟାଣାଂ ଜନକଂ ପ୍ରଭୁମ୍ ।
ସ୍ମରନ୍ନମଃ ଶିବାୟେତି ଲଲାଟେ ତତ୍ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରକମ୍ ।। ୨୯।।

କୂର୍ପରାଧଃ ପିତୃଭ୍ୟାଂ ତୁ ଈଶାନାଭ୍ୟାଂ ତଥୋପରି ।
ଈଶାଭ୍ୟାଂ ନମ ଇତ୍ୟୁକ୍ତ୍ୱା ପାର୍ଶ୍ୱୟୋଶ୍ଚ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରକମ୍ ।। ୩୦।।

ସ୍ୱଚ୍ଛାଭ୍ୟାଂ ନମ ଇତ୍ୟୁକ୍ତ୍ୱା ଧାରୟେଦ୍ଭତ୍-ପ୍ରକୋଷ୍ଠୟୋଃ ।
ଭୀମାୟେତି ତଥା ପୃଷ୍ଠେ ଶିବାୟେତି ଚ ପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ।। ୩୧।।

ନୀଲକଣ୍ଠାୟ ଶିରସି କ୍ଷିପେତ୍ପୂର୍ବାତ୍ମନେ ନମଃ ।
ପାପଂ ନାଶୟତେ କୃତ୍ସ୍ନମପି ଜନ୍ମାନ୍ତରାର୍ଜିତମ୍ ।। ୩୨।।

କଣ୍ଠୋପରି କୃତଂ ପାପଂ ନଷ୍ଟଂ ସ୍ୟାଦ୍ଧତ୍ର ଧାରଣାତ୍ ।
କର୍ଣ୍ଣେ ତୁ ଧାରଣାତ୍କର୍ଣ୍ଣରୋଗାଦିକୃତପାତକମ୍ ।। ୩୩।।

Not For Commercial Use

ବାହ୍ୱୋବାହୁକୃତଂ ପାପଂ ବକ୍ଷଃସୁ ମନସା କୃତମ୍ ।
ନାଭ୍ୟାଂ ଶିଶ୍ନକୃତଂ ପାପଂ ପୃଷ୍ଠେ ଗୁଦକୃତଂ ତଥା ।। ୩୪।।

ପାର୍ଶ୍ୱୟୋର୍ଧାରଣାତ୍ପାପଂ ପରସ୍ତ୍ର୍ୟାଲିଙ୍ଗନାଦିକମ୍ ।
ତଦ୍-ଭସ୍ମଧାରଣଂ କୁର୍ୟାତ୍ପୂର୍ବତ୍ରୈବ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରକମ୍ ।। ୩୫।।

ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁମହେଶାନାଂ ତ୍ରୟ୍ୟଗ୍ନୀନାଂ ଚ ଧାରଣମ୍ ।
ଗୁଣଲୋକତ୍ରୟାଣାଂ ଚ ଧାରଣଂ ତେନ ବୈ ଶ୍ରୁତମ୍ ।। ୩୬।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀବୃହଜ୍ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୪।।

।। ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ମାନସ୍ତୋକେନ ମନ୍ତ୍ରେଣ ମନ୍ତ୍ରିତଂ ଭସ୍ମ ଧାରୟେତ୍ ।
ଊର୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ଭବେତ୍ପ୍ରାମଂ ମଧ୍ୟପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ତ୍ରିୟାୟୁଷମ୍ ।। ୧।।

ତ୍ରିୟାୟୁଷାଣି କୁରୁତେ ଲଲାଟେ ଚ ଭୁଜଦ୍ୱୟେ ।
ନାଭୌ ଶିରସି ହୃତ୍ପାର୍ଶ୍ୱେ ବ୍ରାହ୍ମଣାଃ କ୍ଷତ୍ରିୟାସ୍ତଥା ।। ୨।।

ତ୍ରୈବର୍ଣ୍ଣିକାନାଂ ସର୍ବେଷାମଗ୍ନିହୋତ୍ରସମୁଦ୍-ଭବମ୍ ।
ଇଦଂ ମୁଖ୍ୟଂ ଗୃହସ୍ଥାନାଂ ବିରଜାନଲଜଂ ଭବେତ୍ ।। ୩।।

ବିରଜାନଲଜଂ ଚୈବ ଧାର୍ୟଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ମହର୍ଷିଭିଃ ।
ଔପାସନସମୁପ୍ନଂ ଗୃହସ୍ଥାନାଂ ବିଶେଷତଃ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ସମିଦଗ୍ନିସମୁପୂନ୍ନଂ ଧାର୍ୟଂ ବୈ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣା ।
ଶୂଦ୍ରାଣାଂ ଶ୍ରୋତ୍ରିୟାଗାରପଚନାଗ୍ନିସମୁଦ୍-ଭବମ୍ ।। ୫।।

ଅନ୍ୟେଷାମପି ସର୍ବେଷାଂ ଧାର୍ୟଂ ଚୈବାନଲୋଦ୍-ଭବମ୍ ।
ୟତୀନାଂ ଜ୍ଞାନଦଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବନସ୍ଥାନାଂ ବିରକ୍ତିଦମ୍ ।। ୬।।

ଅତିବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମାଣାଂ ତୁ ଶ୍ମଶାନାଗ୍ନିସମୁଦ୍-ଭବମ୍ ।
ସର୍ବେଷାଂ ଦେବାଲୟସ୍ଥଂ ଭସ୍ମ ଶିବାଗ୍ନିଜଂ ଶିବୟୋଗିନାମ୍ ।
ଶିବାଲୟସ୍ଥଂ ତଲ୍ଲିଙ୍ଗଲିପ୍ତଂ ବା ମନ୍ତ୍ରସଂସ୍କାରଦଗ୍ଧଂ ବା ।
ତତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ।
ତେନାଧୀତଂ ଶ୍ରୁତଂ ତେନ ତେନ ସର୍ବମନୁଷ୍ଠିତମ୍ ।
ୟେନ ବିପ୍ରେଣ ଶିରସି ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ଭସ୍ମନା ଧୃତମ୍ ।। ୭।।

ତ୍ୟକ୍ତବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମାଚାରୋ ଲୁପ୍ତସର୍ବକ୍ରିୟୋଽପି ୟଃ ।
ସକୃତ୍ତିର୍ୟକ୍ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରାଙ୍କଧାରଣାତ୍ସୋଽପି ପୂଜ୍ୟତେ ।। ୮।।

ୟେ ଭସ୍ମଧାରଣଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା କର୍ମ କୁର୍ବନ୍ତି ମାନବାଃ ।
ତେଷାଂ ନାସ୍ତି ବିନିର୍ମୋକ୍ଷଃ ସଂସାରାଜ୍ଜନ୍ମକୋଟିଭିଃ ।। ୯।।

ମହାପାତକୟୁକ୍ତାନାଂ ପୂର୍ବଜନ୍ମାର୍ଜିତାଗସାମ୍ ।
ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରୋଦ୍ଭୂଲନଦ୍ୱେଷୋ ଜାୟତେ ସୁଦୃଢଂ ବୁଧାଃ ।। ୧୦।।

ୟେଷାଂ କୋପୋ ଭବେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଂଲ୍ଲଲାଟେ ଭସ୍ମଦର୍ଶନାତ୍ ।
ତେଷାମୁପଓିସାଂକର୍ୟମନୁମେୟଂ ବିପଶ୍ଚିତା ।। ୧୧।।

ୟେଷାଂ ନାସ୍ତି ମୁନେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଶ୍ରୌତେ ଭସ୍ମନି ସର୍ବଦା ।
ଗର୍ଭାଧାନାଦିସଂସ୍କାରସ୍ତେଷାଂ ନାସ୍ତୀତି ନିଶ୍ଚୟଃ ।। ୧୨।।

Not For Commercial Use

ଯେ ଭସ୍ମଧାରିଣଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ନରାଃ କୁର୍ବନ୍ତି ତାଡନମ୍ ।
ତେଷାଂ ଚଣ୍ଡାଲତୋ ଜନ୍ମ ବ୍ରହ୍ମନ୍ନୂହ୍ୟଂ ବିପଶ୍ଚିତା ।। ୧୩।।

ଯେଷାଂ କ୍ରୋଧୋ ଭବେଦ୍-ଭସ୍ମଧାରଣେ ତତ୍-ପ୍ରମାଣକେ ।
ତେ ମହାପାତକୈର୍ଯୁକ୍ତା ଇତି ଶାସ୍ତ୍ରସ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟଃ ।। ୧୪।।

ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ଯେ ବିନିନ୍ଦନ୍ତି ନିନ୍ଦନ୍ତି ଶିବମେବ ତେ ।
ଧାରୟନ୍ତି ଚ ଯେ ଭକ୍ତ୍ୟା ଧାରୟନ୍ତି ଶିବଂ ଚ ତେ ।। ୧୫।।

ଧିଗ୍ଭସ୍ମରହିତଂ ଭାଲଂ ଧିଗ୍-ଗ୍ରାମମଶିବାଲୟମ୍ ।
ଧିଗନୀଶାର୍ଚନଂ ଜନ୍ମ ଧିଗ୍-ବିଦ୍ୟାମଶିବାଶ୍ରୟାମ୍ ।। ୧୬।।

ରୁଦ୍ରାଗ୍ନେର୍ୟପୂରଂ ବୀର୍ଯଂ ତଦ୍-ଭସ୍ମ ପରିକୀର୍ତିତମ୍ ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବେଷୁ କାଲେଷୁ ବୀର୍ଯବାନ୍ଭସ୍ମସଂଯୁତଃ ।। ୧୭।।

ଭସ୍ମନିଷ୍ଠସ୍ୟ ଦହ୍ୟନ୍ତେ ଦୋଷା ଭସ୍ମାଗ୍ନିସଂଗମାତ୍ ।
ଭସ୍ମସ୍ନାନବିଶୁଦ୍ଧାତ୍ମା ଭସ୍ମନିଷ୍ଠ ଇତି ସ୍ମୃତଃ ।। ୧୮।।

ଭସ୍ମସଂଦିଗ୍ଧସର୍ବାଙ୍ଗୋ ଭସ୍ମଦୀପ୍ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରକଃ ।
ଭସ୍ମଶାୟୀ ଚ ପୁରୁଷୋ ଭସ୍ମନିଷ୍ଠ ଇତି ସ୍ମୃତଃ ।। ୧୯।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀବୃହଜ୍ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

।। ଷଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ଭୁସୁଣ୍ଡଃ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ନାମପଞ୍ଚକସ୍ୟ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ବ୍ରୂହୀତି ହୋବାଚ ।
ଅଥ ବସିଷ୍ଠବଂଶଜସ୍ୟ ଶତଭାର୍ଯ୍ୟାସମେତସ୍ୟ ଧନଂଜୟସ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ୟ
ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାର୍ଯ୍ୟାପୁତ୍ରଃ କରୁଣ ଇତି ନାମ ତସ୍ୟ ଶୁଚିସ୍ମିତା ଭାର୍ଯ୍ୟା ।
ଅସୌ କରୁଣୋ ଭ୍ରାତୃବୈରମସହମାନୋ ଭବାନୀତଟସ୍ଥଂ ନୃସିଂହମଗମତ୍ ।
ତତ୍ର ଦେବସମୀପେଽନ୍ୟୋନୋପାୟନାର୍ଥଂ ସମର୍ପିତଂ ଜମ୍ବୀରଫଲଂ ଗୃହୀତ୍ୱାଜିଘ୍ରତ୍ତଦା
ତତ୍ରସ୍ଥା ଅଶପନ୍‌ପାପ ମକ୍ଷିକୋ ଭବ ବର୍ଷାଣାଂ ଶତମିତି ।
ସୋଽପି ଶାପମାଦାୟ ମକ୍ଷିକା ସନ୍‌ସ୍ୱଚେଷ୍ଟିତଂ ତସ୍ୟୈ ନିବେଦ୍ୟ ମାଂ ରକ୍ଷେତି
ସ୍ୱଭାର୍ଯ୍ୟାମବଦତ୍ତଦା ମକ୍ଷିକୋଽଭବତ୍ତମେବଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଜ୍ଞାତୟସ୍ତୈଲମଧ୍ୟେ ହ୍ୟଧାରୟନ୍‌ସା
ମୃତଂ ପତିମାଦାୟାରୁନ୍ଧତୀମଗମଦ୍-ଭୋ ଶୁଚିସ୍ମିତେଽମୁଂ ଜୀବୟେତି ସୋବାଚ
ଶୋକେନାଲମରୁନ୍ଧତ୍ୟହମୁଂ ଜୀବୟାମ୍ୟଦ୍ୟ ବିଭୂତିମାଦାୟେତି ।

ଏଷାଗ୍ନିହୋତ୍ରଜଂ ଭସ୍ମ ------
ମୃତ୍ୟୁଂଜୟେନ ମନ୍ତ୍ରେଣ ମୃତଜନ୍ତୌ ତଦାକ୍ଷିପତ୍ ।
ମନ୍ଦବାୟୁସ୍ତଦା ଜଙ୍ଘେ ବ୍ୟଜନେନ ଶୁଚିସ୍ମିତଃ ।। ୧।।

ଉଦତିଷ୍ଠତ୍ତଦା ଜନ୍ତୁର୍ଭସ୍ମନୋଽସ୍ୟ ପ୍ରଭାବତଃ ।
ତତୋ ବର୍ଷଶତେ ପୂର୍ଣ୍ଣେ କ୍ଷାତିରେକୋ ହ୍ୟମାରୟତ୍ ।। ୨।।

ଭସ୍ମୈବ ଜୀବୟାମାସ କାଶ୍ୟାଂ ପଞ୍ଚ ତଦାଭବନ୍ ।
ଦେବାନପି ତଥାଭୂତାନ୍ନାମପ୍ୟେତାଦୃଶଂ ପୁରା ।। ୩।।

ତସ୍ମାତ୍ତୁ ଭସ୍ମନାଂ ଜନ୍ତୁଂ ଜୀବୟାମି ତଦାନଘେ ।
ଇତ୍ୟେବମୁକ୍ତ୍ୱା ଭଗବାନ୍ଦଧୀଚିଃ ସମଜାୟତ ।। ୪।।

ସ୍ୱରୂପଂ ଚ ତତୋ ଗତ୍ୱା ସ୍ୱମାଶ୍ରମପଦଂ ଯଯ୍ୟାବିତି ।।

Not For Commercial Use

ଇଦାନୀମସ୍ୟ ଭସ୍ମନଃ ସର୍ବାଘଭକ୍ଷଣସାମର୍ଥ୍ୟଂ ବିଧତ୍ତ ଇତ୍ୟାହ ।
ଶ୍ରୀଗୌତମବିବାହକାଲେ ତାମହଲ୍ୟାଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ସର୍ବେ ଦେବାଃ କାମାତୁରା ଅଭବନ୍ ।
ତଦା ନଷ୍ଟଜ୍ଞାନା ଦୁର୍ବାସସଂ ଗତ୍ୱା ପପ୍ରଚ୍ଛୁଃ ।
ସ ତଦ୍ଦୋଷଂ ଶମୟିଷ୍ୟାମୀତ୍ୟୁବାଚ ।
ତତଃ ଶତରୁଦ୍ରେଣ ମନ୍ତ୍ରେଣ ମନ୍ତ୍ରିତଂ ଭସ୍ମ ବୈ ପୁରା ।
ମୟାପି ଦତ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଦି ଶାନ୍ତମ୍ ।
ଇତ୍ୟେବମୁକ୍ତ୍ୱା ଦୁର୍ବାସା ଦତ୍ତବାନ୍ଭସ୍ମ ଚୋତ୍ତମମ୍ ।
ଜାତା ମଦ୍ବଚନାତ୍ସର୍ବେ ୟୂୟଂ ତେଽଧିକତେଜସଃ ।। ୫।।

ଶତରୁଦ୍ରେଣ ମନ୍ତ୍ରେଣ ଭସ୍ମୋଦ୍ଧୂଲିତବିଗ୍ରହାଃ ।
ନିର୍ଧୂତରଜସଃ ସର୍ବେ ତତ୍କ୍ଷଣାଚ୍ଚ ବୟଂ ମୁନେ ।। ୬।।

ଆଶ୍ଚର୍ୟମେତଜ୍ଜ୍ଞାନୀମୋ ଭସ୍ମସାମର୍ଥ୍ୟମୀଦୃଶମ୍ ।
ଅସ୍ୟ ଭସ୍ମନଃ ଶକ୍ତିମନ୍ୟାଂ ଶୃଣୁ ।
ଏତଦେବ ହରିଶଂକରୟୋର୍ଜ୍ଞାନପ୍ରଦମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଦିପାପନାଶକମ୍ ।
ମହାବିଭୂତିଦମିତି ଶିବବକ୍ଷସି ସ୍ଥିତଂ ନଖେନାଦାୟ ପ୍ରଣବେନାଭିମନ୍ତ୍ର୍ୟ ଗାୟତ୍ର୍ୟା
ପଞ୍ଚାକ୍ଷରେଣାଭିମନ୍ତ୍ର୍ୟ ହରିର୍ମସ୍ତକଗାତ୍ରେଷୁ ସମର୍ପୟେତ୍ ।
ତଥା ହୃଦି ଧ୍ୟାୟସ୍ୱେତି ହରିମୁକ୍ତ୍ୱା ହରଃ ସ୍ୱହୃଦି ଧ୍ୟାତ୍ୱା ଦୃଷ୍ଟୋ ଦୃଷ୍ଟ ଇତି ଶିବମାହ ।
ତତୋ ଭସ୍ମ ଭକ୍ଷୟେତି ହରିମାହ ହରସ୍ତତଃ ।
ଭକ୍ଷୟିଷ୍ୟେ ଶିବଂ ଭସ୍ମ ସ୍ନାତ୍ୱାହଂ ଭସ୍ମନା ପୁରା ।। ୭।।

ପୃଷ୍ଟେଶ୍ୱରଂ ଭକ୍ତିଗମ୍ୟଂ ଭସ୍ମାଭକ୍ଷୟଦଚ୍ୟୁତଃ ।
ତତ୍ରାଶ୍ଚର୍ୟମତୀବାସୀତ୍-ପ୍ରତିବିମ୍ବସମଦ୍ୟୁତିଃ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ବାସୁଦେବଃ ଶୁଦ୍ଧମୁକ୍ତାଫଲବର୍ଣ୍ଣୋଽଭବତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ।
ତଦାପ୍ରଭୃତି ଶୁକ୍ଲାଭୋ ବାସୁଦେବଃ ପ୍ରସନ୍ନବାନ୍ ।। ୯।।

ନ ଶକ୍ୟଂ ଭସ୍ମନୋ ଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରଭାବଂ ତେ କୁତୋ ବିଭୋ ।
ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ତ୍ୱାମହଂ ଶରଣଂ ଗତଃ ।। ୧୦।।

ତ୍ୱତ୍ପାଦଯୁଗଲେ ଶଂଭୋ ଭକ୍ତିରସ୍ତୁ ସଦା ମମ ।
ଭସ୍ମଧାରଣସଂପନ୍ନୋ ମମ ଭକ୍ତୋ ଭବିଷ୍ୟତି ।। ୧୧।।

ଅତ ଏବୈଷା ଭୂତିର୍ଭୂତିକରୀତ୍ୟୁକ୍ତା ।
ଅସ୍ୟ ପୁରସ୍ତାଦ୍ବସବ ଆସନ୍-ରୁଦ୍ରା ଦକ୍ଷିଣତ ଆଦିତ୍ୟାଃ ପଶ୍ଚାଦ୍ବିଶ୍ୱେଦେବା
ଉତ୍ତରତୋ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁମହେଶ୍ୱରା ଯ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୌ ପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ।

ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ -----
ଋଚୋ ଅକ୍ଷରେ ପରମେ ବ୍ୟୋମନ୍ୟସ୍ମିନ୍ଦେବା ଅଧିବିଶ୍ୱେ ନିଷେଦୁଃ ।
ୟସ୍ତନ୍ନ ବେଦ କିମୃଚା କରିଷ୍ୟତି ୟ ଇତ୍ତଦ୍ବିଦୁସ୍ତ ଇମେ ସମାସତେ ।
ୟ ଏତଦ୍-ବୃହଜ୍ଜାବାଲଂ ସାର୍ବକାମିକଂ ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାରମୃଙ୍ଗୟଂ ୟଜୁର୍ମୟଂ
ସାମମୟଂ ବ୍ରହ୍ମମୟମମୃତମୟଂ ଭବତି ।
ୟ ଏତଦ୍-ବୃହଜ୍ଜାବାଲଂ ବାଲୋ ବା ୟୁବା ବା ବେଦ ସ ମହାନ୍ଭବତି ।
ସ ଗୁରୁଃ ସର୍ବେଷାଂ ମନ୍ତ୍ରାଣାମୁପଦେଷ୍ଟା ଭବତି ।
ମୃତ୍ୟୁତାରକଂ ଗୁରୁଣା ଲବ୍ଧଂ କଣ୍ଠେ ବାହୌ ଶିଖାୟାଂ ବଧ୍ନୀତ ।
ସପ୍ତଦ୍ୱୀପବତୀ ଭୂମିର୍ଦକ୍ଷିଣାର୍ଥଂ ନାବକଲ୍ପତେ ତସ୍ମାଚ୍ଛ୍ରଦ୍ଧୟା ୟ୍ୟାଂ କାଂଚିଦ୍ଗାଂ
ଦଦ୍ୟାତ୍ସା ଦକ୍ଷିଣା ଭବତି ।। ୧୨।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀବୃହଜ୍ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ଷଷ୍ଠଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୬।।

Not For Commercial Use

।। ସପ୍ତମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ଜନକୋ ବୈଦେହୋ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟମୁପସମେତ୍ୟୋବାଚ ଭଗବନ୍ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରବିଧିଂ ନୋ ବ୍ରୂହୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ସଦ୍ୟୋଜାତାଦିପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମମନ୍ତ୍ରୈଃ ପରିଗୃହ୍ୟାଗ୍ନିରିତି
ଭସ୍ମେତ୍ୟଭିମନ୍ତ୍ର୍ୟ ମାନସ୍ତୋକ ଇତି ସମୁଦ୍ଧୃତ୍ୟ ତ୍ରିର୍ଯ୍ୟାୟୁଷମିତି
ଜଲେନ ସଂମୃଜ୍ୟ ତ୍ର୍ୟମ୍ବକମିତି ଶିରୋଲଲାଟବକ୍ଷଃସ୍କନ୍ଧେଷୁ ଧୃତ୍ୱା
ପୂତୋ ଭବତି ମୋକ୍ଷୀ ଭବତି ଶତରୁଦ୍ରେଣ ଯତ୍ଫଲମବପ୍ନୋତି
ତତ୍ଫଲମଶ୍ନୁତେ ସ ଏଷ ଭସ୍ମଜ୍ୟୋତିରିତି ବୈ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।। ୧।।

ଜନକୋ ହ ବୈଦେହଃ ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ଭସ୍ମଧାରଣାକ୍ରିଂ ଫଲମଶ୍ନୁତ ଇତି ।
ସ ହୋବାଚ ତଦ୍-ଭସ୍ମଧାରଣାଦେବ ମୁକ୍ତିର୍ଭବତି ତଦ୍-ଭସ୍ମଧାରଣାଦେବ ଶିବସାୟୁଜ୍ୟମବାପ୍ନୋତି
ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତେ ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତେ ସ ଏଷ ଭସ୍ମଜ୍ୟୋତିରିତି ବୈ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।। ୨।।

ଜନକୋ ହ ବୈଦେହଃ ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ଭସ୍ମଧାରଣାକ୍ରିଂ ଫଲମଶ୍ନୁତେ ନ ବେତି ।
ତତ୍ର ପରମହଂସା ନାମ
ସଂବର୍ତକାରୁଣିଶ୍ୱେତକେତୁଦୁର୍ବାସଋଭୁନିଦାଘଜଡଭରତଦତ୍ତାତ୍ରେୟରୈବତକଭୁସୁଣ୍ଡପ୍ରଭୃତୟୋ
ବିଭୂତିଧାରଣାଦେବ ମୁକ୍ତାଃ ସ୍ମ ଏଷ ଭସ୍ମଜ୍ୟୋତିରିତି ବୈ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଃ ।। ୩।।

ଜନକୋ ହ ବୈଦେହଃ ସ ହୋବାଚ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟଂ ଭସ୍ମସ୍ନାନେନ କିଂ ଜାୟତ ଇତି ।
ଯସ୍ୟ କସ୍ୟଚିଚ୍ଛରୀରଂ ଯାବନ୍ତୋ ରୋମକୂପାସ୍ତାବନ୍ତି ଲିଙ୍ଗାନି ଭୂତ୍ୱା ତିଷ୍ଠନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ
ବା କ୍ଷତ୍ରିୟୋ ବା ବୈଶ୍ୟୋ ବା ଶୂଦ୍ରୋ ବା ତଦ୍-ଭସ୍ମଧାରଣାଦେତଚ୍ଛଦ୍ମସ୍ୟ ରୂପଂ ଯସ୍ୟାଂ
ତସ୍ୟାଂ ହ୍ୟେବାବତିଷ୍ଠତେ ।। ୪।।

ଜନକୋ ହ ବୈଦେହଃ ପୈପ୍ପଲାଦେନ ସହ ପ୍ରଜାପତିଲୋକଂ
ଜଗାମ ତଂ ଗତ୍ୱୋବାଚ ଭୋ ପ୍ରଜାପତେ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରସ୍ୟ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ବ୍ରୂହୀତି ।
ତଂ ପ୍ରଜାପତିରବ୍ରବୀଦ୍ୟଥୈବେଶ୍ୱରସ୍ୟ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ତଥୈବ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରସ୍ୟେତି ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ପୈପ୍ପଲାଦୋ ବୈକୁଣ୍ଠଂ ଜଗାମ ତଂ ଗତ୍ୱୋବାଚ ଭୋ ବିଷ୍ଣୋ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରସ୍ୟ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ବ୍ରୂହୀତି ।
ୟଥୈବେଶ୍ୱରସ୍ୟ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ତଥୈବ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରକସ୍ୟେତି ବିଷ୍ଣୁରାହ ।। ୬।।

ଅଥ ପୈପ୍ପଲାଦଃ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ପରିସମେତ୍ୟୋବାଚାଧୀହି ଭଗବନ୍ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରସ୍ୟ ବିଧିମିତି ।
ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରସ୍ୟ ବିଧିର୍ମୟା ବକ୍ତୁଂ ନ ଶକ୍ୟ ଇତି ସତ୍ୟମିତି ହୋବାଚାଥ ଭସ୍ମଚ୍ଛନ୍ନଃ
ସଂସାରାନ୍ମୁଚ୍ୟତେ ଭସ୍ମଶୟ୍ୟାଶୟ୍ୟାନସ୍ତଚ୍ଛଦ୍ମଗୋଚରଃ ଶିବସାୟୁଜ୍ୟମବାପ୍ନୋତି
ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତେ ନ ସ ପୁନରାବର୍ତତେ ରୁଦ୍ରାଧ୍ୟାୟୀ ସନ୍ନମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ସ ଏଷ ଭସ୍ମଜ୍ୟୋତିର୍ବିଭୂତିଧାରଣାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈକତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ବିଭୂତିଧାରଣାଦେବ
ସର୍ବେଷୁ ତୀର୍ଥେଷୁ ସ୍ନାତୋ ଭବତି ବିଭୂତିଧାରଣାଦ୍ୱାରାଣସ୍ୟାଂ ସ୍ନାନେନ
ୟତ୍ଫଲମବାପ୍ନୋତି ତତ୍ଫଲମଶ୍ନୁତେ ।
ସ ଏଷ ଭସ୍ମଜ୍ୟୋତିର୍ୟସ୍ୟ କସ୍ୟଚିଚ୍ଛରୀରେ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରସ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମ ବର୍ତତେ
ପ୍ରଥମା ପ୍ରଜାପତିର୍ଦ୍ୱିତୀୟା ବିଷ୍ଣୁସ୍ତୃତୀୟା ସଦାଶିବ ଇତି ସ ଏଷ
ଭସ୍ମଜ୍ୟୋତିରିତି ସ ଏଷ ଭସ୍ମଜ୍ୟୋତିରିତି ।। ୭।।

ଅଥ କାଲାଗ୍ନିରୁଦ୍ରଂ ଭଗବନ୍ତଂ ସନତ୍କୁମାରଃ ପପ୍ରଚ୍ଛାଧୀହି ଭଗବନ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଧାରଣବିଧିଂ ।
ସ ହୋବାଚ ରୁଦ୍ରସ୍ୟ ନୟନାଦୁପୂନ୍ନା ରୁଦ୍ରାକ୍ଷା ଇତି ଲୋକେ ଖ୍ୟାୟନ୍ତେ ସଦାଶିବଃ
ସଂହାରକାଲେ ସଂହାରଂ କୃତ୍ୱା ସଂହାରାକ୍ଷଂ ମୁକୁଲୀକରୋତି ତନ୍ନୟନାଜ୍ଜାତା
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷା ଇତି ହୋବାଚ ତସ୍ମାଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷାଣାଂ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷତ୍ୱମିତି ।
ତଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷେ ବାଗ୍ବିଷୟେ କୃତେ ଦଶଗୋପ୍ରଦାନେନ ୟତ୍ଫଲମବାପ୍ନୋତି
ତତ୍ଫଲମଶ୍ନୁତେ ସ ଏଷ ଭସ୍ମଜ୍ୟୋତୀ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ଇତି ତଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଂ କରେଣ
ସ୍ପୃଷ୍ଟ୍ୱା ଧାରଣମାତ୍ରେଣ ଦ୍ୱିସହସ୍ରଗୋପ୍ରଦାନଫଲଂ ଭବତି ।
ତଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷେ କର୍ଣ୍ଣୟୋର୍ଧାର୍ୟମାଣେ ଏକାଦଶସହସ୍ରଗୋପ୍ରଦାନଫଲଂ ଭବତି
ଏକାଦଶରୁଦ୍ରତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ତଦ୍ରୁଦ୍ରାକ୍ଷେ ଶିରସି ଧାର୍ୟମାଣେ କୋଟିଗୋପ୍ରଦାନଫଲଂ ଭବତି ।
ଏତେଷାଂ ସ୍ଥାନାନାଂ କର୍ଣ୍ଣୟୋଃ ଫଲଂ ବକ୍ତୁଂ ନ ଶକ୍ୟମିତି ହୋବାଚ ।

Not For Commercial Use

ମୂର୍ଧ୍ନି ଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଛିଖାୟାମେକଂ ତ୍ରୟଂ ବା ଶ୍ରୋତ୍ରୟୋର୍ଦ୍ୱାଦଶ କର୍ଣ୍ଣେ
ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଦ୍ୱାହ୍ୱୋଃ ଷୋଡଶ ଷୋଡଶ ଦ୍ୱାଦଶ ଦ୍ୱାଦଶ ମଣିବନ୍ଧୟୋଃ ଷଟ୍
ଷଡଙ୍ଗୁଷ୍ଠୟୋସ୍ତତଃ ସଂଧ୍ୟାଂ ସକୁଶୋଽହରହରୁପାସୀତାଗ୍ନିର୍ଜ୍ୟୋତିରିତ୍ୟାଦିଭିରଗ୍ନୌ
ଜୁହୁୟାତ୍ ।। ୮।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀବୃହଜ୍ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁସପ୍ତମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୭।।

।। ଅଷ୍ଟମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ବୃହଜ୍ଜାବାଲସ୍ୟ ଫଲଂ ନୋ ବ୍ରୂହି ଭଗବନ୍ନିତି ସ ହୋବାଚ ୟ ଏତଦ୍-ବୃହଜ୍ଜାବାଲଂ
ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି ସ ବାୟୁପୂତୋ ଭବତି ସ ଆଦିତ୍ୟପୂତୋ ଭବତି
ସ ସୋମପୂତୋ ଭବତି ସ ବ୍ରହ୍ମପୂତୋ ଭବତି ସ ବିଷ୍ଣୁପୂତୋ ଭବତି ସ ରୁଦ୍ରପୂତୋ ଭବତି
ସ ସର୍ବପୂତୋ ଭବତି ସ ସର୍ବପୂତୋ ଭବତି ।। ୧।।

ୟ ଏତଦ୍-ବୃହଜ୍ଜାବାଲଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସୋଽଗ୍ନିଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି ସ ଆଦିତ୍ୟଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି
ସ ସୋମଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି ସ ଉଦକଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି ସ ସର୍ବାନ୍-ଦେବାନ୍ସ୍ତମ୍ଭୟତି
ସ ସର୍ବାନ୍-ଗ୍ରହାନ୍ସ୍ତମ୍ଭୟତି ସ ବିଷଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି ସ ବିଷଂ ସ୍ତମ୍ଭୟତି ।। ୨।।

ୟ ଏତଦ୍-ବୃହଜ୍ଜାବାଲଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସ ମୃତ୍ୟୁଂ ତରତି ସ ପାପ୍ମାନଂ
ତରତି ସ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଂ ତରତି ସ ଭ୍ରୂଣହତ୍ୟାଂ ତରତି ସ ବୀରହତ୍ୟାଂ
ତରତି ସ ସର୍ବହତ୍ୟାଂ ତରତି ସ ସଂସାରଂ ତରତି ସ ସର୍ବଂ ତରତି ସ ସର୍ବଂ ତରତି ।। ୩।।

ୟ ଏତଦ୍-ବୃହଜ୍ଜାବାଲଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସ ଭୂର୍ଲୋକଂ ଜୟତି ସ ଭୁବର୍ଲୋକଂ ଜୟତି
ସ ସୁବର୍ଲୋକଂ ଜୟତି ସ ମହର୍ଲୋକଂ ଜୟତି ସ ଜନୋଲୋକଂ ଜୟତି ସ ତପୋଲୋକଂ
ଜୟତି ସ ସତ୍ୟଲୋକଂ ଜୟତି ସ ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାଞ୍ଜୟତି ସ ସର୍ବାଂଲ୍ଲୋକାଞ୍ଜୟତି ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ୟ ଏତଦ୍-ବୃହଜ୍ଜାବାଲଂ ନିତ୍ୟମଧୀତେ ସ ଋଚୋଽଧୀତେ ସ ୟଜୂଂଷ୍ୟଧୀତେ
ସ ସାମାନ୍ୟଧୀତେ ସୋଽଥର୍ବଣମଧୀତେ ସୋଽଙ୍ଗିରସମଧୀତେ ସ ଶାଖା
ଅଧୀତେ ସ କଲ୍ପାନଧୀତେ ସ ନାରଶଂସୀରଧୀତେ ସ ପୁରଣାନ୍ୟଧୀତେ
ସ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବମଧୀତେ ସ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବମଧୀତେ ।। ୫।।

ଅନୁପନୀତଶତମେକମେକେନୋପନୀତେନ ତତ୍ସମମୁପନୀତଶତମେକମେକେନ
ଗୃହସ୍ଥେନ ତତ୍ସମଂ ଗୃହସ୍ଥଶତମେକମେକେନ ବାନପ୍ରସ୍ଥେନ ତତ୍ସମଂ
ବାନପ୍ରସ୍ଥଶତମେକେମେକେନ ୟତିନା ତତ୍ସମଂ ୟତୀନାଂ ତୁ ଶତଂ ପୂର୍ଣ୍ଣମେକମେକେନ
ରୁଦ୍ରଜାପକେନ ତତ୍ସମଂ ରୁଦ୍ରଜାପକଶତମେକମେକେନ ଅଥର୍ବଶିରଃଶିଖାଧ୍ୟାପକେନ
ତତ୍ସମମଥର୍ବଶିରଃଶାଖାଧ୍ୟାପକଶତମେକମେକେନ ବୃହଜ୍ଜାବାଲୋପନିଷଦଧ୍ୟାପକେନ
ତତ୍ସମଂ ତଦ୍ଵା ଏତତ୍ପରଂ ଧାମ ବୃହଜ୍ଜବାଲୋପନୀଷଜ୍ଜପଶୀଲସ୍ୟ
ୟତ୍ର ନ ସୂର୍ୟସ୍ତପତି ୟତ୍ର ନ ବାୟୁର୍ବାତି ୟତ୍ର ନ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଭାତି
ୟତ୍ର ନ ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ଭାନ୍ତି ୟତ୍ର ନାଗ୍ନିର୍ଦହତି ୟତ୍ର ନ ମୃତ୍ୟୁଃ ପ୍ରବିଶତି
ୟତ୍ର ନ ଦୁଃଖାନି ପ୍ରବିଶନ୍ତି ସଦାନନ୍ଦଂ ପରମାନନ୍ଦଂ ଶାନ୍ତଂ ଶାଶ୍ୱତଂ
ସଦାଶିବଂ ବ୍ରହ୍ମାଦିବନ୍ଦିତଂ ୟୋଗିଧ୍ୟେୟଂ ପରଂ ପଦଂ
ୟତ୍ର ଗତ୍ଵା ନ ନିବର୍ତନ୍ତେ ୟୋଗିନଃ ।

ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ ----
ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂରୟଃ ।
ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ ।।
ତଦ୍ବିପ୍ରାସୋ ବିପନ୍ୟବୋ ଜାଗୃବାଂସଃ ସମିନ୍ଧତେ ।
ବିଷ୍ଣୋର୍ୟତ୍ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ଓଁ ସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୬।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀବୃହଜ୍ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁଅଷ୍ଟମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତ୍ୟଥର୍ବବେଦୀୟ ବୃହଜ୍ଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଶରଭ ଉପନିଷଦ

(Sharabhopanisat / Sharabha Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଶରଭୋପନିଷତ୍ / ଶରଭ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଶରଭୋପନିଷତ୍ ।।

ସର୍ବଂ ସଂତ୍ୟଜ୍ୟ ମୁନୟୋ ୟଦ୍-ଭଜନ୍ତ୍ୟାତ୍ମରୂପତଃ ।
ତଚ୍ଛାରଭଂ ତ୍ରିପାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱମାତ୍ରମବଶିଷ୍ୟତେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ପୈପ୍ପଲାଦୋ ବ୍ରହ୍ମାଣମୁବାଚ ଭୋ ଭଗବନ୍ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରାଣାଂ
ମଧ୍ୟେ କୋ ବାଽଧିକତରୋ ଧ୍ୟେୟଃ ସ୍ୟାଽତ୍ତ୍ୱମେବ ନୋ ବ୍ରୂହୀତି ।
ତସ୍ମୈ ସ ହୋବାଚ ପିତାମହଶ୍ଚ ହେ ପୈପ୍ପଲାଦ ଶୃଣୁ ବାକ୍ୟମେତତ୍ ।
ବହୂନି ପୁଣ୍ୟାନି କୃତାନି ୟେନ ତେନୈବ ଲଭ୍ୟଃ ପରମେଶ୍ୱରୋଽସୌ ।
ୟସ୍ୟାଙ୍ଗଜୋଽହଂ ହରିରିନ୍ଦ୍ରମୁଖ୍ୟା ମୋହାନ୍ନ ଜାନନ୍ତି ସୁରେନ୍ଦ୍ରମୁଖ୍ୟାଃ ।। ୧ ।।

ପ୍ରଭୁଂ ବରେଣ୍ୟଂ ପିତରଂ ମହେଶଂ ୟୋ ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ବିଦଧାତି ତସ୍ମୈ ।
ବେଦାଂଶ୍ଚ ସର୍ବାନ୍ପ୍ରହିଣୋତି ଚାଗ୍ର୍ୟଂ ତଂ ବୈ ପ୍ରଭୁଂ ପିତରଂ ଦେବତାନାମ୍ ।। ୨ ।।

ମମାପି ବିଷ୍ଣୋର୍ଜନକଂ ଦେବମୀଡ୍ୟଂ ୟୋଽନ୍ତକାଲେ ସର୍ବଲୋକାନ୍ସଂଜହାର ।। ୩ ।।

ସ ଏକଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠଶ୍ଚ ସର୍ବଶାସ୍ତା ସ ଏବ ବରିଷ୍ଠଶ୍ଚ ।
ୟୋ ଘୋରଂ ବେଷମାସ୍ଥାୟ ଶରଭାଖ୍ୟଂ ମହେଶ୍ୱରଃ ।
ନୃସିଂହଂ ଲୋକହନ୍ତାରଂ ସଂଜଘାନ ମହାବଲଃ ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ହରିଂ ହରନ୍ତଂ ପାଦାଭ୍ୟାମନୁୟାନ୍ତି ସୁରେଶ୍ୱରାଃ ।
ମା ବଧୀଃ ପୁରୁଷଂ ବିଷ୍ଣୁଂ ବିକ୍ରମସ୍ୱ ମହାନସି ।। ୫ ।।

କୃପୟା ଭଗବାନ୍ବିଷ୍ଣୁଂ ବିଦଦାର ନଖୈଃ ଖରୈଃ ।
ଚର୍ମାମ୍ବରୋ ମହାବୀରୋ ବୀରଭଦ୍ରୋ ବଭୂବ ହ ।। ୬ ।।

ସ ଏକୋ ରୁଦ୍ରୋ ଧ୍ୟେୟଃ ସର୍ବେଷାଂ ସର୍ବସିଦ୍ଧୟେ ।
ଯୋ ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପଞ୍ଚମବକ୍ତ୍ରହନ୍ତା ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ।। ୭ ।।

ଯୋ ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗେନ ଲଲାଟଜେନ ସର୍ବଂ ଜଗଦ୍-ଭସ୍ମସାତ୍କରୋତି ।
ପୁନଶ୍ଚ ସୃଷ୍ଟ୍ୱା ପୁନରପ୍ୟରକ୍ଷଦେବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଂ ପ୍ରକଟୀକରୋତି ।
ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ।। ୮ ।।

ଯୋ ବାମପାଦେନ ଜଘାନ କାଲଂ ଘୋରଂ ପଥେଽଥୋ ହାଲହଲଂ ଦହନ୍ତମ୍ ।
ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ।। ୯ ।।

ଯୋ ବାମପାଦାର୍ଚିତବିଷ୍ଣୁନେତ୍ରସ୍ତସ୍ମୈ ଦଦୌ ଚକ୍ରମତୀବ ହୃଷ୍ଟଃ ।
ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ।। ୧୦ ।।

ଯୋ ଦକ୍ଷୟଜ୍ଞେ ସୁରସଙ୍ଘାନ୍ବିଜିତ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁଂ ବବନ୍ଧୋରଗପାଶେନ ବୀରଃ ।
ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ।। ୧୧ ।।

ଯୋ ଲୀଲୟୈବ ତ୍ରିପୁରଂ ଦଦାହ ବିଷ୍ଣୁଂ କବିଂ ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିନେତ୍ରଃ ।
ସର୍ବେ ଦେବାଃ ପଶୁତାମବାପୁଃ ସ୍ୱୟଂ ତସ୍ମାତ୍ପଶୁପତିର୍ବଭୂବ ।
ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ।। ୧୨ ।।

Not For Commercial Use

ଯୋ ମତ୍ସ୍ୟକୂର୍ମାଦିବରାହସିଂହାନ୍ବିଷ୍ଟୁଂ କ୍ରମନ୍ତଂ ବାମନମାଦିବିଷ୍ଟୁମ୍ ।
ବିବିକ୍ଲବଂ ପୀଡ୍ୟମାନଂ ସୁରେଶଂ ଭସ୍ମୀଚକାର ମନ୍ମଥଂ ୟମଂ ଚ ।
ତସ୍ମୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ।। ୧୩ ।।

ଏବଂପ୍ରକାରେଣ ବହୁଧା ପ୍ରତୁଷ୍ଟ୍ୱା କ୍ଷମାପୟାମାସୁର୍ନୀଲକଣ୍ଠଂ ମହେଶ୍ୱରମ୍ ।
ତାପତ୍ରୟସମୁଦ୍-ଭୂତଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁଜରାଦିଭିଃ ।
ନାନାବିଧାନି ଦୁଃଖାନି ଜହାର ପରମେଶ୍ୱରଃ ।।୧୪ ।।

ଏବଂ ମନ୍ତ୍ରୈଃ ପ୍ରାର୍ଥ୍ୟମାନ ଆତ୍ମା ବୈ ସର୍ବଦେହିନାମ୍ ।
ଶଙ୍କରୋ ଭଗବାନାଦ୍ୟୋ ରରକ୍ଷ ସକଲାଃ ପ୍ରଜାଃ ।। ୧୫ ।।

ୟତ୍ପାଦାମ୍ଭୋରୁହଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଂ ମୃଗ୍ୟତେ ବିଷ୍ଣୁନା ସହ ।
ସ୍ତୁତ୍ୱା ସ୍ତୁତ୍ୟଂ ମହେଶାନମବାଙ୍ମନସଗୋଚରମ୍ ।। ୧୬ ।।

ଭକ୍ତ୍ୟା ନମ୍ରତନୋର୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପ୍ରସାଦମକରୋଦ୍ବିଭୁଃ ।
ୟତୋ ବାଚୋ ନିବର୍ତନ୍ତେ ଅପ୍ରାପ୍ୟ ମନସା ସହ ।
ଆନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବିଦ୍ୱାନ୍ନ ବିଭେତି କଦାଚନେତି ।। ୧୭ ।।

ଅଣୋରଣୀୟାନ୍ମହତୋ ମହୀୟାନାତ୍ମାସ୍ୟ ଜନ୍ତୋର୍ନିହିତୋ ଗୁହାୟାମ୍ ।
ତମକ୍ରତୁଂ ପଶ୍ୟତି ବୀତଶୋକୋ ଧାତୁଃ ପ୍ରସାଦାନ୍ମହିମାନମୀଶମ୍ ।। ୧୮ ।।

ବସିଷ୍ଠବୈୟାସକିବାମଦେବବିରିଞ୍ଚିମୁଖୈର୍ହୃଦି ଭାବ୍ୟମାନଃ ।
ସନସ୍ସୁଜାତାଦିସନାତନାଦ୍ୟୈରୀଡ୍ୟୋ ମହେଶୋ ଭଗବାନାଦିଦେବଃ ।। ୧୯ ।।

ସତ୍ୟୋ ନିତ୍ୟଃ ସର୍ବସାକ୍ଷୀ ମହେଶୋ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦୋ ନିର୍ବିକଲ୍ପୋ ନିରାଖ୍ୟଃ ।
ଅଚିନ୍ତ୍ୟଶକ୍ତିର୍ଭଗବାନ୍-ଗିରୀଶଃ ସ୍ୱାବିଦ୍ୟୟା କଲ୍ପିତମାନଭୂମିଃ ।। ୨୦ ।।

Not For Commercial Use

ଅତିମୋହକରୀ ମାୟା ମମ ବିଷ୍ଣୋଶ୍ଚ ସୁବ୍ରତ ।
ତସ୍ୟ ପାଦାମ୍ବୁଜଧ୍ୟାନାଜ୍ଜୁସ୍ତରା ସୁତରା ଭବେତ୍ ।। ୨୧ ।।

ବିଷ୍ଣୁର୍ବିଶ୍ୱଜଗଦ୍ୟୋନିଃ ସ୍ୱାଂଶଭୂତୈଃ ସ୍ୱକୈଃ ସହ ।
ମମାଂଶସଂଭବୋ ଭୂତ୍ୱା ପାଲୟତ୍ୟଖିଲଂ ଜଗତ୍ ।। ୨୨ ।।

ବିନାଶଂ କାଲତୋ ୟାତି ତତୋଽନ୍ୟତ୍ସକଲଂ ମୃଷା ।
ଓଁ ତତ୍ସୈ ମହାଗ୍ରାସାୟ ମହାଦେବାୟ ଶୂଲିନେ ।
ମହେଶ୍ୱରାୟ ମୃଡାୟ ତତ୍ସୈ ରୁଦ୍ରାୟ ନମୋ ଅସ୍ତୁ ।। ୨୩ ।।

ଏକୋ ବିଷ୍ଣୁର୍ମହଦ୍-ଭୂତଂ ପୃଥଗ୍ଭୂତାନ୍ୟନେକଶଃ ।
ତ୍ରୀଲ୍ଲୋକାନ୍ବ୍ୟାପ୍ୟ ଭୂତାତ୍ମା ଭୁଙ୍କ୍ତେ ବିଶ୍ୱଭୁଗବ୍ୟୟଃ ।। ୨୪ ।।

ଚତୁର୍ଭିଶ୍ଚ ଚତୁର୍ଭିଶ୍ଚ ଦ୍ୱାଭ୍ୟାଂ ପଞ୍ଚଭିରେବ ଚ ।
ହୂୟତେ ଚ ପୁନର୍ଦ୍ୱାଭ୍ୟାଂ ସ ମେ ବିଷ୍ଣୁଃ ପ୍ରସୀଦତୁ ।। ୨୫ ।।

ବ୍ରହ୍ମାର୍ପଣଂ ବ୍ରହ୍ମ ହବିର୍ବ୍ରହ୍ମାଗ୍ନୌ ବ୍ରହ୍ମଣା ହୁତମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବ ତେନ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମକର୍ମସମାଧିନା ।। ୨୬ ।।

ଶରା ଜୀବାସ୍ତଦଙ୍ଗେଷୁ ଭାତି ନିତ୍ୟଂ ହରିଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବ ଶରଭଃ ସାକ୍ଷାନ୍ନୋକ୍ଷଦୋଽୟଂ ମହାମୁନେ ।। ୨୭ ।।

ମାୟାବଶାଦେବ ଦେବା ମୋହିତା ମମତାଦିଭିଃ ।
ତସ୍ୟ ମାହାତ୍ମ୍ୟଲେଶାଂଶଂ ବକ୍ତୁଂ କେନାପ୍ୟଶକ୍ୟତେ ।। ୨୮ ।।

ପରାତ୍ପରତରଂ ବ୍ରହ୍ମ ୟତ୍ପରାତ୍ପରତୋ ହରିଃ ।
ପରାତ୍ପରତୋ ହୀଶସ୍ତସ୍ମାତ୍ଖଲ୍ୟୋଽଧିକୋ ନ ହି ।। ୨୯ ।।

Not For Commercial Use

ଏକ ଏବ ଶିବୋ ନିତ୍ୟସ୍ତତୋଽନ୍ୟସ୍ସକଲଂ ମୃଷା ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବାନ୍‌ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଧ୍ୟେୟୟାନ୍ବିଷ୍ଣ୍ବାଦିକାନ୍‌ସୁରାନ୍ ।। ୩୦ ।।

ଶିବ ଏବ ସଦା ଧ୍ୟେୟଃ ସର୍ବସଂସାରମୋଚକଃ ।
ତସ୍ମୈ ମହାଗ୍ରାସାୟ ମହେଶ୍ୱରାୟ ନମଃ ।। ୩୧ ।।

ପୈପ୍ପଲାଦଂ ମହାଶାସ୍ତ୍ରଂ ନ ଦେୟଂ ୟସ୍ୟକସ୍ୟଚିତ୍ ।
ନାସ୍ତିକାୟ କୃତଘ୍ନାୟ ଦୁର୍ବୃତ୍ତାୟ ଦୁରାତ୍ମନେ ।। ୩୨ ।।

ଦାମ୍ଭିକାୟ ନୃଶଂସାୟ ଶଠାୟାନୃତଭାଷିଣେ ।
ସୁବ୍ରତାୟ ସୁଭକ୍ତାୟ ସୁବୃତ୍ତାୟ ସୁଶୀଲିନେ ।। ୩୩ ।।

ଗୁରୁଭକ୍ତାୟ ଦାନ୍ତାୟ ଶାନ୍ତାୟ ଋଜୁଚେତସେ ।
ଶିବଭକ୍ତାୟ ଦାତବ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମକର୍ମୋକ୍ତଧୀମତେ ।। ୩୪ ।।

ସ୍ୱଭକ୍ତାୟୈବ ଦାତବ୍ୟମକୃତଘ୍ନାୟ ସୁବ୍ରତ ।
ନ ଦାତବ୍ୟଂ ସଦା ଗୋପ୍ୟଂ ୟତ୍ନେନୈବ ଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମ ।। ୩୫ ।।

ଏତପୈପ୍ପଲାଦଂ ମହାଶାସ୍ତ୍ରଂ ୟୋଽଧୀତେ ଶ୍ରାବୟେଦ୍ୱିଜଃ ।
ସ ଜନ୍ମମରଣେଭ୍ୟୋ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି । ୟୋ ଜାନୀତେ ସୋଽମୃତତ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ଗର୍ଭବାସାଦ୍ବିମୁକ୍ତୋ ଭବତି । ସୁରାପାନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ଗୁରୁତଲ୍ପଗମନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ସ ସର୍ବାନ୍-ବେଦାନଧୀତୋ ଭବତି ।
ସ ସର୍ବାନ୍-ଦେବାନ୍-ଧ୍ୟାତୋ ଭବତି । ସ ସମସ୍ତମହାପାତକୋପପାତକାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ତସ୍ମାଦବିମୁକ୍ତମାଶ୍ରିତୋ ଭବତି । ସ ସତତଂ ଶିବପ୍ରିୟୋ ଭବତି । ସ ଶିବସାୟୁଜ୍ୟମେତି ।
ନ ସ ପୁନରାବର୍ତ୍ତତେ ନ ସ ପୁନରାବର୍ତ୍ତତେ । ବ୍ରହ୍ମୈବ ଭବତି ।
ଇତ୍ୟାହ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଶରଭୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଭସ୍ମଜାବାଲ ଉପନିଷଦ

(Bhasmajaabaalopanisat / Bhasmajaabaala Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ଭସ୍ମଜାବାଲୋପନିଷତ୍ / ଭସ୍ମଜାବାଲ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଭସ୍ମଜାବାଲୋପନିଷତ୍ ।।

ୟସ୍ମାମ୍ୟଜ୍ଞାନକାଲାଗ୍ନିସ୍ୱାତିରିକ୍ତାସ୍ତିତାଭ୍ରମମ୍ ।
କରୋତି ଭସ୍ମ ନିଃଶେଷଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ମି କେବଲମ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ଜାବାଲୋ ଭୁସୁଣ୍ଡଃ କୈଲାସଶିଖରାବାସମୋଂକାରସ୍ୱରୂପିଣଂ ମହାଦେବମୁମାର୍ଧକୃତଶେଖରଂ
ସୋମସୂର୍ୟାଗ୍ନିନୟନମନନ୍ତେନ୍ଦୁରବିପ୍ରଭଂ ବ୍ୟାଘ୍ରଚର୍ମାମ୍ବରଧରଂ ମୃଗହସ୍ତଂ ଭସ୍ମୋଦ୍ଧୂଲିତବିଗ୍ରହଂ
ତିର୍ୟକ୍-ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରରେଖାବିରାଜମାନଭାଲପ୍ରଦେଶଂ ସ୍ମିତସଂପୂର୍ଣପଞ୍ଚବିଧପଞ୍ଚାନନଂ
ବୀରାସନାରୂଢମପ୍ରମେୟମନାଦ୍ୟନନ୍ତଂ ନିଷ୍କଲଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ଶାନ୍ତଂ ନିରଞ୍ଜନମନାମୟଂ
ହୁଂଫଟ୍‌କୁର୍ବାଣଂ ଶିବନାମାନ୍ୟନିଶମୁଚ୍ଚରନ୍ତଂ ହିରଣ୍ୟବାହୁଂ ହିରଣ୍ୟରୂପଂ ହିରଣ୍ୟବର୍ଣଂ
ହିରଣ୍ୟନିଧିମଦ୍ୱୈତଂ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରାତୀତମେକମାଶାସ୍ୟଂ ଭଗବନ୍ତଂ ଶିବଂ ପ୍ରଣମ୍ୟ
ମୁହୁର୍ମୁହୁରଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ ଶ୍ରୀଫଲଦଲୈସ୍ତେନ ଭସ୍ମନା ଚ ନତୋଽମାଙ୍ଗଃ କୃତାଞ୍ଜଲିପୁଟଃ ପପ୍ରଚ୍ଛାଧୀହି
ଭଗବନ୍ନେଦସାରମୁଦ୍ଧୃତ୍ୟ ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରବିଧିଂ ୟସ୍ମାଦନ୍ୟାନପେକ୍ଷମେବ ମୋକ୍ଷୋପଲବ୍ଧିଃ ।
କିଂ ଭସ୍ମନୋ ଦ୍ରବ୍ୟମ୍ । କାନି ସ୍ଥାନାନି । ମନବୋଽପ୍ୟତ୍ର କେ ବା ।
କତି ବା ତସ୍ୟ ଧାରଣମ୍ । କେ ବାତ୍ରାଧିକାରିଣଃ । ନିୟମସ୍ତେଷାଂ କୋ ବା ।
ମାମନ୍ତ୍ରେବାସିନମନୁଶାସଯ୍ୟାମୋକ୍ଷମିତି ।

Not For Commercial Use

ଅଥ ସ ହୋବାଚ ଭଗବାନ୍‌ପରମେଶ୍ୱରଃ ପରମକାରୁଣିକଃ ପ୍ରମଥାନ୍‌ସୁରାନପି ସୋଽନ୍ୱୀକ୍ଷ୍ୟ
ପୂତଂ ପ୍ରାତରୁଦଯ୍ୟଦ୍ଗୋମଯଂ ବ୍ରହ୍ମପର୍ଣ୍ଣେ ନିଧାୟ ତ୍ର୍ୟମ୍ବକମିତି ମନ୍ତ୍ରେଣ ଶୋଷୟେତ୍ ।
ୟେନ କେନାପି ତେଜସା ତପ୍ତ୍ୱାଗୃହ୍ୟୋକ୍ତମାର୍ଗେଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପ୍ୟ ବହ୍ନିଂ ତତ୍ର ତଦ୍ଗୋମଯଦ୍ରବ୍ୟଂ
ନିଧାୟ ସୋମାୟ ସ୍ୱାହେତି ମନ୍ତ୍ରେଣ ତତସ୍ତିଲବ୍ରୀହିଭିଃ ସାଜ୍ୟୈର୍ଜୁହୁୟାତ୍ ।
ଅୟଂ ତେନାଷ୍ଟୋତ୍ତରସହସ୍ରଂ ସାର୍ଧମେତଦ୍ୱା । ତତ୍ରାଜ୍ୟସ୍ୟ ପର୍ଣ୍ଣମଯୀ ଜୁହୂର୍ଭବତି ।
ତେନ ନ ପାପଂ ଶୃଣୋତି ।
ତଦ୍ଗୋମମନ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ର୍ୟମ୍ବକମିତ୍ୟେବ ଅନ୍ତେ ସ୍ୱିଷ୍ଟକୃତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣାହୁତିସ୍ତେନୈବାଷ୍ଟଦିକ୍ଷୁ ବଲିପ୍ରଦାନମ୍ ।
ତଦ୍-ଭସ୍ମ ଗାୟତ୍ର୍ୟା ସଂପ୍ରୋକ୍ଷ୍ୟ ତଦ୍ଧୈମେ ରାଜତେ ତାମ୍ରେ ମୃଣ୍ମୟେ
ବା ପାତ୍ରେ ନିଧାୟ ରୁଦ୍ରମନ୍ତ୍ରୈଃ ପୁନରଭ୍ୟୁକ୍ଷ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧଦେଶେ ସଂସ୍ଥାପୟେତ୍ ।
ତତୋ ଭୋଜୟେଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣାନ୍ । ତତଃ ସ୍ୱୟଂ ପୂତୋ ଭବତି ।
ମାନସ୍ତୋକ ଇତି ସଦ୍ୟୋ ଜାତମିତ୍ୟାଦି ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମମନ୍ତ୍ରୈର୍ଭସ୍ମ ସଂଗୃହ୍ୟାଗ୍ନିରିତି ଭସ୍ମ ବାୟୁରିତି
ଭସ୍ମ ଜଲମିତି ଭସ୍ମ ସ୍ଥଲମିତି ଭସ୍ମ ବ୍ୟୋମେତି ଭସ୍ମ ଦେବା ଭସ୍ମ ଋଷୟୋ ଭସ୍ମ ।
ସର୍ବଂ ହ ବା ଏତଦିଦଂ ଭସ୍ମ ପୂତଂ ପାବନଂ ନମାମି ସଦ୍ୟଃ ସମସ୍ତାଘଶାସକମିତି ଶିରସାଭିନମ୍ୟ ।
ପୂତେ ବାମହସ୍ତେ ବାମଦେବାୟେତି ନିଧାୟ ତ୍ର୍ୟମ୍ବକମିତି ସଂପ୍ରୋକ୍ଷ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧଂ ଶୁଦ୍ଧେନେତି
ସଂମୃଜ୍ୟ ସଂଶୋଧ୍ୟ ତେନୈବାପାଦଶୀର୍ଷମୁଦ୍ଧୂଲନମାଚରେତ୍ ।
ତତ୍ର ବ୍ରହ୍ମମନ୍ତ୍ରାଃ ପଞ୍ଚ । ତତଃ ଶେଷସ୍ୟ ଭସ୍ମନୋ ବିନିୟୋଗଃ ।
ତର୍ଜନୀମଧ୍ୟମାନାମିକାଭିରଗ୍ନେର୍ଭସ୍ମାସୀତି ଭସ୍ମ ସଂଗୃହ୍ୟ ମୂର୍ଧାନମିତି ମୂର୍ଧନ୍ୟଗ୍ରେ ନ୍ୟସେତ୍ ।
ତ୍ର୍ୟମ୍ବକମିତି ଲଲାଟେ ନୀଲଗ୍ରୀବାୟେତି କଣ୍ଠେ କଣ୍ଠସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣେ ପାର୍ଶ୍ୱେ ତ୍ର୍ୟାୟୁଷମିତିବାମେତି
କପୋଲୟୋଃ କାଲାୟେତି ନେତ୍ରୟୋସ୍ତ୍ରିଲୋଚନାୟେତି ଶ୍ରୋତ୍ରୟୋଃ
ଶୃଣବାମେତି ବକ୍ତ୍ରେ ପ୍ରବ୍ରବାମେତି ହୃଦୟେ ଆତ୍ମନ ଇତି ନାଭୌ
ନାଭିରିତି ମନ୍ତ୍ରେଣ ଦକ୍ଷିଣଭୁଜମୂଲେ ଭବାୟେତି ତନ୍ମଧ୍ୟେ ରୁଦ୍ରାୟେତି
ତନ୍ମଣିବନ୍ଧେ ଶର୍ବାୟେତି ତଳ୍ପରପୃଷ୍ଠେ ପଶୁପତୟ ଇତି ବାମବାହୁମୂଲେ
ଉଗ୍ରାୟେତି ତନ୍ମଧ୍ୟେ ଅଗ୍ରେବଧାୟେତି ତନ୍ମଣିବନ୍ଧେ ଦୂରେବଧାୟେତି
ତଳ୍ପରପୃଷ୍ଠେ ନମୋ ହନ୍ତ ଇତି ଅଂସେ ଶଙ୍କରାୟେତି ୟଥାକ୍ରମଂ

Not For Commercial Use

ଭସ୍ମ ଧୃତ୍ୱା ସୋମାୟେତି ଶିବଂ ନତ୍ୱା ତତଃ ପ୍ରକ୍ଷାଲ୍ୟ ତଦ୍-ଭସ୍ମାପଃ ପୁନନ୍ତ୍ୱିତି ପିବେତ୍ ।
ନାଧୋ ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ ନାଧୋ ତ୍ୟାଜ୍ୟମ୍ ।
ଏତନ୍ମଧ୍ୟାହ୍ନସାୟାହ୍ନେଷୁ ତ୍ରିକାଲେଷୁ ବିଧିବଦ୍-ଭସ୍ମଧାରଣମପ୍ରମାଦେନ କାର୍ଯ୍ୟମ୍ ।
ପ୍ରମାଦାପୂତିତୋ ଭବତି । ବ୍ରାହ୍ମଣାନାମୟମେବ ଧର୍ମୋଽୟମେବ ଧର୍ମଃ ।
ଏବଂ ଭସ୍ମଧାରଣମକୃତ୍ୱା ନାଶ୍ନୀୟାଦାପୋଽନ୍ନମନ୍ୟଦ୍ୱା ।
ପ୍ରମାଦାତ୍ଭକ୍ତ୍ୱା ଭସ୍ମଧାରଣଂ ନ ଗାୟତ୍ରୀଂ ଜପେତ୍ ।
ନ ଜୁହୁୟାଦଗ୍ନୌ ତର୍ପୟେଦ୍ଦେବାନୃଷୀନ୍ପିତ୍ରାଦୀନ୍ ।
ଅୟମେବ ଧର୍ମଃ ସନାତନଃ ସର୍ବପାପନାଶକୋ ମୋକ୍ଷହେତୁଃ ।
ନିତ୍ୟୋଽୟଂ ଧର୍ମୋ ବ୍ରାହ୍ମଣାନାଂ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଗୃହିବାନପ୍ରସ୍ଥଯତୀନାମ୍ ।
ଏତଦକରଣେ ପ୍ରତ୍ୟବୈତି ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ।
ଅକୃତ୍ୱା ପ୍ରମାଦେନୈତଦଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତଂ ଜଲମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତ୍ୱା ଗାୟତ୍ରୀଂ
ଜପ୍ତ୍ୱାପୋଷଣେନୈକେନ ଶୁଦ୍ଧୋ ଭବତି ।
ଯତିର୍ଭସ୍ମଧାରଣଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱୈକଦୋପୋଷ୍ୟ ଦ୍ୱାଦଶସହସ୍ରପ୍ରଣବଂ ଜପ୍ତ୍ୱା ଶୁଦ୍ଧୋ ଭବତି ।
ଅନ୍ୟଥେନ୍ଦ୍ରୋ ଯତୀନ୍ସାଲାବୃକେଭ୍ୟଃ ପାତୟତି ।
ଭସ୍ମନୋ ଯଦ୍ୟଭାବସ୍ତଦା ନର୍ଯଭସ୍ମଦାହନଜନ୍ୟମନ୍ୟଦ୍ୱାବଶ୍ୟଂ ମନ୍ତ୍ରପୂତଂ ଧାର୍ଯ୍ୟମ୍ ।
ଏତତ୍-ପ୍ରାତଃ ପ୍ରଯୁଞ୍ଜାନୋ ରତ୍ରିକୃତାତ୍ପାପାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ମଧ୍ୟନ୍ଦିନେ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନଂ କୃତ୍ୱୋପସ୍ଥାନାନ୍ତଂ ଧ୍ୟାୟମାନ
ଆଦିତ୍ୟାଭିମୁଖୋଽଧୀୟାନଃ ସୁରାପାନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ବ୍ରାହ୍ମଣବଧାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ଗୋବଧାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ଅଶ୍ୱବଧାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ଗୁରୁବଧାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ମାତୃବଧାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ପିତୃବଧାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ତ୍ରିକାଲମେତତ୍-ପ୍ରଯୁଞ୍ଜାନଃ ସର୍ବବେଦପାରାୟଣଫଲମବାପ୍ନୋତି ।
ସର୍ବତୀର୍ଥଫଲମଶ୍ନୁତେ । ଅନପବ୍ରୁବଃ ସର୍ବମାୟୁରେତି ।

Not For Commercial Use

ବିନ୍ଦତେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ ରାୟସ୍ପୋଷଂ ଗୌପତ୍ୟମ୍ ।
ଏବମାବର୍ତୟେଦୁପନିଷଦମିତ୍ୟାହ ଭଗବାନ୍‌ସଦାଶିବଃ ସାମ୍ବଃ ସଦାଶିବଃ ସାମ୍ବଃ ।।

।। ଇତି ଭସ୍ମଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୧ ।।

ଅଥ ଭୁସୁଣ୍ଡୋ ଜାବାଲୋ ମହାଦେବଂ ସାମ୍ବଂ ପ୍ରଣମ୍ୟ ପୁନଃ
ପପ୍ରଚ୍ଛ କିଂ ନିତ୍ୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନାଂ କର୍ତବ୍ୟଂ ୟଦକରଣେ ପ୍ରତ୍ୟବୈତି ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ।
କଃ ପୂଜନୀୟଃ । କୋ ବା ଧ୍ୟେୟଃ । କଃ ସ୍ମର୍ତବ୍ୟଃ । କଥଂ ଧ୍ୟେୟଃ ।
କ୍ୱ ସ୍ଥାତବ୍ୟମେତଦ୍-ବ୍ରୂହୀତି । ସମାସେନ ତଂ ହୋବାଚ ।
ପ୍ରାଗୁଦଯ୍ୟାନ୍ନିର୍ବର୍ତ୍ୟ ଶୌଚାଦିକଂ ତତଃ ସ୍ନାୟାତ୍ ।
ମାର୍ଜନଂ ରୁଦ୍ରସୂକ୍ତୈଃ । ତତଶ୍ଚାହତଂ ବାସଃ ପରିଧଯେ ପାପ୍ମନୋପହୃତ୍ୟୈ ।
ଉଦ୍ୟନ୍ତମାଦିତ୍ୟମଭିଧ୍ୟାୟନ୍ନୁଦ୍ଧୂଲିତାଙ୍ଗଂ କୃତ୍ୱା ୟଥାସ୍ଥାନଂ
ଭସ୍ମନା ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରଂ ଶ୍ୱେତେନୈବ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷାଞ୍ଜ୍ୟେତାନ୍ବିଭୃୟାତ୍ ।
ନୈତତ୍ ସଂମର୍ଗଃ । ତଥାନ୍ୟେ । ମୂର୍ଧ୍ନି ଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍ । ଶିଖାୟାମେକଂ ତ୍ରୟଂ ବା ।
ଶ୍ରୋତ୍ରୟୋର୍ଦ୍ୱାଦଶ । କଣ୍ଠେ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ । ବାହ୍ୱୋଃ ଷୋଡଶ ଷୋଡଶ ।
ଦ୍ୱାଦଶ ଦ୍ୱାଦଶ ମଣିବନ୍ଧୟୋଃ ଷଟ୍‌ଷଡଙ୍ଗୁଷ୍ଠୟୋଃ ।
ତତଃ ସନ୍ଧ୍ୟାଂ ସକୁଶୋଽହରହରୁପାସୀତ । ଅଗ୍ନିର୍ଜ୍ୟୋତିରିତ୍ୟାଦିଭିରଗ୍ନୌ ଜୁହୁୟାତ୍ ।
ଶିବଲିଙ୍ଗଂ ତ୍ରିସଂଧ୍ୟମଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ କୁଶେଷ୍ୱାସୀନୋ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ସାମ୍ବଂ
ମାମେବ ବୃଷଭାରୂଢଂ ହିରଣ୍ୟବାହୁଂ ହିରଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣଂ ହିରଣ୍ୟରୂପଂ
ପଶୁପାଶବିମୋଚକଂ ପୁରୁଷଂ କୃଷ୍ଣପିଙ୍ଗଲମୂର୍ଧ୍ୱରେତସଂ ବିରୂପାକ୍ଷଂ
ବିଶ୍ୱରୂପଂ ସହସ୍ରାକ୍ଷଂ ସହସ୍ରଶୀର୍ଷଂ ସହସ୍ରଚରଣଂ ବିଶ୍ୱତୋବାହୁଂ
ବିଶ୍ୱାତ୍ମାନମେକମଦ୍ୱୈତଂ ନିଷ୍କଲଂ ନିଷ୍କ୍ରିୟଂ ଶାନ୍ତଂ ଶିବମକ୍ଷରମବ୍ୟୟଂ
ହରିହରହିରଣ୍ୟଗର୍ଭସ୍ରଷ୍ଟାରମପ୍ରମେୟମନାଦ୍ୟନ୍ତଂ ରୁଦ୍ରସୂକ୍ତୈରଭିଷିଚ୍ୟ
ସିତେନ ଭସ୍ମନା ଶ୍ରୀଫଲଦଲୈଶ୍ଚ ତ୍ରିଶାଖୈରାର୍ଦ୍ରୈରନାର୍ଦ୍ରୈର୍ବା ।

Not For Commercial Use

ନ ତତ୍ର ସଂସ୍ପର୍ଶଃ । ତତ୍-ପୂଜାସାଧନଂ କଲ୍ପୟେଚ୍ଚ ନୈବେଦ୍ୟଂ ।
ତତସ୍ତୈକାଦଶଗୁଣରୁଦ୍ରୋ ଜପନୀୟଃ । ଏକଗୁଣୋଽନନ୍ତଃ ।
ଷଡକ୍ଷରୋଽଷ୍ଟାକ୍ଷରୋ ବା ଶୈବୋ ମନ୍ତ୍ରୋ ଜପନୀୟଃ ।
ଓମିତ୍ୟଗ୍ରେ ବ୍ୟାହରେତ୍ । ନମ ଇତି ପଶ୍ଚାତ୍ ।
ତତଃ ଶିବାୟେତ୍ୟକ୍ଷରତ୍ରୟମ୍ । ଓମିତ୍ୟଗ୍ରେ ବ୍ୟାହରେତ୍ । ନମ ଇତି ପଶ୍ଚାତ୍ ।
ତତୋ ମହାଦେବାୟେତି ପଞ୍ଚାକ୍ଷରାଣି । ନାତସ୍ତାରକଃ ପରମୋ ମନ୍ତ୍ରଃ ।
ତାରକୋଽୟଂ ପଞ୍ଚାକ୍ଷରଃ । କୋଽୟଂ ଶୈବୋ ମନୁଃ ।
ଶୈବସ୍ତାରକୋଽୟମୁପଦିଶ୍ୟତେ ମନୁରବିମୁକ୍ତେ ଶୈବେଭ୍ୟୋ ଜୀବେଭ୍ୟଃ ।
ଶୈବୋଽୟମେବ ମନ୍ତ୍ରସ୍ତାରୟତି । ସ ଏବ ବ୍ରହ୍ମୋପଦେଶଃ ।
ବ୍ରହ୍ମ ସୋମୋଽହଂ ପବନଃ ସୋମୋଽହଂ ପବତେ ସୋମୋଽହଂ
ଜନିତା ମତୀନାଂ ସୋମୋଽହଂ ଜନିତା ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସୋମୋଽହଂ
ଜନିତାଽଗ୍ନେଃ ସୋମୋଽହଂ ଜନିତା ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ସୋମୋଽହଂ
ଜନିତେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସୋମୋଽହଂ ଜନିତୋତ ବିଷ୍ଣୋଃ ସୋମୋଽହମେବ
ଜନିତା ସ ୟଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମସୋ ଦେବାନାଂ ଭୂର୍ଭୁବସ୍ସ୍ୱରାଦୀନାଂ ସର୍ବେଷାଂ
ଲୋକାନାଂ ଚ ବିଶ୍ୱଂ ଭୂତଂ ଭୁବନଂ ଚିତ୍ରଂ ବହୁଧା ଜାତଂ ଜାୟମାନଂ
ଚ ୟସ୍ସର୍ବସ୍ୟ ସୋମୋଽହମେବ ଜନିତା ବିଶ୍ୱାଧିକୋ ରୁଦ୍ରୋ ମହର୍ଷିଃ
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭାଦୀନହଂ ଜାୟମାନାନ୍‌ପଶ୍ୟାମି ।
ୟୋ ରୁଦ୍ରୋ ଅଗ୍ନୌ ୟୋ ଅପ୍ସୁ ୟ ଓଷଧୀଷୁ ୟୋ ରୁଦ୍ରୋ ବିଶ୍ୱା ଭୁବନା ବିବେଶୈବମେବ ।
ଅୟମେବାତ୍ମାନ୍ତରାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟୋତିର୍ୟସ୍ମାନ୍ନ ମତ୍ତୋଽନ୍ୟଃ ପରଃ ।
ଅହମେବ ପରୋ ବିଶ୍ୱାଧିକଃ । ମାମେବ ବିଦିତ୍ୱାଽମୃତତ୍ୱମେତି । ତରତି ଶୋକମ୍ ।
ମାମେବ ବିଦିତ୍ୱା ସାଂସୃତିକୀଂ ରୁଜଂ ଦ୍ରାବୟତି ।
ତସ୍ମାଦହଂ ରୁଦ୍ରୋ ୟଃ ସର୍ବେଷାଂ ପରମା ଗତିଃ ।
ସୋଽହଂ ସର୍ବାକାରଃ । ୟତୋ ବା ଇମାନି ଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ ।
ୟେନ ଜାତାନି ଜୀବନ୍ତି । ୟତ୍-ପ୍ରୟନ୍ତ୍ୟଭିସଂବିଶନ୍ତି ।

Not For Commercial Use

ତଂ ମାମେବ ବିଦିତ୍ୱୋପାସୀତ । ଭୂତେଭିର୍ଦେବେଭିରଭିଷ୍ଟୁତୋଽହମେବ ।
ଭୀଷାସ୍ମାଦ୍ୱାତଃ ପବତେ । ଭୀଷୋଦେତି ସୂର୍ଯଃ । ଭୀଷାସ୍ମାଦଗ୍ନିଶ୍ଚେନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ।
ସୋମୋଽତ ଏବ ୟୋଽହଂ ସର୍ବେଷାମଧିଷ୍ଠାତା ସର୍ବେଷାଂ ଚ ଭୂତାନାଂ ପାଲକଃ ।
ସୋଽହଂ ପୃଥିବୀ । ସୋଽହମାପଃ । ସୋଽହଂ ତେଜଃ । ସୋଽହଂ ବାୟୁଃ ।
ସୋଽହଂ କାଲଃ । ସୋଽହଂ ଦିଶଃ । ସୋଽହମାତ୍ମା । ମୟି ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମବିଦାପ୍ନୋତି ପରମ୍ । ବ୍ରହ୍ମା ଶିବୋ ମେ ଅସ୍ତୁ ସଦାଶିବୋମ୍ ।
ଅଚକ୍ଷୁର୍ବିଶ୍ୱତଶ୍ଚକ୍ଷୁରକର୍ଣ୍ଣୋ ବିଶ୍ୱତଃକର୍ଣ୍ଣୋଽପାଦୋ ବିଶ୍ୱତଃପାଦୋଽପାଣିର୍ବିଶ୍ୱତଃପାଣିରହମଶିରା
ବିଶ୍ୱତଃଶିରା ବିଦ୍ୟାମନ୍ତ୍ରୈକସଂଶ୍ରୟୋ ବିଦ୍ୟାରୂପୋ ବିଦ୍ୟାମୟୋ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରୋଽହମଜରୋଽହମ୍ ।
ମାମେବଂ ବିଦିତ୍ୱା ସଂସୃତିପାଶାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ । ତସ୍ମାଦହଂ ପଶୁପାଶବିମୋଚକଃ ।
ପଶବଶ୍ଚାମାନବାନ୍ତଂ ମଧ୍ୟବର୍ତିନଶ୍ଚ ୟୁକ୍ତାତ୍ମାନୋ ୟତନ୍ତେ ମାମେବ ପ୍ରାପ୍ତୁମ୍ ।
ପ୍ରାପ୍ୟନ୍ତେ ମାଂ ନ ପୁନରାବର୍ତନ୍ତେ ।
ତ୍ରିଶୂଲଗାଂ କାଶୀମଧିଶ୍ରିତ୍ୟ ତ୍ୟକ୍ତାସବୋଽପି ମୟ୍ୟେବ ସଂବିଶନ୍ତି ।
ପ୍ରଜ୍ୱଲଦ୍ୱହ୍ନିଗଂ ହବିର୍ୟଥା ନ ୟଜମାନମାସାଦୟତି ତଥାସୌ ତ୍ୟକ୍ତା
କୁଣପଂ ନ ତତ୍ତ୍ୱାଦୃଶଂ ପୁରା ପ୍ରାପ୍ନୁବନ୍ତି ।
ଏଷ ଏବାଦେଶଃ ଏଷ ଉପଦେଶଃ । ଏଷ ଏବ ପରମୋ ଧର୍ମଃ ।
ସତ୍ୟାତ୍ତ କଦାଚିନ୍ନ ପ୍ରମଦିତବ୍ୟଂ ତତ୍ରୋଦ୍ଧୂଲନତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରାଭ୍ୟାମ୍ ।
ତଥା ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଦ୍ୟଧାରଣାତ୍ତଥା ମଦର୍ଚନାଚ୍ଚ ।
ପ୍ରମାଦେନାପି ନାନ୍ତର୍ଦେବସଦନେ ପୁରୀଷଂ କୁର୍ୟାତ୍ ।
ବ୍ରତାନ୍ନ ପ୍ରମଦିତବ୍ୟମ୍ ତଦ୍ଧି ତପସ୍ତଦ୍ଧି ତପଃ କାଶ୍ୟାମେବ ମୁକ୍ତିକାମାନାମ୍ ।
ନ ତତ୍ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ ନ ତତ୍ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ ମୋଚକୋଽହମବିମୁକ୍ତେ ନିବସତାମ୍ ।
ନାବିମୁକ୍ତାତ୍ପରମଂ ସ୍ଥାନମ୍ । ନାବିମୁକ୍ତାତ୍ପରମଂ ସ୍ଥାନମ୍ ।
କାଶ୍ୟାଂ ସ୍ଥାନାନି ଚତ୍ୱାରି । ତେଷାମଭ୍ୟର୍ହିତମନ୍ତର୍ଗୃହମ୍ ।
ତତ୍ରାପ୍ୟବିମୁକ୍ତମଭ୍ୟର୍ହିତମ୍ । ତତ୍ର ସ୍ଥାନାନି ପଞ୍ଚ ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ଶିବାଗାରମଭ୍ୟର୍ହିତମ୍ । ତତ୍ର ପ୍ରାଚ୍ୟାମୈଶ୍ୱର୍ୟସ୍ଥାନମ୍ ।

Not For Commercial Use

ଦକ୍ଷିଣାୟାଂ ବିଚାଲନସ୍ଥାନମ୍ । ପଶ୍ଚିମାୟାଂ ବୈରାଗ୍ୟସ୍ଥାନମ୍ ।
ଉତ୍ତରାୟାଂ ଜ୍ଞାନସ୍ଥାନମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ୟଦନ୍ତାର୍ନିର୍ଲିପ୍ତମବ୍ୟୟମନାଦ୍ୟନ୍ତମଶେଷବେଦବେଦାନ୍ତବେଦ୍ୟମନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟମନିରୁକ୍ତ—
ମପ୍ରଚ୍ୟବମାଶାସ୍ୟମଦ୍ୱୈତଂସର୍ବାଧାରମନାଧାରମନିରୀକ୍ଷ୍ୟମହରହର୍ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁପୁରନ୍ଦରା—
ଦ୍ୟମରବରସେବିତଂ ମାମେବ ଜ୍ୟୋତିଃସ୍ୱରୂପଂ ଲିଙ୍ଗଂ ମାମେବୋପାସିତବ୍ୟଂ
ତଦେବୋପାସିତବ୍ୟମ୍ ।
ନୈବ ଭାବୟନ୍ତି ତଲ୍ଲିଙ୍ଗଂ ଭାନୁଷ୍ଟନ୍ଦ୍ରୋଽଗ୍ନିର୍ବାୟୁଃ ।
ସ୍ୱପ୍ରକାଶଂ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରାଭିଧଂ ପାତାଲମଧିତିଷ୍ଠତି ।
ତଦେବାହମ୍ । ତତ୍ରାର୍ଚିତୋଽହମ୍ ।
ସାକ୍ଷାଦର୍ଚିତଃ ତ୍ରିଶାଖୈର୍ବିଲ୍ୱଦଲୈର୍ଦୀପ୍ତୈର୍ବା ଯୋଽଭିସଂପୂଜୟେନ୍ନନ୍ନନା
ମଯ୍ୟାହିତାସୁର୍ମଯ୍ୟେବାର୍ପିତାଖିଲକର୍ମା ଭସ୍ମଦିଗ୍ଧାଙ୍ଗୋ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଭୂଷଣୋ
ମାମେବ ସର୍ବଭାବେନ ପ୍ରପନ୍ନୋ ମଦେକପୂଜାନିରତଃ ସଂପୂଜୟେତ୍ ।
ତଦହମଶ୍ନାମି । ତଂ ମୋଚୟାମି ସଂସୃତିପାଶାତ୍ ।
ଅହରହରଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରଂ ଲିଙ୍ଗଂ ତତ୍ର ରୁଦ୍ରସୂକ୍ତୈରଭିଷିଚ୍ୟ ତଦେବ
ସ୍ୱପନପଯସ୍ତ୍ରିଃ ପୀତ୍ୱା ମହାପାତକେଭ୍ୟୋ ମୁଚ୍ୟତେ ।
ନ ଶୋକମାପ୍ନୋତି । ମୁଚ୍ୟତେ ସଂସାରବନ୍ଧନାତ୍ ।
ତଦନଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ ନାଶ୍ନୀୟାତ୍ଫଲମନ୍ନମନ୍ୟଦ୍ୱା । ଯଦଶ୍ନୀୟାଦ୍ରେତୋଭକ୍ଷୀଭବେତ୍ ।
ନାପଃ ପିବେତ୍ । ଯଦି ପିବେତ୍-ପୂୟପୋ ଭବେତ୍ ।
ପ୍ରମାଦେନୈକଦା ତ୍ୱନଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ ମାଂ ଭୁକ୍ତ୍ୱା ଭୋଜୟିତ୍ୱା କେଶାନ୍ୱାପୟିତ୍ୱା
ଗବ୍ୟାନାଂ ପଞ୍ଚ ସଂଗୃହ୍ୟୋପୋଷ୍ୟ ଜଲେ ରୁଦ୍ରସ୍ନାନମ୍ । ଜପେତ୍ତ୍ରିବାରଂ ରୁଦ୍ରାନୁବାକମ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟଂ ପଶ୍ୟନ୍ନଭିଧ୍ୟାୟ- ନ୍ସ୍ୱକୃତକର୍ମକୃଦ୍ଭୌଦ୍ରେରେବ ମନ୍ତ୍ରୈଃ କୁର୍ଯ୍ୟାନ୍ମାର୍ଜନମ୍ ।
ତତୋ ଭୋଜୟିତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣାନ୍ପୂତୋ ଭବତି ।
ଅନ୍ୟଥା ପରେତୋ ଯାତନାମଶ୍ନୁତେ ।
ପତ୍ରୈଃ ଫଲୈର୍ବା ଜଲୈର୍ବାନ୍ୟୈର୍ବାଭିପୂଜ୍ୟ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରଂ ମାଂ ତତୋଽଶ୍ନୀୟାତ୍ ।

Not For Commercial Use

କାପିଲେନ ପୟସାଭିଷିଚ୍ୟ ରୁଦ୍ରସୂକ୍ତେନ ମାମେବ ଶିବଲିଙ୍ଗରୂପିଣଂ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାୟାଃ ପୂତୋ ଭବତି ।
କାପିଲେନାଜ୍ୟେନାଭିଷିଚ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ମଧୁନାଭିଷିଚ୍ୟ ଗୁରୁଦାରଗମନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ସିତୟା ଶର୍କରୟାଭିଷିଚ୍ୟ ସର୍ବଜୀବବଧାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
କ୍ଷୀରାଦିଭିରେତୈରଭିଷିଚ୍ୟ ସର୍ବାନବାପ୍ନୋତି କାମାନ୍ ।
ଇତ୍ୟେକୈକଂ ମହାନ୍‌ପ୍ରସ୍ଥଶତଂ ମହାନ୍‌ପ୍ରସ୍ଥଶତମାନୈଃ
ଶତୈରଭିପୂଜ୍ୟ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ସଂସାରବନ୍ଧନାତ୍ ।
ମାମେବ ଶିବଲିଙ୍ଗରୂପିଣମାର୍ଦ୍ରାୟାଂ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଂ ବାଽମାବାସ୍ୟାୟାଂ
ବା ମହାବ୍ୟତୀପାତେ ଗ୍ରହଣେ ସଂକ୍ରାନ୍ତାବଭିଷିଚ୍ୟ ତିଲୈଃ ସତଣ୍ଡୁଲୈଃ
ସୟବୈଃ ସଂପୂଜ୍ୟ ବିଲ୍ୱଦଲୈରଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ କାପିଲେନାଜ୍ୟାନ୍ୱିତଗନ୍ଧସାରଧୂପୈଃ
ପରିକଲ୍ପ୍ୟ ଦୀପଂ ନୈବେଦ୍ୟଂ ସାଜ୍ୟମୁପହାରଂ କଲ୍ପୟିତ୍ୱା ଦଦ୍ୟାତ୍ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଲିମ୍ ।
ଏବଂ ପ୍ରୟତୋଽଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ ମମ ସାୟୁଜ୍ୟମେତି ।
ଶତୈର୍ମହାପ୍ରସ୍ଥୈରଖଣ୍ଡୈସ୍ତଣ୍ଡୁଲୈରଭିଷିଚ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକକାମଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକମବାପ୍ନୋତି ।
ତିଲୈରେତାବଦ୍-ଭିରଭିଷିଚ୍ୟ ବାୟୁଲୋକକାମୋ ବାୟୁଲୋକମବାପ୍ନୋତି ।
ମାଷୈରେତାବଦ୍-ଭିରଭିଷିଚ୍ୟ ବରୁଣଲୋକକାମୋ ବରୁଣଲୋକମବାପ୍ନୋତି ।
ୟବୈରେତାବଦ୍-ଭିରଭିଷିଚ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟଲୋକକାମଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଲୋକମବାପ୍ନୋତି ।
ଏତୈରେତାବଦ୍-ଭିର୍ଦ୍ୱିଗୁଣୈରଭିଷିଚ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକକାମଃ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକମବାପ୍ନୋତି ।
ଏତୈରେତାବଦ୍-ଭିଶ୍ଚତୁର୍ଗୁଣୈରଭିଷିଚ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଲୋକକାମଃ ବ୍ରହ୍ମଲୋକମବାପ୍ନୋତି ।
ଏତୈରେତାବଦ୍-ଭିଃ ଶତଗୁଣୈରଭିଷିଚ୍ୟ ଚତୁର୍ଜାଲଂ ବ୍ରହ୍ମକୋଶଂ ୟନ୍ମୃତ୍ୟୁର୍ନାବପଶ୍ୟତି ।
ତମତୀତ୍ୟ ମଲ୍ଲୋକକାମୋ ମଲ୍ଲୋକମବାପ୍ନୋତି ନାନ୍ୟଂ ମଲ୍ଲୋକାତ୍ପରମ୍ ।
ୟମବାପ୍ୟ ନ ଶୋଚତି । ନ ସ ପୁନରାବର୍ତ୍ତତେ ନ ସ ପୁନରାବର୍ତ୍ତତେ ।
ଲିଙ୍ଗରୂପିଣଂ ମାଂ ସଂପୂଜ୍ୟ ଚିନ୍ତୟନ୍ତି ୟୋଗିନଃ ସିଦ୍ଧାଃ ସିଦ୍ଧିଂ ଗତାଃ । ୟଜନ୍ତି ୟଜ୍ୱାନଃ ।
ମାମେବ ସ୍ତୁବନ୍ତି ବେଦାଃ ସାଙ୍ଗାଃ ସୋପନିଷଦଃ ସେତିହାସାଃ ।
ନ ମତ୍ତୋଽନ୍ୟଦହମେବ ସର୍ବମ୍ । ମୟି ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।

Not For Commercial Use

ତତଃ କାଶ୍ୟାଂ ପ୍ରୟତୈରେବାହମନ୍ବହଂ ପୂଜ୍ୟଃ ।
ତତ୍ର ଗଣା ରୌଦ୍ରାନନା ନାନାମୁଖା ନାନାଶସ୍ତ୍ରଧାରିଣୋ ନାନାରୂପଧରା ନାନାଚିହ୍ନିତାଃ ।
ତେ ସର୍ବେ ଭସ୍ମଦିଗ୍ଧାଙ୍ଗା ରୁଦ୍ରାକ୍ଷାଭରଣାଃ କୃତାଞ୍ଜଲୟୋ ନିତ୍ୟମଭିଧ୍ୟାୟନ୍ତି ।
ତତ୍ର ପୂର୍ବସ୍ୟାଂ ଦିଶି ବ୍ରହ୍ମା କୃତାଞ୍ଜଲିରହର୍ନିଶଂ ମାମୁପାସ୍ତେ ।
ଦକ୍ଷିଣସ୍ୟାଂ ଦିଶି ବିଷ୍ଣୁଃ କୃତ୍ୱୈବ ମୂର୍ଧାଞ୍ଜଲିଂ ମାମୁପାସ୍ତେ ।
ପ୍ରତୀଚ୍ୟାମିନ୍ଦ୍ରଃ ସନ୍ନତାଙ୍ଗ ଉପାସ୍ତେ ।
ଉଦୀଚ୍ୟାମଗ୍ନିକାୟମୁମାନୁରକ୍ତା ହେମାଙ୍ଗବିଭୂଷଣା
ହେମବସ୍ତ୍ରା ମାମୁପାସତେ ମାମେବ ବେଦାଶ୍ଚତୁର୍ମୂର୍ତିଧରାଃ ।
ଦକ୍ଷିଣାୟାଂ ଦିଶି ମୁକ୍ତିସ୍ଥାନଂ ତନ୍ମୁକ୍ତିମଣ୍ଡପସଂଜ୍ଞିତମ୍ ।
ତତ୍ରାନେକଗଣାଃ ପାଲକାଃ ସାୟୁଧାଃ ପାପଘାତକାଃ ।
ତତ୍ର ଋଷୟଃ ଶାଂଭବାଃ ପାଶୁପତା ମହାଶୈବା ବେଦାବତଂସଂ ଶୈବଂ
ପଞ୍ଚାକ୍ଷରଂ ଜପନ୍ତସ୍ତାରକଂ ସପ୍ରଣବଂ ମୋଦମାନାସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି । ତତ୍ରୈକା ରତ୍ନବେଦିକା ।
ତତ୍ରାହମାସୀନଃ କାଶ୍ୟାଂ ତ୍ୟକ୍ତକୁଣପାଞ୍ଜୈବାନାନୀୟ ସ୍ୱସ୍ୟାଙ୍କେ ସଂନିବେଶ୍ୟ
ଭସିତରୁଦ୍ରାକ୍ଷଭୂଷିତାନୁପସ୍ପୃଶ୍ୟ ମା ଭୂଦେତେଷାଂ ଜନ୍ମ ମୃତିଶ୍ଚେତି ତାରକଂ ଶବଂ ମନୁମୁପଦିଶାମି ।
ତତସ୍ତେ ମୁକ୍ତା ମାମନୁବିଶନ୍ତି ବିଜ୍ଞାନମୟେନାଙ୍ଗେନ ।
ନ ପୁନରାବର୍ତନ୍ତେ ହୁତାଶନପ୍ରତିଷ୍ଠଂ ହବିରିବ ତତ୍ରୈବ
ମୁକ୍ତ୍ୟର୍ଥମୁପଦିଶ୍ୟତେ ଶୈବୋଽୟଂ ମନ୍ତ୍ରଃ ପଞ୍ଚାକ୍ଷରଃ ।
ତନ୍ମୁକ୍ତିସ୍ଥାନମ୍ । ତତ ଓଂକାରରୂପମ୍ ।
ତତୋ ମଦର୍ପିତକର୍ମଣାଂ ମଦାବିଷ୍ଟଚେତସାଂ ମଦ୍ରୂପତା ଭବତି ।
ନାନ୍ୟେଷମିୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟେୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ।
ମୁମୁକ୍ଷବଃ କାଶ୍ୟାମେବାସୀନା ବୀର୍ଯବନ୍ତୋ ବିଦ୍ୟାବନ୍ତଃ ।
ବିଜ୍ଞାନମୟଂ ବ୍ରହ୍ମକୋଶମ୍ । ଚତୁର୍ଜାଲଂ ବ୍ରହ୍ମକୋଶମ୍ । ୟନ୍ମୃତ୍ୟୁର୍ନାବପଶ୍ୟତି ।
ୟଂ ବ୍ରହ୍ମା ନାବପଶ୍ୟତି । ୟଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ନାବପଶ୍ୟତି । ୟମିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ନାବପଶ୍ୟେତାମ୍ ।
ୟଂ ବରୁଣାଦୟୋ ନାବପଶ୍ୟନ୍ତି ।

Not For Commercial Use

ତମେବ ତତ୍ତେଜ ପୁଷ୍ଟବିଡ୍‌ଭାବଂ ହୈମମୁମାଂ ସଂଶ୍ଲିଷ୍ୟ ବସନ୍ତଂ ଚନ୍ଦ୍ରକୋଟିସମପ୍ରଭଂ
ଚନ୍ଦ୍ରକିରୀଟଂ ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିନୟନଂ ଭୂତିଭୂଷିତବିଗ୍ରହଂ ଶିବଂ ମାମେବମଭିଧ୍ୟାୟନ୍ତୋ।
ମୁକ୍ତକିଲ୍ବିଷାସ୍ତ୍ୟକ୍ତବନ୍ଧା ମୟ୍ୟେବ ଲୀନା ଭବନ୍ତି ।
ୟେ ଚାନ୍ୟେ କାଶ୍ୟାଂ ପୁରୀଷକାରିଣଃ
ପ୍ରତିଗ୍ରହରତାସ୍ତ୍ୟକ୍ତଭସ୍ମଧାରଣାସ୍ତ୍ୟକ୍ତରୁଦ୍ରାକ୍ଷଧାରଣାସ୍ତ୍ୟକ୍ତ--
ସୋମବାରବ୍ରତାସ୍ତ୍ୟକ୍ତଗ୍ରହଯାଗାସ୍ତ୍ୟକ୍ତବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରାର୍ଚନାସ୍ତ୍ୟକ୍ତ--
ପଞ୍ଚାକ୍ଷରଜପାସ୍ତ୍ୟକ୍ତଭୈରବାର୍ଚନା ଭୈରବୀଂ ଘୋରାଦିୟାତନାଂ
ନାନାବିଧାଂ କାଶ୍ୟାଂ ପରେତା ଭୁକ୍ତ୍ୱା ତତଃ ଶୁଦ୍ଧା ମାଂ ପ୍ରପଦ୍ୟନ୍ତେ ଚ ।
ଅନ୍ତର୍ଗୃହେ ରେତୋ ମୂତ୍ରଂ ପୁରୀଷଂ ବା ବିସୃଜନ୍ତି ତଦା ତେନ ସିଞ୍ଚନ୍ତେ ପିତୃନ୍ ।
ତମେବ ପାପକାରିଣଂ ମୃତଂ ପଶ୍ୟନ୍ନୀଲଲୋହିତୋ ଭୈରବସ୍ତଂ
ପାତୟତ୍ୟସ୍ରମଣ୍ଡଲେ ଜ୍ୱଲଜ୍ଜ୍ୱଲନକୁଣ୍ଡେଷ୍ୱନ୍ୟେଷ୍ୱପି ।
ତତଶ୍ଚାପ୍ରମାଦେନ ନିବସେଦପ୍ରମାଦେନ ନିବସେଚ୍ଛାଶ୍ୟାଂ ଲିଙ୍ଗରୂପିଣ୍ୟାମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ଭସ୍ମଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୨ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଭସ୍ମଜାବାଲୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଗଣପତି ଉପନିଷଦ

(Ganapatyupanisat / Ganapati Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ଦାଶ

ଗଣପତ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ଗଣପତି ଉପନିଷଦ / ଶ୍ରୀଗଣପତ୍ୟଥର୍ବଶୀର୍ଷୋପନିଷତ୍

।। ଅଥ ଗଣପତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ୟଂ ନତ୍ୱା ମୁନୟଃ ସର୍ବେ ନିର୍ବିଘ୍ନଂ ଯାନ୍ତି ତତ୍ପଦମ୍ ।
ଗଣେଶୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ମି ସର୍ବଗମ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ନମସ୍ତେ ଗଣପତୟେ । ତ୍ୱମେବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ତତ୍ତ୍ୱମସି ।
ତ୍ୱମେବ କେବଲଂ କର୍ତାସି । ତ୍ୱମେବ କେବଲଂ ଧର୍ତାସି ।
ତ୍ୱମେବ କେବଲଂ ହର୍ତାସି । ତ୍ୱମେବ ସର୍ବଂ ଖଲ୍ୱିଦଂ ବ୍ରହ୍ମାସି ।
ତ୍ୱଂ ସାକ୍ଷାଦାତ୍ମାସି ନିତ୍ୟମ୍ ।। ୧ ।।

ଋତଂ ବଚ୍ମି । ସତ୍ୟଂ ବଚ୍ମି ।। ୨ ।।

ଅବ ତ୍ୱଂ ମାମ୍ । ଅବ ବକ୍ତାରମ୍ । ଅବ ଶ୍ରୋତାରମ୍ ।
ଅବ ଦାତାରମ୍ । ଅବ ଧାତାରମ୍ । ଅବାନୂଚାନମବ ଶିଷ୍ୟମ୍ ।
ଅବ ପଶ୍ଚାତ୍ତାତ୍ । ଅବ ପୁରସ୍ତାତ୍ । ଅବୋତ୍ତରାତ୍ତାତ୍ ।
ଅବ ଦକ୍ଷିଣାତ୍ତାତ୍ । ଅବ ଚୋର୍ଧ୍ୱାତ୍ତାତ୍ । ଅବାଧରାତ୍ତାତ୍ ।
ସର୍ବତୋ ମାଂ ପାହି ପାହି ସମନ୍ତାତ୍ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

ତ୍ୱଂ ବାଙ୍ମୟସ୍ତ୍ୱଂ ଚିନ୍ମୟଃ । ତ୍ୱମାନନ୍ଦମୟସ୍ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମମୟଃ ।
ତ୍ୱଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦାଦ୍ୱିତୀୟୋଽସି । ତ୍ୱଂ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ବ୍ରହ୍ମାସି ।
ତ୍ୱଂ ଜ୍ଞାନମୟୋ ବିଜ୍ଞାନମୟୋଽସି ।। ୪ ।।

ସର୍ବଂ ଜଗଦିଦଂ ତ୍ୱତ୍ତୋ ଜାୟତେ । ସର୍ବଂ ଜଗଦିଦଂ ତ୍ୱତ୍ତସ୍ତିଷ୍ଠତି ।
ସର୍ବଂ ଜଗଦିଦଂ ତ୍ୱୟି ଲୟମେଷ୍ୟତି । ସର୍ବଂ ଜଗଦିଦଂ ତ୍ୱୟି ପ୍ରତ୍ୟେତି ।
ତ୍ୱଂ ଭୂମିରାପୋଽନଲୋଽନିଲୋ ନଭଃ । ତ୍ୱଂ ଚତ୍ୱାରି ବାକ୍‌ପଦାନି ।। ୫ ।।

ତ୍ୱଂ ଗୁଣତ୍ରୟାତୀତଃ । ତ୍ୱଂ ଅବସ୍ଥାତ୍ରୟାତୀତଃ ।
ତ୍ୱଂ ଦେହତ୍ରୟାତୀତଃ । ତ୍ୱଂ କାଲତ୍ରୟାତୀତଃ ।
ତ୍ୱଂ ମୂଲାଧାରସ୍ଥିତୋଽସି ନିତ୍ୟମ୍ । ତ୍ୱଂ ଶକ୍ତିତ୍ରୟାତ୍ମକଃ ।
ତ୍ୱାଂ ଯୋଗିନୋ ଧ୍ୟାୟନ୍ତି ନିତ୍ୟମ୍ ।
ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମା ତ୍ୱଂ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ୱଂ ରୁଦ୍ରସ୍ତ୍ୱମିନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ୱମଗ୍ନିସ୍ତ୍ୱଂ ବାୟୁସ୍ତ୍ୱଂ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ତ୍ୱଂ
ଚନ୍ଦ୍ରମାସ୍ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭୂର୍ଭୁବଃସ୍ୱରୋମ୍ ।। ୬ ।।

ଗଣାଦିଂ ପୂର୍ବମୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣାଦିଂ ସ୍ତଦନନ୍ତରମ୍ । ଅନୁସ୍ୱାରଃ ପରତରଃ ।
ଅର୍ଧେନ୍ଦୁଲସିତମ୍ । ତାରେଣ ଋଦ୍ଧମ୍ । ଏତତ୍ତବ ମନୁସ୍ୱରୂପମ୍ ।
ଗକାରଃ ପୂର୍ବରୂପମ୍ । ଅକାରୋ ମଧ୍ୟମରୂପମ୍ ।
ଅନୁସ୍ୱାରଶ୍ଚାନ୍ତ୍ୟରୂପମ୍ । ବିନ୍ଦୁରୁତ୍ତରରୂପମ୍ ।
ନାଦଃ ସନ୍ଧାନମ୍ । ସଂହିତା ସନ୍ଧିଃ । ସୈଷା ଗଣେଶବିଦ୍ୟା ।
ଗଣକ ଋଷିଃ । ନିଚୃଦ୍ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ଶ୍ରୀମହାଗଣପତିର୍ଦେବତା ।
ଓଁ ଗଂ ଗଣପତୟେ ନମଃ ।। ୭ ।।

ଏକଦନ୍ତାୟ ବିଦ୍ମହେ ବକ୍ରତୁଣ୍ଡାୟ ଧୀମହି । ତନ୍ନୋ ଦନ୍ତିଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ।। ୮ ।।

Not For Commercial Use

ଏକଦନ୍ତଂ ଚତୁର୍ହସ୍ତଂ ପାଶମଙ୍କୁଶଧାରିଣମ୍ ।
ରଦଂ ଚ ବରଦଂ ହସ୍ତୈର୍ବିଭ୍ରାଣଂ ମୂଷକଧ୍ୱଜମ୍ ।।
ରକ୍ତଂ ଲମ୍ବୋଦରଂ ଶୂର୍ପକର୍ଣ୍ଣକଂ ରକ୍ତବାସସମ୍ ।
ରକ୍ତଗନ୍ଧାନୁଲିପ୍ତାଙ୍ଗଂ ରକ୍ତପୁଷ୍ପୈଃ ସୁପୂଜିତମ୍ ।।
ଭକ୍ତାନୁକମ୍ପିନଂ ଦେବଂ ଜଗତ୍କାରଣମଚ୍ୟୁତମ୍ ।
ଆବିର୍ଭୂତଂ ଚ ସୃଷ୍ଟ୍ୟାଦୌ ପ୍ରକୃତେଃ ପୁରୁଷାତ୍ପରମ୍ ।।
ଏବଂ ଧ୍ୟାୟତି ଯୋ ନିତ୍ୟଂ ସ ଯୋଗୀ ଯୋଗିନାଂ ବରଃ ।। ୯ ।।

ନମୋ ବ୍ରାତପତୟେ । ନମୋ ଗଣପତୟେ । ନମଃ ପ୍ରମଥପତୟେ ।
ନମସ୍ତେଽସ୍ତୁ ଲମ୍ବୋଦରାୟ ଏକଦନ୍ତାୟ ବିଘ୍ନବିନାଶିନେ ଶିବସୁତାୟ ଶ୍ରୀବରଦମୂର୍ତୟେ ନମଃ ।। ୧୦ ।।

ଏତଦଥର୍ବଶୀର୍ଷଂ ଯୋଽଧୀତେ । ସ ବ୍ରହ୍ମଭୂୟାୟ କଲ୍ପତେ । ସ ସର୍ବବିଘ୍ନୈର୍ନ ବାଧ୍ୟତେ ।
ସ ସର୍ବତଃ ସୁଖମେଧତେ । ସ ପଞ୍ଚମହାପାପାତ୍ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ସାୟମଧୀୟାନୋ ଦିବସକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
ପ୍ରାତରଧୀୟାନୋ ରାତ୍ରିକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
ସାୟଂପ୍ରାତଃ ପ୍ରଯୁଞ୍ଜାନଃ ପାପୋଽପାପୋ ଭବତି ।
ଧର୍ମାର୍ଥକାମମୋକ୍ଷଂ ଚ ବିନ୍ଦତି ।
ଇଦମଥର୍ବଶୀର୍ଷମଶିଷ୍ୟାୟ ନ ଦେୟମ୍ । ଯୋ ୟଦି ମୋହାଦ୍ ଦାସ୍ୟତି । ସ ପାପୀୟାନ୍ ଭବତି ।
ସହସ୍ରାବର୍ତନାଦ୍ୟଂ ୟଂ କାମମଧୀତେ । ତଂ ତମନେନ ସାଧୟେତ୍ ।। ୧୧ ।।

ଅନେନ ଗଣପତିମଭିଷିଞ୍ଚତି । ସ ବାଗ୍ମୀ ଭବତି ।
ଚତୁର୍ଥ୍ୟାମନଶ୍ନନ୍ ଜପତି । ସ ବିଦ୍ୟାବାନ୍ ଭବତି ।
ଇତ୍ୟଥର୍ବଣବାକ୍ୟମ୍ । ବ୍ରହ୍ମାଦ୍ୟାଚରଣଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନ ବିଭେତି କଦାଚନେତି ।। ୧୨ ।।

Not For Commercial Use

ଯୋ ଦୂର୍ବାଙ୍କୁରୈର୍ୟଜତି । ସ ବୈଶ୍ରବଣୋପମୋ ଭବତି ।
ଯୋ ଲାଜୈର୍ୟଜତି । ସ ୟଶୋବାନ୍ ଭବତି । ସ ମେଧାବାନ୍ ଭବତି ।
ଯୋ ମୋଦକସହସ୍ରେଣ ୟଜତି ସ ବାଞ୍ଛିତଫଲମବାପ୍ନୋତି ।
ୟଃ ସାଜ୍ୟସମିଦ୍-ଭିର୍ୟଜତି । ସ ସର୍ବଂ ଲଭତେ ସ ସର୍ବଂ ଲଭତେ ।। ୧୩ ।।

ଅଷ୍ଟୌ ବ୍ରାହ୍ମଣାନ୍ସମ୍ୟଗ୍-ଗ୍ରାହୟିତ୍ୱା ସୂର୍ୟବର୍ଚସ୍ୱୀ ଭବତି ।
ସୂର୍ୟଗ୍ରହେ ମହାନଦ୍ୟାଂ ପ୍ରତିମାସନ୍ନିଧୌ ବା ଜପ୍ତ୍ୱା ସିଦ୍ଧମନ୍ତ୍ରୋ ଭବତି ।
ମହାବିଘ୍ନାତ୍ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ । ମହାଦୋଷାତ୍ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ମହାପାପାତ୍ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ । ମହାପ୍ରତ୍ୟବାୟାତ୍ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ସ ସର୍ବବିଦ୍-ଭବତି ସ ସର୍ବବିଦ୍-ଭବତି ।
ୟ ଏବଂ ବେଦ । ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୧୪ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଂସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଗଣପତ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

।। ଇତି ଶୈବ ଉପନିଷଦ ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଯୋଗ ଉପନିଷଦ

(Yoga Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ନାଦବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ

(Naadabindupanisat / Naadabindu Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ନାଦବିନ୍ଦୂପନିଷତ୍ / ନାଦବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ନାଦବିନ୍ଦୂପନିଷତ୍ ।।

ବୈରାଜାତ୍ଟୋପାସନୟା ସଂଜାତଜ୍ଞାନବହ୍ନିନା ।
ଦଗ୍ଧ୍ୱା କର୍ମତ୍ରୟଂ ଯୋଗୀ ଯତ୍ପଦଂ ଯାତି ତଦ୍-ଭଜେ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମାବିରାବୀର୍ମ ଏଧି ।।
ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀରନେନାଧୀତେନାରାତ୍ରାନ୍ସନ୍ଦଧାମ୍ୟୃତଂ
ବଦିଷ୍ୟାମି ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।।
ତନ୍ମାମବତୁ ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ଅବତୁ ମାମବତୁ ବକ୍ତାରମବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଅକାରୋ ଦକ୍ଷିଣଃ ପକ୍ଷ ଉକାରସ୍ତୂତ୍ତରଃ ସ୍ମୃତଃ ।
ମକାରଂ ପୁଚ୍ଛମିତ୍ୟାହୁରର୍ଧମାତ୍ରା ତୁ ମସ୍ତକମ୍ ।। ୧ ।।

ପାଦାଦିକଂ ଗୁଣାସ୍ତସ୍ୟ ଶରୀରଂ ତତ୍ତ୍ୱମୁଚ୍ୟତେ ।
ଧର୍ମୋଽସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣଂ ଚକ୍ଷୁରଧର୍ମୋଽଥୋ ପରଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୨ ।।

ଭୂର୍ଲୋକଃ ପାଦୟୋସ୍ତସ୍ୟ ଭୁବର୍ଲୋକସ୍ତୁ ଜାନୁନି ।
ସୁବର୍ଲୋକଃ କଟୀଦେଶେ ନାଭିଦେଶେ ମହର୍ଜଗତ୍ ।। ୩ ।।

ଜନୋଲୋକସ୍ତୁ ହୃଦ୍ଦେଶେ କଣ୍ଠେ ଲୋକସ୍ତପସ୍ତତଃ ।
ଭ୍ରୁବୋର୍ଲଲାଟମଧ୍ୟେ ତୁ ସତ୍ୟଲୋକୋ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ସହସ୍ରାର୍ଣ୍ଣମତୀବାତ୍ର ମନ୍ତ୍ର ଏଷ ପ୍ରଦର୍ଶିତଃ ।
ଏବମେତାଂ ସମାରୂଢୋ ହଂସଯୋଗବିଚକ୍ଷଣଃ ।। ୫ ।।

ନ ଭିଦ୍ୟତେ କର୍ମଚାରୈଃ ପାପକୋଟିଶତୈରପି ।
ଆଗ୍ନେୟୀ ପ୍ରଥମା ମାତ୍ରା ବାୟବ୍ୟେଷା ତଥାପରା ।। ୬ ।।

ଭାନୁମଣ୍ଡଲସଂକାଶା ଭବେନ୍ମାତ୍ରା ତଥୋତ୍ତରା ।
ପରମା ଚାର୍ଧମାତ୍ରା ଯା ବାରୁଣୀଂ ତାଂ ବିଦୁର୍ବୁଧାଃ ।। ୭ ।।

କାଲତ୍ରୟେଽପି ଯସ୍ୟେମା ମାତ୍ରା ନୂନଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ ।
ଏଷ ଓଂକାର ଆଖ୍ୟାତୋ ଧାରଣାଭିର୍ନିବୋଧତ ।। ୮ ।।

ଘୋଷିଣୀ ପ୍ରଥମା ମାତ୍ରା ବିଦ୍ୟା ମାତ୍ରା ତଥାଽପରା ।
ପତଙ୍ଗିନୀ ତୃତୀୟା ସ୍ୟାଚ୍ଚତୁର୍ଥୀ ଚାୟୁବେଗିନୀ ।। ୯ ।।

ପଞ୍ଚମୀ ନାମଧେୟା ତୁ ଷଷ୍ଠୀ ଚୈନ୍ଦ୍ର୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ସପ୍ତମୀ ବୈଷ୍ଣବୀ ନାମ ଅଷ୍ଟମୀ ଶାଂକରୀତି ଚ ।। ୧୦ ।।

ନବମୀ ମହତୀ ନାମ ଧୃତିସ୍ତୁ ଦଶମୀ ମତା ।
ଏକାଦଶୀ ଭବେନ୍ନାରୀ ବ୍ରାହ୍ମୀ ତୁ ଦ୍ୱାଦଶୀ ପରା ।। ୧୧ ।।

ପ୍ରଥମାୟାଂ ତୁ ଯାତ୍ରାୟାଂ ଯଦି ପ୍ରାଣୈର୍ବିୟୁଜ୍ୟତେ ।
ଭରତେ ବର୍ଷରାଜାସୌ ସାର୍ବଭୌମଃ ପ୍ରଜାୟତେ ।। ୧୨ ।।

ଦ୍ୱିତୀୟାୟାଂ ସମୁତ୍କ୍ରାନ୍ତୋ ଭବେଦ୍ୟକ୍ଷୋ ମହାତ୍ମବାନ୍ ।
ବିଦ୍ୟାଧରସ୍ତୃତୀୟାୟାଂ ଗାନ୍ଧର୍ବସ୍ତୁ ଚତୁର୍ଥିକା ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

ପଞ୍ଚମ୍ୟାମଥ ମାତ୍ରାୟ୍ୟାଂ ୟଦି ପ୍ରାଣୈର୍ବିୟୁଜ୍ୟତେ ।
ଉଷିତଃ ସହ ଦେବତ୍ୱଂ ସୋମଲୋକେ ମହୀୟତେ ।। ୧୪ ।।

ଷଷ୍ଠ୍ୟାମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସାୟୁଜ୍ୟଂ ସପ୍ତମ୍ୟାଂ ବୈଷ୍ଣବଂ ପଦମ୍ ।
ଅଷ୍ଟମ୍ୟାଂ ବ୍ରଜତେ ରୁଦ୍ରଂ ପଶୂନାଂ ଚ ପତିଂ ତଥା ।। ୧୫ ।।

ନବମ୍ୟାଂ ତୁ ମହର୍ଲୋକଂ ଦଶମ୍ୟାଂ ତୁ ଜନଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।
ଏକାଦଶ୍ୟାଂ ତପୋଲୋକଂ ଦ୍ୱାଦଶ୍ୟାଂ ବ୍ରହ୍ମ ଶାଶ୍ୱତମ୍ ।। ୧୬ ।।

ତତଃ ପରତରଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ବ୍ୟାପକଂ ନିର୍ମଲଂ ଶିବମ୍ ।
ସଦୋଦିତଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ୟୋତିଷାମୁଦୟୋ ୟତଃ ।। ୧୭ ।।

ଅତୀନ୍ଦ୍ରିୟଂ ଗୁଣାତୀତଂ ମନୋ ଲୀନଂ ୟଦା ଭବେତ୍ ।
ଅନୂପମଂ ଶିବଂ ଶାନ୍ତଂ ଯୋଗୟୁକ୍ତଂ ସଦାବିଶେତ୍ ।। ୧୮ ।।

ତଦ୍ୟୁକ୍ତସ୍ତନ୍ମୟୋ ଜନ୍ତୁଃ ଶନୈର୍ମୁଞ୍ଚେତ୍କଲେବରମ୍ ।
ସଂସ୍ଥିତୋ ଯୋଗଚାରେଣ ସର୍ବସଙ୍ଗବିବର୍ଜିତଃ ।। ୧୯ ।।

ତତୋ ବିଲୀନପାଶୋଽସୌ ବିମଲଃ କମଲାପ୍ରଭୁଃ ।
ତେନୈବ ବ୍ରହ୍ମଭାବେନ ପରମାନନ୍ଦମଶ୍ନୁତେ ।। ୨୦ ।।

ଆତ୍ମାନଂ ସତତଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା କାଲଂ ନୟ୍ୟ ମହାମତେ ।
ପ୍ରାରବ୍ଧମଖିଲଂ ଭୁଞ୍ଜନ୍ନୋଦ୍ୱେଗଂ କର୍ତୁମର୍ହସି ।। ୨୧ ।।

ଉତ୍ପନ୍ନେ ତତ୍ତ୍ୱବିଜ୍ଞାନେ ପ୍ରାରବ୍ଧଂ ନୈବ ମୁଞ୍ଚତି ।
ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନୋଦୟାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ପ୍ରାରବ୍ଧଂ ନୈବ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୨୨ ।।

Not For Commercial Use

ଦେହାଦୀନାମସତ୍ତ୍ୱାତ୍ତୁ ଯଥା ସ୍ୱପ୍ନେ ବିବୋଧତଃ ।
କର୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତରୀୟଂ ଯତ୍-ପ୍ରାରବ୍ଧମିତି କୀର୍ତିତମ୍ ।। ୨୩ ।।

ତତ୍ତୁ ଜନ୍ମାନ୍ତରାଭାବାତ୍-ପୁଂସୋ ନୈବାସ୍ତି କର୍ହିଚିତ୍ ।
ସ୍ୱପ୍ନଦେହୋ ଯଥାଧ୍ୟସ୍ତସ୍ତଥୈବାୟଂ ହି ଦେହକଃ ।। ୨୪ ।।

ଅଧ୍ୟସ୍ତସ୍ୟ କୁତୋ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାଭାବେ କୁତଃ ସ୍ଥିତିଃ ।
ଉପାଦାନଂ ପ୍ରପଞ୍ଚସ୍ୟ ମୃଦ୍-ଭାଣ୍ଡସ୍ୟେବ ପଶ୍ୟତି ।। ୨୫ ।।

ଅଜ୍ଞାନଂ ଚେତି ବେଦାନ୍ତୈସ୍ତସ୍ମିନ୍ନଷ୍ଟେ କୃ ବିଶ୍ୱତା ।
ଯଥା ରଜ୍ଜୁଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ସର୍ପଂ ଗୃହ୍ଣାତି ବୈ ଭ୍ରମାତ୍ ।। ୨୬ ।।

ତଦ୍ୱତ୍ପ୍ରତ୍ୟମବିଜ୍ଞାୟ ଜଗତ୍ପଶ୍ୟତି ମୂଢଧୀଃ ।
ରଜ୍ଜୁଖଣ୍ଡେ ପରିଜ୍ଞାତେ ସର୍ପରୂପଂ ନ ତିଷ୍ଠତି ।। ୨୭ ।।

ଅଧିଷ୍ଠାନେ ତଥା ଜ୍ଞାତେ ପ୍ରପଞ୍ଚେ ଶୂନ୍ୟତାଂ ଗତେ ।
ଦେହସ୍ୟାପି ପ୍ରପଞ୍ଚତ୍ୱାତ୍-ପ୍ରାରବ୍ଧାବସ୍ଥିତିଃ କୃତଃ ।। ୨୮ ।।

ଅଜ୍ଞାନଜନବୋଧାର୍ଥଂ ପ୍ରାରବ୍ଧମିତି ଚୋଚ୍ୟତେ ।
ତତଃ କାଲବଶାଦେବ ପ୍ରାରବ୍ଧେ ତୁ କ୍ଷୟଂ ଗତେ ।। ୨୯ ।।

ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବସଂଧାନଂ ନାଦୋ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟଃ ଶିବଃ ।
ସ୍ୱୟମାବିର୍ଭବେଦାତ୍ମା ମେଘାପାୟେଂଽଶୁମାନିବ ।। ୩୦ ।।

ସିଦ୍ଧାସନେ ସ୍ଥିତୋ ଯୋଗୀ ମୁଦ୍ରାଂ ସଂଧାୟ ବୈଷ୍ଣବୀମ୍ ।
ଶୃଣୁୟାଦ୍ଦକ୍ଷିଣେ କର୍ଣେ ନାଜମନ୍ତର୍ଗତଂ ସଦା ।। ୩୧ ।।

Not For Commercial Use

ଅଭ୍ୟସ୍ୟମାନୋ ନାଦୋଽୟଂ ବ୍ରହ୍ମମାବୃଣୁତେ ଧ୍ୱନିଃ ।
ପକ୍ଷାଦ୍ୱିପକ୍ଷମଖିଲଂ ଜିତ୍ୱା ତୁର୍ଯ୍ୟପଦଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।। ୩୨ ।।

ଶ୍ରୂୟତେ ପ୍ରଥମାଭ୍ୟାସେ ନାଦୋ ନାନାବିଧୋ ମହାନ୍ ।
ବର୍ଧମାନେ ତଥାଭ୍ୟାସେ ଶ୍ରୂୟତେ ସୂକ୍ଷ୍ମସୂକ୍ଷ୍ମତଃ ।। ୩୩ ।।

ଆଦୌ ଜଲଧିଜୀମୂତଭେରୀନିର୍ଝରସଂଭବଃ ।
ମଧ୍ୟେ ମର୍ଦଲଶଙ୍ଖାଭୋ ଘଣ୍ଟାକାହଲଜସ୍ତଥା ।। ୩୪ ।।

ଅନ୍ତେ ତୁ କିଂକିଣୀବଂଶବୀଣାଭ୍ରମରନିଃସ୍ୱନଃ ।
ଇତି ନାନାବିଧା ନାଦାଃ ଶ୍ରୂୟନ୍ତେ ସୂକ୍ଷ୍ମସୂକ୍ଷ୍ମତଃ ।। ୩୫ ।।

ମହତି ଶ୍ରୂୟମାଣେ ତୁ ମହାଭେର୍ଯ୍ୟାଦିକଧ୍ୱନୌ ।
ତତ୍ର ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ସୂକ୍ଷ୍ମତରଂ ନାମମେବ ପରାମୃଶେତ୍ ।। ୩୬ ।।

ଘନମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ବା ସୂକ୍ଷ୍ମେ ସୂକ୍ଷ୍ମମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ବା ଘନେ ।
ରମମାଣମପି କ୍ଷିପ୍ତଂ ମନୋ ନାନ୍ୟତ୍ର ଚାଲୟେତ୍ ।। ୩୭ ।।

ୟତ୍ର କୁତ୍ରାପି ବା ନାଦେ ଲଗତି ପ୍ରଥମଂ ମନଃ ।
ତତ୍ର ତତ୍ର ସ୍ଥିରୀଭୂତ୍ୱା ତେନ ସାର୍ଧଂ ବିଲୀୟତେ ।। ୩୮ ।।

ବିସ୍ମୃତ୍ୟ ସକଲଂ ବାହ୍ୟଂ ନାଦେ ଦୁଗ୍ଧାମ୍ବୁବନ୍ମନଃ ।
ଏକୀଭୂୟାଥ ସହସା ଚିଦାକାଶେ ବିଲୀୟତେ ।। ୩୯ ।।

ଉଦାସୀନସ୍ତତୋ ଭୂତ୍ୱା ସଦାଭ୍ୟାସେନ ସଂୟମୀ ।
ଉନ୍ମନୀକାରକଂ ସଦ୍ୟୋ ନାଦମେବାବଧାରୟେତ୍ ।। ୪୦ ।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବଚିନ୍ତାଂ ସମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ସର୍ବଚେଷ୍ଟାବିବର୍ଜିତଃ ।
ନାଦମେବାନୁସଂଦଧ୍ୟାନ୍ନାଦେ ଚିତ୍ତଂ ବିଲୀୟତେ ।। ୪୧ ।।

ମକରନ୍ଦଂ ପିବନ୍‌ଭୃଙ୍ଗୋ ଗନ୍ଧାନ୍ନାପେକ୍ଷତେ ତଥା ।
ନାଦାସକ୍ତଂ ସଦା ଚିତ୍ତଂ ବିଷୟଂ ନ ହି କାଙ୍‌କ୍ଷତି ।। ୪୨ ।।

ବଦ୍ଧଃ ସୁନାଦଗନ୍ଧେନ ସଦ୍ୟଃ ସଂତ୍ୟକ୍ତଚାପଲଃ ।
ନାଦଗ୍ରହଣତଶ୍ଚିତ୍ତମନ୍ତରଙ୍ଗଭୁଜଙ୍ଗମଃ ।। ୪୩ ।।

ବିସ୍ମୃତ୍ୟ ବିଶ୍ୱମେକାଗ୍ରଃ କୁତ୍ରଚିନ୍ନ ହି ଧାବତି ।
ମନୋମତ୍ତଗଜେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବିଷୟୋଦ୍ୟାନଚାରିଣଃ ।। ୪୪ ।।

ନିୟାମନସମର୍ଥୋଽୟଂ ନିନାଦୋ ନିଶିତାଙ୍କୁଶଃ ।
ନାଦୋଽନ୍ତରଙ୍ଗସାରଙ୍ଗବନ୍ଧନେ ବାୟୁରାୟତେ ।। ୪୫ ।।

ଅନ୍ତରଙ୍ଗସମୁଦ୍ରସ୍ୟ ରୋଧେ ବେଲାୟତେଽପି ବା ।
ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବସଂଲଗ୍ନନାଦୋ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟାତ୍ମକଃ ।। ୪୬ ।।

ମନସ୍ତତ୍ର ଲୟଂ ୟାତି ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ତାବଦାକାଶସଂକଲ୍ପୋ ୟାବଚ୍ଛବ୍ଦଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ।। ୪୭ ।।

ନିଃଶବ୍ଦଂ ତତ୍ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ପରମାତ୍ମା ସମୀୟତେ ।
ନାଦୋ ୟାବନ୍ମନସ୍ତାବନ୍ନାଦାନ୍ତେଽପି ମନୋନ୍ମନୀ ।। ୪୮ ।।

ସଶବ୍ଦଶ୍ଚାକ୍ଷରେ କ୍ଷୀଣେ ନିଃଶବ୍ଦଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ସଦା ନାଦାନୁସଂଧାନାତ୍ସଂକ୍ଷୀଣା ବାସନା ତୁ ୟା ।। ୪୯ ।।

ନିରଞ୍ଜନେ ବିଲୀୟେତେ ମନୋବାୟୂ ନ ସଂଶୟଃ ।
ନାଦକୋଟିସହସ୍ରାଣି ବିନ୍ଦୁକୋଟିଶତାନି ଚ ।। ୫୦ ।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବେ ତତ୍ର ଲୟଂ ୟାନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବନାଦକେ ।
ସର୍ବାବସ୍ଥାବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସର୍ବଚିନ୍ତାବିବର୍ଜିତଃ ।। ୫୧ ।।

ମୃତବତ୍ତିଷ୍ଠତେ ୟୋଗୀ ସ ମୁକ୍ତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।
ଶଙ୍ଖଦୁନ୍ଦୁଭିନାଦଂ ଚ ନ ଶୃଣୋତି କଦାଚନ ।। ୫୨ ।।

କାଷ୍ଠବଜ୍ଜାୟତେ ଦେହ ଉନ୍ମନ୍ୟାବସ୍ଥୟା ଧ୍ରୁବମ୍ ।
ନ ଜାନାତି ସ ଶୀତୋଷ୍ଣଂ ନ ଦୁଃଖଂ ନ ସୁଖଂ ତଥା ।। ୫୩ ।।

ନ ମାନଂ ନାବମାନଂ ଚ ସଂତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ତୁ ସମାଧିନା ।
ଅବସ୍ଥାତ୍ରୟମନ୍ୱେତି ନ ଚିତ୍ତଂ ୟୋଗିନଃ ସଦା ।। ୫୪ ।।

ଜାଗ୍ରନ୍ନିଦ୍ରାବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସ୍ୱରୂପାବସ୍ଥତାମିୟାତ୍ ।। ୫୫ ।।

ଦୃଷ୍ଟିଃ ସ୍ଥିରା ୟସ୍ୟ ବିନାସଦୃଶ୍ୟଂ ବାୟୁଃ ସ୍ଥିରୋ ୟସ୍ୟ ବିନାପ୍ରୟତ୍ନମ୍ ।
ଚିତ୍ତଂ ସ୍ଥିରଂ ୟସ୍ୟ ବିନାବଲମ୍ବଂ ସ ବ୍ରହ୍ମତାରାନ୍ତରନାଦରୂପ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୫୬ ।।

ଓଁ ବାଙ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମାବିରାବୀର୍ମ ଏଧି ।।
ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଣୀସ୍ଥଃ ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀରନେନାଧୀତେନାରାତ୍ରାନ୍ସନ୍ଦଧାମ୍ୟୃତଂ
ବଦିଷ୍ୟାମି ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।।
ତନ୍ମାମବତୁ ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ଅବତୁ ମାମବତୁ ବକ୍ତାରମବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ନାଦବିନ୍ଦୂପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଯୋଗଚୂଡାମଣି ଉପନିଷଦ

(Yogachudamanyupanisat / Yogachudamani Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ଯୋଗଚୂଡାମଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ଯୋଗଚୂଡାମଣି ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଯୋଗଚୂଡାମଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ମୂଲାଧାରାଦିଷଟ୍‌ଚକ୍ରଂ ସହସ୍ରାରୋପରି ସ୍ଥିତମ୍ ।
ଯୋଗଙ୍ଗାନୈକଫଲକଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାଽହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେଽସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ
ଉପନିଷସୁ ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଯୋଗଚୂଡାମଣିଂ ବକ୍ଷ୍ୟେ ଯୋଗିନାଂ ହିତକାମ୍ୟୟା ।
କୈବଲ୍ୟସିଦ୍ଧିଦଂ ଗୂଢଂ ସେବିତଂ ଯୋଗବିତ୍ତମୈଃ ।।୧ ।।

ଆସନଂ ପ୍ରାଣସଂରୋଧଃ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଶ୍ଚ ଧାରଣା ।
ଧ୍ୟାନଂ ସମାଧିରେତାନି ଯୋଗାଙ୍ଗାନି ଭବନ୍ତି ଷଟ୍ ।।୨ ।।

ଏକଂ ସିଦ୍ଧାସନଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଦ୍ୱିତୀୟଂ କମଲାସନମ୍ ।
ଷଟ୍‌ଚକ୍ରଂ ଷୋଡଶାଧାରଂ ତ୍ରିଲକ୍ଷ୍ୟଂ ବ୍ୟୋମପଞ୍ଚକମ୍ ।।୩ ।।

ସ୍ୱଦେହେ ଯୋ ନ ଜାନାତି ତସ୍ୟ ସିଦ୍ଧିଃ କଥଂ ଭବେତ୍ ।
ଚତୁର୍ଦଲଂ ସ୍ୟାଦାଧାରଂ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ଚ ଷଡ୍‌ଦଲମ୍ ।।୪ ।।

ନାଭୌ ଦଶଦଲଂ ପଦ୍ମଂ ହୃଦୟେ ଦ୍ୱାଦଶାରକମ୍ ।
ଷୋଡଶାରଂ ବିଶୁଦ୍ଧାଖ୍ୟଂ ଭ୍ରୂମଧ୍ୟେ ଦ୍ୱିଦଲଂ ତଥା ।।୫ ।।

Not For Commercial Use

ସହସ୍ରଦଲସଂଖ୍ୟାତଂ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରେ ମହାପଥି ।
ଆଧାରଂ ପ୍ରଥମଂ ଚକ୍ରଂ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ଦ୍ୱିତୀୟକମ୍ ।।୬ ।।

ଯୋନିସ୍ଥାନଂ ଦ୍ୱୟୋର୍ମଧ୍ୟେ କାମରୂପଂ ନିଗଦ୍ୟତେ ।
କାମାଖ୍ୟଂ ତୁ ଗୁଦସ୍ଥାନେ ପଙ୍କଜଂ ତୁ ଚତୁର୍ଦଲମ୍ ।।୭ ।।

ତନ୍ମଧ୍ୟେ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ଯୋନିଃ କାମାଖ୍ୟା ସିଦ୍ଧବନ୍ଦିତା ।
ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ମହାଲିଙ୍ଗଂ ପଶ୍ଚିମାଭିମୁଖଂ ସ୍ଥିତମ୍ ।।୮ ।।

ନାଭୌ ତୁ ମଣିବଦ୍ୱିମ୍ବଂ ଯୋ ଜାନାତି ସ ଯୋଗବିତ୍ ।
ତପ୍ତଚାମୀକରାଭାସଂ ତଡିଲ୍ଲେଖେବ ବିସ୍ଫୁରତ୍ ।।୯ ।।

ତ୍ରିକୋଣଂ ତତ୍-ପୁରଂ ବହ୍ନେରଧୋ ମେଢ୍ରାତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ସମାଧୌ ପରମଂ ଜ୍ୟୋତିରନନ୍ତଂ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖମ୍ ।।୧୦ ।।

ତସ୍ମିନ୍ଦୃଷ୍ଟେ ମହାଯୋଗେ ଯାତାୟାତୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ସ୍ୱଶବ୍ଦେନ ଭବେତ୍-ପ୍ରାଣଃ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ତଦାଶ୍ରୟଃ ।।୧୧ ।।

ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନାଶ୍ରୟାଦସ୍ମାନ୍ମେଢ୍ରମେବାଭିଧୀୟତେ ।
ତନ୍ତ୍ରନା ମଣିବତ୍-ପ୍ରୋତୋ ଯୋଽତ୍ର କନ୍ଦଃ ସୁଷୁମ୍ନୟା ।।୧୨ ।।

ତନ୍ନାଭିମଣ୍ଡଲେ ଚକ୍ରଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ମଣିପୂରକମ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶାରେ ମହାଚକ୍ରେ ପୁଣ୍ୟପାପବିବର୍ଜିତେ ।।୧୩ ।।

ତାବଜ୍ଜୀବୋ ଭ୍ରମତ୍ୟେବଂ ଯାବତ୍ତତ୍ତ୍ୱଂ ନ ବିନ୍ଦତି ।
ଊର୍ଧ୍ୱଂ ମେଢ୍ରାଦଧୋ ନାଭେଃ କନ୍ଦେ ଯୋନିଃ ଖଗାଣ୍ଡବତ୍ ।।୧୪ ।।

ତତ୍ର ନାଡ୍ୟଃ ସମୁତ୍ପନ୍ନାଃ ସହସ୍ରାଣାଂ ଦ୍ୱିସପ୍ତତିଃ ।
ତେଷୁ ନାଡୀସହସ୍ରେଷୁ ଦ୍ୱିସପ୍ତତିରୁଦାହୃତା ।।୧୫ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରଧାନାଃ ପ୍ରାଣବାହିନ୍ୟୋ ଭୂୟସ୍ତାସୁ ଦଶସ୍ମୃତାଃ ।
ଇଡା ଚ ପିଙ୍ଗଲା ଚୈବ ସୁଷୁମ୍ନା ଚ ତୃତୀୟଗା ।।୧୬ ।।

ଗାନ୍ଧାରୀ ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ଚ ପୂଷା ଚୈବ ୟଶସ୍ୱିନୀ ।
ଅଲମ୍ବୁସା କୁହୂଶ୍ଚୈବ ଶଙ୍ଖିନୀ ଦଶମୀ ସ୍ମୃତା ।।୧୭ ।।

ଏତନ୍ନାଡୀମହାଚକ୍ରଂ ଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ ଯୋଗିଭିଃ ସଦା ।
ଇଡା ବାମେ ସ୍ଥିତା ଭାଗେ ଦକ୍ଷିଣେ ପିଙ୍ଗଲା ସ୍ଥିତା ।।୧୮ ।।

ସୁଷୁମ୍ନା ମଧ୍ୟଦେଶେ ତୁ ଗାନ୍ଧାରୀ ବାମଚକ୍ଷୁଷି ।
ଦକ୍ଷିଣେ ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ଚ ପୂଷା କର୍ଣ୍ଣେ ଚ ଦକ୍ଷିଣେ ।।୧୯ ।।

ୟଶସ୍ୱିନୀ ବାମକର୍ଣ୍ଣେ ଚାନନେ ଚାପ୍ୟଲମ୍ବୁସା ।
କୁହୂଶ୍ଚ ଲିଙ୍ଗଦେଶେ ତୁ ମୂଲସ୍ଥାନେ ତୁ ଶଙ୍ଖିନୀ ।।୨୦ ।।

ଏବଂ ଦ୍ୱାରଂ ସମାଶ୍ରିତ୍ୟ ତିଷ୍ଠନ୍ତେ ନାଡୟଃ କ୍ରମାତ୍ ।
ଇଡାପିଙ୍ଗଲାସୌଷୁମ୍ନାଃ ପ୍ରାଣମାର୍ଗେ ଚ ସଂସ୍ଥିତାଃ ।।୨୧ ।।

ସତତଂ ପ୍ରାଣବାହିନ୍ୟଃ ସୋମସୂର୍ୟ୍ୟାଗ୍ନିଦେବତାଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନସମାନାଖ୍ୟା ବ୍ୟାନୋଦାନୌ ଚ ବାୟୁବଃ ।।୨୨ ।।

ନାଗଃ କୂର୍ମୋଽଥ କୃକରୋ ଦେବଦତ୍ତୋ ଧନଂଜୟଃ ।
ହୃଦି ପ୍ରାଣଃ ସ୍ଥିତୋ ନିତ୍ୟମପାନୋ ଗୁଦମଣ୍ଡଲେ ।।୨୩ ।।

ସମାନୋ ନାଭିଦେଶେ ତୁ ଉଦାନଃ କଣ୍ଠମଧ୍ୟଗଃ ।
ବ୍ୟାନଃ ସର୍ବଶରୀରେ ତୁ ପ୍ରଧାନାଃ ପଞ୍ଚ ବାୟୁବଃ ।।୨୪ ।।

ଉଦ୍ଗାରେ ନାଗ ଆଖ୍ୟାତଃ କୂର୍ମ ଉନ୍ମୀଲନେ ତଥା ।
କୃକରଃ କ୍ଷୁତ୍କରୋ ଜ୍ଞେୟୋ ଦେବଦତ୍ତୋ ବିଜୃମ୍ଭଣେ ।।୨୫ ।।

Not For Commercial Use

ନ ଜହାତି ମୃତଂ ବାପି ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ଧନଂଜୟଃ ।
ଏତେ ନାଡୀଷୁ ସର୍ବାସୁ ଭ୍ରମନ୍ତେ ଜୀବଜନ୍ତବଃ ।।୨୬ ।।

ଆକ୍ଷିପ୍ତୋ ଭୁଜଦଣ୍ଡେନ ଯଥା ଚଲତି କନ୍ଦୁକଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନସମାକ୍ଷିପ୍ତସ୍ତଥା ଜୀବୋ ନ ତିଷ୍ଠତି ।।୨୭ ।।

ପ୍ରାଣାପାନବଶୋ ଜୀବୋ ହ୍ୟଧଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ଚ ଧାବତି ।
ବାମଦକ୍ଷିଣମାର୍ଗାଭ୍ୟାଂ ଚଞ୍ଚଲତ୍ୱାନ୍ନ ଦୃଶ୍ୟତେ ।।୨୮ ।।

ରଜ୍ଜୁବଦ୍ଧୋ ଯଥା ଶ୍ୟେନୋ ଗତୋଽପ୍ୟାକୃଷ୍ୟତେ ପୁନଃ ।
ଗୁଣବଦ୍ଧସ୍ତଥା ଜୀବଃ ପ୍ରାଣାପାନେନ କର୍ଷତି ।।୨୯ ।।

ପ୍ରାଣାପାନବଶୋ ଜୀବୋ ହ୍ୟଧଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ଅପାନଃ କର୍ଷତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣୋଽପାନଂ ଚ କର୍ଷତି ।
ଉର୍ଧ୍ୱାଧଃସଂସ୍ଥିତାବେତୌ ଯୋ ଜାନାତି ସ ଯୋଗବିତ୍ ।।୩୦ ।।

ହକାରେଣ ବହିର୍ୟାତି ସକାରେଣ ବିଶେତ୍-ପୁନଃ ।
ହଂସ ହଂସେତ୍ୟମୁଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ।।୩୧ ।।

ଷଟ୍‌ଶତାନି ଦିବାରାତ୍ରୌ ସହସ୍ରାଣ୍ୟେକବିଂଶତିଃ ।
ଏତସଂଖ୍ୟାନ୍ୱିତଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ।।୩୨ ।।

ଅଜପା ନାମ ଗାୟତ୍ରୀ ଯୋଗିନାଂ ମୋକ୍ଷଦା ସଦା ।
ଅସ୍ୟାଃ ସଂକଲ୍ପମାତ୍ରେଣ ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।।୩୩ ।।

ଅନଯ୍ୟା ସଦୃଶୀ ବିଦ୍ୟା ଅନଯ୍ୟା ସଦୃଶୋ ଜପଃ ।
ଅନଯ୍ୟା ସଦୃଶଂ ଜ୍ଞାନଂ ନ ଭୂତଂ ନ ଭବିଷ୍ୟତି ।।୩୪ ।।

Not For Commercial Use

କୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟା ସମୁଦ୍-ଭୂତା ଗାୟତ୍ରୀ ପ୍ରାଣଧାରିଣୀ ।
ପ୍ରାଣବିଦ୍ୟା ମହାବିଦ୍ୟା ୟସ୍ତାଂ ବେତ୍ତି ସ ବେଦବିତ୍ ।।୩୫ ।।

କନ୍ଦୋର୍ଧ୍ୱେ କୁଣ୍ଡଲୀଶକ୍ତିରଷ୍ଟଧା କୁଣ୍ଡଲାକୃତିଃ ।
ବ୍ରହ୍ମଦ୍ୱାରମୁଖଂ ନିତ୍ୟଂ ମୁଖେନାଚ୍ଛାଦ୍ୟ ତିଷ୍ଠତି ।।୩୬ ।।

ୟେନ ଦ୍ୱାରେଣ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମଦ୍ୱାରମନାମୟମ୍ ।
ମୁଖେନାଚ୍ଛାଦ୍ୟ ତଦ୍ୱାରଂ ପ୍ରସୁପ୍ତା ପରମେଶ୍ୱରୀ ।।୩୭ ।।

ପ୍ରବୁଦ୍ଧା ବହ୍ନିୟୋଗେନ ମନସା ମରୁତା ସହ ।
ସୂଚିବଦ୍ଗାତ୍ରମାଦାୟ ବ୍ରଜତ୍ୟୂର୍ଧ୍ୱଂ ସୁଷୁମ୍ନୟା ।।୩୮ ।।

ଉଦ୍ଘାଟୟେତ୍କବାଟଂ ତୁ ୟଥା କୁଞ୍ଚିକୟା ଗୃହମ୍ ।
କୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟାଂ ତଥା ୟୋଗୀ ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାରଂ ପ୍ରଭେଦୟେତ୍ ।।୩୯ ।।

କୃତ୍ୱା ସଂପୁଟିତୌ କରୌ ଦୃଢତରଂ ବଦ୍ଧ୍ୱା ତୁ ପଦ୍ମାସନଂ
ଗାଢଂ ବକ୍ଷସି ସଂନିଧାୟ ଚୁବୁକଂ ଧ୍ୟାନଂ ଚ ତଚ୍ଚେଷ୍ଟିତମ୍ ।
ବାରଂବାରମପାନମୂର୍ଧ୍ୱମନିଲଂ ପ୍ରୋଚ୍ଚାରୟେତ୍-ପୂରିତଂ
ମୁଞ୍ଚନ୍ପ୍ରାଣମୁପୈତି ବୋଧମତୁଲଂ ଶକ୍ତିପ୍ରଭାବାନ୍ନରଃ ।।୪୦ ।।

ଅଙ୍ଗାନାଂ ମର୍ଦ୍ଦନଂ କୃତ୍ୱା ଶ୍ରମସଂଜାତବାରିଣା ।
କଟ୍ୱମ୍ଲଲବଣତ୍ୟାଗୀ କ୍ଷୀରଭୋଜନମାଚରେତ୍ ।।୪୧ ।।

ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ମିତାହାରୀ ୟୋଗୀ ୟୋଗପରାୟଣଃ ।
ଅବ୍ଦାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ଭବେତ୍ସିଦ୍ଧୋ ନାତ୍ର କାର୍ୟ୍ୟା ବିଚାରଣା ।।୪୨ ।।

ସୁସ୍ନିଗ୍ଧମଧୁରାହାରଶ୍ଚତୁର୍ଥାଂଶବିବର୍ଜିତଃ ।
ଭୁଞ୍ଜତେ ଶିବସଂପ୍ରୀତ୍ୟା ମିତାହାରୀ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।।୪୩ ।।

Not For Commercial Use

କନ୍ଦୋର୍ଧ୍ୱେ କୁଣ୍ଡଲୀଶକ୍ତିରଷ୍ଟଧା କୁଣ୍ଡଲୀକୃତିଃ ।
ବନ୍ଧନାୟ ଚ ମୂଢାନାଂ ଯୋଗିନାଂ ମୋକ୍ଷଦା ସଦା ।।୪୪ ।।

ମହାମୁଦ୍ରା ନଭୋମୁଦ୍ରା ଓଡ୍ୟାଣଂ ଚ ଜଲନ୍ଧରମ୍ ।
ମୂଲବନ୍ଧଂ ଚ ଯୋ ବେତ୍ତି ସ ଯୋଗୀ ମୁକ୍ତିଭାଜନମ୍ ।।୪୫ ।।

ପାର୍ଷ୍ଣିଘାତେନ ସଂପୀଡ୍ୟ ଯୋନିମାକୁଞ୍ଚୟେଦ୍ଦୃଢମ୍ ।
ଅପାନମୂର୍ଧ୍ୱମାକୃଷ୍ୟ ମୂଲବନ୍ଧୋ ବିଧୀୟତେ ।।୪୬ ।।

ଅପାନପ୍ରାଣୟୋରୈକ୍ୟଂ କ୍ଷୟାନ୍ମୂତ୍ରପୁରୀଷୟୋଃ ।
ଯୁବା ଭବତି ବୃଦ୍ଧୋଽପି ସତତଂ ମୂଲବନ୍ଧନାତ୍ ।।୪୭ ।।

ଓଡ୍ୟାଣଂ କୁରୁତେ ୟସ୍ମାଦବିଶ୍ରାନ୍ତଂ ମହାଖଗଃ ।
ଓଡ୍ଡିୟାଣଂ ତଦେବ ସ୍ୟାନ୍ମୃତ୍ୟୁମାତଙ୍ଗକେସରୀ ।।୪୮ ।।

ଉଦରାପ୍ସ୍ଚିମଂ ତାଣମଧୋ ନାଭେର୍ନିଗଦ୍ୟତେ ।
ଓଡ୍ୟାଣମୁଦରେ ବନ୍ଧସ୍ତତ୍ର ବନ୍ଧୋ ବିଧୀୟତେ ।।୪୯ ।।

ବଧ୍ନାତି ହି ଶିରୋଜାତମଧୋଗାମି ନଭୋଜଲମ୍ ।
ତତୋ ଜାଲନ୍ଧରୋ ବନ୍ଧଃ କଷ୍ଟଦୁଃଖୌଘନାଶନଃ ।।୫୦ ।।

ଜାଲନ୍ଧରେ କୃତେ ବନ୍ଧେ କଣ୍ଠସଂକୋଚଲକ୍ଷଣେ ।
ନ ପୀୟୂଷଂ ପତତ୍ୟଗ୍ନୌ ନ ଚ ବାୟୁଃ ପ୍ରଧାବତି ।।୫୧ ।।

କପାଲକୁହରେ ଜିହ୍ୱା ପ୍ରବିଷ୍ଟା ବିପରୀତଗା ।
ଭ୍ରୁବୋରନ୍ତର୍ଗତା ଦୃଷ୍ଟିର୍ମୁଦ୍ରା ଭବତି ଖେଚରୀ ।।୫୨ ।।

ନ ରୋଗୋ ମରଣଂ ତସ୍ୟ ନ ନିଦ୍ରା ନ କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ।
ନ ଚ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଭବେତ୍ତସ୍ୟ ଯୋ ମୁଦ୍ରାଂ ବେତ୍ତି ଖେଚରୀମ୍ ।।୫୩ ।।

Not For Commercial Use

ପୀଡ୍ୟତେ ନ ଚ ରୋଗେଣ ଲିପ୍ୟତେ ନ ସ କର୍ମଭିଃ ।
ବାଧ୍ୟତେ ନ ଚ କେନାପି ଯୋ ମୁଦ୍ରାଂ ବେତ୍ତି ଖେଚରୀମ୍ ।।୫୪ ।।

ଚିତ୍ତଂ ଚରତି ଖେ ଯସ୍ମାଜ୍ଜିହ୍ୱା ଚରତି ଖେ ଯତଃ ।
ତେନେୟଂ ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ସର୍ବସିଦ୍ଧନମସ୍କୃତା ।।୫୫ ।।

ବିନ୍ଦୁମୂଲଶରୀରାଣି ଶିରାସ୍ତତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ ।
ଭାବୟନ୍ତୀ ଶରୀରାଣି ଆ ପାଦତଲମସ୍ତକମ୍ ।।୫୬ ।।

ଖେଚର୍ୟା ମୁଦ୍ରିତଂ ଯେନ ବିବରଂ ଲମ୍ବିକୋର୍ଧ୍ୱତଃ ।
ନ ତସ୍ୟ କ୍ଷୀୟତେ ବିନ୍ଦୁଃ କାମିନ୍ୟାଲିଙ୍ଗିତସ୍ୟ ଚ ।।୫୭ ।।

ଯାବଦ୍ବିନ୍ଦୁଃ ସ୍ଥିତୋ ଦେହେ ତାବନ୍ମୃତ୍ୟୁଭୟଂ କୁତଃ ।
ଯାବଦ୍ବଦ୍ଧା ନଭୋମୁଦ୍ରା ତାବଦ୍ବିନ୍ଦୁର୍ନ ଗଚ୍ଛତି ।।୫୮ ।।

ଜ୍ୱଲିତୋଽପି ଯଥା ବିନ୍ଦୁଃ ସଂପ୍ରାପ୍ତଶ୍ଚ ହୁତାଶନମ୍ ।
ବ୍ରଜତ୍ୟୂର୍ଧ୍ୱଂ ଗତଃ ଶକ୍ତ୍ୟା ନିରୁଦ୍ଧୋ ଯୋନିମୁଦ୍ରୟା ।।୫୯ ।।

ସ ପୁନର୍ଦ୍ୱିବିଧୋ ବିନ୍ଦୁଃ ପାଣ୍ଡୁରୋ ଲୋହିତସ୍ତଥା ।
ପାଣ୍ଡୁରଂ ଶୁକ୍ଲମିତ୍ୟାହୁର୍ଲୋହିତାଖ୍ୟଂ ମହାରଜଃ ।।୬୦ ।।

ସିନ୍ଦୂରବ୍ରାତସଂକାଶଂ ରବିସ୍ଥାନସ୍ଥିତଂ ରଜଃ ।
ଶଶିସ୍ଥାନସ୍ଥିତଂ ଶୁକ୍ଲଂ ତୟୋରୈକ୍ୟଂ ସୁଦୁର୍ଲଭମ୍ ।।୬୧ ।।

ବିନ୍ଦୁର୍ବ୍ରହ୍ମା ରଜଃ ଶକ୍ତିର୍ବିନ୍ଦୁରିନ୍ଦୂ ରଜୋ ରବିଃ ।
ଉଭୟୋଃ ସଙ୍ଗମାଦେବ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ପରମଂ ପଦମ୍ ।।୬୨ ।।

ବାୟୁନା ଶକ୍ତିଚାଲେନ ପ୍ରେରିତଂ ଚ ଯଥା ରଜଃ ।
ଯାତି ବିନ୍ଦୁଃ ସଦୈବତ୍ୱଂ ଭବେଦ୍ଦିବ୍ୟବପୁସ୍ତଦା ।।୬୩ ।।

Not For Commercial Use

ଶୁକ୍ଲଂ ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ସଂଯୁକ୍ତଂ ରଜଃ ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ସଂଗତମ୍ ।
ତୟୋଃ ସମରସୈକତ୍ୱଂ ଯୋ ଜାନାତି ସ ଯୋଗବିତ୍ ।।୬୪ ।।

ଶୋଧନଂ ନାଡିଜାଲସ୍ୟ ଚାଲନଂ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୟୋଃ ।
ରସାନାଂ ଶୋଷଣଂ ଚୈବ ମହାମୁଦ୍ରାଭିଧୀୟତେ ।।୬୫ ।।

ବକ୍ଷୋନ୍ୟସ୍ତହନୁଃ ପ୍ରପୀଡ୍ୟ ସୁଚିରଂ ଯୋନିଂ ଚ ବାମାଙ୍ଘ୍ରିଣା
ହସ୍ତାଭ୍ୟାମନୁଧାରୟନ୍‌ପ୍ରସରିତଂ ପାଦଂ ତଥା ଦକ୍ଷିଣମ୍ ।
ଆପୂର୍ଯ୍ୟଂ ଶ୍ୱସନେନ କୁକ୍ଷିଯୁଗଲଂ ବଦ୍ଧ୍ୱା ଶନୈ ରେଚୟେତ୍ପ୍ରେୟଂ
ବ୍ୟାଧିବିନାଶିନୀ ସୁମହତୀ ମୁଦ୍ରା ନୃଣାଂ କଥ୍ୟତେ ।।୬୬ ।।

ଚନ୍ଦ୍ରାଂଶେନ ସମଭ୍ୟସ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟାଂଶେନାଭ୍ୟସେତ୍-ପୁନଃ ।
ଯା ତୁଲ୍ୟା ତୁ ଭବେତ୍ସଂଖ୍ୟା ତତୋ ମୁଦ୍ରାଂ ବିସର୍ଜୟେତ୍ ।।୬୭ ।।

ନହି ପଥ୍ୟମପଥ୍ୟଂ ବା ରସାଃ ସର୍ବେଽପି ନୀରସାଃ ।
ଅତିଭୁକ୍ତଂ ବିଷଂ ଘୋରଂ ପୀୟୂଷମିବ ଜୀର୍ଯ୍ୟତେ ।।୬୮ ।।

କ୍ଷୟକୁଷ୍ଠଗୁଦାବର୍ତଗୁଲ୍ମାଜୀର୍ଣ୍ଣପୁରୋଗମାଃ ।
ତସ୍ୟ ରୋଗାଃ କ୍ଷୟଂ ଯାନ୍ତି ମହାମୁଦ୍ରାଂ ତୁ ଯୋଽଭ୍ୟସେତ୍ ।।୬୯ ।।

କଥିତେୟଂ ମହାମୁଦ୍ରା ମହାସିଦ୍ଧିକରୀ ନୃଣାମ୍ ।
ଗୋପନୀୟା ପ୍ରୟତ୍ନେନ ନ ଦେୟା ୟସ୍ୟ କସ୍ୟଚିତ୍ ।।୭୦ ।।

ପଦ୍ମାସନଂ ସମାରୁହ୍ୟ ସମକାୟଶିରୋଧରଃ ।
ନାସାଗ୍ରଦୃଷ୍ଟିରେକାନ୍ତେ ଜପେଦୋଙ୍କାରମବ୍ୟୟମ୍ ।।୭୧ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ନିତ୍ୟଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ବୁଦ୍ଧଂ ନିର୍ବିକଲ୍ପଂ ନିରଞ୍ଜନଂ
ନିରାଖ୍ୟାତମନାଦିନିଧନମେକଂ ତୁରୀୟଂ ୟଦ୍-ଭୂତଂ
ଭବଦ୍-ଭବିଷ୍ୟତ୍ ପରିବର୍ତମାନଂ ସର୍ବଦାଽନବଚ୍ଛିନ୍ନଂ
ପରଂବ୍ରହ୍ମ ତସ୍ମାଜ୍ଜାତା ପରା ଶକ୍ତିଃ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିରାତ୍ମିକା ।
ଆତ୍ମନ ଆକାଶଃ ସଂଭୂତଃ । ଆକାଶାଦ୍ୱାୟୁଃ । ବାୟୋରଗ୍ନିଃ ।
ଅଗ୍ନେରାପଃ । ଅଦ୍-ଭ୍ୟଃ ପୃଥିବୀ ।
ଏତେଷାଂ ପଞ୍ଚଭୂତାନାଂ ପତୟଃ ପଞ୍ଚ ସଦାଶିବେଶ୍ୱରରୁଦ୍ରବିଷ୍ଣୁବ୍ରହ୍ମାଣଶ୍ଚେତି ।
ତେଷାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରାଶ୍ଚୋତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥିତିଲୟକର୍ତାରଃ ।
ରାଜସୋ ବ୍ରହ୍ମା ସାତ୍ତ୍ୱିକୋ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତାମସୋ ରୁଦ୍ର ଇତ୍ୟତେ ତ୍ରୟୋ ଗୁଣୟୁକ୍ତାଃ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଦେବାନାଂ ପ୍ରଥମଃ ସଂବଭୂବ ।
ଧାତା ଚ ସୃଷ୍ଟୌ ବିଷ୍ଣୁଶ୍ଚ ସ୍ଥିତୌ ରୁଦ୍ରଶ୍ଚ ନାଶେ ଭୋଗାୟ ଚନ୍ଦ୍ର ଇତି ପ୍ରଥମଜା ବଭୂବୁଃ ।
ଏତେଷାଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଲୋକା ଦେବତିର୍ୟଙ୍ଗରସ୍ଥାବରାଶ୍ଚ ଜାୟନ୍ତେ ।
ତେଷାଂ ମନୁଷ୍ୟାଦୀନାଂ ପଞ୍ଚଭୂତସମବାୟଃ ଶରୀରମ୍ ।
ଜ୍ଞାନକର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ଜ୍ଞାନବିଷୟୈଃ ପ୍ରାଣାଦିପଞ୍ଚବାୟୁମନୋବୁଦ୍ଧିଚିତ୍ତାହଂକାରୈଃ
ସ୍ଥୂଲକଲ୍ପିତୈଃ ସୋଽପି ସ୍ଥୂଲପ୍ରକୃତିରିତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ଜ୍ଞାନକର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ଜ୍ଞାନବିଷୟୈଃ ପ୍ରାଣାଦିପଞ୍ଚବାୟୁମନୋବୁଦ୍ଧିଭିଶ୍ଚ
ସୂକ୍ଷ୍ମୋଽପି ଲିଙ୍ଗମେବେତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ଗୁଣତ୍ରୟୟୁକ୍ତଂ କାରଣମ୍ । ସର୍ବେଷାମେବଂ ତ୍ରୀଣି ଶରୀରାଣି ବର୍ତନ୍ତେ ।
ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିତୁରୀୟାଶ୍ଚେତ୍ୟବସ୍ଥାଶ୍ଚତସ୍ରଃ ତାସାମବସ୍ଥାନାମଧିପତୟଶ୍ଚତ୍ୱାରଃ
ପୁରୁଷା ବିଶ୍ୱତୈଜସପ୍ରାଜ୍ଞାତ୍ମାନଶ୍ଚେତି ।
ବିଶ୍ୱୋ ହି ସ୍ଥୂଲଭୁଙ୍ନିତ୍ୟଂ ତୈଜସଃ ପ୍ରବିବିକ୍ତଭୁକ୍ ।
ଆନନ୍ଦଭୁକ୍ ତଥା ପ୍ରାଜ୍ଞଃ ସର୍ବସାକ୍ଷୀତ୍ୟତଃ ପରଃ ।।୭୨ ।।

ପ୍ରଣତଃ ସର୍ବଦା ତିଷ୍ଠେତ୍ସର୍ବଜୀବେଷୁ ଭୋଗତଃ ।
ଅଭିରାମସ୍ତୁ ସର୍ବାସୁ ହ୍ୟବସ୍ଥାସୁ ହ୍ୟଧୋମୁଖଃ ।।୭୩ ।।

Not For Commercial Use

ଅକାର ଉକାରୋ ମକାରଶ୍ଚେତି ତ୍ରୟୋ ବର୍ଣ୍ଣାସ୍ତ୍ରୟୋ ବେଦାସ୍ତ୍ରୟୋ
ଲୋକାସ୍ତ୍ରୟୋ ଗୁଣାସ୍ତ୍ରୀଣ୍ୟକ୍ଷରାଣି ତ୍ରୟଃ ସ୍ୱରା ଏବଂ ପ୍ରଣବଃ ପ୍ରକାଶତେ ।
ଅକାରୋ ଜାଗ୍ରତି ନେତ୍ରେ ବର୍ତତେ ସର୍ବଜନ୍ତୁଷୁ ।
ଉକାରଃ କଣ୍ଠତଃ ସ୍ୱପ୍ନେ ମକାରୋ ହୃଦି ସୁପ୍ତିତଃ ।।୭୪ ।।

ବିରାଡ୍ବିଶ୍ୱଃ ସ୍ଥୂଲଶ୍ଚାକାରଃ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭସ୍ତୈଜସଃ ସୂକ୍ଷ୍ମଶ୍ଚ ଉକାରଃ ।
କାରଣାବ୍ୟାକୃତପ୍ରାଜ୍ଞଶ୍ଚ ମକାରଃ ।
ଅକାରୋ ରାଜସୋ ରକ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମା ଚେତନ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଉକାରଃ ସାତ୍ତ୍ୱିକଃ ଶୁକ୍ଲୋ ବିଷ୍ଣୁରିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।।୭୫ ।।

ମକାରସ୍ତାମସଃ କୃଷ୍ଣୋ ରୁଦ୍ରଶ୍ଚେତି ତଥୋଚ୍ୟତେ ।
ପ୍ରଣବାତ୍-ପ୍ରଭବୋ ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଣବାତ୍-ପ୍ରଭବୋ ହରିଃ ।।୭୬ ।।

ପ୍ରଣବାତ୍-ପ୍ରଭବୋ ରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରଣବୋ ହି ପରୋ ଭବେତ୍ ।
ଅକାରେ ଲୀୟତେ ବ୍ରହ୍ମା ହ୍ୟୁକାରେ ଲୀୟତେ ହରିଃ ।।୭୭ ।।

ମକାରେ ଲୀୟତେ ରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରଣବୋ ହି ପ୍ରକାଶତେ ।
ଜ୍ଞାନିନାମୂର୍ଧ୍ୱଗୋ ଭୂୟାଦଜ୍ଞାନେ ସ୍ୟାଦଧୋମୁଖଃ ।।୭୮ ।।

ଏବଂ ବୈ ପ୍ରଣବସ୍ତିଷ୍ଠେଦ୍ୟସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ।
ଅନାହତସ୍ୱରୂପେଣ ଜ୍ଞାନିନାମୂର୍ଧ୍ୱଗୋ ଭବେତ୍ ।।୭୯ ।।

ତୈଲଧାରାମିବାଚ୍ଛିନ୍ନଂ ଦୀର୍ଘଘଣ୍ଟାନିନାଦବତ୍ ।
ପ୍ରଣବସ୍ୟ ଧ୍ୱନିସ୍ତଦ୍ବତ୍ତଦଗ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚୋଚ୍ୟତେ ।।୮୦ ।।

ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟଂ ତଦଗ୍ରଂ ସ୍ୟାଦବାଚ୍ୟଂ ବୁଦ୍ଧିସୂକ୍ଷ୍ମତଃ ।
ଦଦୃଶୁର୍ଯେ ମହାତ୍ମାନୋ ଯସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ।।୮୧ ।।

Not For Commercial Use

ଜାଗ୍ରନ୍ନେତ୍ରଦ୍ୱୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ହଂସ ଏବ ପ୍ରକାଶତେ ।
ସକାରଃ ଖେଚରୀ ପ୍ରୋକ୍ତସ୍ତ୍ୱଂପଦଂ ଚେତି ନିଶ୍ଚିତମ୍ ।।୮୨ ।।

ହକାରଃ ପରମେଶଃ ସ୍ୟାତ୍ପଦଂ ଚେତି ନିଶ୍ଚିତମ୍ ।
ସକାରୋ ଧ୍ୟାୟତେ ଜନ୍ତୁର୍ହକାରୋ ହି ଭବେଦ୍ଧ୍ରୁବମ୍ ।।୮୩ ।।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ବଧ୍ୟତେ ଜୀବ ଆତ୍ମା ଚୈବ ନ ବଧ୍ୟତେ ।
ମମତ୍ୱେନ ଭବେଜ୍ଜୀବୋ ନିର୍ମମତ୍ୱେନ କେବଲଃ ।।୮୪ ।।

ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ୱରିମେ ଲୋକାଃ ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିଦେବତାଃ ।
ୟସ୍ୟ ମାତ୍ରାସୁ ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତତ୍ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରୋମିତି ।।୮୫ ।।

କ୍ରିୟା ଇଚ୍ଛା ତଥା ଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରାହ୍ମୀ ରୌଦ୍ରୀ ଚ ବୈଷ୍ଣବୀ ।
ତ୍ରିଧା ମାତ୍ରାସ୍ଥିତିର୍ୟତ୍ର ତତ୍ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରୋମିତି ।।୮୬ ।।

ବଚସା ତଜ୍ଜପେନ୍ନିତ୍ୟଂ ବପୁଷା ତତ୍ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ମନସା ତଜ୍ଜପେନ୍ନିତ୍ୟଂ ତତ୍ପରଂଜ୍ୟୋତିରୋମିତି ।।୮୭ ।।

ଶୁଚିର୍ବାପ୍ୟଶୁଚିର୍ବାପି ୟୋ ଜପେତ୍-ପ୍ରଣବଂ ସଦା ।
ନ ସ ଲିପ୍ୟତି ପାପେନ ପଦ୍ମପତ୍ରମିବାମ୍ଭସା ।।୮୮ ।।

ଚଲେ ବାତେ ଚଲୋ ବିନ୍ଦୁର୍ନିଶ୍ଚଳେ ନିଶ୍ଚଲୋ ଭବେତ୍ ।
ଯୋଗୀ ସ୍ଥାଣୁତ୍ୱମାପ୍ନୋତି ତତୋ ବାୟୁଂ ନିରୁନ୍ଧୟେତ୍ ।।୮୯ ।।

ୟାବଦ୍ୱାୟୁଃ ସ୍ଥିତୋ ଦେହେ ତାବଜ୍ଜୀବୋ ନ ମୁଞ୍ଚତି ।
ମରଣଂ ତସ୍ୟ ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତିସ୍ତତୋ ବାୟୁଂ ନିରୁନ୍ଧୟେତ୍ ।।୯୦ ।।

ୟାବଦ୍ୱାୟୁଃ ସ୍ଥିତୋ ଦେହେ ତାବଜ୍ଜୀବୋ ନ ମୁଞ୍ଚତି ।
ୟାବଦ୍ଦୃଷ୍ଟିର୍ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ତାବତ୍କାଲଂ ଭୟଂ କୁତଃ ।।୯୧ ।।

Not For Commercial Use

ଅଲ୍ପକାଲଭୟାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମନ୍ ପ୍ରାଣାୟାମପରୋ ଭବେତ୍ ।
ଯୋଗିନୋ ମୁନୟସ୍ତୈବ ତତଃ ପ୍ରାଣାନ୍ନିରୋଧୟେତ୍ ।।୯୨ ।।

ଷଡ୍ଭିଂଶଦଙ୍ଗୁଲିର୍ହଂସଃ ପ୍ରୟାଣଂ କୁରୁତେ ବହିଃ ।
ବାମଦକ୍ଷିଣମାର୍ଗେଣ ପ୍ରାଣାୟାମୋ ବିଧୀୟତେ ।।୯୩ ।।

ଶୁଦ୍ଧିମେତି ୟଦା ସର୍ବଂ ନାଡୀଚକ୍ରଂ ମଲାକୁଲମ୍ ।
ତଦୈବ ଜାୟତେ ଯୋଗୀ ପ୍ରାଣସଂଗ୍ରହଣକ୍ଷମଃ ।।୯୪ ।।

ବଦ୍ଧପଦ୍ମାସନୋ ଯୋଗୀ ପ୍ରାଣଂ ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ପୂରୟେତ୍ ।
ଧାରୟେଦ୍ୱା ୟଥାଶକ୍ତ୍ୟା ଭୂୟଃ ସୂର୍ୟେଣ ରେଚୟେତ୍ ।।୯୫ ।।

ଅମୃତୋଦଧିସଂକାଶଂ ଗୋକ୍ଷୀରଧବଲୋପମମ୍ ।
ଧ୍ୟାତ୍ୱା ଚନ୍ଦ୍ରମସଂ ବିମ୍ବଂ ପ୍ରାଣାୟାମେ ସୁଖୀ ଭବେତ୍ ।।୯୬ ।।

ସ୍ଫୁରତ୍-ପ୍ରଜ୍ୱଲସଂଜ୍ୱାଲାପୂଜ୍ୟମାଦିତ୍ୟମଣ୍ଡଲମ୍ ।
ଧ୍ୟାତ୍ୱା ହୃଦି ସ୍ଥିତଂ ଯୋଗୀ ପ୍ରାଣାୟାମେ ସୁଖୀ ଭବେତ୍ ।।୯୭ ।।

ପ୍ରାଣଂ ଚେଦିଡୟା ପିବେନ୍ନିୟମିତଂ ଭୂୟୋଽନ୍ୟଥା ରେଚୟେତ୍ପୀତ୍ୱା
ପିଙ୍ଗଲୟା ସମୀରଣମଥୋ ବଦ୍ଧ୍ୱା ତ୍ୟଜେଦ୍ୱାମୟା ।
ସୂର୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୋରନେନ ବିଧିନା ବିନ୍ଦୁଦ୍ୱୟଂ ଧ୍ୟାୟତଃ
ଶୁଦ୍ଧା ନାଡିଗଣା ଭବନ୍ତି ୟମିନୋ ମାସଦ୍ୱୟାଦୂର୍ଧ୍ୱତଃ ।।୯୮ ।।

ୟଥେଷ୍ଟଧାରଣଂ ବାୟୋରନଲସ୍ୟ ପ୍ରଦୀପନମ୍ ।
ନାଦାଭିବ୍ୟକ୍ତିରାରୋଗ୍ୟଂ ଜାୟତେ ନାଡିଶୋଧନାତ୍ ।।୯୯ ।।

ପ୍ରାଣୋ ଦେହସ୍ଥିତୋ ୟାବଦପାନଂ ତୁ ନିରୁନ୍ଧୟେତ୍ ।
ଏକଶ୍ୱାସମୟୀ ମାତ୍ରା ଉର୍ଧ୍ୱାଧୋ ଗଗନେ ଗତିଃ ।।୧୦୦ ।।

Not For Commercial Use

ରେଚକଃ ପୂରକଶ୍ଚୈବ କୁମ୍ଭକଃ ପ୍ରଣବାତ୍ମକଃ ।
ପ୍ରାଣାୟାମୋ ଭବେଦେବଂ ମାତ୍ରାଦ୍ୱାଦଶସଂଯୁତଃ ।।୧୦୧ ।।

ମାତ୍ରାଦ୍ୱାଦଶସଂଯୁକ୍ତୌ ଦିବାକରନିଶାକରୌ ।
ଦୋଷଜାଲମବଧ୍ନନ୍ତୌ ଜ୍ଞାତବ୍ୟୌ ଯୋଗିଭିଃ ସଦା ।।୧୦୨ ।।

ପୂରକଂ ଦ୍ୱାଦଶଂ କୁର୍ୟାତ୍କୁମ୍ଭକଂ ଷୋଡଶଂ ଭବେତ୍ ।
ରେଚକଂ ଦଶ ଚୋଂକାରଃ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।।୧୦୩ ।।

ଅଧମେ ଦ୍ୱାଦଶ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟମେ ଦ୍ୱିଗୁଣା ମତା ।
ଉତ୍ତମେ ତ୍ରିଗୁଣା ପ୍ରୋକ୍ତା ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟଃ ।।୧୦୪ ।।

ଅଧମେ ସ୍ୱେଦଜନନଂ କମ୍ପୋ ଭବତି ମଧ୍ୟମେ ।
ଉତ୍ତମେ ସ୍ଥାନମାପ୍ନୋତି ତତୋ ବାୟୁଂ ନିରୁନ୍ଧୟେତ୍ ।।୧୦୫ ।।

ବଦ୍ଧପଦ୍ମାସନୋ ଯୋଗୀ ନମସ୍କୃତ୍ୟ ଗୁରୁଂ ଶିବମ୍ ।
ନାସାଗ୍ରଦୃଷ୍ଟିରେକାକୀ ପ୍ରାଣାୟାମଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।।୧୦୬ ।।

ଦ୍ୱାରାଣାଂ ନବ ସଂନିରୁଧ୍ୟ ମରୁତଂ ବଦ୍ଧ୍ୱା ଦୃଢାଂ ଧାରଣାଂ
ନୀତ୍ୱା କାଲମପାନବହ୍ନିସହିତଂ ଶକ୍ତ୍ୟା ସମଂ ଚାଲିତମ୍ ।
ଆତ୍ମଧ୍ୟାନଯୁତସ୍ତ୍ୱନେନ ବିଧିନା ବିନ୍ୟସ୍ୟ ମୂର୍ଧ୍ନି ସ୍ଥିରଂ
ଯାବତ୍ତିଷ୍ଠତି ତାବଦେବ ମହତାଂ ସଙ୍ଗୋ ନ ସଂସ୍ପୃଶ୍ୟତେ ।।୧୦୭ ।।

ପ୍ରାଣାୟାମୋ ଭବେଦେବଂ ପାତକେନ୍ଧନପାବକଃ ।
ଭବୋଦଧିମହାସେତୁଃ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ଯୋଗିଭିଃ ସଦା ।।୧୦୮ ।।

ଆସନେନ ରୁଜଂ ହନ୍ତି ପ୍ରାଣାୟାମେନ ପାତକମ୍ ।
ବିକାରଂ ମାନସଂ ଯୋଗୀ ପ୍ରତ୍ୟାହାରେଣ ମୁଞ୍ଚତି ।।୧୦୯ ।।

Not For Commercial Use

ଧାରଣାଭିର୍ମନୋଧୈର୍ଯ୍ୟଂ ଯାତି ଚୈତନ୍ୟମଦ୍-ଭୁତମ୍ ।
ସମାଧୌ ମୋକ୍ଷମାପ୍ନୋତି ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା କର୍ମ ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ।।୧୧୦ ।।

ପ୍ରାଣାୟାମଦ୍ୱିଷଟ୍-କେନ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ପ୍ରକୀର୍ତିତଃ ।
ପ୍ରତ୍ୟାହାରଦ୍ୱିଷଟ୍-କେନ ଜାୟତେ ଧାରଣା ଶୁଭା ।।୧୧୧ ।।

ଧାରଣାଦ୍ୱାଦଶ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଧ୍ୟାନଂ ଯୋଗବିଶାରଦୈଃ ।
ଧ୍ୟାନଦ୍ୱାଦଶକେନୈବ ସମାଧିରଭିଧୀୟତେ ।।୧୧୨ ।।

ୟସ୍ମାଧୌ ପରଂଜ୍ୟୋତିରନନ୍ତଂ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ଦୃଷ୍ଟେ କ୍ରିୟାକର୍ମ ୟାତାୟାତୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।।୧୧୩ ।।

ସଂବଦ୍ଧାସନମେଢ୍ରମଙ୍ଘ୍ରିୟୁଗଲଂ କର୍ଣ୍ଣାକ୍ଷିନାସାପୁଟଦ୍ୱାରାଦ୍ୟଙ୍ଗୁଲିଭିର୍ନିୟମ୍ୟ
ପବନଂ ବକ୍ତ୍ରେଣ ବା ପୂରିତମ୍ ।
ବଧ୍ୱା ବକ୍ଷସି ବହ୍ୱ୍ୟାନସହିତଂ ମୂର୍ଧ୍ନି ସ୍ଥିରଂ ଧାରୟେଦେବଂ
ୟାନ୍ତି ବିଶେଷତତ୍ତ୍ୱସମତାଂ ଯୋଗୀଶ୍ୱରାସ୍ତନ୍ମନଃ ।।୧୧୪ ।।

ଗଗନଂ ପବନେ ପ୍ରାପ୍ତେ ଧ୍ୱନିରୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ମହାନ୍ ।
ଘଣ୍ଟାଦୀନାଂ ପ୍ରବାଦ୍ୟାନାଂ ନାଦସିଦ୍ଧିରୁଦୀରିତା ।।୧୧୫ ।।

ପ୍ରାଣାୟାମେନ ୟୁକ୍ତେନ ସର୍ବରୋଗକ୍ଷୟୋ ଭବେତ୍ ।
ପ୍ରାଣାୟାମବିୟୁକ୍ତେଭ୍ୟଃ ସର୍ବରୋଗସମୁଦ୍-ଭବଃ ।।୧୧୬ ।।

ହିକ୍କା କାସସ୍ତଥା ଶ୍ୱାସଃ ଶିରଃକର୍ଣ୍ଣାକ୍ଷିବେଦନାଃ ।
ଭବନ୍ତି ବିବିଧା ରୋଗାଃ ପବନବ୍ୟତ୍ୟୟକ୍ରମାତ୍ ।।୧୧୭ ।।

ୟଥା ସିଂହୋ ଗଜୋ ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ଭବେଦ୍ୱଶ୍ୟଃ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
ତଥୈବ ସେବିତୋ ବାୟୁରନ୍ୟଥା ହନ୍ତି ସାଧକମ୍ ।।୧୧୮ ।।

Not For Commercial Use

ଯୁକ୍ତଂଯୁକ୍ତଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ବାୟୁଂ ଯୁକ୍ତଂଯୁକ୍ତଂ ପ୍ରପୂରୟେତ୍ ।
ଯୁକ୍ତଂଯୁକ୍ତଂ ପ୍ରବଧ୍ନୀୟାଦେବଂ ସିଦ୍ଧିମବାପ୍ନୁୟାତ୍ ।।୧୧୯ ।।

ଚରତାଂ ଚକ୍ଷୁରାଦୀନାଂ ବିଷୟେଷୁ ୟଥାକ୍ରମମ୍ ।
ୟତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହରଣଂ ତେଷାଂ ପ୍ରତ୍ୟାହରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।।୧୨୦ ।।

ୟଥା ତୃତୀୟକାଲେ ତୁ ରବିଃ ପ୍ରତ୍ୟାହରେତ୍-ପ୍ରଭାମ୍ ।
ତୃତୀୟାଙ୍ଗସ୍ଥିତୋ ଯୋଗୀ ବିକାରଂ ମାନସଂ ହରେଦିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।୧୨୧ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୌପନିଷଦଂ ମାଽହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ବନିରାକରଣଂ ମେଽସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ
ଉପନିଷତ୍ସୁ ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଯୋଗଚୂଡାମଣ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଶ୍ରୀଜାବାଲଦର୍ଶନ ଉପନିଷଦ

(Shrijaabaaladarshanopanisat / Shrijaabaaladarshana Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ଶ୍ରୀଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ / ଶ୍ରୀଜାବାଲଦର୍ଶନ ଉପନିଷଦ/ ଯୋଗ ଦର୍ଶନ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଶ୍ରୀଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ ।।

ୟମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗେଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରପ୍ରବୋଧତଃ ।
ଯୋଗିନୋ ୟତ୍ପଦଂ ୟାନ୍ତି ତତ୍କୈବଲ୍ୟପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋ ମହାୟୋଗୀ ଭଗବାନ୍ଭୂତଭାବନଃ ।
ଚତୁର୍ଭୁଜୋ ମହାବିଷ୍ଣୁର୍ୟୋଗସାମ୍ରାଜ୍ୟଦୀକ୍ଷିତଃ ।। ୧ ।।

ତସ୍ୟ ଶିଷ୍ୟୋ ମୁନିବରଃ ସାଂକୃତିର୍ନାମ ଭକ୍ତିମାନ୍ ।
ପପ୍ରଚ୍ଛ ଗୁରୁମେକାନ୍ତେ ପ୍ରାଞ୍ଜଲିର୍ବିନୟାନ୍ୱିତଃ ।। ୨ ।।

ଭଗବନ୍-ବ୍ରୂହି ମେ ୟୋଗଂ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗଂ ସପ୍ରପଞ୍ଚକମ୍ ।
ୟେନ ବିଜ୍ଞାତମାତ୍ରେଣ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବାମ୍ୟହମ୍ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

ସାଂକୃତେ ଶୃଣୁ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ଯୋଗଂ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗଦର୍ଶନମ୍ ।
ୟମଶ୍ଚ ନିୟମଶ୍ଚୈବ ତଥୈବାସନମେବ ଚ ।। ୪ ।।

ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ତଥା ବ୍ରହ୍ମନ୍ପ୍ରତ୍ୟାହାରସ୍ତତଃ ପରମ୍ ।
ଧାରଣା ଚ ତଥା ଧ୍ୟାନଂ ସମାଧିଶ୍ଚାଷ୍ଟମଂ ମୁନେ ।। ୫ ।।

ଅହିଂସା ସତ୍ୟମସ୍ତେୟଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯଂ ଦୟାର୍ଜବମ୍ ।
କ୍ଷମା ଧୃତିର୍ମିତାହାରଃ ଶୌଚଂ ଚୈବ ୟମା ଦଶ ।। ୬ ।।

ବେଦୋକ୍ତେନ ପ୍ରକାରେଣ ବିନା ସତ୍ୟଂ ତପୋଧନ ।
କାୟେନ ମନସା ବାଚା ହିଂସାଽହିଂସା ନ ଚାନ୍ୟଥା ।। ୭ ।।

ଆତ୍ମା ସର୍ବଗତୋଽଚ୍ଛେଦ୍ୟୋ ନ ଗ୍ରାହ୍ୟ ଇତି ମେ ମତିଃ ।
ସ ଚାହିଂସା ବରା ପ୍ରୋକ୍ତା ମୁନେ ବେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ।। ୮ ।।

ଚକ୍ଷୁରାଦୀନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ଦୃଷ୍ଟଂ ଶ୍ରୁତଂ ଘ୍ରାତଂ ମୁନୀଶ୍ୱର ।
ତସ୍ୟୈବୋକ୍ତିର୍ଭବେତ୍ସତ୍ୟଂ ବିପ୍ର ତନ୍ନାନ୍ୟଥା ଭବେତ୍ ।। ୯ ।।

ସର୍ବଂ ସତ୍ୟଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ନ ଚାନ୍ୟଦିତି ଯା ମତିଃ ।
ତଚ୍ଚ ସତ୍ୟଂ ବରଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବେଦାନ୍ତଜ୍ଞାନପାରଗୈଃ ।। ୧୦ ।।

ଅନ୍ୟଦୀୟେ ତୃଣେ ରତ୍ନେ କାଞ୍ଚନେ ମୌକ୍ତିକେଽପି ଚ ।
ମନସା ବିନିବୃତ୍ତିର୍ଯା ତଦସ୍ତେୟଂ ବିଦୁର୍ବୁଧାଃ ।। ୧୧ ।।

ଆତ୍ମନ୍ୟନାତ୍ମଭାବେନ ବ୍ୟବହାରବିବର୍ଜିତମ୍ ।
ୟତ୍ତଦସ୍ତେୟମିତ୍ୟୁକ୍ତମାତ୍ମବିଦ୍-ଭିର୍ମହାମତେ ।। ୧୨ ।।

କାୟେନ ବାଚା ମନସା ସ୍ତ୍ରୀଣାଂ ପରିବିବର୍ଜନମ୍ ।
ଋତୌ ଭାର୍ୟାଂ ତଦା ସ୍ୱସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯଂ ତଦୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମଭାବେ ମନଶ୍ଚାରଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ପରନ୍ତପ ।। ୧୪ ।।

ସ୍ୱାତ୍ମବତ୍ସର୍ବଭୂତେଷୁ କାୟେନ ମନସା ଗିରା ।
ଅନୁଜ୍ଞା ଯା ଦୟା ସୈବ ପ୍ରୋକ୍ତା ବେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ।। ୧୫ ।।

ପୁତ୍ରେ ମିତ୍ରେ କଲତ୍ରେ ଚ ରିପୌ ସ୍ୱାତ୍ମନି ସଂତତମ୍ ।
ଏକରୂପଂ ମୁନେ ୟତ୍ତଦାର୍ଜବଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ମୟା ।। ୧୬ ।।

କାୟେନ ମନସା ବାଚା ଶତ୍ରୁଭିଃ ପରିପୀଡିତେ ।
ବୁଦ୍ଧିକ୍ଷୋଭନିବୃତ୍ତିର୍ୟା କ୍ଷମା ସା ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।। ୧୭ ।।

ବେଦାଦେବ ବିନିର୍ମୋକ୍ଷଃ ସଂସାରସ୍ୟ ନ ଚାନ୍ୟଥା ।
ଇତି ବିଜ୍ଞାନନିଷ୍ପତ୍ତିର୍ଧୃତିଃ ପ୍ରୋକ୍ତା ହି ବୈଦିକୈଃ ।
ଅହମାତ୍ମା ନ ଚାନ୍ୟୋଽସ୍ମୀତ୍ୟେବମପ୍ରଚ୍ୟୁତା ମତିଃ ।। ୧୮ ।।

ଅଲ୍ପମୃଷ୍ଟାଶନାଭ୍ୟାଂ ଚ ଚତୁର୍ଥାଂଶାବଶେଷକମ୍ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟୋଗାନୁଗୁଣ୍ୟେନ ଭୋଜନଂ ମିତଭୋଜନମ୍ ।। ୧୯ ।।

ସ୍ୱଦେହମଲନିର୍ମୋକ୍ଷୋ ମୃଜ୍ଜଲାଭ୍ୟାଂ ମହାମୁନେ ।
ୟତ୍ତଚ୍ଛୌଚଂ ଭବେଦ୍ବାହ୍ୟଂ ମାନସଂ ମନନଂ ବିଦୁଃ ।
ଅହଂ ଶୁଦ୍ଧ ଇତି ଜ୍ଞାନଂ ଶୌଚମାହୁର୍ମନୀଷିଣଃ ।। ୨୦ ।।

ଅତ୍ୟନ୍ତମଲିନୋ ଦେହୋ ଦେହୀ ଚାତ୍ୟନ୍ତନିର୍ମଲଃ ।
ଉଭୟୋରନ୍ତରଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା କସ୍ୟ ଶୌଚଂ ବିଧୀୟତେ ।। ୨୧ ।।

ଜ୍ଞାନଶୌଚଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ବାହ୍ୟେ ୟୋ ରମତେ ନରଃ ।
ସ ମୂଢଃ କାଞ୍ଚନଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଲୋଷ୍ଟଂ ଗୃହ୍ଣାତି ସୁବ୍ରତ ।। ୨୨ ।।

Not For Commercial Use

ଜ୍ଞାନାମୃତେନ ତୃପ୍ତସ୍ୟ କୃତକୃତ୍ୟସ୍ୟ ୟୋଗିନଃ ।
ନ ଚାସ୍ତି କିଂଚିତ୍କର୍ତବ୍ୟମସ୍ତି ଚେନ୍ନ ସ ତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ।। ୨୩ ।।

ଲୋକତ୍ରୟେଽପି କର୍ତବ୍ୟଂ କିଂଚିନ୍ନାସ୍ତ୍ୟାତ୍ମବେଦିନାମ୍ ।। ୨୪ ।।

ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ମୁନେଽହିଂସାଦିସାଧନୈଃ ।
ଆତ୍ମାନମକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ଧି ଜ୍ଞାନାଖ୍ଯୁ ବେଦନାତ୍ ।। ୨୫ ।।

।। ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୧।।

।। ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ତପଃ ସଂତୋଷମାସ୍ତିକ୍ୟଂ ଦାନମୀଶ୍ୱରପୂଜନମ୍ ।
ସିଦ୍ଧାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ଚୈବ ହ୍ରୀର୍ମତିଶ୍ଚ ଜପୋ ବ୍ରତମ୍ ।। ୧ ।।

ଏତେ ଚ ନିୟମାଃ ପ୍ରୋକ୍ତାସ୍ତାନ୍ବକ୍ଷ୍ୟାମି କ୍ରମାଚ୍ଛୃଣୁ ।। ୨ ।।

ବେଦୋକ୍ତେନ ପ୍ରକାରେଣ କୃଚ୍ଛ୍ରଚାନ୍ଦ୍ରୟଣାଦିଭିଃ ।
ଶରୀରଶୋଷଣଂ ୟତ୍ତପ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ।। ୩ ।।

କୋ ବା ମୋକ୍ଷଃ କଥଂ ତେନ ସଂସାରଂ ପ୍ରତିପନ୍ନବାନ୍ ।
ଇତ୍ୟାଲୋକନମର୍ଥଜ୍ଞାସ୍ତପଃ ଶଂସନ୍ତି ପଣ୍ଡିତାଃ ।। ୪ ।।

ୟଦୃଚ୍ଛାଲାଭତୋ ନିତ୍ୟଂ ପ୍ରୀତିର୍ୟସ୍ୟ ଜାୟତେ ନୃଣାମ୍ ।
ତତ୍ସଂତୋଷଂ ବିଦୁଃ ପ୍ରାଜ୍ଞାଃ ପରିଜ୍ଞାନୈକତତ୍ପରାଃ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମାଦିଲୋକପର୍ଯ୍ୟନ୍ତାଦ୍ୱିରକ୍ତ୍ୟା ୟଲ୍ଲଭେତ୍-ପ୍ରିୟମ୍ ।
ସର୍ବତ୍ର ବିଗତସ୍ନେହଃ ସଂତୋଷଂ ପରମଂ ବିଦୁଃ ।
ଶ୍ରୌତେ ସ୍ମାର୍ତେ ଚ ବିଶ୍ୱାସୋ ୟଓଦାସ୍ତିକ୍ୟମୁଚ୍ୟତେ ।। ୬ ।।

ନ୍ୟାୟାର୍ଜିତଧନଂ ଶ୍ରାନ୍ତେ ଶ୍ରଦ୍ଧୟା ବୈଦିକେ ଜନେ ।
ଅନ୍ୟଦ୍ୱା ୟତ୍-ପ୍ରଦୀୟନ୍ତେ ତଦ୍ଦାନଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ମୟା ।। ୭ ।।

ରାଗାଦ୍ୟପେତଂ ହୃଦୟଂ ବାଗଦୁଷ୍ଟାନୃତାଦିନା ।
ହିଂସାଦିରହିତଂ କର୍ମ ୟଓଦୀଶ୍ୱରପୂଜନମ୍ ।। ୮ ।।

ସତ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନମନନ୍ତଂ ଚ ପରାନନ୍ଦଂ ପରଂ ଧ୍ରୁବମ୍ ।
ପ୍ରତ୍ୟଗିତ୍ୟବଗନ୍ତବ୍ୟଂ ବେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ବୁଧାଃ ।। ୯ ।।

ବେଦଲୌକିକମାର୍ଗେଷୁ କୁତ୍ସିତଂ କର୍ମ ୟଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ଭବତି ୟା ଲଜ୍ଜା ହ୍ରୀଃ ସୈବେତି ପ୍ରକୀର୍ତିତା ।
ବୈଦିକେଷୁ ଚ ସର୍ବେଷୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ୟା ସା ମତିର୍ଭବେତ୍ ।। ୧୦ ।।

ଗୁରୁଣା ଚୋପଦିଷ୍ଟୋଽପି ତତ୍ର ସଂବନ୍ଧବର୍ଜିତଃ ।
ବେଦୋକ୍ତେନୈବ ମାର୍ଗେଣ ମନ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସୋ ଜପଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୧୧ ।।

କଲ୍ପସୂତ୍ରେ ତଥା ବେଦେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରେ ପୁରାଣକେ ।
ଇତିହାସେ ଚ ବୃତ୍ତିର୍ୟା ସ ଜପଃ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ମୟା ।। ୧୨ ।।

ଜପସ୍ତୁ ଦ୍ୱିବିଧଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ବାଚିକୋ ମାନସସ୍ତଥା ।। ୧୩ ।।

ବାଚିକୋପାଂଶୁରୁଚ୍ଚୈଶ୍ଚ ଦ୍ୱିବିଧଃ ପରିକୀର୍ତିତଃ ।
ମାନସୋ ମନନଧ୍ୟାନଭେଦାଦ୍ଦ୍ୱୈବିଧ୍ୟମାଶ୍ରିତଃ ।। ୧୪ ।।

Not For Commercial Use

ଉଚ୍ଚୈର୍ଜପାଦୁପାଂଶୁଶ୍ଚ ସହସ୍ରଗୁଣମୁଚ୍ୟତେ ।
ମାନସଶ୍ଚ ତଥୋପାଂଶୋଃ ସହସ୍ରଗୁଣମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୫ ।।

ଉଚ୍ଚୈର୍ଜପଶ୍ଚ ସର୍ବେଷାଂ ୟଥୋକ୍ତଫଲଦୋ ଭବେତ୍ ।
ନୀଚୈଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ଚେନ୍ନୁନ୍ନଃ ଶ୍ରୁତଶ୍ଚେନ୍ନିଷ୍ଫଲଂ ଭବେତ୍ ।। ୧୬ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୨।।

।। ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ଗୋମୁଖଂ ପଦ୍ମଂ ବୀରସିଂହାସନେ ତଥା ।
ଭଦ୍ରଂ ମୁକ୍ତାସନଂ ଚୈବ ମୟୂରାସନମେବ ଚ ।। ୧ ।।

ସୁଖାସନସମାଖ୍ୟଂ ଚ ନବମଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।
ଜାନୂର୍ବୋରନ୍ତରେ କୃତ୍ୱା ସମ୍ୟକ୍ ପାଦତଲେ ଉଭେ ।। ୨ ।।

ସମଗ୍ରୀବଶିରଃକାୟଃ ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ନିତ୍ୟମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ସବ୍ୟେ ଦକ୍ଷିଣଗୁଲ୍ଫଂ ତୁ ପୃଷ୍ଠପାର୍ଶ୍ୱେ ନିୟୋଜୟେତ୍ ।। ୩ ।।

ଦକ୍ଷିଣେଽପି ତଥା ସବ୍ୟଂ ଗୋମୁଖଂ ତତ୍ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ।
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାବଧି ଗୃହ୍ଣୀୟାଦ୍ଧସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ବ୍ୟୁତ୍କ୍ରମେଣ ତୁ ।। ୪ ।।

ଉର୍ବୋରୁପରି ବିପ୍ରେନ୍ଦ୍ର କୃତ୍ୱା ପାଦତଲଦ୍ୱୟମ୍ ।
ପଦ୍ମାସନଂ ଭବେତ୍-ପ୍ରାଜ୍ଞ ସର୍ବରୋଗଭୟାପହମ୍ ।। ୫ ।।

ଦକ୍ଷିଣେତରପାଦଂ ତୁ ଦକ୍ଷିଣୋରୁଣି ବିନ୍ୟସେତ୍ ।
ଋଜୁକାୟଃ ସମାସୀନୋ ବୀରାସନମୁଦାହୃତମ୍ ।। ୬ ।।

Not For Commercial Use

ଗୁଲ୍ଫୌ ତୁ ବୃଷଣସ୍ୟାଧଃ ସୀବନ୍ୟାଃ ପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ କ୍ଷିପେତ୍ ।
ପାର୍ଶ୍ୱପାଦୌ ଚ ପାଣିଭ୍ୟାଂ ଦୃଢଂ ବଦ୍ଧ୍ୱା ସୁନିଶ୍ଚଲମ୍ ।
ଭଦ୍ରାସନଂ ଭବେଦେତଦ୍ୱିଷରୋଗବିନାଶନମ୍ ।। ୭ ।।

ନିପୀଡ୍ୟ ସୀବନୀଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ଦକ୍ଷିଣେତରଗୁଲ୍ଫତଃ ।
ବାମଂ ୟାମ୍ୟେନ ଗୁଲ୍ଫେନ ମୁକ୍ତାସନମିଦଂ ଭବେତ୍ ।। ୮ ।।

ମେଢ୍ରାଦୁପରି ନିକ୍ଷିପ୍ୟ ସବ୍ୟଂ ଗୁଲ୍ଫଂ ତତୋପରି ।
ଗୁଲ୍ଫାନ୍ତରଂ ଚ ସଂକ୍ଷିପ୍ୟ ମୁକ୍ତାସନମିଦଂ ମୁନେ ।। ୯ ।।

କୂର୍ପରାଗ୍ରେ ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିକ୍ଷିପେନ୍ନାଭିପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ।
ଭୂମ୍ୟାଂ ପାଣିତଲଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଂ ନିକ୍ଷିପ୍ୟୈକାଗ୍ରମାନସଃ ।। ୧୦ ।।

ସମୁନ୍ନତଶିରଃପାଦୋ ଦଣ୍ଡବଦ୍ଦ୍ୟୌମ୍ନି ସଂସ୍ଥିତଃ ।
ମୟୂରାସନମେତତ୍ସ୍ୟାତ୍ସର୍ବପାପପ୍ରଣାଶନମ୍ ।। ୧୧ ।।

ୟେନ କେନ ପ୍ରକାରେଣ ସୁଖଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟଂ ଚ ଜାୟତେ ।
ତତ୍ସୁଖାସନମିତ୍ୟୁକ୍ତମଶକ୍ତସ୍ତତ୍ସମାଶ୍ରୟେତ୍ ।। ୧୨ ।।

ଆସନଂ ବିଜିତଂ ୟେନ ଜିତଂ ତେନ ଜଗତ୍ତ୍ରୟମ୍ ।
ଅନେନ ବିଧିନା ୟୁକ୍ତଃ ପ୍ରାଣାୟାମଂ ସଦା କୁରୁ ।। ୧୩ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଶରୀରଂ ତାବଦେବ ସ୍ୟାତ୍ଷଣ୍ଣବତ୍ୟଙ୍ଗୁଲାତ୍ମକମ୍ ।
ଦେହମଧ୍ୟେ ଶିଖିସ୍ଥାନଂ ତପ୍ତଜାମ୍ବୂନଦପ୍ରଭମ୍ ।। ୧ ।।

ତ୍ରିକୋଣଂ ମନୁଜାନାଂ ତୁ ସତ୍ୟମୁକ୍ତଂ ହି ସାଂକୃତେ ।
ଗୁଦାତ୍ତୁ ଦ୍ୱ୍ୟଙ୍ଗୁଲାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ମେଢ୍ରାତ୍ତୁ ଦ୍ୱ୍ୟଙ୍ଗୁଲାଦଧଃ ।। ୨ ।।

ଦେହମଧ୍ୟଂ ମୁନିପ୍ରୋକ୍ତମନୁଜାନୀହି ସାଂକୃତେ ।
କନ୍ଦସ୍ଥାନଂ ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୂଲାଧାରାନ୍ନବାଙ୍ଗୁଲମ୍ ।। ୩ ।।

ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମାୟାମବିସ୍ତାରଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।
କୁକ୍କୁଟାଣ୍ଡସମାକାରଂ ଭୂଷିତଂ ତୁ ତ୍ୱଗାଦିଭିଃ ।। ୪ ।।

ତନ୍ମଧ୍ୟେ ନାଭିରିତ୍ୟୁକ୍ତଂ ଯୋଗଜ୍ଞୈର୍ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।
କନ୍ଦମଧ୍ୟସ୍ଥିତା ନାଡୀ ସୁଷୁମ୍ନେତି ପ୍ରକୀର୍ତିତା ।। ୫ ।।

ତିଷ୍ଠନ୍ତି ପରିତସ୍ତସ୍ୟା ନାଡ୍ୟୋ ହି ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।
ଦ୍ୱିସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ତାସାଂ ମୁଖ୍ୟାଶ୍ଚତୁର୍ଦଶ ।। ୬ ।।

ସୁଷୁମ୍ନା ପିଙ୍ଗଲା ତଦ୍ୱଦିଡା ଚୈବ ସରସ୍ୱତୀ ।
ପୂଷା ଚ ବରୁଣା ଚୈବ ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ୟଶସ୍ୱିନୀ ।। ୭ ।।

ଅଲମ୍ବୁସା କୁହୁଶ୍ଚୈବ ବିଶ୍ୱୋଦରୀ ତପସ୍ୱିନୀ ।
ଶଙ୍ଖିନୀ ଚୈବ ଗାନ୍ଧାରା ଇତି ମୁଖ୍ୟାଶ୍ଚତୁର୍ଦଶ ।। ୮ ।।

ଆସାଂ ମୁଖ୍ୟତମାସ୍ତିସ୍ରସ୍ତିଷ୍ଠେତ୍ପୋଽତ୍ତମୋତ୍ତମା ।
ବ୍ରହ୍ମନାଡୀତି ସା ପ୍ରୋକ୍ତା ମୁନେ ବେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ।। ୯ ।।

Not For Commercial Use

ପୃଷ୍ଠମଧ୍ୟସ୍ଥିତେନାସ୍ଥା ବୀଣାଦଣ୍ଡେନ ସୁବ୍ରତ ।
ସହ ମସ୍ତକପର୍ୟନ୍ତଂ ସୁଷୁମ୍ନା ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।। ୧୦ ।।

ନାଭିକନ୍ଦାଦଧଃ ସ୍ଥାନଂ କୁଣ୍ଡଲ୍ୟା ଦ୍ୱ୍ୟଙ୍ଗୁଲଂ ମୁନେ ।
ଅଷ୍ଟପ୍ରକୃତିରୂପା ସା କୁଣ୍ଡଲୀ ମୁନିସତ୍ତମ ।। ୧୧ ।।

ଯଥାବଦ୍ୱାୟୁଚେଷ୍ଟାଂ ଚ ଜଲାନ୍ନାଦୀନି ନିତ୍ୟଶଃ ।
ପରିତଃ କନ୍ଦପାର୍ଶ୍ୱେଷୁ ନିରୁଧ୍ୟୈବ ସଦା ସ୍ଥିତା ।। ୧୨ ।।

ସ୍ୱମୁଖେନ ସମାବେଷ୍ଟ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରମୁଖଂ ମୁନେ ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟା ଇଡା ସବ୍ୟେ ଦକ୍ଷିଣେ ପିଙ୍ଗଲା ସ୍ଥିତା ।। ୧୩ ।।

ସରସ୍ୱତୀ କୁହୁଶ୍ଚୈବ ସୁଷୁମ୍ନାପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ସ୍ଥିତେ ।
ଗାନ୍ଧାରା ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ଚ ଇଡାୟାଃ ପୃଷ୍ଠପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ।। ୧୪ ।।

ପୂଷା ୟଶସ୍ୱିନୀ ଚୈବ ପିଙ୍ଗଲା ପୃଷ୍ଠପୂର୍ବୟୋଃ ।
କୁହୋଶ୍ଚ ହସ୍ତିଜିହ୍ୱାୟା ମଧ୍ୟେ ବିଶ୍ୱୋଦରୀ ସ୍ଥିତା ।। ୧୫ ।।

ୟଶସ୍ୱିନ୍ୟାଃ କୁହୋର୍ମଧ୍ୟେ ବରୁଣା ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ପୂଷାୟାଶ୍ଚ ସରସ୍ୱତ୍ୟା ମଧ୍ୟେ ପ୍ରୋକ୍ତା ୟଶସ୍ୱିନୀ ।। ୧୬ ।।

ଗାନ୍ଧାରାୟାଃ ସରସ୍ୱତ୍ୟା ମଧ୍ୟେ ପ୍ରୋକ୍ତା ଚ ଶଙ୍ଖିନୀ ।
ଅଲମ୍ବୁସା ସ୍ଥିତା ପାୟୁପର୍ୟନ୍ତଂ କନ୍ଦମଧ୍ୟଗା ।। ୧୭ ।।

ପୂର୍ବଭାଗେ ସୁଷୁମ୍ନାୟା ରାକାୟାଃ ସଂସ୍ଥିତା କୁହୂଃ ।
ଅଧଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ସ୍ଥିତା ନାଡୀ ୟାମ୍ୟନାସାନ୍ତମିଷ୍ୟତେ ।। ୧୮ ।।

ଇଡା ତୁ ସବ୍ୟନାସାନ୍ତଂ ସଂସ୍ଥିତା ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।
ୟଶସ୍ୱିନୀ ଚ ବାମସ୍ୟ ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନ୍ତମିଷ୍ୟତେ ।। ୧୯ ।।

Not For Commercial Use

ପୂଷା ବାମାକ୍ଷିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତା ପିଙ୍ଗଲାୟାସ୍ତୁ ପୃଷ୍ଠତଃ ।
ପୟସ୍ୱିନୀ ଚ ୟାମ୍ୟସ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣାନ୍ତଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ।। ୨୦ ।।

ସରସ୍ୱତୀ ତଥା ଚୋର୍ଧ୍ୱଗତା ଜିହ୍ୱା ତଥା ମୁନେ ।
ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ତଥା ସବ୍ୟପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନ୍ତମିଷ୍ୟତେ ।। ୨୧ ।।

ଶଙ୍ଖିନୀ ନାମ ୟା ନାଡୀ ସବ୍ୟକର୍ଣ୍ଣାନ୍ତମିଷ୍ୟତେ ।
ଗାନ୍ଧାରା ସବ୍ୟନେତ୍ରାନ୍ତା ପ୍ରୋକ୍ତା ବେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ।। ୨୨ ।।

ବିଶ୍ୱୋଦରାଭିଧା ନାଡୀ କନ୍ଦମଧ୍ୟେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତା ।
ପ୍ରାଣୋଽପାନସ୍ତଥା ବ୍ୟାନଃ ସମାନୋଦାନ ଏବ ଚ ।। ୨୩ ।।

ନାଗଃ କୂର୍ମଶ୍ଚ କୃକରୋ ଦେବଦତ୍ତୋ ଧନଂଜୟଃ ।
ଏତେ ନାଡୀଷୁ ସର୍ବାସୁ ଚରନ୍ତି ଦଶ ବାୟବଃ ।। ୨୪ ।।

ତେଷୁ ପ୍ରାଣାଦୟଃ ପଞ୍ଚ ମୁଖ୍ୟାଃ ପଞ୍ଚସୁ ସୁବ୍ରତ ।
ପ୍ରାଣସଂଜ୍ଞସ୍ତଥାପାନଃ ପୂଜ୍ୟଃ ପ୍ରାଣସ୍ତୟୋର୍ମୁନେ ।। ୨୫ ।।

ଆସ୍ୟନାସିକୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ନାଭିମଧ୍ୟେ ତଥା ହୃଦି ।
ପ୍ରାଣସଂଜ୍ଞୋଽନିଲୋ ନିତ୍ୟଂ ବର୍ତତେ ମୁନିସତ୍ତମ ।। ୨୬ ।।

ଅପାନୋ ବର୍ତତେ ନିତ୍ୟଂ ଗୁଦମଧ୍ୟୋରୁଜାନୁଷୁ ।
ଉଦରେ ସକଲେ କଟ୍ୟାଂ ନାଭୌ ଜଙ୍ଘେ ଚ ସୁବ୍ରତ ।। ୨୭ ।।

ବ୍ୟାନଃ ଶ୍ରୋତ୍ରାକ୍ଷିମଧ୍ୟେ ଚ କୁକୁଭ୍ଦ୍ୟାଂ ଗୁଲ୍ଫୟୋରପି ।
ପ୍ରାଣସ୍ଥାନେ ଗଲେ ଚୈବ ବର୍ତତେ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।। ୨୮ ।।

ଉଦାନସଂଜ୍ଞୋ ବିଜ୍ଞେୟଃ ପାଦୟୋର୍ହସ୍ତୟୋରପି ।
ସମାନଃ ସର୍ବଦେହେଷୁ ବ୍ୟାପ୍ୟ ତିଷ୍ଠତ୍ୟସଂଶୟଃ ।। ୨୯ ।।

Not For Commercial Use

ନାଗାଦିବାୟ୍ୱବଃ ପଞ୍ଚତ୍ୱଗସ୍ଥ୍ୟାଦିଷୁ ସଂସ୍ଥିତାଃ ।
ନିଃଶ୍ୱାସୋଚ୍ଛ୍ୱାସକାସାଶ୍ଚ ପ୍ରାଣକର୍ମ ହି ସାଂକୃତେ ।। ୩୦ ।।

ଅପାନାଖ୍ୟସ୍ୟ ବାୟୋସ୍ତୁ ବିଣ୍ମୂତ୍ରାଦିବିସର୍ଜନମ୍ ।
ସମାନଃ ସର୍ବସାମୀପ୍ୟଂ କରୋତି ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।। ୩୧ ।।

ଉଦାନ ଊର୍ଧ୍ୱଗମନଂ କରୋତ୍ୟେବ ନ ସଂଶୟଃ ।
ବ୍ୟାନୋ ବିବାଦକୃତ୍-ପ୍ରୋକ୍ତୋ ମୁନେ ବେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ।। ୩୨ ।।

ଉଦ୍ଗାରାଦିଗୁଣଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ବ୍ୟାନାଖ୍ୟସ୍ୟ ମହାମୁନେ ।
ଧନଂଜୟସ୍ୟ ଶୋଭାଦି କର୍ମ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ହି ସାଂକୃତେ ।। ୩୩ ।।

ନିମୀଲନାଦି କୂର୍ମସ୍ୟ କ୍ଷୁଧା ତୁ କୃକରସ୍ୟ ଚ ।
ଦେବଦତ୍ତସ୍ୟ ବିପ୍ରେନ୍ଦ୍ର ତନ୍ଦ୍ରୀକର୍ମ ପ୍ରକୀର୍ତିତମ୍ ।। ୩୪ ।।

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଃ ଶିବୋ ଦେବ ଇଡାୟା ଦେବତା ହରିଃ ।
ପିଙ୍ଗଲାୟା ବିରଞ୍ଚିଃ ସ୍ୟାତ୍ସରସ୍ୱତ୍ୟା ବିରାଣ୍-ମୁନେ ।। ୩୫ ।।

ପୂଷାଧିଦେବତା ପ୍ରୋକ୍ତା ବରୁଣା ବାୟୁଦେବତା ।
ହସ୍ତିଜିହ୍ୱାଭିଧାୟାସ୍ତୁ ବରୁଣୋ ଦେବତା ଭବେତ୍ ।। ୩୬ ।।

ୟଶସ୍ୱିନ୍ୟା ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭଗବାନ୍ଭାସ୍କରସ୍ତଥା ।
ଅଲମ୍ବୁସାୟା ଅମ୍ବାତ୍ମା ବରୁଣଃ ପରିକୀର୍ତିତଃ ।। ୩୭ ।।

କୁହୋଃ କ୍ଷୁଦ୍ଦେବତା ପ୍ରୋକ୍ତା ଗାନ୍ଧାରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଦେବତା ।
ଶଙ୍ଖିନ୍ୟାଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାସ୍ତଦ୍ୱତ୍ପୂୟସ୍ୱିନ୍ୟାଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ।। ୩୮ ।।

ବିଶ୍ୱୋଦରାଭିଧାୟାସ୍ତୁ ଭଗବାନ୍ପାବକଃ ପତିଃ ।
ଇଡାୟାଂ ଚନ୍ଦ୍ରମା ନିତ୍ୟଂ ଚରତ୍ୟେବ ମହାମୁନେ ।। ୩୯ ।।

Not For Commercial Use

ପିଙ୍ଗଲାୟାଂ ରବିସ୍ତଦ୍ବନ୍ଦୁନେ ବେଦବିଦାଂ ବର ।
ପିଙ୍ଗଲାୟାମିଡାୟାଂ ତୁ ବାୟୋଃ ସଂକ୍ରମଣଂ ତୁ ୟତ୍ ।। ୪୦ ।।

ତଦୁତ୍ତରାୟଣଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ମୁନେ ବେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ।
ଇଡାୟାଂ ପିଙ୍ଗଲାୟାଂ ତୁ ପ୍ରାଣସଂକ୍ରମଣଂ ମୁନେ ।। ୪୧ ।।

ଦକ୍ଷିଣାୟନମିତ୍ୟୁକ୍ତଂ ପିଙ୍ଗଲାୟାମିତି ଶ୍ରୁତିଃ ।
ଇଡାପିଙ୍ଗଲୟୋଃ ସଂଧିଂ ୟଦା ପ୍ରାଣଃ ସମାଗତଃ ।। ୪୨ ।।

ଅମାବାସ୍ୟା ତଦା ପ୍ରୋକ୍ତା ଦେହେ ଦେହଭୃତାଂ ବର ।
ମୂଲାଧାରଂ ୟଦା ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରବିଷ୍ଟଃ ପଣ୍ଡିତୋତ୍ତମ ।। ୪୩ ।।

ତଦାଦ୍ୟଂ ବିଷୁବଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ତପସୈସ୍ତାପସୋତ୍ତମ ।
ପ୍ରାଣସଂଜ୍ଞୋ ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୂର୍ଧାନଂ ପ୍ରାବିଶଦ୍ୟଦା ।। ୪୪ ।।

ତଦଦ୍ଭ୍ୟଂ ବିଷୁବଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ତାପସୈସ୍ତତ୍ତ୍ୱଚିନ୍ତକୈଃ ।
ନିଃଶ୍ୱାସୋଚ୍ଛ୍ୱାସନଂ ସର୍ବଂ ମାସାନାଂ ସଂକ୍ରମୋ ଭବେତ୍ ।। ୪୫ ।।

ଇଡାୟାଃ କୁଣ୍ଡଲୀସ୍ଥାନଂ ୟଦା ପ୍ରାଣଃ ସମାଗତଃ ।
ସୋମଗ୍ରହଣମିତ୍ୟୁକ୍ତଂ ତଦା ତତ୍ତ୍ୱବିଦାଂ ବର ।। ୪୬ ।।

ୟଦା ପିଙ୍ଗଲୟା ପ୍ରାଣଃ କୁଣ୍ଡଲୀସ୍ଥାନମାଗତଃ ।
ତଦା ତଦା ଭବେତ୍ସୂର୍ୟଗ୍ରହଣଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।। ୪୭ ।।

ଶ୍ରୀପର୍ବତଂ ଶିରଃସ୍ଥାନେ କେଦାରଂ ତୁ ଲଲାଟକେ ।
ବାରାଣସୀ ମହାପ୍ରାଜ୍ଞ ଭ୍ରୁବୋର୍ଘ୍ରାଣସ୍ୟ ମଧ୍ୟମେ ।। ୪୮ ।।

କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଂ କୁଚସ୍ଥାନେ ପ୍ରୟାଗଂ ହୃତ୍ସରୋରୁହେ ।
ଚିଦମ୍ବରଂ ତୁ ହୃନ୍ମଧ୍ୟେ ଆଧାରେ କମଲାଲୟମ୍ ।। ୪୯ ।।

Not For Commercial Use

ଆତ୍ମତୀର୍ଥଂ ସମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ବହିସ୍ତୀର୍ଥାନି ଯୋ ବ୍ରଜେତ୍ ।
କରସ୍ଥଂ ସ ମହାରତ୍ନଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା କାଚଂ ବିମାର୍ଗତେ ।। ୫୦ ।।

ଭାବତୀର୍ଥଂ ପରଂ ତୀର୍ଥଂ ପ୍ରମାଣଂ ସର୍ବକର୍ମସୁ ।
ଅନ୍ୟଥାଲିଙ୍ଗ୍ୟତେ କାନ୍ତା ଅନ୍ୟଥାଲିଙ୍ଗ୍ୟତେ ସୁତା ।। ୫୧ ।।

ତୀର୍ଥାନି ତୋୟପୂର୍ଣ୍ଣାନି ଦେବାନ୍-କାଷ୍ଠାଦିନିର୍ମିତାନ୍ ।
ଯୋଗିନୋ ନ ପ୍ରପୂଜ୍ୟନ୍ତେ ସ୍ୱାତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟକାରଣାତ୍ ।। ୫୨ ।।

ବହିସ୍ତୀର୍ଥାତ୍ପରଂ ତୀର୍ଥମନ୍ତସ୍ତୀର୍ଥଂ ମହାମୁନେ ।
ଆତ୍ମତୀର୍ଥଂ ମହାତୀର୍ଥମନ୍ୟତ୍ତୀର୍ଥଂ ନିରର୍ଥକମ୍ ।। ୫୩ ।।

ଚିତ୍ତମନ୍ତର୍ଗତଂ ଦୁଷ୍ଟଂ ତୀର୍ଥସ୍ନାନୈର୍ନ ଶୁଦ୍ଧ୍ୟତି ।
ଶତଶୋଽପି ଜଲୈର୍ଧୌତଂ ସୁରାଭାଣ୍ଡମିବାଶୁଚି ।। ୫୪ ।।

ବିଷୁବାୟନକାଲେଷୁ ଗ୍ରହଣେ ଚାନ୍ତରେ ସଦା ।
ବାରାଣସ୍ୟାଦିକେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ନାତ୍ୱା ଶୁଦ୍ଧୋ ଭବେନ୍ନରଃ ।। ୫୫ ।।

ଜ୍ଞାନଯୋଗପରାଣାଂ ତୁ ପାଦପ୍ରକ୍ଷାଲିତଂ ଜଲମ୍ ।
ଭାବଶୁଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥମଜ୍ଞାନାଂ ତତ୍ତୀର୍ଥଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।। ୫୬ ।।

ତୀର୍ଥେ ଦାନେ ଜପେ ୟଜ୍ଞେ କାଷ୍ଠେ ପାଷାଣକେ ସଦା ।
ଶିବଂ ପଶ୍ୟତି ମୂଢାତ୍ମା ଶିବେ ଦେହେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତେ ।। ୫୭ ।।

ଅନ୍ତଃସ୍ଥଂ ମାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ବହିଷ୍ଠଂ ୟସ୍ତୁ ସେବତେ ।
ହସ୍ତସ୍ଥଂ ପିଣ୍ଡମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ଲିହେଳ୍ଲୂର୍ପରମାତ୍ମନଃ ।। ୫୮ ।।

ଶିବମାତ୍ମନି ପଶ୍ୟନ୍ତି ପ୍ରତିମାସୁ ନ ଯୋଗିନଃ ।
ଅଜ୍ଞାନଂ ଭାବନାର୍ଥାୟ ପ୍ରତିମାଃ ପରିକଲ୍ପିତାଃ ।। ୫୯ ।।

Not For Commercial Use

ଅପୂର୍ବମପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ସତ୍ୟମଦ୍ୱୟମ୍ ।
ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନମାନନ୍ଦଂ ୟଃ ପଶ୍ୟତି ସ ପଶ୍ୟତି ।। ୬୦ ।।

ନାଡୀପୁଞ୍ଜଂ ସଦା ସାରଂ ନରଭାବଂ ମହାମୁନେ ।
ସମୃତ୍ସୃଜ୍ୟାତ୍ମନାଽଽତ୍ମାନମହମିତ୍ୟେବ ଧାରୟ ।। ୬୧ ।।

ଅଶରୀରଂ ଶରୀରେଷୁ ମହାନ୍ତଂ ବିଭୁମୀଶ୍ୱରମ୍ ।
ଆନନ୍ଦମକ୍ଷରଂ ସାକ୍ଷାନ୍ମତ୍ୱା ଧୀରୋ ନ ଶୋଚତି ।। ୬୨ ।।

ବିଭେଦଜନକେ ଜ୍ଞାନେ ନଷ୍ଟେ ଜ୍ଞାନବଲାନ୍ମୁନେ ।
ଆତ୍ମନୋ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଭେଦମସନ୍ତଂ କିଂ କରିଷ୍ୟତି ।। ୬୩ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୪।।

।। ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ସମ୍ୟକ୍କଥୟ ମେ ବ୍ରହ୍ମନ୍ନାଡୀଶୁଦ୍ଧିଂ ସମାସତଃ ।
ୟଥା ଶୁଦ୍ଧ୍ୟା ସଦା ଧ୍ୟାୟଞ୍ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବାମ୍ୟହମ୍ ।। ୧ ।।

ସାଂକୃତେ ଶୃଣୁ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ନାଡୀଶୁଦ୍ଧିଂ ସମାସତଃ ।
ବିଧ୍ୟୁକ୍ତକର୍ମସଂୟୁକ୍ତଃ କାମସଂକଲ୍ପବର୍ଜିତଃ ।। ୨ ।।

ୟମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗସଂୟୁକ୍ତଃ ଶାନ୍ତଃ ସତ୍ୟପରାୟଣଃ ।
ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ସମ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାନିଭିଶ୍ଚ ସୁଶିକ୍ଷିତଃ ।। ୩ ।।

ପର୍ବତାଗ୍ରେ ନଦୀତୀରେ ବିଲ୍ୱମୂଲେ ବନେଽଥବା ।
ମନୋରମେ ଶୁଚୌ ଦେଶେ ମଠଂ କୃତ୍ୱା ସମାହିତଃ ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ଆରଭ୍ୟ ଚାସନଂ ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରାଙ୍ମୁଖୋଦଙ୍ମୁଖୋଽପି ବା ।
ସମଗ୍ରୀବଶିରଃକାୟଃ ସଂବୃତାସ୍ୟଃ ସୁନିଶ୍ଚଲଃ ।। ୫ ।।

ନାସାଗ୍ରେ ଶଶଭୃଦ୍ବିମ୍ବେ ବିନ୍ଦୁମଧ୍ୟେ ତୁରୀୟକମ୍ ।
ସ୍ରବନ୍ତମମୃତଂ ପଶ୍ୟେନ୍ନେତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ସୁସମାହିତଃ ।। ୬ ।।

ଇଡୟା ପ୍ରାଣମାକୃଷ୍ୟ ପୂରୟିତ୍ୱୋଦରେ ସ୍ଥିତମ୍ ।
ତତୋଽଗ୍ନିଂ ଦେହମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ଧ୍ୟାୟଞ୍ଜ୍ୱାଲାବଲୀୟୁତମ୍ ।। ୭ ।।

ବିନ୍ଦୁନାଦସମାୟୁକ୍ତମଗ୍ନିବୀଜଂ ବିଚିନ୍ତୟେତ୍ ।
ପଶ୍ଚାଦ୍ବିରେଚୟେତ୍ସମ୍ୟକ୍ପ୍ରାଣଂ ପିଙ୍ଗଲୟା ବୁଧଃ ।। ୮ ।।

ପୁନଃ ପିଙ୍ଗଲୟାପୂର୍ଯ୍ୟ ବହ୍ନିବୀଜମନୁସ୍ମରେତ୍ ।
ପୁନର୍ବିରେଚୟେଦ୍ଧୀମାନିଡୟୈବ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।। ୯ ।।

ତ୍ରିଚତୁର୍ବାସରଂ ବାଥ ତ୍ରିଚତୁର୍ବାରମେବ ଚ ।
ଷଟ୍କୃତ୍ୱା ବିଚରେନ୍ନିତ୍ୟଂ ରହସ୍ୟେବଂ ତ୍ରିସଂଧିଷୁ ।। ୧୦ ।।

ନାଡୀଶୁଦ୍ଧିମବାପ୍ନୋତି ପୃଥକ୍ ଚିହ୍ନୋପଲକ୍ଷିତଃ ।
ଶରୀରଲଘୁତା ଦୀପ୍ତିର୍ବହ୍ନେର୍ଜାଠରବର୍ତିନଃ ।। ୧୧ ।।

ନାଦାଭିବ୍ୟକ୍ତିରିତ୍ୟେତଚ୍ଚିହ୍ନଂ ତତ୍ସିଦ୍ଧିସୂଚକମ୍ ।
ଯାବଦେତାନି ସଂପଶ୍ୟେତ୍ତାବଦେବଂ ସମାଚରେତ୍ ।। ୧୨ ।।

ଅଥବୈତତ୍ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ସ୍ୱାତ୍ମଶୁଦ୍ଧିଂ ସମାଚରେତ୍ ।
ଆତ୍ମା ଶୁଦ୍ଧଃ ସଦା ନିତ୍ୟଃ ସୁଖରୂପଃ ସ୍ୱୟମ୍-ପ୍ରଭଃ ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

ଅଜ୍ଞାନାନ୍ମଲିନୋ ଭାତି ଜ୍ଞାନଚ୍ଛୁଦ୍ଧୋ ଭବତ୍ୟୟମ୍ ।
ଅଜ୍ଞାନମଲପଙ୍କଂ ଯଃ କ୍ଷାଲୟେଜ୍ଜ୍ଞାନତୋ ଯତଃ ।
ସ ଏବ ସର୍ବଦା ଶୁଦ୍ଧୋ ନାନ୍ୟଃ କର୍ମରତୋ ହି ସଃ ।। ୧୪ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୫ ।।

।। ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ପ୍ରାଣାୟାମକ୍ରମଂ ବକ୍ଷ୍ୟେ ସାଂକୃତେ ଶୃଣୁ ସାଦରମ୍ ।
ପ୍ରାଣାୟାମ ଇତି ପ୍ରୋକ୍ତୋ ରେଚପୂରକକୁମ୍ଭକୈଃ ।। ୧ ।।

ବର୍ଣ୍ଣତ୍ରୟାତ୍ମକାଃ ପ୍ରୋକ୍ତା ରେଚପୂରକକୁମ୍ଭକାଃ ।
ସ ଏଷ ପ୍ରଣବଃ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ତୁ ତନ୍ମୟଃ ।। ୨ ।।

ଇଡୟା ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ପୂରୟିତ୍ୱୋଦରେ ସ୍ଥିତମ୍ ।
ଶନୈଃ ଷୋଡଶଭିର୍ମାତ୍ରୈରକାରଂ ତତ୍ର ସଂସ୍ମରେତ୍ ।। ୩ ।।

ପୂରିତଂ ଧାରୟେତ୍ପଶ୍ଚାଚ୍ଚତୁଃଷଷ୍ଟ୍ୟା ତୁ ମାତ୍ରୟା ।
ଉକାରମୂର୍ତିମନ୍ତ୍ରାପି ସଂସ୍ମରନ୍ପ୍ରଣବଂ ଜପେତ୍ ।। ୪ ।।

ଯାବଦ୍ବା ଶକ୍ୟତେ ତାବଦ୍ଧାରୟେଦ୍ଗଳପତପୂରଃ ।
ପୂରିତଂ ରେଚୟେତ୍ପଶ୍ଚାନ୍ମକାରେଣାନିଲଂ ବୁଧଃ ।। ୫ ।।

ଶନୈଃ ପିଙ୍ଗଲୟା ତତ୍ର ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶନ୍ମାତ୍ରୟା ପୁନଃ ।
ପ୍ରାଣାୟାମୋ ଭବେଦେବଂ ତତଶ୍ଚୈବଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୬ ।।

Not For Commercial Use

ପୁନଃ ପିଙ୍ଗଲୟାପୂର୍ଯ୍ୟ ମାତ୍ରୈଃ ଷୋଡଶଭିସ୍ତଥା ।
ଅକାରମୂର୍ତିମତ୍ରାପି ସ୍ମରେଦେକାଗ୍ରମାନସଃ ।। ୭ ।।

ଧାରୟେତ୍-ପୂରିତଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ପ୍ରଣବଂ ସଂଜପନ୍ସଶୀ ।
ଉକାରମୂର୍ତିଂ ସ ଧ୍ୟାୟଂଶ୍ଚତୁଃଷଷ୍ଟ୍ୟା ତୁ ମାତ୍ରୟା ।। ୮ ।।

ମକାରଂ ତୁ ସ୍ମରନ୍ପଶ୍ଚାଦ୍ରେଚୟେଦିଡୟାଃନିଲମ୍ ।
ଏବମେବ ପୁନଃ କୁର୍ଯ୍ୟାଦିଡୟାପୂର୍ଯ୍ୟ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ।। ୯ ।।

ଏବଂ ସମଭ୍ୟସେନ୍ନିତ୍ୟଂ ପ୍ରାଣାୟାମଂ ମୁନୀଶ୍ୱର ।
ଏବମଭ୍ୟାସତୋ ନିତ୍ୟଂ ଷଣ୍ମାସାଦ୍ୟତ୍ନବାନ୍ଭବେତ୍ ।। ୧୦ ।।

ବତ୍ସରାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୱାନ୍ସ୍ୟାତ୍ସନ୍ନିତ୍ୟଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ୟୋଗାଭ୍ୟାସରତୋ ନିତ୍ୟଂ ସ୍ୱଧର୍ମନିରତଶ୍ଚ ୟଃ ।। ୧୧ ।।

ପ୍ରାଣସଂୟମନେନୈବ କ୍ଷାନାନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବିଷ୍ୟତି ।
ବାହ୍ୟାଦାପୂରଣଂ ବାୟୋଃରୁଦରେ ପୂରକୋ ହି ସଃ ।। ୧୨ ।।

ସଂପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭବଦ୍ବାୟୋର୍ଧାରଣଂ କୁମ୍ଭକୋ ଭବେତ୍ ।
ବହିର୍ବିରେଚନଂ ବାୟୋରୁଦରାଦ୍ରେଚକଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୧୩ ।।

ପ୍ରସ୍ୱେଦଜନକୋ ୟସ୍ତୁ ପ୍ରାଣାୟାମେଷୁ ସୋଃଧମଃ ।
କଂପନଂ ମଧ୍ୟମଂ ବିଦ୍ୟାଦୁତ୍ଥାନଂ ଚୋତ୍ତମଂ ବିଦୁଃ ।। ୧୪ ।।

ପୂର୍ବଂ ପୂର୍ବଂ ପ୍ରକୁର୍ବୀତ ୟାବଦୁତ୍ଥାନସଂଭବଃ ।
ସଂଭବତ୍ୟୁତ୍ତମେ ପ୍ରାଜ୍ଞଃ ପ୍ରାଣାୟାମେ ସୁଖୀ ଭବେତ୍ ।। ୧୫ ।।

ପ୍ରାଣାୟମେନ ଚିତ୍ତଂ ତୁ ଶୁଦ୍ଧଂ ଭବତି ସୁବ୍ରତ ।
ଚିତ୍ତେ ଶୁଦ୍ଧେ ଶୁଚିଃ ସାକ୍ଷାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟଗ୍-ଜ୍ୟୋତିର୍ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।। ୧୬ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାଣସ୍ତିଷ୍ଠେନ ସଂଯୁକ୍ତଃ ପରମାତ୍ମନି ତିଷ୍ଠତି ।
ପ୍ରାଣାୟାମପରସ୍ୟାସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ମହାତ୍ମନଃ ।। ୧୭ ।।

ଦେହଶ୍ଚୋତ୍ତିଷ୍ଠତେ ତେନ କିଂଚିଜ୍ଜାନାଦ୍ୱିମୁକ୍ତତା ।
ରେଚକଂ ପୂରକଂ ମୁକ୍ତ୍ୱା କୁମ୍ଭକଂ ନିତ୍ୟମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୧୮ ।।

ସର୍ବପାପବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସମ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାନମବାପ୍ନୁୟାତ୍ ।
ମନୋଜବତ୍ୱମାପ୍ନୋତି ପଲିତାଦି ଚ ନଶ୍ୟତି ।। ୧୯ ।।

ପ୍ରାଣାୟାମୈକନିଷ୍ଠସ୍ୟ ନ କିଂଚିଦପି ଦୁର୍ଲଭମ୍ ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ପ୍ରାଣାୟାମାନ୍ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୨୦ ।।

ବିନିୟୋଗାନ୍ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ୟ ସୁବ୍ରତ ।
ସଂଧ୍ୟୟୋର୍ବ୍ରାହ୍ମକାଲେଽପି ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ବାଥବା ସଦା ।। ୨୧ ।।

ବାହ୍ୟଂ ପ୍ରାଣଂ ସମାକୃଷ୍ୟ ପୂରୟିତ୍ୱୋଦରେଣ ଚ ।
ନାସାଗ୍ରେ ନାଭିମଧ୍ୟେ ଚ ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ଚ ଧାରୟେତ୍ ।। ୨୨ ।।

ସର୍ବରୋଗବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ଜୀବେଦ୍ବର୍ଷଶତଂ ନରଃ ।
ନାସାଗ୍ରଧାରଣାଦ୍ୱାପି ଜିତୋ ଭବତି ସୁବ୍ରତ ।। ୨୩ ।।

ସର୍ବରୋଗନିବୃତ୍ତିଃ ସ୍ୟାନ୍ନାଭିମଧ୍ୟେ ତୁ ଧାରଣାତ୍ ।
ଶରୀରଲଘୁତା ବିପ୍ର ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠନିରୋଧନାତ୍ ।। ୨୪ ।।

ଜିହ୍ୱୟା ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ୟଃ ପିବେତ୍ସତତଂ ନରଃ ।
ଶ୍ରମଦାହବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ୟୋଗୀ ନୀରୋଗତାମିୟାତ୍ ।। ୨୫ ।।

ଜିହ୍ୱୟା ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଜିହ୍ୱାମୂଲେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ପିବେଦମୃତମବ୍ୟଗ୍ରଂ ସକଲଂ ସୁଖମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୨୬ ।।

Not For Commercial Use

ଇଡୟା ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ୟଃ ପିବେଦମୃତଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ବ୍ୟାଧିଭିର୍ମୁଚ୍ୟତେ ହି ସଃ ।। ୨୭ ।।

ଇଡୟା ବେଦତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞସ୍ତଥା ପିଙ୍ଗଲୟୈବ ଚ ।
ନାଭୌ ନିରୋଧୟେତ୍ତେନ ବ୍ୟାଧିଭିର୍ମୁଚ୍ୟତେ ନରଃ ।। ୨୮ ।।

ମାସମାତ୍ରଂ ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟାୟାଂ ଜିହ୍ୱୟାରୋପ୍ୟ ମାରୁତମ୍ ।
ଅମୃତଂ ଚ ପିବେନ୍ନାଭୌ ମନ୍ଦଂ ମନ୍ଦଂ ନିରୋଧୟେତ୍ ।। ୨୯ ।।

ବାତଜାଃ ପିତ୍ତଜା ଦୋଷା ନଶ୍ୟନ୍ତ୍ୟେବ ନ ସଂଶୟଃ ।
ନାସାଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ନେତ୍ରଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।। ୩୦ ।।

ନେତ୍ରରୋଗା ବିନଶ୍ୟନ୍ତି ତଥା ଶ୍ରୋତ୍ରନିରୋଧନାତ୍ ।
ତଥା ବାୟୁଂ ସମାରୋପ୍ୟ ଧାରୟେଚ୍ଛିରସି ସ୍ଥିତମ୍ ।। ୩୧ ।।

ଶିରୋରୋଗା ବିନଶ୍ୟନ୍ତି ସତ୍ୟମୁକ୍ତଂ ହି ସାଂକୃତେ ।
ସ୍ୱସ୍ତିକାସନମାସ୍ଥାୟ ସମାହିତମନାସ୍ତଥା ।। ୩୨ ।।

ଅପାନମୂର୍ଧ୍ୱମୁତ୍ଥାପ୍ୟ ପ୍ରଣବେନ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ଧାରୟେତ୍ସମ୍ୟକ୍କର୍ଣ୍ଣାଦିକରଣାନି ଚ ।। ୩୩ ।।

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ମୁନେ ଶ୍ରୋତ୍ରେ ତର୍ଜନୀଭ୍ୟାଂ ତୁ ଚକ୍ଷୁଷୀ ।
ନାସାପୁଟାବଧାନାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରଚ୍ଛାଦ୍ୟ କରଣାନି ବୈ ।। ୩୪ ।।

ଆନନ୍ଦାବିର୍ଭବୋ ୟାବତ୍ତାବନ୍ମୂର୍ଧ୍ନି ଧାରଣାତ୍ ।
ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରୟାତ୍ୟନେନୈବ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଂ ମହାମୁନେ ।। ୩୫ ।।

ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଂ ଗତେ ବାୟୌ ନାଦସ୍ଫୋପଦ୍ୟତେଽନଘ ।
ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନିନିଭସ୍ଫାଦୌ ମଧ୍ୟେ ମେଘଧ୍ୱନିର୍ୟଥା ।। ୩୬ ।।

Not For Commercial Use

ଶିରୋମଧ୍ୟଗତେ ବାୟୌ ଗିରିପ୍ରସ୍ରବଣଂ ଯଥା ।
ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରୀତୋ ମହାପ୍ରାଜ୍ଞଃ ସାକ୍ଷାଦାତ୍ମୋନ୍ମୁଖୋ ଭବେତ୍ ।। ୩୭ ।।

ପୁନସ୍ତଜ୍ଜ୍ଞାନନିଷ୍ପତ୍ତିର୍ଯୋଗାସ୍ରଂସାରନିହ୍ନୁତିଃ ।
ଦକ୍ଷିଣୋତ୍ତରଗୁଲ୍ଫେନ ସୀବିନୀଂ ପୀଡୟେତ୍ସ୍ଥିରମ୍ ।। ୩୮ ।।

ସବ୍ୟେତରେଣ ଗୁଲ୍ଫେନ ପୀଡୟେଦ୍ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ନରଃ ।
ଜାନ୍ବୋରଧଃ ସ୍ଥିତାଂ ସନ୍ଧିଂ ସ୍ପୃତ୍ବା ଦେବଂ ତ୍ରିୟମ୍ବକମ୍ ।। ୩୯ ।।

ବିନାୟକଂ ଚ ସଂସ୍ମୃତ୍ୟ ତଥା ବାଗୀଶ୍ୱରୀଂ ପୁନଃ ।
ଲିଙ୍ଗନାଲାସ୍ରମାକୃଷ୍ୟ ବାୟୁମପ୍ୟଗ୍ରତୋ ମୁନେ ।। ୪୦ ।।

ପ୍ରଣବେନ ନିୟୁକ୍ତେନ ବିନ୍ଦୁୟୁକ୍ତେନ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ।
ମୂଲାଧାରସ୍ୟ ବିପ୍ରେନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟେ ତଂ ତୁ ନିରୋଧୟେତ୍ ।। ୪୧ ।।

ନିରୁଧ୍ୟ ବାୟୁନା ଦୀପ୍ତୋ ବହ୍ନିରୂହତି କୁଣ୍ଡଲୀମ୍ ।
ପୁନଃ ସୁଷୁମ୍ନୟା ବାୟୁର୍ବହ୍ନିନା ସହ ଗଚ୍ଛତି ।। ୪୨ ।।

ଏବମଭ୍ୟସତସ୍ତସ୍ୟ ଜିତୋ ବାୟୁର୍ଭବେଦ୍-ଭୃଶମ୍ ।
ପ୍ରସ୍ୱେଦଃ ପ୍ରଥମଃ ପଶ୍ଚାଲ୍ଲମ୍ଭନଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।। ୪୩ ।।

ଉତ୍ଥାନଂ ଚ ଶରୀରସ୍ୟ ଚିହ୍ନମେତଜ୍ଜିତେଽନିଲେ ।
ଏବମଭ୍ୟସତସ୍ତସ୍ୟ ମୂଲରୋଗୋ ବିନଶ୍ୟତି ।। ୪୪ ।।

ଭଗନ୍ଦରଂ ଚ ନଷ୍ଟଂ ସ୍ୟାତ୍ସର୍ବରୋଗାଶ୍ଚ ସାଂକୃତେ ।
ପାତକାନି ବିନଶ୍ୟନ୍ତି କ୍ଷୁଦ୍ରାଣି ଚ ମହାନ୍ତି ଚ ।। ୪୫ ।।

ନଷ୍ଟେ ପାପେ ବିଶୁଦ୍ଧଂ ସ୍ୟାଚ୍ଚିତ୍ତଦର୍ପଣମଦ୍-ଭୁତମ୍ ।
ପୁନର୍ବ୍ରହ୍ମାଦିଭୋଗେଭ୍ୟୋ ବୈରାଗ୍ୟଂ ଜାୟତେ ହୃଦି ।। ୪୬ ।।

Not For Commercial Use

ବିରକ୍ତସ୍ୟ ତୁ ସଂସାରାଜ୍ଜ୍ଞାନଂ କୈବଲ୍ୟସାଧନମ୍ ।
ତେନ ପାପାପହାନିଃ ସ୍ୟାଜ୍ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଦେବଂ ସଦାଶିବମ୍ ।। ୪୭ ।।

ଜ୍ଞାନାମୃତରସୋ ୟେନ ସକୃଦାସ୍ୱାଦିତୋ ଭବେତ୍ ।
ସ ସର୍ବକାର୍ୟ୍ୟମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ତତ୍ରୈବ ପରିଧାବତି ।। ୪୮ ।।

ଜ୍ଞାନସ୍ୱରୂପମେବାହୁର୍ଜଗଦେତଦ୍ୱିଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ଅର୍ଥସ୍ୱରୂପମଜ୍ଞାନାପ୍ଶ୍ୟତ୍ତ୍ୟନ୍ୟେ କୁଦୃଷ୍ଟୟଃ ।। ୪୯ ।।

ଆତ୍ମସ୍ୱରୂପବିଜ୍ଞାନାଦଜ୍ଞାନସ୍ୟ ପରିକ୍ଷୟଃ ।
କ୍ଷୀଣେଽଜ୍ଞାନେ ମହାପ୍ରାଜ୍ଞ ରାଗାଦୀନାଂ ପରିକ୍ଷୟଃ ।। ୫୦ ।।

ରାଗାଦ୍ୟସଂଭବେ ପ୍ରାଜ୍ଞ ପୁଣ୍ୟପାପବିମର୍ଦନମ୍ ।
ତୟୋର୍ନାଶେ ଶରୀରେଣ ନ ପୁନଃ ସଂପ୍ରୟୁଜ୍ୟତେ ।। ୫୧ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ସୁ ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୬ ।।

।। ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥାତଃ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ପ୍ରତ୍ୟାହାରଂ ମହାମୁନେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ବିଚରତାଂ ବିଷୟେଷୁ ସ୍ୱଭାବତଃ ।। ୧ ।।

ବଲାଦାହରଣଂ ତେଷାଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ୟତ୍ପଶ୍ୟତି ତୁ ତତ୍ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମ ପଶ୍ୟନ୍ସମାହିତଃ ।। ୨ ।।

ପ୍ରତ୍ୟାହାରୋ ଭବେଦେଷ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭିଃ ପୁରୋଦିତଃ ।
ୟଦ୍ୟଚ୍ଛୁଦ୍ଧମଶୁଦ୍ଧଂ ବା କରୋତ୍ୟାମରଣାନ୍ତିକମ୍ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

ତତ୍ପୂର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମଣେ କୁର୍ୟ୍ୟାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଅଥବା ନିତ୍ୟକର୍ମାଣି ବ୍ରହ୍ମାରାଧନବୁଦ୍ଧିତଃ ।। ୪ ।।

କାମ୍ୟାନି ଚ ତଥା କୁର୍ୟ୍ୟାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଅଥବା ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ସ୍ଥାନାତ୍ସ୍ଥାନଂ ନିରୋଧୟେତ୍ ।। ୫ ।।

ଦନ୍ତମୂଲାଦଥା କଣ୍ଠେ କଣ୍ଠାଦୁରସି ମାରୁତମ୍ ।
ଉରୋଦେଶାତ୍ପ୍ରମାକୃଷ୍ୟ ନାଭିଦେଶେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।। ୬ ।।

ନାଭିଦେଶାତ୍ପ୍ରମାକୃଷ୍ୟ କୁଣ୍ଡଲ୍ୟାଂ ତୁ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
କୁଣ୍ଡଲୀଦେଶତୋ ବିଦ୍ୱାନ୍ମୂଲାଧାରେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।। ୭ ।।

ଅଥାପାନାକ୍ରଟିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱେ ତଥୋରୌ ଚ ସୁମଧ୍ୟମେ ।
ତସ୍ମାଜ୍ଜାନୁଦ୍ୱୟେ ଜଙ୍ଘେ ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।। ୮ ।।

ପ୍ରତ୍ୟାହାରୋଽୟମୁକ୍ତସ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାରସ୍ତ୍ରୈଃ ପୁରା ।
ଏବମଭ୍ୟାସଯୁକ୍ତସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ମହାତ୍ମନଃ ।। ୯ ।।

ସର୍ବପାପାନି ନଶ୍ୟନ୍ତି ଭବରୋଗଶ୍ଚ ସୁବ୍ରତ ।
ନାସାଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ନିଶ୍ଚଲଃ ସ୍ୱସ୍ତିକାସନଃ ।। ୧୦ ।।

ପୂରୟେଦନିଲଂ ବିଦ୍ୱାନାପାଦତଲମସ୍ତକମ୍ ।
ପଶ୍ଚାତ୍ପାଦଦ୍ୱୟେ ତଦ୍ୱନ୍ମୂଲାଧାରେ ତଥୈବ ଚ ।। ୧୧ ।।

ନାଭିକନ୍ଦେ ଚ ହୃନ୍ମଧ୍ୟେ କଣ୍ଠମୂଲେ ଚ ତାଲୁକେ ।
ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଲଲାଟେ ଚ ତଥା ମୂର୍ଧନି ଧାରୟେତ୍ ।। ୧୨ ।।

ଦେହେ ସ୍ୱାତ୍ମମତିଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ସମାକୃଷ୍ୟ ସମାହିତଃ ।
ଆତ୍ମନାଽଽତ୍ମନି ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱେ ନିର୍ବିକଳ୍ପେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସମାଖ୍ୟାତଃ ସାକ୍ଷାଦ୍ୱେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ।
ଏବମଭ୍ୟସତସ୍ତସ୍ୟ ନ କିଂଚିଦପି ଦୁର୍ଲଭମ୍ ।। ୧୪ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ସୁ ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୭ ।।

।। ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୭ ।।

ଅଥାତଃ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଧାରଣାଃ ପଞ୍ଚ ସୁବ୍ରତ ।
ଦେହମଧ୍ୟଗତେ ବ୍ୟୋମ୍ନି ବାହ୍ୟାଽଽକାଶଂ ତୁ ଧାରୟେତ୍ ।। ୧ ।।

ପ୍ରାଣେ ବାହ୍ୟାନିଲଂ ତଦ୍ୱଜ୍ଜ୍ୱଲନେ ଚାଗ୍ନିମୌଦରେ ।
ତୋୟଂ ତୋୟାଂଶକେ ଭୂମିଂ ଭୂମିଭାଗେ ମହାମୁନେ ।। ୨ ।।

ହୟୁବରଲକାରାଖ୍ୟଂ ମନ୍ତ୍ରମୁଚ୍ଚାରୟେତ୍ରମାତ୍ ।
ଧାରଣୈଷା ପରା ପ୍ରୋକ୍ତା ସର୍ବପାପବିଶୋଧିନୀ ।। ୩ ।।

ଜାନ୍ୱନ୍ତଂ ପୃଥିବୀ ହ୍ୟଂଶୋ ହ୍ୟପାଂ ପଯ୍ୱନ୍ତମୁଚ୍ୟତେ ।
ହୃଦୟାଂଶସ୍ତଥାଗ୍ନ୍ୟଂଶୋ ଭ୍ରୂମଧ୍ୟାନ୍ତୋଽନିଲାଂଶକଃ ।। ୪ ।।

ଆକାଶାଂଶସ୍ତଥା ପ୍ରାଜ୍ଞ ମୂର୍ଧାଂଶଃ ପରିକୀର୍ତିତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ପୃଥିବୀଭାଗେ ବିଷ୍ଣୁଂ ତୋୟାଂଶକେ ତଥା ।। ୫ ।।

ଅଗ୍ନ୍ୟଂଶେ ଚ ମହେଶାନମୀଶ୍ୱରଂ ଚାନିଲାଂଶକେ ।
ଆକାଶାଂଶେ ମହାପ୍ରାଜ୍ଞ ଧାରୟେତ୍ତୁ ସଦାଶିବମ୍ ।। ୬ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥବା ତବ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ଧାରଣାଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।
ପୁରୁଷେ ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରାରଂ ବୋଧାନନ୍ଦମୟଂ ଶିବମ୍ ।। ୭ ।।

ଧାରୟେଦ୍ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ନିତ୍ୟଂ ସର୍ବପାପବିଶୁଦ୍ଧୟେ ।
ବ୍ରହ୍ମାଦିକାର୍ୟରୂପାଣି ସ୍ୱେ ସ୍ୱେ ସଂହୃତ୍ୟ କାରଣେ ।। ୮ ।।

ସର୍ବକାରଣମବ୍ୟକ୍ତମନିରୂପ୍ୟମଚେତନମ୍ ।
ସାକ୍ଷାଦାତ୍ମନି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣେ ଧାରୟେତ୍-ପ୍ରଣବେନ ତୁ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ସମାହୃତ୍ୟ ମନସାତ୍ମନି ଯୋଜୟେତ୍ ।। ୯ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ସୁ ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୮ ।।

।। ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥାତଃ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଧ୍ୟାନଂ ସଂସାରନାଶନମ୍ ।
ଋତଂ ସତ୍ୟଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସର୍ବସଂସାରଭେଷଜମ୍ ।। ୧ ।।

ଊର୍ଧ୍ୱରେତଂ ବିଶ୍ୱରୂପଂ ବିରୂପାକ୍ଷଂ ମହେଶ୍ୱରମ୍ ।
ସୋଽହମିତ୍ୟାଦରେଣୈବ ଧ୍ୟାୟେଦୋଗୀଶ୍ୱରେଶ୍ୱରମ୍ ।। ୨ ।।

ଅଥବା ସତ୍ୟମୀଶାନଂ ଜ୍ଞାନମାନନ୍ଦମଦ୍ୱୟମ୍ ।
ଅତ୍ୟର୍ଥମଚଲଂ ନିତ୍ୟମାଦିମଧ୍ୟାନ୍ତବର୍ଜିତମ୍ ।। ୩ ।।

ତଥାଽସ୍ଥୂଲମନାକାଶମସଂସ୍ପୃଶ୍ୟମଚାକ୍ଷୁଷମ୍ ।
ନ ରସଂ ନ ଚ ଗନ୍ଧାଖ୍ୟମପ୍ରମେୟମନୂପମମ୍ ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ଆତ୍ମାନଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମନନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମ ସୁବ୍ରତ ।
ଅହମସ୍ମୀତ୍ୟଭିଧ୍ୟାୟେଦ୍ଧ୍ୟେୟାତୀତଂ ବିମୁକ୍ତୟେ ।। ୫ ।।

ଏବମଭ୍ୟାସଯୁକ୍ତସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ମହାତ୍ମନଃ ।
କ୍ରମାଦ୍ଦ୍ୱୈଦାତ୍ମବିଜ୍ଞାନଂ ବିଜାୟେତ ନ ସଂଶୟଃ ।। ୬ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ସୁ ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୯ ।।

।। ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।।

ଅଥାତଃ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ସମାଧିଂ ଭବନାଶନମ୍ ।
ସମାଧିଃ ସଂବିଦୁତ୍ପତ୍ତିଃ ପରଜୀବୈକତାଂ ପ୍ରତି ।। ୧ ।।

ନିତ୍ୟଃ ସର୍ବଗତୋ ହ୍ୟାତ୍ମା କୂଟସ୍ଥୋ ଦୋଷବର୍ଜିତଃ ।
ଏକଃ ସଂଭିଦ୍ୟତେ ଭ୍ରାନ୍ତ୍ୟା ମାୟୟା ନ ସ୍ୱରୂପତଃ ।। ୨ ।।

ତସ୍ମାଦଦ୍ୱୈତମେବାସ୍ତି ନ ପ୍ରପଞ୍ଚୋ ନ ସଂସୃତିଃ ।
ଯଥାକାଶୋ ଘଟାକାଶୋ ମଠାକାଶ ଇତୀରିତଃ ।। ୩ ।।

ତଥା ଭ୍ରାନ୍ତ୍ୟୈର୍ଦ୍ୱିଧା ପ୍ରୋକ୍ତୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ଜୀବେଶ୍ୱରାତ୍ମନା ।
ନାହଂ ଦେହୋ ନ ଚ ପ୍ରାଣୋ ନେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ମନୋ ନହି ।। ୪ ।।

ସଦା ସାକ୍ଷିସ୍ୱରୂପତ୍ୱାଚ୍ଛିବ ଏବାସ୍ମି କେବଲଃ ।
ଇତି ଧୀର୍ଯ୍ୟା ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ସା ସମାଧିରିହୋଚ୍ୟତେ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ସାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନ ସଂସାରୀ ନ ମତ୍ତୋଽନ୍ୟଃ କଦାଚନ ।
ଯଥା ଫେନତରଙ୍ଗାଦି ସମୁଦ୍ରାଦୁତ୍ଥିତଂ ପୁନଃ ।। ୬ ।।

ସମୁଦ୍ରେ ଲୀୟତେ ତଦ୍ବଜ୍ଜଗନ୍ମୟ୍ୟନୁଲୀୟତେ ।
ତସ୍ମାନ୍ନନଃ ପୃଥଙ୍ ନାସ୍ତି ଜଗନ୍ମାୟା ଚ ନାସ୍ତି ହି ।। ୭ ।।

ୟସ୍ୟୈବଂ ପରମାତ୍ମାଽୟଂ ପ୍ରତ୍ୟଗ୍‌ଭୂତଃ ପ୍ରକାଶିତଃ ।
ସ ତୁ ୟାତି ଚ ପୁଂଭାବଂ ସ୍ୱୟଂ ସାକ୍ଷାତ୍ପରାମୃତମ୍ ।। ୮ ।।

ୟଦା ମନସି ଚୈତନ୍ୟଂ ଭାତି ସର୍ବତ୍ରଗଂ ସଦା ।
ୟୋଗିନୋଽବ୍ୟବଧାନେନ ତଦା ସଂପଦ୍ୟତେ ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୯ ।।

ୟଦା ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ ହି ପଶ୍ୟତି ।
ସର୍ବଭୂତେଷୁ ଚାତ୍ମାନଂ ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ ତଦା ।। ୧୦ ।।

ୟଦା ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସମାଧିସ୍ଥୋ ନ ପଶ୍ୟତି ।
ଏକୀଭୂତଃ ପରେଣାଽସୌ ତଦା ଭବତି କେବଲଃ ।। ୧୧ ।।

ୟଦା ପଶ୍ୟତି ଚାତ୍ମାନଂ କେବଲଂ ପରମାର୍ଥତଃ ।
ମାୟାମାତ୍ରଂ ଜଗତ୍କୃତ୍ସ୍ନଂ ତଦା ଭବତି ନିର୍ବୃତିଃ ।। ୧୨ ।।

ଏବମୁକ୍ତ୍ୱା ସ ଭଗବାନ୍-ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋ ମହାମୁନିଃ ।
ସାଂକୃତିଃ ସ୍ୱସ୍ୱରୂପେଣ ସୁଖମାସ୍ତେଽତିନିର୍ଭୟଃ ।। ୧୩ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ସୁ ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ।। ୧୦ ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍‌ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତ୍ୱନିରାକରଣଂ ମେସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ୟ ଉପନିଷତ୍ସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଅମୃତବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ

(Amrutabindupanisat / Amrutabindu Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଅମୃତବିନ୍ଦୁପନିଷତ୍ / ଅମୃତବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ / ବ୍ରହ୍ମବିନ୍ଦୁପନିଷତ୍

।। ଅଥ ଅମୃତବିନ୍ଦୁପନିଷତ୍ ।।

ଅମୃତବିନ୍ଦୁପନିଷଦ୍ୱେଦ୍ୟଂ ୟତ୍ପୂରମାକ୍ଷରମ୍ ।
ତଦେବ ହି ତିପାଦ୍ରାମଚନ୍ଦ୍ରାଖ୍ୟଂ ନଃ ପରା ଗତିଃ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ମନୋ ହି ଦ୍ୱିବିଧଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ଚାଶୁଦ୍ଧମେବ ଚ ।
ଅଶୁଦ୍ଧଂ କାମସଂକଲ୍ପଂ ଶୁଦ୍ଧଂ କାମବିବର୍ଜିତମ୍ ।। ୧ ।।

ମନ ଏବ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ କାରଣଂ ବନ୍ଧମୋକ୍ଷୟୋଃ ।
ବନ୍ଧାୟ ବିଷୟାସକ୍ତଂ ମୁକ୍ତ୍ୟୈ ନିର୍ବିଷୟଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।। ୨ ।।

ୟତୋ ନିର୍ବିଷୟସ୍ୟାସ୍ୟ ମନସୋ ମୁକ୍ତିରିଷ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମାନ୍ନିର୍ବିଷୟଂ ନିତ୍ୟଂ ମନଃ କାର୍ୟଂ ମୁମୁକ୍ଷୁଣା ।। ୩ ।।

ନିରସ୍ତବିଷୟାସଙ୍ଗଂ ସଂନିରୁଦ୍ଧଂ ମନୋ ହୃଦି ।
ୟଦା ୟାତ୍ୟୁନ୍ମନୀଭାବଂ ତଦା ତତ୍ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ୪ ।।

ତାବଦେବ ନିରୋଦ୍ଧବ୍ୟଂ ୟାବଦ୍ଧୃଦି ଗତଂ କ୍ଷୟମ୍ ।
ଏତଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ଚ ମୋକ୍ଷଂ ଚ ଅତୋଽନ୍ୟୋ ଗ୍ରନ୍ଥବିସ୍ତରଃ ।। ୫ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

ନୈବ ଚିନ୍ତ୍ୟଂ ନ ବାଚିନ୍ତ୍ୟମଚିନ୍ତ୍ୟଂ ଚିନ୍ତ୍ୟମେବ ଚ ।
ପକ୍ଷପାତବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ ତଦା ।। ୬ ।।

ସ୍ୱରେଣ ସଂଧୟେଦ୍ଯୋଗମସ୍ୱରଂ ଭାବୟେତ୍ପରମ୍ ।
ଅସ୍ୱରେଣ ହି ଭାବେନ ଭାବୋ ନାଭାବ ଇଷ୍ୟତେ ।। ୭ ।।

ତଦେବ ନିଷ୍କଲଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିର୍ବିକଲ୍ପଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ଜ୍ଞାତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ ଧ୍ରୁବମ୍ ।। ୮ ।।

ନିର୍ବିକଲ୍ପମନନ୍ତଂ ଚ ହେତୁବୃତ୍ତାନ୍ତବର୍ଜିତମ୍ ।
ଅପ୍ରମେୟମନାଦ୍ୟଂ ଚ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଚ ପରମଂ ଶିବମ୍ ।। ୯ ।।

ନ ନିରୋଧୋ ନ ଚୋତ୍ପତ୍ତିର୍ନ ବନ୍ଧୋ ନ ଚ ଶାସନମ୍ ।
ନ ମୁମୁକ୍ଷା ନ ମୁକ୍ତିଶ୍ଚେଦିତ୍ୟେଷା ପରମାର୍ଥତା ।। ୧୦ ।। ୨ ।।

ଏକ ଏବାତ୍ମା ମନ୍ତବ୍ୟୋ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିଷୁ ।
ସ୍ଥାନତ୍ରୟ୍ୟାବ୍ୟତୀତସ୍ୟ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୧୧ ।।

ଏକ ଏବ ହି ଭୂତାତ୍ମା ଭୂତେ ଭୂତେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।
ଏକଧା ବହୁଧା ଚୈବ ଦୃଶ୍ୟତେ ଜଲଚନ୍ଦ୍ରବତ୍ ।। ୧୨ ।।

ଘଟସଂବୃତମାକାଶଂ ଲୀୟମାନେ ଘଟେ ୟଥା ।
ଘଟୋ ଲୀୟେତ ନାକାଶଂ ତଦ୍ୱଜ୍ଜୀବୋ ନଭୋପମଃ ।। ୧୩ ।।

ଘଟବଦ୍ୱିବିଧାକାରଂ ଭିଦ୍ୟମାନଂ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ତଦ୍-ଭଗ୍ନଂ ନ ଚ ଜାନାତି ସ ଜାନାତି ଚ ନିତ୍ୟଶଃ ।। ୧୪ ।।

ଶବ୍ଦମାୟ୍ୟାବୃତୋ ୟାବତ୍ତାବତ୍ତିଷ୍ଠତି ପୁଷ୍କରେ ।
ଭିନ୍ନେ ତମସି ଚୈକତ୍ୱମେକମେବାନୁପଶ୍ୟତି ।। ୧୫ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

ଶବ୍ଦାକ୍ଷରଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ତସ୍ମିନ୍-କ୍ଷୀଣେ ଯଦକ୍ଷରମ୍ ।
ତଦ୍ବିଦ୍ୱାନକ୍ଷରଂ ଧ୍ୟାୟେଦ୍ୟଦୀଚ୍ଛେଚ୍ଛାନ୍ତିମାତ୍ମନଃ ।। ୧୬ ।।

ଦ୍ୱେ ବିଦ୍ୟେ ବେଦିତବ୍ୟେ ତୁ ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ଚ ଯତ୍ ।
ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମଣି ନିଷ୍ଣାତଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାଧିଗଚ୍ଛତି ।। ୧୭ ।।

ଗ୍ରନ୍ଥମଭ୍ୟସ୍ୟ ମେଧାବୀ ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନତତ୍ପରଃ ।
ପଲାଲମିବ ଧାନ୍ୟାର୍ଥୀ ତ୍ୟଜେଦ୍ଗ୍ରନ୍ଥମଶେଷତଃ ।। ୧୮ ।।

ଗବାମନେକବର୍ଣ୍ଣାନାଂ କ୍ଷୀରସ୍ୟାପ୍ୟେକବର୍ଣ୍ଣତା ।
କ୍ଷୀରବତ୍ପଶ୍ୟତେ ଜ୍ଞାନଂ ଲିଙ୍ଗିନସ୍ତୁ ଗବାଂ ଯଥା ।। ୧୯ ।।

ଘୃତମିବ ପୟସି ନିଗୂଢଂ ଭୂତେ ଭୂତେ ଚ ବସତି ବିଜ୍ଞାନମ୍ ।
ସତତଂ ମନ୍ଥୟିତବ୍ୟଂ ମନସା ମନ୍ଥାନଭୂତେନ ।। ୨୦ ।।

ଜ୍ଞାନନେତ୍ରଂ ସମାଦାୟ ଚରେଦ୍ଵହ୍ନିମତଃ ପରମ୍ ।
ନିଷ୍କଲଂ ନିର୍ମଲଂ ଶାନ୍ତଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ସ୍ମୃତମ୍ ।। ୨୧ ।।

ସର୍ବଭୂତାଧିବାସଂ ଚ ଯଦ୍-ଭୂତେଷୁ ବସତ୍ୟପି ।
ସର୍ବାନୁଗ୍ରାହକତ୍ୱେନ ତଦସ୍ମ୍ୟହଂ ବାସୁଦେବଃ ତଦସ୍ମ୍ୟହଂ ବାସୁଦେବ ଇତି ।। ୨୨ ।। ୪ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।। ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଅମୃତବିନ୍ଦୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ତେଜୋବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ

(Tejobindupanisat / Tejobindu Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ତେଜୋବିନ୍ଦୂପନିଷତ୍ / ତେଜୋବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ତେଜୋବିନ୍ଦୂପନିଷତ୍ ।।

ୟତ୍ର ଚିନ୍ମାତ୍ରକଲନା ଯାତ୍ୟପହ୍ନବମଞ୍ଜସା ।
ତଚ୍ଚିନ୍ମାତ୍ରମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭବାମ୍ୟହମ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଓଁ ତେଜୋବିନ୍ଦୁଃ ପରଂ ଧ୍ୟାନଂ ବିଶ୍ୱାତ୍ମହୃଦି ସଂସ୍ଥିତମ୍ ।
ଆଣବଂ ଶାଂଭବଂ ଶାନ୍ତଂ ସ୍ଥୂଲଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ପରଂ ଚ ୟତ୍ ।। ୧।।

ଦୁଃଖାଢ୍ୟଂ ଚ ଦୁରାରାଧ୍ୟଂ ଦୁଷ୍ପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟଂ ମୁକ୍ତମବ୍ୟୟମ୍ ।
ଦୁର୍ଲଭଂ ତତ୍ସୁୟଂ ଧ୍ୟାନଂ ମୁନୀନାଂ ଚ ମନୀଷିଣାମ୍ ।। ୨।।

ୟତାହାରୋ ଜିତକ୍ରୋଧୋ ଜିତସଙ୍ଗୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।
ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୋ ନିରହଂକାରୋ ନିରାଶୀରପରିଗ୍ରହଃ ।। ୩।।

ଅଗମ୍ୟାଗମକର୍ତା ଯୋ ଗମ୍ୟାଽଗମନମାନସଃ ।
ମୁଖେ ତ୍ରୀଣି ଚ ବିନ୍ଦଚ୍ଛି ତ୍ରିଧାମା ହଂସ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୪।।

ପରଂ ଗୁହ୍ୟତମଂ ବିଦ୍ଧି ହ୍ୟସ୍ତତନ୍ଦ୍ରୋ ନିରାଶ୍ରୟଃ ।
ସୋମରୂପକଲା ସୂକ୍ଷ୍ମା ବିଷ୍ଣୋସ୍ତତ୍ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ତ୍ରିବକ୍ତ୍ରଂ ତ୍ରିଗୁଣଂ ସ୍ଥାନଂ ତ୍ରିଧାତୁଂ ରୂପବର୍ଜିତମ୍ ।
ନିଷ୍କଲଂ ନିର୍ବିକଲ୍ପଂ ଚ ନିରାକାରଂ ନିରାଶ୍ରୟମ୍ ।। ୬।।

ଉପାଧିରହିତଂ ସ୍ଥାନଂ ବାଙ୍ମନୋଽତୀତଗୋଚରମ୍ ।
ସ୍ୱଭାବଂ ଭାବସଂଗ୍ରାହ୍ୟମସଂଘାତଂ ପଦାଚ୍ଛ୍ୟୁତମ୍ ।। ୭।।

ଅନାନାନନ୍ଦନାତୀତଂ ଦୁଷ୍ପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟଂ ମୁକ୍ତିମବ୍ୟୟମ୍ ।
ଚିନ୍ତ୍ୟମେବଂ ବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଶାଶ୍ୱତଂ ଧ୍ରୁବମଚ୍ୟୁତମ୍ ।। ୮।।

ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତଦଧ୍ୟାତ୍ମଂ ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋସ୍ତତ୍ପରାୟଣମ୍ ।
ଅଚିନ୍ତ୍ୟଂ ଚିନ୍ମୟାତ୍ମାନଂ ୟଦ୍ଧ୍ୟୋମ ପରମଂ ସ୍ଥିତମ୍ ।। ୯।।

ଅଶୂନ୍ୟଂ ଶୂନ୍ୟଭାବଂ ତୁ ଶୂନ୍ୟାତୀତଂ ହୃଦି ସ୍ଥିତମ୍ ।
ନ ଧ୍ୟାନଂ ଚ ନ ଚ ଧ୍ୟାତା ନ ଧ୍ୟେୟୋ ଧ୍ୟେୟ ଏବ ଚ ।। ୧୦।।

ସର୍ବଂ ଚ ନ ପରଂ ଶୂନ୍ୟଂ ନ ପରଂ ନାପରାପୂରମ୍ ।
ଅଚିନ୍ତ୍ୟମପ୍ରବୁଦ୍ଧଂ ଚ ନ ସତ୍ୟଂ ନ ପରଂ ବିଦୁଃ ।। ୧୧।।

ମୁନୀନାଂ ସଂପ୍ରୟୁକ୍ତଂ ଚ ନ ଦେବା ନ ପରଂ ବିଦୁଃ ।
ଲୋଭଂ ମୋହଂ ଭୟଂ ଦର୍ପଂ କାମଂ କ୍ରୋଧଂ ଚ କିଲ୍ବିଷମ୍ ।। ୧୨।।

ଶୀତୋଷ୍ଣେ କ୍ଷୁତ୍ପିପାସେ ଚ ସଂକଲ୍ପକବିକଲ୍ପକମ୍ ।
ନ ବ୍ରହ୍ମକୁଲଦର୍ପଂ ଚ ନ ମୁକ୍ତିଗ୍ରନ୍ଥିସଂଚୟମ୍ ।। ୧୩।।

ନ ଭୟଂ ନ ସୁଖଂ ଦୁଃଖଂ ତଥା ମାନାବମାନୟୋଃ ।
ଏତଦ୍-ଭାବବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ତଦ୍ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ପରମ୍ ।। ୧୪।।

ୟମୋ ହି ନିୟମସ୍ତ୍ୟାଗୋ ମୌନଂ ଦେଶଶ୍ଚ କାଲତଃ ।
ଆସନଂ ମୂଲବନ୍ଧଶ୍ଚ ଦେହସାମ୍ୟଂ ଚ ଦୃକ୍-ସ୍ଥିତିଃ ।। ୧୫।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାଣସଂୟମନଂ ଚୈବ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଶ୍ଚ ଧାରଣା ।
ଆତ୍ମଧ୍ୟାନଂ ସମାଧିଶ୍ଚ ପ୍ରୋକ୍ତାନ୍ୟଙ୍ଗାନି ବୈ କ୍ରମାତ୍ ।। ୧୬।।

ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ବୈ ଜ୍ଞାନାଦିନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାମସଂୟମଃ ।
ୟମୋଽୟମିତି ସଂପ୍ରୋକ୍ତୋଽଭ୍ୟସନୀୟୋ ମୁହୁର୍ମୁହୁଃ ।। ୧୭।।

ସଜାତୀୟପ୍ରବାହଶ୍ଚ ବିଜାତୀୟତିରସ୍କୃତିଃ ।
ନିୟମୋ ହି ପରାନନ୍ଦୋ ନିୟମାତ୍ପ୍ରିୟତେ ବୁଧୈଃ ।। ୧୮।।

ତ୍ୟାଗୋ ହି ମହତା ପୂଜ୍ୟଃ ସଦ୍ୟୋ ମୋକ୍ଷପ୍ରଦାୟକଃ ।। ୧୯।।

ୟସ୍ମାଦ୍ବାଚୋ ନିବର୍ତନ୍ତେ ଅପ୍ରାପ୍ୟ ମନସା ସହ ।
ୟନ୍ନୈନଂ ଯୋଗିଭିର୍ଗମ୍ୟଂ ତଦ୍-ଭଜେତ୍ସର୍ବଦା ବୁଧଃ ।। ୨୦।।

ବାଚୋ ୟସ୍ମାନ୍ନିବର୍ତନ୍ତେ ତଦ୍ବକ୍ତୁଂ କେନ ଶକ୍ୟତେ ।
ପ୍ରପଞ୍ଚୋ ୟଦି ବକ୍ତବ୍ୟଃ ସୋଽପି ଶବ୍ଦବିବର୍ଜିତଃ ।। ୨୧।।

ଇତି ବା ତଦ୍-ଭବେନ୍ନୈନଂ ସର୍ବଂ ସହଜସଂଜ୍ଞିତମ୍ ।
ଗିରାଂ ମୌନଂ ତୁ ବାଲାନାମୟୁକ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମବାଦିନାମ୍ ।। ୨୨।।

ଆଦାବନ୍ତେ ଚ ମଧ୍ୟେ ଚ ଜନୋ ୟସ୍ମିନ୍ନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ୟେନେଦଂ ସତତଂ ବ୍ୟାପ୍ତଂ ସ ଦେଶୋ ବିଜନଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୨୩।।

କଲ୍ପନା ସର୍ବଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମାଦୀନାଂ ନିମେଷତଃ ।
କାଲଶବ୍ଦେନ ନିର୍ଦିଷ୍ଟଂ ହ୍ୟଖଣ୍ଡାନନ୍ଦମଦ୍ୱୟମ୍ ।। ୨୪।।

ସୁଖେନୈବ ଭବେଦ୍ୟସ୍ମିନ୍ନଜସ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମଚିନ୍ତନମ୍ ।
ଆସନଂ ତଦ୍ବିଜାନୀୟାଦନ୍ୟସ୍ମୁଖବିନାଶନମ୍ ।। ୨୫।।

Not For Commercial Use

ସିଦ୍ଧୟେ ସର୍ବଭୂତାଦି ବିଶ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନମଦ୍ୱୟମ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍‌ସିଦ୍ଧିଂ ଗତାଃ ସିଦ୍ଧାସ୍ତ୍ରିଦ୍ଧାସନମୁଚ୍ୟତେ ।। ୨୬।।

ୟନ୍ମୂଲଂ ସର୍ବଲୋକାନାଂ ୟନ୍ମୂଲଂ ଚିତ୍ତବନ୍ଧନମ୍ ।
ମୂଲବନ୍ଧଃ ସଦା ସେବ୍ୟୋ ଯୋଗ୍ୟୋଽସୌ ବ୍ରହ୍ମବାଦିନାମ୍ ।। ୨୭।।

ଅଙ୍ଗାନାଂ ସମତାଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ରମେ ବ୍ରହ୍ମଣି ଲୀୟତେ ।
ନୋ ଚେନ୍ନୈବ ସମାନତ୍ୱମୃଜୁତ୍ୱଂ ଶୁଷ୍କବୃକ୍ଷବତ୍ ।। ୨୮।।

ଦୃଷ୍ଟିଂ ଜ୍ଞାନମୟୀଂ କୃତ୍ୱା ପଶ୍ୟେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମମୟଂ ଜଗତ୍ ।
ସା ଦୃଷ୍ଟିଃ ପରମୋଦାରା ନ ନାସାଗ୍ରାବଲୋକିନୀ ।। ୨୯।।

ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦର୍ଶନଦୃଶ୍ୟାନାଂ ବିରାମୋ ୟତ୍ର ବା ଭବେତ୍ ।
ଦୃଷ୍ଟିସ୍ତତ୍ରୈବ କର୍ତବ୍ୟା ନ ନାସାଗ୍ରାବଲୋକିନୀ ।। ୩୦।।

ଚିତ୍ତାଦିସର୍ବଭାବେଷୁ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱେନୈବ ଭାବନାତ୍ ।
ନିରୋଧଃ ସର୍ବବୃତ୍ତୀନାଂ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୩୧।।

ନିଷେଧନଂ ପ୍ରପଞ୍ଚସ୍ୟ ରେଚକାଖ୍ୟଃ ସମୀରିତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ମୀତି ୟା ବୃତ୍ତିଃ ପୂରକୋ ବାୟୁରୁଚ୍ୟତେ ।। ୩୨।।

ତତସ୍ତଦ୍ବୃତ୍ତିନୈଶ୍ଚଲ୍ୟଂ କୁମ୍ଭକଃ ପ୍ରାଣସଂୟମଃ ।
ଅୟଂ ଚାପି ପ୍ରବୁଦ୍ଧାନାମଜ୍ଞାନାଂ ଘ୍ରାଣପୀଡନମ୍ ।। ୩୩।।

ବିଷୟେଷ୍ୱାତ୍ମତାଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ମନସସ୍ତିତ୍ତରଞ୍ଜକମ୍ ।
ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସ ବିଜ୍ଞେୟୋଽଭ୍ୟସନୀୟୋ ମୁହୁର୍ମୁହୁଃ ।। ୩୪।।

ୟତ୍ର ୟତ୍ର ମନୋ ୟାତି ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତ୍ର ଦର୍ଶନାତ୍ ।
ମନସା ଧାରଣଂ ଚୈବ ଧାରଣା ସା ପରା ମତା ।। ୩୫।।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ମୀତି ସଦ୍ବୃତ୍ତ୍ୟା ନିରାଲମ୍ବତୟା ସ୍ଥିତିଃ ।
ଧ୍ୟାନଶବ୍ଦେନ ବିଖ୍ୟାତଃ ପରମାନନ୍ଦଦାୟକଃ ।। ୩୬।।

ନିର୍ବିକାରତୟା ବୃତ୍ତ୍ୟା ବ୍ରହ୍ମାକାରତୟା ପୁନଃ ।
ବୃତ୍ତିବିସ୍ମରଣଂ ସମ୍ୟକ୍ସମାଧିରଭିଧୀୟତେ ।। ୩୭।।

ଇମଂ ଚାକୃତ୍ରିମାନନ୍ଦଂ ତାବତ୍ସାଧୁ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ଲକ୍ଷ୍ୟା ଯାବତ୍କ୍ଷଣାତ୍-ପୁଂସଃ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଚଂ ସଂଭବେତ୍ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୩୮।।

ତତଃ ସାଧନନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସିଦ୍ଧୋ ଭବତି ଯୋଗିରାଟ୍ ।
ତତ୍ତ୍ୱଂ ରୂପଂ ଭବେତ୍ତସ୍ୟ ବିଷୟୋ ମନସୋ ଗିରାମ୍ ।। ୩୯।।

ସମାଧୌ କ୍ରିୟମାଣେ ତୁ ବିଘ୍ନାନ୍ୟାୟାନ୍ତି ବୈ ବଲାତ୍ ।
ଅନୁସଂଧାନରାହିତ୍ୟମାଲସ୍ୟଂ ଭୋଗଲାଲସମ୍ ।। ୪୦।।

ଲୟସ୍ତମଶ୍ଚ ବିକ୍ଷେପସ୍ତେଜଃ ସ୍ୱେଦଶ୍ଚ ଶୂନ୍ୟତା ।
ଏବଂ ହି ବିଘ୍ନବାହୁଲ୍ୟଂ ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଶାରଦୈଃ ।। ୪୧।।

ଭାବବୃତ୍ତ୍ୟା ହି ଭାବତ୍ୱଂ ଶୂନ୍ୟବୃତ୍ତ୍ୟା ହି ଶୂନ୍ୟତା ।
ବ୍ରହ୍ମବୃତ୍ତ୍ୟା ହି ପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ୱଂ ତୟା ପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ୱମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୪୨।।

ଯେ ହି ବୃତ୍ତିଂ ବିହାୟୈନାଂ ବ୍ରହ୍ମାଖ୍ୟାଂ ପାବନୀଂ ପରାମ୍ ।
ବୃଥୈବ ତେ ତୁ ଜୀବନ୍ତି ପଶୁଭିଶ୍ଚ ସମା ନରାଃ ।। ୪୩।।

ଯେ ତୁ ବୃତ୍ତିଂ ବିଜାନନ୍ତି ଜ୍ଞାତ୍ୱା ବୈ ବର୍ଧୟନ୍ତି ଯେ ।
ତେ ବୈ ସତ୍-ପୁରୁଷା ଧନ୍ୟା ବନ୍ଦ୍ୟାସ୍ତେ ଭୁବନତ୍ରୟେ ।। ୪୪।।

ଯେଷାଂ ବୃତ୍ତିଃ ସମା ବୃଦ୍ଧା ପରିପକ୍ୱା ଚ ସା ପୁନଃ ।
ତେ ବୈ ସଦ୍-ବ୍ରହ୍ମତାଂ ପ୍ରାପ୍ତା ନେତରେ ଶବ୍ଦବାଦିନଃ ।। ୪୫।।

Not For Commercial Use

କୁଶଲା ବ୍ରହ୍ମବାର୍ତାୟାଂ ବୃତ୍ତିହୀନାଃ ସୁରାଗିଣଃ ।
ତେଽପ୍ୟଜ୍ଞାନତୟା ନୂନଂ ପୁନରାୟାନ୍ତି ୟାନ୍ତି ଚ ।। ୪୬।।

ନିମିଷାର୍ଧଂ ନ ତିଷ୍ଠନ୍ତି ବୃତ୍ତିଂ ବ୍ରହ୍ମମୟୀଂ ବିନା ।
ୟଥା ତିଷ୍ଠନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମାଦ୍ୟାଃ ସନକାଦ୍ୟାଃ ଶୁକାଦୟଃ ।। ୪୭।।

କାରଣଂ ୟସ୍ୟ ବୈ କାର୍ୟଂ କାରଣଂ ତସ୍ୟ ଜାୟତେ ।
କାରଣଂ ତତ୍ତ୍ୱତୋ ନଶ୍ୟେତ୍କାର୍ୟାଭାବେ ବିଚାରତଃ ।। ୪୮।।

ଅଥ ଶୁଦ୍ଧଂ ଭବେଦ୍ବସ୍ତୁ ୟଦ୍ବୈ ବାଚାମଗୋଚରମ୍ ।
ଉଦେତି ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତାନାଂ ବୃତ୍ତିଜ୍ଞାନଂ ତତଃ ପରମ୍ ।। ୪୯।।

ଭାବିତଂ ତୀବ୍ରବେଗେନ ୟଦ୍ବସ୍ତୁ ନିଶ୍ଚୟାତ୍ମକମ୍ ।
ଦୃଶ୍ୟଂ ହ୍ୟଦୃଶ୍ୟତାଂ ନୀତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମାକାରେଣ ଚିନ୍ତୟେତ୍ ।। ୫୦।।

ବିଦ୍ୱାନ୍ନିତ୍ୟଂ ସୁଖେ ତିଷ୍ଠେଦ୍ଧିୟା ଚିଦ୍ରସପୂର୍ଣ୍ଣୟା ।।

।। ଇତି ତେଜୋବିନ୍ଦୂପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଅଥ ହ କୁମାରଃ ଶିବଂ ପପ୍ରଚ୍ଛାଽଖଣ୍ଡୈକରସଚିନ୍ମାତ୍ରସ୍ୱରୂପମନୁବ୍ରୂହୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ପରମଃ ଶିବଃ ।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଦୃଶ୍ୟମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଜଗତ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଭାବମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୧।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ମନ୍ତ୍ର ଅଖଣ୍ଡୈକରସା କ୍ରିୟା ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଜ୍ଞାନମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଜଲମ୍ ।। ୨।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସା ଭୂମିରଖଣ୍ଡୈକରସଂ ବିୟତ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଶାସ୍ତ୍ରମଖଣ୍ଡୈକରସା ତ୍ରୟୀ ।। ୩।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚାଖଣ୍ଡୈକରସଂ ବ୍ରତମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ଜୀବ ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ହ୍ୟଜଃ ।। ୪।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ବ୍ରହ୍ମା ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ହରିଃ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ରୁଦ୍ର ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୫।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ହ୍ୟଖଣ୍ଡୈକରସୋ ଗୁରୁଃ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଲକ୍ଷ୍ୟମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ମହଃ ।। ୬।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ଦେହ ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ମନଃ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଚିତ୍ତମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ସୁଖମ୍ ।। ୭।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସା ବିଦ୍ୟା ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋଽବ୍ୟୟଃ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ନିତ୍ୟମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ପରମ୍ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ କିଂଚିଦଖଣ୍ଡୈକରସଂ ପରମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସାଦନ୍ୟନ୍ନାସ୍ତି ନାସ୍ତି ଷଡାନନ ।। ୯।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସାନ୍ନାସ୍ତି ଅଖଣ୍ଡୈକରସାନ୍ନ ହି ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସାଚ୍ଚିଂଚିଦଖଣ୍ଡୈକରସାଦହମ୍ ।। ୧୦।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ସ୍ଥୂଲଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ଚାଖଣ୍ଡରୂପକମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ବେଦ୍ୟମଖଣ୍ଡୈକରସୋ ଭବାନ୍ ।। ୧୧।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଗୁହ୍ୟମଖଣ୍ଡୈକରସାଦିକମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ଜ୍ଞାତା ହ୍ୟଖଣ୍ଡୈକରସା ସ୍ଥିତିଃ ।। ୧୨।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସା ମାତା ଅଖଣ୍ଡୈକରସଃ ପିତା ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ଭ୍ରାତା ଅଖଣ୍ଡୈକରସଃ ପତିଃ ।। ୧୩।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ସୂତ୍ରମଖଣ୍ଡୈକରସୋ ବିରାଟ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଗାତ୍ରମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଶିରଃ ।। ୧୪।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଚାନ୍ତରଖଣ୍ଡୈକରସଂ ବହିଃ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ପୂର୍ଣ୍ଣମଖଣ୍ଡୈକରସାମୃତମ୍ ।। ୧୫।।

ଅଖୈଣ୍ଡୈକରସଂ ଗୋତ୍ରମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଗୃହମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଗୋପ୍ୟମଖଣ୍ଡୈକରସଶଶୀ ।। ୧୬।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସାସ୍ତାରା ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ରବିଃ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ କ୍ଷେତ୍ରମଖଣ୍ଡୈକରସା କ୍ଷମା ।। ୧୭।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସ ଶାନ୍ତ ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋଽଗୁଣଃ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଃ ସାକ୍ଷୀ ଅଖଣ୍ଡୈକରସଃ ସୁହୃତ୍ ।। ୧୮।।

Not For Commercial Use

ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ବନ୍ଧୁରଖଣ୍ଡୈକରସଃ ସଖା ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ରାଜା ହ୍ୟଖଣ୍ଡୈକରସଂ ପୁରମ୍ ।। ୧୯।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ରାଜ୍ୟମଖଣ୍ଡୈକରସାଃ ପ୍ରଜାଃ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ତାରମଖଣ୍ଡୈକରସୋ ଜପଃ ।। ୨୦।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଧ୍ୟାନମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ପଦମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଗ୍ରାହ୍ୟମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ମହତ୍ ।। ୨୧।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଜ୍ୟୋତିରଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଧନମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ଭୋଜ୍ୟମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ହବିଃ ।। ୨୨।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ହୋମ ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ଜପଃ ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ସ୍ୱର୍ଗମଖଣ୍ଡୈକରସଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୨୩।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମିତି ଭାବୟେତ୍ ।
ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବ ଚିନ୍ମାତ୍ରମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ପରମ୍ ।। ୨୪।।

ଭବବର୍ଜିତଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବ ହି ।
ଇଦଂ ଚ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମୟଂ ଚିନ୍ମୟମେବ ହି ।। ୨୫।।

ଆତ୍ମଭାବଂ ଚ ଚିନ୍ମାତ୍ରମଖଣ୍ଡୈକରସଂ ବିଦୁଃ ।
ସର୍ବଲୋକଂ ଚ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ତ୍ୱତ୍ତା ମତ୍ତା ଚ ଚିନ୍ମୟମ୍ ।। ୨୬।।

ଆକାଶୋ ଭୂର୍ଜଲଂ ବାୟୁରଗ୍ନିର୍ବ୍ରହ୍ମା ହରିଃ ଶିବଃ ।
ୟକ୍ଷିଂଚିଦ୍ୟନ୍ନ କିଂଚିଚ୍ଚ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବ ହି ।। ୨୭।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ସର୍ବଂ ୟଦ୍ୟଚ୍ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବ ହି ।
ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ଭବିଷ୍ୟଚ୍ଚ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବ ହି ।। ୨୮।।

Not For Commercial Use

ଦ୍ରବ୍ୟଂ କାଲଂ ଚ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟଂ ଚିଦେବ ହି ।
ଜ୍ଞାତା ଚିନ୍ମାତ୍ରରୂପଶ୍ଚ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମୟମେବ ହି ।। ୨୯।।

ସଂଭାଷଣଂ ଚ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ୟଦ୍ୟଚ୍ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବ ହି ।
ଅସଚ୍ଚ ସଚ୍ଚ ଚିନ୍ମାତ୍ରମାଦ୍ୟନ୍ତଂ ଚିନ୍ମୟଂ ସଦା ।। ୩୦।।

ଆଦିରନ୍ତଶ୍ଚ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟାଦି ଚିନ୍ମୟମ୍ ।
ଦୃଗ୍-ଦୃଶ୍ୟଂ ୟଦି ଚିନ୍ମାତ୍ରମସ୍ତି ଚେଚ୍ଚିନ୍ମୟଂ ସଦା ।। ୩୧।।

ସର୍ବାଶ୍ଚର୍ୟଂ ହି ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ଦେହଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବ ହି ।
ଲିଙ୍ଗଂ ଚ କାରଣଂ ଚୈବ ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନ ହି ବିଦ୍ୟତେ ।। ୩୨।।

ଅହଂ ତ୍ୱଂ ଚୈବ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ମୂର୍ତାମୂର୍ତାଦି ଚିନ୍ମୟମ୍ ।
ପୁଣ୍ୟଂ ପାପଂ ଚ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ଜୀବଶ୍ଚିନ୍ମାତ୍ରବିଗ୍ରହଃ ।। ୩୩।।

ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ସଂକଲ୍ପଶ୍ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ବେଦନମ୍ ।
ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ମନ୍ତ୍ରାଦି ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ଦେବତା ।। ୩୪।।

ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ଦିକ୍‌ପାଲାଶ୍ଚିନ୍ମାତ୍ରାଦ୍ଭ୍ୟାବହାରିକମ୍ ।
ଚିନ୍ମାତ୍ରାତ୍ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି କୋଽପି ହି ।। ୩୫।।

ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ମାୟା ଚ ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ପୂଜନମ୍ ।
ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ମନ୍ତବ୍ୟଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ସତ୍ୟକମ୍ ।। ୩୬।।

ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି କୋଶାଦି ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ବୈ ବସୁ ।
ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ମୌନଂ ଚ ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତ୍ୟମୌନକମ୍ ।। ୩୭।।

ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ବୈରାଗ୍ୟଂ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବ ହି ।
ୟଚ୍ଚ ୟାବଚ୍ଚ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ୟଚ୍ଚ ୟାବଚ୍ଚ ଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୩୮।।

Not For Commercial Use

ଯଚ୍ଚ ଯାବଚ୍ଚ ଦୂରସ୍ଥଂ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବ ହି ।
ଯଚ୍ଚ ଯାବଚ୍ଚ ଭୂତାଦି ଯଚ୍ଚ ଯାବଚ୍ଚ ଲକ୍ଷ୍ୟତେ ।। ୩୯।।

ଯଚ୍ଚ ଯାବଚ୍ଚ ବେଦାନ୍ତାଃ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବ ହି ।
ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ଗମନଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ମୋକ୍ଷକମ୍ ।। ୪୦।।

ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଚ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବ ହି ।
ଅଖଣ୍ଡୈକରସଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚିନ୍ମାତ୍ରାନ୍ନ ହି ବିଦ୍ୟତେ ।। ୪୧।।

ଶାସ୍ତ୍ରେ ମୟି ତ୍ୱୟୀଶେ ଚ ହ୍ୟଖଣ୍ଡୈକରସୋ ଭବାନ୍ ।
ଇତ୍ୟେକରୂପକତୟା ଯୋ ବା ଜାନାତ୍ୟହଂ ତ୍ୱିତି ।। ୪୨।।

ସକୃଜ୍ଜ୍ଞାନେନ ମୁକ୍ତିଃ ସ୍ୟାତ୍ସମ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାନେ ସ୍ୱୟଂ ଗୁରୁଃ ।। ୪୩।।

।। ଇତି ତେଜୋବିନ୍ଦୂପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ।। ୨।।

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

କୁମାରଃ ପିତରମାତ୍ମାନୁଭବମନୁବ୍ରୂହୀତି ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
ସ ହୋବାଚ ପରଃ ଶିବଃ ।

ପରବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପୋଽହଂ ପରମାନନ୍ଦମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
କେବଲଂ ଜ୍ଞାନରୂପୋଽହଂ କେବଲଂ ପରମୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧।।

କେବଲଂ ଶାନ୍ତରୂପୋଽହଂ କେବଲଂ ଚିନ୍ମୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
କେବଲଂ ନିତ୍ୟରୂପୋଽର୍ହଂ କେବଲଂ ଶାଶ୍ୱତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୨।।

କେବଲଂ ସତ୍ତ୍ୱରୂପୋଽହମହଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱାହମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ସର୍ବହୀନସ୍ୱରୂପୋଽହଂ ଚିଦାକାଶମୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୩।।

କେବଲଂ ତୁର୍ଯ୍ୟରୂପୋଽସ୍ମି ତୁର୍ଯ୍ୟାତୀତୋଽସ୍ମି କେବଲଃ ।
ସଦା ଚୈତନ୍ୟରୂପୋଽସ୍ମି ଚିଦାନନ୍ଦମୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୪।।

କେବଲାକାରରୂପୋଽସ୍ମି ଶୁଦ୍ଧରୂପୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ସଦା ।
କେବଲଂ ଜ୍ଞାନରୂପୋଽସ୍ମି କେବଲଂ ପ୍ରିୟମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୫।।

ନିର୍ବିକଲ୍ପସ୍ୱରୂପୋଽସ୍ମି ନିରୀହୋଽସ୍ମି ନିରାମୟଃ ।
ସଦାଽସଙ୍ଗସ୍ୱରୂପୋଽସ୍ମି ନିର୍ବିକାରୋଽହମବ୍ୟୟଃ ।। ୬।।

ସଦୈକରସରୂପୋଽସ୍ମି ସଦା ଚିନ୍ମାତ୍ରବିଗ୍ରହଃ ।
ଅପରିଚ୍ଛିନ୍ନରୂପୋଽସ୍ମି ହ୍ୟଖଣ୍ଡାନନ୍ଦରୂପବାନ୍ ।। ୭।।

ସପୂରାନନ୍ଦରୂପୋଽସ୍ମି ଚିପୂରାନନ୍ଦମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଅନ୍ତରାନ୍ତରରୂପୋଽହମବାଙ୍ମନସଗୋଚରଃ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ଆତ୍ମାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପୋଽହଂ ସତ୍ୟାନନ୍ଦୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ସଦା ।
ଆତ୍ମାରାମସ୍ୱରୂପୋଽସ୍ମି ହ୍ୟଯମାତ୍ମା ସଦାଶିବଃ ।। ୯।।

ଆତ୍ମପ୍ରକାଶରୂପୋଽସ୍ମି ହ୍ୟାତ୍ମଜ୍ୟୋତି ରସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଆଦିମଧ୍ୟାନ୍ତହୀନୋଽସ୍ମି ହ୍ୟାକାଶସଦୃଶୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୦।।

ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧଚିଦାନନ୍ଦସତ୍ତାମାତ୍ରୋଽହମବ୍ୟୟଃ ।
ନିତ୍ୟବୁଦ୍ଧବିଶୁଦ୍ଧୈକସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୧।।

ନିତ୍ୟଶେଷସ୍ୱରୂପୋଽସ୍ମି ସର୍ବାତୀତୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ସଦା ।
ରୂପାତୀତସ୍ୱରୂପୋଽସ୍ମି ପରମାକାଶବିଗ୍ରହଃ ।। ୧୨।।

ଭୂମାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପୋଽସ୍ମି ଭାଷାହୀନୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ସଦା ।
ସର୍ବାଧିଷ୍ଠାନରୂପୋଽସ୍ମି ସର୍ବଦା ଚିଦ୍ଘନୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୩।।

ଦେହଭାବବିହୀନୋଽସ୍ମି ଚିନ୍ତାହୀନୋଽସ୍ମି ସର୍ବଦା ।
ଚିତ୍ତବୃତ୍ତିବିହୀନୋଽହଂ ଚିଦାତ୍ମୈକରସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୪।।

ସର୍ବଦୃଶ୍ୟବିହୀନୋଽହଂ ଦୃଗ୍-ରୂପୋଽସ୍ମ୍ୟହମେବ ହି ।
ସର୍ବଦା ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପୋଽସ୍ମି ନିତ୍ୟତୃପ୍ତୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ସଦା ।। ୧୫।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ସର୍ବଂ ସ୍ୟାଦହଂ ଚୈତନ୍ୟମେବ ହି ।
ଅହମେବାହମେବାସ୍ମି ଭୂମାକାଶସ୍ୱରୂପବାନ୍ ।। ୧୬।।

ଅହମେବ ମହାନାତ୍ମା ହ୍ୟହମେବ ପରାତ୍ପରଃ ।
ଅହମନ୍ୟବଦାଭାମି ହ୍ୟହମେବ ଶରୀରବତ୍ ।। ୧୭।।

ଅହଂ ଶିଷ୍ୟବଦାଭାମି ହ୍ୟଯଂ ଲୋକତ୍ରୟାଶ୍ରୟଃ ।
ଅହଂ କାଲତ୍ରୟାତୀତ ଅହଂ ବେଦୈରୁପାସିତଃ ।। ୧୮।।

Not For Commercial Use

ଅହଂ ଶାସ୍ତ୍ରେଣ ନିର୍ଣ୍ଣୀତ ଅହଂ ଚିତ୍ତେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।
ମତ୍ତ୍ୟକ୍ତଂ ନାସ୍ତି କିଂଚିଦ୍ବା ମତ୍ତ୍ୟକ୍ତଂ ପୃଥିବୀ ଚ ବା ।। ୧୯।।

ମତ୍ତୋତିରିକ୍ତଂ ଯଦ୍ୟଦ୍ବା ତତ୍ତନ୍ନାସ୍ତୀତି ନିଶ୍ଚିନୁ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ସିଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ସଦା ।। ୨୦।।

ନିର୍ଗୁଣଃ କେବଲାତ୍ମାସ୍ମି ନିରାକାରୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ସଦା ।
କେବଲଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରୋଽସ୍ମି ହ୍ୟଜରୋଽସ୍ମ୍ୟମରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୨୧।।

ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ଭାମି ସ୍ୱୟମେବ ସଦାତ୍ମକଃ ।
ସ୍ୱୟମେବାତ୍ମନି ସ୍ୱସ୍ଥଃ ସ୍ୱୟମେବ ପରା ଗତିଃ ।। ୨୨।।

ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ଭଞ୍ଜେ ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ରମେ ।
ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ମହଃ ।। ୨୩।।

ସ୍ୱସ୍ୟାତ୍ମନି ସ୍ୱୟଂ ରଂସ୍ୟେ ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ ବିଲୋକୟେ ।
ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ ସୁଖାସୀନଃ ସ୍ୱାତ୍ମମାତ୍ରାବଶେଷକଃ ।। ୨୪।।

ସ୍ୱଚୈତନ୍ୟେ ସ୍ୱୟଂ ସ୍ଥାସ୍ୟେ ସ୍ୱାତ୍ମରାଜ୍ୟେ ସୁଖେ ରମେ ।
ସ୍ୱାତ୍ମସିଂହାସନେ ସ୍ଥିତ୍ୱା ସ୍ୱାତ୍ମନୋଽନ୍ୟନ୍ନ ଚିନ୍ତୟେ ।। ୨୫।।

ଚିଦ୍ରୂପମାତ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମଦ୍ୱୟମ୍ ।
ଆନନ୍ଦଘନ ଏବାହମହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି କେବଲମ୍ ।। ୨୬।।

ସର୍ବଦା ସର୍ବଶୂନ୍ୟୋଽହଂ ସର୍ବାତ୍ମାନନ୍ଦବାନହମ୍ ।
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପୋଽହମାତ୍ମାକାଶୋଽସ୍ମି ନିତ୍ୟଦା ।। ୨୭।।

ଅହମେବ ହୃଦାକାଶଶ୍ଚିଦାଦିତ୍ୟସ୍ୱରୂପବାନ୍ ।
ଆତ୍ମନାତ୍ମନି ତୃପ୍ତୋଽସ୍ମି ହ୍ୟରୂପୋଽସ୍ମ୍ୟହମବ୍ୟୟଃ ।। ୨୮।।

Not For Commercial Use

ଏକସଂଖ୍ୟାବିହୀନୋଽସ୍ମି ନିତ୍ୟମୁକ୍ତସ୍ୱରୂପବାନ୍ ।
ଆକାଶାଦପି ସୂକ୍ଷ୍ମୋଽହମାଦ୍ୟନ୍ତାଭାବବାନହମ୍ ।। ୨୯।।

ସର୍ବପ୍ରକାଶରୂପୋଽହଂ ପରାବରସୁଖୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ସତ୍ତାମାତ୍ରସ୍ୱରୂପୋଽହଂ ଶୁଦ୍ଧମୋକ୍ଷସ୍ୱରୂପବାନ୍ ।। ୩୦।।

ସତ୍ୟାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପୋଽହଂ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦଘନୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରରୂପୋଽହଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣଃ ।। ୩୧।।

ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରମିଦଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ।
ତଦେବାହଂ ସଦାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ସନାତନମ୍ ।। ୩୨।।

ତ୍ୱମିତ୍ୟେତତ୍ପଦିତ୍ୟେତନ୍ମତ୍ତୋଽନ୍ୟନ୍ନାସ୍ତି କିଂଚନ ।
ଚିଚ୍ଚୈତନ୍ୟସ୍ୱରୂପୋଽହମହମେବ ପରଃ ଶିବଃ ।। ୩୩।।

ଅତିଭାବସ୍ୱରୂପୋଽହମହମେବ ସୁଖାତ୍ମକଃ ।
ସାକ୍ଷିବସ୍ତୁବିହୀନତ୍ୱାତ୍ସାକ୍ଷିତ୍ୱଂ ନାସ୍ତି ମେ ସଦା ।। ୩୪।।

କେବଲଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରତ୍ୱାଦହମାତ୍ମା ସନାତନଃ ।
ଅହମେବାଦିଶେଷୋଽହମହଂ ଶେଷୋଽହମେବ ହି ।। ୩୫।।

ନାମରୂପବିମୁକ୍ତୋଽହମହମାନନ୍ଦବିଗ୍ରହଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଭାବରୂପୋଽହଂ ସର୍ବଭାବସ୍ୱରୂପକଃ ।। ୩୬।।

ବନ୍ଧମୁକ୍ତିବିହୀନୋଽହଂ ଶାଶ୍ୱତାନନ୍ଦବିଗ୍ରହଃ ।
ଆଦିଚୈତନ୍ୟମାତ୍ରୋଽହମଖଣ୍ଡୈକରସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୩୭।।

ବାଙ୍ମନୋଽଗୋଚରଶ୍ଚାହଂ ସର୍ବତ୍ର ସୁଖବାନହମ୍ ।
ସର୍ବତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପୋଽହଂ ଭୂମାନନ୍ଦମୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୩୮।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବତ୍ର ତୃପ୍ତିରୂପୋଽହଂ ପରାମୃତରସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଏକମେବାଦ୍ୱିତୀୟଂ ସଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ନ ସଂଶୟଃ ।। ୩୯।।

ସର୍ବଶୂନ୍ୟସ୍ୱରୂପୋଽହଂ ସକଲାଗମଗୋଚରଃ ।
ମୁକ୍ତୋଽହଂ ମୋକ୍ଷରୂପୋଽହଂ ନିର୍ବାଣସୁଖରୂପବାନ୍ ।। ୪୦।।

ସତ୍ୟବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରୋଽହଂ ସନ୍ମାତ୍ରାନନ୍ଦବାନହମ୍ ।
ତୁରୀୟାତୀତରୂପୋଽହଂ ନିର୍ବିକଲ୍ପସ୍ୱରୂପବାନ୍ ।। ୪୧।।

ସର୍ବଦା ହ୍ୟଜରୂପୋଽହଂ ନୀରାଗୋଽସ୍ମି ନିରଞ୍ଜନଃ ।
ଅହଂ ଶୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ବୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ନିତ୍ୟୋଽସ୍ମି ପ୍ରଭୁରସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୪୨।।

ଓଙ୍କାରାର୍ଥସ୍ୱରୂପୋଽସ୍ମି ନିଷ୍କଲଙ୍କମୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଚିଦାକାରସ୍ୱରୂପୋଽସ୍ମି ନାହମସ୍ମି ନ ସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୪୩।।

ନ ହି କିଂଚିତ୍ସ୍ୱରୂପୋଽସ୍ମି ନିର୍ବ୍ୟାପାରସ୍ୱରୂପବାନ୍ ।
ନିରଂଶୋଽସ୍ମି ନିରାଭାସୋ ନ ମନୋ ନେନ୍ଦ୍ରିୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୪୪।।

ନ ବୁଦ୍ଧିର୍ନ ବିକଲ୍ପୋଽହଂ ନ ଦେହାଦିତ୍ରୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ନ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନରୂପୋଽହଂ ନ ସୁଷୁପ୍ତିସ୍ୱରୂପବାନ୍ ।। ୪୫।।

ନ ତାପତ୍ରୟରୂପୋଽହଂ ନେଷଣାତ୍ରୟବାନହମ୍ ।
ଶ୍ରବଣଂ ନାସ୍ତି ମେ ସିଦ୍ଧେର୍ମନନଂ ଚ ଚିଦାତ୍ମନି ।। ୪୬।।

ସଜାତୀୟଂ ନ ମେ କିଂଚିଦ୍ୱିଜାତୀୟଂ ନ ମେ କ୍ୱଚିତ୍ ।
ସ୍ୱଗତଂ ଚ ନ ମେ କିଂଚିନ୍ନ ମେ ଭେଦତ୍ରୟଂ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୪୭।।

ଅସତ୍ୟଂ ହି ମନୋରୂପମସତ୍ୟଂ ବୁଦ୍ଧିରୂପକମ୍ ।
ଅହଂକାରମସଦ୍ଧୀତି ନିତ୍ୟୋଽହଂ ଶାଶ୍ୱତୋ ହ୍ୟଜଃ ।। ୪୮।।

Not For Commercial Use

ଦେହତ୍ରୟମସଦ୍ବିଦ୍ଧି କାଲତ୍ରୟମସତ୍ପ୍ରଦା ।
ଗୁଣତ୍ରୟମସତ୍ତ୍ୱିଦ୍ଧି ହ୍ୟୟଂ ସତ୍ୟାତ୍ମକଃ ଶୁଚିଃ ।। ୪୯।।

ଶ୍ରୁତଂ ସର୍ବମସଦ୍ବିଦ୍ଧି ବେଦଂ ସର୍ବମସତ୍ପ୍ରଦା ।
ଶାସ୍ତ୍ରଂ ସର୍ବମସଦ୍ବିଦ୍ଧି ହ୍ୟହଂ ସତ୍ୟଚିଦାତ୍ମକଃ ।। ୫୦।।

ମୂର୍ତିତ୍ରୟମସଦ୍ବିଦ୍ଧି ସର୍ବଭୂତମସତ୍ପ୍ରଦା ।
ସର୍ବତତ୍ତ୍ୱମସଦ୍ବିଦ୍ଧି ହ୍ୟୟଂ ଭୂମା ସଦାଶିବଃ ।। ୫୧।।

ଗୁରୁଶିଷ୍ୟମସଦ୍ବିଦ୍ଧି ଗୁରୋର୍ମନ୍ତ୍ରମସତ୍ତତଃ ।
ୟଦ୍ଦୃଶ୍ୟଂ ତଦସଦ୍ବିଦ୍ଧି ନ ମାଂ ବିଦ୍ଧି ତଥାବିଧମ୍ ।। ୫୨।।

ୟଚ୍ଚିନ୍ତ୍ୟଂ ତଦସଦ୍ବିଦ୍ଧି ୟଦ୍ବାଚ୍ୟଂ ତଦସତ୍ପ୍ରଦା ।
ୟଦ୍ଧିତଂ ତଦସଦ୍ବିଦ୍ଧି ନ ମାଂ ବିଦ୍ଧି ତଥାବିଧମ୍ ।। ୫୩।।

ସର୍ବାନ୍ପ୍ରାଣାନସଦ୍ବିଦ୍ଧି ସର୍ବାନ୍-ଭୋଗାନସତ୍ତ୍ୱିତି ।
ଦୃଷ୍ଟଂ ଶ୍ରୁତମସଦ୍ବିଦ୍ଧି ଓତଂ ପ୍ରୋତମସନ୍ମୟମ୍ ।। ୫୪।।

କାର୍ୟାକାର୍ୟମସଦ୍ବିଦ୍ଧି ନଷ୍ଟଂ ପ୍ରାପ୍ତମସନ୍ମୟମ୍ ।
ଦୁଃଖାଦୁଃଖମସଦ୍ବିଦ୍ଧି ସର୍ବାସର୍ବମସନ୍ମୟମ୍ ।। ୫୫।।

ପୂର୍ଣାପୂର୍ଣମସଦ୍ବିଦ୍ଧି ଧର୍ମାଧର୍ମମସନ୍ମୟମ୍ ।
ଲାଭାଲାଭାବସଦ୍ବିଦ୍ଧି ଜୟାଜୟମସନ୍ମୟମ୍ ।। ୫୬।।

ଶବ୍ଦଂ ସର୍ବମସଦ୍ବିଦ୍ଧି ସ୍ପର୍ଶଂ ସର୍ବମସତ୍ପ୍ରଦା ।
ରୂପଂ ସର୍ବମସଦ୍ବିଦ୍ଧି ରସଂ ସର୍ବମସନ୍ମୟମ୍ ।। ୫୭।।

ଗନ୍ଧଂ ସର୍ବମସଦ୍ବିଦ୍ଧି ସର୍ବାଙ୍କାନମସନ୍ମୟମ୍ ।
ଅସଦେବ ସଦା ସର୍ବମସଦେବ ଭବୋଦ୍-ଭବମ୍ ।। ୫୮।।

Not For Commercial Use

ଅସଦେବ ଗୁଣଂ ସର୍ବଂ ସନ୍ମାତ୍ରମହମେବ ହି ।
ସ୍ୱାତ୍ମମନ୍ତ୍ରଂ ସଦା ପଶ୍ୟେତ୍ସ୍ୱାତ୍ମମନ୍ତ୍ରଂ ସଦାଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୫୯।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଦୃଶ୍ୟପାପଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମନ୍ୟମନ୍ତ୍ରଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।। ୬୦।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଦେହଦୋଷଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଜନ୍ମପାପଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।। ୬୧।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ମୃତ୍ୟୁପାଶଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଦ୍ୱୈତଦୁଃଖଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।। ୬୨।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଭେଦବୁଦ୍ଧିଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଚିନ୍ତାଦୁଃଖଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।। ୬୩।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ବୁଦ୍ଧିବ୍ୟାଧିଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଚିତ୍ତବନ୍ଧଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।। ୬୪।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସର୍ବବ୍ୟାଧୀନ୍ବିନାଶୟେତ୍ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସର୍ବଶୋକଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।। ୬୫।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ କାମାଦୀନ୍ନାଶୟେତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ କ୍ରୋଧଶକ୍ତିଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।। ୬୬।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଚିତ୍ତବୃତ୍ତିଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସଂକଲ୍ପାଦୀନ୍ବିନାଶୟେତ୍ ।। ୬୭।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ କୋଟିଦୋଷଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସର୍ବତନ୍ତ୍ରଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।। ୬୮।।

Not For Commercial Use

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମାତ୍ମାଜ୍ଞାନଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମାତ୍ମଲୋକଜୟପ୍ରଦଃ ।। ୬୯।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମପ୍ରତର୍କ୍ୟସୁଖପ୍ରଦଃ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମଜଡତ୍ୱଂ ପ୍ରୟଚ୍ଛତି ।। ୭୦।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମନାତ୍ମାସୁରମର୍ଦନଃ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ବଜ୍ରୋଽୟମନାତ୍ମାଖ୍ୟଗିରୀନ୍ହରେତ୍ ।। ୭୧।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମନାତ୍ମାଖ୍ୟାସୁରାନ୍ହରେତ୍ ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସର୍ବାଂସ୍ତାନ୍ମୋକ୍ଷୟିଷ୍ୟତି ।। ୭୨।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦଂ ପ୍ରୟଚ୍ଛତି ।
ସପ୍ତକୋଟିମହାମନ୍ତ୍ରଂ ଜନ୍ମକୋଟିଶତପ୍ରଦମ୍ ।। ୭୩।।

ସର୍ବମନ୍ତ୍ରାନ୍ସମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ଏତଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ସଦ୍ୟୋ ମୋକ୍ଷମବାପ୍ନୋତି ନାତ୍ର ସଂଦେହମଣ୍ବପି ।। ୭୪।।

।। ଇତି ତେଜୋବିନ୍ଦୁପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୩।।

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

କୁମାରଃ ପରମେଶ୍ୱରଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତବିଦେହମୁକ୍ତୟୋଃ ସ୍ଥିତିମନୁବ୍ରୂହୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ପରଃ ଶିବଃ ।

ଚିଦାତ୍ମାହଂ ପରାତ୍ମାହଂ ନିର୍ଗୁଣୋଽହଂ ପରାତ୍ପରଃ ।
ଆତ୍ମମାତ୍ରେଣ ୟସ୍ତିଷ୍ଠେତ୍ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୧।।

ଦେହତ୍ରୟାତିରିକ୍ତୋଽହଂ ଶୁଦ୍ଧଚୈତନ୍ୟମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ୟସ୍ୟାନ୍ତଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨।।

ଆନନ୍ଦଘନରୂପୋଽସ୍ମି ପରାନନ୍ଦଘନୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ୟସ୍ୟ ଦେହାଦିକଂ ନାସ୍ତି ୟସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମେତି ନିଶ୍ଚୟଃ ।
ପରମାନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣୋ ୟଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୩।।

ୟସ୍ୟ କିଂଚିଦହଂ ନାସ୍ତି ଚିନ୍ମାତ୍ରେଣାବତିଷ୍ଠତେ ।
ଚୈତନ୍ୟମାତ୍ରୋ ୟସ୍ୟାନ୍ତଶ୍ଚିନ୍ମାତ୍ରୈକସ୍ୱରୂପବାନ୍ ।। ୪।।

ସର୍ବତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପାତ୍ମା ସର୍ବତ୍ରାତ୍ମାବଶେଷକଃ ।
ଆନନ୍ଦରତିରବ୍ୟକ୍ତଃ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ଥିଦାତ୍ମକଃ ।। ୫।।

ଶୁଦ୍ଧଚୈତନ୍ୟରୂପାତ୍ମା ସର୍ବସଙ୍ଗବିବର୍ଜିତଃ ।
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦଃ ପ୍ରସନ୍ନାତ୍ମା ହ୍ୟନ୍ୟଚିନ୍ତାବିବର୍ଜିତଃ ।। ୬

କିଂଚିଦସ୍ତିତ୍ୱହୀନୋ ୟଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।
ନ ମେ ଚିତ୍ତଂ ନ ମେ ବୁଦ୍ଧିର୍ନାହଂକାରୋ ନ ଚେନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ।। ୭।।

ନ ମେ ଦେହଃ କଦାଚିଦ୍ୱା ନ ମେ ପ୍ରାଣାଦୟଃ କ୍ୱଚିତ୍ ।
ନ ମେ ମାୟା ନ ମେ କାମୋ ନ ମେ କ୍ରୋଧଃ ପରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ନ ମେ କିଂଚିଦିଦଂ ବାପି ନ ମେ କିଂଚିତ୍ସୁଚିଜ୍ଜଗତ୍ ।
ନ ମେ ଦୋଷୋ ନ ମେ ଲିଙ୍ଗଂ ନ ମେ ଚକ୍ଷୁର୍ନ ମେ ମନଃ ।। ୯।।

ନ ମେ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ନ ମେ ନାସା ନ ମେ ଜିହ୍ୱା ନ ମେ କରଃ ।
ନ ମେ ଜାଗ୍ରନ୍ନ ମେ ସ୍ୱପ୍ନଂ ନ ମେ କାରଣମଣ୍ୱପି ।। ୧୦।।

ନ ମେ ତୁରୀୟମିତି ୟଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଇଦଂ ସର୍ବଂ ନ ମେ କିଂଚିଦୟଂ ସର୍ବଂ ନ ମେ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୧୧।।

ନ ମେ କାଲୋ ନ ମେ ଦେଶୋ ନ ମେ ବସ୍ତୁ ନ ମେ ମତିଃ ।
ନ ମେ ସ୍ନାନଂ ନ ମେ ସଂଧ୍ୟା ନ ମେ ଦୈବଂ ନ ମେ ସ୍ଥଲମ୍ ।। ୧୨।।

ନ ମେ ତୀର୍ଥଂ ନ ମେ ସେବା ନ ମେ ଜ୍ଞାନଂ ନ ମେ ପଦମ୍ ।
ନ ମେ ବନ୍ଧୋ ନ ମେ ଜନ୍ମ ନ ମେ ବାକ୍ୟଂ ନ ମେ ରବିଃ ।। ୧୩।।

ନ ମେ ପୁଣ୍ୟଂ ନ ମେ ପାପଂ ନ ମେ କାର୍ୟଂ ନ ମେ ଶୁଭମ୍ ।
ନେ ମେ ଜୀବ ଇତି ସ୍ୱାତ୍ମା ନ ମେ କିଂଚିଜ୍ଜଗତ୍ରୟମ୍ ।। ୧୪।।

ନ ମେ ମୋକ୍ଷୋ ନ ମେ ଦ୍ୱୈତଂ ନ ମେ ବେଦୋ ନ ମେ ବିଧିଃ ।
ନ ମେଽନ୍ତିକଂ ନ ମେ ଦୂରଂ ନ ମେ ବୋଧୋ ନ ମେ ରହଃ ।। ୧୫।।

ନ ମେ ଗୁରୁର୍ନ ମେ ଶିଷ୍ୟୋ ନ ମେ ହୀନୋ ନ ଚାଧିକଃ ।
ନ ମେ ବ୍ରହ୍ମ ନ ମେ ବିଷ୍ଣୁର୍ନ ମେ ରୁଦ୍ରୋ ନ ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ।। ୧୬।।

ନ ମେ ପୃଥ୍ୱୀ ନ ମେ ତୋୟଂ ନ ମେ ବାୟୁର୍ନ ମେ ବିୟତ୍ ।
ନ ମେ ବହ୍ନିର୍ନ ମେ ଗୋତ୍ରଂ ନ ମେ ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ନ ମେ ଭବଃ ।। ୧୭।।

ନ ମେ ଧ୍ୟାତା ନ ମେ ଧ୍ୟେୟଂ ନ ମେ ଧ୍ୟାନଂ ନ ମେ ମନୁଃ ।
ନ ମେ ଶୀତଂ ନ ମେ ଚୋଷ୍ଣଂ ନ ମେ ତୃଷ୍ଣା ନ ମେ କ୍ଷୁଧା ।। ୧୮।।

Not For Commercial Use

ନ ମେ ମିତ୍ରଂ ନ ମେ ଶତ୍ରୁର୍ନ ମେ ମୋହୋ ନ ମେ ଜୟଃ ।
ନ ମେ ପୂର୍ବଂ ନ ମେ ପଶ୍ଚାନ୍ନ ମେ ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ନ ମେ ଦିଶଃ ।। ୧୯।।

ନ ମେ ବକ୍ତବ୍ୟମଲ୍ପଂ ବା ନ ମେ ଶ୍ରୋତବ୍ୟମଣ୍ୱପି ।
ନ ମେ ଗନ୍ତବ୍ୟମୀଷଦ୍ବା ନ ମେ ଧ୍ୟାତବ୍ୟମଣ୍ୱପି ।। ୨୦।।

ନ ମେ ଭୋକ୍ତବ୍ୟମୀଷଦ୍ବା ନ ମେ ସ୍ମର୍ତବ୍ୟମଣ୍ୱପି ।
ନ ମେ ଭୋଗୋ ନ ମେ ରାଗୋ ନ ମେ ୟାଗୋ ନ ମେ ଲୟଃ ।। ୨୧।।

ନ ମେ ମୌର୍ଖ୍ୟଂ ନ ମେ ଶାଠ୍ଯଂ ନ ମେ ବଣ୍ଡୋ ନ ମେ ପ୍ରିୟମ୍ ।
ନ ମେ ମୋଦଃ ପ୍ରମୋଦୋ ବା ନ ମେ ସ୍ଥୂଲଂ ନ ମେ କୃଶମ୍ ।। ୨୨।।

ନ ମେ ଦୀର୍ଘଂ ନ ମେ ହ୍ରସ୍ୱଂ ନ ମେ ବୃଦ୍ଧିର୍ନ ମେ କ୍ଷୟଃ ।
ଅଧ୍ୟାରୋପୋଽପବାଦୋ ବା ନ ମେ ଚୈକଂ ନ ମେ ବହୁ ।। ୨୩।।

ନ ମେ ଆନ୍ଧ୍ୟଂ ନ ମେ ମାନ୍ଦ୍ୟଂ ନ ମେ ପଟ୍ୱିଦମଣ୍ୱପି ।
ନ ମେ ମାଂସଂ ନ ମେ ରକ୍ତଂ ନ ମେ ମେଦୋ ନ ମେ ହ୍ୟସୃକ୍ ।। ୨୪।।

ନ ମେ ମଜ୍ଜା ନ ମେଽସ୍ଥିର୍ବା ନ ମେ ତ୍ୱଗ୍-ଧାତୁସପ୍ତକମ୍ ।
ନ ମେ ଶୁକ୍ଲଂ ନ ମେ ରକ୍ତଂ ନ ମେ ନୀଲଂ ନମେ ପୃଥକ୍ ।। ୨୫।।

ନ ମେ ତାପୋ ନ ମେ ଲାଭୋ ମୁଖ୍ୟଂ ଗୌଣଂ ନ ମେ କ୍ୱଚିତ୍ ।
ନ ମେ ଭ୍ରାନ୍ତିର୍ନ ମେ ସ୍ଥୈର୍ଯଂ ନ ମେ ଗୁହ୍ୟଂ ନ ମେ କୁଲମ୍ ।। ୨୬।।

ନ ମେ ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ ନ ମେ ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ନ ମେ ହାସ୍ୟଂ ନ ମେ ନୟଃ ।
ନ ମେ ବୃତ୍ତଂ ନ ମେ ଗ୍ଲାନିର୍ନ ମେ ଶୋଷ୍ୟଂ ନ ମେ ସୁଖମ୍ ।। ୨୭।।

ନ ମେ ଜ୍ଞାତା ନ ମେ ଜ୍ଞାନଂ ନ ମେ ଜ୍ଞେୟଂ ନ ମେ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ନ ମେ ତୁଭ୍ୟଂ ନମେ ମହ୍ୟଂ ନ ମେ ତ୍ୱଂ ଚ ନ ମେ ତ୍ୱହମ୍ ।। ୨୮।।

Not For Commercial Use

ନ ମେ ଜରା ନ ମେ ବାଲ୍ୟଂ ନ ମେ ଯୌବନମଣ୍ୱପି ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମ୍ୟହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମ୍ୟହଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ନିଶ୍ଚୟଃ ।। ୨୯।।

ଚିଦହଂ ଚିଦହଂ ଚେତି ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ଚିଦେବାହଂ ପରୋ ବାହଂ ନ ସଂଶୟଃ ।। ୩୦।।

ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ହଂସଃ ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ସ୍ଥିତଃ ।
ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ପଶ୍ୟେତ୍ସ୍ୱାତ୍ମରାଜ୍ୟେ ସୁଖଂ ବସେତ୍ ।
ସ୍ୱାତ୍ମାନନ୍ଦଂ ସ୍ୱୟଂ ଭୋକ୍ଷ୍ୟେତ୍ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୩୧।।

ସ୍ୱୟମେବୈକବୀରୋଽଗ୍ରେ ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରଭୁଃ ସ୍ମୃତଃ ।
ସ୍ୱସ୍ୱରୂପେ ସ୍ୱୟଂ ସ୍ୱପ୍ନ୍ୟେତ୍ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୩୨।।

ବ୍ରହ୍ମଭୂତଃ ପ୍ରଶାନ୍ତାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦମୟଃ ସୁଖୀ ।
ସ୍ୱଚ୍ଛରୂପୋ ମହାମୌନୀ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।। ୩୩।।

ସର୍ବାତ୍ମା ସମରୂପାତ୍ମା ଶୁଦ୍ଧାତ୍ମା ତ୍ୱହମୁଜ୍ଝିତଃ ।
ଏକବର୍ଜିତ ଏକାତ୍ମା ସର୍ବାତ୍ମା ସ୍ୱାତ୍ମମାତ୍ରକଃ ।। ୩୪।।

ଅଜାତ୍ମା ଚାମୃତାତ୍ମାହଂ ସ୍ୱୟମାତ୍ମାହମବ୍ୟୟଃ ।
ଲକ୍ଷ୍ୟାତ୍ମା ଲଲିତାତ୍ମାହଂ ତୃଷ୍ଣୀମାତ୍ମସ୍ୱଭାବବାନ୍ ।। ୩୫।।

ଆନନ୍ଦାତ୍ମା ପ୍ରିୟୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ମୋକ୍ଷାତ୍ମା ବନ୍ଧବର୍ଜିତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ଚିଦେବାହମେବଂ ବାପି ନ ଚିନ୍ତ୍ୟତେ ।। ୩୬।।

ଚିନ୍ମାତ୍ରେଣୈବ ଯୁକ୍ତିଷ୍ଟେଦ୍ୱୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।। ୩୭।।

ନିଶ୍ଚୟଂ ଚ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ନିଶ୍ଚୟମ୍ ।
ଆନନ୍ଦଭରିତସ୍ୱାନ୍ତୋ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।। ୩୮।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବମସ୍ତୀତି ନାସ୍ତୀତି ନିଶ୍ଚୟଂ ତ୍ୟଜ୍ୟ ତିଷ୍ଠତି ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ନାସ୍ମୀତି ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରକଃ ।। ୩୯।।

କିଂଚିଚ୍ଚିଚ୍ଚଦାଚିଚ୍ଚ ଆତ୍ମାନଂ ନ ସ୍ପୃଶତ୍ୟସୌ ।
ତୂଷ୍ଣୀମେବ ସ୍ଥିତସ୍ତୂଷ୍ଣୀଂ ତୂଷ୍ଣୀଂ ସତ୍ୟଂ ନ କିଂଚନ ।। ୪୦।।

ପରମାତ୍ମା ଗୁଣାତୀତଃ ସର୍ବାତ୍ମା ଭୂତଭାବନଃ ।
କାଲଭେଦଂ ବସ୍ତୁଭେଦଂ ଦେଶଭେଦଂ ସ୍ୱଭେଦକମ୍ ।। ୪୧।।

କିଂଚିଦ୍-ଭେଦଂ ନ ତସ୍ୟାସ୍ତି କିଂଚିଦ୍ୱାପି ନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ଅହଂ ତ୍ୱଂ ତଦିଦଂ ସୋଽୟଂ କାଲାତ୍ମା କାଲହୀନକଃ ।। ୪୨।।

ଶୂନ୍ୟାତ୍ମା ସୂକ୍ଷ୍ମରୂପାତ୍ମା ବିଶ୍ୱାତ୍ମା ବିଶ୍ୱହୀନକଃ ।
ଦେବାତ୍ମା ଦେବହୀନାତ୍ମା ମେୟାତ୍ମା ମେୟବର୍ଜିତଃ ।। ୪୩।।

ସର୍ବତ୍ର ଜଡହୀନାତ୍ମା ସର୍ବେଷାମନ୍ତରାତ୍ମକଃ ।
ସର୍ବସଂକଲ୍ପହୀନାତ୍ମା ଚିନ୍ମାତ୍ରୋଽସ୍ମୀତି ସର୍ବଦା ।। ୪୪।।

କେବଲଃ ପରମାତ୍ମାହଂ କେବଲୋ ଜ୍ଞାନବିଗ୍ରହଃ ।
ସତ୍ତାମାତ୍ରସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ନାନ୍ୟତ୍କିଂଚିଜ୍ଜଗଦ୍-ଭୟମ୍ ।। ୪୫।।

ଜୀବେଶ୍ୱରେତି ବାକ୍ କ୍ୱେତି ବେଦଶାସ୍ତ୍ରାଦ୍ୟହଂ ତ୍ୱିତି ।
ଇଦଂ ଚୈତନ୍ୟମେବେତି ଅହଂ ଚୈତନ୍ୟମିତ୍ୟପି ।। ୪୬।।

ଇତି ନିଶ୍ଚୟଶୂନ୍ୟୋ ଯୋ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।
ଚୈତନ୍ୟମାତ୍ରସଂସିଦ୍ଧଃ ସ୍ୱାତ୍ମାରାମଃ ସୁଖାସନଃ ।। ୪୭।।

ଅପରିଚ୍ଛିନ୍ନରୂପାତ୍ମା ଅଣୁସ୍ଥୂଲାଦିବର୍ଜିତଃ ।
ତୁର୍ଯ୍ୟତୁର୍ଯ୍ୟଃ ପରାନନ୍ଦୋ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।। ୪୮।।

Not For Commercial Use

ନାମରୂପବିହୀନାତ୍ମା ପରସଂବିତ୍ସୁଖାତ୍ମକଃ ।
ତୁରୀୟାତୀତରୂପାତ୍ମା ଶୁଭାଶୁଭବିବର୍ଜିତଃ ।। ୪୯।।

ଯୋଗାତ୍ମା ଯୋଗଯୁକ୍ତାତ୍ମା ବନ୍ଧମୋକ୍ଷବିବର୍ଜିତଃ ।
ଗୁଣାଗୁଣବିହୀନାତ୍ମା ଦେଶକାଲାଦିବର୍ଜିତଃ ।। ୫୦।।

ସାକ୍ଷ୍ୟସାକ୍ଷିତ୍ୱହୀନାତ୍ମା କିଂଚିତ୍କିଂଚିନ୍ନ କିଂଚନ ।
ୟସ୍ୟ ପ୍ରପଞ୍ଚମାନଂ ନ ବ୍ରହ୍ମାକାରମପୀହ ନ ।। ୫୧।।

ସ୍ୱସ୍ୱରୂପେ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିଃ ସ୍ୱସ୍ୱରୂପେ ସ୍ୱୟଂରତିଃ ।
ବାଚାମଗୋଚରାନନ୍ଦୋ ବାଙ୍ମନୋଗୋଚରଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୫୨।।

ଅତୀତାତୀତଭାବୋ ୟୋ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।
ଚିତ୍ତବୃତ୍ତେରତୀତୋ ୟଶ୍ଚିତ୍ତବୃତ୍ତ୍ୟବଭାସକଃ ।। ୫୩।।

ସର୍ବବୃତ୍ତିବିହୀନାତ୍ମା ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।
ତସ୍ମିନ୍-କାଲେ ବିଦେହୀତି ଦେହସ୍ମରଣବର୍ଜିତଃ ।। ୫୪।।

ଈଷନ୍ମାତ୍ରଂ ସ୍ମୃତଂ ଚେଦ୍ୟସ୍ତଦା ସର୍ବସମନ୍ୱିତଃ ।
ପରୈରଦୃଷ୍ଟବାହ୍ୟାତ୍ମା ପରମାନନ୍ଦଚିଦ୍ଘନଃ ।। ୫୫।।

ପରୈରଦୃଷ୍ଟବାହ୍ୟାତ୍ମା ସର୍ବବେଦାନ୍ତଗୋଚରଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାମୃତରସାସ୍ୱାଦୋ ବ୍ରହ୍ମାମୃତରସାୟନଃ ।। ୫୬।।

ବ୍ରହ୍ମାମୃତରସାସକ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମାମୃତରସଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମାମୃତରସେ ମଗ୍ନୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଶିବାର୍ଚନଃ ।। ୫୭।।

ବ୍ରହ୍ମାମୃତରସେ ତୃପ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦାନୁଭାବକଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଶିବାନନ୍ଦୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦରସପ୍ରଭଃ ।। ୫୮।।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦପରଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦନିରନ୍ତରଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦରସାନ୍ନାଦୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦକୁଟୁମ୍ବକଃ ।। ୫୯।।

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦରସାରୂଢୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦୈକଚିଦ୍ଘନଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦରସୋଦ୍ବାହୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦରସଂଭରଃ ।। ୬୦।।

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଜନୈର୍ଯୁକ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦାତ୍ମନି ସ୍ଥିତଃ ।
ଆତ୍ମରୂପମିଦଂ ସର୍ବମାତ୍ମନୋଽନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ।। ୬୧।।

ସର୍ବମାତ୍ମାହମାତ୍ମାସ୍ମି ପରମାତ୍ମା ପରାତ୍ମକଃ ।
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।। ୬୨।।

ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପୋ ମହାନାତ୍ମା ପ୍ରୀତାତ୍ମା ଶାଶ୍ୱତାତ୍ମକଃ ।
ସର୍ବାନ୍ତର୍ଯାମିରୂପାତ୍ମା ନିର୍ମଲାତ୍ମା ନିରାତ୍ମକଃ ।। ୬୩।।

ନିର୍ବିକାରସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ଶୁଦ୍ଧାତ୍ମା ଶାନ୍ତରୂପକଃ ।
ଶାନ୍ତାଶାନ୍ତସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ନୈକାତ୍ମତ୍ୱବିବର୍ଜିତଃ ।। ୬୪।।

ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମେତି ଚିନ୍ତାସର୍ବସ୍ୱବର୍ଜିତଃ ।
ମୁକ୍ତାମୁକ୍ତସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ମୁକ୍ତାମୁକ୍ତବିବର୍ଜିତଃ ।। ୬୫।।

ବନ୍ଧମୋକ୍ଷସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ବନ୍ଧମୋକ୍ଷବିବର୍ଜିତଃ ।
ଦ୍ୱୈତାଦ୍ୱୈତସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ଦ୍ୱୈତାଦ୍ୱୈତବିବର୍ଜିତଃ ।। ୬୬।।

ସର୍ବାସର୍ବସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ସର୍ବାସର୍ବବିବର୍ଜିତଃ ।
ମୋଦପ୍ରମୋଦରୂପାତ୍ମା ମୋଦାଦିବିନିବର୍ଜିତଃ ।। ୬୭।।

ସର୍ବସଂକଲ୍ପହୀନାତ୍ମା ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।
ନିଷ୍କଲାତ୍ମା ନିର୍ମଲାତ୍ମା ବୁଦ୍ଧାତ୍ମା ପୁରୁଷାତ୍ମକଃ ।। ୬୮।।

Not For Commercial Use

ଆନନ୍ଦାଦିବିହୀନାତ୍ମା ଅମୃତାତ୍ମା ମୃତାତ୍ମକଃ ।
କାଲତ୍ରୟସ୍ୱରୂପାତ୍ମା କାଲତ୍ରୟବିବର୍ଜିତଃ ।। ୬୯।।

ଅଖିଲାତ୍ମା ହ୍ୟମେୟାତ୍ମା ମାନାତ୍ମା ମାନବର୍ଜିତଃ ।
ନିତ୍ୟପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରୂପାତ୍ମା ନିତ୍ୟପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷନିର୍ଣ୍ଣୟଃ ।। ୭୦।।

ଅନ୍ୟହୀନସ୍ୱଭାବାତ୍ମା ଅନ୍ୟହୀନସ୍ୱୟଂପ୍ରଭଃ ।
ବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟାଦିମେୟାତ୍ମା ବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟାଦିବର୍ଜିତଃ ।। ୭୧।।

ନିତ୍ୟାନିତ୍ୟବିହୀନାତ୍ମା ଇହାମୁତ୍ରବିବର୍ଜିତଃ ।
ଶମାଦିଷଟ୍କଶୂନ୍ୟାତ୍ମା ମୁମୁକ୍ଷୁତ୍ୱାଦିବର୍ଜିତଃ ।। ୭୨।।

ସ୍ଥୂଲଦେହବିହୀନାତ୍ମା ସୂକ୍ଷ୍ମଦେହବିବର୍ଜିତଃ ।
କାରଣାଦିବିହୀନାତ୍ମା ତୁରୀୟାଦିବିବର୍ଜିତଃ ।। ୭୩।।

ଅନ୍ନକୋଶବିହୀନାତ୍ମା ପ୍ରାଣକୋଶବିବର୍ଜିତଃ ।
ମନଃକୋଶବିହୀନାତ୍ମା ବିଜ୍ଞାନାଦିବିବର୍ଜିତଃ ।। ୭୪।।

ଆନନ୍ଦକୋଶହୀନାତ୍ମା ପଞ୍ଚକୋଶବିବର୍ଜିତଃ ।
ନିର୍ବିକଲ୍ପସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ସବିକଲ୍ପବିବର୍ଜିତଃ ।। ୭୫।।

ଦୃଶ୍ୟାନୁବିଦ୍ଧହୀନାତ୍ମା ଶବ୍ଦବିଦ୍ଧବିବର୍ଜିତଃ ।
ସଦା ସମାଧିଶୂନ୍ୟାତ୍ମା ଆଦିମଧ୍ୟାନ୍ତବର୍ଜିତଃ ।। ୭୬।।

ପ୍ରଜ୍ଞାନବାକ୍ୟହୀନାତ୍ମା ଅହଂବ୍ରହ୍ମାସ୍ମିବର୍ଜିତଃ ।
ତତ୍ତ୍ୱମସ୍ୟାଦିହୀନାତ୍ମା ଅୟମାତ୍ମେତ୍ୟଭାବକଃ ।। ୭୭।।

ଓଂକାରବାଚ୍ୟହୀନାତ୍ମା ସର୍ବବାଚ୍ୟବିବର୍ଜିତଃ ।
ଅବସ୍ଥାତ୍ରୟହୀନାତ୍ମା ଅକ୍ଷରାତ୍ମା ଚିଦାତ୍ମକଃ ।। ୭୮।।

Not For Commercial Use

ଆତ୍ମଜ୍ଞେୟାଦିହୀନାତ୍ମା ଯତ୍କିଂଚିଦିଦମାତ୍ମକଃ ।
ଭାନାଭାନବିହୀନାତ୍ମା ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।। ୭୯।।

ଆତ୍ମାନମେବ ବୀକ୍ଷସ୍ୱ ଆତ୍ମାନଂ ବୋଧୟ ସ୍ୱକମ୍ ।
ସ୍ୱମାତ୍ମାନଂ ସ୍ୱୟଂ ଭୁଙ୍କ୍ଷ୍ୱ ସ୍ୱସ୍ଥୋ ଭବ ଷଡାନନ ।। ୮୦।।

ସ୍ୱମାତ୍ମନି ସ୍ୱୟଂ ତୃପ୍ତଃ ସ୍ୱମାତ୍ମାନଂ ସ୍ୱୟଂ ଚର ।
ଆତ୍ମାନମେବ ମୋଦସ୍ୱ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତିକୋ ଭବେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ତେଜୋବିନ୍ଦୂପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

।। ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ନିଦାଘୋ ନାମ ବୈ ମୁନିଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଋଭୁଂ ଭଗବନ୍-ତମାତ୍ମାନାତ୍ମବିବେକମନୁବ୍ରୂହୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ଋଭୁଃ ।

ସର୍ବବାଚୋଽବଧିର୍ବ୍ରହ୍ମ ସର୍ବଚିନ୍ତାବଧିର୍ଗୁରୁଃ ।
ସର୍ବକାରଣକାର୍ଯ୍ୟାତ୍ମା କାର୍ଯ୍ୟକାରଣବର୍ଜିତଃ ।। ୧।।

ସର୍ବସଂକଲ୍ପରହିତଃ ସର୍ବନାଦମୟଃ ଶିବଃ ।
ସର୍ବବର୍ଜିତଚିନ୍ମାତ୍ରଃ ସର୍ବାନନ୍ଦମୟଃ ପରଃ ।। ୨।।

ସର୍ବତେଜଃପ୍ରକାଶାତ୍ମା ନାଦାନନ୍ଦମୟାତ୍ମକଃ ।
ସର୍ବାନୁଭବନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସର୍ବଧ୍ୟାନବିବର୍ଜିତଃ ।। ୩।।

ସର୍ବନାଦକଲାତୀତ ଏଷ ଆତ୍ମାହମବ୍ୟୟଃ ।
ଆତ୍ମାନାତ୍ମବିବେକାଦିଭେଦାଭେଦବିବର୍ଜିତଃ ।। ୪।।

ଶାନ୍ତାଶାନ୍ତାଦିହୀନାତ୍ମା ନାଦାନ୍ତର୍ଜ୍ୟୋତିରୂପକଃ ।
ମହାବାକ୍ୟାର୍ଥତୋ ଦୂରୋ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମୀତ୍ୟତିଦୂରତଃ ।। ୫।।

ତଚ୍ଛବ୍ଦବର୍ଜ୍ୟସ୍ତ୍ୱଂଶବ୍ଦହୀନୋ ବାକ୍ୟାର୍ଥବର୍ଜିତଃ ।
କ୍ଷରାକ୍ଷରବିହୀନୋ ଯୋ ନାଦାନ୍ତର୍ଜ୍ୟୋତିରେବ ସଃ ।। ୬।।

ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ବାଽହମାନନ୍ଦୋଽସ୍ମୀତିବର୍ଜିତଃ ।
ସର୍ବାତୀତସ୍ୱଭାବାତ୍ମା ନାଦାନ୍ତର୍ଜ୍ୟୋତିରେବ ସଃ ।। ୭।।

ଆତ୍ମେତିଶବ୍ଦହୀନୋ ଯ ଆତ୍ମଶବ୍ଦାର୍ଥବର୍ଜିତଃ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦହୀନୋ ଯ ଏଷୈବାତ୍ମା ସନାତନଃ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ସ ନିର୍ଦ୍ଦେଷ୍ଟୁମଶକ୍ୟୋ ଯୋ ବେଦବାକ୍ୟୈରଗମ୍ୟତଃ ।
ଯସ୍ୟ କିଂଚିଦ୍ବହିର୍ନାସ୍ତି କିଂଚିଦନ୍ତଃ କିୟନ୍ନ ଚ ।। ୯।।

ଯସ୍ୟ ଲିଙ୍ଗଂ ପ୍ରପଞ୍ଚଂ ବା ବ୍ରହ୍ମୈବାତ୍ମା ନ ସଂଶୟଃ ।
ନାସ୍ତି ଯସ୍ୟ ଶରୀରଂ ବା ଜୀବୋ ବା ଭୂତଭୌତିକଃ ।। ୧୦।।

ନାମରୂପାଦିକଂ ନାସ୍ତି ଭୋଜ୍ୟଂ ବା ଭୋଗଭୁକ୍ ଚ ବା ।
ସଦ୍ବାଽସଦ୍ବା ସ୍ଥିତିର୍ବାପି ଯସ୍ୟ ନାସ୍ତି କ୍ଷରାକ୍ଷରମ୍ ।। ୧୧।।

ଗୁଣଂ ବା ବିଗୁଣଂ ବାପି ସମ ଆତ୍ମା ନ ସଂଶୟଃ ।
ଯସ୍ୟ ବାଚ୍ୟଂ ବାଚକଂ ବା ଶ୍ରବଣଂ ମନନଂ ଚ ବା ।। ୧୨।।

ଗୁରୁଶିଷ୍ୟାଦିଭେଦଂ ବା ଦେବଲୋକାଃ ସୁରାସୁରାଃ ।
ଯତ୍ର ଧର୍ମମଧର୍ମଂ ବା ଶୁଦ୍ଧଂ ବାଽଶୁଦ୍ଧମଣ୍ବପି ।। ୧୩।।

ଯତ୍ର କାଲମକାଲଂ ବା ନିଶ୍ଚୟଃ ସଂଶୟୋ ନ ହି ।
ଯତ୍ର ମନ୍ତ୍ରମମନ୍ତ୍ରଂ ବା ବିଦ୍ୟାଽବିଦ୍ୟା ନ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୧୪।।

ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦର୍ଶନଦୃଶ୍ୟଂ ବା ଈଷନ୍ମାତ୍ରଂ କଲାତ୍ମକମ୍ ।
ଅନାତ୍ମେତି ପ୍ରସଙ୍ଗୋ ବା ହ୍ୟନାତ୍ମେତି ମନୋଽପି ବା ।। ୧୫।।

ଅନାତ୍ମେତି ଜଗଦ୍ବାପି ନାସ୍ତି ନାସ୍ତୀତି ନିଶ୍ଚିନୁ ।
ସର୍ବସଂକଲ୍ପଶୂନ୍ୟତ୍ବାତ୍ସର୍ବକାର୍ଯ୍ୟବିବର୍ଜନାତ୍ ।। ୧୬।।

କେବଲଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରତ୍ବଂ ନାସ୍ତ୍ୟନାତ୍ମେତି ନିଶ୍ଚିନୁ ।
ଦେହତ୍ରୟବିହୀନତ୍ବାତ୍କାଲତ୍ରୟବିବର୍ଜନାତ୍ ।। ୧୭।।

ଜୀବତ୍ରୟଗୁଣାଭାବାତ୍ତାପତ୍ରୟବିବର୍ଜନାତ୍ ।
ଲୋକତ୍ରୟବିହୀନତ୍ବାତ୍ସର୍ବମାତ୍ମେତି ଶାସନାତ୍ ।। ୧୮।।

Not For Commercial Use

ଚିତ୍ତାଭାବାଚ୍ଚିନ୍ତନୀୟଂ ଦେହାଭାବାଜ୍ଜରା ନ ଚ ।
ପାଦାଭାବାଦ୍ରତିର୍ନାସ୍ତି ହସ୍ତାଭାବାତ୍ରିୟା ନ ଚ ।। ୧୯।।

ମୃତ୍ୟୁର୍ନ ଜନନାଭାବାଦ୍ଦୁଃଖ୍ୟଭାବାତ୍ସୁଖାଦିକମ୍ ।
ଧର୍ମୋ ନାସ୍ତି ଶୁଚିର୍ନାସ୍ତି ସତ୍ୟଂ ନାସ୍ତି ଭୟଂ ନ ଚ ।। ୨୦।।

ଅକ୍ଷରୋଚ୍ଚାରଣଂ ନାସ୍ତି ଗୁରୁଶିଷ୍ୟାଦି ନାସ୍ତ୍ୟପି ।
ଏକାଭାବେ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ନ ଦ୍ୱିତୀୟେୟଂପି ନ ଚୈକତା ।। ୨୧।।

ସତ୍ୟତ୍ୱମସ୍ତି ଚେତ୍ଟିଂଚିଦସତ୍ୟଂ ନ ଚ ସଂଭବେତ୍ ।
ଅସତ୍ୟତ୍ୱଂ ୟଦି ଭବେତ୍ସତ୍ୟତ୍ୱଂ ନ ଘଟିଷ୍ୟତି ।। ୨୨।।

ଶୁଭଂ ୟଦ୍ୟଶୁଭଂ ବିଦ୍ଧି ଅଶୁଭାଚ୍ଛୁଭମିଷ୍ୟତେ ।
ଭୟଂ ୟଦ୍ୟଭୟଂ ବିଦ୍ଧି ଅଭୟାଦ୍-ଭୟମାପତେତ୍ ।। ୨୩।।

ବନ୍ଧତ୍ୱମପି ଚେନ୍ମୋକ୍ଷୋ ବନ୍ଧାଭାବେ କୁ ମୋକ୍ଷତା ।
ମରଣଂ ୟଦି ଚେଜ୍ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାଭାବେ ମୃତିର୍ନ ଚ ।। ୨୪।।

ତ୍ୱମିତ୍ୟପି ଭବେଚ୍ଛାହଂ ତ୍ୱଂ ନୋ ଚେଦହମେବ ନ ।
ଇଦଂ ୟଦି ତଦେବାସ୍ତି ତଦଭାବାଦିଦଂ ନ ଚ ।। ୨୫।।

ଅସ୍ତୀତି ଚେନ୍ନାସ୍ତି ତଦା ନାସ୍ତି ଚେଦସ୍ତି କିଂଚନ ।
କାର୍ୟଂ ଚେତ୍କାରଣଂ କିଂଚିତ୍କାର୍ୟାଭାବେ ନ କାରଣମ୍ ।। ୨୬।।

ଦ୍ୱୈତଂ ୟଦି ତଦାଽଦ୍ୱୈତଂ ଦ୍ୱୈତଭାବେ ଦ୍ୱୟଂ ନ ଚ ।
ଦୃଶ୍ୟଂ ୟଦି ଦୃଗପ୍ୟସ୍ତି ଦୃଶ୍ୟାଭାବେ ଦୃଗେବ ନ ।। ୨୭।।

ଅନ୍ତର୍ୟଦି ବହିଃ ସତ୍ୟମନ୍ତାଭାବେ ବହିର୍ନ ଚ ।
ପୂର୍ଣତ୍ୱମସ୍ତି ଚେତ୍ଟିଂଚିଦପୂର୍ଣତ୍ୱଂ ପ୍ରସଜ୍ୟତେ ।। ୨୮।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମାଦେତଚ୍ଚ୍ରୁଚିନ୍ନାସ୍ତି ତ୍ୱଂ ଚାହଂ ବା ଇମେ ଇଦମ୍ ।
ନାସ୍ତି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତିକଂ ସତ୍ୟେ ନାସ୍ତି ଦାର୍ଷ୍ଟାନ୍ତିକଂ ହ୍ୟଜେ ।। ୨୯।।

ପରଂବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ମୀତି ସ୍ମରଣସ୍ୟ ମନୋ ନ ହି ।
ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ଜଗଦିଦଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ତ୍ୱମପ୍ୟହମ୍ ।। ୩୦।।

ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ କେବଲଂ ଚାହଂ ନାସ୍ତ୍ୟନାତ୍ମେତି ନିଶ୍ଚିନୁ ।
ଇଦଂ ପ୍ରପଞ୍ଚଂ ନାସ୍ତ୍ୟେବ ନୋତ୍ପନ୍ନଂ ନୋ ସ୍ଥିତଂ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୩୧।।

ଚିତ୍ତଂ ପ୍ରପଞ୍ଚମିତ୍ୟାହୁର୍ନାସ୍ତି ନାସ୍ତ୍ୟେବ ସର୍ବଦା ।
ନ ପ୍ରପଞ୍ଚଂ ନ ଚିତ୍ତାଦି ନାହଂକାରୋ ନ ଜୀବକଃ ।। ୩୨।।

ମାୟାକାର୍ୟାଦିକଂ ନାସ୍ତି ମାୟା ନାସ୍ତି ଭୟଂ ନହି ।
କର୍ତା ନାସ୍ତି କ୍ରିୟା ନାସ୍ତି ଶ୍ରବଣଂ ମନନଂ ନହି ।। ୩୩।।

ସମାଧିଦ୍ୱିତୟଂ ନାସ୍ତି ମାତୃମାନାଦି ନାସ୍ତି ହି ।
ଅଜ୍ଞାନଂ ଚାପି ନାସ୍ତ୍ୟେବ ହ୍ୟବିବେକଂ କଦାଚନ ।। ୩୪।।

ଅନୁବନ୍ଧଚତୁଷ୍କଂ ନ ସଂବନ୍ଧତ୍ରୟମେବ ନ ।
ନ ଗଙ୍ଗା ନ ଗୟା ସେତୁର୍ନ ଭୂତଂ ନାନ୍ୟଦସ୍ତି ହି ।। ୩୫।।

ନ ଭୂମିର୍ନ ଜଲଂ ନାଗ୍ନିର୍ନ ବାୟୁର୍ନ ଚ ଖଂ କ୍ୱଚିତ୍ ।
ନ ଦେବା ନଚ ଦିକ୍‌ପାଲା ନ ବେଦା ନ ଗୁରୁଃ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୩୬।।

ନ ଦୂରଂ ନାସ୍ତିକଂ ନାଲଂ ନ ମଧ୍ୟଂ ନ କ୍ୱଚିତ୍‌ସ୍ଥିତମ୍ ।
ନାଦ୍ୱୈତଂ ଦ୍ୱୈତସତ୍ୟେ ବା ହ୍ୟସତ୍ୟଂ ବା ଇଦଂ ନ ଚ ।। ୩୭।।

ବନ୍ଧମୋକ୍ଷାଦିକଂ ନାସ୍ତି ସଦ୍ୱାଽସଦ୍ୱା ସୁଖାଦି ବା ।
ଜାତିର୍ନାସ୍ତି ଗତିର୍ନାସ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣୋ ନାସ୍ତି ନ ଲୌକିକମ୍ ।। ୩୮।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ନାସ୍ତ୍ୟେବ ବ୍ରହ୍ମ ଇତ୍ୟପି ନାସ୍ତି ହି ।
ଚିଦିତ୍ୟେବେତି ନାସ୍ତ୍ୟେବ ଚିଦହଂଭାଷଣଂ ନହି ।। ୩୯।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ନାସ୍ତ୍ୟେବ ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ନ କ୍ୱଚିତ୍ ।
ବାଚା ୟଦୁଚ୍ୟତେ କିଂଚିନ୍ମନସା ମନ୍ୟତେ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୪୦।।

ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ନିଶ୍ଚିନୁତେ ନାସ୍ତି ଚିତ୍ତେନ ଜ୍ଞାୟତେ ନହି ।
ଯୋଗିଯୋଗାଦିକଂ ନାସ୍ତି ସଦା ସର୍ବଂ ସଦା ନ ଚ ।। ୪୧।।

ଅହୋରାତ୍ରାଦିକଂ ନାସ୍ତି ସ୍ନାନଧ୍ୟାନାଦିକଂ ନହି ।
ଭ୍ରାନ୍ତିରଭ୍ରାନ୍ତିର୍ନାସ୍ତ୍ୟେବ ନାସ୍ତ୍ୟନାତ୍ମେତି ନିଶ୍ଚିନୁ ।। ୪୨।।

ବେଦଃ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ପୁରାଣଂ ଚ କାର୍ଯଂ କାରଣମୀଶ୍ୱରଃ ।
ଲୋକୋ ଭୂତଂ ଜନସ୍ତ୍ୟୈକ୍ୟଂ ସର୍ବଂ ମିଥ୍ୟା ନ ସଂଶୟଃ ।। ୪୩।।

ବନ୍ଧୋ ମୋକ୍ଷଃ ସୁଖଂ ଦୁଃଖଂ ଧ୍ୟାନଂ ଚିତ୍ତଂ ସୁରାସୁରାଃ ।
ଗୌଣଂ ମୁଖ୍ୟଂ ପରଂ ଚାନ୍ୟତ୍ସର୍ବଂ ମିଥ୍ୟା ନ ସଂଶୟଃ ।। ୪୪।।

ବାଚା ବଦତି ୟତ୍କିଂଚିତ୍ସଂକଲ୍ପୈଃ କଲ୍ପ୍ୟତେ ଚ ୟତ୍ ।
ମନସା ଚିନ୍ତ୍ୟତେ ୟଦ୍ୟତ୍ସର୍ବଂ ମିଥ୍ୟା ନ ସଂଶୟଃ ।। ୪୫।।

ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ନିଶ୍ଚୀୟତେ କିଂଚିଚ୍ଚିତ୍ତେ ନିଶ୍ଚୀୟତେ କ୍ୱଚିତ୍ ।
ଶାସ୍ତ୍ରୈଃ ପ୍ରପଞ୍ଚ୍ୟତେ ୟଦ୍ୟନ୍ନେତ୍ରେଣୈବ ନିରୀକ୍ଷ୍ୟତେ ।। ୪୬।।

ଶ୍ରୋତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ଶ୍ରୂୟତେ ୟଦ୍ୟଦନ୍ୟତ୍ସଦ୍-ଭାବମେବ ଚ ।
ନେତ୍ରଂ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଗାତ୍ରମେବ ମିଥ୍ୟେତି ଚ ସୁନିଶ୍ଚିତମ୍ ।। ୪୭।।

ଇଦମିତ୍ୟେବ ନିର୍ଦିଷ୍ଟମୟମିତ୍ୟେବ କଲ୍ପ୍ୟତେ ।
ତ୍ୱମହଂ ତଦିଦଂ ସୋଽହମନ୍ୟତ୍ସଦ୍-ଭାବମେବ ଚ ।। ୪୮।।

Not For Commercial Use

ଯଦ୍ୟତ୍ସଂଭାବ୍ୟତେ ଲୋକେ ସର୍ବସଂକଲ୍ପସଂଭ୍ରମଃ ।
ସର୍ବାଧ୍ୟାସଂ ସର୍ବଗୋପ୍ୟଂ ସର୍ବଭୋଗପ୍ରଭେଦକମ୍ ।। ୪୯।।

ସର୍ବଦୋଷପ୍ରଭେଦାଚ୍ଚ ନାସ୍ତ୍ୟନାତ୍ମେତି ନିଶ୍ଚିନୁ ।
ମଦୀୟଂ ଚ ତ୍ୱଦୀୟଂ ଚ ମମେତି ଚ ତବେତି ଚ ।। ୫୦।।

ମହ୍ୟଂ ତୁଭ୍ୟଂ ମୟେତ୍ୟାଦି ସତ୍ପର୍ବଂ ବିତଥଂ ଭବେତ୍ ।
ରକ୍ଷକୋ ବିଷ୍ଣୁରିତ୍ୟାଦି ବ୍ରହ୍ମା ସୃଷ୍ଟେସ୍ତୁ କାରଣମ୍ ।। ୫୧।।

ସଂହାରେ ରୁଦ୍ର ଇତ୍ୟେବଂ ସର୍ବଂ ମିଥ୍ୟେତି ନିଶ୍ଚିନୁ ।
ସ୍ନାନଂ ଜପସ୍ତପୋ ହୋମଃ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟୋ ଦେବପୂଜନମ୍ ।। ୫୨।।

ମନ୍ତ୍ରଂ ତନ୍ତ୍ରଂ ଚ ସତ୍ପଙ୍ଗୋ ଗୁଣଦୋଷବିଜୃମ୍ଭଣମ୍ ।
ଅନ୍ତଃକରଣସଦ୍-ଭାବ ଅବିଦ୍ୟାୟାଶ୍ଚ ସଂଶୟଃ ।। ୫୩।।

ଅନେକକୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଂ ସର୍ବଂ ମିଥ୍ୟେତି ନିଶ୍ଚିନୁ ।
ସର୍ବଦେଶିକବାକ୍ୟୋକ୍ତିର୍ଯେନ କେନାପି ନିଶ୍ଚିତମ୍ ।। ୫୪।।

ଦୃଶ୍ୟତେ ଜଗତି ଯଦ୍ୟଦ୍ୟଦ୍ୟଜ୍ଜଗତି ବୀକ୍ଷ୍ୟତେ ।
ବର୍ତତେ ଜଗତି ଯଦ୍ୟତ୍ସର୍ବଂ ମିଥ୍ୟେତି ନିଶ୍ଚିନୁ ।। ୫୫।।

ଯେନ କେନାକ୍ଷରେଣୋକ୍ତଂ ଯେନ କେନ ବିନିଶ୍ଚିତମ୍ ।
ଯେନ କେନାପି ଗଦିତଂ ଯେନ କେନାପି ମୋଦିତମ୍ ।। ୫୬।।

ଯେନ କେନାପି ଯୁଦ୍ଧଞ୍ଚ ଯେନ କେନାପି ଯତ୍କୃତମ୍ ।
ଯତ୍ର ଯତ୍ର ଶୁଭଂ କର୍ମ ଯତ୍ର ଯତ୍ର ଚ ଦୁଷ୍କୃତମ୍ ।। ୫୭।।

ଯଦ୍ୟଜ୍ଞରୋଷି ସତ୍ୟେନ ସର୍ବଂ ମିଥ୍ୟେତି ନିଶ୍ଚିନୁ ।
ତ୍ୱମେବ ପରମାତ୍ମାସି ତ୍ୱମେବ ପରମୋ ଗୁରୁଃ ।। ୫୮।।

Not For Commercial Use

ତ୍ୱମେବାକାଶରୂପୋଽସି ସାକ୍ଷିହୀନୋଽସି ସର୍ବଦା ।
ତ୍ୱମେବ ସର୍ବଭାବୋଽସି ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମାସି ନ ସଂଶୟଃ ।। ୫୯।।

କାଲହୀନୋଽସି କାଲୋଽସି ସଦା ବ୍ରହ୍ମାସି ଚିଦ୍ଘନଃ ।
ସର୍ବତଃ ସ୍ୱସ୍ୱରୂପୋଽସି ଚୈତନ୍ୟଘନବାନସି ।। ୬୦।।

ସତ୍ୟୋଽସି ସିଦ୍ଧୋଽସି ସନାତନୋଽସି ମୁକ୍ତୋଽସି ମୋକ୍ଷୋଽସି ମୁଦାମୃତୋଽସି ।
ଦେବୋଽସି ଶାନ୍ତୋଽସି ନିରାମୟୋଽସି ବ୍ରହ୍ମାସି ପୂର୍ଣ୍ଣୋଽସି ପରାତ୍ପରୋଽସି ।। ୬୧।।

ସମୋଽସି ସଚ୍ଚାପି ସନାତନୋଽସି ସତ୍ୟାଦିବାକ୍ୟୈଃ ପ୍ରତିବୋଧିତୋଽସି ।
ସର୍ବାଙ୍ଗହୀନୋଽସି ସଦା ସ୍ଥିତୋଽସି ବ୍ରହ୍ମେନ୍ଦ୍ରରୁଦ୍ରାଦିବିଭାବିତୋଽସି ।। ୬୨।।

ସର୍ବପ୍ରପଞ୍ଚଭ୍ରମବର୍ଜିତୋଽସି ସର୍ବେଷୁ ଭୂତେଷୁ ଚ ଭାସିତୋଽସି ।
ସର୍ବତ୍ର ସଂକଲ୍ପବିବର୍ଜିତୋଽସି ସର୍ବାଗମାନ୍ତାର୍ଥବିଭାବିତୋଽସି ।। ୬୩।।

ସର୍ବତ୍ର ସଂତୋଷସୁଖାସନୋଽସି ସର୍ବତ୍ର ଗତ୍ୟାଦିବିବର୍ଜିତୋଽସି ।
ସର୍ବତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟାଦିବିବର୍ଜିତୋଽସି ଧ୍ୟାତୋଽସି ବିଷ୍ଣ୍ବାଦିସୁରୈରଜସ୍ରମ୍ ।। ୬୪।।

ଚିଦାକାରସ୍ୱରୂପୋଽସି ଚିନ୍ମାତ୍ରୋଽସି ନିରଙ୍କୁଶଃ ।
ଆତ୍ମନ୍ୟେବ ସ୍ଥିତୋଽସି ତ୍ୱଂ ସର୍ବଶୂନ୍ୟୋଽସି ନିର୍ଗୁଣଃ ।। ୬୫।।

ଆନନ୍ଦୋଽସି ପରୋଽସି ତ୍ୱମେକ ଏବାଦ୍ୱିତୀୟକଃ ।
ଚିଦ୍ଘନାନନ୍ଦରୂପୋଽସି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୱରୂପକଃ ।। ୬୬।।

ସଦସି ତ୍ୱମସି ଚ୍ଛୋଽସି ସୋଽସି ଜାନାସି ବୀକ୍ଷସି ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପୋଽସି ବାସୁଦେବୋଽସି ବୈ ପ୍ରଭୁଃ ।। ୬୭।।

ଅମୃତୋଽସି ବିଭୁଷ୍ଟାସି ଚଞ୍ଚଲୋ ହ୍ୟଚଲୋ ହ୍ୟସି ।
ସର୍ବୋଽସି ସର୍ବହୀନୋଽସି ଶାନ୍ତାଶାନ୍ତବିବର୍ଜିତଃ ।। ୬୮।।

Not For Commercial Use

ସତ୍ତାମାତ୍ରପ୍ରକାଶୋଽସି ସତ୍ତାସାମାନ୍ୟକୋ ହ୍ୟସି ।
ନିତ୍ୟସିଦ୍ଧିସ୍ୱରୂପୋଽସି ସର୍ବସିଦ୍ଧିବିବର୍ଜିତଃ ।। ୬୯।।

ଈଷନ୍ମାତ୍ରବିଶୂନ୍ୟୋଽସି ଅଣୁମାତ୍ରବିବର୍ଜିତଃ ।
ଅସ୍ତିତ୍ୱବର୍ଜିତୋଽସି ତ୍ୱଂ ନାସ୍ତିତ୍ୱାଦିବିବର୍ଜିତଃ ।। ୭୦।।

ଲକ୍ଷ୍ୟଲକ୍ଷଣହୀନୋଽସି ନିର୍ବିକାରୋ ନିରାମୟଃ ।
ସର୍ବନାଦାନ୍ତରୋଽସି ତ୍ୱଂ କଲାକାଷ୍ଠାବିବର୍ଜିତଃ ।। ୭୧।।

ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣ୍ବୀଶହୀନୋଽସି ସ୍ୱସ୍ୱରୂପଂ ପ୍ରପଶ୍ୟସି ।
ସ୍ୱସ୍ୱରୂପାବଶେଷୋଽସି ସ୍ୱାନନ୍ଦାବ୍ଧୌ ନିମଜ୍ଜସି ।। ୭୨।।

ସ୍ୱାତ୍ମରାଜ୍ୟେ ସ୍ୱମେବାସି ସ୍ୱୟଂଭାବବିବର୍ଜିତଃ ।
ଶିଷ୍ଟପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୱରୂପୋଽସି ସ୍ୱସ୍ମାଚ୍ଚିଂଚିନ୍ନ ପଶ୍ୟସି ।। ୭୩।।

ସ୍ୱସ୍ୱରୂପାନ୍ନ ଚଲସି ସ୍ୱସ୍ୱରୂପେଣ ଜୃମ୍ଭସି ।
ସ୍ୱସ୍ୱରୂପାଦନନ୍ୟୋଽସି ହ୍ୟହମେବାସି ନିଶ୍ଚିନୁ ।। ୭୪।।

ଇଦଂ ପ୍ରପଞ୍ଚଂ ଯଚ୍ଚିଂଚିଦ୍ୟଦ୍ୟଜ୍ଜଗତି ବିଦ୍ୟତେ ।
ଦୃଶ୍ୟରୂପଂ ଚ ଦୃଗ୍ରୂପଂ ସର୍ବଂ ଶଶବିଷାଣବତ୍ ।। ୭୫।।

ଭୂମିରାପୋଽନଲୋ ବାୟୁଃ ଖଂ ମନୋ ବୁଦ୍ଧିରେବ ଚ ।
ଅହଂକାରଶ୍ଚ ତେଜଶ୍ଚ ଲୋକଂ ଭୁବନମଣ୍ଡଲମ୍ ।। ୭୬।।

ନାଶୋ ଜନ୍ମ ଚ ସତ୍ୟଂ ଚ ପୁଣ୍ୟପାପଜୟାଦିକମ୍ ।
ରାଗଃ କାମଃ କ୍ରୋଧଲୋଭୌ ଧ୍ୟାନଂ ଧ୍ୟେୟଂ ଗୁଣଂ ପରମ୍ ।। ୭୭।।

ଗୁରୁଶିଷ୍ୟୋପଦେଶାଦିରାଦିରନ୍ତଂ ଶମଂ ଶୁଭମ୍ ।
ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ବର୍ତମାନଂ ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଲକ୍ଷଣମଦ୍ୱୟମ୍ ।। ୭୮।।

Not For Commercial Use

ଶମୋ ବିଚାରଃ ସଂତୋଷୋ ଭୋକ୍ତୃଭୋଜ୍ୟାଦିରୂପକମ୍ ।
ୟମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗଂ ଚ ଗମନାଗମନାତ୍ମକମ୍ ।। ୭୯।।

ଆଦିମଧ୍ୟାନ୍ତରଙ୍ଗଂ ଚ ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ ହରିଃ ଶିବଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ମନଶ୍ଚୈବ ଅବସ୍ଥାତ୍ରିତୟଂ ତଥା ।। ୮୦।।

ଚତୁର୍ବିଂଶତିତତ୍ତ୍ୱଂ ଚ ସାଧନାନାଂ ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।
ସଜାତୀୟଂ ବିଜାତୀୟଂ ଲୋକା ଭୂରାଦୟଃ କ୍ରମାତ୍ ।। ୮୧।।

ସର୍ବବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମାଚାରଂ ମନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ରାଦିସଂଗ୍ରହମ୍ ।
ବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟାଦିରୂପଂ ଚ ସର୍ବବେଦ୍ୟଂ ଜଡାଜଡମ୍ ।। ୮୨।।

ବନ୍ଧମୋକ୍ଷବିଭାଗଂ ଚ ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନରୂପକମ୍ ।
ବୋଧାବୋଧସ୍ୱରୂପଂ ବା ଦ୍ୱୈତାଦ୍ୱୈତାଦିଭାଷଣମ୍ ।। ୮୩।।

ସର୍ବବେଦାନ୍ତସିଦ୍ଧାନ୍ତଂ ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରାର୍ଥନିର୍ଣ୍ଣୟମ୍ ।
ଅନେକଜୀବସଦ୍-ଭାବମେକଜୀବାଦିନିର୍ଣ୍ଣୟମ୍ ।। ୮୪।।

ୟଦ୍ୟଦ୍ଧ୍ୟାୟତି ଚିତ୍ତେନ ୟଦ୍ୟତ୍ସଂକଲ୍ପତେ କ୍ୱଚିତ୍ ।
ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ନିଶ୍ଚୀୟତେ ୟଦ୍ୟତ୍କରୁଣା ସଂଶୃଣୋତି ୟତ୍ ।। ୮୫।।

ୟଦ୍ୟଦ୍ୱାଚା ବ୍ୟାକରୋତି ୟଦ୍ୟଦାଚାର୍ୟଭାଷଣମ୍ ।
ୟଦ୍ୟତ୍ସ୍ୱରେନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ଭାବ୍ୟଂ ୟଦ୍ୟନ୍ମୀମାଂସ୍ୟତେ ପୃଥକ୍ ।। ୮୬।।

ୟଦ୍ୟନ୍ନ୍ୟାୟେନ ନିର୍ଣ୍ଣୀତଂ ମହଦ୍-ଭିର୍ବେଦପାରଗୈଃ ।
ଶିବଃ କ୍ଷରତି ଲୋକାନ୍ୱୈ ବିଷ୍ଣୁଃ ପାତି ଜଗତ୍ତ୍ରୟମ୍ ।। ୮୭।।

ବ୍ରହ୍ମା ସୃଜତି ଲୋକାନ୍ୱୈ ଏବମାଦିକ୍ରିୟାଦିକମ୍ ।
ୟଦ୍ୟଦସ୍ତି ପୁରାଣେଷୁ ୟଦ୍ୟଦ୍ୱେଦେଷୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟମ୍ ।। ୮୮।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବୋପନିଷଦାଂ ଭାବଂ ସର୍ବଂ ଶଶବିଷାଣବତ୍ ।
ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଲ୍ପଂ ତଦନ୍ତଃକରଣଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।। ୮୯।।

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଲ୍ପୋ ମହତ୍ସଂସାର ଉଚ୍ୟତେ ।
ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଲ୍ପସ୍ତଦ୍ବନ୍ଧମିତି ଚୋଚ୍ୟତେ ।। ୯୦।।

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଲ୍ପସ୍ତଦ୍ଦୁଃଖମିତି ଚୋଚ୍ୟତେ ।
ଦେହୋଽହମିତି ୟଦ୍-ଭାନଂ ତଦେବ ନରକଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।। ୯୧।।

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଲ୍ପୋ ଜଗତ୍ସର୍ବମିତୀର୍ଯ୍ୟତେ ।
ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଲ୍ପୋ ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥିରୀରିତଃ ।। ୯୨।।

ଦେହୋଽହମିତି ୟଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ତଦେବାଜ୍ଞାନମୁଚ୍ୟତେ ।
ଦେହୋଽହମିତି ୟଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ତଦସଦ୍-ଭାବମେବ ଚ ।। ୯୩।।

ଦେହୋଽହମିତି ୟା ବୁଦ୍ଧିଃ ସା ଚାବିଦ୍ୟେତି ଭଣ୍ୟତେ ।
ଦେହୋଽହମିତି ୟଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ତଦେବ ଦ୍ୱୈତମୁଚ୍ୟତେ ।। ୯୪।।

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଲ୍ପଃ ସତ୍ୟଜୀବଃ ସ ଏବ ହି ।
ଦେହୋଽହମିତି ୟଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନମିତୀରିତମ୍ ।। ୯୫।।

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଲ୍ପୋ ମହାପାପମିତି ସ୍ଫୁଟମ୍ ।
ଦେହୋଽହମିତି ୟା ବୁଦ୍ଧିସ୍ତୃଷ୍ଣା ଦୋଷାମୟଃ କିଲ ।। ୯୬।।

ୟଚ୍ଚିଂଚିଦପି ସଂକଲ୍ପସ୍ତ୍ରାପତ୍ରୟମିତୀରିତମ୍ ।
କାମଂ କ୍ରୋଧଂ ବନ୍ଧନଂ ସର୍ବଦୁଃଖଂ ବିଶ୍ୱଂ ଦୋଷଂ କାଲନାନାସ୍ୱରୂପମ୍ ।
ୟଚ୍ଚିଂଚେଦଂ ସର୍ବସଂକଲ୍ପଜାଲଂ ତଚ୍ଚିଂଚେଦଂ ମାନସଂ ସୋମ ବିଦ୍ଧି ।। ୯୭।।

Not For Commercial Use

ମନ ଏବ ଜଗତ୍ସର୍ବଂ ମନ ଏବ ମହାରିପୁଃ ।
ମନ ଏବ ହି ସଂସାରୋ ମନ ଏବ ଜଗତ୍ତ୍ରୟମ୍ ।। ୯୮।।

ମନ ଏବ ମହଦ୍ଦୁଃଖଂ ମନ ଏବ ଜରାଦିକମ୍ ।
ମନ ଏବ ହି କାଲଶ୍ଚ ମନ ଏବ ମଲଂ ତଥା ।। ୯୯।।

ମନ ଏବ ହି ସଂକଲ୍ପୋ ମନ ଏବ ହି ଜୀବକଃ ।
ମନ ଏବ ହି ଚିତ୍ତଂ ଚ ମନୋଽହଂକାର ଏବ ଚ ।। ୧୦୦।।

ମନ ଏବ ମହଦ୍ବନ୍ଧଂ ମନୋଽନ୍ତଃକରଣଂ ଚ ତତ୍ ।
ମନ ଏବ ହି ଭୂମିଶ୍ଚ ମନ ଏବ ହି ତୋୟକମ୍ ।। ୧୦୧।।

ମନ ଏବ ହି ତେଜଶ୍ଚ ମନ ଏବ ମରୁନ୍ମହାନ୍ ।
ମନ ଏବ ହି ଚାକାଶଂ ମନ ଏବ ହି ଶବ୍ଦକମ୍ ।। ୧୦୨।।

ସ୍ପର୍ଶଂ ରୂପଂ ରସଂ ଗନ୍ଧଂ କୋଶାଃ ପଞ୍ଚ ମନୋଭବାଃ ।
ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତ୍ୟାଦି ମନୋମୟମିତୀରିତମ୍ ।। ୧୦୩।।

ଦିକ୍ପାଲା ବସବୋ ରୁଦ୍ରା ଆଦିତ୍ୟାଶ୍ଚ ମନୋମୟାଃ ।
ଦୃଶ୍ୟଂ ଜଡଂ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଜାତମଜ୍ଞାନଂ ମାନସଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।। ୧୦୪।।

ସଂକଲ୍ପମେବ ଯଚ୍ଚିଂଚିତ୍ତଉନ୍ନାସ୍ତୀତି ନିଶ୍ଚିନୁ ।
ନାସ୍ତି ନାସ୍ତି ଜଗତ୍ସର୍ବଂ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟାଦିକଂ ନହୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୧୦୫।।

।। ଇତି ତେଜୋବିନ୍ଦୁପନିଷତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ଋଭୁଃ ।। ସର୍ବଂ ସଚ୍ଚିନ୍ମୟଂ ବିଦ୍ଧି ସର୍ବଂ ସଚ୍ଚିନ୍ମୟଂ ତତମ୍ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମଦ୍ୱୈତଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମଦ୍ୱୟମ୍ ।। ୧।।

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରଂ ହି ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମନ୍ୟକମ୍ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପୋଽହଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମେବ ଖମ୍ ।। ୨।।

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମେବ ତ୍ୱଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦକୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ମନୋବୁଦ୍ଧିରହଂକାରଚିତ୍ତସଂଘାତକା ଅମୀ ।। ୩।।

ନ ତ୍ୱଂ ନାହଂ ନ ଚାନ୍ୟଦ୍ୱା ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଲମ୍ ।
ନ ବାକ୍ୟଂ ନ ପଦଂ ବେଦଂ ନାକ୍ଷରଂ ନ ଜଡଂ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୪।।

ନ ମଧ୍ୟଂ ନାଦି ନାନ୍ତଂ ବା ନ ସତ୍ୟଂ ନ ନିବନ୍ଧଜମ୍ ।
ନ ଦୁଃଖଂ ନ ସୁଖଂ ଭାବଂ ନ ମାୟା ପ୍ରକୃତିସ୍ତଥା ।। ୫।।

ନ ଦେହଂ ନ ମୁଖଂ ଘ୍ରାଣଂ ନ ଜିହ୍ୱା ନ ଚ ତାଲୁନୀ ।
ନ ଦନ୍ତୋଷ୍ଠୌ ଲଲାଟଂ ଚ ନିଃଶ୍ୱାସୋଚ୍ଛ୍ୱାସ ଏବ ଚ ।। ୬।।

ନ ସ୍ୱେଦମସ୍ଥି ମାଂସଂ ଚ ନ ରକ୍ତଂ ନ ଚ ମୂତ୍ରକମ୍ ।
ନ ଦୂରଂ ନାନ୍ତିକଂ ନାଙ୍ଗଂ ନୋଦରଂ ନ କିରୀଟକମ୍ ।। ୭।।

ନ ହସ୍ତପାଦଚଲନଂ ନ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ନ ଚ ଶାସନମ୍ ।
ନ ବେତ୍ତା ବେଦନଂ ବେଦ୍ୟଂ ନ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁପ୍ତୟଃ ।। ୮।।

ତୁର୍ଯ୍ୟାତୀତଂ ନ ମେ କିଂଚିତ୍ସର୍ବଂ ସଚ୍ଚିନ୍ମୟଂ ତତମ୍ ।
ନାଧ୍ୟାତ୍ମିକଂ ନାଧିଭୂତଂ ନାଧିଦୈବଂ ନ ମାୟିକମ୍ ।। ୯।।

ନ ବିଶ୍ୱସ୍ତୈଜସଃ ପ୍ରାଜ୍ଞୋ ବିରାଟ୍ସୂତ୍ରାତ୍ମକେଶ୍ୱରାଃ ।
ନ ଗମାଗମଚେଷ୍ଟା ଚ ନ ନଷ୍ଟଂ ନ ପ୍ରୟୋଜନମ୍ ।। ୧୦।।

Not For Commercial Use

ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ନ ଦୂଷ୍ୟଂ ବା ହ୍ୟମେଧ୍ୟାମେଧ୍ୟକଂ ତଥା ।
ନ ପୀନଂ ନ କୃଶଂ କ୍ଲେଦଂ ନ କାଲଂ ଦେଶଭାଷଣମ୍ ।। ୧୧।।

ନ ସର୍ବଂ ନ ଭୟଂ ଦ୍ୱୈତଂ ନ ବୃକ୍ଷତୃଣପର୍ବତାଃ ।
ନ ଧ୍ୟାନଂ ଯୋଗସଂସିଦ୍ଧିର୍ନ ବ୍ରହ୍ମକ୍ଷତ୍ରବୈଶ୍ୟକମ୍ ।। ୧୨।।

ନ ପକ୍ଷୀ ନ ମୃଗୋ ନାଙ୍ଗୀ ନ ଲୋଭୋ ମୋହ ଏବ ଚ ।
ନ ମଦୋ ନ ଚ ମାତ୍ସର୍ଯଂ କାମକ୍ରୋଧାଦୟସ୍ତଥା ।। ୧୩।।

ନ ସ୍ତ୍ରୀଶୂଦ୍ରବିଡାଲାଦି ଭକ୍ଷ୍ୟଭୋଜ୍ୟାଦିକଂ ଚ ୟତ୍ ।
ନ ପ୍ରୌଢହୀନୋ ନାସ୍ତିକ୍ୟଂ ନ ବାର୍ତାବସରୋଽସ୍ତି ହି ।। ୧୪।।

ନ ଲୌକିକୋ ନ ଲୋକୋ ବା ନ ବ୍ୟାପାରୋ ନ ମୂଢତା ।
ନ ଭୋକ୍ତା ଭୋଜନଂ ଭୋଜ୍ୟଂ ନ ପାତ୍ରଂ ପାନପେୟକମ୍ ।। ୧୫।।

ନ ଶତ୍ରୁମିତ୍ରପୁତ୍ରାଦିର୍ନ ମାତା ନ ପିତା ସ୍ୱସା ।
ନ ଜନ୍ମ ନ ମୃତିର୍ବୃଦ୍ଧିର୍ନ ଦେହୋଽହମିତି ଭ୍ରମଃ ।। ୧୬।।

ନ ଶୂନ୍ୟଂ ନାପି ଚାଶୂନ୍ୟଂ ନାନ୍ତଃକରଣସଂସୃତିଃ ।
ନ ରାତ୍ରିର୍ନ ଦିବା ନକ୍ତଂ ନ ବ୍ରହ୍ମା ନ ହରିଃ ଶିବଃ ।। ୧୭।।

ନ ବାରପକ୍ଷମାସାଦି ବତ୍ସରଂ ନ ଚ ଚଞ୍ଚଲମ୍ ।
ନ ବ୍ରହ୍ମଲୋକୋ ବୈକୁଣ୍ଠୋ ନ କୈଲାସୋ ନ ଚାନ୍ୟକଃ ।। ୧୮।।

ନ ସ୍ୱର୍ଗୋ ନ ଚ ଦେବେନ୍ଦ୍ରୋ ନାଗ୍ନିଲୋକୋ ନ ଚାଗ୍ନିକଃ ।
ନ ୟମୋ ୟମଲୋକୋ ବା ନ ଲୋକା ଲୋକପାଲକାଃ ।। ୧୯।।

ନ ଭୂର୍ଭୁବଃସ୍ୱସ୍ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟଂ ନ ପାତାଲଂ ନ ଭୂତଲମ୍ ।
ନାବିଦ୍ୟା ନ ଚ ବିଦ୍ୟା ଚ ନ ମାୟା ପ୍ରକୃତିର୍ଜଡା ।। ୨୦।।

Not For Commercial Use

ନ ସ୍ଥିରଂ କ୍ଷଣିକଂ ନାଶଂ ନ ଗତିର୍ନ ଚ ଧାବନମ୍ ।
ନ ଧ୍ୟାତବ୍ୟଂ ନ ମେ ଧ୍ୟାନଂ ନ ମନ୍ତ୍ରୋ ନ ଜପଃ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୨୧।।

ନ ପଦାର୍ଥା ନ ପୂଜାର୍ହଂ ନାଭିଷେକୋ ନ ଚାର୍ଚନମ୍ ।
ନ ପୁଷ୍ପଂ ନ ଫଲଂ ପତ୍ରଂ ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପାଦିଧୂପକମ୍ ।। ୨୨।।

ନ ସ୍ତୋତ୍ରଂ ନ ନମସ୍କାରୋ ନ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣମଣ୍ୱପି ।
ନ ପ୍ରାର୍ଥନା ପୃଥଗ୍ଭାବୋ ନ ହବିର୍ନାଗ୍ନିବନ୍ଧନମ୍ ।। ୨୩।।

ନ ହୋମୋ ନ ଚ କର୍ମାଣି ନ ଦୁର୍ବାକ୍ୟଂ ସୁଭାଷଣମ୍ ।
ନ ଗାୟତ୍ରୀ ନ ବା ସଂଧିର୍ନ ମନସ୍ୟଂ ନ ଦୁଃସ୍ଥିତିଃ ।। ୨୪।।

ନ ଦୁରାଶା ନ ଦୁଷ୍ଟାତ୍ମା ନ ଚାଣ୍ଡାଲୋ ନ ପୌଲ୍କସଃ ।
ନ ଦୁଃସହଂ ଦୁରାଲାପଂ ନ କିରାତୋ ନ କୈତବମ୍ ।। ୨୫।।

ନ ପକ୍ଷପାତଂ ନ ପକ୍ଷଂ ବା ନ ବିଭୂଷଣତସ୍କରୌ ।
ନ ଚ ଦମ୍ଭୋ ଦାମ୍ଭିକୋ ବା ନ ହୀନୋ ନାଧିକୋ ନରଃ ।। ୨୬।।

ନୈକଂ ଦ୍ୱୟଂ ତ୍ରୟଂ ତୁର୍ୟଂ ନ ମହତ୍ତ୍ୱଂ ନ ଚାଲ୍ପତା ।
ନ ପୂର୍ଣଂ ନ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନଂ ନ କାଶୀ ନ ବ୍ରତଂ ତପଃ ।। ୨୭।।

ନ ଗୋତ୍ରଂ ନ କୁଲଂ ସୂତ୍ରଂ ନ ବିଭୁତ୍ୱଂ ନ ଶୂନ୍ୟତା ।
ନ ସ୍ତ୍ରୀ ନ ଯୋଷିନ୍ନୋ ବୃଦ୍ଧା ନ କନ୍ୟା ନ ବିତନ୍ତୁତା ।। ୨୮।।

ନ ସୂତକଂ ନ ଜାତଂ ବା ନାନ୍ତର୍ମୁଖସୁବିଭ୍ରମଃ ।
ନ ମହାବାକ୍ୟମୈକ୍ୟଂ ବା ନାଣିମାଦିବିଭୂତୟଃ ।। ୨୯।।

ସର୍ବଚୈତନ୍ୟମାତ୍ରତ୍ୱାତ୍ସର୍ବଦୋଷଃ ସଦା ନ ହି ।
ସର୍ବଂ ସନ୍ମାତ୍ରରୂପତ୍ୱାତ୍ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରକମ୍ ।। ୩୦।।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମୈବ ସର୍ବଂ ନାନ୍ୟୋଽସ୍ତି ତଦହଂ ତଦହଂ ତଥା ।
ତଦେବାହଂ ତଦେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ସନାତନମ୍ ।। ୩୧।।

ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ନ ସଂସାରୀ ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ନ ମେ ମନଃ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ନ ମେ ବୁଦ୍ଧିର୍ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ନ ଚେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।। ୩୨।।

ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ନ ଦେହୋଽହଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ନ ଗୋଚରଃ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ନ ଜୀବୋଽହଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ନ ଭେଦଭୂଃ ।। ୩୩।।

ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ଜଡୋ ନାହମହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନ ମେ ମୃତିଃ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ନ ଚ ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ପରାତ୍ପରଃ ।। ୩୪।।

ଇଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରଭୁର୍ହି ସଃ ।
କାଲୋ ବ୍ରହ୍ମ କଲା ବ୍ରହ୍ମ ସୁଖଂ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱୟଂପ୍ରଭମ୍ ।। ୩୫।।

ଏକଂ ବ୍ରହ୍ମ ଦ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ମୋହୋ ବ୍ରହ୍ମ ଶମାଦିକମ୍ ।
ଦୋଷୋ ବ୍ରହ୍ମ ଗୁଣୋ ବ୍ରହ୍ମ ଦମଃ ଶାନ୍ତଂ ବିଭୁଃ ପ୍ରଭୁଃ ।। ୩୬।।

ଲୋକୋ ବ୍ରହ୍ମ ଗୁରୁର୍ବ୍ରହ୍ମ ଶିଷ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମ ସଦାଶିବଃ ।
ପୂର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଶୁଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମ ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ।। ୩୭।।

ଜୀବ ଏବ ସଦା ବ୍ରହ୍ମ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମମୟଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମମୟଂ ଜଗତ୍ ।। ୩୮।।

ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ନ ସଂଦେହଃ ସ୍ୱସ୍ମାଦନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ।
ସର୍ବମାତ୍ମୈବ ଶୁଦ୍ଧାତ୍ମା ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମଦ୍ୱୟମ୍ ।। ୩୯।।

ନିତ୍ୟନିର୍ମଲରୂପାତ୍ମା ହ୍ୟାତ୍ମନୋଽନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ।
ଅଣୁମାତ୍ରଲସଦ୍ରୂପମଣୁମାତ୍ରମିଦଂ ଜଗତ୍ ।। ୪୦।।

Not For Commercial Use

ଅଣୁମାତ୍ରଂ ଶରୀରଂ ବା ହ୍ୟଣୁମାତ୍ରମସତ୍ୟକମ୍ ।
ଅଣୁମାତ୍ରମଚିନ୍ତ୍ୟଂ ବା ଚିନ୍ତ୍ୟଂ ବା ହ୍ୟଣୁମାତ୍ରକମ୍ ।। ୪୧।।

ବ୍ରହ୍ମୈବ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ଜଗତ୍ତ୍ରୟମ୍ ।
ଆନନ୍ଦଂ ପରମାନନ୍ଦମନ୍ୟଚ୍ଚିଂଚିନ୍ନ କିଂଚନ ।। ୪୨।।

ଚୈତନ୍ୟମାତ୍ରମୋଂକାରଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ସକଲଂ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ଅହମେବ ଜଗତ୍ସର୍ବମହମେବ ପରଂ ପଦମ୍ ।। ୪୩।।

ଅହମେବ ଗୁଣାତୀତ ଅହମେବ ପରାତ୍ପରଃ ।
ଅହମେବ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଅହମେବ ଗୁରୋର୍ଗୁରୁଃ ।। ୪୪।।

ଅହମେବାଖିଲାଧାର ଅହମେବ ସୁଖାସୁଖମ୍ ।
ଆତ୍ମନୋଽନ୍ୟଜ୍ଜଗନ୍ନାସ୍ତି ଆତ୍ମନୋଽନ୍ୟସୁଖଂ ନ ଚ ।। ୪୫।।

ଆତ୍ମନୋଽନ୍ୟା ଗତିର୍ନାସ୍ତି ସର୍ବମାତ୍ମମୟଂ ଜଗତ୍ ।
ଆତ୍ମନୋଽନ୍ୟନ୍ନ ହି କ୍ୱାପି ଆତ୍ମନୋଽନ୍ୟତ୍ତୃଣଂ ନହି ।। ୪୬।।

ଆତ୍ମନୋଽନ୍ୟତ୍ତୁଷଂ ନାସ୍ତି ସର୍ବମାତ୍ମମୟଂ ଜଗତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରମିଦଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରମସନ୍ନ ହି ।। ୪୭।।

ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ଶ୍ରୁତଂ ସର୍ବଂ ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଲମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ବୃତଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ରସଂ ସୁଖମ୍ ।। ୪୮।।

ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ଚିଦାକାଶଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମବ୍ୟୟମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟତରନ୍ନାସ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟଜ୍ଜଗନ୍ନ ଚ ।। ୪୯।।

ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟଦହ ନାସ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟତ୍ଫଲଂ ନହି ।
ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟତ୍ତୃଣଂ ନାସ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟତ୍ପଦଂ ନହି ।। ୫୦।।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟଦ୍ଗୁରୁର୍ନାସ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟମସଦ୍ଵପୁଃ ।
ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟନ୍ନ ଚାହଂତା ତ୍ୱତ୍ତୋଦନ୍ତେ ନହି କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୫୧।।

ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମକଂ ବିଦ୍ଧି ସ୍ୱସ୍ମାଦନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ।
ଯତ୍କିଂଚିଦ୍ଦୃଶ୍ୟତେ ଲୋକେ ଯତ୍କିଂଚିଦ୍-ଭାଷ୍ୟତେ ଜଲୈଃ ।। ୫୨।।

ଯତ୍କିଂଚିଦ୍-ଭୁଜ୍ୟତେ କ୍ୱାପି ତତ୍ସର୍ବମସଦେବ ହି ।
କର୍ତୃଭେଦଂ କ୍ରିୟାଭେଦଂ ଗୁଣଭେଦଂ ରସାଦିକମ୍ ।। ୫୩।।

ଲିଙ୍ଗଭେଦମିଦଂ ସର୍ବମସଦେବ ସଦା ସୁଖମ୍ ।
କାଲଭେଦଂ ଦେଶଭେଦଂ ବସ୍ତୁଭେଦଂ ଜୟାଜୟମ୍ ।। ୫୪।।

ଯଦ୍ୟଦ୍-ଭେଦଂ ଚ ତତ୍ସର୍ବମସଦେବ ହି କେବଲମ୍ ।
ଅସଦନ୍ତଃକରଣକମସଦେବେନ୍ଦ୍ରିୟାଦିକମ୍ ।। ୫୫।।

ଅସତ୍-ପ୍ରାଣାଦିକଂ ସର୍ବଂ ସଙ୍ଘାତମସଦାତ୍ମକମ୍ ।
ଅସତ୍ୟଂ ପଞ୍ଚକୋଶାଖ୍ୟମସତ୍ୟଂ ପଞ୍ଚ ଦେବତାଃ ।। ୫୬।।

ଅସତ୍ୟଂ ଷଡ୍ବିକାରାଦି ଅସତ୍ୟମରିବର୍ଗକମ୍ ।
ଅସତ୍ୟଂ ଷଡ୍ଋତୁଶ୍ଚୈବ ଅସତ୍ୟଂ ଷଡ୍ରସସ୍ତଥା ।। ୫୭।।

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରୋଽହମନୁପୂନ୍ନମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ଆତ୍ମୈବାହଂ ପରଂ ସତ୍ୟଂ ନାନ୍ୟାଃ ସଂସାରଦୃଷ୍ଟୟଃ ।। ୫୮।।

ସତ୍ୟମାନନ୍ଦରୂପୋଽହଂ ଚିଦ୍ଘନାନନ୍ଦବିଗ୍ରହଃ ।
ଅହମେବ ପରାନନ୍ଦ ଅହମେବ ପରାପୂରଃ ।। ୫୯।।

ଜ୍ଞାନାକାରମିଦଂ ସର୍ବଂ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦୋଽହମଦ୍ୱୟଃ ।
ସର୍ବପ୍ରକାଶରୂପୋଽହଂ ସର୍ବାଭାବସ୍ୱରୂପକମ୍ ।। ୬୦।।

Not For Commercial Use

ଅହମେବ ସଦା ଭାମୀତ୍ୟେବଂ ରୂପଂ କୁତୋଽପ୍ୟସତ୍ ।
ତ୍ୱମିତ୍ୟେବଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚିନ୍ମୟାନନ୍ଦରୂପବାନ୍ ।। ୬୧।।

ଚିଦାକାରଂ ଚିଦାକାଶଂ ଚିଦେବ ପରମଂ ସୁଖମ୍ ।
ଆତ୍ମୈବାହମସନ୍ନାହଂ କୂଟସ୍ଥୋଽହଂ ଗୁରୁଃ ପରଃ ।। ୬୨।।

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରୋଽହମନୁପୂନ୍ନମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
କାଲୋ ନାସ୍ତି ଜଗନ୍ନାସ୍ତି ମାୟାପ୍ରକୃତିରେବ ନ ।। ୬୩।।

ଅହମେବ ହରିଃ ସାକ୍ଷାଦହମେବ ସଦାଶିବଃ ।
ଶୁଦ୍ଧଚୈତନ୍ୟଭାବୋଽହଂ ଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱାନୁଭାବନଃ ।। ୬୪।।

ଅଦ୍ୱୟାନନ୍ଦମାତ୍ରୋଽହଂ ଚିଦ୍ଘନୈକରସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ସତତଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଲମ୍ ।। ୬୫।।

ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ସତତଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ଚେତନମ୍ ।
ସର୍ବାନ୍ତର୍ୟାମିରୂପୋଽହଂ ସର୍ବସାକ୍ଷିତ୍ୱଲକ୍ଷଣଃ ।। ୬୬।।

ପରମାତ୍ମା ପରଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ପରଂ ଧାମ ପରା ଗତିଃ ।
ସର୍ବବେଦାନ୍ତସାରୋଽହଂ ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରସୁନିଶ୍ଚିତଃ ।। ୬୭।।

ଯୋଗାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପୋଽହଂ ମୁଖ୍ୟାନନ୍ଦମହୋଦୟଃ ।
ସର୍ବଜ୍ଞାନପ୍ରକାଶୋଽସ୍ମି ମୁଖ୍ୟବିଜ୍ଞାନବିଗ୍ରହଃ ।। ୬୮।।

ତୁର୍ୟାତୁର୍ୟପ୍ରକାଶୋଽସ୍ମି ତୁର୍ୟାତୁର୍ୟାଦିବର୍ଜିତଃ ।
ଚିଦକ୍ଷରୋଽହଂ ସତ୍ୟୋଽହଂ ବାସୁଦବୋଽଜରୋଽମରଃ ।। ୬୯।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚିଦାକାଶଂ ନିତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧଂ ବୁଦ୍ଧଂ ସଦାମୁକ୍ତମନାମକମରୂପକମ୍ ।। ୭୦।।

Not For Commercial Use

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପୋଽହମନ୍ଯୁପୂନ୍ନମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ସତ୍ୟାସତ୍ୟଂ ଜଗନ୍ନାସ୍ତି ସଂକଲ୍ପକଲନାଦିକମ୍ ।। ୭୧।।

ନିତ୍ୟାନନ୍ଦମଯଂ ବ୍ରହ୍ମ କେବଲଂ ସର୍ବଦା ସ୍ୱଯମ୍ ।
ଅନନ୍ତମବ୍ଯଯଂ ଶାନ୍ତମେକରୂପମନାମଯମ୍ ।। ୭୨।।

ମତ୍ତୋଽନ୍ଯଦସ୍ତି ଚେନ୍ମିଥ୍ୟା ଯଥା ମରୁମରୀଚିକା ।
ବନ୍ଧ୍ୟାକୁମାରବଚନେ ଭୀତିଶ୍ଚେଦସ୍ତି କିଂଚନ ।। ୭୩।।

ଶଶଶୃଙ୍ଗେଣ ନାଗେନ୍ଦ୍ରୋ ମୃତଶ୍ଚେଜ୍ଜଗଦସ୍ତି ତତ୍ ।
ମୃଗତୃଷ୍ଣାଜଲଂ ପୀତ୍ୱା ତୃପ୍ତଶ୍ଚେଦସ୍ତ୍ୱିଦଂ ଜଗତ୍ ।। ୭୪।।

ନରଶୃଙ୍ଗେଣ ନଷ୍ଟଶ୍ଚେତ୍ପକ୍ଷିଦସ୍ତ୍ୱିଦମେବ ହି ।
ଗନ୍ଧର୍ବନଗରେ ସତ୍ୟେ ଜଗଦ୍-ଭବତି ସର୍ବଦା ।। ୭୫।।

ଗଗନେ ନୀଲିମାସତ୍ୟେ ଜଗତ୍ସତ୍ୟଂ ଭବିଷ୍ୟତି ।
ଶୁକ୍ତିକାରଜତଂ ସତ୍ୟଂ ଭୂଷଣଂ ଚେଜ୍ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ।। ୭୬।।

ରଜ୍ଜୁସର୍ପେଣ ଦଷ୍ଟଶ୍ଚେନ୍ନରୋ ଭବତୁ ସଂସୃତିଃ ।
ଜାତରୂପେଣ ବାଣେନ ଜ୍ୱାଲାଗ୍ନୌ ନାଶିତେ ଜଗତ୍ ।। ୭୭।।

ବିନ୍ଧ୍ୟାଟବ୍ୟାଂ ପାଯସାନ୍ନମସ୍ତି ଚେଜ୍ଜଗଦ୍ଦୁଦ୍-ଭବଃ ।
ରମ୍ଭାସ୍ତମ୍ଭେନ କାଷ୍ଠେନ ପାକସିଦ୍ଧୌ ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ।। ୭୮।।

ସଦ୍ୟଃକୁମାରିକାରୂପୈଃ ପାକେ ସିଦ୍ଧେ ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ଚିତ୍ରସ୍ଥଦୀପୈସ୍ତମସୋ ନାଶଶ୍ଚେଦସ୍ତ୍ୱିଦଂ ଜଗତ୍ ।। ୭୯।।

ମାସାତ୍-ପୂର୍ବଂ ମୃତୋ ମର୍ତ୍ୟୋ ହ୍ୟାଗତଶ୍ଚେଜ୍ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତକ୍ରଂ କ୍ଷୀରସ୍ୱରୂପଂ ଚେଜ୍ଜ୍ୱଚିନ୍ନିତ୍ୟଂ ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ।। ୮୦।।

Not For Commercial Use

ଗୋସ୍ତନାଦ୍ଦୁଦ୍-ଭବଂ କ୍ଷୀରଂ ପୁନରାରୋପଣେ ଜଗତ୍ ।
ଭୂରଜୋଽବ୍ଧୌ ସମୁପୂନ୍ନେ ଜଗଦ୍-ଭବତୁ ସର୍ବଦା ।। ୮୧।।

କୂର୍ମରୋମ୍ଣା ଗଜେ ବଦ୍ଧେ ଜଗଦସ୍ତୁ ମଦୋତ୍କଟେ ।
ନାଲସ୍ଥତନ୍ତୁନା ମେରୁଷ୍ଟାଲିତଷ୍ଟେଜ୍ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ।। ୮୨।।

ତରଙ୍ଗମାଲୟା ସିନ୍ଧୁର୍ବଦ୍ଧଷ୍ଟେଦସ୍ତ୍ୱିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ଅଗ୍ନେରଧଷ୍ଟେଜ୍ଜ୍ୱଲନଂ ଜଗଦ୍-ଭବତୁ ସର୍ବଦା ।। ୮୩।।

ଜ୍ୱାଲାବହ୍ନିଃ ଶୀତଲଷ୍ଟେଦସ୍ତି ରୂପମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ଜ୍ୱାଲାଗ୍ନିମଣ୍ଡଲେ ପଦ୍ମବୃଦ୍ଧିଷ୍ଟେଜ୍ଜଗଦସ୍ତ୍ୱିଦମ୍ ।। ୮୪।।

ମହଚ୍ଛୈଲେନ୍ଦ୍ରନୀଲଂ ବା ସଂଭବେଚ୍ଛେଦିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ମେରୁରାଗତ୍ୟ ପଦ୍ମାକ୍ଷେ ସ୍ଥିତଷ୍ଟେଦସ୍ତ୍ୱିଦଂ ଜଗତ୍ ।। ୮୫।।

ନିଗିରେଚ୍ଛେଦ୍-ଭୃଙ୍ଗସୂନୁର୍ମେରୁଂ ଚଲବଦସ୍ତ୍ୱିଦମ୍ ।
ମଶକେନ ହତେ ସିଂହେ ଜଗତ୍ସତ୍ୟଂ ତଦାସ୍ତୁ ତେ ।। ୮୬।।

ଅଣୁକୋଟରବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣେ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟଂ ଚେଜ୍ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତୃଣାନଲଷ୍ଟ ନିତ୍ୟଷ୍ଟେତ୍କ୍ଷଣିକଂ ତଜ୍ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ।। ୮୭।।

ସ୍ୱପ୍ନଦୃଷ୍ଟଂ ଚ ଯଦ୍ୱସ୍ତୁ ଜାଗରେ ଚେଜ୍ଜଗଦ୍-ଭବଃ ।
ନଦୀବେଗୋ ନିଶ୍ଚଲଷ୍ଟେତ୍ଲେନାପୀଦଂ ଭବେଜ୍ଜଗତ୍ ।। ୮୮।।

କ୍ଷୁଧିତସ୍ୟାଗ୍ନିର୍ଭୋଜ୍ୟଷ୍ଟେନ୍ନିମିଷଂ କଲ୍ପିତଂ ଭବେତ୍ ।
ଜାତ୍ୟନ୍ଧେ ରତ୍ନବିଷୟଃ ସୁଜ୍ଞାତଷ୍ଟେଜ୍ଜଗତ୍ସଦା ।। ୮୯।।

ନପୁଂସକକୁମାରସ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀସୁଖଂ ଚେଦ୍-ଭବେଜ୍ଜଗତ୍ ।
ନିର୍ମିତଃ ଶଶଶୃଙ୍ଗେଣ ରଥଷ୍ଟେଜ୍ଜଗଦସ୍ତି ତତ୍ ।। ୯୦।।

Not For Commercial Use

ସଦ୍ୟୋଜାତା ତୁ ଯା କନ୍ୟା ଭୋଗଯୋଗ୍ୟା ଭବେଜ୍ଜଗତ୍ ।
ବନ୍ଧ୍ୟା ଗର୍ଭାପ୍ତତସ୍ରୌଖ୍ୟଂ ଜ୍ଞାତା ଚେଦସ୍ତ୍ୱିଦଂ ଜଗତ୍ ।। ୯୧।।

କାକୋ ବା ହଂସବଦ୍ଭଚ୍ଛେଜ୍ଜଗଦ୍-ଭବତୁ ନିଶ୍ଚଲମ୍ ।
ମହାଖରୋ ବା ସିଂହେନ ଯୁଧ୍ୟତେ ଚେଜ୍ଜଗତ୍ସ୍ଥିତିଃ ।। ୯୨।।

ମହାଖରୋ ଗଜଗତିଂ ଗତଶ୍ଚେଜ୍ଜଗଦସ୍ତୁ ତତ୍ ।
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚେଜ୍ଜଗଦ୍-ଭାତୁ ସ୍ୱୟଂ ଜଡମ୍ ।। ୯୩।।

ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟାଦିକୌ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ରାହୁଶ୍ଚେଦ୍ଦୃଶ୍ୟତେ ଜଗତ୍ ।
ଭୃଷ୍ଟବୀଜସମୁପୂନ୍ନବୃଦ୍ଧିଶ୍ଚେଜ୍ଜଗଦସ୍ତୁ ସତ୍ ।। ୯୪।।

ଦରିଦ୍ରୋ ଧନିକାନାଂ ଚ ସୁଖଂ ଭୁଙ୍କ୍ତେ ତଦା ଜଗତ୍ ।
ଶୁନା ବୀର୍ଯ୍ୟେଣ ସିଂହସ୍ତୁ ଜିତୋ ଯଦି ଜଗତ୍ତଦା ।। ୯୫।।

ଜ୍ଞାନିନୋ ହୃଦୟଂ ମୂଢୈର୍ଜ୍ଞାତଂ ଚେଚ୍ଚଲ୍ଚନଂ ତଦା ।
ଶ୍ୱାନେନ ସାଗରେ ପୀତେ ନିଃଶେଷେଣ ମନୋ ଭବେତ୍ ।। ୯୬।।

ଶୁଦ୍ଧାକାଶୋ ମନୁଷ୍ୟେଷୁ ପତିତଶ୍ଚେତ୍ତଦା ଜଗତ୍ ।
ଭୂମୌ ବା ପତିତଂ ବ୍ୟୋମ ବ୍ୟୋମପୁଷ୍ପଂ ସୁଗନ୍ଧକମ୍ ।। ୯୭।।

ଶୁଦ୍ଧାକାଶେ ବନେ ଜାତେ ଚଲିତେ ତୁ ତଦା ଜଗତ୍ ।
କେବଲେ ଦର୍ପଣେ ନାସ୍ତି ପ୍ରତିବିମ୍ବଂ ତଦା ଜଗତ୍ ।। ୯୮।।

ଅଜକୁକ୍ଷୌ ଜଗନ୍ନାସ୍ତି ହ୍ୟାତ୍ମକୁକ୍ଷୌ ଜଗନ୍ନହି ।
ସର୍ବଥା ଭେଦକଲନଂ ଦ୍ୱୈତାଦ୍ୱୈତଂ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୯୯।।

ମାୟାକାର୍ଯ୍ୟମିଦଂ ଭେଦମସ୍ତି ଚେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଭାବନମ୍ ।
ଦେହୋଽହମିତି ଦୁଃଖଂ ଚେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ନିଶ୍ଚୟଃ ।। ୧୦୦।।

Not For Commercial Use

ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥିରସ୍ତିତ୍ୱେ ଛିଦ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଚକ୍ରକମ୍ ।
ସଂଶୟେ ସମନୁପ୍ରାପ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମନିଶ୍ଚୟମାଶ୍ରୟେତ୍ ।। ୧୦୧।।

ଅନାତ୍ମରୂପଚୋରସ୍ଟେଦାତ୍ମରତ୍ନସ୍ୟ ରକ୍ଷଣମ୍ ।
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦମୟଂ ବ୍ରହ୍ମ କେବଲଂ ସର୍ବଦା ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୧୦୨।।

ଏବମାଦିସୁଦୃଷ୍ଟାନ୍ତୈଃ ସାଧିତଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରକମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବ ସର୍ବଭାବନଂ ଭୁବନଂ ନାମ ସଂତ୍ୟଜ ।। ୧୦୩।।

ଅହଂବ୍ରହ୍ମେତି ନିଶ୍ଚିତ୍ୟ ଅହଂଭାବଂ ପରିତ୍ୟଜ ।
ସର୍ବମେବ ଲୟଂ ୟାତି ସୁପ୍ତାହସ୍ତସ୍ଥପୁଷ୍ପବତ୍ ।। ୧୦୪।।

ନ ଦେହୋ ନ ଚ କର୍ମାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଲମ୍ ।
ନ ଭୂତଂ ନ ଚ କାର୍ୟଂ ଚ ନ ଚାବସ୍ଥାଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।। ୧୦୫।।

ଲକ୍ଷଣାତ୍ରୟବିଜ୍ଞାନଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଲମ୍ ।
ସର୍ବବ୍ୟାପାରମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ହ୍ୟହ ବ୍ରହ୍ମେତି ଭାବୟ ।। ୧୦୬।।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନ ସଂଦେହୋ ହ୍ୟହଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚିଦାତ୍ମକମ୍ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରୋଽହମିତି ନିଶ୍ଚିତ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୟଜ ।। ୧୦୭।।

ଶାଂକରୀୟଂ ମହାଶାସ୍ତ୍ରଂ ନ ଦେୟଂ ୟସ୍ୟ କସ୍ୟଚିତ୍ ।
ନାସ୍ତିକାୟ କୃତଘ୍ନାୟ ଦୁର୍ବୃତ୍ତାୟ ଦୁରାତ୍ମନେ ।। ୧୦୮।।

ଗୁରୁଭକ୍ତିବିଶୁଦ୍ଧାନ୍ତଃକରଣାୟ ମହାତ୍ମନେ ।
ସମ୍ୟକ୍ ପରୀକ୍ଷ୍ୟ ଦାତବ୍ୟଂ ମାସଂ ଷାଣ୍ମାସବତ୍ସରମ୍ ।। ୧୦୯।।

ସର୍ବୋପନିଷଦଭ୍ୟାସଂ ଦୂରତସ୍ତ୍ୟଜ୍ୟ ସାଦରମ୍ ।
ତେଜୋବିନ୍ଦୂପନିଷଦମଭ୍ୟସେତ୍ସର୍ବଦା ମୁଦା ।। ୧୧୦।।

Not For Commercial Use

ସକୃଦଭ୍ୟାସମାତ୍ରେଣ ବ୍ରହ୍ମୈବ ଭବତି ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ଭବତି ସ୍ୱୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ତେଜୋବିନ୍ଦୂପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଅମୃତନାଦ ଉପନିଷଦ

(Amrutanaadopanisat / Amrutanaada Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ଅମୃତନାଦୋପନିଷତ୍ / ଅମୃତନାଦ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଅମୃତନାଦୋପନିଷତ୍ ।।

ଅମୃତନାଦୋପନିଷତ୍-ପ୍ରତିପାଦ୍ୟଂ ପରାକ୍ଷରମ୍ ।
ତ୍ରୈପଦାନନ୍ଦସାମ୍ରାଜ୍ୟଂ ହୃଦି ମେ ଭାତୁ ସଂତତମ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଶାସ୍ତ୍ରାଣ୍ୟଧୀତ୍ୟ ମେଧାବୀ ଅଭ୍ୟସ୍ୟ ଚ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାୟା ଉଲ୍କାବନ୍ନାନ୍ୟଥୋତ୍ସୃଜେତ୍ ।। ୧ ।।

ଓଂକାରଂ ରଥମାରୁହ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁଂ କୃତ୍ୱାଥ ସାରଥିମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଲୋକପଦାନ୍ୱେଷୀ ରୁଦ୍ରାରାଧନତତ୍ପରଃ ।। ୨ ।।

ତାବଦ୍ରଥେନ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ଯାବଦ୍ରଥପଥି ସ୍ଥିତଃ ।
ସ୍ଥିତ୍ୱା ରଥପଥସ୍ଥାନଂ ରଥମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ଗଚ୍ଛତି ।। ୩ ।।

ମାତ୍ରାଲିଙ୍ଗପଦଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଶବ୍ଦବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଜିତମ୍ ।
ଅସ୍ୱରେଣ ମକାରେଣ ପଦଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।। ୪ ।।

ଶବ୍ଦାଦିବିଷୟାଃ ପଞ୍ଚ ମନସ୍ତୈବାତିଚଞ୍ଚଲମ୍ ।
ଚିନ୍ତୟେଦାତ୍ମନୋ ରଶ୍ମୀନ୍ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରତ୍ୟାହାରସ୍ତଥା ଧ୍ୟାନଂ ପ୍ରାଣାୟାମୋଽଥ ଧାରଣା ।
ତର୍କଶ୍ଚୈବ ସମାଧିଶ୍ଚ ଷଡଙ୍ଗୋ ଯୋଗ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୬ ।।

ଯଥା ପର୍ବତଧାତୂନାଂ ଦହ୍ୟନ୍ତେ ଧମନାନ୍ମଲାଃ ।
ତଥେନ୍ଦ୍ରିୟକୃତା ଦୋଷା ଦହ୍ୟନ୍ତେ ପ୍ରାଣନିଗ୍ରହାତ୍ ।। ୭ ।।

ପ୍ରାଣାୟାମୈର୍ଦହେଦ୍ଦୋଷାନ୍ଧାରଣାଭିଶ୍ଚ କିଲ୍-ବିଷମ୍ ।
(ପ୍ରତ୍ୟାହାରେଣ ସଂସର୍ଗାନ୍ଧ୍ୟାନେନାନୀଶ୍ୱରାନ୍-ଗୁଣାନ୍) ।। ୮ ।।

କିଲ୍-ବିଷଂ ହି କ୍ଷୟଂ ନୀତ୍ୱା ରୁଚିରଂ ଚୈବ ଚିନ୍ତୟେତ୍ ।। ୯ ।।

ରୁଚିରେ ରେଚକଂ ଚୈବ ବାୟୋରାକର୍ଷଣଂ ତଥା ।
ପ୍ରାଣାୟାମାସ୍ତ୍ରୟଃ ପ୍ରୋକ୍ତା ରେଚକପୂରକକୁମ୍ଭକାଃ ।। ୧୦ ।।

ସବ୍ୟାହୃତିଂ ସପ୍ରଣବାଂ ଗାୟତ୍ରୀଂ ଶିରସା ସହ ।
ତ୍ରିଃ ପଠେଦାୟତପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୧୧ ।।

ଉତ୍କ୍ଷିପ୍ୟ ବାୟୁମାକାଶଂ ଶୂନ୍ୟଂ କୃତ୍ୱା ନିରାତ୍ମକମ୍ ।
ଶୂନ୍ୟଭାବେନ ଯୁଞ୍ଜୀୟାଦ୍ରେଚକସ୍ୟେତି ଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୧୨ ।।

ନୋଚ୍ଛ୍ୱସେନ୍ନାନୁଚ୍ଛ୍ୱସେନ୍ନୈବ ଗାତ୍ରାଣି ଚ ନ ଚାଲୟେତ୍ ।
ଏବଂ ବାୟୁର୍ଗ୍ରହୀତବ୍ୟଃ ପୂରକସ୍ୟେତି ଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୧୩ ।।

ବକ୍ତ୍ରେଣୋତ୍ପଲନାଲେନ ବାୟୁଂ କୃତ୍ୱା ନିରାଶ୍ରୟମ୍ ।
ଏବଂ ବାୟୁର୍ଗ୍ରହୀତବ୍ୟଃ କୁମ୍ଭକସ୍ୟେତି ଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୧୪ ।।

ଅନ୍ଧବତ୍ପଶ୍ୟ ରୂପାଣି ଶୃଣୁ ଶବ୍ଦମକର୍ଣ୍ଣବତ୍ ।
କାଷ୍ଠବତ୍ପଶ୍ୟ ତେ ଦେହଂ ପ୍ରଶାନ୍ତସ୍ୟେତି ଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୧୫ ।।

Not For Commercial Use

ମନଃ ସଂକଲ୍ପକଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ସଂକ୍ଷିପ୍ୟାତ୍ମନି ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ।
ଧାରୟିତ୍ୱା ତଥାତ୍ମାନଂ ଧାରଣା ପରିକୀର୍ତିତା ।। ୧୬ ।।

ଆଗମସ୍ୟାବିରୋଧେନ ଉହନଂ ତର୍କ ଉଚ୍ୟତେ ।
ୟଂ ଲବ୍ଧ୍ୱାପ୍ୟବ ମନ୍ୟେତ ସ ସମାଧିଃ ପ୍ରକୀର୍ତିତଃ ।। ୧୭ ।।

ଭୂମିଭାଗେ ସମେ ରମ୍ୟେ ସର୍ବଦୋଷବିବର୍ଜିତେ ।
କୃତ୍ୱା ମନୋମୟୀଂ ରକ୍ଷାଂ ଜପ୍ତ୍ୱା ଚୈବାଥ ମଣ୍ଡଲେ ।। ୧୮ ।।

ପଦ୍ମକଂ ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ବାପି ଭଦ୍ରାସନମଥାପି ବା ।
ବଦ୍ଧ୍ୱା ୟୋଗାସନଂ ସମ୍ୟଗୁତ୍ତରାଭିମୁଖସ୍ଥିତଃ ।। ୧୯ ।।

ନାସିକାପୁଟମଙ୍ଗୁଲ୍ୟା ପିଧାୟୈକେନ ମାରୁତମ୍ ।
ଆକୃଷ୍ୟ ଧାରୟେଦଗ୍ନିଂ ଶଙ୍ଖମେବାଭିଚିନ୍ତୟେତ୍ ।। ୨୦ ।।

ଓମିତ୍ୟେକାକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଓମିତ୍ୟେକେନ ରେଚୟେତ୍ ।
ଦିବ୍ୟମନ୍ତ୍ରେଣ ବହୁଶଃ କୁର୍ୟାଦାତ୍ମମଲଚ୍ୟୁତିମ୍ ।। ୨୧ ।।

ପଶ୍ଚାଦ୍ଧ୍ୟାୟେତ ପୂର୍ବୋକ୍ତଂ କ୍ରମଶୋ ମନ୍ତ୍ର ନିର୍ଦିଶେତ୍ ।
ସ୍ଥୂଲାତିସ୍ଥୂଲମାତ୍ରାୟାଂ ନାତିମୂର୍ଧ୍ୱମତିକ୍ରମଃ ।। ୨୨ ।।

ତିର୍ୟଗୂର୍ଧ୍ୱମଧୋ ଦୃଷ୍ଟିଂ ବିନିର୍ଧାର୍ୟ ମହାମତିଃ ।
ସ୍ଥିର ସ୍ଥାୟୀ ବିନିଷ୍କମ୍ପଂ ତଦା ୟୋଗଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୨୩ ।।

ତାଲ ମାତ୍ରା ତଥା ୟୋଗୋ ଧାରଣା ୟୋଜନଂ ତଥା ।
ଦ୍ୱାଦଶମାତ୍ରୋ ୟୋଗସ୍ତୁ କାଲତୋ ନିୟତଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୨୪ ।।

ଅଘୋଷମବ୍ୟଞ୍ଜନମସ୍ୱରଂ ଚ ଅକଣ୍ଠତାଲ୍ୱୋଷ୍ଠମନାସିକଂ ଚ ।
ଅରେଫଜାତମୁଭୟୋଷ୍ଠବର୍ଜିତଂ ୟଦକ୍ଷରଂ ନ କ୍ଷରତେ କଦାଚିତ୍ ।। ୨୫ ।।

Not For Commercial Use

ୟେନାସୌ ପଶ୍ୟତେ ମାର୍ଗଂ ପ୍ରାଣସ୍ତେନ ହି ଗଚ୍ଛତି ।
ଅତସ୍ତମଭ୍ୟସେନ୍ନିତ୍ୟଂ ସନ୍ମାର୍ଗଗମନାୟ ବୈ ।। ୨୬ ।।

ହୃଦ୍ଦ୍ୱାରଂ ବାୟୁଦ୍ୱାରଂ ଚ ଊର୍ଧଦ୍ୱାରମତଃ ପରମ୍ ।
ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାରଂ ବିଲଂ ଚୈବ ସୁଷିରଂ ମଣ୍ଡଲଂ ବିଦୁଃ ।। ୨୭ ।।

ଭୟଂ କ୍ରୋଧମଥାଲସ୍ୟମତିସ୍ୱପ୍ନାତିଜାଗରମ୍ ।
ଅତ୍ୟାହାରମନାହାରଂ ନିତ୍ୟଂ ୟୋଗୀ ବିବର୍ଜୟେତ୍ ।। ୨୮ ।।

ଅନେନ ବିଧିନା ସମ୍ୟଙ୍ନିତ୍ୟମଭ୍ୟସତଃ କ୍ରମାତ୍ ।
ସ୍ୱୟମୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ଜ୍ଞାନଂ ତ୍ରିଭିର୍ମାସୈର୍ନ ସଂଶୟଃ ।। ୨୯ ।।

ଚତୁର୍ଭିଃ ପଶ୍ୟତେ ଦେବାନ୍ପଞ୍ଚଭିସ୍ତୁଲ୍ୟବିକ୍ରମଃ ।
ଇଚ୍ଛୟାପ୍ନୋତି କୈବଲ୍ୟଂ ଷଷ୍ଠେ ମାସି ନ ସଂଶୟଃ ।। ୩୦ ।।

ପାର୍ଥିବଃ ପଞ୍ଚମାତ୍ରାଣି ଚତୁର୍ମାତ୍ରାଣି ବାରୁଣଃ ।
ଆଗ୍ନେୟସ୍ତୁ ତ୍ରିମାତ୍ରାଣି ବାୟ୍ୱବ୍ୟସ୍ତୁ ଦ୍ୱିମାତ୍ରକଃ ।। ୩୧ ।।

ଏକମାତ୍ରସ୍ତଥାକାଶୋ ହ୍ୟର୍ଧମାତ୍ରଂ ତୁ ଚିନ୍ତୟେତ୍ ।
ସିଦ୍ଧିଂ କୃତ୍ୱା ତୁ ମନସା ଚିନ୍ତୟେଦାତ୍ମନାତ୍ମନି ।। ୩୨ ।।

ତ୍ରିଂଶତ୍ପର୍ବାଙ୍ଗୁଲଃ ପ୍ରାଣୋ ୟତ୍ର ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ।
ଏଷ ପ୍ରାଣ ଇତି ଖ୍ୟାତୋ ବାହ୍ୟପ୍ରାଣଃ ସ ଗୋଚରଃ ।। ୩୩ ।।

ଅଶୀତିଃଟ୍ ଷ ଶତଂ ଚୈବ ସହସ୍ରାଣି ତ୍ରୟୋଦଶ ।
ଲକ୍ଷସ୍ୟୈକୋଽପି ନିଃଶ୍ୱାସ ଅହୋରାତ୍ରପ୍ରମାଣତଃ ।। ୩୪ ।।

ପ୍ରାଣ ଆଦ୍ୟୋ ହୃଦି ସ୍ଥାନେ ଅପାନସ୍ତୁ ପୁନର୍ଗୁଦେ ।
ସମାନୋ ନାଭିଦେଶେ ତୁ ଉଦାନଃ କଣ୍ଠମାଶ୍ରିତଃ ।। ୩୫ ।।

Not For Commercial Use

ବ୍ୟାନଃ ସର୍ବେଷୁ ଚାଙ୍ଗେଷୁ ସଦା ବ୍ୟାବୃତ୍ୟ ତିଷ୍ଠତି ।
ଅଥ ବର୍ଣ୍ଣାସ୍ତୁ ପଞ୍ଚାନାଂ ପ୍ରାଣାଦୀନାମନୁକ୍ରମାତ୍ ।। ୩୬ ।।

ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣମଣିପ୍ରଖ୍ୟଃ ପ୍ରାଣୋ ବାୟୁଃ ପ୍ରକୀର୍ତିତଃ ।
ଅପାନସ୍ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ତୁ ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପସମପ୍ରଭଃ ।। ୩୭ ।।

ସମାନସ୍ତତ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ତୁ ଗୋକ୍ଷୀରଧବଲପ୍ରଭଃ ।
ଆପାଣ୍ଡୁର ଉଦାନଶ୍ଚ ବ୍ୟାନୋ ହ୍ୟର୍ଚିଃସମପ୍ରଭଃ ।। ୩୮ ।।

ୟସୈ୍ୟଷ ମଣ୍ଡଲଂ ଭିତ୍ୱା ମାରୁତୋ ୟାତି ମୂର୍ଧନି ।
ୟତ୍ର ତତ୍ର ମ୍ରିୟେଦ୍ୱାପି ନ ସ ଭୂୟୋଃଭିଜାୟତେ ନ ସ ଭୂୟୋଃଭିଜାୟତ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୩୯ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଅମୃତନାଦୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

କ୍ଷୁରିକା ଉପନିଷଦ

(Kshurikopanisat / Kshurikaa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

କ୍ଷୁରିକୋପନିଷତ୍ / କ୍ଷୁରିକା ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ କ୍ଷୁରିକୋପନିଷତ୍ ।।

କୈବଲ୍ୟନାଡୀକାନ୍ତସ୍ଥପରାଭୂମିନିବାସିନମ୍ ।
କ୍ଷୁରିକୋପନିଷଦ୍ୟୋଗଭାସ୍ୱରଂ ରାମମାଶ୍ରୟେ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ କ୍ଷୁରିକାଂ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଧାରଣାଂ ଯୋଗସିଦ୍ଧୟେ ।
ଯ୍ୟାଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ନ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଯୋଗଯୁକ୍ତଃ ସ ଜାୟତେ ।।
ବେଦତତ୍ତ୍ୱାର୍ଥବିହିତଂ ୟଥୋକ୍ତଂ ହି ସ୍ୱୟଂଭୁବା ।। ୧ ।।

ନିଃଶବ୍ଦଂ ଦେଶମାସ୍ଥାୟ ତତ୍ରାସନମବସ୍ଥିତଃ ।
କୂର୍ମୋଽଙ୍ଗାନୀବ ସଂହୃତ୍ୟ ମନୋ ହୃଦି ନିରୁଧ୍ୟ ଚ ।। ୨ ।।

ମାତ୍ରାଦ୍ୱାଦଶୟୋଗେନ ପ୍ରଣବେନ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
ପୂରୟେତ୍ସର୍ବମାତ୍ମାନଂ ସର୍ବଦ୍ୱାରାନ୍ନିରୁଧ୍ୟ ଚ ।। ୩ ।।

ଉରୋମୁଖକଟିଗ୍ରୀବଂ କିଂଚିଦ୍ଧୃଦୟମୁନ୍ନତମ୍ ।
ପ୍ରାଣାନ୍ସଂଚାରୟେତ୍ତସ୍ମିନ୍ନାସାଭ୍ୟନ୍ତରଚାରିଣଃ ।। ୪ ।।

ଭୂତ୍ୱା ତତ୍ର ଗତଃ ପ୍ରାଣଃ ଶନୈରଥ ସମୁତ୍ସୃଜେତ୍ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ସ୍ଥିରମାତ୍ରାଦୃଢଂ କୃତ୍ୱା ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠେନ ସମାହିତଃ ।
ଦ୍ୱେ ତୁ ଗୁଲ୍ଫେ ପ୍ରକୁର୍ବୀତ ଜଙ୍ଘେ ଚୈବ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରୟଃ ।।
ଦ୍ୱେ ଜାନୁନୀ ତଥୋରୁଭ୍ୟାଂ ଗୁଦେ ଶିଶ୍ନେ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରୟଃ ।। ୬ ।।

ବାୟୋରାୟତନଂ ଚାତ୍ର ନାଭିଦେଶେ ସମାଶ୍ରୟେତ୍ ।
ତତ୍ର ନାଡୀ ସୁଷୁମ୍ନା ତୁ ନାଡୀଭିର୍ବହୁଭିର୍ବୃତା ।।
ଅଣୁରକ୍ତାଶ୍ଚ ପୀତାଶ୍ଚ କୃଷ୍ଣାସ୍ତ୍ରାମ୍ରବିଲୋହିତାଃ ।। ୭ ।।

ଅତିସୂକ୍ଷ୍ମାଂ ଚ ତନ୍ୱୀଂ ଚ ଶୁକ୍ଲାଂ ନାଡୀଂ ସମାଶ୍ରୟେତ୍ ।
ତତଃ ସଂଚାରୟେତ୍-ପ୍ରାଣାନୂର୍ଣ୍ଣନାଭୀବ ତନ୍ତୁନା ।। ୮ ।।

ତତୋ ରକ୍ତୋପଲାଭାସଂ ପୁରୁଷାୟତନଂ ମହତ୍ ।
ଦହରଂ ପୁଣ୍ଡରୀକେତି ବେଦାନ୍ତେଷୁ ନିଗଦ୍ୟତେ ।।
ତଦ୍-ଭିତ୍ତ୍ୱା କଣ୍ଠମାୟାତି ତାଂ ନାଡୀଂ ପୂରୟନ୍ୟତଃ ।। ୯ ।।

ମନସସ୍ତୁ କ୍ଷୁରଂ ଗୃହ୍ୟ ସୁତୀକ୍ଷ୍ଣଂ ବୁଦ୍ଧିନିର୍ମଲମ୍ ।
ପାଦସ୍ୟୋପରି ମର୍ମୃଜ୍ୟ ତଦ୍ରୂପଂ ନାମ କୃନ୍ତୟେତ୍ ।। ୧୦ ।।

ମନୋଦ୍ୱାରେଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣେନ ଯୋଗମାଶ୍ରିତ୍ୟ ନିତ୍ୟଶଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରବଜ୍ର ଇତି ପ୍ରୋକ୍ତଂ ମର୍ମଜଙ୍ଘାନୁକୀର୍ତନମ୍ ।।
ତଦ୍ଧ୍ୟାନବଲଯୋଗେନ ଧାରଣାଭିର୍ନିକୃନ୍ତୟେତ୍ ।। ୧୧ ।।

ଉରୋର୍ମଧ୍ୟେ ତୁ ସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ମର୍ମପ୍ରାଣବିମୋଚନମ୍ ।
ଚତୁରଭ୍ୟାସଯୋଗେନ ଛିନ୍ଦେଦନଭିଶଙ୍କିତଃ ।। ୧୨ ।।

ତତଃ କଣ୍ଠାନ୍ତରେ ଯୋଗୀ ସମୂହଂ ନାଡିସଂଚୟମ୍ ।
ଏକୋତ୍ତରଂ ନାଡିଶତଂ ତାସାଂ ମଧ୍ୟେ ବରାଃ ସ୍ମୃତାଃ ।। ୧୩ ।।

Not for Commercial Use

ଇଡା ରକ୍ଷତୁ ବାମେନ ପିଙ୍ଗଲା ଦକ୍ଷିଣେନ ତୁ ।
ତୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ବରଂ ସ୍ଥାନଂ ୟସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ।। ୧୪ ।।

ସୁଷୁମ୍ନା ତୁ ପରେ ଲୀନା ବିରଜା ବ୍ରହ୍ମରୂପିଣୀ ।
ଦ୍ୱାସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ପ୍ରତି ନାଡୀଷୁ ତୈତିଲମ୍ ।।
ଛିଦ୍ୟନ୍ତେ ଧ୍ୟାନୟୋଗେନ ସୁଷୁମ୍ନୈକା ନ ଛିଦ୍ୟତେ ।। ୧୫ ।।

ୟୋଗନିର୍ମଲଧାରେଣ କ୍ଷୁରେଣାମଲବର୍ଚସା ।
ଛିନ୍ଦେନ୍ନାଡୀଶତଂ ଧୀରଃ ପ୍ରଭାବାଦିହ ଜନ୍ମନି ।। ୧୬ ।।

ଜାତୀପୁଷ୍ପସମାୟୋଗୈର୍ୟଥା ବାସ୍ୟନ୍ତି ତୈତିଲମ୍ ।
ଏବଂ ଶୁଭାଶୁଭୈର୍ଭାବୈଃ ସା ନାଡୀ ତାଂ ବିଭାବୟେତ୍ ।। ୧୭ ।।

ତଦ୍-ଭାବିତାଃ ପ୍ରପଦ୍ୟନ୍ତେ ପୁନର୍ଜନ୍ମବିବାର୍ଜିତାଃ ।। ୧୮ ।।

ତତୋ ବିଦିତଚିତ୍ତସ୍ତୁ ନିଃଶବ୍ଦଂ ଦେଶମାସ୍ଥିତଃ ।
ନିଃସଙ୍ଗସ୍ତତ୍ତ୍ୱୟୋଗଜ୍ଞୋ ନିରପେକ୍ଷଃ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।। ୧୯ ।।

ପାଶଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ୟଥା ହଂସୋ ନିର୍ବିଶଙ୍କଃ ଖମୁତ୍ପ୍ରମେତ୍ ।
ଛିନ୍ନପାଶସ୍ତଥା ଜୀବଃ ସଂସାରଂ ତରତେ ସଦା ।। ୨୦ ।।

ୟଥା ନିର୍ବାଣକାଲେ ତୁ ଦୀପୋ ଦଗ୍ଧ୍ୱା ଲୟଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।
ତଥା ସର୍ବାଣି କର୍ମାଣି ୟୋଗୀ ଦଗ୍ଧ୍ୱା ଲୟଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।। ୨୧ ।।

ପ୍ରାଣାୟାମସୁତୀକ୍ଷ୍ଣେନ ମାତ୍ରାଧାରେଣ ୟୋଗବିତ୍ ।
ବୈରାଗ୍ୟୋପଲଘୃଷ୍ଟେନ ଛିତ୍ତ୍ୱା ତନ୍ତୁଂ ନ ବଧ୍ୟତେ ।। ୨୨ ।।

Not For Commercial Use

ଅମୃତତ୍ୱଂ ସମାପ୍ନୋତି ଯଦା କାମାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ସର୍ବେଷଣାବିନିର୍ମୁକ୍ତଶ୍ଚିତ୍ତ୍ୱା ତନ୍ତୁଂ ନ ବଧ୍ୟତେ ଛିତ୍ତ୍ୱା ତନ୍ତୁଂ ନ ବଧ୍ୟତ ଇତି ।। ୨୩ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି କ୍ଷୁରିକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ

(Dhyanabindupanisat / Dhyanabindu Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୂପନିଷତ୍ / ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୂପନିଷତ୍ ।।

ଧ୍ୟାତ୍ୱା ୟଦ୍-ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ତେ ସ୍ୱାବଶେଷଧିୟା ୟୟୁଃ ।
ୟୋଗତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନଫଲଂ ତତ୍ସ୍ୱମାତ୍ରଂ ବିଚିନ୍ତୟେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ୟଦି ଶୈଲସମଂ ପାପଂ ବିସ୍ତୀର୍ଣଂ ବହୁୟୋଜନମ୍ ।
ଭିଦ୍ୟତେ ଧ୍ୟାନୟୋଗେନ ନାନ୍ୟୋ ଭେଦଃ କଦାଚନ ।। ୧ ।।

ବୀଜାକ୍ଷରଂ ପରଂ ବିନ୍ଦୁଂ ନାଦଂ ତସ୍ୟୋପରି ସ୍ଥିତମ୍ ।
ସଶବ୍ଦଂ ଚାକ୍ଷରେ କ୍ଷୀଣେ ନିଃଶବ୍ଦଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ୨ ।।

ଅନାହତଂ ତୁ ୟଚ୍ଛବ୍ଦଂ ତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ୟତ୍ପରମ୍ ।
ତତ୍ପରଂ ବିନ୍ଦତେ ୟସ୍ତୁ ସ ୟୋଗୀ ଛିନ୍ନସଂଶୟଃ ।। ୩ ।।

ବାଲାଗ୍ରଶତସାହସ୍ରଂ ତସ୍ୟ ଭାଗସ୍ୟ ଭାଗିନଃ ।
ତସ୍ୟ ଭାଗସ୍ୟ ଭାଗାର୍ଧଂ ତତ୍କ୍ଷୟେ ତୁ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।। ୪ ।।

ପୁଷ୍ପମଧ୍ୟେ ୟଥା ଗନ୍ଧଃ ପୟୋମଧ୍ୟେ ୟଥା ଘୃତମ୍ ।
ତିଲମଧ୍ୟେ ୟଥା ତୈଲଂ ପାଷାଣେଷ୍ୱିବ କାଞ୍ଚନମ୍ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ଏବଂ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଣୌ ସୂତ୍ରମିବାତ୍ମନି ।
ସ୍ଥିରବୁଦ୍ଧିରସଂମୂଢୋ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣି ସ୍ଥିତଃ ।। ୬ ।।

ତିଲାନାଂ ତୁ ୟଥା ତୈଲଂ ପୁଷ୍ପେ ଗନ୍ଧ ଇବାଶ୍ରିତଃ ।
ପୁରୁଷସ୍ୟ ଶରୀରେ ତୁ ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେ ସ୍ଥିତଃ ।। ୭ ।।

ବୃକ୍ଷଂ ତୁ ବିଦ୍ୟାଚ୍ଛାୟା ସକଲଂ ତସ୍ୟୈବ ନିଷ୍କଲା ।
ସକଲେ ନିଷ୍କଲେ ଭାବେ ସର୍ବତ୍ରାତ୍ମା ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।। ୮ ।।

ଓମିତ୍ୟେକାକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଧ୍ୟେୟଂ ସର୍ବମୁମୁକ୍ଷୁଭିଃ ।
ପୃଥିବ୍ୟଗ୍ନିଶ୍ଚ ଋଗ୍-ବେଦୋ ଭୂରିତ୍ୟେବ ପିତାମହଃ ।। ୯ ।।

ଅକାରେ ତୁ ଲୟଂ ପ୍ରାପ୍ତେ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଣବାଂଶକେ ।
ଅନ୍ତରିକ୍ଷଂ ୟଜୁର୍ବାୟୁର୍ଭୁବୋ ବିଷ୍ଣୁର୍ଜନାର୍ଦନଃ ।। ୧୦ ।।

ଉକାରେ ତୁ ଲୟଂ ପ୍ରାପ୍ତେ ଦ୍ୱିତୀୟେ ପ୍ରଣବାଂଶକେ ।
ଦ୍ୟୌଃ ସୂର୍ୟଃ ସାମବେଦଶ୍ଚ ସ୍ୱରିତ୍ୟେବ ମହେଶ୍ୱରଃ ।। ୧୧ ।।

ମକାରେ ତୁ ଲୟଂ ପ୍ରାପ୍ତେ ତୃତୀୟେ ପ୍ରଣବାଂଶକେ ।
ଅକାରଃ ପୀତବର୍ଣ୍ଣଃ ସ୍ୟାଦ୍ରଜୋଗୁଣ ଉଦୀରିତଃ ।। ୧୨ ।।

ଉକାରଃ ସାତ୍ତ୍ୱିକଃ ଶୁକ୍ଲୋ ମକାରଃ କୃଷ୍ଣତାମସଃ ।
ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗଂ ଚ ଚତୁଷ୍ପାଦଂ ତ୍ରିସ୍ଥାନଂ ପଞ୍ଚଦୈବତମ୍ ।। ୧୩ ।।

ଓଂକାରଂ ୟୋ ନ ଜାନାତି ବ୍ରହ୍ମଣୋ ନ ଭବେତ୍ତୁ ସଃ ।
ପ୍ରଣବୋ ଧନୁଃ ଶରୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ତଲ୍ଲକ୍ଷ୍ୟମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୪ ।।

ଅପ୍ରମତ୍ତେନ ବେଦ୍ଧବ୍ୟଂ ଶରବତ୍ତନ୍ମୟୋ ଭବେତ୍ ।
ନିବର୍ତନ୍ତେ କ୍ରିୟାଃ ସର୍ବାସ୍ତସ୍ମିନ୍ଦୃଷ୍ଟେ ପରାବରେ ।। ୧୫ ।।

Not For Commercial Use

ଓଂକାରପ୍ରଭବା ଦେବା ଓଂକାରପ୍ରଭବାଃ ସ୍ୱରାଃ ।
ଓଂକାରପ୍ରଭବଂ ସର୍ବଂ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟଂ ସଚରାଚରମ୍ ।। ୧୬ ।।

ହ୍ରସ୍ୱୋ ଦହତି ପାପାନି ଦୀର୍ଘଃ ସଂପତ୍-ପ୍ରଦୋଽବ୍ୟୟଃ ।
ଅର୍ଧମାତ୍ରାସମାୟୁକ୍ତଃ ପ୍ରଣବୋ ମୋକ୍ଷଦାୟକଃ ।। ୧୭ ।।

ତୈଲଧାରାମିବାଚ୍ଛିନ୍ନଂ ଦୀର୍ଘଘଣ୍ଟାନିନାଦବତ୍ ।
ଅବାଚ୍ୟଂ ପ୍ରଣବସ୍ୟାଗ୍ରଂ ୟସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ।। ୧୮ ।।

ହୃତ୍ପଦ୍ମକର୍ଣ୍ଣିକାମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିରଦୀପନିଭାକୃତିମ୍ ।
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରମଚଲଂ ଧ୍ୟାୟେଦୋଂକାରମୀଶ୍ୱରମ୍ ।। ୧୯ ।।

ଇଡୟା ବାୟୁମାପୂର୍ଯ୍ୟ ପୂରୟିତ୍ୱୋଦରସ୍ଥିତମ୍ ।
ଓଂକାରଂ ଦେହମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ଧ୍ୟାୟେଜ୍ଜ୍ୱାଲାବଲୀବୃତମ୍ ।। ୨୦ ।।

ବ୍ରହ୍ମା ପୂରକ ଇତ୍ୟୁକ୍ତୋ ବିଷ୍ଣୁଃ କୁମ୍ଭକ ଉଚ୍ୟତେ ।
ରେଚୋ ରୁଦ୍ର ଇତି ପ୍ରୋକ୍ତଃ ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ୟ ଦେବତାଃ ।। ୨୧ ।।

ଆତ୍ମାନମରଣିଂ କୃତ୍ୱା ପ୍ରଣବଂ ଚୋତ୍ତରାରଣିମ୍ ।
ଧ୍ୟାନନିର୍ମଥନାଭ୍ୟାସାଦେବ ପଶ୍ୟେନ୍ନିଗୂଢବତ୍ ।। ୨୨ ।।

ଓଂକାରଧ୍ୱନିନାଦେନ ବାୟୋଃ ସଂହରଣାତ୍ମିକମ୍ ।
ୟାବଦ୍ୱଲଂ ସମାଦଧ୍ୟାତ୍ସମ୍ୟଙ୍ନାଦଲୟାବଧି ।। ୨୩ ।।

ଗମାଗମସ୍ଥଂ ଗମନାଦିଶୂନ୍ୟମୋଂକାରମେକଂ ରବିକୋଟିଦୀପ୍ତିମ୍ ।
ପଶ୍ୟନ୍ତି ୟେ ସର୍ବଜନାନ୍ତରସ୍ଥଂ ହଂସାତ୍ମକଂ ତେ ବିରଜା ଭବନ୍ତି ।। ୨୪ ।।

ୟନ୍ନଦସ୍ତ୍ରିଜଗତ୍ସୃଷ୍ଟିସ୍ଥିତିବ୍ୟସନକର୍ମକୃତ୍ ।
ତନ୍ନନୋ ବିଲୟଂ ୟାତି ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ୨୫ ।।

Not For Commercial Use

ଅଷ୍ଟପତ୍ରଂ ତୁ ହୃତ୍ପଦ୍ମଂ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶଳ୍କେସରାନ୍ୱିତମ୍ ।
ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତୋ ଭାନୁର୍ଭାନୁମଧ୍ୟଗତଃ ଶଶୀ ।। ୨୬ ।।

ଶଶିମଧ୍ୟଗତୋ ବହ୍ନିର୍ବହ୍ନିମଧ୍ୟଗତା ପ୍ରଭା ।
ପ୍ରଭାମଧ୍ୟଗତଂ ପୀତଂ ନାନାରତ୍ନପ୍ରବେଷ୍ଟିତମ୍ ।। ୨୭ ।।

ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟଗତଂ ଦେବଂ ବାସୁଦେବଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।
ଶ୍ରୀବତ୍ସକୌସ୍ତୁଭୋରସ୍କଂ ମୁକ୍ତାମଣିବିଭୂଷିତମ୍ ।। ୨୮ ।।

ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ ଚନ୍ଦ୍ରକୋଟିସମପ୍ରଭମ୍ ।
ଏବଂ ଧ୍ୟାୟେନ୍ମହାବିଷ୍ଣୁମେବଂ ବା ବିନୟାନ୍ୱିତଃ ।। ୨୯ ।।

ଅତସୀପୁଷ୍ପସଂକାଶଂ ନାଭିସ୍ଥାନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଚତୁର୍ଭୁଜଂ ମହାବିଷ୍ଣୁଂ ପୂରକେଣ ବିଚିନ୍ତୟେତ୍ ।। ୩୦ ।।

କୁମ୍ଭକେନ ହୃଦି ସ୍ଥାନେ ଚିନ୍ତୟେତ୍କମଲାସନମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ରକ୍ତଗୌରାଭଂ ଚତୁର୍ବକ୍ତ୍ରଂ ପିତାମହମ୍ ।। ୩୧ ।।

ରେଚକେନ ତୁ ବିଦ୍ୟାତ୍ମା ଲଲାଟସ୍ଥଂ ତ୍ରିଲୋଚନମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ ନିଷ୍କଲଂ ପାପନାଶନମ୍ ।। ୩୨ ।।

ଅବ୍ଜପତ୍ରମଧଃପୁଷ୍ପମୂର୍ଧ୍ୱନାଲମଧୋମୁଖମ୍ ।
କଦଲୀପୁଷ୍ପସଂକାଶଂ ସର୍ବବେଦମୟଂ ଶିବମ୍ ।। ୩୩ ।।

ଶତାରଂ ଶତପତ୍ରାଢ୍ୟଂ ବିକୀର୍ଣ୍ଣାମ୍ବୁଜକର୍ଣ୍ଣିକମ୍ ।
ତତ୍ରାର୍କଚନ୍ଦ୍ରବହ୍ନୀନାମୁପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଚିନ୍ତୟେତ୍ ।। ୩୪ ।।

ପଦ୍ମସ୍ୟୋଦ୍ଘାଟନଂ କୃତ୍ୱା ବୋଧଚନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନିସୂର୍ଯ୍ୟକମ୍ ।
ତସ୍ୟ ହୃଦ୍ବୀଜମାହୃତ୍ୟ ଆତ୍ମାନଂ ଚରତେ ଧ୍ରୁବମ୍ ।। ୩୫ ।।

Not For Commercial Use

ତ୍ରିସ୍ଥାନଂ ଚ ତ୍ରିପାତ୍ରଂ ଚ ତ୍ରିବ୍ରହ୍ମ ଚ ତ୍ରୟ୍ୟାକ୍ଷରମ୍ ।
ତ୍ରିମାତ୍ରମର୍ଧମାତ୍ରଂ ବା ୟସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ।। ୩୬ ।।

ତୈଲଧାରାମିବାଚ୍ଛିନ୍ନଦୀର୍ଘଘଣ୍ଟାନିନାଦବତ୍ ।
ବିନ୍ଦୁନାଦକଲାତୀତଂ ୟସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ।। ୩୭ ।।

ୟଥୈବୋପ୍ଲନାଲେନ ତୋୟମାକର୍ଷୟେନ୍ନରଃ ।
ତଥୈବୋତ୍କର୍ଷୟେଦ୍ୱାୟୁଂ ଯୋଗୀ ଯୋଗପଥେ ସ୍ଥିତଃ ।। ୩୮ ।।

ଅର୍ଧମାତ୍ରାତ୍ମକଂ କୃତ୍ୱା କୋଶୀଭୂତଂ ତୁ ପଙ୍କଜମ୍ ।
କର୍ଷୟେନ୍ନାଲମାତ୍ରେଣ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଲୟଂ ନୟେତ୍ ।। ୩୯ ।।

ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଲଲାଟେ ତୁ ନାସିକାୟାସ୍ତୁ ମୂଲତଃ ।
ଜାନୀୟାଦମୃତଂ ସ୍ଥାନଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାୟତନଂ ମହତ୍ ।। ୪୦ ।।

ଆସନଂ ପ୍ରାଣସଂରୋଧଃ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଶ୍ଚ ଧାରଣା ।
ଧ୍ୟାନଂ ସମାଧିରେତାନି ଯୋଗାଙ୍ଗାନି ଭବନ୍ତି ଷଟ୍ ।। ୪୧ ।।

ଆସନାନି ଚ ତାବନ୍ତି ୟାବନ୍ତୋ ଜୀବଜାତୟଃ ।
ଏତେଷାମତୁଲାନ୍-ଭେଦାନ୍ବିଜାନାତି ମହେଶ୍ୱରଃ ।। ୪୨ ।।

ଛିଦ୍ରଂ ଭଦ୍ରଂ ତଥା ସିଂହଂ ପଦ୍ମଂ ଚେତି ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।
ଆଧାରଂ ପ୍ରଥମଂ ଚକ୍ରଂ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ଦ୍ୱିତୀୟକମ୍ ।। ୪୩ ।।

ଯୋନିସ୍ଥାନଂ ତୟୋର୍ମଧ୍ୟେ କାମରୂପଂ ନିଗଦ୍ୟତେ ।
ଆଧାରାଖ୍ୟେ ଗୁଦସ୍ଥାନେ ପଙ୍କଜଂ ୟଚ୍ଚତୁର୍ଦଲମ୍ ।। ୪୪ ।।

ତନ୍ମଧ୍ୟେ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ଯୋନିଃ କାମାଖ୍ୟା ସିଦ୍ଧବନ୍ଦିତା ।
ଯୋନିମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତଂ ଲିଙ୍ଗଂ ପଶ୍ଚିମାଭିମୁଖଂ ତଥା ।। ୪୫ ।।

Not For Commercial Use

ମସ୍ତକେ ମଣିବଦ୍-ଭିନ୍ନଂ ଯୋ ଜାନାତି ସ ଯୋଗବିତ୍ ।
ତପ୍ତଚାମୀକରାକାରଂ ତଡିଲ୍ଲେଖେବ ବିସ୍ଫୁରତ୍ ।। ୪୬ ।।

ଚତୁରସ୍ରମୁପର୍ଯ୍ୟଗ୍ନେରଧୋ ମେଢ୍ରାତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ସ୍ୱଶବ୍ଦେନ ଭବେତ୍-ପ୍ରାଣଃ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ତଦାଶ୍ରୟମ୍ ।। ୪୭ ।।

ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ତତଶ୍ଚକ୍ରଂ ମେଢ୍ରମେବ ନିଗଦ୍ୟତେ ।
ମଣିବତ୍ତନ୍ତୁନା ଯତ୍ର ବାୟୁନା ପୂରିତଂ ବପୁଃ ।। ୪୮ ।।

ତନ୍ନାଭିମଣ୍ଡଲଂ ଚକ୍ରଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ମଣିପୂରକମ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶାରମହାଚକ୍ରେ ପୁଣ୍ୟପାପନିୟନ୍ତ୍ରିତଃ ।। ୪୯ ।।

ତାବଜ୍ଜୀବୋ ଭ୍ରମତ୍ୟେବଂ ଯାବତ୍ତତ୍ତ୍ୱଂ ନ ବିନ୍ଦତି ।
ଊର୍ଧ୍ୱଂ ମେଢ୍ରାଦଧୋ ନାଭେଃ କନ୍ଦୋ ଯୋଽସ୍ତି ଖଗାଣ୍ଡବତ୍ ।। ୫୦ ।।

ତତ୍ର ନାଡ୍ୟଃ ସମୁତ୍ପନ୍ନାଃ ସହସ୍ରାଣି ଦ୍ୱିସପ୍ତତିଃ ।
ତେଷୁ ନାଡୀସହସ୍ରେଷୁ ଦ୍ୱିସପ୍ତତିରୁଦାହୃତାଃ ।। ୫୧ ।।

ପ୍ରଧାନାଃ ପ୍ରାଣବାହିନ୍ୟୋ ଭୂୟସ୍ତତ୍ର ଦଶ ସ୍ମୃତାଃ ।
ଇଡା ଚ ପିଙ୍ଗଲା ଚୈବ ସୁଷୁମ୍ନା ଚ ତୃତୀୟକା ।। ୫୨ ।।

ଗାନ୍ଧାରୀ ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ଚ ପୂଷା ଚୈବ ୟଶସ୍ୱିନୀ ।
ଅଲମ୍ବୁସା କୁହୂରତ୍ର ଶଙ୍ଖିନୀ ଦଶମୀ ସ୍ମୃତା ।। ୫୩ ।।

ଏବଂ ନାଡୀମୟଂ ଚକ୍ରଂ ବିଜ୍ଞେୟଂ ଯୋଗିନା ସଦା ।
ସତତଂ ପ୍ରାଣବାହିନ୍ୟଃ ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିଦେବତାଃ ।। ୫୪ ।।

ଇଡାପିଙ୍ଗଲାସୁଷୁମ୍ନାସ୍ତିସ୍ରୋ ନାଡ୍ୟଃ ପ୍ରକୀର୍ତିତାଃ ।
ଇଡା ବାମେ ସ୍ଥିତା ଭାଗେ ପିଙ୍ଗଲା ଦକ୍ଷିଣେ ସ୍ଥିତା ।। ୫୫ ।।

Not For Commercial Use

ସୁଷୁମ୍ନା ମଧ୍ୟଦେଶେ ତୁ ପ୍ରାଣମାର୍ଗାସ୍ତ୍ରୟଃ ସ୍ମୃତାଃ ।
ପ୍ରାଣୋଽପାନଃ ସମାନଶ୍ଚୋଦାନୋ ବ୍ୟାନସ୍ତଥୈବ ଚ ।। ୫୬ ।।

ନାଗଃ କୂର୍ମଃ କୃକରକୋ ଦେବଦତ୍ତୋ ଧନଂଜୟଃ ।
ପ୍ରାଣାଦ୍ୟାଃ ପଞ୍ଚ ବିଖ୍ୟାତା ନାଗାଦ୍ୟାଃ ପଞ୍ଚ ବାୟବଃ ।। ୫୭ ।।

ଏତେ ନାଡୀସହସ୍ରେଷୁ ବର୍ତନ୍ତେ ଜୀବରୂପିଣଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନବଶୋ ଜୀବୋ ହ୍ୟଧଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ପ୍ରଧାବତି ।। ୫୮ ।।

ବାମଦକ୍ଷିଣମାର୍ଗେଣ ଚଞ୍ଚଲତ୍ୱାନ୍ନ ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ଆକ୍ଷିପ୍ତୋ ଭୁଜଦଣ୍ଡେନ ୟଥୋଚ୍ଚଲତି କନ୍ଦୁକଃ ।। ୫୯ ।।

ପ୍ରାଣାପାନସମାକ୍ଷିପ୍ତସ୍ତଦ୍ୱଜ୍ଜୀବୋ ନ ବିଶ୍ରମେତ୍ ।
ଅପାନାକ୍ରର୍ଷତି ପ୍ରାଣୋଽପାନଃ ପ୍ରାଣାଚ୍ଚ କର୍ଷତି ।। ୬୦ ।।

ଖଗରଜ୍ଜୁବଦିତ୍ୟେତଦ୍ୟୋ ଜାନାତି ସ ୟୋଗବିତ୍ ।
ହକାରେଣ ବହିର୍ୟାତି ସକାରେଣ ବିଶେତ୍-ପୁନଃ ।। ୬୧ ।।

ହଂସହଂସେତ୍ୟମଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ।
ଶତାନି ଷଟ୍‌ଦିବାରାତ୍ରଂ ସହସ୍ରାଣ୍ୟେକବିଂଶତିଃ ।। ୬୨ ।।

ଏତସଂଖ୍ୟାନ୍ୱିତଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ।
ଅଜପା ନାମ ଗାୟତ୍ରୀ ୟୋଗିନାଂ ମୋକ୍ଷଦା ସଦା ।। ୬୩ ।।

ଅସ୍ୟାଃ ସଂକଲ୍ପମାତ୍ରେଣ ନରଃ ପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ଅନୟା ସଦୃଶୀ ବିଦ୍ୟା ଅନୟା ସଦୃଶୋ ଜପଃ ।। ୬୪ ।।

ଅନୟା ସଦୃଶଂ ପୁଣ୍ୟଂ ନ ଭୂତଂ ନ ଭବିଷ୍ୟତି ।
ୟେନ ମାର୍ଗେଣ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମସ୍ଥାନଂ ନିରାମୟମ୍ ।। ୬୫ ।।

Not For Commercial Use

ମୁଖେନାଚ୍ଛାଦ୍ୟ ତଦ୍ଦ୍ୱାରଂ ପ୍ରସୁପ୍ତା ପରମେଶ୍ୱରୀ ।
ପ୍ରବୁଦ୍ଧା ବହ୍ନିଯୋଗେନ ମନସା ମରୁତା ସହ ।। ୬୬ ।।

ସୂଚିବଦ୍ଗୁଣମାଦାୟ ବ୍ରଜତ୍ୟୂର୍ଧ୍ୱଂ ସୁଷୁମ୍ନୟା ।
ଉଦ୍ଘାଟୟେତ୍କପାଟଂ ତୁ ଯଥା କୁଞ୍ଚିକୟା ହଠାତ୍ ।। ୬୭ ।।

କୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟା ତୟା ଯୋଗୀ ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାରଂ ବିଭେଦୟେତ୍ ।। ୬୮ ।।

କୃତ୍ୱା ସଂପୁଟିତୌ କରୌ ଦୃଢତରଂ ବଧ୍ୱାଥ ପଦ୍ମାସନଂ
ଗାଢଂ ବକ୍ଷସି ସନ୍ନିଧାୟ ଚୁବୁକଂ ଧ୍ୟାନଂ ଚ ତଚ୍ଚେତସି ।
ବାରଂବାରମପାତମୂର୍ଧ୍ୱମନିଲଂ ପ୍ରୋଚ୍ଚାରୟନ୍ପୂରିତଂ
ମୁଞ୍ଚନ୍ପ୍ରାଣମୁପୈତି ବୋଧମତୁଲଂ ଶକ୍ତିପ୍ରଭାବାନ୍ନରଃ ।। ୬୯ ।।

ପଦ୍ମାସନସ୍ଥିତୋ ଯୋଗୀ ନାଡୀଦ୍ୱାରେଷୁ ପୂରୟନ୍ ।
ମାରୁତଂ କୁମ୍ଭୟନ୍ୟସ୍ତୁ ସ ମୁକ୍ତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।। ୭୦ ।।

ଅଙ୍ଗାନାଂ ମର୍ଦ୍ଦନଂ କୃତ୍ୱା ଶ୍ରମଜାତେନ ବାରିଣା ।
କଟ୍ୱମ୍ଲଲବଣତ୍ୟାଗୀ କ୍ଷୀରପାନରତଃ ସୁଖୀ ।। ୭୧ ।।

ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ମିତାହାରୀ ଯୋଗୀ ଯୋଗପରାୟଣଃ ।
ଅବ୍ଦାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ଭବେତ୍ସିଦ୍ଧୋ ନାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟା ବିଚାରଣା ।। ୭୨ ।।

କନ୍ଦୋର୍ଧ୍ୱକୁଣ୍ଡଲୀ ଶକ୍ତିଃ ସ ଯୋଗୀ ସିଦ୍ଧିଭାଜନମ୍ ।
ଅପାନପ୍ରାଣୟୋରୈକ୍ୟଂ କ୍ଷୟାନ୍ମୂତ୍ରପୁରୀଷୟୋଃ ।। ୭୩ ।।

ଯୁବା ଭବତି ବୃଦ୍ଧୋଽପି ସତତଂ ମୂଲବନ୍ଧନାତ୍ ।
ପାର୍ଷ୍ଣିଭାଗେନ ସଂପୀଡ୍ୟ ଯୋନିମାକୁଞ୍ଚୟେଦ୍ଗୁଦମ୍ ।। ୭୪ ।।

Not For Commercial Use

ଅପାନମୂର୍ଧ୍ୱମୁତ୍କୃଷ୍ୟ ମୂଲବନ୍ଧୋଽୟମୁଚ୍ୟତେ ।
ଉଡ୍ୟାଣଂ କୁରୁତେ ୟସ୍ମାଦବିଶ୍ରାନ୍ତମହାଖଗଃ ।। ୭୫ ।।

ଉଡ୍ଡିୟାଣଂ ତଦେବ ସ୍ୟାତ୍ତ୍ର ବନ୍ଧୋ ବିଧୀୟତେ ।
ଉଦରେ ପଶ୍ଚିମଂ ତାଣଂ ନାଭେରୂର୍ଧ୍ୱଂ ତୁ କାରୟେତ୍ ।। ୭୬ ।।

ଉଡ୍ଡିୟାଣୋଽପ୍ୟୟଂ ବନ୍ଧୋ ମୃତ୍ୟୁମାତଙ୍ଗକେସରୀ ।
ବଧ୍ନାତି ହି ଶିରୋଜାତମଧୋଗାମିନଭୋଜଲମ୍ ।। ୭୭ ।।

ତତୋ ଜାଲନ୍ଧରୋ ବନ୍ଧଃ କର୍ମଦୁଃଖୌଘନାଶନଃ ।
ଜାଲନ୍ଧରେ କୃତେ ବନ୍ଧେ କର୍ଣ୍ଣସଂକୋଚଲକ୍ଷଣେ ।। ୭୮ ।।

ନ ପୀୟୂଷଂ ପତତ୍ୟଗ୍ନୌ ନ ଚ ବାୟୁଃ ପ୍ରଧାବତି ।
କପାଲକୁହରେ ଜିହ୍ୱା ପ୍ରବିଷ୍ଟା ବିପରୀତଗା ।। ୭୯ ।।

ଭ୍ରୁବୋରନ୍ତର୍ଗତା ଦୃଷ୍ଟିର୍ମୁଦ୍ରା ଭବତି ଖେଚରୀ ।
ନ ରୋଗୋ ମରଣଂ ତସ୍ୟ ନ ନିଦ୍ରା ନ କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ।। ୮୦ ।।

ନ ଚ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଭବେତ୍ତସ୍ୟ ୟୋ ମୁଦ୍ରାଂ ବେତ୍ତି ଖେଚରୀମ୍ ।
ପୀଡ୍ୟତେ ନ ଚ ରୋଗେଣ ଲିପ୍ୟତେ ନ ଚ କର୍ମଣା ।। ୮୧ ।।

ବନ୍ଧତେ ନ ଚ କାଲେନ ୟସ୍ୟ ମୁଦ୍ରସ୍ତି ଖେଚରୀ ।
ଚିତ୍ତଂ ଚରତି ଖେ ୟସ୍ମାଜ୍ଜିହ୍ୱା ଭବତି ଖେ ଗତା ।। ୮୨ ।।

ତେନୈଷା ଖେଚରୀ ନାମ ମୁଦ୍ରା ସିଦ୍ଧନମସ୍କୃତା ।
ଖେଚର୍ୟା ମୁଦ୍ରୟା ୟସ୍ୟ ବିବରଂ ଲମ୍ବିକୋର୍ଧ୍ୱତଃ ।। ୮୩ ।।

ବିନ୍ଦୁଃ କ୍ଷରତି ନୋ ୟସ୍ୟ କାମିନ୍ୟାଲିଙ୍ଗିତସ୍ୟ ଚ ।
ୟାବଦ୍ବିନ୍ଦୁଃ ସ୍ଥିତୋ ଦେହେ ତାବନ୍ମୃତ୍ୟୁଭୟଂ କୁତଃ ।। ୮୪ ।।

Not For Commercial Use

ଯାବଦ୍ବଦ୍ଧା ନଭୋମୁଦ୍ରା ତାବଦ୍ବିନ୍ଦୁର୍ନ ଗଚ୍ଛତି ।
ଗଲିତୋଽପି ଯଦା ବିନ୍ଦୁଃ ସଂପ୍ରାପ୍ତୋ ଯୋନିମଣ୍ଡଲେ ।। ୮୫ ।।

ବ୍ରଜତ୍ୟୂର୍ଧ୍ୱଂ ହଠାଚ୍ଛକ୍ତ୍ୟା ନିବଦ୍ଧୋ ଯୋନିମୁଦ୍ରୟା ।
ସ ଏବ ଦ୍ୱିବିଧୋ ବିନ୍ଦୁଃ ପାଣ୍ଡୁରୋ ଲୋହିତସ୍ତଥା ।। ୮୬ ।।

ପାଣ୍ଡୁରଂ ଶୁକ୍ରମିତ୍ୟାହୁର୍ଲୋହିତାଖ୍ୟଂ ମହାରଜଃ ।
ବିଦ୍ରୁମଦ୍ରୁମସଂକାଶଂ ଯୋନିସ୍ଥାନେ ସ୍ଥିତଂ ରଜଃ ।। ୮୭ ।।

ଶଶିସ୍ଥାନେ ବସେଦ୍ବିନ୍ଦୁସ୍ତୟୋରୈକ୍ୟଂ ସୁଦୁର୍ଲଭମ୍ ।
ବିନ୍ଦୁଃ ଶିବୋ ରଜଃ ଶକ୍ତିର୍ବିନ୍ଦୁରିନ୍ଦୂ ରଜୋ ରବିଃ ।। ୮୮ ।।

ଉଭୟୋଃ ସଂଗମାଦେବ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ପରମଂ ବପୁଃ ।
ବାୟୁନା ଶକ୍ତିଚାଲେନ ପ୍ରେରିତଂ ଖେ ଯଥା ରଜଃ ।। ୮୯ ।।

ରବିର୍ଶୈକତ୍ୱମାୟାତି ଭବେଦ୍ଦିବ୍ୟଂ ବପୁସ୍ତଦା ।
ଶୁକ୍ଲଂ ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ସଂଯୁକ୍ତଂ ରଜଃ ସୂର୍ଯ୍ୟସମନ୍ୱିତମ୍ ।। ୯୦ ।।

ଦ୍ୱୟୋଃ ସମରସୀଭାବଂ ଯୋ ଜାନାତି ସ ଯୋଗବିତ୍ ।
ଶୋଧନଂ ମଲଜାଲାନାଂ ଘଟନଂ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୟୋଃ ।। ୯୧ ।।

ରସାନାଂ ଶୋଷଣଂ ସମ୍ୟଙ୍ମହାମୁଦ୍ରାଭିଧୀୟତେ ।। ୯୨ ।।

ବକ୍ଷୋନ୍ୟସ୍ତହନୁର୍ନିପୀଡ୍ୟ ସୁଷିରଂ ଯୋନେଶ୍ଚ ବାମାଙ୍ଘ୍ରିଣା
ହସ୍ତାଭ୍ୟାମନୁଧାରୟନ୍ପ୍ରବିତତଂ ପାଦଂ ତଥା ଦକ୍ଷିଣମ୍ ।
ଆପୂର୍ଯ୍ୟ ଶ୍ୱସନେନ କୁକ୍ଷିଯୁଗଲଂ ବଧ୍ୱା ଶନୈ ରେଚୟେଦେଷା
ପାତକନାଶିନୀ ନନୁ ମହାମୁଦ୍ରା ନୃଣାଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ।। ୯୩ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥାତ୍ମନିର୍ଣ୍ଣୟଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟେ ।।
ହୃଦିସ୍ଥାନେ ଅଷ୍ଟଦଲପଦ୍ମଂ ବର୍ତତେ ତନ୍ମଧ୍ୟେ ରେଖାବଲୟଂ
କୃତ୍ୱା ଜୀବାତ୍ମରୂପଂ ଜ୍ୟୋତୀରୂପମଣୁମାତ୍ରଂ ବର୍ତତେ ତସ୍ମିନ୍‌ସର୍ବଂ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ଭବତି ସର୍ବଂ ଜାନାତି ସର୍ବଂ କରୋତି ସର୍ବମେତଚ୍ଚରିତମହଂ
କର୍ତାଽହଂ ଭୋକ୍ତା ସୁଖୀ ଦୁଃଖୀ କାଣଃ ଖଞ୍ଜୋ ବଧିରୋ ମୂକଃ କୃଶଃ
ସ୍ଥୂଲୋଽନେନ ପ୍ରକାରେଣ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରବାଦେନ ବର୍ତତେ ।।

ପୂର୍ବଦଲେ ବିଶ୍ରମତେ ପୂର୍ବଂ ଦଲଂ ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ଭକ୍ତିପୁରଃସରଂ ଧର୍ମେ ମତିର୍ଭବତି ।।

ୟଦାଽଽଗ୍ନେୟଦଲେ ବିଶ୍ରମତେ ତଦାଗ୍ନେୟଦଲଂ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ନିଦ୍ରାଲସ୍ୟମତିର୍ଭବତି ।।

ୟଦା ଦକ୍ଷିଣଦଲେ ବିଶ୍ରମତେ ତଦ୍ଦକ୍ଷିଣଦଲଂ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ଦ୍ୱେଷକୋପମତିର୍ଭବତି ।।

ୟଦା ନୈଋତଦଲେ ବିଶ୍ରମତେ ତଦ୍ୱନୈଋତଦଲଂ ନୀଲବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ପାପକର୍ମହିଂସାମତିର୍ଭବତି ।।

ୟଦା ପଶ୍ଚିମଦଲେ ବିଶ୍ରମତେ ତତ୍ପଶ୍ଚିମଦଲଂ ସ୍ଫଟିକବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା କ୍ରୀଡାବିନୋଦେ ମତିର୍ଭବତି ।।

ୟଦା ବାୟବ୍ୟଦଲେ ବିଶ୍ରମତେ ବାୟବ୍ୟଦଲଂ ମାଣିକ୍ୟବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ଗମନଚଲନବୈରାଗ୍ୟମତିର୍ଭବତି ।।

ୟଦୋତ୍ତରଦଲେ ବିଶ୍ରମତେ ତଦୁତ୍ତରଦଲଂ ପୀତବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ସୁଖଶୃଙ୍ଗାରମତିର୍ଭବତି ।।

ୟଦେଶାନଦଲେ ବିଶ୍ରମତେ ତଦୀଶାନଦଲଂ ବୈଡୂର୍ୟବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ଦାନାଦିକୃପାମତିର୍ଭବତି ।।

ୟଦା ସଂଧିସଂଧିଷୁ ମତିର୍ଭବତି ତଦା ବାତପିତ୍ତଶ୍ଲେଷ୍ମମହାବ୍ୟାଧିପ୍ରକୋପୋ ଭବତି ।।

ୟଦା ମଧ୍ୟେ ତିଷ୍ଠତି ତଦା ସର୍ବଂ ଜାନାତି ଗାୟତି ନୃତ୍ୟତି ପଠତ୍ୟାନନ୍ଦଂ କରୋତି ।।

ୟଦା ନେତ୍ରଶ୍ରମୋ ଭବତି ଶ୍ରମନିର୍ଭରଣାର୍ଥଂ ପ୍ରଥମରେଖାବଲୟଂ
କୃତ୍ୱା ମଧ୍ୟେ ନିମଜ୍ଜନଂ କୁରୁତେ ପ୍ରଥମରେଖାବନ୍ଧୂକପୁଷ୍ପବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ନିଦ୍ରାବସ୍ଥା ଭବତି ।।

Not For Commercial Use

ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାମଧ୍ୟେ ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥା ଭବତି ।।
ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥାମଧ୍ୟେ ଦୃଷ୍ଟଂ ଶ୍ରୁତମନୁମାନସଂଭବବାର୍ତା
ଇତ୍ୟାଦିକଲ୍ପନାଂ କରୋତି ତଦାଦିଶ୍ରମୋ ଭବତି ।।

ଶ୍ରମନିର୍ହରଣାର୍ଥଂ ଦ୍ୱିତୀୟରେଖାବଲୟଂ କୃତ୍ୱା ମଧ୍ୟେ ନିମଜ୍ଜନଂ କୁରୁତେ ଦ୍ୱିତୀୟରେଖା
ଇନ୍ଦ୍ରକୋପବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ସୁଷୁପ୍ତ୍ୟବସ୍ଥା ଭବତି ସୁଷୁପ୍ତୌ କେବଲପରମେଶ୍ୱରସଂବନ୍ଧିନୀ
ବୁଦ୍ଧିର୍ଭବତି ନିତ୍ୟବୋଧସ୍ୱରୂପା ଭବତି ପଶ୍ଚାତ୍ପରମେଶ୍ୱରରୂପେଣ ପ୍ରାପ୍ତିର୍ଭବତି ।।

ତୃତୀୟରେଖାବଲୟଂ କୃତ୍ୱା ମଧ୍ୟେ ନିମଜ୍ଜନଂ କୁରୁତେ ତୃତୀୟରେଖା
ପଦ୍ମରାଗବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ତୁରୀୟାବସ୍ଥା ଭବତି ତୁରୀୟେ କେବଲପରମାତ୍ମସଂବନ୍ଧିନୀ
ଭବତି ନିତ୍ୟବୋଧସ୍ୱରୂପା ଭବତି ତଦା ଶନୈଃ ଶନୈରୁପରମେଦ୍ଧ୍ୟା
ଧୃତିଗୃହୀତମାତ୍ମସଂସ୍ଥଂ ମନଃ କୃତ୍ୱା ନ କିଂଚିଦପି ଚିନ୍ତୟେତ୍ତଦା ପ୍ରାଣାପାନୟୋରୈକ୍ୟଂ
କୃତ୍ୱା ସର୍ବଂ ବିଶ୍ୱମାତ୍ମସ୍ୱରୂପେଣ ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଧାରୟତି ।
ୟଦା ତୁରୀୟାତୀତାବସ୍ଥା ତଦା ସର୍ବେଷାମାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପୋ ଭବତି
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱାତୀତୋ ଭବତି ୟାବଦ୍ଦେହଧାରଣା ବର୍ତତେ ତାବତ୍ତିଷ୍ଠତି
ପଶ୍ଚାତ୍ପରମାତ୍ମସ୍ୱରୂପେଣ ପ୍ରାପ୍ତିର୍ଭବତି ଇତ୍ୟନେନ ପ୍ରକାରେଣ
ମୋକ୍ଷୋ ଭବତୀଦମେବାତ୍ମଦର୍ଶନୋପାୟା ଭବନ୍ତି ।।

ଚତୁଷ୍ପଥସମାୟୁକ୍ତମହାଦ୍ୱାରଗବାୟୁନା ।
ସହସ୍ଥିତତ୍ରିକୋଣାର୍ଧଗମନେ ଦୃଶ୍ୟତେଽଚ୍ୟୁତଃ ।। ୯୪ ।।

ପୂର୍ବୋକ୍ତତ୍ରିକୋଣସ୍ଥାନାଦୁପରି ପୃଥିବ୍ୟାଦିପଞ୍ଚବର୍ଣ୍ଣକଂ ଧ୍ୟେୟମ୍ ।
ପ୍ରାଣାଦିପଞ୍ଚବାୟୁଶ୍ଚ ବୀଜଂ ବର୍ଣ୍ଣଂ ଚ ସ୍ଥାନକମ୍ ।
ୟକାରଂ ପ୍ରାଣବୀଜଂ ଚ ନୀଲଜୀମୂତସନ୍ନିଭମ୍ ।
ରକାରମଗ୍ନିବୀଜଂ ଚ ଅପାନାଦିତ୍ୟସଂନିଭମ୍ ।। ୯୫ ।।

Not for Commercial Use

ଲକାରଂ ପୃଥିବୀରୂପଂ ବ୍ୟାନଂ ବନ୍ଧୂକସଂନିଭମ୍ ।
ବକାରଂ ଜୀବବୀଜଂ ଚ ଉଦାନଂ ଶଙ୍ଖବର୍ଣ୍ଣକମ୍ ।। ୯୬ ।।

ହକାରଂ ବିୟତ୍ସ୍ୱରୂପଂ ଚ ସମାନଂ ସ୍ଫଟିକପ୍ରଭମ୍ ।
ହୃନ୍ନାଭିନାସାକର୍ଣ୍ଣଂ ଚ ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଦିସଂସ୍ଥିତମ୍ ।। ୯୭ ।।

ଦ୍ୱିସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ନାଡୀବର୍ଗେଷୁ ବର୍ତତେ ।
ଅଷ୍ଟାବିଂଶତିକୋଟୀଷୁ ରୋମକୂପେଷୁ ସଂସ୍ଥିତାଃ ।। ୯୮ ।।

ସମାନପ୍ରାଣ ଏକସ୍ତୁ ଜୀବଃ ସ ଏକ ଏବ ହି ।
ରେଚକାଦି ତ୍ରୟଂ କୁର୍ୟାଦ୍ଦୃଢଚିତ୍ତଃ ସମାହିତଃ ।। ୯୯ ।।

ଶନୈଃ ସମସ୍ତମାକୃଷ୍ୟ ହୃତ୍ପ୍ରରୋରୁହକୋଟରେ ।
ପ୍ରାଣାପାନୌ ଚ ବଧ୍ୱା ତୁ ପ୍ରଣବେନ ସମୁଚ୍ଚରେତ୍ ।। ୧୦୦ ।।

କର୍ଣ୍ଣସଂକୋଚନଂ କୃତ୍ୱା ଲିଙ୍ଗସଂକୋଚନଂ ତଥା ।
ମୂଲାଧାରାତ୍ସୁଷୁମ୍ନା ଚ ପଦ୍ମତନ୍ତୁନିଭା ଶୁଭା ।। ୧୦୧ ।।

ଅମୃତୋ ବର୍ତତେ ନାଦୋ ବୀଣାଦଣ୍ଡସମୁତ୍ଥିତଃ ।
ଶଙ୍ଖନାଦାଦିଭିଶ୍ଚୈବ ମଧ୍ୟମେବ ଧ୍ୱନିର୍ୟଥା ।। ୧୦୨ ।।

ବ୍ୟୋମରନ୍ଧ୍ରଗତୋ ନାଦୋ ମାୟୂରଂ ନାଦମେବ ଚ ।
କପାଲକୁହରେ ମଧ୍ୟେ ଚତୁର୍ଦ୍ୱାରସ୍ୟ ମଧ୍ୟମେ ।। ୧୦୩ ।।

ତଦାତ୍ମା ରାଜତେ ତତ୍ର ୟଥା ବ୍ୟୋମ୍ନି ଦିବାକରଃ ।
କୋଦଣ୍ଡଦ୍ୱୟମଧ୍ୟେ ତୁ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରେଷୁ ଶକ୍ତିତଃ ।। ୧୦୪ ।।

Not For Commercial Use

ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ପୁରୁଷଂ ପଶ୍ୟେନ୍ମନସ୍ତତ୍ର ଲୟଂ ଗତମ୍ ।
ରତ୍ନାନି ଜ୍ୟୋତିସ୍ନିନାଦଂ ତୁ ବିନ୍ଦୁମାହେଶ୍ୱରଂ ପଦମ୍ ।
ୟ ଏବଂ ବେଦ ପୁରୁଷଃ ସ କୈବଲ୍ୟଂ ସମଶ୍ନୁତ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୧୦୫ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୂପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଉପନିଷଦ

(Brahmavidyopanisat / Brahmavidyaa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟୋପନିଷତ୍ ।।

ସ୍ୱାବିଦ୍ୟାବଲ୍ଲାର୍ୟଜାତଂ ୟଦ୍ବିଦ୍ୟାପହ୍ନବଂ ଗତମ୍ ।
ତଦ୍ଧଂସବିଦ୍ୟାନିଷ୍ପନ୍ନଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଅଥ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟୋପନିଷଦୁଚ୍ୟତେ ।।
ପ୍ରସାଦାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତସ୍ୟ ବିଷ୍ଣୋରଦ୍-ଭୁତକର୍ମଣଃ ।
ରହସ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାୟା ଧ୍ରୁବାଗ୍ନିଂ ସଂପ୍ରଚକ୍ଷତେ ।। ୧ ।।

ଓଁଇତ୍ୟେକାକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ ୟଦୁକ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମବାଦିଭିଃ ।
ଶରୀରଂ ତସ୍ୟ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ସ୍ଥାନଂ କାଲତ୍ରୟଂ ତଥା ।। ୨ ।।

ତତ୍ର ଦେବାସ୍ତ୍ରୟଃ ପ୍ରୋକ୍ତା ଲୋକା ବେଦାସ୍ତ୍ରୟୋଽଗ୍ନୟଃ ।
ତିସ୍ରୋ ମାତ୍ରାର୍ଧମାତ୍ରା ଚ ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରସ୍ୟ ଶିବସ୍ୟ ତୁ ।। ୩ ।।

ଋଗ୍-ବେଦୋ ଗାର୍ହପତ୍ୟଂ ଚ ପୃଥିବୀ ବ୍ରହ୍ମ ଏବ ଚ ।
ଅକାରସ୍ୟ ଶରୀରଂ ତୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତଂ ବ୍ରହ୍ମବାଦିଭିଃ ।। ୪ ।।

ୟଜୁର୍ବେଦୋଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଚ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିସ୍ତଥୈବ ଚ ।
ବିଷ୍ଣୁଶ୍ଚ ଭଗବାନ୍-ଦେବ ଉକାରଃ ପରିକୀର୍ତିତଃ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ସାମବେଦସ୍ତଥା ଦୌଷ୍ଟାହବନୀୟସ୍ତଥୈବ ଚ ।
ଈଶ୍ୱରଃ ପରମୋ ଦେବୋ ମକାରଃ ପରିକୀର୍ତିତଃ ।। ୬ ।।

ସୂର୍ୟମଣ୍ଡଲମଧ୍ୟେଽଥ ହ୍ୟକାରଃ ଶଙ୍ଖମଧ୍ୟଗଃ ।
ଉକାରଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରସଂକାଶସ୍ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।। ୭ ।।

ମକାରସ୍ତ୍ୱଗ୍ନିସଂକାଶୋ ବିଧୂମୋ ବିଦ୍ୟୁତୋପମଃ ।
ତିସ୍ରୋ ମାତ୍ରାସ୍ତଥା ଜ୍ଞେୟା ସୋମସୂର୍ୟାଗ୍ନିରୂପିଣଃ ।। ୮ ।।

ଶିଖା ତୁ ଦୀପସଂକାଶା ତସ୍ମିନ୍ନୁପରି ବର୍ତତେ ।
ଅର୍ଧମାତ୍ରା ତଥା ଜ୍ଞେୟା ପ୍ରଣବସ୍ୟୋପରି ସ୍ଥିତା ।। ୯ ।।

ପଦ୍ମସୂତ୍ରନିଭା ସୂକ୍ଷ୍ମା ଶିଖା ସା ଦୃଶ୍ୟତେ ପରା ।
ସା ନାଡୀ ସୂର୍ୟସଂକାଶା ସୂର୍ୟଂ ଭିତ୍ତ୍ୱା ତଥାପରା ।। ୧୦ ।।

ଦ୍ୱିସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ନାଡୀଂ ଭିତ୍ତ୍ୱା ଚ ମୂର୍ଧନି ।
ବରଦଃ ସର୍ବଭୂତାନାଂ ସର୍ବଂ ବ୍ୟାପ୍ୟାବତିଷ୍ଠତି ।। ୧୧ ।।

କାଂସ୍ୟଘଣ୍ଟାନିନାଦସ୍ତୁ ଯଥା ଲୀୟତି ଶାନ୍ତୟେ ।
ଓଙ୍କାରସ୍ତୁ ତଥା ଯୋଜ୍ୟଃ ଶାନ୍ତୟେ ସର୍ବମିଚ୍ଛତା ।। ୧୨ ।।

ଯସ୍ମିନ୍ନିଲୀୟତେ ଶବ୍ଦସ୍ତତ୍ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଗୀୟତେ ।
ଧିୟଂ ହି ଲୀୟତେ ବ୍ରହ୍ମ ସୋଽମୃତତ୍ୱାୟ କଲ୍ପତେ ।। ୧୩ ।।

ବାୟୁଃ ପ୍ରାଣସ୍ତଥାକାଶସ୍ତ୍ରିବିଧୋ ଜୀବସଂଜ୍ଞକଃ ।
ସ ଜୀବଃ ପ୍ରାଣ ଇତ୍ୟୁକ୍ତୋ ବାଲାଗ୍ରଶତକଲ୍ପିତଃ ।। ୧୪ ।।

ନାଭିସ୍ଥାନେ ସ୍ଥିତଂ ବିଶ୍ୱଂ ଶୁଦ୍ଧତତ୍ତ୍ୱଂ ସୁନିର୍ମଲମ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟମିବ ଦୀପ୍ୟନ୍ତଂ ରଶ୍ମିଭିଶ୍ଚାଖିଲଂ ଶିବମ୍ ।। ୧୫ ।।

Not For Commercial Use

ସକାରଂ ଚ ହକାରଂ ଚ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ।
ନାଭିରନ୍ଧ୍ରାଦ୍ୱିନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତଂ ବିଷୟବ୍ୟାପ୍ତିବର୍ଜିତମ୍ ।। ୧୬ ।।

ତେନେଦଂ ନିଷ୍କଲଂ ବିଦ୍ୟାତ୍କ୍ଷୀରାତ୍ସର୍ପିର୍ୟଥା ତଥା ।
କାରଣେନାତ୍ମନା ଯୁକ୍ତଃ ପ୍ରାଣାୟାମୈଶ୍ଚ ପଞ୍ଚଭିଃ ।। ୧୭ ।।

ଚତୁଷ୍କଲାସମାୟୁକ୍ତୋ ଭ୍ରାମ୍ୟତେ ଚ ହୃଦି ସ୍ଥିତଃ ।
ଗୋଲକସ୍ଥୁ ଯଦା ଦେହେ କ୍ଷୀରଦଣ୍ଡେନ ବା ହତଃ ।। ୧୮ ।।

ଏତସ୍ମିନ୍ନସତେ ଶୀଘ୍ରମବିଶ୍ରାନ୍ତଂ ମହାଖଗଃ ।
ୟାବନ୍ନିଃଶ୍ୱସିତୋ ଜୀବସ୍ତାବନ୍ନିଷ୍କଲତାଂ ଗତଃ ।। ୧୯ ।।

ନଭସ୍ଥଂ ନିଷ୍କଲଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ମୁଚ୍ୟତେ ଭବବନ୍ଧନାତ୍ ।
ଅନାହତଧ୍ୱନିୟୁତଂ ହଂସଂ ୟୋ ବେଦ ହୃଦ୍ଗତମ୍ ।। ୨୦ ।।

ସ୍ୱପ୍ରକାଶଚିଦାନନ୍ଦଂ ସ ହଂସ ଇତି ଗୀୟତେ ।
ରେଚକଂ ପୂରକଂ ମୁକ୍ତ୍ୱା କୁମ୍ଭକେନ ସ୍ଥିତଃ ସୁଧୀଃ ।। ୨୧ ।।

ନାଭିକନ୍ଦେ ସମୌ କୃତ୍ୱା ପ୍ରାଣାପାନୌ ସମାହିତଃ ।
ମସ୍ତକସ୍ଥାମୃତାସ୍ୱାଦଂ ପୀତ୍ୱା ଧ୍ୟାନେନ ସାଦରମ୍ ।। ୨୨ ।।

ଦୀପାକାରଂ ମହାଦେବଂ ଜ୍ୱଲନ୍ତଂ ନାଭିମଧ୍ୟମେ ।
ଅଭିଷିଚ୍ୟାମୃତେନୈବ ହଂସ ହଂସେତି ୟୋ ଜପେତ୍ ।। ୨୩ ।।

ଜରାମରଣରୋଗାଦି ନ ତସ୍ୟ ଭୁବି ବିଦ୍ୟତେ ।
ଏବଂ ଦିନେ ଦିନେ କୁର୍ୟାଦଣିମାଦିବିଭୂତୟେ ।। ୨୪ ।।

ଈଶ୍ୱରତ୍ୱମବାପ୍ନୋତି ସଦାଭ୍ୟାସରତଃ ପୁମାନ୍ ।
ବହବୋ ନୈକମାର୍ଗେଣ ପ୍ରାପ୍ତା ନିତ୍ୟତ୍ୱମାଗତାଃ ।। ୨୫ ।।

Not For Commercial Use

ହଂସବିଦ୍ୟାମୃତେ ଲୋକେ ନାସ୍ତି ନିତ୍ୟତ୍ୱସାଧନମ୍ ।
ୟୋ ଦଦାତି ମହାବିଦ୍ୟାଂ ହଂସାଖ୍ୟାଂ ପାରମେଶ୍ୱରୀମ୍ ।। ୨୬ ।।

ତସ୍ୟ ଦାସ୍ୟଂ ସଦା କୁର୍ୟ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଙ୍କ୍ଷୟା ପରୟା ସହ ।
ଶୁଭଂ ବାଽଶୁଭମନ୍ୟଦ୍ବା ୟଦୁକ୍ତଂ ଗୁରୁଣା ଭୁବି ।। ୨୭ ।।

ତତ୍କୁର୍ୟ୍ୟାଦବିଚାରେଣ ଶିଷ୍ୟଃ ସନ୍ତୋଷସଂୟୁତଃ ।
ହଂସବିଦ୍ୟାମିମାଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୂଷୟା ନରଃ ।। ୨୮ ।।

ଆତ୍ମାନମାତ୍ମନା ସାକ୍ଷାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ବୁଦ୍ଧ୍ୱା ସୁନିଶ୍ଚଲମ୍ ।
ଦେହଜାତ୍ୟାଦିସଂବନ୍ଧାନ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମସମନ୍ୱିତାନ୍ ।। ୨୯ ।।

ବେଦଶାସ୍ତ୍ରାଣି ଚାନ୍ୟାନି ପଦପାଂସୁମିବ ତ୍ୟଜେତ୍ ।
ଗୁରୁଭକ୍ତିଂ ସଦା କୁର୍ୟ୍ୟାଚ୍ଛ୍ରେୟସେ ଭୂୟସେ ନରଃ ।। ୩୦ ।।

ଗୁରୁରେବ ହରିଃ ସାକ୍ଷାନ୍ନାନ୍ୟ ଇତ୍ୟବ୍ରବୀଚ୍ଛ୍ରୁତିଃ ।। ୩୧ ।।

ଶ୍ରୁତ୍ୟା ୟଦୁକ୍ତଂ ପରମାର୍ଥମେବ ତତ୍ସଂଶୟୋ ନାତ୍ର ତତଃ ସମସ୍ତମ୍ ।
ଶ୍ରୁତ୍ୟା ବିରୋଧେ ନ ଭବେତ୍-ପ୍ରମାଣଂ ଭବେଦନର୍ଥାୟ ବିନା ପ୍ରମାଣମ୍ ।। ୩୨ ।।

ଦେହସ୍ଥଃ ସକଲୋ ଽଙ୍କୋ ନିଷ୍କଲୋ ଦେହବର୍ଜିତଃ ।
ଆପ୍ତୋପଦେଶଗମ୍ୟୋଽସୌ ସର୍ବତଃ ସମବସ୍ଥିତଃ ।। ୩୩ ।।

ହଂସହଂସେତି ୟୋ ବ୍ରୂୟାଦ୍ଧଂସୋ ବ୍ରହ୍ମା ହରିଃ ଶିବଃ ।
ଗୁରୁବକ୍ତ୍ରାତ୍ତୁ ଲଭ୍ୟେତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ସର୍ବତୋମୁଖମ୍ ।। ୩୪ ।।

ତିଲେଷୁ ଚ ୟଥା ତୈଲଂ ପୁଷ୍ପେ ଗନ୍ଧ ଇବାଶ୍ରିତଃ ।
ପୁରୁଷସ୍ୟ ଶରୀରେଽସ୍ମିନ୍ସ ବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେ ତଥା ।। ୩୫ ।।

Not For Commercial Use

ଉଲ୍କାହସ୍ତୋ ଯଥାଲୋକେ ଦ୍ରବ୍ୟମାଲୋକ୍ୟ ତାଂ ତ୍ୟଜେତ୍ ।
ଜ୍ଞାନେନ ଜ୍ଞେୟମାଲୋକ୍ୟ ପଶ୍ଚାଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ପରିତ୍ୟଜେତ୍ ।। ୩୬ ।।

ପୁଷ୍ପବତ୍ପ୍ରକଲଂ ବିଦ୍ୟାଦ୍ଗନ୍ଧସ୍ତସ୍ୟ ତୁ ନିଷ୍କଲଃ ।
ବୃକ୍ଷସ୍ତୁ ସକଲଂ ବିଦ୍ୟାଚ୍ଛାୟା ତସ୍ୟ ତୁ ନିଷ୍କଲା ।। ୩୭ ।।

ନିଷ୍କଲଃ ସକଲୋ ଭାବଃ ସର୍ବତ୍ରୈବ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।
ଉପାୟଃ ସକଲସ୍ତଦ୍ୱଦୁପେୟସ୍ତୈବ ନିଷ୍କଲଃ ।। ୩୮ ।।

ସକଲେ ସକଲୋ ଭାବୋ ନିଷ୍କଲେ ନିଷ୍କଲସ୍ତଥା ।
ଏକମାତ୍ରୋ ଦ୍ୱିମାତ୍ରଶ୍ଚ ତ୍ରିମାତ୍ରସ୍ତୈବ ଭେଦତଃ ।। ୩୯ ।।

ଅର୍ଧମାତ୍ରା ପରା ଜ୍ଞେୟା ତତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ପରାପୂରମ୍ ।
ପଞ୍ଚଧା ପଞ୍ଚଦୈବତ୍ୟଂ ସକଲଂ ପରିପଠ୍ୟତେ ।। ୪୦ ।।

ବ୍ରହ୍ମଣୋ ହୃଦୟସ୍ଥାନଂ କଣ୍ଠେ ବିଷ୍ଣୁଃ ସମାଶ୍ରିତଃ ।
ତାଲୁମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତୋ ରୁଦ୍ରୋ ଲଲାଟସ୍ଥୋ ମହେଶ୍ୱରଃ ।। ୪୧ ।।

ନାସାଗ୍ରେ ଅଚ୍ୟୁତଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ତସ୍ୟାନ୍ତେ ତୁ ପରଂ ପଦମ୍ ।
ପରତ୍ୱାତ୍ତୁ ପରଂ ନାସ୍ତୀତ୍ୟେବଂ ଶାସ୍ତ୍ରସ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟଃ ।। ୪୨ ।।

ଦେହାତୀତଂ ତୁ ତଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନାସାଗ୍ରେ ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲମ୍ ।
ତଦନ୍ତଂ ତଂ ବିଜାନୀୟାତ୍ତତ୍ରୋ ବ୍ୟାପୟେତ୍-ପ୍ରଭୁଃ ।। ୪୩ ।।

ମନୋଽପ୍ୟନ୍ୟତ୍ର ନିକ୍ଷିପ୍ତଂ ଚକ୍ଷୁରନ୍ୟତ୍ର ପାତିତମ୍ ।
ତଥାପି ଯୋଗିନାଂ ଯୋଗୋ ହ୍ୟବିଚ୍ଛିନ୍ନଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ।। ୪୪ ।।

ଏତତ୍ତୁ ପରମଂ ଗୁହ୍ୟମେତତ୍ତୁ ପରମଂ ଶୁଭମ୍ ।
ନାତଃ ପରତରଂ କିଂଚିନ୍ନାତଃ ପରତରଂ ଶୁଭମ୍ ।। ୪୫ ।।

Not For Commercial Use

ଶୁଦ୍ଧଜ୍ଞାନାମୃତଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ପରମାକ୍ଷରନିର୍ଣ୍ଣୟମ୍ ।
ଗୁହ୍ୟାଦ୍ଗୁହ୍ୟତମଂ ଗୋପ୍ୟଂ ଗ୍ରହଣୀୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ।। ୪୬ ।।

ନାପୁତ୍ରାୟ ପ୍ରଦାତବ୍ୟଂ ନାଶିଷ୍ୟାୟ କଦାଚନ ।
ଗୁରୁଦେବାୟ ଭକ୍ତାୟ ନିତ୍ୟଂ ଭକ୍ତିପରାୟ ଚ ।। ୪୭ ।।

ପ୍ରଦାତବ୍ୟମିଦଂ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ନେତରେଭ୍ୟଃ ପ୍ରଦାପୟେତ୍ ।
ଦାତାଽସ୍ୟ ନରକଂ ଯାତି ସିଦ୍ଧ୍ୟତେ ନ କଦାଚନ ।। ୪୮ ।।

ଗୃହସ୍ଥୋ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଚ ବାନପ୍ରସ୍ଥଶ୍ଚ ଭିକ୍ଷୁକଃ ।
ୟତ୍ର ତତ୍ର ସ୍ଥିତୋ ଜ୍ଞାନୀ ପରମାକ୍ଷରବିତ୍ସଦା ।। ୪୯ ।।

ବିଷୟୀ ବିଷୟାସକ୍ତୋ ଯାତି ଦେହାନ୍ତରେ ଶୁଭମ୍ ।
ଜ୍ଞାନାଦେବାସ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରସ୍ୟ ସର୍ବାବସ୍ଥୋଽପି ମାନବଃ ।। ୫୦ ।।

ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଶ୍ୱମେଧାଦ୍ୟୈଃ ପୁଣ୍ୟପାପୈର୍ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ଚୋଦକୋ ବୋଧକଶ୍ଚୈବ ମୋକ୍ଷଦଶ୍ଚ ପରଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୫୧ ।।

ଇତ୍ୟେଷାଂ ତ୍ରିବିଧୋ ଜ୍ଞେୟ ଆଚାର୍ୟସ୍ତୁ ମହୀତଲେ ।
ଚୋଦକୋ ଦର୍ଶୟେନ୍ମାର୍ଗଂ ବୋଧକଃ ସ୍ଥାନମାଚରେତ୍ ।। ୫୨ ।।

ମୋକ୍ଷଦସ୍ତୁ ପରଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ୟଜ୍ଜ୍ଞାତ୍ୱା ପରମଶ୍ନୁତେ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷୟଜନଂ ଦେହେ ସଂକ୍ଷେପାଚ୍ଛୃଣୁ ଗୌତମ ।। ୫୩ ।।

ତେନେଷ୍ଟ୍ୱା ସ ନରୋ ଯାତି ଶାଶ୍ୱତଂ ପଦମବ୍ୟୟମ୍ ।
ସ୍ୱୟମେବ ତୁ ସଂପଶ୍ୟେଦ୍ଦେହେ ବିନ୍ଦୁଂ ଚ ନିଷ୍କଲମ୍ ।। ୫୪ ।।

ଅୟନେ ଦ୍ୱେ ଚ ବିଷୁବେ ସଦା ପଶ୍ୟତି ମାର୍ଗବିତ୍ ।
କୃତ୍ୱାୟାମଂ ପୁରା ବତ୍ସ ରେଚପୂରକକୁମ୍ଭକାନ୍ ।। ୫୫ ।।

Not For Commercial Use

ପୂର୍ବଂ ଚୋଭୟମୁଚ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଚୟେତ୍ତୁ ଯଥାକ୍ରମମ୍ ।
ନମସ୍କାରେଣ ଯୋଗେନ ମୁଦ୍ରୟାରଭ୍ୟ ଚାର୍ଚୟେତ୍ ।। ୫୬ ।।

ସୂର୍ଯସ୍ୟ ଗ୍ରହଣଂ ବସ୍ର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷୟଜନଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।
ଜ୍ଞାନାତ୍ମାୟୁଜ୍ୟମେବୋକ୍ତଂ ତୋୟେ ତୋୟଂ ଯଥା ତଥା ।। ୫୭ ।।

ଏତେ ଗୁଣାଃ ପ୍ରବର୍ତନ୍ତେ ଯୋଗାଭ୍ୟାସକୃତଶ୍ରମୈଃ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟୋଗଂ ସମାଦାୟ ସର୍ବଦୁଃଖବହିଷ୍କୃତଃ ।। ୫୮ ।।

ଯୋଗଧ୍ୟାନଂ ସଦା କୃତ୍ୱା ଜ୍ଞାନଂ ତନ୍ମୟତାଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।
ଜ୍ଞାନାତ୍ମରୂପଂ ପରମଂ ହଂସମନ୍ତ୍ରଂ ସମୁଚ୍ଚରେତ୍ ।। ୫୯ ।।

ପ୍ରାଣିନାଂ ଦେହମଧ୍ୟେ ତୁ ସ୍ଥିତୋ ହଂସଃ ସଦାଚ୍ୟୁତଃ ।
ହଂସ ଏବ ପରଂ ସତ୍ୟଂ ହଂସ ଏବ ତୁ ଶକ୍ତିକମ୍ ।। ୬୦ ।।

ହଂସ ଏବ ପରଂ ବାକ୍ୟଂ ହଂସ ଏବ ତୁ ବାଦିକମ୍ ।
ହଂସ ଏବ ପରୋ ରୁଦ୍ରୋ ହଂସ ଏବ ପରାତ୍ପରମ୍ ।। ୬୧ ।।

ସର୍ବଦେବସ୍ୟ ମଧ୍ୟସ୍ଥୋ ହଂସ ଏବ ମହେଶ୍ୱରଃ ।
ପୃଥିବ୍ୟାଦିଶିବାନ୍ତଂ ତୁ ଅକାରାଦ୍ୟାଶ୍ଚ ବର୍ଣକାଃ ।। ୬୨ ।।

କୂଟାନ୍ତା ହଂସ ଏବ ସ୍ୟାନ୍ମାତୃକେତି ବ୍ୟବସ୍ଥିତାଃ ।
ମାତୃକାରହିତଂ ମନ୍ତ୍ରମାଦିଶନ୍ତେ ନ କୁତ୍ରଚିତ୍ ।। ୬୩ ।।

ହଂସଜ୍ୟୋତିରନୂପମ୍ୟଂ ମଧ୍ୟେ ଦେବଂ ବ୍ୟବସ୍ଥିତମ୍ ।
ଦକ୍ଷିଣାମୁଖମାଶ୍ରିତ୍ୟ ଜ୍ଞାନମୁଦ୍ରାଂ ପ୍ରକଲ୍ପୟେତ୍ ।। ୬୪ ।।

ସଦା ସମାଧିଂ କୁର୍ବୀତ ହଂସମନ୍ତ୍ରମନୁସ୍ମରନ୍ ।
ନିର୍ମଲସ୍ଫଟିକାକାରଂ ଦିବ୍ୟରୂପମନୁତ୍ତମମ୍ ।। ୬୫ ।।

Not For Commercial Use

ମଧ୍ୟଦେଶେ ପରଂ ହଂସଂ ଜ୍ଞାନମୁଦ୍ରାତ୍ମରୂପକମ୍ ।
ପ୍ରାଣୋଽପାନଃ ସମାନଶ୍ଚୋଦାନବ୍ୟାନୌ ଚ ବାୟବଃ ।। ୬୬ ।।

ପଞ୍ଚକର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ଯୁକ୍ତାଃ କ୍ରିୟାଶକ୍ତିବଲୋଦ୍ୟତାଃ ।
ନାଗଃ କୂର୍ମଶ୍ଚ କୃକରୋ ଦେବଦତ୍ତୋ ଧନଂଜୟଃ ।। ୬୭ ।।

ପଞ୍ଚଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ଯୁକ୍ତା ଜ୍ଞାନଶକ୍ତିବଲୋଦ୍ୟତାଃ ।
ପାବକଃ ଶକ୍ତିମଧ୍ୟେ ତୁ ନାଭିଚକ୍ରେ ରବିଃ ସ୍ଥିତଃ ।। ୬୮ ।।

ବନ୍ଧମୁଦ୍ରା କୃତା ୟେନ ନାସାଗ୍ରେ ତୁ ସ୍ୱଲୋଚନେ ।
ଅକାରେ ବହ୍ନିରିତ୍ୟାହୁରୁକାରେ ହୃଦି ସଂସ୍ଥିତଃ ।। ୬୯ ।।

ମକାରେ ଚ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ପ୍ରାଣଶକ୍ତ୍ୟା ପ୍ରବୋଧୟେତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିରକାରେ ଚ ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥିର୍ହୃଦି ସ୍ଥିତଃ ।। ୭୦ ।।

ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିର୍ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଭିଦ୍ୟତେଽକ୍ଷରବାୟୁନା ।
ଅକାରେ ସଂସ୍ଥିତୋ ବ୍ରହ୍ମା ଉକାରେ ବିଷ୍ଣୁରାସ୍ଥିତଃ ।। ୭୧ ।।

ମକାରେ ସଂସ୍ଥିତୋ ରୁଦ୍ରସ୍ତତୋଽସ୍ୟାନ୍ତଃ ପରାପୁରଃ ।
କଣ୍ଠଂ ସଙ୍କୁଚ୍ୟ ନାଡ୍ୟାଦୌ ସ୍ତମ୍ଭିତେ ୟେନ ଶକ୍ତିତଃ ।। ୭୨ ।।

ରସନା ପୀଡ୍ୟମାନେୟଂ ଷୋଡଶୀ ବୋର୍ଧ୍ୱଗାମିନି ।
ତ୍ରିକୂଟଂ ତ୍ରିବିଧା ଚୈବ ଗୋଲାଖଂ ନିଖରଂ ତଥା ।। ୭୩ ।।

ତ୍ରିଶଙ୍ଖବଜ୍ରମୋଂକାରମୂର୍ଧ୍ୱନାଲଂ ଭ୍ରୁବୋର୍ମୁଖମ୍ ।
କୁଣ୍ଡଲୀଂ ଚାଲୟନ୍‌ପ୍ରାଣାନ୍-ଭେଦୟନ୍‌ଶଶିମଣ୍ଡଲମ୍ ।। ୭୪ ।।

ସାଧୟନ୍ବଜ୍ରକୁମ୍ଭାନି ନବ ଦ୍ୱାରାଣି ବନ୍ଧୟେତ୍ ।
ସୁମନଃପବନାରୂଢଃ ସରାଗୋ ନିର୍ଗୁଣସ୍ତଥା ।। ୭୫ ।।

Not For Commercial Use

ବ୍ରହ୍ମସ୍ଥାନେ ତୁ ନାଦଃ ସ୍ୟାଚ୍ଛାକିନ୍ୟମୃତବର୍ଷିଣୀ ।
ଷଟ୍‌ଚକ୍ରମଣ୍ଡଲୋଦ୍ଧାରଂ ଜ୍ଞାନଦୀପଂ ପ୍ରକାଶୟେତ୍ ।। ୭୬ ।।

ସର୍ବଭୂତସ୍ଥିତଂ ଦେବଂ ସର୍ବେଶଂ ନିତ୍ୟମର୍ଚୟେତ୍ ।
ଆତ୍ମରୂପଂ ତମାଲୋକ୍ୟ ଜ୍ଞାନରୂପଂ ନିରାମୟମ୍ ।। ୭୭ ।।

ଦୃଶ୍ୟନ୍ତଂ ଦିବ୍ୟରୂପେଣ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ନିରଞ୍ଜନଃ ।
ହଂସ ହଂସ ବଦେଦ୍ବାକ୍ୟଂ ପ୍ରାଣିନାଂ ଦେହମାଶ୍ରିତଃ ।
ସପ୍ରାଣାପାନୟୋର୍ଗ୍ରନ୍ଥିରଜପେତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୭୮ ।।

ସହସ୍ରମେକଂ ଦ୍ୱ୍ୟୁତଂ ଷଟ୍‌ଶତଂ ଚୈବ ସର୍ବଦା ।
ଉଚ୍ଚରନ୍‌ପଠିତୋ ହଂସଃ ସୋଽହମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୭୯ ।।

ପୂର୍ବଭାଗେ ହ୍ୟଧୋଲିଙ୍ଗଂ ଶିଖିନ୍ୟାଂ ଚୈବ ପଶ୍ଚିମମ୍ ।
ଜ୍ୟୋତିର୍ଲିଙ୍ଗଂ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ନିତ୍ୟଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ପ୍ରଦା ୟତିଃ ।। ୮୦ ।।

ଅଚ୍ୟୁତୋଽହମଚିନ୍ତ୍ୟୋଽହମତର୍କ୍ୟୋଽହମଜୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଅପ୍ରାଣୋଽହମକାୟୋଽହମନଙ୍ଗୋଽସ୍ମ୍ୟଭୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୮୧ ।।

ଅଶବ୍ଦୋଽହମରୂପୋଽହମସ୍ପର୍ଶୋଽସ୍ମ୍ୟହମଦ୍ୱୟଃ ।
ଅରସୋଽହମଗନ୍ଧୋଽହମନାଦିରମୃତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୮୨ ।।

ଅକ୍ଷୟୋଽହମଲିଙ୍ଗୋଽହମଜରୋଽସ୍ମ୍ୟକଲୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଅପ୍ରାଣୋଽହମମୂକୋଽହମଚିନ୍ତ୍ୟୋଽସ୍ମ୍ୟକୃତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୮୩ ।।

ଅନ୍ତର୍ଯାମ୍ୟହମଗ୍ରାହ୍ୟୋଽନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟୋଽହମଲକ୍ଷଣଃ ।
ଅଗୋତ୍ରୋଽହମଗାତ୍ରୋଽହମଚକ୍ଷୁଷ୍କୋଽସ୍ମ୍ୟବାଗହମ୍ ।। ୮୪ ।।

Not For Commercial Use

ଅଦୃଶ୍ୟୋଽହମବର୍ଣ୍ଣୋଽହମଖଣ୍ଡୋଽସ୍ମ୍ୟହମଦ୍-ଭୁତଃ ।
ଅଶ୍ରୁତୋଽହମଦୃଷ୍ଟୋଽହମନ୍ୱେଷ୍ଟବ୍ୟୋଽମରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୮୫ ।।

ଅବାୟୁରପ୍ୟନାକାଶୋଽତେଜସ୍କୋଽବ୍ୟଭିଚାର୍ଯ୍ୟହମ୍ ।
ଅମତୋଽହମଜାତୋଽହମତିସୂକ୍ଷ୍ମୋଽବିକାର୍ଯ୍ୟହମ୍ ।। ୮୬ ।।

ଅରଜସ୍କୋଽତମସ୍କୋଽହମସତ୍ତ୍ୱୋଽସ୍ମ୍ୟଗୁଣୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଅମାୟୋଽନୁଭବାତ୍ମାହମନନ୍ୟୋଽବିଷୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୮୭ ।।

ଅଦ୍ୱୈତୋଽହମପୂର୍ଣ୍ଣୋଽହମବାଦ୍ୟୋଽହମନନ୍ତରଃ ।
ଅଶ୍ରୋତାଽହମଦୀର୍ଘୋଽହମବ୍ୟକ୍ତୋଽହମନାମୟଃ ।। ୮୮ ।।

ଅଦ୍ୱୟାନନ୍ଦବିଜ୍ଞାନଘନୋଽସ୍ମ୍ୟହମବିକ୍ରିୟଃ ।
ଅନିଚ୍ଛୋଽହମଲେପୋଽହମକର୍ତାସ୍ମ୍ୟହମଦ୍ୱୟଃ ।। ୮୯ ।।

ଅବିଦ୍ୟାକାର୍ଯ୍ୟହୀନୋଽହମବାଗ୍ରସନଗୋଚରଃ ।
ଅନଲ୍ପୋଽହମଶୋକୋଽହମବିକଲ୍ପୋଽସ୍ମ୍ୟବିଜ୍ୱଲନ୍ ।। ୯୦ ।।

ଆଦିମଧ୍ୟାନ୍ତହୀନୋଽହମାକାଶସଦୃଶୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଆତ୍ମଚୈତନ୍ୟରୂପୋଽହମହମାନନ୍ଦଚିଦ୍ଘନଃ ।। ୯୧ ।।

ଆନନ୍ଦାମୃତରୂପୋଽହମାତ୍ମସଂସ୍ଥୋଽହମନ୍ତରଃ ।
ଆତ୍ମକାମୋଽହମାକାଶାପୂରମାତ୍ମେଶ୍ୱରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୯୨ ।।

ଈଶାନୋଽସ୍ମ୍ୟହମୀଡ୍ୟୋଽହମହମୁତ୍ତମପୂରୁଷଃ ।
ଉତ୍କୃଷ୍ଟୋଽହମୁପଦ୍ରଷ୍ଟା ଅହମୁତ୍ତରତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୯୩ ।।

କେବଲୋଽହଂ କବିଃ କର୍ମାଧ୍ୟକ୍ଷୋଽହଂ କରଣାଧିପଃ ।
ଗୁହାଶୟୋଽହଂ ଗୋପ୍ତାହଂ ଚକ୍ଷୁଷଶ୍ଚକ୍ଷୁରସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୯୪ ।।

Not For Commercial Use

ଚିଦାନନ୍ଦୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ଚେତା ଚିଦ୍ଘନଶ୍ଚିନ୍ମୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ଜ୍ୟାୟାଞ୍ଜ୍ୟୋତିଷାଂ ଜ୍ୟୋତିରସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୯୫ ।।

ତମସଃ ସାକ୍ଷ୍ୟହଂ ତୁର୍ଯ୍ୟତୁର୍ଯ୍ୟୋଽହଂ ତମସଃ ପରଃ ।
ଦିବ୍ୟୋ ଦେବୋଽସ୍ମି ଦୁର୍ଦର୍ଶୋ ଦୃଷ୍ଟାଧ୍ୟାତ୍ମୋ ଧ୍ରୁବୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୯୬ ।।

ନିତ୍ୟୋଽହଂ ନିରବଦ୍ୟୋଽହଂ ନିଷ୍କ୍ରିୟୋଽସ୍ମି ନିରଞ୍ଜନଃ ।
ନିର୍ମଲୋ ନିର୍ବିକଲ୍ପୋଽହଂ ନିରାଖ୍ୟାତୋଽସ୍ମି ନିଷ୍କଲଃ ।। ୯୭ ।।

ନିର୍ବିକାରୋ ନିତ୍ୟପୂତୋ ନିର୍ଗୁଣୋ ନିସ୍ପୃହୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ନିରିନ୍ଦ୍ରିୟୋ ନିୟନ୍ତାହଂ ନିରପେକ୍ଷୋଽସ୍ମି ନିଷ୍କଲଃ ।। ୯୮ ।।

ପୁରୁଷଃ ପରମାତ୍ମାହଂ ପୁରାଣଃ ପରମୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ପରାବରୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ପ୍ରାଜ୍ଞଃ ପ୍ରପଞ୍ଚୋପଶମୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୯୯ ।।

ପରାମୃତୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଃ ପ୍ରଭୁରସ୍ମି ପୁରାତନଃ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦୈକବୋଧୋଽହଂ ପ୍ରତ୍ୟଗେକରସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୦୦ ।।

ପ୍ରଜ୍ଞାତୋଽହଂ ପ୍ରଶାନ୍ତୋଽହଂ ପ୍ରକାଶଃ ପରମେଶ୍ୱରଃ ।
ଏକଦା ଚିନ୍ତ୍ୟମାନୋଽହଂ ଦ୍ୱୈତାଦ୍ୱୈତବିଲକ୍ଷଣଃ ।। ୧୦୧ ।।

ବୁଦ୍ଧୋଽହଂ ଭୂତପାଲୋଽହଂ ଭାରୂପୋଽହଂ ଭଗବାନହମ୍ ।
ମହାଙ୍କ୍ଷୋ ମହାନସ୍ମି ମହାଙ୍କ୍ଷୋ ମହେଶ୍ୱରଃ ।। ୧୦୨ ।।

ବିମୁକ୍ତୋଽହଂ ବିଭୁରହଂ ବରେଣ୍ୟୋ ବ୍ୟାପକୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ବୈଶ୍ୱାନରୋ ବାସୁଦେବୋ ବିଶ୍ୱତଶ୍ଚକ୍ଷୁରସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୦୩ ।।

ବିଶ୍ୱାଧିକୋଽହଂ ବିଶଦୋ ବିଷ୍ଣୁର୍ବିଶ୍ୱକୃଦସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ଶୁକ୍ରଃ ଶାନ୍ତୋଽସ୍ମି ଶାଶ୍ୱତୋଽସ୍ମି ଶିବୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୦୪ ।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମାହମହମସ୍ମି ସନାତନଃ ।
ଅହଂ ସକୃଦ୍ବିଭାତୋଽସ୍ମି ସ୍ୱେ ମହିମ୍ନି ସଦା ସ୍ଥିତଃ ।। ୧୦୫ ।।

ସର୍ବାନ୍ତରଃ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିଃ ସର୍ବାଧିପତିରସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ସର୍ବଭୂତାଧିବାସୋଽହଂ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ସ୍ୱରାଡହମ୍ ।। ୧୦୬ ।।

ସମସ୍ତସାକ୍ଷୀ ସର୍ବାତ୍ମା ସର୍ବଭୂତଗୁହାଶୟଃ ।
ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଣାଭାସଃ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟବିବର୍ଜିତଃ ।। ୧୦୭ ।।

ସ୍ଥାନତ୍ରୟବ୍ୟତୀତୋଽହଂ ସର୍ବାନୁଗ୍ରାହକୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ମା ସର୍ବପ୍ରେମାସ୍ପଦୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୦୮ ।।

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରୋଽହଂ ସ୍ୱପ୍ରକାଶୋଽସ୍ମି ଚିଦ୍ଘନଃ ।
ସତ୍ତ୍ୱସ୍ୱରୂପସନ୍ମାତ୍ରସିଦ୍ଧସର୍ବାତ୍ମକୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୦୯ ।।

ସର୍ବାଧିଷ୍ଠାନସନ୍ମାତ୍ରଃ ସ୍ୱାତ୍ମବନ୍ଧହରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ସର୍ବଗ୍ରାସୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ସର୍ବଦ୍ରଷ୍ଟା ସର୍ବାନୁଭୂରହମ୍ ।। ୧୧୦ ।।

ଏବଂ ଯୋ ବେଦ ତତ୍ତ୍ୱେନ ସ ବୈ ପୁରୁଷ ଉଚ୍ୟତେ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ ଉପନିଷଦ

(Yogatattvopanisat / Yogatattva Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱୋପନିଷତ୍ / ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱୋପନିଷତ୍ ।।

ଯୋଗୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଂ ଚ କୈବଲ୍ୟଂ ଜାୟତେ ୟତ୍-ପ୍ରସାଦତଃ ।
ତଦ୍ଦୈଷ୍ଣବଂ ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଯୋଗିନାଂ ହିତକାମ୍ୟୟା ।
ୟଚ୍ଛ୍ରୁତ୍ୱା ଚ ପଠିତ୍ୱା ଚ ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧ ।।

ବିଷ୍ଣୁର୍ନାମ ମହାଯୋଗୀ ମହାଭୂତୋ ମହାତପାଃ ।
ତତ୍ତ୍ୱମାର୍ଗେ ୟଥା ଦୀପୋ ଦୃଶ୍ୟତେ ପୁରୁଷୋଽମଃ ।। ୨ ।।

ତମାରାଧ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥଂ ପ୍ରଣିପତ୍ୟ ପିତାମହଃ ।
ପପ୍ରଚ୍ଛ ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱଂ ମେ ବ୍ରୂହି ଚାଷ୍ଟାଙ୍ଗସଂୟୁକ୍ତମ୍ ।। ୩ ।।

ତମୁବାଚ ହୃଷୀକେଶୋ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ଶୃଣୁ ତତ୍ତ୍ୱତଃ ।
ସର୍ବେ ଜୀବାଃ ସୁଖୈର୍ଦୁଃଖୈର୍ମାୟାଜାଲେନ ବେଷ୍ଟିତାଃ ।। ୪ ।।

ତେଷାଂ ମୁକ୍ତିକରଂ ମାର୍ଗଂ ମାୟାଜାଲନିକୃନ୍ତନମ୍ ।
ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁଜରାବ୍ୟାଧିନାଶନଂ ମୃତ୍ୟୁତାରକମ୍ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ନାନାମାର୍ଗୈସ୍ତୁ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପଂ କୈବଲ୍ୟଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ପତିତାଃ ଶାସ୍ତ୍ରଜାଲେଷୁ ପ୍ରଙ୍କ୍ଷୟା ତେନ ମୋହିତାଃ ।। ୬ ।।

ଅନିର୍ବାଚ୍ୟଂ ପଦଂ ବକ୍ତୁଂ ନ ଶକ୍ୟଂ ତୈଃ ସୁରୈରପି ।
ସ୍ୱାତ୍ମପ୍ରକାଶରୂପଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଶାସ୍ତ୍ରେଣ ପ୍ରକାଶ୍ୟତେ ।। ୭ ।।

ନିଷ୍କଲଂ ନିର୍ମଲଂ ଶାନ୍ତଂ ସର୍ବାତୀତଂ ନିରାମୟମ୍ ।
ତଦେବ ଜୀବରୂପେଣ ପୁଣ୍ୟପାପଫଲୈର୍ବୃତମ୍ ।। ୮ ।।

ପରମାତ୍ମପଦଂ ନିତ୍ୟଂ ତଜ୍ଜଥଂ ଜୀବତାଂ ଗତମ୍ ।
ସର୍ବଭାବପଦାତୀତଂ ଜ୍ଞାନରୂପଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।। ୯ ।।

ବାରିବତ୍ସ୍ଫୁରିତଂ ତସ୍ମିଂସ୍ତତ୍ରାହଂକୃତିରୁତ୍ଥିତା ।
ପଞ୍ଚାତ୍ମକମଭୂତ୍ପିଣ୍ଡଂ ଧାତୁବଦ୍ଧଂ ଗୁଣାତ୍ମକମ୍ ।। ୧୦ ।।

ସୁଖଦୁଃଖୈଃ ସମାୟୁକ୍ତଂ ଜୀବଭାବନୟା କୁରୁ ।
ତେନ ଜୀବାଭିଧା ପ୍ରୋକ୍ତା ବିଶୁଦ୍ଧୈଃ ପରମାତ୍ମନି ।। ୧୧ ।।

କାମକ୍ରୋଧଭୟଂ ଚାପି ମୋହଲୋଭମଦୋ ରଜଃ ।
ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁଶ୍ଚ କାର୍ପଣ୍ୟଂ ଶୋକସ୍ତନ୍ଦ୍ରା କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ।। ୧୨ ।।

ତୃଷ୍ଣା ଲଜ୍ଜା ଭୟଂ ଦୁଃଖଂ ବିଷାଦୋ ହର୍ଷ ଏବ ଚ ।
ଏଭିର୍ଦୋଷୈର୍ବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସ ଜୀବଃ କେବଲୋ ମତଃ ।। ୧୩ ।।

ତସ୍ମାଦ୍ଦୋଷବିନାଶାର୍ଥମୁପାୟଂ କଥୟାମି ତେ ।
ଯୋଗହୀନଂ କଥଂ ଜ୍ଞାନଂ ମୋକ୍ଷଦଂ ଭବତି ଧ୍ରୁବମ୍ ।। ୧୪ ।।

ଯୋଗୋ ହି ଜ୍ଞାନହୀନସ୍ତୁ ନ କ୍ଷମୋ ମୋକ୍ଷକର୍ମଣି ।
ତସ୍ମାଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ଚ ଯୋଗଂ ଚ ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ଦୃଢମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୧୫ ।।

Not For Commercial Use

ଅଜ୍ଞାନାଦେବ ସଂସାରୋ ଜ୍ଞାନାଦେବ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ଜ୍ଞାନସ୍ୱରୂପମେବାଦୌ ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟୈକସାଧନମ୍ ।। ୧୬ ।।

ଜ୍ଞାତଂ ୟେନ ନିଜଂ ରୂପଂ କୈବଲ୍ୟଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ନିଷ୍କଲଂ ନିର୍ମଲଂ ସାକ୍ଷାତ୍ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପକମ୍ ।। ୧୭ ।।

ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥିତିସଂହାରସ୍ଫୂର୍ତିଜ୍ଞାନବିବର୍ଜିତମ୍ ।
ଏତଜ୍ଜ୍ଞାନମିତି ପ୍ରୋକ୍ତମଥ ଯୋଗଂ ବ୍ରବୀମି ତେ ।। ୧୮ ।।

ଯୋଗୋ ହି ବହୁଧା ବ୍ରହ୍ମନ୍ଭିଦ୍ୟତେ ବ୍ୟବହାରତଃ ।
ମନ୍ତ୍ରଯୋଗୋ ଲୟସ୍ତ୍ଥୈବ ହଠୋଽସୌ ରାଜଯୋଗତଃ ।। ୧୯ ।।

ଆରମ୍ଭଶ୍ଚ ଘଟସ୍ତ୍ଥୈବ ତଥା ପରିଚୟଃ ସ୍ମୃତଃ ।
ନିଷ୍ପତ୍ତିଶ୍ଚେତ୍ୟବସ୍ଥା ଚ ସର୍ବତ୍ର ପରିକୀର୍ତିତା ।। ୨୦ ।।

ଏତେଷାଂ ଲକ୍ଷଣଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍ବକ୍ଷ୍ୟେ ଶୃଣୁ ସମାସତଃ ।
ମାତୃକାଦିୟୁତଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଦ୍ୱାଦଶାବ୍ଧଂ ତୁ ଯୋ ଜପେତ୍ ।। ୨୧ ।।

କ୍ରମେଣ ଲଭତେ ଜ୍ଞାନମଣିମାଦିଗୁଣାନ୍ୱିତମ୍ ।
ଅଲ୍ପବୁଦ୍ଧିରିମଂ ଯୋଗଂ ସେବତେ ସାଧକାଧମଃ ।। ୨୨ ।।

ଲୟଯୋଗଶ୍ଚିତ୍ତଲୟଃ କୋଟିଶଃ ପରିକୀର୍ତିତଃ ।
ଗଚ୍ଛଂସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ସ୍ୱପନ୍ଭୁଞ୍ଜନ୍ଧ୍ୟାୟେନ୍ନିଷ୍କଲମୀଶ୍ୱରମ୍ ।। ୨୩ ।।

ସ ଏବ ଲୟଯୋଗଃ ସ୍ୟାଦ୍ଘଠଯୋଗମତଃ ଶୃଣୁ ।
ୟମଶ୍ଚ ନିୟମସ୍ତ୍ଥୈବ ଆସନଂ ପ୍ରାଣସଂୟମଃ ।। ୨୪ ।।

ପ୍ରତ୍ୟାହାରୋ ଧାରଣା ଚ ଧ୍ୟାନଂ ଭ୍ରୂମଧ୍ୟମେ ହରିମ୍ ।
ସମାଧିଃ ସମତାବସ୍ଥା ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗୋ ଯୋଗ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨୫ ।।

Not For Commercial Use

ମହାମୁଦ୍ରା ମହାବନ୍ଧୋ ମହାବେଧଶ୍ଚ ଖେଚରୀ ।
ଜାଲଂଧରୋଡ୍ଡିୟାଣଶ୍ଚ ମୂଲବନ୍ଧସ୍ତଥୈବ ଚ ।। ୨୬ ।।

ଦୀର୍ଘପ୍ରଣବସଂଧାନଂ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ପରମ୍ ।
ବଜ୍ରୋଲୀ ଚାମରୋଲୀ ଚ ସହଜୋଲୀ ତ୍ରିଧା ମତା ।। ୨୭ ।।

ଏତେଷାଂ ଲକ୍ଷଣଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍‌ପ୍ରତ୍ୟେକଂ ଶୃଣୁ ତତ୍ତ୍ୱତଃ ।
ଲଘ୍ୱାହାରୋ ୟମେଷ୍ୱେକୋ ମୁଖ୍ୟୋ ଭବତି ନେତରଃ ।। ୨୮ ।।

ଅହିଂସା ନିୟମେଷ୍ୱେକା ମୁଖ୍ୟା ବୈ ଚତୁରାନନ ।
ସିଦ୍ଧଂ ପଦ୍ମଂ ତଥା ସିଂହଂ ଭଦ୍ରଂ ଚେତି ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।। ୨୯ ।।

ପ୍ରଥମାଭ୍ୟାସକାଲେ ତୁ ବିଘ୍ନାଃ ସ୍ୟୁଶ୍ଚତୁରାନନ ।
ଆଲସ୍ୟଂ କତ୍ଥନଂ ଧୂର୍ତଗୋଷ୍ଠୀ ମନ୍ତ୍ରାଦିସାଧନମ୍ ।। ୩୦ ।।

ଧାତୁସ୍ତ୍ରୀଲୌଲ୍ୟକାଦୀନି ମୃଗତୃଷ୍ଣାମୟାନି ବୈ ।
ଜ୍ଞାତ୍ୱା ସୁଧୀସ୍ତ୍ୟଜେତ୍ସର୍ବାନ୍ବିଘ୍ନାନ୍‌ପୁଣ୍ୟପ୍ରଭାବତଃ ।। ୩୧ ।।

ପ୍ରାଣାୟାମଂ ତତଃ କୁର୍ୟାତ୍‌ପଦ୍ମାସନଗତଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ସୁଶୋଭନଂ ମଠଂ କୁର୍ୟାତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମଦ୍ୱାରଂ ତୁ ନିର୍ବ୍ରଣମ୍ ।। ୩୨ ।।

ସୁଷ୍ଠୁ ଲିପ୍ତଂ ଗୋମୟେନ ସୁଧୟା ବା ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ।
ମଙ୍କୁମୈର୍ମଶକୈର୍ଲୂତୈର୍ବର୍ଜିତଂ ଚ ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ।। ୩୩ ।।

ଦିନେ ଦିନେ ଚ ସଂମୃଷ୍ଟଂ ସଂମାର୍ଜନ୍ୟା ବିଶେଷତଃ ।
ବାସିତଂ ଚ ସୁଗନ୍ଧେନ ଧୂପିତଂ ଗୁଗ୍ଗୁଲାଦିଭିଃ ।। ୩୪ ।।

ନାତ୍ୟୁଚ୍ଛ୍ରିତଂ ନାତିନୀଚଂ ଚୈଲାଜିନକୁଶୋତ୍ତରମ୍ ।
ତତ୍ରୋପବିଶ୍ୟ ମେଧାବୀ ପଦ୍ମାସନସମନ୍ୱିତଃ ।। ୩୫ ।।

Not For Commercial Use

ଋଜୁକାୟଃ ପ୍ରାଞ୍ଜଲିଶ୍ଚ ପ୍ରଣମେଦିଷ୍ଟଦେବତାମ୍ ।
ତତୋ ଦକ୍ଷିଣହସ୍ତସ୍ୟ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠେନୈବ ପିଙ୍ଗଲାମ୍ ।। ୩୬ ।।

ନିରୁଧ୍ୟ ପୂରୟେଦ୍ବାୟୁମିଡୟା ତୁ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
ୟଥାଶକ୍ତ୍ୟବିରୋଧେନ ତତଃ କୁର୍ୟ୍ୟାଚ୍ଚ କୁମ୍ଭକମ୍ ।। ୩୭ ।।

ପୁନସ୍ତ୍ୟଜେତ୍ପିଙ୍ଗଲୟା ଶନୈରେବ ନ ବେଗତଃ ।
ପୁନଃ ପିଙ୍ଗଲୟାପୂର୍ଯ୍ୟ ପୂରୟେଦୁଦରଂ ଶନୈଃ ।। ୩୮ ।।

ଧାରୟିତ୍ୱା ୟଥାଶକ୍ତି ରେଚୟେଦିଡୟା ଶନୈଃ ।
ୟୟା ତ୍ୟଜେତ୍ତୟାପୂର୍ଯ୍ୟ ଧାରୟେଦବିରୋଧତଃ ।। ୩୯ ।।

ଜାନୁ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣୀକୃତ୍ୟ ନ ଦ୍ରୁତଂ ନ ବିଲମ୍ବିତମ୍ ।
ଅଙ୍ଗୁଲିସ୍ଫୋଟନଂ କୁର୍ୟ୍ୟାତ୍ରା ମାତ୍ରା ପରିଗୀୟତେ ।। ୪୦ ।।

ଇଡୟା ବାୟୁମାରୋପ୍ୟ ଶନୈଃ ଷୋଡଶମାତ୍ରୟା ।
କୁମ୍ଭୟେତ୍-ପୂରିତଂ ପଶ୍ଚାଚ୍ଚତୁଃଷଷ୍ଟ୍ୟା ତୁ ମାତ୍ରୟା ।। ୪୧ ।।

ରେଚୟେତ୍ପିଙ୍ଗଲାନାଡ୍ୟା ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶନ୍ମାତ୍ରୟା ପୁନଃ ।
ପୁନଃ ପିଙ୍ଗଲୟାପୂର୍ଯ୍ୟ ପୂର୍ବବତ୍ସୁସମାହିତଃ ।। ୪୨ ।।

ପ୍ରାତର୍ମଧ୍ୟଂଦିନେ ସାୟମର୍ଧରାତ୍ରେ ଚ କୁମ୍ଭକାନ୍ ।
ଶନୈରଶୀତିପର୍ୟନ୍ତଂ ଚତୁର୍ବାରଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୪୩ ।।

ଏବଂ ମାସତ୍ରୟାଭ୍ୟାସାନ୍ନାଡୀଶୁଦ୍ଧିସ୍ତତୋ ଭବେତ୍ ।
ୟଦା ତୁ ନାଡୀଶୁଦ୍ଧିଃ ସ୍ୟାତ୍ତଦା ଚିହ୍ନାନି ବାହ୍ୟତଃ ।। ୪୪ ।।

ଜାୟନ୍ତେ ଯୋଗିନୋ ଦେହେ ତାନି ବକ୍ଷ୍ୟାମ୍ୟଶେଷତଃ ।
ଶରୀରଲଘୁତା ଦୀପ୍ତିର୍ଜାଠରାଗ୍ନିବିବର୍ଧନମ୍ ।। ୪୫ ।।

Not For Commercial Use

କୃଶତ୍ୱଂ ଚ ଶରୀରସ୍ୟ ତଦା ଜାୟେତ ନିଶ୍ଚିତମ୍ ।
ଯୋଗବିଘ୍ନକରାହାରଂ ବର୍ଜୟେଦ୍ଯୋଗବିତ୍ତମଃ ।। ୪୬ ।।

ଲବଣଂ ସର୍ଷପଂ ଚାମ୍ଲମୁଷ୍ଣଂ ରୂକ୍ଷଂ ଚ ତୀକ୍ଷ୍ଣକମ୍ ।
ଶାକଜାତଂ ରାମଠାଦି ବହ୍ନିସ୍ତ୍ରୀପଥସେବନମ୍ ।। ୪୭ ।।

ପ୍ରାତଃସ୍ନାନୋପବାସାଦିକାୟକ୍ଲେଂଶାଂଶ୍ଚ ବର୍ଜୟେତ୍ ।
ଅଭ୍ୟାସକାଲେ ପ୍ରଥମଂ ଶସ୍ତଂ କ୍ଷୀରାଜ୍ୟଭୋଜନମ୍ ।। ୪୮ ।।

ଗୋଧୂମମୁଦ୍ଗଶାଲ୍ୟନ୍ନଂ ଯୋଗବୃଦ୍ଧିକରଂ ବିଦୁଃ ।
ତତଃ ପରଂ ୟଥେଷ୍ଟଂ ତୁ ଶକ୍ତଃ ସ୍ୟାଦ୍ବାୟୁଧାରଣେ ।। ୪୯ ।।

ୟଥେଷ୍ଟଧାରଣାଦ୍ବାୟୋଃ ସିଦ୍ଧ୍ୟେଚ୍ଚେବଲକୁମ୍ଭକଃ ।
କେବଲେ କୁମ୍ଭକେ ସିଦ୍ଧେ ରେଚପୂରବିବର୍ଜିତେ ।। ୫୦ ।।

ନ ତସ୍ୟ ଦୁର୍ଲଭଂ କିଂଚିତ୍ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ବିଦ୍ୟତେ ।
ପ୍ରସ୍ୱେଦୋ ଜାୟତେ ପୂର୍ବଂ ମର୍ଦନଂ ତେନ କାରୟେତ୍ ।। ୫୧ ।।

ତତୋଽପି ଧାରଣାଦ୍ବାୟୋଃ କ୍ରମେଣୈବ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
କମ୍ପୋ ଭବତି ଦେହସ୍ୟ ଆସନସ୍ଥସ୍ୟ ଦେହିନଃ ।। ୫୨ ।।

ତତୋଽଧିକତରାଭ୍ୟାସାଦ୍ଧାର୍ଦୁରୀ ସ୍ୱେନ ଜାୟତେ ।
ୟଥା ଚ ଦର୍ଦୁରୋ ଭାବ ଉତ୍-ପ୍ଲୁତ୍ୟୋତ୍-ପ୍ଲୁତ୍ୟ ଗଚ୍ଛତି ।। ୫୩ ।।

ପଦ୍ମାସନସ୍ଥିତୋ ଯୋଗୀ ତଥା ଗଚ୍ଛତି ଭୂତଲେ ।
ତତୋଽଧିକତରାଭ୍ୟାସାଦ୍-ଭୂମିତ୍ୟାଗଶ୍ଚ ଜାୟତେ ।। ୫୪ ।।

ପଦ୍ମାସନସ୍ଥ ଏବାସୌ ଭୂମିମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ବର୍ତତେ ।
ଅତିମାନୁଷଚେଷ୍ଟାଦି ତଥା ସାମର୍ଥ୍ୟମୁଦ୍-ଭବେତ୍ ।। ୫୫ ।।

Not For Commercial Use

ନ ଦର୍ଶୟେଚ୍ଚ ସାମର୍ଥ୍ୟଂ ଦର୍ଶନଂ ବୀର୍ଯ୍ୟବତ୍ତରମ୍ ।
ସ୍ୱଲ୍ପଂ ବା ବହୁଧା ଦୁଃଖଂ ଯୋଗୀ ନ ବ୍ୟଥତେ ତଦା ।। ୫୬ ।।

ଅଲ୍ପମୂତ୍ରପୁରୀଷଶ୍ଚ ସ୍ୱଲ୍ପନିଦ୍ରଶ୍ଚ ଜାୟତେ ।
କୀଲବୋ ଦୃଷିକା ଲାଲା ସ୍ୱେଦଦୁର୍ଗନ୍ଧତାନନେ ।। ୫୭ ।।

ଏତାନି ସର୍ବଥା ତସ୍ୟ ନ ଜାୟନ୍ତେ ତତଃ ପରମ୍ ।
ତତୋଽଧିକତରାଭ୍ୟାସାଦ୍ବଲମୁପୂଦ୍ୟତେ ବହୁ ।। ୫୮ ।।

ୟେନ ଭୂଚର ସିଦ୍ଧିଃ ସ୍ୟାଦ୍-ଭୂଚରାଣାଂ ଜୟେ କ୍ଷମଃ ।
ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ବା ଶରଭୋ ବ୍ୟାପି ଗଜୋ ଗବୟ ଏବ ବା ।। ୫୯ ।।

ସିଂହୋ ବା ଯୋଗିନା ତେନ ମ୍ରିୟନ୍ତେ ହସ୍ତତାଡିତାଃ ।
କନ୍ଦର୍ପସ୍ୟ ୟଥା ରୂପଂ ତଥା ସ୍ୟାଦପି ଯୋଗିନଃ ।। ୬୦ ।।

ତଦ୍ରୂପବଶଗା ନାର୍ଯଃ କାଙ୍-କ୍ଷନ୍ତେ ତସ୍ୟ ସଙ୍ଗମମ୍ ।
ୟଦି ସଙ୍ଗଂ କରୋତ୍ୟେଷ ତସ୍ୟ ବିନ୍ଦୁକ୍ଷୟୋ ଭବେତ୍ ।। ୬୧ ।।

ବର୍ଜୟିତ୍ୱା ସ୍ତ୍ରିୟାଃ ସଙ୍ଗଂ କୁର୍ଯାଦଭ୍ୟାସମାଦରାତ୍ ।
ଯୋଗିନୋଽଙ୍ଗେ ସୁଗନ୍ଧଶ୍ଚ ଜାୟତେ ବିନ୍ଦୁଧାରଣାତ୍ ।। ୬୨ ।।

ତତୋ ରହସ୍ୟୁପାବିଷ୍ଟଃ ପ୍ରଣବଂ ପ୍ଲୁତମାତ୍ରୟା ।
ଜପେତ୍-ପୂର୍ବାର୍ଜିତାନାଂ ତୁ ପାପାନାଂ ନାଶହେତବେ ।। ୬୩ ।।

ସର୍ବବିଘ୍ନହରୋ ମନ୍ତ୍ରଃ ପ୍ରଣବଃ ସର୍ବଦୋଷହା ।
ଏବମଭ୍ୟାସୟୋଗେନ ସିଦ୍ଧିରାରମ୍ଭସଂଭବା ।। ୬୪ ।।

ତତୋ ଭବେଦ୍ଧଠାବସ୍ଥା ପବନାଭ୍ୟାସତତ୍ପରା ।
ପ୍ରାଣୋଽପାନୋ ମନୋ ବୁଦ୍ଧିର୍ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମନୋଃ ।। ୬୫ ।।

Not For Commercial Use

ଅନ୍ୟୋନ୍ୟସ୍ୟାବିରୋଧେନ ଏକତା ଘଟତେ ଯଦା ।
ହଠାବସ୍ଥେତି ସା ପ୍ରୋକ୍ତା ତଚ୍ଚିହ୍ନାନି ବ୍ରବୀମ୍ୟହମ୍ ।। ୬୬ ।।

ପୂର୍ବଂ ଯଃ କଥିତୋଽଭ୍ୟାସଷ୍ଟତୁର୍ଥାଂଶଂ ପରିଗ୍ରହେତ୍ ।
ଦିବା ବା ଯଦି ବା ସାୟଂ ଯାମମାତ୍ରଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୬୭ ।।

ଏକବାରଂ ପ୍ରତିଦିନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ତେବଲକୁମ୍ଭକମ୍ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣୀନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥେଭ୍ୟୋ ଯତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହରଣଂ ସ୍ଫୁଟମ୍ ।। ୬୮ ।।

ଯୋଗୀ କୁମ୍ଭକମାସ୍ଥାୟ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଯଦ୍ୟପଶ୍ୟତି ଚକ୍ଷୁର୍ଭ୍ୟାଂ ତତ୍ତଦାତ୍ମେତି ଭାବୟେତ୍ ।। ୬୯ ।।

ଯଦ୍ୟଚ୍ଛୃଣୋତି କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ତତ୍ତଦାତ୍ମେତି ଭାବୟେତ୍ ।
ଲଭତେ ନାସଯା ଯଦ୍ୟତ୍ତତ୍ତଦାତ୍ମେତି ଭାବୟେତ୍ ।। ୭୦ ।।

ଜିହ୍ୱୟା ଯଦ୍ରସଂ ହ୍ୟତ୍ତି ତତ୍ତଦାତ୍ମେତି ଭାବୟେତ୍ ।
ତ୍ୱଚା ଯଦ୍ୟତ୍ସ୍ପୃଶେଦ୍ୟୋଗୀ ତତ୍ତଦାତ୍ମେତି ଭାବୟେତ୍ ।। ୭୧ ।।

ଏବଂ ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ତୁ ତତ୍ତତ୍ସୌଖ୍ୟଂ ସୁସାଧୟେତ୍ ।
ଯାମମାତ୍ରଂ ପ୍ରତିଦିନଂ ଯୋଗୀ ଯତ୍ନାଦତନ୍ଦ୍ରିତଃ ।। ୭୨ ।।

ଯଥା ବା ଚିତ୍ତସାମର୍ଥ୍ୟଂ ଜାୟତେ ଯୋଗିନୋ ଧ୍ରୁବମ୍ ।
ଦୂରଶ୍ରୁତିର୍ଦୂରଦୃଷ୍ଟିଃ କ୍ଷଣାଦ୍ଦୂରାଗମସ୍ତଥା ।। ୭୩ ।।

ବାକ୍ସିଦ୍ଧିଃ କାମରୂପତ୍ୱମଦୃଶ୍ୟକରଣୀ ତଥା ।
ମଲମୂତ୍ରପ୍ରଲେପେନ ଲୋହାଦେଃ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣତା ଭବେତ୍ ।। ୭୪ ।।

ଖେ ଗତିସ୍ତସ୍ୟ ଜାୟେତ ସଂତତାଭ୍ୟାସଯୋଗତଃ ।
ସଦା ବୁଦ୍ଧିମତା ଭାବ୍ୟଂ ଯୋଗିନା ଯୋଗସିଦ୍ଧୟେ ।। ୭୫ ।।

Not For Commercial Use

ଏତେ ବିଘ୍ନା ମହାସିଦ୍ଧେର୍ନ ରମେତ୍ତେଷୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ।
ନ ଦର୍ଶୟେତ୍ସ୍ୱସାମର୍ଥ୍ୟଂ ଯସ୍ୟକସ୍ୟାପି ଯୋଗିରାଟ୍ ।। ୭୬ ।।

ଯଥା ମୂଢୋ ଯଥା ହ୍ୟନ୍ଧୋ ଯଥା ବଧିର ଏବ ବା ।
ତଥା ବର୍ତ୍ତେତ ଲୋକସ୍ୟ ସ୍ୱସାମର୍ଥ୍ୟସ୍ୟ ଗୁପ୍ତୟେ ।। ୭୭ ।।

ଶିଷ୍ୟାଶ୍ଚ ସ୍ୱସ୍ୱକାର୍ଯ୍ୟେଷୁ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତି ନ ସଂଶୟଃ ।
ତତ୍ତତ୍କର୍ମକରବ୍ୟଗ୍ରଃ ସ୍ୱାଭ୍ୟାସେଃବିସ୍ମୃତୋ ଭବେତ୍ ।। ୭୮ ।।

ଅବିସ୍ମୃତ୍ୟ ଗୁରୋର୍ବାକ୍ୟମଭ୍ୟସେତ୍ତଦହର୍ନିଶମ୍ ।
ଏବଂ ଭବେଦ୍ଧଠାବସ୍ଥା ସଂତତାଭ୍ୟାସଯୋଗତଃ ।। ୭୯ ।।

ଅନଭ୍ୟାସବତଶ୍ଚୈବ ବୃଥାଗୋଷ୍ଠ୍ୟା ନ ସିଦ୍ଧ୍ୟତି ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ଯୋଗମେବ ସଦାଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୮୦ ।।

ତତଃ ପରିଚୟାବସ୍ଥା ଜାୟତେଃଭ୍ୟାସଯୋଗତଃ ।
ବାୟୁଃ ପରିଚିତୋ ୟତ୍ନାଦଗ୍ନିନା ସହ କୁଣ୍ଡଲୀମ୍ ।। ୮୧ ।।

ଭାବୟିତ୍ୱା ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ପ୍ରବିଶେଦନିରୋଧତଃ ।
ବାୟୁନା ସହ ଚିତ୍ତଂ ଚ ପ୍ରବିଶେଚ୍ଚ ମହାପଥମ୍ ।। ୮୨ ।।

ଯସ୍ୟ ଚିତ୍ତଂ ସ୍ୱପବନଂ ସୁଷୁମ୍ନାଂ ପ୍ରବିଶେଦିହ ।
ଭୂମିରାପୋଃନଲୋ ବାୟୁରାକାଶଶ୍ଚେତି ପଞ୍ଚକଃ ।। ୮୩ ।।

ଯେଷୁ ପଞ୍ଚସୁ ଦେବାନାଂ ଧାରଣା ପଞ୍ଚଧୋଚ୍ୟତେ ।
ପାଦାଦି ଜାନୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ପୃଥିବୀ ସ୍ଥାନମୁଚ୍ୟତେ ।। ୮୪ ।।

ପୃଥିବୀ ଚତୁରସ୍ରଂ ଚ ପୀତବର୍ଣ୍ଣଂ ଲବର୍ଣ୍ଣକମ୍ ।
ପାର୍ଥିବେ ବାୟୁମାରୋପ୍ୟ ଲକାରେଣ ସମନ୍ୱିତମ୍ ।। ୮୫ ।।

Not For Commercial Use

ଧ୍ୟାୟଂଶ୍ଚତୁର୍ଭୁଜାକାରଂ ଚତୁର୍ବକ୍ତ୍ରଂ ହିରଣ୍ମୟମ୍ ।
ଧାରୟେତ୍ପଞ୍ଚ ଘଟିକାଃ ପୃଥିବୀଜୟମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୮୬ ।।

ପୃଥିବୀଯୋଗତୋ ମୃତ୍ୟୁର୍ନ ଭବେଦସ୍ୟ ଯୋଗିନଃ ।
ଆଜାନୋଃ ପାୟୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତମପାଂ ସ୍ଥାନଂ ପ୍ରକୀର୍ତିତମ୍ ।। ୮୭ ।।

ଆପୋଽର୍ଧଚନ୍ଦ୍ରଂ ଶୁକ୍ଲଂ ଚ ବଂ ବୀଜଂ ପରିକୀର୍ତିତମ୍ ।
ବାରୁଣେ ବାୟୁମାରୋପ୍ୟ ବକାରେଣ ସମନ୍ୱିତମ୍ ।। ୮୮ ।।

ସ୍ମରନ୍ନାରାୟଣଂ ଦେବଂ ଚତୁର୍ବାହୁଂ କିରୀଟିନମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ ପୀତବାସସମଚ୍ୟୁତମ୍ ।। ୮୯ ।।

ଧାରୟେତ୍ପଞ୍ଚ ଘଟିକାଃ ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ତତୋ ଜଲାଦ୍-ଭୟଂ ନାସ୍ତି ଜଲେ ମୃତ୍ୟୁର୍ନ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୯୦ ।।

ଆ ପାୟୋର୍ହୃଦୟାନ୍ତଂ ଚ ବହ୍ନିସ୍ଥାନଂ ପ୍ରକୀର୍ତିତମ୍ ।
ବହ୍ନିସ୍ତ୍ରିକୋଣଂ ରକ୍ତଂ ଚ ରେଫାକ୍ଷରସମୁଦ୍-ଭବମ୍ ।। ୯୧ ।।

ବହ୍ନୌ ଚାନିଲମାରୋପ୍ୟ ରେଫାକ୍ଷରସମୁଜ୍ଜ୍ୱଲମ୍ ।
ତ୍ରିୟକ୍ଷଂ ବରଦଂ ରୁଦ୍ରଂ ତରୁଣାଦିତ୍ୟସଂନିଭମ୍ ।। ୯୨ ।।

ଭସ୍ମୋଦ୍ଧୂଲିତସର୍ବାଙ୍ଗଂ ସୁପ୍ରସନ୍ନମନୁସ୍ମରନ୍ ।
ଧାରୟେତ୍ପଞ୍ଚ ଘଟିକା ବହ୍ନିନାସୌ ନ ଦହ୍ୟତେ ।। ୯୩ ।।

ନ ଦହ୍ୟତେ ଶରୀରଂ ଚ ପ୍ରବିଷ୍ଟସ୍ୟାଗ୍ନିମଣ୍ଡଲେ ।
ଆ ହୃଦୟାଦ୍-ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟଂ ବାୟୁସ୍ଥାନଂ ପ୍ରକୀର୍ତିତମ୍ ।। ୯୪ ।।

ବାୟୁଃ ଷଟ୍-କୋଣକଂ କୃଷ୍ଣଂ ୟକାରାକ୍ଷରଭାସୁରମ୍ ।
ମାରୁତଂ ମରୁତାଂ ସ୍ଥାନେ ୟକାରାକ୍ଷରଭାସୁରମ୍ ।। ୯୫ ।।

Not For Commercial Use

ଧାରୟେଦ୍ଯତ୍ର ସର୍ବଜ୍ଞମୀଶ୍ୱରଂ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖମ୍ ।
ଧାରୟେତ୍ପଞ୍ଚ ଘଟିକା ବାୟୁବଦ୍ଧ୍ୟୋମଗୋ ଭବେତ୍ ।। ୯୬ ।।

ମରଣଂ ନ ତୁ ବାୟ୍ୱୋଷ୍ଟ ଭୟଂ ଭବତି ଯୋଗିନଃ ।
ଆ ଭ୍ରୂମଧ୍ୟାତ୍ତୁ ମୂର୍ଧାନ୍ତମାକାଶସ୍ଥାନମୁଚ୍ୟତେ ।। ୯୭ ।।

ବ୍ୟୋମ ବୃତ୍ତଂ ଚ ଧୂମ୍ରଂ ଚ ହକାରାକ୍ଷରଭାସୁରମ୍ ।
ଆକାଶେ ବାୟୁମାରୋପ୍ୟ ହକାରୋପରି ଶଂକରମ୍ ।। ୯୮ ।।

ବିନ୍ଦୁରୂପଂ ମହାଦେବଂ ବ୍ୟୋମାକାରଂ ସଦାଶିବମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ ଧୃତବାଲେନ୍ଦୁମୌଲିନମ୍ ।। ୯୯ ।।

ପଞ୍ଚବକ୍ତ୍ରଯୁତଂ ସୌମ୍ୟଂ ଦଶବାହୁଂ ତ୍ରିଲୋଚନମ୍ ।
ସର୍ବାୟୁଧୈର୍ଧୃତାକାରଂ ସର୍ବଭୂଷଣଭୂଷିତମ୍ ।। ୧୦୦ ।।

ଉମାର୍ଧଦେହଂ ବରଦଂ ସର୍ବକାରଣକାରଣମ୍ ।
ଆକାଶଧାରଣାଦ୍ଧସ୍ୟ ଖେଚରତ୍ୱଂ ଭବେଦ୍ଧ୍ରୁବମ୍ ।। ୧୦୧ ।।

ୟତ୍ରକୁତ୍ର ସ୍ଥିତୋ ବାପି ସୁଖମତ୍ୟନ୍ତମଶ୍ନୁତେ ।
ଏବଂ ଚ ଧାରଣାଃ ପଞ୍ଚ କୁର୍ୟାଦ୍ଯୋଗୀ ବିଚକ୍ଷଣଃ ।। ୧୦୨ ।।

ତତୋ ଦୃଢଶରୀରଃ ସ୍ୟାନ୍ମୃତ୍ୟୁସ୍ତସ୍ୟ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପ୍ରଲୟେନାପି ନ ସୀଦତି ମହାମତିଃ ।। ୧୦୩ ।।

ସମଭ୍ୟସେଦ୍ଧଥା ଧ୍ୟାନଂ ଘଟିକାଷଷ୍ଟିମେବ ଚ ।
ବାୟୁଂ ନିରୁଧ୍ୟ ଚାକାଶେ ଦେବତାମିଷ୍ଟଦାମିତି ।। ୧୦୪ ।।

ସଗୁଣଂ ଧ୍ୟାନମେତତ୍ସ୍ୟାଦଣିମାଦିଗୁଣପ୍ରଦମ୍ ।
ନିର୍ଗୁଣଧ୍ୟାନୟୁକ୍ତସ୍ୟ ସମାଧିଶ୍ଚ ତତୋ ଭବେତ୍ ।। ୧୦୫ ।।

Not For Commercial Use

ଦିନଦ୍ୱାଦଶକେନୈବ ସମାଧିଂ ସମବାପ୍ନୁୟାତ୍ ।
ବାୟୁଂ ନିରୁଧ୍ୟ ମେଧାବୀ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତ୍ୟୟମ୍ ।। ୧୦୬ ।।

ସମାଧିଃ ସମତାବସ୍ଥା ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମନୋଃ ।
ଯଦି ସ୍ୱଦେହମୁତ୍ସ୍ରଷ୍ଟୁମିଚ୍ଛା ଚେଦୁତ୍ସୃଜେତ୍ସ୍ୱୟମ୍ ।। ୧୦୭ ।।

ପରବ୍ରହ୍ମଣି ଲୀୟେତ ନ ତସ୍ୟୋତ୍କ୍ରାନ୍ତିରିଷ୍ୟତେ ।
ଅଥ ନୋ ଚେତ୍ପୁନସ୍ତ୍ରଷ୍ଟୁଂ ସ୍ୱଶରୀରଂ ପ୍ରିୟଂ ଯଦି ।। ୧୦୮ ।।

ସର୍ବଲୋକେଷୁ ବିହରନ୍ନଣିମାଦିଗୁଣାନ୍ୱିତଃ ।
କଦାଚିତ୍ସ୍ୱେଚ୍ଛୟା ଦେବୋ ଭୂତ୍ୱା ସ୍ୱର୍ଗେ ମହୀୟତେ ।। ୧୦୯ ।।

ମନୁଷ୍ୟୋ ବାପି ଯକ୍ଷୋ ବା ସ୍ୱେଚ୍ଛୟାପୀକ୍ଷଣାଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ସିଂହୋ ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ଗଜୋ ବାଶ୍ୱଃ ସ୍ୱେଚ୍ଛୟା ବହୁତାମିୟାତ୍ ।। ୧୧୦ ।।

ଯଥେଷ୍ଟମେବ ବର୍ତ୍ତେତ ଯଦ୍ୱା ଯୋଗୀ ମହେଶ୍ୱରଃ ।
ଅଭ୍ୟାସଭେଦତୋ ଭେଦଃ ଫଲଂ ତୁ ସମମେବ ହି ।। ୧୧୧ ।।

ପାର୍ଷ୍ଣିଂ ବାମସ୍ୟ ପାଦସ୍ୟ ଯୋନିସ୍ଥାନେ ନିଯୋଜୟେତ୍ ।
ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣଂ ପାଦଂ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ଧାରୟେଦ୍ଦୃଢମ୍ ।। ୧୧୨ ।।

ଚୁବୁକଂ ହୃଦି ବିନ୍ୟସ୍ୟ ପୂରୟେଦ୍ୱାୟୁନା ପୁନଃ ।
କୁମ୍ଭକେନ ଯଥାଶକ୍ତି ଧାରୟିତ୍ୱା ତୁ ରେଚୟେତ୍ ।। ୧୧୩ ।।

ବାମାଙ୍ଗେନ ସମଭ୍ୟସ୍ୟ ଦକ୍ଷାଙ୍ଗେନ ତତୋଽଭ୍ୟସେତ୍ ।
ପ୍ରସାରିତସ୍ତୁ ଯଃ ପାଦସ୍ତମୂରୂପରି ନାମୟେତ୍ ।। ୧୧୪ ।।

ଅୟମେବ ମହାବନ୍ଧ ଉଭୟତ୍ରୈବମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ମହାବନ୍ଧସ୍ଥିତୋ ଯୋଗୀ କୃତ୍ୱା ପୂରକମେକଧୀଃ ।। ୧୧୫ ।।

Not For Commercial Use

ବାୟୁନା ଗତିମାବୃତ୍ୟ ନିଭୃତଂ କର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରୟା ।
ପୁଟଦ୍ୱୟଂ ସମାକ୍ରମ୍ୟ ବାୟୁଃ ସ୍ଫୁରତି ସତ୍ୱରମ୍ ।। ୧୧୬ ।।

ଅୟମେବ ମହାବେଧଃ ସିଦ୍ଧୈରଭ୍ୟସ୍ୟତେଽନିଶମ୍ ।
ଅନ୍ତଃକପାଲକୁହରେ ଜିହ୍ୱାଂ ବ୍ୟାବୃତ୍ୟ ଧାରୟେତ୍ ।। ୧୧୭ ।।

ଭ୍ରୂମଧ୍ୟଦୃଷ୍ଟିରପ୍ୟେଷା ମୁଦ୍ରା ଭବତି ଖେଚରୀ ।
କଣ୍ଠମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ହୃଦୟେ ସ୍ଥାପୟେଦ୍ଦୃଢୟା ଧିୟା ।। ୧୧୮ ।।

ବନ୍ଧୋ ଜାଲଂଧରାଖ୍ୟୋଽୟଂ ମୃତ୍ୟୁମାତଙ୍ଗକେସରୀ ।
ବନ୍ଧୋ ୟେନ ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ପ୍ରାଣସ୍ତୂଡ୍ଡୀୟତେ ୟତଃ ।। ୧୧୯ ।।

ଉଡ୍ୟାନାଖ୍ୟୋ ହି ବନ୍ଧୋଽୟଂ ଯୋଗିଭିଃ ସମୁଦାହୃତଃ ।
ପାର୍ଷ୍ଣିଭାଗେନ ସଂପୀଡ୍ୟ ଯୋନିମାକୁଞ୍ଚୟେଦ୍ଦୃଢମ୍ ।। ୧୨୦ ।।

ଅପାନମୂର୍ଧ୍ୱମୁତ୍ଥାପ୍ୟ ଯୋନିବନ୍ଧୋଽୟମୁଚ୍ୟତେ ।
ପ୍ରାଣାପାନୌ ନାଦବିନ୍ଦୂ ମୂଲବନ୍ଧେନ ଚୈକତାମ୍ ।। ୧୨୧ ।।

ଗତ୍ୱା ଯୋଗସ୍ୟ ସଂସିଦ୍ଧିଂ ୟଚ୍ଛତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।
କରଣୀ ବିପରୀତାଖ୍ୟା ସର୍ବବ୍ୟାଧିବିନାଶିନୀ ।। ୧୨୨ ।।

ନିତ୍ୟମଭ୍ୟାସୟୁକ୍ତସ୍ୟ ଜାଠରାଗ୍ନିବିବର୍ଧନୀ ।
ଆହାରୋ ବହୁଲସ୍ତସ୍ୟ ସଂପାଦ୍ୟଃ ସାଧକସ୍ୟ ଚ ।। ୧୨୩ ।।

ଅଲ୍ପାହାରୋ ୟଦି ଭବେଦଗ୍ନିର୍ଦେହଂ ହରେତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ।
ଅଧଃଶିରଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱପାଦଃ କ୍ଷଣଂ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଥମେ ଦିନେ ।। ୧୨୪ ।।

କ୍ଷଣାଚ୍ଚ କିଂଚିଦଧିକମଭ୍ୟସେତ୍ତୁ ଦିନେଦିନେ ।
ବଲୀ ଚ ପଲିତଂ ଚୈବ ଷଣ୍ମାସାର୍ଧାନ୍ନ ଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୧୨୫ ।।

Not For Commercial Use

ଯାମମାତ୍ରଂ ତୁ ଯୋ ନିତ୍ୟମଭ୍ୟସେତ୍ର ତୁ କାଲଜିତ୍ ।
ବଜ୍ରୋଲୀମଭ୍ୟସେଦ୍ୟସ୍ତୁ ସ ଯୋଗୀ ସିଦ୍ଧିଭାଜନମ୍ ।। ୧୨୬ ।।

ଲଭ୍ୟତେ ଯଦି ତସ୍ୟୈବ ଯୋଗସିଦ୍ଧିଃ କରେ ସ୍ଥିତା ।
ଅତୀତାନାଗତଂ ବେତ୍ତି ଖେଚରୀ ଚ ଭବେଦ୍ଧ୍ରୁବମ୍ ।। ୧୨୭ ।।

ଅମରୀଂ ଯଃ ପିବେନ୍ନିତ୍ୟଂ ନସ୍ୟଂ କୁର୍ବନ୍ଦିନେ ଦିନେ ।
ବଜ୍ରୋଲୀମଭ୍ୟସେନ୍ନିତ୍ୟମମରୋଲୀତି କଥ୍ୟତେ ।। ୧୨୮ ।।

ତତୋ ଭବେଦ୍ରାଜଯୋଗୋ ନାନ୍ତରା ଭବତି ଧ୍ରୁବମ୍ ।
ଯଦା ତୁ ରାଜଯୋଗେନ ନିଷ୍ପନ୍ନା ଯୋଗିଭିଃ କ୍ରିୟା ।। ୧୨୯ ।।

ତଦା ବିବେକବୈରାଗ୍ୟଂ ଜାୟତେ ଯୋଗିନୋ ଧ୍ରୁବମ୍ ।
ବିଷ୍ଣୁର୍ନାମ ମହାଯୋଗୀ ମହାଭୂତୋ ମହାତପାଃ ।। ୧୩୦ ।।

ତତ୍ତ୍ୱମାର୍ଗେ ଯଥା ଦୀପୋ ଦୃଶ୍ୟତେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଃ ।
ଯଃ ସ୍ତନଃ ପୂର୍ବପୀତସ୍ତଂ ନିଷ୍ପୀଡ୍ୟ ମୁଦମଶ୍ନୁତେ ।। ୧୩୧ ।।

ଯସ୍ୟାଜ୍ଞାତୋ ଭଗାତ୍-ପୂର୍ବଂ ତସ୍ମିନ୍ନୈବ ଭଗେ ରମନ୍ ।
ଯା ମାତା ସା ପୁନର୍ଭାର୍ଯ୍ୟା ଯା ଭାର୍ଯ୍ୟା ମାତରେବ ହି ।। ୧୩୨ ।।

ଯଃ ପିତା ସ ପୁନଃ ପୁତ୍ରୋ ଯଃ ପୁତ୍ରଃ ସ ପୁନଃ ପିତା ।
ଏବଂ ସଂସାରଚକ୍ରେଣ କୂପଚକ୍ରେ ଘଟା ଇବ ।। ୧୩୩ ।।

ଭ୍ରମନ୍ତୋ ଯୋନିଜନ୍ମାନି ଶ୍ରୁତ୍ୱା ଲୋକାନ୍ସମଶ୍ନୁତେ ।
ତ୍ରୟୋ ଲୋକାସ୍ତ୍ରୟୋ ବେଦାସ୍ତ୍ରିସ୍ରଃ ସଂଧ୍ୟାସ୍ତ୍ରୟଃ ସ୍ୱରାଃ ।। ୧୩୪ ।।

ତ୍ରୟୋଽଗ୍ନୟସ୍ତ୍ର ତ୍ରିଗୁଣାଃ ସ୍ଥିତାଃ ସର୍ବେ ତ୍ରୟାକ୍ଷରେ ।
ତ୍ରୟାଣାମକ୍ଷରାଣାଂ ଚ ଯୋଽଧୀତେଽପ୍ୟର୍ଧମକ୍ଷରମ୍ ।। ୧୩୫ ।।

Not For Commercial Use

ତେନ ସର୍ବମିଦଂ ପ୍ରୋତଂ ତସ୍ରତ୍ୟଂ ତପୂରଂ ପଦମ୍ ।
ପୁଷ୍ପମଧ୍ୟେ ଯଥା ଗନ୍ଧଃ ପୟୋମଧ୍ୟେ ଯଥା ଘୃତମ୍ ।। ୧୩୬ ।।

ତିଲମଧ୍ୟେ ଯଥା ତୈଲଂ ପାଷାଣେଷ୍ୱିବ କାଞ୍ଚନମ୍ ।
ହୃଦି ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥିତଂ ପଦ୍ମଂ ତସ୍ୟ ବକ୍ତ୍ରମଧୋମୁଖମ୍ ।। ୧୩୭ ।।

ଉର୍ଧ୍ୱନାଲମଧୋବିନ୍ଦୁସ୍ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତଂ ମନଃ ।
ଅକାରେ ରେଚିତଂ ପଦ୍ମମୁକାରେଣୈବ ଭିଦ୍ୟତେ ।। ୧୩୮ ।।

ମକାରେ ଲଭତେ ନାଦମର୍ଧମାତ୍ରା ତୁ ନିଷ୍କଲା ।
ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ ନିଷ୍କଲଂ ପାପନାଶନମ୍ ।। ୧୩୯ ।।

ଲଭତେ ଯୋଗଯୁକ୍ତାତ୍ମା ପୁରୁଷସ୍ତପୂରଂ ପଦମ୍ ।
କୂର୍ମଃ ସ୍ୱପାଣିପାଦାଦି ଶିରଶ୍ଚାତ୍ମନି ଧାରୟେତ୍ ।। ୧୪୦ ।।

ଏବଂ ଦ୍ୱାରେଷୁ ସର୍ବେଷୁ ବାୟୁପୂରିତରେଚିତଃ ।
ନିଷିଦ୍ଧଂ ତୁ ନବଦ୍ୱାରେ ଉର୍ଧ୍ୱଂ ପ୍ରାଙ୍-ନିଶ୍ୱସଂସ୍ତଥା ।। ୧୪୧ ।।

ଘଟମଧ୍ୟେ ଯଥା ଦୀପୋ ନିବାତଂ କୁମ୍ଭକଂ ବିଦୁଃ ।
ନିଷିଦ୍ଧୈର୍ନବଭିର୍ଦ୍ୱାରୈର୍ନିର୍ଜନେ ନିରୁପଦ୍ରବେ ।। ୧୪୨ ।।

ନିଷ୍ଠିତଂ ତ୍ୱାତ୍ମମାତ୍ରେଣାବଶିଷ୍ଟଂ ଯୋଗସେବୟେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।। ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱୋପନିଷତ୍ ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଯୋଗଶିଖା ଉପନିଷଦ

(Yogashikhopanisat / Yogashikhaa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ଯୋଗଶିଖୋପନିଷତ୍ / ଯୋଗଶିଖା ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଯୋଗଶିଖୋପନିଷତ୍ ।।

ଯୋଗଜ୍ଞାନେ ୟତ୍ପଦାପ୍ତିସାଧନତ୍ୱେନ ବିଶ୍ରୁତେ ।
ତତ୍ତ୍ରୈପଦଂ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ସ୍ୱମାତ୍ରମବଶିଷ୍ୟତେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ସର୍ବେ ଜୀବାଃ ସୁଖୈର୍ଦୁଃଖୈର୍ମାୟାଜାଲେନ ବେଷ୍ଟିତାଃ ।
ତେଷାଂ ମୁକ୍ତିଃ କଥଂ ଦେବ କୃପୟା ବଦ ଶଂକର ।। ୧ ।।

ସର୍ବସିଦ୍ଧିକରଂ ମାର୍ଗଂ ମାୟାଜାଲନିକୃନ୍ତନମ୍ ।
ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁଜରାବ୍ୟାଧିନାଶନଂ ସୁଖଦଂ ବଦ ।। ୨ ।।

ଇତି ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ସ ହୋବାଚ ମହେଶ୍ୱରଃ ।
ନାନାମାର୍ଗୈସ୍ତୁ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପଂ କୈବଲ୍ୟଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ୩ ।।

ସିଦ୍ଧିମାର୍ଗେଣ ଲଭତେ ନାନ୍ୟଥା ପଦ୍ମସଂଭବ ।
ପତିତାଃ ଶାସ୍ତ୍ରଜାଲେଷୁ ପ୍ରଜ୍ଞୟା ତେନ ମୋହିତାଃ ।। ୪ ।।

ସ୍ୱାତ୍ମପ୍ରକାଶରୂପଂ ତତ୍ପଂ ଶାସ୍ତ୍ରେଣ ପ୍ରକାଶ୍ୟତେ ।
ନିଷ୍କଲଂ ନିର୍ମଲଂ ଶାନ୍ତଂ ସର୍ବାତୀତଂ ନିରାମୟମ୍ ।। ୫ ।।

Not For Commercial Use

ତଦେବ ଜୀବରୂପେଣ ପୁଣ୍ୟପାପଫଲୈର୍ବୃତମ୍ ।
ପରମାତ୍ମପଦଂ ନିତ୍ୟଂ ତଳ୍ଲଥଂ ଜୀବତାଂ ଗତମ୍ ।। ୬ ।।

ତଞ୍ଚାତୀତଂ ମହାଦେବ ପ୍ରସାଦାଳ୍ଲଥୟେଶ୍ୱର ।
ସର୍ବଭାବପଦାତୀତଂ ଜ୍ଞାନରୂପଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।। ୭ ।।

ବାୟୁବତ୍ସ୍ଫୁରିତଂ ସ୍ୱସ୍ମିଂସ୍ତତ୍ରାହଂକୃତିରୁତ୍ଥିତା ।
ପଞ୍ଚାତ୍ମକମଭୂତ୍ପିଣ୍ଡଂ ଧାତୁବଦ୍ଧଂ ଗୁଣାତ୍ମକମ୍ ।। ୮ ।।

ସୁଖଦୁଃଖୈଃ ସମାୟୁକ୍ତଂ ଜୀବଭାବନୟା କୁରୁ ।
ତେନ ଜୀବାଭିଧା ପ୍ରୋକ୍ତା ବିଶୁଦ୍ଧେ ପରମାତ୍ମନି ।। ୯ ।।

କାମକ୍ରୋଧଭୟଂ ଚାପି ମୋହଲୋଭମଥୋ ରଜଃ ।
ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁଶ୍ଚ କାର୍ପଣ୍ୟଂ ଶୋକସ୍ତନ୍ଦ୍ରା କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ।। ୧୦ ।।

ତୃଷ୍ଣା ଲଜ୍ଜା ଭୟଂ ଦୁଃଖଂ ବିଷାଦୋ ହର୍ଷ ଏବ ଚ ।
ଏଭିର୍ଦୋଷୈର୍ବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସ ଜୀବଃ ଶିବ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୧୧ ।।

ତସ୍ମାଦ୍ଦୋଷବିନାଶାର୍ଥମୁପାୟଂ କଥୟାମି ତେ ।
ଜ୍ଞାନଂ କେଚିଦ୍ୱଦନ୍ତ୍ୟତ୍ର କେବଲଂ ତନ୍ନ ସିଦ୍ଧୟେ ।। ୧୨ ।।

ଯୋଗହୀନଂ କଥଂ ଜ୍ଞାନଂ ମୋକ୍ଷଦଂ ଭବତୀହ ଭୋଃ ।
ଯୋଗୋଽପି ଜ୍ଞାନହୀନସ୍ତୁ ନ କ୍ଷମୋ ମୋକ୍ଷକର୍ମଣି ।। ୧୩ ।।

ତସ୍ମାଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ଚ ଯୋଗଂ ଚ ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ଦୃଢମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ଜ୍ଞାନସ୍ୱରୂପମେବାଦୌ ଜ୍ଞେୟଂ ଜ୍ଞାନୈକସାଧନମ୍ ।। ୧୪ ।।

ଅଜ୍ଞାନଂ କୀଦୃଶଂ ଚେତି ପ୍ରବିଚାର୍ଯ୍ୟଂ ମୁମୁକ୍ଷୁଣା ।
ଜ୍ଞାତଂ ୟେନ ନିଜଂ ରୂପଂ କୈବଲ୍ୟଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ୧୫ ।।

Not For Commercial Use

ଅସୌ ଦୋଷୈର୍ବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ କାମକ୍ରୋଧଭୟାଦିଭିଃ ।
ସର୍ବଦୋଷୈର୍ବୃତୋ ଜୀବଃ କଥଂ ଜ୍ଞାନେନ ମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୬ ।।

ସ୍ୱାତ୍ମରୂପଂ ଯଥା ଜ୍ଞାନଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ତଦ୍ୱ୍ୟାପକଂ ତଥା ।
କାମକ୍ରୋଧାଦିଦୋଷାଣାଂ ସ୍ୱରୂପାନ୍ନାସ୍ତି ଭିନ୍ନତା ।। ୧୭ ।।

ପଶ୍ଚାତ୍ତସ୍ୟ ବିଧିଃ କିଂନୁ ନିଷେଧୋଽପି କଥଂ ଭବେତ୍ ।
ବିବେକୀ ସର୍ବଦା ମୁକ୍ତଃ ସଂସାରଭ୍ରମବର୍ଜିତଃ ।। ୧୮ ।।

ପରିପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୱରୂପଂ ତତ୍ସତ୍ୟଂ କମଲସଂଭବ ।
ସକଲଂ ନିଷ୍କଲଂ ଚୈବ ପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ୱାଚ୍ଚ ତଦେବ ହି ।। ୧୯ ।।

କଲ୍ପନା ସ୍ଫୂର୍ତିରୂପେଣ ସଂସାରଭ୍ରମତାଂ ଗତମ୍ ।
ନିଷ୍କଲଂ ନିର୍ମଲଂ ସାକ୍ଷାତ୍ସକଲଂ ଗଗନୋପମମ୍ ।। ୨୦ ।।

ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥିତିସଂହାରସ୍ଫୂର୍ତିଜ୍ଞାନବିବର୍ଜିତମ୍ ।
ଏତଦ୍ରୂପଂ ସମାୟାତଃ ସ କଥଂ ମୋହସାଗରେ ।। ୨୧ ।।

ନିମଜ୍ଜତି ମହାବାହୋ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବିଦ୍ୟାଂ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ସୁଖଦୁଃଖାଦିମୋହେଷୁ ଯଥା ସଂସାରିଣାଂ ସ୍ଥିତିଃ ।। ୨୨ ।।

ତଥା ଜ୍ଞାନୀ ଯଦାତିଷ୍ଠେଦ୍ୱାସନାବାସିତସ୍ତଦା ।
ତୟୋର୍ନାସ୍ତି ବିଶେଷୋଽତ୍ର ସମା ସଂସାରଭାବନା ।। ୨୩ ।।

ଜ୍ଞାନଂ ଚେଦୀଦୃଶଂ ଜ୍ଞାତମଜ୍ଞାନଂ କୀଦୃଶଂ ପୁନଃ ।
ଜ୍ଞାନନିଷ୍ଠୋ ବିରକ୍ତୋଽପି ଧର୍ମଜ୍ଞୋ ବିଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।। ୨୪ ।।

ବିନା ଦେହେନ ଯୋଗେନ ନ ମୋକ୍ଷଂ ଲଭତେ ବିଧେ ।
ଅପକ୍ୱାଃ ପରିପକ୍ୱାଶ୍ଚ ଦେହିନୋ ଦ୍ୱିବିଧାଃ ସ୍ମୃତାଃ ।। ୨୫ ।।

Not For Commercial Use

ଅପକ୍ୱା ଯୋଗହୀନାସ୍ତୁ ପକ୍ୱା ଯୋଗେନ ଦେହିନଃ ।
ସର୍ବୋ ଯୋଗାଗ୍ନିନା ଦେହୋ ହ୍ୟଜଡଃ ଶୋକବର୍ଜିତଃ ।। ୨୬ ।।

ଜଡସ୍ତୁ ପାର୍ଥିବୋ ଜ୍ଞେୟୋ ହ୍ୟପକ୍ୱୋ ଦୁଃଖଦୋ ଭବେତ୍ ।
ଧ୍ୟାନସ୍ଥୋଽସୌ ତଥାପ୍ୟେବମିନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ବିଶୋ ଭବେତ୍ ।। ୨୭ ।।

ତାନି ଗାଢଂ ନିୟମ୍ୟାପି ତଥାପ୍ୟନ୍ୟୈଃ ପ୍ରବାଧ୍ୟତେ ।
ଶୀତୋଷ୍ଣସୁଖଦୁଃଖାଦ୍ୟୈର୍ବ୍ୟାଧିଭିର୍ମାନସୈସ୍ତଥା ।। ୨୮ ।।

ଅନ୍ୟୈର୍ନାନାବିଧୈର୍ଜୀବୈଃ ଶସ୍ତ୍ରାଗ୍ନିଜଲମାରୁତୈଃ ।
ଶରୀରଂ ପୀଡ୍ୟତେ ତୈସ୍ତୈଶ୍ଚିତ୍ତଂ ସଂକ୍ଷୁଭ୍ୟତେ ତତଃ ।। ୨୯ ।।

ତଥା ପ୍ରାଣବିପତ୍ତୌ ତୁ କ୍ଷୋଭମାୟାତି ମାରୁତଃ ।
ତତୋ ଦୁଃଖଶତୈର୍ବ୍ୟାପ୍ତଂ ଚିତ୍ତଂ କ୍ଷୁବ୍ଧଂ ଭବେନ୍ନୃଣାମ୍ ।। ୩୦ ।।

ଦେହାବସାନସମୟେ ଚିତ୍ତେ ଯଦ୍ୟଦ୍ୱିଭାବୟେତ୍ ।
ତତ୍ତଦେବ ଭବେଜ୍ଜୀବ ଇତ୍ୟେବଂ ଜନ୍ମକାରଣମ୍ ।। ୩୧ ।।

ଦେହାନ୍ତେ କିଂ ଭବେଜ୍ଜନ୍ମ ତନ୍ନ ଜାନନ୍ତି ମାନବାଃ ।
ତସ୍ମାଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ଚ ବୈରାଗ୍ୟଂ ଜୀବସ୍ୟ କେବଲଂ ଶ୍ରମଃ ।। ୩୨ ।।

ପିପୀଲିକା ଯଥା ଲଗ୍ନା ଦେହେ ଧ୍ୟାନାଦ୍ୱିମୁଚ୍ୟତେ ।
ଅସୌ କିଂ ବୃଶ୍ଚିକୈର୍ଦ୍ରଷ୍ଟୋ ଦେହାନ୍ତେ ବା କଥଂ ସୁଖୀ ।। ୩୩ ।।

ତସ୍ମାନ୍ମୂଢା ନ ଜାନନ୍ତି ମିଥ୍ୟାତର୍କେଣ ବେଷ୍ଟିତାଃ ।
ଅହଂକୃତିର୍ୟଦା ଯସ୍ୟ ନଷ୍ଟା ଭବତି ତସ୍ୟ ବୈ ।। ୩୪ ।।

ଦେହସ୍ୟାପି ଭବେନ୍ନଷ୍ଟୋ ବ୍ୟାଧୟସ୍ତାସ୍ୟ କିଂ ପୁନଃ ।
ଜଲାଗ୍ନିଶସ୍ତ୍ରଖାତାଦିବାଧା କସ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟତି ।। ୩୫ ।।

Not For Commercial Use

ଯଦା ଯଦା ପରିକ୍ଷୀଣା ପୁଷ୍ଟା ଚାହଂକୃତିର୍ଭବେତ୍ ।
ତମନେନାସ୍ୟ ନଶ୍ୟନ୍ତି ପ୍ରବର୍ତନ୍ତେ ରୁଗାଦୟଃ ।। ୩୬ ।।

କାରଣେନ ବିନା କାର୍ଯଂ ନ କଦାଚନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ଅହଂକାରଂ ବିନା ତଦ୍ବଦ୍ଦେହେ ଦୁଃଖଂ କଥଂ ଭବେତ୍ ।। ୩୭ ।।

ଶରୀରେଣ ଜିତାଃ ସର୍ବେ ଶରୀରଂ ଯୋଗିଭିର୍ଜିତମ୍ ।
ତତ୍ପ୍ରଥଂ କୁରୁତେ ତେଷାଂ ସୁଖଦୁଃଖାଦିକଂ ଫଲମ୍ ।। ୩୮ ।।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ମନୋ ବୁଦ୍ଧିଃ କାମକ୍ରୋଧାଦିକଂ ଜିତମ୍ ।
ତେନୈବ ବିଜିତଂ ସର୍ବଂ ନାସୌ କେନାପି ବାଧ୍ୟତେ ।। ୩୯ ।।

ମହାଭୂତାନି ତତ୍ତ୍ୱାନି ସଂହୃତାନି କ୍ରମେଣ ଚ ।
ସପ୍ତଧାତୁମୟୋ ଦେହୋ ଦଗ୍ଧୋ ଯୋଗାଗ୍ନିନା ଶନୈଃ ।। ୪୦ ।।

ଦେବୈରପି ନ ଲକ୍ଷ୍ୟେତ ଯୋଗିଦେହୋ ମହାବଲଃ ।
ଭେଦବନ୍ଧବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ନାନାଶକ୍ତିଧରଃ ପରଃ ।। ୪୧ ।।

ଯଥାଽଽକାଶସ୍ତଥା ଦେହ ଆକାଶାଦପି ନିର୍ମଲଃ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମାତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମତରୋ ଦୃଶ୍ୟଃ ସ୍ଥୂଲାତ୍ସ୍ଥୂଲୋ ଜଡାତ୍ମକଃ ।। ୪୨ ।।

ଇଚ୍ଛାରୂପୋ ହି ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ୱଜରାମରଃ ।
କ୍ରୀଡତେ ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ଲୀଲୟା ଯତ୍ରକୁତ୍ରଚିତ୍ ।। ୪୩ ।।

ଅଚିନ୍ତ୍ୟଶକ୍ତିମାନ୍ୟୋଗୀ ନାନାରୂପାଣି ଧାରୟେତ୍ ।
ସଂହରେଚ୍ଚ ପୁନସ୍ତାନି ସ୍ୱେଚ୍ଛୟା ବିଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।। ୪୪ ।।

ନାସୌ ମରଣମାପ୍ନୋତି ପୁନର୍ଯୋଗବଲେନ ତୁ ।
ହଠେନ ମୃତ ଏବାସୌ ମୃତସ୍ୟ ମରଣଂ କୁତଃ ।। ୪୫ ।।

Not For Commercial Use

ମରଣଂ ଯତ୍ର ସର୍ବେଷାଂ ତତ୍ରାସୌ ପରିଜୀବତି ।
ଯତ୍ର ଜୀବନ୍ତି ମୂଢାସ୍ତୁ ତତ୍ରାସୌ ମୃତ ଏବ ବୈ ।। ୪୬ ।।

କର୍ତବ୍ୟଂ ନୈବ ତସ୍ୟାସ୍ତି କୃତେନାସୌ ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଃ ସଦା ସ୍ୱଚ୍ଛଃ ସର୍ବଦୋଷବିବର୍ଜିତଃ ।। ୪୭ ।।

ବିରକ୍ତା ଜ୍ଞାନିନଶ୍ଚାନ୍ୟେ ଦେହେନ ବିଜିତାଃ ସଦା ।
ତେ କଥଂ ଯୋଗିଭିସ୍ତୁଲ୍ୟା ମାଂସପିଣ୍ଡାଃ କୁଦେହିନଃ ।। ୪୮ ।।

ଦେହାନ୍ତେ ଜ୍ଞାନିଭିଃ ପୁଣ୍ୟାପୁାପାଚ୍ଚ ଫଲମାପ୍ୟତେ ।
ଈଦୃଶଂ ତୁ ଭବେତ୍ତଦ୍-ଭୁକ୍ତ୍ୱା ଜ୍ଞାନୀ ପୁନର୍ଭବେତ୍ ।। ୪୯ ।।

ପଶ୍ଚାତ୍-ପୁଣ୍ୟେନ ଲଭତେ ସିଦ୍ଧେନ ସହ ସଙ୍ଗତିମ୍ ।
ତତଃ ସିଦ୍ଧସ୍ୟ କୃପୟା ଯୋଗୀ ଭବତି ନାନ୍ୟଥା ।। ୫୦ ।।

ତତୋ ନଶ୍ୟତି ସଂସାରୋ ନାନ୍ୟଥା ଶିବଭାଷିତମ୍ ।
ଯୋଗେନ ରହିତଂ ଜ୍ଞାନଂ ନ ମୋକ୍ଷାୟ ଭବେଦ୍ବିଧେ ।। ୫୧ ।।

ଜ୍ଞାନେନୈବ ବିନା ଯୋଗୋ ନ ସିଦ୍ଧ୍ୟତି କଦାଚନ ।
ଜନ୍ମାନ୍ତରୈଶ୍ଚ ବହୁଭିର୍ଯୋଗୋ ଜ୍ଞାନେନ ଲଭ୍ୟତେ ।। ୫୨ ।।

ଜ୍ଞାନଂ ତୁ ଜନ୍ମନୈକେନ ଯୋଗାଦେବ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ତସ୍ମାଦ୍ଯୋଗାପୂରତରୋ ନାସ୍ତି ମାର୍ଗସ୍ତୁ ମୋକ୍ଷଦଃ ।। ୫୩ ।।

ପ୍ରବିଚାର୍ଯ୍ୟ ଚିରଂ ଜ୍ଞାନଂ ମୁକ୍ତୋଽହମିତି ମନ୍ୟତେ ।
କିମସୌ ମନନାଦେବ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ।। ୫୪ ।।

ପଶ୍ଚାଜ୍ଜନ୍ମାନ୍ତରଶତୈର୍ଯୋଗାଦେବ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ନ ତଥା ଭବତୋ ଯୋଗାଜ୍ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁ ପୁନଃ ପୁନଃ ।। ୫୫ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାଣାପାନସମାଯୋଗାଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୈକତା ଭବେତ୍ ।
ସପ୍ତଧାତୁମୟଂ ଦେହମଗ୍ନିନା ରଞ୍ଜୟେଚ୍ଛୁବମ୍ ।। ୫୬ ।।

ବ୍ୟାଧୟସ୍ତସ୍ୟ ନଶ୍ୟନ୍ତି ଛେଦଖାତାଦିକାସ୍ତଥା ।
ତଦାସୌ ପରମାକାଶରୂପୋ ଦେହ୍ୟବତିଷ୍ଠତି ।। ୫୭ ।।

କିଂ ପୁନର୍ବହୁନୋକ୍ତେନ ମରଣଂ ନାସ୍ତି ତସ୍ୟ ବୈ ।
ଦେହୀବ ଦୃଶ୍ୟତେ ଲୋକେ ଦଗ୍ଧକର୍ପୂରବସ୍ନ୍ଧୟମ୍ ।। ୫୮ ।।

ଚିତ୍ତଂ ପ୍ରାଣେନ ସଂବଦ୍ଧଂ ସର୍ବଜୀବେଷୁ ସଂସ୍ଥିତମ୍ ।
ରଜ୍ଜ୍ୱା ୟଦ୍ୱତ୍ସୁସଂବଦ୍ଧଃ ପକ୍ଷୀ ତଦ୍ୱଦିଦଂ ମନଃ ।। ୫୯ ।।

ନାନାବିଧୈର୍ବିଚାରୈସ୍ତୁ ନ ବାଧ୍ୟଂ ଜାୟତେ ମନଃ ।
ତସ୍ମାତ୍ତସ୍ୟ ଜୟୋପାୟଃ ପ୍ରାଣ ଏବ ହି ନାନ୍ୟଥା ।। ୬୦ ।।

ତର୍କୈର୍ଜଲ୍ପୈଃ ଶାସ୍ତ୍ରଜାଲୈର୍ଯୁକ୍ତିଭିର୍ମନ୍ତ୍ରଭେଷଜୈଃ ।
ନ ବଶୋ ଜାୟତେ ପ୍ରାଣଃ ସିଦ୍ଧୋପାୟଂ ବିନା ବିଧେ ।। ୬୧ ।।

ଉପାୟଂ ତମବିଜ୍ଞାୟ ଯୋଗମାର୍ଗେ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
ଖଣ୍ଡଜ୍ଞାନେନ ସହସା ଜାୟତେ କ୍ଲେଶବତ୍ତରଃ ।। ୬୨ ।।

ଯୋ ଜିତ୍ୱା ପବନଂ ମୋହାଦ୍ୟୋଗମିଚ୍ଛତି ଯୋଗିନାମ୍ ।
ସୋଽପକ୍ୱଂ କୁମ୍ଭମାରୁହ୍ୟ ସାଗରଂ ତର୍ତୁମିଚ୍ଛତି ।। ୬୩ ।।

ୟସ୍ୟ ପ୍ରାଣୋ ବିଲୀନୋଽନ୍ତଃ ସାଧକେ ଜୀବିତେ ସତି ।
ପିଣ୍ଡୋ ନ ପତିତସ୍ତସ୍ୟ ଚିତ୍ତଂ ଦୋଷୈଃ ପ୍ରବାଧତେ ।। ୬୪ ।।

ଶୁଦ୍ଧେ ଚେତସି ତସ୍ୟୈବ ସ୍ୱାତ୍ମଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରକାଶତେ ।
ତସ୍ମାଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ଭବେଦ୍ୟୋଗାଜ୍ଜନ୍ମନୈକେନ ପଦ୍ମଜ ।। ୬୫ ।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମାଦ୍ୟୋଗଂ ତମେବାଦୌ ସାଧକୋ ନିତ୍ୟମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ମୁମୁକ୍ଷୁଭିଃ ପ୍ରାଣଜୟଃ କର୍ତବ୍ୟୋ ମୋକ୍ଷହେତବେ ।। ୬୬ ।।

ଯୋଗାତ୍ପରତରଂ ପୁଣ୍ୟଂ ଯୋଗାତ୍ପରତରଂ ଶିବମ୍ ।
ଯୋଗାତ୍ପରତରଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ଯୋଗାତ୍ପରତରଂ ନହି ।। ୬୭ ।।

ଯୋଽପାନପ୍ରାଣୟୋରୈକ୍ୟଂ ସ୍ୱରଜୋରେତସୋସ୍ତଥା ।
ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୋର୍ଯୋଗୋ ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମନୋଃ ।। ୬୮ ।।

ଏବଂ ତୁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଜାଲସ୍ୟ ସଂଯୋଗୋ ଯୋଗ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଅଥ ଯୋଗଶିଖାଂ ବକ୍ଷ୍ୟେ ସର୍ବଜ୍ଞାନେଷୁ ଚୋତ୍ତମାମ୍ ।। ୬୯ ।।

ଯଦାନୁଧ୍ୟାୟତେ ମନ୍ତ୍ରଂ ଗାତ୍ରକମ୍ପୋଽଥ ଜାୟତେ ।
ଆସନଂ ପଦ୍ମକଂ ବଦ୍ଧ୍ୱା ଯଚ୍ଛାନ୍ୟଦପି ରୋଚତେ ।। ୭୦ ।।

ନାସାଗ୍ରେ ଦୃଷ୍ଟିମାରୋପ୍ୟ ହସ୍ତପାଦୌ ଚ ସଂୟତୌ ।
ମନଃ ସର୍ବତ୍ର ସଂଗୃହ୍ୟ ଓଁକାରଂ ତତ୍ର ଚିନ୍ତୟେତ୍ ।। ୭୧ ।।

ଧ୍ୟାୟତେ ସତତଂ ପ୍ରାଜ୍ଞୋ ହୃତ୍ପଦ୍ମତ୍ୱା ପରମେଶ୍ୱରମ୍ ।
ଏକସ୍ତମ୍ମେ ନବଦ୍ୱାରେ ତ୍ରିସ୍ଥୂଣେ ପଞ୍ଚଦୈବତେ ।। ୭୨ ।।

ଈଦୃଶେ ତୁ ଶରୀରେ ବା ମତିମାନ୍ନୋପଲକ୍ଷୟେତ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟମଣ୍ଡଲାକାରଂ ରଶ୍ମିଜ୍ୱାଲାସମାକୁଲମ୍ ।। ୭୩ ।।

ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟଗତଂ ବହ୍ନିଂ ପ୍ରଜ୍ୱଲେଦ୍ଦୀପବର୍ତିବତ୍ ।
ଦୀପଶିଖା ତୁ ଯା ମାତ୍ରା ସା ମାତ୍ରା ପରମେଶ୍ୱରେ ।। ୭୪ ।।

ଭିନ୍ଦନ୍ତି ଯୋଗିନଃ ସୂର୍ଯଂ ଯୋଗାଭ୍ୟାସେନ ବୈ ପୁନଃ ।
ଦ୍ୱିତୀୟଂ ସୁଷୁମ୍ନାଦ୍ୱାରଂ ପରିଶୁଭ୍ରଂ ସମର୍ପିତମ୍ ।। ୭୫ ।।

Not For Commercial Use

କପାଲସଂପୁଟଂ ପୀତ୍ୱା ତତଃ ପଶ୍ୟତି ତତ୍ପଦମ୍ ।
ଅଥ ନ ଧ୍ୟାୟତେ ଜନ୍ତୁରାଲସ୍ୟାଚ୍ଚ ପ୍ରମାଦତଃ ।। ୭୬ ।।

ଯଦି ତ୍ରିକାଲମାଗଚ୍ଛେତ୍ର ଗଚ୍ଛେତ୍-ପୁଣ୍ୟସଂପଦମ୍ ।
ପୁଣ୍ୟମେତତ୍ରମାସାଦ୍ୟ ସଂକ୍ଷିପ୍ୟ କଥିତଂ ମୟା ।। ୭୭ ।।

ଲବ୍ଧ୍ୱୟୋଗୋଽଥ ବୁଦ୍ଧ୍ୟେତ ପ୍ରସନ୍ନଂ ପରମେଶ୍ୱରମ୍ ।
ଜନ୍ମାନ୍ତରସହସ୍ରେଷୁ ଯଦା କ୍ଷୀଣଂ ତୁ କିଲ୍ବିଷମ୍ ।। ୭୮ ।।

ତଦା ପଶ୍ୟତି ଯୋଗେନ ସଂସାରୋଚ୍ଛେଦନଂ ମହତ୍ ।
ଅଧୁନା ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଯୋଗାଭ୍ୟାସସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୭୯ ।।

ମରୁଜ୍ଜୟୋ ଯସ୍ୟ ସିଦ୍ଧଃ ସେବୟେତ୍ତଂ ଗୁରୁଂ ସଦା ।
ଗୁରୁବସ୍ତ୍ରପ୍ରସାଦେନ କୁର୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣଜୟଂ ବୁଧଃ ।। ୮୦ ।।

ବିତସ୍ତିପ୍ରମିତଂ ଦୈର୍ଘ୍ୟଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲବିସ୍ତୃତମ୍ ।
ମୃଦୁଲଂ ଧବଲଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବେଷ୍ଟନାମ୍ବରଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୮୧ ।।

ନିରୁଧ୍ୟ ମାରୁତଂ ଗାଢଂ ଶକ୍ତିଚାଲନଯୁକ୍ତିତଃ ।
ଅଷ୍ଟଧା କୁଣ୍ଡଲୀଭୂତାମୃଜ୍ୱୀଂ କୁର୍ୟାତ୍ତୁ କୁଣ୍ଡଲୀମ୍ ।। ୮୨ ।।

ପାୟୋରାକୁଞ୍ଚନଂ କୁର୍ୟାତ୍କୁଣ୍ଡଲୀଂ ଚାଲୟେତ୍ତଦା ।
ମୃତ୍ୟୁଚକ୍ରଗତସ୍ୟାପି ତସ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁଭୟଂ କୁତଃ ।। ୮୩ ।।

ଏତଦେବ ପରଂ ଗୁହ୍ୟଂ କଥିତଂ ତୁ ମୟା ତବ ।
ବଜ୍ରାସନଗତୋ ନିତ୍ୟମୂର୍ଧ୍ୱାକୁଞ୍ଚନମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୮୪ ।।

ବାୟୁନା ଜ୍ୱଲିତୋ ବହ୍ନିଃ କୁଣ୍ଡଲୀମନିଶଂ ଦହେତ୍ ।
ସଂତପ୍ତା ସାଗ୍ନିନା ଜୀବଶକ୍ତିସ୍ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମୋହିନୀ ।। ୮୫ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରବିଶେଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରତୁଣ୍ଡେ ତୁ ସୁଷୁମ୍ନାବଦନାନ୍ତରେ ।
ବାୟୁନା ବହ୍ନିନା ସାର୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଭିନତ୍ତି ସା ।। ୮୬ ।।

ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥୌ ଚ ତିଷ୍ଠତି ।
ତତସ୍ତୁ କୁମ୍ଭକୈର୍ଗାଢଂ ପୂରୟିତ୍ୱା ପୁନଃ ପୁନଃ ।। ୮୭ ।।

ଅଥାଭ୍ୟସେତ୍ସୂର୍ଯ୍ୟଭେଦମୁଜ୍ଜାୟୀଂ ଚାପି ଶୀତଲୀମ୍ ।
ଭସ୍ତ୍ରାଂ ଚ ସହିତୋ ନାମ ସ୍ୟାଚ୍ଚତୁଷ୍ଟୟକୁମ୍ଭକଃ ।। ୮୮ ।।

ବନ୍ଧତ୍ରୟେଣ ସଂଯୁକ୍ତଃ କେବଲପ୍ରାପ୍ତିକାରକଃ ।
ଅଥାସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣଂ ସମ୍ୟକ୍କଥୟାମି ସମାସତଃ ।। ୮୯ ।।

ଏକାକିନା ସମୁପଗମ୍ୟ ବିବିକ୍ତଦେଶଂ ପ୍ରାଣାଦିରୂପମମୃତଂ ପରମାର୍ଥତତ୍ତ୍ୱମ୍ ।
ଲଘ୍ୱାଶିନା ଧୃତିମତା ପରିଭାବିତବ୍ୟଂ ସଂସାରରୋଗହରମୌଷଧମଦ୍ୱିତୀୟମ୍ ।। ୯୦ ।।

ସୂର୍ଯ୍ୟନାଡ୍ୟା ସମାକୃଷ୍ୟ ବାୟୁମଭ୍ୟାସଯୋଗିନା ।
ବିଧିବତ୍କୁମ୍ଭକଂ କୃତ୍ୱା ରେଚୟେଚ୍ଛୀତରଶ୍ମିନା ।। ୯୧ ।।

ଉଦରେ ବହୁରୋଗଘ୍ନଂ କ୍ରିମିଦୋଷଂ ନିହନ୍ତି ଚ ।
ମୁହୁର୍ମୁହୁରିଦଂ କାର୍ଯଂ ସୂର୍ଯଭେଦମୁଦାହୃତମ୍ ।। ୯୨ ।।

ନାଡୀଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ କୁଣ୍ଡଲ୍ୟାଃ ପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ କ୍ଷିପେତ୍ ।
ଧାରୟେଦ୍ଧୁଦରେ ପଶ୍ଚାଦ୍ରେଚୟେଦିଡୟା ସୁଧୀଃ ।। ୯୩ ।।

କଣ୍ଠେ କଫାଦି ଦୋଷଘ୍ନଂ ଶରୀରାଗ୍ନିବିବର୍ଧନମ୍ ।
ନାଡୀଜଲାପହଂ ଧାତୁଗତଦୋଷବିନାଶନମ୍ ।। ୯୪ ।।

ଗଚ୍ଛତସ୍ତିଷ୍ଠତଃ କାର୍ଯମୁଜ୍ଜାୟ୍ୟାଖ୍ୟଂ ତୁ କୁମ୍ଭକମ୍ ।
ମୁଖେନ ବାୟୁଂ ସଂଗୃହ୍ୟ ଘ୍ରାଣରନ୍ଧ୍ରେଣ ରେଚୟେତ୍ ।। ୯୫ ।।

Not For Commercial Use

ଶୀତଲୀକରଣଂ ଚେଦଂ ହନ୍ତି ପିତ୍ତଂ କ୍ଷୁଧାଂ ତୃଷାମ୍ ।
ସ୍ତନଯୋରଥ ଭସ୍ତ୍ରେବ ଲୋହକାରସ୍ୟ ବେଗତଃ ।। ୯୬ ।।

ରେଚ୍ୟେତ୍-ପୂରୟେଦ୍ବାୟୁମାଶ୍ରମଂ ଦେହଗଂ ଧିୟା ।
ଯଥା ଶ୍ରମୋ ଭବେଦ୍ଦେହେ ତଥା ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ପୂରୟେତ୍ ।। ୯୭ ।।

କଣ୍ଠସଂକୋଚନଂ କୃତ୍ୱା ପୁନଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ରେଚୟେତ୍ ।
ବାତପିତ୍ତଶ୍ଲେଷ୍ମହରଂ ଶରୀରାଗ୍ନିବିବର୍ଧନମ୍ ।। ୯୮ ।।

କୁଣ୍ଡଲୀବୋଧକଂ ବକ୍ତ୍ରଦୋଷଘ୍ନଂ ଶୁଭଦଂ ସୁଖମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମନାଡୀମୁଖାନ୍ତଃସ୍ଥକଫାଦ୍ୟର୍ଗଲନାଶନମ୍ ।। ୯୯ ।।

ସମ୍ୟଗ୍-ବନ୍ଧସମୁଦ୍-ଭୂତଂ ଗ୍ରନ୍ଥିତ୍ରୟବିଭେଦକମ୍ ।
ବିଶେଷେଣୈବ କର୍ତବ୍ୟଂ ଭସ୍ତ୍ରାଖ୍ୟଂ କୁମ୍ଭକଂ ତ୍ୱିଦମ୍ ।। ୧୦୦ ।।

ବନ୍ଧତ୍ରୟମଥେଦାନୀଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଯଥାକ୍ରମମ୍ ।
ନିତ୍ୟଂ କୃତେନ ତେନାସୌ ବାୟ୍ୱୋର୍ଜୟମବାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୧୦୧ ।।

ଚତୁର୍ଣ୍ଣାମପି ଭେଦାନାଂ କୁମ୍ଭକେ ସମୁପସ୍ଥିତେ ।
ବନ୍ଧତ୍ରୟମିଦଂ କାର୍ଯଂ ବକ୍ଷ୍ୟମାଣଂ ମୟା ହି ତତ୍ ।। ୧୦୨ ।।

ପ୍ରଥମୋ ମୂଲବନ୍ଧସ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଡ୍ଡୀୟନାଭିଧଃ ।
ଜାଲନ୍ଧାରସ୍ତୃତୀୟସ୍ତୁ ଲକ୍ଷଣଂ କଥୟାମ୍ୟହମ୍ ।। ୧୦୩ ।।

ଗୁଦଂ ପାର୍ଷ୍ଣ୍ୟା ତୁ ସଂପୀଡ୍ୟ ପାୟୁମାକୁଞ୍ଚୟେଦ୍ବଲାତ୍ ।
ବାରଂବାରଂ ଯଥା ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ସମାୟାତି ସମୀରଣଃ ।। ୧୦୪ ।।

ପ୍ରାଣାପାନୌ ନାଦବିନ୍ଦୂ ମୂଲବନ୍ଧେନ ଚୈକତାମ୍ ।
ଗତ୍ୱା ଯୋଗସ୍ୟ ସଂସିଦ୍ଧିଂ ଗଚ୍ଛତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।। ୧୦୫ ।।

Not For Commercial Use

କୁମ୍ଭକାନ୍ତେ ରେଚକାଦୌ କର୍ତବ୍ୟସ୍ତୂଡ୍ଡିୟାନକଃ ।
ବନ୍ଧୋ ୟେନ ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ପ୍ରାଣସ୍ତୂଡ୍ଡୀୟତେ ୟତଃ ।। ୧୦୬ ।।

ତସ୍ମାଦୁଡ୍ଡୀୟନାଖ୍ୟୋଽୟଂ ଯୋଗିଭିଃ ସମୁଦାହୃତଃ ।
ଉଡ୍ଡିୟାନଂ ତୁ ସହଜଂ ଗୁରୁଣା କଥିତଂ ସଦା ।। ୧୦୭ ।।

ଅଭ୍ୟସେତ୍ତଦତନ୍ଦ୍ରସ୍ତୁ ବୃଦ୍ଧୋଽପି ତରୁଣୋ ଭବେତ୍ ।
ନାଭେରୂର୍ଧ୍ୱମଧଶ୍ଚାପି ତ୍ରାଣଂ କୁର୍ୟାତ୍-ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ।। ୧୦୮ ।।

ଷାଣ୍-ମାସମଭ୍ୟସେନ୍ମୃତ୍ୟୁଂ ଜୟତ୍ୟେବ ନ ସଂଶୟଃ ।
ପୂରକାନ୍ତେ ତୁ କର୍ତବ୍ୟୋ ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରାଭିଧଃ ।। ୧୦୯ ।।

କଣ୍ଠସଂକୋଚରୂପୋଽସୌ ବାୟୁର୍ମାର୍ଗନିରୋଧକଃ ।
କଣ୍ଠମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ହୃଦୟେ ସ୍ଥାପୟେଦ୍ଦୃଢମିଚ୍ଛୟା ।। ୧୧୦ ।।

ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରାଖ୍ୟୋଽୟମମୃତାପ୍ୟାୟକାରକଃ ।
ଅଧସ୍ତାକୁଞ୍ଚନେନାଶୁ କଣ୍ଠସଂକୋଚନେ କୃତେ ।। ୧୧୧ ।।

ମଧ୍ୟେ ପଶ୍ଚିମତାନେନ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମନାଡିଗଃ ।
ବଜ୍ରାସନସ୍ଥିତୋ ଯୋଗୀ ଚାଲୟିତ୍ୱା ତୁ କୁଣ୍ଡଲୀମ୍ ।। ୧୧୨ ।।

କୁର୍ୟାଦନନ୍ତରଂ ଭସ୍ତ୍ରୀଂ କୁଣ୍ଡଲୀମାଶୁ ବୋଧୟେତ୍ ।
ଭିଦ୍ୟନ୍ତେ ଗ୍ରନ୍ଥୟୋ ବଂଶେ ତପ୍ତଲୋହଶଲାକୟା ।। ୧୧୩ ।।

ତଥୈବ ପୃଷ୍ଠବଂଶଃ ସ୍ୟାଦ୍-ଗ୍ରନ୍ଥିଭେଦସ୍ତୁ ବାୟୁନା ।
ପିପୀଲିକାୟାଂ ଲଗ୍ନାୟାଂ କଣ୍ଡୂସ୍ତତ୍ର ପ୍ରବର୍ତତେ ।। ୧୧୪ ।।

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ତଥାଽଭ୍ୟାସାତ୍ସତତଂ ବାୟୁନା ଭବେତ୍ ।
ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ତତୋ ୟାତି ଶିବାତ୍ମକମ୍ ।। ୧୧୫ ।।

Not For Commercial Use

ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୌ ସମୌ କୃତ୍ୱା ତୟୋର୍ଯୋଗଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
ଗୁଣତ୍ରୟମତୀତଂ ସ୍ୟାଦ୍-ଗ୍ରନ୍ଥିତ୍ରୟବିଭେଦନାତ୍ ।। ୧୧୬ ।।

ଶିବଶକ୍ତିସମାଯୋଗେ ଜାୟତେ ପରମା ସ୍ଥିତିଃ ।
ୟଥା କରୀ କରେଣୈବ ପାନୀୟଂ ପ୍ରପିବେତ୍ସଦା ।। ୧୧୭ ।।

ସୁଷୁମ୍ନାବଜ୍ରନାଲେନ ପବମାନଂ ଗ୍ରସେତ୍ତଥା ।
ବଜ୍ରଦଣ୍ଡସମୁଦ୍-ଭୂତା ମଣୟସ୍ତ୍ୟେକବିଂଶତିଃ ।। ୧୧୮ ।।

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ସ୍ଥିତାଃ ସର୍ବେ ସୂତ୍ରେ ମଣିଗଣା ଇବ ।
ମୋକ୍ଷମାର୍ଗେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନାତ୍ସୁଷୁମ୍ନା ବିଶ୍ୱରୂପିଣୀ ।। ୧୧୯ ।।

ୟଥୈବ ନିଷ୍ଚିତଃ କାଲଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟନିବନ୍ଧନାତ୍ ।
ଆପୂର୍ୟ କୁମ୍ଭିତୋ ବାୟୁର୍ବହିର୍ନୋ ୟାତି ସାଧକେ ।। ୧୨୦ ।।

ପୁନଃ ପୁନସ୍ତଦ୍ୱଦେବ ପଶ୍ଚିମଦ୍ୱାରଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ପୂରିତସ୍ତୁ ସ ତଦ୍ୱାରୈରୀଷଚ୍ଚୁମ୍ଭକତାଂ ଗତଃ ।। ୧୨୧ ।।

ପ୍ରବିଶେତ୍ସର୍ବଗାତ୍ରେଷୁ ବାୟୁଃ ପଶ୍ଚିମମାର୍ଗତଃ ।
ରେଚିତଃ କ୍ଷୀଣତାଂ ୟାତି ପୂରିତଃ ପୋଷୟେତ୍ତତଃ ।। ୧୨୨ ।।

ୟତ୍ରୈବ ଜାତଂ ସକଲେବରଂ ମନସ୍ତତ୍ରୈବ ଲୀନଂ କୁରୁତେ ସ ଯୋଗାତ୍ ।
ସ ଏବ ମୁକ୍ତୋ ନିରହଂକୃତିଃ ସୁଖୀ ମୂଢା ନ ଜାୟନ୍ତି ହି ପିଣ୍ଡପାତିନଃ ।। ୧୨୩ ।।

ଚିତ୍ତଂ ବିନିଷ୍ଟଂ ୟଦି ଭାସିତଂ ସ୍ୟାତ୍ତତ୍ର ପ୍ରତୀତୋ ମରୁତୋଽପି ନାଶଃ ।
ନ ଚେଦ୍ୟଦି ସ୍ୟାନ୍ନ ତୁ ତସ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ନାତ୍ମପ୍ରତୀତିର୍ନ ଗୁରୁର୍ନ ମୋକ୍ଷଃ ।। ୧୨୪ ।।

ଜଲୌକା ରୁଧିରଂ ୟଦ୍ୱଦ୍ୱଲାଦାକର୍ଷତି ସ୍ୱୟମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମନାଡୀ ତଥା ଧାତୂନ୍ସଂତତାଭ୍ୟାସୟୋଗତଃ ।। ୧୨୫ ।।

Not For Commercial Use

ଅନେନାଭ୍ୟାସଯୋଗେନ ନିତ୍ୟମାସନବନ୍ଧତଃ ।
ଚିତ୍ତଂ ବିଲୀନତାମେତି ବିନ୍ଦୁର୍ନୋ ଯାତ୍ୟଧସ୍ତଥା ।। ୧୨୬ ।।

ରେଚକଂ ପୂରକଂ ମୁକ୍ତ୍ୱା ବାୟୁନା ସ୍ଥୀୟତେ ସ୍ଥିରମ୍ ।
ନାନା ନାଦାଃ ପ୍ରବର୍ତନ୍ତେ ସଂସ୍ରବେଚ୍ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଲମ୍ ।। ୧୨୭ ।।

ନଶ୍ୟନ୍ତି କ୍ଷୁତ୍ପିପାସାଦ୍ୟାଃ ସର୍ବଦୋଷାସ୍ତତସ୍ତଦା ।
ସ୍ୱରୂପେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦେ ସ୍ଥିତିମାପ୍ନୋତି କେବଲମ୍ ।। ୧୨୮ ।।

କଥିତଂ ତୁ ତବ ପ୍ରୀତ୍ୟା ହ୍ୟେତଦଭ୍ୟାସଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ମନ୍ତ୍ରୋ ଲୟୋ ହଠୋ ରାଜଯୋଗୋଽନ୍ତର୍ଭୂମିକାଃ କ୍ରମାତ୍ ।। ୧୨୯ ।।

ଏକ ଏବ ଚତୁର୍ଧାଽୟଂ ମହାଯୋଗୋଽଭିଧୀୟତେ ।
ହକାରେଣ ବହିର୍ୟାତି ସକାରେଣ ବିଶେତ୍-ପୁନଃ ।। ୧୩୦ ।।

ହଂସହଂସେତି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସର୍ବୈର୍ଜୀବଶ୍ଚ ଜପ୍ୟତେ ।
ଗୁରୁବାକ୍ୟାତ୍ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ବିପରୀତୋ ଭବେଜ୍ଜପଃ ।। ୧୩୧ ।।

ସୋଽହଂସୋଽହମିତି ପ୍ରୋକ୍ତୋ ମନ୍ତ୍ରଯୋଗଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ପ୍ରତୀତିର୍ମନ୍ତ୍ରଯୋଗାଚ୍ଚ ଜାୟତେ ପଶ୍ଚିମେ ପଥି ।। ୧୩୨ ।।

ହକାରେଣ ତୁ ସୂର୍ଯଃ ସ୍ୟାତ୍ସକାରେଣେନ୍ଦୁରୁଚ୍ୟତେ ।
ସୂର୍ଯାଚନ୍ଦ୍ରମସୋରୈକ୍ୟଂ ହଠ ଇତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୧୩୩ ।।

ହଠେନ ଗ୍ରସ୍ୟତେ ଜାଡ୍ୟଂ ସର୍ବଦୋଷସମୁଦ୍-ଭବମ୍ ।
କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞଃ ପରମାତ୍ମା ଚ ତୟୋରୈକ୍ୟଂ ଯଦା ଭବେତ୍ ।। ୧୩୪ ।।

ତଦୈକ୍ୟେ ସାଧିତେ ବ୍ରହ୍ମଂଶ୍ଚିତ୍ତଂ ଯାତି ବିଲୀନତାମ୍ ।
ପବନଃ ସ୍ଥୈର୍ୟମାୟାତି ଲୟୟୋଗୋଦୟେ ସତି ।। ୧୩୫ ।।

Not For Commercial Use

ଲୟାତ୍ସଂପ୍ରାପ୍ୟତେ ସୌଖ୍ୟଂ ସ୍ୱାତ୍ମାନଦଂ ପରଂ ପଦମ୍ ।
ଯୋନିମଧ୍ୟେ ମହାକ୍ଷେତ୍ରେ ଜପାବନ୍ଧୂକସଂନିଭମ୍ ।। ୧୩୬ ।।

ରଜୋ ବସତି ଜନ୍ତୂନାଂ ଦେବୀତତ୍ତ୍ୱଂ ସମାବୃତମ୍ ।
ରଜସୋ ରେତସୋ ଯୋଗାଦ୍ରାଜଯୋଗ ଇତି ସ୍ମୃତଃ ।। ୧୩୭ ।।

ଅଣିମାଦିପଦଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ରାଜତେ ରାଜଯୋଗତଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନସମାଯୋଗୋ ଙ୍କେୟଂ ଯୋଗଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।। ୧୩୮ ।।

ସଂକ୍ଷେପାଚ୍ଚଥିତଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍ନାନ୍ୟଥା ଶିବଭାଷିତମ୍ ।
କ୍ରମେଣ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ପ୍ରାପ୍ୟମଭ୍ୟାସାଦେବ ନାନ୍ୟଥା ।। ୧୩୯ ।।

ଏକେନୈବ ଶରୀରେଣ ଯୋଗାଭ୍ୟାସାଚ୍ଛନୈଃଶନୈଃ ।
ଚିରାତ୍ସଂପ୍ରାପ୍ୟତେ ମୁକ୍ତିର୍ମର୍କଟକ୍ରମ ଏବ ସଃ ।। ୧୪୦ ।।

ଯୋଗସିଦ୍ଧିଂ ବିନା ଦେହଃ ପ୍ରମାଦାଦ୍ୟଦି ନଶ୍ୟତି ।
ପୂର୍ବବାସନୟା ଯୁକ୍ତଃ ଶରୀରଂ ଚାନ୍ୟଦାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୧୪୧ ।।

ତତଃ ପୁଣ୍ୟବଶାତ୍ସିଦ୍ଧୋ ଗୁରୁଣା ସହ ସଂଗତଃ ।
ପଶ୍ଚିମଦ୍ୱାରମାର୍ଗେଣ ଜାୟତେ ତ୍ୱରିତଂ ଫଲମ୍ ।। ୧୪୨ ।।

ପୂର୍ବଜନ୍ମକୃତାଭ୍ୟାସାତ୍ତ୍ୱରଂ ଫଲମଶ୍ନୁତେ ।
ଏତଦେବ ହି ବିଙ୍କେୟଂ ତନ୍ତ୍ରାକମତମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୪୩ ।।

ନାସ୍ତି କାକମତାଦନ୍ୟଦଭ୍ୟାସାଖ୍ୟମତଃ ପରମ୍ ।
ତେନୈବ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ମୁକ୍ତିର୍ନାନ୍ୟଥା ଶିବଭାଷିତମ୍ ।। ୧୪୪ ।।

ହଠଯୋଗକ୍ରମାନ୍ନାଷ୍ଟାସହଜୀବଲୟାଦିକମ୍ ।
ପାକୃତଂ ମୋକ୍ଷମାର୍ଗଂ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରସିଦ୍ଧଂ ପଶ୍ଚିମଂ ବିନା ।। ୧୪୫ ।।

Not For Commercial Use

ଆଦୌ ରୋଗାଃ ପ୍ରଣଶ୍ୟନ୍ତି ପଶ୍ଚାଜ୍ଜାଡ୍ୟଂ ଶରୀରଜମ୍ ।
ତତଃ ସମରସୋ ଭୂତ୍ୱା ଚନ୍ଦ୍ରୋ ବର୍ଷତ୍ୟନାରତମ୍ ।। ୧୪୬ ।।

ଧାତୂଂଶ୍ଚ ସଂଗ୍ରହେଦ୍ୱହ୍ନିଃ ପବନେନ ସମନ୍ତତଃ ।
ନାନା ନାଦାଃ ପ୍ରବର୍ତନ୍ତେ ମାର୍ଦବଂ ସ୍ୟାଚ୍ଛରୀରେ ।। ୧୪୭ ।।

ଜିତ୍ୱା ବୃଷ୍ଟ୍ୟାଦିକଂ ଜାଡ୍ୟଂ ଖେଚରଃ ସ ଭବେନ୍ନରଃ ।
ସର୍ବଜ୍ଞୋଽସୌ ଭବେତ୍କାମରୂପଃ ପବନବେଗବାନ୍ ।। ୧୪୮ ।।

କ୍ରୀଡତେ ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ଜାୟନ୍ତେ ସିଦ୍ଧୟୋଽଖିଲାଃ ।
କର୍ପୂରେ ଲୀୟମାନେ କିଂ କାଠିନ୍ୟଂ ତତ୍ର ବିଦ୍ୟତେ ।। ୧୪୯ ।।

ଅହଂକାରକ୍ଷୟେ ତଦ୍ୱଦ୍ଦେହେ କଠିନତା କୁତଃ ।
ସର୍ବକର୍ତା ଚ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରୋଽନନ୍ତରୂପବାନ୍ ।। ୧୫୦ ।।

ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ମହାଯୋଗୀ ଜାୟତେ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।
ଦ୍ୱିବିଧାଃ ସିଦ୍ଧୟୋ ଲୋକେ କଲ୍ପିତାଽକଲ୍ପିତାସ୍ତଥା ।। ୧୫୧ ।।

ରସୌଷଧିକ୍ରିୟାଜାଲମନ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସାଦିସାଧନାତ୍ ।
ସିଦ୍ଧ୍ୟନ୍ତି ସିଦ୍ଧୟୋ ଯାସ୍ତୁ କଲ୍ପିତାସ୍ତାଃ ପ୍ରକୀର୍ତିତାଃ ।। ୧୫୨ ।।

ଅନିତ୍ୟା ଅଲ୍ପବୀର୍ଯ୍ୟାସ୍ତାଃ ସିଦ୍ଧୟଃ ସାଧନୋଦ୍-ଭବାଃ ।
ସାଧନେନ ବିନାପ୍ୟେବଂ ଜାୟନ୍ତେ ସ୍ୱତ ଏବ ହି ।। ୧୫୩ ।।

ସ୍ୱାତ୍ମୟୋଗୈକନିଷ୍ଠେଷୁ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟାଦୀଶ୍ୱରପ୍ରିୟାଃ ।
ପ୍ରଭୂତାଃ ସିଦ୍ଧୟୋ ଯାସ୍ତାଃ କଲ୍ପନାରହିତାଃ ସ୍ମୃତାଃ ।। ୧୫୪ ।

ସିଦ୍ଧାନିତ୍ୟା ମହାବୀର୍ଯ୍ୟା ଇଚ୍ଛାରୂପାଃ ସ୍ୱଯୋଗଜାଃ ।
ଚିରକାଲାତ୍-ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ବାସନାରହିତେଷୁ ଚ ।। ୧୫୫ ।।

Not For Commercial Use

ତାସ୍ତୁ ଗୋପ୍ୟା ମହାଯୋଗାପୂରମାତ୍ମପଦେଽବ୍ୟୟେ ।
ବିନା କାର୍ଯ୍ୟଂ ସଦା ଗୁପ୍ତଂ ଯୋଗସିଦ୍ଧସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୧୫୬ ।।

ଯଥାକାଶଂ ସମୁଦ୍ଦିଶ୍ୟ ଗଚ୍ଛଦ୍-ଭିଃ ପଥିକୈଃ ପଥି ।
ନାନା ତୀର୍ଥାନି ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ନାନାମାର୍ଗାସ୍ତୁ ସିଦ୍ଧୟଃ ।। ୧୫୭ ।।

ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ଲାଭାଲାଭବିବର୍ଜିତେ ।
ଯୋଗମାର୍ଗେ ତଥୈବେଦଂ ସିଦ୍ଧିଜାଲଂ ପ୍ରବର୍ତତେ ।। ୧୫୮ ।।

ପରୀକ୍ଷକୈଃ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାରୈର୍ହେମ ସଂପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ଯଥା ।
ସିଦ୍ଧିଭିର୍ଲକ୍ଷୟେତ୍ସିଦ୍ଧଂ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଂ ତଥୈବ ଚ ।। ୧୫୯ ।।

ଅଲୌକିକଗୁଣସ୍ତସ୍ୟ କଦାଚିଦ୍ଦୃଶ୍ୟତେ ଧ୍ରୁବମ୍ ।
ସିଦ୍ଧିଭିଃ ପରିହୀନଂ ତୁ ନରଂ ବଦ୍ଧଂ ତୁ ଲକ୍ଷୟେତ୍ ।। ୧୬୦ ।।

ଅଜରାମରପିଣ୍ଡୋ ଯୋ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଃ ସ ଏବ ହି ।
ପଶୁକୁକ୍କୁଟକୀଟାଦ୍ୟା ମୃତିଂ ସଂପ୍ରାପ୍ନୁବନ୍ତି ବୈ ।। ୧୬୧ ।।

ତେଷାଂ କିଂ ପିଣ୍ଡପାତେନ ମୁକ୍ତିର୍ଭବତି ପଦ୍ମଜ ।
ନ ବହିଃ ପ୍ରାଣ ଆୟାତି ପିଣ୍ଡସ୍ୟ ପତନଂ କୁତଃ ।। ୧୬୨ ।।

ପିଣ୍ଡପାତେନ ଯା ମୁକ୍ତିଃ ସା ମୁକ୍ତିର୍ନ ତୁ ହନ୍ୟତେ ।
ଦେହେ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱମାୟାତେ ଜଲାନାଂ ସୈନ୍ଧବଂ ଯଥା ।। ୧୬୩ ।।

ଅନନ୍ୟତାଂ ଯଦା ଯାତି ତଦା ମୁକ୍ତଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ବିମତାନି ଶରୀରାଣି ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ତଥୈବ ଚ ।। ୧୬୪ ।।

ବ୍ରହ୍ମ ଦେହତ୍ୱମାପନ୍ନଂ ବାରି ବୁଦ୍ବୁଦତାମିବ ।
ଦଶଦ୍ୱାରପୁରଂ ଦେହଂ ଦଶନାଡୀମହାପଥମ୍ ।। ୧୬୫ ।।

Not For Commercial Use

ଦଶଭିର୍ବାୟୁଭିର୍ବ୍ୟାପ୍ତଂ ଦଶେନ୍ଦ୍ରିୟପରିଚ୍ଛଦମ୍ ।
ଷଡାଧାରାପବରକଂ ଷଡନ୍ୱୟମହାବନମ୍ ।। ୧୬୬ ।।

ଚତୁଃପୀଠସମାକୀର୍ଣ୍ଣଂ ଚତୁରାମ୍ନାୟଦୀପକମ୍ ।
ବିନ୍ଦୁନାଦମହାଲିଙ୍ଗଂ ଶିବଶକ୍ତିନିକେତନମ୍ ।। ୧୬୭ ।।

ଦେହଂ ଶିବାଲୟଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ସିଦ୍ଧିଦଂ ସର୍ବଦେହିନାମ୍ ।
ଗୁଦମେଢ୍ରାନ୍ତରାଲସ୍ଥଂ ମୂଲାଧାରଂ ତ୍ରିକୋଣକମ୍ ।। ୧୬୮ ।।

ଶିବସ୍ୟ ଜୀବରୂପସ୍ୟ ସ୍ଥାନଂ ତଦ୍ଧି ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ।
ୟତ୍ର କୁଣ୍ଡଲିନୀ ନାମ ପରା ଶକ୍ତିଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।। ୧୬୯ ।।

ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ବାୟୁର୍ୟସ୍ମାଦ୍ୱହ୍ନିଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ୟସ୍ମାନ୍ନାଦଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ।। ୧୭୦ ।।

ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ହଂସୋ ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ମନଃ ।
ତଦେତଚ୍ଚାମରୂପାଖ୍ୟଂ ପୀଠଂ କାମଫଲପ୍ରଦମ୍ ।। ୧୭୧ ।।

ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନାହ୍ୱୟଂ ଚକ୍ରଂ ଲିଙ୍ଗମୂଲେ ଷଡସ୍ରକେ ।
ନାଭିଦେଶେ ସ୍ଥିତଂ ଚକ୍ରଂ ଦଶାରଂ ମଣିପୂରକମ୍ ।। ୧୭୨ ।।

ଦ୍ୱାଦଶାରଂ ମହାଚକ୍ରଂ ହୃଦୟେ ଚାପ୍ୟନାହତମ୍ ।
ତଦେତତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣଗିର୍ୟାଖ୍ୟଂ ପୀଠଂ କମଲସଂଭବ ।। ୧୭୩ ।।

କଣ୍ଠକୂପେ ବିଶୁଦ୍ଧ୍ୟାଖ୍ୟଂ ୟଚ୍ଚକ୍ରଂ ଷୋଡଶାସ୍ରକମ୍ ।
ପୀଠଂ ଜାଲନ୍ଧରଂ ନାମ ତିଷ୍ଠତ୍ୟତ୍ର ସୁରେଶ୍ୱର ।। ୧୭୪ ।।

ଆଜ୍ଞା ନାମ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଦ୍ୱିଦଲଂ ଚକ୍ରମୁତ୍ତମମ୍ ।
ଉଡ୍ୟାନାଖ୍ୟଂ ମହାପୀଠମୁପରିଷ୍ଟାତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।। ୧୭୫ ।।

Not For Commercial Use

ଚତୁରସ୍ରଂ ଧରଣ୍ୟାଦୌ ବ୍ରହ୍ମା ତତ୍ରାଧିଦେବତା ।
ଅର୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଚଲଂ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତସ୍ୟାଧିଦେବତା ।। ୧୭୬ ।।

ତ୍ରିକୋଣମଣ୍ଡଲଂ ବହ୍ନୀ ରୁଦ୍ରସ୍ତସ୍ୟାଧିଦେବତା ।
ବାୟୋର୍ବିମ୍ବଂ ତୁ ଷଟ୍-କୋଣମୀଶ୍ୱରୋଽସ୍ୟାଧିଦେବତା ।। ୧୭୭ ।।

ଆକାଶମଣ୍ଡଲଂ ବୃତ୍ତଂ ଦେବତାଽସ୍ୟ ସଦାଶିବଃ ।
ନାଦରୂପଂ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ମନସୋ ମଣ୍ଡଲଂ ବିଦୁଃ ।। ୧୭୮ ।।

।। ଇତି ଯୋଗଶିଖୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୧।।

==|| 0 ||==

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ପୁନର୍ଯୋଗସ୍ୟ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ଶ୍ରୋତୁମିଚ୍ଛାମି ଶଂକର ।
ୟସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣ ଖେଚରୀସମତାଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।। ୧ ।।

ଶୃଣୁ ବ୍ରହ୍ମନ୍ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଗୋପନୀୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ।
ଦ୍ୱାଦଶାବ୍ଦଂ ତୁ ଶୁଶ୍ରୂଷାଂ ୟଃ କୁର୍ୟାଦପ୍ରମାଦତଃ ।। ୨ ।।

ତସ୍ମୈ ବାଚ୍ୟଂ ୟଥାତଥ୍ୟଂ ଦାନ୍ତାୟ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣେ ।
ପାଣ୍ଡିତ୍ୟାଦର୍ଥଲୋଭାଦ୍ୱା ପ୍ରମାଦାଦ୍ୱା ପ୍ରୟଚ୍ଛତି ।। ୩ ।।

ତେନାଧୀତଂ ଶ୍ରୁତଂ ତେନ ତେନ ସର୍ବମନୁଷ୍ଠିତମ୍ ।
ମୂଲମନ୍ତ୍ରଂ ବିଜାନାତି ୟୋ ବିଦ୍ୱାନ୍-ଗୁରୁଦର୍ଶିତମ୍ ।। ୪ ।।

Not For Commercial Use

ଶିବଶକ୍ତିମୟଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ମୂଲାଧାରାତ୍ମମୁତ୍ଥିତମ୍ ।
ତସ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ବୈ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଜ୍ଞୋତା ବକ୍ତା ଚ ଦୁର୍ଲଭଃ ।। ୫ ।।

ଏତତ୍ପୀଠମିତି ପ୍ରୋକ୍ତଂ ନାଦଲିଙ୍ଗଂ ଚିଦାତ୍ମକମ୍ ।
ତସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେଦ୍ଧ୍ରୁବଃ ।। ୬ ।।

ଅଣିମାଦିକମୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟମଚିରାଦେବ ଜାୟତେ ।
ମନନାତ୍-ପ୍ରାଣନାଚ୍ଚୈବ ମଦ୍ରୂପସ୍ୟାବବୋଧନାତ୍ ।। ୭ ।।

ମନ୍ତ୍ରମିତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମନ୍ଦଧିଷ୍ଠାନତୋଽପି ବା ।
ମୂଲତ୍ୱାତ୍ସର୍ବମନ୍ତ୍ରାଣାଂ ମୂଲାଧାରାତ୍ମମୁଦ୍-ଭବାତ୍ ।। ୮ ।।

ମୂଲସ୍ୱରୂପଲିଙ୍ଗତ୍ୱାନ୍ମୂଲମନ୍ତ୍ର ଇତି ସ୍ମୃତଃ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମତ୍ୱାତ୍କାରଣତ୍ୱାଚ୍ଚ ଲୟନାଦ୍ଗମନାଦପି ।। ୯ ।।

ଲକ୍ଷଣାତ୍ପୂରମେଶସ୍ୟ ଲିଙ୍ଗମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ସଂନିଧାନାତ୍ସମସ୍ତେଷୁ ଜନ୍ତୁଷ୍ୱପି ଚ ସଂତତମ୍ ।। ୧୦ ।।

ସୂଚକତ୍ୱାଚ୍ଚ ରୂପସ୍ୟ ସୂତ୍ରମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ମହାମାୟା ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀର୍ମହାଦେବୀ ସରସ୍ୱତୀ ।। ୧୧ ।।

ଆଧାରଶକ୍ତିରବ୍ୟକ୍ତା ୟୟା ବିଶ୍ୱଂ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମାଭା ବିନ୍ଦୁରୂପେଣ ପୀଠରୂପେଣ ବର୍ତତେ ।। ୧୨ ।।

ବିନ୍ଦୁପୀଠଂ ବିନିର୍ଭିଦ୍ୟ ନାଦଲିଙ୍ଗମୁପସ୍ଥିତମ୍ ।
ପ୍ରାଣେନୋଚ୍ଚାର୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମନ୍ଷଣ୍ଢୁଖୀକରଣେନ ଚ ।। ୧୩ ।।

ଗୁରୂପଦେଶମାର୍ଗେଣ ସହସୈବ ପ୍ରକାଶତେ ।
ସ୍ଥୂଲଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ପରଂ ଚେତି ତ୍ରିବିଧଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବପୁଃ ।। ୧୪ ।।

Not For Commercial Use

ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମମୟଂ ରୂପଂ ସ୍ଥୂଲଂ ବୈରାଜମୁଚ୍ୟତେ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ତୁ ନାଦଂ ବୀଜତ୍ରୟାତ୍ମକମ୍ ।। ୧୫ ।।

ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ସତ୍ୟଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ଅପ୍ରମେୟମନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟମବାଙ୍ମନସଗୋଚରମ୍ ।। ୧୬ ।।

ଶୁଦ୍ଧଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ନିରାକାରଂ ନିର୍ବିକାରଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।
ଅନନ୍ତମପରିଚ୍ଛେଦ୍ୟମନୂପମମନାମୟମ୍ ।। ୧୭ ।।

ଆତ୍ମମନ୍ତ୍ରସଦାଭ୍ୟାସାପୂରତତ୍ତ୍ୱଂ ପ୍ରକାଶତେ ।
ତଦଭିବ୍ୟକ୍ତଚିହ୍ନାନି ସିଦ୍ଧିଦ୍ୱାରାଣି ମେ ଶୃଣୁ ।। ୧୮ ।।

ଦୀପଜ୍ୱାଲେନ୍ଦୁଖଦ୍ୟୋତବିଦ୍ୟୁନ୍ନକ୍ଷତ୍ରଭାସ୍ୱରାଃ ।
ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ସୂକ୍ଷ୍ମରୂପେଣ ସଦା ଯୁକ୍ତସ୍ୟ ଯୋଗିନଃ ।। ୧୯ ।।

ଅଣିମାଦିକମୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟମଚିରାତ୍ତସ୍ୟ ଜାୟତେ ।
ନାସ୍ତି ନାଦାପୂରୋ ମନ୍ତ୍ରୋ ନ ଦେବଃ ସ୍ୱାତ୍ମନଃ ପରଃ ।। ୨୦ ।।

ନାନୁସଂଧେଃ ପରା ପୂଜା ନ ହି ତୃପ୍ତେଃ ପରଂ ସୁଖମ୍ ।
ଗୋପନୀୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନେନ ସର୍ବଦା ସିଦ୍ଧିମିଚ୍ଛତା ।
ମଦ୍-ଭକ୍ତ ଏତଦ୍ୱିଜ୍ଞାୟ କୃତ କୃତ୍ୟଃ ସୁଖୀ ଭବେତ୍ ।। ୨୧ ।।

ଯସ୍ୟ ଦେବେ ପରା ଭକ୍ତିର୍ଯଥା ଦେବେ ତଥା ଗୁରୌ ।
ତସ୍ୟୈତେ କଥିତା ହ୍ୟର୍ଥାଃ ପ୍ରକାଶନ୍ତେ ମହାତ୍ମନଃ ।। ୨୨ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଯୋଗଶିଖୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୨।।

==।। 0 ।।==

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଯନ୍ନମସ୍ୟଂ ଚିଦାଖ୍ୟାତଂ ଯସ୍ରିଦ୍ଧୀନାଂ ଚ କାରଣମ୍ ।
ଯେନ ବିଜ୍ଞାତମାତ୍ରେଣ ଜନ୍ମବନ୍ଧାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧ ।।

ଅକ୍ଷରଂ ପରମୋ ନାଦଃ ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମେତି କଥ୍ୟତେ ।
ମୂଲାଧାରଗତା ଶକ୍ତିଃ ସ୍ୱାଧାରା ବିନ୍ଦୁରୂପିଣୀ ।। ୨ ।।

ତସ୍ୟାମୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ନାଦଃ ସୂକ୍ଷ୍ମବୀଜାଦିବାଙ୍କୁରଃ ।
ତାଂ ପଶ୍ୟନ୍ତୀଂ ବିଦୁର୍ବିଶ୍ୱଂ ଯୟା ପଶ୍ୟନ୍ତି ଯୋଗିନଃ ।। ୩ ।।

ହୃଦୟେ ବ୍ୟଜ୍ୟତେ ଘୋଷୋ ଗର୍ଜପୂର୍ଜନ୍ୟସଂନିଭଃ ।
ତତ୍ର ସ୍ଥିତା ସୁରେଶାନ ମଧ୍ୟମେତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।। ୪ ।।

ପ୍ରାଣେନ ଚ ସ୍ୱରାଖ୍ୟେନ ପ୍ରଥିତା ବୈଖରୀ ପୁନଃ ।
ଶାଖାପଲ୍ଲବରୂପେଣ ତାଲ୍ୱାଦିସ୍ଥାନଘଟ୍ଟନାତ୍ ।। ୫ ।।

ଅକାରାଦିକ୍ଷକାରାନ୍ତାନ୍ୟକ୍ଷରାଣି ସମୀରୟେତ୍ ।
ଅକ୍ଷରେଭ୍ୟଃ ପଦାନି ସ୍ୟୁଃ ପଦେଭ୍ୟୋ ବାକ୍ୟସଂଭବଃ ।। ୬ ।।

ସର୍ବେ ବାକ୍ୟାତ୍ମକା ମନ୍ତ୍ରା ବେଦଶାସ୍ତ୍ରାଣି କୃତ୍ସ୍ନଶଃ ।
ପୁରାଣାନି ଚ କାବ୍ୟାନି ଭାଷାଶ୍ଚ ବିବିଧା ଅପି ।। ୭ ।।

ସପ୍ତ ସ୍ୱରାଶ୍ଚ ଗାଥାଶ୍ଚ ସର୍ବେ ନାଦସମୁଦ୍-ଭବାଃ ।
ଏଷା ସରସ୍ୱତୀ ଦେବୀ ସର୍ବଭୂତଗୁହାଶ୍ରୟା ।। ୮ ।।

ବାୟୁନା ବହ୍ନିଯୁକ୍ତେନ ପ୍ରେର୍ଯ୍ୟମାଣା ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
ତଦ୍ୱିବର୍ତପଦୈର୍ବାକ୍ୟୈରିତ୍ୟେବଂ ବର୍ତତେ ସଦା ।। ୯ ।।

Not For Commercial Use

ୟ ଇମାଂ ବୈଖରୀଂ ଶକ୍ତିଂ ଯୋଗୀ ସ୍ୱାତ୍ମନି ପଶ୍ୟତି ।
ସ ବାକ୍ସିଦ୍ଧିମବାପ୍ନୋତି ସରସ୍ୱତ୍ୟାଃ ପ୍ରସାଦତଃ ।। ୧୦ ।।

ବେଦଶାସ୍ତ୍ରପୁରାଣାନାଂ ସ୍ୱୟଂ କର୍ତା ଭବିଷ୍ୟତି ।
ୟତ୍ର ବିନ୍ଦୁଶ୍ଚ ନାଦଶ୍ଚ ସୋମସୂର୍ଯାଗ୍ନିବାୟବଃ ।। ୧୧ ।।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ସର୍ବାଣି ଲୟଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ସୁବ୍ରତ ।
ବାୟବୋ ୟତ୍ର ଲୀୟନ୍ତେ ମନୋ ୟତ୍ର ବିଲୀୟତେ ।। ୧୨ ।।

ୟଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା ଚାପରଂ ଲାଭଂ ମନ୍ୟତେ ନାଧିକଂ ତତଃ ।
ୟସ୍ମିନ୍ସ୍ଥିତୋ ନ ଦୁଃଖେନ ଗୁରୁଣାପି ବିଚାଲ୍ୟତେ ।। ୧୩ ।।

ୟତ୍ରୋପରମତେ ଚିତ୍ତଂ ନିରୁଦ୍ଧଂ ଯୋଗସେବୟା ।
ୟତ୍ର ଚୈବାତ୍ମନାଽଽତ୍ମାନଂ ପଶ୍ୟନ୍ନାତ୍ମନି ତୁଷ୍ୟତି ।। ୧୪ ।।

ସୁଖମାତ୍ୟନ୍ତିକଂ ୟତ୍ତଦ୍ବୁଦ୍ଧିଗ୍ରାହ୍ୟମତୀନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ।
ଏତତ୍କ୍ଷରାକ୍ଷରାତୀତମନକ୍ଷରମିତୀର୍ଯତେ ।। ୧୫ ।।

କ୍ଷରଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସୂତ୍ରାତ୍ମାଽକ୍ଷର ଉଚ୍ୟତେ ।
ଅକ୍ଷରଂ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିର୍ବିଶେଷଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।। ୧୬ ।।

ଅଲକ୍ଷଣମଲକ୍ଷ୍ୟଂ ତଦପ୍ରତର୍କ୍ୟମନୂପମମ୍ ।
ଅପାରପାରମଚ୍ଛେଦ୍ୟମଚିନ୍ତ୍ୟମତିନିର୍ମଲମ୍ ।। ୧୭ ।।

ଆଧାରଂ ସର୍ବଭୂତାନାମନାଧାରମନାମୟମ୍ ।
ଅପ୍ରମାଣମନିର୍ଦେଶ୍ୟମପ୍ରମେୟମତୀନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ।। ୧୮ ।।

ଅସ୍ଥୂଲମନଣୁହ୍ରସ୍ୱମଦୀର୍ଘମଜମବ୍ୟୟମ୍ ।
ଅଶବ୍ଦମସ୍ପର୍ଶରୂପମଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରୋତ୍ରନାମକମ୍ ।। ୧୯ ।।

Not For Commercial Use

ସର୍ବଜ୍ଞଂ ସର୍ବଗଂ ଶାନ୍ତଂ ସର୍ବେଷାଂ ହୃଦୟେ ସ୍ଥିତମ୍ ।
ସୁସଂବେଦ୍ୟଂ ଗୁରୁମତାସ୍ତୁଦୁର୍ବୋଧମଚେତସାମ୍ ।। ୨୦ ।।

ନିଷ୍କଲଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ଶାନ୍ତଂ ନିର୍ବିକାରଂ ନିରାଶ୍ରୟମ୍ ।
ନିର୍ଲେପକଂ ନିରାପାୟଂ କୂଟସ୍ଥମଚଲଂ ଧ୍ରୁବମ୍ ।। ୨୧ ।।

ଜ୍ୟୋତିଷାମପି ତଜ୍ଜ୍ୟୋତିସ୍ତମଃପାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଭାବାଭାବବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଭାବନାମାତ୍ରଗୋଚରମ୍ ।। ୨୨ ।।

ଭକ୍ତିଗମ୍ୟଂ ପରଂ ତତ୍ତ୍ୱମନ୍ତର୍ଲୀନେନ ଚେତସା ।
ଭାବନାମାତ୍ରମେବାତ୍ର କାରଣଂ ପଦ୍ମସଂଭବ ।। ୨୩ ।।

ୟଥା ଦେହାନ୍ତରପ୍ରାପ୍ତେଃ କାରଣଂ ଭାବନା ନୃଣାମ୍ ।
ବିଷୟଂ ଧ୍ୟାୟତଃ ପୁଂସୋ ବିଷୟେ ରମତେ ମନଃ ।। ୨୪ ।।

ମାମନୁସ୍ମରତଶ୍ଚିତ୍ତଂ ମୟ୍ୟେବାତ୍ର ବିଲୀୟତେ ।
ସର୍ବଜ୍ଞତ୍ୱଂ ପରେଶତ୍ୱଂ ସର୍ବସଂପୂର୍ଣ୍ଣଶକ୍ତିତା ।
ଅନନ୍ତଶକ୍ତିମତ୍ତ୍ୱଂ ଚ ମଦନୁସ୍ମରଣାଦ୍-ଭବେତ୍ ।। ୨୫ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଯୋଗଶିଖୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୩।।

==।। 0 ।।==

Not For Commercial Use

।। ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଚୈତନସ୍ୟୈକରୂପତ୍ୱାଦ୍-ଭେଦୋ ଯୁକ୍ତୋ ନ କର୍ହିଚିତ୍ ।
ଜୀବତ୍ୱଂ ଚ ତଥା ଜ୍ଞେୟଂ ରଜ୍ଜ୍ୱାଂ ସର୍ପଗ୍ରହୋ ଯଥା ।। ୧ ।।

ରଜ୍ଜ୍ୱଜ୍ଞାନାତ୍କ୍ଷଣେନୈବ ଯଦ୍ୱଦ୍ରଜ୍ଜୁର୍ହି ସର୍ପିଣୀ ।
ଭାତି ତଦ୍ୱଚ୍ଚିତିଃ ସାକ୍ଷାଦ୍ୱିଶ୍ୱାକାରେଣ କେବଲା ।। ୨ ।।

ଉପାଦାନଂ ପ୍ରପଞ୍ଚସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟନ୍ନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରପଞ୍ଚୋଽୟଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ତି ନ ଚେତରତ୍ ।। ୩ ।।

ବ୍ୟାପ୍ୟବ୍ୟାପକତା ମିଥ୍ୟା ସର୍ବମାତ୍ମେତି ଶାସନାତ୍ ।
ଇତି ଜ୍ଞାତେ ପରେ ତତ୍ତ୍ୱେ ଭେଦସ୍ୟାବସରଃ କୁତଃ ।। ୪ ।।

ବ୍ରହ୍ମଣଃ ସର୍ବଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ ପରମାତ୍ମନଃ ।
ତସ୍ମାଦେତାନି ବ୍ରହ୍ମୈବ ଭବନ୍ତୀତି ବିଚିନ୍ତୟେତ୍ ।। ୫ ।।

ବ୍ରହ୍ମୈବ ସର୍ବନାମାନି ରୂପାଣି ବିବିଧାନି ଚ ।
କର୍ମାଣ୍ୟପି ସମଗ୍ରାଣି ବିଭର୍ତୀତି ବିଭାବୟେତ୍ ।। ୬ ।।

ସୁବର୍ଣ୍ଣାଜ୍ଜାୟମାନସ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣତ୍ୱଂ ଚ ଶାଶ୍ୱତମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଜାୟମାନସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱଂ ଚ ତଥା ଭବେତ୍ ।। ୭ ।।

ସ୍ୱଲ୍ପମପ୍ୟନ୍ତରଂ କୃତ୍ୱା ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମନୋଃ ।
ଯସ୍ତିଷ୍ଠତି ବିମୂଢାତ୍ମା ଭୟଂ ତସ୍ୟାପି ଭାଷିତମ୍ ।। ୮ ।।

ଯଦଜ୍ଞାନଦ୍-ଭବେଦ୍ଦ୍ୱୈତମିତରତ୍ତତ୍-ପ୍ରପଶ୍ୟତି ।
ଆତ୍ମତ୍ୱେନ ତଦା ସର୍ବଂ ନେତରତ୍ତତ୍ର ଚାଣ୍ୱପି ।। ୯ ।।

Not For Commercial Use

ଅନୁଭୂତୋଽପ୍ୟୟଂ ଲୋକୋ ବ୍ୟବହାରକ୍ଷମୋଽପି ସନ୍ ।
ଅସଦ୍ରୂପୋ ଯଥା ସ୍ୱପ୍ନ ଉତ୍ତରକ୍ଷଣବାଧିତଃ ।। ୧୦ ।।

ସ୍ୱପ୍ନେ ଜାଗରିତଂ ନାସ୍ତି ଜାଗରେ ସ୍ୱପ୍ନତା ନହି ।
ଦ୍ୱୟମେବ ଲୟେ ନାସ୍ତି ଲୟୋଽପି ହ୍ୟନୟୋର୍ନ ଚ ।। ୧୧ ।।

ତ୍ରୟମେବ ଭବେନ୍ମିଥ୍ୟା ଗୁଣତ୍ରୟବିନିର୍ମିତମ୍ ।
ଅସ୍ୟ ଦ୍ରଷ୍ଟା ଗୁଣାତୀତୋ ନିତ୍ୟୋ ହ୍ୟେଷ ଚିଦାତ୍ମକଃ ।। ୧୨ ।।

ଯଦ୍ୱନ୍ମୃଦି ଘଟଭ୍ରାନ୍ତିଃ ଶୁକ୍ତୌ ହି ରଜତସ୍ଥିତିଃ ।
ତଦ୍ୱଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣି ଜୀବତ୍ୱଂ ବୀକ୍ଷମାଣେ ବିନଶ୍ୟତି ।। ୧୩ ।।

ଯଥା ମୃଦି ଘଟୋ ନାମ କନକେ କୁଣ୍ଡଲାଭିଧା ।
ଶୁକ୍ତୌ ହି ରଜତଖ୍ୟାତିର୍ଜୀବଶବ୍ଦସ୍ତଥା ପରେ ।। ୧୪ ।।

ଯଥୈବ ବ୍ୟୋମ୍ନି ନୀଲତ୍ୱଂ ଯଥା ନୀରଂ ମରୁସ୍ଥଲେ ।
ପୁରୁଷତ୍ୱଂ ଯଥା ସ୍ଥାଣୌ ତଦ୍ୱଦ୍ୱିଶ୍ୱଂ ଚିଦାତ୍ମନି ।। ୧୫ ।।

ଯଥୈବ ଶୂନ୍ୟୋ ବେତାଲୋ ଗନ୍ଧର୍ବାଣାଂ ପୁରଂ ଯଥା ।
ଯଥାକାଶେ ଦ୍ୱିଚନ୍ଦ୍ରତ୍ୱଂ ତଦ୍ୱତ୍ସତ୍ୟେ ଜଗତ୍ସ୍ଥିତିଃ ।। ୧୬ ।।

ଯଥା ତରଙ୍ଗକଲ୍ଲୋଲୈର୍ଜଲମେବ ସ୍ଫୁରତ୍ୟଲମ୍ ।
ଘଟନାମ୍ନା ଯଥା ପୃଥ୍ୱୀ ପଟନାମ୍ନା ହି ତନ୍ତୁବଃ ।। ୧୭ ।।

ଜଗନ୍ନାମ୍ନା ଚିଦାଭାତି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଲମ୍ ।
ଯଥା ବନ୍ଧ୍ୟାସୁତୋ ନାସ୍ତି ଯଥା ନାସ୍ତି ମରୌ ଜଲମ୍ ।। ୧୮ ।।

ଯଥା ନାସ୍ତି ନଭୋବୃକ୍ଷସ୍ତଥା ନାସ୍ତି ଜଗତ୍ସ୍ଥିତିଃ ।
ଗୃହ୍ୟମାଣେ ଘଟେ ଯଦ୍ୱନ୍ମୃତ୍ତିକା ଭାତି ବୈ ବଲାତ୍ ।। ୧୯ ।।

Not For Commercial Use

ବୀକ୍ଷ୍ୟମାଣେ ପ୍ରପଞ୍ଚେ ତୁ ବ୍ରହ୍ମୈବାଭାତି ଭାସୁରମ୍ ।
ସଦୈବାତ୍ମା ବିଶୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ହ୍ୟଶୁଦ୍ଧୋ ଭାତି ବୈ ସଦା ।। ୨୦ ।।

ଯଥୈବ ଦ୍ୱିବିଧା ରଜ୍ଜୁର୍ଜ୍ଞାନିନୋଽଜ୍ଞାନିନୋଽନିଶମ୍ ।
ଯଥୈବ ମୃନ୍ମୟଃ କୁମ୍ଭସ୍ତଦ୍ୱଦ୍ଦେହୋଽପି ଚିନ୍ମୟଃ ।। ୨୧ ।।

ଆତ୍ମାନାତ୍ମବିବେକୋଽୟଂ ମୁଧୈବ କ୍ରିୟତେ ବୁଧୈଃ ।।
ସର୍ପତ୍ୱେନ ଯଥା ରଜ୍ଜୁ ରଜତତ୍ୱେନ ଶୁକ୍ତିକା ।। ୨୨ ।।

ବିନିର୍ଣ୍ଣୀତା ବିମୂଢେନ ଦେହତ୍ୱେନ ତଥାଽଽତ୍ମତା ।
ଘଟତ୍ୱେନ ଯଥା ପୃଥ୍ୱୀ ଜଲତ୍ୱେନ ମରୀଚିକା ।। ୨୩ ।।

ଗୃହତ୍ୱେନ ହି କାଷ୍ଠାନି ଖଡ୍-ଗତ୍ୱେନୈବ ଲୋହତା ।
ତଦ୍ୱଦାତ୍ମନି ଦେହତ୍ୱଂ ପଶ୍ୟତ୍ୟଜ୍ଞାନଯୋଗତଃ ।। ୨୪ ।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଯୋଗଶିଖୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୪।।

==।। 0 ।।==

।। ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ପୁନର୍ଯୋଗଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଗୁହ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ସମାହିତମନା ଭୂତ୍ୱା ଶୃଣୁ ବ୍ରହ୍ମନ୍ୟଥାକ୍ରମମ୍ ।। ୧ ।।

ଦଶଦ୍ୱାରପୁରଂ ଦେହଂ ଦଶନାଡୀମହାପଥମ୍ ।
ଦଶଭିର୍ବାୟୁଭିର୍ବ୍ୟାପ୍ତଂ ଦଶେନ୍ଦ୍ରିୟପରିଚ୍ଛଦମ୍ ।। ୨ ।।

Not For Commercial Use

ଷଡାଧାରାପବରକଂ ଷଡନ୍ୱୟମହାବନମ୍ ।
ଚତୁଃପୀଠସମାକୀର୍ଣ୍ଣଂ ଚତୁରାମ୍ନାୟଦୀପକମ୍ ।। ୩ ।।

ବିନ୍ଦୁନାଦମହାଲିଙ୍ଗବିଷ୍ଣୁଲକ୍ଷ୍ମୀନିକେତନମ୍ ।
ଦେହଂ ବିଷ୍ଣ୍ବାଲୟଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ସିଦ୍ଧିଦଂ ସର୍ବଦେହିନାମ୍ ।। ୪ ।।

ଗୁଦମେଢ୍ରାନ୍ତରାଲସ୍ଥଂ ମୂଲାଧାରଂ ତ୍ରିକୋଣକମ୍ ।
ଶିବସ୍ୟ ଜୀବରୂପସ୍ୟ ସ୍ଥାନଂ ତଦ୍ଧି ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ।। ୫ ।।

ୟତ୍ର କୁଣ୍ଡଲିନୀ ନାମ ପରା ଶକ୍ତିଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ବାୟୁର୍ୟସ୍ମାଦ୍ୱହ୍ନିଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ।। ୬ ।।

ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ୟସ୍ମାନ୍ନାଦଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ହଂସୋ ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ମନଃ ।। ୭ ।।

ତଦେତଚ୍ଚାମରୂପାଖ୍ୟଂ ପୀଠଂ କାମଫଲପ୍ରଦମ୍ ।
ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନହ୍ୱୟଂ ଚକ୍ରଂ ଲିଙ୍ଗମୂଲେ ଷଡସ୍ରକମ୍ ।। ୮ ।।

ନାଭିଦେଶେ ସ୍ଥିତଂ ଚକ୍ରଂ ଦଶାସ୍ରଂ ମଣିପୂରକମ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶାରଂ ମହାଚକ୍ରଂ ହୃଦୟେ ଚାପ୍ୟନାହତମ୍ ।। ୯ ।।

ତଦେତତ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଗିର୍ୟାଖ୍ୟଂ ପୀଠଂ କମଲସଂଭବ ।
କଣ୍ଠକୂପେ ବିଶୁଦ୍ଧାଖ୍ୟଂ ୟଚ୍ଚକ୍ରଂ ଷୋଡଶାସ୍ରକମ୍ ।। ୧୦ ।।

ପୀଠଂ ଜାଲନ୍ଧରଂ ନାମ ତିଷ୍ଠତ୍ୟତ୍ର ଚତୁର୍ମୁଖ ।
ଆଜ୍ଞା ନାମ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଦ୍ୱିଦଲଂ ଚକ୍ରମୁତ୍ତମମ୍ ।। ୧୧ ।।

ଉଡ୍ୟାନାଖ୍ୟଂ ମହାପୀଠମୁପରିଷ୍ଟାତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ସ୍ଥାନାନ୍ୟେତାନି ଦେହେଽସ୍ମିଞ୍ଛକ୍ତିରୂପଂ ପ୍ରକାଶତେ ।। ୧୨ ।।

Not For Commercial Use

ଚତୁରସ୍ରଧରଣ୍ୟାଦୌ ବ୍ରହ୍ମା ତତ୍ରାଧିଦେବତା ।
ଅର୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଜଲଂ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତସ୍ୟାଧିଦେବତା ।। ୧୩ ।।

ତ୍ରିକୋଣମଣ୍ଡଲଂ ବହ୍ନୀ ରୁଦ୍ରସ୍ତସ୍ୟାଧିଦେବତା ।
ବାୟୋର୍ବିମ୍ବଂ ତୁ ଷଟ୍-କୋଣଂ ସଂକର୍ଷୋଽତ୍ରାଧିଦେବତା ।। ୧୪ ।।

ଆକାଶମଣ୍ଡଲଂ ବୃତ୍ତଂ ଶ୍ରୀମନ୍ନାରାୟଣୋଽତ୍ରାଧିଦେବତା ।
ନାଦରୂପଂ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ମନସୋ ମଣ୍ଡଲଂ ବିଦୁଃ ।। ୧୫ ।।

ଶାଂଭବସ୍ଥାନମେତତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣିତଂ ପଦ୍ମସଂଭବ ।
ଅତଃ ପରଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ନାଡୀଚକ୍ରସ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟମ୍ ।। ୧୬ ।।

ମୂଲାଧାରତ୍ରିକୋଣସ୍ଥା ସୁଷୁମ୍ନା ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲା ।
ମୂଲାର୍ଧଚ୍ଛିନ୍ନବଂଶାଭା ବ୍ରହ୍ମନାଡୀତି ସା ସ୍ମୃତା ।। ୧୭ ।।

ଇଡା ଚ ପିଙ୍ଗଲା ଚୈବ ତସ୍ୟାଃ ପାର୍ଶ୍ୱଦ୍ୱୟେ ଗତେ ।
ବିଲମ୍ବିନ୍ୟାମନୁସ୍ପୃତେ ନାସିକାନ୍ତମୁପାଗତେ ।। ୧୮ ।।

ଇଡାୟାଂ ହେମରୂପେଣ ବାୟୁର୍ବାମେନ ଗଚ୍ଛତି ।
ପିଙ୍ଗଲାୟାଂ ତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାତ୍ମା ୟାତି ଦକ୍ଷିଣପାର୍ଶ୍ୱତଃ ।। ୧୯ ।।

ବିଲମ୍ବିନୀତି ୟା ନାଡୀ ବ୍ୟକ୍ତା ନାଭୌ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ତତ୍ର ନାଡ୍ୟଃ ସମୁତ୍ପନ୍ନାସ୍ତିର୍ୟଗୂର୍ଧ୍ୱମଧୋମୁଖାଃ ।। ୨୦ ।।

ତନ୍ନାଭିଚକ୍ରମିତ୍ୟୁକ୍ତଂ କୁକ୍କୁଟାଣ୍ଡମିବ ସ୍ଥିତମ୍ ।
ଗାନ୍ଧାରୀ ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ଚ ତସ୍ମାନ୍ନେତ୍ରଦ୍ୱୟଂ ଗତେ ।। ୨୧ ।।

ପୂଷା ଚାଲମ୍ବୁସା ଚୈବ ଶ୍ରୋତ୍ରଦ୍ୱୟମୁପାଗତେ ।
ଶୂରା ନାମ ମହାନାଡୀ ତସ୍ମାଦ୍-ଭ୍ରୂମଧ୍ୟମାଶ୍ରିତା ।। ୨୨ ।।

Not For Commercial Use

ବିଶ୍ୱୋଦରୀ ତୁ ଯା ନାଡୀ ସା ଭୁଙ୍କ୍ତେଽନ୍ନଂ ଚତୁର୍ବିଧମ୍ ।
ସରସ୍ୱତୀ ତୁ ଯା ନାଡୀ ସା ଜିହ୍ୱାନ୍ତଂ ପ୍ରସର୍ପତି ।। ୨୩ ।।

ରାକାହ୍ୱୟା ତୁ ଯା ନାଡୀ ପୀତ୍ୱା ଚ ସଲିଲଂ କ୍ଷଣାତ୍ ।
କ୍ଷୁତମୁତ୍ପାଦୟେଦ୍ ଘ୍ରାଣେ ଶ୍ଲେଷ୍ମାଣଂ ସଂଚିନୋତି ଚ ।। ୨୪ ।।

କଣ୍ଠକୂପୋଦ୍-ଭବା ନାଡୀ ଶଙ୍ଖିନ୍ୟାଖ୍ୟା ତ୍ୱଧୋମୁଖୀ ।
ଅନ୍ନସାରଂ ସମାଦାୟ ମୂର୍ଧ୍ନି ସଂଚିନୁତେ ସଦା ।। ୨୫ ।।

ନାଭେରଧୋଗତାସ୍ତିସ୍ରୋ ନାଡୟଃ ସ୍ୟୁରଧୋମୁଖାଃ ।
ମଲଂ ତ୍ୟଜେଚ୍ଚୁହୂର୍ନାଡୀ ମୂତ୍ରଂ ମୁଞ୍ଚତି ବାରୁଣୀ ।। ୨୬ ।।

ଚିତ୍ରାଖ୍ୟା ସୀବିନି ନାଡୀ ଶୁକ୍ରମୋଚନକାରଣୀ ।
ନାଡୀଚକ୍ରମିତି ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବିନ୍ଦୁରୂପମତଃ ଶୃଣୁ ।। ୨୭ ।।

ସ୍ଥୂଲଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ପରଂ ଚେତି ତ୍ରିବିଧଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବପୁଃ ।
ସ୍ଥୂଲଂ ଶୁକ୍ଲାତ୍ମକଂ ବିନ୍ଦୁଃ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ପଞ୍ଚାଗ୍ନିରୂପକମ୍ ।। ୨୮ ।।

ସୋମାତ୍ମକଃ ପରଃ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ସଦା ସାକ୍ଷୀ ସଦାଚ୍ୟୁତଃ ।
ପାତାଲାନାମଧୋଭାଗେ କାଲାଗ୍ନିର୍ୟଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ।। ୨୯ ।।

ସମୂଲାଗ୍ନିଃ ଶରୀରେଽଗ୍ନିର୍ୟସ୍ମାନ୍ନାଦଃ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ବଡବାଗ୍ନିଃ ଶରୀରସ୍ଥୋ ହ୍ୟସ୍ଥିମଧ୍ୟେ ପ୍ରବର୍ତତେ ।। ୩୦ ।।

କାଷ୍ଠପାଷାଣୟୋର୍ବହ୍ନିର୍ହ୍ୟସ୍ଥିମଧ୍ୟେ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
କାଷ୍ଠପାଷଣଜୋ ବହ୍ନିଃ ପାର୍ଥିବୋ ଗ୍ରହଣୀଗତଃ ।। ୩୧ ।।

ଅନ୍ତରିକ୍ଷଗତୋ ବହ୍ନିର୍ବୈଦ୍ୟୁତଃ ସ୍ୱାନ୍ତରାତ୍ମକଃ ।
ନଭଃସ୍ଥଃ ସୂର୍ୟରୂପୋଽଗ୍ନିର୍ନାଭିମଣ୍ଡଲମାଶ୍ରିତଃ ।। ୩୨ ।।

Not For Commercial Use

ବିଷଂ ବର୍ଷତି ସୂର୍ଯ୍ୟୋଽସୌ ସ୍ରବତ୍ୟମୃତମୁନ୍ମୁଖଃ ।
ତାଲୁମୂଲେ ସ୍ଥିତଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଃ ସୁଧାଂ ବର୍ଷତ୍ୟଧୋମୁଖଃ ।। ୩୩ ।।

ଭ୍ରୂମଧ୍ୟନିଲୟୋ ବିନ୍ଦୁଃ ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂନିଭଃ ।
ମହାବିଷ୍ଣ୍ବାଖ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ ତତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ରୂପମୁଚ୍ୟତେ ।। ୩୪ ।।

ଏତତ୍ପଞ୍ଚାଗ୍ନିରୂପଂ ଯୋ ଭାବୟେଦ୍ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ଵିୟା ।
ତେନ ଭୁକ୍ତଂ ଚ ପୀତଂ ଚ ହୁତମେବ ନ ସଂଶୟଃ ।। ୩୫ ।।

ସୁଖସଂସେବିତଂ ସ୍ନିଗ୍ଧଂ ସୁଜୀର୍ଣ୍ଣମିତଭୋଜନମ୍ ।
ଶରୀରଶୁଦ୍ଧିଂ କୃତ୍ୱାଦୌ ସୁଖମାସନମାସ୍ଥିତଃ ।। ୩୬ ।।

ପ୍ରାଣସ୍ୟ ଶୋଧୟେନ୍ମାର୍ଗଂ ରେଚପୂରକକୁମ୍ଭକୈଃ ।
ଗୁଦମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ଯତ୍ନେନ ମୂଲଶକ୍ତିଂ ପ୍ରପୂଜୟେତ୍ ।। ୩୭ ।।

ନାଭୌ ଲିଙ୍ଗସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ତୁ ଉଡ୍ୟାନାଖ୍ୟଂ ଚ ବନ୍ଧୟେତ୍ ।
ଉଡ୍ଡୀୟ ଯାତି ତେନୈବ ଶକ୍ତିତୋଡ୍ୟାନପୀଠକମ୍ ।। ୩୮ ।।

କଣ୍ଠଂ ସଂକୋଚୟେଚ୍ଚିଦ୍ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରୋ ହ୍ୟୟମ୍ ।
ବନ୍ଧୟେତ୍-ଖେଚରିମୁଦ୍ରାଂ ଦୃଢଚିତ୍ତଃ ସମାହିତଃ ।। ୩୯ ।।

କପାଲବିବରେ ଜିହ୍ୱା ପ୍ରବିଷ୍ଟା ବିପରୀତଗା ।
ଭ୍ରୁବୋରନ୍ତର୍ଗତା ଦୃଷ୍ଟିର୍ମୁଦ୍ରା ଭବତି ଖେଚରୀ ।। ୪୦ ।।

ଖେଚର୍ୟା ମୁଦ୍ରିତଂ ଯେନ ବିବରଂ ଲମ୍ବିକୋର୍ଧ୍ୱତଃ ।
ନ ପୀୟୂଷଂ ପତତ୍ୟଗ୍ନୌ ନ ଚ ବାୟୁଃ ପ୍ରଧାବତି ।। ୪୧ ।।

ନ କ୍ଷୁଧା ନ ତୃଷା ନିଦ୍ରା ନୈବାଲସ୍ୟଂ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ନ ଚ ମୃତ୍ୟୁର୍ଭବେତ୍ତସ୍ୟ ଯୋ ମୁଦ୍ରାଂ ବେତ୍ତି ଖେଚରୀମ୍ ।। ୪୨ ।।

Not For Commercial Use

ତତଃ ପୂର୍ବାପରେ ବ୍ୟୋମ୍ନି ଦ୍ୱାଦଶାନ୍ତେଽଚ୍ୟୁତାତ୍ମକେ ।
ଉଡ୍ୟାନପୀଠେ ନିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱେ ନିରାଲମ୍ବେ ନିରଞ୍ଜନେ ।। ୪୩ ।।

ତତଃ ପଙ୍କଜମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଲମଧ୍ୟଗମ୍ ।
ନାରାୟଣମନୁଧ୍ୟାୟେତ୍ସ୍ରବନ୍ତମମୃତଂ ସଦା ।। ୪୪ ।।

ଭିଦ୍ୟତେ ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥିଶ୍ଛିଦ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବସଂଶୟାଃ ।
କ୍ଷୀୟନ୍ତେ ଚାସ୍ୟ କର୍ମାଣି ତସ୍ମିନ୍ଦୃଷ୍ଟେ ପରାବରେ ।। ୪୫ ।।

ଅଥ ସିଦ୍ଧିଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ସୁଖୋପାୟଂ ସୁରେଶ୍ୱର ।
ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ଶାନ୍ତାନାଂ ଜିତଶ୍ୱାସବିଚେତସାମ୍ ।। ୪୬ ।।

ନାଦେ ମନୋଲୟଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍ ଦୂରଶ୍ରବଣକାରଣମ୍ ।
ବିନ୍ଦୌ ମନୋଲୟଂ କୃତ୍ୱା ଦୂରଦର୍ଶନମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୪୭ ।।

କାଲାତ୍ମନି ମନୋ ଲୀନଂ ତ୍ରିକାଲଜ୍ଞାନକାରଣମ୍ ।
ପରକାୟମନୋଯୋଗଃ ପରକାୟପ୍ରବେଶକୃତ୍ ।। ୪୮ ।।

ଅମୃତଂ ଚିନ୍ତୟେନ୍ମୂର୍ଦ୍ଧ୍ନି କ୍ଷୁତ୍ତୃଷାବିଷଶାନ୍ତୟେ ।
ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଧାରୟେଚ୍ଚିତ୍ତଂ ପାତାଲଗମନଂ ଭବେତ୍ ।। ୪୯ ।।

ସଲିଲେ ଧାରୟେଚ୍ଚିତ୍ତଂ ନାମ୍ନସା ପରିଭୂୟତେ ।
ଅଗ୍ନୌ ସଂଧାରୟେଚ୍ଚିତ୍ତମଗ୍ନିନା ଦହ୍ୟତେ ନ ସଃ ।। ୫୦ ।।

ବାୟୌ ମନୋଲୟଂ କୁର୍ୟାଦାକାଶଗମନଂ ଭବେତ୍ ।
ଆକାଶେ ଧାରୟେଚ୍ଚିତ୍ତମଣିମାଦିକମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୫୧ ।।

ବିରାଡ୍-ରୂପେ ମନୋ ଯୁଞ୍ଜନ୍ମହିମାନମବାପ୍ନୁୟାତ୍ ।
ଚତୁର୍ମୁଖେ ମନୋ ଯୁଞ୍ଜଞ୍ଜଗତ୍ସୃଷ୍ଟିକରୋ ଭବେତ୍ ।। ୫୨ ।।

Not For Commercial Use

ଇନ୍ଦ୍ରରୂପିଣମାତ୍ମାନଂ ଭାବୟନ୍ନର୍ତ୍ୟଭୋଗବାନ୍ ।
ବିଷ୍ଣୁରୂପେ ମହାଯୋଗୀ ପାଲୟେଦଖିଲଂ ଜଗତ୍ ।। ୫୩ ।।

ରୁଦ୍ରରୂପେ ମହାଯୋଗୀ ସଂହରତ୍ୟେବ ତେଜସା ।
ନାରାୟଣେ ମନୋ ଯୁଞ୍ଜନ୍ନାରାୟଣମୟୋ ଭବେତ୍ ।
ବାସୁଦେବ ମନୋ ଯୁଞ୍ଜନ୍ସର୍ବସିଦ୍ଧିମବାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୫୪ ।।

ଯଥା ସଂକଲ୍ପୟେଦ୍ଯୋଗୀ ଯୋଗଯୁକ୍ତୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।
ତଥା ତତ୍ତଦବାପ୍ନୋତି ଭାବ ଏବାତ୍ର କାରଣମ୍ ।। ୫୫ ।।

ଗୁରୁର୍ବ୍ରହ୍ମା ଗୁରୁର୍ବିଷ୍ଣୁର୍ଗୁରୁର୍ଦେବଃ ସଦାଶିବଃ ।
ନ ଗୁରୋରଧିକଃ କଶ୍ଚିତ୍ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୫୬ ।।

ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନୋପଦେଷ୍ଟାରଂ ଦେଶିକଂ ପରମେଶ୍ୱରମ୍ ।
ପୂଜୟେତ୍ପରୟା ଭକ୍ତ୍ୟା ତସ୍ୟ ଜ୍ଞାନଫଲଂ ଭବେତ୍ ।। ୫୭ ।।

ଯଥା ଗୁରୁସ୍ତଥୈବେଶୋ ଯଥୈବେଶସ୍ତଥା ଗୁରୁଃ ।
ପୂଜନୀୟୋ ମହାଭକ୍ତ୍ୟା ନ ଭେଦୋ ବିଦ୍ୟତେଽନୟୋଃ ।। ୫୮ ।।

ନାଦ୍ୱୈତବାଦଂ କୁର୍ବୀତ ଗୁରୁଣା ସହ କୁତ୍ରଚିତ୍ ।
ଅଦ୍ୱୈତଂ ଭାବୟେଦ୍-ଭକ୍ତ୍ୟା ଗୁରୋର୍ଦେବସ୍ୟ ଚାତ୍ମନଃ ।। ୫୯ ।।

ଯୋଗଶିଖାଂ ମହାଗୁହ୍ୟଂ ଯୋ ଜାନାତି ମହାମତିଃ ।
ନ ତସ୍ୟ କିଂଚିଦଜ୍ଞାତଂ ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୬୦ ।।

ନ ପୁଣ୍ୟପାପେ ନାସ୍ୱସ୍ଥୋ ନ ଦୁଃଖଂ ନ ପରାଜୟଃ ।
ନ ଚାସ୍ତି ପୁନରାବୃତ୍ତିରସ୍ମିନ୍ସଂସାରମଣ୍ଡଲେ ।। ୬୧ ।।

Not For Commercial Use

ସିଦ୍ଧୌ ଚିତ୍ତଂ ନ କୁର୍ବୀତ ଚଞ୍ଚଲତ୍ୱେନ ଚେତସଃ ।
ତଥା ବିଜ୍ଞାତତତ୍ତ୍ୱୋଽସୌ ମୁକ୍ତ ଏବ ନ ସଂଶୟଃ ।। ୬୨ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ଯୋଗଶିଖୋପନିଷତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୫।।

==|| 0 ||==

।। ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଉପାସନାପ୍ରକାରଂ ମେ ବ୍ରୂହି ତ୍ୱଂ ପରମେଶ୍ୱର ।
ଯେନ ବିଜ୍ଞାତମାତ୍ରେଣ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ସଂସୃତେଃ ।। ୧ ।।

ଉପାସନାପ୍ରକାରଂ ତେ ରହସ୍ୟଂ ଶ୍ରୁତିସାରକମ୍ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ଶ୍ରୁତ୍ୱା ସମ୍ୟଗୁପାସୟ ।। ୨ ।।

ସୁଷୁମ୍ନାୟୈ କୁଣ୍ଡଲୀନ୍ୟୈ ସୁଧାୟୈ ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଲାତ୍ ।
ମନୋନ୍ମନ୍ୟୈ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ମହାଶକ୍ତ୍ୟୈ ଚିଦାତ୍ମନେ ।। ୩ ।।

ଶତଂ ଚୈକା ଚ ହୃଦୟସ୍ୟ ନାଡ୍ୟସ୍ତାସାଂ ମୂର୍ଧାନମଭିନିଃସୃତୈକା ।
ତୟୋର୍ଧ୍ୱମାୟନ୍ନମୃତତ୍ୱମେତି ବିଶ୍ୱଙ୍ଙ୍ୟା ଉତ୍ରମଣେ ଭବନ୍ତି ।। ୪ ।।

ଏକୋତ୍ତରଂ ନାଡିଶତଂ ତାସାଂ ମଧ୍ୟେ ପରା ସ୍ମୃତା ।
ସୁଷୁମ୍ନା ତୁ ପରେ ଲୀନା ବିରଜା ବ୍ରହ୍ମରୂପିଣୀ ।। ୫ ।।

ଇଡା ତିଷ୍ଠତି ବାମେନ ପିଙ୍ଗଲା ଦକ୍ଷିଣେନ ତୁ ।
ତୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ପରଂ ସ୍ଥାନଂ ଯସ୍ତଦ୍ୱେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ।। ୬ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାଣାନ୍‌ସଂଧାରୟେଉସ୍ମିନ୍ନାସାଭ୍ୟାନ୍ତରଚାରିଣଃ ।
ଭୂତ୍ୱା ତତ୍ରାୟତପ୍ରାଣଃ ଶନୈରେବ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୭ ।।

ଗୁଦସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠଭାଗେଽସ୍ମିନ୍ନୀଣାଦଣ୍ଡଃ ସ ଦେହଭୃତ୍ ।
ଦୀର୍ଘାସ୍ତିଦେହପର୍ୟନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମନାଡୀତି କଥ୍ୟତେ ।। ୮ ।।

ତସ୍ୟାନ୍ତେ ସୁଷିରଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ବ୍ରହ୍ମନାଡୀତି ସୂରଭିଃ ।
ଇଡାପିଙ୍ଗଲୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ସୁଷୁମ୍ନା ସୂର୍ୟରୂପିଣୀ ।। ୯ ।।

ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ତସ୍ମିନ୍‌ସର୍ବଗଂ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖମ୍ ।
ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟଗତାଃ ସୂର୍ୟସୋମାଗ୍ନିପରମେଶ୍ୱରାଃ ।। ୧୦ ।।

ଭୂତଲୋକା ଦିଶଃ କ୍ଷେତ୍ରାଃ ସମୁଦ୍ରାଃ ପର୍ବତାଃ ଶିଲାଃ ।
ଦ୍ୱୀପାଶ୍ଚ ନିମ୍ନଗା ବେଦାଃ ଶାସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟାକଲାକ୍ଷରାଃ ।। ୧୧ ।।

ସ୍ୱରମନ୍ତ୍ରପୁରାଣାନି ଗୁଣାସ୍ଚୈତେ ଚ ସର୍ବଶଃ ।
ବୀଜଂ ବୀଜାତ୍ମକସ୍ତ୍ୱେଷାଂ କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞଃ ପ୍ରାଣବାୟୁବଃ ।। ୧୨ ।।

ସୁଷୁମ୍ନାନ୍ତର୍ଗତଂ ବିଶ୍ୱଂ ତସ୍ମିନ୍‌ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ନାନାନାଡୀପ୍ରସବଗଂ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମନି ।। ୧୩ ।।

ଊର୍ଧ୍ୱମୂଲମଧଃଶାଖଂ ବାୟୁମାର୍ଗେଣ ସର୍ବଗମ୍ ।
ଦ୍ୱିସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ନାଡ୍ୟଃ ସ୍ୟୁର୍ବାୟୁଗୋଚରାଃ ।। ୧୪ ।।

ସର୍ବମାର୍ଗେଣ ସୁଷିରାସ୍ତିର୍ୟଞ୍ଚଃ ସୁଷିରାତ୍ମତାଃ ।
ଅଧଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ଚ କୁଣ୍ଡଲ୍ୟାଃ ସର୍ବଦ୍ୱାରନିରୋଧନାତ୍ ।। ୧୫ ।।

ବାୟୁନା ସହ ଜୀବୋର୍ଧ୍ୱଙ୍କାନାନ୍ନୋକ୍ଷମବାପ୍ନୁୟାତ୍ ।
ଜ୍ଞାତ୍ୱା ସୁଷୁମ୍ନାଂ ତଦ୍ଭେଦଂ କୃତ୍ୱା ପାୟୁଂ ଚ ମଧ୍ୟଗମ୍ ।। ୧୬ ।।

Not For Commercial Use

କୃତ୍ୱା ତୁ ଚୈନ୍ଦବସ୍ଥାନେ ଘ୍ରାଣରନ୍ଧ୍ରେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ଦ୍ୱିସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ନାଡୀଦ୍ୱାରାଣି ପଞ୍ଜରେ ।। ୧୭ ।।

ସୁଷୁମ୍ନା ଶାମ୍ଭବୀ ଶକ୍ତିଃ ଶେଷାସ୍ତ୍ୱନ୍ୟେ ନିରର୍ଥକାଃ ।
ହୃଲ୍ଲେଖେ ପରମାନନ୍ଦେ ତାଲୁମୂଲେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତେ ।। ୧୮ ।।

ଅତ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ନିରୋଧେ ତୁ ମଧ୍ୟମଂ ମଧ୍ୟମଧ୍ୟମମ୍ ।
ଉଚ୍ଚାରୟେତ୍ପୂରାଂ ଶକ୍ତିଂ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରନିବାସିନୀମ୍ ।
ୟଦି ଭ୍ରମରସୃଷ୍ଟିଃ ସ୍ୟାତ୍ସଂସାରଭ୍ରମଣଂ ତ୍ୟଜେତ୍ ।। ୧୯ ।।

ଗମାଗମସ୍ଥଂ ଗମନାଦିଶୂନ୍ୟଂ ଚିଦ୍ରୂପଦୀପଂ ତିମିରାନ୍ଧନାଶମ୍ ।
ପଶ୍ୟାମି ତଂ ସର୍ବଜନାନ୍ତରସ୍ଥଂ ନମାମି ହଂସଂ ପରମାତ୍ମରୂପମ୍ ।। ୨୦ ।।

ଅନାହତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ଯୋ ଧ୍ୱନିଃ ।
ଧ୍ୱନେରନ୍ତର୍ଗତଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ଜ୍ୟୋତିଷୋଽନ୍ତର୍ଗତଂ ମନଃ ।
ତନ୍ମନୋ ବିଲୟଂ ୟାତି ତଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ୨୧ ।।

କେଚିଦ୍ୱଦନ୍ତି ଚାଧାରଂ ସୁଷୁମ୍ନା ଚ ସରସ୍ୱତୀ ।
ଆଧାରାଜ୍ଜାୟତେ ବିଶ୍ୱଂ ବିଶ୍ୱଂ ତତ୍ରୈବ ଲୀୟତେ ।। ୨୨ ।।

ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ଗୁରୁପାଦଂ ସମାଶ୍ରୟେତ୍ ।
ଆଧାରଶକ୍ତିନିଦ୍ରାୟାଂ ବିଶ୍ୱଂ ଭବତି ନିଦ୍ରୟା ।। ୨୩ ।।

ତସ୍ୟାଂ ଶକ୍ତିପ୍ରବୋଧେନ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟଂ ପ୍ରତିବୁଧ୍ୟତେ ।
ଆଧାରଂ ଯୋ ବିଜାନାତି ତମସଃ ପରମଶ୍ନୁତେ ।। ୨୪ ।।

ତସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣ ନରଃ ପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।। ୨୫ ।।

Not For Commercial Use

ଆଧାରଚକ୍ରମହସା ବିଦ୍ୟୁତ୍-ପୁଞ୍ଜସମପ୍ରଭା ।
ତଦା ମୁକ୍ତିର୍ନ ସଂଦେହୋ ୟଦି ତୁଷ୍ଟଃ ସ୍ୱୟଂ ଗୁରୁଃ ।। ୨୬ ।।

ଆଧାରଚକ୍ରମହସା ପୁଣ୍ୟପାପେ ନିକୃନ୍ତୟେତ୍ ।
ଆଧାରବାତରୋଧେନ ଲୀୟତେ ଗଗନାନ୍ତରେ ।। ୨୭ ।।

ଆଧାରବାତରୋଧେନ ଶରୀରଂ କମ୍ପତେ ୟଦା ।
ଆଧାରବାତରୋଧେନ ଯୋଗୀ ନୃତ୍ୟତି ସର୍ବଦା ।। ୨୮ ।।

ଆଧାରବାତରୋଧେନ ବିଶ୍ୱଂ ତତ୍ରୈବ ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ସୃଷ୍ଟିମାଧାରମାଧାରମାଧାରେ ସର୍ବଦେବତାଃ ।
ଆଧାରେ ସର୍ବବେଦାଶ୍ଚ ତସ୍ମାଦାଧାରମାଶ୍ରୟେତ୍ ।। ୨୯ ।।

ଆଧାରେ ପଶ୍ଚିମେ ଭାଗେ ତ୍ରିବେଣୀସଙ୍ଗମୋ ଭବେତ୍ ।
ତତ୍ର ସ୍ନାତ୍ୱା ଚ ପୀତ୍ୱା ଚ ନରଃ ପାପାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।। ୩୦ ।।

ଆଧାରେ ପଶ୍ଚିମଂ ଲିଙ୍ଗଂ କବାଟଂ ତତ୍ର ବିଦ୍ୟତେ ।
ତସ୍ୟୋଦ୍ଘାଟନମାତ୍ରେଣ ମୁଚ୍ୟତେ ଭବବନ୍ଧନାତ୍ ।। ୩୧ ।।

ଆଧାରପଶ୍ଚିମେ ଭାଗେ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୌ ସ୍ଥିରୌ ୟଦି ।
ତତ୍ର ତିଷ୍ଠତି ବିଶ୍ୱେଶୋ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମମୟୋ ଭବେତ୍ ।। ୩୨ ।।

ଆଧାରପଶ୍ଚିମେ ଭାଗେ ମୂର୍ତିସ୍ତିଷ୍ଠତି ସଂଜ୍ଞୟା ।
ଷଟ୍ ଚକ୍ରାଣି ଚ ନିର୍ଭିଦ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରାଦ୍ୱହିର୍ଗତମ୍ ।। ୩୩ ।।

ବାମଦକ୍ଷେ ନିରୁନ୍ଧନ୍ତି ପ୍ରବିଶନ୍ତି ସୁଷୁମ୍ନୟା ।
ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟାନ୍ତସ୍ତେ ୟାନ୍ତି ପରମାଂ ଗତିମ୍ ।। ୩୪ ।।

Not For Commercial Use

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ହଂସସ୍ତ୍ୱଧ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ପ୍ରଧାବତି ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ପ୍ରାଣଂ ଭ୍ରାମୟେଦ୍ଯୋ ନିରନ୍ତରମ୍ ।। ୩୫ ।।

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ପ୍ରାଣଃ ସ୍ଥିରୋ ଭବତି ଧୀମତାମ୍ ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ପ୍ରବେଶେନ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୌ ଲୟଂ ଗତୌ ।। ୩୬ ।।

ତଦା ସମରସଂ ଭାବଂ ଯୋ ଜାନାତି ସ ଯୋଗବିତ୍ ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ୟସ୍ୟ ମ୍ରିୟତେ ମନସୋ ରୟଃ ।। ୩୭ ।।

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଯୋଗୀ କ୍ଷଣୈକମପି ତିଷ୍ଠତି ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଯୋଗୀ କ୍ଷଣାର୍ଧମପି ତିଷ୍ଠତି ।। ୩୮ ।।

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଯୋଗୀ ସୁଲଗ୍ନୋ ଲବଣାମ୍ବୁବତ୍ ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଯୋଗୀ ଲୀୟତେ କ୍ଷୀରନୀରବତ୍ ।। ୩୯ ।।

ଭିଦ୍ୟତେ ଚ ତଦା ଗ୍ରନ୍ଥିଶ୍ଚିଦ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବସଂଶୟାଃ ।
କ୍ଷୀୟନ୍ତେ ପରମାକାଶେ ତେ ୟାନ୍ତି ପରମାଂ ଗତିମ୍ ।। ୪୦ ।।

ଗଙ୍ଗାୟାଂ ସାଗରେ ସ୍ନାତ୍ୱା ନତ୍ୱା ଚ ମଣିକର୍ଣ୍ଣିକାମ୍ ।
ମଧ୍ୟନାଡୀବିଚାରସ୍ୟ କଲାଂ ନାର୍ହନ୍ତି ଷୋଡଶୀମ୍ ।। ୪୧ ।।

ଶ୍ରୀଶୈଲଦର୍ଶନାନ୍ମୁକ୍ତିର୍ବାରାଣସ୍ୟାଂ ମୃତସ୍ୟ ଚ ।
କେଦାରୋଦକପାନେନ ମଧ୍ୟନାଡୀପ୍ରଦର୍ଶନାତ୍ ।। ୪୨ ।।

ଅଶ୍ୱମେଧସହସ୍ରାଣି ବାଜପେୟଶତାନି ଚ ।
ସୁଷୁମ୍ନାଧ୍ୟାନୟୋଗସ୍ୟ କଲାଂ ନାର୍ହନ୍ତି ଷୋଡଶୀମ୍ ।। ୪୩ ।।

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ସଦା ଗୋଷ୍ଠୀଂ ୟଃ କଶ୍ଚିତ୍କୁରୁତେ ନରଃ ।
ସ ମୁକ୍ତେଃ ସର୍ବପାପେଭ୍ୟୋ ନିଃଶ୍ରେୟସମବାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୪୪ ।।

Not For Commercial Use

ସୁଷୁମ୍ନୈବ ପରଂ ତୀର୍ଥଂ ସୁଷୁମ୍ନୈବ ପରୋ ଜପଃ ।
ସୁଷୁମ୍ନୈବ ପରଂ ଧ୍ୟାନଂ ସୁଷୁମ୍ନୈବ ପରା ଗତିଃ ।। ୪୫ ।।

ଅନେକଯଜ୍ଞଦାନାନି ବ୍ରତାନି ନିୟମାସ୍ତଥା ।
ସୁଷୁମ୍ନାଧ୍ୟାନଲେଶସ୍ୟ କଲାଂ ନାର୍ହନ୍ତି ଷୋଡଶୀମ୍ ।। ୪୬ ।।

ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରେ ମହାସ୍ଥାନେ ବର୍ତତେ ସତତଂ ଶିବା ।
ଚିଚ୍ଛକ୍ତିଃ ପରମା ଦେବୀ ମଧ୍ୟମେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।। ୪୭ ।।

ମାୟାଶକ୍ତିର୍ଲଲାଟାଗ୍ରଭାଗେ ବ୍ୟୋମାମ୍ବୁଜେ ତଥା ।
ନାଦରୂପା ପରା ଶକ୍ତିର୍ଲଲାଟସ୍ୟ ତୁ ମଧ୍ୟମେ ।। ୪୮ ।।

ଭାଗେ ବିନ୍ଦୁମୟୀ ଶକ୍ତିର୍ଲଲାଟସ୍ୟାପରାଂଶକେ ।
ବିନ୍ଦୁମଧ୍ୟେ ଚ ଜୀବାତ୍ମା ସୂକ୍ଷ୍ମରୂପେଣ ବର୍ତତେ ।। ୪୯ ।।

ହୃଦୟେ ସ୍ଥୂଲରୂପେଣ ମଧ୍ୟମେନ ତୁ ମଧ୍ୟମେ ।। ୫୦ ।।

ପ୍ରାଣାପାନବଶୋ ଜୀବୋ ହ୍ୟଧଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ଚ ଧାବତି ।
ବାମଦକ୍ଷିଣମାର୍ଗେଣ ଚଞ୍ଚଲତ୍ୱାନ୍ନ ଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୫୧ ।।

ଆକ୍ଷିପ୍ତୋ ଭୁଜଦଣ୍ଡେନ ଯଥୋଚ୍ଚଲତି କନ୍ଦୁକଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନସମାକ୍ଷିପ୍ତସ୍ତଥା ଜୀବୋ ନ ବିଶ୍ରମେତ୍ ।। ୫୨ ।।

ଅପାନଃ କର୍ଷତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣୋଽପାନଂ ଚ କର୍ଷତି ।
ହକାରେଣ ବହିର୍ୟାତି ସକାରେଣ ବିଶେତ୍-ପୁନଃ ।। ୫୩ ।।

ହଂସହଂସେତ୍ୟମୁଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ।
ତଦ୍ବିଦ୍ୱାନକ୍ଷରଂ ନିତ୍ୟଂ ଯୋ ଜାନାତି ସ ଯୋଗବିତ୍ ।। ୫୪ ।।

Not For Commercial Use

କନ୍ଦୋର୍ଧ୍ୱେ କୁଣ୍ଡଲୀ ଶକ୍ତିର୍ମୁକ୍ତିରୂପା ହି ଯୋଗିନାମ୍ ।
ବନ୍ଧନାୟ ଚ ମୂଢାନାଂ ୟସ୍ତାଂ ବେତ୍ତି ସ ଯୋଗବିତ୍ ।। ୫୫ ।।

ଭୂର୍ଭୁବଃସ୍ୱରିମେ ଲୋକାଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ୟ୍ୟାଽଗ୍ନିଦେବତାଃ ।
ୟାସୁ ମାତ୍ରାସୁ ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତତ୍ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରୋମିତି ।। ୫୬ ।।

ତ୍ରୟଃ କାଲାସ୍ତ୍ରୟୋ ଦେବାସ୍ତ୍ରୟୋ ଲୋକାସ୍ତ୍ରୟଃ ସ୍ୱରାଃ ।
ତ୍ରୟୋ ବେଦାଃ ସ୍ଥିତା ୟତ୍ର ତତ୍ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରୋମିତି ।। ୫୭ ।।

ଚିତ୍ତେ ଚଲତି ସଂସାରୋ ନିଶ୍ଚଲଂ ମୋକ୍ଷ ଉଚ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମାଚ୍ଚିତ୍ତଂ ସ୍ଥିରୀକୁର୍ୟ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଜ୍ଞୟା ପରୟା ବିଧେ ।। ୫୮ ।।

ଚିତ୍ତଂ କାରଣମର୍ଥାନାଂ ତସ୍ମିନ୍‌ସତି ଜଗତ୍ତ୍ରୟମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍-କ୍ଷୀଣେ ଜଗତ୍କ୍ଷୀଣଂ ତଚ୍ଚିକିତ୍ସ୍ୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ।। ୫୯ ।।

ମନୋହ୍ୟଂ ଗଗନାକାରଂ ମନୋଽହଂ ସର୍ବତୋମୁଖମ୍ ।
ମନୋଽହଂ ସର୍ବମାତ୍ମା ଚ ନ ମନଃ କେବଲଃ ପରଃ ।। ୬୦ ।।

ମନଃ କର୍ମାଣି ଜାୟନ୍ତେ ମନୋ ଲିପ୍ୟତି ପାତକୈଃ ।
ମନଶ୍ଚେଦୁନ୍ମନୀଭୂୟାନ୍ନ ପୁଣ୍ୟଂ ନ ଚ ପାତକମ୍ ।। ୬୧ ।।

ମନସା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ବୃତ୍ତିଶୂନ୍ୟଂ ୟଦା ଭବେତ୍ ।
ତତଃ ପରଂ ପରବ୍ରହ୍ମ ଦୃଶ୍ୟତେ ଚ ସୁଦୁର୍ଲଭମ୍ ।। ୬୨ ।।

ମନସା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ଯୋଗବିତ୍ ।
ମନସା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ଉନ୍ମନ୍ୟନ୍ତଂ ସଦା ସ୍ମରେତ୍ ।। ୬୩ ।।

ମନସା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ଯୋଗନିଷ୍ଠଃ ସଦା ଭବେତ୍ ।
ମନସା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟୟା ଦଶ ।। ୬୪ ।।

Not For Commercial Use

ଯଦା ପ୍ରତ୍ୟୟା ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ତଦା ଯୋଗୀଶ୍ୱରୋ ଭବେତ୍ ।। ୬୫ ।।

ବିନ୍ଦୁନାଦକଲାଜ୍ୟୋତୀରବୀନ୍ଦୁଧ୍ରୁବତାରକମ୍ ।
ଶାନ୍ତଂ ଚ ତଦତୀତଂ ଚ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ତଦୁଚ୍ୟତେ ।। ୬୬ ।।

ହସତ୍ୟୁଲ୍ଲସତି ପ୍ରୀତ୍ୟା କ୍ରୀଡତେ ମୋଦତେ ତଦା ।
ତନୋତି ଜୀବନଂ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ବିଭେତି ସର୍ବତୋଭୟାତ୍ ।। ୬୭ ।।

ରୋଧ୍ୟତେ ବୁଦ୍ଧ୍ୟତେ ଶୋକେ ମୁହ୍ୟତେ ନ ଚ ସଂପଦା ।
କମ୍ପତେ ଶତ୍ରୁକାର୍ଯେଷୁ କାମେନ ରମତେ ହସନ୍ ।। ୬୮ ।।

ସ୍ଥତ୍ୱା କାମରତଂ ଚିତ୍ତଂ ବିଜାନୀୟାତ୍ପ୍ରଲେବରେ ।
ୟତ୍ର ଦେଶେ ବସେଦ୍ବାୟୁଶ୍ଚିତ୍ତଂ ତଦ୍ୱସତି ଧ୍ରୁବମ୍ ।। ୬୯ ।।

ମନଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରୋ ରବିର୍ବାୟୁର୍ଦୃଷ୍ଟିରଗ୍ନିରୁଦାହୃତଃ ।
ବିନ୍ଦୁନାଦକଲା ବ୍ରହ୍ମନ୍ ବିଷ୍ଣୁବ୍ରହ୍ମେଶଦେବତାଃ ।। ୭୦ ।।

ସଦା ନାଦାନୁସନ୍ଧାନାତ୍ସଂକ୍ଷୀଣା ବାସନା ଭବେତ୍ ।
ନିରଞ୍ଜନେ ବିଲୀୟେତ ମରୁନ୍ମନସି ପଦ୍ମଜ ।। ୭୧ ।।

ଯୋ ବୈ ନାଦଃ ସ ବୈ ବିନ୍ଦୁସ୍ତଦ୍ଦ୍ୱୈ ଚିତ୍ତଂ ପ୍ରକୀର୍ତିତମ୍ ।
ନାଦୋ ବିନ୍ଦୁଶ୍ଚ ଚିତ୍ତଂ ଚ ତ୍ରିଭିରୈକ୍ୟଂ ପ୍ରସାଦୟେତ୍ ।। ୭୨ ।।

ମନ ଏବ ହି ବିନ୍ଦୁଶ୍ଚ ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥିତିକାରଣମ୍ ।
ମନସୋତ୍ପଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ୟଥା କ୍ଷୀରଂ ଗତାତ୍ମକମ୍ ।। ୭୩ ।।

ଷଟ୍ ଚକ୍ରାଣି ପରିଜ୍ଞାତ୍ୱା ପ୍ରବିଶେତ୍ସୁଖମଣ୍ଡଲମ୍ ।
ପ୍ରବିଶେଦ୍ବାୟୁମାମାକୃଷ୍ୟ ତତ୍ପୈବୋର୍ଧ୍ୱଂ ନିୟୋଜୟେତ୍ ।। ୭୪ ।।

Not For Commercial Use

ବାୟୁଂ ବିନ୍ଦୁଂ ତଥା ଚକ୍ରଂ ଚିତ୍ତଂ ଚୈବ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ସମାଧିମେକେନ ସମମମୃତଂ ୟାନ୍ତି ଯୋଗିନଃ ।। ୭୫ ।।

ୟଥାଽଗ୍ନିର୍ଦାରୁମଧ୍ୟସ୍ଥୋ ନୋତ୍ଥିଷ୍ଟେନ୍ମଥନଂ ବିନା ।
ବିନା ଚାଭ୍ୟାସଯୋଗେନ ଜ୍ଞାନଦୀପସ୍ତଥା ନହି ।। ୭୬ ।।

ଘଟମଧ୍ୟେ ୟଥା ଦୀପୋ ବାହ୍ୟେ ନୈବ ପ୍ରକାଶତେ ।
ଭିନ୍ନେ ତସ୍ମିନ୍ ଘଟେ ଚୈବ ଦୀପଜ୍ୱାଲା ଚ ଭାସତେ ।। ୭୭ ।।

ସ୍ୱକାୟଂ ଘଟମିତ୍ୟୁକ୍ତଂ ୟଥା ଜୀବୋ ହି ତତ୍ପଦମ୍ ।
ଗୁରୁବାକ୍ୟସମାଭିନ୍ନେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରକାଶତେ ।। ୭୮ ।।

କର୍ଣ୍ଣଧାରଂ ଗୁରୁଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ତଦ୍ୱାକ୍ୟଂ ପ୍ଲବବଦ୍ଦୃଢମ୍ ।
ଅଭ୍ୟାସବାସନାଶକ୍ତ୍ୟା ତରନ୍ତି ଭବସାଗରମ୍ ।। ୭୯ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ଯୋଗଶିଖୋପନିଷତ୍ସୁ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୬।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।।
ତେଜସ୍ୱିନବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଯୋଗଶିଖୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ ଉପନିଷଦ

(Yogakundalinyupanisat / Yogakundalini Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ଯୋଗକୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ / ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ ଉପନିଷଦ / ଯୋଗକୁଣ୍ଡଲ୍ୟୁପନିଷତ୍

।। ଅଥ ଯୋଗକୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଯୋଗକୁଣ୍ଡଲ୍ୟୁପନିଷଦ୍ୟୋଗସିଦ୍ଧିହୃଦାସନମ୍ ।
ନିର୍ବିଶେଷବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ସ୍ୱମାତ୍ରମିତି ଚିନ୍ତୟେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।। ହେତୁଦ୍ୱୟଂ ହି ଚିତ୍ତସ୍ୟ ବାସନା ଚ ସମୀରଣଃ ।
ତୟୋର୍ବିନଷ୍ଟ ଏକସ୍ମିଂସ୍ତ୍ରୁଦ୍ଧାବପି ବିନଶ୍ୟତଃ ।। ୧।।

ତୟୋରାଦୌ ସମୀରସ୍ୟ ଜୟଂ କୁର୍ୟାନ୍ନରଃ ସଦା ।
ମିତାହାରଶ୍ଚାସନଂ ଚ ଶକ୍ତିଚାଲସ୍ତୃତୀୟକଃ ।। ୨।।

ଏତେଷାଂ ଲକ୍ଷଣଂ ବକ୍ଷ୍ୟେ ଶୃଣୁ ଗୌତମ ସାଦରମ୍ ।
ସୁସ୍ନିଗ୍ଧମଧୁରାହାରଶ୍ଚତୁର୍ଥାଂଶବିବର୍ଜିତଃ ।। ୩।।

ଭୁଜ୍ୟତେ ଶିବସଂପ୍ରୀତ୍ୟୈ ମିତାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଆସନଂ ଦ୍ୱିବିଧଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ପଦ୍ମଂ ବଜ୍ରାସନଂ ତଥା ।। ୪।।

ଉର୍ବୋରୁପରି ଚେଦ୍ଧସ୍ତେ ଉଭେ ପାଦତଲେ ୟଥା ।
ପଦ୍ମାସନଂ ଭବେଦେତତ୍ସର୍ବପାପପ୍ରଣାଶନମ୍ ।। ୫।।

Not For Commercial Use

ବାମାଙ୍ଘ୍ରିମୂଲକନ୍ଦାଧୋ ହ୍ୟନ୍ୟଂ ତଦୁପରି କ୍ଷିପେତ୍ ।
ସମଗ୍ରୀବଶିରଃକାୟୋ ବଜ୍ରାସନମିତୀରିତମ୍ ।। ୬।।

କୁଣ୍ଡଲ୍ୟେବ ଭବେଚ୍ଛକ୍ତିସ୍ତାଂ ତୁ ସଂଚାଲୟେଦ୍ବୁଧଃ ।
ସ୍ୱସ୍ଥାନାଦାଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟଂ ଶକ୍ତିଚାଲନମୁଚ୍ୟତେ ।। ୭।।

ତସ୍ରାଧନେ ଦ୍ୱୟଂ ମୁଖ୍ୟଂ ସରସ୍ୱତ୍ୟାସ୍ତୁ ଚାଲନମ୍ ।
ପ୍ରାଣରୋଧମଥାଭ୍ୟାସାଦୃଜ୍ୱୀ କୁଣ୍ଡଲିନୀ ଭବେତ୍ ।। ୮।।

ତୟୋରାଦୌ ସରସ୍ୱତ୍ୟାଶ୍ଚାଲନଂ କଥୟାମି ତେ ।
ଅରୁନ୍ଧତ୍ୟେବ କଥିତା ପୁରାବିଦ୍-ଭିଃ ସରସ୍ୱତୀ ।। ୯।।

ୟସ୍ୟାଃ ସଂଚାଲନେନୈବ ସ୍ୱୟଂ ଚଲତି କୁଣ୍ଡଲୀ ।
ଇଡାୟାଂ ବହତି ପ୍ରାଣେ ବଦ୍ଧ୍ୱା ପଦ୍ମାସନଂ ଦୃଢମ୍ ।। ୧୦।।

ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲଦୈର୍ଘ୍ୟଂ ଚ ଅମ୍ବରଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମ୍ ।
ବିସ୍ତୀର୍ଯ୍ୟ ତେନ ତନ୍ନାଡୀଂ ବେଷ୍ଟୟିତ୍ୱା ତତଃ ସୁଧୀଃ ।। ୧୧।।

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠତର୍ଜନୀଭ୍ୟାଂ ତୁ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ଧାରୟେଦ୍ଦୃଢମ୍ ।
ସ୍ୱଶକ୍ତ୍ୟା ଚାଲୟେଦ୍ୱାମେ ଦକ୍ଷିଣେନ ପୁନଃ ପୁନଃ ।। ୧୨।।

ମୁହୂର୍ତଦ୍ୱୟପର୍ୟନ୍ତଂ ନିର୍ଭୟାଚ୍ଚାଲୟେତ୍ସୁଧୀଃ ।
ଊର୍ଧ୍ୱମାକର୍ଷୟେଚ୍ଚିଂଚିତ୍ସୁଷୁମ୍ନାଂ କୁଣ୍ଡଲୀଗତାମ୍ ।। ୧୩।।

ତେନ କୁଣ୍ଡଲିନୀ ତସ୍ୟାଃ ସୁଷୁମ୍ନାୟା ମୁଖଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।
ଜହାତି ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରାଣୋଽୟଂ ସୁଷୁମ୍ନାଂ ବ୍ରଜତି ସ୍ୱତଃ ।। ୧୪।।

ତୁନ୍ଦେ ତୁ ତାଣଂ କୁର୍ୟାଚ୍ଚ କଣ୍ଠସଂକୋଚନେବ କୃତେ ।
ସରସ୍ୱତ୍ୟାଂ ଚାଲନେନ ବକ୍ଷସଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଗୋ ମରୁତ୍ ।। ୧୫।।

Not For Commercial Use

ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ରେଚୟେଦ୍ବାୟୁଂ ସରସ୍ୱତ୍ୟାସ୍ତୁ ଚାଲନେ ।
କଣ୍ଠସଂକୋଚନଂ କୃତ୍ବା ବକ୍ଷସଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଗୋ ମରୁତ୍ ।। ୧୬।।

ତସ୍ମାତ୍ସଂଚାଲୟେନ୍ନିତ୍ୟଂ ଶଵ୍ଦଗର୍ଭାଂ ସରସ୍ୱତୀମ୍ ।
ୟସ୍ୟାଃ ସଂଚାଲନେନୈବ ଯୋଗୀ ରୋଗୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।। ୧୭।।

ଗୁଲ୍ମଂ ଜଲୋଦରଃ ପ୍ଲୀହା ଯେ ଚାନ୍ୟେ ତୁନ୍ଦମଧ୍ୟଗାଃ ।
ସର୍ବେ ତୁ ଶକ୍ତିଚାଲେନ ରୋଗା ନଶ୍ୟନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟମ୍ ।। ୧୮।।

ପ୍ରାଣରୋଧମଥେଦାନୀଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ସମାସତଃ ।
ପ୍ରାଣଶ୍ଚ ଦେହଗୋ ବାୟୁରାୟାମଃ କୁମ୍ଭକଃ ସ୍ମୃତଃ ।। ୧୯।।

ସ ଏବ ଦ୍ୱିବିଧଃ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ସହିତଃ କେବଲସ୍ତଥା ।
ୟାବତ୍କେବଲସିଦ୍ଧିଃ ସ୍ୟାତ୍ତାବତ୍ସହିତମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୨୦।।

ସୂର୍ଯ୍ୟୋଜ୍ଜାୟୀ ଶୀତଲୀ ଚ ଭସ୍ତ୍ରୀ ଚୈବ ଚତୁର୍ଥିକା ।
ଭେଦୈରେବ ସମଂ କୁମ୍ଭୋ ୟଃ ସ୍ୟାତ୍ସହିତକୁମ୍ଭକଃ ।। ୨୧।।

ପବିତ୍ରେ ନିର୍ଜନେ ଦେଶେ ଶର୍କରାଦିବିବର୍ଜିତେ ।
ଧନୁଃପ୍ରମାଣପର୍ୟନ୍ତେ ଶୀତାଗ୍ନିଜଲବର୍ଜିତେ ।। ୨୨।।

ପବିତ୍ରେ ନାତୁ୍ୟଚ୍ଚନୀଚେ ହ୍ୟାସନେ ସୁଖଦେ ସୁଖେ ।
ବଦ୍ଧପଦ୍ମାସନଂ କୃତ୍ବା ସରସ୍ୱତ୍ୟାସ୍ତୁ ଚାଲନମ୍ ।। ୨୩।।

ଦକ୍ଷନାଡ୍ୟା ସମାକୃଷ୍ୟ ବହିଷ୍ଠଂ ପବନଂ ଶନୈଃ ।
ୟଥେଷ୍ଟଂ ପୂରୟେଦ୍ବାୟୁଂ ରେଚୟେଦିଡୟା ତତଃ ।। ୨୪।।

କପାଲଶୋଧନେ ବାପି ରେଚୟେତ୍ପବନଂ ଶନୈଃ ।
ଚତୁଷ୍କଂ ବାତଦୋଷଂ ତୁ କୃମିଦୋଷଂ ନିହନ୍ତି ଚ ।। ୨୫।।

Not For Commercial Use

ପୁନଃ ପୁନରିଦଂ କାର୍ଯ୍ୟଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଭେଦମୁଦାହୃତମ୍ ।
ମୁଖଂ ସଂୟମ୍ୟ ନାଡିଭ୍ୟାମାକୃଷ୍ୟ ପବନଂ ଶନୈଃ ।। ୨୬।।

ଯଥା ଲଗତି କଣ୍ଠାଙ୍ଗୁ ହୃଦୟାବଧି ସସ୍ୱନମ୍ ।
ପୂର୍ବବଚ୍ଚୁମ୍ଭୟେତ୍-ପ୍ରାଣଂ ରେଚୟେଦିଡୟା ତତଃ ।। ୨୭।।

ଶୀର୍ଷୋଦିତାନଲହରଂ ଗଲଶ୍ଲେଷ୍ମହରଂ ପରମ୍ ।
ସର୍ବରୋଗହରଂ ପୁଣ୍ୟଂ ଦେହାନଲବିବର୍ଧନମ୍ ।। ୨୮।।

ନାଡୀଜଲୋଦରଂ ଧାତୁଗତଦୋଷବିନାଶନମ୍ ।
ଗଚ୍ଛତସ୍ତିଷ୍ଠତଃ କାର୍ଯ୍ୟମୁଜ୍ଜାୟ୍ୟାଖ୍ୟଂ ତୁ କୁମ୍ଭକମ୍ ।। ୨୯।।

ଜିହ୍ୱୟା ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ପୂର୍ବବଚ୍ଚୁମ୍ଭକାଦନୁ ।
ଶନୈସ୍ତୁ ଘ୍ରାଣରନ୍ଧ୍ରାଭ୍ୟାଂ ରେଚୟେଦନିଲଂ ସୁଧୀଃ ।। ୩୦।।

ଗୁଲ୍ମପ୍ଲୀହାଦିକାନ୍ଦୋଷାନ୍-କ୍ଷୟଂ ପିତ୍ତଂ ଜ୍ୱରଂ ତୃଷାମ୍ ।
ବିଷାଣି ଶୀତଲୀ ନାମ କୁମ୍ଭକୋଽୟଂ ନିହନ୍ତି ଚ ।। ୩୧।।

ତତଃ ପଦ୍ମାସନଂ ବଦ୍ଧ୍ୱା ସମଗ୍ରୀବୋଦରଃ ସୁଧୀଃ ।
ମୁଖଂ ସଂୟମ୍ୟ ଯତ୍ନେନ ପ୍ରାଣଂ ଘ୍ରାଣେନ ରେଚୟେତ୍ ।। ୩୨।।

ଯଥା ଲଗତି କଣ୍ଠାଙ୍ଗୁ କପାଲେ ସସ୍ୱନଂ ତତଃ ।
ବେଗେନ ପୂରୟେତ୍ କିଂଚିଦ୍ଧୃତ୍ପଦ୍ମାବଧି ମାରୁତମ୍ ।। ୩୩।।

ପୁନର୍ବିରେଚୟେଦ୍ଧତ୍-ପୂରୟେଚ୍ଚ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ଯଥୈବ ଲୋହକାରାଣାଂ ଭସ୍ତ୍ରା ବେଗେନ ଚାଲ୍ୟତେ ।। ୩୪।।

ତଥୈବ ସ୍ୱଶରୀରସ୍ଥଂ ଚାଲୟେତ୍ପବନଂ ଶନୈଃ ।
ଯଥା ଶ୍ରମୋ ଭବେଦ୍ଦେହେ ତଥା ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ପୂରୟେତ୍ ।। ୩୫।।

Not For Commercial Use

ଯଥୋଦରଂ ଭବେତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ପବନେନ ତଥା ଲଘୁ ।
ଧାରୟନ୍ନାସିକାମଧ୍ୟଂ ତର୍ଜନୀଭ୍ୟାଂ ବିନା ଦୃଢମ୍ ।। ୩୬।।

କୁମ୍ଭକଂ ପୂର୍ବବଚ୍ଚୃତ୍ୱା ରେଚୟେଦିଡୟାନିଲମ୍ ।
କଣ୍ଠୋତ୍ଥିତାନଲହରଂ ଶରୀରାଗ୍ନିବିବର୍ଧନମ୍ ।। ୩୭।।

କୁଣ୍ଡଲୀବୋଧକଂ ପୁଣ୍ୟଂ ପାପଘ୍ନଂ ଶୁଭଦଂ ସୁଖମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମନାଡୀମୁଖାଚ୍ଛୁଷ୍ମକଫାଦ୍ୟର୍ଗଲନାଶନମ୍ ।। ୩୮।।

ଗୁଣତ୍ରୟସମୁଦ୍-ଭୂତଗ୍ରନ୍ଥିତ୍ରୟବିଭେଦକମ୍ ।
ବିଶେଷେଣୈବ କର୍ତବ୍ୟଂ ଭସ୍ତ୍ରାଖ୍ୟଂ କୁମ୍ଭକଂ ତ୍ୱିଦମ୍ ।। ୩୯।।

ଚତୁର୍ଣ୍ଣାମପି ଭେଦାନାଂ କୁମ୍ଭକେ ସମୁପସ୍ଥିତେ ।
ବନ୍ଧତ୍ରୟମିଦଂ କାର୍ଯଂ ଯୋଗିଭିର୍ବୀତକଲ୍ମଷୈଃ ।। ୪୦।।

ପ୍ରଥମୋ ମୂଲବନ୍ଧସ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଡ୍ଡୀୟଣାଭିଧଃ ।
ଜାଲନ୍ଧରସ୍ତୃତୀୟସ୍ତୁ ତେଷାଂ ଲକ୍ଷଣମୁଚ୍ୟତେ ।। ୪୧।।

ଅଧୋଗତିମପାନଂ ବୈ ଉର୍ଧ୍ୱଗଂ କୁରୁତେ ବଲାତ୍ ।
ଆକୁଞ୍ଚନେନ ତଂ ପ୍ରାହୁର୍ମୂଲବନ୍ଧୋଽୟମୁଚ୍ୟତେ ।। ୪୨।।

ଅପାନେ ଚୋର୍ଧ୍ୱଗେ ୟାତେ ସଂପ୍ରାପ୍ତେ ବହ୍ନିମଣ୍ଡଲେ ।
ତତୋଽନଲଶିଖା ଦୀର୍ଘା ବର୍ଧତେ ବାୟୁନାହତା ।। ୪୩।।

ତତୋ ୟାତୌ ବହ୍ନ୍ୟମାନୌ ପ୍ରାଣମୁଷ୍ଣସ୍ୱରୂପକମ୍ ।
ତେନାତ୍ୟନ୍ତପ୍ରଦୀପ୍ତେନ ଜ୍ୱଲନୋ ଦେହଜସ୍ତଥା ।। ୪୪।।

ତେନ କୁଣ୍ଡଲିନୀ ସୁପ୍ତା ସଂତପ୍ତା ସଂପ୍ରବୁଧ୍ୟତେ ।
ଦଣ୍ଡାହତଭୁଜଙ୍ଗୀବ ନିଃଶ୍ୱସ୍ୟ ଋଜୁତାଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।। ୪୫।।

Not For Commercial Use

ବିଲପ୍ରବେଶତୋ ୟତ୍ର ବ୍ରହ୍ମନାଡ୍ୟନ୍ତରଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।
ତସ୍ମାନ୍ନିତ୍ୟଂ ମୂଲବନ୍ଧଃ କର୍ତବ୍ୟୋ ଯୋଗିଭିଃ ସଦା ।। ୪୬।।

କୁମ୍ଭକାନ୍ତେ ରେଚକାଦୌ କର୍ତବ୍ୟସ୍ତୂଡ୍ଡିୟାଣକଃ ।
ବନ୍ଧୋ ୟେନ ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ପ୍ରାଣସ୍ତୂଡ୍ଡୀୟତେ ୟତଃ ।। ୪୭।।

ତସ୍ମାଦୁଡ୍ଡୀୟଣାଖ୍ୟୋଽୟଂ ଯୋଗିଭିଃ ସମୁଦାହୃତଃ ।
ସତି ବଜ୍ରାସନେ ପାଦୌ କରାଭ୍ୟାଂ ଧାରୟେଦ୍ଦୃଢମ୍ ।। ୪୮।।

ଗୁଲ୍ଫଦେଶସମୀପେ ଚ କନ୍ଦଂ ତତ୍ର ପ୍ରପୀଡୟେତ୍ ।
ପଶ୍ଚିମଂ ତାଣମୁଦରେ ଧାରୟେଦ୍ଧୃଦୟେ ଗଲେ ।। ୪୯।।

ଶନୈଃ ଶନୈର୍ୟଦା ପ୍ରାଣସ୍ତୁନ୍ଦସନ୍ଧିଂ ନିଗଚ୍ଛତି ।
ତୁନ୍ଦଦୋଷଂ ବିନିର୍ଧୂୟ କର୍ତବ୍ୟଂ ସତତଂ ଶନୈଃ ।। ୫୦।।

ପୂରକାନ୍ତେ ତୁ କର୍ତବ୍ୟୋ ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରାଭିଧଃ ।
କଣ୍ଠସଂକୋଚରୂପୋଽସୌ ବାୟୁମାର୍ଗନିରୋଧକଃ ।। ୫୧।।

ଅଧସ୍ତାଚ୍ଚୁଞ୍ଚନେନାଶୁ କଣ୍ଠସଂକୋଚନେ କୃତେ ।
ମଧ୍ୟେ ପଶ୍ଚିମତାଣେନ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମନାଡିଗଃ ।। ୫୨।।

ପୂର୍ବୋକ୍ତେନ କ୍ରମେଣୈବ ସମ୍ୟଗାସନମାସ୍ଥିତଃ ।
ଚାଲନଂ ତୁ ସରସ୍ୱତ୍ୟାଃ କୃତ୍ୱା ପ୍ରାଣଂ ନିରୋଧୟେତ୍ ।। ୫୩।।

ପ୍ରଥମେ ଦିବସେ କାର୍ୟଂ କୁମ୍ଭକାନାଂ ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।
ପ୍ରତ୍ୟେକଂ ଦଶସଂଖ୍ୟାକଂ ଦ୍ୱିତୀୟେ ପଞ୍ଚଭିସ୍ତଥା ।। ୫୪।।

ବିଶତ୍ୟଲଂ ତୃତୀୟେଽହ୍ନି ପଞ୍ଚବୃଦ୍ଧ୍ୟା ଦିନେ ଦିନେ ।
କର୍ତବ୍ୟଃ କୁମ୍ଭକୋ ନିତ୍ୟଂ ବନ୍ଧତ୍ରୟସମନ୍ୱିତଃ ।। ୫୫।।

Not For Commercial Use

ଦିବା ସୁପ୍ତିର୍ନିଶାୟାଂ ତୁ ଜାଗରାଦତିମୈଥୁନାତ୍ ।
ବହୁସଂକ୍ରମଣଂ ନିତ୍ୟଂ ରୋଧାନ୍ମୂତ୍ରପୁରୀଷୟୋଃ ।। ୫୬।।

ବିଷମାଶନଦୋଷାଚ୍ଚ ପ୍ରୟାସପ୍ରାଣଚିନ୍ତନାତ୍ ।
ଶୀଘ୍ରମୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ରୋଗଃ ସ୍ତମ୍ଭୟେଦ୍ୟଦି ସଂୟମୀ ।। ୫୭।।

ଯୋଗାଭ୍ୟାସେନ ମେ ରୋଗ ଉତ୍ପନ୍ନ ଇତି କଥ୍ୟତେ ।
ତତୋଽଭ୍ୟାସଂ ତ୍ୟଜେଦେବଂ ପ୍ରଥମଂ ବିଘ୍ନମୁଚ୍ୟତେ ।। ୫୮।।

ଦ୍ୱିତୀୟଂ ସଂଶୟାଖ୍ୟଂ ଚ ତୃତୀୟଂ ଚ ପ୍ରମତ୍ତତା ।
ଆଲସ୍ୟାଖ୍ୟଂ ଚତୁର୍ଥଂ ଚ ନିଦ୍ରାରୂପଂ ତୁ ପଞ୍ଚମମ୍ ।। ୫୯।।

ଷଷ୍ଠଂ ତୁ ବିରତିର୍ଭ୍ରାନ୍ତିଃ ସପ୍ତମଂ ପରିକୀର୍ତିତମ୍ ।
ବିଷମଂ ଚାଷ୍ଟମଂ ଚୈବ ଅନାଖ୍ୟଂ ନବମଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।। ୬୦।।

ଅଲବ୍ଧ୍ୟୋଗତତ୍ତ୍ୱସ୍ୟ ଦଶମଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ।
ଇତ୍ୟେତଦ୍ୱିଘ୍ନଦଶକଂ ବିଚାରେଣ ତ୍ୟଜେଦ୍ବୁଧଃ ।। ୬୧।।

ପ୍ରାଣାଭ୍ୟାସସ୍ତତଃ କାର୍ଯ୍ୟୋ ନିତ୍ୟଂ ସତ୍ତ୍ୱସ୍ଥୟା ଧିୟା ।
ସୁଷୁମ୍ନା ଲୀୟତେ ଚିତ୍ତଂ ତଥା ବାୟୁଃ ପ୍ରଧାବତି ।। ୬୨।।

ଶୁଷ୍କେ ମଲେ ତୁ ଯୋଗୀ ଚ ସ୍ୟାଦ୍ଗତିଶ୍ଚଲିତା ତତଃ ।
ଅଧୋଗତିମପାନଂ ବୈ ଊର୍ଧ୍ୱଗଂ କୁରୁତେ ବଲାତ୍ ।। ୬୩।।

ଆକୁଞ୍ଚନେନ ତଂ ପ୍ରାହୁର୍ମୂଲବନ୍ଧୋଽୟମୁଚ୍ୟତେ ।
ଅପାନଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଗୋ ଭୂତ୍ୱା ବହ୍ନିନା ସହ ଗଚ୍ଛତି ।। ୬୪।।

ପ୍ରାଣସ୍ଥାନଂ ତତୋ ବହ୍ନିଃ ପ୍ରାଣାପାନୌ ଚ ସତ୍ୱରମ୍ ।
ମିଲିତ୍ୱା କୁଣ୍ଡଲୀଂ ୟାତି ପ୍ରସୁପ୍ତା କୁଣ୍ଡଲାକୃତିଃ ।। ୬୫।।

Not For Commercial Use

ତେନାଗ୍ନିନା ଚ ସଂତପ୍ତା ପବନେନୈବ ଚାଲିତା ।
ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ୱଶରୀରଂ ତୁ ସୁଷୁମ୍ନା ବଦନାନ୍ତରେ ।। ୬୬।।

ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ରଜୋଗୁଣସମୁଦ୍-ଭବମ୍ ।
ସୁଷୁମ୍ନା ବଦନେ ଶୀଘ୍ରଂ ବିଦ୍ୟୁଲ୍ଲେଖେବ ସଂସ୍ଫୁରେତ୍ ।। ୬୭।।

ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥିଂ ପ୍ରୟାତ୍ୟୁଚ୍ଚୈଃ ସତ୍ୱରଂ ହୃଦି ସଂସ୍ଥିତା ।
ଊର୍ଧ୍ୱଂ ଗଚ୍ଛତି ୟଚ୍ଛାସ୍ତେ ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତଦୁଦ୍-ଭବମ୍ ।। ୬୮।।

ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟଂ ତୁ ସଂଭିଦ୍ୟ ୟାତି ଶୀତାଂଶୁମଣ୍ଡଲମ୍ ।
ଅନାହତାଖ୍ୟଂ ୟଚ୍ଚକ୍ରଂ ଦଳୈଃ ଷୋଡଶଭିର୍ଯୁତମ୍ ।। ୬୯।।

ତତ୍ର ଶୀତାଂଶୁସଂଜାତଂ ଦ୍ରବଂ ଶୋଷୟତି ସ୍ୱୟମ୍ ।
ଚଲିତେ ପ୍ରାଣବେଗେନ ରକ୍ତଂ ପୀତଂ ରବେର୍ଗ୍ରହାତ୍ ।। ୭୦।।

ୟାତେନ୍ଦୁଚକ୍ରଂ ୟତ୍ରାସ୍ତେ ଶୁଦ୍ଧଶ୍ଲେଷ୍ମଦ୍ରବାତ୍ମକମ୍ ।
ତତ୍ର ସିକ୍ତଂ ଗ୍ରସତ୍ୟୁଷ୍ଣଂ କଥଂ ଶୀତସ୍ୱଭାବକମ୍ ।। ୭୧।।

ତଥୈବ ରଭସା ଶୁକ୍ଲଂ ଚନ୍ଦ୍ରରୂପଂ ହି ତପ୍ୟତେ ।
ଊର୍ଧ୍ୱଂ ପ୍ରବହତି କ୍ଷୁବ୍ଧା ତଦୈବଂ ଭ୍ରମତେତରାମ୍ ।। ୭୨।।

ତସ୍ୟାସ୍ୱାଦବଶାଜ୍ଜିଘ୍ରଂ ବହିଷ୍ଠଂ ବିଷୟେଷୁ ୟତ୍ ।
ତଦେବ ପରମଂ ଭୁକ୍ତ୍ୱା ସ୍ୱସ୍ଥଃ ସ୍ୱାତ୍ମରତୋ ୟୁବା ।। ୭୩।।

ପ୍ରକୃତ୍ୟଷ୍ଟକରୂପଂ ଚ ସ୍ଥାନଂ ଗଚ୍ଛତି କୁଣ୍ଡଲୀ ।
କ୍ରୋଡୀକୃତ୍ୟ ଶିବଂ ୟାତି କ୍ରୋଡୀକୃତ୍ୟ ବିଲୀୟତେ ।। ୭୪।।

ଇତ୍ୟଧୋର୍ଧ୍ୱରଜଃ ଶୁକ୍ଲଂ ଶିବେ ତଦନୁ ମାରୁତଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନୌ ସମୌ ୟାତି ସଦା ଜାତୌ ତଥୈବ ଚ ।। ୭୫।।

Not For Commercial Use

ଭୂତେଽଲ୍ପେ ଚାପ୍ୟନଲ୍ପେ ବା ବାଚକେ ତ୍ୱତିବର୍ଧତେ ।
ଧାବୟତ୍ୟଖିଲା ବାତା ଅଗ୍ନିମୂଷାହିରଣ୍ୟବତ୍ ।। ୭୬।।

ଆଧିଭୌତିକଦେହଂ ତୁ ଆଧିଦୈବିକବିଗ୍ରହେ ।
ଦେହୋଽତିବିମଲଂ ୟାତି ଚାତିବାହିକତାମିୟାତ୍ ।। ୭୭।।

ଜାଡ୍ୟଭାବବିନିର୍ମୁକ୍ତମମଲଂ ଚିନ୍ମୟାତ୍ମକମ୍ ।
ତସ୍ୟାତିବାହିକଂ ମୁଖ୍ୟଂ ସର୍ବେଷାଂ ତୁ ମଦାତ୍ମକମ୍ ।। ୭୮।।

ଜାୟାଭବବିନିର୍ମୁକ୍ତିଃ କାଲରୂପସ୍ୟ ବିଭ୍ରମଃ ।
ଇତି ତଂ ସ୍ୱସ୍ୱରୂପା ହି ମତୀ ରଜ୍ଜୁଭୁଜଙ୍ଗବତ୍ ।। ୭୯।।

ମୃଷୈବୋଦେତି ସକଲଂ ମୃଷୈବ ପ୍ରବିଲୀୟତେ ।
ରୌପ୍ୟବୁଦ୍ଧିଃ ଶୁକ୍ତିକାୟାଂ ସ୍ତ୍ରୀପୁଂସୋର୍ଭ୍ରମତୋ ୟଥା ।। ୮୦।।

ପିଣ୍ଡବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡୟୋରୈକ୍ୟଂ ଲିଙ୍ଗସୂତ୍ରାତ୍ମନୋରପି ।
ସ୍ୱାପାବ୍ୟାକୃତୟୋରୈକ୍ୟଂ ସ୍ୱପ୍ରକାଶଚିଦାତ୍ମନୋଃ ।। ୮୧।।

ଶକ୍ତିଃ କୁଣ୍ଡଲିନୀ ନାମ ବିସତନ୍ତୁନିଭା ଶୁଭା ।
ମୂଲକନ୍ଦଂ ଫଣାଗ୍ରେଣ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା କମଲକନ୍ଦବତ୍ ।। ୮୨।।

ମୁଖେନ ପୁଚ୍ଛଂ ସଂଗୃହ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରସମନ୍ୱିତା ।
ପଦ୍ମାସନଗତଃ ସ୍ୱସ୍ଥୋ ଗୁଦମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ସାଧକଃ ।। ୮୩।।

ବାୟୁମୂର୍ଧ୍ୱଗତଂ କୁର୍ବନ୍-କୁମ୍ଭକାବିଷ୍ଟମାନସଃ ।
ବାୟ୍ୱାଘାତବଶାଦଗ୍ନିଃ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଗତୋ ଜ୍ୱଲନ୍ ।। ୮୪।।

ଜ୍ୱଲନାଘାତପବନାଘାତୈରୂନ୍ନିଦ୍ରିତୋଽହିରାଟ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଭିନତ୍ତ୍ୟତଃ ।। ୮୫।।

Not For Commercial Use

ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଚ ଭିତ୍ତ୍ୱୈବ କମଲାନି ଭିନତ୍ତି ଷଟ୍ ।
ସହସ୍ରକମଲେ ଶକ୍ତିଃ ଶିବେନ ସହ ମୋଦତେ ।। ୮୬।।

ସୈବାବସ୍ଥା ପରା ଜ୍ଞେୟା ସୈବ ନିର୍ବୃତିକାରିଣୀ ଇତି ।।

।। ଇତି ଯୋଗକୁଣ୍ଡଲ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୧।।

==|| 0 ||==

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଅଥାହଂ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ବିଦ୍ୟାଂ ଖେଚରିସଂଜ୍ଞିକାମ୍ ।
ଯଥା ବିଜ୍ଞାନବାନସ୍ୟା ଲୋକେଽସ୍ମିନ୍ନଜରୋଽମରଃ ।। ୧।।

ମୃତ୍ୟ୍ୱବ୍ୟାଧିଜରାଗ୍ରସ୍ତୋ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ବିଦ୍ୟାମିମାଂ ମୁନେ ।
ବୁଦ୍ଧିଂ ଦୃଢତରାଂ କୃତ୍ୱା ଖେଚରୀଂ ତୁ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୨।।

ଜରାମୃତ୍ୟୁଗଦଘ୍ନୋ ଯଃ ଖେଚରୀଂ ବେତ୍ତି ଭୂତଲେ ।
ଗ୍ରନ୍ଥିତଶ୍ଚାର୍ଯ୍ୟତଶ୍ଚୈବ ତଦଭ୍ୟାସପ୍ରଯୋଗତଃ ।। ୩।।

ତଂ ମୁନେ ସର୍ବଭାବେନ ଗୁରୁଂ ମତ୍ୱା ସମାଶ୍ରୟେତ୍ ।
ଦୁର୍ଲଭା ଖେଚରୀ ବିଦ୍ୟା ତଦଭ୍ୟାସୋଽପି ଦୁର୍ଲଭଃ ।। ୪।।

ଅଭ୍ୟାସଂ ମେଲନଂ ଚୈବ ଯୁଗପନ୍ନୈବ ସିଧ୍ୟତି ।
ଅଭ୍ୟାସମାତ୍ରନିରତା ନ ବିନ୍ଦନ୍ତେ ହ ମେଲନମ୍ ।। ୫।।

ଅଭ୍ୟାସଂ ଲଭତେ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଜନ୍ମଜନ୍ମାନ୍ତରେ କ୍ୱଚିତ୍ ।
ମେଲନଂ ତତ୍ତୁ ଜନ୍ମନାଂ ଶତାନ୍ତେଽପି ନ ଲଭ୍ୟତେ ।। ୬।।

Not For Commercial Use

ଅଭ୍ୟାସଂ ବହୁଜନ୍ମାନ୍ତେ କୃତ୍ୱା ତଦ୍-ଭାବସାଧିତମ୍ ।
ମେଲନଂ ଲଭତେ କଶ୍ଚିଦ୍ୟୋଗୀ ଜନ୍ମାନ୍ତରେ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୭।।

ଯଦା ତୁ ମେଲନଂ ଯୋଗୀ ଲଭତେ ଗୁରୁବକ୍ତ୍ରତଃ ।
ତଦା ତସ୍ରିଦ୍ଧିମାପ୍ନୋତି ଯଦୁକ୍ତା ଶାସ୍ତ୍ରସଂତତୌ ।। ୮।।

ଗ୍ରନ୍ଥତଷ୍ଟାର୍ଥତଷ୍ଟୈବ ମେଲନଂ ଲଭତେ ଯଦା ।
ତଦା ଶିବତ୍ୱମାପ୍ନୋତି ନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସର୍ବସଂସୃତେଃ ।। ୯।।

ଶାସ୍ତ୍ରଂ ବିନାପି ସଂବୋଦ୍ଧୁଂ ଗୁରବୋଽପି ନ ଶକ୍ନୁୟୁଃ ।
ତସ୍ମାତ୍ସୁଦୁର୍ଲଭତରଂ ଲଭ୍ୟଂ ଶାସ୍ତ୍ରମିଦଂ ମୁନେ ।। ୧୦।।

ଯାବନ୍ନ ଲଭ୍ୟତେ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ତାବଦ୍ଭାଂ ପର୍ୟ୍ୟଟେଦ୍ୟତିଃ ।
ଯଦା ସଂଲଭ୍ୟତେ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ତଦା ସିଦ୍ଧିଃ କରେ ସ୍ଥିତା ।। ୧୧।।

ନ ଶାସ୍ତ୍ରେଣ ବିନା ସିଦ୍ଧିର୍ଦୃଷ୍ଟା ଚୈବ ଜଗତ୍ତ୍ରୟେ ।
ତସ୍ମାନ୍ମେଲନଦାତାରଂ ଶାସ୍ତ୍ରଦାତାରମଚ୍ୟୁତମ୍ ।। ୧୨।।

ତଦଭ୍ୟାସପ୍ରଦାତାରଂ ଶିବଂ ମତ୍ୱା ସମାଶ୍ରୟେତ୍ ।
ଲବ୍ଧ୍ୱା ଶାସ୍ତ୍ରମିଦଂ ମହ୍ୟାମନ୍ୟେଷାଂ ନ ପ୍ରକାଶୟେତ୍ ।। ୧୩।।

ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ଗୋପନୀୟଂ ବିଜାନତା ।
ୟତ୍ରାସ୍ତେ ଚ ଗୁରୁର୍ବ୍ରହ୍ମନ୍ଦିବ୍ୟଯୋଗପ୍ରଦାୟକଃ ।। ୧୪।।

ତତ୍ର ଗତ୍ୱା ଚ ତେନୋକ୍ତବିଦ୍ୟାଂ ସଂଗୃହ୍ୟ ଖେଚରୀମ୍ ।
ତେନୋକ୍ତଃ ସମ୍ୟଗଭ୍ୟାସଂ କୁର୍ୟ୍ୟାଦାଦାବତନ୍ଦ୍ରିତଃ ।। ୧୫।।

ଅନୟା ବିଦ୍ୟୟା ଯୋଗୀ ଖେଚରୀସିଦ୍ଧିଭାଗ୍ଭବେତ୍ ।
ଖେଚର୍ୟା ଖେଚରୀଂ ଯୁଞ୍ଜନ୍-ଖେଚରୀବୀଜପୂରୟା ।। ୧୬।।

Not For Commercial Use

ଖେଚରାଧିପତିର୍ଭୂତ୍ୱା ଖେଚରେଷୁ ସଦା ବସେତ୍ ।
ଖେଚରାବସଥଂ ବହ୍ନିମମ୍ବୁମଣ୍ଡଲଭୂଷିତମ୍ ।। ୧୭।।

ଆଖ୍ୟାତଂ ଖେଚରୀବୀଜଂ ତେନ ଯୋଗଃ ପ୍ରସିଧ୍ୟତି ।
ସୋମାଂଶନବକଂ ବର୍ଣ୍ଣଂ ପ୍ରତିଲୋମେନ ଚୋଦ୍ଧରେତ୍ ।। ୧୮।।

ତସ୍ମାତ୍ତ୍ର୍ୟଂଶକମାଖ୍ୟାତମକ୍ଷରଂ ଚନ୍ଦ୍ରରୂପକମ୍ ।
ତସ୍ମାଦପ୍ୟଷ୍ଟମଂ ବର୍ଣ୍ଣଂ ବିଲୋମେନ ପରଂ ମୁନେ ।। ୧୯।।

ତଥା ତପୂରମଂ ବିଦ୍ଧି ତଦାଦିରପି ପଞ୍ଚମୀ ।
ଇନ୍ଦୋଶ୍ଚ ବହୁଭିନ୍ନେ ଚ କୂଟୋଽୟଂ ପରିକୀର୍ତିତଃ ।। ୨୦।।

ଗୁରୂପଦେଶଲଭ୍ୟଂ ଚ ସର୍ବଯୋଗପ୍ରସିଦ୍ଧିଦମ୍ ।
ୟତ୍ତସ୍ୟ ଦେହଜା ମାୟା ନିରୁଦ୍ଧକରଣାଶ୍ରୟା ।। ୨୧।।

ସ୍ୱପ୍ନେଽପି ନ ଲଭେତ୍ତସ୍ୟ ନିତ୍ୟଂ ଦ୍ୱାଦଶଜପ୍ୟତଃ ।
ୟ ଇମାଂ ପଞ୍ଚ ଲକ୍ଷାଣି ଜପେଦପି ସୁୟନ୍ତ୍ରିତଃ ।। ୨୨।।

ତସ୍ୟ ଶ୍ରୀଖେଚରୀସିଦ୍ଧିଃ ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
ନଶ୍ୟନ୍ତି ସର୍ବବିଘ୍ନାନି ପ୍ରସୀଦନ୍ତି ଚ ଦେବତାଃ ।। ୨୩।।

ବଲୀପଲିତନାଶଶ୍ଚ ଭବିଷ୍ୟତି ନ ସଂଶୟଃ ।
ଏବଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା ମହାବିଦ୍ୟାମଭ୍ୟାସଂ କାରୟେତ୍ତତଃ ।। ୨୪।।

ଅନ୍ୟଥା କ୍ଲିଶ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମନ୍ନ ସିଦ୍ଧିଃ ଖେଚରୀପଥେ ।
ୟଦଭ୍ୟାସବିଧୌ ବିଦ୍ୟାଂ ନ ଲଭେଦ୍ୟଃ ସୁଧାମୟୀମ୍ ।। ୨୫।।

ତତଃ ସଂମେଲକାଦୌ ଚ ଲବ୍ଧ୍ୱା ବିଦ୍ୟାଂ ସଦା ଜପେତ୍ ।
ନାନ୍ୟଥା ରହିତୋ ବ୍ରହ୍ମନ୍ନ କିଂଚିତ୍ସିଦ୍ଧିଭାଗ୍ଭବେତ୍ ।। ୨୬।।

Not For Commercial Use

ଯଦିଦଂ ଲଭ୍ୟତେ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ତଦା ବିଦ୍ୟାଂ ସମାଶ୍ରୟେତ୍ ।
ତତସ୍ତଦୋଦିତାଂ ସିଦ୍ଧିମାଶୁ ତାଂ ଲଭତେ ମୁନିଃ ।। ୨୭।।

ତାଲୁମୂଲଂ ସମୁତ୍କୃଷ୍ୟ ସପ୍ତବାସରମାତ୍ମବିତ୍ ।
ସ୍ୱଗୁରୂକ୍ତପ୍ରକାରେଣ ମଲଂ ସର୍ବଂ ବିଶୋଧୟେତ୍ ।। ୨୮।।

ସୁହିପତ୍ରନିଭଂ ଶସ୍ତ୍ରଂ ସୁତୀକ୍ଷ୍ଣଂ ସ୍ନିଗ୍ଧନିର୍ମଲମ୍ ।
ସମାଦାୟ ତତସ୍ତେନ ରୋମମାତ୍ରଂ ସମୁଚ୍ଛିନେତ୍ ।। ୨୯।।

ହିତ୍ୱା ସୈନ୍ଧବପଥ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ଚୂର୍ଣ୍ଣିତାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରକର୍ଷୟେତ୍ ।
ପୁନଃ ସପ୍ତଦିନେ ପ୍ରାପ୍ତେ ରୋମମାତ୍ରଂ ସମୁଚ୍ଛିନେତ୍ ।। ୩୦।।

ଏବଂ କ୍ରମେଣ ଷଣ୍ମାସଂ ନିତ୍ୟୋଦ୍ୟୁକ୍ତଃ ସମାଚରେତ୍ ।
ଷଣ୍ମାସାଦ୍ରସନାମୂଲଂ ସିରାବଦ୍ଧଂ ପ୍ରଣଶ୍ୟତି ।। ୩୧।।

ଅଥ ବାଗୀଶ୍ୱରୀଧାମ ଶିରୋ ବସ୍ତ୍ରେଣ ବେଷ୍ଟୟେତ୍ ।
ଶନୈରୁତ୍କର୍ଷୟେଦ୍ଯୋଗୀ କାଲବେଲାବିଧାନବିତ୍ ।। ୩୨।।

ପୁନଃ ଷଣ୍ମାସମାତ୍ରେଣ ନିତ୍ୟଂ ସଂଘର୍ଷଣାନ୍ମୁନେ ।
ଭ୍ରୂମଧ୍ୟାବଧି ଚାପ୍ୟେତି ତିର୍ଯ୍ୟକ୍ଫଣବିଲାବଧିଃ ।। ୩୩।।

ଅଧଶ୍ଚ ଚୁବୁକଂ ମୂଲଂ ପ୍ରୟାତି କ୍ରମଚାରିତା ।
ପୁନଃ ସଂବତ୍ସରାଣାଂ ତୁ ତୃତୀୟାଦେବ ଲୀଲୟା ।। ୩୪।।

କେଶାନ୍ତମୂର୍ଧ୍ୱଂ କ୍ରମତି ତିର୍ଯ୍ୟକ୍-ଶାଖାବଧିର୍ମୁନେ ।
ଅଧସ୍ତାଚ୍ଚକୂପାନ୍ତଂ ପୁନର୍ବର୍ଷତ୍ରୟେଣ ତୁ ।। ୩୫।।

ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଂ ସମାବୃତ୍ୟ ତିଷ୍ଠେଦେବ ନ ସଂଶୟଃ ।
ତିର୍ଯ୍ୟକ୍ ଚୂଲିତଲଂ ଯାତି ଅଧଃ କଣ୍ଠବିଲାବଧି ।। ୩୬।।

Not For Commercial Use

ଶନୈଃ ଶନୈର୍ମସ୍ତକାଚ୍ଚ ମହାବଜ୍ରକପାଟଭିତ୍ ।
ପୂର୍ବଂ ବୀଜଯୁତା ବିଦ୍ୟା ହ୍ୟାଖ୍ୟାତା ୟାଃତିଦୁର୍ଲଭା ।। ୩୭।।

ତସ୍ୟାଃ ଷଡଙ୍ଗଂ କୁର୍ବୀତ ତୟା ଷଟ୍ସ୍ୱରଭିନ୍ନୟା ।
କୁର୍ୟାଦେବଂ କରନ୍ୟାସଂ ସର୍ବସିଦ୍ଧ୍ୟାଦିହେତବେ ।। ୩୮।।

ଶନୈରେବଂ ପ୍ରକର୍ତବ୍ୟମଭ୍ୟାସଂ ୟୁଗପନ୍ନହି ।
ୟୁଗପଦ୍ୱର୍ତତେ ୟସ୍ୟ ଶରୀରଂ ବିଲୟଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।। ୩୯।।

ତସ୍ମାଚ୍ଛନୈଃ ଶନୈଃ କାର୍ୟମଭ୍ୟାସଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।
ୟଦା ଚ ବାହ୍ୟମାର୍ଗେଣ ଜିହ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମବିଲଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।। ୪୦।।

ତଦା ବ୍ରହ୍ମାର୍ଗଲଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟଂ ତ୍ରିଦଶୈରପି ।
ଅଙ୍ଗୁଲ୍ୟଗ୍ରେଣ ସଂଘୃଷ୍ୟ ଜିହ୍ୱାମାତ୍ରଂ ନିବେଶୟେତ୍ ।। ୪୧।।

ଏବଂ ବର୍ଷତ୍ରୟଂ କୃତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମଦ୍ୱାରଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟତି ।
ବ୍ରହ୍ମଦ୍ୱାରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟେ ତୁ ସମ୍ୟଙ୍ମଥନମାଚରେତ୍ ।। ୪୨।।

ମଥନେନ ବିନା କେଚିତ୍ପ୍ରାଧୟନ୍ତି ବିପଶ୍ଚିତଃ ।
ଖେଚରୀମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧସ୍ୟ ସିଧ୍ୟତେ ମଥନଂ ବିନା ।। ୪୩।।

ଜପଂ ଚ ମଥନଂ ଚୈବ କୃତ୍ୱା ଶୀଘ୍ରଂ ଫଲଂ ଲଭେତ୍ ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଜାଂ ରୌପ୍ୟଜାଂ ବାପି ଲୋହଜାଂ ବା ଶଲାକିକାମ୍ ।। ୪୪।।

ନିୟୋଜ୍ୟ ନାସିକାରନ୍ଧ୍ରଂ ଦୁଗ୍ଧସିକ୍ତେନ ତନ୍ତୁନା ।
ପ୍ରାଣାନ୍ନିରୁଧ୍ୟ ହୃଦୟେ ସୁଖମାସନମାତ୍ମନଃ ।। ୪୫।।

ଶନୈଃ ସୁମଥନଂ କୁର୍ୟାଦ୍-ଭ୍ରୂମଧ୍ୟେ ନ୍ୟସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁଷୀ ।
ଷଣ୍ଣାସଂ ମଥନାବସ୍ଥା ଭାବେନୈବ ପ୍ରଜାୟତେ ।। ୪୬।।

Not For Commercial Use

ଯଥା ସୁଷୁପ୍ତିର୍ବାଲାନାଂ ଯଥା ଭାବସ୍ତଥା ଭବେତ୍ ।
ନ ସଦା ମଥନଂ ଶସ୍ତଂ ମାସେ ମାସେ ସମାଚରେତ୍ ।। ୪୭।।

ସଦା ରସନୟା ଯୋଗୀ ମାର୍ଗଂ ନ ପରିସଂକ୍ରମେତ୍ ।
ଏବଂ ଦ୍ୱାଦଶବର୍ଷାନ୍ତେ ସଂସିଦ୍ଧିର୍ଭବତି ଧ୍ରୁବା ।। ୪୮।।

ଶରୀରେ ସକଲଂ ବିଶ୍ୱଂ ପଶ୍ୟତ୍ୟାତ୍ମାବିଭେଦତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡୋଽୟଂ ମହାମାର୍ଗେ ରାଜଦନ୍ତୋର୍ଧ୍ୱକୁଣ୍ଡଲୀ ।। ୪୯।। ଇତି ।।

।। ଇତି ଯୋଗକୁଣ୍ଡଲ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୨।।

==|| 0 ||==

।। ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ମେଲନମନୁଃ । ହ୍ରୀଂ ଭଂ ସଂ ପଂ ଫଂ ସଂ କ୍ଷମ୍ । ପଦ୍ମଜ ଉବାଚ ।
ଅମାବାସ୍ୟା ଚ ପ୍ରତିପତ୍ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ ଚ ଶଂକର ।
ଅସ୍ୟାଃ କା ବର୍ଣ୍ଯତେ ସଂଜ୍ଞା ଏତଦାଖ୍ୟାହି ତତ୍ତ୍ୱତଃ ।। ୧।।

ପ୍ରତିପଦ୍ଦିନତୋଽକାଲେ ଅମାବାସ୍ୟା ତଥୈବ ଚ ।
ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଂ ସ୍ଥିରୀକୁର୍ୟାତ୍ର ଚ ପନ୍ଥା ହି ନାନ୍ୟଥା ।। ୨।।

କାମେନ ବିଷୟାକାଙ୍-କ୍ଷୀ ବିଷୟାକ୍ରାମମୋହିତଃ ।
ଦ୍ୱାବେବ ସଂତ୍ୟଜେନ୍ନିତ୍ୟଂ ନିରଞ୍ଜନମୁପାଶ୍ରୟେତ୍ ।। ୩।।

ଅପରଂ ସଂତ୍ୟଜେତ୍ପୂର୍ବଂ ଯଦିଚ୍ଛେଦାତ୍ମନୋ ହିତମ୍ ।
ଶକ୍ତିମଧ୍ୟେ ମନଃ କୃତ୍ୱା ମନଃ ଶକ୍ତେଶ୍ଚ ମଧ୍ୟଗମ୍ ।। ୪।।

Not For Commercial Use

ମନସା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱଜେପୂରମଂ ପଦମ୍ ।
ମନ ଏବ ହି ବିନ୍ଦୁଶ୍ଚ ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥିତିକାରଣମ୍ ।। ୫।।

ମନସୋତ୍ପଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ୟଥା କ୍ଷୀରଂ ଘୃତାତ୍ମକମ୍ ।
ନ ଚ ବନ୍ଧନମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ତଦ୍ୱୈ କାରଣମାନସମ୍ ।। ୬।।

ଚନ୍ଦ୍ରାର୍କମଧ୍ୟମା ଶକ୍ତିର୍ୟତ୍ରସ୍ଥା ତତ୍ର ବନ୍ଧନମ୍ ।
ଜ୍ଞାତ୍ୱା ସୁଷୁମ୍ନାଂ ତଦ୍-ଭେଦଂ କୃତ୍ୱା ବାୟୁଂ ଚ ମଧ୍ୟଗମ୍ ।। ୭।।

ସ୍ଥିତ୍ୱାଽସୌ ବୈନ୍ଦବସ୍ଥାନେ ଘ୍ରାଣରନ୍ଧ୍ରେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ବାୟୁଂ ବିନ୍ଦୁଂ ସମାଖ୍ୟାତଂ ସତ୍ତ୍ୱଂ ପ୍ରକୃତମେବ ଚ ।। ୮।।

ଷଟ୍ ଚକ୍ରାଣି ପରିଜ୍ଞାତ୍ୱା ପ୍ରବିଶେତ୍ସୁଖମଣ୍ଡଲମ୍ ।
ମୂଲାଧାରଂ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ମଣିପୂରଂ ତୃତୀୟକମ୍ ।। ୯।।

ଅନାହତଂ ବିଶୁଦ୍ଧଂ ଚ ଆଜ୍ଞାଚକ୍ରଂ ଚ ଷଷ୍ଠକମ୍ ।
ଆଧାରଂ ଗୁଦମିତ୍ୟୁକ୍ତଂ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ତୁ ଲୈଙ୍ଗିକମ୍ ।। ୧୦।।

ମଣିପୂରଂ ନାଭିଦେଶଂ ହୃଦୟସ୍ଥମନାହତମ୍ ।
ବିଶୁଦ୍ଧିଃ କଣ୍ଠମୂଲେ ଚ ଆଜ୍ଞାଚକ୍ରଂ ଚ ମସ୍ତକମ୍ ।। ୧୧।।

ଷଟ୍ ଚକ୍ରାଣି ପରିଜ୍ଞାତ୍ୱା ପ୍ରବିଶେତ୍ସୁଖମଣ୍ଡଲେ ।
ପ୍ରବିଶେଦ୍ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ତଥୈବୋର୍ଧ୍ୱଂ ନିୟୋଜୟେତ୍ ।। ୧୨।।

ଏବଂ ସମଭ୍ୟସେଦ୍ବାୟୁଂ ସ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡମୟୋ ଭବେତ୍ ।
ବାୟୁଂ ବିନ୍ଦୁଂ ତଥା ଚକ୍ରଂ ଚିତ୍ତଂ ଚୈବ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୧୩।।

ସମାଧିମେକେନ ସମମମୃତଂ ଯାନ୍ତି ଯୋଗିନଃ ।
ଯଥାଽଗ୍ନିର୍ଦାରୁମଧ୍ୟସ୍ଥୋ ନୋତ୍ତିଷ୍ଠେନ୍ମଥନଂ ବିନା ।। ୧୪।।

Not For Commercial Use

ବିନା ଚାଭ୍ୟାସଯୋଗେନ ଜ୍ଞାନଦୀପସ୍ତଥା ନ ହି ।
ଘଟମଧ୍ୟଗତୋ ଦୀପୋ ବାହ୍ୟେ ନୈବ ପ୍ରକାଶତେ ।। ୧୫।।

ଭିନ୍ନେ ତସ୍ମିନ୍-ଘଟେ ଚୈବ ଦୀପଜ୍ୱାଲା ଚ ଭାସତେ ।
ସ୍ୱକାୟଂ ଘଟମିତ୍ୟୁକ୍ତଂ ୟଥା ଦୀପୋ ହି ତତ୍ପଦମ୍ ।। ୧୬।।

ଗୁରୁବାକ୍ୟସମାଭିନ୍ନେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନଂ ସ୍ଫୁଟୀଭବେତ୍ ।
କର୍ଣ୍ଣଧାରଂ ଗୁରୁଂ ପ୍ରାପ୍ୟ କୃତ୍ୱା ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ତରନ୍ତି ଚ ।। ୧୭।।

ଅଭ୍ୟାସବାସନାଶକ୍ତ୍ୟା ତରନ୍ତି ଭବସାଗରମ୍ ।
ପରାୟାମଙ୍କୁରୀଭୂୟ ପଶ୍ୟନ୍ତ୍ୟାଂ ଦ୍ୱିଦଲୀକୃତା ।। ୧୮।।

ମଧ୍ୟମାୟାଂ ମୁକୁଲିତା ବୈଖର୍ୟାଂ ବିକସୀକୃତା ।
ପୂର୍ବଂ ୟଥୋଦିତା ୟା ବାଗ୍ୱିଲୋମେନାସ୍ତଗା ଭବେତ୍ ।। ୧୯।।

ତସ୍ୟା ବାଚଃ ପରୋ ଦେବଃ କୂଟସ୍ଥୋ ବାକ୍ପ୍ରବୋଧକଃ ।
ସୋଽହମସ୍ମୀତି ନିଶ୍ଚିତ୍ୟ ୟଃ ସଦା ବର୍ତତେ ପୁମାନ୍ ।। ୨୦।।

ଶବ୍ଦୈରୁଚ୍ଚାବଚୈର୍ନୀଚୈର୍ଭାଷିତୋଽପି ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ବିଶ୍ୱଶ୍ଚ ତୈଜସଶ୍ଚୈବ ପ୍ରାଜ୍ଞଶ୍ଚେତି ଚ ତେ ତ୍ରୟଃ ।। ୨୧।।

ବିରାଡ୍ଢିରଣ୍ୟଗର୍ଭଶ୍ଚ ଈଶ୍ୱରଶ୍ଚେତି ତେ ତ୍ରୟଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଂ ଚୈବ ପିଣ୍ଡାଣ୍ଡଂ ଲୋକା ଭୂରାଦୟଃ କ୍ରମାତ୍ ।। ୨୨।।

ସ୍ୱସ୍ୱୋପାଧିଲୟାଦେବ ଲୀୟନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମନି ।
ଅଣ୍ଡଂ ଜ୍ଞାନାଗ୍ନିନା ତପ୍ତଂ ଲୀୟତେ କାରଣୈଃ ସହ ।। ୨୩।।

ପରମାତ୍ମନି ଲୀନଂ ତତ୍ପରଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ଜାୟତେ ।
ତତଃ ସ୍ତିମିତଗମ୍ଭୀରଂ ନ ତେଜୋ ନ ତମସ୍ତତମ୍ ।। ୨୪।।

Not For Commercial Use

ଅନାଖ୍ୟମନଭିବ୍ୟକ୍ତଂ ସଚ୍ଚିଂଚିଦବଶିଷ୍ୟତେ ।
ଧ୍ୟାତ୍ୱା ମଧ୍ୟସ୍ଥମାତ୍ମାନଂ କଲଶାନ୍ତରଦୀପବତ୍ ।। ୨୫।।

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରମାତ୍ମାନମଧୂମଜ୍ୟୋତିରୂପକମ୍ ।
ପ୍ରକାଶୟନ୍ତମନ୍ତଃସ୍ଥଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍କୂଟସ୍ଥମବ୍ୟୟମ୍ ।। ୨୬।।

ବିଜ୍ଞାନାତ୍ମା ତଥା ଦେହେ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିତଃ ।
ମାୟୟା ମୋହିତଃ ପଶ୍ଚାଦ୍ବହୁଜନ୍ମାନ୍ତରେ ପୁନଃ ।। ୨୭।।

ସତ୍କର୍ମପରିପାକାତ୍ତୁ ସ୍ୱବିକାରଂ ଚିକୀର୍ଷତି ।
କୋଽହଂ କଥମୟଂ ଦୋଷଃ ସଂସାରାଖ୍ୟ ଉପାଗତଃ ।। ୨୮।।

ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନେ ବ୍ୟବହରନ୍ସୁଷୁପ୍ତୌ କ୍ୱ ଗତିର୍ମମ ।
ଇତି ଚିନ୍ତାପରୋ ଭୂତ୍ୱା ସ୍ୱଭାସା ଚ ବିଶେଷତଃ ।। ୨୯।।

ଅଜ୍ଞାନାତ୍ତୁ ଚିଦାଭାସୋ ବହିସ୍ଥାପେନ ତାପିତଃ ।
ଦଗ୍ଧଂ ଭବତ୍ୟେବ ତଦା ତୂଲପିଣ୍ଡମିବାଗ୍ନିନା ।। ୩୦।।

ଦହରସ୍ଥଃ ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମା ନଷ୍ଟେ ଜ୍ଞାନେ ତତଃ ପରମ୍ ।
ବିତତୋ ବ୍ୟାପ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନଂ ଦହତ୍ୟେବ କ୍ଷଣେନ ତୁ ।। ୩୧।।

ମନୋମୟଜ୍ଞାନମୟାନ୍ସମ୍ୟଗ୍-ଦଗ୍ଧ୍ୱା କ୍ରମେଣ ତୁ ।
ଘଟସ୍ଥଦୀପବଚ୍ଛଶ୍ୱଦନ୍ତରେବ ପ୍ରକାଶତେ ।। ୩୨।।

ଧ୍ୟାୟନ୍ନାସ୍ତେ ମୁନିସ୍ତ୍ୱେବମାସୁପ୍ତେରାମୃତେସ୍ତୁ ଯଃ ।
ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଃ ସ ବିଜ୍ଞେୟଃ ସ ଧନ୍ୟଃ କୃତକୃତ୍ୟବାନ୍ ।। ୩୩।।

ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତପଦଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସ୍ୱଦେହେ କାଲସାତ୍କୃତେ ।
ବିଶତ୍ୟଦେଶମୁକ୍ତତ୍ୱଂ ପବନୋଽସ୍ପନ୍ଦତାମିବ ।। ୩୪।।

Not For Commercial Use

ଅଶବ୍ଦମସ୍ପର୍ଶମରୂପମବ୍ୟୟଂ ତଥାରସଂ ନିତ୍ୟମଗନ୍ଧବଚ୍ଚ ୟତ୍ ।
ଅନାଦ୍ୟନନ୍ତଂ ମହତଃ ପରଂ ଧ୍ରୁବଂ ତଦେବ ଶିଷ୍ୟତ୍ୟମଲଂ ନିରାମୟମ୍ ।। ୩୫।।
ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ଯୋଗକୁଣ୍ଡଲ୍ୟୁପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୩ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ଯୋଗକୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ବରାହ ଉପନିଷଦ

(Baraahopanisat / Baraaha Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ବରାହୋପନିଷତ୍ / ବରାହ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ବରାହୋପନିଷତ୍ ।।

ଶ୍ରୀମଦ୍ବାରାହୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟାଖଣ୍ଡସୁଖାକୃତି ।
ତ୍ରିପାନ୍ନାରାୟଣାଖ୍ୟଂ ତଦ୍ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀ ତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ଋଭୁର୍ବୈ ମହାମୁନିର୍ଦେବମାନେନ ଦ୍ୱାଦଶବର୍ଷଂ ତପଶ୍ଚଚାର ।
ତଦବସାନେ ବରାହରୂପୀ ଭଗବାନ୍ପ୍ରାଦୁରଭୂତ୍ ।
ସ ହୋବାଚୋତ୍ତିଷ୍ଠୋତ୍ତିଷ୍ଠ ବରଂ ବୃଣୀଷ୍ୱେତି । ସୋଦତିଷ୍ଠତ୍ ।
ତସ୍ମୈ ନମସ୍କୃତ୍ୟୋବାଚ ଭଗବଙ୍କାମିଭିର୍ୟଦ୍ୟଲ୍ଲାମିତଂ ତତ୍ତ୍ୱତ୍ପ୍ରକାଶାତ୍ସ୍ୱପ୍ନେଽପି ନ ୟାଚେ ।
ସମସ୍ତବେଦଶାସ୍ତ୍ରେତିହାସପୁରାଣାନି ସମସ୍ତବିଦ୍ୟାଜାଲାନି ବ୍ରହ୍ମାଦୟଃ ସୁରାଃ ସର୍ବେ
ତ୍ୱଦ୍ରୂପଜ୍ଞାନାନ୍ମୁକ୍ତିମାହୁଃ ।
ଅତସ୍ତ୍ୱଦ୍ରୂପପ୍ରତିପାଦିକାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ବ୍ରୂହୀତି ହୋବାଚ ।
ତଥେତି ସ ହୋବାଚ ବରାହରୂପୀ ଭଗବାନ୍ ।
ଚତୁର୍ବିଂଶତିତତ୍ତ୍ୱାନି କେଚିଦିଚ୍ଛନ୍ତି ବାଦିନଃ ।
କେଚିତ୍ଷଟ୍ତ୍ରିଂଶତ୍ତତ୍ତ୍ୱାନି କେଚିତ୍ଷଣ୍ଣବତୀନି ଚ ।। ୧।।

Not For Commercial Use

ତେଷାଂ କ୍ରମଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ସାବଧାନମନାଃ ଶୃଣୁ ।
ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ପଞ୍ଚୈବ ଶ୍ରୋତ୍ରତ୍ୱଗ୍ଲୋଚନାଦୟଃ ।। ୨।।

କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ପଞ୍ଚୈବ ବାକ୍‌ପାଣ୍ୟଙ୍ଘ୍ର୍ୟାଦୟଃ କ୍ରମାତ୍ ।
ପ୍ରାଣାଦୟସ୍ତୁ ପଞ୍ଚୈବ ପଞ୍ଚ ଶବ୍ଦାଦୟସ୍ତଥା ।। ୩।।

ମନୋବୁଦ୍ଧିରହଂକାରଶ୍ଚିତ୍ତଂ ଚେତି ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।
ଚତୁର୍ବିଂଶତିତତ୍ତ୍ୱାନି ତାନି ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ବିଦୁଃ ।। ୪।।

ଏତୈସ୍ତତ୍ତ୍ୱୈଃ ସମଂ ପଞ୍ଚୀକୃତଭୂତାନି ପଞ୍ଚ ଚ ।
ପୃଥିବ୍ୟାପସ୍ତଥା ତେଜୋ ବାୟୁରାକାଶମେବ ଚ ।। ୫।।

ଦେହତ୍ରୟଂ ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମକାରଣାନି ବିଦୁର୍ବୁଧାଃ ।
ଅବସ୍ଥାତ୍ରିତୟଂ ଚୈବ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତୟଃ ।। ୬।।

ଆହତ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱଜାତାନାଂ ଷଟ୍‌ତ୍ରିଂଶନ୍ମୁନୟୋ ବିଦୁଃ ।
ପୂର୍ବୋକ୍ତୈସ୍ତତ୍ତ୍ୱଜାତୈସ୍ତୁ ସମଂ ତତ୍ତ୍ୱାନି ଯୋଜୟେତ୍ ।। ୭।।

ଷଡ୍‌ଭାବବିକୃତିଶ୍ଚାସ୍ତି ଜାୟତେ ବର୍ଧତେଽପି ଚ ।
ପରିଣାମଂ କ୍ଷୟଂ ନାଶଂ ଷଡ୍‌ଭାବବିକୃତିଂ ବିଦୁଃ ।। ୮।।

ଅଶନା ଚ ପିପାସା ଚ ଶୋକମୋହୌ ଜରା ମୃତିଃ ।
ଏତେ ଷଡୂର୍ମୟଃ ପ୍ରୋକ୍ତାଃ ଷଟ୍-କୋଶାନଥ ବଚ୍ମି ତେ ।। ୯।।

ତ୍ୱକ୍‌ଚ ରକ୍ତଂ ମାଂସମେଦୋମଜ୍ଜାସ୍ଥୀନି ନିବୋଧତ ।
କାମକ୍ରୋଧୌ ଲୋଭମୋହୌ ମଦୋ ମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟମେବ ଚ ।। ୧୦।।

ଏତେଽରିଷଡ୍ୱା ବିଶ୍ୱଶ୍ଚ ତୈଜସଃ ପ୍ରାଜ୍ଞ ଏବ ଚ ।
ଜୀବତ୍ରୟଂ ସତ୍ତ୍ୱରଜସ୍ତମାଂସି ଚ ଗୁଣତ୍ରୟମ୍ ।। ୧୧।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାରବ୍ଧାଗାମ୍ୟର୍ଜିତାନି କର୍ମତ୍ରୟମିତୀରିତମ୍ ।
ବଚନାଦାନଗମନବିସର୍ଗାନନ୍ଦପଞ୍ଚକମ୍ ।। ୧୨।।

ସଂକଲ୍ପୋଽଧ୍ୟବସାୟଶ୍ଚ ଅଭିମାନୋଽବଧାରଣା ।
ମୁଦିତା କରୁଣା ମୈତ୍ରୀ ଉପେକ୍ଷା ଚ ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।। ୧୩।।

ଦିଗ୍ବାତାର୍କପ୍ରଚେତୋଽଶ୍ୱିବହ୍ନୀନ୍ଦ୍ରୋପେନ୍ଦ୍ରମୃତ୍ୟୁକାଃ ।
ତଥା ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚତୁର୍ବକ୍ତ୍ରୋ ରୁଦ୍ରଃ କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞ ଈଶ୍ୱରଃ ।। ୧୪।।

ଆହତ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱଜାତାନାଂ ଷଣ୍ଣବତ୍ୟସ୍ତୁ କୀର୍ତିତାଃ ।
ପୂର୍ବୋକ୍ତତତ୍ତ୍ୱଜାତାନାଂ ବୈଲକ୍ଷଣ୍ୟମନାମୟମ୍ ।। ୧୫।।

ବରାହରୂପିଣଂ ମାଂ ଯେ ଭଜନ୍ତି ମୟି ଭକ୍ତିତଃ ।
ବିମୁକ୍ତାଜ୍ଞାନତଳ୍ଲାର୍ଯ୍ୟା ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତା ଭବନ୍ତି ତେ ।। ୧୬।।

ଯେ ଷଣ୍ଣବତିତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞା ଯତ୍ର କୁତ୍ରାଶ୍ରମେ ରତାଃ ।
ଜଟୀ ମୁଣ୍ଡୀ ଶିଖୀ ବାପି ମୁଚ୍ୟତେ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।। ୧୭।। ଇତି ।।

।। ଇତି ବରାହୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୧।।

==|| 0 ||==

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଋଭୁର୍ନାମ ମହାଯୋଗୀ କ୍ରୋଡରୂପଂ ରମାପତିମ୍ ।
ବରିଷ୍ଠାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ତ୍ୱମଧୀହି ଭଗବନ୍ନମ ।। ୧।।

ଏବଂ ସ ପୃଷ୍ଟୋ ଭଗବାନ୍‌ପ୍ରାହ ଭକ୍ତାର୍ତିଭଞ୍ଜନଃ ।
ସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମଧର୍ମେଣ ତପସା ଗୁରୁତୋଷଣାତ୍ ।। ୨।।

ସାଧନଂ ପ୍ରଭବେତ୍-ପୁଂସାଂ ବୈରାଗ୍ୟାଦିଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।
ନିତ୍ୟାନିତ୍ୟବିବେକଶ୍ଚ ଇହାମୁତ୍ର ବିରାଗତା ।। ୩।।

ଶମାଦିଷଟ୍‌କସଂପତ୍ତିର୍ମୁମୁକ୍ଷା ତାଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ଏବଂ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟୋ ଭୂତ୍ୱା ସର୍ବତ୍ର ମମତାମତିମ୍ ।। ୪।।

ବିହାୟ ସାକ୍ଷିଚୈତନ୍ୟେ ମୟି କୁର୍ୟ୍ୟାଦହଂମତିମ୍ ।
ଦୁର୍ଲଭଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ମାନୁଷ୍ୟଂ ତତ୍ରାପି ନରବିଗ୍ରହମ୍ ।। ୫।।

ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟଂ ଚ ମହାବିଷ୍ଣୋର୍ବେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣାଦିନା ।
ଅତିବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମଂ ରୂପଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୬।।

ଯୋ ନ ଜାନାତି ସୋଽବିଦ୍ୱାନ୍-କଦା ମୁକ୍ତୋ ଭବିଷ୍ୟତି ।
ଅହମେବ ସୁଖଂ ନାନ୍ୟଦନ୍ୟଚ୍ଚେନ୍ନୈବ ତତ୍ସୁଖମ୍ ।। ୭।।

ଅମଦର୍ଥଂ ନ ହି ପ୍ରେୟୋ ମଦର୍ଥଂ ନ ସ୍ୱତଃପ୍ରିୟମ୍ ।
ପରପ୍ରେମାସ୍ପଦତୟା ମା ନ ଭୂବମହଂ ସଦା ।। ୮।।

ଭୂୟାସମିତି ଯୋ ଦ୍ରଷ୍ଟା ସୋଽହଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ମୁନୀଶ୍ୱର ।
ନ ପ୍ରକାଶୋଽହମିତ୍ୟୁକ୍ତିର୍ୟତ୍-ପ୍ରକାଶୈକବନ୍ଧନା ।। ୯।।

Not For Commercial Use

ସ୍ୱପ୍ରକାଶଂ ତମାତ୍ମାନମପ୍ରକାଶଃ କଥଂ ସ୍ପୃଶେତ୍ ।
ସ୍ୱୟଂ ଭାତଂ ନିରାଧାରଂ ଯେ ଜାନନ୍ତି ସୁନିଶ୍ଚିତମ୍ ।। ୧୦।।

ତେ ହି ବିଜ୍ଞାନସଂପନ୍ନା ଇତି ମେ ନିଶ୍ଚିତା ମତିଃ ।
ସ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ମାତିରେକେଣ ଜଗଜ୍ଜୀବେଶ୍ୱରାଦୟଃ ।। ୧୧।।

ନ ସନ୍ତି ନାସ୍ତି ମାୟା ଚ ତେଭ୍ୟଶ୍ଚାହଂ ବିଲକ୍ଷଣଃ ।
ଅଜ୍ଞାନାନ୍ଧତମୋରୂପଂ କର୍ମଧର୍ମାଦିଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୧୨।।

ସ୍ୱୟଂପ୍ରକାଶମାତ୍ମାନଂ ନୈବ ମାଂ ସ୍ପ୍ରଷ୍ଟୁମାର୍ହତି ।
ସର୍ବସାକ୍ଷିଣମାତ୍ମାନଂ ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମବିବର୍ଜିତମ୍ ।। ୧୩।।

ବ୍ରହ୍ମରୂପତୟା ପଶ୍ୟନ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବ ଭବତି ସ୍ୱୟମ୍ ।
ଭାସମାନମିଦଂ ସର୍ବଂ ମାନରୂପଂ ପରଂ ପଦମ୍ ।। ୧୪।।

ପଶ୍ୟନ୍ନେଦାନ୍ତମାନେନ ସଦ୍ୟ ଏବ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ଦେହାତ୍ମଜ୍ଞାନବଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ଦେହାତ୍ମଜ୍ଞାନବାଧକମ୍ ।। ୧୫।।

ଆତ୍ମନ୍ୟେବ ଭବେଦ୍ୟସ୍ୟ ସ ନେଚ୍ଛନ୍ନପି ମୁଚ୍ୟତେ ।
ସତ୍ୟଜ୍ଞାନାନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣଲକ୍ଷଣଂ ତମସଃ ପରମ୍ ।। ୧୬।।

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍-କଥଂ ବଧ୍ୟେତ କର୍ମଣା ।
ତ୍ରିଧାମସାକ୍ଷିଣଂ ସତ୍ୟଜ୍ଞାନାନନ୍ଦାଦିଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୧୭।।

ତ୍ୱମହଂଶବ୍ଦଲକ୍ଷ୍ୟାର୍ଥମସକ୍ତଂ ସର୍ବଦୋଷତଃ ।
ସର୍ବଗଂ ସଚ୍ଚିଦାତ୍ମାନଂ ଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁର୍ନିରୀକ୍ଷତେ ।। ୧୮।।

ଅଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁର୍ନୈକ୍ଷେତ ଭାସ୍ୱନ୍ତଂ ଭାନୁମନ୍ଧବତ୍ ।
ପ୍ରଜ୍ଞାନମେବ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ୟପ୍ରଜ୍ଞାନଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୧୯।।

Not For Commercial Use

ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମପରିଜ୍ଞାନାଦେବ ମର୍ତ୍ତ୍ୟୋଽମୃତୋ ଭବେତ୍ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦମଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ସତ୍ୟଚିଦ୍ଘନମ୍ ।। ୨୦।।

ବିଦିତ୍ୱା ସ୍ୱାତ୍ମନୋ ରୂପଂ ନ ବିଭେତି କୁତଶ୍ଚନ ।
ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ସର୍ବଗଂ ନିତ୍ୟଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଂ ସୁଖମଦ୍ୱୟମ୍ ।। ୨୧।।

ସାକ୍ଷାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବ ନାନ୍ୟୋଽସ୍ତୀତ୍ୟେବଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦାଂ ସ୍ଥିତିଃ ।
ଅଙ୍କସ୍ୟ ଦୁଃଖୌଘମୟଂ ଙ୍କସ୍ୟାନନ୍ଦମୟଂ ଜଗତ୍ ।। ୨୨।।

ଅନ୍ଧଂ ଭୁବନମନ୍ଧସ୍ୟ ପ୍ରକାଶଂ ତୁ ସୁଚକ୍ଷୁଷାମ୍ ।
ଅନନ୍ତେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦେ ମୟି ବାରାହରୂପିଣୀ ।। ୨୩।।

ସ୍ଥିତେଽଦ୍ୱିତୀୟଭାବଃ ସ୍ୟାତ୍ରୋ ବନ୍ଧଃ କଷ୍ଟ ମୁଚ୍ୟତେ ।
ସ୍ୱସ୍ୱରୂପଂ ତୁ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ସର୍ବଦା ସର୍ବଦେହିନାମ୍ ।। ୨୪।।

ନୈବ ଦେହାଦିସଂଘାତୋ ଘଟବଦ୍ଦୃଶିଗୋଚରଃ ।
ସ୍ୱାତ୍ମନୋଽନ୍ୟଦିବାଭାତଂ ଚରାଚରମିଦଂ ଜଗତ୍ ।। ୨୫।।

ସ୍ୱାତ୍ମମାତ୍ରତୟା ବୁଦ୍ଧ୍ୱା ତଦସ୍ମୀତି ବିଭାବୟ ।
ସ୍ୱସ୍ୱରୂପଂ ସ୍ୱୟଂ ଭୁଙ୍କ୍ତେ ନାସ୍ତି ଭୋଜ୍ୟଂ ପୃଥକ୍ ସ୍ୱତଃ ।। ୨୬।।

ଅସ୍ତି ଚେଦସ୍ତିତାରୂପଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ତିତ୍ୱଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମବିଜ୍ଞାନସଂପନ୍ନଃ ପ୍ରତୀତମଖିଲଂ ଜଗତ୍ ।। ୨୭।।

ପଶ୍ୟନ୍ନପି ସଦା ନୈବ ପଶ୍ୟତି ସ୍ୱାତ୍ମନଃ ପୃଥକ୍ ।
ମସ୍ୱରୂପପରିଜ୍ଞାନାଜ୍ଜର୍ମଭିର୍ନ ସ ବଧ୍ୟତେ ।। ୨୮।।

ୟଃ ଶରୀରେନ୍ଦ୍ରିୟାଦିଭ୍ୟୋ ବିହୀନଂ ସର୍ବସାକ୍ଷିଣମ୍ ।
ପରମାର୍ଥୈକବିଜ୍ଞାନଂ ସୁଖାତ୍ମାନଂ ସ୍ୱୟଂପ୍ରଭମ୍ ।। ୨୯।।

Not For Commercial Use

ସ୍ୱସ୍ୱରୂପତୟା ସର୍ବଂ ବେଦ ସ୍ୱାନୁଭବେନ ଯଃ ।
ସ ଧୀରଃ ସ ତୁ ବିଜ୍ଞେୟଃ ସୋଽହଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଋତୋ ଭବ ।। ୩୦।।

ଅତଃ ପ୍ରପଞ୍ଚାନୁଭବଃ ସଦା ନ ହି ସ୍ୱରୂପବୋଧାନୁଭବଃ ସଦା ଖଲୁ ।
ଇତି ପ୍ରପଶ୍ୟନ୍‌ପରିପୂର୍ଣ୍ଣବେଦନୋ ନ ବନ୍ଧମୁକ୍ତୋ ନ ଚ ବଦ୍ଧ ଏବ ତୁ ।। ୩୧।।

ସ୍ୱସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନାନ୍ନତ୍ୟନ୍ତଂ ସର୍ବସାକ୍ଷିଣମ୍ ।
ମୁହୂର୍ତଂ ଚିନ୍ତୟେନ୍ମୋଂ ଯଃ ସର୍ବବନ୍ଧୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।। ୩୨।।

ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରସ୍ଥାୟ ନିତ୍ୟମୁକ୍ତଚିଦାତ୍ମନେ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍-ଚୈତନ୍ୟରୂପାୟ ମହ୍ୟମେବ ନମୋ ନମଃ ।। ୩୩।।

ତ୍ୱଂ ବାଽହମସ୍ମି ଭଗବୋ ଦେବ ତେଽହଂ ବୈ ତ୍ୱମସି ।
ତୁଭ୍ୟଂ ମହ୍ୟମନନ୍ତାୟ ମହ୍ୟଂ ତୁଭ୍ୟଂ ଚିଦାତ୍ମନେ ।। ୩୪।।

ନମୋ ମହ୍ୟଂ ପରେଶାୟ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଶିବାୟ ଚ ।
କିଂ କରୋମି କ୍ୱ ଗଚ୍ଛାମି କିଂ ଗୃହ୍ଣାମି ତ୍ୟଜାମି କିମ୍ ।। ୩୫।।

ଯନ୍ମୟା ପୂରିତଂ ବିଶ୍ୱଂ ମହାକଲ୍ପାମ୍ବୁନା ଯଥା ।
ଅନ୍ତଃସଙ୍ଗଂ ବହିଃସଙ୍ଗମାତ୍ମସଙ୍ଗଂ ଚ ଯସ୍ତ୍ୟଜେତ୍ ।
ସର୍ବସଙ୍ଗନିବୃତ୍ତାତ୍ମା ସ ମାମେତି ନ ସଂଶୟଃ ।। ୩୬।।

ଅହିରିବ ଜନଯୋଗଂ ସର୍ବଦା ବର୍ଜୟେଦ୍ୟଃ କୁଣପମିବ ସୁନାରୀଂ ତ୍ୟକ୍ତୁକାମୋ ବିରାଗୀ ।
ବିଷମିବ ବିଷୟାଦୀନ୍ଦନ୍ୟମାନୋ ଦୁରନ୍ତାଜ୍ଞଗତି ପରମହଂସୋ ବାସୁଦେବୋଽହମେବ ।। ୩୭।।

ଇଦଂ ସତ୍ୟମିଦଂ ସତ୍ୟଂ ସତ୍ୟମେତଦିହୋଚ୍ୟତେ ।
ଅହଂ ସତ୍ୟଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ମତ୍ତଃ କିଂଚିନ୍ନ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୩୮।।

Not For Commercial Use

ଉପ ସମୀପେ ଯୋ ବାସୋ ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମନୋଃ ।
ଉପବାସଃ ସ ବିଜ୍ଞେୟୋ ନ ତୁ କାୟସ୍ୟ ଶୋଷଣମ୍ ।। ୩୯।।

କାୟଶୋଷଣମାତ୍ରେଣ କା ତତ୍ର ହ୍ୟବିବେକିନାମ୍ ।
ବଲ୍ମୀକତାଡନାଦେବ ମୃତଃ କିଂ ନୁ ମହୋରଗଃ ।। ୪୦।।

ଅସ୍ତି ବ୍ରହ୍ମେତି ଚେଦ୍ବେଦ ପରୋକ୍ଷଜ୍ଞାନମେବ ତତ୍ ।
ଅହଂବ୍ରହ୍ମେତି ଚେଦ୍ବେଦ ସାକ୍ଷାତ୍କାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୪୧।।

ଯସ୍ମିନ୍-କାଲେ ସ୍ୱମାତ୍ମାନଂ ଯୋଗୀ ଜାନାତି କେବଲମ୍ ।
ତସ୍ମାତ୍କାଲାତ୍ପ୍ରମାରଭ୍ୟ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେଦସୌ ।। ୪୨।।

ଅହଂବ୍ରହ୍ମେତି ନିୟତଂ ମୋକ୍ଷହେତୁର୍ମହାତ୍ମନାମ୍ ।
ଦ୍ୱେ ପଦେ ବନ୍ଧମୋକ୍ଷାୟ ନିର୍ମମେତି ମମେତି ଚ ।। ୪୩।।

ମମେତି ବଧ୍ୟତେ ଜନ୍ତୁର୍ନିର୍ମମେତି ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ବାହ୍ୟଚିନ୍ତା ନ କର୍ତବ୍ୟା ତଥୈବାନ୍ତରଚିନ୍ତିକା ।
ସର୍ବଚିନ୍ତାଂ ସମୁତ୍ସୃଜ୍ୟ ସ୍ୱସ୍ଥୋ ଭବ ସଦା ଋଭୋ ।। ୪୪।।

ସଂକଲ୍ପମାତ୍ରକଲନେନ ଜଗତ୍ସମଗ୍ରଂ ସଂକଲ୍ପମାତ୍ରକଲନେ ହି ଜଗଦ୍ବିଲାସଃ ।
ସଂକଲ୍ପମାତ୍ରମିଦମୁତ୍ସୃଜ ନିର୍ବିକଲ୍ପମାଶ୍ରିତ୍ୟ ମାମକପଦଂ ହୃଦି ଭାବୟସ୍ୱ ।। ୪୫।।

ମଚ୍ଚିନ୍ତନଂ ମତ୍କଥନମନ୍ୟୋନ୍ୟଂ ମତ୍-ପ୍ରଭାଷଣମ୍ ।
ମଦେକପରମୋ ଭୂତ୍ୱା କାଲଂ ନୟ ମହାମତେ ।। ୪୬।।

ଚିଦିହାସ୍ତୀତି ଚିନ୍ମାତ୍ରମିଦଂ ଚିନ୍ମୟମେବ ଚ ।
ଚିତ୍ତଂ ଚିଦହମେତେ ଚ ଲୋକାଶ୍ଚିଦିତି ଭାବୟ ।। ୪୭।।

Not For Commercial Use

ରାଗଂ ନୀରାଗତାଂ ନୀତ୍ୱା ନିର୍ଲେପୋ ଭବ ସର୍ବଦା ।
ଅଜ୍ଞାନଜନ୍ୟକର୍ତ୍ରାଦିକାରକୋପୂନ୍ନକର୍ମଣା ।। ୪୮।।

ଶ୍ରୁତ୍ୟୁପୂନ୍ନାତ୍ମବିଜ୍ଞାନପ୍ରଦୀପୋ ବାଧ୍ୟତେ କଥମ୍ ।
ଅନାତ୍ମତାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ନିର୍ବିକାରୋ ଜଗତ୍ସ୍ଥିତୌ ।। ୪୯।।

ଏକନିଷ୍ଠତୟାନ୍ତଃସ୍ଥସଂବିନ୍ମାତ୍ରପରୋ ଭବ ।
ଘଟାକାଶମଠାକାଶୌ ମହାକାଶେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୌ ।। ୫୦।।

ଏବଂ ମୟି ଚିଦାକାଶେ ଜୀବେଶୌ ପରିକଲ୍ପିତୌ ।
ଯା ଚ ପ୍ରାଗାତ୍ମନୋ ମାୟା ତଥାନ୍ତେ ଚ ତିରସ୍କୃତା ।। ୫୧।।

ବ୍ରହ୍ମବାଦିଭିରୁଦ୍ଗୀତା ସା ମାୟେତି ବିବେକତଃ ।
ମାୟାତତ୍କାର୍ଯ୍ୟବିଲୟେ ନେଶ୍ୱରତ୍ୱଂ ନ ଜୀବତା ।। ୫୨।।

ତତଃ ଶୁଦ୍ଧଷ୍ଟିଦେବାହଂ ବ୍ୟୋମବନ୍ନିରୁପାଧିକଃ ।
ଜୀବେଶ୍ୱରାଦିରୂପେଣ ଚେତନାଚେତନାତ୍ମକମ୍ ।। ୫୩।।

ଈକ୍ଷଣାଦିପ୍ରବେଶାନ୍ତା ସୃଷ୍ଟିରୀଶେନ କଲ୍ପିତା ।
ଜାଗ୍ରଦାଦିବିମୋକ୍ଷାନ୍ତଃ ସଂସାରୋ ଜୀବକଲ୍ପିତଃ ।। ୫୪।।

ତ୍ରିଣାଚିକାଦିଯୋଗାନ୍ତା ଈଶ୍ୱରଭ୍ରାନ୍ତିମାଶ୍ରିତାଃ ।
ଲୋକାୟତାଦିସାଂଖ୍ୟାନ୍ତା ଜୀବବିଶ୍ରାନ୍ତିମାଶ୍ରିତାଃ ।। ୫୫।।

ତସ୍ମାନ୍ମୁମୁକ୍ଷୁଭିର୍ନୈବ ମତିର୍ଜୀବେଶବାଦୟୋଃ ।
କାର୍ଯ୍ୟା କିଂତୁ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ନିଷ୍ଟଲେନ ବିଚାର୍ଯ୍ୟତାମ୍ ।। ୫୬।।

ଅଦ୍ୱିତୀୟବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ନ ଜାନନ୍ତି ଯଥା ତଥା ।
ଭ୍ରାନ୍ତା ଏବାଖିଲାସ୍ତେଷାଂ କ୍ୱ ମୁକ୍ତିଃ କ୍ୱେହ ବା ସୁଖମ୍ ।। ୫୭।।

Not For Commercial Use

ଉତ୍ତମାଧମଭାବଶ୍ଚେତ୍ତେଷାଂ ସ୍ୟାଦସ୍ତି ତେନ କିମ୍ ।
ସ୍ୱପ୍ନସ୍ଥରାଜ୍ୟଭିକ୍ଷାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରବୁଦ୍ଧଃ ସ୍ପୃଶତେ ଖଲୁ ।। ୫୮।।

ଅଜ୍ଞାନେ ବୁଦ୍ଧିବିଲୟେ ନିଦ୍ରା ସା ଭଣ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ।
ବିଲୀନାଜ୍ଞାନତତ୍କାର୍ଯ୍ୟେ ମୟି ନିଦ୍ରା କଥଂ ଭବେତ୍ ।। ୫୯।।

ବୁଦ୍ଧେଃ ପୂର୍ଣ୍ଣବିକାସୋଽୟଂ ଜାଗରଃ ପରିକୀର୍ତ୍ୟତେ ।
ବିକାରାଦିବିହୀନତ୍ୱାଜ୍ଜାଗରୋ ମେ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୬୦।।

ସୂକ୍ଷ୍ମନାଡିଷୁ ସଂଚାରୋ ବୁଦ୍ଧେଃ ସ୍ୱପ୍ନଃ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ସଂଚାରଧର୍ମରହିତେ ମୟି ସ୍ୱପ୍ନୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।। ୬୧।।

ସୁଷୁପ୍ତିକାଲେ ସକଲେ ବିଲୀନେ ତମସାବୃତେ ।
ସ୍ୱରୂପଂ ମହଦାନନ୍ଦଂ ଭୁଙ୍କ୍ତେ ବିଶ୍ୱବିବର୍ଜିତଃ ।। ୬୨।।

ଅବିଶେଷେଣ ସର୍ବଂ ତୁ ୟଃ ପଶ୍ୟତି ଚିଦନ୍ୱୟାତ୍ ।
ସ ଏବ ସାକ୍ଷାଦ୍ୱିଜ୍ଞାନୀ ସ ଶିବଃ ସ ହରିର୍ବିଧିଃ ।। ୬୩।।

ଦୀର୍ଘସ୍ୱପ୍ନମିଦଂ ୟତ୍ତଦ୍ଦୀର୍ଘଂ ବା ଚିତ୍ତବିଭ୍ରମମ୍ ।
ଦୀର୍ଘଂ ବାପି ମନୋରାଜ୍ୟଂ ସଂସାରଂ ଦୁଃଖସାଗରମ୍ ।
ସୁପ୍ତେରୁତ୍ଥାୟ ସୁପ୍ତ୍ୟନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମୈକଂ ପ୍ରବିଚିନ୍ତ୍ୟତାମ୍ ।। ୬୪।।

ଆରୋପିତସ୍ୟ ଜଗତଃ ପ୍ରବିଲାପନେନ ଚିତ୍ତଂ ମଦାତ୍ମକତୟା ପରିକଲ୍ପିତଂ ନଃ ।
ଶତ୍ରୂନ୍ନିହତ୍ୟ ଗୁରୁଷଟ୍କଗଣାନ୍ନିପାତାଦ୍ଧ୍ୱନ୍ଧ୍ୱିପୋ ଭବତି କେବଲମଦ୍ୱିତୀୟଃ ।। ୬୫।।

ଅଦ୍ୟାସ୍ତମେତୁ ବପୁରାଶଶିତାରମାସ୍ତାଂ କସ୍ତ୍ରାବତାପି ମମ ଚିଦ୍ୱପୁଷୋ ବିଶେଷଃ ।
କୁମ୍ଭେ ବିନଶ୍ୟତି ଚିରଂ ସମବସ୍ଥିତେ ବା କୁମ୍ଭାମ୍ବରସ୍ୟ ନହି କୋଽପି ବିଶେଷଲେଶଃ ।। ୬୬।।

Not For Commercial Use

ଅହିନିର୍ଲ୍ଵୟନୀ ସର୍ପନିର୍ମୋକୋ ଜୀବବର୍ଜିତଃ ।
ବଲ୍ମୀକେ ପତିତସ୍ତିଷ୍ଠେତ୍ତଂ ସର୍ପୋ ନାଭିମନ୍ୟତେ ।। ୬୭।।

ଏବଂ ସ୍ଥୂଲଂ ଚ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ଚ ଶରୀରଂ ନାଭିମନ୍ୟତେ ।
ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାନଶିଖିଧ୍ୱସ୍ତେ ମିଥ୍ୟାଜ୍ଞାନେ ସହେତୁକେ ।
ନେତି ନେତୀତି ରୂପତ୍ୱାଦଶରୀରୋ ଭବତ୍ୟୟମ୍ ।। ୬୮।।

ଶାସ୍ତ୍ରେଣ ନ ସ୍ୟାତ୍ପରମାର୍ଥଦୃଷ୍ଟିଃ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମଂ ପଶ୍ୟତି ଚାପରୋକ୍ଷମ୍ ।
ପ୍ରାରବ୍ଧନାଶାତ୍-ପ୍ରତିଭାନନାଶ ଏବଂ ତ୍ରିଧା ନଶ୍ୟତି ଚାତ୍ମମାୟା ।। ୬୯।।

ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱେ ଯୋଜିତେ ସ୍ୱାମିଞ୍ଜୀବଭାବୋ ନ ଗଚ୍ଛତି ।
ଅଦ୍ୱୈତେ ବୋଧିତେ ତତ୍ତ୍ୱେ ବାସନା ବିନିବର୍ତତେ ।। ୭୦।।

ପ୍ରାରବ୍ଧାନ୍ତେ ଦେହହାନିର୍ମାୟେତି କ୍ଷୀୟତେଽଖିଲା ।
ଅସ୍ତୀତ୍ୟୁକ୍ତେ ଜଗତ୍ସର୍ବଂ ସଦ୍ରସଂ ବ୍ରହ୍ମ ତଦ୍-ଭବେତ୍ ।। ୭୧।।

ଭାତୀତ୍ୟୁକ୍ତେ ଜଗତ୍ସର୍ବଂ ଭାନଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଲମ୍ ।
ମରୁଭୂମୌ ଜଲଂ ସର୍ବଂ ମରୁଭୂମାତ୍ରମେବ ତତ୍ ।
ଜଗତ୍ତ୍ରୟମିଦଂ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ସ୍ୱବିଚାରତଃ ।। ୭୨।।

ଅଜ୍ଞାନମେବ ନ କୁତୋ ଜଗତଃ ପ୍ରସଙ୍ଗୋ ଜୀବେଶଦେଶିକବିକଲ୍ପକଥାତିଦୂରେ ।
ଏକାନ୍ତକେବଲଚିଦେକରସସ୍ୱଭାବେ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଲମହଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣମସ୍ମି ।। ୭୩।।

ବୋଧଚନ୍ଦ୍ରମସି ପୂର୍ଣ୍ଣବିଗ୍ରହେ ମୋହରାହୁମୁଷିତାତ୍ମତେଜସି ।
ସ୍ନାନଦାନଯଜ୍ଞନାଦିକାଃ କ୍ରିୟା ମୋଚନାବଧି ବୃଥୈବ ତିଷ୍ଠତେ ।। ୭୪।।

ସଲିଲେ ସୈନ୍ଧବଂ ଯଦ୍ୱତ୍ସାମ୍ୟଂ ଭବତି ଯୋଗତଃ ।
ତଥାଽତ୍ମମନସୋରୈକ୍ୟଂ ସମାଧିରିତି କଥ୍ୟତେ ।। ୭୫।।

Not For Commercial Use

ଦୁର୍ଲଭୋ ବିଷୟତ୍ୟାଗୋ ଦୁର୍ଲଭଂ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶନମ୍ ।
ଦୁର୍ଲଭା ସହଜାବସ୍ଥା ସଦ୍ଗୁରୋଃ କରୁଣାଂ ବିନା ।। ୭୬।।

ଉତ୍ପନ୍ନଶକ୍ତିବୋଧସ୍ୟ ତ୍ୟକ୍ତନିଃଶେଷକର୍ମଣଃ ।
ଯୋଗିନଃ ସହଜାବସ୍ଥା ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରକାଶତେ ।। ୭୭।।

ରସସ୍ୟ ମନସଶ୍ଚୈବ ଚଞ୍ଚଲତ୍ୱଂ ସ୍ୱଭାବତଃ ।
ରସୋ ବଦ୍ଧୋ ମନୋ ବଦ୍ଧଂ କିଂ ନ ସିଦ୍ଧ୍ୟତି ଭୂତଲେ ।। ୭୮।।

ମୂର୍ଚ୍ଛିତୋ ହରତି ବ୍ୟାଧିଂ ମୃତୋ ଜୀବୟତି ସ୍ୱୟମ୍ ।
ବଦ୍ଧଃ ଖେଚରତାଂ ଧତ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱଂ ରସଚେତସି ।। ୭୯।।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ମନୋ ନାଥୋ ମନୋନାଥସ୍ତୁ ମାରୁତଃ ।
ମାରୁତସ୍ୟ ଲୟୋ ନାଥସ୍ତନ୍ନାଥଂ ଲୟମାଶ୍ରୟ ।। ୮୦।।

ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟୋ ନିର୍ବିକାରଶ୍ଚ ଲୟୋ ଜୀବତି ଯୋଗିନାମ୍ ।
ଉଚ୍ଛିନ୍ନସର୍ବସଂକଲ୍ପୋ ନିଃଶେଷାଶେଷଚେଷ୍ଟିତଃ ।
ସ୍ୱାବଗମ୍ୟୋ ଲୟଃ କୋଽପି ମନସାଂ ବାଗଗୋଚରଃ ।। ୮୧।।

ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖବିଷୟେକ୍ଷଣତତ୍ପରୋଽପି ବ୍ରହ୍ମାବଲୋକନଧିୟଂ ନ ଜହାତି ଯୋଗୀ ।
ସଙ୍ଗୀତତାଲଲୟବାଦ୍ୟବଶଂ ଗତାପି ମୌଲିସ୍ଥକୁମ୍ଭପରିରକ୍ଷଣଧୀର୍ନଟୀବ ।। ୮୨।।

ସର୍ବଚିନ୍ତାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ସାବଧାନେନ ଚେତସା ।
ନାଦ ଏବାନୁସଂଧେୟୋ ଯୋଗସାମ୍ରାଜ୍ୟମିଚ୍ଛତା ।। ୮୩।।

।। ଇତି ବରାହୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୨।।

==।। 0 ।।==

Not For Commercial Use

।। ତୃତୀୟୋଧ୍ୟାୟଃ ।।

ନହି ନାନାସ୍ୱରୂପଂ ସ୍ୟାଦେକଂ ବସ୍ତୁ କଦାଚନ ।
ତସ୍ମାଦଖଣ୍ଡ ଏବାସ୍ତି ୟନ୍ନଦନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ।। ୧।।

ଦୃଶ୍ୟତେ ଶ୍ରୂୟତେ ୟଦ୍ୟଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟନ୍ନ ତଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧବିମୁକ୍ତୈକମଖଣ୍ଡାନନ୍ଦମଦ୍ୱୟମ୍ ।
ସତ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନମନନ୍ତଂ ୟତ୍ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାହମେବ ତତ୍ ।। ୨।।

ଆନନ୍ଦରୂପୋଽହମଖଣ୍ଡବୋଧଃ ପରାତ୍ପରୋଽହଂ ଘନଚିତ୍-ପ୍ରକାଶଃ ।
ମେଘା ୟଥା ବ୍ୟୋମ ନ ଚ ସ୍ପୃଶନ୍ତି ସଂସାରଦୁଃଖାନି ନ ମାଂ ସ୍ପୃଶନ୍ତି ।। ୩।।

ସର୍ବଂ ସୁଖଂ ବିଦ୍ଧି ସୁଦୁଃଖନାଶାତ୍ସର୍ବଂ ଚ ସଦ୍ରୂପମସତ୍ୟନାଶାତ୍ ।
ଚିଦ୍ରୂପମେବ ପ୍ରତିଭାନୟୁକ୍ତଂ ତସ୍ମାଦଖଣ୍ଡଂ ମମ ରୂପମେତତ୍ ।। ୪।।

ନ ହି ଜନିର୍ମରଣଂ ଗମନାଗମୌ ନ ଚ ମଲଂ ବିମଲଂ ନ ଚ ବେଦନମ୍ ।
ଚିନ୍ମୟଂ ହି ସକଲଂ ବିରାଜତେ ସ୍ଫୁଟତରଂ ପରମସ୍ୟ ତୁ ୟୋଗିନଃ ।। ୫।।

ସତ୍ୟଚିଦ୍ଘନମଖଣ୍ଡମଦ୍ୱୟଂ ସର୍ବଦୃଶ୍ୟରହିତଂ ନିରାମୟମ୍ ।
ୟତ୍ପଦଂ ବିମଲମଦ୍ୱୟଂ ଶିବଂ ତତ୍ପଦାଽହମିତି ମୌନମାଶ୍ରୟ ।। ୬।।

ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁସୁଖଦୁଃଖବର୍ଜିତଂ ଜାତିନୀତିକୁଲଗୋତ୍ରଦୂରଗମ୍ ।
ଚିଦ୍ବିବର୍ତଜଗତୋଽସ୍ୟ କାରଣଂ ତତ୍ପଦାଽହମିତି ମୌନମାଶ୍ରୟ ।। ୭।।

ପୂର୍ଣମଦ୍ୱୟମଖଣ୍ଡଚେତନଂ ବିଶ୍ୱଭେଦକଲନାଦିବର୍ଜିତମ୍ ।
ଅଦ୍ୱିତୀୟପରସଂବିଦଂଶକଂ ତତ୍ପଦାଽହମିତି ମୌନମାଶ୍ରୟ ।। ୮।।

କେନାପ୍ୟବାଧିତତ୍ୱେନ ତ୍ରିକାଲେଽପ୍ୟେକରୂପତଃ ।
ବିଦ୍ୟମାନତ୍ୱମସ୍ତ୍ୟେତତ୍ସଦ୍ରୂପତ୍ୱଂ ସଦା ମମ ।। ୯।।

Not For Commercial Use

ନିରୁପାଧିକନିତ୍ୟଂ ୟସ୍ମୁପ୍ତୌ ସର୍ବସୁଖାପୂରମ୍ ।
ସୁଖରୂପତ୍ୱମସ୍ତ୍ୟେତଦାନନ୍ଦତ୍ୱଂ ସଦା ମମ ।। ୧୦।।

ଦିନକରକିରଣୈର୍ହି ଶାର୍ବରଂ ତମୋ ନିବିଡତରଂ ଝଟିତି ପ୍ରଣାଶମେତି ।
ଘନତରଭବକାରଣଂ ତମୋ ୟଦ୍ଧରିଦିନକୃତ୍-ପ୍ରଭୟା ନ ଚାନ୍ତରେଣ ।। ୧୧।।

ମମ ଚରଣସ୍ମରଣେନ ପୂଜୟା ଚ ସ୍ୱକତମସଃ ପରିମୁଚ୍ୟତେ ହି ଜନ୍ତୁଃ ।
ନ ହି ମରଣପ୍ରଭବପ୍ରଣାଶହେତୁର୍ମମ ଚରଣସ୍ମରଣାଦୃତେଽସ୍ତି କିଂଚିତ୍ ।। ୧୨।।

ଆଦରେଣ ୟଥା ସ୍ତୌତି ଧନବନ୍ତଂ ଧନେଚ୍ଛୟା ।
ତଥା ଚେଦ୍ବିଶ୍ୱକର୍ତାରଂ କୋ ନ ମୁଚ୍ୟେତ ବନ୍ଧନାତ୍ ।। ୧୩।।

ଆଦିତ୍ୟସଂନିଧୌ ଲୋକଶ୍ଚେଷ୍ଟତେ ସ୍ୱୟମେବ ତୁ ।
ତଥା ମତ୍ସଂନିଧାବେବ ସମସ୍ତଂ ଚେଷ୍ଟତେ ଜଗତ୍ ।। ୧୪।।

ଶୁକ୍ତିକାୟା ୟଥା ତାରଂ କଲ୍ପିତଂ ମାୟୟା ତଥା ।
ମହଦାଦିଜଗନ୍ମାୟାମୟଂ ମୟ୍ୟେବ କେବଲମ୍ ।। ୧୫।।

ଚଣ୍ଡାଲଦେହେ ପଶ୍ୱାଦିସ୍ଥାବରେ ବ୍ରହ୍ମବିଗ୍ରହେ ।
ଅନ୍ୟେଷୁ ତାରତମ୍ୟେନ ସ୍ଥିତେଷୁ ନ ତଥା ହ୍ୟହମ୍ ।। ୧୬।।

ବିନଷ୍ଟଦିଗ୍ଭ୍ରମସ୍ୟାପି ୟଥାପୂର୍ବଂ ବିଭାତି ଦିକ୍ ।
ତଥା ବିଜ୍ଞାନବିଧ୍ୱସ୍ତଂ ଜଗନ୍ମେ ଭାତି ତନ୍ନ ହି ।। ୧୭।।

ନ ଦେହୋ ନେନ୍ଦ୍ରିୟପ୍ରାଣୋ ନ ମନୋବୁଦ୍ଧ୍ୟହଂକୃତି ।
ନ ଚିତ୍ତଂ ନୈବ ମାୟା ଚ ନ ଚ ବ୍ୟୋମାଦିକଂ ଜଗତ୍ ।। ୧୮।।

ନ କର୍ତା ନୈବ ଭୋକ୍ତା ଚ ନ ଚ ଭୋଜୟିତା ତଥା ।
କେବଲଂ ଚିତ୍ସଦାନନ୍ଦବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ଜନାର୍ଦନଃ ।। ୧୯।।

Not For Commercial Use

ଜଲସ୍ୟ ଚଲନାଦେବ ଚଞ୍ଚଲତ୍ୱଂ ଯଥା ରବେଃ ।
ତଥାଽହଂକାରସଂବନ୍ଧାଦେବ ସଂସାର ଆତ୍ମନଃ ।। ୨୦।।

ଚିତ୍ତମୂଲଂ ହି ସଂସାରସ୍ତତ୍-ପ୍ରଯତ୍ନେନ ଶୋଧୟେତ୍ ।
ହନ୍ତ ଚିତ୍ତମହତ୍ତାୟାଂ କୈଷା ବିଶ୍ୱାସତା ତବ ।। ୨୧।।

କ୍ୱ ଧନାନି ମହୀପାନାଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ କ୍ୱ ଜଗନ୍ତି ବା ।
ପ୍ରାକ୍ତନାନି ପ୍ରଯାତାନି ଗତାଃ ସର୍ଗପରମ୍ପରାଃ ।
କୋଟଯୋ ବ୍ରହ୍ମଣାଂ ଯାତା ଭୂପା ନଷ୍ଟାଃ ପରାଗବତ୍ ।। ୨୨।।

ସ ଚାଧ୍ୟାତ୍ମାଭିମାନୋଽପି ବିଦୁଷୋଽପ୍ୟାସୁରତ୍ୱତଃ ।
ବିଦୁଷୋଽପ୍ୟାସୁରଷ୍ଟେସ୍ତ୍ୟାନ୍ନିଷ୍ଫଲଂ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶନମ୍ ।। ୨୩।।

ଉତ୍ପାଦ୍ୟମାନା ରାଗାଦ୍ୟା ବିବେକଜ୍ଞାନବହ୍ନିନା ।
ଯଦା ତଦୈବ ଦହ୍ୟନ୍ତେ କୁତସ୍ତେଷାଂ ପ୍ରରୋହଣମ୍ ।। ୨୪।।

ଯଥା ସୁନିପୁଣଃ ସମ୍ୟକ୍ ପରଦୋଷେକ୍ଷଣେ ରତଃ ।
ତଥା ଚେନ୍ନିପୁଣଃ ସ୍ୱେଷୁ କୋ ନ ମୁଚ୍ୟେତ ବନ୍ଧନାତ୍ ।। ୨୫।।

ଅନାତ୍ମବିଦମୁକ୍ତୋଽପି ସିଦ୍ଧିଜାଲାନି ବାଞ୍ଛତି ।
ଦ୍ରବ୍ୟମନ୍ତ୍ରକ୍ରିୟାକାଲଯୁକ୍ତ୍ୟାପ୍ନୋତି ମୁନୀଶ୍ୱର ।। ୨୬।।

ନାତ୍ମଜ୍ଞସ୍ୟୈଷ ବିଷୟ ଆତ୍ମଜ୍ଞୋ ହ୍ୟାତ୍ମମାତ୍ରଦୃକ୍ ।
ଆତ୍ମନାଽଽତ୍ମନି ସଂତୃପ୍ତୋ ନାବିଦ୍ୟାମନୁଧାବତି ।। ୨୭।।

ଯେ କେଚନ ଜଗଦ୍-ଭାବାସ୍ତାନବିଦ୍ୟାମୟାନ୍ବିଦୁଃ ।
କଥଂ ତେଷୁ କିଲାତ୍ମଜ୍ଞସ୍ତ୍ୟକ୍ତାବିଦ୍ୟୋ ନିମଜ୍ଜତି ।। ୨୮।।

Not For Commercial Use

ଦ୍ରବ୍ୟମନ୍ତ୍ରକ୍ରିୟାକାଲୟୁକ୍ତୟଃ ସାଧୁସିଦ୍ଧିଦାଃ ।
ପରମାତ୍ମପଦପ୍ରାପ୍ତୌ ନୋପକୁର୍ବନ୍ତି କାଶ୍ଚନ ।। ୨୯।।

ସର୍ବେଚ୍ଛାକଲନାଶାନ୍ତାବାତ୍ମଲାଭୋଦୟାଭିଧଃ ।
ସ ପୁନଃସିଦ୍ଧିବାଞ୍ଛାୟାଂ କଥମର୍ହତ୍ୟଚିତ୍ତତଃ ।। ୩୦।। ଇତି ।।

।। ଇତି ବରାହୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋଧ୍ୟାୟଃ ।। ୩।।

==|| 0 ||==

।। ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଅଥ ହ ଋଭୁଂ ଭଗବନ୍ତଂ ନିଦାଘଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତିଲକ୍ଷଣମନୁବ୍ରୂହୀତି ।
ତଥେତି ସ ହୋବାଚ । ସପ୍ତଭୂମିଷୁ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତାଶ୍ଚତ୍ୱାରଃ ।
ଶୁଭେଚ୍ଛା ପ୍ରଥମା ଭୂମିକା ଭବତି । ବିଚାରଣା ଦ୍ୱିତୀୟା । ତନୁମାନସୀ ତୃତୀୟା ।
ସତ୍ତ୍ୱାପତ୍ତିସ୍ତୁରୀୟା । ଅସଂସକ୍ତିଃ ପଞ୍ଚମୀ । ପଦାର୍ଥଭାବନା ଷଷ୍ଠୀ । ତୁରୀୟଗା ସପ୍ତମୀ ।
ପ୍ରଣବାତ୍ମିକା ଭୂମିକାଽକାରୋକାରମକାରାର୍ଧମାତ୍ରାତ୍ମିକା ।
ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମବୀଜସାକ୍ଷିଭେଦେନାକାରାଦୟଶ୍ଚତୁର୍ବିଧାଃ ।
ତଦବସ୍ଥା ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିତୁରୀୟାଃ । ଅକାରସ୍ଥୂଲାଂଶେ ଜାଗ୍ରଦ୍ୱିଶ୍ୱଃ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମାଂଶେ ତୈଜସଃ । ବୀଜାଂଶେ ତତ୍-ପ୍ରାଜ୍ଞଃ । ସାକ୍ଷ୍ୟଂଶେ ତତ୍ତୁରୀୟଃ ।
ଉକାରସ୍ଥୂଲାଂଶେ ସ୍ୱପ୍ନବିଶ୍ୱଃ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମାଂଶେ ତୈଜସଃ । ବୀଜାଂଶେ ତତ୍-ପ୍ରାଜ୍ଞଃ । ସାକ୍ଷ୍ୟଂଶେ ତତ୍ତୁରୀୟଃ ।
ମକାରସ୍ଥୂଲାଂଶେ ସୁଷୁପ୍ତବିଶ୍ୱଃ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମାଂଶେ ତୈଜସଃ । ବୀଜାଂଶେ ତତ୍-ପ୍ରାଜ୍ଞଃ । ସାକ୍ଷ୍ୟଂଶେ ତତ୍ତୁରୀୟଃ ।
ଅର୍ଧମାତ୍ରାସ୍ଥୂଲାଂଶେ ତୁରୀୟବିଶ୍ୱଃ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମାଂଶେ ତୈଜସଃ । ବୀଜାଂଶେ ତତ୍-ପ୍ରାଜ୍ଞଃ । ସାକ୍ଷ୍ୟଂଶେ ତୁରୀୟତୁରୀୟଃ ।

Not For Commercial Use

ଅକାରତୁରୀୟାଂଶାଃ ପ୍ରଥମଦ୍ୱିତୀୟତୃତୀୟଭୂମିକାଃ ।
ଉକାରତୁରୀୟାଂଶା ଚତୁର୍ଥୀ ଭୂମିକା । ମକାରତୁରୀୟାଂଶା ପଞ୍ଚମୀ ।
ଅର୍ଧମାତ୍ରାତୁରୀୟାଂଶା ଷଷ୍ଠୀ । ତଦତୀତା ସପ୍ତମୀ ।
ଭୂମିତ୍ରୟେଷୁ ବିହରନ୍ମୁକ୍ଷୁର୍ଭବତି ।
ତୁରୀୟଭୂମ୍ୟାଂ ବିହରନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ।
ପଞ୍ଚମଭୂମ୍ୟାଂ ବିହରନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୱରୋ ଭବତି ।
ଷଷ୍ଠଭୂମ୍ୟାଂ ବିହରନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୱରୀୟାନ୍ଭବତି ।
ସପ୍ତମଭୂମ୍ୟାଂ ବିହରନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୱରିଷ୍ଠୋ ଭବତି ।
ତତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ------

ଜ୍ଞାନଭୂମିଃ ଶୁଭେଚ୍ଛା ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଥମା ସମୁଦୀରିତା ।
ବିଚାରଣା ଦ୍ୱିତୀୟା ତୁ ତୃତୀୟା ତନୁମାନସୀ ।। ୧।।

ସତ୍ତ୍ୱାପତ୍ତିଶ୍ଚତୁର୍ଥୀ ସ୍ୟାତ୍ତତୋଽସଂସକ୍ତିନାମିକା ।
ପଦାର୍ଥଭାବନା ଷଷ୍ଠୀ ସପ୍ତମୀ ତୁର୍ୟଗା ସ୍ମୃତା ।। ୨।।

ସ୍ଥିତଃ କିଂମୂଢ ଏବାସ୍ମି ପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟୋଽହଂ ଶାସ୍ତ୍ରସଜ୍ଜନୈଃ ।
ବୈରାଗ୍ୟପୂର୍ବମିଚ୍ଛେତି ଶୁଭେଚ୍ଛେତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ।। ୩।।

ଶାସ୍ତ୍ରସଜ୍ଜନସଂପର୍କବୈରାଗ୍ୟାଭ୍ୟାସପୂର୍ବକମ୍ ।
ସଦାଚାରପ୍ରବୃତ୍ତିର୍ଯା ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ସା ବିଚାରଣା ।। ୪।।

ବିଚାରଣାଶୁଭେଚ୍ଛାଭ୍ୟାମିନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥେଷୁ ରକ୍ତତା ।
ୟତ୍ର ସା ତନୁତାମେତି ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ତନୁମାନସୀ ।। ୫।।

ଭୂମିକାତ୍ରିତୟାଭ୍ୟାସାଚିତ୍ତେଽର୍ଥବିରତେର୍ବଶାତ୍ ।
ସତ୍ତ୍ୱାତ୍ମନି ସ୍ଥିତେ ଶୁଦ୍ଧେ ସତ୍ତ୍ୱାପତ୍ତିରୁଦାହୃତା ।। ୬।।

Not For Commercial Use

ଦଶାଚତୁଷ୍ଟୟାଭ୍ୟାସାଦସଂସର୍ଗଫଲା ତୁ ୟା ।
ରୂଢସତ୍ତ୍ୱଚମତ୍କାରା ପ୍ରୋକ୍ତା ସଂସକ୍ତିନାମିକା ।। ୭।।

ଭୂମିକାପଞ୍ଚକାଭ୍ୟାସାତ୍ମାତ୍ମାରାମତୟା ଦୃଶମ୍ ।
ଆଭ୍ୟନ୍ତରାଣାଂ ବାହ୍ୟାନାଂ ପଦାର୍ଥାନାମଭାବନାତ୍ ।। ୮।।

ପରପ୍ରୟୁକ୍ତେନ ଚିରଂ ପ୍ରତ୍ୟୟେନାବବୋଧନମ୍ ।
ପଦାର୍ଥଭାବନା ନାମ ଷଷ୍ଠୀ ଭବତି ଭୂମିକା ।। ୯।।

ଷଡ୍ଭୂମିକାଚିରାଭ୍ୟାସାଦ୍-ଭେଦସ୍ୟାନୁପଲମ୍ଭନାତ୍ ।
ୟତ୍ସ୍ୱଭାବୈକନିଷ୍ଠତ୍ୱଂ ସା ଜ୍ଞେୟା ତୁର୍ୟଗା ଗତିଃ ।। ୧୦।।

ଶୁଭେଚ୍ଛାଦିତ୍ରୟଂ ଭୂମିଭେଦାଭେଦୟୁତଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।
ୟଥାବଦ୍ଦ୍ୱେଦ ବୁଦ୍ଧ୍ୟେଦଂ ଜଗଜ୍ଜାଗ୍ରତି ଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୧୧।।

ଅଦ୍ୱୈତେ ସ୍ଥୈର୍ୟମାୟାତେ ଦ୍ୱୈତେ ଚ ପ୍ରଶମଂ ଗତେ ।
ପଶ୍ୟନ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନବଲ୍ଲୋକଂ ତୁର୍ୟଭୂମିସୁୟୋଗତଃ ।। ୧୨।।

ବିଚ୍ଛିନ୍ନଶରଦଭ୍ରାଂଶବିଲୟଂ ପ୍ରବିଲୀୟତେ ।
ସତ୍ତ୍ୱାବଶେଷ ଏବାସ୍ତେ ହେ ନିଦାଘ ଦୃଢୀକୁରୁ ।। ୧୩।।

ପଞ୍ଚଭୂମିଂ ସମାରୁହ୍ୟ ସୁଷୁପ୍ତିପଦନାମିକାମ୍ ।
ଶାନ୍ତାଶେଷବିଶେଷାଂଶସ୍ତିଷ୍ଠତ୍ୟଦ୍ୱୈତମାତ୍ରକେ ।। ୧୪।।

ଅନ୍ତର୍ମୁଖତୟା ନିତ୍ୟଂ ବହିର୍ବୃତ୍ତିପରୋଽପି ସନ୍ ।
ପରିଶ୍ରାନ୍ତତୟା ନିତ୍ୟଂ ନିଦ୍ରାଲୁରିବ ଲକ୍ଷ୍ୟତେ ।। ୧୫।।

କୁର୍ବନ୍ନଭ୍ୟାସମେତସ୍ୟାଂ ଭୂମ୍ୟାଂ ସମ୍ୟଗ୍ବିବାସନଃ ।
ସପ୍ତମୀ ଗାଢସୁପ୍ତାଖ୍ୟା କ୍ରମପ୍ରାପ୍ତା ପୁରାତନୀ ।। ୧୬।।

Not For Commercial Use

ଯତ୍ର ନାସନ୍ନ ସଦ୍ରୂପୋ ନାହଂ ନାପ୍ୟନହଂକୃତିଃ ।
କେବଲଂ କ୍ଷୀଣମନନ ଆସ୍ତେଽଦ୍ୱୈତେଽତିନିର୍ଭୟଃ ।। ୧୭।।

ଅନ୍ତଃଶୂନ୍ୟୋ ବହିଃଶୂନ୍ୟଃ ଶୂନ୍ୟକୁମ୍ଭ ଇବାମ୍ବରେ ।
ଅନ୍ତଃପୂର୍ଣ୍ଣୋ ବହିଃପୂର୍ଣ୍ଣଃ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ଇବାର୍ଣ୍ଣବେ ।। ୧୮।।

ମା ଭବ ଗ୍ରାହ୍ୟଭାବାତ୍ମା ଗ୍ରାହକାତ୍ମା ଚ ମା ଭବ ।
ଭାବନାମଖିଲାଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ୟଚ୍ଛିଷ୍ଟଂ ତନ୍ମୟୋ ଭବ ।। ୧୯।।

ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦର୍ଶନଦୃଶ୍ୟାନି ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବାସନୟା ସହ ।
ଦର୍ଶନପ୍ରଥମାଭାସମାତ୍ମାନଂ କେବଲଂ ଭଜ ।। ୨୦।।

ୟଥାସ୍ଥିତମିଦଂ ୟସ୍ୟ ବ୍ୟବହାରବତୋଽପି ଚ ।
ଅସ୍ତଙ୍ଗତଂ ସ୍ଥିତଂ ବ୍ୟୋମ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨୧।।

ନୋଦେତି ନାସ୍ତମାୟାତି ସୁଖେ ଦୁଃଖେ ମନଃପ୍ରଭା ।
ୟଥାପ୍ରାପ୍ତସ୍ଥିତିର୍ୟସ୍ୟ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨୨।।

ୟୋ ଜାଗର୍ତି ସୁଷୁପ୍ତିସ୍ଥୋ ୟସ୍ୟ ଜାଗ୍ରନ୍ନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ୟସ୍ୟ ନିର୍ବାସନୋ ବୋଧଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨୩।।

ରାଗଦ୍ୱେଷଭୟାଦୀନାମନୁରୂପଂ ଚରନ୍ନପି ।
ୟୋଽନ୍ତର୍ବ୍ୟୋମବଦଚ୍ଛନ୍ନଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨୪।।

ୟସ୍ୟ ନାହଂକୃତୋ ଭାବୋ ବୁଦ୍ଧିର୍ୟସ୍ୟ ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
କୁର୍ବତୋଽକୁର୍ବତୋ ବାପି ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨୫।।

ୟସ୍ମାନ୍ନୋଦ୍ୱିଜତେ ଲୋକୋ ଲୋକାନ୍ନୋଦ୍ୱିଜତେ ଚ ୟଃ ।
ହର୍ଷାମର୍ଷଭୟୋନ୍ମୁକ୍ତଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨୬।।

Not For Commercial Use

ଯଃ ସମସ୍ତାର୍ଥଜାଲେଷୁ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟପି ଶୀତଲଃ ।
ପରାର୍ଥେଷ୍ୱିବ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ମା ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨୭।।

ପ୍ରଜହାତି ଯଦା କାମାନ୍‌ସର୍ବାଂଶ୍ଚିତ୍ତଗତାନ୍ମୁନେ ।
ମୟି ସର୍ବାତ୍ମକେ ତୁଷ୍ଟଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨୮।।

ଚୈତ୍ୟବର୍ଜିତଚିନ୍ମାତ୍ରେ ପଦେ ପରମପାବନେ ।
ଅକ୍ଷୁବ୍ଧଚିତ୍ତୋ ବିଶ୍ରାନ୍ତଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୨୯।।

ଇଦଂ ଜଗଦହଂ ସୋଽୟଂ ଦୃଶ୍ୟଜାତମବାସ୍ତବମ୍ ।
ଯସ୍ୟ ଚିତ୍ତେ ନ ସ୍ଫୁରତି ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।। ୩୦।।

ସଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣି ସ୍ଥିରେ ସ୍ଫାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣେ ବିଷୟବର୍ଜିତେ ।
ଆଚାର୍ଯ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରମାର୍ଗେଣ ପ୍ରବିଶ୍ୟାଶୁ ସ୍ଥିରୋ ଭବ ।। ୩୧।।

ଶିବୋ ଗୁରୁଃ ଶିବୋ ବେଦଃ ଶିବ ଦେବଃ ଶିବଃ ପ୍ରଭୁଃ ।
ଶିବୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ଶିବଃ ସର୍ବଂ ଶିବାଦନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ।। ୩୨।।

ତମେବ ଧୀରୋ ବିଜ୍ଞାୟ ପ୍ରଜ୍ଞାଂ କୁର୍ବୀତ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ।
ନାନୁଧ୍ୟାୟାଦ୍ବହୂଞ୍ଛବ୍ଦାନ୍ବାଚୋ ବିଗ୍ଲାପନଂ ହି ତତ୍ ।। ୩୩।।

ଶୁକୋ ମୁକ୍ତୋ ବାମଦେବୋଽପି ମୁକ୍ତସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ବିନା ମୁକ୍ତିଭାଜୋ ନ ସନ୍ତି ।
ଶୁକମାର୍ଗଂ ୟେଽନୁସରନ୍ତି ଧୀରାଃ ସଦ୍ୟୋ ମୁକ୍ତାସ୍ତେ ଭବନ୍ତୀହ ଲୋକେ ।। ୩୪।।

ବାମଦେବଂ ୟେଽନୁସରନ୍ତି ନିତ୍ୟଂ ମୃତ୍ୱା ଜନିତ୍ୱା ଚ ପୁନଃପୁନସ୍ତତ୍ ।
ତେ ବୈ ଲୋକେ କ୍ରମମୁକ୍ତା ଭବନ୍ତି ୟୋଗୈଃ ସାଂଖ୍ୟୈଃ କର୍ମଭିଃ ସତ୍ତ୍ୱୟୁକ୍ତୈଃ ।। ୩୫।।

ଶୁକଶ୍ଚ ବାମଦେବଶ୍ଚ ଦ୍ୱେ ସୃତୀ ଦେବନିର୍ମିତେ ।
ଶୁକୋ ବିହଙ୍ଗମଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ବାମଦେବଃ ପିପୀଲିକା ।। ୩୬।।

Not For Commercial Use

ଅତଦ୍ବ୍ୟାବୃତ୍ତିରୂପେଣ ସାକ୍ଷାଦ୍ବିଧିମୁଖେନ ବା ।
ମହାବାକ୍ୟବିଚାରେଣ ସାଂଖ୍ୟଯୋଗସମାଧିନା ।। ୩୭।।

ବିଦିତ୍ବା ସ୍ୱାତ୍ମନୋ ରୂପଂ ସଂପ୍ରଜ୍ଞାତସମାଧିତଃ ।
ଶୁକମାର୍ଗେଣ ବିରଜାଃ ପ୍ରୟାନ୍ତି ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ୩୮।।

ଯମାଦ୍ୟାସନଜାୟାସହଠାଭ୍ୟାସାତ୍-ପୁନଃପୁନଃ ।
ବିଘ୍ନବାହୁଲ୍ୟସଂଜାତ ଅଣିମାଦିବଶାଦିହ ।। ୩୯।।

ଅଲବ୍ଧ୍ୱାପି ଫଲଂ ସମ୍ୟକ୍‌ପୁନର୍ଭୂତ୍ୱା ମହାକୁଲେ ।
ପୁନର୍ବାସନୟୈବାୟଂ ଯୋଗାଭ୍ୟାସଂ ପୁନଶ୍ଚରନ୍ ।। ୪୦।।

ଅନେକଜନ୍ମାଭ୍ୟାସେନ ବାମଦେବେନ ବୈ ପଥା ।
ସୋଽପି ମୁକ୍ତିଂ ସମାପ୍ନୋତି ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ।। ୪୧।।

ଦ୍ୱାବିମାବପି ପନ୍ଥାନୌ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରାପ୍ତିକରୌ ଶିବୌ ।
ସଦ୍ୟୋମୁକ୍ତିପ୍ରଦଶ୍ଚୈକଃ କ୍ରମମୁକ୍ତିପ୍ରଦଃ ପରଃ ।
ଅତ୍ର କୋ ମୋହଃ କଃ ଶୋକ ଏକତ୍ୱମନୁପଶ୍ୟତଃ ।। ୪୨।।

ଯସ୍ୟାନୁଭବପର୍ଯନ୍ତା ବୁଦ୍ଧିସ୍ତତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
ତଦ୍ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚରାଃ ସର୍ବେ ମୁଚ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବପାତକୈଃ ।। ୪୩।।

ଖେଚରା ଭୂଚରାଃ ସର୍ବେ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚରାଃ ।
ସଦ୍ୟ ଏବ ବିମୁଚ୍ୟନ୍ତେ କୋଟିଜନ୍ମାର୍ଜିତୈରଘୈଃ ।। ୪୪।। ଇତି ।।

।। ଇତି ବରାହୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୪।।

==।। 0 ।।==

Not For Commercial Use

।। ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଅଥ ହୈନଂ ଋଭୁଂ ଭଗବନ୍ତଂ ନିଦାଘଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଯୋଗାଭ୍ୟାସବିଧିମନୁବ୍ରୂହୀତି ।
ତଥେତି ସ ହୋବାଚ ।

ପଞ୍ଚଭୂତାତ୍ମକୋ ଦେହଃ ପଞ୍ଚମଣ୍ଡଲପୂରିତଃ ।
କାଠିନ୍ୟଂ ପୃଥିବୀମେକା ପାନୀୟଂ ତଦ୍ଭବାକୃତି ।। ୧।।

ଦୀପନଂ ଚ ଭବେତ୍ତେଜଃ ପ୍ରଚାରୋ ବାୟୁଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ଆକାଶଃ ସତ୍ତ୍ୱତଃ ସର୍ବଂ ଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ ଯୋଗମିଚ୍ଛତା ।। ୨।।

ଷଟ୍‌ଶତାନ୍ୟଧିକାନ୍ୟତ୍ର ସହସ୍ରାଣ୍ୟେକବିଂଶତିଃ ।
ଅହୋରାତ୍ରବହିଃ ଶ୍ୱାସୈର୍ବାୟୁମଣ୍ଡଲଘାତତଃ ।। ୩।।

ତତ୍-ପୃଥ୍ୱୀମଣ୍ଡଲେ କ୍ଷୀଣେ ବଲିରାୟାତି ଦେହିନାମ୍ ।
ତଦ୍ବଦାପୋ ଗଣାପାୟେ କେଶାଃ ସ୍ୟୁଃ ପାଣ୍ଡୁରାଃ କ୍ରମାତ୍ ।। ୪।।

ତେଜଃକ୍ଷୟେ କ୍ଷୁଧା କାନ୍ତିର୍ନଶ୍ୟତେ ମାରୁତକ୍ଷୟେ ।
ବେପଥୁଃ ସଂଭବେନ୍ନିତ୍ୟଂ ନାମ୍ନସେନୈବ ଜୀବତି ।। ୫।।

ଇତ୍ଥଂଭୂତଂ କ୍ଷୟାନ୍ନିତ୍ୟଂ ଜୀବିତଂ ଭୂତଧାରଣମ୍ ।
ଉଡ୍ଡ୍ୟାଣଂ କୁରୁତେ ୟସ୍ମାଦବିଶ୍ରାନ୍ତଂ ମହାଖଗଃ ।। ୬।।

ଉଡ୍ଡିୟାଣଂ ତଦେବ ସ୍ୟାଦ୍ଉତ୍ର ବନ୍ଧୋଽଭିଧୀୟତେ ।
ଉଡ୍ଡିୟାଣୋ ହ୍ୟସୌ ବନ୍ଧୋ ମୃତ୍ୟୁମାତଙ୍ଗକେଶରୀ ।। ୭।।

ତସ୍ୟ ମୁକ୍ତିସ୍ତନୋଃ କାୟାତ୍ତସ୍ୟ ବନ୍ଧୋ ହି ଦୁଷ୍କରଃ ।
ଅଗ୍ନୌ ତୁ ଚାଲତେ କୁକ୍ଷୌ ବେଦନା ଜାୟତେ ଭୃଶମ୍ ।। ୮।।

Not For Commercial Use

ନ କାର୍ଯ୍ୟା କ୍ଷୁଧିତେନାପି ନାପି ବିଣ୍ମୂତ୍ରବେଗିନା ।
ହିତଂ ମିତଂ ଚ ଭୋକ୍ତବ୍ୟଂ ସ୍ତୋକଂ ସ୍ତୋକମନେକଧା ।। ୯।।

ମୃଦୁମଧ୍ୟମମନ୍ତ୍ରେଷୁ କ୍ରମାନ୍ମନ୍ତ୍ରଂ ଲୟଂ ହଠମ୍ ।
ଲୟମନ୍ତ୍ରହଠା ଯୋଗା ଯୋଗୋ ହ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗସଂଯୁତଃ ।। ୧୦।।

ୟମଶ୍ଚ ନିୟମଶ୍ଚୈବ ତଥା ଚାସନମେବ ଚ ।
ପ୍ରାଣାୟମସ୍ତଥା ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହାରସ୍ତଥା ପରମ୍ ।। ୧୧।।

ଧାରଣା ଚ ତଥା ଧ୍ୟାନଂ ସମଧିଶ୍ଚାଷ୍ଟମୋ ଭବେତ୍ ।
ଅହିଂସା ସତ୍ୟମସ୍ତେୟଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ଦୟାର୍ଜବମ୍ ।। ୧୨।।

କ୍ଷମା ଧୃତିର୍ମିତାହାରଃ ଶୌଚଂ ଚେତି ୟମା ଦଶ ।
ତପଃ ସନ୍ତୋଷମାସ୍ତିକ୍ୟଂ ଦାନମୀଶ୍ୱରପୂଜନମ୍ ।। ୧୩।।

ସିଦ୍ଧାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ଚୈବ ହ୍ରୀର୍ମତିଶ୍ଚ ଜପୋ ବ୍ରତମ୍ ।
ଏତେ ହି ନିୟମାଃ ପ୍ରୋକ୍ତା ଦଶଧୈବ ମହାମତେ ।। ୧୪।।

ଏକାଦଶାସନାନି ସ୍ୟୁଶ୍ଚକ୍ରାଦି ମୁନିସତ୍ତମ ।
ଚକ୍ରଂ ପଦ୍ମାସନଂ କୂର୍ମଂ ମୟୂରଂ କୁକ୍କୁଟଂ ତଥା ।। ୧୫।।

ବୀରାସନଂ ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ଚ ଭଦ୍ରଂ ସିଂହାସନଂ ତଥା ।
ମୁକ୍ତାସନଂ ଗୋମୁଖଂ ଚ କୀର୍ତିତଂ ଯୋଗବିତ୍ତମୈଃ ।। ୧୬।।

ସବ୍ୟୋରୁ ଦକ୍ଷିଣେ ଗୁଲ୍ଫେ ଦକ୍ଷିଣଂ ଦକ୍ଷିଣେତରେ ।
ନିଦଧ୍ୟାଦୃଜୁକାୟସ୍ତୁ ଚକ୍ରାସନମିଦଂ ମତମ୍ ।। ୧୭।।

ପୂରକଃ କୁମ୍ଭକସ୍ତଦ୍ୱଦ୍ରେଚକଃ ପୂରକଃ ପୁନଃ ।
ପ୍ରାଣାୟାମଃ ସ୍ମୃନାଡୀଭିସ୍ତସ୍ମାନ୍ନାଡୀଃ ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ।। ୧୮।।

Not For Commercial Use

ଶରୀରଂ ସର୍ବଜନ୍ତୂନାଂ ଷଣ୍ଣବତ୍ୟଙ୍ଗୁଲାତ୍ମକମ୍ ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ପାୟୁଦେଶାଊୁ ଦ୍ୱ୍ୟଙ୍ଗୁଲାତ୍ପରତଃ ପରମ୍ ।। ୧୯।।

ମେଢ୍ରଦେଶାଦଧସ୍ତାଊୁ ଦ୍ୱ୍ୟଙ୍ଗୁଲାନ୍ମଧ୍ୟମୁଚ୍ୟତେ ।
ମେଢ୍ରାନ୍ନତାଙ୍ଗୁଲାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ନାଡୀନାଂ କନ୍ଦମୁଚ୍ୟତେ ।। ୨୦।।

ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମୁତ୍ସେଧଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମାୟତମ୍ ।
ଅଣ୍ଡାକାରଂ ପରିବୃତଂ ମେଦୋମଜ୍ଜାସ୍ଥିଶୋଣିତୈଃ ।। ୨୧।।

ତତ୍ରୈବ ନାଡୀଚକ୍ରଂ ତୁ ଦ୍ୱାଦଶାରଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଶରୀରଂ ଧ୍ରିୟତେ ୟେନ ବର୍ତତେ ତତ୍ର କୁଣ୍ଡଲୀ ।। ୨୨।।

ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଂ ସୁଷୁମ୍ନା ଯା ବଦନେନ ପିଧାୟ ସା ।
ଅଲମ୍ବୁସା ସୁଷୁମ୍ନାୟାଃ କୁହୂର୍ନାଡୀ ବସତ୍ୟସୌ ।। ୨୩।।

ଅନନ୍ତରାରୟୁଗ୍ମେ ତୁ ବାରୁଣା ଚ ୟଶସ୍ୱିନୀ ।
ଦକ୍ଷିଣାରେ ସୁଷୁମ୍ନାୟାଃ ପିଙ୍ଗଲା ବର୍ତତେ କ୍ରମାତ୍ ।। ୨୪।।

ତଦନ୍ତରାରୟୋଃ ପୂଷା ବର୍ତତେ ଚ ପୟସ୍ୱିନୀ ।
ସୁଷୁମ୍ନା ପଶ୍ଚିମେ ଚାରେ ସ୍ଥିତା ନାଡୀ ସରସ୍ୱତୀ ।। ୨୫।।

ଶଙ୍ଖିନୀ ଚୈବ ଗାନ୍ଧାରୀ ତଦନନ୍ତରୟୋଃ ସ୍ଥିତେ ।
ଉତ୍ତରେ ତୁ ସୁଷୁମ୍ନାୟା ଇଡାଖ୍ୟା ନିବସତ୍ୟସୌ ।। ୨୬।।

ଅନନ୍ତରଂ ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ତତୋ ବିଶ୍ୱୋଦରୀ ସ୍ଥିତା ।
ପ୍ରଦକ୍ଷିଣକ୍ରମେଣୈବ ଚକ୍ରସ୍ୟାରେଷୁ ନାଡୟଃ ।। ୨୭।।

ବର୍ତନ୍ତେ ଦ୍ୱାଦଶ ହ୍ୟେତା ଦ୍ୱାଦଶାନିଲବାହକାଃ ।
ପଟବତ୍ସଂସ୍ଥିତା ନାଡ୍ୟୋ ନାନାବର୍ଣ୍ଣାଃ ସମୀରିତାଃ ।। ୨୮।।

Not For Commercial Use

ପଟମଧ୍ୟଂ ତୁ ୟତ୍ସ୍ଥାନଂ ନାଭିଚକ୍ରଂ ତଦୁଚ୍ୟତେ ।
ନାଦାଧାରା ସମାଖ୍ୟାତା ଜ୍ୱଲନ୍ତୀ ନାଦରୂପିଣୀ ।। ୨୯।।

ପରରନ୍ଧ୍ରା ସୁଷୁମ୍ନା ଚ ଚତ୍ୱାରୋ ରତ୍ନପୂରିତାଃ ।
କୁଣ୍ଡଲ୍ୟା ପିହିତଂ ଶଶ୍ୱଦ୍-ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରସ୍ୟ ମଧ୍ୟମମ୍ ।। ୩୦।।

ଏବମେତାସୁ ନାଡୀଷୁ ଧରନ୍ତି ଦଶ ବାୟବଃ ।
ଏବଂ ନାଡୀଗତିଂ ବାୟୁଗତିଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ବିଚକ୍ଷଣଃ ।। ୩୧।।

ସମଗ୍ରୀବଶିରଃ କାୟଃ ସଂବୃତାସ୍ୟଃ ସୁନିଶ୍ଚଲଃ ।
ନାସାଗ୍ରେ ଚୈବ ହୃନ୍ମଧ୍ୟେ ବିନ୍ଦୁମଧ୍ୟେ ତୁରୀୟକମ୍ ।। ୩୨।।

ସ୍ରବନ୍ତମମୃତଂ ପଶ୍ୟେନ୍ନେତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ସୁସମାହିତଃ ।
ଅପାନଂ ମୁକୁଲୀକୃତ୍ୟ ପାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଚୋନ୍ମୁଖମ୍ ।। ୩୩।।

ପ୍ରଣବେନ ସମୁତ୍ଥାପ୍ୟ ଶ୍ରୀବୀଜେନ ନିବର୍ତ୍ତୟେତ୍ ।
ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଚ ଶ୍ରିୟଂ ଧ୍ୟାୟେଦମୃତପ୍ଲାବନଂ ତତଃ ।। ୩୪।।

କାଲବଞ୍ଚନମେତଦ୍ଧି ସର୍ବମୁଖ୍ୟଂ ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ।
ମନସା ଚିନ୍ତିତଂ କାର୍ୟଂ ମନସା ୟେନ ସିଧ୍ୟତି ।। ୩୫।।

ଜଲେଽଗ୍ନିଜ୍ୱଲନାଚ୍ଛାଖାପଲ୍ଲବାନି ଭବନ୍ତି ହି ।
ନାଧନ୍ୟଂ ଜାଗତଂ ବାକ୍ୟଂ ବିପରୀତା ଭବେତ୍ରିୟା ।। ୩୬।।

ମାର୍ଗେ ବିନ୍ଦୁଂ ସମାବଧ୍ୟ ବହ୍ନିଂ ପ୍ରଜ୍ୱାଲ୍ୟ ଜୀବନେ ।
ଶୋଷୟିତ୍ୱା ତୁ ସଲିଲଂ ତେନ କାୟଂ ଦୃଢଂ ଭବେତ୍ ।। ୩୭।।

ଗୁଦୟୋନିସମାୟୁକ୍ତ ଆକୁଞ୍ଚିତ୍ୟୈକକାଲତଃ ।
ଅପାନମୂର୍ଧ୍ୱଗଂ କୃତ୍ୱା ସମାନୋଽନ୍ନେ ନିୟୋଜୟେତ୍ ।। ୩୮।।

Not For Commercial Use

ସ୍ନାତ୍ୱାନଂ ଚ ଶ୍ରିୟଂ ଧ୍ୟାୟେଦମୃତପ୍ଲାବନଂ ତତଃ ।
ବଲଂ ସମାରଭେଦ୍ୟୋଗଂ ମଧ୍ୟମଦ୍ୱାରଭାଗତଃ ।। ୩୯।।

ଭାବୟେଦୂର୍ଧ୍ୱଗତ୍ୟର୍ଥଂ ପ୍ରାଣାପାନସୁୟୋଗତଃ ।
ଏଷ ୟୋଗୋ ବରୋ ଦେହେ ସିଦ୍ଧିମାର୍ଗପ୍ରକାଶକଃ ।। ୪୦।।

ୟଥୈବାପାଂ ଗତଃ ସେତୁଃ ପ୍ରବାହସ୍ୟ ନିରୋଧକଃ ।
ତଥା ଶରୀରଗା ଚ୍ଛାୟା ଜ୍ଞାତବ୍ୟା ୟୋଗିଭିଃ ସଦା ।। ୪୧।।

ସର୍ବାସାମେବ ନାଡୀନାମେଷ ବନ୍ଧଃ ପ୍ରକୀର୍ତିତଃ ।
ବନ୍ଧସ୍ୟାସ୍ୟ ପ୍ରସାଦେନ ସ୍ଫୁଟୀଭବତି ଦେବତା ।। ୪୨।।

ଏବଂ ଚତୁଷ୍ପଥୋ ବନ୍ଧୋ ମାର୍ଗତ୍ରୟନିରୋଧକଃ ।
ଏକଂ ବିକାସୟନ୍ମାର୍ଗଂ ୟେନ ସିଦ୍ଧାଃ ସୁସଙ୍ଗତାଃ ।। ୪୩।।

ଉଦାନମୂର୍ଧ୍ୱଗଂ କୃତ୍ୱା ପ୍ରାଣେନ ସହ ବେଗତଃ ।
ବନ୍ଧୋଽୟଂ ସର୍ବନାଡୀନାମୂର୍ଧ୍ୱଂ ୟାତି ନିରୋଧକଃ ।। ୪୪।।

ଅୟଂ ଚ ସଂପୁଟୋ ୟୋଗୋ ମୂଲବନ୍ଧୋଽପ୍ୟୟଂ ମତଃ ।
ବନ୍ଧତ୍ରୟମନେନୈବ ସିଦ୍ଧ୍ୟତ୍ୟଭ୍ୟାସୟୋଗତଃ ।। ୪୫।।

ଦିବାରାତ୍ରମବିଚ୍ଛିନ୍ନଂ ୟାମେ ୟାମେ ୟଦା ୟଦା ।
ଅନେନାଭ୍ୟାସୟୋଗେନ ବାୟୁରଭ୍ୟସିତୋ ଭବେତ୍ ।। ୪୬।।

ବାୟାବଭ୍ୟସିତେ ବହ୍ନିଃ ପ୍ରତ୍ୟହଂ ବର୍ଧତେ ତନୌ ।
ବହ୍ନୌ ବିବର୍ଧମାନେ ତୁ ସୁଖମନ୍ନାଦି ଜୀର୍ୟତେ ।। ୪୭।।

ଅନ୍ନସ୍ୟ ପରିପାକେନ ରସବୃଦ୍ଧିଃ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ରସେ ବୃଦ୍ଧିଙ୍ଗତେ ନିତ୍ୟଂ ବର୍ଧନ୍ତେ ଧାତବସ୍ତଥା ।। ୪୮।।

Not For Commercial Use

ଧାତୂନାଂ ବର୍ଧନେନୈବ ପ୍ରବୋଧୋ ବର୍ତତେ ତନୌ ।
ଦହ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବପାପାନି ଜନ୍ମକୋଟ୍ୟର୍ଜିତାନି ଚ ।। ୪୯।।

ଗୁଦମେଢ୍ରାନ୍ତରାଲସ୍ଥଂ ମୂଲାଧାରଂ ତ୍ରିକୋଣକମ୍ ।
ଶିବସ୍ୟ ବିନ୍ଦୁରୂପସ୍ୟ ସ୍ଥାନଂ ତଦ୍ଧି ପ୍ରକାଶକମ୍ ।। ୫୦।।

ୟତ୍ର କୁଣ୍ଡଲିନୀ ନାମ ପରା ଶକ୍ତିଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ବାୟୁର୍ୟସ୍ମାଦ୍ୱହ୍ନିଃ ପ୍ରବର୍ଧତେ ।। ୫୧।।

ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ୟସ୍ମାନ୍ନାଦଃ ପ୍ରବର୍ଧତେ ।
ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ହଂସୋ ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ମନଃ ।। ୫୨।।

ମୂଲାଧାରାଦିଷଟ୍‌ଚକ୍ରଂ ଶକ୍ତିସ୍ଥାନମୁଦୀରିତମ୍ ।
କଣ୍ଠାଦୁପରି ମୂର୍ଧାନ୍ତଂ ଶାଂଭବଂ ସ୍ଥାନମୁଚ୍ୟତେ ।। ୫୩।।

ନାଡୀନାମାଶ୍ରୟଃ ପିଣ୍ଡୋ ନାଡ୍ୟଃ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ଚାଶ୍ରୟଃ ।
ଜୀବସ୍ୟ ନିଲୟଃ ପ୍ରାଣୋ ଜୀବୋ ହଂସସ୍ୟ ଚାଶ୍ରୟଃ ।। ୫୪।।

ହଂସଃ ଶକ୍ତେରଧିଷ୍ଠାନଂ ଚରାଚରମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ନିର୍ବିକଲ୍ପଃ ପ୍ରସନ୍ନାତ୍ମା ପ୍ରାଣାୟାମଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୫୫।।

ସମ୍ୟଗ୍-ବନ୍ଧତ୍ରୟସ୍ତ୍ୱୋଽପି ଲକ୍ଷ୍ୟଲକ୍ଷଣକାରଣମ୍ ।
ବେଦ୍ୟଂ ସମୁଦ୍ଧରେନ୍ନିତ୍ୟଂ ସତ୍ୟସଂଧାନମାନସଃ ।। ୫୬।।

ରେଚକଂ ପୂରକଂ ଚୈବ କୁମ୍ଭମଧ୍ୟେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ଦୃଶ୍ୟମାନେ ପରେ ଲକ୍ଷ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମଣି ସ୍ୱୟମାଶ୍ରିତଃ ।। ୫୭।।

ବାହ୍ୟସ୍ତ୍ୱବିଷୟଂ ସର୍ବଂ ରେଚକଃ ସମୁଦାହୃତଃ ।
ପୂରକଂ ଶାସ୍ତ୍ରବିଜ୍ଞାନଂ କୁମ୍ଭକଂ ସ୍ୱଗତଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।। ୫୮।।

Not For Commercial Use

ଏବମଭ୍ୟାସଚିତ୍ତଶ୍ଚେତ୍ସମୁକ୍ତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।
କୁମ୍ଭକେନ ସମାରୋପ୍ୟ କୁମ୍ଭକେନୈବ ପୂରୟେତ୍ ।। ୫୯।।

କୁମ୍ଭେନ କୁମ୍ଭୟେତ୍କୁମ୍ଭଂ ତଦନ୍ତଃସ୍ଥଃ ପରଂ ଶିବମ୍ ।
ପୁନରାସ୍ଫାଲୟେଦଦ୍ୟ ସୁସ୍ଥିରଂ କଣ୍ଠମୁଦ୍ରୟା ।। ୬୦।।

ବାୟୂନାଂ ଗତିମାବୃତ୍ୟ ଧୃତ୍ୱା ପୂରକକୁମ୍ଭକୌ ।
ସମହସ୍ତଯୁଗଂ ଭୂମୌ ସମଂ ପାଦଯୁଗଂ ତଥା ।। ୬୧।।

ବେଧକକ୍ରମଯୋଗେନ ଚତୁଷ୍ପୀଠଂ ତୁ ବାୟୁନା ।
ଆସ୍ଫାଲୟେନ୍ମହାମେରୁଂ ବାୟୁବକ୍ତ୍ରେ ପ୍ରକୋଟିଭିଃ ।। ୬୨।।

ପୁଟଦ୍ୱୟଂ ସମାକୃଷ୍ୟ ବାୟୁଃ ସ୍ଫୁରତି ସତ୍ୱରମ୍ ।
ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିସଂବନ୍ଧାଜ୍ଜାନୀୟାଦମୃତାୟ ବୈ ।। ୬୩।।

ମେରୁମଧ୍ୟଗତା ଦେବାଶ୍ଚଲନ୍ତେ ମେରୁଚାଲନାତ୍ ।
ଆଦୌ ସଂଜାୟତେ କ୍ଷିପ୍ରଂ ବେଧୋଽସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିତଃ ।। ୬୪।।

ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଭିନତ୍ତ୍ୟସୌ ।
ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଭିନତ୍ତ୍ୟସୌ ।। ୬୫।।

ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ଛିତ୍ତ୍ୱା ମୋହମଲଂ ତଥା ।
ଅନେକଜନ୍ମସଂସ୍କାରଗୁରୁଦେବପ୍ରସାଦତଃ ।। ୬୬।।

ଯୋଗାଦଭ୍ୟାସାତ୍ତତୋ ବେଧୋ ଜାୟତେ ତସ୍ୟ ଯୋଗିନଃ ।
ଇଡାପିଙ୍ଗଲୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ସୁଷୁମ୍ନାନାଡିମଣ୍ଡଲେ ।। ୬୭।।

ମୁଦ୍ରାବନ୍ଧବିଶେଷେଣ ବାୟୁମୂର୍ଧ୍ୱଂ ଚ କାରୟେତ୍ ।
ଦୃସ୍ତ୍ୱୋ ଦହତି ପାପାନି ଦୀର୍ଘୋ ମୋକ୍ଷପ୍ରଦାୟକଃ ।। ୬୮।।

Not For Commercial Use

ଆପ୍ୟାୟନଃ ପ୍ଲୁତୋ ବାପି ତ୍ରିବିଧୋଚ୍ଚାରଣେନ ତୁ ।
ତୈଲଧାରାମିବାଚ୍ଛିନ୍ନଂ ଦୀର୍ଘଘଣ୍ଟାନିନାଦବତ୍ ।। ୬୯।।

ଅବାଚ୍ୟଂ ପ୍ରଣବସ୍ୟାଗ୍ରଂ ୟସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ।
ହ୍ରସ୍ୱଂ ବିନ୍ଦୁଗତଂ ଦୈର୍ଘ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଗତଂ ପ୍ଲୁତମ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶାନ୍ତଗତଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ପ୍ରସାଦଂ ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧୟେ ।। ୭୦।।

ସର୍ବବିଘ୍ନହରଶ୍ଚାୟଂ ପ୍ରଣବଃ ସର୍ବଦୋଷହା ।
ଆରମ୍ଭଶ୍ଚ ଘଟଶ୍ଚୈବ ପୁନଃ ପରିଚୟସ୍ତଥା ।। ୭୧।।

ନିଷ୍ପତ୍ତିଶ୍ଚେତି କଥିତାଶ୍ଚତସ୍ରସ୍ତସ୍ୟ ଭୂମିକାଃ ।
କାରଣତ୍ରୟସଂଭୂତଂ ବାହ୍ୟଂ କର୍ମ ପରିତ୍ୟଜନ୍ ।। ୭୨।।

ଆନ୍ତରଂ କର୍ମ କୁରୁତେ ୟତ୍ରାରମ୍ଭଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ବାୟୁଃ ପଶ୍ଚିମତୋ ବେଧଂ କୁର୍ବନ୍ନାପୂର୍ୟ୍ୟ ସୁସ୍ଥିରମ୍ ।। ୭୩।।

ୟତ୍ର ତିଷ୍ଠତି ସା ପ୍ରୋକ୍ତା ଘଟାଖ୍ୟା ଭୂମିକା ବୁଧୈଃ ।
ନ ସଜୀବୋ ନ ନିର୍ଜୀବଃ କାୟେ ତିଷ୍ଠତି ନିଶ୍ଚଲମ୍ ।
ୟତ୍ର ବାୟୁଃ ସ୍ଥିରଃ ଖେ ସ୍ୟାତ୍ତ୍ରେୟଂ ପ୍ରଥମଭୂମିକା ।। ୭୪।।

ୟତ୍ରାତ୍ମନା ସୃଷ୍ଟିଲୟୌ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତିଦଶାଗତଃ ।
ସହଜଃ କୁରୁତେ ଯୋଗଂ ସେୟଂ ନିଷ୍ପତ୍ତିଭୂମିକା ।। ୭୫।।

ଇତ୍ୟେତଦୁପନିଷଦଂ ଯୋଽଧୀତେ ସୋଽଗ୍ନିପୂତୋ ଭବତି ।
ସ ବାୟୁପୂତୋ ଭବତି । ସୁରାପାନାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟାତ୍-ପୂତୋ ଭବତି । ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।

Not For Commercial Use

ତଦେତଦୃଚାଭ୍ୟୁକ୍ତମ୍ -----
ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂରୟଃ ।
ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ । ତଦ୍ବିପ୍ରାସୋ ବିପନ୍ୟବୋ ଜାଗୃବାଂସଃ ସମିନ୍ଧତେ ।
ବିଷ୍ଣୋର୍ୟତ୍ପରମଂ ପଦମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ବରାହୋପନିଶତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୫।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ବରାହୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଅଦ୍ୱୟତାରକ ଉପନିଷଦ

(Advyataarakopanisat / Advyataaraka Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଅଦ୍ୱୟତାରକୋପନିଷତ୍ / ଅଦ୍ୱୟତାରକ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଅଦ୍ୱୟତାରକୋପନିଷତ୍ ।।

ଦ୍ୱୈତାସଂଭବବିଜ୍ଞାନସଂସିଦ୍ଧାଦ୍ୱୟତାରକମ୍ ।
ତାରକଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ଗୀତଂ ବନ୍ଦେ ଶ୍ରୀରାଉବୈଭବମ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଅଥାତୋଽଦ୍ୱୟତାରକୋପନିଷଦଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମୋ
ଯତୟେ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟାୟ ଶମଦମାଦିଷଡ୍-ଗୁଣପୂର୍ଣ୍ଣାୟ ।

ଚିତ୍ସ୍ୱରୂପୋଽହମିତି ସଦା ଭବୟନ୍-ସ୍ରମ୍ୟଦ୍ରିଂମୀଲିତାକ୍ଷଃ
କିଂଚିଦୁନ୍ମୀଲିତାକ୍ଷୋ ବାଽନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ଭ୍ରୂଦହରାଦୁପରି
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦତେଜଃକୂଟରୂପଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମାବଲୋକୟଂସ୍ତ୍ରିପୋ ଭବତି ।

ଗର୍ଭଜନ୍ମଜରାମରଣସଂସାରମହଦ୍-ଭୟାତ୍ତ୍ରଂତାରୟତି ତସ୍ମାତ୍ତାରକମିତି ।
ଜୀବେଶ୍ୱରୌ ମାୟିକୌ ବିଜ୍ଞାୟ ସର୍ବବିଶେଷଂ ନେତି ନେତୀତି ବିହାୟ
ଯଦବଶିଷ୍ୟତେ ତତଦ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ରିଦ୍ଧ୍ୟୈ ଲକ୍ଷ୍ୟତ୍ରୟାନୁସଂଧାନଃ କର୍ତବ୍ୟଃ ।

ଦେହମଧ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମନାଡୀ ସୁଷୁମ୍ନା ସୂର୍ଯ୍ୟରୂପିଣୀ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରାଭା ବର୍ତତେ ।
ସା ତୁ ମୂଲାଧାରାଦାରଭ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଗାମିନୀ ଭବତି ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ତଟିଲ୍ଲୋଟିସମାନକାନ୍ତ୍ୟା ମୃଣାଲସୂତ୍ରବତ୍ସୂକ୍ଷ୍ମାଙ୍ଗୀ କୁଣ୍ଡଲିନୀତି ପ୍ରସିଦ୍ଧାଽସ୍ତି ।
ତାଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ମନସୈବ ନରଃ ସର୍ବପାପବିନାଶଦ୍ୱାରା ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।

Not For Commercial Use

ଫାଲୋର୍ଧ୍ୱଗଲଲାଟବିଶେଷମଣ୍ଡଲେ ନିରନ୍ତରଂ ତେଜସ୍ତାରକଯୋଗବିସ୍ଫୁରଣେନ
ପଶ୍ୟତି ଚେତ୍ସିଦ୍ଧୋ ଭବତି ।
ତର୍ଜନ୍ୟଗ୍ରୋନ୍ମୀଲିତକର୍ଣ୍ଣରନ୍ଧ୍ରଦ୍ୱୟେ ତତ୍ର ଫୂତ୍କାରଶବ୍ଦୋ ଜାୟତେ ।
ତତ୍ର ସ୍ଥିତେ ମନସି ଚକ୍ଷୁର୍ମଧ୍ୟଗତନୀଲଜ୍ୟୋତିଃସ୍ଥଲଂ ବିଲୋକ୍ୟାନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟ୍ୟା
ନିରତିଶୟସୁଖଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି । ଏବଂ ହୃଦୟେ ପଶ୍ୟତି ।
ଏବମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଲକ୍ଷଣଂ ମୁମୁକ୍ଷୁଭିରୁପାସ୍ୟମ୍ ।।

ଅଥ ବହିର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଲକ୍ଷଣଂ ନାସିକାଗ୍ରେ ଚତୁର୍ଭିଃ ଷଡ୍ଭିରଷ୍ଟଭିର୍ଦଶଭିର୍ଦ୍ୱାଦଶଭିଃ କ୍ରମାଦଙ୍ଗୁଲାନ୍ତେ
ନୀଲଦ୍ୟୁତିଶ୍ୟାମତ୍ୱସଦୃଗ୍ରକ୍ତଭଙ୍ଗୀସ୍ଫୁରତ୍ପୀତଶୁକ୍ଲବର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱୟୋପେତବ୍ୟୋମ
ଯଦି ପଶ୍ୟତି ସ ତୁ ଯୋଗୀ ଭବତି ।
ଚଲଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ବ୍ୟୋମଭାଗବୀକ୍ଷିତୁଃ ପୁରୁଷସ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟ୍ୟଗ୍ରେ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୂଖା ବର୍ତତେ ।
ତଦ୍ଦର୍ଶନେନ ଯୋଗୀ ଭବତି ।
ତପ୍ତକାଞ୍ଚନସଂକାଶଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୂଖା ଅପାଙ୍ଗାନ୍ତେ ଭ୍ରୂମୌ ବା ପଶ୍ୟତି ତଦ୍ଦୃଷ୍ଟିଃ ସ୍ଥିରା ଭବତି ।
ଶିର୍ଷୋପରି ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲସମୀକ୍ଷିତୁରମୃତତ୍ୱଂ ଭବତି ।
ଯତ୍ର କୁତ୍ର ସ୍ଥିତସ୍ୟ ଶିରସି ବ୍ୟୋମଜ୍ୟୋତିର୍ଦୃଷ୍ଟଂ ଚେତ୍ସ ତୁ ଯୋଗୀ ଭବତି ।।

ଅଥ ମଧ୍ୟଲକ୍ଷ୍ୟଲକ୍ଷଣଂ
ପ୍ରାତଶ୍ଚିତ୍ରାଦିବର୍ଣ୍ଣାଖଣ୍ଡସୂର୍ଯ୍ୟଚକ୍ରବଦ୍ୱହ୍ନିଜ୍ୱାଲାବଲୀବତ୍ତଦ୍ୱିହୀନାନ୍ତରିକ୍ଷବତ୍ପଶ୍ୟତି ।
ତଦାକାରାକାରିତୟାଽବତିଷ୍ଠତି ।
ତଦ୍-ଭୂୟୋଦର୍ଶନେନ ଗୁଣରହିତାକାଶଂ ଭବତି ।
ବିସ୍ଫୁରତ୍ତାରକାକାରସଂଦୀପ୍ୟମାନାଗାଢତମୋପମଂ ପରମାକାଶଂ ଭବତି ।
କାଲାନଲସମଦ୍ୟୋତମାନଂ ମହାକାଶଂ ଭବତି ।
ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟପରମଦ୍ୟୁତିପ୍ରଦ୍ୟୋତମାନଂ ତତ୍ତ୍ୱାକାଶଂ ଭବତି ।
କୋଟିସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରକାଶବୈଭବସଂକାଶଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାକଶଂ ଭବତି ।
ଏବଂ ବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥବ୍ୟୋମପଞ୍ଚକଂ ତାରକଲକ୍ଷ୍ୟମ୍ ।

Not For Commercial Use

ତଦ୍ଧର୍ଶୀ ବିମୁକ୍ତଫଲସ୍ତାଦୃଗ୍ଭ୍ୟୋମସମାନୋ ଭବତି ।
ତସ୍ମାତ୍ତାରକ ଏବ ଲକ୍ଷ୍ୟମମନସ୍କଫଲପ୍ରଦଂ ଭବତି ।
ତତ୍ତାରକଂ ଦ୍ୱିବିଧଂ ପୂର୍ବାର୍ଧତାରକମୁତ୍ତରାର୍ଧମମନସ୍କଂ ଚେତି ।

ତଦେଷ ଶ୍ଲୋକୋ ଭବେତି ------
ତଦ୍ୟୋଗଂ ଚ ଦ୍ୱିଧା ବିଦ୍ଧି ପୂର୍ବୋତ୍ତରବିଧାନତଃ ।
ପୂର୍ବଂ ତୁ ତାରକଂ ବିଦ୍ୟାଦମନସ୍କଂ ତଦୁତ୍ତରମିତି ।

ଅକ୍ଷ୍ୟନ୍ତସ୍ତାରକଯୋଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ୟପ୍ରତିଫଲନଂ ଭବତି ।
ତାରକାଭ୍ୟାଂ ସୂର୍ୟଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଲଦର୍ଶନଂ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡମିବ
ପିଣ୍ଡାଣ୍ଡଶିରୋମଧ୍ୟସ୍ଥାକାଶେ ରବୀନ୍ଦୁମଣ୍ଡଲଦ୍ୱିତୟମସ୍ତୀତି ନିଶ୍ଚିତ୍ୟ
ତାରକାଭ୍ୟାଂ ତଦ୍ଦର୍ଶନମାତ୍ରାଣ୍ଯୁଭୟୈକ୍ୟଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ମନୋଯୁକ୍ତଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ତଦ୍ୟୋଗାଭାବେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟପ୍ରବୃତ୍ତେରନବକାଶାତ୍ ।
ତସ୍ମାଦନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ତାରକ ଏବାନୁସଂଧେୟଃ ।

ତତ୍ତାରକଂ ଦ୍ୱିବିଧଂ ମୂର୍ତିତାରକମମୂର୍ତିତାରକଂ ଚେତି ।
ୟଦିନ୍ଦ୍ରିୟାନ୍ତଂ ତନ୍ମୂର୍ତିମତ୍ । ୟଦ୍-ଭୂୟୁଗାତୀତଂ ତଦମୂର୍ତିମତ୍ ।
ସର୍ବତ୍ରାନ୍ତଃପଦାର୍ଥବିବେଚନେ ମନୋଯୁକ୍ତାଭ୍ୟାସ ଇଷ୍ୟତେ
ତାରକାଭ୍ୟାଂ ତଦୂର୍ଧ୍ୱସତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶନାନ୍ମନୋଯୁକ୍ତେନାନ୍ତରୀକ୍ଷଣେନ
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ।
ତସ୍ମାଚ୍ଛୁକ୍ଲତେଜୋମୟଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ସିଦ୍ଧମ୍ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ମନଃସହକାରିଚକ୍ଷୁଷାନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ବେଦ୍ୟଂ ଭବତି ।
ଏବମମୂର୍ତିତାରକମପି ମନୋଯୁକ୍ତେନ ଚକ୍ଷୁଷୈବ ଦହରାଦିକଂ
ବେଦ୍ୟଂ ଭବତି ରୂପଗ୍ରହଣପ୍ରୟୋଜନସ୍ୟ
ମନଶ୍ଚକ୍ଷୁରଧୀନତ୍ୱାଦ୍ୱାହ୍ୟବଦାନ୍ତରେଽପ୍ୟାତ୍ମମନଶ୍ଚକ୍ଷୁଃସଂଯୋଗେନୈବ ରୂପଗ୍ରହଣକାର୍ୟାଦୟାତ୍ ।
ତସ୍ମାନ୍ମନୋଯୁକ୍ତାନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟିସ୍ତାରକପ୍ରକାଶା ଭବତି ।

Not For Commercial Use

ଭ୍ରୂଯୁଗମଧ୍ୟବିଲେ ଦୃଷ୍ଟିଂ ତଦ୍ଵାରୋର୍ଧ୍ୱସ୍ଥିତତେଜ ଆବିର୍ଭୂତଂ ତାରକଯୋଗୋ ଭବତି ।
ତେନ ସହ ମନୋଯୁକ୍ତଂ ତାରକଂ ସୁସଂଯୋଜ୍ୟ ପ୍ରଯତ୍ନେନ
ଭ୍ରୂଯୁଗ୍ମଂ ସାବଧାନତୟା କିଂଚିଦୂର୍ଧ୍ୱମୁତ୍କ୍ଷେପୟେତ୍ ।
ଇତି ପୂର୍ବଭାଗୀ ତାରକଯୋଗଃ । ଉତ୍ତରଂ ତ୍ୱମୂର୍ତିମଦମନସ୍କମିତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।
ତାଲୁମୂଲୋର୍ଧ୍ୱଭାଗେ ମହାନ୍ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୂଖୋ ବର୍ତତେ ।
ତଦ୍ୟୋଗିଭିର୍ଧ୍ୟେୟମ୍ । ତସ୍ମାଦଣିମାଦିସିଦ୍ଧିର୍ଭବତି ।

ଅନ୍ତର୍ବାହ୍ୟଲକ୍ଷ୍ୟେ ଦୃଷ୍ଟୌ ନିମେଷୋନ୍ମେଷବର୍ଜିତାୟାଂ ସତ୍ୟାଂ ସାଂଭବୀ ମୁଦ୍ରା ଭବତି ।
ତନ୍ମୁଦ୍ରାରୂଢଙ୍କାନିନିବାସାଦ୍-ଭୂମିଃ ପବିତ୍ରା ଭବତି ।
ତଦ୍ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ସର୍ବେ ଲୋକାଃ ପବିତ୍ରା ଭବନ୍ତି ।
ତାଦୃଶପରମଯୋଗିପୂଜା ଯସ୍ୟ ଲଭ୍ୟତେ ସୋଽପି ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।

ଅନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଜଲଜ୍ଯୋତିଃସ୍ୱରୂପଂ ଭବତି ।
ପରମଗୁପଦେଶେନ ସହସ୍ରାରେ ଜଲଜ୍ଯୋତିର୍ବା ବୁଦ୍ଧିଗୁହାନିହିତଜ୍ଯୋତିର୍ବା
ଷୋଡଶାନ୍ତସ୍ଥତୁରୀୟଚୈତନ୍ୟଂ ବାନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଭବତି ।
ତଦ୍ଦର୍ଶନଂ ସଦାଚାର୍ୟମୂଲମ୍ ।

ଆଚାର୍ଯୋ ବେଦସଂପନ୍ନୋ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତୋ ବିମତ୍ସରଃ ।
ଯୋଗଜ୍ଞୋ ଯୋଗନିଷ୍ଠଶ୍ଚ ସଦା ଯୋଗାତ୍ମକଃ ଶୁଚିଃ ।।

ଗୁରୁଭକ୍ତିସମାଯୁକ୍ତଃ ପୁରୁଷଜ୍ଞୋ ବିଶେଷତଃ ।
ଏବଂଲକ୍ଷଣସଂପନ୍ନୋ ଗୁରୁରିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।।
ଗୁଶବ୍ଦସ୍ତ୍ୱନ୍ଧକାରଃ ସ୍ୟାଦ୍ରୁଶବ୍ଦସ୍ତନ୍ନିରୋଧକଃ ।
ଅନ୍ଧକାରନିରୋଧିତ୍ୱାଦ୍ଗୁରୁରିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।।

ଗୁରୁରେବ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଗୁରୁରେବ ପରା ଗତିଃ ।।

Not For Commercial Use

ଗୁରୁରେବ ପରା ବିଦ୍ୟା ଗୁରୁରେବ ପରାୟଣମ୍ ।।

ଗୁରୁରେବ ପରା କାଷ୍ଠା ଗୁରୁରେବ ପରଂ ଧନମ୍ ।
ୟସ୍ମାଓ୍ଦୁପଦେଷ୍ଟାସୌ ତସ୍ମାଦ୍ଗୁରୁତରୋ ଗୁରୁରିତି ।

ୟଃ ସକୃଦୁଚ୍ଚାରୟତି ତସ୍ୟ ସଂସାରମୋଚନଂ ଭବତି ।
ସର୍ବଜନ୍ମକୃତଂ ପାପଂ ତତ୍କ୍ଷଣାଦେବ ନଶ୍ୟତି ।
ସର୍ବାନ୍-କାମାନବାପ୍ନୋତି । ସର୍ବପୁରୁଷାର୍ଥସିଦ୍ଧିର୍ଭବତି ।
ୟ ଏବଂ ବେଦେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୧ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଅଦ୍ୱୟତାରକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ମହାବାକ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Mahavakyopanisat / Mahavakya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ମହାବାକ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ମହାବାକ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ମହାବାକ୍ୟୋପନିଷତ୍ ।।

ୟନ୍ମହାବାକ୍ୟସିଦ୍ଧାନ୍ତମହାବିଦ୍ୟାକଲେବରମ୍ ।
ବିକଲେବରକୈବଲ୍ୟଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶ୍ରୁଣୁୟାମ ଦେବାଃ ।
ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ହୋବାଚ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରହ୍ମାପରୋକ୍ଷାନୁଭବପରୋପନିଷଦଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।
ଗୁହ୍ୟାଦ୍ଗୁହ୍ୟପରମେଷା ନ ପ୍ରାକୃତାୟୋପଦେଷ୍ଟବ୍ୟା ।
ସାତ୍ତ୍ୱିକାୟାନ୍ତର୍ମୁଖାୟ ପରିଶୁଶ୍ରୁଷବେ ।
ଅଥ ସଂସୃତିବନ୍ଧମୋକ୍ଷୟୋର୍ବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟେ ଚକ୍ଷୁଷୀ ଉପସଂହୃତ୍ୟ
ବିଜ୍ଞାୟାବିଦ୍ୟାଲୋକାଣ୍ଡସ୍ତମୋଦୃକ୍ ।
ତମୋ ହି ଶାରୀରପ୍ରପଞ୍ଚମାବ୍ରହ୍ମସ୍ଥାବରାନ୍ତମନନ୍ତାଖିଲାଜାଣ୍ଡଭୂତମ୍ ।
ନିଖିଲନିଗମୋଦିତସକାମକର୍ମବ୍ୟବହାରୋ ଲୋକଃ ।
ନୈଷୋଽନ୍ଧକାରୋଽୟମାତ୍ମା ।
ବିଦ୍ୟା ହି କାଣ୍ଡାନ୍ତରାଦିତ୍ୟୋ ଜ୍ୟୋତିର୍ମଣ୍ଡଲଂ ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ନାପରମ୍ ।
ଅସାବାଦିତ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟଜପୟୋପହିତଂ ହଂସଃ ସୋଽହମ୍ ।
ପ୍ରାଣାପାନାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଲୋମାନୁଲୋମାଭ୍ୟାଂ ସମୁପଲଭ୍ୟୈବଂ ସା ଚିରଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା ତ୍ରିବୃଦାତ୍ମନି
ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟଭିଧ୍ୟାୟମାନେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଃ ପରମାତ୍ମାବିର୍ଭବତି ।

Not For Commercial Use

ସହସ୍ରଭାନୁମଚ୍ଛୁରିତାପୂରିତତ୍ୱାଦଲିପ୍ୟା ପାରାବାରପୂର ଇବ ।
ନୈଷା ସମାଧିଃ । ନୈଷା ୟୋଗସିଦ୍ଧିଃ । ନୈଷା ମନୋଲୟଃ । ବ୍ରହ୍ମୈକ୍ୟଂ ତତ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣଂ ତମସସ୍ତୁ ପାରେ ସର୍ବାଣି ରୂପାଣି ବିଚିତ୍ୟ ଧୀରଃ ।
ନାମାନି କୃତ୍ୱାଽଭିବଦନ୍ୟଦାସ୍ତେ ଧାତା ପୁରସ୍ତାଦ୍ୟମୁଦାଜହାର ।
ଶକ୍ରଃ ପ୍ରବିଦ୍ୱାନ୍‌ପ୍ରଦିଶଶ୍ଚତସ୍ରଃ ତମେବଂ ବିଦ୍ୱାନମୃତ ଇହ ଭବତି ନାନ୍ୟଃ ପନ୍ଥା ଅୟନାୟ ବିଦ୍ୟତେ।
ୟଜ୍ଞେନ ୟଜ୍ଞମୟଜନ୍ତ ଦେବାଃ । ତାନି ଧର୍ମାଣି ପ୍ରଥମାନ୍ୟାସନ୍ ।
ତେ ହ ନାକଂ ମହିମାନଃ ସଚନ୍ତେ । ୟତ୍ର ପୂର୍ବେ ସାଧ୍ୟାଃ ସନ୍ତି ଦେବାଃ ।
ସୋଽହମର୍କଃ ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରର୍କଜ୍ୟୋତିରହଂ ଶିବଃ ।
ଆତ୍ମଜ୍ୟୋତିରହଂ ଶୁକ୍ରଃ ସର୍ବଜ୍ୟୋତିରସାବଦୋମ୍ ।
ୟ ଏତଦଥର୍ବଶିରୋଽଧୀତେ । ପ୍ରାତରଧୀୟାନୋ ରାତ୍ରିକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
ସାଂୟମଧୀୟାନୋ ଦିବସକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
ତତ୍ସାୟଂ ପ୍ରାତଃ ପ୍ରୟୁଞ୍ଜାନଃ ପାପୋଽପାପୋ ଭବତି ।
ମଧ୍ୟନ୍ଦିନମାଦିତ୍ୟାଭିମୁଖୋଽଧୀୟାନଃ ପଞ୍ଚମହାପାତକୋପପାତକାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ସର୍ବବେଦପାରାୟଣପୁଣ୍ୟଂ ଲଭତେ । ଶ୍ରୀମହାବିଷ୍ଣୁସାୟୁଜ୍ୟମବାପ୍ନୋତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ମହାବାକ୍ୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ହଂସ ଉପନିଷଦ

(Hamsopanisat / Hamsa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ହଂସୋପନିଷତ୍ / ହଂସ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ହଂସୋପନିଷତ୍ ।।

ହଂସାଖ୍ୟୋପନିଷତ୍-ପ୍ରୋକ୍ତନାଦାଦିର୍ୟତ୍ର ବିଶ୍ରମେତ୍ ।
ତଦାଧାରଂ ନିରାଧାରଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରମହଂ ମହଃ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ଗୌତମ ଉବାଚ ।
ଭଗବନ୍‌ସର୍ବଧର୍ମଜ୍ଞ ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରବିଶାରଦ ।
ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାପ୍ରବୋଧୋ ହି କେନୋପାୟେନ ଜାୟତେ ।। ୧।।

ସନତ୍ସୁଜାତ ଉବାଚ ।
ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ସର୍ବବେଦେଷୁ ମତଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ପିନାକିନଃ ।
ପାର୍ବତ୍ୟା କଥିତଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଶୃଣୁ ଗୌତମ ତନ୍ମମ ।। ୨।।

ଅନାଖ୍ୟେୟମିଦଂ ଗୁହ୍ୟଂ ୟୋଗିନାଂ କୋଶସଂନିଭମ୍ ।
ହଂସସ୍ୟ ଗତିବିସ୍ତାରଂ ଭୁକ୍ତିମୁକ୍ତିଫଲପ୍ରଦମ୍ ।। ୩।।

ଅଥ ହଂସପରମହଂସନିର୍ଣ୍ଣୟଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।
ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣେ ଶାନ୍ତାୟ ଦାନ୍ତାୟ ଗୁରୁଭକ୍ତାୟ ।
ହଂସହଂସେତି ସଦାଽୟଂ ସର୍ବେଷୁ ଦେହେଷୁ ବ୍ୟାପ୍ତୋ ବର୍ତତେ ।।

Not For Commercial Use

ଯଥା ହ୍ୟଗ୍ନିଃ କାଷ୍ଠେଷୁ ତିଲେଷୁ ତୈଲମିବ ତଂ ବିଦିତ୍ୱା ନ ମୃତ୍ୟୁମତ୍ୟେତି ।
ଗୁଦମବଷ୍ଟଭ୍ୟାଧାରାଦ୍ୱାୟୁମୁତ୍ଥାପ୍ୟ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ତ୍ରିଃ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣୀକୃତ୍ୟ ମଣିପୂରକଂ
ଗତ୍ୱା ଅନାହତମତିକ୍ରମ୍ୟ ବିଶୁଦ୍ଧୌ ପ୍ରାଣାଗ୍ନିରୁଧ୍ୟାଙ୍କାମନୁଧ୍ୟାୟନ୍-ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଂ
ଧ୍ୟାୟନ୍ ତ୍ରିମାତ୍ରୋଽହମିତ୍ୟେବଂ ସର୍ବଦା ଧ୍ୟାୟନ୍ନଥୋ ନାଦମାଧାରାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ
ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ ସ ବୈ ବ୍ରହ୍ମ ପରମାତ୍ମେତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ।। ୧।।

ଅଥ ହଂସ ଋଷିଃ । ଅବ୍ୟକ୍ତଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ପରମହଂସୋ ଦେବତା ।
ହମିତି ବୀଜମ୍ । ସ ଇତି ଶକ୍ତିଃ । ସୋଽହମିତି କୀଲକମ୍ ।
ଷଟ୍‌ସଂଖ୍ୟୟା ଅହୋରାତ୍ରୟୋରେକବିଂଶତିସହସ୍ରାଣି ଷଟ୍‌ଶତାନ୍ୟଧିକାନି ଭବନ୍ତି ।
ସୂର୍ଯ୍ୟାୟ ସୋମାୟ ନିରଞ୍ଜନାୟ ନିରାଭାସାୟ ତନୁସୂକ୍ଷ୍ମ ପ୍ରଚୋଦୟାଦିତି
ଅଗ୍ନୀଷୋମାଭ୍ୟାଂ ବୌଷଟ୍ ହୃଦୟାଦ୍ୟଙ୍ଗନ୍ୟାସକରନ୍ୟାସୌ ଭବତଃ ।
ଏବଂ କୃତ୍ୱା ହୃଦୟେଽଷ୍ଟଦଲେ ହଂସାତ୍ମାନଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ଅଗ୍ନୀଷୋମୌ ପକ୍ଷାବୋଂକାରଃ ଶିରୋ ବିନ୍ଦୁସ୍ତୁ ନେତ୍ରଂ ମୁଖଂ ରୁଦ୍ରୋ ରୁଦ୍ରାଣୀ
ଚରଣୌ ବାହୂ କାଲଷ୍ଟାଗ୍ନିଷ୍ଟୋଭେ ପାର୍ଶ୍ୱେ ଭବତଃ ।
ପଶ୍ୟତ୍ୟନାଗାରଷ୍ଟ ଶିଷ୍ଟୋଭୟପାର୍ଶ୍ୱେ ଭବତଃ ।
ଏଷୋଽସୌ ପରମହଂସୋ ଭାନୁକୋଟିପ୍ରତୀକାଶୋ ୟେନେଦଂ ବ୍ୟାପ୍ତମ୍ ।
ତସ୍ୟାଷ୍ଟଧା ବୃତ୍ତିର୍ଭବତି ।
ପୂର୍ବଦଲେ ପୁଣ୍ୟେ ମତିଃ ଆଗ୍ନେୟେ ନିଦ୍ରାଲସ୍ୟାଦୟୋ ଭବନ୍ତି ୟାମ୍ୟେ କ୍ରୂରେ ମତିଃ
ନୈରୃତ୍ୟେ ପାପେ ମନୀଷା ବାରୁଣ୍ୟାଂ କ୍ରୀଡା ବାୟବ୍ୟେ ଗମନାଦୌ ବୁଦ୍ଧିଃ ସୌମ୍ୟେ
ରତିପ୍ରୀତିଃ ଈଶାନେ ଦ୍ରବ୍ୟାଦାନଂ ମଧ୍ୟେ ବୈରାଗ୍ୟଂ କେସରେ ଜାଗ୍ରଦବସ୍ଥା କର୍ଣ୍ଣିକାୟାଂ
ସ୍ୱପ୍ନଂ ଲିଙ୍ଗେ ସୁଷୁପ୍ତିଃ ପଦ୍ମତ୍ୟାଗେ ତୁରୀୟଂ ୟଦା ହଂସୋ ନାଦେ ଲୀନୋ ଭବତି ତଦା
ତୁର୍ୟାତୀତମୁନ୍ମନନମଜପୋପସଂହାରମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ଏବଂ ସର୍ବଂ ହଂସବଶାତ୍ତସ୍ମାନ୍ନନୋ ବିଚାର୍ୟତେ ।
ସ ଏବ ଜପକୋଟ୍ୟାଂ ନାଦମନୁଭବତି ଏବଂ ସର୍ବଂ ହଂସବଶାନ୍ନାଦୋ ଦଶବିଧୋ ଜାୟତେ ।

Not For Commercial Use

ଚିଣୀତି ପ୍ରଥମଃ । ଚିଞ୍ଚିଣୀତି ଦ୍ୱିତୀୟଃ ।
ଘଣ୍ଟାନାଦସ୍ତୃତୀୟଃ । ଶଙ୍ଖନାଦଶ୍ଚତୁର୍ଥମ୍ ।
ପଞ୍ଚମସ୍ତନ୍ତ୍ରୀନାଦଃ । ଷଷ୍ଠସ୍ତାଲନାଦଃ ।
ସପ୍ତମୋ ବେଣୁନାଦଃ । ଅଷ୍ଟମୋ ମୃଦଙ୍ଗନାଦଃ ।
ନବମୋ ଭେରୀନାଦଃ । ଦଶମୋ ମେଘନାଦଃ ।
ନବମଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଦଶମମେବାଭ୍ୟସେତ୍ ।
ପ୍ରଥମେ ଚିଞ୍ଚିଣୀଗାତ୍ରଂ ଦ୍ୱିତୀୟେ ଗାତ୍ରଭଞ୍ଜନମ୍ ।
ତୃତୀୟେ ଖେଦନଂ ଯାତି ଚତୁର୍ଥେ କମ୍ପତେ ଶିରଃ ।।

ପଞ୍ଚମେ ସ୍ରବତେ ତାଲୁ ଷଷ୍ଠେଽମୃତନିଷେବଣମ୍ ।
ସପ୍ତମେ ଗୂଢବିଜ୍ଞାନଂ ପରା ବାଚା ତଥାଽଷ୍ଟମେ ।।

ଅଦୃଶ୍ୟଂ ନବମେ ଦେହଂ ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁସ୍ତଥାଽମଲମ୍ ।
ଦଶମଂ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭବେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମସଂନିଧୌ ।।

ତସ୍ମିନ୍ମନୋ ବିଲୀୟତେ ମନସି ସଂକଲ୍ପବିକଲ୍ପେ ଦଗ୍ଧ୍ୱେ ପୁଣ୍ୟପାପେ
ସଦାଶିବଃ ଶକ୍ତ୍ୟାତ୍ମା ସର୍ବତ୍ରାବସ୍ଥିତଃ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିଃ ଶୁଦ୍ଧୋ
ବୁଦ୍ଧୋ ନିତ୍ୟୋ ନିରଞ୍ଜନଃ ଶାନ୍ତଃ ପ୍ରକାଶତ ଇତି ।।
ଓଁ ବେଦପ୍ରବଚନଂ ବେଦପ୍ରବଚନମିତି ।। ୭।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ହଂସୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ତ୍ରିଶିଖିବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପନିଷଦ

(Trishikhibrahmanopanisat / Trishikhibrahmana Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ତ୍ରିଶିଖିବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ / ତ୍ରିଶିଖିବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ତ୍ରିଶିଖିବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ ।।

ଯୋଗଙ୍କାନୈକସଂସିଦ୍ଧଶିବତତ୍ତ୍ୱତଯୋଜ୍ଜ୍ୱଲମ୍ ।
ପ୍ରତିଯୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ଭବାମ୍ୟହମ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଓଁ ତ୍ରିଶିଖୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆଦିତ୍ୟଲୋକଂ ଜଗାମ ତଂ ଗତ୍ୱୋବାଚ ।
ଭଗବନ୍ କିଂ ଦେହଃ କିଂ ପ୍ରାଣଃ କିଂ କାରଣଂ କିମାତ୍ମେତି ।
ସ ହୋବାଚ ସର୍ବମିଦଂ ଶିବ ଏବ ବିଜାନୀହି ।
କିଂତୁ ନିତ୍ୟଃ ଶୁଦ୍ଧୋ ନିରଞ୍ଜନୋ ବିଭୁରଦ୍ୱୟଃ ଶିବ ଏକଃ ସ୍ୱେନ
ଭାସେଦଂ ସର୍ବଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତତ୍ତ୍ୱାୟଃପିଣ୍ଡବଦେକଂ ଭିନ୍ନବଦବଭାସତେ ।
ତଦ୍-ଭାସକଂ କିମିତି ଚେଦୁଚ୍ୟତେ । ସଚ୍ଛବ୍ଦବାଚ୍ୟମବିଦ୍ୟାଶବଲଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
ବ୍ରହ୍ମଣୋଽବ୍ୟକ୍ତମ୍ । ଅବ୍ୟକ୍ତାନ୍ମହତ୍ । ମହତୋଽହଂକାରଃ ।
ଅହଂକାରାତ୍ପଞ୍ଚ ତନ୍ମାତ୍ରାଣି । ପଞ୍ଚତନ୍ମାତ୍ରେଭ୍ୟଃ ପଞ୍ଚମହାଭୂତାନି ।
ପଞ୍ଚମହାଭୂତେଭ୍ୟୋଽଖିଲଂ ଜଗତ୍ ।।

ତଦଖିଲଂ କିମିତି । ଭୂତବିକାରବିଭାଗାଦିରିତି ।
ଏକସ୍ମିନ୍ପିଣ୍ଡେ କଥଂ ଭୂତବିକାରବିଭାଗ ଇତି ।
ତତ୍ତତ୍କାର୍ଯ୍ୟକାରଣଭେଦରୂପେଣାଂଶତତ୍ତ୍ୱବାଚକବାଚ୍ୟସ୍ଥାନଭେଦବିଷୟଦେବତାକୋଶ--
ଭେଦବିଭାଗା ଭବନ୍ତି ।

Not For Commercial Use

ଅଥାକାଶୋଽନ୍ତଃକରଣମନୋବୁଦ୍ଧିଚିତାହଂକାରାଃ ।
ବାୟୁଃ ସମାନୋଦାନବ୍ୟାନାପାନପ୍ରାଣାଃ । ବହ୍ନିଃ ଶ୍ରୋତ୍ରତ୍ୱକ୍‌ଚକ୍ଷୁର୍ଜିହ୍ୱାଘ୍ରାଣାନି ।
ଆପଃ ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପରସଗନ୍ଧାଃ । ପୃଥିବୀ ବାକ୍‌ପାଣିପାଦପାୟୂପସ୍ଥାଃ ।
ଜ୍ଞାନସଂକଲ୍ପନିଶ୍ଚୟାନୁସଂଧାନାଭିମାନା ଆକାଶକାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତଃକରଣବିଷୟାଃ ।
ସମୀକରଣୋନ୍ନୟନଗ୍ରହଣଶ୍ରବଣୋଚ୍ଛ୍ୱାସା ବାୟୁକାର୍ଯ୍ୟପ୍ରାଣାଦିବିଷୟାଃ ।
ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପରସଗନ୍ଧା ଅଗ୍ନିକାର୍ଯ୍ୟଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟବିଷୟା ଅବାଗ୍ରିତାଃ ।
ବଚନାଦାନଗମନବିସର୍ଗାନନ୍ଦାଃ ପୃଥିବୀକାର୍ଯ୍ୟକର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟବିଷୟାଃ ।
କର୍ମଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟବିଷୟେଷୁ ପ୍ରାଣତନ୍ମାତ୍ରବିଷୟା ଅନ୍ତର୍ଭୂତାଃ ।
ମନୋବୁଦ୍ଧ୍ୟାଶ୍ଚିତ୍ତାହଂକାରୌ ଚାନ୍ତର୍ଭୂତୌ ।
ଅବକାଶବିଧୂତଦର୍ଶନପିଣ୍ଡୀକରଣଧାରଣାଃ ସୂକ୍ଷ୍ମତମା ଜୈବତନ୍ମାତ୍ରବିଷୟାଃ ।
ଏବଂ ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗାନି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକାନ୍ୟାଧିଭୌତିକାନ୍ୟାଧିଦୈବିକାନି ।
ଅତ୍ର ନିଶାକରଚତୁର୍ମୁଖଦିଗ୍ୱାତାର୍କବରୁଣାଶ୍ୱ୍ୟଗ୍ନୀନ୍ଦ୍ରୋପେନ୍ଦ୍ରପ୍ରଜାପତିୟମା
ଇତ୍ୟକ୍ଷାଧିଦେବତାରୂପୈର୍ଦ୍ୱାଦଶନାଡ୍ୟନ୍ତଃପ୍ରବୃତ୍ତାଃ
ପ୍ରାଣା ଏବାଙ୍ଗାନି ଅଙ୍ଗଜ୍ଞାନଂ ତଦେବ ଜ୍ଞାତେତି ।
ଅଥ ବ୍ୟୋମାନିଲାନଲଜଲାନ୍ନାନାଂ ପଞ୍ଚୀକରଣମିତି ।
ଜ୍ଞାତୃତ୍ୱଂ ସମାନଯୋଗେନ ଶ୍ରୋତ୍ରଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦଗୁଣୋ ବାଗଧିଷ୍ଠିତ ଆକାଶେ ତିଷ୍ଠତି ଆକାଶସ୍ତିଷ୍ଠତି ।
ମନୋବ୍ୟାନଯୋଗେନ ତ୍ୱଗ୍-ଦ୍ୱାରା ସ୍ପର୍ଶଗୁଣଃ ପାଣ୍ୟଧିଷ୍ଠିତୋ ବାୟୌ ତିଷ୍ଠତି ବାୟୁସ୍ତିଷ୍ଠତି ।
ବୁଦ୍ଧିରୁଦାନଯୋଗେନ ଚକ୍ଷୁର୍ଦ୍ୱାରା ରୂପଗୁଣଃ ପାଦାଧିଷ୍ଠିତୋଽଗ୍ନୌ ତିଷ୍ଠତ୍ୟଗ୍ନିସ୍ତିଷ୍ଠତି ।
ଚିତ୍ତମପାନଯୋଗେନ ଜିହ୍ୱାଦ୍ୱାରା ରସଗୁଣ ଉପସ୍ଥାଧିଷ୍ଠିତୋଽପ୍ସୁ ତିଷ୍ଠତ୍ୟାପସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ।
ଅହଂକାରଃ ପ୍ରାଣଯୋଗେନ ଘ୍ରାଣଦ୍ୱାରା ଗନ୍ଧଗୁଣୋ ଗୁଦାଧିଷ୍ଠିତଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତିଷ୍ଠତି
ପୃଥିବୀ ତିଷ୍ଠତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ।

ଅତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ------
ପୃଥଗ୍‌ଭୂତେ ଷୋଡଶ କଲାଃ ସ୍ୱାର୍ଥଭାଗାନ୍‌ପରାନ୍-କ୍ରମାତ୍ ।
ଅନ୍ତଃକରଣବ୍ୟାନାକ୍ଷିରସପାୟୁନଭଃ କ୍ରମାତ୍ ।। ୧ ।।

Not For Commercial Use

ମୁଖ୍ୟାତ୍-ପୂର୍ବୋଽରୈର୍ଭାଗୈର୍ଭୂତେ ଭୂତେ ଚତୁଷ୍ଟୟଃ ।
ପୂର୍ବମାକାଶମାଶ୍ରିତ୍ୟ ପୃଥିବ୍ୟାଦିଷୁ ସଂସ୍ଥିତାଃ ।। ୨ ।।

ମୁଖ୍ୟାଦୂର୍ଧ୍ୱେ ପରା ଜ୍ଞେୟା ନ ପରାନୁଽରାନ୍ୱିଦୁଃ ।
ଏବମଂଶୋ ହ୍ୟଭୂଽସ୍ଥାଽେଭ୍ୟଷ୍ଟାଂଶୋ ହ୍ୟଭୂଽଥା ।। ୩ ।।

ତସ୍ମାଦନ୍ୟୋନ୍ୟମାଶ୍ରିତ୍ୟ ହ୍ୟୋତଂ ପ୍ରୋତମନୁକ୍ରମାତ୍ ।
ପଞ୍ଚଭୂତମୟୀ ଭୂମିଃ ସା ଚେତନସମନ୍ୱିତା ।। ୪ ।।

ତତ ଓଷଧଯ୍ୋଽନ୍ନଂ ଚ ତତଃ ପିଣ୍ଡାଶ୍ଚତୁର୍ବିଧାଃ ।
ରସାସୃଙ୍ମାଂସମେଦୋଽସ୍ଥିମଜ୍ଜାଶୁକ୍ରାଣି ଧାତବଃ ।। ୫ ।।

କେଚିଽଦ୍ୟୋଗତଃ ପିଣ୍ଡା ଭୂତେଭ୍ୟଃ ସଂଭବାଃ କ୍ୱଚିତ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ନନ୍ନମୟଃ ପିଣ୍ଡୋ ନାଭିମଣ୍ଡଲସଂସ୍ଥିତଃ ।। ୬ ।।

ଅସ୍ୟ ମଧ୍ୟେଽସ୍ତି ହୃଦୟଂ ସନାଲଂ ପଦ୍ମକୋଶବତ୍ ।
ସଙ୍ଘାନ୍ତର୍ବର୍ତିନୋ ଦେବାଃ କର୍ତୃହଂକାରଚେତନାଃ ।। ୭ ।।

ଅସ୍ୟ ବୀଜଂ ତମଃପିଣ୍ଡଂ ମୋହରୂପଂ ଜଡଂ ଘନମ୍ ।
ବର୍ତତେ କଣ୍ଠମାଶ୍ରିତ୍ୟ ମିଶ୍ରୀଭୂତମିଦଂ ଜଗତ୍ ।। ୮ ।।

ପ୍ରତ୍ୟଗାନନ୍ଦରୂପାତ୍ମା ମୂର୍ଧ୍ନି ସ୍ଥାନେ ପରେ ପଦେ ।
ଅନନ୍ତଶକ୍ତିସଂଯୁକ୍ତୋ ଜଗଦ୍ରୂପେଣ ଭାସତେ ।। ୯ ।।

ସର୍ବତ୍ର ବର୍ତତେ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନଂ ଜାଗ୍ରତି ବର୍ତତେ ।
ସୁଷୁପ୍ତଂ ଚ ତୁରୀୟଂ ଚ ନାନ୍ୟାବସ୍ଥାସୁ କୁତ୍ରଚିତ୍ ।। ୧୦ ।।

ସର୍ବଦେଶେଷ୍ୱନୁସ୍ୟୂତଶ୍ଚତୂରୂପଃ ଶିବାତ୍ମକଃ ।
ୟଥା ମହାଫଲେ ସର୍ବେ ରସାଃ ସର୍ବପ୍ରବର୍ତକାଃ ।। ୧୧ ।।

Not For Commercial Use

ତଥୈବାନ୍ନମୟେ କୋଶେ କୋଶାସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ଚାନ୍ତରେ ।
ଯଥା କୋଶସ୍ତଥା ଜୀବୋ ଯଥା ଜୀବସ୍ତଥା ଶିବଃ ।। ୧୨ ।।

ସବିକାରସ୍ତଥା ଜୀବୋ ନିର୍ବିକାରସ୍ତଥା ଶିବଃ ।
କୋଶାସ୍ତସ୍ୟ ବିକାରାସ୍ତେ ହ୍ୟବସ୍ଥାସୁ ପ୍ରବର୍ତକାଃ ।। ୧୩ ।।

ଯଥା ରସାଶୟେ ଫେନଂ ମଥନାଦେବ ଜାୟତେ ।
ମନୋନିର୍ମଥନାଦେବ ବିକଲ୍ପା ବହ୍ୱବସ୍ତଥା ।। ୧୪ ।।

କର୍ମଣା ବର୍ତତେ କର୍ମୀ ତତ୍ତ୍ୟାଗାଚ୍ଛାନ୍ତିମାପ୍ନୁୟାତ୍ ।
ଅୟନେ ଦକ୍ଷିଣେ ପ୍ରାପ୍ତେ ପ୍ରପଞ୍ଚାଭିମୁଖଂ ଗତଃ ।। ୧୫ ।।

ଅହଂକାରାଭିମାନେନ ଜୀବଃ ସ୍ୟାଦ୍ଧି ସଦାଶିବଃ ।
ସ ଚାବିବେକପ୍ରକୃତିସଙ୍ଗତ୍ୟା ତତ୍ର ମୁହ୍ୟତେ ।। ୧୬ ।।

ନାନାୟୋନିଶତଂ ଗତ୍ୱା ଶେତେଽସୌ ବାସନାବଶାତ୍ ।
ବିମୋକ୍ଷାସ୍ରଂଚରତ୍ୟେବ ମସ୍ରୟଃ କୂଲଦ୍ୱୟଂ ଯଥା ।। ୧୭ ।।

ତତଃ କାଲବଶାଦେବ ହ୍ୟାତ୍ମଜ୍ଞାନବିବେକତଃ ।
ଉତ୍ତରାଭିମୁଖୋ ଭୂତ୍ୱା ସ୍ଥାନାତ୍ସ୍ଥାନାନ୍ତରଂ କ୍ରମାତ୍ ।। ୧୮ ।।

ମୂର୍ଧ୍ନ୍ୟାଧାୟାତ୍ମନଃ ପ୍ରାଣାନ୍ୟୋଗାଭ୍ୟାସଂ ସ୍ଥିତଶ୍ଚରନ୍ ।
ଯୋଗାସ୍ରଂଜାୟତେ ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞାନାଦ୍ୟୋଗଃ ପ୍ରବର୍ତତେ ।। ୧୯ ।।

ଯୋଗଜ୍ଞାନପରୋ ନିତ୍ୟଂ ସ ଯୋଗୀ ନ ପ୍ରଣଶ୍ୟତି ।
ବିକାରସ୍ଥଂ ଶିବଂ ପଶ୍ୟେଦ୍ବିକାରଶ୍ଚ ଶିବେ ନ ତୁ ।। ୨୦ ।।

ଯୋଗପ୍ରକାଶକଂ ଯୋଗୈର୍ଧ୍ୟାୟେଚ୍ଛାନନ୍ୟ ଭାବନଃ ।
ଯୋଗଜ୍ଞାନେ ନ ବିଦ୍ୟେତେ ତସ୍ୟ ଭାବୋ ନ ସିଦ୍ଧ୍ୟତି ।। ୨୧ ।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମାଦଭ୍ୟାସଯୋଗେନ ମନଃପ୍ରାଣାନ୍ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ଯୋଗୀ ନିଶିତଧାରେଣ କ୍ଷୁରେଣୈବ ନିକୃନ୍ତୟେତ୍ ।। ୨୨ ।।

ଶିଖା ଜ୍ଞାନମୟୀ ବୃତ୍ତିର୍ୟ୍ମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗସାଧନୈଃ ।
ଜ୍ଞାନଯୋଗଃ କର୍ମଯୋଗ ଇତି ଯୋଗୋ ଦ୍ୱିଧା ମତଃ ।। ୨୩ ।।

କ୍ରିୟାଯୋଗମଥେଦାନୀଂ ଶୃଣୁ ବ୍ରାହ୍ମଣସତ୍ତମ ।
ଅବ୍ୟାକୁଲସ୍ୟ ଚିତ୍ତସ୍ୟ ବନ୍ଧନଂ ବିଷୟେ କ୍ୱଚିତ୍ ।। ୨୪ ।।

ୟସ୍ରଂଯୋଗୋ ଦ୍ୱିଜଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ ଚ ଦ୍ୱୈବିଧ୍ୟମଶ୍ନୁତେ ।
କର୍ମ କର୍ତବ୍ୟମିତ୍ୟେବ ବିହିତେଷ୍ୱେବ କର୍ମସୁ ।। ୨୫ ।।

ବନ୍ଧନଂ ମନସୋ ନିତ୍ୟଂ କର୍ମଯୋଗଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ୟତଚିତ୍ତସ୍ୟ ସତତମର୍ଥେ ଶ୍ରେୟସି ବନ୍ଧନମ୍ ।। ୨୬ ।।

ଜ୍ଞାନଯୋଗଃ ସ ବିଜ୍ଞେୟଃ ସର୍ବସିଦ୍ଧିକରଃ ଶିବଃ ।
ୟସ୍ୟୋକ୍ତଲକ୍ଷଣେ ଯୋଗେ ଦ୍ୱିବିଧେଽପ୍ୟବ୍ୟୟଂ ମନଃ ।। ୨୭ ।।

ସ ୟାତି ପରମଂ ଶ୍ରେୟୋ ମୋକ୍ଷଲକ୍ଷଣମଞ୍ଜସା ।
ଦେହେନ୍ଦ୍ରିୟେଷୁ ବୈରାଗ୍ୟଂ ୟମ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ।। ୨୮ ।।

ଅନୁରକ୍ତିଃ ପରେ ତତ୍ତ୍ୱେ ସତତଂ ନିୟମଃ ସ୍ମୃତଃ ।
ସର୍ବବସ୍ତୁନ୍ୟୁଦାସୀନଭାବମାସନମୁତ୍ତମମ୍ ।। ୨୯ ।।

ଜଗତ୍ସର୍ବମିଦଂ ମିଥ୍ୟାପ୍ରତୀତିଃ ପ୍ରାଣସଂୟମଃ ।
ଚିତ୍ତସ୍ୟାନ୍ତର୍ମୁଖୀଭାବଃ ପ୍ରତ୍ୟାହାରସ୍ତୁ ସତ୍ତମ ।। ୩୦ ।।

ଚିତ୍ତସ୍ୟ ନିଶ୍ଚଲୀଭାବୋ ଧାରଣା ଧାରଣଂ ବିଦୁଃ ।
ସୋଽହଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମେବେତି ଚିନ୍ତନଂ ଧ୍ୟାନମୁଚ୍ୟତେ ।। ୩୧ ।।

Not For Commercial Use

ଧ୍ୟାନସ୍ୟ ବିସ୍ମୃତିଃ ସମ୍ୟକ୍ତ୍ୱମାଧିରଭିଧୀୟତେ ।
ଅହିଂସା ସତ୍ୟମସ୍ତ୍ରେୟଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ଦୟାର୍ଜବମ୍ ।। ୩୨ ।।

କ୍ଷମା ଧୃତିର୍ମିତାହାରଃ ଶୌଚଂ ଚେତି ୟମା ଦଶ ।
ତପଃସନ୍ତୁଷ୍ଟିରାସ୍ତିକ୍ୟଂ ଦାନମାରାଧନଂ ହରେଃ ।। ୩୩ ।।

ବେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ଚୈବ ହ୍ରୀର୍ମତିଶ୍ଚ ଜପୋ ବ୍ରତମ୍ ।। ଇତି ।
ଆସନାନି ତଦଙ୍ଗାନି ସ୍ୱସ୍ତିକାଦୀନି ବୈ ଦ୍ୱିଜ ।। ୩୪ ।।

ବର୍ଣ୍ଣ୍ୟନ୍ତେ ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ପାଦତଲୟୋରୁଭୟୋରପି ।
ପୂର୍ବୋତ୍ତରେ ଜାନୁନୀ ଦ୍ୱେ କୃତ୍ୱାସନମୁଦୀରିତମ୍ ।। ୩୫ ।।

ସବ୍ୟେ ଦକ୍ଷିଣଗୁଲ୍ଫଂ ତୁ ପୃଷ୍ଠପାର୍ଶ୍ୱେ ନିୟୋଜୟେତ୍ ।
ଦକ୍ଷିଣେଽପି ତଥା ସବ୍ୟଂ ଗୋମୁଖଂ ଗୋର୍ମୁଖଂ ୟଥା ।। ୩୬ ।।

ଏକଂ ଚରଣମନ୍ୟସ୍ମିନ୍ନୂରାବାରୋପ୍ୟ ନିଶ୍ଚଲଃ ।
ଆସ୍ତେ ୟଦିଦମେନୋଘ୍ନଂ ବୀରାସନମୁଦୀରିତମ୍ ।। ୩୭ ।।

ଗୁଦଂ ନିୟମ୍ୟ ଗୁଲ୍ଫାଭ୍ୟାଂ ବ୍ୟୁତ୍କ୍ରମେଣ ସମାହିତଃ ।
ୟୋଗାସନଂ ଭବେଦେତଦିତି ୟୋଗବିଦୋ ବିଦୁଃ ।। ୩୮ ।।

ଉର୍ବୋରୁପରି ବୈ ଧତ୍ତେ ୟଦା ପାଦତଲେ ଉଭେ ।
ପଦ୍ମାସନଂ ଭବେଦେତତ୍ସର୍ବବ୍ୟାଧିବିଷାପହମ୍ ।। ୩୯ ।।

ପଦ୍ମାସନଂ ସୁସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ତଦଙ୍ଗୁଷ୍ଠଦ୍ୱୟଂ ପୁନଃ ।
ବ୍ୟୁତ୍କ୍ରମେଣୈବ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ବଦ୍ଧପଦ୍ମାସନଂ ଭବେତ୍ ।। ୪୦ ।।

ପଦ୍ମାସନଂ ସୁସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ଜାନୂର୍ବୋରନ୍ତରେ କରୌ ।
ନିବେଶ୍ୟ ଭୂମାବାତିଷ୍ଠେଦ୍ଦ୍ୟୋମସ୍ଥଃ କୁକ୍କୁଟାସନଃ ।। ୪୧ ।।

Not For Commercial Use

କୁକ୍କୁଟାସନବନ୍ଧସ୍ଥୋ ଦୋର୍ଭ୍ୟାଂ ସଂବଧ୍ୟ କନ୍ଧରମ୍ ।
ଶେତେ କୂର୍ମବଦୁତ୍ତାନ ଏତଦୁତ୍ତାନକୂର୍ମକମ୍ ।। ୪୨ ।।

ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠୌ ତୁ ପାଣିଭ୍ୟାଂ ଗୃହୀତ୍ୱା ଶ୍ରବଣାବଧି ।
ଧନୁରାକର୍ଷକାକୃଷ୍ଟଂ ଧନୁରାସନମୀରିତମ୍ ।। ୪୩ ।।

ସୀବନୀଂ ଗୁଲ୍ଫଦେଶାଭ୍ୟାଂ ନିପୀଡ୍ୟ ବ୍ୟୁତ୍କ୍ରମେଣ ତୁ ।
ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ଜାନୁନୋର୍ହସ୍ତାବାସନଂ ସିଂହରୂପକମ୍ ।। ୪୪ ।।

ଗୁଲ୍ଫୌ ଚ ବୃଷଣସ୍ୟାଧଃ ସୀବନ୍ୟୁଭୟପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ।
ନିବେଶ୍ୟ ପାଦୌ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ବଦ୍ଧ୍ୱା ଭଦ୍ରାସନଂ ଭବେତ୍ ।। ୪୫ ।।

ସୀବନୀପାର୍ଶ୍ୱମୁଭୟଂ ଗୁଲ୍ଫାଭ୍ୟାଂ ବ୍ୟୁତ୍କ୍ରମେଣ ତୁ ।
ନିପୀଡ୍ୟାସନମେତଚ୍ଚ ମୁକ୍ତାସନମୁଦୀରିତମ୍ ।। ୪୬ ।।

ଅବଷ୍ଟଭ୍ୟ ଧରାଂ ସମ୍ୟକ୍ତଲାଭ୍ୟାଂ ହସ୍ତୟୋର୍ଦ୍ୱୟୋଃ ।
କୂର୍ପରୌ ନାଭିପାର୍ଶ୍ୱେ ତୁ ସ୍ଥାପୟିତ୍ୱା ମୟୂରବତ୍ ।। ୪୭ ।।

ସମୁନ୍ନତଶିରଃପାଦଂ ମୟୂରାସନମିଷ୍ୟତେ ।
ବାମୋରୁମୂଲେ ଦକ୍ଷାଙ୍ଘ୍ରିଂ ଜାନ୍ୱୋର୍ବେଷ୍ଟିତପାଣିନା ।। ୪୮ ।।

ବାମେନ ବାମାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଂ ତୁ ଗୃହୀତଂ ମତ୍ସ୍ୟପୀଠକମ୍ ।
ଯୋନିଂ ବାମେନ ସଂପୀଡ୍ୟ ମେଢ୍ରାଦୁପରି ଦକ୍ଷିଣମ୍ ।। ୪୯ ।।

ଋଜୁକାୟଃ ସମାସୀନଃ ସିଦ୍ଧାସନମୁଦୀରିତମ୍ ।
ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ଭୁବି ପାଦୌ ତୁ ଦୋର୍ଭ୍ୟାମଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାଦରାତ୍ ।। ୫୦ ।।

ଜାନୂପରି ଲଲାଟଂ ତୁ ପଶ୍ଚିମଂ ତାନମୁଚ୍ୟତେ ।
ଯେନ କେନ ପ୍ରକାରେଣ ସୁଖଂ ଧାର୍ଯ୍ୟଂ ଚ ଜାୟତେ ।। ୫୧ ।।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମୁଖାସନମିତ୍ୟୁକ୍ତମଶକ୍ତସ୍ତତ୍ସମାଚରେତ୍ ।
ଆସନଂ ବିଜିତଂ ୟେନ ଜିତଂ ତେନ ଜଗତ୍ତ୍ରୟମ୍ ।। ୫୨ ।।

ୟମୈଶ୍ଚ ନିୟମୈଶ୍ଚୈବ ଆସନୈଶ୍ଚ ସୁସଂୟତଃ ।
ନାଡୀଶୁଦ୍ଧିଂ ଚ କୃତ୍ୱାଦୌ ପ୍ରାଣାୟାମଂ ସମାଚରେତ୍ ।। ୫୩ ।।

ଦେହମାନଂ ସ୍ୱାଙ୍ଗୁଲିଭିଃ ଷଣ୍ଣବତ୍ୟଙ୍ଗୁଲାୟତମ୍ ।
ପ୍ରାଣଃ ଶରୀରାଦଧିକୋ ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲମାନତଃ ।। ୫୪ ।।

ଦେହସ୍ଥମନିଲଂ ଦେହସମୁଦ୍-ଭୂତେନ ବହ୍ନିନା ।
ନ୍ୟୂନଂ ସମଂ ବା ୟୋଗେନ କୁର୍ବନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦିଷ୍ୟତେ ।। ୫୫ ।।

ଦେହମଧ୍ୟେ ଶିଖିସ୍ଥାନଂ ତପ୍ତଜାମ୍ବୂନଦପ୍ରଭମ୍ ।
ତ୍ରିକୋଣଂ ଦ୍ୱିପଦାମନ୍ୟଚ୍ଚତୁରସ୍ରଂ ଚତୁଷ୍ପଦମ୍ ।। ୫୬ ।।

ବୃତ୍ତଂ ବିହଙ୍ଗମାନାଂ ତୁ ଷଡସ୍ରଂ ସର୍ପଜନ୍ମନାମ୍ ।
ଅଷ୍ଟାସ୍ରଂ ସ୍ୱେଦଜାନାଂ ତୁ ତସ୍ମିନ୍ଦୀପବଦୁଜ୍ଜ୍ୱଲମ୍ ।
କନ୍ଦସ୍ଥାନଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ଦେହମଧ୍ୟଂ ନବାଙ୍ଗୁଲମ୍ ।
ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମୁତ୍ସେଧଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମାୟତମ୍ ।। ୫୭ ।।

ଅଣ୍ଡାକୃତି ତିରଶ୍ଚାଂ ଚ ଦ୍ୱିଜାନାଂ ଚ ଚତୁଷ୍ପଦାମ୍ ।
ତୁନ୍ଦମଧ୍ୟଂ ତଦିଷ୍ଟଂ ବୈ ତନୁମଧ୍ୟଂ ନାଭିରିପ୍ୟତେ ।। ୫୮ ।।

ତତ୍ର ଚକ୍ରଂ ଦ୍ୱାଦଶାରଂ ତେଷୁ ବିଷ୍ଣ୍ୱାଦିମୂର୍ତୟଃ ।
ଅହଂ ତତ୍ର ସ୍ଥିତଶ୍ଚକ୍ରଂ ଭ୍ରାମୟାମି ସ୍ୱମାୟୟା ।। ୫୯ ।।

ଅରେଷୁ ଭ୍ରମତେ ଜୀବଃ କ୍ରମେଣ ଦ୍ୱିଜସତ୍ତମ ।
ତନ୍ତ୍ରପଞ୍ଜରମଧ୍ୟସ୍ଥା ୟଥା ଭ୍ରମତି ଲୂତିକା ।। ୬୦ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାଣାବିରୂଢଶ୍ଚରତି ଜୀବସ୍ତେନ ବିନା ନହି ।
ତସ୍ୟୋର୍ଧ୍ୱେ କୁଣ୍ଡଲୀସ୍ଥାନଂ ନାଭେସ୍ତିର୍ଯ୍ୟଗଥୋର୍ଧ୍ୱତଃ ।। ୬୧ ।।

ଅଷ୍ଟପ୍ରକୃତିରୂପା ସା ଚାଷ୍ଟଧା କୁଣ୍ଡଲୀକୃତା ।
ଯଥାବଦ୍ବାୟୁସାରଂ ଚ ଜ୍ୱଲନାଦି ଚ ନିତ୍ୟଶଃ ।। ୬୨ ।।

ପରିତଃ କନ୍ଦପାର୍ଶ୍ୱେ ତୁ ନିରୁଧ୍ୟୈବ ସଦା ସ୍ଥିତା ।
ମୁଖେନୈବ ସମାବେଷ୍ଟ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରମୁଖଂ ତଥା ।। ୬୩ ।।

ଯୋଗକାଲେନ ମରୁତା ସାଗ୍ନିନା ବୋଧିତା ସତୀ ।
ସ୍ଫୁରିତା ହୃଦୟାକାଶେ ନାଗରୂପା ମହୋଜ୍ୱଲା ।। ୬୪ ।।

ଅପାନାଦ୍ଧ୍ୱୟଙ୍ଗୁଲାଦୂର୍ଧ୍ୱମଧୋ ମେଢ୍ରସ୍ୟ ତାବତା ।
ଦେହମଧ୍ୟଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ହୃନ୍ମଧ୍ୟଂ ତୁ ଚତୁଷ୍ପଦାମ୍ ।। ୬୫ ।।

ଇତରେଷାଂ ତୁନ୍ଦମଧ୍ୟେ ପ୍ରାଣାପାନସମାୟୁତାଃ ।
ଚତୁଷ୍ପ୍ରକାରଦ୍ୱ୍ୟୟୁତେ ଦେହମଧ୍ୟେ ସୁଷୁମ୍ନୟା ।। ୬୬ ।।

କନ୍ଦମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତା ନାଡୀ ସୁଷୁମ୍ନା ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ପଦ୍ମସୂତ୍ରପ୍ରତୀକାଶା ଋଜୁରୂର୍ଧ୍ୱପ୍ରବର୍ତିନୀ ।। ୬୭ ।।

ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବିବରଂ ଯାବଦ୍ୱିଦ୍ୟୁଦାଭାସନାଲକମ୍ ।
ବୈଷ୍ଣବୀ ବ୍ରହ୍ମନାଡୀ ଚ ନିର୍ବାଣପ୍ରାପ୍ତିପଦ୍ଧତିଃ ।। ୬୮ ।।

ଇଡା ଚ ପିଙ୍ଗଲା ଚୈବ ତସ୍ୟାଃ ସବ୍ୟେତରେ ସ୍ଥିତେ ।
ଇଡା ସମୁତ୍ଥିତା କନ୍ଦାଦ୍ୱାମନାସାପୁଟାବଧି ।। ୬୯ ।।

ପିଙ୍ଗଲା ଚୋତ୍ଥିତା ତସ୍ମାଦ୍ଦକ୍ଷନାସାପୁଟାବଧି ।
ଗାନ୍ଧାରୀ ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ଚ ଦ୍ୱେ ଚାନ୍ୟେ ନାଡିକେ ସ୍ଥିତେ ।। ୭୦ ।।

Not For Commercial Use

ପୁରତଃ ପୃଷ୍ଠତସ୍ତସ୍ୟ ବାମେତରଦୃଶୌ ପ୍ରତି ।
ପୂଷାୟଶସ୍ୱିନୀନାଡ୍ୟୌ ତସ୍ମାଦେବ ସମୁତ୍ଥିତେ ।। ୭୧ ।।

ସବ୍ୟେତରଶ୍ରୁତ୍ୟବଧି ପାୟୁମୂଲାଦଲମ୍ବୁସା ।
ଅଧୋଗତା ଶୁଭା ନାଡୀ ମେଢ୍ରାନ୍ତାବଧିରାୟତା ।। ୭୨ ।।

ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠାବଧିଃ କନ୍ଦାଦଧୋୟାତା ଚ କୌଶିକୀ ।
ଦଶପ୍ରକାରଭୂତାସ୍ତାଃ କଥିତାଃ କନ୍ଦସଂଭବାଃ ।। ୭୩ ।।

ତନ୍ମୂଲା ବହବୋ ନାଡ୍ୟଃ ସ୍ଥୂଲସୂକ୍ଷ୍ମାଶ୍ଚ ନାଡିକାଃ ।
ଦ୍ୱାସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ସ୍ଥୂଲାଃ ସୂକ୍ଷ୍ମାଶ୍ଚ ନାଡୟଃ ।। ୭୪ ।।

ସଂଖ୍ୟାତୁଂ ନୈବ ଶକ୍ୟନ୍ତେ ସ୍ଥୂଲମୂଲାଃ ପୃଥଗ୍ୱିଧାଃ ।
ୟଥାଶ୍ୱତ୍ଥଦଲେ ସୂକ୍ଷ୍ମାଃ ସ୍ଥୂଲାଶ୍ଚ ବିତତାସ୍ତଥା ।। ୭୫ ।।

ପ୍ରାଣାପାନୌ ସମାନଶ୍ଚ ଉଦାନୋ ବ୍ୟାନ ଏବ ଚ ।
ନାଗଃ କୂର୍ମଶ୍ଚ କୃକରୋ ଦେବଦତ୍ତୋ ଧନଂଜୟଃ ।। ୭୬ ।।

ଚରନ୍ତି ଦଶନାଡୀଷୁ ଦଶ ପ୍ରାଣାଦିବାୟବଃ ।
ପ୍ରାଣାଦିପଞ୍ଚକଂ ତେଷୁ ପ୍ରଧାନଂ ତତ୍ର ଚ ଦ୍ୱୟମ୍ ।। ୭୭ ।।

ପ୍ରାଣ ଏବାଥବା ଜ୍ୟେଷ୍ଠୋ ଜୀବାତ୍ମାନଂ ବିଭର୍ତି ୟଃ ।
ଆସ୍ୟନାସିକୟୋର୍ମଧ୍ୟଂ ହୃଦୟଂ ନାଭିମଣ୍ଡଲମ୍ ।। ୭୮ ।।

ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠମିତି ପ୍ରାଣସ୍ଥାନାନି ଦ୍ୱିଜସତ୍ତମ ।
ଅପାନଶ୍ଚରତି ବ୍ରହ୍ମନ୍-ଗୁଦମେଢ୍ରୋରୁଜାନୁଷୁ ।। ୭୯ ।।

ସମାନଃ ସର୍ବଗାତ୍ରେଷୁ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।
ଉଦାନଃ ସର୍ବସନ୍ଧିସ୍ଥଃ ପାଦୟୋର୍ହସ୍ତୟୋରପି ।। ୮୦ ।।

Not For Commercial Use

ବ୍ୟାନଃ ଶ୍ରୋତ୍ରୋରୁକଟ୍ୟାଂ ଚ ଗୁଲ୍ଫସ୍କନ୍ଧଗଲେଷୁ ଚ ।
ନାଗାଦିବାୟବଃ ପଞ୍ଚ ତ୍ୱଗସ୍ଥ୍ୟାଦିଷୁ ସଂସ୍ଥିତାଃ ।। ୮୧ ।।

ତୁନ୍ଦସ୍ଥଜଲମନ୍ନଂ ଚ ରସାଦୀନି ସମୀକୃତମ୍ ।
ତୁନ୍ଦମଧ୍ୟଗତଃ ପ୍ରାଣସ୍ତାନି କୁର୍ୟ୍ୟାତ୍-ପୃଥକ୍‌ପୃଥକ୍ ।। ୮୨ ।।

ଇତ୍ୟାଦିଚେଷ୍ଟନଂ ପ୍ରାଣଃ କରୋତି ଚ ପୃଥକ୍-ସ୍ଥିତମ୍ ।
ଅପାନବାୟୁର୍ମୂତ୍ରାଦେଃ କରୋତି ଚ ବିସର୍ଜନମ୍ ।। ୮୩ ।।

ପ୍ରାଣାପାନାଦିଚେଷ୍ଟାଦି କ୍ରିୟତେ ବ୍ୟାନବାୟୁନା ।
ଉଜ୍ଜୀର୍ୟତେ ଶରୀରସ୍ଥମୁଦାନେନ ନଭସ୍ୱତା ।। ୮୪ ।।

ପୋଷଣାଦିଶରୀରସ୍ୟ ସମାନଃ କୁରୁତେ ସଦା ।
ଉଦ୍ଗାରାଦିକ୍ରିୟୋ ନାଗଃ କୂର୍ମୋଽକ୍ଷାଦିନିମୀଲନଃ ।। ୮୫ ।।

କୃକରଃ କ୍ଷୁତୟୋଃ କର୍ତା ଦତ୍ତୋ ନିଦ୍ରାଦିକର୍ମକୃତ୍ ।
ମୃତଗାତ୍ରସ୍ୟ ଶୋଭାଦେର୍ଧନଂଜୟ ଉଦାହୃତଃ ।। ୮୬ ।।

ନାଡୀଭେଦଂ ମରୁଦ୍-ଭେଦଂ ମରୁତାଂ ସ୍ଥାନମେବ ଚ ।
ଚେଷ୍ଟାଶ୍ଚ ବିବିଧାସ୍ତ୍ୟେଷାଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱୈବ ଦ୍ୱିଜସତ୍ତମ ।। ୮୭ ।।

ଶୁଦ୍ଧୌ ଯତେତ ନାଡୀନାଂ ପୂର୍ବୋକ୍ତଜ୍ଞାନସଂଯୁତଃ ।
ବିବିକ୍ତଦେଶମାସାଦ୍ୟ ସର୍ବସଂବନ୍ଧବର୍ଜିତଃ ।। ୮୮ ।।

ଯୋଗାଙ୍ଗଦ୍ରବ୍ୟସଂପୂର୍ଣ୍ଣଂ ତତ୍ର ଦାରୁମୟେ ଶୁଭେ ।
ଆସନେ କଲ୍ପିତେ ଦର୍ଭକୁଶକୃଷ୍ଣାଜିନାଦିଭିଃ ।। ୮୯ ।।

ତାବଦାସନମୁତ୍ସେଧେ ତାବଦ୍ଧ୍ୟୟସମାୟତେ ।
ଉପବିଶ୍ୟାସନଂ ସମ୍ୟକ୍-ସ୍ୱସ୍ତିକାଦି ଯଥାରୁଚି ।। ୯୦ ।।

Not For Commercial Use

ବଦ୍ଧ୍ୱା ପ୍ରାଗାସନଂ ବିପ୍ରୋ ଋଜୁକାୟଃ ସମାହିତଃ ।
ନାସାଗ୍ରନ୍ୟସ୍ତନୟନୋ ଦନ୍ତୈର୍ଦନ୍ତାନସଂସ୍ପୃଶନ୍ ।। ୯୧ ।।

ରସନାଂ ତାଲୁନି ନ୍ୟସ୍ୟ ସ୍ୱସ୍ଥଚିତ୍ତୋ ନିରାମୟଃ ।
ଆକୁଞ୍ଚିତଶିରଃ କିଂଚିନ୍ନିବଧ୍ନନ୍ୟୋଗମୁଦ୍ରୟା ।। ୯୨ ।।

ହସ୍ତୌ ୟଥୋକ୍ତବିଧିନା ପ୍ରାଣାୟାମଂ ସମାଚରେତ୍ ।
ରେଚନଂ ପୂରଣଂ ବାୟୋଃ ଶୋଧନଂ ରେଚନଂ ତଥା ।। ୯୩ ।।

ଚତୁର୍ଭିଃ କ୍ଲେଶନଂ ବାୟୋଃ ପ୍ରାଣାୟାମ ଉଦୀର୍ୟତେ ।
ହସ୍ତେନ ଦକ୍ଷିଣେନୈବ ପୀଡୟେନ୍ନାସିକାପୁଟମ୍ ।। ୯୪ ।।

ଶନୈଃ ଶନୈରଥ ବହିଃ ପ୍ରକ୍ଷିପେତ୍ପିଙ୍ଗଲାନିଲମ୍ ।
ଇଡୟା ବାୟୁମାପୂର୍ୟ ବ୍ରହ୍ମନ୍-ଷୋଡଶମାତ୍ରୟା ।। ୯୫ ।।

ପୂରିତଂ କୁମ୍ଭୟେତ୍ପଶ୍ଚାଚ୍ଚତୁଃଷଷ୍ଟ୍ୟା ତୁ ମାତ୍ରୟା ।
ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶନ୍ମାତ୍ରୟା ସମ୍ୟଗ୍ରେଚୟେତ୍ପିଙ୍ଗଲାନିଲମ୍ ।। ୯୬ ।।

ଏବଂ ପୁନଃ ପୁନଃ କାର୍ୟଂ ବ୍ୟୁତ୍କ୍ରମାନୁକ୍ରମେଣ ତୁ ।
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭବଦ୍ଦେହଂ କୁମ୍ଭୟେନ୍ମାତରିଶ୍ୱନା ।। ୯୭ ।।

ପୂରଣାନ୍ନାଡୟଃ ସର୍ବାଃ ପୂର୍ୟନ୍ତେ ମାତରିଶ୍ୱନା ।
ଏବଂ କୃତେ ସତି ବ୍ରହ୍ମଂଶ୍ଚରନ୍ତି ଦଶ ବାୟବଃ ।। ୯୮ ।।

ହୃଦୟାମ୍ଭୋରୁହଂ ଚାପି ବ୍ୟାକୋଚଂ ଭବତି ସ୍ଫୁଟମ୍ ।
ତତ୍ର ପଶ୍ୟେତ୍ପରାତ୍ମାନଂ ବାସୁଦେବମକଲ୍ମଷମ୍ ।। ୯୯ ।।

ପ୍ରାତର୍ମଧ୍ୟନ୍ଦିନେ ସାୟମର୍ଧରାତ୍ରେ ଚ କୁମ୍ଭକାନ୍ ।
ଶନୈରଶୀତିପର୍ୟନ୍ତଂ ଚତୁର୍ବାରଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୧୦୦ ।।

Not For Commercial Use

ଏକାହମାତ୍ରଂ କୁର୍ବାଣଃ ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ସଂବତ୍ସରତ୍ରୟାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ପ୍ରାଣାୟାମପରୋ ନରଃ ।। ୧୦୧ ।।

ଯୋଗସିଦ୍ଧୋ ଭବେଦ୍ଯୋଗୀ ବାୟୁଜିଦ୍ବିଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।
ଅଲ୍ପାଶୀ ସ୍ୱଲ୍ପନିଦ୍ରଶ୍ଚ ତେଜସ୍ୱୀ ବଲବାନ୍ଭବେତ୍ ।। ୧୦୨ ।।

ଅପମୃତ୍ୟୁମତିକ୍ରମ୍ୟ ଦୀର୍ଘମାୟୁରବାପ୍ନୁୟାତ୍ ।
ପ୍ରସ୍ୱେଦଜନନଂ ୟସ୍ୟ ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ତୁ ସୋଽଧମଃ ।। ୧୦୩ ।।

କଂପନଂ ବପୁଷୋ ୟସ୍ୟ ପ୍ରାଣାୟାମେଷୁ ମଧ୍ୟମଃ ।
ଉତ୍ଥାନଂ ବପୁଷୋ ୟସ୍ୟ ସ ଉତ୍ତମ ଉଦାହୃତଃ ।। ୧୦୪ ।।

ଅଧମେ ବ୍ୟାଧିପାପାନାଂ ନାଶଃ ସ୍ୟାନ୍ମଧ୍ୟମେ ପୁନଃ ।
ପାପରୋଗମହାବ୍ୟାଧିନାଶଃ ସ୍ୟାଦୁତ୍ତମେ ପୁନଃ ।। ୧୦୫ ।।

ଅଲ୍ପମୂତ୍ରୋଽଲ୍ପବିଷ୍ଠଶ୍ଚ ଲଘୁଦେହୋ ମିତାଶନଃ ।
ପଟ୍ୱିନ୍ଦ୍ରିୟଃ ପଟୁମତିଃ କାଲତ୍ରୟବିଦାତ୍ମବାନ୍ ।। ୧୦୬ ।।

ରେଚକଂ ପୂରକଂ ମୁକ୍ତ୍ୱା କୁମ୍ଭୀକରଣମେବ ୟଃ ।
କରୋତି ତ୍ରିଷୁ କାଲେଷୁ ନୈବ ତସ୍ୟାସ୍ତି ଦୁର୍ଲଭମ୍ ।। ୧୦୭ ।।

ନାଭିକନ୍ଦେ ଚ ନାସାଗ୍ରେ ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ଚ ୟତ୍ନବାନ୍ ।
ଧାରୟେନ୍ମନସା ପ୍ରାଣାନ୍ସନ୍ଧ୍ୟାକାଲେଷୁ ବା ସଦା ।। ୧୦୮ ।।

ସର୍ବରୋଗୈର୍ବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ଜୀବେଦ୍ଯୋଗୀ ଗତକ୍ଲମଃ ।
କୁକ୍ଷିରୋଗବିନାଶଃ ସ୍ୟାନ୍ନାଭିକନ୍ଦେଷୁ ଧାରଣାତ୍ ।। ୧୦୯ ।।

ନାସାଗ୍ରେ ଧାରଣାଦ୍ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ ସ୍ୟାଦ୍ଦେହଲାଘବମ୍ ।
ବ୍ରାହ୍ମେ ମୁହୂର୍ତେ ସଂପ୍ରାପ୍ତେ ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଜିହ୍ୱୟା ।। ୧୧୦ ।।

Not For Commercial Use

ପିବତସ୍ତ୍ରିଷୁ ମାସେଷୁ ବାକ୍ସିଦ୍ଧିର୍ମହତୀ ଭବେତ୍ ।
ଅଭ୍ୟାସତଶ୍ଚ ଷଣ୍ମାସାନ୍ମହାରୋଗବିନାଶନମ୍ ।। ୧୧୧ ।।

ୟତ୍ର ୟତ୍ର ଧୃତୋ ବାୟୁରଙ୍ଗେ ରୋଗାଦିଦୂଷିତେ ।
ଧାରଣାଦେବ ମରୁତସ୍ତତ୍ତଦାରୋଗ୍ୟମଶ୍ନୁତେ ।। ୧୧୨ ।।

ମନସୋ ଧାରଣାଦେବ ପବନୋ ଧାରିତୋ ଭବେତ୍ ।
ମନସଃ ସ୍ଥାପନେ ହେତୁରୁଚ୍ୟତେ ଦ୍ୱିଜପୁଙ୍ଗବ ।। ୧୧୩ ।।

କରଣାନି ସମାହୃତ୍ୟ ବିଷୟେଭ୍ୟଃ ସମାହିତଃ ।
ଅପାନମୂର୍ଧ୍ୱମାକୃଷ୍ୟୋଦୁଦରୋପରି ଧାରୟେତ୍ ।। ୧୧୪ ।।

ବଧ୍ନନ୍-କରାଭ୍ୟାଂ ଶ୍ରୋତ୍ରାଦିକରଣାନି ୟଥାତଥମ୍ ।
ୟୁଞ୍ଜାନସ୍ୟ ୟଥୋକ୍ତେନ ବର୍ତ୍ମନା ସ୍ୱବଶଂ ମନଃ ।। ୧୧୫ ।।

ମନୋବଶାତ୍-ପ୍ରାଣବାୟୁଃ ସ୍ୱବଶେ ସ୍ଥାପ୍ୟତେ ସଦା ।
ନାସିକାପୁଟୟୋଃ ପ୍ରାଣଃ ପର୍ୟ୍ୟାୟେଣ ପ୍ରବର୍ତତେ ।। ୧୧୬ ।।

ତିସ୍ରଶ୍ଚ ନାଡିକାସ୍ତାସୁ ସ ୟାବନ୍ତଂ ଚରତ୍ୟୟମ୍ ।
ଶଙ୍ଖିନୀବିବରେ ୟାମ୍ୟେ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣଭୃତାଂ ସତାମ୍ ।। ୧୧୭ ।।

ତାବନ୍ତଂ ଚ ପୁନଃ କାଲଂ ସୌମ୍ୟେ ଚରତି ସଂତତମ୍ ।
ଇତ୍ଥଂ କ୍ରମେଣ ଚରତା ବାୟୁନା ବାୟୁଜିନ୍ନରଃ ।। ୧୧୮ ।।

ଅହଶ୍ଚ ରାତ୍ରିଂ ପକ୍ଷଂ ଚ ମାସମୃତ୍ବୟନାଦିକମ୍ ।
ଅନ୍ତର୍ମୁଖୋ ବିଜାନୀୟାତ୍କାଲଭେଦଂ ସମାହିତଃ ।। ୧୧୯ ।।

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଦିସ୍ୱାବୟବସ୍ଫୁରଣାଦଶନେରପି ।
ଅରିଷ୍ଟୈର୍ଜୀବିତସ୍ୟାପି ଜାନୀୟାତ୍କ୍ଷୟମାତ୍ମନଃ ।।୧୨୦ ।।

Not For Commercial Use

ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଯତେତ କୈବଲ୍ୟପ୍ରାପ୍ତୟେ ଯୋଗବିତ୍ତମଃ ।
ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ କରାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ସ୍ଫୁରଣଂ ଯସ୍ୟ ନ ଶ୍ରୁତିଃ ।। ୧୨୧ ।।

ତସ୍ୟ ସଂବତ୍ସରାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ଜୀବିତସ୍ୟ କ୍ଷୟୋ ଭବେତ୍ ।
ମଣିବନ୍ଧେ ତଥା ଗୁଲ୍ଫେ ସ୍ଫୁରଣଂ ଯସ୍ୟ ନଶ୍ୟତି ।। ୧୨୨ ।।

ଷଣ୍ମାସାବଧିରେତସ୍ୟ ଜୀବିତସ୍ୟ ସ୍ଥିତିର୍ଭବେତ୍ ।
କୂର୍ପରେ ସ୍ଫୁରଣଂ ଯସ୍ୟ ତସ୍ୟ ତ୍ରୈମାସିକୀ ସ୍ଥିତିଃ ।। ୧୨୩ ।।

କୁକ୍ଷିମେହନପାର୍ଶ୍ୱେ ଚ ସ୍ଫୁରଣାନୁପଲମ୍ଭନେ ।
ମାସାବଧିର୍ଜୀବିତସ୍ୟ ତୁ ଦର୍ଶନେ ତଦର୍ଧସ୍ୟ ।। ୧୨୪ ।।

ଆଶ୍ରିତେ ଜଠରଦ୍ୱାରେ ଦିନାନି ଦଶ ଜୀବିତମ୍ ।
ଜ୍ୟୋତିଃ ଖଦ୍ୟୋତବଦ୍ୟସ୍ୟ ତଦର୍ଧଂ ତସ୍ୟ ଜୀବିତମ୍ ।। ୧୨୫ ।।

ଜିହ୍ୱାଗ୍ରାଦର୍ଶନେ ତ୍ରୀଣି ଦିନାନି ସ୍ଥିତିରାତ୍ମନଃ ।
ଜ୍ୱାଲାୟା ଦର୍ଶନେ ମୃତ୍ୟୁର୍ଦ୍ୱିଦିନେ ଭବତି ଧ୍ରୁବମ୍ ।। ୧୨୬ ।।

ଏବମାଦୀନ୍ୟରିଷ୍ଟାନି ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାୟୁଃକ୍ଷୟକାରଣମ୍ ।
ନିଃଶ୍ରେୟସାୟ ଯୁଞ୍ଜୀତ ଜପଧ୍ୟାନପରାୟଣଃ ।। ୧୨୭ ।।

ମନସା ପରମାତ୍ମାନଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ତଦ୍ରୂପତାମିୟାତ୍ ।
ଯଦ୍ୟଷ୍ଟାଦଶଭେଦେଷୁ ମର୍ମସ୍ଥାନେଷୁ ଧାରଣମ୍ ।। ୧୨୮ ।।

ସ୍ଥାନାତ୍ସ୍ଥାନଂ ସମାକୃଷ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାହାରା ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଂ ତଥା ଗୁଲ୍ଫଂ ଜଙ୍ଘାମଧ୍ୟଂ ତଥୈବ ଚ ।। ୧୨୯ ।।

ମଧ୍ୟମୂର୍ବୋଷ୍ଠ ମୂଲଂ ପାୟୁର୍ହୃଦୟମେବ ଚ ।
ମେହନଂ ଦେହମଧ୍ୟଂ ଚ ନାଭିଂ ଚ ଗଲକୂର୍ପରମ୍ ।। ୧୩୦ ।।

Not For Commercial Use

ତାଲୁମୂଲଂ ଚ ମୂଲଂ ଚ ଘ୍ରାଣସ୍ୟାଷ୍ଟୌଷ୍ଟ ମଣ୍ଡଲମ୍ ।
ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟଂ ଲଲାଟଂ ଚ ମୂଲମୂର୍ଧ୍ୱଂ ଚ ଜାନୁନୀ ।। ୧୩୧ ।।

ମୂଲଂ ଚ କରୟୋର୍ମୂଲଂ ମହାନ୍ତ୍ୟେତାନି ବୈ ଦ୍ୱିଜ ।
ପଞ୍ଚଭୂତମୟେ ଦେହେ ଭୂତେଷ୍ୱେତେଷୁ ପଞ୍ଚସୁ ।। ୧୩୨ ।।

ମନସୋ ଧାରଣଂ ଯତ୍ତଦ୍ଧ୍ୟୁକ୍ତସ୍ୟ ଚ ଯମାଦିଭିଃ ।
ଧାରଣା ସା ଚ ସଂସାରସାଗରୋତ୍ତାରକାରଣମ୍ ।। ୧୩୩ ।।

ଆଜାନୁପାଦପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ପୃଥିବୀସ୍ଥାନମିଷ୍ୟତେ ।
ପିତ୍ତଲା ଚତୁରସ୍ରା ଚ ବସୁଧା ବଜ୍ରଲାଞ୍ଛିତା ।। ୧୩୪ ।।

ସ୍ମର୍ତବ୍ୟା ପଞ୍ଚ ଘଟିକାସ୍ତତ୍ରାରୋପ୍ୟ ପ୍ରଭଞ୍ଜନମ୍ ।
ଆ ଜାନୁକଟିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତମପାଂ ସ୍ଥାନଂ ପ୍ରକୀର୍ତିତମ୍ ।। ୧୩୫ ।।

ଅର୍ଧଚନ୍ଦ୍ରସମାକାରଂ ଶ୍ୱେତମର୍ଜୁନଲାଞ୍ଛିତମ୍ ।
ସ୍ମର୍ତବ୍ୟମମ୍ଭଃ ଶ୍ୱସନମାରୋପ୍ୟ ଦଶ ନାଡିକାଃ ।। ୧୩୬ ।।

ଆ ଦେହମଧ୍ୟକଟ୍ୟନ୍ତମଗ୍ନିସ୍ଥାନମୁଦାହୃତମ୍ ।
ତତ୍ର ସିନ୍ଦୂରବର୍ଣ୍ଣୋଽଗ୍ନିର୍ଜ୍ୱଲନଂ ଦଶ ପଞ୍ଚ ଚ ।। ୧୩୭ ।।

ସ୍ମର୍ତବ୍ୟୋ ନାଡିକାଃ ପ୍ରାଣଂ କୃତ୍ୱା କୁମ୍ଭେ ତଥେରିତମ୍ ।
ନାଭେରୁପରି ନାସାନ୍ତଂ ବାୟୁସ୍ଥାନଂ ତୁ ତତ୍ର ବୈ ।। ୧୩୮ ।।

ବେଦିକାକାରବଦ୍ଭୂମ୍ନୋ ବଲବାନ୍‌ଭୂତମାରୁତଃ ।
ସ୍ମର୍ତବ୍ୟଃ କୁମ୍ଭକେନୈବ ପ୍ରାଣମାରୋପ୍ୟ ମାରୁତମ୍ ।। ୧୩୯ ।।

ଘଟିକା ବିଂଶତିସ୍ତସ୍ମାଦ୍-ଘ୍ରାଣାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଲାବଧି ।
ବ୍ୟୋମସ୍ଥାନଂ ନଭସ୍ତତ୍ର ଭିନ୍ନାଞ୍ଜନସମପ୍ରଭମ୍ ।। ୧୪୦ ।।

Not For Commercial Use

ବ୍ୟୋମ୍ନି ମାରୁତମାରୋପ୍ୟ କୁମ୍ଭକେନୈବ ୟତ୍ନବାନ୍ ।
ପୃଥିବ୍ୟଂଶେ ତୁ ଦେହସ୍ୟ ଚତୁର୍ବାହୁଂ କିରୀଟିନମ୍ ।। ୧୪୧ ।।

ଅନିରୁଦ୍ଧଂ ହରିଂ ଯୋଗୀ ୟତେତ ଭବମୁକ୍ତୟେ ।
ଅବଂଶେ ପୂରୟେଦ୍ୟୋଗୀ ନାରାୟଣମୁଦଗ୍ରଧୀଃ ।। ୧୪୨ ।।

ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନମଗ୍ନୌ ବାୟ୍ବଂଶେ ସଂକର୍ଷଣମତଃ ପରମ୍ ।
ବ୍ୟୋମାଂଶେ ପରମାତ୍ମାନଂ ବାସୁଦେବଂ ସଦା ସ୍ମରେତ୍ ।। ୧୪୩ ।।

ଅଚିରାଦେବ ତତ୍-ପ୍ରାପ୍ତିର୍ୟୁଞ୍ଜାନସ୍ୟ ନ ସଂଶୟଃ ।
ବଦ୍ଧ୍ୱା ଯୋଗାସନଂ ପୂର୍ବଂ ହୃଦ୍ଦେଶେ ହୃଦୟାଞ୍ଜଲିଃ ।। ୧୪୪ ।।

ନାସାଗ୍ରନ୍ୟସ୍ତନୟନୋ ଜିହ୍ୱାଂ କୃତ୍ୱା ଚ ତାଲୁନି ।
ଦନ୍ତୈର୍ଦନ୍ତାନସଂସ୍ପୃଶ୍ୟ ଊର୍ଧ୍ୱକାୟଃ ସମାହିତଃ ।। ୧୪୫ ।।

ସଂୟମେଚ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାମମାତ୍ମବୁଦ୍ଧ୍ୟା ବିଶୁଦ୍ଧୟା ।
ଚିନ୍ତନଂ ବାସୁଦେବସ୍ୟ ପରସ୍ୟ ପରମାତ୍ମନଃ ।। ୧୪୬ ।।

ସ୍ୱରୂପବ୍ୟାପ୍ତରୂପସ୍ୟ ଧ୍ୟାନଂ କୈବଲ୍ୟସିଦ୍ଧିଦମ୍ ।
ୟାମମାତ୍ରଂ ବାସୁଦେବଂ ଚିନ୍ତୟେତ୍କୁମ୍ଭକେନ ୟଃ ।। ୧୪୭ ।।

ସପ୍ତଜନ୍ମାର୍ଜିତଂ ପାପଂ ତସ୍ୟ ନଶ୍ୟତି ଯୋଗିନଃ ।
ନାଭିକନ୍ଦାତ୍ସମାରଭ୍ୟ ୟାବଦ୍ଧୃଦୟଗୋଚରମ୍ ।। ୧୪୮ ।।

ଜାଗ୍ରଦ୍ବୃତ୍ତିଂ ବିଜାନୀୟାତ୍ଷଣ୍ମୁଖଂ ସ୍ୱପ୍ନବର୍ତ୍ତନମ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତଂ ତାଲୁମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ତୁର୍ୟଂ ଭ୍ରୂମଧ୍ୟସଂସ୍ଥିତମ୍ ।। ୧୪୯ ।।

ତୁର୍ୟାତୀତଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରେ ତୁ ଲକ୍ଷୟେତ୍ ।
ଜାଗ୍ରଦ୍ବୃତ୍ତିଂ ସମାରଭ୍ୟ ୟାବଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଲାନ୍ତରମ୍ ।। ୧୫୦ ।।

Not For Commercial Use

ତତ୍ରାତ୍ମାୟଂ ତୁରୀୟସ୍ୟ ତୁର୍ଯ୍ୟାନ୍ତେ ବିଷ୍ଣୁରୁଚ୍ୟତେ ।
ଧ୍ୟାନେନୈବ ସମାୟୁକ୍ତୋ ବ୍ୟୋମ୍ନି ଚାତ୍ୟନ୍ତନିର୍ମଲେ ।। ୧୫୧ ।।

ସୂର୍ୟ୍ୟକୋଟିଦ୍ୟୁତିରଥଂ ନିତ୍ୟୋଦିତମଧୋକ୍ଷଜମ୍ ।
ହୃଦୟାମ୍ବୁରୁହାସୀନଂ ଧ୍ୟାୟେଦ୍ବା ବିଶ୍ୱରୂପିଣମ୍ ।। ୧୫୨ ।।

ଅନେକାକାରଖଚିତମନେକବଦନାନ୍ୱିତମ୍ ।
ଅନେକଭୁଜସଂଯୁକ୍ତମନେକାୟୁଧମଣ୍ଡିତମ୍ ।। ୧୫୩ ।।

ନନାବର୍ଣ୍ଣଧରଂ ଦେବଂ ଶାନ୍ତମୁଗ୍ରମୁଦାୟୁଧମ୍ ।
ଅନେକନୟାନାକୀର୍ଣ୍ଣଂ ସୂର୍ୟ୍ୟକୋଟିସମପ୍ରଭମ୍ ।। ୧୫୪ ।।

ଧ୍ୟାୟତୋ ଯୋଗିନଃ ସର୍ବମନୋବୃତ୍ତିର୍ବିନଶ୍ୟତି ।
ହୃତ୍-ପୁଣ୍ଡରୀକମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ଚୈତନ୍ୟଜ୍ୟୋତିରବ୍ୟୟମ୍ ।। ୧୫୫ ।।

କଦମ୍ବଗୋଲକାକାରଂ ତୁର୍ଯ୍ୟାତୀତଂ ପରାତ୍ପରମ୍ ।
ଅନନ୍ତମାନନ୍ଦମୟଂ ଚିନ୍ମୟଂ ଭାସ୍କରଂ ବିଭୁମ୍ ।। ୧୫୬ ।।

ନିବାତଦୀପସଦୃଶମକୃତ୍ରିମମଣିପ୍ରଭମ୍ ।
ଧ୍ୟାୟତୋ ଯୋଗିନସ୍ତସ୍ୟ ମୁକ୍ତିଃ କରତଲେ ସ୍ଥିତା ।। ୧୫୭ ।।

ବିଶ୍ୱରୂପସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ ରୂପଂ ଯତ୍ଚିଂଚିଦେବ ହି ।
ସ୍ଥବୀୟଃ ସୂକ୍ଷ୍ମମନ୍ୟଦ୍ବା ପଶ୍ୟନ୍ହୃଦୟପଙ୍କଜେ ।। ୧୫୮ ।।

ଧ୍ୟାୟତୋ ଯୋଗିନୋ ୟସ୍ୟ ସାକ୍ଷାଦେବ ପ୍ରକାଶତେ ।
ଅଣିମାଦିଫଲଂ ଚୈବ ସୁଖେନୈବୋପଜାୟତେ ।। ୧୫୯ ।।

ଜୀବାତ୍ମନଃ ପରସ୍ୟାପି ୟଦ୍ୟେବମୁଭୟୋରପି ।
ଅହମେବ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ସଂସ୍ଥିତିଃ ।। ୧୬୦ ।।

Not For Commercial Use

ସମାଧିଃ ସ ତୁ ବିଜ୍ଞେୟଃ ସର୍ବବୃତ୍ତିବିବର୍ଜିତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ ଯୋଗୀ ନ ଭୂୟଃ ସଂସୃତିଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।। ୧୬୧ ।।

ଏବଂ ବିଶୋଧ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱାନି ଯୋଗୀ ନିଃସ୍ପୃହଚେତସା ।
ଯଥା ନିରିନ୍ଧନୋ ବହ୍ନିଃ ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରଶାମ୍ୟତି ।। ୧୬୨ ।।

ଗ୍ରାହ୍ୟାଭାବେ ମନଃ ପ୍ରାଣୋ ନିଶ୍ଚୟଜ୍ଞାନସଂଯୁତଃ ।
ଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱେ ପରେ ଲୀନୋ ଜୀବଃ ସୈନ୍ଧବପିଣ୍ଡବତ୍ ।। ୧୬୩ ।।

ମୋହଜାଲକସଂଘାତୋ ବିଶ୍ୱଂ ପଶ୍ୟତି ସ୍ୱପ୍ନବତ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତିବଦ୍ୟଶ୍ଚରତି ସ୍ୱଭାବପରିନିଶ୍ଚଲଃ ।। ୧୬୪ ।।

ନିର୍ବାଣପଦମାଶ୍ରିତ୍ୟ ଯୋଗୀ କୈବଲ୍ୟମଶ୍ନୁତ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ତ୍ରିଶିଖିବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପନିଷଦ

(Mandalabrahmanopanisat / Mandalabrahmana Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ମଣ୍ଡଲବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ / ମଣ୍ଡଲବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ମଣ୍ଡଲବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ ।।

ବାହ୍ୟାନ୍ତସ୍ତାରକାକାରଂ ବ୍ୟୋମପଞ୍ଚକବିଗ୍ରହମ୍ ।
ରାଜଯୋଗୈକସଂସିଦ୍ଧଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରମୁପାସ୍ମହେ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଓଁ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ହ ବୈ ମହାମୁନିରାଦିତ୍ୟଲୋକଂ ଜଗାମ ।
ତମାଦିତ୍ୟଂ ନତ୍ୱା ଭୋ ଭଗବନ୍ନାଦିତ୍ୟାତ୍ତତତ୍ତ୍ୱମନୁବ୍ରୂହୀତି ।

ସହୋବାଚ ନାରାୟଣଃ । କ୍ଷାନଯୁକ୍ତୟମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗଯୋଗ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଶୀତୋଷ୍ଣାହାରନିଦ୍ରାବିଜୟଃ ସର୍ବଦା ଶାନ୍ତିର୍ନିଶ୍ଚଲତ୍ୱଂ ବିଷୟେନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହଶ୍ଚେତି ୟମାଃ ।
ଗୁରୁଭକ୍ତିଃ ସତ୍ୟମାର୍ଗାନୁରକ୍ତିଃ ସୁଖାଗତବସ୍ତ୍ୱନୁଭବଶ୍ଚ ତଦ୍ୱସ୍ତ୍ୱନୁଭବେନ ତୁଷ୍ଟିର୍ନିଃସଙ୍ଗତା
ଏକାନ୍ତବାସୋ ମନୋନିବୃତ୍ତିଃ ଫଲାନଭିଲାଷୋ ବୈରାଗ୍ୟଭାବଶ୍ଚ ନିୟମାଃ ।
ସୁଖାସନବୃତ୍ତିଶ୍ଚୀରବାସାଶ୍ଚୈବମାସନନିୟମୋ ଭବତି ।
ପୂରକକୁମ୍ଭକରେଚକୈଃ ଷୋଡଶଚତୁଃଷଷ୍ଟିଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶତ୍ସଂଖ୍ୟୟା ୟଥାକ୍ରମଂ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ।
ବିଷୟେଭ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥେଭ୍ୟୋ ମନୋନିରୋଧନଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।
ସର୍ବଶରୀରେଷୁ ଚୈତନ୍ୟୈକତାନତା ଧ୍ୟାନମ୍ ।
ବିଷୟବ୍ୟାବର୍ତନପୂର୍ବକଂ ଚୈତନ୍ୟେ ଚେତଃସ୍ଥାପନଂ ଧାରଣଂ ଭବତି ।
ଧ୍ୟାନବିସ୍ମୃତିଃ ସମାଧିଃ । ଏବଂ ସପ୍ତାଙ୍ଗାନି । ୟ ଏବଂ ବେଦ ସ ମୁକ୍ତିଭାଗ୍ଭବତି ।। ୧ ।।

Not for Commercial Use

ଦେହସ୍ୟ ପଞ୍ଚ ଦୋଷା ଭବନ୍ତି କାମକ୍ରୋଧନିଃଶ୍ୱାସଭୟନିଦ୍ରାଃ ।
ତନ୍ନିରାସସ୍ତୁ ନିଃସଂକଲ୍ପଲକ୍ଷମାଲଘ୍ୱାହାରାପ୍ରମାଦତାତତ୍ତ୍ୱସେବନମ୍ ।
ନିଦ୍ରାଭୟସରୀସୃପଂ ହିଂସାଦିତରଙ୍ଗଂ ତୃଷ୍ଣାବର୍ତଂ ଦାରପଙ୍କଂ ସଂସାରବାର୍ଧିଂ ତରୀତୁଂ
ସୂକ୍ଷ୍ମମାର୍ଗମବଲମ୍ବ୍ୟ ସପ୍ତାଦିଗୁଣାନତିକ୍ରମ୍ୟ ତାରକମବଲୋକୟେତ୍ ।
ଭ୍ରୂମଧ୍ୟେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦତେଜଃକୂଟରୂପଂ ତାରକଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
ତଦୁପାୟଂ ଲକ୍ଷ୍ୟତ୍ରୟାବଲୋକନମ୍ ।
ମୂଲାଧାରାଦାରଭ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରପର୍ୟନ୍ତଂ ସୁଷୁମ୍ନା ସୂର୍ୟାଭା ।
ମୃଣାଲତନ୍ତୁସୂକ୍ଷ୍ମା କୁଣ୍ଡଲିନୀ । ତତ୍ର ତମୋନିବୃତ୍ତିଃ । ତଦ୍ଦର୍ଶନାତ୍ପୂର୍ବପାପନିବୃତ୍ତିଃ ।
ତର୍ଜନ୍ୟଗ୍ରୋନ୍ମୀଲିତକର୍ଣ୍ଣରନ୍ଧ୍ରଦ୍ୱୟେ ଫୂତ୍କାରଶବ୍ଦୋ ଜାୟତେ ।
ତତ୍ର ସ୍ଥିତେ ମନସି ଚକ୍ଷୁର୍ମଧ୍ୟନୀଲଜ୍ୟୋତିଃ ପଶ୍ୟତି । ଏବଂ ହୃଦୟେଽପି ।
ବହିର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ତୁ ନାସାଗ୍ରେ ଚତୁଃଷଡଷ୍ଟଦଶଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲୀଭିଃ
କ୍ରମାନ୍ନୀଲଦ୍ୟୁତିଶ୍ୟାମତ୍ୱସଦୃଗ୍ରକ୍ତଭଙ୍ଗୀସ୍ଫୁରତ୍ପୀତବର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱୟୋପେତଂ ବ୍ୟୋମତ୍ୱଂ ପଶ୍ୟତି
ସ ତୁ ଯୋଗୀ ଚଲନଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ବ୍ୟୋମଭାଗବୀକ୍ଷିତୁଃ ପୁରୁଷସ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟ୍ୟଗ୍ରେ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୂଖା ବର୍ତନ୍ତେ ।
ତଦ୍ଦୃଷ୍ଟିଃ ସ୍ଥିରା ଭବତି । ଶୀର୍ଷୋପରି ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲିମାନଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ପଶ୍ୟତି ତଦାଽମୃତତ୍ୱମେତି ।
ମଧ୍ୟଲକ୍ଷ୍ୟଂ ତୁ ପ୍ରାତଶ୍ଚିତ୍ରାଦିବର୍ଣ୍ଣସୂର୍ୟଚନ୍ଦ୍ରବହ୍ନିଜ୍ୱାଲାବଲୀବତ୍ତଦ୍ୱିହୀନାନ୍ତରିକ୍ଷବତ୍ପଶ୍ୟତି ।
ତଦାକାରାକାରୀ ଭବତି । ଅଭ୍ୟାସାନ୍ନିର୍ବିକାରଂ ଗୁଣରହିତାକାଶଂ ଭବତି ।
ବିସ୍ଫୁରତ୍ତାରକାକାରଗାଢତମୋପମଂ ପରାକାଶଂ ଭବତି ।
କାଲାନଲସମଂ ଦ୍ୟୋତମାନଂ ମହାକାଶଂ ଭବତି ।
ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟପରମାଦ୍ୱିତୀୟପ୍ରଦ୍ୟୋତମାନଂ ତତ୍ତ୍ୱାକାଶଂ ଭବତି ।
କୋଟିସୂର୍ୟପ୍ରକାଶଂ ସୂର୍ୟାକାଶଂ ଭବତି ।
ଏବମଭ୍ୟାସାତ୍ତନ୍ମୟୋ ଭବତି । ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୨ ।।

Not For Commercial Use

ତଦ୍ୟୋଗଂ ଚ ଦ୍ୱିଧା ବିଦ୍ଧି ପୂର୍ବୋତ୍ତରବିଭାଗତଃ ।
ପୂର୍ବଂ ତୁ ତାରକଂ ବିଦ୍ୟାଦମନସ୍କଂ ତଦୁତ୍ତରମିତି ।
ତାରକଂ ଦ୍ୱିବିଧମ୍ — ମୂର୍ତିତାରକମମୂର୍ତିତାରକମିତି । ୟଦିନ୍ଦ୍ରିୟାନ୍ତଂ ତନ୍ମୂର୍ତିତାରକମ୍ ।
ୟଦ୍-ଭ୍ରୂୟୁଗାତୀତଂ ତଦମୂର୍ତିତାରକମିତି । ଉଭୟମପି ମନୋୟୁକ୍ତମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ମନୋୟୁକ୍ତାନ୍ତରଦୃଷ୍ଟିସ୍ତାରକପ୍ରକାଶାୟ ଭବତି ।
ଭ୍ରୂୟୁଗମଧ୍ୟବିଲେ ତେଜସ ଆବିର୍ଭାବଃ । ଏତତ୍-ପୂର୍ବତାରକମ୍ ।
ଉତ୍ତରଂ ତ୍ୱମନସ୍କମ୍ । ତାଲୁମୂଲୋର୍ଧ୍ୱଭାଗେ ମହାଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍ୟତେ । ତଦ୍ଦର୍ଶନାଦଣିମାଦିସିଦ୍ଧିଃ ।
ଲକ୍ଷ୍ୟେଽନ୍ତର୍ବାହ୍ୟାୟାଂ ଦୃଷ୍ଟୌ ନିମେଷୋନ୍ମେଷବର୍ଜିତାୟାଂ ଚେୟଂ ଶାମ୍ଭବୀ ମୁଦ୍ରା ଭବତି ।
ସର୍ବତନ୍ତ୍ରେଷୁ ଗୋପ୍ୟମହାବିଦ୍ୟା ଭବତି ।
ୟଜ୍ଜ୍ଞାନେନ ସଂସାରନିବୃତ୍ତିଃ । ତତ୍-ପୂଜନଂ ମୋକ୍ଷଫଲଦମ୍ ।
ଅନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଜଲଜ୍ୟୋତିଃସ୍ୱରୂପଂ ଭବତି ।
ମହର୍ଷିବେଦ୍ୟଂ ଅନ୍ତର୍ବାହ୍ୟେନ୍ଦ୍ରିୟୈରଦୃଶ୍ୟମ୍ ।। ୩ ।।

ସହସ୍ରାରେ ଜଲଜ୍ୟୋତିରନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମ୍ ।
ବୁଦ୍ଧିଗୁହାୟାଂ ସର୍ବାଙ୍ଗସୁନ୍ଦରଂ ପୁରୁଷରୂପମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମିତ୍ୟପରେ ।
ଶୀର୍ଷାନ୍ତର୍ଗତମଣ୍ଡଲମଧ୍ୟଗଂ ପଞ୍ଚବକ୍ତ୍ରମୁମାସହାୟଂ ନୀଲକଣ୍ଠଂ ପ୍ରଶାନ୍ତମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମିତି କେଚିତ୍ ।
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରଃ ପୁରୁଷୋଽନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମିତ୍ୟେକେ । ଉକ୍ତବିକଲ୍ପଂ ସର୍ବମାତ୍ମୈବ ।
ତଲ୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଶୁଦ୍ଧାତ୍ମଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ବା ୟଃ ପଶ୍ୟତି ସ ଏବ ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠୋ ଭବତି
ଜୀବଃ ପଞ୍ଚବିଂଶକଃ ସ୍ୱକଲ୍ପିତଚତୁର୍ବିଂଶତିତତ୍ତ୍ୱଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଷଡ୍ବିଂଶଃ
ପରମାତ୍ମାହମିତି ନିଶ୍ଚୟାଜ୍ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ଏବମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଦର୍ଶନେନ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତିଦଶାୟାଂ ସ୍ୱୟମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟୋ
ଭୂତ୍ୱା ପରମାକାଶାଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଲୋ ଭବତି ।। ୪ ।।

।। ଇତି ମଣ୍ଡଲବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୧।।

==|| 0 ||==

Not For Commercial Use

।। ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଆଦିତ୍ୟମଣ୍ଡଲପୁରୁଷଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ।
ଭଗବନ୍ନନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟାଦିକଂ ବହୁଧୋକ୍ତମ୍ । ମୟା ତନ୍ନ ଜ୍ଞାତମ୍ । ତଦ୍-ବ୍ରୂହି ମହ୍ୟମ୍ ।
ତଦୁହୋବାଚ ପଞ୍ଚିଭୂତକାରଣଂ ତଡିତ୍ଫୂଟାଭଂ ତଦ୍ୱଚ୍ଛତୁଃପୀଠମ୍ ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ତତ୍ତ୍ୱପ୍ରକାଶୋ ଭବତି । ସୋଽତିଗୂଢ ଅବ୍ୟକ୍ତଷ୍ଟ ।
ତଜ୍ଜ୍ଞାନପ୍ଲବାଧିରୂଢେନ ଜ୍ଞେୟମ୍ । ତଦ୍ୱାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମ୍ ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ଜଗଲ୍ଲୀନମ୍ । ତନ୍ନାଦବିନ୍ଦୁକଲାତୀତମଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଲମ୍ ।
ତତ୍ସଗୁଣନିର୍ଗୁଣସ୍ୱରୂପମ୍ । ତଦ୍ୱେତ୍ତା ବିମୁକ୍ତଃ । ଆଦାବଗ୍ନିମଣ୍ଡଲମ୍ ।
ତଦୁପରି ସୂର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡଲମ୍ । ତନ୍ମଧ୍ୟେ ସୁଧାଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଲମ୍ ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେଽଖଣ୍ଡବ୍ରହ୍ମତେଜୋମଣ୍ଡଲମ୍ । ତଦ୍ୱିଦ୍ୟୁଲ୍ଲେଖାବଚ୍ଛୁକ୍ଲଭାସ୍ୱରମ୍ ।
ତଦେବ ଶାମ୍ଭବୀଲକ୍ଷଣମ୍ । ତଦ୍ଦର୍ଶନେ ତିସ୍ରୋ ମୂର୍ତୟଃ -- ଅମା ପ୍ରତିପତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଚେତି ।
ନିମୀଲିତଦର୍ଶନମମାଦୃଷ୍ଟିଃ । ଅର୍ଧୋନ୍ମୀଲିତଂ ପ୍ରତିପତ୍ ।
ସର୍ବୋନ୍ମୀଲନଂ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଭବତି । ତାସୁ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଭ୍ୟାସଃ କର୍ତବ୍ୟଃ ।
ତଲ୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ନାସାଗ୍ରମ୍ । ତଦା ତାଲୁମୂଲେ ଗାଢତମୋ ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ତଦଭ୍ୟାସାଦଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଲାକାରଜ୍ୟୋତିର୍ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ତଦେବ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି ।
ଏବଂ ସହଜାନନ୍ଦେ ଯଦା ମନୋ ଲୀୟତେ ତଦା ଶାନ୍ତୋ ଭବୀ ଭବତି ।
ତାମେବ ଖେଚରୀମାହୁଃ । ତଦଭ୍ୟାସାନ୍ନଭୟୈର୍ୟମ୍ । ତତୋ ବାୟୁସ୍ଥୈର୍ୟମ୍ ।
ତଚ୍ଚିହ୍ନାନି --- ଆଦୌ ତାରକବଦ୍ଦୃଶ୍ୟତେ । ତତୋ ବଜ୍ରଦର୍ପଣମ୍ ।
ତତ ଉପରି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଲମ୍ । ତତୋ ନବରତ୍ନପ୍ରଭାମଣ୍ଡଲମ୍ ।
ତତୋ ମଧ୍ୟାହ୍ନାର୍କମଣ୍ଡଲମ୍ । ତତୋ ବହ୍ନିଶିଖାମଣ୍ଡଲଂ କ୍ରମାଦ୍ଦୃଶ୍ୟତେ ।। ୧ ।।

ତଦା ପଶ୍ଚିମାଭିମୁଖପ୍ରକାଶଃ
ସ୍ଫଟିକଧୂମ୍ରବିନ୍ଦୁନାଦକଲାନକ୍ଷତ୍ରଖଦ୍ୟୋତଦୀପନେତ୍ରସବର୍ଣ୍ଣନବରତ୍ନାଦିପ୍ରଭା ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ।
ତଦେବ ପ୍ରଣବସ୍ୱରୂପମ୍ ।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାଣାପାନୟୋରୈକ୍ୟଂ କୃତ୍ୱା ଧୃତକୁମ୍ଭକୋ ନାସାଗ୍ରଦର୍ଶନଦୃଢଭାବନୟା
ଦ୍ୱିକରାଙ୍ଗୁଲିଭିଃ ଷଣ୍ମୁଖୀକରଣେନ ପ୍ରଣବଧ୍ୱନିଂ ନିଶମ୍ୟ ମନସ୍ତତ୍ର ଲୀନଂ ଭବତି ।
ତସ୍ୟ ନ କର୍ମଲେପଃ । ରବେରୁଦୟାସ୍ତମୟୟୋଃ କିଲ କର୍ମ କର୍ତବ୍ୟମ୍ ।
ଏବଂବିଧଶ୍ଚିଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟୋଦୟାସ୍ତମୟାଭାବାତ୍ସର୍ବକର୍ମାଭାବଃ ।
ଶଙ୍ଖକାଲଲୟେନ ଦିବାରାତ୍ର୍ୟତୀତୋ ଭୂତ୍ୱା
ସର୍ବପରିପୂର୍ଣ୍ଣଜ୍ଞାନେନୋନ୍ମନ୍ୟବସ୍ଥାବଶେନ ବ୍ରହ୍ମୈକ୍ୟଂ ଭବତି ।
ଉନ୍ମନ୍ୟା ଅମନସ୍କଂ ଭବତି । ତସ୍ୟ ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ଧ୍ୟାନମ୍ । ସର୍ବକର୍ମନିରାକରଣମାବାହନମ୍ ।
ନିଶ୍ଚୟଜ୍ଞାନମାସନମ୍ । ଉନ୍ମନୀଭାବଃ ପାଦ୍ୟମ୍ ।
ସଦାଽମନସ୍କମର୍ଘ୍ୟମ୍ । ସଦାଦୀପ୍ତିରପାରାମୃତବୃତ୍ତିଃ ସ୍ନାନମ୍ ।
ସର୍ବତ୍ର ଭାବନା ଗନ୍ଧଃ । ଦୃକ୍-ସ୍ୱରୂପାବସ୍ଥାନମକ୍ଷତାଃ ।
ଚିଦାପ୍ତିଃ ପୁଷ୍ପମ୍ । ଚିଦଗ୍ନିସ୍ୱରୂପଂ ଧୂପଃ ।
ଚିଦାଦିତ୍ୟସ୍ୱରୂପଂ ଦୀପଃ । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରାମୃତରସସ୍ୟୈକୀକରଣଂ ନୈବେଦ୍ୟମ୍ ।
ନିଶ୍ଚଳତ୍ୱଂ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣମ୍ । ସୋଽହଂଭାବୋ ନମସ୍କାରଃ ।
ମୌନଂ ସ୍ତୁତିଃ । ସର୍ବସଂତୋଷୋ ବିସର୍ଜନମିତି ଯ ଏବଂ ବେଦ । ।। ୨ ।।

ଏବଂ ତ୍ରିପୁଟ୍ୟାଂ ନିରସ୍ତାୟାଂ ନିସ୍ତରଙ୍ଗସମୁଦ୍ରବନ୍ନିବାତ--
ସ୍ଥିତଦୀପବଦଚଲସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବାଭାବବିହୀନକୈବଲ୍ୟଜ୍ୟୋତିର୍ଭବତି ।
ଜାଗ୍ରନ୍ନିଦ୍ରାନ୍ତଃପରିଜ୍ଞାନେନ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ।
ସୁଷୁପ୍ତିସମାଧ୍ୟୋର୍ମନୋଲୟାବିଶେଷେଽପି
ମହଦସ୍ଥ୍ୟଭୟୋର୍ଭେଦସ୍ତମସି ଲୀନତ୍ୱାନ୍ମୁକ୍ତିହେତୁତ୍ୱାଭାବାଚ୍ଚ ।
ସମାଧୌ ମୃଦିତତମୋବିକାରସ୍ୟ ତଦାକାରାକାରିତାଖଣ୍ଡାକାରବୃତ୍ତ୍ୟାତ୍ମକସାକ୍ଷିଚୈତନ୍ୟେ
ପ୍ରପଞ୍ଚଲୟଃ ସଂପଦ୍ୟତେ ପ୍ରପଞ୍ଚସ୍ୟ ମନଃକଲ୍ପିତତ୍ୱାତ୍ ।
ତତୋ ଭେଦାଭାବାତ୍ କଦାଚିଦ୍ବହିର୍ଗତେଽପି ମିଥ୍ୟାତ୍ୱଜ୍ଞାନାତ୍ ।
ସକୃଦ୍ୱିଭାତସଦାନନ୍ଦାନୁଭବୈକଗୋଚରୋ ବ୍ରହ୍ମବିତ୍ତୁଦୈବ ଭବତି ।
ଯସ୍ୟ ସଂକଲ୍ପନାଶଃ ସ୍ୟାତ୍ତସ୍ୟ ମୁକ୍ତିଃ କରେ ସ୍ଥିତା ।

Not For Commercial Use

ତସ୍ମାଦ୍-ଭାବାଭାବୌ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ପରମାତ୍ମଧ୍ୟାନେନ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ପୁନଃପୁନଃ ସର୍ବାବସ୍ଥାସୁ ଜ୍ଞାନଜ୍ଞେୟୌ ଧ୍ୟାନଧ୍ୟେୟୌ ଲକ୍ଷ୍ୟାଲକ୍ଷ୍ୟେ ଦୃଶ୍ୟାଦୃଶ୍ୟେ
ଚୋହାପୋହାଦି ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେତ୍ । ୟ ଏବଂ ବେଦ ।। ୩ ।।

ପଞ୍ଚାବସ୍ଥାଃ ଜାଗ୍ରତ୍ସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିତୁରୀୟାତୀତାଃ ।
ଜାଗ୍ରତି ପ୍ରବୃତ୍ତୋ ଜୀବଃ ପ୍ରବୃତ୍ତିମାର୍ଗାସକ୍ତଃ ।
ପାପଫଲନରକାଦିମାଂସ୍ତୁ ଶୁଭକର୍ମଫଲସ୍ୱର୍ଗମସ୍ତିତି କାଙ୍କ୍ଷତେ ।
ସ ଏବ ସ୍ୱୀକୃତବୈରାଗ୍ୟାତ୍କର୍ମଫଲଜନ୍ମାଽଲଂ ସଂସାରବନ୍ଧନମଲମିତି
ବିମୁକ୍ତ୍ୟଭିମୁଖୋ ନିବୃତ୍ତିମାର୍ଗପ୍ରବୃତ୍ତୋ ଭବତି ।
ସ ଏବ ସଂସାରତାରଣାୟ ଗୁରୁମାଶ୍ରିତ୍ୟ କାମାଦି ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା
ବିହିତକର୍ମାଚରନ୍ସାଧନଚତୁଷ୍ଟୟସଂପନ୍ନୋ ହୃଦୟକମଲମଧ୍ୟେ
ଭଗବତ୍ପ୍ରଣ୍ଣାମାତ୍ରାନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟରୂପମାସାଦ୍ୟ ସୁଷୁପ୍ତ୍ୟବସ୍ଥାୟା ମୁକ୍ତବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦସ୍ମୃତିଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା
ଏକ ଏବାହମଦ୍ୱିତୀୟଃ କଂଚିତ୍କାଲମଜ୍ଞାନବୃତ୍ତ୍ୟା ବିସ୍ମୃତଜାଗ୍ରଦ୍ୱାସନାନୁଫଲେନ
ତେଜସୋଽସ୍ମୀତି ତଦୁଭୟନିବୃତ୍ତ୍ୟା ପ୍ରାଜ୍ଞ ଇଦାନୀମସ୍ମୀତ୍ୟହମେକ ଏବ
ସ୍ଥାନଭେଦାଦବସ୍ଥାଭେଦସ୍ୟ ପରଂତୁ ନହି ମଦନ୍ୟଦିତି ଜାତବିବେକଃ
ଶୁଦ୍ଧାଦ୍ୱୈତବ୍ରହ୍ମାହମିତି ଭିଦାଗନ୍ଧଂ ନିରସ୍ୟ
ସ୍ୱାନ୍ତର୍ବିଜୃମ୍ଭିତଭାନୁମଣ୍ଡଲଧ୍ୟାନତଦାକାରାକାରିତପରଂବ୍ରହ୍ମାକାରିତମୁକ୍ତିମାର୍ଗମାରୂଢଃ
ପରିପକ୍ୱୋ ଭବତି ।
ସଂକଲ୍ପାଦିକଂ ମନୋ ବନ୍ଧହେତୁଃ । ତଦ୍ୱିଯୁକ୍ତଂ ମନୋ ମୋକ୍ଷାୟ ଭବତି ।
ତଦ୍ୱାଂଶ୍ଚକ୍ଷୁରାଦିବାହ୍ୟପ୍ରପଞ୍ଚୋପରତୋ ବିଗତପ୍ରପଞ୍ଚଗନ୍ଧଃ ସର୍ବଜଗଦାତ୍ମତ୍ୱେନ
ପଶ୍ୟଂସ୍ତ୍ୟକ୍ତାହଂକାରୋ ବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ମୀତି ଚିନ୍ତୟନ୍ନିଦଂ ସର୍ବଂ ୟଦୟମାତ୍ମେତି
ଭାବୟନ୍-କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତି ।। ୪ ।।

ସର୍ବପରିପୂର୍ଣ୍ଣତୁରୀୟାତୀତବ୍ରହ୍ମଭୂତୋ ଯୋଗୀ ଭବତି । ତଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ସ୍ତୁବନ୍ତି ।
ସର୍ବଲୋକସ୍ତୁତିପାତ୍ରଃ ସର୍ବଦେଶସଂଚାରଶୀଲଃ ପରମାତ୍ମଗଗନେ ବିନ୍ଦୁଂ ନିକ୍ଷିପ୍ୟ

Not For Commercial Use

ଶୁଦ୍ଧାଦ୍ୱୈତାଜାଡ୍ୟସହଜାମନସ୍କାୟୋଗନିଦ୍ରାଖଣ୍ଡାନନ୍ଦପଦାନୁବୃତ୍ତ୍ୟା ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ତଚ୍ଚାନନ୍ଦସମୁଦ୍ରମଗ୍ନା ଯୋଗିନୋ ଭବନ୍ତି । ତଦପେକ୍ଷୟା ଇନ୍ଦ୍ରାଦୟଃ ସ୍ୱଲ୍ପାନନ୍ଦାଃ ।
ଏବଂ ପ୍ରାପ୍ତାନନ୍ଦଃ ପରମଯୋଗୀ ଭବତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୫ ।।

।। ଇତି ମଣ୍ଡଲବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୨।।

==|| 0 ||==

।। ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ମହାମୁନିର୍ମଣ୍ଡଲପୁରୁଷଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ସ୍ୱାମିନ୍ମନସ୍କଲକ୍ଷଣମୁକ୍ତମପି
ବିସ୍ମୃତଂ ପୁନସ୍ତଲ୍ଲକ୍ଷଣଂ ବ୍ରୂହୀତି ।
ତଥେତି ମଣ୍ଡଲପୁରୁଷୋଽବ୍ରବୀତ୍ । ଇଦମମନସ୍କମତିରହସ୍ୟମ୍ ।
ୟଜ୍ଜ୍ଞାନେନ କୃତାର୍ଥୋ ଭବତି ତନ୍ନିତ୍ୟଂ ଶାଂଭବୀମୁଦ୍ରାନ୍ୱିତମ୍ ।
ପରମାତ୍ମଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ତତ୍-ପ୍ରତ୍ୟୟଲକ୍ଷ୍ୟାଣି ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତଦନୁ ସର୍ବେଶମପ୍ରମେୟମଜଂ
ଶିବଂ ପରମାକାଶଂ ନିରାଲମ୍ବମଦ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରାଦୀନାମେକଲକ୍ଷ୍ୟଂ
ସର୍ବକାରଣଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମାତ୍ମନ୍ୟେବ ପଶ୍ୟମାନୋ ଗୁହାବିହରଣମେବ
ନିଶ୍ଚୟେନ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଭାବାଭାବାଦିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱାତୀତଃ
ସଂବିଦିତମନୋନ୍ମନ୍ୟନୁଭବସ୍ତଦନନ୍ତରମଖିଲେନ୍ଦ୍ରିୟକ୍ଷୟବଶାଦମନସ୍କସୁଖବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦସମୁଦ୍ରେ
ମନଃପ୍ରବାହୟୋଗରୂପନିବାତସ୍ଥିତଦୀପବଦଚଲଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ।
ତତଃ ଶୁଷ୍କବୃକ୍ଷବନ୍ମୂର୍ଚ୍ଛାନିଦ୍ରାମୟନିଃଶ୍ୱାସୋଚ୍ଛ୍ୱାସାଭାବାନ୍ନଷ୍ଟଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଃ ସଦାଚଞ୍ଚଲଗାତ୍ରଃ
ପରମଶାନ୍ତିଂ ସ୍ୱୀକୃତ୍ୟ ମନଃ ପ୍ରଚାରଶୂନ୍ୟଂ ପରମାତ୍ମନି ଲୀନଂ ଭବତି ।
ପୟଃସ୍ରାବାନନ୍ତରଂ ଧେନୁସ୍ତନକ୍ଷୀରମିବ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟବର୍ଗେ ପରିନଷ୍ଟେ
ମନୋନାଶୋ ଭବତି ତଦେବାମନସ୍କମ୍ ।
ତଦନୁ ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧଃ ପରମାତ୍ମାହମେବେତି ତତ୍ତ୍ୱମସୀତ୍ୟୁପଦେଶେନ ତ୍ୱମେବାହମହମେବ

Not For Commercial Use

ତ୍ୱମିତି ତାରକଯୋଗମାର୍ଗେଣାଖଣ୍ଡାନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣଃ କୃତାର୍ଥୋ ଭବତି ।। ୧ ।।
ପରିପୂର୍ଣ୍ଣପରାକାଶମଗ୍ନମନାଃ ପ୍ରାପ୍ତୋନ୍ମନ୍ୟବସ୍ଥଃ
ସଂନ୍ୟସ୍ତସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟବର୍ଗାଽନେକଜନ୍ମାର୍ଜିତପୁଣ୍ୟପୁଞ୍ଜିପକ୍ୱ--
କୈବଲ୍ୟଫଲୋଽଖଣ୍ଡାନନ୍ଦନିରସ୍ତସର୍ବକ୍ଲେଶକଶ୍ଚଲୋ ବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ମୀତି କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତି ।
ତ୍ୱମେବାହଂ ନ ଭେଦୋଽସ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ୱାପୂରମାତ୍ମନଃ ।
ଇତ୍ୟୁଚ୍ଚରନ୍ତ୍ସମାଲିଙ୍ଗ୍ୟ ଶିଷ୍ୟଂ ଜ୍ଞପ୍ତିମନୀନୟତ୍ ।। ୨ ।।

।। ଇତି ମଣ୍ଡଲବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୩।।

==|| 0 ||==

।। ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ମଣ୍ଡଲପୁରୁଷଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ବ୍ୟୋମପଞ୍ଚକଲକ୍ଷଣଂ ବିସ୍ତରେଣାନୁବ୍ରୂହୀତି ।
ସ ହୋବାଚାକାଶଂ ପରାକାଶଂ ମହାକାଶଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାକାଶଂ ପରମାକାଶମିତି ପଞ୍ଚ ଭବନ୍ତି ।
ବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରମନ୍ଧକାରମୟମାକାଶମ୍ । ବାହ୍ୟସ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେ କାଲାନଲସଦୃଶଂ ପରାକାଶମ୍ ।
ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେଽପରିମିତଦ୍ୟୁତିନିଭଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ମହାକାଶମ୍ ।
ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେ ସୂର୍ଯ୍ୟନିଭଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାକାଶମ୍ ।
ଅନିର୍ବଚନୀୟଜ୍ୟୋତିଃ ସର୍ବବ୍ୟାପକଂ ନିରତିଶୟାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣଂ ପରମାକାଶମ୍ ।
ଏବଂ ତତ୍ତଲ୍ଲକ୍ଷ୍ୟଦର୍ଶନାତ୍ତତ୍ତଦ୍ରୂପୋ ଭବତି ।
ନବଚକ୍ରଂ ଷଡାଧାରଂ ତ୍ରିଲକ୍ଷ୍ୟଂ ବ୍ୟୋମପଞ୍ଚକମ୍ ।
ସମ୍ୟଗେତନ୍ନ ଜାନାତି ସ ଯୋଗୀ ନାମତୋ ଭବେତ୍ ।। ୧ ।।

।। ଇତି ମଣ୍ଡଲବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ସୁ ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୪।।

==|| 0 ||==

Not For Commercial Use

।। ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ସବିଷୟଂ ମନୋ ବନ୍ଧାୟ ନିର୍ବିଷୟଂ ମୁକ୍ତୟେ ଭବତି । ଅତଃ ସର୍ବଂ ଜଗଚ୍ଚିତ୍ତଗୋଚରମ୍ ।
ତଦେବ ଚିତ୍ତଂ ନିରାଶ୍ରୟଂ ମନୋନ୍ମନ୍ୟବସ୍ଥାପରିପକ୍ୱଂ ଲୟୟୋଗ୍ୟଂ ଭବତି ।
ତଲ୍ଲୟଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣେ ମୟି ସମଭ୍ୟସେତ୍ । ମନୋଲୟକାରଣମହମେବ ।
ଅନାହତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ଯୋ ଧ୍ୱନିଃ ।
ଧ୍ୱନେରନ୍ତର୍ଗତଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ଜ୍ୟୋତିରନ୍ତର୍ଗତଂ ମନଃ ।
ୟନ୍ମନସ୍ତ୍ରିଜଗତ୍ସୃଷ୍ଟିସ୍ଥିତିବ୍ୟସନକର୍ମକୃତ୍ ।
ତନ୍ମନୋ ବିଲୟଂ ୟାତି ତଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ତଲ୍ଲୟାଚ୍ଛୁଦ୍ଧାଦ୍ୱୈତସିଦ୍ଧିର୍ଭେଦାଭାବାତ୍ । ଏତଦେବ ପରମତତ୍ତ୍ୱମ୍ ।
ସ ତଜ୍ଜ୍ଞୋ ବାଲୋନ୍ମତ୍ତପିଶାଚବଜ୍ଜଡବୃତ୍ତ୍ୟା ଲୋକମାଚରେତ୍ ।
ଏବମମନସ୍କାଭ୍ୟାସେନୈବ ନିତ୍ୟତୃପ୍ତିରଲ୍ପମୂତ୍ରପୁରୀଷମିତଭୋଜନଦୃଢାଙ୍ଗ--
ଜାଡ୍ୟନିଦ୍ରାଦୃଗ୍ୱାୟୁଚଲନାଭାବବ୍ରହ୍ମଦର୍ଶନାଜ୍ଜାତସୁଖସ୍ୱରୂପସିଦ୍ଧିର୍ଭବତି ।
ଏବଂ ଚିରସମାଧିଜନିତବ୍ରହ୍ମାମୃତପାନପରାୟଣୋଽସୌ ସଂନ୍ୟାସୀ ପରମହଂସ ଅବଧୂତୋ ଭବତି ।
ତଦ୍ଦର୍ଶନେନ ସକଲଂ ଜଗତ୍ପବିତ୍ରଂ ଭବତି ।
ତସ୍ରେବାପରୋଽଙ୍କୋଽପି ମୁକ୍ତୋ ଭବତି । ତକୁଲମେକୋତ୍ତରଶତଂ ତାରୟତି ।
ତନ୍ମାତୃପିତୃଜାୟାପତ୍ୟବର୍ଗଂ ଚ ମୁକ୍ତଂ ଭବତୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।। ୧ ।।

।। ଇତି ମଣ୍ଡଲବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଶତ୍ସୁ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୫ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦଚ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ମଣ୍ଡଲବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not for Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Shaandilyopanisat / Shaandilya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋପନିଷତ୍ ।।

ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋପନିଷତ୍-ପ୍ରୋକ୍ତୟମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗିନଃ ।
ୟଦ୍ବୋଧାଦ୍ୟାନ୍ତି କୈବଲ୍ୟଂ ସ ରାମୋ ମେ ପରା ଗତିଃ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବା । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋ ହ ବା ଅଥର୍ବାଣଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ – ଆତ୍ମଲାଭୋପାୟଭୂତମଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗମନୁବ୍ରୂହୀତି ।
ସ ହୋବାଚାଥର୍ବା ୟମନିୟମାସନପ୍ରାଣାୟାମପ୍ରତ୍ୟାହାରଧାରଣାଧ୍ୟାନସମାଧୟୋଽଷ୍ଟାଙ୍ଗାନି ।
ତତ୍ର ଦଶ ୟମାଃ । ତଥା ନିୟମାଃ । ଆସନାନ୍ୟଷ୍ଟୌ । ତ୍ରୟଃ ପ୍ରାଣାୟାମାଃ ।
ପଞ୍ଚପ୍ରତ୍ୟାହାରାଃ । ତଥା ଧାରଣା । ଦ୍ୱିପ୍ରକାରଂ ଧ୍ୟାନମ୍ । ସମାଧିସ୍ତ୍ୱେକରୂପଃ ।
ତତ୍ରାହିଂସାସତ୍ୟାସ୍ତେୟବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଦୟାଜପକ୍ଷମାଧୃତିମିତାହାରଶୌଚାନି ଚେତି ୟମା ଦଶ ।
ତତ୍ର ହିଂସା ନାମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିଃ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ସର୍ବଦା କ୍ଲେଶଜନନମ୍ ।
ସତ୍ୟଂ ନାମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିର୍ଭୂତହିତୟଥାର୍ଥାଭିଭାଷଣମ୍ ।
ଅସ୍ତେୟଂ ନାମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିଃ ପରଦ୍ରବ୍ୟେଷୁ ନିଃସ୍ପୃହା ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟଂ ନାମ ସର୍ବାବସ୍ଥାସୁ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିଃ ସର୍ବତ୍ର ମୈଥୁନତ୍ୟାଗଃ ।
ଦୟା ନାମ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ସର୍ବତ୍ରାନୁଗ୍ରହଃ ।
ଆର୍ଜବଂ ନାମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଣାଂ ବିହିତାବିହିତେଷୁ ଜନେଷୁ
ପ୍ରବୃତ୍ତୌ ନିବୃତ୍ତୌ ବା ଏକରୂପତ୍ୱମ୍ ।

Not For Commercial Use

କ୍ଷମା ନାମ ପ୍ରିୟାପ୍ରିୟେଷୁ ସର୍ବେଷୁ ତାଡନପୂଜନେଷୁ ସହନମ୍ ।
ଧୃତିର୍ନାମାର୍ଥହାନୌ ସ୍ୱେଷ୍ଟବନ୍ଧୁବିୟୋଗେ ତତ୍-ପ୍ରାପ୍ତୌ ସର୍ବତ୍ର ଚେତଃ ସ୍ଥାପନମ୍ ।
ମିତାହାରୋ ନାମ ଚତୁର୍ଥାଂଶାବଶେଷକସୁସ୍ନିଗ୍ଧମଧୁରାହାରଃ ।
ଶୌଚଂ ନାମ ଦ୍ୱିବିଧଂ ---- ବାହ୍ୟମାନ୍ତରଂ ଚେତି । ତତ୍ର ମୃଜ୍ଜଲାଭ୍ୟାଂ ବାହ୍ୟମ୍ ।
ମନଃଶୁଦ୍ଧିରାନ୍ତରମ୍ । ତଦଧ୍ୟାତ୍ମବିଦ୍ୟୟା ଲଭ୍ୟମ୍ ।। ୧ ।।

ତପଃସନ୍ତୋଷାସ୍ତିକ୍ୟଦାନେଶ୍ୱରପୂଜନସିଦ୍ଧାନ୍ତଶ୍ରବଣହ୍ରୀମତିଜପୋବ୍ରତାନି ଦଶ ନିୟମାଃ ।
ତତ୍ର ତପୋ ନାମ ବିଧ୍ୟୁକ୍ତକୃଚ୍ଛ୍ରଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣାଦିଭିଃ ଶରୀରଶୋଷଣମ୍ ।
ସଂତୋଷୋ ନାମ ୟଦୃଚ୍ଛାଲାଭସଂତୁଷ୍ଟିଃ ।
ଆସ୍ତିକ୍ୟଂ ନାମ ବେଦୋକ୍ତଧର୍ମାଧର୍ମେଷୁ ବିଶ୍ୱାସଃ ।
ଦାନଂ ନାମ ନ୍ୟାୟ୍ୟାର୍ଜିତସ୍ୟ ଧନଧାନ୍ୟାଦେଃ ଶ୍ରଦ୍ଧୟାର୍ଥିଭ୍ୟଃ ପ୍ରଦାନମ୍ ।
ଈଶ୍ୱରପୂଜନଂ ନାମ ପ୍ରସନ୍ନସ୍ୱଭାବେନ ୟଥାଶକ୍ତି ବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରାଦିପୂଜନମ୍ ।
ସିଦ୍ଧାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ନାମ ବେଦାନ୍ତାର୍ଥବିଚାରଃ ।
ହ୍ରୀର୍ନାମ ବେଦଲୌକିକମାର୍ଗକୁତ୍ସିତକର୍ମଣି ଲଜ୍ଜା ।
ମତିର୍ନାମ ବେଦବିହିତକର୍ମମାର୍ଗେଷୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ।
ଜପୋ ନାମ ବିଧିବଦ୍ଗୁରୂପଦିଷ୍ଟବେଦାବିରୁଦ୍ଧମନ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସଃ ।
ତଦ୍ଦ୍ୱିବିଧଂ --- ବାଚିକଂ ମାନସଂ ଚେତି । ମାନସଂ ତୁ ମନସା ଧ୍ୟାନୟୁକ୍ତମ୍ ।
ବାଚିକଂ ଦ୍ୱିବିଧମୁଚ୍ଚୈରୁପାଂଶୁଭେଦେନ । ଉଚ୍ଚୈରୁଚ୍ଚାରଣଂ ୟଥୋକ୍ତଫଲମ୍ ।
ଉପାଂଶୁ ସହସ୍ରଗୁଣମ୍ । ମାନସଂ କୋଟିଗୁଣମ୍ ।
ବ୍ରତଂ ନାମ ବେଦୋକ୍ତବିଧିନିଷେଧାନୁଷ୍ଠାନନୈୟତ୍ୟମ୍ ।। ୨ ।।

ସ୍ୱସ୍ତିକଗୋମୁଖପଦ୍ମବୀରସିଂହଭଦ୍ରମୁକ୍ତମୟୂରାଖ୍ୟାନ୍ୟାସନାନ୍ୟଷ୍ଟୌ ।
ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ନାମ --- ଜାନୂର୍ବୋରନ୍ତରେ ସମ୍ୟକ୍କୃତ୍ୱା ପାଦତଲେ ଉଭେ ।
ଋଜୁକାୟଃ ସମାସୀନଃ ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ତତ୍-ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ।। ୩ ।।

Not For Commercial Use

ସବ୍ୟେ ଦକ୍ଷିଣଗୁଲ୍ଫଂ ତୁ ପୃଷ୍ଠପାର୍ଶ୍ୱେ ନିୟୋଜୟେତ୍ ।
ଦକ୍ଷିଣେଽପି ତଥା ସବ୍ୟଂ ଗୋମୁଖଂ ଗୋମୁଖଂ ଯଥା ।। ୪ ।।

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠେନ ନିବଧ୍ନୀୟାଦ୍ଧସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ବ୍ୟୁତ୍କ୍ରମେଣ ଚ ।
ଉର୍ବୋରୁପରି ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ କୃତ୍ୱା ପାଦତଲେ ଉଭେ ।
ପଦ୍ମାସନଂ ଭବେଦେତତ୍ସର୍ବେଷାମପି ପୂଜିତମ୍ ।। ୫ ।।

ଏକଂ ପାଦମଥୈକସ୍ମିନ୍ନନ୍ୟସ୍ୟୋରୁଣି ସଂସ୍ଥିତଃ ।
ଇତରସ୍ମିଂସ୍ତଥା ଚୋରୂଂ ବୀରାସନମୁଦୀରିତମ୍ ।। ୬ ।।

ଦକ୍ଷିଣଂ ସବ୍ୟଗୁଲ୍ଫେନ ଦକ୍ଷିଣେନ ତଥେତରମ୍ ।
ହସ୍ତୌ ଚ ଜାନ୍ୱୋଃ ସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ସ୍ୱାଙ୍ଗୁଲୀଶ୍ଚ ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ଚ ।। ୭ ।।

ବ୍ୟକ୍ତବକ୍ତ୍ରୋ ନିରୀକ୍ଷେତ ନାସାଗ୍ରଂ ସୁସମାହିତଃ ।
ସିଂହାସନଂ ଭବେଦେତତ୍-ପୂଜିତଂ ଯୋଗିଭିଃ ସଦା ।। ୮ ।।

ଯୋନିଂ ବାମେନ ସଂପୀଡ୍ୟ ମେଢ୍ରାଦ୍ଦୁପରି ଦକ୍ଷିଣମ୍ ।
ଭ୍ରୂମଧ୍ୟେ ଚ ମନୋଲକ୍ଷ୍ୟଂ ସିଦ୍ଧାସନମିଦଂ ଭବେତ୍ ।। ୯ ।।

ଗୁଲ୍ଫୌ ତୁ ବୃଷଣସ୍ୟାଧଃ ସୀବନ୍ୟାଃ ପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ କ୍ଷିପେତ୍ ।
ପାଦପାର୍ଶ୍ୱେ ତୁ ପାଣିଭ୍ୟାଂ ଦୃଢଂ ବଦ୍ଧ୍ୱା ସୁନିଶ୍ଚଲମ୍ ।
ଭଦ୍ରାସନଂ ଭବେଦେତତ୍ସର୍ବବ୍ୟାଧିବିଷାପହମ୍ ।। ୧୦ ।।

ସଂପୀଡ୍ୟ ସୀବିନୀଂ ସୂକ୍ଷ୍ମାଂ ଗୁଲ୍ଫେନୈବ ତୁ ସବ୍ୟତଃ ।
ସବ୍ୟଂ ଦକ୍ଷିଣଗୁଲ୍ଫେନ ମୁକ୍ତାସନମୁଦୀରିତମ୍ ।। ୧୧ ।।

ଅବଷ୍ଟଭ୍ୟ ଧରାଂ ସମ୍ୟକ୍ତଲାଭ୍ୟାଂ ତୁ କରଦ୍ୱୟୋଃ ।
ହସ୍ତୟୋଃ କୂର୍ପରୌ ଚାପି ସ୍ଥାପୟେନ୍ନାଭିପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ।। ୧୨ ।।

Not For Commercial Use

ସମୁନ୍ନତଶିରଃପାଦୋ ଦଣ୍ଡବଦ୍ଭୋମ୍ନି ସଂସ୍ଥିତଃ ।
ମୟୂରାସନମେତତ୍ତୁ ସର୍ବପାପପ୍ରଣାଶନମ୍ ।। ୧୩ ।।

ଶରୀରାନ୍ତର୍ଗତାଃ ସର୍ବେ ରୋଗା ବିନଶ୍ୟନ୍ତି । ବିଷାଣି ଜୀର୍ୟନ୍ତେ ।
ୟେନ କେନାସନେନ ସୁଖଧାରଣଂ ଭବତ୍ୟଶକ୍ତସ୍ତୁତ୍ରମାଚରେତ୍ ।
ୟେନାସନଂ ବିଜିତଂ ଜଗତ୍ତ୍ରୟଂ ତେନ ବିଜିତଂ ଭବତି ।
ୟମନିୟମାଭ୍ୟାଂ ସଂୟୁକ୍ତଃ ପୁରୁଷଃ ପ୍ରାଣାୟାମଂ ଚରେତ୍ ।
ତେନ ନାଡ୍ୟଃ ଶୁଦ୍ଧା ଭବନ୍ତି ।। ୧୪ ।।

ଅଥ ହୈନମଥର୍ବାଣଂ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ କେନୋପାୟେନ
ନାଡ୍ୟଃ ଶୁଦ୍ଧାଃ ସ୍ୟୁଃ । ନାଡ୍ୟଃ କତିସଂଖ୍ୟାକାଃ ।
ତାସାମୁପୃତ୍ତିଃ କୀଦୃଶୀ । ତାସୁ କତି ବାୟବସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ।
ତେଷାଂ କାନି ସ୍ଥାନାନି । ତତ୍କର୍ମାଣି କାନି ।
ଦେହେ ୟାନି ୟାନି ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟାନି ତତ୍ସର୍ବଂ ମେ ବ୍ରୂହୀତି ।
ସ ହୋବାଚାଥର୍ବା । ଅଥେଦଂ ଶରୀରଂ ଷଣ୍ଣବତ୍ୟଙ୍ଗୁଲାତ୍ମକଂ ଭବତି ।
ଶରୀରାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲାଧିକୋ ଭବତି ।
ଶରୀରସ୍ଥଂ ପ୍ରାଣମଗ୍ନିନା ସହ ୟୋଗାଭ୍ୟାସେନ ସମଂ ନ୍ୟୂନଂ ବା
ୟଃ କରୋତି ସ ୟୋଗିପୁଙ୍ଗବୋ ଭବତି ।
ଦେହମଧ୍ୟେ ଶିଖିସ୍ଥାନଂ ତ୍ରିକୋଣଂ ତପ୍ତଜାମ୍ବୂନଦପ୍ରଭଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାମ୍ ।
ଚତୁଷ୍ପଦାଂ ଚତୁରସ୍ରମ୍ । ବିହଙ୍ଗାନାଂ ବୃତ୍ତାକାରମ୍ ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ଶୁଭା ତନ୍ୱୀ ପାବକୀ ଶିଖା ତିଷ୍ଠତି ।
ଗୁଦାଦ୍ୱ୍ୟଙ୍ଗୁଲାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ମେଢ୍ରାଦ୍ୱ୍ୟଙ୍ଗୁଲାଦଧୋ ଦେହମଧ୍ୟଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ଭବତି ।
ଚତୁଷ୍ପଦାଂ ହୃନ୍ମଧ୍ୟମ୍ । ବିହଙ୍ଗାନାଂ ତୁନ୍ଦମଧ୍ୟମ୍ ।
ଦେହମଧ୍ୟଂ ନବାଙ୍ଗୁଲଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମୁତ୍ସେଧାୟତମଣ୍ଡାକୃତି ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ନାଭିଃ । ତତ୍ର ଦ୍ୱାଦଶାରୟୁତଂ ଚକ୍ରମ୍ ।

Not For Commercial Use

ତଚ୍ଚକ୍ରମଧ୍ୟେ ପୁଣ୍ୟପାପପ୍ରଚୋଦିତୋ ଜୀବୋ ଭ୍ରମତି ।
ତନ୍ତ୍ରପଞ୍ଜରମଧ୍ୟସ୍ଥଲୂତିକା ଯଥା ଭ୍ରମତି ତଥା ଚାସୌ ତତ୍ର ପ୍ରାଣଶ୍ଚରତି ।
ଦେହେଽସ୍ମିଞ୍ଜୀବଃ ପ୍ରାଣାରୂଢୋ ଭବେତ୍ । ନାଭେସ୍ତିର୍ଯ୍ୟଗଧ ଊର୍ଧ୍ୱଂ କୁଣ୍ଡଲିନୀସ୍ଥାନମ୍ ।
ଅଷ୍ଟପ୍ରକୃତିରୂପାଽଷ୍ଟଧା କୁଣ୍ଡଲୀକୃତା କୁଣ୍ଡଲିନୀ ଶକ୍ତିର୍ଭବତି ।
ଯଥାବଦ୍ୱାୟୁସଂଚାରଂ ଜଲାନ୍ନାଦୀନି ପରିତଃ ସ୍କନ୍ଧଃ ପାର୍ଶ୍ୱେଷୁ ନିରୁଧ୍ୟୈନଂ
ମୁଖେନୈବ ସମାବେଷ୍ଟ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଂ ଯୋଗକାଲେ ଚାପାନେନାଗ୍ନିନା ଚ ସ୍ଫୁରତି ।
ହୃଦୟାକାଶେ ମହୋଜ୍ଜ୍ୱଲା ଜ୍ଞାନରୂପା ଭବତି ।
ମଧ୍ୟସ୍ଥକୁଣ୍ଡଲିନୀମାଶ୍ରିତ୍ୟ ମୁଖ୍ୟା ନାଡ୍ୟଶ୍ଚତୁର୍ଦଶ ଭବନ୍ତି ।
ଇଡା ପିଙ୍ଗଲା ସୁଷୁମ୍ନା ସରସ୍ୱତୀ ବାରୁଣୀ ପୂଷା ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ଯଶସ୍ୱିନୀ ବିଶ୍ୱୋଦରୀ
କୁହୂଃ ଶଙ୍ଖିନୀ ପୟସ୍ୱିନୀ ଅଲମ୍ବୁସା ଗାନ୍ଧାରୀତି ନାଡ୍ୟଶ୍ଚତୁର୍ଦଶ ଭବନ୍ତି ।
ତତ୍ର ସୁଷୁମ୍ନା ବିଶ୍ୱଧାରିଣୀ ମୋକ୍ଷମାର୍ଗେତି ଚାଚକ୍ଷତେ ।
ଗୁଦସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠଭାଗେ ବୀଣାଦଣ୍ଡାଶ୍ରିତା ମୂର୍ଧପର୍ଯନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରେ
ବିଙ୍କେୟା ବ୍ୟକ୍ତା ସୂକ୍ଷ୍ମା ବୈଷ୍ଣବୀ ଭବତି ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଃ ସବ୍ୟଭାଗେ ଇଡା ତିଷ୍ଠତି । ଦକ୍ଷିଣଭାଗେ ପିଙ୍ଗଲା ।
ଇଡାୟାଂ ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚରତି । ପିଙ୍ଗଲାୟାଂ ରବିଃ ।
ତମୋରୂପଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଃ । ରଜୋରୂପୋ ରବିଃ । ବିଷଭାଗୋ ରବିଃ ।
ଅମୃତଭାଗଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ । ତାବେବ ସର୍ବକାଲଂ ଧତ୍ତଃ । ସୁଷୁମ୍ନା କାଲଭୋକ୍ତ୍ରୀ ଭବତି ।
ସୁଷୁମ୍ନା ପୃଷ୍ଠପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ସରସ୍ୱତୀକୁହୂ ଭବତଃ ।
ଯଶସ୍ୱିନୀକୁହୂମଧ୍ୟେ ବାରୁଣୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଭବତି ।
ପୂଷାସରସ୍ୱତୀମଧ୍ୟେ ପୟସ୍ୱିନୀ ଭବତି ।
ଗାନ୍ଧାରୀସରସ୍ୱତୀମଧ୍ୟେ ଯଶସ୍ୱିନୀ ଭବତି । କନ୍ଦମଧ୍ୟେଽଲମ୍ବୁସା ଭବତି ।
ସୁଷୁମ୍ନାପୂର୍ବଭାଗେ ମେଢ୍ରାନ୍ତଂ କୁହୂର୍ଭବତି ।
କୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟା ଅଧଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ବାରୁଣୀ ସର୍ବଗାମିନୀ ଭବତି ।
ଯଶସ୍ୱିନୀ ସୌମ୍ୟା ଚ ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନ୍ତମିଷ୍ୟତେ ।

Not For Commercial Use

ପିଙ୍ଗଲା ଚୋର୍ଧ୍ୱଗା ୟାମ୍ୟନାସାନ୍ତଂ ଭବତି ।
ପିଙ୍ଗଲାୟାଃ ପୃଷ୍ଠତୋ ୟାମ୍ୟନେତ୍ରାନ୍ତଂ ପୂଷା ଭବତି ।
ୟାମ୍ୟକର୍ଣ୍ଣାନ୍ତଂ ୟଶସ୍ୱିନୀ ଭବତି । ଜିହ୍ୱାୟା ଉର୍ଧ୍ୱାନ୍ତଂ ସରସ୍ୱତୀ ଭବତି ।
ଆସବ୍ୟକର୍ଣ୍ଣାନ୍ତମୂର୍ଧ୍ୱଗା ଶଙ୍ଖିନୀ ଭବତି ।
ଇଡାପୃଷ୍ଠଭାଗାତ୍ସବ୍ୟନେତ୍ରାନ୍ତଗା ଗାନ୍ଧାରୀ ଭବତି ।
ପାୟୁମୂଲାଦଧୋର୍ଧ୍ୱଗାଃଲମ୍ବୁସା ଭବତି ।
ଏତାଶ୍ଚ ଚତୁର୍ଦଶସୁ ନାଡୀଷ୍ୱନ୍ୟା ନାଡ୍ୟଃ ସଂଭବନ୍ତି ।
ତାସ୍ୱନ୍ୟାସ୍ତାସ୍ୱନ୍ୟା ଭବନ୍ତୀତି ବିଜ୍ଞେୟାଃ ।।

ୟଥାଃଶ୍ୱତ୍ଥାଦିପତ୍ରଂ ଶିରାଭିର୍ବ୍ୟାପ୍ତମେବଂ ଶରୀରଂ ନାଡୀଭିର୍ବ୍ୟାପ୍ତମ୍ ।
ପ୍ରାଣାପାନସମାନୋଦାନବ୍ୟାନା ନାଗକୂର୍ମକୃକରଦେବଦତ୍ତଧନଞ୍ଜୟା
ଏତେ ଦଶ ବାୟବଃ ସର୍ବାସୁ ନାଡୀଷୁ ଚରନ୍ତି ।
ଆସ୍ୟନାସିକାକଣ୍ଠନାଭିପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଦ୍ୱୟକୁଣ୍ଡଲ୍ୟଧଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଭାଗେଷୁ ପ୍ରାଣଃ ସଂଚରତି ।
ଶ୍ରୋତ୍ରାକ୍ଷିକଟିଗୁଲ୍ଫଘ୍ରାଣଗଲସ୍ଫିଗ୍-ଦେଶେଷୁ ବ୍ୟାନଃ ସଂଚରତି ।
ଗୁଦମେଢ୍ରୋରୁଜାନୂଦରବୃଷଣକଟିଜଙ୍ଘାନାଭିଗୁଦାଗ୍ନ୍ୟଗାରେଷ୍ୱପାନଃ ସଂଚରତି ।
ସର୍ବସଂଧିସ୍ଥ ଉଦାନଃ । ପାଦହସ୍ତୟୋରପି ସର୍ବଗାତ୍ରେଷୁ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ସମାନଃ ।
ଭୁକ୍ତାନ୍ନରସାଦିକଂ ଗାତ୍ରେଃଗ୍ନିନା ସହ ବ୍ୟାପୟନ୍ଦ୍ୱିସପ୍ତତିସହସ୍ରେଷୁ ନାଡୀମାର୍ଗେଷୁ
ଚରନ୍ସମାନବାୟୁରଗ୍ନିନା ସହ ସାଙ୍ଗୋପାଙ୍ଗକଲେବରଂ ବ୍ୟାପ୍ନୋତି ।
ନାଗାଦିବାୟବଃ ପଞ୍ଚତ୍ୱଗସ୍ଥ୍ୟାଦିସଂଭବାଃ ।
ତୁନ୍ଦସ୍ଥଂ ଜଲମନ୍ନଂ ଚ ରସାଦିଷୁ ସମୀରିତଂ ତୁନ୍ଦମଧ୍ୟଗତଃ ପ୍ରାଗସ୍ତ୍ରାନି ପୃଥକ୍କୁର୍ୟାତ୍ ।
ଅଗ୍ନେରୁପରି ଜଲଂ ସ୍ଥାପ୍ୟ ଜଲୋପର୍ୟନ୍ନାଦୀନି ସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ସ୍ୱୟମପାନଂ ସଂପ୍ରାପ୍ୟ
ତେନୈବ ସହ ମାରୁତଃ ପ୍ରୟାତି ଦେହମଧ୍ୟଗତଂ ଜ୍ୱଲନମ୍ ।
ବାୟୁନା ପାଲିତୋ ବହ୍ନିରପାନେନ ଶନୈର୍ଦେହମଧ୍ୟେ ଜ୍ୱଲତି ।
ଜ୍ୱଲନୋ ଜ୍ୱାଲାଭିଃ ପ୍ରାଣେନ କୋଷ୍ଠମଭ୍ୟାଗତଂ ଜଲମତ୍ୟୁଷ୍ମକରୋତ୍ ।
ଜଲୋପରି ସମର୍ପିତବ୍ୟଞ୍ଜନସଂୟୁକ୍ତମନ୍ନଂ ବହ୍ନିସଂୟୁକ୍ତବାରିଣା ପକ୍ୱମକରୋତ୍ ।

Not For Commercial Use

ତେନ ସ୍ୱେଦମୂତ୍ରଜଲରକ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟରୂପରସପୁରୀଷାଦିକଂ ପ୍ରାଣଃ ପୃଥକ୍କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।
ସମାନବାୟୁନା ସହ ସର୍ବାସୁ ନାଡୀଷୁ ରସଂ ବ୍ୟାପୟଞ୍ଛ୍ୱାସରୂପେଣ ଦେହେ ବାୟୁଶ୍ଚରତି ।
ନବଭିର୍ବ୍ୟୋମରନ୍ଧ୍ରୈଃ ଶରୀରସ୍ୟ ବାୟ୍ୱବଃ କୁର୍ବନ୍ତି ବିଣ୍ମୂତ୍ରାଦିବିସର୍ଜନମ୍ ।
ନିଶ୍ୱାସୋଚ୍ଛ୍ୱାସକାସଶ୍ଚ ପ୍ରାଣକର୍ମୋଚ୍ୟତେ । ବିଣ୍ମୂତ୍ରାଦିବିସର୍ଜନମପାନବାୟୁକର୍ମ ।
ହାନୋପାଦାନଚେଷ୍ଟାଦି ବ୍ୟାନକର୍ମ । ଦେହସ୍ୟୋନ୍ନୟନାଦିକମୁଦାନକର୍ମ ।
ଶରୀରପୋଷଣାଦିକଂ ସମାନକର୍ମ । ଉଦ୍ଗାରାଦି ନାଗକର୍ମ । ନିମୀଲନାଦି କୂର୍ମକର୍ମ ।
କ୍ଷୁତ୍କରଣଂ କୃକରକର୍ମ । ତନ୍ଦ୍ରା ଦେବଦତ୍ତକର୍ମ । ଶ୍ଲେଷ୍ମାଦି ଧନଞ୍ଜୟକର୍ମ ।
ଏବଂ ନାଡୀସ୍ଥାନଂ ବାୟୁସ୍ଥାନଂ ତତ୍କର୍ମ ଚ ସମ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାତ୍ୱା ନାଡୀସଂଶୋଧନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।। ୧୫ ।।

ୟମନିୟମଯୁତଃ ପୁରୁଷଃ ସର୍ବସଙ୍ଗବିବର୍ଜିତଃ କୃତବିଦ୍ୟଃ ସତ୍ୟଧର୍ମରତୋ ଜିତକ୍ରୋଧୋ
ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୂଷାନିରତଃ ପିତୃମାତୃବିଧେୟଃ ସ୍ୱାଶ୍ରମୋକ୍ତସଦାଚାରବିଦ୍ୱଚ୍ଛିକ୍ଷିତଃ ଫଲମୂଲୋଦକାନ୍ୱିତଂ
ତପୋବନଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ରମ୍ୟଦେଶେ ବ୍ରହ୍ମଘୋଷସମନ୍ୱିତେ ସ୍ୱଧର୍ମନିରତବ୍ରହ୍ମବିତ୍ସମାବୃତେ
ଫଲମୂଲପୁଷ୍ପବାରିଭିଃ ସୁସଂପୂର୍ଣ୍ଣେ ଦେବାୟତନେ ନଦୀତୀରେ ଗ୍ରାମେ ନଗରେ ବାପି
ସୁଶୋଭନମଠଂ ନାତ୍ୟୁଚ୍ଚନୀଚାୟତମଲ୍ପଦ୍ୱାରଂ ଗୋମୟ୍ୟାଦିଲିପ୍ତଂ ସର୍ବରକ୍ଷାସମନ୍ୱିତଂ
କୃତ୍ୱା ତତ୍ର ବେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ କୁର୍ବନ୍ୟୋଗଂ ସମାରଭେତ୍ ।
ଆଦୌ ବିନାୟକଂ ସଂପୂଜ୍ୟ ସ୍ୱେଷ୍ଟଦେବତାଂ ନତ୍ୱା ପୂର୍ବୋକ୍ତାସନେ ସ୍ଥିତ୍ୱା ପ୍ରାଙ୍ମୁଖ ଉଦଙ୍ମୁଖୋ
ବାପି ମୃଦ୍ୱାସନେଷୁ ଜିତାସନଗତୋ ବିଦ୍ୱାନ୍ସମଗ୍ରୀବଶିରୋନାସାଗ୍ରଦୃଗ୍ଭ୍ରୂମଧ୍ୟେ ଶଶଭୃଦ୍ବିମ୍ବଂ
ପଶ୍ୟନ୍ନେତ୍ରାଭ୍ୟାମମୃତଂ ପିବେତ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶମାତ୍ରୟା ଇଡୟା ବାୟୁମାପୂର୍ଯ୍ୟୋଦରେ ସ୍ଥିତଂ ଜ୍ୱାଲାବଲୀଯୁତଂ
ରେଫବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତମଗ୍ନିମଣ୍ଡଲୟୁତଂ ଧ୍ୟାୟେଦ୍ରେଚୟେତ୍ପିଙ୍ଗଲୟା ।
ପୁନଃ ପିଙ୍ଗଲୟାଽଽପୂର୍ଯ୍ୟ କୁମ୍ଭିତ୍ୱା ରେଚୟେଦିଡୟା ।
ତ୍ରିଚତୁସ୍ତ୍ରିଚତୁଃସପ୍ତତ୍ରିଚତୁର୍ମାସପର୍ଯନ୍ତଂ ତ୍ରିସଂଧିଷୁ
ତଦନ୍ତରାଲେଷୁ ଚ ଷଟ୍କୃତ୍ୱ ଆଚରେନ୍ନାଡୀଶୁଦ୍ଧିର୍ଭବତି ।
ତତଃ ଶରୀରେ ଲଘୁଦୀପ୍ତିବହ୍ନିବୃଦ୍ଧିନାଦାଭିବ୍ୟକ୍ତିର୍ଭବତି ।। ୧୬ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାଣାପାନସମାୟୋଗଃ ପ୍ରାଣାୟାମୋ ଭବତି ।
ରେଚକପୂରକକୁମ୍ଭକଭେଦେନ ସ ତ୍ରିବିଧଃ ।
ତେ ବର୍ଣ୍ଣାତ୍ମକାଃ । ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରଣବ ଏବ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ପଦ୍ମାଦ୍ୟାସନସ୍ଥଃ
ପୁମାନ୍ନାସାଗ୍ରେ ଶଶଭୃଦ୍ବିମ୍ବଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଜାଲବିତାନିତାକାରମୂର୍ତୀ ରକ୍ତାଙ୍ଗୀ
ହଂସବାହିନୀ ଦଣ୍ଡହସ୍ତା ବାଲା ଗାୟତ୍ରୀ ଭବତି ।
ଉକାରମୂର୍ତିଃ ଶ୍ୱେତାଙ୍ଗୀ ତାର୍କ୍ଷ୍ୟବାହିନୀ ଯୁବତୀ ଚକ୍ରହସ୍ତା ସାବିତ୍ରୀ ଭବତି ।
ମକାରମୂର୍ତିଃ କୃଷ୍ଣାଙ୍ଗୀ ବୃଷଭବାହିନୀ ବୃଦ୍ଧା ତ୍ରିଶୂଲଧାରିଣୀ ସରସ୍ୱତୀ ଭବତି ।
ଅକାରାଦିତ୍ରୟାଣାଂ ସର୍ବକାରଣମେକାକ୍ଷରଂ ପରଂଜ୍ୟୋତିଃ ପ୍ରଣବଂ ଭବତୀତି ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ଇଡୟା ବାହ୍ୟାଦ୍ବାୟୁମାପୂର୍ଯ୍ୟ ଷୋଡଶମାତ୍ରାଭିରକାରଂ ଚିନ୍ତୟନ୍‌ପୂରିତଂ
ବାୟୁଂ ଚତୁଃଷଷ୍ଟିମାତ୍ରାଭିଃ କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱୋକାରଂ ଧ୍ୟାୟନ୍‌ପୂରିତଂ ପିଙ୍ଗଲୟା
ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶନ୍ମାତ୍ରୟା ମକାରମୂର୍ତିଧ୍ୟାନେନୈବଂ କ୍ରମେଣ ପୁନଃ ପୁନଃ କୁର୍ୟାତ୍ ।। ୧୭ ।।

ଅଥାସନଦୃଢୋ ୟୋଗୀ ବଶୀ ମିତହିତାଶନଃ ସୁଷୁମ୍ନାନାଡୀସ୍ଥମଲଶୋଷାର୍ଥଂ
ୟୋଗୀ ବଦ୍ଧପଦ୍ମାସନୋ ବାୟୁଂ ଚନ୍ଦ୍ରେଣାପୂର୍ଯ୍ୟ ୟଥାଶକ୍ତି କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱା ସୂର୍ୟେଣ ରେଚୟିତ୍ୱା
ପୁନଃ ସୂର୍ୟେଣାପୂର୍ଯ୍ୟ କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱା ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ବିରେଚ୍ୟ ୟୟା ତ୍ୟଜେତ୍ତୟା ସଂପୂର୍ଯ୍ୟ ଧାରୟେତ୍ ।

ତଦେତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି -----
ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଗିଡୟା ପିବେନ୍ନିୟମିତଂ ଭୂୟୋଽନ୍ୟୟା ରେଚୟେତ୍ପୀତ୍ୱା
ପିଙ୍ଗଲୟା ସମୀରଣମଥୋ ବଦ୍ଧ୍ୱା ତ୍ୟଜେଦ୍ଦାମୟା ।
ସୂର୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୋରନେନ ବିଧିନାଽଭ୍ୟାସଂ ସଦା ତନ୍ୱତାଂ
ଶୁଦ୍ଧା ନାଡିଗଣା ଭବନ୍ତି ୟମିନାଂ ମାସତ୍ରୟାଦୂର୍ଧ୍ୱତଃ ।। ୧୮ ।।

ପ୍ରାତର୍ମଧ୍ୟନ୍ଦିନେ ସାୟମର୍ଧରାତ୍ରେ ତୁ କୁମ୍ଭକାନ୍ ।
ଶନୈରଶୀତିପର୍ୟନ୍ତଂ ଚତୁର୍ବାରଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।। ୧୯ ।।

Not For Commercial Use

କନୀୟସି ଭବେତ୍ସ୍ୱେଦଃ କମ୍ପୋ ଭବତି ମଧ୍ୟମେ ।
ଉତ୍ତିଷ୍ଠତ୍ୟୁତ୍ତମେ ପ୍ରାଣରୋଧେ ପଦ୍ମାସନଂ ମହତ୍ ।। ୨୦ ।।

ଜଲେନ ଶ୍ରମଜାତେନ ଗାତ୍ରମର୍ଦ୍ଦନମାଚରେତ୍ ।
ଦୃଢତା ଲଘୁତା ଚାପି ତସ୍ୟ ଗାତ୍ରସ୍ୟ ଜାୟତେ ।। ୨୧ ।।

ଅଭ୍ୟାସକାଲେ ପ୍ରଥମଂ ଶସ୍ତଂ କ୍ଷୀରାଜ୍ୟଭୋଜନମ୍ ।
ତତୋଽଭ୍ୟାସେ ସ୍ଥିରୀଭୂତେ ନ ତାବନ୍ନିୟମଗ୍ରହଃ ।। ୨୨ ।।

ୟଥା ସିଂହୋ ଗଜୋ ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ଭବେଦ୍ବଶ୍ୟଃ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
ତଥୈବ ସେବିତୋ ବାୟୁରନ୍ୟଥା ହନ୍ତି ସାଧକମ୍ ।। ୨୩ ।।

ୟୁକ୍ତଂ ୟୁକ୍ତଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ବାୟୁଂ ୟୁକ୍ତଂ ୟୁକ୍ତଂ ଚ ପୂରୟେତ୍ ।
ୟୁକ୍ତଂ ୟୁକ୍ତଂ ଚ ବଧ୍ନୀୟାଦେବଂ ସିଦ୍ଧିମବାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୨୪ ।।

ୟଥେଷ୍ଟଧାରଣାଦ୍ବାୟୋରନଲସ୍ୟ ପ୍ରଦୀପନମ୍ ।
ନାଦାଭିବ୍ୟକ୍ତିରାରୋଗ୍ୟଂ ଜାୟତେ ନାଡିଶୋଧନାତ୍ ।। ୨୫ ।।

ବିଧିବତ୍-ପ୍ରାଣସଂୟାମୈର୍ନାଡୀଚକ୍ରେ ବିଶୋଧିତେ ।
ସୁଷୁମ୍ନାବଦନଂ ଭିତ୍ତ୍ୱା ସୁଖାଦ୍ୱିଶତି ମାରୁତଃ ।। ୨୬ ।।

ମାରୁତେ ମଧ୍ୟସଂଚାରେ ମନଃସ୍ଥୈର୍ୟଂ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ଯୋ ମନଃସୁସ୍ଥିରୋ ଭାବଃ ସୈବାବସ୍ଥା ମନୋନ୍ମନୀ ।। ୨୭ ।।

ପୂରକାନ୍ତେ ତୁ କର୍ତବ୍ୟୋ ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରାଭିଧଃ ।
କୁମ୍ଭକାନ୍ତେ ରେଚକାଦୌ କର୍ତବ୍ୟସ୍ତୂଡ୍ଡିୟାଣକଃ ।। ୨୮ ।।

ଅଧସ୍ତାଚ୍ଚୁଚ୍ଛନେମାଶୁ କଣ୍ଠସଂକୋଚନେ କୃତେ ।
ମଧ୍ୟେ ପଶ୍ଚିମତାନେନ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମନାଡିଗଃ ।। ୨୯ ।।

Not For Commercial Use

ଅପାନମୂର୍ଧ୍ୱମୁତ୍କ୍ଷାପ୍ୟ ପ୍ରାଣଂ କଣ୍ଠାଦଧୋ ନୟନ୍ ।
ଯୋଗୀ ଜରାବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ଷୋଡଶୋ ବୟସା ଭବେତ୍ ।।୩୦ ।।

ସୁଖାସନସ୍ଥୋ ଦକ୍ଷନାଡ୍ୟା ବହିଃସ୍ଥଂ ପବନଂ ସମାକୃଷ୍ୟାକେଶମାନଖାଗ୍ରଂ
କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱା ସବ୍ୟନାଡ୍ୟା ରେଚୟେତ୍ ।
ତେନ କପାଲଶୋଧନଂ ବାତନାଡୀଗତସର୍ବରୋଗସର୍ବବିନାଶନଂ ଭବତି ।
ହୃଦୟାଦିକଣ୍ଠପର୍ୟନ୍ତଂ ସସ୍ୱନଂ ନାସାଭ୍ୟାଂ ଶନୈଃ ପବନମାକୃଷ୍ୟ ୟଥାଶକ୍ତି
କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱା ଇଡୟା ବିରେଚ୍ୟ ଗଚ୍ଛଂସ୍ତିଷ୍ଠନ୍-କୁର୍ୟାତ୍ ।
ତେନ ଶ୍ଲେଷ୍ମହରଂ ଜଠରାଗ୍ନିବର୍ଧନଂ ଭବତି ।
ବକ୍ତ୍ରେଣ ସୀତ୍କାରପୂର୍ବକଂ ବାୟୁଂ ଗୃହୀତ୍ୱା ୟଥାଶକ୍ତି କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱା ନାସାଭ୍ୟାଂ ରେଚୟେତ୍ ।
ତେନ କ୍ଷୁତ୍ତୃଷ୍ଣାଲସ୍ୟନିଦ୍ରା ନ ଜାୟତେ ।
ଜିହ୍ୱୟା ବାୟୁଂ ଗୃହୀତ୍ୱା ୟଥାଶକ୍ତି କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱା ନାସାଭ୍ୟାଂ ରେଚୟେତ୍ ।
ତେନ ଗୁଲ୍ମପ୍ଲୀହଜ୍ୱରପିତ୍ତକ୍ଷୁଧାଦୀନି ନଶ୍ୟନ୍ତି ।।

ଅଥ କୁମ୍ଭକଃ । ସ ଦ୍ୱିବିଧଃ ସହିତଃ କେବଲଶ୍ଚେତି । ରେଚକପୂରକୟୁକ୍ତଃ ସହିତଃ ।
ତଦ୍ୱିବର୍ଜିତଃ କେବଲଃ । କେବଲସିଦ୍ଧିପର୍ୟନ୍ତଂ ସହିତମଭ୍ୟସେତ୍ ।
କେବଲକୁମ୍ଭକେ ସିଦ୍ଧେ ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ନ ତସ୍ୟ ଦୁର୍ଲଭଂ ଭବତି ।
କେବଲକୁମ୍ଭକାଚ୍ଛୁଣ୍ଡଲିନୀବୋଧୋ ଜାୟତେ ।
ତତଃ କୃଶବପୁଃ ପ୍ରସନ୍ନବଦନୋ ନିର୍ମଲଲୋଚନୋଽଭିବ୍ୟକ୍ତନାଦୋ
ନିର୍ମୁକ୍ତରୋଗଜାଲୋ ଜିତବିନ୍ଦୁଃ ପଟ୍ୱଗ୍ନିର୍ଭବତି ।
ଅନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ବହିର୍ଦୃଷ୍ଟିର୍ନିମେଷୋନ୍ମେଷବର୍ଜିତା ।
ଏଷା ସା ବୈଷ୍ଣବୀ ମୁଦ୍ରା ସର୍ବତନ୍ତ୍ରେଷୁ ଗୋପିତା ।। ୩୧ ।।

Not For Commercial Use

ଅନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟବିଲୀନଚିତ୍ତପବନୋ ଯୋଗୀ ସଦା ବର୍ତତେ
ଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ନିଶ୍ଚଲତାରୟା ବହିରଧଃ ପଶ୍ୟନ୍ନପଶ୍ୟନ୍ନପି ।
ମୁଦ୍ରେୟଂ ଖଲୁ ଖେଚରୀ ଭବତି ସା ଲକ୍ଷ୍ୟୈକତାନା ଶିବା
ଶୂନ୍ୟାଶୂନ୍ୟବିବର୍ଜିତଂ ସ୍ଫୁରତି ସା ତତ୍ତ୍ୱଂ ପଦଂ ବୈଷ୍ଣବୀ ।। ୩୨ ।।

ଅର୍ଧୋନ୍ମୀଲିତଲୋଚନଃ ସ୍ଥିରମନା ନାସାଗ୍ରଦତ୍ତେକ୍ଷଣଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରାର୍କାବପି
ଲୀନତାମୁପନୟନ୍ନିଷ୍ପନ୍ଦଭାବୋତ୍ତରମ୍ ।
ଜ୍ୟୋତୀରୂପମଶେଷବାହ୍ୟରହିତଂ ଦେଦୀପ୍ୟମାନଂ ପରଂ
ତତ୍ତ୍ୱଂ ତତ୍ପରମସ୍ତି ବସ୍ତୁବିଷୟଂ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ବିଦ୍ଧୀହ ତତ୍ ।। ୩୩ ।।

ତାରଂ ଜ୍ୟୋତିଷି ସଂଯୋଜ୍ୟ କିଂଚିଦୁନ୍ନମୟନ୍ଭ୍ରୁବୌ ।
ପୂର୍ବାଭ୍ୟାସସ୍ୟ ମାର୍ଗୋଽୟମୁନ୍ମନୀକାରକଃ କ୍ଷଣାତ୍ ।। ୩୪ ।।

ତସ୍ମାତ୍-ଖେଚରୀମୁଦ୍ରାମଭ୍ୟସେତ୍ । ତତ ଉନ୍ମନୀ ଭବତି ।
ତତୋ ଯୋଗନିଦ୍ରା ଭବତି । ଲବ୍ଧ୍ୱଯୋଗନିଦ୍ରସ୍ୟ ଯୋଗିନଃ କାଲୋ ନାସ୍ତି ।
ଶକ୍ତିମଧ୍ୟେ ମନଃ କୃତ୍ୱା ଶକ୍ତିଂ ମାନସମଧ୍ୟଗାମ୍ ।
ମନସା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ତ୍ୱଂ ସୁଖୀ ଭବ ।। ୩୫ ।।

ଖମଧ୍ୟେ କୁରୁ ଚାତ୍ମାନମାତ୍ମମଧ୍ୟେ ଚ ଖଂ କୁରୁ ।
ସର୍ବଂ ଚ ଖମୟଂ କୃତ୍ୱା ନ କିଂଚିଦପି ଚିନ୍ତୟ ।। ୩୬ ।।

ବାହ୍ୟଚିନ୍ତା ନ କର୍ତବ୍ୟା ତଥୈବାନ୍ତରଚିନ୍ତିକା ।
ସର୍ବଚିନ୍ତାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଚିନ୍ମାତ୍ରପରମୋ ଭବ ।। ୩୭ ।।

କର୍ପୂରମନଲେ ୟଦ୍ୱତ୍ସୈନ୍ଧବଂ ସଲିଲେ ୟଥା ।
ତଥା ଚ ଲୀୟମାନଂ ସନ୍ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱେ ବିଲୀୟତେ ।। ୩୮ ।।

Not For Commercial Use

ଜ୍ଞେୟଂ ସର୍ବପ୍ରତୀତଂ ଚ ତଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ମନ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟଂ ସମଂ ନଷ୍ଟଂ ନାନ୍ୟଃ ପନ୍ଥା ଦ୍ୱିତୀୟକଃ ।। ୩୯ ।

ଜ୍ଞେୟବସ୍ତୁପରିତ୍ୟାଗାଦ୍ୱିଲୟଂ ୟାତି ମାନସମ୍ ।
ମାନସେ ବିଲୟଂ ୟାତେ କୈବଲ୍ୟମବଶିଷ୍ୟତେ ।। ୪୦ ।।

ଦ୍ୱୌ କ୍ରମୌ ଚିତ୍ତନାଶସ୍ୟ ୟୋଗୋ ଜ୍ଞାନଂ ମୁନୀଶ୍ୱର ।
ୟୋଗସ୍ତଦ୍ବୃତ୍ତିରୋଧୋ ହି ଜ୍ଞାନଂ ସମ୍ୟଗବେକ୍ଷଣମ୍ ।। ୪୧ ।।

ତସ୍ମିନ୍ନିରୋଧିତେ ନୂନମୁପଶାନ୍ତଂ ମନୋ ଭବେତ୍ ।
ମନଃସ୍ପନ୍ଦୋପଶାନ୍ତ୍ୟାଽୟଂ ସଂସାରଃ ପ୍ରବିଲୀୟତେ ।। ୪୨ ।।

ସୂର୍ୟ୍ୟାଲୋକପରିସ୍ପନ୍ଦଶାନ୍ତ୍ୟୌ ବ୍ୟବହୃତିର୍ୟଥା ।
ଶାସ୍ତ୍ରସଜ୍ଜନସଂପର୍କବୈରାଗ୍ୟାଭ୍ୟାସୟୋଗତଃ ।। ୪୩ ।।

ଅନାସ୍ଥାୟାଂ କୃତାସ୍ଥାୟାଂ ପୂର୍ବଂ ସଂସାରବୃତ୍ତିଷୁ ।
ୟଥାଭିବାଞ୍ଛିତଧ୍ୟାନାଚ୍ଚିରମେକତୟୋହିତାତ୍ ।। ୪୪ ।।

ଏକତତ୍ତ୍ୱଦୃଢାଭ୍ୟାସାତ୍-ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ।
ପୂରକାଦ୍ୟନିଲାୟାମାଦୃଢାଭ୍ୟାସାଦଖେଦଜାତ୍ ।। ୪୫ ।।

ଏକାନ୍ତଧ୍ୟାନୟୋଗାଚ୍ଚ ମନଃସ୍ପନ୍ଦୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ।
ଓଂକାରୋଚ୍ଚାରଣପ୍ରାନ୍ତଶବ୍ଦତତ୍ତ୍ୱାନୁଭାବନାତ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତେ ସଂବିଦା ଜ୍ଞାତେ ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ।। ୪୬ ।।

ତାଲୁମୂଲଗତାଂ ୟତ୍ନାଜ୍ଜିହ୍ୱୟାକ୍ରମ୍ୟ ଘଣ୍ଟିକାମ୍ ।
ଊର୍ଧ୍ୱରନ୍ଧ୍ରଗତେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ।। ୪୭ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରାଣେ ଗଲିତସଂବିତ୍ତୌ ତାଲୂର୍ଧ୍ୱଂ ଦ୍ୱାଦଶାନ୍ତଗେ ।
ଅଭ୍ୟାସାଦୂର୍ଧ୍ୱରନ୍ଧ୍ରେଣ ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ।। ୪୮ ।।

ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ନାସାଗ୍ରେ ବିମଲେଽମ୍ବରେ ।
ସଂବିଦ୍ଦୃଶି ପ୍ରଶାମ୍ୟନ୍ତ୍ୟାଂ ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ।। ୪୯ ।।

ଭ୍ରୂମଧ୍ୟେ ତାରକାଲୋକଶାନ୍ତାବନ୍ତମୁପାଗତେ ।
ଚେତନୈକତନେ ବଦ୍ଧେ ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ।। ୫୦ ।।

ଓମିତ୍ୟେବ ୟଦ୍ୟଦ୍-ଭୂତଂ ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟାତ୍ମକଂ ଶିବମ୍ ।
ଅସଂସ୍ପୃଷ୍ଟବିକଲ୍ପାଂଶଂ ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ।। ୫୧ ।।

ଚିରକାଲଂ ହୃଦେକାନ୍ତବ୍ୟୋମସଂବେଦନାନ୍ମୁନେ ।
ଅବାସନମନୋଧ୍ୟାନାତ୍-ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ।। ୫୨ ।।

ଏଭିଃ କ୍ରମୈସ୍ତଥାଽନ୍ୟୈଶ୍ଚ ନାନାସଂକଲ୍ପକଲ୍ପିତୈଃ ।
ନାନାଦେଶିକବକ୍ତ୍ରୋକ୍ତୈଃ ପ୍ରାଣସ୍ପନ୍ଦୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ।। ୫୩ ।।

ଆକୁଞ୍ଚନେନ କୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟାଃ କବାଟମୁଦ୍ଘାଟ୍ୟ ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାରଂ ବିଭେଦୟେତ୍ ।
ୟେନ ମାର୍ଗେଣ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ତଦ୍ଦ୍ୱାରଂ ମୁଖେନାଚ୍ଛାଦ୍ୟ ପ୍ରସୁପ୍ତା କୁଣ୍ଡଲିନୀ
କୁଟିଲାକାରା ସର୍ପବଦ୍ଦୃଷ୍ଟିତା ଭବତି ।
ସା ଶକ୍ତିର୍ୟେନ ଚାଲିତା ସ୍ୟାତ୍ସ ତୁ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ସା କୁଣ୍ଡଲିନୀ କଣ୍ଠୋର୍ଧ୍ୱଭାଗେ ସୁପ୍ତା ଚେଦ୍ୟୋଗିନାଂ ମୁକ୍ତୟେ ଭବତି ।
ବନ୍ଧନାୟାଧୋ ମୂଢାନାମ୍ ।
ଇଡାଦିମାର୍ଗଦ୍ୱୟଂ ବିହାୟ ସୁଷୁମ୍ନାମାର୍ଗେଣାଗଚ୍ଛେତ୍ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ମରୁଦଭ୍ୟସନଂ ସର୍ବଂ ମନୋୟୁକ୍ତଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ଇତରତ୍ର ନ କର୍ତବ୍ୟା
ମନୋବୃତ୍ତିର୍ମନୀଷିଣା ।। ୫୪ ।।

Not For Commercial Use

ଦିବା ନ ପୂଜୟେଦ୍ଦ୍ୱିଷ୍ଟଂ ରାତ୍ରୌ ନୈବ ପ୍ରପୂଜୟେତ୍ ।
ସତତଂ ପୂଜୟେଦ୍ଦ୍ୱିଷ୍ଟଂ ଦିବାରାତ୍ରଂ ନ ପୂଜୟେତ୍ ।। ୫୫ ।।

ସୁଷିରୋ ଜ୍ଞାନଜନକଃ ପଞ୍ଚସ୍ରୋତଃସମନ୍ୱିତଃ ।
ତିଷ୍ଠତେ ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ତ୍ୱଂ ହି ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ତାଂ ଭଜ ।। ୫୬ ।।

ସବ୍ୟଦକ୍ଷିଣନାଡୀସ୍ଥୋ ମଧ୍ୟେ ଚରତି ମାରୁତଃ ।
ତିଷ୍ଠତଃ ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ତସ୍ମିନ୍‌ସ୍ଥାନେ ନ ସଂଶୟଃ ।। ୫୭ ।।

ଇଡାପିଙ୍ଗଲୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ଶୂନ୍ୟଂ ଚୈବାନିଲଂ ଗ୍ରସେତ୍ ।
ତିଷ୍ଠନ୍ତୀ ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ତତ୍ର ସତ୍ୟଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।। ୫୮ ।।

ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ନିରାଲମ୍ବତଲେ ପୁନଃ ।
ସଂସ୍ଥିତା ବ୍ୟୋମଚକ୍ରେ ସା ମୁଦ୍ରା ନାମ୍ନା ଚ ଖେଚରୀ ।। ୫୯ ।।

ଛେଦନଚାଲନଦାହୈଃ ଫଲାଂ ପରାଂ ଜିହ୍ୱାଂ କୃତ୍ୱା ଦୃଷ୍ଟିଂ ଭ୍ରୂମଧ୍ୟେ ସ୍ଥାପ୍ୟ
କପାଲକୁହରେ ଜିହ୍ୱା ବିପରୀତଗା ୟଦା ଭବତି ତଦା ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ଜାୟତେ ।
ଜିହ୍ୱା ଚିତ୍ତଂ ଚ ଖେ ଚରତି ତେନୋର୍ଧ୍ୱଜିହ୍ୱଃ ପୁମାନମୃତୋ ଭବତି ।
ବାମପାଦମୂଲେନ ୟୋନିଂ ସଂପୀଡ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣପାଦଂ ପ୍ରସାର୍ୟ୍ୟ ତଂ କରାଭ୍ୟାଂ ଧୃତ୍ୱା
ନାସାଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାପୂର୍ୟ୍ୟ କଣ୍ଠବନ୍ଧଂ ସମାରୋପ୍ୟାର୍ଣ୍ଣତୋ (?) ବାୟୁଂ ଧାରୟେତ୍ ।
ତେନ ସର୍ବକ୍ଲେଶହାନିଃ । ତତଃ ପୀୟୂଷମିବ ବିଷଂ ଜୀର୍ୟ୍ୟତେ ।
କ୍ଷୟଗୁଲ୍ମଗୁଦାବର୍ତଜୀର୍ଣ୍ଣତ୍ୱଗାଦିଦୋଷା ନଶ୍ୟନ୍ତି ।
ଏଷ ପ୍ରାଣଜୟୋପାୟଃ ସର୍ବମୃତ୍ୟୁପଘାତକଃ ।
ବାମପାଦପାର୍ଷ୍ଣିଂ ୟୋନିସ୍ଥାନେ ନିୟୋଜ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣଚରଣଂ ବାମୋରୂପରି ସଂସ୍ଥାପ୍ୟ
ବାୟୁମାପୂର୍ୟ୍ୟ ହୃଦୟେ ଚୁବୁକଂ ନିଧାୟ ୟୋନିମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ମନୋମଧ୍ୟେ ୟଥାଶକ୍ତି
ଧାରୟିତ୍ୱା ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଭାବୟେତ୍ । ତେନାପରୋକ୍ଷସିଦ୍ଧିଃ ।

Not For Commercial Use

ବାହ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣଂ ସମାକୃଷ୍ୟ ପୂରୟିତ୍ୱୋଦରେ ସ୍ଥିତମ୍ ।
ନାଭିମଧ୍ୟେ ଚ ନାସାଗ୍ରେ ପଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ଚ ୟତ୍ନତଃ ।। ୬୦ ।।

ଧାରୟେନ୍ନନସା ପ୍ରାଣଂ ସନ୍ଧ୍ୟାକାଲେଷୁ ବା ସଦା ।
ସର୍ବରୋଗବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେଦ୍ଯୋଗୀ ଗତକ୍ଲମଃ ।। ୬୧ ।।

ନାସାଗ୍ରେ ବାୟୁବିଜୟଂ ଭବତି । ନାଭିମଧ୍ୟେ ସର୍ବରୋଗବିନାଶଃ ।
ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଦାରଣାଚ୍ଛରୀରଲଘୁତା ଭବତି ।
ରସନାଦ୍ୱାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ୟଃ ପିବେତ୍ପ୍ରତତଂ ନରଃ ।
ଶ୍ରମଦାହୌ ତୁ ନ ସ୍ୟାତାଂ ନଶ୍ୟନ୍ତି ବ୍ୟାଧୟସ୍ତଥା ।। ୬୨ ।।

ସନ୍ଧ୍ୟୟୋର୍ବ୍ରାହ୍ମଣଃ କାଲେ ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ୟଃ ପିବେତ୍ ।
ତ୍ରିମାସାଦ୍ଧସ୍ୟ କଲ୍ୟାଣୀ ଜାୟତେ ବାକ୍ ସରସ୍ୱତୀ ।। ୬୩ ।।

ଏବଂ ଷଣ୍ମାସାଭ୍ୟାସାତ୍ସର୍ବରୋଗନିବୃତ୍ତିଃ ।
ଜିହ୍ୱୟା ବାୟୁମାନୀୟ ଜିହ୍ୱାମୂଲେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ୟଃ ପିବେଦମୃତଂ ବିଦ୍ୱାନ୍ସକଲଂ ଭଦ୍ରମଶ୍ନୁତେ ।। ୬୪ ।।

ଆତ୍ମନ୍ୟାତ୍ମାନମିଡୟା ଧାରୟିତ୍ୱା ଭ୍ରୁବୋନ୍ତରେ ।
ବିଭେଦ୍ୟ ତ୍ରିଦଶାହାରଂ ବ୍ୟାଧିସ୍ଥୋଽପି ବିମୁଚ୍ୟତେ ।। ୬୫ ।।

ନାଡୀଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାରୋପ୍ୟ ନାଭୌ ତୁନ୍ଦସ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ।
ଘଟିକୈକାଂ ବହେଦ୍ୟସ୍ତୁ ବ୍ୟାଧିଭିଃ ସ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।। ୬୬ ।।

ମାସମେକଂ ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟଂ ତୁ ଜିହ୍ୱୟାରୋପ୍ୟ ମାରୁତମ୍ ।
ବିଭେଦ୍ୟ ତ୍ରିଦଶାହାରଂ ଧାରୟେତ୍ତୁନ୍ଦମଧ୍ୟମେ ।। ୬୭ ।।

Not For Commercial Use

ଜ୍ୱରାଃ ସର୍ବେଽପି ନଶ୍ୟନ୍ତି ବିଷାଣି ବିବିଧାନି ଚ ।
ମୁହୂର୍ତମପି ଯୋ ନିତ୍ୟଂ ନାସାଗ୍ରେ ମନସା ସହ ।। ୬୮ ।।

ସର୍ବଂ ତରତି ପାପ୍ମାନଂ ତସ୍ୟ ଜନ୍ମଶତାର୍ଜିତମ୍ । ତାରସଂୟମାତ୍ପ୍ରକଲ୍ପବିଷୟଜ୍ଞାନଂ ଭବତି ।
ନାସାଗ୍ରେ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦିନ୍ଦ୍ରଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ତଦଧଶ୍ଚିତ୍ତସଂୟମାଦଗ୍ନିଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଚକ୍ଷୁଷି ଚିତ୍ତସଂୟମାତ୍ପୂର୍ବଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ଶ୍ରୋତ୍ରେ ଚିତ୍ତସ୍ୟ ସଂୟମାଦ୍ୟମଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ତତ୍ପାର୍ଶ୍ୱେ ସଂୟମାନ୍ନିରୃତିଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ପୃଷ୍ଠଭାଗେ ସଂୟମାଦ୍ୱରୁଣଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ବାମକର୍ଣେ ସଂୟମାଦ୍ୱାୟୁଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । କଣ୍ଠେ ସଂୟମାତ୍ସୋମଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ବାମଚକ୍ଷୁଷି ସଂୟମାଚ୍ଛିବଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ମୂର୍ଧ୍ନି ସଂୟମାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ପାଦାଧୋଭାଗେ ସଂୟମାଦତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ପାଦେ ସଂୟମାଦ୍ୱିତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ପାଦସନ୍ଧୌ ସଂୟମାନ୍ନିତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ଜଙ୍ଘେ ସଂୟମାତ୍ସୁତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଜାନୌ ସଂୟମାନ୍ମହାତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ଉରୌ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦ୍ରସାତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
କଟୌ ଚିତ୍ତସଂୟମାତ୍ତଲାତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ନାଭୌ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦ୍-ଭୂଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
କୁକ୍ଷୌ ସଂୟମାଦ୍-ଭୁବର୍ଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ହୃଦି ଚିତ୍ତସ୍ୟ ସଂୟମାତ୍ସ୍ୱର୍ଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ହୃଦୟୋର୍ଧ୍ୱଭାଗେ ଚିତ୍ତସଂୟମାନ୍ମହର୍ଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । କଣ୍ଠେ ଚିତ୍ତସଂୟମାତ୍ତପୋଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଭ୍ରୂମଧ୍ୟେ ଚିତ୍ତସଂୟମାତ୍ତତ୍ପୋଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ମୂର୍ଧ୍ନି ଚିତ୍ତସଂୟମାତ୍ସତ୍ୟଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଧର୍ମାଧର୍ମସଂୟମାଦତୀତାନାଗତଜ୍ଞାନମ୍ । ତତ୍ତଜ୍ଜନ୍ତୁଧ୍ୱନୌ ଚିତ୍ତସଂୟମାତ୍ସର୍ବଜନ୍ତୁରୁତଜ୍ଞାନମ୍ ।
ସଂଚିତକର୍ମଣି ଚିତ୍ତସଂୟମାତ୍-ପୂର୍ବଜାତିଜ୍ଞାନମ୍ । ପରଚିତ୍ତେ ଚିତ୍ତସଂୟମାତ୍ପରଚିତ୍ତଜ୍ଞାନମ୍ ।
କାୟରୂପେ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦନ୍ୟାଦୃଶ୍ୟରୂପମ୍ । ବଲେ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦ୍ଧନୁମଦାଦିବଲମ୍ ।
ସୂର୍ଯେ ଚିତ୍ତସଂୟମାଦ୍-ଭୁବନଜ୍ଞାନମ୍ । ଚନ୍ଦ୍ରେ ଚିତ୍ତସଂୟମାତ୍ତାରାବ୍ୟୂହଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଧ୍ରୁବେ ତଦ୍ଗତିଦର୍ଶନମ୍ । ସ୍ୱାର୍ଥସଂୟମାତ୍-ପୁରୁଷଜ୍ଞାନମ୍ ।
ନାଭିଚକ୍ରେ କାୟବ୍ୟୂହଜ୍ଞାନମ୍ । କଣ୍ଠକୂପେ କ୍ଷୁତ୍ପିପାସାନିବୃତ୍ତିଃ ।
କୂର୍ମନାଡ୍ୟାଂ ସ୍ଥୈର୍ୟମ୍ । ତାରେ ସିଦ୍ଧଦର୍ଶନମ୍ । କାୟାକାଶସଂୟମାଦାକାଶଗମନମ୍ ।
ତତ୍ତତ୍ସ୍ଥାନେ ସଂୟମାତ୍ତତ୍ତତ୍ସିଦ୍ଧୟୋ ଭବନ୍ତି ।। ୭ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ । ସ ପଞ୍ଚବିଧଃ ବିଷୟେଷୁ ବିଚରତାମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ବଲାଦାହରଣଂ ପ୍ରତ୍ୟାହରଃ ।
ୟଦ୍ୟପୂଶ୍ୟତି ତତ୍ସର୍ବମାତ୍ମେତି ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।
ନିତ୍ୟବିହିତକର୍ମଫଲତ୍ୟାଗଃ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।
ସର୍ବବିଷୟପରାଙ୍ମୁଖତ୍ୱଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।
ଅଷ୍ଟାଦଶସୁ ମର୍ମସ୍ଥାନେଷୁ କ୍ରମାଦ୍ଧାରଣଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।
ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଗୁଲ୍ଫଜଙ୍ଘାଜାନୂରୁପାୟୁମେଢ୍ରନାଭିହୃଦୟକଣ୍ଠକୂପତାଲୁନାସାକ୍ଷିଭ୍ରୂମଧ୍ୟଲଲାଟମୂର୍ଧ୍ନା
ସ୍ଥାନାନି । ତେଷୁ କ୍ରମାଦାରୋହାବରୋହକ୍ରମେଣ ପ୍ରତ୍ୟାହରେତ୍ ।। ୬୯ ।।

ଅଥ ଧାରଣା । ସା ତ୍ରିବିଧା --- ଆତ୍ମନି ମନୋଧାରଣଂ , ଦହରାକାଶେ
ବାହ୍ୟାକାଶଧାରଣଂ , ପୃଥିବ୍ୟପ୍ତେଜୋବାୟ୍ୱାକାଶେଷୁ ପଞ୍ଚମୂର୍ତିଧାରଣଂ ଚେତି ।। ୭୦ ।।

ଅଥ ଧ୍ୟାନମ୍ । ତଦ୍ଦ୍ୱିବିଧଂ ସଗୁଣଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ଚେତି ।
ସଗୁଣଂ ମୂର୍ତିଧ୍ୟାନମ୍ । ନିର୍ଗୁଣମାତ୍ମୟାଥାତ୍ମ୍ୟମ୍ ।। ୭୧ ।।

ଅଥ ସମାଧିଃ । ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମୈକ୍ୟାବସ୍ଥାତ୍ରିପୁଟୀରହିତା
ପରମାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପା ଶୁଦ୍ଧଚୈତନ୍ୟାତ୍ମିକା ଭବତି ।। ୭୨ ।।

।। ଇତି ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୧ ।।

==|| 0 ||==

ଅଥ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋ ହ ବୈ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷିଶ୍ଚତୁର୍ଷୁ ବେଦେଷୁ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାମଲଭମାନଃ କିଂ ନାମେତ୍ୟଥର୍ବାଣଂ
ଭଗବନ୍ତମୁପସନ୍ନଃ ପପ୍ରଚ୍ଛାଧୀହି ଭଗବନ୍ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ୟେନ ଶ୍ରେୟୋଽବାପ୍ନ୍ୟାମୀତି ।
ସ ହୋବାଚାଽଥର୍ବା ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ସତ୍ୟଂ ବିଜ୍ଞାନମନନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମ ୟସ୍ମିନ୍ନିଦମୋତଂ ଚ ପ୍ରୋତଂ ଚ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନିଦଂ ସଂ ଚ ବି ଚୈତି ସର୍ବଂ ୟସ୍ମିନ୍ନିଜ୍ଞାତେ ସର୍ବମିଦଂ ବିଜ୍ଞାତଂ ଭବତି ।
ତଦପାଣିପାଦମଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରୋତ୍ରମଜିହ୍ୱମଶରୀରମଗ୍ରାହ୍ୟମନିର୍ଦେଶ୍ୟମ୍ ।

Not For Commercial Use

ୟତୋ ବାଚୋ ନିବର୍ତନ୍ତେ । ଅପ୍ରାପ୍ୟ ମନସା ସହ । ୟଚ୍ଛେବଲଂ ଜ୍ଞାନଗମ୍ୟମ୍ ।
ପ୍ରଜ୍ଞା ଚ ୟସ୍ମାତ୍-ପ୍ରସୃତା ପୁରାଣୀ । ୟଦେକମଦ୍ୱିତୀୟମ୍ ।
ଆକାଶବତ୍ସର୍ବଗତଂ ସୁସୂକ୍ଷ୍ମଂ ନିରଞ୍ଜନଂ ନିଷ୍କ୍ରିୟଂ ସନ୍ମାତ୍ରଂ ଚିଦାନନ୍ଦୈକରସଂ
ଶିବଂ ପ୍ରଶାନ୍ତମମୃତଂ ତତ୍ପରଂ ଚ ବ୍ରହ୍ମ । ତତ୍ତ୍ୱମସି । ତଜ୍ଜ୍ଞାନେନ ହି ବିଜାନୀହି ।
ୟ ଏକୋ ଦେବ ଆତ୍ମଶକ୍ତିପ୍ରଧାନଃ ସର୍ବଜ୍ଞଃ ସର୍ବେଶ୍ୱରଃ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା
ସର୍ବଭୂତାଧିବାସଃ ସର୍ବଭୂତନିଗୂଢୋ ଭୂତୟୋନିର୍ୟୋଗୈକଗମ୍ୟଃ ।
ୟଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱଂ ସୃଜତି ବିଶ୍ୱଂ ବିଭର୍ତି ବିଶ୍ୱଂ ଭୁଙ୍କ୍ତେ ସ ଆତ୍ମା ।
ଆତ୍ମନି ତଂ ତଂ ଲୋକଂ ବିଜାନୀହି । ମା ଶୋଚୀରାତ୍ମବିଜ୍ଞାନୀ ଶୋକସ୍ୟାନ୍ତଂ ଗମିଷ୍ୟତି ।।

।। ଇତି ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୨ ।।

==।। 0 ।।==

ଅଥୈନଂ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋଽଥର୍ବାଣଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ୟଦେକମକ୍ଷରଂ ନିଷ୍କ୍ରିୟଂ ଶିବଂ ସନ୍ମାତ୍ରଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ।
ତସ୍ମାତ୍କଥମିଦଂ ବିଶ୍ୱଂ ଜାୟତେ କଥଂ ସ୍ଥୀୟତେ କଥମସ୍ମିଂଲ୍ଲୀୟତେ ।
ତନ୍ମେ ସଂଶୟଂ ଚ୍ଛେତ୍ତୁମର୍ହସୀତି ।
ସ ହୋବାଚାଥର୍ବା ସତ୍ୟଂ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ନିଷ୍କ୍ରିୟମକ୍ଷରମିତି ।
ଅଥାପ୍ୟସ୍ୟାରୂପସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତ୍ରୀଣି ରୂପାଣି ଭବନ୍ତି --- ସକଲଂ ନିଷ୍କଲଂ ସକଲନିଷ୍କଲଂ ଚେତି ।
ୟତ୍ସତ୍ୟଂ ବିଜ୍ଞାନମାନନ୍ଦଂ ନିଷ୍କ୍ରିୟଂ ନିରଞ୍ଜନଂ ସର୍ବଗତଂ ସୁସୂକ୍ଷ୍ମଂ
ସର୍ବତୋମୁଖମନିର୍ଦେଶ୍ୟମମୃତମସ୍ତି ତଦିଦଂ ନିଷ୍କଲଂ ରୂପମ୍ ।
ଅଥାସ୍ୟ ୟା ସହଜାସ୍ତ୍ୟବିଦ୍ୟା ମୂଲପ୍ରକୃତିର୍ମାୟା ଲୋହିତଶୁକ୍ଲକୃଷ୍ଣା ।
ତୟା ସହାୟବାନ୍ ଦେବଃ କୃଷ୍ଣପିଙ୍ଗଲୋ ମମେଶ୍ୱର ଈଷ୍ଟେ ।
ତଦିଦମସ୍ୟ ସକଲନିଷ୍କଲଂ ରୂପମ୍ ।।

Not For Commercial Use

ଅଥୈଷ ଜ୍ଞାନମୟେନ ତପସା ଚୀୟମାନୋଽକାମୟତ ବହୁ ସ୍ୟାଂ ପ୍ରଜାୟେୟେତି ।
ଅଥୈତସ୍ମାଦ୍ଗପ୍ୟମାନାତ୍ପ୍ରତ୍ୟକାମାତ୍ତ୍ରୀଣ୍ୟକ୍ଷରାଣ୍ୟଜାୟନ୍ତ ।
ତିସ୍ରୋ ବ୍ୟାହୃତୟସ୍ତ୍ରିପଦା ଗାୟତ୍ରୀ ତ୍ରୟୋ ବେଦାସ୍ତ୍ରୟୋ ଦେବାସ୍ତ୍ରୟୋ
ବର୍ଣ୍ଣାସ୍ତ୍ରୟୋଽଗ୍ନୟଶ୍ଚ ଜାୟନ୍ତେ ।
ୟୋଽସୌ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ସର୍ବୈଶ୍ୱର୍ୟସଂପନ୍ନଃ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ
ସର୍ବଭୂତାନାଂ ହୃଦୟେ ସଂନିବିଷ୍ଟୋ ମାୟାବୀ ମାୟୟା କ୍ରୀଡତି ସ ବ୍ରହ୍ମା
ସ ବିଷ୍ଣୁଃ ସ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସ ସର୍ବେ ଦେବାଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସ ଏବ
ପୁରସ୍ତାତ୍ପ୍ର ଏବ ପଶ୍ଚାତ୍ପ୍ର ଏବୋତ୍ତରତଃ ସ ଏବ ଦକ୍ଷିଣତଃ ସ ଏବାଧସ୍ତାତ୍ପ୍ର
ଏବୋପରିଷ୍ଟାତ୍ପ୍ର ଏବ ସର୍ବମ୍ ।
ଅଥାସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟାତ୍ମଶକ୍ତେରାତ୍ମକ୍ରୀଡସ୍ୟ ଭକ୍ତାନୁକମ୍ପିନୋ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟରୂପା ସୁରୂପା
ତନୂରବାସା ଇନ୍ଦୀବରଦଲପ୍ରଖ୍ୟା ଚତୁର୍ବାହୁରଘୋରାପାପକାଶିନୀ ।
ତଦିଦମସ୍ୟ ସକଲଂ ରୂପମ୍ ।। ୧ ।।

ଅଥ ହୈନମଥର୍ବାଣଂ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟଃ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଭଗବନ୍ସନ୍ମାତ୍ରଂ
ଚିଦାନନ୍ଦୈକରସଂ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ପରଂବ୍ରହ୍ମେତି ।
ସ ହୋବାଚାଥର୍ବା ୟସ୍ମାଚ୍ଚ ବୃହତି ବୃଂହୟତି ଚ ସର୍ବଂ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ପରଂବ୍ରହ୍ମେତି ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଆତ୍ମେତି । ୟସ୍ମାତ୍ପ୍ରର୍ବମାପ୍ନୋତି ସର୍ବମାଦତ୍ତେ ସର୍ବମତ୍ତି
ଚ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଆତ୍ମେତି । ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ମହେଶ୍ୱର ଇତି ।
ୟସ୍ମାନ୍ମହତ ଈଶଃ ଶବ୍ଦଧ୍ୱନ୍ୟା ଚାତ୍ମଶକ୍ତ୍ୟା ଚ ମହତ ଈଶତେ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ମହେଶ୍ୱର ଇତି ।
ଅଥ କସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ ଇତି ।
ୟସ୍ମାତ୍ସୁଦୁଷ୍କରଂ ତପସ୍ତପ୍ୟମାନାୟାତ୍ରୟେ ପୁତ୍ରକାମାୟାତିତରାଂ ତୁଷ୍ଟେନ ଭଗବତା
ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟେନାତ୍ମୈବ ଦତ୍ତୋ ୟସ୍ମାଚ୍ଚାନସୂୟାୟାମତ୍ରେସ୍ତନୟୋଽଭବତ୍ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ
ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ ଇତି ।
ଅଥ ୟୋଽସ୍ୟ ନିରୁକ୍ତାନି ବେଦ ସ ସର୍ବଂ ବେଦ ।
ଅଥ ୟୋ ହ ବୈ ବିଦ୍ୟୈନଂ ପରମୁପାସ୍ତେ ସୋଽହମିତି ସ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ।।

Not For Commercial Use

ଅତ୍ରୈତେ ଶ୍ଲୋକା ଭବନ୍ତି ------
ଦତ୍ତାତ୍ରେୟଂ ଶିବଂ ଶାନ୍ତମିନ୍ଦ୍ରନୀଲନିଭଂ ପ୍ରଭୁମ୍ ।
ଆତ୍ମମାୟାରତଂ ଦେବମବଧୂତଂ ଦିଗମ୍ବରମ୍ ।। ୧ ।।

ଭସ୍ମୋଦ୍ଧୂଲିତସର୍ବାଙ୍ଗଂ ଜଟାଜୂଟଧରଂ ବିଭୁମ୍ ।
ଚତୁର୍ବାହୁମୁଦାରାଙ୍ଗଂ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକମଲେକ୍ଷଣମ୍ ।।୨ ।।

ଜ୍ଞାନଯୋଗନିଧିଂ ବିଶ୍ୱଗୁରୁଂ ଯୋଗିଜନପ୍ରିୟମ୍ ।
ଭକ୍ତାନୁକମ୍ପିନଂ ସର୍ବସାକ୍ଷିଣଂ ସିଦ୍ଧସେବିତମ୍ ।। ୩ ।।

ଏବଂ ଯଃ ସତତଂ ଧ୍ୟାୟେଦ୍ଦେବଦେବଂ ସନାତନମ୍ ।
ସ ମୁକ୍ତଃ ସର୍ବପାପେଭ୍ୟୋ ନିଃଶ୍ରେୟସମବାପ୍ନୁୟାତ୍ ।। ୪ ।।

ଇତ୍ୟୋଂ ସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

।। ଇତି ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋପନିଷତ୍ସୁ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।। ୩ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବା । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗଁସସ୍ତନୂଭିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ୍ ନମଃ

ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ

(Paashupatabrahmopanisat / Paashupatabrahma Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡା

ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ / ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ / ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ ।।

ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାସଂବେଦ୍ୟଂ ପରମାକ୍ଷରମ୍ ।
ପରମାନନ୍ଦସଂପୂର୍ଣ୍ଣଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ।।
ଅଥ ହ ବୈ ସ୍ୱୟଂଭୂର୍ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଜାଃ ସୃଜାନୀତି କାମକାମୋ ଜାୟତେ କାମେଶ୍ୱରୋ ବୈଶ୍ରବଣଃ ।
ବୈଶ୍ରବଣୋ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରୋ ବାଲଖିଲ୍ୟଃ ସ୍ୱୟଂଭୁବଂ ପରିପୃଚ୍ଛତି ଜଗତାଂ କା ବିଦ୍ୟା କା ଦେବତା
ଜାଗ୍ରତ୍ତୁରୀୟୟୋରସ୍ୟ କୋ ଦେବୋ ୟାନି ତସ୍ୟ ବଶାନି କାଲାଃ କିୟତ୍-ପ୍ରମାଣାଃ କସ୍ୟାଙ୍କ୍ୟା
ରବିଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହାଦୟୋ ଭାସନ୍ତେ କସ୍ୟ ମହିମା ଗଗନସ୍ୱରୂପ ଏତଦହଂ ଶ୍ରୋତୁମିଚ୍ଛାମି ନାନ୍ୟୋ
ଜାନାତି ତ୍ୱଂ ବ୍ରୂହି ବ୍ରହ୍ମନ୍ ।

ସ୍ୱୟଂଭୂରୁବାଚ ----
କୃତ୍ସ୍ନଜଗତାଂ ମାତୃକା ବିଦ୍ୟା ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣସହିତା ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣମାତା ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣସହିତା ।
ଚତୁର୍ମାତ୍ରାତ୍ମକୋଙ୍କାରୋ ମମ ପ୍ରାଣାତ୍ମିକା ଦେବତା ।
ଅହମେବ ଜଗତ୍ତ୍ରୟସ୍ୟୈକଃ ପତିଃ । ମମ ବଶାନି ସର୍ବାଣି ୟୁଗାନ୍ୟପି ।
ଅହୋରାତ୍ରାଦୟୋ ମତ୍ସଂବର୍ଧିତାଃ କାଲାଃ ।

Not For Commercial Use

ମମ ରୂପା ରବେସ୍ତେଜଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରନକ୍ଷତ୍ରଗ୍ରହତେଜାଂସି ଚ ।
ଗଗନୋ ମମ ତ୍ରିଶକ୍ତିମାୟାସ୍ୱରୂପୋ ନାନ୍ୟୋ ମଦସ୍ତି ।
ତମୋମାୟାତ୍ମକୋ ରୁଦ୍ରଃ ସାତ୍ତ୍ୱିକମାୟାତ୍ମକୋ ବିଷ୍ଣୁ ରାଜସମାୟାତ୍ମକୋ ବ୍ରହ୍ମା ।
ଇନ୍ଦ୍ରାଦୟସ୍ତ୍ରାମସରାଜସାତ୍ତ୍ୱିକା ନ ସାତ୍ତ୍ୱିକଃ କୋଽପି ।
ଅଘୋରଃ ସର୍ବସାଧାରଣସ୍ୱରୂପଃ । ସମସ୍ତଯାଗାନାଂ ରୁଦ୍ରଃ ପଶୁପତିଃ କର୍ତା ।
ରୁଦ୍ରୋ ଯାଗଦେବୋ ବିଷ୍ଣୁରଧ୍ୱର୍ୟୁର୍ହୋତେନ୍ଦ୍ରୋ ଦେବତା ଯଜ୍ଞଭୁଗ୍
ମାନସଂ ବ୍ରହ୍ମ ମାହେଶ୍ୱରଂ ବ୍ରହ୍ମ ମାନସଂ ହଂସଃ ସୋଽହଂ ହଂସ ଇତି ।
ତନ୍ମଯ୍ୟଯଜ୍ଞୋ ନାଦାନୁସଂଧାନମ୍ । ତନ୍ମଯ୍ୟବିକାରୋ ଜୀବଃ ।
ପରମାତ୍ମସ୍ୱରୂପୋ ହଂସଃ । ଅନ୍ତର୍ବହିଶ୍ଚରତି ହଂସଃ ।
ଅନ୍ତର୍ଗତୋଽନବକାଶାନ୍ତର୍ଗତସୁପର୍ଣ୍ଣସ୍ୱରୂପୋ ହଂସଃ ।
ଷଣ୍ଣବତିତତ୍ତ୍ୱତନ୍ତ୍ରବଦ୍ୟୁକ୍ତଂ ଚିତ୍ସୂତ୍ରତ୍ରୟଚିନ୍ମଯଲକ୍ଷଣଂ ନବତତ୍ତ୍ୱତ୍ରିରାବୃତଂ
ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁମହେଶ୍ୱରାତ୍ମକମଗ୍ନିତ୍ରଯକଲୋପେତଂ ଚିଦ୍ଗ୍ରନ୍ଥିବନ୍ଧନମ୍ ।
ଅଦ୍ୱୈତଗ୍ରନ୍ଥିଃ ଯଜ୍ଞସାଧାରଣାଙ୍ଗଂ ବହିରନ୍ତର୍ଜ୍ୱଲନଂ ଯଜ୍ଞାଙ୍ଗଲକ୍ଷଣବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପୋ ହଂସଃ ।
ଉପବୀତଲକ୍ଷଣସୂତ୍ରବ୍ରହ୍ମଗା ଯଜ୍ଞାଃ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍ଗଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତୋ ଯଜ୍ଞସୂତ୍ରମ୍ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ରମ୍ । ଯଜ୍ଞସୂତ୍ରସଂବନ୍ଧୀ ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞଃ । ତସ୍ୱରୂପୋଽଙ୍ଗାନି ମାତ୍ରାଣି ।
ମନୋ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ହଂସୋ ଯଜ୍ଞସୂତ୍ରମ୍ । ପ୍ରଣବଂ ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞମଯମ୍ ।
ପ୍ରଣବାନ୍ତର୍ବର୍ତୀ ହଂସୋ ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ରମ୍ । ତଦେବ ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞମଯଂ ମୋକ୍ଷକ୍ରମମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମସଂଧ୍ୟାକ୍ରିୟା ମନୋଯାଗଃ । ସଂଧ୍ୟାକ୍ରିୟା ମନୋଯାଗସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ଯଜ୍ଞସୂତ୍ରପ୍ରଣବବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞକ୍ରିୟାଯୁକ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ । ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯେଣ ଚରନ୍ତି ଦେବାଃ ।
ହଂସସୂତ୍ରଚର୍ଯା ଯଜ୍ଞାଃ । ହଂସପ୍ରଣବଯୋରଭେଦଃ । ହଂସସ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନାସ୍ତ୍ରିକାଲାଃ ।
ତ୍ରିକାଲାସ୍ତ୍ରିବର୍ଣାଃ । ତ୍ରେତାଗ୍ନ୍ୟନୁସଂଧାନୋ ଯାଗଃ ।
ତ୍ରେତାଗ୍ନ୍ୟାତ୍ମାକୃତିବର୍ଣୋଙ୍କାରହଂସାନୁସଂଧାନୋଽନ୍ତର୍ଯାଗଃ ।
ଚିତ୍ସ୍ୱରୂପବତ୍ତନ୍ମଯଂ ତୁରୀଯସ୍ୱରୂପମ୍ । ଅନ୍ତରାଦିତ୍ୟେ ଜ୍ୟୋତିଃସ୍ୱରୂପୋ ହଂସଃ ।
ଯଜ୍ଞାଙ୍ଗଂ ବ୍ରହ୍ମସଂପତ୍ତିଃ । ବ୍ରହ୍ମପ୍ରବୃତ୍ତୌ ତତ୍-ପ୍ରଣବହଂସସୂତ୍ରେଣୈବ ଧ୍ୟାନମାଚରନ୍ତି ।

Not For Commercial Use

ପ୍ରୋବାଚ ପୁନଃ ସ୍ୱୟଂଭୁବଂ ପ୍ରତିଜାନୀତେ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରୋ ଽଷିର୍ବାଲଖିଲ୍ୟଃ ।
ହଂସସୂତ୍ରାଣି କତିସଂଖ୍ୟାନି କିୟଦ୍ଵା ପ୍ରମାଣମ୍ ।
ହୃଦ୍ୟାଦିତ୍ୟମରୀଚୀନାଂ ପଦଂ ଷଣ୍ଣବତିଃ ।
ଚିସୂତ୍ରଘ୍ରାଣୟୋଃ ସ୍ୱର୍ନିର୍ଗତା ପ୍ରଣବଧାରା ଷଡଙ୍ଗୁଲଦଶାଶୀତିଃ ।
ବାମବାହୁର୍ଦକ୍ଷିଣକଠ୍ୟୋରନ୍ତଶ୍ଚରତି ହଂସଃ ପରମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମଗୁହ୍ୟପ୍ରକାରୋ ନାନ୍ୟତ୍ର ବିଦିତଃ ।
ଜାନନ୍ତି ତେଽମୃତଫଲକାଃ । ସର୍ବକାଲଂ ହଂସଂ ପ୍ରକାଶକମ୍ ।
ପ୍ରଣବହଂସାନ୍ତର୍ଧ୍ୟାନପ୍ରକୃତିଂ ବିନା ନ ମୁକ୍ତିଃ ।
ନବସୂତ୍ରାନ୍‌ପରିଚର୍ଚିତାନ୍ । ତେଽପି ୟଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ଚରନ୍ତି ।
ଅନ୍ତରାଦିତ୍ୟେନ ଜ୍ଞାତଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାମ୍ ।
ଜଗଦାଦିତ୍ୟୋ ରୋଚତ ଇତି ଜ୍ଞାତ୍ୱା ତେ ମର୍ତ୍ୟା ବିବୁଧାସ୍ତପନପ୍ରାର୍ଥନାୟୁକ୍ତା ଆଚରନ୍ତି ।
ବାଜପେୟଃ ପଶୁହର୍ତା ଅଧ୍ୱର୍ଯୁରିନ୍ଦ୍ରୋ ଦେବତା ଅହିଂସା ଧର୍ମୟାଗଃ
ପରମହଂସୋଽଧ୍ୱର୍ଯୁଃ ପରମାତ୍ମା ଦେବତା ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦୋ ବ୍ରହ୍ମ ।
ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟଯୁକ୍ତା ବ୍ରାହ୍ମଣାଶ୍ଚରନ୍ତି । ଅଶ୍ୱମେଧୋ ମହାୟଜ୍ଞକଥା ।
ତଦ୍ରାଜ୍ଞା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟମାଚରନ୍ତି । ସର୍ବେଷାଂ ପୂର୍ବୋକ୍ତବ୍ରହ୍ମୟଜ୍ଞକ୍ରମଂ ମୁକ୍ତିକ୍ରମମିତି ।
ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରଃ ପ୍ରୋବାଚ । ଉଦିତୋ ହଂସ ଋଷିଃ । ସ୍ୱୟଂଭୂସ୍ତିରୋଦଧେ ।
ରୁଦ୍ରୋ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦୋ ହଂସଜ୍ୟୋତିଃ ପଶୁପତିଃ ପ୍ରଣବସ୍ତାରକଃ ସ ଏବଂ ବେଦ ।

ହଂସାତ୍ମମାଲିକାବର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମକାଲପ୍ରଚୋଦିତା ।
ପରମାତ୍ମା ପୁମାନିତି ବ୍ରହ୍ମସଂପତ୍ତିକାରିଣୀ ।। ୧ ।।

ଅଧ୍ୟାତ୍ମବ୍ରହ୍ମକଲ୍ପସ୍ୟାକୃତିଃ କୀଦୃଶୀ କଥା ।
ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନପ୍ରଭାସନ୍ଧ୍ୟାକାଲୋ ଗଚ୍ଛତି ଧୀମତାମ୍ ।
ହଂସାଖ୍ୟୋ ଦେବମାତ୍ମାଖ୍ୟମାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱପ୍ରଜଃ କଥମ୍ ।। ୨ ।।

ଅନ୍ତଃପ୍ରଣବନାଦାଖ୍ୟୋ ହଂସଃ ପ୍ରତ୍ୟୟବୋଧକଃ ।
ଅନ୍ତର୍ଗତପ୍ରମାଗୂଢଂ ଜ୍ଞାନନାଲଂ ବିରାଜିତମ୍ ।। ୩ ।।

Not for Commercial Use

ଶିବଶକ୍ତ୍ୟାତ୍ମକଂ ରୂପଂ ଚିନ୍ମୟ୍ୟାନନ୍ଦବେଦିତମ୍ ।
ନାଦବିନ୍ଦୁକଲା ତ୍ରୀଣି ନେତ୍ରଂ ବିଶ୍ୱବିଚେଷ୍ଟିତମ୍ ।। ୪ ।।

ତ୍ରିୟଙ୍ଗାନି ଶିଖା ତ୍ରୀଣି ଦ୍ୱିତ୍ରାଣାଂ ସାଂଖ୍ୟମାକୃତିଃ ।
ଅନ୍ତର୍ଗୂଢପ୍ରମା ହଂସଃ ପ୍ରମାଣାନ୍ନିର୍ଗତଂ ବହିଃ ।। ୫ ।।

ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ରପଦଂ ଜ୍ଞେୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଂ ବିଧ୍ୟୁକ୍ତଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ହଂସାର୍କପ୍ରଣବଧ୍ୟାନମିତ୍ୟୁକ୍ତୋ ଜ୍ଞାନସାଗରେ ।। ୬ ।।

ଏତଦ୍ୱିଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣ ଜ୍ଞାନସାଗରପାରଗଃ ।
ସ୍ୱତଃ ଶିବଃ ପଶୁପତିଃ ସାକ୍ଷୀ ସର୍ବସ୍ୟ ସର୍ବଦା ।। ୭ ।।

ସର୍ବେଷାଂ ତୁ ମନସ୍ତେନ ପ୍ରେରିତଂ ନିୟମେନ ତୁ ।
ବିଷୟେ ଗଚ୍ଛତି ପ୍ରାଣଶ୍ଚେଷ୍ଟତେ ବାଗ୍ୱଦତ୍ୟପି ।। ୮ ।।

ଚକ୍ଷୁଃ ପଶ୍ୟତି ରୂପାଣି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ସର୍ବଂ ଶୃଣୋତ୍ୟପି ।
ଅନ୍ୟାନି ଖାନି ସର୍ବାଣି ତେନୈବ ପ୍ରେରିତାନି ତୁ ।। ୯ ।।

ସ୍ୱଂ ସ୍ୱଂ ବିଷୟମୁଦ୍ଦିଶ୍ୟ ପ୍ରବର୍ତନ୍ତେ ନିରନ୍ତରମ୍ ।
ପ୍ରବର୍ତକତ୍ୱଂ ଚାପ୍ୟସ୍ୟ ମାୟୟା ନ ସ୍ୱଭାବତଃ ।। ୧୦ ।।

ଶ୍ରୋତ୍ରମାତ୍ମନି ଚାଧ୍ୟସ୍ତଂ ସ୍ୱୟଂ ପଶୁପତିଃ ପୁମାନ୍ ।
ଅନୁପ୍ରବିଶ୍ୟ ଶ୍ରୋତ୍ରସ୍ୟ ଦଦାତି ଶ୍ରୋତ୍ରତାଂ ଶିବଃ ।। ୧୧ ।।

ମନଃ ସ୍ୱାତ୍ମନି ଚାଧ୍ୟସ୍ତଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ପରମେଶ୍ୱରଃ ।
ମନସ୍ତ୍ୱଂ ତସ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱସ୍ଥୋ ଦଦାତି ନିୟମେନ ତୁ ।। ୧୨ ।।

ସ ଏବ ବିଦିତାଦନ୍ୟସ୍ତଥୈବାବିଦିତାଦପି ।
ଅନ୍ୟେଷାମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ତୁ କଲ୍ପିତାନାମପୀଶ୍ୱରଃ ।। ୧୩ ।।

Not For Commercial Use

ତତ୍ତ୍ୱରୂପମନୁ ପ୍ରାପ୍ୟ ଦଦାତି ନିୟମେନ ତୁ ।
ତତଶ୍ଚକ୍ଷୁଶ୍ଚ ବାକ୍-ଚୈବ ମନଶ୍ଚାନ୍ୟାନି ଖାନି ଚ ।। ୧୪ ।।

ନ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିଃସ୍ୱଭାବେ ପରମାତ୍ମନି ।
ଅକର୍ତୃବିଷୟପ୍ରତ୍ୟକ୍ପ୍ରକାଶଂ ସ୍ୱାତ୍ମନୈବ ତୁ ।। ୧୫ ।।

ବିନା ତର୍କପ୍ରମାଣାଭ୍ୟାଂ ବ୍ରହ୍ମ ଯୋ ବେଦ ବେଦ ସଃ ।
ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମା ପରଂଜ୍ୟୋତିର୍ମାୟା ସା ତୁ ମହତ୍ତମଃ ।। ୧୬ ।।

ତଥା ସତି କଥଂ ମାୟାସଂଭବଃ ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମନି ।
ତସ୍ମାତ୍ତର୍କପ୍ରମାଣାଭ୍ୟାଂ ସ୍ୱାନୁଭୂତ୍ୟା ଚ ଚିଦ୍ଘନେ ।। ୧୭ ।।

ସ୍ୱପ୍ରକାଶୈକସଂସିଦ୍ଧେ ନାସ୍ତି ମାୟା ପରାତ୍ମନି ।
ବ୍ୟବହାରିକଦୃଷ୍ଟ୍ୟେୟଂ ବିଦ୍ୟାଽବିଦ୍ୟା ନ ଚାନ୍ୟଥା ।। ୧୮ ।।

ତତ୍ତ୍ୱଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ତୁ ନାସ୍ତ୍ୟେବ ତତ୍ତ୍ୱମେବାସ୍ତି କେବଲମ୍ ।
ବ୍ୟବହାରିକଦୃଷ୍ଟିସ୍ତୁ ପ୍ରକାଶାବ୍ୟଭିଚାରତଃ ।। ୧୯ ।।

ପ୍ରକାଶ ଏବ ସତତଂ ତସ୍ମାଦଦ୍ୱୈତ ଏବ ହି ।
ଅଦ୍ୱୈତମିତି ଚୋକ୍ତିଶ୍ଚ ପ୍ରକାଶାବ୍ୟଭିଚାରତଃ ।। ୨୦ ।।

ପ୍ରକାଶ ଏବ ସତତଂ ତସ୍ମାନ୍ନୈନଂ ହି ଯୁଜ୍ୟତେ ।
ଅୟମର୍ଥୋ ମହାନ୍ୟସ୍ୟ ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରକାଶିତଃ ।। ୨୧ ।।

ନ ସ ଜୀବୋ ନ ଚ ବ୍ରହ୍ମା ନ ଚାନ୍ୟଦପି କିଂଚନ ।
ନ ତସ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣା ବିଦ୍ୟନ୍ତେ ନାଶ୍ରମାଶ୍ଚ ତଥୈବ ଚ ।। ୨୨ ।।

ନ ତସ୍ୟ ଧର୍ମୋଽଧର୍ମଶ୍ଚ ନ ନିଷେଧୋ ବିଧିର୍ନ ଚ ।
ଯଦା ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମକଂ ସର୍ବଂ ବିଭାତି ତତ ଏବ ତୁ ।। ୨୩ ।।

Not For Commercial Use

ତଦା ଦୁଃଖାଦିଭେଦୋଽୟମାଭାସୋଽପି ନ ଭାସତେ ।
ଜଗଜ୍ଜୀବାଦିରୂପେଣ ପଶ୍ୟନ୍ନପି ପରାତ୍ମବିତ୍ ।। ୨୪ ।।

ନ ତପ୍ଶ୍ୟତି ଚିଦ୍ରୂପଂ ବ୍ରହ୍ମବସ୍ତ୍ୱେବ ପଶ୍ୟତି ।
ଧର୍ମଧର୍ମିତ୍ୱବାର୍ତା ଚ ଭେଦେ ସତି ହି ଭିଦ୍ୟତେ ।। ୨୫ ।।

ଭେଦାଭେଦସ୍ତଥା ଭେଦାଭେଦଃ ସାକ୍ଷାତ୍ପରାତ୍ମନଃ ।
ନାସ୍ତି ସ୍ୱାତ୍ମାତିରେକେଣ ସ୍ୱୟମେବାସ୍ତି ସର୍ବଦା ।। ୨୬ ।।

ବ୍ରହ୍ମୈବ ବିଦ୍ୟତେ ସାକ୍ଷାଦ୍ୱସ୍ତୁତୋଽବସ୍ତୁତୋଽପି ଚ ।
ତଥୈବ ବ୍ରହ୍ମବିଜ୍ଜ୍ଞାନୀ କିଂ ଗୃହ୍ଣାତି ଜହାତି କିମ୍ ।। ୨୭ ।।

ଅଧିଷ୍ଠାନମନୌପମ୍ୟମବାଙ୍ମନସଗୋଚରମ୍ ।
ୟତ୍ତଦଦ୍ରେଶ୍ୟମଗ୍ରାହ୍ୟମଗୋତ୍ରଂ ରୂପବର୍ଜିତମ୍ ।। ୨୮ ।।

ଅଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରୋତ୍ରମତ୍ୟର୍ଥଂ ତଦପାଣିପଦଂ ତଥା ।
ନିତ୍ୟଂ ବିଭୁଂ ସର୍ବଗତଂ ସୁସୂକ୍ଷ୍ମଂ ଚ ତଦବ୍ୟୟମ୍ ।। ୨୯ ।।

ବ୍ରହ୍ମୈବେଦମମୃତଂ ତତ୍-ପୁରସ୍ତାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଂ ପରମଂ ଚୈବ ପଶ୍ଚାତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଂ ପରମଂ ଦକ୍ଷିଣେ ଚ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଂ ପରମଂ ଚୋତ୍ତରେ ଚ ।। ୩୦ ।।

ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ ସ୍ୱୟଂ ସର୍ବଂ ସଦା ପଶ୍ୟତି ନିର୍ଭୟଃ ।
ତଦା ମୁକ୍ତୋ ନ ମୁକ୍ତଶ୍ଚ ବଦ୍ଧସୈୟବ ବିମୁକ୍ତତା ।। ୩୧ ।।

ଏବଂରୂପା ପରା ବିଦ୍ୟା ସତ୍ୟେନ ତପସାପି ଚ ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାଦିଭିର୍ଧର୍ମୈର୍ଲଭ୍ୟା ବେଦାନ୍ତବର୍ତ୍ମନା ।। ୩୨ ।।

ସ୍ୱଶରୀରେ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିଃସ୍ୱରୂପଂ ପାରମାର୍ଥିକମ୍ ।
କ୍ଷୀଣଦୋଷାଃ ପ୍ରପଶ୍ୟନ୍ତି ନେତରେ ମାୟୟାବୃତାଃ ।। ୩୩ ।।

Not For Commercial Use

ଏବଂ ସ୍ୱରୂପବିଜ୍ଞାନଂ ୟସ୍ୟ କସ୍ୟାସ୍ତି ୟୋଗିନଃ ।
କୁତ୍ରଚିଦ୍ଗମନଂ ନାସ୍ତି ତସ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପିଣଃ ।। ୩୪ ।।

ଆକାଶମେକଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଂ କୁତ୍ରଚିନ୍ନ ହି ଗଚ୍ଛତି ।
ତଦ୍ୱଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମବିଚ୍ଛ୍ରେଷ୍ଠଃ କୁତ୍ରଚିନ୍ନୈବ ଗଚ୍ଛତି ।। ୩୫ ।।

ଅଭକ୍ଷ୍ୟସ୍ୟ ନିବୃତ୍ତ୍ୟା ତୁ ବିଶୁଦ୍ଧଂ ହୃଦୟଂ ଭବେତ୍ ।
ଆହାରଶୁଦ୍ଧୌ ଚିତ୍ତସ୍ୟ ବିଶୁଦ୍ଧିର୍ଭବତି ସ୍ୱତଃ ।। ୩୬ ।।

ଚିତ୍ତଶୁଦ୍ଧୌ କ୍ରମାଜ୍ଜ୍ଞାନଂ ତ୍ରୁଟ୍ୟତ୍ତି ଗ୍ରନ୍ଥୟଃ ସ୍ଫୁଟମ୍ ।
ଅଭକ୍ଷ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଜ୍ଞାନବିହୀନସ୍ୟୈବ ଦେହିନଃ ।। ୩୭ ।।

ନ ସମ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାନିନସ୍ତଦ୍ୱସ୍ୱରୂପଂ ସକଲଂ ଖଲୁ ।
ଅହମନ୍ନଂ ସଦାନ୍ନାଦ ଇତି ହି ବ୍ରହ୍ମବେଦନମ୍ ।। ୩୮ ।।

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ଭସତି ଜ୍ଞାନାତ୍ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମନୈବ ତୁ ।
ବ୍ରହ୍ମକ୍ଷତ୍ରାଦିକଂ ସର୍ବଂ ୟସ୍ୟ ସ୍ୟାଦୋଦନଂ ସଦା ।। ୩୯ ।।

ୟସ୍ୟୋପସେଚନଂ ମୃତ୍ୟୁସ୍ତ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନୀ ତାଦୃଶଃ ଖଲୁ ।
ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପବିଜ୍ଞାନାଜ୍ଜଗଦ୍-ଭୋଜ୍ୟଂ ଭବେତ୍-ଖଲୁ ।। ୪୦ ।।

ଜଗଦାତ୍ମତୟା ଭାତି ୟଦା ଭୋଜ୍ୟଂ ଭବେତ୍ତଦା ।
ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱାତ୍ମତୟା ନିତ୍ୟଂ ଭକ୍ଷିତଂ ସକଲଂ ତଦା ।। ୪୧ ।।

ୟଦାଭାସେନ ରୂପେଣ ଜଗଦ୍-ଭୋଜ୍ୟଂ ଭବେତ ତତ୍ ।
ମାନତଃ ସ୍ୱାତ୍ମନା ଭାତଂ ଭକ୍ଷିତଂ ଭବତି ଧ୍ରୁବମ୍ ।। ୪୨ ।।

ସ୍ୱସ୍ୱରୂପଂ ସ୍ୱୟଂ ଭୁଙ୍କ୍ତେ ନାସ୍ତି ଭୋଜ୍ୟଂ ପୃଥକ୍ ସ୍ୱତଃ ।
ଅସ୍ତି ଚେଦସ୍ତିତାରୂପଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ତିତ୍ୱଲକ୍ଷଣମ୍ ।। ୪୩ ।।

Not For Commercial Use

ଅସ୍ତିତାଲକ୍ଷଣା ସତ୍ତାସତ୍ତା ବ୍ରହ୍ମ ନ ଚାପରା ।
ନାସ୍ତି ସତ୍ତାତିରେକେଣ ନାସ୍ତି ମାୟା ଚ ବସ୍ତୁତଃ ।। ୪୪ ।।

ଯୋଗିନାମାତ୍ମନିଷ୍ଠାନାଂ ମାୟା ସ୍ୱାତ୍ମନି କଲ୍ପିତା ।
ସାକ୍ଷିରୂପତୟା ଭାତି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନେନ ବାଧିତା ।। ୪୫ ।।

ବ୍ରହ୍ମବିଜ୍ଞାନସଂପନ୍ନଃ ପ୍ରତୀତମଖିଲଂ ଜଗତ୍ ।
ପଶ୍ୟନ୍ନପି ସଦା ନୈବ ପଶ୍ୟତି ସ୍ୱାତ୍ମନଃ ପୃଥକ୍ ।। ୪୬ ।। ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣେଭିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ୟଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗଁସସ୍ତନୂଭିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ୟଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍କ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ସତ୍ ।।

।। ଇତି ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

।। ଇତି ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ସମାପ୍ତା ।।

Not For Commercial Use

।। ଇତି ୧୦୮ ଉପନିଷଦ ସମାପ୍ତା ।।

